

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

WIDENER LIBRARY

HX Q4EF N

LL 16.193

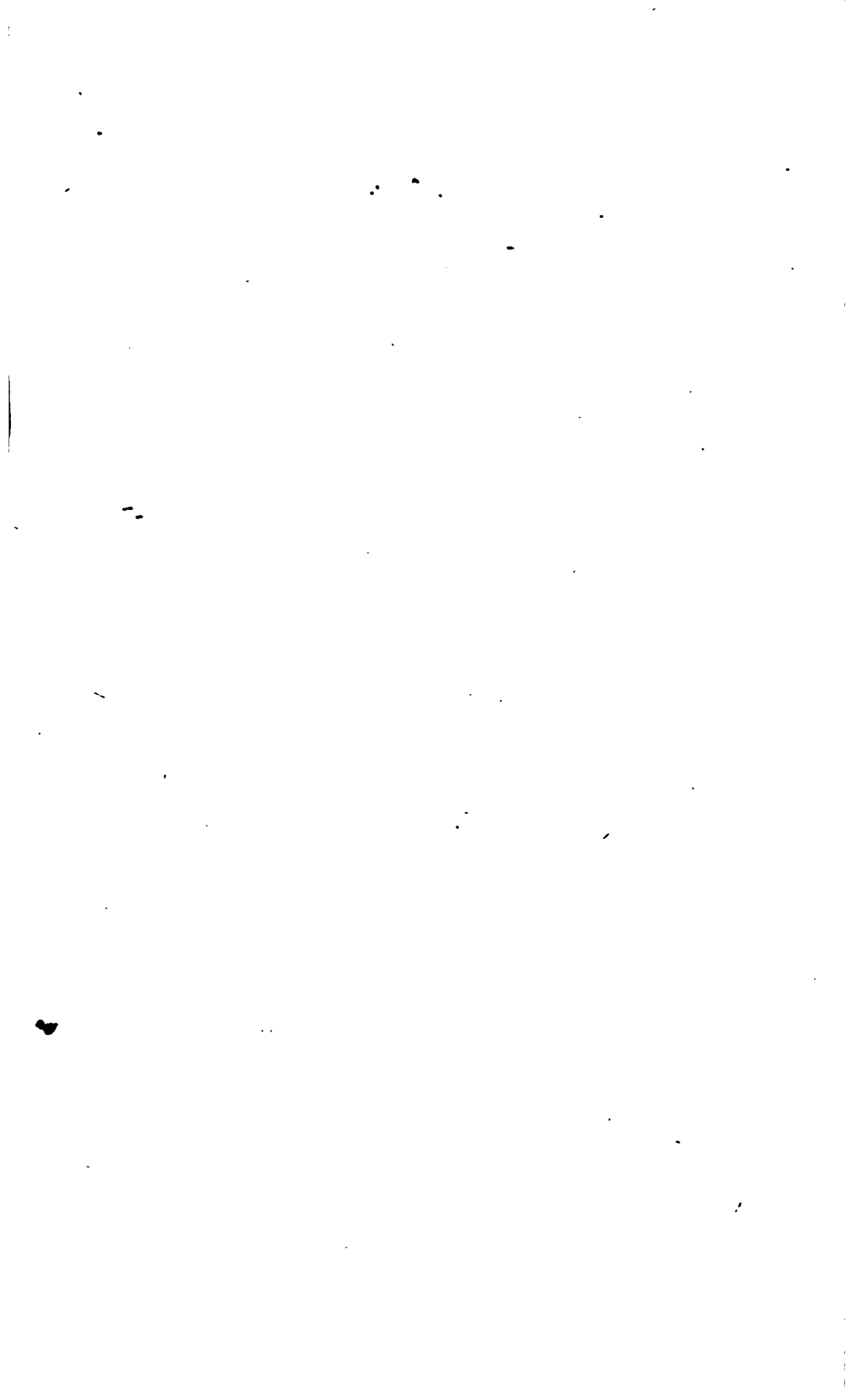
HARVARD
COLLEGE
LIBRARY

T LIVII PATAVINI

OPERUM OMNIUM

VOLUMEN QUARTUM.

C

T. LIVII, PATAVINI
HISTORiarum

LIBRI QUI SUPERSUNT
CUM DEPERDITORUM FRAGMENTIS
ET EPITOMIS OMNIUM

EX RECENSIONE
ARNOLDI DRAKENBORCHII

CUM NOTIS INTEGRIS

J. B. L. CREVIERII
ET

INDICE RERUM LOCUPLETISSIMO

ACCESSIT

PRÆTER VARIETATEM LECTT.

GRONOVIANÆ CREVIERIANÆ DOERINGIANÆ ET RUPERTINÆ

NECNON CODICUM DUORUM MANUSCRIPTORUM

GLOSSARIUM LIVIANUM

SIVE

INDEX LATINITATIS EXQUISITIONIS

EX SCHEDIS

AUG. GUIL. ERNESTI

EMENDAVIT PLURIMISQUE ACCESSIONIBUS LOCUPLETAVIT

GODOFR. HENR. SCHÆFER.

VOLUMEN IV.

LONDINI

SUMTIBUS RICARDI PRIESTLEY

MDCCKXXV.

S. 216.193

Harvard College Library.

22 May, 1890.

From the Library of

PROF. E. W. CURVEY.

TYPIS EXPRESSIT B. BENSLEY, LONDINI.

1656
43-222
1873

T. LIVII PATAVINI HISTORIARUM AB URBE CONDITA LIBRI.

EPITOME LIBRI XII.

IGNIS in aede Vestæ exstinctus est. Ti. Sempronius Gracchus proconsul Celtiberos victos in deditionem accepit, monumentumque operum suorum, Gracchurim oppidum in Hispania constituit. Et a Postumio Albino proconsule Vaccæi ac Lusitani subacti sunt. ¹ uterque triumphavit. Antiochus, Antiochi filius, obses Romanis a patre datus, mortuo fratre Seleuco, qui patri defuncto successerat, in regnum Syriæ ab urbe dimissus. Lustrum a censoribus conditum est. censa sunt civium capita ducenta sexaginta tria millia ducenta nonaginta quatuor. ² Q. Voconius Saza tribunus plebis legem tulit, ne quis hæredem mulierem institueret. suasit legem M. Cato. exstat oratio ejus. Præterea res contra Ligures, Istros, Sardos, et Celtiberos, a compluribus ducibus prospere gestas, et initia belli Macedonici continet, quod Perseus, Philippi filius, moliebatur. miserat enim Karthaginenses legationem, et ab iis nocte audita erat: sed et alias Græciæ civitates sollicitabat. qui ³ præter religionem, quod quam multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis Jovis Olympii, ⁴ et Antiochiæ Capitolini, vilissimum regem egit.

¹ Uterque triumphavit] Antea legabatur de utriusque triumphavit: quo admissio, sileretur de triumpho Gracchi. Emendavit Sigonius ex vet. lib. et Livio infra, c. 7. Consentit Campanus.

² Q. Voconius] Suum quoque huic tribuno restituit nomen Sigonius. Olim, Q. Volumnus.

³ Præter religionem, qua multa templa... vilissimum regem egit] Hic sequimur, post Clericum, Gronovii mentem. Antea enim hæc omnia ad totius epitomes finem attexebantur in hunc modum: sed et alius Græciæ civitates sollicitabat: qui, præter religionem, quod

quam multa templa magnifica multis locis erexit, Athenis, Jovis Olympii, et Antiochiæ, Capitolini, vilissimum regem egit. Itaque hæc ad Persen referebantur, quæ tamen constat ex Polybio et Diodoro ad Antiochum pertinere. Quam igitur manifestum vitium esset, Gronovio obsecuti sumus, qui reponendo in ordinem suum male trajectas voces cum levissimis mutationibus locum sanavit, aut certe ad historię veritatem revocavit.

⁴ Et Antiochiæ, Capitolini] Vocem ultimam adjecit Sigonius ex Livio, infra, c. 20.

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLI.

* * * * *

U. C. 574. ¹ a patre in pace habitam armasse, eoque juventuti prædandi
A. C. 178. cupidæ pergratus esse dicebatur.

Istricum
bellum.

I. Consilium de Istrico bello quum haberet consul, alii gerendum extemplo, antequam contrahere copias hostes possent, alii consulendum prius senatum censebant. Vicit sententia, quæ diem non proferebat. Profectus ab Aquileia consul castra ad lacum Timavi posuit; (inminet mari is lacus) eodem decem navibus C. Furius duumvir navalis venit. Adversus Illyriorum classem creati duumviri navales erant, ^a qui tuendam viginti navibus mari superiore ^a Anconam, velut ^b cardinem haberent: inde L. Cornelius dextra litora usque ad Tarentum, C. Furius læva usque ad Aquileiam tueretur. Eæ naves ad proximum portum in Istriæ fines cum onerariis et magno commeatu missæ: secutusque cum legionibus consul quinque ferme millia a mari posuit castra. In portu emporium brevi perfrequens factum, omniaque hinc in castra subportabantur, et, quo id tutius fieret, stationes ab omnibus castrorum partibus circumdatæ sunt: ³ in Istriamque suum præsidium stativum, repentina

^a qui tuendæ v. n. maris superi oræ Rup.

^b veluti Gron. Crev.

¹ A patre in pace habitam] Quinque horum librorum fragmenta quæ habemus, publici juris fecit Simon Gryneus in Helvetiis anno 1531. reperta apud monasterium Laurissemum, vulgo Lora-sense, e regione Borbetomagi: nec alius postea erui potuit codex, quocum illa conferrentur. Ex unici igitur illius exemplaris fide descripti sunt hi libri.

² Qui tuendam viginti navibus mari superiore Anconam] Hunc locum feliciter emendavit sive Florebellus, sive Muretus, hoc modo: qui tuendæ viginti

navibus maris Superi oræ Anconam velut cardinem haberent. Sic l. XL. c. 18. Inter duumvros ita divisa tuenda denis navibus maritima ora, ut promontorium iis Minervæ velut cardo in medio esset.

³ In Istriamque suum] Rescribit Gronovius: in Istriam versum stativum præsidium. Repentina cohors videtur exponi debere cohors ex eo militum genere, qui subitarii passim a Livio nominantur. Sic infra c. 10. repentinus et tumultuarius exercitus.

cohors Placentina obposita inter mare et castra: et, ut idem U. C. 574. A. C. 178. aquatoribus ad fluvium esset praesidium, M. Aebutius tribunus militum secundae legionis duos manipulos militum adiacere iussus est. T. et C. Aelii tribuni militum legionem tertiam, quae pabulatores et lignatores tueretur, via, quae Aquileiam fert, duxerant. Ab eadem regione mille ferme passuum contra erant Gallorum: 'Catmelus' pro regulo erat tribus haud⁴ amplius millibus armatorum.

II. Istri, ut primum ad lacum Timavi castra sunt Romana mota, ipsi post collem occulto loco consederunt; et inde obliquis itineribus agmen sequebantur, in omnem occasionem intenti: nec quidquam eos, quae terra marique agerentur, fallebat. Postquam stationes invalidas esse pro castris, ^{Istri tumultum creant in castris Romanis.} eorum turba inermis^c frequens inter castra et mare mercantium, sine ullo terrestri aut maritimo munimento, viderunt; duo simul praesidia, Placentinae cohortis, et manipulorum secundae legionis, adgrediuntur. Nebula matutina texerat inceptum: qua dilabente ad primum teporem solis, ^{Fugiant ad mare Romani.} perlucens jam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux, speciem omnium multiplicem intuenti reddens, tum quoque frustrata Romanos, multo majorem iis, quam erat, hostium aciem ostendit. qua territi utriusque stationis milites ingenti tumultu quum in castra confugissent, haud paullo ibi plus, quam quod secum ipsi adtulerant, terroris fecerunt. Nam neque dicere, quid fugissent, nec percunctantibus reddere responsum poterant: et clamor in portis (ut ubi nulla esset statio, quae sustineret impetum) audiebatur: et concursio in obscuro incidentium aliorum in alios incertum fecerat, an hostis intra vallum esset. Una vox audiebatur ad mare vocantium. Id forte temere ab uno exclamatum totis passim personabat castris. Itaque primo, velut jussi id facere, pauci armati, major pars inermes, ad mare decurrunt: dein plures, postremo prope omnes, et ipse consul; quum, frustra revocare fugientes conatus, nec imperio, nec auctoritate, nec precibus ad extremum, valuisset. Unus remansit M. Licinius Strabo, tribunus militum tertiae legionis, ⁷ cum tribus signis ab legione sua relictus. Hunc, in

^c Carmelus Gron. Crev.

^d aut Gron.

^e forum turba inermi Rup.

⁴ Carmelus pro regulo erat] Haec nobis suspecta sunt. Possis tamen utcumque explicare: Carmelus quidam loco reguli, qui ipse non aderat, in iis castris erat cum tribus haud amplius millibus armatorum. Haud amplius legi jussurunt Florellus et Gronovius pro aut amplius.

⁵ Eorum turba inermis frequens] Egrogia Jos. Scaliger forum pro eorum. Totam periodum sic format Gronovius:

forum turba inermi frequens inter castra et mare mercantium. Forum intellige emporium illud, quod brevi per frequens factum fuisse dixit supra Livius.

⁶ Perlucens jam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux] Lux jam aliqua ex parte perrumpens obstantia, incerta tamen, ut solet esse, quum nebulis dilatentibus oriri incipit.

⁷ Cum tribus signis] Cum tribus ma-

U. C. 574.
A. C. 178.

Istri epu-
lantur in
castris
Rom.

Trepidatio
Romano-
rum.

Redeunt ad
castra reci-
pienda.

vacua castra inpetu facto, Istri, quum alius armatus iis nemo obviam isset, in prætorio instrumentem atque adhortantem suos obpresserunt. Proelium atrocius, quam pro paucitate resistentium, fuit: nec ante finitum est, quam tribunus militum, quique circa eum constiterant, interfecti sunt. Prætorio dejecto, direptis, quæ ibi fuerunt, ⁸ ad quæstorium forum quintanamque hostes pervenerunt. Ibi, quum omnium rerum paratam expositamque copiam, et stratos lectos in quæstorio invenissent, regulus adcubans epulari cœpit. mox idem ceteri omnes, armorum hostiumque oblit, faciunt: et, ut quibus insuetus liberalior victus esset, avidius vino ciboque corpora onerant.

III. Nequaquam eadem est tum rei forma apud Romanos: terra, mari trepidatur: nautici tabernacula detendunt, commeatumque in litore expositum in naves rapiunt: milites in scaphas et mare terribi ruunt: nautæ, metu ne compleantur navigia, alii turbæ obsistunt, alii ab litore naves in altum expellunt. inde certamen, mox etiam pugna cum vulneribus et cæde in vicem militum nautarumque oritur, donec jussu consulis procul a terra classis submota est. Secernere inde inermes ab armatis cœpit. vix mille ducenti ex tanta multitudine, qui arma haberent, perpauca equites, qui equos secum eduxissent, inventi sunt. cetera deformis turba, velut lixarum calorumque, præda vere futura, 'si belli hostes meminissent. 'Tunc' demum nuncius ad tertiam legionem revocandam, et Gallorum præsidium: et simul ex omnibus locis ad castra recipienda demendamque ignominiam rediri cœptum est. Tribuni militum tertiæ legionis pabulum lignaque projicere jubent: centurionibus

¹ Tum Crev.

nipulia. Vid. not. 2. ad l. xxxiii. c. 1.

⁸ Ad quæstorium forum Quintanamque] Duo fuere in castris Romanis forarum venalium: alterum ad prætorium, sive tabernaculum ducis, de quo diserte Polybius, libro sexto: alterum ad quæstorium, sive tabernaculum quæstoris. Ceterum et quæstorium, et hoc proinde forum quæstoris olim versus portam Decumanam fuisse jam annotavimus ad l. xxxiv. c. 47. Situm erat nempe in media Quintana, quæ via transversa erat, secans longitudinem castrorum, parallela Principiis. Atque hinc forum ipsum quæstoris sæpissime Quintana dicebatur. Quintana dicta a quintis cohortibus juxta eam tendentibus. Apparet ex hoc Livii loco jam nunc nunciatum fuisse situm quæstorii, ita ut illud tum esset, quo loco Polybius statuit, in fronte castrorum ad prætorii

latus. Ideo hostes prætorio dejecto ad quæstorium perveniunt. Quæstorio igitur translato in partem superam castrorum, simul et forum quæstoris eodem translato est. Quin et via proxima quæstorio Quintana quoque vocitata est a similitudine veræ Quintanæ, in qua olim quæstorium positum fuerat. Et hæc in loco quem explicamus intelligenda est Quintana, non illa altera vetus, quæ nimium longe abest a prætorio. Hæc ita explicare conamur, ut brevitati simul et claritati consulamus. Sed qui totam rem apertius perspicere volet, adeat Lips. l. v. de Mil. Rom. Dial. 3.

⁹ Tum demum nuntius] Supple missus est: et intellige Gallorum præsidium de quo hic agitur, cujusque mentio facta est supra c. l. stetisse a parte Romanorum.

imperant, ut graviore ætate milites binos in ea jumenta, ex quibus onera dejecta erant, inponant: equites ut singulos e juvenibus pedites secum in equos tollant. 'Egregiam gloriam legionis fore, si castra, metu secundanorum amissa, sua virtute recipiant: et recipi facile esse, si in præda occupati barbari subito obprimantur: sicut ceperint, posse capi.' Summa militum alacritate adhortatio audita est. Ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur: priores tamen consul copiarumque, quæ a mari reducebantur, ad vallum accesserunt. L. Atius, tribunus primus secundæ legionis, non hortabatur modo milites, sed docebat etiam, 'Si victores Istri, quibus armis cepissent castra, iisdem capta retinere in animo haberent, primum exutum castris hostem ad mare persecuturos fuisse, deinde stationes certe pro vallo habituros. vino somnoque verisimile esse mersos jacere.'

IV. Sub hæc A. Bæculonium signiferum suum, notæ fortitudinis virum, inferre signum jussit. ¹⁰ Ille, si unum se sequerentur, quo celerius fieret, facturum dixit: connisusque, quum trans vallum signum trajecisset, primus omnium portam intravit. Et parte alii T. et C. Ælii, tribuni militum tertiæ legionis, cum equitatu adveniunt. confestim, et quos binos oneraria in jumenta inposuerant, secuti, et consul cum toto agmine. At Istrorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerunt fugæ; aliis somno mors continuata est: integraque sua omnia Romani, præterquam quod vini cibusque absumentum erat, receperunt. Ægri quoque milites, qui in castris relictæ fuerant, postquam intra vallum suos senserunt, armis arreptis, cædem ingentem fecerunt. Ante omnes insignis opera fuit C. Popillii equitis. Sabello cognomen erat. is, pede saucio relictus, longe plurimos ^h hostium occidit. Ad octo millia Istrorum sunt cæsa, captus nemo, quia ira et indignatio inmemores prædæ fecit. Rex tamen Istrorum, temulentus ex convivio, raptim a suis in equum inpositus, fugit. Ex victoribus ducenti triginta septem milites perierunt, plures in matutina fuga, quam in recipiendis castris.

V. Forte ita evenit, ut Cn. et L. Gavillii, ¹¹ novelli Aquileienses, cum commeatu venientes, ignari prope in capta castra ab Istris inciderent. Ii, quum Aquileiam, relictis impeditis, refugissent, omnia terrore ac tumultu, non

^f jacturum Crev. Rup.

^h plurimum Gron. Crev.

¹⁰ Ille, si unum se sequerentur . . . jacturum dixit] Nihil apertius est, quam legi debere, non facturum, quomodo scriptus habuit, sed jacturum, quæ Gronovii emendatio est. Dicit igitur signifer, si ceteri unum se sequerentur, non modo illaturum se, quod

jubebatur, sed jacturum signum in castra, quo celerius res perageretur, accensis periculo ignominie, si signum amitteretur, militibus.

¹¹ Novelli Aquileienses] Qui erant e colonis ante triennium Aquileiam deductis. Supra l. xl. c. 34.

Recuperant
castra.

Terror Ro-
mæ.

U.C. 574.
A. C. 178.

Aquileiæ modo, ¹² sed Romæ quoque post paucos dies, impleverunt: quo, non capta tantum castra ab hostibus, nec fuga, quæ vera ¹³ erant, sed perditas res deletumque exercitum omnem, adlatum est. Itaque, ¹⁴ quod in tumultu fieri solet, delectus extra ordinem, non in urbe tantum, sed tota Italia, indicti. Duæ legiones civium Romanorum conscriptæ, et decem millia peditum cum equitibus quingentis sociis nominis Latini imperata. M. Junius consul transire in Galliam et ab civitatibus provinciæ ejus, quantum quæque posset, militum exigere jussus. Simul decretum, ut ¹⁵ Ti. Claudius prætor militibus legionis quartæ, et sociûm Latini nominis quinque millibus, equitibus ducentis quinquaginta, Pisas ut convenirent, ediceret; eamque provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur: M. Titinius prætor legionem primam, parem numerum sociorum peditum equitumque, Ariminum convenire juberet. Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus. Titinius, C. Cassio tribuno militum Ariminum, qui præesset legioni, misso, delectum Romæ habuit. M. Junius consul, ex Liguribus in provinciam Galliam transgressus, auxiliis protinus per civitates Galliæ ¹⁶ militibusque colonis imperatis, Aquileiam pervenit. Ibi certior factus, exercitum incolumem esse, scriptis literis Romam, ne tumultuarentur, ipse, remissis auxiliis, quæ Gallis imperaverat, ad collegam est profectus. Romæ magna ex necopinato lætitia fuit: delectus omissus est: exauctorati, qui sacramento dixerant: et exercitus, qui Arimini pestilentia adfectus erat, domum dimissus. Istri, magnis copiis quum castra haud procul consulis castris haberent, postquam alterum consulem cum exercitu novo advenisse audierunt, passim in civitates dilapsi sunt: consules Aquileiam in hiberna legiones reduxerunt.

VI. Sedato tandem Istrico tumultu, senatusconsultum factum est, ut consules inter se compararent, uter eorum ad comitia habenda Romam rediret. Quum absentem Manlium tribuni plebis, ¹⁷ A. Licinius Nerva, et C. Papirius

¹² Sed Romæ quonque . . . impleverunt] Non quod Romam profecti sint hi Gavillii, sed quod rumor ab illis sparsus Aquileia Romam brevi perlatus fuerit. DUJATIUS.

¹³ Erant] Sic recte Gronovii edidere. Alii erant, teste Hearnio.

¹⁴ Quod in tumultu fieri solet] Vid. not. 52. ad l. VII. c. 9. supra.

¹⁵ Ti. Claudius prætor] Ex hoc loco recte colligit Pighius hunc et M. Titinium, qui infra nominatur, juri in urbe dicundo præfuisse. Ceteri enim prætores tunc in provincias profecti

esse debebant. Quum autem s. seq. M. Titinius dicatur senatum dedisse Sempronio et Postumio, quod munus est prætoris urbani absentibus consulibus, judicavit idem Pighius urbanam jurisdictionem Titinio obtigisse, Claudio Neroni inter cives et peregrinos.

¹⁶ Militibusque colonis imperatis] Non sine causa optaret Dujatius colonias. Quum milites coloniis imperasset. Magis adhuc placeret, per colonias.

¹⁷ A. Licinius Nerva] Adjecit hic tribuno prænomen Sigonius.

Turdus, in concionibus lacerarent, rogationemque promul- U. C. 574.
garent, ne Manlius post Idus Martias (prorogatae namque A. C. 178.
consulibus jam in annum provinciae erant) imperium retine-
ret, uti causam extemplo dicere, quum abisset magistratu,
posset; huic rogationi Q. Aelius collega intercessit, mag-
nisque contentionibus obtinuit, ne perferretur. Per eos dies
Ti. Sempronius Gracchus et L. Postumius Albinus ex Hispania
Romam quum revertissent, senatus iis a M. Titinio prae-
tore datus in aede Bellonae ¹⁸ ad disserendas ¹ res, quas
gessissent, postulandosque honores meritos, ¹⁹ ut ^k Diis im-
mortalibus haberetur honos. Eodem tempore et ²⁰ in Sar-
dinia magnum tumultum esse, literis T. Aebutii praetoris cog-
nitum est, quas filius ejus ad senatum adtulerat. Lienses, ad-
junctis Balarorum auxiliis, pacatam provinciam invaserant:
nec eis invalido exercitu, et magna parte pestilentia absumto,
resisti poterat. Eadem et Sardorum legati nunciabant;
orantes, ut urbibus saltem (jam enim agros deploratos esse)
opem senatus ferret. Haec legatio, totumque quod ad Sar-
diniam pertinebat, ad novos magistratus rejectum est. Aequum
miserabilis legatio Lyciorum, qui crudelitatem Rhodiorum, Lyciorum
quibus ab L. Cornelio Scipione attributi erant, querebantur: querelae.

¹ Fuisse sub ditione Antiochi: eam regiam servitutem, con-
² latam cum praesenti statu, praecalam libertatem visam. non
³ publico tantum se premi imperio, sed singulos ²¹ justum
⁴ pati servitium. ²² juxta se conjuges liberosque vexari: in
⁵ corpus, in tergum saeviri: famam, quod indignum sit, ma-
⁶ culari dehonestarique: et palam res odiosas fieri, ²³ juris
⁷ etiam usurpandi causa; ne pro dubio habeant, nihil inter
⁸ se et argento parata mancipia interesse. ²⁴ Motus his sena-
tus, literas Lyciis ad Rhodios dedit: ²⁵ nec Lycios Rhodiis,

¹ *edisserendas* Crev.

^k *et ut* Ead.

¹⁸ *Ad edisserendas*] Vulgo *disseren-*
das. Correxerit Gronovius. Supra l.
xxxiv. c. 52. *Senatus extra urbem*
Quintio ad res gestas edisserendus datus
est.

¹⁹ *Et ut Diis immortalibus*] Adje-
cimur voculam *et*, auctore itidem Gro-
novio. Et sic solet Livius. Supra l.
xxviii. c. 9. *In senatu quum more*
omnium imperatorum, expositis rebus ab
se gestis, postularent . . . ut et Diis
immortalibus haberetur honos, et ipsis
triumphantibus urbem inire liceret. Et
alibi passim.

²⁰ *In Sardinia magnum tumultum*
esse, literis T. Aebutii praetoris] Hic
habemus et nomen et provinciam unius
e praetoribus hujus anni, cujus mentio
interciderat: cum iis quae ex initio hujus
libri dependita sunt.

²¹ *Justum . . . servitium*] Veram ac
plenam servitute. n. Sic alibi apud
nostrum, *ab justo exercitu, et duae legi-*
ones cum suo justo equitatu.

²² *Juxta se conjuges*] Sese pariter
conjugesque ac liberos vexari. Ante
Sigonium legebatur, procul dubio men-
dose, *justos conjuges.*

²³ *Juris etiam usurpandi causa*] Non fructus alicujus aut emolumenti
spe, sed plane ut dominos sese proba-
rent.

²⁴ *Motus his senatus*] Sic recte Si-
gonius, quum legeretur *motus is.*

²⁵ *Nec Lycios Rhodiis*] Polybius
Excerpt. Legat. 60. tradit hoc decre-
tum multis nequaquam placuisse: prop-
terea quod Romani viderentur id agere,
ut committerent inter se Rhodios
Lyciosque, ad exhauriendos apparatus et

U. C. 574. 'nec ullos alicuiquam, qui nati liberi sint, in servitutem dari
A. C. 178. 'placere. Lycios ita sub Rhodiorum simul imperio et tutela
'esse, ut in ditione populi Romani civitates sociæ sint.'

Triumphus
de Hispania.

VII. Triumphus deinde ex Hispania duo continui acti. Prior Sempronius Gracchus de Celtiberis sociisque eorum; postero die L. Postumius de Lusitanis aliisque ejusdem regionis Hispanis triumphavit. ²⁶quadraginta millia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti millia Albinus. Militibus ²⁷denarios quinos vicenos, duplex centurioni, triplex equiti ambo diviserunt: sociis tantundem, quantum Romanis. Per eosdem forte dies M. Junius consul ex Istria comitiorum causa Romam venit. Eum quum in senatu fatigassent interrogationibus tribuni plebis Papirius et Licinius de his, quæ in Istria essent acta, in concionem quoque produxerunt. Ad quæ quum consul, 'se dies non plus undecim in ea provincia fuisse,' responderet; 'quæ se absente acta essent, 'se quoque, ut illos, fama comperta habere;' exsequebantur deinde quærentes, 'Quid ita non potius A. Manlius Romam venisset, ut rationem redderet populo Romano, cur ex 'Gallia provincia, quam sortitus esset, in Istriam transisset?' ²⁸quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum 'populus Romanus jussisset? At, Hercule, privato quidem consilio bellum susceptum esse, sed gestum prudenter fortiterque. Immo, utrum susceptum sit nequius, an inconsultius gestum, dici non posse. Stationes duas necopinantes ab 'Istria obpressas, castra Romana capta, ²⁹quod peditum, 'quod equitum in castris fuerit. ceteros inermes ³⁰fusosque, 'ante omnes consulem ipsum, ad mare ac naves fugisse. 'Privatum rationem redditurum earum rerum esse, quoniam 'consul noluisset.'

Comitia.

VIII. Comitia deinde habita. consules creati, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus: et postero die prætores facti, P. Ælius Tubero iterum, C. Quinctius Flamininus, C. Numisius, ³¹C. ¹Mummius, Cn. Cornelius

¹ C. L. L. Crev. Rup.

thesauros Rhodiorum, quorum cum Perseo amicitia suspecta jam iis erat. Et re quidem vera idem auctor est, Legat. 61. Lycios, qui jam victi acquieverant Rhodiorum imperiis, audito Romanorum responso rursus tumultuari cepisse.

²⁶ Quadraginta millia pondo argenti] Marcas nostrates 62500. Viginti millia. Marcas 31250.

²⁷ Denarios quinos vicenos] Amplius ternas uncias argenti nostrates.

²⁸ Quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum populus] Male profecto iteratur id bellum. Tolle ingratam repetitionem, auctore Gronovio.

²⁹ Quod peditum, quod equitum in castris fuerit] Videtur adjici debere, cæsum. Nemo enim captus in castris esse dicitur supra c. 2. Sed M. Linius Strabo cum trium signorum militibus cæsus. Nisi forte hic intelligendi sunt agri relictos in castris, quorum mentio fit c. 4.

³⁰ Fusosque] Sparsos, nullo ordine dilabentes. Sic. l. ii. c. 54. Sicut acies funditur duce occiso. Et Cicero pro Sextio, n. 91. fusi per agros ac dispersi.

³¹ L. Mummius] Prænomen aberat in prima editione. Vulgo nunc legitur C. Mummius. Sed vocatur L. infra c. 9. et supra l. xxxviii. c. 54. mentio

Scipio, C. ^m Valerius Lævinus. Tiberoni urbana jurisdictio, U. C. 574. Quinctio peregrina evenit, Numisio Sicilia, Munimio Sardinia: sed ea propter belli magnitudinem provincia consularis facta. Gracchus eam sortitur, Istriam Claudius; Scipio et Lævinus Galliam, in duas divisam provincias, sortiti sunt. Idibus Martiis, quo die Sempronius Claudiusque consulatum inierunt, mentio tantum de provinciis Sardinia Istriaque ³² et utriusque hostibus fuit, qui in his provinciis bellum concivissent. Postero die ³³ legati Sardorum, qui ad novos magistratus dilati erant, L. ^m Minucius Thermus, qui legatus Manlii consulis in Istria fuerat, in senatum venit. Ab his edoctus est senatus, quantum belli eae provinciae haberent. Moverunt senatum et legationes socium nominis Latini, quæ et censores et priores consules ³⁴ fatigaverunt, tandem in senatum introductæ. Summa querelarum erat, ³⁵ Cives suos Romæ censos plerosque Romanam commigrasse. Quod si permittatur, perpaucis lustris futurum, ut deserta oppida, deserti agri, nullum militem dare possent. Fregellas quoque millia quatuor familiarum transisse ab se, Samnites Pelignique querebantur: neque eo minus ³⁶ aut hos aut illos in delectum militum dare. Genera autem fraudis duo mutandæ viritum civitatis inducta erant. Lex ³⁷ sociis ac nominis Latini, qui stirpem ex sese domi relinquerent, dabat, ut cives Romani fierent. ea lege male utendo, alii sociis, alii populo Romano injuriam faciebant. Nam et, ne stirpem domi relinquerent, liberos suos quibusquibus Romanis in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant, libertinique cives essent: ³⁸ et quibus stirpes deesset, quam

^m C. I. P. Gron. Crev.

^m et L. Crev. Rup.

^o fatigaverant Ead.

^p illos plus Gron.

^q stirps Ead.

fit L. Mummi tribuni plebis, qui idem videtur esse cum hoc prætore.

³² Et utriusque hostibus . . . qui in his provinciis bellum concivissent] Hoc totum, qui in his provinciis bellum concivissent, non videtur esse Livii: cui suffecerat utriusque hostibus, id est, hostibus qui in utraque provincia erant.

³³ Legati Sardorum . . . et L. Minucius Thermus . . . in senatum venit] Gronovius mallet venerunt. Sed nihil videtur esse mutatione opus. Verbum refertur ad eum qui ultimo nominatus est, et intelligendum relinquitur in primo membro. Sic Horatius, *Quem juvat clamor, galæque leves*: et rursus: *Sic te Diva potens Cypri, sic fratres Helena, lucida sidera, ventorumque regat pater*. Complura similia ex Horatio exempla collegit Bentleius in not. ad Hor. Od. i. 21.

³⁴ Fatigaverant] Sic legendum

censuit Gronovius. Vulgo fatigaverunt.

³⁵ Aut hos, aut illos] Aut Samnites, aut Pelignos.

³⁶ Sociis ac nominis Latini] Sic infra c. 9. *Qui socii ac nominis Latini*. Nimirum supplendum est *populis vel populi*, prout ratio structuræ postulat.

³⁷ Et quibus stirpes deesset . . . ut cives Romani fiebant] Primo reposuimus stirpes, quomodo fuisse in membranis testatur Gronovius: et sic quoque primos editos habuisse monet Hearnius. Sane non video, inquit Gronovius, cur non æque antiquitus stirpes dici potuerit, cur non usurpari a Livio, quam plebes. Recentiores editi habent stirps. Deinde Sigonius legi jubet ii cives. Sed majus hic videtur esse vulnus, quam ut tam leniter curari possit. Itaque quamvis aliquot editi emendationem Sigonii receperint,

U. C. 575. relinquerent, ut^r cives Romani fiebant. Postea, his quoque
 A. C. 177. imaginibus juris spretis, promiscue sine lege, sine stirpe, in civitatem Romanam per migrationem et censum transibant. 'Hæc ne postea fierent,' petebant legati, 'et ut redire in civitates juberent socios; deinde ut lege caverent, ³⁸ ne quis quem civitatis mutandæ caussa suum faceret, neve alienaret: 'et, si quis ita civis Romanus factus esset ³⁹ ***.' Hæc impetrata ab senatu.

IX. Provinciæ deinde, quæ in bello erant, Sardinia atque Istria decretæ. In Sardiniam duæ legiones scribi jussæ; quina millia in singulas et duceni pedites, trecenti equites; et duodecim millia peditum sociorum ac Latini nominis, et sexcenti equites, et decem quinquereemes naves, ⁴⁰ si deducere ex navalibus vellet. Tantundem peditum equitumque in Istriam, quantum in Sardiniam, decretum. Et legionem unam cum equitibus trecentis, et quinque millia peditum sociorum, et ducentos quinquaginta ⁴¹ mittere equites in Hispaniam consules ad M. Titinium jussi. Priusquam consules provincias sortirentur, prodigia nuntiata sunt. Lapidem in agro Crustumino in lacum Martis de cælo cecidisse. ⁴² Puerum trunci corporis in agro Romano natum, et quadrupedem anguem visum: et Capuæ multa in foro ædificia de cælo tacta: et Puteolis duas naves fulminis ictu concre-

^r ut l. ii Gron.

veterem scripturam revocavimus, ne hic locus specie sanitatis imponeret. Perspicuum est deesse aliquid. Duo enim genera fraudis supra explicanda proponuntur, alterum quo sociis, alterum quo populo Romano feret injuria. In priore hujus periculi membro prius fraudis genus et injuriam sociis factam intelligimus. Hic igitur exposuerat procul dubio Livius et alterum quoddam genus fraudis ab iis inductum quibus stirps deesset, et injuriam factam populo Romano. Suspiciamus fraudem in eo positam fuisse, quod, quibus stirps deesset, ii adoptarent quosdam cives suos, quos fortasse postea emancipatos domi relinquerent, ut ipsi, quasi stirpem relinquentes in patria sua, cives Romani fierent. Hac re fiebat populo quoque Romano injuria, in quem iniqui nullo jure et adversus legis mentem sese immiscebant. Itaque crediderimus nullum vitium inesse in vocula ut, Liviumque scripsisse ut cives Romani fierent . . . Reliqua explere sine libris non possumus.

³⁸ Ne quis quem . . . suum faceret, neve alienaret] Prior pars est, ut recte observat Gronovius, contra accipientem mancipio, præterior contra dan-

tem. Ille enim recte dicitur suum facere eum quem mancipio accipit; hic alienare eum quem tradit. Ceterum, si ea conjectura quam superiore nota exposuimus vana non est, videtur et hic excidisse aliquid hujus legis caput, nimirum contra fraudulentas illas adoptiones.

³⁹ Civis ne esset] Hoc adjectum est ex mente Sigonii, ut expleretur sensus: nisi quod, quum ille scribi voluerit, civis non esset, maluimus sequi Duja-tium, qui observat formulam in sanctionibus hujusmodi receptam exigere potius ne, quam non.

⁴⁰ Si deducere ex navalibus vellet] Quænam illa dubitatio est? aut cur nollet consul naves et navalibus deducere? Gronovius legit, quas deduceret ex quibus navalibus vellet.

⁴¹ Mittere . . . in Hispaniam . . . ad M. Titinium] Ex hoc loco collegit Pighius fuisse superiore anno, præter M. Titinium prætorem urbis, etiam alterum M. Titinium prætorem, cui Hispaniam citiorem obtigisse apparet ex c. 26. infra.

⁴² Puerum trunci corporis] Brachisme carentem, an capite? Vox enim trunci ambigua est.

matas esse. Inter hæc, quæ nunciabantur, lupus etiam U. C. 575.
A. C. 177. Romæ interdiu agitatus, quum Collina porta intrasset, per Esquilinam magno consecretantium tumultu evasit. Eorum prodigiorum causa consules majores hostias immolarunt, et diem unum circa omnia pulvinaria supplicatio fuit. Sacrificiis rite perfectis, provincias sortiti sunt: Claudio Istria, Sempronio Sardinia obvenit. ⁴³ Legem dein^a de sociis C. Lex de Latinis. Claudius tulit senatusconsulto, et edixit: 'qui socii ac non minis Latini, ipsi majoresve eorum, M. Claudio, T. Quinctio censoribus, postque ea, apud socios nominis Latini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem ante Kalendas 'Novembres' redirent.' Quæstio, qui ita non redissent, L. Mummius prætori decreta est. ad legem et edictum consulis senatusconsultum adjectum est: ⁴⁴ 'ut, dictator, consul, interrex, censor, prætor, qui nunc^b esset, apud eorum^c quem^d manumitteretur, in libertatem vindicaretur, ut jurisjurandum daret, qui eum manumitteret, civitatis mutandæ causa manu non mittere.' qui id non juraret, eum manumittendum non censuerunt. ⁴⁵ Hæc in posterum causa jurisque dictio C. Claudio consuli decreta est.

^a *deinde conjunctim Gron.*

^x *forum* ** Gron.

^b *Novembris Crev.*

^c *tunc Ead.*

^d *[qui] post quam add. Crev. Doer.*

⁴³ *Legem dein de sociis C. Claudius tulit senatusconsulto*] Dein de divisim edi jussimus, quomodo habet prima editio, teste Hearnio. Sed et lege cum Gronovio *ex senatusconsulto*. Sic enim solet Livius.

⁴⁴ *Ut dictator, consul*] Valgo hic legitur, *Ut dictator... prætor qui nunc esset apud forum, quem manumitteretur*. Nos representamus veterem hujus loci lectionem, qualem Lambecius, citante Hearnio, exhibet Comm. de Biblioth. Vindob. l. II. c. 8. p. 495. depromptam ex unico codice, qui hodie in Bibliotheca Cæsarea asservatur. Id solum mutavimus, quod pro *qui nunc esset* edidimus *qui tunc esset* ex mente Gronovii, et inserimus voculam *qui ante manumitteretur*. Nam ceteræ mutatione et leviusculæ sunt, et evidenti de causa jam olim factæ a Simone Grynæo, ab omnibusque deinceps editoribus approbatæ: *manumitteret* pro *manumittere*, *mutanda* pro *mutandæ*, *juraret* pro *jurare*, etc. Hujus igitur senatusconsulti hunc esse sensum credimus, ut qui manumitteretur, vel in libertatem vindicaretur apud aliquem magistratum, puta dictatorem, vel consulem, vel censorem, vel interregem, vel prætorem, qui tunc esset, id est, qui munere dictatorio, vel

consulari, etc. fungeretur eo tempore quo persingeretur manumissio, ut is, inquam, qui manumitteretur, jusjurandum daret, non eam esse mentem manumittentis, ut ipse, id est, is qui manumittebatur, civitatem mutaret. *Apud eorum quem idem est atque apud eorum aliquem*, nempe apud aliquem eorum magistratum qui initio nominati sunt. *Qui tunc esset* omnino legendum putamus. Hujus enim S. C. vis non in præsentem modo annum, sed et in futuros pertinebat. Præterea nullus erat Romæ, tunc quum S. C. illud daretur, nec dictator, nec interrex, neque etiam, ut videtur, censor. Denique id moram facere non debet, quod ab eo qui manumittitur, jusjurandum exigitur de mente et consilio manumittentis. Nam primo ita se rem habuisse invicte probant ea quæ proxime sequuntur verba: *qui id non juraret, eum manumittendum non censuerunt*. Jam vero, quum illa fraus, quæ hoc S. C. cavetur, in manumissi præcipue commodum cederet, ille habebatur totius rei caput: atque ideo ab eo jusjurandum exigitur.

⁴⁵ *Hæc... causa jurisque dictio*] Testatur Lambecius, Commentar. de Biblioth. Vindob. l. II. c. 8. unicum exemplar habere: *hæc... causa jussique*

U. C. 575.
A. C. 177.
Res in Istria
gestæ a Ro-
manis.

X. Dum hæc Romæ geruntur, M. Junius et A. Manlius, qui priore anno consules fuerant, quum Aquileiæ hibernas-
sent, principio veris in fines Istrorum exercitum introduxe-
runt: ubi quum effuse popularentur, dolor magis et indig-
natio diripi res suas cernentes Istros, quam certa spes, satis
sibi virium adversus duos exercitus, excivit. concursu ex
omnibus populis juventutis facto, repentinus et tumultua-
rius exercitus acrius primo inpetu, quam perseverantius,
pugnavit. Ad quatuor millia eorum in acie cæsa: ceteri,
omisso bello, in civitates passim diffugerunt. inde legatos
primum ad pacem petendam in castra Romana, deinde obsi-
des imperatos, miserunt. Hæc quum Romæ cognita literis
proconsulum essent, C. Claudius consul, veritus, ne forte ea
res provinciam exercitumque sibi adimeret, non votis nuncu-
patis, ⁴⁶ non paludatus, sine lictoribus, uno omnium certiore
facto collega, nocte profectus, præceps in provinciam abiit:
ubi inconsultius, quam venerat, se gessit. nam, quum con-
cione advocata fugam e castris A. Manlii adversis auribus
militum (quippe qui primi ipsi fugissent) jactasset, inges-
sissetque probra M. Junio, quod se dedecoris socium colle-
gæ fecisset, ad extremum utrumque decedere provincia
jussit. ⁴⁷ Quod quum milites consulis imperio dicto audi-
entes futuros esse ² dicerent, quum is more majorum, secun-
dum vota in Capitolio nuncupata, cum lictoribus, paludatus
profectus ab urbe esset; furens ira, ⁴⁸ vocatum, qui pro
quæstore Manlii erat, catenas poposcit, victos se Junium
Manliumque minitans Romam missurum. Ab eo quoque
spretum consulis imperium est: et circumfusus exercitus,
favens imperatorum causæ, et consuli infestus, animos ad
non parendum addebat. Postremo fatigatus consul et con-
tumeliis singulorum, et multitudinis (nam insuper inride-

² ssee Gron. Crev.

edicto C. Claudi cons. Claudio decreta
est. Emendavit Grynæus quomodo nunc
legimus.

⁴⁶ Non paludatus, sine lictoribus] Ve-
tus lectio erat, non paludatus lictoribus.
Sed paludamentum chlamys imperatoria
est, quam proficiscentes ad bellum duc-
ces ipsi, non utrique lictores, gerebant.
Supra, II. 49. Consul paludatus egre-
diens. et I. XXI. c. 63. de Flaminio, Ne
paludatus. cum lictoribus ad provinciam
iret. et I. XXXI. c. 14. Tum P. Sulpi-
cius. paludatus cum lictoribus profectus
ab urbe, Brundisium venit. Ex his, et
multis aliis veterum locis recte colligit
Gronovius hic mendosum esse unicum
exemplar: atque adeo sic legi jussit
quomodo edidimus, et idem mendum

infra bis hoc eodem capite correxit.

⁴⁷ Quod quum milites] Recte videtur
observare idem Gronovius nihil hic ne-
gotii fuisse militibus, nec fuisse causam
cur illi pro Junio et Manlio, qui dece-
dere provincia jubebantur, responderent.
Displicet etiam rō quod. Itaque
legi jubet: quumque illi, nempe Junius
et Manlius, se consulis imperio dicto au-
dientes futuros esse dicerent. Vetus enim
exemplar habuit esse, non sese.

⁴⁸ Vocatum qui pro quæstore Manlii
erat, catenas poposcit] Vocavit eum qui
pro quæstore Manlii erat, et illum cate-
nas poposcit. Qui Manlii consulis
quæstor fuerat, ejusdem proconsulis pro
quæstore erat.

bant) ludibriis, nave eadem, qua venerat, Aquileiam rediit. U. C. 575.
 Inde collegæ scripsit, ut militum novorum ei parti, quæ A. C. 177.
 scripta in Istriam provinciam esset, ediceret, Aquileiam ut
 conveniret: ne quid se Romæ teneret, quo minus, votis
 nuncupatis, paludatus ab urbe exiret. Hæc collegæ obse-
 quenter facta, brevisque dies ad conveniendum edicta est.
 Claudius prope consecutus est literas suas. Concione adve-
 niens de Manlio et Junio habita, non ultra triduum moratus
 Romæ, paludatus, cum lictoribus, votisque in Capitolio nun-
 cupatis, in provinciam, ⁴⁹ æque ac prius, præcipiti celeritate
 abit.

XI. Paucis ante diebus Junius Manliusque oppidum ^{Nesattium}
⁵⁰ Nesattium, quo se principes Istrorum et regulus ipse ^{Claudius}
 Æpulo receperat, summa vi obpugnarunt. Eo Claudius ^{Cos. obi-}
 duabus legionibus novis adductis, vetere exercitu cum suis ^{det.}
 ducibus dimisso, ipse oppidum circumsevit, et vineis obpug-
 nare intendit: amnemque præterfluentem mœnia, qui et in-
 pedimento obpugnantibus erat, et aquationem Istris præbe-
 bat, multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit.
 Ea res barbaros miraculo terruit abscisæ^a aquæ: et ne tum ^{Furor oppi-}
 quidem memores pacis, in cædem conjugum ac liberorum ^{danorum.}
 versi; etiam, ut spectaculo hostibus tam fœdum facinus
 esset, palam in muris trucidatos præcipitabant. Inter simul
 complorationem feminarum puerorumque, simul nefandam
 cædem, milites, transgressi murum, oppidum intrarunt. cujus
 capti tumultum ut ex pavido clamore fugientium accepit
 rex, trajecit ferro pectus, ne vivus caperetur: ceteri capti,
 aut occisi. Duo deinde oppida, Mutila et Faveria, vi capta
 et deleta. Præda, ut in gente inopi, spe major fuit, et
 omnis militibus concessa est. Quinque millia capitum sex-
 centa triginta duo sub corona venierunt. auctores belli virgis
 cæsi, et securi percussi. Istria tota trium oppidorum ex-
 cidio et morte regis pacata est: omnesque undique populi, ^{Istria pa-}
 obsidibus datis, in ditionem venerunt. Sub Istrici finem ^{cata.}
 belli apud Ligures concilia de bello haberi cœpta.

XII. Ti. Claudius proconsul, qui prætor priore anno fue-
 rat, cum præsidio legionis unius Pisis præerat. cujus literis
 senatus certior factus, eas ipsas literas ad C. Claudium (nam
 alter consul jam in Sardiniam trajecerat) deferendas censet:
 et adjicit decretum; 'quoniam Istria provincia confecta es-
 set, si ei videretur; exercitum traduceret in Ligures.' Si-

^a abscisæ Gron. Crev.

⁴⁹ Æque ac prius] Hoc substitutum Nesattium. Cellar. l. 11. Geogr. Ant.
 est, auctore Florebello, pro mendosa c. 9. contendit ex Plinio et Ptole-
 vet. codicis scriptura æque amplius. mæo nomen hujus urbis fuisse Nesac-
⁵⁰ Nesattium] Plerique editi habent tium.

U. C. 575. mul ex literis consulis, quas de rebus in Istria gestis scripserat, in biduum supplicatio decreta. Et ab altero consule Tl. Sempronio in Sardinia prospere res gestae. Exercitum in agrum Sardorum Iliensium induxit. Balarorum magna auxilia Iliensibus venerant. Cum utraque gente signis conlatis confixit. fusi fugatique hostes, castrisque exuti: duodecim millia armatorum caesa. Postero die arma lecta conjici in acervum jussit consul, sacrumque id Vulcano cremavit. Victorem exercitum in hiberna sociarum urbium reduxit. Et C. Claudius, literis Tl. Claudii et senatusconsulto accepto, ex Istria legiones in Ligures transduxit. Ad Scultennam flumen in campos progressi castra habebant hostes. Ibi cum his acie dimicatum. quindecim millia caesa; ⁵¹ plus septingenti aut ^b in proelio, aut in castris (nam ea quoque expugnata sunt) capti: et signa militaria unum et quinquaginta capta. Ligures, reliquiae caedis, in montes refugerunt passim: populantique campestres agros consuli nulla usquam adparuerunt arma. Claudius, duarum gentium uno anno victor, duabus, quod raro alius, in consulatu pacatis provinciis Romam revertit.

Ligures victi a Claudio Cos.

Prodigia.

XIII. Prodigia eo anno nunciata. in Crustumino ⁵² avem sangualem (quam vocant) ⁵³ sacrum lapidem rostro cecidisse. ⁵⁴ Bovem in Campania locutum ^c. Vaccam aeneam Syracusis ab agresti tauro, qui pecore aberrasset, initam, ac semine adpersam. In crustumino diem unum in ipso loco supplicatio fuit: et in Campania bos alenda publice data: Syracusanumque prodigium expiatum, editis ab aruspici-bus Diis, quibus supplicaretur. Pontifex eo anno mortuus est M. Claudius Marcellus, qui consul censorque fuerat. in ejus locum subfectus est pontifex filius ejus M. Marcellus. et ⁵⁵ Lunam colonia ^d eodem anno duo millia civium Romanorum sunt deducta. Triumviri deduxerunt, P. Aelius, L. Egilius, Cn. Sicinius. quinquagena et singula jugera. et semisses agri in singulos dati sunt. de Ligure captus is ager erat. Etruscorum ante, quam Ligurum, fuerat. C. Claudius consul ad urbem venit: cui, quum in senatu de re-

Luna colonia.

Claudii triumphus.

^b aut del. Gron. Crev. ^c locutam Crev. ^d Lucam colonium Gron. Crev.

⁵¹ Plus septingenti] Sio legi jussit Gronovius ex Livii more, non septingenti.

⁵² Avem sangualem] Scribitur quoque sanqualis. De ea Plinius mentionem facit l. x. c. 7. Vid. et Festum. Nomine tantum nobis nota est.

⁵³ Sacrum lapidem] Aliquem ex iis lapidibus, quos terminandis agris fixos consecrabant, ornabant floribus, olivo ungebant, etc. De religione et cultu

dei Termini, sive hujusmodi lapidum, vid. Plut. in Numa.

⁵⁴ Bovem in Campania locutum] Vulgo locutum. Sed Jac. Gronovius maluit locutam, propterea quod mox sequitur Bos alenda publice data.

⁵⁵ Lucam] Hic Gronovianae editiones habent Lunam: mendose. Vetusiores praeferrunt Lucam, et consentit Velleius, l. i. c. 15.

bus in Istria Liguribusque prospere gestis disseruisset, postulanti triumphus est decretus. triumphavit in magistratu de duabus simul gentibus. Tulit in eo triumpho ⁵⁶ denarium trecenta septem millia, et ⁵⁷ victoriatum octoginta quinque millia septingentos duos ^e. militibus in singulos ⁵⁸ quini denarii dati: duplex centurioni, triplex equiti. Sociis dimidio minus, quam civibus, datum. itaque taciti, ut iratos esse sentires, secuti sunt curram.

U. C. 575.
A. C. 177.

XIV. Dum is triumphus de Liguribus agebatur, Ligures, Ligures postquam senserunt, non consularem tantum exercitum Romanum ⁵⁹ abductum, sed legionem ab Ti. Claudio Pisis dimissam, soluti metu, clam exercitu indicto, per transversos limites superatis montibus, in campos degressi, agrum Mutinensem populating, repentino inpetu coloniam ipsam ceperunt. Id ubi Romam adlatum est, senatus C. Claudium consulem comitia primo quoque tempore habere iussit, creatisque in annum magistratibus in provinciam redire, et coloniam ex hostibus eripere. Ita, uti censuit senatus, comitia habita. Consules creati, Cn. Cornelius Scipio Hispanus, Q. Petillius Spurius. Praetores inde facti, M. Popillius Laenas, P. Licinius Crassus, M. Cornelius Scipio, L. Papirius Maso, M. Aburius, L. Aquilius Gallus. C. Claudio consuli prorogatum in annum imperium, et Gallia provincia: et, ne Istri quoque idem, quod et Ligures, facerent, socios nominis Latini in Istriam mitteret, quos triumphum causa de provincia deduxisset. Cn. Cornelio et Q. Petillio consulibus, quo die magistratum inierunt, in molantibus Jovi singulis bubus, uti solet, in ea hostia, qua Q. Petillius sacrificavit, in jocinore caput non inventum. id quum ad senatum retulisset, bove perlitare iussus. De provinciis deinde consultus senatus Pisas et Ligures provincias consulibus decrevit. Cui Pisae provincia obvenisset, quum magistratum creandorum tempus esset, ad comitia reverti iussit. additum decreto, ut ⁶⁰ binas legiones novas

rebellant.

Comitia.

U. C. 576.
A. C. 176.
Cn. Cornelio, Q. Petillio Coss.

^e duo Crev.

⁵⁶ Denarium trecenta septem millia] Marcæ argenti nostrates 4796. uncias 7.

⁵⁷ Victoriatum octoginta quinque millia septingentos duos] Qui nunc Victoriatum appellatur, inquit Plinius, l. xxxiii. c. 3. lege Clodia percussus est. Antea enim hic nummus ex Illyrico advectus, mercis loco habebatur. Est autem signatus victoria, et inde nomen. Eum Volusius Mæcianus docet tantum valuisse, quantum prius quinquarius. Si igitur ad hanc rationem Victoriatum 85702. æstimentur, efficiuntur denarii 42851. marcæ nostrates

paulo plus 669. unciae 4.

⁵⁸ Quinideni denarii] Minus unciae argenti nostrates binæ.

⁵⁹ Abductum] Olim legebatur adductum. Correxerit Gronovius.

⁶⁰ Binas legiones novas . . et trecentos equites] Vix dubitari potest, quia hic exciderit aliquid. Expreserat nempe Livius pro more suo, quantum peditum, quantum equitum legiones novæ quæ scribebantur habere deberent. Peditum numerus interdictus. Si id sequamur quod plerumque his temporibus facitatum est, videmur regere debere: Binas legiones novas

U. C. 576. scriberent, et trecenos¹ equites; et dena millia peditum sociis nominique Latino, et sexcenos² imperarent equites. Ti. Claudio prorogatum est imperium in id tempus, quo in provinciam consul venisset.

XV. Dum de his rebus in senatu agitur, Cn. Cornelius, evocatus a viatore, quum templo egressus esset, paulo post rediit confuso vultu, et exposuit Patribus conscriptis, ⁶¹bovis sescenaris, quem inmolavisset, ⁶²jecur defluxisse. id se victimario nuncianti parum credentem, ipsum aquam effundi ex olla, ubi exta coquerentur, jussisse: et vidisse ceteram integram partem extorum, jecur omne inenarrabiliter absumtum. Territis eo prodigio Patribus, et alter consul curam adjecit: qui se, quod caput jocinori defuisset, tribus bubus perlitasse negavit. Senatus majoribus hostiis usque ad litationem sacrificari jussit. Ceteris Diis perlitatum ferunt; Saluti Petillium perlitasse negant. Inde consules prætoresque provincias sortiti. ⁶³Pisæ Cn. Cornelio, Ligures Petillio obvenērunt. Prætores, L. Papirius Maso urbanam, M. Aburius inter peregrinos, sortiti sunt. M. Cornelius Scipio Maluginensis Hispaniam ulteriorem, L. Aquillius Gallus Siciliam habuit. Duo deprecati sunt, ne in provincias irent: M. Popillius in Sardiniam. 'Gracchum eam provinciam pacare, ⁶⁴et T. Æbutium prætorem adiutorem ab senatu datum esse. Interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima esset, minime venire. Inter traditionem imperii novitatemque successoris, quæ noscendis prius, quam agendis, rebus imbuenda sit, sæpe bene gerendæ rei occasiones interciderē.' Probata Popillii excusatio est. P. Licinius Crassus sacrificiis se inpediri sollemnibus excusabat, ne in provinciam iret. Citerior Hispania obvenērāt. Ceterum aut ire jussus, aut jurare pro concione, sollemni sacrificio se prohiberi. id ubi in P. Licinio ita statutum est, et ab se uti jusjurandum acciperent, M. Cornelius postulavit, ne in Hispaniam ulteriorem iret. Prætores ambo in eadem verba ⁶⁵jurejurarunt.

Provinciæ.

¹ trecentos Gron. Crev.

² sexcentos Ead.

scriberent; quina millia in singulas et ducentos pedites, trecenos equites. Vid. supra, c. 9. et l. xl. c. 18.

⁶¹ Bovis sescenaris] Hujus vocis omnino ignoratur sensus. Suspicitur Gutherius vel eam derivari a *scena*, quam Festus docet esse aut securim, aut dolabram pontificalem, ita ut *sescenaris* bos dictus sit, bos eo cultri genere immolatus: vel legendum esse *sagenaris*, id est, saginati.

⁶² Jecur defluxisse] Perizonius legi jubet *diffluxisse*. *Defluere* enim est

delabi. At hic jecur colliquefactum erat, et, ut mox dicitur, inenarrabiliter absumptum.

⁶³ Pisæ Cn. Cornelio, Ligures Petillio] Vel utrique addendum prænomen videtur, vel utrique detrahendum.

⁶⁴ Et T. Æbutium] Recte suspicatur Gronovius pro et legendum esse *ei*.

⁶⁵ Jurejurarunt] Verbum rarum admodum, et cujus haud aliud fortasse exemplum exstat. Ac dubitari

⁶⁶ M. Titinius et T. Fonteius proconsules manere cum eodem imperii jure in Hispania jussi : et ut in supplementum histria millia civium Romanorum cum equitibus ducentis, quinque millia sociùm Latini nominis et trecenti equites mitterentur. U. C. 576.
A. C. 176.

XVI. Latinæ feriæ fuere ante diem tertium Nonas Maii, in quibus, quia in una hostia magistratus Lanuvinus precatus non erat, 'populo Romano Quiritium,' religioni fuit. Id quum ad senatum relatum esset, senatusque ad pontificum collegium rejecisset; pontificibus, quia non recte factæ Latinæ essent, instauratis Latinis, placuit Lanuvinos, quorum opera instauratæ essent, hostias præbere. Accesserat ad religionem, quod Cn. Cornelius consul, ex monte Albano rediens, con- Cornelii
Cos. mors. cidit: et, parte membrorum captus, ad Aquas Cumanas profectus ingravescente morbo, Cumis decessit. Sed inde mortuus Romam adlatus, et funere magnifico elatus sepultusque est. Pontifex idem fuerat. Consul Q. Petillius, quum primum per auspicia posset, collegæ subrogando comitia habere jussus, et Latinas edicere. comitia ⁶⁷ in ante diem tertium Nonas Sextiles, Latinas in ante diem tertium Prodigia. Idus Sextiles edixit. Plenis religionum animis, prodigia insuper nuntiata: Tusculi facem in cælo visam, Galiis ædem Apollinis et privata ædificia complura, Graviscis murum portamque de cælo tacta. Ea patres procurari, uti pontifices censuissent, jusserunt. Dum consules primum religiones, deinde alterum alterius mors, et comitia, et Latinarum instaurationes impediunt, interim C. Claudius exercitum ad Mutinam, quam Ligures priore anno ceperant, admovit. ⁶⁸ Ante triduum, quam obpugnare cœperat, receptam ex hostibus colonis restituit. Octo millia ibi Ligurum intra muros cæsa; literæque Romam extemplo scriptæ, quibus non modo rem exponeret, sed etiam gloriaretur, sua virtute ac felicitate neminem jam cis Alpes hostem populi Romani: ⁶⁹ agrique aliquantum captum, qui multis millibus hominum dividi viritim posset.

~~esse~~ potest, an ex hoc uno loco deformati miserum in modum libri hoc verbum alias incognitum in linguam Latinam facile admittendum sit.

⁶⁶ M. Titinius et T. Fonteius... manere... in Hispania jussi] Hinc apparet. T. Fonteio, qui tertio ante anno prætor fuit, Hispaniam jam tunc obtinuisse, et quidem ulteriorem, quum collega ejus M. Titinius citiorem obtinuerit, ut constat ex c. 26. infra.

⁶⁷ In ante diem tertium Nonas... in ante diem tertium Idus] Perierat utrobique vacula ante. Eam restituit Sigonius ex solenni Livii et ceterorum

loquendi more.

⁶⁸ Ante triduum, quam oppugnare cœperat, receptam] Si hæc sana sunt, sensus est: Quum recepisset eam, antequam triduum elapsum esset, ex quo oppugnare cœperat. Sed plerumque longe aliam vim habet hæc formula loquendi, et, si solito more exponeretur, sensus esset coloniam triduo ante receptam, quam oppugnari cepta esset. Quod quum absurdum sit, non immerito Perizonius emendat: intra triduum.

⁶⁹ Agrique aliquantum] Hic perspicuum est aliquantum idem esse

U. C. 576.
A. C. 176.
Sardinia pa-
cata.

Cos. subro-
gatus.

Res in Li-
guria gestæ.

XVII. Et Ti. Sempronius eodem tempore in Sardinia multis secundis præliis Sardos perdomuit. quindecim millia hostium sunt cæsa. Omnes Sardorum populi, qui defecerant, in ditionem redacti. stipendiariis veteribus duplex vectigal imperatum, exactumque: ceteri frumentum contulerunt. Pacata provincia, obsidibusque ex tota insula ducentis triginta acceptis, legati Romam, qui ea nunciarent, missi; quique ab senatu peterent, ut ob eas res, ducta auspicioque Ti. Sempronii prospere gestas, Diis immortalibus honos haberetur, ipsique decedenti de provincia exercitum secum deportare liceret. Senatus, in æde Apollinis legatorum verbis auditis, supplicationem in biduum decrevit, et quadraginta maioribus hostiis confuses sacrificare iussit: Ti. Sempronium proconsulem exercitumque eo anno in provincia manere. Comititia deinde consulis unius subrogandi, ⁷⁰ quæ in ante diem tertium Nonas Sextiles edicta erant, eo ipso die sunt confecta. Q. Petillius consul collegam, qui extemplo magistratum occiperet, creavit C. Valerium Lævinum. ⁷¹ Is, jam diu cupidus provinciae, quum opportunæ cupiditati ejus literæ adlatæ essent, Ligures rebellasse, Nonis Sextilibus ⁷² paludatus, literis auditis, tumultus ejus causâ legionem tertiam ad C. Claudium proconsulem in Galliam proficisci iussit; et dum viros navales cum classe Pisas ire, qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur. Eodem et Q. Petillius consul ad conveniendum exercitui diem edixerat. Et C. Claudius proconsul, audita rebellione Ligurum, præter eas copias, quas secum Parmæ habebat, subitariis conlectis militibus, exercitum ad fines Ligurum admovit.

XVIII. Hostes sub adventum C. Claudii, a quo duce se meminerant nuper ad Scultennam flumen victos fugatosque,

quod multum, quum ager ille bello captus multis millibus hominum dividi viritim posse dicatur.

⁷⁰ *Quæ in ante diem*] Vocula in abest a vetustioribus editis. Eam quisquis reposuit, non sine causa fecit.

⁷¹ *Is jamdiu cupidus provinciae*] Ordo et structura verborum declarat hæc intelligi de Valerio consule: quod idem probant ea quæ sequuntur: eodem et Q. Petillius consul ad conveniendum exercitui diem edixerat. At quomodo novellus ille consul, ante biduum creatus, potest dici jamdiu cupidus provinciae? Nisi si forte, quum eo loco natus esset, eos honores gessisset, ut sibi posset prope certa spe consulatum respondere, significaverat jam antequam consul fieret, se cupidum

esse provinciae.

⁷² *Paludatus, literis auditis*] Hæc videntur narrari, tanquam argumenta illius cupiditatis, quam in consule notavit Livius. Ex tota enim superiorum temporum historia colligi potest consules non ante paludamenta in urbe sumpsisse, quam ad bellum proficiscerentur. At hic aliquanto antequam exeat in provinciam, paludatus sese ostentat, paludatus audit litteras, quas nimirum vel in concione, vel in senatu recitari jusserat. Hæc omnia eo spectabant, ut rem in majus augeret, ac, quemadmodum in tumultu civitatem saga sumere mos erat, sic ipse consul quum paludatus in urbe veniretur, impendentis alicujus periculi speciem ingereret animis.

locorum magis praesidio adversus infelicitate expertam vim, ^{U. C. 576} quam armia, se defensuri, duos montes Letum et Balistam ^{A. C. 126} ceperunt, ⁷³ muroque insuper amplexi. Tardius ex agris demigrantes oppressi ad mille et quingentos perierunt. Ceteri montibus se tenebant, et, ne in metu quidem feracitate ingenitae obliti, saviunt in praedam, quae Mutinae parta erat. captivos cum foeda laceratione interficiunt: pecora in fanis trucidant varias passim, quam rite sacrificant. Satiati caede animantium, quae inanimata erant, ⁷⁴ parietibus affligunt ^h, ⁷⁵ vasa omnis generis usui magis, quam ornamento in speciem, facta. Q. Petillius consul, ne absente se debellaretur, literas ad C. Claudium misit, ut cum exercitu ad se in Galliam veniret: campis Macris se eum exspectaturum. Literis acceptis, Claudius ex Liguribus castra movit, exercitumque ad campos Macros consuli tradidit. Eodem paucis post diebus C. Valerius consul alter venit. Ibi, divisis copiis, priusquam digrederentur, communiter ambo exercitus lustraverunt, tum sortiti, quia non ab eadem utraque parte adgredi hostem placebat, regiones quas peterent. Valerium auspiciato sortitum cometat ⁱ, quod in templo fuisset: in Petillio id vitio factum, postea augures responderunt; ⁷⁶ quod extra templum sortem in sitellam in templum latam foris ipse posuerit. Profecti inde in diversas regiones. Petillius adversus Balistae et Leti jugum, quod eos montes perpetuo dorso inter se jungit, castra habuit. Ibi adhortantem eum praecone militem, inmemorem ambiguitatis verbi, ominatum ferunt, 'se eo die Letum capturum esse.' Duobus simul partibus subire in adversos montes cepit. Ea pars, in qua ipse erat, in pignore subcedebat. Alterum hostes quum propulissent, ut restitueret rem inclinatum, consul equo adfectus, suos quidem a fuga revocavit: ipse,

Petillius
Con. occi-
sus.

^h affligunt Gron.

ⁱ constabat Gron. Crev.

⁷³ *Montes insuper amplexi.* Tardius ex agris demigrantes] Apposui post verbum amplexi eam distinctionem, qua sensus finiretur: Itaque hoc modo interpretatur; Montes Letum et Balistam ceperunt, ac mox insuper amplexi sunt. Qui eorum tardius demigrare, oppressi sunt a Claudio: Ceteri montes aenebant.

⁷⁴ *Parietibus affligunt*] In parietes impingunt. Gronovius edictum habet affligunt: utendos.

⁷⁵ *Vasa.*... vasa magis quam ornamento in speciem facta] Tolle vocem ornamento, quae videtur e margine, ubi addita sunt interpretandis sequentibus, verbis in speciem, in tentum impingunt. Vasa in speciem facta sunt vasa quae ad

speciem et dignitatem, ad decorem aspectus comparantur.

⁷⁶ *Quod extra templum sortem*] Haec admodum intricata sunt, et habent aliquid procul dubio aut vitiatum, aut certe laesum... Attamen, donec melius quid afferatur, videtur utcumque explicare posse in hunc modum: quod ipse extra templum posuerit sortem in sitellam, quae quidem sitella postea foris, id est, ex loco qui extra templum esset, in templum lata est. Foris aliquando denotat terminum unde aliquid proficiscitur aut sumitur. Sic foris sumpta, foris petere. Ceterum templum hic intelligendum est, locus auguriis consecratus.

U. C. 576. dum incautius ante signa obversatur, missili trajectus cecidit. Nec hostes ducem occisum senserunt; et suorum pauci, qui viderant, haud neglegenter, ut qui in eo victoriam verti scirent, corpus occultavere. Alia multitudo peditum equitumque, deturbatis hostibus, montes sine duce cepere. Ad quinque millia Ligurum occisa: ex Romano exercitu duo et quinquaginta ceciderunt. Super tam evidentem tristis ominis eventum, etiam ex pullario auditum est, vitium in auspicio fuisse; nec id consulem ignorasse. C. Valerius, audita

* * *

⁷⁷ periti religionum jurisque publici, quando duo ⁷⁸ ordinarii consules ejus anni, alter morbo, alter ferro periisset, subfectum consulem negabant recte ^k comitia habere posse.

* * *

deduxit.

XIX. Cis Apenninum Garuli, et Lopicini, et Hercates; trans Apenninum Briniales fuerant. ⁷⁹ Inter Audenam amnem P. Mucius cum iis, qui Lunam Pisasque depopulati erant, bellum gessit: omnibusque in ditionem redactis arma ademit. Ob eas res, in Gallia Liguribusque gestas duorum consulum ductu auspicioque, senatus in triduum supplicationes decrevit, et quadraginta hostiis sacrificari jussit. Et tumultus quidem Gallicus et Ligustinus, qui principio ejus anni exortus fuerat, haud magno conatu brevi obpressus erat. Belli Macedonici subibat jam cura, miscente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina: et legati, qui missi ad res visendas in Macedoniam erant, jam reverterant Romam, renunciaverantque, bellum in Dardania esse. Simul venerant et ab rege Perseo oratores, ⁸⁰ qui purgarent, nec aditos ab eo Bastarnas, nec auctore eo quidquam facere. Senatus nec liberavit ejus culpæ regem, neque arguit: moneri eum tantummodo jussit, ut etiam atque etiam curaret, ⁸¹ ut sanctum haberet^l foedus, quod ei cum

Bellum inter Dardanos et Bastarnas.

^k recte del. Gron. Crev.

^l habere Doer.

⁷⁷ Periti religionum] Hanc periodum apud Priscianum l. XVIII. repertam suo loco Sigonius inseruit.

⁷⁸ Ordinarii consules] Ordinarii consules sunt ii qui primis comitiis electi sunt. Iis opponuntur consules *suffecti*.

⁷⁹ Inter Audenam amnem] Nullus est horum verborum sensus. Lege omnino *intra*, ut dicatur Mucius non ultra Audenam amnem, ac proinde Apenninum, bellum gessisse. At vero *Æmilius Gal-*

licum tumultum compresserat, et in Liguria ipsa ad utrumque Apennini latius arma circumtulera.

⁸⁰ Qui purgant, nec accitos] Qui ad purgandum et liberandum eum a suspicionem belli, dicerent et probare intenderent, nec accitos.

⁸¹ Ut sanctum haberet foedus] Hunc locum feliciter emendat Jao. Gronovius: *ut sanctum habere foedus, quod ei cum Romanis esset, videri posset.*

Romanis esse ²² videri posset. Dardani, quum Bastarnas non modo non excedere finibus suis, quod speraverant, sed graviore fieri in dies cernerent, subnisis Thracum adcolarum et Scordischorum auxiliis, audendum aliquid vel temere rati, omnes undique armati ad oppidum, quod proximum castris Bastarnarum erat, conveniunt ²³. Hiems erat, et id anni tempus elegerant, ut Thraces Scordisque in fines suos abirent. quod ubi ita factum, et solos jam esse Bastarnas audierunt, bifariam dividunt copias: pars, ut recto itinere ad lacessendum ex aperto iret; pars, devio saltu circumducta, ab tergo adgrederetur. Ceterum, priusquam circumire castra hostium possent, pugnatum est; victique Dardani compelluntur in urbem, quæ fere duodecim millia ab castris Bastarnarum aberat. Victores confestim circumsidunt urbem, haud dubie postero die aut metu dedituris se hostibus, aut vi expugnaturi. Interim Dardanorum altera manus, quæ circumducta erat, ignara cladis suorum, castra Bastarnarum sine præsidio relicta

U. C. 577:
A. C. 175.

Dardano-
rum urbs
obsessa.

XX. *** more, sella eburnea posita, jus dicebat, disceptabatque controversias minimarum rerum. ²⁴ adeoque nulli fortunæ adhærebat animus, per omnia genera vitæ errans, uti nec sibi, nec aliis, quinam homo esset, satia constaret. Non adloqui amicos, ²⁵ vix notis familiariter adridere; munificentia inæquali sese aliosque ludificari: quibusdam honoratis magnoque æstimantibus se puerilia, ²⁶ ut escæ aut lusus, munera dare; alios nihil exspectantes ditare. Itaque nescire, quid sibi vellet, quibusdam videri. quidam ²⁷ ludere eum simpliciter, quidam haud dubie insanire aiebant. In duabus tamen magnis honestisque rebus vere regius erat animus, in urbium donis, et Deorum cultu. Megalopolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi est pollicitus, majoremque partem pecuniæ dedit. Tegeæ theatrum magnificum e marmore facere instituit. ²⁸ Cyzici

Antiochi
munificentia.

²² esset, Doer.

²³ conveniunt Gron. Crev.

²⁴ Adeoque nulli fortunæ] Lego cum Rubenio, nulli formæ. Sic apud Tac. l. i. Ann. c. 74. Qui formam vitæ in illi, quam etc.

²⁵ Vix notis] Conjunge τὸ vix cum notis. Vix notis opponuntur amicis.

²⁶ Ut escæ aut lusus] Polybius nominat talos et dactylos palmarum.

²⁷ Ludere . . simpliciter] Ludere per jocosam et nugacem simplicitatem.

²⁸ Cyzici in Prytaneum] Prytanei Syracusani meminit. Cic. in Verr. l.

iv. n. 119. Nempe, ut notat ad hunc Ciceronis locum Grævius, nulla urbs Græca fuit, quæ non suum Prytaneum haberet. Prytanea autem erant Vestæ sacra: cujus in honorem perpetuus ibi ignis fovebatur. Vid. Cæsaub. Animadv. in Athen. l. xv. c. 19. et Ezech. Spanhemii Dissert. de Vestæ et Prytaniibus. Quia igitur Prytanea Vestæ sacra erant, cujus aedes penetrabile erat urbis Romæ, ideo Livius Prytaneum Latine interpretatur penetrale urbis. Quod adjicit, publice ibi vesci,

U. C. 577. in Prytaneum, (id est penetrale urbis, ubi publice, quibus
A. C. 175. is honos datus est, vescuntur) vasa aurea mensæ unius posuit. Rhodiis, ⁸⁷ ut nihil unum insigne, ita omnis generis, ut quæque usus eorum postulaverunt, donna dedit. Magnificentia vero in Deos vel Jovis Olympii templum Athenis, unum in terris inchoatum pro magnitudine Dei, potest testis esse. ⁸⁸ Sed et Delon aris insignibus statuarumque copia exornavit: et Antiochiæ Jovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantum, sed parietibus totis lamina inauratum, et alia multa in aliis locis pollicitus, quia perbreve tempus regni ejus fuit, non perfecit. Spectaculorum quoque omnis generis magnificentia superiores reges vicit; ⁸⁹ reliquorum sui moris, et copia Græcorum artificum. Gladiatorum munus Romanæ consuetudinis primo majore cum terrore hominum, insuetorum ad tale spectaculum, quam voluptate, dedit: deinde sæpius dando, et ⁹⁰ modo vulneribus tenuis, modo sine missione etiam, et familiarem oculis gratumque id spectaculum fecit, et armorum studium plerisque juvenum accendit. Itaque, qui primo ab Roma magnis præmiis paratos gladiatores arcessere solitus erat, jam suo

Ludi.

XXI. *** pio inter peregrinos. M. Atilio prætori provincia Sardinia obvenerat: sed cum legione nova, quam consules conscripserant, quinque millibus peditum trecentis equitibus, in Corsicam jussus est transire. dum is ibi bellum gereret, ⁹¹ Cornelio prorogatum imperium, ubi obtineret Sardiniam. Cn. Servilio Cæpioni in Hispaniam ulteriorem, et

siue publico sumptu ali solitos, quibus is honos datus est, id de Athenis notissimum est omnibus. Sed et in aliis quoque Græcis urbibus eundem morem servatum esse, hic locus testimonio est.

⁸⁷ Ut] Particula ut adjecta est ex Freinshemii et Gronovii sententia.

⁸⁸ Sed et Delon aris insignibus] Hic olim legebatur *Delon maris*. Correxere Vossius et Gronovius. Quæ emendatio si vera est, hic Livius paulum discessit a Polybio, qui loquitur tantummodo de statuis circa Deli aram ab Antiocho positis.

⁸⁹ Reliquorum sui moris] Vox reliquorum pendet a precedenti nomine *spectaculorum*. Dicit Livius ab Antiocho superatos esse superiores reges magnificentia spectaculorum omnis generis, ex quibus cetera moris Græci erant, et cum copia Græcorum artificum; unum Romanæ consuetudinis,

nempe gladiatorum munus: quod quidem primo majore cum terrore . . . Artifices hic intelligendi sunt, ut l. v. supra, c. l. ii quorum opera ludi peraguntur, puta histriones, saltatores, tibicines, &c.

⁹⁰ Modo vulneribus tenuis, modo sine missione etiam] Modo ita ut vulnerarentur tantum gladiatores, non interficerentur; modo ad necem usque. Missio erat gratia deserendi pugnam, quæ dabatur aliquando victis gladiatoribus. Quum autem placeret, ut eousque pugnaretur donec alteruter occumberet, dicebatur pugna *sine missione*. Sic Flor. l. iii. c. 20. de Spartaci militibus: *dignam viris obire mortem: et, quod sub gladiatore duce oportuit, sine missione pugnatum est*. Vide plura apud Lips. Saturn. ii. 21.

⁹¹ Cornelio prorogatum imperium] Hinc apparet Cornelium superiore anno prætorem fuisse.

P. Furio Philo in citeriorem tria millia peditum Romano-
rum, equites centum quinquaginta, et socium Latini nominis
quinque millia peditum, trecenti equites : Sicilia L. Claudio
sine supplemento decreta. Duas præterea legiones consules
scribere jussi, cum justo numero peditum equitumque, et
decem millia peditum sociis imperare, et sexcentos equites.
Delectus consulibus eo difficilior erat, quod pestilentia, quæ
priori anno in boves ingruerat, ⁹² eo verteret^o in hominum
morbos. qui inciderant, haud facile septimum diem supera-
bant : qui superaverant ^p, longinquo, maxime quartanæ,
implicabantur morbo. Servitia maxime moriebantur. eorum
strages per omnes vias insepultorum erat. Ne liberorum
quidem funeribus ⁹³ Libitina subiciebat. Cadavera, intacta
a canibus ac vulturibus, tabes absumebat : satisque consta-
bat, nec illo, nec priori anno, in tanta strage boum homi-
numque vulturium usquam visum. Sacerdotes publici ea
pestilentia mortui sunt, Cn. Servilius Cæpio pontifex, pater
prætoris, et ⁹⁴ Ti. Sempronius Ti. F. ⁹ Longus decemvir sacro-
rum, et P. Ælius Pætus augur, et Ti. Sempronius Grac-
chus, et C. Mamilius Vitulus curio maximus, et M. Sempro-
nius Tuditanus pontifex. ⁹⁵ pontifices subfecti sunt, C. Sulpi-
cius Galba***^r in locum Tuditani. Augures subfecti sunt,
in Gracchi locum T. Veturius Gracchus Sempronianus, in P.
Ælii Q. Ælius Pætus. Decemvir sacrorum C. Sempronius
Longus, curio maximus C. Scribonius Curio subficitur. Quum
pestilentia finis non fieret, senatus decrevit, uti decemviri
libros Sibyllinos adirent. Ex decreto eorum diem unum
supplicatio fuit. et, ⁹⁶ Q. Martio Philippo verba præeunte,
populus in foro votum concepit : ‘ Si morbus pestilentiaque
‘ ex agro Romano emota esset, biduum ferias ac supplica-
‘ tionem se habiturum.’ In Veienti agro biceps natus puer, Prodig
et Sinuessæ unimanus, et Auximi^a puella cum dentibus ; et
arcus interdiu sereno coelo super ædem Saturni in foro
Romano intentus, et tres simul soles effulserunt : et ⁹⁷ faces
eadem nocte plures per coelum lapsæ sunt in Lanuvino :

^o verterat Gron. Crev.^p superabant Emd.⁹ Ti. F. l. C. F. Gron.^r abest signum læuonæ Gron. Crev.^a Ozimi Emd.⁹² Eo] Anno.⁹³ Libitina] Vid. not. 67. ad l. XL.
c. 19.⁹⁴ Ti. Sempronius Ti. F. Longus] Hæc
est vetus scriptura, quam male mutave-
rat Sigonius, legique jusserat Ti. Sem-
pronius C. F. Vid. supra l. XXVII. c. 6.⁹⁵ Pontifices subfecti sunt C. Sulpicius
Galba in locum Tuditani] Hic excidit
nomen ejus qui in locum Cæpionis pon-

tifer subfectus est.

⁹⁶ Q. Marcio Philippo] Decemviro sa-
crorum. Vid. supra l. XL. c. 42.⁹⁷ Faces . . lapsæ sunt in Lanuvino.
Ceritesque] Priscianus l. IV. citat hunc
locum sic : Lanuvini Ceritesque anguem
jubatum. Itaque legendum est hoc
modo : lapsæ sunt. Lanuvini Cerites-
que. SIGONIUS. Faces sunt stellæ fa-
cem ducentes.

U. C. 578. Cæritesque anguem in oppido suo jubatum, aureis maculis
A. C. 174. sparsum, adparuisse adfirmabant. et, in agro Campano
bovem locutum esse, satis constabat.

XXII. Legati ⁹⁸ Nonis Juniis ¹ ex Africa redierunt, qui,
convento prius Masinissa rege, Karthaginem ierant: cete-
rum certius aliquanto, quæ Karthagine acta essent, ab rege
rescierant, quam ab ipsis Karthaginiensibus. compertum
tamen adfirmaverunt, legatos ab rege Perseo venisse, iisque
noctu senatum in æde Æsculapii datum esse. ab Karthagine
legatos in Macedoniam missos, et rex adfirmaverat, et ipsi
parum constanter negaverant. In Macedoniam quoque mit-
tendos legatos senatus censuit. tres missi sunt, C. Lælius,
M. Valerius Messalla, Sex. Digitius. Perseus per id tempus,
quia quidam Dolopum non parebant, et, de quibus ambige-
batur rebus, disceptationem ab rege ad Romanos revocabant,
cum exercitu profectus, sub jus iudiciumque suum totam
coëgit gentem. Inde, per Cætæos montes transgressus, reli-
gionibus quibusdam animo objectis, oraculum aditurus
Delphos ascendit. Quum in media repente Græcia adpa-
ruisset, magnum non finitimis modo urbibus terrorem præbuit,
sed in Asiam quoque ad regem Eumenem nuncius tumultus
ejus venit. Triduum, non plus, Delphis moratus, per ⁹⁹ Phthio-
tidem Achaïam, Thessaliamque, sine damno injuriaque
agrorum, per quos iter fecit, in regnum rediit. Nec earum
tantum civitatum, per quas iturus erat, satis habuit animos sibi
conciliare: ¹ aut ² legatos, aut literas dimisit, petens, 'ne
' diutius simulatum, quæ cum patre suo fuissent, meminis-
' sent. nec enim tam atroces fuisse eas, ut non cum ipso po-
' tuerint, ac debuerint, finiri. Secum quidem omnia illis
' integra esse ad instituendam fideliter amicitiam.' Cum Achæ-
orum inmaxime gente reconciliandæ gratiæ viam quærebat.

Persei iter
Delphos.

XXIII. Hæc una ex omni Græcia gens, et Athenien-
sium civitas, eo processerat irarum, ut finibus interdicere
Macedonibus. Itaque servitiis ex Achaïa fugientibus re-
ceptaculum Macedonia erat: quia, quum finibus suis inter-
dixissent, intrare regni terminos ipsi non audebant. Id
quum Perseus animadvertisset, comprehensis omnibus, lite-
ras ^{***}. ceterum, ne similis fuga servorum postea fieret,
cogitandum et illis esse. Recitatis his literis per Xenar-
chum prætorem, qui privatæ gratiæ aditum apud regem

¹ Junii Gron. Crev.

² sed aut Gron.

⁹⁸ Nonis Junii] Sic reposuit Sigo-
nius, quum prius legeretur Julii. Ni-
mirum Julii mensis nomen nondum in
usu erat.

⁹⁹ Phthiotidem Achaïam] Vid. not.
63. ad l. xxxiii. c. 32.

¹ Aut legatos, aut literas] Adjecerat
Sigonius de suo sed ante prius illud aut.
Videntur plura deesse. Dederat for-
tasse Livius: sed circa omnes Græcia
civitates, aut legatos...

quærebat, et plerisque moderate et benigne scriptas esse U. C. 578.
 censentibus literas, atque his maxime, qui præter spem A. C. 174.
 recepturi essent amissa mancipia; ² Callicrates ex iis, qui Callicratis
 in eo verti salutem gentis crederent, si cum Romanis invio- adversus re-
 latum fœdus servaretur, 'Parva,' inquit, 'aut mediocris res, gem oratio.
 'Achæi, quibusdam videtur agi; ego ³ maxime gravissimam
 'omnium non agique tantum arbitrator, sed quodam modo
 'actam esse. Nam qui regibus Macedonum, Macedonibusque
 'ipsis, finibus interdixissemus, 'manereque id decretum,
 'scilicet, ne legatos, ne nuncios admitteremus regum, per
 'quos aliquorum ex nobis animi sollicitarentur; ii concion-
 'antem quodam modo absentem audimus regem, et, si Diis
 'placet, orationem ejus probamus. Et, quum feræ bestię
 'cibum ad fraudem suam positum plerumque adspernentur
 'et refugiant, nos cæci, specie parvi beneficii, inescamur:
 'et, servulorum minimi pretii recipiendorum spe, nostram
 'ipsorum libertatem subruï et tentari patimur. Quis enim
 'non videt, 'viam regię societatis quæri, qua Romanum
 'fœdus, quo nostra omnia continentur, violetur? Nisi hoc
 'dubium alicui est, bellandum Romanis cum Perseo esse, et,
 'quod vivo Philippo expectatum, morte ejus interpellatum
 'est, id post mortem Philippi futurum. Duos, ut scitis,
 'habuit filios Philippus, Demetrium et Persea. Genere
 'materno, virtute, ingenio, favore Macedonum, longe præ-
 'stitit Demetrius. Sed quia in Romanos odii regnum posu-
 'erat præmium, Demetrium nullo alio crimine, quam Romanę
 'amicitię initę, occidit: ⁷ Persea, quem populus Romanus
 'prius poenę, quam regni, hæredem futurum sciebat, regem
 'fecit. Itaque quid hic post mortem patris egit aliud, quam
 'bellum paravit? Bastarnas primum ad terrorem omnium
 'in Dardaniam inmisit: qui si sedem eam tenuissent, gra-

² Callicrates, ex iis qui in eo verti] Hic Callicrates non tam honorifice tractatur a Polybio, qui eum traducit tanquam proditorem publicę Achæorum libertatis, et insignem ejus perfidiam notat, Legat. 58.

³ Maxime gravissimam omnium, non agique tantum] Emendat Gronovius: maximam et gravissimam omnium, neque agi tantum. Quod concionarius est et magis ex solito loquendi more.

⁴ Manereque id decretum] Hoc vel vitiatum, vel manuum, vel superfluum est. ⁵ Resecto hoc membro, sua orationi integritas constat, sua sententię perspicuitas. † Corrigit Gronovius: Nam quum regibus Macedonum Macedonibusque ipsis, finibus interdixissemus, maneretque id decretum.... hic concionantem. Sed vix dubitari potest, quin totius hujus periodi structura, qualis

vulgo exhibetur, et duo illa membra sibi mutuo respondentia, qui regibus Macedonum... ii concionantem, a Livii manu sint.

⁵ Scilicet, ne legatos] Hic non referuntur ipsa decreti verba, sed mens explicatur. Regibus Macedonum, inquit, Macedonibusque ipsis, finibus nostris interdixeramus, id scilicet præcavescentes, ne legatos, ne nuncios...

⁶ Viam regię societatis quæri] Magis placeret societati.

⁷ Persea, quem populus Romanus prius poenę] Lege vel eum Gronovio, quem 'in populum Romanum prius odii, quam regni hæredem futurum sciebat: vel cum Rubenio, quem belli in populum Romanum prius pene, quam regni.

⁸ In Dardaniam inmisit] Hic admisimus, auctore Gronovio, particulam in, quam orationis Latine ratio postulabat.

U. C. 578. ⁶ vires eos adcolas Græcia habuisset, quam Asia Gallos
 A. C. 174. ⁷ habeat. Ea spe depulsus, non tamen belli consilia omisit :
⁸ immo, si vera volumus dicere, jam inchoavit bellum. Dolo-
⁹ piam armis subegit, ⁹ nec provinciis de controversiis ad dis-
¹⁰ ceptationem populum Romanum² adivit, inde, transgressus
¹¹ Cætam, ut repente in medio umbilico Græciæ conspiceretur,
¹² Delphos adscendit. Hæc usurpatio itineris insoliti quo
¹³ vobis spectare videtur? Thessaliam deinde peragravit, quod
¹⁴ sine ullius eorum, quos oderat, noxia, hoc magis tenta-
¹⁵ tionem metuo. Inde literas ad nos cum muneris specie
¹⁶ misit, et cogitare jubet, quo modo in reliquum hoc munere
¹⁷ non egeamus; hoc est, ut decretum, quo arcentur Pelopon-
¹⁸ neso Macedones, tollamus; rursus legatos regios, et hospiti-
¹⁹ tia cum principibus, et mox Macedonum exercitus, ipsum
²⁰ quoque a Delphis (quantum enim interluit fretum?) traji-
²¹ cientem in Peloponnesum videamus, ²² inmiscemur Mace-
²³ donibus armantibus se adversus Romanos. Ego nihil novi
²⁴ censeo decernendum, servandaque omnia integra, ²⁵ donec
²⁶ ad certum dirigatur³, vanusue hic timor noster, an verus
²⁷ fuerit. Si pax inviolata inter Macedonas Romanosque
²⁸ manebit, nobis quoque amicitia et commercium sit: nunc
²⁹ de eo cogitare periculosum et inmatuum videtur.⁴

Arco Calli-
 crati re-
 spondet.

XXIV. Post hunc Arco, frater Xenarchi prætoris, ita dis-
 seruit: ¹ Difficilem orationem Callicrates, et mihi, et omnibus,
² qui ab eo dissentimus, fecit: agendo enim Romanæ societatis
³ causam ipse, tentarique et obpugnari dicendo, quam nemo
⁴ neque tentat, neque obpugnat, effecit, ut, qui ab se dissentiret,
⁵ adversus Romanos dicere videretur. Ac primum omnium,
⁶ tanquam non hic nobiscum fuisset, sed aut ex curia populi
⁷ Romani veniret, aut regum arcanis interesset, omnia scit et
⁸ nunciat, quæ occulte facta sunt. ⁹ Divinat etiam, quæ futura
¹⁰ fuerant, si Philippus vixisset: quid ita Perseus regni hæres
¹¹ sit, quid parent Macedones, quid cogitent Romani. Nos au-
¹² tem, qui, nec ob quam causam, nec quemadmodum perierit
¹³ Demetrius, scimus; nec quid Philippus, si vixisset, facturus
¹⁴ fuerat⁵, ad hæc, quæ palam geruntur, consilia nostra ad-
¹⁵ commodare oportet. ¹⁶ Ac scimus, Persea, regno accepto, ad

² populi Romani Gron.

populi Romani audivit. Crev.

¹ nec provocantes de controversiis ad disceptationem
² redigatur Crev. Doer. ³ fuerit Gron. Crev.

⁹ Nec provocantes] Supple, Dolopas. hic ad certum dirigatur. Correx-
 Vulgo hic habetur nec provinciis. Pro-
 babilem Gronovii conjecturam in textum
 recepit Clericus, nec nos exturbare sus-
 tinuimus.

¹⁰ Inmiscemur] Sic dedit Sigonius
 pro immiscemur.

¹¹ Donec ad certum dirigatur] Do-
 nec certum fiat, donec certo sciatur.
 Sic l. XLIV. c. 15. Et, si id ante du-
 bium fuisset, legatorum... verba ad
 certum redeamus. Ceterum legebatur

Gronovius.

¹² Divinat etiam quæ futura fuerant]
 Hoc mutat Gronovius, tanquam gram-
 maticæ legibus absonum, jubetque reponi
 fuerint. Sed sexcentis in locis quum
 Livii, tum probatissimorum scriptorum,
 reperire facile est similitum locutionum
 exempla Vid. Novam Methodum linguae
 Latinae.

¹³ Ac sciens Persea.... ad legatos
 Romanos venisse, ac regem Persea]

legatos Romanos venisse, ac regem Persea a populo Romano U. C. 578.
 adpellatum: audimus, legatos Romanos venisse ad regem, et A. C. 174.
 eos benigne exceptos^b. Hæc omnia pacis equidem signa esse
 judico, non belli: nec Romanos offendi posse, si, ut bellum
 gerentes eos secuti sumus, nunc quoque pacis auctores se-
 quamur. cur quidem nos inexpiabile omnium soli bellum ad-
 versus regnum Macedonum geramus, non video. Opportuni
 propinquitate ipsa Macedonia sumus; an infirmissimi om-
 nium, tamquam, quos nuper subiecit, Dolopes? ¹⁴ immo
 contra ea, vel viribus nostris, Deum benignitate, vel regionis
 intervallo tuti. ¹⁵ Sed sumus æque subjecti ac Thessali Æto-
 lique; nihilo plus fidei auctoritatisque habemus adversus
 Romanos, qui semper socii atque amici fuimus, quam Ætoli,
 qui paulo ante hostes fuerunt. Quod Ætolis, quod Thes-
 salis, quod Epirotis, omni-denique Græciæ cum Macedonibus
 juris est, idem et nobis sit. cur execrabilis ista nobis solis
 velut desertio juris humani est? Fecerit aliquid Philippus,
 cur adversus eum armatum et bellum gerentem hoc decer-
 neremus: quid Perseus, novus rex, omnis injuriæ insons, suo
 beneficium paternas simultates obliterans, meruit? cur soli
 omnium hostes ei sumus? Quamquam et illud dicere po-
 teram, tanta priorum Macedonia regum merita erga nos
 fuisse, ut Philippi unius injurias, si quæ forte fuerunt, * uti-
 que post mortem. Quum classis Romana Cenchreis staret,
 consul cum exercitu Elatiæ esset, triduum in concilio fuimus,
 consultantes, utrum Romanos, an Philippum, sequeremur.
¹⁶ Nonnihil metus præsens ab Romanis sententias nostras incli-

^b acceptos Gron. Crev.

Nemo est quin videat tollendum esse secundum illud *Persea*, tam inutiliter et odiose repetitum. Admodum etiam verisimile est, ea quæ præcedunt vitata esse. Nusquam enim memoratum est, ut observat Gronovius, *Persea* statim regno accepto ad legatos Romanos venisse, sed legatos Romanos misisse. Et causam erroris præbere fortasse potuerint hæc verba membri sequentis: *audimus legatos Romanos venisse*. Itaque recte videtur hunc locum emendare Gronovius hoc modo: *Ac scimus Persea, regno accepto, legatos Romanos misisse, ac regem a populo Romano appellatum*.

¹⁴ Imo contra ea] Voculam ea ejicit Gronovius. Sed si illa non exprimitur, debet intelligi. Quid igitur necesse est eam delari, si quando exprimitur? Nec videmus, cur non tam dicamus contra ea, quam præterea, aut postea. Et alibi usurpavit Livius, ut l. III. 60. et l. XXI. c. 20. * Fortasse legendum est contra eam, nempe con-

tra Macedoniam, quæ paulo ante nominata est, vel intelligendum contra ea pericula.

¹⁵ Sed sumus æque subjecti ac Thessali Ætolique] Patet ex iis quæ sequuntur, legi debere *Epirotaque*. Ceterum hæc ita intelligenda sunt, ut ea Arco sibi ipse objiciat, ac dum objicit refellat. Subjecti idem est ac supra opportuni. Nisi forte legendum est potius suspecti.

¹⁶ Nonnihil metus præsens ab Romanis] Imo nihil, ut recte monet Perizonius. Arco vult intelligi Romanorum metum. quorum classis Cenchreis, exercitus terrestris Elatiæ erat, dum deliberarent Achæi, in causa fuisse, cur ad illos inclinarent consultantium animi. Sed demus, inquit, nihil tunc valuisse metum illum. Certe aliquid tamen fuit, quod tam longam deliberationem faceret. De beneficiis Macedonum regum in Achæos vid. Polyb. l. II. et Plut. in Arato.

U. C. 578. ^c narit: fuit certe tamen aliquid, quod tam longam deliberatio-
 A. C. 174. ^c nem fecerat: id quod erat vetusta conjunctio cum Macedo-
^c nibus, vetera et magna in nos regum merita. Valeant et nunc
^c eadem illa, non ut præcipue amici, sed ne præcipue inimici
^c simus. Ne id, quod non agitur, Callicrates, simulaverimus.
^c nemo novæ societatis aut novi fœderis, quo nos temere inli-
^c gemus, conscribendi est auctor: sed commercium tantum
^c juris præbendi repetendique sit, ne interdictione finium nos-
^c trorum et nos quoque regno arceamus, ne servis nostris ali-
^c quo fugere liceat. Quid hoc adversus Romana fœdera est?
^c Quid rem parvam et apertam, magnam et suspectam faci-
^c mus? Quid vanos tumultus ciemus? Quid ut ipsi locum
^c adsentandi Romanis habeamus, suspectos alios ¹⁷ ac invisos
^c efficimus? Si bellum erit, ne Perseus quidem dubitat, quin
^c Romanos secuturi simus: in pace etiam, si non odia finiun-
^c tur, intermittantur. Quum iidem huic orationi, ¹⁸ qui li-
^c teris regis adsentierant ^d, adsentirentur, indignatione princi-
^c pum, quod, quam rem ne legatione quidem dignam judicasset
^c Perseus, literis paucorum versuum ¹⁹ impetraret, decretum
^c differtur. Legati ²⁰ deinde postea missi ab rege, quum Me-
^c galopoli concilium esset; dataque opera est ab iis, qui offen-
^c sionem apud Romanos timebant, ne admitterentur.

Nihil novi
 statuunt A-
 chæi.

Ætolorum
 discordiæ.

XXV. Per hæc tempora Ætolorum in semet ipsos ver-
 sus furor mutuis cædibus ad internecionem adducturus vi-
 debatur gentem. Fessi deinde et Romam utraque pars mi-
 serunt legatos, et inter se ipsi de reconcilianda concordia
 agebant: ²¹ quæ novo facinore discussa res veteres etiam
 iras excitavit. Exsulibus Hypatæis, qui factionis Proxeni
 erant, quum reditus in patriam promissus esset, fidesque
 data per principem civitatis Eupoleum, octoginta inlustres
 homines, quibus redeuntibus inter ceteram multitudinem
 Eupoleum etiam ^e obviis exierat, ²² quum salutatione be-
 nigne excepti essent, dextræque datæ, ingredientiæ portam,
 fidem datam Deosque testes nequidquam invocantes, inter-
 fecti sunt. Inde gravius de integro bellum exarsit. C. Va-
 lerius Lævinus, et Ap. Claudius Pulcher, et C. Memmius,
 et M. Popillius, et L. Canuleius missi ab senatu venerant.
 Apud eos quum Delphis utriusque partis legati magno cër-
 tamine agerent, Proxenus maxime, quum caussa, tum elo-
 quentia, præstare visus est; qui paucos post dies ab Ortho-

^c faceret Gron. Crev. ^d adsentierant del. Crev. ^e etiam del. Gron. Crev.

¹⁷ Ac invisos] Lege et invisos.

¹⁸ Qui litteris regis, adsentirentur]
 Vetus scriptura: qui litteris regis adsen-
 tierant, adsentirentur. Gronovius tolli
 jussit verbum adsentierant, quod sane a
 Livio esse non videtur.

¹⁹ Impetraret] Et hic Gronovius re-

posuit impetraret pro imperaret.

²⁰ Deinde postea] Alterutrum vacat.

²¹ Quæ . . . discussa res] Delemus
 postremam vocem. Etenim ex præce-
 dentibus facile intelligitur concordia.

²² Quum salutatione benignè excepti
 essent] Malletus benignæ.

bula uxore veneno est sublatu: ²³ damnataque eo crimine, U. C. 578. in exsilium abiit. Idem furor et Cretenses lacerabat. ad- A. C. 174. ventu deinde Q. Minucii legati, qui cum decem navibus Cretensium missus ad sedanda eorum certamina erat, in spem pacis ve- dissidia. nerant. ²⁴ ceterum induciæ et antea sex mensium fuerunt: inde multo gravius bellum exarsit. Lycii quoque per idem tempus ad Rhodiis bello vexabantur. Sed externorum inter se bella, quo quæque modo gestæ sunt, persequi non operæ est ²⁵ satis superque oneris sustinenti res a populo Romano gestas scribere.

XXVI. Celtiberi in Hispania, qui bello domiti se Ti. Celtiberorum Graccho dederant, pacati manserant M. Titinio prætorum rebel- obtinente provinciam. rebellarunt ²⁶ sub adventum Ap. liu. Claudii, orsiue bellum sunt ab repentina obpugnatione castrorum Romanorum. Prima lux ferme erat, quum vigiles in vallo, quique in portarum stationibus erant, quum vidissent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt. Ap. Claudius, signo proposito pugna, ac paucis adhortatus milites, tribus simul portis eduxit. Obsistentibus ad exitum Celtiberis, primo par utrumque ²⁷ proelium fuit, quia propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani: ²⁷ urgentes deinde alii alios secuti evaserunt extra vallum, ut pandere aciem, ²⁸ et exæquari cornibus hostibus, quibus circumbantur, possent. ita repente eruperunt, ut sustinere inpetum eorum Celtiberi nequirent. Ante horam secundam pulsi sunt: ad quindecim millia cæsa aut capta: signa ademta duo et triginta. Castra etiam eo die expugnata, debellatumque. nam, qui superfuere proelio, in oppida sua dilapsi sunt. quieti deinde paruerunt imperio.

XXVII. Censores eo anno creati Q. Fulvius Flaccus et Censores. A. Postumius Albinus legerunt senatum: princeps lectus M. Æmilius Lepidus pontifex maximus. De senatu novem ejecerunt. insignes notæ fuerunt M. Corneli Maluginen- Insignes sis, ²⁹ qui biennio ante prætor in Hispania fuerat; et notæ.

¹ utrimque Gron. Crev. Doer.

²³ *Damnataque eo crimine*] Lege cum Perizonio, *damnata que*. Vid. not. 89. ad l. iv. c. 17. supra.

²⁴ *Ceterum induciæ et antea sex mensium fuerunt*] Lege cum Gronovio: *ceterum inducias tantum sex mensium fecerunt*.

²⁵ *Satis superque oneris sustinenti res a populo Romano gestas scribere*] Delendum videtur verbum *scribere*, quod et otiosum est, et deformat orationem. Dicit Livius se satis superque oneris ferre, nempe, res a populo Romano gestas.

²⁶ *Sub adventum Ap. Claudii*] Hinc

discimus Ap. Claudium fuisse prætor-rem superiore anno, et citeriorem Hispaniam obtinuisse.

²⁷ *Urgentes deinde alii alios secuti*] Nemini non apparebit vocem *secuti* hic ita positam esse, ut impediatur potius sensum, quam adjuvet. Non dubitamus, quin rescribendum sit: *urgentibus deinde alii alios secuti*.

²⁸ *Et exæquari cornibus hostibus, quibus*] Reponit Gronovius: *et exæquari cornibus hostium, a quibus*.

²⁹ *Qui biennio ante prætor in Hispania fuerat*] Hic prætor in Hispaniam ire noluerat, ut constat ex c.

U. C. 578. ³⁰ L. Cornelii Scipionis prætoris, cujus tum inter cives et peregrinos jurisdictio erat; et ³¹ Cn. Fulvii, qui frater germanus, ³² et, ut Valerius Antias tradit, consors etiam censoris erat. ³³ Consules, votis etiam in Capitolio nuncupatis, in provincias profecti sunt. ³⁴ Ex iis M. Æmilio senatus negotium dedit, ut Patavinorum in Venetia seditionem comprimeret, quos certamine factionum ad intestinum bellum exarsisse, ³⁵ et ipsorum legati adtulerant. Legati, qui in Ætoliam ad similes motus comprimendos ierant, renunciarunt, coerceri rabiem gentis non posse. Patavinis salutis fuit adventus consulis: neque aliud, quod ageret in provincia, quum habuisset, Romam rediit. Censores vias sternendas silice in urbe, ³⁶ glareâ extra urbem substruendas ³⁷ marginandasque primi omnium locaverunt, pontesque multis locis faciendos: et ³⁸ scenam ædilibus prætoribusque præbendam: et carce-

Censorum
opera.

³⁵ substernendas Gron. Crev.

15. supra. Ergo aut delendæ sunt voces in Hispania aut lapsus est memoria Livius.

³⁰ L. Cornelii Scipionis prætoris] Testatur Valer. Max. l. iii. c. 5. ejus propinquos dedisse operam, ne aut sellam ponere, aut jus dicere auderet. Id fortasse ut perficere possent, notandum eum a censoribus curaverant. Quamvis enim hujus notæ vi præturam non amitteret, alienum tamen erat a dignitate populi Romani, hominem a censoribus notatum jus dicere, et statuere de fortunis civium.

³¹ Cn. Fulvii, qui frater germanus . . . censoris] Huic Fulvio prænomen assignabatur in veteri codice *Lucius*. At Velleius l. i. c. 10. eum vocat *Cnæum*: ei que potius assentiendum Sigonius existimat. Ceterum is, sive L. sive Cn. Fulvius, idem est, qui supra l. xl. c. 41. vocatur M. Fulvius Nobilior, et dicitur legionem in qua tribunus militum erat, dimisisse. Quod autem in priore illo libri xl. loco vocatur M. Fulvius Nobilior, hic autem Cn. Fulvius, id ex eo oriri Sigonius existimat, quod a M. Fulvio Nobiliori adoptatus esset. Itaque Cn. Fulvius Flaccus primum est ejus nomen: M. Fulvius Nobilior nomen est illud quod a patre adoptivo sibi adceperat.

³² Et . . . consors] Eodem vocabulo utitur Velleius hac ipsa de re agens. Cicero quoque, l. iii. in Verr. u. 57. *Sotratum et Numenium, et Nymphodorum, tres fratres consortes* appellat. Ad eum Ciceronis locum in editione Grævii apponita est hæc Salmasii ex Flaccianis Exercitationibus nota. *Con-*

sortes dicebantur cohæredes quamdiu hæreditas divisa non erat. Glossæ: *consortes, κοινοὶ οἶκοι, σύγκαλποι*. Inde et *consortium* societas et communio cohæredum. Contra *disortes*, postquam dividerant. Glossæ: *disortes διακαλποῦσθες*.

³³ Consules votis etiam] Tollenda videtur particula *etiam*, quæ hic nullum habet sensum, et facile immigrare potuit ex iis quæ præcedunt, *consors etiam censoris*.

³⁴ Ex iis M. Æmilio] Mendum est in nomine consulis. Non enim hoc anno, sed superiore, M. Æmilius consul fuit.

³⁵ Et ipsorum legati] Vel delenda est particula *et*, vel excidit prius orationis membrum.

³⁶ Glareâ . . . substernendas, marginandasque] Vocis *substernendas*, hæc profecto vis est, ut lapidibus, quoniam sternebantur viæ, solum e terra lapidosa substerneretur, cui solidus ac firmus lapides inhaerent. Ac rem ita se habere asserit oculatus testis, Cl. auctor Antiquitatis Schematibus illustratæ, qui Appianæ viæ partem aliquam etiamnum integrum insperit diligentius et exploravit. Eam vid. Tom. v. parte II. *Marginandas* recte Dujatius exponit marginibus lapideis munendas. Margines illi, inquit Raph. Fabrettus in Apolog. ad Grunovium, *firmissima ad viarum latera creorum lapidum serie, duplici etiam, triplici que alicubi, ut observavimus, viæ ipsas continuabant*.

³⁷ Scenam] Vid. not. 86. ad xl. 51.

res in circo, et ³⁸ ova ad notas curriculum numerandis, ³⁹ et * U. C. 578. dam, et metas trans * et caveas ferreas pe * intrmitteren- A. C. 174. tur * ferreis ⁴⁰ in monte Albano consulibus, et clivum Capitolinum silice sternendum curaverunt, et ⁴¹ porticum ab æde Saturni in Capitolium ad senaculum, ac super id curiam. Et extra portam Trigeminam emporium lapide straverunt, stipitibusque sepeserunt: et porticum Æmiliam reficiendam curarunt: gradibusque adscensam ab Tiberi in emporium fecerunt. et extra eandem portam in Aventinum porticum silice straverunt, ⁴² et eo publico ab æde Veneris fecerunt. Idem Calatiae et Auximi muros faciendos locaverunt: venditisque ibi publicis locis, pecuniam, quæ redacta erat, tabernis utrique foro circumdandis consumserunt. et alter ex iis Fulvius Flaccus (nam Postumius nihil, nisi senatus Romanus populei jussu, se locaturum ⁴³ ipsorum pecunia *) Jovis ædem Pisauri, et Fundis, ⁴⁴ et Pollentiae etiam aquam adducendam, et Pisauri viam silice sternendam, ⁴⁵ et Sinuessam a ga * aviarie. In his et clo * um circumducend * et forum porticibus tabernisque claudendum, et ⁴⁶ Janos tres faciendos.

³⁸ Ova ad notas curriculum numerandis] Prius legebatur numerandas: male. Mendosum quoque esse vocem notas judicat Fulv. Ursinus, ac reponit probabili conjectura metas. Ova enim illa, e ligno fabricata, imponebantur columnis, aliquando binis, aliquando quaternis, ad metas Circi statuis. Tot illa erant numero, quot curricula erant peragenda: septena proinde, ut plurimum, pro septeno curriculum numero, qui solennis maxime erat. Primo curriculo peracto, unum ovum e medio tollebat, secundo curriculo alterum, et sic de reliquis. Hæc fere Salmassius.

³⁹ Et * dam, et metas trans *] Hæc explet utcumque Marcellus Donatus, legitque et rhadam, et metas transitus. Nobis consultus videtur locum intactum relinquere, quam male curatum exhibere. Idem et in iis quæ sequuntur judicat legendum esse, et caveas ferreas, per quas intrmitterentur fore. Sat. feliciter. In Ciresensibus enim lœdis non solum cursu certabatur, sed et forarum inter se, aut cum bestiariis pugna edebatur.

⁴⁰ In monte Albano consulibus] Hic perspicuum est aliquid deesse.

⁴¹ Porticum ab æde Saturni Capitolium ad senaculum, ac super id curiam] Porticum legendum in Capitolio. Fuit enim Saturni ædes in clivo Capitolino. Itaque porticus illa intelligitur porrecta ab æde Saturni in clivo Capitolino ad

senaculum, atque ad curiam quæ est super id senaculum. Pomis et cum Justo Rycquo, libro de Capit. c. 34. legere et senaculum: ut sensus sit porticum ab æde Saturni in Capitolium, id est, in templum Jovis Capitolini, porrectam, et senaculum, ei curiam, locata esse a censoribus lapide silice sternenda. Porro senaculum, sive senatulum, hoc enim quoque modo scribitur, est, teste Festo, locus in quo senatus haberi solet, sive potius, in quo solebant magistratus duntaxat cum senioribus deliberare. Curiam de qua hic agitur, idem Rycquius existimat fuisse curiam Kalabram, de qua vid. Macrob. Saturn. l. i. c. 15.

⁴² Et eo publico ab æde Veneris] Suspiciatur Gronovius et basilicam ad eam Veneris.

⁴³ Ipsorum pecunia dicebat] Verbum adjectum est ex mente Sigonii.

⁴⁴ Et Pollentiae, etiam aquam adducendam] Vel lege et Pollentium aquam adducendam: vel in voce etiam latebit nomen alicujus altæris urbis, in quam Fulvius aquam ducendam locaverit.

⁴⁵ Et Sinuessam] Emendat Marcellus Donatus, et Sinuense glæves: supplementum sternendam. In iis quæ sequuntur legendum putat Sigonius, et cloncam in fluvium circumducendam.

⁴⁶ Janos tres] Hi Jani erant transitiones parvæ. Vid. not. 78. ad l. 1. c. 49.

U. C. 578. Hæc ab uno censore opera locata, cum magna gratia colorum. Moribus quoque regendis diligens et severa censura fuit. multis equi adempti.

Comitia.

Tabela in
æde Matris
Matutæ a
Graccho
posita.

XXVIII. Exitu prope anni diem unum supplicatio fuit ob res prospere gestas in Hispania ductu auspicioque Ap. Claudii proconsulis : et majoribus hostiis viginti sacrificatum. et alterum diem supplicatio ⁴⁷ ad Cereris, Liberi, Liberæque fuit, quod ex Sabinis terræ motus ingens cum multis ædificiorum ruinis nunciatus erat. Quum Ap. Claudius ex Hispania Romam redisset, decrevit senatus, ut ovans urbem iniret. Jam consularia comitia adpetebant; quibus, magna contentione habitis propter multitudinem petentium, creati L. Postumius Albinus et M. Popillius Lænas. Prætores inde facti, ⁴⁸ N. Fabius Buteo, M. Matienus, C. Cicereius, M. Furius Crassipes iterum, A. Atilius Serranus iterum, C. Cluvius Saxula iterum. Comitibus perfectis, Ap. Claudius Centho, ex Celtiberis ovans quum in urbem iniret, ⁴⁹ decem millia pondo argenti, quinque millia auri in ærarium tulit. Flamen Dialis inauguratus est Cn. Cornelius. Eodem anno tabula in ædem ^h Matris Matutæ cum indice hoc posita est : 'Ti. Sempronii Gracchi consulis imperio auspicioque legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit. in ea provincia hostium cæsa aut capta supra octoginta millia. Republica felicissime gesta, ⁵⁰ atque liberatis vectigalibus * restitutis, exercitum salvum atque incolumem plenissimum præda domum reportavit. iterum triumphans in urbem Romam rediit. Cujus rei ergo tabulam donum Jovi dedit.' Sardinia insula forma erat, atque in ea simulacra pugnarum picta. Munera gladiatorum eo anno aliquot parva alia data; unum ante cetera insigne fuit T. Flaminini, quod mortis caussa patris sui, ⁵¹ cum visceratione epuloque et ludis scenicis, quatrimum dedit. ⁵² magni tamen muneris ea summa fuit, ut per triduum ⁵³ quatuor et septuaginta homines pugnarint.

*

*

*

^h æde Gron. Crev.

⁴⁷ Ad Cereris, Liberi, Liberæque] Ædem. Vid. not. 46. ad l. III. c. 55.

⁴⁸ Numerius Fabius] Vulgo Cn. Fabius. Mutavit Sigonius.

⁴⁹ Decem millia pondo argenti] Marcæ nostrates 15625. Quinque millia auri. Marcæ 7812. uncias 4.

⁵⁰ Atque liberatis vectigalibus, et reipublica restitutis] Liberata vectigalia interpretatur Gronovius salva reddita populo Romano, quæ defectores averterant. Hæc voces, et reipublica, debentur Sigonio. Gronovius conjicit: sociisque restitutis.

⁵¹ Cum visceratione] Vid. not. 37. ad l. VIII. c. 22.

⁵² Magni tamen muneris] In illo munere, quod magnum illis temporibus judicatum est, tantummodo quatuor et septuaginta homines per triduum pugnarunt. Intelligit Livius hoc munus magnum illo ævo visum esse, sed nihil ad sui temporis profusam magnificentiam, sive potius vesaniam.

⁵³ Quatuor et septuaginta homines pugnarint] Hic mutilum esse librum credimus. Namque ex epitome hujus libri apparet Livium in eo legis Voco-

nise mentionem fecisse. At Cicero, l. 1. in Verrem, n. 107. docet Voconium sanxisse de iis qui post A. Postumium, Q. Fulvium censores censi essent, ita ut hi censores in lege diserte nominati fuisse videantur. Jam vero iidem hi censores creati memorantur hujus libri c. 27. a quo nulla jam occurrit lacuna. Sequitur ergo, ut in fine libri de lege Voconia egerit Livius. At enim Cic. l. de Senect. n. 14. dicit legem Voconiam latam esse Cæpione et Philippo II. consulibus, qui quinto post hunc anno consules futuri sunt. Sed primo non admodum mirandum est duos scriptores aliquot annis inter se de eadem re discrepare. Deinde etiam videmur suspicari posse, ideo dissentire Livium et Ciceronem circa annum legis Voconiae,

quis circa ætatem Catonis dissenserint, U. C. 578. et Livius eum quinque annis seniores A. C. 174. faciat, quam Cicero, ut observavimus supra ad l. xxxix. c. 40. Cicero enim loco modo memorato scribit Catonem annos natum quinque et sexaginta legem Voconiam suasisse, qui Catonis vitæ annus, eo modo quo numerat Cicero, incidit revera in consulatum Cæpionis et Philippi. At vero ex Livii sententia sexagesimus quintus vitæ Catonis annus retrahi debet in quinque ante annos, ac proinde incidisse in consulatum Sp. Postumii, et Q. Mucii, qui est hic ipse annus in quo desinit hic liber. Itaque credimus nihil jam superesse, cur quisquam dubitet inserendum hoc loco fuisse supplementum de lege Voconia : quod fecimus.

EPITOME LIBRI XLII.

Q. FULVIUS Flaccus censor templum Junonis Laciniae tegulis marmoreis spoliavit, ut ædem, quam dedicabat, tegeret. tegulæ ex senatusconsulto reportatæ. Eumenes, Asiæ rex, in senatu de Perseo, Macedoniae rege, questus est: cujus injuriæ in populum Romanum referuntur. ob quas bello ei indicto, **P. Licinius Crassus** consul, ¹ cui id mandatum erat, in Macedonia transiit, levibusque expeditionibus, equestribus præliis, in Thessalia cum Perseo parum felici eventu pugnavit. Inter Masinissam et Karthaginienses de agro ² fuit arbiter ad disceptandum a senatu datus. Legati missi ad civitates socias et reges ³ rogandos, ut in fide permanerent, dubitantibus Rhodiis. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita ⁴ ducenta quinquaginta septem millia ducenta triginta unum. Res præterea adversus Corsos et Ligures prospere gestas continet.

¹ Cui id mandatum erat] Sic habere tres membranas testatur Gronovius, nisi quod addidit ipse voculam id. Admisit emendationem Gronovii Clericus. Vulgo: cui Macedonia decreta erat.

² Fuit dies ad disceptandum a senatu datus] Gronovius ex uno MS. affert: fuit arbiter .. datus. Sed nulla apud Livium fit arbitri mentio. Infra c. 24. jubetur Masinissa legatos quamprimum ad senatum mittere, et denunciare Carthaginensibus, ut ad disceptandum veniant. Hoc voluit auctor epitomes, etsi minus accurate locutus esse videtur.

Non enim fuit dies certus a senatu datus, quo sisterent se legati Carthaginensium et Masinissæ: sed quamprimum, nulla definita die, Masinissa jussus est legatos mittere.

³ Rogandos, ut in fide permanerent] Vulgo, an in fide: quod procul dubio vitiosum erat. Ut reperit in uno MS. Gronovius. Ad stipulantur Andreas, Campanus, Sigonius, et unus ex MSS. Hearnii.

⁴ CCLVII. millia, CCXXXI] Livius aliter infra c. 10. nempe CCLXIX. millia, et XI.

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLII.

U. C. 579.
A. C. 173.
L. Postu-
mio, M. Po-
pillio Coss.
Provinciae.

L. POSTUMIUS Albinus, M. Popillius Lænas quum om-
nium primum de provinciis exercitibusque ad senatum re-
tulissent, Ligures utrique decreti sunt: ut novas ambo,
quibus eam provinciam obtinerent, legiones, (binæ singulis
decretæ) et sociûm Latini nominis dena millia peditum et
sexcentos^a equites, et supplementum Hispaniæ tria millia
peditum Romanorum scriberent, et ducentos equites. Ad
hoc mille et quingenti pedites Romani cum centum equiti-
bus scribi jussi; cum quibus prætor, cui Sardinia obtigisset,
in Corsicam transgressus bellum gereret; interim M. Atilius,
vetus prætor, provinciam obtineret Sardiniam. Præ-
tores deinde provincias sortiti sunt, A. Atilius Serranus ur-
banam, C. Cluvius Saxula inter cives et peregrinos, N.
Fabius Buteo Hispaniam citeriorem, M. Matienus ulterio-
rem, M. Furius Crassipes Siciliam, C. Cicereius Sardiniam.
Priusquam magistratus proficiscerentur, senatui placuit, L.
Postumium consulem ad agrum publicum a privato termi-
nandum in Campaniam ire; cujus ingentem modum possi-
dere privatos, paullatim proferendo fines, constabat. Hic,
iratus Prænestinis, quod, cum eo privatus sacrificii in tem-
plo Fortunæ faciendi causa profectus esset, nihil in se ho-
norifice, neque publice, neque privatim, factum a Prænes-
tinis esset, priusquam ab Roma proficisceretur, literas Præ-
neste misit, ut sibi magistratus obviam exiret, locum pub-
lice pararet, ubi diverteretur, jumentaue, quum exiret inde,
præsto essent. Ante hunc consulem, nemo umquam sociis
in ulla re oneri aut sumtui fuit. ideo magistratus mulis ta-
bernaculisque et omni alio instrumento militari ornabantur,
ne quid tale imperarent sociis. privata hospitia habebant;
ea benigne comiterque colebant: domusque eorum Romæ
hospitibus patebant, apud quos ipsis diverti mos esset.
Legati, qui repente aliquo mitterentur, singula jumenta per
oppida, iter qua faciundum^b erat, imperabant: aliam inpen-
sam socii in magistratus Romanos non faciebant. ¹ Injuria
consulis, etiamsi justa, non tamen in magistratu exercenda,

Magistra-
tum Rom.
prisca mo-
destia.

^a sexcentos Gron. Crev.

^b faciendum Crev.

¹ Injuria consulis, etiamsi justa] Ma- injuria justa? Emendant ire: bono
nifestum mendum. Quid est enim sensu.

et silentium, nimis aut modestum, aut timidum, Prænestinorum jus, velut probato exemplo, magistratibus fecit graviorum in dies talis generis imperiorum. U. C. 578.
A. C. 373.

II. Principio hujus anni legati, qui in Ætoliā et Macedoniam missi erant, renunciarunt, 'sibi conveniendi regis Persei, quum alii abesse eum, alii agrum esse, falsoutrumque, fingerent, potestatem non factam. Facile tamen adparuisse sibi, bellum parari, nec ultra ad arma ire dilaturum. Item in Ætolia seditionem gliscere in dies, neque discordiarum principes auctoritate sua coerceri potuisse.' Quum bellum Macedonicum in exspectatione esset, priusquam id susciperetur, prodigia expiari, ^{Legati ex Macedonia et Ætolia reduces.} pacemque Deūm peti precationibus, quæ editæ ex fatalibus libris essent, placuit. Lanuvii classis magna species in cœlo visæ dicebantur; et Priverni lana pulla terra enata: et in Veienti ^{Prodigia expiata.} apud Rementem lapidatum; Pomptinum omne velut nubibus locustarum coopertum esse; in Gallico agro, qua induceretur aratrum, sub exsistentibus glebis pisces emersisse. Ob hæc prodigia libri fatales inspecti, editumque ab decemviris est, et quibus Diis, quibusque hostiis sacrificaretur, et ut supplicatio prodigiis expiandis fieret: altera, quæ priore anno valetudinis populi causa vota esset, ea uti feriæque essent. itaque sacrificatum est, ut decemviri scriptum ediderunt.

III. Eodem anno ædis ^{Ædes Fortunæ Equestris} Junonis Laciniae detecta. Q. Fulvius Flaccus censor ædem Fortunæ Equestris, quam in Hispania prætor bello Celtiberico voverat, faciebat eniso studio, ne ullum Romæ amplius aut magnificentius templum esset. Magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si tegulæ marmoreæ essent, profectus in Bruttios, ædem Junonis Laciniae ad partem dimidiam detegit. id satis fore ratus ad tegendum, quod ædificaretur. Naves paratæ fuerunt, quæ tollerent atque asportarent, auctoritate censoria sociis deterritis id sacrilegium prohibere. Postquam censor rediit, tegulæ, expositæ de navibus, ad templum portabantur. quamquam, unde essent, silebatur, non tamen celari potuit. Fremitus igitur in curia ortus est: ex omnibus partibus postulabatur, ut consules eam rem ad senatum referrent. Ut vero accessitus in curiam censor venit, multo infestius singuli universique præsentem lacerare: 'Templum augustissimum regionis ejus, quod non Pyrrhus, non Hannibal violassent, violare parum habuisse, nisi detexisset foede, ac

^{c ædes Gron. Crev.}

^a Pacemque deūm peti precationibus, utendum. Ita sacrificatum est, inquit quæ editæ] Hæc lectio sana est, nec Livius infra, ut decemviri scriptum ediderunt. debuit sollicitari a Gronovio. Non ^b Apud Rementem] Nomen loci incognitum: pro quo suspicatur Cluvierus legi posse Cremeram. modo enim edebant ex libris decemviri, quibus diis supplicandum esset, sed et quo ritu, qua forma precationum

U. C. 579. ⁶ prope diruisset. Detractum culmen templo, nudatum tectum
 A. C. 173. ⁷ patere imbribus putrefaciendum. censorem, moribus regen-
⁸ dis creatum, cui ⁹ sarta tecta exigere sacris publicis, et loca
¹⁰ tuenda, more majorum traditum esset; eum per sociorum
¹¹ urbes diruentem templa, nudantemque tecta ædium sacra-
¹² rum, vagari: et, quod, si in privatis sociorum ædificiis fa-
¹³ ceret, indignum videri posset, ¹⁴ id Deum immortalium templa
¹⁵ demolientem facere: et ¹⁶ obstringere religione populum
¹⁷ Romanum, ruinis templorum templa ædificantem: tam-
¹⁸ quam non iidem ubique Dii immortales sint, sed spoliis
¹⁹ aliorum alii colendi exornandique.' Quum, priusquam re-
 ferretur, adpareret, quid sentirent Patres, relatione facta, in
 unam omnes sententiam ierunt, ut hæ tegulæ reportandæ in
 templum locarentur, piaculariaque Junoni fierent. Quæ ad
 religionem pertinent, cum cura facta: tegulas relictas in area
 templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem po-
 tuerit, ²⁰ redemptores nunciarunt.

Relatæ jus-
su senatus.

IV. Ex prætoribus, qui in provincias ierant, N. Fabius
 Massiliæ moritur, quum in citeriorem Hispaniam iret. Ita-
 que, quum id nunciatum a Massiliensibus legatis esset, se-
 natus decrevit, ut P. Furius et Cn. Servilius, quibus succe-
 debatur, inter se sortirentur, uter citeriorem Hispaniam pro-
 rogato imperio obtineret. ²¹ Sors opportuna fuit; P. Furius
 idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret. Eodem anno,
 quum agri Ligustini et Gallici, quod bello captum erat, ali-
 quantum vacaret, senatusconsultum factum, ut is ager viritim
 divideretur. Decemviros in eam rem ex senatusconsulto
 creavit A. Atilius prætor urbanus, M. Æmilium Lepidum,
 C. Cassium, T. Æbutium Carum, C. Tremellium, P. Corne-
 lium Cethegum, Q. et L. Appuleios, M. Cæcilium, C. Salo-
 nium, C. Munatium. ²² Diviserunt dena jugera in singulos,
 sociis nominis Latini terna. Per idem tempus, quo hæc
 agebantur, legati ex Ætolia Romam venerunt de discordiis
 seditionibusque suis, et Thessali legati, nunciantes, quæ in
 Macedonia gererentur.

Perseus ani-
mos Græco-
rum sibi
conciliat.

V. Perseus, jam bellum vivo patre cogitatum in animo

²³ *Sarta tecta*] Vid. not. ad xxix.

²⁴ *Id deum immortalium templa demolientem facere*] Vox demolientem non existat in prima editione, teste Hearnio. Sane magis placeret: id in deum immortalium templis facere.

²⁵ *Obstringere religionem populum Romanum*] Subjicere populum Romanum poenæ violatarum religionum.

²⁶ *Redemptores*] Ii qui tegulas repor-
tandas conduxerant.

²⁷ *Sors opportuna fuit: P. Furius*

Videtur legendum . . . fuit, ut P. Furius: quod Pithæus apud Hearnium monet. Sors opportuna fuit, dum ita rem transegit, ut P. Furius idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret.

²⁸ *Diviserunt dena jugera in singulos*] Qui cives Romani essent. Ceterum vix est, ut non hic exiderit aliquid. Debit enim profecto Livius docere, quantus numerus civium Latinorumque in eorum agrorum possessionem missus sit. Nec facile nobis persuademus id ab eo prætermisum.

volvens, omnes, non gentes modo Græciæ, sed civitates etiam, legationibus mittendis, pollicendo plura, quam præstando, sibi conciliabat. Erant tamen magna ex parte hominum ad favorem ejus inclinati animi, et aliquanto quam in Eumenem propensiores: quum Eumenis beneficiis muneribusque omnes Græciæ civitates et plerique principum obligati essent: et ita se in regno suo gereret, ut, quæ sub ditione ejus, urbes^c nullius liberæ civitatis fortunam secum mutatam vellent. contra Persea fama erat post patris mortem uxorem manu sua occidisse: Apellem, ministrum quondam fraudis in fratre tollendo, atque ob id requisitum a Philippo ad supplicium, exsulantem, arcessitum post patris mortem ingentibus promissis ad præmia tantæ perpetratæ rei clam interfecisse. intestinis¹⁰ externisque præterea multis cædibus infamem, nec ullo commendabilem merito, præferebant vulgo civitates tam pio erga propinquos, tam justo in cives, tam munifico erga omnes homines regi, seu fama et majestate Macedonum regum præoccupati ad spernendam originem novi regni; seu mutationis rerum cupidi; seu quia eum objectum esse Romanis volebant. Erant autem non Ætoli modo in seditionibus, propter ingentem vim æris alieni, sed Thessali etiam: ¹¹ ea contagione, velut tabes, in Perrhæbiam quoque id pervaserat malum. ¹² Quum Thessalos in armis esse nunciatum est, Ap. Claudium legatum ad eas res adspiciendas componendasque senatus misit. Qui, utriusque partis principibus castigatis, quum injusto fœnore gravatum æs alienum, ipsis magna ex parte concedentibus, qui onerarent, levasset, justi crediti solutionem ¹³ in *^d annorum pensiones distribuit. Per eundem Appium eodemque modo compositæ in Perrhæbia res. Ætolorum caussas Marcellus Delphis per idem tempus hostilibus actas animis, ¹⁴ quas intestino gesserant bello, cognovit. Quum certatum utrimque temeritate atque audacia cerne-
ret, decreto quidem suo neutram partem aut levare, aut

^c add. essent Gron. Crev.^d asteriscus abest a Gron. et Crev.

¹⁰ * *Externisque præterea*] Harum externarum cædium enumerationem habes infra in oratione Eumenis, n. 13.

¹¹ *Ea contagione*] Lege cum Gronovio: et contagione.

¹² *Quum Thessalos in armis esse nunciatum est*] Idem recte monet reponi debere: Quum . . . nunciatum erat.

¹³ *In annorum pensiones*] Videtur intercedisse numerus annorum.

¹⁴ *Quas intestino gesserant bello*] Suspiciari licet τὸ gesserant addidisse

aliquem supplendæ sententiæ, quum jam corrupte legeretur *quas*: scripserit autem Livium *quasi intestino bello*. Non enim bellum fuit, sed factionum rabies. GRONOVIVS. * Inelegans et obscurum additamentum, quod suspicatur assutum ab imperito librario, ad interpretandum membrum præcedens *hostilibus actas animis*. Sensus est: causas eo ardore odiorum actas, quo si non cives, sed hostes inter se decertarent. Nihil ultra adjici opus est: et sublato illo quod nobis parum placet additamento, integra et clara est oratio.

U. C. 579. onerare voluit: communiter ab utrisque petit, abstinere bello, et oblivione præteritorum discordias finirent. Hujus reconciliationis inter ipsos fides obsidibus ultro citroque datis firmata est. Corinthum, ut ibi deponerentur obsides, convenitur.

Legati in
Macedoni-
am et
Egyptum.

Legati ab
Antiocho
Romam ve-
niunt.

VI. A Delphis et Ætolico concilio ¹⁵ Marcellus in Peloponnesum trajecit, quo Achæis edixerat conventum. Ubi, conlaudata gente, quod constanter vetus deeretum de arcendis aditu finium regibus Macedonum tenuissent, insignæ adversus Persea odium Romanorum fecit: quod ut maturius erumperet, Eumenes rex, commentarium ferens secum, quod de adparatibus belli omnia inquirens fecerat, Romam venit. Per idem tempus quinque legati ad regem missi, qui res in Macedonia adspicerent. Alexandriam iidem ad Ptolemæum renovandæ amicitiae causa proficisci jussi. Legati erant hi, C. Valerius, Cn. Lutatius Cereus, Q. Baebius Sulca, M. Cornelius Mammula, M. Cæcilius Denter. Et ab Antiocho rege sub idem tempus legati venerunt: quorum princeps Appollonius, in senatum introductus, multis justisque causis regem excusavit, 'Quod stipendium serius quoad diem præstaret. id se omne advexisse, ne cuius, nisi temporis, gratia regi fieret. Donum præterea adferre, ¹⁶ vasa aurea quingentum pondo. Petere regem, ut, quæ cum patre suo societas atque amicitia fuisset, ea secum renovaretur; imperaretque sibi populus Romanus, quæ hono fidelique socio regi essent imperanda, se nullo usquam cessaturum officio. Ea merita in se senatus fuisse, quum Romæ esset, eam comitatem juventutis, ut pro rege, non pro obside, omnibus ordinibus fuerit.' Legatis benigne responsum, et societatem renovare cum Antiocho, quæ cum patre ejus fuerat, A. Atilius prætor urbanus jussus. Quæstores urbani stipendium, vasa aurea censores acceperunt: eisque negotium datum est, ut ponerent ea, in quibus templis videretur: ¹⁷ legatoque ¹⁸ centum millium æris munus missum, et ¹⁹ ædes liberæ hospitio datæ, sumtusque decretus, donec in Italia esset. ²⁰ Legati, qui in Syria fuerant, renunciaverunt, in maximo eum honore apud regem esse, amicissimumque populo Romano.

VII. In provinciis eo anno hæc. C. Cicereius prætor in

¹⁵ Marcellus in Peloponnesum trajecit, quo] Videtur excidisse nomen ejus urbis, ubi illud concilium Achæorum habitum est.

¹⁶ Vasa aurea quingentum pondo] Livius procul dubio numerum vasorum apposuerat, quem librariorum incuria perire passa est. Ceterum quingenta pondo auri sunt marcæ auri nostrates 781. unciae 2.

¹⁷ Legatoque] Principi legationis

Apollonio.

¹⁸ Centum millium æris] Quæ redeunt ad marcas argenti nostrates 136. uncias 2.

¹⁹ Ædes liberæ] Vid not. ad xxx. 17.

²⁰ Legati qui in Syria fuerant, renunciaverunt] Magis placeret renunciaverant. * Hic enim redditur ratio, cur tam honorifice tractatus sit ille anti ochi legatus.

Corsica signis conlatis pugnavit: septem millia Corsorum U. C. 579.
A. C. 173.
Corsi vict
cæsa; capti amplius mille et septingenti. Voverat in ea pugna prætor ædem ²¹ Junoni monete. Pax deinde data petentibus Corsis, et exacta cæræ ²² ducena millia pondo. Ex Corsica subacta Cicereius in Sardiniam transmisit. Et in Liguribus in agro Statiellati pugnatum ad oppidum Carystum. Eo se magnus exercitus Ligurum contulerat. Ligures quoque victi.
Primo sub adventum M. Popillii consulis moenibus sese continebant: deinde, postquam oppidum obpugnatarum Romanum cernebant, progressi ante portas, aciem struxerunt: nec consul (ut qui id ipsum obpugnatione comminanda quesisset) moram certamini fecit. Pugnatum est amplius tres horas, ita ut neutro inclinaret spes. Quod ubi consul vidit, nulla parte moveri Ligurum signa, imperat equitibus, ut equos conscendant, ac tribus simul partibus in hostes, quanto maximo possent tumultu, incurrant. Pars magna equitum mediam trajecit aciem, et ad terga pugnantium pervasit. Inde terror injectus Liguribus. diversi in omnes partes fugerunt. perpauci retro in oppidum, quia inde se maxime objecerat eques, et pugna tam pervicax multos absumserat Ligurum, et in fuga passim cæsi sunt. Decem millia hominum cæsa traduntur; amplius septingenti passim capti: signa militaria relata octoginta duo. Nec incruenta victoria fuit. amplius tria millia militum amissa; quum, cedentibus neutris, ex parte utraque primores caderent.

VIII. Post hanc pugnam ex diversa fuga in unum conlecti Ligures, quum majorem multo partem civium amissam, quam superesse, cernerent, (²³ nec enim plus decem millia hominum erant) dediderunt sese; nihil quidem illi Dedunt se.
pacti. speraverant tamen, non atrocius, quam superiores imperatores, consulem in se sæviturum. At ille arma omnibus ademittit, oppidum diruit, ipsos bonaque eorum vendidit: literasque senatui de rebus ab se gestis misit. Quas quum A. Atilius prætor in curia recitasset, (nam consul alter Postumius, agris recognoscendis in Campania occupatus, aberat) atrox res visa senatui: 'Statiellates, qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adversus Romanos, tum quoque obpugnatos, non ultro inferentes bellum; deditos in fidem populi Romani omni ultimæ crudelitatis exemplo lace-
' rates ac deletos esse: tot millia capitum innoxiorum, fidem Venduntur.

²¹ Junoni] Sic legi jussit Sigonius pro Junonis.

²² Ducena millia pondo] Malleus ducenta. Libræ Romanæ 200000 æquiparantur libris Parisiensibus 156250.

²³ Nec enim plus decem millia hominum erat] Vel hic numerus justo

major est, vel numerus castrorum in pugna de qua modo mentio facta est, justo minor. Dicuntur enim Statiellates in iis quæ proxime præcedunt majorem multo civium partem amisisse, quam quæ superasset.

U. C. 579. ⁶ inplorantia populi Romani, ne quis umquam se postea dedere
A. C. 173. ⁷ auderet, pessimo exemplo venisse: et distractos passim

Redimi ju-
bentur.

Consulis
contuma-
cia.

Comitia.

²⁴ justis quondam hostibus populi Romani pacatis servire.
²⁵ Quas ob res placere senatui, M. Popillium consulem Li-
gures, pretio emtoribus reddito, ipsos restituere in liber-
tatem; bonaque ut iis, quidquid ejus recuperari possit, red-
dantur curare. ²⁶ Arma primo quoque tempore fieri in ea
gente. consulem de provincia decedere, quum deditos in
sedem suam Ligures restituisset. Claram victoriam ²⁷ vin-
cendo obpugnantes, non saviendo in adflictos, fieri.

IX. Consul, qua ferocia animi usus erat in Liguribus, eam-
dem ad non parendum senatui habuit. Legionibus exemplo
Pisas in hibernacula missis, iratus Patribus, infestus ²⁸ prætori,
Romam rediit: senatuque exemplo ad ædem Bellonæ vocato,
multis verbis invectus est in prætorem: 'qui, quum ob
' rem bello ²⁹ bene gestam, uti Diis immortalibus honos habe-
' retur, referre ad senatum debuisset, adversus se pro hostibus
' senatusconsultum fecisset, quo victoriam suam ad Ligures
' transferret, dedique iis prope consulem prætor juberet. Itaque
' multam ei se dicere: a Patribus postulare, ut senatuscon-
' sultum in se factum tolli juberent: supplicationemque, ³⁰ quam
' absentes ex literis, de bene gesta republica missis, decernere
' debuerint, præsentis honoris Deorum primum caussa, deinde
' et sui aliquo tandem respectu, decernerent.' Nihilo le-
nioribus, quam absens, senatorum aliquot orationibus incre-
pitus, neutra impetrata re, in provinciam redit¹. Alter con-
sul Postumius, consumpta æstate in recognoscendis agris, ne
visa quidem provincia sua, comitiorum caussa Romam re-
diit. ³¹ consules C. Popillium Lænatem, P. Ælium Ligurem
creavit. Prætores exinde ³² facti C. Licinius Crassus, M.

²⁹ bello rem bene Gion. Crev.

²⁷ rediit Eaed.

²⁶ deinde Eaed.

²⁴ Justis . . . hostibus] Qui vere et
plane hostes fuerant: vel, quibuscum
justum piumque bellum gestum esset.

²⁵ Arma primo quoque tempore fie-
ri] Addidit Sigonius vocem primo.
Ceterum ideo jubet senatus arma fieri
in ea gente, ut rescindat id quod fece-
rat consul, qui arma Statiellatibus ade-
merat, ac nova fabricari procul dubio
vetuerat.

²⁶ Vincendo oppugnantes] Recte Cle-
ricus: vincendo pugnantes.

²⁷ Prætori] Legebatur prætoribus.
Emendavit Sigonius.

²⁸ Quam absentes] Gronovius mu-
tat: quam absenti sibi. Sed debuerat
ergo corrigere et tō præsentis, quod
sequitur. Sane tam aberat senatus a
Popillio, quam Popillius ab senatu. Et

sic loquuntur Latini. Cic. in Bruto,
n. 11. Vos vero et præsentem me cura
levatis, et absenti magna solatia dedistis.

³⁰ Consules C. Popillium Lænatem,
P. Ælium Ligurem creavit] Hi ambo
primi de plebe consules fuisse in
Fastis Capitolinis notantur: atque id
miratur a Livio prætermisum esse
Pighius. Sed hi quidem ambo primi
de plebe consules magistratum gese-
runt, at non primi creati sunt. Anno
enim quarto secundi Punici belli Mar-
cellus Sempronio Graccho collega da-
tus fuerat: sed vitio creatus magistra-
tum abdicavit. Atque illo loco diligen-
ter annotatum a Livio est, tum primum
duos consules plebeios factos esse. Vid.
supra l. XXIII. c. 31.

Junius Pennus, Sp. Lucretius, Sp. Cluvius, Cn. Sicinius, C. U. C. 579.
Memmius iterum. A. C. 173.

X. Eo anno lustrum conditum est. Censores erant Q. Fulvius Flaccus, ³⁰ A. ^b Postumius Albinus. Postumius condidit. Censa sunt civium Romanorum capita ducenta sexaginta novem millia et quindecim. Minor aliquanto numerus, quia L. Postumius consul pro concione edixerat, qui socium Latini nominis ex edicto C. Claudii consulis redire in civitates suas debuissent, ne quis eorum Romæ, sed omnes in suis civitatibus censerentur. Concors et e republica censura fuit. omnes, quos senatu moverunt, quibusque equos ademerunt, ærarios fecerunt, et tribu moverunt: ³¹ neque ab altero notatum alter probavit. Fulvius ædem Fortunæ Equestris, quam proconsul in Hispania, dimicans cum Celtiberorum legionibus, voverat, annos sex post, quam voverat, dedicavit: et scenicos ludos per quadriduum, unum diem in circo fecit. L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. in locum ejus subfectus A. Postumius Albinus. Locustarum tantæ nubes a mari vento repente in Apuliam inlatæ sunt, ut examinibus suis agros late operirent. ad quam pestem frugum tollendam ³² Cn. Sicinius prætor designatus, cum imperio in Apuliam missus, ingenti agmine hominum ad colligendas eas coacto, aliquantum temporis absumsit. Principium insequentis anni, quo C. Popillius et P. Ælius fuerunt consules, residuas contentiones ex prior anno habuit. Patres referri de Liguribus, renovarique senatusconsultum volebant, et consul Ælius referebat. Popillius et collegam et senatum pro fratre deprecabatur; præ se ferens, si qui ¹ decernerent, intercessurum, collegam deterruit. Patres, eo magis utrique pariter consulum infensi, in cœpto perstabant. Itaque, quum de provinciis ageretur, et Macedonia, jam imminente Persei bello, peteretur, Ligures ambobus consulibus decernuntur. Macedoniam decreturos negant, ni de M. Popillio referretur. Postulantibus deinde, ut novos exercitus scribere, aut supplementum veteribus liceret, utrumque negatum est. Prætoribus quoque in Hispaniam supplementum petentibus negatum: M. Junio in citeriorem, Sp. Lucretio in ulteriorem. C. Licinius Crassus urbanam jurisdictionem, Cn. Sicinius inter peregrinos erat sortitus, C.

Locustæ in
Apulia.

U. C. 580.
A. C. 172.
C. Popillio,
P. Ælio
Coss.
Contentio-
nes de Li-
guribus.

^b A. I. L. Gron.

¹ quid Gron. Crev.

³⁰ A. Postumius] Hactenus L. Postumius. Debuerant editores parere Sigonio prænomen hujus censoris corrigenti ex Livio, l. xli. c. 27. et Fastis Capitolinis.

³¹ Neque ab altero notatum alter pro-

bavit] Sigonius inseruit vocem alter, quæ necessaria erat.

³² Cn. Sicinius] Editi habent C. Sicinius. Sed quum et supra et infra vocetur Cn. prænomen ei suum hoc quoque loco restituimus.

U. C. 580.
A. C. 172.

Memmius Siciliam, Sp. Cluvius Sardiniam. Consules, ob ea irati senatui, Latinis feriis in primam quamque diem indictis, in provinciam abituros esse^k denunciarunt; nec quidquam reipublicæ acturos, præterquam quod ad provinciarum administrationem adtineret.

Eumenes
Romam ve-
nit.

Perseum
suspectum
facit Roma-
nis.

XI. Attalum, regis Eumenis fratrem, legatum venisse Romam, Valerius Antias his consulibus scribit, ad deferenda de Perseo crimina, indicandosque adparatus belli. Plurium annales, et quibus credidisse malis, ipsum Eumenem venisse tradunt. Eumenes igitur, ut Romam venit, exceptus cum tanto honore, quantum non meritis tantum ejus, sed beneficiis etiam suis, ingentia quæ in eum congesta erant, existimaret deberi populus Romanus, in senatum est introductus. 'Caussam veniendi sibi Romam fuisse,' dixit, 'præter cupiditatem visendi Deos hominesque, quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam³³ ne optare quidem auderet, etiam ut coram moneret senatum, ut Persei conatis obviam iret.' Orsus inde a Philippi consiliis, 'necem Demetrii filii' retulit, 'adversantis Romano bello; Bastarnarum gentem excitam sedibus suis, quorum auxiliis fretus in Italiam transiret. Hæc eum volutantem in animo, obpressum fato, regnum ei reliquisse, quem infestissimum esse sensisset Romanis. itaque Persea, hæreditarium a patre relictum bellum, et simul cum imperio traditum, jamjam primum alere ac fovere omnibus consiliis. Florere præterea juventute, quam stirpem longa pas ediderit, florere opibus regni, florere etiam ætate. Quæ quum corporis robore ac viribus vigeat, animum esse inveteratum diutina arte atque usu belli. Jam inde a puero, patris contubernio, Romanis quoque bellis, non finitimis tantum, aduetum, missum a patre in expeditiones multas variasque. Jam ex quo ipse accepisset regnum, multa, quæ non vi, non dolo, Philippus, omnia expertus, potuisset moliri, admirando rerum successu tenuisse. Accessisse ad vires eam, quæ longo tempore, multis magnisque meritis pareretur^l, auctoritatem.

XII. 'Nam apud Græciæ atque Asiæ civitates vereri majestatem ejus omnes. nec, pro quibus meritis, pro qua munificentia tantum ei tribuatur, cernere: nec dicere pro certo posse, utrum felicitate id quadam ejus accadat, an, quod ipse veretur dicere, invidia adversus Romanos favorem illi conciliet.

^k esse l. se Gron. Crev.

^l pareretur Eaed.

³³ Ne optare quidem] Adde quicquam.
³⁴ Jamjam primum] Hoc corruptum est. Corrigit Gronovius tanquam primum: id est, tanquam aliquid primum

ac præcipuum, quod potissimum spectaret. Sed durius videtur hoc loquendi genus, quam pro Liviæ elegantia.

Inter ipsos quoque reges ingentem auctoritate; ³⁵ Seleuci fili- U. C. 580.
 am duxisse eum, non petentem, sed petitem ultro; sororem A. C. 172.
 dedisse Prusiae ³⁶ precanti ac oranti: celebratas esse utras-
 que nuptias gratulatione donisque innumerabilium legatio-
 num, et ³⁷ velut auspiciis nobilissimis populis deductas
 esse. Boeotorum gentem, captatam Philippo, numquam ad
 scribendum amicitiae foedus adduci potuisse: tribus nunc
 locis cum Perseo foedus incisum literis esse: uno Thebis,
 altero ³⁸ ad Delum, augustissimo et celiberrimo in templo,
 tertio Delphis. in Achaico concilio vero, nisi discussa res
 per paucos Romanum imperium intentantes esset, eo
 rem prope adductam, ut aditus et in Achaiam daretur.
 At, Hercule, suos honores, cujus merita in eam gentem
 privatim, an publice, sint majora, vix dici posset, partim
 desertos per incultum ac negligentiam, partim hostiliter
 sublato esse. Jam, Aetolos, quem ignorare, in seditionibus
 suis non ab Romanis, sed a Perseo praesidium petiisse? His
 eum fultum societatibus atque amicitis eos domesticos ad-
 paratus belli habere, ut externis non egeat; triginta millia
 peditum, quinque millia equitum: in decem annos ⁴⁰ fru-
 mentum praeparare, ut abstinere et suo et hostium agro
 frumentandi caussa possit. Jam pecuniam tantam habere,
 ut ⁴¹ decem millibus mercenariorum militum, praeter Mace-
 donum copias, stipendium in totidem annos praepa-
 ratum habeat: praeter annum, quod ex metallis regiis
 capiat, vectigal. Arma ⁴² vel tribus tantis exercitibus in
 armamentaria conguessisse. ⁴³ Juventutem, ut jam Mace-
 donia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thra-
 ciam subiectam esse.

³⁵ *Seleuci filiam*] Laodice, quae de-
 ducta ad eum fuerat a Rhodiis, ut tes-
 tatur Polyb. Legat. 60. Unde infra
 dicit Eumenes nuptias illas auspiciis
 nobilissimis populis celebratas et deduc-
 tas esse.

³⁶ *Precanti ac oranti*] Lege et oranti.
 Neque enim apud optimos illos Latini-
 tatis auctores vocula *ac* ponitur ante
 vocalem.

³⁷ *Velut auspiciis*] Vox propria in
 negotio nuptiali. Etenim auspices nup-
 tias apud Romanos interponebantur, qui
 auguribus exquirerent utrum volentibus
 propitiisque diis nuptiae fierent. † Vid.
 Valer. Max. l. II. c. I.

³⁸ *Ad Delum*] Olim ad Sidemum.
 Correx. Sigonius.

³⁹ *At Hercule suos honores... partim
 deserto... partim... sublato esse*] Sed id
 haud ita multo post restituti sunt, nisi
 qui aliquid habebant, quod aut parum
 decorum esset Achaeorum communi,

aut legibus repugnaret. Rem narrat
 Polybius, qui etiam, ut id fieret, mul-
 tum adjuvit. Eum vide Legat. 74.

⁴⁰ *Frumentum praeparare*] An non
 potius, *praeparatum*? Supple ex praecedentibus
habere: quemadmodum paulo
 infra, *stipendium praeparatum habet*: et
 c. 52. Persus ipse dicit *se et pecuniam,
 et frumentum... in decem annos sepo-*
suisse.

⁴¹ *Decem millibus*] Sic dedimus, auctore Gronovio. Prius *decem millia*.

⁴² *Vel tribus tantis*] Tribus etiam
 exercitibus tam numerosis, quam ille
 est quem iam collectum habet Persus.
 Ceterum *70 tantis* debetur Sigonio,
 quum prius legeretur *tantum*.

⁴³ *Juventutem, ut jam Macedonia*] Etiamsi Macedonia milites jam suppe-
 ditare non posset, Thraciam vicinam
 ei et ad manum esse, unde, tanquam ex
 perenni fonte, hauriat militarem juven-
 tutem.

U. C. 580.
A. C. 172.
Hortatur
ad bellum
contra Per-
sea.

XIII. Reliquum orationis adhortatio fuit. 'Non ego hæc,' inquit, 'incertis jactata rumoribus, et cupidius credita, quia vera esse de inimico crimina volebam, adfero ad vos, Patres conscripti; sed comperta et explorata, haud secus quam si speculator missus a vobis subjecta oculis referrem. Neque, relicto regno meo, quod amplum et egregium vos fecistis, mare tantum trajecissem, ut vana ad vos adferendo fidem abrogarem mihi. Cernebam nobilissimas Asiæ et Græciæ civitates, in dies magis denudantes judicia sua, mox, si permetteretur, eo processuras, unde receptum ad poenitendum non haberent. Cernebam Persea, non continentem se Macedoniæ regno, alia armis occupantem, alia, quæ vi subigi non possunt, favore ac benevolentia complectentem. Videbam, quam inpar esset sors, "quum ille vobis bellum", vos ei securam pacem præstaretis; quamquam mihi quidem non parare, sed gerere pene bellum videbatur. "Abrupolim, socium atque amicum vestrum, regno expulit. Artetarum Illyrium, quia scripta ab eo quædam vobis comperit, socium item atque amicum vestrum, interfecit. "Eversam" et Callicritum Thebanos, principes civitatis, quia liberius adversus eum in concilio Boeotorum locuti fuerant, delaturosque ad vos, quæ agerentur, professi erant, tollendos curavit. Auxilium Byzantiis adversus foedus tulit, "Dolopie bella intulit, Thessaliam et Doridem cum exercitu pervasit, ut in bello intestino deterioris partis auxilio meliorem adficeret. Confudit et miscuit omnia in Thessalia Perrhæbiaque spe novarum tabularum, ut manu debitorum obnoxia sibi optimates obprimeret. Hæc quum vobis quiescentibus et patientibus fecerit, et concessam sibi Græciam esse a vobis videat; pro certo habet, neminem sibi, antequam in Italiam trajecerit, armatum obcursurum. Hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis: ego certe mihi turpe esse duxi, prius Persea ad bellum inferendum, quam me socium ad prædicendum, ut caveretis, venire in Italiam. Functionus necessario mihi officio, et quodam modo liberata atque exonerata fide mea, quid ultra facere possum, quam uti Deos Deasque precer, ut vos et vestræ reipublicæ, et nobis sociis atque amicis, qui ex vobis pendemus, consulatis?'

" add. [parares] Crev.

" Eversam Ead.

" Quum ille vobis bellum pararet] Verbum pararet adjecit Gronovio auctore Clericus. Nec dubitabit, quin Livius ita scripserit, qui ea legerit que sequuntur: *quamquam mihi quidem non parare, sed gerere pene bellum videbatur*. Est enim correctio, tanquam minus quam res est dixisset. Oportuit igitur etiam eum dixisse quod corrigiit.

" Abrupolim socium] Quæ hic et infra c. 40. indicantur de Abrupoli, de Artetaro, de Everca, et Callicrito, fusiùs memoraverat procul dubio Livius

in iis que exciderunt de libro xli. Illo enim libro initia continebantur belli Macedonici, ut constat ex epitome. Abrupolim Sapensium regem (Sapaia Thraciæ regio est) fuisse, e Pausania corrupto licet textu eruitur, in Achæia, sive libro vii.

" Eversam] Ita legendum censet Henr. Valesius, non Eversam: quia illud Græcum nomen est, hoc non item.

" Dolopie bella intulit] Lege cum Gronovio bellum.

XIV. Hæc oratio movit Patres conscriptos. ceterum in præsentia nihil, præterquam fuisse in curia regem, scire ququam potuit: eo silentio clausa curia erat. bello denique perfecto, quæque dicta ab rege, quæque responsa essent, emanavere. Persei deinde regis legatis post paucos dies senatus datus est. Ceterum, præoccupatis non auribus magis, quam animis, ab Eumene rege, omnis et defensio et deprecatio legatorum respuebatur: et exasperavit animos ⁴⁸ ferocia animi Harpali, qui princeps legationis erat. Is, 'velle quidem et laborare,' dixit 'regem, ut purganti, se nihil hostile' dixisse aut fecisse, fides habeatur: ceterum, si pervicacius 'causam belli quæri videat, forti animo defensurum se. Mar- tem communem esse, et eventum incertum belli.' Omnibus civitatibus Græciæ atque Asiæ curæ erat, quid Persei legati, quid Eumenes in senatu egisset: et propter adventum ejus, quem moturum aliquid rebantur, miserant pleræque civitates, alia in speciem præferentes, legatos. ⁴⁹ et legatio Rhodiorum erat, ac Satyrus princeps, huud dubius, quin Eumenes civitatem quoque suam Persei criminibus junxisset. Itaque omni modo per patronos hospitesque disceptandi cum rege locum in senatu quærebat. Quod quum contigisset, libertate intemperantius invectus in regem, quod Lyciorum gentem adversus Rhodios concitasset, graviorque Asiæ esset, quam Antiochus fuisset; popularem quidem ac gratam populis Asiæ (nam eo quoque jam favor Persei venerat) orationem habuit: ceterum invisam senatui, inutilemque sibi et civitati suæ. Eumeni vero conspiratio adversus eum, favorem apud Romanos fecit. ita omnes ei honores habiti, donaque quam amplissima data, cum sella curuli atque eburneo scipione.

XV. Legationibus dimissis, quum Harpalus, ⁵⁰ quanta eximia celeritate poterat, regressus in Macedoniam, nunciasset regi, nondum quidem parantes bellum reliquisse se Romanos, sed ita infestus, ut facile adpareret, non dilaturos; et ipse, præterquam quod et ita credebatur futurum, jam etiam volebat, ⁵¹ in flore virium se credens esse. Eumeni ante omnes infestus erat: a cujus sanguine ordiens bellum, Evandrum Cretensem, ducem auxiliorum, et Macedonas tres, aduetos ministeriis talium facinorum, ad cædem regis subornat: literasque eis dat ad Praxo hospitam, principem auctoritate et

U. C. 580.
A. C. 172.
Miro silen-
tio clausa
curia.
Legati Per-
sei.

Rhodii frustra Eume-
nem adcu-
sant.

In Eume-
nem percus-
sorem mittit
Perseus.

⁴⁸ Ferocia animi Harpali] Bene vi-
detur in versis litteris emendare Grono-
vius: ferocia nimia Harpali.

⁴⁹ Et legatio Rhodiorum erat] Grono-
vius putat excidisse aliquid, quale
foret: Inter ceteras et legatio.

⁵⁰ Quanta eximia] Legit idem Grono-
vius, quanta maxima.

⁵¹ In flore virium se credens esse]
Credens sibi vires, id est, copias, appa-
ratus, opes omnia denique ad bellum
fortiter feliciterque gerendum adjumen-
ta, esse in ipso flore, in ipso integri
roboris vigore: ac proinde iis jam uti
tempus esse.

U. C. 390.
A. C. 172.

Adscenden-
tem Del-
phos lapidi-
bus ob-
ruunt.

Sopitus vul-
nere tolli-
tur.

opibus Delphorum. Satis constabat, Eumenem, ut sacrificaret Apollini, Delphos adscensurum. ⁵³ Progressi * cum Evandro insidiatores, nihil aliud ad peragendum inceptum, quam loci opportunitatem, omnia circumeuntes, querebant. Adscendentibus ad templum a Cirrha, priusquam perveniretur ad frequentia ædificiis loca, maceria erat ab læva semitæ paulum exstans a fundamento, qua singuli transirent; dextra pars labe terræ in aliquantum altitudinis diruta erat. post maceriam se abdiderunt, gradibus adstructis, ut ex ea, velut e muro, tela in prætereuntem conjicerent. ⁵⁴ Primo a mari circumfusa turba amicorum ac satellitum procedebat: deinde extenuabant paullatim angustię agmen. Ubi ad eum locum ventum est, qua singulis eundem erat, primus semitam ingressus Pantaleon Ætolię princeps, cum quo institutus regi sermo erat. Tum insidiatores exorti saxa duo ingentia devolvunt: quorum altero caput ictum est regi, altero ⁵⁵ humerus sopitus. ⁵⁶ ex semita proclivi in declive multis super prolapsum jam saxis congestis, et ceteri quidem etiam amicorum et satellitum, postquam cadentem videre, diffugiunt, Pantaleon constanter inavidus mansit ad protegendum regem.

XVI. Latrones, quum brevi circumitu macerię decurrere ad conficiendum saucium possent, velut perfecta re, in jugum Parnasi ⁷ refugerunt eo cursu, ut, quum unus non facile sequendo per invia atque ardua moraretur fugam eorum, ne comprehenso indicium emanaret, occiderint comitem. Ad corpus regis primo amici, deinde satellites ac servi concurrerent, tollentes sopitum vulnere ac nihil sentientem. Vivere tamen ex calore et spiritu remanente in præcordiis senserunt; vieturum exigua ac prope nulla spes erat. Quidam ex satellitibus, secuti latronum vestigia, quum usque ad jugum Parnasi, nequidquam fatigati, pervenissent, re infecta redierunt. Adgressi facinus Macedones, ut inconsulte, ita audacter coeptum, nec consulte et timide reliquerunt. Compotem jam sui regem amici postero die deferunt ad navem: inde Corinthum: a Corintho, per Isthmi jugum navibus traductis, Æginam trajiciunt. Ibi adeo secreta ejus cu-

* Progressi Crev. Doer.

⁷ Parnasi Gron. Crev.

⁵³ Progressi] Sequimur emendationem Gronovii. Vulgo progressi.

⁵⁴ Primo a mari] Primo dum procedebant a mari, quod Cirrham alluit, ascensuri Delphos. Cirrha portus Delphorum est. Itidem Plutarchus hanc ipsam rem narrans in libro de Fraternali Amore, scribit insidias Eumeni positas quum fret πρὸς τὴν θάλασσαν ἀπὸ δαλδάρων. Frustra ergo Gronovius hunc Livii locum suspectum habet, censetque

legendum primo agmine. Nihil mutandum.

⁵⁴ * Humerus sopitus] Humerus ita elisus, ut motum sensumque smitteret.

⁵⁵ Ex semita proclivi in declive] Possumus quidem explicare: multis super Eumenem prolapsam jam congestis in declive basis ex semita proclivi. Tamen hic redundare crediderimus vel proclivi, vel in declive.

ratio fuit, admittentibus neminem, ut fama mortuum in U. C. 580.
 Asiam perferret. Attalus quoque celerius, quam dignum A. C. 172.
 concordia fraterna erat, credidit. nam et cum uxore fratris, Conva-
 et præfecto archi, tamquam jam haud dubius regni hæres, lescit.
 est locutus. Quæ postea non fefellere Eumenem: et,
 quamquam dissimulare et tacite habere id patique statuerat,
 tamen in primo congressu non temperavit, quin uxoris pe-
 tendæ præmaturam festinationem fratri objiceret. Romam
 quoque fama de morte Eumenis perlata est.

XVII. Sub idem tempus C. Valerius ex Græcia, qui le-
 gatus ad visendum statum regionis ejus speculandaque consi-
 lia Persei regis missus erat, rediit; congruentiaque omnia Index sce-
 criminibus ab Eumene adlatis referebat. simul et adduxerat leris Ro-
 secum Praxo a Delphis, cujus domus receptaculum latronum man addu-
 fuerat, et L. Rammium Brundisium, qui talis indicii dela- citur.
 tor erat. Princeps Brundisii Rammius fuit; hospitio quo- Perseus per
 que et duces Romanos omnes, et legatos exterarum quoque veneficia
 gentium insignes, præcipue regios, accipiebat. ex eo notitia gramari co-
 ei cum absente Perseo fuerat: literisque spem amicitiae in- natur in
 terioris magnæque inde fortunæ facientibus, ad regem pro- Rom.
 fectus, brevi perfamiliaris haberi, trahique, magis quam vel-
 let, in arcanos sermones est coeptus. Promissis enim in-
 gentibus præmiis petere institit ab eo rex, 'Quoniam duces
 omnes legatique Romani hospitio ejus uti adsuessent, quibus
 eorum ipse scripsisset, ut venenum dandum curaret. cujus
 scire se comparationem plurimum difficultatis et periculi ha-
 bere, pluribus consciis comparari. eventu præterea incerto esse,
⁵⁶ ut aut satis efficacia ad rem peragendam, aut tuta ad rem
 celandam dentur. Se daturum, quod nec in dando, nec
 datum, ullo signo deprendi posset.' Rammius, veritus ne, si
 abnuisset, primus ipse veneni experimentum esset, facturum
 pollicitus proficiscitur. nec Brundisium ante redire, quam
 convento C. Valerio legato, qui circa Chalcidem esse
 dicebatur, voluit. Ad eum primum indicio delato, jussu
 ejus Romam simul venit. Introductus in curiam, quæ acta
 erant, exposuit.

XVIII. Hæc ad ea, quæ ab Eumene delata erant, acces- Paratur bel-
 sere, quo maturius hostis Perseus judicaretur: quippe quem lum in Per-
 non justum modo adparare bellum regio animo, sed per sea.
 omnia clandestina grassari scelera latrociniorum ac venefi-
 ciorum cernebant. Belli administratio ad novos consules
 rejecta est: in præsentia tamen Cn. Sicinium prætorem,
 cujus inter cives et peregrinos jurisdictio erat, scribere mi-
 lites placuit; qui, Brundisium ducti, primo quoque tem-

⁵⁶ Ut aut satis efficacia ad rem pera- Eam delet Gronovius in posteriore
 gendam, aut tuta ad rem celandam membro. Idem mallet quoque, nec
 dentur] Ingrata est repetitio vocis rem, sine causa, efficax, tutum, datur.

U. C. 580.
A. C. 172.

Eumenes
redit Per-
gamum.

pore Apolloniam in Epirum trajicerentur ad occupandas maritimas urbes, ubi consul, cui provincia Macedonia obvenisset, classem adpellere tuto, et copias per commodum exponere posset. Eumenes, aliquamdiu Æginæ retentus periculosa et difficili curatione, quum primum tuto potuit, profectus Pergamum, præter pristinum odium recenti etiam scelere Persei stimulante, summa vi parabat bellum. Legati eo ab Roma, gratulantes quod e tanto periculo evasisset, venerunt. Quum Macedonicum bellum in annum dilatatum esset, ceteris prætoribus jam in provincias profectis, M. Junius et Sp. Lucretius, quibus Hispaniæ provinciæ obvenerant, fatigato sæpe idem petendo senatu, tandem pervicerunt, ut supplementum sibi ad exercitum daretur tria millia peditum, ⁵⁷ centum et quinquaginta equites in Romanas legiones: in socialem exercitum quinque millia peditum, ⁵⁸ et trecentos equites, imperare sociis jussi. Hoc copiarum in Hispanias cum prætoribus novis portatum est.

XIX. Eodem anno, quia per recognitionem Postumii consulia magna pars agri Campani, quem privati sine discrimine passim possederant, recuperata in publicum erat, M. Lucretius tribunus plebis promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum locarent: quod factum tot annis post captam Capuam non fuerat, ⁵⁹ ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum. Quum in expectatione senatus esset, bello etsi non indicto, tamen jam decreto, qui regum suam, Persei qui secuturi amicitiam essent, ⁶⁰ legati Ariarathis, puerum filium regis secum adducentes, Romam venerunt. quorum oratio fuit, 'regem educandum filium Romam misisse, ut jam inde a puero adsuesceret moribus Romanis hominibusque. 'Petere, ut eum non sub hospitum modo privatorum custodia, 'sed publicæ etiam curæ ac velut tutelæ vellent esse.' Ea regis legatio grata senatui fuit. Decreverunt, ut Cn. Sicinius prætor sedes instructas locaret, ⁶¹ ubi filius regis comitesque ejus habitare possent. Et Thracum legatis, apud se disceptantibus, et societatem amicitiamque petentibus, et, quod petebant, datum est, et munera ⁶² binum millium æris sum-

Ariarathis
filius Ro-
mæ.

⁵⁷ Centum et quinquaginta equites] *Vel supple, vel adde scribere.*

⁵⁸ Et trecentos equites imperare sociis jussi] Hinc sustulimus manifestum sollecissimum, qui plerasque nuperarum editionum insederat, *trecenti.*

⁵⁹ * Ut in vacuo] Ita ut cupiditas privatorum, nullo retardata freno, invaderet agros vacuos ex nulli colono attributos.

⁶⁰ Legati Ariarathis, puerum filium regis secum adducentes] Hic puer non erat genuinus regis filius, sed illi subditus ab Antiochida uxore,

diu sterili: quæ postea quum filium peperisset, rem totam viro speruisset atque ille, ne hic subdititius legitimo hæredi negotium olim facesseret, eum procul ab Cappadocia amandabat. Hæc infra narrata fusius reperientur l. XLVII. c. 14. ex Diodori l. XXXI. de prompta.

⁶¹ Ubi] Hic quoque peccant recentiores editi, habentque ut pro ubi, quod exstat in antiquioribus.

⁶² Binum millium æris] Mercarum argenti Paris. 3. uncie 1.

nae in singulos missa. Hos utique populos, quod ab tergo U. C. 580. Macedonia Thracia esset, adsumptos in societatem gaude- A. C. 172. bant. Sed ut in Asia quoque et insulis explorata omnia essent, Ti. Claudium Neronem, M. Decimium legatos miserunt. adire eos Cretam et Rhodum jusserunt, simul renovare amicitiam, simul speculari, num sollicitati animi sociorum ab rege Perseo essent.

XX. In suspensa civitate ad expectationem novi belli, Prodigia. nocturna tempestate ⁶² columna rostrata in Capitolio ^{*⁶⁴} bello Punico ^r consulis, cui collega Ser. Fulvius fuit, tota ad imum fulmine discussa est. Ea res, prodigii loco habita, ad senatum relata est. Patres ad aruspices referre, et decemviros adire libros jusserunt. Decemviri, ⁶⁴ lustrandum oppidum, ⁶⁵ supplicationem obsecrationemque habendam, victimis majoribus sacrificandum et in Capitolio Romae, et in Campania ad Minervae promontorium, renunciarunt: ludos per decem dies Jovi optimo maximo primo quoque die faciendos. Ea omnia cum cura facta. Aruspices, in bonum versurum id prodigium, prolationemque finium et interitum perduellium portendi, responderunt; quod ex hostibus spolia fuissent ea rostra, quae tempestas disjecisset. Accesserunt, ⁶⁶ quae cumlarent religiones animis. Saturniae, nunciatum erat, sanguine per triduum in oppido pluisse; Calatiae asi-

⁶² nota lacunae adest: Gron. Crev. r — Punico priore posita a M. Emilio consule, cui etc. Gron. Uncinis inclusa priore — Emilio refert Crev.

⁶³ Columna rostrata in Capitolio, bello Punico [priore posita a M. Emilio] Quinque ultimae voces adjectae sunt a Sigonio. Ceterum hujus columnae rostratae nulla alia exstat memoria. Triumphasse illos consules de Poenis et Comsurensibus Fasti Capitolini testes sunt. Vid. supra l. XVIII. c. 41. Rostrata est rostris navium exornata.

⁶⁴ Lustrandum oppidum] Sacrificium peragendum esse, in quo oppidum circumiret et ambiret victima. Lustratio, vel lustrum commune erat nomen omnium sacrificiorum, in quibus hostia circumducebatur. Si circum urbem, dicebatur peculiari nomine *amburbium*; si circum agros, *ambarvalis*; si circum exercitum, *lustrum* appellationem retinebat. *Amburbium* describitur a Lucano, l. 1. v. 592. et seq. *Ambarvalia* a Virgilio, l. 1. Georg. v. 345. et seq. Vid. et Festum in voce *Amburbiales*, et Servium ad Eclog. III. v. 77. Ceterum hic illud notandum occurrit, quod quum sermo de Roma sit, *oppidi* nomen usurpatur. Id mirum primo ad aspectu videri debet iis qui norunt hanc esse pervulgatam scriptorum Romanorum

consuetudinem, ut Romam urbis *kar' dēoxh* nomine insigniant, *oppida* soleant dicere minores urbes. Sed nimirum hoc loco et aliis similibus non tota Roma *oppidi* nomine intelligenda est, sed certa quaedam ejus regio: ut Parisiis duas urbis partes, alteram nominamus *la Cité*, alteram *la Ville*. Jos. Scaliger in conjectaneis ulterius rem exsequitur, et oppidi nomine designatam esse putat Romam illam quae dratam, a Romulo primum conditam.

⁶⁵ Supplicationem obsecrationemque] Supplicatio erat, ut facile quis annotare potuit ex sexcentis Livii locis, quum populus templis circumibat, et, censis victimis, vel gatulabatur de prosperis, vel mala deprecabatur. *Obsecratio* fiebat in foro, nec videtur aliud fuisse, nisi precatio quaedam, quam et Rostris sacerdos publicus perageret. Vid. supra nostrum, l. IV. c. 21. et Sueton. in Claudio, c. 22.

⁶⁶ * Quae cumlarent religiones animis] Quae magis ac magis animos implerent religionibus, novisque ira distictis timoribus.

U. C. 580. num tripedem natum, et taurum cum quinque vaccis uno
A. C. 172. ictu fulminis exanimatos. Auximi terra pluisset. Horum
quoque prodigiorum caussa res divinæ factæ, et supplicatio
unum diem feriæque habitæ.

XXI. Consules ad id tempus in provincias non exierant,
quia neque, uti de M. Popillio referrent, senatui obseque-
bantur, et, nihil aliud decernere prius, statutum Patribus
erat. Aucta etiam invidia est Popillii literis ejus, quibus
Res in Li- iterum cum Statiellatibus Liguribus proconsul ⁶⁷ pugnas-
guria gestæ. se scripsit, ac se decem millia eorum occidisse, propter cu-
jus injuriam belli ceteri quoque Ligurum populi ad arma
ierunt. Tum vero non absens modo Popillius, qui deditis
contra jus ac fas bellum intulisset, et pacatos ad rebellium
incitasset, sed consules, quod non exirent in provinciam, in
senatu increpiti. hoc consensu Patrum accensi M. Marcius
Sermo et Q. Marcius Scylla, tribuni plebis, et consulibus
multam se dicturos, nisi in provinciam exirent, denuncia-
runt; et rogationem, quam de Liguribus deditis promulgare
in animo haberent, in senatu recitarunt. Sanciebatur, ⁶⁸ 'ut
' qui ex Statiellis deditis in libertatem restitutus ⁶⁹ ante Ka-
' lendas Sextiles primas non esset, cujus dolo malo is in ser-
' vitutem venisset, ut juratus senatus decerneret, qui eam
' rem quæreret animadverteretque.' Ex auctoritate deinde
senatus eam rogationem promulgarunt. Priusquam profi-
ciscerentur consules, C. Cicereiō prætoris prioris anni ad
ædem Bellonæ senatus datus est. Is, expositis, quas in Cor-
sica res gessisset, postulatoque frustra triumpho, in monte
Albano, quod jam in morem venerat, ut sine publica aucto-
ritate fieret, triumphavit. Rogationem Marciam de Liguri-
bus magno consensu plebes scivit jussitque. ex eo plebiscito
C. Licinius prætor consuluit senatum, quem quærere ea ^a ro-
gatione vellet. Patres ipsum eum quærere jusserunt.

Cicereius
de Corsis
triumphat
in monte
Albano.

XXII. Tum demum consules in provincias profecti
sunt, ⁷⁰ exercitumque a M. Popillio ceperunt. Neque ta-
men M. Popillius reverti Romam audebat, ne causam di-
ceret, adverso senatu, infestiore populo, apud prætorem,

^a ea l. ex Gron. Crev.

⁶⁷ Pugnas se scripsit, ac se decem millia] Forte sedecim millia. Ingrata enim auribus accidit repetitio voculæ se tam propinquis in locis. PERIZONIUS.

⁶⁸ Ut qui ex Statiellis . . . ut juratus senatus] Geminatorem particule ut in ejusmodi formulis jam aliquoties annotavimus, et observabit infra diligens lector, capp. 22. 28. et 30. * Sensus hujus rogationis, qui paulo impedior videri potest, perapiculus fiet revocanti in ordinem, trajecta, ex more

his in formulis usitato, orationis membra. Ut juratus senatus decerneret, qui inquireret animadverteretque in eum, cujus dolo malo in servitutem vendatus esset, quicumque ex Statiellis non restitutus foret in libertatem ante Kalendas Sextiles.

⁶⁹ Ante Kalendas Sextiles primas] Ante Kalendas Sextiles proxime secuturas. Vid. not. 59. ad l. xxiiii. c. 32.

⁷⁰ Exercitumque a M. Popillio ceperunt] Lege cum Gronovio acceperunt. Sic enim solet loqui Livius.

qui de quæstione in se posita senatum consuluisset. Huic U. C. 580.
detrectationi ejus tribuni plebis, alterius rogationis denuncia- A. C. 172.
tione, obcurrerunt: ut, si non ante Idus Novembres in urbem
Romam introisset. de absente eo C. Licinius statueret ac ju-
dicaret. Hoc tractus vinculo quum redisset, ⁷¹ ingenti cum
invidia in senatum venit. Ibi quum laceratus jurgiis multo-
rum esset, senatusconsultum factum est, ut, qui Ligurum post
Q. Fulvium, L. Manlium consules hostes non fuissent, ut eos
C. Licinius, Cn. Sicinius prætores in libertatem restituendos
curarent, agrumque iis trans Padum consul C. Popillius daret.
Multa millia hominum hoc senatusconsulto restituta in liber-
tatem, transductisque [†] Padum ager est assignatus. M. Popil-
lius rogatione Marcia bis apud C. Licinium caussam dixit:
tertio prætor, gratia consulis absentis et Popilliae familiae preci-
bus victus, Idibus Martiis adesse reum jussit, quo die novi ma-
gistratus inituri erant honorem; ne diceret jus, qui privatus
futurus esset. Ita rogatio de Liguribus arte fallaci elusa est.

XXIII. Legati Karthaginienses eo tempore Romæ erant, et
Gulussa filius Masinissæ: inter eos magnæ contentiones in
senatu fuere. Karthaginienses querebantur, 'præter agrum, de
' quo ante legati ab Roma, ⁷² qui in re præsentis cognoscerent, De Mas-
' missi essent, amplius septuaginta oppida castellaque agri thaginiensi-
' Karthaginiensis biennio proximo Masinissam vi atque armis um querelæ
' possedisse. Id illi, ⁷³ cui nihil pensi sit, facile esse. Kartha- in senatu.
' ginienses fœdere inligatos silere. Prohiberi enim extra fines
' efferre arma. Quamquam sciant, in suis finibus, si inde Nu-
' midas pellerent, se gesturos bellum; illo haud ambiguo ca-
' pite fœderis deterreri, quo diserte vetentur cum sociis populi
' Romani bellum gerere. Sed jam ultra superbiam crudelita-
' temque et avaritiam ejus non pati posse Karthaginienses.
' missos esse, qui orarent senatum, ut trium harum rerum
' unam ab se impetrari sinerent: ut vel ex æquo apud socium
' populum, quid cujusque esset, disceptarent: vel permetterent
' Karthaginiensibus, ut adversus injusta arma pio justoque se
' tutarentur bello: vel ad extremum, si gratia plus, quam veri-
' tas, apud eos valeret, semel statuerent, quid donatum ex ali-
' eno Masinissæ vellent. Modestius certe daturus eos, et sci-
' turos, quid dedissent: ipsum nullum, præterquam suæ libi-
' dinis arbitrio, finem facturum. Horum si nihil impetrarent,

[†] *transductisque* Crev.

⁷¹ * *Ingenti cum invidia*] Magna in-
vidia oneratus, mirum in modum omni-
bus invidus.

⁷² *Qui in re præsentis*] Adjecit Sigo-
nius particulam in, quæ necessaria erat.
Hæc est enim quasi solennis quedam
loquendi forma, qua usus quoque est
Livius bis, de his ipsis inter Masinissam

et Karthaginienses controversiis agens,
supra l. xl. c. 17. et l. xxxiv. c. 62.

⁷³ * *Cui nihil pensi sit*] Qui pro ar-
bitrio ac libidine omnia agat, nihil ex-
pendens, nullius aut legis aut juris ratio-
nem habens. Supra xxvi. 15. *Quis*
neque quid facerent, neque quid dicerent,
quidquam unquam pensi faisset.

U. C. 580. 'et aliquod suum post datam a P. Scipione pacem delictum
A. C. 172. 'esset, ipsi potius animadverterent in se. Tutam servitutem
'se sub dominis Romanis, quam libertatem expositam ad in-
'urias Masinissæ, malle. Perire namque semel ipsis satius
'esse, quam sub acerbissimi carnificis arbitrio spiritum du-
'cere.' Sub hæc dicta lacrimantes procubuerunt; stratique
humi, non sibi magis misericordiam, ⁷⁴ quam regi * u.

Gulussa de-
fendit pa-
trem.

Senatus re-
sponsum.

Legati ad
res repeten-
das in Ma-
cedoniam
missi rede-
unt.

XXIV. Interrogari Gulussam placuit, quid ad ea responde-
ret, aut, si prius mallet, expromeret, super qua re Romam
venisset. Gulussa, 'Neque sibi facile esse,' dixit, 'de iis re-
'bus agere, de quibus nihil mandati a patre haberet: neque
'patri facile fuisse mandare, quum Karthaginienses, nec de
'qua re acturi essent, nec omnino ituros se Romam, indicave-
'rint. In æde Æsculapii clandestinum eos per aliquot noctes
'consilium principum habuisse, ⁷⁵ unde præterea legatos oc-
'cultis cum mandatis Romam mitti. Eam caussam fuisse patri
'mittendi se Romam, ⁷⁶ qui deprecaretur senatum, ne quid
'communibus inimicis criminantibus se crederent, quem ob
'nullam, aliam caussam, nisi propter constantem fidem erga
'populum Romanum, odissent.' His utrimque auditis, sena-
tus, de postulatis Karthaginiensium consultus, ⁷⁷ respondere
ita jussit: 'Gulussam placere extemplo in Numidiam profi-
'cisci, et nunciare patri, ut de iis, de quibus Karthaginienses
'querantur, legatos quamprimum ad senatum mittat; denun-
'cietque Karthaginiensibus, ut ad disceptandum veniant. Si
'aliquid possent Masinissæ honoris caussa, et fecisse et fac-
'turos esse. ⁷⁸ jus gratiæ non dare. Agrum, qua cujusque sit,
'possideri velle: nec novos statuere fines, sed veteres obser-
'vari, in animo habere. Karthaginiensibus victis se et urbes,
'et agros concessisse; non ut in pace eriperent per injuriam,
'quæ jure belli non ademissent.' Ita regulus Karthaginien-
sæque dimissi. Munera ex instituto data utrisque, aliaque
hospitalia comiter conservata.

XXV. Sub idem tempus Cn. Servilius Cæpio, Ap. Clau-
dius Centho, T. Annius Luscus legati, ad res repetendas in
Macedoniam renunciandamque amicitiam ⁷⁹ regi missi, red-
ierunt: qui jam sua sponte infestum Persi senatum insuper
accenderunt, relatis ordine, quæ vidissent, quæque audis-

* [invidiam concitarunt. Deinde] ins. Crev.

⁷⁴ Quam regi [invidiam concitarunt. Deinde] Tres ultimas voces adjecit ex Sigonii mente Clericus.

⁷⁵ Unde præterea] Locum mancus, a solo tamen Clerico observatus. Ea videtur mens fuisse Livii, ut Gulussam faceret dicentem, nihil patrem suum ex iis quæ acta fuerint in illo consilio scisse, præterquam legatos Romam mitti. Verba assequi n.º. possumus sine libris.

⁷⁶ Qui deprecaretur senatum] Sic jussit legi Sigonius pro deprecarentur.

⁷⁷ Respondere] Vel lege responderi, vel adde prætorem.

⁷⁸ * Jus gratiæ non dare] Se jus non violare in gratiam personarum; se ex jure, non ex gratia, statuere ac judicare.

⁷⁹ Regi] Olim regis. Emendavit Sigonius.

sent. 'Vidisse se per omnes urbes Macedonum summa vi U. C. 589.
 'parari bellum. Quum ad regem pervenissent, per multos A. C. 172.
 'dies conveniendi ejus potestatem non factam: postremo,
 'quum desperato jam conloquio profecti essent, tum demum
 'se ex itinere revocatos, et ad eum introductos esse. Suae
 'orationis summam fuisse; foedus, cum Philippo ictum, cum
 'ipso eo post mortem patris renovatum: in quo diserte pro-
 'hiberi eum, extra fines arma efferre; prohiberi, socios po-
 'puli Romani laceessere bello. Exposita deinde ab se ordine,
 'quae ipsi nuper in senatu Eumenem vera omnia et comperta
 'referentem audissent. Samothracæ^x præterea per multos
 'dies occultum consilium cum legationibus civitatum Asiæ
 'regem habuisse. Pro his injuriis satisfieri, senatum æquum
 'censere, reddique sibi res sociisque suis, quas contra jus
 'foederis habeat. Regem ad ea primo accensum ira incle-
 'menter locutum, avaritiam superbiamque Romanis objici-
 'entem frequenter: quod alii super alios legati venirent spe-
 'culari dicta factaque sua, quod se ad nutum imperiumque
 'eorum omnia dicere ac facere æquum censerent. Postremo,
 'multum ac diu vociferatum, reverti postero die jussisse.
 'scriptum se responsum dare velle. Tum ita sibi scriptum
 'traditum esse: Foedus, cum patre ictum, ad se nihil per-
 'tinere. Id se renovari, non quia probaret, sed quia in nova
 'possessione regni patienda omnia essent, passum. Si novum
 'foedus secum facere vellent, convenire prius de conditionibus
 'debere: et, si in animum inducerent, ut ex æquo foedus
 'fieret, et se visurum, quid sibi faciendum esset, et illos cre-
 'dere reipublicæ consulturos. Atque ita se proripuisse, et sub-
 'moveri e regia omnes cœptos. Tum se amicitiam et societatem
 'renunciassse, qua voce eum accensum restitisse, atque voce clara
 'denunciassse sibi, ut triduo regni sui decederent finibus. Ita
 'se profectos: nec sibi,⁸⁰ aut venientibus, aut manentibus,
 'quidquam hospitaliter aut benigne factum.' Thessali de-
 'inde Ætolique legati auditi. Senatui, ut scirent quam primum,
 'quibus ducibus usura respublica esset, literas mitti consulibus
 'placuit, ut, uter eorum⁸¹ posset, Romam ad magistratus
 'creandos veniret.

XXVI. Nihil magnopere, quod memorari adtineat, rei
 publicæ eo anno consules gesserant. magis e republica visum
 erat, comprimi ac sedari exasperatos Ligures. Quum Mace-
 donicum bellum exspectaretur, Gentium quoque Illyriorum
 regem suspectum Issenses legati fecerunt: simul questi, fines
 suos secundo populatum, simul nunciantes, 'uno animo vivere
 'Macedonum atque Illyriorum regem: communi consilio

Gentius ab
 Issensibus
 Romæ insi-
 mulatur.

^x Samothraciæ Gron. Crev.

⁸⁰ Aut venientibus, aut manentibus] aut venientibus, aut manentibus.
 Hanc lectionem induxit Sigonius Flo-
 rebello obsecutus. Vetus cœdex habuit, Prius erat.

⁸¹ Posset] Hoc a Gronovio est.

U. C. 580. 'parare Romanis bellum : et specie legatorum Illyrios specu-
 A. C. 172. 'latores Romæ esse, Perse⁸² auctore missos, ut, quid agere-
 'tur, scirent.' Illyrii vocati in senatum. qui quum legatos se
 esse missos ab rege dicerent ad purganda crimina, si qua de
 rege Issenses deferrent; quasitum, ecquid ita non adissent
 magistratum, ut ex instituto loca, lautia, acciperent? sciretur
 denique venisse eos, et super qua re venissent? Hæsitantibus
 in responso, ut curia excederent, dictum. Responsum tam-
 quam legatis, ⁸³ ut qui adire senatum non postulassent, dari
 non placuit: mittendosque ad regem legatos censuerunt, qui
 nunciarent, ⁸⁴ 'qui^x socii quererentur apud senatum, exustum
 'a rege agrum. non æquum eum facere, qui ab sociis suis non
 'abstineret injuriam.' In hanc legationem, missi, A. Terentius
 Varro, C. Platorius, C. Cicereius. Ex Asia, qui circa socios
 reges missi erant, legati redierunt, qui renunciarunt, ⁸⁵ 'Eu-
 'menem in ea, Antiochum in Syria, Ptolemæum in Alexari-
 'dria sese convenisse. Omnes sollicitatos legationibus
 'Persei, sed egregie in fide permanere, pollicitosque omnia,
 'quæ populus Romanus imperasset, præstaturus. et civitates
 'socias adisse: ceteras satis fidas; solos Rhodios fluctuantes
 'et imbutos Persei consiliis invenisse.' Venerant Rhodii le-
 gati ad purganda ea, quæ vulgo jactari de civitate sciebant:
 ceterum senatum iis dari, quum novi consules magistratum
 inissent, placuit.

Legati ex
 Asia re-
 duces.

Adparatus
 in Persea.

XXVII. Belli adparatum non differendum censuerunt.
 C. Licinio prætori negotium datur, ut ex veteribus quin-
 queremibus, in navalibus Romæ subductis, quæ possent
 usui esse, reficeret, pararetque naves quinquaginta. Si quid
 ad eum numerum explendum deesset, C. Meminio collegæ
 in Siciliam scriberet, ut eas, quæ in Sicilia naves essent,
 reficeret atque expediret, ut Brundisium primo quoque tem-
 pore mitti possent. Socios navales libertini ordinis in vi-
 ginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius
 prætor scribere jussus: in quinque et viginti parem numerum
 Cn. Sicinius sociis imperaret: idem prætor peditum octo
 millia, quadringentos equites a sociis Latini nominis exige-
 ret. Hunc militem qui Brundisii acciperet, atque in Mace-
 doniam mitteret, A. Atilius Serranus, qui priore anno præ-
 tor fuerat, deligitur: ⁸⁶ Cn. Sicinius prætor qui⁷ exercitum
 paratum ad trajiciendum haberet, C. Popillio consuli ex

^x Perseo Crev.

^x quod Ead.

⁷ quo Ead.

⁸² [U' qui adire senatum] Mallems Cumano, scribere institui, non cessari
 iis qui. neque cesso.

⁸³ Quod socii quererentur] Hic bene
 correxit Gronovius veterem lectionem,
 qui socii. Quod intelligi debet, quantum
 attineret ad id quod: ut apud Cicer. ep.
 5. l. 111. ad Quintum, Quod quæris, quid
 de illis libris egerim, quæ, quum essem in

⁸⁴ Eumenem in ea] In Asia.

⁸⁵ Cn. Sicinius prætor quo exercitum]
 Ut Cn. Sicinius prætor paratum exerci-
 tum haberet, etc. Male antea legeba-
 tur, qui exercitum. Gronovius mutavit.

auctoritate senatus C. Licinius prætor scribit, ut et legio- U. C. 580.
nem secundam, quæ maxime veterana in Liguribus erat, A. C. 172.
⁸⁶ et socios^a Latini nominis^a quatuor millia peditum, ducen-
tos equites Idibus Februariis Brundisii adesse juberet. Hac
classe et hoc exercitu Cn. Sicinius provinciam Macedoniam
obtineret, donec successor veniret, jussus, prorogato in an-
num imperio. Ea omnia, quæ senatus censuit, inipigre facta
sunt. Duodequadrageinta quinquereemes ex navalibus de-
ductæ: qui deduceret eas Brundisium, L. Porcius Licinus
præpositus: duodecim ex Sicilia missæ. Ad frumentum
classi exercituique coëmendum in Apuliam Calabriamque
tres legati missi, Sex. Digittus, T. Juventius, M. Cæcilius.
Ad omnia præparata Cn. Sicinius prætor, paludatus ex urbe
profectus, Brundisium venit.

XXVIII. Exitu prope anni C. Popillius consul Romam
rediit aliquanto serius, quam senatus censuerat: ⁸⁷ cui primo
quoque tempore magistratus creari^b, quum tantum bellum
immineret, jussum erat. Itaque, non secundis auribus
Patrum auditus est consul, quum in æde Bellonæ de rebus
in Liguribus gestis dissereret. subclamationes frequentes
erant interrogationesque, cur scelere fratris obpressos Ligures
in libertatem non restituisset? Comititia consularia, in quam Comitia.
edicta erant diem, ante diem duodecimum Kalendas Martias
sunt habita. Creati consules, P. Licinius Crassus, C. Cassius
Longinus. Postero die prætores facti, C. Sulpicius Galba, L.
Furius Philus, L. Canuleius Dives, C. Lucretius Gallus, C.
Caninius Rebilus, L. Villius Annalis. His prætoribus provin-
ciæ decretæ: duæ jure Romæ dicendo, Hispania, et Sicilia,
et Sardinia: ut uni sors integra esset, quo senatus censuisset.
Consulibus designatis imperavit senatus, ut, qua die magis-
tratum inissent, hostiis majoribus rite mactatis, precarentur, Vota s. Pop.
ut, quod bellum populus Romanus in animo haberet gerere, suscepta.
ut id prosperum eveniret. Eodem die ⁸⁸ decrevit senatus^c,
C. Popillius consul ludos per dies decem Jovi optimo maximo
voveret, donaque circa omnia pulvinaria dari, si respublica

^a socium Gron.
^c ins. ut Crev.

^a distinct. post nominis pos. Doer.

^b creare Gron. Crev.

⁸⁶ Et socios Latini nominis quatuor millia peditum] Hæc est vetus lectio. Gronovius legi jussit sociam. Sed nihil videtur mutatione opus esse. Hoc membrum, quatuor millia peditum, intelligi debet per appositionem junctum primo illi, socios Latini nominis. Similia exempla superius jam observata sunt.

⁸⁷ Cui . . . jussum erat] Vix nobis persuademus sic locutos esse aurei illius ævi scriptores. Lege quem . . . jussum erat, vel qui jussus erat. Vide

tamen Sanctii Minervam, l. II. c. 4. et ibi Perizonium, qui ambo probare nituntur Latine dici jubeo tibi. Ceterum, quia pronomen cui longius abest a nomine consul, interjecta etiam mentione senatus, magis placeret illud pronomen referri ad senatum, et legi: cui primo quoque tempore magistratus creari . . . visum erat.

⁸⁸ Decrevit senatus, ut C. Popillius] Adjecimus voculam ut ex vetustis editionibus.

U. C. 580. decem annos in eodem statu fuisset. Ita ut censuerant, in
 A. C. 172. Capitolio vovit consul ludos fieri, donariaque dari, quanta
 ex pecunia decreasset senatus, quum centum et quinquaginta
 non minus adessent. præeunte verbâ Lepido pontifice ma-
 ximo, id votum susceptum est. Eo anno sacerdotes publici
 mortui, L. Æmilius Papus decemvir sacrorum, et Q. Ful-
 vius Flaccus pontifex, qui priore anno fuerat censor. Hic
 fœda morte periit. Ex duobus filiis ejus, qui tum in Illy-
 rico militabant, nunciatum alterum decessisse, alterum gravi
 et periculoso morbo ægrum esse. Obruit animum simul
 luctus metusque: mane ingressi cubiculum servi laqueo de-
 pendentem invenere. Erat opinio, post censuram minus
 compotem fuisse sui: vulgo Junonis Laciniae iram ob spo-
 liatum templum alienasse mentem ferebant. Subfectus in
 Æmilii locum decemvir M. Valerius Messalla: in Fulvii
⁸⁰ pontifex Cn. Domitius Ahenobarbus, oppido adolescens sa-
 cerdos lectus.

Fulvius la-
 queo gulam
 sibi frangit.

U. C. 581. XXIX. P. Licinio, C. Cassio consulibus, non urbs tan-
 A. C. 171. tum Roma, nec terra Italia, sed omnes reges civitatesque,
 P. Licinio, quæ in Europa, quæque in Asia erant, converterant animos
 C. Cassio in curam Macedonici ac Romani belli. Eumenem quum
 Com. vetus odium stimulabat, tum recens ira, quod scelere ejus
 Exponitur quis esset regum ani-
 mus erga Romanos et Persea.
 nam neque pro Romanis se æquum censere adversus fratrem
 uxoris arma ferre; et apud Persea victorem veniam per so-
 rorem impetrabilem fore. Ariarathes, Cappadocum rex,
 præterquam quod Romanis suo nomine auxilia pollicitus
 erat, ⁸⁰ ex quo est junctus Eumeni adfinitate, in omnia belli
 pacisque se consociaverat consilia. Antiochus imminebat
 quidem Ægypti regno, et ⁸¹ pueritiam regis, et inertiam tu-
 torum spernens; et ambigendo de Coele Syria^d caussam
 belli se habiturum existimabat, gesturumque sine ullo inpe-
 dimento, occupatis Romanis in Macedonico bello, id bel-
 lum: tamen omnia et per suos legatos senatui, et ipse legatis
 eorum eximie pollicitus erat. Ptolemæus propter ætatem
 alieni etiam tum arbitrii erat. tutores et bellum adversus
 Antiochum parabant, quo vindicarent ⁸² Coelen Syriam,

^d Coele Syria Gron. Crev.

⁸⁰ Pontifex....oppido adolescens sa-
 cerdos] Manifestum est vacare rō sa-
 cerdos, ac proinde delendum esse.

⁸¹ Ex quo est junctus Eumeni affi-
 nitate] Eumenes uxorem duxerat A-
 riarathis filiam, ut colligitur ex l.
 xxxviii. c. 39. supra. Ei nomen
 foimæ Stratonien docet Plutarchus in
 lib. de Frat. Amore. Ceterum malle-

mus ex quo erat junctus.

⁸¹ Pueritiam regis] Is erat Ptole-
 mæus Philometor, filius Ptolemæi Epi-
 phanis, de quo mentio facta est l.
 xxxi. c. 2. et alibi sæpius.

⁸² Coele Syriam] Sic edendum cen-
 suit Gronovius, quum in scripto lega-
 tur Coelemyriam. Græce νοτιὰν Συρίαν.
 Vulgati Coelemyriam.

et Romanis omnia pollicebantur ad Macedonicum bellum. U. C. 581.
 Masinissa et frumento juvabat Romanos, et auxilia cum A. C. 171.
 elephantis Misagenemque filium mittere ad bellum parabat.
 consilia autem in omnem fortunam ita disposita habebat:
 si penes Romanos victoria esset, suas quoque in eodem
 statu mansuras res, neque ultra quidquam movendum: non
 enim passuros Romanos, vim Karthaginiensibus adferri. Si
 fractæ essent opes Romanorum, quæ tum protegerent Kar-
 thaginienses, suam omnem Africam fore. Gentius, rex
 Illyriorum, fecerat potius, cur suspectus esset Romanis, quam
 satis statuerat, utram foveret partem; inpetuque magis,
 quam consilio, his aut illis se adjuncturus videbatur. Co-
 tys Thrax, Odrysarum rex, evidenter Macedonum partis
 erat.

XXX. Hæc sententia regibus quum esset de bello, in Quis libera-
 liberis gentibus populiæque ⁸³ plebs ubique ^e omnis ferme, ut rum civita-
 solet, ⁸⁴ deterioribus erat ob regem Macedonasque inclinata; tium.
 principum diversa cerneret studia. pars ita in Romanos
 effusi erant, ut auctoritatem inmodico favore corruppe-
 rent: pauci ex iis justitia imperii Romani capti; plures ita,
 si præcipuam operam navassent, potentes sese in civitatibus
 suis futuros rati. pars altera regiæ adulationis erat, quos æs
 alienum et desperatio rerum suarum, eodem manente statu,
 præcipites ad novanda omnia agebat; quosdam ventosum
 ingenium, quia ⁸⁵ Perseus magis auræ popularis erat. tertia
 pars, optima eadem et prudentissima, si utique optio domini
 potioris daretur, sub Romanis, quam sub rege, malebat
 esse. ⁸⁶ si liberum inde arbitrium fortunæ esset, neutram
 partem volebant potentiorē altera obpressa fieri; sed, in-
 libatis potius viribus utriusque partis, ⁸⁷ pacem ex eo manere.

^e utique Gron. Crev.

⁸³ Plebs utique omnis] Quædam
 editiones habent ubique. Sed melius
 videtur rō utique. Plebs utique omnis,
 id est, plebs quidem certe omnis: ut
 opponatur principibus, de quibus mox
 agetur.

⁸⁴ Deterioribus erat ob regem . . in-
 clinata] Minime dubium esse potest,
 quia mendum sit in vocula ob, atque
 ejus loco legendum sit ad. Superest
 major difficultas, de voce deterioribus
 quid statuendum sit. Gronovius putat
 intelligi studii, quæ vox reperitur in
 sequente membro: principum diversa
 cerneret studia. Sed, ut nihil dicamus
 de asperitate trajectionis, aliquid certe
 pingue et redundans redoleret hæc
 oratio, deterioribus studiis erat ad re-
 gem inclinata. Nobis verisimilius vi-
 detur excidisse hic verbum aliquod,

quale esset favens: plebs . . ut solet, de-
 terioribus favens, erat ad regem . . in-
 clinata. Id suadet locus plane gemi-
 nus, c. 63. infra: pravo studio, quo
 etiam in certaminibus ludicris vulgus
 utitur, deteriori atque infirmiori fa-
 vendi.

⁸⁵ Perseus magis auræ popularis erat]
 Horum verborum duplex potest esse
 sensus: nempe, Perseus se magis dabat
 auræ populari, magis captabat favorem
 multitudinis: vel, Perseus gratior erat
 in vulgus. Quænammodum utraque res
 natura conjuncta est, ita et utramque
 hic interpretationem jungas licet.

⁸⁶ Si liberum inde] Dispicit rō inde.
 Mallemus sibi.

⁸⁷ Pacem ex eo manere] Placet Gro-
 novii conjectura: ex æquo.

U. C. 581. ita inter utrosque optimam conditionem civitatum fore; pro-
 A. C. 171. tegente altero semper inopem ab alterius injuria. Hæc sen-
 tientes, certamina fautorum utriusque partis taciti ex tuto
 spectabant. ⁹⁸ Consules, quo die magistratum inierunt, ex
 senatusconsulto quum circa omnia fana, in quibus lectister-
 nium majorem partem anni esse solet, majoribus hostiis immo-
 lassent, inde preces suas acceptas ab Diis immortalibus omi-
 nati, senatui, rite sacrificatum, precationemque de bello fac-
 tam, renunciarent. Aruspices ita responderunt, ' si quid rei
 novæ inciperetur, id maturandum esse. victoriam, triumphum,
 ' ⁹⁹ prorogationem imperii portendi.' Patres, ' quod faustum
 ' felixque populo Romano esset, centuriatis comitiis primo
 ' quoque die ferre ad populum consules,' jusserunt, ' ut, quod
 ' Perseus, Philippi filius, Macedonum rex, adversus foedus cum
 ' patre Philippo ictum, et secum post mortem ejus renovatum,
 ' sociis populi Romani arma intulisset, agros vastasset, urbes-
 ' que occupasset; quodque belli parandi adversus populum Ro-
 ' manum consilia inisset^a, arma, milites, classem ejus rei
 ' caussa comparasset; ut, nisi de iis rebus satisfecisset, bellum
 ' cum eo iniretur.' Hæc rogatio ad populum lata est.

S. C. de
 bello in
 Persea.

Exercitus.

Legiones
 Macedoni-
 cæ auctio-
 res.

XXXI. Senatusconsultum inde factum est, ' Ut consules
 ' inter se provincias Italiam et Macedoniam compararent, sor-
 ' tirenturve. Cui Macedonia obvenisset, ut is regem Persea, qui-
 ' que ejus sectam secuti essent, nisi populo Romano satisfecis-
 ' sent, bello persequeretur.' Legiones quatuor novas scribi pla-
 cuit, binas singulis consulibus. ¹ Id præcipue provinciæ Mace-
 doniæ datum, quod, quum alterius consulis legionibus ² quina
 millia et duceni equites^b ex vetere instituto darentur in singulas
 legiones, in Macedoniam sena millia peditum scribi jussa;
 ' propagationem Doer. ^a iniisset Gron. Crev. ^b pedites Doer Rup.

⁹⁸ Consules . . . quum . . . immolas-
 sent, inde . . . ominati] Viderentur
 hæc omnia structa elegantius, et apti-
 us inter se coherentia, si hunc in
 modum ordinarentur: Consules . . .
 quum circa omnia fana . . . majoribus
 hostiis immolassent, aruspices ita re-
 sponderunt, si quid rei novæ inciperet-
 ur, id maturandum esse: victoriam,
 triumphum, prorogationem (seu potius,
 propagationem) imperii portendi. Inde
 preces suas acceptas ab diis immor-
 talibus ominati (consules) senatui rite
 sacrificatum, precationemque de bello
 factam renunciarent. Patres, quod faus-
 tum, etc.

⁹⁹ Prorogationem imperii] Prorogatio
 imperii non dicitur, ut recte observat
 Perizonius, Animadv. Histor. c. 6. nisi
 quum iis qui cum imperio in provinciam
 missi sunt, finito imperii dati anno, jus
 imperii in longius tempus extenditur.

Itaque ille existimat hic legendum, pro-
 pagationem imperii.

¹ Id præcipue . . . datum] Malle-
 mus id præcipui. Sic infra: Illud quo-
 que præcipuum datum sorti Macedo-
 niæ.

² Quina millia et duceni equites]
 Lege sine ulla dubitatione cum Peri-
 zonio: quina millia et duceni pedites.
 Hoc enim erat vetus institutum: hic
 velut solennis illis temporibus peditum
 numerus in legione. Vid. not. 60. ad
 l. xli. c. 14. Invictæ probant hanc
 emendationem ea quæ sequuntur de
 equitibus: equites trecenti equaliter in
 singulas legiones scribi jussi: id est,
 de equitum numero nullum fuit dia-
 crimen inter legiones Macedonicas et
 eas quæ in Italia manere debebant:
 æqualiter in omnes trecenti equites
 scripti.

equites treceni æqualiter in singulas legiones. et in sociali exercitu consuli alteri auctus numerus : sexdecim millia peditum, octingentos equites (prætor eos, quos Cn. Scinius duxisset, sexcentos equites) in Macedoniam trajiceret. Italiæ satis visa duodecim millia sociorum peditum, sexcenti equites. Illud quoque præcipuum datum sorti Macedoniæ, ut centuriones militesque veteres scriberet, quos vellet, consul usque ad quinquaginta annos. In tribunis militum novatum eo anno propter Macedonicum bellum, quod consules ex senatusconsulto ad populum tulerunt, ne tribuni militum eo anno suffragiis crearentur, sed consulum prætorumque in iis faciendis iudicium arbitriumque esset. Inter prætores ita partita imperia. prætorem, cujus sors fuisset, ut iret, quo senatus censuisset, Brundisium ad classem ire placuit; utque ibi recognosceret socios navales, dimissisque, si qui parum idonei essent, supplementum legeret ex libertinis, et daret operam, ut duæ partes civium Romanorum, tertia sociorum esset. Commeatus classi legionibusque ut ex Sicilia Sardiniaque subveherentur, prætoribus, qui eas provincias sortiti essent, mandari placuit, ut alteras decumas Siculis Sardisque imperarent, utque id frumentum ad exercitum in Macedoniam portaretur. Siciliam C. Caninius Rebilus est sortitus, L. Furius Philus Sardiniam, L. Canuleius Hispaniam, C. Sulpicius Galba urbanam jurisdictionem, L. Villius Annalis inter peregrinos. C. Lucretio Gallo, quo senatus censuisset, sors evenit.

U. C. 591.
A. C. 171.

Tribuni
Mil. a Coss.
lecti.

Prætorum
provinciæ.

XXXII. Inter consules magis cavillatio, quam magna contentio, de provincia fuit. Cassius, ³ 'sine sorte se Macedoniam obpugnaturum', dicebat, 'nec posse collegam, salvo jure jurando, secum sortiri. 'Prætorem eum, ne in provinciam iret, in concione jurasse, se statò loco statisque diebus sacrificia habere, quæ, absente se, recte fieri non possent: quæ non magis consule, quam prætore, absente recte fieri possent. 'Si senatus, non quid vellet in consulatu potius, quam quid in prætura juraverit P. Licinius, animadvertendum esse censeat, se tamen futurum in senatus potestate.' Consulti Patres, cui consulatum populus Romanus non negasset, ab se provinciam negari, superbum ratì. sortiri consules jusserunt.

Sortiuntur
Coss.

¹ optaturum Crev. Doer.

² Sine sorte se Macedoniam optaturum] Mendosa erat vetus scriptura, *oppugnaturum*. Rubenius substituit *optaturum*, probabili conjectura. Itaque id in contextum admisimus, ut et Clericus fecerat.

³ Prætorem eum, ne in provinciam iret] Hoc memoravit Livius supra, xli. 15.

⁴ Si senatus non quid vellet] Dele cum

Gronovio particulam negantem, quæ sensum perturbat. Hæc enim mens est Cassii, ut dicat, si senatus jubeat secum sortiri Licinium, et ei gratificans, attendat potius quid velit in consulatu, quam quid juraverit in prætura, se, quamvis parum id æquum sibi videatur, tamen senatui obtemperaturum.

U. C. 581. P. Licinio Macedonia, C. Cassio Italia obvenit. Legiones inde sortiti sunt. prima et tertia in Macedoniam trajicerentur, secunda et quarta ut in Italia remanerent. Delectus consules multo intentiorem, quam alias, curam habebant. Licinius veteres quoque scribebat milites centurionesque : et multi voluntate nomina dabant, quia locupletes videbant, qui priore Macedonico bello, aut adversus Antiochum in Asia, stipendia fecerant. Quum tribuni militum ⁶ centuriones, sed primum quemque, citarent, tres et viginti centuriones, qui primos pilos duxerant, citati tribunos plebis adpellarunt. Duo ex collegio, M. Fulvius Nobilior et M. Claudius Marcellus, ad consules rejiciebant : ⁷ Eorum cognitionem esse debere, quibus delectus, quibusque bellum mandatum esset. ceteri, 'cognituros se, de quo adpellati essent,' aiebant ; 'et, si injuria fieret, auxilium civibus laturos.'

23. centuriones citati a tribunis mil. adpellant tribunos pl.

XXXIII. Ad subsellia tribunorum res agebatur. eo M. Popillius consularis, advocatus, centuriones, et consul venerunt. Consule ^k inde postulanti, ut in concione ea res ageretur, populus in concionem advocatus. Pro centurionibus M. Popillius, qui biennio ante consul fuerat, ita verba fecit : ' Militares homines et ⁸ stipendia justa, et corpora, et ætate, et assiduis laboribus, confecta habere : nihil recusare tamen, quo minus operam ⁹ reipublicæ dent. id tantum deprecari, ne inferiores iis ordines, quam quos, quum militassent, habuissent, adtribuerentur.' P. Licinius consul ¹⁰ senatusconsulta ¹ recitari jussit : primum, quod bellum senatus Perseo jussisset : deinde, quod ¹¹ veteres centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset, nec ulli, qui non major annis quinquaginta esset, vacationem militiæ esse. Deprecatus est deinde, 'ne novo bello, tam propinquo Italiæ, adversus regem potentissimum, aut tribunos militum, delectum ha-

^k Consuli Gron. Crev.

¹ senatusconsultum Gron. Crev. Doer.

⁶ Centuriones, sed primum quemque] Vocula sed omnino hic supervacua est ; ac videtur nobis proderet aliquod hoc loco mendum. Libenter legeremus : Centuriones, vetustissimum quemque.

⁷ Eorum 'cognitionem esse debere'] De postulatis centurionum cognoscere et statuere debere eos quibus...

⁸ Stipendia justa] Justum ac legitimum stipendiorum numerum.

⁹ Reipublicæ] Hoc debetur Sigonio, quum prius legeretur populi Romana. Nempe ille putat trajectione litterarum peccatum esse a librariis, qui scripserint P. R. pro R. P.

¹⁰ Senatusconsultum recitari jussit : primum, quod bellum senatus... deinde, quod] Hæc si integra sunt, sic videntur

exponenda : senatusconsultum recitari jussit, cujus hoc erat primum caput, quod bellum senatus Perseo jussisset : alterum deinde illud, quod, etc. Sed magis placeret : Senatusconsulta recitari jussit : primum, quo senatus bellum Perseo jussisset : deinde, quo... censuisset. Deinde etiam mallems bellum cum Perseo : quia ita locutus est Livius, l. xxxi. c. 8. et l. xxxvi. c. 2. Denique nobis suspectum est verbum jussisset : quia jubere populi est, senatus decernere, censere. Infra, c. 36. quum jam bellum regi eorum... et senatus decremet, et populus jussisset.

¹¹ Veteres centuriones quam plurimum] Lege cum Gronovio quam plurimos.

bentes, inpedirent; aut prohiberent consulem, quem cuique U. C. 581.
 ordinem assignari e republica esset, eum assignare. Si quid A. C. 173.
 in ea re dubium esset, ad senatum rejicerent.

XXXIV. Postquam consul, quæ voluerat, dixit, Sp. Ligustinus ex eo numero, qui tribunos plebis adpellaverant, a consule et ab tribunis petiit, ut sibi paucis ad populum agere liceret. Permissu omnium ita locutus fertur. 'Sp. Ligustinus Sp. Ligustini oratio ad populum.
 'tribus Crustuminae ex Sabinis sum oriundus, Quirites. Pater mihi jugerum agri reliquit et parvum tugurium, in quo natus educatusque sum: hodieque ibi habito. ¹² Quum primum in ætatem veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit: quæ secum nihil adtulit, præter libertatem pudicitiamque, et cum his fœcunditatem, quanta vel in diti domo satis esset. Sex filii nobis, duæ filiae sunt: utræque jam nuptæ. Filii quatuor togas viriles habent, duo prætextati sunt. Miles sum factus, P. Sulpicio, C. Aurelio consulibus. In eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus, biennium miles gregarius fui: adversus Philippum regem: tertio anno virtutis causæ. ¹³ mihi T. Quinctius Flaminius decimum ordinem hastatum assignavit. Devicto Philippo Macedonibusque, quum in Italiam ¹⁴ portati ac dimissi essemus, continuo miles voluntarius cum M. Porcio consule in Hispaniam sum profectus. Neminem omnium imperatorum, qui vivant, acriorem virtutis spectatorem ac judicem fuisse sciunt, qui et illum et alios duces longa militia experti sunt. hic me imperator dignum judicavit, cui ¹⁵ primum hastatum prioris centuriæ assignaret. Tertio iterum voluntarius miles factus sum in eum exercitum, qui adversus Ætolos et Antiochum regem est missus. ¹⁶ a. M'. Acilio ¹⁷ mihi primus princeps prioris centuriæ est assignatus. Expulso rege Antiocho, subactis Ætolis, reportatus sum in Italiam: ¹⁸ et deinceps bis, quæ annua merebantur legiones, stipendia feci. Bis deinde in Hispania militavi.

¹² Quum primum in ætatem veni] De eo dicitur qui adolevit juvenisque est: quod adolescentia et pubertas primæ ætatis videntur esse, periade quasi in ætatis pueritia non sit habenda. Hinc ab ineunte ætate est a principio adolescentie. TURNEBUS.

¹³ Mihi . . . decimum ordinem Hastatum assignavit] Me jussit esse centurionem decimi ordinis Hastatorum.

¹⁴ Portati] Legæ reportati, ut infra in hac ipse oratione.

¹⁵ Primum Hastatum prioris centuriæ] Hastatorum, Principum, et Triariorum corpora in decem singula manipulos distributa erant: unusquisque manipulus in duos ordines, vel duas centurias. Dicit igitur Ligustinus se factum esse centurionem prioris centuriæ in primo Hastatorum manipulo.

¹⁶ A M'. Acilio] Sic recte Sigonius. Ante a M. Cælio.

¹⁷ Mihi primus Princeps prioris centuriæ est assignatus] Factus sum centurio prioris centuriæ in primo manipulo Principum. De his gradibus Romanæ militiæ vide filios disserentem. Lipsium l. 11. de Mil. Rom. Dial. 8.

¹⁸ Et deinceps bis, quæ annua] Nullus nobis sensus videtur ex his verbis erui posse, de quibus tamen interpretes plerique siluerunt. Solus, quem viderimus, Dujatius interpretationem afferre conatus est, aed parum felicem. Existimat enim Ligustinum dicere, se pro sedecim annis militiæ, quos leges expleri juberent, duos ac triginta implevisse. At. primo non sedecim, sed viginti annua stipendia merere debebant Romani pedites: quæ de re vid. Lips. l. 1.

U. C. 581. ' semel Q. Fulvio Flacco, iterum Ti. Sempronio Graccho præ-
 A. C. 171. ' tore. A Flacco inter ceteros, quos virtutis caussa secum ex
 ' provincia ad triumphum deducebat, deductus sum. a Ti.
 ' Graccho rogatus, in provinciam ii. Quater intra paucos annos
 ' primum pilum duxi: quater et tricies virtutis caussa donatus
 ' ab imperatoribus sum: sex civicas coronas accepi. viginti
 ' duo stipendia annua in exercitu emerita habeo, et major
 ' annis sum quinquaginta. Quod si mihi nec stipendia omnia
 ' emerita essent, necdum ætas vacationem daret, tamen, quum
 ' quatuor milites pro me uno vobis dare, P. Licini, possem,
 ' æquum erat me dimitti. Sed hæc pro caussa mea dicta ac-
 ' cipiatis velim: ipse me, quoad quisquam, qui exercitus scribit,
 ' idoneum militem judicabit, numquam sum excusaturus. ¹⁹ Or-
 ' dinem quo me dignum judicent tribuni militum, ipsorum est
 ' potestatis: ne quis me virtute in exercitu præstet, dabo
 ' operam; ²⁰ ut ^m semper ita fecisse me et imperatores mei,
 ' et qui una stipendia fecerunt, testes sunt. Vos quoque
 ' æquum est, commilitones, etsi adpellationis vobis usurpatis
 ' jus, quum adolescentes nihil adversus magistratum senatus-
 ' que auctoritatem usquam feceritis, nunc quoque in potestate
 ' senatus ac consulum esse, et omnia honesta loca ducere,
 ' quibus rempublicam defensuri sitis.'

Parent cen-
 turiones
 Cos.

XXXV. Hæc ubi dixit, conlaudatum multis verbis consul ex concione in senatum duxit. Ibi quoque ei ex auctoritate senatus gratiæ actæ, tribunique militares in legione prima primum pilum virtutis caussa ei adsignarunt. ceteri centuriones, ommissa adpellatione, ad delectum obedienter responderunt. Quo maturius in provincias magistratus proficiscerentur, Latine Kalendis Junii fuere: eoque sollemni perfecto, C. Lucretius prætor, omnibus, quæ ad classem opus erant, præmissis, Brundisium est profectus. Præter eos exercitus, quos consules comparabant, C. Sulpicio Galbæ prætori negotium datum, ut quatuor legiones scriberet urbanas justo numero peditum equitumque; ²¹ iisque quatuor tribunos militum ex senatu legeret, qui præessent: sociis Latini nominis imperaret quindecim millia peditum, mille et ducentos equites. Is exercitus uti paratus esset, quo senatus censuisset. P. Licinio consuli ad exercitum

^m et Rup.

de Mil. Rom. Dial. 2. Deinde Ligustinus ipse infra dicit se duo tantum et viginti stipendia annua emerita habere, non duo et triginta. Nos nihil habemus plane, quod de hoc loco dicere possimus.

¹⁹ Ordinem quo me dignum judicent. . . ipsorum est potestatis] Supple, definire, statuere. Legit Gronovius ordine quo.

²⁰ Ut semper ita fecisse me] Redundat plane vocula ita.

²¹ Iisque quatuor tribunos militum ex

senatu legeret, qui præessent] Hoc notandum. Nam ex more solito tribuni alternis imperitabant, ut observatum est ad l. XL. c. 41. Sed his, qui ex senatu leguntur, datur nimirum ob ampliorem dignitatis gradum extraordinaria potestas. Nisi forte mendum est in numero, legendumque quatuor et viginti tribunos. * Sex enim tribuni creabantur in singulas legiones.

civilem socialemque petenti addita auxilia, Ligurum ²² duo U. C. 581.
 millia, Cretenses sagittarii, (incertus numerus, ²³ quantum A. C. 171-
 rogati auxilia ²⁴ Cretenses misissent) Numidæ item equites
 elephantique. In eam rem legati ad Masinissam Karthagini-
 ensesque missi, L. Postumius Albinus, Q. Terentius Culleo,
 C. Aburius. In Cretam item legatos tres ire placuit, A.
 Postumium Albinum, ²⁴ C. Decimium, A. Licinium Ner-
 vam.

XXXVI. Per idem tempus legati ab rege Perseo vene-
 runt. eos ²⁵ in oppidum intromitti non placuit, quum jam
 bellum regi eorum et Macedonibus et senatus decreset, et
 populus jussisset. ²⁶ In ædem Bellonæ in senatum intro-
 ducti ita verba fecerunt: 'Mirari Persea regem, quid in Ma-
 cedoniam exercitus transportati essent. Si impetrari a se-
 natu posset, ut ii revocentur, regem de injuriis, si quas so-
 ciis factas quererentur, arbitrato senatus satisfacturum esse.'
 Sp. Carvilius, ad eam ipsam rem ex Græcia remissus ab Cn.
 Sicinio, in senatu erat. is Perrhæbiam expugnatam armis,
 Thessaliæ aliquot urbes captas, cetera, quæ aut ageret, aut
 pararet rex, quum argueret, respondere ad ea legati jussi.
 Postquam hæsitabant, negantes sibi ultra quidquam manda-
 tum esse, jussi renunciare regi, 'Consulem P. Licinium brevi
 cum exercitu futurum in Macedonia esse. ad eum, si satis-
 facere in animo esset, mitteret legatos. Romam quod præ-
 terea mitteret, non esse: ²⁷ neminem eorum per Italiam ire-
 liciturum.' Ita dimissis, P. Licinio consuli mandatum, intra
 undecimum diem juberet eos Italia excedere, et Sp. Carvi-
 lium mitteret, qui, donec navem conscendissent, custodiret.
 Hæc Romæ acta, nondum profectis in provinciam consulibus.
 Jam Cn. Sicinius, qui, priusquam magistratu abiret, Brundi-
 sium ad classem et ad exercitum præmissus erat, trajectis
 in Epirum quinque millibus peditum, trecentis equitibus, ad
 Nymphæum in agro Apolloniati castra habebat. Inde tribunos
 cum duobus millibus militum ad occupanda Dassaretiorum

Legati a
Perseo.

²² auxilia del. Crev.

²² Duo millia] Olim legebatur insulse
 mille millia. Correxuit Sigonius. Error
 nempe natus erat ex numerorum notis
 MM.

²³ Quantum rogati Cretenses misis-
 sent] Vulgo rogati auxilia. Expanxit
 superfluum vocem Gronovio auctore
 Clericus.

²⁴ C. Decimium] C. Decimius infra
 XLIII. 11. fit prætor. Inde sumpsit
 hoc nomen Sigonius, quum prius hic le-
 geretur C. Decium.

²⁵ In oppidum] Vid. not. 64. ad c.
 20. supra.

²⁵ In ædem Bellonæ] Scribit Grono-
 vius in æde: et sano sic solet Livius.

²⁷ Neminem eorum per Italiam ire
 liciturum] Fore ut neminem eorum
 liceat ire per Italiam. Hoc sine causa
 suspectum fuit Gronovio. Liciturum
 est vox proba, qua usus est Livius supra
 l. XXXII. c. 21. ut observat Jac.
 Gronovius: usus est Cicero l. II. ad
 Att. Ep. 1. Nec necesse est mutare
 neminem in nemini. Tam enim dici-
 tur licet me hoc facere, quam licet mihi.

Vid. Novam Method. linguæ Latinæ.

U. C. 581. et Illyriorum castella, ipsis arcessentibus præsidia, ut tutiores
A. C. 171. a finitimorum impetu Macedonum essent, misit.

Legati in
Græciam,
et in Illyri-
cum.

XXXVII. Paucis post diebus Q. Marcius, A. Atilius, et P. et Ser. Cornelii Lentuli, et L. Decimius, legati in Græciam missi, Corcyram peditum mille secum advexerunt: ibi inter se et regiones, quas obirent, et milites dividerunt. Decimius missus est ad Gentium, regem Illyriorum, quem, si aliquem respectum amicitiae eum habere cerneret, tentare, aut etiam ad belli societatem perlicere^o iussus. Lentuli in Cephalleniam missi, ut in Peloponnesum trajicerent, oramque maris, in occidentem versi, ante hiemem circumirent. Marcio et Atilio Epirus, Ætolia, et Thessalia circumeundæ adsignantur. Inde Bœotiam atque Eubœam adspicere jussi; tum in Peloponnesum trajicere. ibi congressuros se cum Lentulis constituunt. Priusquam digrederentur a Corcyra, literæ a Perseo adlatæ sunt, quibus quærebat, quæ causa Romanis aut in Græciam trajiciendi copias, aut urbes occupandi, esset? Cui rescribi nihil placuit; nuncio ipsius, qui literas adtulerat, dici, 'præsidiū causa ipsarum urbium Romanos facere.' Lentuli, circum-euntes Peloponnesi oppida, quum sine discrimine omnes civitates adhortarentur, ut, quo animo, qua fide adjuvissent Romanos, Philippi primum, deinde Antiochi bello, eodem adversus Persea juvarent, fremitum in concionibus audiebant: Achæis indignantibus, eodem se loco esse, (qui omnia a principiis Macedonici belli præstitissent Romanis, et Macedonum Philippi bello hostes fuissent) quo Messenii atque Elii, qui pro Antiocho hoste arma adversus populum Romanum tulissent; ac, nuper in Achaicum contributi concilium, velut præmium belli se victoribus Achæis tradi quererentur.

Achaëorum
querelæ.

XXXVIII. Marcius et Atilius²⁸ ad Gitanas, Epiri oppidum decem millia ab mari, quum adscenderent, concilio Epirotarum habito, cum magno omnium adsensu auditi sunt: et quadringentos juventutis eorum in Orestas, ut præsidio essent²⁹ liberatis ab se Macedonibus, miserunt. Inde in Ætoliā progressi, ac paucos ibi morati dies, dum in prætoris mortui locum alius subficeretur, et³⁰ Lycisco præ-

^o pollicere Crev.

²⁸ Ad Gitanas] Nomen incognitum. Pro his duabus vocibus legendum censet Jac. Gronovius *Ægilips*, oppidum memoratum Straboni et Stephano ex Homero. Sed de mendo constare non potest, nisi constet nos omnia scire debere.

²⁹ Liberatis ab se Macedonibus] Videtur id ab se referri debere ad Epirotas, quamvis nulla hujus rei prius facta

fuerit mentio. Sed Marcius qui tantummodo a Corcyra in Epirum venerat, nullos potuisset liberare Macedonas, quum ne Macedoniam quidem attingisset. Foras aliquod meandrum latet.

³⁰ Lycisco prætoris] MS. exemplar habuit Pr. unde quidam fecere præfecto, ut inno nullis editionibus legitur. Sed patet ex iis verbis quæ præ-

tore facto, quem Romanorum favere rebus satis compertum erat, transierunt in Thessaliam. Eo legati Acarnanum, et Boeotorum exsules venerunt. Acarnanes nunciare jussi, 'Quæ Philippi primum, Antiochi deinde bello, decepti ²¹ pollicitationibus regis, adversus populum Romanum commisissent, ea corrigendi occasionem illis oblatam. Si male meriti clementiam populi Romani experti essent, bene merendo liberalitatem experirentur.' Boeotis exprobratum, societatem eos cum Perseo junxisse. iis, quum culpam in Ismeniam, principem alterius partis, conferrent, ²² et quasdam civitates dissidentes in causam deductas, 'adparitum id esse,' Marcius respondit: 'singulis enim civitatibus de se ipsis consulendi potestatem facturos.' Thessalorum Larissæ fuit concilium. ibi et Thessalis benigna materia gratias agendi Romanis pro libertatis munere fuit; et legatis, quod, et Philippi prius et post Antiochi bello, enise adjuti a gente Thessalorum essent. hac mutua commemoratione meritorum accensi animi multitudinis ad omnia decernenda, quæ Romani vellent. Secundum hoc concilium legati a Perseo rege venerunt, privati maxime hospitii fiducia, quod ei paternum cum Marcio erat. Ab hujus necessitudinis commemoratione omissi, petierunt legati, in conloquium veniendi regi potestatem faceret. Marcius, 'Et se ita a patre suo accepisse,' dixit, 'amicitiam hospitiumque cum Philippo fuisse. minime inmemorem necessitudinis ejus legationem eam suscepisse. Conloquium, si satis commode valeret, non fuisse dilaturum: nunc, ubi primum posset, ad Peneum flumen, qua transitus ab Homolio ^p Diem esset, præmissis, qui nunciarent regi, venturos.'

Legati a
Perseo ad
Marcium.

XXXIX. Et tum quidem ab Dio Perseus in interiora regni recipit ^q se, levi aura spei objecta, quod Marcius ipsius causam suscepisse se legationem dixisset. Post dies paucos ad constitutum locum venerunt. Magnus comitatus fuit regius, quum amicorum, tum satellitum turba stipante. Non minore agmine legati venerunt, et ab Larissa multis prosequentibus, et legationibus civitatum, quæ convenerant Larissam, et renunciare domum certa, quæ audissent, volebant. Inerat cura insita mortalibus videndi congregientes nobilem regem, et populi principis terrarum omnium legatos. Postquam in conspectu steterunt, dirimente amne, paullisper internunciando cunctatio fuit, utri transgredierentur. aliquid illi regis majestati, aliquid hi populi Romani notamini, quum præsertim

Conloquium
inter regem
et legatos
Rom.

^p Omolio Gron. Crev.

^q recipit Ead.

cedunt, legendum esse prætoris, quod Sigonius voluerat.

²¹ Pollicitationibus regis] At duo reges nominati sunt, Philippus et Antiochus. Lege ergo regis.

²² Et quasdam civitates] Et dicunt quasdam civitates, quæ dissident, ab Ismenia et Persei fautoribus deductas esse in illam causam, coactas esse illam partem sequi.

U. C. 581. Perseus petisset conloquium, existimabant deberi. Joco etiam A. C. 171. Marcius cunctantes movit. 'Minor,' inquit, 'ad majorem, 'et (³³quod Philippo ipsi cognomen erat) filius ad patrem 'transeat.' Facile persuasum id regi est. Aliud deinde am-
bigebatur, cum quam multis transiret. Rex, cum omni com-
mitatu transire, æquum censebat: legati vel cum tribus
venire jubebant, vel, si tantum agmen traduceret, obsides
daret, nihil fraudis fore in conloquio. Hippian et Pantau-
chum, quos et legatos miserat, principes amicorum, obsides
dedit. Nec tam in pignus fidei obsides desiderati erant,
quam ut adpareret sociis, nequaquam ex dignitate pari con-
gredi regem cum legatis. Salutatio non tamquam hostium,
sed hospitalis ac benigna fuit; positisque sedibus consede-
runt.

Marci ora-
tio.

XL. Quum paullisper silentium fuisset: 'Expectari, nos,'
inquit Marcius, 'arbitror, ut respondeamus literis tuis, quas
'Corcyram misisti; in quibus quæris, quid ita legati cum mi-
litibus venerimus, et præsidia in singulas urbes dimittamus?
'Ad hanc interrogationem tuam et non respondere vereor, ne
'superbum sit, et vera respondere, ne nimis acerbum audienti
'tibi videatur. Sed quum aut verbis castigandus, aut armis
'sit, qui foedus rumpit; sicut bellum adversus te alii, quam
'mihi, mandatum malim, ita orationis acerbitem adversus
'hospitem, ³⁴utcumque est, subibo: ³⁵sicut medici, quum
'salutis caussa tristiora remedia adhibent. Ex quo regnum
'adeptus es, unam rem te, quæ facienda fuerit, senatus fecisse
'censet; quod legatos Romam ad renovandum *** judicat
'potius, quam, quum renovatum esset, violandum. Abrupolim,
'socium atque amicum populi Romani, regno expulisti. Arte-
'tari interfectores, ut cæde (ne quid ultra dicam) lætatum
'adpareret, recepisti, qui omnium Illyriorum fidissimum Ro-
'mano nimini regulum occiderant. Per Thessaliam et
'Maliensem agrum cum exercitu contra foedus Delphos isti:
'Byzantiis item contra foedus misisti auxilia. Cum Boeotis,
'sociis nostris, ³⁶secretam tibi ipsi societatem, quam non
'licebat, jurejurando pepigisti. Thebanos legatos, Eveream
'et Callicritum, venientes a nobis, quærere malo, quis inter-
'fecerit, quam arguere. In Ætolia bellum intestinum et
'cædes principum per quos, nisi per tuos, factæ videri pos-
'sunt? Dolopes a te ipso evastati sunt. Eumenes rex, ab
'Roma quum in regnum rediret, prope ut victima Delphis

* Eveream Crev.

³³ * Quod Philippo ipsi cognomen erat] Quia Marcio cognomen erat Philippus, quod patri Persei nomen fuerat.

³⁴ Utcumque est] Supple. res. Quan-
tumvis grave sit acerbitem orationis
adversus hospitem expromere. Magis

placeret tamen, quæcumque est.

³⁵ Sicut medici, quum] Potest abesse
vocula quum sine sensus dispendio.

³⁶ * Secretam tibi ipsi] Peculiarem et
propriam tibi ipsi, separatim a nobis.

‘ in sacro loco ante aras mactatus, quem insimulet, piget re- U. C. 581.
 ‘ ferre. Quæ hospes Brundisinus occulta facinora indicet, A. C. 171.
 ‘ certum habeo et scripta tibi omnia ab Roma esse, et lega-
 ‘ tos tuos renunciassse. Hæc ne dicerentur a me, uno modo
 ‘ vitare potuisti, non quærendo, quam ob causam exercitus
 ‘ in Macedoniam trajicerentur, aut præsidia in sociorum ur-
 ‘ bes mitteremus. Quærenti tibi superbius tacuissemus, quam
 ‘ vera respondimus. Equidem pro paterno nostro hospitio fa-
 ‘ veo orationi tuæ, et opto, ut aliquam mihi materiam præ-
 ‘ beas agendæ tuæ apud senatum causæ.’

XLI. Ad ea rex: ‘ Bonam causam, si apud iudices æquos Perseus se
 ‘ ageretur, apud eosdem et accusatores et iudices agam. purgat.
 ‘ rum autem, quæ objecta sunt mihi, partim ea sunt, quibus
 ‘ nescio an gloriari debeam; partim, quæ fateri non erubes-
 ‘ cam; partim, quæ verbo objecta verbo negare sit. Quid enim,
 ‘ si legibus vestris hodie reus sim, aut index Brundisinus, aut
 ‘ Eumenes mihi objiciat, ut accusare potius vere, quam convici-
 ‘ ari, videantur? Scilicet, nec Eumenes, quum tam multis gra-
 ‘ vis publice ac privatim sit, alium, quam me, inimicum ha-
 ‘ buit: neque ego potiore quemquam ad ministeria facino-
 ‘ rum, quam Rammium, (quem neque umquam ante videram,
 ‘ nec eram postea visurus) invenire potui. Et Thebanorum,
 ‘ quos naufragio perisse constat, et Artetari cædis mihi red-
 ‘ denda ratio est. in qua tamen nihil ultra objicitur, quam in-
 ‘ terfectores ejus in regno exsulasse meo. Cujus conditionis
 ‘ iniquitatem ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis,
 ‘ ut, quicumque exsules in Italiam aut Romam se contulerunt,
 ‘ his facinorum, propter quæ damnati sunt, auctores vos fuisse
 ‘ fateamini. Si hoc et vos recusabitis, et omnes aliæ gentes,
 ‘ ego quoque inter ceteros ero. Et, Hercule, quid adinet cui-
 ‘ quam exsilium patere, si nusquam exsuli futurus locus est?
 ‘ Ego tamen istos, ut primum in Macedonia esse, admonitus
 ‘ a vobis, comperi, requisitos abire ex regno jussi, et in perpe-
 ‘ tuum interdixi finibus meis. Et hæc quidem mihi, tamquam
 ‘ causam dicenti reo, objecta sunt: illa, tamquam regi, et
 ‘ quæ de fœdere, quod mihi est vobiscum, disceptationem ha-
 ‘ beant. Nam, si est in fœdere, ita scriptum, ut ne, si bellum
 ‘ quidem quis inferat, tueri me regnumque meum liceat, mihi
 ‘ fatendum est, quod me armis adversus Abrupolim, socium po-
 ‘ puli Romani, defenderim, fœdus violatum esse. Sin autem
 ‘ hoc et ex fœdere licuit, et jure gentium ita comparatum est,
 ‘ ut arma armis propulsentur, quid tandem me facere decuit,
 ‘ quum Abrupolis fines mei regni usque ad Amphipolim pervas-
 ‘ tasset, multa libera capita, magnam vim Mancipiorum, multa
 ‘ millia pecorum abegisset? Quiescerem et paterer, donec Pel-
 ‘ lam et in regiam meam armatus pervenisset? At enim bello
 ‘ quidem justo sum persecutus; sed vinci non oportuit eum,
 ‘ neque ea, quæ victis accidunt, pati: quorum casum quum ego

U. C. 581. 'subierim, qui sum armis lacessitus, quid^a potest queri sibi
A. C. 171. 'accidisse, qui caussa belli fuit? Non sum eodem modo defen-
surus, Romani, quod Dolopas armis coërcuerim: quia, ³⁷etsi
'non merito eorum, jure feci meo; quum mei regni, meæ di-
'tionis essent, vestro decreto patri adtributi meo. Nec, si
'caussa reddenda sit, non vobis, nec foederatis, sed iis, qui ne
'in servos quidem sæva atque injusta imperia probant, plus
'æquo et bono sævisse in eos videri possum. quippe Euphra-
'norem, præfectum a me inpositum, ita occiderunt, ut mors
'poenarum ejus levissima fuerit.'

XLII. 'At, quum processissem inde ad visendas Larissam,
'et Antrona, et ³⁸Pylleon, ^tquo in propinquo multo aute debi-
'ta vota persolverem, Delphos sacrificandi caussa adscendi.
'Et hic, criminis augendi caussa, cum exercitu me fuisse ad-
'jicitur. Scilicet, ut, quod nunc vos facere queror, urbes oc-
'cuparem, arcibus inponerem præsidia. Vocate in concilium
'Græciæ civitates, per quas iter feci; queratur unusquilibet
'militis mei injuriam; non recusabo, quin, simulato sacrificio,
'aliud petiese videar. Ætolis et Byzantiis præsidia misimus,
'et cum Boeotis amicitiam fecimus. Hæc, qualiacumque sunt,
'per legatos meos non solum indicata, sed etiam excusata sunt
'sæpe in senatu vestro: ubi aliquos ego disceptatores, non tam
'æquos, quam te, Q. Marci, paternum amicum et hospitem,
'habebam. Sed nondum Romam accusator Eumenes venerat;
'qui calumniando omnia detorquendoque suspecta et invisa
'efficeret, et persuadere vobis conaretur, non posse Græciam in
'libertate esse, et vestro munere frui, quoad regnum Macedo-
'niæ incolume esset. Circumagetur hic orbis: erit mox, qui
'arguat, ne quidquam Antiochum ³⁹ultra juga Tauri remotum:
'graviolem multo Asiæ, quam Antiochus fuerit, Eumenem
'esse: nec conquiescere socios vestros posse, quoad regia Per-
'gami sit. eam arcem supra capita finitimarum civitatum in-
'positam. Ego hæc, Q. Marci et A. Atili, quæ aut a vobis ob-
'jecta, aut purgata a me sunt, talia esse scio, ut aures, ut
'animi audientium sint: nec tam referre, quid ego, aut qua
'mente fecerim, quam quomodo id vos factum accipiat. Con-
'scius mihi sum, nihil me scientem deliquisse: et, si quid
'fecerim imprudentia lapsus, corrigi me et emendari castiga-
'tione hac posse. Nihil certe insanabile, nec quod bello et ar-
'mis persequendum esse censeatis, commisi: at ^afrustra cle-
'mentiae gravitatisque vestræ fama vulgata per gentes est, si

^aqui Gron. Crev. ^tPteleum Doer. ^aaut Gron. Crev.

³⁷ * Etsi non merito eorum] Etiam si
concederem illos non meruisse ea quæ
passi sunt.

³⁸ Pylleon] Legit Turnebus Pteleon ex
Homeri Catalogo, Ἀρχιδόνη Ἀντρί-
να, ἡδὲ Πτελεὶν Λαχεσσίην. Infra quo-
que, c. 67. hujus libri, Antron et Pteleon

ut vicinæ urbes conjunguntur. Itaque
certa constat huic emendationi auctoritas.

³⁹ Ultra juga Tauri remotum] Magis
Livianum foret emotum, quod annotavit
Gronovius ad c. 50. hujus libri. Vid.
supra l. xxxvii. c. 53. et l. xxxviii.
c. 53. et aliquot aliis in locis.

‘talibus de causis, quæ vix querela et expostulatione dignæ sunt, arma capitis, et regibus sociis bella inferitis.’ U. C. 581:
A. C. 171.

XLIII. Hæc dicenti tum adsensus Marcius auctor fuit mittendi Romam legati, quum experienda omnia ad ultimum, nec prætermittendum² spem ullam censuisset. Reliqua consultatio erat, quonam modo tutum iter legatis esset. ad id quum necessaria petitio induciarum videretur, cupereque Marcius, neque aliud conloquio petisset, gravate et³ in magnam gratiam petentis concessit. nihil enim satis Induciae. paratum, ad bellum in præsentia habebant Romani, non exercitum, non ducem: quum Perseus (ni spes vana pacis obsecrasset consilia) omnia præparata atque instructa haberet, et suo maxime tempore atque alieno hostibus incipere bellum posset. Ab hoc conloquio, fide induciarum interposita, ⁴¹ legati Romani in Bœotiam comparati sunt. Ibi jam Bœotias motus. motus coeperat esse, discedentibus a societate communis concilii Bœotorum quibusdam populis, ex quo renunciatum erat, respondisse legatos, adparitum, quibus populis proprie societatem cum rege jungi displicuisset. Primi a Chæronea legati, deinde a Thebis, in ipso itinere occurrerunt, adfirmantes non interfuisse se, quo societas ea decreta esset, concilio: quis,⁷ legati, nullo in præsentia responso dato, Chalcidem se sequi jusserunt. Thebis magna contentio orta erat ex alio certamine. Comitibus prætoribus Bœotorum victa pars, injurias persequens, coacta multitudine decretum fecit Thebis, ne Bœotarchæ urbibus reciperentur. Exsules Thespias universi concesserunt: inde (recepti enim sine cunctatione erant) Thebas, jam mutatis animis, revocati decretum faciunt, ut duodecim, qui privati cœtum et concilium habuissent, exsilio multarentur. Novus deinde prætor (Ismenias is erat, vir nobilis ac potens) capitalis poenæ absentes eos decreto damnat. Chalcidem fugerant: inde ad Romanos Larissam profecti, ⁴² causam cum Perseo societatis in Ismeniam contulerant. ⁴³ Ex contentione ortum certamen. utriusque tamen partis legati ad Romanos venerunt, et exsules accusatoresque Ismeniae, et Ismenias ipse.

XLIV. Chalcidem ut ventum est, aliarum civitatum

² prætermittendum Gron. Crev.

⁷ quis l. quos Doer.

⁴⁰ * In magnam gratiam petentis] Ita ut rex, qui petebat inducias, magnam gratiam pro iis concessis debere videretur.

⁴¹ Legati Romani in Bœotiam comparati sunt] Vitium esse videtur in verbo comparati. Legit Gronovius conversi.

⁴² Causam cum Perseo societatis] Videtur hic excidisse aliquod verbum, qual e esset initæ Sic enim rotundior

foret oratio: causam initæ cum Perseo societatis.

⁴³ Ex contentione ortum certamen] Hæc alio caractere edenda curavimus, tanquam dicta ab exsulis Bœotis. Ii nempe significant ex contentione quæ fuerat inter ipsos et Ismeniam de societate cum Perseo, ortum certamen, quod eo eruperat, ut ipsis in exilium abire necesse foret.

U. C. 581. principes, id quod maxime gratum erat Romanis, suo quique proprio decreto Persei societatem adspersa, Romanis se adjungebant: Ismenias gentem Boeotorum ipse fidem Romanorum permitti æquum censebat. inde certamine orto, nisi in tribunal legatorum perfugisset, haud multum abfuit, quin ab exsulis fautoribusque eorum interficeretur. Thebæ quoque ipsæ, quod Boeotiæ caput est, in magno tumultu erant, aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos. et turba Coronæorum² Haliartiorumque convenerat ad defendendum decretum regis societatis. sed constantia principum, docentium cladibus Philippi Antiochique, quanta esset vis et fortuna imperii Romani, victa eadem multitudo et, ut tolleretur regia societas, decrevit, et eos, qui auctores paciscendæ amicitiae fuerant, ad satisfaciendum legatis Chalcidem misit, fideique legatorum commendari civitatem jussit. Thebanos Marcius et Atilius læti audierunt, ⁴⁴ auctoresque et his separatim singulis fuerunt ad renovandam amicitiam mittendi Romam legatos. Ante omnia exsules restitui jusserunt, et ⁴⁵ auctores regis societatis decreto suo damnaverunt. Ita, quod maxime volebant, discusso Boeotico concilio, Peloponnesum proficiscuntur, Ser. Cornelio Chalcidem arcessito. Argis præbitum est iis concilium: ubi nihil aliud a gente Achæorum petierunt, quam ut mille milites darent. id præsidium ad Chalcidem tuendam, dum Romanus exercitus in Græciam trajiceretur, missum est. Marcius et Atilius, peractis, quæ agenda in Græcia erant, principio hiemis Romam redierunt.

Boeoticum
concilium
discussum.

Legati
Rom. in A-
siae insulas.

XLV. Inde legatio sub idem tempus in Asiam circum insulas missa. tres erant legati, Ti. Claudius, P. Postumius, M. Junius. ii circumeuntes hortabantur socios ad suscipiendum adversus Persea pro Romanis bellum: et, quo quæque opulentior civitas erat, eo adcuratius agebant, quia minores secururæ majorum auctoritatem erant. Rhodii maximi ad omnia momenti habebantur, quia non favere tantum, sed adjuvare etiam viribus suis bellum poterant, quadraginta navibus auctore ⁴⁶ Hegesilocho comparatis. qui, quum in summo magistratu esset, (Prytanin ipsi vocant) multis rationibus pervicerat Rhodios, ut, omissa, quam sæpe vanam

² Coronæorum Crev. Rup.

⁴⁴ Auctoresque et his separatim singulis] Recte Gronovius, auctoresque et his, nempe Thebanis, et separatim singulis Boeotiæ civitatibus. Id et postulat sensus, et firmat Polybii auctoritas, Legat. 73.

⁴⁵ Auctores regis societatis decreto suo damnaverunt] Ismenias cum Niceta quodam in carcerem conjecti, non multo

post mortem sibi consocierunt. Testis est Polybius ibidem.

⁴⁶ Hegesilocho] Hic olim legabatur Hegesilo. Apud Polyb. vero Legat. 64. vocabatur hic idem Rhodiorum magistratus Ἡγήσιλοχος. Fulvius Ursinus alterum ex altero correxit, ut hic haberetur Hegesilocho, apud Polybium Ἡγήσιλοχος.

experti essent, regum fovendorum spe, Romanam societatem U. C. 581.
(unam tum in terris vel viribus, vel fide stabilem) retinerent. A. C. 171.

‘Bellum imminere cum Perseo: desideraturos Romanos eundem navalem apparatum, quem nuper Antiochi, quem Philippi ante bello vidissent. trepidaturos tum repente paranda classe, quum mittenda esset; nisi reficere naves, nisi instruere navalibus sociis cœpissent. Id eo magis enisè faciendum esse, ut crimina delata ab Eumene fide rerum ‘refellerent.’ His incitati, quadraginta navium classem instructam ornatamque legatis Romanis advenientibus, ut non expectatam adhortationem esse adpareret, ostenderunt. Et hæc legatio magnum ad conciliandos animos civitatum Asiæ momentum fuit. Decimius unus sine ullo effectu, captarum etiam pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis, Romam rediit.

XLVI. Perseus, quum a conloquio Romanorum in Macedonia recepisset sese, legatos Romam de inchoatis cum Marcio conditionibus pacis misit: ⁴⁷ et Byzantium et Rhodum literas legatis ferendas dedit. In literis eadem sententia ad omnes erat: ‘conlocutum se cum Romanorum legatis,’ quæ audisset, quæque dixisset, ita disposita, ut superior, fuisse in disceptatione videri posset. Apud Rhodios legati addiderunt, ‘Confidere pacem futuram. auctoribus enim Marcio atque Atilio, missos Romam legatos. Si pergerent Romani ‘contra fœdus movere bellum, tum omni gratia, omni ope ‘enitendum fore Rhodiis, ut reconcilient pacem. Si nihil ‘deprecando proficiant, id agendum, ne omnium rerum jus ‘ac potestas ad unum populum perveniat. Quum ceterorum ‘id interesse, tum præcipue Rhodiorum, ⁴⁸ qui plus inter ‘alias civitates dignitate atque opibus excellant: quæ serva ‘atque obnoxia fore, si nullus alio sit, quam ad Romanos, ‘respectus.’ Magis et literæ et verba legatorum benigne sunt audita, quam momentum ad mutandos animos habuerunt: potentior esse partis melioris auctoritas cœperat. Responsum ex decreto est: ‘Optare pacem Rhodios. si bellum ‘esset, ne quid ab Rhodiis speraret aut peteret rex, quod ‘veterem amicitiam, multis magnisque meritis pace belloque

Perseus legatos Byzantium et Rhodum mittit.

⁴⁷ Et Byzantium, et Rhodum] Hic aliquid videtur vel corruptum esse, vel excidisse. Hoc probant primo ea quæ sequuntur. In litteris eadem sententia ad omnes erat. Vox enim omnes latius aliquid sonat, quàm ut de duabus tantum civitatibus, Byzantio et Rhodo, dici poterit. Deinde vero Polybius, ex quo hæc omnia descripta sunt, significat Legat. 65. plures fuisse populos, ad quos hæc litteræ missæ fuerint. Postquam enim exposuit, quid illæ litteræ continerent, subjungit: Circa alius qui-

dem civitates per tabellarios duntaxat litteras illas misit: Rhodum vero etiam legatos cum litteris. Itaque hic Livii locus culpa librariorum deformatus profecto est, et ejus sententia ex Polybio refingenda.

⁴⁸ Qui plus . . . excellant] Si hoc modo legatur, vacat τὸ plus. Lege quo plus. Polybius, ὅση γὰρ πλεον ὀρέγονται τῆς ἰσηγورίας καὶ παρρησίας, καὶ διατελῶσι προσπαθόντες εἰ μόνον τῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας.

U. C. 561. 'partam, disjungeret sibi ab Romanis.' ⁴⁰ Ab Rhodo redeuntes, Boeotiae quoque civitates, et Thebas, et Coronæam, et Haliartum, adierunt: quibus expressum invitis existimabatur, ut, relicta regia societate, Romanis adjungerentur. Thebani nihil moti sunt: quamquam nonnihil, et damnatis principibus, et restitutis exsulis, succensebant Romanis. Coronæi et Haliartii, favore quodam insito in reges, legatos in Macedoniam miserunt, præsidium petentes, quo se adversus inpotentem superbiam Thebanorum tueri possint. Cui legationi responsum ab rege est ^a, 'præsidium se propter inducias cum Romanis factas mittere non posse: tamen suadere, ita a Thebanorum injuriis, qua possent, ut se vindicarent, ne Romanis præberent caussam in se sæviendi.'

Marcus legationem renunciat.

XLVII. Marcus et Atilius Romam quum venissent, legationem in Capitolio ita renunciarunt, ut nulla re magis gloriarentur, quam decepto per inducias et spem pacis rege. Adeo enim adparatibus belli fuisse instructum, ipsis nulla parata re, ut omnia opportuna loca præoccupari ante ab eo potuerint, quam exercitus in Græciam trajiceretur. Spatio autem induciarum sumto, venturum illum nihilo paratiorem; Romanos omnibus instructiores rebus cœpturos bellum. Boeotorum quoque se concilium arte distraxisse, ne conjungi amplius ullo consensu Macedonibus possent.' Hæc, ut summa ratione acta, magna pars senatus adprobabat: veteres et moris antiqui memores negabant, 'se in ea legatione Romanas agnoscere artes. Non per insidias et nocturna prælia, nec simulatam fugam inprovisosque ad incautum hostem reditus, nec ut astu magis, quam vera virtute, gloriarentur, bella majores gessisse. ⁴¹ Indicare prius, quam gerere, solitos bella, denunciare etiam; interdum locum finire, in quo dimicaturi essent. Eadem fide indicatum Pyrrho regi medicum, vitæ ejus insidiantem: eadem ⁵¹ Falacis vinctum traditum proditorem liberorum regis. Hæc Romana esse, non versutiarum Punicarum, neque calliditatis Græcæ: apud quos fallere hostem, quam vi superare, gloriosius fuerit. Interdum in præsens tempus plus profici dolo, quam virtute: sed ejus demum animam in purpetuum

Senibus improbat.

^a est del. Crev.

⁴⁰ Ab Rhodo redeuntes, Boeotiae quoque civitates] Polybius diversos legatos Rhodum et in Boeotiam missos esse clare docet Legat. 65. et 66. Quod ideo observamus, quia ceteroquin eum in hac omni narratione sequitur et exscribit noster.

⁵⁰ Indicare . . solitos bella, denunciare etiam] Bellum indicabatur senatus decreto ac populi jussu: tum denunciabatur vel ipsi unico regi aut populo,

cui indictum fuerat, vel saltem ad proximum in finibus præsidium. Vid. supra, l. xxxi. c. 8.

⁵¹ Falacis vinctum traditum proditorem liberorum regis] Sigonius existimat alios hic auctores secutum esse Livium, quam quos secutus est in ipsa re narranda, supra l. v. c. 27. Gronovius legi posse putat proditorem liberorum magistrum.

‘vinci, cui confessio expressa sit, se neque arte, neque casu, U. C. 581.
 ‘sed conlatis cominus viribus, justo ac pio bello esse supera- A. C. 171.
 ‘tum.’ Hæc seniores, quibus nova hæc minus placebat sapientia, vicit tamen ea pars senatus, cui potior utilis, quam honesti, cura erat, ut comprobaretur prior legatio Marcii,⁵² et eodem rursus in Græciam cum quinqueremibus remitteretur, In Græciam jubereturque cetera, uti e republica maxime visum esset, remittitur. agere. A. quoque Atilium miserunt ad occupandam Larissam in Thessalia, timentes, ne, si induciarum dies exisset, Perseus, præsidio eo^b misso, caput Thessaliæ in potestate haberet. Duo millia peditum Atilius ab Cn. Sicinio accipere ad eam rem agendam jussus. et P. Lentulo, qui ex Achaia redierat, trecenti^c milites Italici generis dati, ut⁵³ Thebis daret operam, ut in potestate Bœotia esset.

XLVIII. His præparatis, quamquam ad bellum consilia Legati Perseus auditi. erant destinata, senatum tamen præberi legatis placuit. Eadem fere, quæ in colloquio ab rege dicta erant,⁵⁴ relata ab legatis. Insidiarum Eumeni factarum crimen, et maxima cura, et minime tamen probabiliter, (manifesta enim res erat) defensum. Cetera deprecatio erat: sed non eis animis audiebantur, qui aut doceri, aut flecti possent. Denunciatum, extemplo mœnibus urbis Romæ, Italia intra Excedere trigesimum diem excederent. P. Licinio deinde consuli, Italia jussi. cui Macedonia provincia obvenerat, denunciatum, ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum. C. Lucretius Pr. in Græciam navigat. Lucretius prætor, cui classis provincia erat, cum quadraginta quinqueremibus ab urbe profectus: nam ex refectis navibus alias in alium usum retineri ad urbem placuit. Præmissus a prætore est⁵⁵ frater Lucretius^d cum quinquereme una: jussusque, ab sociis ex fœdere acceptis navibus, ad Cephalleniam classi obcurrere. ab Rhëginis triremi una, ab Locris duabus, ab Uritibus quatuor, præter oram Italiæ supervectus Calabriæ extremum promontorium in Ionio mari, Dyrrhachium trajicit. Ibi decem ipsorum Dyrrhachinorum, duodecim Issæorum, quinquaginta quatuor Gentii regis lembos nactus, simulans se credere, eos in usum Romanorum comparatos esse, omnibus abductis, die tertio Corcyram, inde protinus in Cephalleniam trajicit. C. Lu-

^b eo del. Gron. Crev.^c trecenti Ead.^d M. Lucretius Crev.

⁵² Et eodem rursus in Græciam] Tolle duas postremas voces, manifestum glossema, interpretando τῇ eodem inepte additum. Idem plane vitium irreperat supra l. XXXVII. c. 19. eodem Adramyttium, ubi itidem nomen urbis tollendum esse monuimus. Nunc videtur præterea excidisse numerus quinqueremium.

⁵³ * Thebis] Thebis manens, Thebas tenens.

⁵⁴ * Relata] Iterata.

⁵⁵ Frater M. Lucretius] In vulgatis hic prætoris frater caret prænomine. Restitutum ei est hoc loco ex auctoritate Gronovii, qui observavit eum appellari M. Lucretium, infra c. 56.

U. C. 581. cretius prætor ab Neapoli profectus, superato freto, die
A. C. 171. quinto in Cephalleniam transmisit. Ibi stetit classis, simul
opperiens, ut terrestres copię trajicerentur, simul, ut one-
rarię, ex agmine suo per altum dissipatę, consequerentur.

Licinius
Cos. profi-
ciscitur in
Macedo-
niam.

XLIX. Per hos forte dies P. Licinius consul, votis in
Capitolio nuncupatis, paludatus ab urbe profectus est. Sem-
per quidem ea res cum magna dignitate ac majestate geri-
tur: præcipue tamen convertit oculos animosque, quum ad
magnum nobilemque, aut virtute aut fortuna, hostem, eun-
tem consulem prosequuntur. Contrahit enim non ⁵⁶ officii
modo cura, sed etiam studium spectaculi, ut videant ducem
suum, cujus imperio consilioque ⁵⁷ summam rempublicam
tuendam permiserunt. Subit deinde cogitatio animum, qui
belli casus, quam incertus fortunę eventus, communisque
Mars belli sit: adversa, secunda, quęque incitia et teme-
ritate ducum clades sæpe acciderent; quę contra bona pru-
dentia et virtus adtulerit. Quem scire mortalium, utrius
mentis, utrius fortunę consulem ad bellum mittant? trium-
phantem mox cum exercitu victore scandentem Capito-
lium ad eosdem Deos, a quibus proficiscatur, visuri; an
hostibus eam præbituri lætitiā sint? Persi autem regi,
adversus quem ibatur, famam et bello clara Macedonum
gens, et Philippus pater, inter multa prospere gesta Romano
etiam nobilitatus bello, præbebat; tum ipsius Persei num-
quam, ex quo regnum accepisset, desitum belli expecta-
tione celebrari nomen. cum his cogitationibus omnium
ordinum homines proficiscentem consulem prosecuti sunt.
Duo consulares tribuni militum cum eo missi, C. Claudius,
Q. Mucius; et tres illustres juvenes, P. Lentulus, et duo
Manlii Acidini. alter ⁵⁸ M. Manlii, alter L. Manlii filius erat.
Cum iis consul Brundisium ad exercitum, atque inde, cum
omnibus copiis transvectus, ad Nymphæum in Appolloniati
agro posuit castra.

Perseus
consilium
habet.

L. Paucos ante dies Perseus, postquam legati, ab Roma
regressi, præciderant spem pacis, consilium habuit. Ibi
⁵⁹ aliquamdiu diversis sententiis certatum est. Erant, qui-
bus vel stipendium pendendum, si injungeretur, vel agri
parte cedendum, si multarent; quidquid denique aliud pacis
caussa patiendum esset, non recusandum videretur, nec
committendum, ut in aleam tanti casus se regnumque da-
ret. ' Si possessio haud ambigua regni maneret, multa diem

⁵⁶ Officij Privati: * ut cuique cum
eo qui proficiscitur privatim aut amici-
tia, aut cognatio, aut alia aliqua ne-
cessitudo est.

⁵⁷ Summam rempublicam] Et hic,
quemadmodum supra, c. 33. inversam
erant literę P. R. pro R. P.

⁵⁸ M. Manlii] Atqui supra, l. vi. c.
20. memoravit Livius gentis Manlię
decreto cautum esse, ne quis deinde
M. Manlius vocaretur. Itaque hic vi-
tium est in prænominē.

⁵⁹ Aliquamdiu diversis] Sic recte Si-
gonius pro aliquam diversis.

‘tempusque adferre posse, quibus non amissa modo recuperare, sed timendus ultro iis esse, quos nunc timeret, posset.’ U. C. 591. A. C. 171.
 Ceterum multo major pars ferocioris sententiæ erat: ‘Quid-
 quid cessisset, cum eo simul regno protinus cedendum esse,’
 affirmabant. ‘Neque enim Romanos pecunia aut agro egere:
 sed hoc scire, quum omnia humana, tum maxima quæque
 et regna et imperia sub casibus multis esse. ⁶⁰ Karthagini-
 ensium opes fregisse sese, et cervicibus eorum præpotentem
 finitimum regem inposuisse: Antiochum progeniemque ejus
⁶¹ ultra jura Tauri remotum. Unum esse Macedoniæ regnum,
 et regione propinquum et quod, ⁶² sicubi populo Romano
 sua fortuna labet, antiquos animos regibus suis videatur
 posse facere. Dum integræ res ⁶³ apud animum suum
 Persea debere, utrum, singula concedendo, nudatus ad ex-
 tremum opibus extorrisque regno, Samothraciam aliamve
 quam insulam petere ab Romanis, ubi privatus superstes
 regno suo in contemptu atque inopia consenescat, malit: an,
 armatus vindex fortunæ dignitatisque suæ, ita ut viro forti
 dignum sit, patiatur, quodcumque casus belli tulerit; aut
 victor liberet orbem terrarum ab imperio Romano. Non
 esse admirabilius Romanos Græcia pelli, quam Hannibalem
 Italia pulsum esse. neque, Hercule, videre, qui conveniat,
 fratri, adfectanti per injuriam regnum, summa vi restitisse;
 alienigenis bene parto eo cedere. ⁶⁴ Postremo ita bello et pace
 quæri, ut inter omnes conveniat, nec turpius quidquam esse,
 quam sine certamine cessisse regno: nec præclarius quid-
 quam, quam pro dignitate ac majestate omnem fortunam
 expertum esse.’

LI. Pellæ, in vetere regia Macedonum, hoc consilium erat.
 ‘Geramus ergo,’ inquit, ‘Diis bene juvantibus, quando ita
 videtur, bellum:’ literisque circa præfectos dimissus, Ci-
 tium (Macedoniæ oppidum est) copias omnes contrahit.
 ipse centum hostiis sacrificio regaliter ⁶⁵ Minervæ, quam

‘populus Romanus Gron. Crev.

⁶⁰ *Carthaginensium opes fregisse sese*] Vox *sese* redundat, et videtur nata esse ex vitiosa repetitione ultimarum litterarum verbi præcedentis.

⁶¹ *Ultra jura Tauri remotum*] Hic quoque, ut c. 42. supra, magis placeret *emotum*.

⁶² *Sicubi populus Romanus sua fortuna labet*] Recte videtur emendare *Clericus*, *Sicubi populo Romano sua fortuna labet*. Atque id quidem eo facilius admitti debet, quod *P. R.* aut additis pauculis litteris *Pop. Rom.* scribere vulgo solebant.

⁶³ *Sint cogitare*] Has duas voces addicit Sigonius explendo sensui.

⁶⁴ *Postremo ita bello et pace quæri*] Locus corruptus: cujus sensum ægre, verba nullomodo assequi nos posse speramus. Ceterum ex particulis *ita*, ut videtur inferri posse, aliquid priore membro dictum fuisse, quod aliquatenus adversaretur iis quæ in secundo membro dicuntur: prorsus quasi priori membro præfixum esset *quod quamvis*, alteri tamen. Itaque suspicamur hanc fuisse Livii mentem, ut significare voluerit, ita potiore esse bello pacem, ut tamen *inter omnes conveniat*, etc.

⁶⁵ *Minervæ, quum vocant Alcideum*] Probabilis videtur Turnebi conjectura, qui legit *Alcidemum*, id est, populi ro-

U. C. 581. vocant Alcidein, confecto, cum purpuratorum et satellitum manu profectus Citium est. eo jam omnes Macedonum exter-

A. C. 171.
Copiae Per-
sei.

norumque auxiliorum convenerant copiae. Castra ante urbem ponit, omnesque armatos ⁶⁶ in campo struxit. ⁶⁷ Summa omnium quadraginta millia armata fuere: quorum pars ferme dimidia phalangitæ erant. ⁶⁸ Hippias Berœus præerat. Delecta deinde et viribus et robore ætatis, ex omni cætratorum numero, duo erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant. Præfectos habebant Leonatum et Thrasippum ⁶⁹ Eulyestas. Ceterorum cætratorum trium ferme millium hominum, dux erat Antiphilus Edessæus. Pæones, et ex ⁷⁰ Parorea et Parstrymonia (sunt autem ea loca subjecta Thraciæ) et Agrianes, admixtis etiam ⁷¹ Thracibus incolis, trium millium ferme et ipsi expleverunt numerum. Armaverat contraxeratque eos Didas Pæon, qui adolescentem Demetrium occiderat. Et armatorum duo millia Gallorum erant, præfecto Asclepiodoto. Ab Heraclea ex Sintis tria millia Thracum liberorum suum ducem habebant. Cretensium par pene numerus suos duces sequebatur: Susum Phalaræneum et Syllum Gnossium. Et Leonides Lacedæmonius quingentis ex Græcia, mixto generi hominum, præerat. Regii is generis ferebatur; exsul, damnatus frequenti concilio Achæorum, literis ad Persea depremissis. Ætolorum et Boëtorum, qui non explebant plus quam quingentorum omnes numerum, Lyco Achæus præfectus erat. Ex his mixtis tot populorum, tot gentium auxiliis duodecim millia armatorum ferme efficiebantur. Equitum ex tota Macedonia contraxerat tria millia. Venerat eodem Cotys, Sœuthæ filius, rex gentis Odrysarum, cum mille delectis equitibus, pari ferme peditum numero. Summa totius exercitus triginta novem millia peditum erant, quatuor equitum. Satis constabat, ⁷² secundum eum exercitum, quem Magnus Alex-

¹ add. tres Doer.

bar. In hanc mentem eum deduxerunt alia quædam Minervæ cognomina huic affinia, ut *Αἰδώς*, populi salus, *Ἀλκιμύχνη*, fortiter pugnans.

⁶⁶ *In campo struxit*] Melius videretur Gronovio instruxit.

⁶⁷ *Summa omnium*] Vel hic intelligendi sunt soli pedites, vel numerus male conceptus est, legendumque *quadraginta tria millia*. Vid. hoc ipso capite versus finem.

⁶⁸ *Hippias Beræus*] Olim *Beræus*: ut et infra legebatur *Antiphilus Edissæus* pro *Edessæus*. Utrumque nomen correxit idem Sigonius.

⁶⁹ *Eulyestas*] Turnebus, *Etymiotas*. Forte *Lyncestas*. GRONOVIVS.

⁷⁰ *Parorea*] Hoc nomen ex vi vocabuli exprimit regionem montibus pro-

pinquam. *Parstrymonia* regio est ad Strymonem.

⁷¹ *Thracibus incolis*] Thracibus qui in Agrianum regionem transierant, ibique habitabant.

⁷² *Secundum eum exercitum quem Magnus Alexander*] Ita loquitur Livius, quasi Alexandri exercitus Persei copias vel superasset numero, vel certe æquasset. Constat tamen ex scriptorum omnium consensu, ipsum illum exercitum Orbis domitorem minus militum habuisse, quam quot secum *Perseus* ducebat. Plutarcho auctore in *Alexandro*, copiarum ejus numerum qui maximum edidere, tradunt fuisse quatuor et triginta millium peditum, equitum quatuor. Justinus, l. xi. c. 6. triginta duo ei peditum millia tri-

ander in Asiam trajecit, numquam ullius Macedonum regis U. C. 581.
copias tantas fuisse. A. C. 171.

LII. Sextus et vicesimus annus agebatur, ex quo petenti Philippo data pax erat: per id omne tempus quæta Macedonia et progeniem ediderat, cujus magna pars matura militiæ esset, et levibus bellis Thracum adcolarum, quæ exercerent magis, quam fatigaret, sub assidua tamen militia fuerat: et diu meditatam Philippo primo, deinde et Persi, Romanum bellum, omnia ut instructa parataque essent, effecerat. Mota parumper acies, (⁷³ non justo decursu tamen) ne stetisse tantum in armis viderentur: armatosque, sicut erant, ad concionem vocavit. Ipse constitit in tribunali, circa se habens filios duos: quorum major Philippus; natura frater, adoptione filius; minor, quem Alexandrum vocabant, naturalis erat. Cohortatus est milites ad bellum: ⁷⁴ injuriam populi Romani in patrem seque comemoravit: Oratio Persei ad milites.
⁷⁵ Illum, omnibus indignitatibus compulsus ad rebellandum, inter adparatum belli fato obpressum: ad se simul legatos, simul milites ad occupandas Græciæ urbes missos. Fallaci deinde conloquio per speciem reconciliandæ pacis extractam hiemem, ut tempus ad comparandum haberent. Consulem nunc venire cum duabus legionibus Romanis, quæ ⁷⁶ trecentos equites habeant, et pari ferme numero sociorum peditum equitumque. Eo ut accedant regum auxilia Eumenis et Masinissæ, non plus septem millia peditum, duo equitum futura. Auditis hostium copiis, respicerent suum ipsi exercitum; quantum numero, quantum genere militum præstarent tironibus, raptim ad id bellum conscriptis, ipsi, a pueris eruditi artibus militiæ, tot subacti atque durati bellis. Auxilia Romanis Lydos, et Phrygas, et Numidas esse: sibi Thracas, Gallosque, ferocissimas gentium. Arma illos habere ea, quæ sibi quisque paraverit pauper miles: Macedonas prompta ex regio adparatu, per tot annos patris sui cura et impensa facta. Commeatum illis quum procul, tum omnibus sub casibus maritimis fore: se et pecuniam et frumentum, præter redditus metallorum, in decem annos seposuisse. Omnia, quæ Deorum indulgentia, quæ regia

buit, quatuor millia et quingentos equites: quam sententiam videtur ipse secutus esse Livius, l. IX. c. 19. Vid. et Freinshem. qui ex priscis monumentis rem diligenter exsequitur, Suppl. in Curtium, l. II. c. 3.

⁷³ Non justo decursu tamen, ne stetisse tantum] Transponit Muretus: non justo decursu tamen; tantum, ne stetisse in armis viderentur. GRONOVIVS. * Non decurrerunt plane: id tantum edidire motus, quod necesse erat ut non stetis-

in armis omnino quieti viderentur.

⁷⁴ Injuriam populi Romani] Magis placet injurias. Libro II. c. 38. Veteres populi Romani injurias, cladesque gentis Volscorum.

⁷⁵ Singulæ sena millia peditum et trecentos equites] Quinque primas voces inseruit Clericus ex mente Gronovii. Manifestum erat aliquid hoc loco deesse. Cur enim Perseus de solis equitibus mentionem faceret. Trecentos reposuit Sigonius pro trecentos.

U. C. 581. ' cura præparanda fuerant, plena cumulataque habere Macedonias. animum habendum esse, quem habuerint majores eorum; qui, Europa omni domita, transgressi in Asiam, incognitum famæ aperuerint armis orbem terrarum: nec ante vincere desierint, quam ⁷⁶ Rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit. At, Hercule, nunc non de ultimis Indiæ oris, sed de ipsius Macedoniae possessione certamen fortunam indixisse. Cum patre suo gerentes bellum Romanos ⁷⁷ speciosum Græciæ liberandæ tulisse titulum. nunc pro-
palam Macedoniam in servitutum petere, ne rex vicinus imperio sit Romano, ne gens bello nobilis arma habeat. Hæc enim tradenda superbis dominis esse cum rege regnoque, si absistere bello, et facere imperata velint.'

Macedoniæ
civitates
pecuniam
obferunt.

It in Thes-
saliæ.

LIII. Quum per omnem orationem satis frequenti ad-sensu subclamatum esset; tum vero ea vociferatio, simul indignantium minitantiumque, partim jubentium bonum animum habere regem, exorta est, ut finem dicendi faceret. ⁷⁸ tantum jussis ad iter parare ^a, (jam enim dici, movere castra ab Nymphæo Romanos) concione dimissa, ad audien-das legationes civitatum Macedoniae se contulit. venerant autem ad pecunias, pro facultatibus quæque suis, et frumen-tum pollicendum ad bellum. Omnibus gratiæ actæ, remis-sum omnibus; satis regios adparatus ad ea dictum subfi-cere: vehicula tantum imperata, ut tormenta, telorumque missilium ingentem vim præparatam, bellicumque aliud in-strumentum veherent. Profectus inde toto exercitu, Eor-dæam ^b petens, ad Begorritem, quem vocant, lacum positis castris, postero die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit. Deinde saltu angusto superatis montibus, quos Cambunios vocant, descendit ⁷⁹ ad (Tripolim vocant) Azo-rum, ⁸⁰ Pythium, et Dolichen incolentes. Hæc tria oppida paullisper cunctata, quia obsides Larissæis dederant, victa tamen præsentī metu, in deditiōnem concesserunt. Benigne his adpellatis, haud dubius Perrhæbos quoque idem factu-ros, ⁸¹ urbem, nihil cunctatis, qui incolebant, primo adventu recipit. ⁸² Cyretias obpugnare coactus ¹, primo etiam die

^a parari Crev.

^b Eordecam Gron. Crev.

¹ conatus Gron.

⁷⁶ Rubro mari] Id est, Indico. Ve-teres Rubri maris nomine non intelli-gabant solummodo Arabicum sinum, cui nunc soli hæc appellatio remansit, sed et Persicum sinum, teste Plinio, l. vi. c. 24. atque etiam Indicum mare: ut patet ex hoc loco, et ex Curtio l. VIII. c. 9. in descriptione Indiæ.

⁷⁷ Speciosum . . . tulisse titulum] Gronovius legit prætulisse.

⁷⁸ Tantum jussis ad iter parari] Sigonius emendavit, quum prius legere-tur parare.

⁷⁹ * Ad (Tripolim vocant) Azorum. . incolentes] Ad incolentes Azorum, Py-thium, et Dolichen, quam quidem re-gionem Tripolim vocant. Tripolis vox Græca est, indicans regiunculam tribus oppidis habitam.

⁸⁰ Pythium] Vulgo Pythoum, Mu-tavit Sigonius ex Plutarcho in Paulo, et Stephano.

⁸¹ Urbem, nihil cunctatis] Patet ex-cidisse nomen urbis.

⁸² Cyretias obpugnare coactus] Sic habuit vetus exemplar. Sigonius jus-

acri concursu ad portas armatorum est repulsus: postero die omnibus copiis adortus, ⁸³ in deditionem omnes ante noctem accepit. U. C. 581.
A. C. 171.

LIV. Mylæ, proximum oppidum, ita munitum, ut inexsuperabilis munimenti spes incolas ferociore faceret, non portas claudere regi satis habuerunt, sed ⁸⁴ probris quoque in ipsum Macedonasque procacibus jaculati sunt. quæ res, quum infestiores hostem ad obpugnandum fecisset, ipsos desperatione veniæ ad tuendos sese acrius accendit. Itaque per triduum ingentibus utrimque animis et obpugnata sunt, et defensæ. Multitudo Macedonum ad subeundum in vicem proelium haud difficulter succedebat: oppidanos, diem, noctem eosdem tuentes moenia, non vulnera modo, sed etiam vigiliæ et continens labor conficiebat. quarto die quum et scalæ undique ad muros erigerentur, et porta vi majore obpugnaretur; oppidani depulsi muris ad portam tuendam concurrunt, eruptionemque repentnam in hostes faciunt. quæ quum iræ magis inconsultæ, quam veræ fiducia virium esset, pauci et fessi ab integris pulsati terga dederunt; fugientesque per patentem portam hostes acceperunt. Ita capta urbs ac direpta est. libera quoque corpora, quæ cædibus superfuerunt, venundata. Diruto magna ex parte et incenso oppido profectus, ad Phalannam castra movit: inde postero die Gyrtionem pervenit. Quo quum T. Minucium Rufum et Hippiam, Thessalorum prætorem, cum præsidio intrasse accepisset, ne tentata quidem obpugnatione, prætergressus, ⁸⁵ Elatiam et Gonnum, percussis inopinato adventu oppidanis, recepit. Utraque oppida in faucibus sunt, quæ Tempe adeunt; magis Gonnus. itaque et firmiore id præsidio tutum equitum peditumque, ad hoc fossa triplici æ vallo munitum, reliquit. Ipse, ad Sycurium progressus, opperiri ibi hostium adventum statuit: simul et frumentari passim exercitum jubet in subjecto hostium agro. namque Sycurium est sub radicibus Ossæ montis. qua in meridiem vergit. subjectos habet Thessaliæ campos: ab tergo Mace-

sit legi *conatus*, quæ infelix emendatio plerisque editis occupavit. Perspicuum tamen est primo nihil minus convenire huic loco, quam verbum *conatus*. Non enim Cyretias Perseus obpugnare *conatus* est, sed et obpugnavit zævera, et cepit. Deinde non minus clarum est, verbum *coactus* hic apprimè quadrare. Urbem in Perræbæis Perseus primo adventu receperat. At non eadem facilitate Cyretis potius est. Eas obpugnare est coactus, atque etiam primo die repulsus est.

⁸³ In deditionem omnes ante noctem

VOL. IV.

accepit] Vox omnes nullum hic locum habet: ac facile crediderimus eam male natam esse ex propinqua voce *omnibus*, quæ reperitur in precedenti membro.

⁸⁴ Probris . . . jaculati sunt] Gronovius observat usitatis dici *jaculari aliquid*, vel pro scopo, ut *Dextera sacras jaculatus arces*; vel pro telo, ut *jaculatus puppibus ignes*. Itaque legit vel *probra* . . . *jaculati sunt*, vel, si utique *probris* retineatur, *jaculati*.

⁸⁵ Elatiam et Gonnum] Sua his urbibus restituit nomina Sigonius. Prius legebatur *Velatius* et *Cynnum*.

G

U. C. 581. doniam atque Magnesiam. Ad has opportunitates accedit
A. C. 171. summa salubritas et copia, pluribus circumjectis fontibus,
perennium aquarum.

Cos. ad re-
gem vadit.

LV. Consul Romanus, per eosdem dies Thessaliam cum exercitu petens, iter expeditum primo per Epirum habuit; deinde, postquam in Athamaniam est transgressus, asperi ac prope invii soli, cum ingenti difficultate parvis itineribus ægre Gomphos pervenit: cui ai, vexatis hominibus equisque, tironem exercitum ducenti acie instructa et loco suo et tempore obstitisset rex, ne Romani quidem abauunt, magna sua cum clade fuisse pugnatos. Postquam Gomphos sine certamine ventum est, præter gaudium periculosi saltus superati, contemptus quoque hostium, adeo ignorantium opportunitates suas, accessit. Sacrificio rite perfecto, consul, et frumento dato militibus, paucos ad requiem jumentorum hominumque moratus dies, quum audiret vagari Macedonas effusos per Thessaliam, vastarique sociorum agros, satis jam refectum militem ad Larissam ducit. Inde, quum tria millia ferme abesset a Tripoli, (Sceam vocant) super Peneum amnem posuit castra. Per idem tempus Eumenes ad Chalcidem navibus accessit cum Attalo atque Athenæo fratribus, Philetæro fratre relicto Pergami ad tutelam regni. inde cum Attalo et quatuor millibus peditum, mille equitum, ad consulem venit. Chalcide relicta duo millia peditum, quibus Athenæus præpositus. Et alia eodem auxilia

Eumenis,
adventus.

Alia auxilia.

Romanis ex omnibus undique Græciæ populis convenerunt, quorum pleraque (adeo parva erant) in oblivionem adducta. Apolloniæ trecentos equites, centum pedites miserunt. Ætolorum ⁸⁶ alæ unius instar, quantum in tota gente equitum erat, venerant: et ⁸⁷ Thessalorum omnis equitatus separatus erat. non plus quam trecenti erant equites in castris Romanis. Achæi juventutis suæ, Cretico maxime armatu, ad mille dederunt.

Lucretius
Pr. in Bœo-
tia.

LVI. Sub idem tempus et C. Lucretius prætor, qui navibus præerat ad Cephalleniam, M. Lucretio fratre cum classe ⁸⁸ super Maleam Chalcidem jussu petere, ipse trirrem conscendit, sinum Corinthium petens ad præoccupandas in Bœotia res. tardior ei navigatio propter infirmitatem corporis fuit. M. Lucretius, Chalcidem adveniens, quum a P. Lentulo Haliartum obpugnari audisset, nuncium, prætoris verbis, qui abscedere eum inde juberet, misit. Bœoto-

⁸⁶ * *Alæ unius instar*] Ex vi verborum, imago ac species unius alæ: id est, una propemodum alæ. *Alæ* apud Romanos trecentorum ferme equitum erat.

⁸⁷ *Thessalorum omnis equitatus separatus erat*] Huc illuc: sparsus quia

nempe, quum in Thessaliâ bellum gereretur, per omnem regionem distribuerant sese, ut varias ejus partes adversus præsentem hostem tuerentur.

⁸⁸ * *Super Maleam*] Superando Maleam promontorium.

rum juventute, quæ pars cum Romanis stabat, eam rem adgressus legatus, a mœnibus abscessit. Hæc soluta obsidio locum alteri novæ obsidioni dedit. namque extemplo M. Lucretius cum exercitu navali, decem millibus armatorum, ad hoc duobus millibus regionum, qui sub Athenæo erant, Haliartum circumscedit: parantibusque jam obpugnare, supervenit a Creûsa prætor. Ad idem fere tempus et ab sociis naves Chalcidem convenerunt: duæ Punicæ quinqueremes, duæ ab Heraclea ex Ponto trirèmes, quatuor Chalcedone, totidem Samo, tum quinque Rhodiæ quadriremes. Prætor, quia nusquam erat maritimum bellum, remisit sociis. et Q. Marcius Chalcidem navibus venit, Alope capta, Larissa, quæ Cremaste dicitur, obpugnata. Quum hic status in Bœotia esset, Perseus, quum ad Sycurium (sicut ante dictum est) stativa haberet, frumento undique circa ex agris convecto, ad vastandum agrum Pheræorum misit: ratus ad juvandas sociorum urbes longius ab castris abstractos deprehendi Romanos posse. Quos quum eo tumultu nihil motos animadvertisset, ⁸⁹ prædam quidem, præterquam hominum, (pecora autem maxime omnis generis fuere) divisit ad epulandum militibus.

LVII. Sub idem deinde tempus consilium et consul et rex habuerunt, unde bellum ordirentur. ⁹⁰ Regis creverunt animi vastatione concessa sibi ab hoste Pheræi agri. itaque eundem inde ad castra, nec dandum ultra spatium cunctandi, censebat. Et Romani censebant, cunctationem suam infamem apud socios esse, maximopere indigne ferentes, non latam Pheræis opem. Consultantibus, quid agerent, (aderant autem Eumenes et Attalus in consilio) trepidus nuncius adfert, hostem magno agmine adesse. Consilio dimisso, signum extemplo datur, ut arma capiant. Interim placet, ex regiis auxiliis centum equites et parem numerum jaculatorum peditum exire. ⁹¹ Perseus hora ferme diei quarta, quum paullo plus mille passus abesset a castris Romanis, consistere signa peditum jussit. ⁹² prægressus ipse cum equitibus ac levi armatura, et Cotys cum eo ducesque aliorum auxiliorum præcesserunt. Minus quingentos passus ab castris aberant, quum in conspectu fuere hostium equites: duæ alæ erant magna ex parte Gallorum, (Cassignatus præerat) et levis armaturæ centum fere et quinquaginta Mysi aut Cretenses. Constitit rex, incertus quantum esset hostium.

U. C. 581.
A. C. 171.

Perseus in
Romanos
ducit.

⁸⁹ *Prædam quidem*] Vacat particula *quidem*. Gronovius suspicatur legendum, *præda quod erat*.

⁹⁰ *Regis creverunt animi*] Magis placeat: *Regi creverunt animi*.

⁹¹ *Perseus hora ferme diei quarta*] Ad-

jecit Sigonius vocem *hora*, quæ commode abesse non poterat.

⁹² *Prægressus ipse . . . et Cotys cum eo ducesque . . . præcesserunt*] Manifestum est vacare ultimam vocem.

U. C. 581.
A. C. 171.
Equestre
prælium.

Duas inde ex agmine turmas Thracum, duas Macedonum cum binis Cretensium cohortibus et Thracum, misit. Prælium, quum pares numero essent, neque ab hac aut illa parte nova auxilia subvenirent, incerta victoria finitum est. Eumenis ferme triginta interfecti; inter quos Cassignatus dux Gallorum cecidit. et tunc quidem Perseus ad Sycurium copias reduxit. postero die circa eandem horam in eundem locum rex copias admovit, plaustris cum aqua sequentibus. nam duodecem millium passuum via omnis sine aqua, et plurimi pulveris erat: adfectosque siti, si ⁹³ primo in conspectu dimicassent, pugnatuos fuisse adparebat. Quum Romani quiescent, stationibus etiam intra vallum reductis, regii quoque in castra redeunt. Hoc per aliquot dies fecerunt, sperantes fore, ut Romani equites abeuntium novissimum agmen adgrederentur. inde certamine orto, quum longius a castris eos eliciuissent, facile, ubiubi essent, se, qui equitatu et levi armatura plus possent, conversuros aciem.

Perseus
equitatum
omnem ad
castra hos-
tium ducit.

LVIII. Postquam inceptum non succedebat, castra propius hostem movit rex, et a quinque millibus passuum communiit. inde, luce prima in eodem, quo solebat, loco peditum acie instructa, equitatum omnem levemque armaturam ad castra hostium ducit. Visus et plurium et propior solito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit. Et primo vix creditum nuncianti est, quia prioribus continuis diebus nunquam ante horam quartam hostis adparuerat. tum solis ortus erat. Deinde ut plurium clamore et cursu a portis dubitatio exempta est, tumultus ingens oboritur. tribuni, præfectique, et centuriones in prætorium; miles ad sua quisque tentoria discurrit. Minus quingentos passus a vallo instruxerat Perseus suos circa tumulum, quem Callicinum vocant. Laevo cornu Cotys rex præerat cum omnibus suæ gentis: equitum ordines levis armatura interposita distinguebat. In dextro cornu Macedones erant equites: intermixti turmis eorum Cretenses. ⁹⁴ Huic armaturæ Milo Berœæus, equitibus et summæ partis ejus Meno Antigoniensis præerat. ⁹⁵ Proximi cornibus constiterant regii equites, et mixtum genus, delecta plurium gentium auxilia: ⁹⁶ Patrocles Antigoniensis hic^k et Præoniæ præfectus Didas erant præpositi. Medius omnium

^k *his Crev.*

⁹³ * *Primo in conspectu*] Statim atque hostis conspectus erat. Ad pugnam die proxime præcedenti affecti siti venissent, si statim atque conspexerant hostem dimicassent. Ceterum non explicat Livius, cur aut unde sitim, intervallo facti, levarint.

⁹⁴ *Huic armaturæ*] Milo, sive Midon, sic enim olim hic legebatur, præ-

erat levi armaturæ Cretensium. Equitibus præerat Meno Antigoniensis, et insuper summam imperii in hac parte, id est, in dextro cornu, habebat.

⁹⁵ * *Proximi cornibus*] Intellige hos locatos fuisse inter cornua et mediam aciem, in qua rex erat.

⁹⁶ *Patrocles Antigoniensis hic*] Sic jussit legi Gronovius. Vulgo hic.

rex erat. circa eum ⁹⁷ agema, quod vocant, equitumque ⁹⁸ sa- U. C. 581.
 cræ alæ. Ante se statuit funditores jaculatoresque : quadrin- A. C. 171.
 gentorum manus utraque numerum expleverat. Ionem Thes-
 salonicensem et Timanora Dolopem iis præfecit. sic regii con-
 stiterant. ⁹⁹ Consul, intra vallum peditum acie instructa, et Consul
 ipse equitatum omnem cum levi armatura misit¹. pro vallo acies.
 instructi sunt. Dextro cornu præpositus C. Licinius Cras-
 sus, consulis frater, cum omni Italico equitatu; velitibus in-
 termixtis : sinistro M. Valerius Lævinus sociorum et Græ-
 cis populis equites habebat, ejusdem gentis levem armatu-
 ram. Mediam autem aciem ¹ cum delectis equitibus extra-
 ordinariis tenebat Q. Mucius, ducenti equites Galli ante
 signa horum instructi, et de auxiliis Eumenis Cyrtiorum
 gentis trecenti. Thessali quadringenti equites parvo inter-
 vallo ² super lævum cornu locati. Eumenes rex Attalusque
 cum omni manu sua ab tergo inter postremam aciem ac
 vallum steterunt.

LIX. In hunc modum maxime instructæ acies, par fer-
 me utrimque numerus equitum ac levis armaturæ, concur-
 runt, a funditoribus jaculatoribusque, qui præcesserunt,
 proelio orto. Primi omnium Thraces, haud secus quam diu Proelium.
 claustris retentæ feræ, concitati cum ingenti clamore in
 dextrum cornu, Italicos equites, incurrerunt? ut usu belli
 et ingenio inpavida gens turbaretur. gladiis hastas petere
 pedites, nunc succidere crura equis, nunc ilia subfodere.
³ Perseus, in mediam invectus aciem, Græcos primo impetu

¹ emisit Gron. Crev.

⁹⁷ Agema] Sic vocavit Livius, lib. xxxvii. c. 40. alam mille equitum : supra c. 51. pedestrem manum, cetra- torum nempe legionem. Suidæ agema est agmen antecedens regem, e selectis equitibus et peditibus. * Hic potius equites intelligendi videntur. Pugna enim de qua agitur, plane equestris fuit; nec pedites habuit, nisi leviter armatos.

⁹⁸ Sacra alæ] Vid. not. 28. ad c. 66. infra.

⁹⁹ Consul intra vallum] Olim precon- sul. Correxerit Sigonius.

¹ Cum delectis equitibus extraordi- nariis] Qui sint equites extraordinarii, explicavimus ad l. xxvii. c. 12. Ce- terum vox delectis hic suspecta nobis est. Neque enim extraordinarii equi- tes tam multi erant, ut pars eorum sufficeret ad tuendam mediam aciem. Itaque vox delectis videtur eradenda esse, tanquam apposita ab aliquo, qui exponere voluerit sensum vocis extra-

ordinarii. Nisi forte legendum est, cum delectis equitibus et extraordinariis. Docet enim Polybius, l. vi. morem fuisse, ut ex equitibus extraordinariis rursum aliqui deligerentur, quos vocat ipse ἐπιλέκτων ἀπολέκτες, et extra- ordinarii delectos, qui semper in castris, in agmine, consulibus præsto essent. Hos igitur poterimus hic intelligere, si adjiciamus particulam et: siveque et mitior, et fortasse verior erit emendatio. ² * Super lævum cornu] Ultra læ- vum cornu, in subeidiis: quod disertis verbis exprimitur in ipsius pugnae nar- ratione.

³ * Perseus in mediam invectus aciem, Græcos... aversit] Græci non tene- bant mediam consulis aciem, sed lævum cornu. Itaque, si nihil hic peccavit librariorum incuria, necesse est ut Per- seus intelligatur, post tentatam mediam hostium aciem, invectus esse in lævum cornu.

U. C. 581.
A. C. 171.

Rex eque-
stri prælio
victor.

Receptui
canit.

avertit: quibus quum ⁴gravis ab tergo instaret hostis; Thessalorum equitatus, qui a lævo cornu brevi spatio disjunctus in subsidiis fuerat extra concursum, primo spectator certaminis, deinde, inclinata re, maximo usui fuit. Cedentes enim sensim integris ordinibus, postquam se Eumenis auxiliis adjunxerunt, et cum eo tutum inter ordines suos receptum sociis fuga dissipatis dabant, et, quum minus conferti hostes instarent, progredi etiam ausi, multos fugientium obvios exceperunt. Nec ⁵regii, sparsi jam ipsi passim sequendo, cum ordinatis et certo ⁶incidentibus gradu manus conserere audebant. ⁷Quum, victor equestri prælio rex parvo momento si adjuvisset, debellatum esset, opportune ⁸adhortanti supervenit phalanx, quam sua sponte, ne audaci cœpto ⁹deessent, Hippias et Leonatus raptim adduxerant, postquam prospere pugnasse equitem acceperunt. Fluctuante rege inter spem metumque tantæ rei conandæ, Cretensis Evander, quo ministro Delphis ad insidias Eumenis regis usus erat, postquam ¹⁰agmen impeditum venientium sub signis vidit, ad regem adcurrit, et monere institit, 'ne elatus felicitate summam rerum temere in non necessariam aleam daret. Si contentus bene re gesta quiescet eo die, vel pacis honestæ conditionem habiturum, vel plurimos belli socios, qui fortunam sequerentur, si bellare mallet.' In hoc consilium pronior erat animus regis. Itaque, conlaudato Evandro, signa referri, peditumque agmen redire in castra jubet: equitibus receptui canere.

LX. Cecidere eo die ab Romanis ducenti equites, duo millia, haud minus, peditum; capti ferme ducenti equites. ex regiis autem viginti equites, quadraginta pedites interfecti. Postquam redire in castra victores, omnes quidem

⁴ *Gravis*] Sic edidere Gronovii. Quædam aliæ editiones *gravius*: minus concinne. Idem mendum irrepperat supra l. XXVII. c. 4. atque inde sublatum est, auctoribus scriptis.

⁵ *Regii, sparsi jam ipsi*] Macedones, qui et ipsi, dum sequuntur fugientes, ordines solverant. Nihil in hunc locum, utpote elari admodum sensus, annotassemus, nisi Dujatius regios intellexisset Eumenis milites.

⁶ *Incidentibus*] Primum exemplar habuit *incidentibus*. Emendavit Sigonius.

⁷ *Quum, victor equestri prælio rex... si adjuvisset, debellatum esset*] Potest quidem exponi: Quum debellatum esset, si rex, qui victor jam equestri prælio erat, parvo momento adjuvisset. Mallemus tamen cum Sigonio et Gro-

novio legere: *debellaturus esset*.

⁸ *Adhortanti*] Si adhortabatur suos Persens ad peragendam victoriam, cur igitur tam bona occasione seigniter usus est? An legemus, *adhuc stanti*, necdum receptui canere jubenti? quod paulo post facit.

⁹ *Deessent*] Sic maluit Sigonius. Vetus exemplar *desseet*. Sed parum interest.

¹⁰ *Agmen impeditum*] Observat Perizonius phalangem nullo modo impeditam dici potuisse, quæ supra c. 58. dicitur statim instructa eo loco quo solebat, parata ad pugnam, ut ex tota narratione patuit. Itaque legit *agmen peditum*. Paulo post de eadem phalange: *peditumque agmen redire in castra jubet*.

hæti, ante alios Thracum insolens lætitia eminebat: cum U. C. 581.
 castrum enim ¹¹ superfixa capita hostium portantes redierunt. A. C. 171.
 Apud Romanos non mœstitia tantum ex male gesta re, sed
 pavor etiam erat, ne extemplo castra hostis adgrederetur:
 Eumenes suadere, ut trans Peneum transferret castra; ut
 pro munimento amnem haberet, dum percussis milites ani-
 mos colligerent. Consul moveri flagitio timoris fatendi:
 victus tamen ratione, silentio noctis transductis copiis, cas-
 tra in ulteriore ripa communit. Rex, postero die ad lace-
 sendos proelio hostes progressus, postquam trans amnem in
 tuto posita castra animadvertit, fatebatur quidem peccatum,
 quod pridie non institisset victis; sed aliquanto maiorem
 culpam esse, quod nocte foret cessatum. nam. ut neminem
 alium suorum moveret, levi armatura inmissa, trepidantium
 in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias po-
 tuisse. Romanis quidem præsens pavor demtus erat, in tuto
 castra habentibus: damnum inter cetera præcipue famæ move-
 bat. et in consilio apud consulem pro se quisque in Ætolos
 conferebant causam; 'ab iis fugæ terrorisque principium
 ortum. secutos pavorem Ætolorum et ceteros socios Græ-
 corum populorum.' Quinque principes Ætolorum primi
 terga vertentes conspecti dicebantur. Thessali pro concione
 laudati, ducesque eorum etiam virtutis causa donati.

Cos. trans
 Peneum
 castra
 transfert.

LXI. Ad regem spolia cassorum hostium referebantur. dona Perseus
 ex his, aliis arma insignia, aliis equos, quibusdam captivos suos donat.
 dono dabat. scuta erant supra mille quingenta ¹²; lorice tho-
 raceeque ¹³ mille amplius summam explebant; galearum gla-
 diorumque et missileium omnis generis major aliquanto nu-
 merus. Hæc, per se ampla, pleraque multiplicata verbis
 regis, quæ ad concionem vocato exercitu habuit. 'Præ-
 judicatum eventum belli habetis. Meliorem partem hos-
 tium, equitatum Romanam, quo invictos se esse gloriabantur,
 fuditis. Equites enim illis principes juventutis, equites se-
 minarium senatus: inde lectos in Patrum numerum con-
 sules, inde imperatores creant. horum spolia paullo antè
 divisimus inter vos. Nec minorem de legionibus peditum
 victoriam habetis. quæ, nocturna fuga vobis subtractæ,
 naufragorum trepidatione passim natantium flumen com-
 plexerunt. Sed facilius nobis sequentibus victos Peneum
 superare erit, quam illis trepidantibus fuit; transgressisque
 extemplo castra obpugnabimus, quæ hodie cepissemus, ni

¹² quingena Gron.

¹¹ Superfixa capita] Videtur excidisse
 hastis, aut aliud teli nomen. GRONOVIVS.

¹³ Mille amplius summam] Non intel-
 ligimus, cur Gronovius voluerit reponi

millenum. Optime enim procedere vi-
 detur hæc oratio: Lorice thoracesque
 explebant summam mille thoracum lori-
 carumque, et amplius.

U. C. 581. 'fugissent. Aut, si acie decernere volent, eundem pugnae
A. C. 171. 'pedestris eventum exspectate, qui equitum in certamine
'fuerit.' Et qui vicerant alacres, spolia cassorum hostium
humeris gerentes, ¹³ ante ora sua audire, ex eo, quod ac-
ciderat, spem futuri præcipientes: et pedites, aliena gloria
accensi, præcipue qui Macedonum phalangis erant, sibi quo-
que et navandæ regi operæ, et similem gloriam ex hoste
pariendi, occasionem optabant. Concione dimissa, postero
die profectus inde ¹⁴ ad Mopsium posuit castra. tumulus hic
inter Tempe et Larissam medius est.

LXII. Romani, non abscedentes ab ripa Penei, transtule-
runt in loco tutiorem castra. Eo Misagenes Numida venit
cum mille equitibus, pari peditum numero, ad hoc elephantis
duobus et viginti. Per eos dies consilium habenti regi ¹⁵ de
summa, quum jam consedisset ferocia ab re bene gesta, ausi
sunt quidam amicorum consilium dare, ut secunda fortuna
¹⁶ in conditione honestæ pacis uteretur potius, quam, spe
vana evectus, in casum irrevocabilem se daret. 'Modum
'inponere secundis rebus, nec nimis credere serenitati præ-
'sentis fortunæ, prudentis hominis et merito felicitis esse.
'Mitteret ad consulem, qui foedus in easdem leges renovarent,
'quibus Philippus pater ejus pacem a T. Quinctio victore acce-
'pisset. ¹⁷ Neque finiri bellum magnificentius, quam a tam
'memorabili pugna; neque spem firmiorem pacis perpetuæ dari,
'quam quæ percussos adverso proelio Romanos molliores factura
'sit ad paciscendam. Quod si Romani tum quoque insita perti-
'nacia æqua adspernarentur, Deos hominesque et moderationis
'Persei, et illorum pervicacis superbiz, futuros testes.' Num-
quam ab talibus consiliis abhorrebat regis animus. Itaque plu-
rium adsensu comprobata est sententia. Legati, ad consulem
missi, adhibito frequenti consilio, auditi sunt. 'Pacem petere,
Perseus pa-
cem petit. 'vectigal, quantum Philippus pactus esset, ¹⁸ daturum Perseæ
'Romanis pollicentes. 'urbibus, agris, locisque, quibus Phi-
'lippus cessisset, ¹⁹ cessurum primum.' hæc legati. Submotis
his, quum consultarent, Romana constantia vicit in consilio:
Ita tam mos erat, in adversis vultum secundæ fortunæ ge-
rere, moderari animos in secundis. Responderi placuit, 'Ita

¹³ Ante ora sua] Lege cum Gronovio
.. gerentes, facinora, vel decora sua au-
dicere.

¹⁴ Ad Mopsium] Correctio Sigonii,
Stephano auctore nixa. Prius ad Mop-
setum.

¹⁵ De Summa] De universo bello.
Videtur excidisse vel re, vel rerum.

¹⁶ In conditione] Recte hic quoque
Gronovius: in conditionem honeste pa-
cis: * ut honeste pacis conditio impe-
traretur.

¹⁷ Neque finiri bellum magnificentius]
Omnino hic desideramus posse.

¹⁸ Daturum Perseæ Romanis polli-
centes] Ultimum verbum videtur esse a
mala manu, quæ Livio succurrere vo-
luerit, ne nimirum hiaret oratio. Innu-
merabilia in loca, talia adminicula in-
fulserat correctorum ignorantia. Vid.
supra l. xxx. c. 7. et l. xxxvi. c. 7.
Hoc quoque eliminemus licet.

¹⁹ Cessurum primum] Bene Grono-
vius: cessurum et ipsum.

'pacem dari, si de summa rerum liberum senatui permittat U. C. 561.
'rex de se deque universa Macedonia statuendi jus.' Hæc A. C. 171.
quum renunciassent legati, miraculo ignaris moris pertinacia Frustra.
Romanorum esse; et plerique vetare, amplius mentionem
paci facere. ultro mox quæsituros, quod oblatum fastidiant.
Perseus hanc ipsam superbiam, quippe ex fiducia virium
esse, timere: et, summam pecuniæ augens, si pretio pacem
emere posset, non destitit animum consulis tentare. Post-
quam nihil ex eo, quod primo responderat, mutabat, despe-
rata pace, ad Sycurium, unde profectus erat, rediit, belli
casum de integro tentaturus.

LXIII. Fama equestris pugnae, vulgata per Græciam,
nudavit voluntatem hominum. non enim solum, qui partis
Macedonum erant, sed plerique, ingentibus Romanorum ob- Græci fa-
ligati beneficiis, ²⁰ quidam vim superbiamque experti, læti vent Per-
eam famam accipere: non ob aliam caussam, quam pravo seco.
studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur
²¹ deteriori atque infirmiori favendo. Eodem tempore in
Bœotia summa vi Haliartum Lucretius prætor obpugnarat: Haliarti ob-
et, quamquam nec habebant externa auxilia obsessi, præter pugnatio.
Coronæorum juniores, qui prima obsidione mœnia intrave-
rant, neque sperabant, tamen ipsi animis magis, quam viri-
bus, resistebant. nam et eruptiones in opera crebro facie-
bant: et arietem admotum, libramento plumbi gravatum, ad
terram urgebant: ²² et, si qua declinarent, qui agebant, ic-
tum, pro diruto muro novum tumultuario opere, raptim
²³ ex ipsa ruinæ strage congestis saxis, extruebant. Quum
operibus obpugnatio lentior esset, scalas per manipulos divi-
di prætor jussit, ut corona undique mœnia adgressurus; eo
magis subfecturam ad id multitudinem ratus, quod, qua par-
te palus urbem cingit, nec adtinebat obpugnari, nec poterat.
Ipse ab ea parte, qua duæ turres, quodque inter eas muri
prærutum fuerat, duo millia militum delectorum admovit;
ut eodem tempore, quo ipse transcendere ruinas cona-
retur, concursu adversus se oppidanorum facto, scalis va-
cua defensoribus mœnia capi parte aliqua possent. Haud
segniter oppidani vim ejus arcere parant. nam super

²⁰ ruinae del. Gron.

²⁰ Quidam vim superbiamque experti] Recte Gronovius existimat excidisse, Macedonum: vel, si malueris, Persei, aut regis. Hic enim Livius loquitur de iis quos Perseo fuisse mirum videri debeat. Nec vero ille in Romanos tam asperis verbis uteretur.

²¹ Deteriori atque infirmiori favendo] Scribe favendi. Adhæret enim hoc verbum τῷ studio. GRONOVIVS.

²² Et, si qua declinarent, qui agebant, ictum] Et, si qua declinarent ictum molis illius plumbæ, qui agebant arietem, ac proinde aliquam muri partem proruere...

²³ Ex ipsa ruinæ strage] Gronovianæ editiones omittunt vocem ruinae, quæ exstat in prima omnium editione, et apud Sigonium, teste Hearnio.

U. C. 581. stratum ruinis locum, fascibus aridis sarmentorum inje-
 A. C. 171. tis, stantes cum ardentibus fascibus accensuros ea se saepe
 minabantur, ut, incendio ²⁴ intersepti ab hoste, spatium ad
 objiciendum interiorem murum haberent. Quod inceptum
 eorum fors inpediit. nam tantus repente effusus est imber,
 ut nec accendi facile pateretur, et exstingueret accensa.
 Itaque et transitus per distracta fumantia virgulta patuit;
 et, in unius loci praesidium omnibus versis, moenia quoque
 pluribus simul partibus scalis capiuntur. In primo tumultu
 captae urbis seniores inpubesque^o, quos casus obvios obtu-
 lit, passim caesi: armati in arcem confugerunt: et postero
 die, quum spei nihil superesset, deditione facta, sub corona
 venierunt. Fuerunt autem duo millia ferme et quingenti:
 ornamenta urbis statuæ et tabulae pictæ, et quidquid pretio-
 sæ prædæ fuit, ad naves delatum: urbs diruta a fundamen-
 tis. ²⁵ Inde Thebas ductus exercitus: quibus sine certami-
 ne receptis, urbem tradidit exsilibus, et qui Romanorum
 partis erant: adversæ factionis hominum, fautorumque re-
 gis ac Macedonum ²⁶ familias sub corona vendidit. his gestis
 in Boetia, ad mare ac naves rediit.

Perseus
 frustra cas-
 tra Romana
 incendere
 vult.

LXIV. Quum hæc in Boetia gererentur, Perseus ad Sy-
 curium stativa dierum aliquot habuit. Ubi quum audisset,
 raptim Romanos circa ex agris demessum frumentum con-
 vehere, deinde ante sua quemque tentoria spicas fascibus^o
 desecantem, quo purius frumentum tereret, ingentes acervos
 per tota castra stramentorum fecisse: ratus incendio oppor-
 tuna esse, faces, tædamque, et malleolos stuppæ inhitos pice
 parari jubet: atque ita media nocte profectus, ut prima
 luce adgressus falleret. Nequidquam. primæ stationes ob-
 pressæ tumultu ac terrore suo ceteros exciverunt: sig-
 numque datum est arma extemplo capiendi; simulque
 in vallo, ad portas, miles instructus erat, et intentus pro-
 pugnationi castrorum. Perseus et extemplo circumegit
 aciem, et prima inpedimenta ire, deinde peditem signa ferri
 iussit. ipse cum equitatu et levi armatura substitit ad ag-
 men cogendum; ratus, id quod accidit, insecuturos ad ex-
 trema ab tergo carpenda hostes. Breve certamen levis ar-
 maturæ maxime cum procursatoribus fuit. equites peditesque
 sine tumultu in castra redierunt. Demessis circa sege-

^o *impubesque* Gron. Crev.

^o *fascibus* Emd.

²⁴ *Intersepti*] Conjectura Florebelli a Sigonio adoptata. Prius *intercepti*.

²⁵ *Inde Thebas ductus exercitus*] At-
 qui supra c. 44. Thebani memorantur
 decrevisse ut tolleretur regia societas,
 et fidei legatorum Romanorum civita-
 tem commendavisse: et c. 46, tentati

a Perseo, nihil moti sunt. Vel igitur
 hic alicujus alterius civitatis nomen po-
 suerit Livius, vel aliquid omisit de The-
 banis, unde nosse possemus, cur adve-
 sus eos Romanus exercitus ducatur.

²⁶ *Familias*] Servos et bona. Vid.
 not. 45, ad l. III, c. 55, supra.

tibus, Romani ad Cranonium⁴ intactum agrum castra mo-
vent. Ibi quum securi, et propter castrorum longinquitatem, et viæ inopis aquarum difficultatem, quæ inter Sycurium et Cranona est, stativa haberent; repente prima luce in imminuentibus tumultis equitatus regius cum levi armatura visus ingentem tumultum fecit. Pridie per meridiem profecti ab Sycurio erant: peditum agmen sub lucem reliquerant in proxima planitie. Stetit paullisper in tumulis, elici posse ratus ad equestre certamen Romanos: qui postquam nihil movebant, equitem mittit, qui pedites referre ad Sycurium signa juberet; ipse mox insecutus. Romani equites, modico intervallo sequentes, sicubi sparsos ac dissipatos invadere possent, postquam confertos abire, signa atque ordines servantes, viderunt, et ipsi in castra redeunt.

LXV. Inde, obfensus longinquitate itineris, rex ad Mopsium castra movit; et Romani, demessis Cranonis segetibus, in Phalannæum agrum transeunt. Ibi quum ex transfuga cognosset rex, sine ullo armato præsidio passim vagantes per agros Romanos metere, cum mille equitibus, duobus millibus Thracum et Cretensium profectus, quum, quantum adcelerare poterat, effuso agmine issent, inprovise adgressus est Romanos. juncta vehicula, pleraque onusta, mille admodum capiuntur, sexcenti ferme homines. Prædam custodiendam ducendamque in castra trecentis Cretensium dedit. ipse, revocato ab effusa cæde equite et reliquis peditum, ducit ad proximum præsidium, ratus haud magno certamine obrimi posse. L. Pompeius tribunus militum præerat, qui percussos milites repentino hostium adventu in propinquum tumultum recepit, loci se præsidio, quia numero et viribus impar erat, defensurus. Ibi quum in orbem milites coëgisset, ut densatis scutis ab jactu sagittarum et jaculorum sese tuerentur, Perseus, circumdato armatis tumulo, alios adscensum undique tentare jubet, et cominus proelium conserere, alios eminus tela ingerere. Anceps Romanos terror circumstabat: nam neque conferti pugnare propter eos, qui adscendere in tumultum conabantur, poterant: et, ubi ordines procurando solvissent, patebant jaculis sagittisque. Maxime²⁷ cestrosphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum ge-

U. C. 581.
A. C. 171.

Cestrosphendonis
descriptio.

⁴ Cranonium Gron. Crev.

²⁷ Cestrosphendonis] Hujus teli descriptio quæ sequitur, aliquid habet obscuri: sed multam ei lucem afferunt Ormea Polybii verba, ex quibus Livius eam expressit. Illa leguntur apud Suidam, et referuntur a Lipsio, l. IV. Poliorrest. dial. 3. qui ea vertit hoc modo: Cestrus. Novum hoc inventum bello Perrico. Ipsum spiculum bipalme fuit,

tubulum habens æqualem mucroni. Huic hastile ligneum insertum erat, longitudine epithame mensuram æquans, crassitie, digiti. In hujus medium tres pinnule e ligno infigebantur, plane breves. Hoc in funda, quæ duo funalia imparia habebat, in medio utrorumque, amento leviter, et ita ut facile solvi posset, ligatum, imponebatur. Tum igitur

U. C. 581. nus teli inventum est. Bipalme spiculum hastili semicubitali infixum erat, crassitudine digiti: huic ad libramen pinnae tres, velut sagittis solent, circumdabantur: funda media duo funalia imparia habebat. cum majori sinu libratum funditor habena rotaret, excussum, velut glans, emicabat. Quum et hoc, et alio omni genere telorum, pars vulnerata militum esset, nec facile jam arma fessi sustinerent, instare rex, ut dederent se, fidem dare, praemia interdum polliceri: nec cujusquam ad deditionem flectebatur animus; quum ex insperato jam obstinatis mori spes adfuisit. Nam quum ex frumentatoribus refugientes quidam in castra nunciassent consuli, circumconsideri praesidium; motus periculo tot civium (nam octingenti ferme, et omnes Romani erant) cum equitatu ac levi armatura (accesserant nova auxilia, Numidae pedites equitesque et elephantum) castris egreditur: et tribunis militum imperat, ut legionum signa sequantur. Ipse, velitibus ad firmanda levium armorum auxilia adjectis, ad tumultum praecedit. consulis latera tegunt Eumenes, Attalus, et Misagenes, regulus Numidarum.

LXVI. Quum in conspectu prima signa suorum circumsessis fuerunt, Romanis quidem ab ultima desperatione recreatus est animus: Perseus, cui primum omnium fuerat, ut, contentus fortuito successu, captis aliquot frumentatoribus occisisque, non tereret tempus in obsidione praesidii; secundum, ea quoque tentata utcumque, quum sciret nihil roboris secum esse, dum liceret intacto, abire; et ipse hostium adventum, elatus successu, mansit, et, qui phalangem arcescerent, prope misit. qua et serius, quam res postulabat, et raptim acta, turbati cursu adversus instructos et praeparatos

in circumactione fundae intentis funalibus mandabat. Quum vero alterum solveretur in emissione, excidens amento suo, velut glans e funda, ferabatur, et cum impetu incidens, quidquid incurrisset valde ledebat. Ad rei totius plenioris expositionem, multa addit Lipsius: ex quibus pauca mutuabimur, plurimis omissis. Ait Livius *centrophendonon* hoc telum dictum: recte. Etm in Suida pars una vocis modo est, *centrus*. Atqui solitaria ea duntaxat vericulum et breve telum notat. Compositio Liviana mixtum hoc complectitur, et telum e funda mixtum. *Bipalme spiculum*, id est, semipedale. Sed in Graeco hoc distinctius additur, ipsum mucronem palmi fuisse: aulicum, sive tubulum, item palmi. *Hastile semicubitale*: Polybio *εὐκαυαίων*. Spithama enim est dimidia pars cubiti, dodrans pedis. Adduntur pinnae tres, quas Graecus monet e ligno fuisse. *Funda media* est

ipsum fundae medium; latius illud, cui telum sedet. Funalia duo imparia videntur ex Polybio intelligenda, non duo ex utraque parte; sed utrumque unum, alterum brevius. In hanc mentem nos ducunt haec Polybii verba: *quum alterum e funalibus solveretur in emissione*: quae videntur indicare, duo omnino fuisse funalia, quorum alterum solveretur, altero retento. Cur autem unum brevius fuerit altero, non satis perspicuum nobis est: nisi forte illud quod remanere debebat in manu funditoris, ideo longius erat, ut certius teneri posset. *Majoris sinu* interpretatur Lipsius, majore quam vulgatae fundae habere solent. Postremo notandum est id quod a Polybio diserte expressum Livius omisit, de amento, quo telum utiliter illigabatur, ne caderet in rotatu, tum ut vehementius emitteretur.

erant adventuri. Consul anteveniens extemplo praelium con- U. C. 581:
seruit. Primo resistere Macedones; deinde, ut nulla re pares A. C. 171.
erant, amissis trecentis²⁹ peditibus, viginti quatuor primori-
bus equitum³⁰ ex ala, quam Sacram vocant, inter quos Anti-
machus etiam praefectus alae cecidit, abire conantur. Cete-
rum iter prope ipso proelio tumultuosius fuit. Phalanx, ab
trepido nuncio adcita, quum raptim duceretur, primo in
angustiis captivorum agmini oblata vehiculisque frumento
onustis: ²⁹ iis cæsis, ³⁰ ingens ibi vexatio partis utriusque
fuit, nullo exspectante, utcumque³¹ explicaretur agmen, sed
armatis detrudentibus per praiceps impedita, (neque enim
aliter via aperiri poterat) jumentis, quum stimularentur, in
turba sævientibus. Vix ab incondito agmine captivorum
expedierant sese, quum regio agmini percussisque equitibus
obcurrunt. Ibi vero clamor jubentium referre signa ruinas
quoque prope similem trepidationem fecit: ut, si hostes,
introire angustias ausi, longius insecuti essent, magna clades
accipi potuerit. Consul, recepto ex tumultu praesidio, con-
tentus modico successu, in castra copias reduxit. Sunt, qui
eo die magno proelio pugnatum auctores sint. octo millia
hostium cæsa, in his Sopatrum et Antipatrum regios duces:
vivos captos circiter duo millia octingentos, signa militaria
capta viginti septem. Nec incruentam victoriam fuisse:
supra quatuor millia et trecentos de exercitu consulis ceci-
disse: signa ³¹ sinistrae alae quinque amissa.

LXVII. Hic dies et Romanis refecit animos, et Persea Perseus in
perculit, ut, dies paucos ad Mopsium moratus, sepulturam Macedo-
maxime militum amissorum cura, praesidio satis valido ad niam redit.
Gonnum relicto, in Macedoniam reciperet copias. Timo-
theum quemdam ex regis praefectis cum modica manu re-
linquit ad Philam, iussum Magnetas et propinquos tentare.
Quum Pellam venisset, exercitu in hiberna dimisso, ipse cum
Cotye Thessalonicam est profectus. Eo fama adfertur,
Atlesbim regulum Thracum, et Corragum Eumenis praefec-
tum, in Cotyis fines inpetum fecisse: et regionem, Marenen
quam vocant, cepisse. Itaque, dimittendum Cotyn ad sua
tuenda ratus, magnis proficiscentem donis prosequitur.

²⁹ trecentis Gron.

³¹ [dum] utcumque Crev.

²⁹ Ex ala quam Sacram vocant? Jam mentum facta est Sacrarum alarum supra c. 58. rursusque fiet infra l. XLIV. c. 42. Suspiciamus illas equitum alas circa ipsum regem solitas esse pugnare, ei tuendo speciatim addictas, unde et ipsis fortasse Sacrarum nomen inditum. Nec aliam esse ducimus regiam alam, memoratam Livio l. XXXVII. c. 40.

³⁰ Iis cæsis? Si hoc referas ad vehi-

cula, ineptum est; si ad captivos, per-
mentum verisimile. Aliquid mendi latere
videtur.

³⁰ Ingens ibi vexatio partis utriusque? Tum phalangis, tum Cretensium, qui deducebant captivos et praedam. In iis quae sequuntur particula dum ex Gronovii mente adjecta est.

³¹ Sinistræ alae? Sinistri sociorum pe-
ditum corporis.

U. C. 581. ³³ ducenta talenta, semestre stipendium, equitatu numerat,
 A. C. 171. ³³ quum primo annum dare constituisset. Consul, postquam
 Cos. in hi- profectum Persea audivit, ad Gonnium castra movet, si po-
 berna se confert. tiri oppido posset. Ante ipsa Tempe in faucibus situm,

Macedoniæ claustra tutissima præbet, et in Thessaliam divisit, opportunum Macedonibus decursum. Quum et loco et præsidio valido ³⁴ inexpugnabilis res esset, abstinit incepto. In Perrhæbiam flexis itineribus, Malloea primo inpetu capta ac direpta, Tripoli atque Perrhæbia recepta, Larissam rediit. inde Eumene atque Attalo domum remissis, Misagenem Numidasque in hiberna in proximis Thessalis¹ urbibus distribuit, et partem exercitus ita per totam Thessaliam divisit, ut et hiberna commoda omnes haberent, et præsidio urbibus essent. Q. Mucium legatum cum duobus millibus ad obtinendam Ambraciam misit. Græcarum civitatum socios omnes præter Achaos dimisit. cum exercitus parte profectus in Achaïam Phthiotim, Pteleum desertum fuga oppidanorum diruit a fundamentis, Antrona voluntate colentium recepit. Ad Larissam deinde exercitum admovit. urbs deserta erat; in arcem omnis multitudo concesserat: eam obpugnare adgreditur. Primi omnium Macedones, regium præsidium, metu excesserant. a quibus relictis oppidani in deditionem extemplo veniunt. Dubitari inde, utrum Demetrias prius adgredienda foret, an in Bœotia ³⁵ adspiciendæ² res. Thebani, vexantibus eos Coronæis³, in Bœotiam arcessebant. ad horum preces, quia hibernis aptior regio, quam Magnesia erat, in Bœotiam duxit.

¹ Thessalia Gron. Crev.

² adspiciendæ Eæd.

³ Coronæis Crev. Rup.

³³ Ducenta talenta] Marcus argenti avaritia.
 postrates 18750.

³⁴ Quum primo annum dare constituisset] Semestre tantum stipendium numeravit, quamvis primo pollicitus esset solidum iis totius anni stipendium persolutum iri. Hac re notatur Persei

³⁴ Inexpugnabilis res] Lege cum Gnonio urbs.

³⁵ Adspiciendæ res] Displicet vò adspiciendæ. An adspiciendæ? quemadmodum supra c. 37. Inde Bœotiam atque Eubœam adspicere jussi.

EPITOME LIBRI XLIII.

PRÆTORES aliquot, eo quod avarè et crudeliter provincias administrassent, damnati sunt. *P. Licinius Crassus* proconsul complures in Græcia urbes expugnavit, et crudeliter diripuit. ob id captivi, qui ab eo sub corona venierant, ex senatusconsulto postea restituti sunt. Item a præfectis ¹ *classium Romanarum* multa inpotenter in socios facta. Res præterea a *Perseo* rege in Thracia prospere gestas continet, ² *victis Dardanis et Illyrico*, cujus rex erat *Gentius*. Motus, qui in Hispania ab *Olonico* factus erat, ipso interempto concessit. *M. Æmilius Lepidus* a censoribus princeps in senatu lectus.

¹ *Classium Romanarum*] Sic *Andreas*, *Sigonius*, alique: melius quam quomodo *Gronovianæ* editiones habent, *Romanorum*.

² *Victis Dardanis, et Illyrico, cujus rex erat Gentius*] Hæc parum accurata sunt, sive in libris culpa, sive in ipso

epitomarum auctore resideat. Aliquot Illyriorum oppida cepit *Perseus*, ut memoratur infra capp. 18. 19. et 20. At non vicit Illyricum; multo minus eam Illyrici partem cujus rex erat *Gentius*, quem in societatem belli perlicere summo opere studebat.

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLIII.

U. C. 581.
A. C. 171.
Gesta in Il-
lyrico.

Cassii Cos.
res gestæ.

EADEM æstate, qua in Thessalia ¹ equestri pugna vicere Romani, ² legatus, in Illyricum a consule missus, opulenta duo oppida vi atque armis coëgit in deditionem: omniaque iis sua concessit, ut opinione clementiæ eos, qui Carnuntum munitam urbem incolebant, adliceret. postquam nec, ut dederent se, compellere, neque capere obsidendo poterat; ne duabus obpugnationibus nequidquam fatigatus miles esset, ³ quas prius intactas urbes reliquerat, diripuit. Alter consul C. Cassius nec in Gallia, quam sortitus erat, memorabile quidquam gessit: et per Illyricum ducere legiones in Macedoniam vano incepto est conatus. Ingressum hoc iter consulem senatus ex Aquileiensiū legatis cognovit: qui, querentes coloniam suam novam et infirmam, necdum satis munitam, inter infestas nationes Istorum et Illyriorum esse, quum peterent, ut senatus curæ haberet, quomodo ea colonia muniretur, interrogati, vellentne eam rem C. Cassio consuli mandari? responderunt, Cassium, Aquileiam indicto exercitu, profectum per Illyricum in Macedoniam esse. Ea res primo incredibilis visa: et pro se quisque credere, Carnis forsitan aut Istris bellum inlatum. Tum Aquileienses, nihil se ultra scire, nec audere adfirmare, quam triginta dierum frumentum militi datum; et duces, qui ex Italia itinera in Macedoniam nossent, conquisitos abductosque. Enimvero senatus indignari, tantum consulem ausum, ut suam provinciam relinqueret, in alienam transiret; exercitum novo periculoso itinere inter exterarum gentes duceret, viam tot nationibus in Italiam aperiret. Decernunt frequentes, ut C. Sulpicius prætor tres ex senatu nominet legatos, qui eo die proficiscantur ex

¹ Equestri pugna vicere Romani] Victi fuerant Romani eo prælio quod describitur c. 59. libri præcedentis: superiores fuere eo quod refertur c. 66. Itaque legit Gronovius: equestri pugna primum victi, deinde vicere Romani. Sed quum prior pugna major multo clariorque fuerit, quam posterior, credimus Livium potius scripsisse: equestri pugna victi fuere Romani.

² Legatus in Illyricum... missus] Excidit nomen legati. Non absurde suspicatur Sigonius Q. Mucium fuisse, de quo paullo ante mentio facta est extremo libro XLII.

³ Quas prius intactas urbes] Olim, quam prius intactam urbem. Sigonius mutavit, quia duo oppida capta fuerant.

urbe; et quantum adcelerare possent, Cassium consulem, U. C. 581. ubicumque sit, persequantur; nuncient, ne bellum cum ulla A. C. 171. gente moveat, nisi cum qua senatus gerendum censuerat. ⁴ Legati hi profecti, M. Cornelius Cethegus, M. Fulvius, P. Marcius Rex. Metus de consule atque exercitu distulit eo tempore muniendæ Aquileiæ curam.

II. Hispaniæ deinde utriusque legati aliquot populorum Hispano- in senatum introducti. Ii, de magistratuum Romanorum rum quere- avaritia superbiaque conquesti, nisi genibus ab senatu pe- llae de Mag- tierunt, ne se socios fœdus spoliari vexarique, quam hostes, Rom. patiantur. Quum et alia indigna quererentur, manifestum autem esset, pecunias captas; L. Canuleio prætori, qui Hispaniam sortitus erat, negotium datum est, ut in singulos, a quibus Hispani pecunias peterent, quinos ⁵ recuperatores ex ordine senatorio daret, patronosque, quos vellent, sumendi potestatem faceret. Vocatis in curiam legatis recitatum est senatusconsultum, jussique nominare patronos: quatuor nominaverunt, M. Porcium Catonem, P. Corneli- um Cn. F. Scipionem, ⁶ L. Æmilium L. F. Paullum, C. Sulpicium Gallum. ⁷ Cum M. Titinio primum, qui prætor A. Manlio, M. Junio consulibus in citeriore Hispania fue- rat, recuperatores sumserunt. Bis ampliatus, tertio absolutus est reus. Dissensio inter duarum provinciarum legatos est orta: citerioris Hispaniæ populi M. Catonem et Scipionem; ulterioris L. Paullum et Gallum Sulpicium patro- nos sumserunt. Ad recuperatores adducti a citerioribus populis P. Furius Philus, ab ulterioribus M. Matienus. Ille Sp. Postumio, Q. Mucio consulibus triennio ante, hic bien- nio prius, L. Postumio, M. Popillio consulibus, prætor fue- rat. Gravissimis criminibus accusati ambo ampliati: quum dicenda de integro caussa esset, excusati exsilii caussa solum vertisse. Furius Prænestæ, Matienus Tibur exsul- atum abierunt. Fama erat, prohiberi a patronis nobiles ac potentes compellare; auxitque eam suspicionem Canuleius prætor, quod, omissa ea re, delectum habere instituit. dein repente in provinciam abiit, ne plures ab Hispanis vexaren- tur. Ita, præteritis silentio oblitteratis, in futurum consul- tum ab senatu Hispanis, quod impetrarunt, ⁸ ne frumenti

⁴ Legati hi profecti] Sic edidere Gronovii. Prius legati ii; unde Sigonius efficiebat legati III. id est tres.

⁵ Recuperatores] Vid. not. 32. ad l. xxvi. c. 48.

⁶ L. Æmilius, L. F.] Vetustiores editiones, et indices ex iis confecti, præferunt M. F.

⁷ Cum M. Titinio . . recuperatores sumserunt] Recuperatores sibi dari

postularunt, qui inter se et M. Titinium disceptarent; M. Titinio litem intenderunt apud recuperatores.

⁸ Ne frumenti astimationem] Duo videntur hic distingui frumenti gene- ra, æstimatum et emptum, de quibus fuse disserit Cic. in Verr. l. III. Primo quidem magistratibus Romanis fru- mentum in cellam, id est, in domesti- cum usum, a provincialibus sumere

U. C. 581.
A. C. 171.

æstimationem magistratus Romanus haberet; neve cogeret vicesimas vendere Hispanos, quanti ipse vellet; et ne præfecti in oppida sua ad pecunias cogendas inponerentur.

Carteia colonia.

Gulussa et legati Karthaginenses Romæ.

III. Et alia novi generis hominum ex Hispania legatio venit, ex militibus Romanis et ex Hispanis mulieribus, cum quibus connubium non esset, natos se memorantes, supra quatuor millia hominum, orabant, ut sibi oppidum, in quo habitarent, daretur. Senatus decrevit, 'uti nomina sua apud L. Canuleium profiterentur: ⁹ eorumque si quos manumisisset, eos Carteiam ad oceanum deduci placere. ¹⁰ Qui Cartheiensi domi manere vellent, potestatem fore, uti numero colonorum essent, agro adsignato. ¹¹ Latinam eam coloniam fuisse, libertinorumque adpellari.' Eodem tempore ex Africa et Gulussa, Masinissæ regis filius, legatus patris, et Karthaginenses venerunt. Gulussa prior in senatum introductus, et, quæ missa erant ad bellum Macedonicum a patre suo, exposuit; et, si qua præterea vellent imperare, præstaturum ¹² merito populi Romani est pollicitus: et movit Patres conscriptos, ut a fraude Karthaginensium caverent. 'classis eos magnæ parandæ consilium cepisse; specie pro Romanis, et adversus Macedonas: ubi ea parata instructaque esset, ipsorum fore potestatis, quem hostem aut socium habeant.'

* * *

U. C. 582.
A. C. 170.

IV. *** tantum pavorem ingressi castra, ostentantes capita, fecerunt, ut, si admotus extemplo exercitus foret, capi castra potuerint. Tum quoque fuga ingens facta est: et

licebat. Il igitur pro frumento pecuniam sibi numerari jubebant, prædabantque in eo quod frumentum grandi pretio æstimarent. Unde videntur hic Hispani impetravisse, ut magistratus Romani frumentum ipsum accipere cogerentur, non frumenti æstimationem, id est, pro frumento pecuniam: vel, si quis malit, ne liceret magistratibus Romanis pretium imponere frumento illi quod in cellam sumere poterant, sed, si vellent sibi pro frumento dari pecuniam, æstimatione communi et publica uterentur. Alterum frumenti genus est, emptum. Jubebantur nimirum provinciales certam quamdam frumenti sui partem vendere Romanis. In eam rem magistratus pecuniam et publico accipiebant. Sed ut ex ea aliquid in suum quæstum averterent, villisimo pretio taxabant frumentum illud quod emere debebant. Hispani igitur, qui vicesimas frumenti sui vendere debebant Romanis, hoc impetrant, ne illas vendere cogerentur, quanti vellet magistratus Romanus.

⁹ Eorumque si quos manumisisset] Ex his verbis, et appellatione colonisæ infra, cui nomen imponitur, *Libertinorum colonia*, inferri debet hos servos fuisse, ac proinde natos ex ancillis. Qui enim non ex legitimo matrimonio nascitur, matrem sequitur ex communi gentium jure. Vid. l. i. Institut. Justiniani, tit. 4. Ac proinde hi hybridi si nati essent ex liberis mulieribus, liberi et ipsi fuissent, nec proinde manumissione opus habuissent.

¹⁰ Qui Cartheiensi domi manere vellent] Simile decretum memoravit Livius de Antistibus, l. viii. c. 14.

¹¹ Latinam eam coloniam fuisse] Lege cum Gronovio esse. Hoc enim ipso tempore illa colonia deducitur.

¹² * Merito populi Romani] Ut postularent merita populi Romani in Masinissam. Eodem modo locutus est Livius supra xxviii. 9. *Se vero ea que postularent decernere, Patres, merito deorum primum, dein secundum deos, consulum, responderunt.*

erant, qui legatos mittendos ad pacem precibus petendam U. C. 582. censerent: civitatesque complures, eo nuncio audito, in deditionem venerunt. quibus purgantibus sese, culpamque in duorum amentiam conferentibus, qui se ultro ad poenam ipsi obtulissent, quum veniam dedisset prætor; profectus extemplo ad alias civitates, omnibus imperata facientibus, quieto exercitu pacatum agrum, qui paullo ante ingenti tumultu arserat, peragravit. Hæc lenitas prætoris, qua sine sanguine ferocissimam gentem domuerat, eo gratior plebi Patribusque fuit, quo crudelius avariusque in Græcia bellatum, et ab consule Licinio et ab Lucretio prætore, erat. Lucretium tribuni plebis absentem concionibus assiduè lacerabant, quum reipublicæ causa abesse excusaretur: sed tum adeo vicina etiam inexplorata erant, ut is eo tempore in agro suo Antiati esset, aquamque ex manubiis Antium ex flumine Loracinæ duceret. Id opus ¹³centum triginta millibus æris locasse dicitur. tabulis quoque pictis ex præda fanum Æsculapii exornavit. Invidiam infamiamque ab Lucretio averterunt ¹⁴in Hortensium successorem ejus Abderitæ legati, flentes ante curiam, querentesque, ‘oppidum suum ab Hortensio expugnatum ac direptum esse. Caussam excidii fuisse urbi, quod, quum ¹⁵centum millia denarium et ¹⁶tritici quinquaginta millia modium imperaret, ¹⁷spatium petierunt, quo de ea re et ad Hostilium consulem, et Romam mitterent legatos. Vixdum ad consulem se pervenisse, et audisse oppidum expugnatum, principes securi percussos, sub corona ceteros venisse.’ ¹⁸Indigna senatui visa: decreveruntque eadem de Abderitis, quæ de Coronæis decreverant priore anno; eademque pro concione edicere ¹⁹Q. Mænium prætorem jusserunt. Et legati duo, C. Sempronius Blæsus, Sex. Julius Cæsar, ad restituendos in libertatem Abderitas missi. Iisdem mandatum, ut et Hostilio consuli et Hortensio prætori nunciarent, senatum Abderitis injustum bellum inlatum, conquirique omnes, qui in servitute sint, et restitui in libertatem, æquum censere.

In Lucretium inve-
hantur Tr.
Pl.

Abderita-
rum quere-
læ de Hor-
tensio.

V. Eodem tempore de C. Cassio, qui consul priore anno fuerat, tum tribunus militum in Macedonia cum A. Hosti-

¹³ Centum triginta millibus æris] Aëribus 130000. id est, marcis argenti nostratibus circiter 127.

¹⁴ In Hortensium successorem] Hinc apparet, Hortensium hoc anno prætorem fuisse, et classem cum ora Græciæ maritima sortitum esse.

¹⁵ Centum millia denarium] Marcas argenti 1562. uncias 4.

¹⁶ Tritici quinquaginta millia modium] Modios Parisienses fere 38542.

¹⁷ Spatium petierunt] Mallet Grono-

vius petierint.

¹⁸ Indigna senatui visa] Lege cum eodem vel Indigna res senatui visa; vel, Indigna ea senatui visa.

¹⁹ Q. Mænium prætorem] Hic habemus alterius adhuc prætoris nomen: cui jurisdictionem obtigisse patet ex eo quod nunc quoque in urbe sit; peregrinam, ex eo quod collega ejus M. Retius, infra c. 11. ea agat quæ ad prætoris urbani officium pertinebant.

U. C. 582.
A. C. 170.
Querelæ de
Cassio.

lio erat, querelæ ad senatum delatæ sunt, et legati regis Gallorum Cincibili venerunt. Frater ejus verba in senatu fecit, questus, Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse, et inde multa millia hominum in servitutem abripuisse. Sub id tempus Carnorum Istrorumque et Iapydum legati venerunt: 'Duces sibi ab consule Cassio primum imperatos, qui in Macedoniam ducenti exercitum iter monstrarent: pacatum ab se, tamquam ad aliud bellum gerendum, abisse: inde ex medio regressum itinere hostiliter peragrasse fines suos: passim rapinasque et incendia facta: nec se ad id locorum scire, propter quam causam consuli pro hostibus fuerint.' Et regulo Gallorum absenti, et his populis responsum est, 'Senatum ea, quæ facta querantur, neque scisse futura, neque si sint facta, probare. Sed indicta caussa damnari absentem consularem virum, injurium esse, quum is reipublicæ caussa absit. Ubi ex Macædonia redisset C. Cassius, tum, si coram eum arguere vellent, cognita re senatum daturum operam, uti satisfaciat.' Nec responderi tantum iis gentibus, sed legatos mitti, duos ad regulum trans Alpes, tres circa eos populos placuit, qui indicarent, quæ Patrum sententia esset. Munera mitti legatis ex ²⁰ binis millibus æris censuerunt. duobus fratribus regulis hæc præcipua, torques duo ²¹ ex quinque pondo auri facti, et ²² vasa argentea quinque ex viginti pondo, et duo equi phalerati cum agasonibus, et equestria arma ac sagula; et comitibus eorum vestimenta liberis servisque. Hæc missa: illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset, educendique ex Italia potestas fieret. legati cum Gallis missi trans Alpes, C. Lælius, M. Æmilius Lepidus: ad ceteros populos C. Sicinius, P. Cornelius Blasio, T. Memmius.

VI. Multarum simul Græciæ Asiæque civitatum legati Romam convenerunt. Primi Athenienses introducti: ii, 'se, quod navium habuerint militumque, P. Licinio consuli et C. Lucretio prætori misisse' exposuerunt, 'quibus eos non usos' ²³ frumenti sibi centum millia imperasse: quod, quamquam sterilem terram arent, ipsosque etiam agrestes peregrino frumento alerent, tamen, ne deessent officio, confecisse; et alia, quæ imperarentur, præstare paratos esse.' Milesii, nihil præstitisse memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, præstare se paratos esse, polliciti sunt. Alabandenses

²⁰ Binis millibus æris] Marcis argenti nostratibus 3, uncia 1.

²¹ Ex quinque pondo auri] Septem marcis nostratibus, uncia 6. semuncia 1.

²² Vasa argentea quinque ex viginti

pondo] Ex mareis nostratibus 31. unciis 2.

²³ Frumenti....centum millia] Supple, modium. Modios Parisienses fere 77084.

templum Urbis Romæ se fecisse commemoraverunt, ludosque anniversarios ei Divæ instituisse: et ²⁴ coronam auream quinquaginta pondo, quam in Capitolio ponerent, donum Jovi optimo maximo, adtulisse, et scuta equestria trecenta; ea, cui jussissent, tradituros. Donum ut in Capitolio ponere, et sacrificare liceret, petebant. ²⁵ Hoc Lampsaceni, ²⁶ octoginta pondo coronam adferentes, petebant, commemorantes, ²⁷ Discessisse se a Perseo, postquam Romanus exercitus in Macedoniam venisset, quum sub ditione Persei, et ante Philippi fuissent. Pro eo, et quod imperatoribus Romanis omnia præstitissent, id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani reciperentur: et, si pax cum Perseo fieret, exciperentur, ²⁸ ne in regiam potestatem reciperentur. Ceteris legatis comiter responsum; Lampsacenos in sociorum formulam referre Q. Mænius prætor jussus. munera omnibus in singulos binum millium æris data. Alabandenses scuta reportare ad A. Hostilium consulem in Macedoniam jussi. Et ex Africa legati ²⁹ simul Karthaginiensium, ³⁰ tritici decies centum millia et ³¹ hordei quingenta indicantes se, ad mare devecta habere, ut, quo senatus censuisset, deportarent. 'Id munus officiumque suum scire minus esse, quam pro meritis populi Romani et voluntate sua: ³² sed sæpè alias, bonis in rebus utriusque populi, se gratorum fideliumque socium munibus, functos esse.' Item Masinissæ legati, tritici eandem summam polliciti, et mille et ducentos equites, duodecim elephantos: et, si quid aliud opus esset, uti imperaret senatus: æque propenso animo, ac quæ ipse ultro pollicitus sit, præstaturum esse. Gratia et Karthaginiensibus et regi actæ; rogatique, ut ea, quæ pollicerentur, ad Hostilium consulem in Macedoniam deportarent. Legatis in singulos binum millium æris munera missa.

VII. Cretensium legatis, commemorantibus, se, quantum sibi imperatum a P. Licinio consule esset sagittariorum, in

^a ut Gron. Crev.

²⁴ Coronam auream quinquaginta pondo] Marcarum nostratum 78. uncie 1.

²⁵ Hoc Lampsaceni] Recte Gronovius: Hoc et Lampsaceni.

²⁶ Octoginta pondo] Marcarum Parisiensium 125.

²⁷ Ne in regiam potestatem reciperentur] Lege cum Gronovio reciderent.

²⁸ Simul] Superflua vocula, vel quæ potius indicet pluscula excidisse. Fortassis: legati simul Carthaginiensium et Masinissæ venerunt: Carthaginiensium, tritici etc.

²⁹ Tritici decies centum millia] Nempe modium. Modios nostrates paulo plus 770833. Hordei quingenta millia

modium. Modios nostrates plus 385416.

³⁰ Hordei quingenta] Conjectura Sigonii. Vetus exemplar habuit quinquaginta.

³¹ Sed sæpè alias] Hæc sane parum coherent cum iis quæ præcedunt. Tamen possumus ita accipere, ut Carthaginienses mediocritati munerum suorum ideo nunc ignoscendum censeant, quod sæpè alias, quum bonæ essent res utriusque populi, fidelium sociorum officium alacrius impleverint: nunc quum solliciti agerent ob hærentem lateri Masinissam, nihil amplius sese posse præstare.

U. C. 582. Macedoniam misisse, quum interrogati non inficiarentur,
 A. C. 170. 'apud Persea majorem numerum sagittariorum, quam apud
 'Romanos, militare,' responsum est: 'Si Cretenses bene ac
 'gnaviter destinarent potiorum populi Romani, quam regis
 'Persei, amicitiam habere, senatum quoque Romanum iis,
 'tamquam certis sociis, responsum daturum esse. Interea
 'nunciarent suis, placere senatui, dare operam Cretenses, ut,
 'quos milites ³² intra ^b præsidia regis Persei haberent, eos pri-
 'mo quoque tempore domum revocarent.' Cretensibus cum
 hoc responso dimissis, Chalcidenses vocati; ³³ quorum legatio
 ipso introitu, ob id quod Mictio ^c princeps eorum pedibus cap-
 tus lectica est introlatus, ultimæ necessitatis extemplo visa
 res: ³⁴ in qua ita adfecto excusatio valetudinis, aut ne ipsi qui-
 dem petenda visa foret, aut data petenti non esset. Quum sibi
 nihil vivi reliquum, præterquam linguam ad deplorandas patri-
 æ suæ calamitates, præfatus esset, exposuit civitatis primum
 suæ benefacta, et vetera, et ea, quæ Persei bello præstitissent
 ducibus exercitibusque Romanis: tum quæ primo C. Lucretius
 in populares suos prætor Romanus superbe, avare, crudeli-
 ter fecisset: deinde quæ tum cum maxime L. Hortensius
 faceret. Quemadmodum omnia sibi, etiam iis, quæ patiantur,
 tristiora, patienda esse ducant potius, quam se dedant Persi.
 'Quod ad Lucretium Hortensiumque adtineret, scire, tutius
 'fuisse claudere portas, quam in urbem eos accipere. ³⁵ Qui^d
 'exclusissent eos, Emathiam, Amphipolim, Maroneam, Ænum,
 'incolumes esse: apud se templa omnibus ornamentis compi-
 'lata; ³⁶ spoliataque sacrilegiis ^e C. Lucretium navibus An-
 'tium devexisse, libera corpora in servitutem abrepta, fortu-
 'nas sociorum populi Romani direptas esse, et quotidie diripi.
 'Nam, ex instituto C. Lucretii, Hortensium quoque in tectis
 'hieme pariter atque æstate navales socios habere, et domos
 'suas plenas turba nautica esse; versari inter se, conjuges, li-
 'berosque suos, ³⁷ quibus nihil neque dicere pensi, neque facere.'

Chalciden-
ses legati.

Querelæ de
Mag. Rom.

^b inter Gron.

^c Miction Gron. Crev.

^d Quæ Gron.

^e spoliataque sacri-

legii Crev.

³² *Intra præsidia regis*] Sic prima editio, teste Hearnio, melius quam, ut recentiores, *inter præsidia*. Vid. not. 40. ad l. xxxviii. c. 11.

³³ *Quorum legatio ipso introitu . . . ultimæ necessitatis extemplo visa res*] Hæc nobis pingue quiddam et inelegans redolet. Libenter legeremus, deleta voce legatio: *Quorum ipso introitu . . . ultimæ necessitatis extemplo visa res*: ita ut rō quorum penderet ap̄ his verbis ipso introitu.

³⁴ *In qua*] Quoniam ita affectus tamque male se habens, aut ipse peten-

dam non existimasset a civibus suis, aut petens non impetrasset, excusatione valetudinis, veniam hujus tam longi tamque laboriosi Chalcide Romam itineris.

³⁵ *Qui exclusissent eos*] Hæc est vetus lectio. Sigonius legi jussit *quæ*, propterea quod nomina urbium sequantur. Sed novum non est urbes poni pro civibus.

³⁶ *Spoliataque sacrilegiis*] Hanc Gronovii emendationem admittit in textum Clericus. Vulgo *spoliataque sacrilegiis*.

³⁷ *Quibus nihil neque dicere pensi, neque facere*] Lege cum Sigonio: *qua-*

VIII. Arcessere in senatum Lucretium placuit, ut disceperet coram, purgaretque sese. Ceterum multo plura præsens audivit, quam in absentem jacta erant; et graviore potentioresque accessere accusatores duo tribuni plebis, M'. 'Juventius Thalna et Cn. Aufidius. Ii non in senatu modo eum lacerarunt, sed in concionem etiam pertracto, multis objectis probris, diem dixerunt. Senatus jussu Chalcidensibus Q. Mænius prætor respondit: 'Quæ bene meritos sese, et ante, et in eo bello, quod geratur, de populo Romano dicant, ea et scire vera eos referre senatum, et, perinde ac debeant, grata esse. Quæ facta a C. Lucretio, fierique ab L. Hortensio prætoribus Romanis querantur; ea neque facta, neque fieri voluntate senatus, quem non posse existimare? qui sciat, bellum Persi, et ante Philippo patri ejus, intulisse populum Romanum pro libertate Græciæ: ³⁸ non ut ea a magistratibus sociis atque amicis paterentur. Literas se ad L. Hortensium prætorem daturos esse; quæ Chalcidenses querantur acta, ea senatui non placere: si qui in servitutum liberi venissent, ut eos conquirendos primo quoque tempore, restituendosque in libertatem curaret: sociorum navalium neminem, ³⁹ præter magistros, in hospitia deduci æquum censere.' Hæc Hortensio jussu senatus scripta. Munera binum millium æris legatis missa, et vehicula Mictioni ⁴⁰ publice locata, quæ eum Brundisium commode perveherent. C. Lucretium, ubi dies, quæ dicta erat, venit, tribuni ad populum accusarunt, multamque ⁴¹ decies centum millium æris dixerunt. Comitii habitis, omnes quinque et triginta tribus eum condemnarunt.

IX. In Liguribus eo anno nihil memorabile gestum. nam In Liguria nec hostes moverunt arma, neque consul in agrum eorum legiones induxit: et, satis explorata pace ejus anni, ⁴² milites duarum legionum Romanarum intra dies sexaginta; quam in provinciam venit, dimisit. sociorum nominis Latini exercitu mature in hiberna Lunam et Pisas deducto, ipse cum equitibus Galliæ provinciæ pleraque oppida adiit. Nusquam alibi, quam in Macedonia, bellum erat: suspec-

³⁸ M'. I. M. Crev. ³⁹ signum interrog. non post existimare sed post paterentur pos. Doez.

bus nihil neque dicere pensi sit, neque facere: quemadmodum supra l. XLIII. c. 23. Id illi, cui nihil pensi sit, facile esse.

³⁹ Non ut eo] Non ut Græci talia paterentur a magistratibus sociis atque amicis, qualia Chalcidenses ab Lucretio et Hortensio passi fuerant. Gronovius vult legi socii atque amici: quod fortasse elegantius videri possit.

⁴⁰ Præter magistros] Videntur hi magistri sociorum navalium iidem esse, ut interdum, ut supra l. XXI. c. 25.

navium magistri dicuntur: et dignitate gubernatoribus superiores erant, ut colligitur ex l. XLV. c. 42. infra.

⁴⁰ * Publicis locata] Publica populi Romani impensa præbita, certo pretio redemptoribus conducto.

⁴¹ Decies centum millium æris] Marcærum argenti Parisiensium 1562. unciarum 4.

⁴² Milites . . . dimisit] Hoc debetur Sigonio. Prius divisit.

U. C. 582.
A. C. 170.

Senatus
responsum.

Lucretium
damnatur.

In Liguria
nihil ges-
tum.

U. C. 582. tum tamen et Gentium Illyriorum regem habebant. itaque
 A. C. 170. et octo naves ornatas a Brundisio senatus censuit mittendas
 Res in Illy- ad C. Furium legatum Issam, qui cum præsidio duarum
 rico gestæ. Issensium navium insulæ præerat. duo millia militum in eas
 naves sunt inposita, quæ Q. Mænius prætor ex senatuscon-
 sulto in ea parte Italiæ, quæ objecta Illyrico est, conscrip-
 sit: et consul Hostilius Ap. Claudium in Illyricum cum
 quatuor millibus peditum misit, ut adcolas Illyrici ⁴³ tuta-
 rentur. qui, non contentus iis, quas adduxerat, copiis, auxi-
 lia ab sociis conrogando, ad octo millia hominum vario
 genere armavit: peragrataque omni ea regione, ad Lychni-
 dum Dassaretiorum consedit.

Ap. Clau-
 dius ab
 Uscanenai-
 bus cæsus.

X. Haud procul inde Uscana oppidum finium "plerumque
 Persei erat. decem millia civium habebat, et modicum, cus-
 todix caussa, Cretensium præsidium. Inde nuncii ad Clau-
 dium occulti veniebant: "Si propius copias admovisset, para-
 'tos fore, qui proderent urbem. Et operæ pretium esse, non
 'se amicosque tantum, sed etiam milites præda expleturum."
 Spes cupiditati admota ita oſcæcavit animum, ut nec ex
 iis, qui venerunt^b, quemquam retineret; nec obsides, pig-
 nus futuros furto et fraude agendæ rei, posceret; nec mit-
 teret exploratum; nec fidem acciperet. die tantum statuta
 profectus a Lychnido, duodecim millia ab urbe, ad quam
 tendebat, posuit castra. Quarta inde vigilia signa movit,
 mille ferme ad præsidium castrorum relictis: incompotiti,
 longo agmine effusi, infrequentes, quum nocturnus error
 dissiparet, ad urbem pervenerunt. Crevit negligentia, post-
 quam neminem armatum in muris viderunt. Ceterum, ubi
 primum sub jactu teli fuerunt, duabus simul portis erumpi-
 tur; et ad clamorem erumpentium ingens strepitus e muris
 ululantium mulierum cum crepitu undique æris: et
 incondita multitudo, turba inmixta servili, variis vocibus
 personabat. Hic tam multiplex undique objectus terror
 effecit, ne sustinere primam procellam eruptionis Romani
 possent. Itaque fugientes plures, quam pugnantes, inter-
 emti sunt: vix duo millia hominum cum ipso legato in
 castra perfugerunt. Quo longius iter in castra erat, eo plures
 fessos consecrandi hostibus copia fuit. Ne moratus
 quidem in castris Appius, ut suos dissipatos fuga colligeret,
 (quæ res palatis per agros saluti fuisset) ad Lychnidum
 protinus reliquias cladis reduxit.

XI. Hæc et alia, haud prospere in Macedonia gesta, ex
 Sex. Digitio tribuno militum, qui sacrificii caussa Romam

^b venerant Gron. Crev.

⁴³ Tutarentur] Magis placeret tu-
 taretur; nempe Ap. Claudius.

⁴⁴ * Plerumque] Hoc oppidum in

finibus Macedoniae et Illyrici positum,
 modo hujus, modo illius ditionis fue-
 rat; sed, ut plurimum, Macedonicæ.

venerat, sunt audita. Propter quæ veriti Patres, ne quæ U. C. 582, major ignominia acciperetur, legatos in Macedoniam, M. A. C. 170. Fulvium Flaccum, et M. Caninium Rebilum, miserunt, qui comperta, quæ agerentur, referrent: et ⁴⁵ ut A. Hostilius consul comitia consulibus subrogandis ita ediceret, uti mense Januario comitia haberi possent, et ut primo quoque tempore in urbem rediret. Interim ⁴⁶ M. Ræcio¹ prætori mandatum, ut edicto senatores omnes ex tota Italia (nisi qui reipublicæ causa abessent) Romam revocaret. Qui Romæ essent, ne quis ultra mille passuum ab Roma abesset². Ea, uti senatus censuit, sunt facta. Comitia consularia ⁴⁷ ante diem quintum Kalendas Septembres¹ fuere. Creati consules Comitia. sunt Q. Marcius Philippus iterum et Cn. Servilius Cæpio. post diem tertium prætores sunt facti C. Decimius, M. Claudius Marcellus, C. Sulpicius Gallus, C. Marcius Figulus, Ser. Cornelius Lentulus, P. Fonteius Capito. Designatis prætoribus præter duas urbanas, quatuor provinciæ sunt decretæ; Hispania, et Sardinia, et Sicilia, et classis. Legati ex Macedonia, exacto admodum mense Februario, redierunt. Status rerum in Macedonia. Hi, quas res ea æstate prospere gessisset rex Perseus, referebant, quantusque timor socios populi Romani cepisset, tot urbibus in potestatem regis redactis. ⁴⁸ Exercitum consulis ⁴⁹ infrequentem commeatibus vulgo datis ⁵⁰ per ambitionem ⁵¹ esse: culpam ejus rei consulem in tribunos militum, contra ⁵² illos in consulem conferre. Ignominiam, Claudii temeritate ⁵³ acceptam, ⁵⁴ elevare eos Patres acceperunt, qui perpaucos ⁵⁵ Italici generis, et magna ex parte tumultuario delectu ⁵⁶ conscriptos ibi milites amissos referebant. Consules designati, ubi primum magistratum inissent, de Macedonia referre ad senatum jussi: destinataeque provinciæ iis sunt Italia et Macedonia. Hoc anno intercalatum est: ⁵⁷ tertio

¹ Retio Gron. Crev.² abessent Gron.³ Februarius Doer.

⁴⁵ Ut A. Hostilius.... comitia.... ita ediceret, uti mense Januario comitia haberi possent] Vacat posterius illud comitia, ut observat recte Gronovius.

⁴⁶ M. Retio prætori mandatum] Ergo M. Retius prætor urbanus hoc anno fuit. Edicti hæcenus habent Retio. Pighius per diphthongum effert hoc nomen, Ræcio. Nobis consultius visum est eam sequi scripturam, quam reperimus l. xxvii. Livii, c. 36. ubi M. Retius, fortasse hujus prætoris pater, sic nominatur et scribitur.

⁴⁷ Ante diem quintum. Kalendas Septembres] Lege omnino cum Pighio Kalendas Februarias. Supra enim dicitur A. Hostilio imperatum, ita comitia consulibus subrogandis ediceret,

ut mense Januario haberi possent: et infra, post consulum prætorumque comitia, legati ex Macedonia exacto admodum mense Februario rediisse memorantur.

⁴⁸ * Per ambitionem] Per pravam indulgentiam, captandæ militum gratiæ causa.

⁴⁹ Elevare eos Patres acceperunt] Duo postrema verba dele cum Freinshemio et Gronovio. Sed nihil aliud novandum. Dicunt legati magnam esse cladem eam quæ Ap. Claudii temeritate accepta fuerat: eosque qui referebant perpaucos Italici generis in ea amissos, elevare ac minuere contra rei veritatem illius cladis ignominiam.

⁵⁰ Tertio die post Terminalia Ka-

U. C. 583. die post Terminalia Kalendæ intercalares fuere. Sacerdotes
A. C. 169. intra eum annum mortui, ⁵¹ L. Flaminius ** pontifices duo
decesserunt, L. Furius Philus et C. Livius Salinator. in lo-
cum Furii T. Manlium Torquatum, in Livii M. Servilium
pontifices legerunt.

Q. Marcio
II. Cn. Ser-
vilio Coes.
Exercitus.

XII. Principio insequentis anni quum consules novi Q. Marcus et Cn. Servilius de provinciis retulissent, primo quoque tempore aut comparare eos inter se Italiam et Macedoniam, aut sortiri placuit: priusquam id sors cerneret, in incertum, ne quid gratia momenti faceret, in utramque provinciam, quod res desideraret supplementi, decerni. In Macedoniam peditum Romanorum sex millia, sociorum nominis Latini sex millia: equites Romanos ducentos quinquaginta, socios trecentos. Veteres milites dimitti, ita ut in singulas Romanas legiones ne plus sena millia peditum, trecenti^m equites essent. Alteri consuli nullus certus finitus numerus civium Romanorum, quem in supplementum legeret. id modo finitum, ut duas legiones scriberet, quæ quina millia peditum et ducenos haberent, equites trecentos. ⁵² Latinorum^a major, quam collegæ, decretus numerus: peditum decem millia et sexcenti equites. quatuor præterea legiones scribi iussæ, quæ, si quo opus esset, educerentur. ⁵³ Tribunos his^c, non permissum, ut consules facerent: populus creavit. Sociis nominis Latini sexdecim millia peditum, et mille equites imperati. Hunc exercitum parari tantum placuit, ut exiret, si quo res posceret. Macedonia maxime

^m trecenti Gron.

^a Peditum Latinorum Ead.

^c iis Crev.

lende Intercalares fuere] *Terminalia*, festus dies dei Termini, de quo vid. not. 12. ad l. i. c. 55. celebrabantur septimo Kal. Martias. *Kalendæ Intercalares* sunt Kalendæ mensis Intercalaris, de quo egimus ad l. i. c. 19. Ceterum hic aliqua est difficultas. Etenim intercalatum esse semper postridie Terminalia colligi videtur ex Varrone, l. v. de Lingua Lat. et ex Macrobio, l. i. Sat. c. 13. Itaque Puteaneus existimat, libro de Bissexto, c. 2. legendum hic esse *postridie Terminalia*. Sed 'si hic status et solennis fuit dies Kalendis Intercalaribus, ita ut nulla unquam ea in re varietas fuerit, quid attinebat id a Livio notari? Dodwellus Dissert. x. de Cyclis Rom. Sect. 19. et seq. suspicatur, præeunte aliquatenus Macrobio, diem unum a Pontificibus per hunc annum exemptum fuisse, qui dies nunc redditur, ut plenum sit annui orbis spatium, et interponitur inter Terminalia, et Kalendas Intercalares. Quia autem id non semper accidebat, imo hic præter

solitus intercalandi morem fiebat, ideo notatur a Livio.

⁵¹ *L. Flaminius augur*] Adiecit Sigionius nomen sacerdotis, quo prædicitum fuisse Flaminiū existimat. Nempe l. xxv. c. 2. L. Flaminius fit augur in locum P. Furii Philii. Sed deest etiam nunc hoc loco nomen ejus qui in Flamini locum successit.

⁵² *Latinorum major*] Olim peditum Latinorum. Gronovius deleri jussit vocem peditum, quæ male huc ex subsequente versu immigrat.

⁵³ *Tribunos his*] Malletus his. Sensus est: in has quatuor legiones non a consulibus tribuni, sed a populo dati sunt. Nempe initio belli Macedonici, tertio ante hunc anno, permissum fuerat consulibus prætoribusque, ut eo anno tribunos militum facerent. Vid. l. xlii. c. 31. Id et duobus annis qui secuti sunt, videtur esse servatum, nisi quod in his quatuor legionibus, de quibus modo actum est, jussu populi usurpare voluit, et tribunos militum suffragiis creare.

curam præbebat. in classem mille socii navales cives Romani libertini ordinis, ex Italia*^p scribi jussi; totidem ut ex Sicilia scriberentur: et, cui ea provincia evenisset, mandatum, ut eos in Macedoniam, ubicumque classis esset, deportandos curaret. In Hispaniam tria millia peditum Romanorum in supplementum, trecenti equites decreti. Finitus ibi quoque in legiones militum numerus, peditum quina millia, trecenti et triceni^q equites. Et sociis imperare prætor, cui Hispania obvenisset, jussus quatuor millia peditum, et trecentos equites.

U. C. 583.
A. C. 169.

XIII. Non sum nescius, ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere vulgo nunc credant, ⁵⁴ neque nunciari ⁵⁵ admodum nulla^r prodigia in publicum, neque in annales referri. ceterum et mihi, vetustas res scribenti, nescio quo pacto, ⁵⁶ antiquus fit animus; ⁵⁷ et quædam religio tenet, quæ illi prudentissimi viri publice suscipienda censuerint, ea pro dignis habere, quæ in meos annales referam. Anagnina duo prodigia eo anno sunt nunciata; facem in cælo ^{Prodigia.} conspectam, et bovem feminam locutam publice ali. Minuturnis quoque per eos dies ⁵⁸ cœli ardentis species affulserat. Reate imbri lapidavit. Cum in arce Apollo triduum ac tres noctes lacrimavit. in urbe Romana duo æditui nunciarent, alter, in æde Fortunæ anguem jubatum a compluribus visum esse: alter, in æde ⁵⁹ Primigeniæ Fortunæ, quæ in colle est, duo diversa prodigia; palmam in area enatam, et sanguine interdium pluisse. Duo non suscepta prodigia sunt, alerum quod in privato loco factum esset, palmam enatam inpluvio suo T. Marcius Figulus nunciabat: alterum, quod in loco peregrino, Fregellis in domo L. Atrei hasta, quam filio militi emerat, interdium plus duas horas arsisse, ita ut nihil ejus ambureret ignis, dicebatur. Publicorum prodigiorum caussa ⁶⁰ libri a decemviris aditi; quadra-

^p nota lacuna ahest Gron. Crev. ^q trecenti et triginta Ead. ^r ulla Crev. Doer.

⁵⁴ Neque nunciari admodum ulla prodigia] Sic edidit obsecutus Gronovio Claricus. Vulgari habent manifestum mendum, nulla.

⁵⁵ Admodum] Fere.

⁵⁶ Antiquus fit animus] Quædam editiones sit. Sed vetustiores, et ea quæ quæ ab Hearnio adornata est, id habent quod edidimus.

⁵⁷ Et quædam religio tenet . . . pro dignis habere] Videtur legendum esse potius indignis. Religioni enim ea habere dicimur, quæ avertemur, quæ favore aut fieri volumus, non ea quæ preceptamus. Sic l. v. c. 23. Jovis Atreique equis equiparari dietatorem in religionem etiam trahebant. Et Ter.

Heaut. II. l. 16. religio est dicere.

* Si quis tamen vulgatam lectionem tueri velit, habet quo nitatur exemplum e l. x. Liviano, c. 37. Vid. ibi not. 55.

⁵⁸ Cœli ardentis species affulserat] Gronovius mallet effulserat, ut l. xli. c. 21. Tres simul soles effulserunt.

⁵⁹ Primigeniæ] Olim Primigenæ. Correxerit Gronovius.

⁶⁰ Libri a decemviris aditi . . . et addiderunt] Locus fractus, quem hoc modo restituit Gronovius: Libris decemviri aditis, quadraginta majoribus hostiis quibus diis consules sacrificarent, ediderunt, et uti. Verbum ediderunt hac in re solenne est, nec potest dubi-

U. C. 583.
A. C. 169.

ginta majoribus hostiis quibus Diis consules sacrificarent, et addiderunt⁵¹, uti supplicatio fieret, cunctique magistratus circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificarent, populusque coronatus esset. Omnia, uti decemviri⁶¹ præierunt, facta.

Censores.

XIV. Censoribus deinde creandis comitia edicta sunt. petierunt censuram principes civitatis, C. Valerius Lævinus, L. Postumius Albinus, P. Mucius Scævola, M. Junius Brutus, C. Claudius Pulcher, Ti. Sempronius Gracchus. Hos duos censores creavit populus Romanus. Quum delectus habendi major, quam alias, propter Macedonicum bellum cura esset, consules plehem apud senatum accusabant, ⁶² quod et juniores non responderent. Adversus quos ⁶³ C. Sulpicius et M. Claudius tribuni¹ plebis causam egerunt. 'Non consulibus, sed ambitiosis consulibus, delectum difficilem esse. ⁶⁴ neminem invitum militem ab iis fieri. ⁶⁵ Id ita ut esse scirent et Patres conscripti, prætores, ⁶⁶ quibus et vis imperii minor et auctoritas esset, delectum, si ita senatui videretur, perfecturos esse.' Id prætoribus ⁶⁷ magna Patrum * non sine sugillatione consulum, mandatum est. Censores, ut eam rem adjuvarent, ita in concione edixerunt, 'Legem censui censendo dicturos esse, ut, ⁶⁸ præter commune omnium civium jusjurandum, hæc adjurarent: Tu minor annis sex et quadraginta es, tuque ex edicto C. Claudii, T. Sempronii censorum ad delectum prodito: et, quòtiescumque delectuserit, ⁶⁹ quem hic censores magistratum habebunt², si miles factus non eris, in delectu prodibis.' Item, quia fama erat, multos ex Mace-

Delectus a
prætoribus
habitus.

⁵¹ et addiderunt, l. ediderunt, et, Rup.

¹ tribuni l. prætores Doer. Rup.

² his censoribus magistratus habebunt Crev.

tari quin ita Livius scripserit. Cetera etsi haud dubie mentem Livii expriment, nec possunt longe abire ab ejus scriptura, habent tamen aliquid densius quodammodo et quasi confertius, quam solet Livius.

⁶¹ * Præierunt] Vid. not. 8. ad iv. 21.

⁶² Quod et juniores] Superest rō et, aut plura deunt.

⁶³ C. Sulpicius et M. Claudius tribuni] Imo prætores. Ii et supra, c. 11. memorantur inter prætores hujus anni; et hic, ideo quia prætores sunt, postulatur ut delectus cura mandetur prætoribus; et, perfecto a prætoribus delectu, jubentur c. 15. ex his quas scripsissent legionibus, quas videretur, consuli dare. Scripta haud dubie fuit vox prætores per duas litteras PR. unde librarii pro solita oscitantia, maxime quia sequebatur continuo vox plebis, fecerunt TB. id est, tribuni. Hæc fere Perizonius.

⁶⁴ Neminem invitum militem ab iis fieri] Sic probant Sulpicius et Marcellus ambitiosos esse consules, qui metu offensionum neminem militare invitum cogerent.

⁶⁵ * Id ita ut esse] Ut patres Conscripti quoque scirent id ita esse.

⁶⁶ Quibus et vis imperii minor et auctoritas esset] Quorum et minor potestas, et minor dignatio esset. In imperio est vis cogendi: auctoritas venerationem conciliat. Supra l. i. c. 7. Evander tum ea . . . auctoritate magis quam imperio regebat loca.

⁶⁷ Magna Patrum consensione] Ultimam vocem adjecit Sigonius, ut manum locum expleret.

⁶⁸ Præter commune . . . jusjurandum] Vid. not. 14. ad l. i. c. 42.

⁶⁹ Quem his censoribus magistratum habebunt] Sic emendavit Gronovius. Vetus lectio omnino corrupta erat, quem hic censores magistratum habebunt.

donicis legionibus, incertis comitatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse, edixerunt de militibus, P. Ælio, C. Popillio consulibus, postea eos consules in Macedoniam scriptis, 'Ut, qui eorum in Italia essent, intra dies triginta, censi prius apud sese, in provinciam redirent. qui in patris aut avi potestate essent, eorum nomina ad se ederentur. Missorum quoque causas sese cognituros esse: et, quorum ante emerita stipenda ⁷⁰ gratiosa missio sibi visa esset, eos milites fieri iussuros.' Hoc edicto literisque censorum per fora et conciliabula dimissis, tanta multitudo juniorum Romanam convenit, ut gravis urbi turba insolita esset.

XV. Præter delectum eorum, quos in supplementum mitti oportebat, quatuor a C. Sulpicio prætore scriptæ legiones sunt, intraque undecim dies delectus est perfectus. Consules deinde sortiti provincias sunt. nam prætores propter jurisdictionem maturius sortiti erant. Urbana C. Sulpicio, peregrina C. Decimio obtigerat, Hispaniam M. Claudius Marcellus, Siciliam Ser. Cornelius Lentulus, Sardiniam P. Fonteius Capito, classem C. Marcius Figulus erat sortitus. Consulum Cn. Servilio Italia, Q. Marcio Macedonia obvenit. Latinisque actis, Marcius extemplo est profectus. Cæpione deinde referente ad senatum, quas ex novis legionibus duas legiones secum in Galliam duceret, decrevere Patres, ut C. Sulpicius, M. Claudius prætores ex his, quas scripsissent, legionibus, quas videretur, consuli darent. ⁷¹ Indigne patiente ⁷² prætorum arbitrio consulem subjectum, dimisso senatu, ad tribunal prætorum stans postulavit, ex senatusconsulto destinarent sibi duas legiones. ⁷³ prætores consuli in eligendo arbitrium fecerunt. Senatum deinde censores legerunt: M. Æmilius Lepidus princeps ab tertiis jam censoribus lectus. Septem e senatu ejeti sunt. In censu accipiendo populi milites ex Macedonico exercitu, qui quam multi absissent ab signis, census docuit, in provinciam cogebant: ⁷⁴ causas stipendiis ⁷⁵ missorum cognoscebant: et, cujus nondum justa missio visa esset, ita iurandum adigebant: ⁷⁶ 'Ex tui animi sententia, tu ex edicto C. Claudii, Ti. Sempronii censorum in provinciam Macedoniam redibis, quod sine dolo malo facere poteris?'

Provincia-
rum sorti-
tio.

Censura.

⁷⁰ *patiens Crev.*

⁷¹ *add. [nondum emeritis] Ead.*

⁷⁰ *Gratiosa*] Gratiae data non juri.

⁷¹ *Indigne patiente*] Et hoc a Gronovio est. Vulgo *patiente*, quæ vox volentem efficiebat orationem.

⁷² *Prætores consuli . . . arbitrium fecerunt*] Lege omnino, ut Gronovius jubet, *consulis*. Sic enim amat loqui Livius. Supra l. xxvii. c. 8. *Senatus populi potestatem fecit*.

⁷³ *Causas stipendiis [nondum emeritis] missorum*] Sic videtur legi debere. Supra, c. 14. *et quorum ante emerita stipendia gratiosa missio sibi visa esset*.

⁷⁴ *Ex tui animi sententia*] Vere et ex animo promittis te etc. Vid. not. 66, ad l. xxii. c. 53.

U.C. 583.
A. C. 169.
Cens. ob-
fendunt
ordinem
equestrem.

XVI. In equitibus recensendis tristis admodum eorum atque aspera censura fuit: multis equos ademerunt.⁷⁵ in ea re^a quum equestrem ordinem offendissent, ⁷⁶ flammam invidiæ addecere edicto, quo edixerunt, 'Ne quis eorum, qui Q. Fulvio, A. Postumio censoribus publica vectigalia aut ⁷⁷ ultro tributa conduxissent, ⁷⁸ ad hastam suam accederet, sociusve aut adfinis ejus conductionis esset.' Sæpe id querendo veteres publicani quum impetrare nequissent ab senatu, ut modum potestati censoriæ inponerent, tandem tribunum plebis P. Rutilium, ex rei privatiæ contentione iratum censoribus, patronum cauesse nacti sunt. ⁷⁹ Clientem libertinum parietem in Sacra via adversus ⁸⁰ ædes publicas ⁸¹ demoliri jusserant^a, quod publico inædificatus esset, adpellati a privato tribuni. quum præter Rutilium nemo intercederet, censores ⁸² ad pignora capiendi miserunt, multamque pro concione privato dixerunt. ⁸³ Hinc^b contentione orta, quum veteres publicani se ad tribunal contulissent, rogatio repente sub unius tribuni nomine promulgatur: 'Quæ publica vectigalia, ultro tributa C. Claudius et Ti. Sempronius locassent, ea rata locatio ne esset. de integro locarentur, et ut omnibus redimendi et conducendi promiscue jus esset.' Diem ⁸⁴ ad ejus rogationem concilio tribunus plebis dixit. qui postquam venit, ut censores ad dissuadendum processerunt, Graccho dicente, silentium fuit. quum Claudio obstreperetur, audientiam facere præconem jussit. ⁸⁵ Eo facto, advocatam a se concionem tribunus questus, et in ordinem se coactum, ex Capitolio, ubi erat concilium, abiit. Postero die ingentes tu-

Tr. Pl.
diem iis
dixit.

^a re del. Gron.

^a jusserunt Ead.

^b Hic Ead.

⁷⁵ In ea re] Adjecimus vocem re, qua carent Gronovianæ editiones, ex auctoritate primæ editionis, quam secutus est quoque Sigonius.

⁷⁶ Flammam invidiæ addecere edicto] Odium in se equestis ordinis magis inflammavere. Videlicet publicani ex equestri ordine erant.

⁷⁷ Ultro tributa] Vid. not. 70. ad l. XXXIX. c. 44.

⁷⁸ Ad hastam suam] Ad locationem suam. Vid. not. 86. ad XXIV. 18.

⁷⁹ Clientem libertinum] Merito judicat Gronovius legendum esse *Hujus*, nempe Rutilii, clientem; vel Clientem ejus.

⁸⁰ Ædes publicas] Haud satis liquet, quid fuerint ædes illæ publicæ. An quales sunt apud nos *Maisons*, ou *Hôtels de Ville*?

⁸¹ Demoliri jusserant]. Sic prima editio, teste Hearnio. Recentiores jusserunt, minus commode.

⁸² Ad pignora capiendi] Vid. not. 70. ad l. III. c. 38. supra.

⁸³ Hinc contentione orta] Mendose in recentioribus editis legitur hic.

⁸⁴ Ad ejus rogationem] Sic dicit Livius ad ejus rogationis rogationem, quomodo dixisset ad eam rogationem rogandam. Rogatio est quicquid ad populum fertur. Promulgabatur rogatio, quum in publico scripta proponeretur per trinumidum inspicienda et veranda ab iis quibuscunque collibisset. Rogabatur tum, quum de ea populus in suffragium mittebatur.

⁸⁵ Eo facto advocatam a se concionem] Nimirum tribunus habebat illam concionem et concilio præerat, non censor. Quum igitur pro potestate jussisset Claudius præconem audientiam facere, videbatur vocasse concionem a tribuno, id est, concionis moderamen abstulisse a tribuno et sibi vindicasse.

multus ciere. ⁸⁶ Ti. Gracchi primum bona consecravit, quod in multa pignoribusque ejus, qui tribunum adpellasset, intercessioni non parendo, ⁸⁷ se in ordinem coëgisset. C. Claudio diem dixit, quod concionem ab se avocasset, et ⁸⁸ utrique censori perduellionem se judicare pronuntiavit, diemque comitiis a C. Sulpicio prætore urbano petiit. Non recusantibus censoribus, qui minus ^c primo quoque tempore judicium de se populus faceret, in ante dies octavum et septimum Kalendas Octobres comitiis perduellionis dicta dies. Censores extemplo in atrium Libertatis adscenderunt: et, ibi signatis tabellis publicis, clausoque tabulario, et dimissis ⁸⁹ servis publicis, negarunt, se prius quidquam publici negotii gesturos, quam judicium populi de se factum esset. Prior Claudius caussam dixit: et, quum ⁹⁰ ex duodecim centuriis equitum octo censorem condemnassent, multæque aliæ primæ classis, extemplo principes civitatis in conspectu populi, annulis aureis positis, vestem mutarunt, ut supplices plebem circumirent. Maxime tamen sententiam vertisse dicitur Ti. Gracchus, quod, quum clamor undique plebis esset, periculum Graccho non esse, conceptis verbis juravit, si collega damnatus esset, non exspectato de se judicio, comitem exsilii ejus futurum. Adeo tamen ad extremum spei venit reus, ut octo centuriæ ad damnationem defuerint. Absoluto Claudio, tribunus plebis negavit se Gracchum morari.

XVII. Eo anno, postulantiibus Aquileiensium legatis, ⁹¹ ut numerum colonorum augeret, mille et quingentæ familiæ ex senatusconsulto scriptæ, triumvirique, qui eas dedu-

^c quo minus Gron. Crev.

⁸⁶ Ti. Gracchi . . . bona consecravit] Bonorum Q. Metelli, Cn. Lentuli, etc. hoc modo a tribunis plebis consecratorum mentionem facit Cic. pro Domo, n. 123. et seqq. Ea consecratio fiebat in concione, certo quodam verborum carmine, fuculoposito, et adhibito tibicine. Ejus hanc vim esse volebat is qui bona alicujus consecraverat, ut bona illa alicui deo, puta Cereri, jam sacra essent, ac proinde nullum ad profanum usum vetri possent, inque ea jus omne amitteret is qui illa antea possederat. Sed ad irritum cadebant illæ minæ, et scenicæ illæ theatralesque bonorum consecrationes fraudi non erant possessoribus. Hæc omnia decet Cicero loco memorato.

⁸⁷ * Se in ordinem coegisset] Jus magistratus sui infregisset, ac secum valut cum privato egisset. Vid. not. 52. ad 111. 35.

⁸⁸ Utrique censori perduellionem se

judicare] Se judicare utrumque censorem perduellionis crimine teneri. Sed hoc judicium ratum esse non poterat, nisi populus suffragiis suis illud firmasset. Eodem fere modo multa dicebatur a magistratu, sed jubebatur a populo. Recens exemplum habes in Lucretio, supra c. 8. De perduellione vid. not. 85. ad l. i. c. 26.

⁸⁹ Servis publicis] Servi publici sunt ii qui, etsi nullius privati, at populi servi sunt. Tales servi ad tabularii ministeria præsto erant censoribus.

⁹⁰ Ex duodecim centuriis equitum] Imo octodecim. Tot enim instituit Ser. Tullius. Vid. supra l. i. c. 43.

⁹¹ Ut numerum colonorum augeret] Lege, ut numerus colonorum augeretur: vel in iis quæ præcedunt, postulantiibus a senatu Aquileiensium legatis.

Absolvuntur.

U. C. 583.
A. C. 169.
Legati
Rom. in
Græcia.

eerent, missi sunt, T. Annius Luscus, P. Decius Subulo, M. Cornelius Cethegus. Eodem anno C. Popillius et Cn. Octavius legati, qui in Græciam missi erant, senatusconsultum, Thebis primum recitatum, per omnes Peloponnesi urbes circumtulurunt, 'Ne quis ullam rem in bellum magistratibus Romanis conferret, præterquam quod senatus censuisset.' Hoc fiduciam in posterum quoque præbuerat, levatos se oneribusque⁸² in pensisque, quibus, alia aliis imperantibus, exhaurebantur. ⁸³ Achaico concilio Argis agitato, ⁸⁴ benigne locuti auditique, ⁸⁵ egregia spe futuri status fidissima gente relicta, in Ætoliam trajecerunt. Ibi nondum quidem seditio erat, sed ⁸⁶ omnia suspecta, criminumque inter ipsos plena. ob quæ obsidibus postulatis, neque exitu rei inposito, in Acarnaniam inde profecti legati sunt. ⁸⁷ Thyrii concilium legatis Acarnanes dederunt. Ibi quoque inter factiones erat certamen: quidam principum postulare, ut præsidia in urbes suas inducerentur adversus amentiam eorum, ⁸⁸ qui ad Macedonas gentem trahebant: pars recusare, ne, ⁸⁹ quod bello captis et hostibus mos esset, id pacatæ et sociæ civitates ignominia acciperent. Justa deprecatio hæc visa. Larissam ad Hostilium proconsulem (ab eo enim missi erant) legati redierunt. Octavium retinuit secum. Popillium cum mille ferme militibus in hiberna Ambraciam misit.

Persei ex-
peditio in
Illyricum.

XVIII. Perseus, principio hiemis egredi Macedonia finibus non ausus, ne qua in regnum vacuum inrumperent Romani, sub tempus brumæ, quum inexasuperabiles ab Thessalia montes nivis altitudo facit, occasionem esse ratus frangendi finitimorum spes animosque, ne quid, averso se in Romanum bellum, periculi subesset, quum a Thracia pacem Cotys, ab Epiro Cephalus repentina defectione a Romanis¹ præstarent, Dardanos recens domisisset bello, solum

⁸² oneribus Gron. Crev.

⁸² Achaico concilio Argis] Reponendum est Ægii, ex Polyb. Legat. 74.

⁸³ Benigne locuti] Sed magis ut servirent temporibus, quam ex animo. Etenim dicebantur, inquit Polybius, accusaturi Lyortam, et Archonem, et Polybium, tanquam alienos a populis Romani rebus. Id tamen facere non sunt ausi, quod nullam causam satis probabilem haberent, cur eos reos agerent.

⁸⁴ Egregia spe] Id est, in egregia spe futuri status. Ceterum, si hoc durius videtur, lege cum Mureto: Egregia spe . . . fulissima genti relicta.

⁸⁵ Omnia suspecta criminumque inter ipsos plena] Rem fusius exponit

Polybius, docetque criminationes illas inde ortas esse, quod hi ceteros contenderent haud sincera fide cum Romanis sentire; illi accusatores suæ calumniis in se grassari dicerent, quo potentioribus adlarentur.

⁸⁶ Thyrii] Nomen hujus urbis varie scribitur, Tyrrheum, Thyreum, Thyrium, Thyrium. Vide Cellar. Geogr. Ant. II. 13.

⁸⁷ Qui ad Macedonas gentem trahebant] Emendatio Gronovii. Olim ad Macedonicam.

⁸⁸ Quod bello captis et hostibus mos esset] Potius, quod bello captos et hostes mos esset, ut intelligatur accipere ignominia. GRONOVIIUS.

¹ Præstarent] Sic vetustiores editi:

infestum esse Macedoniæ latus, quod ab Illyrico pateret, U. C. 583. cernens, neque ipsis quietis Illyriis, et ² aditum præbentibus A. C. 169. Romanis, si domuisset proximos Illyriorum, Gentium quoque regem jam diu dubium in societatem perlici posse, cum decem millibus peditum, quorum pars phalangitæ erant, et duobus millibus levium armatorum, et quingentis equitibus profectus, Stuberam venit. Inde frumento complurium dierum sumto, jussoque adparatu obpugnandarum urbium sequi, tertio die, ³ ad Uscanam (⁴ Penestianæ terræ ea maxima urbs est) posuit castra: prius tamen, quam vim admo-veret, missis, qui tentarent nunc præfectorum præsidii, nunc oppidanorum animos. erat autem ibi cum juventute Illyriorum Romanum præsidium. Postquam nihil pacati referebant, obpugnare est adortus, et corona eam capere conatus est. quum sine intermissione interdiu noctuque alii aliis succedentes, ⁵ pars scalas muris, ignem portis inferrent, sustinebant tamen eam tempestatem propugnatores urbis; quia spes erat, neque hiemis vim diutius pati Macedonas in aperto posse, nec ab Romano bello tantum regi laxamenti fore, ut posset morari. Ceterum, postquam vineas agi, tur-resque excitari viderunt, victa pertinacia est. nam, præter-quam quod adversus vim pares non erant, ne frumenti quidem aut ullius alterius rei copia intus erat, ut in necopinata obsidione. Itaque quum spei nihil ad resistendum esset, C. Carvilius Spoletinus et C. Afranius a præsidio Romano missi, qui a Perseo peterent, primo, ut armatos suæque se-cum ferentes abire sineret; dein, si id minus impetrarent, vitæ tantum libertatisque fidem acciperent. Promissum id benignius est ab rege, quam præstitum. exire enim sua secum efferentibus jussis ⁶ primum arma ademît. his urbe egressis, et Illyriorum cohors, (quingenti erant) et Uscanenses se urbemque dederunt.

XIX. Perseus, præsidio Uscanæ inposito, multitudinem

et recte quidem. Pertinet enim hoc verbum ad Cotyn simul et Cephalum. Gronovianæ editiones mendose habent præteret.

² *Aditum præbentibus Romanis*] Quum Illyrii præberent aditum Romanis. Magis placeret quod Gronovius subjicit, *Romano*.

³ *Ad Uscanam....posuit castra*] Urbs illa, c. 10. supra, frustra tenta-tur ab Ap. Claudio, et in potestate Persei remanet. Quum hic igitur a Perseo oppugnetur, intelligendum est illam hoc temporis spatio in potestatem Romanorum venisse.

⁴ *Penestianæ terræ ea maxima urbs est*] Sic edidit Sigonius, et post eum

Hearnius, ut et placuit Gronovio. Alii *maxime*.

⁵ *Pars scalas muris, ignem portis*] Magis placeret cum eodem Gronovio legere: *scalas muris, pars ignem por-tis inferrent*. In priore enim potius, quam in posteriore membro omittere solet Livius vocem qui partitio signifi-catur. *Virgis cedi, alii securi subji-ci*. l. III. c. 37.

⁶ *Primum arma ademît*] Perspicuum est hic alterum orationis membrum excidisse, quod respondeat *q̃ primum*. Ex his quæ sequuntur apparet retentos esse a rege Romanos. Id hoc loco signifi-carat Livius.

U. C. 583. omnem deditorum, quæ prope numero exercitum æquabat,
 A. C. 169. Stuberam abducit. Ibi ⁷ Romanis, (quatuor millia autem
 hominum erant) præter principes, in custodiam civitatum
 divis, Uscanensibus Illyriisque venditis, in Penestiam exer-
 citum reducit ad Oæneum oppidum in potestatem redi-
 gendum. et alioqui opportune situm, et transitus ea est in
 Labeates, ubi Gentius regnabat. Prætereunti frequens cas-
 tellum, Draudacum nomine, peritorum quidam regionis
 ejus, 'nihil Oæneo capto opus esse,' ait, 'nisi et potestate et
 ' Draudacum sit. ' opportuni⁸ etiam ad omnia positum esse.'
 Admoto exercitu, omnes extemplo dederunt sese. Qua
 spe celeriore deditione erectus, postquam animadvertit,
 quantus agminis sui terror esset, undecim alia castella eo-
 dem metu in potestatem redigit. ad perpauca vi opus fuit,
 cetera voluntate data: et in his recepti mille et quingenti
 dispositi per præsidia milites Romani. Magno usui Car-
 vilii Spoletinus erat in colloquiis, dicendo, nihil in ipsos
 sævitum. Ad Oæneum preventum est, quod sine justa
 obpugnatione capi non poterat; et majore aliquanto, quam
 cetera, juventute, et validum oppidum mœnibus erat. et
 hinc amnis Artatus nomine, hinc mons præaltus et aditu
 difficilis cingebat. hæc spem ad resistendum oppidanis da-
 bant. Perseus, circumvallato oppido, aggerem a parte su-
 periore ducere instituit, cujus altitudine muros superaret.
 quod opus dum perficitur, crebris interim proeliis, quibus
 per excursiones et mœnia sua oppidani tutabantur, et opera
 hostium inpediebant, magna eorum multitudo variis casibus
 absumta est: et, qui supererant, labore diurno nocturnoque
 et vulneribus inutiles erant. Ubi primum agger injunctus
 muro est, et cohors regia, quos Nicatoras adpellant, trans-
 scendit, et scalis multis simul partibus inpetus in urbem est
 factus. puberes omnes interfecti sunt: conjuges liberosque
 eorum in custodiam dedit: prædæ alia militum cessere.
 Legatos ad
 Gentium
 Perseus
 mittit.
 Stuberam inde victor revertens ad Gentium legatos, Pleu-
 ratum Illyrium, exultantem apud se, et ⁹ Aputeum Mace-
 donem a Berœa, mittit. Iis mandat, ut exponerent æstatis
 ejus hiemisque acta sua adversus Romanos Dardanosque.
 adjicerent recentia in Illyrico hibernæ expeditionis opera.
¹⁰ hortarentur Gentium in amicitiam secum et cum Mace-
 donibus jungendam.

⁷ Romanis . . . præter principes, in
 custodiam civitatum divis] Principes
 nempe secum habuit, ut colligitur ex iis
 quæ dicuntur infra de Carvilio. Ceteros
 custodiendos per civitates divisit.

⁸ Opportunius etiam] Reposuimus
 veterem primæ editionis et Sigonii lec-

tionem, ab Hearnio testatam. Grono-
 vianæ editiones, opportunius enim.

⁹ Aputeum] Is Adeus a Polybio vo-
 catur, Legat. 76.

¹⁰ Hortarentur Gentium in amicitiam
 . . . jungendam] Magis placeret ad
 amicitiam.

XX. Hi, transgressi jugum Scordi montis, per Illyrici solitudines, quas de industria populando Macedones fecerant, ne transitus faciles Dardanus in Illyricum aut Macedoniam essent, Scodram labore ingenti tandem pervenerunt, Lissi rex Gentius erat. eo adcati legati, mandata exponentes, benigne auditi sunt: qui responsum sine effectu tulerunt: ^{Gentius pecuniam-} 'Voluntatem sibi non deesse ad bellandum cum Romanis: ce- ^{poscit.} terum ad conandum id, quod velit, pecuniam maxime deesse.' Hæc Stuberam retulere regi, tum maxime captivos ex Illyrico vendenti. Extemplo iidem legati, addito Glancia ex numero custodum corporis, remittuntur, sine mentione pecuniæ, qua una barbarus inops impelli ad bellum poterat. Ancyram inde populatus Perseus, in Penestas rursum exercitum reducit: firmatisque Uscanæ, et circa eam per omnia castella, quæ receperat, præsidiiis, in Macedoniam sese recipit.

XXI. L. Coelius, legatus Romanus, præerat Illyrico: qui, moveri non ausus, quum in iis locis rex esset, post profectionem demum ejus conatus in Penestis Uscanam recipere, a præsidio, quod ibi Macedonum erat, cum multis vulneribus repulsus, Lychnidum copias reduxit. Inde post dies paucos M. Trebellium Fregellanum cum satis valida manu in Penestas misit ad obsides ab his urbibus, quæ in amicitia cum fide permanserant, accipiendos. Procedere etiam in Parthinos (ii quoque obsides dare pepigerant) jussit: ab utraque gente ¹¹ sine tumultu exigi. Penestarum obsides Apolloniam, Parthinorum ¹² Dyrrachium (tum Epidamni magis celebre nomen Græcis erat) missi. Ap. Claudius acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens, Phanotem Epiri castellum adortus obpugnare, et auxilia Athamanum Thesprotorumque, præter Romanum exercitum, ad sex milia hominum secum adduxit: neque operæ pretium fecit, Cleva, qui relictus a Perseo erat, cum valido præsidio defendente. Et Perseus, ¹³ in Elimeam profectus, et circa eam exercitu lustrato, ¹⁴ ad Stratum, vocantibus Epirotis, ducit. Stratus validissima tum urbs Ætolie erat. sita est

Res gestæ a-
Rom. in Il-
lyricis.

Perseus ad
Stratum r.

¹¹ Sine tumultu exigi] Placet conjectura Gronovii, exacti.

¹² Dyrrachium (tum Epidamni magis celebre nomen] Duplici nomine urbs illa Dyrrachium et Epidamnus vocabatur. Magis celebre tum erat apud Græcos Epidamni nomen.

¹³ In Elimeam profectus, et circa eam exercitu lustrato] Quod hic dicitur de exercitu circa Elimeam lustrato melius conveniret urbi, quam regioni. Et revera in Elymiotide re-

gione urbs est Elyma, sive Ely mæa. Itaque legendum est sine præpositione *Elymeam profectus*, vel *ad Elymeam profectus*.

¹⁴ Ad Stratum vocantibus Epirotis] Ex iis quæ sequuntur, videtur legendum esse potius *Ætolis*. Namque Stratus urbs *Ætolie* est: traditur per Archidamum principem *Ætolorum*: denique rex ubi ad Stratum accessit, exspectat effusos omnibus portis *Ætolos* in fidem suam venturos.

U. C. 583. super Ambracium sinum, prope amnem Acheloum. Cum
 A. C. 169. decem millibus peditum eo profectus est et equitibus trecentis: quos pauciores propter angustias viarum et asperitatem duxit. Tertio die quum pervenisset ad Citium montem, vix transgressus propter altitudinem nivis, locum quoque castris ægre invenit. Profectus inde, magis quia manere non poterat, quam quod tolerabilis aut via aut tempestas esset, cum ingenti vexatione, præcipue jumentorum, altero die ad templum Jovis, quem Nicæum vocant, posuit castra. Ad Arachthum inde flumen, itinere ingenti emenso, retentus altitudine amnis, ¹⁵ mansit. Quo spatio temporis ponte perfecto, traductis copiis diei progressus iter, ¹⁶ obvium* Archidamum principem Ætolorum, per quem ei Stratus tradebatur, habuit.

XXII. Eo die ad finem agri Ætoli castra posita. Inde altero die ad Stratum perventum: ubi, prope Acheloum amnem castris positus, quum exspectaret, effusos omnibus portis Ætolis in fidem suam venturos, clausas portas, atque ipsa ea nocte, qua venerat, receptum Romanum præsidium cum C. Popillio legato invenit. Principes, qui præsentis Archidami auctoritate compulsi regem arcessierant, obviam egresso Archidamo segiores facti, locum adversæ factioni dederant ad Popillium cum mille peditibus ab Ambracia arcessendum. In tempore et Dinarchus, præfectus equitum gentis Ætolorum, cum sexcentis peditibus et equitibus centum venit. Satis constabat, eum, tamquam ad Persea tendentem, Stratum venisse: mutato deinde cum fortuna animo, Romanis se, adversus quos venerat, junxisse. Nec Popillius securior, quam debebat esse, inter tam mobilia ingenia erat. claves portarum custodiamque murorum suæ extemplo potestatis fecit: Dinarchum Ætolosque cum juventute Stratorum in arcem per præsidii speciem amovit. Perseus, ab imminentibus superiori parti urbis tumulis tentatis conloquiis, quum obstinatos atque etiam telis procul arcentes videret, quinque millia passuum ab urbe trans Petitarum amnem posuit castra. Ibi consilio[†] advocato, quum Archidamus ¹⁷ Epirotarumque transfugæ retinerent, Mace-

Stratum intrant Romani.

Regreditur Perseus.

* obviam Gron.

† consilio Crev.

¹⁵ Mansit. Quo spatio temporis? Profecto hic aliquid deest. Ut enim hæc structa sunt, necesse est omnino ut Livius indicaverit, quodnam fuerit illud spatium temporis, quo mansit rex ad Arachthum.

¹⁶ Obvium Archidamum . . . habuit] Sic habet, Hearnio teste, prima editio; melius quam, ut vulgatæ nunc,

obviam.

¹⁷ Epirotarumque transfugæ] Hi procul dubio erant ex factione Cephalii, de quo supra c. 18. et ideo dicuntur transfugæ, quia quum primo ab Romanis stetissent, ab iis postea defecerant. Nisi forte hic quoque legendum est Ætolorum.

donum principes non pugnandum cum infesto tempore anni U. C. 583.
 censerent, nullis præparatis com meatibus; quum inopiam A. C. 169.
 prius obsidentes, quam obsessi, sensuri essent, ¹⁸ maxime
 quod hostium haud procul inde hiberna erant; territus in
 Aperantiam castra movit. Aperantii eum, propter Archi-
 dami magnam in ea gente gratiam auctoritatemque, con-
 sensu omnium acceperunt: is ipse cum octingentorum mil-
 litum præsidio his est præpositus.

XXIII. ¹⁹ Rex cum ^s minore vexatione jumentorum ho-
 minumque, quam venerat, in Macedoniam rediit. Appium
 tamen ²⁰ ab obsidione Phanotis fama ducentis ad Stratum
 Persei submovit. Clevas, cum præsidio inpigrorum juve-
 num insecutus, sub radicibus prope inviis montium ad mille
 hominum ex agmine inpedito occidit, ad ducentos cepit.
 Appius, superatis angustiis, in campo, quem Elæona^h vo-
 cant, stativa dierum paucorum habuit. Interim Clevas,
 adsumto ²¹ Philostrato, qui Epirotarum gentem habebat, in
 agrum Antigonensem transcendit. Macedones ad depopu-
 lationem profecti; Philostratus cum cohorte sua in insidiis
 loco obscuro consedit. in palatos populatores quum erupis-
 sent ab Antigonea armati, fugientes eos persequentes effu-
 sius in vallem inessam ab hostibus præcipitant. ibi ad
 mille occisis, centum ferme captis, ubique prospere gesta re,
 prope stativa Appii castra movent, ne qua vis sociis suis ab
 Romano exercitu inferri possit. Appius, nequidquam in
 his locis terens tempus, dimissis Chaonumque, et si qui
 alii Epirotæ erant, præsidiis, cum Italicis militibus in Illy-
 ricum regressus, per Parthinorum socias urbes in hiberna
 militibus dimissis, ipse Romam sacrificii causa rediit. Per-
 seus ex Penestarum gente mille pedites, ducentos equites
 revocatos, Cassandriam, præsidio ut essent, misit. Ab
 Gentio eadem adferentes redierunt. nec deinde alios tque
 alios mittendo tentare eum destitit, quum adpareret, quan-
 tum in eo præsidii esset; nec tamen impetrare ab animo
 posset, ²² ut impensam in rem maximi ad omnia momenti
 faceret ****.

^s cum l. non Gron. Crev.

^h Eleona Eaed.

¹⁸ * *Maxime quod*] Eo maxime ter-
 ritus, quod hostium haud procul inde
 hiberna erant.

¹⁹ *Rex non minore vexatione*] Olim
 cum minore. Emendavit Gronovius ex
 Freinshemii sententia.

²⁰ *Ab obsidione Phanotis*] Scribe
 Phanotes. Est enim Φανότη. GRONO-
 VIUS.

²¹ *Philostrato, qui Epirotarum gen-
 tem habebat*] Hoc obscurum est; et

auget mendii suspicionem id quod se-
 quitur: *Philostratus cum cohorte sua*.
 An enim Epirotarum gens contribui
 poterat in unam cohortem? Legere
 possumus hic *Epirotarum transfugas*,
 si recte illi nominati sunt c. præce-
 denti.

²² *Ut impensam in rem maximi ad
 omnis momenti faceret*] Hic asteris-
 cum apposuerat Sigonius, quod ea quæ
 de Olonico Hispano in epitome hujus

U. C. 583. libri traduntur, ad Clondicum Bastar-
narum duces a Livio nominatum l.

A. C. 169.

XL. c. 58. retulerit : quem in Pæonia
fecisse aliquem motum existimavit, et
ibi interemptum esse. Ea igitur quæ
ad illum Clondicum spectarent, hic
excidisse putavit. Sed quum multo
probabilior sit, ut supra annotavimus,
de Olonico conjectura Gronovii, qui
illum eundem esse cum Flori Salondi-
co arbitratus est, nulla satis idonea ra-

tione videtur motus esse Sigonius, ut
mutilum hic esse librum arbitraretur.
Dujatius Sigonii auctoritate motus
credidit et ipse hic aliquid excidisse,
inseruitque hoc loco rogationem a Vo-
conio promulgatam et perlatam de
coërcendis mulierum hereditatibus,
Sed de lege Voconia egerat Livius l.
XLI. ut apparet ex epitome illius libri.
Credimus igitur nihil ex fine hujus li-
bri XLIII. periisse.

EPITOME LIBRI XLIV.

Q. MARCIUS Philippus per invios saltus penetravit in Macedoniam, compluresque urbes occupavit. Rhodii misere legatos Romam, ¹ minantes, se Perseo auxilio futuros, nisi populus Romanus cum eo pacem atque amicitiam jungeret. indigne id latum. Quum id bellum L. Æmilio Paulo, sequentis anni consuli iterum, mandatum esset, ² Paullus, in concione precatus, ut, quidquid diri populo Romano inmineret, in domum suam converteretur, et in Macedoniam profectus, vicit Persen, totamque Macedoniam in potestatem redegit. Antequam configeret, ³ C. Sulpicius Gallus tribunus militum prædixit exercitui, ne miraretur, quod luna nocte proxima defectura esset. Gentius quoque rex Illyriorum, quum rebellasset, ab Anicio prætore victus, venit in deditionem, ⁴ et cum uxore, et liberis, et propinquis, Romam missus est. Alexandria legati a Cleopatra et Ptolemæo regibus venerunt, quærentes de Antiocho rege Syriæ, quod his bellum inferret. Perses, sollicitatis in auxilium Eumene rege Pergami, et Gentio rege Illyriorum, quia his pecuniam, quam promiserat, non dabat ⁵ ab iis relictus est.

¹ Minantes se Perseo auxilio futuros, nisi pop. Rom. cum eo pacem atque amicitiam jungeret] Hæc est unius codicis a Gronovio inspecti scriptura; quæ quum expeditissima sit, Clericus eam in editione sua representavit, quod ejus exemplo nos itidem hic facimus. In vulgata lectione aliquid erat vitii: minantes, ut Perseo essent auxilio, nisi populus Romanus. .conjungeret.

² Paullus in concione precatus, ut] Hanc precationem fecit Paullus, non antequam proficisceretur ad bellum, sed devicto Perseo, quum jam secundo cursu Italiam tenuisset. Vid. infra l. XLV. c. 41. et Val. Max. v. c. 10. Itaque hic fallitur auctor epitomes. Ceterum in hac periodo formanda secuti sumus auctoritatem trium membrarum

a Gronovio laudatarum, quibus assentitur Campanus, nisi quod supra domum suam, quemadmodum vulgati, præfert. Vulgo precatus est, et supra domum suam, et vicit Perseum.

³ C. Sulpicius Gallus tribunus militum] Nihil horum comparebat in libris; sed ea inseruit ex historia fide Sigonius. Non enim Paullus, sed Sulpicius ille Gallus hunc Lunæ defectum prædixisse memoratur tum Livio ipsi infra, c. 37. tum Val. Max. l. VIII. c. 11.

⁴ Et cum uxore] Deest copulativa in Gronovianis editionibus, operarum, ut videtur, incuria.

⁵ Ab eis relictus est] Ab Eumene scilicet, et Gentio. De Eumene nulla est difficultas. De Gentio vid. not. 38. ad c. 26. hujus libri.

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLIV.

U. C. 583.
A. C. 169.

Marcus
Cos. et
Marcus
prætor tra-
jiciunt in
Græciam.

PRINCIPIO veris, quod hiemem eam, qua hæc gesta sunt, insecutum est, ab Roma profectus Q. Marcius Philippus consul ¹ cum quinque millibus (² quod in supplementum legionum secum trajecturus erat) Brundisium pervenit. M. Popillius consularis ³ et alii pari nobilitate adolescentes tribuni militum in Macedonicas legiones consulem secuti sunt. Per eos dies et C. Marcius Figulus prætor, cui classis provincia evenerat, Brundisium venit: et simul ex Italia profecti, Corcyram altero die, tertio Actium Acarnaniæ portum tenuerunt. Inde consul, ad Ambraciam egressus, itinere terrestri petit Thessaliam. Prætor, superato Leucata, Corinthium sinum invectus, et Creüsæ relictis navibus, terra et ipse per mediam Bœotiam diei unius expedito itinere Chalcidem ad classem contendit. Castra eo tempore A. Hostilius in Thessalia circa Palæpharsalum habebat; sicut nulla re bellica memorabili gesta, ita ⁴ ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite, et sociis cum fidelibus, et ab omni genere injuriæ defensis. Audito successoris adventu, quum arma, viros, equos cum cura ⁵ inspexisset, ornato exercitu obviam venienti consuli processit. Et primus eorum congressus ex dignitate ipsorum ac Romani nominis, ⁶ et in rebus deinde gerendis*. Proconsul enim

¹ Cum quinque millibus] Deest profecto hic aliquid. Numerus enim absolute et per se, non adjecta re quæ numeretur, stare in oratione non potest. Sed et numerus ipse hoc loco videtur vitiatum esse, quum supra l. XLIII. c. 12. decreverit senatus in supplementum Macedonici exercitus perditum Romanorum sex millia, sociorum nominis Latini sex millia: equites Romanos ducentos quinquaginta, socios trecentos.

² Quod in supplementum] Dele cum Gronovio voculam in, et lege quod supplementum.

³ Et alii pari nobilitate adolescentes] Et alii pari nobilitate, sed non pari ætate, quippe adolescentes, quum M. Popillius consularis esset, ac proinde maturæ jam ætatis.

⁴ Ad cunctam militarem disciplinam]

Ad cunctas militaris disciplinæ partes.

⁵ Inspexisset] Conjectura Manutii. Codex habuit inexistet.

⁶ Et in rebus deinde gerendis] Hunc locum sic explet Sigonius: et in rebus deinde gerendis summe utilis Philippo consuli fuit. Proconsul enim ad exercitum conversus, eum ad rem fortiter gerendam hortatus est, equos consuli tradito Romanos reversionis est. Sed quis dixerit eum summe utilem duci fuisse in rebus gerendis, qui tantummodo hortatus milites ad rem fortiter gerendam statim abierit? Omittimus inelegantiam dictionis, et geminatas odiosæ voces. Nobis non libet hæriolari in re omnino obscura. Mens Livii ex reliquiis ejus non satis apparet, ut eam expiscari posse videamur; nec alii auctores adjuvant. Locum ergo mutilum relinquimus.

ad exercitum **. Paucis post diebus consul concionem U. C. 583. apud milites habuit. orsus a ⁷ parricidio Persei perpetrato A. C. 196. in fratrem, cogitato in parentem, ⁸ adjecit, 'post scelere partum' regnum, veneficia, cædes, latrocinio nefando petitum 'Eumenem, injurias in populum Romanum, direptiones sociarum urbium contra foedus, ea omnia quam Diis quoque invisa essent, sensurum in exitu rerum suarum. Favere enim pietati fideique Deos, per quæ populus Romanus ad tantum fastigii venerit.' Vires deinde populi Romani, jam terrarum orbem complectentis, cum viribus Macedoniae, exercitus cum exercitibus comparavit. 'Quanto majores Philippi Antiochique opes non majoribus copiis fractas esse?'

II. Hujus generis adhortatione accensis militum animis, consultare de summa gerendi belli coepit. Eo et C. Marcius prætor a Chalcide, classe accepta, venit. Placuit, non ultra morando in Thessalia tempus terere, sed movere extemplo ⁹ castra, atque pergere inde in Macedoniam: et prætorem dare operam, ut eodem tempore classis quoque invectur hostium litoribus. Prætoře dimisso, consul, ⁹ menstruum jusso milite secum ferre, profectus decimo post die, quam exercitum acceperat, castra movit: et, unius diei progressus iter, convocatis itinerum ducibus, ¹⁰ quum, exponerent in consilio, jussisset, quæ quisque ducturus esset; submotis iis, ¹¹ quam potissimum peteret, retulit ad consilium. Aliis per Pythium placebat via: aliis per Cambunios montes, quæ priore anno duxerat Hostilius consul: aliis præter Ascuridem paludem. Restabat ¹² aliquantum viæ communis: itaque in id tempus, quo prope divortium itinerum castra posituri erant, deliberatio ejus rei differtur. in Perrhæbiam inde ducit, et inter Azorum et Dolichen stativa habuit ad consulendum rursus, quam potissimum capesseret viam. Per eosdem dies Perseus, quum adpropinquare hostem sciret, quod iter petiturus esset ignarus, omnes saltus insidere præsidii statuit. In jugum Cambu-

Cos. in Macedonia contendit.

Perseus adiutus occupat.

* extemplo del. Crev.

⁷ Parricidio . . . cogitato in parentem] Nihil ea de re antes memoravit Livius.

⁸ Adjecit, post scelere partum regnum, veneficia] Adjecit consul veneficia, cædes, aliaque facinora consecuta scelere partum a Perseo regnum. Vulgo aliter distinguitur hic locus: adjecit post, scelere partum regnum, veneficia. Nostra interpunctio elegantiorē efficit sensum.

⁹ Menstruum] Cibariorum quantum in mensem satis esset.

¹⁰ Quum exponerent in consilio jussisset] Merito Gronovius legi jubet exponere.

Intellige eos, id est, duces itinerum.

¹¹ Quam potissimum peteret] Sigonius suspicatur excidisse viam. Gronovius existimat Livium voluisse illam vocem huc intelligendo referri ex sequentibus, aliis per Pythium placebat via. Malumus illam repetere ex præcedentibus, quæ, nempe via, quisque ducturus esset.

¹² Aliquantum viæ communis] Aliquantum viæ, quæ pariter ad Pythium, ad Cambunios montes, ad Ascuridem paludem duceret.

U. C. 583. niorum montium (Volustana ipsi vocant) ¹³ decem millia.
 A. C. 169. levis armaturæ juvenum cum duce Asclepiodoto mittit: ad
 castellum, quod super Ascuridem paludem erat, (Lapathus
 vocatur locus) Hippias tenere saltum cum duodecim millium
 Macedonum præsidio jussus. Ipse cum reliquis copiis primo
 circa Dium stativa habuit. deinde, adeo ut obtorpuisse inops
 consilii videretur, cum equitibus expeditis ¹⁴ litore nunc He-
 racleum, nunc Philan percurrerebat, eodem inde cursu Dium
 repetens.

Macedo-
 niam ingre-
 ditur Mar-
 cius.

III. Interim consuli sententia stetit eo saltu ducere,
¹⁵ ubi propter Octolophum diximus regis castra*. Præ-
 mitti tamen quatuor millia armatorum ad loca opportuna.
 præoccupanda placuit: quis præpositi sunt M. Claudius,
 Q. Marcius consulis filius. confestim et universæ copię se-
 quebantur. Ceterum adeo ardua et aspera et confragosa
 via fuit, ut præmissi expediti biduo quindecim millium pas-
 suum ægre itinere confecto castra posuerint: ¹⁶ turrin Eu-
 dieru, quem cepere, locum adpellant. Inde postero die
 septem millia progressi, tumulo ¹⁷ haud procul hostium cas-
 tris capto, nuncium ad consulem remittunt: 'perventum ad
 'hostem esse, loco se tuto et ad omnia opportuno conse-
 'disse; ut, quantum extendere iter posset, consequeretur.'
 Sollicito consuli, et propter itineris difficultatem, quod in-
 gressus erat, et eorum vicem, quos paucos inter media præ-
 sidia hostium præmiserat, nuncius ad Ascuridem paludem
 obcurrit. Addita igitur et ipsi fiducia est, conjunctisque co-
 piis, castra tumulo, qui tenebatur, qua aptissimum ad loci
 naturam erat, sunt adclinata. Non hostium modo castra,
 quæ paullo plus mille passuum aberant, sed omnis regio ad

¹³ Decem millia levis armaturæ juve-
 num] Dele otiosam vocem juvenum.
 Nisi forte illius loco fuit nomen gen-
 tis, quæcunque tandem illa sit: ut in
 altero præsidio, quocum mox Hippias
 dicitur jussus tenere saltum ad Lapa-
 thunta, diserte exprimitur illud fuisse
 duodecim millium Macedonum.

¹⁴ Littore] Magis placeret per littora,
 ut infra c. 4. Sed quum ad Dium per
 littora cum equitibus vagaretur rex. Li-
 benter quoque pro percurrerebat legere-
 mus currebat.

¹⁵ Ubi propter Octolophum diximus
 regis castra] Subjicit Sigonius Phi-
 lippi fuisse, et lectorem remittit ad l.
 xxxi. ubi revera reperitur pugna
 equestris ad Octolophum inter Philip-
 pum regem, et Sulpicium consulem Ro-
 manum. Sed si quis totam narratio-
 nem rerum a Sulpicio adversus Phi-
 lippum gestarum sedulo expendierit,
 facile animadvertet Octolophum libro

xxxii. memoratum ad occidentum Ma-
 cedoniæ latus situm fuisse, ac longe
 abfuisse ab Heracleo, et Phila, et Dio,
 quæ prima Macedoniæ oppida hic Mar-
 cio e jugis degresso occurrunt. Vel
 igitur duplex locus fuit qui Octolophi
 nomen haberet, alter in Dassaretis,
 alter in finibus Perrhæbiæ; vel hic
 mendum agnoscendum est. Quæ de-
 sunt, explere non tentamus. Tamen
 regem cujus hic mentio fit, potius Per-
 seæ fuisse credimus, quam Philippum.

¹⁶ Turrim Eudieru] Si nihil est in
 hoc nomine vitii, intellige Græcum
 esse vocabulum in patrio casu, εὐδιερὺ.
 Διεργὺς humidus. Itaque turris εὐδιερὺ
 dicta fuerit ab amoenitate et bonitate
 aquarum.

¹⁷ Haud procul hostium castris] Cas-
 tra illa hostium intellige præsidium Ma-
 cedonum cui præerat Hippias, ut patet
 ex c. seq.

Dium et Philan, oraque maris, late patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjicitur. Quæ res accendit militi animos, postquam summam belli, ac regias omnes copias, terramque hostilem tam e propinquo conspexerunt. Itaque quum alacres, protinus duceret ad castra hostium, consulem hortarentur; dies unus fessis labore viæ ad quietem datus est. tertio die, parte copiarum ad præsidium castrorum relicta, consul ad hostem ducit.

IV. Hippias nuper ad tuendum saltum ab rege missus erat: qui, ex quo castra Romana in tumulo conspexit, præparatis ad certamen animis suorum, venienti agmini consulis obviis fuit: et Romani expediti ad pugnam exierant, et hostes. levis armatura erat, promptissimum genus ad lacesendum certamen. Congressi igitur extemplo, tela coniecerunt. multa utrimque vulnera temerario incursu et accepta, et inlata: pauci utriusque partis ceciderunt. Irritatis in posterum diem animis, majoribus copiis atque infestis concursu ab illis, si loci satis ad explicandam aciem fuisset: jugum montis, in angustum dorsum cuneatum, vix ¹⁸ ternis ordinibus armatorum in fronte patuit. Itaque, paucis pugnantibus, cetera multitudo, præcipue qui gravium armorum erant, spectatores pugnae stabant. levis armatura etiam per amfractus jugi procurrere, et ab lateribus cum levi armatura ¹⁹ conserere, per iniqua atque æqua loca pugnam petere, ac, pluribus ea die vulneratis, quam interfectis, proelium nocte diremtum est. Tertio die egere consilio Romanus imperator: nam neque manere in jugo inopi. neque regredi sine flagitio, atque etiam periculo; ²⁰ sed cedenti ex superioribus locis instare hostis poterat: nec aliud restabat, quam audacter commissum pertinaci audacia, quæ prudens interdum in exitu est, corrigere. Ventum quidem erat eo, ut, si hostem similem antiquis Macedonum regibus habuisset consul, magna clades accipi potuerit. sed, quum ad Dium per litora cum equitibus vagaretur rex, et ab duodecim millibus prope clamorem et strepitum pugnantium audiret, nec auxit copias integros fessis submittendo, neque ipse, quod plurimum intererat, certamini adfuit: quum Romanus imperator, major sexaginta annis, et prægravis corpore, omnia militaria munera ipse impigre obiret. Egregie ad ultimum in audacter commisso perseveravit: et,

Levis prælia cum Macedonibus.

¹⁸ * Ternis ordinibus. . in fronte] Ordines hic intelligendi videntur introrsum porrecti, ita ut terni homines in fronte essent, quos sequebatur a tergo longus ordo suorum. Hinc paucitas pugnantium, mox a Livio notata.

¹⁹ Conserere] Manum, vel pugnam.

Alterutra vox profecto excidit.

²⁰ Sed cedenti . . . instare hostis poterat] Emendat Gronovius: Nam neque manere in jugo inopi, neque regredi sine flagitio, atque etiam periculo, si cedenti ex superioribus locis instaret hostis, poterat.

U. C. 583. Popillio relicto in custodia jugi, per invia transgressus, præmissis, qui repurgarent iter, Attalum et Misagenem, cum suæ gentis utrumque auxiliariis, præsidio esse saltum aperientibus jubet. ipse, equites impedimenta quæ se habens, cum legionibus agmen cogit.

Difficultas
itinerum.

V. Inenarrabilis labor descendentibus cum ruina jumentorum sarcinarumque. Progressis vixdum quatuor millia passuum nihil optabilius esse, quam redire, qua venerant, si possent. Hostilem prope tumultum agmini elephantis præbebant: qui, ubi ad invia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis maxime, incutiebat, donec traducendi eos ratio inita est. Per proclive, ²¹ sumpto fastigio, longi duo validi asseres ex inferiore parte in terra defigebantur, distantes inter se paulo plus, quam quanta belluæ latitudo est, in eos transversim incumbentes tigni, ad tricenos longi pedes, ut pons esset, injungebantur: humusque insuper injiciebatur, modico deinde infra intervallo similis alter pons: dein ^b tertius, et plures ex ordine, quarupes ²² abscissæ erant, fiebant. Solido procedebat elephas in pontem: cujus priusquam in extremum procederet, ²³ subcisis asseribus conlapsus pons, usque alterius initium pontis, prolabi eum leniter cogebat. alii elephantis pedibus insistentes, alii clunibus subsidentes, prolabebantur. ubi planities altera pontis exceperat eos, rursus simili ruina inferioris pontis deferebantur, donec ad æquiore vallem perventum est. ²⁴ Paulo plus septem millia die Romani processerunt; minimum pedibus itineris confectum. plerumque provolventes se simul cum armis aliisque oneribus, cum omni genere vexationis, processerunt: adeo ut ne dux quidem et auctor itineris inficiaretur, parva manu deleri omnem exercitum potuisse. Nocte ad modicam planiciem pervenerunt: neque, an infestus is locus esset, septus undique, cir-

^b dein l. inde Gron. Crev.

²¹ *Sumpto fastigio*] Longi duo asseres inter se adversi modica inclinatione demissi secundum superiorem partem, in terra ex inferiore parte defigebantur. Hic *fastigium* intelligitur *clivus*, propterea quod si quid in clivum devexum est, idem et in fastigium contrario sensu assurgit: eadem fere ratione, qua *altum* et *profundum* promiscue usurpantur. Itaque illi asseres intelligendi sunt triquetra fere forma fuisse, ita ut e tribus lateribus unum per proclive porrigeretur et acclinaretur secundum montem; alterum, nempe superius, modice inclinatam esset et leni fastigio devexum; tertium denique e terra, in qua ex inferiore parte defigebatur, as-

surgeret in rectum.

²² *Abscissæ*] Ex *abs* et *cedo* fit verbum *abacido*, *abacidi*, *abacinum*. Martialis, l. III. epigr. 66. *Abscidiit vultus emis uterque sacros*. *Abacido* diversum est verbum, licet ejusdem fere sensus. Atque hujus quidem participium *abacissus* frequentius nunc occurrit in editis. At observat Gronovius fere ubique in optimis et antiquissimis codicibus legi *abacinas*.

²³ * *Succisis asseribus*] Sive asserum fuleria.

²⁴ *Paulo plus septem millia die*] Per diem, et opponitur τῇ nocte, quod sequitur paulo post. Itaque nihil opus est hic inserere eo ante vocem *die*, quod voluerat Gronovius.

cumspiciendi spatium fuit. vix tandem ex insperato stabilem U. C. 583.
ad insistendum nactis locum postero quoque die in tam cava A. C. 169.
valle opperiri Popillium, ac relictas cum eo copias, necesse
fuit: quos et ipsos, quum ab nulla parte hostis terruisset, lo-
corum asperitas hostiliter vexavit. Tertio die conjunctis
copiis eunt per saltum, quem incolæ Callipeucen adpellant.
²⁵ quarto inde die per æque invia, sed adsuetudine peritius,
et meliore cum spe, quod nec hostis ²⁶ umquam^c adparebat,
et mari adpropinquabant, ²⁷ degressi^d in campos, inter ²⁸ He-
racleum et Libethrum posuerunt castra peditum: quorum
pars major tumulos tenebat. ii vallem, ²⁹ campi quoque par-
tem, ubi eques tenderet, amplectebantur.

VI. Lavanti regi dicitur nunciatum, hostes adesse. quo Persei pa-
nuncio quum pavidus exsiluisset ³⁰ e solio, ³¹ victum se sine vor
proelio clamitans proripuit; et, subinde per alia atque alia
pavida consilia et imperia trepidans, ³² duobus ex amicis
Pellam, alterum Asclepiodotum, ubi pecunia deposita erat,
ex præsiidiis revocat; omnesque aditus aperit bello. Ipse,
ab Dio ³³ auratis statuís omnibus raptim, ne præda hosti
essent, in classem congestis, ocius demigrare Pydnam co-
git: et, quæ temeritas consulis videri potuisset, quod eo
processisset, unde invito hoste regredi nequiret, eam ³⁴ non
inconsultam audaciam fecit. Duos enim saltus, per quos
inde evadere possent, habebant Romani: unum per Tempe
in Thessaliam, alterum in Macedoniam præter Dium; quæ
utraque regiis tenebantur præsiidiis. Itaque si dux intrepidu-
sus decem dies primam speciem adpropinquantis terroris
sustinuisset, ³⁵ neque receptus Romanis per Tempe in Thes-
saliam, neque commeatibus pervehendis eo patuisset iter.

et incredi-
bilis stupor.

^c *umquam* Crev.

^d *digressi* Gron. Crev.

²⁵ *Quarto inde die*] Olim legebatur
tertio, manifesto errore, quem sustulit
Sigonius.

²⁶ *Umquam*] Olim *umquam*. Mutavit
Sigonius.

²⁷ *Digressi*] Lege cum Sigonio, *de-*
gressi.

²⁸ *Heracleum*] Sic dedit Gronovius.
Antea *Heracetum*: corrupte.

²⁹ *Campi quoque*] Gronovius legi ju-
bet *campique*.

³⁰ *E solio*] Solium est pars balnei, in
qua quis sedens lavatur.

³¹ *Victum se . . . clamitans, proripuit*] Bis
intelligendum *se*, quamvis semel
exprimitur. Clamitans se victum esse,
se proripuit.

³² *Duobus ex amicis Pellam*] Hic
aliqua desunt, quæ ex c. 10. infra, et
ex Diodoro in Excerpt. Vales. suppleri
possunt in hunc fere modum. Duobus
ex amicis, Niciam proficisci jussit Pel-

lam, ubi pecunia deposita erat, et; quid-
quid ejus ibi nancisceretur, in mare
deficere: alterum, Andronium misit
Thessalonicam, ut navalia incenderet.
Simul Hipplam et Asclepiodotum ex
præsiidiis revocat. In eo tamen discre-
pat Diodorus a Livio, quod pro urbe
Pella nominat Phacum.

³³ *Auratis statuís*] Intellige insignem
illam turmam, Lysippi opus: id est,
statuas equestres viginti quinque, quas
Alexander fieri jusserat totidem fortis-
simorum virorum in pugna ad Grani-
cum occisorum.

³⁴ *Non inconsultam audaciam*] Hoc
debetur Sigonio. Antea, *non consul-*
tam.

³⁵ *Neque receptus Romanis per Tempe
in Thessaliam*] Quatuor postremæ voces
videntur huc immigrasse ex quarto ante
versu. Certe is nihil hic est opus.

U. C. 583. A. C. 169. Sunt enim Tempe saltus, etiamsi non bello fiat infestus, transitu difficilis. nam ³⁶ præter angustias per quinque milia, qua exiguum jumento onusto iter est, rupes utrinque ita abscisæ sunt, ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit. terret et sonitus et altitudo per mediam vallem fluentis Penei amnis. Hic locus, tam suapte natura infestus, per quatuor distantia loca ³⁷ præsidii regis fuit inessus. unum in primo aditu ad Gonnum erat: ³⁸ alterum Condylon castello inexpugnabili: tertium circa Lathunta, quem Characa adpellant: quartum viæ ipsi, qua et media et angustissima vallis est, inpositum, quam vel decem armatis tueri facile est. Intercluso per Tempe simul aditu comitatibus, simul reditu, ipsi montes, per quos descenderant, repetendi erant. ³⁹ quod ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus superiora cacumina hostibus, non poterant: et experta difficultas spem omnem incidisset. Supererat nihil aliud in temere commisso, quam in Macedoniam ad Dium per medios evadere hostes: quod, nisi Dii mentem regi ademissent, ipsum ingentis difficultatis erat. Nam quum Olympi radices montis paullo plus quam mille passuum ad mare relinquant spatium, cujus dimidium loci occupat ostium late restagnans Baphyri amnis, ⁴⁰ partem planitiæ aut Jovis templum, aut oppidum tenet; reliquum perexiguum fossa modica valloque claudi poterat, et saxorum ad manum silvestrisque materiæ tantum erat, ut vel murus objici, turresque excitari potuerint. Quorum nihil quum dispexisset cæcata mens subito terrore, ⁴¹ nudatis omnibus præsiidiis, patefactisque bello, ad Pydnam refugit.

VII. Consul, plurimum et præsidii et spei cernens in stultitia et segnitie hostis, remisso nuncio ad Sp. Lucretium Larissam, ut castella, relicta ab hoste, circa Tempe occuparet, præmisso Popillio ad explorandos transitus circa Dium, postquam patere omnia in omnes partes animadvertit, se-

³⁶ *Præter angustias*] Præterquam quod angusta via est per quinque milia, adeo ut exiguum onusto jumento iter sit, utrinque . . . Parum videntur convenire huic descriptioni ea quæ Plinius l. iv. c. 8. de eodem loco habet. *Tempe*, inquit, *quinque millium passuum longitudine, et ferme sesquijugeri latitudine, ultra vinum hominis attollentibus se dextra levæque leniter convexis jugis.*

³⁷ *Præsidii regis*] Malleus cum Gronovio regis. Sic enim solet Livius.

³⁸ *Alterum Condylon*] Idem Gronovius legendum existimat alterum,

nempe præsidium, ad Condylon. Castello intellige cum castello, vel in castello.

³⁹ *Quod ut furto fefellerant*] Quod ut fecerant fallentes furto Parsea Macedonasque, ita propalam facere non poterant, si tenuissent cacumen hostes. Transcenderant quidem illos saltus, quia fefellerant hostem: at idem facere non poterant palam et aperta vi, si hostis obstitisset.

⁴⁰ *Partem planitiæ*] Revocavit primæ editiones scripturam Gronovius, Vulgatæ habent *planities*.

⁴¹ *Nudatis omnibus præsiidiis*] Nudatis præsidio omnibus locis.

cundis castris pervenit ad Dium : metarique ⁴² sub ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, jussit. Ipse, urbem ingressus, sicut non magnam, ita exornatam ⁴³ publicis locis et ⁴⁴ multitudine statuarum, munitamque egregie, vix satis credere, in tantis rebus sine causa relictis non aliquem subesse dolum. Unum diem ad exploranda circa omnia moratus, castra movet : satisque credens, paratam frumenti copiam fore, eo die ad amnem nomine Mityn processit. Postero die progressus, Agassam urbem, tradentibus sese ipsis, recepit : et, ut reliquorum Macedonum animos sibi conciliaret, obsidibus contentus, sine praesidio relinquere se eis urbem, immunesque ac suis legibus victuros, est pollicitus. Progressus inde diei iter, ad Ascordum flumen posuit castra : et, ⁴⁵ quantum procederet longius a Thessalia, eo majorem rerum omnium inopiam sentiens, regressus ad Dium est ; dubitatione omnibus exempta, quid intercluso ab Thessalia patiendum fuisset, cui procul inde abscedere tutum non esset. Perseus, contractis in unum omnibus copiis ducibusque, increpare praefectos praesidiorum, ante omnes Asclepiodotum atque Hippiam : ab his dicere claustra Macedoniae tradita Romanis esse : cujus culpae reus nemo justius, quam ipse, fuisset. Consuli postquam ex alto conspecta classis spem fecit, cum commeatu naves venire, (ingens enim caritas annonae ac prope inopia erat) ab inventis jam portum audit, onerarias naves Magnesiae relictas esse. Incerto inde, quidnam agendum foret, (adeo sine ulla ope hostis quae adgraveret, cum ipsa difficultate rerum pugnandum erat) peropportune literae a Sp. Lucretio adlatæ sunt : castella se, quae super Tempe essent et circa Philan, tenere omnia, frumentique in iis et aliarum in usum rerum copiam invenisse.

Inopia laborat.

VIII. His magnopere lætus consul ab Dio ad Philan ducit, simul ut praesidium ejus firmaret, simul ut militi frumentum, cuius tarda subvectio erat, divideret. Ea profectio famam haudquaquam secundam habuit. nam alii, metu recessisse eum ab hoste, ferebant, quia ⁴⁶ manenti imperatori proelio dimicandum foret : alii ⁴⁷ ignarum, belli quae in dies fortuna novaret ; ut qui, obferentibus sese rebus, omisisset e manibus

Dium relinquit.

⁴² Sub ipso templo] Templum Jovis intellige, cujus sub finem c. praecedentis mentio facta est.

⁴³ Publicis locis] Qualia sunt fora, porticus, basilicae.

⁴⁴ Multitudine statuarum] Vid. not. 33. ad c. proxime praecedens : * et intellige, praeter illam amicorum turmam, quam Perseus in classem congesserat, aliarum quoque statuarum non mediocrem numerum in urbe Dio fuisse.

⁴⁵ Quantum procederet longius] Mu-

retus et Gronovius reponunt quanto. Sed quid vetat dici quantum longius, quemadmodum apud Plautum quam magis intendas vincula? Nimirum quantum regitur a praepositione secundum intellecta.

⁴⁶ Manenti imperatori] Vox imperatori omnino otiosa est.

⁴⁷ Ignarum belli quae] Magis placeret, mutato duarum vocum ordine, ignarum, quae belli in dies fortuna novaret. Aut certe sic exponendus locus, quasi

U. C. 583. ea, quæ mox repeti non possent. Simul enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut nunc^d tandem sentiret, recuperanda esse, quæ prius culpa amissa forent. Audita enim protectione consulis, regressus Dium, quæ disiecta ac vastata ab Romanis erant, reficit: pinnas mœnium decussas reponit, ab omni parte muros firmat: deinde quinque millia passuum ab urbe citra ripam Enipei amnis castra ponit; amnem ipsum, transitu perdifficilem, pro munimento habiturus. Fluit ex valle Olympi montis, æstate exiguus, hibernis idem incitatus pluviis: ⁴⁸ et supra rupes ingentes gurgitibus facit, et intra prorupta, in mare evolvendo terram, præaltas voragine, cavatoque medio alveo ripas utrimque præcipientes. Hoc flumine Perseus ⁴⁹ septum iter hostis credens, extrahere reliquum tempus ejus ætatis in animo habebat. Inter hæc consul a Phila Popillium cum duobus millibus armatorum Heracleum mittit. abest a Phila quinque millia ferme passuum, media regione inter Dium Tempeque, in rupe anni imminente positum.

Heracleum
obpugna-
tum.

IX. Popillius, priusquam armatos muris admovent, misit, qui magistratibus principibusque suaderent, fidem clementiamque Romanorum, quam vim, experiri mallent. nihil ea consilia moverunt, quia ignes ad Enipeum ex regis castris adparebant. Tum terra marique (et classis adpulsa ab litore stabat) simul armis, simul operibus machinisque, obpugnari coepti. Juvenes etiam quidam Romani, ludicro circensi ad usum belli verso, partem humillimam muri ceperunt. Mos erat tum, nondum hac effusione inducta ⁵⁰ bestiis omnium gentium circum complendi, varia spectaculorum conquirere genera: ⁵¹ nec, semel quadrigis, semel

^d tunc Gron. Crev.

hoc ordine collocatæ voces essent: qua de forma loquendi vid. not. 89, ad l. iv. c. 17. supra.

⁴⁸ Et supra rupes ingentes gurgitibus] Emenda ex Gronovii mente: Et supra rupes, ingentes gurgites facit, et infra, proruptam in mare evolvendo terram, præaltas voragine. Nempe intelligendum est rupibus in ipso alveo enatis cursum amnis impediri. Supra eas rupes tardatæ earum objectu aquæ ingentes gurgites faciunt. Infra eandem rupes vis aquarum per se ipsa proruit terram, et alveum magis ac magis cavat.

⁴⁹ Septum iter hostis] Melius hosti.

⁵⁰ Bestiis omnium gentium] Vult Fulvius Ursinus omnium generum. Potest tamen vulgata lectio retineri, ut recte monet Dujatius. Sensus est:

bestiis ex toto terrarum Orbe conquisitis. Nota est hæc Romanorum insania, tum ex multis aliis testimoniis, tum ex litteris Cælii ad Ciceronem, l. viii. Ep. Cic. ad Fam. * Fortasse erunt quibus placeat magis legere bestiis omnium generum.

⁵¹ Nec semel quadrigis] Gronovius scribendum existimat, et semel quadrigis: ut voluerit Livius, non ita multiplicatas esse olim, ut ævo suo, quadrigarum et desultorum missus; atque adeo, ut muneris tempus produceretur, conquisita esse varia spectaculorum genera. Gronovianæ emendationi prævivere Onofrius Panvinus, et Jul. Cæsar Bullingerus: quorum alter, l. i. de Ludis Circensibus, c. 9. alter libro de Circo ludisque Circensi-

desultore misso, vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat. Inter cetera sexageni ferme juvenes, interdum plures, ⁵² adparitoribus ^e ludi armati inducebantur. horum inductio ⁵³ in parte simulacrum decurrentis exercitus erat; ex parte ⁵⁴ elegantioris exercitii, quam militaris artis, propiorque gladiatorum armorum usum. ⁵⁵ Quum alios decursus edidissent motus, quadrato agmine facto, scutis super capita densatis, stantibus primis, secundis submissioribus, tertiis magis et quartis, postremis etiam genu nisis, fastigatam, sicut tecta ædificiorum sunt, testudinem faciebant. Hinc quinquaginta ferme pedum spatio distantes duo armati procurrebant, comminatique inter se, ab ima in summam testudinem per densata scuta quum evasissent, nunc velut propugnantes per oras extremæ testudinis, nunc in media inter se concurrentes, haud secus quam stabili solo persultabant. Huic testudini simillima parti muri admota, quum armati superstantes subissent, propugnatoribus muri fastigio altitudinis æquabantur: depulsisque iis, in urbem ⁵⁶ duorum signorum milites transcenderunt. Id tantum dissimile fuit, quod, et in fronte extrema, et ex lateribus, soli non habebant super capita elata scuta ne nudarent corpora; ⁵⁷ sed prætectæ pugnantium more. ita nec ipsos tela ex muro missa subeuntes læserunt, et testudini injecta imbris in modum lubrico fastigio innoxia ad imum labebantur. Et consul, capto jam Heracleo, castra eo promovit; tamquam Dium, atque, inde submoto rege, in Pieriam etiam progressurus. Sed, hiberna jam præparans, vias com meatibus subvehendis ex Thessalia muniri jubet, et eligi horreis opportuna loca tectaque ædificari, ubi diversari portantes commeatus possent.

X. Perseus, tandem ⁵⁸ a pavore eo, quo adtonitus fuerat, Pudet Per-sea pavoris sui.

* ab apparitoribus Gron.

bus, c. 50. hunc Livii locum allegantes, habent, Nam semel quadrigis: sive ex conjectura corrigerent locum, sive in suis Livii exemplaribus sic legerent. Qui sint desultores, docet ipse aliud agendo Livius, l. XXIII. c. 29. Numide . . . quibus desultorum in modum binis trahentibus equos inter acerrimam sæpe pugnam in recentem equum ex fesso armatis transsaltare mus erat. Denique hoc eodem loco Gronovius reposuit ex antiquis editis utrumque curriculum, quum recentiores mendose habeant utrumque circulum. Curriculum hic idem valet ac cursus.

⁵² Apparitoribus ludi] Sic legebatur in veteribus editis, teste Gronovio. Nuperi adjecerunt ab ante apparitoribus. Multum blanditur. Mureti coniec-

tura: interdum plures apparitoribus ludis.

⁵³ In parte . . . ex parte] Hæc sic dicta sunt, quomodo si iteraretur partim.

⁵⁴ Elegantioris exercitii, quam militaris artis] Expunge cum Gronovio vocem artis.

⁵⁵ Quum alios decursus edidissent motus] Malit Dujatius decursu: et merito quidem.

⁵⁶ Duorum signorum] Duorum manipulorum. Vid. not. 2. ad l. XXXIII. c. 1.

⁵⁷ Sed prætectæ] Reponit Lipsius prætectæ. Refertur enim ad scuta.

⁵⁸ A pavore . . . recepto animo, malle] Adjecit Sigonius voculam a, et legi iussit malle pro mallet.

U. C. 583. recepto animo, malle, imperiis suis non obtemperatum esse,
 A. C. 169. quam trepidans gazam in mare dejecti Pellæ, Thessalonicæ
 navalia jusserat incendi. Andronicus, Thessalonicam mis-
 sus, traxerat tempus, ⁵⁰ id ipsum quod accidit, poenitentiae
 relinquens locum. incautior Nicias Pellæ projiciendo ⁶⁰ pec-
 uniae partem, quod fuerat nactus: sed ⁶¹ in rem emendabi-
 lem visus lapsus esse, quod per urinatores omne ferme ex-
 tractum est. tantusque pudor regi pavoris ejus fuit, ut uri-
 natores clam interfici jusserit; deinde Andronicum quoque
 et Nician, ne quis tam dementis imperii conscius exsisteret.
 Inter hæc C. Marcius, cum classe ab Heracleo Thessaloni-
 cam profectus, et agrum pluribus locis, expositis per litora
 armatis, late vastavit, et procurentes ab urbe, secundis
 aliquot præliis, trepidos intra mœnia compulit. jamque
 ipsi urbi terribilis erat, ⁶² quum, dispositis omnis generis
 tormentis, non vagi modo circa muros, temere adpropin-
 quantes, sed etiam qui in navibus erant, saxis tormento
 emicantibus ⁶³ percutiebantur. Revocatis igitur in naves
 militibus, omissaque Thessalonicæ obpugnatione, Æniam
 inde petunt. quindecim millia passuum ea urbs abest, ad-
 versus Pydnam posita, fertili agro. Pervastatis finibus
 ejus, legentes oram, Antigoneam perveniunt. ibi, egressi in
 terram, primo et vastarunt agros passim, et aliquantum
 prædæ contulerunt ad naves. dein palatos eos adorti Mace-
 dones, mixti pedites equitesque, fugientes effuse ad mare
 persecuti, quingentos ferme occiderunt, et non minus cepe-
 runt. Nec aliud, quam ultima necessitas, quum recipere se
 tuto ad naves prohiberentur, animos militum Romanorum,
 simul desperatione alia salutis, simul indignitate, irritavit.
 Redintegrata in litore pugna est. adjuvare et, qui in navi-
 bus erant. Ibi Macedonum ducenti ferme cæsi; par nu-
 merus captus. Ab Antigonea classis profecta, ad agrum
 Pallenensem excensionem ad populandum fecit. Finium
 is ager Cassandrensiū erat, longe fertilissimus omnis oræ,

Variae urbes
 a Rom.
 stra ten-

⁵⁰ Idipsum quod accidit, poenitentiae relinquens locum] Scabra Gronovio videtur hæc oratio, non nobis. * Nulla hic erit difficultas, si in interpretando membrorum ordinem inverteris. † Poenitentiae relinquens locum, idipsum quod accidit, id est, quod quidem ipsum accidit, nempe ut regem poeniteret.

⁶⁰ Pecuniae partem, quod fuerat nactus] Et hunc locum Gronovius post Freinshemium conjecturis sollicitat. Nobis nihil videtur esse vitii. Pecuniae partem, scilicet id quod fuerat nactus.

⁶¹ In rem emendabilem lapsus esse] Potest tolerari vulgatum. Magis

tamen placeret, quod subjicit Gronovius, in errorem . . . emendabilem.

⁶² Quum dispositis omnis generis tormentis] Ab iis qui in urbe erant. * Tota periodus habere videtur aliquid obscuri propter nimiam brevitate. Sensus est: jamque ipsi urbi terribilis erat, quum subito conversa est rerum facies, dispositis super urbis muros tormentis, quibus Romani, et in agris, et in ipsis quoque navibus percutiebantur. Itaque abistere incepto coacti sunt.

⁶³ Percutiebantur] Luge percuterentur.

quam prætervecti fuerant. Ibi Eumenes rex, viginti tectis navibus ab Elea profectus, obvius fuit; et quinque missæ a Prusia rege tectæ naves. U. C. 583. A. C. 169.

XI. Hac virum accessione animus crevit prætori, ut Casandream obpugnaret. ⁶⁴ Condita est a Cassandro rege in ipsis faucibus, quæ Pallenensem agrum ceteræ Macedoniæ jungunt; hinc Toronaïco, hinc Macedonico septa mari. Eminet namque in altum lingua, in qua sita est: ⁶⁵ nec minus, quam in altum magnitudine Atho mons, excurrit, obversa in regionem Magnesiae duobus inparibus promontoriis; quorum majori Posideum est nomen, minori Canastræum. Divisus partibus obpugnare adorti: Romanus ad Clitas, quas vocant, munimenta, ⁶⁶ cervis etiam objectis, ut viam intercluderet, a Macedonico ad Toronaïcum mare perducit. ab altera parte ⁶⁷ euripus est: inde Eumenes obpugnabat. Romanis in fossa complenda, quam nuper objecerat Perseus, plurimum erat laboris. Ibi quærenti prætori, quia nusquam cumuli adparebant, quo regesta e fossa terra foret, ⁶⁸ monstrati sunt fornices: 'non ad eandem crassitudinem, qua veterem murum, sed simplici laterum ordine, structos esse.' Consilium igitur cepit, transosso pariete

⁶⁴ Condita est a Cassandro rege] Olim Potidea, teste Plinio, l. iv. c. 10. Illam deinde vel auxerat, vel instauraverat Cassander, et de suo nomine Casandream dixerat.

⁶⁵ Nec minus quam in altum magnitudine Atho mons excurrit] Prolixa et verbosa oratio, et quæ sapiat sarcinatoris manum. * Reseca vocem magnitudinem, et, levī traiectione verborum, emenda: nec minus in altum quam Atho mons excurrit.

⁶⁶ Cervis etiam objectis] Cervi erant ramosi trunci arborum, quos in terram ante fossam vallumque depangere et varie scribere solebant, ad obstruendum aut impediendum iter. Nomen habuerunt a similitudine cornuum cervi. Plura de iis vide apud Lips. l. II. Poliorcet. Dial. 2.

⁶⁷ Euripus] Intelligenda videtur fossa aliqua manu facta, quæ maris aquas acciperet. Nam tales fossæ Euripi apud antiquos nominabantur.

⁶⁸ Monstrati sunt fornices] Gronovius reponit monstratum est, atque etiam hanc emendationem Clericus in contextum admisit. Sed videtur antiqua lectio stare posse. Nimirum in iis quæ sequuntur, rati structos esse pondent a verbo dicebant, dictum est, intellecto, ex aolenni more Livii. Ceterum totius loci, qui ob nimiam brevi-

tatem sane perspicuus non est, hic fortasse sensus esse possit. Quærebat prætor, quo regesta e fossa terra esset. Monstrati sunt fornices, dictumque illos structos esse e terra quam e fossa egresserant, in lateres cocta. Quod ut probarent ii qui prætorem tota de re commonefaciebant, observabant illos fornices aliter structos esse ac veterem murum urbis, nec proinde eodem tempore. Fossa autem, ut supra annotatum est, nuper objecta fuerat a Perseo. Quum igitur fossa esset recens facta, fornices item recens structi, hoc argumento aliquatenus dicta firmabant. Prætori e re natum est consilium, ut fornium parietes simplici laterum ordine structos, quod facile factu erat, transfoderet, atque id sibi iter in urbem patefaceret. Restaret explicandum, ubi et quem ad usum structi illi fornices, et qui eorum pariete perfosso in urbem pateret via. Hæc non facile expeditum. Tantum observabimus fossam tunc completam non fuisse a Romanis. Itaque locus ubi perfossi sunt fornices, debuit esse citra fossam, si Romanos respicias. In ejusmodi locis non possumus non multum desiderare Polybium, qui ut militaris vir, et locorum peritus, et accuratissimus scriptor, omnia, ni fallit animus, diligentius exposuerat.

U. C. 583.

A. C. 169.

iter in urbem patefacere. fallere autem ita se posse, si, muros a parte alia scalis adortus, tumultu injecto, ⁶⁹ in custodiam ejus loci propugnatores urbis avertisset. Erant in praesidio Cassandreae, praeter non contemnendam juventutem oppidanorum, octingenti Agrianes, ⁷⁰ et duo millia Penestarum Illyriorum, ⁷¹ a Pleurato inde missi, bellicosum utrumque genus. His tuentibus muros, quum subire Romani summa viderentur, momento temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt. ⁷² quod si, qui irrupere, armati fuissent, extemplo cepissent. Hoc ubi perfectum esse opus militibus nunciatum est, clamorem alacres gaudio repente tollunt, aliis parte alia in urbem inrupturis.

XII. Hostes primum admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet. postquam patere urbem accepere praefecti praesidii Pytho et Philippus, ⁷³ pro eo, qui occupasset adgredi, opus factum esse rati, cum valida manu Agrianum Illyriorumque erumpunt: Romanosque, qui alii aliunde coibant convocabanturque, ut signa in urbem inferrent, incompósitos atque inordinatos fugant, persequunturque ad fossam: in quam compulsos ruina cumulant. sexcenti ferme ibi interfecti, omnesque prope, qui inter murum fossamque deprehensi erant, vulnerantur. Ita suo ipse conatu percussus praetor, segnior ad alia factus consilia erat: et ne Eumeni quidem, simul a mari, simul a terra adgredienti, quidquam satis procedebat. Placuit igitur utrique, custodiis firmatis, ne quod praesidium ex Macedonia intromitti posset, quoniam vis aperta non processisset, operibus mœnia obpugnare. Hæc parantibus his, decem regii lembi, ab Thessalonica cum delectis Gallorum auxiliariis missi, quum in salo stantes hostium naves conspexissent; ipsi, obscura nocte, simplici ordine, quam poterant proxime litus tenentes, intrarunt urbem. Hujus novi praesidii fama absistere obpugnatione simul Romanos regemque coegit. circumvecti promontorium, ad Toronen classem adpulerunt. Eam quoque obpugnare adorti, ubi

⁶⁹ In custodiam ejus loci] Quem scalis adoriretur.

⁷⁰ Et duo millia Penestarum] Sic dedit Sigonius, quum inveniret M millia: unde ille effecit MM. sive duo millia. Tamen l. XLIII. c. 23. dicitur Persus ex Penestarum gente mille pedes, ducentos equites... Cassandriam, praesidio ut essent, misisse.

⁷¹ A Pleurato inde missi] Pro inde, quod procul dubio vitiosum est, lege vel deinde, vel cum Gronovio eodem.

⁷² Quod si, qui irrupere] Nulli irrupere, ut constat ex c. seq. Neque

inermes id facere fuissent ausi, tanto vitæ periculo. Legit ergo Perizonius, quod si, qui irrumprent, armati fuissent: hoc sensu, si praesto fuissent armati, qui irrumprent in urbem. Nobis probabilius videtur quod Dujarius suggerit, qui perfodere, vel qui perrupere, nempe parietem.

⁷³ Pro eo] Antea Proco. Emendavit Freinshemius, adstipulante Gronovio. Rati opus factum a Romanis ei utile futurum, qui primus aggredi maturasset.

valida defendi manu animadverterunt, irrito incepto Deme- U. C. 583.
triadem petunt. Ibi quum adpropinquantes repleta moenia A. C. 169.
armatis vidissent, prætervecti ad Iölcon classem adpulerunt;
inde, agro vastato, Demetriadem quoque adgressuri.

XIII. Inter hæc et consul, ne segnis sederet tantum in agro hostico, M. Popillium cum quinque millibus militum ad Melibœam urbem obpugnandam mittit. Sita est in radicibus Ossæ montis, qua parte in Thessaliam vergit, opportune imminens super Demetriadem. Primus adventus hostium perculit incolas loci: conlectis deinde ex necopinato pavore animis, discurrunt armati ad portas ac moenia, qua suspecti aditus erant: spemque extemplo inciderunt, capi primo inpetu posse. Obsidio igitur parabatur, et opera obpugnationum fieri cœpta. Perseus, quum audisset, simul Melibœam a consulis exercitu obpugnari, simul classem Iölci stare, ut inde Demetriadem adgrederetur, Euphranorem quendam ex ducibus cum delectis duobus millibus Melibœam mittit. eidem imperatum, ut, si a Melibœa submovisset Romanos, Demetriadem prius occulto itinere intraret, quam ab Iölco ad urbem castra moverent Romani. Et ab obpugnatoribus Melibœæ, quum in superioribus locis repente adparuisset, cum trepidatione multa relicta opera sunt, ignisque injectus. ita a Melibœa abcessum est. Euphranor, soluta unius urbis obsidione, Demetriadem extemplo ducit. nec tum moenia modo, sed agros etiam ⁷⁴ confiderunt se a populationibus tueri posse: et eruptiones in vagos populatores non sine vulneribus hostium factæ sunt. Circumvecti tamen moenia sunt prætor et rex, situm urbis contemplantes, si qua parte tentare aut opere aut vi possent. Fama fuit, per ⁷⁵ Cydantem * Cretensem et Antimachum, qui Demetriadi præerat, tractatas inter Eumenem et Persea conditiones amicitiae. ab Demetriade certe abcessum est. Eumenes ad consulem navigat: gratulatus, quod prospere Macedoniam intrasset, Pergamum in regnum abit [†]. Marcus Figulus prætor, parte classis in hiberna Sciathum missa, cum reliquis navibus ⁷⁶ Oreum Boeotiae petit, eam urbem aptissimam ratus, unde exercitibus, qui in Macedonia, quique in Thessalia erant, mitti commeatus possent. De Eumene rege longe diversa tradunt. Si Valerio Antiati credas, nec classe adjutum ab eo prætorem esse, quum sæpe

* Cydam Crev.

† abijt Grœc. Crev.

⁷⁴ * Confiderunt] Observa primum omnino usitatum verbum, pro confisi sunt.

⁷⁵ Cydam] Sic Sigonius. Antea Cydantem.

⁷⁶ Oreum Boeotiae] Oreum urbs est

Eubœæ insulae, non Boeotiae. Lege ergo Oreum Eubœæ. Neque enim vitium est in nomine urbis, quum infra c. 30. Octavius prætor, qui Marcio successit, dicatur isse Oreum ad classem.

U. C. 583. eum literis arcessisset, tradit, ⁷⁷ nec cum gratia ab consule
A. C. 169. profectum in Asiam, indignatum, quod, ut iisdem castris
tenderet, permissum non fuerit. ne ut equites quidem Gal-
los, quos secum adduxerat, relinqueret, impetrari ab eo po-
tuisse. Attalum fratrem ejus et remansisse apud consulem,
et sinceram ejus fidem æquali tenore egregiamque operam in
eo bello fuisse.

Prusiæ et
Rhodiorum
legati.

XIV. Dum bellum in Macedonia geritur, legati Transal-
pini ab regulo Gallorum (Balanos ipsius traditur nomen;
gentis, ex qua fuerit, non traditur) Romam venerunt, polli-
centes ad Macedonicum bellum auxilia. Gratia ab senatu
actæ, muneraque missa, torquis aureus ⁷⁸ duo pondo, et pa-
teræ auræ quatuor pondo, equus phaleratus, armaque eques-
tria. Secundum Gallos Pamphyli legati coronam auream,
⁷⁹ ex viginti millibus Philippeorum factam, in curiam intule-
runt: petentibusque iis, ut id donum in cella Jovis optimi
maximi ponere, et sacrificare in Capitolio liceret, permissum.
benigneque amicitiam renovare volentibus legatis responsum,
et ⁸⁰ binum millium æris singulis missum munus. Tum ab
rege Prusia, et paullo post ab Rhodiis, de eadem re longe
aliter disserentes legati auditi sunt. utraque legatio de pace
reconcilianda cum rege Perseo egit. Prusiæ preces magis,
quam postulatio, fuere, profitentis, 'et ad id tempus se cum
' Romanis stetisse, et, quoad bellum foret, staturum. Cete-
' rum quum ad se a Perseo legati venissent de finiendo cum
' Romanis bello, et iis pollicitum depræcatorem apud senatum
' futurum; ⁸¹ petere, si possent inducere in animum, ut finiant
' iram, se quoque in gratia reconciliatæ pacis posse uti.' hæc
regii legati. Rhodii, superbe commemoratis erga populum
Romanum beneficiis, et pene victoriæ, utique de Antiocho
rege, majore parte ⁸² ad se vindicata, adjecerunt: 'Quum pax

Rhodiorum
superba
oratio.

⁷⁷ * Nec cum gratia ab consule pro-
fectum] Neque ita profectum ab con-
sule, ut integra esset inter illos gratia
et amicitia, sed cum mutua offensione.

⁷⁸ Duo pondo] Qui tres marcas nos-
trates, unciam unam pondo haberet.
Quatuor pondo. Sex marcas, uncias
duas.

⁷⁹ Ex viginti millibus Philippeorum]
Aureorum: qui quum singuli parva es-
sent didrachmo, sequitur viginti millia
nummorum Philippeorum redire ad 400.
libras Romanas pondo, marcas nostrates
625. Immane profecto pondus eti-
am detraxatur manus pretium. Sed
corona illa dicanda erat Jovi, et stabili
aede in Capitolio collocanda.

⁸⁰ Binum millium æris] Marcarum
argenti 3. unciae 1.

⁸¹ Petere, si possent] Lege cum Gronovio et petere, quod respondet iis
quæ precedunt, et pollicitum. Ultima
hujus periodi sic ab eo formantur: *se
quoque in gratia reconciliatæ pacis uti
ponerent*: id est, darent sibi locum in-
eundæ gratiæ apud Perseem, tanquam
paci reconciliatori. Hujus locutionis,
ponere in gratiam, vel in gratia, ex-
empla ex epistolis Ciceronis hic allegat
Gronovius. Unum afferemus e lib. v.
ad Att. ep. 11. *Apud Patronem te in
maxima gratia posui. Feci, ut mag-
nam tibi gratiam haberet Patro, osten-
dendo ei, te, quod desiderat, id mihi
vehementer commendasse.*

⁸² Ad se vindicata] Olim à se, Emendavit Sigonius.

‘inter Macedonas Romanosque esset, sibi amicitiam cum U. C. 563.
 ‘rege Perseo coeptam. eam se invitos, nullo ejus in se merito, A. C. 169.
 ‘quoniam ita Romanis visum sit in societatem se belli trahere,
 ‘interripuisse. Tertium se annum multa ejus incommoda
 ‘belli sentire. mari intercluso, inopia insulam premi, amissis
 ‘⁸³ maritimis vectigalibus atque commeatibus. Quum id
 ‘ultra pati non possent, legatos alios ad Persea in Macedo-
 ‘niam misisse, qui ei denunciarent, Rhodiis placere, pacem
 ‘eum componere cum Romanis: se Romam eadem nuncia-
 ‘tum missos. Per quos stetisset, quo minus belli finis fieret,
 ‘adversus eos quid sibi faciendum esset, Rhodios considera-
 ‘turos esse.’ Ne nunc quidem hæc sine indignatione legi
 audirive posse, certum habeo. inde existimari potest, qui
 habitus animorum audientibus ea Patribus fuerit.

XV. Claudius, nihil responsum, auctor est: tantum se-
 natusconsultum recitatum, quo Caras et Lycios liberos esse
 juberet populus Romanus, literasque extemplo ad utramque
 gentem * ⁸⁴ scirent indicatum mitti. Qua audita re, princi-
 pem legationis, cujus magniloquentiam vix curia paullo ante
 ceperat, contruisse. Alii responsum esse tradunt, ‘Populum
 ‘Romanum et principio hujus belli haud vanis auctoribus
 ‘compertum habuisse, Rhodios cum Perseo rege adversus
 ‘republicam suam occulta consilia inisse: et, si id ante
 ‘dubium fuisset, legatorum paullo ante verba ad certum re-
 ‘degisse: et plerumque ipsam se fraudem, etiamsi initio
 ‘cautior fuerit, detegere. Rhodios ⁸⁵ nuncio in orbe terra-
 ‘rum arbitria belli pacisque agere: ⁸⁶ Deorum nutu arma
 ‘sumturos positurosque Romanos esse. jam non Deos fœde-
 ‘rum testes, sed Rhodios habituros. ⁸⁷ Itane tandem iis
 ‘pareatur, exercitusque de Macedonia deportentur? Visuros

Castigatio
 ferocias
 Rhodiorum.

⁸³ * *Maritimis vectigalibus æque commeatibus*] Maritima vectigalia sunt por-
 toria, et aliæ mercedes quæ in publicum
 redigebantur ex mercibus importatis in
 insulam. Maritimi commeatus, quæ-
 cunque mari invehuntur ad usum com-
 moditatemque vitæ.

⁸⁴ *Scirent indicatum*] Hæc corrupta
 esse cuius apparet. Sigonius legen-
 dum putat ut *scirent*: id est, ut Rhodii
 scirent rem indicatam esse Lyciis et
 Caribus. Sed hoc nobis frigidum et ob-
 scurum videtur. Magis inclinât sen-
 tentia ut credamus rã *scirent indicatum*
 ab aliquo emendatore esse, qui deprava-
 tam aliquatenus veterem scripturam
 tactus magis fœdaverit; Liviumque
 scripsisse: *Litterasque extemplo ad ut-
 ramque gentem et senatusconsultum mitti.*
 Nempe mos est sæpe testatus Livio, ut
 litteræ alicujus magistratus cum senatus-
 consulto mittantur. Sic l. xxvi. c. 15.

*litteras a Catpurnio prætor Fulvio et
 senatusconsultum tradidit.*

⁸⁵ *Nuncio*] Uno nuncio per Otham
 terrarum misso. Sic Cio. pro *Legis*
Manil. n. 11. *tot civium Romanorum*
millibus uno nuncio atque uno tempore
neratis.

⁸⁶ *Duorum nutu*] Magis placeret
 eorum, nempe Rhodiorum: siquidem in
 duobus orationis membris, precedenti
 et sequenti, amara punguntur ironia
 Rhodii, quæ perit, si legimus *deorum*;
 retinetur, si reponimus *eorum*. Nisi
 melius est legere *Rhodiorum*. In ipsa
 enim repetitione inest aliquid irrisionis.

⁸⁷ *Itane tandem*] Hunc locum sic
 legere et interpungere placeret: *Itane*
tandem? Ni pareatur, exercitusque de
Macedonia deportentur, visuros esse quid
sibi faciendum sit? Hæc ultima verba ex
 oratione Rhodiorum desumpta, hic per
 irrisionem repetuntur.

U. C. 583. 'esse, quid sibi faciendum sit. Quid Rhodii visuri sint, ipsos
A. C. 169. 'scire. Populum certe Romanum, devicto Perseo, quod
'prope diem sperent fore, visurum, ut pro meritis cujusque
'in eo bello civitatis gratiam dignam referat.' Munus tamen
legatis in singulos binum millium æris missum est: quod ii
non acceperunt.

Marcii lit-
teræ.

Onesimi
Macedonis
præmia.

Census.

XVI. Literæ deinde recitatæ Q. Marcii consulis sunt,
'Quemadmodum, saltu superato, in Macedoniam transisset:
'⁸⁸ ibi et^s ex aliis locis ⁸⁹ commeatus a prætore prospectos in
'hiemem habere, et ab Epirotis ⁹⁰ viginti millia modium tri-
'tici, decem hordei sumsisse: ut ⁹¹ pro eo ^h frumento ⁹² pe-
'cunia Romæ legatis eorum curaretur. Vestimenta militibus
'ab Roma mittenda esse: equis ducentis ferme opus esse,
'maxime Numidis: nec sibi in his locis ullam copiam esse.'
Senatusconsultum, ut ea omnia ex literis consulis fierent,
factum est. C. Sulpicius prætor sex millia togarum, triginta
tunicarum, et equos deportanda in Macedoniam, præbenda-
que arbitrato consulis locavit, et legatis Epirotarum pecuniam
pro frumento solvit; et Onesimum, Pythonis filium, nobilem
Macedonem, in senatum introduxit. Is ⁹³ pacis semper
auctor regi fuerat, monueratque, sicut pater ejus Philippus in-
stitutum usque ad ultimum vitæ diem servabat, ⁹⁴ quotidie
bis in die foederis icti cum Romanis perlegendi; ut eum
morem, si non semper, crebro tamen usurparet. Postquam
detertere eum a bello nequii, primo subtrahere sese per alias
atque alias causas, ne interesset iis, quæ non probabat,
cœpit: postremo, quum suspectum se esse cerneret, et pro-
ditionis interdum crimine insimulari, ad Romanos transfu-
git: magno usui consuli fuit. Ea introductus in curiam
quum memorasset, senatus in formulam sociorum eum re-
ferri jussit: locum, lautia præberi: agri Tarentini, qui pub-
licus populi Romani esset, ducenta jugera dari, et ædes
Tarenti emi: uti ea curaret, C. Decimio prætori manda-
tum. Censores censum Idibus Decembribus, severius quam
ante, habuerunt: multis equi ademti, inter quos P. Rutilio,

^s et ibi et Gron.

^h eo del. Ead.

⁸⁸ Ibi et ex aliis locis] Vulgo et ibi et
ex aliis, contra primæ editionis fidem,
teste Hearnio.

⁸⁹ Commeatus a prætore prospectos]
Hoc debetur Sigonio. Prius commeatus
republicanæ prospectos. Nimirum, ut
idem observat, sæpe et facile librarii de-
cepti sunt in his vocibus, P. R. et R. P.
et P. R. Populus Romanus, Res Publica,
Prætor.

⁹⁰ Viginti millia modia] Modios
Parisieniens plus 15416. Decem millia,
7708.

⁹¹ Pro eo frumento] Addidimus ex

vetustioribus editis vocem eo, quæ re-
spicit triticum et hordeum memorata in
iis quæ proxime præcedunt.

⁹² Pecunia . . . curaretur] Solve-
retur. Curare pecuniam, curare num-
mos, sæpe occurrit in epistolis Cicero-
nis: puta l. ii. ad Q. Fratr. ep. 4. l.
vii. ad Att. ep. 3. et alibi sæpius.

⁹³ Pacis semper auctor regi] Male
olim legebatur regis. Emendavit Si-
gonius.

⁹⁴ Quotidie bis in die] Vel quotidiana
vacat, vel in die.

qui tribunus plebis eos violenter ⁹⁵ accusarat; tribu quoque ^{U. C. 583.} is motus, ^{A. C. 169.} et ærarius factus. Ad opera publica faciendâ quum eis dimidium ex vectigalibus ejus anni adtributum ex senatusconsulto a quæstoribus esset; Ti. Sempronius ex ea pecunia, quæ ipsi adtributa erat, ædes P. Africani ⁹⁷ pone Veteres ad Vortumni signum, ⁹⁸ lanienasque et tabernas conjunctas in publicum emit, ⁹⁹ basilicamque faciendam curavit, quæ postea Sempronia adpellata est.

XVII. Jam in exitu annus erat, et propter Macedonici maxime belli curam in sermonibus homines habebant, quos in annum consules ad finiendum tandem id bellum crearent. itaque senatusconsultum factum est, ut Cn. Servilius primo quoque tempore ad comitia habenda veniret. Senatusconsultum ¹ Sulpicius prætor ad consulem * post paucos dies recitavit, quibus ante diem ⁹⁶ in urbem venturum. Et consul maturavit, et comitia eo die, qui dictus erat, sunt perfecta. ^{Comitia.} Consules creati L. Æmilius Paullus iterum, ² septimo decimo anno postquam primo consul fuerat, et C. Licinius Crassus. Prætores postero die facti Cn. Bæbius Tamphilus, L. Anicius Gallus, Cn. Octavius, P. Fonteius Balbus, M. Æbutius Elva, C. Papirius Carbo. Omnia ut maturius agerentur, belli Macedonici stimulabat cura. itaque designatos extemplo sortiri placuit provincias; ut, utri Macedonia consuli, ³ cuique prætori classis venisset, sciretur: ut jam inde cogitarent pararentque, quæ bello usui forent, senatumque consulerent, si qua re consulto opus esset. 'Latinas, ubi magistratum inissent, quod per religiones posset, primo quoque tempore fieri placere; neque consulem, cui eundem in Macedoniam esset, teneri.' His decretis, consulibus Italia et Macedonia, prætoribus, præter duas jurisdictiones in urbe, classis, et Hispania, et Sicilia, et Sardinia provinciæ nominatæ sunt. Consulum, Æmilio Macedonia, Licinio Italia evenit. Prætores, Cn. Bæbius urbanam, L. Anicius peregrinam, et si quo senatus censuisset, Cn. Octavius classem, P. Fonteius Hispaniam, M. Æbutius Siciliam, C. Papirius Sardiniam est sortitus.

⁹⁵ Accusarat] Libri ante Sigonium habebant *accusaret*: mendose.

⁹⁶ Et ærarius] Hoc a Fulvio Ursino est. Prius ut *operarius*.

⁹⁷ Pons veteres] Vel excidit nomen, quod jungatur *et veteres*, vel ut in illis locorum appellationibus fieri solet, brevitas causa ex usu communi supprimebatur. Illud supplere non nostrum est.

⁹⁸ Lanienas] Sic Turnebus jussit legi. Antea *lanens*.

⁹⁹ Basilicam] Vid. not. 44. ad l.

xxvi. c. 27.

¹ Sulpicius prætor ad consulem misit] Hic locus suppletus est ex Gronovii mente: tantum, dies quo se in urbem venturum scribebat consul, certo definiri non potuit.

² Septimodecimo anno] Imo decimo quarto, vel, si ambo extremi anni numerentur, decimo quinto.

³ Cuique prætori classis venisset] *Legge evenisset*, vel *obvenisset*. Sic enim ubique Livius.

U. C. 583.
A. C. 169.
Belli Macedonici ad-
paratus.

XVIII. Extemplo adparuit omnibus, non segniter id bellum L. Æmilium gesturum; præterquam quod alius vir erat, etiam quod dies noctesque intentus ea sola, quæ ad id bellum pertinerent, animo agitabat. Jam omnium primum a senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent ad exercitus visendos classemque, et comperta referenda, quid aut terrestribus aut navalibus copiis ⁴ opus esset: præterea ut explorarent copias regias, quantum possent, quaque provincia nostra, qua hostium foret: utrum intra saltus castra Romani haberent, an jam omnes angustiae exsuperatae, et in æqua loca pervenissent: qui fideles nobis socii, qui dubii suspensæque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur: quanti præparati commeatus, et unde terrestri itinere, unde navibus subportarentur: ⁵ quid ea æstate terra-marique rerum gestarum esset: ex his bene cognitis certa in futurum consilia capi posse ratus. Senatus Cn. Servilio consuli negotium dedit, ut is in Macedoniam, quos L. Æmilio videretur, legaret. Legati biduo post profecti, Cn. Domitius Ahenobarbus, A. Licinius Nerva, L. Bæbius. Bis in exitu anni ejus lapidatum esse nunciatum est; ¹ in Romano agro, ⁶ simul in Veientibus novemdiale sacrum factum est. Sacerdotes eo anno mortui sunt, P. Quinctilius Varus, flamen Martialis; et M. Claudius Marcellus decemvir: in cujus locum Cn. Octavius subfectus. Et jam magnificentia crescente notatum est, ludis circensibus P. Cornelii Scipionis Nasicae et P. Lentuli ædilium curulium sexaginta tres ⁷ Africanas, et quadraginta ursos et elephantos ⁸ lusisse.

Ludorum
circensium
magnificen-
tia.

U. C. 584.
A. C. 168.
L. Æmilio
II. C. Licinio
Coss.

XIX. L. Æmilio Paullo, C. Licinio consulibus, Idibus Martiis principio insequentis anni, quum in expectatione Patres fuissent, maxime quidnam consul de Macedonia, cujus ea provincia esset, referret; 'nihil se habere,' Paullus, 'quod re-
⁶ ferret, quum nondum legati redissent,' dixit. 'Ceterum Brundisii legatos jam esse, bis ex cursu ⁹ Dyrrachium ejectionis mox, quæ nosci prius in rem esset, relaturum: id fore
⁶ intra perpaucos dies. Et, ne quid profectionem suam teneret,
⁶ ¹⁰ pridie Idus Aprilis Latinis esse constitutam diem. Sacri-

¹ distinct. post nunciatum est del. Rup.

⁴ Opus esset] Olim opus est. Mutavit jure Sigonius.

⁵ Quid . . . rerum gestarum esset] Emendat Gronovius gestum.

⁶ Simul in Veientibus] Feliciter emendat Jac. Gronovius: simul in Veienti. Bis novemdiale sacrum. Toties enim novemdiale sacrum fiebat, quoties lapidibus pluisse visum erat. Vid. l. xxvii. c. 37.

⁷ Africanas] Pantheras, ut patet ex Plinio, l. viii. c. 17.

⁸ Lusisse] In ludis exhibitos esse.

Intelligenda videtur venatio facta in Circo, vel pugna bestiarum inter se.

⁹ Dyrrachium ejectionis] Ejici verbum est naufragorum. Ejectum littere, egentem. Vid. not. 70. ad l. xxiii. c. 34. Magis placet cum Gronovio legere rejectos.

¹⁰ Pridie Idus Aprilis] Lege ex c. 22. infra, et ex fragmento tabularum diurnarum, seu, ut censent alii, librorum linteorum, quod Pighius vulgavit, pridie Kalendas Apriles, sive Aprilis.

‘ficio rite perfecto, se et Cn. Octavium, simul senatus censuris- U. C. 584.
 ‘set, exituros esse. Q. Licinio collegæ suo fore curæ, se absente, A. C. 168.
 ‘ut, si qua parari mittive ad id bellum opussit, parentur mittan-
 ‘turque. Interea legationes exterarum nationum audiri posse.’

¹¹ Sacrificio rite perfecto, primi Alexandrini, legati ¹² ab Pto- Alexand-
 lemæo et Cleopatra regibus, vocati sunt. Sordidati, barba et drini legati.
 capillo promisso, cum ramis oleæ ingressi curiam, procubuerunt:
 et oratio, quam habitus, fuit miserabilior. Antiochus Syriæ
 rex, qui obses Romæ fuerat, per honestam speciem majoris
 Ptolemæi reducendi in regnum, bellum cum minore fratre
 ejus, qui tum Alexandriam tenebat, gerens, et ad Pelusium
 navali proelio victor fuerat, et, tumultuario opere ponte per
 Nilum facto, transgressus cum exercitu, obsidione ipsam
 Alexandriam terrebatur: nec procul abesse, quin potiretur
 regno opulentissimo, videbatur. Ea legati querentes ora-
 bant senatum, ut opem regno regibusque amicis imperio
 ferrent. ‘Ea merita populi Romani in Antiochum, eam apud
 ‘omnes reges gentesque auctoritatem esse, ut, si legatos misis-
 ‘sent, qui denunciarent, non placere senatui, sociis regibus
 ‘bellum fieri, extemplo abscessurus a mœnibus Alexandriæ,
 ‘abducturusque exercitum in Syriam esset. Quod si cunctentur
 ‘facere, brevi extorres regno Ptolemæum et Cleopatram Ro-
 ‘mam venturos, cum pudore quodam populi Romani, quod
 ‘nullam opem in ultimo discrimine fortunarum tulissent.’ Moti
 Patres precibus Alexandrinorum, extemplo ¹³ C. Popillium Læo- Ad Antio-
 natem, et ¹⁴ C. Decimium, et C. Hostilium legatos, ad finiendum chum et
 inter reges bellum, miserunt. Prius Antiochum, dein Ptole- Ptolemæ-
 mæum adire jussi, et nunciare, ni absistatur bello, per utrum um mittun-
 stetisset, eum non pro amico, nec pro socio habituros esse. tur legati.

XX. His intra triduum simul cum legatis Alexandrinis
 profectis, legati ex Macedonia ¹⁴ Quinquatribus ultimis adeo
 exspectati venerunt, uti, nisi vesper esset, extemplo sena-
 tum vocaturi consules fuerint. Postero die senatus fuit; lega-
 tique auditi sunt. Ii nunciant, ‘Majore periculo, quam emo- Legatorum
 ‘lumento, exercitum per invios saltus in Macedoniam induc- ex Macedo-
 ‘tum. Pieriam, ¹⁵ quo processisset, regem tenere: castra cas- cum oratio.

^k et del. Crev.

¹¹ Sacrificio rite perfecto, primi] Vix dubium videtur esse, tres primas voces ex quinto ante versu huc immigravisse. Nihil iis hoc loco opus est.

¹² Ab Ptolemæo] Ptolemæo Epi- phani duo filii fuere, Ptolemæus Philometor, qui sororem Cleopatram in matrimonio habuerat, et Ptolemæus Evergetes, sive Physcon, qui tum pulso fratre Alexandriam tenebat cum Cleopatra, quam Philometori ademerat. Ab his, nempe Ptolemæo minore et Cleo-

patra, venerat legatio de qua hic agit Livius.

¹³ C. Popillium Lenatem, C. Decimium, et C. Hostilium] Sic voluit Sagonius. Olim editi habebant, et C. Decimium, C. Hostilium. Vulgati nunc geminant et.

¹⁴ Quinquatribus ultimis] Ultimo die Quinquatrum. Vid. not. 49. ad l. xxx. c. 36. De Quinquatribus egimus ad l. xxvi. c. 27.

¹⁵ Quo processisset] Romanos exercitus. Ceterum hic habes emendatio-

U. C. 584. *trīs prope ita conlata esse, ut flumine Enipeo interjecto arcean-*
 A. C. 168. *tur. neque regem pugnandi potestatem facere, nec nostris vim*
ad cogendum esse. Hiemein etiam asperam rebus gerendis
intervenisse, in otio militem ali, nec plus quam sex ^{**} ¹ fru-
mentum habere. Macedonum dici triginta millia armatorum
esse. Si Ap. Claudio circa Lychnidum satis validus exercitus
foret, potuisse ancipiti bello ¹⁶ distinerem regem : nunc et
Appium, et quod cum eo præsidiū sit, in summo periculo esse,
nisi propere aut justus exercitus eo mittatur, aut illi inde de-
ducantur. Ad classem se ex castris profectos, sociorum nava-
lium partem morbo audisse absumtam ; partem, maxime qui
ex Sicilia fuerint, domos suas abisse, et homines navibus
deesse. qui sint, neque stipendium accepisse, neque vesti-
menta habere. Eumenem classemque ejus, tamquam vento
adlatas naves, sine caussa et venisse, et abisse : nec animum
ejus regis constare satis visum.' Sicut omnia de Eumene
dubia, ¹⁷ Attali egregie constantem fidem nunciabant.

S. C. de
belli adpa-
ratu.

XXI. Legatis auditis, tunc de bello referre sese L. Æmilius
 dixit. Senatus decrevit, ⁶ ut in ¹⁸ octo legiones parem nume-
 rum tribunorum consules et populus crearent : creari autem
 neminem eo anno placere, nisi qui honorem gessisset. Tum
 ex omnibus tribunis militum uti L. Æmilius in duas legi-
 ones in Macedoniam, quos eorum velit, eligat, et ut, sol-
 leinni Latinarum perfecto, L. Æmilius consul, Cn. Octavius
 prætor, cui classis obtigisset, in provinciam proficiscantur.
 Additus est his tertius L. Anicius prætor, cujus inter pere-
 grinos jurisdictio erat. eum in provinciam Illyricum circa
 Lychnidum Ap. Claudio succedere placuit. Delectus cura
 C. Licinio consuli inposita. is septem millia civium Roma-
 norum et equites ducentos scribere jussus ; et sociis nomi-
 nis Latini septem millia peditum imperare, quadringentos
 equites ; et ¹⁹ Cn. Servilio Galliam obtinenti provinciam
 literas mittere, ut sexcentos equites conscriberet. Hunc
 exercitum ad collegam primo quoque tempore mittere in
 Macedoniam jussus. neque in ea provincia plus quam duas
 legiones esse ; eas repleri, ut sena millia peditum, trecenos
 haberent equites. ceteros equites peditesque in præsidiis dis-
 poni. qui eorum idonei ad militandum non essent, dimitti.

¹ pro asteriscis *dierum* exhibent Gron. Crev. et prior quidem uncinis non in-
 clusum. ² *distineri* Crev.

nem Gronovianam. Prisci editi *pro-*
cessit.

¹⁶ *Distineri*] Vulgo *distinere*. Mutavit
 Gronovius.

¹⁷ *Attali*] Scribe cum eodem Gro-
 novio, ita *Attali*.

¹⁸ *Octo legiones*] In ea quæ sequi-
 tur legionum descriptione sex tantum

enumerantur. Sed præterea duæ credi
 possunt urbanæ fuisse. Vid. not. 20.
 ad xxxiii. 25.

¹⁹ *Cn. Serviliu*] Prioris anni con-
 suli, qui, ut ex hoc loco discimus, pro-
 rogato ex consulatu imperio Galliam
 obtinebat.

Decem præterea millia peditum imperata sociis, et octingenti equites. Id præsidii additum Anicio, præter duas legiones, ⁹⁰ quas portare in Macedoniam est jussus, quina millia peditum et ducenos habentes, trecenos equites: et in classem quinque millia navalium socium sunt scripta. Licius consul duabus legionibus obtinere provinciam jussus: eo addere sociorum decem millia peditum, et sexcentos equites.

U. C. 584.
A. C. 168.

XXII. Senatusconsultis perfectis, L. Æmilius consul e curia in concionem processit, orationemque talem habuit. 'Ani-
'madvertisse videor, Quirites, majorem mihi, sortito Macedo-
'niam provinciam, gratulationem factam, quam quum aut
'consul essem consalutatus, aut quo die magistratum inissem:
'neque id ob aliam causam, quam quia bello in Macedonia,
'quod diu trahitur, existimastis dignum majestate populi Ro-
'mani exitum per me inponi posse. Deos quoque huic favisse
'sorti spero, eosdemque in rebus gerendis adfuturos esse.
'Hæc partim ⁹¹ opinari, partim sperare possum. Illud ad-
'firmare pro certo habeo audeoque, me omni ope adiuverum
'esse, ne frustra vos hanc spem de me conceperitis. Quæ
'ad bellum opus sunt, et senatus decrevit, et (quoniam ex-
'templo proficisci placet, neque ego in mora sum) C. Licinius
'collega, vir egregius, æque enise parabit, ac si ipse id bel-
'lum gesturus esset. Vos, quæ scripsero senatui, aut vobis,
'credite. rumores credulitate vestra ne alatis, quorum auctor
'nemo exstabit. Nam nunc quidem, quod vulgo fieri, hoc
'præcipue bello, animadverti, nemo tam famæ contemtor est,
'cujus non debilitari animus possit. In omnibus circulis,
'atque etiam (si Diis placet) in conviviis sunt, qui exercitus
'in Macedoniam ducant; ubi castra locanda sint, sciant;
'quæ loca præsidii occupanda; quando, aut quo saltu intranda
'Macedonia; ubi horrea ponenda; qua terra, mari subvehan-
'tur commeatus; quando cum hoste manus conserendæ;
'quando quiescendum sit. Nec, quid melius faciendum sit,
'modo statuunt, sed, quidquid aliter, quam ipsi censuere, fac-
'tum est, consulem veluti dicta die accusant. Hæc magna
'inpedimenta res gerentibus sunt. nec enim omnes tam firmi
'et constantis animi contra adversum rumorem esse possunt,
'quam Fabius fuit: qui suum imperium minui ⁹² per vanita-
'tem populi maluit, quam secunda fama male rem gerere.
'Non sum is, qui non existimem admonendos duces esse:
'immo eum, qui de sua unius sententia omnia gerat, super-
'bum judico magis, quam sapientem. Quid ergo est? Pri-

L. Æmili
Cos. oratio.

⁹⁰ Quas portare in Macedoniam est jussus] Imo in Illyricum. Hæc enim Anicio provincia obtigerat.

⁹¹ * Opinari] Parum proprium hoc loco verbum. Legimus ominari. Seruus est. Hæc ita futura spondere mihi

possum, partim ex omnibus, quibus propitia nobis deorum voluntas declaratur; partim ex spe, quam subjicit ratio haud fallax.

⁹² Per vanitatem populi] Per inconsultam populi levitatem.

U. C. 584. 'mum a prudentibus, et proprie rei militaris peritia, et usu
A. C. 168. 'doctis, monendi imperatores sunt: deinde ab his, qui in-
'tersunt gerendis * loco ^a, qui hostem, qui temporum oppor-
'tunitatem vident, qui in eodem velut navigio participes sunt
'periculi. Itaque si quis est, qui, quod e republica sit,
'suadere se mihi in eo bello, quod gesturus sum, confidat;
'ne deneget operam reipublicæ, et in Macedoniam mecum
'veniat. nave, equo, tabernaculo, viatico etiam a me
'juvabitur. Si quem id facere piget, et otium urbanum mi-
'litæ laboribus præoptat, e terra ne gubernaverit. Sermo-
'num satis ipsa præbet urbs. loquacitatem suam contineat:
'nos castrensibus consiliis contentos futuros esse sciat.' Ab
hac concione, Latinis, quæ pridie Kalendas Apriles fuerunt,
²³ in monte sacrificio rite perpetrato, protinus inde et consul
et prætor Cn. Octavius in Macedoniam profecti sunt. Tra-
ditum est memoriæ, majore, quam solita, frequentia prose-
quentium consulem celebratum; ac prope certa spe ominatos
esse homines, ²⁴ finem esse Macedonico bello, maturumque
reditum cum egregio triumpho consulis fore.

Persei ad-
paratus.

Fœdus facit
cum Gen-
tio.

XXIII: Dum hæc in Italia geruntur, Perseus, quod jam
inchoatum perficere, quia impensa pecuniæ facienda erat,
non inducebat in animum, ut Gentium Illyriorum regem
sibi adjungeret; hoc, postquam intrasse saltum Romanos,
et adesse discrimen ultimum belli animadvertit, non ultra
differendum ratus; quum per Hippiam legatum ²⁵ trecenta
argenti talenta pactus esset, ita ut obsides ultro citroque
darentur, Pantauchum misit, ex fidissimis amicis, ad ea
perficienda. Medeone Labeatidis terræ Pantauchus regi
Illyrio obcurrit: ibi et jusjurandum ab rege et obsides ac-
cepit. missus et a Gentio est legatus, nomine Olympio, qui
jusjurandum a Perseo obsidesque exigeret. ²⁶ Cum eodem

^a loca Gron. Crev.

²³ In monte] Albano. Ibi enim
Latinarum feriarum sacrum peragi mos
erat.

²⁴ Finem esse Macedonico bello] Lege
finem adesse. Sic l. II. c. 9. Adesse finem
regnis.

²⁵ Trecenta argenti talenta] Marcas
argenti nostrates 28125.

²⁶ Cum eodem ad pecuniam] Hæc
sic intellige ex Polyb. Legat. 85. Cum
eodem missi sunt alii, qui pecuniam a
Perseo acciperent, alii, suadente Pan-
taucho, qui Rhodum legati cum Ma-
cedonibus irent. Quæ sequuntur sic
struimus, mutato tantum ordine, in-
tactis ipsis vocibus... cum Macedoni-
bus irent: duorum simul regnum no-
mine incitari Rhodios ad bellum Ro-
manum posse. Adjunctam civitatem,
penes quam unam tum rei navalis glo-

ria esset, nec terra nec mari spem re-
licturam Romanis. Parmenio et Mor-
cus destinantur: quibus ita mandatum,
uti iurejurando, obsidibusque, et pecu-
nia accepta, tum demum Rhodum pro-
ficiscerentur. Venientibus Illyriis, etc.
Hunc ordinem ut vulgato antepona-
mus duo suadent: primum, quod in
his duorum simul regum, etc. videmur
agnoscere verba Pantauchi impellentis
Gentium ad mittendos Rhodum lega-
tos, jactantisque commoda ex societate
cum Rhodiis ventura. Alterum, quod,
ut hæc vulgo collocata sunt, verbum
destinantur redundat; in ordine quem
struimus, idem omnino necessarium
est. Sed dubitationem omnem eximit
Polybius, qui loco jam allato eum plane
ordinem representat, quem hic resti-
tutum volumus. Et hinc auctoritas

ad pecuniam accipiendam missi sunt, et, auctore Pantaucho, U. C. 184.
 qui Rhodum legati cum Macedonibus irent, Parmenio et A. C. 168.
 Morcus destinantur. quibus ita mandatum, uti, jureju-
 rando, obsidibusque, et pecunia accepta, tum demum Rho-
 dum proficiscerentur: 'duorum simul regum nomine inci-
 'tari Rhodios ad bellum Romanum posse. adjunctam civita-
 'tem, penes quam unam tum rei navalis gloria esset, nec
 'terra nec mari spem relicturam Romanis.' Venientibus
 Illyriis Perseus, ab Enipeo amni ex castris cum omni equitatu
 profectus, ad Dium obcurrit. Ibi ea, quæ convenerunt^o cir-
 cumfuso agmine equitum facta; quos adesse fœderi sancitæ
 cum Gentio societatis volebat rex, aliquantum eam rem ratus
 animorum iis adjecturam. et obsides in conspectu omnium
 dati acceptique: et, Pellam ad thesauros regios missis, qui
 pecuniam acciperent, qui Rhodum irent cum Illyrii legatis,
 Thessalonicae descendere jussi. Ibi Metrodorus erat, qui
 nuper ab Rhodo venerat: auctoribusque Dinone et Polyarato,
 principibus civitatis ejus, adfirmabat, Rhodios paratos ad
 bellum esse. ²⁷ is princeps junctæ cum Illyrii legationis datus
 est.

Legati Per-
 sei et Gentii
 ad Rhodios.

XXIV. Eodem tempore ad Eumenem et ad Antiochum Perseus
 communia mandata, quæ subicere conditio rerum poterat. Eumenem
 et Antio-
 chum solli-
 citat.
 'Natura inimica inter se esse liberam civitatem et regem. Sin-
 'gulos populum Romanum adgredi, et, quod indignius sit,
 'regum viribus reges obpugnare. Attalo adjutore, patrem
 'suum obpressum. Eumene adjuvante, et quadam ex parte
 'etiam Philippo patre suo, Antiochum obpugnatum. in se nunc
 'et Eumenem et Prusiam armatos esse. Si Macedonia reg-
 'num sublatum foret, proximam Asiam esse; quam jam ex
 'parte, sub specie liberandarum civitatum, suam fecerint:
 'deinde Syriam. Jam Prusiam Eumeni honore præferri, jam
 'Antiochum victorem ²⁸ præmio belli ab Ægypto arceri.
 ' ²⁹ Hæc cogitantem providere' jubebat, 'ut aut ad pacem se-
 'cum faciendam compelleret Romanos, aut perseverantes in
 'bello injusto communes duceret omnium regum hostes.' Ad
 Antiochum aperta mandata erant, ad Eumenem per speciem
 captivorum redimendorum missus legatus erat: verum occul-
 tiora quædam agebantur, quæ in præsentia invisum quidem et
 suspectum Romanis Eumenem falsis gravioribus³⁰. Proditor

^o convenerant Gron. Crev.

accedit similibus mutationibus, quas in
 quibusdam aliis locis tentavimus, puta
 l. xxvii. c. 2. ubi vid. not. 6. quæ et
 alim similia indicat exempla.

²⁷ Is princeps . . . legationis datus]
 Mallemus legationi.

²⁸ Præmio belli ab Ægypto arceri]

Tolle cum Gronovio præpositionem:
 præmio belli, id est, Ægypto.

²⁹ Hæc cogitantem] Sive Eumenem,
 sive Antiochum. Etenim ubi supra
 dicuntur communia mandata, intelligi
 debent eadem, sed seorsum ad Eumenem,
 seorsum ad Antiochum, mandata.

U. C. 584
A. C. 168.

enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges captantes fraude et avaritia certant. Cydas erat Cretensis, ex intimis Eumenis: hic prius ad Amphipolim cum Chimarō quodam populari suo, militante apud Persea, inde postea ad Demetriadem, semel cum Menecrate quodam, iterum ³⁰ cum Antimacho, regiis ducibus, sub ipsis moenibus urbis conlocutus fuerat. Eropon^p quoque, qui tum missus est, duabus ad eundem Eumenem jam ante legationibus functus erat. Quæ conloquia occulta et legationes ³¹ infames quidem erant: sed, quid actum esset, quidve inter reges convenisset, ignorabatur. Res autem ita sese^q habuit.

Quid actum fuerit inter Persea et Eumenem.

XXV. Eumenes neque favit victoriæ Persei, ³² neque bello eum invadere animo habuit: ³³ non tam quia paternæ inter eos inimicitiae erant, quam ipsorum odiis inter se accensæ. Non ea regum æmulatio, ut æquo animo Persea tantas adipisci opes, tantamque gloriam, quanta Romanis victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit. Cernebat et Persea, jam inde ab initio belli, omni modo spem pacis tentasse, et in dies magis, quo propior admoveretur terror, nihil neque agere aliud, neque cogitare. Romanos quoque, quia traheretur diutius spe ipsorum bellum, et ipsos duces, et senatum, non abhorre a finiēdo tam incommodo ac difficili bello. Hac utriusque partis voluntate explorata, quod fieri etiam sua sponte tædio validioris, metu infirmioris credebat posse, in eo suam operam venditare concilianda gratia magis cupiit. Nam, modo ne juvaret bello Romanos terra marique, modo pacis patrandæ cum Romanis pacisceretur mercedem: ³⁴ ne bello interesset, mille et quingenta^r

^p Cryphon Crev.

^q se Ead.

^r quingena Gron.

³⁰ Cum Antimacho] Olim Antiocho. Emendavit Gronovius ex c. 13. supra. Idem infra legi jussit Cryphon ex Polyb. Legat. 85. Vulgo Eropon.

³¹ * Infames . . . erant] Infamiae Eumeni apud Romanos erant; suspexit proditionis Eumenem faciebant.

³² Neque bello eum invadere animo habuit] Sigonius reposuerat in animo. Sed nihil est præpositione opus, ut observat Gronovius. Sic Auctor de Bello Hisp. in litteris Pompeii: cohortes animo habeo ad vos mittere. Vid. et not. 81. ad xxxi. 18.

³³ * Non tam quia] Hic aliquid impediti est et obcuri. Ea fuisse videtur mens Livii ut diceret, Eumenem magis æmulatione quam odio inimicitarum eo adductum esse, ut minime faveret victoriæ Persei. In hanc sententiam sic formare Livianæ orationis contex-

tum possumus: non tam quia paternæ inter eos inimicitiae erant, et ipsorum odiis inter se accensæ, quam quod non ea regum æmulatio, ut . . .

³⁴ Ne bello interesset, mille et quingenta talenta. In utroque] Hic aliquid deesse ipsa res clamat. Quid exciderit, discimus ex Appiano in excerptis de Bello Macedonico. Sic enim habet Græcus scriptor. Τάλαντα δ' ἦναι (Εὐμενὴς) τῆς μὲν διαλύσεως, χίλια καὶ πεντακόσια, τῆς δὲ ἡσυχίας χίλια. Hunc sensum procul dubio expresserat Livius: verba sic formamus. Ne bello interesset, mille; ut pacem conciliaret, mille et quingenta talenta. Mille talenta sunt marcæ argenti nostrates 93750. Mille et quingenta, marcæ 140625. In iis quoque quæ sequuntur, lege: In utrumque. Hæc omnia debentur Gronovio.

talenta. in utroque non fidem modo se, sed obsides quoque, U. C. 584. dare paratum esse, ostendebat. Perseus ad rem inchoan- A. C. 168. dam promptissimus erat, cogente metu, et de obsidibus accipiendis sine dilatione agebat, conveneratque, ut accepti Cretam mitterentur. Ubi ad pecuniæ mentionem ventum erat, ibi hæsitabat: ³⁵ et utique alteram in tanti nominis regibus turpem ac sordidam, et danti, et magis accipienti, mercedem esse. Malebat in spem Romanæ pacis non recusare inpensam, sed eam pecuniam perfecta re daturum; interea Samothracæ in templo depositurum. Ea insula quum ipsius ditionis esset, videre Eumenes nihil interesse, ³⁶ an Pellæ pecunia esset: id agere, ut partem aliquam præsentem ferret. Ita, nequidquam inter se captati, nihil præter infamiam movere.

XXVI. Nec hæc tantum Perseo per avaritiam est di- Persei avaritia. missa res, ³⁷ quum pecuniam tutam et pacem habere per Eumenum, quæ vel parte regni redimenda esset, ac receptus protrahere inimicum mercede onustum, et hostes merito ei Romanos posset facere: sed etiam ³⁸ Gentii regis parata societas, et tum Gallorum, effusorum per Illyricum, ³⁹ ingens agmen^a oblatum avaritia dimissum est. Veniebant decem Gallorum auxilia recusat. millia equitum, par numerus ⁴⁰ peditum, et ipsorum jungentium cursum equis, et in vicem prolapsorum equitum vacuis capientium ad pugnam equos. Hi pacti erant, eques ⁴¹ denos præsentis aureos, pedes quinos, mille dux eorum. Venientibus his Perseus ab Enipeo ex castris profectus obviam cum dimidia copiarum parte denunciare per vicos urbesque,

^a agmen uncinis includit Crev.

³⁵ Et utique alteram] Et ex duabus illis rebus, unius quidem certe, nempe ne bello interesset Eumenes, mercedem turpem ac sordidam esse.

³⁶ An Pellæ] Nonne melius videatur? ibi an Pellæ.

³⁷ Quum pecuniam tutam] Emendat Gronovius: quum pecunia tantula aut pacem habere per Eumenum, quæ vel parte regni redimenda esset, aut deceptus protrahere inimicum . . . posset. Protrahere intellige indicare. Sic infra, l. XLV. c. 5. Suberat et ille metus, ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret.

³⁸ Gentii regis parata societas] Hic intelligendum est ἀντὶ τοῦ αὐαριτίας dimissa est. Rursus c. seq. Perseus dicitur Gentium regem sibi alienavisse. Quod quidem non caret difficultate. Bellavit enim, et quidem magno suo malo, Gentius adversus Romanos. Sed nimirum bellum illud gessit, non in gratiam Persei, non tanquam Persei

socius atque amicus, sed quia aliter facere non potuit, postquam legatos Romanorum in vincula conjecerat.

³⁹ Ingens agmen oblatum] Vox agmen inserta est, postulante sensu.

⁴⁰ Peditum . . . jungentium cursum equis] Cæsar l. i. de Bello Gallico rem suavis explicat. De Germanis loquitur: Equitum millia erant sex: totidem numero pedites velocissimi et fortissimi, quos ex omni copia singuli singulos suæ salutis causa delegerant. Cum his in præliis versantur: ad hos se equites recipiunt: hi, si quid erat durius, concurrabant; si qui, graviore vulnere accepto, equo deciderant, circumstabant. Si quo erat longius prodeundum, aut celerius recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut jussu equorum sublevati cursum adæquarent.

⁴¹ Denos . . . aureos] Binas uncias nostrates cum dimidia. Quinos. Singulas uncias cum quarta uncie parte. Mille. Marcos nostrates 31. uncias 2.

U. C. 584. quæ viæ propinquæ sunt, cœpit, ut commeatus expedirent, frumenti, vini, pecorum ut copia esset. ipse equos, phalerasque, et sagula, donum principibus ferre, et parum auri, quod inter paucos divideret, multitudinem credens trahi spe posse. Ad ⁴² Almanam urbem pervenit, et in ripa fluminis Axii posuit castra. circa ⁴³ Desudabam in Mædica exercitus Gallorum consederat, mercedem pactam opperiens. Eo mittit Antigonum, ex purpuratis unum, qui juberet, multitudinem Gallorum ad Bylazora (Pæoniæ is locus est) castra movere, principes ad se venire frequentes. ⁴⁴ septuaginta quinque millia ab Axio flumine et castris regis aberant. Hæc mandata ad eos quum pertulisset Antigonus, adjecissetque, per viam quanta omnium præparata cura regis copia multitudini foret, quibusque muneribus principes advenientes, vestis, argenti, equorumque excepturus rex esset, de his quidem se coram cognituros respondent. illud, quod præsens pepigissent, interrogant, ⁴⁵ ecquid aurum, quod in singulos pedites equitesque dividendum esset, secum adduxisset? Quum ad id nihil responderetur, Clondicus regulus eorum, 'Abi, re-nuncia ergo,' inquit, 'regi, ⁴⁶ nisi aurum obsidesque accēpissent, nusquam inde Gallos longius vestigium moturos.' Hæc relata regi quum essent, advocato consilio, quum, quid omnes suasuri essent, adpareret, ipse, pecuniæ, quam regni, melior custos, institit de perfidia et feritate Gallorum disse-rere. 'Multorum jam ante cladibus expertum, periculosum esse, tantam multitudinem in Macedoniam accipere, ne graviore eos socios habeant, quam hostes Romanos. Quin-que millia equitum sat esse, quibus et uti ad bellum pos-sent, et quorum multitudinem ipsi non timeant.'

XXVII. ⁴⁷ Adparebat in¹ omnibus, mercedem multitudi-nis timere, nec quidquam aliud: sed, quum suadere consu-ienti nemo auderet, remittitur Antigonus, qui nunciaret,

¹ in del. Doer.

⁴² *Almanam*] Jubeat legi Turnebus *Albanam*, et intelligi eam urbem quæ a Ptolemæo vocatur *Albanopolis* in finibus Macedoniæ. Ortelius non probat hanc Turnebi conjecturam, rescribitque *Almonem*, oppidum Thessaliæ Plinio memoratum l. iv. c. 8. Utrique huic emendationi parum videtur convenire eum locorum situ et Axio flumine.

⁴³ *Desudabam*] Hoc nomen non immerito suspectum est Jac. Gronovio, qui mutat illud in *Æsimum*; quæ urbs etiam Edonis vulgo attribuitur, nihil tamen vetat eam aliquando habitam fuisse finium Mædiæ, quæ Edonis vicina est.

⁴⁴ *Septuaginta quinque millia*] Leu-eas nostrates 25.

⁴⁵ *Ecquid aurum . . . adduxisset*] Magis placeret, quod Gronovius subji-cit: *adversisset*.

⁴⁶ *Nisi aurum . . . accēpissent*] Lege cum eodem Gronovio *acceptissent*.

⁴⁷ *Adparebat in omnibus*] Dele sine ulla dubitatione *propositionem*. Ap-parebat omnibus iis qui in consilio erant, simulatum esse illum timorem quem jactitabat Perseus: nec quid-quam aliud eum a multitudine timere, quam magnitudinem pecuniæ quæ in ejus multitudinis stipendium eroganda esset.

quinque millium equitum opera tantum uti regem : contem- U. C. 589.
nere multitudinem aliam. Quod ubi audire barbari, cete- A. C. 188.
rorum quidem fremitus fuit, indignantium se frustra excitos
sedibus suis : Clondicus rursus interrogat, ecquid ipsis quin-
que millibus, quod convenisset, numeraret ? Quum adversus
id quoque misceri ambages cerneret, inviolato fallaci nuncio,
(quod vix speraverat ipse posse contingere) retro ad Istrum,
perpopulati Thraciam, qua vicina erat viæ, redierunt. Quæ
manus, quieto sedente rege ad Enipeum, adversus Romanos
48 Perrhæbiæ saltum in Thessaliam traducta, non agros tan-
tum nudare populando potuit, ne quos inde Romani com-
meatus exspectarent, sed ipsas excindere urbes, tenente ad
Enipeum Perseo Romanos, ne urbibus sociis opitulari pos-
sent. Ipsis quoque Romanis de se cogitandum fuisset :
quando neque manere, amissa Thessalia, unde exercitus ale-
batur, potuissent, neque progredi, quum ex adverso castra
Macedonum *** qui ea pependérant spe, haud mediocriter
debilitavit. Eadem avaritia Gentium regem sibi alienavit. Gentium in
nam, quum 49 trecenta talenta Pellæ missis a Gentio fraudem
numerasset, signare eos pecuniam passus.^u Inde decem ta- inpellit.
lenta 50 ad Pantauchum missa, eaque præstidiam dari regi
jussit : reliquam pecuniam, signatam Illyriorum signo, por-
tantibus suis præcipit, parvis itineribus veherent. dein, quum
ad finem Macedoniæ ventum esset, subisterent ibi, ac nun-
cios ab se opperirentur. Gentius, exigua parte pecuniæ
accepta, quum assidue x Pantaucho ad lacessendos hostili
facto Romanos stimularetur, M. Perpernam et L. Petillum
legatos, qui tum forte ad eum venerant, in custodiam conjecit.
Hoc audito, Perseus, contraxisse eum necessitates ratus
ad bellum utique cum Romanis, ad revocandum, 51 qui pecu-
niam portabat, misit : velut nihil aliud agens, quam ut,
quanta maxima posset, præda ex victo Romanis reservaretur.
Et ab Eumene Eropon, ignotis, quæ occulte acta erant, rediit.
De captivis actum esse et ipsi evulgaverant, et Eumenes
consulem, vitandæ y suspicionis caussa, certioram fecit.

XXVIII. Perseus, post reditum ab Eumene Eropontis Classis Per-
sei,

^u add. est Gron.

^x ins. a Gron. Crev.

^y vitandæ Gron.

48 Perrhæbiæ saltum ... traducta] Græterus legendum existimat per Perrhæbiæ. Sed nihil mutandum. Sic dixit Livius traducta Perrhæbiæ saltum, ut l. XXI. c. 23. Iberum copias trajecit. Regitur nempe nomen a præpositione quæ verbo adjuncta est.

49 Trecenta talenta] Marcus argenti nostrates 28125. Decem. Marcus 937. uncias 4.

50 Ad Pantauchum missa] Lege cum

Gronovio, misit. In iis quæ præcedunt, vulgati nunc habent passus est, sed in vitis veteribus editionibus, quæ habent tantummodo passus, teste eodem Gronovio.

51 Qui pecuniam portabat] Corrigit Dujatius et Jac. Gronovius portant, propterea quod præcedit portantibus suis. Sed hic potest intelligi dux eorum qui pecuniam portabant.

U. C. 584. spe dejectus, Antenorem et Callippum praefectos classis eum
 A. C. 168. quadraginta lembis (adjectæ ad hunc numerum quinque
 pristres erant) Tenedum mittit; ⁵² ut inde sparsæ per Cy-
 cladas insulas naves, Macedoniam cum frumento petentes,
 tutarentur. Cassandreæ deductæ naves in portus primum,
 qui sub Atho monte sunt, inde Tenedum placido mari quum
 trajecissent, stantes in portu Rhodias apertas naves Euda-
 mumque praefectum earum, ⁵³ inviolatas, atque etiam be-
 nigne adpellatos dimiserunt. Cognito deinde, ⁵⁴ in latere
 altero quinquaginta onerarias suarum, stantibus in ostio
 portus Eumenis rostratis, quibus Damius præerat, inclusas
 esse; ⁵⁵ circumvecti a propere, ac submotis terrore hostium
 navibus, onerarias, datis, qui prosequerentur, decem lembis,
 in Macedoniam mittunt: ita ut ⁵⁶ in tutum prosecuti redi-
 rent Tenedum. Nono post die ad classem, jam ad Sigeum
 stantem, redierunt. Inde Subota (insula est interjecta Elæ^b
 et Atho) trajiciunt. Forte postero die, quam Subota classis
 tenuit, quinque et triginta naves, quas hippagogos vocant,
 ab Elæa profectæ cum equitibus Gallis equisque, Phanas
 promontorium Chiorum petebant, unde transmittere in
 Macedoniam possent. Attalo ab Eumene mittebantur.
 Has naves per altum ferri quum ex specula signum datum
 Antenori esset, profectus a Subotis, inter Erythrarum pro-
 montorium Chiumque, qua artissimum fretum est, iis ob-
 currit. Nihil minus credere praefecti Eumenis, quam Ma-
 cedonum classem in illo vagari mari: nunc Romanos esse,
 nunc Attalum, aut remissos aliquos ab Attalo ex castris
 Romanis Pergamum petere. Sed quum jam adpropin-
 quantum forma lemborum haud dubia esset, et concitatio
 remorum, directæque in se proræ, ⁵⁷ hostes adpropinquare
 aperuissent; tunc injecta trepidatio est, quum resistendi
 spes nulla esset, inhabilique navium genere, et Gallis vix
 quietem ferentibus in mari. Pars eorum, qui propiores
⁵⁸ continenti litori erant, in Erythræum^c enarunt: pars, velis
 datis, ad Chium naves ejecere, relictisque equis, effusa fuga

^a inviolatos Doer.

^b Elæa Gron.

^a circumvectis Crev.

^c Erythreum Gron. Crev.

⁵² *Ut inde sparsæ*] Videtur melius futurum *sparsi*, ut referatur ad praefectos classemque potius quam ad pristres.

⁵³ *Inviolatas, alque etiam benigne ap- pellatos*] Lege *inviolatos*, nempe Euda- mum ceterosque Rhodios qui erant in navibus.

⁵⁴ *In latere altero*] Insulae Tenedi.

⁵⁵ *Circumvectis*] Aliæ editiones habent *circumvectus*, alie *circumvectos*. Sed cuius patet legendum esse: *circumvecti* praefecti classis Macedonicæ, ac summo-

tis terrore ipso, quem advenientes inje- cerunt, *hostium navibus*.

⁵⁶ *In tutum*] Olim *totum*. Emen- davit Sigonius.

⁵⁷ *Hostes adpropinquare aperuissent*] Conjectura Turnebi. Prius legebatur *apparuisset*. Quod si quis retinere velit, legat et *concitatione* remorum, *directisque* in se proris *hostes adpropinquare appa- ruisset*.

⁵⁸ *Continenti littori*] Sic Horatius: *Parum locuples continente ripa*.

urbem petebant. Sed, propius urbem lembi accessuque U. C. 584.
commodiore quum exposuissent armatos, partim in via A. C. 168.
fugientes Gallos adepti Macedones ceciderunt, partim ante
portam exclusos. clausurant enim Chii portam, ignari, qui
fugerent, aut sequerentur. Octingenti ferme Gallorum oc-
cisi, ducenti vivi capti: equi, pars in mari, fractis navibus,
absumpti; partim ⁵⁰ nervos subciderunt in litore Macedones.
viginti eximiae equos formæ cum captivis eosdem decem
lembos, quos ante miserat, Antenor devehere Thessaloni-
cam jussit, et primo quoque tempore ad classem reverti:
Phanis se eos expectaturum. Triduum ferme classis ad
urbem stetit. Phanas inde progressi sunt, et, spe celerius
reversis decem lembis, evecti Ægeæ mari Delum trajece-
runt.

XXIX. Dum hæc geruntur, legati Romani, C. Popil- Legati
lius, et ^d C. Decimius, et C. Hostilius, a Chalcide profecti, Rom in in-
tribus quinquereimis Delum quum venissent, lembos ibi sula Delo.
Macedonum quadraginta, et quinque regis Eumenis quin-
queremes invenerunt. Sanctitas templi insulæque inviola-
tos præstabat omnes. Itaque permixti Romanique et Ma-
cedones et Eumenis navales socii in templo, inducias reli-
gione loci præbente, versabantur. Antenor, Persei præ-
fectus, quum aliquas ⁶⁰ alto præferri onerarias naves ex spe-
culis significatum foret, parte lemborum ipse insequens,
parte per Cycladas disposita, præterquam si quæ Macedo-
niam peterent, omnes aut subprimebat, aut spoliabat naves.
⁶¹ quibus poterat, ^c Popillius aut Eumenis naves subcurrerebat: ^f
⁶² sed vecti nocte binis aut ternis plerumque lembis Macedo-
nes fallebant. Per id fere tempus legati Macedones Illy-
riique simul Rhodum venerunt, quibus auctoritatem addidit
non lemborum modo adventus, passim per Cycladas atque
Ægeum vagantium mare, sed etiam conjunctio ipsa regum
Persei Gentiique, et fama cum magno numero peditum
equitumque venientium Gallorum. Et jam quum accessis-
sent animi Dinoni ac Polyarato, qui Persei partium erant,
non benigne modo responsum regibus est, sed palam pro-
nuntiatum, bello finem se auctoritate sua inposituros esse.
^e itaque ipsi quoque reges æquos adhiberent animos ad pacem
^e accipiendam.

XXX. ⁶³ Jam veris principium erat, novique duces in

^d et del. Crev.

^c poterant Doer.

^f subcurrerebat Doer. Rup.

⁵⁰ Nervos succiderunt] Intelligimus cum Gronovio poterant et succurre-
nervos poplitum, ut supra jam exposui-
mus l. xxxvii. c. 42. bant.

⁶⁰ Alto præferri] Prætervehit. Sic l.
xxviii. c. 30. Unius prælata impetu
lateris alterius remos detorsit.

⁶¹ Quibus poterat, Popillius, aut
Eumenis naves, succurrebat] Lege

⁶² Sed vecti nocte] Sed Macedones
nocte paucis lembis vecti, sive fortasse
evecti, fallebant Popillium et Eumenis
naves, sicque nullo obstante onerarias
hostiles impugnabant.

⁶³ Jam veris principium erat] Ini-

U. C. 564.
A. C. 168.

Gentii ge-
nus et
facta.

provinciam venerant; consul Æmilius in Macedoniam, Octavius Oreum ad classem, Anicius in Illyricum, cui ballandum adveniens Gentium. Patre Pleurato rege Illyriorum et matre Eurydica genitus fratres duos, Platorem utroque parente, Caravantium matre eadem natum, habuit. Hoc propter ignobilitatem paternam minus suspecto, Platorem occidit et duos amicos ejus, Ettritum et Epicadam, impigros viros, quo tutius regnaret. Fama fuit, Honuni Dardanorum principis filiam Etutam pacto fratri eum invidisse, tamquam his nuptiis adjungenti sibi Dardanorum gentem. et similis id vero fecit ducta ea virgo, Platorem interfecta. Gravis deinde, demto fratris metu, popularibus esse cospit: et violentiam insitam ingenio intemperantia vini accendebat. Ceterum, sicut ante dictum est, ad Romanum incitatus bellum, Lissum omnes copias contraxit. quindecim milia armatorum fuerunt. Inde, fratre in ⁶⁴ Caviorem gentem, vi aut terrore subigendam, cum mille peditibus et quinquaginta equitibus misso, ipse ad Bassaniam urbem quinque millia ab Lissio ducit. Socii erant Romanorum: itaque per missos nuncios prius tentati, obsidionem pati, quam dedere esse, maluerunt. Caravantium in Cavia ⁶⁵ Durnium oppidum advenientem benigne accepit: Caravantis altera urbs exclusit. et, quum agros eorum effuse vastaret, aliquot palati milites agrestium concursu interfecti sunt. Jam et Ap. Claudius, adsumtis ad eum exercitum, quem habebat, ⁶⁶ Bullinorum, et Apolloniatum, et Dyrnachinorum auxiliis, profectus ex hibernis, ⁶⁷ circa Genusum

tio mensis Aprilis profectus erat Æmilius: supra c. 22. Quomodo igitur veris principio in provinciam venit? inquit Gronovius. Veris enim initium subebant veteres a die 7. vel 8. vel 9. Februarii. Nimirum hic annus et præcedentes aliquot valde luxati fuerant a Romanis pontificibus, ut constat ex votis defectu, de quo mentio fit infra c. 37. Ille enim refertur a Livio in a. d. 111. Nonas Septembres, quum revera contigerit die 21. Junii anni Juliani, ut asserit peritissimus Astronomus Ismael Bullialdus in epistola ad Gronovium ipsum, quæ ad calcem tertii tomii Liviani in editione Gronoviana habetur. Itaque quum numerabant hoc anno Romani initium mensis Aprilis, mensem Januariam numerare debuissent. Dodwellus, Dissert. x. de Cyclis Rom. Sect. 12. non tantum fuisse errorem existimat, eumque diem quem hoc anno Romani primum Aprilis numerabant, fuisse revera 21. Februarii Juliani. Itaque c. 37. hujus libri mendum in Livii contextum ir-

repisse putat, et pro *Nonas Septembres* legendum esse *Nonas Scythias*. Ut ut sit, intelligitur quomodo Æmilius Kalendis Aprilibus profectus, principio tamen veris in provinciam venerit. Ex Bullialdi sententia, ipso inconstanter, ut tum numerabant, in provinciam venerit; ex Dodwelli, initio secundi mensis verni.

⁶⁴ Caviorem] Hoc nomen corruptum esse censet Turnebus, ac legi jubet *Cerauniorum*, vel *Caulicorum*. Sed non ideo fortasse mendum statim agnoscendum est, si quid occurrit quod ignoretur.

⁶⁵ Durnium] Hoc quoque nomen incognitum est Geographis. Sigonius perlevi mutatione legit *Burnium*, Ptolemæo et Plinio ducibus, qui oppidi *Burni* et *Burnistarum* populorum mentionem faciunt.

⁶⁶ Bullinorum] Sic dedit idem Sigonius pro *Bullianorum*.

⁶⁷ Circa Genusum] *Genusum* Cæsar l. III. de Bello Civili, et Lucanus, l. v. v. 462. *Genusum* vocant.

annem castra habebat; audito foedere inter Persea et Gen- U. C. 584.
tium, et legatorum violatorum injuria accensus, bellum haud A. C. 168.
dubie adversus eum gesturus. Anicius prætor, eo tempore Anicii Pr.
Apolloniæ auditis, quæ in Illyrico gererentur, præmissisque res gestæ.
ad Appium literis, ut se ad Genusuum opperiretur, triduo
et ipse in castra venit: et ⁶⁹ ad ea, quæ habebat, auxilia ad-
sumtis ⁷⁰ Parthinorum juventutis ⁷¹ duobus millibus peditum
et equitibus ducentis, (peditibus Epicadus, equitibus Algal-
sus ⁷² præerat) parabat ducere in Illyricum, maxime ut Basa-
nitas solveret obsidione. tenuit inpetum ejus fama lemborum
vastantium maritimam oram. Octoginta erant lembi, auc-
tore Pantaucho missi a Gentio ad Dyrrachinorum et Apollo-
niatum agros populandos. Tum classis ad

to eo, tradiderunt se.

XXXI. Deinceps et urbes regionis ejus idem faciebant,
adjuvante inclinationem animorum clementia in omnes et
justitia prætoris Romani. Ad Scodram inde ventum est, id
quod belli caput fuerat; non eo solum, quod Gentius eam
sibi ceperat velut regni totius arcem, sed etiam quod La-
beatum gentis munitissima longe est et difficilis aditu.
Duo cingunt eam flumine, Clausala latere urbis, quod in
orientem patet, præfluens, Barbana ab regione occidentis,
ex Labeatide palude oriens. hi duo amnes confluentes inci-
dunt Oriundi flumini; quod, ortum ⁶⁹ ex monte Scodro,
multis et aliis auctum aquis, mari Hadriatico infertur.
Mons Scodrus, longe altissimus regionis ejus, ab oriente
Dardanium subjectam habet, a meridie Macedoniam, ab
occasu Illyricum. Quamquam munitum situ naturali op-
pidum erat, gensque id tota Illyriorum et rex ipse tuebatur,
tamén prætor Romanus, quia prima successerant prospere,
fortunam totius rei principia secuturam esse ratus, et repen-
tinum valiturum terrorem, instructo exercitu ad moenia suc-
cedit. Quod si clausis portis muros portarumque turres,
dispositis armatis, defendissent, vano cum incepto moenibus
pepulissent Romanos. nunc, porta egressi, prælium loco
æquo majore animo commiserunt, quam sustinuerunt. Pulsi
enim et fuga conglobati, quum ducenti amplius in ipsis
faucibus portæ cecidissent, tantum intulerunt terrorem, ut
oratores ex templo ad prætorem mitteret Gentius Teuticum

⁶⁹ adsumtis uncinis includit Crev. del. Rup.
⁷¹ Agelus Gron. Crev.

⁷² juventutis l. junctis Ead.

⁶⁹ Ad ea quæ habebat auxilia [as- ea quæ habebat auxilia, Parthinorum
sumptis] Parthinorum juventutis] Vox ' junctis duobus millibus peditum.
assumptis adjecta est a Sigonio. Gron. ⁷⁰ Ex monte Scodro] Hic mons super
novius potius existimat legendum: ad l. XLIII. c. 20. Scodrus vocatur.

U. C. 584.
A. C. 168.

Gentius se
dedit.

Capiuntur
cognati re-
gia.

Perseus in
magno ter-
rore est.

et Bellum, principes gentis, per quos inducias peteret, ut deliberare de statu rerum suarum posset. Triduo in hoc dato, quum castra Romana quingentos ferme passus ab urbe abessent, navem conscendit, et flumine Barbana navigat in lacum Labeatum, velut secretum locum petens ad consultandum; sed, ut adparuit, falsa spe excitus, Caravantium fratrem, ⁷⁰ multis millibus armatorum actis ⁷¹ ex ea regione, in quam missus erat, adventare. qui postquam evanuit rumor, tertio post die navem eandem secundo amni Scodram demisit: præmissisque nunciis, ut sibi adpellandi prætoris potestas fieret, copia facta, in castra venit. Et principium orationis ab accusatione stultitiæ orsus suæ, postremo ad preces lacrimasque effusus, genibus prætoris accidens, in potestatem sese dedit. Primo, bonum animum habere jussus, ad cœnam etiam invitatus, in urbem ad suos rediit, et cum prætore eo die honorifice est epulatus: deinde in custodiam C. Cassio tribuno militum traditus, ⁷² vix gladiatorio accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret.

XXXII. Anicius, Scodra recepta, nihil prius, quam requisitos Petillum Perpernamque legatos ad se duci, jussit. quibus splendore suo restituto, Perpernam extemplo mittit ad comprehendendos amicos cognatosque regis: qui, Medeonem, Labeatium gentis urbem, profectus, ⁷³ Etlevam uxorem cum filiis duobus, ⁷⁴ Scerdilædo ^k Pleuratoque, et Caravantium fratrem Scodram in castra adduxit. Anicius, bello Illyrio ⁷⁵ intra triginta dies perfecto, nuncium victoriæ Perpernam Romam misit: et post dies paucos Gentium regem ipsum cum parente, conjuge, ac ^l liberis, ac fratre, aliisque principibus Illyriorum. Hoc unum bellum prius perpetratum, quam coeptum, Romæ auditum est. Quibus diebus, hæc agebantur, Perseus quoque in magno terrore

^k Scerdilæto Gron. Crev.

^l ac del. Eud.

⁷⁰ Multis millibus armatorum actis] Magis placeret cum Gronovio legere coactis.

⁷¹ Ex ea regione in quam missus erat] Hæc non videntur intelligenda esse de expeditione Caravanti in Caviis, de qua c. præc. egit Livius. Designatur potius amica aliqua Gentii regio, in quam Caravantiis, a Caviis vel reversus, vel revocatus, missus esset a fratre ut copias contraheret. Id fortasse clarius memoraverat Livius in iis quæ intercederunt.

⁷² Vix gladiatorio accepto] Acceptis decem talentis, quæ pecuniæ summa vix tanta est, quanta dari solet iis qui operam suam arenæ locant. Decem

talenta sunt marcæ argenti nostrates 937. uncie 4.

⁷³ Etlevam uxorem] Supra c. 30. dicitur Gentius uxorem duxisse Etutam Honuni Dardanorum principis filiam. Sed fortasse idem est nomen Etuta et Etleva: fortasse alterutro in loco vitium est. Nihil quoque vetat credere Etutam aut mortuam, aut repudiatam fuisse.

⁷⁴ Scerdilæto] Liber habuit Scerdilæto. Sigonius mutavit, quia Scerdilæto nomen est Illyrii regis familiare, ut apparet ex superioribus libris.

⁷⁵ Intra triginta dies] Appianus in Illyricis habet solummodo viginti.

erat, propter adventum simul Æmilii novi consulis, quem U. C. 584. cum ingentibus minis adventare audiebat, simul Octavii A. C. 168. prætoris. ⁷⁶ Nec minus terroris a classe Romana et periculo maritimæ oræ habebat. Thessalonicæ Eumenes et Athenagoras præerant cum parvo præsidio duorum millium cætratorum. Eo et Androcleum præfectum mittit, jussum sub ipsis navalibus castra habere. Æniam mille equites cum Antigono misit ad tutandam maritimam oram: ut, quocumque litore adplicuisse naves hostium audissent, exemplo ferrent agrestibus opem. quinque millia Macedonum missa ad præsidium ⁷⁷ Pythii et Petræ, quibus præpositi erant Histæus, et Theogenes, et Milo. His profectis, ripam munire Enipei fluminis adgressus est, quia sicco alveo transiri poterat. ⁷⁸ Huic ut omnis multitudo vacaret, feminæ, ex propinquis urbibus coactæ, cibaria in castra adferebant: miles jussus ex propinquis silvis

Ripam Enipei munit.

* * *

XXXIII. *** postremo sequi se ⁷⁹ utrarios ad mare, quod minus trecentos passus aberat, jussit, et in litore alios alibi modicis intervallis fodere. montes ingentis altitudinis spem faciebant, eo magis quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venæ in mare permanentes ⁸⁰ undæ miscerentur. Vix deducta summa arena erat, quum scaturigines turbidæ primo et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam, velut Deum dono, coeperunt. Aliquantum ea quoque res duci famæ et auctoritatis apud milites adjecit. Jussis deinde militibus expedire arma, ipse cum tribunis ⁸¹ primisque ordinibus vadit ad contemplandos transitus; qua descensus facilis armatis, qua in ulteriorem ripam minime iniquus adscensus esset. His satis exploratis, illa quoque primum, ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis fierent, providit. Ubi omnibus simul pronunciaretur, ⁸² quod fieret, neque omnes exaudirent; incerto imperio accepto, alios, ⁸³ ab se adjicientes, plus eo, quod imperatum sit, alios

⁷⁶ Nec minus terroris] Non hæc ita accipienda sunt, quasi tertius quidam terror, præter Æmilii Octaviique adventum, Perseum sollicitare diceretur. Comparat Livius maritimum terrestremque terrores inter se.

⁷⁷ Pythii] Olim Pythoi. Correxit Sigonius, ut supra l. XLII. c. 53.

⁷⁸ Huic ut omnis multitudo] Manifestum est aliquid deesse. Lege cum Mureto; huic operi ut omnis multitudo.

⁷⁹ Utrarios] Vox rarissima. Intel-

ligendi procul dubio sunt ii qui utribus aquam in castra deferre solebant.

⁸⁰ Undæ miscerentur] Si sana hæc sunt, vox undæ, sic nude posita, accipienda est pro undis marinis.

⁸¹ Primis . . . ordinibus] Primorum ordinum centurionibus. Vid. supra l. xxx. c. 4.

⁸² Quod fieret] Sensus videtur exigere, quid fieri deberet.

⁸³ Ab se adjicientes] Adjicientes aliquid ex suo ad ea quæ audierunt.

U. C. 584.
A. C. 168.

Vigilie.

Stationes.

Oratio Æ-
mili ad mi-
lites.

minus. facere. clamores deinde dissonos oriri omnibus locis, et prius hostes, quam ipsos, quid paretur, scire. Placere igitur, tribunum militum ⁸⁴ primo pilo legionis ⁸⁵ secretum edere imperium: illum, et dein singulos, proximo cuique in ordine centurioni dicere, quid opus facto sit; sive a primis signis ad novissimum agmen, sive ab extremis ad primos. perferendum imperium sit. Vigiles etiam novo more scutum in vigiliam ferre vetuit; non enim in pugnam vigilem ire, ut armis utatur, sed ad vigilandum, ut, quum senserit hostium adventum, recipiat se, excitetque ad arma alios. ⁸⁶ Scuto præ se erecto stare galeatos: deinde ⁸⁷ ubi fessi sint, innisos pilo, capite super marginem scuti posito, sopitos stare: ut fulgentibus armis procul ⁸⁷ conspici ab hoste possint, ipsi nihil provideant. Stationum quoque morem mutavit. armati omnes, et frenatis equis equites, diem totum perstabant. id quum æstivis diebus, urente assiduo sole, fieret, tot horarum æstu et languore ipsos equosque fessos integri sæpe adorti hostes, vel pauci plures vexabant. itaque ex matutina statione ad meridiem decedi, et in postmeridianam succedere alios iussit: ita nunquam fatigatos recens hostis adgredi poterat.

XXXIV. Hæc quum ita fieri placere, concione advocata, pronunciasset, adjecit urbanæ concioni convenientem orationem. 'Unum imperatorem in exercitu providere et consulere, quid agendum sit, debere, nunc per se, nunc cum iis, quos advocaverit in consilium. qui non sint advocati, eam nec palam; nec secreto jactare consilia sua. Militem hæc tria curare debere, corpus ut quam validissimum. et perniciosissimum habeat, arma apta, ⁸⁸ cibum paratum ad subita imperia: cetera scire de se Diis immortalibus et imperatori suo curæ esse. in quo exercitu ⁸⁹ milites, consul. et ⁹⁰ imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse. Se quod sit officium imperatoris, provisurum, ut bene gerendæ rei occasionem eis præbeat. illos nihil, quod futurum sit, querere: ubi datum signum sit, tum militarem operam navare.' Ab his præceptis concionem

⁸⁴ dein Gron. Crev.

⁸⁵ consul, et l. consulant, Rüp.

⁸⁴ Primopilo] Vid. not. 45. ad l. II. c. 27.

⁸⁵ * Secretum] Soli primopilo, secretum a ceteris.

⁸⁶ Scuto præ se erecto] Hæc sunt incommoda quæ sequuntur ex illo more quem hactenus tenebant, ut scutum et cetera arma in vigiliam ferrent.

⁸⁷ Conspici . . . possint, ipsi nihil provideant] Secuti sumus emendationem Gronovii, quum prius legeretur possit et providenti.

⁸⁸ Cibum paratum] Nihil hic mutandum est. Observari potuit in superioribus libris aliquoties militibus Romanis imperatum, ut cibaria cocta in certum dierum numerum haberent: ut l. III. c. 27. et alibi sæpius.

⁸⁹ Milites consul et imperator] Hunc locum egregie emendat doctissimus idem et ingeniosissimus Perizonius. In quo exercitu milites consulant, vel miles consulat, imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse.

dimisit; vulgo etiam veteranis fatentibus, se illo primum U. C. 584. die, tanquam tiroes, quid agendum esset in re militari, A. C. 169. didicisse. Non sermonibus tantum his, cum quanto ad sensu audissent verba consulis, ostenderunt; sed rerum praesens effectus erat. Neminem totis mox castris quietum videres; ^{Fervet in} aciem alii gladios; alii galeas ^{castris} ^{opus.} ⁹⁰ bucculasque, scuta alii loricasque tergere: alii aptare corpori arma, experiri sub his membrorum agilitatem: quater alii pila, alii micare gladiis, ⁹¹ mucronemque intueri: ut facile quis cerneret, ubi primum conserendi manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia, aut morte memorabili ⁹² inituros bellum. Perseus quoque quum, adventu consulis simul et veris principio, strepere omnia moverique apud hostes, velut novo bello, cerneret, mota a Phila castra in adversa ripa posita, nunc ad contemplanda opera sua circumire ducem, haud dubie transitus speculantem,

* * *

norum esse.

XXXV. Quae res Romanis auxit animos, Macedonibus regique eorum haud mediocrem adtulit terrorem. Et primo subprimere in occulto famam ejus rei est conatus, missis, qui Pantauchum inde venientem adpropinquare castris vellent. ⁹³ sed jam et pueri quidam visi ab suis erant inter obsides Illyrios ducti: et, ⁹⁴ quo quaque adcuratius curantur, eo facilius loquacitate regionum ministrorum emanant. Sub idem tempus Rhodii legati in castra venerunt cum iisdem de pace mandatis, quae Romae ingentem iram Patrum excitavere. Multo iniquioribus animis a castrensi consilio auditi sunt. Itaque quum alii ⁹⁵ praecipites sine responso* agendas castris, pronuntiavit, post diem quintumdecimum se responsum daturum. Interim, ut adpareret, quantum pacificantium Rhodiorum auctoritas valuisset, consultare

⁹⁰ *Bucculas*] Laminas flexiles, quae pendentes e casside, buccas tegebant. Neque enim, ut observat Lips. l. III. de Milit. Rom. Dial. 5. clausae erant, et vultui appressae antiquorum galeae. His tantum bucculis gens tegebantur.

⁹¹ *Mucronemque intueri*] Videtur aliquid latere vitium in verbo intueri.

⁹² *Inituros bellum*] Muretus legendum existimat *finiuros*. Neutrum verbum hic satis congruit.

⁹³ *Sed jam et pueri quidam*] Nihil intricatum est in verbis: sed res ipsa parum clara. Si *obsides Illyrios* intelligas obsides a Perseo regi Gentio datos, et a Pantaucho subductos ne in Romanorum manus inciderent, pote-

ris sic exponere: Pueri quidam Macedones traditi inter ceteros obsides Gentio, et reducti in Macedoniam a Pantaucho, visi a suis erant, eosque edocuerant, quid in Illyrico gestum esset.

⁹⁴ *Quo quaque accuratius curantur*] Admodum probabilis est Gronovii conjectura, *celantur*.

⁹⁵ *Praecipites sine responso censerunt agendas castris*] Vox *censerunt* adjecta est a Gronovio, qui nihil praeterea aliud excidisse putat. Dubitamus tamen, an hoc modo locus persanatus sit. Non immerito videtur Sigonius suspicari deesse membrum orationis, quod respondeat *et alii*.

U. C. 584.
A. C. 168.
Consilia de
bello.

de ratione belli gerendi cœpit. Placebat quibusdam, ⁹⁶ et maxime majoribus natu, per Enipei ripam munitionesque vim facere, ' confertis et vim facientibus resistere Macedonas non posse: ex tot castellis aliquanto altioribus ac munitioribus, quæ validis præsiidiis insedissent, priore anno dejectos.' aliis placebat, Octavium cum classe Thessalonicam petere, et populatione maritimæ oræ distringere copias regias: ut, altero ab tergo se ostendente bello, circumactus ad interiorrem partem regni tuendam, nudare aliqua parte transitus Enipei cogeretur. ⁹⁷ Ipsi natura et operibus inexcuperabilis ripa videbatur: et, præterquam quod tormenta ubique disposita essent, missilibus etiam melius et certiore ictu hostes uti audierat. Alio spectabat mens tota ducis: dimissoque consilio Perrhæbos mercatores, Schœnum et Menophilum, notæ et fidei jam sibi et prudentiæ homines, arcessitos secreto percunctatur, quales ad Perrhæbiam transitus sint. Quum loca non iniqua esse dicerent, ⁹⁸ præsiidiis autem regis obsideri, spem cepit, si nocte inproviso valida manu adgressus necopinantes esset, dejeci præsidia posse. ' Jacula enim et sagittas et cetera missilia in tenebris, ubi, quid petatur, procul^o provideri nequeat, inutilia esse. gladio cominus geri rem in permixta turba, quo miles Romanus vincat.' His ducibus usus, prætorem Octavium arcessitum, exposito, quid pararet, Heracleum cum classe petere jubet, et mille hominibus decem dierum cocta cibaria habere. Ipse P. Scipionem Nasicam, ⁹⁹ Q. Fabium Maximum filium suum cum quinque delectis millibus Heracleum mittit, velut classem consensuros ad maritimam oram interioris Macedoniæ, quod in consilio agitatum erat, vastandam. Secreto indicatum, cibaria his præparata ad classem esse, ne quid eos moraretur. Inde jussi duces itineris ita dividere viam, ut quarta vigilia tertio die ¹ Pythium adoriri possent. Ipse postero die, ut distineret regem ab circumspectu rerum aliarum, prima luce medio in alveo cum stationibus hostium proelium commisit. pugnatumque utrimque est levi armatura: nec gravioribus armis in tam inæquali alveo pugnari poterat. Descensus ripæ utriusque in alveum trecentorum ferme passuum erat: medium spatium torrentis, alibi aliter

Nasica cum
5000. mili-
tibus mitti-
tur ad Py-
thium.

Prælia in
alveo Eni-
pei.

^o procul del. Crev.

⁹⁶ Et maxime majoribus natu] Estimamus Livium potius scripsisse minoribus natu. Ferridum enim illud consilium faciendæ sibi viæ per ripam Enipei munitionesque magis sapit juvenilem ardorem, quam senilem prudentiam.

⁹⁷ Ipsi] Emilio.

⁹⁸ Præsiidiis autem regis] Malleus

regis: ut jam alibi annotavimus.

⁹⁹ Q. Fabium Maximum filium suum] Nempe is adoptatus fuerat a Q. Fabio Maximo, atque adeo nomina patris sui adoptivi gerebat.

¹ Pythium] Templum Apollinis Pythii, et castellum in summo Olympi jugo positum. Vid. Plut. in Emilio.

cavati, paullo plus quam mille passus patebat. Ibi in me-
dio, spectantibus utrinque ex vallo castrorum hinc rege,
hinc consule cum suis legionibus, pugnatum est. Missili-
bus procul regia auxilia melius pugnabant; cominus stabi-
lior et tutior, ² aut parma, aut scuto Ligustino, Romanus
erat. Meridie fere receptui cani suis consul jussit. ita eo
die diremtum proelium est, haud paucis utrimque interfec-
tis. Sole orto postero die, irritatis certamine animis, etiam
acrius concursus est: sed Romani, non ab his tantum, cum
quibus contractum certamen erat, sed multo magis ab ea
multitudine, quæ disposita in turribus stabat, omni genere
missilium telorum ac saxis maxime vulnerabantur. Ubi
propius ripam hostium subissent, tormentis missa etiam ad
ultimos perveniebant. Multo pluribus eo die amissis, con-
sul paullo serius recepit suos. Tertio die proelio abstinuit,
degressus ad imam partem castrorum, veluti ³ per devexum
in mare brachium transitum tentaturus. Perseus, quod in
oculis erat,

U. C. 584
A. C. 168.

* * *

XXXVI. *** anni post circumactum solstitium erat: *Æmilii*
hora diei jam ad meridiem vergebat: iter multo pulvere et *cunctatio.*
incalescente sole factum erat. lassitudo et sitis jam sentie-
batur, et, meridie instante, magis ⁴ accessurum utrumque
adparebat. Statuit sic adfectos recenti atque integro hosti
non objicere. Sed tantus ardor in animis ad dimicandum
utrimque erat, consuli non minore arte ad suos elnden-
dos, quam ad hostes, opus esset. Nondum omnibus instruc-
tis, instabat tribunis militum, ut maturarent instruere: cir-
cumibat ipse ordines, animos militum hortando in pugnam
accendebat. Ibi primo alacres signum poscebant. deinde,
quantum incresceret æstus, et vultus minus vigentes et vo-
ces segniores erant, et quidam incumbentes scutis, nisique
pilis stabant. Tum jam aperte ⁵ primis ordinibus imperat,
metarentur frontem castrorum, et inpedimenta constitue-

² Aut parma, aut scuto Ligustino] Hic nempe pugnabant velites Romani, qui parmam habebant; et Ligures, qui scutum, sed leve et ex more sue gentis. Testis est Plutarchus in exercitu Æmilii fuisse aliquem numerum Ligurum.

³ Per devexum in mare brachium] An fossam vallumque a Perseo ducta versus mare, ac proinde a ceteris munimentis longius remota? an brachium fluminis Enipei in mare devexo alveo fluens? Si hoc posteriore sensu capias, indicaverit Livius hic scindere se flumen,

atque adeo, ut fere fit, minus altum et transitu facilius esse.

⁴ Accessurum utrumque] Lassitudinem et sitim. Hic generis mutatio offendit Gronovium. Sed eodem plane modo nooster supra l. xxx. c. 30. Tuam et adolescentiam, et perpetuam felicitatem, ferociora utraque, quam quietis opus est consiliis, metuo.

⁵ * Primis ordinibus] Primorum ordinum centurionibus. Testatur Polybius l. vi. lectos centuriones cum tribuno militum castrorum metationis apud Romanos curam habuisse.

U. C. 584. rent. Quod ubi fieri milites sensere, alii gaudere palam,
 A. C. 168. quod fessos viæ labore flagrantissimo æstu non cœgisset
 pugnare. legati circa imperatorem ducesque externi erant,
 inter quos et Attalus, ⁶ omnes adprobantes, quum pugnaturum
 consulem credebant: ⁷ neque enim ne his cunctationem aper-
 uerat suam. tunc mutatione consilii subita quum alii sile-
 rent, Nasica unus ex omnibus ausus est monere consulem,
 Nasicae con- ⁸ Ne hostem quidem ludificatos priores imperatores, fugien-
 loquium do certamen, manibus emittere. Vereri, ne nocte abeat,
 cum Paullus. sequendus maximo labore ac periculo in intima Macedoniæ;
 exercitusque, sicut prioribus ducibus, per calles saltusque
 Macedonicorum montium vagando circumagatur. Se mag-
 nopere suadere, dum in campo patenti hostem habeat, ad-
 grediatur, nec oblatam occasionem vincendi amittat.' Con-
 sul, nihil offensus libera admonitione tam clari adolescentis,
 'Et ego,' inquit, 'animum istum habui, Nasica, quem tu
 nunc habes: et, quem ego nunc habeo, tu habebis. Multis
 belli casibus didici, quando pugnandum, quando abstinere-
 dum pugna sit. ⁹ Non operæ sit stanti nunc in acie docere,
 quibus de caussis hodie quiesse melius sit. rationes alias re-
 poscito: nunc auctoritate veteris imperatoris contentus
 eris.' Conticuit adolescens; haud dubie videre aliqua in-
 pedimenta pugnae consulem, quæ sibi non adparerent.

XXXVII. Paullus, postquam metata castra inpedimen-
 taque conlocata animadvertit, ex postrema acie triarios pri-
 mos subducit: deinde principes, stantibus in prima acie
 hastatis, si quid hostis moveret: postremo hastatos, ab dex-
 tro primum cornu singulorum paullatim signorum milites
 subtrahens. Ita pedites, equitibus cum levi armatura ante
 aciem hosti obpositis, sine tumultu abducti; nec ante, quam
 prima frons valli ac fossa perducta est, ex statione equites
 revocati sunt. Rex quoque, quum sine detractione paratus
 pugnare eo die fuisset, contentus, quod per hostem moram
 fuisse pugnae scirent, et ipse in castra copias reduxit. Cas-
 tris permunitis, C. Sulpicius Gallus tribunus militum secun-
 dae legionis, qui prætor superiore anno fuerat, consulis per-
 missu ad concionem militibus vocatis pronunciavit, 'nocte
 proxima, ne quis id pro portento acciperet, ab hora secunda

Eelipseis
 Luna præ-
 dicta a Sul-
 picio.

⁶ Omnes approbantes] Omnes pugnare cupientes, ac proinde, quum pugnaturum consulem credebant, approbantes hoc ejus consilium.

⁷ Neque enim ne his] Videtur revocanda huc particula quidem, quæ infra alieno loco habetur, ne hostem quidem. Legimus ergo: neque enim ne his quidem cunctationem aperuerat suam. Duplicata hoc loco negatio nihil molestum habet,

si struas hoc modo: neque enim cunctationem aperuerat suam ulli, ne his quidem.

⁸ Ne hostem quidem] Particulam quidem rejicimus in superiora, ut in præcedente nota diximus. Cetera Gronovio auctore sic refingimus: Ne hostem ludificatum priores imperatores fugiendo certamen, manibus emitteret.

⁹ Non operæ sit] Vid. not. 70. ad l. i. c. 24.

‘ usque ad quartam horam noctis lunam defecturam esse. Id, ^{U. C. 584.}
 ‘ quia naturali ordine statis temporibus fiat, et sciri ante et præ- ^{A. C. 168.}
 ‘ dici posse. Itaque quemadmodum, ¹⁰ quia certi solis lunæque
 ‘ et ortus et occasus sint; nunc pleno orbe, ¹¹ nunc senescente
 ‘ exiguo cornu fulgere lunam non mirarentur; ita ne obscurari
 ‘ quidem, quum condatur umbra terræ, trahere in prodigium
 ‘ debere.’ ¹² Nocte, quam pridie Nonas Septembres insecuta
 est dies, edita hora luna quum defecisset, Romanis militibus
 Galli sapientia prope divina videri: Macedonas, ut triste pro-
 digium, occasum regni perniciemque gentis portendens, movit:
 nec aliter vates. clamor ululatusque in castris Macedonum
 fuit, donec luna in suam lucem emerit. ¹³ Postero die tantus
 utrique ardor exercitui ad concurrendum fuerat, ut et ^P regem
 et consulem suorum quidam, quod sine prælio discessum
 esset, accusarent. Regi prompta defensio erat, non eo solum,
 quod hostis prior, aperte pugnam detrectans, in castra copias
 reduxisset; sed etiam, quod eo loco signa constituisset, quo
 phalanx, quam inutilem vel mediocris iniquitas loci efficeret,
 promoveri non posset. Consul ¹⁴ ad id, quod pridie præter-
 misisse pugnandi occasionem videbatur, et locum dedisse
 hosti, si nocte abire vellet, tunc quoque per speciem inmo-
 landi terere videbatur tempus, quum luce prima signum pro-
 positum pugnae ad exeundum in aciem fuisset. Tertia
 demum hora, sacrificio rite perpetrato, ad consilium vocavit;
 atque ibi, quod rei gerendæ tempus esset, loquendo et intem-
 pestive consultando videbatur quibusdam extrahere. post ser-
 mones tamen consul orationem habuit.

XXXVIII. ‘ P. Nasica, egregius adolescens, ex omnibus
 ‘ unus, quibus hesterno die pugnari placuit, denudavit mihi
 ‘ suum consilium: idem postea, ita ut transisse in sententiam
 ‘ meam videri posset, tacuit. Quibusdam aliis absentem carpere
 ‘ imperatorem, quam præsentem monere, melius visum est. Et
 ‘ tibi, P. Nasica, et quicumque idem, quod tu, occultius sense-

Æmilii ora-
tio de pug-
na dilata.

^P et del. Gron.

¹⁰ * Quia certi Solis Lunæque et ortus et occasus sint] Hæc nobis male coherere videntur cum iis quæ sequuntur. Non enim ideo variant Lunæ phasæ, quia ejus et Solis certi sunt ortus et occasus. Melius hæc rejicerentur in anteriora, ut sic procederet Galli argumentatio. Quemadmodum Lunæ Solique ortus et occasus, quia sunt certi, et sciri ante et prædici possunt, ita et defectus Lunæ, qui itidem naturali ordine statis temporibus sunt. Si conjectura nostra bona est, totus locus sic formari poterit: *Id quia naturali ordine statis temporibus fiat, ut certi Solis Lunæque et ortus et occasus*

sunt, et sciri ante et prædici posse. Itaque quemadmodum nunc pleno orbe . . .
¹¹ Nunc senescente] Lege cum Floribello et Gronovio *senescentem*.

¹² * Nocte quam pridie Nonas Septembres] Hic Lunæ defectus, ex Astronomorum rationibus, incidit in diem 21. Junii Juliani. Atque id perbene congruit cum Solstitiali tempore, testato supra a Livio. † Vid. not. p. 3. ad c. 30. supra.

¹³ * Postero die] Refer hæc verba ad verbum *accusarent*.

¹⁴ Ad id quod] Præterquam quod. Sic locutus est Livius et l. III. c. 62.

U. C. 584. ¹⁵ runt, non gravabor reddere dilatæ pugnae rationem. Nam
 A. C. 168. ¹⁶ tantum abest, ut me hesternæ quietis poeniteat, ut servatum a
¹⁷ me exercitum eo consilio credam. in qua me opinione esse ne
¹⁸ quis sine causa vestrum credat, recognoscat, agedum, mecum,
¹⁹ si videtur, quam multa pro hoste et adversus nos fuerint. Jam
²⁰ omnium primum, ²¹ quantum numero nos praestent, neminem
²² vestrum nec ante ignorasse, et hesterno die ²³ implicatam intu-
²⁴ entes aciem animadvertisse, certum habeo. Ex hac nostra
²⁵ paucitate quarta pars militum praesidio impedimentis relicta
²⁶ erat: nec ignavissimum quemque relinqui ad custodiam sar-
²⁷ cinarum scitis. Sed fuerimus omnes. parvum hoc tandem
²⁸ esse credimus, quod ex his castris, in quibus hac nocte man-
²⁹ simus, exituri in aciem hodierno aut summum crastino die,
³⁰ si ita videbitur, Diis bene juvantibus, sumus? Nihilne inter-
³¹ est, utrum militem, quem neque viæ labor hodie, neque operis
³² fatigaverit, requietum, integrum in tentorio suo arma capere
³³ jubeas, atque ³⁴ in aciem plenum virum, vigentem et corpore
³⁵ et animo educas? an longo itinere fatigatum, et onere fessum,
³⁶ madentem sudore, ³⁷ ardentibus siti faucibus, ore atque oculis
³⁸ repletis pulvere, ³⁹ torrentem ⁴⁰ meridiano sole, hosti objicias
⁴¹ recenti, ⁴² quieto, qui nulla re ante consumtas vires ad proelium
⁴³ adferat? Quis, pro Deum fidem! ita comparatus, vel iners
⁴⁴ atque inbellis, fortissimum virum non vicerit? Quid? quod
⁴⁵ hostes per summum otium instruxerant aciem, reparaverant
⁴⁶ animos, stabant compositi suis quisque ordinibus? nobis
⁴⁷ tunc repente trepidandum in acie instruenda erat, et incom-
⁴⁸ positis concurrendum?

XXXIX. ⁴⁹ At, Hercule, aciem quidem inconditam inordi-
⁵⁰ natamque habuissimus: castra munita, provisam aquationem,
⁵¹ tutum ad eam iter praesidiis inpositis, explorata circa omnia;
⁵² an nihil nostri habentes praeter nudum campum, in quo pug-
⁵³ naremus? Majores vestri castra munita portum ad omnes casus

⁵⁴ torrente Doer.

¹⁵ Quantum numero nos praestent] Perseus supra l. XLII. c. 51. dicitur habuisse undequadragesima peditum millia, quatuor equitum. Consuli ex legionibus Romanis et exercitu sociali erant duodeviginti millia peditum, equitum duo, ut colligitur ex c. 31. l. XLII. et c. 21. hujus libri. Huc adde non magna sane Atrali et Misagenis auxilia.

¹⁶ Implicatam intuentes aciem] Recte emendat Gronovius explicatam.

¹⁷ In aciem . . . educas] Correctio Sigonii. Antea in acie.

¹⁸ Ardentibus siti faucibus] Vide an malis ardentibus.

¹⁹ Torrentem meridiano sole] Legi jubet Perizonius torrente. Potest tamen defendi vulgata lectio Virgiliano hoc versu, Per pice torrentes atraque

voragine ripas. Nam ibi Servius, *Æn.* l. IX. v. 105. *torrentes* interpretatur *ardentes*.

²⁰ Quietos] Gronovius existimat hic quoque scripsisse Livium *requietos*. Est enim, inquit, aliud *quietus*, aliud *requietus*. Ad illud sufficit praesens quies: hoc competit illis qui aliquamdiu quiete uti sunt.

²¹ At hercule aciem] Objicit sibi Æmilius: At hercule aciem quidem inordinatam atque incompositam habuissimus, sed cetera egregie parata, id est, castra munita, provisam aquationem . . . Tum respondet: itane parati concurrissimus, an potius nihil nostri habentes, praeter nudum campum, in quo pugnaremus.

'exercitus ducebant esse : unde ad pugnam exirent, quo jac- U. C. 564.
 'tati tempestate pugnae receptum haberent. ideo, quum mu- A. C. 160.
 'nimentis ea ²²sepiissent, praesidio quoque valido firmabant ;
 'quod, qui castris exutus erat, etiamsi pugnando acie vicisset,
 'pro victo haberetur. castra sunt victori receptaculum, victo
 'perfugium. Quam multi exercitus, quibus minus prospera
 'pugnae fortuna fuit, intra vallum compulsi, tempore suo, in-
 'terdum momento post, eruptione facta, victorem hostem pe-
 'pulerunt? patria altera est militaris haec sedes, vallumque
 'pro moenibus, et tentorium suum cuique militi domus ac
 'penates sunt. Sine ulla sede vagi dimicassetus, ²³ut quo
 'victores nos reciperemus? His difficultatibus et impedimentis
 'pugnae illud obponitur: Quid si hostis hac interposita nocte
 'abisset, quantum rursus sequendo eo penitus in ultimam
 'Macedoniam exhauriendum laboris erat? Ego autem, neque
 'mansurum eum, neque in aciem copias educturum fuisse,
 'certum habeo, si cedere hinc statuisset. quanto enim facilius
 'abire fuit, quum procul abessemus, quam nunc, quum in
 'cervicibus sumus? Nec falleret nos, nec interdum nec nocte
 'abeundo. Quid autem est nobis optatius, quam ut, quorum
 'castra, praeralta fluminis ripa tuta, vallo insuper septa ac
 'crebris turribus, obpugnare adorti sumus, eos, relictis muni-
 'mentis, agmine effuso abeuntes, in patentibus campis ab
 'tergo adoriatur? Hae dilatae pugnae ex hesterno die in ho-
 'diernum caussae fuerunt. Pugnare enim et ipsi mihi placet;
 'et ideo, quia per Enipeum amnem septa ad hostem via erat,
 'alio saltu, dejectis hostium praesidiis, novum iter aperui;
 'neque prius, quam debellavero, absistam.'

XL. Post hanc orationem silentium fuit, partim traduc-
 tis in sententiam ejus, partim verentibus nequidquam offen-
 dere in eo, quod, utcumque praetermissum, revocari non
 posset. ²⁴Ac ne illo ipso quidem die, aut consule, aut rege,
 (rege, quod nec fessos, ut pridie, ex via, neque trepidantes
 in acie instruenda et vixdum compositos adgressurus erat ;
 consule, quod in novis castris non ligna, non pabulum con-
 vectum erat, ad quae petenda ex propinquis agris magna
 pars militum e castris exierat) neutro imperatorum volente,
 Fortuna, quae plus consiliis humanis pollet, contraxit certa-

Certamen
 cisu con-
 trahitur.

²² unam vocem rege uncinis includit Crev.

²² *Sepiissent*] Legit Gronovius *sepiis-*
sent. Sed Grammatici a *sepio* dedu-
 cunt *sepio* et *sepsi*.

²³ *Ut quo victores nos*] Sic supra l.
 XL. c. 13. ut quibus aliis deinde sacris
 contaminatam omni scelere mentem ex-
 piam?

²⁴ *Ac ne illo ipso quidem die aut con-*
sule, aut rege, (rege) Posterius illud
 rege adiecit Gronovius. Sensus clarus

est : *Ac ne illo ipso quidem die aut con-*
sule, aut rege . . . volente, Fortuna con-
traxit certamen. Media parenthesi ex-
 ponit, cur neuter imperatorum vellet
 pugnari. Tantum observabit lector, ob
 longiorem parenthesin, quae dividebat
 nimium *re consul* aut *rege* ab *volente*,
 coactum esse Livium inserere *neutro im-*
peratorum. Exempla similia habes l. v.
 c. 24. XXXVIII. 55. etc.

U. C. 584. men. Flumen erat haud magnum propius hostium castris,
 A. C. 168. ex quo et Macedones et Romani aquabantur, praesidiis ex
 utraque ripa positis, ut id facere tuto possent. Duæ co-
 nortes a parte Romanorum erant, Marrucina et Peligna;
 duæ turmae Samnitium equitum, quibus praeerat M. Sergius
 Silus legatus: et aliud pro castris stativum erat praesidium
 sub C. Cluvio legato, tres cohortes, Firmana, Vestina, Cre-
 monensis; duæ turmae equitum, Placentina et Aesernina.
 Quum otium ad flumen esset, neutris lacessentibus, ²⁵ hora
 circiter quarta jumentum, e manibus curantium elapsum, in
 ulteriores ripam effugit. quod quum per aquam, ferme
 genu tenuis altam, tres milites sequerentur, Thraces duo id
 jumentum ex medio alveo in suam ripam trahentes; altero
 eorum occiso, receptoque eo jumento, ad stationem suorum
 se recipiebant. Octingentorum Thracum praesidium in hos-
 tium ripa erat, ex his pauci primo, ægre passi popularem
 in suo conspectu cæsum, ad persequendos interfectores
 fluvium transgressi sunt: dein plures, postremo omnes, et
 cum praesidio,

* * *

proelium ducit.

XLI. Movebat imperii majestas, gloria viri, ante omnia
 ætas, quod major sexaginta annis juvenum munia in parte
 præcipua laboris periculique capescebat. Intervallum, quod
²⁶ inter cætratos et phalanges erat, inplevit legio, atque
 aciem hostium interrupt. A tergo cætratis erat, frontem
 adversus clipeatos habebat: aglaspides adpellabantur. Se-
 cundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus
 leucaspidem phalangem jussus: ea media acies hostium
 fuit. ²⁷ In dextrum cornu, unde circa fluvium commissum
 proelium erat, elephantes inducti, ²⁸ et ala sociorum: et hinc

²⁵ *Hora circiter quarta*] Hunc locum
 sie et emendat, et explicat Gronovius:
Hora circiter nona jumentum e manibus
curantium hominum de parte Romana
elapsum in ulteriores ripam effugit, id
est, fugere inceperat. Quod quum per
aquam ferme genu tenuis altam tres
milites Romani sequerentur, Thraces duo
Macedonicorum auxiliorum ex medio
alveo in suam ripam traherent; altero
eorum, id est, Thracum, occiso, recepto-
que eo jumento, ad stationem suorum tres
illi Romani milites se recipiebant. Le-
gendum putat hora nona, propterea quod
supra dictum est diem extraxisse in con-
silio consulem, et Plutarchus diserte
scribit pugnam coeptam esse ἔσπας ἐν-
νάρης. Confusas scilicet notas fuisse
IV. et IX. Voces id jumentum ablegat,
tanquam scholium inctile. Denique

corrigit traherent, quia, si legatur tra-
hentes, sua non potest orationi constare
integritas.

²⁶ *Inter cætratos et phalanges*] Hæc
 est primæ editionis et Sigoniarum
 lectio: proba illa quidem, quam duæ
 * erant, ut supra memoravimus, in
 exercitu Persei phalanges; quæ et mox
 a Livio appellantur, Aglaspides nimi-
 rum et Leucaspides. † Gronovii edi-
 dere phalangem.

²⁷ *In dextrum cornu . . . elephantes*
inducti] Elephantes inducti in eam
 partem qua dextrum erat cornu Roma-
 norum.

²⁸ *Et ala sociorum]* Utra? Duæ enim
 fuere, ut jam aliquoties monuimus,
 dextra et sinistra. Alterutra vox vide-
 tur hic excidisse.

primum fuga Macedonum est orta. ²⁹ Nam sicut pleraque U. C. 584. nova commenta mortalium in verbis vim habent, ³⁰ expe- A. C. 168. riendo, quum agi, non, quemadmodum agantur, edisseri, oportet, sine ullo effectu evanescent; ita tum elephantum in acie ³¹ nomen tantum sine usu fuerunt. Elephantorum impetum subsecuti sunt socii nominis Latini, pepuleruntque lævum cornu. In medio secunda legio inmissa dissipavit phalangem. neque ulla evidentior caussa victoriæ fuit, quam quod multa passim prælia erant, quæ fluctuantem turbarent primo, deinde disjecerunt phalangem: cujus confertæ et intentis horrentis hastis intolerabiles vires sunt. Si carptim adgrediendo circumagere ³² immobilem longitudine et gravitate hastam. cogas, confusa strue implicantur: si vero aut ab latere, aut ab tergo aliquid tumultus increpuit, ruinæ modo turbantur. sicut tum adversus catervatim incurrentes Romanos, et interrupta multifariam acie, obviam ire cogebantur: et Romani, quacumque data intervalla essent, insinuabant ordines suos. Qui, si universa acie in frontem adversus instructam phalangem concurrissent, quod Pelignis, principio pugnae incaute congressis adversus cætratos, evenit, induissent se hastis, nec confertam aciem sustinuissent.

Fugantur
Macedones.

XLII. Ceterum sicut peditum passim cædes fiebant, nisi qui abjectis armis fugerunt; sic equitatus prope integer pugna excessit. Princeps fugæ rex ipse erat. jam a Pydna ³³ cum sacris alis equitum Pellam petebat: ³⁴ confestim Costocus¹ sequebatur Odrysarumque equitatus. ceteræ quoque Macedonum alæ integris abibant ordinibus; quia interjecta peditum acies, cujus cædes victores tenebant²,

Equitatus
integer fu-
git.

¹ aut del. Gron. Crev.

² Costocus l. eos Cotys Doer. Rup.

³ tenebat

²⁹ Nam sicut pleraque] Ut pleraque nova inventa mortalium vim habere videntur, quamdiu verbis tantummodo jactantur; sed ubi ad rem ventum, quum oportet agi, non edisseri solum quomodo iis inventis utamur, sine ullo effectu evanescent. . . . Ceterum tota hæc periodus quid sibi velit hoc loco, parum videmus. Nam neque elephantorum usus in præliis novum tunc commentum mortalium haberi poterat: nec videntur nomen sine usu fuisse in hac pugna. Imo contrarium satis indicatur proxime sequentibus verbis: Elephantorum impetum subsecuti sunt socii nominis Latini. Non ægre nobis persuaderi poterem illam periodum ex alio aliquo loco huc temere immigrasse. Certe si eam tollas, nihil desiderabis.

³⁰ Experiendo] Unicus codex habuit explendo. Emendavit Turnebus.

³¹ Nomen tantum sine usu fuerunt]

Legebatur in exemplari fuerant. Mutavit Sigonius: utrum recte, an perperam, non decernimus, quum totus hic locus, ut diximus in not. 29. nobis videatur alienus ab ea in quam insertus est narratio.

³² Immobilem . . . hastam] Hastam, quæ ob longitudinem et gravitatem facile moveri nequit. Hoc ideo notamus, quia Gronovius legendum esse censet hastas, ut rō immobilem referatur ad phalangem. Nos nihil mutamus.

³³ Cum Sacris alis] Vid. not. 28. ad l. XLII. c. 66. supra.

³⁴ Confestim Costocus sequebatur] Emendat Jac. Gronovius, confestim eos Cotys sequebatur. Firmant hanc conjecturam quæ sequuntur, Odrysarumque equitatus. Nam Cotys rex Odrysarum fuit, ut constat ex c. 51. l. XLII. supra.

U. C. 584.
A. C. 168.

20000. cœ-
si: 11000.
capti.

inmemores fecerat sequendi equites. Diu phalanx a fronte, a lateribus, ab tergo cæsa est: postremo, qui ex hostium manibus elapsi erant, inermes ad mare fugientes, quidam aquam etiam ingressi, manus ad eos, qui in classe erant, tendentes, suppliciter vitam orabant: et quum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati, ut caperent potius, quam occiderent, longius in aquam, quidam etiam natantes, progressi sunt. Sed quum hostiliter e scaphis cæderentur, retro, qui poterant, nando repetentes terram, in aliam foediorem pestem incidebant. elephantum enim, ab rectoribus ad litus acti, exeuntes obterebant elidebantque. Facile conveniebat, Romanis numquam una acie tantum Macedonum interfectum. Cæsa enim ad viginti millia hominum sunt: ad sex millia, qui Pydnam ex acie perfugerant, vivi in potestatem pervenerunt: et vagi e fuga quinque millia hominum capta. Ex victoribus ceciderunt non plus centum, et eorum multo major pars Peligni. vulnerati aliquanto plures sunt. Quod si maturius pugnari coeptum esset, ut satis diei victoribus ad persequendum superesset, delectæ omnes copiæ forent: nunc imminens nox et fugientes textit, et Romanis pigritiem ad sequendum locis ignotis fecit.

Regis fuga.

XLIII. Perseus ad Piëriam silvam via militari, frequenti agmine equitum et regio comitatu, fugit. Simul in silvam ventum est, ubi plures diversæ semitæ erant, et nox adpropinquabat: cum perpaucis maxime fidis via divertit². Equites, sine duce relictis, alii alia in civitates suas dilapsi sunt: perpauci inde Pellam celerius, quam ipse Perseus, quia ³⁵ recta expedita via ierant, pervenerunt. Rex ad mediam ferme noctem terrore et variis difficultatibus viæ vexatus est. In regia Perseo, qui Pellæ præerat, Euctus regii-que pueri præsto erant. contra ea amicorum, qui, alii alio casu servati, ex proelio Pellam venerant, quum sæpe arcessiti essent, nemo ad eum venit. tres erant tantum cum eo fugæ comites, Evander Cretensis, ³⁶ Neos³ Boeotius, et Archidamus Ætolus, cum iis, jam metuens, ne, qui venire ad se abnuerent, majus aliquid mox auderent, quarta vigilia profugit. Secuti eum sunt admodum quingenti Cretenses. petebat Amphipolim: sed nocte a Pella exierat, properans ante lucem Axium amnem trajicere, eum finem sequendi, propter difficultatem transitus, fore ratus Romanis.

XLIV. Consulem, quum se in castra victor recepisset, ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio stimulabat.

² *devertit* Gron. Crev. Rup.

³ *Neon* Crev.

³⁵ *Recta expedita via*] Lege potius et fruticetis impeditam. cum Gronovio, *recta et expedita via*: et ³⁶ *Neon Boeotius*] Sic edidit Sigonius *expeditam viam* intellige non arboribus ex Plutarcho, pro *Boeotius*.

P. Scipio is erat, Africanus et ipse postea, deleta Karthagine, U. C. 584.
 adpellatus, naturalis consulis Paulli, adoptione Africani nepos. A. C. 168.
 Is, septimumdecimum tunc annum agens, quod ipsum curam ^{Anxietas}
 augebat, dum effuse sequitur hostes, in partem aliam turba ^{Cos. de filio}
 ablatus erat: et, serius quum redisset, tunc demum, recepto ^{suo Sci-}
 sospite filio, victoriæ tantæ gaudium consul sensit. Amphipolimon quum jam fama pugnae pervenisset, concursusque ^{pione.}
 matronarum in templum ³⁷ Dianæ, quam Tauropolon vocant, ad opem exposcendam fieret; Diodorus, qui præerat urbi, metuens, ne Thraces, quorum duo millia in præsidio erant, urbem in tumultu diriperent, ab subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem literas in foro medio accepit. Scriptum in iis erat, 'ad Emathiam classem Romanam ad-pulsam esse, agrosque circa vexari. orare præfectos Emathiæ, ut præsidium adversus populatores mittat.' His lectis, hortatur Thracas, 'ut ad tuendam Emathiæ oram proficiscantur. magnam eos cædem prædamque, palatis passim per agros Romanis, facturos. Simul elevat famam adversæ pugnae: quæ si vera foret, alium super alium recentes ex fuga venturos fuisse.' Per hanc caussam Thracibus ablegatis, simul transgressos eos Strymonem vidit, portas clausit.

XLV. Tercio die Perseus, quam pugnatum erat, Amphipolim venit. inde oratores cum caduceo ad Paullum misit. ^{Perseus ca-}
 Interim Hippias, et Milo, et Pantauchus, principes amico- ^{duceatores}
 rum regis, Berœam, quo ex acie confugerant, ipsi ad consu- ^{mittit ad}
 lem profecti, Romanis dedunt: ³⁸ hoc idem et aliæ deinceps ^{Cos.}
 metu percussæ parabant facere. Consul, nunciis victoriæ Q. Fabio filio et L. Lentulo et Q. Metello cum literis Romanam missis, spolia jacentis hostium exercitus peditibus concessit; equitibus prædam circumjecti agri, dum ne amplius duabus noctibus a castris abessent. Ipse propius mare ad Pydnam castra movit. Berœa primum, deinde Thessalonica, et Pella, et deinceps omnis ferme Macedonia intra ^{Tota Ma-}
 biduum dedita. Pydnæi, qui proximi erant, nondum mi- ^{cedonia de-}
 serant legatos: multitudo incondita plurium simul gentium, ^{dita.}
 turbaque, quæ ex acie fuga in unum compulsæ erat, consilium et consensum civitatis inpediebat: nec clausæ modo portæ, sed etiam inædificatæ erant. Missi Milo et Pantauchus sub muris ad colloquium Solonis, ³⁹ qui præsidio erat: per eum emittitur militaris turba. oppidum deditum

³⁷ *Dianæ quam Tauropolon vocant*] Dianæ hoc cognomen additum volunt, vel quod apud Tauros Scythiæ populum colatur, vel quod gregibus præsit, vel quod eadem sit cum luna, quam tauris vehi fingunt poetæ.

³⁸ *Hoc idem et aliæ deinceps metu*

percussæ] Vel intercudit vox civitates; vel legendum est *alii deinceps metu perculti*. GRONOVIVS.

³⁹ *Qui præsidio erat*] Magis placeret præerat, quod monet Gronovius.

U. C. 584.
A. C. 168.
Persæ mi-
stranda
sors.

Amphipoli
abit.

Samothra-
cam per-
venit.

Consul Pel-
lam venit.

milicibus datur diripiendum. Perseus, ⁴⁰ una tantum spe Bisaltarum auxilii tentata², ad quos nequidquam miserat legatos, in concionem processit, Philippum secum filium habens: ut et ipsos Amphipolitanos, et equitum peditumque, qui aut semper secuti, aut fuga eodem delati erant, adhortando ⁴¹ animos confirmaret. Sed aliquoties dicere incipientem quum lacrimæ præpedissent; quia ipse dicere nequit, Evandro Cretensi editis, quæ agi cum multitudo vellet, ⁴² de templo descendit. Multitudo, sicut ad conspectum regis fletumque tam miserabilem et ipsa ingemuerat lacrimaveratque, ita Evandri orationem adspernabatur: et quidam ausi sunt media ex concione subclamare, 'Abite hinc, ne, qui pauci supersumus, propter vos pereamus.' Horum ferocia vocem Evandri clausit. ⁴³ Rex in domum se recepit, pecuniaque et auro argentoque in lembos, qui in Strymone stabant, delatis, et ipse ad flumen descendit. Thraces, navibus se committere non ausi, domos dilapsi, et aliæ militaris generis turbæ: Cretenses spem pecuniæ secuti, et, quoniam in dividendo plus obfensionum, quam gratiæ, erat, ⁴⁴ quinquaginta talenta iis posita sunt in ripa diripienda. Ab hac direptione quum per tumultum naves conscenderent, lembum unum in ostio amnis multitudo gravatum merse-
runt. Galepsum eo die, postero Samothracam, quam petebant, perveniunt: ad ⁴⁵ duo millia talentum pervecta eo dicuntur.

XLVI. Paulus, per omnes deditas civitates dimissis qui præessent, ne qua injuria in nova pace victis fieret, re-tentisque apud se caduceatoribus regis, P. Nasicam, ignarus fugæ regis, Amphipolim misit cum modica peditum equitumque manu: simul ut Sinticen evastaret, et ⁴⁶ ad omnes conatus regis³ inpedimento esset. Inter hæc Melibœa a Cn. Octavio capitur diripiturque: ad Æginium, ad quod obpugnandum Cn. Anicius legatus missus erat, du-centi, eruptione ex oppido facta, amissi sunt, ignaris Ægi-niensibus debellatum esse. Consul, a Pydna profectus, cum:

² tentati Crev.

³ regi Gron. Crev.

⁴⁰ Una tantum spe Bisaltarum auxilii tentati] Lege cum eodem Gronovio tentata.

⁴¹ Animos confirmaret] Gronovianæ editiones, confirmarent. Correximus ex vetustioribus.

⁴² De templo descendit] De loco unde populum alloqui mos erat. Loquitur more Romano Livius. Notum est. Rostræ templum fuisse, id est, locum auguriis consecratum. Vid. supra l. VIII. c. 14.

⁴³ Rex in domum] Gaudet Livius

præfigere præpositiones iis nominibus quæ ex vulgatiore usu eas repudiant. Exempla passim occurrunt.

⁴⁴ Quinquaginta talenta] Marcæ argenti nostrates 4687. uncie 4.

⁴⁵ Duo millia talentum] Marcæ sunt argenti 187500.

⁴⁶ Ad omnes conatus regi inpedimento esset] In vetustioribus quibusdam editionibus legitur regis. Sed ea lectio quam Gronovianæ expressere, nobis elegantior videtur.

toto exercitu die altero Pellam pervenit: et, quum castra mille passus inde posuisset, per aliquot dies ibi stativa habuit, situm urbis undique adspiciens; quam non sine caussa delectam esse regiam advertit. Sita est in tumulo, vergente in occidentem hibernum. cingunt paludes inexsuperabilis altitudinis æstate et hieme, quas restagnantes faciunt lacus. In ipsa palude, qua proxima urbi est, ⁴⁷ velut insula eminet, aggeri operis ingentis inposita: ⁴⁸ qui et murum sustineat, et humore circumfusæ paludis nihil lædatur. Muro urbis conjuncta procul videtur. divisa est ⁴⁹ intermurali amni, et eadem ponte juncta: ut nec, obpugnante externo, ⁵⁰ aditum ab ulla parte habeat; nec, si quem ibi rex includat, ullum nisi per facillimæ custodiæ pontem effugium. Et gaza regia in eo loco erat: sed tum nihil præter ⁵¹ trecenta talenta, quæ missa Gentio regi, deinde retenta fuerant, inventum est. Per quos dies ad Pellam stativa fuerunt, legationes frequentes, quæ ad gratulandum convenerant, maxime ex Thessalia, auditæ sunt. Nuncio deinde accepto, Persea Samothracam trajecisse, profectus a Pella consul quartis castris Amphipolim pervenit. Effusa omnis obvia ^b turba cuivis indicio erat, ⁵² non bono ac justo rege orba.^c

U. C. 594.
A. C. 169.

Deinde
Amphipolim.

^b obviam Crev.

^c ob ra Gron.

⁴⁷ *Velut insula eminet*] Insetit Gro- novius vocem *arx* hoc modo: *velut insula eminet (arx) aggeri operis ingentis inposita*. Atque hoc quidem clarius est. dubitamus tamen, an ita dederit Livius. *Insula* intelligitur interdum corpus quoddam ædificiorum inter se coherentium, a reliquis ædificiis divisum per vicos quibus undique cingitur. Quidni igitur hoc fere sensu noster hic *insulam* sumpserit, quum præsertim doceat se de ædificio loqui, non de nudo solo, dum adjicit *insulam* aggeri inpositam esse? Judicet lector.

⁴⁸ *Qui et murum sustineat*] Qui agger et murum arcis, sive insulas eo modo sumptæ quo exposuimus, *sustineat*, et *humore circumfusæ paludis nihil lædatur*. Ceterum non facile intelligimus, qui

minus agger læderetur ab aqua, quam saxea murorum moles. Videretur potius dicendum aggere illo et sustineri murum, et defendi ne humore circumfusæ paludis lædatur. Ad eum sensum optaremus ut facile refingi possent Livii verba.

⁴⁹ *Intermurali*] Vox rarissima: cuius sensus esse videtur, inter duplicem murum fluente, murum urbis et murum arcis.

⁵⁰ *Aditum . . . habeat*] Ullum habeat locum per quem adiri possit.

⁵¹ *Trecenta talenta*] Marcas argenti 28125.

⁵² *Non bono ac justo rege orbatos*] Laceræ hujus loci reliquæ offerunt *ob ra*. Inde per trajectionem duarum litterarum effecimus *orba-tos*.

EPITOME LIBRI XLV.

PERSEUS ab *Æmilio Paulo* in *Samothrace* captus est. *Quam Antiochus*, *Syriæ rex*, *Ptolemæum* et *Cleopatram*. *Ægypti reges*, obsideret, et missis ad eum a senatu legatis, qui juberent, ab obsidione socii regis absisteret, editisque mandatis consideraturum se ille, quid faciendum esset, respondisset; unus ex legatis *Popilius* virga regem circumscripsit: ¹ jussitque, antequam circulo excederet, responsum daret. qua asperitate effecit, ut *Antiochus* bellum omitteret. *Legationes* gratulantium populorum ac regum in senatum admissæ. *Rhodi-orum* quia eo bello contra populum Romanum faverant, exclusa. postero die, quum de eo quæreretur, ut iis bellum indiceretur, causam in senatu patriæ suæ legati egerunt. nec tamquam hostes, nec tamquam socii dimissi. ² *Macedonia* in provinciae formam redacta est. *Æmilius Paullus*, repugnantibus militibus ejus propter minorem prædam, et contradicente *Ser. Sulpicio Galba*, triumphavit: et *Persen* cum tribus filiis ante currum duxit. cujus triumphi lætitia ne solida ei contingeret, duorum filiorum funeribus insignita est: quorum alterius mors patris triumphum præcessit, alterius secuta est. *Lustrum* conditum est a censoribus. Censa sunt civium capita trecenta duodecim millia, octingenta quinque. *Prusias*, *Bithyniæ rex*, *Romam*, ut senatui gratularetur ob victoriam ex *Macedonia* partam, venit; et *Nicomedem* filium senatui commendavit. *Rex*, plenus adulationis, libertum se populi Romani dicebat.

¹ Jussitque . . . responsum daret] Malleus cum Gronovio daret.

² Macedonia in provinciae formam redacta] Non tunc, sed post devictum Pseudophilippum. GRONOVIVS. Quæ in provinciae formam redactæ erant re-

giones, in eas magistratus Romanus quotannis cum imperio mittebatur, qui eas regeret. At nihil tale a Paulo de Macedonia decretum est. Infra c. 29. liberi jubentur esse Macedones, utentes legibus suis, creates annuos magistratus.

T. LIVII PATAVINI

LIBER XLV.

U. C. 584.
A. C. 168.
Fama de
victoria Ma-
cedonica.

VICTORIÆ nuncii, Q. Fabius et L. Lentulus et Q. Metellus, quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romam quum venissent, præceptam tamen ejus rei lætitiā inveni-
erunt. Quarto post die, quam cum rege est pugnatum, quum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasit; 'pugnatum in Macedonia, et devictum regem esse.' Dein fremitus increbuit: postremo clamor plaususque, velut certo nuncio victoriæ adlato, est exortus. Mirari magistratus, et quærere auctorem repentinæ lætitiæ: qui postquam nullus erat, ¹ evanuit quidem tamquam incertæ rei gaudium; omen tamen lætum insidebat animis. Quod postquam veris nunciis Fabii Lentulique et Metelli adventu firmatum est, quum victoria ipsa, tum augurio animorum suorum, lætabantur. Et aliter traditur circensis turbæ non minus similis veri lætitia. ² Ante diem decimum Kalendas Octobres, ludorum Romanorum secundo die, C. Licinio consuli, ad quadrigas mittendas ³ escendenti, tabellarius, qui se ex Macedonia venire diceret, * laureatas literas dicitur: quadrigis missis, consul currum conscendit: et, quum per circum reveheretur ⁴ ad foros publicos, laureatas tabellas populo ostendit. Quibus conspectis, repente inmemor spectaculi populus in medium decurrit. eo senatum consul vocavit, recitatisque tabellis, ex auctoritate Patrum pro foris publicis denunciavit populo: 'L. Æmiliū collegam signis conlatis cum rege Perseo pugnasse. Macedonum exercitum cæsum fusumque. Regem cum paucis fugisse. civitates omnes Macedoniae in ditionem populi Romani venisse.' His auditis, clamor cum ingenti plausu ortus:

¹ *Evanuit... tanquam incertæ rei gaudium*] Sic recte Sigonius. Vetus codex habuit *tanquam certæ*.

² *Ante diem decimum Kal. Octobres*] Imo *decimum quintum*. Is enim tertius decimus dies erat ab eo quo in Macedonia pugnatum est, ut infra observatur. At pridie Nonas Septembres pugnatum fuerat: (supra, l. XLIV. c. 37.) Tertius decimus autem dies a pridie Nonas Septembres erat tunc a. d. xv. Kal. Octobres. Mensis enim September viginti

et novem dierum erat ex ordinatione Numæ, quam tunc sequebantur Romani.

³ *Escendenti*] In currum, ut *deompe* e foris publicis, ubi sedebat, ad carceres iret, atque inde signum quadrigis daret. Ceterum unicum exemplar præferebat *escendenti*, unde pronum est efficere *escendenti*, quod placuit Turnebo et Gronovio.

⁴ *Ad foros publicos*] Vid. no.: 91. ad l. XXIX. c. 37.

ludis relictis, domus^a magna pars hominum ad conjuges^{U. C. 584.} liberosque lætum nuncium portabant. Tertius decimus dies^{A. C. 168.} erat, ab eo, quo in Macedonia pugnatum est.

II. Postero die senatus in curia habitus, supplicationesque decretæ, et senatusconsultum factum est, ut consul, ⁵ quos, præter milites sociosque navales, conjuratos haberet, dimitteret. de militibus sociisque navalibus dimittendis referretur, quum legati ab L. Æmilio consule, a quibus præmissus tabellarius esset,^{*} Ante diem sextum Kalendas Octobres, hora fere secunda, legati ⁶ urbem ingressi sunt, ingentem secum Legati Æmilii. obcurrentium, quæcumque ibant, prosequentiumque trahentes turbam, in forum ad tribunal perrexerunt. Senatus fore in curia erat: eo legatos consul introduxit. Ibi tantum temporis ⁷ retenti, dum exponerent, 'quantæ regiæ copiæ peditum equitumque fuissent, quot millia ex his cæsa, quot capta forent; quam paucorum militum jactura tanta hostium strages facta; quam cum paucis rex fugisset: existimari Samothraciam petiturum, paratam classem ad persequendum esse: neque terra, neque mari elabi posse:' eadem hæc paulo post in concione traducti exposuerunt: renovataque lætitia, quum consul edixisset, 'ut omnes ædes Supplicationes. 'sacræ aperirentur,' pro se quisque ex concione ad gratias agendas ire Diis; ingentique turba, non virorum modo, sed etiam feminarum, ⁸ conferta tota urbe Deorum immortalium templa. Senatus, revocatus in curiam, supplicationes, ob rem egregie gestam ab L. Æmilio consule, in quinque dies circa omnia pulvinaria decrevit, hostiisque majoribus sacrificari jussit. Naves, quæ in Tiberi paratæ instructæque stabant, ut, si rex posset resistere, in Macedoniam mitterentur, subduci, et in navalibus conlocari: socios navales, dato annuo stipendio, dimitti, et cum his omnes, qui in

^a domos Crev.

⁵ Quos, præter milites . . conjuratos habere] Conjuratos videtur intelligere debere eos qui illud tantum jusjurandum dederant, de quo Livius mentionem fecit l. xxii. c. 38. his verbis: ipsi inter se equites . . . pedites conjurabant sese fuge atque formidinis ergo non abituros, neque ex ordine recessuros, etc. Illi, quum hic distinguantur a militibus, existimandi sunt nondum adacti fuisse solenni illo militis sacramento, jussu consulum convocabantur, neque injussu abituros: quo qui obligati erant, ii demum justi milites censebantur. Itaque infra hoc ipso capite dimissi dicuntur post adventum legatorum, quotquot in consuli verba juraverant, id est, ii a quibus solenne sacramento militis exactum fuerat, sive milites. Apparet quidem ex memorato supra Livii loco

milites, quum illud alterum jusjurandum sua voluntate jurarent, id tantum fecisse postquam essent in decurias aut centurias distributi, ac proinde post solenne sacramento, ut colligi potest ex Polybii libro vi. Sed suspicari possumus, imo debemus ex hoc loco, ordinem nautatum esse postquam illo jurejurando a tribunis adigi coepti sunt, et eos qui lecti a tribunis in legionem erant, statim illud jusjurandum dedisse, unde dicerentur conjurati.

⁶ Urbem ingressi sunt . . ad tribunal perrexerunt] Dele verbum sunt.

⁷ Retenti . . . exposuerunt] In hoc demum verbo, post interposita legatorum dicta in senatu, quiescit oratio.

⁸ Conferta . . . deorum immortalium templa] Supple erant.

U. C. 584. consulis verba juraverant : et quod militum Corceyræ, Brun-
 A. C. 168. disii, ad mare superum, aut in agro Larinati esset, (omnibus
 his locis dispositus exercitus fuerat, cum quo, si res posceret,
 C. Licinius collegæ ferret opem) hos omnes milites dimitti
 placuit. ⁹ Supplicatio pro concione populi indicta est, ¹⁰ ex
 ante diem quintum Idus Octobres cum eo die in quinque
 dies.

Legati Rho-
 dii ludibrio
 habiti.

III. Ex Illyrico duo legati, C. Licinius Nerva et P. Decius,
 nunciarunt, 'exercitum Illyriorum cæsum : Gentium regem
 'captum, in ditione populi Romani et Illyricum esse.' Ob
 eas res, gestas ductu auspicioque L. Anicii prætoris, senatus
 in triduum supplicationes decrevit, ¹¹ ut Latine edictæ a con-
 sule sunt in ante quartum et tertium et pridie Idus Novem-
 bres. ¹² Tradidere quidam, legatos Rhodios, ¹³ nondum
 missos, post victoriam nunciatam, velut ad ludibrium stolidæ
 superbix, in senatum vocatos esse. Ibi Agesipolim^b princi-
 pem eorum ita locutum : 'Missos esse legatos ab Rhodiis ad
 'pacem inter Romanos et Persea faciendam; quod id bellum
 'grave atque incommodum Græciæ omni, sumtuosum ac
 'damnosum ipsis Romanis esset. Fortunam perbene fecisse,
 'quando, finito aliter bello, gratulandi sibi de victoria egregia
 'Romanis opportunitatem dedisset.' Hæc ab Rhodio dicta.
 Responsum ab senatu esse, ¹⁴ Rhodios nec utilitatum Græ-
 ciæ, neque cura impensarum populi Romani, sed pro Perseo
 'legationem eam misisse. Nam, si ea fuisset cura, quæ
 'simularetur, tum mittendos legatos fuisse, quum Perseus,
 '¹⁵ in Thessaliam^c exercitu inducto, per biennium Græcas
 'urbes, alias obsideret, alias denunciatione armorum terreret.
 'Tum nullam pacis ab Rhodiis mentionem factam. ¹⁶ Post-
 'quam superatos saltus transgressosque in Macedoniam Ro-
 'manos audirent, et inclusum teneri Persea, tunc Rhodios
 'legationem misisse, non ad ullam aliam rem, quam ad Per-
 'sea ex imminente periculo eripiendum.' cum hoc responso
 legatos dimissos.

IV. Per eosdem dies et M. Marcellus, ex provincia His-

^b Agesipolim Rup.

^c Thessalia Gron.

⁹ Supplicatio pro concione populi]
 Scribe populo : ut is casus regatur a
 verbo indicta est, non a nomine concio.
 Ita enim dicebant simpliciter pro con-
 cione. Sic l. vii. c. 10. Dictator . . .
 miris pro concione cum pugnam laudibus
 tulit.

¹⁰ Ex ante diem quintum] Vetus
 lectio fuit ex ante ad quintum. Cor-
 rexerit Sigonius.

¹¹ Ut Latine edictæ . . sunt] Vel
 dele duas priores voces, vel earum loco
 lege cum Jac. Gronovio et statim.

¹² Tradidere quidam] Polybium in-

telligit : quem vid. legat. 88.

¹³ Nondum missos] Lege cum Gron-
 ovio nondum admissos.

¹⁴ Rhodios nec utilitatum Græciæ, ne-
 que cura impensarum] Præpostera col-
 locatio verborum. Magis placeret nec
 utilitatum Græciæ, neque impensarum
 populi Romani cura.

¹⁵ In Thessaliam] In Gronovianis
 editionibus mendose legitur in Thessa-
 lia.

¹⁶ Postquam . . . audirent] Recte
 monet Gronovius legendum audierint.

pania decedens, Marcolica nobili urbe capta, ¹⁷ decem pondo auri, et argenti ¹⁸ ad summam sestertii decies in ærarium retulit. Paullus Æmilius consul, quum castra, ut supra dictum est, ad Siras terræ Odomanticæ haberet, ¹⁹ quum literas ab rege Perseo per ignobiles tres legatos cerneret, et ipse inlacrimasse dicitur sorti humanæ: quod, qui paullo ante, non contentus regno Macedoniæ, Dardanos Illyriosque obpugnasset, ²⁰ Bastarnarum excivisset auxilia, is tum, amisso exercitu, extorris regno, in parvam insulam compulsus, supplex, fani religione, non viribus suis, tutus esset. Sed postquam, ²¹ ‘Regem Persea consuli Paulo salutem,’ legit; miserationem omnem stultitia ignorantis fortunam suam exemit. Itaque quamquam in reliqua parte literarum minime regię preces erant, tamen sine responso ac sine literis ea legatio dimissa est. Sensit Perseus, cujus nominis obliviscendum victo esset: itaque alteræ literæ cum privati nominis titulo missæ, et petiere, et impetravere, ut aliqui ad eum mitterentur, cum quibus loqui de statu et conditione suæ fortunæ posset. Missi sunt tres legati, P. Lentulus, A. Postumius Albinus, A. Antonius. Nihil ea legatione perfectum est, Perseo regium nomen omni vi amplectente, Paulo, ut se suaque omnia in fidem et clementiam populi Romani permitteret, contendente.

V. Dum hæc aguntur, classis Cn. Octavii Samothracam est adpulsa. Is quoque, præsentī admoto terrore, modo minis, modo spe perlicere, ut se traderet, quum conaretur; adjuvit in hoc eum res, seu casu contracta, seu consilio. L. Atilius inlustris adolescens, quum in concione esse populum Samothracum animum advertisset, a magistratibus petiit, ut sibi paucis adloquendi populi potestatem facerent. Permisso, ‘Utrum nos, hospites Samothraces, vere accepimus, an falso, ²² sacram hanc insulam, et augusti totam atque inviolati soli ²³ esse?’ Quum creditæ sanctitati adsentirentur omnes, ‘Cur igitur,’ inquit, ²³ ‘pollutam homicida sanguine regis Eumenis

U. C. 584.
A. C. 168.
Persei literæ ad Æmilium.

Classis Romana ad Samothracem adpulsa.

¹⁷ Decem pondo auri] Marcas nostrates 15. uncias 5.

¹⁸ Ad summam sestertii decies] Ad mille sestertia, seu, quod idem est, sestertios decies centies millenos: id est, marcas nostrates argenti 3906. uncias 2. Ceterum hic prima editio habet *sestertium*. Mutavit Gronovius.

¹⁹ Quum litteras ab rege Perseo] Subjicit Muretus missas: quæ vox necessaria videtur, vel allatas.

²⁰ Bastarnarum excivisset auxilia] Prima editio *civisset*: vulgatæ *scripsisset*. Gronovius edidit *excivisset*: quod per placet.

²¹ Regem Persea consuli Paulo salutem] Supple *dicere*. Ceterum melius videretur ipsæ salutatoria epistolæ verba referri: *Rex Perseus consuli Paulo salutem*.

²² Sacram hanc insulam] De diis Samothracum et eorum religionibus egerunt multi, sed vix quidquam clari aut certi attulerunt. * Hoc constat, illas religiones pro sanctissimis toto Orbe habitas esse. † Vid. Diodor. l. v. Strab. l. x. Dion. Halic. l. i.

²³ Pollutam homicida sanguine regis Eumenis violavi] Lege cum Gronovio sine ulla cunctatione *pollutus*.

U. C. 584. 'violavit' et, ²⁴ quum omnis præfatio sacrorum eos, quibus
A. C. 168. 'non sint puræ manus, sacris arceat, vos penetrabilia vestra con-

Evander
Cretensis
evocatur ad
causam di-
cendam a
Samothra-
cibus.

'taminari cruento latronis corpore sinetis?' Nobilis fama erat, apud omnes Græciæ civitates, Eumenis regis per Evandrum Delphis prope perpetrata cædes. Itaque, præterquam quod in potestate Romanorum sese insulamque totam et templum cernebant esse, ne inmerito quidem ea sibi exprobrari rati, Theondam, qui summus magistratus apud eos erat, (regem ipsi adpellant) ad Persæa mittunt, qui nunciaret, 'Argui cædis Evandrum Cretensem. esse autem judicia apud sese more majorum comparata de iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacros templi dicantur. Si confideret Evander, innoxium se rei capitalis argui, veniret ad causam dicendam: si committere se iudicio non auderet, liberaret religione templum, ac sibimet ipse consularet.' Perseus, evocato Evandro, 'iudicium subeundi nullo pacto auctor esse: nec caussa, nec gratia parem fore.' Suberat et ille metus, ne damnatus auctorem se nefandi facinoris ²⁵ protraheret ^d. ²⁶ 'reliqui quid esset, nisi ut fortiter moriatur?' Nihil palam abnuere Evander: sed quum, veneno se malle mori, quam ferro, dixisset; occulte fugam parabat. quod quum renunciatum regi esset, metuens, ne, tamquam a se subtracto poenæ reo, iram Samothracum in se converteret, interfici Evandrum jussit. Qua perpetrata temere cæde, subiit extemplo animum, in se nimirum receptam labem, quæ Evandri fuisset: ab illo Delphis vulneratum Eumenem, ab se Samothracæ Evandrum occisum. ita duo sanctissima in terris templa, se uno auctore, sanguine humano violata. Hujus rei crimen, corrupto pecunia Theonda, avertitur, ut renunciaret populo, Evandrum sibi ipsum mortem consciere ^e.

Occiditur a
Perseo.

Persei amici
transfu-
giant.

VI. Ceterum tanto facinore in unicum relictum amicum, ab ipso per tot casus expertum, proditumque, quia non prodiderat, omnium ab se abalienavit animos. Pro se quisque transire ad Romanos: fugæque consilium capere solum prope relictum cœgerunt: Oroandemque Cretensem, cui nota Thraciæ ora erat, quia mercatus in ea regione fecerat, adpellat, ut se sublatum in lembum ad Cotym deveheret. Demetrium est portus in promontorio quodam Samo-

Rex fugam
molitur.

^d verba Suberat et ille m. ne d. a. se n. f. protraheret signis parentheses inclus. Rup. ^e consciuisse Gron. Crev.

Dure enim admodum diceretur homicida violare ejus quem interfecit sanguine, locum in quem confugit.

²⁴ Quum omnis præfatio sacrorum] Quum verba solennia quibus utuntur sacerdotes antequam sacra peragantur, arceant sacris eos quibus puræ non sunt manus. Intelligit illud solenne car-

men, et notum omnibus, quo sacris arcebantur non ii tantum qui aliquo scelere manus polluisent, sed profani omnes, id est, ii qui sacris initiati non erant.

²⁵ Protraheret] Indicaret. Vid. supra l. XLIV. c. 26.

²⁶ Reliqui quid esset] Imo esse, ut monet Gronovius.

thracæ: ibi lembus stabat. Sub occasum solis deferuntur, U. C. 584.
quæ ad usum necessaria erant: deferretur et pecunia, quanta A. C. 168.

clam deferri poterat. Rex ipse nocte media, cum tribus
consciis fugæ, per posticum ædium in propinquam cubiculo
hortum, atque inde, maceriam ægre transgressus, ad mare
pervenit. Orandes jam tum, ²⁷ dum¹ pecunia deferretur,
primis tenebris solverat navem, ac per altum Cretam pete-
bat. Postquam in portu navis non inventa est, vagatus
Perseus aliquamdiu in litore, postremo timens lucem jam
adpropinquantem, in hospitium redire non ausus, in latere
templi prope angulum obscurum delituit. Pueri regii apud
Macedonas vocabantur principum liberi, ad ministerium
electi regis: ea cohors, persecuta² regem fugientem, ne
tum quidem abscedebat, donec jussu Cn. Octavii pronun-
ciatum est per præconem, 'Regios pueros Macedonasque
' alios, qui Samothracæ essent, si transirent ad Romanos,
' incolumitatem, libertatemque et sua omnia servaturos, quæ
' aut secum haberent, aut in Macedonia reliquissent.' Ad
hanc vocem transitio omnium facta est, nominaque dabant
ad C. Postumium tribunum militum. Liberos quoque parvos
regios Ion Thessalonicensis Octavio tradidit: nec quisquam,
præter Philippum, maximum natu e filiis, cum rege relictus.
Tum sese filiumque Octavio tradidit; fortunam Deosque, Tradit se rex.

Regii pueri
transeunt
ad Roma-
nos.

²⁸ quorum in templo erant, nulla ope supplicem juvantes, ac-
cusans. In prætoriam navem inponi jussus: eodem et pecu-
nia, quæ superfuit, delata est: extemploque classis Amphip-
olim repetit. Inde Octavius regem in castra ad consulem
misit, præmissis literis, ut in potestate eum esse et adduci
sciret.

Adducitur
ad Æmi-
lium.

VII. Secundam eam Paullus, sicut erat, victoriam ratus,
victimas cecidit eo nuncio; et, consilio avvocato, literas
prætoris quum recitasset, Q. Ælium Tiberonem obviam
regi misit: ceteros manere in prætorio frequentes jussit.
Non alias ad ullum spectaculum tanta multitudo obcurrit.
Patrum ætate Syphax rex captus in castra Romana adduc-
tus erat: præterquam quod nec sua, nec gentis fama com-
parandus, ²⁹ tunc quoque accessio Punici belli fuerat, sic-
ut Gentius Macedonici. Perseus caput belli erat: nec
ipsius tantum, ³⁰ patris avique, quos sanguine ac genere

¹ dum l. cum Doer.

² persecuta Gron. Crev.

²⁷ Dum pecunia deferretur] Imo, fuerat] Recte delet Gronovius verbum fuerat, tanquam otiosum indocti inter-
pretis additamentum.

²⁸ Quorum in templo erant] Vetus codex caruit præpositione. Unde legendum putat Gronovius, quorum templum erat.

²⁹ Tunc quoque accessio Punici belli

³⁰ Patris avique, quos sanguine ac genere contingebat] Mirum vero, si cog-
natione attingeret patrem et avum. Videtur aliquid interdicere. Legi pos-
sit, Patris avique, et ceterorum regum quos sanguine ac genere contingebat.

U. C. 584. contingebat, fama conspectum eum efficiebat, sed effulge-
 A. C. 168. bant Philippus ac Magnus Alexander, qui summum impe-
 rium in orbe terrarum Macedonum fecerant. ³¹ Pullo amic-
 tus illo^h Perseus ingressus est castra, ³² nullo suorum alio
 comite, qui socius calamitatis miserabiliorum eum faceret.
 progredi præ turba obcurrentium ad spectaculum non pot-
 erat, ³³ donec consul lictores misisset, qui submovendo iter
 ad prætorium facerent. Consurrexit consul, et, jussis se-
 dere aliis, progressusque paulum, introeunti regi dextram
 porrexit. submittentemque se ad pedes sustulit: nec adin-
 gere genua passus, introductum in tabernaculum adversus
 advocatos in consilium considerare jussit.

Cos. eum
 adloquitur.

VIII. Prima percontatio fuit, 'qua subactus injuria contra
 'populum Romanum bellum tam infesto animo suscepisset; quo
 'se regnumque suum ad ultimum discrimen adduceret?' Quum,
 responsum expectantibus cunctis, terram intuens, diu tacitus
 flieret, rursum consul: 'Si juvenis regnum accepisses, minus
 'equidem mirarer, ignorasse te, quam gravis aut amicus, aut
 'inimicus esset populus Romanus. nunc vero, quum et bello
 'patris tui, quod nobiscum gessit, interfuisses, et pacis post-
 'ea, quam cum summa fide adversus eum coluimus, meminis-
 'ses, quod consilium, quorum et vim bello, et fidem in pace
 'expertus esses, cum iis tibi bellum esse, quam pacem, malle?'
 Nec interrogatus, nec accusatus quum responderet; 'Utrum-
 'que tamen hæc, sive errore humano, seu casu, seu necessi-
 'tate inciderunt, bonum animum habe: multorum regum, po-
 'pulorum casibus cognita populi Romani clementia non modo
 'spem tibi, sed ³⁴ prope certam fiduciam salutis, præbet.' Hæc
 Græco sermone Perseo: Latine deinde suis, 'Exemplum in-
 'signe cernitis,' inquit, 'mutationis rerum humanarum. Vobis
 'hoc præcipue dico, juvenes, ideo in secundis rebus nihil in-
 'quemquam superbe ac violenter consulere decet, nec præsentem
 'credere fortunæ; quum, quid vesper ferat, incertum sit. Is
^h ille Rup.

³¹ Pullo amictus illo Perseus] De-
 pravatum hunc locum varii variis con-
 jecturis tentarunt. Nihil probabilius,
 quam quod suggerit Gronovius, qui
 vocem illo corruptam esse putat ex
 filio, et præterea male trajectam fuisse
 in vetere exemplari. Legit ergo: Pullo
 amictus Perseus ingressus est castra;
 filio, nullo suorum alio comite.

³² Nullo suorum alio comite, qui
 socius calamitatis] Nimirum solus cum
 filio minorem misericordiam fletumque
 movebat videntibus, quam si grex circa
 eum plangeret amicorum, luctumque
 incenderet: quod ipsi contigit postea,
 quum in triumpho Æmilii duceretur.
 Hoc ideo notavimus, quia Dujatius

hunc locum sanum non esse suspicatus
 est.

³³ Donec consul lictores misisset] Gron-
 novio magis placet misit.

³⁴ Prope certam fiduciam salutis]
 Hæc jactat consul verbo tenus, ne non
 misero aliquid tamen vel vani solatii
 præbeat. Qualem enim salutem Ro-
 mani præstiterunt Perseo? quo ultra
 eorum superbia et crudelitas excedere
 poterat, quam ut traducerent eum per
 civium ora, ac deinde in custodiam
 conjicerent? Si hanc Paulli orationem
 Livius finxit, sane desiderare videmur
 scriptoris judicium: si Paullus vere
 habuit, consulis fidem.

‘demum vir erit, cujus animum nec prospera flatu suo efferet, nec adversa infringet.’ Consilio dimisso, tuendi cura regis Q. Ælio mandatur. Eo die et invitatus ad consulem Perseus, et alius omnis ei honos habitus est, qui haberi in tali fortuna poterat. U. C. 584.
A. C. 168.

IX. Exercitus deinde in hiberna dimissus est. maximam partem copiarum Amphipolis, reliquas propinquæ urbes acceperunt. Hic finis belli, quum quadriennium continuum bellatum esset, inter Romanos ac Persea fuit: idemque finis incliti ³⁵ per Europæ plerumque atque Asiam omnem regni. ³⁶ Vicesimum ab Carano, qui primus regnavit, Persea numerabant. Perseus, Q. Fulvio, L. Manlio consulibus, regnum accepit: a senatu rex est adpellatus, M. Junio, A. Manlio consulibus: regnavit undecim annos. Macedonum obscura admodum fama usque ad Philippum Amyntæ filium fuit: inde ac per eum crescere quum cœpisset, Europæ se tamen finibus continuit, Græciam omnem et ¹ partem Thraciæ atque Illyrici amplexa. Superfudit deinde se in Asiam: et tredecim annis, quibus Alexander regnavit, primum omnia, qua Persarum prope immenso spatio imperium fuerat, suæ ditionis fecit. Arabas hinc Indiamque, ³⁷ qua terrarum ultimus finis Rubrum mare amplectitur, peragravit. tum maximum in terris Macedonum regnum nomenque; inde morte Alexandri distractum in multa regna, dum ad se quisque opes rapiunt, ³⁸ lacerantes viribus: a summo culmine fortunæ ad ultimum finem centum quinquaginta annos stetit.

Regni Macedoniae finis.

X. Victoriæ Romanæ fama quum pervasisset in Asiam, Antenor, qui cum classe lemborum ad Phanas stabat, Cassandriam inde trajecit. C. Popillius, qui ad Delum præsidio navibus Macedoniam petentibus erat, postquam debellatum in Macedonia, et statione submotos hostium lembos audivit, dimissis et ipse Atticis navibus, ad susceptam legationem peragendam navigare Ægyptum pergit: ut prius obcurrere Antiocho posset, quam ad Alexandræ mœnia accederet. Quum præterveherentur Asiam legati, et Loryma venissent, qui portus viginti paullo amplius millia ab Rhodo abest, ex adverso urbi ipsi positus; principes Rhodum in-

Rhodum invitantur legati Romanorum ad Antiochum.

¹ et l. ac Gron. Crev.

³⁵ Per Europæ plerumque] Per majorem Europæ partem. Plerumque Europæ dixit Livius, ut Sallustius in Jugurtha plerumque noctis. SIGONIUS.

³⁶ Vicesimum ab Carano] Numerus haud dubie mendosus. Justinus, l. xxxiii. c. 2. triginta Macedoniae reges numerat: Eusebius in Chronico, novem et triginta.

³⁷ Qua terrarum ultimus finis] Imo, ut recte vidit Gronovius, qua terrarum ultimos fines Rubrum mare amplectitur. Rubri maris nomine intelligi a Livio mare Indicum jam monuimus ad l. xlii. c. 52.

³⁸ Lacerantes viribus] Lege cum Gronovio, laceratis viribus.

U. C. 584. diorum obcurrunt (jam enim eo quoque victoriæ fama perlata
 A. C. 168. erat) orantes, 'ut Rhodum deveherentur. pertinere id ad
 'famam salutemque civitatis, noscere ipsos omnia, quæ acta
 'essent, agerenturque Rhodi, et comperta per se, non vul-
 'gata fama, Romam referre.' Diu negantes perpulerunt, ut
 moram navigationis brevem pro salute sociæ urbis paterentur.
 Postquam Rhodum ventum est, in concionem quoque eos
 iidem precibus pertraxerunt. Adventus legatorum auxit
 Popillii as- potius timorem civitati, quam minuit: omnia enim Popil-
 peritas. lius, quæ singuli universique eo bello hostiliter dixerant,
 fecerantque, retulit. et, vir asper ingenio, augebat atrocita-
 tem eorum, quæ dicerentur, vultu truci et accusatoria voce:
 ut, quum propriæ simultatis nulla caussa cum civitate esset,
 ex unius senatoris Romani acerbitate, qualis in se universi
 Decimii senatus animus esset, conjectarent. C. Decimii moderatio
 moderatio. oratio fuit, qui, 'in plerisque eorum, quæ commemorata a
 'Popillio essent, culpam non penes populum, sed penes paucos
 'concitatores vulgi esse,' dixit. 'eos, venalem linguam habentes,
 'decreta plena regiæ adsentationis fecisse: et eas legationes
 'misisse, quarum Rhodios semper non minus puderet, quam
 'pœniteret. Quæ omnia, ³⁹ si tamen populo foret, in capita
 'noxiorum versura.' Cum magno adsensu auditus est, non
 magis eo, quod multitudinis noxam elevabat, quam quod
 culpam in auctores verterat. Itaque quum principes eorum
 Romanis responderent, nequaquam tamen tam grata oratio
 eorum fuit, qui, quæ Popillius objecerat, diluere utcumque
 conati sunt; quam eorum, qui Decimio in auctoribus ad
 piaculum noxæ objiendis adsensi sunt. Decretum igitur
 Damnati extemplo, ut, qui pro Perseo adversus Romanos dixisse
 qui Perseo faverant. quid, aut fecisse, convincerentur, capitis condemnarentur.
 Excesserunt urbe ⁴⁰ sub adventu Romanorum quidam, alii
 mortem sibi consciverunt. Legati, non ultra quam quin-
 que dies Rhodi morati, Alexandream proficiscuntur. Nec
 eo segnius judicia ex decreto coram his facto Rhodi exer-
 cebantur: quam perseverantiam in exsequenda re Decimii
 lenitas*.

XI. Quin hæc gererentur, Antiochus frustra tentatis
 Res Ægypti. moenibus Alexandræ abscesserat: ceteraque Ægypto poti-
 tus, relicto Memphi majore Ptolemæo, cui regnum quæri
 suis viribus simulabat, ut victorem mox adgrederetur, in
 Syriam exercitum abduxit. Nec hujus voluntatis ejus igna-
 rus Ptolemæus, dum conterritum obsidionis metu minorem
 fratrem haberet, posse se recipi Alexandræ, et sorore ad-

³⁹ Si tamen populo foret] Probabilis eos excusat.

est conjectura Jac. Gronovii: si sa- ⁴⁰ Sub adventu] Sic et Florus, l. 111.
 mens populo (Rhodio) foret. Qualem c. 6. sub ipso hostis recessu.
 nempe descripserat Decimius, dum ip-

juvante, et non repugnantibus fratris amicis, ratus; primum ^{U.C. 584.} ad sororem, deinde ad fratrem amicosque ejus, non prius ^{A.C. 168.} destitit mittere, quam pacem cum iis confirmaret. Suspectum Antiochum effecerat, quod, cetera Ægypto sibi tradita, Pelusii validum ⁴¹ relictum erat præsidium. adparebat, claustra Ægypti teneri, ⁴² ut, quum vellet, rursus exercitum induceret: bello intestino cum fratre eum exitum fore, ut victor, fessus certamine, nequaquam par Antiocho futurus esset. Hæc, prudenter animadversa a majore, cum adsensu minor frater, quique cum eo erant, acceperunt: soror plurimum adjuvit, non consilio modo, sed etiam precibus. Itaque, consentientibus cunctis pace facta, Alexandream recipitur, ne multitudine quidem adversante: quæ in bello, non per obsidionem modo, sed etiam postquam a mœnibus abscissum est, quia nihil ex Ægypto subvehebatur, omnium rerum adtenuata inopia erat. His quum lætari Antiochum conveniens esset, si reducendi ejus causa exercitum Ægyptum induxisset, quo specioso titulo ad omnes Asiæ et Græciæ civitates, legationibus recipiendis literisque dimittendis, usus erat, adeo est offensus, ut multo acrius infestiusque adversus duos, quam ante adversus unum, pararet bellum. Cyprum extemplo classem misit: ipse, primo vere cum exercitu Ægyptum petens, in Coelen Syriam processit. Circa Rhinocolura Ptolemæi legatis agentibus gratias, quod per eum regnum patrium recepisset, petentibusque, ut suum munus tueretur, et diceret potius, quid fieri vellet, quam, hostis ex socio factus, vi atque armis ageret, respondit; 'Non aliter neque classem revocaturum, neque exercitum reducturum, nisi sibi et tota Cypro, et Pelusio, agroque, qui circa Pelusia-cum ostium Nili esset, cederet: ' diemque præstituit, intra quam ⁴³ de conditionibus peractis responsum acciperet.

XII. Postquam dies data induciis præteriiit, * ⁴⁴ navigantibus ostio Nili ad Pelusium ^k, per deserta Arabiæ * ad Memphim incolebant, et ab ceteris Ægyptiis, partim voluntate, partim metu, ad Alexandream modicis itineribus descendit. ⁴⁵ Ad Leusinem transgresso flumen, qui locus

^k [ipse] per Crev.

⁴¹ Relictum erat præsidium] Com-modius reliquerat. GRONOVIVS.

⁴² Ut, quum velit, rursus exercitum induceret] Legit Gronovius, quum vellet.

⁴³ De conditionibus peractis] Vox peractis videtur esse mendosa. Fortasse scripserat Livius delatis.

⁴⁴ Navigantibus ostio Nili] Præter classem Syriacam, quæ Cyprum supra missa dicitur, et infra a legatis Romanis

dimissa e Cypro memoratur, suspicamur Antiochum apud se retinuisse aliquas maritimas copias, ut simul terra, simul mari Ægyptum aggrediretur. Eæ hic navigasse intelliguntur per ostium Nili ad Pelusium, dum ipse Antiochus terrestri exercitu per deserta Arabiæ Ægyptum petit.

⁴⁵ Ad Leusinem] Emenda cum Turnebo et Valesio ad Eleusinem. Eleusis vicus fuit ad fossam Canopicam cujus

U. C. 584.
A. C. 168.
Obcurrunt
Antiocho
legati Rom.

Popillius
virga cir-
cumscrit
regem.

Licinii Cos.
res gestæ.

quatuor millia ab Alexandria abest, legati Romani obcurrunt. quos quum advenientes salutasset, dextramque Popillius porrigeret; tabellas ei Popillius scriptum habentes tradit, atque omnium primum id legere jubet: ⁴⁶ quibus perlectis, quum se consideraturum, adhibitis amicis, quid faciendum sibi esset, dixisset; Popillius, pro cetera asperitate animi, virga, quam in manu gerebat, circumscripsit regem: ac, 'Priusquam hoc circulo excedas,' inquit, 'redde responsum, 'senatui quod referam.' Obstupefactus tam violento imperio parumper quum hæsitasset, 'Faciam,' inquit, 'quod censet senatus.' Tum demum Popillius dextram regi, tamquam socio atque amico, porrexit. Die deinde finita quum excessisset Ægypto Antiochus, legati, concordia etiam auctoritate sua inter fratres firmata, ⁴⁷ inter quos vixdum convenerat, pars¹ Cyprum navigant: et inde, quæ jam vicerat prælio Ægyptias naves, classem Antiochi dimittunt. Clara ea per gentes legatio fuit, quod haud dubie ademta Antiocho Ægyptus habenti jam, redditumque patrium regnum stirpi Ptolemæi fuerat. Consulum ejus anni, sicut alterius clarus consulatus insigni victoria, ita alterius obscura fama, quia materiam res gerendi non habuit. Jam primum quum legionibus ad conveniendum diem dixit, non auspicato ⁴⁸ templum intravit. vitio diem dictam esse augures, quum ad eos relatum est, decreverunt. Profectus in Galliam circa Macros campos ad montes Siciminam et Papinum stativa habuit: deinde circa eadem loca cum sociis nominis Latini hibernabat: legiones Romanæ, quod vitio dies exercitui ad conveniendum dicta erat, Romæ manserant. Et prætores, præter C. Papirium Carbonem, cui Sardinia evenerat, in provincias iere. eum jus dicere Romæ (⁴⁹ nam eam quoque sortem habebat) inter cives et peregrinos Patres censuerant.

XIII. ⁵⁰ Et^m Popillius et ea legatio, quæ missa ad Antio-

¹ convenerat par, Rup.

^m Et l. Ut Gron.

mentionem faciunt Suidas in voce Καλλίμαχος, et Strabo, l. xvii. et Athenæus, l. xiii.

⁴⁶ Quibus perlectis] Hoc debetur Simonio. Antea perfectis.

⁴⁷ Inter quos vixdum convenerat, pars Cyprum navigant] Feliciter corrigit hunc locum Perizonius in hunc modum: inter quos vixdum convenerat par, Cyprum navigant. Hujus emendationis necessitas probatur tum ex eo quod non memoret Livius, quid effecerit pars altera legationis, quæ tamen universarum hominum erat, tum ex eo quod Polybius, legat. 92. iisdem hominibus, nempe τοῖς περὶ Πτολεμαίου, adscribat ea omnia quæ sive in Ægypto, sive in

Cypro gesta sunt. Jam vero ut ostendat quam facilis lapsus fuerit librarius, idem Perizonius observat sæpe in antiquis monumentis scriptum reperiri par.

⁴⁸ Templum intravit] Templum hic intelligimus locum auguris consecratum, unde diem dici ad conveniendum exercitui mos esset, ut scilicet initia rei gerendæ sub deorum numine sumerentur.

⁴⁹ Nam eam quoque sortem habebat] Nimirum intelligendum est, misso adversus Gentium Ancio, cujus ea sors fuerat, ad Carbonem sortem ejus translatam fuisse.

⁵⁰ Et Popillius, et ea legatio] Legit Gronovius, ut Popillius. Nobis magis placeret delere in iis quæ se-

chum erat, Romam rediit;^a retulit, controversias inter reges U. C. 584.
 sublatas esse, exercitumque ex Ægypto in Syriam reduc- A. C. 168.
 tum. Post ipsorum regum legati venerunt: Antiochi legati,
 referentes, 'Omni victoria potiore pacem regi, quæ senatui
 placuisset, visam: eumque haud secus, quam Deorum im- Legati An-
 perio, legatorum Romanorum ⁵¹jussis^o paruisse.' Gratulati tiochi.
 deinde victoriam sunt, ⁵²ad quam summa ope, si quid im-
 peratum foret, adfuturum regem fuisse.' ⁵³Ptolemæi legati, Ptolemæi.
 communi nomine regis et Cleopatrar, gratias egerunt, 'Plus
 eos senatui populoque Romano, quam parentibus suis, plus,
 quam Diis immortalibus, debere: per quos obsidione miser-
 rima liberati essent, regnum patrum prope amissum rece-
 pissent.' Responsum ab senatu est: 'Antiochum recte at-
 que ordine fecisse, quod legatis paruisset, gratumque id esse
 senatui populoque Romano.' Regibus Ægypti Ptolemæo
 Cleopatrarque: 'si quid per se boni commodique evenisset,
 id magnopere senatum lætari: daturumque operam, ut
 regni sui maximum semper præsidium positum esse in fide
 populi Romani ducant.' Munera legatis ut ex instituto mit-
 tenda curaret, C. Papirio prætori mandatum. ⁵⁴Litteræ
 deinde Macedonia adlatæ, quæ victoriæ lætitiâ geminarent:
 'Persea regem in potestatem consulis venisse.' Dimissis le-
 gatis, disceptatum inter Pisanos Lunensesque legatos: Pi-
 sanis querentibus, agro se a colonis Romanis pelli; Lunensibus
 adfirmantibus, eum, de quo agatur, a triumviris agrum sibi
 adsignatum esse. Senatus, qui de finibus cognoscerent sta-
 tuerentque; quinque viros misit, Q. Fabium Buteonem, P. Cor-
 nelium Blasionem, T. P. Sempronium Muscam, L. Nævium Bal-
 bum, C. Appuleium Saturninum. Et ab Eumene et ab Attalō
 et ab Athenæo fratribus, communis legatio de victoria gratula-
 tum venit. Et Masgabæ, regis Masinissæ filio, Putæolis navem

Masgaba
Masinissæ
F.

^a post rediit distinctionem maj. pos. Doer.

^o jussu Gron.

P Ti. Crev.

quantur verbum rediit, quod plane
 superfluum est. Quid enim desideres
 in hac oratione? Et Popillius, et ea
 legatio quæ missa ad Antiochum erat,
 Romam retulit, controversias inter re-
 ges sublatas esse. Primum illud Et
 non respondet sequenti, sed connectit
 hanc periodum cum precedente. Po-
 pillius et ea legatio sunt ol repl Πρωτά-
 λων, ipso annectante Gronovio: quem-
 admodum l. III. c. 25. Virginis et tri-
 buni; et l. XXX. c. 12. misso Syphace
 et captivis.

⁵¹ Jussis paruisse] Sic prima editio
 et Sigonius. Gronovianæ editiones,
 jussu: mendose.

⁵² Ad quam summa ope] Bene adjecit
 Sigonius summa.

⁵³ Ptolemæi legati] Ptolemæi mi-

noris. Is enim solus auxilium implo-
 raverat Romanorum, et propter eum
 missa legatio a Romanis fuerat. Vid.
 supra l. XLIV. c. 19. Ideo in iis quæ
 sequuntur scribit Livius communi no-
 minis regis et Cleopatrar, non regum:
 et rursus infra, Regibus Ægypti Ptolemæo
 Cleopatrarque, non Ptolemæis. Itaque
 nihil hic mutandum.

⁵⁴ Litteræ deinde Macedonia allatæ]
 Videtur excidisse vocula e, ut scrip-
 sit Livius, Litteræ deinde e Macedo-
 nia. Gronovius firmare nititur vulga-
 tam scripturam exemplo consimili e
 Justin. l. XII. c. 1. Sed in illo Justinī
 loco variant et scripti et editi: nec
 ullum proinde ex eo argumentum peti
 potest.

U.C. 584.
A.C. 168.

egresso, præsto fuit, obviam missus cum pecunia, L. Manlius quaestor, qui Romam eum publico sumtu perduceret. Adveni-
enti extemplo senatus datus est. Is adolescens ita locutus
est, ut, quæ rebus grata erant, gratiora verbis faceret. Com-
memoravit, 'quot pedites equitesque, quot elephantos, quan-
'tum frumenti eo quadriennio ⁵⁵ pater suus in Macedoniam
'misisset⁵⁴. Sed duas res ei rubori fuisse: unam, quod rogasset
'eum per legatos senatus, quæ ad bellum opus essent, et non
'imperasset: alteram, quod pecuniam ei pro frumento mis-
'isset. Masinissam meminisse, regnum a populo Romano
'partum auctumque et multiplicatum habere: usu regni con-
'tentum scire, dominium et jus eorum, qui dederint, esse.
'Sumere itaque eodem, non se rogare, æquum esse, ⁵⁶ neque
'emere ea, ex fructibus agri ab se dati⁵⁷ quæ ibi proveniant.
'Id Masinissæ satis esse, et fore, quod populo Romano super-
'esset. Cum iis mandatjs a patre profectum postea conse-
'cutos equites, qui devictam Macedoniam nuntiarent, ⁵⁷ gra-
'tulatumque senatui juberent indicare, tantæ eam rem læti-
'tiæ patri suo esse, ut Romam venire velit, Jovique optimo
'maximo in Capitolio sacrificare, et grates agere: id, nisi
'molestum sit, ut ei permittatur, ab senatu petere.'

XIV. Responsum regulo est: 'Facere patrem ejus Masinissam, quod virum gratum bonumque facere deceat, ut pretium
'honoremque ⁵⁸ debito beneficio addat. Et populum Roma-
'num ab eo, bello Punico, forti fidelique opera adjutum; et
'illum, favente populo Romano, regnum adeptum; ⁵⁹ æquitate

⁵⁴ misit Crev.

⁵⁷ post dati non post ea distinct. pos. Gron. Crev.

⁵⁵ Pater suus . . . misit] Lege cum Gronovio misisset.

⁵⁶ Neque emere ea ex fructibus agri ab se dati, quæ ibi proveniant] Inficeta verborum. Ea quæ ibi proveniunt nihil aliud sonant, quam fructus agri. Deleamus ergo illas voces, tanquam nugatorium interpretamentum ab oscitante librario temere additum. Fortasse dederat Livius: nec quicquam emere ex fructibus agri ab se dati. Id Masinissæ satis esse et fore . . .

⁵⁷ Gratulatumque senatui juberent indicare] Et juberent se, postquam gratulatus esset senatui, indicare.

⁵⁸ Debito beneficio] Beneficio in se Romanorum, quod ipsi debebatur ob constantem in rempublicam fidem. Elevat comiter suum beneficium senatus, faciendo debitum fuisse Masinissæ, quidquid illi præstitum a populo Romano fuerat. Gronovius suspectum habuit hunc locum, legique posse censuit, ut pretium honoremque verborum beneficio addat. Quæ conjectura primo

blanditur. Sed tamen id dicitur honorem verborum beneficio addere, qui beneficio a se collato verba addit honorifica. At hic non agitur de beneficio Masinissæ in Romanos, sed Romanorum in Masinissam. Neque enim credimus fastum Romanæ magnitudinis sive eos agnoscere beneficium in se a rege quamvis potentissimo collatum: et præterea in iis quæ præcedunt dicitur Masinissæ id facere quod virum gratum deceat. Viri autem grati est extollere beneficium acceptum, non a se datum.

⁵⁹ Æquitate sua] Hæc nobis non sapiunt Livii manum. Æquitati non est hic locus. Inclinat animus, ut credamus scripsisse nostrum: et illum favente populo Romano regnum adeptum, ac virtute sua. Postea triumpsum regem bellis, etc. Sic fere in oratione Rhodiorum infra c. 23. Si quæ vestra nunc est fortuna deum benignitate, ac virtute vestra. Et sæpe alias. Præter ea hæc nobis consentanea videntur reliquæ orationi, quæ tota in eo est, ut

'sua. postea trium regum bellis deinceps omnibus functum
'officiis. Victoria vero populi Romani lætari eum regem mi-
'rum non esse, qui sortem omnem fortunæ regnique sui cum
'rebus⁶⁰ Romanis inmiscuisset. Grates Diis pro populi Ro-
'mani victoria apud suos penates ageret; Romæ filium pro
'eo acturum. Gratulatum quoque satis suo ac patris nomine
'esse. Ipsum relinquere regnum, et Africa excedere, præ-
'terquam quod illi inutile esset, non esse e republica populi
'Romani, senatum censere.' Petenti Masgabæ, ut ⁶⁰ Hanno
Hamilcaris filius obses⁶¹ in locum *⁶² exigeret. Munera ex
senatusconsulto emere regulo quæstor jussus ex ⁶¹ centum
pondo argenti, et prosequi eum Puteolos, omnemque sumtum,
quoad in Italia esset, præbere, et duas naves conducere, qui-
bus⁶² ipse comitesque regis in Africam deveherentur: et co-
mitibus omnibus, liberis servisque, vestimenta data. Haud
ita multo post de altero Masinissæ filio Misagene literæ ad-
latæ sunt, 'missum eum ab L. Paulo post devictum Persea
'in Africam cum equitibus suis; navigantem, dispersa classe
'in Hadriatico mari, Brundisium tribus navibus ægrum dela-
'tum.' Ad eum cum iisdem muneribus, quæ data Romæ
fratri ejus erant, L. Stertinius quæstor Brundisium missus:
jussusque curare, ut ædes hospi-

Misagena,
alter filius
Masinissæ.

* * *

XV. *** in quatuor urbanas tribus descripti erant liber-
tini, præter eos, ⁶³ quibus filius quinquenni major ex sena-
tusconsulto esset. Eos, ubi proximo lustro censi essent,
⁶⁴ censi jusserunt: et eos, qui prædium prædiave rustica

* *robis del. Gron. Crev.*

* *hospes Crev.*

* *signum lacunæ deest Ead.*

eum Masinissæ gratulatione et modes-
tia certet comitate et laudibus.

⁶⁰ *Hanno Amilcaris filius hospes in locum exigeret*] Nemo non videt multum esse hunc locum. Sigonius pro *hospes* legit *obses*. Cetera hoc modo supplēt: *Petenti Masgabæ, ut Hanno Amilcaris filius obses* [alterius cujusdam] *in locum* [Romanis a Poenis mitteretur, respondit senatus haud æquum videri, ut obsides a Carthaginiensibus arbitrio Masinissæ] *exigeret*. Sed quum nihil omnino afferat Sigonius, quo hæc conjectura nitatur, nec ullo modo probabilis sit hæc voluisse Livium, quam quidlibet aliud, quod cuius in mentem venire posset, religioni duximus incertum prorsus additamentum in contextum admittere: locumque mancum relinquere maluimus.

⁶¹ *Centum pondo argenti*] Marcii nostratibus 156. uncis 2.

⁶² *Ipsæ comitesque regis*] *Legæ cum Gronovio comitesque ejus*. Etiam enim

Masgaba, ut Masinissæ regis filius, rex et ipse dici potuisset, at vox ipse postulat ejus.

⁶³ *Quibus filius quinquenni major ex S. C. esset*] Inepte hic inseruntur hæc voces ex *senatusconsulto*. Vel rejice eas in anteriora, ex *senatusconsulto descripti erant libertini*; vel iis quæ sequuntur adjuuge, *censi ex senatusconsulto jusserunt*.

⁶⁴ *Censi jusserunt*] Hæc et ea quæ sequuntur intelligimus de censcribus C. Flaminio, et L. Emilio, non de censcribus, qui hoc anno in magistratu erant: duabus maxime adducti rationibus: una, quod omnes omnino libertini in tribum Esquilinam a Graccho conjecti videntur. Perpende verba Liviana, in quum omnes qui *servitutem servissent, conjicerent*: et rursus: in ea Ti. Gracchus *provocavit libertinos omnes censi placere*. Deinde hæc locutiones *jus factum est*, et hoc quum ita servatum esset, non videntur accipi

U. C. 584.
A. C. 168.

In Esquilinam tribum
confecti libertini.

Censura se-
vere gesta.

pluris ⁶⁵ sestertium triginta millium haberent, ⁶⁶ censendi jus factum est. Hoc quum ita servatum esset, negabat Claudius, 'suffragii lationem injussu populi censorem cuicumque homini, nedum ordini universo, adimere posse. Neque enim, si tribu movere posset, quod sit nihil aliud, quam mutare jubere tribum, ideo omnibus quinque et triginta tribubus emovere posse; id est, civitatem libertatemque eripere; non, ubi censeatur, finire, sed censu excludere.' Hæc inter ipsos disceptata: postremo eo descensum est, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palam in atrio Libertatis sortirentur, in quam omnes, qui servitutem servissent, conjicerent. Esquilinæ sors exiit: in ea Ti. Gracchus pronunciavit, libertinos omnes censi placere. Magno ea res honori censoribus apud senatum fuit. gratiæ actæ et Sempronio, qui in bene cepto perseverasset; et Claudio, qui non impedisset. Plures, quam a superioribus, et ⁶⁷ senatu emoti sunt, et equos vendere jussi. omnes iidem ab utroque et ⁶⁸ tribu remoti, et ærarii facti: nequi ullius, quem alter notaret, ab altero levata ignominia. Perentibus, ut ex instituto ad sarta tecta exigenda, et ad opera, quæ locassent, probanda, ⁶⁹ anni et bimensis tempus prorogaretur, Cn. Tremellius tribunus, quia lectus non erat in senatum, intercessit. Eodem anno C. Cicereius ædem in

posse de decreto quod modo latum esset, sed de more jam per aliquantum temporis servato.

⁶⁵ *Sestertium triginta millium*] Marcarum argenti nostratum 117. semunciarum 3.

⁶⁶ *Censendi jus factum est*] Credimus hic aliquid excidisse, et sensum vix aliter constare posse, quam si legamus, in tribubus rusticis censendi jus factum est. Nam L. Emilio, C. Flaminio censoribus, non agebatur utrum censerentur libertini, sed ubi censerentur. Bene autem ii in tribus rusticas admittuntur, qui prædia rustica haberent. Potest venire in mentem, non contemnendas fuisse divitias illis temporibus sestertium triginta millia in prædiis rusticis, quum aliquot annis post Cn. Scipionis filiæ dos e publico constituta sit, teste Valer. Max. l. iv. c. 4. quadraginta millium æris gravis, id est, sedecim millium sestertium. Sed facile respondebimus hanc ipsam fuisse censorum mentem, ut in tribus rusticis non admitterentur, nisi ditissimi quique ex libertinis. Porro quicquid hic afferimus, id non pro certo affirmare in animo est, sed, in rebus perobscuris, tanquam non omnino improbabile lectori expendendum permittere.

⁶⁷ *Senatu emoti sunt*] Magis placeret senatu moti sunt. Sic enim solet loqui Livius. Ceterum hæc jam memoraverat Livius, l. XLIII. capp. 15. et 16. Sed hic supplet ea quæ illic omiserat.

⁶⁸ *Tribu remoti*] Solennis et propria locutio est, tribu moti.

⁶⁹ *Anni et bimensis*] Hoc nobis valde suspectum est. Primo enim dubitamus an bimensis vox proba sit, cujus nullum aliud exemplum reperimus. Deinde illud spatium anni et duorum mensium nec cum legitimo censuræ spatio congruit, nec videmus ad quid referri possit. Credimus Livium dedisse anni et VI. mensium: quod quum hoc modo scriptum esset, primo littera V in B ob affinitatem soni mutata est: unde aliquis librarius quum reperiret bimensium, existimavit se facturum esse operæ pretium, si corrigeret bimensis. Igitur quum censores intra anni et sex mensium spatium, quo censura fiebatur, non potuissent et sarta tecta exigere, et opera quæ locassent probare, postulabant, ut exacto magistratu prorogaretur sibi tempus, non quo totam censuræ vim tenerent, sed cum potestate essent ad hæc quæ superant perficienda.

monte Albano dedicavit quinquennio post, quam vovit. Flamen Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus.

XVI. Q. Ælio, M. Junio consulibus de provinciis referentibus, censuere Patres, duas provincias Hispaniam rursus fieri, quæ una per bellum Macedonicum fuerat: et Macedoniam Illyricumque eosdem, L. Paullum et L. Anicium, obtinere, donec de sententia legatorum et res bello turbatas, ⁷⁰ et statum alium ejus regni formando composuissent. Consulibus Pisæ et Gallia decretæ ⁷¹ cum binis legionibus peditum, et equitum quadringentenis. Prætorum sortes fuere, Q. Cassii urbana, M. Juventii ² Thalna inter peregrinos, Ti. Claudii Neronis Sicilia, Cn. Fulvii Hispania citerior, C. Licinii Nervæ ulterior. A. Manlio Torquato Sardinia obvenerat. nequit ire in provinciam, ad res capitales quærendas ex senatusconsulto retentus. De prodigiis ⁷² deinde nunciatis senatus est consultus. Ædes Deorum Penatium in Velia de cælo tacta erat: et in oppido Minervio duæ portæ et muri aliquantum. Anagninæ terra pluerat; et Lanuvii fax in cælo visa erat; et ⁷³ Calatiæ in publico agro M. Valerius civis Romanus nunciabat e foco suo sanguinem per triduum et duas noctes manasse. Ob id maxime decemviri libros adire jussi, supplicationem in diem unum populo edixerunt, et quinquaginta capris in foro sacrificaverunt. et aliorum prodigiorum caussa diem alterum supplicatio circa omnia pulvinaria fuit, et hostiis majoribus sacrificatum est, et ⁷⁴ urbs lustrata. Inde, quod ad honorem Deum immortalium pertineret, decrevit senatus, ' Ut, quoniam perduelles superati, Perseus et Gentius reges cum Macedonia atque Illyrico in potestate populi Romani essent, ut, quanta dona, Ap. Claudio, M. Sempronio consulibus, ob devictum An-

U. C. 585.
A. C. 167.
Q. Ælio, M.
Junio Cons.
Provinciæ.

Prodigia.

² Manii Juventii Gron. Crev. M. Juventii Rup.

⁷⁰ Et statum alium ejus regni] Lege cum Sigonio utriusque regni.

⁷¹ Cum binis legionibus peditum et equitum quadringentenis] Hæc mutila esse cuivis attendenti patet. Desideratur enim numerus peditum. Præterea multo usitatus est dicere quadringenos quam quadringentos. Equitum quadringenis quoque pro equitibus quadringenis non placet. Denique numerus ipse quadringenorum equitum in singulas legiones nimio major videtur, quam Macedonicæ legiones, quæ sena millia peditum habebant, trecenos tantummodo haberent equites, ut constat ex XLIV. c. 21. supra. Totus igitur hic locus sic fortasse emendandus est: cum binis legionibus quina millia peditum et duce-

dem plane modo, quo ibidem l. XLIV. c. 21. Duas legiones . . . quina millia peditum et ducebus habentes, trecenos equites. Idem numerus notatur tanquam vetere instituto assignatus legionibus, supra l. XLIII. c. 31.

⁷² Calatiæ in publico agro M. Valerius civis Romanus nunciabat e foco suo] Calatia erat urbs Campaniæ, cuius ager, quemadmodum et Capuæ, publicus factus fuerat populi Romani. Is igitur ager fruendus locabatur colonis a censoribus. M. Valerius de quo hic agitur, unus videlicet erat ex iis qui aliquam partem hujus publici agri conduxerant.

⁷³ Urbs lustrata] Amburbiali sacro, de quo supra l. XXI. c. 62. et l. XLII. c. 20. Vid. ibi nott.

nos habentibus, equites trecenos. Eo-

U. C. 585. 'tiochum regem data ad omnia pulvinaria essent, tanta Q.
A. C. 167. 'Cassius et M'. Juventius prætores curarent danda.'

Legati in
Macedoni-
am et Illy-
ricum.

XVII. Legatos deinde, quorum de sententia imperatores L. Paullus, L. Anicius componerent fes, decreverunt ⁷⁴ decem in Macedoniam, quinque in Illyricum. In Macedoniam sunt hi nominati, A. Postumius Luscus, C. Claudius, ambo censorii, C. Licinius Crassus, collega in consulatu Paulli; tum prorogato imperio provinciam Galliam habebat. His consularibus addidere Cn. Domitium Ahenobarbum, Ser. Cornelium Sullam, L. Junium, C. Antistium Labeonem, T. Numisium Tarquiniensem, A. Terentium Varronem. In Illyricum autem hi nominati, P. Ælius Ligus consularis, C. Cicereius, et Cn. Bæbius Tamphilus, (hic priore anno, Cicereius multis ante annis prætor fuerat), P. Terentius Tusceicanus, P. Manilius. Moniti deinde consules a Patribus, ut, quoniam alterum ex his succedere C. Licinio, qui legatus nominatus erat, in Galliam oporteret, primo quoque tempore provincias aut compararent inter se, aut sortirentur, sortiti sunt. M. Junio Pisæ obvenierunt, (quem prius, quam in provinciam iret, legationes, quæ undique Romam gratulatum convenerunt, introducere in senatum placuit) Q. Ælio Gallia. Ceterum quamquam tales viri mitterentur, quorum de consilio sperari posset, imperatores nihil indignum nec clementia nec gravitate populi Romani decreturos esse, tamen in senatu quoque agitata est summa consiliorum, ut inchoata omnia legati ab domo ferre ad imperatores possent.

S. C. de
Macedonia.

XVIII. 'Omnium primum liberos esse' placebat 'Macedonas atque Illyrios, ut omnibus gentibus adpareret, arma populi Romani non liberis servitutem, sed contra servientibus libertatem adferre; ut et in libertate gentes quæ essent, tutam eam sibi perpetuamque ⁷⁵ sub tutela populi Romani' esse, et, quæ sub regibus viverent, et in præsens tempus mitiores eos justioresque respectu populi Romani habere se, et, si quando bellum cum populo Romano regibus fuisset suis, exitum ejus victoriam Romanis, sibi libertatem adlaturum crederent. ⁷⁶ Metallique quæ Macedonici, quod ingens vectigal erat, locationesque prædiorum rusticorum tolli' placebat. 'nam neque sine publicano

⁷⁴ [populi Romani] Crev.

⁷⁴ Decem in Macedoniam] At novem tantum nominantur. Interdidit unum nomen, quod Jac. Gronovius suspicatur esse Q. Marcii Philippi.

⁷⁵ Sub tutela (populi Romani) esse] Adiecit merito Sigonius has voces populi Romani.

⁷⁶ Metalli quoque Macedonici] Dubium esse potest, unum hæc verba referenda sint ad vectigal, an ad locatio-

nes. Posterius magis placet. Quid sint hoc loco locationes prædiorum rusticorum, haud facile definire possumus. Fortasse hoc intelligendum est de prædiis, quæ proprium essent regum Macedonicorum patrimonium, quod vocamus apud nos le domaine: quæ quam locarentur a regibus, a Romanis vel venduntur, vel donantur.

‘exerceri posse; et, ubi publicanus est,⁷⁷ ibi aut jus publicum U. C. 585.
 ‘vanum, aut libertatem sociis nullam esse. Ne ipsos quidem A. C. 167.
 ‘Macedonas⁷⁸ idem exercere posse. ubi in medio præda ad-
 ‘ministrantibus esset, ibi numquam caussas seditionum et
 ‘certaminis defore. ⁷⁹ Commune concilium² gentis esset,
 ‘ne inprobum vulgus a senatu aliquando libertatem salubri
 ‘moderatione datam ad licentiam pestilentem traheret. In
 ‘quatuor regiones describi Macedoniam, ut suum quæque
 ‘concilium haberet,’ placuit; ‘et⁸⁰ dimidium tributi, quam
 ‘quod regibus ferre soliti erant, populo Romano pendere.’
 Similia his et in Illyricum mandata. cetera ipsis imperatori-
 bus legatisque relicta, in quibus præsens tractatio rerum cer-
 tiora subjectura erat consilia.

XIX. Inter multas regum gentiumque et populorum lega- Attalus
 tiones Attalus, frater regis Eumenis, maxime convertit in se Romæ.
 omnium oculos animosque. exceptus enim est ab his, qui si-
 mul eo bello militaverunt, haud paullo benignius, quam si
 ipse rex Eumenes venisset. Adduxerant eum duæ in spe-
 ciem honestæ res: una, gratulatio, conveniens in ea victoria,
 quam ipse adjuvisset: altera, querimonia Gallici tumultus,
⁸¹ Advertæque gladiis regnum in dubium adductum esse.
 Suberat et secreta spes honorum præmiorumque ab senatu,
 quæ vix salva pietate⁸² ejus contingere poterant. erant enim
 quidam Romanorum quoque non boni auctores, qui spe cupi-
 ditatem ejus elicerent: ‘Eam opinionem de Attalo et Eume-
 ‘ne Romæ esse, tamquam de altero Romanis certo amico,
 ‘altero nec Romanis, nec Persi fido socio. Itaque vix statui
 ‘posse, utrum, quæ pro se, an, quæ contra fratrem petiturus
 ‘esset, ab senatu magis impetrabilia forent: adeo universos
 ‘omnia et huic tribuere,⁸³ et illi vero negare.’ Eorum homi-
 num (ut res docuit) Attalus erat, qui, quantum spes spopon-
 disset, cuperent, ni unius amici prudens monitio velut frenos Attali spes
 animo ejus, gestienti secundis rebus, inposuisset. Stratius pravæ.
 cum eo fuit medicus, ad id ipsum a non securo Eumene Ro-
 mam missus, speculator rerum, quæ a fratre agerentur, moni-
 torque fidus, si decedi fide vidisset. Is, ad occupatas jam au-

² consilium Crev.

⁷⁷ Ibi aut jus publicum vanum] Ubi publicanus est, alterutrum accidere ne-
 cesse est. Aut remissius agere publi-
 cani jubebuntur: tunc jus publicum
 vanum erit, id est, ex jure illo publico,
 vel metalli, vel portorii, nihil aut per-
 paululum pecuniæ recipietur. Aut
 publicanus rigide et districto agat:
 tunc libertas sociis nulla erit.

⁷⁸ Idem exercere] Malletus id exer-
 cere.

⁷⁹ Commune consilium gentis esset]

Imo, ut recte observat Sigonius, et res
 ipsa clamat, commune consilium gentis
 nullum esse.

⁸⁰ Dimidium tributi quam quod] Ocius
 dele cum Gronovio rō quam. Exempla
 similia reperies infra capp. 26. et 29.

⁸¹ Advertæque gladiis] Hæc pro des-
 peratis habemus.

⁸² Ejus] Magis placeret ei contingere.

⁸³ Et illi vero negare] Emphasis ag-
 noscimus in particula vero. Itaque ni-
 hil mutandum censemus.

U. C. 585. res sollicitatumque jam animum quum venisset, adgressus
 A. C. 167. ⁸⁴ tempestivis temporibus rem prope prolapsam restituit, 'aliis
 Castigantur a Stratio. ' alia regna crevisse rebus,' dicendo: 'regnum eorum novum,
 ' nullis vetustis fundatum opibus, fraterna stare concordia:
 ' quod unus nomen regium et præcipuum capitis insigne gerat,
 ' omnes fratres regnent. Attalum vero, quia ætate proximus,
 ' quis non pro rege habeat? neque eo solum, quia tantas præ-
 ' sentes ejus opes cernat, sed quod haud ambiguum prope
 ' diem regnaturum eum infirmitate ætateque Eumenis esset,
 ' nullam stirpem liberum habentis:' (necdum enim agnoverat
⁸⁵ eum, qui postea regnavit.) ⁸⁶ 'Quid attineret vim adferre
 ' rei, sua sponte mox ad eum adventuræ? Accessisse etiam
 ' novam tempestatem regno tumultus Gallici, cui vix consensu
 ' et concordia regum resisti queat. Si vero ad externum bel-
 ' lum domestica seditio adjiciatur, sisti non posse; ⁸⁷ nec aliud
 ' eum, quam, ne frater in regno moriatur, sibi ipsi spem pro-
 ' pinquam regni erepturum. Si utraque gloriosa res esset, et
 ' servasse fratri regnum, et eripuisse; servati tamen regni, quæ
 ' juncta pietati sit, potiore laudem fuisse. Sed enimvero
 ' quum detestabilis altera res et proxima parricidio sit, quid
 ' ad deliberationem dubii superesse? Utrum enim partem
 ' regni petiturum esse, an totum erepturum? si partem; ambo
 ' infirmos, distractis viribus, et omnibus injuriis obnoxios fore:
 ' si totum; privatumne ergo majorem fratrem, an exsulem illa
 ' ætate, illa corporis infirmitate, ⁸⁸ an ultimum mori jussurum?
 ' Egregium enim (ut fabulis traditus inpiorum fratrum eventus
 ' taceatur) Persei exitum videri, qui ex fraterna cæde raptum
 ' diadema in templo Samothracum, velut præsentibus Diis
 ' exigentibus pœnas, ad pedes victoris hostis prostratus posu-
 ' erit. Eos ipsos, qui, non illi amici, sed Eumeni infesti, sti-
 ' mulent eum, pietatem constantiamque laudaturos, si fidem
 ' ad ultimum fratri præstitisset.'

Stratio ob-
 temperat
 Attalus.

XX. Hæc plus valere in Attali animo. Itaque intro-
 ductus in senatum, gratulatus victoriam, et sua merita eo
 bello fratrisque, si qua erant, et Gallorum defectionem, quæ
 nuper ingenti motu facta erat, exposuit. Petiit, ut legatos

⁸⁴ Tempestivis temporibus] Lege cum Gronovio, tempestivis sermonibus.

⁸⁵ Eum qui postea regnavit] Attalum Philometora, qui regnavit post hunc Attalum patrum suum, et hærede populo Romano decessit.

⁸⁶ Quid attineret vim adferre] Admittimus emendationem Gronovii: quid attinere vim adferri.

⁸⁷ Nec aliud eum quam] Recte censet Dujatius hic nulla mutatione opus esse. Sufficit ex more Livii supplere effecturum. Nec aliud eum effecturum, quam sibi ipsi spem propinquam regni ereptu-

rum, ne frater in regno moriatur, id est, dum vetat ne frater in regno moriatur. Ne frater in regno moriatur, hoc assequetur ipse, ut sibi spem propinquam regni eripiat. Ceterum ingeniosa tamen est Gronovii emendatio: Nec aliud eum fratri, quam ne in regno moriatur, sibi ipsi spem propinquam regni erepturum.

⁸⁸ An ultimum] Ultimum hic interpretamur ad ultimum, danique. Particulam an, quam mutat Gronovius in ad, retinendam esse existimamus, ut tertium hoc sit divisionis membrum.

mitteret ad eos, quorum auctoritate ab armis avocarentur. U. C. 585. His pro regni utilitate editis mandatis, Ænum sibi et Maroneam petiit. Ita destituta eorum spe, qui, fratre accusato, partitionem regni petitorum crediderant, ⁹⁰ curiam^a excessit. ⁹⁰ Ut raro alias quisquam, rex aut privatus, tanto favore tantoque omnium adsensu est auditus; omnibus honoribus muneribusque, et præsens est cultus, et proficiscentem prosecuti sunt. Inter multas Asiæ Græciæque legationes Rhodiorum maxime legati civitatem converterunt. nam quum primo in veste candida visi essent, quod gratulantes decebat, et, si sordidam vestem habuissent, lugentium Decei casum præbere speciem poterant; postquam consulti ab M. Junio consule Patres, stantibus in comitio legatis, an locum, lautia, senatumque darent, nullum hospitale jus in iis servandum censuerunt; egressus e curia consul, quum Rhodii, gratulatum se de victoria purgatumque civitatis crimina dicentes venisse, petissent, ut senatus sibi daretur, pronunciat: 'Sociis et amicis et alia comiter atque hospitaliter præstare Romanos, et senatum dare consuesse: Rhodios non ita meritos eo bello, ut ⁹¹ amicorum sociorum numero habendi sint.' His auditis, prostraverunt se omnes humi, consulemque et cunctos, qui aderant, orantes, ne nova falsaque crimina plus obesse Rhodiis æquum censerent, quam antiqua merita, quorum ipsi testes essent. Extemplo, veste sordida sumta, domos principum cum precibus ac lacrimis circumibant, orantes, ut prius cognoscere caussam, quam ⁹² condemnarentur.

Rhodiorum legati.

Male excepti.

XXI. M'. Juventius Thalna prætor, cujus inter cives et peregrinos jurisdictio erat, populum adversus Rhodios incitabat: rogationemque promulgaverat, 'Ut Rhodiis bellum indiceretur: et ex magistratibus ejus anni deligerent, qui ad id bellum cum classe mitteretur,' se eum sperans futurum esse.

Thalnae rogatio contra Rhodios.

^a curia Gron.

⁹⁰ Curiam excessit] Vulgo curia. At prima editio habet quomodo edidimus, teste Gronovio. Et sic sæpe Livius.

⁹¹ Ut raro alias] Recte idem Gronovius delet voculam ut. Ceterum hic operæ pretium est. supplere ea ex Polybio: quæ Livius, quum cetera ex eo exscriberet, omisit, seu quia falsa putabat, seu quia Romanis parum decora, nimium indulgens cæco in patriam amori, noluit historiæ suæ inserere. Tradit ergo Polybius, legat. 93. Ænum et Maroneam primo concessas esse Attalo, et decretam legationem ad Gallos, et omnibus honoribus muneribusque eum magnifice cultum esse, quia sperabant Patres iterum illum aditurum ad eos, postulaturnumque ut

regnum Eumenis secum divideretur. Quæ ubi spes eos frustrata est, tum vero eos, quum etiamnum esset in Italia Attalus, liberas esse jussisse Ænum et Maroneam urbes, promissionis factæ Attalo oblitus. Præterea misisse quidem legationem ad Gallos. Sed quomodo de ea loquitur Græcus scriptor, quamvis rem clare non explicet, satis indicat ea mandata legatis data, ex quibus potius confirmarentur Gallorum animi ad bellum, quam Eumeni et Attalo conciliarentur. Idem suspicari possumus ex ipso Livio infra c. 34.

⁹¹ Amicorum sociorum] Lege cum Gronovio sociorumve.

⁹² Condemnarentur] Melius condemnarent.

U. C. 585. Huic actioni M. Antonius et M. Pomponius tribuni plebis
A. C. 167. adversabantur. Sed et prætor novo maloque exemplo rem ingressus erat, quod, ante non consulto senatu, non consuli-
 bus certioribus factis, de sua unius sententia rogationem ferret, 'Vellent, juberentne, Rhodiis bellum indici?' quum antea semper prius senatus de bello consultus esset, deinde ad populum latum; ⁹³ et tribuni plebis, quum ita traditum esset, ne quis prius intercederet legi, quam privatis suadendi dissuadendique legem potestas facta esset; eoque perasse evenisset, ut, qui non professi essent se intercessuros, animadversis vitii legis ⁹⁴ ex ratione dissuadentium, intercederent; et, qui ad intercedendum venissent, desisterent, victi auctoritatibus suadentium legem. Tum inter prætorem tribunosque omnia intempestive agendi certamen erat. Tribuni festinationem prætoris ante tempus intercedendo,

* * *

in adventum im-^b

* * *

Oratio Rhodiorum in senatu.

XXII. '*** peccaverimusne, adhuc dubium est: poenas, ignominias omnes jam patimur. Antea, Karthaginensibus victis, Philippo, Antiocho superatis, quum Romanam venissemus, ex publico hospitio in curiam gratulatum vobis, Patres conscripti, ex curia in Capitolium ad Deos vestros ⁹⁵ dona ferentes^c; nunc ex sordido deversorio, vix mercede recepti, ac prope hostium more extra urbem manere jussi, in hoc squalore venimus in curiam Romanam Rhodii, quos provinciis nuper Lycia atque Caria, quos præmiis atque honoribus amplissimis donastis. Et Macedonas Illyriosque liberos esse (ut audimus) jubetis, quum servierint, antequam vobiscum bellarent: (nec cujusquam fortunæ invidemus, immo agnoscimus clementiam populi Romani) Rhodios, qui nihil aliud quam quieverunt hoc bello, hostes ex sociis facturi estis? Certe quidem vos estis Romani, qui ideo felicia bella vestra esse, quia justa sint, præ vobis fertis, nec tam exitu eorum, ⁹⁶ quod vincatis, quam principiiis, quod non sine causa suscipiatis, gloriamini. Messana in Sicilia obpugnata Karthaginienses, Athenæ obpugnatae et Græcia in servitutem petita, et adjutus Hannibal pecunia, auxiliis, Philippum hostem fecerunt. Antiochus

^b intercedendo in adventum imperatoris sine lacunæ significatione Gron.

^c add. veniebamus Gron. [deducebamur] (rev.

⁹³ Et tribuni plebis] Supple, novo maloque exemplo adversabantur huic actioni.

⁹⁴ Ex ratione dissuadentium] Gronovius emendat ex oratione.

⁹⁵ Dona ferentes deducebamur] Ul-

tima vox a nobis adjecta est. Sigonius voluerat veniebamus: minus aut proprie, aut eleganter.

⁹⁶ Quod vincatis] Hoc debetur Gronovio. Antea quod vindicatis.

ipse, ultro ab Ætolis hostibus vestris arcessitus, ex Asia classe in Græciam trajecit; Demetriade, et Chalcide, et saltu Thermopylarum occupato, de possessione imperii vos dejicere conatus. Cum Perseo socii vestri obpugnati, alii interfecti reguli principesque gentium aut populorum, causa belli vobis fuere. Quem tandem titulum nostra calamitas habitura est, si perituri sumus? Nondum segrego civitatis causam a Polyarato et Dinone, civibus nostris, et iis, quos, ut traderemus, vobis, adduximus. Si omnes Rhodii æque noxii essemus, quod nostrum in hoc bello crimen esset? Persei partibus favimus; et, quemadmodum Antiochi Philippique bello pro vobis adversus reges, sic nunc pro rege adversus vos stetimus. Quemadmodum soleamus socios juvare, et quam inpigre capessere bella, C. Livium, L. Æmilium Regillum interrogate, qui classibus vestris in Asia præfuerunt. Numquam vestrae naves pugnare sine nobis. nostra classe pugnâvimus semel ad Samum, iterum in Pamphylia adversus Hannibalem imperatorem. quæ victoria nobis eo gloriosior est, quod, quum ad Samum magnam partem navium adversa pugna et egregiam juventutem amissemus, ne tanta quidem clade territi, iterum ausi sumus regiae classi ex Syria venienti obviam ire. Hæc non gloriandi causa retuli, (neque enim ea nunc nostra est fortuna) sed ut admonerem, quemadmodum adjuvare socios solerent Rhodii.

XXIII. Præmia, Philippo et Antiocho devictis, amplissima accepimus a vobis. Si, quæ vestra nunc est fortuna Deum benignitate et virtute vestra, ea Persei fuisset, et præmia petitem ad victorem regem venissemus in Macedoniam, quid tandem diceremus? Pecuniane a nobis adjutum, an frumento? auxiliis terrestribus, an navalibus? quod præsidium tenuisse nos? ubi pugnasse aut sub illius ducibus, aut per nos ipsos? Si quæret, ubi miles noster, ubi navis intra præsidia sua fuisset; quid responderemus? Causam fortasse diceremus apud victorem, quemadmodum apud vos dicimus. Hoc enim legatos utroque de pace mittendo consecuti sumus,⁹⁷ ut ne ab utraque parte gratiam iniremus; ab altera etiam crimen et periculum esset. Quamquam Perseus vere objiceret, id quod vos non potestis, Patres conscripti, nos principio belli misisse ad vos legatos, qui pollicerentur vobis, quæ ad bellum opus essent; ⁹⁸ navalibus, armis, juventute nostra, sicut prioribus bellis, ad omnia paratos fore. Ne præstaremus, per vos stetit, qui de quacumque causa tum adspernati nostra auxilia estis. Neque fecimus igitur quidquam tamquam hostes, neque bonorum sociorum defuimus officio; sed a vobis prohibiti præstare fuimus. Quid igitur? nihilque factum neque dictum est in civitate vestra, Rhodii, quod nolletis, quo merito offenderetur populus Romanus?

⁹⁷ Ut ne ab utraque parte] Lege cum Gronovio ut ab neutra parte.

⁹⁸ Navalibus armis] Hic rursus emendat Gronovius, navibus, armis.

U. C. 585. 'Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum, (non
A. C. 167. adeo insanio) sed publicam caussam a privatorum culpa
'segregaturus. Nulla enim est civitas, quæ non et improbos
'cives aliquando, et inperitam multitudinem semper habeat.
'Etiam apud vos fuisse audiui, qui adsentando multitudini
'grassarentur: et secessisse aliquando a vobis plebem, nec in
'potestate vestra rempublicam fuisse. Si hoc in hac tam bene
'morata civitate accidere potuit, mirari quisquam potest, ali-
'quos fuisse apud nos, qui, regis amicitiam petentes, plebem
'nostram consiliis depravarent? qui tamen nihil ultra valu-
'erunt, quam ut in officio cessaremus. Non præteribo id,
'quod gravissimum est in hoc bello crimen civitatis nostræ.
'Legatos eodem tempore et ad vos, et ad Persea de pace
'misimus: quod infelix consilium furiosus (ut postea audi-
'mus) orator stultissimum fecit: quem sic locutum constat,
'tamquam C. Popillius legatus Romanus, quem ad submoven-
'dos a bello Antiochum et Ptolemæum reges misistis, loquen-
'retur. Sed tamen ea, sive superbia sive stultitia adpellanda
'est, eadem, quæ apud vos, et apud Persea fuit. Tam civi-
'tatum, quam singulorum hominum mores sunt: gentes quo-
'que aliæ iracundæ, aliæ audaces, quædam timidæ: in vinum,
'in Venerem proniores aliæ sunt. Atheniensium populum
'fama est celerem et supra vires audacem esse ad conandum:
'Lacedæmoniorum cunctatorem, et vix in ea, quibus fidit,
'ingredientem. Non negaverim, et totam Asiæ regionem
'inania parere ingenia, et nostrorum tumidiorem sermonem
'esse, quod excellere inter finitimas civitates videamur; et
'id ipsum non tam viribus nostris, quam vestris honoribus ac
'judiciis. Satis quidem et tunc in præsentia castigata illa
'legatio erat, cum tam tristi responso vestro dimissa. si tum
'parum ignominie pensum est, hæc certe tam miserabilis ac
'supplex legatio etiam insolentioris, quam illa fuit, legationis
'satis magnum piaculum esset. Superbiam, verborum præ-
'sertim, iracundi oderunt, prudentes inrident; utique si in-
'ferioris adversus superiorem est: capitali poena nemo um-
'quam dignam judicavit. Id enimvero periculum erat, ne
'Romanos Rhodii contemnerent. Etiam Deos aliqui verbis
'ferocioribus increpant, nec ob id quemquam fulmine ictum
'audimus.'

XXIV. 'Quid igitur superat, quod purgemus, si nec factum hos-
'tile ullum nostrum est, et verba tumidiora legati offensionem au-
'rium, non perniciem civitatis, meruerunt? ⁹⁹ Voluntatis nostræ
'tacitæ velut litem æstimari vestris inter vos sermonibus audio,

⁹⁹ *Voluntatis nostræ tacite*] Amplectimur sine ulla dubitatione emendationem Perizonii: *voluntatis nostræ tacite*. Rhodii modo probaverunt nullum suum factum hostile esse; dicta superba, sed contempnenda. Superest explenda

tacita voluntas. Nec causa erat, ut recte observat Perizonius, senatoribus Romanis, cur tacita continerent ea quæ de Rhodiis sentiebant. *Voluntatis æstimare litem* est expendere quam muletam potnamve voluntas mala mereatur.

Patres conscripti: favisse nos regi, et illum vincere maluisse; ^{U. C. 105.} ideo bello persequendos esse credunt. Alii vestrum, voluisse ^{A. C. 107.} quidem nos hoc, non tamen ob id bello persequendos esse: neque moribus, neque legibus ullius civitatis ita comparatum esse, ut, si quis vellet inimicum perire, ¹ si nihil fecerit, quo id fiat, capitis damnetur. His, qui nos poena, non crimine, liberant, gratiam quidem habemus: ipsi nobis hanc dicimus legem; si omnes volumus, quod arguimur, non distinguimus voluntatem a facto: omnes plectamur. Si alii principum nostrorum vobis, alii regi faverunt; non postulo, ut propter nos, qui partium vestrarum fuimus, regis fautores salvi sint: illud deprecor, ne nos propter illos pereamus. Non estis vos illis infestiores, quam civitas ipsa; ² et hoc qui sciebant, plerique eorum aut profugerunt, aut mortem sibi consciverunt. alii, damnati a nobis, in potestate vestra erunt, Patres conscripti. Ceteri Rhodii, sicut gratiam nullam meriti hoc bello, ita ne poenam quidem sumus. Priorum nostrorum benefactorum cumulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat. Cum tribus regibus gessistis bella per hos annos. ne plus obsit nobis, quod uno bello cessavimus, ³ quam quod duobus bellis pro vobis pugnavimus. Philippum, Antiochum, Persea, tamquam tres sententias, ponite. duae nos absolvunt: ⁴ una dubia est, ut gravior sit. ⁵ Illi de nobis si judicarent, damnati essemus, vos judicate, Patres conscripti, sit Rhodus in terris, an funditus deleatur. Non enim de bello deliberatis, Patres conscripti, quod inferre potestis, gerere non potestis; quum nemo Rhodiorum arma adversus vos laturus sit. Si perseverabitis in ira, tempus a vobis petemus, quo hanc funestam legationem domum referamus: omnia libera capita, quidquid Rhodiorum virorum, feminarum est, cum omni pecunia nostra naves conscendemus; ac, relictis penatibus publicis privatisque, Romam veniemus: et, omni auro et argento, quidquid publici, quidquid privati est, in comitio, in vestibulo curiae vestrae, cumulo, corpora nostra conjugumque ac liberorum vestrae potestati permittemus, hic passuri, quodcumque pati-

¹ Si nihil fecerit] Vetus exemplar habuit, teste Gronovio, ut si nihil fecerit. Doleverunt tamen ut editores, tanquam supervacuum. At Gronovius etiam scripsisse Livium credit, ut is si nihil fecerit. Vid. supra l. xxii. c. 11. et l. xxxvi. c. 3.

² Et hoc qui sciebant] Legit Perizonius, et hoc quia sciebant.

³ Quam quod] Lege quam proposit quod.

⁴ Una dubia est, ut gravior sit] Hunc locum mendi arguit Gronovius: sed immerito. Una sententia, inquit Rhodii, ut gravior sit, id est, etiam mai-

severior, durior sit, dubia est. Si quis, inquit, benigne de nobis judicare vellet, etiam in bello adversus Persea nos aliqua in parte socialibus officiis non defuisse existimaret, quum nostram Romanis operam initio hujus belli polliciti fuimus. Sed si severius ac gravior rem aestimare velit; nihil amplius facere poterit, quam ut de nostra erga Romanos fide dubitet. Dubia erit ejus sententia: non absolvit nos quidem, sed nec damnabit.

⁵ Illi] Philippus, Antiochus, atque etiam Perseus.

U. C. 585. ⁶ endum erit. procul ab oculis nostris urbs nostra diripiatur,
 A. C. 167. ⁷ incendatur. Hostes Rhodios esse, Romani judicare possunt:
⁸ est tamen et nostrum aliquod de nobis iudicium, ⁹ quo
¹⁰ numquam judicabimus nos vestros hostes: nec quidquam
¹¹ hostile, etiam si omnia patiemur, faciemus.

Rhodiensis
 ceptis re-
 sponsum
 datum.

Rhodi
 societatem a
 Rom. pe-
 tuit.

XXV. ¹² Secundum talem orationem universi rursus pro-
 ciderunt, ramosque oleæ supplices jactantes, tandem exci-
 tati, curia excesserunt. Tunc sententiæ interrogari cœptæ.
 Infestissimi Rhodiis erant, qui consules prætoresve aut le-
 gati gesserant in Macedonia bellum. Plurimum causam
 eorum adjuvit M. Porcius Cato; qui, asper ingenio, tum
 lenem mitemque senatorem egit. ¹³ Non inseram simulacrum
 viri copiosi, quæ dixerit, referendo: ¹⁴ ipsius oratio scripta
 exstat, Originum quinto libro inclusa. Rhodiis responsum
 ita redditum est, ut nec hostes fierent, nec socii permane-
 rent. ¹⁵ Philocrates et Astymedes principes legationis erant.
 Partem cum Philocrate renunciare Rhodum legationem
 placuit, partem cum Astymede Romæ subsistere, ¹⁶ quæ
 agerentur, sciret, certioresque suos faceret. In præsentia
 deducere ante certam diem ex Lycia Cariaque ¹⁷ jusserunt
 præfectos. Hæc Rhodum nunciata, quæ per se tristitia
 fuissent, quia majoris mali levatus erat timor, quum bellum
 timuissent, in gaudium renunciata verterunt. Itaque ex-
 templo coronam ¹⁸ viginti millium aureorum decreverunt:
¹⁹ Theodotum, præfectum classis, in eam legationem mise-
 runt. Societatem ab Romanis ita volebant peti, ut nullum
 de ea re scitum ²⁰ populi fieret, aut literis mandaretur:
²¹ quod, nisi impetrarent, major repulsis ignominia esset.

⁴ [ut] quæ Crev. qui quæ Rup.

⁶ Quo nunquam judicabimus] Ne-
 scimus unde invecum fuerit illud qua.
 Veteres editi habent quod, quomodo
 legit et ipse Gronovius, ut ex ejus nota
 apparet. Reponit ille qui: atque id
 melius videtur.

⁷ Secundum talem orationem] Lon-
 ge diversam habuit orationem Astyme-
 des, quam edidiase eum in vulgus tradi-
 dit Polybius, legat. 93. qui et hoc gra-
 vissime reprehendit, quod Rhodius ora-
 tor ita suos liberare culpa conaretur, ut
 Græcos ceteros accusaret.

⁸ * Non inseram] Non inseram hoc
 loco imaginem adumbratam eloquen-
 tiæ Catonis, scribendo orationem tan-
 quam ab illo habitam.

⁹ Ipsius oratio scripta exstat] Ejus
 orationis multa capita refert, et defendit
 adversus Tironem A. Gellius l. vii. c. 3.

¹⁰ Philocrates et Astymedes principes
 legationis] Duplicem legationem a Rhod-
 iis missam esse docet Polybius ibid.

quarum alterius Philocrates, alterius
 Astymedes princeps erat.

¹¹ Ut quæ agerentur sciret] Particu-
 lam ut addidit Clericus. Gronovius legit:
 qui quæ agerentur scirent, certioresque
 suos facerent. Elige utrum malis.

¹² * Jusserunt] Patres Romani.

¹³ Viginti millium aureorum] Po-
 lybius habet tantummodo decem. Vi-
 ginti millia aureorum equiparantur pon-
 dere maris nostratibus 625. Ejusdem
 pretii et ponderis coronam obtulisse
 legati Pamphylii memorantur, supra l.
 XLIV. c. 14.

¹⁴ Theodotum] Theætetum vocat
 Polybius.

¹⁵ Populi] Rhodii.

¹⁶ Quod, nisi impetrarent] Quia, si
 non impetrarent, postquam populus et
 universa civitas id postulandum decre-
 set, major ignominia futura erat repul-
 sis, quam si præfectus classis id quasi
 suo nomine petere videretur.

Præfecti classis id unius erat jus, ut agere de ea re sine ro- U. C. 585.
 gatione ulla perlata posset. nam ita per tot annos in amicitia A. C. 167.
 fuerant, ut sociali fœdere se cum Romanis non inligarent
 ob nullam aliam causam, quam ne spem regibus abscin-
 derent auxilii sui, si cui opus esset, neu sibi ipsis fructus
 ex benignitate et fortuna eorum percipiendi. Tunc utique
 petenda societas videbatur; non quæ tutiores eos ab aliis
 faceret, (nec enim timebant quemquam, præter Romanos)
 sed quæ ipsis Romanis minus suspectos. Sub idem fere
 tempus et Caunii descivere ab his, et Mylasenses Euromen-
 tum oppida occuparunt. Non ita fracti animi civitatis
 erant, ut non sentirent, si Lycia et Caria ademta ab Roma-
 nis forent, cetera aut se ipsa per defectionem liberarent,
 aut a finitimis occuparentur, includi se insulæ parvæ et
 steriles agri litoribus, quæ nequaquam alere tantæ urbis po-
 pulum posset. missa igitur juventute, propere et Caunios,
 quamquam Cibyatarum adsciverant auxilia, cœgerunt im-
 perio parere; et Mylasenses Alabandenosque, qui, Euro-
 mensium provincia ademta, ad ipsos conjuncto exercitu ve-
 nerunt, circa Orthosiam acie vicerunt.

XXVI. Dum hæc ibi, alia in Macedonia, alia Romæ
 geruntur; interim in Illyrico L. Anicius, rege Gentio, sicut
 ante dictum est, in potestatem redacto, Scodræ, quæ regia Anicii res
gestæ in
Epiro.
 fuerat, præsidio inposito Gabinium præfecit, Rhizoni et
¹⁷ Olcinio urbibus opportunis C. Licinium. Præpositis his
 Illyrico, cum reliquo exercitu in Epirum est profectus. ubi
 prima Phanota ei dedita, tota multitudine cum infulis ob-
 viam effusa. hic præsidio inposito, in Moloessidem transgres-
 sus: cujus omnibus oppidis, præter Passaronem, et Tecmo-
 nem, et Phylacen, et Horreum, receptis, primum ad Passaro-
 nem ducit. Antinous et Theodotus principes ejus civitatis
 erant, insignes et favore Persei, et odio adversus Romanos:
 iidem universæ genti auctores desciscendi ab Romanis. Hi
 conscientia privatæ noxæ, quia ipsis nulla spes veniæ erat,
 ut communi ruina patriæ obprimerentur, clausurunt portas,
 multitudinem, ut mortem servituti præponerent, hortantes.
 Nemo adversus præpotentes viros hiscere audebat. Tandem
 Theodotus quidam, nobilis et ipse adolescens, quum major a
 Romanis metus timorem a principibus suis vicisset, 'Quæ
 ' vos rabies,' inquit, 'agitāt, qui duorum hominum noxæ ¹⁸ ci-

¹⁷ Olcinio] Hæc est vera hujus no-
 minis scriptura, quam exhibet prima
 editio, et retinuit quoque Sigonius.
 Alii edidit Olcinio. Sed his infra incolæ
 ejus oppidi nominantur Olcinio: et
 eodem modo a Ptolemæo ipsam urbem
 nominari observat Cellarius, 'OΛκινίω.

¹⁸ Civitatis occasionem facitis] Longe
 elegantius est, quod suggerit Gronovius,
 civitatem: nec dubitamus sic dedisse
 Livium. Sensus est: qui vultis civita-
 tem sequi fortunam duorum noxiorum
 capitum.

U. G. 585.
A. C. 167.

Decretum
de Illyriis.

acedoniae
tres urbes
directae
Rom.

‘ vitatis accessionem facitis? Equidem pro patria qui le-
‘ tam obpetissent, saepe fando audiui: qui patriam pro se pe-
‘ rire æquum censerent, hi primi inventi sunt. Quin aperimus
‘ portas, et imperium accipimus, quod orbis terrarum aecep-
‘ pit?’ Hæc dicentem quum multitudo sequeretur, Antinous
et Theodotus in primam stationem hostium inruperunt, atque
ibi, obferentes se ipsi vulneribus, interfecti. urbs dedita est
Romanis. Simili pertinacia ¹⁹ Cephali principis clausum
Tecomonem, ipso interfecto, per deditionem recepit. Nec
Philææ, nec Horreum, obpugnationem tulerunt. Pacata Epi-
ro, divisiisque in hiberna copiis per opportunas urbes, regres-
sus ipse in Illyricum, Scodra, quo quinque legati ab Roma
venerant, evocatis ex tota provincia principibus, conventum
habuit. Ibi pro tribunali pronunciavit de sententia consilii:
‘ Senatum populumque Romanum Illyrios esse liberos jubere.
‘ præsidia ex omnibus oppidis, arcibus, et castellis sese de-
‘ ducturum. Non solum liberos, sed etiam immunes fore Ie-
‘ senses, et Taulantios, Dassaretiorum ²⁰ Pirustas, Rhizonitas,
‘ Olciniatas, quod, incolumi Gentio, ad Romanos defecissent.
‘ Daorseis quoque immunitatem dare; quod, relicto Caravan-
‘ tio, cum armis ad Romanos transissent. Scodrensibus, et
‘ Dassarensibus, et ²¹ Selepitanis, ceterisque Illyriis, vectigal
‘ dimidium ejus, quod regi ²² pendissent.’ Inde in tres partes
Illyricum divisit. ²³ unam eam fecit, quæ supra dicta est; al-
teram Labeatas omnes; tertiam ²⁴ Agravonitas, et Rhizonitas,
et Olciniatas, adcolasque eorum. hac formula dicta in Illy-
rico, ipse in Epiri Passaronem in hiberna rediit.

XXVII. Dum hæc in Illyrico geruntur, Paulus ante
adventum decem legatorum Q. Maximum filium, jam ab
Roma regressum, ad Æginium et Agassas diripiendas mittit:
Agassas, quod, quum Marcio consuli tradidissent urbem,
petita ultro societate Romana, defecerant rursus ad Persea:
Æginiensium novum crimen erat. famæ de victoria Roma-
norum fidem non habentes, in quosdam militum, urbem

¹⁹ Cephali principis] Sic nomen hu-
jus insignis viri edunt et Polybius in
Excerpt. de Vir. et Vir. l. xxvii. et
ipse Livius supra l. xliiii. c. 18. Vul-
gati hic habent *Cephalonis*.

²⁰ Pirustas] Sic legi fuisse Sigonius
ex Ptolemæo et Strabone. Antea *Ti-*
rustas.

²¹ Selepitanis] Dujatius suspicatur
hoc nomen corruptum esse ex *Separis*,
Epistitis, qui apud Plinium appellan-
tur, l. iiii. c. 22. Sed fortasse non est
quod miremur ignotum nobis populi
nomen occurrere: nec quicquid igno-
ramus, statim pro suspecto habendum
est.

²² Pendissent] Usitatus foret *popen-*
dissent. Vid. tamen de hoc verbo *Név.*
Method. Ling. Lat.

²³ Unam eam fecit, quæ supra dicta
est] Ubinam? Vel hic aliqua interci-
derunt, vel rem non parum sane futi-
diosam indigentius transcurrit *Livius*.
Ut ut sit, certe haud facile defini-
ri potest ex antecedentibus, quos populos
habuerit prima hæc Illyrici pars.

²⁴ Agravonitas] Fortasse *Ascrivium*-
tas. Ascrivium urbs est Dalmatiae, me-
morata Plinio et Ptolemæo. DUJATIUS.
Sed ab *Ascrivio* urbe non bene forma-
retur nomen gentilitium *Ascrivionitis*.
Licet aliqua ignorare.

ingressos, hostiliter sævierant. Ad Æniorum quoque hostiliter urbem diripiendam L. Postumium misit, quod perti-
naciosius, quam finitimæ civitates, in armis fuerant. Autumni
fere tempus erat; cuius temporis initio circumeundam Græciam, visendaque, ²⁶ quæ nobilitata fama magis auribus accepta sunt, quam oculis noscuntur, ut statuit; præposito castris C. Sulpicio Gallo, profectus cum haud magno comitatu, tegentibus latera Scipione filio et Athenæo Eumenis regis fratre, per Thessaliam Delphos petit, inclitum oraculum: ubi, sacrificio Apollini facto, inchoatas in vestibulo columnas, quibus inposituri statuas regis Persei fuerant, suis statuis victor destinavit. Lebadia quoque templum ²⁷ Jovis Trophonii adiit. ibi quum vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum Deos descendunt, sacrificio Jovi Hercynnæque facto, quorum ibi templum est, Chalcidem ad spectaculum ²⁸ Euripi * ævoque ante insulæ, [†] ponte continenti junctæ, descendit. A Chalcide Anlidem trajicit, trium millium spatio distantem, portum inclitum statione quondam mille navium Agamemnoniæ classis, Dianæque templum, ubi navibus cursum ad Trojam, filia victima aris admota, rex ille regum petiit. Inde Oropum Atticæ ventum est; ²⁹ ubi pro Deo vates Amphilochnus colitur, templumque vetustum est, fontibus rvisque circa amœnum. Athenas inde, ³⁰ plenas quidem et ipsas vetustate famæ, multa tamen visenda habentes: arcem, ³¹ portus, muros Piræeum urbi jungentes, ³² navalia magnorum imperatorum, simulacra Deorum hominumque, omni genere et materiæ et artium insignia.

U. C. 585.
A. C. 167.

Paullus
Græciam
pergrat.

XXVIII. Sacrificio Minervæ præsidii arcis in urbe facto

* abest nota lacunæ Crev.

† Euripi Eubæque insule Rup.

²⁶ Quæ . . . magis auribus accepta sunt, quam oculis noscuntur] Quæ vulgo plerique auribus accipere satis habent, nec curant etiam noscere oculis.

²⁷ Jovis Trophonii] De Trophonii oraculo, et Hercynna, quæ infra nominatur, vid. Pausaniam in Bœoticis. Ibi fusc descriptum reperies et locum ipsum, et ritum consulendi oraculi. Ceterum male hic olim legebatur Trophonis. Correxerit Sigonius.

²⁸ Euripi ævoque ante insule] Lege Euripi Eubæque insule: quod dudum monuerunt Sigonius et Gronovius.

²⁹ Ubi pro deo vates Amphilochnus colitur] Non sine causa existimat Dujatius Livium hoc loco Amphilochnum dixisse pro Amphiarao. Vid. Pausaniam in Atticis.

³⁰ Plenas quidem et ipsas vetustate

famæ, multa tamen] Plenas quidem monumentis vetustatis, quæ nihil aliud insigne habeant, quam quod representant heroicarum temporum memoriam; multa tamen habentes, quæ per se ipsas, et ob structuræ magnificentiam, aut excellentiam artificii, visenda sint.

³¹ Portus] In Piræeo solo tres erant portus. Præterea et duos alios ad Munychiam et ad Phalarum portus habebant Athenienses. Vid. Pausan. Att. initio.

³² Navalia magnorum imperatorum] Navalia non sunt imperatorum, sed populi. Videtur excidisse aliqua vox, puta monumenta, aut alia non abissimilisensus. Sic igitur legendum et distinguendum erit: navalia, magnorum imperatorum monumenta, simulacra deorum hominumque.

B. C. 585. profectus, Corinthum altero die pervenit. urbs erat tunc
 A. C. 167. præclara ³² ante excidium. arx quoque et Isthmus præbuere
 spectaculum: ³³ arx inter omnia in inmanem altitudinem
 edita, scatens fontibus: Isthmus duo maria, ab occasu et
 ortu solis finitima, artis faucibus dirimens. Sicyonem inde
 et Argos nobiles urbes adit: inde haud parem opibus Epi-
 daurum, sed inclitam Æsculapii nobili templo; quod, quin-
 que millibus passuum ab urbe distans, nunc vestigiis revul-
 sorum donorum, tum donis dives erat, quæ remedium salu-
 tarium ægri mercedem sacraverant Deo. Inde Lacedæ-
 monem adit, non operum magnificentia, sed disciplina in-
 stitutisque memorabilem: unde per Megalopolim Olympiam
 adscendit. Ubi et alia quidem spectanda visa, et, Jovem
 velut præsentem intuens, ³⁴ motus animo est. Itaque, haud
 secus quam si in Capitolio innolaturus esset, sacrificium
 amplius solito adparari jussit. Ita peragrata Græcia, ut
 nihil eorum, quæ quisque Persei bello ³⁵ privatim aut pub-
 lica sensisset, inquireret, ne cuius metu sollicitaret animos
 sociorum, ³⁶ Demetriadem quum revertit, in itinere sordidata
 turba Ætolorum occurrit; mirantique et percunctanti, quid
 esset, defertur, quingentos quinquaginta principes ab Ly-
 cisco et Tisippo, circum sesso senatu per milites Romanos,
 missos a Bæbio præside, interfectos; alios in exsilium actos
 esse: bonaque eorum, qui interfecti essent, et exsulum
³⁷ possidere, qui arguebant. Jussis Amphipolim adesse,
 ipse, convento Cn. Octavio Demetriade, postquam fama
 excidit, trajecisse jam mare decem legatos, omnibus aliis
 omissis, ³⁸ Apolloniam ad eos pergit. quo quum Perseus
 obviam Amphipoli nimis soluta custodia processisset, (id
 diei iter est) ipsum quidem benigne adlocutus est: ceterum,
 postquam in castra ad Amphipolim venit, graviter increpu-
 isse traditur C. Sulpicium: primum, quod Persea tam pro-
 cul a se vagari per provinciam ³⁹ passus esset: deinde,
 quod adeo indulsisset militibus, ut nudare tegulis muros
 urbis ad tegenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas
 et resarciri tecta, sicut fuerant, jussit. Et Persea quidem

Redit Paul-
 lus in Ma-
 cedoniam.

³² est Crev.

³² Ante excidium] Corinthus excois a Mummio est, altero et vicesimo post hunc anno.

³³ Arx inter omnia] Felicissime Gronovius: arx intra mœnia. Docet enim Strabo l. viii. p. 379. Acrocorinthum communi cum urbe muro cinctam fuisse.

³⁴ Motus animo est] Plutarchus refert memorabile Emili dictum: Phidias solus, inquit, effinxit videtur eum Jovem quem cecinit Homerus.

³⁵ Privatim ac publice] Magis placeret aut publice, quomodo legitur in prima editione, teste Hesnio.

³⁶ Demetriadem quum revertit] Malit Gronovius revertisset.

³⁷ Possidere, qui arguebant] Eos qui arguebant, sive accusatores.

³⁸ Apolloniam] Intellige Apolloniam Chalcidicam, sitam inter Chabrium et Strymona fluvios.

³⁹ Passus est] Lege cum Gronovio aet.

cum majore filio Philippo, traditos A. Postumio, in custodiam misit: filiam cum minore filio, a Samothrace aditos Amphipolim, omni liberali cultu habuit.

U. C. 585.
A. C. 167.

XXIX. Ipse, ubi dies venit, quo ⁴⁰ adesse Amphipoli denos principes civitatum jusserat, literasque omnes, quæ ubique depositæ essent, et pecuniam regiam conferri, cum decem legatis, circumfusa omni multitudine Macedonum, in tribunali consedit. Adsueta regio imperio tamen novum formam terribilem præbuit tribunal, ⁴¹ submotor aditus, præco, adscensus, insueta omnia oculis auribusque; ⁴² quæ vel socios, nedum hostes victos, terrere possent. Silentio per præconem factq, Paullus Latine, quæ senatui, quæ sibi ex consilii sententia visa essent, pronunciavit: ea Cn. Octavius prætor (nam et ipse aderat) interpretata sermone Græco referebat. 'Omnium primum liberos esse jubere Macedonas, habentes urbes easdem ⁴³ agrosque, utentes legibus suis, annuos creantes magistratus: tributum dimidium ejus, quod pendissent regibus, pendere populo Romano. Deinde in quatuor regiones dividi Macedoniam. unam fore et primam partem, quod agri inter Strymonem et Nessum amnem sit: ⁴⁴ accessurum huic parti trans Nessum, ad orientem versum, qua Perseus tenuisset vicos, castella, oppida, præter Ænum, et Maroneam, et Abdera; trans Strymonem autem vergentia ad occasum, Bisalticam omnem cum Heraclea, quam Sinticen adpellant. Secundam fore regionem, quam ab ortu Strymo amplecteretur amnis, præter Sinticen Heracleam et Bisaltas: ab occasu qua Axius terminaret fluvius, additis ⁴⁵ Pæonibus, qui prope Axium flumen ad regionem orientis colerent. Tertia pars facta, quam Axius ab oriente, Peneus amnis ab occasu, cingunt: ad septentrionem Bora mons objicitur. adjecta huic parti regio Pæoniæ, qua ab occasu præter Axium amnem porrigitur: Edessa quoque et Berœa eodem concesserunt. Quarta regio trans Boram montem, una parte confinis Illy-

Amphipoli
res Mæce-
doniæ com-
ponit.

Decretum
de Macedo-
nibus.

⁴⁰ Adesse Amphipoli jusserat
Imo Amphipolim: ut supra jussis Amphipolim adesse.

⁴¹ Summotor aditus] Lictor qui summo-
veret obvios, nec adire ad procon-
sulem siceret.

⁴² Quæ vel socios, nedum hostes victos, terrere possent] Si hæc sana sunt, habes exemplum particula nedum sumptæ pro non solum: quod vulgo negant rectum esse Grammatici. Sed et ipse Cicero eodem sensu illam usurpavit, l. x. ad Att. ep. 16. Tu quoniam quartana cares, et nedum morbum removisti, sed etiam gravadinem. Sic enim plurimos scriptos habere testantur omnes fere interpretes. Et rursus

Balbus et Oppius in ep. ad Cic. lib. ix. ad Att. Nedum hominum humilium, ut nos sumus, sed etiam ampliorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent. Itaque non plane fortasse assentendum est hac in re communi Grammaticorum opinioni.

⁴³ Accessurum huic parti trans Nessum, ad Orientem versum] Supple ex præcedentibus agrum, sive quod agri sit. * Sed melius omnino legeretur versum.

⁴⁴ Pæonibus] Hic mendum vulgatissimum incederat antiquum codicem. Legebatur nimirum Pæoniis. Correxerit Gronovius.

U. C. 595. 'rico, altera Epiro. Capita regionum, ubi concilia fierent,
 A. C. 167. 'primæ regionis Amphipolim, secundæ Thessalonicen, tertîæ
 'Pellam, quartæ Pelagoniam fecit. Eo concilia ⁴⁵ suæ cujus-
 'que regionis indici, pecuniam conferri, ibi magistratus creari
 'jussit.' Pronunciavit deinde, ⁴⁶ 'neque connubium, neque
 'commercium agrorum ædificiorumque inter se placere cui-
 'quam extra fines regionis suæ esse. Metalla quoque auri
 'atque argenti non exerceri: ferri et æris permitti.' vectigal
 exercentibus dimidium ejus inpositum, quod pendissent
 regi. Et sale invecito uti vetuit. Dardanis repetentibus
 Pæoniam, quod et sua fuisset, et continens esset finibus suis,
 'omnibus dare libertatem' pronunciavit, 'qui sub regno
 'Persei fuissent.' Post non impetratam Pæoniam, ⁴⁷ salis
 commercium dedit: tertîæ regioni imperavit, ut Stobos Pæo-
 niæ deveherent, pretiumque statuit. Navalem materiam et
 ipsos cedere, et alios pati vetuit. Regionibus, quæ adfines
 barbaris essent, (excepta autem tertia, omnes erant) permisit,
 ut præsidia armata in finibus extremis haberent.

Partes Ma-
 cedoniæ
 quatuor.

XXX. Hæc, pronunciata primo die conventus, varie
 adfecerunt animos. Libertas præter spem data adrexit, et ⁴⁸
 levatum annuum vectigal. Regionatim commerciis inter-
 ruptis ⁴⁹ ita videri lacerata, tamquam animalia in artus, al-
 terum alterius indigentes, distracta: adeo, quanta Macedo-
 nia esset, quam ⁵⁰ divisui facilis, ⁵¹ et a se ipsa quæque con-
 tempta pars esset, Macedones quoque ignorabant. Pars
 prima Bisaltas habet, fortissimos viros, (⁵² trans Nessum
 ainnem incolunt et circa Strymonem) et multas frugum
 proprietates, et metalla, et opportunitatem Amphipolis:
 quæ objecta claudit omnes ab oriente sole in Macedoniam
 aditus. Secunda pars celeberrimas urbes, Thessalonicen et
 Cassandriam, habet; ad hoc Pallenen, fertilem ac frugife-
 ram terram: maritimas quoque opportunitates ei præbent

⁴⁸ et del. Gron.

⁴⁵ *Suæ cujusque regionis*] Potius *sua*,
 inquit Gronovius. Vid. supra l. III. c.
 22. et l. XXV. c. 17.

⁴⁶ *Neque connubium, neque com-
 mercium*] Jam olim shnitis lex a Ro-
 manis dicta Latinis et Herricks, VIII.
 14. IX. 43.

⁴⁷ *Salis commercium dedit*] Per-
 misit Dardanis salinem ex Macedonia
 mercari: quoniam ut facilis Dardani ha-
 bere possent, imperavit tertîæ regioni,
 ubi nimirum maxima salis copia erat,
 ut Stobos deveherent, quod oppidum
 hand procul aberat a Dardanorum fini-
 bus.

⁴⁹ *Ita videri lacerata*] Nihil est ad
 quod referri possit *res lacerata*. Lege

omnino *lacerati*, nempe ipsi Macedo-
 nes.

⁵⁰ *Divisui facilis*] Fortasse scripsit
 Livius *divisus*. Sed tamen tam videtur
 dici posse regio *divisui facilis*, quam
cibus facillimus ad concoquendum, quo-
 modo locutus est Cicero, l. II. de Fin.
 c. 20.

⁵¹ *Et a se ipsa quæque contempta
 pars*] Dubitari non potest, quin Livius
 scripserit, et *se ipsa quæque contenta pars*
 esset: id est, quam sibi ipsa quæque pars
 sufficeret.

⁵² *Trans Nessum ainnem incolunt*]
 Imo *citra Nessum*, si reliquam Macedo-
 niam respicias, et Romam quoque, ubi
 Livius scribebat.

portus ad Toronen ac montem Atho, (⁵² *Æneæ* vocant hunc) U. C. 365.
A. C. 167.
alii ad insulam Eubœam, alii ad Hellespontum opportune
versi. Tertia regio nobiles urbes, Edessam et Beream et
Pellam, habet, et Vettiorum bellicosam gentem: incolas quo-
que permultos Gallos et Illyrios, inpigros cultores. Quartam
regionem Eordæi et Lyncestæ et Pelagones incolunt: juncta
his Atintania, et ⁵³ *Stymphalis*, et Elimiotis. frigida hæc
omnis, duraque cultu, et aspera plaga est: cultorum quoque
ingenia terræ similia habet. ferociores eos et adcolæ barbari
faciunt; nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus
suos. Divisæ itaque Macedoniæ partium usibus separatis,
⁵⁴ quanta universos teneat Macedonas, formula dicta, ⁵⁵ quum
leges quoque se daturum ostendisset.

XXXI. *Ætoli* deinde citati: in qua cognitione magis, Judicium
de *Ætoliis*.
utra pars Romanis, utra regi favisset, quæsitum est, quam
utri fecissent injuriam, aut acceperant. Nox liberati inter-
fectores: exsilium pulsus æque ratum fuit, ac mors interfectis.
A. Bæbius unus est damnatus, quod milites Romanos præ-
buisset ad ministerium cædis. Hic eventus *Ætolorum* causæ
in omnibus Græciæ gentibus populisque eorum, qui partis
Romanorum fuerant, inflavit ad intolerabilem superbiam ani-
mos; et obnoxios pedibus eorum subjecit, quos aliqua parte Assentato-
rum Roma-
næ potentis
superbia.
suspicio favoris in regem contigerat. Tria genera principum
in civitatibus erant: duo, quæ adulando aut Romanorum
imperium, aut amicitiam regum, sibi privatim opes oppressis
faciebant civitatibus: medium unum, utrique generi adver-
sum, libertatem et leges tuebatur. His ut major apud suos
caritas, ita minor apud externos gratia erat. Secundis rebus
elati Romanorum partis ejus fautores, soli tum in magistrati-
bus, soli in legationibus erant. Hi quum frequentes et ex
Peloponneso, et ex Boeotia, et ex aliis Græciæ conciliis ades-
sent, implevere aures decem legatorum: 'Non eos tantum,
' qui se propagam ⁵⁶ per vanitatem jactassent, tamquam hos-
' pites et amicos Persei, sed multo plures alios ex occulto
' favisse. reliquos per speciem tuendæ libertatis in conciliis
' adversus Romanos omnia instruxisse. nec aliter eas mansu-
' ras in fide gentes, nisi, fractis animis partium, aleretur

⁵² *Æneæ* vocant hunc] Hunc, id est, portum ad montem Atho, vocant *Æneæ* portum.

⁵³ *Stymphalis*] Probat Cellar. Geograph. Ant. l. ii. c. 13. legendum esse *Stymphæis*, vel *Stymphæas*; cujus incolæ *Stymphæi*, qui iidem a Strabone *Τυμφαίοι* appellantur.

⁵⁴ Quanta universos teneat Macedonas] Hoc corruptum est. Emendat Sigonius: quæ universos teneret Macedonas formula

dicta: * id est, forma quædam regimini præscripta fuit, quam non hæc aut illa pars Macedoniæ, sed universi Macedones, sequi juberentur.

⁵⁵ * Quum leges quoque] Atque etiam se leges iis daturum promisit *Æmilius*: quod et revera exsecutus esse memoratur, infra c. 32.

⁵⁶ * Per vanitatem] Per inconsultam levitatem.

U. C. 385.
A. C. 167.
Inquisitiones in eos
qui faverant
Perseo.

‘confirmareturque auctoritas eorum,’⁵⁷ qui nihil præter imperium Romanorum spectarent.’ Ab his editis nominibus, evocati⁵⁸ literis imperatoris ex Ætolia, Acarnaniaque, et Epiro, et Bœotia, qui Romam ad causam dicendam sequerentur: in Achaïam ex decem legatorum numero profecti duo, C. Claudius et Cn. Domitius, ut ipsi edicto evocarent. Id duabus de causis factum: una, quod fiduciæ plus animorumque esse Achæis ad non parendum credebant, et forsitan etiam in periculo fore Callicratem et ceteros criminum auctores delatoresque: altera, cur præsentem evocarent, causa erat, quod ex aliis gentibus principum literas deprehensas in commentariis regiis habebant: in Achæis cæcum erat crimen, nullis eorum literis inventis. Ætolis dimissis, Acarnanum citata gens: in his nihil novatum, nisi quod Leucas exempta est Acarnanum concilio. Quærendo deinde latius, qui publice aut privatim partium regis fuissent, in Asiam quoque cognitionem extendere: et ad Antissan in Lesbo insula diruendam, traducendos Methymnam Antissæos, Labeonem miserunt; quod Antenorem, regium præfectum, quo tempore cum lembis circa Lesbum est vagatus, portu receptum com meatibus juvissent. Duo securi percussi viri insignes; Andronicus Andronici filius Ætolus, quod, patrem secutus, arma contra populum Romanum tulisset: et Neo Thebanus,⁵⁹ quo auctore societatem cum Perseo junxerant.

Principes
Macedones
in Italiam
ablegati.

XXXII. His rerum externarum cognitionibus interpositis, Macedonum rursus advocatum concilium: pronunciatum,⁶⁰ ‘Quod ad statum Macedoniae pertinebat, senatores, quos ‘Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio respublica ‘administraretur.’ Nomina deinde sunt recitata principum Macedonum, quos cum liberis, maioribus quam quindecim annos natis, præcedere in Italiam placeret. Id, prima specie sævum, mox adparuit multitudini Macedonum pro libertate sua esse factum. nominati sunt enim regis amici purpuratique, duces exercituum, præfecti navium aut præsidiorum; servire regi humiliter, aliis superbe imperare adsueta: prædivites alii, alii, quos fortuna non æquarent, his sumtibus pares: regius omnibus victus vestitusque: nulli civilis ani-

⁵⁷ Qui nihil præter imperium Romanorum expectarent.] Lege cum Gronovio, spectarent.

⁵⁸ Literis imperatoris.] Has litteras jvitus dedit Æmilius, ut discimus ex Polybio, Legat. 94. qui testatur ei nullo modo placuisse calumnias illas assentatorum Romanæ potentiae, idque eum rebus ipsis satis significasse affirmat. Vid. et nostrum supra c. 28.

⁵⁹ Quo auctore societatem cum Perseo junxerant.] Quidam? Excidit nomen, vel Thebanorum, vel Bœotorum. De Bœotis in universum ut accipiamus, magis inclinat animus, ob ea quæ habet Livius supra l. XLII. capp. 42. et 43. Adde et Polyb. Legat. 63.

⁶⁰ Quod ad statum Macedoniae pertinebat.] Lege pertineat: siquidem hæc sunt verba legatorum Romanorum.

mus, neque legum neque libertatis æquæ patiens. Omnes U. C. 386.
A. C. 167.
igitur, qui in aliquibus ministeriis regiis, etiam qui in minimis legationibus fuerant, jussi Macedonia excedere, atque in Italiam ire: qui non parvisset imperio, mors denunciata. Leges Macedoniae dedit cum tanta cura, ut non hostibus Leges datæ;
victis, sed sociis bene meritis, dare videretur: et quas ne usus quidem longo tempore (qui unus est legum conector) experiendo argueret. Ab seriis rebus ludicrum, quod ex multo ante præparato, et in Asiæ civitates, et ad reges missis, qui denunciarent, et quum circumiret ipse Græciæ civitates, indixerat principibus, magno adparatu Amphipoli fecit. Nam et ⁶¹ artificum omnis generis, qui ludicram artem faciebant, ex toto orbe terrarum multitudo, et athletarum, et nobilium equorum convenit: et legationes cum victimis, et quidquid aliud Deorum hominumque causa fieri magnis ludis in Græcia solet. Ita factum est, ut non magnificentiam tantum, sed prudentiam in dandis spectaculis, ad quæ rudes tum Romani erant, admirarentur. Epulæ quoque legationibus paratæ et opulentia et cura eadem. Vulgo dictum ipsius ferebant, et convivium instruere, et ludos parare ejusdem esse, qui vincere bello sciret.

XXXIII. Editio ludicro omnis generis, clipeisque æreis in naves inpositis, cetera omnis generis arma, cumlata in ingentem acervum, precatus Martem, Minervam, ⁶² Luamque matrem, et ceteros Deos, quibus spolia hostium dicare jus fasque est, ipse imperator, face subdita, succendit. deinde circumstantes tribuni militum pro se quisque ignes conjecerunt. Notata est in illo conventu Europæ Asiæque, Munificen-
tia Pauli.
undique partim ad gratulationem, partim ad spectaculum contracta multitudo, tantis navalibus terrestribusque exercitibus, ea copia rerum, ⁶³ ea vilitas annonæ; ut et privatis, et civitatibus, et gentibus, dona data pleraque ejus generis sint ab imperatore, non in usum modo præsentem, sed etiam quod domos aveherent. Spectaculo fuit ei, quæ venerat, turbæ non scenicum magis ludicrum, non certamina hominum, aut curricula equorum, quam præda Macedoniae omnis, ut viseretur, exposita statuarum, tabularumque, textilium, et vasorum ex auro et argento et ære et ebore ⁶⁴ factorum ingenti cura in ea regia: ut non in præsentem modo speciem, qualibus referta regia Alexandriæ erat, sed in perpetuum usum fierent. Hæc, in classem in-

⁶¹ Artificum] Vid. not. 2. ad l. v. Sigonio. Prius æs utilitas.

c. l.

⁶² Luamque matrem] Sic recte Tur-
nobus, quum prius legeretur Lanam.
Vid. not. 2. ad l. viii. c. l.

⁶³ Ea vilitas annonæ] Hoc debetur

⁶⁴ Factorum ingenti cura in ea re-
gia] Quæ vasa facta erant ingenti cura
in regia Pallæ. * Huc opponitur mox,
in iis quæ sequuntur, regia Alexan-
driæ.

U. C. 585. posita, devehenda Romam Cn. Octavio data. Paullus, benigne legatis dimissis, transgressus Strymonem, mille passuum ab Amphipoli castra posuit : inde profectus, Pellam quinto die pervenit. Prætergressus urbem, ad Spelaum (quod vocant) biduum moratus, P. Nasicam, et Q. Maximum filium cum parte copiarum ad depopulandos Illyrios, qui Persea juverant bello, misit, jussos ad Oricum sibi obcurrere : ipse, Epirum petens, quintisdecimis castris Passaronem pervenit.

Epiri præda
data exer-
citu.

XXXIV. Haud procul inde Anicii castra aberant. ad quem literis missis, ne quid ad ea, quæ fierent, moveretur ; senatum prædam Epiri civitatum, quæ ad Persea defecissent, 'exercitui dedisse,' submissis centurionibus in singulas urbes, qui se dicerent ad præsidia deducenda venisse, ut liberi Epirotæ, sicut Macedones, essent, denos principes ex singulis evocavit civitatibus : quibus, quum denunciasset, ut aurum atque argentum in publicum proferretur, per omnes civitates cohortes dimisit. ante in ultiores, quam in propiores, profecti, ut uno die in omnes perveniretur. Edita tribus centurionibusque erant, quæ agerentur : mane omne aurum argentumque conlatum : hora quarta signum ad diripiendas urbes datum est militibus : tantaque præda fuit, ut in equitem ⁶⁵ quadringeni denarii, peditibus ducenti dividerentur, centum quinquaginta millia capitum humanorum abducerentur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt : ea fuere oppida circa septuaginta. Vendita præda omnium, de ea summa militi numeratum est. Paullus ad mare Oricum descendit, nequaquam, ut ratus erat, expletis militum animis : qui, tamquam nullum in Macedonia gessissent bellum, expertes regis prædæ esse indignabantur. Orici quum missas cum Scipione Nasica Maximoque filio copias invenisset, exercitu in naves inposito, in Italiam trajecit. Et post paucos dies Anicius, conventu reliquorum Epirotarum Acarnanumque acto, jussisque in Italiam sequi principibus, quorum cognitionem causæ reservarat, et ipse, navibus exspectatis, quibus usus Macedonicus exercitus erat, in Italiam trajecit. Quum hæc in Macedonia Epiroque gesta sunt, legati, qui cum Attalo ad finiendum bellum inter Gallos et regem Eumenem missi erant, in Asiam pervenerunt. Induciis per hiemem factis, et Galli domos ⁶⁶ abierant¹, et rex in hiberna concesserat Pergamum, gravique morbo æger fuerat. ⁶⁷ Ver primum ex domo excivit : jamque Synnada

Paullus in
Italiam tra-
jicit, ut et
Anicius.

¹ abierunt Gron.

⁶⁵ Quadringeni denarii] Marcom argenti nostrates sex, uncie 2, Ducenti. Marcom 3. uncia 1.

⁶⁶ Abierant] Sic bene prima editio et Sigonius. In Gronovianis editioni-

bus legitur abierunt.

⁶⁷ Ver primum ex domo excivit] Satis intelligitur hæc dici de Gallia. Res tamen clarius esset, si eorum nomen diserte exprimeretur.

pervenerant, quum Eumenes ad Sardes undique exercitum U. C. 585. contraxerat. Ibi et Romani Solovettium ducem Gallorum A. C. 167. Synnadiis adlocuti, et Attalus cum eis profectus; sed castra Gallorum intrare eum non placuit, ne animi ex disceptatione irritarentur. P. Licinius cum regulo Gallorum est locutus, ⁶⁶ retulitque, ferociorem eum deprecando factum. ut mirum videri posset, inter tam ¹ opulentos reges, Antiochum Ptolemæumque, tantum legatorum Romanorum verba valuisse, ut extemplo pacem facerent; apud Gallos nullius momenti fuisse.

XXXV. Romam primum reges captivi, Perseus et Gentius, in custodiam cum liberis abducti; dein turba alia captivorum: tum quibus Macedonum denunciatum erat, ut Romam venissent, principumque Græciæ. nam hi quoque non solum præsentibus exciti erant, sed etiam, si qui apud reges esse dicebantur, literis arcessiti sunt. Paullus ipse post dies pau-

Paulus Romanam appellit, dein Anicius, et Octavius.

cos regia nave ingentis magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant, ornata Macedonicis spoliis, non insignium tantum armorum, sed etiam regionum textilium, adverso Tiberi ad urbem est subvectus, completis ripis obviam effusa multitudo. Paucos post dies Anicius et Octavius classe sua advecti. Tribus iis omnibus decretus est ab senatu triumphus: mandatumque Q. Cassio prætori, cum tribunis plebis ex auctoritate Patrum ageret, rogationem ad plebem ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur, imperium esset. Intacta invidia media sunt: ad summa ferme tendit. nec de Anicii, nec de Octavii triumpho dubitatum est: Paullum, cui ipsi quoque se comparare erubis-

Triumphus iis decretus a senatu.

sent, obtrectatio carpsit. Antiqua disciplina milites habuerat; de præda parcius, quam speraverant ex tantis regiis opibus, dederat nihil relicturis, ¹ (si aviditati indulgeretur) quod in ærarium deferret. Totus Macedonicus exercitus imperatori erat neglegenter adfuturus comitiis ferendæ legiæ. Sed eos Ser. Sulpicius Galba, qui tribunus militum secundæ legionis in Macedonia fuerat, privatim imperatori inimicus, prensando ipse, et per suæ legionis milites sollicitando, stimulaverat, ut frequentes ad suffragium adessent: 'Imperio-
' sum ducem et ⁶⁶ malignum antiquando rogationem, quæ de
' triumpho ejus ferretur, ulciscerentur. plebem urbanam secu-
' turam esse militum judicia. Pecuniam illum dare non po-
' tuisse, ⁷⁰ militem honorem dare posse? ne speraret ibi fruc-
' tum gratiæ, ubi non meruisset.

Triumphum Paulo milites abrogare volunt.

¹ tam del. Gron. Crev.

¹ relicturus Eaed.

⁶⁶ Retulitque ferociorem] Vid. quæ annotavimus supra ad c. 20.

⁶⁶ Malignum] Nimis parcum.

⁷⁰ Militem honorem dare posse] De

hoc loco variant admodum doctissimorum quoque interpretum sententiæ. Nobis nihil melius videtur, quam quod Sigonio placuit: militem honorem dare

U. C. 585.
A. C. 167.

Ser. Galba
dissuadet
legem de
triumpho
Paulli.

XXXVI. His incitatis, quum in Capitolio rogationem eam Ti. Sempronius tribunus plebis ferret, ⁷¹ et privatis lege dicendi locus esset, nec ^m ad suadendum, ut in re minime dubia, quisquam prœcederet; Ser. Galba repente processit, et a tribuno postulavit, ' Ut, quoniam hora jam octava diei esset, nec satis temporis ad demonstrandum haberet, cur L. Æmilius non juberent triumphare, in posterum diem differrent, et mane eam rem agerent. Integro sibi die ad causam eam orandam opus esse.' Quum tribunus dicere eo die, si quid vellet, juberet, in noctem rem dicendo extraxit, referendo admonendoque, ' Exacta acerbæ munia militiæ; plus laboris, plus periculi, quam desiderasset res, injunctum; contra in præmiis, in honoribus, omnia artata. militiamque, ⁷² si talibus succedat ducibus, horridiorem asperioresque bellantibus; eandem victoriis inopem atque inhonoratam futuram. Macedonas in meliore fortuna, quam milites Romanos, esse. Si frequentes postero die ad legem antiquandam adessent, intellecturos potentes viros, non omnia in ducis, aliquid et in militum manu esse.' His vocibus incitati, postero die milites tanta frequentia Capitolium compleverunt, ut aditus nulli præterea ad suffragium ferendum esset. Intro vocatæ primæ tribus quum antiquarent concursus in Capitolium principum civitatis factus est, ' Indignum facinus esse,' clamitantium, ' L. Paullum, tanti belli victorem dispoliari ^a triumpho. obnoxios imperatores tradi licentiæ atque avaritiæ militari: ⁷³ in uno nimis se^o per ambitionem peccare. Quid, si domini milites imperatoribus inponantur?' In Galbam pro se quisque probra ingerere. Tandem, hoc tumultu sedato, M. Servilius, qui consul et magister equitum fuerat, ut de integro eam rem agerent, ab tribunis petere, dicendique sibi ad populum potestatem facerent. Tribuni, quum ad deliberandum secessissent, victi auctoritatibus principum, de integro agere cœperunt, revocatuosque se easdem tribus renunciarunt, si M. Servilius aliique privati, qui dicere vellent, dixissent.

^m [nec] Crev. ^a despoliari Gron. Crev.

^o in uno nimis se l. ultro nimis sepe Doen.

non posse. Intellige autem non posse militem, quis non vult; quemadmodum imperatorem arguit Galba jactasse non posse se pecuniam dare, quum revera nollet.

⁷¹ Et privatis lege dicendi locus esset, nec ad suadendum] Particula nec merito addita a Sigonio est. Recte quoque Gronovius monet legendum, et privatis de lege dicendi locus esset, id est, suadendi dissuadendive legem. Denique quum vetus exemplar habuerit, ut in re minime dubia si quisquam, idem Gronovius suspicatur, ut in re minime dubia, quisquam: et firmat conjecturam suam auctoritate

Gellii, qui voce dubius usus est non semel. At nos illa auctoritas non frangit, nec facile ex sequiore ævo ductam vocem in Livium admittimus.

⁷² Si talibus succedat ducibus] Si hæc sana sunt, sensus erit: si talibus ducibus res prospere succedant, si tales duces honore et præmiis augeantur.

⁷³ In uno nimis se per ambitionem peccare] Amplectimur emendationem Gronovii: ultro nimis sepe per ambitionem peccari. Ultro, id est, etiam quum nihil cogat. Ambitionem intellige, ut sæpe alias, pravam et intempestivam gratiæ vulgi captationem.

XXXVII. Tum Servilius: 'Quantus imperator L. Æmilius U. C. 585
' fuerit, Quirites, si ex alia re nulla aestimari possit, vel hoc A. C. 167.
' satis erat, quod, quum tam seditiosos et leves milites, tam Servilii ora-
' nobilem, tam temerarium, tam eloquentem ad instigandam tio pro tri-
' multitudinem inimicum in castris haberet, nullam in exercitu umpho.
' seditionem habuit. Eadem severitas imperii, quam nunc
' oderunt, tunc eos continuit. Itaque, antiqua disciplina ha-
' biti, ⁷⁴ neque fecerunt. Ser. quidem Galba, si in L. Paulo
' accusando tirocinium ponere, et documentum eloquentiæ
' dare voluit, non triumphum impedire debuit, quem, si nihil
' aliud, senatus justum esse judicaverat: sed ⁷⁵ postero die,
' quam triumphatum est, privatum eum ^p visurus esset, nomen
' deferret, et legibus interrogaret; aut serius paullo, quum pri-
' mum magistratus ipse cepisset, diem diceret, inimicum ad
' populum accusaret. Ita et pretium recte facti triumphum
' haberet L. Paullus pro egregie bello gesto; et poenam, si quid
' et vetere gloria sua et nova indignum fecisset. Sed videli-
' cet, ⁷⁶ cui crimen nullum, nullum ^q probum dicere poterat,
' ejus obtrectare laudes voluit. Diem integrum hesterno die ad
' accusandum L. Paullum petiit: quatuor horas, quantum su-
' pererat diei, dicendo absumsit. Quis umquam tam nocens
' reus fuit, cujus vitia vitæ tot horis expromi non possent?
' Quid interim objecit, quod L. Paullus, si causam dicat, ne-
' gatum velit? Duas mihi aliquis conciones parumper faciat:
' unam militum Macedonicorum; puram alteram, integrioris
' judicii, ⁷⁷ et a favore et odio, universo judicante populo Ro-
' mano. Apud concionem togatam et urbanam prius ⁷⁸ reus
' agatur. Quid apud Quirites Romanos, Ser. Galba, diceret?
' ⁷⁹ illa enim tibi tota abscisa oratio esset: "in statione se-
' verius et intentius institisti; vigiliæ acerbius et diligentius
' circumitæ sunt; ⁸⁰ operis plus, quam antea, fecisti, quum
' ipse imperator et exactor circumires; eodem die et iter

^p eum l. cum Gron. Crev.

^q [nullum] Crev.

⁷⁴ *Neque faciunt*] Rescribit Alb. Rubenius, assentiente Gronovio, tunc quiescerunt: quæ conjectura eo probabili-
or est, quod præcedit vox *habiti*, cujus
dum ultimæ litteræ potuerunt absor-
bere duas a quibus incipit tunc.

⁷⁵ *Postero die quam triumphatum est, privatum quam visurus esset*] Reposuit Sigonius eum pro eum. Sed et muta cum Gronovio est in et: *postero die quam tri-
umphatum, et privatum cum visurus esset.*

⁷⁶ *Cui crimen nullum, nullum probum dicere poterat*] Nullum semel tantum in vetusto codice erat. Geminavit Sigonius. Sed et malleus *cujus nullum crimen.*

⁷⁷ *Et a favore et odio*] Legimus et a favore et ab odio.

⁷⁸ *Reus agatur*] Haud videmus, cur

hoc displicuerit Mureto, qui dubitantur quidem, sed tamen subjicit: *res agatur.* Sic agit hoc loco Servilius, quasi Paul-
lus a Galba accusaretur ad populum.

⁷⁹ *Illam enim*] Pronomen illa intel-
ligi debet de iis quæ sequuntur. Sensus
est: jam nihil omnino diceret ex iis
quæ mox memoraturus sum: frustra in
eum hæc jaceret: in statione severius et
diligentius institit, etc.

⁸⁰ *Operis plus, quam antea, fecisti, quum ipse imperator... circumires*] Toto hoc in loco aliquid vitiatum est. Quam enim in secunda persona dicuntur, alia ad imperatorem spectant, alia ad militem. Libentius mutaremus verba ad imperatorem pertinentia, legeremasque: *institit, circumiret, ductus et.*

U. C. 585. "fecisti, et in aciem ex itinere duxisti. Ne victorem quidem
A. C. 167. "te adquiescere passus est: statim ad persequendos hostes
"duxit. Quum te præda partienda locupletem facere posset,
"pecuniam regiam translaturus in triumpho est, et in ærarium
"laturus." Hæc sicut ad militum animos stimulandos aliquem
"aculeum habent, qui parum licentiæ, parum avaritiæ suæ in-
"servitum censent; ita apud populum Romanum nihil valu-
"issent: qui, ut vetera atque audita a parentibus suis non re-
"petat, quæ ambitione imperatorum clades acceptæ sint, quæ
"severitate imperii victoriæ partæ, proximo certe Punico bello,
"quid inter M. Minucium magistrum equitum et Q. Fabium
"Maximum dictatorem interfuerit, meminit. ⁸¹ Itaque accu-
"satores id scire potuisse, et supervacaneam defensionem
"Paulli fuisse. Transeat ad alteram concionem: nec
"Quirites vos, sed milites videor adpellaturus, si nomen hoc
"saltem ruborem incutere, et verecundiam aliquam impera-
"toris violandi adferre possit."

XXXVIII. "Equidem ipse aliter adfectus animo sum, qui
"apud exercitum mihi loqui videar, quam paullo ante eram,
"quum ad plebem urbanam spectabat oratio. ⁸² Quid etiam
"dicitis, milites? Aliquis est Romæ, præter Persea, qui tri-
"umphari de Macedonibus nolit? et eum non iisdem mani-
"bus discerpitis, quibus Macedonas vicistis? Vincere vos pro-
"hibuisset, si potuisset, qui triumphantes urbem inire pro-
"hibet. Erratis, milites, si triumphum imperatoris tantum,
"et non militum quoque et universi populi Romani, esse de-
"cus censetis. ⁸³ Non unius hoc Paulli. Multi etiam, qui ab
"senatu non impetrarunt triumphum, in monte Albano tri-
"umpharunt. Nemo L. Paulo magis eripere decus perfecti belli
"Macedonici potest, quam C. Lutatio primi Punici belli, quam
"P. Cornelio secundi, ⁸⁴ quam illis, qui post eos triumphave-
"runt. Nec L. Paullum minorem aut majorem imperatorem
"triumphus faciet. militum magis in hoc universique populi Ro-
"mani fama agitur. primum ⁸⁵ ne invidiæ et ingrati animi ad-
"versus clarissimum quemque civem opinionem habeat, et imi-
"tari in hoc populum Atheniensem, lacerantem invidia principes
"suos, videatur. Satis peccatum in Camillo a maioribus vestris
"est, quem tamen ante receptam per eum a Gallis urbem viola-

⁷ quam [decora cuius sue] illis qui [ante postve eos] triumphaverunt. Crev.

⁸¹ Itaque accusatorem] Hic aliquis
est quod offendat. Legit Gronovius: ita-
que et accusator id scire potuisset, et super-
vacanea Paulli defensio fuisset. Nos ali-
quid Livio dignius desideramus.

⁸² Quid etiam dicitis] Lego cum
Mureto, quid enim.

⁸³ Non unius hoc Paulli. Multi etiam
... in monte Albano triumpharunt] Hæc
manca esse cuius patet. Credimus

aliqua excidisse, et asteriscum apponen-
dum esse post nomen Paulli.

⁸⁴ Quam [decora cuius sue] illis qui
[ante postve eos] triumphaverunt] Hunc
locum in vetere exemplari mutilum, ut-
cunque expletum habes ex Gronovii fere
sententia. Verus scriptura nihil aliud

habuit, nisi quam illis qui triumphaverunt,
⁸⁵ Ne invidiæ et ingrati animi] Mal-
lemus invidi.

‘runt : satis insuper a vobis in P. Africano. Literni domici-^{U. C. 585.}
 ‘lium et sedem fuisse domitoris Africæ! ^{A. C. 167.} ⁶⁶ Literni sepulcrum
 ‘ostendi! Erubescamus, gloria si par illis viris L. Paullus, in-
 ‘juria vestra exæquetur. Hæc igitur primum infamia deleatur,
 ‘foeda apud alias gentes, damnosa apud nostros. Quis enim
 ‘aut Africani, aut Paulli, similis esse in ingrata et inimica
 ‘bonis civitate velit? Si infamia nulla esset, et de gloria
 ‘tantum ageretur, qui tandem triumphus non communem no-
 ‘minis Romani gloriam habet? Tot de Gallis triumphi, tot
 ‘de Hispanis, tot de Pœnis, ipsorum tantum imperatorum, an
 ‘populi Romani, dicuntur? Quemadmodum non de Pyrrho
 ‘modo, nec de Hannibale, sed de Epirotis Karthaginiensibus-
 ‘que triumphii acti sunt; Sic non M’. Curius tantum, nec P.
 ‘Cornelius, sed Romani triumpharunt. Militum quidem pro-
 ‘pria est caussa; qui et ipsi laureati, et quisque donis, quibus
 ‘donati sunt, insignes, ⁶⁷ triumphum nomine cient, suasque et
 ‘imperatoris laudes canentes per urbem incedunt. Si quando
 ‘non deportati ex provincia milites ad triumphum sint, fre-
 ‘munt : et tamen tum quoque se absentes, quod suis mani-
 ‘bus parta victoria sit, triumphare credunt. Si quis vos in-
 ‘terroget, milites, ad quam rem in Italiam deportati, et non
 ‘statim, confecta provincia, dimissi sitis? quid Romam fre-
 ‘quentes sub signis veneritis, quid noremmini hic, et non diversi
 ‘domos quisque abeat vestras? quid aliud respondeatis,
 ‘quam vos triumphantes videri velle? ⁶⁸ Vos certe victores
 ‘conspici velle debebatis.’

XXXIX. ‘Triumphatum nuper de Philippo, patre hujus, et
 ‘de Antiocho est. ambo regnabant, quin de his triumphatum
 ‘est. De Perseo capto, in urbem cum liberis abducto, non
 ‘triumphabitur? Quod si in curru scandentes Capitolium,
 ‘auratos purpuratosque, ex inferiore loco L. Paullus in turba
 ‘togatorum unus privatus interroget : L. Anici, Cn. Octavi,
 ‘utrum vos digniores triumpho esse, an me, censetis? currum
 ‘ei cessuri, et præ pudore videntur insignia ipsi sua tradi-

⁶⁵ *Literni sepulcrum ostendi! Erubescamus, gloria si par* Hæc parum sana esse monet Gronovius, et in emendando multum audet. Sic enim hæc omnia refingit : *satis insuper nos in P. Africano, Literni domicilium et sedem fuisse domitoris Africæ, Literni sepulcrum ostendi, erul es- cimus. Gloriam par illis viris L. Paulus, injuria etiam vestra exæquabitur? Nobis hæc emendatio minime blanditur. Ma- lumque locum intactum relinquere. Tan- tummodo notam admirationis addidimus, ut hic esse sensus intelligatur : Quam pudendum nobis est, Literni domicilium et sedem fuisse domitoris Africæ! Literni sepulcrum ostendi! Non raro per vehe-*

mentem affectum supprimitur integrum orationis membrum. Virgil. *Æn. l. i. Mens Iliacis occumbens campis Non potuisse!*

⁶⁷ *Triumphum nomine cient* Inclamantis sæpius, *io triumphæ*. Horatius, *Od. 2, l. iv. io triumphæ, Non semel dicimus, io triumphæ, Civitas omnis.*

⁶⁸ *Vos certe victores conspici velle debebatis* Insulsa et ingrata repetitio. Non possumus credere hæc sic a Livio, sine ulla necessitate, sine ullo lepore, inculcata esse. Vel totum hoc deleri oportet, vel alio rejici. Sed quonam apte trans- ferri possit, non satis certo reperimus.

U. C. 585. ⁸⁰ turi. Et vos Gentium, quam Persea, duci in triumphum mavultis, Quirites, et de accessione potius belli, quam de bello, triumphari? Et legiones ex Illyrico laureatæ urbem inibunt, et navales socii? Macedonicæ legiones, suo abrogato, triumphas alienos spectabunt? ⁸¹ Quid deinde tam opimæ prædæ, tam opulentæ victoriæ spoliis fiet? Quonam abdentur illa tot milia armorum, detracta corporibus hostium? an in Macedoniam remittentur? Quo signa aurea, marmorea, eburnea, tabulæ pictæ, textilia, tantum argenti cælati, tantum auri, tanta pecunia regia? An noctu, tamquam furtiva, in ærarium deportabuntur? Quid illud spectaculum maximum, nobilissimum opulentissimisque rex captus, ubi victori populo ostendetur? Quos Syphax rex captus, accessio Punici belli, concursus fecerit, plerique meminimus. Perseus rex captus, Philippus et Alexander filii regis, tanta nomina, subtrahentur civitatis oculis? Ipsum L. Paullum, bis consulem, domitorem Græciæ, omnium oculi conspiciere urbem curru ingredientem avent. Ad hoc fecimus consulem, ut bellum, ⁸² per quadriennium ingenti etiam pudore nostro tractum, perficeret. cui sortito provinciam, cui proficiscenti præsagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus, ei victori triumphum negaturi? et quidem non homines tantum, sed Deos etiam suo honore fraudaturi? Diis quoque enim, non solum ⁸³ hominibus, debetur. Utrum majores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi ab Diis sunt, ⁸⁴ et finem eum statuerunt? Consul, proficiscens, prætorve, ⁸⁵ paludatis lictoribus, in provinciam et ad bellum, vota in Capitolio nuncupat: victor, perpetrato eodem, in Capitolio triumphans ad eosdem Deos, quibus vota nuncupavit, merita dona populi Romani traducit. pars non minima triumphi est victimæ præcedentes; ut adpareat, Diis grates agentem imperatorem ob rempublicam bene gestam redire. Omnes illas victimas, ⁸⁶ quas traducendas in triumpho vindicavit, alias alio cædente, mactate. illas quidem epulas senatus, quæ nec privato loco, nec publico profano, sed in Capitolio eduntur, ⁸⁷ utrum hominum voluptatis caussa, an Deorum hominumque, auctore Ser. Galba, turbaturi estis? L. Paulli triumpho portæ clau-

⁸⁰ Quid deinde tam opimæ prædæ, tam opulentæ victoriæ spoliis fiet? Merito rescribit Gronovius tam opima præda: quomodo et dedit Sigonius in editione tertia, teste Hearnio.

⁸² Per quadriennium] Imo per triennium. Vid. not. 7. ad c. 41. infra.

⁸¹ Hominibus debetur. Utrum majores] Scribe cum Gronovio: Diis quoque enim, non solum hominibus debetur triumphus. Majores vestri.

⁸⁴ Et finem eum statuerunt] Nempe deos.

⁸⁵ Paludatis lictoribus] Emendat Gro-

novius, paludatus cum lictoribus. Vid. not. 46. ad l. xli. c. 10.

⁸⁶ Quas traducendas in triumpho vindicavit] Vitium manifestum. Gronovius legendum putat, quas traducendas in triumpho locavit: satis belle, si modo intelligatur Paullus victimas non modo traducendas in triumpho, sed et præbendas locasse.

⁸⁷ Utrum hominum voluptatis caussa an deorum hominumque] Non hæc sincera nobis videntur. Fortasse legere possumus: non hominum voluptatis caussa, sed deorum honoris.

‘dentur? Rex Macedonum Perseus cum liberis et turba alia U. C. 585.
 ‘captiveorum, spolia Macedonum, citra flumen relinquentur? A. C. 167.
 ‘L. Paullus privatus, tamquam rure rediens, a porta domum
 ‘ibit. “Et tu, centurio, miles, quid de imperatore Paulo
 ‘senatus decrevit’ potius, quam quid Ser. Galba fabuletur,
 ‘audi: et hoc dicere me potius, quam illum, audi. Ille nihil,
 ‘præterquam loqui, et ipsum maledice ac maligne, didicit:
 ‘ego ter et vicies cum hoste per provocationem pugnavi: ex
 ‘omnibus, cum quibus manum conserui, spolia retuli. insigne Servilius
 ‘corpus honestis cicatricibus, omnibus adverso corpore ex- nudat cor-
 ‘ceptis, habeo.’ Nudasse deinde se dicitur, et, quo quæque pus et vul-
 bello vulnera accepta essent, retulisse. quæ dum ostentat, nera osten-
 adapertis forte, quæ velanda erant, tunior inguinum proximis tat.
 risum movit. Tum, ‘Hoc quoque, quod ridetis,’ inquit, ‘in
 ‘equo dies noctesque persedendo habeo: nec magis me ejus,
 ‘quam cicatricum harum, pudet poenitetque; quando num-
 ‘quam mihi impedimento ad rempublicam bene gerendam
 ‘domi militiæque fuit. Ego hoc ferro sæpe vexatum corpus
 ‘vetus miles adolescentibus militibus ostendi. Galba nitens
 ‘et integrum denudet. Revocate, si videtur, tribuni, ad suf-
 ‘fragium tribus; ego ad vos, milites,

* * *

XL. Summam omnis captivi auri argentique translati
⁹⁷ sestertiū millies ducenties fuisse, Valerius Antias tradit:
⁹⁸ quæ haud dubie major aliquanto summa ⁹⁹ ex numero

• Et l. At Doer.

• decrevit Gron. Crev.

⁹⁶ Et tu, centurio, miles] Lege cum Gronovio: At tu, centurio, miles, quid senatus decrevit . . . audi. In iis quæ sequuntur, et hoc dicere me potius quam illum audi, facile pateremur recidi hæc verba, hoc dicere, tanquam nec satis clara, et inutilia.

⁹⁷ Sestertiū millies ducenties] Id est, sestertios 120000000. libras argenti pondo Romanas 300000. marcas nostrates 468750.

⁹⁸ Quæ haud dubie major aliquanto summa] Lege cum Gronovio qua. Ceterum quod hic observat Livius, summam a Valerio Antiate notatam minorem justo esse, id adstruitur ex ceteris quoque scriptoribus. Ex Plutarcho, ut videre licet in iis quæ ex illo desumpta inseruimus supplementi loco, solum aurum argentumque signatum ab illa summa non multum abit. Velleius l. i. scribit Æmiliū bis millies centies ærario intulisse. Plinius l. xxxiii. c. 3. bis millies trecenties. Sic enim legendum esse contendit Clar. Harduinus. Et sane maximam fuisse

illam pecuniam necesse est, quæ populo Romano sinem attulerit tributorum, ut habet Cic. l. ii. de Off. n. 76. cui adstipulantur Plinius loco memorato, et Plutarchus in Paulo. Cave tamen mutes in Livio notam numeri, quod voluit Gronovius. Ideo enim carpit Valerium noster, quia numerum parum accurate notatum iudicavit.

⁹⁹ Ex numero plastrorum] Non est verisimile plastris aurum argentumque transvectum: nec ita Plutarchus, qui et signatos nummos, et omnia aurea argenteaque vasa ab hominibus gestata esse memorat. Ergo libenter cum Perizonio reponeremus Philippearum; vel, quomodo magis placet Jac. Gronovio, ph. aureorum, quæ ex scriptura facile vulgata manare potuit. Certe frequens usus Philippearum apud Græcos et Asiaticas nationes; frequens item eorum mentio in triumphis quos Romani ex illis gentibus egerunt. Vid. supra xxxiv. 52. xxxvii. 59. xxxix. 5. etc.

U. C. 585.
A. C. 167.

Paulus in
curru.

Paulus
duos filios
amittit.

Oratio Æ-
milii ad po-
pulum.

plaustrorum ponderibusque auri, argenti, generatim ab ipso scriptis, efficitur. Alterum tantum aut in bellum proximum absumptum, aut in fuga, quum Samothracen peteret, dissipatum tradunt: eoque id mirabilius erat, quod tantum pecuniæ intra triginta annos post bellum Philippi cum Romanis, partim ex fructu metallorum, partim ex vectigalibus aliis, coacervatum fuerat. Itaque admodum inops pecuniæ Philippus, Perseus contra prædives, bellare cum Romanis coepit. ¹ Ipse postremo Paullus in curru magnam, quum dignitate alia corporis, tum senecta ipsa, majestatem præ se ferens: post currum inter alios inlustres viros filii duo, Q. Maximus ² et P. Scipio: deinde equites turmatim, et cohortes peditum suis quæque ordinibus. Pediti in singulos ³ dati centeni, duplex centurioni, triplex equiti. tantum pediti daturum fuisse credunt, et pro rata aliis, si aut non refragati honori ejus fuissent, aut benigne, hac ipsa summa nunciata, adclamassent. Sed non Perseus tantum per illos dies ducumentum humanorum casuum fuit, in catenis ante currum victoris ducis per urbem hostium ductus; sed etiam victor Paullus, auro purpuraque fulgens. Nam duobus e filiis, quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis, sacrorum, familiæque hæredes retinuerat domi, minor, ferme duodecim annos natus, quinque diebus ante triumphum, major, quatuordecim annorum, triduo post triumphum decessit: quos prætextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similes prædestinantes triumphos, oportuerat. Paucis post diebus, data a M. Antonio tribuno plebis concione, quum de suis rebus gestis more ceterorum imperatorum disseruisset, memorabilis ejus oratio et digna Romano principe fuit.

XLI. 'Quamquam et quam feliciter rempublicam administram, ⁴ et quod duo fulmina domum meam per hos dies ⁵ perculerint, non ignorare vos, Quirites, arbitror, quum specta-

¹ Ipse postremo Paullus] Fortasse quis crediderit nos nimis emendandi prurigne laborare. Sed tamen credimus hic ordinem narrationis a librariis corruptum esse. Secundo enim die translatum fuerat aurum et argentum. Tertio Perseus et captivi ante currum victoris ducti sunt. Igitur verisimile non est, Livium post mentionem Persei factam, antequam de Paulo qui proxime sequebatur diceret, reliquisse descriptionem incedentis pompæ, ut de summa auri argentique captivi, quod pridie translatum fuerat, de divitiis Persei dissereret, ac tum denique ad Pallum reverteretur. Si quid hic videmus, tota hæc periodus, Ipse postremo Paullus, usque ad hæc verba et cohortes peditum suis quæque ordinibus, præcedere debet. Subjungenda

postea rà Summam omnis captivi auri argenti . . . bellare cum Romanis coepit. Unde transiliemus ad hæc verba Pediti in singulos.

² Et P. Scipio] Prænomen adjecit Sigonius.

³ Dati centeni] Deest vox denarii. Centeni denarii sunt uncie nostrates duodecim cum semuncia. In iis quæ sequuntur, assentimur Gronovio et Mureto reponentibus, alterum tantum pediti daturum fuisse credunt, et pro rata aliis: id est, ducenos pediti, quadringenos centurioni, sexcentenos equiti. Cum iisdem quoque legimus hac ipsa summa pronunciata. Cicero pro Cluent. n. 78. suppressam esse ab eo pecuniam, quam pro reo pronunciasset.

⁴ Et quod duo fulmina] Merito emendat Gronovius: et quæ duo fulmina.

'eulo vobis nunc triumphus meus, nunc funera liberorum meo- U. C. 585.
 'rum fuerint; tamen paucis, quaeso, sinatis me cum publica A. C. 167.
 'felicitate comparare eo, quo debeo, animo privatam meam
 'fortunam. Profectus ex Italia, classem a Brundisio sole orto
 'solvi; nona diei hora cum omnibus meis navibus Coreyam
 'tenui. Inde quinto die Delphis Apollini pro me, exercitibus-
 'que, et classibus ¹ lustra sacrificavi. A Delphis quinto die in
 'castra perveni: ubi exercitu accepto, mutatis quibusdam, quæ
 'magna impedimenta victoriæ erant, progressus, quia inexplu-
 'nabilia castra hostium erant, neque cogi pugnare poterat rex,
 'inter præsidia ejus ² saltum ad Petram evasi, et, ad pugnam
 'rege coacto, acie vici: Macedoniam in potestatem populi Ro-
 'mani redegei, et, quod bellum ³ per quadriennium quatuor ante
 'me consules ita gesserunt, ut semper successori traderent gra-
 'vius, id ego quindecim diebus perfeci. Aliarum deinde se-
 'cundarum rerum velut proventus secutus. civitates omnes Ma-
 'cedoniæ se dediderunt; gara regia in potestatem venit; rex
 'ipse, tradentibus prope ipsis Diis, in templo Samothracum
 'cum liberis est captus. Mihi quoque ipsi nimia jam fortuna
 'mea videri, eoque suspecta esse. Maris pericula timere coepi,
 'in tanta pecunia regia in Italiam trajicienda, et victore ex-
 'ercitu transportando. Postquam omnia secundo navium cursu
 'in Italiam pervenerunt, neque erat, quod ultra precarer, il-
 'lud optavi, ut, quum ex summo retro volvi fortuna consuesset,
 'mutationem ejus domus mea potius, quam respublica, sentiret.
 'Itaque ⁴ defunctam esse fortunam publicam mea tam insigni
 'calamitate spero; quod triumphus meus, velut ad ludibrium
 'casuum humanorum, duobus funeribus liberorum meorum est
 'interpositus. Et, quum ego et Perseus nunc nobilia maxime
 'sortis mortalium exempla spectemur, ille, qui ante se captivus
 'captivus ipse duci liberos vidit, incolumes tamen eos habet:
 'ego, qui de illo triumphavi, ab alterius funere filii ⁵ curru

¹ *Lustra sacrificavi*] Annotat Sigo-
 nius nusquam legi apud scriptores an-
 tiquos *lustra sacrificare*. Præterea non
 potuisse Æmilium lustrare Delphis
 exercitum, quem nondum acceperat.
 Itaque legit: *pro me, exercitibusque et*
clanibus vestris sacrificavi.

² *Saltum ad Petram*] Locus voca-
 tur *Pythium*, supra l. XLIV. c. 35.
 Plut in Æmilio, ubi saltum hunc su-
 peratum narrat, utrumque nomen con-
 jungit, *τῆν (εἰς Βολὴν) παρὰ τὸ Πύδιον*
καὶ τῆν Πέτραν.

³ *Per quadriennium quatuor ante me*
consules] Mirum videri debet, et su-
 pra c. 39. et hic rursus perperam nu-
 merari annos quibus bellum adversus
 Persea gestum est. onstat enim, ut

quod maxime, ex præcedentibus libris,
 tres tantum consules ante Æmilium
 Paullum per triennium hoc bellum
 administrasse, nempe P. Licinium
 Crassum, A. Hostilium Mancium,
 Q. Marcium Philippum. Credere vix
 audeamus hunc errorem esse a Livio.
 Incusemus igitur corruptoris pervica-
 ciam.

⁴ *Defunctam esse fortunam publi-*
cam] Liberam et immunem factam
 esse fortunam publicam ab omni malo-
 rum metu ac periculo, per meam cala-
 mitatem; in meam scilicet domum
 verso quidquid calamitatis, in compen-
 sationem nimis lætarum rerum, im-
 pendere Reipublicæ poterat.

⁵ *Curru in Capitolio, ex Capitolio*

U. C. 585. 'in *** ex Capitolio prope^u jam expirantem veni : neque
A. C. 167. 'ex tanta stirpe liberum superest, qui L. Æmilii Paulli nomen
'ferat. Duos enim, tamquam ex magna progenie liberorum
'in adoptionem datos, Cornelia et Fabia gens habent ; Paulli
'in domo, præter se, nemo superest. Sed hanc cladem domus
'meæ vestra felicitas et secunda fortuna publica consolatur.'

XLII. Hæc, tanto dicta animo, magis confudere audientium animos, quam si miserabiliter orbitatem suam deflendo locutus esset. Cn. Octavius Kalendis Decembribus de rege Perseo navalem triumphum egit. Is triumphus sine captivis fuit, sine spoliis. Dedit sociis navalibus in singulos ¹⁰ denarios septuagenos quinos ; gubernatoribus, qui in navibus fuerant, duplex ; ¹¹ magistris navium quadruplex. Senatus deinde habitus est. Patres censuerunt, ut Q. Cassius Persea regem cum Alexandro filio Albam in custodiam duceret ; comites, pecuniam, argentum, instrumentum quod haberet. Bitis, regis Thracum filius, cum obsidibus in custodiam Carseolos est missus. Ceteros captivos, qui in triumpho ducti erant, in carcerem condidi placuit. Paucos post dies, quam hæc acta, legati ab Cotye rege Thracum venerunt, pecuniam ad redimendum filium aliosque obsides adportantes. Eis, in senatum introductis, et ¹² id ipsum argumenti prætendentibus orationis, non sua voluntate Cotyn bello juisse Persea, quod obsides dare coactus esset, orantibusque, ut eos pretio, quantum ipsi statuissent Patres, redimi paterentur, responsum ex auctoritate senatus est : 'Populum Romanum meminisse amicitiae, quæ cum Cotye, majoribusque ejus, et gente Thracum fuisset. Obsides datos crimen, non criminis defensionem, esse : quum Thracum genti ne quietus quidem Perseus, nedum bello Romano occupatus, timendus fuerit. Ceterum, etsi Cotys Persei gratiam prætulisset amicitiae populi Romani, magis, quid se dignum esset, quam quid merito ejus fieri posset, æstimaturum : filium atque obsides ei remissurum. Beneficia gratuita esse populi Romani : pretium eorum inalle relinquere in accipientium animis, quam præsens exigere.' Legati nominati, T. Quinctius Flamininus, C. Licinius Nerva, M. Caninius Rebilus, qui obsides in Thraciam reducerent : et Thracibus munera data in singu-

Triumphus
navalis Cn.
Octavii.

Perseus Al-
bam mis-
sus.

^u curru ex Capitolio ad alterum prope etc. Gron. curru in [Capitolium] ex Capitolio [ad alterum] prope etc. Crev.

ad alterum prope jam expirantem] Unicum exemplar habuit currum ex Capitolio prope jam expirantem. Correxit et supplevit Ursinus.

¹⁰ Denarios septuagenos quinos] Uncias argenti 9. grossos, ut vocant, 3.

¹¹ Magistris navium] Vid. not. 39. ad l. XLIII. c. 8.

¹² Id ipsum argumenti prætendentibus orationis] Lege cum Gronovio orationi. Quum dicerent Cotyn non sua voluntate juisse Persea, idipsum argumenti prætendebant orationi, sive eo ipso argumento fidem facere conabantur orationi suæ, quod obsides dare coactus esset.

los ¹³ binum millium aëris. Bitis, cum ceteris obsidibus a Car-
seolis arcessitus, ad patrem cum legatis missus. Naves re-
gias, capte de Macedonibus ¹⁴ inusitatae^x ante magnitudinis,
in campo Martio subductae sunt.

U. C. 585.
A. C. 167.

XLIII. Hærente adhuc, non in animis modo, sed pene
in oculis, memoria Macedonici triumphi, L. Anicius ¹⁵ Qui-
rinalibus triumphavit de rege Gentio Illyrisque. Similia
omnia magis visa hominibus, quam paria. minor ipse impe-
rator, et nobilitate Anicius cum Emilio, et jure imperii
prætor cum consule conlatus: non Gentius Perseo, non
Illyrii Macedonibus, non spolia spoliis, ¹⁶ non pecunia pec-
uniæ, non dona donis comparari poterant. Itaque sicut
præfulgebat huic triumphus recens; ita adparebat ipsum
per se intuentibus nequaquam esse contemnendum. Per-
domuerat intra paucos dies, terra marique ferocem, locisque
munitis fretam, gentem Illyriorum: regem regisæque omnes
stirpis ceperat: ¹⁷ transtulit in triumphum multa militaria
signa, spoliaque alia, et supellectilem regiam: ¹⁸ auri pondo⁷
viginti et septem, argenti decem et novem pondo: ¹⁹ dena-
rium tria millia, et ²⁰ centum viginti millia Illyrii argenti.
Ante currum ducti Gentius rex cum conjuge et liberis,
et Caravantius frater regis, et aliquot nobiles Illyrii. De
præda militibus in singulos ²¹ quadragenos quinos denarios,
duplex centurioni, triplex equiti, sociis nominis Latini quan-
tum civibus, et sociis navalibus dedit quantum militibus.
Lætiior hunc triumphum est secutus miles, multisque dux
ipse carminibus celebratus. ²² sestertium ducenties ex ea
præda redactum esse, auctor est Antias, præter aurum ar-

L. Anicius
triumphans.

^x inusitate Rup.

⁷ pondo del. Gron. Crev.

¹³ Binum millium aëris] Marcarum
argenti nostratum 3. unciae 1.

¹⁴ Inusitata ante magnitudinis] Sive
vulgatam lectionem sequare, sive cum
Gronovio emendes inusitate, utique
intelligendum est, Romanis. Nam notæ
sunt, nec ignorare eas potuit Livius,
Hieronis * navis quæ viginti ordinibus
remorum ageretur; Ptolemæi Phila-
delphi duæ, quæ triginta remorum or-
dinibus; Philopatoris quæ quadraginta:
de quibus Athenæus l. v.

¹⁵ Quirinalibus] Quirinalia celebra-
bantur Februario mense, a. d. XIII.
Kal. Martias, in honorem Quirini, seu
Romuli. Vid. Festum in voce Quiri-
nalis, et Ovid. l. II. Fast.

¹⁶ Non pecunia pecuniæ] Emendatio
Sigonii. Vetus lectio fuit: non pecunia
Macedonicæ.

¹⁷ Transtulit in triumphum] Lege
cum Gronovio in triumpho: sic enim
semper Livius, et Gramaticæ ratio
postulat.

¹⁸ Auri viginti et septem... pondo]
Marcas nostrates 42. semuncias 3. Ar-
genti decem et novem. Marcas 29. un-
cias 5. semunciam 1. Merito observat
Gronovius hanc summam perexiguam
esse, et aliquid fortasse vitii esse in nu-
meris.

¹⁹ Denarium tria millia] Marcas ar-
genti 46. uncias 7.

²⁰ Centum viginti millia Illyrii ar-
genti] Non ab re suspicatur Dujatius
hic designari Victoriatos, quos ex Illy-
rico primum advectos esse memorat
Plinius, l. XXXIII. c. 3. Victoriatus
autem erat quinarus, sive dimidia pars
denarii. Itaque centum viginti millia
Victoriarum efficiunt marcas argenti
937. uncias 4.

²¹ Quadragenos quinos denarios] Un-
cias argenti 5. grossoe, ut vocant, 5.

²² Sestertium ducenties] Libras ar-
genti Romanas 50000. marcas Parisi-
enses 78125.

U. C. 585.
A. C. 167.

Gentius
cum suis
Spoletium
missus,
tum Igu-
vium.

gentumque, quod in ærarium sit lutum : quod quia unde redigi potuerit, non adparebat, auctorem pro re posui. Rex Gentius cum liberis, et conjuge, et fratre Spoletium in custodiam ex senatusconsulto ductus, ceteri captivi Romæ in carcerem conjecti : recusantibusque custodiam Spoletinis, ²³ Igiturvi^{um} reges traducti. Reliquum ex Illyrico prædæ ducenti viginti lembi erant; de Gentio rege captos eos Corcyreis², et Apolloniatis, et Dyrrachinis Q. Cassius ex senatusconsulto tribuit.

Comitia.

XLIV. Consules eo anno, agro tantum Ligurum populo, ²⁴ quum hostes exercitus numquam eduxissent, nulla re memorabili gesta, Romam ad magistratus subrogandos redierunt; et primo comitali die consules creantur M. Claudium Marcellum, C. Sulpicium Gallum. Deinde prætores postero die L. Julium^a, L. Appuleium Sturninum, A. Licinium Nervam, P. Rutilium Calvum, P. Quinctilium Varum, M. Fonteium. His prætoribus duæ urbanæ provinciæ sunt decretæ, duæ Hispaniæ, Sicilia ac^b Sardinia. Intercalatum eo anno : postridie Terminalia ²⁵ intercalares fuerunt. Augur eo anno mortuus est C. Claudius : in ejus locum augures legerunt T. Quinctium Flaminium. et flamen Quirinalis mortuus ²⁶ Q. Fabius Pictor. Eo anno rex Prusias venit Romam cum filio Nicomede. Is, magno comitatu urbem ingressus, ad forum a porta tribunalque Q. Cassii prætoris perrexit : concursuque undique facto, 'Deos, qui urbem Romam incolerent, senatumque et populum Romanum salutatum se' dixit 'venisse : et gratulatum, quod Persea Gentiumque reges vicissent; Macedonibusque et Illyriis in ditionem redactis, auxissent imperium.' Quum prætor senatum ei, si velit, eo die daturum dixisset; biduum petiit, quo templa Deum urbemque et hospites amicosque viseret. Datus, qui circumduceret eum, L. Cornelius Scipio quæstor; qui et Capuam ei obviam missus fuerat : et ædes, quæ ipsum comitesque ejus benigne reciperent, conductæ. Tertio post die senatum adit; gratulatus victoriam est; merita sua in eo bello commemoravit; petiit, 'Ut votum sibi solvere, Romæ in Capitolio decem majores hostias, et Præneste unam Fortunæ, liceret. ea vota pro victoria populi Romani esse. Et ut societas secum renovaretur; agerque sibi, de rege Antiocho captus, quem nulli datum a populo

Prusias rex
Romam ve-
nit.

² Corcyreis Gron. Crev.

^a Julium l. Livium Ezed.

^b et Ezed.

²³ Igiturvium] Recte Sigonius et Turnebus Iguvium. Reges intellige Gentium cum uxore et omni stirpe.

²⁴ Quum hostes exercitus nunquam eduxissent] Magis placeret nusquam.

²⁵ Intercalares] Vel excidit, vel in-

telligenda est vox Kalendæ. Vid. supra l. XLIII. c. 11.

²⁶ Q. Fabius Pictor] Huic prænomen dabatur in vetere exemplari M. Mutavit Sigonius ex l. xxxvii. c. 47.

‘Romano Galli possiderent, daretur.’ Filium postremo Ni- U. C. 585.
comedem senatui commendavit. Omnium, qui in Macedonia A. C. 167.
imperatores fuerant, favore est adjutus. Itaque cetera, quæ
petebat, concessa : de agro responsum est, ‘Legatos ad rem
‘inspiciendam missuros. Si ager populi Romani fuisset, nec
‘cuiquam datus esset, dignissimum eo dono Prusiam habi-
‘turos esse. Si autem Antiochi non fuisset, eo ne populi
‘quidem Romani factum adparere : aut, si datus Gallis esset,
‘ignoscere Prusiam debere, si ex nullius injuria quidquam ei
‘datum vellet populus Romanus. ²⁷ Ne quod detur quidem,
‘gratum esse donum posse, quod eum, qui det, ubi vellet,
‘ablaturum esse sciat. Facile Nicomedis commendationem
‘accipere. Quanta cura regum amicorum liberos tueatur
‘populus Romanus, documento Ptolemæum Ægypti regem
‘esse.’ Cum hoc responso Prusias est dimissus. ²⁸ Munera
ei ex * ^c sestertiis jussa dari, et vasorum argenteorum ²⁹ pondo
quinguinta. et filio regis Nicomedi ex ea summa munera
dari censuerunt, ex qua Masgabæ filio regis Masinissæ data
essent : et ut victimæ aliaque, quæ ad sacrificium pertinerent,
seu Romæ, seu Præneste immolare vellet, regi ex publico,
sicut magistratibus Romanis, præberentur : et ut ex classe,
quæ Brundisii esset, naves longæ viginti assignarentur, qui-
bus uteretur, donec ³⁰ ad classem, dono datam ei, rex perve-
nisset. L. Cornelius Scipio ne ab eo abscederet, sumtumque
ipsi et comitibus præberet, donec navem ³¹ conscendisset ^d.
³² Mire lætum et ea benignitate in se populi Romani regem
fuisse, ferunt : ³³ munera sibi ipsum emisse ; filium jussisse
donum populi Romani accipere. Hæc de Prusia nostri
scriptores. ³⁴ Polybius, eum regem indignum majestate no-
minis tanti, tradit ; pileatum, capite raso, ³⁵ obviam ire legatis
solutum, libertumque se populi Romani ferre ; et ideo insig-

Prusiæ vi-
litas.

* asteriscum ponit post sestertiis Gron. Nota lacunæ nulla est in Crev. ^d con-
scendissent Gron.

²⁷ Ne quod detur quidem] Fortasse, inquit Muretus, quod, id est, cui. Sed obsoleta voce usum esse Livium non facile credimus. Reponamus cui.

²⁸ Munera ei ex sestertiis jussa dari] Excidit numerus sestertiorum.

²⁹ Pondo quinguinta] Marcæ nos- trates 78. uncia 1.

³⁰ Ad classem dono datam ei] Dis- cimus ex hoc loco, si modo sanus est, datam esse a Romanis Prusiæ regi clas- sem, ex navibus nimium Perseo erep- tis.

³¹ Conscendisset] Nempe Prusias. Gronovianæ editiones habent conscen- diment, contra primæ editionis fidem.

³² Mire lætum et ea benignitate . . . regem] Manutius mutat particulam et

in ex. Nos eam omnino suppressam maluerimus.

³³ Munera sibi ipsum emisse] Lege cum Gronovio renuisse.

³⁴ Polybius cum regem] Eum vid. Legat. 97.

³⁵ * Obviam ire legatis solutum] Hæc intelligenda sunt de legatis olim ad eum missis, non de eo tempore quo ipse Romam venit. Ideo dicitur Pru- sias solutus obviam in legatis : quod verbi quadrare non potest in unum aliquod factum, sed plura denotat. Nec vero legati ad Prusiam venientem Romam missi sunt, sed L. Cornelius Scipio quæstor, ut supra memoratum est.

U. C. 585. nia ordinis ejus gerere. Romæ quoque, quum veniret in
 A. C. 167. curiam, submisisse se, et osculo limen curiæ contigisse : et
 ' Deos servatores suos' senatum adpellasse, aliamque orationem, non tam honorificam audientibus, quam sibi deformem, habuisse. Moratus circa urbem triginta haud amplius dies in regnum est ³⁶ profectus.

³⁶ *Profectus*] Lambecius, citante Hearnio, observat in Biblioth. Vindobon. l. II. p. 947. post vocem *profectus* sequi in unico exemplari *actumque*, aliosque etiam duos versus olim fuisse, qui nunc prorsus evanuerunt, nec ulla ratione ex eorum vestigiis certi quidquam posse colligi. Totum denique

illud volumen claudi monet subscriptione hac, quæ ob vetustatem pene oculos fugit :

TITI LIVI
 AB URBE CONDITA
 LIB. XLV. EXP.
 INC. LIB. XLVI. FELICITER.

EPITOMÆ
L I B R O R U M
DEPERDITORUM.

EPITOME LIBRI XLVI.

EUMENES rex *Romam* venit: qui, quia *Macedonico bello* medium egerat, ne aut hostis iudicatus videretur, si exclusus esset, aut liberatus crimine, si admitteretur; in commune lex lata est, ne cui regi *Romam* venire liceret. *Claudius Marcellus* consul *Alpinos Gallos*, *C. Sulpicius Gallus* consul *Ligures* subegit. Legati *Prusiæ* regis conquesti sunt de *Eumene*, quod fines suos popularetur: dixeruntque, eum conspirasse cum *Antiocho* contra populum *Romanum*. Societas cum *Rhodiis* deprecantibus iuncta est. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti septem millia viginti duo. Princeps senatus lectus *M. Æmilius Lepidus*. ¹ *Ptolemæus* *Ægypti* rex, pulsus regno a minore fratre, missis ad eum legatis, restitutus est. *Ariarathe* *Cappadociæ* rege mortuo, filius ejus *Ariarathes* regnum accepit, et amicitiam cum populo *Romano* per legatos renovavit. Res præterea adversus *Ligures*, et *Corsos*, et *Lusitanos*, vario eventu gestas, et motus *Syriæ*, mortuo *Antiocho*, qui filium *Antiochum* puerum admodum reliquerat, continet. Hunc *Antiochum* puerum ² cum *Lysia* tutore *Demetrius*, *Seleuci* filius, qui *Romæ* obses fuerat, ³ clam, quia non dimittebatur a *Romanis*, interemit; et ipse in regnum receptus. *L. Æmilio Paullo*, qui *Persen* vicerat, mortuo, tanta ejus abstinentia fuit, ut, quum ex *Hispania* et ex *Macedonia* immensas opes retulisset, vix ex auctione ejus redactum sit, unde uxori ejus dos solveretur. *Pomptinæ paludes* a *Cornelio Cethego* consule, cui ea provincia evenerat, siccata, agerque ex iis factus.

¹ *Ptolemæus* rex *Ægypti*, pulsus regno a minore fratre] Sic ares *Gronovii* MSS. et *Campanus*. Vulgo *Ptolemæus* *Ægyptiorum* rex, a minore fratre e regno pulsus. Sed rō *Ægyptiorum* nimis emphatice dictum videtur, nec satis ex more solito loquendi. Vocula e plane redundat.

² Cum *Lysia* tutore] Addidit *Sigonius* vocem ejus, quam deinde receperunt editores. Sed illa facile intelligitur: quumque nec apud *Andream*, nec apud *Campanum*, nec in libris ab *Hearnio* inspectis exstet, delenda visa est.

³ Clam, quia non dimittebatur a *Romanis*] Adde hic *elapsus*.

XLVII.

Cn. Tremellio tribuno plebis multa dicta est, quod cum M. Æmilio Lepido pontifice maximo injuriose contenderat: 'sacrorumque, quam magistratum, jus potentius fuit. Lex de ambitu lata. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta triginta octo millia, trecenta quatuordecim. Princeps senatus lectus Æmilius Lepidus. Inter Ptolemæos fratres, qui dissidebant, fœdus ictum, ut alter in Ægypto, alter Cyrenis regnaret. Ariarathes, Cappadociæ rex, consilio Demetrii, regis Syriæ, et viribus pulsus regno, a senatu restitutus est. Missi a senatu, qui inter Masinissam et Karthaginienses de agro judicarent. C. Marcius consul adversus Dalmatas parum prospere primum, postea feliciter pugnavit; cum quibus bello configendi causa fuit, quod Illyrios, populi Romani socios, vastaverant; eandemque gentem Cornelius Nasica consul domuit. Q. Opimius consul Transalpinos Ligures, qui Massiliensium oppida, Antipolim et Nicæam, vastabant, subegit. Præterea res in Hispania a compluribus parum prospere gestas continet. ⁵ Consules anno quingentesimo nonagesimo octavo ab urbe condita magistratum, peractis comitiis, insequentisque anni consulibus creatis, inire ceperunt. Mutandi comitia causa fuit, quod Hispani rebellabant. Legati, ad disceptandum inter Masinissam et Karthaginienses missi, renunciaverunt, vim navalis materiæ se Karthagine deprehendisse. Aliquot prætores, a provinciis avaritiæ nomine accusati, damnati sunt.

XLVIII.

Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta viginti quatuor millia. Semina tertii belli Punici referuntur. Quum in finibus Karthaginiensium ingens Numidarum exercitus, duce ⁶ Ariobarzane, Syphacis nepote, diceretur esse, M. Porcius Cato suavit, ut Karthaginiensibus, quum Ariobarzanem, specie contra Masinissam regem, sed re vera

⁴ Sacrorumque magistratum jus potentius fuit] Observat Gronovius, nusquam pontificatum dici magistratum sacrum. Itaque quum vet. editiones et aliquot scripti præferant Sacrorum quoque magistratum, emendat ille Sacrorumque quam magistratum jus potentius fuit: atque ita edendum curavit. Nobis probabilis licet conjectura non ideo tamen in contextum admittenda visa est.

⁵ Consules anno 598. ab u. c. magistratum, peractis comitiis, insequentisque anni consulibus creatis, inire ceperunt] Illum annum numeramus quingentesimum nonagesimum nonum ab u. c. Cetera quæ hic leguntur partim obscura, partim etiam falsa sunt. Vid. infra c. 36.

⁶ Ariobarzane duce] Aliquot MSS. a Gronovio inspecti habent Ariobarzane.

contra Romanos, adcitum in finibus haberent, bellum indicere-
tur. Contradicente P. Cornelio Nasica, placuit, legatos mitti
Karthaginem, qui specularentur, quid ageretur. Castigato
senatu Karthaginiensium, quod contra fœdus et exercitum et
nauales materias haberent, pacem inter eos et Masinissam fa-
cere voluerunt, Masinissa agro, de quo lis erat, cedente. sed
Gisgo, Hamilcaris filius, homo seditiosus, qui tunc in magis-
tratu erat, quum senatus parituum se iudicio legatis dixisset,
ita bellum adversus Romanos suadendo concitavit, ut legatos,
quo minus violarentur, fuga explicuerit. Id nunciantes, infes-
tum jam senatum Karthaginiensibus, infestiores fecerunt. M.
Porcius Cato filii, in prætura mortui, funus tenuissimo, ut
valuit, (nam pauper erat) sumtu fecit. Andiscus, qui se
Persei filium, regis quondam Macedoniæ, ingenti adseveratione
mentiretur, Romam missus. M. Æmilius Lepidus, qui princeps
senatus⁷ ab sextis jam censoribus erat lectus, antequam exspi-
raret, præcepit filiis, lecto se strato sine linteis, sine purpura
efferrent; in reliquum funus⁸ ne plus, quam æris denos, con-
sumerent: imaginum specie, non sumtibus, nobilitari magnorum
virorum funera solere. De beneficiis quæsitum. Publicia et
Licinia, nobiles feminae, quæ⁹ viros suos consulares necasse
insimulabantur, cognita caussa, quum prætori pro se vades
dedissent, cognatorum decreto necatæ sunt.¹⁰ Gulussa, Masi-
nissæ filius, denunciavit, Karthagine delectus agi, classem
comparari, et haud dubium bellum strui. Quum Cato suaderet,
ut iis bellum indiceretur, P. Cornelio Nasica dicente, nihil
temere faciundum, placuit, decem mitti legatos exploratum. L.
Licinius Lucullus, A. Postumius Albinus consules, quum de-
lectum severe agerent, nec quemquam gratia dimitterent, ab
tribunis plebis, qui pro amicis suis vacationem impetrare non
poterant, in carcerem connecti sunt. Quum Hispaniense bellum,

⁷ Nam pauper erat] Haud ita Plu-
tarchus, qui Catonem colligendæ pec-
uniæ studiosissimum fuisse affirmat,
nec male ei rem cessisse. Eum vide in
Cat. Maj.

⁸ Ab sextis jam censoribus] Addidit
Sigonius particulam ab: non sine causa,
ut putamus.

⁹ Ne plus quam æris denos] Summa
ridicule exigua. Deni enim æris, etiamsi
grave æs intelligatur, æquant denarium
unum, sive unum argenti grossum. Unus
MS. teste Gronovio habet æris decus,
unde facillimum est id efficere quod
Pithœus, memorante Hearnio, conjece-
rat, æris decies: nisi quod tunc summa
non contemnenda exurgit. Decies
enim centena assium millia, etiamsi
intelligantur vulgares tum asses, qui
senideni in denarium contribuebantur,
æquant denarios 62500. marcas argenti
nostrates 976. uncias 4. semunciam 1.
Imitemur cautam Freinsheimii modes-

tiam, qui hoc libro, c. 10. nihil defi-
niens, modicam pecuniam in funus suum
consumi iussisse Lepidum dicit.

¹⁰ Viros suos consulares] Addidit
Gronovius e tribus MSS. vocem consu-
lares. Sane alter ex iis L. Postumius
consulatum gesserat. Sed Claudium
Asellum fuisse consulem non exstat
memoria. Vid. c. 10. hujus libri.

¹¹ Quum prætori prædes eadēque de-
dissent] Observat Gronovius nihil hic
prædibus opus esse. Prædes enim in
lite nummaria, vades in re capitali da-
bantur. Itaque ex variis depravatarum
in MSS. lectionum vestigiis varias
emendationes tentat: quarum hæc
maxime perspicui sensus esse nobis vi-
detur: quum a prætore die dicta vades
dedissent. Sed illa longius abit a MSS.

¹² Gulussa . . . denunciavit, Cartha-
gine detectus agi] Melius Pithœus apud
Hearnium nunciavit.

parum prospere aliquoties gestum, ita confudisset civitatem Romanam, ut ne ii quidem invenirentur, qui aut tribunatum exciperent, aut legati ire vellent. P. Cornelius Æmilianus processit, et excepturum se militiae genus, quodcumque imperatum esset, professus est. quo exemplo omnes ad studium militandi concitavit. ¹³ L. Lucullus consul, qui M. Claudio Marcello successerat, quum lacessere omnes Celtiberiæ populi viderentur, Vaccæos, et Cantabros, et alias adhuc incognitus nationes in Hispania subegit. Ibi P. Cornelius Africanus Scipio Æmilianus, L. Paulli filius, Africani nepos, sed adoptivus, provocatorem barbarum tribunus militum occidit: et ¹⁴ in obpugnatione Intercatiæ urbis, majus etiam periculum adiit. nam murum primus transcendit. Ser. Sulpicius Galba prætor male adversus Lusitanos pugnavit. Quum legati ex Africa cum oratoribus Karthaginensium, et Gulussa Masinissæ filio, redissent, dicerentque, et exercitum se et classem Karthagine deprehendisse, ¹⁵ perrogari sententias placuit. Catone et aliis principibus senatus suadentibus, ut in Africam confestim transportaretur exercitus, quod P. Cornelius Nasica dicebat, nondum sibi justam causam belli videri, ¹⁶ placuit, ut bello abstinere, si Karthaginenses classem exussissent, et exercitum dimisissent: sin minus, proximi consules de Punico bello referrent. Quum locutum a censoribus theatrum extrueretur; P. Cornelio Nasica auctore, tamquam inutile et nociturum publicis moribus, ex senatusconsulto destructum est, populusque aliquamdiu stans ludos spectavit. Karthaginenses quum adversus fœdus bellum Masinissæ intulissent, victi ab eo, ¹⁷ annos

¹³ L. Lucullus consul, (Claudius Marcellus, cui successerat] Longe aliter hanc periodum formavit Gronovius, partim ex duobus MSS. partim ex conjectura. Sic ille edidit; L. Lucullus consul, cum Claudio Marcello, cui successerat, quum lacessere omnes Celtiberiæ populi viderentur, Vaccæos etc. sed hæc parum sane placent: et hoc orationis membrum, quum lacessere omnes Celtiberiæ populi viderentur, impediti, et obacuri, et mutili sensus esse videtur. Nos representamus vet. editorum et plerorumque MSS. lectionem, nisi quod admoniti a Sigonio, rō cui male collocatum in suum, ut putamus, ordinem revocavimus. Habent enim antiqui editi, L. Lucullus consul, cui Claudius Marcellus successerat, quod est contra historię fidem, quum Marcello Lucullus successerit. Sensus clarus est quomodo legimus: Quum Claudius Marcellus Luculli decessor omnes Celtiberiæ populos pacasse videretur, Lucullus in ignotas adhuc regiones penetravit, et, deficiente in Celtiberis belli materia, Vaccæos, Cantabros subegit.

¹⁴ In oppugnatione Intercatiæ] Vett. editi et plerique scripti habent in expugnatione. Quis mutaverit, incertum. Ceterum quum Intercatia non expugnata fuerit, sed per deditionem venerit in Romanorum potestatem, (vid. c. 23. hujus libri) rō oppugnatione, quod in Gronovianis editionibus reperimus, loco movendum esse non visum est. Intercatiæ est ab felici Sigonii conjectura, quum prius legeretur capta; in quibusdam autem scriptis intercepta.

¹⁵ Perrogari sententias placuit] Et hunc quoque locum Sigonius levi emendatione adjuvit. Scripti et vet. editi: prorogari sententiam placuit.

¹⁶ Placuit, ut bello abstinere] Vulgati, ut bello desisteretur, quod minus proprium est; nondum etenim bellum cœptum erat. Apud Andream et in uno e MSS. Hearnii exstat rō abstinere: aliquot scripti habent abstinere.

¹⁷ Annos habente nonaginta duos] Legendum pctius videtur duodenoviginta, quomodo Freinshemius habet c. 32. hujus libri. Etenim Polyb. apud Valesium tradit Masinissam, quum decessit, annos tantum nonaginta natum

¹⁴ In oppugnatione Intercatiæ] Vett.

habente nonaginta duos, et sine pulpamine mandere et gustare panem tantum solito, insuper ¹⁶ Romanum bellum meruerunt.

XLIX.

Tertii Punici belli initium ¹⁸ altero et sexcentesimo anno ab urbe condita, intra quintum annum, quam erat cæptum, consummati. Inter M. Porcium Catonem et Scipionem Nasicam, quorum alter sapientissimus vir in civitate habebatur, ²⁰ alter etiam vir optimus a senatu judicatus erat, diversis certatum sententiis est; Catone suadente bellum, et ut tolleretur delereturque Karthago; ²¹ Nasica dissuadente. Placuit tamen, quod contra fœdus naves haberent, quod exercitum extra fines duxissent, quod socio populi Romani et amico Masinissæ arma intulissent, quod filium ejus Gulussam, qui cum legatis Romanis erat, in oppidum non recepissent, bellum iis indici. Priusquam ullæ copiæ in naves inponerentur, Uticenses legati Romam venerunt, se suaque omnia dedentes. Ea legatio, veluti omen, grata Patribus, acerba Karthaginensibus fuit. Diti patri ludi ²² ad Terentum, ex præcepto librorum Sibyllinorum, facti: ²³ qui

fuisse: consentitque Epitome libri Liviani L. in qua Masinissa major nonaginta annis decessisse memoratur. Hæc enim loquendi forma satis indicat non multum excessisse eum annos nonaginta. Si autem tunc quum Carthaginenses devicit duos et nonaginta habuisset, mortuus fuisset major annis quatuor et nonaginta. Ceterum sic quoque Masinissa multo nunc provecior annis erit, quam esse debuit si staretur iis quæ de ejus ætate leguntur in Livio, lib. xxiv. c. 49. Ibi enim dicitur septem et decem annos natus, anno u. c. 539. Unde sequeretur eum tunc quum pugnam illum cum Carthaginensibus pugnavit de qua agit hæc epitome, anno nimirum u. c. 602. annum ætatis tantummodo primum et octogesimum egisse. Nisi si quis error irrepsit in notas numerarum apud Livium.

¹⁸ *Romanum bellum meruerunt*] Hic auctor est Pithæi codex, et, memorante Hearnio, addit: *Motus præterea Syriæ, et bella inter reges gesta referuntur: inter quos motus Demetrius Syriæ rex occisus erat.*

¹⁹ *Altero et sexcentesimo anno ab u. c.] Repetit initium tertii Punici belli auctor hujus epitomes ab consulatu T. Quintii, et M'. Acilii, ut patet ex eo quod bellum hoc intra quintum annum*

consummatum fuisse dicat. Finitum est autem Co. Cornelio, L. Mummiæ Cons. qui quinto abhinc anno magistratum gesturi sunt. Porro *sexcentessimus alter* intelligi debet, ut probavimus in nota ad Liv. l. iii. c. 33. *sexcentessimus primus*. Hunc tamen annum, quo T. Quintius et M'. Acilius consules sunt, numeramus sexcentessimum secundum, ne a Dodwelli rationibus, quem sequimur in chronologia ducem, discrepemus.

²⁰ *Alter etiam vir optimus a senatu judicatus erat*] Imo hic Scipio Nasica, Corculum dictus, bis consul, et pontifex maximus, ejus qui ab senatu vir optimus judicatus erat, filius fuit. Id constat ex omni horum temporum historia. Nec audiendus Auctor de Vir. illust. qui consensientis huic epitomæ ex duobus unum facit.

²¹ *Nasica dissuadente: placuit tamen*] Distingue et scribe, *Nasica dissuadente. Placuit tandem. GRONOVIVS.*

²² *Ad Terentum*] Olim *ad Tarentum*. Correx. Sigonius ex Festo, et Val. Max. l. ii. c. 4.

²³ *Qui anno centesimo, primo bello Punico*] Hic multum variant scripti et editi Gronovius legit proxime ad MSS. suorum fidem, vel qui anno *centesimo ante*, vel qui *ante annum centesimum, primo Punico bello*.

anno centesimo, primo Punico bello, quingentesimo et altero anno ab urbe condita, facti erant. Legati triginta Romam venerunt, per quos se Karthaginienses dedebant. Catonis sententia pervicit, ut in decreto perstaretur, et ut consules quum primum ad bellum proficiscerentur. Qui ubi in Africam transierunt, acceptis, quos imperaverant, trecentis obsidibus, et²⁴ armis, omnibusque instrumentis bellicis, si qua Karthagine erant; tunc, quum ex auctoritate Patrum juberent, ut in alium locum, dum a mari decem millia passuum, ²⁵ ne minus, remotum, ²⁶ oppidum facerent, indignitate rei ad bellandum Karthaginienses compulerunt. Obsideri obpugnarique cæpta est Karthago ab L. Marcio, M'. Manilio consulibus. In qua obpugnatione quum neglectos ab una parte muros duo tribuni temere ²⁷ cum cohortibus suis inrupissent, et ab oppidanis graviter cæderentur, a Scipione Africano expliciti sunt: per quem et castellum Romanorum, ²⁸ quod nocte expugnabant, paucis equitibus juvenibus, liberatum est: castrorumque, quæ Karthaginienses, omnibus copiis ab urbe pariter egressi, obpugnabant, liberatorum is ipse præcipuam gloriam tulit. Præterea, quum ab irrita obpugnatione Karthaginis consul (alter enim Romam ad comitia ierat) exercitum duceret adversus Hasdrubalem, qui ²⁹ cum altera manu iniquum saltum insederat, suasit primo consuli, ne tam iniquo loco confingeret. victus deinde complurium, qui et prudentiæ ejus et virtuti invidebant, sententiis, et ipse saltum ingressus est. quumque, sicut prædixerat, fusus fugatusque esset Romanus exercitus, et duæ cohortes ab hoste obsiderentur, cum exiguis equitum turmis in saltum reversus, liberavit eas, et incolumes reduxit. Quam virtutem ejus et Cato, vir promtionis ad vituperandum linguæ, in senatu sic prosecutus est, ut diceret, ³⁰ reliquos, qui in Africa militarent, umbras militare, Scipionem vigere; ³¹ et populus Romanus eo favore complexus, ut comitiis plurimæ eum tribus ³² consulem scriberent, quum hoc per ætatem non liceret. Quum L. Scribonius tribunus plebis rogationem

²⁴ Armis, omnibusque instrumentis belli] Hæc est veterum editorum lectio et aliquot scriptorum. Campanus pro belli habet bellicis, quod potest admitti. Vulgati: armis omnibus instrumentisque belli.

²⁵ Ne minus] Sic conjecerat Gronovius, quomodo plane Pithæus annotavit in variantibus lectionibus ad hunc locum, teste Hearnio. Vulgo nec minus: quod præ illo altero sordere debet cuivis bono Latinitatis æstimatori.

²⁶ Oppidum facerent] Recte videtur emendare Gronovius transferrent.

²⁷ Cum cohortibus] Pithæus apud Hearnium et Campanus addunt suis.

²⁸ Quod nocte expugnabant] Id est, expugnaturi videbantur; parum aberat,

quin expugnarent. Exprimimus hic Andræ, Campani, et MSS. codicum Gronovii lectionem. Vulgo oppugnata nō

²⁹ Cum altera manu] Pithæus apud Hearnium, cum ampla manu: quod amplectendum videtur.

³⁰ Reliquos, umbras militare] Versus Homericus, Od. x. v. 495. Οἱ οὐκ ἔτι ζῶντες. τὸ δὲ σκιάλ ἀποσσεύει. Ideo censet Gronovius legendum umbras volitare: hoc enim est ἀποσσεύει.

³¹ Et populus Romanus eo favore illum complexus est] Retinimus τὸ est, quod etsi abest a quibusdam scriptis Gronovio inspectis, necessarium tamen videtur ad fulciendam orationem.

³² Consulem scriberent] Suspiciatur

promulgasset, ut Lusitani, ³³ qui, in fidem populi Romani dediti, a Ser. Galba ³⁴ in Galliam venissent, in libertatem restituerentur, M. Cato acerrime suavit. exstat oratio in Annalibus ejus inclusa. Q. Fulvius Nobilior, ³⁵ et sæpe ab eo in senatu laceratus, respondit pro Galba. ipse quoque Galba, quum se damnari videret, complexus duos filios prætextatos, ³⁶ et Sulpicii Galli filium, cujus tutor erat, ita miserabiliter pro se locutus est, ut rogatio antiquaretur. exstant tres orationes ejus: ³⁷ duæ adversus Libonem tribunum plebis rogationemque ejus, habitæ de Lusitanis: una contra L. Cornelium Cethegum, in qua Lusitanos propter sese castra habentes cæsos fatetur, quod compertum habuerit, equo atque homine suo ritu immolatis, per speciem pacis adoriri exercitum suum in animo habuisse. Andriscum quidam, ultimæ sortis homo, Persei regis se filium ferens, et mutato nomine Philippus vocatus, quum ab urbe Romana, quo illum Demetrius Syriæ rex ob hoc ipsum mendacium miserat, clam profugisset, multis ad falsam ejus fabulam, velut ad veram, coeuntibus, contracto exercitu, totam Macedoniam aut voluntate incoletium, aut armis occupavit. Fabulam autem talem finxerat. Ex pellice se et Perseo rege ortum, traditum educandum ³⁸ Cretensi cuidam esse, ut in belli casus, quod ille cum Romanis gereret, aliquod velut semen regiæ stirpis exstaret. Perseo demortuo, Adramyttei se educatum usque ad duodecimum annum ætatis, patrem eum esse credentem, a quo educaretur, ignarum generis fuisse sui. adfecto deinde eo, quum prope ad vitæ finem ultimum esset, ³⁹ detectam tandem ibi originem suam, falsæque matri libellum datum, signo Persei regis signatum, quem sibi traderet, quum ad puberem ætatem venisset: obtestationesque ultimas objectas, ut res in occulto ad id tempus servaretur. pubescenti libellum traditum: in quo relictis sibi duo thesauri a patre dicerentur. tum scientem mulierum subditum se esse, veram stirpem ignoranti edidisse genus: atque

Gronovius consulem juberent. Etenim rō scriberent non potest intelligi nisi de suffragiis per tabellam latis. Tunc autem pronuntiabantur suffragia, non scribebantur. Nondum enim lex ulla tabellaria erat.

³³ Qui in fidem populi Romani dediti] Sic vet. lib. habere testatur Sigonius: sic habet et Campanus, nisi quod edidit in fide. Haud videmus igitur cur omnes editi recentiores dederint populo Romano: quæ loquendi forma minus usitata est.

³⁴ In Gallia venissent] Venundati essent. Sigonius legi jussit in Gallia. Olim in Galliam.

³⁵ Et sæpe ab eo] Vellemus, et ipse sæpe ab eo in senatu laceratus.

³⁶ Et Sulpicii Galli filium] Sic Campanus: et eodem alludum: duo MSS. Gronovii. Vulgo et filium Caii Sulpicii.

³⁷ Duæ adversus Libonem. rogationemque ejus habitæ de Lusitanis] Gronovius edidit habitam. Sed quis unquam dixit habere rogationem? Retinimus habitæ, quod exstat in vet. editis, et referri debet ad orationes.

³⁸ Cretensi] Haud scimus a quo sit orta hæc lectio. Vett. editi Cithæse. Sigonius ex vet. lib. et Pithæus apud Hearnium Crete se.

³⁹ Detectam sibi tandem originem suam] Quidam editi ante Sigonium carebant rō sibi, ut et unus MS. Gronovii. Et vero ex iis quæ sequuntur patet Andriscum non dixisse tunc sibi, sed falsæ matri detectam originem suam, quæ ei, quum ad puberem ætatem venisset, mysterium illud enuntiaret. Itaque libenter legeremus hic cum Gronovio: detectam tandem originem suam falsæ matri, et libellum datum.

obtestatam, ut prius, quam manaret ad Eumencem res, Perseo inimicum, excederet iis locis, ne interficeretur. eo se exterritum, simul sperantem aliquod a Demetrio auxilium, in Syriam se contulisse: atque ibi primum, quis esset, palam expromere ausum.

L.

Thessalia, quum et illam invadere armis atque occupare Pseudophilippus vellet, per legatos Romanorum auxiliis Achæorum defensa est. Prusias rex Bythyniæ, ⁴⁰ omniumque humillimorum vitiorum, a Nicomede filio, adjuvante Attalo rege Pergami, occisus est. Habebat alium filium, qui, pro superiore ordine dentium, enatum habuisse unum os continens dicitur. Quum legatos ad pacem inter Nicomedem et Prusiam faciendam Romani misissent, et unus ex iis multis cicatricibus sparsum caput haberet, alter pedibus æger esset, tertius ingenio socors haberetur; dixit Cato, eam legationem nec caput, nec pedes, nec cor habere. In Syria, quæ eo tempore ⁴¹ ex stirpe generis Persei, regis Macedonum, inertia socordiaque similem Prusiæ regem habebat, jacente eo ⁴² in ganea et lustris, Ammonius regnabat; per quem et amici omnes regiæ, et Laodice regina, et Antigonus, Demetrii filius, occisi. Masinissa, Numidiæ rex, major nonaginta annis decessit, vir insignis. Inter cetera opera juvenilia, quæ ad ultimum edidit, adeo, etiam versus in senectam, viguit, ut post sextum et octogesimum annum filium genuerit. Inter tres liberos ejus, maximum natu Micipsam, Gulussam, Mastanabalem, qui etiam Græcis literis eruditus erat, P. Scipio Æmilianus (quum commune eis pater regnum reliquisset, et dividere eos arbitro Scipione jussisset) partes administrandi regni divisit. Item ⁴³ Phamææ Himilconi, præfecto equitum Karthaginensium, viro forti, et cujus præcipua opera Pœni utebantur, persuasit, ut ad Romanos cum equitatu suo transiret. Ex tribus legatis, qui ad Masinissam missi

⁴⁰ Omniumque humillimorum vitiorum] Et vir omnibus humillimis vitiis deformis.

⁴¹ Ex stirpe generis Persei regis Macedonum] Hic agitur de Bala Alexandro, quem nemo ex stirpe Persei fuisse memoravit. Delirius apud Hearnium legit e MS. stirpe generis parem Macedonum regi, inertia socordiaque similem Prusiæ. Quæ lectio amplectenda videtur. Regem Macedonum hic intellige Pseudophilippum, qui tum in Macedonia regnabat, et incerti obscurique generis

erat itidem ut Alexander.

⁴² In ganea] Unus e MSS. Gronovii habet in granea: unde ille legendum existimat in ganea, quod plane exstat apud Andream. Sed parum interest.

⁴³ Phamææ Himilconi] Sigonius legi jussit ex Appiano Phamææ, quum libri haberent Phanie. Sed et ex eodera Appiano reponendum esset Himilconi. Hunc enim præfectum equitatus Carthaginensium vocat ille scriptor Himilconem, cognomine Phameam.

fuertant, " *Claudius Marcellus*, coorta tempestate, fluctibus obrutus est. *Karthaginienses* *Hasdrubalem*, *Masinissæ* nepotem, quem prætorem habebant, proditiõis suspectum, in curia occiderunt: quæ suspicio inde emanavit, quod propinquus esset *Gulusæ*, *Romanorum* auxilia juvantis. *P. Scipio Æmilianus*, quum ædilitatem peteret, consul a populo dictus, quoniam per annos consulem fieri non licebat, cum magno certamine suffragantis plebis, et repugnantibus aliquamdiu Patribus, legibus solutus, et consul creatus est. " *M. Manilius* aliquot urbes circumpositas *Karthagini* expugnavit. *Pseudophilippus* in *Macedonia*, cæso cum exercitu *P. Juventio prætore*, a *Q. Cæcilio* victus captusque est, et recepta *Macedonia*.

LI,

" *Karthago*, in circuitu millia viginti tria passuum patens, magno labore obsessa, et per partes capta est; primum a *Manicino* legato, deinde a *Scipione* consule, cui extra sortem provincia *Africa* data erat. *Karthaginienses*, portu novo (quia vetus obstructus a *Scipione* erat) facto, et contracta clam exiguo tempore ampla classe, infelicitè navali prælio pugnaverunt. *Hasdrubalis* quoque ducis eorum castra, ad *Nepherim* oppidum loco difficili sita, cum exercitu deleta sunt a *Scipione*; qui tandem urbem expugnavit septingentesimo anno, quam erat condita. spoliõrum major pars *Siculis*, quibus ablata erant, reddita. Ultimo urbis excidio, quum se *Hasdrubal* *Scipioni* dedidisset, uxor ejus, quæ paucis ante diebus de marito impetrare non potuerat, ut ad victorem transfugerent, in medium se flagrantis urbis incendium, duobus cum liberis, ex arce præcipitavit. *Scipio* exemplo patris sui naturalis *Emilii* *Paulli*, qui *Macedoniam* vicerat, ludos fecit, transfugasque ac fugitivos bestiis objecit. Belli *Achaici* semina referuntur hæc: quod legati populi *Romani* ab *Achaicis* pulsati sint *Corinthis*, missi, ut eas civitates, quæ sub ditione *Philippi* fuerant, ab *Achaico* concilio secernerent.

⁴⁴ *Claudius Marcellus*] *Pithæus* apud *Hearnium*, *M. Claudius*.

⁴⁵ *M. Manilius*] Hoc debetur *Sigonio*. Libri omnes mendose, *M. Æmilius*.

⁴⁶ *Carthago* in circuitu viginti tria millia passuum patens] Recentiores editi et plerique MSS. habent passus. Sed melius visum est passuum, quod in antiquis editis exstat. Ceterum *Freinshe-*

mius l. XLIX. c. 38. *Strabone* auctore, scripsit peninsulam in qua sita *Carthago* erat, quinque et quadraginta millia passuum habuisse, totamque muro circumdatam fuisse. Sed intelligendum est urbem ipsam non tantum patuisse, suæque peculiaris mœnia habuisse, præter hunc murum, qui totam peninsulam ambiebat.

LII.

Cum Achæis, qui in auxilio Bæotos et Chalcidenses habebant, Q. Cæcilius Metellus ⁴⁷ ad Thermopylas bello confixit: quibus victis, dux eorum Critolaus veneno sibi mortem conscivit. in cuius locum Diæus, Achaici motus primus auctor, ab Achæis dux creatus, ad Isthmon a L. Mummius consule victus est. qui, omni Achaia in deditiōnem accepta, Corinthon ex senatusconsulto diruit, quia ibi legati Romani violati erant. Thebæ quoque et Chalcis, quæ auxilio fuerant, dirutæ. Ipse L. Mummius ⁴⁸ abstinentissimum virum egit. nec quidquam ex iis opibus ornamentisque, quæ prædives Corinthos habuit, in domum ejus pervenit. Q. Cæcilius Metellus de Andrisco triumphavit; P. Cornelius Scipio Africanus Æmilianus de Karthagine et de Hasdrubale. Viriathus in Hispania primum ex pastore venator, ex venatore latro mox justus quoque exercitus dux factus, totam Lusitaniam occupavit; ⁴⁹ M. Vetilius prætorem, fuso ejus exercitu, cepit: post quem C. Plautius prætor nihilo felicius rem gessit: tantumque terroris is hostis intulit, ut adversus eum consulari opus esset et duce, et exercitu. Præterea matus Syriæ, et bella inter reges gesta referuntur. Alexander, homo ignotus et incertæ stirpis, occiso (sicut ante dictum est) Demetrio rege, in Syriam regnabat. hunc Demetrius, Demetrii filius, qui a patre quondam ob incertos belli casus ablegatus Gnidon fuerat, contempta socordia inertiaque ejus, adjuvante Ptolemæo Ægypti rege, cujus filiam Cleopatram in matrimonium acceperat, bello interemit. Ptolemæus, in caput graviter vulneratus, inter curationem, dum ossa medici terebrare contendunt, exspiravit: atque in locum ejus frater minor Ptolemæus, qui Cyrenis regnabat, successit. Demetrius ob crudelitatem, quam ⁵⁰ per tormenta in suos exercebat, a Diodoto quodam, uno ex subjectis, qui Alexandri ⁵¹ ~~hunc~~ ⁵² ~~hunc~~ ⁵³ ~~hunc~~ ⁵⁴ ~~hunc~~ ⁵⁵ ~~hunc~~ ⁵⁶ ~~hunc~~ ⁵⁷ ~~hunc~~ ⁵⁸ ~~hunc~~ ⁵⁹ ~~hunc~~ ⁶⁰ ~~hunc~~ ⁶¹ ~~hunc~~ ⁶² ~~hunc~~ ⁶³ ~~hunc~~ ⁶⁴ ~~hunc~~ ⁶⁵ ~~hunc~~ ⁶⁶ ~~hunc~~ ⁶⁷ ~~hunc~~ ⁶⁸ ~~hunc~~ ⁶⁹ ~~hunc~~ ⁷⁰ ~~hunc~~ ⁷¹ ~~hunc~~ ⁷² ~~hunc~~ ⁷³ ~~hunc~~ ⁷⁴ ~~hunc~~ ⁷⁵ ~~hunc~~ ⁷⁶ ~~hunc~~ ⁷⁷ ~~hunc~~ ⁷⁸ ~~hunc~~ ⁷⁹ ~~hunc~~ ⁸⁰ ~~hunc~~ ⁸¹ ~~hunc~~ ⁸² ~~hunc~~ ⁸³ ~~hunc~~ ⁸⁴ ~~hunc~~ ⁸⁵ ~~hunc~~ ⁸⁶ ~~hunc~~ ⁸⁷ ~~hunc~~ ⁸⁸ ~~hunc~~ ⁸⁹ ~~hunc~~ ⁹⁰ ~~hunc~~ ⁹¹ ~~hunc~~ ⁹² ~~hunc~~ ⁹³ ~~hunc~~ ⁹⁴ ~~hunc~~ ⁹⁵ ~~hunc~~ ⁹⁶ ~~hunc~~ ⁹⁷ ~~hunc~~ ⁹⁸ ~~hunc~~ ⁹⁹ ~~hunc~~ ¹⁰⁰ ~~hunc~~ ¹⁰¹ ~~hunc~~ ¹⁰² ~~hunc~~ ¹⁰³ ~~hunc~~ ¹⁰⁴ ~~hunc~~ ¹⁰⁵ ~~hunc~~ ¹⁰⁶ ~~hunc~~ ¹⁰⁷ ~~hunc~~ ¹⁰⁸ ~~hunc~~ ¹⁰⁹ ~~hunc~~ ¹¹⁰ ~~hunc~~ ¹¹¹ ~~hunc~~ ¹¹² ~~hunc~~ ¹¹³ ~~hunc~~ ¹¹⁴ ~~hunc~~ ¹¹⁵ ~~hunc~~ ¹¹⁶ ~~hunc~~ ¹¹⁷ ~~hunc~~ ¹¹⁸ ~~hunc~~ ¹¹⁹ ~~hunc~~ ¹²⁰ ~~hunc~~ ¹²¹ ~~hunc~~ ¹²² ~~hunc~~ ¹²³ ~~hunc~~ ¹²⁴ ~~hunc~~ ¹²⁵ ~~hunc~~ ¹²⁶ ~~hunc~~ ¹²⁷ ~~hunc~~ ¹²⁸ ~~hunc~~ ¹²⁹ ~~hunc~~ ¹³⁰ ~~hunc~~ ¹³¹ ~~hunc~~ ¹³² ~~hunc~~ ¹³³ ~~hunc~~ ¹³⁴ ~~hunc~~ ¹³⁵ ~~hunc~~ ¹³⁶ ~~hunc~~ ¹³⁷ ~~hunc~~ ¹³⁸ ~~hunc~~ ¹³⁹ ~~hunc~~ ¹⁴⁰ ~~hunc~~ ¹⁴¹ ~~hunc~~ ¹⁴² ~~hunc~~ ¹⁴³ ~~hunc~~ ¹⁴⁴ ~~hunc~~ ¹⁴⁵ ~~hunc~~ ¹⁴⁶ ~~hunc~~ ¹⁴⁷ ~~hunc~~ ¹⁴⁸ ~~hunc~~ ¹⁴⁹ ~~hunc~~ ¹⁵⁰ ~~hunc~~ ¹⁵¹ ~~hunc~~ ¹⁵² ~~hunc~~ ¹⁵³ ~~hunc~~ ¹⁵⁴ ~~hunc~~ ¹⁵⁵ ~~hunc~~ ¹⁵⁶ ~~hunc~~ ¹⁵⁷ ~~hunc~~ ¹⁵⁸ ~~hunc~~ ¹⁵⁹ ~~hunc~~ ¹⁶⁰ ~~hunc~~ ¹⁶¹ ~~hunc~~ ¹⁶² ~~hunc~~ ¹⁶³ ~~hunc~~ ¹⁶⁴ ~~hunc~~ ¹⁶⁵ ~~hunc~~ ¹⁶⁶ ~~hunc~~ ¹⁶⁷ ~~hunc~~ ¹⁶⁸ ~~hunc~~ ¹⁶⁹ ~~hunc~~ ¹⁷⁰ ~~hunc~~ ¹⁷¹ ~~hunc~~ ¹⁷² ~~hunc~~ ¹⁷³ ~~hunc~~ ¹⁷⁴ ~~hunc~~ ¹⁷⁵ ~~hunc~~ ¹⁷⁶ ~~hunc~~ ¹⁷⁷ ~~hunc~~ ¹⁷⁸ ~~hunc~~ ¹⁷⁹ ~~hunc~~ ¹⁸⁰ ~~hunc~~ ¹⁸¹ ~~hunc~~ ¹⁸² ~~hunc~~ ¹⁸³ ~~hunc~~ ¹⁸⁴ ~~hunc~~ ¹⁸⁵ ~~hunc~~ ¹⁸⁶ ~~hunc~~ ¹⁸⁷ ~~hunc~~ ¹⁸⁸ ~~hunc~~ ¹⁸⁹ ~~hunc~~ ¹⁹⁰ ~~hunc~~ ¹⁹¹ ~~hunc~~ ¹⁹² ~~hunc~~ ¹⁹³ ~~hunc~~ ¹⁹⁴ ~~hunc~~ ¹⁹⁵ ~~hunc~~ ¹⁹⁶ ~~hunc~~ ¹⁹⁷ ~~hunc~~ ¹⁹⁸ ~~hunc~~ ¹⁹⁹ ~~hunc~~ ²⁰⁰ ~~hunc~~ ²⁰¹ ~~hunc~~ ²⁰² ~~hunc~~ ²⁰³ ~~hunc~~ ²⁰⁴ ~~hunc~~ ²⁰⁵ ~~hunc~~ ²⁰⁶ ~~hunc~~ ²⁰⁷ ~~hunc~~ ²⁰⁸ ~~hunc~~ ²⁰⁹ ~~hunc~~ ²¹⁰ ~~hunc~~ ²¹¹ ~~hunc~~ ²¹² ~~hunc~~ ²¹³ ~~hunc~~ ²¹⁴ ~~hunc~~ ²¹⁵ ~~hunc~~ ²¹⁶ ~~hunc~~ ²¹⁷ ~~hunc~~ ²¹⁸ ~~hunc~~ ²¹⁹ ~~hunc~~ ²²⁰ ~~hunc~~ ²²¹ ~~hunc~~ ²²² ~~hunc~~ ²²³ ~~hunc~~ ²²⁴ ~~hunc~~ ²²⁵ ~~hunc~~ ²²⁶ ~~hunc~~ ²²⁷ ~~hunc~~ ²²⁸ ~~hunc~~ ²²⁹ ~~hunc~~ ²³⁰ ~~hunc~~ ²³¹ ~~hunc~~ ²³² ~~hunc~~ ²³³ ~~hunc~~ ²³⁴ ~~hunc~~ ²³⁵ ~~hunc~~ ²³⁶ ~~hunc~~ ²³⁷ ~~hunc~~ ²³⁸ ~~hunc~~ ²³⁹ ~~hunc~~ ²⁴⁰ ~~hunc~~ ²⁴¹ ~~hunc~~ ²⁴² ~~hunc~~ ²⁴³ ~~hunc~~ ²⁴⁴ ~~hunc~~ ²⁴⁵ ~~hunc~~ ²⁴⁶ ~~hunc~~ ²⁴⁷ ~~hunc~~ ²⁴⁸ ~~hunc~~ ²⁴⁹ ~~hunc~~ ²⁵⁰ ~~hunc~~ ²⁵¹ ~~hunc~~ ²⁵² ~~hunc~~ ²⁵³ ~~hunc~~ ²⁵⁴ ~~hunc~~ ²⁵⁵ ~~hunc~~ ²⁵⁶ ~~hunc~~ ²⁵⁷ ~~hunc~~ ²⁵⁸ ~~hunc~~ ²⁵⁹ ~~hunc~~ ²⁶⁰ ~~hunc~~ ²⁶¹ ~~hunc~~ ²⁶² ~~hunc~~ ²⁶³ ~~hunc~~ ²⁶⁴ ~~hunc~~ ²⁶⁵ ~~hunc~~ ²⁶⁶ ~~hunc~~ ²⁶⁷ ~~hunc~~ ²⁶⁸ ~~hunc~~ ²⁶⁹ ~~hunc~~ ²⁷⁰ ~~hunc~~ ²⁷¹ ~~hunc~~ ²⁷² ~~hunc~~ ²⁷³ ~~hunc~~ ²⁷⁴ ~~hunc~~ ²⁷⁵ ~~hunc~~ ²⁷⁶ ~~hunc~~ ²⁷⁷ ~~hunc~~ ²⁷⁸ ~~hunc~~ ²⁷⁹ ~~hunc~~ ²⁸⁰ ~~hunc~~ ²⁸¹ ~~hunc~~ ²⁸² ~~hunc~~ ²⁸³ ~~hunc~~ ²⁸⁴ ~~hunc~~ ²⁸⁵ ~~hunc~~ ²⁸⁶ ~~hunc~~ ²⁸⁷ ~~hunc~~ ²⁸⁸ ~~hunc~~ ²⁸⁹ ~~hunc~~ ²⁹⁰ ~~hunc~~ ²⁹¹ ~~hunc~~ ²⁹² ~~hunc~~ ²⁹³ ~~hunc~~ ²⁹⁴ ~~hunc~~ ²⁹⁵ ~~hunc~~ ²⁹⁶ ~~hunc~~ ²⁹⁷ ~~hunc~~ ²⁹⁸ ~~hunc~~ ²⁹⁹ ~~hunc~~ ³⁰⁰ ~~hunc~~ ³⁰¹ ~~hunc~~ ³⁰² ~~hunc~~ ³⁰³ ~~hunc~~ ³⁰⁴ ~~hunc~~ ³⁰⁵ ~~hunc~~ ³⁰⁶ ~~hunc~~ ³⁰⁷ ~~hunc~~ ³⁰⁸ ~~hunc~~ ³⁰⁹ ~~hunc~~ ³¹⁰ ~~hunc~~ ³¹¹ ~~hunc~~ ³¹² ~~hunc~~ ³¹³ ~~hunc~~ ³¹⁴ ~~hunc~~ ³¹⁵ ~~hunc~~ ³¹⁶ ~~hunc~~ ³¹⁷ ~~hunc~~ ³¹⁸ ~~hunc~~ ³¹⁹ ~~hunc~~ ³²⁰ ~~hunc~~ ³²¹ ~~hunc~~ ³²² ~~hunc~~ ³²³ ~~hunc~~ ³²⁴ ~~hunc~~ ³²⁵ ~~hunc~~ ³²⁶ ~~hunc~~ ³²⁷ ~~hunc~~ ³²⁸ ~~hunc~~ ³²⁹ ~~hunc~~ ³³⁰ ~~hunc~~ ³³¹ ~~hunc~~ ³³² ~~hunc~~ ³³³ ~~hunc~~ ³³⁴ ~~hunc~~ ³³⁵ ~~hunc~~ ³³⁶ ~~hunc~~ ³³⁷ ~~hunc~~ ³³⁸ ~~hunc~~ ³³⁹ ~~hunc~~ ³⁴⁰ ~~hunc~~ ³⁴¹ ~~hunc~~ ³⁴² ~~hunc~~ ³⁴³ ~~hunc~~ ³⁴⁴ ~~hunc~~ ³⁴⁵ ~~hunc~~ ³⁴⁶ ~~hunc~~ ³⁴⁷ ~~hunc~~ ³⁴⁸ ~~hunc~~ ³⁴⁹ ~~hunc~~ ³⁵⁰ ~~hunc~~ ³⁵¹ ~~hunc~~ ³⁵² ~~hunc~~ ³⁵³ ~~hunc~~ ³⁵⁴ ~~hunc~~ ³⁵⁵ ~~hunc~~ ³⁵⁶ ~~hunc~~ ³⁵⁷ ~~hunc~~ ³⁵⁸ ~~hunc~~ ³⁵⁹ ~~hunc~~ ³⁶⁰ ~~hunc~~ ³⁶¹ ~~hunc~~ ³⁶² ~~hunc~~ ³⁶³ ~~hunc~~ ³⁶⁴ ~~hunc~~ ³⁶⁵ ~~hunc~~ ³⁶⁶ ~~hunc~~ ³⁶⁷ ~~hunc~~ ³⁶⁸ ~~hunc~~ ³⁶⁹ ~~hunc~~ ³⁷⁰ ~~hunc~~ ³⁷¹ ~~hunc~~ ³⁷² ~~hunc~~ ³⁷³ ~~hunc~~ ³⁷⁴ ~~hunc~~ ³⁷⁵ ~~hunc~~ ³⁷⁶ ~~hunc~~ ³⁷⁷ ~~hunc~~ ³⁷⁸ ~~hunc~~ ³⁷⁹ ~~hunc~~ ³⁸⁰ ~~hunc~~ ³⁸¹ ~~hunc~~ ³⁸² ~~hunc~~ ³⁸³ ~~hunc~~ ³⁸⁴ ~~hunc~~ ³⁸⁵ ~~hunc~~ ³⁸⁶ ~~hunc~~ ³⁸⁷ ~~hunc~~ ³⁸⁸ ~~hunc~~ ³⁸⁹ ~~hunc~~ ³⁹⁰ ~~hunc~~ ³⁹¹ ~~hunc~~ ³⁹² ~~hunc~~ ³⁹³ ~~hunc~~ ³⁹⁴ ~~hunc~~ ³⁹⁵ ~~hunc~~ ³⁹⁶ ~~hunc~~ ³⁹⁷ ~~hunc~~ ³⁹⁸ ~~hunc~~ ³⁹⁹ ~~hunc~~ ⁴⁰⁰ ~~hunc~~ ⁴⁰¹ ~~hunc~~ ⁴⁰² ~~hunc~~ ⁴⁰³ ~~hunc~~ ⁴⁰⁴ ~~hunc~~ ⁴⁰⁵ ~~hunc~~ ⁴⁰⁶ ~~hunc~~ ⁴⁰⁷ ~~hunc~~ ⁴⁰⁸ ~~hunc~~ ⁴⁰⁹ ~~hunc~~ ⁴¹⁰ ~~hunc~~ ⁴¹¹ ~~hunc~~ ⁴¹² ~~hunc~~ ⁴¹³ ~~hunc~~ ⁴¹⁴ ~~hunc~~ ⁴¹⁵ ~~hunc~~ ⁴¹⁶ ~~hunc~~ ⁴¹⁷ ~~hunc~~ ⁴¹⁸ ~~hunc~~ ⁴¹⁹ ~~hunc~~ ⁴²⁰ ~~hunc~~ ⁴²¹ ~~hunc~~ ⁴²² ~~hunc~~ ⁴²³ ~~hunc~~ ⁴²⁴ ~~hunc~~ ⁴²⁵ ~~hunc~~ ⁴²⁶ ~~hunc~~ ⁴²⁷ ~~hunc~~ ⁴²⁸ ~~hunc~~ ⁴²⁹ ~~hunc~~ ⁴³⁰ ~~hunc~~ ⁴³¹ ~~hunc~~ ⁴³² ~~hunc~~ ⁴³³ ~~hunc~~ ⁴³⁴ ~~hunc~~ ⁴³⁵ ~~hunc~~ ⁴³⁶ ~~hunc~~ ⁴³⁷ ~~hunc~~ ⁴³⁸ ~~hunc~~ ⁴³⁹ ~~hunc~~ ⁴⁴⁰ ~~hunc~~ ⁴⁴¹ ~~hunc~~ ⁴⁴² ~~hunc~~ ⁴⁴³ ~~hunc~~ ⁴⁴⁴ ~~hunc~~ ⁴⁴⁵ ~~hunc~~ ⁴⁴⁶ ~~hunc~~ ⁴⁴⁷ ~~hunc~~ ⁴⁴⁸ ~~hunc~~ ⁴⁴⁹ ~~hunc~~ ⁴⁵⁰ ~~hunc~~ ⁴⁵¹ ~~hunc~~ ⁴⁵² ~~hunc~~ ⁴⁵³ ~~hunc~~ ⁴⁵⁴ ~~hunc~~ ⁴⁵⁵ ~~hunc~~ ⁴⁵⁶ ~~hunc~~ ⁴⁵⁷ ~~hunc~~ ⁴⁵⁸ ~~hunc~~ ⁴⁵⁹ ~~hunc~~ ⁴⁶⁰ ~~hunc~~ ⁴⁶¹ ~~hunc~~ ⁴⁶² ~~hunc~~ ⁴⁶³ ~~hunc~~ ⁴⁶⁴ ~~hunc~~ ⁴⁶⁵ ~~hunc~~ ⁴⁶⁶ ~~hunc~~ ⁴⁶⁷ ~~hunc~~ ⁴⁶⁸ ~~hunc~~ ⁴⁶⁹ ~~hunc~~ ⁴⁷⁰ ~~hunc~~ ⁴⁷¹ ~~hunc~~ ⁴⁷² ~~hunc~~ ⁴⁷³ ~~hunc~~ ⁴⁷⁴ ~~hunc~~ ⁴⁷⁵ ~~hunc~~ ⁴⁷⁶ ~~hunc~~ ⁴⁷⁷ ~~hunc~~ ⁴⁷⁸ ~~hunc~~ ⁴⁷⁹ ~~hunc~~ ⁴⁸⁰ ~~hunc~~ ⁴⁸¹ ~~hunc~~ ⁴⁸² ~~hunc~~ ⁴⁸³ ~~hunc~~ ⁴⁸⁴ ~~hunc~~ ⁴⁸⁵ ~~hunc~~ ⁴⁸⁶ ~~hunc~~ ⁴⁸⁷ ~~hunc~~ ⁴⁸⁸ ~~hunc~~ ⁴⁸⁹ ~~hunc~~ ⁴⁹⁰ ~~hunc~~ ⁴⁹¹ ~~hunc~~ ⁴⁹² ~~hunc~~ ⁴⁹³ ~~hunc~~ ⁴⁹⁴ ~~hunc~~ ⁴⁹⁵ ~~hunc~~ ⁴⁹⁶ ~~hunc~~ ⁴⁹⁷ ~~hunc~~ ⁴⁹⁸ ~~hunc~~ ⁴⁹⁹ ~~hunc~~ ⁵⁰⁰ ~~hunc~~ ⁵⁰¹ ~~hunc~~ ⁵⁰² ~~hunc~~ ⁵⁰³ ~~hunc~~ ⁵⁰⁴ ~~hunc~~ ⁵⁰⁵ ~~hunc~~ ⁵⁰⁶ ~~hunc~~ ⁵⁰⁷ ~~hunc~~ ⁵⁰⁸ ~~hunc~~ ⁵⁰⁹ ~~hunc~~ ⁵¹⁰ ~~hunc~~ ⁵¹¹ ~~hunc~~ ⁵¹² ~~hunc~~ ⁵¹³ ~~hunc~~ ⁵¹⁴ ~~hunc~~ ⁵¹⁵ ~~hunc~~ ⁵¹⁶ ~~hunc~~ ⁵¹⁷ ~~hunc~~ ⁵¹⁸ ~~hunc~~ ⁵¹⁹ ~~hunc~~ ⁵²⁰ ~~hunc~~ ⁵²¹ ~~hunc~~ ⁵²² ~~hunc~~ ⁵²³ ~~hunc~~ ⁵²⁴ ~~hunc~~ ⁵²⁵ ~~hunc~~ ⁵²⁶ ~~hunc~~ ⁵²⁷ ~~hunc~~ ⁵²⁸ ~~hunc~~ ⁵²⁹ ~~hunc~~ ⁵³⁰ ~~hunc~~ ⁵³¹ ~~hunc~~ ⁵³² ~~hunc~~ ⁵³³ ~~hunc~~ ⁵³⁴ ~~hunc~~ ⁵³⁵ ~~hunc~~ ⁵³⁶ ~~hunc~~ ⁵³⁷ ~~hunc~~ ⁵³⁸ ~~hunc~~ ⁵³⁹ ~~hunc~~ ⁵⁴⁰ ~~hunc~~ ⁵⁴¹ ~~hunc~~ ⁵⁴² ~~hunc~~ ⁵⁴³ ~~hunc~~ ⁵⁴⁴ ~~hunc~~ ⁵⁴⁵ ~~hunc~~ ⁵⁴⁶ ~~hunc~~ ⁵⁴⁷ ~~hunc~~ ⁵⁴⁸ ~~hunc~~ ⁵⁴⁹ ~~hunc~~ ⁵⁵⁰ ~~hunc~~ ⁵⁵¹ ~~hunc~~ ⁵⁵² ~~hunc~~ ⁵⁵³ ~~hunc~~ ⁵⁵⁴ ~~hunc~~ ⁵⁵⁵ ~~hunc~~ ⁵⁵⁶ ~~hunc~~ ⁵⁵⁷ ~~hunc~~ ⁵⁵⁸ ~~hunc~~ ⁵⁵⁹ ~~hunc~~ ⁵⁶⁰ ~~hunc~~ ⁵⁶¹ ~~hunc~~ ⁵⁶² ~~hunc~~ ⁵⁶³ ~~hunc~~ ⁵⁶⁴ ~~hunc~~ ⁵⁶⁵ ~~hunc~~ ⁵⁶⁶ ~~hunc~~ ⁵⁶⁷ ~~hunc~~ ⁵⁶⁸ ~~hunc~~ ⁵⁶⁹ ~~hunc~~ ⁵⁷⁰ ~~hunc~~ ⁵⁷¹ ~~hunc~~ ⁵⁷² ~~hunc~~ ⁵⁷³ ~~hunc~~ ⁵⁷⁴ ~~hunc~~ ⁵⁷⁵ ~~hunc~~ ⁵⁷⁶ ~~hunc~~ ⁵⁷⁷ ~~hunc~~ ⁵⁷⁸ ~~hunc~~ ⁵⁷⁹ ~~hunc~~ ⁵⁸⁰ ~~hunc~~ ⁵⁸¹ ~~hunc~~ ⁵⁸² ~~hunc~~ ⁵⁸³ ~~hunc~~ ⁵⁸⁴ ~~hunc~~ ⁵⁸⁵ ~~hunc~~ ⁵⁸⁶ ~~hunc~~ ⁵⁸⁷ ~~hunc~~ ⁵⁸⁸ ~~hunc~~ ⁵⁸⁹ ~~hunc~~ ⁵⁹⁰ ~~hunc~~ ⁵⁹¹ ~~hunc~~ ⁵⁹² ~~hunc~~ ⁵⁹³ ~~hunc~~ ⁵⁹⁴ ~~hunc~~ ⁵⁹⁵ ~~hunc~~ ⁵⁹⁶ ~~hunc~~ ⁵⁹⁷ ~~hunc~~ ⁵⁹⁸ ~~hunc~~ ⁵⁹⁹ ~~hunc~~ ⁶⁰⁰ ~~hunc~~ ⁶⁰¹ ~~hunc~~ ⁶⁰² ~~hunc~~ ⁶⁰³ ~~hunc~~ ⁶⁰⁴ ~~hunc~~ ⁶⁰⁵ ~~hunc~~ ⁶⁰⁶ ~~hunc~~ ⁶⁰⁷ ~~hunc~~ ⁶⁰⁸ ~~hunc~~ ⁶⁰⁹ ~~hunc~~ ⁶¹⁰ ~~hunc~~ ⁶¹¹ ~~hunc~~ ⁶¹² ~~hunc~~ ⁶¹³ ~~hunc~~ ⁶¹⁴ ~~hunc~~ ⁶¹⁵ ~~hunc~~ ⁶¹⁶ ~~hunc~~ ⁶¹⁷ ~~hunc~~ ⁶¹⁸ ~~hunc~~ ⁶¹⁹ ~~hunc~~ ⁶²⁰ ~~hunc~~ ⁶²¹ ~~hunc~~ ⁶²² ~~hunc~~ ⁶²³ ~~hunc~~ ⁶²⁴ ~~hunc~~ ⁶²⁵ ~~hunc~~ ⁶²⁶ ~~hunc~~ ⁶²⁷ ~~hunc~~ ⁶²⁸ ~~hunc~~ ⁶²⁹ ~~hunc~~ ⁶³⁰ ~~hunc~~ ⁶³¹ ~~hunc~~ ⁶³² ~~hunc~~ ⁶³³ ~~hunc~~ ⁶³⁴ ~~hunc~~ ⁶³⁵ ~~hunc~~ ⁶³⁶ ~~hunc~~ ⁶³⁷ ~~hunc~~ ⁶³⁸ ~~hunc~~ ⁶³⁹ ~~hunc~~ ⁶⁴⁰ ~~hunc~~ ⁶⁴¹ ~~hunc~~ ⁶⁴² ~~hunc~~ ⁶⁴³ ~~hunc~~ ⁶⁴⁴ ~~hunc~~ ⁶⁴⁵ ~~hunc~~ ⁶⁴⁶ ~~hunc~~ ⁶⁴⁷ ~~hunc~~ ⁶⁴⁸ ~~hunc~~ ⁶⁴⁹ ~~hunc~~ ⁶⁵⁰ ~~hunc~~ ⁶⁵¹ ~~hunc~~ ⁶⁵² ~~hunc~~ ⁶⁵³ ~~hunc~~ ⁶⁵⁴ ~~hunc~~ ⁶⁵⁵ ~~hunc~~ ⁶⁵⁶ ~~hunc~~ ⁶⁵⁷ ~~hunc~~ ⁶⁵⁸ ~~hunc~~ ⁶⁵⁹ ~~hunc~~ ⁶⁶⁰ ~~hunc~~ ⁶⁶¹ ~~hunc~~ ⁶⁶² ~~hunc~~ ⁶⁶³ ~~hunc~~ ⁶⁶⁴ ~~hunc~~ ⁶⁶⁵ ~~hunc~~ ⁶⁶⁶ ~~hunc~~ ⁶⁶⁷ ~~hunc~~ ⁶⁶⁸ ~~hunc~~ ⁶⁶⁹ ~~hunc~~ ⁶⁷⁰ ~~hunc~~ ⁶⁷¹ ~~hunc~~ ⁶⁷² ~~hunc~~ ⁶⁷³ ~~hunc~~ ⁶⁷⁴ ~~hunc~~ ⁶⁷⁵ ~~hunc~~ ⁶⁷⁶ ~~hunc~~ ⁶⁷⁷ ~~hunc~~ ⁶⁷⁸ ~~hunc~~ ⁶⁷⁹ ~~hunc~~ ⁶⁸⁰ ~~hunc~~ ⁶⁸¹ ~~hunc~~ ⁶⁸² ~~hunc~~ ⁶⁸³ ~~hunc~~ ⁶⁸⁴ ~~hunc~~ ⁶⁸⁵ ~~hunc~~ ⁶⁸⁶ ~~hunc~~ ⁶⁸⁷ ~~hunc~~ ⁶⁸⁸ ~~hunc~~ ⁶⁸⁹ ~~hunc~~ ⁶⁹⁰ ~~hunc~~ ⁶⁹¹ ~~hunc~~ ⁶⁹² ~~hunc~~ ⁶⁹³ ~~hunc~~ ⁶⁹⁴ ~~hunc~~ ⁶⁹⁵ ~~hunc~~ ⁶⁹⁶ ~~hunc~~ ⁶⁹⁷ ~~hunc~~ ⁶⁹⁸ ~~hunc~~ ⁶⁹⁹ ~~hunc~~ ⁷⁰⁰ ~~hunc~~ ⁷⁰¹ ~~hunc~~ ⁷⁰² ~~hunc~~ ⁷⁰³ ~~hunc~~ ⁷⁰⁴ ~~hunc~~ ⁷⁰⁵ ~~hunc~~ ⁷⁰⁶ ~~hunc~~ ⁷⁰⁷ ~~hunc~~ ⁷⁰⁸ ~~hunc~~ ⁷⁰⁹ ~~hunc~~ ⁷¹⁰ ~~hunc~~ ⁷¹¹ ~~hunc~~ ⁷¹² ~~hunc~~ ⁷¹³ ~~hunc~~ ⁷¹⁴ ~~hunc~~ ⁷¹⁵ ~~hunc~~ ⁷¹⁶ ~~hunc~~ ⁷¹⁷ ~~hunc~~ ⁷¹⁸ ~~hunc~~ ⁷¹⁹ ~~hunc~~ ⁷²⁰ ~~hunc~~ ⁷²¹ ~~hunc~~ ⁷²² ~~hunc~~ ⁷²³ ~~hunc~~ ⁷²⁴ ~~hunc~~ ⁷²⁵ ~~hunc~~ ⁷²⁶ ~~hunc~~ ⁷²⁷ ~~hunc~~ ⁷²⁸ ~~hunc~~ ⁷²⁹ ~~hunc~~ ⁷³⁰ ~~hunc~~ ⁷³¹ ~~hunc~~ ⁷³² ~~hunc~~ ⁷³³ ~~hunc~~ ⁷³⁴ ~~hunc~~ ⁷³⁵ ~~hunc~~ ⁷³⁶ ~~hunc~~ ⁷³⁷ ~~hunc~~

LIII.

Ap. Claudius consul Salassos, gentem Alpinam, domuit. Alter Pseudophilippus in Macedonia a L. Tremellio quaestore cum exercitu cæsus est. Q. Cæcilius Metellus proconsul Celtiberos cecidit. a Q. Fabio proconsule pars magna Lusitania, expugnatis aliquot urbibus, recepta est. C. Julius senator Græce res Romanas scribit.

LIV.

Q. Pompeius consul in Hispania ³¹ Termestinos subegit. cum eisdem et Numantinis ³² pacem ab infirmitate fecit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa civium capita trecenta viginti octo millia, quadringenta quadraginta duo. Quum Macedonum legati conquestum de D. Junio Silano, prætore venissent, quod acceptis pecuniis provinciam spoliasset et senatus de querelis eorum vellet cognoscere; T. Manlius Torquatus, pater Silani, petiit, inpetravitque, ut sibi cognitio mandaretur: et, domi caussa cognita, filium condemnavit, abdicavitque; ac ne funeri quidem ejus (quum suspendio vitam finisset) interfuit; sedensque domi potestatem consultantibus ex instituto fecit. Q. Fabius proconsul rebus in Hispania prospere gestis labem inposuit, pace cum Viriatho æquis conditionibus facta. Viriathus a proditoribus, consilio Servilii Cæpionis, interfectus est, et ab exercitu suo multum comploratus, ac nobiliter sepultus; vir dusque magnus, et per quatuordecim annos, quibus cum Romanis bellum gessit, frequentius superior.

LV.

P. Cornelio Nasica, cui cognomen Serapion fuit ab inidente Curiatio tribuno plebis inpositum, et D. Junio Bruto consulibus delectum habentibus, in conspectu tironum res saluberrimi exempli facta est: nam C. Matienus accusatus est apud tribunos plebis, quod exercitum in Hispania deseruisset: damnatusque,

³¹ Termestinos] Sic scribunt hoc nomen veteres editiones: superæ Thermestinos. Sed Termisus, Termantia, quæ duæ eisdem urbis nomina videntur apud Appianum in Ibericis, Termes apud Plinium et alios, quæ eadem urbs est ac Termis Appiani, sine aspiratione scribuntur.

³² Pacem ab infirmitate fecit] Sive hoc modo legas, sive, ut elim, ab infirmitatem, utrumque nugatorium merito videtur Gronovio: qui suspicatur, pacem a populo Romano infirmitatem fecit; vel, pacem, improbante populo Romano, fecit.

sub furca diu virgis cæsus est, et sestertio nummo venit. Tribuni plebis, quia non impetrarent, ut sibi denos, quos vellent, milites eximere liceret, consules in carcerem duci iusserunt. Junius Brutus consul in Hispania iis, qui sub Viriatho militaverant, agros et oppidum dedit, quod Valentia vocatum est. M. Popillius a Numantinis,⁵³ cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat, cum exercitu fusus fugatusque est. C. Hostilio Mancino consule sacrificante, pulli ex cavea evolaverunt, conscendenti deinde navim, ut in Hispaniam proficisceretur, accidit vox, Mane, Mansine: quæ auspicia tristia fuisse, eventu probatum est. Victus enim a Numantinis et castris exutus, quum spes nulla servandi exercitus esset, pacem cum eis fecit ignominiosam, quam ratam esse senatus vetuit. Triginta millia Romanorum a Numantinorum millibus quatuor victa erant. D. Junius Lusitaniam, triginta urbium expugnationibus, usque⁵⁴ ad occasum et oceanum perdoquit: et, quum⁵⁵ fluvium Oblivionem transire nollent milites, ereptum signifero signum ipse transtulit, et sic, ut transgrederentur, persuasit. Alexandri filius, rex Syriæ, decem annos admodum habens, a Diodoto, qui Tryphon cognominabatur, tutore suo, per fraudem occisus est; corruptis medicis, qui, eum calculi dolore consumi ad populum mentiti, dum secant, occiderunt.

LVI.

D. Junius Brutus in Hispania ulteriore feliciter adversus Gallæcos pugnavit. dissimili eventu M. Æmilius Lepidus proconsul adversus Vaccaeos rem gessit, clademque similem Numantinæ passus est. Ad exsolvendum Numantini fæderis religione populum, Mancinus, quum hujus rei auctor fuisset, deditus Numantinis, non est receptus. Lustrum a censoribus conditum est.⁵⁶ Censa sunt civium capita trecenta viginti tria millia. Fulvius Flaccus consul Vardæos in Illyrico subegit. M. Cosconius prætor in Thracia cum Scordiscis prospere pugnavit. Quum bellum Numantinum vitio ducum non sine pudore publico duraret, delatus est ultro Scipioni Africano a senatu populoque Romano consulatus: quem quum illi capere⁵⁷ ob legem, quæ

⁵³ Cum quibus pacem factam senatus irritam fieri censuerat] Sigonius immisit rō fieri: quod tamen abesse maluerimus, et revera ignorant Andreas, et Campanus.

⁵⁴ Ad Occasum et Oceanum] Andreas, Campanus, Hearnii codices, Sigonius omittunt rō Occasum et.

⁵⁵ Fluvium Oblivionem] Legendum Oblivionis. Nam is fluvius, non Obliro,

sed Oblivionis nominabatur. Is. Cassubonus ad Strab. l. iii. p. 153.

⁵⁶ Censa sunt] Sic periculi scripti et vet. editi. In vulgatis deest sunt. Sed et in numero civium censorum variant libri. Verum operæ pretium non videtur in his minutis tricis immorari.

⁵⁷ Ob legem quæ vetabat quemquam iterum consulem fieri] Olim legebatur quemquam intra decem annos iterum con-

vetabat, quemquam iterum consulem fieri, non liceret, sicuti priori consulatu, legibus solutus est. Bellum servile, in Sicilia ortum, quum obprimi a pratoribus non potuisset, C. Fulvio consuli mandatum est. hujus belli initium fuit Eunus servus, natione Syrus; qui, contracta agrestium servorum manu, et solutis ergastulis, justus exercitus numerum inplevit. Cleon quoque, alter servus, ad septuaginta millia servorum contraxit; et, copius junctis, " contra populum Romanum exercitumque ejus bellum saepe gesserunt.

LVII.

Scipio Africanus Numantiam obsedit, et corruptum licentia luxuriaque exercitum ad severissimam militiae disciplinam revocavit. omnia deliciarum instrumenta recidit; duo millia scortorum a castris ejecit; militem quotidie in opere habuit, et triginta dierum frumentum " ad septenos vallos fere cobeat. aegre propter onus incedenti dicebat, Quum gladio te vallare scieris, vallum ferre desinito. " Alii, scutum parvum habiliter ferenti, scutum amplius justo ferre jussit: " neque id se reprehendere, quando melius scuto, quam gladio, uteretur. Quem militem extra ordinem deprehendit, si Romanus esset, vitibus; si extraneus, " fustibus cecidit. Jumenta omnia, ne exonerata-

sulem. Trigam hanc verborum, intra decem annos, omitti jussit Sigonius, auctore vetere libro, cui adstipulatur Pithæus apud Hearnium, et Campanus. Sane decennalis intervalli mentio nihil hic attinet, quum inter utrumque Scipionis Emiliani consulatum toti duodecim anni effluerint. Legem quæ vetabat quemquam bis consulem fieri, Pighius existimat latam esse primo anno tertii Punici belli. Certe Festus in voce *Pavimenta* refert verba quædam ex oratione M. Catonis, Ne quis consul bis fieret. Eandem orationem laudat quoque Priscianus. Hæc fere Sigonius in nota ad hunc locum. Vid. et Pighium ad annum 603.

⁶⁰ *Contra populum Romanum exercitumque ejus* Brevius et aptius duo scripti Grutero inspecti, Pithæus apud Hearnium, et Campanus: *adversus exercitum Romanum*.

⁶¹ *Ad septenos vallos* Super, vel præter septenos vallos. Sigonius legi jussit ac. Sed veterem lectionem " ex suis libris Gronovius asseruit.

⁶² *Alii scutum parvum habiliter ferenti*

ti] Hæc lectio a Grutero prodita est. Nobis satis placeret ea quam monstrat apud Hearnium Pithæus; *alii scutum parvum habiliter ferenti*. Nec nos offendit apud hunc epitomatores *alii*. . . jussit: quam locutionem Sanctius in Minerva l. 11. c. 4. et ibi Perizonius summa vi tumentur, et Latinam esse contendunt. Quod etiamsi iis non concedatur in aurei ævi scriptoribus, apud posteriorem certe ætatem invaluisse negari non potest.

⁶¹ *Neque id se reprehendere*] Suspiciatur non immerito Gronovius aliquid hic excidisse, quod esset affine ei narrationi-culæ quam ex Frontino habet Freinsheimius infra c. 6. de milite ornatum elegantius acutum habente: quod se non reprehendere Scipio dixerit, quoniam ille melius scuto quam gladio uteretur.

⁶² *Virgis cecidit*] Virga enim inhonestius supplicium, et ideo a civium tergo remotum. Gronovius ex quibusdam libris edidit *fustibus cecidit*. Sed *fustuarium*, militare supplicium, usitatum fuit etiam in cives, etiam Ciceronis ævo, ut patet ex Phil. III. c. 6.

rent militem, vendidit. Sæpe aduersus eruptiones hostium feliciter pugnavit. Vaccæ obsessi, liberis conjugibusque trucidatis, ipsi se interemerunt. Scipio amplissima munera, missa sibi ab Antiocho rege Syriæ, quum celare aliis imperatoribus regum munera mos esset, pro tribunali accepturum se esse dixit, omniaque ea referre quæstorem in publicas tabulas iussit: ex iis se viris fortibus dona daturum. Quum undique Numantiam obsidione clausisset, et obsessos fame videret urgueri; hostes, qui pabulatum exierant, vetuit occidi; quod diceret, velocius eos absumenturos, frumenti quod haberent, si plures fuissent.

LVIII.

Ti. Sempronius Gracchus tribunus plebis, quum legem agrariam ferret aduersus voluntatem senatus et equestris ordinis, ne quis ex publico agro plus, quam ⁶³ quingenta iugera, possideret, in eum furorem exarsit, ut M. Octavio collega, causam diversæ partis defendenti, potestatem lege lata abrogaret: "seque, et Gracchum fratrem, et Ap. Claudium socerum, triumviros ad dividendum agrum crearet. Promulgavit et aliam legem agrariam, "qua sibi latius agrum patefaceret, ut iidem triumviri judicarent, qua publicus ager, qua privatus esset. deinde, quum minus agri esset, quam quod dividi posset sine offensa etiam plebis, (quoniam eos ad cupiditatem ⁶⁶ amplum modum sperandi incitaverat) legem se promulgaturum ostendit, ut iis, qui Semproniam lege agrum accipere deberent, pecunia, quæ regis Attali fuisset, divideretur. Heredem autem populum Romanum reliquerat Attalus, rex Pergami, Eumæis filius. ⁶⁷ Tot indignitatibus commotus graviter senatus, ante omnes ⁶⁸ T. Annius consularis, qui, quum in senatu in Gracchum perorasset, raptus ab eo ad populum, delatusque plebi, rursus in eum pro rostris concionatus est. Quum iterum tribunus plebis creari vellet

⁶³ Quingenta iugera] Certa emendatio Sigonii, nixa Plutarcho et Appiano. Nec dubium est quin Gracchus revocare voluerit legem Liciniam de modo agrorum, de qua Liv. agit libro vi. extremo: quæ quidem lex illum ipsum numerum quingentorum iugerum præfinit. Plerique libri, tum scripti, tum editi, habebant decem iugera: Campanus centem: Pithorus apud Hearnium mille.

⁶⁴ Seque et fratrem Caium] Sic legi iussit Sigonius ex vet. lib. melius, ut nobis videtur, quam seque et Gracchum fratrem, quamvis pleraque librorum manus hoc præferat.

⁶⁵ Qua sibi latius agrum patefaceret]

Hæc nobis paulo suspectiora sunt. Vid. infra c. 31. quem sensum ex iis exculpere conatur Freinshemius.

⁶⁶ Amplum modum] Amplum agri modum. Hæc vera est lectio, quam exhibent Andreas, Campanus, et scripti Gronovio inspecti. Quidam libri habent ampla modo.

⁶⁷ Tot indignitatibus] Sic edidit Gronovius ex scriptis et vet. edit. quibus succinit Campanus. Quidam indignationibus.

⁶⁸ P. Mucius consul] Libri omnes hic sunt mendosi. Plerique habent C. Antonius, alii T. Annius. Verum nomen consulis reposuit Sigonius.

Gracchus, auctore P. Cornelio Nasica, in Capitolio ab optimatibus occisus est, ictus primum fragmentis subselliorum, et inter alios, qui in eadem seditione occisi erant, insepultus in flumen projectus. Res præterea in Sicilia vario eventu adversus fugitivos gestas continet.

LIX.

Numantini, fame coacti, ipsi se per vicem tradentes trucidaverunt. Captam urbem Scipio Africanus delevit, et de ea triumphavit, quartodecimo anno post Karthaginem deletam. P. Rupilius consul in Sicilia cum fugitivis debellavit. Aristonicus, regis Eumenis filius, Asiam occupavit; quum testamento Attali regis legata populo Romano, libera esse deberet. Adversus eum P. Licinius Crassus consul, quum idem pontifex maximus esset, (quod numquam antea factum erat) extra Italiam projectus, prælio victus et occisus est. M. Perperna consul victum Aristonicum in deditionem accepit. Q. Pompeius et Q. Metellus, tunc primum uterque ex plebe facti censores, lustrum condiderunt. Censa sunt civium capita trecenta septendecim millia, octingenta viginti tria, præter pupillos et viduas. Q. Metellus censor censuit, ut omnes cogerentur ducere uxores, liberorum creandorum causa. exstat oratio ejus, quam Augustus Cæsar, quum de maritandis ordinibus ageret, velut in hæc tempora scriptam in senatu recitavit. C. Atinius Labeo tribunus plebis Q. Metellum censorem, a quo in senatu legendo præteritus erat, de saxo dejici jussit: quod ne fieret, ceteri tribuni plebis auxilio fuerunt. Quum Carbo tribunus plebis rogationem tulisset, ⁶⁹ ut eundem tribunum plebis, quoties vellet, creare liceret; rogationem ejus P. Africanus gravissima oratione dissuasit; in qua dixit, Ti. Gracchum jure cæsum videri. ⁷¹ Gracchus contra suasit rogationem: ⁷² sed Scipio tenuit. Bella inter Antiochum Syriæ, et Phraatem Parthorum regem gesta, nec magis quietæ res Ægypti referuntur. Ptolemaus, Evergetes cognominatus, ob nimiam crudelitatem suis

⁶⁹ Velut in hæc tempora scriptam] Antæ Sigonæ editi: velut eo tempore. Ille correxit ex vet. lib. cui adstipulatur Campanus. Recte in hæc tempora. Habetur enim ratio personæ Livii, qui Augusto æqualis fuit.

⁷⁰ Ut eundem tribunum plebis, quoties vellet, creare liceret] Emendat Gronovius: ut eundem tribunum plebi, quoties vellet, creare liceret. Sane, ut vulgo legitur, id vellet non potest referri nisi

ad tribunum, quod absurdum est. Errare habet Campanus.

⁷¹ Gracchus contra] Videtur emendat prænomen: C. Gracchus contra. Gronovius.

⁷² Sed Scipio tenuit] Hoc quis dederit, incertum. Sed Andreas, Campanus, MSS. Heerui: emendit. Valgæ lectionis sensus commodus est: tenuit propositum, vicit.

invisus, incensa a populo regia, clam ⁷³ *Cypron profugit. et, quum sorori ejus Cleopatraz, quam (filia ejus virgine per vim compressa, atque in matrimonium ducta) repudiaverat, regnum a populo datum esset, infensus filium, quem ex illa habebat, Cypri occidit, caputque ejus et manus, et pedes matri misit. Seditiones a triumviris Fulvio Flacco, et C. Graccho, et C. Papirio Carbone, agro dividendo creatis, excitata: quibus quum P. Scipio Africanus adversaretur: fortisque ac validus de die domum se recepisset, mortuus in cubiculo inventus est. Suspecta fuit, tamquam ei venenum dedisset, Sempronia uxor, hinc maxime, quod soror esset Gracchorum; cum quibus simul-tas Africanus fuerat. de morte tamen ejus nulla questio acta. Eo defuncto, seditiones triumvirales acrius exarserunt. C. Sempronius consul contra Japydas primo rem male gessit: mox victoria cladem acceptam emendavit virtute D. Junii Bruti, ejus, qui Lusitaniam subegerat.*

LX.

L. Aurelius consul ⁷⁴ *rebellantes Sardos subegit. 75 M. Fulvius Flaccus primus Transalpinos Ligures bello domuit, missus in auxilium Massiliensibus adversus Salluvios Gallos, qui fines Massiliensium populabantur. L. Opimius prætor Fregellanos, qui defecerant, in deditionem accepit, Fregellas diruit. Pestilentia in Africa ab ingenti locustarum multitudine, et deinde necatarum strage, fuisse traditur. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta milia septingenta triginta sex. C. Gracchus, Tiberii frater, tribunus plebis, eloquentior quam frater, perniciosas aliquot leges tulit: inter quas frumentariam, ut ⁷⁶ semisse et triente frumentum plebi daretur: alteram legem agrariam, quam et frater ejus tulerat: tertiam, qua equestrem ordinem, tunc cum senatu consentientem, conrumperet: ⁷⁷ ut sexcenti ex equitibus in curiam sublegerentur: et quia illis temporibus trecenti tantum senatores erant, sexcenti*

⁷³ *Cypron profugit]* Sic edidit Gronovius ex membranis. Vulgo in *Cyprum*. Campanus quoque omittit præpositionem.

⁷⁴ *Rebellantes Sardos]* Hanc scripturam, quam Gronovius a Pighii conjectura profectam ait, tuetur Pithæus quoque apud Hearnium. Plerique MSS. *bellantes*.

⁷⁵ *M. Fulvius Flaccus primus omnium Transalpinos Ligures bello domuit]* At in *Epit.* XLVII. Q. Opimius consul *Transalpinos Ligures*. subegisse dicitur. Major autem est subegisse, quam domuisse. Hæc observat Perizonius *Animadv.* Hist. c. 8. Legamus igitur hoc loco

Transalpinos Gallos.

⁷⁶ *Semisse et triente]* Id est, dextante, sive decem assis partibus, quales duodecim totum assem æquant.

⁷⁷ *Ut sexcenti ex equitibus]* Rualdus, *Animadv.* 26. in *Plut.* multis probat hoc tulisse C. Gracchum, ut judicia ab senatoribus ad Equites transferrentur: cetera quæ hic narrantur, vana et futilia esse. Non absurda Freinsheimii conjectura est, infra c. 66. hoc tentasse vel certe cogitasse Gracchum, quod narrat auctor epitomæ, sed perficere non potuisse, atque adeo ad transferenda ad solos Equites judicia animum adjecisse.

equites trecentis senatoribus admiscerentur: id est, ut equester ordo bis tantum virium in senatu haberet. et, continuato in alterum annum tribunatu, legibus agrariis latis effecit, ut complures coloniae in Italia deducerentur, et una in solo diruta Karthaginis; quo, ipse triumvir creatus, coloniam deduxit. Præterea res a Q. Metello consule adversus Baliares gestas continet: quas Græci Gymnesias adpellant, quia æstatem nudi exigant: ⁷⁹ Baliares a teli missu adpellati, aut a Baleo, Herculis comite, ibi relicto tunc, quum Hercules ad Geryonem navigaret. Motus quoque Syriae referuntur, in quibus Cleopatra Demetrium virum suum et Seleucum filium, indignata quod, occiso patre ejus a se, in jussu suo diadema sumsisset, interemit.

LXI.

C. Sextius proconsul, victa Salluviorum gente, coloniam Aquas Sextias condidit, ⁷⁹ ob aquarum copiam e calidis frigidisque fontibus, atque a nomine suo ita adpellatas. Cn. Domitius proconsul adversus Allobrogas ad oppidum Vindalium feliciter pugnavit. Quibus bellum inferendi caussa fuit, quod Teuto-malium, Salluviorum regem, fugientem recepissent, et omni ope juvissent; quodque Æduorum agros, sociorum populi Romani, vastassent. C. Gracchus, seditioso tribunatu facto, quum Aventinum quoque armata multitudine occupasset, a L. Opinio consule, ex senatusconsulto vocato ad arma populo, pulsus et occisus est; et cum eo Fulvius Flaccus consularis, socius ejusdem furoris. Q. Fabius Maximus consul, Paulli nepos, adversus Allobrogas et Bituitum, Avernorum regem, feliciter pugnavit. Ex Bituiti exercitu cæsa millia hominum centum viginti. Ipse, quum ad satisfaciendum senatui Romam profectus esset, ⁸⁰ Albam custodiendus datus est, quia contra pacem videbatur, ut in Galliam remitteretur. Decretum quoque est, ut Congentiatius, filius ejus, comprehensus Romam mitteretur. Allobroges in deditionem accepti. L. Opimius, accusatus apud populum a Q. Decio tribuno plebis, quod indemnatos cives in carcerem conjecisset, absolutus est.

LXII.

Q. Marcius consul ⁸¹ Stænos, gentem Alpinam, expugnavit.

⁷⁹ Baleares a teli missu] Nempe a verbo Græco βάλλειν.

⁷⁹ Ob aquarum copiam] Magis placeret cum Gronovio legere: ab aquarum copia, atque a nomine suo ita adpellatas.

⁸⁰ Albam custodiendus datus est] Sic duo e MSS. Gronovii et Pithæus apud

Hearnium. Atque id elegantius nobis visum est, quam quod vulgati præferunt, Albe.

⁸¹ Stænos] Sic scribitur hoc nomen apud Strabonem, l. iv. p. 204. et apud Plinium, l. iii. c. 20. Fighius legi jubet Stænos ex marmoribus Capitolinis.

Micipsa, Numidarum rex, mortuus regnum tribus filiis reliquit, Adherbali, Hiempsali, et Jugurthæ fratris filio, quem adoptaverat. L. Cæcilius Metellus Dalmatas subegit. Jugurtha Hiempsalem fratrem bello petiit, quem victum occidit: Adherbalem regno expulit: ⁸² is a senatu restitutus est. L. Cæcilius Metellus, Cn. Domitius Ahenobarbus, censores, duos et triginta senatu moverunt. Præterea motus Syriæ regum continet.

LXIII.

Cato Porcius consul in Thracia male adversus Scordiscos pugnavit. Lustrum a censoribus conditum est. Censa sunt civium capita trecenta nonaginta quatuor millia, trecenta triginta sex. Emilia, Licinia, Marcia, virgines Vestales, incesti damnatae sunt: idque incestum quemadmodum et commissum, et deprehensum, et vindicatum sit, refertur. Cimbri, gens vaga, populabundi in Illyricum venerunt: ab iis Papirius Carbo consul cum exercitu fusus est. Livius Drusus consul adversus Scordiscos, gentem a Gallis oriundam, in Thracia feliciter pugnavit.

LXIV.

Adherbal, bello petitus a Jugurtha, et in oppido Cirta obsesus, contra denunciationem senatus ab eo occisus est. Ob hoc ipsi Jugurthæ bellum indictum: idque Calpurnius Bestia consul gerere jussus, pacem cum Jugurtha injussu populi et senatus fecit. Jugurtha, fide publica evocatus ad indicandos auctores consiliorum suorum, quod multos pecunia in senatu corrupisse dicebatur, Romam venit: et, propter cædem, admissionem in regulum quemdam, nomine Massivam, ⁸³ qui regnum ejus populo Romano invisi adfectabat, Romæ interfectum, quum periclitaretur, caussam capitis dicere jussus, clam profugit, et, cedens urbe, fertur dixisse: O urbem venalem, et cito perituram, si emptorem invenerit! A Postumius legatus ⁸⁴ infeliciter prælio adversus Jugurtham gesto pacem quoque adjecit ignominiosam, quam non esse servandam senatus censuit.

⁸² Is a senatu restitutus est] Sic edidit Gronovius ex aliquot MSS. quibus assentitur Campanus. Vulgo qui a senatu.

⁸³ Qui regnum ejus . . . appetebat] Aliquot MSS. Gronovio inspecti, et Pithæus apud Hearnium pro appetebat

substituunt affectabat: quod verbum magis proprium videtur.

⁸⁴ Infeliciter prælio . . . gesto pacem quoque adjecit] Sic legi jussit Sigonius, cui assentitur Pithæus. Plerique libri inter rā gesto et pacem inserunt verbum conflixit, quod plane otiosum est.

LXV.

Q. Cæcilius Metellus consul duobus præliis Jugurtham fudit, totamque Numidiam vastavit. M. Junius Silanus consul adversus Cimbros infelicitè pugnavit, legatis Cimbrorum " sedem et agros, in quibus consisterent, postulantibus senatus negavit. M. Minucius proconsul adversus Thracas prospere pugnavit. L. Cassius consul a Tigurinīs Gallis, pago Helvetiorum, qui a civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est. milites, qui ex ea clade superaverunt, obsidibus datis, et dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt.

LXVI.

Jugurtha, pulsus a C. Mario Numidia, auxilio Bocchi, Maurorum regis, adjutus est: et, cæsis prælio Bocchi quoque copiis, nolente Boccho bellum infelicitè susceptum diutius sustinere, vinctus ab eo et Mario traditus est: in qua re præcipua opera L. Cornelii Sullæ, quæstoris Marii, fuit.

LXVII.

M. Aurelius Scaurus, legatus consulis, a Cimbris fuso exercitu, captus est: et, quum, " in consilium ab iis evocatus, deterreret eos, ne Alpes transirent Italiam petaturi, eo quod diceret, Romanos vinci non posse, " a Boiorige rege, feroci juvene, occisus est. Ab iisdem hostibus Cn. Manlius consul et Q. Servilius Cæpio proconsul, victi prælio castrisque binis exuti sunt. militum millia octoginta occisa, calorum et lizarum quadraginta. " Secundum populi Romani jussionem, Cæpionis, cujus temeritate clades accepta erat, damnati bona publicata sunt, primi post regem Tarquintium; imperiumque ei abrogatum. in triumpho C. Marii ductus ante currum ejus Jugurtha cum duobus filiis, et in carcere necatus est. Marius

⁸⁵ Sedem et agros in quibus considerent] Aliquot MSS. tum Hearnii, tum Gronovii, Andreas, Campanus: in quibus consisterent.

⁸⁶ In consilium . . . evocatus] Multo melius Pithæus apud Hearnium, advocatus.

⁸⁷ A Boiorige] Conjectura Freinsheimii a Gronovio probata. Prius legabatur: a Bolo rege. Edidimus feroci, quemadmodum Campanus et Andreas,

et libri Hearnii habent, non feroces, ut nunc vulgo editi.

⁸⁸ Secundum populi Romani jussionem] Hæc non immerito inepta Gronovio visa sunt. Ille ex MSS. vestigiis legit: Octoginta millia militum occisa, calorum ac lizarum quadraginta, secum dum Arausio. em. Cæpionis, etc. Sane in illa regione res gesta est: et favet Pithæus quoque apud Hearnium, secundum ejus opinionem.

triumphali veste in senatum venit, quod nemo ante eum fecerat : eique propter Cimbrici belli metum continuatus per complures annos magistratus est. Secundo et tertio absens consul creatus, quartum consulatum dissimulanter captans consecutus est. Cn. Domitius pontifex maximus populi suffragio creatus est. Cimbri, vastatis omnibus, quæ inter Rhodanum et Pyrenæum sunt, per saltum in Hispaniam transgressi, ibique multa loca populati, a Celtiberis fugati sunt : reversique in Galliam, ⁸⁹ belliosis se Teutonis conjunxerunt.

LXVIII.

M. Antonius prætor in Ciliciam maritimos prædones persecutus est. C. Marius consul summa vi obpugnata a Teutonis et Ambronibus castra defendit. duobus deinde præliis circa Aquas Sextias eos hostes delevit, in quibus cæsa traduntur hostium ducenta millia, capta nonaginta. Marius absens quintum consul creatus est. triumphum oblatum, donec et Cimbros vinceret, distulit. Cimbri, repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsole, qui fauces Alpium obsederat, et ad flumen Athesim castellum editum insederat, reliqueratque, ⁹⁰ quum virtute sua expliciti, fugientem proconsulem exercitumque consecuti, in Italiam trajecissent, junctis ejusdem Catuli et C. Marii exercitibus, prælio victi sunt ab eis : in quo cæsa traduntur hostium centum quadraginta millia, capta sexaginta. ⁹¹ Marius, totius civitatis consensu exceptus, pro duobus triumphis, qui obferebantur, uno contentus fuit. Primores civitatis, qui aliquandiu ut novo homini, ad tantos honores erecto, inviderant, conservatam ab eo rempublicam fatebantur. Publicius Malleolus, matre occisa, primus insutus culeo, in mare præcipitatus est. Ancilia cum strepitu mota esse, antequam Cim-

⁸⁹ *Bellicosis se Teutonis conjunxerunt]* *Bellicosis* hic frigidum est, ut et *belli causa*, quod substituit Schefferus. Libri et vet. edd. fere *imbellicosis*. Gronovius conjicit : *Ambronibus se et Teutonis conjunxerunt*. Certe in Epit. sequenti Ambrones et Teutoni simul castra Marii oppugnasse memorantur.

⁹⁰ *Quum virtute sua expliciti]* Vett. editiones et plerique MSS. *explicati*. Mutavit Sigonius, et intelligit Cimbros obsidione quasi Catuli liberatos. Verum Cimbri tunc victores non explicabantur periculo, sed ultro periculum ac terrorem Romanis inferebant. Membranæ quædam Gronovio inspectæ longe aliam lectionem exhibent : *Cimbri, repulso ab Alpibus fugatoque Q. Catulo proconsole,*

cui fauces Alpium obsidebat, flumen Athesim transgressi, castellum editum, quod insederat, ut reliquerat, effecerunt. quem tamen virtute sua expliciti fugientem proconsulem exercitumque consecutus est. In Italiam quum deinde trajecissent, junctis ejusdem Catuli copiis, etc. Hæc, inquit Gronovius, videntur meliora vulgatis, modo scribas relinqueret, et illa, quem tamen, sic corrigas et suppleas : *qui tamen in castello fuerunt, virtute sua expliciti fugientem proconsulem exercitumque consecuti sunt.* Digna memoria virtus, de qua vid. c. 50. hujus libri.

⁹¹ *Marius totius civitatis consensu exceptus]* Videtur hic aliquid desiderari, quale esset summo cum honore, vel ingenti gratulatione.

bricum bellum consummaretur, referuntur. Bella præterea inter Syriae reges gesta continet.

LXIX.

L. Appuleius Saturninus, adjuvante C. Mario, et per milites occiso A. Nonio competitore, tribunus plebis per vim creatus, non minus violenter tribunatum, quam petierat, gessit; et, quum legem agrariam per vim tulisset, Metello Numidico, eo quod in eam non juraverat, diem dixit: qui quum a bonis civibus defenderetur, ne causa certaminum esset, in exilium voluntarium Rhodum profectus est: ibique legendo et audiendis magnis viris avocabatur. Profecto C. Marius, seditionis auctor, qui sextum consulatum per tribus sparsa pecunia emerat, aqua et igni interdixit. Idem Appuleius Saturninus tribunus plebis C. Memmium candidatum consulatus, quem maxime adversarium actionibus suis timebat, occidit. quibus rebus concitato senatu, (in cujus causam et C. Marius, homo varii et mutabilis ingenii consiliique semper secundum fortunam, transierat, quum eum tueri minime posset) oppressus armis cum Glaucia prætore, et aliis ejusdem furoris sociis, bello quodam interfectus est. Q. Cæcilius Metellus ab exilio, ingenti totius civitatis favore, reductus est. M. Aquillius proconsul in Sicilia bellum servile excitatum confecit.

LXX.

Quum M. Aquillius de pecuniis repetundis causam diceret, ipse iudices rogare noluit. M. Antonius, qui pro eo perorabat, tunicam a pectore ejus discidit, ut honestas cicatrices ostenderet: quibus conspectis, indubitanter absolutus est. Cicero ejus rei solus auctor. T. Didius proconsul adversus Celtiberos feliciter pugnavit. Ptolemæus, Cyrenarum rex, cui cognomen

⁹⁸ *Et quod in eam non juraverat*] MSS. Gronovii, qui in eam non juraverat: elegantius.

⁹⁹ *Ibique legendo et audiendis magnis viris vacabat*] Plerique MSS. et vet. editi habent vel advocabat, vel advocabatur. Unde Gronovius edendum credidit advocabatur. Verbum proprium, inquit, de iis qui aut a sensu rerum adversarum, aut gravantibus alioqui negotiis animum avertunt, eique levando dant operam. Utatur, qui voluerit. Nobis videtur simplicius vacabat, quod vulgati tenent.

¹⁰⁰ *Candidatum consulatus*] Ante Si-

VOL. IV.

gonium vulgati adiciebant petitem: quam vocem ille ex vet. libro, cui Campanus assentitur, delevit, sed tamen revocandam esse Gronovius existimavit. Nobis nihil necesse visum est otiosum nomen inculcare.

¹⁰¹ *A Rabirio quodam*] Conjectura Sigonii. Libri, et vet. editi, bello quodam. Freinshemius, telo quodam Cicero pro Rabirio, c. 11. Scæra Servo Q. Crotonis, qui occidit L. Saturninum, libertas data est. Unde posset legere, a Scæra quodam, vel a Servo quodam. GRONOVIVS.

Apioni fuit, mortuus heredem populum Romanum reliquit, et ejus regni civitates senatus liberas esse jussit. Ariobarzanes in regnum Cappadociæ a L. Cornelio Sulla reductus est. Porthorum legati, a rege Arsace missi, venerunt ad Sullam, ⁹⁶ ut amicitiam populi Romani peterent. P. Rutilius, vir summæ innocentia, quoniam legatus ⁹⁷ Q. Mucii proconsulis a publicanorum injuriis Asiam defenderat, invisus equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium missus est. ⁹⁸ C. Sentius prætor contra Thracas infeliciter pugnavit. Senatus, quum inpotentiam equestris ordinis in judiciis exercendis ferre nollet, omni vi niti cepit, ut ad se judicia transferrentur, sustinente causam ejas M. Livio Druso tribuno plebis: qui, ut vires sibi acquireret, perniciosæ spe largitionum plebem concitavit. Præterea motus Syria regum continet.

LXXI.

M. Livius Drusus, tribunus plebis, ut majoribus viribus senatus causam susceptam tueretur, socios et Italicos populos ⁹⁹ spe civitatis Romanæ sollicitavit: usque adjuvantibus, per vim legibus agrariis frumentariisque latis, judicariam quoque pertulit; ut æqua parte judicia penes senatum et equestrem ordinem essent. Quum deinde promissa sociis civitas præstari non posset, irati Italici defectionem agitare ceperunt. ¹ Eorum coitus, conjurationesque, et orationes in conciliis principum referuntur. propter quæ Livius Drusus, invisus etiam senatui factus, velut socialis belli auctor, incertum a quo, domi occisus est.

LXXII.

Italici populi defecerunt, Picentes, Vestini, Marsi, Peligni, Marrucini, Samnites, Lucani, initio belli a Picentibus moto. Q. Servilius proconsul in oppido Asculo cum omnibus civibus Romanis, qui in eo oppido erant, occisus est. saga populus sumsit. Ser. Galba, a Lucanis comprehensus, unius feminae opera,

⁹⁶ Ut amicitiam populi Romani peterent] Andreas, Campanus, et Hearnii codex, a populo Romano.

⁹⁷ Q. Mucii proconsulis] Conjectura Sigonii, testimonio Asconii nixa. Vid. et infra capp. 10. et 11. hujus libri. Antea legebatur hoc loco, C. Marci.

⁹⁸ C. Geminius prætor] Sic Andreas et turba editorum ante Sigonium. Ille reposuit C. Sentius: et ei Gronovius assensus est. Sed quum hæc emendatio haud satis cum historia quadrare videa-

tur, ut probabimus in not. ad c. 17. hujus libri, revocavimus eam lectionem quam Sigonius mutaverat: eo quidem magis, quod Freinshemius illam agnoscit c. 56.

⁹⁹ Spe civitatis Romanæ sollicitavit] Haud fortasse spernendum quod habet Campanus, in spem civitatis.

¹ Coitus] Magis placeret coitiones: quæ vox in hujusmodi rebus valde propria est.

ad quam devartebatur, captivitate exemptus est. *Æsernia* et *Alba* coloniae ab *Italicis* obsessae sunt. *Auzilia* deinde *Latini* nominis externarumque gentium missa populo Romano, et expeditiones invicem expugnationesque urbium referuntur.

LXXIII.

L. Julius Cæsar consul male adversus *Samnites* pugnavit. *Nola* colonia in potestatem *Samnitium* venit cum *L. Postumio* prætore, qui ab eis interfectus est. Conplures populi ad hostes defecerunt. Quum *P. Rutilius* consul male adversus hostes *Marsos* pugnasset, et in prælio cecidisset, *C. Marius*, legatus ejus, meliore eventu cum hostibus conflixit. *Ser. Sulpicius* *Pelignos* prælio fudit. *Q. Cæpio*, legatus *Rutilii*, quum obsessus prospere in hostes erupisset, et ob eum successum æquatum ei cum *C. Mario* esset imperium, temerarius factus, et circumventus insidiis, fuso exercitu cecidit. *L. Julius Cæsar* consul feliciter adversus *Samnites* pugnavit. ob eam victoriam *Romæ* saga posita sunt. et, ut varia belli fortuna esset, *Æsernia* colonia cum *M. Marcello* in potestatem *Samnitium* venit. Sed *C. Marius* prælio *Marsos* fudit, ³ *Herio Asinio*, prætore *Marrucino-*rum, occiso. *C. Cæcilius* in *Gallia Transalpina* *Salluvios* rebellantes vicit.

LXXIV.

Cn. Pompeius *Picentes* prælio fudit, et obsedit: propter quam victoriam *Romæ* prætextæ et alia magistratuum insignia sumta sunt. *C. Marius* cum *Marsis* dubio eventu pugnavit. *Libertini* tum primum militare cæperunt. *A. Plotius* legatus *Umbros*, ³ *L. Porcius* prætor *Marsos*, quum uterque populus defecisset, prælio vicerunt. *Nicomedes* in *Bithyniæ*, *Ariobarzanes* in *Cappadociæ* regna reducti sunt. *Cn. Pompeius* consul *Marsos* acie vicit. Quum ære alieno obpressa esset civitas. ⁴ *A. Sempronius Asellio* prætor, quoniam secundum debitores jus dicebat, ab iis, qui fœnerabantur, in foro occisus est. Præterea incursiones *Thracum* in *Macedoniam* populationesque continet.

³ *Herio Asinio*] Sic edi jussit hoc nomen Gronovius ex Velleio et Appiano. Antea, *Hirno*, vel *Hirnio Asinio*.

³ *L. Porcius* prætor *Marsos*] Ea quæ sequuntur, quum uterque populus defecisset, probant in voce *Marsos* hic esse mendum. Non enim tum primum deficere cæperunt *Marsi*: sed omnium primi rebellionis signum sustulerant.

Lege ex Floro et Orosio *Etruscos*, quos Appianus auctor est, non initio belli, sed suscepto et gesto magna ex parte bello, defecisse.

⁴ *A. Sempronius Asellio*] Magna pars librorum, *Asellus*. Sigonius emendavit ex Appiano, Valerio Maximo etc. Campanus veram lectionem hic servat, *Asellio*.

LXXV.

A. Postumius Albinus legatus, quum classi præesset, infamis crimine prodicionis, ab exercitu suo interfectus est. L. Cornelius Sulla legatus Samnites prælio vicit, et bina castra eorum expugnauit. Cn. Pompeius Vestinos in deditionem accepit. L. Porcius consul, rebus prospere gestis, fuisque aliquoties Marsis, dum castra eorum expugnat, cecidit. ea res hostibus victoriam ejus prælii dedit. Cosconius et Luceius Samnites acie vicerunt, Marium Egnatium, nobilissimum hostium ducem, occiderunt, compluraque eorum oppida in deditionem acceperunt. L. Sulla Hirpinos domuit, Samnites multis præliis fudit, aliquot populos recepit: quantisque raro quisquam alius ante consulatum rebus gestis, ad petitionem consulatus Romam est profectus.

LXXVI.

A. Gabinius legatus, rebus adversus Lucanos prospere gestis, et plurimis oppidis expugnatis, in obsidione castrorum hostilium cecidit. Sulpicius legatus Marrucinos cecidit, totamque eam regionem recepit. Cn. Pompeius proconsul Vestinos et Pelignos in deditionem accepit. Marsi quoque, a L. Murena, et ⁵ Cæcilio Pinna legatis aliquot præliis fracti, pacem petierunt. Asculum a Cn. Pompeio captum est, cæsis et a Mam. Emilio legato Italicis. Silo Pompædus, dux Marsorum, ⁶ auctor hujus rei, in prælio cecidit. Ariobarzanes Cappadociæ, Nicomedes Bithyniæ regno a Mithridate Ponti rege pulsus sunt. Præterea incursiones Thracum in Macedoniam populationesque continet.

LXXVII.

Quum P. Sulpicius tribunus plebis, auctore C. Mario, perniciosas leges promulgasset, ut exsules revocarentur, et novi cives libertinique distribuerentur in tribus, et ut Marius adversus Mithridatem Ponti regem dux crearetur, et adversantibus consulibus Q. Pompeio et L. Sullæ vim intulisset, ⁷ occiso Q. Pompeio consulis filio, genero Sullæ; L. Sulla consul cum exercitu in urbem venit, et adversus factionem Sulpicii et Marii in ipsa urbe

⁵ Cæcilio Pio] Sic edidit Sigonius: quam lectionem firmat Gronovius ex Velleio, l. 11. c. 15. Libri habent Cæcilio Pinna. Vid. infra, c. 2.

⁶ Auctor hujus rei] Imo hujus belli.

⁷ Occiso Q. Pompeio] Sic dedit ex conjectura Sigonius, quum prius legeretur occisus Pompeio. Assentitur Sigon'o Pithæus apud Hearnium.

pugnavit, eamque expulit. ⁹ ex qua duodecim a senatu hostes, inter quos ⁹ C. Marius pater et filius, judicati sunt. P. Sulpicius, quum in quadam villa lateret, indicio servi sui retractus et occisus est. servus, ¹⁰ ut præmium promissum indici haberet, ¹¹ manumissus, et ob scelus proditi domini de saxo dejectus est. C. Marius filius in Africam trajecit. C. Marius pater, quum in paludibus Minturnensium lateret, extractus est ab oppidanis: et, quum missus ad occidendum eum servus, natione Gallus, majestate tanti viri perterritus recessisset, ¹² inpositus publice in navim delatus est in Africam. L. Sulla civitatis statum ordinavit: exinde colonias deduxit. Q. Pompeius consul, ad accipiendum a Cn. Pompeio proconsule exercitum profectus, consilio ejus occisus est. Mithridates, Ponti rex, Bithynia et Cappadocia occupatis, et pulso Aquillio legato, Phrygiam, provinciam populi Romani, cum ingenti exercitu intravit.

LXXVIII.

Mithridates Asiam occupavit: Q. Oppium proconsulem, item Aquillium legatum, in vincula conjecit: jussuque ejus, quidquid civium Romanorum in Asia fuit, uno die trucidatum est. Urbem Rhodum, quæ sola in fide permanerat, obpugnavit, et aliquot præliis navalibus victus recessit. Archelaus, præfectus regis, in Græciam cum exercitu venit; Athenas occupavit. Præterea ¹³ trepidationem urbium insularumque, aliis ad Mithridatem, aliis ad populum Romanum civitates suas trahentibus, continet.

LXXIX.

L. Cornelius Cinna, quum perniciosas leges ¹⁴ per vim atque arma ferret, pulsus urbe a Cn. Octavio collega, ¹⁵ cum sex tri-

⁹ Ex qua] Hoc quoque debetur Sigonio. Firmant Pithœus apud Hearnium, et Campanus. Reliqui, ex quo.

⁹ C. Marius pater et filius] Magis placeret Gronovio, Cati Marii pater et filius.

¹⁰ Ut præmium promissum indici] Ita Gronovius. Sigonius ex vetere libro promissum indicii. Reliqui, promissi indicii.

¹¹ Manumissus est, et... de saxo dejectus est] Alterutrum ex illis est vacat. Prius ignorant duo e MSS. Gronovii et Pithœus apud Hearnium: posterius, Campanus.

¹² Inpositus publice navim] Non mi-

nus placeret publice in navim, quomodo Pithœus et Sigonius apud Hearnium volunt: a quibus non longe abit Andreas, qui exhibet publice in navim.

¹³ Trepidationem] Unus e MSS. Gronovii cum Campano, trepidationes.

¹⁴ Per vim atque arma] Dux postremæ voces adjectæ sunt a Sigonio, ex vet. ut ipse ait, lib. Sed earum hic nullus est usus: nec eas agnoscunt Campanus, Andreas, et magna pars librorum.

¹⁵ Cum sex tribunis plebis] Hoc quoque a Sigonio est, cui assentitur apud Hearnium Pithœus. Antea cum Sextio tribuno plebis. Campanus, cum Sextio

bonis plebis: imperioque ei abrogata, corruptum Ap. Claudii exercitum in potestatem suam redegit, et bellum urbi intulit, accessit C. Mario ex Africa cum aliis exsulis: in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii exercitu, alter ex Cinna, ignorantes concurrerunt: et, quum victor spoliaret occisum, agnito fratre, ingenti lamentatione edita, rogo ei exstructo, ipse supra rogam se transfodit, et eodem igni consumtus est.¹⁶ Et quum opprimi inter initia potuissent, Cn. Pompeii fraude, qui, utramque partem fovendo, vires Cinnae dedit, nec nisi profligatis optimatum rebus auxilium tulit, et consulis segnitie confirmati Cinna et Marius quatuor exercitibus,¹⁷ ex quibus duo Q. Sertorio et Carboni dati sunt, urbem circumsederunt. Ostiam coloniam Marius expugnavit, et crudeliter diripuit.

LXXX.

Italicis populis a senatu civitas data est. Samnites, qui soli arma retinebant, Cinnae et Mario se conjunxerunt. ab iis Plautius cum exercitu cæsus est. Cinna et Marius cum Carbone et Sertorio Janiculum occupaverunt, et fugati ab Octavio consule recesserunt. Marius Antium, et Ariciam, et Lanuvium colonias devastavit. Quum nulla spes esset optimatibus resistendi propter segnitiam et perfidiam et ducum et militum, qui corrupti aut pugnare nolebant, aut ad diversas partes transibant, Cinna et Marius in urbem recepti sunt: qui, velut captam, eam cædibus et rapinis vastarunt, Cn. Octavio consule occiso, et omnibus adversæ partis nobilibus trucidatis, inter quos M. Antonio eloquentissimo viro,¹⁸ L. et C. Cæsare, quorum capita in rostris posita sunt. Crassus filius ab equitibus Fimbriæ occisus. pater Crassus, ne quid indignum virtute sua pateretur, gladio se transfixit. Et citra ulla comitia consules in sequentem annum se ipsos renunciaverunt: eodemque die, quo magistratum inierant, Marius Sex. Licinium senatorem de saxo dejecit jussit; editisque multis sceleribus, Idibus Januariis decessit: vir, cujus si examinentur cum virtutibus vitia, haud facile sit dictu, utrum bello melior, an pace perniciosior fuerit. adeo, quam rempublicam armatus servavit, eam primo togatus omni genere fraudis, postremo armis hostiliter evertit.

Publio tribuno plebis. Non tam constat nobis, quomodo legendum sit, quam Sigoniam lectionem vitiosam esse. Appianus enim libro primo Civil. testis est majorem partem tribunorum plebis cum Octavio sensisse.

¹⁶ Et quum opprimi inter initia potuissent. Sic dedimus auctore uno ex

MSS. Gronovii, ut referatur verbum ad id quod sequitur, confirmati Cinna et Marius. Vulgo potuisset.

¹⁷ Quorum duo] Complures MSS. et Campanus, ex quibus duo.

¹⁸ L. et C. Cæsare] Legè cum Gronovio, L. et C. Cæsaribus.

LXXXI.

L. Sulla Athenas, quas Archelaus, praefectus Mithridatis, occuparat, circumsevit, et cum magno labore expugnavit. urbi libertatem, et civibus, qua habuerant, reddidit. Magnesia, quæ sola in Asia civitas in fide manserat, summa virtute adversus Mithridatem defensa est. Præterea Thracum in Macedonia continet gesta.

LXXXII.

Sulla copias regis, quæ, Macedonia occupata, in Thessaliam venerant, prælio vicit, cæsis hostium centum milibus, et castris quoque expugnatis. Renovato deinde bello, iterum exercitum regis fudit ac delevit. Archelus cum classe regia Sullæ se tradidit. L. Valerius Flaccus consul, collega¹⁰ Cinna, missus, ut Sullæ succederet, propter avaritiam in visus exercitui suo, a C. Fimbria legato ipsius, ultima audaciæ homine, occisus est, et imperium ad Fimbriam translatus. Præterea expugnata in Asia urbes a Mithridate, et crudeliter direpta provincia, incursionesque Thracum in Macedoniam, referuntur.

LXXXIII.

C. Fimbria in Asia fuis prælio aliquot præfectis Mithridatis, urbem Pergamum cepit, obsessumque regem, non multum absuit, quin caperet. Urbem Ilion, quæ se potestati Sullæ reservabat, expugnavit ac delevit, et magnam partem Asiæ recepit. Sulla multis præliis Thrakas cecidit. Quum L. Cinna et Cn. Papirius Carbo, ab se ipsis consules per biennium creati, bellum contra Sullam pararent, effectum est per L. Valerium Flaccum principem senatus, qui orationem in senatu habuit, et per eos, qui concordia studebant, ut legati ad Sullam de pace mitterentur. Cinna ab exercitu suo, quem invitum covebat naves conscendere, et adversus Sullam proficisci, interfectus est. Consulatum Carbo solus gessit. Sulla, quum in Asiam trajecisset, pacem cum Mithridate fecit; ¹⁰ ita ut is cederet provinciis Asia, Bithynia, Cappadocia. Fimbria, desertus ab exercitu, qui ad Sullam transierat, ipse se percussit: impetravitque de servo suo, præbens cervicem, ut se occideret.

¹⁰ Ita ut is cederet Asia, Bithynia, Cappadocia] Omnes libri et veteres editi ante id Asia habent provincias: qua in voce aliquid visum est, quum Bithynia et Cappadocia non essent tunc provincie

Romanæ, sed regna. Legamus cum Sigonio in Commentar. in Fastos ad annum 669. ita ut is cederet provinciæ Asia, Bithynia, Cappadocia.

LXXXIV.

Sulla legatis, qui a senatu missi erant, futurum se in potestate senatus respondit, si cives, qui pulsati a Cinna ad se confugerant, restituerentur. quæ conditio quum justa senatui videretur, per Carbonem factionemque ejus, cui bellum videbatur utilius, ne conveniret, effectum est. Idem Carbo, quum ab omnibus oppidis Italiæ coloniisque obsides exigere vellet, ut fidem eorum contra Sullam obligaret, consensu senatus prohibitus est. ²⁰ Novis civibus senatusconsulto suffragium datum est. Q. Metellus Pius, qui partes optimatum secutus erat, quum in Africa bellum moliretur, a C. Fabio prætore pulsus est: senatusque consultum per factionem Carbonis et Marianarum partium factum est, ut omnes ubique exercitus dimitterentur. Libertini in quinque et triginta tribus distributi sunt. Præterea belli adparatum, quod contra Sullam excitabatur, continet.

LXXXV.

Sulla in Italiam cum exercitu trajecit, ²¹ missisque legatis, qui de pace agerent, a consule C. Norbano violatis, eundem Norbanum prælio vicit. Et quum L. Scipionis alterius consulis, cum quo per omnia id egerat, ut pacem jungeret, nec potuerat, castra obpugnaturus esset, universus exercitus consulis, sollicitatus per emissos a Sulla milites, signa ad Sullam transtulit. Scipio, quum occidi posset, dimissus est. Cn. Pompeius, Cn. F. ejus, qui Asculum ceperat, conscripto voluntariorum exercitu, cum tribus legionibus ad Sullam venerat; ad quem se nobilitas omnis conferebat, ita ut deserta urbe ad castra veniretur. Præterea expeditiones per totam Italiam utriusque partis ducum referuntur.

LXXXVI.

Quum C. Marius, C. Marii filius, consul ante annos viginti per vim creatus esset, C. Fabius in Africa propter crudelita-

²⁰ Novis civibus senatusconsulto suffragium datum est] Hic profecto aliquid peccavit vel librarium manus, vel ipse epitomes auctor. Italis enim cum civitate jus quoque suffragii datum esse constat. Sed fortasse hujus senatus-consulti hæc mens fuerat, ut quod a tribuno plebis Sulpicio institutum, mox a Sulla rescissum fuerat, renovaretur et confirmaretur, nempe, ut novi cives in quinque et triginta tribus distribuerentur.

²¹ Missisque legatis, qui de pace age-

rent, a consule C. Norbano violatis] Sustulimus, auctore Campano, particulam et ante a consule. Sensus quippe est: legatis qui a Sylla missi erant, a consule violatis. Aliam hic et majoris momenti emendationem fecit Sigonius. Plerique editi et libri habebant a cons. Cn. Carbone et C. Norbano: quod contra historice fidem erat. Neque enim Carbo hoc anno consul fuit. Certissimam Sigonii conjecturam firmant Pithæus apud Hearnium, et Campanus, qui habet a consule Cn. Norbano.

tem et avaritiam in prætorio suo vivus exustus est. *L. Philippus legatus Sullæ Sardiniam, Q. Antonio prætor pulso et occiso, occupavit. Sulla cum Italicis populis, ne timeretur ab iis, velut erepturus civitatem* ²² *et suffragii jus nuper datum, fœdus percussit. Idemque, ex fiducia jam certæ victoriæ, litigatores, a quibus adibatur, vadimonia Romam differre jussit, quum a parte diversa urbs adhuc teneretur. L. Damasippus prætor, ex voluntate C. Marii consulis quum senatum contraxisset, omnem, quæ in urbe erat, nobilitatem trucidavit. ex cujus numero Q. Mucius Scaevola pontifex maximus fugiens in vestibulo ædis Vestæ occisus est. Præterea bellum a L. Murena adversus Mithridatem in Asia renovatum continet.*

LXXXVII.

Sulla C. Marium, exercitu ejus fuso delectoque ad Sacripotum, in oppido Præneste obsedit. urbem Romam ex inimicorum manibus recepit. Marium erumpere tentantem repulit. Præterea res a legatis ejus, eadem ubique fortuna partium, gestas continet.

LXXXVIII.

Sulla Carbonem, ²³ *exercitu ejus fuso ad Clusium, ad Faventiam Fidentiamque cæso, Italia expulit: cum Samnitibus, qui soli ex Italicis populis nondum arma posuerant, juxta urbem Romam ante portam Collinam debellavit: recuperataque republica, pulcherrimam victoriam crudelitate, quanta in nullo hominum fuit, inquinavit. Octo millia* ²⁴ *deditorum* ²⁵ *in villa publica trucidavit: tabulam proscriptionis posuit: urbem ac totam Italiam cadibus replevit: inter quas omnes Prænestinos inermes concidi jussit: Marium, senatorii ordinis virum, cruribus brachiisque fractis, auribus præsectis, et effossis oculis, necavit. C. Marius, Præneste obsessus* ²⁶ *a Lucretio Ofella, Sullanarum partium viro, quum per cuniculum captaret evadere, septus ab exercitu,* ²⁷ *mortem sibi conscivit. id est, in ipso cuniculo, quum sentiret se evadere non posse, cum Pontio Telesino, fugæ comite, stricto utrimque gladio, concurrir: quem quum occidisset, ipse saucius impetravit a servo, ut se occideret.*

²² *Et suffragii jus nuper datum*] Vid. not. 20. ad epit. LXXXIV. supra.

²³ *Exercitu ejus fuso ad Clusium*] Inseruit Gronovius ex aliquot MSS. τὸ fuso.

²⁴ *Deditorum*] Magis placeret cum Pithæo spod Hearnium legere *deditorum*.

²⁵ *In villa publica*] Egregia Sigonii correctio, nixa auctoribus Augustino de Civ. Dei, III. 28. et Val. Max. IX. 2.

Antea in viz.

²⁶ *A Lucretio Ofella*] Sic plane Campanus, et apud Hearnium Pithæus. Reliqui *Asella*.

²⁷ *Mortem sibi conscivit: id est*] Gronovius duas ultimas voces adjecit ex quibusdam scriptis. Nos libenter assentiremur Sigonio hæc omnia delemi, ita ut legatur: *septus ab exercitu, in ipso cuniculo*.

LXXXIX.

²⁸ *M. Brutus a Cn. Papirio Carbone, qui Cossuram adpulerat, missus nave piscatoria Lilybeum, ut exploraret, an ibi Pompeius esset, et* ²⁹ *circumventus a navibus, quas Pompeius miserat, in se mucrone verso, ad transtrum navis obnixus corporis pondere, incubuit. Cn. Pompeius, in Siciliam cum imperio a senatu missus, Cn. Carbonem, qui fens muliebriter mortem tulit captum occidit.* ³¹ *Sulla, dictator factus, quod nemo unquam fecerat, cum fascibus viginti quatuor processit.* ³² *Rebus novis reipublicæ statum confirmavit, tribunorum plebis potestatem minuit, et omne jus legum ferendarum ademit. Pontificum augurumque collegium ampliavit, ut essent quindecim; senatum ex equestri ordine supplevit: proscriptionum liberis jus petendorum honorum eripuit, et bona eorum vendidit:* ³³ *ex quibus plurima primo rapuit.* ³⁴ *redactum est sestertium ter millies quingenties. Q. Lucretium Ofellam, consulatum adversus voluntatem suam petere ausum, jussit occidi in foro: et, quum hoc indigne ferret populus Romanus, concione advocata, se jussisse dixit. Cn. Pompeius in Africa Cn. Domitium proscriptum et Hiabam, regem Numidiæ, bellum molientes, vietos occidit; et, quatuor et viginti annos natus, adhuc equus Romanus, quod nulli contigerat, ex Africa triumphavit.* ³⁵ *Cn. Norbanus consularis proscriptus, in urbe Rhodo quum comprehenderetur, ipse se occidit. Mutilus, unus ex proscriptis, clam capite adoperta* ³⁶ *ad posticas ædes Bastiæ uxoris quum accessisset, admissus non est, quia illum proscriptum diceret, itaque se*

²⁸ *L. Brutus]* Sic olim legebatur. Sigonius dedit *M. Brutus*, eique obsecuti sunt editores. Sed hunc Brutum credimus cum Fighio non alium esse, quam *L. Brutum* Damasippum prætorum hujus anni, qui Carboni conjunctus memoratur libro sup. capp. 3. et 4.

²⁹ *Circumventus a navibus]* Vocula a in Gronovianis editionibus male omisa fuerat: sed in vetustioribus omnibus reperitur.

³⁰ *In se mucrone verso.. incubuit]* Magis placeret cum Gronovio legere *incubari*.

³¹ *Sulla.. quod nemo unquam fecerat, cum fascibus viginti quatuor processit]* Solitum hoc dictatoribus, ut testantur Plut. in Fabio, Polyb. l. 111. c. 87. Itaque vel erravit epitomes auctor, vel aliquid hic vitium est.

³² *Rebus novis reipublicæ statum confirmavit]* Sine ulla dubitatione assenti-

mur Gronovio emendanti *legibus* navi.

³³ *Ex quibus plurima primo rapuit]* Offendit 7d primo. Nec opitulatur Gronovius, dum ex aliquot codd. affert *plurima præmia*, interpretaturque *prædas*. Fortasse aliquid interdidit, ut Sulla dictus fuerit plurima primo rapuisse, deinde cetera in publicum redegisse.

³⁴ *Redactum est sestertium ter millies quingenties]* Marcæ argenti 1367187. uncie 4.

³⁵ *C. Norbanus]* Vulgo *Cn.* Sed ex Fastis Capitolinis, reliquisque omnibus veterum monumentis *C.* reponendum esse Sigonius monet, cui assentitur apud Hearnium Pithæus.

³⁶ *Ad posticas ædes]* Ante Sigonium legebatur *ad posticum ædis*. Ille in vet. lib. reperit *ad posticias ædes*. Nec aliter Pithæus. Notum est *ædem* non dici de privata et profana domo.

transfudit, et sanguine suo fores uxoris respersit. ³⁷ Sulla Nolam in Samnio recepit. ³⁸ quadraginta septem legiones in agros captos deduxit, et eos iis divisit. Volaterras, quod oppidum adhuc in armis erat, obsessum, in deditionem accepit. Mitylenæ quoque in Asia, quæ sola urbs post victum Mithridatem arma retinebat, expugnata dirutaque sunt.

XC.

Sulla decessit, honosque ei a senatu habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. M. Æmilius Lepidus, quum acta Sulla tentaret rescindere, bellum excitavit: et a Q. Catulo collega Italia pulsus est: et in Sardinia, frustra bellum motus, periit. M. Brutus, qui Cisalpinam Galliam obtinebat, a Cn. Pompeio occisus est. ³⁹ Q. Sertorius proscriptus in ulteriore Hispania ingens bellum excitavit. ⁴⁰ L. Manlius proconsul et ⁴¹ M. Domitius legatus ⁴² ab Herculeio questore praelio victi sunt. Præterea res a P. Servilio proconsule adversus Cilicas gestas continet.

XCI.

Cn. Pompeius, ⁴³ quum adhuc eques esset, cum imperio consulari adversus Sertorium missus est. Sertorius aliquot urbes expugnavit, plurimasque civitates in potestatem suam redegit. Ap. Claudius proconsul Thracas pluribus praeliis vicit. Q. Metellus proconsul L. Herculeium, questorem Sertorii, cum exercitu cecidit.

XCII.

Cn. Pompeius dubio eventu cum Sertorio pugnavit, ita ut singula ex utraque parte cornua vicerint. Q. Metellus Sertorium et Perpernam cum duobus exercitibus praelio fudit: cujus victoriae partem cupiens ferre Pompeius parum prospere pugnavit. ⁴⁴ Obsessus deinde Cluniæ Sertorius, assiduus eruptionibus non leviora damna obsidentibus intulit. Præterea ab

³⁷ Sulla Nolam in Samnio] Non tam in Samnio, quam a Samnitibus qui invaserant. Supra Epit. l. LXXIII. GRONOVIVS.

³⁸ Quadraginta septem legiones] Imo tres et viginti, si Appiano fides: et hoc verissimilius per se videtur.

³⁹ Q. Sertorius] Unus e MSS. Gronovii ante hæc verba inserit: Q. Sertorii viri bellicosissimi gesta referuntur: itidemque alius, nisi quod bellacissimi habet pro bellicosissimi.

⁴⁰ L. Manlius] Sic scribendum esse hoc nomen monuit Sigonius ex Orosio et Eutropio. Vulgo hic L. Manlius.

⁴¹ M. Domitius] Imo L. Domitius, ex Plut. et Eutropio.

⁴² Ab Herculeio] Alias Hirtuleio.

⁴³ Quum adhuc eques esset] Sic dedit Sigonius ex quibusdam veteribus libris, quum prius editi haberent questor esset. Idem optime probat Pompeium tunc temporis questorem non fuisse, imo nunquam hunc magistratum gessisse. Sed dubitamus an eques pro equite dici possit: cujus rei nullum nobis suppetit exemplum. Itaque malleus legere: quum adhuc eques Romanus esset.

⁴⁴ Obsessus..Cluniæ] An? Gronovius

Curione proconsule in Thracia res gestas adversus Dardanos, et Q. Sertorii multa crudelia in suos facta continet; qui plurimos ex amicis et secum proscriptis, crimine proditiōis insimulatos, occidit.

XCIII.

P. Servilius proconsul in Cilicia Isauros domuit, et aliquot urbes piratarum expugnavit. Nicomedes, Bithyniæ rex, moriens populum Romanum fecit heredem, regnumque ejus in provinciæ formam redactum est. Mithridates, fœdere cum Sertorio icto, bellum populo Romano intulit. Adparatus deinde regiarum copiarum pedestrium navaliumque: et, occupata Bithynia, M. Aurelius Cotta consul ad Chalcedonem prælio a rege victus est. ⁴⁶ resque a Pompeio et Metello adversus Sertorium gestas continet; qui omnibus belli militiæque artibus par fuit. quos etiam, ab obsidione Calagurris oppidi depulsos, cœgit diversas regiones petere, Metellum ulteriorem Hispaniam, Pompeium Galliam.

XCIV.

“ L. Licinius Lucullus consul adversus Mithridatem equestribus præliis feliciter pugnavit, et expeditiones aliquot prosperas fecit, poscentesque pugnam milites a seditione inhibuit. Deiotarus, Gallogræciæ tetrarches, “ præfectos Mithridatis, bellum in Phrygia moventes, cecidit. Præterea res a Cn. Pompeio in Hispania contra Sertorium prospere gestas continet.

XC.

C. Curio proconsul Dardanos in Thracia domuit. Quatuor et septuaginta gladiatores Capuæ ex ludo Lentuli profugerunt: et, ⁴⁷ congregata servitiorum ergastulorumque multitudine, Crizo et Spartaco ducibus bello excitato, Claudium Pulchrum legatum et ⁴⁸ P. Varenum prætorem prælio vicerunt. L. Lu-

editi habebant Calagurii. Mutavit ille, et e vestigiis MSS. eruit nomen Clunie.

⁴⁵ Resque a Pompeio et Metello adversum Sertorium gestas continet] Hic habemus emendationem Sigonii, qui priorum editionum omnino vitiosam lectionem ex vet. lib. correxit, adjiciens ex conjectura duas postremas voces.

⁴⁶ L. Licinius Lucullus] Nomen et prænomen Luculli, et infra prænomen Pompeii ex MSS. suis addenda duxit Gronovius.

⁴⁷ Præfectos Mithridatis] Hoc debetur Sigonio. Antea præfectus, contra historię fidem.

⁴⁸ Congregata servitiorum ergastulorumque multitudine] Sic edidit Gronovius ex suis MSS. Vulgo servorum ergastulorumque. Sed non spernendum id fortasse, quod, teste Sigonio, Claudius Puteanus in MSS. legisse se affirmat: servorum ex ergastulis.

⁴⁹ P. Varenum] Sigonius ex Appiano et Frontino legendum putat P. Vari-
nium.

cullus proconsul ad Cyzicum urbem exercitum Mithridatis fame ferroque delevit; pulsumque Bithynia regem, variis belli ac naufragiorum casibus fractum, coëgit in Pontum profugere.

XCVI.

Q. Arrius prætor Crizum, fugitivorum ducem, cum viginti millibus hominum cecidit. ⁴⁰ Cn. Lentulus consul male adversus Spartacum pugnavit. Ab eodem L. Gellius consul et Q. Arrius prætor acie victi sunt. Sertorius ⁴¹ a M'. Antonio, et M. Perperna, et aliis conjuratis in convivio interfectus est, octavo ducatus sui anno: magnus dux, et adversus duos imperatores, Pompeium et Metellum, sæpe par, ⁴² vel frequentius victor: ad ultimum desertus et proditus. ⁴³ Imperium partium ad Marcum translatum est: quem Cn. Pompeius victum captumque interfecit, ac recepit Hispanias decimo fere anno, quam cæptum erat bellum. C. Cassius proconsul et Cn. Manlius prætor male adversus Spartacum pugnaverunt: idque bellum M. Crasso prætori mandatum est.

XCVII.

M. Crassus prætor primum cum parte fugitivorum, quæ ex Gallis Germanisque constabat, feliciter pugnavit, cæsis hostium triginta quinque millibus, et duce eorum ⁴⁴ Granico. ⁴⁵ Cum Spartaco deinde bellavit, cæsis cum ipso millibus sexaginta. M. Antonius prætor bellum adversus Cretenses, parum prospere susceptum, morte sua finivit. M. Lucullus proconsul Thracas subegit. L. Lucullus in Ponto adversus Mithridatem feliciter pugnavit, cæsis hostium ⁴⁶ amplius quam sexaginta millibus. ⁴⁷ M. Crassus et Cn. Pompeius consules facti (sed

⁴⁰ Cn. Lentulus] Sæum huius consuli prænomen restituit Sigonius, ex consensu auctorum omnium. Antea C. Lentulus.

⁴¹ A Manio Antonio.] Vid. not. 53. infra.

⁴² Vel frequentius superior] Olim, ut frequentius. Sigonius ex vet. lib. dedit vel. Malleus et.

⁴³ Imperium. ad Marcum translatum est] Ante Sigonium editi habebant ad Marium: quod erat contra historiarum fidem, ex qua constat, Sertorio occiso, Perpernam imperium invasisse. Bene ergo Sigonius ex vetere libro emendavit ad Marcum. At inde sequitur vitiosæ quoque olim cussos habuisse a M. Antonio. Si enim Antonio et Perperne idem prænomen Marcus fuisset, non

constaret hoc loco ad utrum eorum imperium devenisset. Ideo Sigonius editi iussit a Manio Antonio.

⁴⁴ Granico] In quibusdam Gronovii MSS. legitur Ganico. Plutarchus Gannicum vocat, Frontinus Gannicum.

⁴⁵ Cum Spartaco deinde debellavit] Sic legendum esse ipsa res monstrat, nulla pronus mutatione, quum vulgo editi habeant deinde bellavit.

⁴⁶ Amplius quam] Unus e Gronovii MSS. non agnoscit ultimam vocem, quæ nec necessaria est.

⁴⁷ M. Crassus et Cn. Pompeius consules facti (Pompeius] Vetus lectio erat, consules facti sunt sicut Pompeius, vel facti sic Pompeius. Unde Sigonius mancans esse orationem existimaverat, legendumque: consules facti, ut Crassus.

Pompeius, antequam quæsturam gererèt, ex equite Romano) tribunitiam potestatem restituerunt. Judicia quoque " per L. Aurelium Cottam prætorem ad equites Romanos translata sunt. Mithridates, desperatione rerum suarum coactus, ad Tigranem Armeniæ regem confugit.

XCVIII.

Machares, filius Mithridatis, Bospori rex, ab L. Lucullo in amicitiam receptus est. Cn. Lentulus et L. Gellius censores asperam censuram egerunt, quatuor et sexaginta senatu motis : a quibus, lustrò condito, censa sunt civium capita quadringenta quinquaginta millia. L. Metellus prætor " in Sicilia adversus piratas prospere rem gessit. Templum Jovis in Capitolio, quod incendio consumtum ac reffectum erat, a Q. Catulo dedicatum est. L. Lucullus in Armenia Mithridatem et Tigranem, et ingentes utriusque regis copias, pluribus præliis fudit. Q. Metellus proconsul, bello sibi adversus Cretenses mandato, Cydoniam urbem obsedit. C. Triarius, legatus Luculli, adversus Mithridatem parum prospere pugnavit. Lucullum, ne persequeretur Mithridatem ac Tigranem, summamque victoriæ inponeret, seditio militum tenuit, quia sequi volebant : id est, quia " legiones Valerianæ, impleta a se stipendia dicentes, Lucullum reliquerant.

XCIX.

Q. Metellus proconsul Gnosson, et Lyetum, et Cydoniam, et alias plurimas urbes expugnavit. L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quatuordecim gradus proximi adsignarentur. Cn. Pompeius, lege ad populum lata, persequi piratas jussus, qui commercium annonæ intercluserant. intra quadragessimum diem toto mari eos expulit ; belloque cum iis in Cilicia confecto, acceptis in deditionem piratis agros et urbes dedit. Præterea res gestas a Q. Metello adversus Cretenses continet : et epistolas Metelli et Cn. Pom-

et prætura, sic Pompeius. Gronovius delendum potius aliquid, quam infuleiendum judicavit, fornavitque hanc lectionem quam secuti sumus.

⁵⁸ *Per L. Aurelium Cottam] Præno-*
men hujus prætoris ex Asconio mutavit Sigonius, quom olim hic legeretur per *M. Aurelium*. Ceterum lex ab eo lata de judiciis minus accurate ab epitomes concinnatore exhibetur. Ea enim communicabat judicia inter tres ordines,

senatum, equites, et tribunos ærarios. Vid. infra c. 38. hujus libri.

⁵⁹ *In Sicilia] Hoc debetur Sigonio, quum prius legeretur in Cilicia. Hanc emendationem veram esse facile intelliget lector ex c. 29. hujus libri.*

⁶⁰ *Legiones Valerianæ, quæ] Sic habuit vetus liber Sigonii, atque hæc lectio expeditissima est. Gronoviana et Dujatiana editiones carent tꝯ quæ.*

peti in vicem missis. Queritur Metellus, ⁶¹ gloriam sibi rerum gestarum a Pompeio præripi, qui in Cretam miserit legatum suum ad accipiendas urbium deditiones. Pompeius rationem reddit, hoc se facere debuisse.

C.

C. Manilius tribunus plebis magna indignatione nobilitatis legem tulit, ut Pompeio Mithridaticum bellum mandaretur. ⁶² Concio ejus bona. Q. Metellus, perdomitis Cretensibus, liberae in id tempus insula leges dedit. Cn. Pompeius, ad gerendum bellum adversus Mithridatem profectus, cum rege Parthorum Phraate amicitiam renovavit, equestri prælio Mithridatem vicit. Præterea bellum inter Phraatem Parthorum regem, et Tigranem Armeniorum, ac deinde inter Tigranem filium patremque gestum, continet.

CI.

Cn. Pompeius Mithridatem, nocturno prælio victum, coëgit Bosporon profugare. Tigranem in deditionem accepit, dique, ademptis Syria, Phœnice, Cilicia, regnum Armenia restituit. Conjeratio eorum, qui in petitione consulatus ambitus damnati erant, facta de interficiendis consulibus, oppressa est. Cn. Pompeius, quum Mithridatem persequeretur, in ultimas ignotasque gentes penetravit. Iberos Albanosque, qui transitum non dabant, prælio vicit. Præterea fugam Mithridatis per Colchos, Heniochosque, et res ab eo in Bosporo gestas continet.

CII.

Cn. Pompeius in provinciæ formam Pontum redegit. Pharnaces, filius Mithridatis, bellum patri intulit. Ab eo Mithridates obsessus in regia, quum veneno sumto parum profecisset ad mortem, a milite Gallo, nomine ⁶³ Bitæto, a quo, ut adjuvaret se, petierat, interfectus est. Cn. Pompeius Judæos subegit: fanum eorum in Hierosolyma, inviolatum ad id tempus, cepit.

⁶¹ Gloriam rerum ab se gestarum a Pompeio præripi] Vulgo hic legitur a Pompeio sublata præripi. Sed testatur Gronovius penultimam vocem abesse ab aliquot MSS. Itaque eam ut supervacua et Inelegantem reseuimus. Manifestum est mendum in verbo præripi. Pro eo idem Gronovius subjicit intercipi. Sed quum duo codices habeant gloriam sibi rerum, totus hic locus videtur potius

sic formandus: gloriam sibi rerum gestarum a Pompeio præripi.

⁶² Concio ejus bona] Hic suspicamus aliquid esse vitii. Sed parvi res est.

⁶³ Bituito] Ante Sigonium hic legitur Bitoco. Ille edi jussit Bitato, quia apud Appianum vocatur hic Gallus Bitovros. Sed Gallicum nomen est Bitulius, quomodo Freinsheimius expressit, infra e. 55.

L. Catilina, bis repulsam in petitione consulatus passus, cum Lentulo prætor, et Cethego, et pluribus aliis, conjuravit de cæde consulum et senatus, incendiis urbis, et opprimenda republica; exercitu quoque in Etruria comparato. Ea conjuratio industria M. Tullii Ciceronis eruta est. Catilina urbe pulso, de reliquis conjuratis supplicium sumtum est.

CIII.

Catilina a C. Antonio proconsule cum exercitu cæsus est. P. Clodius accusatus, "quod in habitu muliebri in sacrarium, in quod virum intrare nefas est, intrasset, et uxorem "maximi pontificis stuprasset, absolutus est. "C. Pontinius prætor Allobrogas, qui rebellaverant, ad Solonem domuit. P. Clodius ad plebem transiit. C. Cæsar Lusitanos subegit: eoque consulatus candidato, et captante rempublicam invadere, conspiratio inter tres principes civitatis facta est, Cn. Pompeium, M. Crassum, C. Cæsarem. Leges agrariæ a Cæsare consule cum magna contentione, invito senatu, et altero consule M. Bibulo, lætæ sunt. C. Antonius proconsul in Thracia parum prospere rem gessit. M. Cicero, lege a P. Clodio tribuno plebis lata, quod indemnatos cives necavisset, in exilium missus est. Cæsar, in provinciam Galliam profectus, Helvetios, vagam gentem, domuit: quæ, sedem quærens, "per provinciam Cæsaris Narbonem iter facere volebat. Præterea situm Galliarum continet. "Pompeius de liberis Mithridatis, Tigrane, et Tigranis filio, triumphavit: Magnusque a tota concione consalutatus est.

CIV.

Prima pars libri situm Germaniæ moresque continet. C. Cæsar, quum adversus Germanos, qui Ariovisto duce in Gal-

⁶⁴ Quod.. intrasset: quumque uxorem] Hæc verborum structura non immerito displicuit Gronovio: qui proinde, quum reperiret in quibusdam MSS. Quod.. cum intrasset et uxorem, copulativam tollit; ita ut legi debeat: Quod... quum intrasset, uxorem maximi pontificis stuprasset.

⁶⁵ Maximi pontificis] Hoc debetur Sigonio. Antea Metelli pontificis. Sed omnis historia testatur ad Cæsaris uxorem Pompeiam totum hoc negotium attinuisse.

⁶⁶ C. Pontinius] Varie hoc nomen scribitur, Pontinus, Pontinius, Pomptinus. At in prænomine nulla dubitatio est. Ubique apud Ciceronem, apud Sallustium C. vocatur, non Cn. quomodo hactenus hoc loco legebatur.

⁶⁷ Per provinciam Cæsaris Narbonem iter facere] Gronovius pro Narbonem legi jubet Narbonensem.

⁶⁸ Pompeius de liberis Mithridatis] Sigonius multis disputat, hæc suo loco posita non esse, propterea quod conatatur Pompeium Pisone et Messala Com. triumphasse, antequam cum Cæsare et Crasso societatem iniret, tertio anno ante Pisonis et Gabinii consulatum et exilium Ciceronis, et Cæsaris in Galliam adventum. Jam vero Gronovius in historia quoque vitium esse observat. Cur enim de liberis potius Mithridatis, quam de Mithridate ipso triumphasse Pompeius dicitur? Triumphavit Pompeius de Mithridate et Tigrane regibus, ductis ante currum liberis Mithridatis, et Tigranis filio Tigrane.

liam transcenderant, exercitum duceret, rogatus ab *Æduis* et *Sequanis*, quorum ager possidebatur, trepidationem militum, propter metum novorum hostium ortam, adlocutione exercitus inhibuit, et victos prælio Germanos Gallia expulit. *M. Cicero*, Pompeio inter alios orante, et ⁶⁶ *T. Annio Milone* tribuno plebis agente, ingenti gaudio senatus ac totius Italiae, ab exilio reductus est. *Cn. Pompeio* per quinquennium annonae cura mandata est. *Cæsar Ambianos, Suessiones, Veromandos, Atrebates, Belgarum* populos, quorum ingens multitudo erat, prælio victos in ditionem accepit: ac deinde ⁷⁰ contra *Nervios* unius civitatis cum magno discrimine pugnavit, eamque gentem delevit; quæ bellum gessit, donec ex sexaginta millibus armatorum ⁷¹ trecenti superessent: ex sexcentis senatoribus tres tantum evaderent. Lege lata de redigenda in provincia formam *Cypro*, et publicanda pecunia regia, ⁷² *M. Catoni* administratio ejus rei mandata est. *Ptolemæus, Ægypti* rex, ob injurias, quas patiebatur a suis, regno pulsus, Romam venit. *C. Cæsar Venetos*, gentem oceano junctam, navali prælio vicit. Præterea res a legatis ejus eadem fortuna gestas continet.

CV.

Quem ⁷³ *C. Catonis* tribuni plebis intercessionibus comitia tollerentur, senatus vestem mutavit. *M. Cato* in petitione præturæ, prælato *Vatinio*, repulsam tulit. idem, quum legem impediret, qua ⁷⁴ provinciae consulibus in quinquennium, *Pompeio Hispaniæ, Crasso Syria et Parthicum bellum, Cæsari Gallia et Germania* dabantur, a *C. Trebonio* tribuno plebis, legis auctore, in vincula ductus est. *A. Gabinius* proconsul *Ptolemæum* reduxit in regnum *Ægypti*, ejecto *Archelao*, quem sibi regem adsciverant. *Cæsar*, ⁷⁵ victis Germanis in Gallia cæsisque, *Rhenum* transcendit, et proximam partem Germaniae domuit: ac deinde oceano in *Britanniam*, primo parum prospere tempestatibus adversis, trajecit; ⁷⁶ iterum parum felicius:

⁶⁶ *T. Annio Milone* tribuno plebis agente] *Utkianam* vocem adjecit ex conjectura *Sigonius*. *Pompeius*, qui erat privatus, orabat: *Milo* tribunus plebis, agere debuit, ut revera fecit, non orare tantum.

⁷⁰ Contra *Nervios*, unam harum civitatum] Magis aridet, quod subjecit *Gronovius*: unam horum, nempe *Belgarum*, civitatem.

⁷¹ Trecenti superessent] Quingentos *Cæsar* superfluo scribit.

⁷² *M. Catoni*] Male plerique edidi,

VOL. IV.

C. Catoni.

⁷³ *C. Catonis*] Proba *Sigonii* emendatio. Antea, *M. Catonis*.

⁷⁴ Provinciae consulibus] Idem *Sigonius* recte pro consularis reposuit consularibus.

⁷⁵ Victis Germanis et in Gallia cæsis] Magis placet unius MS. a *Gronovio* inspecti scriptura: victis Germanis in Gallia cæsisque.

⁷⁶ Iterum parum felicius] Dele tñ parum ex superiore versiculo inculcatum. *GRONOVIVS*.

magnaue multitudine hostium casa, aliquam partem insulae in potestatem redegit.

CVI.

Julia Caesaris filia, Pompeii uxor, decēssit: honosque ei a populo habitus est, ut in campo Martio sepeliretur. Gallorum aliquot populi, ⁷⁷ Ambiorige duce Eburonum, defecerunt: a quibus Cotta et ⁷⁸ Titurius, legati Caesaris, circumventi insidiis, cum exercitu, cui praeerant, cæsi sunt. et quum aliarum quoque legionum castra oppugnata magno labore defensa essent, ⁷⁹ interque eos, qui in Nervii praeerat, Q. Cicero, ab ipso Cesare hostes prælio fusi sunt. M. Crassus, bellum Parthis inlaturus, Euphratem fluvium transiit, victusque prælio, in quo et filius ejus cecidit, quum reliquias exercitus in collem recepisset, evocatus in conloquium ab hostibus, velut de pace acturis, quorum dux erat Surenas, comprehensus, et, ne quid vivus pateretur, repugnans interfectus est.

CVII.

C. Caesar, Treviris in Gallia victis, iterum in Germaniam transiit: nulloque ibi hoste invento, reversus in Galliam, Eburones et alias civitates, quæ conspiraverant, vicit, et Ambiorigem in fuga persecutus est. P. Clodii, a T. Annio Milone, candidato consulatus, Appia via ad Bovillas occisi, corpus plebs in curia cremavit. Quum seditiones inter candidatos consulatus Hypseum, Scipionem, et Milonem essent, qui armis ac vi contendebant; ad comprimendas eas ⁸⁰ Cn. Pompeius legatus a senatu consul tertium factus est, absens et solus, quod nulli alii umquam contigit. Questione decreta de morte P. Clodii, Milo judicio damnatus in exsilium actus est. ⁸¹ Lex

⁷⁷ Ambiorige duce Eburonum] Hic aliquid deesse manifestum est. Gronovius reponit, Ambiorige duce, reges Eburonum.

⁷⁸ Titurius] Hoc debetur Sigonio. Vetustius cusi habebant, T. Aurunculeius: Sigonii codices, T. Veturius. Verum nomen ille revocavit ex Cesare.

⁷⁹ Interque eos, qui in Nervii praeerat, Q. Cicero] Primo, nihil est in iis quæ præcedunt, quo referatur id eos. Itaque lege cum Gronovio vel superius aliorum quoque legatarum pro aliarum quoque legionem, vel hic interque eos, quibus.

praeerat Q. Cicero. Secundo, quum in plerisque editis legeretur qui in Treviris praeerat, edi jussimus in Nervii, obsecuti Jac. Gronovio, qui ita habuisse antiquitus cunos docet: et de ipsa re constat ex Caesaris ipsius Comment. l. v.

⁸⁰ Cn. Pompeius legatus a senatu] Vitium esse in voce legatus, manifestum est. Suspicatur Gronovius, regatus.

⁸¹ Lex lata est] Hoc debetur Sigonio, qui reposuit verbum in hac re proprium lata, pro dicta, vel data, quomodo libri sive editi, sive scripti habebant.

lata est, ut ratio absentis Caesaris in petitione consulatus haberetur, invito et contradicente M. Catone. Præterea res gestas a C. Cesare adversus Gallos, qui prope universi, Vercingentorix Arverno duce, defecerunt, et laboriosas obsidiones urbium continet: inter quas Avarici Biturigum, et Gergoviae Arvernorum.

CVIII.

C. Caesar Gallos ad Alesiam vicit, omnesque Gallia civitates, quæ in armis fuerant, in deditionem accepit. C. Cassius, quaestor M. Crassi, Parthos, qui in Syriam transcenderant, cecidit. In petitione consulatus M. Cato repulsam tulit, creatis consulibus Ser. Sulpicio, M. Marcello. C. Caesar Bellovacos cum aliis Gallorum populis domuit. Præterea contentiones inter consules de successoribus C. Cesari mittendo, agente in senatu M. Marcello consule, ut Caesar ad petitionem consulatus veniret, quum is lege lata⁸² in id tempus consulatus provincias obtinere deberet, resque a M. Bibulo in Syria gestas continet.

CIX.

Causæ civilium armorum et initia referuntur, contentionesque de successore C. Cesari mittendo, quum se dimissurum exercitus negaret, nisi a Pompeio dimitterentur. Et C. Curionis tribuni plebis⁸³ primum adversus Caesarem, dein pro Cesare actiones continet. Quum senatusconsultum factum esset, ut successor Cesari mitteretur, M. Antonio et Q. Cassio tribunis plebis, quoniam intercessionibus id senatusconsultum impediebant, urbe pulsus, mandatum est a senatu consulibus et Cn. Pompeio, ut viderent, ne quid respublica detrimenti caperet. C. Caesar, bello inimicos persecuturus, cum exercitu in Italiam venit: Corfinium cum L. Domitio et⁸⁴ L. Lentulo cepit, eosque dimisit. Cn. Pompeium ceterosque partium ejus Italia expulit.

⁸² In id tempus consulatus] Merito delet rō id Gronovius.

⁸³ Nisi a Pompeio] Melius: nisi et a Pompeio. GRONOVIVS.

⁸⁴ Primum adversus Caesarem, dein pro Cesare actiones] Hanc lectionem Sigonius concinnavit ad historię fidem.

Ipsæ inveniebant in libris: Primum adversum Caesarem de populo Romano Cesare actiones.

⁸⁵ P. Lentulo] Male vulgatę editiones L. Lentulo. Is enim est P. Lentulus Spinther, qui consul Ciceronem in patriam restituerat. Vid. infra. c. 65.

CX.

C. Cæsar Massiliam, quæ portas ipsi clauserat, obsedit : et, relictis in obsidione urbis ejus legatis, C. Trebonio et D. Bruto, profectus in Hispaniam, L. Afranium et M. Petreium, legatos Cn. Pompeii, cum septem legionibus ad Ilerdam in deditionem accepit, omnesque incolumes dimisit, Varrone quoque legato Pompeii cum exercitu in potestatem suam redacto. Gaditanis civitatem dedit. Massilienses, duobus navalibus præliis victi, post longam obsidionem potestati Cæsaris se permiserunt. C. Antonius, legatus Cæsaris, male contra Pompeianos in Illyrico rebus gestis, captus est. In quo bello Opitergini Transpadani, Cæsaris auxiliares, rate sua ab hostilibus navibus clausa, potius, quam in potestatem hostium venirent, inter se concurrentes obcubuerunt. C. Curio, legatus Cæsaris in Africa, quum prospere ⁸⁶ adversus Varum, Pompeianarum partium ducem, pugnasset, a Juba rege Mauritanie cum exercitu cæsus est. C. Cæsar in Græciam trajecit.

CXI.

⁸⁷ M. Cælius Rufus prætor, quum seditiones in urbe concitaret, novarum tabularum spe plebe sollicitata, abrogato magistratu pulsus urbe, Miloni exsuli, qui fugitivorum exercitum contraxerat, se conjunxit. uterque, quum bellum molirentur, interfecti sunt. Cleopatra, Egypti regina, a Ptolemæo fratre regno pulsa est. Propter ⁸⁸ Q. Cassii prætoris avaritiam crudelitatemque Cordubenses in Hispania ⁸⁹ cum duabus Varianis legionibus a partibus Cæsaris desciverunt. Cn. Pompeius, ad Dyrrachium obsessus a Cæsare, et, præsidii ejus cum magna clade diversæ partis expugnatis, obsidione liberatus, translato in Thessaliam bello, apud Pharsaliam acie victus est. Cicero in castris remansit, vir nihil minus quam ad bella natus ; omnibusque adversarum partium, qui se potestati victoris permiserunt, Cæsar ignovit.

⁸⁶ Adversus Varum] Olim Varronem. Correxerit Sigonius.

⁸⁷ M. Cælius Rufus] Verum huic prætori nomen restituit Sigonius, quum ante eum corrupte legeretur M. Cæcilius. Is est Cælius orator, cujus exstant ad Ciceronem epistolæ, qui ab eodem Cicerone defensus est luculenta oratione; quem omnia horum temporum historia describit acrem, inquietum, no-

varum rerum cupidum.

⁸⁸ Q. Cassii] Et hoc debetur Sigonio. Olim Q. Catuli.

⁸⁹ Cum duabus Varianis legionibus] Jac. Gronovius recte monet legendum Varronianis, id est, legionibus iis quæ sub M. Varrone militaverant. Vid. suprà, CX. 36. et Auct. de B. Alexandrino capp. 53. 57. 58.

CXII.

Trepidatio victarum partium in diversas orbis terrarum partes et fuga referuntur. Cn. Pompeius, quum Ægyptum petisset, jussu Ptolemæi regis pupilli, auctore Theodoto præceptore, cujus magna apud regem auctoritas erat, et Pothino, occisus est ab Achilla, cui id facinus erat delegatum, in navicula, antequam in terram exiret. Cornelia uxor et Sex. Pompeius filius Cypron refugerunt. Cæsar, post tertium diem insecutus, quum ei Theodotus caput Pompeii et annulum obtulisset, ⁹⁰ et infensus est, et inlacrimavit. sine periculo Alexandriam tumultuantem intravit. Cæsar, dictator creatus, Cleopatram in regnum Ægypti reduxit, et inferentem bellum iisdem auctoribus Ptolemæum, quibus Pompeium interfecerat, cum magno suo discrimine vicit. Ptolemæus dum fugit, in Nilo navicula subsegit. Præterea laboriosum M. Catonis in Africa per deserta cum legionibus iter, et bellum a Cn. Domitio contra Pharnacem ⁹¹ parum prospere gestum continet.

CXIII.

Confirmatis in Africa Pompeianis partibus, imperium earum P. Scipioni delatum est; Catone, cui ex æquo deferebatur imperium, cedente. Et quum de diruenda urbe Utica propter favorem civitatis ejus in Cæsarem deliberaretur, idque ne fieret, M. Cato tenuisset, Juba suadente, ut dirueretur; tutela ejus et custodia mandata est Catoni. ⁹² Cn. Pompeius Magni filius in Hispania, contractis viribus, quarum ducatum nec Afranius, nec Petreius excipere volebant, bellum adversus Cæsarem renovavit. Pharnaces, Mithridatis filius, rex Ponti, sine ulla belli mora victus est. Quum seditiones Romæ a P. Dolabella tribuno plebis, legem ferente de novis tabulis, excitatæ essent, et ex ea caussa plebs tumultuaretur, inductis a M. Antonio magistro equitum in urbem militibus, octingenti e plebe cæsi sunt.

⁹⁰ Et infensus est, et inlacrimavit. sine periculo] Lege cum Gronovio, et offensus est, et inlacrimavit; nec sine periculo.

⁹¹ Parum prospere] Vocem parum adjecit Sigonius ex historicæ fide. Vid. finem hujus libri.

⁹² Cn. Pompeius Magni filius] Sigonius ex veteribus, ut ait, libris legi jussit, inde Pompeius, Sed id inde hic

supervacuum est. Præterea quum duo filii Pompeii essent, qui prænominibus distinguebantur, verisimile admodum est auctorem epitomes, ei de quo agebat suum prænomen addidisse. Atque illud clare expressum reperitur in uno e codd. a Gronovio inspectis. Itaque admisi-

Cæsar veteranis cum seditione missionem postulantibus dedit : et, quum in Africam trajecisset, contra copias Jubbæ regis cum discrimine magno pugnauit.

CXIV.

Bellum in Syria Cæcilius Bassus, eques Romanus Pompeianarum partium excitauit, relicto a legione Sex. Cæsare, quæ ad Bassum transierat, ²⁸ occisoque eo. Cæsar ²⁹ Scipionem prætorem, Afranium, Jubamque vicit ad Thapsum, castris eorum expugnatis. Cato, audita re, quum se percussisset Uticæ, et, interveniente filio, curaretur, inter ipsam curationem rescisso vulnere exspiravit, anno ætatis quadragesimo nono. Petreius Jubam sequis interfecit. P. Scipio in nave circumventus honestæ morti ³⁰ vocem quoque adjecit: quærentibus enim imperatorem hostibus dixit, Imperator bene se habet. Faustus et Afranius occisi. Catonis filio venia data. Brutus, legatus Cæsaris, in Gallia Bellovacos rebellantes prælio vicit.

CXV.

Cæsar quatuor triumphos duxit: ex Gallia, ex Ægypto, ex Ponto, ex Africa. Epulum et omnis generis spectacula dedit. M. Marcello consulari, senatu rogante, reditum concessit. ³¹ Qui Marcellus beneficio ejus frui non potuit, a ³² Cn. Magio Cilone cliente suo Athenis occisus. Recensum egit, quæ censa sunt civium capita centum quinquaginta millia. Profectusque in Hispaniam adversus Cn. Pompeium, multis utrimque expeditionibus factis, et aliquot urbibus expugnatis, summam victoriam cum magno discrimine ad Mundam urbem consecutus est. Pompeius Sextus effugit.

²⁸ Occisoque eo] Hic τὸ ἐξελθὲν τῆς μάχης apposuiimus, obsecuti Sigonio et Jac. Perizonio. Hic quidem etiam deleri jubet vocem eo, nec sine causâ. Agitur enim de Sexto Cæsare, qui relictus a legione occisus est.

²⁹ Scipionem prætorem] Lege cum Gronovio vel Scipionem proconsulem, vel Scipionem, Petreium.

³⁰ Vocem quoque] Hic inserit Gronovius parum, vel memorabilem.

³¹ Qui Marcellus beneficio ejus] Oro-

novius quum repererit in uno MS. Qui beneficio ejus Marcellus, rescribit, Quo beneficio ejus Marcellus: recte.

³² P. Magio] Sigonius jussit legi Cn. Magio, causamque addidit, quod nempe sic ille interfectus Marcelli nominaretur in epistola Servii ad Ciceronem. Sed eam Ciceronis editiones quas vidimus, atque in iis Græviana, habent P. Magio, quomodo hic ante Sigonii emendationem legebatur.

CXVI.

C. Cæsar ex Hispania quintum triumphum egit. Et, quum plurimi maximique honores ei a senatu decreti essent, inter quos ut Pater Patriæ adpellaretur, et sacrosanctus, ac dictator in perpetuum esset, invidiæ causam adversus eum præstitere, quod senatui deferenti hos honores, quum ante ædem Veneris Genitricis sederet, non adsurrexit: et quod a M. Antonio consule collega suo, inter Lupercos currente, diadema capiti suo inpositum in sella reposuit: et quod Epidio Marullo et Cæsetio Flavo tribunis plebis invidiam ei tamquam regnum adfectanti moventibus, potestas abrogata est. Ex iis causis conspiratione in eum facta, (cujus capita fuerunt M. Brutus, et C. Cassius, et ex Cæsaris partibus D. Brutus et C. Trebonius) in Pompeii curia occisus est viginti tribus vulneribus, occupatumque ab interfectoribus ejus Capitolium. Oblivione deinde cædis ejus a senatu decreta, obsidibus Antonii et Lepidi liberis acceptis, conjurati a Capitolio descenderunt. Testamento Cæsaris hæres ex parte dimidia institutus C. Octavius sororis nepos, et in nomen adoptatus est. Cæsaris corpus, quum in campum Martium ferretur, a plebe ante rostra crematum est. Dictaturæ honos in perpetuum sublatus est. C. Amatius, humillimæ sortis homo, qui se C. Marii filium ferebat, quum apud credulam plebem seditiones moveret, necatus est.

CXVII.

C. Octavius Romam ex Epiro venit, (eo enim illum Cæsar præmiserat, bellum in Macedonia gesturus) omnibusque prosperis exceptus etiam nomen Cæsaris sumpsit. In confusione rerum ac tumultu ⁹⁹ Lepidus pontificatum maximum interceptit. Sed M. Antonius consul, quum inpotenter dominaretur, legemque de permutatione provinciarum per vim tulisset, et Cæsarem quoque, petentem, ut sibi adversus percussores avunculi adesset, magnis injuriis adfecisset: Cæsar, et sibi, et reipublicæ vires adversus eum paraturus, deductos in colonias veteranos excitavit. Legiones quoque quarta et Martia ⁹⁹ signa ab Antonio ad Cæsarem tulerunt. ¹ Deinde et complures sævitia M. An-

⁹⁹ Lepidus pontificatum maximum interceptit] Hoc loco habemus conjecturam Sigonii, qui ex historiæ veritate veterem lectionem vitiosissimam emendavit. Legebatur nempe: Lepidum pontificem maximum interemit.

⁹⁹ Signa ab Antonio ad Cæsarem tulerunt] Legendum existimamus transtulerrunt.

¹ Deinde et complures] Totam hanc periodum refingit Gronovius in hunc modum: Deinde et complures sævitia,

tonii, passim in castris suis trucidati, quia et suspecti erant, ad Cæsarem desciverunt. D. Brutus, ut petenti Cisalpinam Galliam Antonio obsisteret, Mutinam cum exercitu occupavit. Præterea discursus utriusque partis virorum ad accipiendas provincias, adparatusque belli continet.

CXVIII.

M. Brutus in Græcia, sub prætextu reipublicæ et suscepti contra M. Antonium belli, exercitum, cui Vatinius præerat, cum provincia in potestatem suam redegit. C. Cæsari, qui primus reipublicæ arma sumserat, prætoris imperium a senatu datum est cum consularibus ornamentis; adjectumque, ut senator esset. M. Antonius D. Brutum Mutinæ obsedit. missique ad eum a senatu legati de pace parum ad eam componendam valuerunt. Populus Romanus saga sumsit. M. Brutus in Epiro C. Antonium prætorem cum exercitu potestati suæ subiecit.

CXIX.

C. Trebonius in Asia fraude P. Dolabellæ occisus est. Ob id facinus Dolabella hostis a senatu judicatus est. Quum Pansa consul male adversus Antonium pugnasset, A. Hirtius consul eum exercitu superveniens, fuis M. Antonii copiis, fortunam utriusque partis æquavit. Victus deinde ab Hirtio et Cæsare Antonius in Galliam confugit, et M. Lepidum cum legionibus, quæ sub ipso erant, sibi junxit: hostisque a senatu cum omnibus, qui intra præsidia ejus essent, judicatus est. A. Hirtius, qui post victoriam in ipsis hostium castris ceciderat, et C. Pansa, e vulnere, quod in adverso prælio exceperat, defunctus, in campo Martio sepulti sunt. Adversus C. Cæsarem, qui solus e tribus ducibus supererat, parum gratus senatus fuit: qui, D. Bruto, obsidione Mutinensi a Cæsare liberato, honore triumphi decreto, Cæsaris militumque ejus mentionem non satis gratam habuit: ob quæ C. Cæsar, reconciliata per M. Lepidum cum M. Antonio gratia, Romam cum exercitu venit,

sive ob servitium M. Antonii, passim in castris suis trucidantis qui suspecti erant, ad Cæsarem desciverunt.

² Qui primus reipublicæ arma sumpserat] Loge cum Gronovio qui privatus pro republica arma sumpserat. Passim a Cicerone, Velleio, Tacito, et ceteris scriptoribus, hoc sedulo notatur, Octavianum privato consilio arma cepisse, pri-

vatis armis defendisse rempublicam.

³ Prætoris imperium] Hæc certissima est Sigonii conjectura. Vid. infra, c. 10. Antea, pro populo Romano imperium. Nimirum, ut sæpe factum est, litteræ PR. scribarum ignorantia vel incuria abierunt in hæc voces populo Romano.

et, percussis adventu ejus iis, qui in eum iniqui erant, quum annos novemdecim haberet, consul creatus est.

CXX.

Cæsar consul legem tulit de quæstione habenda in eos, quorum opera pater occisus esset: postulatique ea lege M. Brutus, C. Cassius, D. Brutus, absentes damnati sunt. Quum M. Antonio vires Asinius quoque Pollio et Munatius Plancus, cum exercitibus suis adjuncti, ampliassent, et D. Brutus, cui senatus, ut persequeretur Antonium, mandaverat, relictus a legionibus suis, profugisset; jussu Antonii, in cujus potestatem venerat, a Capeno Sequano interfectus est. C. Cæsar pacem cum Antonio et Lepido fecit: ita ut tresviri reipublica constituendæ per quinquennium essent ipse, et Lepidus, et Antonius; et ut suos quisque inimicos proscriberent. in qua proscriptione plurimi equites Romani, centum triginta senatorum nomina fuerunt, et inter eos L. Paulli fratris M. Lepidi, et L. Cæsaris Antonii avunculi, et M. Ciceronis. hujus, occisi a Popillio legionario milite, quum haberet annos sexaginta tres, caput quoque cum dextra manu in rostris positum est. Præterea res a M. Bruto in Græcia gestas continet.

CXXI.

C. Cassius, cui mandatum a senatu erat, ut Dolabellam hostem judicatum bello persequeretur, auctoritate reipublicæ adjutus, Syriam cum tribus exercitibus, qui in eadem provincia erant, in potestatem suam redegit. Dolabellam, in urbe Laodicea obsessum, mori cœgit. M. quoque Bruti jussu C. Antonius captus, occisus est.

CXXII.

M. Brutus adversus Thracas parum prospere rem gessit; omnibusque transmarinis provinciis exercitibusque in potestatem ejus et C. Cassii redactis, cœerunt Smyrnæ uterque ad ordi-

* *Quum annos novemdecim haberet*] Vid. infra, cap. ult. hujus libri.

nanda belli futuri consilia. *M. Messalla Poplicolam fratrem*
victum communi consilia condonaverunt.

CXXIII.

*Sex. Pompeius, Magni filius, lectis ex Epiro proscriptis ac fugitivis, cum exercitu diu, sine ulla loci cujusquam possessione, prædatus in mari, Messanam oppidum in Sicilia primum, deinde totam provinciam occupavit: occisoque A. Pompeio Bithynica prætor, Q. Salvidienum legatum Cæsaris navali prælio vicit. Cæsar et Antonius cum exercitibus in Græciam trajecerunt, bellum contra Brutum et Cassium gesturi. Q. Cornificius in Africa*⁵ *T. Sextium, Cassianarum partium ducem, prælio vicit.*

CXXIV.

*C. Cæsar et Antonius apud Philippos vario eventu adversus Brutum et Cassium pugnaverunt,*⁶ *ita ut dextra utriusque cornua vincerent, et castra quoque utrumque ab iis, qui vicerant, expugnarentur. Sed inæqualem fortunam partium mors Cassii fecit: qui, quum in eo cornu fuisset, quod pulsum erat, totum exercitum fuscum ratus, mortem sibi conscivit. Altero deinde prælio victus M. Brutus et ipse vitam finivit, exorato Stratone fugæ comite, ut sibi gladium adigeret,*⁷ *annorum circiter quadraginta, inter quos Q. Hortensius occisus est.*

⁵ *Victum*] Sic dedit Sigonius, quum prius editi haberent *unctum*. Neutrum placet Gronovio, qui legi jubet *insidiarum convictum*. Vld. c. 1. et 7. hujus libri.

⁶ *T. Sextium, Cassianarum partium ducem*] Lege cum Henr. Valesio, *Cassianarum partium*] Ratio patebit ex ipsa historia, infra, c. ult.

⁷ *Ita ut dextra utriusque cornua*] Vel utriusque aciei, vel utrorumque, vel utrimque. GRONOVIVS.

⁸ *Annorum circiter quadraginta. Inter quos*] Locum hunc mutilum esse perspicue patet. Sigonius eum supplere conatus est, jussitque legi: *Romanorum principum circiter quadraginta idem faciunt. Inter quos.* Atque hanc emendationem Dujatius et Clericus receperunt. Sed primo nimia licentia est tot

voces ex mera conjectura in contextum immittere. Tum numerus quadraginta principum Romanorum, qui tum intèrierint, apud nullum vetustum scriptorem reperitur; multo minus, qui idem fecerint quod Brutus, id est qui sese a suis confodi voluerint: quod quidem etiam falsum putamus. Denique, quum Hortensius jussu Antonii occisus sit, non potest in eorum numerum referri, qui idem fecerint quod Brutus. Repræsentamus ergo hic eam lectionem, quam in vet. lib. Sigonius se invenisse testatur, et expressit in sua editione Gronovius: satiusque nobis visum est mentem et huiusmodi orationem exhibere, quam eam quæ specie falsæ sanitatis imponeret. Vetusiores editiones habent: *annorum erat ætatis circiter quadraginta.*

CXXV.

⁸ C. Caesar, relicto Antonio, transmarina provincia ex parte imperium ei cessit: reversus in Italiam veteranis agros divisit. Seditiones exercitus sui, quas corrupti a Fulvia, M. Antonii uxore, milites adversus imperatorem suum concitaverant, cum gravi periculo inhibuit. L. Antonius consul, M. Antonii frater, eadem Fulvia consiliante, bellum Caesari intulit; receptis in partes suas populis, quorum agri veteranis adsignati erant, et M. Lepido, qui custodiae urbis cum exercitu praerat, fuso, hostiliter in urbem irrupit.

CXXVI.

C. Caesar, quum esset annorum viginti trium, obsessum in oppido Perusia L. Antonium conatumque aliquoties erumpere, et repulsum, fame coëgit in deditionem venire; ipsique et omnibus militibus ejus ignovit. Perusiam diruit. redactisque in potestatem suam omnibus diversae partis exercitibus, bellum citra ullum sanguinem confecit.

CXXVII.

Parthi, Labieno, qui Pompeianarum partium fuerat, duce, in Syriam iruperunt: victoque Decidio Saxa, M. Antonii legato, totam eam provinciam occupaverunt. M. Antonius, quum ad bellum contra Caesarem gerendum incitaretur, uxore Fulvia dimissa, ne concordiae ducum obstaret, pace facta cum Caesare, sororem ejus Octaviam in matrimonium duxit. Q. Salvidienum, consilia nefaria contra Caesarem molitum, indicio suo protraxit, isque damnatus mortem sibi conscivit. P. Ventidius, Antonii legatus, Parthos, praelio victos, Syria expulit, Labieno eorum duce occiso. Quum vicinus Italiae hostis Sex. Pompeius Siciliam teneret, et commercium annonae inpediret, cum eo postulata pacem Caesar et Antonius fecerunt, ita ut Siciliam provinciam haberet. Praeterea motus Africae ¹⁰ et bella ibi gesta continet.

⁸ C. Caesar, relicto Antonio, transmarinae provinciae ex parte imperium ei cessit] Haec mendosa esse perspicuum est. Gronovius ex variis membranis inter se collatis, conjectura quoque nonnihil adjuvante, emendat: C. Caesar, relicto trans mare Antonio, (que provinciae ex

parte, mallemus ex partitione imperii, in potestatem ejus cesserant) reversus in Italiam.

¹⁰ Et bella ibi gesta] Addidimus voculam ibi, quam in vet. cod. exstare Sigonius testatur.

CXXVIII.

Quum Sex. Pompeius rursus latrociniiis mare infectum redderet, nec pacem, quam acceperat, præstaret, Cæsar, necessario adversus eum bello suscepto, duobus navalibus præliis dubio eventu pugnavit. P. Ventidius, legatus M. Antonii, Parthos in Syria prælio vicit, regemque eorum occidit. Judæi quoque a legatis Antonii subacti sunt. Præterea belli Siculi adparatum continet.

CXXIX.

Adversus Sex. Pompeium vario eventu navalibus præliis pugnatum est: ita ut ex duabus Cæsaris classibus altera, cui Agrippa præerat, vinceret; altera, quam Cæsar duzerat, deleta, expositi in terram milites in magno periculo essent. Victus deinde Pompeius in Siciliam profugit. M. Lepidus, qui ex Africa velut ad societatem belli, contra Sex. Pompeium a Cæsare gerendi, trajecerat, quum bellum Cæsari quoque inferret, relictus ab exercitu, abrogato triumviratus honore, vitam inpetravit. M. Agrippa navali corona a Cæsare donatus est; qui honos nulli ante eum habitus erat.

CXXX.

M. Antonius, ¹¹ dum cum Cleopatra luxuriatur, tarde Mediam ingressus, bellum cum legionibus octodecim et sexdecim millibus equitum Parthis intulit: et quum, duabus legionibus amissis, nulla re prospere cedente, retro rediret, insecutus subinde Parthis, et ingenti trepitatione, et magno totius exercitus periculo, in Armeniam reversus est, viginti et uno diebus ¹² trecenta millia fuga emensus. circa octo millia hominum tempestatibus amisit. tempestates quoque infestas, super tam infelicitate susceptum Parthicum bellum culpa sua passus est; quia hiemare in Armenia nolebat, dum ad Cleopatram festinat.

CXXXI.

Sex. Pompeius, quum in fidem M. Antonii veniret, bellum adversus eum in Asia moliens, obpressus a legatus ejus, occisus

¹¹ Dum cum Cleopatra luxuriaretur] ¹² Trecenta millia] Centum leucas
Scribit Gronovius luxuriatur, ex duobus nostrates.
MSS.

est. *Cæsar seditionem veteranorum, cum magna pernicie motam, inhibuit: Japydas, et Dalmatas, et Pannonios, subegit. Antonius Artavasdem, Armeniæ regem, fide data perductum, in vincula conjici jussit, regnumque Armeniæ filio suo, ex Cleopatra nato, dedit; quam uxoris loco, jam pridem captus amore ejus, habere cøperat.*

CXXXII.

Cæsar in Illyrico Dalmatas domuit. Quum M. Antonius ob amorem Cleopatrar, ex qua duos filios habebat, Philadelphum et Alexandrum, neque in urbem venire vellet, neque, finito triumviratus tempore, imperium deponere, bellumque moliretur, quod urbi et Italiæ inferret, ingentibus tam navalibus quam terrestribus copiis ob hoc contractis, remissoque Octaviæ sorori Cæsaris repudio, Cæsar in Epirum cum exercitu trajecit. Pugna deinde navales et prælia equestria secunda Cæsaris referuntur.

CXXXIII.

M. Antonius ad Actium classe victus, Alexandriam profugit; obsessusque a Cæsare, in ultima rerum desperatione, præcipue occisæ Cleopatrar falso rumore impulsus, se ipse interfecit. Cæsar, Alexandria in potestatem redacta, Cleopatra, ne in arbitrium victoris veniret, voluntaria morte defuncta, in urbem reversus, tres triumphos egit: unum ex Illyrico, alterum ex Actiaca victoria,¹³ tertium de Cleopatra, inposito fine civilibus bellis¹⁴ altero et vigesimo anno. M. Lepidus, Lepidi, qui triumvir fuerat, filius, conjuratione contra Cæsarem facta, bellum moliens, obpressus et occisus est.

CXXXIV.

Cæsar, rebus compositis, et omnibus provinciis in certam formam redactis, Augustus quoque cognominatus est: ¹⁵ et

¹³ Tertium de Cleopatra] Sic legi jussit Sigonius, non ex Cleopatra, quoniam cum nominibus hominum propriis verbum triumphare postulat præpositionem de, non ex.

¹⁴ Altero et vigesimo anno] Hic quoque habemus emendationem Sigonii, nixam quum auctoritate veterum librorum, tum subducta temporum ratione.

A Lentulo quippe et Marcello Coas, quibus primum civilia mota sunt arma, alter et vicesimus annus est is quo Actiacum triumphum egit Cæsar Octavianus, se v. et Sex. Apuleio, Coas. Anto Sigonium legebatur altero et trigesimo.

¹⁵ Et mensis Sextilis] Lege cum Gronovio, ut et mensis Sextilis.

mensis Sextilis in honorem ejus adpellatus est. Quum ille conventum Narbone ageret, census a tribus Galliis, quas Cæsar pater vicerat, actus. Bellum adversus Bastarnas, et Mæsos, et alias gentes, a M. Crasso gestum, refertur.

CXXXV.

Bellum a M. Crasso adversus Thracas, et a Cæsare adversus Hispanos gestum refertur: Salassi, gens Alpina, perdomiti.

CXXXVI.

¹⁶ *Rætia a Ti. Nerone et Druso, Cæsaris privignis, domita. Agrippa, Cæsaris gener, mortuus; et a Druso census actus est.*

CXXXVII.

Civitates Germaniæ, cis Rhenum et trans Rhenum positi, obpugnantur a Druso; et tumultus, qui ob censum exortus in Gallia erat, compositus; ara Cæsari ad confluentem Araris et Rhodani dedicata, sacerdote creato C. Julio ¹⁷ Vercundari Dubio Æduo.

CXXXVIII.

Thraces domiti ¹⁸ a L. Pisone; item Cherusci, Tencteri, Chatti, aliæque Germanorum trans Rhenum gentes subactæ a Druso referuntur. Octavia, soror Augusti, defuncta, antea amisso filio Marcello: cujus monumenta sunt theatrum et porticus, nomine ejus dedicata.

¹⁶ *Rætia]* Variis, nec spernendis, argumentis probare nititur Sigonius in nota ad hanc epitomen, desiderari duos libros ante hunc, qui explerant numerum 142. librorum, quot a Livio Petrarcha scriptos esse ait. Nimirum aliquot eventa horum annorum sane nobilia et memorabilia, ludi seculares, Janus clausus, tribunitia potestas ab Augusto accepta, quæ scriptor harum epitomarum minime prætermissa voluisse existimandus est, quum hic nusquam indicentur, inde oritur non vana suspicio interdixisse epitomas quæ illo-

rum mentionem facerent. Et a Salassis perdomitis, quæ postrema sunt epitomæ 135. verba, ad Rætiam a Tiberio subactam, quod intervallum est undecim annorum, transiluisse hunc epitomarum scriptorem, parum verisimile est.

¹⁷ *Vercundaridubio]* Nomen hoc aliter aliis in codicibus habetur. Quenam vera sit lectio, nec facile est decernere, nec inquirere operæ pretium est.

¹⁸ *A L. Pisone]* Ante Sigonium legabatur a L. Scipione. Correxerit ille ex Dionis, Vellei, Tacito.

CXXXIX.

Bellum adversus Transrhenanas gentes a Druso gestum refertur. in quo inter primores pugnaverunt ¹⁹ *Senectius et Anectius tribuni, ex civitate Nerviorum. Dalmatas et Pannonios Nero, frater Drusi, subegit.* ²⁰ *Pax cum Parthis facta est, signis a rege eorum, quæ sub Crasso, et postea sub Antonio capta erant, redditis.*

CXL.

Bellum adversus Germanorum trans Rhenum civitates, gestum a Druso, refertur. Ipse ex fractura, equo super crus ejus collapsus, tricesimo die, quam id acciderat, mortuus est. Corpus a Nerone fratre, qui nuncio valetudinis evocatus, raptim adcurrerat, Romam pervectum, et ²¹ *in C. Julii tumultu conditum. Laudatus est a Cesare Augusto vitrico, et supremis ejus plures honores additi.*

¹⁹ *Senectius et Anectius*] In his nominibus variare codices suos observat Gronovius: sed res est parvi momenti.

²⁰ *Pax cum Parthis facta est*] Sero hæc memorantur, totis decem annis prius gesta. Vid. supra, cxxxv. 22.

Itaque videntur retrahenda in epitomen libri cxxxvi. quæ hic alieno loco leguntur.

²¹ *Is C. Julii tumultu*] Vel lege, vel intellige *Augusti*. Vid. infra, c. 7.

T. LIVII PATAVINI
F R A G M E N T A
DRAKENBORCHI STUDIO CONLECTA

ET NUNC PASSIM AUCTA.

I. QUÆ LAUDANTUR CUM INDICIO LIBRORUM
UNDE PETITA SUNT.

LIBRI XIV.

Privato nos tenuissemus.

Vid. Priscian. lib. xv. Gramm. p. 1009.

LIBRI XVII.

Pridie Nonas. Pridie Idus.

Priscian. lib. xiv. Gramm. p. 992.

LIBRI XVIII.

Imberbes.

Putsch. in corpore vet. Gramm. p. 74. et 2789. et ant. Gramm. sp. Barth.
Advers. 37, 14.

LIBRI LVI.

Qui Pompeium morbum excusasse ferunt, ne, quum interesset deditiōi, animos Numantinorum irritaret.

Priscian. lib. xviii. Gramm. p. 1198. ed. Putsch. ubi male legitur *ex Livio CVII. et XXVI. pro LVI.* Nota Drack. est: "Omnino verba hæc referenda ad Livii lib. LVI. et ad deditum Numantinis Mancinum. Nam P. Furius Philus consul, qui Hispaniam citeriorem nactus Mancinum dediturus erat, Q. Pompeium et Q. Metellum legatos secum illuc ire coëgit. Vid. Valer. Max. 3, 7, 5. Pompeius autem quinquennio antea consul eandem provinciam obtinuerat, et, re male gesta, pacem cum Numantinis inierat, quam postea a se initam esse negavit. Vid. Appian. Hisp. 79 sq. et Cic. de Fin. 2, 17. Ne igitur, cum Furio cos. legatus in Hispaniam profectus, Mancini deditiōi interesse deberet, et, præsentia sua nuperæ fraudis ac perfidiæ memoria revocata, animos Numantinorum irritaret, morbum excusare potuit."

LIBRI XCI.

Tamen insequenti ipso pervigilante eodem loco alia excitata turris prima luce miraculo hostibus fuit, simul et oppidi turris, quæ maximum propugnaculum fuerat, subrutis fundamentis, dehiscere ingentibus remis, et tu jus . . . um igni coëpit: incendiique simul et ruinæ metu terri-
riti Contrebienses de muro trepidi effugerunt; et ut legati

VOL. IV.

T

mitterentur ad dedendam urbem, ab universa multitudine conclamatum est. Eadem virtus, quæ irritantes obpugnaverat, victorem placabiliorem fecit. Obsidibus adceptis pecuniæ modicam exegit summam, armaque omnia ademittit; transfugas liberos vivos ad se adduci jussit et fugitivos, quorum major multitudo erat. Ipsis imperavit, ut interficerent. Jugulatos de muro dejecerunt. Cum magna jactura militum quatuor et quadraginta diebus Contrebia expugnata, relictoque ibi L. Justeio . . . ad hiberum flumen copias adduxit. Ibi hibernaculis secundum oppidum, quod Castra Ælia vocatur, ædificatis, ipse in castris manebat; interdum conventum sociarum civitatum in oppido agebat. Arma ut fierent pro copiis cujusque populi, per totam provinciam edixerat. Quibus inspectis referre cetera arma milites jussit, quæ aut itineribus crebris aut oppu . . . f . . . an . . . tione inita, quæ . di . culo effici possit.

Itaque omnes simul justa . . . m . . . tur, neque materia artificibus, præparatis ante omnibus . nixo civitum [civitatum vel civium] . . idio, nec suo quisque operi artifex deerat . . . quæque in obpugnandis urbibus hostium gessisset, exposuit, et ad reliqua belli cohortatus est paucis edoctos, quantum Hispaniæ provinciæ interesset, suas partes superiores esse. Dimisso deinde conventu, jussisque omnibus ibi . . . re suas principio veris M. Perpernam cum viginti millibus peditum, equitibus mille quingentis in Ilurcaonum [Ilernaonum] gentem misit ad tuendam regionis ejus maritimam oram, datis præceptis, quibus itineribus duceret ad defendendas socias urbes, quas Pompeius obpugnaret, quibusque ipsum agmen Pompeii ex insidiis adgrederetur.

Eodem tempore et ad Herennuleium, qui in isdem locis erat, literas misit, et in alteram provinciam ad L. Hertuleium [Hirtuleium] præcipiens, quemadmodum bellum administrare [administrari vel administrare ipsum] vellet, ante omnia ut ita socias civitates tueretur, ne acie cum Metello dimicaret, cui neque auctoritate, neque viribus par esset . . . m consilium . . . versum . . . neque in aciem descendurum eum credebat, si traheretur bellum: hosti, quum mare ab tergo provinciasque omnes in potestate haberet, navibus undique commeatus venturos; ipsi autem, consumptis priore ætate, quæ præparata fuissent, omnium rerum inopiam fore.

Perpernam in maritimam regionem sub . . . tum . . . a geri, quum ab se obpugnarentur Celtiberi ut . . . armis . . . armu . . .

. maritimamne oram, ut Pompeium ab Ilercaonia et Contestania arceat, utraque socia gente, an ad Metellum et Rusitaniam [Lusitaniam] se convertat? Hæc secum agitant Sartorius præter hiberum amnem per pacatos agros quietum exercitum sine ullius noxa duxit. Profectus inde in Bursanontum et Casuantinorum [Cascantinorum] et Graccuranorum fines, evastatis omnibus proculecatisque segetibus, ad Calagurim Nasicam sociorum urbem venit, [venit] transgressusque amnem propinquum urbi, ponte facto, castra posuit.

Postero die M. Masium quaestorem in Arvacos [Arevacos] et Cerindones [Pelendones] misit ad conscribendos ex iis gentibus milites frumentumque inde Contrebiæ (Leucada adpellatur) comportandum, præter quam urbem obportunissimus ex Beronibus transitus erat, in quamcumque regionem ducere exercitum statuisset; et C. Instelum [Instesium] præfectum equitum Segoviam et in Vacreorum [Vacæorum s. Vacæorum] gentem ad equitum conquisitionem misit, iussum cum equitibus Contrebiæ sese opperiri. Dimissis iis ipse profectus, per Umconum [Vasconum] agrum ducto exercitu, in confinio Vironum [Beronum] posuit castra. Postero die cum equitibus prægressus ad itinera exploranda, jussu pedite quadrato agmine sequi, ad Vareiam validissimam regionis ejus urbem venit. Haud inopinantibus advenerat, undique et suæ gentis et Autrig

Hoc est fragmentum illud, quod a me in Biblioth. Vatic. Romæ a. 1772. inventum esse et P. Jac. Bruns et Vit. Mar. Giovenazzi gloriatur. Ab illo editum est Hamb. 1773. ab hoc bis. Romæ et Nesp. 1773. cum permixtis verbosisque notis cura Franc. Cancellieri; quæ editio repetita est Lips. 1775. cum præf. J. A. Ernesti. Emendationes Giovenazzi Abbatis insertæ uncinis inclusas; sed alias adjecit J. Jhre, qui idem fragmentum notis criticis illustravit Upsalæ 1777. In lin. 1. post *insequens* excidisse putabat nocte, et deinde alias commendavit lectiones, v. c. *vetera arma cet.* Cf. Gotting. gel. Anz. a. 1774. p. 11 sq. et a. 1777. Additam. p. 669 sq.

LIBRI XCIV.

Lavius in libro xciv. Inarimem in partibus Mæoniæ esse dicit; ubi per quinquaginta millia terræ igni exusta sunt. Hoc etiam Homerum significasse vult.

Serv. ad Virg. *Æn.* ix. 715. Cf. Salmas. ad Solin. p. 60. b.

LIBRI CIII.

Horrendus magis est, premit qui corpora, carbo.
Urit hic inclusus, vitalia rumpit acerbus;
Hunc veteres quondam variis pepulere medelis.
Tertia namque Titi simul et centesima Livi
Charta docet, ferro talem candente dolorem
Exactum, aut potò raporum semine pulsum;
Infecti dicens vix septem posse diebus
Vitam produci. Tanta est violentia morbi.

Q. Seren. Samon. de Medic. c. 39. v. 725 sq.

LIBRI CXII.

Castra quoque diversis partibus Cassius et Bogud adorti haud multum abfuere, quin opera perrumperent.

Quo tempore firmandi regni Bogudis caussa exercitum in Africam velociter trajicere conatus sit.

Cassius gessisset cum Trebonio bellum, si Bogudem trahere in societatem furoris potuisset.

Priscian. Gramm. lib. vi. p. 686. et 687.

LIBRI CXIII.

Et ipse circa Pulpud oram tuebatur.

Priscian. l. l. qui etiam lib. v. p. 643. docet, *Livium Bogud, Bogudis declinasse in CXIII. nisi leg. CXII.*

LIBRI CXVIII.

Adversus interfectores C. Cæsaris ultoribus manum comparans concibat.

Priscian. Gramm. l. ix. p. 865. ubi male in MSS. legitur *ex Livii libro XLIX. et XVIII. et XCVIII. Cf. Barth. Gramm. v. 35. et ad Stat. Theb. iv. 146.*

LIBRI CXXVII.

Quoniam inter Augustum et Antonium reliquæ adhuc erant dissensionis, Cocceius Nerva, proavus Nervæ, qui postea imperavit Romæ, mandavit Augusto, ut mitteret Tarracinam, qui de summa rerum tractarent. Ergo missus est Mæcenus cum Agrippa, qui utrumque exercitum juxta Brundisium in una castra cum magna lætitia cogerunt, ut ait Livius libro CXXVII. Intelligendum autem, quod, Fonteio misso ab Antonio, Augustus Mæcenatem et ceteros ad eundem locum emiseric.

Acro, Porphyrio et commentator vetus Cruquii ad Horat. lib. i. sat. 5. v. 29' verbis paulum variantibus.

LIBRI CXXXVI.

Eodem anno ludos seculares Cæsar ingenti adparatu fecit; quos centesimo quoque anno (is enim terminus seculi) fieri mos.

Censorin. de Die Natali c. 17. Horum ludorum mentio facta videtur in deperdita Epit. Liv. libri CXXXVI.

II. QUÆ PROBABILI CONJECTURA AD SUOS LIBROS REFERRI POSSUNT EX EPITOMIS LIB. LIV.

AD LIB. XIII.

Curribus falcatis usos esse majores, et Livius et Sallustius docent.

Serv. ad Virg. Æn. i. 476. Cf. Freinsh. Suppl. XII. 38.

AD LIB. XIII. AUT XIV.

Ni Pyrrhus unicus pugnandi artifex, magisque in proelio, quam bello, bonus.

Serv. ad Virg. *Æn.* i. 456.

AD LIB. XVI.

Sichæus dictus est Sicharbas; Belus Didonis pater, Methres; Carthago a Carthada, ut lectum est: quod invenitur in historia Pœnorum et in Livio.

Carthago est lingua Pœnorum nova civitas, ut docet Livius.

Bitias classis Punicæ fuit præfectus, ut docet Livius.

Serv. ad Virg. *Æn.* i. 343. 366. 738.

AD LIB. XVIII.

Serpentis quoque a Tito Livio curiose pariter ac facunde relatæ fiat mentio. Is enim ait, in Africa apud Bagradam flumen tantæ magnitudinis anguem fuisse, ut Atilii Reguli exercitum usu amnis prohiberet; multisque militibus ingenti ore correptis, compluribus caudæ voluminibus elisis, quum telorum jactu perforari nequiret, ad ultimum balistarum tormentis undique petitam, silicum crebris et ponderosis verberibus procubuisse, omnibusque et cohortibus et legionibus ipsa Carthagine visam terribiliorem. Atque etiam cruore suo gurgitibus imbutis, corporisque jacentis pestifero adflatu vicina regione polluta, Romana inde submovisse castra. Dicit bellæ etiam corium centum viginti pedes longum in urbem missum.

Valer. Max. i. 8. ext. 19.

AD LIB. XIX.

Tertii ludi seculares fuerunt, Antiate Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro et C. Junio Pullo consulibus.

Censorin. de Die Nat. c. 17. Cf. Freinsh. Suppl. xix. 31.

Est in Livio, quod quum quidam cupidus belli gerendi a tribuno plebis arceretur, ne iret, pullos jussit adferri. Qui quum missas non ederent fruges, irridens consul augurium ait: Vel bibant, et eos in Tiberim præcipitavit. Inde navibus victor revertens ad Africam in mari cum omnibus, quos ducebat, exstinctus est.

Serv. ad Virg. *Æn.* vi. 198. Hoc ad Claudium Pulchrum spectare, sed ab aliis aliter narrari, monet ibi Burm. Cf. intpp. Suet. Tib. 2. et Duker ad Flor. 2. 2. 29. cui totum hoc, quod ex Livio refert Servius, suspectum videbatur, tamquam ex Claudii Pulchri historia fictum, vel male descriptum.

AD LIB. XLIX.

De quattorum ludorum secularium anno triplex opinio est. Antias enim, et Varro, et Livius relatos esse prodiderunt L. Marcio Censorino, M. (M') Manilio consulibus, post Romam conditam anno DCV.

Censorin. de Die Nat. c. 17. Cf. Epit. Liv.

AD LIB. LXXVII.

Sulla nobilissimum conjugium contrahit, Cæcilia ducta Metelli pontificis maximi filia. Hinc cecinit multa in eum probrose vulgus, multique ex primoribus inviderunt ei, indignum illa femina existimantes, ut Titus ait, quem consulatu judicassent dignum.

Plut. in vita Sullæ p. 455. Cf. Freinsh. Suppl. LXXVII. 2.

Sulla quum primum ad urbem contra Marium castra movisset, adeo læta exta immolanti fuisse scribit Livius, ut custodiri se Postumius aruspex voluerit, capitis supplicium subiturus, nisi ea, quæ in animo Sulla haberet, Diis juvantibus implevisset.

Augustin. de Civ. Dei II. 24. Cf. Plut. l. I. p. 457.

AD LIB. LXXXIII.

Eversis quippe et incensis omnibus cum oppido (Illo a Pimbria) simulacris, solum Minervæ simulacrum sub tanta ruina templi illius, ut scribit Livius, integrum stetisse perhibetur.

Augustin. de Civ. Dei III. 7. Cf. Epit. et Freinsh. Suppl. LXXXIII. 7. Auctor Vir. Ill. c. 70. Appian. b. Michrid. c. 53. et 61. Obseq. de Prod. c. 116.

AD LIB. XCI.

Hoc primum proelium inter Sertorium et Pompeium fuit: decem millia hominum de Pompeii exercitu amissa et omnia impedimenta, Livius auctor est.

Frontin. Strat. II. 5, 31. Cf. Freinsh. Suppl. xci. 19.

AD LIB. XCVII.

Triginta quinque millia armatorum (fugitivorum a Crasso devictorum) eo prælio interfecta cum ipsis ducibus (Casto et Gannico vel Granico) Livius tradit, receptas quinque Romanorum aquilas, signa sex et viginti, multa spolia, inter quæ quinque fasces cum securibus.

Frontin. Strat. II. 5. 34. Cf. ad Epit. Liv.

AD LIB. XCVIII.

Livius dicit, numquam Romanos signa cum hostibus contulisse tanto numero inferiores: nam vigesimam vix militum partem, immo minorem, fuisse victoribus.

Plut. in Lucullo p. 511. ubi memoratur prælium inter Lucullum et Tigranem ad Tigranocerta. Cf. Epit. et Freinsh. Suppl. xcviii. 49.

Livius auctor est, priore prælio (ad Tigranocerta) plures fuisse, in hoc (ad Artaxata) nobiliores hostium cæsos et captos.

Plut. l. I. p. 513. Cf. Epit. et Freinsh. Suppl. c. 73.

AD LIB. XCIX.

Creta primo quidem centum habuit civitates; unde Hecatompolis dicta est: post viginti quatuor: inde, ut dicitur,

duas, Gnoson et Hierapidnam. Quamvis Livius plures a Metello expugnatas dicat.

Serv. ad Virg. *Æn.* III. 106. Cf. Epit.

AD LIB. CII.

Quod quum diluisset.

Agroetius de Orthogr. in Putschii corp. Gramm. p. 2267. et Gothofred. Auctor. Ling. Lat. p. 1352. qui Livium de morte Mithridatis id dixisse tradunt.

Etenim capta urbe, (Hierosolyma a Cn. Pompeio) tertio demum mense, die jejunii, Olympiade CLXXIX., C. Antonio et M. Tullio Cicerone consulibus, quum hostes vi ingressi eos, qui erant in templo, jugularent, nihilo secius rem hi divinam facere perseverabant, neque metu vitæ amittendæ, neque ob multitudinem hominum jam cæsorum in fugam compulsi, et satius esse rati, quidquid pati esset necesse, ad ipsas perferre aras, quam aliquid legibus patriis præceptum negligere. Hæc autem non esse fabulosa, unice ad falsam pietatem prædicandam spectantia, sed vera, testimonio sunt, qui res a Pompeio gestas memoriæ prodiderunt; in his Strabo et Nicolaus, ac præter hos T. Livius, historiæ Rom. scriptor.

Joseph. Ant. Jud. XIV. 4. 3. p. 689.

AD LIB. CV.

Britanniæ licet magnitudinem olim nemo, ut refert Livius, circumvectus est, multis tamen data est varia opinio de ea loquendi.

Jornandes de rebus Get. c. 2.

AD LIB. CVIII.

Septingentesimo conditionis suæ anno XIV. vicos ejus (Romæ) incertum unde consurgens flamma consumsit: nec umquam, ut ait Livius, majore incendio vastata est, adeo ut post aliquot annos Cæsar Augustus ad reparationem eorum, quæ tunc exusta erant, magnam vim pecuniæ ex ærario publico largitus sit.

Oros. VI. 14. et VII. 2. conl. Obseq. de Prod. c. 125. ex quibus colligitur, hoc incendium fuisse anno proximo ante bellum civile inter Pompeium et Cæsarem, ejus initium memoratur primis verbis Epit. CIX.

AD LIB. CIX.

Cæsar, Rubicone flumine transineato, mox ut Ariminum venit, quinque cohortes, quas tunc solas habebat, cum quibus, ut ait Livius, orbem terrarum adortus est, quid facto opus esset, edocuit.

Oros. VI. 15. Idem refert Guilelmus Malmesburiensis rer. Angl. I. II. p. 183. forte non ex Livio, sed Orosio.

AD LIB. CXI.

Primus hostem percussit nuper pilo sumto primo C. Crastinus.

Schol. vet. Lucani vii. 471. Crastinus, qui anno priore primum pilum duxerat, primum telum emisit in pugna Pharsalica. Vid. Appian. B. C. 2, 82. Plut. Cæs. p. 729. Cæs. B. C. 3. 91. 99.

Patauii C. Cornelius, auguralis scientiæ peritus, Livii historici civis et familiaris, sub idem forte tempus operam dabat auspicio. Hic primum, ut Livius tradit, tempus proelii (Pharsalici) cognovit, præsentibusque geri dixit nunc rem, et proelium duces committere. Ubi iterum cepit augurium conspexitque signa, fanaticus exsiliit clamans: Vincis, Cæsar. Obstupescens illis, qui aderant, detracta capiti corona iuravit, non prius se repositurum eam, quam arti respondisset eventus. Hoc Livius verum esse adfirmat.

Plut. in Cæs. p. 730. Cf. Freinsh. Suppl. cxi. 72. Gell. 15, 18. Lucan. 7, 192. Dio et Obseq.

AD LIB. CXII.

Quadringenta millia librorum Alexandriæ arserunt, pulcherrimum regiæ opulentiae monumentum. Alius laudaverit, sicut Livius; qui elegantiae regum curæque egregium id opus ait fuisse.

Seneca de Tranq. an. c. 9. Cf. Oros. 6, 15. Dio 42, 38. Heynii Opusc. Acad. T. I. p. 119 sq.

AD LIB. CXIV.

Hæc de Basso produnt nonnulli; Livius vero, militasse eum Pompeii auspiciis: quo victo privatum egisse Tyri, corruptisque quibusdam legionariis effecisse, ut, interfecto Sexto, ipsum sibi ducem sumerent.

Appian. B. C. iii. 77. ubi pro *Διβω* legendum esse *Διβλφ* recte, opinor, conjectit Schweigh. et jam ante eum Periz. Anim. Hist. c. 4. p. 177.

Optarem mihi contingere, quod T. Livius scribit de Catone: cujus gloriæ neque profuit quisquam laudando, nec vituperando quisquam nocuit, quum utrumque summis præditi fecerint ingeniis. Significat autem M. Ciceronem et C. Cæsarem, quorum alter laudes, alter vituperationes supra dicti scripsit viri.

Hieron. Prol. lib. ii. in Oseam.

AD LIB. CXVI.

Ædibus Cæsaris ornatus majestatisque caussa ex senatus-consulto adjunctum erat fastigium, ut auctor est Livius. Id per quietem Calpurnia collabi imaginata videbatur sibi lamentari et flere. Itaque orta luce rogavit Cæsarem, si qua fieri posset, ne prodiret in publicum, sed in aliud tempus senatum rejiceret.

Plut. Cæs. p. 738. Cf. Suet. Cæs. 81. ibique intpp.

Malum omen est, quoties Ætna, mons Siciliæ, non fumum, sed flammarum egerit globos; et, ut dicit Livius, tanta flamma ante mortem Cæsaris ex Ætna monte defluxit, ut non tantum vicinæ urbes, sed etiam Rhegina civitas, quæ multo spatio ab ea distat, adflaretur.

Serv. ad Virg. *Ge.* 1. 471.

Quod de Cæsare olim majore vulgo dictitatum est, et a T. Livio positum, in incerto esse, utrum illum magis nasci rei publicæ profuerit, an non nasci, dici etiam de ventis potest.

Seneca *Nat. Quæst.* v. 18.

AD LIB. CXX.

M. Cicero sub adventum triumvirorum ceaserat urbe, pro certo habens, id quod erat, non magis Antonio eripi se, quam Cæsari Cassium et Brutum, posse. Primo in Tusculanum fugit, inde transversis itineribus in Formianum, ut ab Cajeta navim conscensurus, profisciscitur. Unde aliquoties in altum provectum quum modo venti adversi retulissent, modo ipse jactationem navis, cæco volvente fluctu, pati non posset, tædium tandem eum et fugæ et vitæ cepit; regressusque ad superiore villam, quæ paullo plus mille passibus a mari abest, 'Moriar,' inquit, 'in patria sæpe servata.' Satis constat, servos fortiter fideliterque paratos fuisse ad dimicandum; ipsum deponi lecticam et quietos pati, quod fors iniqua cogeret, jussisse. Prominenti ex lectica, præbentiquæ innotam cervicem caput præcisum est. Nec satis stolidæ crudelitati militum fuit. Manus quoque, scripsisse in Antonium aliquid exprobrantes, præciderunt. Ita relatum caput ad Antonium, jussuque ejus inter duas manus in rostris positum; ubi ille consul, ubi sæpe consularis, ubi eo ipso anno adversus Antonium, quanta nulla umquam humana vox, cum admiratione eloquentiæ auditus fuerat. Vix adtollentes (præ) lacrimis oculos homines intueri trucidata membra ejus poterant.

Vixit tres et sexaginta annos, ut, si vis abfuisset, ne inmaturatione quidem mors videri possit: ingenium et operibus et præmiis operum felix: ipse fortunæ diu prosperæ, et in longo tenore felicitatis magnis interim ictus vulneribus, exsilio, ruina partium, pro quibus steterat, filiæ morte, exitu tam tristi atque acerbo, omnium adversorum nihil, ut viro dignum erat, tulit præter mortem; quæ vere æstimanti minus indigna videri potuit, quod a victore inimico nil crudelius passus erat, quam quod ejusdem fortunæ compos ipse fecisset. Si quis tamen, virtutibus vitia pensarit: vir magnus, acer, memorabilis fuit, et in cujus laudes persequendas Cicerone laudatore opus fuerit.

M. Seneca *Suasor.* vii. Cf. Gron. *Obas.* iv. 13. p. 213.

AD LIB. CXXXIII.

Livius refert, Cleopatram, quum ab Augusto capta indul-

gentius de industria tractaretur, idemtidem dicere solitam :
ed διαμβελομαι, 'Non triumphabor.'

Acron, Porphyrio, et commentator vetus Cruquii ad Horat. Od. i. 37, 30. Cf. Flor. iv. 11. extr.

III. INCERTA EX QUIBUS LIVII LIBRIS DESUMTA SINT.

Vir ingenii magni magis, quam boni.

Seneca de Ira i. 16.

Profteor, mirari me T. Livium, auctorem celeberrimum, in historiarum suarum, quas repetit ab origine urbis, quodam volumine sic exorsum: Satis jam sibi gloriæ quæsitum, et potuisse se desinere, ni animus inquires pasceretur opere.

Plin. in Præfat. lib. i. Hist. Nat.

T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis (freti Gaditani) tradiderunt, ubi minimum, septem millia passuum; ubi vero plurimum, decem millia.

Plin. Præfat. lib. iiii. Hist. Nat.

Completis consulibus.

Serv. ad Virg. Ge. iiii. 1.

Verba sunt, ut habemus in Livio, imperatoris transfugam recipientis in fidem: Quisquis es, noster eris.

Serv. ad Virg. Æn. ii. 148.

Impubes libripens esse non potest, neque antestari.

Priscian. lib. viiii. Gramm. p. 792. De sensu horum verborum vide viros doctos ad Caii Institut. l. i. tit. 6. p. 57, 58. et inpr. Gerard. Meerman in diss. de rebus Mancipi et nec Mancipi § 268 et 273.

Imperatorem me mater mea, non bellatorem peperit.

Hoc Scipionis dictum ex Livio adferre videtur Guilelmus Malmesburiensis rer. Angl. lib. ii. p. 162.

Dic mihi, quum sæpe numero in Romanis historiis legatur, Livio auctore, sæpiissime in hac urbe exorta pestilentia infinita hominum millia deperiisse, atque eo frequenter ventum, ut vix esset, unde illis bellicosis temporibus exercitus potuisset adscribi, illo tempore Deo tuo Februario minime litabatur? An etiam cultus hic omnino nihil proderat? Illo tempore Lupercalia non celebrabantur? Nec enim dicturus es, hæc sacra adhuc illo tempore non cœpisse, quæ ante Romulum ab Evandro in Italiam perhibentur inlata. Lupercalia autem propter quid instituta sint, (quantum ad ipsius superstitionis commenta respectant) Livius secunda decade loquitur: nec propter morbos inhibendos instituta commemorat, sed propter sterilitatem mulierum, quæ tunc acciderat, exsolvendam.

Ex. Gelasii Papæ Epist. adversus Andromachum in Baronii Annal. eccles. ad a. 496. num. 35.

IV. ALIA QUÆ AN LIVII SINT NOSTRI AUT CERTE
EX HISTORIA EJUS DE PROMTA DUBIUM EST.

Apud Nympham Atlantis filiam Calypsonem.

Priscian. lib. vi. Gramm. p. 685.

Et reparando suggestu manu haud magna Allifæ mœnia, quasi palans perveniens, ex oppido bellum instructa armamentis erupit, quam consul vi captam, trucidatis, qui in ea constiterant, reservat ad pugnam. Sed oppidani, sicut quibus curæ pusillum inerat, in diem alterum umhonibus belluatis paucos fugaces invadunt, elephantemque omine meliori receptant, et Allifas, Rufum quondam vocitatas, ab dextro sequente sinistrum, augurio nomen inponunt adcolæ.

Hæc verba Liv. xxii. 18, 5. post illa *super Allifas loco alto ac munio conselit* inserta legi in cod. Laudino 1. monuit Hearne. Eadem deprehendit Drakenb. in MS. Recanatiano, sed sic variata?

Et reparando subgressus haud magis Alifæ mœnia quum palans perveniens ex oppido bellua constā a Romanis erupit, quam consul vi captam, trucidatis, qui in ea constiterant, reservat ad pugnam. Sed oppidani, sicut quibus curæ pusillum inerat in diem altam umhonibus beluatis paucos fugaces invadunt, elephantemque meliorem receptant. Et Alifas Rufum quondam vocitatas ab dextro sequente sinisteriorum augurio nomen inponunt adcolæ.

Fragmentum hoc spurium esse censebāt Cuper. de elephantis in numis c. 4. Hearne, Drakenb., Stroth. et alii: sed genuinum Dodwell in singulari dissert., quæ etiam in edit. Livii Drakenb. T. vii. p. 182 sq. reperitur. In ea explicare quidem conatur obscurissima hæc verba; sed multis tentatis tandem proficitur, se vereri, ne operam luserit et non ipsum forte Livium, sed Æthiopem lavarit.

T. Livius tam iniquus Sallustio fuit, ut hanc ipsam sententiam: *Res secundæ mire sunt vitiis obtentui* et tamquam translatam, et tamquam corruptam dum transfertur, objiceret Sallustio. Nec hoc amore Thucydidis facit, ut illum præferat. Laudat, quem non timet, et facilius putat posse a se Sallustium vinci, si ante a Thucyde vincatur.

Seneca Controv. xxiiv.

T. Livius de oratorihus, qui verba antiqua et sordida consectantur, et orationis obscuritatem severitatem putant, niebat, Miltiadem rhetorem eleganter dixisse *Ἐπὶ τῷ πλεονίῳ μαίνονται*.

Seneca Controv. xxv.

Q U Æ D A M

ANTIQUITATIS MONIMENTA.

I. DUODECIM TABULÆ LEGUM DECEMVIR.

Tabula I. de in jus vocando.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

SI in jus vocatque Eat : NI t, antestamino : igitur, em capito.

SI calvitur pedemve strV it, manum endo jacito.

SI morbus aevitasve vitium escit, quIn jus vocabit jumentum
dato : si nolet, arceram ne sternito.

SI ensiet, qui in jus vocatum vindicit, miTito.

ASiduo vindex aSidVs esto : proletario cuique volet vindex
esto.

Endo via rem, uti paicunt, orato.

NI ta paicunt, in comitio aut in foro ab ortu ante meridiem
causam conscito, cum perorant ambo praesentes.

Post meridiem praesepti stlitem aDicito.

Sol oCaus supra tempestas esto.

Tabula II. de judiciis et furtis.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

— vades subvades — — — — —

extra quam si morbus sonticus — — — — —

votum, absentia rei publicae ergo, aut status dies cum hoste
intercedat : nam si quid horum suat unum judici arbitrove
reove, eo die diFensus esto.

— — — — —
Cui testimonium defuerit, is tertIs diebus obportum obvagu-
latum ito.

Si nox furtum faxit, sIm aliquis oCisit, jure caesus esto.

Si luci furtum faxit, sIm aliquis endo ipso capsit, verberator iLique, coi furtum factum escit, aDicitor.

Servus virgis caesus saxo delcitor: Inpubes Praetoris arbitratu verberator noxiamque decernito.

Si se tolo defensint, quiritato endoque plorato: post deinde si caesi escint, se fraude esto.

Si furtum lance licioque conceptum escit, atque uti manifestum vindicator.

Si adorat furto, quod nec manifestum escit, duplione decidito.

SIniuri Alienas arbores caesit, in singulas XXV aeris luito.

Si pro fure damnum decisum escit, furti ne adorato.

Furtivae rei aeternaAuctoritas esto.

Tabula III. de rebus creditis.

Si qui endo deposito dolo malo factum escit, duplione luito.

Si qui unciario fenere amplius feneraSit, quadruplione luito.

Adversus hostem aeternaAuctoritas esto.

Aeris confeSi rebusque jure judicatis XXX dies justi sunt.

Post deinde manus injectio esto, in jus ducito. Ni judicatum facit, aut quips endo eo in jure vindicit, secum ducito, vincito, aut nervo aut compedibus XV pondo ne majore: at si volet minore, vincito.

Si volet, suo VItto: ni suo VIt qui em vinctum habebit, libras faRis endo dies dato: si volet, plus dato.

Ni cum eo pacit, LX dies endo vinculis retineto. Interibi trinis nundinis continuis in Comitium prociato, aerisque aestimiam judicati praedicato.

Ast si plures erunt rei, tertls nundinis partis secanto: si plus minusve secuerunt, se fraudEsto: si volent, uls Tiberim peregre venum danto.

Tabula IV. de jure patrio et jure connubii.

Pater insignem ad deformitatem puerum cito necato.

Endo liberis justis vitae necis venum dandique potestas ei esto.

Si pater filium ter venundVit, filius a patre liber esto.

Si qui ei in X mensibus proximis postumus natus escit, justus esto.

—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

Tabula V. de hereditatibus et tutelis.

Paterfamilias uti legaSit, super pecuniae tutelaeve suae rei, ita jus esto.

Ast sIntestato moritur, cui sVs heres nec escit, agnatus proximus familiam habeto.

Si agnatus nec escit, gentilis familiam heres nancitor.

Si libertus intestato moritur, cui sVs heres nec escit, ast patronus patronive liberi escint, ex ea familia in eam familiam proximo pecuniADuitor.

Nomina inter heredes pro portionibus hereditariis erecta, cita sunt.

Ceterarum familiae rerum erecto non cito, si volent heredes, erectum faciunt: Prætor ad erectum ciendum arbitros tris dato.

Si paterfamilias intestato moritur, cuInpubes suus heres escit, agnatus proximus tutelam nancitur.

Si furiosus aut prodigus existat, ast ei custos nec escit, agnatorum gentiliumque in eo pecuniavEjus potestas esto.

—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

Tabula VI. de dominio et de possessione.

QVm nexum faciet Mancipiumque, uti lingua nuncupaSit, ita jus esto.

SiInficias ierit, duplione damnator.

Statuliber emptori dando liber esto.

Res vendita transquedata emptori non adquiretor, donicum satisfactum escit.

VS auctoritas fundi biennium:

aNVs VS esto.

Mulieris, quae aNum matrimonI ergo apud virum remansit, ni trinoctium ab eo usurpandi ergo abescit, usus esto.

Si quIn jure manum conserunt, secundum eum qui poSidet: ast si qui quem liberali causa manu adserat, secundum libertatem vindicias dato.

Tignum junctum aedibus vineaeve ne concapEt ne solvito.

Ast qui junxit, duplione damnator. Tigna quandoque sarpta, donec dempta erunt, vindicare jus esto.

Si vir mulieri repudium miTere volet, causam dicito harumce
unam : — — — — —

Tabula VII. de delictis.

Si quadrupes pauperiem faxit, dominus noxiAEstimiam
oFerto : si nolet, quod noxit dato.

Si niuria rupitias — — — Ast si casu, sarcito.

Qui fruges excantaSit — — —

Qui frugem aratro quaesitam furtim nox pavit secuitve, sus-
pensus Cereri necator. Impubes Praetoris arbitratu verber-
ator noxiamque decernito.

Qui pecu endo alieno impescit — — —

Qui aedes acervumve frumenti ad aedes positum dolo sciens
incensit, vinctus verberatus igni necator : ast si casu, noxi-
am sarcito. Si nec idoneus escit, levius castigator.

Si qui niuriam alteri faxit XXV aeris poenae sunt.

Si qui pipulOcentaSit carmenve conDISit, quod infamiam
faxit flagitiumve alteri, fuste ferito.

Qui membrum rupsit, ni cum eo paicit, talio esto.

Qui os ex genitali fudit, libero CCC. fervo CL. aeris poenae
sunt.

Qui se siriTestarier libripense fuerit, ni testimonium fariatur,
improbis intestabilisquEsto.

Si falsum testimonium dicaSit, saxo delcitor.

Si qui hominem liberum dolo sciens morti duit . . .

Qui malum carmen incantaSit, malum venenum faxit duitve,
paRicida esto.

Qui parentem necaSit, caput obnubito culeoque insutus in
profluentem mergitor.

Si tutor dolo malo gerat, vituperato, quandoque finita tutela
escit, furtum duplione luito.

PatronuSi clienti fraudem faxit, sacer esto.

Tabula VIII. de iuribus praediorum.

Ambitus parietis sextertius pes esto.

Sodales legem quam volent, dum ne quid ex publica coRrom-
pant, sibi ferunt.

De finium ratione lex incerta, ad exemplum legis — Atticae
Solonis —

Intra V. P. aeternauctoritas esto.

Si iurgant adfines, finibus regundis Praetor arbitros tria
aDicito.

— hortus — —
 — haeredium — —
 — tugurium — —

Si arbor in vicini fundum impendet, XV. P. altius sublucator.
 Si glans in EM caduca fiet, domino legere jus esto.
 Si aqua pluvia manu nocet, Prætor arcendae aquae arbitros
 tris aDicito, noxaeque domino cavetor.
 Via in poRecto VIII. P. in amfracto XVI. P. lata esto.
 Si via amsegetes iMunita escit, qua volet, jumentum agito.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Tabula IX. de jure publico.

Privilegia ne inroganto.
 Nexo soluto, forti sanati siremps jus esto.
 Si judex arbiterve jure datus ob rem judicandam pecuniam
 aCepsit, capital esto.
 De capite civis nisi per maximum comitiatum ne ferunto.
 Quaestores paRicidī, qui de rebus capitalibus quaerant, a
 populo creantor.
 Si quIn urbe coetus nocturnos agitaSit, capital esto.
 Si qui perdueLem concitaSit civemque perdueLi transduit,
 capital esto.

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —
 — — — — —

Tabula X. de jure sacro.

— — — — —
 — de jure jurando — — — — —
 — — — — —

Hominem mortVm in Vrbe ne sepelito, neve urito.
 Sumptus et luctum a DeoruManium juREinoveto.
 Hoc plus ne facito.
 Rogum ascia ne polito.
 Tribus riciniis et X. tibicinibus foris eFeRo jus esto.
 Mulieres genas ne radunto, neve leSum funeris ergo habento.
 Homini mortuo oSa ne legito, quo post funus facias, extra

quam si beLi endove hostico mortVs escit.
 Serviliꝯ unctura omnisque circumpotatio auferitor.
 Murrata potio mortuo ne inditor.
 Ne longae coronae nove aceRae praeferuntor.
 Qui coronam parit ipse pecuniave ejus, virtutis ergo arguitor;
 et ipsi mortuo parentibusquEjus, dum intus positus escit
 foriavEFertur, se fraude imposita fiet.
 Uni plura funera ne facito, neve plures lectos sternito : neve
 aurum aDito. Ast si cui auro dentes vincti escint, im cum
 iLo sepelire uREve se fraudEsto.
 Rogum bustumve noVum propius LX. P. aedis alienas, si do-
 minus nolet, ne adleito.
 Fori bustive aeternAuctoritas esto.

Tabula XI. Supplem. V. prior. Tab.

Quod postremum populus juSit, id jus ratum esto.
 Patribus cum plebe coNubi jus nec esto.

—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

Tabula XII. Supplem. V. poster. Tab.

—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—

de pignere — — — — —

Si qui rem, de qua stlis fiet, in sacrum dedicaSit, duplione
 decidito.
 Si vindiciam falsam tulit, Praeter rei sive stlitis arbitros tris
 dato : eorum arbitrio fructi duplione decidito.
 Si servus sciente domino furtum faxit noxiamve noxit, noxae
 dedito.

II. INSCRIPTIO COLUMNÆ ROSTRATÆ DULLIO IN FORO POSITÆ.

C. D....	M. F. M. N. C.L.
.....S. AN. O.....
D. EXEMET. LECTIONES. R....
AXIMOSQVE. MACISTRATOS. L....
.. OV. EM. CASTREIS. EXFOCIONT. MACEL....
.. CNANDOD. CEPET. ENQVE. EODEM. MACIS....
MNAVEBOS. MARID. COMSOL. PRIMOS. C....
CLASESQVE. NAVALES. PRIMOS. ORNAVET. PAL
CVMQVE. EIS. NAVEBOS. CLASEIS. POENICAS. OM....
SVMAS. COPIAS. CARTACINIENSIS. PRAESENTE.
DICTATOREDOL. OM. IN. ALTOD. MARID. PVC....
.. NQVE. NAV... ET CVM. SOCIEIS. SEPTER....
.... OSQVE. TRIREMOS QVE NAVEIS. X.
..... OM. CAPTOM. NVMEI ∞ ∞ ∞ DCC.
..... TOM. CAPTOM. PRAEDA. NVMEI.
CAPTOM. AES.
..
.. QVE. NAVALED. PRAEDAD. POPLON...
... CARTACINIENSI. N.... NVOS. L.
.... FL.. CAPT...

III. SENATUSCONSULTUM DE BACCHANALIBUS.

MARCIVS. L. F. S. POSTVMIVS. L. F. COS. SENATVM CONSOLVERVNT. N. OCTOB. APVD. AEDEM DVELONAI. SC. ARF. M. CLAVDI. M. F. L. VALERI. P. F. Q. MINVCI. C. F. DE. BACANALIBVS. QVEI. FOIDERATEI ESSENT. ITA. EXDEICENDVM. CENSVERE. NEIQVIS. EORVM. SACANAL. HABVISE. VELET. SEL. QVES. ESSENT. QVEI. SIBEL. DEICERENT. NECESVS. ESE. BACANAL. HABERE. EEIS. VTEI. AD. PR. VRBANVM ROMAM. VENIRENT. DEQVE. EEIS. REBVS. VBEL. EORVM. VTR. A. AVDITA. ESSENT. VTEI. SENATVS. NOSTER. DECERNERET. DVM. NE. MINVS. SENATORIBVS. C. ADESENT.... A RES COSOLERETVR. BACAS. VIR. NEQVIS. ADIESE. VELET. CEIVIS. ROMANVS. NEVE. NOMINVS. LATINI. NEVE. SOCIVM. QVISQVAM. NISEI. PR. VRBANVM. ADIESENT. ISQVE. DE. SENATVOS. SENTENTIAD. DVM. NE. MINVS. SENATORIBVS. C. ADESENT. QVOM. EA. RES. COSOLERETVR. IOVSISENT. CENSVERE. SACERDOS. NEQVIS. VIR. ESET. MAGISTER. NEQVE. VIR. NEQVE. MVLER. QVI. SQVAM. ESET. NEVE. PECVNIAM. QVISQVAM. EORVM. COMOINEM.... ABVISE. V. LET. NEVE. MAGISTRATVM. NEVE. PROMAGISTRATVO. NEOVE. VIRVM. NEVE. MVLIEREM. QVIQVAM. FECISE. VELET. NEVE. POSTHAC. INTER. SED. CONIOVRASE. NEVE. COMVOVISE. NEVE. CONSPONDISE. NEVE. CONPROMESISE. VELET. NEVE. QVISQVAM. FIDEM. INTER. SED. DEDISE. VELET. SACRA. IN. DQVOLTOD. NE. QVISQVAM. FECISE. VELET. NEVE. IN. POPLICOD. NEVE. IN. PREIVATOD. NEVE. EXTRAD. VRREM. SACRA. QVISQVAM. FECISE. VELET. NISEI. PR. VRBANVM. ADIESET. ISQVE. DE. SENATVOS. SENTENTIAD. DVM. NE. MINVS. SENATORIBVS. C. ADESENT. QVOM. EA. RES. COSOLERETVR. IOVSISENT. CENSVERE. HOMINES. PLOVS. V. OINVORSEI. VIREI. ATQVE. MVLIERES. SACRA. NE. QVISQVAM. FECISE. VELET. NEVE. INTER. IBEI. VIREI. PLOVS. DVOBVS. MVLIERIBVS. PLOVS. TRIBVS. ARFVISE. VELENT. NISEI. DE. PR. VRBANVM. SENATVOSQVE. SENTENTIAD. VTEI. SVPRAD. SCRIPTVM. EST. HAICE. VTEI. IN. COVENTIONID. EXDEICATIS. NE. MINVS. TRINVM. NOVNDINVM. SENATVOSQVE. SENTENTIAM. VTEI. SCIENTES. ESETIS. EORVM. SENTENTIA. ITA. FVIT. SEI. QVES. ESSENT. QVEI. ARVORSVM. EAD. FECISENT. QVAM. SVPRAD. SCRIPTVM. EST. EEIS. REM. CAPVTALEM. FACIENDAM. CENSVERE. ATQVE. VTEI. HOCE. IN. TABOLAM. AHENAM. INCEIDERE. TIS. ITA. SENATVS. ALQVOM. CENSVIT. VTEIQVE. EAM. FIGIER. IOVRATIS. VIREI. FACHVMED. GNOSCIER. POTISIT. ATQVE. VTEI. EA. BACANALIA. SEI. QVA. SVNT. EXTRAD. QVAM. SEI. QVID. IBEI. SACRI. EST. ITA. VTEI. SVPRAD. SCRIPTVM. EST. IN. DIEBUS. X. QVIBVS. VOREIS. TABULAI. DATAL. ERVNT. FACIATIS. VTEI. DISMOTA. SIENT. IN. AGRO. TETRANO.

IV. MONIMENTUM ANCYRANUM¹ AB EDM. CHISHULLO SUPPLETUM.

Rerum gestarum Divi Augusti, quibus orbem terrarum imperio populi Rom. subiecit, et impensarum, quos in rempublicam populumque Romanum fecit, incisarum in duabus athenis pilis², quæ sunt Romæ positæ, exemplar subjectum.³

Tabula prima intrantibus a laeva.

Annos undeviginti⁴ natus exercitum privato consilio et privata impensa comparavi, per quem rempublicam, obstinatione factionis oppressam, in libertatem vindicavi. *Senatus* decretis honorificis⁵ ornatus in eum ordinem sum adlectus a consulibus,⁶ inter consulares ut sententiam dicerem; locumque et imperium mihi dedit respublica uti Praetori simul cum consulibus Irtio et Pansa. Huic autem eodem anno me suffectum consulem quum edidisset⁷ et triumvirum reipublicæ constituendæ,⁸ qui parentem conjurati occidissent, in exilium expuli iudiciis legitimis,⁹ ultus postea bellum inferentis¹⁰ reipublicæ

¹ Index rerum ab Augusto gestarum, quem ipse composuit, quemque Ancyrani parietibus vestibuli templi, structi in honorem viri de se optime meriti, tabulis marmoreis insculptum et Græce quoque versum adfixere. Vitiosum exemplar illustrarunt Casaubonus, Jac. Gronovius et alii; emendatius vero, a Tournesorto a. 1701. acceptum, Edm. Chishull in Antiq. Asiatic. Lond. 1728. fol. cujus notas prolixiores in epitomen redegei, sequutus exemplum Cel. Wolfii in ed. Suetonii T. 1. p. 369 sq. et Oberlini in ed. Taciti T. 11. p. 837 sq. qui et suas adjecere. Nonnulla ex his excerpti, et nonnumquam adpersi alia. Græcæ versionis duo fragmenta v. in Pocockii Inscript. Antiq. c. 2. art. 1. p. 6. 7.

² Ita pro tabulis legendum esse in Suet. Aug. 101 extr. non male conj. Lips. ad Tac. Ann. 1, 11.

³ Titulus hic et extrema Indicis ver-

ba descriptori, nescio cui, nec tamen recentiori, debentur. Ipse Index continet res annis fere LVII. gestas inde ab a. v. 709. ser. Cat.

⁴ Cf. Tac. Ann. 13, 6. Liv. Epit. 119. Cic. ad Att. 16, 8. Vellei. 2, 61. ubi v. Intpp. et Duk. ad Flor. 4, 4.

⁵ Cf. Cic. Phil. 3, 15. et Dio 46, 29.

⁶ Cf. Liv. Epit. 118. Cic. Phil. 5, 17. Vellei. 2, 61. ibique intpp.

⁷ Suffectum sc. Pansa post proelium Mutinense XIV. Cal. Sept. a. v. 709. Cf. Taciti dial. de orat. c. 17. Dio 46, 42—46. Appian. B. C. 82, 94.

⁸ Triumvir eodem anno in primum quinquennium factus est cum Antonio et Lepido v. Cal. Dec. Vid. lapid. Colot. ap. Gruter. p. 289, 1.

⁹ Lege Pedia. Vid. Liv. Epit. 120. Vellei. 2, 69. ibique intpp.

¹⁰ Inferentis, i. e. inferentes, sc. Brutum et Cassium. Cf. Suet. Aug. 10. et intpp. Cic. ad div. 8, 8.

Arma terra marique *signaque toto orbe terrarum circumtulit*, victorque omnibus *supplicibus* civibus *peperci*, *et in exilio sponte sua degentes*, quibus tuto *liceret*, *servari quam excidere malui* Millia civium *Romanorum* *adacta* sacramento meo fuerunt circiter *quingenta*, ex quibus *deduxi in colonias*, aut *remisi in municipia sua*, *stipendiis solutis*, millia aliquanto *plus quam trecenta*, et iis omnibus *agros adsignavi*, aut *pecuniam propriam ex me dedi*.¹¹ *Longas* naves cepi *sescentas*¹² *praeter alias*, siquae *minoris quam triremes* fuerunt.

Bis ovans triumphavi,¹³ *tris egi curulis triumphos, et appellatus sum viciens et semel Imperator:*¹⁴ *quumque pluris triumphos mihi senatus decrevisset, iis tamen agendis supersedi, et tantummodo laurus deposui in Capitolio,*¹⁵ *Delmatis et Iluriis*¹⁶ quoque bello nunc perdomitis. Ob res aut ductu meo aut per legatos auspiciis meis terra marique prospere gestas *quaesitamque bello* requiem decrevit Senatus supplicandum esse *dis immortalibus* . . . Quo ex senatus-consulto supplicatum est in deorum¹⁷

vo um rec aut r
am ter deciens
ae potes
me ia

Tabula secunda a laeva.

Patritiorum numerum auxi consul quintum¹⁸ jussu populi
et senatus.¹⁹ Senatum ter legi. Et in consulatu sexto cen-
sum populi, conlega M. Agrippa, egi.²⁰ Lustrum post ar-

¹¹ Cf. Appian. B. C. 3, 40 sq. 5, 3 sq. Dio 46, 46. 47, 17. Vellei. 2, 74. Maximæ distinctionis signum in marmore est 7. Sed plerisque locis desideratur.

¹⁸ Ex omnibus proeliis navalibus; CCC et solo Actico. Vid. Plut. Anton. p. 947. E. *Secentas* versus rudioris scriptura. Sic infra *quadragensimum*, *manibus* (ut *contibernalis*, et ut *simus* pro *sumus* Augustum dixisse tradit Suet. c. 87. unde emendanda verba Vellii Longi ap. Putsch. p. 2228. quibus plane contrarium continetur) *duodevicensimum*, *sextiens*, *cucivis*, *conactratis*, *inco-*
hars cet.

¹⁵ Cf. *Sust.* Aug. 22.

⁴⁴ Cf. Tac. Ann. 1, 9. Dio, 53, 41. (ubi leg. *ἐν καὶ ἐκκορτεῖν*) Noris. ad Cen. Pis. p. 338. et, qui eum refutavit, Eckhel doct. NN. vet. T. 6. p. 140.

¹⁵ Cf. Dio 54, 25. 55, 5. ad Sil. 9, 546. ad Tac. Ann. 2, 26, 10.

¹⁶ Vid. Appian. Illyr. 16. sq. Suet, Aug. 22. Dio 51, 21. Pigh. Ann. ad a. 724.

¹⁷ in *deorum* suppl. *templis* cum nota numeri, ne scio cujus. Rotundum memorat Virg. *Æn.* 8, 716. more poetarum.

¹⁸ A. V. 723. Cat. Cf. Tac. Ann. 11, 25. Dio 49, 43. 52, 42.

11. Suet. Aug. 35. De *iussu populi* silet Dio; qui etiam *quinquies* (a. v. 723. 733. 739. 741. 754.) *senatum ab Augusto lectum* dicit 52, 42. 54, 13. 26, 35. 55. 13.

⁸⁰ A. V. 724. Cf. de censu ter acto Suet. Aug. 27. extr. Dio 53, 1. Euseb, Chron. n. 1989.

num alterum et quadragensimum ²¹ feci; quo lustrum civium Romanorum censa sunt capita quadragens centum millia et exaginta tria millia. ²² Alterum consulari cum imperio lustrum censumque solus feci Censorino et Asinio Cos. ²³ quo lustrum censa sunt civium Romanorum capita quadragens centum millia et ducenta triginta tria millia. ²⁴ Tertium consulari cum imperio lustrum conlega Tib. *Caesare feci*, Sex. Pompejo et Sex. Appulejo Cos., quo lustrum etiam censa sunt Romanorum capitum quadragens centum millia triginta et septem millia ²⁵.

Legibus novis *latis* ²⁶ exempla majorum exolescentia *re-*
vocavi, et fugientia jam ex nostro conspectu avitarum rerum
exempla imitanda proposui. ²⁷

. atus et sacerdotes
. u tis efec
. quattuor amplissima collegia ²⁸
. mpejam et municipi . . . m uni
. apud omnia pulvinaria pro valetudine ²⁹
. usum est in Saliare carmen et sacrosan
. vo erea tribunitia potestas mihi
. mus iter m in
populo sacerdotium deferente mihi, quod pater meus *procu-*
ravit, suscepi id sacerdotium aliquod ³⁰ post annos, eo mor-
tuo ³¹ *qui post patrem meum illud procuraverat.* Cuncta ex
Italia *valetudine*
quanta Romae nunquam
. P. Sulpicio, C. Valgio consulibus ³²

²¹ Nam L. Gellius et Cn. Lentulus novissimi fuerant censores a. v. 682. Cf. Lips. Elect. 1, 27.

²² Vox *millia* in marmore aliquoties repetitur; quod vix alibi reperias, nisi in sacris literis 1 Chron. 21, 5. 2 Chron. 2, 17. Num. 2, 9.

²³ A. V. 744. Cf. Massoni Janus refer. p. 281. Eodem anno Sextilis mensis dictus est Augustus: de quo v. SC. ap. Macrob. Sat. 1, 12. Cf. Suet. Aug. 31.

²⁴ Cf. Euseb. Chron. n. 1989. Hinc ap. Suid. forte leg. ΥΓ μυριάδες καὶ χιλιάδες ἐνρά pro ΥΓ μυριάδες καὶ χιλιοὶ δέκα ἐνρά.

²⁵ A. V. 765. Numerus nimis grandis ap. Euseb. Chron. n. 2028.

²⁶ Cf. Suet. Aug. 31. 32. 89. Tac. Ann. 3, 28. 4, 16. Horat. Od. 4, 15. et Epist. 2, 1.

²⁷ Forte leg. *exempla imitanda* ad excoituum et provinciarum rectores et magistratus et sacerdotes nisi.

²⁸ Pontificum, Augurum, VII. virorum et XV. virorum S. F. quorum collegia curabant quinquennales ludos Actiaeos. Vid. Dio 53, 1.

²⁹ Hæc spectant ad supplicationem pro valetudine Augusti, qui in XI. consulatu a. v. 729. ex incipiti morbo convalescerat. In supplicatione decantatum Saliare carmen, et deinde Augusto sacrosancta in perpetuum decreta *tribunitia potestas*. Cf. Suet. Aug. 59. Dio 53, 30. 32. (qui hanc tamen potestatem Augusto jam a. 722. tributam dicit 51, 19.) ad Tac. Ann. 1, 2, 6. et 3, 56.

³⁰ Pro aliquot, ut infra adque pro atque, et contra set, haust cet.

³¹ Sc. Lepido Cf. Suet. c. 31. ad Liv. Epit. 129. Appian. B. C. 5, 122—131. Lepidas a. v. 716. exutus est honoribus præter pontificatum, isque eo mortuo susceptus ab Augusto a. 739.

³² A. V. 738. quo irrita Romæ vota facta pro M. Agrippæ valetudine.

. . . aedis Honoris et Virtutis ad memoriam
 . . . senatus consecravit, in qua pontifices
 . . . anniversarium sacrificium facere
 . . . r . . . t . . . in Urbem ex
 avit
 pars
 et prin . . . a mihi
 onos . . . rae
 post res in Hispania Galliaque provinciis prospere gestas
 . . . nep qu . . . aram . . . pro reditu
 meo consecrari,³³ ut ad eam sacrum perenne facerent ma-
 gistratus et sacerdotes
 . . . ium . . . c . . . p . . .
 . . . cuseum ess
 . . . per totum imperium populi Romani *parta est terra
 marique pax; cumque a condita Vrbe Janum Quirinum bis
 omnino clausum fuisse prodatur, eum Senatus per me Prin-
 cipem ter claudendum esse decrevit.³⁴
*Inter filios meos, quos sinistra sors mihi eripuit, eorum
 Cajum et Lucium Caesares*³⁵*

Tabula tertia a laeva.

Honoris mei causa senatus populusque Romanus annum quintum et decimum agentis consules designavit, ut eum magistratum inirent post quinquennium, et ex eo die, quo deducti sunt in forum, ut interessent consilis publicis, decrevit Senatus. Equites autem Romani universi Principem juventutis utrumque eorum, *parmis et hastis argenteis donatum, appellaverunt.*³⁶

Plebei Romanae viritim 88 trecenos numeravi ex testamento patris mei,³⁷ et nomine meo quadringenos ex bellorum manibus³⁸ Consul quintum dedi, iterum autem in

³³ Pro eo bis honores decreti Augusti, a. 728. et 738. Nostra verba spectant ad a. 738. quo senatus Augusto redeunti aram in curia ponendam decrevit. Vid. Dio 54, 25.

³⁴ Recte: nam Janus bis tantum ab Augusto clausus est, a. v. 723. et 727. Deinde a. 742. eum quidem tertium claudendum decrevit senatus, sed rem irritam fecit Dacorum Dalmatarumque rebellio; v. Dio 51, 20, 53, 26, 54, 36. Errant itaque Masson. in templo Jani refut. et Oros. 6, 22. forte et Suet. Aug. 22. nisi is rem destinatam posuit pro facta; quod ibi Cel. Wolf. et jam ante eum Chishull l. l. et Eckhel in

doctr. NN. T. 6. p. 84. et 89. monuere.

³⁵ Haec verba non sejungenda videntur a seqq. Cf. ad ea et seqq. Suet. Aug. 26. 64. in Tib. 23. ad Tac. Ann. 1, 3, 15, 17. Nigris. ad Cenot. Pis. Sen. Consol. ad Marc. 14. 15.

³⁶ Cf. Dio 55, 12. (qui aureas parmas hastasque donatas dicit) Eckhel 1. 1. p. 171. et nos ad Tac. Ann. 1, 3, 14.

³⁷ Cf. Suet. Caes. 83. extr. Dio 44, 35, 45, 6. 46, 48.

³⁸ Vid. not. 12. et ad haec ac seqq. Dio 51, 21, 53, 2. 28. Suet. Aug. 40—42.

consulatu decimo ex patrimonio meo HS³⁹ quadringenos congiari viritim pernumeravi, et Consul undecimum duodecim frumentationes⁴⁰ frumento privatim coempto emensus sum, et tribunitia potestate duodecim quadringenos numeros tertium viritim dedi.⁴¹ Quae mea congiaria⁴² pervenerunt *ad sestertium* millia nunquam minus quinquaginta et ducenta. Tribunitiae potestatis duodevicesimum Consul XII. trecentis et viginti millibus plebei urbanae sexagenos denarios viritim dedi; et cuoivis militum meorum consul quintum ex manibiis viritim millia nummum singula dedi. Acceperunt id triumphale congiarium in *coloniis* hominum circiter centum et viginti millia. Consul tertium decimum sexagenos denarios plebei, quae tum frumentum publicum acceperunt, dedi. Ea millia hominum paulo plura quam ducenta fuerunt. Pecuniam *pro agris*, quos in consulatu meo quarto et postea consulibus *M. Crasso et Cn. Lentulo* Augure assignavi militibus, solvi municipiis. Ea sestertium circiter sexsies⁴³ milliens fuit, quam *ex collationibus pro praediis*⁴⁴ numeravi, et circiter bis milliens et sescentiens, quod *pro agris provincialibus* solvi. Id primus et solus omnium, qui deduxerunt colonias militum⁴⁵ in Italia aut in provinciis, ad memoriam aetatis meae feci; et postea Ti. Neroni et Cn. Pisoni⁴⁶ consulibus, itemque C. Antistio et D. Laelio Cos. et C. Calvisio et L. Pasiено consulibus et *Lentulo et Messalino* consulibus et L. Caninio et Q. Fabricio consulibus, *veteranis quos emeriteis stipendiis* in sua municipia *reduci*, praemia *aere numerato* persolvi: quam in rem *sestertium* mill impendi.

Quater pecunia mea *juvi aerarium*,⁴⁷ ita ut sestertium milliens et quinquiens ad eos, qui praeerant aerario, detulerim: et M. *Aemilio* et L. Aruntio Cos. in aerarium militare, quod ex consilio⁴⁸ constitutum est, ex quo praemia darentur militibus, qui *viginti stipendia* emeruissent, HS. milliens et septingentiens *Tib. Caesaris* nomine et meo detuli.⁴⁹ quo Cn. et P. Lentulus consules fuerunt, cum d cerent

³⁹ Ita lego, ut sit id. qd. HS. s. SS. non iis, ut ad *plebem* referatur, sicut paullo post *plebei*, quae acceperunt.

⁴⁰ H. e. frumenti largitiones, ut ap. Suet. Aug. 40. 42.

⁴¹ A. V. 740. Cf. Suet. c. 41. et Joseph. A. I. 16, 4.

⁴² Sc. singula quatuor, tria pecuniae, frumenti unum. Mox *triumphale congiarium* de pecunia militibus data ab Augusto triumphante.

⁴³ Sexagesiens conj. Chishull ex vestigio lacunae, etai enormis sit summa.

⁴⁴ Bene ita Chishull; v. Dio 51, 4. *prediatoribus* conii. Gron. et *praetoribus* male Lips.

⁴⁵ Cf. Suet. Aug. 46. ibique intpp.

⁴⁶ Neroni et Pisoni sunt ablativi, ut *sorti, igni, colli, amni, cedi, imbri, oneri*, parti cet. v. ad Sil. 7, 368. 8, 125. et Liv. 4, 12, 8.

⁴⁷ Cf. Dio 53, 2.

⁴⁸ *Liviae* supplet Gron. ex Dione 55, 14. *Senatus* Chishull ex ejusd. c. 24. *Macematis* alii.

⁴⁹ Cf. Dio 55, 24 sq.

centum millibus hominum . . . ibus . . . o fru
 . . .

Tabula prima a dextra.

Curiam et continens ei Chalcidicum, ⁵⁰ templumque Apollinis in palatio cum porticibus, ⁵¹ aedem Divi Julii, Lupercal, porticum ad circum Flaminium, quam sum appellari passus ex nomine ejus, ⁵² qui priorem eodem in solo fecerat, Octaviam, pulvinar ad Circum Maximum, aedes in Capitolio Jovis Feretri et Jovis Tonantis, ⁵³ aedem Quirini, aedes Minervae et Junonis Reginae et Jovis, Libertatis in Aventino, aedem Larum ⁵⁴ in summa Sacra via, aedem Deum Penatium in Velia, aedem Juventatis, ⁵⁵ aedem Matris Magnae in Palatio feci.

Capitolium et Pompejum theatrum, utrumque opus, impensa grandi refeci fine ulla inscriptione nominis mei. Rivos aquarum, compluribus locis vetustate labentes, refeci, ⁵⁶ et aquam, quae Marcia appellatur, duplicavi, fonte novo in rivum ejus immisso. ⁵⁷ Forum Julium et Basilicam, quae fuit inter aedem Castoris et aedem Saturni, coepit profligataque opera a patre meo, perfeci, et eandem Basilicam consumptam incendio, ampliato ejus solo, sub titulo nominis filiorum *meorum* in cohavi, ⁵⁸ et, si vivus non perfecissem, perfeci ab heredibus *meis jussi*. Duo et octoginta templa Deum ⁵⁹ in Vrbe consul . . . refeci, nullo praetermisso, quod *eo tempore* . . . mu . . . m . . . iruminea a . . . bi . . . praeter . . . iume linu . . . lum . . .

Privato solo dedicato Martis Ultoris templum ⁶⁰ Forumque

⁵⁰ Cf. ad haec et seqq. Suet. Aug. 29. 30. Curiam Juliam, in honorem patris, Julii Caesaris, conditam; v. Dio 51, 22. *Continens*, conjunctum, ei Chalcidicum, templum Minervae exstructum ad forum alius templi ejusdem nominis, quod Chalcidenses ex Euboea profugi in hujus dese honorem Lacedaemone condiderant; nisi hoc fuit templum *arum* Minervae Chalcioecae, et Minervae potius Chalcidica dicta est a Chalcide Syriae ab Augusto adempta post devictam Cleopatram. Cf. Reimar. ad Dion. 51, 22. et Scalig. ad Eusebii Chron. n. 2105. qui Minervae Chalcidica a Domitiano exstructa memorat.

⁵¹ Cf. Dio 53, 1. 2. et Suet. 1. 1. ac de *ede D. Julii* Dio 51, 22.

⁵² Cn. Octavii, in reg. 13. Urbis. Cf. P. Victor.

⁵³ Haec ab Augusto condita, illa vero

refecta; v. Suet. 1. 1. et 91. Dio, 54, 4. Liv. 4, 20. Corn. Nep. in Att. 20. et de *ede Quirini* Dio 54, 19.

⁵⁴ Sc. publicorum, quam aedem a. 748. ex stipe, a populo ei absentia Cal. Jan. collata, struxit; vid. marm. Farnes. ap. Gruter. 106, 4.

⁵⁵ Quae incendio consumpta erat; v. Dio 54, 19.

⁵⁶ A. V. 748; v. Gruter. 177, 1.

⁵⁷ Cf. Frontin. de aqueduct. c. 12. et Dio 49, 42.

⁵⁸ Sic et in opt. cod. Suet. Aug. 97. extr. Vocem a *calo*, initio rerum, deducebat Verrinus Flaccus; v. Diomed. ap. Putsch. 1. 1. p. 361.

⁵⁹ Cf. Ovid. Fast. 2, 59.

⁶⁰ Cf. Suet. c. 29. Dio 54, 8. Ovid. Fast. 5. 551 sq. 579. Eckhel. doct. NN. T. 6. p. 94 sq. et 100. quae loca etiam de alio Martis Ultoris templo agunt, de quo v. not. 92.

Augustum, et theatrum ad aedem Apollinis in solo magna ex parte *ad id* empto feci, quod sub nomine M. Marcelli generi nitescit. ⁶¹ Dona ex manibiis in Capitolio et in aede Divi Iulii et in aede Apollinis et in aede Vestae et in templo Martis Ultoris consecravi; quae mihi constiterunt HS. circiter milliens. ⁶² Auri coronari pondo triginta et quinque millia municipiis et colonis Italiae conferentibus ad triumphos meos ⁶³ quantum Consul remisi; et postea, quotiescumque Imperator appellatus sum, aurum coronarium non accepi, decernentibus municipiis et conferentibus, quae tunc adque ⁶⁴ antea decreverant.

Munus gladiatorum dedi meo nomine, et quinquens filiorum meorum aut nepotum nomine: quibus muneribus pugnaverunt *hominum circiter decem millia* . . . Bis dedi ferarum undique accinctarum ⁶⁵ *spectacula proprio meo nomine, et tertium nepotum* *Ludos feci meo nomine quater, aliorum autem magistratum absentium ter et vigiens* ⁶⁶ . . . in collegio XV. viro- rum magister, *adlecto in collegium M. Agrippa,* . . . per Quindecimviros, C. Furnio, C. Silano Co., *quintos feci ludos saeculares nulli vivorum visos ante id tempus,* ⁶⁷ deinde *Venationes bestiarum Africanarum, meo nomine et filiorum meorum et nepotum, in circo, aut in foro, aut in amphitheatris populo dedi sexiens et vigiens, quibus confecta sunt bestiarum circiter tria millia et quingentae.*

Navalis proell spectaculum populo dedi trans Tiberim, in quo loco nunc nemus est Caesarum, ⁶⁸ *cavato solo in longitudinem mille et octingentos pedes: in latitudine mille erant et ducenti.* In quo triginta rostratae naves, triremes et quadriremes, pluris autem minores, inter se conflixerant.

⁶¹ Cf. Dio 54, 25—27.

⁶² Cf. Suet. c. 30.

⁶³ Prop. ad coronas triumphales, *χρυσίον ἐς στέφανον* ap. Dion. 49, 42. Inde dictum proprie aurum coronarium: nam ducibus, qui ab exercitu Imperatores appellabantur, a provincialibus, sociis regibusque coronae initio aureae dono dabantur, more a Graecis petito, et deinde harum loco aurum; quod senioribus, Imperatorum maxime, temporibus ab iis tributi instar exactum est: unde coronarium dictum de gratuito et honorario, et honestum executionis nomen factum. *Στεφανικὸν τέλεμα* Ancyranos dixisse τῶν τῶ ἐν χερσὶν μέγας δίδουσαν, docet Suidas. Cf. Dio 48, 42, 49, 42, 51, 21; Lips. de magn. Rom. 2, 9. Ernesti clav. Cic. et Schelleri Lex. lat.

⁶⁴ Cf. not. 30.

⁶⁵ Forte leg. accinctarum.

⁶⁶ Cf. Suet. Aug. 43. ibique intpp. *Quater ac. et vigies.*

⁶⁷ Cf. Censorin. c. 17. Grut. p. 295. intpp. Zosimi 2, 4. Eckhel l. 1. ad a. 737. Mitscherl. ad Horat. carm. suo. ad nos ad Tac. Ann. 11, 11, 1—3. Probabiliori iudicio Chishall in notis lacunam h. l. ita explet: *ludos saeculares intermissos ante id tempus, deinde post CX. annum, ut edicto monui, repetendos.*

⁶⁸ A. V. 750. Cf. ad Suet. in Aug. 43. (ubi eadem reperies verba ex h. l. deprompta) ad Tac. Ann. 6, 1, 3, 12, 56, 2, 14, 15, 5. Vellei. 2, 140. *Nemus Caesarum, Caji et Lucii; horti naumachiae proximi* ap. Suet. Tib. 72. pr. ubi v. Ern. Cf. ad Tac. 11, 11.

*Atticis et Persicis classibus pugnauerunt,*⁶⁹ praeter remiges, millia hominum triginta circiter.

In templis omnium civitatum *primarum Europae et Asiae* victor ornamenta reposui,⁷⁰ quae, spoliatis templis, is, cum quo bellum gesseram,⁷¹ privatim possederat. *Meae* statuæ pedestres et equestres et in quadrigeis argentense steterunt in Vrbe XXC. circiter; quas ipse sustuli, exque ea pecunia dona aurea in aede Apollinis, meo nomine et illorum, qui mihi statuarum honorem habuerunt, posui.⁷²

Tabula secunda a dextra.

Mare pacavi a praedonibus.⁷³ Eo bello servorum n, qui fugissent a dominis suis et arma contra rempublicam tulerunt, *triginta* fere millia capta dominis ad supplicium summendum tradidi.⁷⁴ Juravit in mea verba tota Italia sponte sua,⁷⁵ et me pro victis *ducibus* ducem depoposcit. Juraverunt in eadem *verba Galliae, Hispaniae, Africa, Sicilia, Sardinia.* Qui ve . . . *Senatores* plures quam DCC in consulibus facti sunt ad eum diem, quo scripta sunt circiter CLXX.

Omnium provinciarum⁷⁶ quibus finitimae fuerunt gentes, quae *nondum subjectae erant pop. Romano,* fines auxi. *Gallias et Hispanias provinciasque* *quas alluit Oceanus a Gadibus ad ostium Albis fluminis*⁷⁷ *ab usque regione* ea, quae proxima est Hadriano mari, *armis perlustravi,* nulli genti bello per injuriam illato.⁷⁸ *Classis Romana* *ab ostio Rheni ad solis orientis regionem,* usque ad *orbis extrema* navigavit;⁷⁹ quo neque terra neque mari quisquam Romanorum ante id tempus adit. Cimbrique et Chariides et Semnones et ejusdem tractus alii Germanorum populi per legatos amicitiam meam et populi Romani petierunt.⁸⁰ Meo jussu et auspicio ducti

⁶⁹ Cf. ad Suet. Caes. 39. et Claud. 21.

⁷⁰ Cf. Strabo 13. p. 596. (890.) et 14. p. 637. (944.) Plin. 34. 8. s. 19.

⁷¹ Sc. Antonius: nam vir modestus nunquam nominat duces a se devictos.

⁷² Cf. Suet. c. 52.

⁷³ Sc. devicto Sex. Pompeio, qui servis conscriptis mare infestabat latrocinis ac praedationibus. Cf. Vellei. 2. 73. Flor. 4. 8. Dio 48. 17—23. 49. 1—12. Appian. B. C. 4. 84. — 5. 144. Hinc et bellum hoc Siculum iuxta dicitur *servile*, et piratici nomine infamatur; v. not. 87.

⁷⁴ Cf. Dio 49. 12.

⁷⁵ Cf. Suet. c. 17. et ad Tac. Ann. 1. 7. 4.

⁷⁶ Haec explicite magis tradit Eutrop. 7. 5.

⁷⁷ Cf. Suet. c. 21. et Tac. Ann. 1. 9. Forte leg. *ad ostium Albis fluminis et ad Istrum flumen a regione ea, quae proxima est Hadriano mari, ad obsequium redegit.*

⁷⁸ Cf. Suet. c. 21. (ubi haec repetita sunt) et 47.

⁷⁹ Cf. Vellei. 2. 106. et Plin. 2. 67.

⁸⁰ Cf. Strab. 7. p. 293. (449.) *Chariides* rectius forte *Charudes* (in Chersoneso Cimbrica) dicitur Ptol., aut *Harudes* Caes. B. G. 1. 7.

sunt *duo* exercitus eodem fere tempore in Aethiopiam et in *Arabiam*:⁸¹ qua ea *tempestate*
 esae sunt in Sicili sat ti in
 et h us
 du ni b
 nes abae
 pium mam ad *Ar-*
meniam majorem, interfecto rege ejus Artaxia in
 posse⁸² ma nostrorum exem-
 plo regi m id in potestatem Ti-
 granis regis, per *Ti. Neronem* diademate ejus capiti im-
 posito,⁸³ *transluli Armeniam* gentem. Postea *inquietam*
 gentem et rebellantem, *domitam* per Cajum filium meum,⁸⁴
 regi Ariobarzani *gubernandam et frenandam* tradidi, et
 post ejus mortem filio ejus Artavasdi, quodam jure *Ariobar-*
zane, qui erat ex regio genere Armeniorum oriundus, in id
 regnum deducto.⁸⁵ Provincias omnis, quae trans Hadria-
 num mare vergunt, et *Ponticas Asianasque* jam ex parte
 magna regibus eas possidentibus concessi.⁸⁶ *Siciliam et*
Sardiniam occupatas bello servili⁸⁷ reciperavi.

Colonias in Africa, Sicilia, Macedonia, utraque Hispania,
in Gallia Comata et Gallia Narbonensi, praeter praesidia
 militum, deduxi. Italia autem colonias, quae vivo me cele-
 berrimae et frequentissimae fuerunt, *IIXXX* deductas ha-
 bet.⁸⁸

Signa militaria complura per nostros duces amissa devic-
 tis legionibus,⁸⁹ recepi ex Hispania et gentibus Delniateis.⁹⁰
 Parthos trium exercituum Romanorum spolia⁹¹ et signa res-
 tituere mihi, supplicesque amicitiam populi Romani petere
 coegi. Ea autem signa in penetrali, quod est in templo
 Martis Ultoris,⁹² reposui.

Pannoniorum gentes, quas ante me Principem populi Ro-

⁸¹ In hanc a. v. 727. 728. ab Aelio Gallo, in illam a. 730. a Petronio; v. Strab. 16. p. 780. (1126.) et 17. p. 820. (1175.) Dio 53, 29—33. 54, 5.

⁸² Haec lacuna explenda est ex Tac. Ann. 2, 3. Cf. etiam ad haec et seqq. Suet. Tib. 9. Vellei. 2, 94. ubi (ubi v. intpp.) et 122. Dio 49, 40. 44. 53, 33. 54, 9. Joseph. B. I. 13 extr. 15, 4. 5. et A. I. 1, 18.

⁸³ Cf. auctores in nota 82. laudati.

⁸⁴ A. V. 755. Res fuse narratur in Cenot. Pis.

⁸⁵ Cf. auctores laud. et Tac. Ann. 2, 3. 4.

⁸⁶ Cf. Suet. c. 48. et de singulis regnis ab Augusto redditis intpp. ejus loci et in primis Noria. ad Cenot. Pis.

p. 224 sq.

⁸⁷ Cf. not. 73.

⁸⁸ Cf. Suet. c. 46. ibique Ern.

⁸⁹ Sc. Romanis. Sed forsitan leg. *devictis iis provinciis vel hostibus recepti*, forte et ex Hispania et Galatis et Delnatis. Cf. not. 94.

⁹⁰ Cf. Vellei. 2, 90. Dio 49, 43. Appian. Illyr. 28.

⁹¹ Sc. M. Crassi, Statiani legati Antoniani et ipsius Antonii. Cf. de his signis et captis et a. 732. restitutis Suet. 21. Vellei. 2, 82. 91. Justin. 42, 5. Strab. 6, 4, 2. p. 288. Eckhell doct. NN. T. 6. p. 94. sq. (ubi etiam supplices exhibentur Parthi, genu flexo offerentes signa) Dio 54, 8.

⁹² Scil. eo, quod in Capitolio struc-

mani exercitus nunquam adIt, devictas per Ti. Caesarem, qui tum praeerat *exercitibus*, imperio populi Romani subjeci; ⁹³ protulique fines *imperii ad Istri fluminis ripam*. ⁹⁴

. . . quod a . . . u us exercitus . . . eis .
. . . spro a tusque
pos ucius gentes i

Ad me ex India ⁹⁵ apud qu . . .
q m nostram per legatos Bastarnarum
. . . n et Sarmatarum ⁹⁶ Tanaimque
ultra rec rumo rex et Hiber

Ad me supplices confugerunt reges Parthorum Tiridates ⁹⁷

tum est a. 732. quo signa illa sunt recepta: nam aliud Martis templum in foro Augusto conditum et a. 750 dedicatum est. Cf. not. 60.

⁹³ Cf. ad Liv. Epit. 139. et Vellei. 2, 96. Ad victorias Tiberii spectant arcus triumphalis Caruntinus in Pocockii Descr. of the East, T. 2. p. 100. et Kollarii Anal. Vindeb. T. 1. p. 1019. nobilisque achates in Museo Vindob., quem vulgavit Massey in Append. ad Museum Veronense p. 245. le Roy, Kollar. et Lambecius. Pro praeerat *exercitibus* Gron. dedit erat privignus meus.

Cf. not. 94.

⁹⁴ Inter et Euphrates imperii Rom. limites positi a natura et ab Augusto statuti. Cf. Tac. Ann. 1, 11. et Agric. 13. Strab. 6 extr. et 17 extr. Dio 56, 33. et Julian. in Cæs. Ingens, quem sequitur, lacuna repleti et quendam simul verba praeced. emendari forte possunt e Fragm. Pocock. (v. sup. not. 1.) quod V. C. Sainte-Croix in libro Gallico Magazin Encyclop. 4, 4. p. 94. et Oberlin in ed. Taciti T. 2. p. 850 sq. ita correxerunt

τ ηλαις

ἀπέλαβον δ' ἐξ Ἰστανίας καὶ Γαλατίας κ(αὶ)
Δαλματίας. Πάρθους τριῶν στρατευμα (τ)
(ω)ν σκῦλα καὶ σημέας (pro σημάας) ἀποδοῦναι
ἐμοὶ (καὶ φ)
λίαν δῆμου Ῥωμαίων ἀξιώσαι ἡγάγε(αυτὰς)
δὲ τὰς σημέας ἐν τῇ Ἀρεῦς τοῦ Ἀμύν(ταρος δ)
διτῇ ἀπεδέξαν.
Πανονίων ἔδην, οἷς πρὸ ἐμοῦ ἡγεμό(ων)
τις Ῥωμαίων οὐκ ἤρτησεν, ἡσσηδέντα (δια Τι.)
Νέρων δς τότε ἐμοῦ ἦν πρόγονος κ(αὶ ἡγεμόν),
ἡγεμονία δῆμου Ῥωμαίων ἐπέταξα
καὶ ὅρια μέχρι Ἰστροῦ ποταμοῦ προ(ῆξα).
τῇδε (ibi) Δάκων δίδασσα πολλὰ δῖναμις ἐν
νοῖς κατεκόπη καὶ ὅτερον μεταχ(υρεῖν στρα)
τεύμα πέραν Ἰστροῦ τὰ Δάκων(ν)
δῆμῳ Ῥωμαίων ὑπομένειν.

Versum 10. Schweigh. ita emendat? Νέρωνος τοῦ ἐμοῦ προγόνου καὶ Καίσαρος, et vs. 13 sq. Oberlin: δῖναμις ἐν Μύσῳις κατεκόπη κ v. μ. στρατεύματα cet. Conjectura ἐν Μύσῳις probabilis fit ex Dione 51, 22. et Floro 4, 12. Sed vel sic verba sunt manca et in fine quaedam excidisse videntur, ita forte restituenda: καὶ ὅτερον μεταχ(υρεῖν στρατεία πέραν Ἰστροῦ, τὰ Δάκων δ' ἔδην vel καὶ Δάκων ἔδην δῆμῳ Ῥωμαίων ὑπομένειν τὸ προσηγγόμενον ἡγάγεσας, ut ap. Polyb. 5, 107, 3. et

15, 20, 7. His respondent verba Augusti, si ita suppleantur: *Dacorum vero gentes imperata populo Rom. facere coegi.*

⁹⁵ Ex India bis legati venere ad Augustum, a. 727. quo Tarracone egit, et a. 732. quo Sami hiemavit. Cf. Suet. c. 21. Dio 54, 9. (ubi v. Reimar.) et Strab. 15. p. 719.

⁹⁶ Huc pertinet locus laud. Dionis de multis legationibus.

⁹⁷ Cf. Justin. 42, 5. et intpp. Horat. Od. 1, 26, 5.

Tabula tertia a dextra.

Regis Phratis . . . Medorum . . . Arta⁹⁸ . . .
 res Britann . . . damno bella . . . et tim . . .
 orum maelo mar omanorum suebo f rex Par-
 thorum Phrates, Orodís filius, filios suos nepotesque misit in
 Italiam,⁹⁹ non bello superatus, sed amicitiam nostram per
 haec suorum pignora petens. Plurimaeque aliae gentes ex-
 pertae sunt Romanam fidem me Principe, quibus antea cum
 populo Romano nullum omnino fuit legationum et amicitiae
 commercium.

A me gentes Parthorum et Medorum¹ petierunt per prin-
 cipes earum gentium regesque per eos acceperunt Parthi
 Vononem, regis Phratis filium, regis Orodís nepotem; Medi
 Artabanum . . . regis Artavasdis filium, regis Ariobarza-
 nis nepotem

In consulatu sexto et septimo,² postquam bella civilia
 extinxeram, per consensum universorum Romanorum civium
 rempublicam ex mea potestate in Senatus et populi Romani
 arbitrium transtuli. Quo pro merito meo Senatus me ap-
 pellavit Augustum,³ et laureis postes aedium mearum vinxit
 ivi casu r ianuam meam et qua
 et r in ulia posi us quem .
 sc r m et virtutis cle
 est p us clupeí post
 d ilo amplio coní eo
 susceptum a me tertium decimum consulatus
 magistratum. Senatus et equester ordo populusque Romanus
 universus prodiderunt memoriae; idque in vestibulo aedium
 mearum inscribendum iusserunt et in foro Augusto sub qua-
 drigas, quae mihi ex S. C. posita sunt. Scripsi haec, cum
 annum agerem septuagensimum sextum.⁴

Summa pecuniae, quam dedit⁵ sis mili-
 tibus necessarium

Opera fecit nova: aedem Matris Magnae
 Divi Iulii, Quirini. Minervae
 Larum, Deum Penatium, Juventutis
 Ad Circum Curiam cum Chalcidico

⁹⁸ Forsan Artabanus. Alia regum rum partitione Strab. 17 extr.
 nomen excidere.

⁹⁹ Cf. Strab. 6. p. 288. (441.) Idem
 filios Phratis (Serapadanem, Rhoda-
 pem, Phraaten et Vononem) sed cor-
 rupte nominat lib. 16. p. 748. (1085.)
 Vid. ad Tac. Ann. 2, 1, 2.

¹ De Parthis v. Tac. 1. 1. De Medis
 haec non legere videntur.

² Cf. Dio 53, 2 sq. et de provincia-

³ A. V. 725. in VII consulatu. Cf
 ad Liv. Epit. 134. Suet. c. 7. Censor-
 rin. c. 21. 22. Dio 53, 16. Bigne
 Fabric.

⁴ A. V. 765. quo et obiit, Sex. Pemp-
 teio et Sex. Appuleio cons., quos ipse
 supra memoravit in tab. 2. a. infra.

⁵ Haec omnia sunt ab aliena manu,
 nescio qua, adjecta, repetitiones fore

Juliam, *theatrum* M. Marcelli ba-
 silicam Cai et Luci Caesarum
 Refecit Capitolium . . . usque a
theatrum Pompei, *aquam* Marciam, la
 Impensis r gladiatorum
 terrae motu incendioque. Cen-
 sum usque quorum census ex-
 plevit. *

eorum, quae Augustus supra memorie . . Cf. Suet. c. 41.
 proficit.

I N D E X
IN
TITI LIVII
HISTORIARUM LIBROS.

INDEX

IN

TITI LIVII

HISTORIARUM LIBROS.

A.

ABACI cum aliis luxu instrumentis
primum Romanum adventi, 38, .

Abba, urbs Africae, 30, 7.

Abbasus, oppidum, 38, 15.

Abdera, oppidum, 43, 29.

Abderitis quaeruntur apud senatum de
crudelitate Hortensii, et in integrum
restituuntur, 43, 6.

Abderitarum ager, 38, 41.

Abelox, nobilis Sagunti Hispanus, obsi-
des Hispanorum Saguntae pductos tra-
dit Romanis, 22, 22.

Aborigines junguntur foedere Trojanis,
1, 1. petuntur bello, ducesque Lati-
num amittunt, 2.

Abrupolis regno expulsus a Persae, 42,
13, 40.

C. Aburius, legatus ad Masinissam et
Carthaginienses, 42, 25.

M. Aburius, tribunus plebis, morem
affert M. Fluvio triumphum petenti,
39, 4. praetor, 41, 18. jurisdictionem
inter peregrinos sortitur, 19.

Abydus, Hellespontis urbs, 32, 33, 33,
30, 38. oppugnata a Philippo, 31, 14.
et 16. Abydeni in rabiem vari, sese
per omnes vias loci interficiunt, 17,
18. Abydus oppugnata a Romanis,
37, 9. et 12. relinquitur obsidio, 12.

Academia, gymnasium Athenis, 31, 24.

Acanthus urbs vi capitur, ac diripitur,
31, 45.

Acarnanes diremti ab Aetolia, 26, 24.
ab Aetolis victi Philippum adversus
eos arcesunt, 26. conjurant, se nisi
victores ex acie non redituros, *ibid.*
fructu, cum Romanis inito, ab Phi-
lippo Macedoniae regis adscribuntur,
29, 12.

ob duas juvenes, in Cereis In-
tius ab Atheniensibus interfectos, At-

ticam depopulantur auxilio Macedo-
num, 31, 14.

eorum concilium Leucodem indi-
tur, 33, 16. respuunt societatem Ro-
manam, *ibid.* in dedicationem populi
Romani veniunt, 17.

tentantur ab Antiocho, 36, 11. et
12.

Acarnanum factiones, 43, 19,
eorum concilio Leucas eximitur,
45, 31.

Acarnania inter Aetoliam atque Egeum
posita, 33, 17.

Acarnanum portus, 28, 7.

Acraesi, 1, 48, 8, 8.

Accius Navius, augur, cotem nequaqua
discedit, 1, 36.

Accus oppidum, vi captum, 24, 20.

Vibius Accusius, *vid.* Vibius.

Acerrae direptae et incensae a Poppia, 23,
17. restituuntur, 27, 3.

Acerranis civitas sine suffragio data, 8,
17.

Achaia, 25, 15, 31, 26.

Achaei auxilium impetrant a Philippo
contra Machanidam et Aetolos, 27,
29. Philippo ad Dymas occurrunt, 31.
cum Aetolis Eleisque ad Messenem
prospere pugnant, 32.

Achaeorum concilium Aegii, 28, 7. et 8,
et Argis, ubi de bello consultant
adversus Nabin, 31, 25.

Achaei pepigerunt, se quotannis jurat-
ros in verba Philippi, 32, 5. iis quap-
dam urbes redduntur, *ibid.* eos a so-
cietate Philippi abducere conatur T.
Quinctius consul, 19. post longam et
ancipitem deliberationem Romanis se
adjungunt, 20. et *sepp.*

proelio fundunt Androthepem, 33,
14. omnem eorum oram vastant copias
Philippi, *ibid.* iis suis redduntur urbes,
34.

- et Acrocorinthus traditur, 34, 50.
bellum adversus Nabin decernunt, 35, 25. eos tentat Antiochus, 47.
obsident Messenem in Peloponneso, 36, 31. tradunt Zasyntum Romanis, 32.
depopulantur oram maritimam Ætolorum, 37, 4. mittunt auxilium Attalo Pergami obasso, 20. Seleucum ex agro Pergameno castra movere cogunt, 21.
decernunt bellum in Lacedæmonios, 38, 32. eosque Achaico concilio contribuant, 34.
Achaos sibi reconciliare studet Persæus, 41, 28. Macedonibus interdixerant finibus suis, *ibid.*
Achæi funditores, 38, 29.
Achæi Phthiotæ liberi esse jubentur, 33, 32. *vid.* et 36, 15.
Achæorum portus, 37, 9.
Acharræ, oppidum, 32, 13.
Achelous, amnis, 43, 21. et 22.
Acheron, fluvius, 8, 24.
Acherusia aqua, *ibid.*
Achilles, *Epit.* 112.
Achivi, 1, 1.
Achradians, 24, 21. 25, 24. circumaidetur a Marcello, 25, 26. deditur Romanis, 31.
Aciei Romanæ descriptio, 8, 8. ejus cum phalange. Macedonica collatio, 9, 19.
Acies quomodo structa apud Romanos et Latinos, 8, 8.
Acies Romanæ, 21, 55. 22, 45. 27, 14. 30, 8. et 33. 33, 8. 37, 39. 42, 58.
— Annibalæ, 21, 55. 22, 4. et 46. 30, 33. et 35.
— Antiochi, 37, 40.
— Asdrubalis, 23, 29. 27, 48.
— Gallorum, 38, 26.
— Hispanorum, 29, 2.
— Macedonum, 33, 18.
— Persæi, 42, 58. 44, 40.
— Punici, 28, 14.
— Rhodiorum, 33, 18.
Aciliani libri Græci, 35, 14. in Latinum versi a Claudio, 25, 39.
C. Acilius, tribunus plebis, 32, 29.
L. Acilius, 40, 31.
M'. Acilius legatus ad Ptolemæum, 27, 4. in sententiam ejus sensus consulum fit, 25.
M'. Acilius Glabrio, tribunus plebis, 30, 40.
Decemvir sacrorum, 31, 50.
Ædilia plebis, 33, 25.
Prætor, 33, 24. sortitur jurisdictionem inter cives et peregrinos, 26. servos vicit in Etruria, 36.
ambit consulatum, 35, 10.
Consul creatur, 35, 24. sortitus Græciam, ludos magnos Jovi vovet, 36, 1. et 2. paludatus urbe egreditur, 3. in Themalla capit Limnæum et Pelinæum urbes, 14. proficiscitur ad Thermopylas, 16. ejus ad milites oratio, 17. instruit aciem, 18. cædit Antiochum, 19. expugnat Heracleam, 22. 23. 24. ab eo pacem petunt Ætoli, 27, 28. obsidet Naupactum, et Herculi sacrificium facit, 30.
corona cingit Lamiam, 37, 4. eam capit, 5. triumphat de Antiocho et Ætoliis, 46. petit censuram, sed, accusatus a duobus tribunis plebis, petitione desistit, 57.
M'. Acilius Glabrio duumvir Pietatis sedem dedicat, 40, 34. statum auratam omnium in Italia primam, ponit patri Glabrioni, *ibid.*
Q. Acilius, triumvir coloniarum deducendæ, 21, 25.
Acilla, *iv.* Acholla, 33, 48.
Acræ, 24, 36.
Acræphla, oppidum, 33, 29.
Acraeus Jupiter, 38, 2. Acraea Juno, 32, 23.
Acrillæ urbs, 24, 35.
Acrocorinthus, 33, 31. 34, 49. 50.
Actium prom. 41, 1. *Epit.* 133.
Actor tragicus, 24, 24.
Actores fabellarum Atellanarum, *vid.* Atellanæ.
M. Acutius, tribunus plebis, 5, 10.
Addicti, *vid.* Æa alienum, et Nexi.
Adherbalis cum Lælio pugna in freto Gaditano, 28, 38. *vid.* et *Epit.* 62. 63. 64.
Adoreus, mons, 38, 18.
Adramytteum, urbs, 37, 19. 21. *Epit.* 49.
Adria, 24, 10. Tuscorum colonia, 5, 33.
Adriani, 34, 45. ob servatam fidem a Romanis laudantur, 27, 10.
Adrianus ager, 22, 9.
Adriaticum mare, 5, 33. 10, 6. 40, 21. 44, 31. 45, 14.
Adriaticus sinus, 1, 1. 10, 2.
Adrumetum, 30, 29.
Advertæ, 45, 19.
Adulterii poena pecuniaria, 10, 31.
Æbura, oppidum, 40, 30.
Æbutia, anus honesta ex Aventino, 39, 11.
L. Æbutius consul moritur, 3, 6.
M. Æbutius, tribunus militum secundæ legionis, 41, 5.
M. Æbutius Elva, triumvir creatus ad coloniam Ardeam deducendam, 4, 11. creatur prætor, 44, 17. sortitur Siciliam, *ibid.*
Postumus Æbutius Cornicen, consul, 4, 11.
Postumus Æbutius Elva, magister equitum, 4, 21.

- P. Ebutius*, 39, 9. cum pupillum Bac-
 chis initiari vult mater, *ibid.* rem
 aperit consuli, 11. ei prœmia dantur
 a senatu ob detecta Bacchanalia, 19.
T. Ebutius, consul, 2, 19. magister
 equitum, *ibid.*
T. Ebutius Carus, triumvir colonias
 deducende, 39, 57. prætor, 41, 2. de
 tumultu Sardinie senatui scribit, 10.
 decemvir agris dividendis, 42, 4.
Ecæ, urbs Appulorum, oppugnata, 24,
 20.
Edes Æsculapii Carthagine, 41, 27.
 — *Alba*, Capuæ, 32, 9. 40, 45.
 — *Apollinis*, 3. 63. 4, 29. 7, 20. 27,
 37. 34, 43. 37, 58. 39, 4. 41, 21.
 — *Bellona*, 26, 21. 28, 9. 30, 22. 31,
 47. 33, 24. 41, 10.
 — *Castor*, 2, 20. 42, 8, 11.
 — *Cereris*, 3, 55. 28, 11. 41, 33.
 — *Cloacina*, 3, 48.
 — *Concordia*, 9, 46. 22, 33. 26, 23.
 — *Deorum Penatium*, 45, 16.
 — *Diana*, 39, 2.
 — *Fauni*, 33, 42, 53.
 — *Feronia*, 33, 26.
 — *Fortuna*, 23, 19, 25, 11. 23,
 33, 27. 43, 15.
 — *Fortis Fortunæ*, 10, 46. 27, 11.
 — *Fortunæ Equestris*, 40, 40. 42, 3.
 — *Fortunæ Primitivæ*, 29, 36. 34,
 53. 43, 15.
 — *Herculis*, 21, 62. 32, 1. 9. 38, 35.
 — *Herculis rotunda*, 10, 23.
 — *Honoris*, 27, 25.
 — *Jovis Aricie*, 24, 44. *Cære*, 27,
 23. *Cumis*, *ibid.* *Formis*, 32, 1.
Lanuvii, 32, 9. *Minturnis*, 27, 39.
 36, 37. *Ostia*, 32, 1. *Satrici*, 28,
 11. *Tarracina*, 28, 11. 40, 45.
 — *Jovis Acræi*, 38, 2.
 — *Jovis Capitolini*, 1, 55. 2, 8. 4, 20.
 27, 4. 32, 1. 35, 41. 41, 25. et 32.
 — *Jovis Feretrii*, 1, 10. 33, 4, 20.
 — *Jovis Optimi Maximi*, 7, 3. 36, 35.
 — *Jovis Statoris*, 1, 12. 27, 37.
 — *Jovis Vicilini*, 24, 44.
 — *Junonis*, 5, 21. 10, 2. 21, 62.
 — *Junonis Lacinie*, 28, 46. 42, 2. 3.
 — *Junonis Monete*, 7, 28. 42, 7.
 — *Junonis Regine*, 27, 37. 39, 2.
 — *Junonis Sospite*, 8, 14. 32, 30. 34,
 53.
 — *Juventatis*, 36, 36.
 — *Larium Permarinam*, 40, 52.
 — *Liberi et Liberæ*, 3, 55. 41, 33.
 — *Libertatis*, 24, 16. *vid.* *Libertas*.
 — *Lunæ*, 40, 2.
 — *Martis* 6, 5. 7, 23, 10. 23. 27, 23.
 35, 9. 38, 28.
 — *Matris Magnæ*, 29, 37. 36, 36.
 — *Matris Matutæ*, 5, 19. 7, 27. 25, 7.
 28, 11. 33, 27. 41, 33.
Edes Mentis, 22, 10, 23, 31.
 — *Mercurii*, 2, 21. 27.
 — *Minervæ*, 35, 36.
 — *Monete*, 4, 7. 20. 6, 20. 33, 26.
 — *Opis*, 39, 22.
 — *Quirini*, 4, 21. 8, 20. 10, 46. 28, 11.
 — *Salutis*, 9, 43. 10, 1. 28, 11.
 — *Sanci*, 32, 1.
 — *Saturni*, 2, 21. 22, 1. 41, 26. et 32.
 — *Spei*, 21, 62. 25, 7. 40, 51.
 — *Summoni*, 32, 29.
 — *Teluræ*, 2, 41.
 — *Veneris*, 10, 31. 29, 37. 41, 32.
 — *Veneris Erycinæ*, 22, 10. 23, 31.
 30, 39. 40, 34.
 — *Vestæ*, 26, 27. 28, 11.
 — *Victoriæ*, 10, 33. 29, 14.
 — *Virtutis*, 27, 25. 29, 11.
 — *Vulcani*, 32, 29.
Edes Casii publicæ dirutæ, 2, 41. *item*
Sp. Mælii, 4, 16. et *Vitruvii*, 8, 20.
Ædicula Victoriæ Virginis, 35, 9.
Ædiles plebei, 3, 6. *Ædilibus* qui no-
 cuisset, ejus caput Jovi sacrum, 55.
senatus consulta in sedem Cereris ad
 eos deferri jubentur, *ibid.* eos leges
 Decemvirales in eas incias in pub-
 lico proposuisse, sunt qui scribant, 57.
 iis negotium datum, ut animadverte-
 rent, ne qui, nisi Romani, Dii cole-
 rentur, 4, 30. instaurant ludos plebei-
 os, 38, 10. *vid.* *Ludi*. *Ædilis plebei*
 esse non potest, cujus pater, qui cu-
 ruli sella sederit, vivit, 27, 21. 30, 19.
Ædiles ex Patribus, sive curules, 6, 42.
 7, 1. per quadriannuum ludos scenicos
 faciunt, 24, 43. instaurant ludos Ro-
 manos, 27, 6. 28, 10.
Ædiles unde initium summarint fori or-
 nandi, 9, 40.
 — dicunt plerique diem, quia plus,
 quam lege finitum erat, agri posside-
 rent, 10, 13. diem dicunt pecuariis,
 33, 42. 35, 10.
Ædiles incusantur ab senatu, quod non
 prohiberent novos ritus sacrificandi
 precandique Deos, 25, 1.
Ædilitii scribæ et viatores, 30, 39.
Æditui sedes sacras omnes tota urbe
 aperire jubentur, 30, 17.
Ædui, pop. Gallie, 5, 34. *Epit.* 61. 104.
Ægeum mare, 44, 28. 29.
Ægates, insulæ, 21, 10. 49. 22, 54. 23,
 18. 30, 32.
Ægeleos, urbs, opprimitur ab Attalo, 31,
 64.
Ægimurus, insula, 29, 27. sinum Car-
 thaginiensem claudit, 30, 24.
Ægina, insula, 27, 30. 33. 28, 5. 7. 31,
 14. 33, 30. 36, 42.
Æginienses, 44, 46. 45, 27.

Æginium, oppidum, 32, 1b. 36, 13.
44, 46. diripitur a Romanis, 45, 27.

Ægium, 38, 29. ibi Achaëorum concilium, 28, 7. 35, 48. 36, 35.

Ægyptus, 8, 24.

Ægypto imminere Philippus Macedonise, et Antiochus Syriæ, reges, 31, 14.

Ægypti reges Romanis gratulantur, 37, 3.

Ægypto excedere iubent Antiochum Epiphanem Romani, 45, 12.

C. *Ælius*, tribunus militum tertie legionis, 41, 5. et 8.

Q. *Ælius Pætus*, consul, 40, 27.

L. *Ælius Pætus*, ædilis plebeius, ludos facit ex mulctaticia pecunia, 10, 23.

P. *Ælius*, inter primos quæstores de plebe creatus, 4, 54.

P. *Ælius*, legatus ad Antiochum, 34, 59.

P. *Ælius*, triumvir colonis deducendæ, 41, 17.

P. *Ælius Ligus*, prætor, 41, 2. consul, 42, 9. 10. legatus in Illyricum, 45, 17.

P. *Ælius Pætus*, consul, 8, 15.

P. *Ælius Pætus*, magister equitum, vitio creatus, abijt magistratu, 9, 7. augur, 10, 9.

P. *Ælius Pætus*, augur, 27, 36. moritur pestilentia, 41, 26.

P. *Ælius Pætus*, ædilis plebis, creatur prætor, 29, 38. sortitur jurisdictionem urbanam, 30, 1. magister equitum, 39. consul, 40. decemvir agro dividendo, 31, 4. triumvir rebus colonisæ Narniensis ordinandis 32, 2. censor, 7.

P. *Ælius Tubero*, ædilis plebis vitio creatus, abdicat se magistratu, 30, 39. prætor creatus sortitur Siciliam, 40. legatus in Asiam, 37, 55. prætor iterum sortitur jurisdictionem urbanam, 41, 12.

Q. *Ælius*, tribunus plebis, 41, 10.

Q. *Ælius Pætus*, augur, 22, 35.

Q. *Ælius Pætus*, pontifex, cadit in prælio Cannensi, 23, 21.

Q. *Ælius Pætus*, in locum P. *Ælii Pæti*, sufficitur augur, 41, 26. prætor, 43, 4. consul, 45, 14. sortitur Galliam provinciam, 17.

Q. *Ælius Tubero*, tribunus plebis, fert ad plebem de duabus colonis Latinis deducendis, 34, 53. triumvir, 35, 9.

Q. *Ælius Tubero*, obviam mittitur Perseo, 43, 7. cura tuendi regis ei mandatur, 8.

Q. *Ælius Tubero*, annalium scriptor, 4, 23. 10, 9.

Sex. *Ælius Pætus*, ædilis curulis, 31, 50. triumvir rebus colonisæ Narniensis ordinandis, 32, 2. consul, 7. in Capi-

tolio senatum habet, 8. proficiscitur in Galliam, 9. nihil memorabile gerit, 26. censor, 34, 44. 35, 9.

T. *Ælius*, tribunus militum tertie legionis, 41, 5. et 8.

Æmilia porticus reflecta, 41, 38.

Æmilia tribus, 38, 36.

Æmilia, uxor P. Selpionis Africæ, 38, 67.

Æmilia, virgo Vestalis, Ept. 63.

C. *Æmilius*, tribunus militum consulari potestate, 5, 26. contra *Æquos* rem gerit, 28. tribunus militum consulari potestate iterum *Volsinenses* vincit, 32.

L. *Æmilius*, consul, vincit *Æquos* et *Volscos*, 2, 42. iterum consul, *Veientes* pacem petere supplices eogit, 49. tertium consul, 54.

L. *Æmilius*, tribunus militum consulari potestate, 6, 1. iterum, 5. tertium, 21. quartum, 22. quintum, 32. fundit *Volscos* et *Latinos*, *ibid.*

L. *Æmilius*, interrex, 7, 17.

L. *Æmilius*, quartus decimus interrex, 8, 23.

L. *Æmilius*, legatus, *Carthaginem* mittitur, 21, 18.

L. *Æmilius Mamercinus*, consul, 7, 1. secundum consul, 3. magister equitum, 21.

L. *Æmilius Mamercinus*, magister equitum, 7, 39. consul, 8, 1. dictator, 16. consul secundum, 20. dictator iterum, 9, 21.

L. *Æmilius Papus*, consul, 20, 36. triumvir mensarius, 23, 21.

L. *Æmilius Papus*, prætor creatus, sortitur Siciliam, 38, 38.

L. *Æmilius Papus* decemvir sacrorum, moritur, 42, 28.

L. *Æmilius Paullus*, consul, 20, 59. triumphat, 63. accusatur, et ambustus vix evadit, *ibid.* consul iterum, 22, 35. occiditur in pugna Cannensi, 49. fuerat pontifex, 23, 21.

L. *Æmilius Paullus*, triumvir colonisæ deducendæ, 34, 45.

Ædilis, ex pecunia damnatorum pecuniarum clypea inaurata in fastigio ædis Jovis posuit, 35, 10. prætor, 24. sortitur, Hispaniam ulteriorem, 36, 2.

Proconsul, ceditur a Lusitanis, 37, 46. Lusitanos fundit, 57.

vetus candidatus, et sæpe repulsam passus, 39, 32. consul, 56.

In *Ligures Ingaunos* exercitum ducit, 40, 25. oppugnatur ab *Ingaunis*, *ibid.* erumpit castris, 27. vincit *Ingaunos Ligures*, 28. deque his triumphat, 34. nominatur patronus ab *Hispanis* ulterioribus, 43, 2.

Cadest herum, sortitur Macedoniam, 44, 17. ejus, antequam in Macedoniam iret, ad populum oratio, 42. multa ab eo instructorum militum in unum truxit, 33. ejus oratio ad milites, 34. per Perrhæbiam ita ad hostes, 36. ejus produm ad Nasicum oratio, 36. instructo exercitu manit castra, 37. ejus de pugna dilata oratio, 38. vincit Macedonas, 41.

acceptis a Perseo literis, ilacrimatur eam itaneam, 45, 4. ad eam addeitur Perseus, 7. benignè excipit Perseum, eumque tacentem alloquitur, 8. peragrat Graeciam, 27. Amphipoli componit res Macedonias, 29. succedit arma hostium, 33. traficit in Italiam, 34. triumphus, ei decretus a senatu, impeditur a Ser. Sulpicio Galba, tribuno militum, 35, 36. triumphat de Perseo, 39, 40. amittit duos filios, *ibid.* ejus de sua fortuna oratio, 41. absentia, Epit. 46.

L. Æmilius Paullus, legatus in decem ad res Asia disciendas componendasque, 37, 55. rediit Cn. Manlio, triumphum petenti, 38, 44. et *sup.*

L. Æmilius Regillus, prætor, 36, 45. ei evenit navalis provincia, 37, 2. 4. 14. ad eam eaductores ab Antiocho missi, qui de pace agerent, 18. habet consilium, 19. invadit agros Telorum, 20. contendit ad hostem, 29. vincit classem Antiochi, 30. oppugnat Phocæam, 32. ejus triumphus navalis, 58. L. Æmilius Scaurus Hellenpontum mictitur, 37, 31.

Mam. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, 4, 16. dictator dicitur, 17. Volentes et Fidenates prælio vincit, 18, 19. triumphans urbem ingreditur, 20. iterum dictator, 23. quinquennalem censuram redigit ad anni unius et sex mensium spatium, 24. a censoribus tribu movetur, *ibid.* dictator creatur, paulo ante motus tribu, 31. ejus oratio ad populum, 32. ejus ad militem exhortatio, 33. Fidenas capit, et triumphat, 34.

Mam. Æmilius, consul, 4, 53.

M. Æmilius Mamercinus, tribunus consularis, 4, 61. iterum, 5, 1. tertium, 10.

M. Æmilius, tribunus militum consulari potestate, 5, 32.

M. Æmilius, consul, 10, 1. in fugam vertit Græcos, cum Cleonymo in Italiam classe advectos, 2.

M. Æmilius, prætor Siciliæ, 21, 49.

M. Æmilius, prætor urbanus, 22, 9. 33. 27, 33.

M. Æmilius, frater L. Æmilii Regilli prætoris, decedit, 37, 22.

M. Æmilii Lepidi, bis consulis atque

sesturis, tres filii, L. M. et Q. latus funebres patri, et gladiatorum pila duo et viginti per urideum in foro dant, 23, 36.

M. Æmilius, M. Lepidi filius, tribunus militum, 37, 48.

M. Æmilius Lepidus, ædilis curulis, 24, 43. prætor, sortitur jurisdictionem inter cives et peregrinos, *ibid.* decemvir sacrorum, 26, 22.

M. Æmilius Lepidus, legatus ad Prothæum, 31, 2. foreoliter cum Philippo agit, 18. pontifex, 22, 7. ædilis, 23, 29. prætor, 24. sortitur Siciliam, 26, 2. consul, 38, 42. et quidem post duas repulsa, 39, 56. 40, 46. quum eadem Dianæ visisset, devinct Ligures, 39, 2. viam ab placentia Ariminum perdecit, *ibid.* triumvir solentis deducenda, 58. pontifex maximus, 40, 42. censor, 45. in gratiam reconciliari se cum collega M. Fulvio patitur, 46. princeps senatus legitur, 51. consul iterum, 41, 22. lectus secunde princeps senatus, 32. lectus tertio, 43, 15. lectus sextum, Epit. 48. ante mortem quam filiis præcepit, *ibid.*

M. Æmilius Lepidus æta Sallie tentat rescindere, Epit. 90.

M. Æmilius Numida, decemvir sacrorum, moritur, 26, 23.

M. Æmilius Papus, dictator, 9, 7.

M. Æmilius Popus, maximus curie, moritur, 27, 6.

M. Æmilius Paulus, magister equitum, male rem gerit, 10, 3.

M. Æmilius Regillus consul dicitur a prærogativa centurie, 24, 7. irrito eventu, 8. et 9. flamen Quirinalis, 8. flamen Martialis, moritur, 29, 11.

Q. Æmilius Barbaula, consul creatus, 9, 20. 21. secundum consul, 30.

Q. Æmilius Corretanus, consul, 8, 37. *vid.* Q. Aulius Corretanus.

Ti. Æmilius, consul, 2, 61. ejus res geste in Sabiais, 62. consul iterum, dandi agri plebi auctor, 3, 1.

Ti. Æmilius, quinquevir memarius, 7, 21. prætor, 8, 2.

Ti. Æmilius Mamercinus, consul, ejusque cum senatu rixa, 8, 12.

Ænus, mons, 40, 21. ex eo monte creditum vulgo fuit, Ponticum simul et Adriaticum mare, et Latrum amnem, et Alpes conspici posse, *ibid.* eum conscendit Philippus, et degressus nihil vulgatis opinioni detraxit, 22.

Ænaria, insula, 8, 22.

Ænes, oppidum, 40, 4. eadem Ænia, 44, 10. 32. Ænestes, 40, 4. statum Ænese sacrificium, quod conditori Æneæ ovotannis fit, *ibid.*

Aenea in Capitolio limin, *vid.* Capitolium.

Aenea signa Deorum, *vid.* Signum.

Aenei orbes, positi in sacello Sanci, 8, 20.

Aeneas portus ad montem Aetho, 45, 30.

Aeneas, Anchisae et Veneris filius, 1, 1.

profugus venit in Macedoniam, Siciliam, et Italiam, ubi Lavinium condidit, *ibid.* ut animos Aboriginum sibi conciliaret, Latinos utramque gentem appellat, 2. ejus mors, *ibid.*

Aeneas Silvius, rex tertius Albae, 1, 3.

Aenei, *vid.* *Aeneas*.

Aeneas Dymasus, praefectus praesidii Achaeorum Argis, 32, 25.

Aenia, *vid.* *Aenea*.

Aenianum sinus, 28, 5.

Aenus, oppidum Thraciae, proditiōne capitur a Philippo, 31, 16. *Aeno*

praesidium Antiochi deducitur, 37.

60. controversiae cum Philippo de

Aeni possessione, 39, 24. 27. 28.

Aenum sibi petit Attalus, 45, 20.

Aenei, 31, 31. *Aenii*, 37, 33. 38, 41. 45, 27.

Aelia, 33, 38. 37, 8. 12. 18. 25. 35. 38, 16.

Aepulo, Istrorum regulus, ne vivus capiat a Romanis, pectus ferro trajicit, 41, 15.

Aequi, sive *Aequicolae*, gens antiqua, 1, 32. ab *Aequicolis* jus, quo res repetuntur, Ancus Marcius descripsit, *ibid.* Latinum agrum invadunt, 2, 30. vincuntur, 31. seditio inter *Aequos* et *Volcos*, et atrox proelium, 40. Romanos bello petunt, 43. oppugnant Ortonam, *ibid.* vexant Latinos incuria, 48, 53. 58. vincuntur, 60.

bello petiti, a Q. Servilio vincuntur, 3, 2. depopulantur agrum Romanum, et ceduntur, 3. obsidentes Furium consulem in castris, a T. Quintio ceduntur, 5. *Aequi* et *Volsci* denuo Hernicorum et Romanorum agros depopulantur, 6. vincuntur a Laetretio consule, 8. rebellant, 10. arcem Tusculanam capiunt, et ceduntur, 23. pacem petunt, et impetrant, 24. denuo bellum movent, 25. obsident Minucium consulem in castris, 26. adversus eos L. Quintius Cincinnatus dictator dicitur, *ibid.* circumvallantur, et sub jugum mittuntur, 28. denuo Romanos bello laceant, 30. vincuntur, 31. bellum instaurant, 38. fundunt Romanum exercitum, 42. a Valerio consule vincuntur, 60. 61. iterum Romanis bellum inferunt, 66. vincuntur, 70. rursum rebellantes vincuntur, 4, 6. et *seqq.* impetrant inducias an-

norum octo, 30. *Aequi* et *Lavici* Tusculanum agrum depopulantur, 45. vincuntur, 47. coloniam *Volae* deducunt, sed ceduntur, 49. perant bellum, 53. capiunt arcem Carventanam, 55.

oppugnant *Lavicos*, Romanam coloniam, 5, 16. Romanis bellum inferunt, et vincuntur, 28. capiunt *Vitelliam* coloniam, et rursum vincuntur, 29. 31.

bellum moliantur, 6, 2. pervastantur, 4. undenam toties victis *Aequis* et *Volcis* suffecerint milites, 12.

iterum petiti bello, depauperunt castra, et prope ad interfectionem ceduntur, 9, 45.

reintegrant bellum, et subiguntur a C. Junio dictatore, 10, 1.

Aequicolarum ager, 1, 32. 10, 13.

Aequimaelium, 4, 16. 38, 28.

Aequimaelius vicus, 24, 47.

Aequinoctium autumnale, 31, 47. *Aequinoctium* vernum, 33, 37, 9.

Aerarium, 4, 22. ex eo signa militaria promuntur, *ibid.* et 7, 23. captiva pecunia in *aerarium* illata, 10, 46. etiam pecunia ex venditis captivis redacta, 7, 27. 10, 46. 24, 18. 26, 36. *Aerarium* sanctius, 27, 10. pecuniam ex *aerario* clam egerunt scribae viatoresque sedilicii, 30, 39.

Aerarii facti a censoribus, 4, 24. 24, 18. 29, 37. 44, 16.

Aeropus, praetor Epirotarum, 29, 12.

Aeropus, mons, 32, 5.

Aes grave, 4, 41. et 60. 22, 33. 32, 26.

Aes alienum Romae maximum, atque inde turbae, 2, 23. ac postremo secessio plebis in Sacrum montem, 33. aeris alieni magna vis edificando contracta, 6, 27. hinc occasio et materia Manlio Capitolino novorum conciliorum, *ibid.* et *seqq.* miseria plebis aere alieno demersae, 34. de aere alieno lex, 6, 35. 36. aeris alieni causa quinquaginta mensarii creantur, 7, 21. ejus dissolvendi ratio inita, 27.

Aes militibus constituta, 4, 59. 60. equitibus, 5, 7.

Aesculapio supplicatio habita, 10, 47.

Aesculapius ab Epidaurio Romanis arcessitur, 29, 11. Carthaginenses in sede ejus senatum dant legatis Persei, 41, 27. ei dona voventur, 40, 137. ejus fanum tabulis pictis ex praeda exornatur, 43, 6. templum ejus Epidaurium, donis opulentum, 45, 28.

Aesernia, colonia, in fide atque officio erga populum Romanum manet, 27, 10.

Æcernicus ager, 10, 31.

Æcernina turma, 44, 40.

Æcis, fluvius, 5, 35.

Æquilie, *vid.* *Æquilie*.

Æsulana ars, 26, 9.

Æthalia, insula, 37, 13.

Ætna, mons, 26, 29.

Ætolorum concilium et fœdera cum Romanis, 26, 24. *adversus Philippum bellum movent*, *ibid.* *bellum inferunt Acarnanise*, 25.

depopulantur Achæos, 27, 29. *vincuntur a Philippo*, 30.

animos tollunt a Romana societate, et *post Attali adventum*, 28, 5. *salutem Thermopylarum insidentes*, a Philippo *funduntur*, 7.

pacem faciunt cum eo, 29, 12.

ad eos legatos mittit Philippus, ne *adventu Romanorum fidem mutent*, 31, 28. *cum Athamanibus bellum inferunt Philippo*, et *ab eo cœduntur*, 41. *deserunt castra*, et *in Ætoliam fugiunt*, 42. *Ætolorum juvenus in Ægyptum advecta*, 43. *Ætolorum legatorum cum Attalo et Romanis colloquium*, 46.

Ætolorum concilium Heracleam indictum, 33, 3. *ab eorum equibus regii fugantur*, 6. *eorum eques in Græcia est longe optimus*, *pedite inter finitimos vincuntur*, 7. *eorum querelæ*, *insatiabilis aviditas prædæ*, et *arrogantia*, 11. *inter eos et Quimium de Thebis Phthioticis disceptatio*, 13. *pacis cum Philippo leges non approbant*, 31, 35. *ingenio inquieta gens*, 44. *Ætolorum animi cur alienati a societate Romana*, 49.

invaduntur in Athenienses, et *Romanos insimulant fraudis*, 34, 23.

concitant reges ad bellum Romanum, 35, 12. *decretum faciunt*, quo *arcesitur Antiochus ad liberandam Græciam*, 33. *occupant Demetriadem urbem*, 34. *Nabin interficiunt*, 35. *cœduntur a Lacedæmonia*, 36. *Chalcidem oppugnare tentant*, 37. *Antiochum appellant imperatorem*, 45. *Ætolorum principum cum Chalcidensibus colloquium*, 46. *tendant socios Romanorum*, 47.

se conjungunt Antiocho, 36, 9. *includunt sese Heracleæ*, et *juga montis Oetæ occupant*, 16. *cœduntur*, 18. *Heracleæ obsidentur*, 22. *permittunt se in fidem Romanorum*, et *gravibus consulis imperiis*

rursus ad bellum incitantur, 28, 29. *obsessi in urbe Naupacto implorant opem T. Quinti*, 34. *impetrant inducias*, et *legatos mittunt Romanam*, 35.

Hi infecta pace dimittuntur, 37, 1. *Ætoli occupant montem Coracem*, 4. *impetrant a consule L. Scipione inducias sex mensium*, 7. *pax convenire non potest*, 49. *inferunt bellum Dolopie et Athamanie*, *ibid.* et 38, 1.

pacem petunt a M. Fulvio consule, 38, 8. *Legatos mittunt Romanam*, 10. *Leges pacis cum Ætolis*, 11.

de iis triumphat M. Fulvius, 39, 5.

eorum mutus cadibus in semetipso versus furor, 41, 30.

eorum discordias aspicit Marcellus, 42, 5.

Ætoli occurrunt sordidati L. Emilio Paulo, 45, 28. *eorum querelæ de principibus suis interfectis*, aut in *exilium actis*, *ibid.* *de eo negotio cognitio et iudicium*, 31.

Ætoli, *gens inquieta*, 31, 28. *vanissima et ingratiissima*, 36, 17.

Ætoli umbilicum Græciæ incolunt, 35, 18.

C. Afranius, 43, 20.

C. Afranius Stellio, prætor, 39, 23. *triumvir colonizæ deducendæ*, 55.

L. Afranius, *Epit.* 110. 113. 114.

Africam presidio firmat Annibal, 21, 22. *in Africa res parum prospere gesta a Servilio consule*, 22, 31. *eam populatur M. Valerius Messala*, 27, 5. 29. *in Africam trajicit Scipio*, 29, 26, 27.

Afri, *gens mobilis atque infida*, 29, 3.

Africanæ ludis Circensibus exhibitæ, 44, 18.

P. Africanus, *vid.* *Cornelius*.

Africus ventus, 26, 42. 30, 24.

Agæus, equitum præfectus, 44, 30.

Agamemnonia classis mille navium, 45, 27.

Agasones adjuvant victoriam Romanorum, 7, 14. 15.

Agasones cum equis phaleratis dono dati, 43, 7.

Agassa, urbs. sive *Agassæ*, 44, 7. 45, 27.

Agathocles, rex *Syracusanus*, *conficit Carthaginienses in magnum discrimen*, 28, 43.

Agathyrna, oppidum in *Sicilia*, *collevisit hominum periculum*, 26, 40. 27, 12.

Agema equitum, 37, 40.

- Agema, legio Macedonum, 42, 51.
 Ager. Lex, ne quis plus quingenta jugera
 agri possideret, a tribunis plebis pre-
 mulgata, 6, 35. *vid.* Lex.
 Ager captus ex hostibus viritum divisus
 a Ser. Tulio, 1, 46. *vid.* Agraria lex.
 Ager Tarquiniorum consecratus Marti,
 fuit deinde Martius campus, 2, 5.
 Agri adsignati privati pro pecunia, 31,
 13. agris donati milites Scipionis, 31,
 4, 49.
 Ager sacer Apollinis, 32, 40.
 Agesimbrotus praestitit classi Rhodiorum,
 31, 46, 32, 16, 32.
 Agesipolis, princeps exulium Lacedae-
 moniorum, 34, 26.
 Agesipolis, princeps legationis Rhodiae,
 45, 3.
 Aglaipides, miles, 44, 41.
 Agmen quadratum, 7, 29, 31, 37, 39,
 30.
 Agnus mactatus ad sancendam promissorem fidem, 21, 45.
 Agræi, Ætolia populus, 32, 34.
 Agraria lex quando primum lata, 2, 41.
 tribunis plebis semper materia seditionum fuit, 6, 11. ob leges agrarias discordia, 3, 1, 4, 48. *vid.* Lex.
 Agravonites, populi Illyrici, 45, 26.
 Agrinæ, 28, 5, 33, 18, 42, 51. bellicosum genus, 44, 11.
 Agrigentum, 25, 23. ab Himilcone recipitur, 24, 35. proditur Romanis, 26, 40.
 Agrippa, Tiberini filius, rex Albæ, 1, 3.
 M. Agrippa navali corona donatus, Epit. 129. *vid.* et Epit. 136.
 Ahala, *vid.* Servilius.
 Aharna, oppidum, 10, 25.
 Ahenobarbus, *vid.* Domitius.
 Aio Locutio templum, 5, 50.
 Ala equitum trecentorum, 29, 1.
 Ala Campanorum, quingenti equites, 10, 29.
 Ala mille equitum, 37, 40.
 Ala regia, *ibid.*
 Ala sacra equitum Macedonum, 42, 58, 66, 44, 42.
 in Alas divisus socialis exercitus, 31, 21. dextra et sinistra alæ peditum sociorum, 27, 2. sinistra ala, 25, 21.
 Alabanda, oppidum, 33, 18, 38, 13.
 Alabandenses, 38, 13. apud eos templum urbis Romæ, ludique anniversarii ei Divæ instituti, 43, 8. acie vincuntur a Rhodiis, 45, 25.
 Alander, fluvius, 38, 18. ejus fontes, 15.
 Alares cohortes, 10, 41.
 Alarii equites, 35, 5, 40, 40.
 Alatrinatibus sue leges redditæ, 9, 43.
 Alba Silvius, rex Albæ, 1, 3.
 Alba Longa ab Ascanio condita, 1, 3.
 oriunda ab Lavinio, 23. diruta, 29. *vid.* 7, 39, 30, 17, 45. Epit. 61, 72.
 Albani reges, 1, 3. inter Albanos et Romanos ortum bellum, 1, 22, 23. tergeminoz utrimque fratrum virtutes permittitur, 24. Albani ditioris Romanæ facti, 25. parum fides se Romanis socios præbent, 27. eorum dux Mettus Fuffetius supplicio afficitur, 28. Albani Romanam migrant, 29. Albanorum principes in Patres lecti, 30. Albaei patriæ ritu sacra facere jubentur, 31. Coellum montem inhabitant, 33.
 Albanos vincit Pompeius, Epit. 101.
 Albana vallis, 3, 7. arx, 7, 24.
 Albanus mons, 1, 3. in eo triumphatum, 26, 21, 33, 23, 42, 21.
 Albanus ager, 6, 42.
 Alba in Æquis, colonia, 10, 1. negat esse, unde pecuniam militesque Romanis dare possit, 27, 9. multiplicem pecuniae militumque numerum dare cogitur, 29, 15. Albensis ager, 26, 11.
 Alba sedes Capuæ, 32, 9, 40, 45.
 Albingauni Ligures, 29, 5.
 L. Albinus inter primos tribunos plebei, 2, 33.
 L. Albinus virgines Vestales sacraque in planstrum imponit, et Cære pervehit, 5, 40.
 M. Albinus plebeus, tribunus militum, 6, 30.
 C. Albius Calenus, gregarius miles, et princeps seditionis in castris Scipionis, 28, 24. virgis caesus, securi percutitur, 29.
 Albulæ, vetus nomen Tiberis fluvii, 1, 3.
 Album in vestimentum addere vetantur ii, qui honores petant, 4, 25. albo politæ columnæ, 40, 51.
 Alce, urbs Celtiberiæ, in dedicationem venit Romanorum, 40, 48, 49.
 Alcibiades, exsul Lacedæmonius, 39, 35.
 Alcis Minerva, 42, 51.
 Alcon Saguntinus, transfuga ex oratore, 21, 12.
 Alesia, urbs, Epit. 108.
 Alexamenus, princeps Ætolorum, 35, 34. Nabin occidit, 35. obtruncatur a Lacedæmonia, 36.
 Alexandri Magni rerum gestarum setas, 8, 3.
 ei parem destinant L. Papirium Cursorem, 9, 16. ejus collatio cum Romanis ducibus, 17. ejus vitia, 18. Fortunæ Alexandri collatio cum populi Romani fortunæ, *ibid.* collatio copiarum ejus cum Romanis copiis, 19.
 regnavit tredecim annis, 45, 9.
 Alexander, Epit. rex, in Italiam classem

- appellit, 8, 3. adversus eum, excensionem facientem, pugnant Samnites et Lucani, 17. pacem facit cum Romanis, *ibid.* ejus fata, res gestæ, et mors, 24. ejus uxor Cleopatra, soror Olympias; quarum altera mater Alexandri Magni, soror altera fuit, *ibid.*
- Alexander, magister equitum apud Epiroas, 32, 10.
- Alexander, princeps Ætolorum, ejusque oratio in Philippum, 32, 33. Romanos insinuat fraudis, 34, 23.
- Alexander Megalopolitanus, se oriundum a Magno Alexandro fert, 35, 47.
- Alexander Acarnan, 35, 18. ejus oratio, *ibid.* moritur, 36, 20.
- Alexander Bercæus suffocat Demetrium, Philippi filium, 40, 24.
- Alexander, filius Persæ, 42, 52. ducitur ante curram Æmilii triumphantis, 45, 39. Albam in custodiam mittitur cum patre, 42.
- Alexander, Ægypti rex, *vid.* Ptolemæus.
- Alexandria in Ægypto condita, 8, 24. frustra tentatur ab Antiocho, 45, 11.
- Alexandria Troas, 35, 42, 37, 35.
- Alexandriini legati queruntur de Antiocho, 44, 19.
- Algidum, 3, 2. 21, 62. 26, 9.
- Algidus, mons, 3, 23. 25, 27, 30, 4, 26.
- Alimæ, urbs, 38, 14.
- Aliphera, urbs, 28, 8. 32, 5. eam Philippus restituit Megalopoliis, 28, 8.
- Allia, fluvius, 5, 37. 6, 28. 22, 50. 59.
- Alliensis clades, 5, 38. 22, 50.
- Alliensis dies, 6, 1. *vid.* Dies.
- L. Allienus, sedilis plebis, diem dicit Veturio, 3, 31.
- Allifæ, oppidum, 8, 25. 9, 42. 22, 18.
- Allifæ de Samnitibus a C. Marcio Rutilio consule vi captæ, 9, 38.
- Allifanus ager, 22, 13. 17, 26, 9.
- Allobroges, gens nulla Gallica opibus aut fama inferior, 21, 31. *vid.* et Epit. 103.
- Allucius, princeps Celtiberorum, 26, 50. sponsam pudice servatam a Scipione recipit, *ibid.*
- Almana, urbs, 44, 26.
- Alope, oppidum, 42, 56.
- Alopeconnesum oppidum recipit Philippus, 31, 16.
- Alorcos Hispanus, se pacis Annibalem inter et Saguntinos interpretem fore, pollicetur, 21, 12. ejus oratio ad Saguntinos, 13.
- Alpes, 1, 1. Taurino saltu a Gallis primum transiit, 5, 34. ab Annibale quindodecimo die superatus, 21, 38. hieme clausa, 27, 36. prope inextinguibilis finis inter Italiam et Galliam, 39, 54.
- Alpine gentes, maxime Ræti, et Tusci originem ducunt, 5, 33.
- recipiunt Asdrubalem, et sequuntur ad bellum, 27, 39. *vid.* Epit. 63.
- Aliensis populus macrosanctam vacationem habere se frustra jactat, 27, 38.
- Altinius, *vid.* Dastus Altinius.
- Altum castrum, *vid.* Castrum.
- Alvattos, 38, 18.
- Amadocus, dux Thracum, capitur a Philippo, 39, 36.
- Amarynthidis Dianæ sacra annivertarium Æstræ, 35, 38.
- C. Amatius, Epit. 116.
- Ambarri, populus Gallicus, 5, 34.
- Ambigatus, rex Celtarum, exonerat prægravante turba regnum, 5, 34.
- Ambiorix, dux Eburorum, Epit. 106. 107.
- Ambitus, deque eo leges latæ, 40, 19. *vid.* Lex.
- Ambracia, urbs, 38, 3. 42, 67. 43, 22. 44, 1. ejus situs, 4. oppugnatur a Romanis, 5. se dedit, 9.
- Ambracienses accusant M. Fulvium consulem, 38, 43. senatusconsultum in gratiam Ambraciensium, 44.
- Ambraçius sinus, 32, 14. 38, 4.
- Ambroses pop. Epit. 68.
- Ambrysus, urbs, 32, 18.
- Ambustus *vid.* Fabius Ambustus.
- Ameriola, urbs a Tarquinio Prisco capta, 1, 38.
- Amiculum purpureum dono missum reginæ Ægypti Cleopatræ, 27, 4.
- Amilarem, agentem in animo bellum adversus Romanos, mors opprimat, 21, 1. 2. et 5. ad Castrum Altum in Hispania, 24, 41.
- Amilcar, Giskonis filius, prefectus præsidii in insula Melita, captus, 21, 51.
- Amilcar, Bomilcaris filius, 23, 49.
- Amilcar Poenus, dux Gallorum, invadit Placentiam, 31, 10. exilio mulctatur a Carthaginensibus, et bonæ ejus publicantur, 19. cadit in prælio ad Cremonam, 21. alii captum in prælio ad Mincium amnem tradunt, 32, 30. et ante curram triumphantis consulis ductum fuisse, 33, 23.
- Amitermini pollicentur Scipioni militem, 28, 45.
- Amiterminus ager, 21, 62.
- Amitermium, oppidum, 10, 39. 26, 11. 36, 37. capitur de Samnitibus, 10, 39.
- Ammonius regnat in Syria, Epit. 50.
- Amphilochia, regio, 38, 3. olim Ætolorum fuerat, *ibid.* et 32, 24.
- Amphilochi oppugnantur a Penseo, Philippi filio, 38, 5. 8.
- Anphilochus vates Oropi colitur pro Deo, 45, 27.
- Anphipolis, urbs, 40, 24. 56. 43, 7. 44, 24. 43. 44. *etc.* 45, 6. 9. 28.

- Amphissa, urbs, 37, 5.
 Ampliati rei, 4, 44, 43, 2.
 Amulius pellit Numitorem fratrem majorem, et, ut spem partus Rheae Silviae adimeret, eam Vestalem legit, 1, 3.
 Amulio Remus captus traditur, 5. Amulius obruncatur, et Numitor restituitur, *ibid.* et 6.
 Amusius, princeps Auastanorum, ad Asdrubalem profugit, 21, 61.
 Amyclae, 34, 28.
 Amynder, Athamanum rex, 27, 30, 29, 12.
 venit in castra Romanorum, iisque auxilia promittit, 31, 28.
 Phocam oppidum capit, et Gomphoe, atque Thessaliam populatur, 32, 14.
 cum Athamanum peditum ducens et mille se jungit Quintio consuli, 33, 3. tenet castella, quae per belli tempus Philippo ademerat, 34.
 eum tentat Antiochus, 35, 47.
 Antiocho se conjungit, 36, 9. cum Athamanum juventute occupat Pellinæum, 10. cum conjuge ac liberis Ambraciam se confert, 14. eum sibi ab Aetolis dedit petit M'. Acilius Glabrio, consul, 28. Zacyntho donatur a Philippo rege Macedonum, 31.
 pellit Macedones ex Athamania, 38, 1. mittit legatos Romam, et ad Scipiones in Asiam, 3. venit in castra Romanorum, et efficit, ut Ambracia se dedat Romanis, 9.
 Anabura, 38, 15.
 Anagnia, 45, 16.
 Anagninis civitas sine la ufragii data, 9, 43.
 Anagninum compitum, 27, 4.
 Anagninus ager, 26, 9.
 Anapus, fluvius, 24, 36.
 Ancilia caelo demissa, 1, 20. *vid.* 5, 52.
 dies, quibus moventur Ancilia, religiosi exercitui ad iter faciendum, 37, 33.
 Ancilla indicat Q. Fabio maximo, sedili curuli, veneficia matronarum, 8, 18.
 Ancona, 41, 5.
 Ancus Marcius rex creatur, ejusque res gestae, 1, 32, 33. moritur, postquam regnavit annos quatuor et viginti, 35. ejus filii conspirant contra Tarquinium Priscum, 40.
 Ancyra, urbs nobilis, 38, 24.
 Andania, parvum oppidum, 36, 31.
 Andranodorus, gener Hieronis, tutor Hieronymi, regum Syracusanorum, 24, 4. post caedem Hieronymi, Insulam et arcem Syracusis occupat, 21. ad eum missi legati a Syracusano populo, 22. cedit tempori, *ibid.* ejus oratio ad Syracusanos, *ibid.* creatur praetor, 23. occiditur, 24.
 Andrisceus, Pseudophilippus, Epit. 48, 49, 52.
 Androcles, princeps Acarnanum, 33, 16.
 Androcles, praefectus Persae, 44, 32.
 Androgynus Sinuessae natus, 27, 11.
 Androgynus vivus in arcam conditus, et in mare projectus, 27, 37.
 Andronicus, Andronici filius, Aetolus, quod arma contra Romanos tulisset, securi percutitur, 45, 31.
 Andronicus Macedo, 37, 13.
 Andronicus a Persae interficitur, 44, 10. *vid.* Persaeus.
 Androsthenes, dux praesidii Macedonici, Corinthum defendit adversus Romanos et Achaeos, 32, 23. caditur ad Corinthum, 33, 14. ejus imprudentia, 15.
 Andrus, insula, 31, 15, 36, 20. capta a Romanis, 31, 45.
 Anectius, Epit. 139.
 Anemurium, promontorium Ciliciae, 33, 20.
 Angae, oppidum, 32, 13.
 Angues, praefati in bello a sacerdotibus Tarquiniensibus, terrent milites Romanos, 7, 17.
 — duo, sacrificio perpetrato, ad exta ex occulto allapai, edere jecur, conspectique repente abierunt, 25, 16. *vid.* Prodigium.
 Anguis specie consuetudinem cum Olympiade, et cum matre Scipionis Africani habere creditus Jupiter, 26, 19.
 L. Anicius Gallus creatur praetor, 44, 17. sortitur jurisdictionem peregrinam, *ibid.* in Illyricum, adversus Gentium, proficiscitur, 30. vincit Illyrios, 31. ei se dedit Gentius, *ibid.* ob ejus res gestas supplicationes in triduum decretae, 45, 3. Epirum pacat, 26. Illyrici res constituit, *ibid.* triumphat de Gentio, 43.
 Cn. Anicius, legatus Emilii Paulli, 44, 46.
 Anidus, mons, 40, 38.
 Aniensis tribus addita ceteris, 10, 9.
 Aniensis centuria, 24, 7.
 Anio, fluvius, 1, 27, 36, 4, 17, 6, 42, 26, 10. pons in Anienem, 7, 9.
 Anitorgis, urbs, 25, 32.
 Annales citati, 2, 54, 3, 8, 4, 34, 7, 9, 18, 42, 8, 18, 23, 30, 9, 15, 42, 21, 25, 22, 31, 23, 6, 47, 42, 11.
 — Aciliani, 25, 39.
 — Magistratum, 9, 18.
 Annalium veterum confusio, 9, 15.
 — exempla exoleta, 27, 8.
 — incertitudo, 9, 44, 45, 10, 2, 17.
 — varietas, 10, 30, 22, 31, 25, 39, 26, 16, 49, 27, 7.
 Annalis, cognomen Villiorum, ex eo ortum, quod L. Villius, tribunus plebis, primus legem annariam tulit, 40, 44.

Annibal, annos ferme novem natus, hostem se populi Romani fore iurejurando adstringit, 21, 1. imperator in locum Asdrubalis succedit, 3. ejus doctus et ingenium, 4. res ejus gestas adversus varios Hispanie populos, 5. Saguntum oppugnat, 6. vulneratur, 7. non admittit legatos Romanorum, 8. centum quinquaginta millia habuit in armis, *ibid.* dedendum eum Romanis censet Hanno, 10. Annibal Saguntum caput, 14. ejus apparatus ad bellum, 21. transit Iberum, et Pyrenaeum saltum superat, 23. sibi conciliat Gallos, 24. trajicit Rhodanum, 27. hortatur milites, 30. petit Gallie mediterraneae, 31. transiit Alpes, 32. ingreditur Italiam, 38. Taurinorum urbem expugnat, 39. Annibali quantas copias fuerint in Italiam transgresso, *ibid.* rebus prius, mox verbis milites hortatur, 42. et *seqq.* promittit suis premia, 45. vincit Romanos ad Ticinum, 46. mox ad Trebiam, 54. et *seqq.* saucius excedit pugna ad Emporium prope Placentiam, 57. pugnat rursus cum Sempromio, 59.

altero oculo capitur, 22, 2. vincit Romanos ad Trasimenum lacum, 4. et *seqq.* Italiae agros devastat, 9. ex Hirpinis in Samnium transiit, ducemque itineris virgis cassum in crucem tollit, 13. duo millia ferme bovm accensis cornibus in montes cunctat, 16. ejus dolus ad augendam digressoris invidiam, 23. ad certamen proleicit magistrum equitum, 28. ejus de Q. Fabii Maximi virtute testimonium, 30. exercitus omnium rerum penuria laborat, 40. relictis castris, fugam simulat, 41. ejus insidiae detectae, 42. ejus inopia et anxietas, 43. ad Cannas castra ponit, *ibid.* aciem instruit, 46. vincit Romanos magna clade, 49. sed uti victoria nescit, 51.

vesci docuit corporibus humanis, 23, 5. Capuam venit, 7. apud Minios Celeres diurnatur, 8. ejus in senatu Campano oratio, 10. in agrum Nolanum traducit exercitum, 14. Nuceria in dedicationem accipit, 15. ad Nolam vincitur a Marcello, 16. Aceras diripit, et Casilinum oppugnat, 17. 18. ejus exercitum Campanae deliciae enervant, *ibid.* ex hibernis redit, Casilinum oppugnaturus, 19. ejus ad Philippum legati interceptiuntur, 34. Campanis opem laturus ad Hymas pervenit, 36. ab obsidione Cumarum discedit, 37. cum exercitu Nolam oppugnaturus accedit, 48. Nolam oppugnat, 44. ejus equites mille ducenti

si septuaginta, duo ad Marcellum transfugunt, 46.

Puteolos frustra tentat, 24, 13. Tarentum per prodicionem capit, 25, 8. 9. 10. consilium ejus de Tarentina classe in apertum mare emittenda, 11. Cn. Fulvium praetorem vincit ad Herdoneam, 21.

in Campaniam contendit, 26, 5. oppugnanda Romae consilium capit, 7. tria millia passuum ab Roma castra locat, 10. irrito incepto discedit, 11.

Cn. Fulvium proconsulem cum exercitu fundit, 27, 1. ejus de M. Marcello iudicium, 14. de Fabio, 16. Metapontum se recipit, *ibid.* Lacinium copias admovet, 25. Marcelli corpus sepelit, 28. ejus annulo uti constans ad decipiendos Salapitanos, suamet ipse fraude capitur, *ibid.* viro capite Asdrubalis, se Carthaginis fortunam agnoscere dicit. 51. omnia auxilia in extremum Italiae angulum Bruttios coarctat, *ibid.*

adversa, quam secundis rebus, mirabilior, 28, 12. ad Junonis Laciniae templum aetatem agit, 46. aram ibi dedit cum ingenti rerum ab se gestarum titulo, *ibid.*

Locros tendit, 29, 7. adverso proelio pereulans, Crotonem exercitum abducat, 36.

ex Italia revocatur, 30, 9. 19. frangens ac gemens eam relinquit, 20. ejus cum Scipione colloquium, 29. et *seqq.* suos ad pugnam hortatur et instruit, 32. victus Adrumetum profugit, 35. spem salutis alibi non esse, quam in pace impetrandam, fatetur, *ibid.* Gisgonem, ad dissuadendam pacem procedentem, ex superiore loco detrahit, 37. Poenos in curia sentes ridet, et increpat, 44.

nuncios et literas ad Antiochum misisse insinuat, 33, 45. praetor iudicium potentiam, gravem libertati, minuit, 46. vectigalium publicorum rationes cum fide et prudentia administrat, et corrigit, *ibid.* et 47. Romani Carthaginis Annibalem accusant, *ibid.* aufugit ad regem Antiochum, 48. 49. quem ad bellum concitat, 34, 60. concitare conatur Poenos, 61.

ejus cum P. Villio et P. Scipione Africano colloquium, 35, 14. propter colloquia cum Villio suspectus, se apud Antiochum oratione purgat, 19.

ejus de bello Romano oratio, 36, 7. eum, ut vatem omnium quae eveniant, admiratur Antiochus, 15.

- praeficitur classi, 37, 23. fugatur a Rhodis, 24.
 profugit ad Prusiam; ejus mors, 39, 51.
 L. Annius, praetor Latinorum, Romam evocatus, 8, 3. ejus in concilio Lati-
 norum oratio, 4. in senatu Romano
 postulat, ut consul alter et senatorum
 pars dimidia e Latio sumantur, 5. la-
 biatur et les impingitur saxo, ut aspiat-
 ur, 6.
 T. Annius, triumvir coloniae deducendae,
 ob Boiorum rebellionem Mutinam
 evasugit, 21, 25.
 T. Annius Luscius, praetor, 41, 22. le-
 gatus ad res repetendas in Macedo-
 niam missus, 42, 25. triumvir coloniae
 Aquileiam deducendis, 43, 19.
 T. Annius Milo, Epit. 104. 107.
 Annone habita cura Romae, 2, 9. 10, 11.
 Annones oritas, atque inde turba, 2,
 34, 4, 12.
 Annones vilitas, 31, 50. tanta, ut mer-
 cator pro vectura navis reliquerit
 frumentum, 30, 38.
 Annuli gemmati Sabinia, 1, 11.
 — autel quare et quando Romae positi?
 9, 7. 46.
 — oeciorum ad Cannas Romanorum
 detracti, modium expleant, 23, 12.
 Annule Marcelli potitur Annibal, eoque
 frustra ad fraudem abuti conatur, 27,
 28.
 Annus a Numa Pompilio ad cursum Lu-
 nae in duodecim menses descriptus, 1,
 19.
 Anni consularis principium Kalendae
 Sextiles, 3, 6. Idus Maias, 3, 36. 38.
 Idus Decembres, 4, 87. 5, 9. Kalen-
 dae Octobres, 5, 9. Kalendae Quinti-
 les, 5, 32. 8, 20. Idus Martis, 22, 1.
 Annorum indices, clavi, apud Volturnos,
 7, 3. *id.* Clavus.
 Anquisitum capitis, 2, 52. 26, 3. pecu-
 niae, *ibid.*
 Anseres Junoni sacri, Capitolii servato-
 res, 5, 47.
 Antemnae Romae ad ludos proficis-
 cuntur, 1, 9. bellum parans ob rap-
 tum filiarum, 10. palantes in agris
 opprimuntur, 11.
 Antenor Trojanis cum multitudine He-
 netum venit in sinum Adriaticum, 1,
 1.
 Antenor, praefectus classis Macedonicae,
 44, 28. 45, 10. 31.
 Antestra filicia Deorum Romanorum,
 34, 4.
 Antepilani in militia, 8, 8.
 Antesignani legionum, 2, 20. 7, 33. 22,
 5. 27, 18.
 Antias Valerius, *vid.* Valerius.
 Antistates, *vid.* Antium.
 Anticyra oppugnata et capta traditur
 Aetolis, 26, 26. *vid.* et 28, 8. et 32,
 18.
 Antigonenais, 42, 58. 43, 26.
 Antigonis Ipiri, 32, 5. 43, 25.
 Antigonis Macedoniae, 44, 10.
 Antigoni apophthegma, 4, 21.
 Antigonus, Echeocratis filius, 40, 54.
 Philippum edocet ordinem omnem in-
 stitutum Persae in Demetrium, 55.
 cum sibi destinat successorem Philip-
 pus, 56. legatus missus ad conciliandos
 Bastarnas, 57. cum interficit Perseus,
 58.
 Antigonus, purpureus Persae, 44, 96.
 mittitur Asiaticum cum mille equitibus,
 32.
 Antimachus, praefectus alae sacrae, in
 acie cadit, 42, 66.
 Antimachus, praefectus Demetriadis, 44,
 13. 24.
 Antinous, princeps civitatis Pamestis,
 descendit a Romanis et interficitur, 45,
 26.
 Antiochia, 33, 19. 41. 38, 13. templum
 Jovis Capitolini magnificentum Antio-
 chiae, 41, 25.
 Antiochus Magnus, rex Syriae, foedus
 icit cum Philippo, 31, 14. bellum
 transitumque in Europam molitur,
 33, 13. omnes civitates Ptolemaei in
 Coele-Syria in suam potestatem redi-
 git, 19. legati Rhodiorum ad eum, 20.
 et Romanorum, 35. hibernat Ephesi;
 ejus res gestae in Asia, 38. Cornelius
 legatus missus ab senatu ad dirimenda
 inter Antiochum et Ptolemaeum cer-
 tamina, 39. regis responsum, 40. redi-
 dit in Asiam Antiochus, patiturque
 naufragium, 41. ab eo bellum im-
 minere Romanis, decem legati nunciant,
 44. ad eum fugit Annibal, 49.
 molitur bellum adversus Romanos,
 35, 13. ejus cum Villio legato dissep-
 tatio, 15. trajicit Hellespontum, 23.
 venit Demetriadem, arcescit ab Aetolis,
 43. ejus in concilio Aetolorum
 oratio, 44. Imperator appellatur ab
 Aetolis, 45. tentat Romanorum socios,
 47. ei portas aperiant Chalcidenses;
 Salganeam et castellum ad Euripum
 capit, 51.
 adjungit sibi Boeotos, 36. 6. An-
 nibalis orationi non credit, 7. 8. legit
 ossa Macedonum ad Cynopcephalas, 8.
 Thessalorum legati ad eum, 9. capit
 Pheras et Scotussam, *ibid.* arte Ap.
 Claudii deterretur ab obsidenda La-
 rissa, 10. ducit virginem Chalciden-
 sem; ejus exercitus luxuria corrup-
 titur, 11. Medione exceptus, Thyrio

- exclusus, redit in Babecan, 12. it in Ætoliam, dein in saltum Thermopylarum, 15. caditur ab M'. Acilio Glabrione, consule, 19. ejus status in templo Minervæ Iconæ, 20. trajicit in Asiam, 21. ejus securitas, 41. moneatur ab Annibale, *ibid.*
- reparet classem, et exercitum comparat, 37, 8. agit de pace, quæ ei natus, 19. plures urbes capit, 21. Prusiam, Bithyniæ regem, frustra concitare conatur ad bellum, 25. oppugnat Colophonem, 26. ejus classis vincitur ab Æmilio, 30. deserit Lysimachiam, et contrahit copias, 31. legatos ad Scipionem mittit de pace, 34. filius Africani captivus apud Antiochum, *ibid.* remittit filium Africani, 37. retrocedit, et castra munit, *ibid.* ejus acies, 39. 40. vincitur, et castra amittit. 43. fugit in Lydiam, 44. mittit ad Scipionem legatos ad pacem petendam, 45. quam impetrat, 56.
- federis cum Antiocho leges, 38, 38.
- Antiochus, filius Antiochi Magni, 35, 13. moritur, 15.
- Antiochus Epiphanes filius Antiochi Magni, regnum Syriæ occupat, 41, 24. mores ejus absurdi, 24. et 25.
- Legatos Romam mittit, 42, 6. stipendium prestat, et vasa aurea quingentum pondo donat Romanis, *ibid.* cum eo societas renovata, *ibid.* eum sollicitat Perseus, 44, 19.
- Ptolemæus infert bellum, et frustra tentat, mensis Alexandriæ, 45, 11. virga circumscribitur a C. Popillio, 12. legatos mittit Romam, 13.
- Antipater, Antiochi fratris filius, legatus mittitur ad Scipionem, 37, 45, cum eo ictum fœdus in Capitolio, 55.
- Antipater, dux Persæ, in proelio occisus, 42, 66.
- Antipatria urbs capitur a Romanis, 31, 27.
- Antiphilus, prætor Bonetorum, 33, 1.
- Antiphilus Edessæus, dux cetratorum Persæ, 42, 51.
- Antipolis, oppidum, Epit. 47.
- Antissa, urbs in insula Lesbo, 45, 31.
- Antissæi traducti Methymnam, *ibid.*
- C. Antistius Labæo, legatus in Macedoniam, 45, 17.
- L. Antistius, tribunus plebis, abeans creatus, 4, 42.
- L. Antistius, tribunus militum consulari potestate, 6, 30.
- M. Antistius, legatus, 21, 63. tribunus plebis, 26, 33.
- Sex. Antistius, legatus, 27, 36.
- Antium, 2, 33. urbs opulentissima, 63. deditur Romanis, 65. urbs valida, 6, 9.
- Antium colonia deducitur, 3, 1. Antium colonia suspecta, 4. eo nova colonia missa, 8, 14.
- Antistates bellum inferunt Romanis, 6, 6. vincuntur, 8. dedunt se Romanis, 33. Satricum coloniam deducunt, 7, 27. duce Antiati populo, Volcorum exercitus concessit ad Satricum, 8. 1. in agrum Ostiensem excursionem faciunt, 12. naves Antiatium abactæ, earumque rostris suggestum in foro adomatum, 14.
- Antiatis datæ ab jura statuenda ipsius coloniam patroni, 9, 20.
- Antiatis populi vacatio observatur, 27, 38. eadem negatur vacatio rei navalis, 36, 3.
- Sp. Antius, legatus Romanus, jussu Tullum interficitur; ei status publice in Rostris posita, 4, 17.
- A. Antonius, legatus ad Pergamum, 45, 4. C. Antonius, *vid.* Epit. 103. 110.
- L. Antonius cos. M. Antonii frater, Epit. 125. 126.
- M. Antonius, magister equitum vitio creatus, abdicat se magistratu, 8, 17.
- M. Antonius, tribunus plebis, adversatur rogationi Thales prætoris, 45, 21.
- M. Antonii, viri eloquentissimi, caput in rostris ponitur, Epit. 80.
- M. Antonius prætor moritur, Epit. 97.
- M. Antonius, Epit. 124. 125, se ipse interimit, Epit. 133.
- Q. Antonius Merenda, tribunus militum consulari potestate, 4, 42.
- Q. Antonius pulsus et occisus ab L. Philippo, Sulla legato, Epit. 86.
- T. Antonius Merenda, decemvir, 3, 35.
- Antron, oppidum, 42, 42. et 67.
- Anxur, oppidum Volcorum, postea Taracina, 4, 59. vi captum et direptum, *ibid.* neglectum Anxuri præsidium, proditis portarum custodibus, opprimitur, 5. 8. Anxur recipitur, 43. Volci obsident præsidium ad Anxur. 16. Anxur trecenti in coloniam missi, bina agri jugera accipientes, 8, 21.
- Anxuratis populi vacatio non observatur, 27, 38.
- Apua, amara, 32, 5. 10. et 13. 33, 4. 38, 49.
- Apamea urbs, 35, 15. 37, 18. et 44. haud procul veteribus Celenis, 38, 13.
- Apamea, soror Seleuci regis, 38, 13.
- Apamia, filia Alexandri Megalopolitani, 35, 47.
- Apelauros, Stymphaliæ terra locus, 33, 14.

- Apelles, legatus Philippi Romam, 40, 20. clam interficitur a Perseo, 42, 5.
 Apenninus, mons, 5, 33. 10, 27. 21, 58. 22, 1. 36, 15. 39, 2.
 Aperantia, regio, recipitur a Philippo, 36, 33. in potestatem Ætolorum venit, 38, 3. recipitur a Perseo rege, 43, 24.
 Aperantii, 43, 24.
 Apex dialis, 6, 41.
 Aphrodisias, castellum Ciliciæ, 33, 20.
 Aphrodisias, oppidum Carizæ, 37, 21.
 Apocleti, sanctius Ætolorum consilium, 35, 34. et 46. 36, 28.
 Apodectæ, 32, 34.
 Apollo, 1, 56.
 Apollo Pythius, 23, 11. 29, 10. consue-
 litur, *ibid.* et 5, 15. 1, 56. decima
 prædæ pars ei datur, 5, 23. et cratera
 aurea Delphos portata, 25.
 — Zerinthius, et ejus templum, 38,
 41.
 Apollinis promontorium, 30, 24.
 Apollinis sedes in pratis Flaminii, 3, 63.
 in ejus sede senatus datus, 34, 43.
 39, 4. et 58. 41, 21. fanum augustum
 et oraculum ad Hieran Comen, 38,
 12. et 13. ager sacer redimitur Sicy-
 one ab Attalo, 32, 40. sedes Caietæ,
 40, 2. Formis, *ibid.* Gabiis, 41, 16.
 Velitris, 32, 1.
 Apollinis Medici sedes, 40, 51.
 Apollini sedes vota, 4, 25. 5, 13. dedi-
 cata 4, 29. *vid.* et 7, 20. lectister-
 nium habitum, 5, 13. 22, 10. sacrum
 factum bove aurato et capris duabus
 albis auratis, 25, 12. dona vota, 40,
 37. Delphis sacrificat Antiochus, 36,
 11.
 Apollinaris circus in pratis Flaminii, 3,
 63.
 Apollinares ludi, eorumque origo, 25,
 12. eos populus spectat coronatus,
ibid. decernit senatus, ut voveantur
 in perpetuum, 26, 23. voveantur, 27,
 11. et 23. quotannis facti a prætori-
 bus urbanis, *ibid.* extra portam Colli-
 nam ad sedem Erycinæ Veneris quare
 parati, 30, 38.
 Apollodorum, auctorem defectionis ab
 Romanis, Athenienses in exilium eji-
 ciunt, 35, 50.
 Apollonis, 28, 8. 42, 18. 44, 30. Apol-
 loniam tentat Philippus, 24, 40.
 Apollonia Macedoniæ, 45, 28.
 Apolloniatus aggreditur Philippus, 26,
 25. 29, 12. Apolloniatus trecenti
 jungunt se Quintio, 33, 3. auxiliantur
 Romanis adversus Gentium, 44, 30.
 donantur lembis de Gentio captis,
 45, 43.
 Apollonides, principum unus apud Syra-
 cusanos, 24, 28. salutaris ejus oratio,
ibid.
 Apollonius, purpuratus sub Antiocho
 Magno, 27, 23.
 Apollonius, Antiochi Epiphanis legatus,
 42, 6.
 Aporidos Come, vicus, 38, 15.
 Apparitores regii, 1, 40.
 — ad pignora capienda dimissi, 3, 38.
 Appia via, 7, 39. 22, 1. et 15. munita,
 9, 29.
 Appiæ municipia, 26, 8.
 Appiæ, oppidum Latinum vi captum,
 1, 35.
 Appius Claudius, *vid.* Claudius.
 C. Appuleius Saturninus, 45, 13.
 L. Appuleius, tribunus plebis, diem di-
 cit M. Furio Camillo, 5, 32.
 L. Appuleius, decemvir agro dividendo,
 42, 4. creatur prætor, 45, 44.
 Q. Appuleius Pansa, consul, 10, 5. et 6.
 frustra obsidet Nequinum oppidum, 9.
 Q. Appuleius, decemvir agro dividendo,
 42, 4.
 C. Apronius, tribunus plebis, 3, 54.
 Apsus, flumen, 31, 27.
 Apuani Ligures domantur a C. Flami-
 nio consule, 39, 2. circumvenit Q.
 Marcium consulem, 20. ad rebellio-
 nem spectant, 40, 1. opprimuntur et
 traducuntur in Samnium, 38.
 Apuli, populi, foedus faciunt cum Roma-
 nis, 8, 25. deficiunt et vastantur, 37.
 iis pax datur, 9, 20. cæduntur a P.
 Decio, 10, 15. deficiunt ad Pœnos,
 22, 61.
 Apulia, 6, 42. 7, 26. 9, 2. et 12. 22,
 9. 25, 20.
 Apuliæ saltus, 9, 17. 24, 20.
 L. Apustius, legatus, 23, 38.
 L. Apustius, legatus P. Sulpicii consulis,
 populatur extrema Macedoniæ, et An-
 tipatriam aliaque oppida capit, 31,
 27. legatus L. Corneli Scipionis, con-
 sulis, 37, 4. tumultuario prælio cadit,
 16.
 L. Apustius Fullo, ædilis plebis, 31, 4.
 prætor, 33, 24. sortitur urbanam ju-
 risdictionem, 26. colonie Latine in
 Thurinum agrum deducendæ trium-
 vir, 34, 53. 35, 9.
 Aqua in urbem ducta, 9, 29.
 — Ferentina, 1, 51.
 Aqua in urbem ducenda locatur: sed
 impedimento est operi M. Licinius
 Crassus, 40, 51.
 Aquæ Calidæ prope Carthaginem, 30,
 24.
 — Cumanæ, 41, 20.
 — Neptuniæ, 39, 44.
 — Sinuessanæ, 22, 13.
 Aquæ Sextiæ, Epit. 61. 68.

- Aquarum calidarum fontes Thermopyliae, 36, 16.
- Aquila aufert pileum Lucumoni, et rursum capiti ejus reponit, 1, 34.
- Pontius Aquila, *vid.* Pontius.
- Aquileia colonia Latina deducta, 39, 55, et 40, 34. prope eum locum, ubi oppidum super a Gallis conditum fuerat, 39, 22. 45. et 54. novis colonis augeatur, 43, 19.
- Aquillii fratres conjurant adversus rempublicam, 2, 4.
- C. Aquillius, consul, Hernicos devincit, 2, 40.
- L. Aquillius Corvus, tribunus militum consulari potestate, 6, 4.
- L. Aquillius Gallus, praetor, 41, 8.
- M'. Aquillius procos. bellum servile in Sicilia conficit, Epit. 69. repetundarum reus absolvitur, Epit. 70.
- P. Aquillius in Etruriam ad coëmendum frumentum missus, 27, 3.
- Aquilones, venti, 36, 43.
- Aquilonia, 10, 38. capta a Romanis, 41. a militibus direpta et incensa, 44.
- Aquinas ager, 26, 9.
- Aquitania, Pyrenaeis montibus subjecta, 21, 23.
- Ara in jura senatus, aut tribunorum plebei majoris partis, vetatur dedicari, 9, 46.
- Concordiae, 24, 22.
- Jovis Elicii, in Aventino a Numa Pompilio dedicata, 1, 20. 40, 22.
- in Junonis Lacinae templi vestibulo, cujus cinis nullo unquam movetur vento, 24, 3.
- in Junonis Lacinae templo ab Annibale condita et dedicata, 28, 46.
- Martis in Campo, 35, 10. 40, 45. ad eam sellis curulibus sedent censorum, *ibid.*
- Maxima a^b Evandro Herculi dicata, 1, 7. 9.
- Neptuni in Circo Flaminio, 28, 11.
- Pudicitiae, 10, 23.
- Ara Solis, 40, 22.
- Arabes sagittarii gladios habent tenues, longos quatuor cubita, 37, 40.
- Arabiae deserta, 45, 12.
- Arachthus, fluvius Epiri, 43, 23.
- Aradii, populi, 35, 48.
- Arar, 21, 31. Epit. 137.
- Arato, Achaeorum principi, uxorem adiicit Philippus, 27, 31.
- Arborea urbs, vi capta, 21, 5.
- Arbor felix, 5, 24.
- Arbor infelix, 1, 26.
- Arborum praeciarum ruina obrutus exercitus Romanus, 23, 24.
- Aradia, 1, 5.
- Arcadium consilium, 32, 5.
- Arces duae lapideae sub Janiculo inventae, in quibus libri Numa Pompili, 40, 29.
- Archelaus, princeps Acarnanum, 33, 16.
- Archelaus, praefectus Mithridatis, Epit. 81, 82.
- Archelaus, Aegypti regno ejectus, Epit. 105.
- Arobidamus, dux Aetolorum, cogit Philippum obsidionem Thaumacorum urbis solvere, 32, 4. legatus mittitur ad Achaeorum concilium, 35, 48. ejus insolentia, *ibid.*
- Archidamus, princeps Aetolorum, Persae se adjungit, 43, 23. et 24. cum eo fugit, 44, 43.
- Archimedes, spectator oculi et siderum unicus, maritimam oppugnationem Romanorum eluit, 24, 34. intentum formis, quas in pulvere descriperat, interficitur, 25, 31. ejus sepulchrum cura habita a Marcello, *ibid.*
- Archippus, dux Argivus, expellit praesidium Nabidis ex urbe Argis, 34, 40.
- Archo, Poridi Aeneatum principi nupta, 40, 4.
- Arco, frater Xenarchi, Achaeorum praetoris, ejusque contra Callicratem oratio, 41, 29.
- Ardea a Tarquinio Superbo obsessa, 1, 57. inter Ardeates et Aricinos iudex sumtus populus Romanus agrum, de quo ambigebatur, sibi adjudicat, 2, 71. et 72. ob eam injuriam Ardeates desceunt, 4, 1. foedus cum iis renovatur, 7. Ardeae turbatae seditione res auxilio Romanorum componuntur, 9. et 10. colonia Ardeam deducta, ager interceptus ad Ardeates redit, 11. eos ad opprimendos Gallos hortatur, et ducit Camillus, 5, 43. et 44. *vid.* ut 21, 7. 27, 9. 29, 15.
- Ardoneae, 24, 20. *vid.* et Herdoneae.
- Arduus, filius Antiochi, 33, 19.
- Ardyasi, Illyria gens, dedunt se Romanis, 20, 28. *vid.* et 27, 30.
- Area Vulcani. *vid.* Vulcanus.
- Arei, inter auxilia Rhodiorum, 33, 18.
- Areae Linterni, 22, 16.
- C. et L. Arennii, tribuni plebis, 27, 6.
- L. Arennius, praefectus socium, capitura Numidia, 27, 26. 27.
- Aretho, amnis navigabilis, prope Ambraciam, 38, 3. 4.
- Arethusa, fons, 25, 30.
- Areus, exsul Lacedaemonius, 39, 35.
- Argaei, loca sacris faciendis, 1, 21.
- Argens, oppidum, 32, 14.
- Argentanum, oppidum, deficit a Poenis ad Romanos, 30, 19.
- Argentum nondum signatum, 4, 60.
- bigatum, 33, 23. 37. 36, 21.
- factum et infectum, 34, 52. 36, 40.
- multaticium, ex quo signa senae ad Cereris data, 27, 6. *vid.* et 30. 39.

- Argentum Oceanus, 34, 10.
 Argentum in aerarium latum, 21, 38, 30, 45.
 Argenti ad aurum proportio ut 1 ad 10, 38, 11.
 Argenti fodinae in Hispania, 28, 3.
 Argentarum in urbe Roma, 9, 40, 26, 27, 40, 51.
 Argentarum et ferrariae in Hispania a Catone consule institutae, 34, 21.
 Argenteus campus, 27, 33.
 Argi nobilitati morte Pyrrhi, 31, 7. concilium Achaeorum Argi, 31, 25. Argi produntur Philoci, 32, 25. Argi a Philippe traduntur Nabidi, 38. spoliuntur ab uxore Nabidis, 40. Argi dunt arces habent, 34, 25. Argi celebrata Nemea, 41. his restituitur libertas, *ibid.*
 Argivi oriundos ab se Macedonum reges credunt, 32, 22. abeant ex concilio Achaeorum, *ibid.* primo comitiorum die solent praetores pronunciare Jovem, Apollinem, Herculem, 25. Argivorum campus, 34, 25.
 Argiletum, 1, 19.
 Argithea, caput Athamaniae; inde expelluntur Macedones, 38, 1.
 Argos Amphiloehicum, 38, 10.
 Argyraspidae, 37, 40.
 Ariarathes, Cappadociae rex, 37, 31, 38, 26. a consule vanum petit, quod Antiochum auxilio juvaret, 37. ei ducenta talenta imperantur, *ibid.* respondet filium suum Eumeni, recipiturque in amicitium Romanorum, 39. ejus legati Romae, 40, 20. filium Romanum mittit educandum, 42, 19.
 Aricia, 1, 50, 2, 14, 24, 44. eam oppugnat Aruns, Postumae filius, 2, 14. Aricini vincunt Etruscos, *ibid.* urbs Mario devastatur, Epit. 80.
 Aricini et Ardeates de ambiguo agro certant, et turpe populi Romani de eo iudicium, 3, 71. 72. Aricinis civitas data, 8, 14.
 Aries, ejusque in oppugnandis urbibus usus, 21, 12, 31, 46, 32, 23, 38, 5.
 Arietum ictus excipiuntur laqueis, 36, 23.
 Ariminum, 21, 51, 24, 44, 31, 10, 20. ab Placentia Ariminum viam perduxit M. Aemilius consul, 39, 2. Arimini nomine provincia Gallia indicatur, 28, 38.
 Ariminenses ob servatam fidem a Romanis laudati, 27, 10.
 Ariobarzanes, rex Cappadociae, Epit. 70, 76.
 Ariovistus, dux Germanorum, Epit. 104.
 Aristaeus, praetor Achaeorum, 32, 19. ejusque ad Achaeos oratio, 20, 21. comitatur Quintium in colloquio cum rege Philippo, 33. suadet Boetia, ut se Romanis adjungat, 38, 2. castigat Aetolorum vaniloquentiam, 34, 24. occurrit Quintio consuli cum decem milibus Achaeorum, et equitibus, mille, 25.
 Aristo, actor tragicus, 24, 24.
 Aristotyrus mittitur ab Annibale Carthaginem, ad concitandum Poenos ad bellum, 34, 61. deprehenditur, et suffugit, *ibid.*
 Aristodemus, tyrannus, retinet naves Romanorum pro bonis Turquiniorum, 2, 34.
 Aristomachus, princeps plebis, Crotone ad Annibalem transfugit, eique urbem prodit, 24, 2. S.
 Aristonicus, Eumenis fil. Epit. 59.
 Aristoteles, praefectus regis Antiochi Chalcide, 36, 21.
 Arma quinque claudibus varia imperata, 1, 43.
 Arma de publico data, 3, 15.
 Arma et tela Romae in muros congesta, 10, 4.
 Arma templis detracta, 22, 57. 24, 21.
 Arma hostium, Marti, Minervae, et Lunae matri dicata, facie subdita imperator succendit, 45, 33. *ibid.* et 8, 1. et 38, 23, 41, 16.
 Arma Samnitium militum ante et argento ornata, 9, 40, 10, 18.
 Armamentarium Chalcidis, 31, 23.
 Armatura levis, praecipitissimum genus ad lacestandum ceteros, 44, 4.
 Armenes, Nabidis filius, ante eorum triumphalem T. Quintii ductus, 34, 52.
 Armes, Pannus, 26, 49.
 Armillae aureae, 1, 11.
 Armillae dona militaria, 10, 44.
 Armilustrum, 27, 37.
 Arnus, fluvius, 22, 2.
 Arpi, 9, 12, 22, 9, 12, 24, 3, 25, 15.
 Arpos proditurum se Romanis promittit Altimus, 24, 45. aggreditur et capit Q. Fabius consul, 46, et 47.
 Arpinates Romanis favent, 9, 13. his data civitas, 10, 1. et latio suffragii, 38, 26.
 Arpini, 24, 47, 34, 45.
 Arpinum receptum a Samnitibus, 9, 44.
 Arretium, urbs et principis Etruriae, 9, 27, 22, 2. et 3, 28, 46, 31, 21. laborat seditionibus, 10, 3. ab Arretio legati, pacem foedusque ab Romanis petentes, impetrant inducias triginta annorum, 37. Arretium obsidetur a Gallis Senonibus, 11, 30. in *supplementis* a Bononia Arretium viam perducit C. Flaminius, 39, 2.
 Arretini, 9, 32. meditantur defectionem; sed metu advenientis Marcelli consulis quiescunt, 27, 31. coguntur dare obsides, 24. triginta milia eunt, et alia pollicentur Scipioni, 28, 45.

- A. Arrius praetor, Epit. 96.**
Arnia silva, 2, 7.
Artatus, amicus in Peneptis, 43, 21.
Artavasdes, Armenius rex, Epit. 131.
Artaxa capta, et diruta a Romanis, 4, 61.
**Artes militares non eadem et imperato-
 riae, 25, 19.**
**Artium Graecarum opera mirandi in-
 itium apud Romanos, 25, 40.**
**Artotarus, Illyrius, interfectus a Perseo,
 42, 13. vid. et 40.**
Artifices scenici, 5, 1. 25, 40.
**Arverni Gallie populi, 8, 34. recipiunt
 Androblem, 37, 39.**
Arvina, vid. Cornelius.
ax Arundinibus textum crum, 35, 27.
**Arums, Lucumonis frater, moritur, 1,
 34. ejus filius Egerius, vid. Egerius.**
Arums Tarquinianus, vid. Tarquinianus.
Arums, Porcennus filius, 2, 14.
**Arums Cluanius Gallis dux et socius est
 oppugnandi Clunium, 5, 33.**
**Aruspex Etruscus, abductus a Romano
 milite, adhibetur ad Daos rite placen-
 dos, 5, 15, 17.**
**Aruspices ex Ituria acciti, 27, 37. a
 Tl. Sempromio consulti, 25, 16. ex
 eorum responso supplicatio indicta,
 32, 1.**
Arr Albana, 7, 34.
 — **Arzene, 4, 61.**
 — **Carventinus, 4, 53.**
 — **Corinthus, 45, 28.**
 — **Fregellane, 9, 28.**
 — **Romana, a Tito Tatius, Sabinorum
 rege, occupata dolo, 1, 11.**
 — **Tarentina, oppugnata ab Annibale,
 25, 11. vid. Tarentum.**
 — **Valentana, capta cuniculo, 5, 21.**
**Arcanius, Epeus filius, sive ex Lavinia,
 sive ex Crethes natus, Albam Longam
 condit, 1, 1. et 3.**
**Arcepiodotus, praefectus armatorum
 Gallorum in exercitu Postei, 42, 51.
 vid. etiam 44, 2.**
Ascordus, fluvius, 44, 7.
Acuris, palus, 44, 2. et 3.
**Asdrubal, gener et successor Amilcaris,
 21, 2. a barbaro quodam palam occi-
 ditur, 21, 2.**
**Asdrubal, frater Annibalis, tuendam
 suscipit Hispaniam, 21, 22. fidelium
 populi Romani sociorum agros vastat,
 61. classem augeat, 22, 1. in Lueta-
 nium comedit, 22, 21. jubetur in
 Italiam exercitum ducere, 23, 27. vin-
 citur a Scipionibus, 29. ingentes co-
 pias Hispanorum fundit, 24, 41. de-
 let exercitus ducesque Romanos in
 Hispania, 25, 32. 36. ludit Neronem,
 26, 17. vincitur a Scipione, 27, 18.
 19, transgreditur in Galliam, 36.**
- transiit Alpes, 39. obidet Placentiam,
 et abscedit, 43. mira ejus prudentia
 et solertia, 47. vincitur ad Metaurum,
 48, 49. pugna egregie, cadit, *ibid.*
 ejus caput projectum ante stationes
 Annibalis, 51.
**Asdrubal Calvus in Sardiniam missus,
 23, 32. et 34. vincitur et capitur, 40, 41.**
**Asdrubal, Gisgonis filius, tertius Cartha-
 ginienis dux in Hispania, 24, 41.
 ad Oceanum Gadesque concedit, 28,
 1. cum Magone bellum instaurat, 12.
 a Scipione fugatur, et caeditur, 15,
 16. fugit Gades, *ibid.* in Africam, 17.
 Asdrubal et Scipio eodem tecto reci-
 piuntur, unaque comant, 18. Andru-
 balis de Scipione iudicium, *ibid.* ejus
 filiam ducit Syphax, 29, 23. ejusdem
 et Syphacis ingentes copias adversus
 Scipionem, 35. eorum fuga, 30, 5. 6.
**Asdrubal Hadus pacis auctor Cartha-
 ginienis, 30, 42. ejus acutum re-
 sponsum, *ibid.* Annibalis rium in
 publico fetu increpat, 44.**
L. Aaelio, vid. Sempromius.
Aesna, urbs in Hispania, 23, 27.
**Asia imbellis, 9, 19. amoenitate urbium
 et copia terrarum maritimarumque
 rerum, ditiores, quam fortiores, ficit
 exercitus, 39, 1. Asia tota inania pa-
 rit ingenis, 45, 23. in Asiam trans-
 grediuntur Romani, 37, 33. civitates
 multas se dedunt L. Scipioni consuli,
 et legatos mittunt Romam, 45.**
Asiam Galli vectigalem faciunt, 38, 16.
**Asiatici, multissimum genus hominum,
 38, 17.**
**Asiatici Graeci levissima sunt genera ho-
 minum, et servituti nata, 36, 17.**
**Asiaticus exercitus invahit luxum Ro-
 manum, 39, 6.**
**Asiaticus cognominatur L. Scipio, 37,
 58. idem et Asiagenes, 39, 44.**
Amaze, mons, 32, 5.
Asopus, fluvius, 36, 22.
**Appendii, Pamphyliis populi, 37, 23.
 38, 15.**
**Asta, oppidum Hispaniae, capitur a Ro-
 manis, 39, 21.**
Astensis ager, 39, 21.
Astapa, urbs, 28, 22.
**Astapenses in obsidione urbis se suosque
 interficere statuunt, 28, 22. trucidant
 sese in urbe, et cum armis injiciunt
 se medio incendio, *ibid.***
Atii, Thraciae populi, 38, 40.
Astreeum, urbs Paoniae, 40, 24.
**Astragos castellum agri Stratonicensis,
 33, 18.**
**Astronomiae peritia utilis in bello, 44,
 37.**
Astura, fluvius, 8, 13.**

- Astymedes legatus Rhodiorum, 45, 25.
 Asyla apud Græcos, 35, 51.
 Asylum, a Romulo institutum, 1, 8.
 Atalanta, insula, 35, 37.
 Atella deficit ad Pœnos, 22, 61. in deditionem accipitur a Romanis, 26, 16.
 de Atellanis iudicium senatus, 26, 34. Atellani Calatiam migrare iubentur, 27, 3.
 Atellanæ fabellæ, 7, 2. earum actores nec tribu moventur, et stipendiis faciunt, *ibid.*
 A. Aterio consuli, ut magistratu abiret, dies dictæ, 3, 31. creatur tribunus plebis, 65.
 Aternum, oppidum, expugnatum a prætore Sempronio Tuditano, 24, 47.
 Athacus, urbs, 31, 34.
 Athamanes, 27, 30, 29, 12, 31, 28. inferunt cum Ætolis bellum Philippo, qui eos cedit, 31, 41. fugiunt in Ætoliam, 42. populantur Thessaliam, 32, 14. in ius ditionemque Philippi concedunt, 36, 14. expellunt Macedonas, 38, 1. et 2. libertatem repetunt a legatis Romanis, 39, 24, 25. *vid.* Amynder.
 Athanagias, Ilergetum caput, 21, 61. deditur Cn. Scipioni, 62.
 Athenas missi legati, qui Solonis leges, aliarumque Græciæ civitatum instituta et iura describerent, 3, 31.
 Athenienses mittunt legatos ad dirimendum bellum, Philippum inter et Ætolos, 27, 30. una navali pugna florentem rempublicam suam in perpetuum addixerunt, 28, 41. a Romanis adscripti fœderi, cum Philippo initio, 29, 12. implorant auxilium a Romanis, 31, 5. causæ belli inter Athenienses et Philippum, 14. Philippus adversus Athenas ducit exercitum, 24. omnia vastat, *ibid.* et 26. omnes Philippi statum Athenis delentur, 44.
 Athenas visit L. Æmilius Paulus, 45, 27.
 Athenarum arcis præses Minerva, 28.
 Athenis templum Jovis Olympii, 41, 25.
 Athenis oratio plurimum pollet, favore multitudinis, 31, 24.
 Athenienses literis verbisque solis valent, 31, 44. celeres sunt, et supra vires audaces, 45, 23.
 Athenæum, castellum, 38, 1. 39, 25.
 Athenæus, frater Eumenis et Attali, auxilio est Romanis, 38, 12, 13, 42, 55. Æmilius Paulum Delphos committitur, 45, 27.
 Athenagoras, præfectus Philippi, 31, 27, 35. adoritur Dardanos, 43. in Chao-niam ad occupandas fauces mittitur, 32, 5. repellit Romanos, 33, 7.
 Athenagoras, dux Persei, præest. Thessalonice, 44, 32.
 Athletarum certamen primum Romæ, 39, 22. *vid.* et 45, 32.
 Atho, mons, 44, 11, 28, 45, 30.
 A. Atilius Serranus, prætor, 35, 10. præficitur classi, 20. mittitur contra Nabidem, 22. prætor iterum, 41, 33. legatus in Græciam, 42, 37. renunciat in sensu legationem, 47. consul, 43, 4.
 C. Atilius, prætor, auxilium fert L. Manlio prætori, 21, 26. vota suscipere jubetur, 62. pontifex, candidatus consularis, 22, 35.
 C. Atilius, duumvir, dedicat sedem Concordiæ, 23, 21.
 C. Atilius Serranus, ædilis curulis, 34, 54. prætor, 39, 23.
 L. Atilius, inter primos tribunos militum consulari potestate, 4, 7.
 L. Atilius, tribunus militum consulari potestate, 5, 13.
 L. Atilius, tribunus plebis, 9, 30.
 L. Atilius, questor, in proelio ad Cannas, cæsus, 22, 49.
 L. Atilius, tribunus plebis, 26, 33.
 L. Atilius, prætor, 32, 27. sortitur Sardiniam, 28.
 L. Atilius, præfectus præsidii Locris, 24, 1. elabatur cum præsidio, *ibid.*
 L. Atilius, illustris adolescens, et ejus ad Samothracas oratio, 45, 5.
 M. Atilius Regulus, consul, in Sidicinis exercitum ducit, 8, 16.
 M. Atilius Regulus, consul, 10, 32. ejus res gestæ, *ibid.* et 33, 35. et 36. ei negatur triumphus, *ibid.*
 M. Atilius Regulus, consul iterum, suffectus C. Flamini, 22, 25. artibus Fabii ipse et collega bellum gerit, 32. triumvir mensarius, 23, 21. censor, 24, 11. censure ejus acta, 18. mortuo collega, se abdicat, 43.
 M. Atilius, duumvir, dedicat sedem Concordiæ, 23, 21.
 M. Atilius, prætor, 24, 43. sortitur jurisdictionem urbanam, et simul accipit sortem peregrinam, 44. novis religionibus liberat populum, 25, 1. legatus Q. Fulvii in obsidione Capuæ, 26, 6. et 33. legatus ad Ptolemæum, 27, 4.
 M. Atilius Serranus, triumvir coloniarum deducendarum, 37, 46. prætor, sortitur Sardiniam, 31, 26.
 Atina, urbs, capitur a Romanis, 9, 28.
 Atinatium ager, 10, 39.
 C. Atinius, tribunus militum quartæ legionis, signum ademtum signifero jacit in hostes, 34, 46.
 C. Atinius, creatus prætor, sortitur Hispaniam ulteriorem, 38, 35. *vid.* et 39, 7. prospere pugnat cum Lusitanis, et

- Astam oppidum capit, 39, 21. ex vulnere moritur, *ibid.*
- C. Atinius Labeo, tribunus plebis, 23, 22. et 25. prætor, 42. sortitur jurisdictionem peregrinam, 43.
- C. Atinius Labeo, prætor, 36, 45. sortitur Siciliam, 37, 2.
- M. Atinius, Thuris præfectus, 25, 15.
- M. Atinius, præfectus socium, occiditur a Boiis, 34, 47.
- M. et C. Atinii, capita conjurationis, et Bacchanalium auctores, 39, 17. puniuntur, 18.
- Ti. Atinii somnium, 2, 36.
- Atintanis, 27, 30, 29, 12, 45, 30.
- L. Atius, tribunus primus secundæ legionis, 41, 7.
- Atlesbis, regulus Thracum, impetum facit in Cotyis, Odrysarum regis, fines, 42, 67.
- Atratinus, *vid.* Sempronius.
- Atrax, oppidum, decem ferme millia ab Larissa, obsidetur a Romanis, 32, 15. qui re infecta abeunt, 17. et 18. *vid.* et 33, 4, 36, 10, et 13.
- L. Atreus, 43, 13:
- Atrium Libertatis, 25, 7. reficitur, et amplificatur, 34, 44. in eotabularium censorem, 43, 18. *vid.* et 45, 15.
- Mænium in Lautumiis, 39, 44.
- publicum in Capitolio, 24, 10.
- regium, incendio consumtum, 26, 27. reffectum, 27, 11.
- Titium in Lautumiis, 39, 44.
- C. Atrius Umber, seditionis Sucronensis princeps, securi percutitur, 28, 24. et 29.
- Atta Claudus, *vid.* Ap. Claudius.
- Attalus, rex Asiae, 26, 24. Eginam venit, 27, 30. et ibi hibernat, 33. capit et diripit Opuntiorum urbem, 28, 7. opprimitur ferme a Philippo, *ibid.* omnis rebus Romanis in Asiam trajicit, 7. Romanos legatos Pessinuntem deducit, sacrumque iis lapidem tradit, 29, 11. a Romanis adscribitur foederi, cum Philippo inito, 12. venit Piræum renovandæ cum Atheniensibus societatis causæ, 31, 14. adloquitur populum scripto, 15. honores ei ab Atheniensibus decreti, *ibid.* cum Romanis Oreum oppugnat, et capit, 46. opprimit Egeleon, *ibid.* ejus legati moment senarum, fines regni sui vastari ab Antiocho, 32, 8. coronam auream 246 pondo in Capitolio ponendam curat, 27. Attali et Quintii consulis colloquium cum Nabide, 39. et 40. in concilio Boeotorum primus verba facit, et loquens concidit, 33, 2. Pergamum advectus, moritur: ejus laudes, 21. primus Asiam incolentium abnuat stipendium dare Gallis, 38, 16.
- Attalus, Eumenis frater, nunciat senatui, Antiochum cum exercitu Hellespontum trajecisse, 35, 23. rem Romanam adjuvat in pugna cum Antiocho, 37, 43. arcessit eum a Pergamo Manlius consul, ad capessendum secum bellum Gallicum, 38, 12. celerius, quam dignum concordia fraterna erat, credit Eumenem mortuum, 42, 16. fidum se socium præbet Romanis in bello adversus Persen, 42, 55. 58. 65. et 44, 13. Romam venit, 45, 19. a Stratio medico prudenter admonetur, *ibid.* heredem pop. Rom. relinquit, Epit. 58.
- Attalis, tribus Athenis, 31, 15.
- Attanes, Turdetanorum regulus, transfugit a Pœnis ad Romanos, 28, 15.
- Attica terra, 28, 8, 31, 14. devastatur, *ibid.* marmoris copia, et ingenis artificum eximie ornata, 31, 26.
- Atys, rex Albæ, 1, 3.
- Avaricum, urbs, Epit. 107.
- Auctores si Patres fierent, ita demum ratum erat id, quod populus decrevisset, 1, 17. *vid.* Senatus.
- Auctoritas senatus, *vid.* Senatus.
- Audena, amnis, 41, 23.
- Aventinus, rex Albæ, fulmine ictus, 1, 3.
- Aventinus, mons, 1, 6. urbi additus, et datus Latinis, 33. coetus nocturnos facit plebs in Aventino monte, 2, 28. eum insedit exercitus Romanus, relictis castris, 3, 50. in eo signum æneum Junoni dedicant matronæ, 21, 72.
- Averni lacus, 24, 12.
- Avis sangualis, 41, 17.
- Aves festivæ, 5, 6.
- Aves non addicunt Fabio auspicanti, 27, 16.
- Avisbus admittentibus, signum pugnae datum, 4, 18. *vid.* Auspicium.
- Aufidena vi capta, 10, 12.
- Cn. Aufidius, tribunus plebis, accusat C. Lucretium, prætorem, ad populum, 43, 10.
- Aufidus, amnis, 22, 44.
- Auginus, mons: in eum confugiunt Friasates Ligures, 39, 2.
- Augur consulit Deos de Numa, 1, 18.
- Augures a Numa instituti, id est, in collegium contributi, 4, 4. de religione, quæ morabatur dictatoris creationem, consuluntur, 31. vitiosum dictatorem esse pronunciant, 8, 23. tres initio fuere, 10, 6. quinque de plebe creati, 10, 9. solvunt tributum, 33, 42.
- Augurii capiendi ritus, 1, 18.
- Augurium ex corvi eccentu, 10, 40.

- Auguriis ex Accii Navii facto magnus accedit honor, 1, 36.
- Augusti imperatoris tempore Janus clausus fuit, 1, 19. Augustus templorum omnium conditor fuit, aut restitutor, 4, 20. ejus ductu et auspicio perdomita est Hispania, 28, 12. *vid.* Octavius.
- Auleri, populi, 5, 34.
- Aulis, oppidum, 35, 37. et 50. 45, 27.
- M. Aulius, praefectus socium, 27, 26. occiditur, 27.
- Q. Aulius Cerretanus, consul creatus, 8, 37. secundum consul, 9, 15. cum Ferentanis uno proelio debellat, 16. magister equitum occidit imperatorem Samnitium, et obtruncatur, 9, 22.
- C. Aurelius legatus Marcelli, 23, 16.
- C. Aurelius Cotta, praetor, 30, 26. sortitur jurisdictionem urbanam, 27. consul, 31, 4. Italiam provinciam obtinet, 6. *vid.* et 47.
- C. Aurelius Scaurus, praetor, 39, 6. sortitur Sardiniam, 8.
- L. Aurelius quaestor urbanus, cum sacerdotibus de tributo solvendo certat, 33, 42.
- L. Aurelius Cotta, tribunus militum, 40, 27.
- M. Aurelius Cotta, 23, 30. praepositus Puteolis, 25, 22. decemvir sacris faciendis, 29, 37. legatus mittitur ad Philippum, 30, 26. socios populi Romani tuetur armis, 42. *vid.* et 31, 3. et 5. moritur, 31, 50.
- M. Aurelius Cotta, legatus L. Scipionis, cum Antiochi legatus venit Romam, 37, 52. exponit, quae acta sint in Asia, *ibid.*
- Aurinx urbs Hispaniae, 24, 42. *eandem fortasse, quae Orlingis, vid.* Orlingis.
- Aurum, argentum, et aes signatum, in publicum confertur, 26, 36.
- a sociis oblatum non receptum a Romanis, 22, 32. et 36. 30, 21.
- Aurum, Vicesimarium, servatum ad ultimum casus in sanctiore aulario, 27, 10.
- Auri mille, pondo pretium populi Romani factum, 5, 48. aurum, quod Gallis ereptum erat, sub Jovis sella positum, 50.
- Auri ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat C. Sulpicius, dictator, 7, 15. proportio ad argentum, 38, 11.
- Auri et argenti metalla interdicta Macedonibus, 45, 29.
- Auro et argento caelata scuta, 9, 40. aurata, 10, 29. signa aurata, 33, 27.
- Aurata status prima omnium in Italia statuta, 40, 34.
- Aureus baculus, corneo inclusus, offertur a Bruto Apollini, 1, 56.
- Aureae paterae ad Cereris positae, 10, 23. pelvis aurea ad Junonis, 27, 33. quadrigae aureae in Capitolio positae, 29, 38. coronae aureae, *vid.* Corona.
- Aurunca, *vid.* Sueva.
- Aurunci bellant adversus Romanos, 2, 16. 17. et 26. et 7, 28. in deditionem accipiuntur, eosque defendi senatus jubet, 8, 15.
- C. Aurunculeius, praetor, 27, 6. sortitur Sardiniam, 7.
- C. Aurunculeius, tribunus militum tertiae legionis, 27, 41.
- L. Aurunculeius, praetor, 36, 45. sortitur jurisdictionem urbanam, 37, 2. legatus, 37, 55.
- Ausetani, populi, subiguntur ab Annibale, 21, 23. deduntur Romanis, 21. eos ad bellum contra Romanos concitat Indibilis, 29, 2. vincuntur, 3. *vid.* et 34, 20.
- Ausetanus ager, 39, 56.
- Ausona, urbs Ausonum, 9, 25.
- Ausones uno proelio vincuntur a Romanis, 8, 16. veniunt in potestatem Romanorum, 9, 25. Ausonum gens deleta, *ibid.*
- Auspicato omnia gerunt Romani, 1, 36, 6, 41.
- Auspicium mentitus pullarius, 10, 40.
- Auspicia neglecta, 31, 63.
- Auspicia nemo habet plebeius, 4, 6.
- more majorum penes Patres, 6, 41.
- incerta, 8, 30. ad auspicium repetendum redit Romam dictator, *ibid.*
- Axius, fluvius, 39, 54. 44, 26. et 43. 45, 29.
- Axylos terra, 38, 18.
- Azorus, oppidum, venit in deditionem Persei, 42, 53. *vid.* et 44, 2.

B.

Babylonia, 38, 17.

Bacchanalium initia ex Etruria, 39, 8. nefaria in his stupra, aliaque scelera, *ibid.* eorum indicium defertur ad Postumium consulem, 11. quaestio de Bacchanalibus mandatur consulibus, 14. Postumius invehitur in Bacchanalia, 15. Bacchanalia, diruuntur, eorumque auctores puniuntur, 17. et 18. senatusconsultum de Bacchanalibus, 18.

Baccharum habitu matronae, crinibus passae, cum ardentibus facibus, ad Tiberim decurrunt, demissaeque in

- aquam faces integra flamma offerunt, 39, 13.
- Baculum, insula, 37, 21.
- Baculus sine nodo aduncus, Litus dictus, 1, 18.
- Badius Campanus provocat Crispinum hospitem ad singulare certamen, et vulneratus suffugit ad suos, 25, 18.
- A. Baebius, quod milites Romanos prae-
buisset ad ministerium cedis Aetolis,
damnatur, 45, 28. et 31.
- Cn. Baebius Tamphilus, tribunus plebis,
diem dicit M. Livio et C. Claudio
censoribus, 29, 37. designatur praetor,
quum edilis plebeius esset, 31, 49. et
50. sortitur Ariminum, 32, 1. praetor,
temere ingressus Gallorum Insubrium
fines, clade afficitur, 7. a consule L.
Lentulo probris increpitus, provincia
excedere jubetur, *ibid.* triumvir colo-
niae deducenda, 39, 22. consul, 56.
- Cn. Baebius Tamphilus, praetor, sortitur
jurisdictionem urbanam, 44, 17. lega-
tus in Illyricum, 45, 17.
- L. Baebius, legatus in Macedoniam, 44, 18.
- L. Baebius Dives, creatur praetor, 37,
47. sortitur Hispaniam ulteriorem,
50. eum, proficiendam in provinciam,
circumvenit Ligures, 57. sine licito-
ribus perfigit Massiliam, ubi intra
triduum expirat, *ibid.*
- M. Baebius, legatus, 30, 26.
- M. Baebius Tamphilus, triumvir coloniae
deducenda, 34, 45. praetor, 35, 10.
ex Bruttis ad Tarentum et Brundu-
sium legiones promovere jubetur, 23.
jubetur transire in Epirum, 24. pro-
praetor, 36, 8. in Thessalia quaedam
urbes capit, 13. praest parti castro-
rum in obsidione Heracleae, 22. ad
disceptandum inter Philippum et Eu-
menem legatus mittitur, 39, 24. lega-
tionem renunciat, 33. creatur consul,
40, 18. ei protogatum imperium, 36.
exercitum in Apuanos Ligures inducit,
38. nullo bello gesto, triumphat, *ibid.*
- Q. Baebius Tamphilus, legatus ad Anni-
balem missus, 21, 6. iterum ad Car-
thaginenses, 18.
- Q. Baebius Herennius, tribunus plebis,
criminatur senatum et augures, 22,
34. ejus oratio in nobiles, *ibid.*
- Q. Baebius tribunus plebis, 31, 6.
- Q. Baebius Sulca, legatus, 42, 6.
- Bacula, urbs Hispaniae, 27, 18. 28, 13.
- A. Baeculonius, signifer notus fortitudi-
nis, 41, 8.
- Baetica, 28, 2.
- Baetia, fluvius, 28, 16. incolae omnem
hunc Certim appellant, 22.
- Baegrada, fluvius, et ad eum pugna Ro-
guli cum serpente, 30, 25.
- Balanos, regulus Gallorum, Romanis
auxilia pollicetur ad bellum Macedo-
nicum, 44, 14.
- Balari, Sardiniae populi, 41, 10. cedun-
tur a Romanis, 16.
- Balbus mons herbidus aquosusque, 29, 31.
- Baleares, insulae: dum, major et minor,
28, 37. *vid.* et 22, 20. 23, 40. unde
appellati, *Epit.* 60.
- Baleares peritissimi funditores, 21, 21.
55. 23, 37. 28, 37.
- Balearica funde, 38, 29.
- Balists, mons Liguriae, 39, 2. 40, 41.
41, 22.
- Ballistae et scorpionibus instructae naves
Tarentinorum, 21, 11. 24, 4.
- Balneis inclusos Romanos Campani fer-
vore et aestu suffocant, 23, 7.
- Bantia, 27, 25.
- L. Bantius Nolanus, juvenis acut, pro-
pensus in Annibalem, Romanis a
Marcello conciliatur, 23, 15.
- Baphyrus, amnis, 44, 6.
- Barbam omnibus olim Romanis promit-
tere mos fuit, 8, 41.
- Barbam et capillum promittere, pars et
signum doloris, 6, 16. 27, 34. 44, 29.
- Barbana, fluvius, 44, 31.
- Cornelius Barbatius, *vid.* Cornelius.
T. Quintius Barbatius, *vid.* Quintius.
- Barbothenae, mons, 35, 27. et 30.
- Barcina familia, 23, 13.
- Barcina factio, 21, 2. et 9. *vid.* et 30, 7.
et 42.
- Barcinorum in bello praestantia, 28, 12.
- Bardo, urbs Hispaniae, 33, 21.
- Bargulum, 29, 12.
- Barygios, Hispaniae populos contra Poe-
nos sollicitant legati Romani, 21, 19.
subiguntur ab Annibale, 23.
- Barylis, oppidum, 32, 33. 33, 18. 30.
36. et 39.
- Barylieticus sinus, 27, 17.
- Barium, oppidum, 40, 18.
- Basilica post argentariae novae, 40, 51.
— Porcia, 39, 44.
- Sempronis, 44, 16.
- Bassania, urbs, 44, 30.
- Bassanites, 44, 30.
- Bassus, *vid.* Caecilius.
- Bastarnae, 40, 5. a Philippo evocati, 57.
tempestate opprimuntur, 58. vincunt
Dardanos, 41, 23. absorbentur Istro,
ibid.
- Bato, Longari filius, deficit ad Romanos,
31, 28.
- Begarritis, lacus, 42, 53.
- Belbinates, ager, 38, 34.
- Belgae pop. *Epit.* 104.
- Belligenti, per quem ad transitionem Me-
ricus Hispanus illectus erat, quadrim-
genta agri jugera decrcta, 26, 21.

- Bellona** Dea, 8, 9. **Victrix**, 10, 19. **Bellona** in medio pugnae discrimine templum vovet **Ap. Claudius**, *ibid.*
 — in ejus sede senatus datus, 26, 21.
 28, 9. et 38. 30, 21. et 40. 31, 47.
 33, 22. et 24. 39, 29. 42, 21.
- Bellovesus**, filius sororis **Ambigati**, **Celtarum** regis, 5, 34. ejus expeditiones, *ibid.* favet **Cenomanis**, **Alpes** transcendentibus, 35.
- Belli** indicendi ritus, 1, 32. *vid. et* 31, 8. et 36, 3. **bellicae caerimoniae** ab **Anco** institutae, 1, 32. de bello semper prius relatum ad **Patres**, quam rogatio ad populum ferretur, 45, 21.
- Bellovaci** victi, **Epit.** 108. 114.
- Bellus**, legatus **Gentii**, 44, 31.
- Beodidium**, templum, 38, 41.
- Beneventum** urbs, olim appellata **Ma-levantum**, 9, 27. *vid. et* 24, 16. 25, 13. **Beneventum** colonia deducta, 15, 8.
- Beneventani** a **Romanis** laudati, 27, 10.
- Beneventanus** ager, 22, 13. 25, 17.
- Bergistanorum** civitas a **Catone** subacta, 34, 16. et 17.
- Beroea** deditur **Romanis**, 44, 45. *vid. et* 45, 29.
- Berceus**, 23, 39. 42, 51. et 58.
- Bessaides**, imperator **Hispanus**, 33, 44.
- Besidia**, oppidum **Bruttiorum**, a **Poenis** deficit ad **Romanos**, 30, 19.
- Bessi**, populus **Thraciae**, 39, 53.
- Bestia**, *vid.* **Calpurnius**.
- Beturia**, 39, 30.
- Beudos** vetus, 38, 15.
- Bevus**, flumen, 31, 33.
- Bianor**, princeps **Acaemanum**, 33, 16.
- L. Bibulus**, **M. Bibulus**, *vid.* **Calpurnius**, *vid. et* **Epit.** 103, 108.
- Bigatum** argentum, 33, 23.
- Bigati** quingenti et equus eximius strenuo militi dantur honoris ergo, 23, 15.
- Bigerra**, urbs, 24, 41.
- Bilistages**, regulus **Illyretum**, auxilium petit a **Romanis**, 34, 11.
- Bisaltae**, populi, 44, 45. trans **Nessum** annem incolunt, et circa **Strymonem** 45, 30. viri fortissimi, *ibid.*
- Bitexus** vel **Bithocus** miles, **Epit.** 102.
- Bithynia**, 27, 30. 42, 29. *vid.* **Attalus** **Nicomedes**, **Prusias**.
- Bitis**, **Cotyis** regis **Thracum** filius, ductus in triumpho ante currum **Aemilii Pauli**, 45, 39. remissus ad patrem, 42.
- Bituitus**, **Avernorum** rex, **Epit.** 61.
- Bituriges**, populi summam imperii **Gallorum** tenuerunt, 5, 34. *vid.* **Epit.** 107.
- Blandae**, urbs in **Lucania**, 24, 20.
- Blasius**, **Salapiae** princeps, favet **Romanis**, **Dasiumque**, **Annibali** faventem, appellat de prodicione, 26, 38. **Salapiam** tradit **Marcello**, *ibid.*
- Blosii** fratres apud **Campanos** conjurantes adversus **Romanos**, opprimuntur, 27, 3.
- Boarium** forum, *vid.* **Forum**.
- Bocchar**, rex **Maurorum**, 29, 30.
- Bocchar**, ex praefectis regis vir aeger et impiger, mittitur a **Syphace** contra **Masinissam**, 29, 32.
- Bocchus**, **Epit.** 66.
- Bocbe**, palus, 31, 41.
- Bocbeis**, 27, 32.
- Bocotia**, 27, 30. 28, 8. 33, 1.
- Bocotia** motus, 42, 43.
- Bocoti** adscripti a **Philippo** foederi, cum **Romanis** inito, 29, 12. jungunt societatem cum **Romanis**, 33, 2. efferrati odio in **Romanos**, per latrocinia multos interficiunt, 29. multantur a **T. Quinctio**, *ibid.* eos sibi adjungit **Antiochus**, 36, 6. eorum concilium discussum a **Romanis** legatis, 42, 44.
- Bocotia**, 44, 43.
- Bocotarchae**, 33, 27. 42, 43.
- Boii**, **Gallicus** populus, **Etruscos** et **Umbros** agro pellunt, 5, 35. in **Italia** rebellant, 21, 25. **Boiorum** agrum invadit **C. Oppius**, quem caedunt, 31, 2. duce **Amilcare** **Poeno**, invadunt **Placentiam**, 10. jungunt se. **Insubribus** et **Cenomanis**, 32, 30. eorum agros urunt consules, *ibid.* et 31. caedunt **Romanos**, 33, 36. eorum agros populantur **Romani**, 37. vincuntur, ita ut vir nunciis cladis relictus sit, *ibid.* caeduntur a **L. Valerio**, 34, 22. et 46. oppugnant castra **Romana**, *ibid.* ingressi repelluntur, 47. in eorum agrum exercitum inducit **L. Cornelius Merula** consul, 35, 4. **Boii** vincuntur, 5. se dedunt **Romanis** 40. pugna magna vincuntur a **P. Cornelio Scipione**, 36, 38. datis obsidibus, multantur agri parte fere dimidia, 39.
- Boiorum** mos ex calva hostilis capitis pocula faciendi, 23, 24.
- Boiorix**, regulus **Boiorum**, 34, 46. *vid. et* **Epit.** 67.
- Bolsae**, *vid.* **Volse**.
- Bomilcar**, 21, 27.
- Bomilcar**, praefectus classis **Carthaginiensis**, **Locros** accedit, 23, 41. magnum portum **Syracusarum** cum classe ingreditur, 24, 36. *vid. et* 25, 25. et 27.
- Bona** post domini supplicium publicata, 4, 15.
- Bona** ejus, cujus caput sacrum esset, et ipsa quoque **Cereri** sacra, 3, 55. *vid. et* 2, 8. et 41.
- Bona** sequentia domini deditionem, 8, 39, 9, 2.

- Bona vendendis, cur bona Forsesse regis vendi dicerentur, 2, 14.
- Bononia, Latina colonia, 3, 57. a Bononia viam perduxit Aretium Flaminus consul, 39, 2.
- Bononienses ager vastatur ab Apuanis Liguribus, 39, 2.
- Bora, mons, 45, 29.
- Boreas, ventus, 31, 45.
- Bos insignis magnitudinis, in Sabiniis nata, immolatur Dianæ, 1, 45.
- eximius immolatur Marti, 7, 37.
- Bovis seecenaris, quem consul immolaverat, jecur deduxit, 41, 19.
- Bove aurato Apollini sacrum factum, 25, 12.
- femina aurata Latonas sacrum factum, *ibid.*
- Boves trecenti roventur Jovi, 22, 18.
- albi roventur multis Divis, *ibid.*
- feminae duæ albes immolantur Junoni Reginae, 27, 37.
- Bobus centum, in Hispania votis, Jovi sacrificat Scipio, 28, 38.
- Bove aurato donatur L. Minucius, praefectus annonae, 4, 16.
- Bobus decem donatur M. Valerius Corvus, 7, 26.
- castrum, eximioque uno albo opimo, auratis cornibus, donatur P. Decius, 7, 37.
- triginta donatur Lælius, 26, 48.
- Bovæ Herculis a Caco abducti, 1, 7.
- Boum cornibus præligati ab Annibale virgarum fasces ascenduntur, 22, 16. et 17.
- Boum finus uritur pro lignis, 38, 18.
- Bovæ Lucæ, *vid.* Elephant.
- Bostar, praefectus Sagunti, 22, 22.
- Bostar, legatus Pœnorum ad Philippum, 23, 34.
- Capus præest presidio Punico, 26, 5. et 12.
- Bottiae, 26, 25.
- Bovianum, oppidum, 9, 28. 25, 13. caput Pœnorum Samnitium, 9, 31. capitur a Romanis, *ibid.* *vid.* et 9, 44. 10, 12.
- Bovillæ, 10, 47. Epit. 107.
- Brachyllas Bocotarcha occisus, 33, 27. et 28. memoratur etiam 35, 47. 36, 6.
- Brancus, Allobrogum regulus, contendit cum fratre de regno, 21, 31. ei imperium restituit Annibal, *ibid.*
- Brennus, regulus Gallorum, 5, 38. inter Brennum et Q. Sulpicium colloquium, 5, 48.
- Brennus, Gallorum dux, 38, 16.
- Brimates, populi, 39, 2. 41, 23.
- Brixia, urbs, 5, 35. caput Cenomanorum gentis, 32, 30.
- Brixiani Galli auxilio sunt Romanis, 21, 25.
- Brundisium, oppidum, colonia deducta, 31, 13. 34, 52. 42, 17. et 18. 45, 14.
- Brundisini a Romanis laudati, 27, 10.
- Brundisium portus, 23, 33.
- Bruttiae legiones fuisse ab Alexandro Epiroensi, 6, 24.
- Bruttii populi omnes deficiunt ad Pœnos, 22, 61. apud Bruttios res gestas Pœnorum, 24, 1. Bruttii capiunt Crotonem, excepta arce, 2. Bruttii, extremus Italiae angulus, 27, 51. per latrocinia militiam exercere solent, 28, 12. 29, 6. conjurationes in Bruttiiis adversus rempublicam, 32, 1.
- Bruttiorum ager, 25, 1. 26, 12. 27, 41. in Bruttios colonia deducta, 34, 53.
- Brutus, *vid.* Junius.
- Brutulus Papius, nobilis et potens Samnis, induciarum ruptor, 8, 39. jussus dedi Romanis, sibi ipse mortem consciscit, *ibid.*
- Bryanium, 31, 39.
- Bubulcus, *vid.* Junius.
- Buccula, 44, 34.
- Budares, imperator Hispanus, capitur a Romanis, 33, 44.
- Bullini, populi, auxiliantur Romanis adversus Gentium, 44, 30.
- Bullianus sive Byllinus ager, 36, 7.
- Bulla, 26, 36.
- Bum, mulier Apula, juvat Canusii fugientes Romanos frumento, veste, vincto, 22, 52. ei ab senatu honores habiti, *ibid.*
- Busta Gallica, 5, 48. 22, 14.
- Butrotus, amnis, 29, 7.
- Buxentum, 32, 29. eo colonia deducta, 34, 45. *vid.* et 39, 23.
- Bylazora, Pœnorum locus, 44, 26.
- Byrsa, arx Carthaginiæ, 34, 62.
- Byzantium tenent Galli, 38, 16.
- Byzantii, 32, 33.

C.

- Cacus aversos boves Herculis caudis in speluncam trahit, et ab illo occiditur, 1, 7.
- Cadavera in peste per visa Romæ jacentia, 41, 26.
- Caddusii, populi, 35, 48.
- Caduceptor ab Andrubale ad Neronem missus, 26, 17. a Philippo ad Romanos, 31, 38. 32, 32. 33, 11. ab Antiocho ad Scipionem, 37, 45.
- Caduuseum preferentes dedunt se Priernates, 8, 20.
- Cæcilius Bassus, Epit. 114.
- Cæcilius Pinna, Epit. 76.
- A. Cæcilius, edilis plebis, 38, 35.
- L. Cæcilius Denter, prætor creatur, 39, 56. sortitur Siciliam, 40, 1.
- L. Cæcilius Metellus, auctor deserendi

- de Italiae post Cannensem cladem, 22, 53. quaestor, notatur a censoribus, 24, 18. tribunus plebis, 43.
- L. Cecilius Metellus Dalmatas subigit, Epit. 62.
- M. Cecilius praefuit legionibus in exercitu L. Furii adversus Gallos, 31, 21.
- M. Cecilius, decemvir agro dividundo, 42, 4. legatus ad frumentum coemendum in Apuliam mittitur, 27.
- M. Cecilius Denter, legatus in Macedoniam et ad Ptolemaeum Aegypti regem, 42, 6.
- M. Cecilius Metellus, aedilis plebis, 27, 36. praetor urbanus, 28, 10. ad Atratum legatus, 29, 11.
- Q. Cecilius, tribunus plebis, 4, 16.
- Q. Cecilius Metellus, pontifex, 23, 21. aedilis plebeius, 27, 21. aedilis curulis, 36. legatus, 51. et 28, 9. magister equitum, 10. consul, *ibid.* proconsul, 45. dictator, 29, 11. decemvir agro dividundo, 31, 4. adversatur L. Cornelio consuli, triumphum petenti, 35. 6. ad disceptandum inter Philippum et Eumenem legatus missus, 39, 24. renunciat legationem, 33. ejus ad censores oratio, 40, 46.
- Q. Cecilius Metellus, nuntius victoriae de Perseo, mittitur Romam, 44, 46. *vid. et* Epit. 50. 53. 63.
- T. Cecilius, inter primos tribunos militum consulari potestate, 4, 7. sed lege T. Claelius.
- Cedicius, centurio, 5, 48. et 46.
- L. Cedicius tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio, 2, 52.
- M. Cedicius audit silentio noctis vocem clariorum humana de adventu Gallorum, 5, 32.
- Caelius, *vid.* Coelius.
- Caeli, Thraciae populi, 38, 40.
- Caelienses Romam ad ludos proficiscuntur, 1, 9. bellum parant ob raptum filiarum, 10. vincuntur, *ibid.*
- Cenomani, *vid.* Cenomani.
- Caeppio, *vid.* Servilius.
- Cera oppidum, 1, 2. secretarium populi Romani ac diversorium sacerdotum, 5, 40. et 50. 7, 20.
- Cerites, populi, 5, 50. cum his hospitium publice factum, *ibid.* his bellum indictum, 7, 19. eorum legati deprecantur bellum, 20. impetrant pacem, *ibid.* Scipionem juvant in ornanda classe, 28, 45.
- Cerimoniarum cultu Roma crevit, 6, 41. neglectus Reipublicae noxius, 22, 9.
- Cesar, *vid.* Julius.
- L. Caesar, Epit. 80. 120.
- Sextus Caesar, Epit. 114. -
- Ceso, *vid.* Duilius, Fabius, Quintus.
- Cetrati, *vid.* Cetrati.
- Caicus, amnis, 37, 18.
- Calabria, 23, 34. 42, 48.
- Calaguris, oppidum Celdiberorum, 39, 21. Epit. 93.
- Calathama, vicus, 32, 13.
- Calatia, 9, 2. et 28. 23, 14. 42, 20. 45, 16. expugnatur a Samnitibus, 9, 43.
- Calatiam migrare jubentur Atelleni, 27, 3. Calatiae muros resiciunt censores, 41, 32.
- Calatini deficiunt ad Praenoe, 22, 61. dedunt se Romanis, 26, 16.
- Calatinus ager, 22, 13.
- Novius Calavius Campanus, 9, 26.
- Q. Calavius Campanus, 9, 7.
- Ovius Calavius Campanus, 9, 26.
- Pac. Calavius senatum Campanum sibi et plebi obnoxium facit, 23, 2. et 3. solum Perollam absterret ab occidendo Annibale, 9.
- Calavorum fraude incendium Romae ortum, 26, 27.
- Calendis Quintilibus magistratum accipiunt tribuni militum consulari potestate, 5, 31. *vid. et* 8, 20.
- dies a. d. 15. Calendas Sextiles, dupli clade insignis, 6, 1.
- Calendis Octobribus magistratus initus, 8, 9.
- Calendas intercalares, 43, 13.
- Caleni, populi, 10, 20.
- Calenus ager, 10, 20. 22, 13.
- Cale, urbs, 8, 16. 22, 15. 23, 31. 24, 45. 26, 9. 15. et 16. 27, 9. capitur a Romanis, 8, 16. eo deducitur colonia, *ibid.* *vid. et* 27, 9. de Calibus, quod pecuniam militesque Romanis negarent, senatusconsultum, 29, 15.
- Caletanus ager, 39, 35.
- Calidiae aquae, locus, 30, 24.
- Caligo tam densa, ut neque signiferi viam, nec signa milites cernerent, 33, 7.
- Callicinus tumulus, 42, 58.
- Callicrates, 45, 31. ejus contra Perseum oratio, 41, 28.
- Callicritus Thebanus, civitatis princeps, interfectus a Perseo, 42, 13. et 40.
- Callicula, mons, 22, 15. et 16.
- Callidromon, cacumen montis Cestae, 36, 15. et 16.
- Callifae, oppidum, 8, 25.
- Calligenes, medicus Philippi, 40, 56.
- Callipeuce, saltus, 44, 5.
- Callipolis Cheronensi, 31, 16.
- Callipolis Aetoliae, 36, 30.
- Calippus, praefectus classis Macedonicae, 44, 28.
- Callithera, oppidum, 32, 13.
- Calor, fluvius, 24, 14. 25, 17.
- Calpurnius Bestia cos. Epit. 64.
- C. Calpurnius, 22, 61.
- C. Calpurnius Piso praetor creatur, 25, 41. praetor urbanus, 26, 10. 15. et

21. prorogato imperio, mittitur in Etruriam, 28. Caput et exercitui proficitur, 27, 6. iterum proficitur Etruriae, 7. propraetor ad senatum de Etruriae defectione scribit, 21.
- C. Calpurnius Piso creatur praetor, 39, 6. sortitur Hispaniam ulteriorem, 8. et 21. ejus in Hispania res gestae, 30. et 31. de Lusitania et Celtiberis triumphat, 42. creatur triumvir coloniae deducendae, 40, 29. consul, 35. moritur, 37. ejus motus suspecti, *ibid.*
- L. Calpurnius, legatus Romanus ad concilium Achaeorum, 32, 19.
- M. Calpurnius Flamma, 22, 69.
- Calva, *vid. Boii.*
- Calycadus, promontorium, 38, 38.
- Calydon, 36, 11.
- Cambusii, montes, 42, 53. 44, 2.
- Cameli, quos dromadas vocant, ante equitatum Antiochi, 37, 40.
- Camera a Tarquinio Prisco capta, 1, 38.
- Camerinus, *vid. Sulpicius.*
- Camern, *vid. Clusium.*
- Camertes Umbri, 9, 36. 28, 45.
- Camillus, *vid. Furius.*
- Camoenarum locus, 1, 21.
- Campana legio, penae dat, 28, 28.
- Campani, 2, 52. provincia evenit C. Marcio Rutilo, 7, 38.
- Campani, juncti Sidicinis, compelluntur a Samnitiis intra moenia sua, 7, 29. iis petentibus auxilium a Romanis negatur, *ibid.* et 30. et 31. se dedunt Romanis, *ibid.* et 8, 11. mulctantur agro, *ibid.* iis civitas sine suffragio data, 14. Campani senatus obsequium in plebem, et plebis licentia, 27, 2. et 4. mittunt legatos ad Varronem consulem, *ibid.* ad eos oratio consulis, 5. deficiunt ad Annibalem, 7. suffocant Romanos in balneis, *ibid.* vocant Annibalem, 25, 15. obsessi a Romanis, sunt equestribus proeliis victores, 26, 4. deliberant de deditione, 13. Vibio Virio suadente, septem et viginti senatores venenum sumunt, *ibid.* et 14. urbe dedita, senatus Campani supplicium, 15. et 16. multitudo venundatur, *ibid.* Campanorum querela de Fulvio, et super ea res senatusconsulta, 33. et 34. Campanorum conjunctio indicata, 27, 3. agri Campani pars vendi a quaestoribus jubetur, 28, 46. agrum Campanum censoris fruendum locant, 42, 19. *vid. Capua.*
- Campani petunt, ut sibi cives Romanas ducere uxores liceat, 38, 36.
- Campi Argivorum, 34, 25.
- Fenestani, 8, 12.
- Macri, 41, 22.
- Magni, 30, 8.
- Campi Stellates, 9, 44.
- Thesalii, 31, 41. 42, 54.
- Veteres, 25, 16.
- Campus Aegaeus, 27, 33.
- Diomedis Argivi, 25, 12.
- Hyrcanus, 37, 38.
- Martius, 3, 27. in eo instructus exercitus, et lustratus, 1, 44. ager Tarquiniorum, consecratus Marti, Martius deinde campus fuit, 2, 5. in eum populus centuriatus citatur, 6, 20. in eo comitia habita, 31, 7. in eum senatus evocatus, 3, 63.
- Metropolitanus, 38, 15.
- Pratiensis, 38, 41.
- Sceleratus, unde nomen habet? 8, 15.
- Thebes, nobilitatus carmine Homeri, 37, 19.
- Canae, oppidum, 36, 45. 37, 8.
- Canastreum, promontorium Pallenes, 31, 45. 44, 11.
- Caniculae ortus, 40, 22.
- C. Caninius Rebilus creatur praetor, 42, 28. sortitur Siciliam, 31. M. Caninius Rebilus, legatus in Macedoniam, 43, 13. reducit obsides in Thasiam, 45, 42.
- Canis sectio in lustratione exercitus Macedonici, 40, 6.
- Canna, fumen, 25, 12.
- Cannae, vicus, 22, 43. praemium ad Cannas, et Romanorum clades, 47. et *app.*
- Cannensis cladis occasione multi socii a Romanis deficiunt, 22, 61. reliquiae in Siciliam relegantur, 23, 31. legati ad Marcellum consulem mita, offerant opera summa ad bellum, 25, 6. constans in eos senatus severitas, 7. eos minime aspernatus Scipio, secum trajicit in Africam, 29, 24.
- Cannenses equites notati, 27, 11.
- Cantabri, Epic. 48.
- Cantherium in fossa, 23, 47.
- L. Cantilius, scriba pontificis, qui cum virgine Vestali stuprum fecerat, virgis in comitio caesus, inter verbera exspirat, 22, 57.
- M. Cantius, tribunus plebis, L. Postumium accusat, 18, 46.
- C. Canuleius, tribunus plebis, rogationem promulgat de Patrum cum plebis connubio, 4, 1. involvit in consules, 3.
- L. Canuleius, legatus missus ad Aetolos, 41, 30.
- L. Canuleius Dives, creatur praetor, 42, 28. sortitur Hispaniam, 31. recuperatores dare jubetur in eos, quos Hispani accusarent, 43, 2.
- M. Canuleius, tribunus plebis, 4, 44.

- Canusini, populi, veniunt in Romanorum ditionem, 9, 20.
- Canusium fugiunt superstites, post proelium ad Cannas, Romani, 22, 50. et 52.
- Capena, urbs, 5, 10, 22, 1.
- Capena porta, 1, 26, 7, 23, 10, 23, 33, 32, 25, 40, 26, 10, 33, 26. *vid.* Porta.
- Capenates auxilio veniunt Veientibus, 5, 8. eorum ager vastatur, 12. vincuntur proelio a Romanis, 13. bellum instant, et subiguntur, 24.
- Capenus Sequanus, Egit. 120.
- Capetus Silvius, Albes rex, 1, 3.
- Capillus promissus, *vid.* Barba.
- Capitolium ascendit Romulus, templumque primum Jovi Feretrio dedicat, 1, 10. sedes datur Sabinis 33. ab Herdonio Sabino cum exsilibus et servis occupatur, 3, 15. recuperatur et lustratur, 18. etiam prodigii causa lustratur, 29. militaris juvenus occupat Capitolium, illud contra Gallos defensus, 5, 39. obsidetur a Gallis, 43. servatur ab anseribus, 47. liberatur ab obsidione, 49. latum ad populum, ne quis patricius in Capitolio habitaret, 6, 20. senatus in Capitolio habitus, 8, 5, 24, 10. foedus ictum, 37, 55. in eo consules vota nuncupant, antequam in provincias proficiscantur, 21, 63, 41, 32, 42, 49.
- in Capitolio aream edi Jovis exstruende Tarquinius Priscus occupat fundamentis, 1, 38. eodem exstruit Tarquinius Superbus, 53, 55. dedicat Horatius Pulvillus, 2, 8. substructum saxo quadrato Capitolium, 6, 4.
- in Capitolio Herculis simulacrum positum dedicatumque, 9, 44.
- Limina aenea posita, 10, 23.
- Fornix cum signis septem auratis, duobus equis, et marmorca duo labra, 37, 3.
- Quadriga aurea, 29, 38.
- Signa tria ex mulctatio argente posita, 30, 39.
- Capitolini ludi, *vid.* Ludi.
- Capitolinus, *vid.* Manlius, Quintius, Sestius.
- Cappadecia, 37, 31, 42, 29.
- Caprae palus, 1, 16.
- Captivi sub corona venditi, 2, 17.
- non minus decem pondo compedibus victi, in publici carceris custodia servantur, 32, 26.
- Captivorum commutandorum ratio, 22, 23.
- Captivorum redimi cupientium oratio, 22, 59. eos redimi non vult senatus, 61.
- Captivi Romani, vel plurium captivorum fraus, justa poena castigata, 22, 58. et 61.
- Captivi Romani, apud Achaenos servitute servientes, liberantur, 34, 50. idem fit in Creta, 37, 60.
- Capua urbs, olim Vulturis, unde dicta? 4, 37. dolo occupatur a Samnitibus, *ibid.* et 7, 38. Capuae deliciae corrumpunt milites, *ibid.* de Capua capienda militum consilia, *ibid.* eluduntur arte, 39. Capuae praefecti creati, 9, 20. Capuae conjurationes adversus Romanos factae, 25. et 26. Annibal it Capuam in hiberna, 23, 18. corrumpitur illic ejus exercitus, *ibid.* Capua laborat inopia, 25, 13. sublevatur ab Hannone, *ibid.* obsidetur a consulibus Romanis, 20. cingitur operibus, 22. et 26, 1. et 4. *vid.* Campani.
- Capusa, filius Oesalcis, Numidarum regis, accipit paternum imperium, 29, 29. dimicat cum Mezetulo de regno, et cadit, *ibid.*
- Capita Sari fluminis, 33, 41.
- Capita hostium lanceis infigunt, aut in equorum pectoribus pendentia gestant Galli Senones, 10, 36.
- Capitibus rasis sequuntur currum T. Quintii triumphantis, qui servitute ab eo exempti fuerant, 34, 52.
- Capitis velandi mos ficialibus usurpatus, 1, 32.
- Capita hostium praecidenda, libertatis praemium, volonibus proposita, 24, 15.
- Capite anquisitum de imperatore nullo, ob rem male gestam, 8, 33. capitis anquiri in Fulvium tribunus, 26, 3.
- Caput humanum integra facie in fodientis templi Jovis Tarpeii fundamentis inventum, 1, 55.
- Caput Jovi sacrum, 3, 55, 10, 38.
- Capys Silvius, rex Albæ, 1, 3.
- Capys dux, unde Capua dicta, 4, 37.
- Carabis, urbs Hispaniae, 41, 3.
- Carales, 23, 40, 30, 39.
- Caralitanus ager vastatur a Punica classe, 27, 6.
- Caralitis, palus, 38, 15.
- Caranus, primas Macedoniarum rex; vicissimus ab eo Perseus, 45, 9.
- Caravantis, Caviarum in Illyrico urbs, 44, 30.
- Caravantius, frater Gentii, Illyriorum regis, 44, 30. captivus Romam mittitur, 32. in triumpho L. Anicii praetoris ducitur ante currum, 45, 43.
- Carbo, *vid.* Papirius.
- Carcer aedificatur media urbe, 1, 33.
- inferior, 34, 44. alio nomine Tullianum, 29, 22.

Carcer lautumiarum, 32, 26.
 Carcer privatus in singulis patriciorum domibus, 6, 36.
 Carceres in circo, 8, 20, 41, 32.
 Carde, urbs Hispaniae, 33, 21.
 Caris, 33, 19, 37, 16.
 Cares, 33, 18, iubentur liberi esse, 44, 15.
 Caria Hydrels, 37, 56.
 Carinae, regio urbis Romae, 26, 10, 36, 27.
 Carmelus, *vid.* Catmelus.
 Carmen execrationis, 10, 38.
 — rogationis, 3, 64.
 — sollemnis precationis consul, 39, 15.
 — triumphale, 3, 29.
 Carminis horrendi lex, 1, 26.
 Carmina Marci vacis, 25, 12.
 Carmen de Idaea matre, Pessinunte advehenda, in Sibyllinis libris reperiuntur, 29, 10.
 Carmen ab ter novenis virginibus per urbem cani iussum, 27, 39, 31, 12.
 Carmina militibus jocis jactata in consules triumphantes, 28, 9, 39, 7.
 Carmina Sibyllae, 10, 8.
 Carmenta fatiliqua ante Sibyllae in Italiam adventum habita, 1, 7.
 Carmentalis porta, 2, 49, 24, 47, 25, 7.
 Carmentis saxum, 5, 47.
 Carni, populi, queruntur de C. Cassii consulis crudelitate, 43, 7.
 Carnis iu feris Latinis dandae mos, 32, 1. legati ab Ardea queruntur, sibi Latinis non datam esse carnem; inde instauratae Latinae, *ibid. vid.* et 37, 3.
 Carnuntum, munitam urbem, occupare nituntur Romani, 43, 1.
 Carantes, populi Galliae, 5, 34.
 Carpentis ut festo profestoque uti possent, matronis concessum, 5, 25. *vid.* et 34, 1. et 3.
 Carpesii, 23, 26.
 Carpetania Hispaniae, 39, 30, 40, 30, et 33.
 Carpetani, populi, cum Vaccenis aliisque populis, vincuntur ab Annibale, 21, 5. et 11.
 Carris esedisque superantes Galli pugnant in Romanos, 10, 28.
 Carrinas, *vid.* Albius.
 Carneoli, colonia, 10, 3. et 13. negat consulibus milites et pecuniam, 27, 9. de ea re senatusconsultum, 29, 15.
 Carteia, sive potius Althea, urbs opulenta, capta et direpta ab Annibale, 21, 5.
 Carteia in ora Oceani, 28, 30. cum portu, *ibid.* colonia, 43, 3.
 Carthaginis iudicum ordinis potentia, 33, 46.
 Carthago Nova; eo exercitum in hi-

berna deducit Annibal, 21, 5. ejus situs et portus, 26, 42. oppugnatur a P. Cornelio Scipione, *ibid.* capitur, 46. praeda ingens capta, et obsides totius Hispaniae, 47. *vid.* et 49. et 50. Carthaginis captae annus dubius, 27, 7.
 Carthaginenses exercitum trajiciunt in Siciliam, 4, 29.
 cum iis foedus ictum, 7, 27. legatos Romanos mittunt gratulatum cum corona aurea, 38. cum iis foedus renovatum, 9, 43.
 secundi inter Carthaginenses et Romanos belli magnitudo et causae, 21, 1. hujus belli eventa describuntur decem libris, a 21. ad 30. pacis condiciones, 30, 37. quingentae naves Carthaginensium incensae, 43. *vid.* Punicum.
 primum tributum solvunt Romanis, 32, 2.
 legatos Romanos mittunt, pollicentes frumentum et hordeum, 36, 4.
 cum Masinias contendant de agro, 40, 17. iis a Romanis centum obsides reddit, et pax cum Masinias facta, 34.
 noctu in sede Aesculapii senatam dant legatis Persae, 41, 27.
 legatos Romanos mittunt questum de Masinias, 42, 23. legatos Romanos mittunt, pollicentes triticum et hordeum, 43, 6.
 Carthaginenses cruce malebant consilio pravo gesta, etiamsi prospere evenierint, 38, 48.
 Carthalo summam imperii equestris in exercitu Annibalis obtinet, 22, 15. nobilis Carthaginensis Romanam cum captivis proficiscitur, 58. ei obviam lictor mittitur, qui eum finibus Romanis excedere jubet, *ibid.*
 Carthalo, mittitur ad castra Romanos, 25, 17.
 Carthalo, Punici praesidii praefectus, in Tarenti expugnatione obruncatur, 27, 16.
 Carventana arx, 4, 53. et 5.
 C. Carvilius Spoletinus, 43, 20. et 21.
 L. Carvilius, tribunus plebis, 25, 3.
 Sp. Carvilius C. F. Maximus, adilis curulis, 10, 9. consul, in Samnium profectus, vi capit Amiternum, oppidum, 39. et Cominium, 43. et alia in Samnio oppida, 44. et *sepp.* ejus res gestae in Etruria, 46. triumphat, *ibid.*
 Sp. Carvilius, consul, suadet, ut ex Latinis populis senatus suppleatur, 23, 22. moritur augur, 26, 23.
 Sp. Carvilius, tribunus plebis, 25, 3.
 Sp. Carvilius, a Cn. Sicius ex Graecia Romanam remissus, 42, 36.
 Caryae, 34, 26, 35, 27.

- Caryetus, urbs Euboeae, capitur a Romanis, 32, 16. et 17. libertatem a Romanis accipit, 33, 24.
- Caryetus, urbs in Ligurum agro Statielati, 42, 7.
- Caryetorum in Euboea agri vastantur, 31, 45, 32, 16.
- Casse textae ex arundinibus, 35, 27.
- Cassander, minister Philippi crudelitate in Maconicis, veneno creditur ab eo sublatum, 39, 34.
- Casilinum, urbs, Falernum a Campano agro dividit, 22, 15. nobilis obaidio Casilini, 23, 17. et 20. recipitur Casilinum a Romanis, 24, 19.
- Casinas ager, 22, 13, 26, 9.
- in Casini et Casilini nominibus error, 22, 13.
- Casinum, colonia, 9, 28.
- Cassander, rex, 44, 11.
- Cassandrea, urbs, 28, 8, 31, 45, 43, 23, 44, 28, 45, 10. condita a Cassandro rege, 44, 11. ejus situs, *ibid.* oppugnatur a Romanis, *ibid.* relinquitur, 12.
- Cassandrensis, 44, 10.
- Cassignatus, dux Gallorum, cadit in proelio, 42, 57.
- C. Cassius, tribunus militum, 44, 31.
- C. Cassius Longinus, praetor, 41, 26. decemvir agro dividendo, 42, 4. consul, 28. sortitur Italiam, 32. Galliam sortitus in Macedoniam per Illyricum ducere exercitum vano incepto conatur, 43, 1. de ejus crudelitate queruntur Galli, 7.
- Q. Cassius Longinus, creatur praetor, 45, 14. sortitur jurisdictionem urbanam, 16.
- Sp. Cassius, consul, Pometiam capit, 2, 17. triumphat, *ibid.* magister equitum primus, 18. consul iterum, 33. consul III. legem agrariam primus promulgat, 41. regni crimine damnatus, necatur, *ibid.*
- Castellani agrestes, sive Ilotas, apud Lacedaemonios, 34, 27.
- Castellani, sive domini castellorum, 38, 45.
- Castori ades vota, 2, 20. dedicata Idibus Quintilibus, 42. *vid.* et 8, 11, 9, 43.
- Castra Numidarum descripta, 30, 3.
- Punica, quae ferme tota liguca, *ibid.*
- Pyrrhi, quibus captis, Romani metationem castrorum postea perfectam habuere, 35, 14.
- Claudiana, locus, 23, 31.
- Pyrrhi, locus, 32, 13, 35, 27.
- Telmessium, 37, 56.
- Castrorum portae, 40, 27.
- usus, 44, 39.
- Castrum Mutilum, 31, 2, 33, 47.
- Novum, colonia, 36, 3.
- Castrum Salerni, 32, 29.
- Alcum, locus insignis caede magni Amilcaris, 24, 41.
- Castulo, urbs Hispaniae valida ac nobilis, unde Annibeli uxor erat, deficit ad Romanos, 24, 41. redit ad Poenorum societatem, 28, 19. eam deditione recipit Scipio, 20.
- Castulonensis saltus, 22, 20, 26, 20, 27, 20.
- Catana, 27, 8.
- Cataphracti equites, 35, 48, 37, 40.
- Catapulta, 21, 11. maximae et minoris formae, 26, 47.
- Catellis donati equites, 39, 31.
- Catilina, *vid.* Sergius.
- C. Catilina, Egit. 103.
- L. Catilina, Egit. 102.
- Q. Cadius, edilis plebis, 27, 6. legatus Neronis consulis, 43. ad donum ex praeda Aedrubalis Delphos portandum mittitur, 38, 45.
- Catmelus, Gallorum regulus, 41, 5.
- Cato, *vid.* Porcius Cato.
- Catulus, *vid.* Lutatius.
- Caudium, 9, 2, 14, 19. et 27.
- Caudinae Furcae, earumque descriptio, 9, 2.
- Caudina pax facta non fudere, sed per sponsores, 9, 5. ejus sponsores per faciales deduntur, 10.
- Caudini Samnites, 33, 41. devastantur, 24, 20.
- Caves ferreae in circo, per quas intromitterentur feras, 41, 31.
- Cavium gens, 44, 30.
- Caularis, amnis, 38, 15.
- Caulonia urbs, oppugnatur, 27, 12. aditur obaidio, sub adventum Annibalis, 15.
- Caunum a Ptolemaeo emerunt Rhodii, 46, 10.
- Caunsi sive Caunil, 33, 20. desciscunt ab Rhodiis, 45, 25. rediguntur in officium, *ibid.*
- Caunus, mons in Hispania, 40, 50.
- Causarii milites, 6, 6.
- Celaenae, urbs, ubi Menandri amnis fontes oriuntur, 38, 13. quondam caput Phrygiae, *ibid.* ei nomen Apameae inditum, *ibid.*
- Celelates, populi, ac dedunt Romanis, 32, 29.
- Celeres trecentos ad custodiam corporis instituit Romulus, 1, 15. eorum tribunus L. Brutus, 59.
- Celetrum, oppidum, captum a Romanis, 31, 40. ejus situs, *ibid.*
- Cella Fortis Fortunae, 37, 11.
- Jovis, 5, 50, 35, 41, 44, 14.
- Minervae, 6, 29.
- Cellam unam pontifices negant amplius, quam uni Deo, rite dedicari, 27, 25.

- Celoces piratica*, 37, 27.
Celtiberia, 28, 1. subigitur, a Ti. Sempronio Graccho, 40, 47, 50. *vid. et* 41, 3.
Celtiberis montes, 21, 43.
Celtiberi excutunt jugum Pœnorum, 22, 21. eos eadem mercede, quam pacti cum Carthaginiensibus erant, imperatores Romani ad se perducunt, 24, 49. deserunt Scipionem, 25, 33. vincuntur a M. Silano, 28, 2. ingenti agmine ad oppidum Illiturgi M. Helvio occurrunt, 34, 10. ceduntur, *ibid.* Celtiberum decem millia mercede conducunt Turduli, 17. funduntur et fugantur a M. Fulvio, 35, 7. duodecim millia caesa a Romanis, 39, 21. de iis triumphat C. Calpurnius Piso, 42. eorum oppida aliquot expugnata, 56. adoriuntur Q. Fulvium Flaccum, Urbicum oppugnantem, 40, 16. fessi proelis variis abecedunt, *ibid.* vincuntur, 31, 32. eorum maxima pars in deditiorem venit, 33. insidiantur Fulvio Flacco, eumque in saltu Manliano invadunt, 39. ceduntur, 40. de iis triumphat Q. Fulvius Flaccus, 43. mira eorum simplicitas, 47. de iis triumphat Sempronius Gracchus, 41, 11.
Censum Eubore, 36, 20.
Cenchree, 28, 8, 32, 19. Corinthiorum emporium, 32, 17. capitur, 23.
Cenomani transcendent Alpes, et in Italia consistunt, 5, 35. in fide populi Romani manent, 21, 55. duce Amilcare Pœno, invadunt Placentiam, 31, 10. conciliantur Romanis, 32, 30. de iis triumphat, 33, 23. iis arma demit M. Furius prætor, 39, 3. conquerentibus Romæ apud senatum arma reddita, *ibid.*
Cenon, oppidum, ab A. Virginio consule captum, 2, 63.
Censeanis, urbs, 9, 44.
Censor, a censu dictus, 4, 8.
 — alius numquam sufficitur defuncto, 5, 31, 6, 27.
 — post mortem collegæ abdicat, 9, 34.
 — primus e plebe fit C. Marcius Rutilus, 7, 22.
 — alter alterum notat, 29, 37.
Censores Mam. Æmilium tribu movent, octuplicatoque censu ærarium faciunt, 4, 24.
 — qui nondum consules fuerant, creati, 27, 11.
 — recitant senatum, 29, 37, 40, 51.
 — sensu movent aliquot senatores, 34, 44, 39, 42.
 — notas adscribunt senatu motis, 39, 42.
Censores equitibus adimunt eques publicos, 24, 18. *vid. et* 27, 11.
 — in campo ad aram Martis salis curulibus consistunt, 40, 45.
Censorum opera publica, in quæ ius vœtigal annuum decretum, 40, 46, 41, 32.
 — de delectu edicta, 43, 16.
Censoria potestas per dictatorem exercita, 23, 22. et 23.
Censura, ejusque initium, et potestas, 4, 8.
Censura, insignis, 9, 29, 39, 42-44.
Censuræ tempus minutum, et ex quinquenniali annus et semestris facta, 4, 24, 9, 33.
 — severitas, 24, 18, 39, 44.
Census instituitur, 1, 42. et 43. census actus, 3, 3, 22. et 24, 10, 47, 27, 36, 29, 37, 35, 9, 38, 36, 42, 10. *vid. Lustrum.*
 — populi primum in villa publica actus, 4, 22.
 — equitum, 29, 37.
 — Idibus Decembribus habitus, 44, 16.
C. Centenius, prætor, 22, 8.
M. Centenius, cognomento Pœnula, insignis inter principii centuriones, 25, 19. ejus clades, *ibid.*
Centunculi mulorum, 7, 14.
Centurie tres equitum a Romulo conscriptæ, 1, 13. in iis, regnante Tarquinio Prisco, mille et octingenti equites, 36. geminantur a Ser. Tulio, ita ut sex numero fiant, adjectis duodecim novis centuriis, 43.
In Centurias describitur a Ser. Tulio, populus Romanus, 1, 42. et 43. ordo suffragiorum per Centurias, *ibid.* prærogativa Centuria, 5, 18, 10, 22, 24, 7, 26, 22.
Centuria, sive ordo in legione, 42, 34.
Centuriata comitia, vid. Comititia.
Centuriatus, sive descriptio modo lectorum militum in Centurias, 22, 38. *vid. et* 10, 21, 25, 15.
Centuriati libertini, 10, 21.
Centurio primus, Præpilus appellatus, 7, 41. *vid. et* 8, 8. ubi acies Romana describitur, *vid. et* 25, 19, 34, 46.
 — primus princeps, 25, 14, 42, 34.
 — primus hastatus *ibid.*
Centurionis vox pro omine accepta, 5, 55.
Centuriones et Duplicarii, securi percussii, 2, 59.
Centurionibus quantum dividerint triumphantes imperatores, 34, 52, 36, 40.
Cephalus, princeps Epirotarum, suam gentem Perseo adjungit, 43, 5. pugnanus cadit, 45, 26.

- Cephallenia insula, 37, 13. et 50. 38, 9.
 et 28.
 Cerae ducena millia pondo Romanis dare
 coguntur Corai, 42.
 Ceretius, mons, 32, 14.
 Certina, insula, 32, 31. 33, 48.
 Cercinium, oppidum, captum et incen-
 sum, 31, 41.
 Cercuri, navigii genus, 33, 19.
 Cerdiciates, populi, se dedunt Romanis,
 33, 29.
 Cerdobellus, Hispanus, prodit Romanis
 Castulonem urbem, 28, 20.
 Cerealis, ludos, dictator et magister
 equitum ex senatusconsulto faciunt,
 30, 39.
 Ceres, 2, 41.
 Cereris sacrum anniversarium qua occa-
 sione intermissum, 22, 56.
 — aedes, 3, 55. 28, 11. 40, 2.
 Cereris templum Athenis ingressi duo
 juvenes Acarnanes, imprudentes reli-
 gionis, interficiuntur, 31, 14.
 — Initia, 31, 47.
 Cereri peculium Sp. Cassii consecrat pa-
 ter, 2, 41.
 — institutum jejunium ob prodigis,
 36, 37.
 — signum aeneum ex muletatio argen-
 to positum, 33, 25.
 Cerrinus Jubellius, *vid.* Jubellius.
 Certima, praevalida urbs Celtiberiae, de-
 ditor Romanis, 40, 47.
 Certimensium legatorum rudis simplici-
 tas, *ibid.*
 Certis, fluvius, idem qui Baetis, 28, 22.
 Cerva, Dianae sacra, 10, 27.
 Cervi objecti viae intercludendae, 44,
 11.
 Cestrophendonae descriptio, 42, 65.
 Cethegus, *Epit.* 102. *vid.* et Cornelius.
 Cetra pelae haud dissimilis, 28, 5.
 Cetrati, 31, 36. 33, 4. et 8. 35, 30. 42,
 51.
 Cetrati, 21, 21. 44, 41. Peltastae vocati,
 31, 36. 33, 4.
 Cherea, 40, 55.
 Cheronea, 35, 46. 36, 11. 42, 43.
 Chalcaspidae, milites, 44, 40.
 Chalcedon, 42, 56. *Epit.* 93.
 Chalcis Eubolca, 8, 22. 27, 30. 28, 5.
 6. et 8. ab Chalcide Eubolca originem
 trahunt. Cumani, 8, 22.
 Chalcidis situs, 28, 7.
 Chalcidem occupant Romani, et direp-
 tam relinquunt, 31, 23, eam tentat
 frustra Thos, Aetolorum princeps,
 35, 37.
 Chalcidenses colloquuntur cum Aetolis,
 35, 38. et 46. portas aperiunt Antio-
 cho, 51. et mox consuli M'. Acilio
 Glabroni, 36, 21. queruntur de inju-
 riis sibi illatis, 43, 9. urbs eorum di-
 ruit, *Epit.* 52.
 Chalcidensis hospitii cornu, 35, 49.
 Chalciaceon, templum Minervae sacrum,
 35, 36.
 Chaones, 43, 25.
 Chaonia, 32, 5.
 Charax, locus praesidio Persei circa
 Tempe occupatus, 44, 6.
 Chariclitus, praefectus Rhodiorum clas-
 sis, 37, 23.
 Charilaus, princeps civitatis Paleopolis,
 tradit urbem Publio Philoni, impera-
 tori Romano, 8, 25.
 Charopus, princeps Epirotarum, Villio
 et Quintio consulibus utilem operam
 praebet, 32. 6. et 11.
 Charopus, superioris nepos, missus ab
 avo Romam, ut linguam Romanam
 literasque perdisceret, 43, 5. principes
 gentis suae criminatur apud Romanos,
 et cogit ad Persei amicitiam confugere,
ibid.
 Chatti pop. *Epit.* 138.
 Chaus, amnis, 38, 14.
 Chelidonium promontorium, 33, 41.
 Chersonesus, 31, 16. 36, 41.
 Cherusci pop. *Epit.* 138.
 Chimarus, miles Persei Cretensis, 44,
 24.
 Chius, 44, 28. insula et oppidum, 37, 27.
 Chii, 44, 28. mittunt legatos ad diri-
 mendum bellum, Philippum inter et
 Aetolos, 27, 30. donantur agro, 38,
 39.
 Cia, 31, 15.
 Ciani, 31, 31. 33, 30.
 Cibra, oppidum, 38, 14.
 Cibratae, populi, 45, 25.
 C. Cicereius Africani, cujus scriba fue-
 rat, filio ad praeturae consequendam
 adjumento est, 41, 26. fit praetor, 33.
 vincit Corsos, et in Sardiniam transit,
 42, 7. de Corsis triumphat in monte
 Albano, 21.
 C. Cicereius, legatus ad Gentium, Illyrio-
 rum regem, 26. *vid.* et 45, 17. sedem
 votam dedicat, 45, 15.
 Cicero, *vid.* C. Claudius et Tullius.
 Q. Cicero, *Epit.* 106.
 Cilicia, 33, 19. Cilices maritimi, 38, 18.
 Cilnium genus in Etruria praepotens,
 10, 3.
 Cimbris, locus non procul a Gadibus,
 28, 37.
 Cimetra, urbs, capta, 10, 15.
 Ciminiam silvam penetrat exercitus Ro-
 manus, 9, 36.
 Ciminus mons, 9, 37.
 Cincibilis, Gallorum rex, legatos mittit
 Romam questum de crudelitate C.
 Cassii consulis, 43, 7.

- Cincinnatus, vid. Quinctius.*
Cincia lex de donis et muneribus, 34, 4.
Cincius, diligens vetustorum monumentorum auctor, 7, 3. idem qui
L. Cincius Alimentus, captus ab Annibale, 21, 38. prætor, 26, 23. ei ad obtinendam Siciliam Cannenses militibus dati, 28. in annum prorogatur imperium, 27, 7. legatus, 29.
M. Cincius Alimentus, tribunus plebis, ad Scipionem mittitur, 29, 20.
M. Cincius, præfectus Pisæ, de Ligurum conjuratione ad senatum scribit, 34, 56.
Cimbri, Epit. 63. 68.
Cimbricum bellum, Epit. 67. 68.
Cinctus Gabinus, 5, 46. 8, 9.
Cingilia, oppidum Vestinorum, capitur a Romanis, 8, 29.
Cinna, vid. Cornelius, et Helvius.
Circe, Dea, a qua oriundus Octavius Mamilius Tusculanus, 1, 49.
Circeii, 1, 56. 2, 39. colonos Romanos inde expellit Marcius Coriolanus, et urbem Volscis tradit, ibid. vid. et 27, 9. 29, 15. de Circeiis, quod pecuniam militesque Romanis negarant, senatus-consultum, ibid.
Circenenses moluntur defectionem, 6, 12, et 21.
Circense ludicrum, 44, 9.
Circensium ludorum crescent magnificentiæ, 44, 18.
Circus Apollinaris, 3, 63.
— Flaminius, 3, 54. 27, 21. in eo ara Neptuni, 28, 11.
— Maritimus apud Hernicos, 9, 42.
— Maximus, a Tarquinio Prisco edificatus, 1, 35. foros in eo facit Tarquinius Superbus, 56. in eo factus fornix de manubiis, et fornici imposita signa aurata, 33, 27. signa in eo, cum columnis, quibus superstabant, evertit atrox tempestas, 40, 2.
in Circo carceres quando primum statuti, 8, 20. ova, 41, 32. in eo ludi per quadriduum facti, 30, 27. Circo inundato, ludi Apollinares extra portam Collinam parati, 30, 38.
Cirrho, 42, 15.
Cirra, 29, 32. caput regni Syphacis, 30, 12. se dedit Masinisse, ibid. eam Masinisse donat Scipio, 44. obsessa, Epit. 64.
Cistophori nummi, 37, 46. 39, 7.
Circumpadani campi, 21, 35.
Cirra, caput regni Syphacis, Romanis deditur, 30, 12.
Cisalpina Gallia, vid. Gallia, et Galli.
Cithæronis saltus, 31, 26.
Citium, Macedoniæ oppidum, 42, 51.
- Citrus, mons, 43, 23.*
Civica corona, vid. Corona.
Cives novi censi, 8, 17.
Civium Romanorum in centurias distributio, 1, 43. numerus tempore Servi Tullii, 44.
Civile jus, in penetralibus pontificum repositum, C. Flavius Cn. filius, scriba, evulgat, 9, 46.
Civismarus, regulus Gallorum, cadit in prælio, 24, 42.
Civitas in duas partes discedit, 9, 46.
Civitatis forma mutatur, a consulibus ad decemviros translato imperio, 3, 33.
Cius, urbs, funditus eversa, 32, 33. et 34.
Clamor in prælio, 8, 16. et 38. 25, 21. et 41. 30, 34.
Clamor initio pugnae, index eventus, 4, 37.
Clamptia, in Bruttis, capitur a Romanis, 29, 38. 30, 19.
Clarigatio, 8, 14.
Classico milites ad concionem convocati, 7, 36. 8, 7. et 32.
Classis Achæorum, 35, 26.
— Attali, 32, 16.
— Græcorum, ad Italiæ litora appulsa, 10, 2.
— Nabidis, 35, 26.
— Punica, 21, 22. vastat Sardiniam, 27, 6. vincitur a Romana, 29. et 28, 4.
— Rhodiorum, 32, 16.
— Romanorum, 9, 30. et 38. classiæ die quadagesimo quinto, quam ex silvis materia detracta erat, in aquam deducitur, 28, 45. proficiscitur, duce Scipione, in Africam, 29, 25. et 26.
Classibus pugnatum ad Fidenas, 4, 24.
Classium a Servio Tullio instituta distinctio, 1, 43. 4, 4.
Clastidium, vicus, proditur Pœnis, 21, 48. fuit horreum Pœnis, ibid. se dedit Romanis, 32, 29. incenditur, 31.
Claudia Quinta, matrona, ab sacerdotibus Idæam Matrem accipit, 29, 14. ejus pudicitia, ibid.
Claudia gens omnis, cur, et quando sortidata, 6, 20. majestatis Patrum propugnatrix, 41. inimica plebi, 9, 34.
Claudia tribus ab Ap. Claudio appellata, 2, 16.
Claudiana castra, 23, 31. 39. et 48. 25, 22.
Claudius historicus, 8, 19. 9, 5. 33, 10. annales Acilianos ex Græco in Latinum vertit, 25, 39. 35, 14.
Claudius Asellus pugnat cum Jubellio Taurea Campano, 23, 46. et 47. 44.
Ap. Claudius, magna clientium confectus manu, ab Regillo Romam captivus

- git, 2, 16. iis datur civitas et trans Anienem ager, *ibid.* inter Patres legitur, *ibid.* consul, 21, in ejus consulari turba, 23. et *segg.* ejus sententia de dictatore creando, 29. et 30. auctor est dissolvenda potestatis tribunitia per intercessionem, 44.
- Ap. Claudius consul, infectus plebi, 2, 56. atrox ejus certamen adversus tribunos de magistratibus plebeiis, tributis comitiis creando, *ibid.* mittitur in Volcos, 58. exercitum nequidquam domare tentat, *ibid.* vinci volunt ejus milites, 59. in exercitum animadvertit, *ibid.* ei dies dicitur, 61. moritur, *ibid.*
- Ap. Claudius creatur decemvir, 3, 33. ejus ambitio, 35. violentia, 36. libido, 44. foro pellitur, 49. abdicat decemviratum, 54. ei dies dicitur, 56. ducitur in carcerem, 57. sibi necem consciscit, 58.
- Ap. Claudius, filius decemviri, tribunus militum, 4, 35. a collegis linquitur praefectus urbis, 36.
- Ap. Claudius, nepos decemviri, avitum consilium de intercessoribus parandis refert, 4, 48. tribunus militum consulari potestate, 5, 1. ejus oratio pro hibernaculis ad Veios, 3. et *segg.* ejus sententia de praeda Veierum, 20.
- Ap. Claudius, nepos decemviri, dissuadet legem de consulari plebeio, 6, 40. dictator, 7, 6. consul, in ipso apparatu belli moritur, 25.
- Ap. Claudius, censor, 9, 29. post abdicationem college, solus censuram gerens, viam munit, et aquam in urbem ducit, *ibid.* eo auctore, Potitia gens sacra Herculis edocet servos publicos, et extinguitur, *ibid.* ejus concertatio cum P. Sempronio, tribuno plebis, de censura, 33. et 34. fit consul, 42. dissuadet legem de pontificibus et auguribus plebeiis, 10, 7. interrex, 11. creatur consul iterum, 15. male rem gerit, 18. in medio pugnae discrimine templum vovet Bellonae, 19. vincit Samnites et Tuscos, *ibid.* praetor, 22. ejus res gestae adversus Samnites, 31.
- Ap. Claudius Pulcher, tribunus militum, 22, 53. praetor, 23, 24. Siciliam sortitur, 30. legatus mittit ad Hieronymum, 24, 6. Romam ad petendum consulatum mittitur a Marcello, 39. consul, 25, 2. et 3. obsidet Capuam, 22. vulneratur, 26, 6. moritur sub deditionem Capuae, 16.
- Ap. Claudius, tribunus militum, 32, 35. mittitur Romam, 36. legatus, 34, 50. ad praesidium Larissae mittitur, 36, 10. ejus arte ab obsidione Larissae deterretur Antiochus, *ibid.* praest parti castrorum in obsidione Heraclae, 22. praemittitur ad occupanda juga Oetae, 30. praetor, sortitur Tarentum, 38, 42. consul, 39, 23. caedis Ingaunae, Ligures, 32. vi Claudiana fratrem ad consulatum evehit, *ibid.* princeps legationis in Graeciam, 83. ejus legationis gesta, 34—37. legatus missus ad Aetolos, 41, 80.
- Ap. Claudius Nero, praetor, sortitur, Hispaniam ulteriorem, 33, 42. et 43. 34, 10. legatus, 37, 55.
- Ap. Claudius Censor, aedilis curulis, 40, 59. praetor, 41, 22. caedit Calliceram, 31. ovans ingreditur urbem, 33. legatus ad Thessalos eorum discordias componit, 42, 5. legatus ad res repetendas in Macedonia missus, redit, 25. a consule Hostilio mittitur in Illyricum, 43, 11. caeditur ab Uscanensibus, 12.
- C. Claudius Ap. F. consul, 3, 15. petens decemviratum repulsam petitur, 35. ejus oratio ad Appium decemvirum, 40. orat populum pro Appio reo, 58. censet arma capienda adversus tribunos, 4, 6.
- C. Claudius Cicero, tribunus plebis, Romilio consuli diem dicit, 3, 31.
- C. Claudius Regillensis, dictator, et
- C. Claudius Hortator, magister equitum, vitio creati, abdicant se magistratu, 8, 15.
- C. Claudius Appii F. Censor, interrex, 22, 34. dictator, 25, 2.
- C. Claudius, famam Dialis, 26, 23. quod exta perperam dederat, abiit faminio, *ibid.*
- C. Claudius Nero, graviter a Marcello consule increpitus, 24, 17. praetor, 25, 2. provinciam sortitur Suessulam, 3. ab Suessula excipitur Capuam, 22. mittitur in Hispaniam, 26, 17. deluditur ab Asdrubale, *ibid.* legatus, 27, 14. consul, 34. cum Annibale non semel, congregitur, 41. et 42. relicto Annibale, ad Asdrubalem propem, 43. ad milites orationem habet, 45. devicto Asdrubale, ad Annibalem revertitur, 50. caput Asdrubalis ante stationes hostium projici jubet, 51. redit ad urbem, 28, 9. equo triumphat sine militibus, *ibid.* censor, 29, 37. ejus intempestiva severitatis jactatio, *ibid.*
- C. Claudius Nero, legatus ad Ptolemaeum, 31, 2.
- C. Claudius Censor cum copiis mittitur ad auxilium Athenarum, a Macedonibus obsessarum, 31, 14.
- C. Claudius Ap. F. Pulcher, augur in

- Q. Fabii Maximi** locum lectus, 33, 44. prætor, 40, 37. consul in Istriam præceps discedit, 41, 12—14. exercitum offendit, et Romam redit, *ibid.* redux obsidet Nesartium, et capit, 15. Istriam pacet, *ibid.* legiones in Ligures transducit, 16. vinet Ligures, *ibid.* triumphat, 17. ei in annum prorogatum imperium, 18. recipit Mutinam a Liguribus, 20. consularis, sit tribunus militum, 42, 49. creatur censor, 43, 16. edictum ejus et col-legæ de delectu, *ibid.* reus ad popu-lum, segre absolvitur, 18. censum agit, 44, 16. 45, 15. legatus in Ma-cedoniam, 45, 17. moritur, 44.
- C. Claudius Asellus**, prætor, 41, 26.
- M. Claudius**, Ap. Claudii decemviri eliens, asserit Virginiam in servitu-tem, 3, 44. obit exsulatum, 58.
- M. Claudius**, tribunus plebis, 43, 16.
- M. Claudius**, dux in exercitu Marcii in Macedonia, 44, 3.
- P. Claudius**, præfectus socium, 27, 41.
- P. Claudius** cum parte copiarum mitti-tur a T. Quintio, 33, 29.
- P. Claudius**, tribunus militum de legione secunda, cadit in proelio cum Boiis, 33, 36.
- P. Claudius Pulcher**, ædilis curulis, 38, 35. creatur prætor, sortitur jurisdic-tionem peregrinam, *ibid.* consul, 39, 32. triumvir colonie deducendæ, 40, 29.
- Q. Claudius**, tribunus plebis, 21, 63.
- Q. Claudius Flamen**, prætor creatur, 27, 21. sortitur provinciam Tarentum, 22. propætor, 43, 28, 10.
- Ti. Claudius Asellus**, tribunus militum, 27, 41. prætor creatur, sortitur Sar-diniam, 28, 10.
- Ti. Claudius Asellus**, ædilis plebis, 29, 11.
- Ti. Claudius Nero**, creatur prætor, 29, 11. sortitur Sardiniam, 13. consul, 30, 26. Africam provinciam cupit, 27. privatus classem, tempestate vexatam, reducit Romam, 39.
- Ti. Claudius Nero**, prætor creatur, sor-titur Sardiniam, 40, 18.
- Ti. Claudius Nero**, prætor, 40, 59. sor-titur jurisdictionem peregrinam, 41, 2. paludarius Pisas in provinciam pro-ficiascitur, 9. ei prorogatur imperium, 18. legatus in Asiam, 42. 19. et 45.
- Ti. Claudius Nero**, prætor, 45, 14. Sici-liam sortitur, 16.
- Claudius Marcellus**, *vid.* Marcellus.
- Claudia**, fluvius, 44, 31.
- Claenus**, *vid.* Atta Clausus.
- Claves** portarum urbis et arcis a præ-fecto Romano repetunt frustra En-noseus, 24, 37.
- Clavibus** portarum Arretii amissis Ro-mani novas omnibus portis imponunt, 27, 24.
- Clavus** fixus dextro lateri ædæ Jovis Optimi Maximi, 7, 3. Index numeri annorum Volsinii fuit, *ibid.* clavi figendi solemnæ a consalibus ad dicta-tores translatus, *ibid.* clavis ab dicta-tore fixus pestilentie sedandas causas, 7, 3. 9, 28. in secessionibus, ad ravo-candas ad sanitatem civium mentes, 8, 18. clavi figendi causa dictator dictus L. Manlius, 7, 3. et Cn. Quin-tilius, 8, 18.
- Clavorum** in scandendo per abrupta usus, 28, 20.
- Clavi lati**, *vid.* Lati clavi.
- Clazomeniis** immunitas concessa, 38, 39.
- Cleomedon**, legatus Philippi, 32, 21.
- Cleomenes**, primus tyrannus Lacedæ-mone, 34, 26.
- Cleon** servorum dux, Epit. 56.
- Cleone**, oppidum, 33, 14. et 15. 34, 25.
- Cleoneum** agrum depopulantur copias Philippi, 33, 14.
- Cleonymus**, dux Lacedæmoniorum, clas-sam appellit ad Italie litora, et Thu-ras urbem capit, 10, 2. Patavinos agros diripit, *ibid.* caditur a Patavi-nis, *ibid.*
- Cleopatra**, uxor Alexandri, Epiri regis, 8, 24.
- Cleopatra**, Ægypti regina, donatur a Romanis palla pieta cum amiculo purpureo, 27, 4.
- Cleopatra**, Ægypti regina, legatos Ro-mam mittit de Antiocho ex Græcia pulso, 37, 3.
- Cleopatra**, soror Ptolemæorum Philo-metoris et Evergetæ, 44, 19. 45, 13. *vid.* et Epit. 60.
- Cleopatra** ab Antonio amatur, Epit. 130. mortem sibi consciscit, 133.
- Cleoptolemi** Chalcidensis filiam ducit Antiochus, 36, 11.
- Clevas**, dux Persæ, 43, 23. et 25.
- Clipeus**, *vid.* Clypeus.
- Clitæ**, 44, 11.
- Clitore**, in Arcadia, datum legatis Ro-manis concilium, 39, 35.
- Clivus** Capitolinus silice stratus, 41, 32.
- Clivus Publicius**, 27, 37. ad solum exu-ritur, 30, 26.
- Virbius, vel Urbis, 1, 48.
- Cloaca** maxima, a Tarquinio Superbo extracta, 1, 55. *vid.* et 5, 55.
- Clocina**, 3, 48.
- Clodius Licinius**, rerum Romanarum scriptor, 29, 22.
- P. Clodius**, Epit. 103. 107, *vid.* et Clau-dius.

- Clœlia virgo, una ex obsidibus, inter tela hostium Tiberim tranat, 2, 13. status equestri donatur, *ibid.*
 Clœlii, ex Albeis principibus in collegium Patrum lecti, 1, 30
 Gracch. Clœlius, Æquorum dux, in Lavicanum agrum, inde in Tusculanum, populabundus venit, 3, 25. male habet Romanos legatos, *ibid.* a dictatore L. Quintio Cincinnato vincitur, et capitur, 28.
 Clœlius Tullus, legatus Romanus, jussu Tolumnii interficitur, 4, 17. ei in Rostris status posita, *ibid.*
 P. Clœlius tribunus militum consulari potestate, 6, 31.
 P. Clœlius Siculus inauguratur rex sacrificus, 40, 42.
 Q. Clœlius, consul, 2, 21.
 Q. Clœlius Siculus, censor factus, 6, 31.
 T. Clœlius Siculus, inter primos tribunus militum consulari potestate, 4, 7. triumphum colonie deducendæ, 11.
 Clondicus, Bastarnarum dux, 40, 58.
 Clondicus, regulus Gallorum, a Perseo delusus, 44, 26. et 27.
 Cluiliæ fossæ, 1, 23. 2, 39.
 Cluilius, dux Volscorum, Ardeam obsidet, 4, 9. vincitur a Romanis, 10.
 C. Cluilius Albæ imperitat, 1, 22. ejus res gestæ, *ibid.* et 23. moritur, 23.
 Clunia, Epit. 92.
 Clupea, urbs, relinquitur a Romanis, 27, 29, 32.
 Clusini, a Gallis oppugnati, legatos a Romanis ad Gallos impetrant, 5, 35. Clusinerum cum Gallis proelium, 36. cæduntur a Romanis, 10, 30. abietem in fabricandas naves, et frumenti magnum numerum pollicentur Scipionii 28, 45.
 Clusium, Etruriæ oppidum, 5, 33.
 Clusium Camers, 10, 25.
 Cluvia urbs, capta a Samnitibus, recipitur a Romanis, 9, 31.
 Cluvia (Faucula), Campana mulier, quæ quondam corpore quæstum fecerat, captivis Romanis clam alimenta suppeditat, 26, 33. eidem bona et libertas restituntur, 34.
 C. Cluvius, legatus, 44, 40.
 C. Cluvius Saxula, creatur prætor, 41, 22. prætor iterum, 33. sortitur jurisdictionem inter cives et peregrinos, 42, 1.
 Sp. Cluvius creatur prætor, 42, 9. sortitur Sardiniam, 10.
 Clypea inaurata, in fastigio sedis Jovis ab ædilibus posita, 35, 10. *vid.* et 35, 41. ærata, 38, 35.
 Clypeus Marcius, 25, 39.
 — argenteus, centum triginta octo pond, cum imagine Barcini Asdrubalis captus, *ibid.*
 Clypeis olim Romani uti, postquam stipendiarii facti sunt, scuta pro clypeis fecere, 8, 8.
 — uti Macedones, 9, 19.
 Clypeati, 33, 15. 44, 41.
 Clysus, prætor Acarnanum, deficit a Romanis, 36, 11.
 Caidus, urbs Cariæ, 37, 16.
 Cobulatus, amnis, 38, 15.
 Hor. Cocles, *vid.* Horatius.
 Codrio, oppidum munitum, deditur Romanis, 31, 27.
 Coela, Euboicus situs, 31, 47.
 Coela Thessaliæ, 32, 4.
 Coele Syria, 33, 19. 42, 29. 45, 11.
 Coelætæ, Thraciæ populi, 38, 40.
 Coelius, scriptor antiquus, 21, 38. 22, 31. 23, 6. 26, 11. 27, 27. 28, 46. 29, 27.
 L. Coelius legatus, Illyrico præest, 43, 23.
 Coelius mons, 2, 11. additur urbi Romæ, 1, 30. eam sedem Tullus regiæ capit, *ibid.* datur Albanis, 33.
 Coelum velut magno hiatus findi visum, *vid.* Prodigium.
 Cohors sexcentorum hominum, 28, 45.
 Cohortes quadringenariæ, 7, 7. 10, 40.
 Cohortes alares, 10, 40.
 — subsidiariæ, 9, 27.
 Cohors cetrata, 31, 36. 33, 46.
 Cohors exsulum Romanorum, 2, 19.
 Cohortes Cumanæ, 2, 14.
 Cohors Cremonensis, 44, 40.
 — Firmana, *ibid.*
 — Lucana, 10, 33.
 — Marrucina, 44, 40.
 — Marsorum, 33, 36.
 — Peligna, 25, 14. 44, 40.
 — Placentina, 41, 5.
 — Suessana, 10, 33.
 — Vestina, 44, 40.
 Cohors puerorum regiorum, apud Macedonas, transit ad Romanos, 45, 6.
 Cohortibus, quæ signa amiserant hordeum datum, 27, 13.
 Colcas, regulus duodeviginti oppidorum Hispaniæ ulterioris, 28, 13. cum eo decem et septem oppida consurgunt adversus Romanos, 33, 21.
 Collatia Sabinis ademta, 1, 38. formula deditiois, *ibid.*
 Collatinus, *vid.* Tarquinius.
 Collegium mercatorum, 2, 27.
 Collegium ad ludos Capitolinos conditum, 5, 50. et 52.
 Collegium pontificum, 4, 44. *vid.* Pontifices.
 Collina porta, 2, 11. et 51. 3, 51. 7, 11. 26, 10. 41, 13. ad Collinam portam

- virgines Vestales, stupri campertae, *virae defossae*, 8, 15. 22, 57.
 Colonia Adria, 27, 10.
 — *Æsarnia*, *ibid.*
 — Albe in *Æquis*, 10, 1. 27, 9.
 — Antennae, 1, 11.
 — Antium, 3, 1. 8, 14. 27, 38. 36, 3.
 — Anxur, 8, 21.
 — Aquileia, 39, 55. 40, 34.
 — Ardea, 4, 11.
 — Ariminum, 27, 10.
 — Beneventum, *ibid.*
 — Bononia, 37, 57.
 — Brundisium, 27, 10.
 — in Bruttios, 34, 53.
 — Buxentum, 34, 45. 39, 23.
 — Cales, 8, 16. 27, 9.
 — Carseoli, 10, 3. et 13. 27, 9.
 — Carteia, 43, 3.
 — Casinum, 9, 28.
 — Castrum novum, 36, 3.
 — Circeti, 1, 56. 6, 21. 27, 9.
 — Cora, 2, 16. 27, 9.
 — Cosa, 27, 10.
 — Cremona, 37, 46.
 — Croton, 34, 45.
 — Crustumeria, 1, 11.
 — Fidene, 4, 17. et 30.
 — Firmum, 27, 10.
 — Fregellae, 8, 22.
 — Fregense, 36, 3.
 — Gravinum, 40, 29.
 — Interamna, 9, 28. 27, 9.
 — Lavici, 4, 47.
 — Liternum, 34, 45.
 — Luca, 41, 17.
 — Luceria, 9, 26. 27, 10.
 — Minturnae, 10, 21. 36, 3.
 — Mutina, 39, 55.
 — Narnia, 10, 10. 27, 9.
 — Nepes, 6, 21. 27, 9.
 — Norba, 2, 34. 7, 42. 27, 10.
 — Ostia, 1, 33. 27, 38. 36, 3.
 — Parma, 39, 55.
 — Pisaurum, 39, 44.
 — Placentia, 27, 10. 37, 46.
 — Pometia, 2, 16.
 — Pontiae, 9, 28. 27, 10.
 — Pollentia, 39, 44.
 — Puteoli, 34, 45.
 — Pyrgi, 36, 3.
 — Salernum, 34, 45.
 — Saticula, 27, 10.
 — Satricum, 6, 16. et 22. 7, 27.
 — Saturnia, 39, 55.
 — Setia, 6, 30. 7, 42. 27, 9.
 — Signia, 1, 56. 2, 21. 8, 3. 27, 10.
 — Sinuessa, 10, 21. 36, 3.
 — Sipontum, 34, 45. 39, 23.
 — Sora, 10, 1.
 — Spolegium, 27, 10.
 — Suessa, 9, 28. 27, 9.
 Colonia Sutrium, 27, 9.
 — Tarracina, *vid.* Anxur, 36, 3.
 — Tempa, 34, 45.
 — in Thurinum agrum, 34, 53.
 — Velitrae, 2, 31. et 34. 6, 21. 8, 3.
 — Venusia, 27, 10.
 — Vibo, 35, 40.
 — Vitellia, 5, 29.
 — Vulturum, 34, 5.
 Coloniae Latinae, 34, 53.
 Coloniae duodecim abouunt, se milites dare posse Romanis, 27, 9. aliae in obsequio et fide manent, 10. rebellium coloniarum poena, 29, 15.
 Coloni maritimi, sacrosanctam vacationem habentes, coguntur dare milites, praeter Antiatenses et Ostienses, 27, 38. omnes coacti in classem, 36, 3.
 Colophon, oppidum, oppugnatur, ab Antiocho, 37, 26. ejus situs, *ibid.*
 Colophonis, qui in Notio habitabant, immunitas concessa, 38, 39.
 Columnen, loci nomen, 3, 23.
 Columna senes inculptum foedus cum Latinis, 2, 33.
 Columna aurea solida in templo Jenuis Laciniae, 24, 3.
 Columna rostrata in Capitolio, bello Punico priore posita ab M. Fulvio consule, ad imum fulmine discussa, 42, 20.
 Columnae Herculis, 21, 43. 23, 5.
 Columnae politae albo, 40, 51.
 Combolomarus, regulus Gallorum Trocmorum, 38, 19.
 Combulteria, urbs, 23, 39, 24.
 Come Macra, oppidum, 32, 13.
 Comenais ager, 33, 36.
 Cominium, a Carvilio captum, 10, 39.
 40. et 43. diripitur et incenditur a militibus, 44.
 Cominium Ceritum, 25, 14.
 Cominius, praefectus turmae equitum, 41, 3. ejus audacia, *ibid.*
 L. Cominius, tribunus militum, 8, 30.
 Pontius Cominius, *vid.* Pontius.
 Post. Cominius, consul, 2, 18. iterum, 33.
 Commisandi mos a convivio, 40, 9.
 Comititia centuriata, 1, 60. iis creati consules, *ibid.* tribuni militum consulari potestate, 5, 52. praetor, 10, 22. proconsul, 26, 18. prodicator, 22, 8. iisdem perlatas leges 12 tabularum, 3, 34. et aliae leges, 3, 55. 8, 12. judicia perduellionis exercita, 6, 20. 26, 3. 43, 18. bellum jussum, 31, 7.
 Comititia centuriata habita in Campo Martio, 1, 44. 6, 20. 31, 7. *vid.* Centuria.
 Comititia curiata rem militarem continent, 5, 52. *vid.* et 9, 38. *vid.* Curia.

Comitia tributa, 56. iis ut crearentur magistratus plebei, lex magna contentione perlata, *ibid.* et 57. ex iis Patres submoti, 60. iis quae plebs iusserat, populum tenent, 3, 55. 8, 12. iis senatus potestas facta pace cum Carthaginensibus faciendi, 30, 43. pax iussa cum Philippo, 33, 25.

Comitia aedilibus et tribunis plebis creandis, sola per quinquennium habita, 6, 35.

— censoribus creandis, 7, 21.

— consulis, 1, 60. et *passim*.

— curioni maximo creando, 27, 7.

— decemviris creandis, 3, 33.

— pontifici maximo creando, 25, 5.

— praetoria, 10, 22.

— quaestoria, 4, 54.

— tribunis plebei creandis, 2, 33.

— tribunis militum consulari potestate, 4, 6.

— tribunis militum ad legiones, 7, 5.

Comitia vitium de coelo turbat, 40, 42.

Comitium, 6, 15. 34, 45. Comitium tectum, 27, 36.

Commentarium Eumenis de apparatus belli a Perseo factis, 42, 6.

Commentarii Numae Pompilii, editi jussu Anei Marci, 1, 32.

— pontificum, 4, 3, 6, 1.

— Servii Tullii, 1, 60.

Compedes Graeciae, Demetrias, Chalciae, Corinthus, 32, 37.

Complega, oppidum Hispaniae, 41, 3.

Compsa, urbs, tradita Poeno, 23, 1. recepta a Romanis, 24, 20.

Compsanus ager, in quo Jovis Vicilini templum, 24, 44.

Comus, oppidum, capitur a Romanis, 33, 36.

Conciliabula, 25, 5. 39, 14.

Conciliabula et nundinae, 7, 15.

Concilium Acanianum, 33, 16.

— Achaeorum, 28, 7. 32, 20.

— Aetolorum, 31, 29. 33, 3. Panastolicum, 31, 32. 35, 32.

— Arcadum, 32, 5.

— Baeotorum, 33, 2.

— Etruscorum, 5, 17.

— Latiorum populorum, 7, 25. 8, 3.

— Magnetum, 35, 31.

— Pylaeum, 31, 32.

— Thessalorum, 36, 8. 42, 38.

Concio apud Graecos in theatro habita, 33, 28.

Conclones seditiosae tribunorum plebis, 4, 35. et *alibi passim*.

Concordiae ades in arce Vulcani, 9, 46.

— alia in arce, 22, 33.

— ara, 24, 22. ara, 39, 56. 40, 19.

Condylon, castellum inexpugnabile, 44, 6.

Congentiatus, Epit. 61.

Congii olei in vicos singulos dati, 25, 2.

Conjurati, nondum milites, 45, 1. *vid.* et 22, 38.

Conjuratio de regibus revocandis, 2, 3. et 4.

— in Hieronymum Syracusanum regem, *vid.* Hieronymus.

Conjurationes, 7, 38. 33, 36. 39, 8.

Conjuratio Acanianum, non rediturae ex bello, nisi victores, 26, 25.

Connubium Romulus novo populo petit, 1, 9. de Patrum et plebis connubio lex, 4, 1. 3. et 4.

Connubia Latinis populis et commercia adempta, 8, 14.

— extra fines suos interdicta Macedonibus, 45, 29.

Conscripti Patres unde dicti, 2, 1.

Consentia, urbs, capitur ab Alexandro Epiensi, 8, 24. *vid.* et 23, 30. 29, 38. 30, 19.

Consentini, populi in Bruttis, redeunt in fidem Romanorum, 25, 1.

Consentinum agrum depopulantur Romani, 28, 11.

Q. Considius, tribunus plebis, auctor legis agrariae, diem dicit T. Menenio, 2, 52.

Consualia, 1, 9.

Consulatus ortus ex domo Junia, 2, 5.

— initus Kalendis Sextilibus, 3, 6.

— Idibus Decembris, 4, 37.

— Idibus Martiis, 22, 1.

ad Consulatum ex quaestura salus, 32, 7. lex de aetate, ad consulatum et alios magistratus necessaria, 40, 44.

lex, ne quis consulatur aliusve magistratum bis intra decem annos caperet, 7, 42. 10, 13.

Consules primi Romae creati, 1, 60.

a Consulibus ad decemvires transferuntur imperium, 3, 33.

sublato decemviratu, rediunt ad consules, 3, 54. et 55.

lex, a Canuleio lata, ut populo potestas esset, sive de plebe, sive de Patribus vellet, consules faciendi, 4.

1. sed resistentibus legi patricis, eo decursum, ut tribunum militum per consules crearentur, 6, et 7.

lex de consule uno plebeio perlata, 6, 35. et *segg.*

primus e plebe consul L. Sextius, 6, 42. 7, 1.

Consulem alterum ex Latio creati, petunt Latini, 8, 4. et 5. *vid.* et 23, 6.

Consules ambo de plebe, 23, 31. *vid.* et 42, 9.

Consules ordinarii et suffecti, 41, 22.

primi consules omnia jura et insignia regie potestatis habuere, 2, 1.

- unus tantum consul in urbe fasces habere, *ibid.*
- Lex de provocatione a consulibus ad populum, 2, 8, 3, 55, 10, 9.
- Consulibus minantur vincula tribuni plebis, ni senatui dicto audientes sint, 4, 26.
- Consules, magistratu se abdicare iussi, 5, 32, 8, 3.
- Consulis est dicere dictatorem, 4, 31, 22, 8.
- Consul sine lictoribus ad dictatorem venit, 22, 11.
- Consulis est, aut imperatoris, dedicare templum, 9, 46. *vid. et* 2, 27.
- Consules ante L. Postumium Albinum nulla in re oneri sociis aut sumtui fuerunt, 42, 1.
- Contenebra, oppidum Etruscorum, vi captum a Romanis, 6, 4.
- Contrebia in Hispania, capta a Fulvio Flacco, 40, 33.
- Copaia, palus, 33, 29.
- Corsus, quando primum Romae in pretio esse coeperit, 39, 6.
- Corra, colonia, desinit ad Latinos, 2, 16.
- obides dat Romanis, 22. negat consulibus pecuniam et milites, 27, 9.
- Coracesium, oppidum, ab Antiocho expugnatur, 33, 20.
- Coranus ager, 8, 19.
- Corax, mons altissimus inter Callipolim et Naupactum, 36, 30, 37, 4.
- Corbio, Latii oppidum, capitur a Coriolano, 2, 39. expugnatur a Volscis, 3, 66.
- Corbio, in Hispania citeriore oppidum Suessetanorum, 39, 42.
- Corbis et Orsus, patruelis fratres, de principatu civitatis ferro certant, 28, 21.
- Corcyra, insula et urbs, 26, 24, 31, 18, 22. et 44, 32, 6, 36, 26. et 42, 40, 42, 42, 37, 44, 1, 45, 2.
- Corcyreis donantur lembi, de rege Gentio capti, 45, 43.
- Corinthus in Achaia, 27, 31, 31, 22. expugnatur, 32, 23. redditur Achaeis, 23, 34. *vid. et* 34, 50. diruitur, Epit. 52.
- Corinthi arx et Isthmus, 45, 28.
- Corinthiacus sinus, 26, 26.
- Corinthius ager vestatur a classe Romana, 27, 31.
- Corinthius sinus, 28, 7. et 8, 44, 1.
- Coriolos, oppidum, obsident et capiunt Romani, 2, 33. adimit Romanis Caelianus, 39.
- Coriolanus, *vid.* Marius.
- Corinthe, urbs, 32, 15.
- Corinthe gens, 36, 10, 45, 41. tribus, 38, 36.
- Cornelia venefica, suomet ipse epoto medicamento, interit, 8, 18.
- Cornelia, nupta Graccho, 38, 57.
- Cornelius Barbatius, pontifex maximus, 9, 46.
- A. Cornelius, quaestor, diem dicit M. Volscio, 3, 24.
- A. Cornelius, pontifex maximus, 4, 27.
- A. Cornelius, tribunus militum consulari potestate, 6, 36. iterum, 42.
- A. Cornelius Arvina dictator creatur, 8, 38. proelio vincit Samnites, *ibid.* et 39. triumphat, *ibid.*
- A. Cornelius Arvina, facialis, Sp. Postumium et T. Veturium, ceterosque sponsores pacis Caudinae, dedit Samnitibus, 9, 10.
- A. Cornelius Cosus, tribunus militum, occidit in proelio Lartem Tolumnium, Veientium regem. 4, 19. spolia optima regis intercepti in dictatoris triumpho gerit, 20. super ea re disputatio Livii, *ibid.* consul creatur, 30. tribunus militum consulari potestate, 31. magister equitum, *ibid.*
- A. Cornelius Cossus, dictator, 6, 11. adversus Volcos proficitur, 12. eosque vincit, 13. M. Manlium, seditionem molientem, in carcerem mittit, 16. triumphat, *ibid.*
- A. Cornelius Cosus, magister equitum, 7, 19. iterum, 26. creatur consul, 28. in Samnium proficitur, 32. ejus periculum, 34. vincit Samnites, 36. triumphat, 38. primum arma Samni intulit, 10, 31.
- A. Cornelius Mammula, praetor in Sardinia, 23, 21. vovit ver sacrum, 33, 44.
- A. Cornelius Mammula, praetor, 35, 24. sortitur provinciam Bruttios, 26, 2. praetor, 37, 2. et 4.
- C. Cornelius, tribunus militum consulari potestate, 6, 5.
- C. Cornelius Lentulus, 32, 2.
- C. Cornelius Cethegus, proconsul, vincit Hispanos, 31, 49. abens creatur sedilis curulis, 50. magno apparatu facit ludos Romanos, 32, 7. creatur consul, 27. proficitur in Galliam, 29. vincit Insubres, 30. adem vovit Scipiti Juncos, *ibid.* triumphat, 33, 23. Amilcar ante ejus curram ductus, *ibid.* censor creatur, 34, 44. ludis Romanis, loca senatoria accernit a populo, *ibid.* lustrum condit, 35, 9.
- C. Cornelius Cethegus, legatus in Africam, 34, 62.
- Cn. Cornelius Blasio, praetor, 34, 42. sortitur Siciliam, 43.

- Cn. Cornelius Cossus, tribunus militum, consulari potestate, 4, 49. iterum, 61.
- Cn. Cornelius Cossus, consul, 4, 54. tribunus militum consulari potestate, 58 iterum, 5, 10. Capenatem agrum vastat, 12. frater P. Licinii Calvi, *ibid.*
- Cn. Cornelius Dolabella rex sacrorum inauguratur, 27, 36. ejus mors, 40, 42.
- Cn. Cornelius Lentulus, tribunus militum, 22, 49. quaestor, aequo fere Marte pugnat cum Annibale, 25, 19. sedilis curulis, 29, 11. creatur consul, 30, 40. abit Africam provinciam, *ibid.* eo consule, pax cum Carthaginiensibus facta, 44. ei proconsuli imperium in Hispania esse plebs jubet, 31, 50. ex senatusconsulto ovans urbem ingreditur, 33, 27.
- Cn. Cornelius Merenda creatur praetor, 34, 42. sortitur Sardiniam, 43.
- Cn. Cornelius Merula, legatus in decem ad res Aiae componendas, 37, 55.
- Cn. Cornelius Scipio Calvus, consul, cum classe et exercitu, adversus Asdrubalem mittitur in Hispaniam, 21, 32. ibi prospere rem gerit, 60. et 61. *vid. et* 22, 19—21. fratre adjuncto, communi deinde cum eo simul animo consilioque bellum administrat, 22. utriusque res gestae, 23, 26—29, 48. et 49, 24, 41. 42. 48. et 49. eum tertia parte veteris exercitus Cn. Scipio, Celtiberis adjunctis, cum Asdrubale Barcino bellum gerit, 25, 32. eum deserunt Celtiberi, 33. recedit, 35. tumulum occupat, 36. eum aggreduuntur Peni, *ibid.* occiditur, ejusque exercitus caeditur, *ibid.* de ejus morte variae auctorum sententiae, *ibid.* ex ejus morte luctus Romae et in Hispania, *ibid.*
- Cn. Cornelius Scipio, pontifex, 32, 7.
- Cn. Cornelius Scipio, praetor, sortitur Galliam, 41, 8.
- Cn. *sive* L. Cornelius Scipio, Africani filius, vix praetura, ope Cicereii competitoris, assecutus, sortitur jurisdictionem inter peregrinos, 41, 26. senatu eiecitur a censoribus, 32.
- Cn. Cornelius Scipio Hispallus, praetor, sortitur jurisdictionem inter peregrinos, 40, 44. consul, 41, 18. in magistratu moritur, 20.
- L. Cornelius Claudius, sedilis curulis, 27, 21.
- L. Cornelius Dolabella, duumvir navalis, 40, 42. *vid. et* 41, 5. contentio ejus cum pontifice maximo, 40, 42.
- L. Cornelius Lentulus, consul, Samnitibus, si qua se moverent, oppositus, 8, 22. dicit comitiorum causam dictatorum in castris, 23. suadet ad Caudium, ut a Pontio dictae leges accipiantur, 9, 4.
- L. Cornelius Lentulus, pontifex maximus, populum consulendum censet de vere sacro, 22, 10. moritur, 25, 2.
- L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum creatur, 25, 2. praetor sortitur Sardiniam, 41. legatus, 27, 14. moritur, 42, 10.
- L. Cornelius Lentulus, Scipionis in Hispania successor, 28, 38. ejus res gestae, 29, 2. et 3. sedilis curulis absens creatur, absens gerit honorem, 29, 11. ei prorogatur imperium in Hispania, 13. ex Hispania redit, petit triumphum, 31, 20. ex senatusconsulto ovans urbem ingreditur, *ibid.* creatur consul, 49. *vid. et* 32, 7. 8. et 9.
- L. Cornelius Lentulus Romam mittitur, nuncius, victoriae de Perseo, 44, 45. 45, 1.
- L. Cornelius Maluginensis, consul, 3, 22. ejus res gestae, *ibid.* et 23, 24. tuetur causam decemvirorum, in quibus frater ipsi erat, 40.
- L. Cornelius Merula, praetor, 32, 7. sortitur jurisdictionem urbanam, 8, 26. triumvir coloniae deducendae, 34, 45. consul, 54. inducit exercitum in Boiarum agrum, 35, 4. eos vincit praelio, 5. postulat supplicationem et triumphum, 8. nihil impetrat, *ibid.*
- L. Cornelius Scipio, interrex, 7, 21. consul, 23.
- L. Cornelius Scipio, consul, et ejus res gestae, 10, 11. *vid. et* 25, 26.
- L. Cornelius Scipio, frater P. Cornelii Scipionis, oppugnat et capit opulentissimam urbem Oringin, 28, 3. nuncius receptae Hispaniae Romae a fratre mittitur, 4. et 17. *vid. et* 30, 38. creatur praetor, 34, 54. sortitur Siciliam, 55. consul, 36, 45. ei Graecia decreta, 37, 1. paludatus ab urbe proficiscitur, 4. ei nominant ad quinque millia voluntariorum, *ibid.* accipit exercitum M. Acilii Glabronis, 7. ei, per Macedoniam et Thraciam eunti, omnia parat Philippus, *ibid.* trajicit Hellespontum, 33. sacrificat Ilii Minervae, 37. pergit ad Antiochum, 38. ejus acies, 39. fundit et fugat Antiochum, 43. capit ejus castra, *ibid.* pacem dat Antiocho, 45. vult se appellari Asiaticum, 58. triumphat, 59.

- disuadet legem de pecunia regis Antiochi, 38, 64. damnatur peculatus, 55. ejus status extra portam Capenam, 56. jubetur in carcerem duci, 58. defenditur a Nasica, *ibid.* liberatur a Graccho, 60.
- petit censuram, 39, 40. ei ademptus equus, 44.
- L. Cornelius Scipio, Africani filius, *vid. supra* Cn. *sive* L. Cornelius Scipio.
- L. Cornelius Scipio, quaestor, obviam mittitur Prusae, 45, 44.
- M. Cornelius Cethegus, in L. Cornelli Lentuli pontificis maximi locum, pontifex creatur, 25, 2. habet comitia pontifici maximo creando, 5. praetor, sortitur Apuliam, 41. Siciliae res administrat, 26, 21. censor creatur, quum nondum consul fuisset, 27, 11. lustrum condit, 36. creatur consul, 29, 11. ei Etruria provincia obvenit, 13. continet Etruriam in officio, 36. proconsul Magonem vincit, 30, 18. moritur, 33, 42.
- M. Cornelius C. F. C. N. Cethegus, legatus, 43, 1. triumvir colonis Aquileiam deducendis, 19.
- M. Cornelius Cosus consul creatur, 4, 51.
- M. Cornelius Maluginensis, decemvir, 3, 35. 40. et 41.
- M. Cornelius Maluginensis, consul, 4, 21.
- M. Cornelius Maluginensis, suffectus in locum demortui censoris, 5, 31. *vid. et* 9, 34. tribunus militum consulari potestate, 6, 36. iterum, 42.
- M. Cornelius Scipio Maluginensis creatur praetor, 41, 18. sortitus Hispaniam ulteriorem, provinciam ejurat, 19. notatur a censoribus, 32.
- M. Cornelius Mammula, legatus, 42, 6.
- P. Cornelius, tribunus militum consulari potestate, 6, 1. iterum, 11.
- P. Cornelius, oraë maritimæ praefectus, 9, 38.
- P. Cornelius Arvina consul creatur, 9, 42. censor, lustrum condit, 10, 47.
- P. Cornelius Asina, *vid.* P. Cornelius Scipio Asina.
- P. Cornelius Blasio, legatus, 43, 7. *vid. et* 45, 13.
- P. Cornelius Calvus, pontifex maximus creatus, quum sella curuli nondum sedisset, 25, 5.
- P. Cornelius Caudinus, 26, 48.
- P. Cornelius Cethegus aedilis curulis, 39, 7. creatur praetor, 32. utramque in urbe jurisdictionem habet, 38. et 39. creatur consul, et Ligures provinciam sortitur, 40, 18. exercitum in Ligures Apuanos inducit, 37. nullo bello gesto triumphat, 38. decemvir agro dividendo, 42, 4.
- P. Cornelius Cosus, tribunus militum consulari potestate, 4, 49. iterum, 56. dictator, 57. vincit Volscos, castellumque ad lacum Fucinum expugnat, *ibid.* abdicat se magistratu, *ibid.* tertium tribunus militum consulari potestate, 58.
- P. Cornelius Cosus, tribunus militum consulari potestate, 5, 24. depopulatur Faliscum agrum, *ibid.*
- P. Cornelius Lentulus, praetor, 24, 9. Siciliam sortitur, 10. et 25, 6.
- P. Cornelius Lentulus praetor creatur, 29, 38. sortitur Sardiniam, 30, 1. inde naves cum commestatu transmittit in Africam, 23. et 36.
- P. Cornelius Lentulus, legatus in Graeciam, 42, 37. et 47.
- P. Cornelius Lentulus, illustris juvenis, cum P. Licinio consule, tribunus militum, in Macedoniam profisciscitur, 42, 49. aedilis curulis, 44, 18. legatus a Paulo Æmilio ad Persas, 45, 4.
- P. Cornelius Maluginensis, tribunus militum consulari potestate, 4, 61. 5, 16.
- P. Cornelius Mammula, praetor, sortitur Siciliam, 40, 35.
- P. Cornelius Merenda, candidatus consulatus, 22, 35.
- P. Cornelius Rufinus, dictator vitio creatus, abdicat se magistratu, 8, 17.
- P. Cornelius Scapula consul creatur, 8, 22.
- P. Cornelius Scipio a dictatore Camillo magister equitum dicitur, 5, 19. tribunus militum consulari potestate creatur, 24. interrex creatur, 31. interrex iterum, 6, 1.
- P. Cornelius Scipio, primus aedilis curulis, 7, 1. magister equitum, 24.
- P. Cornelius Scipio, dictator, 9, 44.
- P. Cornelius Scipio Asina, interrex, 22, 34. omnes duces exercitusque tota ex Italia ad urbis praesidium revocandos censeat, 26, 8.
- P. Cornelius Scipio, consul, 21, 6. venit Massiliam, 26. cum Annibale congredi in Gallia cupiens, eum assequi non potest, 32. repetit Genuam, *ibid.* festinat ad Padum, 39. movet castra ad Ticinum amnem, *ibid.* ejus ad milites adhortatio, 40. vulneratur in pugna equestri ad Ticinum, 46. recedit ultra Padum, 47. eum sequitur Annibal, *ibid.* recedit ad Trebiam, 48. dissentit a collega, pugnare cupiente, 52. et 53.
- classe vivitur in Hispaniam, 22, 22. fratri conjungitur, *ibid.* *vid.* Cn. Cornelio Scipio Calvus.
- duas partes exercitus adversus Ma-

- gonem ducit, 25, 32. lancea trajicitur pugnans, 34. ejus mors non magis Romae, quam in Hispania, defleta, 36.
- P. Cornelius P. F. Scipio patrem in pugna ad Ticinum praesenti periculo eripit, 21, 46. in pugna ad Cannas tribunus militum de legione secunda, 22, 53. conjurationem aliquot nobilium adolescentium de deserenda Italia disturbat, *ibid.*
- ante annos fit ædilis curulis, 25, 2. quatuor et viginti annos natus, eratur a populo proconsul in Hispaniam, 26, 18. ejus artes ad paranda sibi multitudinis obsequia, 19. milites adhortatur, 41. uno die Carthaginem novam capit, 42—46. bene habet obsequia Hispanos, 49. sponsam Allucii servat pudice, sponsoque reddit, 50.
- res egregie gerit in Hispania, 27, 17. et 18. regium nomen, sibi ab Hispanis delatum abnuat, 19.
- novæ ejus in Hispania victoriæ, 28. 1—4. et 12—16. pellit Hispania Carthaginenses, *ibid.* ad Syphacem cum quinqueremibus duabus trajicit, 17. eodem lecto apud Syphacem cum Asdrubale accumbens coenat, 18. Asdrubalis de eo iudicium, *ibid.* fodere cum Syphace icto, redit in Hispaniam, *ibid.* sumit poenas de Illiturgitanis, Castulonensibus, Astapensibus, 19—23. dum gravi morbo implicitus decumbit, seditio in castris ad Sueronem oritur, quam sanguine triginta quinque maxime noxiorum expiat, et placat, 24—29. Mandonium et Indibilem rebellantes vincit, 32—34. Masinissam, secum congressum, sibi et populo Romano conciliat, 35. Romam redit, et, tentata magis spe triumphi, quam petita pertinaciter, consul creatur, 38. Africa ei provincia destinatur, *ibid.* super eare ejus et Fabii contrariæ orationes, 40—44. in Siciliam proficiscitur, 46. trecentos juvenes Romanos deligit, quos Siculorum totidem armis et equis ornat, 29, 1. res Siciliæ componit, *ibid.* Locros advehitur, atque ibi Q. Pleminium legatum relinquit, 7. et 8. hinc crimina in Scipionem, 19. rebus, non verbis, se purgat, 22. perfectio ejus in Africam, 24—27. ejus res gestæ, 28. 29. et 33—35.
- victoriæ de Syphace et Asdrubale, 30. 3—9. oratio ejus ad Masinissam de Sophonisba, 14. cum Annibale in colloquium congregitur, 29—31. vincit Annibalem, 32—35. Carthaginem petit. 36. ad eum legati Carthaginenses, *ibid.* conditiones pacis a Scipione dictæ, 37. jubetur a populo pacem dare Carthaginensibus, 43. cur non exitio Carthaginis bellum finierit, 44. Romam redit, triumphat, et Africani cognomen adsciscit, 45.
- creatur censor, 32, 7.
- parum ex dignitate populi Romani esse ducit, Annibalem pervicaci odio persequi, 33, 47.
- consul iterum, 34, 42. princeps senatus lectus, 44. legatus mittitur in Africam, 62.
- ejus cum Annibale colloquium, 35, 14.
- se legatum cum fratre in Græciam iturum pollicetur, 37, 1. fornitem in Capitolio, cum signis septem auratis, duobus equis et marmoribus duo labra ante fornitem, ponit, 3. ejus ad Prusiam, Bithyniam regem, literæ, quibus eum ad concilia pacis revocat, 25. P. Cornelius Scipio, quia Salius erat, disjunctus ab exercitu, 33. ejus filius apud Antiochum captivus, 34. Africani animum tentat legatus Antiochi, 36. responsum egegrum Africanum, *ibid.* ejus filium remittit Antiochus 37. respondet legatis Antiochi, iisque præscribit conditiones pacis, 45.
- princeps in senatu tertium legitur, 38, 28. accusatur a tribuni plebis, 50. se defendit sola commemoratione rerum gestarum, *ibid.* populum ab tribunis abducit secum in Capitolium, ad gratias Diis agendas pro egregie a se gesta republica, 51. in Literninum concedit, 52. citatus absens, non adest, *ibid.* Gracchi, tribuni plebis, decretum in gratiam Scipionis, *ibid.* Africani laudem, 53. mora, 54. de eo obscura historia, 56. ejus statua extra portam Capenam, *ibid.*
- quo anno mortuus? 39, 52.
- P. Cornelius Scipio, filius Africanus, augur cooptatur in locum Albi, 40, 42.
- P. Cornelius Scipio Africanus, filius naturalis L. Pauli, adoptione prioris Africanus nepos, septimum decimum annum agens, in pugna, qua Persens victus est, effuse sequitur hostes, 44, 44.
- tribunus militum provocatorem barbarum occidit, Epit. 48. Cos. Epit. 50. triumphat de Carthagine, Epit. 52. mortuus in cubiculo inventus, Epit. 59.
- P. Cornelius Cn. F. Scipio, adolescens, aetatem quaestorius, Remm judicatur vir bonorum optimus, 29, 14. obviam it Matri Deam cum matronis, *ibid.* ad supplendum Venusianis colonorum numerum, triumvir creatur, 31, 49. ædilis curulis, 33, 25. prætor, 34, 42. sortitur Hispaniam ulteriorem, 43. in

- Hispania males secunda prelia facit, 25, 1. propraetor. vincit Lusitanos, *ibid.* petens consulatum, repulsam patitur, 10. consul creatur, 24. perfert rogationem de indicendo regi Antiocho bello, 36, 1. sortitur Italiam provinciam, 2. proficiscitur in Boios, 37. caedit Boios, 38. se dedunt Boii, *ibid.* Boios agri parte fere dimidia mulctat, 39. triumphat de Boiis, 40. defendit L. Scipionem, 38, 58. petit censuram, 39, 40. triumvir Aquileis coloniae deducenda, 55. 40, 34. nominatur patronus ab Hispanis ceterioribus, 43, 2.
- P. Cornelius Scipio Nasica praesidium Macedonum ad Pythium iugo dejecit, 44, 35. ejus cum L. Æmilio Paulo colloquium, 36. mittitur Amphipolim, 46. Dalmatas domat, Epit. 48.
- P. Cornelius Sisenna, creatus praetor, sortitur jurisdictionem urbanam, 39, 45.
- P. Cornelius Sulla, praetor, 25, 2. sortitur jurisdictionem urbanam et peregrinam, 3. ludos Apollinares primus facit, 12. *vid.* et 15. 19. 22. et 41.
- P. Cornelius Sulla, praetor, 39, 6. sortitur Siciliam, 8.
- Ser. Cornelius, consul, 2, 41.
- Ser. Cornelius, flamen Quirinalis, pestilentia mortuus, 3, 32.
- Ser. Cornelius, consul, 10, 1.
- Ser. Cornelius, tribunus militum, 29, 2.
- Ser. Cornelius Lentulus, aedilis curulis, 28, 10.
- Ser. Cornelius Lentulus, legatus, 42, 37. praetor, 43, 13. sortitur Siciliam, 17.
- Ser. Cornelius Maluginensis tribunus militum consulari potestate, 5, 36. iterum, 6, 6. tertium, 18. quartum, 22. quintum, 27. sextum, 36. septimum, 38.
- Ser. Cornelius Maluginensis, magister equitum, 7, 9.
- Ser. Cornelius Sulla, praetor, sortitur Sardiniam, 41, 22. legatus in Macedoniam, 45, 17.
- Cornicen, *vid.* Æbutius, et Oppius.
- Cornicines et tribicines in centurias distribuit a Servio, 1, 43.
- Corniculana captiva, qua natus Servius Tullius, 1, 39. 4, 3.
- Corniculis donati equites, 10, 44.
- Corniculum, oppidum, a Tarquinio Priaco captum, 1, 38.
- Q. Cornificius, Epit. 123.
- Corvus urbs, Sardiniae caput, a T. Manlio occupatur, 23, 40.
- Corolanus, regulus Boiorum, caedit Romanos, 39, 36.
- Coronae aureae Jovi in Capitolium missae, 2, 22, 3, 57. *vid.* et 4, 20. 7, 38.
- 32, 27. 36, 35. 38, 14. 43, 6. 44, 14. 45, 25. Coronis aureis donati milites, 7, 10. 26. et 37, 10, 44.
- Coronae aureae praeferruntur in triumpho, 34, 52. 37, 58. et 59. 39, 5. 7. 29. et 42. 40, 16. 34. et 43. 45, 39.
- gestatae a triumphantibus, 30, 15.
- in Coronam auream quindecim talenta oblata, 38, 14.
- Corona laurea, gestata sacrificantibus, 23, 11. 27, 37.
- civica, 6, 20. 10, 46.
- graminea obsidionalis, 7, 37.
- muralis, 6, 20. 10, 46.
- vallaria, 10, 46.
- Corona urbem oppugnare, aut capere, 7, 27. 23, 18. 43, 18.
- sub Corona venire, 2, 17. 4, 34. 9, 42.
- Coronatus populus ludos spectat, 10, 47. 25, 12.
- Coronatus ad omnia pulvinaria supplicat, 34, 55. 36, 37. 40, 37.
- Coronae, oppidum, 33, 29.
- Coronei, 42, 44. et 63. vexant Thebanos, 67. a Crasso consule crudeliter vexati, a senatu in integrum restituntur, 43, 4.
- Coroneum, vel Coronensem agrum depopulantur Romani, 36, 20.
- Corone, urbs, 39, 49.
- Corporibus humanis vesci Annibal docuit milites suos, 23, 5.
- Corragum, castellum, capitur, 21, 23.
- Corragus Macedo, 38, 13.
- Corragus, Eumenis praefectus, 42, 67.
- Corribilo, nobilis regulus Hispanus, vivus capitur, 35, 22.
- Corsica, insula, 22, 31. 30, 39.
- Corsi deficiunt, 40, 19. ceduntur ab M. Pinario, praetore, 34. dant obsides, *ibid.* vincuntur a C. Cicereio, praetore, 42, 7. iis pax data, et exacta ceræ ducens millia pondo, *ibid.* de iis triumphat in monte Albano C. Cicereius, 21.
- Cortona, urbs Etruriae, 9, 37. *vid.* et 22, 4.
- Cortuosa, oppidum Etruscum, vi captum a Romanis, 6, 4.
- Corvus in M. Valerii, tribuni militum, singulari certamine cum Gallo pugnantis, consedit galea, 7, 26.
- Corvus nidum facit in sede Sospitæ Junonis, *vid.* Prodigium.
- Corvus, vel Corvinus, *vid.* M. Valerius.
- Corycus, urbs Cilicis, 33, 20.
- Corycus, portus Ioniae, 36, 43. 37, 8.
- Corycum, promontorium, 37, 12. et 13.
- Corylenus, oppidum, 37, 21.
- Cos. ab Aecio Navio augure novacula discissa, 1, 36.

- Cosani, ob servatam fidem a Romanis laudati, 27, 10. petunt ut colonorum numerus cogatur, 32, 2. frustra, *ibid.*
 Cosa colonia aucta, 33, 24.
 Cosanus portus, 22, 11. 30, 39.
 Cosconius Samnites vincit, Epit. 75.
 M. Cosconius, tribunus militum, cadit in proelio cum Magone Poeno, 30, 18.
 Cossura, Epit. 89.
 Costocus fugit cum Perseo, 44, 42.
 Cotta, *vid.* Aurelius.
 Cotto, nobilis Bastarna, 49, 57.
 Cotton, urbs, oppugnatur, 37, 21.
 Cotys, Seuthae filius, Odrysarum rex favet Perseo, 42, 29. 51. 57. et 67.
 Thrax genere solo, non moribus, 43, 4. *vid.* Bitis.
 Cous, civitas, 37, 16.
 Cranii, Cephalleniae populi, 38, 28.
 Cranon, urbs Thessaliae, 36, 10. 42, 64. et 65.
 Cranonius ager, 42, 64.
 Crassus, *vid.* Licinius, et Papirius.
 M. Crassus bellum adversus Spartacum gerit, Epit. 97. occiditur, Epit. 106. sub Crate necari, 1, 51. 4, 50.
 Cratera aurea donum Apollini Delphos portata, 5, 25. et 28.
 Craterus, 35, 26.
 Creditori ne debitoris corpus obnoxium esset, lege cautum, 8, 28. *vid.* Aes alienum, et Nexi.
 Cre mastae Larissa, 31, 46.
 Cremera, fluvius, 2, 49.
 Cremona colonia deducta, atque inde Gallorum irae, 21, 25.
 Cremonam obsident Galli, 31, 10. ad Cremonam a L. Furio vincuntur Galli, 21. Cremonae quod bello dirutum fuerat, restituit L. Valerius Flaccus, consul, 34, 22.
 Cremonensium fides in Romanos, 27, 10. legati queruntur, agrum suum ab accolis Gallis incursum, ac vastari, 28, 11. queruntur inopiam colonorum, 37, 46.
 Cremonensis cohors, 44, 40.
 Cremonis jugum, 21, 38.
 Crene, oppidum, 37, 21.
 Crepitus aeris ad territandos hostes, 26, 5. in defectu lunae, *ibid.*
 Creta plurit. *vid.* Prodigium.
 Creta, insula, 34, 27. 37, 60.
 Crotenses, 24, 30. 35, 28. et 29. 37. 39. et 40. pediti Romano parum metuendi, 31, 39. captivos Romanos a Cretensibus frustra repetit Q. Fabius Labeo, 37, 60. eorum dimidia, 41, 30. legatos Romanos mittunt, pollicentes sagittarios, 43, 9.
 Cretenses sagittarii, 37, 41. 38, 21. 42, 35. 43, 9.
 Creusa, mater Ascanii, 1, 3.
 Creusa, Thespiensium emporium, 36, 21. 42, 56. 44, 1.
 Crinibus matres stratae templa verrunt, 3, 7. 26, 9.
 Crispinus, *vid.* Quintius.
 Cristae, 10, 39.
 Cristae elephantorum, 37, 40.
 Cristatae galeae, 9, 40. 10, 38.
 Crito Berraeus, legatus Philippi ad Annibalem, 23, 39.
 Critolaus Achaeorum dux, Epit. 52.
 Criso servorum dux, Epit. 95.
 Croton, urbs Graeciae, 1, 18. capitur, excepta arce, a Bruttiis, 23, 30. *vid.* et 24, 2. et 3. 29, 36. Crotonem colonia civium Romanorum deducta, 34, 45.
 Crotonienses deficiunt ad Poenos post cladem ad Cannas, 22, 61. abeunt locros, 24, 3.
 Crotoniensis ager, 29, 36. 30, 19.
 Crustumium colonia deducta a Romulo, 1, 11. a Tarquinio Prisco capitur, 38.
 Crustumina tribus, 42, 34.
 Crustumini, populi, ad videndam Romanam proficiunt, 1, 9. bellum parant ob raptum filiarum, 10. vincuntur, 11.
 Crustumini montibus Allia fluvius defluit, 5, 37.
 Crustumini ager, 41, 13.
 Cruci adigunt transfugas suos Romani, 30, 43. et servos principes conjurationis, 33, 36.
 Cuballum, Gallograeciae castellum, 38, 18.
 Cultus amoenior in femina suspectus, 4, 44.
 Cumae, 2, 9. 4, 44. 9, 19. 23, 36. 41, 20. Cumas missi ad frumentum comparandum, 2, 9. et 34. Cumis moritur Tarquinius, 21. Cumae capiuntur a Campania, 4, 44. Cumas it obsessum Annibal, 23, 36. defenduntur a Graccho, *ibid.* a Cumis recedit Annibal, 37.
 Cumanis civitas sine suffragio data, 8, 14. Cumani unde originem trahant? 22. municipes, 23, 31. in Cumanos Campanorum molitiones, 35, 37. Cumanis permissum publice Latine loqui, eorumque praconibus jus datum vendendi Latine, 40, 42.
 Cumanae cohortes, 2, 14.
 Cumanae aquae, 41, 20.
 Cumanus ager vastatur ab Annibale, 24, 13.
 Cuneus, 8, 10. 22, 47. Cuneus Macedonum, phalanx, 32, 17.
 Cuneo pugnant Hispani, 39, 31.
 Cuniculi in obsidione, 4, 22. 5, 19. et

81. 23, 18. 36, 25. cuniculis deprehensis quomodo resistitur, 38, 7.
 Cupressæ simulacra Junonis, 27, 37.
 P. Curatius, tribunus plebis, accusat duos tribunos militum, 5, 11.
 Curia, pars populi. In Curias triginta populus a Romulo divisus, 1, 13.
 Curia Fauscia, 9, 38. Curiata comitia, 5, 52. 6, 41. Curiata lex, 5, 46. 9, 38.
 Curia, locus in quo senatus habetur. Curia Hostilia, 1, 30. 5, 55. 22, 55.
 Curiatii, ex Albanis principibus in collegiis Patrum lecti, 1, 30.
 Curiatorum et Horatiorum, trigemiorum fratrum, certamen, 1, 24. et 25. sepulchra Horatiorum et Curiatorum, *ibid.* Curiatorum spolia fixa eo loco, qui Pila Horatia appellatur, 26.
 P. Curiatius, consul, 3, 32. decemvir legibus scribendis, 33.
 Curio maximus, 3, 7. 27, 8. primus ex plebe maximus Curio, C. Mamilius Vitulus, *ibid.*
 Curio, *vid.* Scribonius.
 C. Curio procos Dardanos domat, Epit. 95.
 C. Curio legatus Caesaris, a Juba cæsus, Epit. 110.
 M'. Curius, tribunus plebis, 32, 7.
 Currus. Ante currum triumphantis captivi ducti, 6, 4. *vid.* Triumphus.
 C. Curtius, consul, 4, 1. capit parum recte tabernaculum, 7.
 M. Curtius, juvenis bello egregius, equo insidens, armatus se in voraginem immittit, 7, 6.
 Mett. Curtius, *vid.* Mettius.
 Curtius lacus, 1, 13. 7, 6.
 Curulis magistratus, 5, 41. *vid.* et Magistratus.
 Curulis sella, 1, 8.
 Curules magistratus creari, toto quinquennio non patiuntur, tribuni plebis, 6, 35.
 Curules magistratus duos simul unus nec capere potest, nec gerere, 39, 39.
 Curules equi, 24, 18.
 Cusibi, oppidum Hispaniæ, 35, 22.
 Cutilæ, 26, 11.
 Cutina, oppidum Vestinorum, capitur a Romanis, 8, 29.
 Cyathidem, arcem Samæorum, occupant Romani, 38, 29.
 Cybistes, *vid.* Seleucus.
 Cyclades, insulæ, 34, 26, 36, 43. 44, 28. et 29. regio inter Cycladas est ventosiissima, fretis alias majoribus, alias minoribus divisa, 36, 43.
 Cycladas, prætor Achaëorum, 27, 31. Philippi postulationem eludit, 31, 25.

trahens res ad Philippum, expellitur, 31, 19. apud Philippum exsul, 32.
 Cydas, dux Gortyniorum Cretensium, jungit se Quintio, 33, 3.
 Cydas Cretensis, ex intimis Eumenis, 44, 24. per eum tractatæ inter Eumenem et Persæ conditiones amicitie, 13.
 Cydonistæ adversus Gortynios et Gnosios bellum gerunt, 37, 60. *vid.* et Epit. 98.
 Cylarabis, gymnasium trecentos passus ab Argis, 34, 26.
 Cyllene, 27, 32.
 Cyme, urbs, deficit ad Seleucum, 37, 11.
 Cymæi, 38, 39.
 Cymines oppidi potentiuntur Ætoli, 32, 13.
 Cynosarges, templum Herculis, incenditur a Philippo, 31, 24.
 Cynocephalæ, tumuli, 33, 7. ibi magna pugna vincitur Philippus, 7—10. *vid.* et 16. et 36, 8.
 Cynus, emporium Opuntiorum, 28, 6.
 Cyparæ, urbs, capitur ab Antiocho, 36, 10.
 Cyphara, 32, 13.
 Cyprus, vicus Romæ, 1, 47.
 Cyprus insula, 33, 41. Cyprum classe missa, Antiochus ea sibi cedi postulat, 45, 11. *vid.* et Epit. 59. 104.
 Cypselæ, castellum, occupat Philippus, 31, 16. *vid.* et 38, 40.
 Cyrenæ, urbs, 23, 10.
 Cyreticæ, urbs in Thesalia, capitur a Romanis, 31, 41. *vid.* et 36, 10. et 13. et 42, 53.
 Cyrtæi funditores, 37, 40.
 Cyrtii, 42, 58.
 Cyrus, rex Persarum, 9, 17.
 Cysus, portus Erythræorum, 36, 43.
 Cythnus, insula, 31, 15. et 45.
 Cysicus, urbs, 41, 25. Epit. 95.

D.

Dædala, castellum, 37, 22.
 Dæmæ, populi, 33, 48.
 Dæmæ, equites sagittarii, 37, 38. et 40.
 Dalmatæ pop. Epit. 47. 62. 131. 132. 139.
 Dalmaticus, *vid.* L. Cæcilius Metellus.
 Damarata, Damaratus, *vid.* Demarata, Demaratus.
 Demasippus, *vid.* L. Junius Brutus.
 L. Damasippus, prætor, nobilitatem trucidat, Epit. 86.
 Damippus Lacedæmonius, missus ad Syracusanis ad Philippum regem, 26, 23. capitur a Romanis, *ibid.* eum redimere studet Epicydes, *ibid.*

- Damiurgi**, *sive* Demurgi, Achaeorum magistratus, 32, 22. *vid. et* 38, 30.
- Damius**, praefectus classis Eamenis, 44, 28.
- Damocles**, Argivus adolescens, in libertatem Argos vindicare volens, occiditur, 34, 25.
- Damocritus**, praetor Aetolorum, Philippo adversus Romanos favet, 31, 32. legatus mittitur ab Aetolis ad Nabin, ut cum concitet ad bellum Romanum, 35, 12. ejus ad T. Quintium superbum responsum, 33. vivus traditur Romanis, 36, 24. coniecitur in Lautumias, 37, 3. se transfigit gladio, 46.
- Damoteles**, legatus Aetolorum, 38, 8.
- Dantheletas** depopulantur Macedoniae, 39, 53, 40, 23.
- Dapraeis**, populis Illyrici, immunitas data, 45, 26.
- Daphne**, 33, 49.
- Darda**, Epirotarum praetor, 29, 12.
- Dardanum**, urbs Asiae, 37, 9, 37. donatur libertate, 38, 39.
- Dardani**, 26, 25, 40, 30. populantur Macedoniae, 27, 33. iis infert bellum Philippus, 28, 8. pollicentur Romanis auxilia adversus Philippum, 31, 28. male mulctantur, 43. pugnant et cadunt confestim, *ibid.* caduntur a Philippo, 33, 19. gens infestissima Macedoniae, 40, 57. bellum eos inter et Bastarnas, 41, 23.
- Darius**, rex Persarum, mulierum ac spadonum agmen trahens, praeda verius, quam hostia, 9, 17.
- Darus**, urbs, 38, 15.
- Dasius Alpinus Arpinus**, proditor, vincitur a Romanis, 24, 45. ejus familia comburitur ab Annibale, *ibid.*
- Dasius Brundisius** prodit Annibali Clastidium vicum, 21, 48.
- Dasius**, Salapiae princeps, favet Annibali, 26, 28. eum de proditione appellat Blasius, *ibid.*
- Dassarenses**, populi, 45, 26. *idem*, ut videtur, cum Dassaretii, qui mox sequuntur.
- Dassaretii**, populi, 27, 32. eorum fines populatur P. Sulpicius, 31, 33. Dassaretiorum Pirustis immunitas data, 45, 26.
- Dassaretiorum vici**, 27, 32. castella, 42, 36.
- Daulis**, urbs, 32, 18.
- Debitoris corpus** ne obnoxium esset creditori, lege cautum, 8, 28. *vid. Als alienum, et Nexi.*
- Decates**, Liguriae populi, 47, 29. victi, se fidei permittunt Romanorum, 31.
- Decembris Idibus** consulatus initus, 4, 37. et census habitus, 44, 16.
- Decemviri legibus scribendis sine provocacione creati**, 3, 32.
- decem tabulas legum ferunt, 3, 34.
- novi orantur, 3, 35. horum impotentia et crudelitas, 36. et 37. alterum annum privati imperium retinent, 38.
- senatum per praenomen in curiam vocant, *ibid.*
- delectum habent, 3, 41.
- coguntur se magistratu abdicare, 3, 54.
- Claudio et Oppio in carcere mortuis, ceteri in exilium mittuntur, eorumque bona publicantur, 3, 58.
- Decemviri sacrorum**, partim ex plebe, partim ex patriciis, 6, 37. et 42.
- inspiciunt libros Sibyllinos, 7, 27.
- 21, 62. 22, 1. 36. et 57. 25, 12. 31, 12. 34, 55. 35, 9. 41, 26.
- majoribus hostiis sacrificant, 22, 1.
- Graeco ritu sacra faciunt, 25, 12.
- supplicationem indicunt, 40, 37.
- coronati laurea praetextatique, sequuntur Virgines in sacrificio Junonis, 27, 37.
- verba praecunt in voto concipienda, 41, 26.
- Decemviri agris inter veteranos milites dividendis creati**, 31, 4.
- Decemviris qui nocuisset**, ejus caput Jovi sacrum, 3, 55.
- Decidius Saxes**, Epit. 127.
- Decima praeda**, *vid.* Praeda.
- C. Decimius Flavus**, tribunus militum, 27, 14. ejus insigne factum, *ibid.*
- C. Decimius Flavus**, praetor creatur, 39, 32. sortitur jurisdictionem urbanam, 38. moritur, 39.
- C. Decimius**, legatus, 42, 35. praetor, 43, 13. sortitur jurisdictionem peregrinam, 17. legatus ad finiendum inter Antiochum et Ptolemaeum reges bellum, 44, 19. ejus apud Rhodios moderatio, 45, 10.
- L. Decimius**, legatus, 42, 37. captarum pecuniarum ab regibus Illyricorum suspicione infamis, 45.
- M. Decimius**, legatus, 42, 19.
- Num. Decimii Samnicis** interventu restitutum praedium, 22, 24.
- Decius Jubellius**, tribunus militum, 28, 28.
- Decius Magnus**, *vid.* Magnus.
- M. Decius**, tribunus plebis, 9, 30.
- P. Decius Mus**, quinquevir mensarius creatus, 7, 21. tribunus militum, 34. eximit ingenti periculo Romanas legiones, *ibid.* et 35. 36. donis militibus ornatus a consule, 37. dum a militibus coronas obsidionales accipit, *ibid.* consul, 6, 3. ejus somnium, 6. et

- innocentiam parum lusa cuncta apparent,
9. se devotus pro populo Romano
Quiritibusque, *ibid.* in mediis hostibus
moritur, *ibid.* ejus corpus postero die
inventum inter maximam hostium
stragem, cooperatum tellis, 10. ei funus
celebrat T. Manlius, consul, *ibid.*
- P. Decius Mus, consul, 9, 28. et 29. le-
gatus, 40. consul iterum, 41. ejus in
Etruria res bene gestae, *ibid.* magister
equitum, 44. censor, 46.
ejus oratio pro lege, de augendo
numero sacerdotum, 18, 7. et 8. pon-
tifices creati, 9. tertius consul, 14.
ejus res gestae, *ibid.* et 15. proconsul
Sannitium exercitum expellit finibus,
16. tres urbes in Samnio capit, 17.
vid. et 18. 20. quartus consul, 22.
ejus contentio cum Fabio collega de
provincia, 24. cum eo ad bellum pro-
ficiscitur, 26. pro exercitu Romano se
Diis Manibus devotus, 28. equum in
Gallos coniectans, interficitur, 29.
- P. Decius Subulo, triumvir deducendis
Aquileis colonia, 43, 39.
- P. Decius, legatus, 45, 3.
- Decumae duae frumenti exactae, 36, 2.
vid. et 37, 2.
- Decumana porta castrorum, 3, 5, 10, 32.
in Decurias decem distributi centum
Patres post obitum Romuli, 1, 17.
- Decuriatus, sive descriptio equitum in
decurias, 22, 38.
- Decurio equitum, 4, 38.
- Decursio exercitus, 26, 51, 29, 22, 35,
36, 40, 6.
- Dedicatio templi consulis est, aut impe-
ratoria, 9, 45.
- Dedita urbs diripi non debet, 37, 32. *vid.*
Fides.
- Dediti triumphati, ac venditi, 7, 27.
- Deditionis formula, 1, 37, 7, 31. *vid.* et
28, 34.
- Deiotarus, Gallograeciae rex, Epit. 94.
- Delectus, 2, 55, 3, 67, 4, 1, 31.
— impeditur, 4, 6, 32.
— non ex toto passim populo habitus,
4, 46.
— juniorum a Camillo habitus, ita ut
seniores quoque in verba sua juratos
centuriaret, 6, 7.
— siue vacationibus habitus, 7, 28.
— voluntariosum, 9, 10.
— omnis generis hominum, 10, 21.
— servorum, 22, 57, 23, 14.
— stercoratorum, et judicatorum pe-
cuniarum, 23, 14.
— difficulus habitus, 26, 5, 42, 32,
43, 16.
- de Dilectum censorum edicta, 43, 16.
- de Dilectibus, *vid.* *perro* 22, 37. et 38,
24, 11, 26, 36, 27, 38.
- Dellum, urbs Boeotiae, 31, 45. et Apol-
linis templum, imminens mari, 35,
51. ejus templi religio, *ibid.*
- Delphi, umbilicus terrarum orbis, 38,
48. medius umbilicus Graeciae, 41, 28.
Delphos petit Aemilius Paullus, 45,
27.
- Delphos missi regio Tarquinii liberi,
portentis causae, 1, 56. idem rursus
factum, durante Veiorum obsidione,
5, 15. et 16. *vid.* et 22, 57, 23, 11.
— legati, ad donum ex praeda postan-
dum, missi, 5, 28, 28, 45.
- Delphicum oraculum, *vid.* Oraculum.
- Delubra Deorum, 8, 33. *vid.* Aedes, et
Templum.
- Delus, insula, 33, 30, 36, 42, 44, 28,
45, 10. Delon aris insignibus et sta-
tuarum copiis exornat Antiochus Epi-
phanes, 41, 25. ejus insulae templique
sanctitas inviolatas praestat omnes, 44,
29.
- Demarata, filia Hicronis, uxor Andraco-
dori, stimulat maritum ad retinendam
tyrannidem, 24, 22. occiditur, 25.
- Demaratus Corinthius, Lucumoniae pa-
ter, 1, 34.
- Demetrius, urbs Thesaliae ad mare, 27,
32, 28, 5, 7. et 8, 31, 24, 36, 20, 42,
67, 44, 12, 13. et 24. una e compedi-
bus Graeciae, 32, 37. occupatur ab
Aetolis, 35, 34. se dedit Philippo, 36,
33. *vid.* et 40, 24.
- Demetriacus sinus, 28, 5.
- Demetrium Phthiotidis, 28, 6.
- Demetrium, portus Samothraciae, 45, 6.
- Demetrius Pharius, 20, 27. ejus impro-
bitate bellum cum Illyriis instaura-
tum, 57. strenue se defendit, 59. prae-
sens ejus in incipiti discrimine consi-
lium, 61. et 62. ad Philippum profu-
git, 62. ad eum deponendum legati
missi, 22, 33.
- Demetrius, Philippi Macedoniam regis
pater, 31, 28.
- Demetrius, filius Philippi, 33, 13. obses
a patre datur Romanis, 34. ante cur-
rum triumphalem T. Quintii ducitur,
34, 52. patri redditur, 36, 35. remit-
titur a patre Romanis ad purganda cri-
mina, 39, 35. defendit patrem, 47. in
ejus bonorem saepius multa condonat
Philippo, *ibid.* redit in Macedoniam,
53. ejus cum Perseo fratre majore
comparatio, *ibid.* eum eodem discor-
dia, *ibid.* prava Persei in Demetrium
consilia, 40, 5. Demetrius fit suspectus
Philippo, *ibid.* Iudici certaminis victor,
6. eum apud patrem accusat Perseus, 8.
Demetrius sese oratione defendit, 12.
meditatur fugam, 23. forte dolo Persei
ad eum perdendum T. Quintii iurare,

- ibid.* et 24. iterum accusatus a fratre, jussu patris interficitur, *ibid.* ejus innocentiam Philippus agnoscit, 54. et 55. et desiderio multum angitur, 56.
- Demetrius, Seleuci filius, obses Romæ, 41, 24.
- Demiurgi, *vid.* Damiurgi.
- Democrates, præfectus classis Tarentinæ, 26, 39. *vid.* et 27, 15. fortiter pugna, cadit, 16.
- Denarius, nummus, 8, 11. denarii quando primum Romæ cusi, 15, 6.
- Dentheletæ, *vid.* Dantheletæ.
- Desudaba, urbs Mædicæ, 44, 26.
- Desultorum, binos trahentium equos, dexteritas, 23, 29.
- Devovere licet consuli, dictatori, et prætori, non se, sed quem velit legionarium militem, 8, 10. si is non moritur, quid faciendum, *ibid.*
- Devovent se primores Romanorum, adventantibus Gallis, 5, 41. Decii, *vid.* supra Decius.
- Deuriopus, Pæoniæ regio, 39, 53.
- Dextagoridas, proditurus Romanis urbem Gythium, interficitur a Gorgopa, 34, 29.
- Dialis flamen, 1, 20, 26, 23. ei unam noctem extra urbem manere nefas, 5, 52. jure sacerdotii ingreditur senatum, 27, 8. jurare in leges non potest, 31, 50.
- Dialis apex, 6, 41.
- Diana Ephesiæ, 1, 45.
- Dianæ sedes vota, 39, 2. dedicata, 40, 52.
- lucus, 27, 4.
- templum in Aventino, 1, 45.
- Abydi, 31, 17.
- Heracleæ, 36, 22.
- Aulide, 45, 27.
- Dianæ insignis magnitudinis bos immolatur, 1, 45. lectisternium ponitur, 5, 13, 22, 10. festum per triduum agitur Syracusis, 25, 23.
- Dianæ Amarynthidis sacrum amiversarium, Eretriæ, 35, 38.
- Dianæ, quam Tauropolon vocant, fanum Amphipoli, 44, 44.
- Danium, 1, 48.
- Dicæarchi Platæensis rogatio, 33, 2.
- Dicæarchus, 38, 10. Ætolerum legatus, mittitur ad Antiochum, ut eum concitet ad bellum Romanum, 35, 12. eum sibi dedit postulat M'. Acilius Glabrio, consul, 36, 28.
- Dictator primus quis, non satis constat, 2, 18.
- sine provocatione, 2, 29, 3, 20.
- belli causæ dictus, 4, 26, 7, 9. et 11.
- Dictator clavi figendi causæ, 7, 3, 8, 18.
- comitiorum causæ, 8, 23, 9, 7, 25, 2.
- feriarum constituendarum causæ, 7, 28.
- questionibus exercendis, 9, 26.
- primus de plebe, 7, 17.
- consulem ad se venire jubet sine lictoribus, 22, 11.
- Dictatoris edictum pro numine observatum, 8, 34.
- Dictatori nefas equo uti sine permissu populi, 23, 14.
- cum magistro equitum sequatum imperium, 22, 26.
- Dictatori multam dictam quidam parum probabiliter scribere, 6, 38.
- a Dictatore provocatum ad populum, 8, 33.
- duo Dictatores tempore uno, 23, 22. et 23.
- Dictator sine magistro equitum, *ibid.*
- de Dictatore dicendo magna concertatio, 4, 56, 27, 5.
- Dictatura semestris, 3, 28, 9, 34.
- Dictynneum, locus prope Spartam, 34, 38.
- Didas, præfectus Pæoniæ, prodit Perseo arcana consilia Demetrii, 40, 23. occidit Demetrium, 24. *vid.* et 42, 51. et 58.
- Didius, Epit. 70.
- Dies Alliensis unde dictus, 6, 1.
- Dies comitiales, 3, 11.
- festi profestique, 5, 25, 34, 3.
- nefasti fastique facti a Numa Pompilio, 1, 19.
- religiosi, 6, 1.
- Dii coelestes, inferi, 10, 28.
- Hospitales, 39, 51.
- Indigetes, 8, 9.
- Manes, 8, 6. et 9, 10, 28.
- Penates, 1, 1.
- præsides urbis Romæ, 3, 7.
- sociales, 3, 18.
- Dii non alii, nisi Romani, et more patrio, colendi, 4, 30, 35, 1.
- Deorum cultus ne mortis quidem metu desertus, 5, 46.
- Deorum evocandorum ex urbe hostili mos, 5, 21. e sede sua in aliam transferendorum ritus ac religio, 22.
- Deorum negligentia et contemptus ætate Livii, 3, 20, 10, 40.
- Diis templa in ipso discrimine vovendi mos, 10, 42. et passim.
- Sex. Digitius, socius navalis, post Carthaginem novam captam, certat de murali corona cum Q. Trebellio, 26, 48.
- Sex. Digitius, prætor, 34, 42. sortitur Hispaniam citeriorem, 43. parum scite aut fortunate rem gerit in ea.

- dem Hispania, 35, 1. et 2. legatus 37, 4.
- Ser. Digitius, legatus in Macedoniam, 41, 27. ad frumentum classi exercituique commendum in Apuliam mittitur, 42, 27. tribunus militum, 43, 13.
- Dimalum expugnat L. Æmilium, 20, 59. *vid. et* 29, 12.
- Dinarchus, præfectus equitum gentis Ætolorum, 43, 24.
- Dinise, urbs Phrygiæ, 38, 15.
- Dino, princeps Rhodiorum, 44, 23. et 29. deditur Romanis, 45, 22.
- Dinocrates, præfectus Philippi, fugit, 33, 18.
- Dinocrates, prætor Messeniorum, 39, 49.
- Dinomenes, custos corporis Hieronymi, in eum conjurat, et sociis ad eum interficiendum aperit viam, 24, 7. Syracusis prætor creatur, 23.
- Dioctes, princeps Ætolorum, occupat Demetriadem, 35, 54.
- Diodorus, præfectus Amphipolis, 44, 44. ejus ara, *ibid.*
- Diomedis Argivi campi, 25, 12.
- Dionysius, Siciliæ tyrannus, per dolum arcem Crotonis cepit 24, 3. ejus vox, 22.
- Dionysodorus, legatus Attali, 32, 32.
- Diophanes, prætor Achæorum, leniter castigatur a T. Quintio legato, 36, 31. missus in auxilium Attalo, Syros ab obsidione Pergami abcedere cogit, 37, 20. et 21. legatus mittitur Romanis, 38, 32.
- Dioxippus Athenas defendit adversus Philippum, 31, 24.
- Dipylon Athenis, 31, 24.
- Diræ populi in Philippum a Diis exaudita, 40, 5.
- Disciplina militaris a T. Manlio sancita filii sanguine, 8, 7. defensa a Papirio dictatore, 34. et 35. jam inde ab initiis urbis tradita per manus, 9, 17.
- Discordia ordinum, venenum urbis Romæ, 3, 67.
- Diverbia, 7, 2.
- Divi Novensiles, 8, 9.
- Divitiæ habebantur densa millia gravissaria, 4, 45.
- Divitiæ corrumpere imperium Romanum, Præf. 34, 4. 39, 6.
- Dium, urbs Macedoniæ, 26, 25. 33, 3. 42, 38. 44, 2. et 3. non magna, sed munita egregie, et exornata publicis locis et multitudine statuarum, 44, 7.
- Dodonæi Jovis sortes, 8, 24.
- Dolabella, *vid. Cornelius. vid. et* Epit. 113. 119. 121.
- Dolabræ ad prouendum vallum, 9, 37.
- Dolabra refringendæ portæ, 28, 3.
- Doliebe, oppidum deditum Perseo, 42, 53. *vid. et* 44, 2.
- Dolopes pronunciantur liberi, 33, 34. recipiuntur armis a Philippo, 36, 33. deficiunt ad Ætolos, 38, 3. a Perseo, Philippi filio, oppugnantur, 5. a Macedonibus devastantur, 8. totam gentem sub jus iudiciumque suum cogit Perseus, 41, 27.
- Dolopia, 32, 13. 36, 33. 38, 8. 39, 26.
- Cn. Domitius, consul, 8, 17.
- C. sires potius Cn. Domitius, Cn. F. Calvinus, ædilis curulis, 10, 9.
- Cn. Domitius Ahenobarbus, ædilis plebis, 33, 42. creatur prætor, 34, 42. sortitur jurisdictionem urbanam, 43. creatur consul, 35, 10. et 20. ei se dedunt Boii, 22. et 40. proconsul, 36, 37.
- Cn. Domitius Ahenobarbus, oppido adulescens, in locum Q. Fulvii Flacci sufficitur pontifex, 42, 28. legatus in Macedoniam, 44, 18. rursum, 46, 17. *vid. Epit.* 62. 89.
- Dona militaria, *vid. Miles.*
- Legatis data, *vid. Lautia, et* Legatus.
- Donuca, mons Thraciæ, 40, 58.
- Dorimachus, princeps Ætolorum, 26, 24.
- Doris, 28, 7. Doridis oppida, Tritonon et Drymas, capit Philippus, *ibid.*
- Doriscion, castellum, occupat Philippus, 31, 16.
- Dorulacus, dux Boiorum, 34, 46.
- Draudacum, castellum frequens in Pænestia, 43, 21.
- Drepanum, ab Drepanis atque Eryce detractus Amilcar, 28, 41.
- Dromades ante equitatum Antiochi, 37, 40.
- Dromos, campus ad Lacedæmonem, 34, 27.
- Druentia, amnis, 21, 31.
- Drusus, *vid. Claudius, et* Livius.
- Drymæ, oppidum Doridis, 28, 7.
- Drymusa, insula, 38, 39.
- Ducarius quidam, eques Insuber, C. Flaminium consulem lancea transfigit, 22, 6.
- Cæso Duilius creatur decemvir, 3, 35.
- Cæso Duilius, consul, 8, 16. triumvir, coloniarum Ausonium Cales deducenda, *ibid.*
- C. Duilius plebeius, tribunus militum consulari potestate creatus, 5, 13.
- C. Duilius, quinquevir mensarius creatus, 7, 21.
- M. Duilius, tribunus plebis, 2, 58. diem dicit Ap. Claudio, 2, 61. plebi in certaminibus decemviralibus non inutilis, 3, 52—54. iterum tribunus plebis creatur in Aventino, 54. rogationem pertulit de consulibus creandis cum provocatione, *ibid.* ejus æquitas demit nectum Patribus, 59. collegis, magistratum continuare cupientibus, resistit, 64.

M. Duilius, tribunus plebis, rogationem fert de unciario fœnore, 7, 16.
Deodecia tabulae, 3, 57. *vid.* Tabulae.
Duplicati, 2, 59.
Durnum, *sive* potius **Burnium**, oppidum, 44, 30.
Duronis, urbs, 10, 39. expugnata a L. Papirio, cœnule, *ibid.*
Duronis, mater P. Æbutii, 39, 9. filium **Dacchis** vult initiari, *ibid.*
L. Duronius, creatus prætor, sortitur Apuliam, cui Istri adjecti, 40, 18.
Dumviri iudicant perduellionem, 1, 26. 6, 20.
Dumviri sacris faciundis, librorum Sibyllinorum custodes, 3, 10. 5, 13. dedicant eodem Martis, 6, 5. rogatio, ut pro dumviris sacris faciundis creentur decemviri, 6, 37.
— ad eodem Junoni Monetae faciundam, 7, 28.
— navales, classis ornande reficiendaeque causae, 9, 30. 40, 18. et 26. 41, 5.
Duces, ob male rem gestam rei, 2, 52. 5, 11. et 12. 26, 2. et 3.
Duum Romanorum, circa Alexandri Magni tempora præstantissimorum, enumeratio, 9, 17.
— clarissimorum trium uno anno parum dignus splendore vite exitus, 39, 52.
Ducibus validior res Romana, quam exæreku, 2, 39.
Dymæ, 27, 31. 32, 21. 38, 29.
Dymæi abeunt e concilio Achæorum, in quo societas cum Romanis adversus Philippum habebatur, 32, 22.
Dymæus ager, 27, 31.
Dymenses funditores, 38, 29.
Dyrrhachiam, 29, 12. 31, 27. 42, 48.
Dyrrhachini, 42, 48. auxiliantur Romanis adversus Gentium, 44, 30. dominantur lembis, de Gentio rege captis, 45, 43.

E.

Eburones pop. Epit. 106. 107.
Ebusus insula direpta, 22, 20.
Ecetra, 4, 61. 6, 31.
Eestranis Volcis datur ex senatusconsulto pax, et adimitur ager, 2, 25. desociunt ad Æquos, 3, 4.
Echedrates, pater Antigoni, 40, 54.
Echedemus, princeps Acarnanum, 33, 16.
Echedemus, Atheniensis legatus, 37, 7.
Echinos, oppidum, 32, 33. 34, 23.
Elipais solis, 22, 1. 30, 2. et 38. 37, 4. 38, 36.
Elipais lune prædicta a C. Sulpicio Gallo, tribuno militum, 44, 37.

Edesco, clarus inter Hispanos dux, venit ad P. Scipionem, 27, 17.
Edessa, urbs Macedoniæ, 45, 29.
Edictum dietatoris, 2, 30. 8, 34.
— consulum, 2, 24. 8, 6.
Egeria, Dea, cum qua nocturnus congressus simulat Numa Pompilius, 1, 19.
Egerii nomen ab inopia inditum filio Aruntis, 1, 34. is Collatiae in presidio relinquitur, 38. ejus filius Tarquinius Collatinus, *vid.* Tarquinius.
Gell. Egnatius, dux Samnitium, auctor belli adversus Romanos, 10, 18. Umbros vocat ad defectionem, et Gallos ingenti pretio sollicitat, 21. cadit in pugna, 29.
Elea, 37, 18. 38, 40. 44, 28.
Eleon campus, 43, 23.
Eleus, oppidum, 31, 16. 27, 9.
Elatia, urbs Phocidis, 28, 7.
Elatia Thessaliæ, 42, 54.
Elei cum Achæis pugnant, 27, 31. 32. et 33. eos, Olympiorum sollemne ludicrum parantes, aggredi vult Machinidas, 28, 7. a Romanis adscripti fœderi, cum Philippo inito, 29, 12. veniunt Chalcidem ad Antiochum, auxilium petentes adversus Achæos, 36, 5. post fugam Antiochi Achæorum legatis lenè dant responsum, 31.
Eleus ager vastatur a Philippo, 27, 31. et 32.
Elephanti turbant suorum aciem, 27, 14.
— quoniam modo Rhodanum trajecti, 21, 28.
— quoniam modo per invia traducti, 44, 5.
— in ludis Circensibus adhibiti, 44, 18.
Elephantorum frontalia, et cristæ, et tergo impositæ turres, 37, 40.
Elephantis quando primum Romani usi, 31, 36.
Elephantos fabrilis scalpri necare docuit Asdrubal, 27, 49.
Eleusinem frustra tentat Philippus, 31, 25. et Philocles, unus ex Philippi præfectis, 26.
Eleusis ad Alexandriam, 45, 12.
Elicius Jupiter, *vid.* Jupiter.
Elimeia regio, 31, 40. 42, 53. 43, 23.
Elimiotis, 45, 30.
Elis, civitas, 27, 32. sentit cum Ætolis, 36, 31. Elin consilium indicit M. Fulvius consul, 38, 32.
Elitovius, dux Cenomanorum, transcendit Alpes, 5, 35.
Elva, *vid.* Æbutius.
Elymæi, populi, 35, 48.
Elymæ sagittarii, 37, 40.
Emathia, 40, 3. 43, 9. 44, 44.
Emporia, regio, 29, 25. et 33. 34, 62.

- Emporia, urbs Græcia, oriunda a Phocæa, 26, 19. *vid.* et 28, 42.
 Emporiarum situs, 34, 9.
 Emporia appulit classem Cn. Scipio, 21, 60.
 Emporitani Hispani se dedunt Catoni consuli, 34, 16.
 Emporium prope Placentiam, defensum a Romanis, 21, 57.
 Emporium ad Tiberim, 35, 10. lapide stratum, stipitibusque septem, 41, 32.
 Empulm, oppidum, captum a Romanis, 7, 18.
 Enipeus, fluvius Macedoniæ, 44, 8. et 20.
 Enna, urbs, a Romanis aut malo, aut necessario facinore retenta, 24, 39.
 Q. Ennius, ejus de Q. Fabio Maximo dictum, 30, 26. status extra portam Capenam, 38, 56.
 Eordæ, 31, 39. et 40. Eordæ aditus, 33, 8. *vid.* et 42, 53.
 Eordæ, populi, 46, 30.
 Epamterii montani, cum quibus bellum gerunt Iuganni, 28, 46.
 Epheus, 1, 45, 33, 38, 36, 42. se dedit Romanis, 37, 45. attribuitur Eumeni, 38, 39.
 Epieodus occiditur a Gentio, Illyriorum rege, 44, 30.
 Epieodus, præfectus peditum Parthiorum in castris Anicii, 44, 30.
 Epicrates Rhodius, 37, 13. et 15.
 Epicydes, missus ab Annibale cum Hipocrate fratre legatus ad Hieronymum, 24, 6. et 23. Syracusis prætores ambo creantur, 27. bellum inter Syracusanos et Romanos concitare nituntur, 29. Syracusanum exercitum sibi conciliant, 30. et 31. occupant Syracusas, 32. Romanis superbe respondent, 33. Epicydes præest custodiæ urbis, a Romanis obsessæ, 35. relinquit Syracusas, magna jam ex parte captas, 25, 27. trajicit in Africam, 26, 40.
 Epicydes, cui Sindon cognomen, præfectus alterius Epicydis, interficitur Syracusis, 25, 28.
 Epidauros, urbs nobilis templo Æsculapii, 10, 47, 45, 28.
 Epidius Marullus, Epit. 116.
 Epipolæ, locus Syracusis, 25, 24.
 Epitrotæ. *vid.* Alexander, et Pyrrhus. de communi pace legatos ad Philippum mittunt, 29, 12. a Philippo adscripti fœderi, cum Romanis inito, *ibid.* tentant pacem Philippum inter et Romanos frustra, 32, 10. non manent sincera fide in amicitia Romanorum, 36, 35. eorum legati ad M'. Acilium consulem, *ibid.* mittuntur Romam, *ibid.*
 septuaginta eorum urbe a Paulo Emilio diripiendæ dantur militibus, 45, 34.
 Epiras, 8, 24, 29, 12, 31, 7. et 18.
 Epiri fauces, 32, 16.
 — montes, 32, 13.
 Epseognatus, regulus Gallorum, 39, 18.
 Epulones triumviri quando primum creati, 33, 42. his, ut pontificibus, datum jus togæ prætextæ habendæ, *ibid.* *vid.* et 40, 42.
 Epulum Jovis ludorum causa, 25, 2, 27, 36, 29, 38, 30, 39, 31, 4, 32, 7.
 — ludorum causa, 33, 42.
 — in quo toto foro strata trichinis, 39, 46.
 Epulæ instructæ Romæ ante omnium domos, 3, 29. *vid.* et 25, 12.
 — similiter et Beneventi, 24, 16.
 — quando primum Romæ magno luxu apparatus, 39, 6.
 Equestris spolia, 8, 7.
 Equestris Fortunæ magnificum templum, 40, 40, 42, 3.
 Equestris status, 9, 43. *vid.* Status.
 Equestris Annibalis melior equitatu Romanorum, 21, 47.
 — post amissam alam, quæ Salapin erat, numquam deinde superior, 26, 38.
 — Ætolorum longe optimus in Græciis, 33, 7.
 — Numidarum descriptus, 35, 11.
 — Thessalorum, 9, 19.
 Equites, *vid.* Centurie Equitum publico his emti altique equi, 1, 45. quibus census equester erat, equus publicus nōdum erat assignatus, equis suis mesare incipiunt, 5, 7. his stipendium assignatum, *ibid.* triplex, 12. institutum a Fabio Rullo censore, ut Idibus Quintilibus transveherentur, 9, 46. gestant annulos aureos, 23, 12. principes juventutis, seminarium ænatus, 42, 61.
 Equitibus, ignominie causa, adempti a censoribus equi publici, 24, 18, 27, 11, 29, 37, 39, 44.
 Equites alarii, 35, 5, 40, 40.
 — extraordinarii, 42, 58.
 — Galli in castris Eumenis, 44, 13.
 — legionarii, 35, 5, 40, 40.
 — trecenti in singulas legiones, 8, 8.
 — loricati, quos cataphractos vocant, 35, 48, 37, 40.
 — sagittarii, 37, 38.
 — ex equis desiliunt, et restitunt pugnam, 3, 62, 4, 38.
 — pedestrem pugnam committunt, 2, 0 4, 24.
 — detrahunt equis frenos, et per-rumpunt hostium agmen, 4, 33, 8, 30.

- Equites sexcenti obseides dantur Samnitibus, 9, 5. liberantur, 15.
 — ob rem bene gestam corniculis armillisque argenteis donantur, 10, 44. et phaleris, catellis ac fibulis, 39, 31.
 — in equos suos velites singulos accipiunt, 26, 4.
 — in stationibus armati, frenatis equis, totum diem perstabant, 44, 33.
 Equitibus quantum dividerint imperatores triumphantes, 34, 46. et 52, 36, 40.
 — colonis Bononiam deductis septuagena jugera, ceteris quinquagena data, 37, 57.
 Equus publicus, 1, 43. 5, 7.
 Equo uti non licet dictatori sine permissu populi, 23, 14.
 Equi albi currum Camilli triumphantis trahunt, 5, 23.
 Equos binos trahentium desukorum mos, 23, 29.
 Equos phaleratos duos Masiniae donant Romani, 30, 17. et regulis Gallorum, 43, 7.
 Equuleus Reate cum quinque pedibus natus. *vid.* Prodigium.
 Eretria Thessaliae, 32, 13. et quidem in agro Phthiotico, 33, 6.
 Eretria Euboeae oppugnatur, et capitur, 32, 16. libertatem a Romanis accipit, 33, 34.
 Eretum, 3, 26. 29. 38. et 42. 26, 11. et 23.
 Ergastulum, 2, 23. 7, 4.
 Ergavia, seu potius Ergavica, nobilis et potens civitas Hispaniae, deditur Romanis, 40, 50.
 Ericinium, oppidum, 36, 13. 39, 25.
 Erigonus, fluvius ex Illyrico per Paoniam fluens, in Axium amnem educitur, 31. 39. 53, 54.
 Eritium, oppidum Thessaliae, 36, 13.
 Eriza, urbs, 38, 14.
 Eropon, legatus Persei ad Eumenem, 44, 24. 27. et 28.
 Eropos capit Lychnidum, 27, 32.
 Erycina, urbs, *vid.* Eryx.
 Erycinæ Veneri sedes vota, 22, 9. et 10. dedicata, 40, 34. *vid.* et Venus.
 Erythræ Ætolorum prope Eupalium, 28, 8.
 Erythræ Ionisæ, 37, 27. Erythrarum promontorium, 44, 28.
 Erythræa, 37, 12. 44, 28. Erythræa terra, 36, 45.
 Erythrææ triremes, 37, 11.
 Erythraei donantur agro, 38, 39.
 Eryx, mons et oppidum, capitur ab Amilcare, 21, 10. et 41. 28, 41.
 Esquilæ, 1, 44. 26, 10. in Esquilis Ecceus facit plebs, 2, 28.
 Esquilarius collis, 1, 48.
 Esquilina prætoria, 2, 11. 3, 66. et 68, 26. 10. 33, 26. 41, 13. ad Esquilinam portam exercitus indictus, 6, 22.
 Esquilina tribus, 45, 15. in eam connecti libertini, *ibid.*
 Esseda Gallorum, 10, 28.
 Etesiae, 37, 23.
 Echopia, urbs, 38, 2.
 Etleva, uxor Gentii Illyriorum regis, captiva dicitur Romam, 44, 32.
 Etovissa, urbs ad Iberum, 21, 22.
 Etritus, amicus Platoris, occiditur a Gentio, Illyriorum rege, 44, 30.
 Etruria vicina Romæ, 1, 23. et 30. perdomita a Q. Fabio, consule, 9, 41. rebellat, 10, 3. vastatur, 12. 30. et 37. meditatur defectionem, 27, 21. frenatur, 24.
 Etruriae concilia, 4, 23. 5, 17. 10, 16.
 Etrusci obsident Romam, 2, 11. *vid.* Porsena. instantur bellum, 44. improbant regem, a Velentibus creatum, 5, 1. movent bellum adversus Romanos, 6, 2. obsident et capiunt Sutrium, 3. caeduntur, et captivi sub hasta venundantur, 4. parant bellum, 7, 17. vincuntur, *ibid.* et 9, 35. et seque inducias annuas impetrant, 9, 41. rebellant, et vincunt Romanos, 10, 3. funduntur, usque induciæ biennii dantur, 4. et 5. paciscuntur cum Gallis adversus Romanos, 10, 18. afficiuntur olade, 30. *vid.* et Tusci.
 Etrusci, gens ante omnes alias dedita religionibus, 5, 1.
 Etrusci haruspices, 5, 15.
 — vates ad publica prodigia adhibiti, 1, 56.
 Etrusci campi fertiles, 22, 3.
 Etruscum mare, 40, 41.
 Etuta, filia Honuni, Dardanorum principis, uxor Gentii, regis Illyriorum, 44, 30.
 Evander Arcas instituit in Palatino monte Lupercalæ sacrum, 1, 5. miraculo literarum inter rudes populos venerabilis, 7. Herculeum Jove natum agnoscit et sacrum ei facit, *ibid.*
 Evander Cretensis, dux auxiliorum, ad eadem Eumenis subornatur a Perseo, 42, 15. et 59. comes fugæ Persei, 44, 43. interficitur a Perseo, 45, 5.
 Euboea, insula, 27, 30. ejus urbes Romanis traditæ, 36, 21.
 Euboeæ angustiae, 31, 23. Coela, 47.
 Euboicarum civitatum conventus, 34, 51.
 Euboicus sinus, 31, 47.
 Euboicum talentum, *vid.* Talentum.
 Eubulidam Chalcidensem sibi ab An-

- tiecho dedi, postulant Romani, 37, 45, 38, 38.
 Euctus, prefectus Pellæ, 44, 43.
 Eudamus, prefectus Rhodis classis, 37, 12. vincit prælio navali Annibalem, 23. *vid.* et 44, 28.
 Eudæum turris, 44, 3.
 Eversa, Thebanus, civitatis princeps, sublatu a Perseo, 42, 13. et 40.
 Euganei, inter mare Alpesque incolentes, pelluntur ab Henetis, 1, 1.
 Eugenium, 29, 12.
 Euhydrium, oppidum, vastatur a Philippo, 32, 13.
 Eumenes rex, Attali filius, 33, 30. et 34. auxilium fert T. Quintio, consuli, 34, 26. et 30.
 incitat Romanos ad bellum contra Antiochum, 35, 13.
 occurrit cum tribus navibus C. Livio, prefecto classis Romanæ, 36, 42. ejus in pugna navali fortis et fidelis opera, 44. dimittitur domum, 45.
 occurrit obviam Æmilio, 37, 14.
 ejus regni caput Pergamum obsidetur a Seleuco, Antiochi filio, 18.
 præsto est Romanis, in Asiam trajicientibus, 33. itemque in pugna cum Antiocho, 41. proficiuntur Romam, 45. ei datur senatus, 52. ejus postulata, 53. quæ regiones et civitates ei nominatim datæ, 38, 39.
 ejus legati de Philippo queruntur, 39, 27.
 Romam venit, et Perseum Romanis suspectum facit, 42, 11. et *segg.*
 Eumenem accusant Rhodii, frustra, 14. in eum percussores mittit Perseus, 15. ascendens Delphos lapidibus obruitur, *ibid.* sopitus vulnere tollitur, et Æginum transfertur, 16. redit Pergamum, 18.
 ejus fides dubis, 44, 13. et 20. eum sollicitat Perseus, 24. ejus consilia, et cum Perseo nundinatio, 25. auxilia, ab eo missa ad Attalum fratrem, interceptiuntur a classe Macedonum, 28. Attalo, eunti Romam, adjungit Stratum medicum, 45, 19.
 Eumenes, dux Persei, præest Thessalonica, 44, 32.
 Eunomus, prætor Thessalorum, 35, 39.
 Eunus, servus, bellum ciety in Sicilia, Epit. 56.
 Eupelium, 28, 8.
 Euphanes, dux Cretensis, 36, 5.
 Euphranor, prefectus Persei, interficitur a Dolopibus, 42, 41.
 Euphranor, dux alius Persei, 44, 13.
 Eupolemus Ambraciam, obsessam a Romanis, intrat, 38, 4.
 Eupolemi, principis Hypætorum, in exules perfidia, 41, 36.
 Euripi Chalcidici descriptio, 28, 6. Euripi *fructum*, 31, 22.
 Euripi castellum oppugnat Antiochus 35, 51.
 Euripus ad Cassandream, 44, 11.
 Euromum, 33, 30. quæ et Euromenium urbs, 32, 33. eorum oppida occupant Mylasenses, 45, 25.
 Europa, 27, 29.
 Eurotas, amnis, 34, 28. 35, 29.
 Eurus, ventus, 25, 27.
 Euryalus, tumulus Syracusis, 25, 25.
 Eurydica, mater Gentii, Illyriorum regis, 44, 30.
 Eurylochus, princeps Magnetum, profugit in Ætoliam, 35, 31. et 32. revocatur, 34. sibi consciscit mortem, 36, 33.
 Eurymedon, amnis in Pamphylis, 33, 41. 37, 23.
 Eurymenæ, oppidum, 39, 25.
 Euthymidas princeps, Chalcide pulsus. frustra tentat patriam in potestatem Ætolorum redigere, 35, 37. et 38.
 Examen apum in arbore, prætorio imminente, considet, *vid.* Prodigium.
 Execratio Atheniensium in Philippum, 31, 44.
 Exercitus Romani ordo et numerus descriptus, 8, 8. collatio cum Alexandri Magni exercitu, 9, 19.
 Exercitus consularis, 7, 19.
 — voluntarius, 5, 7.
 — sine ulla vacationis venia scriptus, 8, 20.
 — tumultuarius, 8, 11.
 — savalla, 22, 11.
 — urbanus, *ibid.* et 27, 7.
 Exercitus numero copiarum insignes apud Romanos, nempe decem scriptæ: legiones, 2, 30. 7, 25. armati 87200 in castris Romanis, quum pugnatum ad Cannas est, 22, 36. *vid.* Legio.
 Exercitus lustrati, 1, 44. 38, 12. 40, 6.
 Exercitus itineribus et mutatione locorum salubrior, 10, 25. in oppidis hibernare vetitus, 26, 21.
 Exercituum seditiones, 2, 32. 43. et 59. 3, 50. 4, 50. 7, 38—42. 28, 24. et *segg.*
 in Exercitu Annibalis, misto ex colluvione omnium gentium, nulla seditio, 28, 12.
 Exodia, 7, 2.
 Expiatio fanorum, *vid.* Fanum.
 Exploratores Romanos inter Numidasque certamen, 21, 26.
 Extrema læta prolationem finium, victoriam et triumphum portendunt, 31, 5.
 — cruda in mare porricit Scipio, 29, 27.
 — primo trunca et turpia, deinde nimis læta, 27, 26.

Extæ ad Extæ, sacrificio perpetrato; duo angues, ex occulto adlapi, edere jecur, *ibid.* Prodigium.

Extæres ollæ, sive extar, aut extare, 25, 16.

Exsules occupant nocte Capitolium, 3, 15.

Exsules Lacedæmonii, 34, 26. reducuntur ab Achæis, 38, 30—34.

Exsules Hypæsi, 41, 30.

Exuvias non militum tantum, sed imperatorum, portat Annibalis exercitus, 30, 28.

F.

Fabia gens, 2, 45. bellum cum Veientibus suscipit privato sumtu, 48. sex et trecenti milites, omnes patricii, e gente Fabia, 49. a Veientibus cæsi omnes, uno tantum e stirpe relicto, 50.

Fabiæ sorores, M. Fabii Ambusti filie, 6, 34.

Fabius Pictor, auctor antiquissimus, 1, 44. et 55. 2, 40. 8, 30. 10, 37. 22, 7. *vid. infra* Q. Fabius Pictor.

F., Fabius, consul, jussu populi Tarquinienibus bellum indicit, 7, 12. male contra Tarquinienenses rem gerit, 15. creatur interrex, 17.

F., Fabius, magister equitum, 9, 23.

Cæso Fabius, questor, diem perduellionis dicit Sp. Cassio consuli, 2, 41. creatur consul, 42. iterum, 43. exercitus ejus non vult vincere, *ibid.* pugnam cum M. Fabio fratre, consule, restituit, 46. tertium consul, 48. gentis suæ orator ad senatum, *ibid.* et dux, proficiscitur ad bellum Veientum, 49.

Cæso Fabius Ambustus, questor, 4, 54. tribunus militum consulari potestate, 61. iterum, 5, 10. præest castris ad Veios, 12. tertium tribunus militum, 24.

F., Fabius Dorso per medios hostes (Gallos) in Quirinalem collem pergit, ibi sacra peragit, et in Capitolium ad suos redit, 5, 46.

F., Fabius, legatus a Scipione ad Carthaginenses, 30, 25.

M. Fabius, Cæsonis frater, consul, 2, 42. iterum, 43. adversus Veientes egregie rem gerit, 44—47. triumphum sibi decretum recusat, 47.

M. Fabius, pontifex maximus, præfatur carmen, quo primores Romanorum sese, adventantibus Gallis, pro patria devotent, 5, 41.

M. Fabius Ambustus, tribunus militum consulari potestate, 6, 22. ejus filie duæ nuptæ, Ser. Sulpicio major, minor C. Licinio Stoloni, 34. consilia

init cum genere et L. Sextio, de via plebeis hominibus ad consulatum aperienda, *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum, 36.

M. Fabius Ambustus, consul, 7, 11. ducit exercitum adversus Hermicinos, 7, 11. ejus res gestæ, *ibid.* ovans urbem ingreditur, *ibid.* secundum consul, 17. a Faliscis fusus, restituit aciem, *ibid.* consul tertium, 18. dictator, 7, 22. pro filio, magistro equitum, adversus Papirium dictatorem contendit, 8, 33.

M. Fabius Ambustus, magister equitum, 8, 38.

M. sive Cæso Fabius, Fabii Rullii frater, 9, 36.

M. Fabius Buteo, sine magistro equitum dictator ad supplendum senatum dictus, 23, 22. senatu lecto, sese ex templo magistratu abdicat, 23.

M. Fabius Buteo, ædilis curulis, 30, 26. creatur prætor, sortitur Sardiniam, 40.

M. Fabius Dorso, consul creatur, 7, 28.

M. Fabius Vibulanus, consul, 4, 11. legatus, 17. 19. et 27. tribunus militum consulari potestate, 25.

Num. Fabius Ambustus, tribunus militum consulari potestate, 4, 58.

N. Fabius Buteo creatur prætor, 41, 33. sortitur Hispaniam citeriorem, 42, 1. Massiliæ moritur, 4.

N. Fabius Vibulanus, consul, 4, 43. tribunus militum consulari potestate, 49. iterum, 57.

Q. Fabius, consul, 2, 41. iterum, 43. in proelio occiditur, 46.

Q. Fabius, is qui unus extinctæ ad Cremeram genti superfuera, consul creatur, 3, 1. iterum, 2. rem bene gerit adversus Æquos, *ibid.* populatur eorum agros, 3. præfectus urbis, resistit tribuno, legem de minuendo consulari imperio ferenti, 9. consul tertium, vincit Volscos, 22. Tusculanis fert auxilium, 23. legatus ad Æquos, 25. decemvir legibus scribendis, 36. ejus ingenium non tam gravum in malicia, quam in bono parum constans, 41. mittitur ad bellum in Sabinos, *ibid.* cum collegis emilii causa solum vertit, 58.

Q. Fabius, legatus ad Gallos, duces eorum occidit hasta, 5, 35, et 36. cum duobus fratribus creatur tribunus militum, *ibid.* ei dies dictæ, 6, 1. moritur, *ibid.*

Q. Fabius, uxoris T. Quintii Flamini sororis filius mittitur Romam, 32, 36.

Q. Fabius Ambustus, consul, 4, 52.

Q. Fabius Ambustus, magister equitum, 7, 28.

- Q. Fabius Ambustus, dictator, 9, 7.
 Q. Fabius Buteo, prætor, sortitur Hispaniam ulteriorem, 33, 24. et 26.
 Q. Fabius Buteo, prætor, sortitur Galliam provinciam, 40, 18. ei prorogatur imperium, 36. creatur triumvir colonie deducende, 43. quinquevir, ut de finibus statueret, cognosceret, 45, 13.
 Q. Fabius, Maximi filius, Gurgis aliquot matronas, stupri damnatas, mulctat pecuniis, 10, 31. sedem Veneris curat faciendam, *ibid.* consul, 47.
 Q. Fabius Labeo, questor urbanus, 33, 42. ei magnum certamen cum sacerdotibus propter tributum solvendum, *ibid.* creatur prætor, 37, 47. præstet classi, 52. trajicit in Cretam, 60. ejus res in Asia gestæ, 38, 39. triumphat, 47. candidatus consulatus, nec semel repulsum passus, 39, 32. triumvir duabus coloniis deducendis, 44. consul, 45. pontifex, 40, 42.
 Q. Fabius Maximus Rullianus, ædilis curulis, 8, 18. iterum secundum quoddam auctores, 10, 9. et 11. magister equitum, 8, 29. adversus imperium L. Papirii dictatoris pugnat cum Samnitibus, et prospere rem gerit, 30. concremat arma hostilia, *ibid.* citatur a dictatore, 32. sese recipit ad triarios, qui eum dictatori eripiunt, *ibid.* fugit Romam, 33. noxæ damnatus domatui populo, 35. vetatur quicquam pro magistratu agere, 36. creatur consul, 38.
 interrex, 9, 7. dictator, 22. capit Saticulam, *ibid.* vincit Samnites, 23. iterum consul, 33. adversus Etruscos proficiscitur, eosque fundit, 35. et seqq. jussus a senatu, L. Papirium Cursorem, cui infestus privatim erat, dictatorem dicit, 38. ob egregie perdomitam Etruriam ei continuatur consulatus, 41. vincit Samnites et Umbros, *ibid.* ei prorogatur imperium, 42. censor omnem forensem turbam in quatuor urbanas tribus conjicit, 46. Maximi cognomen ei datur, *ibid.* ab eo institutum, ut equites Idibus Quinctilibus transvhererentur, *ibid.*
 invitus consul quartum creatur, 10, 13. vincit Samnites, 14. consulatum recusat, 15. consul quintum, 22. ejus certamen cum P. Decio collega de provinciis, 24. egregia ejus in agro Sentinati victoria, 27. et 29. triumphat, 30.
 Q. Fabius Maximus Verrucosus, legatus Carthaginem mittitur, 21, 18. prodicator creatur, 22, 8. libros Sibyllinos inspicere postulat, idque pervincit, 9. ejus consilia de bello gerendo, 11.

pugnam detrectat, 12. ejus artes, *ibid.* magistrum equitum infestum sanis consiliis habet, *ibid.* et 14. ejus cunctatio et in castris et in urbe infamie, 15. ab Annibale deluditur, 16. et 17. sacrorum causa Romam vectur, 18. inviolatum ab Annibale agrum suum vendit captivi redimendis, 23. eo absente, Minucius res non improspere gerit, 24. ipse aquatur magister equitum, 25. et 26. cui laboranti, et pene jam victo, fert suppetias, 28. et 29. magister equitum sub ejus imperium auspiciis que sponte redit, 30. exacto semestri imperio, abdicat se dictatura, 31. ejus ad L. Æmilium Paulum consulem oratio, 39. ejus consilium post cladem Cannensem, 55.

creatur pontifex, 23, 21. duumvir ædibus dedicandis, 31. consul tertius, *ibid.* ejus res gestæ, 46—48.

ejus oratio de creandis consulibus quam præstantissimis, 24, 8. consul quartum creatur, 9. Casilinum oppugnat, 19. legatus filio consuli ad Suessulam venit, 44.

Annibale ad Romam oppugnandam veniente censet abecedendum notesse a Capua, 26, 8.

consul quintum, 27, 7. Senatus princeps, 11. Marcellum per litteras monet, ut quam acerrimo bello detineat Annibalem, 12. Manduria vi capta, obsidet Tarentum et capit, 15. Deos iratos Tarentinis jubet relinquere, 16.

Livium et Neronem, consules, sibi mutuo reconciliat, 27, 35. Scipiones, in Africam transcendere cupienti, adversatur, 28, 40. ejus oratio, *ibid.* et seqq.

truci oratione et sententia Scipionem impugnat, 29, 19.

moritur, 30, 26. ejus laudes, *ibid.*
 Q. Fabius, filius precedentis, prætor, 24, 9. sortitur Apuliam, 12. absens creatur consul, 43. patrem jubet descendere equo, 44. Alfinium Arpinum jubet vinciri, 45. capit Arpos, 46.

Q. Fabius legatus ab M. Livio consule Romam ad senatum mittitur, 28, 9.

Q. Fabius, augur in locum patris electus, 30, 26. moritur, 33, 42.

Q. Fabius, questor, 39, 29.

Q. Fabius Maximus, prætor, sortitur jurisdictionem peregrinam, 40, 18.

Q. Fabius Maximus, filius L. Æmilii Pauli consulis, 44, 35, nuncios victorie de Perseo mittitur Romam, 45, 45, 1. mittitur a Patre ad Ægium et Agassas diripiendas, 27. et ad Illyrios depopulandos, 33.

- Q. Fabius Maximus consul, Paulli nepos, cum Allobrogibus pugnat, Epit. 61.
- Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum mittitur, 22, 57. Delphis Romam redit, responsumque ex scripto recitat, 23, 11. *vid. supra* Fabius Pictor.
- Q. Fabius Pictor, flamen Quirinalis, creatur praetor, 37, 47. ei Sardinia provincia evenit, 50. prohibetur a pontifice maximo ire in provinciam, 51. moritur, 45, 44.
- Q. Fabius Vibulanus, consul, 4, 37. tribunus militum consulari potestate iterum, 49. *primus ejus tribunatus in Livio non reperitur; sed supplendus est ex Fastis Capitolinis et Diodoro, ad tertium ante annum, extremo Liviani libri iv. cap. 47. interrex, 51.*
- Fabraterni, populi, recipiuntur a Romanis in fidem, 8, 19.
- C. Fabricius, ad Pyrrhum missus, Epit. 13.
- C. Fabricius Luscinus, praetor, sortitur jurisdictionem urbanam, 33, 42. et 43. legatus, 37, 4.
- Fabrūm centuriae duae in prima classe, 1, 43.
- Faesulae, 22, 3.
- Falarica, genus teli, 21, 8. 34, 14.
- Falcatæ quadrigae, *vid.* Quadrigae.
- Falerina tribus addita, 9, 20.
- Falerii, *vid.* Falisci.
- Falernus ager, 7, 26. 10, 20. et 21. 22, 13. dividitur, usque ad Vulturum fluvium, plebi Romanae, 8, 11.
- Falisci auxilio veniunt Veientibus et Fidenatibus, 4, 17. ad Veios, a Romanis obsessos, accedunt, 5, 8. adiungunt castra Romanorum, *ibid.* et 13. vincuntur a Camillo, 19. eorum castra capiuntur, et urbs obsidetur, 26. magistri Faliscam juventutem prodentis supplicium, 27. Falisci degunt a Romanis, *ibid.* rebellant, 7, 17. inducias quadraginta annorum impetrant, 22. his bellum indicitur, 10, 45. pacem petentibus induciae annuae datae, 46. eorum legati Romanos docent, Etruscos concilia de pace petenda habere, 10, 14.
- Faliscus ager, 10, 12. 26. et 27.
- Fames Romae, 2, 34. 3, 32. tanta, ut multi ex plebe, capitibus obvolutis, se in Tiberim precipitarint, 4, 12. *vid.* et 52. Capuae, 25, 13.
- Fanum Æsculapii, tabulis pictis exornatum, 43, 6.
- Apollinis, et oraculum ad Hieran Comen, 38, 12. et 13.
- Dianae, 1, 45.
- Feroniae, 1, 30.
- Herculis, 40, 51.
- Fanum Palloris, 1, 27.
- Pavoris, *ibid.*
- Proserpinæ, 29, 18. expilatum a Pleminio, 29, 8. et 18. *vid.* et 31, 12. 32, 1.
- Quietis, 4, 41.
- Terminis, 1, 55.
- Voltumnæ, 4, 23. 25. et 61. 5, 17. 6, 2.
- Fanum quomodo differat ab aede, 10, 37.
- Fanorum expiatio in libris per duumviros quaesita, 5, 50.
- in Fanis omnibus, in quibus lectisternium majorem partem anni fieri solet, consules res divinas majoribus hostiis faciunt, 36, 1.
- Farris selibrae M. Manlio datae, 5, 47.
- Fasces non ambo consules in urbe habent, 2, 1.
- populo submissi a P. Valerio, 2, 7.
- capti a Poenis, ponuntur ante tribunal imperatoris, 25, 16.
- a multitudine concitata franguntur, 2, 55. 3, 49.
- Fasti dies facti a rege Numa, 1, 19.
- Fastos circa forum in albo proponit Flavius, ut, quando lege agi posset, sciretur, 9, 46.
- Fasti, in quos nomina consulum dictatorumque cum eorum rebus gestis referebantur, 9, 18.
- Fatales libri, *vid.* Sibyllini, et Libri.
- Fauces ad Antigoniam, 32, 5.
- Fauces Isthmi, 32, 21.
- Fauces Thessaliam ab Athamania dividentes, 32, 14.
- Fauces, quae ferunt in Tempe, 33, 13.
- Faucia curia, 9, 38.
- Faucula Cluvia, *vid.* Cluvia.
- Fauni aedes, facta in Insula ex pecunia multatitia, 33, 42. dedicata, 34, 53.
- Faventia, Epit. 88.
- Faveria, oppidum Istriæ, vi capitur a Romanis, 41, 15.
- Favonii venti, 37, 23.
- Fanstulus, regii pecoris magister, Romuli et Remi servator et educator, 1, 4. et 5.
- Faustus, Sullæ filius, *vid.* Cornelius.
- Fax ingens arsit in caelo. *vid.* Prodigium.
- Facibus ardentibus armata multitudo, 4, 33.
- Facibus ardentibus anguibusque praeditis sacerdotes Tarquiniensium militum Romanum terrent, 7, 17.
- Februariæ Kalendæ, 37, 58.
- Fecenia Hispala, *vid.* Hispala.
- Fecialium caerimoniae in sanciendo foederibus, 1, 24. 9, 5. in indicendo bello, 1, 32.
- Feciales mittuntur ad res repetendas,

- 4, 30. 7. 6. 9. 16. et 32. 8, 22. 9, 45. 10, 12.
- Feciales** jubentur ire ad fœdus ferendum, 30, 43.
- Fecialium** collegium consultum de ratione indicendi belli, 31, 8. 36, 3.
- Felina**, oppidum, 33, 37.
- Fenectani campi**, 8, 12.
- Feralia**, 35, 7.
- Ferentinae lucus**, 1, 50. et 52. 7, 25.
- Ferentina aqua**, 1, 51. **Ferentinum caput**, 2, 38.
- Ferentinum, oppidum**, 4, 51. et 61. 7, 9. *vid. et* 10, 34. 32, 2.
- Ferentinati populo sum leges redditæ**, 9, 43. *vid. et* 34, 42.
- Ferentum, sive Forentum oppidum**, 9, 20. **Ferentani, sive Forentani** vincuntur, 16.
- Feretrius Jupiter, vid. Jupiter.**
- Feris per novem dies actæ**, quod lapidibus pluisset, 1, 31.
— per triduum, 3, 5.
- Feriarum constituendarum causa dictator creatus**, 7, 28.
- Ferise Latinæ**, 5, 17. et 19. 21, 63. 22, 1. 32, 1.
— ob terræ motum per dies duodequadraginta, 35, 40.
— valetudinis populi causa indictæ, 42, 2.
- Feroniæ sanum**, 1, 30. **lucus et templum**, 26, 11. 27, 4. **sedes in Capenate**, 33, 26.
- Feroniæ donum a libertinis mulieribus datum**, 22, 1.
- Ferrariæ et argentariæ in Hispania**, 34, 21.
- Fescenninus versus**, 7, 2.
- Festum Dianæ per triduum Syracusis**, 25, 23.
- Fibulis donati equites**, 39, 31.
- Ficma capta ab Anco**, et inde cives traducti Romam, 1, 33.
- Ficulnea vetus a Tarquinio Prisco capta**, 1, 38.
- Ficulneasis via**, quæ postea **Nomentana**, 3, 52.
- Ficus Ruminalis**, 1, 4. ad eam simulacra infantium, conditorum urbis, sub uberis lupæ posita, 10, 23.
- Fidei sollemne a Numa Pompilio institutum**, 1, 21.
- in Fidem se permittentes**, quo jure fuerint apud Romanos, 36, 28.
- Fidenæ, colonia Romanorum**, 1, 27. 4, 17. **deficiuntur ad Veientes**, *ibid.* capiuntur, 4, 22. 33, et 34.
- Fidenates bellum inferunt Romanis**, 1, 14. **vincuntur**, *ibid.* alterum cum Romanis bellum, 27. **vincuntur**, *ibid.* obediunt, 2, 19. **occidunt legatos Romanorum**, 4, 17. **populabundi** descendant in agrum Romanum, 21. **vincuntur**, multique sub corona venundantur, 33, 34.
- Fidentia, Egit. 88.**
- Filo velatum fecialis caput**, 1, 32.
- C. Fimbria L. Valerium Flaccum occidit**, Egit. 82. **ipse occiditur a servo suo**, Egit. 83.
- Fimvs bubulus pro lignis**, 38, 18.
- Firmanorum fides in Romanos laudata**, 27, 10.
- Firmans cohors**, 44, 40.
- Flaccus, vid. Fulvius et Valerius.**
- Flamen Dialis, vid. Dialis.**
— **Martis**, 1, 20. 29, 11. 45, 15.
— **Quirinalis**, 1, 20. 5, 40. 24, 8. 37, 47. et 51.
- Flamines bigis, curru arcusto, ad Fidei sacrarium vehi jubet Numa**, 1, 21.
- Flaminibus cura sacrorum demandata**, 1, 33.
- Flaminum Vestaliumque hospitium, a Cæritibus religiose cultum**, 7, 20.
- Flamines abesse a sacris non possunt, atque adeo in provinciam ire vetantur a pontifice maximo**, 19, 53. 37, 51. *vid. et* 24, 8.
- L. Flaminius**, 43, 11. *De ceteris Flaminis vid. Quintius.*
- Flaminus circus**, 3, 54. 27, 21. 40, 52.
- Flaminia præta**, 3, 54. et 63.
— **via**, 22, 11. 39, 2.
- C. Flaminius, censor, viam munit, et circum exstruit**, 23, 23.
— **iterum consul**, 21, 57. **clam in provinciam abit, et Arimini consulu-tum init**, 15. et 63. **de eo querelæ Romanorum**, 22, 1. **ejus ferocia**, 3. **ad Trasimenum lacum circumventus ab Annibale, in prælio cadit**, 4—6.
- C. Flaminius, questor**, 26, 47. **sedilis curulis**, 33, 42. **tritici decies centum millia binis æris populo dividit**, *ibid.* **creatur prætor**, 34, 54. **sortitur Hispaniam citeriorem**, 55. **in Hispania expugnat Litabrum oppidum**, 35, 22. **creatur consul**, 38, 42. **defendit M. Fulvium contra Ambracienses**, 43. **Friniates Ligures, pluribus secundis proeliis factis, in deditionem accipit, iisque arma admittit**, 39, 2. **domat Apuanos**, *ibid.* **viam a Bononia perducit Arretium**, *ibid.* **triumvir colonias Aquileiam deducendæ**, 39, 55. 40, 34.
- Q. Flaminius creatur decemvir agro dividundo**, 31, 4.
- Flamma circa caput Servii infantis dormientis**, 1, 39.
- Flamma, a capite concionantis Marcii emicans**, 25, 39.
- Flamma, in proris navium prælata, arceat hostes, ne propius accedant**, 37, 11.

- Flavius Lucases, prætor, 25, 16. prodi-
ti. Græchum, ibid.*
- C. Flavius Cn. F. scriba humilique for-
tuna ortus, ædilia curulis, 9, 46.
certat adversus nobiles, ibid. ius ci-
vile, repositum in penetralibus ponti-
ficum, evulgat, ibid. Fastos circa
forum in albo proponit, ibid. dedicat
sedem Concordiæ, ibid. curulem sel-
lam sibi adferri jubet, quum nobi-
lium nemo ei assurgeret, ibid.*
- M. Flavius dat viscerationem populo
in funere matris, 8, 22. tribunus
plebis, 37. fert ad populum, ut in
Tusculano animadvertatur, ibid.*
- M. Flavoleius, centurio, 2, 45.*
- Floronia, virgo vestalis, stupri comperta,
22, 57.*
- Flumenmanavit sanguine. vid. Prodi-
gium*
- Flumentana porta, 6, 20, 35, 21.*
- Fœderis feriendi ritus, 1, 24.*
- Fœderum tria genera, 34, 57.*
- de Fœderum jure inter Romanos Car-
thaginiensesque disceptatio, 21, 19.*
- Fœdus Romanorum cum Poenis, 30, 37.
et 43.*
- cum *Ætolia, 26, 24, 38, 9.*
- cum *Philippo, 29, 11, 33, 30.*
- cum *Nabide, 34, 35.*
- *Antiocho, 38, 38.*
- *Philippi cum Annibale, 23, 33.*
- Fœnus unciarum, 7, 16. vid. et 7, 21.
semunciarium factum ex uncario, 7,
27.*
- Fœnore obruti debitorum, 35, 7.*
- Fœnatores mulcantur, 7, 28. 10, 23.
35, 41. eorum improbitas, 8, 28.*
- Fœnatores ex Sardinia fugantur, 32, 27.*
- Fons Herculis, 23, 1.*
- M. Fonteius creatur prætor, 45, 44.*
- P. Fonteius Balbus creatur prætor,
44, 17. sortitur Hispaniam, ibid.*
- P. Fonteius Capito, prætor, 43, 11.
sortitur Sardiniam, 17.*
- T. Fonteius, legatus, 25, 34, 26, 17.*
- T. Fonteius Capito creatur prætor, 40,
59. sortitur Hispaniam ulteriorem,
41, 2. proconsul in Hispania manere
jubetur, 19.*
- Fontinalis porta, 35, 10.*
- Forum ex sede Lunæ, quæ in Aventino
est, raptam fert atrox tempestas, et
in posticis parietibus Cereris templi
adfigit, 40, 2.*
- Foros Sulpicii, tribuni militum, virgæ
percutit licitor, 6, 34.*
- Fori in circo, 1, 35. et 56.*
- Fori publici, 29, 37.*
- Formis, 35, 21.*
- Formiana saxa, 22, 16.*
- Formianæ civitas sine suffragio data,
8, 14. tum longo post tempore suf-
fragii latio, 38, 36.*
- Formianus ager, 10, 31.*
- Formianus mons, 39, 44.*
- Fornix in Capitolio, cum septem signis
auratis, et duobus, equis, positus a P.
Cornelio Scipione Africano, 37, 3.*
- Fornices duo de manubiis facti ab L.
Sternio, 33, 27.*
- Fornices in Muro, apti ad excurren-
dum, 36, 23.*
- Fornicata via, 22, 36.*
- Fortunæ sedes Præneste, 23, 19. Roma
intra portam Carmentalem incendio
absuntur, 24, 47. reficitur, 25, 7.
in foro Boario, 33, 27.*
- *Equestris, 40, 40. et 44, 42, 3. et 10.*
- Fortis Fortunæ sedes, 10, 46, 27, 11.*
- Fortanæ muliebris templum, 2, 40.*
- *Primigeniæ sedes in colle Quiri-
nali, 34, 53, 43, 15. vid. et 29, 36.*
- Fortunæ in Algidio supplicatio impe-
rata, 21, 62.*
- Foruli, vicus, 26, 11.*
- Forum Romanum, 1, 12.*
- *ornatum scutis auratis Samnitium,
9, 40. inde initium fori ornandi ab
ædilibus, ibid.*
- *medium specu vasto collapsum in
immensam altitudinem, 7, 6.*
- circa Forum fastos in albo proponit C.
Flavius, ut, quando lege agi posset,
sciretur, 9, 46.*
- in Forum per viatorem accitis matronæ
veneficæ, 8, 18.*
- in Foro medio captivi et defectissimæ
auctores virgines cæsi et securi percus-
si, 7, 19, 9, 24, 28, 28.*
- in Foro suggestum adornatum rostris
navium Antiatarum, unde Rostra, 8, 14.*
- Forum Boarium, 10, 23, 21, 62, 23,
57, 27, 37, 29, 37, 35, 40. in foro
Boario ante Fortunæ sedem fornix fac-
tus ab L. Sternio, 33, 27.*
- *Olitorium, 21, 62, 40, 34. in foro
Olitorio sedes Junonis Sospitæ dedi-
cata, 34, 53.*
- *Piscatorium, 26, 27, 40, 51.*
- *extra portam Trigeminam, 40, 51.*
- Forum questorium in castris, 41, 6.*
- M. Fostius, tribunus militum consulari
potestate, 4, 25.*
- M. Fostius Flaccinator consul creatur, 9,
20. magister equitum, 26. iterum, 28.*
- Fons Clullia, 1, 23, 2, 39.*
- *Græca, 28, 46.*
- *Quiritium, opus Anci regis, 1, 33.*
- Frater fratri, etiam filium habenti, suc-
cedit in principatum apud Hispanos,
28, 21. item apud Numidas, 29, 29.*
- Fregellæ, colonia Romanorum, 8, 22.
occupatur a Samnitibus, 9, 12.*
- Fregellana arx capitur a Samnitibus, 9,
28. respicitur, ibid.*

Fregellanorum in Romanos fides, 27, 10. equitum fortitudo, 26, et 27.

Fregellanus ager, 26, 9.

Fregense, colonie, negatur vacatio rei navalis, 36, 3.

Frestani, populus, uno proelio debellatur, 9, 16. oratores mittunt Romam, petentes pacem, 45. iis fœdus datum, *ibid.*

Frentanus ager, 27, 43.

Fresilia, urbs, capitur a Romanis, 10, 3.

Friniates Ligures C. Flaminius consul, pluribus proeliis secundis factis, in deditionem accipit, iisque arma adimit, 39, 2.

Frontalis elephantorum, 37, 40.

Frumentum ex Campania aliisque locis Romanam advehitur, 2, 34. et 52.

Frumentum quaternis aeris populo vicatim descriptum, 30, 26. 31, 4. binis aeris, 31, 50. 33, 42.

Frumentum pro vectura nautis relictum, 30, 38.

Frumentum duplex militi post victoriam, iterumque post triumphum, a L. Scipione datum, 37, 59.

Fruentii duae decumae exactae, 36, 2. 37, 2.

Frusinas ager, 26, 9.

Fruinates conjurantes damnantur tertia parte agri, 10, 1. capita conjurationis, virgis caesi, securi percutiuntur, *ibid.*

Frusino, 27, 37.

Fucinus lacus, 4, 57.

Fuga impeditur, dum dux milites a suis haberi jubet pro hostibus, 37, 43.

C. Fulcinius, legatus, jussu Tolumnii interficitur, 4, 17. ei statua publice in Rostris posita, *ibid.*

Fulfae, urbs in Samnio, 24, 20.

Fulmen aureum pondo quinquaginta donum Jovi factum, 22, 1.

Fulmine ictus Romulus Silvius, 1, 3.

Fulmine multi icti milites, 10, 31.

Fulmine icta Spei ades. *vid.* Prodigium.

Fulvia, M. Antonii uxor, *Epit.* 125.

Fulvius Flaccus, legatus, 22, 12.

C. Fulvius, questor, Annibali traditur, 21, 59.

C. Fulvius, legatus, 26, 14. et 33. 27, 8.

C. Fulvius Curvus, aedilis plebeius, 10, 23.

Cn. Fulvius, legatus, 10, 4. consul, 11. vincit Samnites, 12. triumphat, *ibid.* praetor, 26. Etruriae fines depopulatur, 27. vincit Etruscos, 30.

Cn. Fulvius, praetor, 36, 45. sortitur jurisdictionem peregrinam, 37, 2.

Cn. Fulvius Centumalus, aedilis curulis, 24, 43. praetor creatur, *ibid.* ei evenit provincia Suessula, 44. creatur consul, 25, 41. 26, 1. ei prorogatur imperium, 28. vincitur ab Annibale ad

Hardonem, et cum undecim tribunis cadit, 27, 1.

Cn. Fulvius Flaccus, praetor, 25, 2. sortitur Apuliam, 3. prospera rebus solutus ad socordiam, 20. ad *Hardonem* vincitur ab Annibale, 21. ob exercitum in Apulia amissum ei dies dicta, 26, 2. primo pecunia, mox capite in eum anquiretur, 3. ita Tancinios in exilium, *ibid.*

Cn. Fulvius movetur senatu a fratre censore, 41, 32.

Cn. Fulvius Gillo creatur praetor, 45, 14. sortitur Hispaniam citeriorem, 16.

L. Fulvius consul creatur, 8, 38. magister equitum, 9, 21.

M. Fulvius, secundum quosdam auctores, consul successit Ti. Minucio, 9, 44.

M. Fulvius, tribunus militum, 10, 14.

M. Fulvius, tribunus militum, occiditur in pugna, 27, 12.

M. Fulvius, tribunus plebis, 32, 7.

M. Fulvius, legatus, 43, 1.

M. Fulvius Centumalus, praetor, 35, 10. 20. 23. et 24. sortitur jurisdictionem urbanam, 20.

M. Fulvius Flaccus, decemvir agro dividendo, 31, 4.

M. Fulvius Flaccus, triumvir colonias deducendas, 39, 44.

M. Fulvius Flaccus, legatus in Macedoniam, 43, 13.

M. Fulvius Nobilior, aedilis curulis, 33, 42.

creatur praetor, 34, 54. sortitur Hispaniam ulteriorem, 55.

Vaccinos, Vectones, et Celtiberos fundit fugatque, 35, 7.

proconsul, multa prospere gerit, 22.

ovans urbem ingreditur, 36, 21. et 39.

creatur consul, 37, 47. ei provincia Aetolia evenit, 50.

proficiscitur in Epirum, 38, 3. Ambraciam urbem oppugnat, 4—9. donatur corona aurea centum et quinquaginta pondo, *ibid.* perdomitis Aetolis, recipit Cephalleniam, 28. et 29. componit res Achaeorum, 30. comitiorum causa proficiscitur Romam, 35. redit in provinciam, eique in annum prorogatum imperium, *ibid.* eum accusant Ambracienses, 43. defenditur a C. Flaminio, *ibid.*

ex Aetolia rediens, petit triumphum, 39, 4. M. Aburius, tribunus plebis, intercedit, *ibid.* Gracchi oratio pro M. Fulvio, 5. triumphat de Aetolis et Cephallenis, *ibid.* per dies decem, ludos, quos voverat Aetolico bello, facit, 22. censuram petit, 44.

- creatur triumvir coloniis deducendis, 44.
- censor, 40, 45. reconciliatur cum M. Æmilio collega, 46. ejus opera publica, 51. lustrum condit, 41, 2.
- M. Fulvius Nobilior, tribunus militum, mensibus suis dimittit legionem: ob- que id factum in Hispaniam relegatur, 40, 41.
- M. Fulvius Nobilior, tribunus plebis, 42, 32.
- M. Fulvius Pæstinus, consul, 10, 9.
- Q. Fulvius, ædilis curulis, 30, 39.
- Q. Fulvius, tribunus plebis, 32, 28.
- Q. Fulvius, legatus, 32, 36.
- Q. Fulvius M. F. triumvir epulo coop- tatur, 40, 42.
- Q. Fulvius Flaccus pontifex, 23, 21. prætor, 24. sortitur jurisdictionem urbanam, 30. prætor refectus cum jurisdictione urbana, 24, 9. magister equitum, 25, 2. tertium consul, *ibid.* pontificatum maximum petens, repul- sam patitur, 5. Hannonis castra op- pugnat, eaque capit, 13. et 14. ei prorogatum imperium, 26, 1. Cap- uam obsidet, 4. Romam euntem Annibalem sequitur, 8. et 9. ingre- ditur Romam cum exercitu, 10. vir- gis cædi et securi percuti jubet sena- tores Campanos, 15. accusatur a Campanis, 27. et 33. dictator dicitur, 27, 5. iis comitiis, quæ habebat ipse, creatur consul quartum, 6. ejus senescit fama, 20. ei prorogatum in- annum imperium, 22. iterum, 35.
- Q. Fulvius Flaccus, ædilis plebis, 38, 35. creatur prætor, et sortitur Sar- diniam, 42. legatus Æmilii Paulli, 40, 27. consul, 37. bellum gerit cum Apuanis Liguribus, 41.
- Q. Fulvius Flaccus, ædilis curulis desig- natus, petit præturam, impetrassetque, nisi senatus comitiis sustulisset, 39, 39. fit prætor, 56. sortitur Hispaniam ci- teriorem, 40, 1. Urbicuum, oppidum, capit, 16. ejus res gestæ adversus Cel- tiberos, 30. et 33. rursum vincit Cel- tiberos, 39. et 40. sedem Fortunæ Eque- stri et ludos Jovi vovet, *ibid.* pontifex cooptatur, 40, 42. creatur consul, quum extra urbem triumphî causa esset, 43. de Celtiberis triumphat, *ibid.* ejus lu- di, 45. creatur censor, 41, 32. fratrem germanum et consortem senatu mo- vet, *ibid.* ejus opera publica, *ibid.* sedem Fortunæ Equestris enixo stu- dio facit, et ex sede Junonis Lacinie marmoreas tegulas detrahit, 42, 3. sedem Fortunæ Equestris dedicat, 10. laqueo sibi gulam frangit, 28.
- Q. Fulvius Nobilior, triumvir coloniis deducendæ, 39, 44.
- Q. Fulvius Gillo, legatus Scipionis, 30, 21. prætor, 31, 4. sortitur Siciliam, 6.
- Fundanis populis civitas sine suffragio data, 8, 14. sociant se Privermatibus bello Romanos laceßentibus, 19. orant veniam, *ibid.* iis datur latio- suffragii, 38, 36.
- M. Fundanius, tribunus plebis ad ple- bem fert de lege Oppia abrogandæ, 34, 1.
- M. Fundanius Fundulus, ædilis plebeius, aliquot matronas probri accusat, 25, 2.
- Fundis sedes Jovis, 41, 32.
- Fundæ prævalidæ descriptio, 38, 29.
- Funditores in exercitu Pyrrhi, 27, 38. 36, 18.
- Achæi, eorumque in bello maxi- mum momentum, 38, 29.
- Baleares, eorumque peritis, 28, 37. *vid. et* 21, 21.
- Cyrtæi, 37, 40.
- Funebres laudationes, 2, 47. et 61. ma- tronis concessæ, 5, 50.
- Funebres laudes vitiant historiam, 8, 40.
- Funebres ludi, 28, 21. *vid.* Ludi.
- Funus prosecutus mulsum datum, 38, 55.
- in Funus Menenii, collati a populo sex- tantes, 2, 33. in Valerii consuli, quadrantes, 3, 18.
- Funera Romanorum ducum curata ab Annibale, 22, 52. 25, 17. 27, 28.
- Furcæ Caudinæ, *vid.* Caudium.
- Furiæ genti fato quodam data Gallica bella, 31, 48.
- Furii et Fusii iidem, 3, 4.
- Furius, legatus, frater Sp. Furi consuli, ab Æquis cæditur, 3, 5.
- Agr. Furius, consul, 3, 66. collegæ sum- mam imperii concedens, ab eo vicis- sim honoratur, 70.
- Agr. Furius, tribunus militum consulari potestate, 5, 32. adversus Salpinates bellum gerit, *ibid.*
- C. Furius duumvir navalis, 41, 5. lega- tus, 43, 11.
- C. Furius Aculeo, quæstor L. Scipionis, damnatur, 38, 55.
- C. Furius Pacilus, consul, 4, 12. censor, probavit villam publicam in campo Martio, 22. Mamercum Æmilium, qui censuram ad unius anni et sex mensium spatium redegerat, ærarium facit, 24. *vid. et* 9, 33. tribunus mi- litum consulari potestate, 4, 31.
- C. Furius Pacilus consul creatur, 4, 52.
- L. Furius, consul, resistit agrariz legi, 2, 54. post consulatum fit reus ad populum, *ibid.* tribunus, qui eum accusabat, mortuus domi inventus, *ibid.*
- L. Furius, tribunus militum consulari potestate cum Camillo, 6, 22. ejus temeraria adversus collegam proter-

- via, 23. pugna initio impropera, et corrigendae culpe studium, 24. moderatio in eum Camilli, 25.
- L. Furius, tribunus plebis, 9, 42.
- L. Furius Bibaculus, quaestor, in proelio ad Cannas occisus, 22, 49.
- L. Furius Camillus, dictator, reddit Patribus possessionem pristinam consulatus, 7, 24. ob id meritum consul creatur, *ibid.* collega mortuo, solus rempublicam et bellum Gallicum administrat, 25. vincit Gallos, 26. adversus Graecos ad oram maritimam profectus, nullam memorabilem rem gerit, *ibid.* dictator in pugna adversus Auruncos, vocat sedem Junoni Monetae, 28.
- L. Furius Camillus, consul, 8, 13. capit Pedum oppidum, *ibid.* triumphat, *ibid.* status equestris ei in foro posita, *ibid.* ejus oratio ad senatum de Latinis populis, *ibid.* consul iterum, 29.
- L. Furius Medullinus. (*In hoc nomine tanti erroris implicat apud Livium, ut haud facile ad liquidum perducere res possit. Nec tanti est. Itaque apponemus notam eorum locorum, in quibus L. Furius Medullinus aliquem magistratum gessisse dicitur, licet non omnia in unum hominem convenient, et sint in duos tresque dispartienda, ut constat ex Signis ad 4, 44.*)
- L. Furius Medullinus, tribunus militum consulari potestate, 4, 25. et 35. iterum, 44. creatur consul, 51. consul iterum, 54. et 61. tribunus militum consulari potestate, quum jam functus eo honore esset, 57. tertium, 5, 14. quartum, 16. quintum, 24. sextum, 26. septimum, 32.
- L. Furius Purpureo, tribunus militum, 27, 2. praetor, 31, 4. sortitur Galliam, 6. et 10. Gallos vincit, 21. petit triumphum, 47. de ea re varie in senatu sententiae, 48. triumphat, 49. creatur consul, 33, 24. per tribum Sappiniam in Boios venit, 37. populatur agrum Boiorum, *ibid.* sedes ab eo votae, 34, 53. 35, 41. legatus, 37, 55. resistit Cn. Manlio, triumphum potenti, 38, 44. et 45. *vid. et* 54. magna contentione censuram petit, 39, 40. legatus in Galliam Transalpinam mittitur, 54.
- L. Furius Purpureo, legatus ad concilium Aetolorum, 31, 29. ejus oratio, 31.
- L. Furius Philus creatur praetor, 42, 28. sortitur Sardiniam, 31. pontifex moritur, 43, 13.
- M. Furius defendit in senatu M. Aurelium, quem accusabant legati Philippi, 30, 42.
- M. Furius, legatus, 31, 21.
- M. Furius Camillus, tribunus militum consulari potestate, 5, 1. iterum, 10. contra Faliscos proficiscitur, 12. tertium tribunus militum consulari potestate, 14. a Capena ingentes praedas agit, *ibid.* interrex, 17. dictator, 19. ludos magnos ex senatusconsulto vovet, *ibid.* vincit Faliscos, *ibid.* coniculum in arcem Veiorum agit, *ibid.* Veios capit, 21. ejus precatio, *ibid.* curru equis albis juncto triumphans urbem ingreditur, 23. resistit legi de transmigrando Veios, 25. religionem injicit de decima praedae Veientanae, *ibid.* tribunus militum consulari potestate quartum, 26. Falicum ludum magistrum, puerorum proditorem, remittit Falerios, 27. invehitur in plebem, 29. senatum incitat adversus legem, 30. creatur interrex, 31. ei ab L. Apuleio, trib. pl. dies dicta, 32. abit in exilium, et abens quindecim millibus gravis aëris damnatur, *ibid.* concitat Ardeates ad opprimendos Gallos populos, 44. et 45. revocatur, et dictator dicitur, 46. caesa Gallis triumphat, 49. diligentissimus religionem cultor, 50. prohibet migrari Veios, habetque super ea re ad populum orationem, 51. *et seqq.*
- interrex, 6, 1. dictator tertium, 2. capit Volscorum castra, *ibid.* recipit Sutrium, ab Etruscis captum, 3. triumphat, 4. tribunus militum consulari potestate quintum, 6. ei regimen omnium rerum collegae permittunt, *ibid.* ejus res gestae, 7—10. in eum Manlius Capitolinus livor, 11. fit tribunus militum consulari potestate sextum, 18. septimum, 22. ejus moderatio in collegam, et victoria de hostibus, 23—25. dictator quartum creatur, 38. certamen inter eum et tribunos plebis, *ibid.* se abdicat magistratu, *ibid.* dictator quintum creatus, 42. victis Gallis, triumphat. *ibid.* discordias inter ordines sedat, *ibid.* ejus mors et laudes, 7, 1.
- M. Furius Crassipes, coloniam deducenda triumvir, cui in triennium imperium esset, creatur, 34, 53. *vid. et* 35, 40. praetor creatus, sortitur Galliam, 38, 42. insontibus Cenomanis arma adempta reddere jubetur a senatu, et provincia decedere, 39, 3. praetor iterum, 41, 33. sortitur Siciliam, 42, 1.
- M. Furius Luscius, aedilis plebis, 39, 7.
- P. Furius, triumvir agro dando, 3, 1.
- P. Furius Philus, fit praetor iterum et sortitur jurisdictionem inter cives et peregrinos, 22, 35. *vid. et* 55. classem

accipit a Marcello collega, 57. redit ex Africa Lilybæum graviter saucius, 23, 11. censor, 24, 11. severe castigat vitia, 18. dies ei dicitur a L. Metello, tribuno plebis, quem senatu moverat, 43. mors ejus impedit, ne lustrum perficitur, *ibid.* sugur moritur, 25, 2.

P. Furius Philus, consularis viri filius, 22, 53.

P. Furius Philus, prætor creatus, obtinet Hispaniam citeriorem, 41, 26. ab Hispanis accusatus, Præneste in exilium abijt, 43, 2.

Q. Furius, pontifex maximus, jubetur creare tribunos plebis, 3, 54.

Sex Furius, consul, 2, 39.

Sp. Furius, consul, 2, 43.

Sp. Furius, consul, male rem gerit adversus Equos, et in castris obsidetur, 3, 4. a T. Quintio liberatur, 5.

Sp. Furius, tribunus militum consulari potestate, 6, 31.

Sp. Furius M. F. Camillus, primus prætor, 7, 1.

Sp. Furius, *sive* Furius, pater patratus, 1, 24.

Postuarium, poena militaris, 5, 6.

G.

Gabii, 1, 53. 24, 10. 26, 9. 41, 20. eos fraude capit Tarquinius Superbus, 1, 53. et 54. Gabii murus ac porta de celo tacta. *vid.* Prodigium.

Gabina via, 2, 11. 3, 6. 5, 49.

Gabini, 6, 21.

A. Gabinius, legatus, Epit. 76.

Gabinus ager vastatur a Volscis, 3, 8.

Gabinus cinctus, 5, 46. 8, 9. 10, 7.

Gabinus, præfectus præsidii Scodrae, regiae Gentii, 45, 26.

Gades profectus Annibal, vota exsolvit Herculi, 21, 21. *vid.* et 24, 49. 26, 43. 28, 1.

Gaditana provincia, 28, 2.

Gaditani perfugæ pollicentur, se prodituros urbem et præsidium Punicum Romanis, 28, 23. patefacta prodicione, conjurati Carthaginem devehuntur, 30. a Gaditanis Mago exigit pecuniam, 36. Gaditanos magistratus in crucem tollit, 37. Gaditani Romanis deduntur post Magonis ab Oceani ora discessum, *ibid.*

Gaditanis remissum, ne præfectus Gades mitteretur, 32, 2.

Gæsa, 8, 8.

Gætuli milites, 23, 18.

Gala Massylorum, Numidicæ gentis, rex, 24, 48. Masinissæ pater, 49. 29, 29.

jungitur Carthaginienaisbus, 24, 49. moritur, 29, 29.

Galatia, castellum, capitur ab Annibale, 26, 6.

Galba, *vid.* Sulpicius.

Galæsus, fluvius, quinque millia passuum a Tarento abest, 25, 11.

Gales, 1, 43. Galeæ cristatæ, 9, 40. 10, 38. Galeas gestare soliti milites in stationibus, 44, 33.

Galesgra, turris, 25, 23.

Galepsus, urbs Thraciæ, 44, 45.

Galeria centuria juniorum, 27, 6.

Gallæci pop. Hispaniæ, Epit. 66.

Galli fanatici, matris Deæ famuli, 37, 9.

transitus Gallorum in Italiam descriptus, locique et fines, quos tenere, 5, 34. et 35.

Galli, novi sœcolæ Etruscis, 5, 17. capto dulcedine frugum, maxime vini, transisse Alpes fama est, 33. ducentis ante annis, quam Roma caperetur, in Italiam, transcenderant, *ibid.* Tarquinio Prisco regnante Roma, 34. eorum variis temporibus transitus in Italiam descripti, *ibid.* et 35. postremi omnium transgressi Senones, Clusium oppugnant, 35. legati ad eos Romanorum, *ibid.* responsum Gallorum, 36. jure gentium a Romanis legatis violato, ipsi mittunt legatos Romanæ, *ibid.* elusa sua legatione, Romanæ iter intendunt, 37. vincunt Romanos ad Alliam, *ibid.* et 38. diripiunt et incendunt Romanæ, 41. oppugnant frustra arcem Romanam, 43. repelluntur, 47. paciscuntur cum Romanis, 48. *usque* victis, *ibid.* dum appenditur surum, intervenit Camillus, dictator eosque pugnare jubet, et vincit, 49. iterum eos cœdit, ita ut ne nunciis quidem superaret, *ibid.*

— rursum vincuntur a Camillo, 6, 42. ad tertium Iridem, Salaria via, trans pontem Anienis castra habent, 7, 9. post cæsum a T. Manlio Gallum eximia corporis magnitudine, relinquunt trepide castra, 9—11. alia cum Gallis bella, 2, 12—15. 23. 24. et 25. 8, 20. pugna M. Valerii Corvi, 7, 26. cum Gallis pacem ingenti pecunia redimunt Etrusci, 10, 10. eorum auxilia mercede sollicitata a Samnitibus et Etruscis, 18, 21.

Galli Senones debent legionem Romanam, 10, 26.

Galli, juncti cum Etruscis, Samnitibus, Umbris, vincuntur in Sentinati agro, 10, 27. et 29.

Gallorum in Italia, sub initia belli Annibalici, motus, 21, 25. et 26. et in-

- veri ac fluctuantes animi, 39. et 52.
 22, 1.
 Galli Transalpini frustra sollicitantur a
 legatis Romanis contra Pœnos, 21, 20.
 ab Annibale partim donis conciliati,
 partim vi victi, 23. 24. et 26—28.
 in Venetiam transgressi, 39, 22.
 expelluntur a Romanis, 54. legationi
 super ea re missæ ad Transalpinos po-
 pulos benigne respondetur, *ibid.* et 55.
 De rebus gestis Cæsaris adversus Gallos.
vid. C. Julius Cæsar.
 Gallorum manus in Hercynios saltus
 missa, 5, 34.
 Gallorum in Asiam transitus, 38, 16.
 Gallogræci dicuntur, 17. *vid.* Gallo-
 græci.
 Gallorum auxilium a Perseo per avari-
 tiam dimissum, 44, 27.
 Gallis procera corpora, promissæ et ru-
 tilatæ consee, 38, 17. corpora intole-
 rantissima laboris atque æstus, 10,
 28. humori et frigori assueta, 5, 49.
 corpora iis et animi magna magis,
 quam firma, 5, 42. molles ad laboris
 longæque viæ tædia, 22, 2. eorum
 mollia et fluida corpora, minime pa-
 tientia sitis, decedere pugna cogit, 34,
 47. prima eorum proelia plus, quam
 virorum, postrema minus, quam femi-
 narum, 10, 28.
 Galli, gens nata in vanos tumultus, 5,
 37. et 39. *vid.* et 38, 17. haudqua-
 quam negligens religionum, 5, 46.
 auri avidissima, 21, 20.
 Galli in concilium veniunt armati, *ibid.*
 — super umbilicum pugnant nudi, 22,
 46. 38, 21.
 — ex calva hostium pocula faciunt,
 23, 24.
 Gallorum acies, 38, 26.
 — arma, 22, 46. 38, 17.
 Gallus et Galla vivi defodiuntur, 22, 57.
 Gallæ cujusdam facinus, 38, 24.
 Gallicum aurum occultari a Patribus,
 criminatur M. Manlius, 6, 14.
 Gallicus ager, qui Gallorum Senonum
 fuerat, viritum populo divisus, 23, 14.
 39, 44. 42, 4.
 Gallicus sinus, *vid.* Sinus.
 Gallicus tumultus, 7, 9. et 11.
 Gallogræcia, 37, 8. 38, 12.
 Gallogræcis bellum infert Cn. Manlius
 consul, 38, 12. 15. et 17. ejus belli
 gesta, 18—27. pax iis data, 37. et 40.
 de iis triumphus, 39, 6.
 Gallogræci equites, 37, 40.
 Ganymedes, præfectus Ptolemæi, prodit
 Philippo Æneum oppidum, 31, 16.
 Garamantes, 29, 38.
 Gartesenes, hospes Philippi, ab eo occi-
 sus, 32, 21.
 Garufi, Ligurum populi, 41, 23.
 Cn. Gavillius Aquileiensis, 41, 5.
 L. Gavilius, *ibid.*
 Gaudotus, regulus Gallogræcorum Tec-
 totagum, 38, 19.
 Gaureleas, portus Andri insula, 31,
 45.
 Gaurus, mons in Campania, 7, 32.
 Geganii ex Albanis principibus in Patres
 lecti, 1, 30.
 L. Geganius, tribunus militum consulari
 potestate, 6, 31.
 M. Geganius, tribunus militum consu-
 lari potestate, 6, 42.
 M. Geganius Macerinus, consul, sedat
 coitiones tribunorum, adversus no-
 bilium juventutem ortas, 3, 65. se-
 cundum consul, 4, 8. Volcos, Ar-
 deam obsidentes, obsidet ipse, 9. vin-
 cit Volcos, et sub jugum mittit, 10.
 componit Ardææ res, *ibid.* redit in ur-
 bem triumphans, *ibid.* tertium con-
 sul, 17. censor, probavit villam publi-
 cam in campo Martio, 22. Mam. Æ-
 milium, qui dictator censuram, quin-
 quennalem ætenuis, intra anni et sex
 mensium redegerat spatium, omni ig-
 nomia afficit, 24. *vid.* et 9, 33. et 34.
 Proculus Geganius Macerinus, consul,
 4, 12.
 T. Geganius, consul, 2, 34.
 St. Gellius, *vid.* Statius.
 Gellius Egnatius, *vid.* Egnatius.
 L. Gellius, consul, Epit. 96.
 Gelo, Hieronis filius, deficit ad Pœnos,
 23, 30. mors ejus adeo opportuna, ut
 patrem quoque suspicione adspingat,
ibid. ejus, dum viveret, in cultu habi-
 tuque modestia, 24, 5.
 Geminus Metius, præfectus equitum
 Tusculanorum, init cum T. Manlio
 singulare certamen, 8, 7. vincitur, et
 interficitur, *ibid.*
 Genio Deo quinque majores hostie
 cæse, 21, 62.
 Genus, urbs, 21, 32. capitur a Magone,
 Amilcaris filio, 28, 46. ab eo diruta,
 exedificatur a Romanis, 30, 1.
 C. Genucius, inter primos augures e
 plebe creatos, 10, 9.
 Cn. Genucius, tribunus plebis, domi
 sue occisus, 2, 54.
 Cn. Genucius plebeius, tribunus mili-
 tum consulari potestate, 5, 13. iterum
 tribunus militum, 18. præcipitatus in
 insidias, ante signa inter primores
 cadit, *ibid.*
 Cn. Genucius, consul, 7, 3.
 L. Genucius, ex plebe consul, 7, 1.
 secundum consul, 4. adversus Herni-
 cos profectus, male rem gerit, 6. in-
 terficitur, *ibid.*

- L. Genucius, tribunus plebis, fert ad populum, ne fœnerare liceat, 7, 42.
 L. Genucius, consul, 10, 1.
 L. Genucius, ad regem Syphacem legatus, 27, 4.
 M. Genucius, consul, 4, 1.
 M. Genucius, tribunus militum secundæ legionis, interficitur in prælio cum Boiis, 35, 5.
 T. Genucius, tribunus plebis, auctor agrariæ legis, diem dicit T. Menenio, 2, 52.
 T. Genucius decemvir creatur, 31, 33.
 Gentem habere se solos, patricii gloriabantur, 10, 8.
 Gentis enuptio, 39, 19.
 Gentilitia sacra, 5, 52.
 Gentius, Illyriorum rex, variis criminibus insinulatus apud senatum, legatos Romanos mittit ad purgandum se, 40, 42. eum suspectum Isenses legati faciunt, tamquam uno animo viventem cum Perseo, 42, 26. ad eum legati Romani, *ibid.* est Romanis suspectus, 43, 11. obaidibus ultro citroque datis, fœdus facit cum Perseo, 44, 23. conjicit legatos Romanos in carcerem, 27. pecunia pacta fraudatur a Perseo, decem tantummodo talentis acceptis, *ibid.* ejus genus et facta, 30. copiæ, *ibid.* vincitur a Romanis, 31. petit inducias, *ibid.* dedit se in potestatem Anicii prætoris, *ibid.* in custodiam traditur, *ibid.* cum conjuge et liberis in triumphum ducitur ante curiam L. Anicii prætoris, 43, 43. Spolegium mittitur, in custodiam, *ibid.*
 Genuus, annis, 44, 30.
 Geræsticus portus Teiorum, 37, 27. et 28.
 Geræstus, nobilis Eubœæ portus, 31, 45.
 Gergithum, oppidum, 38, 39.
 Gergovia, urbs, Egit. 107.
 Germania, Egit. 104. 105. 107. 137.
 Germanici saltus, 9, 36.
 Geronium, sive Gerunium, urbs, 22, 18. 24. et 39.
 Gernunium, castellum, 31, 27.
 Geryon, 1, 7. Egit. 60.
 Giso, legatus ad Philippum, 23, 34.
 Giso, dissuadens pacem, ab Annibale e superiore loco detrahitur, 30, 37.
 Giso, Hamilcaris filius, Egit. 48.
 Gitanæ, Epiri oppidum, 42, 38.
 Gladiatores apud Campanos dicti Samnites, 9, 40.
 Gladiatoria spectacula, 23, 30. 28, 21. 31, 50. 39, 46. 41, 33.
 Gladius et parma sunt arma velitum, 31, 35.
 — ponderi additur ab insolente Gallo, 5, 48.
 Gladii Arabum sagittariorum, insidentium camelis, tennes, longi quaterna cubita, 37, 40.
 — Gallorum inepti, 22, 46.
 — Hispanienses, 7, 10. 22, 46. 31, 34.
 Gladiis destituti disincti destituuntur milites, ignominie causa, 27, 13.
 Glarea substructæ marginatæque viæ, 41, 32.
 Gnidus, *vid.* Cnidus.
 Gnosii, 37, 60. 42, 51.
 Gnossus, Egit. 99.
 Gomphi, urbs Thessaliæ, 31, 41. 32. 14. 36, 13. 38, 2.
 Gonni, sive Gonnus, 33, 10. 36, 10. 42, 54. oppidum, situm in faucibus, qua Tempe adeuntur, *ibid.* et 36, 10. 42, 67. 44, 6.
 Gonnocondylum, oppidum Perræbiæ, 39, 25.
 Gordium, oppidum, 38, 13.
 Gordiutichos, locus, 38, 13.
 Gorgopas præest urbi Gythio, 34, 29. interficit Deragoridam, urbem prodeere volentem Romanis, *ibid.*
 Gortynii quingenti, duce Cydate, se jungunt Quintio consuli, 33, 3. *vid.* et 37, 60.
 Gracchus, *vid.* Sempronius.
 C. Gracchus interimitur, Egit. 61.
 Gracchi, Egit. 59.
 Gracchus Cloelius, *vid.* Cloelius.
 Gracchuria, oppidum Hispaniæ, 41, 3.
 Grativus Mars, *vid.* Mars.
 Græcia ulterior, 7, 26.
 — major, 31, 7. post cladem Romanorum ad Cannas, deficit ad Pœnos, 22, 61.
 Græcia libertate donata a Romanis, 33, 32.
 Græciæ civitates tria habent principum genera, 45, 31. a Romanorum fautoribus ceteri vexantur, *ibid.*
 Græca calliditas, 42, 47.
 Græca fossa, 28, 46.
 Græcæ fabulæ, 28, 43.
 Græcarum artium opera quando primum admirati sint Romani, 25, 40.
 Græci, gens lingua magis strenua, quam factis, 8, 22.
 — barbaris sunt natura hostes, 31, 29.
 — sunt omnium eruditissimi, 39, 8.
 — Asiatici sunt levissima hominum genera, et servituti nata, 36, 17.
 Græci septem libri, de sapientiæ disciplina, inventi in sepulcro Numæ, 40, 29.
 Græcis literis, Livii sævo, instituta juvenis Romana, 9, 36.
 Græco ritu decemviri sacra faciunt Apollini, Dianæ, et Latonæ, 23, 12.

Græcorum classis mare Tuscum, oram-
que litoris Antiatis, et Tiberis ostia,
infestat, 7, 25. a Siciliæ tyrannis, ut
videtur, missa, 26.

— alla classis, ad Italici litora appulsa,
capit Thurias, urbem, 10, 2. mari
Adriatico ad litus Venetorum perve-
nit, ibique cæduntur a Patavinis
Græci, *ibid.*

Græcorum levissimi quique, Parthorum
etiam gloriæ, contra nomen Roma-
num, favent, 9, 18.

Græcus et Græca vivi defodiuntur, 22,
57.

Græcus ignobilis, suctor Bacchanalium,
vid. Bacchanalia.

Graminea corona obsidionalis, 7, 37.

Grando et tonitru prælium prohibent,
2, 62. 26, 11.

Granicus, *Epit.* 97.

Graviscæ, colonia in agro Etrusco, 40,
29. 41, 20.

Greges in luco ad Laciniam Junonis sine
custode pascentes, et ultro ad stabula
redeunt, 24, 3.

Grumentum, Lucania oppidum, 23, 37,
27, 41.

Gulussa, filius Masinissæ, a patre Ro-
mam mittitur, 42, 23. respondet le-
gatis Carthaginiensium de patre que-
rentibus, 24. dimittitur cum donis,
ibid. redit legatus Roman, 43, 3.

Gymnasium Cynosarges Athenis, 31, 24.

— Cylarabis Argis, 34, 26.

Gymnasia Tarentinorum jubet ocludi
Pyrrhus, 29, 19.

Gymnesiæ, Balesares appellantur, quis
æstatem nudi agunt, *Epit.* 60.

Gytron, urbs, 36, 10. 42, 54.

Gythium, urbs valida, omniumque ma-
ritimarum rerum Lacedæmonis re-
ceptaculum, 34, 29. capitur a T.
Quintio, *ibid.* oppugnatur a Nabide,
et capitur, 35, 27.

H.

Hadria, *vid.* Adria.

Hæmus, *vid.* Æmus.

Haliæmon, fluvius, 42, 53.

Haliartus, oppidum, 42, 46. et 56. op-
pugnatum et captum a Romanis, 63.
diruitur a fundamentis, *ibid.*

Haliarthi, 42, 44.

Halicanassus, civitas, 37, 10. et 16.

Halicanassæna, 33, 20.

Halys, fluvius, 38, 16. et 25.

Hamæ abeunt a Cumis tria millia pas-
sum, 23, 35. Hamis statum sacrifi-
cium, et nocturnum sacrum, *ibid.*

Hamilcar, *vid.* Amilcar.

Hampicora, princeps Sardinie, molitur
defectionem, 23, 32. consciscit sibi
mortem, 41.

VOL. IV.

Hannibal, *vid.* Annibal.

Hanno, princeps factionis Barcinis ini-
mice, censet, Annibalem mittendum
non esse in Hispaniam, 21, 3. deden-
dum Romanis, 9. pacem petendam ab
Romanis post Cannensem pugnam,
23, 13.

Hanno, Bomilcaris F. strenue rem gerit
in transitu Rhodani, 21, 27. et 28.

Hanno in Hispania cis Iberum ab An-
nibale præficitur, 21, 23. *ibidem* a
Cn. Scipione vincitur et capitur, 60.

Hanno, nobilis Carthaginiensis, capitur
in Sardinia, 23, 41.

Hanno, victus et pulsus finibus Lucanis
a Ti. Sempronio Longo, abit in
Bruttios, 23, 37. copiis auctus redit
Nolam, et cum Nolanis colloquitur,
43. in Bruttios remittitur, 46. ad
defectionem sollicitat Græcas urbes
in Bruttis, 24, 1. inter Hannonem
et Gracchum acris pugna ad Bene-
ventum, 14. et 15. sublevat inopiam
Capuæ, 25, 13. ejus castra capiun-
tur a Romanis, 14. fugit in Bruttios,
ibid. præest præsidio Metaponti, 27,
42.

Hanno Capuæ præest præsidio Punico,
26, 5. et 12.

Hanno, relicta Sicilia, trajicit in Afri-
cam, 26, 40.

Hanno, novus imperator, in Hispaniam
ex Africa, in locum Barcini Andru-
balis, transgreditur, 28, 1. adversus
eum mittitur a Scipione M. Silvanus,
ibid. Hanno vivus capitur a Roma-
nis, 2. mittitur Roman, 4.

Hanno, præfectus Magonis, 28, 23.
funditur a L. Marcio, 30.

Hanno, nobilis juvenis, equitatus Pu-
nico præfectus, in pugna equestri
occiditur, 29, 29. *vid.* et 35.

Hanno, Amilcaris filius, præfectus Pu-
nico equitatus, 29, 34. elicitur a
Masinissa ad pugnam, vincitur et
interficatur, *ibid.*

Hanno, Amilcaris filius, 45, 14.

Harmonia, Gelonis filia, Themisto nup-
ta, 24, 24. occiditur, 25.

Harpagones, asseres ferreo unco præ-
fixi, 30, 10.

Harpalus, princeps legationis Persei,
offendit Romanos, 42, 14.

Harpasus, flumen, 38, 13.

Harpes, *vid.* Aruspex.

Hasdrubal, Masinissæ nepos, *Epit.* 50.
cum exercitu a Scipione deletur,
Epit. 51. uxor ejus cum duobus libe-
ris ex arce se præcipitat, *ibid.*

Hasta Martis, 24, 10.

sub Hasta bona venditis, 5, 16. et cap-
tivi, 6, 4. *vid.* et 24, 18.

Hastæ immisio in fines eorum, unde

- res repetitæ, titus indicendi belli, 1, 32.
- Hastarum duarum spicula ardent, *vid.* Prodigium.
- Hastis tribus fit jugum, 3, 28.
- ex Hastia, quæ in terram cadentes infixæ steterant, vallum, 35, 30.
- Hastati, primæ aciei milites, 8, 8.
- Hastatus secundus, 26, 5.
- decimus, 42, 34.
- primus prioris centuriæ, *ibid.*
- Hebrus, fluvius, 38, 41.
- Hegeas, præfectus equitum Neapolitanorum, 23, 1.
- Hegesianax, legatus Antiochi ad Romanos, 34, 57, 58. et 59.
- Hegesilochus, summus apud Rhodios magistratus, 42, 45. ejus prudens consilium, *ibid.*
- Helenæ reddendæ suctores Æneas et Antenor, 1, 1.
- Heliodorus purpuratus insidiis opprimit Seleucum, 41, 24.
- Hellespontus, 31, 15, 32, 33, 33, 38, 38, 18.
- Hellesponti fauces, 37, 9.
- Helorus, urbs Siciliæ, 24, 35.
- Helvetii pop. Epit. 65, 103.
- Cn. Helvius, tribunus militum, in pugna cadit, 30, 18.
- C. Helvius ex ædilitate plebeia creatur prætor, 32, 7. sortitur Galliam, 8. et 26.
- C. Helvius, legatus Cn. Manlii consulis, 38, 20, 22. et 23.
- M. Helvius, tribunus militum, cadit in prælio, 27, 12.
- M. Helvius ex ædilitate plebeia prætor creatur, 32, 27. sortitur Hispaniam ulteriorem, 28. ejus de motu Hispanorum ad senatum literæ, 33, 21. cadit Celtiberos, 34, 10. ovans ingreditur urbem, *ibid.* triumvir colonie deducendæ creatur, 45.
- Hemerodromi Græcis, ingens uno die cursu conficientes spatium, 31, 24.
- Heneti populi, 1, 1.
- Heniocchi pop. Epit. 101.
- Hephæstia, urbs Thraciæ, 33, 35.
- Hepcagoniæ, locus prope Spartam, 34, 38.
- Heptæris navis, 37, 23.
- Heraclea, urbs magnæ Græciæ, 1, 18. colonia Tarentinorum, 8, 24.
- Heraclea Minos, 24, 35, 25, 40.
- Heraclea prope Thermopylas, 28, 5. et 7, 33, 3. ejus situs, 36, 22. oppugnatur et capitur a Romanis, 23. et 24.
- Heraclea Acarnaniæ, 38, 1.
- Heracles, 40, 24.
- Heraclea Sintice, 42, 51, 45, 29.
- Heraclea Pontica, 42, 56.
- Heracles, filia Hieronis, uxor Zoëppi, crudeliter cum filiabus occiditur, 24, 26.
- Heracleensis ager, 36, 16.
- Heracleum, oppidum, 44, 2. et 5. ejus situs, 8. capitur a Romanis, 9.
- Heraclides, præfectus regius Philippi, 31, 46.
- Heraclides classi præficitur a Philippo rege, 31, 16. et 33. conjicitur in vincula, 32, 5.
- Heraclides Bysantius, Antiochi ad L. Scipionem consulem legatus, 37, 34. ejusdem oratio, 35. tentat animum P. Scipionis Africani, 36. ei egregie respondet Africanus, *ibid.*
- Heraclitus, cui Scotino cognomen, legatus regis Philippi ad Annibalem, 23, 39.
- Heræa, Peloponnesi urbs, 28, 7. et 8, 32, 5, 33, 34.
- Heraeorum ludorum curatio ad Philippum defatur, 27, 30.
- Heræum, 33, 17.
- Herbessus, urbs Siciliæ, 24, 30. a Marcello recipitur, 35.
- Hercates, populi, 41, 23.
- Herculaneum, oppidum in Samnio, caput a S. Carvilio consule, 10, 45.
- L. Herculeius, Epit. 90, 91.
- Heracles venit in Latium, 1, 7. ejus cum Evandro, post Cæcum interfecit, congressus, *ibid.* in ejus honorem lectisternium habitum, 5, 13.
- Herculis ministri Potitii, 1, 7, 9, 29.
- ara ab Evandro dedicata, 1, 7.
- ara Maxima, 9, 29.
- ædes rotunda, 10, 23. *vid.* et 21, 62, 32, 1, 38, 35.
- columnæ, 21, 43.
- fanum, 40, 51.
- simulacrum magnum in Capitolio dedicatum, 9, 44.
- templum, 26, 10. *vid.* et 31, 24.
- Herculis mortale corpus crematum in loco, quem Pyram vocant, 36, 30.
- Herculi sacra a Romulo ritu Græco sunt, 1, 7.
- Gadibus vota exsolvit Annibal, 21, 21.
- sacrificium facit in monte Cæta M. Acilius Glabrio, consul, 36, 30.
- Hercynii saltus, 5, 34.
- Hercynna Dea, 45, 27.
- Herdones, urbs, 25, 21, 27, 1. ab Annibale deletur, et oppidani migrare jubentur, *ibid.* *vid.* Ardones.
- Ap. Herdonius Sabinus cum exsulibus et servis Capitolium et arcem occupat, 3, 15. interficitur, 18.
- Turn. Herdonius in Tarquinium invehitur, 1, 50. opprimitur a Tarquinio, 51.
- Herennius Bassus ab Hannone ex Nola ad colloquium vocatur, 23, 43. Hannoni respondet, 44.

- Herennius Cornialis, Bacchis initiatus a matre, 39, 13.
- Herennius Pontius, imperatoris Saturnianus pater, vir prudentissimus, 9, 1. ejus discordia responsa de exercitibus Romanorum, ad Claudium inclusa, 3.
- C. Herennius, triumvir colonie deducenda, 21, 25.
- Herius Asinius, Epit. 73.
- Herius Pettius ab Hannone ex Nola ad colloquium vocatur, 23, 43.
- Hermunum, 35, 50.
- Hermanica, urbs, ab Annibale vi capta, 21, 5.
- Lar. Herminius, consul, 3, 65.
- T. Herminius, genere factique clarus, cum Horatio Cocle pontem publicum parumper defendit, 2, 10. strenue adjuvat victoriam consulis de Etruscis, 11. occiditur in pugna ad Regillum lacum, 20.
- Hermioniceus ager, 31, 44.
- Hernici parant bellum, 2, 22. devicti, 40. cum iis ictum foedus, 41. iis agri duas partes ademptae, *ibid.* eorum agros depopulantur Aequi et Volsci, 3, 6.
- Hernici tristia responsa a senatu data, *ibid.* deficiunt a Romanis, 6, 2. 7. et 8. et *supp.* iis bellum inferunt Romani, 7, 6. cadunt Romani, *ibid.* ingens eorum exercitus, 7. fugantur, 8. victi a C. Plautio consule subactique, 15. Romanis bellum indicunt, 9, 42. victi se dedunt, 43. iis suae leges redditae, *ibid.*
- Herodicus, princeps Thessalorum, interficitur a Philippo, 40, 4.
- Herodorus Claneus, mercator, 35, 37.
- Herodorus, princeps amicorum Demetrii, conjicitur in custodiam, 40, 23. moritur in tormentis, *ibid.*
- Hersilia, uxor Romuli, 1, 11.
- Hetraculum, Bruttorum oppidum, a Poenis deficit ad Romanos, 30, 19.
- Hetrusci, *vid.* Etrusci.
- Hexapylon Syracusis, 24, 21. *vid.* et 32, 39.
- Hexeris navis, 29, 9. 37, 23.
- Hiarbas, Epit. 89.
- Hibernacula, res nova militi Romano, ad Veios edificari cepta, et super eas orationes tribunorum plebis et Ap. Claudii, 5, 2—6.
- Hibernacula Poenorum in tres partes divisa, 26, 20.
- Hibernacula Poenorum et Numidarum comburantur a Scipione, 30, 3—6.
- Hiempsal, Mispes filius, occiditur a Jugurtha, Epit. 62.
- Hiempsa gelida et nivosa, ut vis clausae et Tiberis innavigabilis fuerit, 5, 13.
- Hiera come, 38, 12. ibi sanum augustum Apollinis, et oraculum, 13.
- Hiero, Epit. 16. pollicetur gratis se daturum Romanis legionibus frumentum ac vestimenta, 21, 50. post pugnam ad Trasimenum lacum, legatos Romam, cum classe magno comensatu onusta, donaque, et auxilium, mittit, 22, 37. victoriam strem pondo trecentum viginti dono dat, *ibid.* classe Punica vastatur ejus regnum, 56.
- Hieronis mors, 24, 4.
- Hierocles Agrigentinus, tradit Zaeynthum insulam Achais, 36, 31. et 32.
- Hieronymus, nepos Hieronis, et successor, 24, 4. ejus vitia, 5. conspiratio in illum, *ibid.* ab Annibalem inclinat, 6. legati Romani male ab eo excepti, *ibid.* ejus foedus cum Poenis, *ibid.* a conjuratis occiditur, 7.
- Hierosolyma, Epit. 102.
- Hilermus, rex quorundam Hispanie populorum, virum capitur, 35, 7.
- Himera, amnis, Siciliam dividens, 24, 6. *vid.* et 25, 40.
- Himico, vir factionis Barcinæ, victoria Annibalis ad Cannas Carthaginem nunciata, Hannonem increpat, 23, 12.
- Himilco cum exercitu in Siciliam venit, 24, 35. ejus res gestae, *ibid.* et 36.
- Agrigentum se recipit, 24, 39. Syracusanis suppetias fert, 25, 26. peste perit, *ibid.*
- Himilco Punicis auxiliariis Castellone praest, 28, 20.
- Hionius, filius Hiampsicorae, principis Sardorum, in acie cadit, 22, 40.
- Hippogogus, genus navis, 44, 28.
- Hippias, Persei amicus, 42, 39. *vid.* et 42, 51. et 59, 44, 2. 4. 23. et 45.
- Hippias, Thessalorum praetor, 42, 54.
- Hippo regius, 29, 3. 4. et 32.
- Hippo, urbs Hispanie, 39, 30.
- Hippocrates, *vid.* Epicydes. Dum frater praest Syracusis, ipse, Poenis conjunctus, bellum gerit adversus Marcellum, 24, 35. vincitur, 36. Murgantium se recipit, 39. Syracusanis suppetias fert, 25, 26. peste perit, *ibid.*
- Hippolochus, 36, 9.
- Hirpini, populi, 22, 13. a Romanis deficiunt ad Poenos, 29, 61. 23, 1. ex Hirpinis tria oppida recepta a Romanis, 23, 37. Hirpini dedunt se Romanis, 27, 15. domiti a L. Sulla, Epit. 75.
- A. Hirtius, Epit. 119.
- Hispalis Fecenae, nobili scorto, praenium a senatu datum, quod ejus opera Bacchanalia detecta, 39, 9. 14. et 19.
- Hispanis, inter Poenos, et Romanos divisa ante Ibero, 21, 2. citerior, ulte-

- xior, 32, 28. prima Romanis inita provinciarum, quæ quidem continenti sint, postrema perdomita est, ductu auspicioque Augusti Caesaris, 28, 12. primus in sam Romanus imperator transgressus Cn. Scipio, 21, 32. 25, 37.
- Hispania multas habet turres, quibus pro speculis et propugnaculis utuntur adversus latrones, 22, 19.
- bello reparando aptissima, 28, 12.
- arido et inculto solo magnam urbium multitudinem alere non potest, 41, 3.
- Hispaniæ loca pleraque crebris saltibus inclusa, 28, 1.
- Hispani sollicitantur a legatis Romanis contra Pænos, 21, 19.
- suppositis incubantes ceteris, Rhodanum transstant, 27.
- ad concurrandum inter saxa rupesque apti, 22, 18.
- inquieti avidique in res novas, 22, 21.
- allecti præda cæduntur, 28, 33.
- vincuntur a Lentulo et Manlio Acidino, 29, 2. et 3. a Cornelio Cethego, 31, 49. a Minucio, 33, 44. a Catone, 34, 14. 15. et 16. a Ti. Graccho, 41, 3.
- Hispani ægre patiuntur sibi ademta arma, multique sibi consciscunt necem, 34, 17.
- queruntur de magistratuum Romanorum avaritia, et aliquod impetrant a senatu levamen, 43, 2.
- primi mercenarii apud Romanos, 24, 49.
- præstantissimi milites exercitus Hannibalis, 27, 14.
- Hispanorum acies, 29, 3. 39, 31.
- gladius, 7, 10.
- Hispanorum obsides Sagunti, 22, 22.
- Hister Tusco verbo vocatur Ludio, 7, 2.
- Histæus, dux Persei, 44, 32.
- Historiæ utilitas, Pref. 1. 1.
- Historiæ veteris obscuritas, 6, 1. 8, 40. 9, 15.
- Histriones unde dicti, 7, 2. iis ad nomen cantari ceptum, *ibid.*
- Holo, oppidum Hispaniæ, 35, 22.
- Homeri carmine Thebes campus nobilitatus, 37, 19.
- Hominum immolatio, 22, 57.
- Homolium, oppidum Thessaliæ aut Macedoniæ, 42, 38.
- Honoris et Virtutis sedes, 27, 25.
- Honoca, urbs, 22, 20.
- Honorus, Dardanorum princeps, 44, 30.
- Horatia a fratre occisa, 1, 26.
- Horatii Pila, 1, 26.
- Horatiorum et Curiatorum, trigeminorum fratrum, certamen, 1, 24. et 25.
- sepulcra Horatiorum et Curiatorum, 25.
- Horatius victor sororem suam gladio transigit, 1, 26. in ius vocatur ad regem, *ibid.* provocat ad populum Romanum, et absolvitur, *ibid.*
- Horatius Cocles excipit impetum hostium in primo aditu pontis, 2, 10. armatus in Tiberim desilit, *ibid.* ei status in comitio posito, *ibid.* tantum agri ei datum, quantum uno die circumaravit, *ibid.*
- C. Horatius, consul, æquo Marte cum Tuscis pugnat, 2, 51.
- C. Horatius Pulvillus, consul, Æquos fundit, 3, 30. augur, pestilentia moritur, 32.
- L. Horatius Barbatus, tribunus militum consulari potestate, 4, 35.
- L. Horatius Pulvillus, tribunus militum consulari potestate, 6, 6.
- M. Horatius Barbatus graver invehitur adversus decemvires, 3, 39. Appium foro expellit, 49. legatus ad plebem, 50. et 53. creatur consul, 55. ejus leges, *ibid.* vincit Sabinos, 61—63. sine auctoritate senatus populi jussu, triumphat, *ibid.* ejus moderatio, 64. *vid.* et 4, 6.
- M. Horatius Pulvillus consul creatur, 2, 8. dedicat ædem Jovis in Capitolio, *ibid.* *vid.* et 7, 3.
- M. Horatius, tribunus militum consulari potestate, 6, 31.
- P. Horatius pater judicat filiam suam jure occisam, 1, 26. filium expiare tenetur pecunia publica, *ibid.*
- Hordeum datum pro tritico cohortibus, quæ signa amiserant, 27, 13.
- Horreum, oppidum, 45, 26.
- L. Hortensius, tribunus plebis, diem dicit C. Sempronio, 4, 42.
- L. Hortensius, prætor, sortitur classem cum ora maritima Græciæ, 43, 4. de ejus crudelitate queruntur Abderitæ, 6. et Chalcidenses, 9.
- Q. Hortensius dictator, Egit. 11.
- Q. Hortensius occiditur, Egit. 124.
- Hospitales Dii, 39, 51.
- Hospitalia Romanorum erga Etruscos officia, 2, 14.
- Hospitalis fœderis contemtor, *vid.* Ba-dius Campanus.
- Hospitium publice junctum, 1, 45. 5, 50.
- Hostia, *vid.* Ostia.
- Hostiæ humanæ, *vid.* Hominum immolatio.
- Hostiis majoribus procurata prodigia, 26, 23. 27, 4. et 11. 30, 2. 33, 26. 41, 19.
- rem divinam facere jubentur consules, 31, 5.

Hostiis, partim majoribus, partim latentibus, procurata prodigia, 22, 1.

Hostilis curia, 1, 30, 22, 55. in eam vocatus senatus, *ibid.*

Quarta Hostilia damnatur, necato marito consule, ut filio suo viam ad consulatum aperiret, 40, 37.

A. Hostilius Cato prætor creatur, 27, 35. sortitur Sardiniam, 36.

A. Hostilius Cato creatur decemvir agris dividendis, 31, 4.

A. Hostilius Cato, legatus Scipionis, damnatus, 38, 55.

A. Hostilius Mancinus creatur prætor, et sortitur jurisdictionem urbanam, 40, 35. creatur consul, 43, 4. in Macedoniam proficiscens, Persei insidias vix effugit, 5. parum feliciter bellum administrat, *ibid.* proconsul, 19.

C. Hostilius prætor creatus, sortitur Macedoniam, 43, 4. legatus, 44, 19. et 29.

C. Hostilius Cato prætor creatur, 27, 35. sortitur jurisdictionem urbanam, 36.

C. Hostilio Mancino cos. sacrificante pulli ex cavea evolvant. Epit. 55. a Numantinis vincitur, *ibid.* Numantinis deditus, minime ab iis recipitur, Epit. 56.

C. Hostilius Tubulus, prætor creatus, sortitur jurisdictionem urbanam, 27, 6. et 7. ludos vovet facitque Apollinares, 11. adoritur Annibalem, ad quatuor millia hominum occidit, et novem signa militaria capit, 40. ei in annum prorogatum imperium, 28, 10. *vid. etiam* 29, 13.

L. Hostilius Cato creatur decemvir agris dividendis, 31, 4.

L. Hostilius Cato, legatus, 38, 55.

L. Hostilius Mancinus, cum quadringenis equitibus exploratum missus, caeditur a Pœnis, 22, 15.

Hostus Hostilius rem Romanam iniquo loco contra Mettium Curtium sustinet, 1, 12. cadit, *ibid. vid. et* 22.

Tullus Hostilius, *vid.* Tullus.

Humanis corporibus vesci milites suos docuisse dictus Annibal, 23, 5.

Myampolis, urbs, 32, 18.

Hybla, 26, 21.

Hybristas Lacedæmonius, pirata, 37, 13.

Hydrela Caria, 37, 56.

Hydrelatanus ager, *ibid.*

Hydruntum, oppidum Italiæ, 36, 21.

Hypata, 36, 16. 26. et 27.

Hypataei exules, 41, 30.

Hypataeorum agri vastantur, 36, 14.

Hypsæus, Epit. 107.

L. Hypsæus, *vid.* Plautius.

Hyrcanus campus, 37, 38.

I. J.

Jacula quaternos pedes longa, 26, 4.

Jacula et sagittæ parum nocent in tenebris, 44, 35.

Jaculatores, 36, 18.

— Afri, 21, 21.

— Numidæ, 28, 11.

Jamphorina, urbs, caput Mædicæ, in deditionem accipitur, 26, 25.

Janiculum, Epit. 1. additur urbi, et ponte subulico conjungitur, 1, 33.

— repentino impetu capitur a Tuscis, 2, 10. *vid. et* 51.

in Janiculum secedit plebs, 11, 26.

sub Janiculo inventi libri Numæ Pompilii, 40, 29.

Janua adium omnium Romæ, quibusbet adire volentibus, per lectisternia tempus, patefactæ, 5, 13.

Januario mense comitia consularia habita, 43, 13.

Janus a Numa Pompilio belli et pacis index factus, 1, 19.

— bis post Numæ regnum clausus fuit, *ibid.*

Janus dexter portæ Carmentalis, 2, 49.

Jani tres a censoribus facti, 41, 32.

Iapydes pop. Epit. 59. 131.

Iapydum legati in senatu queruntur de C. Cassio consule, 43, 7.

Iassensium exules, 37, 17.

Iassus, oppidum, 32, 33. 35, 30. 37, 17.

Ibera, urbs, a propinquo flumine appellata, 23, 28.

Iberi, Epit. 101.

Iberus, fluvius, Punici et Romani imperii finis, 21, 2.

trans Iberum omnis, præter Saguntinos, sunt Carthaginensium, 21, 5.

dis Iberum Hispanis omnibus arma adimit M. Porcius Cato, consul, 34, 17.

L. Icilius, tribunicius, sponsus Virginis, 3, 44. ejus cum Appio, decemviro, contentio, 45. eum in vincula duci jubet Appius, 49. exercitum ab decemviris abducit, 51. in Aventino

tribunus plebis creatur, 54.

L. Icilius, tribunus plebis, 4, 52.

Sp. Icilius, tribunus plebis, 2, 58.

Icili tres in unum annum tribuni plebis creati, 4, 54.

Icus, insula, 31, 45.

Idea Mater, 29, 10. carmen in libris Sibyllinis inventum a decemviris, si

Mater Idea a Pessinunte Romam foret advecta, pelli vincique hostes posse, *ibid.* petitur ex Asia, 11. ab viro bonorum optimo, P. Scipione Cn. F.

matronisq. accipitur, et præfertur in sedem Victoris, 14.

- Idææ Matris Magnæ ædes dedicata ab M. Junio Bruto, 36, 36.
- Idus Decembres, sollemnis ineundis magistratibus dies, 5, 9. *vid. et* 4, 37.
- *Maia*, 3, 36.
- Idibus Martiis magistratus initus, 22, 1. 23, 30. 26, 1. *et* 26. 27, 7. 31, 5. 32, 1. 38, 45. 39, 45. 40, 35. 42, 22. 44, 19.
- Quinatilibus transvectio equitum facta, 9, 46.
- Septembribus prætor maximus clavum pangere vetusta lege jubebatur, 7, 3.
- Idus Sextiles, 41, 20. Latine feriæ in autem diem tertium Idus Sextiles indictæ, *ibid.*
- Jecur. caput Jecinoris a familiari parte cæsum, 8, 9. deest consuli, primam hostiam immolanti, 30, 2. *vid. et* 41, 18. *et* 19.
- Jesuntum, quinto quoque anno observandum, institutum Cereri ob prodigia, 36, 37.
- Igiturium, sive potius Iguvium, urbs, 45, 43.
- Ignis in Vestæ ude extinctus, 28, 11. 41, 2.
- Ignes coelestes, *vid.* Prodigium.
- Ignes per noctem in castris scenai ad fallendum hostem 22, 41. 36, 10.
- Ignibus armati Fidenates Romanum terrent exercitum, 4, 33.
- Iguvium, urbs, 45, 43.
- Ileromonensiæ ager, 22, 21.
- Ilerda pop. Epit. 110.
- Ilergetes, 26, 49. 29, 2. subiguntur ab Annibale, 21, 23. vastantur a Cn. Scipione, 61. Ilergetum rebellio, 22, 21. *vid.* Indibilis, *et* Mandonius. auxilium petant a Romanis, 34, 11.
- Illenæ a Romanis adscripti foederi, cum Philippo itato, 29, 12. dicunt ab se oriandos Romanos, 37, 37. Rhæteo *et* Gargitho donantur, 38, 39.
- Illenses, Sardinie populi, concitant bellum, 40, 19. adjunctis Balarorum auxiliis, pacatam provinciam invadunt, 41, 6. funduntur *et* fugantur a Romanis, 16.
- Ilion, urbs, Epit. 83.
- Ilion, urbs Macedoniae, 31, 27.
- Ilipa, urbs Hispaniæ, 35, 1.
- Ilum, oppidum, 35, 43. 37, 9. *et* 37.
- Illiberis, oppidum, 21, 24.
- Illiturgis, urbs Hispaniæ, 26, 17. a Pœnis, ob defectionem ad Romanos, obsessa, 23, 49. liberatur obsidione, *ibid.* iterum oppugnatur a Carthaginiensibus, 24, 41. liberatur a Romanis, *ibid.* post cæsus Scipiones defecant ad Pœnos, ac scelus etiam defectioni addiderat, 28, 19. Illiturgin oppugnat Scipio, *ibid.* acriter resistunt oppidani, *ibid.* urbs capitur, *ibid.* tum etiam arx, 20. oppidani ad internecionem delentur, *et* urbs incenditur, *ibid.* *vid. et* 34, 10.
- Illiturgitani, 28, 25.
- Ilurcia, vetus nomen ejus urbis, quæ postea Gracchuris appellata, 41, 3.
- Illyrii, gens fera, 10, 2. iis bellum indictum, Epit. 20. eorum legati curia excedere jussi, 42, 26. Illyrii vincuntur a Romanis, 44, 30—32. iis libertas concessa, 45, 18. *et* 26. Illyricum in tres partes divisum, *ibid.* *vid.* Teuta, *et* Gentius.
- Illyrii prædones, 40, 42.
- Illyriorum castella, 42, 36.
- Ilotæ, castellani, genus agreste apud Lacedæmonios, 34, 27.
- Ilva, insula, 30, 39.
- Ilvates Ligures, exciti a Gallis, invadunt, duce Amilcare Pœno, Placentiam, 31, 10. veniunt in ditionem Romanorum, 32, 31.
- Iluciam, oppidum in Oretania, capit C. Flaminius, 35, 7.
- Imaginum falsi interdum tituli, 8, 40. *vid. et* 22, 31.
- Imago triumphali ornatu decreta Scipioni, nisi ipse prohibuisset, 38, 56.
- Imber ingentibus procellis dirimit pugnam, 6, 8. *et* 32. 23, 44. 26, 11.
- Imbris opportunitas in Arpis capiendis, 24, 46.
- Imbrus, insula, 33, 30. 35, 43.
- Immolant consules, antequam suos educant in aciem, 8, 9. immolati a Tarquiniensibus trecenti milites a Romani, 7, 15.
- Impedimenta Romanorum, ab equitibus Samnitium direpta, 8, 38.
- Imperator parentis loco militibus suis, 4, 42.
- Imperatoris munus, 44, 34.
- injussu nemini hostem prælio adoriri licitum, 4, 29. 8, 7.
- aut consulis est dedicare templum, 9, 46.
- Imperatores ab exercitibus legi, res mali exempli, 26, 2.
- Imperatores nominati ob rem bene gestam, 27, 19.
- Imperium nullum cuiquam, injussu populi, deferendum, 26, 2.
- Imperii insignia regem faciunt venerabilem, 1, 8.
- Imperia Manliana, 4, 29.
- Postumiana, *ibid.*
- Imperium Romanum, 1, 33.
- Imperii magnitudinem postendans prodigium, 1, 55.

- Incendium ingens Romæ, 24, 47. 26, 27. 35, 40.
- Indemnatus indicta causa non debet in vincula duci, 3, 13.
- India, 9, 17. 35, 32. 42, 52.
- Indi nullius momenti milites, 9, 19.
- Indibilis, Illyretum regulus, 22, 21. 25, 34. ejus filius humaniter et verecunde a Scipione habitus, 26, 49. deficit ad Romanos, 27, 17. ejus oratio, *ibid.* ei conjux et liberi restituntur, *ibid.* rebellat, et, concitatis popularibus, agros sociorum populi Romani depopulatur, 28, 24. copias contrahit, 31. victus fugit, 33. Mandonium fratrem ad Scipionem supplex mittit, 34. veniam impetrat, *ibid.* post discessum Scipionis concitat populares et Ausetanos ad bellum, 29, 1. pilo terræ affigitur in pugna, 2.
- Indici præmium pecunia ex sarario, libertas et civitas data, 2, 5. dena millia gravis æris ex sarario numerata, 4, 45.
- Indici libertas data, et æris gravis viginti millia, 22, 33. *vid.* et 27, 3. 39, 19.
- Indigetem Jovem appellant Æneam Latini, 1, 2.
- Indigetes Dii, 8, 9.
- Induciæ datæ Veientibus in centum annos, 1, 15.
- isædem datæ in quadraginta annos, 2, 54.
- Volunienibus datæ in viginti annos, 5, 32.
- cum Ceritibus in centum annos factæ, 7, 20.
- Indus, Carisæ fluvius, 38, 14.
- Infans in utero matris, 10 triumphæ, clamavit, *vid.* Prodigium.
- Infans, incertum masculus an femina esset, natus, et extemplo in mare deportatus, 31, 12. *vid.* Prodigium.
- Infantes etiam cæsi in hostilis urbis expugnatione, 28, 20.
- Inferum mare, *vid.* Mare.
- Infulæ, insignia supplicum, 25, 25.
- Ingruni, gens Ligurum bellum gerunt cum Epanteris montanis, 28, 46. *vid.* et 30, 19. cum iis fœdus icit P. Ælius, consul, 31. 2. vinovntur Ap. Claudio, consule, 39, 32. oppugnant castra L. Æmilii Pauli, 40, 25. funduntur, et in deditionem veniunt, 27. et 28. de iis triumphat L. Æmilius Paullus, proconsul, 34. orant pacem, *ibid.*
- Ingueni decem, decem virginum, patrimi omnes matrimique; ad sacrificium adhibiti, 37, 3.
- Ipsia Cereris, 31, 14. et 47.
- Inæani montes, 30, 39.
- Insubres, pagus Æduorum, 5, 34.
- Insubres Galli Mediolanum condunt, 5, 34. rursus deficiunt, 21, 25. *vid.* et 30, 18. Insubres invadunt, duce Amilcare Poeno, Placentiam, 31, 10. circumveniunt Cn. Bæbium, et supra sex millia et sexcentos milites cadunt, 32, 7. a C. Cornelio consule vincuntur, 30. caduntur ab L. Valerio Flacco, 34, 46.
- Insula Tiberina, 2, 5.
- Insula nova e mari edita, 39, 56.
- Intemelii Ligures, 40, 41.
- Interramna, colonia Romanorum, 9, 28. frustra a Samnitibus tentata, 10, 36. negat consulibus Romanis milites et pecuniam, 27, 9. aliquanto majorem numerum mox dare cogitur, 29, 15.
- Interamnus ager, 10, 39.
- Intercalares Kalendæ, 43, 13. 45, 44.
- Intercalarius mensis, 37, 59.
- Interregnum unde dictum, 1, 17.
- Interregna, 1, 17. et 22. 3, 8. 4, 7. 43. et 51. 5, 17. et 31. 6, 1. 5. et 36. 7, 17. 21. et 28. 8, 3. 17. et 23. 9, 7. 10, 11. 22, 33.
- Interrex prodebat suspicatus a patriis, sine suffragio populi, 6, 41.
- Interrimentum argenti, 32, 2.
- Intibili, oppidum, 23, 49.
- Inuus, Pan a Romanis vocatur, 1, 5.
- Iolcos, oppidum, 44, 12. et 13.
- Ion Thessalonicensis, præfectus Persei, 48, 58. liberos Persei tradit Octavio, 45, 6.
- Ionis, 33, 38.
- Ionium mare, 23, 33. 42, 48.
- Iresias, oppidum, vastatur a Philippo, 32, 13.
- Isalca, præfectus Gætulorum, 23, 18.
- Isauri pop. Epit. 93.
- Isidorus, 36, 33. præfectus Antiochi, fugit Censum Eubœæ, 20.
- Isionda, urbs, obsessa a Termessensibus, liberatur a Romanis, 38, 15.
- Isiondenses, 38, 15.
- Iamenias, princeps Bæcorum, 42, 38, et 43.
- Issa, insula et urbs, a Romanis liberata, 43, 11.
- Issaci, Issenses viginti lembos classi Romanorum adiungunt, ad depopulandos Carystiorum agros, 31, 45. *vid.* et 37, 16. insimulant Romæ Gensum, Illyriorum regem, 42, 26. duodecim lembos Romanis submitunt, 48. iis immunitas concessa, 45, 26.
- Issaci Isami, 32, 21. Issenses naves, 43, 11.
- Ister fluvius, 40, 21.
- Isthmia, ludicrum, 33, 32. in quo promulgata Græciæ libertas, *ibid.*
- Isthmus Corinthiacus duo maria, ab eo

- caus et ortu solis finitima, arctis finibus dividit, 45, 28.
- Isthmi faucibus continenti adhaeret Peloponnesus, 32, 21.
- Istria, 39, 55. in Istriam legiones ducit M. Claudius Marcellus, consul, *ibid.* Istria tota, trium oppidorum excidio, et morte regis, pacatur, 41, 15.
- Istri, gens fera, 10, 2. subacti, Epit. 20. laceraverunt magis, quam exerceverunt, Romana arma, 21, 16. prohibent coloniam Aquileiam deduci, 40, 26. tumultum creant in castris Romanis, 41, 6. a Romanis opprimuntur, 7. et 8. in civitates passim dilabuntur, 9. rursum vincuntur, 14. in deditionem veniunt, 15. de illis triumphat C. Claudius Pulcher, 17. queruntur de crudelitate C. Cassii, consulis, 43, 7.
- Istricus vicus, 24, 10.
- Italia Supero et Infero mari, insulæ modo, cingitur, 5, 33.
- universa pacata, 15, 12.
- Itonia Minerva, 36, 20. ejus templum, *ibid.*
- Juba, rex Mauritaniae, Epit. 110. 113. 114.
- Decius Jubellius, Epit. 12.
- Jubellius Taures, vir bello insignis, et nobilis eques Campanus, 23, 8, et 46. ejus cum Claudio Asello pugna, 47. ejus mors, capta Cepsus, 26, 15.
- Judices olim appellati Romæ, qui celebratissimo nomine consules, 3, 55.
- Judicum ordo, Carthagine nimium potens lege Annibalæ coërcetur, 33, 46.
- Judicia capitalia solus per se agit Tarquinius Superbus, 1, 49.
- Judicia insignia, Horatii, 1, 26. Coriolani, 2, 35. Manlii Capitolini, 6, 20. Cn. Fulvii, 26, 2. et 3. Scipionis Africanæ, 38, 50—53.
- Judicium populi a senatu rescindi non potest, 4, 7.
- Jugarius vicus Romæ, 24, 47. 27, 37. 35, 21.
- Jugera agri ne quis plus quingenta possideat, lex lata, 6, 35.
- Jugi descriptio, 3, 28. sub jugum missus exercitus Romanus, 9, 5. mox Samnitium militum septem millia, 15. *vid. et* 10, 36.
- Jugurtha, Epit. 62. Adherbalem in Cirta oppido obsidet, Epit. 64. Numidia pellitur, Epit. 66. in carcere necatur, Epit. 67.
- Julia Caesaris F. Pompeii uxor moritur, Epit. 106.
- Julii ex principibus Albanis in Patres lecti, 1, 30.
- C. Julius Caesar dictator, Epit. 111. quatuor triumphos ducit, Epit. 115.
- quantum ex Hispania ducit, Epit. 116. dictator perpetuus, *ibid.* in curia Pompeii occiditur, *ibid.* ejus corpus a plebe ante rostra crematur, *ibid.*
- C. Caesar cos. Epit. 119. Augustus cognominatur, Epit. 134. ei ara dedicatur, Epit. 137.
- C. Julius Iulus, consul, 2, 43. decemvir, 3, 33. P. Sestio diem dicit, *ibid.* legatus a senatu ad exercitum, Aventinum insidentem, 3, 50.
- C. Julius Iulus, consul, 3, 65. sedat tribunorum cōditiones, ortas adversus juventutem nobilium, *ibid.* iterum consul, 4, 21. tertium consul, 23.
- C. Julius Iulus, tribunus militum consulari potestate, 4, 56. iterum, 61. censor decedit, 5, 31.
- C. Julius, dictator, 7, 21.
- C. Julius Mento, consul, 4, 26. discordia ejus et collegæ, certamenque adversus senatum, *ibid.* dedicat sine sorte ædem Apollinis, 29.
- C. Julius Vercondaridubius Æduus, Epit. 137.
- L. Julius, tribunus militum consulari potestate, 4, 16. magister equitum, 26. creatus consul, 30.
- L. Julius, tribunus militum consulari potestate, 6, 30.
- L. Julius, prætor creatus, sortitur Galliam, 39, 45.
- L. Julius, prætor, 45, 44.
- L. Julius Iulus, tribunus militum consulari potestate, 5, 1.
- L. Julius Iulus, tribunus militum consulari potestate, 5, 10. iterum, 16. opprimit Tarquinienses, *ibid.*
- L. Julius Iulus, tribunus militum consulari potestate, 6, 4.
- L. Julius Sequestria, in Sabinos proficiscens, fulmine ipse et equus exanimantur, 33, 26.
- Proc. Julius affirmat, sibi visum esse Romulum, post mortem in Deos relatum, 1, 16.
- Sext. Julius Iulus, tribunus militum consulari potestate, 4, 35.
- Sext. Julius Caesar prætor creatur, 27, 21. sortitur Siciliam, 22. legatus, 29.
- Sext. Julius Caesar, tribunus militum, 40, 27. legatus, 43, 6.
- Iulus, Ænææ et Cræusæ filius, suctor Julæ gentis, 1, 3.
- Jumenta singula oppidis, per quæ legati Romani repente missi transibant, imperata, 42, 1.
- Junia domus, 2, 5. ex ea consulatus ortus, *ibid.*
- C. Junius Bubulcus consul creatur, 9, 20. secundum consul, 28. dictator creatur, 29. tertium consul, 30. ma-

- giater equitum dictus, 38. censor, 43. sedem Salutis, quam consul bello Samnitium voverat, locat, *ibid.* ab eo vise per agros publica impensa factæ, *ibid.* tumultus causa dictator creatur, 10, 1. primo congressu Equos subigit, *ibid.* triumphat, *ibid.* sedem Salutis dedicat, *ibid.*
- D. Junius Brutus, magister equitum, 8, 12. consul, 29.
- D. Junius Brutus Scæva, legatus Carvillii consulis, 10, 43. consul, 47. munus gladiatorum pro patre defuncto primus edidit, Epit. 16.
- D. Junius, præpositus ad ostium Vulcani, 25, 22.
- D. Junius Brutus, triumvir colonie deducendæ creatur, 34, 45.
- D. Junius Brutus adversos Gallæcos pugnat, Epit. 56.
- D. Junius Silanus, Epit. 54.
- D. Brutus a Capeno Sequano interimitur, Epit. 120.
- L. Junius, Tarquinia, sorore *senæmitæ*, Tarquii Superbi, natus, Bruti haud abauit cognomen, 1, 56. Delphos missus cum juvenibus Tarquiniiis, baculum aureum Apollini offert, et Terram matrem osculatur, *ibid.* cum Collatino ad Lucretium venit, 58. duces se præbet ad expugnandum regnum, 59. quum esset tribunus Celerum, *ibid.* consul creatur, 60. senatum ad trecentorum summam explet, 2, 1. jurejurando populum adstringit, neminem Romæ regnare passuros, 2. Tarquinium Collatium cogit consulatione se abdicare, et civitate cedere, *ibid.* supplicii liberorum suorum exactor, 5. ejus pugna cum Arunte Tarquinio, et more, 6. funus ei a collega Valerio factum, 7. per annum a matronis lugetur, *ibid.*
- L. Junius, legatus in Macedoniam, 45, 17.
- L. Brutus sibi mortem consciscit, Epit. 89.
- M. Junius Brutus, tribunus plebis, 34, 1. tuetur legem Oppiam de cultu matronarum, *ibid.* creatur prætor, 35, 24. ei obvenit jurisdictio utraque, 36, 2. dedicat sedem Matris magnæ Idææ, 36. legatus, 37, 55. consul, 40, 59. ex Liguribus in Galliam transit, 41, 9. ejus res gestæ in Istria, 14. et 15. legatus in Asiam, 42, 45. petit censuram, 43, 16.
- M. Brutus a Cn. Pompeio occiditur, Epit. 90.
- M. Brutus absens damnatur, Epit. 120. manus sibi ipse infert, Epit. 124.
- M. Junius Pennus, ædilis plebis, 29, 11. creatur prætor, et obtinet sortem urbanam, 30, 40. creat decemviro agro Samniti Appuloque dividendo, 31, 4.
- M. Junius Pennus, prætor, 42, 9. sortitur Hispaniam citeriorem, 10. consul, 45, 14. ei obvenit Pise, 17.
- M. Junius Pera, dictator post Cannensem cladem, 22, 57, 23, 14.
- M. Junius, legatus captivorum, qui in Annibalis potestate erant, pro iis ad senatum orationem habet, 22, 59.
- M. Junius Silanus, præfectus Neapolitanus, 23, 15. prætor creatur, 25, 2. sortitur Tuscos, 3. ei in Etruria prorogatum imperium, 26, 1. ad res gerendas adjutor P. Scipioni datur, 19. a Scipione mittitur adversus Magonem et Hannonem, 28, 1. eos vincit, 2. adducit ad Scipionem auxilia, 13.
- M. Junius Silanus, præfectus socium, occiditur in tumultuario proelio, 33, 36.
- M. Junius Silanus cos. Epit. 65.
- P. Junius Brutus, tribunus plebis, tuetur legem Oppiam, 34, 1. ædilis curulis, 35, 41. creatur prætor, 36, 45. sortitur Tuscos, 37, 2. prætor in Etruria, 50. jubetur proficisci cum imperio in Hispaniam ulteriorem, 57.
- Q. Junius, tribunus plebis, queritur indignam necem Maïli, 4, 16.
- Juniorum centuriæ, 1, 43. *vid. et* 24, 7, 26, 22, 27, 6.
- Juniore, citati a consulibus, ad nomen non respondent, 2, 28.
- Juniore omnes adiguntur sacramento, 10, 4, 22, 57.
- Juniorum ob inopiam Romæ delectus ægre confectus, 25, 5.
- Juno Acræa, 32, 23.
- Lacinia, 23, 33, 24, 3, 28, 46, 30, 20. Junonis Lacinie nobile templum, sanctum omnibus circa populis, 24, 3. detectum, ablatis marmoreis tegulis, a Q. Fulvio censore, 42, 3.
- Moneta, 7, 28. Junonis Monetæ sedes structa in eo loco, quæ area ædium Maïlii Capitolini fuerat, *ibid.* ei sedem vovet C. Cicerelius, prætor, 42, 7.
- Regina, 5, 21. Junonis Reginæ sedes in arce Veientana, *ibid.* ejus signum, more Etrusco, nisi certæ gentis sacerdos, attractare non solitus, 22. Juno deportatur magna religione Veilis Romam, *ibid.* perfertur in Aventinum, eique a dictatore Camillo templum locatur, *ibid.* et dedicatur, 31. *vid. et* 39, 2, 40, 52. ante pedes Junonis tres patere aureæ, cum titulo

- nominis Camilli, positae, 6, 4. Junoni Reginae in Aventino majoribus hostiis sacrificatur, 22, 1. *vid.* de Junone Regina, 27, 37, 31, 12.
- Juno Sospita, 8, 14, 24, 10, 29, 14, 31, 12. Junonis Sospitae sedes lacusque communis Lanuvini municipibus cum populo Romano, 8, 14. ejus simulacrum, 40, 19. ei sedes vota a C. Cornelio Cethego, consule, 32, 30. dedicata, 34, 53.
- Junonis in aede veteri Patavii fixa rostranavius, spoliisque Laconum, 10, 2.
- Jupiter Acræus, 38, 2.
- Capitolinus, 1, 55, 6, 17.
- Dodonæus, 8, 24. Jovis Dodonæi sortes, *ibid.*
- Elicius, 1, 20. Jovi Elicio aram in Aventino dedicat Numa Pompilius, *ibid.* *vid.* et 31.
- Jupiter Feretrius, 1, 10. ei templum dedicat Romulus, et opima spolia fert, *ibid.* sedes ejus ab Anco amplificata, 1, 33. refecta ab Augusto, 4, 20.
- Imperator, 6, 29.
- Indiges, 1, 2. sic dictus Æneas, *ibid.*
- Latiaris, 21, 63. ei domum, fulmen aureum pondo quinquaginta, factum, 22, 1.
- Olympius, 24, 21. ejus templum Athenis, 41, 25.
- Optimus Maximus, 4, 2.
- Stator, 1, 12. et 41. ei templum in pugna cum Samnitibus vovet M. Atilius, 10, 36.
- Trophonius, 45, 27.
- Victor, 10, 29. ei sedes vota, spoliisque hostium cremata, *ibid.* Jovi Victori pocillum mulsi, priusquam temetum biberet, vovet L. Papirius, 42.
- Jovis sedes in Capitolio dedicata, 2, 8.
- sedes duae in Capitolio dedicatae, 35, 41.
- aedem in Capitolio, columnasque circa poliendas Albo locant censores, 40, 51.
- cella, in qua ante pedes Junonis tres patere aureae positae, 6, 4.
- epulum ludorum caussa, 25, 2, 27, 36, 29, 38.
- porta, Capuae, 26, 14.
- sella in templo Capitolino, 5, 50.
- signum, Praeneste devectum, a dictatore T. Quintio in Capitolium fertur, 6, 29.
- templum in Capitolio dedicatur, Epit. 98.
- Jovi aram in monte Æmo consecrat Philippus, 40, 22.
- Jurare non potest flamen Dialis, atque adeo alium dat, qui pro se juret, 31, 50.
- Jusjurandum militum diversum a sacramento, 22, 38.
- Jurijurandi religiosa observatio, 3, 20. nimis callida interpretatio, 22, 61.
- Jurijurando adactus populus, neminem regnare Romae passuros, 2, 1. et 2.
- Jus id est, quod postremum populus jubet, 7, 17, 9, 33.
- Jus divinum et humanum, 1, 18.
- civile, repositum in pontificum penetralibus, evulgat C. Flavius, 9, 46.
- Justitium indictum, 3, 3. et 27, 4, 26. et 31, 6, 2. et 7, 6. et 28, 10, 4. et 21.
- per quadriduum servatum, 3, 3. per dies decem et octo, 10, 21.
- in foro sua sponte coeptum prius, quam indictum, 9, 7.
- Justitio simile otium, 7, 1. 26, 26.
- L. Juventius Thalna, legatus, 39, 31. Romam missus, 38.
- M'. Juventius Thalna, tribunus plebis, accusat L. Lucretium praetorem, 43, 10. creatus praetor, sortitur jurisdictionem inter peregrinos, 45, 14. et 16. rogationem promulgat de bello Rhodiis indicendo, 45, 21. Epit. 50.
- T. Juventius, tribunus militum, cadit in pugna, 33, 22.
- T. Juventius Thalna creatur praetor, 34, 42. sortitur jurisdictionem peregrinam, 43.
- Juvenum Romanorum nobilium conspiratio de regibus revocanda, 2, 3. con-
jecti in vincula, 4. dant poenas, 5.
- Juvenes trecenti conjurarunt occidere Porcenam, 2, 12.
- Juventis Dea, 5, 54.
- Juventatis aedes in circo maximo dedicata, 36, 36.
- ventati lectisternium imperatum, 21, 62.
- Juventus Romana connubiorum ergo Sabinas virgines rapit, 1, 9.

L.

- Labeates, populi, 43, 21, 44, 31, 45, 26.
- Labeatus palus, 44, 31.
- Labeatis terra, 44, 23.
- C. Labeo, tribunus militum, cadit in pugna, 33, 22.
- Labeo, *vid.* Antistius, Atinius, Fabius.
- Labici, seu Lavici, urbs, 2, 39. Labicos capit Coriolanus, *ibid.* capiunt et diripiunt Romani, 4, 47. Lavicos deducta colonia, *ibid.*
- Labicani, sive Lavicani, hostes Romanorum, 4, 45. proelio vincuntur, 46. *vid.* et 6, 21.
- Labicanus, seu Lavicanus, ager, 3, 25, 4, 49, 26, 9.

- Lavicana via, 4, 41.
 Labienus, Epit. 127.
 Labus duo marmorea in Capitolio a Scipione Africano posita, 37, 3.
 Lacedaemon, validissima urbs viris armisque, 34, 33. *vid.* Sparta.
 Lacedaemon, non operum magnificentis, sed disciplina institutisque, memorabilis, 45, 28.
 Lacedaemonius dux; Cleonymus. *vid.* Cleonymus.
 Lacedaemonii tyranni, Cleomenes, Machanidas, Nabis *vid. sub his vocibus.*
 Lacedaemonii verantur ab suis exsiliis, 39, 30. bello oppugnantur ab Achaëis, 32. Lycurgi leges abrogare, et Achaeorum leges institutaque accipere jubentur, 34. de iis agitur in concilio Achaeorum, coram Romanis legatis, 39, 35. et 37. manere jubentur in concilio Achaeorum, 48.
 — pugnant missilibus, 34, 39.
 — cunctatores natura, 45, 23.
 Lacedaemoniorum exules multi, pulsati suis tyranniis, veniunt in castra Romanorum, 34, 26.
 C. Lacerius, tribunus plebis, 5, 10.
 Lacetania, 21, 23.
 Lacetani, 21, 60. et 61. depopulantur agros sociorum populi Romani, 28, 24. in eos edicuntur expeditio, 26. *vid.* et 33. et 34. Lacetani, gens, quam insita feritas tenet in armis, 34, 20. eorum oppidum oppugnat M. Cato consul, et capit, *ibid.*
 Lachares filius Mithridatis, Epit. 98.
 Lacinia iuno, 24, 3. ejus nobile templum, sanctum omnibus circa populis, *ibid. vid.* et 23, 33. in eo multi, qui in Africam sequi Annibalem abnebant, jussu ejus interfecti, 30, 20. tegulae marmoreae, ex eo sublatae a censore, jussu senatus reportantur, 42, 3.
 Lacinium, promontorium, 12, 8. illum praeternavigare fas Romanis esse, negat Philocharis Tarentinus, *ibid. vid.* et 27, 25, 36, 42.
 Lacones, *vid.* Lacedaemonii.
 Laconica ora, 38, 30.
 Lacte pluit, *vid.* Prodigium.
 Lacumaces, stirpis regis apud Numidas puer, appellatur a Mezatulo rex, 29, 29. victus a Masinissa, fugit in agrum Carthaginiensem, 30. se in Masinissae fidem permittit, *ibid.*
 Lacus Albanus, 5, 15. crescit in altitudinem insolitam, *ibid.*
 — Avernus, 24, 12, 13. et 20.
 — Begurrites, 42, 53.
 — Curtius, 1, 13, 7, 6.
 — Fucinus, 4, 57.
 Lacus Martis, 41, 13.
 — Ostiae, 27, 11.
 — Regillus, 2, 19, 6, 2. *vid.* Regillus.
 — Timavi, 41, 5.
 — Trasimeneus, 22, 4.
 — Vadimonis, 9, 39.
 Lacus manavit sanguine, *vid.* Prodigium.
 C. Laelius, classi a Scipione praefectus, 26, 42. ob virtutem corona aurea et triginta bubus donatur, 43. ite Romam, et in senatu, Carthaginem novam aliasque urbes captas esse, exponit, 27, 7. mittitur orator a Scipione ad Syphacem, 28, 17. mittitur ad praedandam Africam, 29, 1. ad eum venit Masinissa, 4. redit ex Africa, 6. classis praefectus, cum Scipione transit in Africam, 25. cum Masinissa mittitur ad persequendos Syphacem et Asdrubalem, 30, 9. vincit Syphacem, 11. improbat Masinissae cum Sophonisba nuptias, 13. a Scipione donatur corona aurea, 15. cum Syphace aliusque captivis Romanis mittitur, 16. quae in Africa gesta sunt, exponit patribus, 17. edilis plebis, 33, 25. creatur praetor, 33, 24. sortitur Siciliam provinciam, 26. ambiens consulatum, repulsam patitur, 35, 10. creatur consul, 36, 45. ejus contentio de provincia cum L. Scipione collega, 37, 1. ex Gallia Romam redit, 47. ei cum suo exercitu in annum prorogatum imperium, 50.
 C. Laelius, legatus in Macedoniam, 41, 27. legatus ad Gallos trans Alpes, 43, 7.
 Laetorius, tribunus plebis, 2, 56. ejus violenta contentio cum Ap. Claudio consule, *ibid.*
 C. Laetorius, edilis curulis, 23, 30. legatus, 25, 22. creatur praetor, 26, 23. *vid.* et 27, 7. decemvir sacris faciendis, 27, 8.
 Cn. Laetorius, legatus L. Furii praetoris, 31, 21.
 L. Laetorius, edilis plebis, vitio creatus, abdicat se magistratu, 30, 39.
 M. Laetorius primipili, centurio, 2, 27. ei data a populo dedicatioedis Marcurii, *ibid.*
 Levi Ligures, 5, 35, 33, 37.
 Laevinus, *vid.* Valerius.
 Lagos, urbs, 38, 15.
 Lamia, urbs, 27, 30, 32, 4, 35, 43. oppugnatur a Philippo, 36, 25. qui ab ea recedit, *ibid.* oppugnatur a Romanis, 37, 4. capitur, 5.
 Lampacus, urbs, 37, 35. libertatem suam defendit adversus Antiochum, 33, 38. *vid.* et 35, 42.
 Lampaceni coronam octoginta ponde-

- Romam mittunt, 43, 8. referuntur in sociorum formulam, *ibid.*
 Lampus, urbs Thessaliæ, 32, 14.
 Lampiter, Phocææ, 37, 31.
 Lana pulla terra enata, *vid.* Prodigium.
 Lanienæ et tabernæ in publicum emtæ, 44, 16.
 Lanistæ, 28, 21.
 Lanuvium, 3, 29. 6, 2. 26, 8. 29, 14. 43, 16.
 Lanuvii strepitus in sede Junonis Sospitæ editus, *vid.* Prodigium.
 Lanuvini deficiunt, 6, 21. iis civitas datur, 8, 14. ædes Sospitæ Junonis communis Lanuvinis municipibus cum populo Romano, *ibid.*
 Lanuvinus magistratus feriis Latinis precationem sollemnem non rite peragit, 41, 20.
 Laodice regina, Epit. 50.
 Laodicensi ex Asia inter auxilia Rhodiorum, 33, 18.
 Lapathus, castellum, 44, 2. et 6.
 Lapicini, populi, 41, 23.
 Lapis quidam sacer datur legatis Romanis, quem Pessinuntii Matrem Deum vocabant, 29, 11.
 Lapis sacer in agro Crustumino, 41, 17.
 Lapidæ silices, 30, 43.
 Lapidæ Atri, locus inter oppida Illiturgim et Mentissam in Ausetanis, 26, 17.
 Lapidibus pluisse quoties nunciaretur, novendiale sacrum fiebat, 1, 31.
 Laqueis excipiuntur ictus arietum, 66, 23.
 Larentia, uxor Faustuli, educat Romulum et Remum, 1, 4.
 Lares, 8, 9.
 Lares Fermanii, 40, 52.
 Larium Permarinum ædes dedicatur, *ibid.*
 Larinas ager, 22, 18. et 24. 27, 40. et 43. 45, 2.
 Larissa, arx Argis, 32, 25.
 Larissa, urbs nobilis Thessaliæ, 31, 46. 42, 67.
 Larissam dies exercitui ad conveniendum a Philippo edicitur, 28, 5.
 Larissæ Thessalorum concilium, 36, 8. 42, 38. ab Larissæ obsidenda deterretur Antiochus arte Ap. Claudii, 36, 10. et 13.
 Larissa Cremastæ, 31, 46. 42, 56. et 67.
 Larissenses, 31, 31.
 Larissus, amnis, Eleum agrum ab Dymaeo dirimit, 27, 31.
 Lartēs Porsena, *vid.* Porsena.
 Lartēs Tolumnius, *vid.* Tolumnius.
 Sp. Lartius, genere factisque clarus, 2, 18. cum Horatio Cocleite manet aliquantisper in statione pontis, 2, 10. præficatur expeditæ juventuti, 11.
 T. Lartius, consul, 2, 18. primus dictor, *ibid.* consul iterum, 21. *vid.* et 29.
 Las, vicus maritimus, 38, 50. eum improviso occupant, et statim amittunt Lacedæmonii, *ibid.*
 Latemnasus Cretensis, 35, 29.
 Lati clavi ob Caudinæ pacis ignominiam depositi, 9, 7. lato clavo tunicæ, 30, 17.
 Latini unde dicti, 1, 2. Prisci Latini ab Alba oriundi, 3. et 52. *vid.* et 32.
 Latini bello lacesunt Ancum Marcium, 1, 32. vincuntur, 33. multa eorum millia traducuntur Romam, *ibid.* cum iis bella gerit Tarquinius Priscus, 35. et 38. Latinorum et Romanorum communia sacra, 45. eos sibi conciliat Tarquinius Superbus, 49. cum iis fœdus facit, 50—52.
 ad Regillum lacum cæsi, 2, 19. et 20. sollicitant frustra Latinos Volsci ad bellum Romanis inferendum, 22. sex millia Latinorum captivorum a senatu remissa, *ibid.* coronam auream Jovi in Capitolium mittunt, *ibid.* cum Latinis populis ictum fœdus, 33. vexantur incursionibus Æquorum, 48.
 opem ferunt Romanis adversus Volscos et Æquos, sed vincuntur, 3, 7.
 deficiunt a Romanis, quum per annos plus centum numquam ambigua fide in amicitia Romana mansissent, 6, 2. *vid.* et 7, 11. et 32. ab iis Tusculum captum, 33. quod recipitur, cæsis Latinis, *ibid.*
 iis petentibus pax data, 7, 12. magna vis militum ab iis accepta, *ibid.* concilia habent, et Romanis negant milites, 25. exercitibus jam in Romanos comparatis, vertunt bellum in Pelignos, 38.
 Sidicini dedunt se Latinis, 8, 2. Latini vastant agros Samnitium, *ibid.* muliuntur occulte bellum in Romanos, 3. decem principes Latinorum Romanam evocati, *ibid.* consilia Latinorum ea de re, 4. petunt consulem et senatores Latinos, 5. iis inferunt bellum Romani, 6. ad Capuam conveniunt Latini cum sociis suis, *ibid.* sunt persimiles Romanis in rebus bellicis, 8. prælium atrox inter Latinos et Romanos, 9. vincuntur Latini, 10. mulctantur agro, 11. rebellantes funduntur, 12. in deditionem accipiuntur, *ibid.* Latinorum status infelix, 13. subactis iis leges dicunt Romani, *ibid.* et 14.
 e Latinis Romani ad exercitus suos alterum tantum adjiciebant, 8, 8. *vid.* et 4. ex iis senatum supplendum censer Sp. Carvilius, 33, 22.
 Latini, qui Romam commigrant, ju-

- bentur redire domum, 39, 3. eorum querelæ in senatu, 41, 12. de Latinis lex lata, 13.
- Latina via, *vid.* Via.
- Latinae coloniae, 34, 53.
- Latinae feriae, 5, 17. et 19. 21, 63. 22, 1. tenent consules prætoresque Romæ usque ante diem quintum kalendas Maias, 25, 11. decreto pontificum instauratæ, quod Ardeatibus caro data non fuerat, 32, 1. *vid.* et 37, 3. et 41, 20.
- Latinae ante diem tertium nonas Maias, 41, 20.
- indictæ ex instauratione in ante diem tertium idus Sextiles, *ibid.* kalendis Iuniis factæ, 42, 35.
- pridie kalendas Aprilis, 44, 22.
- in ante quartum, et tertium, et pridie idus Novembres, 45, 3.
- Latine loquendi publice Cumanis, et Latine vendendi jus eorum præconibus permissum, 40, 42.
- Latinus rex armatus, ad arcendam vim advenarum, Æneæ occurrit, 1, 1. pacem cum Æneæ, deinde affinitatem cum eo jungit, data ei in matrimonium filia, *ibid.*
- Latinus Silvius, Albæ rex, 1, 3.
- Latium Romanis suspectum, 6, 21.
- Latii status infelix, 8, 13. Latium subactum, *ibid.*
- Latons, 5, 13.
- Latons bove femina surata sacrum factum, 25, 12.
- Latrones, ad duo millia, in spelunca oppressi, 10, 1.
- Lavici, *vid.* Labici.
- Lavinia, Latini regis filia, datur Æneæ in matrimonium, 1, 1.
- Lavinium oppidum, conditum, quod Æneæ ab uxoris nomine appellat, 1, 1. inter Lavinium et Albam Longam coloniam deductam, triginta ferme interfuisse anni, 3. Lavinii interfectus T. Tatius, 14. fœdus inter Romam et Lavinium renovatum, *ibid.* Lavinium ab Troja oriundum, 23. *vid.* et 2, 39.
- Laurea corona, *vid.* Corona.
- Laurea in puppi navis longæ enata, *vid.* Prodigium.
- Lauream in manu tenentes, et coronati, supplicat Romæ omnes, duodecim annis majores, 40, 37.
- Laureatæ literæ et tabellæ, 45, 1.
- Laurens ager, 1, 1.
- Laurentes, cum iis quotannis renovatum fœdus post diem decimum Latinorum, 8, 11.
- Laurentium legati pulsi a Tito Tatius, 1, 14.
- Laurentibus non data caro Latinis, 37, 3.
- Lauretanus portus, 30, 39.
- Lautia, legatis præbita, 28, 39. 30, 17. 33, 24. 35, 23, 42, 26.
- Lautula, locus angustus ac saluosus, 7, 39. 9, 23. ad Lautulas ancipiti proelio cum Samnitibus dimicatum, *ibid.*
- Lautumia, 26, 27. Lautumiarum carceris custodiam intentiorem habere iubentur triumviri, 32, 26. in Lautumia Ætolorum principes coniecti, 37, 3. in Lautumii duo atria, Mænium et Titium, 39, 44.
- Lebadia, 45, 27.
- Lebadia templum Jovis Trophonii adit Æmilius Paulus, 45, 27.
- Lechæus portus, 32, 23.
- Lecti erati quando, et a quibus, primum Romam advecti? 39, 6.
- Lecticula in aciem illatus Cn. Scipio configit, 24, 42.
- Lectisternium quando primum Romæ, et qua celebritate factum, 5, 13. *vid.* et 7, 2. et 27. 8, 25. 29, 14.
- Lectisternium Cæsare imperatum, 21, 62.
- Juventati, *ibid.*
- Junoni Reginae, 23, 1.
- Saturno imperatum, quem lectum senatores straverunt, *ibid.*
- per triduum habitum, sex pulvinaria in conspectu fuere, 22, 10.
- Lecron, promontorium, 37, 37.
- Legati Abderitarum queruntur de avaritia et crudelitate Hortensii, 43, 6.
- Achæi nunciant, Nabidem contra fœdus maritimam oram Laconum oppugnare, 35, 22. *vid.* Achæi.
- Ætolorum Romam missi, pacem petentes, 36, 35. urbe eodem die, Italia intra quindecim dies, excedere iubentur, 37, 1. admittuntur, iisque pacis leges dantur, 38, 10. et 11.
- Alexandrini queruntur de Antiocho, 44, 19.
- Ambracienses accusant Fulvium Nobiliorem, 38, 43.
- Annibalis ad Philippum, 23, 34.
- Antiochi Romam, eorumque oratio, 34, 57. ad Scipionem, 37, 34. et 45.
- ab Ardea queruntur in senatu, sibi in monte Albano Latinis carnem non esse datam, 33, 1.
- Ariarathis, eorumque oratio, 42, 19.
- Asiæ et Græciæ, Romæ auditi, 34, 57.
- Atheniensium implorant auxilium Romanorum, 31, 5.
- Attali queruntur de Philippo, 31, 2. 32, 8. coronam auream ducentum quadraginta sex pondo in capitolio ponunt, 32, 27.

Legati ex Balearibus insulis et ultima Hispania ad Scipionem, 22, 20.

— Bilistagis, Illyretum reguli, flentes ad genus Catonis provoluti, auxilia petunt, 34, 11.

— Caritum, bellum deprecantes, impetrant pacem, 7, 20.

— Campanorum a Romanis auxilium petunt, 7, 30.

— Carthaginensium, amicitiam et societatem Romanorum petentes, 7, 27, auream coronam donant Romanis, 38. legati Carthaginensibus, qui ad foedus tertio renovandum venerant, comiter munera missa, 9, 43. ad Asdrubalem et Syphacem missi, 29, 34. ad Romanos de pace, 30, 22. et 40. frumentum et hordeum adportant, 36, 4. queruntur de Masinissa, 42, 23.

— Clusini auxilium adversus Galles petunt, 5, 33.

— Epirotarum, 36, 35.

— Eumenis, querentes de clade Sinopensium, 40, 2.

— Gallorum pollicentur Romanis auxilia ad bellum Macedonicum, 44, 14.

— Graeciae Asiaeque, Romae auditi, 34, 57, 43, 8.

— Hispani, eorumque simplicitas, 40, 47.

— Iapydum, Istrorumque, et Carnorum, queruntur de avaritia et crudelitate consulum, 43, 7.

— Issenses Gentium, Illyriorum regem, Romae suspectum reddunt, 42, 26.

— Lacedaemoniorum, 39, 33.

— Latinorum, 8, 5.

— Laurentium pulsantur a propinquis Titi Tatii, 1, 14.

— Locrensiu, obseiti aqualore et sordibus, ramos oleae, velamenta supplicum, porrigentes, queruntur de Plemio, 29, 16.

— Macedones deducti extra urbem in villam publicam, ibique iis locus et laetitia praebita, 33, 24.

— Masinissae a Romanis donantur, 30, 17.

— Nabidis, 34, 42.

— Neapolitani auxum offerunt Romanis, 22, 32.

— Pamphyli coronam auream in curiam inferunt, 44, 14.

— Persei iubentur excedere Italia, 42, 36.

— Philippi ad Annibalem, 23, 33, 34. et 39. ad Aetolos, 31, 28. ad Romanos, 32, 37, 33, 24. pollicentur Romanis pecuniam et frumentum, 36, 4.

— coronam auream centum pondo in

seae Jovis optimi Maximi ponunt, *ibid.*

Legati Pisanorum, 45, 13.

— Pconorum ad Philippum, capti mittuntur Romam, 23, 34. Pconorum ad Masinissae, Romae de agro disceptant, 34, 62.

— Privernates, 8, 21.

— Prusiae, Romam-missi, 44, 14.

— Ptolemæi, 31, 9. iis in singulos munera quinquem millium aëris ex senatus consulto missa, *ibid.*

— Ptolemæi et Cleopatraz gratulantes, quod M'. Acilius Antiochum Graecia expulerit, 37, 3.

— Rhodiorum ad Antiochum, 33, 20. ad Romanos, querentium de Sinopensium clade, 40, 2. ad Romanos, 44, 14. horum superba oratio, *ibid.* alii legati, 45, 20. miserabili oratione deprecantur iram Romanorum, 22.

— Romani, ad Coriolanum de pace missi, 2, 39.

Athenas, qui Solonis leges describerent, 3, 31.

jussu Tokrnnii a Fidenatibus interfecti, 4, 17.

Veios, et superbum Veientium responsum, 4, 58.

Delphos consulturi oraculum, 5, 15. Apollini crateram auream ferunt, 28. *vid. et* 28, 45.

ad Gallos, eorumque cum Gallis colloquium, 5, 35. et 36.

ad Samnites, 7, 31. 8, 23.

in Hispaniam ad Annibalem, non admittuntur, 21, 6. et 9.

Carthaginem missi, 18. iis superbe respondent Carthaginenses, *ibid.* ridetur, a Gallis, 20.

in varia loca missi, 22, 33.

male excipiuntur ab Hieronymo Syracusanorum rege, 24, 6.

violantur a Carthaginensibus, 30, 25.

ad Ptolemæum, 31, 2. ad Masinissam, 11.

— decem ad constituendas res Graeciae, 33, 24. et 31. Asiae, 37, 55. *vid. et* 45, 17.

ad Antiochum et Philippum, 33, 35. et 39.

in Graeciam, 39, 33, 42, 37.

in Macedoniam, 41, 27.

— Saguntini gratias agunt seseatui, 28, 39. adducunt quosdam Carthaginenses cum pecunia, qui ad conducenda auxilia in Hispaniam trajectant, 30, 21.

— Samnites, Romam missi de pace, 8, 1. ad Annibalem, 23, 42.

— Sardorum Romam, 41, 10. et 12.

- Legati Syphiaci, donati ab Senatu Romano, 27, 4. 30, 17.
 — Syracusani, 22; 37. ad Marcellum, 25, 29.
 — Tarentini ad Annibalem, 24, 13.
 — Tarquiniorum exsulem, 2, 3. et 4.
 — Thracum, petentes amicitiam et societatem Romanorum, 42, 19.
 — Vermine Romam, 31, 11.
 — in senatum introducti per consules, 32, 8.
 — jure gentium sacrosancti, 2, 4.
 — licet viderentur commisisse, ut hostium loco essent, in iis tamen jus gentium valet, 2, 4.
 — contemptui habiti, 3, 25.
 — interfecti, 4, 17. et 32.
 — contra jus gentium arma capiunt, 5, 36.
 — male excepti a Samnitibus, 7, 31. 8, 23.
 — si repente aliquo mitterentur, singula per oppida, qua faciendum iter, jumenta imperant, 42, 1.
 Legatis censis publice in Rostris status positae, 4, 17.
 — munera data, 9, 43. 27, 4. 28, 39. 30, 17. 31, 9. 37, 3. 42, 6. et 19. 43, 7. et 8. 44, 14. 45, 13.
 — aedes liberae hospitio datae, sumtusque decretus, 42, 6.
 — hostium in sede Bellonae senatus datus, 30, 21. 33, 24.
 Legationis jus externis, non civibus, comparatum, 6, 17.
 Legati imperatorum, 2, 20. 10, 40. et 43. et *alibi passim*.
 Legio quot militum? 6, 23. 7, 25. 8, 8. 26, 28. 29, 24. 43, 14.
 — prima, secunda, tertia, 10, 18. 22, 53. 33, 36. 34, 46.
 — quarta, 10, 18. 26, 48. 34, 46.
 — quinta, 39, 30.
 — octava, *ibid*.
 — undecima, 30, 18.
 — duodecima, magna ex parte censa, *ibid*.
 — tertia decima, *ibid*.
 — undevicesima, 27, 38.
 — vicesima, 27, 14. et 38.
 — tota millia hominum quatuor, Romae in foro securi percussa, 28, 28.
 — lintea Samnitum, 10, 38.
 — Sabina, 2, 26.
 Legiones Etruscorum, 10, 5.
 — Faliscorum, 4, 5.
 — urbanae, 6, 9. 24, 44. 25, 3.
 — quatuor vulgo scribebantur, 8, 8.
 — decem effectae, 2, 30. 7, 25.
 — duodeviginti, 24, 11.
 — una et viginti, 26, 28. 27, 22.
 — tres et viginti, 26, 1. 27, 36.
 Legiones viginti, 30, 2.
 — tumultuariae, 40, 26.
 Legionariorum numerus tactus, 42, 31.
 Legionarii equites, 35, 5.
 Lembi, 33, 19.
 — biremes, 24, 40.
 — Issaici, 32, 21.
 — piratici, 37, 27.
 Lemnos, insula, 28, 5.
 Lentulus, *vid.* Cornelius.
 Leon accusat Apollodorum, impellentem Athenienses ad defectionem, 35.
 50. *idem esse videtur, ac*
 — Icosiae filius, legatus Atheniensis, 38, 10.
 — locus, 24, 39.
 Leonatus Eulyesta, praefectus agematis Macedonici, 42, 51. et 59.
 Leonides Lacedaemonius, dux Persae, 42, 51.
 Leonorius, Gallorum regulus, 38, 16.
 Leontini, in eorum urbe Hieronymus occiditur, 24, 7. eo proficiscuntur Hippocrates et Epicydes, 29. Leontinorum urbs a M. Marcello consule capta, 30.
 Leonum et pantherarum venatio Romae, 39, 22.
 Lepidus, *vid.* Aemilius.
 Leptis, 30, 25. 34, 62.
 Lesius, *vid.* Seppius Lesius.
 Letus, mons, 41, 22.
 Leucadia, olim peninsula, postea insula, divisa ab Acarnania freto vadoso, quod perfosum manu est, 33, 17.
 Leucas, caput Acarnaniae, 32, 15. 33, 17. 36, 11. Leucadem indictum concilium Acarnanum, 33, 16. eam oppugnat Flaminius, 17. Leucadis situs, *ibid.* capitur proditione, *ibid.* Leucas eximitur concilio Acarnanum, 45, 31.
 Leucate, promontorium, 26, 26. 36, 15. 40, 1.
 Leucaspis phalanx, 44, 41.
 Leves milites, 8, 8.
 Leuis, sive potius Eleusis, locus, quatuor millia ab Alexandria abest, 45, 12.
 Leusus Cretensis, 38, 13.
 Lex Aemilia, de minuenda censura, 4, 24. *et.* 9, 33. et 34.
 — de Aere alieno, *vid.* Aes.
 — Agraria, *vid.* Agraria et *add.* 6, 35. 7, 16.
 — de Ambitu, 7, 15. 40, 19.
 — Annalis, 40, 44.
 — Baebia, *ibid.*
 — Canuleii, de connubio Patrum et plebis, 4, 1.
 — Cincia, de donis et muneribus, 34, 4.
 — de consule intra decem annos non reficiendo, 10, 13.

Lex Curia, 5, 46. 9, 38.

— Decem tabularum, 3, 34.

— Decemvires quibus tabulis duodecim est mosen, in ses incisae, et in publico propositae, 3, 57.

— de dictatore creando, 2, 18.

— Flavii, ut in Tusculanos animadvertatur, 8, 37.

— Horatia, 3, 55.

— Icilia de Aventino, 3, 32.

— Licinia, de consule ex plebe creando, 7, 21. 22. et 25.

— Licinia Sextia, de sere alieho, de modo agrorum, de consulatu plebeio, 6, 35.

— magistratus plebei ne pateant patricio, 4, 25.

— de multarum estimatione, 4, 30.

— Oppia, de cultu matronarum, 34, 1. abrogata, 8.

— Papiria, qua Acerranis civitas sine suffragio datur, 8, 17.

— de perduellione, 1, 26.

— Petillia, 37, 54.

— ut plebs omnes Quirites teneant, 3, 55. 8, 12.

— Postellia, de nundinis et conciliabulis obediendis, 7, 15.

— Porcia, pro tergo civium, 10, 9.

— de provocatione, 2, 8. 3, 55. 10, 9. semper à familia eadem lata, *ibid.*

— sacra, in Sacro monte lata, 2, 33. aliae sacrae leges, 3, 32, 4, 26. 7, 41. 9, 39. 36, 38. 39, 5.

— Senator ne quis, quive senatoris pater fuisset, maritimam navem, quam plus quam trecentarum amphorarum esset, haberet, 21, 63.

— Terentilla, 3, 9. et 10.

— Trebonia, 3, 65. 5, 10.

— Tribunus militum ubi quis fuisset, ne postea ordinum ductor esset, 7, 41.

— tribunorum militum comitia ne fierent, consulunq; utique alter ex plebe crearetur, 6, 35.

— Tribuni aedilibus, iudicibus, decemviris qui nocuisset, ut ejus caput Jovi sacrum esset, 3, 55.

— Valeria, de provocatione adversus magistratus ad populum, sacrandoque cum bonis capite ejus, qui regni occupandi consilia inisset, 2, 8.

— de vicesima manumissorum, 7, 16.

— de uncario fenore, *ibid.*

— vetusta, praeclara literis verbisque scripta, ut, qui praetor maximus sit, idibus Septembribus clavum pangat, 7, 3.

— Voconia de hereditatibus mulierum, 41, 34.

— Voleranis, ut plebei magistratus tribus comitiis fierent, 2, 56.

Lex ne quis magistratus sine provocatione crearetur, 3, 55.

— ne cui album in vestimentum addere petitionis causa liceat, 4, 25.

— ne quis populum sevocaret, 7, 16.

— ne quis, nisi qui noxam meruisset, donec poenam lueret, in compedibus aut in nervo teneatur, 8, 28.

Leges regiae, 6, 1.

— decemvires, 3, 57.

— consulares, 3, 56.

— tribunitiae, *ibid.*

— foenebrae, 35, 7.

— Legum publice examinandarum mos, 3, 34.

Liber vagus linteus Samnitium, 10, 38.

Libri fatales, 5, 14. 22, 9. et 57. 42, 2.

— linteus, repositi in sede Monetae, 4, 7. et 20.

— magistratum, *ibid.*

— Numae Pompilii septem Graeci, septem Latini, sub Janiculo in duabus arvis lapideis inventi, comburantur, 40, 29.

— Sibyllini inspecti, 3, 10. 5, 13. 7, 27. 21, 62. 29, 10. 41, 26. *vid.* Sibylla.

— vaticini ex senatusconsulto ad praetorem delati, 25, 1.

Liberi sequuntur patrem, 4, 4.

Liberi, Liberaeque aedes, 3, 55. 41, 33.

Libero Liberaeque signa senae ex argento multaticio posita, 33, 25.

Libertas populo Romano reddita, 2, 1.

Libertatis aedes in Aventino, 24, 16.

Libertatis atrium, 25, 7. in eo custoditi obides Tarentinorum, *ibid.* refectus, 34, 44. *vid.* et 45, 15.

Libertini in militiam centuriati, 10, 21. 22, 11.

— in navalem militiam descripti, 40, 18. 42, 27.

Libertinorum filii in senatum ab Ap. Claudio censore lecti, 9, 46.

Libertini in quatuor tribus urbanas conjecti, 9, 46. 45, 15.

Libethrum, oppidum, 44, 5.

Libitina vix sufficiens funeribus, 40, 19. 41, 26.

Libo, Epit. 49.

Libui Galli, 5, 35. 21, 38. 33, 37.

Liburni, gens fers, 10, 2.

Libyphoenices, 21, 22. 25, 40.

Licinia nobilis femina, Epit. 48. virgo vestalis, Epit. 63.

Licinia Lex, *vid.* Lex.

Licinius Macer, historiae Romanae scriptor, 4, 7, 20. et 23. 7, 9. 10, 9.

A. Licinius Nerva, tribunus plebis, 41, 10. legatus, 42, 35. 44, 18. praetor, 45, 44.

C. Licinius, tribunus plebis, 2, 33.

C. Licinius, tribunus militum consulari

- potestate, 6, 31. primus magister equitum de plebe dictus, 39. *vid. et* 10, 8.
- C. Licinius, legatus Carthaginem missus, 21, 18.
- C. Licinius, praefectus praesidii Rhizonis et Olcinii, urbium, 45, 26.
- C. Licinius Calvus, consul, 7, 9. *idem est qui* C. Licinius Calvus Stolo, *de quo infra.*
- C. Licinius Crassus, praetor, sortitur jurisdictionem urbanam, 42, 9. et 10. reficit classem, 27. dextro cornu, in proelio adversus Persea, praepositus a fratre consule, 58. creatur consul, et obtinet Italiam, 44, 17. ejus res gestae in Gallia, 45, 12. prorogatur imperium, 17. legatus in Macedoniam, *ibid.*
- C. Licinius Lucullus, tribunus, triumvir Epulo creatur, qui legem de creandis triumviris Epulonibus tulerat, 33, 42. triumvir sedis Juventutis dedicandae, 36, 36.
- C. Licinius Nerva, legatus, nunciat victoriam de Gentio, 45, 3. praetor, 14. sortitur Hispaniam ulteriorem, 16. legatus, reducit obseides in Thraciam, 42.
- C. Licinius Calvus Stolo, plebeius, minorem M. Fabii Ambusti filiam uxorem ducit, 6, 34. creatur tribunus plebis, 35. leges adversus patriciorum opes promulgat, *ibid.* refectus tribunus plebis, non patitur creari curules magistratus, *ibid.* decimum tribunus plebis refectus, suas leges perfert, 42. creatur consul, 7, 2. iterum, 9. sua ipsius lege damnatur, 16.
- L. Licinius, praetor, 27, 8.
- L. Licinius Pollio, legatus, 27, 29.
- L. Licinius Lucullus, aedilis curulis, 30, 39.
- L. Licinius Lucullus, cos. a tribunis pl. in carcerem conjicitur, Epit. 48.
- L. Lucullus cos. L. F. L. N. prospere adversus Mithridatem pugnat, Epit. 94.
- M. Licinius, tribunus militum, occiditur in proelio, 27, 12.
- M. Licinius Crassus non patitur per fundum suum aquam duci, 40, 51.
- M. Licinius Lucullus, praetor, 39, 6. sortitur jurisdictionem inter peregrinos, 8. et 18.
- M. Lucullus Thracas subigit, Epit. 97.
- M. Licinius Strabo, tribunus militum, fortissime dimicans, ab Istris interficitur, 41, 6.
- P. Licinius Calvus, primus ex plebe tribunus militum consulari potestate creatus, 5, 12. quum iterum tribunus militum consulari potestate crearetur, orat, ut is, qui sibi defereretur, honos filio suo mandetur, 18. ejus de praeda Veiorum sententia, 20.
- P. Licinius Calvus, tribunus militum consulari potestate, 5, 18. et 20.
- P. Licinius Crassus pontifex maximus creatur ante aedilitatem, 25, 5. magister equitum, 27, 5. censor, 6. praetor, 21. sortitur jurisdictionem peregrinam, 22. consul, 28, 38. Bruttios provinciam extra sortem accipit, 29, 1. gravi morbo adficitur, uti et ejus exercitus, 10. ei prorogatur imperium 13. copiis conjunctis cum consule, pugnat cum eo adversus Annibalem, 36. ejus laudes, 30, 1. negat ludos ex incerta pecunia voveri debere, 31, 9. *vid. et* 34, 44. votum praestitit consuli, 36, 2. vetat Q. Fabium Pictorem Flaminem Quirinalem, qui tum praetor erat, ire in Sardiniam provinciam, 37, 51. moritur, 39, 46. funeris ejus causa visceratio data, et gladiatorum centum viginti pugnaverunt, *ibid.*
- P. Licinius Crassus creatur praetor, 41, 18. excusat se sacrificiis sollemnibus impediri, ne in provinciam, Hispaniam citiorem, eat, 19. fit consul, 42, 28. Macedoniam provinciam sortitur, 32. proficiscitur, 49. male pugnat adversus Persea, 58. et 59. pacem petenti, Perseo negat, 62. altera ejus pugna cum Perseo, meliorem eventum, 66. crudeliter ab eo avareque in Graecia bellatum, 43, 4. legatus ad Gallos in Asiam, 45, 34. interimitur, Epit. 59.
- P. Licinius Tegula carmen condit, quod ab ter novenis virginibus cani jussum, 31, 12.
- P. Licinius Varus, aedilis curulis, 27, 6. praetor, 21.
- Sp. Licinius, tribunus plebis, suscipit rem militarem impediendam, 2, 43.
- Licinus, *vid.* L. Porcius Licinus.
- Lictores a Romulo instituti duodecim, 1, 8.
- quatuor et viginti apparent consulibus, 2, 55.
- decemvirorum centum et viginti forum implent, 3, 36.
- praecunt proficiscentibus ad bellum, 10, 25. 41, 14.
- Lictor Horatio laqueum injicit, 1, 26. deligat ad palum, *ibid. et* 8, 7. *vid. et* 26, 16.
- Sulpicii, tribuni militum, de foro domum se recipientis, forem virga percutit, 6, 34.
- Lignia carens terra, 38, 18.
- Ligures, populi, 5, 35. in Ligures legati

- missi ad expostulandum, quod Pcenos opibus auxiliisque juvissent, 22, 33. eorum auxilia Asdrubali parata, 27, 39. jungunt se Magoni, 28, 46. 29, 5. adversus Ligures varia Romanorum bella, 32, 29. *et seqq.* 34, 56. 35, 3. 11. 21. et 40.
- Ligures, improvise castra Q. Minucii adgressi, funduntur, 36, 38.
- omnes in ditionem veniunt, 37, 2.
- circumveniunt et occidunt L. Baebium, praetorem, 37, 57.
- hostes perpetui populi Romani, et exercende militi Romano apprimere utiles, 39, 1. ceduntur a Romanis, 32.
- castra L. Emili, proconsulis, oppugnant, et aegre ab eo vincuntur, 40, 25. et 28.
- sese dedunt, et in Taurasinos publico sumtu traducuntur, 38.
- alia Ligurum bella, 41, 16. 18. 20. *et seqq.*
- Ligures Alpini, 28, 56. 29, 5.
- Apuani, 40, 41.
- Celelates, Cerdiciates, 32, 29.
- Galli, Epit. 46.
- Ilvates, 32, 29.
- Ingauni, 40, 25.
- montani, 40, 41.
- Statiellates vincuntur ab M. Popillio consule, 42, 7. se dedunt, 8. venditos senatus jubet redimi, *ibid.*
- Ligustini populi, 31, 10. 39, 21. Ligustini Ilvates, 32, 31.
- Ligustini montes, 34, 8.
- Ligustinum bellum, 35, 4. scutum, 44, 35.
- Ligustinus ager viritum divisus, 42, 4.
- Sp. Ligustinus, 42, 34. ejus ad populum oratio, *ibid.*
- Lilybaeum, 25, 31. 27, 5.
- ad Lilybaeum pugna navalis, 21, 50.
- Limina aenea in Capitolio posita, 10, 23.
- Limnaea deditur M'. Atilio, consuli, 36, 14.
- Lingones, 39, 13.
- Lingones cum Boiis, pellunt Etruscos et Umbros agro, 5, 36.
- Lingua ab irrisu exserta, 7, 10.
- Linteata legio, *vid.* Legio.
- Linteii libri, 4, 7.
- Linterni arenae, 22, 16. Linternum, 23, 35. eo colonia deducta, 32, 29. 34, 45. in Linternum secedit Scipio Africanus ibique moritur, 38, 52. et 53.
- Lintribus utuntur pedites in trajiciendo Rhodano, 21, 25.
- Liparæ insulae, 21, 49.
- Liparentes pirate, 5, 28.
- Liris fluvius, 10, 21. 26, 9. et 34.
- Lisinae, urbs Thessaliae, 32, 14.
- Lissus, oppidum, 44, 30.
- Litabrum, oppidum in Hispania munitum et opulentum, vineis expugnat C. Flaminius, 35, 22.
- Litana, silva in Gallia cisalpina, 23, 24. in ea exercitum L. Postumii consulis delent Galli, *ibid.* ad eam octo millia Gallorum caesa, 34, 22. et 42.
- Litatio ac perlitatio in sacrificiis, 41, 19.
- Litterae laureatae, 5, 28. 45, 1.
- Litteras attulit in Latium Evander, 1, 7.
- Linternum, *vid.* Linterni arenae.
- Liternus, fluvius, 32, 29.
- Litubium, oppidum Ligurum, se dedit Romanis, 32, 29.
- Lituus augurum, 1, 18.
- Livius, poeta, ab saturis ausus prius argumento fabulam serere, 7, 2. *vid.* et 27, 37.
- C. Livius pontifex creatur, in M'. Pomponii Mathonis locum, 26, 23. edilis curulis, 29, 38. praetor cum cognomine Salinatoris, 36, 26. sortitur Bruttios, 27. praestit equitibus alariis, in pugna adversus Boios, 35, 5. petit consulatum, sed repulsam patitur, 10. moritur, 43, 13.
- C. Livius Salinator creatur praetor, 35, 24. sortitur classem, 36, 2. lustrat classem, 36, 43. Samen Zacynthumque populatus, pervenit Praeseum, *ibid.* ei occurrit Eumenes cum tribus navibus, *ibid.* trajicit Delum, *ibid.* Deli retinetur ab adversis ventis, 43. vincit classem Antiochi, 44, 45. Illi sacrificat Minervae, 37, 9. capit Seston, *ibid.* oppugnat Abydum, *ibid.* obsidionem relinquit, 12. tradit L. Emilio Regillo classem, 14. censet obstruendum esse exitum portus Ephesini, *ibid.* in Lyciam missus, fugat Lycios, 16. legatus ad Prusiam, Bithyniae regem, missus, eundem revocat ad consilia pacis, 25. creatur consul, 38, 35.
- L. Livius, tribunus plebis, 9, 8.
- M. Livius, consul, legatus Carthaginem missus, 21, 18.
- octavo post damnationem anno reducitur a consilibus in urbem, 27, 34. pro cognato, M. Livio Macato, dicit in senatu, *ibid.* ad secundum consulatum posse invitatus protrahitur, *ibid.* aegre se reconciliari patitur cum Nerone collega, 35. ira plenus adhuc in cives, praesciscitur ad bellum, 46. egregia ejus victoria de Asdrubale, 46—49. triumphat, 28, 9. dictator creatur, 10. ei in annum prorogatus imperium, *ibid.*
- Volonum exercitum in Galliam ex Etruria traducit, 29, 5. ei prorogatur

- imperium, 13. creatur censor, 37.
 Salinatoris quare cognomen inveniit, *ibid.* primum ejus certamen cum collega Nerone, *ibid.* præter tribum Mæciam, populum Romanum omnem, quatuor et triginta tribus, serarior relinquit, *ibid.* *vid.* et 36, 36, 39, 3.
 M. Livius Tarentum ruetur, 24, 20.
 urbe capta ab Annibale, in arcem confugit, 25, 10. arcem defendit, 11. et 26, 39. de eo certamen in senatu, 27, 25.
 M. Livius Dentor, consul, 10, 1. eo consule, Æquicum bellum redintegratum, *ibid.* creatur pontifex inter primos e plebe, 9. præit verba devotionis P. Decio, 28. prætor, 29.
 M. Livius Drusus cos. adversus Scordias pugnât, Epit. 63. trib. pl. domi suæ occidit, Epit. 71.
 M. Livius Mæcatus, 27, 34.
 T. Livium quæ causæ ad res populi Romani scribendis impulerint, *Pref. lib.* 1. quo tempore vixerit, 4, 20, 28, 12. cur sequatur Polybium, 33, 10.
 Loca et lautis legis decreta, 28, 39, 30, 17, 33, 24, 35, 23, 42, 26.
 Locorum divisio in spectaculis, 1, 35, 34, 54.
 Locis sanctitate insignibus etiam adfecta miracula, 24, 3.
 Locrenses, 23, 30, 29, 9.
 Locrenses, in Græcia restituti Ætolis, 33, 34.
 Locri, apud eos sanum, in quo thesauri Proserpinæ, quos diripit Pyrrhus, 29, 18. deficiunt post Cannensem cladem ad Pœnos, 22, 61. *vid.* et 23, 30, et 24, 1. oppugnantur a Crispino, 27, 25. recipiuntur a Scipione, 29, 6. et 7. qui iis Plerninium præfectum imponit, 8. in eos impotenter sævit Plerninius, *ibid.* et 9. eorum querelæ per legatos delatæ ad senatum, 16, 17. et 18. libertas iis legesque suæ restituntur a senatu, 21. *vid.* et 31, 12.
 Locris in Græcia, 26, 26, 28, 6.
 Locustarum vis ingens, ita ut, unde advenissent, parum constaret, circa Capuam omnem agrum complevit, 30, 2. *vid.* et 42, 2. earum tantæ nubes a mari vento in Apuliam illatæ, ut examinihus suis late agros operirent, 42, 10.
 Longarus bellum cum Demetrio, Philippi Macedoniarum regis patre, gessit, 31, 28.
 Longula, oppidum, 2, 33. a Coriolano Romanis adimitur, 39. *vid.* et 9, 39.
 Longunica, 22, 20.
 Lora in usum cibi versa, 23, 19.
 Lorcina, fluvius, 43, 6.
 Loricati equites, 35, 48, 37, 40.
 Loryma, portus, 37, 17. viginti paullo amplius millia ab Rhodo abest, 45, 10.
 Lus Mater, 8, 1. ei arma cassorum Volscorum data a consule, *ibid.* ei dicata spolia hostium, 45, 33.
 Luca, urbs, 21, 59. eo colonia deducta, 41, 13.
 Lucani pugnant cum Samnitibus adversus Alexandrum Epiroensem, 8, 17. recipiuntur a Romanis in fidem, 19. fœdere in amicitiam accipiuntur, 25. deficiunt, fraude impulsæ, 27. in eorum regionem transseunt exercitus Romani, 9, 20. Lucanorum oratores petunt in amicitiam Romanorum recipi, 10, 11. fœdus cum his ictum, 19. eorum seditio comprimitur, 18. deficiunt ad Pœnos, 22, 61.
 Lucanorum aliquot ignobilis oppida expugnat T. Sempronius, consul, 26, 1. in Lucanis perit, 16. dedunt se Romanis, 27, 15, 28, 11.
 Lucane legiones sæpe fuses ab Alexandro Epiroensi, 8, 24.
 Lucani montes, 9, 17.
 Lucanus exsul veruto transfigit Alexandrum Epiroensem, 8, 24.
 Luceius Epit. 75.
 Luceres, tribus antiquæ, 1, 13, 10, 6. equitum centuria, 1, 13. et 36.
 Luceria, urbs, 9, 2. et 12, 22, 9, 23, 37, 24, 3. in ea servati obsides Romanorum, ad Caudium dati Samnitibus, 9, 12. obsessa et capta a Romanis, 15. amissa et recepta, 26. colonia eo deducta, *ibid.* oppugnatur a Samnitibus, 10, 35.
 Lucerini, 9, 2. ad Lucerinum finem pugnatum cum Samnitibus, duce Atilio consule, 10, 35. ob servatam fidem a Romanis laudantur, 27, 10.
 Lucretia, uxor Collatini, 1, 57. stuprum ei per vim oblatum a Sex. Tarquinio, 58. illa vocat patrem et virum, *ibid.* cultro se occidit, *ibid.*
 C. Lucretius, duumvir navalis, 40, 26.
 C. Lucretius Gallus creatur prætor, 42, 28. sortitur provinciam, quo senatus censuit, 31. ei decernitur classis, 35. et 48. acerbum ejus injuriam in Chalcidenses, 43, 9. accusatur, et damnatur, 10.
 Hostus Lucretius Tricipitinus, consul, 4, 30.
 L. Lucretius Flavius, consul, vincit Æquos acie, 5, 29. tribunus militum consulari potestate, 32. adversus Volсинiensis profectus, eos vincit, *ibid.*
 L. Lucretius Tricipitinus, consul, ingentem Volscorum multitudinem fundit, 3, 8. cum ingenti præda Romanam redit,

- et de Volscis Æquisque triumphat, 10.
- L. Lucretius Tricipitinus, tribunus militum consulari potestate, 6, 4. iterum, 21. tertium, 22.
- L. Lucretius, quæstor, per insidias interceptus, traditur venienti in Ligures Annibali, 21, 59.
- M. Lucretius, tribunus plebis, 27, 5.
- M. Lucretius, tribunus plebis, 42, 19. a fratre prætore præmissus, naves a sociis ex fœdere exigit, 48.
- P. Lucretius, consul, 2, 15.
- P. Lucretius, præfectus, urbis, differt actiones tribunitias in adventum consulum, 3, 24.
- P. Lucretius Tricipitinus, tribunus militum consulari potestate, 4, 44. iterum, 47.
- Q. Lucretius Ofella, Epit. 89.
- Sp. Lucretius, Lucretii pater, 1, 58. præfectus urbis a rege relictus, 59. suffectus Bruto, non sufficientibus viribus ad consularia munera obeunda, intra paucos dies moritur, 2, 8.
- Sp. Lucretius, ædilis plebis, creatur prætor, et sortitur Galliam, 28, 38. ei prorogatum imperium, 29, 13. rursumque, ut Genuam oppidum, a Magone Poeno dirutum, exedificaret, 30, 1. mittitur legatus in Africam, 31, 11.
- Sp. Lucretius, prætor, 42, 9. occupat castella super Tempe, 44, 7.
- T. Lucretius, consul, 2, 8. Etruscos cædit, 11. iterum consul, 16.
- Luctus triginta diebus finitus post Cananensem cladem, 22, 56. in luctu purpura et aurum deponuntur, 34, 7.
- Lucullus, *vid.* Licinius.
- Lucumo, potens divitiis, commigrat Romam, 1, 34. ejus pater Damaratus, *ibid.* ejus uxor Tanaquil, *ibid.* ei, carpento sedenti, aquila pileum aufert, et rursus capiti reponit, *ibid.* vocatur L. Tarquinius Priscus, *ibid.* *Vid.* L. Tarquinius Priscus.
- Lucumo, juvenis præpotens, corrumpit uxorem Aruntis Clusini, 5, 33.
- Lucus, quo se Numa, velut ad congressum Deæ, sine arbitris conferebat, sacrosus Camenis, 1, 21.
- Lucus Diane, 27, 4.
- Ferentinæ, ad quem concilia Latiorum populorum habita, 1, 50. et 52, 7, 25.
 - Feroniæ, 26, 11, 27, 4.
 - Junonis Lacinis, 24, 3.
 - Junonis Sospitæ, 8, 14.
 - Maricæ, 27, 37.
 - Potelinus, 6, 20, 7, 41.
 - Similæ, 32, 12.
- Luci fanaque sacrosancta, 35, 51.
- Ludi a Romulo editi, 1, 9.
- a Tarquinio Prisco, qui deinde solemnnes annui mansere, Romani, Magnique varie appellati, 1, 35.
 - a prætoribus urbis, 27, 23.
 - ab ædilibus, plebeis et curulibus, 6, 42.
 - voti a dictatoribus, 5, 19, 7, 11.
 - a consulibus, 31, 9, 36, 2.
 - a variis imperatoribus, 28, 45, 31, 49, 39, 22, 40, 44. et 45.
 - religionis causa, 39, 22.
 - belli causa, 22, 9. et 10, 27, 33, 30, 27.
 - concordis causa, 4, 12, 6, 42.
 - pestilentis avertendæ causa, 7, 2, 27, 23.
- Ludi Apollinares, eorumque origo, 25, 12. eos populus coronatus spectavit, *ibid.* *Vid.* et 26, 23, 27, 11. in perpetuum voti, 27, 23. circo inundato, extra portam Collinam, ad sedem Erycinæ Veneris parati, 30, 38. Apollinaribus Ludi ante diem quintum idus Quintiles solis eclipsis, 37, 4.
- Capitolini, 5, 50.
 - Circenses, 30, 27, 44, 18.
 - Consualia, 1, 9.
 - funebres, editi a Scipione, 28, 21.
- Ludi funebres per quadriudum in foro, mortis M. Valerii Lavini causa, a filiis ejus facti, in quibus quinque et viginti paria gladiatorum, 31, 50. per triduum a filiis M. Æmilii Lepidi, 23, 30. funeris P. Licinii causa, 39, 46.
- Isthmii, 33, 32.
 - Magni ex instauratione Romæ parati, 2, 36. tumultus causa voti, 4, 27. a Camillo voti, 5, 19. ex auctoritate Patrum voti, a dictatore, 7, 11. voti æris trecentis triginta tribus milibus, trecentis triginta tribus, triente, 22, 10. voti a consule Acilio Glabrione, 36, 2.
 - Megalesia, 29, 14, 34, 54.
 - Nemei, 27, 30. et 31.
 - Olympici, 27, 35.
 - Plebei in unum diem instaurati, 27, 21, 28, 10, 39, 7. in biduum instaurati, 25, 2, 27, 36, 29, 38, 33, 42. ter instaurati, 23, 30, 25, 2, 30, 26. quinquies toti instaurati, 38, 35. septies instaurati, 29, 11, 33, 25.
 - Romani, etiam Magni dicti, 1, 35. magnifice facti, 25, 2. semel instaurati, 27, 6, 21. et 36, 30, 26, 39, 7. biduum instaurati, 29, 38. triduum instaurati, 23, 30. ter toti instaurati ab ædilibus curulibus, 28, 10, 29, 11, 33, 25. et 42, 38, 35. quater instaurati, 32, 27.
 - Scenici, quando primum instituti,

- et quare? 7, 2. per quadriuum primum facti ab aedilibus, curulibus, 24, 43. magnifice apparateque facti, 31, 4. Ludi Taurilis, 39, 22.
- Ludorum sollemnia intermittere, nefas, 5, 1. Ludi ab aedilibus ex mulctaticia pecunia facti, 10, 23. Ludorum causa epulum Jovis, 25, 2. 27, 36. 29, 38. in Ludis senatoria loca secreta a populo, 34, 54. Ludorum sumtus, graves non modo Italiae ac sociis Latini nominis, sed etiam provinciis externis, circumscripti, 40, 44. sumtum in Ludus vix tolerabilis opulentis regnis insania, 7, 2.
- Ludi primum de incerta pecunia voti, 31, 9.
- Ludi, in jussu senatus voti, non sunt de aere publico, 36, 36. pontifices negant pertinere ad religionem, quanta impensa Ludi fiant, 39, 5.
- Ludos ob res bene gestas quando primum coronati spectaverint? 10, 47. Ludiones ex Etruria socii, 7, 2.
- Ludionum convivalia oblectamenta quando primum Romae addita epulis? 39, 6.
- Ludi literarum in tabernis in foro, 3, 44. strepunt discentium vocibus, 6, 25.
- Lunae defectu crepitus aeris nocte silente cieri solet, 26, 5.
- Lunae eclipsis praedicta a C. Sulpicio Gallo, tribuno militum, 44, 37.
- Lunae sedes in Aventino, 40, 2.
- Luna, urbs, 39, 21. 43, 11.
- Lunae portus, 34, 8. 39, 21. et 32.
- Lunensem agrum depopulantur Ligures, 34, 56.
- Lunensium et Pisanorum de agris controversia, 45, 13.
- Lupa mammas Romulo et Remo praebet, et linguis pueros lambit, 1, 4. simulacra infantium, conditorum urbis, sub uberibus Lupae posita, 10, 23.
- Lupercal, 1, 5.
- Luperci, Epit. 116.
- Lupus in Gallia vigili gladium, e vagina raptum, abstulit, 21, 62. *vid.* Prodigia.
- Lupi ferrei in oppugnantes urbem injecti, 28, 3.
- Luporum simulacrum, 22, 1.
- Luscinus, regulus Hispaniae ulterioris, 33, 21.
- Lusitania, 21, 43. 27, 20. Lusitanis montes, 21, 43.
- Lusitani vincuntur a P. Cornelio Scipione, caesis duodecim millibus, 35, 1. cadunt Romanos, 37, 46. funduntur a L. Emilio Paulo, caesaque sunt decem et octo millia armatorum, 37, 57. et sex millia a C. Atinio praetore, 39, 21. de Lusitanis triumphat C. Calpurnius Piso, praetor, 39, 42. iis subactis triumphat L. Postumius Albinus, 41, 3. et 11.
- Lustratio exercitus apud Macedonas, 40, 6.
- Lustrata urbs, 35, 9.
- Lustratum oppidum, 42, 20.
- Lustrum, propter Capitolium captum, et occisum consulem, condi religiosum est, 3, 22.
- Lustra varia, 1, 44. 3, 3. et 24. 10, 9. et 47. 27, 36. 29, 37. 35, 9. 38, 36. 41, 2. 42, 10.
- Lutarius, Gallorum regulus, 38, 16.
- C. Lusitius, triumvir coloniae deducendae, a Boiis comprehenditur, 21. 25. post sextum decimum annum pervirtute eximitur a Servilio, consule, 30, 19.
- Cn. Lutatius Cerco, 42, 6.
- Q. Lutatius Cerco, eo consule, pax data Carthaginiensibus, 30, 44.
- Luxus Romam invecus ab exercitu Asiatico, 39, 6. *vid.* et 34, 4. Romae coercetur a censoribus, 39, 44.
- Lycania, 37, 54. donatur Eumeni, 38, 39.
- Lyceum Athenis incensum a Philippo, 31, 24.
- Lyceus Pan, 1, 5.
- Lycia, 33, 41. 37, 15.
- Lyciae caput, Patara, *ibid.*
- Lycii fusi fugitque a Romanis, 37, 16. attributi Rhodiis, 38, 39. queruntur de crudelitate Rhodiorum, 41, 10. vexantur bello ab Rhodiis, 30. jubentur esse liberi, 44, 15.
- Lychnidus, oppidum, capitur, 27, 32. *vid.* et 43, 9. 10. et 21.
- Lyciscus, Aetolorum praetor, 42, 38. 45, 28.
- Lycho Achaëus, praefectus Aetolorum et Boeotorum in Persei exercitu, 42, 51.
- Lycortas, Megalopolitanus, princeps legationis Achaëorum ad Romanos, 38, 32. praetor Achaëorum, indicit concilium, 39, 35. ejus ad Ap. Claudium oratio, 36.
- Lycus, urbs, Epit. 99.
- Lycurgi disciplina, cui per septingentum annos adsuerebant Laedemonii, abrogatur, 38, 34. 39, 33. et 37.
- Lycurgus, tyrannus Lacedaemoniorum, 34, 26.
- Lycus in Dassaretia, 32, 9.
- Lydia donatur Eumeni, 38, 39.
- Lyncestae, populi, 45, 30.
- Lyncus, oppidum, 26, 25. 31, 33.
- Lysimachia, urbs, 32, 34. 34, 57. 36, 33. 37, 35. diripitur et incenditur a Thracibus, 33, 38. eam resituere cupit Antiochus, *ibid.* ut Seleuco filio eam det regni sedem, 40. *vid.* et 35, 15.

Lysimachus, Philippi amicus, in consilium ab eo adhibetur ad iudicium Demetrii, 40, 8.
Lysinoë, urbs, 38, 15.
Lysis, fluvius, 38, 15.

M.

Macatus, *vid.* *Livius*.
Macedonia, 1, 1. 9, 18. Macedoniam populantur Dardani, 27, 33. tota se dedit *Æmilio* Paulo, consuli, 44, 45. de Macedonia senatusconsultum, 45, 18. ei libertas datur, 29. dividitur in quatuor regiones, *ibid.* et 30.
Macedones, 7, 26.
Macedonici exercitus Romanis comparati, 9, 19.
Macedonum legio in Annibalis exercitu, 30, 33. *vid.* *Philippus*, eorum legati, in senatum introducti, queruntur de *M. Aurelio*, 30, 42. *Macedonum* gentis nobilitas, 31, 1. *Macedonici* belli causæ cum *Philippo*, 1, 5. item cum *Perseo*, 39, 23. *Macedones* terrentur fœditatē vulnerum, Romanis armis illatorum, 31, 34. eorum aniffo sibi conciliariæ studet *Philippus*, 32, 5. *Macedonum* cum Romanis pugna ad *Cynoscephalas*, 33, 7—10. *Macedonum* interfectorum ossa legit *Antiochus* ad *Cynoscephalas*, 36, 8. offenduntur a *Philippo*, 40, 3. *Macedones* inter et Romanos fortuna, non jussu imperatorum, commissum certamen, 44, 40. vincuntur a Paulo *Æmilio*, 40—42. belli finis, 45, 9.
Macedonum regnum quomodo, et per quos creverit? 45, 9. post mortem *Alexandri* in multa regna distractum, *ibid.*
Macedonum principes in Italiam ire jubentur, 45, 32.
Macedonibus interdicta auri et argenti metalla, 45, 29. et connubia extra fines suos, *ibid.*
Macedonica phalanx, 9, 19.
Macedonica præda, 45, 33. et 39.
Macedonici exercitus lustratio, 40, 6.
Macedonicum mare, 44, 11.
Macedonicum vallum, *vid.* *Vallum*.
Macella, urbs Siciliæ, deficit a Romanis, 26, 21.
Macellum Romæ incendio consumitur, 26, 27. reficitur, 27, 11.
Macer, *vid.* *Licinius*.
Macerinus, *vid.* *Geganus*.
Machanidas, tyrannus Lacedæmoniorum, bello petit *Achæos*, 27, 29. *vid.* et 28, 6. *Eleos*, Olympiorum sollemne ludicrum parantes, aggredi

statuit, 28, 7. metu Philippi comprimitur, *ibid.*
Machares, filius *Mithridatis*, *Epit.* 96.
Macra Come, oppidum, 32, 13.
Macra, fluvius, 39, 32. 40, 41.
Macri campi, 41, 22. 45, 12.
Macris, insula, 37, 13. 28. et 29.
Maduateni, Thraciæ populi, 38, 40.
Madytus, Chersonesi urbs, 31, 16. 83, 38.
Mæander, fluvius, 37, 45. et 56. ejus amnis fontes *Celænis* oriuntur, 38, 13. vado superari non potest, 12.
Mæcia tribus addita, 8, 17. *vid.* et 29, 37.
P. Mæcilius, tribunus plebis, 2, 58.
Sp. Mæcilius absens quartum tribunus plebis creator, 4, 48. turbatur vulgi, *ibid.*
Mædi, populi, 26, 25. 28, 5.
Mædica regio, 26, 25. 40, 21. in *Mædicam* exercitum ducit *Philippus*, *ibid.*
P. Mælius, tribunus militum consulari potestate, 5, 12. iterum, 18.
Q. Mælius, tribunus plebis, 9, 8.
Sp. Mælius, ex equestri ordine, largitiones frumenti facere instituit in annonæ caritate, 4, 13. de regno parando agitat, *ibid.* vocatur ad dictatorem *Cincinnatum*, 15. ab *Ahala* *Servilio* magistro equitum occiditur, *ibid.* factum defendit dictator, 15. domus ejus diruitur, 16. *vid.* *Æquimælium*.
Mænium atrium, 39, 44.
C. Mænius, consul, vincit *Arictes* *Laviniosque*, 8, 13. triumphas, *ibid.* status equestris ei in foro posita, *ibid.* questionum de conjuratis emendandarum causa dictator creatur, 9, 26. ei minuitur accusationem nobilitas, *ibid.* *vid.* et 9, 34. ejus oratio, 9, 28. abdicat se dictator, et, reus factus, absolvitur, *ibid.*
C. Mænius, prætor, 40, 35. exeret questiones de veneficiis, 48.
L. Mænius, tribunus plebis, rogationem de uncario fœnore fert, 7, 16.
M. Mænius, tribunus plebis, legis agrariæ lator, 4, 53. impedit delectum, *ibid.*
M. Mænius, tribunus plebis, 6, 19. dedit se in seditione *Manliana* auctoritatis Patrum, *ibid.* diem dicit *Manlio*, *ibid.* et 20.
M. Mænius, tribunus militum, in pugna cum *Magone* *Pompe* cadit, 30, 18.
P. Mænius, tribunus militum consulari potestate, 5, 12.
Q. Mænius, prætor, sortitur jurisdictionem peregrinam, 43, 4.
T. Mænius, prætor, 39, 6. sortitur

- jurisdictionem inter cives, 8, 18. tribunus militum, 40, 35.
- Mæsis, silva, 1, 33.
- Magaba, mons, 38, 19. petunt eum Tectosagi Galli, *ibid.*
- Magalus, regulus Boiorum, 21, 29.
- Magister equitum primus, Sp. Cassius, 2, 18.
- primus de plebe, C. Licinius, 6, 39.
- Magistro equitum cum dictatore aequum imperium, 22, 25, et 26. sine magistro equitum dictator, 23, 22, et 23.
- Magister juventutis Faliacæ prodit pueros, 5, 27. cæditur virgine a pueris, *ibid. vid. et 42, 47.*
- Magistratus curulis, 4, 7. quum sine magistratu curuli respublica esset, creatur interrex, *ibid. vid. et Curulis.*
- plebeius nullus auspicio creatur, 6, 41.
- magnos decet esse minus diuturnos, 4, 24.
- Magistratus non creandus sine provocatione, 3, 55. qui sine Magistratu regessit, triumphare non potest, 28, 38. L. tamen Lentulus, qui sine Magistratu rem gesserat in Hispania, ovans urbem ingreditur, 31, 20.
- Magistratum gesturi, intra quintum diem in leges jurare debebant, 31, 50.
- Magistratus duos curules unus nec capere potest, nec gerere, 39, 39.
- Magistratum eundem intra decem annos non capiendum, plebisclis cautum, 7, 42. duo Magistratus uno anno non gerendi, *ibid.*
- Magistratus et senatores pecuniam sponte conferunt ad supplementum classis, 26, 36.
- Magistratus minores Romæ circumire vigilias jussi, 32, 26, 39, 16.
- Magistratus cuncti circa omnia pulvinaria victimis majoribus sacrificant, prodigiorum procurandorum causas, 43, 15.
- Magistratum Romanorum præca modestia, 42, 1. avaritia et superbia, 43, 2. crudelitas, 4, et 6.
- Magistratum libri citati, 4, 20, 39, 52.
- Magistratus in eundem sollemnis dies. *vid. Anni consularis principium.*
- Cn. Magius Attellanus, 24, 19.
- Cn. Magius Cilo, *vid. Epit. 115.*
- Dec. Magii Campani constans erga Romanos fides, 23, 7. vincitur in Annibalis castra ducitur, 10. navi Carthaginem missus, tempestate fertur Cyrenas, *ibid.* confugiens ad statum regis Ptolemæi liberatur, *ibid.* manere mavult in Ægypto, quam redire in Italiam, *ibid.*
- Magnesia, urbs super Meandrum, dedit se Romanis, 37, 45.
- Magnesia, urbs ad Sipylum, 36, 43, 37, 10, 11. et 37. se dedit Romanis, 37, 44. Eumeni a Romanis tribuitur, 56.
- Magnesia, Græciæ regio, 42, 54, 44, 11.
- Magnetarches, summus Magnetum magistratus, 35, 31.
- Magnetes pronunciantur liberi, 33, 32. et 34. eorum concilium Demetriade, 35, 31. ad Magnetes legatorum Romanorum oratio, *ibid.* eos frustra tentat T. Quintius, 39.
- Magni Campi, locus, 30, 8.
- Mago, frater Annibalis, 21, 47. proelio ad Trebiam in insidiis collocatur, 54. in Cannensî pugna mediam aciem cum Annibale tenet, 22, 46. res a fratre Annibale gestas Carthaginensibus exponit, 23, 11. et 12. annulos aureos, e digitis occisorum Romanorum detractos, in curiæ vestibulo effundi jubet, *ibid.* cum eo Hannonis disceptatio, 13. mittitur in Hispaniam, 32. vincitur ad Illiturgin a Romanis, 49.
- mittitur ab Asdrubale fratre adquisitionem militum, 24, 42.
- Asdrubali, Gisgonis filio conjunctus, vincit P. Scipionem, 25, 32, et 34. Asdrubali fratris se jungit, 35. ejus castra a Marcio capta, 39.
- venit ex ulteriore Hispania cum Asdrubale, Gisgonis filio, ad Asdrubalem fratrem, 27, 20. in fugam vertitur, 28, 2. delectum in Hispania cum Asdrubale, Gisgonis filio, habet, et cum eo bellum instaurat, 12. equestri proelio vincitur, 13. it Gades, dissipaturque ejus exercitus, 16. Gadibus ex fuga subsest, 23. jubetur a senatu Carthaginensi classem, quam Gadibus haberet, in Italiam trajicere, 36. a Gaditanis intra urbem non admittitur, 37. ex minore Balearium insula in Italiam trajicit, 46. capit Genuam, *ibid.* Gallos et Ligures in concilium vocat, 29, 5. vincitur a Romanis, 30, 18. femore transfixo vulneratur, *ibid.* profugit in Liguriam, 19. ex vulnere moritur, *ibid.*
- Mago, legatus Pœnorum ad Philippum, 23, 34.
- Mago ex gente Barcina, cognatus Annibalis, capitur, 23, 41.
- Mago, Pœnorum dux, Carthaginem novam tuetur, 26, 44. se, arcem, et presidium Scipioni dedit, 46. Romanam mittitur cum quindecim captivis senatoribus, 51.

- Maharbal, Himilconis filius, oppugnationi Saguntii praeficitur ab Annibale, proficiscente in Oretanos Carpetanosque, 21, 12. depopulatur sociorum populi Romani agros, 45. persequitur Romanos, a Trasimeno fugientes, 22, 6. praefectus equitum, suadet Annibali post cladem Romanorum ad Cannas, ut quamprimum Romanam petat, 51. *vid.* et 23, 18.
- Malea, 31, 44. et 47. 32, 16. 36, 42. 42, 56.
- Malea promontorium, 34, 32.
- Maleventum, 9, 27. 10, 15.
- Maliacus sinus, 27, 30. 31, 46. 32, 4. et 32, 36, 14.
- Malitiosa Silva, 1, 30.
- Maliensis ager in Graecia, 42, 40.
- Malleolus, *vid.* Publicius.
- Malleoli, ignita tela, 38, 6.
- Malleo Perrebae, 31, 41. 36, 13. 39, 25. vi capitur a Menippo, duce Antiochi, 36, 10. Malleoam capit Philippus, 13, capitur et diripitur a Romanis, 42, 67.
- Maluginensis, *vid.* Cornelius.
- Malus in circo instabilis in signum Pollentiae praecidit, atque id dejicit, 39, 7.
- Mamercinus, *vid.* Aemilius, et Pinarius.
- Mamercus Aemilius, *vid.* Aemilius.
- Mamertini, eorum scelera, 28, 28.
- C. Mamilius Vitulus, primus ex plebe curio maximus creatur, 27, 8. praetor, 27, 35. sortitur Siciliam, 36. et 38. legatus ad Philippum 30, 26. pestilentia moritur, 41, 26.
- L. Mamilius, Tusculi dictator, auxilium fert Romanis, 3, 18. Romana civitate donatur, 29.
- Oct. Mamilius Tusculanus, ab Ulyssae Deaque Circe oriundus, 1, 49. ei filiam nuptum dat Tarquinius Superbus, *ibid.* ad eum exsulatum abijt, 2, 15. concitat triginta populos adversus Romanos, 18. in pugna ad Regillum lacum vulneratur, 19.
- Q. Mamilius, aedilis plebis, 27, 36.
- Q. Mamilius Turinus praetor creatur, quum aedilis plebis esset, 28, 10. sortitur jurisdictionem peregrinam, sed accipit Galliam, *ibid.*
- Mancinus, *vid.* Hostilius.
- Mandonius, 22, 21. frater Indibilis, Illygetum reguli, 26, 49. ejus uxor capta fletu ad pedes Scipionis procumbit, obtestaturque, ut curam seminarum impensius custodibus commendaret, *ibid.* Mandonius deficit ad Romanos, 27, 17. ei conjux et liberi redduntur, *ibid.* deficit, et, concitatis popularibus, agros sociorum populi Romani depopulatur, 22, 24. magna pugna vincitur, 33. petenti veniam ignoscit Scipio, 34. deficit a Romanis, sed comprehensus traditur ad supplicium, 29, 3.
- Mandropolis, 38, 15.
- Manduria, oppidum in Sallentinis, a Q. Fabio, consule, vi capitur, 27, 15.
- Manes, 1, 20. Manium placandorum ritus edocere debebat pontifex maximus, *ibid.* Diis Manibus Tellurique se devovet Decius, 8, 9.
- Manicius, praetor Praenestinus ex scriba, 23, 19. statua ei Praeneste in foro statuta, *ibid.*
- P. Manilius, legatus in Illyricum, 45, 17.
- Sex Manilius in secessione militum cum M. Oppio summæ rerum praest, 3, 51.
- Manipulus, 1, 52. 7, 24. leves vicenos milites, aliam turbam scutatorum habebat, 8, 8.
- Manliae gentis decreto cautum, ne quis deinde M. Manlius vocetur, 6, 20.
- Manliana imperia, 4, 29. 8, 7.
- Manlianus saltus in Hispania, 40, 39.
- Manlii Acidini, duo juvenes illustres, tribuni militum, 42, 49.
- A. Manlius, (cui in Livii exemplaribus *perperam* apponitur praenomen C.) consul, 2, 54. accusatur post consulatum, *ibid.* tribunus, ejus accusator, domi interficitur, *ibid.*
- legatus Athenas missus legum causae, 3, 31. decemvir creatur, 33.
- A. Manlius, tribunus militum consulari potestate, 4, 61. iterum, 5, 8. tertium, 16. legatus, auream crateram, donum Apollini, Delphos fert, 28. a Liparensium piratis captus, et dimissus, *ibid.*
- A. Manlius, tribunus militum, interficitur, 27, 27.
- A. Manlius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, 6, 1. iterum, 11. tertium, 21. quartum, 36. frater M. Manlii Capitolini, cum eo vestem non mutat, 20.
- A. Manlius Torquatus, praetor creatus, 45, 14. sortitur Sardiniam, sed in provinciam ire nequit, exercendia iudicii ex senatusconsulto retentus, 16.
- A. Manlius Vulso, consul, 40, 59. male rem gerit adversus Istros, 41, 5—8. populatur Istriam, 14. obsidet Nesattium oppidum, 15. dimittitur Romanam, *ibid.*
- C. Manlius, consul, 2, 54. *vid. supra* A. Manlius.
- C. Manlius, tribunus militum consu-

- lari potestate, 6, 30. male rem gerit, *ibid.*
- Cn. Manlius, consul, 2, 43. in proelio occiditur, 47.
- Cn. Manlius, consul, 7, 12. Tiburtes ad moenia Romae vincit, *ibid.* secundum consul, 16. adversus Faliscos proficiscitur, *ibid.* legem de vicesima manumissorum in castris fert, *ibid.* interrex, 17. censor, 22. magister equitum, 28.
- Cn. Manlius Vulso, aedilis curulis, 33, 25. creatur praetor, 42. sortitur Siciliam provinciam, 43. coloniae deducendae triumvir, 34, 53. 35, 9. consul, 37, 47. suscipit bellum adversus Gallograecos, 38, 12. ejus iter ab Epheso ad Tolistoboiorum fines, 12—15. ejus ad milites oratio, 17. aggreditur Tolistoboios, Olympum montem inidentes, 20. capit eorum castra, 23. res ejus gestae adversus Tectosagos et Trocmos, 24—27. ad eum legationes Asiae, 37. it in Pamphylia, *ibid.* foedus facit cum Antiocho, 38. res regum et urbium componit, 39. trajicit in Thraciam, 40. cum invadunt Thraeces, et partem praedae abigunt, *ibid.* in Thesaliam traducit exercitum, et Apolloniae hibernat, 41. petit triumphum, 44. legati ipsius contradicunt, *ibid.* et 45. et 46. se defendit, 47. triumphus ei decernitur, 50. de Gallia Asiaticis triumphat, 39, 6. petit censuram, 40.
- L. Manlius Imperioseus, clavi figendi causam dictator dictus, 7, 3. delectum habere conatur, frustra, *ibid.* ob delectum acerbius habitum ei dies a M. Pomponio, tribuno plebis, dicta, 4. ejus crudelitas in filium, et filii generosum factum, *ibid.* et 5. Manlio remissa causae dictio, *ibid.*
- L. Manlius, praetor, in Galliam mittitur, 21, 17. ejus exercitus caeditur a Boiis, 25. Concordiae eadem voverat, 22, 33. 21. petit consulatum, 22, 35.
- L. Manlius, quod legatos Carthaginenses pulsasset, per faciales traditur legatis, et avehiitur Carthaginem, 38, 42.
- L. Manlius, quaestor, 45, 13.
- L. Manlius Acidinus, praetor, 26, 23. urbanas, 27, 4. praest exercitui ad Narniam, 27, 43. et 50. ei Hispania provincia traditur a Scipione, 28, 38. ejus in Hispania res gestae, 29, 2. et 3. ei prorogatur imperium, 13. prohibetur a tribuno plebis, M. Porcio Laeca, ne ovans urbem iniret, quum ab senatu impetrasset, 32, 7.
- L. Manlius Acidinus, creatus praetor, sortitur Hispaniam citeriorem, 38, 35. cum Celtiberis configit, 39, 21. impetrat ovationem, 29. legatus in Galliam Transalpinam, 54. triumvir coloniae Aquileiam deducendae, 55. et 40, 34. consul, 43.
- L. Manlius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, 4, 42.
- L. Manlius Torquatus, legatus, 10, 26.
- L. Manlius Torquatus, pontifex, moritur, 30, 39.
- L. Manlius Vulso, praetor, 32, 27. sortitur Siciliam, 28. consulis Cn. Manlii frater, 38, 20.
- M. Manlius, tribunus militum consulari potestate, 4, 44.
- M. Manlius, cui Capitolino fuit cognomen, creatur consul, 5, 31. facit ludos magnos, *ibid.* ingreditur urbem ovans, *ibid.* servat arcem Romanam, 47. interrex, 6. 5. praeve ejus adversus Patres molitiones, 11. seditionem movet, 14. et 15. mittitur in carcerem, 16. e carcere quare eductus, 17. ejus seditio renovatur, 18. advocata domum plebe, invehiitur in Patres, et de regno incipit agere, *ibid.* tribuni plebis sese adversus eum jungunt senatui, 19. ei dies dicitur, 20. ejus defensio, *ibid.* damnatus, de saxo Tarpeio dejectus, *ibid.* ei mortuo adjectae notae, *ibid.*
- P. Manlius, tribunus militum consulari potestate, 6, 30. ei sine sorte, extra ordinem, Volaci provincia data, *ibid.* male rem gerit, *ibid.* creatur dictator, 38.
- P. Manlius triumvir Epulo factus, 33, 42. creatur praetor, *ibid.* in Hispaniam citeriorem adjutor consuli datur, 43. vincit Turdetanos, 34, 17. praetor iterum, 39, 56. sortitur Hispaniam ulteriorem, 40, 1. quid rerum ibi gesserit, 16. et 34. moritur, 42.
- P. Manlius Vulso, praetor, 26, 23. Sardiniam obtinuit, 27, 6. et 7.
- T. Manlius, L. F. a patre rus relegatus, 7, 4. generosum et pium T. Manlii factum, 5. tribunus militum suffragio populi creatur, *ibid.* pugnat cum Gallo, quem vincit, 10. quare dictus Torquatus, *ibid.* donatur a dictatore corona aurea, *ibid.* dicitur dictator, 19. iterum, 26. consul, 27. secundum consul, 28. tertium consul, 8, 3. ejus ad legati

- Latius superbam orationem respon-
sio, 5. proficiscitur ad bellum, 6.
silium securi percutit, 7. in pugna ad-
versus Latinos virtute consilioque
egregius, 10. redit Romam, cui se-
niores tantum obviam iverunt, ju-
ventute eam exsecrante, 12.
- T. Manlius Torquatus, consul, 10, 9.
ex equo lapsus, moritur, 11.
- T. Manlius Torquatus, eo consule,
Jani aedes clausa, 1, 19.
censet, non redimendos esse cap-
tivos Cannenses, 22, 60. mittitur
cum imperio in Sardiniam, 23, 34.
Sardos domat, 40. et 41. pontificatum
maximum petit frustra, 25, 5. recu-
sat consulatum, 26, 22. comitiorum
et ludorum faciendorum causas, di-
citur dictator, 27, 33. ludos facit, et
lustrum vovet, *ibid.*
- T. Manlius Torquatus, praetor, 43, 4.
pontifex legitur, 13.
- Mannus, Servus Campanorum Calavi-
orum, indicat, incendium Romae
fraude Campanorum factum, 26, 27.
ei libertas data, et viginti millia aeris,
ibid.
- Mantus, 24, 10.
- Manubiae, 10, 46. de Manubiis aedes
Foris Fortunae facta, *ibid.*
- Manumissus, 7, 16. lex de vicesima
Manumissorum in castris a Cn.
Manlio, consule, lata, *ibid.*
- Magnus ad digitos usque involutae in re
divina Fidei facienda, 1, 21.
- Manus religiose admotae Deorum sig-
nia, 5, 22.
- Manibus ad caelum sublatis, precatur M.
Furius Camillus, 5, 21.
- Manibus ad caelum porrectis, M. Cur-
tius se devovet, 7, 6.
- Manus praeciae speculatoribus depre-
hensis, 22, 33. et 26, 12.
- Manus ferreo ad naves sistendas aut
comprehendendas, 36, 44.
- Mapalia Maasyliorum, 29, 31.
- M. Claudius Marcellus, consul, 8, 18.
dictator, 23.
- M. Claudius Marcellus, praetor, creatus,
obtinet Siciliam, 22, 35. post
pugnam Cannensem, quum classi,
ad Ostiam stanti, praesesset, mittitur
ad reliquias exercitus a consule acci-
piendas, 57. Nolam magnis itineri-
bus pervenit, 23, 14. Annibalem
vincit, 16. supplicium de proditori-
bus sumit, 17. creatus consul secundum,
quum augures vitio creatum
pronunciavissent, abdicat, 31. pro-
consul copias educit in aciem contra
Annibalem, 44. hortatur suos, 45.
- Poenos in castra compellit, 46. ad
eum equites Hispani et Numidae
transfugiunt, *ibid.*
- tertium consul absens creatur, 24,
9. ei Sicilia provincia decreta, 21.
Leontinorum urbem capit, 30. op-
pugnat Syracusas, 33. capit alias
urbes, 35. fundit Syracusanos, 36.
capit Syracusas, 25, 23. et 24.
Marcelli lacrimae, captis Syracusis,
ibid. castigat Syracusanos, 31. spo-
liat Syracusas, 40. componit res Sicu-
lorum, *ibid.* vincit Penos, 41.
- Marcellus, ex Sicilia redux, petit
triumphum, 26, 21. urbem ovans
ingreditur, post triumphum in Al-
bano monte, *ibid.* quartum consul,
22. Siculi eam accusant in senatu,
30. purgat se, 31. de ea re senatus-
consultum, 32.
- cum Annibale dubio Marte pug-
nat, 27, 2. Annibali ad Canusium
occurrit, 12. aequo Marte pugnat
cum Annibale, *ibid.* postero die,
iterum lacessens Annibalem, vincit-
tur, *ibid.* increpat exercitum, 13.
vincit Penses, 14. accusatur a tri-
buno plebis, 20. absolvitur, et quin-
tum consul creatur, 21. aedes Hono-
ris et Virtutis aedificat, 25. invidiis
exceptus, perit, 26. et 27. varia de
ejus morte fama, *ibid.* sepelitur ab
Annibale, 28. ejus annulo potius
Annibal, frustra dolum Salapitanis
nectit, *ibid.* augur fuerat Marcellus,
36.
- M. Claudius Marcellus, consulis filius,
tribunus militum, 27, 26. vulnera-
tur, 27. aedem Virtutis, septimo
decimo anno, postquam a patre ejus
primo consulatu vota in Gallia fue-
rat, ad portam Capenam dedicat,
29, 11. tribunus plebis, 29, 20.
aedilis curulia, 31, 50. praetor, 32, 7.
ei Sicilia sorte obvenit, 8. et 27.
consul creatur, 33, 24. triumphat de
Insubribus et Comensibus, 37. pon-
tifex, 42. legatus Carthaginem mis-
sus, 47. legatus in exercitu, 35, 5. et
8. censor, 37, 58. lustrum condit,
38, 36. pontifex moritur, 41, 17.
- M. Claudius Marcellus, praetor, sorti-
tur jurisdictionem urbanam, 38, 35.
ejus jussu, qui pulsant legatos
Carthaginienses, iis traduntur, 42.
creatur consul, 39, 45. ejus res
gestae, 54. et 55. decemvir sacerorum
moritur, 44, 18.
- M. Claudius Marcellus, praetor, 39, 23.
M. Claudius Marcellus, pontifex, 41,
17. tribunus plebis, 49, 32. praetor,

- 43, 13. sortitur Hispaniam, 17. jubetur delectum agere, 16. consul creatur, 45, 44.
- M. Marcellus consul, Epi. 108. occisus a P. Magio Cilone, 115.
- Marcia rogatio, 42, 21.
- Marcus clipeus, 25, 39.
- Marcus saltus, 39, 20.
- Marcus, illustris vates, ejusque carmina, 25, 12. prædixit Cannensem cladem, *ibid.* alterum ejus vaticinium, *ibid.*
- C. Marcus, adolescens conallio et manu promptus, 2, 33. ejus maxime opera capti Corioli, *ibid.* inde ei cognomen Coriolano, *ibid.* ejus odium in tribuniciam potestatem, et atrox sententia, 34. die dicta, damnatus, in Volscos exsulatum abijt, 35. dolus ejus ad concitandos Volscos, *ibid.* et 37. imperator Volscorum, legitur, 39. res ejus gestas adversus Romanos, *ibid.* variæ ad eum legationes, *ibid.* a matre victus, discedit ex agro Romano, 40. ejus mors, *ibid.*
- C. Marcus, tribunus plebis, diem dicit Q. Fabio, quod legatus in Gallos contra ejus gentium pugnasset, 6, 1.
- C. Marcus Rutilus, consul, victis Privernatibus, triumphat, 7, 16. primus de plebe dictator, victis Etruscis, jussu populi, sine auctoritate Patrum, triumphat, 7, 17. consul iterum, 21. primus de plebe censor, 22. tertium consul, 28. quartum consul, conjunctionis militaria vires arte spargit et dissipat, 38. et 39.
- C. Marcus, tribunus plebis, 9, 30.
- C. Marcus, augur creatus, 10, 9.
- C. Marcus Rutilus, consul, 9, 33. caput Allifens de Samnitibus, 38. vulneratur in prælio cum Samnitibus, *ibid.* pontifex creatur, 10, 9. censor lustrum condit, 47.
- C. Marcus Figulus, creatus prætor, 43, 13. sortitur classem, 17. trajicit in Græciam, 44, 1. cum classe in Macedoniam contendit, 2. Thessalicam frustra oppugnat, 10.
- L. Marcus, eques Romanus, Scipionibus occisis, dux a militibus eligitur, 25, 37. hortatur suos ad oppugnanda hostium castra, 38. bina castra hostium capiv, 39. flamma ei concionanti fusa dicitur e capite, *ibid.*
- scribens sensui, se proprætorem suscepit, unde multorum offenduntur animi, 26, 2. a Scipione magno in honore habetur, 19. ad oppugnandum Castulonem mittitur, 28, 19. capit Astapam urbem, 28. *vid.* et 34. et 55. et 32, 2.
- M. Marcius, rex sacrorum, moritur, 27, 6.
- M. Marcius tribunus militum secundæ legionis, interficitur in prælio cum Boiis, 35, 5.
- M. Marcius Ralla, creatus prætor, 29, 11. sortitur jurisdictionem urbanam, 13. cum legatis Carthaginiensibus mittitur a Scipione Romam, 30, 38.
- M. Marcius Sermo, tribunus plebis, 42, 21.
- Numa Marcius, Marci F. pontifex a Numa Pompilio ex Patribus lectus, 1, 80.
- P. Marcius Rex, legatus, 43, 1.
- Q. Marcius Tremulus consul optatur, 9, 42. ejus res egregie gestas, 43. triumphat, *ibid.* ei status equestris in foro ante templum Castoris decreta, *ibid.*
- Q. Marcius Philippus creatur prætor, et sortitur Siciliam, 38, 35. consul, 39, 6. ei et collegæ mandatur questio de Bacchanalibus, 14. post questiones perfectas in Ligures Apunos profiscitur, 20. circumvenitur a Liguribus, *ibid.* ab ejus nomine salutus Marcius appellatur, *ibid.* legatus ad res Macedonice Græciæque viandas, 39, 48, 40, 2. et 3. decemvir sacrorum, 42. legatus in Græciam mittitur, 42, 37. ejus colloquium petit Perseus, 38. congreduuntur, transgresso amnem Perseo, qui et obsides dedit, 39. Marci ad regem oratio, 40. persuadet Perseo, ut mittat legatos Romam, 43. redit Romam, 44. gloriatur, decepto per inducias et spem pacis rege: quod quidem seniores Patrum vehementer improbant, 47. consul iterum, 43, 13. trajicit in Græciam, 44, 1. ejus ad milites oratio, *ibid.* contendit in Macedoniam, 2. et seqq. Diu vagatur, laborat inopia, *ibid.* ejus literæ ex Macedonia Romam misce, 16.
- Q. Marcius, Marci Philippi conallus filius, 44, 3.
- Q. Marcius Ralla, duumvir ædibus dedicandis, 34, 53, 35, 41.
- Q. Marcius Rex, tribunus plebis, 33, 25.
- Q. Marcius Scylla, tribunus plebis, 42, 21.
- ad Marci locum, non procul a Lenvio, 6, 2.
- Marcolica, nobilis urbs Hispanie, capitur ab M. Marcello, 45, 4.
- Mare Adriaticum, 5, 33, 11, 22, 40, 21, 44, 31, 45, 14.
- Ægeum, 36, 43, 44, 28.
- Etruscum, 40, 41.

- Mare Adriaticum**, *vid.* Adriaticum.
 — Inferum, 5, 33, 23, 38.
 — Ionium, 23, 33, 42, 48.
 — Macedonicum, 44, 11.
 — Pamphylium, 38, 13.
 — Ponticum, 40, 21.
 — Rubrum, 42, 52, 45, 9.
 — Siculum, 33, 17.
 — Superum, 5, 33, 7, 26, 23, 38, 45, 2.
 — Tironaicum, 44, 11.
 — Tuscum, 26, 19.
 — Tyrrenum, 5, 33.
Marene, regio, 42, 67.
Maricæ lucus, 27, 37.
Maritimi coloni, *vid.* Coloni.
Maritimus circus, *vid.* Circus.
Marius Alfius, Medixtruticus apud Campanos, 23, 35. in pugna occiditur, *ibid.*
Marius Blossius, prætor Campanus, concione advocata edicit, ut frequentes cum conjugibus ac liberis obviam irent Annibali, 23, 7.
Marius Stailius, præfectus cum turma Lucana exploratum missus, detegit insidias Annibalis, 22, 42.
C. Marius, *vid.* Epit. 67. 68. 69.
Marones, urbs in Samnio, 27, 1.
Marones, urbs Thraciæ, expugnatur a Philippo, 31, 16. Antiochi præsidium inde deducitur, 37, 60. *vid.* et 39, 24, 43, 9.
Maronites, 31, 31, 37, 33. Maronitarum vicus Sare appellatus, 38, 41. Maronitarum exules veniunt Romam, 39, 24. eorum legati queruntur de Philippo, 27. crudeliter ceduntur a Philippo, 34.
Marrucini, populi, 8, 29, 26, 11. oratores Romam mittunt, pacem petentes, 9, 43. iis fœdus datur, *ibid.* devastantur ab Annibale, 22, 9. multos voluntarios dant Scipioni in classem, 28, 45.
Marrucinus ager, 27, 43.
Mars, conditor et parens populi Romani. Præf.
 — Gradivus, 1, 20, 2, 45. ei duodecim Salii a Numa Pompilio lecti, 1, 20.
 — Pater, 8, 9.
Martis, sedes, Gallico bello vota, dedicatur a T. Quintio duumviro, 6, 5.
 — sedes extra portam Capenam, ad quam omnes armati convenire iussi, 7, 23. *vid.* et 10, 23. et 27.
 — ara, 35, 10. ad eam censores, statim inito magistratu, sellis curulibus considerare, mos erat, 40, 45.
 — hasta, 24, 10.
 — lacus in agro Crustumino, 41, 13.
 — signum Appia via ad Simulacra luporum, 22, 10.
Marti flamen a Numa assignatus, 1, 20.
 — piaculum faciendum suovetaurilibus, 8, 10.
 — bos albus opimus immolatus a Decio, 7, 37.
 — lectisternium habitum, 22, 10.
 — spolia hostium dicta, 45, 33.
Martem Romuli et Remi patrem nuncupat Rhea Silvia, 1, 4.
Martius campus, 1, 44. fuit ager Tarquiniorum, post eos expulso consecratus Marti, 2, 5. *vid.* et 6, 20.
Martialis flamen, *vid.* Flamen.
Marsi populi, 8, 6, 26, 11. deficient, 9, 41. oratores, pacem petentes, Romam mittunt, 45. iis fœdus datur, *ibid.* rebellant, vincuntur et multantur, 10, 3. devastantur ab Annibale, 22, 9. dant Scipioni multos voluntarios in classem, 28, 45.
Marsorum cohors, 33, 36.
Marsyas, amnis, haud procul a Mæandri fontibus oritur, et in Mæandrum cadit, 38, 13.
Martius kalendæ, 38, 43. ante diem duodecimum kalendas Martias comitia fuerunt consulibus rogandis, *ibid.* *vid.* et 42, 28.
Martius idibus magistratus initus, 22, 1, 23, 30, 26, 1. et 26, 27, 7, 31, 5, 32, 1, 38, 35, 39, 45, 40, 35, 42, 22, 44, 16.
Massyli, altera Numidiæ pars, cuius rex fuit Syphax, 24, 48, 28, 17, 29, 32.
Masgaba, Masinissæ filius, proficiscitur Romam, 45, 13. ei obviam mittitur L. Manlius, questor, qui eam Romam publico sumtu perduceret, *ibid.* ejus in senatu oratio, *ibid.* ei dantur munera, 14.
Masinissa, filius Galeæ, regis Numidarum Massylorum, vincit Syphacem, 24, 48. et 49.
 socius Carthaginiensium, ingentium tumultu turbat exercitum P. Scipionis, 25, 34.
 conciliatur Romanis, 28, 16. Masinissæ et Scipionis colloquium, 35. fide data acceptaque dicedunt, *ibid.*
 queritur apud Lælium nimiam Scipionis cunctationem, 29, 4. accedit ad Scipionem, 29. varia fortuna in amittendo recuperandoque paterno regno est usus, *ibid.* capit Thapsum, urbem, 30. in eum stimulat ab Andruba Syphax, 31. vincitur Masinissa a Syphace, *ibid.* profugit in montem Balbum, *ibid.* Bocchar mittitur adversus Masinissam, 32. qui vincitur, sed circumventus cum

- solis quatuor equitibus aufugit, *ibid.* insilit in fluvium, unde cum duobus emergit, *ibid.* in occulta spelunca vulnus curat, *ibid.* repetit regnum, *ibid.* Syphax in eum contendit, eumque vincit, 33. cum modica manu Masinissa ad Scipionem venit, *ibid.* Hannonem ad pugnam elicit, 34.
- Syphacis castra incendit, 30, 5.
- Masinissa regnum recuperat, 11.
- Sophonisbam, Syphacis uxorem, ducit, 12. ob Sophonisbæ nuptias a Scipione reprehenditur, 14. ejus anxietas, 15. venenum in poculo ad Sophonisbam mittit, *ibid.* amplissimis donis a P. Scipione donatur, *ibid.* ejus legati in senatum Romanum introducti, 17. Masinissam Cirta, oppido, cæterisque oppidis agrisque ad regnum paternum adjectis, donat Scipio, 44.
- ei gratulantur Romani, et dona mittunt, 31, 11. mittit Romanis auxilia, 19. et 32, 27.
- populatur agrum Carthaginiensium, et quasdam urbes vectigales eorum sibi cogit stipendium pendere, 34, 62.
- legatos Romam mittit, 36, 4. pollicetur frumentum et hordeum, *ibid.* et 43, 8.
- ejus cum Carthaginiensibus de agro, quem illis ademerat, contentiones, 40, 17. *vid.* et 34.
- de eo legati Carthaginiensium querunt in senatu, 42, 23. mittit filium suum Romam, qui legatis respondit, *ibid.* auxilia cum elephantis, Misagenemque filium mittere Romanis ad bellum Persicum parat, 29. *vid.* 35. et 45, 13.
- Massicus mons, 22, 14.
- Massilia, 21, 26. 40, 18. inter Gallos sita, traxit aliquantum ab accolis animorum, 38, 17.
- Massilienses, a Phocæa profecti, 5, 34. socii Romanorum, 21, 20. et 26. mores, et leges, et ingenium sincerum integrumque a contagione accolarum servarunt, 37, 54.
- Massiva, Numida, puer forma insigni et regii generis, capitur in prælio, 27, 19. dimittitur a Scipione ad Masinissam avunculum cum donis, *ibid.* *vid.* et 28, 35.
- Massyli, Numidiæ altera pars, cujus rex Gala, 24, 48. regnum paternum Masinissæ, 30, 11. *vid.* Masinissa.
- Mataris, teli Gallici genus, 7, 24.
- Mater Deûm lapis quidam sacer in urbe Phrygiæ Pessinunte, 29, 11. quo honore a Romanis accepta, 14. ludi in ejus honorem. *vid.* Megalesia.
- Matris magnæ ædes in Palatio facienda locatur, 29, 37. dedicatur, 36, 36.
- Matris Matutæ ædes, 8, 19. 41, 33. in ea tabula a Graccho, Sardinia subacta, posita, *ibid.* ejus ædes in foro Boario, 33, 27. *vid.* ædes Matris Matutæ, et Matutæ matris.
- Matris Matutæ ædes Satricii, 28, 11. de coelo tangitur, *ibid.*
- Matres duæ, receptis præter spem filiis, gaudio exanimantur, 22, 7.
- Materina, plaga in Umbris, 9, 41.
- C. Matienus, creatur duumvir navalis, 40, 26. prædonum Ligurum duas ac triginta naves capit, 28.
- M. Matienus, prætor, 41, 33. sortitur Hispaniam ulteriorem, 42, 1. ab Hispanis ulterioribus ad recuperatores adductus, ampliusque, quum dicenda de integro causa esset, in exilium abit Tibur, 43, 2.
- P. Matienus, tribunus militum, 29, 6. a Pleminio, virgis cæsus, interficitur, 9.
- Matronæ per annum lugent Brutum, 2, 7. et Valerium Publicolum, 16.
- aurum et omnia ornamenta in ærarium conferunt, 5, 25. ob eam munificentiam iis honor habitus, ut pilentum ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur, *ibid.* aurum item conferunt, ad summam pactæ mercedis Gallis conficiendam, 50. hinc decernitur, ut earum, sicut virorum, sollemnes post mortem laudationes essent, *ibid.* iis pro auro pretium persolvitur, 6, 4.
- Matronæ veneficæ ad centum septuagintæ damnatæ, 8, 18. stupri damnatæ, pecunia multantur, 10, 31. in exilium aguntur, 25, 2.
- dedicant Junoni signum aeneum in Aventino, 21, 62. item pelvim auream, 27, 37. per omnia delubra vagæ supplicis votisque fatigant Deos, 50.
- cum Scipione obviam eunt Deûm Matri, 29, 14.
- de Matronarum cultu lex Oppia, 34, 1. contra earum luxum oratio Catonis consulis, 34, 2. L. Valerius eas defendit, 5.
- Matronas patricias inter et plebeias certamen, 10, 23. *vid.* Mulieres.
- Matutæ Matris ædes intra portam Carmentalem relecta, 25, 7. *vid.* Matris Matutæ.
- Mauri, 21, 22. 28, 17.
- Maurorum rex, Bocchar. *vid.* Bocchar.
- Vid.* et Epit. 66.
- Maurusii, 24, 49.

- Maximi cognomen Q. Fabio datum, 9, 46.
 Medeon, oppidum Labeatidis terre, 44, 23, et 32.
 Medi, populi, 35, 48, 37, 40.
 Medicus, vite Pyrrhi insidians, a Romanis illi proditur, 42, 47.
 Mediolanum, a Gallis conditum, 5, 34, *vid.* et 34, 46.
 Medion, oppidum Acarnaniæ, 36, 11, et 12.
 Medionii, 36, 12.
 Meduacus, amnis, 10, 2.
 Medullia, urbs, oppugnatur a Romanis, 1, 33, *vid.* et 36.
 Medullinus, *vid.* Furius.
 Medixtuticus, summus apud Campanos magistratus, 24, 19, 26, 6.
 Megalesia, ludi in honorem Magnæ Matris Dedm, 29, 14. in fis dati ludi scenici, 34, 54, 36, 36.
 Megalopolis condita, multis vicis oppidisque Arcadiæ in unam urbem contributis, 82, 5. *vid.* et 36, 31. porticus, quam Megalopoli diruerant Lacedæmonii, refecta, 38, 34.
 Megalopolis, 28, 8, 35, 27. *sive* Megalopolitani, restituti in patriam ab Antigono, Macedoniæ rege, 32, 22.
 Megalopolitanis in Arcadia murum se circumdaturum urbi pollioetur Antiochus Epiphanes, 41, 25.
 Megara, urbs Siciliæ, 24, 30. capta et diruta a M. Marcello, 35.
 Megara, urbs Græciæ, 22, 7, 31, 22.
 Megiste, portus, 37, 22, et 24.
 Meles, urbs in Samnio, 24, 20. eademque Meles, 27, 1.
 Melambium Scotussei agri, 33, 6.
 Melas, amniculus prope Heracleam ad Cretam, 36, 22.
 Melas, amnis inter Lyimachiam et Cypselam, 38, 40.
 Melesæum, Hispanæ gentis, urbs Oringis, 28, 3.
 Melibcea, oppidum, 36, 13. situm in radicibus Ossæ montis, 44, 13. tentatur a Romanis, frustra, *ibid.* capitur a Cn. Octavio, et diripitur, 44, 46.
 Melita, insula capta a Ti. Sempromio consule, 21, 51.
 Melius, vicus Romæ, 33, 26.
 Melotus terra, 32, 13.
 C. Memmius Gallus creatur prætor, 41, 22. legatus ad Ætolos mittitur, 30. prætor iterum, 42, 9. sertitur Siciliam, 10. *vid.* et 27.
 T. Memmius, legatus, 43, 7.
 Metonou, Demiurgus apud Achæos, 32, 22.
 Memphis, urbs Ægypti, 45, 11, et 12.
 Mendis, maritimus vicus, 31, 45.
 Menecrates, dux Persei, 44, 24.
 Menelaïs, oppidum in Dolophia, 39, 26.
 Menelaus, mons, 34, 28.
 Agr. Menenius, consul, 2, 16. ad plebem, quæ in Sacrum montem secesserat, mittitur, eamque reducit, 32. moritur, 33. ei sumptus quum funeri deesset, plebs eum extulit, sextantibus collatis in capita, *ibid.*
 Agr. Menenius, triumvir ad coloniam Ardeam deducendam, 4, 11.
 Agr. Menenius Lanatus, consul, 4, 13. tribunus militum consulari potestate, 44. iterum, 47.
 C. Menenius, consul, 3, 32.
 L. Menenius Lanatus, consul, 4, 12.
 L. Menenius, tribunus militum consulari potestate, 6, 5. secundum, 27.
 T. Menenius, consul, male rem gerit adversus Tuscos, 2, 51. ei diem dicunt tribuni plebis, 52. damnatus, non fert ignominiam, morboque assumitur, *ibid.*
 Menetas, Epirota, 36, 28. eum sibi dedit petit M'. Acilius Glabrio, consul, *ibid.* Ætolos concitat, 38, 10.
 Menippus, dux Philippi, 27, 32. cum mille peltastis Chalcidam mittitur, 28, 5.
 Menippus, legatus Antiochi ad Romanos, 34, 57. ejus oratio, *ibid.* mittitur ad Ætolos, apud quos vires Antiochi in immensum extollit, 35, 32.
 Menix, insula, vastata, 22, 31.
 Meno Antigoniensis, præfectus Persei, 42, 58.
 Menophilus, mercator Perrhæbus, 44, 35.
 Mens, Dea, 22, 10. ei sedes vota a T. Otacilio prætore, *ibid.* dedicata, 23, 31.
 Mensarii aeris alieni causæ creati, 7, 21.
 Mensarii triumviri, 23, 21.
 Mensarum trium argenteæ vasæ in cella Jovis posita, 10, 23.
 Mensis intercalaris, 37, 59.
 Mentissa, 26, 17.
 Mercatorum collegium, 2, 27.
 Mercenarii milites apud Romanos primi, 24, 49.
 Mercurius, 5, 13.
 Mercurii sedes idibus Maiis dedicata, 2, 21. de sede Mercurii dedicanda certamen inter consules, 2, 27.
 Mercurii promontorium, 29, 27.
 Mercurii tumultus, 26, 44.
 Merenda, *vid.* Antonius.
 Mericus Hispanus prodit Romanis insulam Syracusanam, 25, 30. eum corona aurea incedit, ovante Marcello, et civitate Romana donatur, 26, 21.

- Merula, *vid.* Cornelius.
 Messalla, *vid.* Valerius.
 Messana, urbs, 21, 49. 24, 1. 29, 7. 8. et 9. occupatur scelere a Mamertinis, 28, 28. *vid.* Mamertini.
 Messapi, 8, 24.
 Messene, urbs Peloponnesi, obsidetur ab Achæis, 36, 31. Messenii legatos ad Quintium mittunt, nunciantes, se Romanis, non Achæis, aperturos urbis portas, *ibid.* Messene desciscit a concilio Achæorum, 39, 48. inde oritur bellum, in quo Philopœmen capitur a Messenis, et veneno interficitur, 49. et 50. vincitur ab Achæis, *ibid.*
 Messenii, a Messene in Peloponneso, a Romanis adscripti foederi, cum Philippo inito, 29, 12. legatos Achæorum sine responso dimittunt, 36, 31. se Romanis portas aperire paratos nuntiant, *ibid.*
 Messis ante kalendas Junias, 23, 32.
 Vect. Messius, ex Volscis vir nobilis, 4, 28. ejus exhortatio ad milites, *ibid.*
 Metella nova instituta a rege Philippo, 39, 24.
 Metalli Macedonici ingens vectigal sublatum 45, 18. et 29.
 Metapontus, 1, 18. 8, 24. 25, 11. 27, 1.
 Metapontini defeiunt ad Pœnos, post cladem ad Cannas, 22, 61. 25, 15. *vid.* et 27, 16.
 Metapontinus ager, 24, 20.
 Metaurus, fluvius, 27, 47.
 Metellus, *vid.* Cæcilius.
 Methymna, 45, 31. Methymnam ducti Antissæi, *ibid.*
 M. Metilius, tribunus plebis, accusat duos tribunos militum, 5, 11.
 M. Metilius, tribunus plebis, 22, 25. ejus in Fabium oratio, *ibid.*
 M. Metilius, legatus a senatu ad consules, 25, 22.
 M. Metilius absens tertium tribunus plebis creatur, 4, 48. rogationem promulgat, ut ager ex hostibus captus viritim dividatur, *ibid.*
 T. Metilius Croto, legatus, 23, 31.
 Metropolis, urbs Themalis, oppidanorum concursu defenditur, 32, 13. capitur ab Antiocho, 36, 10. se dedit Romanis, 14.
 Metropolitani campus in Phrygia, 38, 15.
 Mettius Curtius, 1, 12. ejus clara adversus Romulum pugna, *ibid.* lacus Curtius ab eo appellatus, 13.
 Mettius Fuffetius, dictator Albanorum creatur, 1, 23. ejus oratio ad Tullam, *ibid.* perfidia, 27. et supplicium, 28.
 Mevania, oppidum, 9, 41.
 Mezentius, Etruscorum rex, socia arma Rutiliæ adversus Trojano jungit, 1, 2.
 Mezetulus, Numida, contendit cum Capusa de regno, 29, 29. gens Massylorum omnis in ejus venit potestatem, *ibid.* abstinere nomine regio, *ibid.* matrimonio sibi jungit sororis Annibalis filiam *ibid.* victus a Masinissa, fugit in Carthaginiensem agrum, 30. redit in patriam, *ibid.*
 Miction, Chalcidensis princeps 35, 38. fidus Romanis, 46. pedibus captus lectica in senatum introfertur, 43, 9. queritur de crudelitate et sacrilegio Lucretii et Hortensii, prætorum Romanorum, *ibid.* vehicula ei publice præbentur, 10.
 Miletus, civitas, 37, 16. 38, 13.
 Milesiis ager sacer restituitur, 38, 39. eorum legati pollicentur ad bellum, quidquid senatus imperaret, 43, 8.
 Milonia, urbs, 10, 3. capta a Romanis, *ibid.* et 34.
 Miles Romanus quando primum de publico stipendium acceperit? 4, 59.
 — cibum potumque capere, jussus stans, ignominie causa, 24, 16.
 Militem mercenarium quando primum Romani habuerint? 24, 49.
 — veterem invitum ducere ad bellum gerendum in Macedoniam vetitum, 31, 8.
 — horridum magis esse decet, quam ornatum auro et argento, 9, 40.
 Milite suo, non externo, uti solitus Romanus, 22, 37.
 Milites, accensi, 8, 8.
 — anteplani, 8, 9.
 — autesignani, 2, 20.
 — causarii, 6, 6.
 — hastati, 7, 23. 8, 8.
 — leves, *ibid.*
 — manipulares, 7, 34. 8, 8. ubi et *acies Romana* describitur.
 — principes, 7, 23. 8, 8.
 — rorarii, *ibid.*
 — statarii, 9, 19.
 — subitarii, qui? 3, 4. 40, 26.
 — triarii, 7, 23. 8, 8.
 — tumultuarii, 35, 2.
 — veterani, 8, 8.
 — voluntarii, 31, 8.
 — duplici frumento in perpetuum, in præsentia singulis bobus binisque privis tunicis donati, 7, 37.
 — sacramento adiguntur singulari ritu, 10, 38.
 — a tribunis militum adiguntur jurejurando, 22, 38.
 — post seditionem Sacronensem rursum jurant in verba imperatoris, 28, 29.
 — donantur agris, 31, 4. et 49.
 — in triumphis laureati, imperatoris, canunt laudes, 39, 7. 45, 38.

- Militum Romanorum laudes, et cum Alexandri M. militibus collatio, 9, 19.
 — in armis decursus, 23, 35, 26, 50.
 — dona in triumphis, 10, 44, 28, 9, 30, 45, 33, 23, 34, 52, 37, 59, 39, 5, et 7, 40, 34, et 43, 41, 11, et 17, 45, 40.
 — carmina, 3, 26, 4, 20, 28, 9.
 — officia, 44, 34.
 Militibus prœmia data, saga et tunicae, 10, 30.
 Militares artes diversae ab imperatoriis, 25, 19.
 Militaria comitis, 25, 37.
 Militaris disciplina, *vid.* Disciplina.
 Militiae gradus, 42, 34.
 Millionius, praetor Lavinii, 8, 11.
 Milo, Beroëus, praefectus Perseii, 42, 58.
 Milo, princeps amicorum Persei, sese dedit Romanis, 44, 45. *vid.* et 32.
 Milo, *vid.* Epit. 111.
 Mincius amnis, 24, 10, 32, 38.
 Minervae cella in Capitolio, 6, 29.
 — templum, 7, 3.
 — inventum, numerus, *ibid.*
 Minervae et Neptuno pulvinar stratum in lectisterniis, 22, 10.
 Minerva, arcis Athenarum praeses, 31, 30. Piraei templum ei dicatum, *ibid.*
 Minerva, praeses arcis Ilii, 37, 37.
 Minervae Lacedaemone templum aereum, Chalcioecos, 35, 36.
 Minervae Itoniae templum in agro Coronaeo, 36, 20.
 Minervae sacrificium factum Ilii ab Romanis, 37, 9.
 Minervae, quam Alcidem, sive Alcideum, vocant, sacrificatum a rege Perseo, 42, 51.
 Minervae, Marti, et Luce Matri spolia hostium dicata a Paulo Emilio, 45, 33.
 Minervae promontorium, 40, 18.
 Minervium oppidum, 45, 16.
 Minio, princeps amicorum Antiochi, 35, 15. ejus cum legatis Romanis colloquium, 16. praestitit mediae aciei, 37, 41.
 Minius Cerrinius a Minia Paculla matre Bacchis initiatus, 39, 13. inter maximos sacerdotes conditoresque ejus sacri, 17. adductus ad consules, fatetur omnia, *ibid.* Ardeam in vincula mittitur, 19.
 Minii Celeres, hospites Annibalis, quum is Capuam venit, 23, 8.
 Minos Heracles, 24, 35. *vid.* Heracles.
 Minturnae, 8, 11, 36, 37. Ausonium urbe, venit in potestatem Romanorum, 9, 25. eo colonia deducta, 10, 21.
 Minturnensibus negatur vacatio militiae, 27, 38. item rei navalis, 36, 3.
 Minucia Vestalis, suspecta propter mundiorum justo cultum, 8, 15. facto judicio, viva sub terram defoditur, *ibid.*
 L. Minucius, consul, male rem gerit, 3, 25. et 26. liberatus obsidione a Quintio Cincinnato, dictatore, jubetur abdicare se consulatu, 29.
 L. Minucius, decemvir legum ferendarum causa, 3, 35.
 L. Minucius, praefectus annonae, 4, 12. de Sp. Maelii consilii decet senatum, 13. bove aurato donatur, 16. Maelianum fumentum assibus in modios aestimatum dividit plebi, *ibid.*
 L. Minucius Myrtilus, quod legatos Carthaginienses pulsasset, per faciales traditur legatis, et Carthaginem avehitur, 38, 42.
 L. Minucius, legatus Q. Fulvii Flacci in Hispania citeriore, 40, 35.
 L. Minucius Thermus, legatus Manlii consulis in Istria, 41, 12.
 M. Minucius, consul, 2, 21. eo consule aedes Saturno dedicata, *ibid.* consul iterum, 34.
 M. Minucius, tribunus plebis, accusat duos tribunos militum, 5, 11.
 M. Minucius Fessus augur de plebe creatur, 10, 9.
 M. Minucius Rufus, magister equitum sub Fabio dictatore, 22, 8. Fabii cunctationem incusat, 12. ejus seditiosa oratio in Fabii cunctationem, 14. Fabio absente, rem non impropere gerit, 24. aequatur dictatori, 26. dividit exercitum cum Fabio, 27. pugnam committit adversus Annibalem, in qua laborans servatur a Fabio, 28. et 29. agnoscit errorem suum, et sub imperium Fabii redit, *ibid.* et 30. in pugna ad Cannas perit, 49.
 M. Minucius, tribunus plebis, 23, 21.
 M. Minucius Rufus, praetor, 32, 27, sortitur jurisdictionem peregrinam, 28. triumvir coloniae Vihonem deducendae, 34, 53. 35, 40. legatus in Africam, 34, 62.
 P. Minucius, tribunus militum, 35, 5.
 Q. Minucius, consul, 3, 30.
 Q. Minucius, Ap. Claudii consulis legatus, 26, 33.
 Q. Minucius, tribunus militum, 35, 5.
 Q. Minucius Rufus, praetor factus, quum aedilis plebis esset, 31, 4. sortitur Bruttios, 6. scribit senatui, pecuniam e fano Proserpinae sublatam, 12. per vestigat sacrilegium, pecuniamque reddit Proserpinae, 13. ei prorogatum imperium, 32, 1. creatur consul, 27. ejus res gestae in Gallia, 29—31. ei negatur triumphus, 33, 22. et 23. triumphat in monte Albano, *ibid.* le-

- gatus in decem ad res Asiæ disceptandas componendasque 37, 55. legatus in Galliam Transalpinam mittitur, 39, 54.
- Q.** Minucius Thermus, tribunus plebis, 30, 40. ædilis curulis, 32, 27. triumphator colonis deducendis, 29. et 34, 45. prætor, 33, 24. sortitur Hispaniam citeriorem, 26. cædit Hispanos, 44. triumphat, 34, 10. consul, 54, ejus in Liguria res gestæ, 35, 3. ei cum exercitu in Liguriis prorogatum imperium, 20. cum Liguriis prospere pugnat, 21. ejus castra aggressi Ligures repelluntur, 36, 38. ei negatur triumphus, 37, 46. legatus mittitur in decem ad res Asiæ constituendas, 55. interficitur in proelio adversus Thraces, 38, 41.
- Ti.** Minucius, consul, vincit Samnites, 9, 44.
- Ti.** Minucius Molliculus, creatus prætor, sortitur jurisdictionem peregrinam, 40, 35. moritur, 37.
- T.** Minucius Rufus, 42, 54.
- Miracula fere adfecta locis insignibus, 24, 3.
- Miraculum in **Ti.** Atinio, repente membris omnibus capto, mox sano ac vegeto, 2, 36.
- Miranda et prodigiosa quo magis creduntur, eo plura annunciantur, 24, 10.
- Misægenes, Mæsinissæ filius, auxilio venit Romanis, 42, 29. 62, 65. et 67. ejus classis dispergitur in Adriatico mari, ipseque æger Brundisium deferitur, 45, 14. ei a Romanis munera data, *ibid.*
- Miseni promontorium, 24, 13.
- Missilia tela, 9, 35. 38, 19. et 20.
- Mithridates, filius Antiochi, 33, 19.
- Mithridates, Ponti rex, Asiam occupat, Epit. 78. ad Tigranem confugit, Epit. 97. a filio Pharnacæ in regia obsidetur, Epit. 102. interficitur, *ibid.*
- Mitylene, 37, 21.
- Mithylenæ triremes, 37, 12.
- Mityls, amnis, 44, 7.
- Mnesilochus, princeps Acarnanum, gentem suam conciliat Antiocho, 36, 11. et 12. eum sibi dedit postulant Romani, 37, 45. 38, 38.
- Mosgetes, tyrannus Cibyæ, cogitur centum talenta, et decem millia medimnorum frumenti pendere Romanis, 38, 14.
- Mœnicaptus, Gallorum regulus, cadit in proelio, 24, 42.
- Mœsi, pop. Epit. 134.
- Molossis, Epiri regio, 8, 24. 45, 26.
- Monæris navis, 38, 38.
- Monetæ sedes atque officina, 4, 7. et 20. 6, 20. 33, 26. *vid.* Juno.
- Monomachis, 7, 10. et 26. 8, 7. et 8. 23, 46. et 47. 25, 18.
- Monopodia quando primum, et a quibus, Romam advecta, 39, 6.
- Mons sacer, 2, 32. secessio plebis in Sacrum montem, *ibid.* tribuni plebis in Sacro monte creati, 33. ibi sacra lex lata, *ibid.*
- Mopsiani, sive Mopsiorum factio, 23, 1.
- Mopsium, tumulus, 42, 61. et 67.
- Morces, legatus Gentii ad Rhodios, 44, 23.
- Morgantina urbs, *vid.* Murgantia.
- Mortuorum laudationes viciant rerum historias, 8 40.
- Mortui cum insignibus honorum cremantur, 34, 7.
- Morzes, Paphlagonum rex, 38, 26.
- Mucia prata, sic dictus ager, Mucio virtutis causa trans Tiberim datus, 2, 13.
- C.** Mucius, adolescens nobilis, penetrat in castra hostium, 2, 12. scribam pro rege obruncat, *ibid.* incenso foco dextram injicit, *ibid.* dimittitur, *ibid.* ei ager a Patribus Romanis datur, 13. cur Scævola dictus, *ibid.*
- P.** Mucius Scævola, prætor, sortitur Siciliam, 40, 14. consul, 41, 22. petit censuram, 43, 16.
- Q.** Mucius Scævola prætor creatur, 23, 24. Sardiniam sortitur, 30. longo morbo implicitus, ad belli vim sustinendam fit inutilis, 34. et 40.
- Q.** Mucius Scævola, decemvir sacrorum, moritur, 27, 8.
- Q.** Mucius Scævola, prætor, sortitur jurisdictionem urbanam, 40, 44. consul, 41, 26. tribunus militum, 42, 49. ejus res gestæ, 58. legatus, 67.
- Mugillanus, *vid.* Papirius.
- Mula parit, *vid.* Prodigium.
- Mulctaticia pecunia, ex qua ludi facti, 10, 23.
- Mulctaticis leges, *vid.* Lex.
- Mulctaticium argentum, *vid.* Argentum.
- Muli clitelarii instructi ad hostem fallendum, 7, 11. 10, 40.
- Muli, tabernacula, et omnia alia instrumenta militaria, magistratibus in provincias ituris subministrata de publico, 42, 1.
- Muliebris servitus numquam salvis suis exiit, 34, 7.
- Muliebris vestis, quæ pluris esset, quam quindecim millium aeris, in censum deferri jussa, 39, 44.
- Mulieres urbem, quam armis viri defendere non possent, precibus lacrimisque defendunt, 2, 40.

Mulieres Argivæ spoliantur auro, veste,
 et mundo ab uxore Nabidia, 39, 40.
 — damnatæ judicio publico, puniun-
 tur privatim a cognatis, 39, 18.
 Mulierum fœtus lege Oppia cultus,
 34, 1.
 — coërcitæ lege Voconia hæreditates,
 41, 34.
 — turba, in foro et Capitolio sacrifi-
 cantium et precantium Deos externo
 more et ritu, 25, 1.
 — terror, subito Annibalis ad urbem
 adventu, 26, 9.
 — cura habita post captam Carthagi-
 nem Novam, 26, 49.
 Mulum datum prosecutis funus mortui
 Scipionis, 38, 55.
 Muli pocillum Jovi Victori votum, 10,
 42.
 Mulvius pons, 27, 51.
 M. [C.] Mummius, tribunus plebis, 38,
 54. prætor creatus, sortitur Sardin-
 iam, 41, 12. postea ei decernitur
 quæstio, 13.
 Q. Mummius, tribunus plebis 38, 54.
 C. Munatius, decemvir agris dividendis,
 42, 4.
 Munda, urbs Celtiberiæ, 24, 42. 40, 47.
 prælium ad Mundam, quo vincunt
 Pœnos Romani, 24, 42.
 Mundus muliebris, 32, 40. *vid. et* 34, 7.
 Municipis, 8, 14.
 Municipia Appiæ, 26, 8.
 Munimenta Romanorum ad Veios, 5, 1.
 combusta a Veientibus, 7.
 Muralis corona, *vid.* Corona.
 Murcia Dæ. 1, 38. ad Murcia Latinis
 sedes datæ ab Anco Marcio, *ibid.*
 Murena, *vid.* Epit. 76. 86.
 Mures in usum ciborum versi ab obses-
 sis in urbe Casilino, 23, 19.
 — aurum rodunt, *vid.* Prodigia.
 Murgantia, urbs valida in Samnio, op-
 pugnat et capitur, 10, 17.
 Murgantia, urbs Siciliæ, 24, 27. 36. 26,
 21.
 Muri urbi Romæ circumdati, 1, 6. 33.
 36. 38. et 44. 6, 32.
 Muri omnium cis Iberum civitatum de-
 jecti, 34, 17.
 Murorum pinnae, 32, 5.
 Murus novus obiectus pro diruto in op-
 pugnationibus, 21, 11. 38, 7.
 Mutila, Istriæ oppidum, vi capitur a
 Romanis, 41, 15.
 Mutilum, castrum, 31, 2. 33, 37.
 Mutina, 21, 25. 35, 4. colonia civium
 Romanorum, 39, 55. captam a Ligu-
 ribus, recipiunt Romani, 41, 20.
 Mutinensem agrum populantur Ligures,
 41, 18.
 Mutines, sub Annibale omnes belli ar-

tes edoctus, novus dux in Sicilia, 25,
 40. terret Romanos, *ibid.* eo absente
 prælium committitur, 41. vineunt
 Romani, *ibid.* urit agros sociorum po-
 puli Romani in Sicilia, 26, 21. ab
 Hannone, Carthaginensium impera-
 tore, præfectura Numidarum spolia-
 tur, 40. tradit Agrigentum Romanis,
ibid. donatur civitate Romana, 27, 5,
vid. et 38, 41.
 Mycenios, locus haud procul Argis, 32,
 39.
 Myla, flumen, 24, 30. 31.
 Mylae, oppidum munitissimum, capitur
 et diripitur a Perseo, 42. 54.
 Mylasensis immunitas concessa, 38, 39.
 Mylassenses, *idem qui Mylaseni*, occu-
 pant Euromensium oppida, 45, 25.
 rediguntur ab Rhodiis in officium,
ibid.
 Myndus, civitas, 37, 16.
 Myndii, 33, 30.
 Myonnesus, promontorium inter Teum
 Samumque, 37, 13. et 27.
 Myrina, urbs, 33, 30.
 Mysi, *vid.* Mœsi.
 Mysi sagittarii, 37, 40.
 Mysia Eumeni donata, 38, 39.

N.

Nabis, Lacedæmoniorum tyrannus, ab
 Romanis adscriptus foederi, cum Phi-
 lippo rege inito, 29, 12. vastat finidi-
 morum agros, 31, 25.
 ei traduntur a Philippo Argi, 32,
 38. ejus cum T. Quintio Flaminio
 consule colloquium, 39. auxilia mit-
 tit Romanis, et inducias cum Achæis
 facit, *ibid.* spoliat Argivos, 40. mittit
 uxorem suam Argos ad spoliandas fe-
 minas, *ibid.*
 de bello ei inferendo deliberant
 Patres, et T. Quintio rem totam per-
 mittunt, 33, 44.
 bellum adversus eum decretum, 34,
 22—24. apparatus belli, 26. et 27.
 octoginta principes juventutis La-
 conicæ interficit, *ibid.* bellum adver-
 sus eum terra marique geritur, 28. et
 29. petit, ut sibi colloqui cum T.
 Quintio liceat, 30. ejus oratio ad T.
 Quintium, 31. respondet Quintius,
 32. conditiones pacis a Quintio scrip-
 tæ, 35. quas respuit, 36. et 37. Lacedæ-
 monem oppugnat Quintius, 38. et
 39. induciæ, 40. Nabis mittit legatos
 Romam qui pacem impetrant, 43.
 concitantibus Ætolis denuo bellum
 molitur adversus Romanos, 35, 12. et

13. contra eum mittitur Atilius, prætor, 22. Nabis oppugnat Gythium, 25. vastat Achæorum agros, *ibid.* parat classem, 26. vincit prælio navali Achæos, *ibid.* fugatur ab Achæis, 28 — 30. occiditur ab Alexameno, principe Ætolorum, 35.
- Nadagara, urbs, 30, 29.
- Nævia porta, 2, 11.
- L. Nævius Balbus, 45, 13.
- M. Nævius, tribunus plebis, secundum quosdam auctores accusator P. Scipionis Africani, 38, 56.
- Q. Nævius Crista, vir impiger militiæque peritus, invadit Macedonum castra, 24, 40. eaque diripit, *ibid.*
- Q. Nævius Matbo creatur prætor, 39, 32. sortitur Sardiniam et questionem de beneficiis, 38. ad duo millia veneficorum damnat, 41.
- Q. Nævius, colonie deducendæ triumvir, cui in triennium imperium esset, creatur, 34, 53. *vid.* et 35, 40.
- Narbon, Epit. 134.
- Narnia, colonia, olim Nequinum, 10, 9. et 10. negat consulibus Romanis milites et pecuniam, 27, 9. de hac re senatus consultum, 29, 15.
- Narnia colonia suppleta, 32, 2.
- Narnienses equites, nuntii Asdrubalis et Pœnorum cladis, 27, 50.
- Narniensis tribus, 6, 5. 29, 37.
- Nasica, *vid.* P. Cornelius.
- Nasus Acarnanum, 26, 24.
- Næsus, sive insula, Syracusanæ urbis pars, capitur a Romanis, 25, 30.
- Navale prælium, 21, 50. *vid.* et Pugna.
- Navales duumviri, 9, 30. *vid.* Duumviri.
- Navalis Romæ trans Tiberim, 3, 26. 8, 14, 40, 51.
- Navalis pugne simulacrum, 26, 51. 29, 22.
- Navalis triumphus Octavii de Perseo, 45, 42.
- Navis actuaris, 21, 28.
- aperta, 36, 42.
- hepteris, 37, 23. et 30.
- hexeris, *ibid.*
- hippagogus, 44, 28.
- longa, 5, 28.
- moneris, 38, 38.
- oneraria, 22, 11.
- prætoria, 29, 25.
- rostrata, 28, 45. et 46, 30, 10.
- speculatoria, 30, 10. 36, 41. et 42.
- maritima amphiorum trecentarum, 21, 63.
- velata insulis ramisque oleæ, occurrat Scipioni, cum classe Carthaginem petenti, 30, 36.
- in Nave prætoria insigne nocturnum, tria lumina, 29, 25.
- Naves ex abiete structæ, 28, 45.
- instructæ armatæque in aquam deducuntur die quadragesimoquinto, quam ex silvis detracta materia erat, *ibid.*
- plaustris translatae in mare, quibus obsessa arx Tarenti, 25, 11.
- Navium certamen quotannis Patavii, et quare, 10, 2.
- Ac. Navius, *vid.* Accius Navius.
- Q. Navius, centurio, auctor peditum equiti immiscendorum, 26, 4. ejus bellica virtus, 5.
- Naupactum, 26, 26. 27, 29. et 30. 35, 12. obsidetur a Romanis, 36, 30. et 34. solvitur obsidio, 35.
- Naustathmos Phocææ, 37, 31.
- Nautæ ex senatus consulto imperati privatis, et dati pro censu, 24, 11.
- C. Nautius, consul, 2, 52. iterum, 3, 25. Sabinos, bellum Romanis inferentes, fundit, 3, 26. et 29.
- C. Nautius Rutilus, consul, 4, 52.
- Sp. Nautius, consul, 2, 39.
- Sp. Nautius Rutilus, tribunus militum consulari potestate, 4, 35.
- Sp. Nautius Rutilus, tribunus militum consulari potestate, 4, 44. iterum, 47. tertium ex Fastis Capitolinis, iterum ex Livio, 61.
- Sp. Nautius Rutilus, consul, 9, 21.
- Sp. Nautius Rutilus, dux alaribus cohortibus, 10, 41. donatur ob virtutem armilla aureaque corona, 44.
- Neapolis, nomen patris Syracusanæ urbis, 25, 24.
- Neapolis, urbs, 8, 22. 40, 41. Neapolis respecta moenia Annibalem ab ejus oppugnatione absterrent, 23, 1.
- Neapolitani aurum offerunt Romanis, 22, 32.
- Neapolitanum foedus, 8, 26.
- Neapolitanum agrum populatur Annibal, 24, 13.
- Nefasti dies instituti a Numa Pompilio, 1, 19.
- Nemea, amnis Corinthium et Sicyonium interfluens agrum, 33, 15.
- Nemea, ludi, 27, 30. et 31. eorum curatio ad Philippum delata, *ibid.* iis præficitur T. Quintius, 34, 41. ipso Nemeurum die testata voce præconis Argivorum libertas, *ibid.*
- Nemus Albanum, 5, 15.
- Neo Bœotius fugit cum Perseo, 44, 43.
- Neo Thebanus securi percussus, 45, 31.
- Neocretes, 37, 40.
- Nepesinus ager, 5, 19. 26, 34.
- Nepete, urbs, 6, 9. capta ab Etruscis, recepta ab Romanis, *ibid.* et 10. Nepesinorum deditionis auctores secum percussi, *ibid.* colonie Nepete dedu-

- cendæ triumviri creati, 21. ab Nepete legati Romanos docent, Etruscos de pace petenda concilia habere, 10, 14. milites pecuniamque Romanis negat, 27, 9. in eam senatusconsultum, 29, 15.
- Nepheis, promontorium Ciliciæ, 33, 20.
- Nepheris, oppidum, Epit. 51.
- Neptuniæ aquæ, 39, 44.
- Neptunus lectisternio placatus, 5, 13, 22, 10.
- Neptuni ara in circo Flaminio, 28, 11.
- Nequinum, *vid.* Narnia.
- Nero, *vid.* Claudius.
- Nerva, *vid.* Licinius.
- Nerulum, oppidum, vi captum a Romanis, 9, 20.
- Nesattium, oppidum Istriæ, obsideretur a Romanis, 41, 15. obsessi conjuges et liberos occidunt, et palam in muris trucidatos præcipitant, *ibid.*
- Nesiotæ, populi, 38, 28.
- Nessus, flumen, 45, 29.
- Nexi ob æs alienum, 2, 27. soluti, cautumque in posterum ne necerentur, 8, 28. *vid.* Æs alienum.
- Nicaea, urbs in sinu Maliiaco, 28, 5, 32, 32. et 35.
- Nicaea, uxor Crateri, 35, 26.
- Nicanor ab Ætolis legatus mittitur ad Philippum, ut eum concitet ad bellum Romanum, 35, 12, ab rege Antiocho veniens, implet vana expectatione multitudinem Ætolorum, 36, 29. prætor Ætolorum, 38, 1. ejus res gestæ, 4, 5. et 6.
- Nicanor archipirata, 37, 11.
- Nicanor, unus ex purpuratis Philippi, 33, 8.
- Nicatorum apud Persas erant milites cohortis regis, 43, 21.
- Nicephorium, lucus ad Pergamum, 32, 33. et 34.
- Nicias, prætor Achæorum, 28, 8.
- Nicias clam interficitur a Perseo, 44, 10.
- Nico, Tarentinus juvenis, conjuratione facta cum aliis nobilibus juvenibus, prodit Annibali Tarentum, 25, 8. et 9. ejus cum D. Quintio certamen, 26, 39. hasta transfigit Quintium, *ibid.* occiditur pugnans, quum caperetur Tarentum, 27, 16.
- Nicodamus, dux Ætolorum, auxilio mittitur Ambraciæ urbi, 38, 5. et 6.
- Nicomedes, Bithyniæ rex, Zyboæ auxilio Gallorum vincit, 38, 16.
- Nicomedes, filius Prusis, cum patre Romam venit, 45, 44. commendatur a patre senatui, *ibid.*
- Nicomedes, superioris ex Nysa uxore filius. *Vid.* Epit. 76, 93.
- Nicostratus, Achæorum prætor, 32, 39. et 40. ejus strategema, 33, 14. et victoria, 15.
- Nilus, 44, 19. per Nilum pons tumultuario opere factus, *ibid.*
- Nili ostium Pelusiæ, 45, 11. et 12.
- Nisuctæ inter auxilia Rhodiorum, 33, 18.
- Nobiles deponunt annulos aureos et phaleras, 9, 46.
- Nobilitas, ut duo consularia loca a plebe recuperaret, totis viribus incumbit, 10, 15.
- Nocte lux oborta, *vid.* Podigium.
- Nola capitur a Romanis, 9, 28. oppugnatur ab Annibale, 23, 14—16. iterum, 43—46.
- Nolanus senatus Romanorum, plebs est Annibalis, 23, 14. et 39.
- Nolana plebs vocat Annibalem, 24, 13.
- Nolani milites tenent cum Samnitibus Paëopolim, 8, 23. et 25. urbe Romanis tradita, effugiunt, 26.
- Nolanus ager, 23, 14.
- Noliba, oppidum Hispaniæ, 35, 22.
- Nomen. Ad Nomina qui non respondissent, virgis cæsi, 7, 4.
- Nominis error fraudi est Annibali, 22, 13.
- Nomentana via, olim Ficulnensis, 3, 52.
- Nomentani in civitatem accepti, 8, 14.
- Nomentum, oppidum, a Tarquinio Prisco captum, 1, 38. *vid.* et 4, 22. et 32.
- Nonæ Mali, 41, 20.
- Nonæ Quintiles, 27, 23.
- Nonæ Sextiles, 41, 20.
- A. Nonius occisus, Epit. 69.
- Norba, colonia Romanorum, 2, 34, 32, 2. eam subita incursione depopulantur Privernates, 7, 42.
- Norbani nunciant defectionem Privernatium, 8, 1. a populo Romano laudantur ob constantem in rempublicam fidem, 27, 10.
- Norbanus ager, 8, 19.
- Cn. Norbanus, a Sulla proelio victus, Epit. 65. proscriptus ipse se occidit, Epit. 89.
- Nortia, Etrusca Dea, 7, 3.
- Notæ censoriæ, 27, 11, 39, 42. *vid.* Censor, et Censura.
- Notium, oppidum Colophonium, 37, 26, 38, 39.
- Nova Carthago, 28, 17. *vid.* Carthago.
- Novæ tabernæ, 3, 48.
- Novendiale sacrum publice susceptum, 1, 31, 21, 62, 23, 31, 25, 7, 26, 23, 27, 37, 29, 14, 30, 38, 34, 45, 35, 9, 36, 37, 38, 36, 39, 22, 44, 18.
- Novensiles Divi, 2, 9.
- Novius Calavius, *vid.* Calavius.
- Nox prælium dirimit, 4, 39, 9, 23. et 32, 10, 12, 21, 59. victoriam magis, quam prælium, dirimit, 7, 33. inter noctem lux orta, 32, 29.

Nuceria Alfaterna subigitur ad dediti-
nem a Q. Fabio 9, 41. capitur a
Poenis, incenditur et diripitur, 23, 15.
Nucerini Atellam traducti, 27, 3.

Nucerinum agrum populantur socii na-
vales Romanæ classis, 9, 38.

Nuces secundo anni fusæ Casilinum, ad
sublevandam obsessorum inopiam, 23,
20.

Numa Pompilius rex Romanorum a Pa-
tribus eligitur, 1, 18. ejus justitia et
religio, *ibid.* Numa scior Pythagoras,
ibid. ejus inauguratio, *ibid.* Janum
indicem pacis bellicque facit, 19. De-
orum metum injicit animis, *ibid.* cum
Dea Egeria congressus nocturnos sim-
ulat, *ibid.* describit annum ad
cursum Lunæ in duodecim menses,
ibid. nefastos dies fastosque facit,
ibid. Flamines, Salios, Pontificem
creat, 20. virgines Vestales legit, et
ipsis stipendium de publico instituit,
ibid. Jovi Elicio aram in Aventino
dicat, *ibid.* lucum sacra Cæcænis,
21. Fidei instituit sollempne, *ibid.*
regnare tres et quadraginta annos,
ibid. ejus commentarii, 32.

Numæ Pompilii et cadaver, et libri
sub Janiculo in duabus arcibus lapi-
deis inventi, 40, 29. cremantur libri,
ibid.

Numa Marcius, *vid.* Marcius.

Numantia, obsessa a Scipione Africano,
Epit. 57.

Numerius Decimius Samnis, 22, 24.

Numerius Fabius, *vid.* Fabius.

Numerus, inventum Minervæ, 7, 3.

Numicius, flumen, 1, 2.

L. Numicius, Circeiensis, prætor Latino-
rum, Romam evocatus, 8, 3.

T. Numicius Priscus, consul, adversus
Volcos proficiscitur, 2, 63. bene rem
gerit, *ibid.*

Numidarum equitum auxilia adjungun-
tur Asdrubali in Hispaniâ, 21, 22.

Numidarum quingentorum de Anni-
balis exercitu proelium adversus tre-
centos equites Romanos, 29. *de Nu-
midis, vid.* Syphax, Masinissa, Mi-
cipsa, Jugurtha.

Numidæ primum in Africa equitum ge-
nus, 29, 34. *vid. et* 21, 46. liberant
exercitum Romanum, 35, 11. eorum
equorumque descriptio, *ibid.*

Numidæ jaculatores, 28, 11.

Numidæ ante omnes barbaros effusi in
Venerem, 29, 32. 30, 12. vagas tra-
hant domos, 29, 31. carne ac lacte
vescuntur, *ibid.*

Q. Numidicus: ita cognominatus Q.
Cæcilius Metellus. *Vid.* Epit. 65.

Numisius, imperator Latinorum, 8, 11.

C. Numisius creatur prætor, et sortitur
Siciliam, 41, 12.

T. Numisius Tarquinienensis, legatus in
Macedoniam, 45, 17.

ad Numistronem M. Marcellus castra
ponit, 27, 2.

Numitor, filius major Prociæ, Albæ re-
gis, 1, 3. pellitur ab Amulio fratre,
ibid. restituitur, 5.

L. Numitorius, tribunus plebis, 2, 58.

P. Numitorii cum Appio decemviro con-
tentio, 3, 45. in Aventino tribunus
plebis creatur, 54.

Nummus quadrigatus, 22, 52.

Nundinæ, 7, 15.

ob Nuptias virginis inter Ardeates bel-
lum intestinum, 4, 9.

Nursini pollicentur Scipioni milites, 28,
45.

Nymphæum in Apolloniati agro, 42, 36.
49. et 53.

Nymphius, princeps Palæpolis, 8, 25.
urbem tradit Romanis, 26.

O.

Oæneum, Penestæ oppidum, 43, 21.

Obrinæ fontes, 38, 15.

Obsecratio in unum diem populo in-
dicta, 3, 63. 26, 23.

Obsecratio a populo, præeuntibus du-
umviris, facta 4, 21.

Obsecratio circa omnia pulvinaria, 31,
8. et 9.

Obsides, fidei pignus, 42, 39.

Obsides totius Hispaniæ Sagunti in arce
custoditi, 22, 22. eos tradit Romanis
Abelox, *ibid.*

Obsides Tarentinorum, e fuga retracti,
virgis cæduntur, et de saxo dejiciun-
tur, 25, 7.

Obsides civitatum Hispaniæ post cap-
tam Carthaginem novam reddit suis
Scipio, 26, 49.

Obsides exacti a Carthaginensibus, ne
minores quatuordecim annis, neu tri-
ginta majores, 30, 37. redduntur iis
centum, 32, 2. iterum centum, 40,
34. exacti ab Antiocho, ne minores
octonum denum annorum, neu ma-
jores quinum quadragenum, et trien-
nio mutandi, 38, 38.

Obsides Carthaginensium Setiæ custo-
diti, 32, 26.

Obsidibus in publicum prodeundi facul-
tas negata, *ibid.*

Obsides in triumphis ducti, 34, 52.

Oceanus orbem terrarum amplexu finit
36, 17.

Ocrea sinistrum crus tectum, 9, 40.

Ocirculum, 22, 11.

- Orculanis** sponione in amicitiam Romanorum accepti, 9, 41.
- Octavius Mamilius**, *vid.* Mamilius.
- Octavius Metius**, 10, 41.
- Cn. Octavius**, aedilis plebis, praetor creatur, et sortitur Sardiniam, 28, 38. ad aestoginta onerarias Pœnorum naves capit, 46. ei prorogatur imperium, 29, 13. 30, 2. infeliciter ex Sicilia trajicit in Africam, 24. legatus in Africam mittitur, 31, 11. creatur trium vir coloniae deducendae, 34, 45. legatus in Graeciam, 35, 28. a Quintio missus, praesidium et paucas naves accipit, 36, 12.
- Cn. Octavius** legatus in Graecium mittitur, 43, 19. praetor creatus, sortitur classem, 44, 17. decemvir sacrorum, 18. cum classe Samothracam appellitur, 45, 5. ei cum filio Philippo se tradit Perseus, 6. praedam Macedonicam Romam fert, 33. ejus triumphus navalis de Perseo, 42.
- Cn. Octavius** cos. occiditur, *Epit.* 80.
- Octobribus** kalendis magistratus initus, 5, 9.
- Octolophum**, sive Octolophus, loci nomen, 31, 36. 44, 3.
- Odontica** terra, 45, 4.
- Odryae**, populi Thraciae, 39, 53.
- Odryasum** equitatus, 44, 42.
- Cœniadæ**, oppidum, 26, 24. Cœniadæ attribuntur Acarnanibus, 38, 11.
- Cœnoanda**, *vid.* Oroanda.
- Cœnus**, fluvius, 34, 28.
- Cœsalces**, frater Galæ regis Numidarum, patri succedit, 29, 29.
- Cetæ**, mons, 36, 15. Cœtæi montes, 41, 27.
- Ofilius** Calavius Campanus, Ovii filius, elarus genere factisque, 9, 16. ejus iudicium de silentio Romanorum post Caudinam ignominiam, *ibid.*
- Officina** Monetæ, 6, 20.
- A. Ogulnius**, tribunus militum de legione secunda, cadit in prælio cum Boiis, 33, 36.
- Cn. Ogulnius**, tribunus plebis, legem fert de sacerdotiis cum plebe communicandis, 10, 6. aedilis curulis, damnatis aliquot fœneratoribus, ex multatitia pecunia varia dona et opera in sacros publicosque usus facit 23.
- M. Ogulnius**, ad frumentum in Etruria cœmendum missus, 27, 3.
- M. Ogulnius** Gallus, praetor, 39, 56. sortitur jurisdictionem urbanam, 40, 1.
- Q. Ogulnius**, tribunus plebis, fert legem de sacerdotiis cum plebe communicandis, 10, 6. aedilis curulis multat fœneratores, 23.
- Olbiensis** ager vastatur a classe Punica, 27, 6.
- Olcaes**, 21, 5. Olcaedibus bellum infert Annibale, *ibid.* vincuntur, *ibid.*
- Olcinium**, oppidum Illyrici, 45, 26.
- Olciniatis** immunitas data, 45, 26.
- Olesæ** rami supplicum insignia, 24, 30. 29, 16. 30, 36.
- Olei** congii in vicis singulos dati, 23, 2.
- Olorium** forum, *vid.* Forum.
- Olocrus**, mons, 44, 44.
- Olonicus**, sive Salondicus, rebellantium Celtiberorum dux, 43, 6. ejus temeritas, *ibid.*
- Olympia**, urbs, 26, 24. 45, 28.
- Olympiorum** sollemne ludicrum, 27, 35. parant Elei, 28, 7.
- Olympias**, mater Alexandri Magni, 8, 24.
- Olympias**, urbs olim Gonnocuddylum, 39, 2.
- Olympio**, legatus Gentii ad Perses, 44, 23.
- Olympium**, Jovis templum prope Syracusas, 24, 33.
- Olympius** Jupiter, 24, 21.
- Olympi** montis in Thessalia radices, 44, 6.
- Olympus**, mons in Galatia, 38, 48. in eum fugiunt Tolistoboi, 19. ex eo depelluntur a Romanis, 20, et 21.
- Onchestus**, amnis in Thessalia, 33, 6.
- Onesimus Macedo**, Pythonis filius, Romanum profugit, 44, 16. ejus prœmia, *ibid.*
- Onomastus**, maritimæ oræ præfectus a Philippo, jussu ejus Maronitas, intromissus in urbem Thracibus, trucidat, 39, 34. cum Philippo judicat de Demetrio, 40, 8.
- Operum** publicorum apud Romanos jam ab antiquis temporibus magnificentia, 1, 56.
- Opifices** ad bellum excitati, 8, 20.
- Opifices** Carthaginis Novæ captos publicos fore populi Romani, adicit Scipio, 26, 47. *vid.* et 51.
- Opima** spolia quæ dicantur? 4, 20. *vid.* et Spolia.
- Opimia**, virgo Vestalis, stupri comperta, sub terram, ad portam Collinam, necata, 22, 57.
- L. Opimius** Pansa, quaestor, occiditur a Samnitibus, 10, 32.
- Opis** sedes in Capitolio, 39, 22.
- Opitergini**, pop. *Epit.* 110.
- L. Opiternius**, conditor et sacerdos Bacchaulium, 39, 17.
- Oppia**, virgo Vestalis, damnata incesti, dat poenas, 2, 42.
- Oppia** (Vestia), mulier Atellana, Capusæ habitans, quotidie sacrificat pro salute et victoria populi Romani, 26, 33. eidem bona et libertas restituuntur, 34.
- Oppia** lex de cultu matronarum, 34, 1. pro ea oratio M. Catonis, consulis, 2.

- adversus eam oratio L. Valerii, tribuni plebis, 5. abrogatur, 8.
- C. Oppius tribunus plebis creatus, 3, 54.
- C. Oppius, praefectus socium, invadit tumultuaria manu agrum Boiorum, 21, 2. circumventus a Boiis, caeditur, *ibid.*
- C. Oppius, tribunus plebis, 34, 1.
- L. Oppius, tribunus plebis, 32, 28.
- L. Oppius Salinator, post aedilitatem plebis, in Siciliam classem triginta navium ducere jubetur, 35, 23. creatur praetor, 24. sortitur Sardiniam, 36, 2.
- M. Oppius, in secessione militum, cum Sex. Manilio summæ rerum praest, 3, 51.
- Sp. Oppius Cornicen decemvir creatur, 3, 35. decemviris aliis ad bellum proficiscentibus Ap. Claudio adjutor ad urbem tuendam datur, 41. ut auxilium collegæ ferat, in forum irrumpit, 49. senatum habet, 50. accusatur, 58. testis in eum productus, *ibid.* Oppius, in vincula ductus, sibi manus infert, *ibid.*
- Oppidum, pars urbis Romæ, 42, 20.
- Opus, urbs Locridis, capitur ac diripitur ab Attalo, 28, 7. Opunte seditio, 32, 32.
- Opuntiorum emporium, Cynus Locridis, 28, 6.
- Ora pro fune nautico, 22, 19, 29, 36.
- Oraculum Apollinis ad Hieran Comen, 38, 13.
- Delphicum, 1, 56, 5, 15, 29, 10. et 11, 41, 27.
- Dodonæi Jovis, 8, 24.
- Oratio Acilii Glabionis, consulis, ad milites, 36, 17.
- Æmilii Mamerci, 4, 32.
- Æmilii Paulli, jamjam morituri, 22, 49.
- Æmilii Paulli, consulis, 44, 22, 34. et 38. ad Perses, mox ad suos, 45, 8. alia, qua liberos esse jubet Macedones, 29. de publica suaque fortuna, 41.
- Ætolorum contra Romanos, 31, 29.
- Alexandri Acarnanis, 35, 18.
- Alexandri Ætoli in Philippum, 32, 33.
- Alorci ad Saguntinos, 21, 13.
- Andranodori ad Syracusanos, 24, 22.
- Annibalis ad milites, 21, 21. et 43, 23, 45. ad Scipionem, 30, 30. ad senatum Carthaginiensem, 34. ad Antiochum, 35, 19, 36, 7. antequam venerum sumeret, 39, 51.
- Annii Setini, praetoris Latiorum, 8, 4. in senatu Romano, 5.
- Antiochi in concilio Ætolorum, 35, 44. legati ejus in concilio Achæorum, 48.
- Oratio Apollonide, 24, 28.
- Arconis contra Callicratem, 41, 29.
- Aristæni in concilio Achæorum, 32, 20. et 21.
- Asymedidis, Rhodiorum legati, 45, 21.
- Atheniensium legatorum, 31, 30. in concilio Panætolico, 35, 32.
- Bæbii Herennii in nobiles, 22, 34.
- Q. Cassilii Metelli ad censores, 40, 46.
- Cæritum legatorum, 7, 28.
- Callicratis Achæi contra Perseum, 41, 28.
- Campanorum legatorum, 7, 30.
- Canuleii, 4, 3.
- Carthaginiensium legatorum de pace, 30, 22. et 42. querentium de Masinissa, 42, 23.
- Ap. Claudii rei, 3, 56.
- Ap. Claudii, 4, 48, 5, 3. in tribunos, 6, 40.
- C. Claudii, patrum Appii, 3, 40.
- M. Claudii Marcelli, respondentis accusantibus Siculis, 26, 31. ejusdem ad milites in castris, 27, 13.
- consulum in tribunos plebis, 4, 2.
- A. Cornelii Cossi dictatoris ad milites, 6, 12. ad M. Manlium, 15.
- L. Cornelii Lentuli in consilio militari ad Caudium, 9, 4.
- P. Cornelii Scipionis ad milites, 21, 40.
- P. Cornelii Scipionis, qui *Africanus dictus est*, ad milites, 26, 41. et 43. ad Allucium, Celtiberorum principem, 50. ad milites, 28, 27. et 32. in senatu respondentis Fabio, 43. ad Masinissam, 30, 14. ad Annibalem, 31. ad legatos Antiochi, 37, 36. et 45. ad populum rei, 38, 51.
- P. Cornelii Scipionis Nasie, 38, 58.
- P. Decii, tribuni militum, ad milites, 7, 35.
- P. Decii pro lege, de sacerdotiis cum plebe communicandis, 10, 7. de provinciis, 24.
- C. Decimii ad Rhodios, 45, 11.
- Demetrii, 40, 12.
- Eumenis ad Æmiliium Regillum, 37, 19. ad senatum, 45. contra Perseum, 42, 11. et 12.
- M. Fabii, 8, 23.
- M. Fabii Buteonis, dictatoris, 23, 23.
- Q. Fabii in Terentillum, tribunum, 3, 9.
- Q. Fabii, magistri equitum, 8, 31.
- Q. Fabii Maximi Cunctatoris ad

- Æmiliū, 22, 39. de consulibus creandis, 24, 8. in senatu, ne Scipioni Africa mandetur extra sortem, 28, 40.
- Oratio M. Fulvii, triumphum petentis, 39, 4.
- L. Furii, post consulatum rei, 2, 54.
 - L. Furii, tribuni militum consulari potestate, ad milites, 6, 23.
 - L. Furii Camilli, 8, 13.
 - L. Furii Purpureonis adversus Cn. Manlium, 38, 45.
 - M. Furii Camilli, 5, 27. 30. 44. et 51. 6, 7. 24. 26. et 38.
 - Gallorum legatorum in senatu, 39, 54.
 - Gulusse, respondentis legatis Carthaginensium, 42, 24.
 - Hannonis de Annibale, 21, 3. et 19, 23, 12.
 - Heraclidis Byzantii, legati ab Antiocho ad Romanos missi de pace, 37, 35.
 - Hirpinorum et Samnitium ad Annilem, 23, 42.
 - M. Horatii Barbati adversus decemviros, 3, 39. ad milites, 62.
 - L. Icilius contra Ap. Claudium, 3, 45.
 - Indibilis, Hispaniæ reguli, ad Scipionem, 27, 17. 28, 34. ad suæ, 29, 2.
 - L. Junii Bruti, 2, 2.
 - M. Junii de captivis redimendis, 22, 59.
 - P. Licinii Calvi, 5, 18.
 - Sp. Ligustini ad populum, 42, 34.
 - Locrensiū legatorum, deplorantium fortunas suas, 29, 17.
 - Lycortæ, Achæorum prætoris, ad A. Claudium, 39, 36.
 - C. Mænii, dictatoris, 9, 26.
 - Magonis ad Gallos, 29, 5.
 - Cn. Manlii, consulis, ad milites, 38, 17. pro se, 47.
 - M. Manlii, 6, 15, et 18.
 - T. Manlii Torquati, de captivis non redimendis, 22, 60.
 - Marcii ad milites, 25, 38.
 - Q. Marcii Philippi, legati, ad Perseum, 42, 40.
 - Masgabæ, Masinissæ filii, 45, 13.
 - Masinissæ ad Scipionem, 28, 35. ejus legatorum, 30, 17.
 - Menippi, legati Antiochi, 34, 57.
 - M. Metilii, tribuni plebis, in Fabium, 22, 25.
 - militum, ex Cannensi clade superstitum, et in Siciliam relegatorum, 25, 6.
 - Minionis, amici Antiochi, ad legatos Romanos, 35, 16.
 - Minucii Rufi, cunctationem Fabii reprehendentis, 22, 14.
- Oratio Nabidis, Lacedæmoniorum tyranni, ad T. Quintium, 34, 31.
- L. Papirii, dictatoris, 8, 32. et 34.
 - Persei, accusantis Demetrium, 40, 9. se purgantis, 42, 41. ad milites, 52.
 - Petilliorum in Africanum, 38, 51.
 - Philippi in concilio Achæorum, 28, 8. ejus legatorum in concilio Ætolorum contra Romanos, 31, 29. ad T. Quintium, 32, 33. ad legatos Romanos, 39, 28. ejusdem, judicis inter duos filios, 40, 8.
 - L. Pinarii ad milites, 24, 38.
 - Polyæni Syracusani, 24, 22.
 - C. Pontii, imperatoris Samnitium, 9, 1. et 11.
 - M. Porcii Catonis, consulis, contra luxum muliebrem, 34, 2. ad milites, 13.
 - Sp. Postumii, 9, 8. et 9.
 - Sp. Postumii, consulis, in Bacchanalia, 39, 15.
 - L. Quintii Cincinnati, 3, 19. 4, 15.
 - T. Quintii Capitolini, 3, 67.
 - T. Quintii ad conjuratos, qui eum ducem elegerant, 7, 41.
 - T. Quintii Flaminini ad Græcos, 34, 22. ad Nabidem, 32. ad Græcos, 49. ad Ætolos, 35, 33. ad Achæos, 49. 36, 32.
 - Rhodiorum legatorum, 37, 54.
 - Romanorum legatorum ad 11, 31, 31, post aditum Perseæ, legationem renunciantium in senatu, 42, 47.
 - Saguntinorum legatorum, 23, 39.
 - Samnitium legatorum, 8, 1.
 - P. Scaptii, 3, 71.
 - P. Sempronii, tribuni plebis, in Ap. Claudium, 8, 33. et 34.
 - P. Sempronii Tuditani, tribuni militum, ad milites, 22, 50.
 - Ti. Sempronii Gracchi, consulis ad Patres, 23, 35.
 - Ti. Sempronii Gracchi, tribuni plebis, pro Africano, 38, 53. ad collegam de triumpho M. Fulvii, 39, 5.
 - C. Servilii Ahale, 5, 9.
 - M. Servilii, pro triumpho Æmilii Paulli, 45, 37.
 - Siculorum in Marcellum, 26.
 - Sophocleæ ad Masinissam, 30, 12.
 - Sopatri Syracusani, 24, 25.
 - Sulpicii Galbæ, consulis, 31, 7. ejusdem, respondentis Minioni, 35, 16.
 - Syphacis ad Scipionem, 30, 13.
 - Syracusanorum legatorum ad Marcellum consulem, 25, 29.
 - Tempanii, decurionis, 4, 41.
 - C. Terentii Varronis ad legatos Campanos, 23, 5.
 - tribunorum plebis, 5, 2. et 11. 6, 36. 37. et 39.

- Oratio Tulliae ad L. Tarquinium, 1, 47.
 — Att. Tulli, 2, 38.
 — Sex. Tullii ad dictatorem, 7, 13.
 — L. Valerii, consulis, ad milites, 3, 61. ejusdem ad equites, *ibid.*
 — L. Valerii, tribuni plebis, in legem Oppiam, 34, 5.
 — M. Valerii, dictatoria, 2, 31.
 — M. Valerii Corvi ad milites, 7, 32. ad conjuratos, 40.
 — M. Valerii Laevini ad Aetolos, 26, 24. in senatu, 36.
 — P. Valerii ad populum, 2, 7.
 — P. Valerii, consulis, ad populum, 3, 17.
 — Vectii Messii, 4, 28.
 — Veturiae ad Coriolanum, 2, 40.
 — Vibii Virrii, auctoris Campanorum defectionis, 26, 13.
 — Virginii ad Ap. Claudium, 3, 47. et 48. ad commilitones, 50. in Ap. Claudium, 56, et 57.
 — L. Volumnii ad populum, 10, 21. et 22.
 — Zenonis ad Quintium et legatos, 35, 31.
 — Zeuxidis, legati Antiochi, de pace, 37, 45.
 — Orbes aenei positi in sacello Semonis Sanci, 2, 20.
 Orbitanium, urbs in Samnio, 24, 20.
 Orchomenos reddita Achaëis, 32, 5.
 Ordinum ac dignitatum discrimen institutum a Servio rege, 1, 42.
 Ordinum in ludis discernendorum mos incipit, 34, 54.
 Ordo amplissimus, *ibid.*
 Ordo in militia, altera pars manipuli, 8, 8. Ordinum ductor, 7, 41. decimus Ordo hastatus, 42, 34.
 Orestæ, 42, 38. iis, quod primi ab rege Philippo defecissent, suæ leges reddite, 33, 34.
 Orestis, regio, 27, 33. 31, 40.
 Oretani, populi, 21, 11. 35, 7.
 Oreum, urbs in Euboea, 28, 5. et 8. 31, 40. et 46. 44, 13. et 30. capitur a Romanis, 28, 6. iterum a Romanis ad Attalo oppugnatur, et capitur, 31, 46.
 Oreo libertas datur, 33, 34.
 Orgessum, castellum, 31, 27.
 Oricini, 26, 25. in eorum fines subitam expeditionem facit Philippus, *ibid.*
 Oricum, oppidum, 24, 40. ab Orico legati ad M. Valerium prætorem veniunt, *ibid.* Oricum a Philippo captum, *ibid.* recipitur a Romanis, *ibid.*
 Origines M. Catonis, 34, 5. ejus operis liber quintus, 45, 25.
 Oringis, urbs Hispaniæ, (*eadem fortasse, quæ Aurinx*) oppugnatur et capitur a L. Scipione, 28, 3. ejus ager frugifer: argentum incolæ fodiunt, *ibid.*
 Oritani, incolæ Orri, 28, 8.
 Oriundi flumini ortus ducitur ex monte Scodra, 44, 31.
 Oroanda, urbs Pisidiæ, 38, 37. et 39.
 Oroandenses, 38, 18. et 19.
 Oroandes Cretensis decipit Persea, 45, 6.
 Oropus, urbs Atticæ, in qua Amphilo-chus vates pro Deo cultus, 45, 27.
 Orsua et Corbis, patruels fratres, de principatu civitatis ferro certant, 28, 21.
 Orthobula veneno tollit Proxenum maritum, 41, 30. damnata abit in exsilium, *ibid.*
 Orthosia Cariae, 45, 25.
 Ortiagon, regulus Gallorum, 38, 19. ejus uxoris memorabile facinus, 24.
 Ortona, urbs Latina, oppugnatur ab Aëquis, 2, 43. oppugnatur, et mox recipitur, 3. 30.
 Osa lingus, 10, 20.
 Osci, 7, 2. ab Osciis Atellanas fabulas Romani acceperunt, *ibid.*
 Oscense argentum, 34, 10. et 46. signatum, 40, 43.
 Osphagus, fluvius, 31, 39.
 Ossa Macedonum interfectorum legit Antiochus, 36, 8.
 Ossa, mons, 42, 54. 44, 13.
 Ostia, urbs, in ore Tiberis condita, 1, 33. 32, 11. et 27. 23, 38. 25, 20. 27, 22. 29, 14.
 Ostia Tiberina, 20, 19. Ostiæ lacus, sive fortasse lucus, de cælo tactus, 27, 11.
 Ostiensis populi vacatio observatur, 27, 38. ei vacatio rei navalis negatur, 36, 3.
 Ostiensis ager, 8, 12. in eum excursionem faciunt Antiates, *vid.* Antiates.
 T. Otacilius, prætor, ædem Menti novet, 22, 10. proprætor, literas mittit ex Sicilia de vastato Punica classe Hieronis regno, 56. *vid.* et 23, 21. duumvir Menti ædem dedicat, 23, 31. et 32. in Siciliam cum imperio, qui classi præcæset mittitur, 32. depopulatur agrum Carthaginiensem, et aliquot capit naves Poenorum, 41. quum consul crearetur, Q. Fabius, ejus uxoria avunculus, eum certo jam honore dejicit, 24, 7—9. creatur prætor iterum 9. obtinet classem quam priore anno habuerat, 10. depopulatur agrum circa Uticam, et frumentum Syracusas mittit, 25, 31. prorogatur ei imperium, 26, 1. rursum eligitur consul, irritum eventu, 22. nunciatur, eum mortuum esse in Sicilia, 23. pontifex fuerat, *ibid.*

- Ova ad metas curriculis numerandis, 41, 32.
 Oratio, 3, 10. *vid. et* 26, 21. 31, 20. 33, 27. 41, 33.
 Ovius Calavius, *vid.* Calavius.
 Ovius Paccius, sacerdos Samnitium, 10, 38.
 Oximum, 41, 26. faciendos Oximi muros locant censores, 32.

P.

- Pachyni promontorium, 24, 35.
 Pachynum accedit classis Punica, 24, 27, 27.
 Pacilus, *vid.* Furius.
 Pactius et Vibius fratres, nobilissimi Bruttiorum, veniunt ad Q. Fabium, consulem, 27, 15.
 Paculla Minia Campana, Bacchanalium sacerdos, 39, 13.
 Pacuvius Calavius Campanus, qui Appii filiam uxorem duxerat, filiam Livio Romam nuptum dederat, defectionis ab Romanis auctorem se præbet, 23, 2. senatum Campanum sibi vitæ beneficio obnoxium facit, 2—4. filio Annibalem placat, 8. filium deterret a consilio occidendi Annibalis, *ibid.*
 Pacuvius Ninnius Celer, hospes Annibalis Capuæ, 23, 8.
 Padus, fluvius, 5, 33. et 35. major ac violentior Rhodano, 21, 43. eum transit exercitus Annibalis, 47.
 Pæones, 42, 51.
 Pæonia, 33, 19. 38, 17. 39, 54. 45, 29.
 Pæonia olim appellata, postea dicta Emathia, 40, 3.
 Pæstani, 27, 10.
 Pæstum, oppidum, 8, 17. legati a Pæsto pateras aureas Romam adferunt, 22, 36.
 Palatinus mons, 1, 5. munitur a Romulo, 7.
 Palatium, 1, 5. et 33, 2, 10. 29, 37. circa Palatium habitabant Romani veteres, 1, 33. sedes Matris Magnæ in Palatio, 29, 27.
 Palæpharsalus, oppidum, 44, 1.
 Palæpharus, oppidum, vastatur a Philippo, 32, 13.
 Palæpolis, urbs sita haud procul inde, ubi postea Neapolis, 8, 22. obsessa a Romanis, 23. traditur Romanis, 25, et 26.
 Palæpolitani, 8, 22. et 25.
 Palenses in Cephalenia, 38, 28.
 Pales, pastorum Dea, 15, 11. ei sedes Romæ dedicata, *ibid.*
 Palla picta cum amiculo purpureo dono missa regiæ Cleopatæ, 27, 4.
 Pallanteum, urbs Arcadica, 1, 5.
 Pallene, regio, 31, 45. 45, 30.
 Pallensium ager, 44, 10. et 11.
 Pallium crepidæque Græcorum, 29, 19.
 Pallori vovet fanum Tullus Hostilius, 1, 27.
 Palma evata in area sedis Fortune Primagienis, *vid.* Prodigium.
 Palmæ, in ludis Romanis, primum datæ victoribus, 10, 47.
 Palmata tunica, *vid.* Tunica.
 Paludamentum, 25, 16.
 Paludamentum a sorore Horatii sponso factum, 1, 26.
 Paludamenta consulibus, sub jugum transituris, detracta, 9, 5.
 Paludati cum lictoribus in provincias proficiuntur consules, 41, 14.
 Palumbinum in Samnio captum a Sp. Carvilio, consule, 10, 45.
 Palus Ascuria, 44, 2.
 — Labeatis, 44, 31.
 Palustris itineris difficultas, 22, 2.
 Pamphilidas, præfectus classis Rhodiorum, 37, 22. 23. et 24.
 Pamphylia, 33, 41. 35, 48. 37, 23. 45, 22.
 Pamphyliorum legati oronam auream, ex viginti millibus Philippeorum factam, in curiam inferunt, 44, 14.
 Pamphylium mare, 38, 13.
 Pamphylius sinus, 37, 23.
 Panætolum, concilium Ætolorum, 31, 29. *vid. et* 35, 32.
 Pandosia, urbs, 8, 24. in deditionem venit Romanorum, 29, 38.
 Panis de Capitolio in hostium obsidentium stationes jactatus, 5, 48.
 Pannonii pop. Epit. 131. 139.
 Panopolis, 32, 33.
 Panormum. ad Panormum pugna, 24, 36. 29, 1.
 Panormus Samiæ terræ, 37, 10. et 11.
 Pansa, *vid.* Appuleius, et Vibius.
 L. Pansa in campo Martio sepelitur, Epit. 119.
 Pantaleon, Ætolie princeps, protegit Eumenem a percussoribus, 42, 15.
 Pantauchus obses a Perseo datur legatis Romanis, 42, 39. ad Gentium mittitur legatus, foederis faciendi causa, 44, 23. 27. et 30. Beroeam Romanis tradidit, 45.
 Pantherarum et leonum venatio Romæ, 39, 22.
 Papaverum capita a Tarquinio Superbo decussa, 1, 54.
 Paphlagonia, 1, 1.
 Papinus, mons, 45, 12.
 Papiria tribus, 8, 37.
 Papiriana sævitas, 16, 3.
 C. Papirius Crassus, tribunus militum consulari potestate, 6, 18.

- C. Papirius Carbo, 44, 17. sortitur Sardiniam, *ibid.*, 12. ejus dicere inter cives et peregrinos, 12.
- C. Papirius Maso, pontifex, moritur, 2. *vid.* et 21, 25.
- C. Papirius L. F. Maso, decemvir sacrorum, moritur, 25, 2.
- C. Papirius Turdus, tribunus plebis, 41, 10.
- L. Papirius, tribunus militum consulari potestate, legiones ducit Velitras, 6, 22.
- L. Papirius, tribunus militum consulari potestate, 6, 38.
- L. Papirius, prætor, legem fert, qua Aceranis civitas sine suffragio data, 8, 17.
- L. Papirius foeneratoris foeda libido et crudelitas, 8, 28.
- L. Papirius Crassus, consul, 4, 21.
- L. Papirius Crassus, consul, 4, 30.
- L. Papirius Crassus, prætor, dictator creatur, 8, 12. nihil memorabile gerit, *ibid.* consul creatur, 16. iterum, 19. magister equitum, 26.
- L. Papirius Cursor, tribunus militum consulari potestate, 6, 5. iterum, 11. censor fuerat eo lustro, quo urbs capta est, 9, 34.
- L. Papirius Cursor, magister equitum dictus, 8, 12. consul, 23. dictator, 29. adversus Samnites proficiscitur, *ibid.* Romam redit, monitus a pullario, ad auspiciis repetendum, 30. indignatur Q. Fabio, magistro equitum, quod, se absente, pugnasset cum hostibus, *ibid.* ejus interrogatio ad Q. Fabium, 32. sequitur Q. Fabium, proficiscentem Romam, 33. ejus et Fabii contentio apud populum, *ibid.* dictator defendit disciplinam militarem, 34. noxæ damnatum Q. Fabium donat populo Romanos, 35. comior factus, vincit Samnites, 36. triumphat, 47. abit magistratu, *ibid.*
- consul iterum creatur, 9, 7. in Apuliam pergit, 12. obsidet Luceriam, 13. cum collega vincit Samnites, 14. capit Luceriam, 15. sub jugum mittit Samnites, *ibid.* tertium consul, *ibid.* recipit Satricum, 16. triumphat, *ibid.* ejus laudes, *ibid.* consul quartum Romæ manet, 22. quintum consul, 28. dictator iterum, 38. insignem victoriam refert de Samnitibus, 40. triumphat, *ibid.*
- L. Papirius Cursor, 10, 9. consul insignis, qua paterna gloria, qua sua, 38. expugnat Duroniam urbem, 39. hortatur milites, *ibid.* pullarium, qui mentitus fuerat auspiciis, inter prima signa constituit, ubi ille occiditur, 40. vincit Samnites, eorumque capit castra, *ibid.* Jovi Victori pocillum mulsi, priusquam temetum biberet, vovit, 42. triumphat, 46. prætor, 47.
- L. Papirius Mano creatur prætor, 41, 18. sortitur jurisdictionem urbanam, 19.
- L. Papirius Mugillanus consul creatur, 4, 7. censor primus, 8. iterum consul, 30. tribunus militum consulari potestate, 42. proditur interrex, 43.
- L. Papirius Mugillanus consul creatur, 8, 23.
- M. Papirius Gallum, harbam suam mulcentem, scipione eburneo percutit, et ab eo interficitur, 5, 41.
- M. Papirius quinquevir mensarius creatus, 7, 21.
- M. Papirius Atratinus, consul, 4, 52.
- M. Papirius Crassus, consul, 4, 12.
- M. Papirius Crassus, dictator, 8, 17.
- M. Papirius Mugillanus, tribunus militum consulari potestate, 4, 45. iterum, 47.
- Sp. Papirius, tribunus militum consulari potestate, legiones ducit Velitras, 6, 22.
- Sp. Papirius, tribunus militum, 6, 27.
- Sp. Papirius, consulis fratris filius, renunciat patruo, ambigi de auspicio, 10, 40. donis militaribus donatur, 44.
- Papirus, *vid.* Brutulus.
- Parachelois, 39, 26.
- Parilis, 40, 2.
- Parma, colonia civium Romanorum, 39, 55.
- Parma et gladius, arma velutum, 31, 35.
- Parma tripedalis velutum, 38, 21.
- Parmæ velutum breviores, quam equestres, 26, 4.
- Parmæ in cælo visæ. *vid.* Prodigium.
- Parmati, equites, 4, 39.
- Parmenio, legatus Gentii, 44, 23.
- Parnasus, mons, 42, 16.
- Paroreia Thraciæ, 39, 27. 42, 51.
- Paros, insula, 31, 15. 33, 30. Parii, 31, 31.
- Parstrymonia, 42, 51.
- Parthenius, mons, 34, 26.
- Parthi, 9, 18. eorum gloriæ contra nomen Romanum favent levissimi ex Græcis, *ibid.*
- Parthicum bellum, Epit. 105. 127. 130.
- Parthini, populi, 29, 12. 43, 21. et 23. olim sub ditione Philippi, dantur Pleurato, 33, 34. *vid.* et 44, 30.
- Passaro, civitas Epiri, 46, 26. et 33.
- Pastor, a Charopo Epirota missus, magno usui est T. Quintio consuli, 32, 11.
- Pastores in Apulia conjurant, viasque et pascua latrocinii infesta habent, 39, 29. ad septem millia condemnat L. Postumius, prætor, *ibid.*

- Pastorum** habitu milites, 9, 2. 10, 4.
Patara, 33, 41. 37, 17. caput Lyciæ, 37, 15. et 45. *vid.* et 38, 39.
Patavium, 10, 2. Patavii monumentum navalis pugnae et victoriae de Græciis, sollemni certamini exercetur, *ibid.*
Patavinorum seditio, 41, 32.
Patavinos semper in armis habent Galli, 10, 2.
Pater patratus quis, et ejus officium, 1, 24.
Patrem sequuntur liberi, 4, 4.
Patre, qui curuli sella sederit, vivo filius neque tribunus, neque sedilis plebis jure esse potest, 27, 21. 30, 19.
Patres ab honore appellati senatores, 1, 8. cur conscripti dicti, 2, 1. lecti a Romulo primo centum, 1, 8. aucti a Tarquinio Prisco, adscitis centum novis, 1, 35. Tarquinius Superbus, immينو per cades et exsilia Patrum numero, statuit nullos in Patres legere, quo contemtor paucitate ipsa ordo fiat, 49. L. Brutus Patrum numerum, primoribus equestris gradus lectis, ad trecentorum summam explet, 2, 1. post Cannensem pugnam, quum senatus ad insignem paucitatem reductus esset, centum septuaginta septem a Buteone dictator in Patres leguntur, 23, 22. et 23.
in Patres lecti principes Albanorum, 1, 30. Patres minorum gentium 35. Atta Clausus in Patres lectus, 2, 16. prima mentio apud Livium plebei senatoris, 5, 12. senatus ab Ap. Claudio, libertinorum filiis allectis, inquinatus, 9, 46. lecti in Patres a Buteone dictatore insignes variis titulis viri, 23, 23.
Patribus loca in circo divisa, 1, 35. in ludis Romanis secreta a populo, 34, 44.
lex a Decemviris lata, ne connubium Patribus cum plebe esset, 4, 5. iterum abrogata, 1—6.
Patres tribunatum capere prohibentur, 2, 33.
Patrum ac plebis certamina, venenum urbis Romæ, 3, 67.
Patrum indulgentia in plebem, 2, 9. *vid.* Patricii, Senatores, Senatus.
Patrum juniores resistunt tribunis, 3, 14. injurias facere incipiunt plebi, 65.
Patera, ex quinque pondo auri facta, regi Syphaci mittitur dono, 27, 4.
Pateram auream Masinisse donat Scipio, 30, 15.
Pateræ tres aureæ, cum titulo nominis Camilli, in Jovis cella ante pedes Junonis positæ, 6, 4.
Pateræ aureæ ex mulctaticia pecunia ad Cereris positæ, 10, 23.
Pateræ ducentæ septuaginta sex aureæ, capta Carthagine nova, relatæ ad Scipionem, 26, 47.
Pateras aureas legati a Pæsto Romam adferunt, 22, 36.
Patræ, urbs Achaiæ, 27, 29. 36, 21. 38, 29.
Patria, non sunt tecta urbis, et turba imbellis, sed juvenus militaria, 9, 4.
Patriæ caritas per omnes ordines velut uno tenore pertinens, 23, 49.
Patricii unde appellati? 1, 8. *vid.* et 10, 8. — gloriabantur penes se auspicia esse, se solos gentem habere, et justum imperium et auspiciū domi militiæque, 10, 8. *vid.* et 6, 41. 3, 1. 7, 6.
Patricios inter et plebeios certamen consulatu, 4, 1. et *seqq.* diremunt creatione tribunorum militum consulari potestate, promiscue ex Patribus et plebe sumendorum, 6. renovatum, 6, 34. et *seqq.* vincuntur Patricii, 42. adversus legem Liciniam Sextium duo Patricii consules creati, 7, 18. 19, 22. 24. et 28. idem frustra tentatum, 10, 15.
Patricii præturam et ædilitatem curulem, pro concessio plebi altero consulatu, sibi querant, 6, 42. 7, 1.
Patriciorum est, prodere interregem, 6, 41.
Patriciis plebei magistratus non parent, 4, 25. Patricii consulesque duo tribuni plebis, 3, 65.
Patricios inter et plebeios certamen de sacerdotiis, 10, 6. et *seqq.* *vid.* et 27, 8.
de Patriciorum superbia et libidine querelæ, 4, 3—5. 6, 36. et 37.
Patricii in arce aut Capitolio habitare vetiti, 6, 20.
Patricii magistratus, 6, 41.
Patriæ Pudicitie sacellum, 10, 23.
Patrimi et matrimi ad sacrificium adhibiti, 37, 3.
Patrocles Antigoniensis, præfectus, Persei, 42, 58.
Paulus, *vid.* Æmilius.
Paupertati honos habitus in civitate Romana, Præf. Liv. 2, 16. 33. 3, 26. et 27.
Pausanias, prætor Epirotarum, 32, 10.
Pausanias, dux Phæacorum, 36, 9.
Pausistratus, prætor Rhodiorum, 33, 18. præfectus classis, 36, 45. 37, 9. opprimitur a Polyxenida, Antiochi præfecto, 37, 10. 11. et 12.
Pavori vovet fanum Tullius Hostilius, 1, 27.
Pax Caudina, 9, 5. et 6.
Pæcis conditiones cum Pœnis, 30, 37. et 43.

- Pacis condiciones cum Philippo, 29, 12.
 33, 30.
 — cum Ætolis, 38, 9.
 — cum Antiocho, 36, 38.
 Pacem petunt, qui erant in induciis,
 7, 36.
 Pecora, pecunia sunt Massylis, 29, 31.
 Pecora hostibus objecta per insidias,
 2, 50. 2d, 33.
 Pecuarii condemnati, 10, 23. et 47. et
 ex mulctaticia pecunia ædes in in-
 sula Fauni facta, 33, 42. et clypea
 insurata in fastigio ædis Jovis po-
 sita, 35, 10.
 Pecunia privata conducuntur, quæ ad
 exercitum Hispaniensem opus sunt,
 23, 49.
 Pecunia mulctaticia, ex qua facta ædes
 Victoriæ, 10, 33. Libertatis, 24, 16.
 Fauni, 33, 42. 34, 53. ex qua facti
 ludi, 10, 23.
 Pecuniæ a privatis, ad sublevandam
 ærarii inopiam, collatæ, 24, 18. 26,
 36.
 de Pecunia incerta ludi voti, 31, 9.
 Pecuniæ in ærarium latæ, 28, 9. et
 38. et *passim in triumphis*.
 Pecuniam ex ærario scribæ viatores-
 que ædilitii clam egerunt, 30, 39.
 per indicem comperiti damnantur,
ibid.
 Pecs quale, ver sacrum? 34, 44.
 T. Pandanius, princeps primus centu-
 rio, signifero signum adimit, in hos-
 tes jact, et in castra Pœnorum ir-
 rumipit, 25, 14.
 Pedasa, urbs Asiæ, 33, 30.
 Pedestre scutum, 7, 10.
 Peditibus æra constituta, 4, 59.
 — in triumphis debatur ab impera-
 toribus triens ejus, quod dividebatur
 equitibus, 34, 46. et 52.
 Pedum, oppidum, 2, 39. 7, 12. 8, 12.
 capitur a Coriolano, 2, 39, oppugna-
 tur et capitur ab L. Furio Camillo,
 consule, 8, 13.
 Pedanis civitas datur, 8, 14.
 Pelagonia, 26, 25. 31, 28. et 39. 45, 29.
 Pelagones, populi, 45, 30.
 Peligni, populi, 8, 6. et 29. deficient,
 9, 41. vincuntur *ibid.* oratores, pa-
 cem petentes, Romam mittunt, 45.
 iis fœdus datur, *ibid.* cædunt agmen
 fugientium Samnitium, 10, 30. de-
 vastantur ab Annibale, 22, 9. multi
 voluntarii dant nomina in classem
 Scipionis, 28, 45.
 Peligna cohors, 25, 14. 44, 40. pugnat
 acerrime, *ibid.*
 Pelignum bellum, 7, 38.
 Pelium urbem vi capiunt Romani,
 31, 40.
 Pella, urbs, 26, 25. 42, 67. Pellæ hi-
 bernal Philippus, *ibid.* *vid.* et 37, 7.
 ibi vetus Macedonum regia, 42, 41.
 et 51. 43, 43. *ibidem* aervabatur gaze-
 regum Macedoniæ, 44, 10. deditur
 Emilio Paulo, consuli, 45. Pellæ si-
 tus, 46.
 Pellene, 33, 15.
 Pellenensis Timocrates, 34, 29.
 Pellenensis ager, 33, 14. et 15. cum
 depopulantur, Philippi capie, *ibid.*
 Pelles detractas scutis comedunt Cæsi-
 lini. *vid.* Casilinum.
 sub Pellibus durant ad Veios Romani
 milites, 5, 2.
 Pelinæum occupat Amynder, 36, 10.
 recipitur a Romanis, 14.
 Pelliti Sardi, 23, 40.
 Peloponnesus, 1, 7. 31, 7.
 Peloponnesus peninsula est, 32, 21.
 testudini assimilatur, 36, 32.
 Pelops, Lacedæmoniorum rex, 34, 32.
 Pelta haud dissimilis cetræ, 28, 5.
 Pelastæ, 28, 5. *ibidem* qui et cetrati,
 31, 36. 33, 4.
 Pelvis aurea facta, lataque in Aveni-
 num, Junoni Reginæ donum, 27, 37.
 Pelusium, 44, 19. 45, 11. et 12.
 Pelusiæcum Nili ostium, 45, 11.
 Penatium Deorum ædes in Velis, 45,
 16.
 Penestæ Illyrii, 43, 22. 23. et 23. bel-
 licosum genus, 44, 11.
 Penestin, Illyrici regio, 43, 21.
 Penestiana terra, 43, 20.
 Penetræ ædis Vestæ, 26, 27.
 Penetræ urbis Cyziæ, sive Prytaneum,
 41, 25.
 Peneus, amnis, 32, 15. 42, 38. et 55.
 44, 6.
 Penninum, Alpium jugum, 5, 35. 21, .
 38.
 Pennus, *vid.* Quintius.
 Pentri, Samnites, 9, 31. *vid.* et 22, 16.
 Peperethus, 28, 5. urbs haud ignobilis,
 31, 28. diruitur, *ibid.*
 Peræa, regio, 32, 33. et 35. 33, 18.
 Peræa, urbs, (*nisi mendum in nomine*
est), 37, 21.
 Perduellibus superatis, gratiæ actæ Diis,
 45, 16.
 Perfidia barbarica, 25, 33.
 Perfidia Punica, 21, 4.
 Perfugæ virgis in comitio cæsi, et de
 saxo dejecti, 24, 20. *vid.* et 45.
 Perfugæ Latini securi excutuntur, 30,
 43.
 — Romani in crucem sublati, *ibid.*
 Perga, urbs, 38, 37.
 Pergamus, 29, 11. 35, 13. 42, 18. 44,
 28. circa Pergamum sacra profanaque
 urit Philippus, 31, 46.

Pergamum oppugnat Seleucus, filius Antiochi, 37, 18. Pergamum intromissi Achæi, 20. solvitur obsidio Pergami, 21.

Perinthus, urbs, 33, 30.

Peritare bove jussus consul Q. Petilius, 41, 18.

Perolla, Calavii filius, interficiendi Annibalis consilium capit, 23, 8. adversatur ei pater, 9. cedit patri, ejusque ad patrem oratio, *ibid.*

M. Perperna, legatus ad Gentium Illyriorum regem, 44, 27. a Gentio conjicitur in carcerem, *ibid.* liberatur ab Anicio, prætor, 32. nuncius victoriæ Romam mittitur, *ibid.*

Perrhæbia, Thessalis urbs, 42, 67.

Perrhæbia, 31, 41. 32, 15. 36, 33. 42. 36, et 67.

Perrhæbi pronunciantur liberi, 33, 32. et 34. *ibid.* et 42, 53.

Perrhæborum querelæ de Philippo, 39, 34.

Perranthes, tumulus, 3°, 4.

Perseæ, 9, 18. et 19, ab Lacedæmoniis aquam et terram petiere, 35, 17. Lacedæmonios a tergo circumvenire in Thermopylis, 36, 16.

Perseis, urbs in Deuriopo, in honorem Perseæ, Philippi filii, sic dicta, 39, 54.

Perseus, relictus a Philippo cum quatuor millibus armatorum ad fauces Thessaliæ, 26, 25.

Perseus, Philippi regis Macedonum filius, admodum puer, mittitur ad obsidendas angustias, quæ ad Pelagioniam sunt, 31, 26.

oppugnat Amphilocho, 38, 5. redivit in Macedoniam, 7.

belli cum Perseo inchoata initia a Philippo sunt, 39, 23. Persei cum Demetrio comparatio, 53. inter eos discordiæ, *ibid.*

prava ejus in Demetrium consilia, 40, 5. ludicro certamine vincitur a Demetrio, 6. Perseus accusat Demetrium apud patrem, 8, 9. et 23. 24.

ejus in Demetrium insidiæ deteguntur, 55. regnum scelere partum invadit, 56. Antigonum curat interficiendum, 58. legatos Romam mittit, petens, ut rex ab senatu appellaretur, *ibid.* et 41, 2. initio regni multis laudibus commendatus, *ibid.*

miscet inter Dardanos et Bastarnas certamina, 41, 23. legatos mittit Carthaginem, 27. Dalopum totam gentem sub jus judiciumque suum cogit, *ibid.* adit oraculum Delphicum, *ibid.* Achæos maxime sibi reconciliare studet, 28.

conciliat sibi animos Græcorum, 42, 5. ejus sævitiæ, *ibid.* ad eum legati mittuntur Roma, 6. Eumenes eum suspectum facit Romanis, 11. et 12. et bellum adversus eum suadet 13. legatis ejus datur senatus, 14. ad Eumenis eodem aceleratos quosdam subornat, 15. per veneficia grassari conatur in Romanos, 17, a senatu judicatur hostis, 18, legatos Romam mittit, 36. cum Marcio Romanorum legato, colloquitur, 39—42. mittit legatos ad Byzantinos et Rhodios, 46. de rerum suarum summa consilium habet, 50. ipse exercitus, triginta novem millia peditum, quatuor equitum 51, cohortatur milites ad bellum, 52. in Thessaliam it, 53. Romanos equestri prælio vincit, 57—59. ad milites orationem habet, 61. tentat pacem, frustra, 62. castra Romanorum vult incendere, 64. Romanos passim vagantes opprimit, 65. redit in Macedoniam, 67.

rem prospere gerit adversus Romanos, et in Thracia, 43, 4. Epirotas sibi adjungit, 5. ejus insidias vix effugit consul Hostilius, *ibid.* in Dardanos excursionem facit, *ibid.* proximas Illyriorum gentes oppugnat, 43, 20. Uscanam capit, *ibid.* legatos ad Gentium, Illyriorum regem, mittit, 21.

occurrit Q. Marcio Philippo, consuli, 44, 2. occupat aditus, *ibid.* levia committit prælia, 4. ejus ignavia, 6. trepidans Nician mittit Pellam, ut gazam in mare dejiciat, Andronicum Thessaloniam ad navalia incendenda, 10. postea, pudore tactus, utrumque interficit, *ibid.* fœdere sibi adjungit Gentium, 23. sollicitat Rhodios, Eumenem, et Antiochum, *ibid.* et 24. ejus avaritia, 26, recusat Gallorum auxilia, *ibid.* Gentium in fraudem impellit, 27. vincitur et fugatur ab Æmilio Paulo, consule, 40. et seqq. caduceatores mittit ad consulem, 45. Samothracam pervenit, *ibid.* eum sequitur consul, 46.

ejus ad Æmiliū litteræ, 45. 4, molitur fugam frustra, 6. ejus pueri transeunt ad Romanos, *ibid.* Perseus ipse se tradit, *ibid.* eum benigne excipit consul, 7. et 8. cum filio Philippo in custodiam mittitur, 28. de eo triumphat Paullus, 39. ducitur ante currum victoris, *ibid.* deprecanti hanc ignominiam quid Paullus responderit, *ibid.* Albam

- in custodiam mittitur, 42.
C. Persius, vir impiger, cædit Tarentinos, 26, 39.
Perusia, Etruriae oppidum, petit pacem, 9, 37. accipitur in deditionem, 40. *vid.* et 10, 37.
Perusina cohors intrat Casilinum, 23, 17.
Perusini cæduntur a Romanis, 10, 30. rebellant, 31. Perusinorum quatuor millia et quingenti occisi, *ibid.* abietes in fabricandas naves, et frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni, 28, 45.
Pessinus in Phrygia, 29, 10. 34, 3. 38, 18. Idea Mater a Pessinunte Romanam advecta, 29, 10. et 11.
Pestilens et aridum circa urbem solum, 7, 38.
Pestilentia ejus causa clavus pangitur, 7, 3.
Pestilentia, quæ magis in longos morbos, quam in pernicipiales, evasit, 27, 23. *vid.* Pests.
Pestis Romæ, 1, 31. 3, 6. et 32, 4, 21. 25. 30. et 52. 5, 13. 6, 20. 7, 1. 2. et 27. 8, 17. et 18. 9, 28. 10, 31. et 47. 40, 19. et 37. 41, 26.
— Syracusis, 25, 26.
— in exercitibus Romano Punicoque, 28, 46.
Petelia, urbs in Bruttis, 23, 30. 27, 26.
Petelinorum fides erga Romanos, et legatio ad senatum, 23, 20.
Petelinus lucus prope Romam, 6, 20. in eo comitia habita, quibus damnatur M. Manlius, *ibid.*
Petilia rogatio, 38, 54.
L. Petillius, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, 44, 27. a Gentio conjicitur in carcerem, *ibid.* liberatur ab Anicio, prætor, 32.
L. Petillius, scriba, 40, 29. in ejus agro libri Numæ Pompilii inventi, *ibid.*
duo **Q. Petillii**, tribuni plebis, diem dicunt Scipioni Africano, 34, 50. illo mortuo, rogationem promulgant de pecunia regis Antiochi, 54.
Q. Petillius Spurinus creatur prætor, et sortitur jurisdictionem urbanam, 40, 18. duas legiones tumultuarias civium Romanorum scribere jubetur, 26. libros Numæ Pompilii legit, eosque ex senatusconsulto comburi curat, 29. creatur consul, 41, 18. ei sacrificanti in jecine non inventum caput, *ibid.* jubetur bove perlitare, *ibid.* occiditur in prælio adversus Ligures, 22.
Petitarus, annis Ætolie, 43, 24.
Petra, oppidum in Pieria, 39, 26. 44, 32. 45, 41.
Petra, urbs Mædicæ, oppugnatur a Philippo, 40, 22.
M. Petreius, legatus Pompeii, Epir. 110.
Phæcium, oppidum, vastatum a Philippo, 32, 13. *vid.* et 36, 13.
Phæneus, princeps Ætolorum, adest colloquio Quintii cum Philippo, 32, 32. in eum Philippi jocus, 34. venit ad Quintium cum Ætolorum auxiliis, 33, 3. ejus altercatio cum Quintio de Thebis Phthia, 13. inter eum et Thoantem contentio, 35, 45. princeps est legationis, qua Ætoli se suasque omnia fidei populi Romani permittunt, 36, 28. ejus ferocia fracta, *ibid.* provolutus ad pedes Quintii orat eum, ut miseretur gentis Ætolorum, 35. legatus ab Ætolis cum liberis mandatis ad consulem M. Fulvium venit, 38, 8.
Phæstum, oppidum, capitur, 36, 13.
Phalanna, oppidum, 42, 54. **Phalannæus** ager, 65.
Phalanx Macedonica, 8, 8. 33, 4. 42, 61. confertur cum acie Romana, 9, 19. **Phalanx** cuneus Macedonum et robur exercitus, 32, 17. 33, 8. duplex **Phalanx**, Leucaspidum et Aglaspidum, sive Chalcaspidum, 44, 40. ad conspectum Phalangis stupet Æmilius, *ibid.* **Phalangis** incommoda, 31, 39. 41, 37. et 40.
Phalangitæ, 37, 40. 42, 51. 43, 20.
Phalara, sive **Phalera**, oppidum in sinu Maliaco, 27, 30. 35, 43. 36, 29.
Phalaræneus, 42, 51.
Phaleras deponunt nobiles, 9, 46.
Phaleris donati equites, 39, 31.
Phaloria, oppidum Thessalie, 36, 13. 39, 25. a Romanis capitur, incenditur, et diripitur, 32, 15.
Pharæ, portus et promontorium Chiorum, 36, 43. 44, 28. 45, 10.
Phanota, urbs Epiri, 43, 23. 45, 26.
Phanotea Phocidis capta a Romanis, 32, 18.
Pharnaces, Ponti rex, legatos Romam mittit, 40, 2. et 20.
Pharsalia terra, 33, 6.
Pharsalus urbs, 32, 33. 34, 23. dedit se M. Acilio, consuli, 36, 14.
Phaselus, urbs in confinio Lyciæ et Pamphyliae, 37, 23.
Pheca, oppidum, 32, 14.
Phecadus, urbs, 31, 41.
Pheneus, oppidum, 28, 7.
Pheræ, oppidum, 32, 13. 33, 6. **Pheris** exclusus Philippus redit in Macedoniam, 32, 13. Antiochus oppugnat et capit Pheras, 36, 9. **Pheræ** se dedunt Romanis, 14.
Pheræorum fides erga Romanos, 36, 9. eorum ager vastatur a Perseo, 42, 56.

Phæne, in Laconico agro, 35, 30.
 Pherinum, oppidum, 32, 14.
 Phila, urbs, 42, 67. 41, 2. 3. 7. 8. et 34.
 Philadelphus, Epir. 132.
 Phileas Tarentinus, vir inquieti animi, educit custodia obsides Tarentinorum, 25, 7.
 Philenus, conjuratione facta cum nobilibus juvenibus Tarentinis prodit Annibali Tarentum, 25, 8. et 9. quum reciperetur Tarentum a Romanis, ita perit, ut corpus ejus nusquam fuerit inventum, 27, 16.
 Philætus, frater Eumenis, 42, 55.
 Philippi, nummi aurei, 34, 52. 37, 59. 39, 5. et 7. 44, 14.
 Philippopolis, 39, 25.
 Philippus Macedonum rex, ad eum legati missi, ad deprecandum Demetrium Pharium, 22, 33.
 legatos mittit ad Annibalem, 22, 33. eum inter et Annibalem fœderis leges, *ibid.* ad eum legati Pororum, 34. legationem alteram ad Annibalem mittit, 39.
 bellum movet parum prospero eventu, 24, 40.
 subitam expeditionem in Oricinorum atque Apolloniatum fines facit, 26, 25. in Thessaliam descendit, *ibid.* redit Pellam, *ibid.*
 Achæis auxilium fert, 27, 29. et 30. vincit Ætolos, *ibid.* it in Peloponnesum, *ibid.* repellit Romanos, populantes agrum Corinthium, 31. popularem se præbet, *ibid.* ejus intoleranda libido, *ibid.* Polycratiam, Arati Achæorum principis uxorem, asportat in Macedoniam, *ibid.* periculum ejus et insignis fortitudo in pugna adversus Romanos, eorumque socios, 32. redit in Macedoniam, *ibid.*
 hortatur ac tuetur socios, 28, 5. Attalus ferme ab eo opprimitur, 7. capit Toronem, urbem, *ibid.* ejus metu Machanidas compressus, *ibid.* ejus oratio in concilio Achæorum, 8. classe in Ætoliam contendit, *ibid.* in regnum redit, ut Dardaniam inferat bellum, *ibid.* ei ducenta argenti talenta pollicentur Carthaginenses, ut in Siciliam aut Italiam trajiciat, 29, 4. cum eo pacem Ætoli faciunt, 12. itemque Romani, *ibid.*
 per legatos petit sibi restitui Macedonas, qui apud Annibalem mercede militassent, captique in vinculis essent, 30, 42. *vid.* et 33. triste responsum legatis a senatu redditum, 42.
 ei bellum indictum, 31, 5—8. Philippus oppugnat Abydum, 14. fœdus ejus cum Antiocho, Syriæ rege, *ibid.*

bellum inter eum et Athenienses, *ibid.* quum ægre sustineret Attalum Rhodiosque hostes, ne Romano quidem bello terretur, 16. Abydum capit, *ibid.* et 17. eum audacter adloquitur M. Æmilius, legatus Romanus, 18. inusulto vera audire ferocior videtur legati oratio, *ibid.* Philippus petit Athenas, 24. edit prælium memorabile cum Atheniensibus, *ibid.* recedit, et omnia circa Athenas diruit, *ibid.* Achæos Romano illigare bello frustra conatur, 25. Athenas et Piræum frustra tentat, 26. diruit templa circa Athenas, *ibid.* ejus apparatus, 28. legatos mittit ad Ætolos, *ibid.* miratur Romanorum castra, 34. detrectat pugnam, 36. cædit vagos frumentatores Romanos, *ibid.* repellitur, 37. in magno est periculo, *ibid.* recedit, 38. cædit Ætolos, 41. et 42. in eum Atheniensium decreta, 44.

Thaumacos, frustra tentatos, deserit Philippus, 32, 4. ejus anxietas et curæ, 5. conciliat sibi Græcos et Macedonas, *ibid.* occupat fauces Antigoniæ, *ibid.* castra ponit ad Aoum, *ibid.* ejus colloquium cum T. Quintio consule, 10. eum aggreditur Quintius et fugere cogit in Thessaliam, 12. in Macedoniam Philippus redit, 13. ejus societate relicta, Achæi se adiungunt Romanis, 19—23. ejus nomen in comitiis Argivorum recitatum post Jovem, Apollinem, et Herculem, 25. ejus præfecto Philocti Argos prodit, *ibid.* ejus cum Quintio consule colloquium, 32—36. Philippus dicacior erat, quam regem decet, 34. *vid.* et 36, 14. petit a Quintio, ut legatos Romam mittere liceat, 32, 36. impetrat inducias in duos menses, *ibid.* ejus legati, re infecta, discedunt Roma, 37. fœdus facit cum Nabide, 38. Argivorum urbem fiduciarum Nabidi tradit, *ibid.* et *seqq.*

ejus apparatus, 33, 3. ad eum contendit Quintius, consul, *ibid.* capiarum Philippi numerus, 4. castra ponit ad Cynoscephalas, 7. prælium, quo vincitur, 7—10. caduceatorem mittit ad Romanos, 11. ei induciæ quindecim dierum datæ, 12. colloquium ad Tempe, 13. pacis leges cum Philippo, *ibid.* et 30. cædit Dardanos, 19. pax cum eo a populo jussa, 25.

de eo triumphat Quintius, 34, 52. Demetrius, ejus filius, obses ante currum triumphantis ductus, *ibid.*

eum ad bellum renovandum incitant Ætoli, 35, 12.

legatos Romam mittit, pollicentes

- Romanis auxilia ad bellum adversus Antiochum, 36, 4. quum fortunam speculari in animo haberet, offensus ab Antiocho, se jungit Romanis, 8. proficiscitur in Thessaliam, 13. capit quendam urbem, *ibid.* Athamania potitur, 14. ab oppugnatione Lamiae jubet eum discedere Acilius, consul, 25. Demetrius se Philippo dedit, 33.
- exercitui Romano, per fines suos transeunti, omnia parat, 37, 7.
- ejus praesidia expelluntur Athamania, 38, 1. ingreditur cum exercitu Athamaniam, 2. repellitur, *ibid.*
- causae irarum ejus in Romanos, 39, 23. colligit vires, 24. de eo Thesalorum aliorumque querelae, *ibid.* legati Roma missi ad eas controversias disceptandas, *ibid.* Philippus respondet querelis Thesalorum, 26. ejus minax dictum, *ibid.* respondet Maronitarum et Eumenis legatis, 28. animus ejus alienatus ab Romanis, *ibid.* Maronitas crudeliter trucidat, 34. ad purganda crimina mittit Demetrium, minorem filium, Romam, 35. sollicitat accolae Istri fluminis, ut in Italiam irrumpant, *ibid.* Demetrius patrem defendit, 47.
- Macedonas e maritimis civitatibus in Pœoniam traducit, et urbes Thracibus aliisque barbaris tradit habitandas, 40, 3. ejus crudelitas, *ibid.* et 4. ei Demetrius est suspectus, 5. Perseus accusat Demetrium apud Philippum, 8. ejus ad filios suos oratio *ibid.* ejus inter ad Æmum montem, 21. duas aras Jovi et Soli consecrat, 22. Demetrium interfici jubet, 24. innocentiam Demetrii agnoscit, 54. et 55. regnum Antigono relinquere cupit, 56. moritur, *ibid.*
- Philippus, filius Alexandri Megalopolitani, 35, 47. a Philippo, rege Macedonum, ad ludibrium frater appellatur, 36, 14. in vinculis Romam mittitur, *ibid.* praefectus fuerat Zacyntho insulae, 31.
- Philippus Pœnus, scortum L. Quintii, 39, 42.
- Philippus, natura frater, adoptione filius Persei, 42, 52. 44, 45. Philippum, seseque Octavio tradit Perseus, 45, 6. ducitur ante currum Pauli triumphantis, 39.
- Philippus, Amyntae filius, 45, 9. per eum crevit regnum Macedoniae, *ibid.*
- Philippus, praesidiis praefectus Cassandreae, 44, 11. et 12.
- Philippus, Epirotarum praetor, 29, 12.
- Philippus, magister elephantorum Antiochi, praestat medicae aciei, 37, 41.
- Philippus, Romanum cognomen, *vid.* Marcus.
- Philippopolis Thessaliae, eadem cum Philippis Thessaliae, 39, 25.
- Philippopolis Thraciae, 39, 53.
- Philistio, praefectus Epicydia, interficitur Syracusis, 25, 28.
- Philo, *vid.* Pubilius.
- Philonem Chalcidensem Romani sibi dari postulant, 37, 45. 38, 38.
- Philocles, praefectus Philippi, mittitur ad populandos Atheniensium agros, 31, 16. frustra oppugnat Eleusinem, et Athenas, 26. depopulatur fines Atheniensium, *ibid.* Chalcidem tenet, 32, 16. Corinthum obsidione liberat, 23. ei Argos prodit, 25. legatus a Philippo Romam mittitur speculatum de iis, quorum Perseus Demetrium insimulabat sermonum, cum Romanis habitorem, 40, 20. interficitur, 55.
- Philocrates, princeps legationis Rhodiae, 45, 25.
- Philodemus Argivus tradit tumulum Euryalum Romanis, 25, 25.
- Philopœmen, praetor Achaeorum, 35, 25. adversus Nabin classem educit, 26. vincitur, *ibid.* incendit castra Nabidis, 27. populatur agros Laconicos, *ibid.* ejus in ducendo agmine locisque capiendis solertia et usus, 28. vincit et fugat Lacedaemones, 29. societati Achaeorum Lacedaemonios adjungit, 36. eo referente, fit ab Achaëis decretum in Lacedaemonios, 38, 31. Lacedaemonem affligit et enervat, disciplina Lycurgi sublata, 33. et 34. *vid.* et 39, 36. capitur a Messeniis, 39, 49. in cellam sub terra demittitur, 50. veneno tollitur, *ibid.* ab universo Achaëico concilio sepelitur, *ibid.* divini honores ei decreti, *ibid.* comparatur Annibali et Scipioni, *ibid.*
- Philostratus, dux cohortis, 43, 25.
- Philotas, praefectus praesidii Abydi, 37, 12.
- Phliasii, 33, 14.
- Phliasius ager, 33, 14. et 15. eum depopulantur copiae Philippi, *ibid.*
- Phlius, 28, 7.
- Phociae regio, 28, 5. 36, 20.
- Phocidis urbes captae a Romanis, 32, 18.
- Phocenses contributi Ætolis, 33, 34.
- Phocæa, urbs, origo Massiliensium, 5, 34. et Emporitarum, 26, 19. Phocæam transmittit Romana clavis, 36, 45. seditio Phocæae, 37, 9. Phocæae situs, 31. oppugnatur ab Æmilio Regillo, 37, 32. diripitur, *ibid.*
- Phocæensibus ager, quem ante bellum habebant, donatur, 38, 39.
- Phocæe, 28, 7.

- Phoebeum, locus sine muro apertus, ad Spartam, 34, 38.
- Phoenice, Epiri urbs, 29, 12.
- Phoenicis, portus Erythraeae terrae, 36, 45.
- Phoenicus, portus Lyciae, duum millium spatio Patari distans, 37, 16.
- Phragades, urbs Thraciae, 26, 25.
- Phrygia, 29, 11. 37, 8. et 54. Phrygia: utraque donatur a Romanis Eumeni, 56.
- Phrygius, amnis, 37, 37.
- Phthiotæ Achæi liberi esse iubentur, 33.
32. Thessalorum genti contribuuntur, 34. ante saltum Thermopylarum in septentrionem versi, 36, 15.
- Phthioticus ager, 33, 3.
- Phthiotis, 28, 6. Phthiotis Achaja, 41, 27. 42, 67.
- Phylace, oppidum Molossidis, 45, 26.
- Placula insolita et peregrina pacis Deum exprobandæ, 4, 30.
- Placularia sacrificia genti Horatiae tradita, 1, 26.
- Placulare sacrum, 29, 19. et 21.
- Placentes, 10, 10. cum iis foedus ictum, *ibid.*
- Placenum, 21, 62. 27, 43.
- Placenus ager, 22, 9.
- Pictor, *vid.* Fabius.
- Picria, regio Macedoniæ, 39, 26. 44, 9. et 20.
- Picria, silva, 44, 43.
- Picra, vel Picria, urbs Thessaliæ, 32, 15. 36, 11.
- Pietatis aedes in foro olitorio dedicatur ab M'. Acilio Glabrione, 40, 34.
- Pignus fatale imperii Romani, 26, 27.
- Pila Horatia, 1, 26.
- Pila pontis Tiberini, 40, 51.
- Pileus, ad Pileum vocati servi, 24, 32.
- Pileati capite raso liberti, 45, 44. *vid.* et 33, 23. 34, 52. 38, 55.
- Pilento usæ ad sacra ludosque matronæ, 5, 25.
- Pilum, 8, 8. 9, 19.
- Pinarii, ministri sacrorum Herculis, 1, 7. quare illis interdictum, ne extis sollempnium vescantur? *ibid.*
- L. Pinarius, consul, 2, 56.
- L. Pinarius Mamercinus, tribunus militum consulari potestate, 4, 25.
- L. Pinarius, magister equitum, 7, 3. prætor, 25.
- L. Pinarius, Ennæ præfectus, Ennenses, rebellionem meditantes, credit, 24, 37—39.
- M. Pinarius Posca, prætor, sortitur Sardiniam, 40, 18. et 25. credit Corsos in Corsica, et in Sardinia cum Ilien-sibus proelia secunda facit, 34.
- Pineus, *vid.* Pinneus.
- Pinne moenium, 38, 5. 4, 8.
- Pinneus, vel Pineus, Illyriorum rex. ad eum legati a Romanis missi, 22, 33.
- Piræus Athenarum, 31, 14. 22. et 23. 36, 42.
- Piræeum frustra tentat Philippus, 31, 26.
- Pirustis, Illyrio populo, immunitas data, 45, 26.
- Pisæ, 21, 39. 33, 43. 40, 17. 41, 9. 43, 11.
- Pisas circumscident quadraginta milia Ligurum, 35, 3. colonia Latina Pisas deducta, 40, 43.
- Pisani ager vastatur ab Apuanis Liguriis, 39, 2.
- Pisanorum et Lunensium de agro controversia, 45, 13.
- Pisaurum, in Gallico agro colonia, 39, 44. 41, 32.
- Piscatorium forum, 26, 26. 40, 51.
- Pisces emeruerunt sub glebis, qua inducebatur aratrum, *vid.* Prodigium.
- Piscina publica, 23, 32. ad Piscinam publicam tribunalia posita, *ibid.*
- Piside, 35, 13.
- Pisidia, 37, 54. et 56.
- Pisistratide, 31, 44.
- Pisistratus, princeps Boetorum, societatis Romanæ auctor, 33, 27. interficiendum curat Brachyllam Boeotar-chen, 28. de eo sumitur supplicium, *ibid.*
- Piso, *vid.* Calpurnius.
- Piso, annalium auctor, 1, 55. 2, 58. 9, 44. 10, 9. 25, 39.
- Pisum inter auxilia Rhodiorum, 33, 18.
- Pithecuæ, insula, 8, 22.
- Pityus, insula, centum milia ferme a continenti distans, 28, 27.
- Placentia colonia deducta, multum indignantibus Gallis, 21, 25.
- Placentiam victi ab Annibale fugiunt Romani, 21, 56. *vid.* et 57. et 59. obsidetur ab Asdrubale, 27, 39. qui abscedit ab obsidione, 43. Placentiam incendunt Galli, 31, 10. eam restituit L. Valerius Flaccus, consul, 34, 22.
- ab Placentia Ariminum viam perduxit M. Æmilius, consul, 39, 2.
- Placentini laudati a Romanis, 27, 10.
- Placentini captivi, ad duo milia liberorum capitum, redditu colonis, 31, 21. legatos Romanos mittunt, querentes inopiam colonorum, 37, 46. *vid.* et *supra*, 28, 11.
- Placentina cohors, 41, 5.
- Placentina turma equitum, 44, 40.
- Placentinum agrum incurant et vastant Galli, 28, 11. eum, usque ad ipsa colonis moenia, cum cadibus et incendiis depopulantur Ligures, 34, 56.
- C. Platorius tribunus deducendæ colonis creatur, 34, 45.

- C. Platorius, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, 42, 26.
 Plaga Materina in Umbris, 9, 41.
 Plagulae, 39, 6.
 Plancius, *vid.* Munatius.
 Plator, praepositus Oreo a Philippo, 28, 6. Oreum tradit Romanis, *ibid.*
 Plator, frater Gentii, Illyriorum regis, ab eo occiditur, 44, 30.
 C. Plautius consul creatur, 7, 12. Hernicis bellum indicit, *ibid.* vincit subigitque Hernicos, 15. magister equitum, 17.
 O. Plautius, consul, 7, 27. iterum, 8, 1. atroci praelio dimicat cum Volscis, et casorum arma Lusa Marri dare se dicit, *ibid.*
 C. Plautius, consul, 8, 20. de Privernatibus triumphat, *ibid.* favet eorum canasse in senatu, *ibid.* et 21. censor, 9, 29. se magistratu abdicat, *ibid.* et 33.
 L. Plautius Venno, consul, 8, 19. bellum adversus Privernates gerit, *ibid.* praetor, 40.
 L. Plautius Hypseus creatur praetor, 37, 47. sortitur Hispaniam citeriorem, 50.
 P. Plautius Proculus, consul, 8, 22.
 Plebs dure habita a Tarquinio Superbo, 1, 56.
 — indulgenter a senatu, 2, 9.
 Plebi injuria a primoribus fieri coepit, 2, 21.
 Plebs aere alieno oppressa, 2, 23. *vid.* *Ae alienum*, et *Nexi*.
 Plebi conceduntur sui magistratus sacrosancti, quibus auxilii latio adversus consules esset, nempe tribuni plebis, 2, 33. *vid.* *Secessio*.
 Plebs irata interesse non vult consularibus comitiis, 2, 64.
 Plebem inter Patresque certamina, *vid.* *Seditio*.
 Plebis concilium, 6, 38. 39, 15. *vid.* *Comitia*.
 Plebs damnat Coriolanum, 2, 35. Camillum, 5, 32.
 Plebeii magistratus ut tributis comitiis fiant, lex fertur, 2, 56.
 Plebeius magistratus nullus auspiciato creatur, 6, 41.
 de Plebeio consulatu certamina, *vid.* *Patricii*.
 Plebeii quaestores primi, 4, 54.
 Plebeii senatoris prima apud Livium mentio, 5, 12.
 Plebeius tribunus militum consulari potestate primus, 5, 12. post quadraginta quatuor annos a lege Canuleia, 6, 37.
 — magister equitum, 6, 39.
 Plebeius consul, 6, 42. 7, 1. qui suis auspiciis bellum gesserit, 7, 6.
 — dictator, 7, 17.
 — censor, 7, 22.
 — praetor, 8, 15.
 Plebeii ambo consules primi, 23, 31.
 Plebeii ad sedilitatem curulem admitti, 7, 1.
 Plebeii decemviri sacris faciundis, 6, 37. et 41.
 — ad pontificatum et auguratum admissi, 10, 6—9.
 Plebeii nobiles, 22, 34. et 35.
 Plebeii ludi, *vid.* *Ludi*.
 Plebiscitum nullum, nisi ex auctoritate senatus, perferri patiuntur tribuni plebis, 4, 49.
 — ut, si M. Furius pro dictatore quid egisset, quingentum millium aere ei mulcta esset, 6, 38.
 — ne quis eundem magistratum intra decem annos capiat, 7, 42.
 — de duumviris navalibus creandis, 9, 30.
 — de dictatore dicendo, 27, 5.
 — de Campanis, 26, 33.
 — de Liguribus, 42, 21.
 — ut cum sociis ac nomine Latino pecuniae creditae jus idem, quod cum civibus Romanis, esset, 35, 7.
 ex Plebiscito senatus pacem decernit, 30, 43. lege cautum, ut Plebiscita omnes Quirites tenerent, 3, 55. 8, 12.
 Pleisae, seu potius Boae, locus in Laconica, 35, 27.
 Q. Pleminius, proprætor, capit unam ex arcibus Locrorum, 29, 6. Locris ad tuendam urbem relinquitur a Scipione, 8. ejus crudelitas et avaritia, *ibid.* Proserpinæ thesaurus spoliatur, *ibid.* tribunus crudeliter occidit, 9. de eo queruntur Locrenses apud senatum, 16, 17. et 18. adductus Romam, in vinculis moritur, 21. et 22. de urbe incendenda conjurans, necatur in carcere, 34, 44.
 Plestina, urbs, capitur a Romanis, 10, 3.
 Pletorius, *vid.* Platorius.
 Pleuratus, Illyriorum rex, 26, 24. 27, 30. 28, 5. a Romanis adscriptus foederi, cum Philippo inito, 29, 12.
 Pleuratus, Scerdilædi filius, pollicetur auxilium Romanis, 31, 28. ei Lycus et Parthini dati, 33, 34. maxima Ætoliae vastatur, 38, 7. Gentii pater, 44, 30.
 Pleuratus, Gentii filius, captivus ducitur Romam, 44, 32.
 Pleuratus Illyrius exsul, legatus a Persico missus ad Gentium, 43, 21.
 Pilestia, oppidum, oppugnatur a Samnitibus, 9, 21. capitur, 22.

- Pitendum, oppidum, 38, 18.
 Plumæ accensæ odor et fumus immisus in cuniculum, 58, 7.
 Plutei in oppugnandis urbibus adhibiti, 21, 61. 34, 17.
 Pluvina, urbs Macedoniæ, 31, 39.
 Pocula faciunt Galli ex calva hostium, 23, 24.
 Poenæ apud Romanos mitissimæ, 1, 28.
 C. Poetelius Balbus, consul, 7, 11. de Gallia Tiburtibusque triumphum agit, *ibid.*
 C. Poetelius, tribunus plebis, fert legem de ambitu, 7, 15.
 C. Poetelius, consul, 7, 27.
 C. Poetelius, consul, 8, 23. dictator, 9, 28.
 M. Poetelius consul creatur, 9, 24. cum collega Samnites vincit prælio, 27. legiones ad oppugnandum Bovianum ducit, 28.
 P. Poetellus, ad regem Syphacem legatus, 27, 4.
 Q. Poetelius decemvir creatur, 3, 35.
 Poetneum, castellum Athamanis, 39, 25.
 Politorium, urbs Latinorum, ab Anco Marcio vi capta, 1, 33.
 Pollentis Dææ signum in circo, 39, 7.
 Pollentia colonia deducta, 39, 44. *vid. et* 41, 32.
 Pollia tribus, 8, 37. 29, 37. nemo ferme ex Pollia tribu candidatus Papirium ferre solitus, 8, 37.
 Polusca, oppidum, 2, 23. Romanis admittitur a Coriolano, 39.
 Polyænus Syracusanus pro ara Concordiæ orationem habet, et liberam, et moderatam, 24, 22.
 Polyaratus princeps Rhodiorum, 44, 23. et 29. Romanis traditur, 45, 22.
 Polybius, haudquaquam spernendus auctor, 30, 45. non incertus auctor, quum omnium Romanarum rerum, tum præcipue in Græcia gestarum, 33, 10. 34, 50. 36, 19. 39, 52. 45, 45.
 Polyclitus, prefectus Epicydis, interficitur Syracusis, 25, 28.
 Polycratia, uxor Arati, Achæorum principis, spe regiarum nuptiarum a Philippo in Macedoniam asportatur, 27, 31.
 Polyphantas, dux Philippi, 27, 32. in Ææotiam mittitur, 28, 5.
 Polyxenidas exsul Rhodios, prefectus classis Antiochi, 36, 41. et 43. configit cum Romanis, 44. fugit in portum Ephesi, 45. in cautum opprimit Pausistratum, 37. 10. et 11. insidiatur classi Romanæ, 13. vincitur a Romanis et Rhodiis, 30.
 Pometia, 2, 22. deficit ad Auruncos, 16. capitur, 17. *vid.* Suessa.
 Pomœrium, 1, 44.
 Pompeii, oppidum Campaniæ, 9, 38.
 L. Pompilius, tribunus militum, 42, 65.
 N. Pompilius, *vid.* Numa.
 Sex. Pompilius tribunus plebis absens creatur, 4, 42. *vid. et* 44.
 L. Pomponius Veientanus, prefectus socium, prosperis aliquot populationibus in agro Bruttio iusti ducis speciem nactus, vincitur et capitur, 25, 1. idem publicanus, malis artibus famosus, *ibid.* et 3.
 M. Pomponius, tribunus plebis, 3, 54.
 M. Pomponius, tribunus militum consulari potestate, 5, 13.
 M. Pomponius, tribunus plebis, diem dicit L. Manlio, 7, 4. a filio Manlii cogitur jurare, se causæ ejus accusandi nunquam concilium plebis habiturum, 5.
 M. Pomponius Matho, prætor, 22, 7. augur et decemvir fuerat, 29, 38.
 Man. Pomponius Matho, magister equitum, vitio creatus abdicat se magistratu, 22, 33. creatur prætor, 35. *vid. et* 22, 55. 23, 20. et 24. ei imperium prorogatur, 24, 10. pontifex fuerat, 26, 23.
 M. Pomponius Matho, ædilis plebis, instaurat ludos plebeios, 28, 10. legatus ad donum ex præda Asdrubalis Delphos portandum mittitur, 45. prætor, 29, 11. sortitur Siciliam, 13. et 20. 31, 12. jubetur de querelis adversus Scipionem cognoscere, 29, 20. *vid. et* 21, 22. prorogato imperio, præficitur classi, 30, 2.
 M. Pomponius, tribunus plebis, adversatur rogationi Thallæ prætoris in Rhodios, 45, 21.
 Q. Pomponius, tribunus plebis, accusatus, postquam magistratu abiit, denis millibus gravis æris condemnatur, 5, 29.
 Sex. Pomponius legatus consulis Sempronii, 21, 51.
 Pomptina tribus addita, 7, 15.
 Pomptinus ager, 2, 34. 4, 25. 6, 5. dividitur a quinqueviris, 6, 21.
 Pondera iniqua a Gallis allata, quibus appenderetur aurum, quo se redimebant Romani, 5, 48.
 Pons Anienis, 7, 9.
 Pons Mulvius, 27, 51.
 Pons Sublicius in Tiberim factus, 1, 33. 2, 10.
 Pontis in Tiberim pileæ a censore locatæ, 40, 51. deinde post aliquot annos fornice, *ibid.*
 Pontes ac moles ex humanorum corporum strue facti ab Annibale, 23, 5.

Pontes interciis ad remorandum Annibalem, 26, 9.

Pontes multis locis faciendos locant censores, 41, 32.

Pontiae, colonia, 9, 28.

Pontiani a Romanis laudati, 27, 10.

Ponticum mare, 40, 21.

Pontifex a Numa Pontipilio lectus, 1, 20.

Pontificis maximi appellatio primum a Livio usurpata, 3, 54. ejus jura et munia, 1, 20. *vid. et* 4, 44. 22, 10. 31, 9.

Pontifex maximus comitia habet in Aventino, tribunorum plebis creandorum causas, 3, 54.

— a sacris recedere vetat flaminem, 37, 51.

— ne a sacris abiat ipse, concedit collega provinciam Africam extra sortem, 28, 38. *et* 44.

— intra annos centum ac viginti nemo, qui non sedisset sella curuli, 25, 5.

— eligebatur a populo, 25, 5.

Pontifex publicus populi Romani praestit verba, quibus se P. Decius devocat, 8, 9. *vid. et* 10, 28.

Pontifices quatuor de plebe adiecti, 10, 6. *et* 9.

— habent jus togae praetextae, 33, 42.

Pontificum collegium de religione consultitur, *et* decernit, 22, 9. 30, 2. 31, 9. 32, 1. 39, 5.

Pontificum commentarii, 4, 3. 6, 1. a Pontificibus suppressa, quo ad religionem pertinebant, 6, 1. *et* ad civile jus, 9, 46.

a Pontificibus *et* auguribus tributum, quod per bellum non contulerant, exigitur, 33, 42.

Pontifices minores, 22, 57.

Pontificium jus, 40, 29.

Ti. Pontificius, tribunus plebis, auctor legis agrariae, 2, 44.

Pontius Cominius, incubans cortici, secundo Tiberi ad urbem deferitur, *et* in Capitolium, obsessum a Gallis, evadit, 5, 46.

C. Pontius, Herennii filius, imperator Samnitum, 9, 1. ejus ad Samnites oratio, *ibid.* fraude capit ad Furculas Caudinas Romanorum exercitum, 2. *et* *seqq.* ejus ad legatos Romanorum responsio, 4. *et* ad facilem Romanum oratio, 11. in quibusdam annalibus captus a Romanis *et* sub jugum missus esse memoratur, 15.

C. Popillius, eques, cui Sabello nomen, ejusque fortitudo insignis, 41, 8.

C. Popillius Laenas creatur praetor, 41, 22. consul, 42, 9. ejus contentiones cum senatu pro fratre, 10. *et* nihil memorabile gerit, 26. male

excipitur Romae, 28. legatus mittitur in Graeciam, 43, 19. *et* 24. ad Antiochum *et* Ptolemaeum, 44, 19. Delum venit, 29. ejus in Rhodios asperitas, 45, 10. occurrit Antiocho, Alexandriam eunti, 12. circumscribit Antiochum virga, *ibid.* redit Romam, 13.

M. Popillius, legatus ad Aetolos missus, 41, 30.

M. Popillius Laenas consul creatur, 7, 12. Tiburtes ad moenia Romae vincit, *ibid.* damnat Licinium Stolonem decem millibus ariis, 16. secundum consul, 17. tertium consul, 23. Gallos vincit, sed difficulter, *ibid.* vulneratur, 24. triumphat, 25. quartum consul, 26.

M. Popillius, consul, 9, 21.

M. Popillius Laenas, triumvir coloniae deducendae, 40, 43. praetor, 41, 18. ei obveniunt Ligures, 19. consul, 33. vincit Ligures, 42, 7. vendit Ligures, quos senatus jubet redimi, 8. contumacia ejus, 9. non audet ad causam dicendam reverti Romam, 22. iudicium ejus fallaci arte eluditur, *ibid.* tribunus militum sequitur Philippum consulem in Macedoniam, 44, 1.

P. Popillius, legatus ad regem Syphacem, 27, 4.

P. Popillius Laenas, triumvir coloniae deducendae, 40, 43.

T. Popillius, 26, 6.

Poplicola, *vid.* C. Silius, Valerius.

Populonii, urbs, 30, 39.

Populonienses pollicentur Scipioni fertum, 28, 45.

Populos regem jubet, Patres auctores sunt, 1, 17. 22. *et* 32. *vid. et* 35. *et* 46.

Populus creat consules, 1, 60.

— decemviro legibus scribendis, 3, 33. *et* 35.

— tribunos militum consulari potestate, 4, 6.

— censores, 4, 8.

— quaestores, 4, 44.

— praetorem *et* sediles curules, 6, 42. 7, 1.

— tribunos militum ad legiones, 7, 5. 9, 30.

— duumviros navales, 9, 30.

— predictatorem, 22, 8. *et* 31.

— proconsulem, qui cum imperio in Hispaniam mittatur, 26, 18.

— de bello indicendo consulitur, 4, 58. 31, 5. 6. *et* 6. 36. 1.

— de pace facienda, 21, 18. *et* 19. 27, 55.

Populi jussu sine auctoritate Patrum, triumphatum, 3, 63. 7, 17. *vid. et* 10, 37.

- a Populo jussae leges decem tabularum, 3, 34. et aliae leges, 3, 55. 4, 24.
- Populus quod postremum jussit, id juratumque est, 7, 17. 9, 33.
- judicat de p. duellione, 1, 26. 2, 41. comitiis centuriatis, 43, 18. *vid.* et 26, 3.
- Popule fascis summittit consul, 2, 7.
- ad Populum adversus magistratus provocatio, 2, 8. *vid.* Provocatio.
- Populi Romani modestia, 4, 6. *vid.* Romani.
- Porcia basilica, a M. Porcio Catone acta, 39, 44.
- Porcia lex, 10, 9.
- L. Porcius Licinus, legatus, in oppugnatione Capuae pro vallo acriter pugnat, 26, 6, sedilis plebis, 27, 6. praetor, 35. sortitur Galliam, 36. literae ejus augent tumultum, 39. in proelio adversus Asdrubalem mediam aciem tuetur, 48.
- L. Porcius Licinus creatur praetor, 34, 54. sortitur Sardiniam, 55, creatur consul, 39, 32.
- L. Porcius L. F. Licinus, duumvir, dedicat aedem Veneris Erycinae ad portam Collinam, 40, 34.
- L. Porcius Licinus praeficitur deductioni navium Brundisium, 42, 27.
- M. Porcius Cato, quaestor P. Scipionis, 29, 25.
- sedilis plebis, 32, 7. creatur praetor, *ibid.* obtinet Sardiniam, 8. et 27. est asperior in coercendo fœnore, *ibid.*
- creatur consul, 33, 42. sortitur Hispaniam provinciam, 43.
- ejus contra luxum muliebrem pro lege Oppia oratio, 34, 2. proficiscitur in Hispaniam, 8. ejus de bello dictum, 9. urit hostium agros, *ibid.*
- ad ejus genus provolvuntur legati Billistagis, Iltergetum reguli, auxilium ab eo petentes, 11. ejus consilia, 12. strategema, 13. oratio ad milites, *ibid.*
- Hispanos ad pugnam elicit, 14. quos fugat, et castra eorum oppugnat et capit, *ibid.* et 15. ei se dedunt Hispani, 16. exarmat omnes cis Iberum Hispanos, et urbium muros una die diruit, 17. Segesticam, opulentam civitatem, capit, *ibid.* ejus vigilantia et parsimonia, 18. proficiscitur in Turdetaniam, 19. sollicitat Celtiberos, frustra, *ibid.* regreditur cum septem cohortibus ad Iberum, *ibid.* ad eum deficiunt Sedatani, Ausetani, et Suessetani, 20. oppugnat Lacetanorum oppidum, quod capit, *ibid.* triumphat, 46.
- aediculam Victoriae Virginis dedicat, 35, 9.
- legatus consularis, 36, 17. ad Thermopylas jugum inessum ab Aetolis occupat, 18. nuncios victoriae Romam mittit, 21.
- M. Porcius Cato, est Scipionis Africani inimicus, 38, 54. de pecunia regis Antiochi orationem habet, *ibid.*
- censuram petit, 39, 40. M. Porcii Catonis laus, *ibid.* creatur censor, 41, ejus censurae acta, 42, 43. et 44. patronus nominatur ab Hispanis, 43, 2. plurimum adjuvat causam Rhodiorum, 45, 25.
- P. Porcius Laeca, tribunus plebis, 32, 7. triumvir epulo, 33, 42. praetor, *ibid.* sortitur Pisas, 43.
- Porcus in fœderibus sancendis saxo silice percussus, 1, 24. *vid.* et 9, 5.
- Porcus biceps natus. *vid.* Prodigia.
- Poris, Aeneas princeps, 40, 4. ejus triste fatum, *ibid.*
- Lar, sive Lartes, Porsena, rex Clusinarum, 2, 9. ad eum perfrugiant Tarquinii, *ibid.* bellum inferit populo Romano, *ibid.* obsidet urbem Romanam, 11. Porsenam cogitat occidere C. Mucius, et scribam pro rege obtruncat, 12. mittit legatos Romanos, qui de pace agant, 13. obsides accipit a Romanis, *ibid.* Porsena filium Aruntem Ariciam oppugnatum mittit, 14. mittit legatos Romanos de reducendo in regnum Tarquinio, 15. fit amicus populi Romani, *ibid.* reddit obsides, *ibid.* agrum Veientem restituit, *ibid.*
- Porsenae regis bona vendendi mos unde ductus, 2, 14.
- Porta Capena, 1, 26. 3, 22. 10, 23. 25, 40. 26, 10. 33, 36. extra portam Capenam convenire jubentur armati juniores, 7, 23. consules edicunt quoties in senatum vocassent, ut senatores ad portam Capenam convenirent, 23, 32. ad portam Capenam aedem Virtutis dedicat M. Marcellus, 29, 11.
- Carmentalis, 2, 49. 24, 47. 25, 7. 27, 37.
- Coeliontana, 35, 9.
- Collina, 2, 11. et 51. 3, 51. 4, 22. 6, 28. 7, 11. 26, 10. 30, 38. 41, 13. ad portam Collinam Vestales, quae stupri compertae fuerant, defossae, 8, 15. 22, 57.
- Esquilina, 2, 11. 3, 66. et 68. 6, 22. 26, 10. 33, 26. 41, 13.
- Flumentana, 35, 9. et 21.
- Fontinalis, 35, 10.
- Naevia, 2, 11.
- Nomentana, 6, 20.
- Trigemina, 4, 16. 35, 10. et 41. 40, 51. 41, 32.

Porta Jovis, Capuae, 26, 14.

Portae quatuor castrorum, 40, 27.
nempe, extraordinaria porta, eadem-
que praetoria, *ibid.*

— decumana, eadem quaestoris, 3, 5.
10, 32. 34, 47. 40, 27.

— principalis dextra, principalis si-
nistra, 40, 27.

Porticus, circa forum a Tarquinio,
Prisco rege factae, 1, 35.

Porticus duae ex pecuniarum damna-
torum pecunia factae, 35, 10. alia
porticus extra portam Trigeminam
inter lignarios facta, 35, 41. *vid. et*
40, 51.

Porticus post navalis, *ibid.*

Porticus ad fanum Herculis, *ibid.*

Porticus ab sede Saturni in Capito-
lium ad senaculum, 41, 32.

Porticus Aemilia refecta, 41, 32.

Porticus in Aventinum silice strata,
ibid.

Porticus Megalopoli, quam Maceda-
monii diruerant, refecta, 38, 34.

Portoria plebs liberata Roma, 2, 9.

Portoria instituta, 40, 51.

Portoria vernalium Capuae Puteolisque,
et portorium Castrorum fruendum
locant censores, 32, 7.

Portus Acaeanum, 28, 7.

— Acheorum, 37, 9.

— Actium, 44, 1.

— Aulis, 45, 27.

— Carthagini novae, 26, 42.

— Carteiae, 28, 30.

— Chiorum, 36, 43.

— Corycus, *ibid.*

— Cosanus, 30, 39.

— Cysus, 36, 43.

— Demetrium, 45, 6.

— Gaureleos, 31, 45.

— Geracus, *ibid.*

— Gerasticus, 37, 27.

— Lauretanus, 30, 39.

— Lecheum, 32, 23.

— Loroma, 37, 17. 45, 10.

— Luna, 34, 8. 39, 21.

— Megiste, 37, 22.

— Phaeae, 36, 43.

— Phoenicus, 36, 45. 37, 16.

— Pygela, 37, 11.

— Pyrenesi, 34, 8.

— Ruscino, 30, 10.

— Troglorum, 25, 23.

Posideum, promontorium Pallenes, 44,
11.

Postumia, virgo Vestalis, ob cultum
amniorem suspecta, de incestu
causam dicit, 4, 44.

Postumiana imperia, 4, 29.

A. Postumius, dictator, contra Latinos
missus, prospere ad lacum Regil-

ium pugnat, 2, 19. et 20. eodem Cas-
tori vovet, *ibid.* triumphat, *ibid.*
consul creatur, 21.

A. Postumius tribunus militum, 40, 41.

A. Postumius Albinus, consul, 3, 4. le-
gatus ad Aequos, a Graccho Clodio,
eorum duce, injuriosius tractatus,
25.

A. Postumius Albinus, consul, 23, 18.

A. Postumius Albinus, edilis curulis,
ludos facit, 39, 7. creatur praetor,
23. consul, 40, 35. ejus res gestae in
Liguribus, 41. censor creatur, 41,
32. lustrum condit, 42, 10. in locum
L. Cornelii Lentuli sufficitur decem-
vir sacrorum, *ibid.* legatus in Cre-
tam, 35. in Macedoniam, 45, 17.

A. Postumius Albinus mittitur a
Paullo, ad Persees, 45, 4. in exercitu
Aemilii Pauli custodit regem Per-
sen, 28.

A. Postumius Regillensis, tribunus
militum consulari potestate, oppri-
mit graves praeda Tarquinienses, 5,
16. iterum tribunus militum, 6, 22.

A. Postumius Tubertus, magister equi-
tum dictus, 4, 23. dictator, 26. in-
signi pugna Aequos Volcosque vin-
cit, 26—29. quidam ab eo filium
victorem securi percussum esse tra-
didere, 29.

C. Postumius, tribunus militum, 46, 6.

L. Postumius Albinus, tribunus mili-
tum consulari potestate, 6, 1.

L. Postumius Albinus, praetor, 22, 85.
tertium consul abstinere creatur, 23, 24.
una cum exercitu ceditur a Gallis,
ibid.

L. Postumius Albinus creatur praetor,
40, 35. sortitur Hispaniam ulterio-
rem, *ibid.* ei prorogatur imperium,
44. ejus res gestae, 47. et 50. Vac-
cesos et Lusitanos subigit, 41, 3.
triumphat de Lusitanis, 11. creatur
consul, 33. Praenestinis cur infensus,
42, 1. ante cum nemo unquam sociis
in villa re oneri tot summi fuit, *ibid.*
legatus ad Carthaginienses et Mas-
inissam, 35. petit censuram, 43, 16.
legatus consularis sub Aemilio Paul-
lo, 44, 41. mittitur ad diripiendam
urbem Aeniorum, 45, 27.

L. Postumius Albinus inaequatur fla-
men Martialis, 45, 15.

L. Postumius Megellus, consul, 9, 44.
vincit Samnites, et de iis triumphat,
ibid. propraetor, 10, 26. secundum
consul, 32. eodem Victorius, quam
edilis curulis ex mulctaria pecunia
faciendam curaverat, dedit, 33.
Samnitium aliquot urbes capit, 34.
in Etruciam traducit exercitum, et

- ibi rem gerit, 37. triumphat, senatu adversante, et sine plebis jussu, *ibid.* accusatur a M. Cantio tribuno plebis, 46.
- L. Postumius Regillensis, tribunus militum consulari potestate, 6, 22.
- L. Postumius Tempanus creatur praetor, 39, 23. pastores, in Apulia vias pascuas infesta habentes, condemnat, 29. et reliquias Bacchanalium questionis exsequitur, 41.
- L. Postumius Tympanus, quaestor, occiditur a Bois, 34, 47.
- M. Postumius Pyrgensis, publicanus, 25, 8. ejus avaritia et fraus, *ibid.* accusatur apud populum, *ibid.* creat tumultum, *ibid.* rei capitalis dies ei dicitur, 4. abit in exilium, *ibid.*
- M. Postumius, tribunus militum consulari potestate, 4, 31. decem millibus aeris gravis damnatur, 41.
- M. Postumius Albinus, tribunus militum consulari potestate, (*sive potius censor*) 5, 1.
- M. Postumius Regillensis, tribunus militum consulari potestate, 4, 49. homo pravæ mentis, *ibid.* in eum invehitur Sextius, tribunus plebis, *ibid.* ab exercitu suo lapidibus obruitur, 50.
- P. Postumius consul creatur, 2, 16. triumphat de Sabinis, *ibid.*
- P. Postumius, legatus, 42, 43.
- Sp. Postumius, consul, 3, 2. legatus mittitur Athenas legum causa, 31. decemvir creatur, 33. legatus, praestit medice aciei, 70.
- Sp. Postumius Albus, tribunus militum consulari potestate, 4, 25. legatus, 27.
- Sp. Postumius, tribunus militum consulari potestate, 5, 26. ab Æquis primo pulsus, mox eosdem vincit, 28.
- Sp. Postumius consul creatur, 8, 16. censor, 17. magister equitum, 23. iterum creatur consul, 9, 1. sub jugum mittitur, 6. ejus oratio et magnanima sententia, 8. per faciales Samnitibus deditus, non accipitur, 10.
- Sp. Postumius Albinus creatur praetor, 37, 47. sortitur jurisdictionem urbanam, et inter peregrinos, 56. consul, 39, 6. ei Æbutus aperit flagitia, quæ in Bacchanalibus patrarentur, 11. rem ad senatum defert, 14. ejus oratio super ea re ad populum, 15. et 16. augur moritur, 40, 42.
- Sp. Postumius Albinus creatur praetor, et sortitur Siciliam, 39, 45. consul, 41, 26.
- Sp. Postumius Regillensis censor creatur, 6, 27.
- Potentis, in Piceno agro, colonia, 29, 44.
- Pothinus, auctor Pompeii trucidandi, Epit. 110.
- Potidania, urbs Ætolorum, 28, 8.
- Potitii, ab Evandro edocti, ministri sacerorum Herculis per multas ætates fuere, 1, 7. servos publicos solemniam horum sacerorum, auctore Ap. Claudio censore, edocant, 9, 29. duodecim eorum familiæ intra annum extinctæ, *ibid.*
- Positus, *vid.* Valerius.
- Præco ad tribunum Celerum Brutum populum advocat, 1, 59. Præco Patres in curiam ad decemviros vocat, 3, 38. in concilio Achæorum, per Præconem, suadendi, si quis veller, potestas fit a magistratibus, 32, 20. in Isthmiorum ludicro Præco Græciæ libertatem primumulgat, 33, 32.
- Præcones per vicos dimissi ad concionem advocandam, 4, 32.
- Præda in campo Martio exposita, ut sua quique cognita abduceret, 3, 10. — de Æquis capta, propter serarii inopiam venditur, 3, 31. — ad quaestores redacta, 5, 26. 26, 47. — militi concessa, 6, 13. 7, 16: 24. 27. et 37. 8, 36. 9, 23. et 31. 10, 45. 23, 15. et 37. 24, 16. et 40. 27, 1. 30, 7. 31, 27. 41, 15. 45, 34. militi data, excepto auro et argento, 9, 37. exceptis liberis corporibus, 10, 31. ad Prædam Veientanam populus ex urbe in castra missus, 5, 20. — iniquissima sorte fit eorum, qui pugnae non interfuerunt, 38, 23. — Macedonica Romam devecta, 45, 33.
- Prædæ Veientanæ decima Apollini data, 5, 23. quomodo soluta, 25. — aviditate amissa occasio rei bene gerendæ, 21, 48.
- Prædam vendere cogitur miles, 10, 17. et 20. vendit quaestor, et pecuniam dividit inter milites, 35, 1.
- Præda partienda, et stipendio cum fide exsolvendo, milites sibi maxime conciliat Annibal, 21, 5.
- ex Præda militibus data præmia, 10, 30. et *passim in triumphis.*
- Prædiorum rusticorum locationes apud Macedonas sublatae, 45, 18.
- Prædiis prædiisque populo cavendum, si ex serario pecunia mutua detur, 22, 60.
- Prædones terrestres et maritimi, 7, 25.
- Præfectus annonæ L. Minucius, 4, 12.

- Præfecti Capsum primum creati*, 9, 20. *vid. et* 26, 16.
- Præfecti sociorum in exercitu*, 8, 36. 23, 7. 34, 47.
- Praelia Gallorum prima plus, quam virorum, postrema minus, quam feminarum, sunt. vid. Galli.*
- Prædium. In ipso discrimine Prælii templa Diis votendi mos*, 10, 42. *vid. et Pugna.*
- Præmia militum, vid. Miles.*
- Præneste*, 6, 29. 7, 12. 28, 9. 43, 2. *Præneste desciscit ab Latinis ad Romanos*, 2, 19. *recipitur per ditionem a T. Quintio*, 6, 29.
- Prænestini deficiunt*, 6, 21. *iis bellum indictum*, 22. *et inlatum*, 27. *vastant agrum Romanum, sed vincuntur*, 28. *et* 29. *Prænestinatorum octo oppida capta, ibid. Præneste devectum Jovis Imperatoris signum in Capitolium latum, ibid. Prænestini rebelant*, 30. *tuentur Pedanes*, 8, 12. *multantur agro*, 14. *Prænestini quingenti cum Perusina cohorte post Cannensem pugnam defendunt Casilium adversus Annibalem*, 23, 17. — 19. *pacti pretium, quo redimerentur, se tradunt*, 19. *iis senatus Romanus duplex stipendium et quinquennii militie vocationem decernit*, 23, 20.
- Prænestinis infensus L. Postumius Albinus, consul*, 42, 1.
- Prænestini montes*, 3, 8.
- Prærogativa centuria*, 5, 18. *vid. et* 10, 22. 24, 7. *et* 9, 26, 22.
- Præsidio decedere, apud Romanos capitale*, 24, 37.
- Præsulator ingratus Jovi*, 2, 36.
- Prætexta toga*, 1, 8. *vid. Toga.*
- Prætextati consules, prætor, sediles curules*, 7, 1.
- Prætextati, id est, qui nondum togam virilem sumissent, assumti ad militiam*, 22, 57.
- Prætor olim idem, qui consul*, 3, 55. *prætor maximus*, 7, 3.
- Prætor, qui jus in urbe diceret, ex Patribus, creatus*, 6, 42, 7, 1. — *collega consulibus atque iisdem auspiciis creatus*, 3, 55. 7, 1. 8, 32. — *plebeius primus*, 8, 15. — *sex*, 22, 27. — *rursum quatuor, sed semel*, 40, 44.
- Prætor urbanus senatum vocat*, 22, 55. *a senatu jubetur senatores ex tota Italia Romam edicto vocare*, 43, 13. — *fert legem ad populum*, 27, 23. — *facit ludos Apollinares*, 23, 32. 27, 23.
- Prætorum, quorum jurisdictio est, tribunalia*, 23, 32. 27, 50.
- Prætores, etiam quibus jurisdictio evenerat, jussi rem militarem administrare*, 23, 32.
- Prætor Arpinus*, 24, 47.
- Prætores Argis, primo comitiorum die, Jupiter, Apollo, et Hercules, ominis causa, pronunciari soliti*, 32, 25.
- Prætorium*, 7, 12. 28, 25.
- Prætoria consulum*, 9, 2. 10, 33.
- Prætoria tria circa Capuam erecta*, 25, 22.
- Prætoria comitia, vid. Comitia.*
- Prætoris navis D. Quintii, capta a Tarentinis*, 26, 39.
- Præutianus ager*, 22, 9. 27, 43.
- Præsiæ, continentis Atticæ locus*, 31, 45.
- Prata Flaminia*, 3, 54. *et* 63. — *Quintia*, 3, 26. — *Vacci*, 8, 19.
- Præxo mulier princeps auctoritate et opibus Delphorum*, 42, 15. *et* 17.
- Priæsticus campus*, 38, 41.
- Priene*, 38, 13.
- Primigenia Fortuna*, 29, 36. 34, 53. *vid. et Fortuna.*
- Primipili centurio*, 2, 27. 7, 41. 23, 19.
- Princeps senatus antiquitus is legebatur, qui primus censor ex iis, qui viverent, esset*, 27, 11. *is mos immutatus, ibid.*
- Princeps primus centurio*, 25, 14.
- Princeps tertie legionis, ibid.*
- Principis primi signum*, 26, 6. — *primus Princeps prioris centuriæ*, 42, 34.
- Principes, milites*, 7, 23. 8, 8.
- Principum Romanorum virtus*, 26, 22.
- Principia, locus in castris*, 7, 12. 28, 25.
- Prisci Latini*, 1, 3. *vid. Latini.*
- Priscus, vid. Numicius, Tarquinius.*
- Præstia, navis genus*, 35, 26. 44, 28.
- Privernates vastant agrum Romanum*, 7, 15. *in eorum agrum exercitum inducit C. Marcius, consul, eosque vincit*, 17. *capta eorum urbs, ibid. de iis triumphus actus, ibid. depopulantur colonias Romanas, Norbam et Setia*, 42. *nuncii eorum defectionis veniunt Romam*, 8, 1. *vincuntur, ibid. oppidum eorum captum, et agri partes due ademptæ, ibid. bellum adversus Romanos instaurant*, 19. *vincuntur, ibid. eorumque senatores trans Tiberim habitare jussi*, 20. *eorum legati ferox responsum*, 21. *iis datur civitas, ibid.*
- Privernum obsidetur, et capitur*, 8, 20.
- Proca, rex Albæ, procreat Numitorem et Amulium*, 1, 3.

- Processulis prima apud Livium mentio, 3, 4.
- Pro consule rem gerere jubetur, postquam consulatus abiisset, Q. Publius Philo, 8, 23. primus, 26. itidemque Q. Fabius, P. Decius, 10, 16.
- Proconsulibus, si ingrederentur urbem, minuebatur imperium, 26, 9.
- Pro consule mittitur in Hispaniam P. Scipio privatus, 26, 18. *vid. et* 28, 38.
- Proculus, *vid.* Geganus, Julius, Virginius.
- Prodicator Q. Fabius Maximus creatur, 22, 8. *vid. et* 31.
- Prodigia. *Ædes* Vulcani de celo tacta, 24, 10. Jovis Aricie, 24, 44. *vid. et* 27, 37, 32, 1. et 9, 36, 37, 40, 45. duæ ædes in Capitolio, 25, 7. Fortunæ et Martis, 27, 23. Junonis Regiæ, 37. Matris Matutæ, 28, 11. Cereris, Salutis, et Quirini, *ibid.* Apollinis et Sancti, 32, 1. Vulcani Summanique, 29. Opis in Capitolio, 39, 22. Apollinis Caietæ, 40, 2. Veneris sine ullo vestigio cremata, 41, 2. Deorum Penatium in Velia, 45, 16. Spei in foro Olitorio, 21, 62.
- Agnus cum ubere lactenti natus, 27, 4. mas idemque femina natus, 28, 11. cum snillo capite, 31, 12. biceps cum quinque pedibus, 32, 29.
- Anguis ex columna lignea elapsus, 1, 56. jubatus, aureis maculis sparsus, apparet, 41, 26, 43, 15. Angues duo, perpetrato sacrificio, ex occulto ad exta allapsi, jecur edant, conspectique repente ex oculis abeunt, 25, 16. in mari Tarracine miræ magnitudinis lascivientium piscium modo exsultant, 27, 4. duo prolapsi foribus in sedem Jovis, 28, 11.
- Apollo Cumis in arce triduum ac tres noctes lacrimavit, 43, 15.
- Apum examen Romæ in foro visum, 24, 10. Casini in foro consedit, 17, 23. et in arbore imminente pretorio, 21, 46.
- Aqua Albana fluxit cruenta, 27, 11. et Aquæ Cæretes sanguine mixtæ, 22, 1. Aquæ multo cruore e fonte calidæ manarunt, 22, 36.
- Ara in celo, speciesque hominum circa eam cum candida veste visæ, 24, 10.
- Ara Neptuni in circo Flaminio multo sudore manavit, 28, 11.
- Arbor de celo tacta, 27, 11.
- Arcus tenui linea solem amplexus, 30, 2. *vid. et* 41, 26.
- Asinus triceps natus Calatizæ, 42, 20.
- Atrium publicum in Capitolio de celo tactum, 24, 10.
- Prodigia. Aves ad conspectum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus relinquunt, 27, 4.
- Bos femina locuta, 3, 10. *vid. et* 24, 10, 27, 11, 28, 11, 35, 21, 41, 17. et 26, 43, 15.
- Bos peperit equuleum, 23, 31.
- Bos in foro Boario in tertiam contignationem sua sponte ascendit, atque territus habitatorum tumultu sese dejecit, 21, 26.
- Boves domiti duo in Carinis per scalas perveniunt ad tegulas edifici, 36, 37.
- Cære sortes extenuatæ, 21, 62.
- Capillus enatus in sede Herculis, 32, 1.
- Capra sex hædos uno foetu edidit, 35, 21.
- Capræ lanatæ factæ, 22, 1.
- Caput humanum integra facie sporientibus fundamenta templi apparuit, 1, 55.
- Carne pluit, 3, 10.
- Classis magnæ species in celo visæ, 42, 2.
- Cælum visum ardere, 3, 5. et 10, 31, 12, 32, 9, 43, 15. findi velut magno hiatu visum, quaque patuit, ingens lumen effulsit, 22, 1.
- Columna rostrata in Capitolio tota ad imum fulmine discussa, 42, 20.
- Corvus ante Papirium, consulem, occidit, 10, 40. in sedem Junonis devolvit, et in ipso pulvinario consedit, 21, 62.
- Corvi nidum faciunt in sede Sospitiæ Junonis, 24, 10. aurum in Capitolio non tantum lacerasse rostris crediti, sed etiam edisse, 30, 2.
- Creta pluit, 24, 10.
- Culmen ædis Jovis fulmine ictum, ac prope omni tecto madatum, 37, 4.
- Equuleus cum quinque pedibus natus, 30, 2, 31, 12.
- Fastigia templorum a caliginibus abrepta, 40, 2.
- Fax ab ortu Solis ad occidentem porrigi visæ, 29, 14. *vid. et* 30, 2, 41, 20. et 26, 43, 15, 45, 16.
- Flumen Amiterni cruentum fluxit, 24, 44.
- Fons in vico Istrico sub terra tanta vi aquarum fluxit, ut series dolique velut impetu torrentis rolerit, 24, 10.
- Fons Herculis cruentis sparsus manavit maculis, 22, 1.
- Forum Aricie de celo tactum, 30, 38. in foro Capuæ multa ædificia de celo tacta, 41, 13.

Prodigia. Galline in marem, Gallus in feminam sese vertit, 22, 1.
 — Hasta Martis sua sponte promota, 24, 10. *vid.* et 21, 62. 40, 19.
 — Hastarum spicula arserunt, 33, 26. 43, 15.
 — Homines aliquot de caelo tacti, examinatique, 22, 36.
 — Ignis in aede Vestae extinctus, 28, 11. 41, 2.
 — Ignis sparsi in caelo, 30, 2. coelestes, multifariam orti, adurunt complurium vestimenta, 9, 22.
 — Imber lapideus, 30, 38. 43, 15.
 — Infans in utero matris clamat, Io triumphat, 24, 10.
 — Infans ambiguo inter marem et feminam sexu natus, 27, 11. et 37. 31, 12.
 — Infans ingenuus semestris in foro Olitorio triumphum clamat, 21, 62.
 — Julius Sequestri fulmine ipse et equus examinatus sunt, 33, 26.
 — Lac fluxit, 34, 45.
 — Lacte pluit, 27, 11.
 — Lacus Albanus, sine ullis celestibus aquis causasse qua alia, in altitudinem insolitam crevit, 5, 15.
 — Lacus sanguine manavit, 27, 23.
 — Lana pulla e terra enata, 42, 2.
 — Lapis in agro Crustumino in lacum Martis de caelo decidit, 41, 13.
 — Lapidibus pluit, 1, 31. 7, 28. 21, 62.
 — Lapidis frequentes grandinis instar decidunt, 22, 36. 23, 31. 25, 7. 26, 23. 27, 37. 29, 10. et 14. 30, 38. 34, 45. 35, 9. 36, 37. 38, 36. 39, 22. 42, 2. 44, 18.
 — Laureae in puppi navis longae enatae, 32, 1.
 — Legiones armatae in Janiculo visae, 24, 10.
 — Locustarum vis ingens, ita ut, unde advenissent, parum constaret, omnem agrum circa Capuam complevit, 30, 2. *vid.* et 42, 2. et 10.
 — Lucus Maricae de caelo tactus, 27, 37.
 — Lunae duae interdiu ortae, 22, 1.
 — Lupus fugit ad Romanos, in acie stans, 10, 27. Capuae portam nocte ingressus, laetias vigilem, 27, 37. Esquilina porta ingressus frequentissima parte urbis, per portam Capenam prope intactus evasit, 33, 26. *vid.* et 21, 46. 41, 13. vigili gladium e vagina aufert, 21, 62.
 — Lupi visi in Capitolio, 3, 29. Formis duo lupi, oppidum ingressi obvia laniant, 32, 29.
 — Lux orta nocte, 28, 11. 29, 14. 32, 29.
 — Mare arsit, 23, 31.
 — Milites fulmine icti, 10, 31. 22, 1.

Prodigia. Militibus aliquot spicula arserunt, 22, 1.
 — Mula peperit, 37, 3.
 — Malus tripes natus, 40, 2. et 45.
 — Mures in aede Jovis roserunt aurum, 27, 23. *vid.* et 30, 2.
 — Murus ac portae de caelo tactae, 24, 44. 26, 23. 26, 11. et 23. 29, 14. 30, 38. 35, 21. 27, 3. 45, 16.
 — Murus turresque fulminibus decussae, 25, 7. 32, 9. et 29.
 — Naves dum fulmine ictae, conflagraverunt, 36, 37. 41, 13.
 — Navium longarum species in flumine Tarracinae, quae nullae erant, visae, 24, 44.
 — Navium species de caelo affleat, 21, 62.
 — Nox interdiu visa intendi, 7, 28.
 — Nux de caelo tacta, 24, 10.
 — Palma viridis arsit, *ibid.* in aede Primitivae Fortunae in area enata, 43, 15.
 — Parmae in caelo visae, 22, 1.
 — Pestilentia tanta, ut Libitina non sufficeret, 40, 19.
 — Pisces emeruerunt, qui induceretur aratum, sub existentibus glebis, 42, 2.
 — Porcus cum ore humano gustus, 27, 3.
 — Porcus biceps natus, 28, 11. cum humano capite, 32, 9.
 — Porta de caelo tacta, 29, 14. 32, 1. 35, 9. 45, 16.
 — Puer cum elephanti capite natus, 27, 11. non manus, non pedes habens, 34, 45. unimanus, 35, 21. trunci corporis, 41, 13. biceps et puella cum dentibus, 41, 26.
 — Pueri ingenui sine oculis et naso nati, 34, 45.
 — Pulli gallinacei cum ternis pedibus, 32, 1.
 — Sanguinis rivi per diem totum fluxere in foro Sudertano, 26, 23. in porta Minturnis, 27, 37. Sanguinis guttae in Foro et Comitio et Capitolio visae, 34, 45. Sanguis e foco manat, 45, 16.
 — Sanguine pluit Calibus, et Romae in foro Boario, 24, 10. per biduum in area Vulcani, 39, 46. et in area Concordiae, 39, 56. *vid.* et 40, 19. 43, 15.
 — Saxum ingens Reate volitare visum, 25, 7.
 — Scipio circumsenti vigilas equiti in manu arsit, 22, 1.
 — Scuta sanguinem sudaverunt, *ibid.*
 — Seminae, 39, 22.
 — Signum Jovis in monte Albano de caelo tactum, 27, 11.
 — Signa in Sabinis multo cruore mararunt, 22, 36. Lanuvii ad Junonis

- Sospitæ cruore manserunt, 23, 31. in agro Capenate, ad lucum Feroniæ, quatuor signa sanguine multo diem ac noctem sudaverunt, 27, 4. Signa in Capitolio constrata, 40, 45.
- Prodigia. Simulacrum Junonis Sospitæ Lanuvii lacrimavit, 40, 19.
- Sol rubere visus solito magis, similisque sanguineo, 25, 7. per totum diem Priverni sereno ruber fuit, 31, 12.
- Solis orbis minui visus Cumis, 30, 38. *vid. etiam* 22, 1.
- Soles duo visi, 28, 11. 29, 14.
- Soles tres simul effulserunt, 41, 26.
- Sortes suâ sponte extenuatæ, unaque exiit ita scripta: *Maiores telum con-*
cutit, 22, 1.
- Species viri majoris, quam pro humano habitu, augustiorisque, visa in quiete utrique consulti, 8, 6. Species hominum circa aram in cœlo, cum candida veste, 24, 10.
- Spicæ metentibus cruentæ in corbem cecidere, 22, 1. metentibus cruentæ visæ, 28, 11.
- Stagnum Mantusæ, effusum Mincio anni, cruentum visum, 24, 10.
- Strepitus cum horrendo fragore Lanuvii in sede Junonis Sospitæ editus, 29, 14. 31, 12.
- Tabernæ Frusinone de cœlo tactæ, 30, 38. et Minturnis, 36, 37.
- Taurus cum quinque vaccis uno fulminis ictu exanimati, 42, 20.
- Tempestas atrox signa teneæ in Capitolio deiecit, 40, 2. forem ex sede Lunæ, quæ in Aventino est, raptam tulit, et in posticis parietibus Cereris templi adfixit, *ibid.* signa in Circo maximo cum columnis, quibus superstabant, evertit, *ibid. vid. et* 45.
- Templum Junonis Lacinia de cœlo tactum, 37, 3.
- Tenebræ luce obortæ, 38, 36.
- Terra ingenti motu concussa, 3, 10. multifariam pluit, 10, 31. *vid. et* 35, 21. 37, 3. 42, 20. 45, 16. Anagninæ ante portam icta, diem ac noctem sine ullo ignis alimento arsit, 27, 4. Arpini campestri agro in ingentem sinum consedit, 30, 2. ingentibus cavernis in Veliterno agro consedit, arboresque in profundum haustæ, 30, 38. *vid. et* 32, 9.
- Terræ motus prodigiosus, 15, 10. Terræ motibus crebris tecta in agris ruunt, 4, 21.
- Tiberis inundatio, 30, 38. loca plana urbis inundavit, 35, 9.
- Vacca senex Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine adspersa, 41, 17.
- Prodigia. Vesprium ingens examen Capus in forum advolvit, et in Martis sede consedit, 35, 9.
- Via publica Lanuvii de cœlo tacta, 32, 9.
- Victoria in sede Concordiæ, quæ in culmine erat, fulmine icta, 26, 23.
- Vir factus ex muliere, 24, 10.
- Vitulus, jam ictus, e manibus sacrificantium sese proripuit, multosque circumstantes cruore respersit, 21, 63.
- Vorago in foro, 7, 6.
- Vox ingens audita ex Albani montis loco, 1, 31. cœlestis ex Albano monte missa, *ibid.* ex Arsis silva silentio noctis edita, et credita Silvani, 2, 7. divinitus emissa de adventu Gallorum, 5, 52. audita e templo Matutæ Deæ, 6, 33.
- Vulcani caput arsit, 34, 45.
- Vulturius Priverni frequenti foro in tabernam devolat, 27, 11. Cære volavit in sedem Jovis, 27, 23.
- Prodigiū a Matronis procuratum, 27, 37.
- Prodigia quo ritu procurata, 24, 10. *et passim, ubi prodigiorum mentio.*
- vix expiata, 27, 23. 41, 19.
- ad Prodigia elicienda a mentibus divinis, ara Jovi Elicio a Numa dicata, 1, 20.
- Prodigiorum procuratio pertinet ad pontificem, 1, 20.
- religio retinet consulem, 23, 36.
- Prodigia (quod evenire solet motis semel in religionem animis) multa nuntiata, et temere credita, 21, 62. *vid. et* 24, 10. ludibria oculorum auriumque credita pro veris, 24, 44. in Prodigiiis nuntiandis prava religio etiam minimis inserit Deos, 27, 23. Prodigia nulla admodum nanciabantur in publicum Livii sero, 43, 15.
- Proditionis supra septuaginta Nolani damnati securi percutiuntur, 23, 17.
- Proditores libertatis dant poenas, 2, 5. Proelia, *vid.* Proelia.
- Proœna, oppidum, 36, 14.
- Proletarii rogantur sacramento, 12, 22.
- Promontorium Anemurium, 33, 20.
- Apollinis, 30, 24.
- Brundisii, 10, 2.
- Calabriae, 42, 48.
- Calycadnus, 38, 38.
- Canastræum, 44, 11.
- Chelidonium, 33, 41.
- Corycum, 37, 12. et 29.
- Junonis Acrææ, 32, 23.
- Lecton, 37, 37.
- Leucate, 26, 26.

Promontorium Lilybaeum, 27, 5.

— Maleae, 34, 32.

— Mercurii, 29, 27.

— Minervae, 40, 18.

— Miseni, 24, 13.

— Myonnesus, 37, 27. et 29.

— Nephelis, 33, 20.

— Pachyni, 24, 35.

— Phaeae, 44, 28.

— Poseideum, 44, 11.

— Pulchri, 29, 27.

— Pyrenae, 26, 19.

— Sarpedon, 34, 38.

— Sunium, Atticae terrae, 32, 17.

— Toroneae, 31, 15.

— Zelasium, 31, 46.

Proscenium ad aedem Apollinis, 40, 51.

Proserpina, 24, 39.

Proserpinae pecuniam referunt fluctus in vicina (ano) litora, 29, 18. thesauri spoliuntur a Q. Plaminio, praefecto Locri, 29, 7. super ea re Locrensium querelae, 18. pecunia ex his thesauris nocte clam sublata, 31, 12. sacrilegium a Q. Minucio pervestigatum, pecuniaeque ex bonis noxiorum in thesauros reposita, 13.

Provinciae sortiebantur inter se consules, 10, 24. et tota passim historia. praetores, 22, 35. et alibi passim.

Provinciae extra ordinem datae, 10, 24. 28, 38. 37, 1.

Provinciae aut sortiri, aut comparare inter se consules iussi, 37, 1.

Provinciae prorogatae, 8, 23. et 26. 10, 16. 22, 34. 23, 31. et saepe alias.

de Provincia decedere injussu senatus non licitum, 29, 19. vid. tamen 10, 18. et 27, 42.

Provocatio ad populum lege sancita, 2, 8. 3, 55. 10, 9.

Provocatio non est a dictatore, 2, 18. et 29. creantur decemviri sine provocatione, 3, 32.

lex, ne quis ullum magistratum sine Provocatione crearet: qui creasset, eum jus fasque esset occidi, 3, 55. vid. tamen 4, 13.

Provocationi cedit dictator, 8, 33.

Provocatio non est longius ab urbe mille passuum, 3, 20.

Proxenus ab Orthobula uxore veneno tollitur, 41, 30.

Prusias, Bithyniae rex, in fines regni Attali transgreditur, 28, 7. a Philippo Macedoniae rege adscribitur foederi cum Romanis inito, 29, 12. socius et amicus Philippi, 32, 34. ad eum de Cisanorum libertate scribitur, 33, 30. eum ad bellum concitat Antiochus, 37, 25. revocatur a Romanis ad consilia pacis, *ibid.* adversus Eumenem bellum gerit, 39, 46. Anni-

balem recipit, 51. et Romanis prodat, *ibid.* ejus legatio ad Romanos de pace cum Perseo concilianda, 44, 14. cum filio Nicomede Romam venit, 45, 44. ejus humilitas, *ibid.* a filio Nicomede occiditur, Epit. 50.

Prytaneum Cyzici, 41, 25.

Prytanis summus apud Rhodios magistratus, 42, 45.

Psalteria quando primum addita epulis, 39, 6.

Pseudophilippus, *vid.* Epit. 49. 50. 53.

Pteleum, oppidum, 35, 43. diruitur a fundamentis, 42, 67.

Ptolemaeo Philopatori, Aegypti regi, ad renovandam amicitiam dono missa toga et tunica purpurea cum sella eburnea, 27, 4. is mittit legatos ad dirimendum bellum inter Philippum et Aetolos, 30. *vid.* et 32, 33.

Ptolemaeus Epiphanes, rex Aegypti, 31, 2. ad eum legati Romani missi, *ibid.* ejus ad Romanos legatio, 9. Antiochi filiam ducit, 35, 13. legatos Romam mittit, 36, 4. pollicetur, se cum copiis suis in Aetoliam venturum, *ibid.* *vid.* et 37, 3.

Ptolemaeus major, sive Philometor, et Ptolemaeus minor, sive Evergetes aut Physcon, filii Ptolemaei Epiphanis, 44, 19. eorum discordiae, *ibid.* et reconciliatio, 45, 11. Aegypti regnum, brevi iis adimendum ab Antiocho Epiphane, servatur a Romanis legatis, 12.

Ptolemaei status, 23, 10.

Ptolemaeus, Cyrenarum rex heredem populum Romanum relinquit, Epit. 70.

Publicanus ubi est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertas sociis nulla, 45, 18.

Publicanorum privata pecunia res publica administrata, 23, 48. et 49.

Publicanorum fraus in ementiendis naufragiis, 25, 3. turbant concilium plebis, *ibid.* et 4.

C. Publicius Bibulus, tribunus plebis, inimicus Marcello, 27, 20. accusat Marcellum et omnem nobilitatem, 21.

L. Publicius Bibulus, tribunus militum de legione secunda, 22, 53.

Publicius Clivus, *vid.* Clivus.

Publicius Malleolus, Epit. 68.

Publicola, *vid.* Valerius.

Publilia tribus addita, 7, 15.

Publilia, nobilis femina, virum suum consularem necasse insimulata, cognatorum decreto necatur, Epit. 48.

C. Publilius ob res alienum paternum nexus, 8, 28.

L. Publilius Volscus, tribunus militum consulari potestate, 5, 12.

- Q. Publilius**, tribunus plebis, in seditione Manliana senatus probat consilia, 6, 19. Manlio diem dicit, 20.
- Q. Publilius**, quinquevic mensarius, 7, 21.
- Q. Publilius Philo**, consul, 8, 12. Latinos rebellantes fundit, et castris cauit, *ibid.* dictator dictus, tres leges fert secundissimas plebi, *ibid.* primus praetor plebeius, 15. magister equitum dictus, 16. censor, 17. consul iterum, 22. bellum gerit adversus Paleopolitamos, *ibid.* et 23. *vid.* et 25. ei omnium primo prorogatum imperium, et datum post actum honorem triumphus, 26. consul tertium, 9, 7. vincit Samnites, 13. *vid.* et 14. et 15.
- T. Publilius** augur de plebe creatur, 10, 9.
- Vol. Publilius**, homo de plebe, negat se fieri debere militem, 2, 55. appellat tribunos, *ibid.* consules spoliari Publilium jubent, *ibid.* provocat ad populum, *ibid.* praevalens ipse, et adjuvantibus advocatis, repellit lictorem, *ibid.* comitiis creatur tribunus plebis, 56. rogationem fert ad populum, ut plebei magistratus tributis fiant comitiis, *ibid.* a plebe tribunus reficitur, *ibid.*
- Vol. Publilius**, tribunus militum consulari potestate, 5, 13.
- Pudicitiae** patriciae scellum in foro Boario, 10, 23.
- Pudicitiae** plebeiae ars, a Virginia, Auli filia, dedicatur, *ibid.*
- Puer** cum elephanti capite natus, *vid.* Prodigium.
- Pueri** Romani erudiri soliti olim Etruscis literis, ut aetate Livii Graecis, 9, 36.
- Pueri** regii apud Macedonas, 45, 6. transeunt ad Romanos, *ibid.*
- Pugnae** Romanorum terrestres et navales, 1, 30. 4, 33. 7, 8. 26. et 27. 8, 1. et 38. 9, 13. 21. 22. 23. 27. 32. 35. 38. 39. 40. et 44. 10, 2. 3. 5. 12. 14. 19. 27. 31. 36. et 41. 21, 50. 55. et 57. 22, 5. 6. 7. 16. 19. et 47. 23, 40. 41. et 44. 24, 41. 27, 12. 29, 2. 33, 9. 34, 14. 15. et 46. 35, 1. 5. 7. 22. et 29. 36, 18. et 44. 37, 23. 30. et 41—44. 39, 30—33. 40, 40. 44, 41.
- Pulcher**, *vid.* Claudius.
- Pulchri** promontorium, 29, 27.
- Pullarius**, 8, 30. nunciat auspicia secunda, 2, 14.
- Pullarius** in auspicio missus, mentitur auspiciis, 10, 40. inter prima signa constitutus, ictus pilo cadit, *ibid.*
- Pullarius** testatur in auspicio vitium fuisse, 41, 23.
- Pulli** si non pascentur, si ex cavea tardius exierint, infaustum augurium est, 6, 41.
- Pulli** gallinaei tres cum ternis pedibus nati, *vid.* Prodigium.
- Pulvillus**, *vid.* Horatius.
- Pulvinaria** sex Diis duodecim, 22, 10. quinque dies circa omnia Pulvinaria supplicatum, 30, 21. circa omnia Pulvinaria obsecratio facta, 31, 9. 32, 1. coronati ad omnia Pulvinaria supplicarunt, 34, 55.
- Punicum** bellum secundum, coeptum a Seguntis oppugnatione, quae narratur, 21, 6—15. indictum, 18. disceptatio de foederum jure, 19. Annibal transit Alpes, 32—38. pugna ad Ticinum, 46. ad Trebiam, 53—56. ad Trasimenum, 22, 4—6. dictatura Fabii, 12—18. et 23—30. pugna ad Cannas, 44—52. defectio Campanorum, 23, 2—10. pugna Marcelli ad Notum, 16. Annibal in Capuam in hiberna, 18. mors Hieronis: regnum Hieronymi, 24, 4—7. Syracusae a Marcello captae, 25, 23—31. Scipionum morte res Romanorum in Hispania afflictae, a Marcio restituae, 32—39. Annibal ad Romae portas, 26, 10. et 11. Capua a Romanis capta, 12—16. Carthagini Novae expugnatio, 42—50. mors Marcelli miserabilis, 27, 26. et 27. Asdrubal victus ab Livio et Nerone, 43—51. pulsus Hispania Poeni, 28, 16. foedus a Scipione cum Syphace ictum, 17. et 18. Syphax ab Romanis per Sophonisbae nuptias abalienatus, 29, 23. Scipio proficiscitur ad invadendam Africam, 24—27. castra Syphacis et Asdrubalis a Scipione incensa, 30, 3—6. Syphax victus et captus, 14. et 12. Sophonisbae nuptiae cum Masinissa, et mors, 12—15. Annibal Italiam relinquit, 20. ultima ejus pugna cum Scipione, 29—35. belli exitus, 44.
- Punica** perfidia, 21, 4.
- Punica** religio, 22, 6.
- Punica** versutiae, 42, 47.
- Pupillares** pecuniae in auxilium aerarii Romani collatae, 24, 18.
- Pupinia** tribus, 26, 9.
- Pupiniensis** ager, 9, 41.
- Cn. Pupius**, duumvir aedis Concordiae faciendae causa, 22, 33.
- L. Pupius**, aedilis, 39, 39. creatur praetor, et sortitur Apuliam, 45.
- P. Pupius**, inter primos a plebe questores, 4, 54.
- Purpure** usus, quibus licitus, 34, 7. quando deponendus, *ibid.*
- Puteoli**, 24, 12. 25, 22. 26, 17. Puteolos tentat Annibal, frustra, 24, 13. Puteolos colonia deducto, 34, 45.

Pydna, oppidum, 44, 6. diripitur a Romanis, 45.
 Pydnasi, 44, 45.
 Pygela, portus, 37, 11.
 Pylæ, 32, 4. 36, 15.
 Pylæmænes, rex Henetûm, 1, 1.
 Pythæum concilium, 31, 32. *vid. et* 33, 35.
 Pytheon, 42, 42.
 Pytus, oppidum, 27, 30.
 Pyra, locus in monte Ceta, ubi Hercules mortale corpus crematum, 36, 30.
 Pyrenæ promontorium, 26, 19.
 Pyrenæus, 21, 24.
 Pyrenæi montes, 21, 23.
 Pyrenæus saltus, *ibid.*
 Pyrenæs jugum, 31, 30.
 Pyrenæi portus, 34, 8.
 Pyrgus, castellum Eleorum, 27, 32.
 Pyrgi, colonia, 36, 3. ei negata vacatio rei navalis, *ibid.*
 Pyrrheum, locus in urbe Ambraciæ, 38, 5.
 Pyrrhiæ, dux et prætor Ætolorum, vincitur a Philippo, 27, 30.
 Pyrrhus thesaurum Proserpinæ omnem, diligenter conquisitum, referri ad pristinas sedes jubet, 29, 18.
 Pyrrhi regia Ambraciæ, 38, 9.
 Pyrrhi castra, locus, 35, 27.
 Pythagoras Samius senior Numa Pompilio, 1, 18.
 Pythagorici libri, auctore Valerio Antiate, in Numæ sepulchro inventi, 40, 29.
 Pythagoras, gener Nabidis, et uxor ejus frater, est præfectus præsidii Laconum Argis, 34, 25. cum mille mercenariis et duobus milibus Argivorum Lacedæmonem ad Nabidem venit, 29. mittitur in castra Romana ad T. Quintium, 30. iterum, 40.
 Pytheum, oppidum, 42, 53. 44, 2. 32. *et* 35.
 Pythicus Apollo, 5, 21.
 Pythius Apollo, 23, 11. 29, 10.
 Pythicum oraculum, 5, 15.
 Pythicæ sortes, 1, 56. 5, 23.
 Pytho, Macedo, 44, 16. præfectus præsidii Cassandrea, 44, 12.

Q.

Quadrantes in P. Valerii, consulis, occisi in proelio, domum a plebe jactati, ut funere ampliore efferretur, 3, 18.
 Quadrigæ in ludis, 8, 40.
 Quadrigæ falcatae in bello, 37, 40. *et* 41.
 Quadrigæ aureæ in Capitollo posita ab sedilibus curulibus, 29, 38. in cella Jovis, 35, 41. in culmine Capitoli, 10, 23.
 Quadrigæ, urbem inire jubetur triumphans M. Livius, 28, 9.
 Quadrigæ duabus, in diversum concitatis, distractum Mettii Fuffetii corpus, 1, 28.
 Quadrigati nummi, 22, 52.
 Quadringenariæ cohortes, 7, 7. 10, 40.
 Quadrirēmis, 28, 45. 20, 25.
 Quasdroplatoris nomen infame, 3, 72.
 Questionem postulare, 2, 29.
 Questionibus exercendis dictator creatus, 9, 26.
 Quæstorum prima apud Livium mentio, 2, 41. jus illis fuit diem dicendi ad populum iis, qui aliquo se scelere obstrinxissent, *ibid. et* 3, 24. *et* 25.
 Quæstorum numerus duplicatus, 4, 43, primis temporibus patricii omnes creati, *ibid.* primi e plebe quæstores, 4, 54.
 Quæstores ex ærario signa proferunt, 7, 23. iis data præda vendenda, *vid.* Præda.
 Quæstoria comitia, *vid.* Comitia.
 Quæstoria porta castrorum, 34, 47. 40, 27.
 Quæstorium forum, 41, 6.
 Quæstorium captum a Samnitibus, et quæstor occisus, 10, 32.
 ex Quæstura consulatum petit, et adipiscitur T. Quintius, 32, 7.
 Quæstus omnis visus Patribus indecorus, 21, 63.
 Quarta Hostilia, uxor C. Calpurnii Pisonis, consulis, damnatur, quod maritum veneno sustulisset, ut privigno ejus, filio suo, locum adipiscendi consulatus daret, 40, 37.
 Quartana febris, 41, 26.
 Quartarii vini M. Manlio dati ab singulis militibus, 5, 47.
 Quercus pastoribus sacra, 1, 10.
 Quietis fasum, 4, 41.
 Quietis dabat Annibal id, quod gerendis rebus supererat, sine discrimine noctium aut dierum, 21, 4.
 Quinctius, *vid. infra* Quintius.
 Quinquaginta annis minores omnes sacramento rogati, 40, 26.
 Quinquotrus, 26, 27. 44, 20.
 Quinquennialia vota, 31, 9.
 Quinqueremes, 21, 17. 28, 45. novæ quinquaginta factæ, 35, 24. *vid. et* 30, 25.
 Quinqueviri postulati, qui scriberent leges de imperio consulari, 3, 9.
 Quinqueviri, qui Pomptinum agrum dividant, creati, 6, 21.
 Quinqueviri, quos ab dispensatione pecuniæ Mensarios appellaverunt, creati, 7, 21.

- Quinaque viri muris turribusque reficendis creati, 25, 7.
- Quintana castrorum, 41, 6.
- Quintiles idus, 6, 1. postridie has idus, religiosus dies, *ibid.*
- Quintiles nomen, ludis Apollinaribus sollemnis servatus dies, 27, 23.
- Quintilibus kalendis magistratus initus, 5, 32, 8, 20.
- Quintilibus idibus transvectio equitum facta, 9, 46.
- Cn. Quintilius clavi figendi causa dictator creatur, 8, 16.
- M. Quintilius Varus, tribunus militum consulari potestate, 5, 1.
- M. Quintilius, filius praetoris, 30, 18.
- P. Quintilius Varus, praetor, 29, 38. sortitur Ariminum, 30, 1. vincit Magonem in agro Insubrium Gallorum, 18.
- P. Quintilius Varus, flamen Martialis, moritur, 44, 18.
- P. Quintilius Varus creatur praetor, 45, 44.
- Sex. Quintilius, consul, 3, 32. moritur pestilentia, *ibid.*
- T. Quintilius Varus, legatus, 39, 31. Romam missus, 38.
- Quintia gens, 3, 12.
- Quintia prae, 3, 28.
- Quintii ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti, 1, 30.
- Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, 4, 49.
- Cæso Quintius resistit tribunis, legem Terentillam ferentibus, 3, 11. ei homicidium falso obiectum, 13. primus vades publicas dat, *ibid.* in exilium abijt, *ibid.*
- Cæso Quintius Flamininus duumvir creatur ædis Concordiæ faciendæ causæ, 22, 33.
- C. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, 6, 32.
- C. Quintius Flamininus creatur praetor, et sortitur jurisdictionem urbanam, 41, 12.
- D. Quintius, obscuro genere ortus, sed militari gloria illustris, dux Romanæ classis, 26, 39. ejus cum Tarentina classe prælium, *ibid.* cadit Quintius, et, capta prætoria navi, vincuntur Romani, *ibid.*
- L. Quintius, tribunus militum, 8, 25.
- L. Quintius Cincinnatus, pro Cæsone filio populum precatur, 3, 12. fit consul, 19. ejus in tribunos vehemens oratio, *ibid.* non patitur se contra senatusconsultum consulem refici, 21. ab aratro ad dictaturam vocatur, 26. Æquos circumvallat, et sub jugum mittit, 27. et 28. corona aurea donatur ab exercitu, quem servaverat, 29. triumphat, *ibid.* petens decemviratum, repulsam patitur, 35. ejus moderatio in censendo, 4, 6. dictator iterum creatur, 13. ejus oratio ad populum de Sp. Mælii necce, 15.
- L. Quintius, Cincinnati filius, tribunus militum consulari potestate, 4, 16. magister equitum dictus, 17. iterum tribunus militum consulari potestate creatur, 35. tertium tribunus militum consulari potestate, 44.
- L. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, 6, 6. iterum, 32. recipit Tusculum, 33.
- L. Quintius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, 6, 11.
- L. Quintius Crispinus creatur praetor, 39, 6. sortitur Hispaniam citeriorem, 8. ejus in Hispania res gestæ, 30. triumphat de Lusitanis et Celtiberis, 42. creatur triumvir coloniarum deducendarum causæ, 55.
- L. Quintius Flamininus augur creatur, 25, 2.
- L. Quintius Flamininus, ædilis curulis, 31, 4. praetor, 49. sortitur jurisdictionem urbanam, 32, 1. fratre T. Quintio Flaminio consule bellum adversus Philippum gerente, præest classi, 16. ejus res in Græcia gestæ, *ibid.* et seqq. creatur consul, 35, 10. ejus gesta in consulatu, 20, 22, 24, 40. et 41. senatu movetur, 39, 42. moritur, 43, 13.
- Q. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, 4, 61.
- T. Quintius, proprætor, prorogato imperio, Tarentum obtinet, 29, 13.
- T. Quintius Barbatus Capitolinus, consul, sedat plebem sævientem, 2, 56. ei gratiæ actæ a senatu, 57. inter eum et milites comitate et beneficiis certatum, 60. per Patres clientesque Patrum consul iterum creatur, 64. insigne ejus strategemæ, *ibid.* creatur triumvir agro dando, 3, 1. tertium consul, 2. pro consule mittitur subsidio consuli laboranti, 4. eum liberat, 5. defendit Cæsionem Quintium reum, 12. et 13. quaestor Volscium, quo teste Cæso damnatus fuerat, impugnat, 25. petens decemviratum, repulsam patitur, 35. quartum consul, 66. egregia ejus de concordia oratio, 67. et 68. laus T. Quintii, 69. vincit Æquos et Volscos, 70. interrex, 4, 7. quintum consul, 8. togatus armati collegæ gloriam sequat, 10. sextum consul creatur, 13. nominat dictatorem L. Quintium Cincinnatum, *ibid.* legatus sequitur Æmilium dictatorem, 17. precatur populum pro T. Quintio, Cincinnati filio, reo, 41.

- T. Quintius Cincionatus Pennus, consul, 4, 26. discordiæ ejus cum collega, *ibid.* strenua ejus opera in bello, 27—29. iterum consul, 30. tribunus militum consulari potestate, 31. male rem gerit ad Veios, *ibid.* legatus adjuvat victoriam dictatoris, 32. et 33. reus factus ad populum, absolvitur, 41.
- T. Quintius, Capitolini filius, Capitolinus, consul creatur, 4, 43. tribunus militum consulari potestate, 61.
- T. Quintius Cincinnatus, tribunus militum consulari potestate, 6, 4. tribunus militum secundum, 18. dictator creatur, 28. vincit Prænestinos, 29. triumphans signum Jovis Imperatoris Præneste devectum in Capitolium fert, *ibid.*
- T. Quintius Capitolinus, tribunus militum consulari potestate, 6, 11. magister equitum, *ibid.*
- T. Quintius, tribunus militum consulari potestate, 6, 38.
- T. Quintius Pennus, magister equitum, 6, 42.
- T. Quintius, dictator, 7, 9. magister equitum, 11. consul, 18.
- T. Quintius Pennus, consul, 7, 22.
- T. Quintius a seditiosis militibus dux eligitur, 7, 39. ejus oratio ad suos, 41.
- T. Quintius triumvir coloniarum deducendæ, 8, 16.
- T. Quintus Crispinus, præfectus a Marcello classi castrisque veteribus, 24, 39. prætor creatur, 27, 6. sortitur Capuam, 7. consul, 21. vulneratur, 27. fraudem Annibalis anteverit, 28. moritur ex vulnere, 33.
- T. Quinti Crispini, et Badii Campani singulare certamen, 25, 18.
- T. Quintius Flamininus, triumvir ad supplendum Venusinis colonorum numerum creatur, 31, 49.
- ex questura consulatum petit, et, reclamantibus duobus tribunis plebis, adipiscitur, 32, 7. sortitur provinciam Macedoniam, 8. proficisci maturat, 9. ejus cum Philippo colloquium, 10. ejus res gestæ, 10—12. 13. 15. 17. et 18. auctore eo, legati a fratre ejus L. Quintio ad Achaem mittuntur, 19. Eliam capit, 24. ei prorogatum imperium, 28. ejus cum rege Philippo colloquium, 32. et *seqq.* ei liberum arbitrium pacis ac belli a senatu permissum, 37. Nabin tyrannum Romanis conciliat, 39.
- it in Boeotiam, 33, 1. ingreditur Thebas, *ibid.* Boeotos in societatem adsciscit, 2. ad Thermopylas venit, 3. progreditur Xynias, *ibid.* contendit ad Philippum, *ibid.* movet castra ad The-

VOL. IV.

bas Phthioticas, 5. prælio ad Cynocephalos vincit Philippum, 7. et *seqq.* Ætolos offendit, 11. consilium habet de pace, 12. ejus colloquium ad Tempe cum Philippo, 13. inducias ei quatuor mensium concedit, *ibid.* Boeotos, quod multos Romanos per latrocinia occiderint, mulctat, 29. promulgari in ludis Isthmiis curat libertatem Græciæ, 32—34. ei prorogatur imperium, 43.

ejus justitia et temperantia, 34, 22. ad eum senatusconsultum missum, quo adversus Nabin bellum decretum, *ibid.* conventum omnium sociarum civitatum legationibus edicit Corinthum, *ibid.* ejus ad Græcos oratio, *ibid.* exercitum ducit Argos, 25. petit Lacedæmonem, 26. ejus res gestæ in eo bello, 26—29. colloquium cum Nabide, 30—32. socios ad pacem hortatur, 33. et 34. pax convenire non potest, 35. et 36. corona oppugnat Spartam, 38. recedit, 39. inducias concedit Nabidi, 40. præficitur Nemeis, 41. Ætolorum in T. Quintium querelæ, *ibid.* Græciam relinquens, alloquitur sociorum legatos, 48. et 49. petit ab iis, ut cives Romanos, si qui apud eos in servitute essent, liberarent, 50. Acrocorinthus, Chalcidem, et Demetriadem liberat, 51. triduum triumphat, 52. ante ejus currum multi nobiles captivi obaidesque ducti, inter quos Demetrius, Philippi regis, et Armenæ, Nabidis, filii, *ibid.* audit legatos Antiochi, iisque respondet, 57. et 58.

legatus in Græciam mittitur, 35, 23. quid egerit in ea legatione, narratur, 31—33. et 39. ejus oratio in concilio Achaeorum, 49. leniter increpat Diophanem, Achaeorum prætorem, 36, 31. ejus oratio in concilio Achaeorum, 32. it Naupactum, 34. ejus opem implorant Ætoli, *ibid.*

creatur censor, 37, 58. ejus censuræ acta, 38, 28. legatio ejus ad Prusiam, fatalis Annibali, 39, 51. et 56.

T. Quintius Flamininus ludos edit mortis causa patris sui, 41, 33. legatus in Thraciam, reducit obsides, 45, 42. augur in C. Claudii locum legitur, 44. Quirinalis Flamen a Numa creatur, 1, 20. *vid.* Flamen.

Quirinalis collis additus urbi, 1, 44.

Quirinus, 1, 20. 5, 52. 8, 9. 28, 11.

Quirini sedes, 4, 21. 28, 11. dedicatur, et exornatur hostium spoliis, 10, 46. Quirites unde dicti? 1, 13. ut Quirites omnes teneantur plebiscitis, lex lata, 8, 12.

Quiritium fossæ, *vid.* Fossæ,

E e

R

Man. Rabuleius decemvir creatur, 3, 35.
 Racilla, uxor L. Quintili Cincinnati, 3, 26.
 M. Ræcius, legatus in Galliam, 27, 36.
 M. Ræcius creatur prætor, et sortitur jurisdictionem urbanam, 43, 4. edicto senatores omnes ex tota Italia Roman revocat, 13.
 Ræti, *vid.* Rhæti.
 L. Rammius, princeps Brundusli, indicat veneficia Persei, 42, 17.
 Ramnenses, sive Ramnes, antiqua tribus, et equitum centuria, 1, 13. et 36. 10, 6.
 Ratibus trajectiendi fluminis ratio, 21, 27.
 Reare, 25, 7. 26, 11. et 23.
 Reatini pollicentur Scipioni milites, 28, 45.
 Rebibus, *vid.* Caninius.
 Recuperatores tres in iudicio coronæ muralis, 26, 48.
 Regia potestas non tam immutata Romæ, inducto consulatu, quam velut annua facta, 2, 1.
 Regis leges conquestæ, 6, 1.
 Regii nominis se fastus invidia apud Romanos, 2, 1. 15. et 41. 4, 13—16. 6, 20.
 Regii nominis honor pro magnis erga se meritis datus regibus a Romanis, 31, 11.
 Regii pueri apud Macedones dicti principum liberi, ad ministerium regis electi, 45, 6.
 Regillum, oppidum Sabrinorum, 2, 16.
 Regillus lacus, 3, 20. ad eum A. Postumius prospere contra Latinos pugnat, 2, 19. et 20. *vid.* et 6, 2.
 Regulus, *vid.* Atilius.
 Religio a Numa Pompilio constituta, 1, 19.
 — multiplex, et pleraque externa, animos invadit, 4, 30.
 — nova objecta ex carminibus Marcianis, 23, 12.
 — Romanorum in suscipiendis votis, 31, 9.
 Religio loci præbet inducias hostibus simul versantibus, 44, 29.
 Religionis cura Romæ, 5, 13. 25. 28. 40. et 46. 40, 29.
 Religionis externæ inductio perniciosa, 25, 1.
 Religionis cultæ a priscis Romanis pie magis, quam magnifice, 3, 57.
 Religionibus dediti Etrusci, 5, 1.
 Religiosi dies, 6, 1.
 Remiges. edictum consulum de dandis Remigibus, excitat indignationem et querelas, 26, 35.
 Remulco trahere naves, 32, 16. 37, 24.

Romus a latronibus capitur, et Amulio traditur, 1, 5. ad supplicium Numitori deditur, *ibid.* Aventinum montem ad inaugurandum caput, 7. ei priori augurium venit, sex vultures, *ibid.* a fratre occiditur, *ibid.*
 Reus, cui capitalis dies diota sit, et de quo propediem futurum iudicium, in diota causa non debet violari, 3, 13.
 Rex, cognomen, *vid.* Marchus, Rupilius.
 Rex sacrificulus, sive rex sacrorum, 2, 2. 6, 41. 9, 34. 27, 6. 40, 42. ejus sacerdotium pontifici subjectum, 2, 2. ei magistratum gerere non licuit, 40, 42.
 Rex et civitas libera, natura inter se inimica, 37, 54.
 Regis mali typus, 24, 5.
 Reges Romani a populo electi, auctore senatu, *vid.* Populus et Senatus.
 — exacti ex urbe, 1, 59.
 Reges priores bene regnaverunt, 2, 1.
 Reges se non passurum jurat populus Romanus, 2, 1. conjunctio de Regibus revocandis, 3. Regibus negatur reditus, 15.
 Reges socios omni honore augent Romanis, 37, 25.
 Regibus sociis munera data, aut missa, 27, 4. 30, 15.
 Regum mos, habere venenum ad incerta fortunæ, 30, 15.
 Rhæti unde originem trahant, 5, 33.
 Rhætia, Epit. 129.
 Rhea Silvia legitur virgo Vestalis, 1, 3. vi compressa, quum geminum partum edidisset, nuncupat Martem patrem incertæ stirpis, 4. victa in custodiam datur, *ibid.*
 Rhegium, civitas, 24, 1. 26, 12. 29, 6.
 Rhegium tentat Pœni, 24, 1. 26, 12.
 Rhegini manent in fide erga Romanos, 23, 30. triremi una opem ferunt Romanis, 42, 48.
 Rhenus, fluvius, Epit. 137, 138. 140.
 Rhinocolura, urbs, 45, 11.
 Rhion, sive Rhium, fretum, Naupactum inter et Patras, 27, 29. fauces eæ sunt Corinthii sinus, 28, 7.
 Rhisiasus Pellenensis, 32, 22. ejus contra filium Demurgum, nomine Memnonem certamen, *ibid.*
 Rhium, *vid.* Rhion.
 Rhium, urbs, 27, 30.
 Rhizon, urbs, 45, 26.
 Rhizonitæ, populus Illyrius, 45, 26.
 Rhoda, 34, 8.
 Rhodanus, 21, 31. 27, 39. Rhodanum trajicit Annibal, 21, 26.
 Rhodani ostia, 21, 26.
 Rhodus, insula, 31, 15.
 Rhodii legati ad dirimendum bellum inter Philippum et Etolos, 27, 30. 28,

7. nunciatur Romam, Asia civitates a Philippo sollicitari, 31, 2. navale Rhodiorum certamen cum Philippo, 14. ab Atheniensibus corona aurea et civitate donantur, 15. eorum viginti naves Romanæ classi se jungunt, 46. *vid. et* 32, 16. eorum legati ad Achæos, 19. cum iis societatem jungunt Achæi, 23. Rhodii recuperant Perseam, 33, 18. mittunt legatos ad Antiochum, 30. veniunt socios Ptolemæi, *ibid.* accipiunt Stratoniceam Carie, aliasque urbes, 30.
- in bello adversus Antiochum, mittunt classem auxilio Romanis, 36, 45. 37, 9. classis eorum opprimitur a Polyxenida, 10. et 11. eorum luctus, ac deinde ira, 12. vincunt classem Antiochi, 23. et 24. *vid. et* 39. oratio eorum in senatu contra Eumenum, 54.
- Lycia et caria iis dantur, 38, 39. gueruntur de clade Sinopensium, 40, 2.
- bello verant Lycios, 41, 20.
- superba eorum legatio de reconcilianda cum Persæ pace, 44, 14. castigata eorum feracia, 16. Persæus eps incitat ad bellum, 23. eorum legati in castra ad Æmiliū Paullum, coequalem, veniunt, 35.
- invitant ad se legatos Romanos, missos ad Antiochum, 45, 10. in eos asperitas C. Popillii, legati Romani, *ibid.* qui Persæo sperant, damnantur capitis, *ibid.* eorum legati male excipiuntur Romæ, 20. contra eos Thalmæ, prætoris, rogatio, 21. eorum in senatu oratio, 22. extenuis sociali credere cum Romanis non illigati, tunc societatem potendam putant, 26.
- Rhoduntia, cacumen montis Oëtræ, 36, 16.
- Rheteum, oppidum, 37, 9. et 37. 38, 39.
- Rhomphææ Thracum, 31, 39.
- Rogatio de tribuibus plebis, non aliter, quam per suffragia tribuum, creandis, 3, 65.
- de connubio Patrum et plebis, 4, 1.
- de faciendis consulibus, seu de plebe, seu de Patribus, *ibid.*
- de publicandis bonis Servilii Ahalar, 4, 21.
- ut ager ex hostibus captus viritum dividatur, 4, 48.
- ut pro duumviris sacris faciendis creantur decemviri, 6, 37.
- de uncario honore, 7, 16.
- de Tusculanis, 8, 37.
- ut tribuni militum seni demi in quatuor legiones a populo creantur, 9, 30.
- de duumviris navalibus creandis, *ibid.*
- Rogatio de pontificibus auguribusque plebeis adlegendis, 10, 6.
- de bello Macedonico, 31, 6.
- de pace cum Macedonibus in Capitolio ad plebem lata, 33, 25.
- de bello adversus Antiochum, 36, 1.
- quot annos nati quemque magistratum perant, 40, 44.
- de Statiellatibus Liguriis, 42, 21.
- de bello in Persæ, 42, 30.
- de bello Rhodiis indicendo, 45, 21.
- Rogationis carmen de tribuibus plebis a Duilio recitatum, 3, 64.
- Rogationes Licinii Sextique tribunorum recitari vetantur collegæ, 6, 35.
- Rogus, 25, 17. 28, 23.
- Roma condita a Romulo, 1, 6.
- caput orbis terrarum eas jubetur a Diis, 1, 16. *vid. et* 21, 30.
- crescit ex ruinis Albæ, 1, 30.
- ciuitur marmo lapideo, 1, 38.
- quadrifariam divise regionibus colibusque, 1, 43.
- amplificatur, et aggeris fonsque circumdatur, 1, 44.
- obsidetur a Porrenæ, 2, 11.
- diripitur a Gallis, 6, 41. et incenditur, 42. instauratur, 56. et 6, 4. ejus situs descriptio, et laus, 5, 54. pestilens atque acidum circa urbem solum, 7, 38.
- Romæ urbis templum apud Alabandenses, 43, 8.
- Romane reipublice laus, *Pref. lib. 1.*
- altitudo animi, 4, 6.
- amor libertatis, 2, 15. 6, 19.
- amor in patriam, 23, 49. 24, 18. 26, 36.
- constantia in adversis, 9, 3. 22, 68. et 61. 42, 62.
- gratus in bene meritis de sua re publica animus, 2, 10. et 13. 5, 47. 30, 15. 37, 25. 44, 16.
- gravitas, 42, 47.
- justitia, 5, 27.
- modestia in prosperis rebus, 30, 42. 37, 45.
- religionis cura, 1, 21. 30, 21. 31, 9. *vid. Religio.*
- virtus militaris, 9, 17. et 10. *vid. Acies, Castra, Classis, Disciplina, Equites, Miles.*
- apud Romanos in honore habita paupertas, *vid. Paupertati.*
- et facere et pati fortia Romanum est, 2, 12.
- Romana res ducibus validior fuit, quam exercitiis, 2, 39.
- Romanorum artes fraudulentæ, 34, 62. 40, 2. et 20. 42, 47. et 52.
- avaritiæ, 43, 2.
- crudelitas, 32, 51.

- Romanorum luxur, 39, 6. *vid.* Luxur.
 Romani imperii incrementa, 41, 1.
 T. Romilio, consuli, a Claudio Cicerone dies dicta, 3, 31. creatur decemvir, 33.
 Romularis, postea Ruminalis fons, 1, 4.
 Romulea urbs capitur a Romanis, 10, 17.
 Romuli et Remi natales, 1, 4. educatio et adolescentia, *ibid.* impetus faciunt in latrones, et prædam dividunt pastorum, *ibid.* Remus capitur a latronibus et deditur Amulio, 5. liberatur a Romulo; Amulium obtruncant, et avum Numitorem regem salutant, *ibid.* condendæ urbis consilium capiunt, 1, 6.
 Romulus Palatinum montem ad inaugurandum capit, 1, 6. Romulus fratrem occidit, quod novos muros transiuerit, *ibid.* urbem a suo nomine appellatam condit, *ibid.* Palatinum primum montem munit, *ibid.* rempublicam ordinat, 8. auget urbem, *ibid.* asylum aperit, *ibid.* senatum creat, *ibid.* ex consilio Patrum legatos circa vicinas gentes mittit, qui societatem connubique novo populo peterent, 9. quas juvenus Romana virgines Sabinas rapuit, consolatur, *ibid.* occurrit Cæniensibus, qui impetum in agrum Romanum fecerant, eos fundit, et regem occidit, 10. Jovi Feretrio spolia opima fert, et ei primum omnium Romæ sacrat templum, *ibid.* Antemnates et Crustuminos vincit, 11. in pugna cum Sabinis Romanos fugientes resistere jubet, et Jovi Statori templum vovet, 12. pacem init cum Sabinis, et populum in triginta curias dividit, 13. Fidenates fundit, 14. Veientes cædit, 15. trecentos armatos ad custodiam corporis, quos Celeres appellavit, legit, *ibid.* ejus mors, 16. creditur Deus, *ibid.* septem et triginta regnavit annos, 21.
 Romulus Deo prognatus, Deus ipse, 1, 40. *vid.* et 4, 15.
 Romuli casa, 5, 53.
 Camillus, Romulus alter, 5, 49.
 Romulus Silvius, Albæ rex, 1, 3.
 Rorarii milites, 8, 8. *vid.* Acies.
 L. Roscius, legatus Romanorum, jussu Tolumnii interficitur, 4, 17. ei status publice in Rostris posita, *ibid.*
 L. Roscius tribunus plebis legem tulit, ut equitibus Romanis in theatro quatuordecim gradus proximi assignarentur, Egit. 59.
 Rostra navium, ex hostibus captarum, in æde Junonis Patavii fixa, 10, 2.
 Rostris navium suggestum in foro Romæ, exstructum adornatur: Rostraque id templum appellatur, 8, 14. Rostra per anticipationem a Livio nominata, 4, 17.
 Rubrum mare, 36, 17. 42, 52. 45, 9.
 Ruffrium, oppidum, 8, 25.
 Ruffuli, tribuni militum a consule facti, non a populo, 7, 5.
 Ruminalis fons, olim Romularis, 1, 4.
 Rupes aceto perruptæ, 21, 37.
 P. Rupilius, consul in Sicilia cum fugitivis debellat, Egit. 59.
 Ruscino, urbs, 21, 24. Ruscinonem conveniunt aliquot Gallie populi adversus Annibalem, *ibid.*
 Ruscino, portus Africae, 30, 10.
 Rusellani abietes in fabricandas naves, et frumenti magnum numerum pollicentur Scipioni, 28, 45.
 Rusellanus ager, 10, 4. agri vastati, et oppidum expugnatum, 37.
 Rutilius, auctor a Livio citatus, 39, 52.
 P. Rutilius, tribunus plebis, 43, 18. tribu motus a censoribus, et ærarius factus, 44, 16.
 P. Rutilius Calvus creatur prætor, 45, 44.
 Sp. Rutilius Crassus, tribunus militum consulari potestate, 4, 47.
 Rutili, 1, 2. eorum rex Turnus, *ibid.* ab Ænea vincuntur, *ibid.* confugiunt ad Mezentium, regem Etruscorum, *ibid.* iis bellum infert Tarquinius Superbus, 57.
 S.
 Sabatina tribus nova, 6, 5.
 Sabatini, Campanie populi, 26, 38.
 Sabellæ cohortes, 10, 19.
 Sabellus ager, 8, 1.
 Sabinarum virginum raptus, 1, 9. dirimunt prælium inter Romanos et Sabinos, 13. earum nomina curis imposita, *ibid.*
 Sabini bellum parant contra Romanos ob raptum filiarum, 1, 9. et 10. tenent arcem, 11. prælium cum Romanis, 12. et 13. pax convenit, 13. bello petiti a Tullo Hostilio vincuntur, 30. et 31. Sabini, qui cum Tatius migraverant Romam, Capitolium et arcem incolebant, 33. Sabinis bellum infert Tarquinius, 36. funduntur, 37. bellum parant, 2, 16. pacem, creato Romæ dictatore, petunt, 18. Sabinus tumultus, 26. iterum bellum parant, 31. vincuntur, *ibid.* arma conjungunt Veientes contra Romanos, sed cæduntur, 53. usque ad portas urbis populares incedunt, 63. *vid.* et 64. bellum inferunt Romanis, 3, 26. et 30. pugna cum iisdem, 62. vincuntur a Romanis, 63. eorum castra direpta, *ibid.* victis a M. Curio Dentato civitas datur absque suffragio, 11, 21. et 22.

- Sabinus ager, 6, 27.
 Sabinus bovem miræ magnitudinis ad Dianæ Aventinensis fanum ducit, 1, 45.
 Sabini juvenes Romæ scorta per ludos rapiunt, 2, 18.
 Sacella publica, 40, 51.
 Sacellum Semonis Sanci, 8, 20.
 Sacellum Pudicitie in foro Boario, 10, 23.
 Sacer ager apud Milesios, 37, 39.
 Sacer lapis, 41, 17.
 Sacer mons, 2, 32. 3, 52.
 Sacra via, 2, 13.
 Sacra equitum alæ apud Macedonas, 44, 42.
 Sacerdotes publici, 26, 23. 42, 28.
 Sacerdotes creat Numa, 1, 20.
 — velati suis insignibus, eunt supplices ad castra Coriolani, 2, 39.
 — quum patricii soli semper fuissent, novi de plebe alleguntur, 10, 6—8.
 — raro fiebant juvenes aut adolescentes, 29, 38.
 — coacti stipendium dare in bellum, 32, 42.
 — Abydeni cum infulis ad dedendam Philippo urbem mittuntur, 31, 17.
 — Athenienses cum insignibus suis obviam Attalo prodeunt, 31, 14.
 — exsecrari quotannis jubentur Philippum, liberos ejus, regnumque, 31, 44.
 — Tarquinienses, facibus ardentibus anguibusque prælatis, Romanum militem turbant, 7, 17.
 — Bacchanalium comprehenduntur, 39, 14.
 Sacramentum militare, 3, 20. *vid. et* 22, 38.
 Sacramento dicere, 4, 53. 24, 8.
 Sacramento adiguntur juniores omnes, 9, 29. *et* 43. 10, 4. *et* seniores, 6, 6. 10, 21.
 Sacramento dicunt etiam minores septemdecim annis, 25, 5.
 Sacrata lex, *vid. Lex*.
 Sacrificaturi vivo flumine perfundi debent, 1, 45.
 Sacrificia læta, 36, 1.
 — aliquot extraordinaria Romæ ex fatalibus libris facta, 22, 57.
 Sacrificium Junoni Reginæ a matronis factum, 27, 37.
 — novemdiale, 34, 45. *vid. Novemdiale*.
 — statum quotannis cum magna cerimonia fit Æneæ, conditori Æneæ oppidi, 40, 4.
 Sacrificuli ex alieno errore questum facientes, 25, 1.
 crifculus rex, *vid. Rex*.
 crifculus Græcus in Etruriam Bacchanalia invehit, 39, 8.
 Sacrilegium, *vid. Proserpina*.
 — a Fulvio censore commissum, 42, 3. ejus ultio, 28.
 — G. Lucretii, 43, 9.
 Sacriportus, locus ad quindecim millia ab Tarento, 26, 39. ibi exercitus C. Marii deletur, *Epit.* 87.
 Sacrosancti quinam fuerint, 3, 55.
 Sacrum novemdiale publice susceptum, quod lapidibus pluisset, 1, 31. *vid. Novemdiale*.
 Sacrum anniversarium Cereris intermissum, 22, 56.
 — a Samnitibus horrendo ritu celebratum, 10, 38. *et* 39.
 — anniversarium Eretrie Amarnthidis Dianæ, 35, 38.
 Sacra gentilitia, 5, 52.
 — publica, *ibid.*
 — Græco ritu Herculi a Romulo facta, 1, 6. *et* 7.
 — Apollini *et* Latonæ, ex senatusconsulto, 25, 12.
 — externa Romæ vetita, 25, 1. 39, 16.
 Sagalassenus ager, 38, 15.
 Sagittarii, 27, 38.
 — Arabes, 37, 40.
 — Cretenses, 42, 35. 43, 9.
 — equites, 37, 38.
 Sagmina, 1, 24. 30, 43.
 Sagula purpurea duo cum fibulis aureis singulis Masinias donant Romani, 30, 17.
 Sagulum gregale, 7, 34.
 Sagulum Hispanicum, 27, 19.
 Saga ex præda militi data, 10, 30.
 Saguntina rabies, 31, 17.
 Saguntum, civitas opulentissima ultra Iberum, 21, 7. oppugnatur, et capitur ab Annibale, 6. *et* 15. aurum argentumque omne in ignem conjiciunt, eodemque semetipsi plerique præcipitant, 14. obsides Hispanorum Sagunti, 22, 22. Saguntum recipitur a Romanis, *et* cultoribus antiquis restituitur, 24, 42. *vid. et* 28, 39.
 Saguntini, 21, 2. iis minatur Annibal, 6. legatos Romanos mittunt, *ibid.* fidem socialem usque ad perniciem colunt, 7. eorum in obsidione constantia, 11. legati Saguntinorum in senatum introducuntur, 28, 39. eorum oratio, qua gratias agunt senatui, *ibid.* alia Saguntinorum legatio, 30, 21.
 Salis vendendi arbitrium ademptum privatis, 2, 9.
 Salis commercium Dardanis cum Macedonia concessum, 45, 29.
 Sale invecto uti prohibentur Macedones, *ibid.*
 Salapia, 24, 20. *et* 47. traditur Marcello cum præsidio Punico, 26, 38. 27, 1.

- Salapitani, 27, 28. Salapitanis deluditur Annibal, *ibid.*
 Salapia principes Dasius et Blasius. *vid.* Dasius.
 Salaria via, 7, 9.
 Salaria annona, et ex ea vectigal, 29, 37.
 Salassi montani, 21, 38. *Epit.* 53. 135.
 Salera, urbs Africae, 29, 34.
 Salserni castrum, 32, 29.
 Salsernum colonia deducta, 34, 45.
 Salganea, 35, 37. 46. et 51.
 Sallinae circa Ostium factae, 1, 33.
 — Romanae, 7, 19. *vid.* et 5, 45, 7, 17, 24, 47.
 Salinator quare Livius cognominatus, 29, 37.
 Salios duodecim Marti Gradivo legit Numa Pompilius, 1, 20. duodecim Salios vocet Tullus, qui *Agonales*, sive *Collitii*, facti sunt, 27. *Vid.* *Dionys. Hal. lib. ii.*
 Sallius erat P. Cornelius Scipio Africanus, 37, 33.
 Sallentini victi, 9, 42.
 Sallentinorum ignobiles urbes deficiunt ad Annibalem, 25, 1.
 Sallentinus ager, 10, 2, 24, 20.
 Salluvii, qui et Salyi, et Salyes, populus Gallicus, 5, 35.
 Salondicus, *vid.* Olonicus.
 C. Salonicus, triumvir coloniae deducendae, 34, 45: decemvir agro dividendo, 42, 4.
 P. Salonius, alternis prope annis tribunus militum et primus centurio, Patres conscriptos obtestatur, ne suum honorem praepoñant concordiae civitatis, 7, 41.
 Q. Salonius Sarra, praetor, 35, 10. sortitur Sardiniam, 20.
 Salpinates intursant agros Romanos, 5, 31.
 Saltatio in ludis scenicis, 7, 2.
 Saltus ad Aduum annem, 32, 6.
 — Apuliae, 24, 20.
 — Castulonensis, 22, 20, 26, 20.
 — Caudina, 9, 7.
 — Cithaeronis, 31, 26.
 — Germanici, 9, 36.
 — Hercinius, 5, 34.
 — Manilianus, 40, 39.
 — Marcius, 39, 20.
 — Taurinus, 5, 34.
 — Thermopylarum, 28, 5. et 7, 36, 15.
 — Vescinus, 10, 21.
 Sallus sedes a C. Junio Bubulco, consule, vota, ab eodem, censore, locatur, 9, 43. dedicatur ab eodem, dictatore, 10, 1. Sallus sedes de caelo tangitur. *vid.* Prodigia.
 Salluti dona votere, et signum inauguratum dare, consul jubetur, 40, 37. Salyi, duce Amilcare Poeno, invadunt Placentiam, 31, 10.
 Salyum gens, 5, 34.
 Salyum montes, 21, 26. *vid.* Salluvii.
 Samaei, Cephalleniae populus, dedunt se Romanis, 38, 28. et 29.
 Sambucistriae, 39, 6.
 Same, insula, 36, 42. *vid.* Zama.
 Same, urbs Cephalleniae, sustinet obelationem quatuor menses, 38, 29.
 Samii, 33, 20.
 Samia terra, 37, 10. 11. 12. et 13.
 Samus, 37, 10. et *aeq.*
 Samnites ineunt foedus cum Romanis, 7, 19. gens opibus armisque valida, 29. inferant Sidicinis arma, unde origo belli cum Romanis, *ibid.* vincunt Campanos, *ibid.* male excipiunt legatos Romanorum, 31. bellum cum Samnitibus, 32. atrox cum his proelium, 33. vincuntur in Campania, *ibid.* victi iterum in Samnio, 36. tertia pugna cum Samnitibus, qua fuguntur, 37.
 legatos Romanis mittunt, pacem orantes, 8, 1. cum his foedus renovatum, 2. Samnitium agros vastant Latini, *ibid.* petunt a Romanis, ut Latini docerentur, *ibid.* pugnant cum Lutanis adversus Alexandrum Epiroensem, 17. suspecti sunt Romanis, 23. ferox torum responsum, *ibid.* tria oppida his adempta, 25. efficiuntur Paesopoli, 26. vincuntur a Q. Fabio, magistro equitum, 30. victi rursus a Papirio, dictatore, 36. annuas impetrant inducias, 37. deficiunt, *ibid.* proelium atrox cum Samnitibus, 38. eorum equites impedimenta Romanorum diripiunt, *ibid.* vincuntur Samnites, 39. detrahant bellum, *ibid.* satisfaciunt Romanis, *ibid.* nec tamen impetrant, *ibid.*
 bellum instaurant, 9, 1. et 2. fraude capiunt Romanos apud Caudinas Farcas, *ibid.* et *aeq.* occupant Fregellas, coloniam Romanorum, 12. vincuntur a Romanis, 13. iterum, 14. sub jugum mittuntur Samnitium septem millia, 15. eorum praesidium Satrici oppressum, 16. inducias biennii impetrant a Romanis, 20. rebellant, 21. anceps proelium cum Samnitibus, *ibid.* vincuntur, *ibid.* proelium equestre cum Samnitibus, in quo eorum imperator occiditur, 22. capiunt Phisiam, *ibid.* pugna vincuntur, 23. progrediuntur ad Caudium, 27. ad triginta millia Samnitium caesa aut capta, *ibid.* capiunt Cluviam, 31. eorum insidiae, *ibid.* ad viginti millia Samnitium caesa, *ibid.* anceps proelium

eum Samnitibus, 36. eorum exercitus duo; scuta alterius auro, alterius argento cæolata, 40. vincuntur, *ibid.* *vid.* et 41. et 42. dedunt se Romanis, *ibid.* sub jugum mittuntur, *ibid.* victi petunt pacem, 43. et 45. eis fons antiquum redditum, *ibid.*

rebellant, 10, 11. iis inferitur bellum, 12. vincuntur, *ibid.* proelium atrox cum Samnitibus, 14. pulsati finibus suis, Etruriam petunt, 16. vincuntur, 19. populantur Campanie agrum, 20. ceduntur, duxque eorum captus ad consulem Romanum rapitur, *ibid.* conferunt arma cum Etruscis, Umbris, Gallis, 21. eum Gallis invadunt Romanos, 27. Samnites primo impetu feroces; longiore certamine residunt eorum animi, 28. vincuntur, 29. Samnitium agmen a Pelignis ceditur, 30. bellum reparant, 31. vincuntur proelio, in quo caesa Samnitium aedoliti millia trecenti, capta duo millia septingenti, *ibid.* Samnitici belli diuturnitas et atrocitas, *ibid.* aggrediuntur castra Romana, 32. expelluntur, 33. aliquot eorum oppida capiunt Romani, 34. oppugnant Luceriam, 35. vincuntur, 36. septem millia et trecenti capti, omnes nudi sub jugum mittuntur, *ibid.* Samnitium iugens apparatus belli, 38. vincuntur a Papirio, consule, 41, et 42. eorum urbes captes, 45. *deficiunt ad Pontis, 22, 61.*

Samnitium legatorum ad Annibalem oratio, 23, 42.

Samnites Caudini, 23, 41.

Samnites Pentri, 9, 31.

Samnitium nomine gladiatores appellati, 9, 40.

Samnium, 7, 32.

Semo, sive Samus, insula et urbs, 37, 10.

Samothraes, vel Samothracia, 42, 25. et 50, 44, 45. et 46.

Samothracum insulae religio, 45, 5.

Semo, *vid.* Semo.

Sanci aedes de caelo tacta, 32, 1.

Sangarius, fluvius, 38, 18.

Sanguis avis, 41, 17.

Sanguine mixtae fluxerunt Caretes aquae. *vid.* Prodigium.

Sappinia tribus Umbræ pars, 31, 2. *vid.* et 33, 37.

Sardes, 33, 19, 37, 18.

Sardi clandestinam legationem ad Pœnos mittunt, 23, 32. ceduntur a Romanis, 40. perdonantur, 41. legatos Romanos mittunt, 41, 10.

Sardorum omnes populi, qui defecerant, in diuionem rediguntur, 41, 21. de his

triumphat Ti. Sempronius Gracchus, 26.

Sardi venales, proverbium, 41, 26.

Sardinia insula, 21, 1, 22, 31. Sardinia et Corsica Pœnis adempta, 21, 1. vastatur a classe Punica, 27, 6. in Sardinia magnum tumultum esse nuntiatur, 41, 10. pacatur, 21.

Sardinia formam exhibens tabula in aede Metutæ matris a Ti. Graccho posita, 41, 33.

Sare, vicus Maronitarum, 38, 41.

Sarissæ, hasta prælongæ Macedonum, 9, 10, 37, 42, 38, 7, 44, 40.

Sarissophori, milites Macedones, 36, 18.

Sarmenta arida bovm cornibus præligantur, et accenduntur, 22, 16. et 17.

Sarpedon, promontorium, 38, 38.

Sarus, fluvius, 33, 41.

Sassula, urbs, capta a Romanis, 7, 19.

Satellites sumit Tarquinius Superbus, 1, 49. Satellites Porrenæ, 11. et 12.

Satellites armatos sibi circumdat Hieronymus, qui nulli Hieroni fuerant, 24, 5.

Saticula, urbs, 7, 32, 9, 21, 23, 39. Saticula oppugnatur a Romanis, 9, 21. capitur, 22.

Saticulani a Romanis laudati, 27, 10.

Saticulanus ager, 23, 14.

Satricum, oppidum, 2, 39, 6, 8, 28, 11. a Marco Coriolano Romanis adimitur, 2, 50. mœnibus Satrici se includunt Volsci, 6, 8. capitur a Romanis, *ibid.* a Prænestinis et Volscis, 22.

Latini conerement Satricum, 33. Satricum coloniam deducunt Antiates, 7, 17. capitur a Romanis, *ibid.* diripitur et incenditur, *ibid.* Volscorum exercitus consedit ad Satricum, 8, 1.

a Papirio, consule, oppugnatur, et capitur, 9, 16.

Satricani, 28, 11. deficiunt ad Samnites, 9, 12.

Saturæ Romanorum, 7, 2.

Saturnalia instituta, 2, 21. diem a noctem clamata, 22, 1.

Saturnalia prima, 22, 1, 30, 36.

Saturnia, colonia civium Romanorum, in agrum Caletanum deducta, 39, 55.

Saturnus, idem qui Belus, cultus a Carthaginensibus. *vid.* Belus.

Saturni aedes, 2, 21, 22, 1, 41, 26. ad aedem Saturni immolatum, et lectisternium imperatum, 22, 1.

Satyrus, princeps legationis Rhodiorum, intemperantius invehitur in Eumenem, 42, 14.

Savo, oppidum Alpinum, 28, 46.

Saxa Rubra, locus, ubi Veientes castra habebant, 2, 49.

Saxa Formiana, 22, 16.

- Saxa infuso aceto putrefacta, 21, 37.
 Saxum Tarpeium, 6, 20. de hoc saxo M. Manlius dejectus, *ibid.*
 Saxum ingens in vicum Jugarium ex Capitolio procidit, et multos oppressit, 35, 21.
 Saxum ingens visum est volitare, *vid.* Prodigia.
 Scæva. *vid.* Junius.
 Scævola. *vid.* Mucius.
 Scalæ, mœnibus admotæ, onere subeuntium fractæ, 26, 45.
 Scalpro fabrilis elephantos necare docuit Asdrubal, si quando sævirent, 27, 49.
 P. Scantinius pontifex, 23, 21.
 Scaptia tribus addita, 8, 17.
 P. Scaptius hortatur populum Romanum, ut agrum, de quo lis erat inter Ardeates et Aricinos, sibi adjudicaret, 3, 71.
 Scarpheæ, urbs Locridis, 33, 3. *vid.* et 36, 19.
 Scaurus, *vid.* Æmilius, Aurelius.
 Sceleratus vicus, 1, 48.
 Sceleratus campus unde nomen habet, 8, 15.
 Scenam ædilibus prætoribusque præbendam censores locant, 41, 32.
 Scenica ars minime apud Græcos pudori, 24, 24.
 Scenici ludi quando Romæ primum, et quare instituti, 7, 2.
 Scenici ludi Romani magnifice facti ab ædilibus curulibus, 31, 4. *vid.* et Ludi.
 Sterdilædus, Illyriorum rex, 26, 44. 27, 30. 28, 5. pater Pleurati, 31, 28.
 Scerdilædus, Gentii, Illyriorum regis, filius, captivus mittitur Romam, 44, 32.
 Schoenus, mercator Perrhæbus, de transitu ad Perrhæbiam consultus ab Æmilio, consule, 44, 35.
 Sciathus, 44, 13. urbs haud ignobilis, 31, 28. diruitur, *ibid.* *vid.* et 45.
 Scipio, *vid.* Cornelius.
 Scipio eburneus dono datus Masinissæ, 30, 15. dono missus a senatu, 31, 11. dono datus Eumeni, 42, 14.
 Scissis, oppidum Hispaniæ expugnatum, 21, 60.
 Scodra, Gentii regia, 43, 22. 44, 31. 45, 25. ejus situs, 44, 31. ad ejus moenia Illyrios vincunt Romani, *ibid.* deditur, 32.
 Scodrus, sive Scordus, mons, 43, 22. 44, 31.
 Scodrenses, 45, 26.
 Scopas, Ætolorum prætor, 26, 24. bellum infert Acarnanum genti, 25. ab rege Ptolemæo cum magno pondere auri mittitur in Ætoliæ, 31, 43. juventutem Ætolorum, mercede conductam, avehit in Ægyptum, *ibid.*
 Scordisci, populi, 41, 23.
 Scorpione ictus, qui proximus Annibalem ad Locros steterat, 24, 7.
 Scorpiones majores et minores, 26, 47.
 Scorpionum in Carthagine Nova expugnata repertorum numerus, *ibid.*
 Scortorum raptus bellum excitans, 2, 18.
 Scorti amor redimitur homicidio, 39, 42.
 Scotusæ, 28, 5. et 7. 33, 6. capitur ab Antiocho, 36, 9. recipitur a Romanis 14.
 Scotusæus ager, 33, 6.
 Scriba, pari fere ornatu cum rege Porsena, pro eo obtruncatur, 2, 12.
 Scriba pontificis ob stuprum cum Vestali virgine ad mortem virgis ceditur, 22, 57.
 Scribæ ædilitii, pecuniam ex ærario clam egressisse comperti damnantur, 30, 39.
 C. Scribonius, ædilis plebis, 33, 42. *vid.* et 34, 53. prætor, 54. sortitur jurisdictionem urbanam, 55.
 C. Scribonius præfectus sociûm, 40, 31.
 C. Scribonius Curio, curio maximus, 41, 26.
 L. Scribonius, legatus captivorum, qui in potestate Annibalis erant, 22, 61.
 L. Scribonius Libo, triumvir mençarius factus, quum esset tribuns plebis 23, 21.
 L. Scribonius Libo, prætor, 29, 11. sortitur jurisdictionem peregrinam et Galliam, 13.
 L. Scribonius Libo, ædilis curulis, 34, 54. hujus et collegæ ludos Romanos senatus primum a populo secretus spectavit, *ibid.* creatur prætor, 35, 10. sortitur jurisdictionem peregrinam, 20. triumvir coloniæ deducendæ, 39, 23.
 Scriptores a Livio memorati. *Annales* Acilian, 25, 39. *vide* Acilian.
 Cato, 34, 5. 45, 25.
 Cincius 7, 7. *vide* Cincius.
 Claudius Quadrigarius, 8, 19. *vid.* et 7, 10. *vide* Claudius historicus.
 Clodius Licinius, 29, 22.
 Commentarii pontificum, 6, 1. *vid.* et 4, 3.
 Fabius Pictor, 1, 44. *vide* Fabius Pictor.
 Funebres laudes, imaginumque tituli, 8, 40.
 Libri lintei, 4, 7. et 20.
 Libri magistratuum, 4, 7. et 20.

- Licinius Macer, 4, 7. *vide* Licinius Macer.
- Piso, 1, 56. *vide* Piso.
- Polybius, 30, 10. *vide* Polybius.
- Rutilius, 39, 52.
- Silenus, 26, 49.
- Tabero, 4, 23, 10, 9.
- Valerius Antias, 3, 5. *vide* Valerius Antias.
- Scriptorem nullum temporum vetustiorum aequalem Livius suo ævo exstare, queritur, 8, 40. *vid.* Annales.
- Scutenna, flumen, 41, 16. et 22.
- Scutum, 1, 43. majus corpori tegumentum, quam clipeus, 9, 19. ejus forma, 9, 40.
- equestre, 43, 8.
- pedestre, 6, 8, 7, 10.
- Scuta pro clipeis quondam fecerint Romani, 8, 8.
- Gallorum, 22, 46. longa, parum lata, plana, 38, 21.
- Hispanorum, ejusdem fere formæ ac Gallorum, 22, 46.
- Ligurum, 44, 35.
- Samnitium, auro et argento cæata, 9, 40.
- dominis argentariarum ad forum ornandum divas, *ibid.*
- Scutis densatis conferti Romani excipiunt tela hostium, 28, 2.
- Scutum vigilibus aufert Æmilii Paulus, consul, 44, 33.
- Scutati, 8, 8, 28, 2.
- Scyllæum, 31, 44. 36, 42.
- Seyrus, insula, 33, 30.
- Secessio plebis in montem Sacrum, 2, 32. et 33.
- in Aventinum, 3, 50. et 51. atque inde in Sacrum montem, 52.
- Secessio militum, 7, 39—42.
- Secessio apud veteres Romanos ultima rabies habebatur, 7, 40.
- Secubitus sacrorum causa, 39, 10.
- Secures prælatæ dictatori, 2, 18.
- decemviris, 3, 36.
- consulibus extra urbem, 24, 9.
- Securi percussus in medio foro trecenti quinquaginta octo delecti nobiles Tarquinienses, 7, 19.
- Sedetani ad Catonem consulem deficiunt, 34, 20.
- Sedetanus ager, 28, 24. 29, 1. 31, 49. eum depopulatur Mandonius, 28, 24.
- Seditio Romæ, 2, 23. 28. et 56. 3, 66. 5, 24. et 25. 6, 14. et *seqq.* 31.
- militum Romanorum, 4, 50. 7, 39. 28, 24. et *seqq.* 32, 3.
- Seditio nulla sub Annibale duce, 28, 12.
- Seditiois auctores securi percussus, 28, 29.
- Segestica, civitas Hispaniæ gravis et opulenta, 34, 17. eam vineis et pluteis capit Cato, consul, *ibid.*
- Seguntia, oppidum Hispaniæ, 34, 19.
- Sejuges aurati in Capitolio a P. Cornelio positi, 38, 35.
- Selepitani, populi, 45, 26.
- Seleucia, 33, 41.
- Selencus. Antiochi filius, 33, 41. 36, 7. ei Lysimachia sedes a patre data, 35, 16. in Æolide relinquitur a patre ad maritimas urbes continendas, 37, 8. recipit Phocæam, 11. Pergamum oppugnat, 18. eum ex Pergameno agro discedere cogit Diophanes, prætor Achæorum, 21. ei cognomen fuit Philopator, 41, 24. quum duodecim regnasset annos, insidiis Heliodori opprimitur, *ibid.*
- Selinus, oppidum Ciliciæ, 33, 20.
- Sella curulis, 1, 8. 2, 54. 7, 1. 10, 7. 25, 5. Sella curulis ab Etruscis sumpta, 1, 8. Sella curulis dono missa Masinisse, 31, 11. Eumeni, 42, 14.
- eburnea dono missa regi Syphaci, 27, 4.
- Sella Jovis in Capitolio, 5, 50.
- Sellasia, 34, 26.
- A. Sellius tribunus plebis absens creatur, 4, 42.
- Sellularii ad bellum excitati, 8, 20.
- Selymbria, 33, 39.
- Semigermans gentes, 21, 38.
- Semimares in mare deportantur. *vid.* Androgyni.
- Semita saxo quadrato a Capena porta ad Martis strata, 10, 23.
- Semo Sancus, 8, 20. bona Vitruvii Vacii Semoni Sanco consecrata, *ibid.* in ejus sacello tenei orbes positi, *ibid.*
- Sempronia basilica, 44, 16.
- Sempronia, uxor Africani, suspecta, tanquam ei venenum dedisset, Epit. 59.
- Sempronius Blaesus, quaestor, occisus cum mille hominibus, 22, 31.
- A. Sempronius, consul, 2, 21. iterum, 34.
- A. Sempronius Asellio prætor, a sceneratoribus occisus, Epit. 74.
- A. Sempronius Atratinus, inter primos tribunos militum consulari potestate, 4, 7.
- A. Sempronius Atratinus tribunus militum consulari potestate, 4, 35. iterum tribunus militum consulari potestate, 44. tertium, 47.
- A. Sempronius Atratinus, magister equitum dictus, 6, 28.
- C. Sempronius Atratinus, consul, 4.

37. ejus negligentia et temeritas, *ibid.* Sempronio diem dicit L. Hortensius, tribunus plebis, 42. eripuit reus praebus quatuor tribunorum, qui sub illo interfuerant, *ibid.* rursus accusatur et damnatur, 44.
- C. Sempronius Blaesus diem dicit Cn. Fulvio, ob exercitum in Apulia missum, 26, 2.
- C. Sempronius Blaesus, aedilis, 39, 7. creatur praetor, 32. sortitur Siciliam, 38. legatus, 43, 6.
- G. Sempronius Longus, decemvir sacrorum, 41, 26.
- C. Sempronius Rutilus, tribunus plebis, M'. Aelio Glabroni diem dicit, 37, 57.
- C. Sempronius Tuditanus, quum aedilis plebis esset, praetor creatur, 32, 27. sortitur Hispaniam citeriorem, 28. proconsul victus proelio ab Hispania, ex vulnere moritur, 33, 25. pontifex fuerat, 42.
- C. Sempronius, cos. contra Iapydas male rem gerit, Epit. 59.
- Cn. Sempronius Blaesus, legatus Q. Fulvii, 27, 6.
- L. Sempronius Atratinus, consul, 4, 7. primus cum L. Papirio censuram gerit, 8.
- M. Sempronius Tuditanus, Carthagine Nova capta, coronae muralis arbiter, 26, 48.
- M. Sempronius Tuditanus, tribunus plebis, ex auctoritate Patrum plebem rogat, ut cum sociis ac nomine Latino pecuniae creditus jus idem, quod cum civibus Romanis esset, 35, 7. creatur praetor, 37, 47. sortitur Siciliam provinciam, 50. consul, 39, 23. a Pisis in Apuanos Ligures proficiscitur, eorumque agros vastat, 32. frustra censuram petit, 40. pontifex cooptatur, 46. pestilentiae moritur, 41, 26.
- P. Sempronius praefectus socium, 34, 47.
- P. Sempronius Sophus, tribunus plebis, 9, 23. ejus in Ap. Claudium censorem oratio, 34. prendi Appium jubet, et in vincula duci, *ibid.* consul, 45. triumphat, *ibid.* pontifex creatur, quum primum plebelli pontifices facti sunt, 10, 9. censor, *ibid.* praetor, 21.
- P. Sempronius Tuditanus, tribunus militum ad Cannas, 22, 50. ejus virtus, *ibid.* et 60. ex aedilitate curuli praetor creatur, 24, 43. sortitur Ariminum, 44. ejus res gestae, 47. imperium ei prorogatur, 25, 3. iterum, 26, 1. censor, 27, 11. lustrum condidit, 38. creatur consul, quum provinciam Graeciam haberet, 29, 11. pacem cum Philippo facit, 12. sortitur Bruttias, 13. consul, tumultuario proelio configit cum Annibale, 36. vincitur, *ibid.* dein et Annibalem acie vincit, *ibid.* aedem Fortunae Primeniensis vovet, *ibid.* vid. et 34, 53. legatus ad Ptolemaeum, 31, 2.
- P. Sempronius Blaesus tribunus plebis, P. Cornelio Scipioni, triumphum petenti, obsistit, 36, 39. auctoritate sensu compellitur remittere intercessionem, 40.
- P. Sempronius Graechus, tribunus plebis diem dicit M'. Aelio Glabroni, 37, 57.
- P. Sempronius Longus creatur praetor, 39, 32. sortitur Hispaniam ulteriorem, 38.
- Tl. Sempronius Gracchus, magister equitum, 22, 57. castris Romanis praefectus, absente dictatore, Caesilium mittit frumentum et fuses, 23, 19. quum magister equitum et aedilis curulis esset, consul creatur, 24. senatum habet, consolatur Patres, eosque adhortatur, ut calamitatibus succumbant, 25. init consulatum, 30. ei volucribus exercitus sorte evenit, 32. ejus res gestae, 35, 36. et 37. ei prorogatur imperium, 24, 19. vincit Hannibalem Pedaum, 14. et 15. volonibus dat libertatem, 16. secundum consul abusus creatur, 43. in Lucanis multa praedia parva, haud ullum dignum memoratu, facit, 25, 1. aliquot ignobilia oppida Lucanorum capit, *ibid.* ei imperium prorogatur, 3. et Lucanis cum equitatu ac levi armatura Beneventum venire jubetur, 15. triste prodigium Graeco sacrificii factum, 16. proditioms circumvehitur, *ibid.* exanimis ad Annibalem mittitur, postulatque cum captis simul fascibus ante tribunal imperatoris, *ibid.* de ejus obitu varia fama, 17. item de ejus funere, *ibid.*
- Tl. Sempronius Graechus, admodum adolescens, augur creatur in locum M. Pomponii Mathonis, 29, 38. moritur, 41, 26.
- T. Sempronius Graechus, praefectus socium, cadit in proelio cum Boiis, 33, 36.
- Tl. Sempronius Graechus, acer juvenis, legatus mittitur ad Philippum, 37, 7. ab eo comiter accipitur, *ibid.* tribunus plebis, auxilio est Scipi-

- oni Africano, ne causam dicat, 38, 52. ei gratia acta, quod rem publicam privatis similitudinibus potlorem habuisset, 53. ei nupta minor e duabus Affricani filiabus, 57. ejusdem aliud decretum de L. Scipione, Africani fratre, 60. ejus oratio ad collegam, triumpho M. Fulvii moram afferentem, 39, 5. creatur triumvir coloniae deducendae, 59. memoratur aedilis, 40, 44. praetor, citeriorem Hispaniam sortitur, 35. capit Mundam, et Certinam, urbes, 47. vincit Celtiberos, eosque subigit, 48, 49. et 50. magnas et animo sequente in Hispania res gerit, 41, 3. egregium se pacis arbitrum et moderatorem praebet, *ibid.* Gracchurim urbem condit, *ibid.* triumphat de Celtiberis, 11. creatur consul, 12. multis secundis proeliis perdomat Sardos, 21. de Sardinia triumphat, 26. rerum ab eo in Sardinia gestarum ergo tabula in sede Matris Matutae posita, 33. creatur censur, 43, 16. ejus censurae acta, *ibid.* et 17. contentiones cum tribuno plebis P. Rutilio, 18. ejus bona consecrantur a tribuno, *ibid.* ei et collegae dies dicitur ad populum, *ibid.* collegam servat, jurando se ei commitem exsilii futurum, *ibid.* basilicam faciendam curat, quae Sempronius dicta est, 44, 16. libertinos in unam tribum Esquilinam conjicit, 45, 15.
- Ti. Sempronius Longus, consul, 21, 6. in Siciliam mittitur, 17. capit Melitam, 51. revocatur in Italiam, *ibid.* venit ad collegam, *ibid.* pugnae adversus Annibalem cupidus, 53. educit copias, 54. vincitur, 55. et 56. alia pugna inter Sempronium et Annibalem, 59. prospere pugnat cum Hannone Poeno, 23, 37.
- Ti. Sempronius Longus, tribunus plebis, 31, 20. aedilis curulis, 32, 27. triumvir coloniae deducendis, 29. praetor, 33, 24. sortitur Sardiniam provinciam, 26. ei prorogatur imperium, 43. creatur consul, 34, 42. triumvir coloniae deducendae, 45. proficiscitur in Boios, et adversus eos pugnat, 46. et 47. legatus consularis, 35, 5. frustra censuram petit, 39, 40.
- Ti. Sempronius Ti. F. Longus, augur factus, 27, 6. decemvir, *ibid.* pestilentia moritur, 41, 26.
- Ti. Sempronius Longus praest parti castrorum in oppugnatione Heracleae, 36, 22.
- Ti. Sempronius Musca, 45, 13.
- T. Sempronius Rutilius, vitricus P. Aebutii, 39, 9. cupit pupillum initiari Baecis, *ibid.*
- Semunciarium foenus factum ex uncia, 7, 27.
- Sena, colonia, 27, 46.
- Senensis populus vacationem obtinere non potest, 27, 38.
- Senaculum in Capitolio, 41, 32.
- Senatores centum, a Romulo creati, 1, 8. *vid.* Patres.
- Senatores octoginta occiduntur in proelio ad Cannas, 22, 49.
- pecuniam sponte conferunt ad supplementum remigum, 26, 36.
- amplius quinque unto tempore abesse ab urbe Roma vetiti, 36, 3.
- edicto praetoris ex tota Italia Romanam vocantur, 43, 13.
- Senatores, quibusque in senatu sententiam dicere licet, 23, 32. 36, 3.
- Senatus nisi auctor fieret, ratum esse non poterat id, quod populus jussu, 1, 17. postea in incertum comitiorum eventum auctor fieri coepit, *ibid.*
- Senatus quoniam partes fuerint in regibus creandis, *vid.* 1, 17. et 18. 22, 32. et 41.
- Senatus a regibus de omnibus negotiis consultus, 1, 49.
- de bello indicendo consultus, 1, 33.
- determinat ut ad populum feratur de bello indicendo, 4, 58. 31, 5. *vid.* et 45, 21.
- provincias consulibus decernit, 10, 24. 28, 38. et 40. et *seqq.*
- de pace facienda consultus, 6, 26. 30, 42. et 43. 23, 24. 37, 55. 38, 10.
- decernit triumphum, 3, 26. 28, 9. negat, 10, 36. et 37. 26, 21. sine auctoritate senatus triumphatum, 3, 63. 10, 37.
- quaedam negotia a se ad populum rejicit, 2, 27. 7, 40. 27, 8.
- legatis populorum regumque dat responsa, 6, 26. 7, 20. 30, 17.
- mittit legatos, 2, 15. 30, 26. 42, 19. et *alibi* passim
- Senatus Romanus tamquam regum consensus, 9, 17.
- Senatus princeps, 27, 11.
- Senatus habitus in Capitolio, 3, 21. 8, 5. 24, 10. 26, 1. 28, 38. 32, 8.
- in sede Bellonae, 30, 21. 31, 47. 41, 10.
- in sede Apollinis, 34, 43. 39, 4. 42, 21.
- Senatusconsultum factum, ut omnes Volaci urbem excederent, 2, 37.
- ut pontifex maximus tribunos plebis crearet, 3, 54.

- Senatusconsultum factum, ut decemviri magistratu se abdicent, 3, 54.
- Senatusconsultum relatum in tabulas, 4, 11.
- ut consularia comitia haberentur, 4, 25. et 36.
- ut duo ex tribunis consularibus ad bellum proficiscerentur, unus res Romæ curaret, 45.
- de cæde Postumii, 51.
- de creandis tribunis militum, 55.
- ut tribuni militares peditibus equitibusque gratias agerent, 5, 7.
- ut tribuni militum se abdicarent magistratu, 17.
- ut agri Veientani septena jugera dividerentur plebi, 30.
- ut consules se abdicarent magistratu, 31.
- de rebus ad religionem spectantibus, 50.
- Senatusconsulto revocati, qui Veios iverant, 6, 4.
- Senatusconsulto e carcere eductus M. Manlius, 18.
- Senatusconsultum, ne quis patricius in Capitolio habitaret, 6, 20.
- de induciis in centum annos Cæritibus concedendis, 7, 20.
- de Latinis, 8, 14.
- de dicendo dictatore, 15. et 16.
- de colonia Cales deducenda, 16.
- de deducendis Interamnæ et Casinum coloniis, 9, 28.
- ut privati nautas darent, 24, 11.
- de cœrendis superstitionibus et externis religionibus, Romæ exortis, 25, 1.
- de ludis Apollini, reque divina faciunda, 12.
- de Marcello et Siculis, 26, 32.
- de Campanis, 34.
- de provinciarum sortitione, 28, 45.
- ut, quos ludos inter seditionem militarem novisset Scipio, ex ea pecunia, quam ipse in ærarium intulisset, faceret, 38.
- de coloniis, quæ milites dare abnuerant, 29, 15.
- de bello adversus Nabin Lacedæmonium, 34, 22.
- de coloniis deducendis, 53.
- de rebus Asiæ, 37, 56.
- in gratiam Ambraciensium, 38, 44.
- de Bacchanalibus, 39, 18. et 19.
- de exercitibus, 38.
- quo sublata comitia præteritis creandi, 39.
- in honorem Demetrii, 47.
- de Latinis, 41, 13.
- Senatusconsultum de agris Ligustinis et Gallicia viritum dividendis, 42, 4.
- in gratiam Statiellatum, 22.
- de bello in Persæ, 30.
- quo Cares Lycique jubentur esse liberi, 44, 15.
- de Macedonibus et Illyriis, 45, 18.
- Senatusconsulti forma ultimæ necessitatis, 3, 4.
- Senatusconsulta in ædem Cereris ad ædiles plebis delata, 3, 55. ad ærarium, 39, 4.
- Senectus, tribunus, civitatis Nerviorum, Epit. 139.
- Senes Romani, urbe capta, expectant domi mortem, 5, 41. trucidantur a Gallis, *ibid.*
- Seniores coacti nomina dare, ut agant urbis custodiam, 5, 10. *vid.* et 6, 2. et 6.
- Seniorum cohortes factæ, 10, 21.
- Seniorum triginta principes, apud Carthaginienses sanctius consilium, 30, 16.
- Senones Galli clusium et Romam veniunt, 5, 35. *vid.* Galli. Legionem Romanam circumveniunt, et delent, 10, 26.
- Sentinas ager, 10, 27. et 30.
- C. Sentius, Epit. 70.
- Sepinum in Samnio a L. Papirio, consule, expugnatur, 10, 44. et 45.
- Seppius Lesius summum Capuæ magistratum ultimus omnium Campanorum capit, 26, 6. *vid.* et 13.
- Septembribus idibus prætor maximus clavum pangere vetusta lege jussus, 7, 3.
- Septemdecim annos nati, qui non militarent, ærarii facti, 27, 11.
- Sepulcrum dirutum in ora Africæ promalo omine vitatur ab Annibale, 30, 25.
- Sepulcra diruta Athenis a Philippo, 31, 24. super eare Atheniensium querelæ, 30.
- Sequani, pop. Epit. 104.
- Sergia venefica, suo ipsa epoto medicamento, interit, 8, 18.
- C. Sergius, tribunus militum consulari potestate, 6, 5. iterum, 11. tertium, 27.
- Cn. Sergius Plancus, prætor, 31, 4. sortitur jurisdictionem urbanam, 6. ei prorogatum imperium, 32, 1.
- L. Sergius, legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert, 5, 28. a Liparensium piratis exceptus, et dimissus, *ibid.*
- L. Sergius Fidenas, consul, 4, 17. tribunus militum consulari potestate, 25. iterum consul, 30. iterum tribunus militum consulari potestate, 35. tertium tribunus militum, 45.

- L. Sergius Fidenas**, tribunus militum, 5, 16.
- L. Sergius**, legatus, 30, 25.
- M. Sergius decemvir** creatur, 3, 35.
- M'. Sergius Fidenas**, tribunus militum consulari potestate, 4, 61. iterum, 5, 8. ejus castra adoriuntur Falisci, *ibid.* mavult vinci ab hoste, quam vincere per civem, *ibid.* accusatur a tribunis plebis, 11. denis millibus aëris gravis condemnatur, 12.
- M. Sergius**, tribunus militum, 29, 6. jussu Pleminii post gravissima tormenta necatur, et insepultus projicitur, 9.
- M. Sergius Silus**, prætor, 32, 27. sortitur jurisdictionem urbanam, 28. *vid. et* 31. *et* 33, 21. *et* 24.
- M. Sergius Silus**, legatus Æmilii consulis, 44, 40.
- Q. Sertorius**, Epit. 90. 96.
- Serrheum**, castellum, occupat Philippus, 31, 16.
- Servilii ex Albanis principibus in collegium Patrum lecti**, 1, 30.
- A. Servilius Priscus** (alii Structo cognomen tradunt) dictator, 4, 21.
- C. Servilius**, consul, 2, 49.
- C. Servilius**, tribunus militum consulari potestate, contendens cum collegis patri pareat, 4, 45.
- C. Servilius triumvir coloniarum Placentiam deducende**, 21, 25. a Gallis comprehenditur, *ibid.* a filio consuli sextum decimum post annum liberatus, Romanam revertitur, 30, 19.
- C. Servilius**, legatus, frumento in Etruria coempto instruit arcem Tarentinam, 25, 15. pontifex, 27, 6. ædilis plebis, 21. magister equitum et ædilis curulis, 33. *vid. et* 36. prætor creatus, sortitur Siciliam, 28, 10. *vid. et* 46. consul, 29, 38. 30, 1. patrem, ex servitute liberatum, Romam reducit, 19. dictator, 39. decemvir agris dividendis, 31, 4. pontifex maximus, 39, 46. picula iræ Deum conquirat, 40, 37. moritur, 42. *Ad eundem referri possunt, quæ de C. Servilio habet Livius*, 33, 47. 34, 53.
- C. Servilius Ahala**, magister equitum, obtruncat Mælium, 4, 13. *et* 14. ejus factum defendit dictator Cincinnatus, 15. creatur consul, 30.
- C. Servilius Ahala** tribunus militum consulari potestate creatur, 4, 56. magister equitum, 57. iterum tribunus militum consulari potestate, 57. tertium, 5, 8. senatui obtemperans, cogit collegas ante diem abdicare se magistratu, 9.
- C. Servilius Ahala**, magister equitum, 6, 2.
- C. Servilius Casca**, tribunus plebis, 25, 3.
- Cn. Servilius Cæpio**, pontifex, 25, 2. ædilis curulis, 28, 10. creatus prætor, sortitur jurisdictionem urbanam, 38. *vid. et* 46. consul, 29, 38. sortitur Etruriam, 30, 1. inde Romam redit cum patre C. Servilio *et* C. Lutatio patre, ex servitute receptis, 19. Annibalem persequens, in Siciliam transit, 24. revocatur a dictatore ad id ipsum creato, *ibid.* legatus in Græciam mittitur, 35, 23.
- Cn. Servilius Cæpio**, pontifex, pestilentia moritur, 41, 26.
- Cn. Servilius Cæpio**, ædilis curulis, 40, 59. prætor, sortitur Hispaniam ultérieurem, 41, 26. legatus ad res repetendas in Macedoniam missus, redit, 42, 25. creatur consul, 43, 13.
- Cn. Servilius Geminus**, consul, 21, 57. 22, 1. Sardiniae *et* Corsicæ oram circumvectus, Meningem insulam vastat, 31. Fabii artibus bellum gerit, 32. in consilio assentitur Paulo adversus Varronem, 43. occiditur ad Cannas, 49.
- L. Servilius Structus**, tribunus militum consulari potestate, 4, 47.
- M. Servilius Geminus**, augur, 26, 23. ædilis curulis, 29, 38. magister equitum, 30, 24. consul, 26, *et* 27. ei prorogatum imperium, 41. decemvir agris dividendis, 31, 4. triumvir coloniarum deducendis, 32, 29. *et* 34, 45. pro triumpho Pauli Æmilii orationem ad populum habet, 45, 36. *et seqq.* nudat corpus, *et* cicatrices vulnenum ostentat, 39.
- M. Servilius**, tribunus militum, 40, 27.
- M. Servilius** pontifex legitur, 43, 13.
- P. Servilius**, consul, 2, 21. ejus populare edictum, 24. nec plebi nec Patribus gratus, abijt magistratu, 27.
- P. Servilius**, consul, 3, 6. moritur, 7.
- P. Servilius**, decemvir agris dividendis, 31, 4.
- Q. Servilius** per Patres clientesque Patrum consul creatur, 2, 64. iterum consul, in Æquos mittitur, 3, 2.
- Q. Servilius**, questor diem M. Volsio dicit, 3, 24.
- Q. Servilius Priscus**, dictator, 4, 21. fundit Etruscos, *et* Fidenas capit, 22. appellat tribunos, ut cogant consules dicere dictatorem, 26. cognoscit de rebellione Fidenatum, 30. filium tribunum militum jubet collegis belli gerendi curam concedere, *et* urbi præesse, 45. ex senatusconsulto dictator dicitur, 46. vincit Æquos, 47.
- Q. Servilius Fidenas**, tribunus militum consulari potestate, 5, 8. iterum, 14. interrex, 17. tribunus militum ter-

- tium, 24. quartum, 36. quintum, 6, 4. sextum, 6.
- Q. Servilius, tribus militum consulari potestate, 6, 22. iterum, 31. tertium, 36.
- Q. Servilius Ahala, consul, 7, 1. secundum, 4. dicit consensu patriciorum Ap. Claudium dictatorem, 6, creatur dictator, 11. ex auctoritate Patrum ludos magnos vovet, *ibid.* ejus res gestæ, *ibid.* abdicat se dictatura, *ibid.* interrex creatur, 17.
- Q. Servilius, magister equitum, 7, 22. consul, 38.
- Sp. Servilius consul, emittit Veientes, 2, 51. mox pulvis ab iis, interventu collegæ servatur, *ibid.* reus factus ad populum, periculum audacia discutit, 52.
- Sp. Servilius Priscus, censor, 6, 31. tribunus militum consulari potestate, 38.
- Servius Tullius, 1, 18. captiva Corniculana natus, 1, 39. et 4, 3. ei caput in multorum conspectu arsit, 1, 39. de ejus natalibus variæ sententiæ, *ibid.* Servius fuit maximo honore apud regem et Patres, *ibid.* eorum rerum capessit, 41. a senatu jubetur regnare, *ibid.* filius Tarquinii collocat, 42. Veientibus bellum infert, *ibid.* instituit census, *ibid.* condit lustrum, 44. interficitur, 48. ejus laudes, *ibid.* commentarii, 60.
- Servus conjunctionis index, *vid.* Vindicius.
- Servi vindicta liberati, in civitatem accepti videbantur, 2, 5.
- Servi Capitolium occupant, 3, 15. dant poenas, 18.
- Servorum alia conjunctio, 4, 45.
- Servi publici, 9, 29.
- Servorum tyrannica dominatio Volsinii, *vid.* Volsinii.
- Servus, interfecit domini ultor, occidit Asdrubalem, 21, 2. ejus in tormentis constantia, *ibid.*
- Servi quinquæ et viginti in crucem acti, quod in campo Martio conjurassent, 22, 33.
- Servi in militiam allecti Romæ, 22, 57. eorum octo millia armantur, *ibid.* *vid.* Volones.
- Servi vocati ad Pileum, 24, 32.
- Servus indicat auctores incendii, pluribus simul locis circa forum orti, 26, 27.
- Servi, indices conjunctionis, 32, 26. iis vicena quina millia æris, et libertas data, *ibid.*
- Servorum conjunctio in Etruria, 33, 36. vincuntur a M'. Anilio, prætor, *ibid.* principes conjunctionis adiguntur crucibus, *ibid.*
- Servorum magnus motus in Apulia, 39, 29.
- Servitii Achaorum fugidivis receptaculum Macedonia, 41, 28.
- Sesecenaris bos, 41, 19.
- P. Sestius Capitolinus, consul, 3, 32. decemvir legibus scribendis, 33.
- P. Sestius, patriciæ gentis vir, a C. Julio decemviro ad populum accusatus, 3, 33.
- P. Sestius, quæstor, 4, 50.
- Sestus, Hellepontis urbs, 32, 33, deditur Romanis, 37, 9.
- Setia, colonia, 6, 30. 26, 6. 29, 14. eam depopulantur Privernates, 7, 42. ægat consulibus milites et pecuniam, 27, 9. de ea re senatusconsultum, 29, 15. Setiæ magnus tumultus servorum opprimitur, 39, 26. ibidem Carthaginensium obeides custoditi, *ibid.*
- Setini nunciant defectionem Privernatium, 8, 1.
- Seuthes. Cotyis pater, regis Odrysarum, 42, 51.
- Sextantes, 2, 33.
- Sextarii vini, honoris ergo, militibus, qui Decium secuti fuerant, a legionibus collati, 7, 37.
- Sextiles kalendæ olim anni principium, 3, 6.
- Sextiles kalendæ duplici clade insignes, 6, 1.
- Sextiles idus, 41, 20.
- nomæ, *ibid.*
- C. Sextilius plebeius, tribunus militum consulari potestate, 6, 30.
- M. Sextilius Fregellanus respondet pro duodeviginti coloniis, milites ex formula paratos esse, 27, 10.
- L. Sextius, tribunus plebis, rogationem fert, quæ Volas coloni mitterentur, 4, 49.
- L. Sextius tribunus plebis promulgat leges de ære alieno, de modo agrorum, et de consulatu plebeo, 6, 35. refectus tribunus plebis, non patitur creari curules magistratus, *ibid.* octavum tribunus plebis, 36. continuari sibi tribunatum recusat, 39. decimum tribunus refectus, 42. primus de plebe consul factus, *ibid.* et 7, 1.
- M. Sextius Sabinus, ex ædilitate plebeia prætor, 30, 26. sortitur Galliam, 27.
- Sibaris, urbs, 36, 39.
- Sibylla, 1, 7.
- Sibyllæ carmina de termino fatali imperii Romani, 38, 45.
- Sibyllini libri aditi, 3, 10. 5, 13. 7, 27. 21, 62. 22, 1. 9, 10. 36. et 57. 29, 10. 36, 37. 41, 56. *vid.* Libri.
- Siccitas ingens in urbe et agro Romano, 4, 30. 40, 29.

- L. Siccius, vir fortissimus, fraude decemviro interfectus, 3, 33.
- Sicilia, 1, 1. in Siciliam venit *Aeneas*, *ibid.* in Sicilia frumentum emitum propter caritatem annonae, 2, 34. in Siciliam exercitum quando primum trajecerint Carthaginienses, 4, 29. a tyrannide Siciliae missam suspicatur Livius classem Graecorum, quae mare Etruscum infestum habebat, 7, 25. et 26.
- Sicilia deseritur a Poenis, 26, 40. Siciliae res composit Scipio, 29, 1. Siciliae calamitas obnotus serviles, *vid.* Servi, Fugitivi.
- Siculator res a M. Marcello compositae, 25, 40. eorum querelae de Marcello, 26, 29. eorum oratio in senatu, 30. *ibi* respondet Marcellus, 31. de ea re senatusconsultum, 32. Siculi legati ad Marcelligenus se proficiunt, 33.
- Siculum fretum, 1, 2.
- Siculus securi percussus, 23, 37.
- Sicimina, mons, 45, 12.
- C. Sicinius, auctor secessionis in sacrum montem, 2, 32. inter primos tribunos plebis, 33. *vid.* et 3, 54.
- C. Cicinius, tribunus plebis, 2, 58. diem dicit Ap. Claudius, 61.
- G. Cicinius, tribunus plebis post secessionem in Aventinum, 3, 54.
- C. Sicinina, legatus a senatu missus, 43, 7.
- Cn. Sicinius edilis, petit praeturam, 39, 29. fit anno sequente praetor, et sortitur Sardiniam, 45.
- Cn. Sicinius, triumvir coloniae Lucan deducendae, 41, 17.
- Cn. Sicinius, praetor, 42, 9. in Apuliam mittitur ad colligendas locustas, 10. obtinet Macedoniam provinciam, pro rogato in annum imperio, 27. paludatus proficiscitur ex urbe, *ibid.*
- L. Sicinius, tribunus plebis, 6, 6.
- T. Sicinius, consul, 2, 40.
- T. Sicinius, lator rogationis de migrando Veios, 5, 24.
- Sicyon, urbs, 27, 31. 35, 25. Sicyone Romanorum aliorumque populorum legatis datum Achaeorum concilium, 22, 19.
- Sicyonius ager, 33, 15.
- Sida, oppidum, 35, 13. 37, 23.
- Sidetae, populi, 35, 48.
- Sidicinus, a Samnitibus bello lacessiti, socios sibi paravit Campanos, 7, 29. rursus ab iisdem impugnati, deditiorem facere volunt ad Romanos; a quibus repudiati, dedunt se Latinis, 8, 1. et 2. Sidicinus inter et Auruncos bellum, 15. vincuntur Sidicini a Romanis, 16. et 17.
- Sedicinus ager, 10, 14. 26, 8.
- Sidonii, populi, 35, 48.
- Sidus Vergiliarum, 21, 35.
- Sigeum, 44, 28.
- Signatum, argentum, *vid.* Argentum.
- Signia, colonia, 1, 56. 2, 21. 8, 3. 32, 2.
- Signini Romanis fidi, 27, 10.
- Signifer, omni vi moliens signum convellere nequit, 22, 3.
- Signiferum manu arreptum secum in hostem rapit Camillus, 6, 8.
- Signum emissum in hostium aciem, 6, 8. 34, 46. *vid.* Vexillum.
- secundi Hastati, ademptum signifero a Q. Navio in hostes inlatum, 26, 5.
- Signa militaria ex aerario depromta, 4, 22. 7, 23.
- Signa capta in proelio, 9, 44. 10, 14. et *ulibi* saepius. ante Signa et post Signa strages facta, 8, 11.
- Signum pugnae datum, 6, 8.
- propositum, 22, 45.
- Signum receptui datum, 6, 8.
- Signum secundae vigiliae, 7, 35.
- Signa bis canunt, ubi duo sunt consules, 27, 47.
- Signum datum, id est, iustus imperatoris, per totum exercitum perlatus, 5, 36. 21, 14.
- Signum Jovis Imperatoris, Praeneste devectum. T. Quintius dicitur in Capitolium inferri, 6, 29.
- Junonis a matronis dedicatum in Aventino, 21, 62.
- Martis, 22, 1.
- Signa senes Deorum facta ex argento mulctatio, 27, 6.
- tria ad Cereris data, 36.
- duo cupressae in aedem Junonis Reginae inlatae, 37.
- senae quinque ex mulctatio argento in aerario posita, 31, 50.
- tria Cereri, Libero, Liberaeque posita, 33, 25.
- senae in Capitolio defectae, et in circo maximo cum columnis eversa, 40, 2.
- Signa tabulaeque, quibus abundabant Syracusae, Marcellus Romanis delevit, atque inde primum initium mirandi Graecarum artium opera factum, 25, 40. *vid.* et 26, 30. et 31. et 34, 3.
- Signa tabulasque Tarentinis relinquit Fabius, 27, 16.
- Signa tabulae praecae artis, ornamentaque ejus generis plura Eretriae repta, 32, 16.
- Sigoveus, filius sororis Ambigati Celtarum Regis, 5, 34. in Hercynios saltus sorte missus, *ibid.*
- Silana, oppidum, 36, 13.
- M. Silanus, *vid.* Junius,

- Silenus, auctor Græcus, 26, 49.
 Q. Silius, primus quæstor plebeius, 4, 54.
 Silo Pompædus, dux Marsorum, Epit. 76.
 Silpia, urbs, 28, 12.
 Silva, *vide* Sylva.
 Silvanus, *vide* Sylvanus.
 Silvius, *vide* Sylvius.
 Similius Lucus, 39, 12.
 Simulacra Junonis Reginæ cupressæ circumlata, 27, 37.
 Simulacra infantium, conditorum urbis, sub uberibus lapæ, ad Ficum Ruminalem posita, 10, 23.
 Simulacra luporum, 22, 1.
 Simulacrum Herculis in Capitolio positum, dedicatumque, 9, 44.
 Simulacrum pugne terrestris et navalis editum a Scipione, 29, 22.
 Sindensis ager, 38, 15.
 Sinope urbs, postea Sinuessa, 10, 21.
 Sinope, urbs Pontica, 38, 18.
 Sinopensium clades, 40, 2.
 Sintii, 42, 51.
 Sintice, regio, 44, 46.
 Sintice Heraclea, 42, 51, 45, 29.
 Sinuessa, urbs, 8, 11. colonia, 10, 21, 22, 14.
 Sinuessæ colonie negatur vacatio, 27, 38, 36, 3.
 Sinuessæ aquæ, 22, 13.
 Sinus Adriaticus, 10, 2.
 — Enianum, 28, 5.
 — Ambracius, 32, 14, 38, 4.
 — Bargyllicus, 37, 17.
 — Corinthiacus, 26, 26, 28, 7, 38, 7.
 — Demetriacus, 28, 5.
 — Euboicus, 31, 47.
 — Gallicus, 26, 19, 30, 19, 34, 8.
 — Malicus, 27, 30, 31, 46, 35, 37, 36, 11, et 14.
 — Pamphylius, 37, 23.
 — Telmessicus, 37, 16.
 — Thesprotius, 8, 24.
 Sipontum, urbs capta ab Alexandro Epi-
 rensi, 8, 24.
 Sipontum colonia civium Romanorum
 deducta, 34, 45, 39, 23.
 Sipyllus, 36, 43, 37, 11.
 Sipyrrhicas Ætolus, 31, 46.
 Siræ, oppidum terre Odontanticæ, 45, 4.
 Sitella ad sortiendum, 25, 3. *vid. et* 41, 22.
 Smyrna, urbs, 37, 35. usurpat liberta-
 tem, 33, 38. obsidetur ab Antiochii
 copiis, *ibid. vid. et* 35, 42.
 Smyrnaei, 37, 16. laudati a senatu Ro-
 mano, 54. donantur agro, 38, 39.
 Socii Romanorum, sine duce aut exer-
 citu Romano, propriis viribus bellum
 gerere non sinuntur, 2, 53, 8, 4.
 Socii Romanorum in bello Annibalis
 constat fides, quia justo et moderato
 regerantur imperio, 22, 13.
 Sociorum defectio, Sociale bellum, *vid.*
 Italici.
 Socii navales, 21, 49. ex libertino or-
 dine, 42, 27.
 Sol ruber per totum diem, *vid.* Prodi-
 gium.
 Solis eclipsis, 37, 4.
 Soli aram consecrat Philippus in monte
 Æmo, 40, 22.
 Sollemne Pani Lyceo ab Evandro insti-
 tutum, 1, 5.
 — Fidei a Numa, 1, 21.
 Soli, Ciliciæ urbs, 33, 20, 37, 56.
 Soliferres, tela bellica, 34, 14.
 Solistimum tripudium, 10, 40.
 Solon, præfectus Pydnæ, 44, 45.
 Solonia leges a legatis Romanorum de-
 scriptæ, 3, 31.
 Solonius ager, 8, 12. in eum excursio-
 nem faciunt Antiates, *ibid.*
 Solovettius, dux Gallorum, 45, 34.
 Solstitium, 44, 36.
 Solstitialis orbis, 1, 19.
 Solstitiale tempus, 35, 49.
 Somnium T. Atinii, 2, 36. Annibalis,
 21, 22.
 Sopater Syracusis prætor creatur, 24, 23.
 ejus oratio de Andranodori et The-
 misti cade, 25.
 Sopater, dux Philippi regis, secum qua-
 tuor millia militum in Africam traji-
 cit, 30, 26. eum captum a Romanis
 sibi restitui petunt legati Philippi,
 42.
 Sopater Arcanæ, præfectus Chalcidis,
 interficitur, 31, 23.
 Sopater, dux Persæ, proelio interficitur
 a Romanis, 42, 66.
 Sophonisba, uxor Syphacis, filia Adru-
 balis, 30, 12. ejus ad Masinissam
 oratio, *ibid.* nubit Masinissæ, *ibid.*
 venenum, sibi a Masinissa missum,
 haurit intrepide, 15.
 Sora, oppidum, capitur a Romanis, 7, 28.
 interfectis Romanorum colonis, de-
 ficit ad Samnites, 9, 23. obsidetur a
 Romanis, 24. capitur, *ibid.* expugnatur
 a Samnitibus, 43. recipitur, 44.
 Soram coloniam quatuor millie hominum
 missa, 10, 1.
 de Sora, quod milites pecuniamque Ro-
 manis negarat, senatusconsultum, 29,
 15.
 Soranus ager, 10, 14, et 33.
 Sordidati rei et eorum cognati esse so-
 lent, 6, 20. *vid. et* 27, 34.
 Sororium tigillum, 1, 26.
 Sors in sitellam posita, 41, 22.
 Sortes Cære extenuatæ, 21, 62, 22, 1.
 vid. et Prodigium.
 — oraculi Pythici, 5, 15.
 — Dodonæi Jovis, 8, 24.

Sosilus, 34, 30.

Sosis et Theodotus, interfecto Hieronymo, regis equis Syracusas contendunt, 24, 21. eos adloquitur Andronodorus, 22. Sosis unus ex interfecto tyranni, mittitur a Marcello ad Philodamum, praefectum arcis Euryali, 25, 25.

Sosis, faber aërius, Syracusas Marcello tradit, 26, 21. et 30. cum corona aurea praecedit in triumpho Marcelli, et, donatus civitate Romana, accipit quinquaginta jugera in agro Syracusano, 26, 21.

Sositheus Magnes, legatus Philippi, 23, 39.

Sospita Juno, *vid.* Juno.

Sotinus, minister ex regis Alexandri Epirensis pueris, 8, 24.

Spadones, regum, 35, 15.

Sparta, *vid.* Lacedaemon. oppugnatur corona a T. Quintio, 34, 3—40.

Sparta quondam sine muro, 34, 38, 39, 37. tyranni addiderant murum, 34, 38. Spartae muri diruti, 38, 34.

Spartana disciplina dura et horrida, 38, 17.

Sparti ad rem nauticam usus, 22, 20.

Spartacus, bellum excitat, Epit. 95. ipse cum milibus sexaginta caeditur a M. Crasso, 97.

Sparus, agreste talum, 34, 15.

Spectacula sibi Patres equitesque faciunt, alta duodenos pedes: fori appellabantur, 1, 35.

Spectrum per quietem utrique consuli visum, 8, 6.

Specula in Tiseo monte, 28, 5.

Speculator Poenus, Romae deprehensus, praecisus manibus dimissus, 22, 33.

— convivii male exceptus, 40, 7.

Speculator, contemplatus regium agmen e specula, properat Athenas, 31, 24.

Speculatores, 9, 23.

Speculatores Annibalis, excepti a custodibus Romanis jubentur a Scipione visere omnia, 30, 29. dimittuntur a Scipione, *ibid.*

Specus in foro Romano, *vid.* Vorago.

Spei templum, 2, 51. 24, 47. reficitur, 25, 7.

Spei aedes ad Tiberim, 40, 51.

Spei aedes fulmine icta, *vid.* Prodigium.

Speleum, prope Pellam locus, 45, 33.

Spelunca in Umbria, in qua ad duo milia armatorum absumta fumo et vapore, 10, 1.

Sperchiae, 32, 13.

Sperchius, amnis, 36, 14. 37, 4.

Spicae metentibus visae cruentae, *vid.* Prodigium.

Spinther, *vid.* P. Cornelius Lentulus.

VOL. IV.

Spoletium colonia deducta, 20, 2.

Spoletum frustra tentat Annibal, 22, 9. *de Spoletio vid.* et 24, 10. 45, 43.

Spoletani a Romanis laudati, 27, 10.

Spolia opima Jovi Feretrio a Romulo lata, 1, 10. in sede Jovis Feretrii, prope Romuli spolia, ab A. Cornelio Cossu dono fixa, 4, 20. et 32. a Marcello, post Romulum et Cossium tertio et ultimo, 20, 56.

Spolia equestria, 8, 7.

Spolia caesorum hostium lecta 5, 36. et 39. 27, 42.

Spolia hostium Vulcano cremata, 1, 37.

— dicata Marti, Minervae, Lucae Matri, et succensa, 45, 33. *vid.* et 8, 1. — Jovi Victori vota, 10, 29.

Spolia vetera hostium templis portibusque detracta armando militi, 22, 57. 23, 14.

Spoliorum simulacra, ex mille pondo argenti facta, Delphos mittuntur, 28, 45. *vid.* Proeda.

Spongia pectori tegumentum, 9, 40.

Sponsionis foederisque discrimen, 9, 5.

Stagnum effusum Mincio anni, cruentum visum, *vid.* Prodigium.

Staius Minacius, dux Samnitium, 10, 20. eius captum ad consulem Romanum rapiunt, *ibid.*

Stans cibum potumque capere jussus miles ignominiae causa, 24, 16.

Statarius miles, 9, 19.

Statianus, *vid.* Oppius.

Statiellus ager, 42, 7.

Statiellates Ligures vincuntur a Romanis, 42, 7. venduntur a consule, sed a senatu jubentur redimi, 8. caeduntur iterum ab M. Popillio, 21. de iis rogatio, *ibid.* in eorum gratiam senatusconsultum, 22.

Marius Statius, *vid.* Marius.

Stationum ratio mutata a Paulo Emilio, 44, 33.

Staius Trebius pollicetur se traditurum Compeam Annibali, 23, 1.

Staius Gellius, imperator Samnitium, in proelio capitur a Romanis, 9, 44.

Staius Metius, praefectus praesidii Casilini, 24, 19.

T. Staius, tribunus plebis, diem dicit Sp. Servilio, 2, 52.

Stator Jupiter, *vid.* Jupiter.

Statorius ad Syphacem, Numidarum regem, a Scipionibus mittitur legatus, 24, 48. ex juventute regi pedites conscribit, et ad morem Romanorum ordinat et instruit, *ibid.* *vid.* et 30, 28.

Statua Accio Navio Romae posita, 1, 36. — Antiochi in Minervae Itoniae templo, 36, 20.

F f

- Statua Camilli et Mæmii, consulum, in foro, 8, 13.
 — Cloelius in Sacra via, 2, 13.
 — Horatii Coclitis in Comitio, 2, 10.
 — Mancii, Prænestinorum præfecti, loricata, 23, 19.
 — Martii, consulis, in foro ante templum Castoris, 9, 43.
 — Philippi, regis Macedonum, 31, 23. et 44.
 — Ptolemæi, 23, 10.
 Statua aurata omnium in Italia prima Glabroni posita, 40, 34.
 Statuæ publicæ in Rostris positæ legatis Romanis, a Fidenatibus occisæ, 4, 17.
 Statuæ tres in monumento Scipionum, 38, 56.
 Stellates campi, 9, 44, 10, 31. *vid. et* 22, 13.
 Stellatina tribus nova, 6, 5.
 Stena Græcia, fauces Latinis, 32, 5.
 Stenius Ninnius Celer, hospes Annibalis Capuæ, 23, 8.
 C. Stertinius creatur prætor, et sortitur Sardiniam, 38, 35.
 L. Stertinius, proconsul, in Hispaniam mittitur, 31, 50. rediens quinquaginta millia pondo argenti in ærarium fert, et de manubis duos fornices facit, 33, 27. legatus, 35.
 L. Stertinius, quæstor, cum muneribus mittitur ad Misagenem, Masinissæ filium, 45, 14.
 Stimon, oppidum, 52, 14.
 Stipendium de publico quando miles primum acceperit, 4, 59.
 — quando eques, 5, 7.
 Stipendium annuum, et trium mensium frumentum accipit exercitus Romanus à Saturnitibus, mercedem induciarum, 8, 2.
 Stipendium impositum Carthaginiensibus, 21, 1.
 Stobi Præniæ, 33, 19, 45, 29. Stobos exercitum indicit Philippus, 40, 21. haud procul Stobis, Novam urbem Perseida condit Philippus, 39, 59.
 Stoeni, pop. Epit. 62.
 Stragula vestis pretiosæ usus quando primum Romæ creperit, 39, 6.
 Strategema Annibalis, 21, 27, 22, 16. et 17.
 — Gallorum, 23, 24.
 — Philemeni proditoris, 25, 9.
 — Polyxenidæ, 37, 28.
 — M. Porcii Catonis, consulis, 34, 12. et 13.
 — T. Quintii, consulis, 2, 64.
 — C. Sulpicii, Dictatoris, 7, 14.
 — Stratii, 43, 24.
 Stratus, medicus, speculaturus, quæ ab Attalo agerentur, ab Eumene mittitur Romam, 45, 19. sapientibus monitis pravæ Attali spes castigat, *ibid.*
 Strato M. Brutum rogatus occidit, Epit. 124.
 Stratonicea, urbs Carie, 33, 18. datur Rhodiis, 30.
 Stratonicensis ager, 33, 18.
 Stratonidas Thebis perfugit Tanagrum, 33, 28.
 Stratus, urbs Etoliarum, 36, 11, 38, 4, 43, 23.
 Strymon, fluvius, 44, 44. et 45, 45, 29.
 Stupra in Bacchanalibus per vim inlata, adhibito cymbalorem et tympanorum pulsu, ne vox quiritantis exaudiri possit, 39, 10.
 Stupra virorum inter sese plura, quam seminarum, 39, 13.
 Stupri damnatæ matrones multantur pecunia. *vid. Matriona.*
 Symphalia terra, 33, 14.
 Symphalis, 45, 30.
 Subota, insula, interjecta Eliæ et Athæ, 44, 28.
 Subura, regio urbis Romæ, 3, 13.
 Subcenturio Romanus vincit Latinum centurionem, 8, 8.
 Sucro, oppidum, 28, 24.
 Sudertanum forum, 26, 23.
 Sudibus, et saxis, omni genere telorum ammoveritur a vallo hostium Romani, 34, 15.
 Suessa Pometia, urbs Volscorum, 1, 41. vi captur a Tarquinio Superbo, 53. *vid. Pometia.*
 Suessa Aurunca, 8, 15. eo colonia deducta, 9, 28. negat consulibus milites et pecuniam, 27, 9. de hac re senatusconsultum, 29, 15.
 Suessetani, Hispaniæ populus, 25, 34. deficiunt ad Romanos, 34, 20. iis opem ferunt in expugnando Lacetanorum oppido, *ibid.* in Suessetanis A. Terentius oppidum Corbionem expugnat, 39, 42.
 Suessetanum agrum depopulatur Mandonius, 28, 24.
 Suessiones, Epit. 104.
 Suessula, urbs, 7, 37, 23, 14, 17. et 32, 24, 46, 25, 7. et 22, 26, 9: 26, 9.
 Suessulanis civitas sine suffragio data, 8, 14.
 Suffetes, summus apud Pœnos magistratus, 28, 37, 30, 7, 34, 61.
 Suffragia quomodo Romæ lata, 1, 43. *vid. et* 10, 13. et 21, 24, 7. et 9, 25, 3. et 40, 51.
 Suffragii lationem imperitari, populi erat, non senatus, 38, 36.
 Suffragii ratio per censores adimi non potest injussu populi, 45, 15.
 Suggestum in foro Romano adornatum rostris navium Antiatum, 8, 14.

- Seismonitium, mons Liguriae, 39, 2. 40, 41.
- L. Sulla Athenas expugnat, Epit. 81. De eo *vid.* Epit. 82. 83. &c. crudelitas ejus, 88. in Campo Martio sepelitur, 90. Sulmo, oppidum, 26, 11.
- Sulpicia, gravis femina, socrus consulis Postumii, 39, 11. 12. et 13.
- C. Sulpicius, legatus, qui *idem videtur esse ac C. Sulpicius Peticus*, de quo *infra*, vincit Hernicos, 7, 7.
- C. Sulpicius praetor creatur, et sortitur Stelliam, 25, 41.
- C. Sulpicius, tribunus plebis, 43, 16.
- C. Sulpicius Camerinus censor creatur, 6, 27. abdicat se magistratu, *ibid.*
- C. Sulpicius Galba, pontifex, 30, 39. moritur, 32, 7.
- C. Sulpicius Galba, creatur praetor, 42, 28. sortitur jurisdictionem urbanam, 31.
- C. Sulpicius Gallus, nominatur patronus ab Hispania, 43, 2. creatur praetor, 13. defectum habet, 16. sortitur jurisdictionem urbanam, *ibid.* ab eo et collega M. Claudio consul accipit legiones, 17. *idem* Gallus, tribunus militum secundae legionis, praedicit eclipsin Lunae, 44, 37. praest castris Aemilii Paulli, 45, 27. creatur consul, 44.
- C. Sulpicius Longus, consul, 8, 15. iterum, 37. tertium, 9, 24. Samnites vincit, 27.
- C. Sulpicius Peticus, consul, 7, 2. *vid.* C. Sulpicius, legatus. Iterum consul, 9. ducit exercitum in Hernicos, et Ferentinum urbem capit, *ibid.* dictator dictus, 12. trahit bellum, segre id ferentibus milicibus, *ibid.* Sex. Tullii ad eum oratio, 13. ejus strategema, 14. vincit Gallos, et triumphat, 15. auri ex Gallicis spoliis magnum pondus, saxo quadrato septum, in Capitolio sacrat, *ibid.* creatur interrex et tertium consul, 17. et 18. quartum, 19. iterum interrex, et quintum consul, 22.
- L. Sulpicius, tribunus militum, 40, 27.
- P. Sulpicius, interrex, 10, 11.
- P. Sulpicius, Galba, Servii filius, qui nollum antea curulem magistratum gesserat, consul creatur, 25, 41. magistratum init, 26, 1. Apuliam provinciam obtinet, 22. in Macedoniam mittitur, *ibid.* ei imperium prorogatum, 28. etiam anno sequenti, 27, 7. et 10. iterum anno sequenti, 22. ejus res gestae, 31. 32. et 33. ejus res gestae anno sequenti, 28, 5—7. ei succedit P. Sempronius, 29, 12. creatur dictator, 30, 24. iterum consul, 31, 4. de bello adversus Philippum refert ad senatum, 5. ei evenit Macedonia provincia, 6. rogationem promulgat de bello Macedonico, *ibid.* ejus oratio, 7. consulit facies de bello, Philippo regi indicendo, 8. ei permissum, ut de exercitu, quem P. Scipio ex Africa deportasset, voluntarios, quos posset, duceret, *ibid.* paludatus cum lictoribus proficiscitur in Macedoniam, 14. circa Apolloniam hibernat, 22. *vid.* et 27. ejus res gestae, 33—40. legatus additur T. Quintio, 32, 28. legatus in decem ad res Macedoniae et Graeciae componendas, 33, 24. legatus mittitur ad Antiochum, 34, 59. venit ad Eumenem, 35, 13. et 14. ejus cum Mitione colloquium, 16.
- P. Sulpicius Saverrio consul creatur, 9, 46. ob res bene adversus Aequos gestas triumphat, *ibid.* censor, 10, 9.
- Q. Sulpicius, legatus dictatoris A. Postumii, 4, 27.
- Q. Sulpicius Camerinus, tribunus militum consulari potestate, 5, 8. iterum, 14.
- Q. Sulpicius Longus, tribunus militum consulari potestate, 5, 36. et 47. paciscitur cum Brenno, 48.
- Ser. Sulpicius, consul, nihil dignum memoria agit, 2, 19.
- Ser. Sulpicius, curio maximus, moritur, 3, 7.
- Ser. Sulpicius, consul, 3, 10. legatus mittitur Athenas legum causas, 31. decemvir, 33. legatus ad exercitum, qui Aventinum inaderat, 50. legatus praest equitibus, 70.
- Ser. Sulpicius Camerinus consul creatur, 5, 29. tribunus militum consulari potestate, 32. adversus Salpinates proficiscitur, *ibid.* creatur interrex, 6, 5.
- Ser. Sulpicius Camerinus, consul, 7, 28.
- Ser. Sulpicius Galba, aedilis curulis, 27, 21. ad Attalum legatus mittitur, 29, 11. pontifex, 30, 26. moritur, 32, 7.
- Ser. Sulpicius Galba, aedilis curulis, 38, 135. praetor, sortitur jurisdictionem urbanam, 42. et 39, 5. candidatus consulatus, 32. *idem videtur esse, qui proxime sequitur.*
- Ser. Sulpicius Galba, tribunus militum secundae legionis, adversatur Aemilii Paulli triumpho, 45, 35. et 36.
- Ser. Sulpicius Rufus, tribunus militum consulari potestate, 6, 4. iterum, 18. tertium, 21.
- Ser. Sulpicius, tribunus militum consulari potestate, 6, 22. iterum, 32. recipit Tusculum, 33. duxerat majorem M. Fabii Ambusti filiam, 34. tribunus militum consulari potestate tertium, 36. quartum, 38.
- Suuiam, 28, 8. 81, 22. Atticae terrae promontorium, 32, 17.

- Suovetaurilia, 1, 44. 8, 10.
 Superbus cur dictus Tarquinius, 1, 49.
 Superstitio externa repressa, 4, 30. *vid.*
 Religio.
 Supplicare coronati, et lauream in manu
 tenentes, jubentur omnes duodecim
 annis majores, 40, 37.
 Supplicationes ad omnia delubra, 3, 7.
 — duorum consulum nomine in unum
 diem, 63.
 — in quatrimum, 5, 23.
 — ob rem bene gestam adversus Sam-
 nites, 10, 21.
 — in biduum, prodigiorum averrun-
 candorum causa, 23.
 Supplicatio per unum diem Æsculapio
 habita, 10, 47.
 — belli Carthaginiensis causa, 21, 17.
 22, 10.
 — per triduum ad omnia pulvinaria,
 22, 1.
 — Fortunæ in Algidio, 21, 62. ad ædem
 Herculis, *ibid.*
 Supplicationes omnibus Diis, quorum
 pulvinaria Romæ sunt, indicatæ, 24, 10.
 — ad omnia delubra, 24, 11.
 — ad omnia pulvinaria, 27, 4. et 11.
 vid. et 25, 7.
 — in unum diem, 27, 7. et 37.
 — per compita, tota urbe, 27, 23.
 — in triduum celebratæ a viris femi-
 nisque, 27, 51.
 — in quatrimum, 29, 14. 30, 1. et 17.
 — per quinque dies, 30, 21.
 — in triduum ob victum Annibalem,
 30, 40.
 — ob bellum Philippo decretum, 31,
 8. et 9.
 — ob victoriam de Gallis reportatam,
 31, 22.
 — ob prodigium, 32, 1. et 9. 35, 21.
 — ob res bene gestas in Gallia in qua-
 triduum, 32, 31.
 — ob res in Thessalia bene gestas in
 dies quinque, 33, 24.
 — ob res bene gestas in Hispania in
 triduum, 34, 21. *vid.* et 34, 42.
 — ob terræ motus, 34, 55.
 — ob res bene gestas adversus Antio-
 chum, 36, 21.
 — in triduum in omnibus compitis,
 38, 36.
 — pro valetudine populi in triduum,
 38, 44.
 — prodigiorum causa, 39, 56. 40, 2.
 — circa omnia pulvinaria in diem
 unum, 40, 19. et 28.
 — in biduum, 40, 37.
 — ob pestilentiam in unum diem, 41,
 26.
 — ob devictum Perseum, 45, 2. et
 Gentium, 3.
 Supplicationibus ordo statutus, 7, 28.
 Supplicum insignia Infulæ, Velamen-
 ta, Rami oleæ, Vestis sordida, 2, 39.
 24, 30. 25, 25. 29, 16. 37, 28. 44, 19.
 45, 25. *vid.* et 35, 34.
 P. Sura, legatus, 22, 31.
 Surenas, dux Parthorum, Epit. 106.
 Surrentini populi deficiunt ad Pœnos,
 22, 61.
 Sus mansueta variis condimentis adai-
 mulata ferinæ carni, 35, 49.
 Susus Phalaræneus, dux Cretensium in
 exercitu Persei, 42, 51.
 Sutrinus, Socii Romanorum, 6, 3. *de ob-*
 sidiōne eorum urbis vid. Sutrium.
 Sutrinus ager, 26, 34.
 Sutrium, oppidum, obsidetur et capitur
 a Tuscis, 6, 3. recipitur a Camillo,
 ibid. obsidetur ab Etruscis, 9. libera-
 tur, *ibid.* Sutrium, claustrum Etru-
 riæ, ab Etruscis oppugnatum, 9, 32.
 et 35. *vid.* et 10, 14. negat consulibus
 milites et pecuniam, 27, 9. de hac
 re senatusconsultum, 29, 15.
 Sycurium, urbs sub radicibus Ossæ, 42,
 54. 56. 57. 62. et 64.
 Syleum, urbs, 38, 14.
 Syllus Gnosius, dux Cretensium in ex-
 ercitu Persei, 42, 51.
 Sylva Asia, 2, 7.
 — Ciminia, 9, 36.
 — Litana, 23, 24. 34, 22.
 — Mæsia, 1, 33.
 — Malitiosa, 1, 30.
 — Pieria, 44, 43.
 Sylvanus ex sylva Arsia ingentem vocem
 noctis silentio edidisse creditur, 2, 7.
 Sylvius, Ascanii filius, secundus Albæ
 rex, 1, 3. casu quodam in sylvis na-
 tus, *ibid.*
 Sylvius Æneas, tertius Albæ rex, *ibid.*
 Sylvius Latinus, quartus Albæ rex, *ibid.*
 Sylvius Romulus, fulmine ictus, *ibid.*
 Sylvius, cognomen omnium Albanorum
 regum, *ibid.*
 Synnada, urbs, 38, 15. 45, 34.
 Synedri, Macedonum senatores, 45, 32.
 Syphax, rex Numidarum, a Scipionibus
 appetitus, jungit amicitiam cum Ro-
 mania, 24, 48. vincitur a Masinissa,
 49. in Maurusios fugit, *ibid.* ejus ad
 Romanos legati, prospera cum Car-
 thaginiensibus prelia memorantes,
 27, 4. ad eum vicissim senatus lega-
 tos mittit, *ibid.* ad eum Scipio navi-
 gat, 28, 17. eodem tecto recipit Sci-
 pionem et Asdrubalem, 18. cum eo
 fœdus icit Scipio, *ibid.* ducit Asdru-
 balis filiam, 29, 23. Scipioni amicit-
 tiam renunciat, *ibid.* ejus adversus
 Masinissam bellum, 29—33. in ejus
 castra ignes conjiciunt Scipio et Ma-
 sinissa, 30, 5. Syphax adversus Ma-
 sinissam et Lælium copias educit, 11.

- capitur, *ibid.* in castra Romana adducitur, 13. ejus oratio ad Scipionem, *ibid.* a Laelio in Italiam abducitur, 17. Tibure moritur, et publico funere effertur, 45.
- Sypheum, Bruttiorum oppidum, deficit a Pœnis ad Romanos, 30, 19.
- Syracusæ, post mortem Hieronymi magnæ Syracusis turbæ, 24, 21. 27. pax cum Romanis decreta, dein turbata, 28—32. Syracusæ sub dominationem Hippocratis et Epicydis cadunt, 32. terra marique oppugnantur a Marcello, 33. Archimede defendente, 34. oppugnatione absisunt Romani, et obsidendo arcent commeat, *ibid.* Syracusæ captæ, 25, 23—31. Syracusarum spolia Romam deducta, 40.
- Syracusani in fidem clientelamque Marcelli urbem suam tradunt, 26, 32.
- Syri haud paullo mancipiorum melius, quam militum, genus, 35, 49. leves et servituti nati, 36, 17. Gallis stipendium pependere, 38, 16.
- Syrtis minor, 29, 33, 34, 62.
- T.
- Tabæ, urbs Pisidie, 38, 13.
- Tabellæ et litteræ laureatæ, 45, 1.
- Tabellarius, *ibid.* et 44, 44.
- Tabernæ Romæ a Tarquinio Prisco rege factæ, 1, 35.
- Tabernæ in gravi periculo claudi jussæ, 3, 27. 4, 31. in luctu, 9, 7. in pace apertæ, 6, 25.
- Tabernæ argentariæ fori Romani venduntur ab Annibale, castra ad urbem habente, 26, 11.
- Tabernæ septem Romæ incendio hauriuntur, 26, 27. resciantur, 27, 11.
- Tabernæ omnes cum magni pretii mercibus conflagraverunt, 35, 40.
- Tabernæ quatuor in publicum emtæ, 39, 44.
- Tabernæ circum forum piscatorium in privatum venditæ, 40, 51.
- Tabernæ foro circumdatæ, 41, 32.
- Tabernæ et lanienæ conjunctæ, in publicum emtæ, 44, 16.
- Tabernæ Novæ, loci nomen Romæ, 3, 48.
- Tabernacula in foro statuta, 39, 46.
- Tabernacula, muli, et omnia alia instrumenta militaria, magistratibus in provincias iturus subministrata de publico, 42, 1.
- Tabernacula, militaremque suppellectilem, qualem consuli præberi mos est, Maninissæ donant Romani, 30, 17.
- Tabernaculum Philippi in conspecto maxime tumulo positum, 32, 5.
- Tabula a T. Quintio dictatore in Capitolio sub signo Jovis Imperatoris fixa, 6, 29.
- templo adfixa voti index, 40, 52.
- victoriæ index in sede Matris Matutæ, 41, 33.
- Tabulæ decem a decemviris latæ, 3, 34.
- duæ prioribus decem additæ, 37.
- duodecim, in æs incisæ, in publico propositæ, 57.
- Tabulæ publicæ, 4, 8. 26, 36.
- priscæ artis, inventæ Eretriæ, 32, 16.
- Ambracia avertæ, 38, 9.
- Tabulis pictis fanum Æsculapii exornatum, 43, 4.
- Tabulæ novæ, 32, 38.
- Tabularium, 43, 18.
- Tabulatorum quinque turris, 28, 6.
- Tabulius ager, *vid.* Trientius.
- Tagus, fluvius, 21, 5. 27, 19. 35, 22. 39, 30.
- Talassio, vox nuptialis, 1, 9.
- Talentum Atticum, 38, 24. *vid.* et 38.
- Euboicum, 37, 45. 38, 9.
- Talanta argenti ducenta Philippo pollicentur Carthaginenses, ut in Siciliam aut Italiam cum exercitu trajiciat, 29, 4.
- Talanta ducenta, semestris stipendium, Cotyi appensa a Perseo, 42, 67.
- Talanta quinquaginta in ripa exponit Perseus, militi diripienda, 44, 45.
- Tamiani, inter auxilia Rhodiorum, 33, 18.
- Tanagra, 33, 28. 35, 51.
- Tanais, amnis, 38, 38.
- Tanaquil, femina summo loco nata, nubit Lucumoni, 1, 34. cœlestium prodigiorum perita, *ibid.* Tarquinium ad educandum summa cura Servium excitat, 39. interfecto Tarquinio, eundem Servium, generum suum, ad capessendam rerum curam hortatur, 41. *vid.* et 47.
- Tanetum, vicus, 21, 25. *vid.* et 30, 19.
- Tarentum, urbs, 24, 13.
- Tarentum proditur Annibali, 25, 8. et 9. oppugnatur, et capitur a Fabio Maximo, 27, 15.
- Tarentina arx oppugnatur ab Annibale, 25, 11. Tarentinæ arci provident Romani, 15.
- Tarentini, 8, 27. eorum indignatio in Romanos, *ibid.* concitant Lucanos, *ibid.*
- eorum superba legatio, 9, 14. ridetur a consulibus Romanis, ad pugnam se parantibus, *ibid.*
- defecere ad Pœnos bello Annibalico, 22, 61.

- Tarentini legati Annibalem, 24, 13.
eorum obsides apud Romanos, quum fugissent ab urbe, retracti de saxo dejectiuntur, 25, 7. Tarentinorum defectio, 8, et seqq.
eorum classis cædit et margit classem Romanorum, 26, 39. Tarentini ceduntur a C. Persio, *ibid.*
pacem petunt a Romanis cum libertate ac legibus suis, 27, 21. *vid. et* 25.
Tarentini equites, 35, 28. et 29.
Tarentinus ager, 27, 40.
Tarentinus portus, 23, 33.
Sp. Tarpeius præest arci Romanæ, 1, 11. ejus filia, a Tito Tatius, Sabinorum rege, auro corrupta, accipit armatos Sabines in arcem, *ibid.*
Sp. Tarpeio, consuli, ut magistratu abiit, dies dicta, 3, 31. legatus mittitur ad exercitum, Aventinum insidentem, 50. creatur tribunus plebis, 65.
Tarpeia rupes, 7, 10.
Tarpeius mons, 1, 55.
Tarpeium saxum, *vid.* Saxum.
Tarquinii, urbe Etruriæ, 1, 34. 26, 3. 27, 4.
Tarquinienses ad Tarquinium Superbum in regni possessionem restituendum arma capiunt, 2, 6. pugna inter eos et Romanos, *ibid.* domum abeunt, 7.
Tarquinienses bellum inferunt Romanis, 5, 16. populantur agrum Romanum, *ibid.* vincuntur, *ibid.* populantur agrum Romanum, 7, 12. cædunt Romanos, et trecentos septem milites Romanorum captos immolant, 15. sacerdotes eorum, anguibus prælatis, feriali incensu Romanos terrent, 7, 17. vincuntur, *ibid.* in eos, quod milites Romanos immolassent, sævitum, 19. inducias quadraginta annorum impetrant, 22. pollicentur Scipioni lintea in vela, 28, 45.
Tarquiniensis ager, 6, 4.
L. Tarquinii Prisci genus et nomen, 1, 34. institutus tutor liberis regia, *ibid.* ambit regnum, 35. eligitur, *ibid.* centum in Patres legit, *ibid.* bellum gerit cum Latinis, *ibid.* Circo maximo designat locum, *ibid.* muro lapideo urbem circumdare parat, 36. Sabinis infert bellum, eosque fundit, *ibid.* et 37. bellum facit Latinis, 38. multa eorum oppida capit, *ibid.* ejus opera, *ibid.* occiditur, 40.
L. Tarquinius regnum adfectat, 1, 46. Tarquinii Prisci filium plures edere auctores, *ibid.* instinctu conjugis regnum invadit, 47. quare Superbi nomen illi inditum, 49. Patrum primores interficit, *ibid.* circumsepit corpus armatis, *ibid.* primum morem consulendi senatum solvit, *ibid.* Latinos sibi conciliat, *ibid.* Octavio Mamilio Tusculano filiam nuptum dat, *ibid.* in eum invehitur Turnus Herdonius, 50. opprimat Herdonium, 51. ejus ad Latinos oratio, cum quibus fœdus renovat, 52. Volscis bellum infert, eorumque urbem Suesam Pometiam vi capit, 53. Gabios fraude capit, *ibid.* et 54. pacem facit cum Æquis, et cum Tuscis fœdus renovat, 55. ædificat Jovis Capitolini ædem, *ibid.* alia ejus opera, *ibid.* Ardeam obsidet, 57. pellitur Roma, 60. regnavit annos quinque et viginti, *ibid.* bellum molitur, 2, 6. primo a Veientibus et Tarquiniensibus adjectus, *ibid.* deinde a Porcena, 9. relictus ab eodem, exsulatur ab Tusculum, 15. pugnant ad Regillum lacum vulneratur, 19. moritur Cumis, 21.
Aruna Tarquinius, Superbi filius, Delphos missus portenti causa, 1, 56. cum L. Junio Bruto pugnat, utriusque exitio, 2, 6.
Sex. Tarquinius, Superbi filius minimus, 1, 53. Gabios prodit patri, *ibid.* et 54. Lucretiæ vim infert, 58. Gabios exsul profectus, interficitur, 60.
T. Tarquinius, Superbi filius, 1, 56. pugnat ad Regillum lacum, 2, 19. et 20.
Aruns Tarquinius, Superbi frater, mitis ingenii juvenis, clam ab uxore tollitur, 1, 46.
L. Tarquinius Collatinus, Egerii filius, Lucretiam suam laudat, 1, 57. *vid.* Lucretia. Collatinus creatur consul, 60. abdicato consulatu, in exilium abiit, 2, 2.
Tarquiniolorum nominis odium apud Romanos, 2, 2. Tarquiniolorum bona repetunt legati, 4. eorum bona diripiuntur, aut consecrantur, 5.
L. Tarquinius, patriciæ gentis, magister equitum, 3, 27.
Tarracina, 22, 15. 27, 4. 28, 11. 40, 45. Tarracina colonia. *vid.* Anxur. ei negatur vacatio rei navalis, 36, 3.
Tarracina flumen, 24, 44.
Tarraco, 21, 61. 26, 17. 40, 40.
Tarracensis portus, 22, 22.
Tarracensis conventus, 26, 19.
Tartessii, Hispania populi, 23, 26.
Tatius, *vid.* Titus Tatius.
Taulantiis populis immunitas data, 45, 26.
Taurasinorum ager, 40, 38.
Taurea, *vid.* Jubellius.
Taurilia ludi, per biduum facti religionis causa, 39, 22.

- Taurini, populi, 21, 38. et 39.
 Taurinorum urbem, caput gentis, expugnat Annibal, 21, 39.
 Taurinus saltus, 5, 34.
 Tauropos Diana, 44, 44.
 Taurus, mons, 35, 13. omni eis Taurum mortem possessione Asiae cedere Antiochus iubetur, 37, 35. et 55. 38, 38.
 Taurus, flumen, 38, 15.
 Taygetus, 34, 28.
 Teanenses Apuli veniunt in deditionem, 9, 20.
 Teanum Apulum, 23, 24.
 Teanum Sidicinum, 22, 57. 23, 24.
 Teates Apuli foedus impetrant a Romanis, 9, 20.
 Tecmon, oppidum, 45, 26.
 Tectosagi, populi, occupant mediterranea Asiae, 38, 16. iis Romani bellum inferunt, *ibid.* eosque vincunt, 24. et *seqq.*
 Tegea, urbs, 34, 26. 35, 97. 38, 34.
 Tegeae theatrum magnificum e marmore facere instituit Antiochus Epiphanes, 41, 25.
 Tegulae marmoreae ex arde Junonis Laciniae detractae, mox jussu senatus relatae, 42, 3.
 Teii, *vid.* Teus.
 Telesia, urbs in Samnio, capitur ab Annibale, 22, 13. vi capitur a Romanis, 24, 20.
 Tellense, urbs Latii, ab Anco Marcio capta, 1, 33.
 Telmessicus sinus, 37, 16.
 Telmessium castrum, 37, 56.
 Telmissus, *ibid.*
 Telum, 1, 25. super telum se devovens stat consul P. Decius, 8, 9. Telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri, fas non est, 10.
 Telorum nubes, 38, 26.
 Tellus Dea, 10, 28.
 Telluris aedes, 2, 41.
 Sex. Tempanius, decurio equitum, jubet equites ex equis desilire, qui pugnam restituant, 4, 38. a C. Junio tribuno interrogatur de Sempronio consule, 40. ejus prudens responsio, 41. absens creatur tribunus plebis, 42. cum eodem Sempronio se vestem mutaturum profectetur, *ibid.*
 Temenis porta Tarenti, 25, 9.
 Tempe Thessalica, 32, 15. 33, 10. 13. et 35. 36, 10. 39, 24. 42, 54. ejus loci descriptio, 44, 6.
 Tempestas foeda prohibet castrorum hostilium oppugnationem, 2, 62. prohibet oppugnationem urbis Romae, 26, 11. obruit Bastarnas, 40, 58. *vid.* Imber.
 Tempestas atrox multis sacris profanisque locis stragem facit, 40, 2.
 Tempestas praetorum comitia dirimit, 40, 59.
 Templum primum a Romulo Jovi Feratrio dedicatum, 1, 10.
 — Aesculapii, 45, 28.
 — Apollinis, 35, 51.
 — Apollinis Zerynthii, 38, 41.
 — Bellona, 10, 19.
 — Bendidium, 38, 41.
 — Castoris, 9, 43.
 — Cereria, 31, 14. 40, 2.
 — Concordiae, 9, 45.
 — Dianae, 1, 45. 31, 17. 36, 22. 40, 52. 45, 27.
 — Feroniae, 26, 11.
 — Fortunae, 24, 47. 42, 1.
 — Fortunae muliebris, 2, 40.
 — Herculis, 26, 10. 31, 24.
 — Honoris et Virtutis, 27, 25.
 — Jovis Aetnei, 38, 2.
 — Jovis Capitolini, 1, 38. et 55. 41, 25.
 — Jovis Feretrii, 1, 10. 4, 32. in illud spolia opima inlata, *ibid.*
 — Nicaei, 43, 23.
 — Jovis Olympii, 24, 21. 41, 25.
 — Jovis Statoris, 1, 12. 10, 36. et 37.
 — Jovis Trophonii, 45, 27.
 — Jovis Vicilini, 24, 44.
 — Junonis Laciniae, 23, 23. 24, 3. 28, 46. 30, 20. 42, 3.
 — Reginae, 40, 52.
 — Junonis Sospitis, 31, 12.
 — Matutae matris, 5, 19. et 23. 6, 33. 24, 47.
 — Minervae, 7, 3. aereum, 35, 36.
 — Minervae Itoniae, 36, 20.
 — Nortiae Etruscae Deae, 7, 3.
 — Pudicitiae, 10, 23.
 — Spei, 2, 51. 24, 47.
 Templum nemo dedicare potest, nisi consul aut imperator, 9, 46.
 Tempia suis originibus matres in luctu et metu verrebant, 3, 7.
 — Diis in ipso discrimine vivendi mos, 10, 42.
 — Deum, quae Athenienses pagatim habebant, dirui atque incendi jubet Philippus, 31, 26.
 — Graecis aeternae, 35, 51.
 Tempia duo in orbe sanctissima, Delphus et Samothracae, 45, 5.
 Templis insignibus etiam aliqua miracula affinguntur, 24, 3. 29, 8. et 18.
 — Deum, Alba diruta, temperatum, 1, 29.
 Tempus, 34, 45. Tempus colonia civium Romanorum deducta, *ibid.*
 Tempasius ager de Bruttis captus, 34, 45.
 Tempyrorum suggestiae, 38, 41.
 Tenneri pop. Epit. 138.

- Tendebe, locus in agro Stratonicensi, 33, 18.
 Tenedus, 31, 16. 44, 28.
 Tentorium suum cuique militi domus ac penates sunt, 44, 39.
 Tenus, insula et urbs, 36, 21.
 C. Terentillus Arsa, tribunus plebis, absentibus consulibus, in consulare imperium apud plebem invehitur, 3, 9. legem promulgat, ut quinque viri creentur legibus de imperio consulari scribendis, *ibid.*
 Tarentina tribus addita, 10, 9.
 A. Terentius Varro ad custodiendum iter legatorum Ætolorum missus, 37, 49. creatur prætor, 39, 32. sortitur Hispaniam citeriorem, 38. ejus res gestæ, 41. et 56. *vid. et* 40, 2. ovans urbem ingreditur, 16.
 A. Terentius Varro, legatus ad Gentium, Illyriorum regem, 42, 26. in Macedoniam, 45, 17.
 C. Terentius Varro, humili et sordido loco natus, suorum legis de æquando magistri equitum et dictatoris jure, creatur consul, 22, 25. et 35. conciones multas ac feroces habet, 38. ejus et Æmilii collegæ discordia, 41 — 44. signum pugne ad Cannas proponit, 45. fugit Venusiam, 49. C. Terentio Varroni, redeunti a clade Cannensi, obviam itum ab omnibus ordinibus, 61. ejus ad legatos Campanos oratio, 23, 5. proconsul, jubetur Piceno agro præsidio esse, 32. ei per omnes annos post fugam ab Canis prorogatum imperium, 25, 6. prætor in Etruriam mittitur, 27, 35. legatus mittitur ad Philippum, 30, 26. legatus in Africam mittitur, 31, 11. triumvir creatur ad supplementum Venusinis colonorum numerum, 49.
 C. Terentius Istra creatur prætor, 39, 56. sortitur Sardiniam, 40, 1. triumvir colonie Graviscae deducendæ, 29.
 L. Terentius, legatus ad Antiochum missus, 33, 35.
 L. Terentius Masalliotæ, ædilis plebes, 31, 50.
 L. Terentius Masalliotæ creatur prætor et sortitur Sardiniam, 38, 42. tribunus militum, 40, 35.
 P. Terentius Tusceicanus, legatus in Illyricum, 45, 17.
 Q. Terentius, legatus, 21, 63.
 Q. Terentius Culleo, senator, apud Carthaginienses captivus, Romanis rediditur, 30, 43. pileo capiti imposito, secutus est Scipionem triumphantem, 45. legatus, 33, 47. 42, 35. prætor, sortitur jurisdictionem peregrinam, 38, 42. et 55. petit consulatum, frustra, 39, 32. legatus ad Masinissam et Carthaginienses, 42, 35.
 Terina, urbs Bruttiorum, capta ab Alexandro Epiroensi, 8, 24.
 Termessus, urbs, 33, 15.
 Termessenses oppugnant arcem Isiondensium, 38, 15. mulctantur, *ibid.*
 Termetini pop. Hispaniæ Epit. 64.
 Terminalia festa, 43, 13. 45, 44.
 Terminus Deus, 1, 55. 5, 54.
 Termini fanum, 1, 55.
 Terra Mater, 8, 6.
 Terra Arpini campestri agro in ingentem sinum consedit, 30, 2.
 Terra Velitris trium jugerum spatio desedit, *vid.* Prodigium.
 Terræ motus, qui multarum urbium Italiæ magnas partes prostravit, non animadversus a pugnantibus, 22, 5. *vid. et* 34, 55. 35, 40. 40, 58.
 Terror nocturnus Romæ, 8, 37.
 Tessera, 7, 35. 9, 32. vesperi per castra data, 27, 46. 28, 14.
 Tesseraum ludus, 4, 17.
 Testudo e acutis densatis, 10, 29. 41. et 43. 31, 39. 34, 39. ejus accurata descriptio, 44, 9.
 Testudines, machinæ ad oppugnationem urbium, 5, 5.
 Testudini assimilata Peloponnesus, 36, 32.
 Tetradrachmum, 34, 52. 37, 46.
 Tetraphylia, urbs Athamanis, 38, 1. ibi custodia regis pecunie, *ibid.* Tetraphylia expelluntur Macedones, *ibid.*
 Teus, sive Teos, insula et oppidum, 37, 27. Teii, 37, 12. oratores mittunt ad Romanos, 28. facturos se imperata pollicentur, *ibid.*
 Teuticus, legatus Gentii, 44, 31.
 Teutomalius, rex Sulluviorum, Epit. 61.
 Teutoni, pop. Epit. 67, 68.
 Thabusion castellum, 38, 14.
 Thapsus, urbs Africae, 29, 30. *vid. et* 33, 48.
 Thassus, 33, 30. et 35.
 Thaumaci ubi siti, et unde appellati, 32, 4.
 Thaumacos frustra tentatos deserit Philippus, *ibid.* capiunt Romani, 36, 14.
 Theatrum in Theatro Græci concionem habere solent, 24, 39. 33, 28.
 Theatrum et proscenium ad ædem Apollinis, 40, 51.
 Theatrum magnificum Tegæ Antiochus Epiphanes facere instituit, 41, 25.
 Thebæ caput Boeotiæ, 33, 1. 42, 44. sunt in magno tumultu, *ibid.* recipiuntur a Romanis, 63. diruntur, 9, 18.
 Thebæ Phthioticæ, 28, 7. sive Phthiæ, 39, 25. a Philippo captæ, 28, 7. maritimum emporium, 39, 25. *vid. et* 32, 33. 33, 5.

- Thebes campus, nobilitatus carmine Homeri, 37, 19.
- Theium, oppidum Athamaniae, 38, 1.
- Themistius, Gelonis gener, ob sociata cum Andranodoro consilia occiditur, 24, 24 et 25.
- Thensae, 5, 41. 9, 40.
- Theodotus, unus ex conjuratis in Hieronymi caedem, traditur Andranodoro torquendus, 4, 5. celat consocios, et Thrasonem insonem consilii auctorem mentitur, *ibid.*
- Theodotus et Sosia, interfecto Hieronymo, regis equis Syracusas contendunt, 24, 21. eos adloquitur Andranodorus, 22.
- Theodotus, praefectus classis Rhodiae, 45, 25. legatus mittitur Romam cum coronis viginti millium aureorum, *ibid.*
- Theodotus, nobilis adolescens, Passaronis urbis portas aperit Romanis, 45, 26.
- Theogenes, dux Persei 44, 32.
- Theondas, summus magistratus Samothraeae, 45, 5.
- Theoxena sibi cum marito et liberis sororis suisque necem affert, 40, 4.
- Theoxenus, dux Achaeorum, Rhodiis militantium, 33, 18.
- Thermopylae, 33, 3. et 35. Thermopylis frequens Graeciae stasis diebus solet esse conventus, *ibid.*
- Thermopylarum saltus et angustae fauces, 28, 5. et 7. 31, 23. 33, 3. iis nomen inditum ab aquis calidis, 36, 15.
- Thesauri auri Gallici, 6, 14. et 15.
- Thesauri Proserpinae, *vid.* Proserpina.
- Thesaurus publicus Messenae sub terra saxo quadrato septus, quo Philopemenus victus demittitur, 39, 50.
- Thespieae, 42, 43.
- Thespienses, 36, 21. eorum emporium Creusa, *ibid.*
- Thesproti, 43, 21.
- Thesprotius sinus, 8, 24.
- Thessaliae campi, 31, 41. 42, 54.
- Thessali, populi, adscripti a Philippo Macedonise rege foederi, cum Romanis inito, 29, 12. Thessalos primos omnium liberandos Philippo nominat T. Quintius, 32, 10. liberi pronunciantur, 33, 32. iis, praeter libertatem concessam, Achei Phthiotae dati, 34.
- Thessali gens inquieto ingenio, 34, 51. liberantur a T. Quintio, et ex omni colluvione et confusione in aliquam tolerabilem formam rediguntur, *ibid.* eorum concilium Larisae, 36, 8. 42, 38. impugnantur ab Antiocho, 36, 9. et 10. eorum querelae de urbibus suis a Philippo possessis, 39, 24. et 25. eorum discordiae sopitae ab Ap. Claudio legato, 42, 5.
- Thessali equites, 9, 19.
- Thessalici equitatus virtus, 42, 59.
- Thessalonica urbs, 39, 27. 40, 4. urbs celeberrima, 45, 30. *ibidem* erant navalia, 44, 10. et 32. frustra oppugnatur a C. Marcio, 10. deditur Emilio Paulo, 45. *vid. etiam* 42, 67. 44, 12. 45, 29.
- Thetidium Pharsaliae terrae, 33, 6. et 7.
- Theudoria, urbs Athamaniae, 38, 1. Theudoria expelluntur Macedones, *ibid.*
- Theums, vicus, expugnatur, 32, 13.
- Thimarum, oppidum, 32, 14.
- Theas, praetor Aetolorum, conqueritur injurias Romanorum, et reges ad bellum concitat, 35, 12. mittitur ab Aetolis ad Antiochum, 32. 36, 7. frustra tentat Chalcidem, 35, 37. Annibalem Antiocho suspectum facit, 42. ejus cum Phaeaea contentio, 45. mittitur iterum legatus ab Aetolis ad Antiochum, 36, 26. eum sibi dedi postulant Romani, 37, 45. 38, 38.
- Thraeces invadunt Manlii exercitum, et praedae partem abigunt, 38, 40. *vid.* et 46. et 49. 39, 1. cur minus infesti fuerint Scipioni, 38, 41. adsumuntur in societatem a Romanis, 42, 19. eorum rex Cotys, *vid.* Cotys.
- Thraeces pugnant longis rhomphaeis, 31, 39. cum cantu superfixa capita hostium portant, 42, 60.
- Thracia, 26, 25. in Thraciam exercitum ducit Philippus, *ibid.* eam depopulantur Galli, 44, 27.
- Thrasippus Eulyesta, praefectus agematis Macedonici, 42, 51.
- Thraso, familiaris Hieronymo, Syracusanorum regi, 24, 5. nominatur inter conjuratos, *ibid.* traditur ad supplicium insons, *ibid.*
- Thrausi, gens Thracum, 38, 41.
- Thronium, 32, 36. 33, 3. 35, 37. 36, 20.
- Thuriae, sive Thurii, urbs in Sallentinis, 9, 19. 10, 2. 25, 15. 27, 1.
- Thurini, in fidem Romanorum redeunt, 25, 1. deficiunt ad Annibalem, 15. *vid.* et 27, 1.
- in Thurinum agrum colonia deducta, 34, 53.
- Thuribula ante januas posita, quum mater Deum in urbem inferretur, 29, 14.
- Thurruus, *vid.* Turrus.
- Thus publice in sacrificiis praebitum, 10, 23.
- Thyatira, oppidum, 37, 8. 21. et 37. se dedit Romanis, 44.
- Thymbris, fluvius Bithyniae, 38, 18.
- Thyrium, sive Tyreum, oppidum Acarnaniae, 36, 11. et 12. 38, 9.
- Thyrienses, 36, 12.
- Thyris quidam Stuberæus intercludit Demetrio spiritum, 40, 24.

- Tiberina insula, 2, 5.
 Tiberius Sylvius, decimus rex Albanus, in Albulâ submersus, 1, 3.
 Tiberius annis, 5, 37, 29, 14.
 Tiberis, fluvius, olim Albulâ dictus, 1, 3.
 Tiberis dictus a rege Tiberino, qui in tractu submersus est, *ibid.* Tiberis ab Hercule nando trajectus, 7. est gelida hiemps innavigabilis, 5, 13. ejus inundationes maximas, 24, 9, 30, 36, 35, 9. et 21, 38, 28. trans Tiberim emoti Veliterni, 8, 14. aenatores Privernatium, 20. Campani, 26, 34.
 Tiberius, *vid.* Claudius.
 Tiberius Nero, Epit. 136.
 Tibicines et Cornicines in centurias distributi a Servio, 1, 43. eorum in ludis usus, 7, 2. Tibicines, vini avidum genus, 9, 30. prohibiti in sede Jovis vesci, uno agmine eunt Tibur, *ibid.* vino onerati, somnoque vineti, in plaustra conficiuntur, et Romam reveluntur, *ibid.* iis restitutum jus vescendi in sede Jovis, *ibid.*
 Tibur, 7, 11, 9, 30, 22, 11, 30, 45, 43, 2.
 Tiburtes, populi, 7, 9. quare iis bellum indixerint Romani, *ibid.* Gallos benigne adjuvant commeatu, 11. vincuntur, *ibid.* infesto agmine, primo noctis silentio ad urbem Romam veniunt, 12. ad moenia Romae vincuntur, *ibid.* cum iis bellum geritur, 18. coguntur dedere se Romanis, 19. triumphus de Tiburtibus, *ibid.* tuentur Fedenas, 8, 12. eos vincit L. Furius, consul, 13. mulctantur agro, 14.
 Tichius, cacumine montis Cæti, 36, 16. et 17.
 Ticius, annis, 5, 34, 21, 39. Romani ponte Ticiam jungunt, 21, 45. pugna equestris ad Ticiam, 46.
 Tifata, mons, 7, 29, 23, 36, 26, 5.
 Tifernum, oppidum, 9, 44, 10, 14.
 Tiferus, mons, 10, 30.
 Tigillum Sororum, 1, 26.
 Timanora Dolopem jaculatoribus et funditoribus præficit Perseus, 42, 58.
 Timasirates Rhodius, 37, 14.
 Timasitheus Liparensis a legatis Romanis injuriam popularium arcet, 5, 28.
 Timavi lacus, 41, 5.
 Timocrates Pellenensis præest Argis, 34, 29. et 40.
 Timon, princeps Thebarum Phthioticarum, 33, 5.
 Timon præponitur ab Antiocho Lydiæ, 37, 44.
 Timotheus, præfectus Persæ, 42, 67.
 Tirone ab decem et sex annis milites scribit Philippus, 33, 3.
 Tisium, mons, 28, 5.
 Tisippi crudelitas in Ætoliarum principes, 45, 28.
 Tisio Patrensis, 35, 26.
 Titienses, equitum centuria, et tribus antiqua, 1, 13. et 36, 10, 6.
 C. Titinius, tribunus plebis, 35, 8.
 L. Titinius, tribunus militum consulari potestate, 5, 12. iterum, 18. profectus adversus Faliscos, male rem gerit, *ibid.*
 M. Titinius tribunus plebis creatur, 3, 54.
 M. Titinius, magister equitum, 10, 1.
 M. Titinius, tribunus plebis, 35, 8.
 M. Titinius Curvus, prætor, 40, 59. sortitur jurisdictionem urbanam, 41, 2. delectum Romæ habet, 9. dat cenatam Sempronio et Postumio, 10.
 M. Titinius, prætor, sortitur Hispaniam citeriorem, 41, 2. *vid.* et 19. et 31. accusatur ab Hispanis, 43, 2.
 P. Titinius, legatus, 31, 21.
 Sex. Titinius, tribunus plebis, queritur indignam mortem Mælii, 4, 16.
 Titium atrium in Lautaniis, 39, 44.
 Titurius, legatus Cæsaris, Epit. 106.
 Titus Tatius, rex Sabinorum, 1, 10. ad eum congregantur raptarum virginum parentes, *ibid.* bellum parat, *ibid.* corrumpit auro filiam Tarpeii, quæ Sabinos in arcem accipit, 11. pax convenit inter eum et Romulum, 13. ejus mors, 14.
 Tota prætexta ab Etruscis sumpta, 1, 8. Togam prætextam sumunt, qui se pro populo deponent, 8, 9. Togæ prætextæ habendæ jus, ut pontificibus, ita datum triumviris ædilibus, 33, 42. prætextis Togæ quinam uterentur, 34, 7.
 — candida, 39, 39. *vid.* Album.
 — picta, 10, 7. Togam pictam Mæsinissæ donat Scipio, 30, 15.
 — purpurea, 27, 4, 31, 11.
 — virilis, 26, 19, 42, 34.
 Toletum, urbs parva, sed loco munita, 35, 7. et 22. operibus Toletum capit M. Fulvius Nobilior, proconsul, *ibid.* *vid.* et 39, 30.
 Tolistoboi Galli in Asia, 38, 15. quoniam modo eas ceperint sedes, 16. iis Romani bellum inferunt, *ibid.* et *segg.* fugiunt in Olympum montem, 18. et 19. vincuntur, 20. et *segg.*
 Lar, sive Lartæ, Tolumnius, Veientium rex, 4, 17. ad eum deficiunt Fidenæ, *ibid.* interficere jubet legatos Romanos, *ibid.* in prælio occiditur a Cornelio Cossio, tribuno militum, 19.
 Tonitru ineunti magistratum superveniens, vitio creatum arguebat, 23, 31.

- Tormenta bellica, 24, 34.
 Torone, urbs, 28, 7. 44, 12. 45, 36.
 eam incolunt profugi ab Thebis
 Phthiotici, 28, 7. capitur a Philippo,
ibid.
 Torone promontorium, 31, 45.
 Toronaionum mare, 44, 11.
 Torquatus, cognomen T. Manlio, 'da-
 tum, 7, 16. *vid.* Manlius.
 Torquis aureus magni ponderis in Ca-
 pitolio Jovi donum in aede positus,
 33, 36.
 Torques aureos mille quadringentos sep-
 tuaginta transtulit P. Cornelius Scipio,
 36, 40.
 Tragula Annibal ictus, 21, 7. etiam Cn.
 Scipio, 24, 42.
 Tralles, sive Tralli, Illyriorum genus,
 31, 35. 33, 4. 37, 40.
 Tralles, urbs Asiae, dedit se Romanis,
 37, 45.
 Transalpini Galli, *vid.* Galli.
 Transfuge verberati, et securi percusi,
 24, 36. nominis Latini qui erant,
 securi percusi, Romani in crucem
 sublati, 30, 43.
 Transfuga nomen execrabile veteribus
 sociis, novis suspectum, 27, 17.
 Transrhenum gentes, Epit. 139.
 Trasimenus lacus, 22, 4. ad eum An-
 nibalis castra et insidiae, *ibid.* ad Tra-
 sinenum pugna, 6. et 7. *vid.* et 24,
 13.
 M. Trebellius Frogelianus, 43, 23.
 Q. Trebellius, centurio legionis quar-
 tae, 26, 48. eum inter et Sex. Digiti-
 um de murali corona certamen,
ibid.
 Trebia, oppidum, 2, 49. Trebiam ca-
 pit Coriolanus, *ibid.*
 Trebianus ager in Campania, 23, 14.
 Trebia, fluvius, 21, 48. ad eum pugna,
 54—56.
 Trebius, nobilis Compsanus, 23, 1.
 C. Trebonius, tribunus plebis, 5, 11.
 C. Trebonius, legatus, 10, 40.
 L. Trebonius, tribunus plebis, insecta-
 tur, Patres, unde Asperio inditum
 cognomen, 3, 65. ejus rogatio, *ibid.*
 M. Trebonius, tribunus militum, consu-
 lari potestate, 6, 21.
 Trebula, urbs, 23, 39.
 Trebulanus ager, 23, 14.
 Trebulania data civitas, 10, 1.
 C. Tremellius, decemvir agro dividun-
 do, 42, 4.
 Cn. Tremellius Flaccus, quaestorius, in
 Asiam ad Attalum legatus mittitur,
 29, 11. sedilis plebis, 30, 26. creatur
 praetor, *ibid.* sortitur Siciliam,
 27.
 Cn. Tremellius, tribunus plebis, 45, 15.
 Treviri, a Caesare victi, Epit. 107.
 Tiberi, milites, 2, 47. 7, 23. 8, 8. cur-
 et quo sensu dicatur res ad Tiberios
 rediisse, *ibid.*
 C. Triarius, legatus, Epit. 98.
 Tribunal praetoris, 27, 50.
 Tribunal consulis Romani Macedoni-
 bus est terrori, 45, 29.
 Tribunalis a praetoribus ad Piscinam
 publicam posita, 23, 32.
 Tribunal in castris, 28, 27.
 Tribunus Celerum, 1, 59.
 Tribuni militum in secessione militum
 ab exercitibus creati, 3, 51.
 Tribuni militum primo ab imperatori-
 bus, dein populi suffragio ex parte
 facti, 7, 5. *vid.* et 9, 30.
 — legionis primae, secundae, tertiae,
 22, 53.
 — alternis imperabant, 40, 41.
 — propter bellum Macedonicum, non
 suffragiis creati, sed a consulibus pra-
 toribusque facti, 42, 31.
 — rursus a populo ex parte creati,
 43, 14. 44, 21.
 Tribuni militum consulari potestate tres
 numero primum creati, 4, 6. et 7.
 — abeunt honore, quasi vitio creati,
ibid.
 — quatuor creantur, 4, 31.
 — sex, 4, 61.
 — octo, 5, 1.
 Tribunos militum consulari potestate
 creati, evincunt tribuni plebis, 4, 25.
 mox vetat senatus, decernitque, ut
 consularia comitia habeantur, *ibid.*
 Tribuni militum consulari potestate
 patricii omnes creati per quatuor et
 quadraginta annos, 6, 37.
 Tribunus militum consulari potestate ex
 plebe primus, 5, 12.
 Tribuni plebis primum creati, 2, 33.
 — sacrosancti, *ibid.* et 3, 55.
 — non populi, sed plebis magistratus,
 2, 56. *vid.* et 35.
 — tributis comitiis creati jubentur, 2,
 56—58. numeroque eorum tres ad-
 duntur, ex Pleione, *ibid.*
 — decem creantur, 3, 30.
 — tolluntur, decemviris institutis, 3, 32.
 — restituntur, iisdem sublati, 3, 54.
 — per cooptationem duo addeiscuntur
 patricii et consulares, 3, 64. et 65.
vid. et 5, 10.
 — cooptari vetantur, 3, 65. 5, 11.
 — certant adversus Patres, 2, 42. et
passim.
 — diem dicunt C. Marcio, 2, 35.
 — M. Manlio, 6, 20.
 Tribunus plebis viatorem mittit ad con-
 sulem, 2, 56.
 Tribuni plebis minantur vincula consu-
 libus, 4, 26.
 — tribunus militum, 5, 9.

- Tribuni plebis in ordinem cogunt dictatorem**, ut quidam retulere parum probabiliter, 6, 38.
- Tribuni plebis vetant delectum haberi**, 4, 1. *et alibi saepius*.
- **vetant tributum conferri**, 5, 12.
- **vetant per quinquennium ullos magistratus curules creari**, 6, 35.
- Tribunus plebis unus per intercessionem suam, unamque vocem veto, ceteros omnes morari potest**, 2, 44. 4, 48. 6, 35.
- Tribunorum plebis potestas moribus urbis terminatur**, 3, 20.
- Tribunus plebis a Patribus clam occisus**, 2, 54.
- Tribuni plebis duo, quod gratificati fuerant Patribus, post depositum magistratum accusantur, et damnantur**, 5, 29.
- Tribunus plebis usitatum semetipsum creare**, 3, 35.
- Tribunus plebei esse non potest, cujus pater, qui sella curuli sederit, vivit**, 27, 21. 30, 19.
- Tributa comitia**, 2, 58. *vid. Comitia*.
- Tributo plebs liberata Romae**, 2, 9.
- Tributum indictum**, 4, 60.
- Tributum aere collatum**, 5, 10. *conferri prohibetur*, 12.
- Tributum in murum, saxo quadrato faciendum**, 6, 32. *in militum stipendium*, 10, 46.
- Tributum duplex imperatum civibus Romanis**, 23, 31.
- Tribus unde dictae?** 1, 43.
- *Æmilia*, 38, 36.
- *Aniensis*, 10, 9.
- *Arniensis, vid. Narniensis*.
- *Claudia*, 2, 16.
- *Cornelia*, 38, 36.
- *Crustumina*, 42, 34.
- *Eaquilina*, 45, 15.
- *Falerina*, 9, 20.
- *Galeria*, 27, 6.
- *Mæcia*, 8, 17. 29, 37.
- *Narniensis, sive Arniensis*, 6, 5. 29, 37.
- *Papiria*, 8, 37.
- *Pollia*, 8, 37. 29, 37.
- *Pompina*, 7, 15.
- *Publilia*, 7, 15.
- *Pupinia*, 26, 9.
- *Sabatina*, 6, 5.
- *Scaptia*, 8, 17.
- *Stellatina*, 6, 5.
- *Terentina*, 10, 9.
- *Tromentina*, 6, 5.
- *Veturia*, 26, 22.
- *Ufentina*, 9, 20.
- *una et viginti factae*, 2, 21.
- Tribus urbanae quatuor**, 1, 43. 9, 46.
- Tribu moti**, 4, 24. 24, 18.
- Tribus bellum jubent**, 6, 21. *pacem*, 30, 43. 33, 25. *triumphum decernunt*, 3, 63. *vid. et Comitia tributa, et Plebs*.
- Tricca, urbs**, 32, 13. 36, 13. 39, 25.
- Tricipitinus, vid. Lucretius Tricipitinus**.
- Triclinia toto foro strata**, 39, 46.
- Tricorii, populi**, 21, 31.
- Trientius Tabuliusque ager, quare sic dictus**, 31, 13.
- Trifanum, locus**, 8, 11.
- Trigemina porta**, 4, 16. 35, 10. *et* 41, 40. 51, 41, 32.
- Triphylia**, 32, 13. *a Philippo Achaëis redditur*, 28, 8. 32, 5. 33, 34.
- Tripolis Thessaliæ**, 42, 53.
- Tripolis Scea**, 42, 55. *vid. et* 67.
- Tripolis Laconici agri**, 35, 27.
- Tripolitanus ager**, 36, 10.
- Tripudium solistimum**, 10, 40.
- Tripudia Gallorum, proclium ineantium**, 38, 17.
- Tritemes**, 31, 22.
- Tritonon, Doridis oppidum**, 28, 7.
- Triumphus origo**, 1, 10.
- Triumphus Tarquinii Prisci, primus a Livio memoratus**, 1, 38. *P. Valerii*, 2, 7. *Camilli*, 5, 23. *Scipionis Africani*, 30, 45. *L. Æmilii Pauli*, 45, 39. *et* 40.
- Triumphus navalis primus**, 45, 42.
- Triumphus descriptio**, 3, 29. *vid. et* 45, 39. *et* 40.
- Triumphus tam est militum, quam ducum**, 45, 38.
- Triumphantium ornatus**, 10, 7. 30, 15.
- Triumphantium filii pueri curru cum patre vehi solebant**, 45, 40.
- Triumphus primus acto honore reportavit Q. Publilius Philo**, 8, 26.
- Triumphantibus post exactum magistratum imperium ut esset, quo die urbem inituri essent, ad populum ferebatur**, 45, 35.
- Triumphum concedere aut denegare senatus est**, 3, 63.
- Triumphus sine auctoritate Patrum, populi jussu acti**, 3, 63. 7, 17. *sine auctoritate Patrum, sine populi jussu*, 10, 37.
- Triumphare non poterat, qui sine magistratu res gessisset**, 28, 38. 31, 20.
- Triumphum petens, quum sine magistratu res gessisset, L. Cornelius Lentulus ovationem impetrat**, 31, 20. *item L. Manlius*, 39, 29.
- Triumphat in monte Albano, quum non potuisset triumphum impetrare, C. Papirius**, 26, 21.
- Triumphus, in quo neque captivi ante currum ducti, neque spolia prælata, neque milites secuti**, 31, 49.

- Triumphus, nullo bello gesto, 40, 38.
 Triumviri colonizæ deducendæ creati, 4.
 11. 6, 21. 8, 16. 9, 28. 21, 25. 31, 49. 32, 29.
 Triumviri bini creari jussi, qui citra et ultra quinquagesimum lapidem, in pagis forisque et conciliabulis, omnem copiam ingenuorum inspicerent, 25, 5.
 Triumviri bini, uni sacris conquirendis, alteri resciscendis sedibus sacris, creati, 25, 7.
 Triumviri capitales incusantur ab senatu, quod cœtus sacrificantium novo more non prohiberent, 25, 1. jubentur intentionem custodiam Lautumiarum carceris habere, 32, 26. iis mandatum, ut per urbem vigilias disponant, 39, 14.
 Triumviri epulones quando primum creati, 33, 42. iis, ut pontificibus, datum jus togæ prætextæ habendæ, *ibid.* *vid.* et 40, 42.
 Triumviri mensarii facti ob argenti penuriam, 23, 21. 24, 18. 26, 36.
 Trocimi, Galli, occupant Hellespontiorum, 38, 16. *vid.* Gallogræci.
 Troglitorum portus, 25, 23.
 Troja capta, et in Trojanos ævum, 1, 1.
 Troja decem annis oppugnata ob unam mulierem, 5, 4.
 Troja in Eugæorum agro ab Antenore condita, 1, 1.
 Troja in Laurente agro ab Ænea condita, *ibid.*
 Trojanus pagus, *ibid.*
 Trojanus, *ibid.*
 Troilium in Etruria a Sp. Carvilio consule captum, 10, 46.
 Tromentina tribus addita, 6, 5.
 Trophonius specus, 45, 27.
 Trophonius Jupiter, *ibid.*
 Tubero, *vid.* Ælius.
 Tubertus, *vid.* Postumius.
 M. Tuccius, ædilis curulis, 35, 41. creatur prætor, 36, 45. sortitur Apuliam et Brutios, 37, 2. ei in Bruttiis et Apulia prorogatum imperium, 37, 50. 38, 36. creatur triumvir colonizæ deducendæ, 39, 23.
 Tullie, regis Servii Tullii filie duæ, 1, 46. majoris Tullie ambitio, *ibid.* ambæ nubunt Tarquiniiis, *ibid.* minor nubit Arunti, *ibid.* majoris Tullie violenta consilia, 47. Tullie majoris impietas, 48. Tarquinio pulso et ipse fugit, 59.
 Tullianum, 29, 22.
 Cl. Tullus, *vid.* Cloelius.
 Man. Tullius, consul, 2, 19.
 M. Tullius Cicero, Epit. 102. 103. ab exsilio reducitur, 104. occisus, 104. caput cum manu in rostris ponitur, *ibid.*
 Serv. Tullius, *vid.* Servius.
 Sex. Tullius septimum primum pilum ducit, 7, 13. ejus ad C. Sulpicium, dictatorem, quod bellum traheret, oratio, *ibid.* privatum dictatoris cum eo colloquium, 14. ejus in proelio virtus, 16.
 Tullus Hostilius creatur rex Romanorum, 1, 22. ejus indoles, *ibid.* infert Albanis bellum, 23. ejus cum Metticio colloquium, *ibid.* favet Horatio reo, 26. in proelio adversus Veientes Fidænatæque duodecim vovet Salios, fanaque Pallori ac Pavori, 27. supplicio afficit Mettium ob perfidiam, 28. diruit Albam, 29. addit Cœlium montem urbi, ibique deinde habitat, 30. principes Albanorum in Patres, et equitum decem turmas ex Albania legit, *ibid.* infert Sabinis bellum, eosque vincit, *ibid.* longinquo morbo implicatur, 31. fit superstitiosis obnoxius, *ibid.* fulmine ictus eum domo conflagrat, *ibid.* regnavit annos duos et triginta, *ibid.*
 Att. Tullus, princeps Volscorum, infestus Romanis, 2, 35. excipit hospitio Marcium Coriolanum, *ibid.* de bello Romanis inferendo cogitat, *ibid.* ejus dolus, 37. Volsci, a Tullio concitati, deficiunt, 38. et 39.
 Tumultus Gallicus, 7, 9.
 — Sabinus, 2, 26.
 — Servilis, 32, 26.
 Tunes, locus quum operibus, tum sapte natura tutus, 30, 9. abest ab Carthagine quindecim millia ferme passuum, *ibid.* Tunetis occupat Scipio, *ibid.*
 Tunica palmata, 10, 7. Tunicam palmatam Masinisse donat Scipio, 30, 15. *vid.* et 31, 11.
 — purpureæ, regi Syphaci dono missæ, 27, 4.
 Tunicæ varicoloræ, 9, 40.
 Tunicæ, militum præmia, 7, 37. 10, 30.
 Turba, oppidum Hispaniæ, 33, 44.
 Turbæ ob nexos, 2, 23. et 27. *vid.* Seditio.
 Turdetania, 28, 39. 34, 16. in Turdetania, proficiscitur cum exercitu P. Manlius, prætor, 34, 17. et M. Porcius Cato, consul, accitus a Manlio, prætore, 19.
 Turdetani, populi, 21, 6. lites inter eos et Saguntinos, ab Annibale satæ, *ibid.* iis ut Saguntini res reddant postulat Annibal, 12. in potestatem reducti, sub corona venduntur, 24, 42. eorum urbs deleta, *ibid.* eorum regulus Artanes, 28, 15. vectigal ex eorum agro Saguntini capiunt, 39. omnium Hispanorum maxime imbelles habentur, 34, 17.

Turduli iidem, qui Turdetani, 28, 39.

34, 17.

Turdulum bellum, 34, 20.

Turrae equitum, 1, 30.

Turma equitum Placentina, 44, 40.

— *Æserina*, *ibid.*

— *Lucana*, 22, 42.

Turnus, rex Rutulorum, *Æneæ* Latinoque bellum inferit, 1, 2. vincitur, et, cum Mezentio junctis viribus, altero proelio superatur, *ibid.*

Turnus Herdonius, *vid.* Herdonius.

Turres murorum, 21, 8.

Turres contabulatæ, 24, 34.

Turres impositæ tergo elephantorum, 37, 40.

Turres in operibus oppugnandarum urbium, 5, 5. 21, 11. 32, 17. 33, 17.

Turris Eudieru, 44, 8.

Turris quinque tabularum, 28, 6.

Turris, vel Thurris, regulus omnium Hispanorum potentissimus, 40, 49. ejus duo filii cum filia in potestatem veniunt Romanorum, *ibid.* sequitur Romanos, fortique ac fideli opera rem Romanam adjuvat, *ibid.*

Tusci occupant Janiculum, 2, 51. eorum imperium olim quam late patuerit, 1, 2. 5, 33. Tusci opprimuntur a Romanis, 45. *vid.* Etrusci.

Tuscum mare, 5, 33. 26, 19.

Tuscus vicus Romæ, 2, 14. 27, 39. 33, 26.

Tusculum, 2, 15. et 16. 26, 9. capitur a Lathis, 6, 33. recipitur cæsis Latinis, *ibid.* oppugnatur a Veliternis, 36. liberatur obsidione, *ibid.*

Tusculana arx, 3, 23. et 42. 6, 33.

Tusculani colles, 3, 7. et 8.

Tusculani Romam suppetias mittunt, 3, 18. his decretum bellum, 6, 26. quod arcent constanti pace, *ibid.* pacem impetrant, deinde et civitatem, 26. *vid.* et 8, 14. de iis, rogatione Flavia, iudicium populi, 8, 37. populus Tusculanus mutata veste venit Romam, impetratque ventura, *ibid.* in Papiria tribu suffragium ferebant, *ibid.*

Tutia, fluvius, 26, 11.

Tutorum potestas contra matrem, in virgine nuptum elocanda, 4, 9. tutoris optio Hispanie Feceniæ concessa, 39, 19.

Tycha, nomen partis Syracusanæ urbis, 24, 21. 25, 25.

Tyndarium, 36, 2.

Tyrannidem, pedibus tractus, non insidens equo, relinquere debet, auctore Dionysio tyranno, 24, 22.

Tyrrhenum mare, 5, 33.

Tyrrhenum oppidum, 38, 9.

Tyrrus, 33, 48.

Tyrii, 35, 48. conditores Carthaginiæ, 33, 49.

Tyscos, vicus, 38, 18.

V.

Vacatio, 8, 20. sine ulla vacationis venia exercitus scriptus *ibid.* *vid.* et 7, 28.

Vacatio rei navalis colonis maritimis negata, 36, 3.

Vacatio sacrosancta, 27, 38.

Vacca senex Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine adpersa, *vid.* Prodigium.

Vaccæi, Hispana gens, vincuntur ab Annibale, 21, 5. funduntur, fuganturque ab M. Fulvio, 35, 7. *vid.* et 40, 47. et 50. obsessi, ipsi se interimunt, *Epit.* 57.

Vacci prata, 8, 19. *vid.* Vitruvius Vartus.

Vades publicæ a quo, et qua occasione, primum dati, 3, 13.

Vadimonis lacus, 9, 39. ad hunc lacum cum Etruscis acriter pugnatum, *ibid.* *vid.* et 12, 4.

Valerius Antias, historiæ Romanæ scriptor, 3, 5. nullum mentiendi modum tenet, 26, 49. immodice omnium rerum numerum auget, 23, 10. citatus, 25, 39. 29, 35. 30, 19. et 29, 32. 6, 34. 15, 35. 2, 36, 19. et 38. 38, 50. 39, 22. 40, 29. 41, 32. 42, 11. 44, 13. 45, 40.

Valerius Flaccus, tribunus militum, 25, 14.

C. Valerius, tribunus militum consulari potestate, 6, 36.

C. Valerius consul, 8, 18.

C. Valerius, flamen Dialis, 39, 39. creatur prætor, et sortitur jurisdictionem peregrinam, 45.

C. Valerius legatus mittitur Alexandriam, 42, 6. et 17.

C. Valerius Flaccus, flamen Dialis inauguratur invitus, 27, 8. jure sacerdotii senatum ingreditur, *ibid.* ædilis curulis, 31, 50. 32, 7.

C. Valerius Lavinius, prætor, sortitur Sardiniam, 40, 44. consul subrogatur in locum Cornelli Scipionis, 41, 21. triumphat de Liguribus, 22. mittitur legatus ad Ætolos, 30. petit censuram, 43, 16.

C. Valerius, Lævini filius, 38, 9.

C. Valerius Potitus, tribunus militum consulari potestate, 4, 49. consul creatur, 53. capit arcem Carventanam, *ibid.* urbem ovans introit, *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum, 57. tertium, 61.

C. Valerius Tappo, tribunus plebis, 38, 36.

L. Valerius, quæstor, diem perduellionis dicit Sp. Cassio, consuli, 2, 41. consul creatur, 42. iterum, 61. bellum gerit adversus Ætolos, 62.

L. Valerius interrex, 5, 17.

L. Valerius legatus, auream crateram donum Apollini Delphos fert, 5, 28. exceptus a Liparesium piratis, dimittitur, *ibid.*

L. Valerius, magister equitum, 5, 48.

L. Valerius, magister equitum dictus, 8, 18.

L. Valerius in locum M. Cornelii Cethegi sufficitur pontifex, 33, 42.

L. Valerius, tribunus plebis, ad populum tulit de lege Oppia abroganda, 34, 1. ejus contra Catonem consularem oratio, 5.

L. Valerius Flaccus, magister equitum dictus, 9, 7.

L. Valerius Flaccus, sedilis curialis, 31, 4. creatur praetor, 49. sortitur Siciliam, 32, 1. consul, 33, 42. sortitur Italiam, 43. ejus res gestae, 34, 21. et 45. legatus consularis, sub M'. Acilio consule rem gerit ad Thermopylas, 36, 17. et 19. fit censor, 39, 40. ejus censurae acta, 42—44. princeps senatus, quum censor esset, lectus est, 52. pontifex moritur, 40, 42.

L. Valerius Poplicola, tribunus militum consulari potestate, 5, 26. iterum, 6, 1. tertium, 5. quartum, 21. quintum, 27.

L. Valerius Potitus primus adversus decemviros movet certamen, 3, 59. et 41. cum M. Horatio Appium expellit foro, 49. cum eodem legitur ad plebem, 50—53. et fit consul, 55. leges fert in gratiam plebis, *ibid.* ejus res gestae in bello, 60. et 61. triumphat sine auctoritate Patrum, populi jussu, 63. sibi consulatum continuari, nolle se, proficitur, 64. *ibid.* et 4, 6.

L. Valerius Potitus, tribunus militum consulari potestate, 4, 49. iterum, 58. tertium, 5, 1. quartum, 10. quintum, 14. et Valerius ingentes praedas agit, *ibid.*

L. Valerius Potitus consul creatur, 5, 31. facit ludos magnos, *ibid.* cedit Aequos, *ibid.* triumphat, *ibid.*

L. Valerius Potitus, interrex, 5, 31.

L. Valerius Potitus, interrex, 6, 5.

L. Valerius Tappo creatur praetor, 35, 10. sortitur Siciliam, 20.

L. Valerius C. F. Tappo creatur triumphator coloniae deducendae, 37, 46.

L. Valerius P. F. Flaccus creatur triumphator coloniae deducendae, 37, 46.

M. Valerius facialis facit sp. Fualum patrem patratus, 1, 24.

M. Valerius, Publicolae frater, consul, triumphat de Sabinis, 2, 16. in pugna ad Regillum lacum, petens Tarquinium, ipse interficitur, 20.

M'. Valerius, M. F. Volsci N. non fuit primus dictator, 2, 18.

M'. Valerius, Volsci F. victor creatur, 2, 30. de Sabinis triumphat, 31. quum populo indulgeri caperet, aspernantes Patribus ejus relationem, abdicat se dictatura, *ibid.*

M. Valerius augur moritur, 3, 7.

M. Valerius, quaestor, 3, 25. consul, 31.

M. Valerius, tribunus militum, cum Gallo singulari certamine pugnans, a corvo galeas incidente saepe, hostem obruncat, 7, 26. decem bobus aureasque coronas donatur, *ibid.* Corvus vocatur, *ibid.* tres et viginti annos natus consul creatur, *ibid.* secundum consul, 27. vincit Volcos, capit Satricum, et triumphat, *ibid.* tertium consul, 28. adversus Samnites proficiscitur, 32. ejus ad milites adhortatio, *ibid.* familiaris est militi dux, 33. invadit primus omnium hostes, et vincit, *ibid.* triumphat de Samnitibus, 38. dictator creatur, 39. seditionem rebellantium militum componit, 40. et 41. quartum consul, 8, 16. capit Cales Anconum, *ibid.* ex senatusconsulto triumphat, *ibid.* interrex, 17. et 9, 7. dictator secundum, 10, 3. triumphat, 5. consul quintum, 6. legem fert de provocations, tertio tum ab urbe condita latam, semper a familia eadem, 9. consul sextum, T. Manlio suffectus, 11.

M. Valerius Falto, quaestorius, in Asiam ad Attalum legatus mittitur, 29, 14. sedilis curialis, 30, 26. creatur praetor, et Bruttios provinciam sortitur, 40. et 41. ei prorogatur imperium, ut in Sardiniam trajiciat, 31, 8.

M. Valerius Lavinus, praetor, sortitur jurisdictionem peregrinam, sed postea bellum administrare jussus est, 23, 24. 30. 32. 37. et 38. pro praetore praesens jubetur orae maritimae ad Brundisium, 24, 10. mittit M. Livium, qui Tarentum tuetur, 20. ad eum legati ab Orico, 40. ejus res gestae in Graecia adversus Philippum, *ibid.* prorogato imperio mandatur ei Graecia et Macedonia, 44. iterum, 25, 3. res gestae, 26, 24—26. consul ab senatu creatur, 22. venit Romam, 27. Italiam sortitus, provinciam permittit cum Marcello collega, 29. suadet Patribus, ut omne aurum, argentum, res signatum in publicum conferant, 36. Sicilia omni Poenos expellit, 40. Romam redit, et res in Sicilia gestas narrat, 27, 5. ejus concertatio cum Patribus de dictatore dicendo, *ibid.* ei prorogatur imperium, 22. proconsul, ex Sicilia in Africam proficiscitur, 28, 4. legatus ad Asculum

- mittitur, 29, 11. refert de reddendis pecuniis, quæ a privatis collatæ erant, 16. prætor, cum classe mittitur adversus Philippum in Macedoniam, 31, 3. mortis ejus causa a Publico et Marco filiis Iudi funebres facti, 50.
- M. Valerius Lævinus creatur prætor, 39, 56. sortitur jurisdictionem peregrinam, 40, 1. *vid. et* 42, 58.
- M. Valerius Maximus, tribunus militum consulari potestate, 5, 14. iterum, 24.
- M. Valerius Maximus, consul, 9, 28. legatus dictatoris Papirii Cursoris, 40. prætor quartum, 41. censor, 9, 43. ab eo et collega viæ per agros publica impensa factæ, *ibid.*
- M. Valerius Messalla, præfectus classis, cum parte navium mittitur in Africam, 27, 5. populatur Africam, *ibid.* eum dictatorem dicere cupiens consul Lævinus prohibetur a senatu, *ibid.*
- M. Valerius Messalla creatur prætor, 34, 54. sortitur jurisdictionem peregrinam, 55. creatur consul, 38, 35. legatus in Macedoniam, 41, 27. in locum Æmilii Papi sufficitur decemvir sacrorum, 42, 28.
- M. Valerius, legatus Æmilii Paulli in bello adversus Ligures, 40, 27.
- M. Valerius Publicola, magister equitum, 7, 12. consul, 17, et 18. iterum, 19.
- P. Valerius, Volesi F. cum Sp. Lucretio venit ad Lucretiam, 1, 58. jurat in verba, quæ Brutus præverat, 59. consul creatur in locum Collatini, 2, 2. pugnat cum Tarquinii, 6. spolia legit, et triumphans Romam redit, 7. affectati regni insinulatur, *ibid.* submittit fasces populo, *ibid.* purgat se, *ibid.* Velinæ sedes subjicit, *ibid.* leges ab eo latæ, 8. cognomen Publicolæ ei datum, *ibid.* ad Veientium bellum proficiscitur, *ibid.* consul iterum creatur, *ibid.* cædit Etruscos, 11. creatur tertium consul, 15. quartum consul, 16. infesto exercitu in agrum Sabinum proficiscitur, hostes cædit, et Romam redit triumphans, *ibid.* moritur, copiis familiaribus adeo exiguis, ut funeri sumtus deesset, *ibid.* de publico elatum luxere matronæ, ut Brutum, *ibid.*
- P. Valerius, consul, 2, 52.
- P. Valerius Potitus, tribunus militum consulari potestate, 6, 6. socius imperii a Camillo lectus, *ibid.* tribunus militum consulari potestate iterum, 18. tertium, 27. quartum, 32. fundit Volcos et Latinos, *ibid.* quintum, 36. sextum, 42.
- P. Valerius Flaccus, legatus ad Annibalem missus, 21, 6.
- P. Valerius Flaccus, legatus Marcelli in pugna ad Nolam, 23, 16. præfectus classis, 34. et 38. *vid. et* 26, 8.
- P. Valerius Lævinus creatur prætor, et sortitur Galliam, 41, 12.
- P. Valerius Publicola, interrex, 3, 8. consul creatur, 15. ejus ad tribunos et plebem oratio, 17. oppugnat Capitolium, ab Herdonio servisque occupatum, 18. interficitur, *ibid.*
- P. Valerius, Publicola, consul, 7, 21. prætor, 23. dictator, 28.
- P. Valerius Publicola, magister equitum, 8, 17.
- T. Valerius, legatus, 24, 40.
- Valetudinis ergo supplicatio facta, 40, 37.
- Valetudinis populi causa supplicatio et feriæ, 42, 2.
- Valetudini excusandæ sollemnia fuere cum jurejurando verba, 6, 22.
- Vallaris corona, *vid.* Corona.
- Vallum Macedonum, 33, 5.
- Romanorum, *ibid.*
- Vardæi, pop. Illyrici, Epit. 56.
- P. Varenus, prætor, proelio vincitur, Epit. 95.
- Varro, *vid.* Terentius.
- Vasa argentea in cella Jovis ex mulctaticia pecunia posita, 10, 23.
- Vasa argentea et aurea Romani donant Attalo, Eumenis fratri, 35, 23.
- Vasa ænea et argentea Gallicæ, 36, 40.
- Vasa aurea quingentam pondo Romanis mittit Antiochus, 42, 6.
- Vasorum aureorum et argenteorum ingens numerus Asiatico triumpho traductorum, 37, 59.
- Vastetani, 37, 46.
- Vates ex alieno errore quæstum facientes, 25, 1.
- Vates Græcus Bacchanalia in Etruriam invehit, 39, 8.
- Vaticanus ager, 10, 26.
- Vaticini libri jubentur ad prætorem deferri, 25, 1.
- Vecilius mons, 3, 50.
- Vectigal novum statutum ex salaria annonæ, 29, 37.
- Vectigal annuum in opera publica censoribus decretum, 40, 46.
- Vectigal e metallis Macedonicis, 45, 18. et 29.
- Vectigalia populi Romani sub nutu arbitrioque censorum fuere, 4, 8.
- Vectigalia magna ex ferrariis et argentariis in Hispania instituit Cato, 34, 21.
- Vectigalia summis pretiis locata, 39, 44. multa instituta, 40, 51.
- Vectigalium annuorum dimidium ad opera publica facienda censoribus attributum, 44, 16.

- Vectigalia Carthaginiensium praeda ad-
divisi esse principibus, prohibet An-
nibal, 33, 46. et 47.
- Vectius Messius, *vid.* Messius.
- Vectones funduntur et fugantur ab M.
Fulvio, praetore, 35, 7.
- Vectonum magnus exercitus Toletanis
subsidio venit, 35, 32.
- Veientes in fines Romanos excurrunt,
1, 15. a Romulo vincuntur, *ibid.* agri
parte mulctatis in centum annos in-
ducias datas, 15. vincuntur a Tullo,
27. *vid.* et 30. et 42.
- Veientes Tarquinium juvant ad repe-
tendum regnum, 2, 6. iis restituitur
ager, 14. Veientem agrum, foderet
ad Janiculum lecto Romanis ademptum,
restituit Pomponia, 15. populantur Ro-
manorum agrum, 43. minitantur se
oppugnatores Romanos, *ibid.* lacessunt
Romanos ad pugnam, 45. vincuntur,
46. et 47. addidit magis, quam graves,
hostes, 48. Fabii suscipiunt bellum
privato sumtu cum Veientibus, *ibid.*
Veientes Fabiorum victores, 50. vin-
cuntur a Romanis, 51. denuo Ro-
manis bellum inferunt, 53. fugantur,
ibid. impetrant inducias quadraginta
annorum, 54.
- depopulantur extrema agri Ro-
mani, 4, 1. bellum renovant adversus
Romanos, interfectis etiam eorum
legatis, 17. vincuntur, 18. et 19. *vid.*
Tullianus. iis bellum indictum,
30. compellunt Romanos in castra,
31. vincuntur, 33. Veientibus in-
ducias annorum viginti datas, 35.
Veiens senatus superbe respondet
legatis Romanis, 58. iis indicitur bel-
lum, 60.
- Veientes regem creant, 8, 1. quod im-
probatur ab Etruscis, *ibid.* septies
rebellarunt, 4.
- Veii obsesi a Romanis, 4, 61. hiber-
nacula ad Veios, 5, 2. *ea, quae gesta
sunt in obsidione Veiorum, narran-
tur cap. 7—21.* Veii capiuntur a
Camillo, dictatore, 21. post decenna-
lem obsidionem, 22. Veios migrare
plebs Romana cupit, 24. inde turbas,
ibid. 25, 29. et 30. antiquatur lex de
migrando Veios, 30. Veios fugiunt
reliquis Alliensis proclli, 37. multis
eo confuentibus, fit jam valida ma-
nus, quae, a Veils profecta, Camillo
duces, repetit patriam, 46. et 48.
rursus movetur scilicet transmigrandi
Veios, 49. et 50. antiquatur ea ro-
gatio, 55. qui Veios iterant, revo-
catur senatusconsulto, 6, 4.
- Veientane praeda decimam partem vo-
vat Apollini Camillus, 5, 21. quoniam
- modo illa decima pars soluta fuerit,
23, 25. et 28.
- Veientani agri septena jugera plebi di-
visa, 5, 30.
- Velabrum, 27, 37.
- Velamenta supplicum, 25, 25. 29, 16.
35, 34. 36, 20.
- Velia, regio altissima in urbe Roma, 2,
7. ibi inaedificare incipit P. Valerius,
ibid. Velia sedes subijcit, *ibid.*
- Velia, urbs Lucaniae, 26, 39.
- Velites ut in legionibus essent, institu-
tum, 26, 4. eorum armatura, 31, 35.
38, 21.
- Velitris in Volscis, 2, 30. eo colonia a
Romanis deducta, 31. numerus solo-
norum ductus, 34.
- Veliterni deficiunt, 6, 13. et 21. vincun-
tur, 22. *vid.* et 29. incurant Romano-
rum agrum, 36. oppugnant Tuscu-
lum, *ibid.* obsidentur a Romanis, *ibid.*
et 37. 38. et 42. vastant Romanorum
agrum, 7, 15. rursum deficiunt, 8, 3.
et 12. in eos, quod toties rebellasset,
graviter saevitum, 14. iussu trans Ti-
berim habitare, ut ejus, qui cis Tibe-
rim deprehensus esset, usque ad mille
pondo clarigatio esset, *ibid.*
- Veliternus ager, 2, 31. 30, 38.
- Venalius Portoria, *vid.* Portorium.
- Venatio leonum et pantherarum data
Romae ab M. Fulvio, 39, 22.
- Venatio omnis generis ex suis mansueti,
35, 49.
- Venationis pretextu occupatum et pro-
ditum Tarentum, 25, 9.
- Veneficae matrones ad centum septua-
ginta damnatae, 8, 18.
- Veneficia, deque iis quaestiones, 39, 8.
38. et 41. veneficorum ad duo, millia
damnata, *ibid.* *vid.* et 40, 37.
- Venenum habent reges ad incerta for-
tuna, 30, 15.]]
- Veneri poculum Demetrio, Philippi filio,
datum, 40, 24.
- Veneti in Italia ab Henetis et Trojanis
oriundi, 1, 1. sinum circumcolunt
maris Adriatici, 5, 33. *vid.* et 10, 2.
subiunguntur a Caesare, Epit. 104.
- Venetia, 41, 32.
- P. Ventidius, Epit. 127.]
- Ventorum atrox tempestas, 40, 2.
- Ventris et ceterorum membrorum apo-
logus, 2, 32.
- Venus, 10, 31. ejus sedes prope circum,
ibid. facta ex sere multaticio metro-
narum stupri damnatarum, *ibid.*]]
- Veneri et Marti pulvinar in lectisternio,
22, 10.
- Venus Cloacina, 3, 48.
- Venus Erycina, 22, 9. ejus sedes dedi-
catur a Q. Fabio Maximo, 23, 30. et

31. ejus aedes extra portam Collinam, 30, 38. *vid. et* 40, 34.
- Veneris aedes sine ullo vestigio cremata, 41, 2.
- Venusia a Postumio consule capta: eo colonia deducta, quæ deinde suppleta, 31, 49.
- Venusiam fugit post cladem Cannensem consul Romanus, 22, 49. tum reliquias exercitus, 54. *vid. et* 27, 2. 20. et 41.
- Venusini profugos a Cannensi pugna benigne et hospitaliter excipiunt, 22, 54. Romanis fidi, dum aliæ coloniae detrectant imperium, 27, 10.
- Ver sacrum vocetur, 22, 9. et 10. id ex pontificum jussu consules faciunt, 33, 44. instauratur, 34, 44.
- Ver procellosum, 40, 2.
- Veragri, 21, 38.
- Verbenæ, 30, 43.
- Verbis quibusdam in sollempni precatione omissis, instaurantur Latine feriæ, 41, 21.
- Vercellius, auctor defectionis Hirpinorum, securi percutitur, 23, 37.
- Vercingetorix, dux Arvernorum, Epit. 107.
- Vergæ, oppidum, a Pœnis deficit ad Romanos, 30, 19.
- Vergium castrum in Hispania capitur a Catone, consule, 34, 21.
- Vergestanus princeps venit ad Catonem, consulem, 34, 21. Vergestani venditi, *ibid.*
- Vergiliarum situs, 21, 35.
- Vermis, filius Syphacis, 30, 40. mittitur adversus Masinissam, eumque in fugam vertit, 29, 38. Carthaginensibus venit auxilio, 30, 36. ejus exercitus creditur et fugatur, *ibid.* legati petunt a senatu, ut rex socius et amicus appelletur, 31, 11. legatis Romanis obviam progreditur, et ab iis leges pacis accipit, 19. ad confirmandam pacem jubetur legatos Romam mittere, *ibid.*
- Vernum æquinocium, 33, 3.
- Veromandui, Epit. 104.
- Verona, urbs, 5, 35.
- Verrugo, oppidum, 4, 1. recipitur, 55. præsidium Verrugine amittitur, 58. Verruginem præsidio obtinet C. Æmilius, tribunus militum, 5, 28.
- Versus Fescenninus, 7, 2.
- Verulanus, populus Hernicæ gentis, 9, 42. leges suas, quam civitatem Romanam, malunt, 43.
- Verutum, telum, 18. 10, 29. 21, 56.
- Vescellia, oppidum Hispaniæ, expugnatur ab M. Fulvio Nobiliore, 35, 22.
- Vescia, urbs Ausonum, 8, 11. 9, 25. venit in potestatem Romanorum, *ibid.*
- Vescini, 10, 20.
- Vescinus ager, 10, 21. et 31.
- saltus, 10, 21.
- Veserie, 8, 8. 10, 28.
- Vesparum ingens examen Caputæ in forum advolvit, et in Martis aede conседit, *vid.* Prodigium.
- Vesta, 1, 20. et 52. Vestæ æterni ignes, *ibid.* et 26, 27.
- Vestæ pulvinar in lectisternio, 22, 10. ejus aedes ab incendio servata opera servorum, 26, 27. in aedes penitrali conditum fatale pignus imperii Romani, *ibid.*
- Vestæ penitralis ignis extinctus, 28, 11. 41, 2. supplicatio ad Vestæ, 28, 11.
- Vestalis Rhea Silvia, mater Romuli, 1, 3. et 4.
- Vestales virgines a Numa Pompilio lectæ, 1, 20. iis stipendium de publico statutum, *ibid.* virginitate aliisque caerimoniis sanctæ factæ, *ibid.*
- Vestales virgines sacraque in plaustrum imponit L. Albinus, et Cære pervehit, 5, 40.
- Vestaliu hospitium a Caritibus religiose cultum, 7, 20.
- Vestalis virgo incestus rea absolvitur, sed jubetur abstinere jociæ, colique sanctæ potius, quam scite, 4, 44.
- Vestalis virgo, incesti comperta, viva defoditur, 8, 15. 22, 57.
- Vestalis, cujus custodia ejus noctis fuerat, qua ignis in Vestæ sede extinctus, jussu pontificis casa est flagro, 28, 11. 41, 2.
- Vestia Oppia, Attellana mulier, quæ quotidie sacrificarat pro salute et victoria populi Romani, in possessionem bonorum libertatemque restituitur, 26, 33. et 34.
- Vestimenta ad exercitus missa, 32, 27. 44, 16.
- in Vestimentum petitionis causa album addi vetitum, 4, 25.
- Vestem mutare solent rei et eorum propinqui, 2, 61. 6, 20.
- Vestes stragulae pretiosæ ex Asia Romam advectæ, 39, 6.
- Vestina cohors, 44, 40.
- Vestinus populus conjungit se Samnitibus, 8, 29. iis bellum indigium, *ibid.* vincuntur uno prælio, *ibid.* cum iis foedus ictum, 10, 3.
- Vesuvius, mons, 8, 8.
- Veterani donantur agris, 31, 4.
- Veteres campi, 25, 16.
- Veto, vox tribunorum intercedentium, 6, 35.
- Vettil, gens Macedonica bellicosa, 45, 30.
- Veturia, mater Coriolani, proficiatur in filii castra, ejusque flectit animum, 2, 40.

- Veturia, centuria juniorum, 26, 22.
 — seniorum, *ibid.*
 C. Veturius, consul, 3, 31. ei ab Alieno dies dicta, *ibid.* in locum C. Horatii Pulvilli augur legitur, 32.
 C. Veturius, tribunus militum consulari potestate, 6, 32. secundum, 36.
 L. Veturius, decemvir, 3, 33.
 L. Veturius, tribunus militum consulari potestate, 6, 38.
 L. Veturius Philo, dictator comitiorum habendorum causa, 22, 33. censor, 27, 6. moritur, *ibid. vid. et* 34.
 L. Veturius Philo, edilis curulis, 27, 6. praetor, *ibid.* sortitur jurisdictionem peregrinam et Galliam, 7. propraetor Galliae, 22. legatus, 28, 9. a M. Livio dictatore consul creatur, et Bruttii provincia, ipsi decernuntur, 10. ejus res gestae, 11. habet comitia consularia, 38. magister equitum, 29, 11. a Scipione ex Africa mittitur Romam, 30, 38. exponit victoriam Scipionis, 40.
 M. Veturius, tribunus militum consulari potestate, 5, 13.
 T. Veturius Calvinus consul creatur, 8, 16. iterum, 9, 1. sub jugum mittitur, 6. deditur Samnitibus, 10.
 T. Veturius Geminus, consul, Volscos fundit fugatque, 3, 8. ovans urbem ingreditur, 10.
 T. Veturius Gracchus Sempronianus augur, in locum Sempronii Gracchi, sufficitur, 41, 26.
 Ti. Veturius Philo creatur flamen Martialis, in locum M. Aemilii Regilli, 29, 38.
 C. Vetulus, consul, 2, 19.
 T. Vetulus, consul, 2, 28. contra Aequos, qui agrum Romanum invaserant, proficiscitur, 30.
 Vexillarius, 8, 8, 35, 5.
 Vexillum, 8, 8.
 Vexillum in hostes jactum, 25, 14. *vid. Signum.*
 Ufentina tribus addita, 9, 20.
 Ufugum, oppidum, deficit a Poenis ad Romanos, 36, 19.
 Via Aemilia, a M. Aemilio Lepido munita, 39, 2.
 — Appia, 7, 39. quando munita, 9, 29. *vid. et* 22, 1. et 55.
 — Flaminia, C. Flaminii censoris opus, 22, 11.
 — a C. Flaminio consule perducta a Bononia ad Arretium, 39, 2.
 — per Formianum montem, 39, 44.
 — Gabina, 2, 11, 3, 6, 5, 49.
 — Latiina, 2, 39, 10, 36, 26, 8.
 — Lavicana, 4, 41.
 — a Martis silice ad Bovillas, perstrata, 10, 47.
 Via Nomentana, eademque Ficulnensis, 3, 52.
 — Salaria, 7, 9, 3, 32.
 Via Fornicata Roma, 22, 36.
 — Sacra, 2, 13.
 Viae per agros a censoribus publica impensa factae, 9, 43.
 Vias sternendas silice in urbe, glareae extra urbem substernendas margendasque censores locant, 41, 32.
 Viator mittitur a tribuno ad consulem, 2, 56. a consulibus ad matronas, 8, 18.
 Viatores adiliti, 30, 39.
 Vibius Accusius, praefectus cohortis Palatinae, arreptum vexillum trans vallum hostium trajicit, 25, 14. ob strenuum factum donatur, *ibid.*
 Vibius Virrius, unus e legatis Campaniae, ad Varronem consulem missis, suadet suis defectionem ab Romanis, 23, 6. desperatis Capuae rebus, senatores Campanos ad mortem sibi consciscendam adhortatur, 26, 13. cum septem et viginti senatoribus Campanis venenum bibit, 14.
 Vibius et Pactius fratres, *vid. Pactius.*
 Vibonem colonia deducta, 35, 40.
 Vibonensis ager, 21, 51.
 Vibulanus, *vid. Fabius.*
 Vicepotae aedes, 2, 7.
 de Vicesima manumissorum lex in castris lata, 7, 16.
 Vicesimarium aurum, *vid. Aurum.*
 Vicilini Jovis templum in agro Compasano, 24, 44.
 Victimae caduntur ad averruncandam Deum iram, 8, 6.
 Victimae majores caesae, 30, 21, 36, 38.
 Victimae aliaeque, quae ad sacrificium pertinent, magistratibus e publico praebita, 45, 44.
 Victimarius, 40, 29, 41, 19.
 Victoria aurea pondo trecentum viginti, ab Hierone senatui Romano dono missa, in Capitolio locatur, 22, 37.
 Victoria in culmine aedis Concordiae fulmine icta, 26, 23.
 Victoriae aedes, facta ex mulctaticia pecunia, dedicatur a L. Postumio, consule, 10, 33.
 Victoriae aedes in Palatio, 29, 14.
 Victoriae Virginis aedicula prope aedem Victoriae, 35, 9.
 Victoriae mons, 24, 41.
 Victoriati nummi, 41, 17.
 Q. Victorius, primipili centurio, signum ademptum signifero jacit in hostem, 34, 46.
 Victumviae, emporium, 21, 45. Victumviae captae, fusae et trucidati oppidanis, 57.
 Vicus Cyprius, 1, 48.

- Vicus Jugarius, 24, 47. 27, 37. 35, 21.
 — Longus, 10, 23.
 — Milius, 33, 26.
 — Tusus, 2, 14, 27, 37. 33, 26.
- Vices cur non direxerint Romani, 5, 55.
- Viduas equitibus, qui equos alerent, attributas, 1, 43.
- Viduarum pecunie in aerarium collectas, 24, 18.
- Vigil, quem Galli ascendentes fefellerant, de saxo dejectus, 5, 47.
- Vigilibus scutum aufert Æmilius Paulus consul, 44, 33.
- Vigiliis quatuor distincta nox qualibet: hinc
 Vigilia prima, 8, 44. 9, 36. 10, 34. 21, 27. 23, 35. 27, 15. 30, 6. 35, 13.
 — secunda, 7, 35.
 — tertia, 9, 44. 10, 20. et 40. 25, 38. 27, 42. 28, 7. 35, 1. 36, 19. 40, 4.
 — quarta, 9, 37. 21, 47. 24, 46. 25, 13.
- Vigilia vocatim Romæ exactas, 10, 4. 32, 26.
- Vigiliis nocturnis per urbem minoribus magistratibus mandatis, 39, 14. et 16.
- Vigilium munus a senatoribus obtinuit, 3, 6.
- Vigiliis militares, 44, 33.
- Vigiliis ab exercitu Annibalis per quadriduum et tres noctes toleratas, 22, 2.
- Villa publica in campo Martio edificata, 4, 22. ibi primum census populi actus, *ibid.* reficitur et amplificatur, 34, 44. in ea hospitium legatis hostium præbatur, 30, 21. 33, 24.
- L. Villius, tribunus plebis, legem annuam fert, 40, 44. inde cognomen familiæ inditum, ut Annales appellantur, *ibid.* creatur prætor, 42, 28. sortitur jurisdictionem inter peregrinos, 31.
- L. Villius Tappulus, ædilis plebeius, aliquot matronas probri accusat, 25, 2.
- L. Villius Tappulus, prætor, 31, 49. ei evenit Sardinia, 32, 1.
- P. Villius, tribunus plebis, 3, 54.
- P. Villius Tappulus, ex ædilitate plebeia prætor, 29, 38. sortitur Siciliam, 30, 1. decemvir agris dividenda, 31, 4. consul, 49. proficiscitur in Macedoniam, 32, 3. nihil memorabile ab eo actum, 6. legatus sub T. Quintio, 28. jubetur esse in numero decem legatorum, ex quorum consilio pacts legas Philip-
- po daret T. Quintus, 33, 24. ite ad Antiochum, 35. ejus et collegarum congressus cum rege, 39. et 40. rursum mittitur ad Antiochum, 34, 59. Elæam venit, 35, 13. congregatur cum Annibale, 14. cum Antiocho, 15. legatus in Græciam mittitur, 23. tentat Magnetas frustra, 39.
- Viminalis collis additus urbi a Ser. Tullio, 1, 44.
- Vineula demta Romæ vinctis in celebritate primi lectisternii, 5, 13.
- Vindalium, oppidum, *Epit.* 61.
- Vindiciæ secundum libertatem, 3, 44.
- Vindicius, servus, conjunctionem ad revocandos reges initam prodit, 2, 4. ei pecunia ex aerario, libertas et civitas datur, 5. quidam Vindictæ nomen ab illo tractum putant, *ibid.*
- Vinearum usus in oppugnationibus, 5, 7. 10, 34. 21, 61. 25, 18. 32, 4. 35, 22.
- Vivium publice in sacrificiis præbitum, 10, 23.
 — in Galliam invectum illicientiæ gentis causa, 5, 33.
- Vini avidi tibicines, *vid.* Tibicines.
- Vir factus ex muliere, *vid.* Prodigium.
- Vir virum legens, 9, 39. 10, 38.
- Viri majoris species, quam pro humano habitu, augustiorisque, in quiete visa utrique consuli, 8, 6.
- Virorum omne genus in insula Lemno conjunctione muliebri sublatum, 34, 2.
- Virorum inter sese plura stupra in Bacchanalibus, quam seminarum, 39, 13.
- Virbius clivus, 1, 48.
- Virdomarus, Iasubrium Gallorum dux, *Epit.* 20.
- Virga circumscribitur Antiochus rex a Popillio, legato Romano, 45, 12.
- Virga lictor Sulpicii, tribuni militum domum intrantis, forem percutit, 6, 34.
- Virgis credi civem Romanum, vetuit lex Porcia, 10, 9.
- Virgis cæsi, et securi percussæ in medio foro trecenti quinquaginta octo delecti nobiles Tarquinienenses, 7, 19.
- Virgis sese cadunt mutuo quidam Lucanorum in invidiam Romanorum, 8, 27.
- Virginia, Auli filia, patricia, nupta Volturnio, consuli plebeio, 10, 23. exclusa sacris Pudicitie patriciæ a matronis patriciæ, dedicat aram Pudicitie plebeie, *ibid.*
- Virginis infelix forma, more miserabilis, et ultio, 3, 44—48. et 58.

- A. Virginius, consul, 2, 28. contra Volcos proficiscitur, eosque fundit, 30.
- A. Virginius, consul, 2, 51.
- A. Virginius, consul, 2, 63. contra Equos proficiscitur, *ibid.*
- A. Virginius, triumvir agro dando, 3, 1.
- A. Virginius, tribunus plebis, Casoni Quintio capitis diem dicit, unde magne contentiones, 3, 11—13.
- A. Virginius, postquam tribunatu plebis abierat, accusatur, et denis millibus gravis seris condemnatur, 5, 29.
- L. Virginius, Virginie pater, 3, 44. ejus de filia cum Ap. Claudio contentio, 47. filiam suam occidit, 48. orta inde certamina in urbe, 49. et motus in castris, 50. consilium ab eo militibus datum, de creandis decem tribunis militum, quorum in numero esse recusat, 51. creatur tribunus plebis, 54. Appio diem dicit, 56. et eum in carcerem duci jubet, 57. remittit ultimam poenam M. Claudio, amatori Virginie, 58.
- L. Virginius, consul, 4, 21. iterum, 23.
- L. Virginius, tribunus militum consulari potestate, 5, 8. inivus infestusque collega Sergio, ei non fert auxilium, *ibid.* ante diem ipse et collega abdicare coguntur, 9. accusatur a tribunis plebis, 11. decem millibus seris gravis condemnatur, 12.
- L. Virginius, tribunus militum consulari potestate, 6, 1.
- L. Virginius, tribunus militum, 27, 43.
- Opiter Virginius, consul, eum collega Pompetiam primo vi, deinde operibus oppugnat, 2, 17. triumphat, *ibid.*
- Opiter Virginius, consul, 2, 54.
- Proc. Virginius, consul, 2, 41. ejus cum collega de lege agraria contentiones, *ibid.*
- Sp. Virginius, consul, 3, 31.
- T. Virginius, consul, 2, 21.
- T. Virginius, consul, 2, 48.
- T. Virginius Rutilus, augur, moritur, 3, 7.
- T. Virginius Caelimontanus, consul, 3, 65.
- Virgines ter novense, per urbem euntes, carmen canunt in Junonem Reginam, 27, 37, 31, 12.
- Virgines decem, et decem ingenui pueri, patrimi omnes matrimique, ad sacrificium adhibiti, 37, 3.
- ob Virginem excitatum Ardeæ bellum, 4, 9.
- Virginem captivam parentibus reddit Scipio, 26, 50.
- Virginem Chalcidensem in medio ardore belli ducit uxorem Antiochus, 36, 11.
- Virgo Vestalis incesti damnata, *vid. Vestalis.*
- Virilis toga, 26, 19.
- Virtute, non dolo, superare hostes, pulchrum ducebant Romani veteres, 42, 47.
- Virtutis et Honoris sedes vocæ a M. Marcello, et extructæ, 27, 25. a filio ejus dedicata Virtutis sedes, 29, 11.
- Visceratio populo data a M. Flavio in funere matris, 8, 22. *vid. et* 39, 46, 41, 33.
- Visus nocturni, 2, 36, 8, 6.
- Vitellia, oppidum, 2, 39, 5, 29.
- Vitruvius Vascus, Fundanus, vastat Sotinum Norbanumque agrum, 8, 19. in potestatem venit Romanorum, 20. asservatur in carcere, *ibid.* verberatus necatur, *ibid.* sedes ejus diruntur, et bona Semoni Sanco consecrantur, *ibid.*
- Virulus jam ictus e manibus sacrificantium sese proripuit, multosque circumstantes cruore respexit, 21, 6.
- Ultrotributa, 39, 44, 43, 18.
- Ulysses, 1, 49. ab eo et Circe Dea oriundus Octavius Mamilius, *ibid.*
- Umbilicus orbis terrarum Delphi, *vid. Delphi.*
- Umbilicum Græciæ incolunt Ætoli, 35, 18.
- Umbo, 9, 41, 20, 34.
- Umbri, populi, 5, 35. 9, 37. agro pulsi a Boiis, 5, 35. eorum exercitus funditur, 9, 39. deficient, 41. se oppugnatos Romam jactant, *ibid.* adoriuntur Romanos, vincuntur, et defectionis auctores deduntur, *ibid.* instaurant bellum, juncti cum Etruscis, Samnitibus, Gallis, 10, 21. *vid. et* 27.
- Umbria, 10, 1, 22, 9, 27, 43.
- Umbriæ pars, plaga Materina, 9, 41. tribus Sappinia, 31, 2.
- Unciarium fœnus, 7, 16. ex uncario semunciarium fœnus factum, 27.
- Unimanus, *vid. Claudius.*
- Vocanus ager in Africa, 33, 48.
- Q. Voconius Saxa, tribunus plebis, legem fert de hæreditatibus mulierum, 41, 34.
- Vocontii, 21, 31.
- Volæ, urbs Æquorum, 4, 49. eadem quæ Bolsæ, 6, 2.

cum Volanis bellum, 4, 49.

Volanus ager, 4, 51.

ad Volaterras cum Etruscis incerta victoria pugnatum, 10, 12.

Volaterrani interamenta navium et frumentum pollicentur Scipioni, 28, 45.

Volcae, 21, 26.

Volcentes ab Annibale deficiunt ad Romanos, 27, 15.

Volero Publius, *vid.* Publius.

Volerones ab Ap. Claudio tribuni plebis vocati, 2, 57.

Volones, id est, servi in militiam conscripti, 22, 57. 23, 32. 24, 11. libertatem tacitis votis exposculant, 24, 14. iis libertatem promittit Ti. Gracchus, referentibus capita hostium, *ibid.* capita hostium abscindunt, quæ abjicere jubentur, 15. iis datur libertas, 16. segiores ex iis notantur, *ibid.* Beneventi in publico pileati epulantur omnes, *ibid.* simulacrum celebrati ejus diei Gracchus Romæ pingi jubet in aede libertatis *ibid.* *vid.* et 25, 20. et 22. Volones in undevicesimam et vicesimam legiones scripti, 27, 38. *vid.* et 28, 46.

Volci petuntur bello a Tarquinio Superbo, 1, 53.

In Volcos missi ad frumentum comparandum, 2, 9. Volci comparant stulitia, quæ mittant Latinis, 22. obsides dant trecentos principum liberos, *ibid.* occultum parant bellum, *ibid.* veniunt ad oppugnandam urbem, 24. vincuntur, 25. Volci Romanis bellum inferunt, 30. vincuntur, *ibid.* iis Veliternus ager ademtus, 31. Volci Antiates victi, 33. ad ludos Magnos magna Volcorum vis Romam venit, 37. exacti urbe, *ibid.* concitati ab Att. Tullo, deficiunt a Romanis, 38. et 39. retro abducuntur a Coriolano, 40. redeunt in agrum Romanum, *ibid.* rebellant, 42. castra ponunt in Latino agro, sed vincuntur, et nullum genus calamitatis contumelieque non editum in Volcos, 53. iis induciæ in annos quadraginta datæ, 54. Volci instaurant bellum, 58. vincunt Romanos, 59. oppugnant castra Romanorum, 64. vincuntur, 65.

prædantur agros Hernicorum, 3, 6. pergunt in agros Romanos, sed cæduntur magno numero, et nomen eorum prope deletur, 7. et 8. Volci et Æqui bellum instaurant, 10. vincuntur, 22. *vid.* et 60.

obsident Ardeam, 4, 9. a Romanis obsidentur, *ibid.* victi, dedito duce, sub jugum mittuntur, 10. cum Æquis denuo Romanis bellum inferunt, 26. oppugnant castra consularis, 27. castra Volcorum capiuntur, 29. captivi, præter senatores, venundantur, *ibid.* denuo bellum inferunt Romanis, 37, 55. et 56. vincuntur, 57. capiunt Verruginem, oppidum, 58. eorum agros depopulantur Romani, 59. vincuntur Volci, 61.

præsidium obsident ad Anxur, 5, 16. pacem impetrant, 23.

iterum capiunt arma adversus Romanos, 6, 2. eorum castra capit Camillus, *ibid.* ad deditionem subiguntur, *ibid.* renovato bello, vincuntur, 6—8. rebellant, 11. unde Volci et Æquis torres victis suffecerunt milites, 12. vincuntur, 13. Prænestinis conjuncti, expugnant Satricum, 22. vincuntur, 23. et 24. populantur agrum Romanum, 31. eorum agri devastantur a Romanis, *ibid.* funduntur, 32.

vincuntur, 7, 27.

eorum exercitus consedit ad Satricum, 8, 1. cum Volcis dubio Marte pugnatum, *ibid.* fugiunt nocte, *ibid.*

Volci Antiates, 2, 33.

Volci Ecerani, 2, 25.

Volcus ager, 10, 1.

Volscus, *vid.* Publius.

Volsciani, Hispanie populi, 21, 19. eas contra Pœnos sollicitant legati Romani, *ibid.* eorum celebre per Hispaniam ad legatos Romanos responsum, *ibid.*

M. Volacius Fictor, qui tribunus plebis fuerat, testis in Cæsonem Quintium existit, 3, 13. ei diem dicunt A. Cornelius et Q. Servilius, quæstores, quod falsum pro testimonio dixisset, 24. damnatus et in exilium ire jussus, 29.

Volinienses, vel Volsinii, gens Etrusca, incursant agros Romanos, 5, 31. vincuntur, 32. iis induciæ in viginti annos datæ, *ibid.* apud Volinios clavi, fuere indices annorum, fixi in templo Nortie, Etruscae Deæ, 7, 3. Voliniensium aliquot castella vi capit P. Decius, consul, 9, 41. eorum ager vastatur ab L. Postumio, consule, 10, 37.

Volsinii, urbs, 10, 37. 27, 23.

Volturnæ fanum, 4, 23. 5, 17. ad Volturnæ fanum concilium omni Etruriæ indictum, 4, 23. 25. 61. et 5, 17. fit ibi conjunctio adversus Romanos, 6, 2.

- Volucres supervolantes ad terram delapsas clamore militum, Cælius ait, 29, 25.
- Volumnia, uxor Coriolani, 2, 40.
- L. Volumnius, consul, cum Sallentinis prospere bellum gerit, 9, 42. iterum consul, 10, 15. in Samnium profectus, relinquit provinciam, ut Ap. Claudio collegæ opem ferat, 18. et, post aliquam adversus eum altercationem, egregiam cum eo victoriam reportat, *ibid.* et 19. redit in Samnium, et opprimit Samnites prædatores Campaniæ, 20. prudentia ejus et moderatio in comitiis consularibus, 20. et 21. ex senatusconsulto et plebiscito ei prorogatum in annum imperium, 22. in Samnio feliciter res gerit, 30. et 31. ejus uxor Virginia, *vid.* Virginia.
- P. Volumnius creatur consul, 3, 10. legatus ab Æquorum duce Graccho Clælio spernitur, 25.
- Voluntaria collatio senatorum ad levandam aerarii inopiam, 26, 36. *vid.* et 5, 60.
- Voluntarii militiam professis jubentur æra procedere, 5, 7.
- Voluntarii milites, 5, 16. 27, 46. 28, 45. 29, 1, 37, 4.
- Volustana, jugum Cambuniorum montium vocant, 44, 2.
- Vorago in foro Romano nequit conjectum terræ expleri, 7, 6. Curtius se devovet, et, equo insidens, armatus se in specum immittit, *ibid.*
- Vortumnus, Deus, 44, 16.
- Vota quinquennialia, 27, 33. 30, 27. 31, 9. decennialia, 42, 28.
- Vota nuncupant consules in Capitolio, antequam in provincias proficiscantur, 41, 32. 42, 49.
- Vota valetudinis populi causa, 42, 2.
- Voti, quo consul ludos magnos Jovi voveret, formula, 36, 2.
- Votum præeunte pontifice factum, 4, 27.
- Votum incertæ pecuniæ an possit suscipi? 31, 9.
- ad Votum, inconsulto senatu conceptum, pecunia de publico negatur, 36, 36.
- Vox noctu audita humana clarior de adventu Gallorum, 5, 32.
- Vox noctu audita ex delubro Proserpinae Locris, 29, 18.
- Urbanæ tribus, *vid.* Tribus.
- Urbanæ legiones, *vid.* Legiones.
- Urbium primordia, miscendo humana divinis, augustiora facta, *Pref.*
- Urbium veteres conditores natam sibi a terra prolem ementiebantur, 1, 8.
- Urbes dirute, ne veniant in hostium potestatem, 31, 28.
- Urbes capte diripi solent, non deditæ, 37, 32.
- Urbes orbis terrarum maximæ Roma et Carthago, 38, 50.
- Urbibus parcebant veteres Macedones, quo haberent imperium opulentius, 32, 33.
- Urbicua, oppidum Hispaniæ, capitur a Q. Fulvio Flacco, 40, 16.
- Urinatores, 44, 10.
- Urites, Italiæ populus, 42, 48.
- C. Ursanius, tribunus plebis, 33, 22.
- Ursi et elephanti in ludis Circensibus, 44, 18.
- Uscana, oppidum, 43, 12. 20, 21. et 23. ab Uscanensibus cæditur Ap. Claudius, 12.
- Utens fluvius, 5, 35.
- Utican T. Otacilius cum classe trajicit, 25, 31. alia in Uticensem agrum excensio, 27, 5. circa ipsa mœnia Uticæ prædas agunt Romæpi, 28, 4. Utican mittit classem Scipio, 29, 22. Uticam frustra oppugnat Scipio, 35. rursus obsidet, 30, 3. 5. et 8. classem Scipionis ad Uticam invadunt Carthaginenses, 9. et 10.
- Utrarii, 44, 33.
- Vulcanus, 1, 37. 8, 18. ei sacrata arma et spolia hostium succeduntur, 1, 37. 30, 6. 41, 16. in lectisternio pulvinar Vulcano et Vestæ, 22, 10.
- Vulcani caput ardet, *vid.* Prodigium.
- ærea, 9, 46. 39, 46. 40, 19.
- ædes in Campo, 24, 10.
- insulae, 21, 49. et 51.
- Vulsinienses, *vid.* Volsinienses.
- Vultures sex, augurium Remo, duodecim Romulo, 1, 6.
- Vulturii et canes intacta reliquunt cadavera absumptorum pestilentia hominum boumque, 41, 26.
- Vulturnus, urbs Etruscorum, capitur a Samnitibus dolo, et Capua appellatur, 4, 37.
- Vulturnus, fluvius, 8, 11. 10, 20. et 31. 22, 14. et 15. 23, 14. 19. et 36. 32, 29.
- ad Vulturni ostium castellum communium, ubi postea urbs fuit, 25, 20. et 22. Vulturnum colonia deducta, 34, 45. *vid. etiam* 36, 37.
- Vulturnus ventus, 22, 43. prospectum, in prælio cum Annibale, multo pulvere in ora volvendo, adimit Romanis, 46.
- Uxor corruptæ ira maritum stimulat, ut alienigenas in regionem inducat, sui ulciscendi causa, 5, 33.
- Uxores suas liberosque cædunt viri, ne veniant in manus hostium, 28, 23.

X.

- Xanthippus** Lacedaemonius ei insidias pro beneficio reddunt Pœni, 28, 43.
Xenarchus, prætor Achæorum, quærit privata gratis aditum apud Perseum, 41, 28.
Xenocides, Chalcedensis, princeps, amicus Romanis, 35, 38. 50. et 51.
Xenophanes princeps legationis a Philippo missus ad Annibalem, in præsidia Romana incidit, 23, 33. astu elapsus, fœdus facit cum Annibale, *ibid.* rursum captus a Romanis, ad consulem, ac deinde Romam deportatur, 34. et 38.
Xenophon, Achæus, 32, 32.
Xychus ordinem facinoris, quo Deme- trius circumventus fuerat, aperit Phil-ippo, 40, 55.
Xyline Come, 38, 15.
Xynia, oppidum, 32, 13. 33, 3. 39, 29.

Z.

- Zacynthus**, insula propinqua Ætolis, 21, 7. 26, 24. eam capit Lævinus, 26, 24. quum Philippi fuisset, mox Amy- nandri, ac deinde Aethæorum, ab Achæis eam repetit T. Quintius, et Romanis tradi jubet, 36, 32.

Zama, urbs, quinque dierum iter abest a Carthagine, 30, 29.

Zama, sive fortasse Same, insula, 32, 16.

Zelaeum, promontorium, 31, 46.

Zeno, [princeps Magnetum, vir magnæ auctoritatis, T. Quintium Magnetibus placat, 35, 31.

Zeno, Sardibus ab Antiocho præfectus, 37, 44.

Zeno, præfectus Philippi, cæditur ab Athamanibus, 38, 1. et 2.

Zephyrium, oppidum, 33, 20.

Zerynthii Apollinis templum, 38, 41.

Zeuxidas, Acarnanum prætor, 33, 16.

Zeuxippus, princeps Bœotorum, auctor Romanæ societatis, ob hanc causam non creatur Bœotarcha, 33, 27. Brachyllam Bœotarchen tollendum curat, 28. accusatur cædis, *ibid.* fugit Tanagram, deinde Athenas, *ibid.*

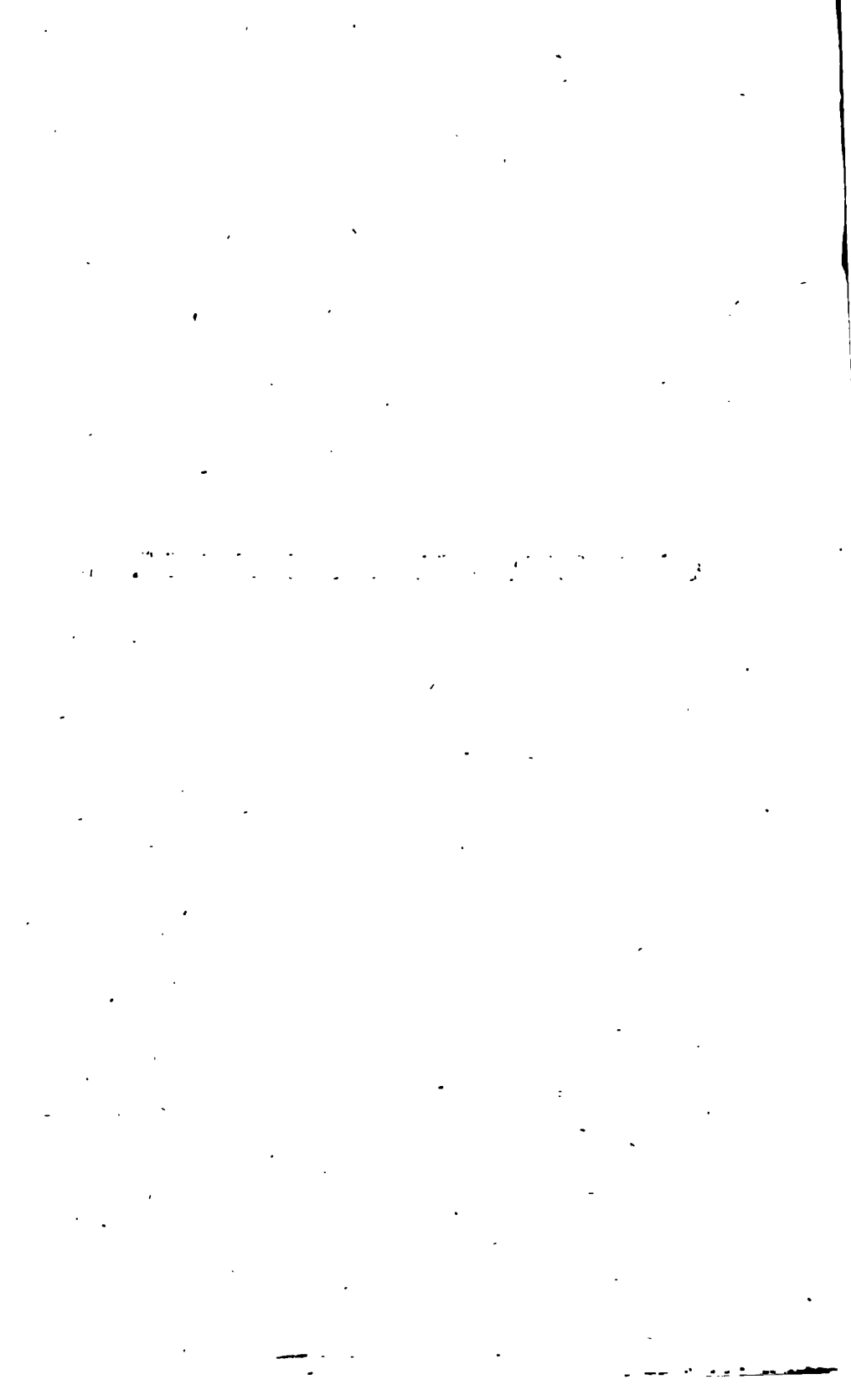
Zeuxis, præfectus Antiochi, præest mediæ asiæ in pugna adversus Romanos, 37, 41. legatus mittitur ad Scipionem, 45. ejus oratio de pace, *ibid.*

Zoippus, gener Hieronis, tutor Hieronymi, 24, 4. et 5. legatus ad regem Ptolemæum, voluntarium sibi consciscit exsilium, 26. ejus uxor Hera- clea et filis a Syracusanis interficiuntur, *ibid.*

Zyboea devictus a Nicomede, 38, 16.

FINIS.

GLOSSARIUM LIVIANUM.

GLOSSARIUM LIVIANUM

SIVE

INDEX LATINITATIS

EXQUISITORIS.

EX SCHEDIS

AUGUSTI GUIL. ERNESTII

EMENDAVIT FLURINISQUE ACCESSIONIBUS

LOCUPLETAVIT

GODOFR. HENR. SCHÆFER.

GLOSSARIUM

L I V I A N U M.

A vel AB, 1, 1. A clade profugus. *Quamquam possis hic etiam ob cladem explicare.* [quod minus placet.] A concione legatos dimittere 24, 22. pro post c. Ab hoc sermone Paullum profectum tradunt 22, 40. Ab infelici pugna ceciderant animi 2, 65. Ab his præceptis concionem dimisit 44, 34. *Plura exempla hujus præpositionis pro post posita non attinet indicare. Res satis est nota.* Qui ab saturis ausus est primus argumento fabulam serere 7, 2. i. e. *omissis, relictis, s.* [immo junge ab saturis primus.] A prodigio 1. 31. *h. e. prodigii causa.* Ab odio ad pervastandos fines ducere 6, 4. i. q. propter odium. cf. 3, 41. 9, 40. A cupiditate 5, 5. A contentu 6, 2. Ab ira 10, 45. Ab eodem metu 40, 13. A censu equitem, a censu peditem legitis 34, 31. cf. cap. 51. *Sueton. Jul.* 65. A verecundia memoriaque meritorum 39, 49. Ab irrisu linguam exserere 7. 10. *Sic sæpiissime Livio ab idem est, quod ob, propter et similia.* cf. 6, 2. 9, 4. *Drakenb. ad* 5, 5. Litteræ consulum a Gallia allatæ 32, 31. Pro e vel ex. Nec hominibus aliud periculum quam ab semetipsis esse 25, 28. cf. 6, 20. Cedere eo die ab Romanis ducenti equites etc. 42, 60. i. q. *ex, s. Romanorum.* [Græcorum *ἔξ* cum genitivo, pro quo librarii sæpe dativum substituerunt.] A mari fines eorum vastati 38, 32. i. e. *a parte maritima.* Oppidum ab terra munitum 28, 6. Legatum a novissimo agmine adortus postremos turbavit 31, 27. A parte Romanorum 44, 40. Ab arce militem accipere 33, 17. i. e. in arcem, *uti Drakenborchius legi volebat;* vel potius: *ab ea parte, qua ars erat.* Ab Romanis spes est 21, 13. i. e. in Romanis spes posita est. Ab se adjicere 44, 83. *scil. præcepto, quod non exauditum erat, conjectando quidem, suspicando etc.* Ut ab irato victore 21, 13. *Intelligendum: expectari*

debet. Jus ab antiqua gente — descripsit 1, 32. Pro *repetitum descripsit.* Mentio illata ab Senatu est et Patres acceperere 4, 8. *Pighius ad a.* 310. *Legendum putabat: ab consulibus in Senatu.* Legati ab Ardea 4, 7. Pro *Ardeates.* Coloni a Velitris 6, 13. — *Veliterni.* Incola ab Tarquiniiis 4, 3. — *Tarquiniensis.* Cornu sinistrum ab regibus 37, 23. — *regiorum. Scilicet sæpenumero Livius hac præpositione circumscribit adjectiva tum nominum appellativorum tum priorum. Atque etiam ipsa nomina propria et appellativa eodem modo cum eadem præpositione, ut videntur, opinor, genitivi, a Livio jurgi solent. Sic litteræ ab Tarquiniiis 2, 3. sunt litteræ Tarquiniorum. Nec aliter intelligi debent a Porcio litteræ 38, 39. Legati a Porsena 2, 13. Similiter hæc dicuntur: ad exsolvendam fidem a consule 27, 5. Ab Sabinis princeps 1, 12. Fides enim consulis, Princeps Sabinorum, indicantur. cf. Oudend. ad Cæsar. p. 520. [Ita et Græci præpositione *ἀπὸ* utuntur.] Quamquam alias ipse Livius non nimis studiosus est genitivorum vitandorum; ut etiam negligentior se in hoc genere haud raro præbeat. In ipsa Præfatione hæc sunt: rerum gestarum principis terrarum populi. Aliibi: comites Fulvii fuisse pavoris ac fugæ 26, 2. Item: causa expiandæ violationis ejus templi 31, 12. Vid. *Drakenborch. ad* 25, 15. A nominibus urbium addita. 5, 52. Transvecta a Veiiis. cf. 42, 18. 23. [5, 4. 21, 10.] Hoc maxime modo in Italiam perventum est, quinto mense a Karthagine nova. 21, 38. i. e. quinto mense post, quam a K. discessum erat. A quinque ferme millibus locat castra 38, 20. i. e. quinque millium intervallo ab hostibus l. c. [Sic et 42, 58. Eodem modo Græci usurpant *ἀπὸ* vid. quæ nuper scripsimus ad Longi Pastor. p. 529. quibus add. Kypk. Observevatt. in N. F. T. I.*

p. 394.] *A, ab, omis. v. c. 2, 13.* primi periculi casus, quo nihil se præter errorem insidiatoris texisset. — *ii. 23, 6.* Hac oratione consulis dimissis — legatis. [Posterior locus non habet quod offendat: habet prior. ubi nisi cum Heumanno a inseras, subaudi in.]

ABACTUS. Vid. *Abigere*.

ABALIENARE 5, 42. Abalienaverant ab sensu rerum suarum animos. Abalienati jure civium 22, 60.

ABDERE 2, 45. Pugnare cupiebant, sed retro revocanda et *abdenda* cupiditas erat, ut adversando remorandoque incitato semel militi *adderent* impetum. Quoniam *abdenatur* illa tot millia armorum 45, 39. Ascensus abditus a conspectu 10, 14. Ut — speculari abditos ejus sensus posset 40, 21.

ABDICARE consulatum 2, 28. *v. Cort. ad Sallust. B. Cat. 47, 3.* — Dictaturam 6, 18. *cf. 5, 49.* Claudius — quum Plautius — magistratus abdicasset, nulla vi compelli, ut abdicaret, potuit 9, 38. Abdicavit se consulatu 2, 2. Abdicata dictatura 6, 39.

ABDICATIO dictaturæ 6, 18.

ABDUCERE infecta re a Veii exercitum 5, 4. *cf. 1, 26, 2, 40.* Ut exercitum ab Sagunto abducat 21, 10. E qua regione abduxisset legiones 40, 50. Abducto in secretum viro 1, 39. Si colonie abducerentur 9, 4.

ABERRARE 41, 18. Taurus, qui pecore aberrasset.

ABESSE publicis consiliis 26, 18. *cf. c. 41.* Oppos. adesse in consilio 27, 46. *cf. 2, 23.* Abesse ab domo 5, 6. Res absuit a spe 7, 7. Nec procul seditione aberant 8, 32. Absit publica fraus 21, 10. *i. e. non accusetur, nulla ejus mentio fiat.* Absit tibi omnis causa memoria Flamini 22, 39, *A. e. nolo mali omnis causa Flamini mentionem fecisse.* Absit invidia vero 9, 19. quum omnia vitæ subsidia abessent 22, 60. *i. q. deessent, deficerent.* Quibus, præter equos, cetorum jumentorum calorumque turba abesset 7, 37. Tantum absuit ab eo, ut — ut et urbs reciperaretur 25, 6. Quid abest, quin — Samnitium quoque dicto pareamus? 8, 4. *i. q. quid impedit etc.* Legatos nostros, haud procul absuit, quin violarent 5, 4.

ABHORRERE 29, 6. Spes ab effectu haud abhorrens. *i. e. spes certissima.* Parum abhorrens famam 4, 44. *i. e. conveniens famæ.* Orationes abhorrent inter se 38, 56. pro discrepant: quæ significatio huic verbo tum alibi est, quum a vel ab jungitur, tum hoc loco inprimis propter illud inter insolentius. Abhorrentes lacrimæ 30, 44. *h. e. minus justæ ac decoræ, projectæ quippe a studio rei privatis nimio, quum in publica jactura fuisset animus parum commotus.* Huic tam pacatæ protectioni ab urbe regis Etrusci abhorrens mos 2, 14. Nec enim aut lingua aut moribus æquales abhorrent 40, 37.

ABIGERE 9, 36. Abacta præda. equorum greges maxime abacti 24, 20. *v. avertere.* De hominibus raptis pecoribusque abactis 33, 47. *i. e. furto abactis; nam pastores agunt pecus, fures abigunt. cf. 2, 23. et 7, 14.* Præde abactæ hominum pecorumque 4, 21. Hercule in ea loca — boves mira specie abegisse 1, 7. Se, ut consceleratos contaminatosque ab ludia — abactos esse 2, 37. *cf. c. 38.*

ABJICERE 33, 17. Abiecta arma dicuntur, quæ paullo ante omissa. Abiecta lege, quæ promulgata consenuerat 3, 31. Multo sibi molestiores et abjectioris animi viros 9, 6.

ABIRE 1, 26. Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum — sic eat, quæcumque Romana lugebit hostem. Vid. *Ire et Virgil. Æn. II, 547.* Abi hinc cum tribunatibus ac rogationibus tuis 6, 40. Fabius — comitio abii 10, 24. ne in ora hominum pro ludibrio abiret 2, 36. Mox cum somno et flammam abiisse 1, 39. *i. q. evanuisse.* Cum gente Tarquinia regnum hinc abiturum 3, 2. *Prædunt: amicus abii.* Trans Apenninum abierunt 39, 2. *i. e. in regiones Transapenninas. cf. 1, 27.* Requisitis abire ex regno jussi, 42, 41. Telo extracto præceps Fabius in vulpus abiit 2, 46. Vid. *Prolabi.* Abire in alicujus mores et instituta 1, 39. Quorum, vetustate, memoria abiit 2, 4. *i. e. nomina eorum ignorantur.* Fides abiit 3, 10. *i. q. parum probabile est.* Quia occisione prope occisos Volcos et Equos movere sua sponte arma posse, jam fides abierit. *Pro jam f. abierit vulgo est id fides abierit; quod ita explicat Gronovius: id factum esse, fides abierit. Atqui non querebatur de sensu, sed de auctoritatibus viris loquendi. Ipse Dukerus alia exempla desiderabat.*

ABJUDICARE 4, 1. Ob injuriam agri abjudicati.

ABLATUS 9, 6. Ablatusque cum armis animos. Ablatus eques 30, 18. *h. e. qui procul est, ut cominus cum eo pugnari nequeat. Opponitur equiti permio.* Ablatus domus 3, 13. Quum effusæ omnes, fugerent se quoque turba ablatum 26, 3. Ablato — a plebe consulatu 7, 18. *i. e. erepto plebi.*

ABLEGARE 5, 2. Remotam in perpetuum et ablegatam ab urbe et ab republica juventutem. *cf. 35, 18, 44, 44.* Nos — a penatibus nostris ablegatos tenet 7, 12. Eam (plebem) procul urbe haberi atque ablegari 4, 58. *cf. 40, 21.* Pueros venatum ablegavit 1, 35. Ablegendumque (Hannibalem) eo, unde nec ad nos nomen famæque ejus accedere — possit 21, 10.

ABLEGATIO juventutis ad Veliternum bellum 6, 39.

ABNUERE pacem 30, 28. *It. de delectu, 3, 38.* Mollis eadem illa abnuere 30, 3. *cf. 3, 54.* Cui cedenti certamente abnuenti etc. 27, 4. *cf. 7, 10.* Bruti quoque haud abnuunt cognomen 1, 36. Has pacis leges, abnuente (negante) Alcone, accep-

turos 21, 12. *cf.* 45, 5. Abnuens alteram societatem 29, 23. *i. e.* *deserens*. Qui imperium auspiciisque abnuistis 28, 27. Manu abnuere 36, 34. Quia in Africam sequuturos abnuentes concesserant in — delubrum 30, 20. Quæ ne accipere abnuant — se orare 22, 87.

ABOLERE societatem 8, 27. *i. q.* *tollore, dirimere*. Tentationemque eam fore abolendi sibi magistratus 8, 38. *i. e.* *adimendi, eripendi*. Abolevit nomen vetustate 1, 28. *i. q.* *abolitum est*. Cujus rei prope jam memoria aboleverat 8, 55. pro *interierat, sublata erat*. *cf.* 8, 11. Omnibus cladis Caudinæ nondum memoria aboleverat 9, 36. pro *exciderat, exorta erat*. Ne qua occasio abolendæ ignominis — sit 25, 6. Nec jam in secreto modo atque intra parietes abolebantur Romani ritus 25, 1. *i. e.* *non colebantur, sed omitebantur*.

ABOMINARI 6, 13. Bene facitis, quod abominamini: dii prohibebunt etc. pro quod *abominandum dicitis: d. p.* Licinius tertia etiam clade, quæ ad Cremeram accepta est, abominandam eam curiam facit 9, 38. *i. e.* *efficit, ut mali ominata ea curia esse putaretur, in qua sub initium jam aliquot infectum annorum senatus habitus esset, ut consilia de summa republica trerentur*. Atrium Umbrum, semilixam, nominis etiam abominandi ducem — sequuti sunt 28, 28. *cf.* 30, 23. Hoc portenti non fiat in urbe Romana, uti L. Sextium — consules, quod indignaris, quod abominaris, videas? 6, 40.

ABRIPERE 22, 6. Sublatis raptim signis, quam citatissimo poterant agmine, sese abripuerunt. Lentulum inter tumultum abripuit equus periculo 22, 49. Abreptam tempestate ab Africa classem 29, 27.

ABROGARE 34, 1. Pro lege, quæ abrogabatur, ita diseruit, *i. e.* *quæ abroganda videbatur, quæ in disceptionem venerat*. Quæ in pace latæ sunt (*leges*), plerumque bellum abrogat; quæ in bello, pax 34, 6. *i. e.* *efficit, ut abrogentur*. Ceterum an abrogare legi uspiam dicatur ab optimis scriptoribus, super eo. Vid. *Drakenborch. ad* 9, 34. Altera (*lege*) fidem abrogari, cum qua omnis humana societas tollitur 6, 41. Ne cum ea (*lege*) pudorem sanctitatemque feminarum abrogemus 34, 6. Plebeiscitum, quo oheratus magis, quam honoratus sum, primus antiquo abrogoque 22, 30. Ut imperium regi abrogaret 1, 59, *cf.* 23, 16. Consulum imperia, — impunitate in perpetuum abroganda 8, 7. *i. q.* *iusta imperatorum — plane tollenda*. Ut de imperio ejus abrogando ferrent ad populum 29, 19. De abrogando Q. Fabii imperio 22, 25. *cf.* 27, 20. Macedonicæ legiones, suo abrogato, triumphos alienos spectabunt? 45, 39. Debebat esse: antiquato *i. e.* *non concessa, quia rogatio contra Paulli triumphum lata fuerat; nam abrogari, nisi quæ adhuc existerunt, proprie nequeunt*.

ABRUPTUS 21, 86. In mirabdam admodum altitudinem abruptus erat. Abrupta omnia inter victoriam mortemque certa desperatione 21, 44. *i. e.* *incipitia, prærupta, præcipitia, periculosissima*. His enim verbis promiscue utuntur optimi quique scriptores.

ABSCEDERE 24, 37. Nec ab armis aut loco suo miles abscedebat. Ut abscesserit inde dictator 22, 28. *i. q.* *e castris discesserit*. Abscedi non posse ab hoste 22, 83. Abscedere muneribus 9, 8. (*de seno*) — incepto 9, 41. Abscedere ab Hannibale 27, 4. — a Capua 26, 8. Nec ante abscessum est etc. 29, 2. Si urgemus obsesso nec ante abscedimus 5, 4. It. 45, 6. *cf.* 5, 44. Quantum mare abscedebat 27, 47. *i. e.* *quæ mare recedebat, a mari recedebat*. Itaque Basilius (*v. Ind. in v. absc.*) non male vult legi mari. Ita pariter ad Fluvium atque ad Hasdrubalem referatur.

ABSCINDERE 9, 23. Nos omnium rerum respectum, præterquam victoriæ, nobis abscindamus. Abscissæ rupes 32, 5. *cf.* 44, 6, 6. Saxum abscisum rupibus 32, 4. Ea res barbaros miraculo terruit abscessæ aquæ 41, 11. Nec natura quidquam satis arduum aut abscisum erat, quod hosti auditum ascensumque præberet; omnia fastigio leni subveza 25, 36. Prope abscessæ res erat 35, 32. Abscissæ omni spe 35, 45. *cf.* 4, 10, 45, 25. Illa enim tibi tota abscessa oratio esset 45, 37. Omnino sciendum est, valde variare Livii editores in verbis abscessus et abscessus, quam a diversis verbis abscido et abscondo ducunt; inter quæ tamen quale discrimen statuendum sit, non satis constat ipsi Drakenborchio, quem videre licet ad 31, 34. Itaque optimum factu fuerit, quæ scribendi ratione uti semel ceperis, eam ubique servare.

ABSENS creatus magistratus Livio subinde dicitur is, qui in urbe illa quidem, sed non in campo Martio præsens fuerat: Vid. 4, 42. Idem interpretes. Ut — supplicationemque, quam absentes ex literis, de bene gesta republica missis, decernere debuerint, præsentis honoris Deorum primum causam, deinde et sui aliquo tandem respectu, decernerent 42, 9. *f. leg.* absentis — præsentis.

ASSISTERE ab signis 27, 45. *i. q.* *excedere ex ordinibus*. — obsidione 9, 15. — incepto 25, 5. — magistratu 9, 34. Neque prius, quam debellavero, assistam 44, 39. Numquam Nero vestigiis hostis abstitit 27, 42. Spe labefactandæ fidei haud assistens 24, 30. Abstitent imperare illis etc. 7, 21. *cf.* 36, 27.

ASSOLVERE beneficium suum 2, 2. *h. e.* *ut ei ad perfectionem nihil desit*. Rei facti adversus nobilium testimonia egregie absoluntur 9, 28.

ABSONUS 7, 2. Nec absoni a voce motus erant. Nihil absonum fidei divinæ aut divinitatisque post mortem creditæ fuit 1, 15.

ABSTINERE 22, 13. Vim hostium abstinere iussit, i. e., *prohiberi, arceri*. Ne ab obsidibus quidem — iram belli hostia abstinuit 2, 16. *cf.* 8, 19. Romano bello fortuna eum abstinuit 8, 24. Duobus — omne jus belli Achivos abstinuisse 1, 1. *Interpretum alii duobus in casu tertio, alii in secundo accipiunt.* A cetera præda Fabius militem abstinuit 4, 59. *cf.* 38, 23. Ut excederet Asiæ urbibus — abstineret libera omnesque Græcas 33, 34. Cælius, ut abstinet numero, ita ad immensum multitudinis speciem auget 29, 35. Ut Capua urbe Campanoque agro (*Samnites*) abstinerent 7, 31.

ABSTRAHERE 42, 56. Ratus ad juvendas sociorum urbes longius ab castris abstractos deprehendi Romanos posse.

ABSUMERE 9, 32. Proelium multos utrimque absumit. *cf.* 5, 7, 10, 1, 42, 7. Gurgitibus absumpti sunt 21, 56. Ubi avunculus ejus, nuper Epiri rex Alexander absumptus erat 9, 17. Nisi mors eum — absumsisset 23, 30. (*de morte naturali*.) In eadem dignitate et Nabin futurum fuisse, nisi eum suus primo furor, deinde fraus Etolorum absumsisset 37, 25. Nempe iidem sunt hi hostes, quos vincendo et victos sequendo priorem ætatem absumsisit 27, 13. Quatuor horas — dicendo absumsit 45, 37. *Vid. Extrahere.*

ABUNDARE 5, 34. Is, quod ejus ex populis abundabat, Bituriges, Arvernos — excivit. Ut abundans multitudo vix regi videretur posse. *Ibid.*

ABUNDE 8, 29. Genus omne abunde bello Samnitibus par (*Marsi*.)

ABUTI 27, 46. Abutendumque errore hostium absentium præsentiumque i. q. *utendum*. Tum de Philippo et Nabide libero mendacio abutebatur 35, 12.

AC sequente Vocali 41, 24, 42, 12. *Drakenborchius et Creverius legunt et. [Ruhnken. ad Muret. T. I. p. 9.: Ac nunquam ponitur ante vocalem. — Id tam verum videtur, ut non dubitem, duo illa Livii loca vitium contraxisse. Vid. egregiam notam Drakenborchii ad 10, 36.]* Oculisque simul ac mente turbatum 7, 26. Senatuique vobisque et sociis ac nomini Latino 31, 7. Non dissimilia, ac si quis agro etc. 5, 5.

ACCEDERE 8, 33. Ex inferiore loco ad tribunal accessit, i. e. *tribunal ascendit*. Ab Hierone classis Ostiam cum magno comœatu accessit 23, 37. Primo adventu, quo accesserant ad urbem 5, 39. Lictores ad eum accedere iussit 24, 9. Unde nec ad nos nomen famaue ejus accedere possit 21, 10. *ad. accidere.* *Vid. Gronov.* Quo alia partis hominibus animus accederet 24, 27. Scelus et perfidiam illis, (*his delictis et rebellantibus*.) Non virtutem nec animum accessisse 40, 39. Magis accessurum utrumque 44, 36. i. e.

auctum iri, scil. lassitudinem ac sitim. Paulo post: quantum increaseret ætatem.

ACCELERARE 23, 38. Quantum maxime accelerare poterat. (*absolute dictum*) *cf.* 3, 27. Placuit — quantum accelerari posset, Virginium acciri e castris 3, 46.

ACCENDERE 2, 12. Accensus focus. i. q. *in quo ignis accensus est*. Accensa vis venti 21, 58. Accendere ardorem pugnae 23, 46. Accensi rabie 25, 37. *It. in rabiem* 29, 9. *It. Spe prædæ* 9, 31. *It. indignitate rei* 3, 50. Luce prima proelium ingens accensus est 25, 13. Quod (*proelium*) accensus ab desperatione hostium fuisset 6, 3. Quæ (*fames*) mutas accenderet bestias 25, 13. Certamine accenso 1, 57. (*de uxoriibus*.) Numida — spem accendit Campanis etc. 26, 4. *cf.* 24, 35. Spe ingentium donorum accensus — dimisit 21, 48. Ad libidinem et contumeliam animum accenderunt 8, 28. Alia Romana acies audacia regis accensa 1, 12. Accensis studiis pro Scipione et adversus Scipionem 29, 19. Accendi magis discordiam, quam sedari 2, 29. *cf.* 6, 14. Invidiamque eam, sua sponte gliscentem, insignis unius calamitas accendit 2, 23. *cf.* 44, 24. Quum circumstaret quotidiana multitudo licentia accensa 2, 27. Placidum quoque ingenium tam atrox injuria accendisset 3, 45. Accensus cupiditate (*amore*) 29, 23.

ACCENSERE 1, 43. In his accensi cornicines tibicinesque (*vel potius tubicinesque; nam tibiae in militia Romana nullus usus fuit*.) *Ceterum illa verba in his accensi ita sunt intelligenda; adjecta sunt alia centurie, in quas relati erant cornicines tibicinesque.* Itaque in his pro in hos accipiendum, quod est, his accensai sunt, quemadmodum legi debere præter necessitatem placuit viris doctis. Apud Ciceronem quidem legitur: in grege annumerari. *Or. pro Rosc. Amer. cap. 32.* Accensi (in legione) 8, 8. i. e. supernumerarii, qui nostris dicuntur. Ministeria magistratuum inter apparitores forte similem ob causam accensi dicti sunt.

ACCEPTUS 1, 19. Quæ acceptissima diis essent. *cf.* 35, 15. Per spadones quosdam, talium ministeriis facinorum acceptos regibus, veneno sustulisse 35, 15.

ACCESSIO 30, 12. Utrius regum duorum fortunæ accessio Sophonisba esset *Vid. Appendix et cf.* 45, 39. Quæ parva bene gestæ rei accessio erat 30, 40. Accessio Punici belli (*Syphax*) 45, 7. *it. cap. 39.* Qui duorum hominum noxæ civitatis accessionem facitis 45, 26. i. e. *civitatem erroris duorum hominum culpam ferre vultis*. Campani — haud parva — accessio bonis rebus vestris in amicitiam venimus vestram 7, 30. *cf.* 39, 27.

ACCESSUS 29, 27. Dare vela et alium infra (*promontorium*) navibus accessum petere jubet.

ACCIDERE 44, 31. Accidens genibus praetoris. Tela ab omni parte accidebant 2, 50. Imber — lentior deinde aequaliorque accidens auribus 24, 26. Fama accidit 32, 30. cf. 45, 38. Accidit vox (*ex aliquo loco*) 27, 15. Ut vox etiam ad hostes accideret 10, 41. Concitator accidens clamor 10, 5. Clamor Romanus haudquaquam ignotus ad aures accidisset 26, 40. cf. 27, 15. Jam clamor suorum vincentium accidebat 40, 32.

ACCIDERE 8, 29. Proelio uno accidit Vestinorum res. Robore juventutis suae acciso 7, 29. (*de Campania*) Vid. *Accinus*.

ACCINGERE 6, 35. Accingendum ad eam cogitationem esse. (*simpliciter dictum*) Proinde in hoc discrimen accingere 2, 12. Jam ad consulatum vulgi turbatores accingi 4, 2. Quin accingeris? 1, 47. i. q. *rem cogitatum aggredieris*? Gladiis accincti 40, 13. Nisi vero legendum succincti. *Littera S. forte absorpta a finali praecedentis verbi. Inde pronum fuit accincti scribere.*

ACCIPERE in civitatem 4, 3. cf. 6, 4. Sic etiam recipere et suscipere dicitur. Vid. *infra* in *A. e.* — In amicitiam 7, 30. cf. 8, 25. 9, 41. 38, 39. — In deditionem 33, 30. cf. 9, 16. 40, 41. — In patriciorum numerum 4, 3. cf. 10, 8. — In societatem 9, 15. — In fidem clientelamque 26, 32. Acceptus in medium 2, 49. (*ab agmine Fabiorum*) Multitudinem armatorum acceperunt 31, 23. cf. 21, 8. Diis velut non accipientibus in eum annum censuram 6, 27. i. e. *non probantibus*. Diis auctoribus in spem suam quisque acceptis 21, 45. Negare, urbe tective accipientes 9, 7. Animo magis, quam vultu, ea crimina accipiebant 40, 5. *A. e. dissimulabant vultu offensionem.* Nec mea verba auribus vestris, nec consilia animis acciperetis 22, 39. A quibus placide oratio accepta est 2, 3. Hostem in Italiam accipere 31, 7. cf. 5, 5. 27, 40. Praesidium eorum in urbem acceperant 9, 16. cf. 45, 9. Ut armatos in arcem accipiat 1, 11. Quum Karthaginiensem matronam domum acceperit. 30, 13. Hospitio comiter accepti 29, 22. cf. 42, 17. Initium pugnae accipere nec cedere 38, 25. Accepto exercitu 45, 41. cf. 9, 21. Bellum integrum accipere 33, 6. (*de duce*) integri profligatam pugnam acceperunt 38, 25. Annis ingens fugientes accepit 29, 32. cf. 38, 17. Liberatorem urbis laeta castra accipere 1, 60. Acceperunt tumuli Romanos victores, 38, 21. cf. 9, 40. 22, 39. Vix accipientibus quibusdam opera locis 21, 8. (*de oppugnatione*.) Quos (*tribunos*) foedere icto cum plebe sacrosantos accipientes 4, 6. Jugum accipere 31, 29. cf. 1, 50. 43, 17. Regno prope per largitionis dulcedinem in cervices accepto 4, 12. Rulco accepto 41, 24. *de Persi successione.* Censum accipere 29, 37. cf. 39, 44. Apparebatque accipi legem 10, 9. Aceperunt relationem (*consilium*) patres, postquam apparuit labare

plebis animos 2, 39. Aut omnia accipere aut nihil fero 6, 39. Apparatis accipere (*accipere*) epulis 23, 4. Id a plerisque in omen magni terroris acceptum 21, 63. Accipere se omen impleturumque fata 1, 7. Accepisse id augurium laeta dicitur Tanaquil 1, 34. In majus accipere 4, 1. *A. e. augere opinione.* cf. 42, 42. Accipere nomen 9, 46. i. e. *judicare alicujus petitionem legitimam et ad petendum admittere.* Si suum nomen dictator acciperet 27, 6. cf. *cap.* 9. *ult.* Preces suas acceptas ab diis immortalibus ominari 42, 30. Laeto conditionem accipienti 29, 1. Pro laeto, lubenter. Cujus conditionis iniquitatem ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis, ut, quicumque etc. 42, 41. Ut non gravius accepturi viderentur, si nunciaretur, omnibus eo loco mortem opetendam esse 9, 4. Rogitat, qui vir esset. Ubi nomen patremque ac patriam accepit 1, 7. Id segre patres passos accipio 6, 39. (*invenio apud auctores*.) Nec penes ipsos culpa esset cladis forte gallico bello acceptae 3, 6. i. e. *accipienda, uti et nonnulli voluerunt legi. Sensus autem idem est. Nam haud raro conditionaliter talia sunt accipienda. Ita h. l. si accepta esset.* Visendaque, quae nobilitata fama magis auribus accepta sunt, quam oculis noecuntur 45, 27. Acceptum ab uno pavore plures per urbem ferant 9, 24. Pugnatum ad Lilybaeum fusasque et captas hostium naves accipere 21, 50. Vid. *Gratia*.

ACCIRE 10, 19. Ne collegae auxilium, quod acciendum ultro fuerit, sua sponte oblatum sperneretur. Virginium acciri e castris 3, 46. Ut ipsum in consilium (*in castra*) acciret 9, 3.

ACCISUS 3, 10. Equos, etiam accisae res sint, reficere exercitus. cf. 21, 25. Latronum etiam pariter accisae copiae (*aevevitus*) sint 8, 11.

ACCLARARE 1, 18. Uti tu signa nobis certa acclarassis, i. e. *conspicua facias*.

ACCLINARE 44, 3. Castra tumulo — sunt — acclinata. Acclinaturos se ad causam senatus 4, 48.

ACCOLA 36, 24. Philippum eis et Macedonas graves accolae esse. Accola ejus loci, nomine Cacus 1, 7.

ACCOMMODARE 41, 42. Ad haec, quae palam geruntur, consilia nostra accommodare oportet.

ACCRESCERE 1, 54. Quum — dictis factisque omnibus ad fallendum instructis vana accresceret fides.

ACCUBARE 39, 43. Illam infra eum accubantem. *A. e. in sinu consulis recubantem.* Sic Cicero *Epp. Dio.* 9, 26. *Infra Eutrapelum Cytheris accubavit.* cf. 41, 2.

ACCUMULARE 9, 1. Quibus non suae redditae res, non alienae accumulate, satis sint.

ACCURATE 44, 35. Quo quaque accuratius curantur, eo facilius loquacitate regionum ministrorum emanant. cf. 42, 45:

· **ACCUSARE** *Ætolorum consilia* 36, 29. *i. e. reprehendere.* Vid. *Violenter.* Consulē, veluti dicta die, accusant 44, 22. Quam diis hominibusque accusandis senesceret 5, 43.

· **ACCUSATIO** 33, 47. Subscribere odii accusationibusque Hannibalis. *i. e. Hannibali intentabatur.*

· **ACCUSATOR** 8, 39. Eumdem accusatorem capitis sui ac iudicem esse.

· **ACCUSATORIUS** 2, 61. Semel causam dixit, (*Appius*) quo semper agere omnia solitus erat, accusatorio spiritu.

· **ACER** 9, 6. Vultus indignitate rerum asior. Vexari ac subigi multo acrius 5, 2. Vir acer 6, 34. Sempronius — longe tum acerrimus juvenis 37, 7. Quam pars utraque acrior aliquanto coorta esset 6, 18. Ut delectum quam acerrimum habeant 2, 28. *v. Ernest. ad Tacit. Ann. 1, 5.* Acerrimi cuiusque arbitrio — rem agemus 3, 29. Nullum momentum (*eo telum*) ad vincendum homini ab diis — acrius datum est 21, 44. Vid. *Momentum.*

· **ACERBE** 45, 86. Exacta acerbe munia militie.

· **ACERBITAS** 49, 40. Acerbitas orationis. Acerbitas patria 7, 5.

· **ACERBUS** 7, 3. Delectu acerbo juventutem agitavit.

· **ACERVATI** cumuli hominum 5, 48. *cf. 22, 27.* In hoc immenso aliarum super alias acervatarum legum cumulo 3, 34. *contra* 45, 33. Cumulata in ingentem acervum.

· **ACERVUS** 8, 11. Sarcinis utrimque in acervum confectis. Vid. *Acervatus.*

· **ACETUM** 21, 37. Ardentiaque saxa aceto putrefaciunt. *Acetum fuit potus militaris. Inde non mirum, quomodo id Karthaginensibus, tantaque ejus copta, ad manus fuerit.*

· **ACHÆI** 38, 29. Pro funditoribus *æ Achæa.* Similiter *Thracæ* dicuntur gladiatores *æ Thracia*, aut *Threicio* more pugnantes. Sic *Indus* pro rectore elephantis. Vid. *Indus.*

· **ACIES** 8, 9. Pavorque cum illo latus signa primo Latinorum turbavit, deinde in totam penitus aciem pervasit. *Hæc signa, aciei quippe opposita, intelligenda sunt prima signa, et sic forte legendum. Cui quidem emendationi non repugnat, quod 24, 16. Antesignani — signa perturbata — tota impulsas acies deinceps commemorantur. Nam et in hoc loco signa pro signis primis accipienda videantur.* Romana acies distinctior, ex pluribus partibus constans: facilis partienti, quacumque opus esset, facilis jungenti 9, 19. Dextra omnis acies extra prælium emittens cessabat 27, 48. *Acies i. q. cornu.* Sic 9, 40. Dextrum cornu, dictatoris acies. *cf. 23, 29. Sed illud emittens male habet Drakenborchtum; ut malit aut imminens, ex auctoritate vel utrius codicis, aut de sua emendatione eminus*

*legi. Enimvero vulgata lectio commode accipi potest aut de loco edito, in quo acies collocata fuerit, aut sic, ut eminentes idem sit, quod prominens acies 29, 47. Ubi de cuneo sermo est. Huius rationi contrarium videatur, quod verbo eminendi insit notio extantis, sursum spectantis, etc. At non semper inest. Apud Ciceronem etiam genus, oculi eminentes dicuntur. Vid. *Bemurgere.* Samnitium exercitus — aciem instruit, 7, 37. Aciem ostendere 29, 2. Acies aperta 38, 41. *i. e. explicati ordinis.* Vid. *Pandere.* In campos delata acies 9, 37. Fluctuans et instabilis acies 9, 33. Quo se fusa acies contulerat 9, 16. Cassa acies pro diruto muro pugnat 31, 17. Condensam aciem irrumpere 26, 33. Haud secus quam (si) vallo septa inhorret acies 8, 9. Sine præcepto ullius sua sponte struebatur acies 9, 31. Vanior hostium acies 2, 47. Acies justa 10, 14. *Oppos.* improvisio tumultui, *i. e. impetui ex insidiis.* Acie dimicatum 7, 29. *cf. 9, 41.* Acie pugnaturus 7, 14. Etiamsi pugnando acie vicisset 44, 39. *cf. 45, 41.* Quod nec in acie accipiti usquam certaverant proelio 5, 41. Segutia Græcorum non committentium se in aciem 7, 26. Egredi in aciem 10, 19. *Scil. e castris.* Et acies haud dubie hic significat locum, campum, ubi pridie pugnatum fuerat. Nonum se annum jam velut in aciem adversus optimates — stare 6, 39. Procedam acie adversas ignotos inter se ignorantesque 21, 43. (*in aciem*) *cf. 8, 9.* Ire in aciem 7, 32. Descendere in aciem 24, 8. *cf. 8, 8.* Acie excedere 31, 17. *i. e. pugna.* — Configere 30, 19. — Expugnare 33, 8. (*Macedonas*) — Depugnare 9, 39.*

· **ACQUIESCERE** 4, 60. Rem familiarem saltem acquiescere eo tempore, quo corpus addictum atque operatum reipublicæ esset. *i. e. non minus per absentiam in castris.*

· **ACQUIRERE** 1, 45. Ne semper armis opes acquirerentur.

· **ACRITER** intendere animum *Præfat.*

· **ACTIO** movebatur 5, 24. *i. e. mentio ejus fiebat.* Ratus locum tribuniciis actionibus datum 3, 9. Actio consularis 4, 53. *i. e. delectus, etc.* Multis actiones et res peribant 39, 18. *h. e. non erat eis spatium respondendi.* Omnium actionum in senata primam habuit pro victore populo, retulitque, etc. 2, 21.

· **ACTOR** 7, 2. idem scilicet (*Livius*) quod omnes tum erant, suorum carminum actores Atellanarum. *Ibid.*

· **ACTUARIA** naves 25, 30. *i. e. quas velis simul ac remis aguntur.* Ratis — ab actuariis aliquot navibus ad alteram ripam pertrahitur 21, 28.

· **ACTUS** 37, 27. Sub verberibus acti necantur.

· **ACTUS** 7, 2. Sine imitandorum carminum actu. *v. imitari.* histriionibus fabellarum actu relicto. *Ibid.*

· **ACTUTUM** 29, 14. Quam (matrem

Idem) — actutum in Italia fore nunciaverat.

ACUUS 10, 45. Hujus propinquitas populi acuet curam Patribus, ut etc. Curam acuebat, quod etc. 8, 6. In hac (*corpore*) aeviant, in hac ferrum, in hac iras aquant 9, 9. Ceteros ad amulandas virtutes acuit 7, 7.

ACULEUS 23, 49. Te ad unum modo ictum vigentem, velut aculeo emisso, torpere. Hanc lectionem recte tuetur Gronovius, quum ante laceretur jaculo, Verum, prater Ciceronem et Curtium, ipsius Livii auctoritate utendum erat, 45, 37. Ubi hoc legitur; hæc ad militum animos stimulandos aliquem aculeum habent. cf. 38, 21. Similiter 21, 44. Momentum acrius ad vincendum. i. q. stimulus, incitamentum. Aculeum sagittæ aut glandis 38, 21. (*syllepsis*).

Ad regem impetum facit 1, 5. Ad hostem decit 44, 3. Ad ducis casum perculat multitudinem 9, 29. Ad præsentem terrorem deficeret 9, 3. Ad pecora 1, 4. i. e. in pascuis. Ad quæ templa sacra fierent 1, 30. pro in. [Sic et apud, et Græcorum *ωπὸς*, *ωπὴς*.] Ad famam obaidionis delectus haberi coactus 9, 7. Ad spem vulgatas elementis defecerunt 36, 13. cf. 2, 45. Seu ad metum virium, seu ad spem veniæ quum dedidissent se 36, 13. Ad desiderium 1, 7. Pro desiderio, ob desiderium. Sapius enim præterea abundat. Ad gratiam ac libidinem 9, 20. i. e. cum partium studio. Ad vulgus ingratum judicium 1, 26. cf. 24, 32. Pro vulgo s. apud v. Matronas ad populum stupri damnatas 10, 21. Rem, ad multitudinem imperitam, et illis sæculis rudem, efficacissimam 1, 19. Qui (*metus duorum*) quum descendere ad (*in*) animo — non posset. *Ibid.* Ad multitudinem castigationem satis esse 28, 26. Res habitura plus famæ ad posteros, quam fidei 9, 10. cf. 5, 6. Ad eam multitudinem urbs quoque amplianda visa est 1, 44. Furiarum ac formidivis plena omnia ad hostes esse 10, 29. cf. 7, 7. Non ad maritimos modo populos, sed, in mediterraneis quoque se montanis, ad ferociores jam gentes valuit 21, 60. Producti ad populum, apud præoccupatos Loerensium cladē animos, nullum misericordiam locum habuerunt 39, 22. Romanis ad manum domi supplementum erat 9, 19. Ad fidem difficile 3, 5. Cur ad majora tibi fidamus 24, 8. Qui aliunde atet semper, aliunde sentiat, infidus socius, vana hostis ad Faleriorum Pyrrhivæ proditorem tertium transfugis documentum esset 24, 45. h. e. additum ad illa duo exempla. Ut legatum — ad exercitum pro consule reliqueret 8, 23. cf. 24, 9. Ut ad exercitum (*Scipio*) maneret 39, 20. i. q. imperator maneret. Ad exercitum res invidiæ fuit 3, 29. Ad plebem vana auctoritas 3, 21. Ambusti, potentia viri, quum inter cni corporis homines, tum etiam, a

plebem 6, 34. Ad tribunos plebis adit 40, 29. Vid. *Advers.* Ire ad hostem 42, 49. Ad hostes bellum parare 7, 7. — Edictum adesse 27, 13. — Edictum convenire 34, 56. — Parentes restituere 2, 49. Causæ criminum ad plebem 5, 30. Ad quam rem 37, 16. i. e. cuius rei causa, cf. 45, 38. Roma est ad id potissimum visa 1, 34. Ad ostium portus est invectus 35, 39. Ad id quod 44, 37. i. q. præterquam quod. Ut Potitii ad tempus præsto essent, 1, 7. Puberes ad triginta 9, 29. It. 37, cf. 6, 20, 10, 17. (*circiter*). Quum ad id dubios servassent animos 21, 59. Pro adhuc, ad id usque tempus. Sic 9, 15. *Gens dubia ad id voluntatis dicitur.* Levioribus et ad id fabrefactis navigiis 37, 27. i. q. ad id negotium, eo, consilio, acil, celeriter effugiendi persequentibus. Ad id, quod tum hominum erat 1, 8. i. q. eorum, qui tum erant, hominum causa. His ita in senatu ad id, quum ejus provincia foret, decretis 36, 9. Qui ad id missi erant 7, 39. Et, tamquam ad id, quod agi videbatur, ambientes nobilium adolescentium animos pertantant 2, 3. Ad hoc fecimus consulem, ut etc. 45, 39. i. e. propterea, ideo, ob hac. cf. 2, 11. Ducentos equites. Ad hoc mille et quingenti pedites, etc. 42, 1. Pro præterea. cf. 6, 11, 14, 20, 10, 17. 29, 6. 42, 54. Ad id (*præterea*) pastores quoque acceperant 1, 6. *Præcedit*: multitudo abundans. Ad ludibrium consulatū eum regem jussit 36, 14. i. q. ludibrii causa. Ad contumeliam inexpertus 6, 18. Bello quoque bonus ad cetera 37, 7. It. vir ad cetera egregius. *Ibid.* i. e. super, præter. Arma Tusculum ad supplementum decernerent 3, 42. (*præter*). Occasio ad rem gerendam 37, 26. Tribuni militum ad legiones 7, 5. i. e. legionarii. Nuncius victoriæ ad Cannas 25, 11. (*Cannensis*). Servi ad remum 24, 6. i. e. remiges. Milites ad naves 39, 19. Pro sociis navalibus. Alibi autem milites opportunitur sociis navalibus propriis dictis. Homini non ad cetera Punica ingania calido ut persuasit 30, 29. i. e. in comparatione cum ceteris. [*Græcorum ωπὴς*.]

ADACTIO 23, 38. Legitima iurijurandi adactio. i. e. ad iurjurandum.

ADAEQUARE 1, 29. Omnia tecta adaequat solo. Quibus duobus operibus vig nova hæc magnificentia quidquam adaequare potuit, 1, 56.

ADAEQUARE 4, 43. Ut quemadmodum in tribunis — ut sint, adaeque in quæstoribus liberum esset arbitrium populi.

ADAPERIRE 5, 21. Adaperto cuniculo, Adapertæ fores portæ 25, 30. Adapertis forte, quæ velanda erant 45, 39.

ADAUGERE 10, 23. Facto egregio magnifica verba adauxit.

ADCIUS. Vid. *Accius*.

ADCLARARE. Vid. *Acclarare*.

ADCLINARE. Vid. *Acclinare*.

ADCOLA. Vid. *Accola*.

ADCURATE. Vid. *Accurate*.

ADDERE 4, 25. Ne cui album in vestimentum addere petitionis liceret *caussa*. Forte i. q. indere. Sic certe alii scriptores loquuntur. Additi eodem haud ita multo post novi cives, 1, 33. Adderent eo triginta naves 27, 22. Adde huc 1, 30. Additus nomini honos 2, 2. Eodem anno duæ tribus additæ 7, 15. Ut adversando remorandoque incitato semel militi adderent impetum 2, 45. Addita igitur et ipsi (*nuncio*) fiducia est 44, 3. Viro forti adde virgas, et in eum primum lege age 26, 16. Animos ad non parendum addebat 41, 10. Pars addere gradum 10, 20. i. e. *festinanti* pergere. Adderent gradum, maturato opus esse 3, 27. Haud parvum vectigal inopiarario additum 7, 16.

ADDICERE 1, 36. Aves addicunt. *al. admittunt*. cf. 22, 42. Ernest. ad Tac. Ann. 2, 14. In servitutum addicere 3, 56. Verbum proprium de Prætoribus, qui rem aut hominem alteri tradit. Id quum fieret etiam in debitoribus, qui non essent solvendo, inde hi quoque addicti Livio dicuntur. e. c. 6, 15. Prohibendo iudicatos addictosque duci. cf. 2, 23. 6, 34. Quo (tempore) corpus addictum atque operatum reipublicæ esset 4, 60.

ADDUBITARE 2, 4. De legatis pauculum addubitatum est. Appium addubitassem ferunt, cernentem, seu pugnante, seu quieto se, fore collegæ victoriam, 10, 19. cf. 8, 10.

ADDUCERE ad effectum aliquid 33, 33. Notitiæque eam brevi — in familiaris amicitia adduxerat iura 1, 34. h. e. *effecerat*, ut ex noto familiaris fieret. Si quidem sanus locus. Forte legendum: notitiæque eum brevi in f. a. a. jura. Supplementum ab Roma adduxit 9, 33. In quod discrimen rempublicam adducerent 3, 17. Ad ultimum discrimen adducere 45, 8. Posse in oblivionem tribunorum plebem adduci 3, 41. Ætolorum in semet ipsos versus furor mutuis cædibus ad internecionem adducturus videbatur gentem 41, 25. In eam verecundiam adducti sunt 1, 21. Meque in eam necessitatem adduxisti, ut etc. 8, 7. Adducere lorum 9, 10. (*vinciendo*.) Pecuarios ad populi iudicium adduxerunt 33, 42. Interrogant, eoquid aurum secum adduxissent 44, 26. Pro atulissent. Aquam adducere 41, 27.

ADEDERE 1, 7. Pinarii extis adesis ad ceteram venirent dapem.

ADEO spreta in tempore gloria interdum cumulatione redit 8, 37. Pro etenim, cum et aliqua, cf. 2, 24. 47. 8, 8. 21, 11. 20. Sic solet *utrum* Græcis dici. Id adeo malum ex provocatione natum. Quippe etc. 2, 29. Pro et quidem id m. cf. 4, 2.

ADEOQUE 22, 32. Adeoque inopia est coactus Hannibal, ut — Galliam repetiturus fuerit. Valde arridet emendatio Burmanni, ad Lucan. 7, 406. Eoque inopius legentis.

[*Lenior mutatio*: adeoque inopiam.] cf. 41, 20.

ADEQUITARE 9, 22. Eo ferocius adequitare Samnites vallo. Alii: obequitare. Ut prætores inter tumultum pavidi adequitaverint Syracusas 24, 31. Hic etiam alii obequitaverint, alii obequitaverint legi volunt.

ADESSE 45, 28. Jussis Amphipolim adesse. Nisi vero malis cum Dukero Amphipoli. Sic enim legitur initio cap. sequentis. Etrusci omnibus copiis aderant 10, 15. i. e. cum o. copiis. [Ad morem Græcorum sic omittentium *er.*] Quum hostes adessent 2, 10. i. q. *appropinquarent*. Aderat iudicio dies 3, 12. Ingens aderat certamen 3, 10. cf. 2, 29. Saus cuique animus — adhortatur aderat 9, 13. cf. 28, 19. Qui auspicio adest 10, 40. De pullario, qui præest. Sed illud verbum de sacris usitatus. Si felicitas adesset 30, 22. Dij hominesque illi adfuerunt pugnae 7, 26. Majorem multo victoriam, quam cujus ex spoliis dona portarent, adesse populo Romano 29, 10. Dictator intercessioni adero 6, 38. i. q. *ei auxilio ero*. Nostrique et nunc querelis adsint (*dū*) et mox armis 3, 25. i. e. *querelas propitius audiant, et arma juvent*. Adesse in foro 3, 14. scil. plebis hominibus. cf. cap. 44. Ubi qui aderant, et advocati eodem sensu dicuntur. Aderunt (*consules*) in tempore — et cum illis aderit Jupiter ipse 8, 7. Ut frequentes ad suffragium adessent 45, 35. Origini Romanæ et deos affuisse, et non defuturam virtutem 1, 9. cf. 5, 51. Adessent (*militēs*) in sua causa omnium libertati 8, 31.

ADPATIM, ADPECTARE, ADPECTUS, ADFERRE, etc. Vid. *Apatim*, *aspectare*, *aspectus*, etc.

ADHÆRERE 41, 20. Adeoque nulli fortunæ adhærebat animus, per omnia genera vitæ errans, ut nec sibi, nec aliis, quinam homo esset, satis constaret (*de jurisdictione*.)

ADHIBERE 5, 6. Belli necessitatibus eam patientiam non adhibebimus, quam vel lusus ac voluptas elicere solet. Adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis 1, 7. Vivo tibi ea disciplina a me adhibita esset 1, 28. Eos uno tumulto contegerent, adhiberentque humatis titulum 26, 25.

ADHORTATIO 44, 2. Hujus generis adhortatione accensis militum animis, consulare de summa gerendi belli cepit.

ADHORTATOR 7, 32. Audiendus dumtaxat magnificus adhortator. Suus cuique animus, memor ignominie, adhortator aderat 9, 13.

ADHUC 21, 18. Hæc legatio verbis adhuc lenior est, re asperior. Tamquam ferentibus adhuc cervicibus jugum 9, 6. Pro etiamnunc. Sic 24, 23. It. 33, 49. v. etiamnunc.

ADJACERE 7, 12. Maxime qua ex parte Etruriam adjacent. Forma sane durior et insolentior. Ea certe non usi sunt, nisi

poëta et sequitoris ævi scriptores. [Multa apud Livium poëtica esse, fatetur ipse Ernestius s. v. æquare.]

ADJECTIO iliberalis 38, 14. *Dicitur de ementibus, quum parce nimis, et per gradus quasi minutos assurgunt ad pretium rei comparanda destinandum, in quo acquiescere venditor possit.*

ADIGERE 27, 49. Fabrile scalprum — ipso in articulo — quanto maximo poterat ictu, adigebat. Omnes juniores sacramento adigit 9, 29. *It. cap. 43. cf. 4, 5, 6, 32, 7, 9, 22, 38. v. adjurare.* Jurejurando adigit, numquam amicum fore populo Romano 35, 18. *i. e. adigit, ut spouleret etc. cf. 2, 1. It. 21, 1.* Et, cujus nondum justa missio visa esset, ita jusjurandum adigebant 43, 15.

ADICERE 10, 7. Eos viros, quos — honorariis — pontificalia atque auguralia insignia adicere. *Scil. sibi, addere superioribus insignibus.* Adicebat huic muneri agri aliquantum 2, 41. *i. e. adiciendum censebat.* Fessis tædio tot malorum, nivis etiam casus ingentem terrorem adjecit 21, 35. Adjectio poenæ ceteri juxta insones 24, 5. *i. e. pariter puniiti.* Aliquantum ea res duci famæ et auctoritatis adjecit. 44, 33. *i. e. addidit, conciliavit.* Et ad id, quod de credita pecunia jus non dixisset, *adjiceret, ut ne delectum quidem — haberet 2, 27.* Prætori, cui provincia Apulia evenerat, adjecta de Bacchanalibus questio est 40, 19. Alter consul curam adjecit 41, 15.

ADIPISCI 6, 8. Malis consiliis pares adepti eventus. Quos sequebantur, non sunt adepti 24, 1. Facile sunt adepti fessos 2, 30. *It. cap. 63.* Adeptusque eum ita circumvenit, ut etc. 29, 32. *cf. 27, 2, 44, 28.* Regnum adeptus est 1, 18. — honores 1, 34. — libertatem — impunitatem 2, 1. Quo pacto jus nostrum adipiscamur 1, 32.

ADIRE ad discepcionem populi R. 41, 23. Uti decemviri libros Sibyll. adirent 41, 21. Ad eam partem urbis, qua adierant 10, 24. *Scil. ad urbem.* Scriba ad tribunos plebis adit 40, 29. *Sic legunt Gron. Crev. Sane insolentior dictio.* In faucibus, quæ Tempe adeunt 42, 54.

ADITUS 44, 6. Omnesque aditus aperit bello. Summotor aditus 45, 29. *Vid. Summotor.* Rari aditus (*scil. decemviri erant*) colloquentibus difficiles etc. 3, 36. Rari aditus non alienis modo, sed tutoribus etiam 24, 5. Quibus solis aditus in domum familiarior erat *ibid.* Qui privatis gratiæ aditum apud regem quærebat 41, 33. De arcendis aditu finium regibus Macedonum 42, 6. Vadit — in primum aditum pontis 2, 10.

ADJungere 8, 6. Consules, duobus scriptis exercitibus, per Marnos Pelignosque profecti, adjuncto Samnitium exercitu, ad Capuam — castra locant. *cf. 9, 19.*

ADJURARE 43, 14. Ut præter commune omnium civium jusjurandum hæc adju-

arent. Adjurat, in quæ adactus est, verba 7, 5. *Vid. Virgil. Æn. XII, 816.*

ADJUVARE 29, 1. Ad bellum adjuverant. Leve dictu momentum ad rem ingentem potiundam adjuvit 27, 15. Clamore — Romani adjuvant militem suum 1, 25. *i. e. incitant, animant.*

ADLABI, ADLATRARE, ADLEGARE, etc. *Vid. Allabi, Allatrare, Allegare, etc.*

ADMINICULUM 6, 1. Quo primo adminiculo erecta erat, eodem innixa M. Furio principe stetit. *cf. 21, 36.* Id senectuti suæ adminiculum fore 10, 22. (*Decium.*)

ADMINISTRARE 10, 24. Eadem virtutem felicitatemque in bello administrando daturi.

ADMIRABILIS 22, 37. Magnitudinem populi R. admirabiliorem prope adversis rebus, quam secundis, esse. Non esse admirabilis, Romanos Græcia pelli, quam, Hannibalem Italia pulsum esse 42, 50.

ADMIRARI 29, 24. Admirantem, quæ tam diuturnæ mortis sit causa. *i. q. mirantem.*

ADMIRATIO 26, 12. Admiratio orta est. *i. e. mirum videbatur. cf. 2, 2.* Admiratio humana 26, 19. *i. e. hominis, ad quam illa spectat.* Admiratione — incipitis sententiæ 21, 3. Tantaque admiratio singularum universarumque rerum incussa 29, 22. Stupor omnes admiratione rei tam atrocis defixit 3, 47. Velut emerso ab admiratione animo 8, 7.

ADMISCERE 3, 32. Admischerenturne (*Decemviris*) plebei, controversia aliquamdiu fuit.

ADMISSUM 25, 23. Ne quid falleret tale admissum.

ADMITTERE 4, 3. Si non ad fastos, non ad commentarios pontificum admittimur. Comitiorum curam plebs ad animum admittebat 7, 19. Precationem admisiisse deos 31, 5. Eas conditiones imperator R. vix auribus admisit 30, 3. Nihil, quod salutare esset, non modo ad animum, sed ne ad aures quidem admittebant 25, 21. Non tamen, admissum quidquam ab iis, criminatum venio, sed cautum, ne admittant 2, 37. *cf. 28, 29.* In Postumium — Tarquinius — equum infestus admisit 2, 19.

ADMODUM 43, 11. Exacto admodum mense Februario. *i. e. toto, solido.* Admodum quingenti 44, 43. *i. e. neque plures neque pauciores, numero finito.* Armorum hostilium magnam vim transtulit, nullam pecuniam admodum 40, 59. *cf. 43, 12.* Ubi satis admodum et suorum et hostium animos est expertus, etc. 34, 13. *i. q. fere.* Quia pauci admodum erant 10, 41. Jam admodum mitigati animi raptis erant 1, 10. *cf. 6, 34.*

ADMONERE 5, 46. Locus ipse admonerat Camilli. *Admonuit*, cum securibus sibi fasces præferri 24, 9. *Verbum solito gravius h. l. accipiendum. cf. 40, 56.*

ADMONITUS 1, 48. Admonitu Tulliae id factum.

ADMOVERE 26, 30. Exercitum ad urbem admovere. In eundem locum rex copias admovit 49, 57. Priusquam signa Achradinae admoveret 25, 24. *Var. lect.* Achradinae. cf. 9, 6. *It.* 28, 46. *Tria (opera)* adversus Pyrrheum — admovit: unum e regione Aesculapii 38, 5. cf. 40, 47. Priusquam armatos muris admoveret 44, 9. Spes cupiditati admota 48, 10. Metus tormentorum admotus 27, 43. Parvo metu admoto 40, 55. Maritimum quoque terrorem admoventes 41, 17. Altaribus admotum, tactis sacris, iurejurando adactum etc. 21, 1. Venerabundi templum inire, primo religiose admoventes manus, quod id signum (*Junonia*) — nisi certae gentis sacerdos, attricare non esset solitus 5, 22. *Vid. Virgil. Aen. II, 289.*

ADOLESCENS 2, 3. Erant in Romana juventute adolescentes aliquot etc. Aequales sodalesque adolescentium Tarquiniorum ibid.

ADOLESCERE 1, 4. *Etas* adolevit. Oppido adolescens pontifex legitur 42, 28. Popillius consularis et alii pari nobilitate adolescentes tribuni militum in Macedonicas legiones consulens secuti sunt 44, 1. Cum liberis adolescentibus 2, 6. Dissipatae res nondum adultae discordia forent 3, 1.

ADOPTERTUS 1, 26. Capite adopterto. [*parulo ante obnubere caput.*]

ADOPTIO 45, 40. Duobus (*filii*) datis in adoptionem.

ADORARE 21, 17. Adorati dii ut etc. cf. 7, 40. Hostia caesa pacem deum adorare 6, 12. *i. q. orare.*

ADORIBI justa pugna 37, 41. Oppugnatio eos — adorta est 21, 11. cf. 40, 41. Operibus oppugnare est adortus 37, 5. *Nisi cum nonnullis legatur adorsus. it. cap. 32. cf. 44, 12.* Prima pars quum adorta oppugnare est 28, 3. cf. 3, 44. Epiri castellum adortus oppugnare 43, 21, cf. 40, 22. Castra consulis adorti sunt oppugnare 2, 52. Hanc virginem — pretio ac spe pellicere adortus 3, 44. Jam satis paventes adverso tumultu terribilior ab tergo adortus clamor 21, 28. Ipsam arcem finitimorum, Campanos, adorti 7, 29.

ADORNARE 1, 20. Insignique eum veste adornavit. Eodem conatu apparatuque omni opulentia insignium armorum bellum adornaverant 10, 38. Armatumque adversus Gallum stolidae laetum producunt 7, 10. Rostrisque earum suggestum in foro exstructum adornari placuit 8, 14. Si nobilitas ac iusti honores adornarent 28, 42.

ADSENTIRE. *Vid. Assentire.*

ADSPICERE 42, 5. Ap. Claudium legatum ad eas res adspiciendas componendasque senatus misit.

ADSVETUDO, ADVERTUS, *Vid. Assuetudo, Assuetus.*

ADVERBERE 49, 37. Legati in Graeciam missi, Concyram peditum mille secum advexerunt. Ad ancipitem maxime pugnam *advectus*, desiluit ex equo 9, 31. cf. 28, 2.

ADVENA 4, 3. Quum majores nostri advenas (*peregrinos*) non fastidierint. [*Graecorum ἰσχυρίαι.*] Senones, recentissimi advenarum 5, 35.

ADVENIRE 25, 3. Cui (*multae*) certandae quum dies advenisset. cf. 29, 1. Adeo ne adventientem quidem gratiam homines benigne accipere, nedum ut praeteritis satis memores sint 30, 21. Vim afferre rei sua sponte mox ad eum adventum 45, 19. Chalcidem adveniens 42, 56.

ADVENTARE 5, 33. Adventante fatali urbi clade.

ADVENTICIUS 8, 28. Florem statis ejus fructum adventicium crediti ratus.

ADVENTUS 5, 39. Primo *adventus*, quo accesserant ad urbem.

ADVERBIA plura junctim posita 2, 22. Numquam alias ante publice privatimque. Si quando umquam ante alias 32, 5. cf. 1, 28, 6, 42, 9, 39. Non umquam alias ante 2, 9. *Ex quo praecipue loco intelligitur, tales accumulationes adverbiorum et particularum, ad sensus diversitatem nihil aut parum profuturas, studiosae quantitas ab Livio esse. Poterat enim numquam dicere. In quo mihi imitatus videtur Graecos, quorum lingua et in hoc genere locupletissima fuit et affluentissima. Ejus rei exemplum disertius non memini me legere Xenophontes, Mem. Secr. 4, 8, 1. ἰσχυρὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ, ἔτι αὐτῶν δὲν τῶν φίλων τῆς ἀλυσίας ἐν, ἔτι, ἵλ μὴ τῶν, οὐκ ἂν πολλὰς ὁρσας ἐκαστὴν τῶν φίλων.* [Fallitur qui tales accumulationes pro otiosis habet.] Nec tamen ne ita quidem prius etc. 22, 25.

ADVERSUS 10, 6. Adversa belli res. Quamquam ante Drakenborchium legabatur adversus b. r. Adversum prolium 7, 29. Adversus annus frugibus 4, 12. Si — adversa pugna evenisset 8, 31. Adversa patrum voluntate 1, 46. Si quid adversi caderet 22, 40. [cf. 35, 13.] Adversis diis 9, 1. Adversa nobilitate 39, 41. *i. e. adversante.* cf. 6, 42. Omnes adversos habebat 33, 46. Ea plebi — adversa quis putet 6, 40. Adversis auribus militum 41, 10. cf. 6, 40. Adverso tumultu pavebant 21, 28. *i. e. qui erat a regione, i. ante oculos.* Quum ex adverso castra Macedonum *** 44, 27. cf. 45, 10. Celliberos in mediam aciem in adversa signa legionum accipere 30, 8. *i. e. ut contra legiones starent.* Et adversi et undique hostes erant 2, 50. Strage armorum septa via est, maxime hastis, quae plerumque adversae cadentes, velut vallo objecto etc. 33, 80. *i. e. cuspidis terrae obversa, ut defigerentur. Druherus malebat transversas. Sed, quomodo, quare. ita vallum effectum esset? Testes honestarum aliquot locis pugnarum, clastroces*

adverso pectore ostentabat 2, 23. Hannibal ipse — *adversum femur* tragula graviter ictus cecidit 21, 7. Adversos concitant equos 8, 7. In adversum subiere 1, 12.

ADVERSUS Romanos nullum eis jus societatis amicitiae erat 5, 35. Copiis iidem, quibus usi adversus Romanum bellum fuerant 8, 2. *i. e. in bello adversus Romanos*. Coitiones adversus rempublicam esse 27, 2. Adversus — senatusconsultum 40, 44. Dux — adversus veterem ac perpetuum imperatorem comparabitur 24, 8. Quod adversus se dux potissimum lectus esset 21, 39. *cf.* 40, 52. Sequar vos adversus veteres socios meos 40, 49. Ire adversus hostem 42, 49. Quam pacem summa fide adversus eum colimus 45, 9. *Vid. Gron. Obs.* 2, 20. Adversus quæ singula quum respondere haud facile esset 8, 32. *cf.* 44, 27. Caditanis — remissum, ne praefectus — mitteretur, adversus quod iis — convenisset 32, 2. Adversus advocatos in consilium considerare jussit 45, 7. Contumacia adversus contententes humilitatem suam nobiles certavit 9, 46. Quid autem esse duo prospera in tot saeculis bella Samnitium adversus tot decora populi Romani 7, 32. *i. e. ad, s. in comparatione cum t. d. p. R.* Nec gloriandi tempus adversus unum est 22, 29. *i. q. apud, s. coram*. Adversus aedes publicas 43, 16. (*e regione*.) Aliæ (*naves*) adversus urbem ipsam (*Karth.*) — delatas sunt 30, 24.

ADVERTERE 24, 48. Quam multarum rerum ipse ignarus esset, ex comparatione tam ordinatæ disciplinæ animum advertit. *Vid. Clav. Cicero. in h. v.* Adverteratque ea res etiam Sabinos tanti periculo viri 1, 12. *i. e. acciderat*. *Vid. Tacit. Annal.* 2, 17. [*immo converterat illuc animos oculoque Sabinorum, ut bene Lipsius interpretatur ad Tacit. Annal.* 12, 51. *Vid. idem ad Tac. Ann.* 2, 17. et *Otho ad Gifan. Obs. L. L. p.* 21. s.]

ADULARI 45, 31. *Adulando* aut Romanorum imperium, aut amicitiam regum, sibi privatim opes oppressis faciebant civitatibus. *Aut simpliciter dictum, aut cum casu quarto junctum, varius est.*

ADULATIO 9, 18. Desideratæ humi jacentium adulationes, *i. q. adorationes*. *Vid. Advolvere*. Pars altera regis adulationis erat 42, 20.

ADULTERINUS 40, 23. Super cetera scelera, falsas etiam literas, signo adulterino T. Quinctii signatas, reddiderunt regi.

ADULTUS. *Vid. Adolescere*.

ADUNCUS 1, 18. Baculum sine nodo aduncum tenens. (*Lithum.*)

ADVOCARE 4, 1. Confestim (*Canuleius*) ad concionem advocavit. *cf.* 3, 34. Populus in concionem advocatus 42, 33. Classicoque extemplo ad concionem advocavit 8, 32. Concione extemplo advocata 8, 31. (*De castris*.) *Vid. Concio*. Extemplo advocato concilio 1, 6. Concilium

magno cum tumultu *advocatur*. — *Revocatus* deinde ad concilium Latinis etc. 1, 51, 52. Introductum (*Perseus*) in tabernaculum adversus advocatos in consilium considerare jussit 45, 7. Deosque ab se duobus proeliis haud frustra advocatos 8, 38.

ADVOCATIO 8, 47. Cum ingenti advocacione in forum deducit. *pro advocatorum numero*.

ADVOCATUS 38, 33. Ierunt alii etiam illustres viri et advocati privatis. *cf.* 3, 44, 26, 48. Ad subellia tribunorum res agebatur. Eo — Popillius — advocatus — venerunt 42, 33. Ex advocatis (*Mantii*) iudices facti erunt 8, 19.

ADVOLARE. *Vid. Avolare*.

ADVOLVERE 8, 37. Genibus se omnium advolvens. *cf.* 28, 34.

ÆDES *Ædis in casu recto*. Ædis Apollini pro valetudine vota est 4, 25. Rhodiorum sociorumque quæ *ædes ædificiæque* intra fines regni Antiochi sunt 28, 38. *cf.* 1, 33. *Quomodo differant, de eo*. *Vid. Noodtii Obs.* 1, 10. Inque ea pugna Jovis Statoris ædem votam — sed fanum tantum, id est, locus templo effatus, sacratum fuerat 10, 37. Ædes liberæ 30, 17. *i. e. gratuito habitanda*. *cf.* 42, 1. *Vid. in v. locus, & liber*. Ut omnes ædes sacra aperirentur 45, 2. (*Ob victoriam de Perseo*.) Ædes, quæ ipsam comitesque ejus benigne recipere, conductæ 45, 44.

ÆDITUUS 30, 17. Ut æditui ædes sacras omnes tota urbe aperirent. *cf.* 28, 7.

ÆDIFICARE 26, 1. Ne in oppidis hibernarent, neve hiberna propius ullam urbem — ædificarent. Hibernacula edificari coepit 5, 2. Promissæ urbs edificari coepit 6, 55. *Vid. Navis*.

ÆGER 9, 29. Qui graviter aeger Romæ restiterat. Gravi et periculoso morbo aeger 42, 28. *Omnino aeger de corpore sapientis Livio dicitur [conf. Clav. Cicero. v. aeger] nec est Latinis ægrum inter et ægrotum ea differentia, quæ inter ægrotationem et ægritudinem est. [Vid. Mor.]* Consolantur ægram animi 1, 58. *cf.* 2, 20, 20, 15. Quum utrumque ipsi pro remedio ægris rebus discordia intestina petissent 9, 20. *Vid. Artifex*.

ÆGRE 1, 9. Ægre id Romana pubes passa. *cf.* 6, 39. Nunciarent, cædem C. Flamini consulis — adeo ægre tulisse regem 22, 37. Nisi ægre victa pertinacia foret 2, 27.

ÆGRITUDO 1, 9. Ægritudinem animi dissimulans (*Romulus*). [*Cicero Tus. Quæst.* 3, 10. *Ægrotationem corporis, ægritudinem animi dicit. Conf. Nonius Marcell. p.* 448. *Merc. Sed ista differentia non est perpetua.*]

ÆMULARI 1, 18. Quem (*Pythagoran*) juvenum æmulantium studia cætus habuisse constat. *i. e. sequentium*. Ceteros ad æmulandas virtutes acuit 7, 7.

ÆMULATIO 44, 24. Non ea regem æmu-

lacio, ut æquo animo Persea tantas adipisci opes, tantamque gloriam, quanta Romanis victis eum manebat, Eumenes visurus fuerit.

ÆMULUS 21, 41. *Æmulus itinerum Herculii.*

ÆQUALIS 5, 52. Sacra, æqualia urbi, quædam vetustiora origine urbis. Per calonem quemdam æqualem Hieronymi, etiam inde a puero etc. 24, 5. Nec enim aut lingua aut moribus æquales abhorre 40, 57. *Sed Dukero et Creverio delenda eos æquales videtur.* Ducere exercitum æqualem stipendiis suis 30, 28. Urbem in æternum conditam fragili huic et mortali corpori æqualem esse 28, 28. Imber — lentior deinde æqualiorque accidens auribus 24, 46.

ÆQUARE 6, 18. Solo æquandæ sunt dictaturæ consulatusque, ut caput attollere Romana plebes possit. Quum æquassent aciem 3, 62. *i. e. longiorem aciem suam hostili esse noluisse.* Mox plures simul conferti porta effusi æquaverant certamen 29, 34. *i. e. non inconditi nec pauci, sed numero pares erant.* Rem metu Romanorum equitum inclinam æquavit 34, 14. Jamque æquato Marte singuli supererant 1, 25. Aliquamdiu æquatus inter omnes terror fuit 3, 36. *Æquato jure omnium 2. 3. Se — omnibus summis infimisque jura æquasse 3, 34. Sub titulo æquandarum legum 3, 67. Per somnum vinumque dies noctibus æquare 31, 41. Æquasse eum Apri odium 2, 27. i. q. in eodem odio, quo Appius, esse, æque invivum esse. Ad solatium æquatæ repulsi 10, 37. Magnitudini (regii nominis) semper animum æquavit 33, 21. Pro magnitudinem semper animo æquavit. Itaque etiam sic legi volebat Dukerus. Sane potitum illud videtur. Sed multa sunt apud Livium potitia, quam aliis scriptoribus, usitata.* (Postumium) devotioni P. Decii consulis, aliis claris facinoribus æquabant 9, 10. *Pr. Postumii devotionem.* Vid. Stroth. ad 5, 23. c. Si qua alia arte cognomen suum (Maximus) æquavit, tum maxime bellicis laudibus 10, 3. *i. q. implevit.* Etsi omnia flammis ac ruinis æquata vidissent 5, 42.

ÆQUATIO 8, 4. Si societas æquatio juris est.

ÆQUUS 5, 3. Umquam æque, quam munere Patrum in plebem. *conf. cap. 6.* Æque segniter molliterque 29, 19. Nec quidquam aliud æque, quam mœnia ipsæ sese defendebant 26, 45. Quum — legatum æque sotentem (scil. ac tribunos), aut magis etiam, in ea potestate reliquerit 29, 19. Sententiam deinde æque trucem orationi adjecit *ibid. conf. 45, 22.*

ÆQUIPARARE 37, 53. Ut nemo — me æquiparare possit. *i. q. æquare, quod est in eodem capite.*

ÆQUUS 5, 38. In æquo campi. *Æquior vallis 44, 5. Detrahare ad æquum certa-*

men 22, 13. i. q. in æquum locum, planticiem. Ut quibus locus æquior esset 25, 13. *i. e. opportunior.* Et tempore et loco æquo 26, 3. *i. q. idoneo, commodo.* Locos procul muro satis æquus agendis vineis 21, 7. Assuestis æqui audire 5, 6. *i. e. faciles, faventes.* Æquam pugnam sustinere 9, 12. *h. e. ita ut maneat æqua.* Vid. *frons, it. æquare. conf. Virgil. Æn. 5, 157.* Ibi varia victoria, et velut æquo Marte, pugnatum est 2, 6. *Æquis manibus — diremistis pugnam 27, 13. Ut (præda) quam æquis-sima esset 38, 23. Adeo in æquo eum duarum — gentium — imperatoribus posuerunt (Philopæmenem) 39, 50. In æquo hostes vestri nostrique apud vos sint, ac nos socii, immo ne meliori jure sint 39, 37. Reddita æqua Cannensi clades 27, 49. Æqua libertas 4, 5. i. q. æqualis.* Ut qui ex æquo nos venisse in amicitiam meminissemus 7, 30. Neque ut æquo tamen fœdere, sed, ut in ditione populi Romani essent 9, 30. *Conf. 9. 4. Sic Tacitus Vit. Agric. 21. ex æquo agere dixit Britannos i. e. non obnoxios Romanis, sed sui juris, ut æquum fœdus postulare possent.* Omnia æqua ac plana erunt Romano in perfidum hostem pugnanti 9, 3. Nec facturum æqua Samnitium populum, censebant, si etc. 7, 31. Ut imperare illis æquum censeatis 6, 18. *i. e. propter fortitudinem vestram etc.* Eam (concordiam) per æqua, per iniqua, reconciliandam civitati esse 2, 32. *Æquos adhiberent animos ad pacem accipiendam 44, 29.*

ÆRARIUM 27, 10. Aurum vicesimarium, quod in sanctiore ærario ad ultimos casus servabatur, promi placuit.

ÆRARIUS 9, 34. Quum, ira finitæ potestatis, Mam. Æmilium, principem ætatis suæ belli domique, ærarium fecerunt, *i. e. ærario obnoxium, juriumque libertatis expertem.* Vid. *Cel. Strothium ad 4, 24.*

ÆRATUS 38, 35. Ærata clipea. *Drahenborchius legi vult aurata. conf. 35, 10. Vid. Auratus, it. clipeum. Lecti ærati 39, 6.*

ÆS 5, 7. Voluntariam extra ordinem professis militiam æra procedere, *i. e. stipendia.* Vid. *Gronov. ad 5, 48. conf. 5, 4.* Æra militibus constituta 5, 2. Vid. *Clæv. Ciceron. in v. æs.* Equiti certus numerus æris est assignatus 5, 7. Ei centum millia gravis æris dari Patres jusserunt 32, 26. Vid. *Salmas. de usur. p. 574. Perizonius de ære gravi §. 18. 24. [Inprimis Kuster. in Biblioth. Sel. (Bibliothèque Choisie) Jo. Clerici, Tom. 24. P. I. pag. 119. sq.]* Libraqe et ære liberatum emittit 6, 14. Ingens strepitus e muris ortus ululantium mulierum cum crepitu undique æris 43, 10.

ÆSTIMARE 41, 20. Quibusdam honoratis magnoque æstimantibus se. *i. e. æstimantibus, egregio se honore et præmio dignos esse.* Non latinum est de sententia

Dukeri, nec Livio dignum, quod mihi secus videtur. [Facilis mutatio: magnique. Sed accedo Ernestio. Vid. *Moz*] Quæ munera quando tandem satis grato animo æstimatos 6, 33. Suam quoque noxam pari pœna æstimatam veli 28, 31. Voluntatis nostræ tacitas veli litem æstimari vestris inter vos sermonibus audio 43, 24. Gronovius malebat voluntati. Enimvero utraque constructio bene latina est, etiam auctore Cicerone. Vid. *Drakenborchium* ad h. l. Ceterum sensus hic est: mala voluntati pœnam statui, vel querri, quæ pœna sit digna. Conf. 93, 9. Est aliquis, qui se inspicit, æstimari fastidiat 6, 41. De candidatis honorum. Magno te æstimaturum, si scire vera omnia possis 40, 55.

ÆSTIMATIO honoris 3, 63. h. e. utrum dignus aliquis eo honore sit, an minus. Æstimatio æquis rerum pretiis liberavit 7, 21. ec. inertiam debitorum. Vid. *Jul. Cas. B. C. 3*, 1. Legem de mulctarum æstimatone — ipsi præoccupaverunt ferre 4, 30. In æstimatorem urbs agerque venit 5, 25.

ÆSTIMATOR 34, 25. Incautior (*Damocles*) fidei æstimator fuit.

ÆSTIVUS 5, 6. Aves æstivæ. Æstiva sub tectis equitatus 23, 34. (verba *Scipionis*.) Ne tamen sægna æstiva essent 37, 5. Per æstivos saltus deviosque calles exercitum ducimus 23, 14.

ÆSTUS flagrantissimus 44, 36. Vid. *In-crescere*. Tres (*quingueremes*) in fretum avertit æstus 21, 49.

ÆTAS tredecim annorum 9, 18. i. e. regimen *Alexandri M.* Hominis ætatem duratura magnitudo erat 1, 9. Quum primum in ætatem veni, pater mihi uxorem fratris sui filiam dedit 42, 34. Sic *Græci*: βάλαις ἔτα, i. e. ætatem militarem habere. [Propius accedit *us* *ἄλκιος ἰγυρῶν*, de quo *Toup. ad Longin. p. 381. et in Ind. v. E*; *ἄλκιος ἰσῦν*.] Sic *Cicero*: in ætatem venire. Idem ætatem pro adolescentia dixit *Off. 2*, 13. [Vid. *Clav. Ciceron. h. v.*] Ætas militaris 28, 19. Pro hominibus militari ætate. conf. 4, 60. Ætas omnis obvii currere 27, 51. Quum vinum animos, et nox et mixti feminis mares, ætatis teneræ majoribus discrimen omne pudoris extinxissent 39, 8. Quid se id ætatis sollicitasset 10, 24. i. e. aileo senem ad consulatum accipiendum sollicitasset. Florem ætatis — quem ipse patri Hannibalis fruentum præbuit 21, 3. Exacta ætate 2, 40. i. q. in senectute. conf. 30, 36.

ÆTERNUS 3, 16. Æterni hostes *Æqui* et *Volsci*. Ne æterna illis licentia sit 3, 9. In æternum urbe condita 4, 4. conf. 28, 28. 34, 6. Quæ (nox) pœne ultima atque æterna nomini Romano fuerit 6, 17.

AFFATIM 23, 16. Agri affatim materis præbebant. Affatim lignorum 10, 25. *It. pecuniæ* 23, 5. conf. 9, 35. 27, 17.

AFFECTARE regnum 1, 46. i. e. non appetere modo, verum etiam occupare. Affec-

tare eum imperium in Latinos 1, 50. Bellum *Hernicum* affectans (*dictator*) 7, 3. Potiunde *Africæ* spem affectantem (*ducem Romanum*) 28, 18. Forma dicendi sane insolentior. Se exercitumque suum gravi morbo affectari 29, 10. Nisi vero legas afflicti vel attentari: rarius enim illud est.

AFFECTUS 28, 26. Quem (*imperatorem*) affectum visuros crediderant. Simpliciter dictum pro imbecillo e gravi morbo. Vulneri affectum corpus 1, 25. *It. 9*, 3. de senectute. Vires corporis affectæ 5, 18. Reflectusque miles, hibernis itineribus affectus 22, 9. Affectæ *Veienti* bello reipublicæ remedio fuit 5, 52. Affectos animos (*Saguntinorum*) recreavit repentina protectio *Hannibalis* in etc. 21, 11. i. e. ægros, anxios metu. Tributum ex affecta re familiari pendant 5, 10.

AFFERRE 2, 36. In forum ad consules lectica affertur. Vid. *Verbena*. Mortuus *Romam* allatus 14, 16. Litteræ allatæ ab urbe 22, 11. Sic enim domo mandatum (*legati*) attulerant 7, 31. Multa diem tempusque afferre posse 42, 50. Congruentia ad consulem afferentes 9, 31. Alii, majorem afferentes tumultum nuntii occurrunt 27, 33. Conf. 41, 2. Cælum arsisse afferbant 31, 12. Conf. 30, 29. 42, 57. Quonam se pacto paucos et infirmos crederet præsidio tam valido et armato vim allaturos 9, 16. Qui vestris studiis, quæ in campum ad mandandos, quibus velitis, honores affertis, moram ullam offerret, etc. 24, 8. Multa nobiscum decora (in sacerdotum numerum) adferimus 10, 8.

AFFICERE 8, 9. Hostesque populi *R.* Quiritium terrore, formidine mortisque afficiatis. Deditos ultimis cruciatibus affecturi fuerunt 21, 44. Exercitus, qui *Arimini* pestilentia affectus erat 41, 5.

AFFIGERE 41, 18. Quæ inanima erant, parietibus affigunt. Sermo est de corruptione et fractione. Nisi vero cum nonnullis, probante *Drakenborchio*, legere malis affigunt. Omnino confunduntur hæc duo verba. Itaque etiam 21, 35. Pro hæere afflicti vestigio suo sunt qui legi velint affixi. Repetitumque sæpius cuspidem ad terram affixit 4, 19. Attolentem se ab gravi casu, *Mannius* ab jugulo, ita ut per costas ferrum emerinet, terræ affixit 8, 7. Conf. 29, 2. Clipeaque de columna et signa militaria affixa omnis generis demisit 40, 51. Vid. *Figere, ff. Antiqua*. Hærete affixi conditionibus 3, 68.

AFFINIS 43, 16. Sociusve aut affinis ejus conductionis esset. Ne quis affinis ei noxæ esset 39, 14. *Massesyli*, gens affinis *Mauris*, in regionem *Hispaniæ* — spectant 28, 17. i. q. confinis.

AFFIRMARE *Præf.* ea nec affirmare nec refellere in animo est. i. e. approbare. Rem tam veterem pro certo affirmare 1, 3. Notetur generum diversitas. Fortuna tum urbis crimen affirmante 2, 12. Affirmata

res mea opinione 37, 48. Ea res utique Trojanis spem affirmat 1, 1. *i. e. spem certam facit.* Ut etiam atque etiam proxima rebus affirmarent 23, 18. Affirmavit petendo ut etc. 32, 35. Affirmata certe eo casu Tullii apud dictatorem fides est 7, 14. Consul affirmavit errorem 10, 41.

AFFLARE 21, 54. Afflabat acrior frigoris vis. Terga tantum afflante vento 22, 48. Saucii afflatique incendio effugerunt 30, 6. *Paulo ante ambusti dicuntur.* Vid. in v. sq.

AFFLATUS 39, 22. Ignis caelestes adussae complurium levi afflatu vestimenta. Correpti alii flamma sunt, alii ambusti afflatu vaporis 28, 23.

AFFLIGERE Vid. *Dicta ad v. Affigere.* Praesidium regiae afflictis 1, 39. Recepturum se afflictas res 25, 27. Afflictis civium suorum fortunis consuluisse 2, 24. Post afflictam rem Romanam 23, 11. Cadentem navim ita undae affligebat 24, 34.

AFFLUERE 39, 31. Ut quaeque poterant, copiae affuebant. *i. e. accurrebant.* Nisi effusus affluant opes 3, 26. *i. q. abundent.* Ex eo, quod affluit opibus vestris, sustinendo necessitates aliorum 6, 15.

AFFULGERE 9, 10. Lux quaedam affulsisse civitati visa est. Et mihi talis aliquando fortuna affulsit 30, 30. Ex insperato gaudium affulsit 80, 10. Affulsit repentina spes 23, 32. *Conf.* 32, 19. *It.* 42, 65. Caeli ardentis species affulserat 43, 13. Nisi cum Gronovio, probante Burmanno, effulserat legatur.

AFRICANA scil. panthera 44, 18. Nimirum, quia in Africa frequentes fuerunt, indeque in Italiam transvectae.

AGEDUM 38, 47. Mittite agedum — et querite. *Sapius plurali jungitur, ut age pro agite, ut inquit pro inquirunt.* Agedum licitor, excide radicem hanc 9, 16. Recognocat, agedum, mecum, etc. 44, 38. *Conf.* 7, 9.

AGEMA 37, 40. Addita his ala mille ferme equitum: agema eam vocabant. *Conf.* 42, 58. [Vid. *Wesseling. ad Diodor. Sic. T. 2. p. 204. 338. sq.*]

AGER campester 30, 2. *Oppos. collibus* 10, 2. *Conf.* 40, 53. Uberriimo agro — manuefacta est feritas 38, 17. Capuamque ab duce eorum Capye, vel (quod propius vero est) a campestri agro appellatam 4, 37. *Conf.* 10, 2. *It.* 41, 12. Vid. *Campester.* Ad quem (*agrum*) instruendum vires non essent 6, 5. Agrum locare frumento 27, 3. *i. e. ut coloni pendant frumentum, non pecuniam.* Hostem in agris non invenit 3, 3. *i. e. agro scil. Romano, qui est talem cum territorio, quod nos dicimus.* Triumviri agro dando 3, 1. *Vox ager omissa: qui — in Crustumini nomina darent 1, 11. Vid. Recognoscere.*

AGERE 30, 9. Stimulante fortuna raptim agebatur. Quae ferre atque agere possent, prae se agentes portantesque 38, 18. *Conf.*

3, 38. 22, 3. 31, 30. [*Græcorum ἄγαν καὶ εἰπιν. Alibi agere ferre, copula neglecta. Tacit. Histor. 1, 2. Agerent ferrent cuncta. ubi debebat aultri Gronovius Observo. pag. 633. Sat frequens commistio verborum ferre, verrere, vertere.*] Cloacamque maximam — sub terram agendam 1, 56. *It. de cuniculis.* Vineas agere instituit 21, 7. Vid. *Vinea.* Quos falsis criminibus in arma agant 6, 15. Ceteros ad certamen egit 9, 41. Romulus et ipse turba fugientium (*suorum*) actus 1, 12. *i. e. fugere coactus.* Effusus egerat Romanos 1, 12. Vid. *Indago.* Agere in exsilium 1, 49. Multis millibus armatorum actis ex ea regione 44, 31. *Pro coactus, uti suspicatur legendum Gronovius.* Ut ipsi ex alieno agro raperent agerentque 22, 1. Inde eos — hostilem in modum praedas agere 1, 5. Ferre, agere plebem plebiisque res 3, 37. Raptim agmine acto 23, 36. *Conf.* 2, 36. 7, 37. 21, 6. 41. 25, 9. Levibus proeliis cum Gallis actis 22, 9. Bella, quae continua per quartum jam volumen — agimus 10, 31. *i. e. persequimur enarrando.* In litus passim naves egerunt 22, 19. *h. e. appulerunt.* *Conf.* 9, 37. Ne desperata venia hostes caecos in perniciem eorum ageret 9, 14. Velut nocturna solitudine per urbem acta 23, 25. Agere urbis custodiam 5, 10. Censum agere 40, 46. Diis immortalibus laudesque et grates egit 26, 48. *Conf.* 27, 13. Rhodios nuncio in orbe terrarum arbitria belli pacisque agere 44, 15. *Alibi Livius: pacis ac belli modum facere 9, 14. Sed id honoris Deum immortalium causa libenter acturos, ut aediles fierent 6, 42. Fides agi visa 7, 31. Qui se sine legibus certis, sine magistratibus agere querebantur 9, 20. Conf. cap. 25. Quippe imperium agebatur in tam paucorum virtute atque fortuna positum 1, 26. Suspensique de statu alterius uterque consul ageret 9, 43. Sic enim agere debent, qui mercenario milite utuntur; at nos, tamquam cum civibus agere volumus; agique tamquam cum patria nobiscum æquum censemus 5, 4. Quando lege agi posset, 9, 46. Quando — et fortuna hoc egit mea 5, 44. (Scil. ut civis ego vester essem.) Is, qui iumenta agebat 1, 48. Carpentem egisse fertur ibid. Prorogatio imperii — et acto honore triumphus 8, 26. Cum trigeminis agunt reges, ut etc. 1, 24. Is, tamquam reos ageret, ab antea vita orsus 24, 25. Quia aliquando, nihil cum populo agi, utile futurum erat 1, 19. Quum maxime hæc in senatu agerentur 4, 3. *Conf.* 7, 31. Agebatur de conditionibus 8, 37. *i. e. ambigebatur, disceptabatur.* Agere rogando suadendoque 2, 2. *Eleganter dictum, pro rogare et suadere, simpliciter.* Non imperio modo, sed consilio etiam, ac prope precibus agens cum magistro equitum, etc. 22, 18. Eamdem publice curationem agens; quam privatim agendam susceperat 4, 13. Quid ita solus ego civium curam ago? 6, 15.*

Ut qui sit nomine permultos annos imbelles egissent 9, 45. Ibi hiberna egerant 9, 28. Nec tranquillior nox diem tam fœde actum exceptit 5, 42. Hæc quum ab optimo quoque pro atrocitate rei acta essent 26, 4. *i. e. cum vehementia quadam ex indignitate orta.* Apud concionem togatam et urbanam prius rens agatur 45, 37. Nec dubia, argumentis colligendo, ago 40, 9. *i. e. persequor, ut ad verum percentiam.* Canticum egisse aliquanto magis vigente motu 7, 2. Hæc simul jurgans, querens, Dedm hominumque fidem obstans, et complexus filium plurimis cum lacrimis agebat 8, 83. Passim omnes clamoribus agunt 2, 45. *Vid. Præcepta.*

AGGRAVARE 6, 37. *Aggravantibus* summam etiam invidiæ ejus tribunis plebis, quum ab illis elevaretur, quibus, etc. *Conf.* 44, 7. Regno prope — in cervicibus accepto. Unum abfuit bellum externum, quo si *aggravata* res essent, etc. 4, 12. Inopia aggravari socios 24, 38. Alii: *inopiam aggravari sociorum.*

AGGERE 1, 42. Aggrediturque inde ad pacis longe maximum opus. *Forma dicendi etiam Ciceroni usurpata.* Castra Romanorum oppugnare simul omnibus portis aggressi sunt 40, 25. Obsecundando mollire impetum aggrediebantur 3, 35.

AGGERARE 30, 11. Quum aut vincen-tibus spes, aut pulsus ira aggregat suos.

AGITARE 43, 17. Achaico concilio Argis agitato. Domestica agitet (*animo*) curas 21, 41. Quum de fœdere victor agita-ret 9, 5. De inferendo bello agit 9, 27. *Conf.* 25, 36. Agitare in animo bellum 21, 2. Agitatum contentione ipsa exacerbatumque 8, 33. Delectu acerbo juven-tum agitavit 7, 3. Sæpius ultro citroque agitantibus rem conventuram 30, 3. Amena, agitantibus furis 1, 48. Quem nisi Sagun-tinum scelus agita-ret 21, 41.

AGITATIO. *Vid. Exultatio.*

AGLASPIDES 44, 41. A tergo cætratis erat, frontem adversus clipeatos habebat: aglaspides appellabantur. [*Corrupta vox, corrigenda illa, non in Glossarium pro bona inferenda. Accedo Gronovio.*]

AGMEN 6, 32. Prius itaque mœnia in-travere hostes, quam Romanus extrema agminis carpere aut morari posset. (*De exercitu iter faciente.*) Agmen Romanum 30, 6. (*De exercitu pugnante ac cædente.*) Navium agmen ad excipiendum adversi impetum fluminis parte superiore trans-mittens 21, 27. Cæduntur in portis, suomet ipsi agmine in arto hærentes 34, 16. *Vid. Virgii. Æn.* 11, 879. *seqq.* Agminibus magis, quam acie, pugnatum est 29, 36. *Conf.* 33, 9. Magis agmina, quam acies in via concurrerunt 21, 37. Raptim agitur agmen 7, 87. *Conf.* 21, 41. Laxum atque solutum agmen 28, 50. Compressis ordi-nibus — unoque continente agmine 8, 8. *De triarii pugnam nactipentibus.* Fœdi

agminis misetabilis via 9, 5. Eunt agmine ad urbem 3, 50. *Conf.* 7, 12, 33, 6. Ex-ercitus infesto agmine ruere ad urbem 3, 5. Redeuntes agmine incauto 9, 83. *Conf.* 35, 4. Agmine inexplorato euntem insidiis circumventum 26, 3. Juvenes per mediam concionem agmine ingressi 1, 6. Accepti in urbem agmine in forum descendunt 9, 18. *Conf.* 2, 28. Agmen demittunt 9, 37. Præcedens militum agmen ad tribunal per-git 7, 13. *Conf.* 8, 51. Quo (*in campum Martium*) repente principes senatorum cum agmine venerunt civitatis 40, 48. Uno agmine abierunt 9, 30. (*De tibicini-bus ex urbe profugis*). Mullerum ac spa-donum agmen trahentem (*Darium*) 9, 17. Unoque agmine feminis obidebant 34, 8. *Rara, ut res, ita dicendi forma; nam ut eo positus apparet, de motu agmen dicitur. Sed tamen etiam 6, 38. Dictator dicitur stipatus agmine patriciorum consediisse. cf. 6, 30. Aliquoties impetu capto perumpere non poterat hostium agmen i. e. stabilem aciem. Quæ (famula) Gallorum agmen ex rupe Tarpeia deiecit 7, 10. De paucissi-mis. Agmen cogere 37, 29. (De classe.) Ingenti itinere agminis 32, 18. Agmen fugientium 31, 41. Agmine tacito 21, 45. It. silenti 25, 39. *Vid. Incessus.**

AGNOSCERE 26, 6. Nihil ad eam spem agnoscentem, scil. matrem. *i. e. spem sibi factam vanam esse existimantem.* Nomine (*T. Quinctii*) audito, extemplo agnovere virum: et, quod bene verteret, acciri jua-serunt 7, 39. Necdum enim (*Æmenses*) agno-verat, qui postea regnavit 45, 19. *i. e. pro legitimo eum filio habuerat, ut succes-sorem destinaret.*

AGRARIUS triumvir 9, 41. Priusquam ab tribunis plebi agrariæ seditiones, men-tione illata de agro — dividendo, fierent 4, 47. Agrarii se in spem legis exereant 3, 1. *h. e. ii, qui divisionem agrorum expetebant.*

AGRESTIS 5, 53. Ritu pastorum agre-stiumque. *Vid. Arare.* Nolani agrestes 9, 38. *Oppos. Samnitibus. militibus.* Agrestis taurus, qui pecore aberrasset 41, 13.

AIN' tandem 10, 25. *Vid. Stroth. ad h. l.*
ALA 9, 41. Umbonibus incussaque ala sternuntur hostes. *Ala est, de sententia Lipsii, ea pars humeri brachii que (axilla) qua adjutrice in conflictu et pugna cominus clipeus in hostem impellitur.* Equitum sac-ræ alæ 42, 58. *Creverhus putat esse regias, tuentes regis corpus, ut vocantur 36, 40. Conf.* 44, 42. Aquila suspensis demissa leniter alis 1, 34.

ALACER 6, 24. Et adhortatio in vicem totam alacri clamore pervasit aciem.

ALACRITAS 2, 10. Clamor Romano-rum, alacritate perfecti operis (*rupti pontis*) sublatus.

ALARIS 10, 40. Cohortes alares, *i. e. pe-dilatus socialis.*

ALABIUS 40, 40. Alarii equites, post-

quam Romanorum equitum tam memorabile facinus videre. Vid. *Virgil. Æn.* 11, 804. [*Ubi Servius: ALA CAMILLE. Equitatus. Alæ autem dicuntur equites, quod alarum vice pedestrem exercitum tegunt. Conf. Cincium ap. Gell. N. A.* 16, 4.]

ALBANUS mons 1, 3. *Is, qui postea Albanus dictus est.*

ALBUM 9, 46. Fastos circa forum in albo proposuit. *Conf.* 1, 32.

ALBUS 40, 51. Columnasque circa poliendas albo locavit.

ALMA 31, 35. Tam celerem aleam universi certaminis timens. Aleam belli, tutam fore ratus 37, 36. In dubium imperii servitque aleam imus 1, 23. Se, — duos simul filios non commissurum in aleam ejus, qui proponeretur, casus 40, 21. In aleam tanti casus se regnumque daret 49, 50. Ne summam rerum in non necessariam aleam daret 42, 59.

ALERE 34, 9. bellum se ipsum alet. (*De summis in bellum faciendis.*) Rumores credulitate vestra ne alatis, quorum auctor nemo exstabit 44, 22. Alitus atque educatus 80, 28. Vid. *Feritas.*

ALIS 1, 34. Eam alitem (*aquilam*) — venisse.

ALIAS 2, 22. Numquam alias ante publice privatimque. Vid. *in v. adverbis.* Rationes alias reposcito, *nunc* auctoritate veteris imperatoris contentus eris 44, 36.

ALIBI 2, 23. Exprobrantes suam quisque alius alibi militiam. [*Vid. Circa.*] Nolle alibi, quam in innocentia, spem habere 7, 41. *i. e. in alia qua re.* *Conf.* 2, 39, 30, 35, 43, 9. Non parvo numero inter auctores discrepat. *Alibi* decem milia — alibi — alibi — invenio 39, 25.

ALIENARE 44, 27. Gentium regem sibi alienavit. Quæ res utique alienasset plebem periculosissimo tempore 2, 30. *Conf.* 30, 24. Ira alienavit a dictatore militum animos 8, 35. Ne quis quem civitatis mutandæ causa suum faceret, neve alienaret 41, 8. *i. e. mancipio daret.* *Conf.* 25, 36. Alienat ad libidinem animo 3, 48. *Nisi legendum alienato, ut est in edd. quibusdam, i. e. ab libidine i. e. ob libidinem, aut, libidine, absolute.* Galli — velut alienata mente, vana incassum jactare tela 10, 29. *i. e. consternati.* Hostes simul ignis, clamor, cædes, velut alienatos sensibus, nec audire nec providere quidquam sinunt 25, 39. Junonis — iram ob spoliatum templum alienasse (*scil. ei*) mentem 42, 28. Alienato ab sensu animo 2, 12. Prius quam alienarentur omnia 21, 60. *i. q. desererentur.* Pars insulæ, velut munitissima, prodita atque alienata 24, 22. *i. e. relicta.*

ALIENIGENA 3, 10. Pericula a conventu alienigenarum prædicta. *Conf.* 1, 50. Exercitus alienigena 28, 42. Hostis alienigena 26, 13. *It.* 29, 10. *Fratri* — summa vi restitasse, *alienigenis* bene parto eo (*fregno*) cedere 43, 50.

ALIENUS 5, 5. Necesitate imposita ex alieno prædandi, *scil.* solo. Sic hosticum dicitur. Vid. *Infra in h. v.* Non alienus sanguine regibus 29, 29. *i. q. propinquus, cognatus.* Sacerdotium — genti conditoris haud alienum 1, 20. Quem (*hostem*) tempus deteriorem in dies et locus alienus faceret, sine præparato commeatu, etc. 7, 12. *Suo* maxime tempore et alieno hostibus 42, 43. Ut memores rerum humanarum et suæ fortunæ moderarentur, et alienam ne urgerent 37, 35. *i. q. aliorum.*

ALIMENTUM 35, 23. Addidit alimenta rumoribus adventus Attali, etc.

ALIO 7, 18. Plebem nusquam alio natam, quam ad serviendum. Si nullus alio sit, quam ad Romanos, respectus 42, 46. Alio, ratus, spectare Pythicam vocem 1, 56.

ALIOQUI *it.* ALIOQUIN 35, 21. Saxum ingens, sive imbris, sive motu terræ levio, quam ut alioqui sentiretur, labefactatum, etc. *Conf.* 8, 9. Decio caput jecinoris a familiari parte cæsum aruspex dicitur ostendisse: alioqui acceptam diis hostiam esse 8, 9. [*Conf.* 7, 19.] Tumulum — tutum commodumque alioqui, nisi quod — cepit 30, 29. Mors Marcelli quam alioqui miserabilis fuit, tum quod, etc. 27, 27.

ALIQUANDO 45, 23. Nulla enim est civitas, quæ non et improbos cives aliquando habeat. *i. q. interdum.* Ne quid prætermitteretur, quod aliquando factum esset 31, 9. Pro *olim.* Quia aliquando, nihil cum populo agi, utile futurum erat 1, 19.

ALIQUANTO plus 3, 9. *i. e. multo.* *Conf.* 1, 13. Victorque Romæ ad majus aliquanto certamen redit 5, 29. Aliquanto augustior humano visu 8, 9.

ALIQUANTULUM muri discussit 31, 12. [21, 28. *codd. inter aliquantum et aliquantulum fluctuant.*]

ALIQUANTUM tenebant loci 37, 32. *i. e. plurimum.* *Conf.* 41, 17. Vide *B. Patrum ad Sueton. Jul.* 86. Aliquantum temporis ad fugam præceperunt 30, 8. Aliquantum iræ lenierat voluntaria deditio 28, 21. *Conf.* 29, 18. et 35. Trepidationis aliquantum edebant 21, 28. [*At.* trepidationem. *Quod Ernestio, ut conjicio, haud videtur displicuisse. Et est sane quo hanc lectionem defensas: sed præstat genitivus.* Vid. *Drahenborch. ad h. l.*] Aliquantum altitudinis excitata mœnia 29, 18. Pro *ad aliquantum.*

ALIQUANTUS 29, 35. In aliquantum maris spatium extenditur. *Conf.* 38, 27. Vid. *Drahenborch. ad 21, 28.*

ALIQUS 38, 30. Ut aliqua liberum ad mare haberent aditum. *i. e. aliqua via, aliqua ex parte.* *Conf.* 10, 5, 26, 27. Aut ipse occurrebat, aut aliquos mittebat 34, 38, *i. e. alios s. alios quos.* *Conf.* 35, 19. Aliquid improvisum 27, 4. *Conf.* 34, 3. Philippi regnum officere aliquid videtur

libertati vestrae 31, 29. Aliquo tempore anni 5, 2. *Pro alio quo, i. e. hieme.* Vid. *quos laudat B. Patruus ad Tacit. A. 1, 4.* [*Clav. Ciceron. h. v.*]

ALIQUISQUAM 41, 4. ALIQUISPIAM 41, 6. *Vos etiam Ciceroni usurpata.* Vid. *Drakenborch. ad h. l. ii. Clav. Ciceron. in h. v.*

ALIOQUO 1, 21. Inferre se aliquo. Vid. quo. Dare nomina aliquo 1, 11. *h. e. inter eos, qui proficisci s. deduci in eum locum velint.* Conf. 1, 8, 6, 22, 31, 31.

ALIQUOTIES 29, 18. Aliquoties jam inter se signis conlatis concurrerunt.

ALITER 8, 7. Nec aliter, quam in se quique destructam cernentes securim — quievere. Negabant se aliter ituros, quam si etc. 3, 51.

ALIUNDE 24, 45. Qui aliunde stet semper, aliunde sentiat, infidus socius, vanus hostis. *i. e. qui ab aliis partibus stet, etc.*

ALIUS 28, 35. Aliis atque aliis de causis. Nec deinde alios atque alios mittendo tentare eum destitit 43, 23. Quippe qui alii super alios trucidant 1, 50. Alia super alia 3, 56. Vinci animos, ubi alia vincantur 21, 12. *i. e. muri, monumenta, arces.* Simul desperatione alia salutis 44, 10. *i. e. alius salutis s. alio modo sui servandi.* In eum campum via alia per cavam rupem, Romani, demisso agmine, quum ad alias angustias protinus pergerent 9, 2. *i. q. alteras, angustias illis contrarias.* Inter primos, quorum concursus alios exciverat, atrox praelium fuit: alia multitudo etc. 7, 26. *i. e. reliqua.* Conf. 1, 12, 3, 17, 5, 55, 6, 1, 7, 19, 9, 4, 24, 1, 40, 12, 41, 8, et mox.

Aliaque sanctitate et gravitate vitis hujus matronalis facinoris decus ad ultimum conservavit 38, 24. cf. cap. 28. *et quæ modo laudavimus. male igitur Drakenborchius, cum Burmanno, legit reliquaue.* Donec — statum alium ejus regni formando composuissent 45, 16. Hæc aliaque dicendo 29, 1. Hæc aliaque vociferantes 5, 2. *Ubi Drakenborch. legit, taliaque.* Aliud Antiocho juris statuistis, alio ipsi utimini, 35, 16. Alius exercitus 21, 27. *i. q. reliquus.* — Equitatus 37, 43. — Senatus 27, 11.

Alia superbia 1, 57. *i. q. cetera superbiæ argumenta.* Quo alia partis hominibus animus accederet 24, 27. *'Αἰχμαῖς dictum.* [Vid. *Laurenberg, Antiquar. p. 19. b.*] Sic 22, 59. *Pro nulli umquam civitati est in quibusdam libris nulle.* [Laurenberg. *ibid.* p. 300. a.] Nihil aliud quam etc. 31, 24. *Pro nihil aliud fecit, quam, ut etc.* Conf. 6, 40. Quibus quid aliud quam admonemus? 4, 8. Conf. 6, 41. Quid est aliud dicere, quod petunt alii etc. 6, 40. Quid est dicere aliud, quia etc. *ibid.* Alius alii exprobrantes 31, 18. Virgis caedi (*scilic. alii*), alii securi subijci 3, 37. [Ad morem Græcorum, sic omittentium *i. p. v. etc. sequente i. d. etc.*]

ALLABI 25, 16. Angues duo ex occulto allapsi.

ALLATRARE 38, 54. Qui vivo quoque eo allatrare ejus magnitudinem solitus erat.

ALLEGARE 36, 11. Quum patrem primo allegando, deinde coram ipse rogando fatigasset. *i. e. agendo per amicos.* Nam privatim allegari homines dicuntur, publice legari.

ALLEGERE 10, 6. Ut, quum quatuor augures — essent — quinque augures allegarentur *i. e. insuper crearentur, collega novi veteribus.*

ALLICERE 1, 47. Allicere donis juvenes.

ALLIGARE 7, 24. Vulnus alligatum, *i. q. obligatum, deligatum.* Auxilio incertum finem habituro alligari 37, 26. Fœdere iniquo alligata (civitas) 35, 46. *Fortis: illigata.* [Sed vid. *Drakenborch.*]

ALLOQUIUM 1, 34. Et ipse fortunam benigno alloquio — adjuvabat. Alloquia sermonem eliciunt 9, 6. *i. e. consolationes.* Ut alloquio leni perlicerent hostes ad dendam urbem 25, 24.

ALLUERE 24, 33. Achradina, cujus murus fluctu alluitur. [Plin. *Epist. 9, 17, 5.*]

ALLUVIES 1, 4. Aqua super ripam egressa. Itaque cum Gronovio forte melius legeris eluvies.

ALPES. Vid. infamis. Conf. Virgil. *Ecol. 10, 47. Æn. 10, 13.*

ALTARE, vid. Ara. Altaria cum foculo commutantur 2, 12.

ALTER 31, 21. Pars — altera pro altera — altera. Alterum tantum 10, 46. Conf. 1, 36, 8, 8, 45, 40. Portaque altera (alia) egressus 9, 36. (*De castris*) Conf. 10, 2. Altera castra Rom. 10, 39. Altera metu dedita hosti; pertinacior in repugnando telis obruta et confixa est 24, 33. Pro altera pertinacior. Alibi etiam omittitur. Alter numeralibus additum modo pro primo, modo pro secundo accipiendum videtur. Sic 33, 31. Attalus dicitur altero et septuagesimo anno mortuus. [Vid. *Clav. Ciceron. v. alter.*] Consulum (alter) Sulpicius in dextro, (alter) Pœtelius in lævo cornu consistunt 9, 27. Conf. 22, 40. Praelium fuit, quale inter fidentes sibi met ambo exercitus, veteris perpetuæque alterum gloriæ, alterum nuper nova victoria elatum 3, 62. *Drakenborchius causa subintelligit. Sed non opus est ellipsi. Melius ab alterum pendere genitivi dicantur.* Sic 3, 38. Imperioque inhibendo acriter in paucos præferocis animi. Conf. 3, 72. Altera (pars juvenutis) in regionem, qua effusa populatio nunciabatur: altera, ne cui prædonum obvia fieret, altero itinere ad stationem navium ducta etc. 10, 2. Pro alio. Sed *Drakenborchio placet emendatio Burmanni avio legentis, referentisque huc locum Suetonii in Augusto. Immo magis huc pertinet illud Taciti Ann. 2, 15. Avia Oceani: ad quem locum vide B. Patruum.*

Apud Livium autem 41, 14. *Est*: devio saltu. Melius peribimus, quam sine alteris vestrum viduas aut orbes vivemus 1, 18. [Vid. *ad Plin. Epist.* 1, 7, 3.]

ALTERCATIO 38, 39. Magna ibi non disceptatio modo, sed etiam altercatio fuit. Res diu ducta per alterationem 4, 53. *cf.* 35, 17. Quum res a perpetuis orationibus in alterationem vertisset 4, 8. *conf.* 8, 33. *Nempe altercatio proprie est, quum alternis loquantur. Inde autem facile rixæ et contentiones oriuntur.* Cum alteratione congressi certamine irarum ad cædem vertuntur 1, 7. Altercatio inter pullarios orta 10, 40.

ALTERNUS metus 26, 25. Pro mutuo metu. *conf.* 33, 26. Alterni versus 4, 53. *i. e. qui per vices canuntur.* Rogando alternis suadendoque 2, 9. Alternis pæne verbis Manlii factum laudantem 8, 30. *i. e. iterum iterumque laudentem.*

ALTITUDO 4, 6. Hanc modestiam æquitatemque altitudinem animi ubi nunc in uno inveniis, que tum populi universi fuit. *i. q. magnitudinem.* Vid. *Stupere.* Ad id fore altitudines, — ut per præcipitia et prærupta salientes fugerent 27, 18.

ALTUM 44, 10. Nec minus, quam in altum magnitudine Atho mons, excurrit. *pro cælo.*

ALTUS 9, 7. Ingentem molem irarum ex alto animi cientis indicia esse. *Alto animo s. animi opponitur summo vel imo animo; nisi meram taciturnitatem eo significari malis.* Vid. *B. Patrum ad Taciti* A. 3, 44. Ipse ad altiora et non concessa tendere 4, 13. *Sic Sueton. Jul.* 26. altiora jam medians. Excelsa et alta sperare 1, 34. *nisi legendum cum Cel. Schellero* ex alite. Gener inde ob altam indolem provecto annis ascitus 21, 2.

ALVEUS 21, 26. Alvei informes. Vid. *Virgil. Æn.* 6, 412. Fluviales naves ad superanda vada stagnorum apte planis alveis fabricatæ 10, 9. *Conf.* 23, 34. Allia Crustuminiis montibus præalto defluens alveo 5, 37. Amnemque — multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit 41, 11. Quia sicco alveo transiri poterat 44, 32. Vid. *Torrens.*

ALUMNUS 21, 43. Alumnus prius amicum vestrum quam imperator.

AMARE 1, 23. Si nos dii amant. Ut amans 38, 24.

AMATOR 39, 42. Ut obsequium amatori vendicaret. (*de scorto.*) Amator indulgens 39, 43.

AMBAGES -5, 15. Qui per ambages de Iacu Albano jaceret. *scil. verba, sermones.* Per ambages effigiem ingeniisui (*baculum*) 1, 56. Haud per ambages 1, 55. Sexto, ubi, quid vellet parens, quidve præciperet, tacitis ambagibus patuit 1, 54. *i. e. non verborum, sed factorum ambagibus.* Ambages mittere 6, 16. Vix pueris dignas ambages ænes ac consulares fallendæ dei exquirere 9, 11. Quum adversus id

quoque misceri ambages cerneret 44, 27. *conf.* 9, 37.

AMBIGERE haud nihil 1, 3. Regni certamine ambigebant fratres 21, 31. Pauca de jure civitatum, de quibus ambigeretur, disseruit 35, 33. Id, de quo verbis ambigebatur etc. 21, 10. Quemadmodum nec nunc sperare regnum, nec ambigere (*certare*) umquam de eo forsitan debeam, quia minor sum etc. 40, 15.

AMBIGUUS 40, 8. Haud ambiguus res. *i. e. unus heres imperii regii; sine dubio res futurus.* vid. *Dubius.* Ambiguo favore gratiam victoris spectare 21, 52. *h. e. qui utrique parti illa præstat, ut neutri plus aut minus tribuatur negetur.*

AMBIRE 2, 3. Tamquam ad id, quod agi videbatur, ambientes.

AMBITIO 48, 11. Commeatibus vulgo datis per ambitionem. *h. e. ad gratiam a militibus incedam, eamque nimis captandam.* *conf.* cap. 14. Sed ne id, quod placebat, decerneret in tantæ nobilitatis viris, ambitio obstabat 5, 36. *Senatorum hæc ambitio erat, quibus jus erat sententiam in senatu dicendi; i. e. studium benevolentie et gratiæ.* *conf.* 29, 18. Obnoxios imperatores tradi licentiæ atque avaritiæ militari: in uno nimis se per ambitionem peccare 43, 36. *Verissima est Gronovii emendatio sic legentis: ultro nimis sæpe per ambitionem peccari. Scil. ab imperatoribus, qui nimis indulgeant militibus, eorumque favorem et gratiam summa ope et intempestive capient.* Vide *Gronovium ad h. l.* Ergo virum, cetera egregium, sequuta, quam in petendo habuerat, etiam regnantem ambitio est 1, 35. Ambitio exarsit 3, 35. Quod jus sibi pridie per ambitionem dictum non esset 3, 47.

AMBITIOSE 1, 35. Petisse ambitiose regnum. *i. e. arte ac studio.* Satis ambitiose partem utramque fovendo 38, 32. *i. e. demerens utriusque gratia, præter decorum quidem, honestisque artibus neglectis.*

AMBITIOSUS 2, 27. Patres mollem consulem et ambitiosum rati. *cf.* 43, 14.

AMBITUS 27, 27. Multos circa unam rem ambitus fecerim, si, quæ de Marcelli morte variant auctores, omnia exsequi velim. *i. e. excessus, digressiones.*

AMBO in casu quarto 3, 62. Amborum 3, 59.

AMBURERE 43, 13. Ita, ut nihil ejus (*hæste*) ambureret ignis. Vid. ardere, flamma. *conf. Virgil. Æn.* 2, 682. *Sqq.*

AMBUSTUS damnatione alterius 22, 35. Ambustus prope evasit. *ibid.* Vid. *Semiustus.* Ambusti homines jumenta que — obruerant itinera portarum 30, 6. Vid. *Afflatus.*

AMENS invidia 8, 31. Amens, agitantibus furis etc. 1, 48.

AMENTIA 3, 47. Tanta vis amentiae verius, quam amoris, mentem turbaverat. *conf.* 23, 9.

AMICITIA ac societas 7, 31. Responsum senatus amicitiae Samnitium memor. *Ibid.* A. e. in *Samnites*. Amicitia familiaris 1, 34. Amicitiae foedus 42, 12. *Conf.* 42, 6. Amicitia interior 42, 17. Cum quibus — hospitium amicitiasque de industria iunxerat 1, 45. Amicitias immortales, inimicitias mortales debere esse 40, 46. Quae (urbes) in amicitia cum fide permanerant 42, 21. Ex quo in amicitiam populi R. venerit 22, 37. Qui per multos annos in amicitia Rom. fuerant 10, 45.

AMICTUS 45, 7. Pullo amictus illo Persaeus ingressus ea castra. *Grævius ad Flor.* 4, 2. *Legi vult cum filio.* Vid. *Gronov. ad A. l.*

AMICULUM 27, 4. Reginae (dona tulere) pallam pictam cum amiculo purpureo. Matrem familiæ tuam purpureum amiculum habere non sines? 34, 7.

AMICUS 7, 30. Quod Samnites priores amici sociique vobis facti sunt. Socio atque amico regi 37, 54. *Scilendum autem est, socium plus esse, quam amicum. Etenim, qui socius erat, idem erat amicus; sed non omnis amicus erat socius, qui habebatur singularis honos, non ille omnibus attributus.* Eique (*Antigono*) ea fides, nequaquam amicum Persae, inimicissimum fecerat 40, 54. Quam gravis aut amicus aut inimicus pop. Rom. esset 45, 8.

AMITTERE 7, 13. Ad Alliam fuisse legiones, eandem, quam per pavorem amiserant patriam, profectus postea ab Veiiis, virtute recuperare. *cf.* 9, 12. Non reliquisse victores, sed amississe victi patriam videbimur 5, 53. Si exercitum amisisset 8, 33. *i. e. infelicitissime pugnasset. conf.* 3, 30. Ne tanta ex oculis manibusque amitteretur præda 30, 24. *conf.* 29, 31. *Præcipue vero* 31, 18. *Ubi simpliciter dictum est: hominum prædam omnem amisit: eodem sensu; neque enim jam facta erat.* Vid. *Omittere*. Amissa (*incendio*) restituit opera 5, 7. *Reddidere* igitur patriam, et victoriam, et antiquum belli decus amissum 5, 51. *pleonasmus scriptoribus brevitatibus vel amantissimis usitatus.* Masinissam saucium prope e manibus inter tumultum amisit 29, 32. Amissa omni de se potestate 27, 3.

AMNIS 1, 4. Nec adiri usquam ad justum cursum poterat amnis. *Opponitur* effuso lenibus stagnis. Vid. *Stagnum*. Amnis navium patiens 21, 31. Inflat amnes (*ab continuis imbribus*) tenebant 40, 33. Flumen Allia — Tiberino amni miscetur 5, 37. Otium amnis 44, 45. Navem eandem secundo amni Scodram demisit 44, 31.

AMENIOR cultus 4, 44. (*Vitio datus Virgini Vestali.*) Vid. *Cultus*.

AMENITAS 23, 4. Illecebræ omnis amenitatis maritimæ terrestresque. (*De cultu ac victu*).

AMOLIRI 25, 36. Quum amolita objecta onera armatis dedissent viam. Amolior et amoveo nomen meum 28, 28.

AMOR 9, 18. Quid, si vini amor Indies fieret acrior?

AMOVERE 5, 51. Sacra in ruina rerum nostrarum alia terræ celavimus, alia, avecta in finitimas urbes amovimus ab hostium oculis. Vid. *Incommode*. Quantum e cœtu congressuque impotentium dominorum se amovissent 3, 36. Non vis hiemis ab urbe circumessa semel amovere possit 5, 6. Melius visum, bellum ipsum amoveri 5, 35. Amotus terror 6, 16.

AMPLECTI 25, 32. Totius simul Hispaniæ amplecti bellum. Campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur 44, 5. *Conf.* 21, 31. Montes — muroque insuper amplexi 41, 18. Amplexus regni nomen 9, 34. *i. e. urgens r. n. et affectans regnum.* Persæo regium nomen omni vi amplectente 45, 4. *i. e. retinente.* Quod autem istud imperium est, decemviri, quod amplexi tenetis 3, 52. Quæ terrarum ultimus finis Rubrum mare amplectitur 45, 9. *cf. cap. 29.* Casus — trepidantes alios — saxa, quibus adhaerebant, manibus amplexos, trucidat 5, 47.

AMPLEXUS 36, 17. Quid deinde aberit, quin ab Gadibus ad mare Rubrum Oceano fines terminemus, qui orbem terrarum amplexu finit etc. — *Virgil. Æn.* 1, 287. *Imperium Oceano, famam qui terminet astris.*

AMPLIARE reum 44, 4. *i. e. iudicium ejus differre.* Bis amplius tertio absolutus est reus 43, 2. *cf.* 4, 44.

AMPLISSIMI ludi 2, 27. *Altas: opparatusissimi, magnifici.* Amplissima vestis 27, 51. (*De matronis in gratulatione.*)

AMPLITUDO 29, 48. Quæ augendæ amplitudinis ejus causa facta erat. (*De Demetrio legato.*) Amplitudo urbis (*Capuæ*) 7, 30.

AMPLIUS 1, 18. centum amplius post annos. Duas amplius horas 25, 19. Pugnatum amplius duabus horis 27, 12. Paullo amplius integræ naves 37, 24. Ubi quinque millium amatorum, non amplius, relictum erat presidium 40, 31. Vid. *Plus*. Negabant unam cellam amplius, quam uni deo rite dedicari 27, 25.

AMPLUS 5, 16. Amplum donum. *i. g. magnificum.* Auctiorem amplioreque esse (*majestatem*) 4, 2. Sacrificium amplius solito apparari jussit 45, 26. Porseta, tum regem esse Romæ, tum Etruscæ gentis regem, amplum Tuscis ratus 2, 9. *i. e. honorificum.* Habitumque formaque viri aliquantum ampliore augustioris inuens 1, 7. Quibus (*præmiis*) ampliora homines ne a diis quidem immortalibus optare solent 21, 43. Donaque amplissima, cum sella curuli et eburneo scipione 42, 14.

AN sine progressu utrum 4, 55. Consules ambo profecti sint, — an alter ad comitia habenda subriterit, incertum diversi auctores faciunt.

ANCEPS 37, 11. tela ancipitia *i. e. ab utraque parte missa*. Agitatio anceps telorum armorumque 1, 25. In eos ancipites ad ictum utrimque coniciebant hastas 30, 33. *Illud utrimque pleonastice additum est*. Ita muniebant, ut ancipitia munimenta essent, alia in urbem — veras, alii frons in Etruriam spectans 5, 1. Anceps acies 5, 41. Anceps Mars 7, 29. 21, 1. Anceps praelium 2, 62. Animum inter Fidenatem Romanamque rem ancipitem gessisti 1, 28. Anceps odium 27, 17. *Scil. transfugarum, i. e. contractum tam apud eos, ad quos accesserant, quam apud illos, quos deseruerant*. Anceps sententia 21, 3. Anceps oraculum 9, 3.

ANCILIA 1, 20. Coelestiaque arma, quae ancilia appellantur.

ANDROGYNUS. Vid. *Duplicare*.

ANFRACTUS 44, 4. Levis armatura etiam per anfractus jugi procurrere.

ANGERE 21, 1. Angebant ingentis spiritus virum Sicilia Sardiniaque amissae. Vid. *Movere*. Hæc — quum indignitate angerent consulis animum 3, 7. Neque ipsos modo, sed parentes cognatosque eorum ea cura angebat 29, 1.

ANGOR 5, 48. Quorum intolerantissima gens humorique ac frigori assueta, quum aestu et angore vexata etc. *h. e. Estu angorem ac prope suffocationem efficiente*.

ANGUIS. Vid. *Jubatus*.

ANGULUS 29, 5. Si Pœnus sub angulo Alpium quietus se contineat.

ANGUSTIÆ 28, 1. Impediebant autem et asperitates viarum, et angustiae saltibus crebris — incluse. Nullis neque temporis neque juris inclusum (*Hannibalem*) angustis 24, 8.

ANIMA 21, 58. Quum jam spiritum intercluderet, nec reciprocare animam sine-ret. Ubi fervore atque aestu anima interclusa — exspirarent 23, 7.

ANIMADVERSO 21, 18. Nostra — hæc questio atque animadversio in civem nostrum est.

ANIMADVERTERE *Præfat.* Utcumque animadversa aut existimata erunt. Se patrio jure in filium animadversurum fuisse 1, 26. Juratus senatus decerneret, qui eam rem quæreret animadverteretque 42, 21. Si senatus, — quid in prætura juraverit P. Licinius, animadvertendum esse censeat 42, 32.

ANIMAL 9, 14. Cædunt — servos, liberos, puberes, impuberes, homines jumentaque nec ullum superfuisset animal, ni etc.

ANIMARE 29, 17. Quemadmodum Locrenses in vos animati sint.

ANIMUS 27, 17. Corpus dumtaxat suum ad id tempus apud eos fuisse: animum jam pridem ibi esse, ubi jus ac fas crederent coli. *cf.* 1, 58. 7, 12. 9, 9. Quibus fors corpora dedisset, darent animos 1, 9. Vitruvius nec — sana constare mens, nec, ut

longius a castris dimicaret, animas suppetere 8, 19. Quum consuli duplicate vires, Pœno recens victoria, animo esset 29, 36. *i. e. animum adderet, spem augeret*. Quum animi eis accessissent 44, 29. Prædonum magis, quam hostium animi inventi 7, 27. Quid eam vocem animum non plebi Romanæ, sed Volscis — allaturam? 4, 2. Etruriæ animi 5, 5. *Conf.* 25, 8. 27, 20. Animos ad spem certaminis facere 37, 37. Quamvis suspectos infensosque inter se jungebant animos 2, 39. Ne alibi, quam in armis, animum haberent 10, 20. Juvenis ardentis animi 1, 46. Ut sub ejus obtentu cognominis liberator ille populi Romani animum latens opperiretur tempora sua 1, 56. Vetustas res scribenti — antiquus sit animus 43, 13. Suapte igitur ingenio temperatum animum virtutibus fuisse opinor 1, 18. gratorum certe nobis animum gloriæ dies hæc dederit 22, 29. Nec ad mortem minus animi est, quam ad cædem 2, 12. Bello finem se auctoritatis sue imposituros esse; itaque ipsi quoque reges æquos adhiberent animos ad pacem accipiendam 44, 29. Animos ad non parendum addebat 41, 10. *Conf.* 42, 50. Vid. *Fiducia*. Uno animo vivere Macedonum et Illyriorum regem 42, 26. Nulli civilis animus neque legum, neque libertatis æque patiens 45, 32. Neque bello eum invadere animo (*scil. in*) habuit 44, 25. Vid. *Habere*. Vid. in *vv. accendere, altus, bonus, distendere, gerere, pendere, præagere, regalis, regius, reparare, specimen, stupere, suspensus*.

ANNALES 4, 34. Quidam annales retulere. In annales referri 43, 13. Omnes prope annales Fabium dictatorem — rem gessisse tradunt 22, 31. Huic pugnae equestri rem — mirabilem certe adjiciunt quidam annales 23, 47.

ANNEXERE 21, 28. Resolutis, quibus leviter annexa (*ratia*) erat, vincula.

ANNITI 27, 14. Pœnis ad obtinendum hesternum decus annitentibus. Et se id anniti, ut etc. 22, 58. Patres — non temere pro ullo æque annisi sunt 2, 61. Certantem secum ipsum annisurum, ut etc. 6, 6. *Conf.* 1, 9. Debellatamque mox fore, si anniti paullulum voluissent 23, 13. *Conf.* 21, 8. 35, 5. Si porro annititur 6, 35. Metello maxime annitante 30, 27.

ANNIVERSARIA arma 4, 45, *i. e. bella quotannis instaurari solita*.

ANNOXA 7, 31. Urbs maxima — uberimus ager marique propinquus, ad varietates annonæ horreum populi R. fore videbatur. Nihil mutavit annoxa 5, 12. *i. e. pretium frumenti non mutatum est*. Hæc dicitur 2, 34. Annoxa vetus. Conditiones laxandi annonam *ibid.* et *cap.* 52. Laxior annoxa dicitur. Vid. *Levare* etc. *esardescere*. Nullum momentum annoxa fecisset 4, 12. Utantur annoxa, quam furore suo fecere 2, 34. Vectigal etiam novum ex

salaria annona statuerunt 29, 37. *Es quo loco intelligitur, licet annona de pretio frumenti præcipue dicta sit, ut ipsum frumentum adeo illa voce indicari coepisset; eandem tamen subinde primo significatione adhiberi conuenit. Huc pertinet locus 35, 44. In quo disertè, præter copiam frumenti, annona tolerabilis rerum aliarum nominatur. Præcesse annonæ 2, 27.*

ANNUERE 7, 30. Annuite — nutum nomenque vestrum inuictum Campanis. Annuentibus ac vocantibus suis, favore mulorum addito animo (*p. palude*) evadit 1, 12.

ANNULUS 1, 11. Gemmati magna specie annuli. Annulis aureis positis 43, 16. *Conf.* 9, 7.

ANNUNCIARE 24, 10. Miranda et prodigiosa, quo magis creduntur, eo plura annunciantur.

ANNUS 3, 6. Agebatur anni principium Kalendis Sextilibus. *Vid. Solitudo.* Annibal, annorum ferme novem 21, 1. Observando tempore anni 5, 6. Non pugnandum cum infesto tempore anni 43, 22. Et jam anno in magistratu erat 25, 16. Tres in anno statim dies 39, 13. Matronæ annuum, ut parentem, eum luxerunt 2, 7. Quorum annos in perpetua potestate, tamquam regum, in Capitolio numeratis 6, 41. (*De tribb. plebis.*) Annus circumactus 6, 1. *De magistratus extraordinarii munere, quod, dum annus civilis exisset, nec vero ab ejus principio, administratum erat.* Circumegit se annus 9, 18. Numerarentur duces eorum annorum, quibus plebeiorum ductu et auspicio res geri coeptæ sunt 10, 7. Sollicitus annus prodigiis 10, 31. Multiplici clade foedatus annus 3, 32. Annus imbellis 10, 1. *Omnino sciendum est, de annis a Livio, tamquam personis, poetico more, omnia dici. Sic funestus annus, tristis etc. sæpius occurrit.*

ANNUUS 40, 46. Vectigal annum decretum est. *int. de omnibus ejus anni vectigalibus.* Dimidium ex vectigalibus ejus anni tribuitur 44, 16. Annua æra habes, annuam operam ede 5, 4. Bis, quæ annua merebantur legiones, stipendia feci 42, 34. Viginti duo stipendia annua in exercitu emerita habeo *ibid.*

ANQUIRERE de perduellione 6, 20. *i. e. diligenter quærere, inquirere, percunctari, quæ est propria hujus verbi significatio. [Vid. Diligentissimus Otho in Gifan. Observe. L. L. p. 32. s.] Capite acquisitum ob rem bello male gestam de imperatore nullo ad eam diem esse 8, 23. Quam capitis acquisissent 2, 52. *Conf.* 26, 3. Quum tribunus bis pecunia acquisisset 26, 3.*

ANTE rem 9, 40. *i. e. praelium commissum.* Ante signa circaque 9, 32. Velut si ante Romana moenia pugnemus 21, 41. Ante præoccupare 31, 20. *Sic cap. 33. Prius præcipere. Ante annis octo 40, 52. Ibi Drakenborchius annos vel annis ante*

*octo legi vult. Sane hoc unitatis. Sed nihil tamen impedit, quo minus ante præponatur. Ita post paucis diebus est 2, 31. it. 40, 57. Similiter causæ ignominis pro ignominia causæ, ergo. 40, 41. Ratio ducta est e Græco sermone. Xenophon quidem, Memorab. Socr. 4, 7. Dixi Inus æquus. Idem in Hierone [11, 10.], nisi me omnia fallunt, Inus æquissimus. Anno jam ante 3, 51. Si quando umquam ante alias, tum etc. *Vid. in v. Adverbis.* Comitibus in ante diem tertium, Nonas Sextiles, Latinos in ante diem tertium Idus Sextiles edixit 41, 16. Tanto ante alios miserandi magis, qui umquam obsessi sunt, quod etc. 3, 42. *Conf.* 41, 28. Ne proderent patriam tyranni ante satellitibus, et tum corruptoribus exercitus 24, 32. *i. q. olim.* Peditum agmen in ripa, elephantis ante quadraginta disposuit 21, 5. *i. q. in anteriore parte. conf.* 28, 33.*

ANTECEDERE 2, 6. Valerius quadrato agmine pedem ducit; Brutus ad explorandum cum equitatu antecessit. Antecedente fama 5, 37.

ANTECONVECTUM 5, 26. Quum frumentum copiarque aliæ ex anteconvectorum suppelerent.

ANTEFACTA 37, 53. Vos modo id decere, et conveniens esse antefactis, dicent.

ANTEFIXA 26, 23. Victoria, quæ in culmine erat, fulmine icta decussaque a Victoriis, quæ in antefixis erant, hæsit, *i. e. status deorum ad marginem templorum in fastigiis posita.* Jam nimis multos audio Corinthi et Athenarum ornamenta laudantes mirantesque et antefixa fictilia deorum Ro; manorum ridentis 34, 4.

ANTEIDEA 22, 10. Si anteidea senatus populusque jusserit fieri, ac faxit, eo populus solutus liber esto. *In formula rogationis: in alia orationis forma hoc verbum non magis occurrerit, quam clepere, quod in eadem hac formula legitur.*

ANTEIRE 38, 51. Si ab annis septemdecim ad senectutem semper vos setatem meam honoribus vestris anteistis, ego vestros honores rebus gerendis præcessi. *i. e. leges annales in me neglexistis.* Ubi, anteire primores civitatis, vident 1, 59.

ANTEPILANI 8, 8. Hoc triginta manipulorum agmen antepilanos appellabant, quia sub signis jam alii quindecim ordines locabantur.

ANTESIGNANUS 27, 18. In eos velites, antesignanque et qui primi agminis erant. *Hic distingui videntur antesignani ab his, qui primi agminis erant: quod secus videtur Cel. Strohio ad 22, 5.*

ANTEVENIRE 42, 66. Consul anteveniens extemplo prolium conservit.

ANTIQUITUS 9, 29. Jam inde antiquitus.

ANTIQUARE 22, 30. Plebeiscitum, quo oneratus magis, quam honoratus sum, prius antiquo abrogoque. Imperiosum du-

cem et malignum antiquando rogationem, quæ de triumpho ejus ferretur, ulciscerentur 43, 35. *conf.* 6, 39. *ut.* 40. Proferitur tempus ferundæ legis, quam, si subjecta invidiæ esset, antiquari apparebat 4, 58. *conf.* 3, 30. *ut.* 55.

ANTIQUUS 3, 68. Patrum vestrosque antiquos mores vultis pro his novis sumere. Mihi vetustas res scribenti — nescio quo pacto antiquus sit animus 43, 13. Antiqua patria 3, 58. Ad ea facienda (*se, Antiochum*) in antiquum venisse 33, 14. *Gronovius et alii hunc locum corruptum esse dicunt. Ille sic legendum putat: ad ea redigenda in antiquum jus venisse. Enimvero ad ea facienda genuinum lectionem esse, mihi quidem tota oratio regis clamare videtur, in qua, manifeste data opera, urbem faciendi sæpe repetitum est: in eaque repetitione sane mira elegantia est agnoscenda. Deinde antiquum, substantive acceptum, cum venisse conjungatur, intellecto solo, dominio etc. Hoc non solum dictioni Livianæ non repugnat, (nemo enim ignorat, pacatum, hosticum Livio dici pro agro, solo etc.) verum etiam ipso ejus usu confirmatur. Namque 3, 33. Ult. ex antiquo etiam absolute dicitur, subintellecto angulo, sinu, loco, solo patrio etc. Sensus ergo hic est. Romanis inquirentibus et, quid mihi faciendum esset, et quid ego in Asia facerem, quæ jure belli Seleuci facta erant, sed postea a majoribus meis neglecta, ad ea facienda, nec negligenda, et usurpatoribus eripienda, in antiquum (*scil.* dominum) veni. Ita sensus hujus loci non emendati ille ipse est, salva quidem latinitate, qui per emendationem Gronovianum et inferebatur. His parantibus antiqua fœderum ordiri, meritaque in populum Rom. etc. 36, 27. *i. e.* initium facientibus a mentione antiquorum fœderum etc. Tanta utilitate fides antiquior fuit 7, 31. *i. e.* carior. Id antiquius consuli fuit 8, 10. Claudie genti jam inde ab initio nil antiquius in rep. patrum majestate fuisse 6, 40. *conf.* Virgil. *Æn.* 7, 708. Longoque antiquissimum ratus 1, 32. *A. e.* quoniam maxime curæ cordique est. *conf.* 9, 31. ANTISTES 9, 34. Quod antiquissimum sollemne — ab nobilissimis antistitibus ejus sæci ad servorum ministerium religiosus censor deduxisti. *conf.* 1, 7. Assidue templi antistites 1, 30.*

ANXIUS vicem suam 8, 35. Vid. *Sollicitus*. — gloria ejus 25, 40. — invidia 9, 46. — inopia 21, 48. — curis 21, 2. Anxiæ curæ 1, 56. Anxius desiderio filii 40, 54.

APERIRE 1, 8. Locum asylum aperire. *i. e.* ut sit asylum. Fundamenta templi aperire 1, 55. *A. e.* terram effodere ad fundamentum jaciendum. Ne, ignorando regem, semet ipse aperiret (*Mucius*), quis esset 2, 12. *f.* quis esset, est glossema. [Non puto. Immo est græcismus: qualia illa, scis me, ni sim etc.] occasionem aperuere ad invadendum 4, 53. *conf.* 9, 27. Quum incal-

scente sole dispulsa nebula aperuisset diem 22, 6. *conf.* 26, 17. *ut.* 29, 27. Vid. *Inst. ad Virgil. Æn.* 1, 155. *I. q.* ostendere. Sic Virgil. *Æn.* 1, 107. Terram inter fluctus aperit. Ubi lux fugam hostium aperuit 27, 2. Si qui motus occasionem aperiret 9, 27. Nec comprimi tumultus aperiri error poterat 26, 10. Quum jam appropinquantium forma, lemborum, directæque in se prorse, hostes appropinquare aperuissent 44, 28. Qui, Europe omni domita, transgressi in Asiam incognitum famæ aperuerint armis orbem terrarum 43, 52. Præmissis, qui repurgarent iter — presidio esse saltum aperientibus jubet 44, 4.

APERTE ac popaliam claves portarum reposcunt 24, 38. Quum Fidenas aperte descissent 1, 27.

APERTUS 30, 26. Italia aperta. (*de importatione frumenti.*) Ipse eodem aperto itinere per medios montes duxit 31, 2. Luce prima subiit tumulos, ut ex aperto atque interdiu viam per angustias facturus 21, 32. Apertæ naves ad tuendos maritimis agros comparatæ 31, 22. Naves leviores apertæ 32, 21. *i. e.* speculatorie. Oppos. tactæ et constratæ. Vid. *Infra.* in v. navis. Quo apertior aditus ad mœnia esset, omnia ædificia — circumjecta moris incendit 9, 28. Peloponnesus — nulli apertior et opportunior, quam navali bello 32, 21. Via patens aperta que 2, 2. Corpora aperta jaculo 25, 16. Castra locis apertis posuit 34, 46. *alibi:* in aperto 22, 4. *conf.* 43, 18. Apertos circa campos ad dimicandum esse 38, 41. Quid rem parvam et apertam magnam et suspectam facimus? 41, 24. Aperti clamores 2, 27.

APEX 6, 41. Cuilibet apicem dialem imponamus. Vid. *Ruben. Elect.* 2, 25.

APIS 4, 33. Fumone victi — velut examen apum, loco vestro exacti, inermi cedetis hosti.

APISCI 4, 3. Si dignus summo honore erit, apiscendi summi honoris, stare urbs hæc non poterit. Vid. *Drakenborch. ad h. l.*

APOCLETI. Vid. *Delectus*.

APPARARE 6, 21. Apparatum eo anno bellum est. Ad hostes bellum apparatur 7, 7. Bellum armaque vi summa apparari jubent; si quo intentius possit, quam T. Quinctio consule apparatum sit 4, 1.

APPARATE ludi facti 31, 4.

APPARATUS supplicii 28, 29. Dimissus auxiliorum apparatus 9, 7. Nec tantis apparatibus elatus de inferendo bello agitatur 9, 29. *conf.* 10, 38. Oneratum fortunæ apparatibus suæ (*Darius*) 9, 17. Macedonas (*arma habere*) prompta ex regio apparatur etc. 42, 52. Apparatus oppugnandarum urbium 5, 5. Ab apparatu operum ac munitionum nihil cessatum 21, 7.

APPARERE 4, 60. Consilium specie prima melius fuisse, quam usu appariturum. Simul libertas ab impotentibus tyrannis apparuisset 25, 28. Quum appareret ædi-

libus 9, 46. *Sermo est de eo, qui scriptum fecerat, s. scriba. Dicuntur autem ministri apparere magistratibus, atque inter eos etiam scribae sunt referendi.* Collegis novem singuli accensi apparebant 3, 33. Et apparebat (*imminebat*) atrox cum plebe certamen 3, 28. Apparuit causa plebi 2, 30. *i. q. manifesta erat.*

APPARATOR 1, 8. *Generis nomen, quo lictores etiam comprehenduntur.* Apparitores ludi 44, 9. *Haud dubie cum viris doctis legendum ludi apparitores. i. e. magnificentiores.*

APPELLARE 1, 40. Quum regem appellerent. *i. e. adr. provocarent.* Tribunos pl. appello et provocho ad populum 8, 33. *conf.* 2, 19, 9, 26, 26, 3, 27, 8, 42, 32. Quis vos appellare potest? 9, 9. *i. e. ut debitores.* quid ego te appello, qui te captum victori — restituis? Populum Romanum appello 9, 11. *conf. c.* 34. Flebiliter nomine sponsum mortuum appellat 1, 26. Non nequidquam isti, unum Demetrium filium te habere, (*scil. dicentes sq. appellant*) me subditum et ex pellice genitum appellant 40, 9.

APPELLATIO provocatioque 3, 56. In praesidia adversariorum, appellationem et tribunicium auxilium, patricii confugerunt 9, 26. Appellatio collegæ (*decemviri*) 3, 36.

APPELLERE 8, 3. In Italiam classem appulsa constat. *it.* 28, 42. *conf.* 42, 18. *Ethiam* classe appellere defendit Gronovius ad 30, 10. Classis Octavii Samothracam est appulsa 45, 5. Naves ita appulsæ ad muros, ut pro aggeri ac pontibus præbere ascensus possent 30, 10. *conf.* 44, 44.

APPENDIX Etrusci belli 9, 41. *Vid. Accessio.* Quæ ipsa propinquitate regionis velut appendices majoris muneris essent 39, 27. Carpetanorum, cum appendicibus Olcadum — centum milia fuere 21, 5.

APPETERE 1, 8. Munitionibus alia atque alia appetendo loca. *i. e. occupare ædificandi, ampliandi causa.* Veios fata appetebant 5, 19. *i. e. terrebant s. manebant, scil. adversa.* Quum jam id tempus anni appeteret 34, 13. *cf.* 22, 1, 10, 21, 29, 10. Consularia comitia appetebant 41, 28. Nox jam appetebat 8, 38. *conf.* 5, 44, 10, 42. Velle eum vobis amicum esse, qui vos appeteret 7, 30.

APPLICARE fortunæ consilia 32, 21. Leucas — colli applicata verso in orientem 33, 17. Cornelius eidem flumini castra applicuit 32, 30. Romani sinistram (*cornu*) ad oppidum applicarent 27, 2. Per stabilem ratem — acti in minore applicatam transgressi sunt 21, 28. Dum corporibus applicantur armaque armis jungunt 23, 27. Quocunque littore applicuissæ naves hostium audissent 44, 32.

APPONERE 37, 4. Scalæ appositæ. Statio, quæ portæ apposita erat 34, 5. Moderatorem et magistrum consanilibus appositum 2, 18. (*dictatorem*). Ut Potitii ad tempus præsto assent, iisque exta apponerentur,

Pinarii extis adesis ad ceteram venirent dapem 1, 7.

APPROPERARE 4, 9. Coeptumque opus adeo appropriatum est. Quæ (*res*) summa ope appropriata erat, ne impediri posset 28, 15. *conf.* 27, 25.

APPROPINQUARE 40, 58. Nequidquam ad juga montium appropinquantes.

APRICI colles 21, 37. *Oppos. prærupti montes.*

APTARE 9, 31. Ut quisque se aptaverat armis. Ut vix ad arma capienda aptandæque pugnae competeret animus 22, 5. *conf.* 5, 49.

APTATUS 21, 27. Paratas aptatasque habebat pedes lintres.

APTE 23, 1. Numidas partim in insidiis (et plerumque cavæ sunt viæ sinasque occulti) quacunque apte poterat, disposuit. *Nisi legendum arte s. arcte.* Capitū apte (*pileum*) reponit 1, 34. (*aquila*.)

APTUS 10, 25. Profectus apto exercitu, et eo plus fiduciæ ac spei gerente, quod non desiderata multitudo erat etc. *i. e. fortis ac laudis cupido.* [*immo apto paratoque ad expeditionem.*] In quod genus pugnae minime apti sunt 38, 21. Quæ aptissimum ad loci naturam erat 44, 3. Lenibus remediis aptior 2, 23. (*consul.*) Apta dies sacrificio 1, 45.

APUD 41, 9. Prætor — qui esset apud forum. [*Hæc si manus Livii est, apud pro in ponitur.* *Vid. Ind. ad Terrent, v. apud.* *Imitati sunt in hoc Latini Græcos, Sophocli. Trachin.* 371. *αἰς πύλιν ἄναξ pro quo mon* 423. *ἡ πύλιν ἄναξ.* *Sic ibid.* 524. *ἐπὶ τῇ πύλιν.* Seditio militum coepta apud Sucronem 28, 29. (*urbis Hispan.*) Si apud principes quoque haud satis prospere esset pugnatum 8, 8. *pr. a.* Apud præoccupatos Locrensium clade animos nullum miseri cordis locum habuerunt 29, 22.

AQUA levata vento, quam super gelida montium juga concreta esset, tantum nivosa grandinis dejecit, etc. 21, 58. Aquæ cælestes 4, 30. *Conf.* 5, 15. Multis et aliis auctum aquis (*flumen*) 44, 31. *i. e. rivis et fontibus.* Aquarum magnitudo 30, 28. Prope rivos aquarum 5, 44. *Aqua in formula donationis; vid.* 9, 9. *Vid. Ab scindere, Adducere, Tiberis.*

AQUARI 44, 40. Flumen erat haud magnum propius hostium castris, ex quo et Macedones et Romani aquabantur.

AQUATIO 30, 29. Castra longinquæ aquationis. Annem — qui — aquationem Istris præbebat, — avertit 41, 11. Provisæ aquatio 44, 39.

AQUILO 36, 42. Ubi primum aquilones cecidere. Aquilone in septentrionem verso 37, 12.

ARÆ et ALTARIA promissæ dicuntur 10, 38. Quam — aram — maximam vocet tuoque ritu colat 1, 7. Ara condita atque dicata *ibid.* Ara sacra 40, 23.

ARARE 43, 6. Quamquam sterilem

teffam arent, ipsosque etiam agrestes peregrino frumento alerent etc.

ARATRUM 42, 2. Quâ induceretur aratrum.

ARBITER 27, 28. Sine arbitro agere. i. e. suo arbitratu. Arbitros eiecit 1, 41. Interpres arbitrerque concordiae civium 2, 33.

ARBITRIUM salis vendendi 2, 9. i. e. merces vel pecunia rectigalis, quam socii soltebant reipublica ob jus monopolii, vel vendendi per ipsos solos. Arbitria agere 24, 45. Vid. Gronov. Obs. 4. p. 175. In arbitrium crudele ac superbum venire 30, 12. Quinctio liberum arbitrium pacis ac belli permissum 32, 37. In senatus arbitrio se fuisse, et in potestate populi futurum 10, 24. Praetores consuli in eligendo arbitrium fecerunt 43, 15. Liberum arbitrium 4, 43. Pro suffragio. Qui se arbitrio vestro eximat 6, 41. (electioni.) Ipsum nullum, praeterquam suae libidinis arbitrio, finem facturum 42, 23. Arbitria fortunae 10, 24. de sorte.

ARBOR 24, 3. Lacus ibi, frequenti silva et proceris abietis arboribus septus. Sic 1, 24. Herba graminia dicitur; sic Sueton. Oct. 94. Arbor palmae. Arbor infelix 1, 26. Scil. e qua nocens suspensatur, aut ipsa cruz; nisi malis ad distinctionem veterum, in felices et infelices arbores, per se sic dictas respicere.

ARCA 40, 29. In altera (arca) Numam Pomp. sepultum esse.

ARCANUS 23, 22. Si quid unquam arcani sanctive ad silendum in curia fuerit.

ARCERE 10, 23. Virginiam — matronae — sacris arcuerant. De arcendis aditu finium regibus Macedonum 42, 6. Arcemus transitum hostis 26, 41. Pro transitu hostes, ut et emendarunt nonnulli. Falso. Transitus hostis significat hostes transeuntes. Sic fuga pro fugientibus Livio dicitur. Vid. Infra in h. v. Ad eundem modum Cicero Epp. Div. 6, 20. Cur adventibus te offeras pro adventantibus. Ad arcendos comesatus praesidii Romani 26, 20. Quod esse neque portae neque muri hostium arcuerant 8, 29. i. e. non deteruerant, quin expugnarent.

ARCESSERE 32, 32. Factio arcessit Romanos. i. e. effecit seditione sua, ut Romani ad se opprimendam accurrerent. Arcessere quietem silentio 21, 4. It. molli strato ibid.

ARCHIPIRATA 37, 11.

ARCTATUS 43, 36. In praemiis, in honoribus omnia arctata.

ARCTUS 39, 32. Quia plus quam unum ex patriciis creari non licebat, arctior petitio quatuor petentibus erat. i. e. minori cum spe. Arcti commeatu 2, 34. Ne in arcto res esset 26, 17. Multiplicatis in arcto ordinibus 2, 50. Caeduntur in portis suomet ipsi agmine in arcto haerentes 34, 15. Vid. Virgil. Aen. 11, 879. sq. id. Custodire,

ARCUATUS cirtus 1, 21. i. q. adaperitus tectus.

ARCUS solem tenui linea amplexus est 30, 2. Arcus interdiu aereo caelo super aedem Saturni in foro Romano intentus 41, 21.

ARDERE 26, 27. De incendio pluribus simul locis circa forum orto. Praenae ardentes lapides caelo decidisse 22, 1. i. q. candentes. Ardentibus siti faucibus 44, 38. It. arere dicitur. Ardens amore, 3, 44. Ardere cupiditate ulciendi 29, 6. Ardens animus 1, 46. In civitate ira odioque ardente 9, 10. Quum — cuncta bello ardere 26, 13. Hispaniam arsuram bello 28, 24. Ardere bello Africam 28, 44. Quiescente exercitu pacatum agrum, qui paullo ante ingenti tumultu arserat, peragravit 43, 4. Conticescit furor, quo nunc omnia ardent 2, 29. Non exacta satia allegoria. Debebat esse strepunt aut simile quid. Anni principia statim seditione ingenti arere 6, 31. Oculos sibi Romanorum ardere visos, 7, 33. Servio Tullio — caput arsisse ferunt 1, 39. Vid. Ambarere. Aluistis ergo hoc incendium, quo nunc ardetis 21, 10.

ARDOR 6, 18. Vultum hostis ardore animi micantem ferre non potuit. Forsitan etiam ardoris aliquid ad bellum armaque adversus — regem — inventurum 1, 53. Tantus fuit ardor armorum, adeo intentus pugnae animus etc. 22, 5. Et militum quidem is erat ardor, ut jam inde cum scalis succedere ad muros vellent 8, 16.

ARDUUS 8, 16. Quia id arduum factu erat. Altitudo loci et monumenta defenderunt, quae nulla ex parte adiri, nisi arduo ac difficili ascensu, poterant 25, 18.

AREA libera a ceteris religionibus 1, 55. h. e. in qua nullum aliud templum sacratum est.

[ARERE. Vid. Ardere.]

ARGENTARIAE scil. tabernae 9, 40. Domini argentariarum. Conf. 40, 51.

ARGENTarii 7, 12. Idem qui mensarii h. e. qui privatim rem nummariam tractabant, pecunia permutanda, vendenda, usuris locanda etc. Sed alia ratio est mensariorum, qui vel triumviri vel quinquenviri vocabantur. Hi utique argentarii honestiores erant, quum, velut extraordinarii magistratus, pecunia publica curam haberent. Vide Dukerum ad illum locum, ubi quinquenviri ex hoc genere nominantur.

ARGENTATUS 9, 40. Argentatis (militibus) lintee candidae. Sic dicebantur praecipue a clipeis argento insignibus.

ARGENTEUS 10, 39. Auream olim atque argenteam Samnitium aciem — occisione occisam. Praecedunt haec verba: et per picta atque aurata scuta transire Romanum pilum etc.

ARGENTUM infectum 34, 10. Conf. 36, 40. Argentum factum signatumque 26, 47. Argenti — pondo — signati argenti numerus 26, 38. Argentum Oscense 34, 10. Nummi

Oceæ urbis Hispaniensis. Conf. 40, 43. Ubi (auri) signati Occensis nummi memorantur. Argentum Illyrium 45, 43. Nummi in Illyrico cusi. Argentum bigatum 33, 37. Nummi bigis insignes. Decem talentis argenti acceptis 22, 31. Conf. 44, 23. Virgil. Æn. 3, 112. Vid. Talentum. Nihil inter se et argento parata mancipia interesse 41, 6.

ARGUERE 1, 28. Nec ea culpa, quam arguo, omnium Albanorum est. Quem aliquanto ante desisse scriptum facere, arguit Macer Licinius 9, 46. Si coram eum arguere (accusare) vellent 43, 5.

ARGUMENTARI 39, 36. Nec, jure, an injuria cæsi sint, argumentari refert. i. e. inquirere, constituere.

ARGUMENTUM 7, 2. Qui (Livius) ab saturis ausus est primus argumento fabulam serere. i. e. capiti scribere carmina in scenis agenda, quæ uno argumento tota constarent, inter seque partibus omnibus cohererent, non varias res, ut satiræ, miscerent. Vide B. Patrum ad Cicer. Or. pro Cælio cap. 27. Vid. Serere. Fabulam apud ipsum auctorem argumenti peragit 3, 44. i. e. rem narrat ex fictione auctoris. Quod etsi jure non fiat — tamen argumentum esse, non haberi pro sacrosancto ædilem 3, 55. Proxiæ fuisse argumento legere; sed hujus quoque constructionis plura exempla collegit Drakenborch. ad 24, 8. Literæ — ad senatum misse — argumentum fuisse, minime cum eo (dictatore) communicantis laudes 8, 30. Conf. 5, 47. Argumento sit clades Romana 5, 44. Conf. 39, 51.

ARMA 1, 25. Ubi primo statim concursu inceptuere arma, micantesque fulsere gladii etc. Sub illis intelligenda est species armorum ea, quæ ad legendum corpus pertinent; Vid. 1, 43; sub his tela, quæ alibi 1, 44. It. 30, 11. Ab armis distinguuntur. Clarissimus eam in rem locus est 45, 39. Ubi arma detracta corporibus hostium dicuntur: quæ sunt, uno verbo, spolia. Conf. 30, 31. Tunc Mamerlinorum periculum et nunc Sagunti excidium nobis justa ac pia induerunt arma. Vid. in v. aptare. Denique arma cælestia dicuntur ancilia 1, 20. Sunt clipei. Vid. Ancilia. — Porro 8, 30. Congesta hostilia arma concremata esse narrantur. Hi autem sunt clipei e crate lignea, vimine, corio confecti, cui crati deinde æs inducebatur. Conf. 1, 37. Ubi fluitantia arma (in flumine) memorantur. Vide III. Heynium ad Virgil. Æn. 1, 118. Nec sine armorum sonitu 33, 45. Armorum habitus 22, 18. Conf. 24, 30. Agitatio anceps telorum armorumque 1, 25. Arma viris in arma natis auferre 9, 9. Arma virosque ad bella pollicentes 8, 25. Per arma, per viros late stragem dedere 8, 30. Si viri arma illa habuissent, quæ in portis fuere nostris, capi Roma me consule potuit? 3, 67. Conf. 30, 30. Trepidamque turbam

suorum arma ordinesque relinquere 2, 10. Arma curare et tergere 26, 51. Arma aptare 5, 49. Nos — villia hæc capita luendus sponsonis feramus, et nostro supplicio liberemus Romana arma 9, 9. i. e. exercitum Romanum. Nulla uquam apparuerunt arma 41, 12. i. q. armati. Vid. Arder. Auxiliis levium armorum — hostem cohibendum 22, 3. (armatorum.) Legiones in armis decurrerunt 35, 35. i. e. armate. [Sic Græci in μάχῃ pro ἰσχυρῇ.] Quæ (Sophonisba) regem nobis socium alienasse, atque in arma egisse præcipitem dicitur 30, 14. Ab externis armis otium fuit 3, 14. Arma deos prius, quam homines violatura, adversus Samnites vobis negamus 7, 31. i. q. auxilium, armatum. Romana arma movebantur 21, 5. Adversus Samnites — mota arma 7, 29. Nec erat ea tempestate gens alia, cujus secundum Gallicos tumultus arma terribiliora essent 9, 29. Arpini repente pro Romanis adversus Karthaginensem arma verterunt 24, 47. Conf. 9, 16. Æquorum jam velut anniversariis armis assuerat civitas 4, 45. i. e. quotannis Æquico bello a. c. Omnino hanc ob causam arma dicuntur pro bello, quia olim perpetuus miles non fuit, nec arma prius, quam sub initium belli sumebantur, tractabantur, etc. Itaque pace — armis sibi opponuntur 5, 35. Neque in eum agrum — hostilia arma inferrent 7, 31. Velut si servos vestros arma repente contra vos ferentes 21, 41. Prohiberi extra fines efferre arma 42, 23. Ut adversus injusta arma pio justoque se tutarentur bello. Ibid. Justum est bellum — quibus necessarium; et pia arma, quibus nulla, nisi in armis, relinquatur spes 9, 1. Arma cuncti spectant et bellum 9, 10. Omnes Etruriam populi — ad arma ierant 9, 32. Conf. 42, 2. Sic Cicero ad saga ire dixit. Arma primo quoque tempore fieri in ea gente 42, 8. Forte legendum: arma quoque imperare fieri in ea gente. Nimirum, quia non indigna illa gens, partim tutela benigna, partim fiducia facili videretur. Arma ad cælum tollens (Romulus), Jupiter, tuis, inquit, etc. 1, 12. Alias manus tolli a precantibus dicuntur. Arma his imperata, gales, clipeum, ocreæ, lorica, omnia ex ære 1, 43. Vid. Virgil. Æn. 2, 734. Versicolori veste pictisque et auro cælestis refulgens armis 7, 10. Vid. Refulgere.

ARMAMENTA tollere 21, 49. Demere ibid. i. q. fundere.

ARMAMENTARIUM 42, 12. Arma vel tribus tantis exercitiis in armamentaria congestissæ. [Vid. Artifex.]

ARMARE 9, 35. Quibus (saxis) eos affatim locus ipse armabat. Multitudo facibus maxime armata 5, 7. Claudii sententia consules armabat in tribunus 4, 6. i. e. Claudius consensibus arma capiendæ censebat. Crudeli decreto — dextram patris in filiam armaverit 3, 57. Sententia —

plebem ira prope armavit 2, 35. Legum quoque latores adversus tantum apparatus adversariorum et ipsi causam plebis ingentibus animis armant 6, 38. Muri reflexiebantur propugnaculisque armabantur 30, 9.

ARMATURA levis ab equitatu semper distinguitur. c. c. 28, 14. Levis armaturae juvenes 44, 2. Armaturae leves in cornua deductae 21, 55. *Conf.* 22, 18. Manipuli levis armaturae 31, 42.

ARMATUS 22, 37. Levium armatorum auxilia. *Gronov. conjicit armorum. Immo conf.* 43, 18. *Ubi sunt* duo millia levium armatorum. Armatis corpus circumsepsit 1, 49. i. e. *satellitibus armatis.* Armati togati 9, 25. Ornati armatique ad edictum aderant 37, 18.

ARMATUS (substantivum) haud dispar 38, 3. Relicto—omni graviore armatu 96, 5. *Conf.* 37, 40. et 41. Armatus Creticus 49, 55.

ARMENTA 22, 17. Accensis cornibus armenta—velut stimulatos furore agebat boves. *Sic propria; dicuntur enim ab arando. Conf.* 1, 7. Ex loco infesto agere porro armentum coepit 1, 7.

ARRECTUS 21, 35. Ut pleraque Alpium ab Italia, sicut breviora, ita arrectiora sunt 21, 35. i. e. *praeurpta.* Arrecti ad bellandum animi 8, 36. *It. cap.* 37. a. ad bellum a.

ARRIDERE 41, 20. Vix notis familiariter arridere.

ARRIPERE 45, 30. Libertas praeter spem data arripit, scil. animos Macedonum.

ARRIPERE 24, 54. Tribunus plebis consules abeuntes magistratu arripuit, i. e. *reos fecit, ad populi iudicium vocavit.* Arreptus a viatore 6, 16. Subinde arreptus a P. Numitorio Sp. Oppius invidiam proximus 3, 58. *Scil. in vel ad questionem, ovide quidem et cupide. Haec enim vis inest verbo arripienti.* Tarquinius medium arripit Servium 1, 48. Uno aut altero arrepto, quieturos alios 2, 23. *Conf.* 3, 58. Ille enimvero—impedimentum pro occasione arripuit 3, 35. Proximum signiferum, manu arreptum, secum in hostem rapit 6, 8. Arrepto repente equo *ibid.*

ARROGARE 7, 25. Cui dictatore arrogari haud satis decorum visum est patribus. i. e. *addi vel potius apponi.*

ARS 1, 15. Nulla arte adjuti. i. e. *strategemate.* Sub Hannibale magistro omnes artes belli edoctus 25, 4. *Conf.* 7, 14. Disciplina militaris—in artis perpetuis praeceptis ordinatae modum venerat 9, 17. Rudes artium homines 1, 7. Ut urbanis artibus opes augeter, quando belli decus penes alios esset 9, 42. Nec, quum quereretur gener Tarquinio, quisquam Romae juventutis ulla arte (an? parte) conferri potuit 1, 39. Graecarum artium opera 25, 40. Ars haec erat, ne semet ipse creare posset 3, 35. Quod ministerium fuerat,

(coquus) ars haberi coepta 30, 6. Patrem Ianum fuisse ferunt, ipsam inatorem mercis, filioque hoc ipso in servilia ejus artis ministeria usum 23, 25.

ARTIFEX 6, 36. Artifices jam tot annorum usu tractandi animos plebis. Tegulae relictas in area templi, quia reponendarum nemo artifex inire rationem potuerit, redemptores nunciarunt 42, 3. *De architecto, fabro murorum.* In armamentario multis talium operum (tormentorum machinarumque) artificibus de industria inclusis 29, 35. Multi artifices ex Graecia venerunt 39, 22. i. e. *histriones, scenici artifices.* *Conf.* 5, 1. 7, 2. 41, 20. *Ea observatio debetur magno Dukero. [Graece exiguus. Vid. Weesling. ad Diolor. Sicul. T. 1. p. 251. T. 2. p. 484.]* Sic—tamquam artifices improbi, opus quaerunt: qui et semper egri aliquid esse in republica volunt, ut sit, ad cuius curationem a vobis adhibeantur 5, 3. *Nimirum hic medicos lucri cupidos intelligendos esse, nemo abnuerit.*

ARVA 2, 14. Convecto ex propinquis ac fertilibus Etruriae arvis comteatu.

ARX Romae Capitoliumque 5, 47. *Arx est pars altera montis, in quo est Capitolium.* De arce capta Capitolioque occupato 3, 18. *Conf.* 4, 2. Arx Romana 1, 12.—Capitolina 6, 20. Arx inter omnia in immanem altitudinem edita 45, 28. Pro capite atque arce Italiae, urbe Romana—bellum geratur 22, 32. Quae visa species—arcem eam imperii caputque rerum fore portendebat 1, 55. *Conf.* 44, 31. Janiculum quoque adjectum, non inopia loci, sed, ne quando ea arx hostium esset 1, 33. Ipsam arcem finitumorum, Campanos, adorti 7, 29. Ad caput arcemque regni Pergamum ducit oppugnandam 37, 18. In montes novam coloniam, quae arx in Pomptino esset, miserunt 2, 31. Arx illa est spei salutisque nostrae 7, 34. (cacumen) consulatum esse arcem libertatis 6, 37. Tribunalium auxilium et provocationem—duas arcas libertatis tuendae 3, 45. Ubi Hannibal sit, ibi caput atque arcem totius belli esse 28, 42. Fuga Tibur, sicut arcem belli Gallici, petunt 7, 11. Tu, patria, ferram, quo pro te armatus hanc arcem hostium ini, quando parens extorquet, recipe 23, 9. *Sic dedit hunc locum Col. Strophius ex auctoritate optimorum codicum. Si vera haec lectio est, arx hostium, postulante contestu, et usu loquendi Liviano suadente, pro Hannibale accipienda est. Sed tum etiam pro ini legendum fuerit petii.*

ASCENDERE 10, 7. Qui curru aurato per urbem vectus in Capitolium ascenderit. Usque ad nos contentum Samnitium pervenit, supra non ascendit 7, 31. In tribunal ascendunt 2, 28. In consociem accendit 3, 49. *Conf.* 5, 50. Ad Gitanas—quum ascenderent 42, 38.

ASCENSUS 9, 24. Hoc quidem ascensu vel tres armati quamlibet multitudinem

arcuerint. Gradibus—ascensum ab Tiberi in emporium fecerunt 41, 27. Saxo ascensu sequo 5, 47. i. e. (si modo substantivum est) qua parte facilis, nec nimis molestus, opportunus ascensus esset. Sic noster 26, 2. Et tempore et loco sequo instructos milites dixit. Nam hic quoque sequus improprie accipit debet.

ASCISERRE 6, 40. Ex quo asciti sumus simul in civitatem et Patres. Sane improprie dictum, etiam, si accitum legatur. Vid. Drahenborch. ad A. I. Nequid divini jaris, negligendo patrios ritus, peregrinosque asciscendo turbaretur 1, 20. Se proconsulem a Benevento ascitum 24, 19. Hic locus fugit Drahenborchius: in quo loco haud dubie legendum est accitum. Gener inde—profecto annis ascitus 21, 2. Plebem—parto auxilio imperium quoque ascitum 4, 25. De plebe magistratus, majores certe, sibi vindicaverat.

ASCISERE 31, 49. Colonos Venusiam acciperunt.

ASIANUS 31, 2. Curse Asianam rem senatui fore.

ASPER 22, 59. Asperimus ad conditionem pacis scil. subundam. Conf. 2, 27. Vid. *Esasperare*.

ASPERE 3, 50. Nihil placet asperere agi.

ASPERGERE 23, 30. Ut patrem quoque (more filii) suspicione aspergeret. Vaccam seneam—ab agresti tauro—initam ac semine asperam 41, 13.

ASPERITAS 43, 21. Propter angustias viarum et asperitatem. Quos et ipsos locorum asperitas hostiliter vexavit 44, 5.

ASPERNARI 9, 41. Pacem petentes, quod uti ea, quum daretur, nolissent, aspernatus, etc. i. e. precibus eorum locum non reliquit. Vid. *Averius*. [In edit. Drahenborch. Hic et alibi adspersus: qua ratio non probanda. Vid. I. M. Heusingeri *Observat. Antib. p. 327. sq.*]

ASPICERE sociorum res 39, 48. Ad res aspicendas 49, 5. Sic pluribus aliis locis est pro visitatori inspicere. Vid. *Interpretos* ad A. I. Boeotiam atque Euboeam aspicere missi 42, 37. Similiter 42, 42. Ad visendas Larissam, etc. In Boeotia aspicendas res 42, 67. Ubi male vulgo legitur adipiscendas, quod nihil esse Drahenborchius docet. Ut nemo eorum forum aut publicum aspicere vellet 9, 7. (*pro pulore*.)

ASPORTARE 2, 4. Quod spatium ad vehicula comparanda a consulibus sumissent, quibus regum asportarent res, omne id tempus cum conjuralis consultando absumunt.

ASPRETUM 9, 35. Aspreta erant strata saxia.

ASSENSUS. Vid. *Fremitus*. It. *Murmur*.

ASSENTATIO. Vid. *Inflatus*.

ASSENTIRE 41, 24. Quum iidem huic omioni, qui litteris regis assentierant, assentirentur. Nisi cum *Freinsheim* lo-

gendum: assensi erant, aut cum *Dubius* assenserant. [Dura sane activi et deponentis conjunctio ideoque viris doctis jure suspecta visa. De forma activa *assentire*. Vid. *Drahenb.* ad 29, 52.] Quum de aliis rebus assentire se veteribus Gabinis diceret, etc. 1, 54. Omnes assensi sunt partibus dividendis 25, 30. i. e. ut suis cuique locus tuendus assignaretur. Sequantur enim regiones et stationes.

ASSEQUI 33, 8. Nondum assequuta parte suorum. Ut imperia consiliaque, velut sorte oraculi missa, sine cunctatione assequeretur 26, 19.

ASSERERE in servitutem 3, 44. i. q. *vindicare*. Verbum juris Romani, etiam in alteram partem notum, quum liberali causa aliquem manu asserere significat. Ex usurpata libertate in servitutem velut asserendi erant 3, 18. In his—, quae asserantur in libertatem, etc. 3, 45.

ASSETTOR puellae 3, 17. i. e. sibi vindicans eam in servitutem. Conf. cap. 58.

ASSERVARE (*hostem*) 29, 9. Ne auctore quidem asservato 6, 30. i. e. retento eo, a quo certiores facti, vel potius decepti fuerant. Vitruvium in carcerem asservari jussit 8, 20. Quisque ea (sacra) loca fidei asservaturus custodia esset 5, 40. Demetrius dissimulanter asservari jussus 40, 23.

ASSIDERE 26, 20. Assidendo diutius arctiorem annonam sociis, quam hosti faciebat. (*de oppugnatione*.) Intactis assideret (*gens*) muris 21, 25.

ASSIDUUS 1, 21. Deorum assidua insidens cura. Pro assidue, de more *Leviti*. Flamen Jovi assiduus 1, 20. Assiduus templi antistites 1, 20. Cujus (portae) assiduus custos semper aliquis ex magistratibus erat 34, 9. Assiduus in oculis hominum fuerat 35, 10. Veiens hostis, assiduus magis quam gravis 2, 48. Duo assidua bella insequens annus habuisset 4, 49. Assiduus concionibus prohibendo consularia comitia 4, 25.

ASSIGNARE 28, 42. Patere, nos omnia, — tuo consilio assignare, i. q. *tribuere*, accepta referre. Ne unius amentiam civitati assignaret 35, 31. Neve censor ei equum publicum assignaret 39, 19. *Nempe*, quia et honori ille quidem, sed tamen idem et oneri erat. Quum repente, quibus census equester erat, equi publici non erant assignati 5, 7. Equiti certus numerus aris est assignatus *ibid.* Quem cuique ordinem assignari (*ad* attribui) e republica esset, eum assignare 42, 33.

ASSIMULARE 26, 19. Multa alia ejusdem generis, alia vera, alia assimilata, admirationis humanae in eo juvene exarserant modum.

ASSOLERE 37, 14. Sacrificio, ut assolet, rite facto. *Scil. fieri*. Conf. 1, 28. 5, 52. 23, 31. 40, 54.

ASSUEFACERE 22, 12. Assuefacienti

territum pristinis cladibus militem minus jam tandem aut virtutis aut fortunæ pœnitere suæ. Operi, aliisque justis militaribus ita assuefecit, etc. 24, 48. *al.* opere. *Omnino dubium est, per omnia exempla utriusque constructionis, tertiusne casus an sextus gemina lectio sit.* Vid. *Interpr.* ad h. l. it. ad 31, 35. Cicero quidem et ipse cum casu sexto jungit hoc verbum. Vide *Clavem Ciceron.* in h. v.

ASSUESCERE 31, 35. Genus pugnæ, quo assuerant. *Conf.* 2, 2. *Ubi est:* assuesse. Caritasque ipsius soli, cui longo tempore assuescit 2, 1. Quidquid tribunus pleb. loquitur — assuescit audire 5, 6.

ASSUETUDO 27, 39. Duodecim annorum assuetudine perviis Alpibus factis. *Conf.* 44, 5.

ASSUETUS cum canis secundo 38, 17. Romanis Gallici tumultus assuetus. Hannibale, duce acerrimo, assuetum 21, 16. Sardis facile vinci assuetis 23, 40. Assueta oculis regio 5, 54. *i. e.* notissima. Assuetior montibus (*Hispanorum cohors*) 22, 18. Gelonem — inde a puero in omnia familiaria jara assuetum 24, 5. *Si quidem tanta lectio est, ac non potius assumtum legendum: quod etiam placet Ruhnkenio V. Cel. ad Velleium* 2, 29.

ASSUMERE 1, 54. In eo sibi præcipuam prudentiam assumere. In societatem consilii avunculi assumunt 2, 4. Consilii assumti *ibid.* Ne qui (*socii*) postea assumerentur 21, 19.

ASSURGERE 9, 46. Quum — consensu nobilium adolescentium, qui ibi assidebant, resurrectum ei non esset. Colles assurgunt 22, 4. *Gronovio non displicet adinsurgunt, optimorum codicum auctoritatem sequo; at displicet Drakenborchio, quem vide.*

AST 10, 19. Bellona, si hodie nobis victoriam duis; ast ego templum tibi voveo. *i. q. tum vero.* In reliqua oratione proposita at dicitur eodem modo, *elegantem quidem, jungiturque inprimis cum ego, tu, et similibus.* *Conf.* 1, 28. 3, 31. 9, 8. Quodsi nihil cum potentiore juris humani relinquitur inopi; at ego ad deos vindices intolerandæ superbæ confugiam 9, 1. *Conf.* 36, 7. At tu pater delum hominumque 1, 12. *Conf.* 1, 41. Si tua re subita consilia torpent, at tu mea sequere 1, 41. Si vos urbis — nulla cura tangit; at vos veremini deos vestros 3, 17. Sin collega quid aliud malit; at sibi Volumnium darent adiutorem 10, 26.

ASTRINGERE 39, 1. Inops regio, quæ parsimonia astringeret milites.

ASTUS 35, 14. Perplexum Punico astu responsum. Astu magis, quam vera virtute 42, 47. *De bello.* Vid. *Calliditas, Datus, Versutia.*

ASYLUM 1, 8. Asylum aperit. Eo — turba — avida novarum rerum perfugit.

ATENIM pauci quidem sunt, sed vigentes,

etc. 21, 40. *Particula sæpe inseriens objectionibus.* *Conf.* 4, 4. 37. 53. — [*Vid. Ast.*]

ATER 22, 10. Si atro die faxit insciens, probe factum esto. *Conf.* 6, 1.

ATQVE 26, 39. Ille atque præceps cum armis procidit ante proram. *i. e. continuo, statim.* Atque ille lacrimabundus, etc. 3, 46. Punica religione servata fides ab Hannibale est; atque in vincula omnes conjecit 22, 6. *Conf.* 27, 21. *Ubi Vid. Drakenborch.* Non petentem atque adeo etiam absentem creatum credere quidam 10, 5. Ne Virginitio comestum dent, atque etiam in custodia habeant 3, 46. Pro atque adeo, *quid immo.* Submoverique atque in castra redigi 26, 10.

ATROCITAS 25, 8. Hujus atrocitas pœnæ duarum nobilissimarum in Italia Græcarum civitatum animos irritavit.

ATROX 4, 3. Quod adeo atrox (*Patres*) in has rogationes nostras coorti sunt. Atrox imperium (*Mantii*) 8, 7. Atrox visum id facinus Patribus 1, 26. Non alia ante pugna atrocior fuit 1, 27. *Conf.* 42, 7. Non atrocior — consulem in se sæviturum 42, 8.

ATTENDERE 10, 4. Jubet peritos linguæ attendere animum, pastorum sermo agresti an urbano proprius esset.

ATTENTATUS 23, 15. Quem consensus attentatæ defectionis — ad transfugiendum stimulabat.

ATTENUARI præsidii (*in arce*) vires, 25, 11. Attenuata omnium rerum inopia (*multitudo*) 45, 11. Attenuatæ sortes. *Vid. in v. sors.*

ATTINERE 3, 36. Nec attingisse demi securim, quum sine provocacione creati essent, interpretabantur. *Conf.* 2, 41. 6, 23. *ii. cap.* 38. Quod ad provincias attingeret 42, 10. Me victoribus mitti attingere puto 23, 13.

ATTINGERE 3, 19. Qui — Latinos, ne pro se quidem ipsis — attingere arma passim sumus. Quos (*populos*), si Vestinus attingeretur, omnes habendos hostes 8, 29, *i. e. bello.* Invitus ea, tamquam vulnera, attingo; sed nisi tacta tractataque sanari non possunt 28, 27.

ATTOLLERE 22, 26. Ad consulatus spem quum attolleret animos. *Vid. erigere, conf.* 6, 18.

ATTONITUS 39, 15. Vino, strepitibus clamoribusque nocturnis attoniti. Novitate ac miraculo attoniti 1, 47. *Conf.* 2, 12. 5, 46. Ut magna pars integris corporibus attoniti considerent 10, 29. Nisi — hunc belli terrorem, quo nunc vos attoniti estis, transtulero 3, 68. Nocturno pavore attoniti 7, 36. A pavore eo, quo attonitus fuerat, recepto animo 44, 10. Majestate petentium, religione etiam attoniti homines patricios omnes — crevere 5, 14. Paulisper alter alterius conspectu admiratione mutua prope attoniti conticuisse 30, 30. *Conf. Virgil. Æn.* 8, 152.

ATTRECTARE 28, 24. Insignia summi imperii, fasces acureque, attrectare ausi. *i. e. usurpare, sibi praeferri jubere.* Vid. *Admovere.*

ATTRIBUERE 40, 51. Opera ex pecunia attributa divisaque inter se hæc confectiont. *i. q. destinata. Vos propria in hoc genere.* *Conf. cap. 46.* Ab juventute, quæ præsidio ejus loci attributa erat 24, 21. *Conf. 42, 33.* Dolopes — vestro decreto patri attributi meo 42, 41. *Conf. 41, 6.* Vid. *Contribuere.* Eique (*pontifici*) sacra omnia exscripta exsignataque attribuit 1, 20.

AVARE 21, 1. Quod superbe avaræque crederent imperitatum victis esse. Quo crudelius avariusque in Græcia bellatum 43, 4.

AVARITIA cum LUXURIA. *Præf. i. e. cupiditas habendi, unde profusioni locus sit, rapina, furta, etc.*

AUCTIO 2, 14. Gratiam muneris magis significante titulo, quam auctionem fortunæ regis.

AUCTIOR 3, 68. Ex illis concionibus numquam vestrum quisiqum re, fortuna, domum auctior rediit. Memor generis, quod amplissimum acceptum majus aucti-que reliquit posteris 4, 19. Auctiorem (*majestatem senatus*) amplioremque esse 4, 2. Quando res Romana in dies melior atque auctior fieret 25, 16.

AUCTOR 2, 54. Auctor facinori non deerat. *i. q. hortator.* Principes et auctores transcendendi Alpes 40, 53. Ejus rei auctores affinesque 38, 81. Urbem auspicio, diis auctoribus in æternum conditam, etc. 28, 28. Sæpe quisque fortunæ auctorem domi expectent 22, 55. *i. e. nuncium.* Quæ (*res*) consulem — auctorem — desideraret 4, 13. *i. e. indicem.* Quarum legum auctor fuerat, earum suasorem se haud dubium ferebat 6, 36. Criminum auctores delatoresque 45, 31. Consules quum ad Patres rem dubiam sub auctore certo detulissent 2, 37. Auctor gravis 1, 16. *Cui fides haberi potest.* *Conf. 5, 2. Oppos. levis nec satis fides.* Quin, omissis ira et spe, fallacibus auctoribus, nos ipsos nostræque omnia cognitis permittimus fidei 7, 40. Fabium auctorem habui 22, 7. Auctores sunt in utrumque 10, 25. Pacis per omnem Apuliam præstandæ populo Rom. auctores 9, 20. *Qui promittit, se pacem præstiturum.* Auctores sumus (*spondemus*), tutam ibi majestatem Romani nominis fore 2, 48. Ne privatam quidem rem agere (*feminam decet*) sine auctore 34, 2. *i. e. sine tutore.* Multitudini concitatæ, quæ ferme auctoribus similis esset, non subtraxisse se ducem 7, 14. *Conf. 2, 54.* Si Patres auctores fierent 1, 17. *It. 22. Conf. 2, 54. It. 56.* Auctoribus, qui aderant, ut sequeretur 3, 44. *Absolute, pro quum quidem suaderent, qui aderant, etc.* Auctore Fabio consule 24, 43. *i. e. ex senatusconsulto, quod in ejus sententiam factum erat.*

AUCTORATUS 37, 10. Pignore velut auctoratus proditor. *i. q. emptus.*

AUCTORITAS senatus 4, 57. *i. e. consilium, cui libenter ac veracunde obsecundatur.* Vid. *Clas. Ciceron. in h. v. Conf. 42, 11.* Responditque ita ex auctoritate senatus consul 7, 31. Imperio, non populi jussu, non ex auctoritate Patrum dato 26, 2. Ut per auctoritatem civitatum earum suas preces nuper repudiata faciliorem aditum ad senatum haberent 38, 3. *A. e. intervenientibus, agentibus, commendantibus.* Extracta res per aliquot dies auctoritatibus seniorum 23, 6. Auctoritate magis, quam imperio, (*ea*) regabat loca 1, 7. Hospitam, principem auctoritate et opibus Delphorum 42, 15. Bello finem se auctoritate sua imposituros 44, 29. Vid. *Majestas, it. parere.*

AUCTUS 4, 2. Cujus rei præmium sit in civitate, eam maximis semper auctibus crescere. Uti — eaque vos (*Dei Divæque*) omnia bene juventis: bonis auctibus auxitis: salvos, etc. 29, 27.

AUDACIA vecors 28, 22. *Conf. 44, 6.* Ipso miraculo audaciæ obstupescit hostes 2, 10.

AUDACITER se laturum fuisse de abrogando Q. Fabii imperio 22, 25. *Conf. 40, 55.*

AUDACTER 9, 34. Quem clavi figendi, aut ludorum causa, dictatorem audacter crees? Audacter commissum pertinaci audacia — corrigere 44, 4.

AUDAX consilium 25, 28. Consilium temerarium magis, quam audax 25, 37. Quo audacior res erat 26, 38.

AUDERE 23, 14. Capitale fraudem ausi. Bene ausus vana contemnere 9, 17. Pleraque per vim audebantur 39, 8. Audeantur infanda 23, 9. Nec nunc illi, quia audent, sed, quia necesse est, pugnaturi sunt 21, 40.

AUDIENTIA 43, 16. Audientiam facere præconem jussit.

AUDIRE 1, 41. Interim Servio Tullio jubere populum dicto audientem esse. Nec plebs nobis dicto audiens atque obediens sit 5, 3. Si prætori dicto audiens non esset 29, 20. Consules senatui dicto audientes 4, 26. Si me audiat 9, 9. *Simpliciter dictum pro si me auctorem suorumque sequamini.* Auditio hostium copiis 42, 52. Quum hæc dicerentur audirenturque 9, 7. Ante ora sua audire 42, 61. Litteræ consulum ingenti lætitia et in curia et in concione auditæ 10, 45. *Conf. cap. 24.* Tantum Camillus auditus imperator terroris intulerat 6, 2. *i. e. ipsum nomen Camilli.* Nec ob id quemquam fulmine ictum audimus 45, 25. *i. q. audivimus, cognovimus.* Quum ex obviis auditum, postero die omnem exercitum — proficisci, non metu modo omni — liberavit eos, sed lætitiâ ingentem fecit 28, 26. *i. e. auditio. e. quod ex obviis auditum erat, etc. id, ea*

res — liberavit — fecit. Audito, Machanidam, fama adventus sui territum, refugisse Lacedaemonem 28, 7. (*Ablativus absolutus.*) Veluti si sensisset, auditas preces 1, 19. Quidquid tribunus pl. loquitur — assuetis audire 5, 6. Audi, Jupiter; audite, fines; audiat fas 1, 39. Non eis animis audiebantur, qui — flecti possent 42, 48. Auctores signa relinquendi — non uni aut alteri militi, sed universis exercitibus, palam in concione audiuntur 5, 6. *Si quidem* uni etc. ad audiuntur referri potest, ac non potius ad auctores.

AVENI 9, 27. Aventus (*equo*) ab suis, nondum conserentibus manus ad clamorem ab sinistra parte prius exortum. Herennius domum e castris est aventus 9, 4. *Gronov.* reventus. Vid. *Amovere*.

AVERE 45, 39. Omnium oculi conspicerent urbem curru ingredientem avent.

AVERRUNCARE 10, 23. Quorum (*prodigiorum*) averruncandorum causa supplicationes — senatus decrevit. Placuit, averruncandae deum irae victimas cedi 8, 6. —

AVERSARI 8, 7. Extemplo filium (*consul*) aversatus.

AVERSUS 37, 7. Virum sicut ad cetera egregium, ita a comitate, quae sine luxuria esset, non aversum. i. q. alienum. Quum aversis auribus pauca loquuti essent 38, 39. *Pro apud multitudinem tratam.* Aversus a proposito 2, 8. In aversam incurando aciem 3, 70. Castris se tenebant tam accipiti periculo aversi 2, 45. Circumvecti ab urbe ad aversam insulas 37, 26. Per aversam urbem 5, 29. Aversa porta 10, 34. *Conf. Virgil. Aen.* 2, 453. Velut aversis jam diis, aspernantibusque placamina irae 7, 3. Belloque averso ab hostibus, patriam suam cepissent 3, 50. Aversi omnes ad Tarquinium salutandum 1, 50. Aversos boves — caudis in speluncam traxit 1, 7.

AVERTERE 7, 16. Primo quoque impetu avertere hostem. *Conf.* 42, 59. In fugam averterunt classem 22, 19. Dissipatos in fugam averterunt 34, 13. Mille acies, graviores, quam Macedonum atque Alexandri, avertit, avertetque 9, 19. *Simpli-citer dictum pro vict.* *conf. cap.* 39, ii. 27, 1. Ut nec vobis — averteretur a certamine animus 1, 28. Eoque id laudabilius erat, quod animum ejus tanta acerbitas patriae nihil a pietate avertisset 7, 5. Trepidum magistratus — avertunt animos a spe recuperandae arcis 9, 24. *Conf. Praefat.* A ceteris, velut ab ignotis capitibus, consulis liberi omnium in se averterant oculos 2, 5. *Conf.* 34, 5. In comitorum disceptationem ab lege certamen averterant 3, 24. *Conf. cap.* 38. Nec jam possidentia publicis agris contentos esse, nisi pecuniam quoque publicam avertant 8, 14. Quum avertere eam praedam vellet 1, 7. *Conf. Virgil. Aen.* 1, 472. 8. 208. 10, 78. Annem — multorum dierum opere exceptum novo alveo avertit 41, 11. Avertere quidam se-

natores Karthaginensibus Magonem in Hispaniam 28, 32. i. e. oblegandum eo censuerunt. Tota in se averterat castra 6, 23. h. e. A Camillo averterat, et in se converterat. Quum — ab hominibus ad deos preces avertisset 6, 20. Avertendo noxam ab coacta in auctorem delicti 1, 58. Avertentem cauum doloris etc. 6, 84.

AUFERRE 1, 58. Tarquinius — pestiferam hinc abstulit gaudium. (*de-espugnata Lucretiae pudicitia.*) Omnino auferri dicuntur, qui affectibus, aut quacumque ratione transversim rapiuntur, neque rationem ducem sequuntur, atque ita delinquant. Vid. *Clav. Ciceron. in A. v.* Abstulerunt me, velut de spatio, Graeca res immixta Romanis, 35, 40. *De narrationibus per excessus, excursiones.* Vento — celeriter e conspectu terrae ablati sunt 29, 27. Ut, quod a nobis ablatum sit, in Italia tamen imperium maneat 23, 5. Vid. *Ablatus*. Eo plus vereor, ne abstuleritis observantibus etiam oculos 6, 15. *Hoc proverbio indicantur, qui vafricie sua et calliditate acutissimos quoque vincunt et decipiunt.* Vid. *Intt. ad h. l.* Auspicia — a Patribus — aufert 6, 41. Auferte imperium indignis 3, 67. Prorus auferri a primoribus ad plebem summum imperium 4, 1. Sacra publica a caede, ab incendiis procul auferte 5, 39. Cupidissimisque arma ablatum fuisse militibus 8, 31. Aufertur omnia irita oblivio, si potest 28, 29. Quidquid hinc aut illinc communis Mars belli aufert 7, 8, *de pratio*.

AUGUR 29, 25. Ad immensam multitudinis speciem aget. Bonis auctibus auxitis 29, 27. Te mihi mater — aucturum caelestium numerum cecinit 1, 7. Augur Esquilias 1, 44. Augere in majus 29, 3. Malum malo augere filii 7, 4. Aucta familiaritas 1, 39. Augere vim morbi 3, 6. Ad plebem aucta invidia 10, 46. Vid. *Auctus*.

AUGUR in locum ejus inauguratus 30, 26. Augur creatus 25, 2. *Conf.* 4, 4. *Proprie cooptari dicuntur.*

AUGURATO 1, 18. Romulus augurato urbe condenda regnum adeptus est.

AUGURATUS 8, 5. Peregrinos consules — in tuo, Jupiter, augurato templo — visurus es?

AUGURIUM 1, 6. Ut Dii, quorum tutelae ea loca essent, auguriis legerent, qui nomen novae urbi daret. Accipiesse id augurium laeta dicitur Tanquil 1, 34. *It.* 10, 40. *De occidente corvo ante praelium.* Augurio animorum suorum laetabantur 45, 1. Auguriis auspiciisque 26, 41. Ab numero avium, quae augurio imperium portenderant 1, 8. Augurium ex arce capiat 10, 7. Priori Remo augurium venisse fertur 1, 7. Nunciato augurio *ibid.*

AUGUSTUS 1, 29. Augusta templa. Templum augustissimum 42, 3. *It. cap.* 19. Fanum augustum 38, 13. Augusti tota (*insula*) atque inviolati soli 45, 5. Habitu formamque viri aliquantulum ampliorem

augustiorisque humana intuens, 1, 7. *Paulo post*: te aucturum caelestium numerum. *Conf. cap. 8.* Species viri majoris, quam pro humano habitu, augustiorisque 8, 6. Conspectus ab utraque acie aliquanto augustinior humano visu 8, 9. Ornatus habitusque humano augustior 5, 41. *Scil. quia est Jovis.* Quum cetero habitu se augustiorem, tum maxime lictoribus duodecim sumtis, fecit 1, 8. Quae augustissima vestis est thessas ducentibus 5, 41. *h. e. toga picta et tunica palmata.* Vid. *Rubem. R. Vestiar.* 1, 21. *It. Scheffer. R. Vehic.* 2, 24. Ut primordia urbium augustiora faciat *Præfat.*

AVIDE 28, 27. Temere potius, quam avide, creditur. Avidius vino ciboque corpora onerant 41, 2.

AVIDITAS ingenii humani 28, 38. *i. e. avaritia.* Aviditate rapiendi occasione triumphi 31, 48.

AVIDUS 22, 21. Avida in novas res ingenia. Turba—avida novarum rerum 1, 8. Avidæ in direptiones manus 5, 20. Dictatorem avidum pœnæ (*scil. sumendæ*) venire 8, 30.

AVIS, *vid.* æstivus *i. e.* sanguinalis. Tuis jussus avibus 1, 12. *i. e. auspicato.*

AVITUS 1, 6. Avitum malum. *i. e. aut, quod ipsorum avo nocuerat, aut, quod in avi fratre fuerat. Ergo proprie accepta vox.*

AVIUS 9, 19. Avia commeatibus loea gravis armis miles timere potest. Vid. *Patrium ad Tacit. Annal.* 2, 15.

AVOCARE 1, 6. Quum pubem Albanam in arcem præsidio armisque obtinendam avocasset. *i. q. Sevocare partem populi a magistratibus seditionis causa: sive, ut Gronovius item explicat: avertere a cognoscendo vero periculo, ne auxilium, quo maxime debebat, ferat.* Parte tribunorum exercitusque ad Volscum avocata bellum, 4, 61.

AVOLARE 1, 57. Citatis equis avolant Roman. Vulgo *advolant. Sed illam lectionem recte tustur Drakenborchius, quem vide.*

AURA 21, 54. Quidquid auræ fluminis appropinquabant, afflabat acrior frigoris vis. Jam aura, non consilio, ferri, famæque magnæ malle, quam bonæ esse 6, 11. Aura favoris popularis 22, 26. *De præsidio aspirantis ad summos honores.* Vid. *Virgil. Æn.* 6, 817. Africanum cognomen militaris prius favor an popularis aura celebraverit etc. 30, 45. *De gratia plebis, sine respectu ad comitia.* Circumspectatum patriciorum vultus plebei, et inde libertatis captare auram etc. 3, 37. Afris, gente ad omnem auram spei mobili atque infusa 22, 3. Levi aura spei objecta, 42, 39.

AURATUS 40, 34. Quæ prima omnium in Italia status aurata est. *Enimvero stigma aurata jam* 38, 35. *It. 39, 37. Commemorantur.* In curru scandentes Capitolium, auratos purpuratosque etc. 45, 39. Minucius bove aurato extra portam trige-

minam est donatus 4, 16. *Bos auratus, si quidem genuina lectio est, pro bove auratis cornibus acceptatur.* Sic 7, 37. Eximioque uno albo, opimo, auratis cornibus (*bove*) donat. *Conf. Virgil. Æn.* 5, 388. *Stimuliter aurati milites Livio* 9, 40. *Dicuntur, h. e. qui sunt scutis auratis insignes, sive, ut ipse dicit, cælati auro et argento.* Vid. *Clipeum, et conf. Virgil. Æn.* 5, 319. *Idem noster* 45, 39. Auratas legiones dicit. Laureatis legiones *ibid.* *Lictores laureati ad eundem modum apud Ciceronem dicuntur a fascibus laureatis; ut alia similia taceam. Sed merito tamen pro spuria lectione habetur.* Jac. Gronovii emendatio bove et prato legentis arridet plerisque viris doctis. Est autem pratum *i. q. ager, prædium.*

AUREUS 10, 39. Auream olim atque argenteam aciem—occisione occisam. Anguem jubatum aureis maculis sparsum—adparuisse 41, 21.

AURIS 6, 40. Omnia semper, quæ magistratus ille dicit, secundis auribus, quæ ab nostrum quo dicentur, adversis accipietis? *Conf. 42, 28. It. 45, 31.* Adversis auribus militum 41, 10. Superbus aures 24, 5. Ad occupatas jam aures sollicitumque jam animum quum venisset 45, 19. Eas condiciones imperator vix auribus dimisit 30, 3.

AURORA 1, 7. Ad primam auroram. AURUM 41, 20. Templum laqueatum auro. *i. e. Cujus laqueata tecta inaurata erant.* Aurum signatum Oscense 40, 48. Vid. *Argentum.* Virginem auro corruptum Tati 1, 11. (*bestechen.*) paulo post: aurea dona. Pictique et auro cælati armis refulgens 7, 10.

AUSPEX 42, 12. Celebratas esse utraque nuptias gratulatione donique innumrabili legationum, et velut auspiciibus nobilissimis populis deductas esse. Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.*

AUSPICARI 4, 6. Quod auspicari, tamquam invisi diis immortalibus, negarentur posse. *i. q. auspicia habere, capere, concipere.* Vid. *Cap. Eod. It. 22, 1.*

AUSPICATO 5, 52. Urbem auspicato inauguratoque conditam habemus. *i. e. Auspicis ante captis.* Urbem auspicato, diis auctoribus in æternum conditam 28, 28. Nec auspicato nec litato instratum aciem 5, 38. *Conf. 1, 36. It. 6, 41.*

AUSPICATUS 26, 2. Sollemne auspicatorem comitiorum in castra et provincias—transferr.

AUSPICIUM 6, 41. Auspicis hanc urbem conditam esse. *i. e. auspicato.* Auspicio (*absolute*) 22, 42. Pro in auspicio. Pullarium in auspicium mittit 10, 40. Incertis auspicis 8, 30. *It. dubiis ibid. cap. 34.* Circa summum culmen hominis auspicium (*alitem, aquilam*) fecisse 1, 34. Colluvionem gentium, perturbationem auspiciorum publicorum privatorumque afferre 4, 2.

Auspicium patricium et plebeium 10, 8. Cujus ducta auspicioque vicissent 8, 31. (*de magistro equitum*.) Cujus auspicia pro vobis experti nolite adversus vos velle experiri 7, 40. Quod nemo plebeius auspicia haberet 4, 8. *i. e. jus auspicia capiendi*. Non edicta imperatorum, non auspicia observentur 8, 34. *i. e. non expectentur*. De religionibus atque auspiciis 6, 41. Vid. *Augurium*.

AUT 44, 6. Aut Jovis templum, aut oppidum tenet, *pro partim — partim*. Quam ob noxam Romanorum, quod aut meritum 6, 40. Pro aut quod meritum; nisi malis cum *Duero* autem. Aut cederent, aut spectent 31, 30. Sic *Virgil. Æn.* 2, 664. Hoc erat alma parens, quod me per tela, per ignes Eripis. [*Diversa ratio loci Virgiliani.*]

AUXILIUM 31, 39. Magna auxilia. (*De populi integritate*) sub umbra auxilii 32, 21. *Conf.* 7, 30. Auxilia elephantorum 31, 36. Loci auxilium 33, 9. Quibus auxilii latio adversus consules esset 2, 33. Noxæ damnatus donatur populo Romano, donatur tribuniciæ potestati, precarium, non justum auxilium ferenti 8, 35. Auxilium Romanum 34, 12, *i. e. quod Romani afferunt*. Adeo finitimorum odia longinquis coëgerant indigere auxiliis 2, 34. *i. q. auxilio*. De mittendis Veios auxiliis 5, 5. *i. e. militibus auxiliariis*. Si ostenderitis auxilia vestra 7, 30. Dimissus auxiliorum apparatus 9, 7. Karthagini supremo auxilio effuso adesse videbatur præsens excidium 30, 32. Tam parvus animus tanti populi est, ut semper vobis auxilium adversus inimicos satis sit? 6, 18. *i. e. ut contenti sitis, si tribb. pl. vos defendant contra patricos, nec certamen subeatis, nisi hoc, ut contendatis, quantum eorum esse debeat in vos imperium, non, ut plane vos ab eorum tyrannide liberetis*.

BALIARES 28, 37. Vid. funda et *conf. Virgil. Georg.* 1, 309.

BALINEA 23, 18. *i. q. balnea*.

BARBARUS 31, 29. Cum alienigenis, cum barbaris æternum omnibus Græcis bellum est eritque. *Int. de Romanis*. Item Galli barbari dicuntur 6, 42. Vicissim si non Græci, Dasiaretii certe a Romanis barbari vocati 31, 33. Quædam (oppida) deserta, in montes propinquos refugientibus barbaris, inveniebantur.

BASILICA 40, 51.

BELLARE 8, 39. Bellum bellare. Bellatum cum Gallis eo anno circa Anienem — inclitæque in ponte pugnam 6, 42. *Conf.* 9, 41. *It.* 10, 30. Quod in Italia bellabatur 29, 26. Cui bellandum erat adversus Gentium 44, 29. Si bellare mallet 42, 59. (*Si bellum paci præferret*.) Non intelligunt, se hominis res gestas, et ejus invenis, cum populi, jam octingentesimum bellantis annum, rebus conferre 9, 18. Quo crudelius

avarusque in Græcia bellatum 43, 4. Delectu, an voluntarii pro Samnitibus adversus Romanus bellassent 9, 42. *Conf.* 7, 29. Ne quis, quoad bellatum esset, tributum daret 6, 31. *i. e. debellatum, bello finis impositus esset*. Vide *B. Patrum ad Tacit. Hist.* 2, 40.

BELLATOR 1, 59. Romanos homines, victores omnium circa populorum, opifices ac lapidas pro bellatoribus factos. Nec illi terra, nec Romanus mari bellator erat 7, 26. Latinus viribus ingens bellatorque primus 8, 8. *i. e. rei militaris peritus*. Samnites eo anno imperatorem C. Pontium, Herennii filium, habuerunt, patre longe prudentissimo natum, primum ipsum bellatorem ducemque 9, 1.

BELLICOSUS annus 10, 9. *Opponitur anno imbelli* 10, 1. Cepisse enim eos non Romam — sed, quod multo bellicosus erat, Romanam virtutem ferociamque 9, 6. *i. q. fortius*.

BELLICUM substantivæ pro signo tuba dato ad excitandos milites, ut prælio se accingant: ubi primum bellicum cani audissent 38, 18.

BELLICUS 30, 5. Fortuitum, non hostilem ac bellicum, ignem rati esse.

BELLIGERARE 21, 16. Cum Gallis tumultuatum verius quam belligeratum.

BELLUA 29, 17. Pestis ac belluæ immanis. (*Scylla*.) Volo ego illi belluæ (*Gallo*) ostendere etc. 7, 10.

BELLUM olim duellum dicebatur. 1, 32. Bellum purum piæque *i. e. justum*. Quem (*Persea*) non justum modo bellum adparare regio animo, sed per omnia clandestina grassari scelera latrociniorum ac veneficiorum 42, 18. Ne quid divini humanive obstat, quo minus justum piæque de integro ineat bellum 9, 8. [*Vid. Arma.*] Ejus demum animum in perpetuum vinci, cui confessio expressa sit, se neque arte, neque casu, sed collatis cominus viribus justo ac pio bello esse superatum 42, 47. Bellum alere ac fovere omnibus consiliis 42, 11. Bellorum iræ residuus 1, 30. Belli gloria 3, 68. *It. terror ibid.* Bello vincere 2, 7. *i. e. debellare, profugare bellum, pacis leges dare*. *Opponitur* acie vincere, *it. prælio*. Hannibal fassus in curia est, non prælio modo se, sed bello victum 30, 35. Uno prælio victus, bello victus esset 9, 19. Is bello quoque bonus habitus (*Sempronius*) 30, 1. Hac expeditione — motum latius erat, quam profugatum bellum 9, 37. Quum collegæ novum bellum Sallentini hostes decernerent 9, 42. *It. cap.* 31. Etruria novum bellum. *i. q. provincia, fines, intra quos bellum gerendum erat*. Ante portas est bellum; si inde non pellitur, jam intra mœnia erit, et arcem et Capitolium scandet, et in domos vestras vos persequetur 3, 68. Quum pacis auctor a turbatoribus belli premeretur 2, 16. *i. e. ab auctoribus belli*. Nam turbare bellum

est turbando bellum efficere. *Ducta est e Græco sermone hæc forma dicendi. Demosthenes de Cor. 50. Διτί τινος τὸν πόλεμον. Similia sunt Polybii 4, 14. ἐνταῦθα πόλεμον 15, 2. It. ἐντυχία πόλεμον. Vide Leakeon Polybium B. Patrud. Huic posteriori plane respondet[?] Livianum coquere bellum 8, 8. Non igitur audiendi sunt emendatores; nec lectio Gronovii, probata Drakenborchio, bello, necessaria est. Etenim ut nihil dicam de eo, quod inter omnia exempla, quæ tertium casum loco secundis substantivis jungere dicuntur, non reperiatur ullum, quod non idem referat verbum dativum adiciens; ut certe ambiguum sit, unde pendeat dativus; ut igitur de hoc nihil dicam, quod sane poteram vel maxime urgere: profecto idonea ratio reddi potest, cur belli dixerit Livius, etiamsi poterat abesse. Nempe oppositionem auctoris et turbatorum perfectam reddere volebat, ut pacis vocabulo belli eos responderet. Ita enim demum huic loco ad elegantiam nihil deest. Atque etiam similes fortassis dicendi non modo apud nostrum, sed alios etiam occurrunt. Concitor belli 29, 8. It. vulgi 45, 10. Dicitur: vulgi turbator 4, 2. Machinator belli 1, 28. Belli victor 45, 36. Summotor aditus 28, 33. Irritare pugnam 3, 66. *Alia. Similiter Tacitus Ann. 4, 67. Suspicionem et credendi temeritatem turbabat. Apud Ammianum concitor turbaram, it. Tumultus, turbator otii, et multa similia occurrunt. Vid. Glossarium nostrum in h. v. Ceterum Photarch. Public. p. 108. πάλαιον τοῦ καὶ ἐρεττομένου illos belli turbatores appellat.**

Viamque per devios saltus Romano bello fecisse 10, 24. i. e. quod a Romanis in Etruria gerebatur, superatis quidem difficultatibus, quæ communis rem geri cupientibus obiectæ fuerant. Hæc eos in Etruria jactantes (Samnites) molientes bellum domi Romanum urebat 10, 17. Diu meditatum Philippo primo, deinde et Persi, Romanum bellum, omnia ut instructa preparataque essent, effecerat 42, 52. i. e. bellum cum Romanis gerendum. conf. 8, 3. Bella trium regum 45, 14. i. e. cum tribus regibus. Reliqua belli perficere 26, 1. (Reliquæ alias dicuntur.) Flagrans bello Italiam 31, 11. Nisi malis cum Drakenborchio Italia. In Italiam quum post Cannensem pugnam bellum segnius esset 23, 35. i. e. adversus. Vide Drakenborchium ad Epit. libri 21. Tranquillis rebus fama Gallici belli pro tumultu valuit, ut dictatorem dici placeret 8, 17. Bellum indico facioque 1, 32. Ex bellis bella serendo 21, 10. Bellum comparare 32, 28. — tractare 5, 12. — cohibere 9, 29. — mollire et per dilationem gerere 5, 5. Bellum obire 5, 53. — perpetrare 44, 32. — sumere 1, 42. Belli ratio sumendi 38, 19. Bellum trahere 9, 27. — apertum 2, 16. it. Suspectum ibid. conf. 37, 30. Ubi artificii et

stragematibus opponitur. Jasta belli species 40, 6. Opponitur simulacro belli, it. decursus et simulacro ludicro pugnae 40, 9. Etiamsi non bello fiat infestus (saltus) transitu difficilis 44, 6. i. e. usu artis bellicæ, obijciendis difficultatibus. Bellum armaque 4, 1. It. bellum et arma 1, 27. It. arma et bellum 9, 10. Acrius de integro obortum est bellum 21, 8. (oppugnatio.) Ubi primum conserendi manum cum hoste data occasio esset, aut victoria egregia, aut morte inituros bellum 44, 34. i. e. prælium. Vid. Curt. ad Sallust. Catil. cap. 9. Quantum belli eæ provinciæ haberent 41, 8. Provinciæ, quæ in bello erant, decretae 41, 9. In bello — in pace 5, 52. Servatam bello patriam iterum in pace haud dubie servavit 5, 49. Sic: bello se devovere 10, 28. Utrius fortunæ consulem ad bellum mittant 42, 49. Bello suo defungi 25, 35. i. e. partem belli sibi attributam feliciter perficere. Suo proprio occupati bello 27, 10. Aliens sortis victor belli 9, 49. Tanti belli victor 45, 36. Ita bello et pace queri, ut inter omnes conveniat etc. 42, 50. Drakenborchius de conjectura legi vult: ita bello pacem præferri etc. Vid. querere. Lydii — ab Rhodiis bello vexabantur 41, 25. Belli domique 3, 48. Alibi, v. c. 1, 34. Bello domique. Sed vide ad h. l. Drakenb. Navale bellum 5, 6. It. maritimum 7, 26. Bella pedestria 24, 48. Belli apparatus magnificus 29, 22. Nec Scipio ullo tempore hiemis belli opera remiserat, quæ multa simul undique eum circumstantabant 30, 3. Bellum numero hostium ingens, certamine haud sane asperum fuit 5, 22. Discrimen ultimum belli 44, 28. Bellum infestissimum 9, 12. — interneivum 22, 58. Vid. Ardere. Pates — bello inexpiabili se persequuturos 4, 35. [Græcorum πόλεμος ἀκαυχός.] Falsum testem, qui dicendæ causæ innoxio potestatem ademisset, justo ac pio bello persequebatur 3, 25. Vid. Mars.

Bene tutus a perfidia 28, 44. i. e. valde tutus. Ne ferrum quidem ad bene moriendum oblatum est hostis 3, 3. conf. 22, 50. Virgil. Æn. 2, 511. Vide Cuperi Obs. 1, 8. et voc. turpiter. Si hoc bene æxum omnibus destinatumque in animo est 21, 44. Si sui bene crediderint cives 1, 50. Bene ausus vana contemnere 9, 17. Atqui bene habet, si ab collega litatum est 8, 9.

BENEFACIA 25, 31. Non plura — benefacta Hieronius, quam — malefacta eorum etc. Priorum nostrorum benefactorum cumulus hoc, quod nunc cessatum in officio est, expleat 45, 24.

BENEFICIUM et maleficii occasione ommissa 9, 12. Vos potius beneficio vestro occupate eam (Capuam), quam illos habere per maleficium sinatis 7, 30. Beneficio ac maleficio abstinere 5, 3. h. e. eo, quod bene factum foret. Beneficia gratuita esse po

puli Romani: (*sine redemptione*) pretium eorum malle relinquere in accipientium animis, quam praesens exigere 45, 49. [*Pædo typotheta erroris in editione Ernestii tertia pro beneficia legitur veneficia.*] Quum obnoxium vitæ beneficio senatum multo sibi magis, quam plebi, fecisset 23, 4. *i. e. quo vita servata est alteri.* Certamen sine effectu in beneficio apud primores Patrum relinquere 4, 7. *i. q. pro beneficio impudare.* Tribuni militum creantur, quæ antea dictatorum — fuerant beneficia 9, 30.

BENIGNE arma capere 3, 26. *i. e. libenter.* Alibi significat largiri, a græce ἀφίημι. Oppos. maligne. Horat. Serm. 2, 6. Neque illi sepositi cicoris, nec longæ trivitis avenæ. Vid. Comiter. Benigne polliceri 6, 6. *i. q. prolixe, liberaliter.* Sic bene polliceri Sallustio dicitur 13. Cat. cap. 41. conf. 9, 30. Benigne alloqui 1, 28. Nusquam legatio benigne audita est 1, 9. Venientem Volci benigne exceperet, benigniusque in dies colebant 9, 35. Vid. Blande. Benigne concessa præda 9, 31. Commeatus benigne advexere 9, 32. conf. cap. 6. Edes, quæ ipsum comitesque ejus benigne recipere 45, 44. *i. e. laze, commode.* Vid. Gratia.

BENIGNUS 42, 38. Thessalis benigna materia gratias agendi Romanis pro etc. *h. e. copiosa.* Neque illis sociorum comitas vultusque benigni et alloquia non modo sermonem elicere etc. 9, 6.

BESTIA 7, 4. Ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere — si quid ex progenie sua parum prosperum sit. *i. e. immanes bestias.* Nisi vero mutas referendum ad superiora infacundior — lingua impromptus. [*Nec hæc placet ratio, neque altera. Mutus hic est epitheton ornans, augensque vim oppositionis.* Cicero Epist. ad Q. Fratrem I. 1, 8. Est autem non modo ejus, qui sociis et civibus, sed etiam ejus, qui servis, qui mutis pecudibus præsit, eorum, quibus præsit, commodi utilitatique servire.] Feras bestias, cæco impetu ac rabie concitatas, si ad cubilia et catulos earum ire pergas, ad opem suis ferendam avertas 26, 13. Nondum hac effusione inducta, bestias omnium gentium circum complendi 44, 9.

BIBERE 40, 47. Ut bibere sibi juberet dari.

BIDUUM tempus petere 27, 24.

BIFARIAM 10, 21. Jam castra bifariam facta esse, quia unus locus capere tantam multitudinem non possit. Divisis bifariam copiis 25, 32. *i. e. duobus exercitibus ex uno factis.* Bifariam dividunt copias 41, 19. Gemina victoria duobus bifariam præliis parta 3, 63.

BIGATUM. Vid. Argentum.

BILIBRIS farris sperasse libertatem se civium suorum emisse 4, 15. Vid. Solibra.

BIMENSIS 45, 15. Anni et bimensis

tempus prorogaretur. *Crocerius conjicit VI. mensium i. e. justum censuræ tempus.*

BIMESTRE stipendium 9, 43.

BIPALME spiculum hastili semicubitali infixum erat 42, 65.

BIPARTITO 40, 32. Equites bipartito in eos emissi.

BLANDE 1, 22. Excepti hospitio ab Tullo blande ac benigne; comiter regis convivium celebrant.

BLANDIMENTA plebi — ab senatu data 2, 9.

BLANDIRI 21, 1. Hannibalem pueriliter blandientem patri — ut duceretur in Hispaniam. *i. e. per blanditias potentem a patre, ut etc.*

BLANDITIE 1, 9. Accedebant blanditiæ virorum, factum purgantium cupiditate atque amore. Blanditiis satia potentibus ad animum amantiis 30, 7. Non facile erat — circumcæso dies noctesque muliebribus blanditiis, liberare animum 24, 4. Vid. Caritas.

BLANDUS 23, 18. Otium consuetudine in dies blandius. An blandiores in publico, quam in privato, et alienis, quam ventris, estis 34, 2. *De feminis.* conf. Cicero. Verr. 3, 26. Nam blanditiæ feminis maxime et meretricibus tribuantur.

BONUM 4, 15. bona vendere atque in publicum redigere. *h. e. redactam a venditis pecuniam.* *Ex senatu apud Tacitum Annal. 2, 48.* Sunt bona petita in flacum. *Sic N. T. Matth. 26, 9.* [*Immo conferendum Græcorum βουνόν.*] Congestis in eum omnibus humanis a pastura fortunaque bonis 20, 1. conf. 3, 12. paulo ante munera dicuntur. Vid. Congerere. Inter cetera sollempnia manet bonis vendendis, bona Porsenæ regia vendendi 2, 14. *h. e. inter ceteras ritus auctionum publicarum, est etiam hic, ut, quæ primum a præcone venalia prædicantur, appellerent bona Porsenæ.* Vid. Plutarch, in Public. p. 107.

BONUS 4, 2. Pace boni. *i. e. reipublicæ administrandæ periti.* Omnino enim bonus dicitur, qui in suo genere præstat, excolit, utilis est. Pace belloque bonus 4, 3. Bello quoque bonus 30, 1. Vid. Congerere. Pecori bonus (*monis*) alendo 29, 31. Cum eo hoste res est, qui nec bonam nec malam ferre fortunam potest 27, 14. Ut bona mens suis omnibus fuerit 39, 16. *i. e. ne participes illius furoris sis.* Raro simul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari 30, 42. Uti bonum animum haberet 8, 39. Bonorum optimus 29, 14. Bona pax 8, 21. Oppos. obnoxia, Vid. Infra in *h. v.* conf. 30, 21. Is alteri populo cum bona pace imperanti 1, 24. Bonam causam 8, 72. *i. q. bonitas, justitia.* Quin etiam bono fuisse Romanis adventum eorum constabat 7, 19. *i. q. pro bono cessasse i. bono cessasse.* De utraque forma vide B. Putrum ad Sæstum. Tit. 7. Ut præ bonis et fidelibus sociis faceret 24, 46. Cam-

pani — haud parva — accessio bonis rebus vestris in amicitiam venimus vestram 7, 30. Vid. *Res. it. facilis*. Quibus (*militibus*) boni tribuni plebis quum stipendium extorquere voluerint 5, 5. *Ironice intelligendum*. Sic 21, 10. Legatos — bonus imperator vester in castra non admisit; jus gentium sustulit.

Bos femina 23, 12. Bos alenda publice data 41, 13. Bovem in Sicilia loquutum 24, 10. *Alti in genere sequiori. conf. Virgil. Georg. 1, 478.* Auratus bos *vid.* auratus. & eximius. Captus pulchritudine boum 1, 7. Quum actæ boves quædam — mugissent 1, 7. Ante omnes Lælius præfectum classis, et omni genere laudis sibi met ipse æquavit, et corona aurea ac triginta bubus donavit 26, 48. Consul — tribunum decem bubus aureaque corona donat 7, 26. Præter militaria alia dona, aurea corona eum et centum bubus, eximioque uno albo opimo auratis cornibus donat 7, 37.

BRACHIUM *munitionis genus prominens et procurrens* 4, 9. Ex alia parte consilii muro Ardeæ brachium injunxerat, qua ex oppido sui commeare possent. Sic *enim apud Polyænum, p. 84. Edit. Maasvic, dicuntur*. Talia brachia, præsertim naturalia, lingue dicuntur. Qui (*murus*) brachiis duobus Piræum Athenis jungit 21, 26. [*enim Græcorum.*] Muro brachium injungere, item immittere 4, 28. It. obicere 22, 32. Superato brachio in urbem penetrat 38, 5. Degressus ad imam partem castrorum, veluti per devexum in mare brachium transitum tentaturus 44, 35. Vide *Lucan. 3, 385. Schellerus in Lex. citat brachium fluminis*.

BREVIS 21, 35. Ut pleraque Alpium ab Italia sicut breviora, ita arrectiora sunt, *i. e. minus alta*. Aut omnia breviora aliquanto fuere, aut etc. 21, 15. *i. e. brevioribus s. parvis temporum intervallis deinceps consequuta, facta*. Notum enim est, omne parvum breve dici, et contra. Brevissimi temporis impetus 5, 6.

BUCCINA 26, 15. Ut ad tertiam buccinam præsto essent. *Pro sonitu ejus, signo per eam dato, classico*. Vid. *Supra in v. bellicum*.

BUCCULA 44, 34. Alii galeas bucculaeque tergere. *Bucculis buccæ tegebantur erantque galearum partes*.

BULLA 26, 36. Ita ut annulos sibi quisque, et conjugi et liberis et filio bullam — relinquant.

BUSTUM 5, 48. Jam pigritia singulos sepeliendi promiscue acervatos cumulos hominum urebat, bustorumque inde Gallicorum nomine insignem locum fecere.

CADERE 1, 56. Velut si prolapsus cecidisset. *conf. 5, 21*. Prolapsaque in vulnus moribunda cecidit 1, 58. Scipionem Cn. filium, ejus, qui in Hispania ceciderat 29, 14. *conf. 21, 7*. Casurumque inter

signa Samnitium potius etc. 10, 23. Si — regnum — præcepta inde porro ad servitia caderet 1, 40. Amnis cecidit in sinum maris 38, 4. Non tibi — ingredienti fines ira cecidit 2, 40. Ventus vis omnis cecidit 26, 39. *id.* 36, 49. Ventus, premente nebula, cecidit 29, 27. Cadente Euro 25, 27. Ut cuique (*sors*) ceciderit 2, 12. Si quid adversi casurum foret 35, 13. *conf. 22, 40*. Quid casurum fuisset 38, 46. Quum, quæ tum maxime acciderunt, casura præmonens etc. 36, 34. Dolore tantæ ad irritum cadentis spei 2, 6. Irrita promissa ejus cadent 2, 31. Haud irritæ cecidere minæ 6, 35.

CADUCATOR 26, 17. Hasdrubal, ne in arcto res esset, caduceatorem misit, qui promitteret etc. *conf. 31, 38. 44, 46*.

CADUCUS 44, 45. Oratores cum caduceo ad Paulum misit.

CÆCATUS 44, 6. Quorum nihil quum dispexisset cæcata mens subito terrore etc.

CÆCUS 9, 5. Belliarum modo cæcos in foveam misos. *i. q. improvidos, incautos*. Ni desperata venia hostes cæcos in supplicia eorum ageret 9, 14. Non cæcis ictibus procul ex improvviso vulnerabantur etc. 24, 14. Cæcus ad has belli artes 21, 54. Cæcæ execrationes 40, 9. *i. e. irritæ, sine effectu*. Sic *Virgil. Æn. 4, 209. Cæcique in nubibus ignes terrificant*. In Achæis cæcum erat crimen, nullis eorum litteris inventis 45, 31. *i. e. incertum; neque enim litteris coargui poterant; nihilque novæ percipiebatur*. Fastinato improvide est et cæca 22, 39. Qui (*hostes*) cæci avaritiâ in pondere auri sædus ac fidem fefellerunt 5, 51.

CADERE 32, 12. Cædentes spolianteque cæcos. Cæcum aliquem agere 2, 36. *i. e. agere, ut cædatur, s. cædendo agere*. Hastilibus cædentes 35, 5, *i. e. potentes et ferientes, scil. punctim, non cæsim*. Consulem exercitumque cæsum 22, 56. *i. e. pulsum cum magna cæde*. Vide *B. Patrum ad Sueton. Vespasian. 4*. Legiones nostras cædere 7, 30. Nudatos virgis cædunt securique feriunt 2, 5. Placuit averrundandæ Deûm iræ victimas cædi 9, 6. Capite velato victimam cædat 10, 7. (*de pontifice*.) Postquam, cervice cæsa, fusus est cruor 2, 7. Avem sangulem — sacrum lapidem rostro cæcidisse 41, 12. Latius, quam cæderetur (*murus*), ruebat 21, 11.

CÆPES 3, 10. Multi exsulum cæde sua sædare templum. De stupro infando Lucretiæ et miserabili cæde 1, 59. Quum cædes et incendia circum Anienem flumen facissent 2, 64. Equites — magnam cædem edidere 40, 32. Cum multa cæde prælium inire 21, 12. (*actio intellig.*) Justa cæde conficere hostem 6, 13. *i. e. prælio pedestri*. Opponitur enim terrori equestri.

CÆLARE 9, 40. Calvam (*capitis præcis*) auro cælare 23, 24. *i. e. auro calato distinguere*. Scuta — auro — argento cælave-

runt 9, 40. Pictisq[ue] et auro cælati armis
refulgens 7, 10.

CÆLESTIS. Vid. Cælestis.

CÆLUM. Vid. Cælum.

CÆRIMONIA 1, 30. Cælestes cærimonie.
i. feciales 9, 11. Virginitate aliisque
cærimonis venerabiles ac sanctas (*sacer-
dotes — Festales*) fecit 1, 30. Cum quanta
cærimonia non vestros solum colatis Deos
etc. 29, 10. i. e. sanctitate. Omnes cæri-
monias polluimus 6, 41. (*De contentis et
translati auspiciis.*) Omnino sacra intel-
liguntur.

CÆSARIES 38, 35. Præterquam quod
suapte natura multa majestas inerat, adorna-
bat promissa cæsaries etc. Vid. Virgil.
Æn. 1, 590.

CÆSIM petere hostem 23, 46. Oppos.
punctum. conf. 7, 10.

CÆSTRATI, quos peltastas vocant 31, 36.
conf. 44, 32. et Init. ad Virgil. Æn. 1,
490.

CALCULUS 5, 4. Si ad calculos eum
res publica vocet. i. e. ad rationem reddend-
dam.

CALIDUS 22, 24. Calidiora consilia. i. e.
temeraria et præcipitata. [*Græcorum Συγνῆς,
Συμψυγῆς etc. Conf. Wakefield. Del. Træ-
gæd. T. 1. p. 401. T. 2. p. 359.*]

CALIGO occæverat diem 33, 7. Noc-
tem insequentem eadem caligo obtinuit 29,
27. Præcedunt: a meridie nebula occæpit.
sequuntur: sole orto est discussa.

CALLIDITAS 42, 47. Hæc Romana esse,
non versutiarum Punicarum, neque calli-
ditatis Græce, apud quos, fallere hostem,
quam vi superare gloriosius fuerit. Vid.
Aulus.

CALLIDUS 38, 44. Callida malitia ini-
mici.

CALLIS 22, 14. Per æstivos saltus de-
viasque calles exercitum ducimus, conditi
rubibus silvisque. conf. 44, 36. Virgil.
Æn. 4, 405. in genere masculino.

CALOR 2, 5. Ut mediis caloribus (i. q.
æstate) solet.

CALUMNIA 39, 4. qualem calumniam
ad pontifices attulerit. Nisi velut accusa-
tores calumniam in eum jurarent, ac no-
men deferrent 33, 47.

CALUMNIARI 49, 42. Qui calumniando
detorquendoque suspecta et invisa effi-
ceret.

CAMPESTER 10, 2. Agri campestris,
i. e. regio campos habens herbidos ac fer-
tiles. conf. 40, 37. 53. Campestris vici 40,
58. Campestem urbem, non flumine, non
mari septam 23, 45. Campestre oppidum
27, 37. — iter 21, 32. — certamen 32, 7.
de comitiis; unde etiam gratia campestris
7, 1. dicitur. A campestri aditu castra
posuit 40, 22. Campester hostis, gravis
armis, statariusque 22, 18. Campestris
barbari 39, 53.

CAMPUS terrenus omnis operique facilis
33, 17. Puro ac patenti campo 24, 14. In

æquo campi 5, 38. Campus herbidos
aquosusque 9, 2. Campi frumenti ac pe-
coris et omnium copia rerum opulenti 22,
8. Campus Martius 1, 44. scil. qui postea
sic appellatus est. conf. 1, 16. Humilibus
per omnes tribus divisus forum et campum
corripit 9, 46.

CANALI uno discretæ (*ædes sacræ*)
23, 31.

CANDELA 40, 29. Duo fasces candelis
involuti. i. e. funiculis pice vel cera illitis.
Vid. Duker. ad h. l. Pighius suspicatur
scandulis.

CANDIDATUS NOVUS 39, 32. i. e. qui non-
dum petiit honores. Dictus, ut notum est,
a toga candida. Huc pertinet locus ille
rezatus 4, 25. Placet tollendæ ambitionis
caussa tribunus legem promulgare, ne cui
album in vestimentum addere petitionis li-
ceret causa. i. e. album addere vestimento.
Neque enim hæc constructio inusitata est.
Vid. Supra in v. addere.

CANDOR 9, 40. Candore tunicarum ful-
gentem aciem. Candida veste et paribus
candore armis insignes ibid.

CANERE 1, 45. Cecinere vates, idque
carmen etc. Te mihi mater, veridica in-
terpres Deûm, aucturum cælestium nu-
merum cecinit 1, 7. Cuius tantæ dimica-
tionis vatem — Q. Fabium haud frustra
canere solitum 30, 28. Semel bisne sig-
num canat in castris 27, 47. Classicum
apud eos cecinit 28, 27. Inde signum ob-
servare jussit, ut pariter — referrentque
pedem, si receptui cecinisset 3, 22. scil.
signum. Possis etiam sic: si receptui
(imperator) canendum jussisset.

CANTARE ad manum 7, 2. Dicitur de
histrionibus, quam recitantes s. cantantes
illud ipsum expriment, quod ab saltatoribus
gesticulando significatur.

CANTHERIUM in fossa 23, 47. Prover-
bium adhiberi solitum, quum quis admo-
nendus visus esset, ne alium ex se crescere
pateretur, uti vitis crescit supra cantherium,
i. e. adminiculum, quod in fossa, quæ iuxta
vitem erat, defigebatur. Vide Gronov. ad
h. l. Qui proprie ac simpliciter accipiunt
hæc verba, his obstant præcedentia verbis
ferocior quam re. In eo enim erat ferocia,
quod improprie, et per audacem transla-
tionem perspicuis illis et planis verbis
Taurea usus est. Nec vero obstat interpre-
tationi Gronovianæ, quod proverbii vim
Taurea verba, ipso Livio auctore, postea
demum sortita sunt. Sufficit enim, fero-
ciam istam verborum, s. insolentiam dictio-
nis, futuro proverbio occasionem dedisse:
id quod usu venit in omnibus proverbiiis,
quæ sunt paucarum vocum et perspicua-
rum: quæ quidem proverbii vim numquam
obtinuissent, nisi singularis earum usus,
per eventorum opportunitatem, incidisset.
Sed nolo, neque Gronovium plane defendere,
neque Cel. Strothium refutare. Longum
foret, omnia persequi.

CANTICUM 7, 2. Livius — dicitur, quum sæpius revocatus vocem obtulisset, petita venia puerum ad canendam ante tibicinem quum statuiasset, canticum egisse aliquanto magis vigente motu, quia nihil vocis usus impediabat.

CANTUS 38, 17. Ad hoc cantus inchoantium prolium et ululatus et tripudia, et quotientium acuta in patrium quemdam morem horrendus armorum crepitus. *conf.* 21, 28. *id.* 10, 36. Cantus tubarum 25, 24. Descripto jam ad tibicinem cantu 7, 2.

CAPERE conatus ad erumpendum 9, 4. *Conf.* 3, 5. Ad inaugurandum templa capiunt 1, 7. Prospectu in urbem agrumque capto 1, 20. Tum sibi quisque dux adhortatorque captus ad rem gerendam 22, 5. Capere impetum 2, 65. *Nostri: ausholen, ansetem. Nisi vero pro impetu capto legatur impetu facto, quod est utique Livio usitatum.* Capere flaminem 27, 8. *Alias de virginis Vestalis electione proprie dicitur.* Velut avertentem esse, ne Capua in oculis ejus caperetur 8, 12. *Conf.* 3, 50. Mœnia — scalis capiuntur 42, 63. Ut inde tempore capto abirent *ibid.* Quem (*senatum*) qui ex regibus constare dixit, unus veram speciem Romani senatus cepit 9, 17. *i. e. intellexit, agnovit.* Nec fas fuit, alium rerum exitum esse, velut somnio lætiore, quam quod mentes eorum capere possent 9, 9. Cujus magniloquentiam vix curia paullo ante ceperat 44, 15. *Quum quidem modum nimis excoheret, ut ferri vis possent.* Neve cui Patrum capere eum magistratum (*trib. pleb.*) liceret 2, 32. Edilitatem suarum gentium viris campestris gratia ceperunt 7, 1. *i. e. effecerunt, ut iis daretur.* Capta eo prælio tria millia, etc. 22, 49. *Pro in eo prælio.* Se foris pro libertate et imperio dimicantes domi a civibus captos et oppressos esse 2, 23. Amore captivæ victor captus 30, 12. Ne quo errore milites caperentur 8, 6. Captus pulchritudine boum 1, 7. Bove eximia capta de grege *ibid.* Dulcedine potestatis ejus (*trib. pleb.*) capti 5, 6. Ne illæ magis res nos ceperint, quam nos illas 34, 4. Ubi senatum metus cepit 23, 14. *Sic de povere* 23, 20. De luctu 25, 22. De libidine 1, 57. De cupidine 1, 16. De oblivione 27, 13. De admiratione 44, 12. Captarum pecuniarum ab regibus Illyriorum suspicione infamis 42, 45. Quum obessa ab armatis templa augusta præterirent ac velut captos relinquerent deos 1, 29. Capti auriibus et oculis metu omnes torpere 21, 58. Pedibus captus 43, 7. Captus omnibus membris 2, 36. Capi luminibus 9, 29. Velut mente capta 39, 13. *Quæ (virginæ) alienata mente simul luctu metuque, velut captæ furore, etc.* 24, 26. Victus necessitatibus temerarium capit consilium, ut nocte Indibili obviam iret 25, 34. *i. q. exsequitur, vel potius, exsequutus est.* [*immo init.*] *Etenim*

capit pro cepit, forte librariorum vitio, obtinet. [*Non puto.*] Montes proximos fuga capiunt 9, 43. Consules — exercitum a M. Popillio ceperunt 42, 22. Poenæ capiendi ministerium 2, 5.

CAPESSE fugam 9, 39. Bellum 26, 25. Pugnam 2, 6. Rempublicam 3, 69. Quam potissimum capesseret viam 44, 2. Partem secum capesserent decoris 9, 40. (*verba ducum in prælio milites adhortantium.*)

CAPILLUS 32, 1. In Herculis æde capillum enatum. *De singulis generibus pilorum accipi potest. Sic apud Suetonium Ner. 1. de barba dicitur, quod negebat Burmannus.* Vid. B. Patrum ad illum locum.

CAPIS 10, 7. Cum capide ac lituo, capite velato, victimam cædat. *vas pontificale.* Vid. Gell. 12, 1.

CAPITAL 24, 37. Præsidio decedere apud Romanos capital esse. *Vulgo legitur capitale. Est scilicet capital commissum ejusmodi, quod cum pæna capitis conjunctum est.*

CAPITALIS res 3, 13. — Noxa 3, 55. Capitalia ausi perire 26, 40.

CAPITOLIUM 1, 9. *Per πῑλῑψῐν dictum de monte Tarpeto.*

CAPITOLINUS 6, 17. Quem (*Manlium*) prope coelestem, cognomine certe Capitolino Jovi parem, fecerint.

CAPTARE libertatis auram 3, 37. Captata occasio est, quum, etc. 38, 44. Captatum tempus 4, 36. *Id. de tempestatibus* 5, 6. Liberam Minucii temeritatem se suo modo captaturum 22, 28. Bæotorum gentem captatam Philippo 42, 12. (*i. e. ad sedus invitam.*) Silentio facto, pluribus locis aure admota sonitum fodientium captabant 38, 7. Inde consilium ex renatum, insidias ferocem hostem captandi 2, 50. Proditor enim ac prope hostis habitus, dum inter se duo reges captantes fraude et avaritia certant 44, 24. Nequidquam inter se captati, nihil præter infamiam movere 44, 25.

CAPTATOR 3, 33. Ut plebicola repente, omnisque aures popularis captator evaderet pro truci sævoque insectatore plebis.

CAPTIVUS 32, 26. Captiva aliquot nationis ejus ex præda emta mancipia. Captivorum pecoribus per triduum exercitum aluit 21, 33. *Nisi vero legendum captivis pecoribus.* Vide *Intt. ad h. l.* Captiva pecunia 1, 53. Si spreta gloria fuisset captivæ pecuniæ in ærarium illatæ 10, 46. Captivum aurum argentumque 45, 40. Captiva signa in unum locum conferri jussit 7, 37. Captiva navigia 10, 2. *Id. naves captivæ* 26, 47. — Corpora 31, 46. *Sic Virgil. Æn. 10, 520. Captivus sanguis. Captiva carpenta* 33, 23. — Multitudo 7, 27. — Arma 9, 40. Captivum frumentum 21, 32. — solum 5, 30.

CAPTUS oculis 22, 2. *Vere cæcus.* Vide *Duter. ad h. l. alias de unus defectu dici-*

tur. t. c. 2, 36. Captus omnibus membris. *Is enim pedibus uti iterum didicit.* Vide *Fid.* Ager ex hostibus captus 4, 48. Captoritur (captivorum) habitu vultuque 9, 7. Damnatu pecuniæ captæ ab rege 38, 56. Manifestum autem esset, pecunias captas 48, 2. Res similes captis magis mentibus quam consceleratis 8, 18. i. e. *insanis.* Vid. *Capere.*

CAPUT velare 1, 18. *Proprie erat augurum in auguriis capiendis.* Caput jecinoris 8, 9. In jecinore caput non inventum 41, 14. [*Atit alio modo desinunt, ut videatur incertum, quid in disciplina augurali sit eocartit.* Schæffer. ad *Jul. Obsequent.* p. 68. *Ovidend.*] Tegumenta capitis 22, 1. Consules, velut deliberabundi, capita conferunt 2, 45. *Al. consuerunt: de iudicibus proprie dicitur.* Conjuratio in tyranni caput facta 24, 5. Tergo ac capite puniri 2, 55. Qui juniorum non convenisset, — caput Jovi sacratum esset 10, 38. Sacrandoque cum bonis capite ejus, qui etc. 2, 8. In hæc vilia capita sævitis 25, 6. *Oppos. tribuit militum.* *Conf.* 9, 9. Inde labi cepit (*quæstio*) ad villiora capita 9, 26. *Oppos.* clara nomina reorum. Capita vilissima 24, 5. i. e. *tenuissimè homines.* Ignota capita 3, 7. *Conf.* 2, 5. Caput noxium 10, 40. — innoxium 42, 8. — Clarum 1, 41. Capita conjurationis 9, 26. Caput rerum in omni hostium equitatu Masinissam filise 28, 35. Vid. *Arz.* In capita 32, 17. *Cum distributo.* Treceni nummi in capita statum est pretium. *Sic sapienter, etiam ubi in singulos dictum est, et similia* 24, 50. 49, 4. In eos, qui capita rerum erant, animadversum 26, 16. *Conf. cap.* 40. In caput consilii, ipso ducem incurre (*invidiam*) 8, 31. Capita nominis Latini 1, 52. (*principes*) jam caput fieri libertatem repetentium, si se plebs comitem senatui det 8, 38. Omnem iram hostium nostris capitibus excipientes 9, 8. Centum — capitum humanorum abducerentur 45, 34. Libera servaque capita 29, 29. *Conf.* 40, 37. Capita sequente masculino 10, 1. Capitaque conjurationis virgis cæsi ac securi percussi. *Conf.* 39, 44. Capita Romana 22, 52. Caput rei Romanæ Camillus 6, 3. Corpori valido caput deerat 5, 46. (*dux belli*) magnamque Deorum numen ab ipso capite (rege) orsum 1, 23. Esse — aliquod caput (regem) placebat 1, 17. Ubi Hannibal sit, ibi caput atque arcem hujus belli esse 28, 42. Ad Scodram — id quod belli caput fuerat 44, 31. Caput belli (*Perseus*) 45, 6. *Opp.* accessio, quod vid. tres validissimæ urbes Etruriæ capita 10, 37. *Conf.* 37, 18. Caput Thessaliæ (*Larissa*) 42, 47. *Id. de Leucadio* 36, 11. Castellum — quod caput ejus regionis erat 21, 33. Caput ejus regionis 23, 40. (*Cornum*) Caput ipsum belli Roma 26, 7. Pro capite atque arce Italiæ, urbe Romana bellum geratur 22, 32. Caput orbis ter-

rarum Roma dicta, ab Hannibale scilicet 21, 30. Vide *Ruben. Elect.* 1, 25. et *conf. Virgil. Æn.* 8, 65. In Italiam, ubi belli caput rerumque summa esset 27, 20. Perusia, Cortona — quæ ferre capita Etruriæ populorum — erant 9, 37. Caput Samnitium 9, 31. Urbem — caput ejus gentis 21, 5. *Conf. cap.* 6. Brevi caput Italiæ omni Capuam fore 9, 10. Capuam, quod caput, non Campaniæ modo, sed — Italiæ sit, etc. 23, 11. Capita regionum, ubi concilia fierent 45, 29. Caput belli Præneste 6, 29. *Conf.* 44, 31. Urbs, caput insulæ 22, 20. Caput partis ejus Lucanorum 25, 16. Quod (*Feis*) tum caput omnium curarum publicarum erat 5, 8. Id caput (*Antium*) eas vires belli esse 3, 10. Hic Capitolium est, ubi quondam capite humano invento responsum est, eo loco caput rerum summamque imperii fore 5, 54. *Conf.* 1, 55. et *Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 444. *It.* 9, 448. Caput rerum Romam esse 1, 45. Caput aquæ Ferentinæ 1, 51. i. e. *fons.* *Conf.* 37, 18. Summa papaverum capita 1, 54. Capite acquirere 8, 33. *It.* capitis 2, 53. Ea (*multa*) in caput vertit 5, 2. i. e. *mortem attulit.* Virginius capitis diem dicit 3, 11. Quoad vel capitis vel pecuniæ judicaret privato 26, 3. Caput patrimonii 6, 14. *De fundo primario.* De capite (*sorte*) deducite, quod usuris pernumeratum est 6, 15. *Conf. cap.* 35.

CARCER. Vid. *Condere.* i. *Domicilium.*

CARDO pro loco opportuno 37, 54. Quidquid intra eam cardinem est. Creati duumviri navales erant, qui tuendam — Anconam, velut cardinem, haberent 41, 1. Ut promontorium iis Minervæ, velut cardo, in medio esset 40, 18.

CARINA 28, 8. Navium carinis positæ. CARITAS Syracusanorum, non odium 25, 28. i. e. *adversus Syracusanos.* Succedenti tantæ caritati Hieronis 24, 5. h. e. *Hieroniam caro.* *Conf.* 7, 40. Vid. *Blasphemia.* Ingenita caritas liberum 8, 7. (*adversus liberos*) ingenita erga patriam caritas 1, 34. Caritate domini 1, 51. i. q. *quia amabant dominum.* Caritas ipsius soli 2, 1. *Conf.* 5, 42. Ni caritas reipublicæ vinceret 2, 2. i. e. *dicere cogeret.*

CARMEN rogationis 3, 84. i. q. formula. *Conf.* 1, 24. *Sic pilas et hunc Græcis dicitur de oratione prosaica.* Vid. *Cuper. Obs.* 1, 10. — Vid. *Præfari.* Sine carmine ullo, sine invitandorum carminum actu, ludiones ex Etruria acciti, ad tibicinis modos saltantes, haud indecoros motus more Tusco dabant 7, 2. Carmen dirum 10, 38. — Exsecrabile 31, 17. — Furiale 10, 41. Carminis horridi lex 1, 28. Invento carmine in libris Sibyllinis 29, 10. *De certo aliquo loco istorum librorum.* Carmina vero in universum dicuntur eadem libri. v. c. 38, 45. Cecinere vates — idque carmen, etc. 1, 45. *Paullo post:* responsum. Hæc ubi ex Græco carmine (re-

spem Delphico) interpretata recitavit 28, 11. Carmina a militibus in imperatorem dicta 39, 7. *In sensu bono. Sapius enim focaliter et petulanter, in pompa triumphali, canebant, etiam, quae imperatorem laederent, licentia tum militibus concessa: quod ipsi Jul. Caesari accidit.* Vid. *Ap. Sueton. Jul. cap. 51.* Ovantesque moris sui carmine 10, 26.

CARNIFEX 2, 56. Non consulens, sed carnificem ad verandam et lacerandam plebem, etc. *Conf. cap. 35. §. 42, 23.*

CARNIFICARE 24, 15. Neminem stantem jam vulnerari hostem, carnificari jacentes, et in dextris militum pro gladiis humana capita esse.

CARNIFICINA. Vid. *Ergastulum.*

CARNIS 37, 3. Quod Laurentibus carnis, quae dari debet, data non fuerat. (*in casu recto*) [Vid. *Foss. de Anal. L. I. c. 33. p. 545. L. II. c. 8. p. 699.*]

CARPENTA Gallica 31, 21.

CARPERE postremum agmen 31, 40. *i. e. crebris assultibus cedere, impressionem facere.* *Conf. 27, 46.* Carpere agmen 23, 32. — extrema agminis 6, 39. — Novissimos 8, 38. Carpi parvis quotidie damnis vires 9, 27. Hostes carpere multifariam vires Romanas 8, 5. Carpere in parva certamina summam belli 8, 61. In multas parvasque partes carpere exercitum 26, 38. Paulum obtrectatio carpit 45, 35. Soli Aetoli id decretum — clam musantes carpebant 33, 31. Milites — dictatorem sermonibus carpere 7, 12. *Conf. 44, 38.*

CARPTIM 23, 16. Ad lacerandum hostem carptim et procurando recipiendoque sese pugnare. Carptim aggrediendo 44, 41.

CASSE ne tempus tereretur 24, 26. *i. q. frustra. Fos alibi non occurrunt.* Vide *Drakenb. ad h. l.*

CASTELLANI 38, 45. Qui habitant in castellis, *s. viculis montanis, editis.* Castellani agrestes 31, 37. — Agreste genus *ibid.*

CASTELLATIM dissipati 7, 36. (*per castella*).

CASTELLUM 10, 46. Castella, locis sita munitis, expugnavit. Castella vicique 33, 36. Elephantis castellorum procul speciem praebant 28, 14. Castellum omnium scelerum 8, 57. (*tribunal Appt.*) Castellum inops 22, 39. Locum quoque editum capiunt, collatiue eo catapultis ballisticisque, ut castellum in ipsa urbe, velut arcem imminenter haberent, muro circumdant 21, 11.

CASTIGARE 30, 15. Quod tristorem rem, quam necesse fuerit, fecerit, leniter castigat. *Cf. 36, 31.*

CASTIGATIO 36, 9. Revocati — castigationibus principum ad perseverandum in proposito. *Cf. 31, 46.*

CASTIGATOR lacrimarum atque inertium querelarum 1, 59.

CASTIUS eum sacra privata facere 16, 7.

CASTRA legionum 29, 35. *It. navalia*

ibid. Cf. 44, 39. Castra castris collata 10, 32. *Cf. 4, 27. 23, 28.* Septimis demum castris ad radices montis pervenit 40, 32. Secundis castris pervenit 44, 7. *Cf. ibid. cap. 46.* Qui ante, castra, non urbem, (*Romam*) positam in medio — crediderant etc. 1, 21. Castra sunt victori receptaculum, victo perfugium 44, 39. Vid. *seqq. patria, etc.* Cam ovante gaudio turma in castra, atque inde ad patrem tendit 8, 7. Castra remove 9, 24. — Proferre 30, 29. Vid. *Referre.* — Conferre cum hoste 26, 12. — Castris conjungere 3, 69. Qui tractus castrorum quoque forma esset 3, 38. Exercitu instructo paratogue in urbe castra habere 6, 6. *Opponitur hic exercitus alii, qui urbi moribusque praesidio sit. Sunt igitur illa castra improptis intelligenda.*

CASTRENSIS 44, 35. Multo iniquioribus animis a castris consilio auditi sunt. Vid. *Triumphus.*

CASUS 23, 29. Suo casu absumi. *i. e. fato mori.* In casum irrevocabilem se daret 43, 62. Rem in casum ancipitis eventus committant 4, 37. Nec committendum, ut in aleam tanti casus se regnumque daret 42, 50. In hoc casu, quo infelicitur incidit, ut etc. 38, 49. Hoc quoque ludibrium casus ediderit fortuna 30, 30. *i. q. casum ludicrum.* In casum venire summas dimicationis 22, 32. *It. universae dimicationis.* *cap. 31.* Seu casu seu necessitate 45, 8. Casus longioris pugnae 9, 27. *i. e. quos afferre solet longior pugna.* Regna et imperia sub casibus multis esse 42, 50. *i. e. conversionibus rerum et vicissitudinibus obnoxia.* Obsessa regio praesidio urbis casum miserando 37, 17. Quod belli casus ferant 8, 31. *Cf. 42, 50.* Cujus casus prolapsi quom proximis sterneret 5, 47. Pecora praedantibus aliquoties, velut casu incidissent, obviam acta 2, 50. Casus martimi 42, 52.

CATARACTA dejecta 27, 28. *i. e. operculum, vel tabula, quae demittatur, ad aditum obstruendum.*

CAVERNA. Vid. *Conficere.* In catenis Romam miserunt 29, 21.

CATERVA 3, 37. Eorum catervae tribunalia obsederant.

CATERVATIM 44, 41. Adversus catervatim incurrentes Romanos — ire cogebantur.

CAVARE 44, 35. Medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus quam mille passus patebat.

CAVERE 24, 2. Optimum visum est, ad Hannibalem mitti legatos, caverique ab eo, ut receptus Croto Bruttiorum esset. Et pacti, qui Samnitum forent, ut cum singulis vestimentis emitterentur. Hi omnes sub jugum missi. Sociis Samnitum nihil cautum. Ad 7000. sub corona venire 9, 42.

CAVILLARE 5, 15. Cavillantes in sta]

tionibus—milites Romanos Etruscosque. Cf. 39, 13.

CAVILLATIO 42, 32. Inter consules magis cavillatio, quam magna contentio, de provincia fuit.

CAUSSA 34, 22. Causas belli habere. Cum Perseo socii vestri oppugnati, alii interfecti reguli principesque gentium aut populorum, causa belli vobis fuisse 45, 22. Morbum causam esse, cur abesset 38, 52. Nonnulli legunt causas. Cf. 22, 8. Ubi

causa pro ipso morbo, vel potius pro nova offensivacula valetudinis imbecille dicitur. Quibus neque vacatio iusta militiæ, neque morbus causa fuisset 34, 18. Quibus aut emerita stipendia, aut morbus causa essent, quo minus militarent 34, 56. Vim morbi in causa esse, quo serius periceretur 40, 26. Hæc ea causa est, ut veteres cloacæ—

privata passim subeant tecta 5, 55. Per causam recognoscendi nomina captivorum 23, 6. Per causam renovati ab Equis belli 2, 32. Per hanc causam Thracibus ablegatis 44, 44. Sic sæpissime pro, sub hoc prætextu. Vid. Species, Titulus. Cognitiones capitalium rerum sine consiliis per se solus exercebat, perque eam causam occidere—poterat 1, 49. Causam mortis legatis fuisse 4, 17. Bellum, non unde plerique opinantur, nec ab ipso Perseo, causas cepit 39, 23. Inter eum et tribunos cognita causa 29, 19. Hæc in posterum causa juri que dictio—consuli decreta est 41, 9. i. e. cognitio causæ, ut causæ apud eum dicantur. Patri—remissa causæ dictio est 7, 5. Multo majorem causam Antiochum, quam Ætolos, esse 36, 41.

Ita etiam cura de singulis, atque adeo de universi populi, quibuscum bellum gerendum sit, a Livio dicitur. Quasdam civitates dissentientes in causam deductas esse 42, 38. Nec enim in causa ipsorum, sed in populi Rom. clementia spem salutis positam esse 36, 27. i. e. in bonitate ac justitia causæ. Quum parum precibus, parum causa proficerent 8, 32. De rebus singulis in breve coactæ causæ 37, 47. (de compendiis argumentorum int.) Qui apud multitudinem sua causa loquitur 3, 68. Vid. Infra in v. publicus. P. Manlius deinde dictator rem in causam plebis inclinavit 6, 39. Libertatis causam defendere 39, 24. i. q. libertatem ipsam ejusque partes, jura. Hanno unus—causam fœderis—egit 21, 10. i. q. suavit, ut pax cum Romanis coleretur. Quid enim aliud esse causæ credamus 7, 13. Unius tantum criminis, ni judicem dices, te ab libertate in servitutem contra leges vindicias non dedisse, in vincula te duci jubeo 3, 56. Crimenis scil. causæ vel nomine, ut sit hic sensus: unius tantum criminis causæ, quod scilicet vindicias ab libertate in servitutem contra leges dedisti, in vincula te duci jubeo, ni judicem dices, te ab libertate in servitutem contra leges vindicias non de-

disse. Vide Duker. ad h. l. Mortis causa patris sui 41, 28. (inca.) Mitius tamen decreverunt causa Marcelli 26, 32. Causa expiandæ violationis ejus templi 31, 12. Ne quis—convenisse causæ sacrorum velit 39, 14. Causa ignominia, uti semestris stipendium in eum annum esset ei legioni, decretum 40, 41. De pecunia finitur, ne major causa ludorum consumeretur 40, 44. In his locis vox causæ genitivis postponenda erat. Eodem modo Græcorum inus interdictum collocatum reperitur. [It. χᾶεν, quod Abreschius Diluc. Thucyd. Auctar. p. 420: comparat cum illo Suetonii Aug. c. 24. Causa detrectandi sacramenti.]

CAUSSARI 23, 8. Patre animi quoque ejus haud mirabilem interturbationem causante. Consensum Patrum causabantur, quo per contumeliam consulum jura plebis labefacta essent 3, 64. i. e. falsam pro vera causam, prætextum afferebant. Causatus de privati portenti procuratione 5, 15. Causando corrumpi equos inclusos in insula 38, 35.

CAUSSARI senioresque 6, 8. Valetudinis causa missi, aut imminus militie.

CAUTUS 38, 35. Parum cautus adversus colloqui fraudem. Ad propius præsentiusque malum cautiores esse 24, 32.

CAVUS 7, 34. Cava vallis. u. cavæ viæ 26, 10. Murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit 24, 34. Cava u. cavæ i. q. foramina, cavernæ. Hæc autem cava erant cubitalia, h. e. cubiti magnitudinem habebant. Vide Drakenborch. ad h. l.

CEDERE 2, 33. Ut nisi fœdus cum Latinis—monumento esset,—Postumum Cominium bellum gessisse cum Volscis, memoria cessasset. i. e. excessisset, plane ignoraretur. Insignisque inter conspecta cedentium pugne terga 2, 10. i. e. fugientium. Postquam non cessare nec publicæ tempestati, nec suæ invidiæ 4, 55. Tribuni cessare nocti, timentes consulum arma 3, 17. i. e. nocturno periculo se subducere. Cf. cap. 60. Conjuges liberosque eorum in custodiam dedit: prædæ alia militum cessare 43, 19. Idem aurum ex hostibus captum in paucorum prædam cessasse 6, 14. Captiva corpora Romanis cessare 31, 46. Quo ab Tullo res omnis Albana cum colonis suis in Romanum cesserit imperium 1, 52. Rebusque suis omnibus Lavinium translata civitate cessit 2, 2. Currum ei cessori 45, 39. (triumphalem) Siciliâ sibi omni cedi 24, 6. Cedentibus invicem appellatione decemviris 3, 34. Alienigenis bene parto eo (regno) cedere 42, 50. Sic et concedere dicitur, v. c. 22, 25. Quo jam, tamquam trans Iberum agro, Pœnis concessum sit. Vid. Concedere. Quum jam ex re nihil dari posset, fama et corpore, judicati atque addicti, creditoribus satisfaciebant, penaque in vicem fidei cesserat 6, 34. Auxerat id maxime animos, quod,

ignari, loco iniquo, non hosti, cessum velut fugientes ac terribis, terribiles ipsi, sequuti fuerant 8, 38. Nolle ominari, quae captae urbi cessura forent 23, 48. *i. e. evenitura. In malam partem dictum. Alias et in alteram partem, absolute quidem, dicti solet.* Vid. *Drakenborch. ad 2, 44.*

CELARE 5, 51. Sacra, in ruina rerum nostrarum, alia terrae celavimus, alia etc. *ex more Graecorum, qui ponunt Datio. pro Ablat. et Accus.* Vid. *Drakenb. Similiter*: it clamor celo. Alii tamen praeferrunt terra. Conscios celabat 24, 5. *i. e. eorum nomina reticebat.*

CELEBERE 25, 12. Vulgo apertis januis in propatulis epulati sunt, celebrerque dies omni caeremoniarum genere fuit. Maenii celebre nomen laudibus fuit 4, 53. Quorum celebre per Hispaniam responsum ceteros populos ab societate Romana avertit 21, 19.

CELEBRERRIMUS 4, 54. Quum et spiritus plebes summisset et tres ad populum causam celeberrimi nominis haberet duces.

CELEBRARE 2, 42. Celebrabant tribuni popularem potestatem (quam) lege populari *i. e. jactabant, et illustri documento probare, scil. populari lege, volebant, quam esset popularis.* Virginii patris sponsaque Icilius populare nomen celebratur 3, 44. Celebrante populo diem triumphavit 10, 37. Frequentiaque urbana celebrare actiones et resistere conspirationi patriciorum possint 5, 11. Tribuni — legem omnibus concionibus suis celebrabant 3, 31. Nisi in trajectu forte fluminis prohibendo, aliorum navium concursum in majus (ut fit) celebrantes, navalis victoriae vanum titulum appetivere 4, 34. Cum his (*pastoribus*) seria ac jocos celebrare 1, 4. *i. e. saepe operam dare rebus seriis ac ludicris.* Publicum gaudium privatis studiis celebratum est, 10, 45. Celebrandarum cantu epularum causa 9, 30. Parvo intervallo ad respirandum debitoribus dato, postquam quietae res ab hostibus erant, celebrari de integro jurisdictioni 6, 32. Majore quam solita, frequentia prosequentium consulem celebratum 44, 22. Et Scipio dux, partim factis fortibus, partim suapte fortuna quadam ingentis ad incrementa glorie celebratus 29, 36. Vid. *Inimicitia.*

CELEBRATIO. Vid. *Supplicatio.*

CELER 9, 32. Ubi celeriora quam tutoria consilia magis placere ducibus. Cf. 22, 38. [*Herodotus p. 596. γρηγορὶς ἐν ταχέϊ αἰεὶ ἐν ἐσθέρῃ λεγέμενος ἴσιν.* Vid. *Quo moruimus ad Longi Pastor. p. 374.*] Nimis celeri desperatione rerum 21, 1.

CELERITAS 41, 10. In provinciam — praecipiti celeritate abijt.

CELERITER 43, 1. Nuncii — quanta potuit adhiberi festinatio, celeriter Romam quum venissent.

CELLA 27, 25. Negabant unam cellam amplius, quam uni deo, rite dedicari. Est

autem cella, antiquitus quidem, adicula uni simulacro destinata, quod alias delubrum dicitur. Cella Jovis 5, 50.

CELOCES 27, 27. Apparuit inde, piraticas celoces et lembos esse. Cf. 21, 17. Erant autem celoces naves breviores, ob celeritatem insignes, eademque quae celestes. Vide *Cel. Ruhnkenium ad Valles 2, 78.*

CELSUS 7, 16. Celsique et spe haud dubia feroces in prolium vadunt. Celsus haec corpore, vultuque ita laeto, ut vicissim jam crederes, dicebat 30, 32. *i. e. capite sublato, erecto, obstipito, unde spiritus et fulcra appareret.* Cicero etiam de animo dixit *Tusc. 5, 14.*

CENSARE 1, 52. Se utilitatis id magis omnium causa censere, ut renovetur id foedus. Sententia — censendo, quoscumque magistratus esse, qui senatum haberent, judicabat 3, 40. *i. e. in hanc sententiam SCtum perscribendum videbatur. Opponitur enim auctori nullius SCti faciendum.* Quum in senatu vicisset sententia, quae censabat etc. 2, 4. De bonis regis, quae reddi antea censuerant 2, 5. Pro reddenda esse. Bellum Samnitibus Patres censuerunt 10, 12. *scil. indicendum, aut inferendum esse.* Adeo atollida impudenterque postulatio visa est, censere, ne in Italiam transmittant Galli bellum 21, 30. *i. q. suadere, vel potius, interpellare.* Nunc quoque arcesas censeo omnes navales terrestresque copias 36, 7. Censeo in tali contextu omisium 21, 10. ult. Undecim millibus haec classis censebatur 1, 42. Censendo finis factus est 1, 44. Millia octoginta eo lustrum civium censa dicuntur *ibid.* cf. 9, 19. Eos, ubi proximo lustrum censi essent, censeri jusserunt. et eos — censendi jus factum est 45, 15. Cives suos Romae censos plerosque Romam commigrasse etc. 41, 8.

CENSOR. Vid. 42, 3. *Med.*

CENSORIUS. Vid. *Nota.*

CENSURA tristis 39, 41. *i. q. libera, severa et fortis, ut paulo ante dicta erat.* Moribus quoque regendis diligens et severa censura fuit 41, 27. In equitibus recensendis tristis — atque aspera censura fuit 43, 16. *Opponitur censura mitis 28, 28.* Summaque invidia omnium ordinum solus censuram geasit 9, 34. Flavius dixerat sedilem forensis factio, Ap. Claudii censura vires nacta, qui senatum primus libertinorum filiis lectis inquinaverat 9, 46.

CENSUS 1, 42. De sorte ipsa bonorum cujusque classis. Ceterum intelligenda sunt ibi omnia ad normam assium libralium. Censu perfecto 1, 44. Vid. *Descriptio.* A censu senatum legit 34, 51. alias: ex censu 26, 35. Summam aliorum Campanorum etiam census distinxerunt 26, 34. *i. e. multitudinem, turbam; ut sit hic census: reliqui Campani, in quos singulos non decretum erat, secundum census peniti sunt, secundum census de iis statutum est.* Duo-

decim coloniarum, quod nunquam ante factum erat, — censum acceperunt 29, 27. cf. 39, 44. Censui censendo diem dicere 48, 14. i. e. *agendo, estimandisque civium fortunis et facultatibus*. In censum referre (Cato) viatores jussit (*immo pretiorum res*) 34, 44. Octuplicatoque censu etc. 4, 24. Vid. *Octuplicatus*. Censum agere 40, 46. Id est (*esse*) civitatem libertatemque eripere; non, ubi censentur, finire, sed censu excludere 45, 15.

CENTUM cum genetico 45, 34. Centum quidquaginta capitum.

CENTURIA 26, 18. Ad unum omnes non centuriæ modo, sed etiam homines. *Hic centuriæ pro tribubus, ut alibi, posita sunt. Colorum homines centuriis oppositi intelligendi sunt de omnibus omnino omnium ordinum omniisque sexus hominibus*. Quam ceteri centurias non expressent 27, 47. Vid. *Intt.* ad 3, 64. Centuria Veturia 26, 32. Hoc autem est nomen tribus. *Dicit vero centurias pro tribubus et contra, docent Intt.* ad 26, 18.

CENTURIARE 25, 15. Eam (*juventutem*) ex industria centuriaverat armaveratque ad tales casus i. e. in centurias, *quæ sunt pedum, descripsit*. Equites enim decuriantur. cf. 22, 38. it. 26, 1. Vid. *Convenire*. Seniorum cohortes factæ, libertinæque centuriati 10, 21.

CERA 1, 24. Ut illa prima postrema ex illis tabulis ceræ recitata sunt. i. e. ex codice tabularum ceratarum.

CEREMONIAE coelestes 1, 20. Ceremoniæ auspiciæque 22, 9. Cum quanta ceremonia non vestros solum colatis deos etc. 29, 18. Ceremoniæ faciales 9, 11. Virginitate aliisque ceremoniis venerabiles ac sanctas (*virgines Vestales*) fecit 1, 20.

CERCURI 23, 34. *Genus navium Asiaticarum earumque prægrandium*. [*Hæc est Nontii Marcelli p. 533. explicatio: dubio, an vera. In Livio quidem 23, 19. Cercuri cum lembis (Idem Nonius p. 534.: Lembus, navicula brevis piscatoria.) conjunguntur. Sic et Suidas T. 2. p. 300.: Κερκῆρες, τὸν ἰσθμὸν καὶ μυστράδους (Nonius p. 534.: Myoparo est navicula piratarum) καὶ λιμένα ἰσθμὸν πλοίων. Hinc lusus Rustii in *Analect.* Brunck. T. 2. p. 349. ad quem Scholiast. in *Cod. Vatic.*: Εἰς Ἰωνικὸν λιμένα καὶ Κερκῆρας, οἱ δὲ ταῦτα ἰσθμὰ μυστράδους, τῶν παρὰ ἡμῶν σκιδναίων. cf. *Ducang.* Glossar. Gr. v. κερκῆρες, κερκῆρις, σκιδναίος etc.]*

CERNERE 7, 14. Quamquam rem bonam exemplo haud probabili actam cernebat. i. e. *judicabat*. Cujus (*senioris*) cernendi quam ratio quæreretur 35, 7. *Fulg.* coërcendi. At illa lectio haud dubie præferenda. Est enim cernere f. i. q. *inspicere*. Vid. *Intt.* ad h. l. Neminem, quum suffragium inest, satis cernere, cui imperium, cui exercitum permittat 26, 2. Nec, pro quibus meritis, pro qua munificentia tan-

tum ei tribuatur, cernere 42, 12. Priusquam id sors cerneret 42, 12. i. q. *decerneret*. Sermo autem est de provinciis. Quam — hereditatem regni creverit, quæque procurator tenerat, pro domino possederit 24, 25. Vivo et spirante me hereditatem meam ambo spe et cupiditate improba crevisse 40, 8. Quam litteras ab rege Persæ per ignobiles tres legatos cerneret 45, 4.

CERTAMEN 31, 14. Navalium certamina pro præliis. Ita et 40, 48. Contracto certamine intelligendum. Circa jacentis Galli corpus, contracto certamine, pugna atrox concitatur 7, 26. Ingens fuit cum hoste certamen, non segnius inter dictatorem et magistrum equitum 9, 40. Sed ad erumpendum etiam in stationes operaque hostium animus erat: quibus tumultuariis certaminibus haud ferme plures Saguntini cædebant, quam Pœni 21, 7. Transire cum Publio certamen 9, 12. Tanto irarum certamine 9, 39. cf. 1, 7. In ipso certamine pugna 36, 19. Sic certamen verborum lingueque 10, 29. Certamen laboris ac periculi 28, 19. Certamen amicitie, benevolentie 27, 53. Certamen bonæ artis ac virtutis *ibid* 54. Certamen conferendi est ortum 4, 60. i. e. *emulatio in conferenda pecunia*. Nihil neque apud duces, neque apud milites remittitur a summo certamine animi 6, 24. Nec certamen juris, sed vim quæri apparet 21, 6. i. e. *de jure*. Patrum — animos certamen regni ac cupido vernabat 1, 17. Certamine accenso 1, 57. (*de usoribus*.) Regni certamine ambigebant fratres 21, 34. Omnia intempestive agendi certamen erat 45, 31. Magno certamine cum prætore habito tenuerunt caussam 39, 8. Prævum certamen notarium inter censores 29, 37. Mischente Persæ inter Dardanos Bastarnasque certamina 41, 19. Video — differri adversus nos certamen 3, 54. cf. 6, 18. In aliena urbe cum patribus serere certamina 2, 1. Certamina domi finita 2, 58. i. q. *seditiones domesticae*. Vide *Intt.* ad h. l.

CERTARE 9, 46. Contumacia adversus contententes humilitatem suam nobiles certavit. Vid. *Intt.* voc. sequ. it. in v. *multa*. Provocatione certo 1, 26. De provocatione certatum ad populum est *ibid*. Odii etiam prope majoribus certarunt, quam viribus 21, 1. *Fürg.* *Æn.* 2, 30. hic acie certare solebant. Vid. *Intt.* ad h. l. Certare oratione 21, 11.

CERTATIO 25, 4. Omissa multa certatione, rei capitalis diem Postumio dixerunt. *cap. præced. est certare mulotam. h. e. de multa*. Quo magis, spatio interposito, ab impetu ad consulandum advocabantur, eo plus abhorrebant a certatione animi 2, 57.

CERTARE quidem vos estis Romani, qui etc. 45, 32. cf. 2, 1. Mœnibusque se certe, si non armis, ab hoste videbantur defensuri 23, 54.

CERTUS 5, 38. Si quidquam humanorum

certi est. Legatorum paulo ante verba ad certum redegiſſe 44, 15. Certum atque decretum est, non dare ſignum 2, 45. Certa — ſorte ſenatus conſultum factum est 36, 2. *i. e. poſteaquam ſorte, ſortitiſſime, decretum eſt.* Brevisſimo intervallo certiora inſuſtinentes 10, 35. Conſternatio — certior res 29, 6. Adverſus hoſtem, nec ſpe, nec animo certiorum 29, 6. *i. q. nec firmiorem nec fortiorem.* Ut quibus pro ſpe certum eſſet 40, 28. Ut ſemel dedere terga, etiam certiorum capereſſe fugam 9, 39. Donec ad certum dirigatur, vanuſne hic timor noſter, an etc. 41, 23. Id parum certum est, ſolamne, an ab omnibus — adjutam 5, 35. Certum habeo, te imprudentia labi 36, 28. *Vid. Intt. ad A. l. cf. 5, 3.*

CERVIX 35, 11. Equi ſine frenis, deformis ipſe curſus rigida cervice et extento capite currentium. Etſi bellum ingens in cervicibus erat 22, 33. Quum in cervicibus ſumus 44, 39. Tamquam ferentibus adhuc cervicibus jugum, ſub quo emiſſi eſſent 9, 6. Cervicibus eorum præpotentem finitimum regem imponiſſe 42, 50. Regno prope per largitionis dulcedinem in cervice accepto 4, 12.

CERVOS 44, 10. Mumentum lignei genus. *Vid. Jul. Cæs. B. Gall. 7, 12.*

CESSARE 1, 46. Spernere ſortem, quod virum nacta muliebri ceſſaret audacia. *i. q. non ſideretur.* Antiochus, ne ceſſaret per hibernorum tempus etc. 36, 5. Ne nunc quidem aut in ducibus, aut in militibus veſtris ceſſat ira deſe 29, 18. Nec ullum erat tempus, quod a novæ ſemper alicujus cladis ſpectaculo ceſſaret 5, 42. Ab apparatu operum ac munitionum nihil ceſſatum 21, 7. Priorum poſteriorum benefactorum cumulus hoc, quod nunc ceſſatum in officio est, expleat 45, 24. Se nullo uſquam ceſſaturum officio 42, 6. Non ceſſari a ſacrilegiis 31, 12.

CESTROSPHENDONÆ 42, 65. Maxime ceſtroſphendonis vulnerabantur. hoc illo bello novum genus teli inventum eſt. [*Κίτρον* in v. l. dicitur etiam eſſe teli genus: quod *κίτρον* a Suida appellatur, et *κίτρον* ab Heſychio, qui dicit eſſe *κίτρον* *ῥομφαία* *ῥομφαία*. Unde *κεκροσφιδόν* apud Livium, idem quod *κίτρον*, ut patet ex utriuſque deſcriptione, apud Livium lib. 42., circa finem, et apud Suid. in *κίτρον*: quam confer. *Hæc H. Stephan. in Theſaur. L. Gr. T. 2. col. 275. D.*]

CETERA acies 6, 8. Conſpectu ſuo prælium reſtituit, oſtentans vincentem ceteram aciem. Cetera deprecatio 42, 48. [*Vid. Clav. Ciceron.*] Quod ſatis in uſum fuit ſublato, ceterum (*ſpartum*) omne incenſum est 22, 30. Soluta ab ceteris (*ſciſſet hominibus*) rate 21, 28. Cetera classiſ fugerunt 35, 26. Ceteri Patrum 6, 40.

CETERUM neminem, majore cura occupatis animis, verum eſſe præjudicium rei tantæ afferre 3, 40. *i. q. alioqui. alias.* [*Vid. Gſſan. Obſervat. L. L. p. 58. Attend.*]

Consules exiſta anni non conſulſus ab ſe creatis — ceterum dictatori etc. 9, 21. *id est ceterum, quia non præcedit, ut ſubinde, eleganter pro particula adverſativa poſitum eſt. cf. 9, 26. 42, 26.*

CETRATA cohors 31, 36. *αὐχρῶτα.* CIBUS 24, 18. Stantes cibum potio-nemque, quoad ſtipendiis facient, capturos eſſe. *Intelligendum de cena; nam prandium omnes capiebant ſtantes. v. Lips. milit. Rom. 5, 16. Cibo victoque fraudari 2, 35.*

CICATRIX 29, 32. Ubi primum ducta cicatrix, patique poſſe viſa jactationem etc. *i. e. obducta.* [*Proprie dicitur cicatricem ducere. Vid. Rhodii Lexic. Scribon. p. 361. a. Pro eo in Cæſo legas cicatricem inducere, ad cicatricem perducere. Loca collegit laborioſiſſimus Matthiæ in Lexic. Cæſian. p. 76. b. c.*]

CIERE pugnam principes dicuntur 9, 22. *i. e. inditum pugnantis facere. cf. 1, 12. Ciere ſeditiones 4, 52. — prælium 4, 33. — memorandum prælium 7, 33. — bellum 5, 37. — tumultum 28, 17. Qui tantas jam nunc procellas, prælia atque acies jactando inter rogatos ciet 22, 39. Quid vanos tumultus cietis? 41, 24. Ab ultimis ſubſidiis cietur miles 9, 39. A. e. arceſtitur in primam aciem. cf. 28, 27. Simul ad arma ceteros cietis 5, 47. Non homines tantum, ſed — fœdera et deos ciebamur 22, 14. *i. q. commemorabamus.* Triumphum nomine ciere 45, 38. *Id Triumphe! exclamare.* Multitudo omnis, ſicut natura maris, per ſe immobilis eſt; venti et auræ ciet; ita aut tranquillum, aut procelle in vobis ſunt etc. 28, 27. Ciere ingentem irarum molem ex alto animo 9, 7. Qui patrem ciere poſſent, id eſt, nihil ultra quam ingenuos 10, 8. *it. 9, 8.**

CILICII 38, 7. Ciliciis præſentia. CINCTUS 8, 9. Incinctus cinctu Gabino. *Idem dicitur Quirinalis. cf. 5, 46.*

CINGERE 23, 28. Equites cornua cingere. Unus ex purpuratis latus cingebat 32, 39. Hispano cingitur gladio 7, 10. Alibi 40, 13. Gladiis accincti dicuntur. Contra *ibid. cap. 7.* ferro ſuccincti.

CIRCA 1, 4. Venando peragere circa ſaltus. *i. e. ſaltus, qui circa ſunt. Sic 29, 29. Agros circa vaſtavit. it. 1, 17. Circa civitates. A. e. quæ circa erant ſitæ, vicinas. conf. 9, 15. 21, 7. Similitur 2, 23, alibi militia dicitur pro militia alibi facta. Angulus muri erat in planiorem patentiorremque, quam cetera circa, vallem vergens 21, 7. Tanta circa (*ſcil. Hannibalem*) fuga ac trepidatio fuit, *ibid.* Romulus legatos circa vicinas gentes miſit 1, 9. A. e., ad vicinas gentes, quæ circa erant, s. omnes deinceps. Literis circa præfectos miſſis, 42, 51. Extemplo et circa prætorum ad civitates miſſi legati tribunicque, qui ſuos ad curam cuſtodie intenderent 21, 49. Circa prætorum, explicante Gronovio, ſunt,*

qui circa prætorem erant. *Fortè ita dicit Livius, ut vitaretur tedium legentibus e repetitione rû qui; præsertim quum illud qui copulam que præcedere voluisset.* Circa Padus amnis 21, 43. *Nisi legend. cum Gronovio contra; quemadmodum haud dubie legendum est; sequitur enim a tergo, et præcesserat hæc: dextra lævæque duo maria claudunt. Campus ante montibus circa septus erat 28, 33. Ante circaque velut ripa præceps oram ejus omnem cingebat 27, 18. Frumento undique circa ex agris convecto 42, 56. Omnia contra circaque hostium plena erant 5, 37. Ante signa circaque omnes ceciderant 9, 32.*

CIRCUIRS I, 9. Ipse Romulus circuibat docebatque etc. *Vid. Circumire.*

CIRCULUS muri exterior 36, 9. In circulis conviviisque celebrata sermonibus res est 34, 61. *Conf. 44, 22.*

CIRCUM 42, 45. Legatio in Asiam et circum insulas missa. Qui primo tribunicios homines — circum se ostentaverant plebei 3, 37.

CIRCUMVAGARE 42, 42. Circumagetur hic orbis. Jam magna parte anni circumacta 26, 40. Circumactus est annus 6, 38. Circumactum solstitium 44, 36. Qui (annus) solstitiali circumagitur orbe 1, 19. Circumactis decem et octo mensibus 9, 33. Circumegit se annus 9, 18. Nobis — in apparatu ipso, ac tantum inchoantibus res, annus circumagitur 24, 8. Prius se æstas circumegit, quam etc. 23, 39. Circumagenti se ad dissonos clamores — hosti undique objecerat victorem peditem equitemque 4, 28. Ut, altero ab tergo se ostendente bello, circumactus ad interiorum regni partem tuendam, nudare aliqua parte transitus Enipei cogeretur 44, 35. Vixdum induciarum tempore circumacto 27, 30. *i. e. exarante, peracto. Etenim in his nihil respicitur eo, ut, quod circumagi dicatur, in se, tamquam circulus, redeat, id quod de integro anno rectius dici et potest, et solet.* Alieni animi momentis circumagi 39, 5. *i. e. in aliorum gratiam, prout animati sunt, mutare se.* Repente intorta navis in proram circumagebatur 28, 30. Spatium circumagendi signa, vertendique aciem a castris in hostem fuit 10, 36. *Conf. 26, 8.* Ut circumagi signa obvertique aciem viderunt in hostem 6, 24. Ab rapido cursu circumagendo equo effusus 10, 11. *Sic proprie dicitur. Sic enim 8, 7. Circumactis equis. Perseus extemplo circumagit aciem 42, 64. In quo exercitu milites, consul, et imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse 44, 34.*

CIRCUMARARE 2, 10. Agri, quantum una die circumaravit, datum.

CIRCUMCOLERE 5, 33. Qui sinum circumcolunt maria.

CIRCUMDARE exercitum castris 3, 28. Ex composito armata circumdari Romana legio 1, 26. Hostia itineri circum-

data 40, 13. *De sacrificio lustrali.* Jam se ad prohibenda circumdari opera Equi, parabant 3, 28. *i. e. circumdanda, vel potius, circumdari caepa.* [Errat Ernestius. Est i. q. Equi se parabant, ut opera circumdari prohiberent. Omnino sic intelligo, cur VV. DD. (Neque enim solus Ernestius hic est) hunc locum pro difficili habuerint.] Oppidum corona circumdatum 4, 47. Ac nescio, an majora vincula majoresque necessitates vobis, quam captivis vestris, fortuna circumdederit 21, 42. Hinc patre, hinc Catulo, lateri circumdatis 30, 19. *Similiter latus alicujus claudi, etiam cingi dicitur, vel ab uno. Vid. cingere.* [Similiter Græci *εἰρηνας* de uno; quem tamen illius verbi usum parum probant, qui accuratius loquerentur. *Vid. Lucian. T. 3. p. 566. ibique Græv. et Hemsterhus. ad Aristoph. Plut. p. 332. b.*]

CIRCUMDUCERE 10, 29. Præfectis equitum jussis ad latus Samnitium circumducere alas. Haud dubia res visa, quin per invia circa, nec trita antea, quamvis longo ambitu, circumduceret (*i. e. circumducere deberet. Sic Gronov.*) agmen 21, 36. Circumducto agmine 29, 33. Suo jussu circumduci Albanum exercitum, ut Fidenatum nuda terga invadant 1. 27. Pars, devio saltu circumducta, ab tergo adgrederetur 41, 19.

CIRCUMFERRE bellum 9, 41. *i. e. plures detinere populos bello petere. Conf. cap. 45.* Vicatim circumferentes bellum 10, 17. Circumferendo passim bello 9, 41. Circumferendo bello ad singulas urbes 9, 45. Circumferens inde minaciter truces oculos ad proceres Etruscorum 2, 10. *Conf. 5, 41.* Circa ea omnia templa Philippum infestis circumtulisse ignes 31, 30. Legati Scitum. Thebis primum recitatum, per omnes Peloponnesi urbes circumtulērunt 43, 17. Satiatis vino ciboque poculum idem, quod mihi datum fuerit, circumferretur 26, 13. Clamor circumlatus exterruit 2, 50. *i. q. undique sublatus.*

CIRCUMFUNDERE 22, 7. Circumfundebantur obviis sciscitantes. Hannoni Africæ se circumfundere 29, 34. *Conf. 10, 36. 28, 26.* Qui (locus) præbere ipse prospectum quum ad urbem (Karthaginem) tum ad circumfusum mare urbi posset 30, 9. Circumfusa multitudo in concionis modum 2, 28. Circumfusa turba lateri meo 6, 15. Ibi ea, quæ conveniunt, circumfuso agmine equitum, facta 44, 23. Consuli Lacuno Capum prætereunti circumfusa multitudo Campanorum est 26, 27. Circumfusse undique voluptates 30, 14.

CIRCUMJICERE 36, 9. Circumjectus munitionis brevior orbis. Edificia circumjecta muris 9, 28.

CIRCUMINJICERE 25, 36. Si quo modo posset vallum circuminjicere.

CIRCUMIRE 42, 37. Lentuli in Cephal-

leniam missi, ut — oramque maris — circumirent. *Mox*: Marcio et Atilio Epirus etc. Circumeundæ assignantur. *Paullo post*: Lentuli, circumeuntes Peloponnesi oppida etc.—*Ibidem*: Inde Bœotiam atque Eubœam adipiscere iussi. Circumire ibi et prensare homines 3, 47. Hæc prope concionabundus circumibat homines *ibid.* Quibus (*cornibus*) circumibantur 41, 26. Vigilæ acerbius et diligentius circumitæ sunt 45, 37. Vid. *circuire*.

CIRCUMLIGARE 21, 8. (*Ferrum*) stuppa circumligabant, liniebantque pice.

CIRCUMLUERE 25, 11. Quo (*mari*) in peninsulæ modum pars major (*arcis*) circumluitur.

CIRCUMMITTERE 29, 33. Quo (*tempore*) pervenisse jam circummissi videri poterant. Veiens, multitudo abundans, qui inter dimicationem castra Rom. aggrederentur, post montes circummisit 4, 18. *Conf.* 2, 50, 40, 22. Scaphas circummisit, ut ex navibus gubernatores — convenirent 29, 25.

CIRCUMPADANI campi 31, 35.

CIRCUMSCINDERE 2, 55. Eo infestius circumscindere et spoliare lictor. *i. e. lacerare vestem*.

CIRCUMSCRIBERE 45, 12. Virga, quam in manu gerebat, circumscripsit regem.

CIRCUMSEDERI urbem Rom. ab invidia et odio finitimorum 6, 6. *Conf.* 9, 2. Non facile erat — circumsessio dies noctesque maliebris blanditiis, liberare animum 24, 4. Circumsessum Capitolium 5, 53. *i. q. obsessum*. Opem non circumsessis modo, sed etiam circumvallatis ferret 25, 22. *Conf.* 9, 42. *et.* 42, 65. Quales (*belluæ*) fretum quondam — ad perniciem navigantium, circumsedisse fabulæ ferunt 29, 17. *i. e. obsedis*.

CIRCUMSEPIRE 1, 49. Tarquinius — armatis corpus circumsepit.

CIRCUMSIDERE 9, 21. Plistiam ipsi, socios Romanorum, — circumsidunt. Mox Karthaginem circumsidebunt Romanæ legiones 21, 10. Victores circumsidunt urbem — vi expugnaturi 41, 19. *Conf.* 42, 56.

CIRCUMSISTERE 10, 19. Digredientes jam cœsules legati tribunique — circumstant. *Conf.* cap. 20. *Ult. et.* 1, 28. 2, 2. 23. Turnum ex somno excitatum circumstant custodes 1, 51.

CIRCUMSONARE 3, 28. Clamor hostes circumsonat. Dum ad circumsonantem undique clamorem flectere cornua et obvertere ordines volunt 27, 18.

CIRCUMSPECTARE 26, 18. In magistratus versi circumspectant ora principum. *Conf.* 3, 37, 38. 25, 36. Circumspectantes defectionis tempus 21, 39. Quosque me circumspectabit? 6, 18. Cunctati aliquandiu sunt, dum alius alium, ut prœlium incipiant, circumspectant 2, 10.

CIRCUMSPECTUS 10, 34. Unde in omnes partes circumspectus esset. Ut distineret

regem ab circumspectu rerum aliarum 44, 35.

CIRCUMSPICERE 37, 41. Ne ex medio quidem cornua sua circumspicere poterant, nedum extremi inter se conspicerentur. Autumno tecta ac recessum circumspicere, 5, 6.

CIRCUMSTARE 8, 32. Legati circumstantes sellam. *Conf.* 35, 34. Quem tres Curatii circumsteterant 1, 25. Duo celeberrimi nominis duces circumstare urbem Romanam 27, 40. Simul duobus circumstantibus urbem bellis 3, 38. Quum tanti undique terrores circumstarent 6, 2. *Conf.* cap. 9. Ancepsque terror circumstabat 21, 28. *Conf.* 42, 65. Nec Scipio ullo tempore hiemis belli opera remisit, quæ multa simul undique eum circumstabant 30, 3.

CIRCUMVADERE 9, 40. Is novus additus terror, quum ex parte utraque circumvassisset aciem. *Conf.* 34, 21. Profectique ad classem immobiles naves — circumvadunt 10, 2.

CIRCUMVALLARE 10, 35. Casurum inter signa Samnitium potius, quam circumvallari castra Romana videat. *Conf.* 43, 19. Ut tunc saltem opem non circumsessis modo, sed etiam circumvallatis ferret 25, 22. *Mox*: priusquam clauderent Capuam operibus.—*Cap. eod. ult.*: Capuam jam duplici fossa valloque cinctam.

CIRCUMVECTARE 41, 17. Qui Ligurum oram, maritimum quoque terrorem admoventes, circumvectarentur.

CIRCUMVENI procul castra jubet specularique 27, 47. *Conf.* 10, 29. Circumvectus Brundisii promontorium 10, 2. *Conf.* 44, 28.

CIRCUMVENIRE 10, 2. In medio circumventi hostes. Ita cæsa ab tergo legio, atque in medio, quum hostis undique urgeret, circumventa 10, 26. Ut tantis circumventam terroribus expediret rempublicam 2, 24. *Conf.* 28, 22. Falsis criminibus — circumventum — arguens 4, 21. An placeret sœnore circumventam plebem 6, 36.

CIRCUS 9, 42. Concilium populorum omnium habentibus Anagninis in circo, quem maritimum vocant. Actum de imperio Marcelli in circo Flaminio est 27, 21. Quum per circo reveheretur ad foros publicos 45, 1. Vid. *Plin.* 34. 5. *It. Drakenborch. ad* 29, 37. Scenicos ludos per quadriurum, unum diem in circo fecit 42, 10. Vid. *Ludi*.

CISTOPHORI 37, 46. *Nummi Asiatici genus*. Vid. *Clav. Cicer. in h. v.* [Eckhelius in *Doctr. Num. Vet. Vol. 4. Cap. 18. Pag. 352. sqq. copiose agit de numis cistophoris. Add. Raschii Lexic. Univ. R. Numar. T. 1. P. poster. p. 552. sq.*]

CITARE 2, 29. Citari nominatim unum ex iis, qui in conspectu erant, dedita opera jubent. *Scilicet proprie de delectu adhibetur vox citandi, quod est, nomen alicujus*

per præconem pronuntiare, ut adit et respondeat. Patres in curiam per præconem ad regem — citari iussit 1, 47. Vid. *Vocare*. *Conf.* 3, 38. Quum senatus in forum citari coeptus esset 1, 48. Sic, non in foro, legendum censet Druerus 27, 34. Senatum exemplo citaverunt eo ordine, qui ante — fuerat, 9, 30. Quum citatos decurrere hostes vidisset 2, 10. i. q. accelerare. Citatisque equis nuncium ad patrem perferunt 3, 46. Ferunt citati signa, nec signiferos armati morantur 41, 3.

CITATISSIMO agmine 23, 6.

CITIVS 8, 32. Vitam sibi eripi citius, quam gloriam rerum gestarum, posse. i. q. prius, antea.

CITRA 10, 25. Ad castra — pergit paucis citra millibus lignatores ei cum præsidio occurrunt. *Absolute pro, citra castra.*

CITRO 29, 23. Data ultro citroque fide. (*de federe*.) Ut obsides ultro citroque darentur 44, 23.

CITUS 33, 48. Nocte via cita regionem quamdam agri Vocani transgressus, i. e. itinere celeriter facio.

CIVICUS 1, 40. Non modo civicæ, sed ne Italicas quidem stirpis.

CIVILIS exercitus 42, 35. — Clamor 8, 28. i. e. popularium. Karthaginiensi nihil civilis roboris est; mercede paratos milites habent 28, 44. [*Græcorum πολιτικὴ δύναμις, πολιτικὰ στρατεύματα, πολιτικὴν στρατιάν.*] Neque magistratum continuari satis civile esse 27, 6. Consilium non civilis exempli 7, 5. Nulli civilis animus neque legum, neque libertatis æquæ patiens 43, 32. Sermo minime civilis 6, 40. i. e. arragans. Si quidquam in vobis non dico civilis, sed humani esset 5, 3. Civile jus, repositum in penetralibus pontificum evulgavi 9, 46.

CIVILITER 83, 46. Horum (*iudicem*) in tam impotenti regno, neque enim civiliter pimiis opibus utebantur, Prætor etc.

CIVIS Romanus, si sit ex plebe, præcisa consularis spes erit 4, 3. *Hic aut civi Romano legendum, aut intelligendum ei videtur.* [*Puillum negotium, comma, quantitas turbas dedit Junge*; Civis Romanus si sit etc. ut in *Sallustio*: Huic quia etc.] Sic *Sallust.* B. Cat. 11. Huic, quia bonæ artes derant, dolis ac fallaciis contendit. Quibus quid aliud, quam admonemus nos civis eorum esse 4, 3. Nisi legendum cum aliis concives. Sed hanc emendationem Drakenborchius rejicit, quum sit ea vox sequioris ætatis. [*Cf. Nollen. Antibarbar. col. 476, sq.*] Sed tamen apud *Ciceronem* est etiam conservus. Res tuas tibi non solum reddent civas tui 2, 2. Concives, populares, *conf.* 45, 22. Neque civibus satis lætus adventus ejus fuit, nec hostibus quidquam attulit terroris 8, 36. *Hic civis pro popularibus latiori significatione accipiendi; neque enim milites tantum legionarii intelligendi videantur.* Quid-

quid civium domi, quidquid in exercitu sit 1, 25. Inter cives Romanos et peregrinos 22, 35. *E glossa esse Romanos et existimemus, tum usus loquendi suadet, tum quorundam librorum, et Pighii emendantis, auctoritas; præsertim quum non in formula sollempni, sed a persona Livii dicatur. In decretorum formulis, in quibus usus linguae publicus dominatur, talia sæpius abundare consolat.*

CIVITAS 3, 47. Quum civitas in foro expectatione erecta staret. Vid. *Erigere*. it. agmen et viritum. Civitas Romana 9, 45. Pro *jure civitatis*. Civitas sine suffragii latione 9, 43. Populis — quia maluerunt, quam civitatem, suæ leges redditis *ibid.* Civitatem dare plebi 1, 28. *Conf.* 8, 14. Claudiam certe gentem — in civitatem accepimus 4, 3. Aucta civitate magnitudine urbis 1, 45. Armari civitatem defendendique 4, 2. Ausi sumus — quæque civitas 37, 54. Mœsta itaque civitas in campum descendit, atque in magistratus versi circumspiciant ora principum 26, 18. Civitatem libertatemque eripere (*de vi censoria*) 45, 15. i. e. *Jus Quiritium*; nam vulgarem libertatem non amittebant. Vid. *Clav. Cicer. in v. libertas*. Civitas gravis 34, 17. i. q. valida, potens opibus. Bergistanorum civitatis septem castella defecerunt 34, 16. Civitas h. l. ut alibi sæpius, pro populo dicta est. Etiam nomina regionum sæpenumero pro incolis dicuntur. v. c. 39, 48. Messepe desciverat a concilio Achaico. it. 8, 11. Latium Capuaque agro mulctati. Multarum circa civitatum irritatis animis 1, 17. *Conf.* 24, 9. Nequaquam tamen ea nocte — similis illi, quæ ad Alliam tam pavide fugerat, civitas fuit 5, 39. Cujus civitatis eam (*bovem*) civis Dianæ immolasset 1, 45. Spectaculo intenta civitas erit 2, 37. Neque validiores opibus ullæ inter se civitates gentesque contulerunt arma 21, 1.

CLADES captae urbis 5, 21. Binaque castra clade una deleta 30, 6. Plus populationibus, quam præliis cladium fecit 8, 2. Magna clade eos castigavit iter asperius et exercitator hostis 39, 1. Quod agri est inter — omni clade belli pervastat 22, 4. Multiplex clades, cum duobus consulibus duo consulares exercitus amissi 22, 54. Nulla profecto alia gens tanta mole cladia non obruta esset *ibid.* Si sua temeritate contractæ cladi superasset 25, 19. Plus eo anno domi acceptum cladis ab consulibus ac dictator, quam ex victoria eorum bellicisque rebus foris auctum imperium Patres credebant 8, 12. Cujus repentinae cladis ne causâ dubia esset 2, 36. (*mortuo filio*.) Quantum excitata molem vera fuisset clades 28, 24. (*Mors Scipionis*.) Tum privatæ quoque per domos clades vulgatæ sunt 22, 56. A clade dextere manus 2, 13. Nullis occurrentibus tantæ cladis (*pestilentia*) causâ 6, 20.

Clades Sinopensium 40, 9. *Licet accipiat* a nonnullis pro ea, quam dederunt; *Drakenborchio* tamen placet Jac. Gronovii ad Pomp. Molam proposita sententia subscribere, ut intelligatur accepta clades. Illos repeterent animos Quirites, quos recenti clade accepta habuissent 5, 11. *Hic delendum videtur accepta. Contra omnes est vocula itaque a principio hujus periodi; idque de more Livii factum.* Vid. Peritici.

CLAM 5, 36. Nec id clam esse potuit. soli Aetoli id decretum clam musonates carpabant 33, 31.

CLAMARE 29, 1. Per urbem Saturnalia die ac nocte clamatum. *Videtur legendum esse Gronovio clamata. Sic dicitur Livio clamari, item cieri triumphus.* Vid. Cieri.

CLAMITARE 1, 9. Idemdem — Talassio ferri clamitatum. Ad arma, et, pro vestram fidem, cives! clamitans 9, 24. Conclamare usitatus in hoc genere. Vid. *Infra in h. v.*

CLAMOR 10, 5. Concitator accidens clamor ab increcente certamine. Aperti clamores 2, 37. Alacer clamor 6, 34. Ex pavido clamore fugientium 41, 11. His inter se vocibus concitati clamore renovato inferunt pedem 7, 8. Clamore et ab alia circumstantium turba multiplici adjecto 37, 41. Castra Gallorum — clamore invadunt 5, 45. *Sic et provocare, ut procurrare jungitur.* Vid. *Drakenborch. ad h. l.* Clamor indicium primum fuit, quo res inclinata esset. excitator crebriorque ab hoste sublati; ab Romanis dissonus, impar, segnius saepe iteratus, incerto clamore prodidit pavorem animorum 4, 37.

CLANDESTINUS 42, 16. Per omnia clandestina grassari scelera atrociorum ac veneficiorum. In sede Esculapii clandestinum eos per aliquot noctes consilium principum habuisse 42, 24.

CLANGOR 1, 24. Super — carpentum cum magno clangore volitans, etc. (*de aquila.*) Clangore eorum (*anserum*) alarumque crepitu excitus M. Manlius 5, 47.

CLARIGATIO 8, 14. Ut ejus, qui cis Tiberim deprehensus esset, uaque ad mille pondo clarigatio esset. *i. e. ut tanta pecunia mulcicaretur. Alii est denuntiatio clare vocis facta, v. e. in belli indicatione, quum res repetita, nec reddita essent. Alii aliter capiant hanc vocem. Nec mirum. Ipsi Quinctiliano obsecutor et ignotior ea videbatur.* Vid. *Inti. ad illum locum.*

CLARUS proprie dicitur Latinis, qui gloria dignus est. Ea autem non venit, nisi a rebus praeclare gestis. Sic 9, 17. Nam ea quoque (*opera militaria*) haud minus clarum eum (*Alexandrum*) faciunt. *Conf.* 42, 8. Ut alios reges claros ducesque omittam 9, 17. Itaque etiam consules clarissimi vocabantur. Vid. *Cic. de Or. 2, 37. ff. gloria clarioris.* Sed tamen rubinde etiam in partem deteriorum clari dicuntur, v. c. apud nostrum 7, 31. Luxuria super-

biisque clarus. (*populus Campanus.*) Nisi vero cum Bauero *Exc. Liv. p. 280. leg.* elatus. [*Præstat in illo contextu clarus, media eorum significationis, ut Græcorum εἰσιένων.*]

CLASSICUM apud eos cecinit 28, 27. Est autem classicum omne signum tubæ datum exercitui, sive ad concionem spectantur milites, sive vigiliæ indicantur, etc. Vid. *Virgil. Georg. 3, 539.*

CLASSICUS 31, 61. Classici milites æqualesque socii.

CLASSIS 1, 1. Ab Sicilia classe Laurentem agrum tenuisse. *i. e. oram maritimam aditus; nisi vero legendum cum Jac. Gronovio: ab Sicilia errasse ac L. a. tenuisse.* Et impari maritimis viribus haud facilis erat in insulam classi accessus 28, 7. Cetera classis fugerunt 35, 26. Multi voluntarii nomina in classem dederunt 28, 45. Ut eodem tempore exercitus ostenderetur et classis 26, 42. *Solet exercitus a Livio classi opponi, ut ille significet terrestres, hæc navales copias.* Ut classem — duceret in Ligurum oram 40, 36. Cui classis provincia erat 42, 48. *Conf.* 44, 1. Quinqueremes ad navium classem — additis 22, 37. Vid. *Gronov.* Quam classis Rom. Cenchreis staret 41, 24. Ibi etiam classis 43, 48. Vid. *Stare.* Classis ordinandæ reficiendæque causæ 9, 30. Classibus quoque ab Fidenas pugnatum 4, 84. *Non equites, ut nonnullis placet, intellexisse videtur Livius, sed classes, quæ vulgo dicuntur; id quod ex refutatione ejus patet.* *Conf. Virgil. Æn. 3, 30. ad q. l. Vid. Inti. Vid. Lembus.*

CLAUDARE 28, 2. Claudam in euria vos. *Conf. cap. sequ. ubi est: clausos omnes in curiam accipite.* Clausæ hieme Alpes 27, 36. Vid. *Virgil. Æn. 2, 111.* Rivus præaltis utrimque clausus ripis 21, 24. Clauderent Capuam operibus 25, 22. Clausi undique commæatus erant, nisi quos Pado naves subveherent 21, 57. Dextra lævaque duo maria claudunt, nullam ne ad effugium quidem navem habentibus 21, 43. Forum porticibus tabernaculis claudendum 41, 27. Horum ferocia vocem Evandri clausit 44, 45. Insula æ sinum ab alto claudat 30, 24.

CLAUDICARE 22, 39. Si altera parte claudicet respublica *i. e. majus incommodum acceperit.* Sic fere Cicer. *Epp. Div. 12, 10. si quid forte titubatum fuerit.* Vide tamen, quæ Gronovius ad *h. l.* pro verbo claudere disputat.

CLAUDUS 37, 24. Hostes claudas mutilatasque naves apertis navibus remulco trahentes. *i. e. quibus remi deteriti vel fracti ab altera parte erant, ut non nisi ab una parte agere possent.*

CLAUSTRA 9, 32. Ab oppugnando Sutrio, quæ urbs sociis Romanis, velut claustra Etruriæ erat, ingressi orsi bellum. Apparebat, claustra Egypti teneri, ut, quam vellet, rursus exercitum induceret 45, 11. Quam

ea loca (*Nepes ac Sutrium*) opposita Etruriae, et velut claustra inde portaeque essent 6, 9. *Conf.* 44, 7. Ante ipsa Tempe in faucibus situm Macedoniarum claustra tutissima praebet 42, 67. Primi omnium Thraces haud secus, quam diu claustris retentae ferre, concitati cum ingenti clamore in dextrum cornu — incurrunt 42, 59.

CLAUSUS 42, 14. Nihil, praeterquam fuisse in curia regem, scire quisquam potuit: eo silentio clausa curia erat.

CLAVUS 7, 3. Ut, qui praetor maximus sit — clavum pangat. Fixa (*flavus*) fuit. — Eum clavum, etc. *Nempe* pangere et figere *clavum prorsus idem est; quemadmodum haec verba, etiam quum de aliis rerum generibus sermo est, commutari solent.* *Conf.* 9, 28, et 34.

CLEMENS 8, 31. Inclinatorum ad clementiorem sententiam animum. *Alii* mitiorem: *quod est utique usitatus, v. c. de penis* 1, 28. Clemens legis interpret 1, 26. *Vid. Caelum.*

CLEMENTER 29, 2. Hostico, tamquam pacato, clementer ductis militibus.

CLEMENTIA 45, 4. Ut se suaeque omnia in fidem et clementiam populi Romae permitteret. *Henr. Steph. Schediasm.* 4, 8, p. 22. Clientelam legendum putat. *Vid. Duxer. ad h. l. Conf.* 36, 27. Clementia concordiam ordinum stabiliri posse 3, 58.

CLIPAEI. *Vid. Aglaspides.*

CLYPEUS pro CLYPEUS 1, 43. *Conf.* 35, 41. *ut.* 38, 35. *Vid. Eratrus, et Conf. Virgil. Aen.* 10, 271. Arma, clipeus sarsaeque illis, Romano scutum, majus corpori tegumentum 9, 19. *Conf.* 8, 8. Clipeaeque de columnis — demisit 40, 51. Clipea insaurata in fastigio Jovis aedis posuerunt 35, 10. *Conf.* 25, 39.

CLIVUS 21, 39. Erigentibus in primos agmen *clivos* apparuerunt imminentes tumulos insidentes montani.

COACERVARE 5, 39. Armorum cumulos coacervare. Ex hostium coacervatorum cumulis 22, 7. *Conf.* 20, 39. *Vid. Acervare, item Cumulus.*

COALDESCERE 1, 8. Coalescit multitudo in unius populi corpus. Coalescit res concordia 1, 11. — Regio pace nova 26, 40. Brevique tanta concordia coaluerant omnium animi 23, 35.

COARGUERE 31, 25. Id quidem coarguere Cyeliadas praetor Achaeorum nihil attinere ratus. Quo (*decreto*) maxime et refelli et coargui potest 39, 28.

CAECUS. *Vid. Caecus.*

CAELUM 22, 1. Faleriis caelum findi velut magno hiatu visum. *i. e. discessisse, ut Cicero dicit Dio.* 1, 43. Caeli intemperies 8, 18. Sic palustre caelum 22, 2. Uberimo agro, mitissimo caelo, clementibus accolarum ingenuis, omnis illa, cum qua venerant, manifestata est feritas 38, 17. *Conf. Virgil. Georg.* 2, 36. Caelum, sub quo natus educatusque essem 5, 54. Quid

tandem est, cur caelum ac terras misceant? 4, 3. Portam et multis locis murum de caelo tactum 29, 14. *Conf.* 26, 28. *Ubi vid. Drakenborch.* Fulmina jaci de caelo 28, 27.

CAELESTIS 9, 1. Quidquid ex foedere rupto irarum in nos caelestium fuit. *Conf.* 2, 38. Nec caelestes modo defuerunt aquae 4, 30. Caelestia prodigia 1, 34. Quem prope caelestem, cognominis certe Capitolino Jovi parem fecerint 6, 17.

CAENACULUM super aedes datum est, scalis ferentibus in publicum obseratis, aditu in aedes verso 39, 14. *i. e. suprema consignatio aedium. Gr. βασιλειον.* *Vide B. Patrum ad Sueton. Aug.* 45.

CAENUM 10, 15. Orare, ut ex caeno plebeio consulatum extraheret. *Consecrandi causa sic dictum.*

CAEPISSE 28, 27. Tum (*imperator*) ita cepit *scil. dicere.* Simul et cetera equestris pugna cepit 2, 6.

CAEPTUS 24, 13. Caepa maturare. *It.* enunciare 23, 35. *ut.* impedire *ibid. cap.* 41. In caepio perstare 42, 10. Ne audaci caepio deessent 42, 59. Idque primam ad caeptam magnitudinem roboris fuit 1, 8. *De urbe aedificiis magis quam incolis abundante.* Conditores partium caeptae urbis 2, 1. *Gronov. leg. certe. male.* Si — plebs — agitari caepa esset etc. *Ib. Mos:* et in aliena urbe cum patribus serere certamina. *Hic caepisset subintell. et es caepa esset repetendum. Ut haec durities videtur, pro caepa esset leg. caepisset.* Porta iustus forisque pariter refringi caepa 26, 46.

COERCERE 21, 31. Nullis coercitus (*amnis*) ripis. Quibus (*operibus*) intra muros coercetur hostis 5, 5. Sanctus et innocens (*Cato*), asperior tamen in fenore coercendo habitus 39, 27. Coerceri ab effuso studio nequit 39, 32. Ita coercitus miles dicitur 36, 24. *Pro retento a praedandi licentia.* Coerceri rabiem gentis non posse 41, 27. Per opportunas expeditiones coercitus gentibus 31, 43.

CAETUS 39, 14. Ne quid ex conjurationes caetusque nocturni fraudis importarent. Caetus nocturni plebis suspecti patribus 5, 16. Caetus indicere in domos tribunorum 4, 25. Civili quippe standum exercitu esse, quando socialis caetus desereret 7, 25. Quantum a caetu congressaque impotentium dominorum se amovissent 3, 38. Quod maximo caetu Graeciae (*Iudicrum*) celebraretur 27, 35. *Conf.* 9, 10. Quem (*Pythagoran*) juvenum emulantium studia caetus habuisse constat 1, 18. Qui rure et procul caetu hominum juventam egisset 7, 5. Se — ab ludis — caetu quodammodo hominum deorumque abactos esse 2, 37. Si caetus et concilia et secretas consultationes esse sinas 34, 2.

COGERE 45, 41. Neque cogi pugnare poterat. *Ibid. paullo post;* ad pugnam rege coacto. Causam inaugurari coacti

flaminis libens reticuisse 28, 8. Cogendum — fungi officii 21, 63. Cogendis redire in colonias — consumsit 32, 26. Vos id cogendi estis 6, 15. *conf.* 4, 26. Ad cogendum senatum in curiam redit (*Tarquinius, interfecto Servio*) 1, 48. Senatum cogere 8, 29. Jure cogere 8, 38. (*de magistratibus.*) Sub ius iudiciumque suum totam coëgit gentem 41, 22. Oppida vi atque armis coëgit in deditionem 43, 1. Ut castellum — aut auctoritate, aut armis cogeret iura antiqua pati 38, 13. Ne præfecti in oppida sua ad pecunias cogendas imponerentur 43, 2. *i. e. exigendas.* Cogere hostes in obsidionem justam 10, 45. In classem cogi 36, 3. *Oppos. vacatio rei navalis.* In provinciam cogere 45, 15. *i. e. ut ad exercitum irent.* *conf.* 43, 15. Vos in ordinem coactos esse, et rem ad seditionem spectare 25, 3. *Vid. Intt. ad h. l. conf.* 3, 51. Nimum in ordinem se ipsum cogere 3, 35. *i. q. humiliter petere decemviratum.* *De Appio.* Cogere numerum 32, 2. *i. q. supplere, novos colonos ascribere.* Ingens coacta vis navium est 21, 26. Coacto agmine procedebat 38, 18. *i. e. densatis ordinibus.* Agmine hominum coacto 42, 10. Substitit ad agmen cogendum 42, 64. *i. q. claudendum, legendum.* *conf.* 44, 4. Femine ex propinquis urbibus coactæ cibaria in castra afferbant 44, 32. *Nisi potius, volente Drakenborchio, legendum cocta.* Potestatem — intra sex mensium et anni coëgisset spatium 9, 33. *i. q. coarctasset.* Saltus in arctas coactus fauces 22, 15.

COGITATIO 1, 6. Interventit deinde his cogitationibus avitum malum, regni cupidus. *i. e. instituit.* Averterent ab ira parumper ad cognitionem cogitationemque animos 3, 58. His curis cogitationibusque ita ab ineunte ætate animum agitaverat, ut nulla ei nova in tali re cogitatio esset 35, 28. *Intt. exercitationes in usu rerum bellicarum comparando, meditando quidem, commentando, etc.* Inter multas magnasque res, quæ — occupabant cogitationes hominum 27, 3. Totus in Persæ versus cum eo cogitationes ejus rei dies ac noctes agitabat 40, 5. *i. e. deliberatio, consultatio.*

COGNATIO 26, 33. Affinitatibus pleorouque et propinquis jam cognitionibus ex concubio vetusto junctas.

COGNITIO vacantium militiæ munere post bellum differtur 4, 26. *i. e. de his, qui parum legitimam causam habuerant militiæ se subducendi.* *conf.* 42, 32. Cognitiones capitalium rerum sine consiliis per se solus exercebat 1, 49. Cognito inter patrem et filium 1, 50. Vis hanc formulam cognitionis esse? 40, 12.

COGNITOR 39, 5. Alienarum simultatum cognitorem fieri. *i. e. mandatas simultates iamquam procuratorem exercere.* Alias cognitoris esse dicitur, ut præsentium mandata, non absentium, accipiat.

COGNOSCERE 2, 40. Dein familiarium quidam, qui insignem mœstitia inter ceteras cognoverat Veturiam. *i. q. agnoverat.* Quod (*pecus*) domini cognovissent 24, 16. Cognoscendi, conquirendi, repetendique jus esto 38, 38. *Scilicet cognosci dicuntur, quæ in propatulo sunt, quæque domini sua esse probant.* *Similiter* 10, 20. Accitque edicto domini ad res suas noscendas recipiendasque. *conf.* 26, 30. *Vid. Etiam infra in v. noscere.* Gallos, novam gentem, pace potius cognosci, quam armis 5, 35. Cognito ei exemplo haud minor ab adversariis verecundia, quam ab suis silentium datum 7, 40. Cognito, vivere Ptolemæum 33, 41. (*absolute.*) *conf.* 44, 28.

COHIBERE hostem ab effusa prædandi licentia 22, 3. *Vid. Coerre.* In comparando cohibendoque bello 9, 29.

COHONESTARE 25, 16. Quod unum reliquum fortuna fecerat, id cohonestant virtute. Quod consilium dispensandæ cohonestandæque victoriæ imperatoribus majores dederunt 38, 47.

COHORS extraordinaria 34, 47. *It.* 40, 27. *i. e. alaris.* Certe in posteriori loco alaris est intelligenda. *Vide Gronovium ad h. l.* Cohors 27, 14. *Scil. sociorum.* Opponitur enim manipulo, qui est legionis. *Vid. ad Tacit. Annal.* 1, 8.

COIRE 9, 36. Qui usquam coissent conjurassentque adversus rempublicam. *conf.* 39, 41. *Quamquam in posteriori loco de candidatis se invicem deficientibus sermo est.* Neque se conglobandi coeundi in unum datur spatium 6, 3. Coeuntibusque Etruscis 2, 50. *i. q. in orbem euntibus ad includendas hostes.* Quo signo coirent inter se 7, 37. (*scilicet dissipati.*)

COITIO 7, 32. Non factionibus modo, nec per coitiones usitatas nobilibus. *Vid. Drakenborch. ad 2, 28.* *Ubi pro in mille curias concionesque legi vult in m. c. coitionesque; sane admodum eleganter.* Absterrendo singulos a coitionibus conciliisque 2, 35. *conf.* 3, 65. Coitiones honorum adipiscendorum causa factas 9, 28. Dejectisque honore per coitionem duobus Quinctiis 3, 35.

COLERE 21, 26. Colunt autem circa utramque ripam Rhodani. *i. e. habitant.* Quæ tum familiæ maxime inclytæ ea loca colebant 1, 7. Agrum non coluit, et culta (*f. arva*) evastata sunt bello 5, 5. [*Vulgata bene habet.*] Antrona voluntate colentium recepit 42, 67. [*Colere absolute pro habitare.* *Gifanius in Observat. L. L. p. 68. Allenb. laudat Liv. 24, 49.* Extremi prope Oceanum adversus Gades colunt.] Colebanturque religiones pie magis quam magnifice 3, 57. Quam — aram — maximam vocet tuoque ritu colat 1, 7. Apud quos iuxta divinas religiones humana fides colitur 9, 9. Dii, qui hanc urbem, qui hos sacros lacus colitis 24, 38. *Vid. Incolere.* Divi divæque, qui maria terrasque colitis

29, 27. Incertum, cufa gentis, an ut ad- versaretur Scopae, parum donis cultus 31, 48. Donis colere 40, 57. Sociis cum fide cultis 44, 1. Coli honoribus muneribusque 45, 20. Beneficium acceptum colamus oportet 7, 80. *i. e. agnoscere, tueri*. Incertum, qua fide cultus, si perinde cetera processissent, pacem cum Romanis fecit 8, 17.

COLLABI 29, 18. Quum subito (*maenia*) collapsa ruina sunt.

COLLATIO 4, 60. *Es* grave plaustris quidam ad aeternum conventes, speciosam etiam collationem faciebant. *conf.* 8, 14.

COLLAUDARE 1, 52. Collaudatisque, qui Tumum novantem res pro manifesto partiticio merita praemia affecissent, etc.

COLLEGIUM 10, 26. Quonam modo se oblivisci P. Decii per tot collegia experti posse? *h. e. quem toties collegam habuisset. Est ergo collegium pro collegarum vinculo ac necessitudine dictum. Sic* 4, 17. ex collegio prioris anni accipiendum. *conf.* 5, 18. 10, 24. Decium, expertum mihi con- cordi collegio virum—mecum consulem factis 10, 13. *Conf. cap. 22. et 24.* Capito- linum ludos sollempnibus aliis addidimus; collegiumque ad id novum—condidimus 6, 52. Pro collegio pronunciant 4, 26. *i. q. ex decreto collegii; cap. 58. dicitur; ex collegii sententia.* Mercatorum collegium instituere 2, 27. Collegium praetorum 22, 10. *Nisi leg. pontificum. Vid. Inst. ad h. l.*

COLLIGARE 1, 26. *i.* lictor, colliga manus.

COLLIGERE 2, 50. Cogebantur breviori spatio et ipsi orbem colligere. Ut fama clementiae—colligeretur 21, 48. Prius- quam colligerentur animi 10, 41. Col- lecta juvenum manu 1, 5. Paucitatem inde hostium colligentes 7, 37.

COLLIS 22, 4. Deinde paullo latior pa- tescit campus, inde colles assurgunt. Sa- luberrimi colles 5, 54. (*de urbe Roma*) Sepultus in eo colle, qui nunc est pars Romanae urbis, cognomen colli fecit 1, 33. Quod inter Palatinum Capitolinumque collem campi est 1, 12. In sacrum montem *aliosque colles* 2, 34.

COLLOCARE 44, 37. Paullus, postquam metata castra impeditumque collocata animadvertit, etc. *Vid. Constitueret.*

COLLUCERE 38, 6. Tota collucente flammis acie. *Stimuliter Virgil. Aen. 4, 667. Saxasque ridebis Collucere faces, jam fervere littora flammis.*

COLLUM 4, 53. Quum paucis appellan- tibus tribunal collum torsisset, metu ceteri sacramento dixere.

COLLUVIO 26, 40. Mixti ex omni col- luvione exules. *cf.* 3, 6. Colluvione om- nium gentium 29, 43. Colluvionem gen- tium—(*Canuleium*) afferre, ne quid sin- ceri, ne quid incontaminati sit 4, 2. Ne cui in colluvione rerum (*consules*) majes- tatem suam contumeliae offerrent 3, 11.

COLONIA 10, 1. Soram atque Albam co- loniae deductae *cf.* 9, 28. *Ubi vid. Inst. tit. 9, 46.* Antium nova colonia missa 8, 14. Illud agitabant, uti colonia Aquileia deduceretur; nec satis constabat, utrum Latinam, an civium Romanorum, deduci placeret 39, 35. Si colonia abduceretur 9, 4.

COLONUS 27, 38. Maritimi coloni. Mi- litibusque colonis imperatis 41, 5. Colonius *legi vult cum Dufatio Drahenborchtus*. Ut—coloni eo praesidii causa scriberentur 4, 11. Si et ipsi ascribi coloni vellent 1, 14. Vicit tamen sententia, ut mitterentur coloni 9, 26. Ut qui (*Fidenates*) coloni additi Romanis essent 1, 27. *Nimbrum, qui beneficio victorum non expelluntur se- dibus suis, hi sunt eorundem coloni. Hoc sensu Fidenates paullo ante colonia Ro- mana vocati sunt.*

COLUMEN 6, 37. Consulatum superesse plebeis: eam esse arcem libertatis, id columen. Unum hominem caput columen- que Imperii Romani esse 36, 51.

COMA. *Vid. Rutilatus.*

COMES 22, 60. Si nemo tantae virtutis exstitisset comes. *i. e. si nemo melius con- sultasset tam bene meritis usque prospex-isset.*

COMINUS 27, 18. Ad cominus con- ferendas manus. Collatis cominus viribus 42, 47. Undique ex insidiis barbari a fronte ab tergo coorti, cominus, eminus petunt 21, 34. Aliquoties exercitus La- tinus cominus cum Romanis signa contu- lerat 1, 53.

COMISSARI 40, 7. Quin commissatum ad fratrem imus? *cf. cap. 9.* Per quam (*Indiam*) temulento agmine commissabundus incessit 9, 17. Epulantesque cum carmine triumphali ac sollempnibus jociis, comis- santium modo currum sequuti sunt 3, 39.

COMISSATIO 1, 57. Regii juvenes inter- dum otium convivis comissationibusque inter se terebant.

COMISSATOR 40, 9. Aperienda nimirum nocte janua fuit et armati commissatores accipiendi.

COMITAS 9, 42. Benignitatem pro ae- gratam comitate adjuvat. *cf. cap. 6.*

COMITATUS 28, 22. Magnum etiam co- mitatum, quia paucis parum tutum fuerat, transgredientem fines—interfecerunt (*de majori numero militum.*)

COMITER 9, 43. Legatis eorum comiter munera missa. Sociis et amicis et alia comiter atque hospitaliter praestare Ro- manos 45, 19. Munera ex instituto data utrique, aliaque hospitalia comiter con- servata 42, 24. *cf. Inst. ad Virgil. Aen. 1, 196.* Privata hospitia habebant; ea benigne comiterque colebant 42, 1. Eli- cuit comiter sciscitando 8, 24. *Vid. Eli- cere.* Victor maritus comiter invitat regio- juvenes 1, 57. Qui (*tudi*) quotannis comi- ter Apollini fiant 23, 12. *Nisi commu- niter legendum videatur cum Sigonio;*

Gravi explicatio valebat accipientis pro magna benignitate, secunda omnium voluntate lubenter, non gravata, liberaliter. Excepti hospitio ab Tullo blande ac benigne, comiter regis convivium celebrant 1, 72.

COMITIA interim in foro sunt 3, 17. Comititia pontifici maximo creando 25, 5. — ferenda legis 45, 35. — consuli surrogando 3, 19. — tribunicia 6, 39. — pretoria Bœtorum 42, 43. Comititia prætorum perfectis 24, 9. — habitis 31, 7. *i. e. dum habentur comitia.* Comititia falsi testis scil. comissa 3, 29. *A. e. quibus iudicator falsus testis.* Omniumque earum rogationum comitia — differunt 6, 37. Tantumque Flavii comitia (*quibus Fl. electus est*) indignitatis habuerunt, ut etc. 9, 46. Comitiorum sors 3, 64. *i. q. manus sorte datum.* — disceptatio 3, 24. *i. e. de comitiis.* — militarium prærogativa 3, 51. Vid. Gronov. Obs. 4, 1. p. 17. Vid. *Aspicatus.*

COMITIUM 16, 24. Fabius nihil aliud precatum populum, quam ut — litteras audirent, comitio abijt.

COMMEATUS 1, 57. In iis stativis — satis liberi commeatus erant. Secum eum tum frequentem ad signa sine ullo commeatu fuisse 3, 24. Commeatus frumentii 28, 4. — mariiimi 3, 54. — subvehebantur 9, 15. *cf. cap. 43. It. 22, 16.* Commeatus ex montibus invecti erant 9, 13. — advectus 22, 22. *It. advecti 9, 32.* Convecto commeatu 2, 14. Multitudo sua commeatibus gravis 7, 37. Commeatibus vulgo datis per ambitionem 43, 11. In commeatus mittebantur 7, 39.

COMMEMORARE 27, 4. Ad commemorandam renovandamque amicitiam missi. COMMENDABILIS 42, 5. Nec ullo commendabilem merito præferabant.

COMMENTARIUM 42, 6. Eumenes rex, commentarium ferens secum, quod de apparatibus belli omnia inquirens fecerat.

COMMENTARIUS 1, 60. Duo consules — ex commentariis Tullii creati sunt. *i. e. ex formula imperii regundi, descripta fortasse, quam ei in animo esset imperio se addicare.* Missisque Larissam ad commentarios regios comburendos 33, 11. *A. e. libros acta publica continentes.* Si non ad fastos, non ad commentarios pontificum admittimur 4, 3. Quod ex aliis gentibus principum litteras prehensas in commentariis regis habebant, in Achæis cæcum erat crimen 45, 31.

COMMENTUM 1, 19. Sine aliquo commento miraculi. Sicut plerumque commenta mortaliū, etc. 44, 41.

COMMERCUM 5, 15. Jam per longinquitatem belli commercio sermonum facto. Commertium lingue 9, 36. *cf. 1, 18.* Sic vos interdicitis Patribus commercio plebis 5, 3. Commertium — juris præbendi repetendique sit 41, 24. Neque connubium neque commercium agnorum ædificiorumque inter se placere cuiquam extra fines

regionis esse 45, 39. Ut denorum equorum iis commercium esset 43, 5. *i. e. jus emendi.* Neque Thraces commercio faciles erant 40, 58.

COMMIGRARE 41, 8. Cives suos, Romæ census, plerosque Romam commigrasse. Lucumo — Romam commigravit 1, 34. *cf. 5, 58.*

COMMINARI 10, 39. Comminandoque magis quam inferendo paguam. *cf. 42, 7.* Comminatioque inter se 44, 9.

COMMINATIO 26, 8. Abecedi a Capua terrique et circumagi ad natus comminationesque Hannibalis, flagitiosum ducebat.

COMMINSCTI 26, 27. Per iram hac levitatem ex re fortis crimen commentum. Vectigal (*ex salaria annona*) commentum — credebant 29, 37.

COMMITTERE 30, 14. Te existimo — in Africa te ipsum speque omnes tuas in fidem meam commississe. Rem in casum ancipitis eventus committunt 4, 37. In aciem, qua pugnandi arte Romanus excellat, commissa res 3, 2. Segnitia Græcorum non committuntur se in aciem 7, 26. *cf. 23, 11.* Duos simul filios non commissurum in aleam ejus, qui proponeretur, casus 40, 21. Utrum republica in discrimen committenda fuerit 3, 32. Neo se tamen sequi loco hosti commisit 5, 18. *cf. 27, 25.* Persequitis hostibus nusquam se sequo certamine committentes 3, 42. Bellum prospere commissum 3, 25. *i. e. tactoatam.* Nos (*decuit*) commissum ac profligatum (*bellum*) conficere 31, 40. Supererat nihil aliud in tenere commisso, quam in Macedoniam ad Dium per medios evadere hostes 44, 6. Commissio spectaculo 2, 36. *Commisio operibus 38, 7. i. e. conjunctis.* Sic supra cap. 4. per nondum commissam inter se munimenta urbem intravit. Quo minus in civitatem obligatam sponsione commissam — redeant 9, 11. *h. e. cui necessario satisfaciendum erat, quoniam alter conditionem expleverat.* Cædicius negare, se commissurum, cur sibi aut Deorum aut hominum quisquam imperium finiret, etc. 5, 46. Nisi quod commisimus, ut quisquam — superasset 25, 6. Quæ Philippum — bello adversus populum Romanum commisissent 42, 38.

COMMUNARE 40, 57. In omnem eventum consilia commodabantur. *Haud dubie i. q. accommodabantur.* Ut reipublicæ, ex qua crevisset, ad tempus commodarent 23, 48.

COMMUNE 10, 19. Ab neutra parte satis commode (*exercitus*) instructi fuerunt. Si satis commode valeret 42, 38. Quæ (*vehicula*) eum Brundisium commode perveherent 43, 8. Commodius — et ex propinquo dicamus invicem audiamusque 32, 32.

COMMODITAS itineris 1, 33. Mare vicinum ad commoditates, nec expositum, etc. 5, 54. Quum commoditas juvaret 4, 60. *i. e. partim utilitas, opportunitas, ple-*

beum delectabat, partim, etc. Vid. *Gronov. ad A. l.*

COMMODUM 10, 25. Si per commodum reipublica posset, Romam venisset. Ubi copias per commodum exponere posset 42, 18.

COMMODUS 30, 19. Sperans leniorem in navigatione, quam in via, jactationem vulneris fore, et curationi omnia commodiora. Quod commodum est populo accipere 6, 40. Ut hiberna commodam omnes haberent 42, 67.

COMMOTUS ad omnia turbanda consilium 6, 14. *i. q. vehementius, atque adeo efficacius ad turbas movendas.* Præter causam, opinor, hæsit in *h. l. Cel. Struthius.* Non succurrebat ei, verborum passivorum participia, quæ sint eadem adjectiva, præsertim, ubi per gradus incrementa ceperint, sensu activo sapissime dici. Sunt enim instar deponentium, et vicem sustinent adjectivorum nominum in bilis æseuntium; quemadmodum exemplis multis probat *Jac. Frider. Heusingerus ad Ciceronem de Off. 1, 17. 9. Unum hunc locum adscribamus: nihil autem est gnabilius, nec copulativum, quam morum similitudo bonorum.* Vid. *Intt. ad 5, 48. it. ad 26, 22. Vid. Curtius ad Sallust. Bell. Cat. 10, 5. [Add. Bauer. ad Sanct. Minerv. T. 1. p. 142. Perizon. p. 159.]*

COMMOVERE 9, 40. Junius commovit hostem—quum intulisset signa, turbavit ordines et haud dubie impulit aciem. Pudor deinde commovit aciem 2, 10. Clamore renovato commovet aciem, tum rursus impetu capto enituntur atque exsuperant iniquitatem loci 10, 29. *it. 9, 27.*

COMMUNICARE 4, 56. Si quando promiscui honores, communicata reipublica esset, tum se animadversuros, etc. 4, 56. *i. e. administratio reipublicæ cum plebeis communicata.* Cum quibus spem integram communicati non sint 4, 34. Pro communicaverint. Vid. *Lips. ad Tac. Annal. 1, 5.*

COMMUNIRE 4, 1. Volscos Æquosque ob communitam Verriginem fremere. Communitis castris 2, 32. In opportunus visus locus communicando presidio 2, 49. Quum eodem quo constituerant loco castra communissent etc. 21, 32. Castra propius hostem movit rex, et a quinque millibus passuum communiit 42, 58.

COMMUNIS 6, 40. Hoccine est, in commune honores vocare, ut duos plebeios consules fieri liceat, duos patricios non liceat?

COMMUNITER omnia amplectar 29, 17. *i. q. hæcenus dictorum summa hæc est.* Ex duodecim populis communiter creato rege 1, 8. Communiter bellum parant 1, 10. Ex ea (pecunia) communiter locarunt aquam adducendam, fornicesque faciendos 40, 51. Communiter ambo exercitus lustraverunt 41, 18. Communiter ab utrisque petiit, abstinerent bello 42, 5.

COMPACTO 5, 11. Compacto eam rem et communi fraude patriciorum actam *A. e. ex composito.*

COMPAR connubium 1, 9. — Latinorum postulatio 23, 6. Milites militibus — tribuni tribunis compares collegæque 8, 6. Compari Marte concurrere 36, 44. Quam compar consilium tuum parentis tui consilio sit, reputa 28, 42.

COMPARARE 8, 6. Comparant inter se, ut etc. *i. e. convenit inter eos, pacti sunt.* Consules inter se comparaverunt, ut Claudius comitia perficeret etc. 25, 41. Pro prætores ita comparaverunt inter se, ut etc. 40, 47. Inter se comparaverunt — utri obsidenda Capua, utri etc. 26, 8. *cf. 3, 41. 41, 6.* Cum tribunis plebis actum est, ut compararent inter se, aut sorte legerent, qui duo cum prætore ac legatis irent 29, 20. Comparare provincias inter se, aut sortiri 33, 43. Senatusconsultum inde factum est, ut consules inter se provincias Italiam et Macedoniam compararent, sortirenturque 42, 31. Comparando hinc, quam intestina corporis seditio similis esset etc. 2, 32. *i. e. comparatione demonstrando.* Numitori — comparando (comparanti) — tetigerat animum memoria nepotum 1, 5. priore consulatu inter se comparati (consules) 10, 15. *i. e. qui una consules fuerant.* Ne male comparati sitis 40, 46. *i. q. collegæ facti.* Erexerant omnium animos Scipio et Hannibal, velut ad supremum certamen comparati duces 30, 28. *i. e. destinati, creati. [immo compositi.]* In comparando cohibendoque bello 9, 29. *cf. 32, 28.* Ad iter se comparare in diem posterum jubet 28, 33. Sex tribunos ad intercessionem comparare 5, 6. Adversus veterem — imperatorem comparabitur 24, 8. Adversus quam (familiam) tribunicium auxilium vobis comparastis 9, 34. Utrum exercitus exercitui, an duces ducibus — comparari 28, 28. Ita comparatum est 4, 46. *i. e. compositum per legatos arbitros.* Judicia apud sese more majorum comparata de iis, qui etc. 45, 5. Quum ita comparatum (institutum) a majoribus sit 9, 34. Arma, milites, classem ejus rei causa comparasset 42, 30. Ut Romani tempus ad comparandum habeant 35, 45. *scil. copias. Dicitur autem hac significatione comparandi verbum absolute, v. c. 42, 52. Vid. Gronov. ad 38, 12.* Legati Romani in Boeotiam comparati sunt 42, 43. Comparare legatos quin eodem jure dici possit, quo, comparare consules etc. dubitari nequit. Sed tum necesse etiam fuerit, ut electio pariter locum habeat. Hoc autem loco videm, qui apud Persea fuerant, comparati dicuntur. Quid? si ergo legatur; comparaverunt *scil. iter.* Sic Cicero pro Mur. 9. quo intendit *scil. iter.*

COMPARATIO 6, 30. Provincia sine sorte, sine comparatione, extraordinem data. Comparatio veneni 4, 17.

COMPARERE 6, 1. Conquiri, quæ com-

parerent, jussit. *i. q. quæ superessent.* Si quid (*sui*) non compareret, repeteret 29, 21. *i. e. reperiretur.* Ut, si nequeant omnia, saltem, quæ compareant cognoscique possint, restitui dominis jubeant 26, 30. *cf.* 27, 24. In secunda omnia comparuisse 27, 26.

COMPEDES Græciæ 32, 37. *de verbis quibusdam, quæ omnem Græciam in officio retinerent.*

COMPELLARE 10, 28. Patrem nomine compellans. Fama erat, prohiberi a patronis, nobiles ac potentes compellare 43, 2. *i. e. accusare.* Pro cunctatore segnem, pro cauto timidum — compellabat 22, 12. *i. q. vituperabat, increpabat.* *cf.* 9, 40. Ne compellatæ a consule viderentur 34, 2.

COMPELLERE 1, 33. Omni bello Latino Medulliam compulso. Cujus vi atque injuriis compulsi — sacrum montem cepistis 9, 24. Hostem prelio uno fugatum compulsi in naves 10, 2. Victique Dardani compelluntur in urbem 41, 19. Si agendo armentum in apeluncam compulisset 1, 7. Pecoris vim ingentem in saltum avium compulsam esse 9, 31. Si qua res te ad pacem compellet 33, 19.

COMPENDIUM 8, 36. Nec ira magis publica, quam privatum compendium in hostem acuebat.

COMPETIRE 31, 39. Nondum comperto, quam regionem hostes petissent etc. (*absolute.*) Hanc gentem Clusium, Romanque inde, venisse comperio 5, 35. Non prius profectum ab Ardea, quam comperit legem latam 5, 46. Sed certis quoque indiciiis compertum se habere 3, 48. *cf.* 29, 18. Quæ se absente acta essent, se quoque, ut illos, famâ comperta habere 41, 7. Comperta oculis 29, 21. *cf. cap.* 18. Comperta et explorata 42, 13. Quos sacrilegii compertos in vinculis Romam misisset 32, 1. Vid. *egerrare.* Filium juvenem nullius probri compertum etc. 7, 4. *id.* stupri 22, 57.

COMPETERE 22, 5. Ut vix ad arma capienda aptandaque pugna competeret animus.

COMPETITOR 6, 41. Qui certos sibi uni honores inter dimicantes competitores æquum censeat esse.

COMPILARE 43, 7. Tempa omnibus ornamentis compilata.

COMPLECTI 44, 1. Vires populi R. jam terrarum orbem complectentis. Permixtos dextris jungere ac complecti (*scil. sc.*) inter se lacrimantes milites cœpisse 7, 42.

COMPLERE 9, 24. Fuga cuncta complentur. Omnia fuga et terrore complet 34, 9. Maria terrasque inani sonitu verborum complevit 35, 48. Qui (*Hannibal*) senex vincendo factus, Hispanias — monumentis ingentium rerum complexisset 30, 28. Ut classis Romana sociis navalibus — compleretur 24, 11. Completis ripis obviam effusa multitudo 45, 35. Metu, ne complerentur (*nimis onerarentur*) navigia 41, 3. Quæ (*legiones*) — naufragorum trepidatione passim natantium flumen compleverant 42, 61. Beatis

omnium gentium circum complere 44, 9. Ut dodrantem ex Privernati complerent 8, 11. Vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat 44, 9. Nocturnum erat sacrum, ita, ut ante mediam noctem compleretur 23, 35.

COMPLEXUS 9, 40. Quum ferret matri obvius complexum.

COMPLORARE 22, 53. Desperatam comploratamque esse rempublicam. Complorare vivos mortuosque 5, 89. *cf.* 37, 7.

COMPLORATIO 3, 47. Quum — lamentabilisque eum (*Claudium*) mulierum comploratio excepisset. *cf.* 26, 29. *id.* 40, 9, 41, 11. Fletusque ab omni turba mulierum et comploratio sui patrisque etc. 2, 40. Movet feroci juveni animum comploratio sororis in victoria sua 1, 26.

COMPLORATUS 22, 55. Ut comploratus familiarium cœrceant. Justoque comploratu prosequerentur mortuos 25, 26. Comploratum prope conjugum ac liberorum nostrorum exaudire 23, 42.

COMPLURA 40, 51. Complura sacella publica. Eadem tempestas — fulminibusque complura loca deformavit 40, 45.

COMPOSERE 10, 41. Dira execratio ac furiale carmen detestandæ familiæ stirpique compositum. Oratio ad conciliandos plebis animos composita 1, 35. Fuit autem Scipio non veris tantum virtutibus mirabilis, sed arte quoque quadam ab juvenis in ostentationem earum compositus 26, 19. Turbatu seditione res — composuit 4, 10. Donec — statum alium ejus regni formando composuisset 45, 16. Si pax componi nequisset 30, 40. Dies composita gerendæ rei est 25, 16. *i. e. de qua convenerat.* Cum summa concordia (*duces*), quos dimitterent, quoque retinerent milites, composuerunt 40, 40. Composito jam ante — consilio 3, 53. Quæ composita erant 25, 9. — ex composito *ibid.* item 1, 9, 40, 48. *cf. Virgil. Æn.* 2, 129. Ut domi compositum cum Marcio fuerat 2, 37. *i. q. ex composito.* Pugna composita 28, 22. *i. e. quæ sit confertim, densatis ordinibus.* *vid.* incompositus. Stabant compositi suis quisque ordinibus 44, 38. (*ante pugnam.*)

COMPORTARE 36, 2. eidem pretori mandatum, ut — id (*frumentum*) ad manū comportandum devehendumque in Græciam curaret.

COMPOS 4, 40. Simul corpore atque animo vix præ gaudio compotes. Tum patriæ compotem me nunquam siris esse 1, 32. Bellicæ quoque laudis consulatus compotem fecerat 30, 1. Juberantque — spei conceptæ — compotem populum Rom. facere (*effective*) 29, 22. Præda ingenti compotem exercitum — reducant 3, 70. Nec multitudine compotum (*scil. talium spoliis*) ejus doni (*scil. Jovi oblatis*) vulgari laudem 1, 10.

COMPRECATIO 39, 15. Quum sollemne carmen precatōis, quod præfari — magis-

tratus solent, peregrinaret consul ita cepit: nulli umquam concioni — non solum apta, sed etiam necessaria *haec sollemnis deorum comprecatio* fuit. Vid. *Virgil. Aen.* 11, 301.

COMPREHENDERE 26, 27. Argentariae, quae nunc novae appellantur, arsero. Comprehensa postea privata aedificia etc. insigni. Comprehendi Virginium jubet (*Appian.*) 3, 48. Vid. *Intt. ad* 29, 20. Ut naves onerarias comprehensas Lilybaeum omnes traherentur 29, 24. Illos (*interfectores*) fugientes lictores comprehendunt 1, 41. cf. 21, 2. Comprehensis servis 1, 51.

COMPREHENDERE 30, 10. Easque ipsas (*nautes*) — malis antennisque de nave in navem trajectis, ac validis funibus, velut uno inter se vinculo illigatis, comprehendit. Ut — ne compresso indicium emanaret, occiderint comitem 42, 16.

COMPRIMERE 7, 18. compressa, quod aiunt, manibus sedere. Triarii consurgentes, ubi in intervalla ordinum suorum principes et hastatos receperant, extemplo compressis ordinibus etc. 8, 8. Vi compressa Vestalis 1, 4. Quam — rex pergeret Romam ad comprimendos motus 1, 60. Ad comprimendam seditionem 2, 23. cf. 3, 38. 41, 27. Ut quosdam spectantes jam arma Etruriae populos etus Romani nominis comprimeret 10, 18. cf. 29, 8. Comprimi et sedari exasperatos Ligures 42, 26. Quam (*multitudinem*) corpora conjuratorum eo metu compresserunt etc. 24, 24. *conf. cap.* 21. Eaque rogatione novorum maxime hominum ambitionem, qui nundinas et conciliabula obire soliti essent, compressam credebat 7, 15. Famam captis Karthaginis compresserunt 26, 51. Vid. *supprimere*. Vix temperare animis, quin extemplo impetum facerent: compressaque a Caedicio etc. 5, 45. i. q. *repressi, retenti*.

COMPROBARE 24, 48. Si imperatores sui non comprobassent factum. Omnium assensu comprobata oratio 5, 9. Tot annorum silentio ita vivo eo comprobatum sit foedus, ut ne mortuo quidem etc. 21, 19. Ut comprobaretur prior legatio Marcii 42, 47. Vox nimis vero eventu comprobata 40, 37.

CONARI 45, 23. Celerem et supra vires audacem esse ad conandum. Fluctuante rege inter spem metumque tantae rei comandae 42, 59.

CONATUM 21, 50. Statum deinde insulas et Karthaginensium conata exposuit. Ut Persei conatis obviam iret 42, 11.

CONATUS 2, 5. Multis saepe frustra conatibus captis. *conf.* 9, 4. ii. 21, 29. Forte ita tulit casus, ut Genucius, ad hostes magno conatu profectus, in insidiis praecipitaret 7, 6. Conatu tam audaci, trajicientium Alpium, et effectum 21, 39.

CONCEDERE 2, 60. Postquam conces-

sam propemodum de victoria credebant. *conf.* 4, 6. Increpane quidem, victos tandem quoque Marios animos Romanis, debellatumque, et concessum propalam de virtute ac gloria esse 22, 12. Quod majestati ejus viri concessissent 6, 6. i. q. *cessissent*. Quo jam tantquam trans liberum agro concessum sit 22, 25. Cedendoque in angulum Bruttium cetera Italia concessum 28, 12. *conf.* 5, 39. Mox in deditionem concesserunt 39, 2. *conf.* 42, 52. ii. in ditionem 28, 16. Siciliam nimis celeri desperatione rerum concessam 21, 1. Metuque concessum barbarus ratus 23, 18. i. e. *urbe ad hostibus capsum esse*. Concessumque in conditiones 2, 39. In hanc sententiam — concesserunt 39, 36. Se collegae honores praemiaque concessarum verecundia etatis ejus majestatisque 10, 24. Edessa quoque et Beroea eodem concesserunt 45, 29. i. e. *eidem regioni annumeratae sunt*. Quia in Africam sequentiores abluentes concesserant (*confugerant*) in Jumanis Laciniae delubrum 30, 20.

CONCELEBRARE 1, 9. Indici deinde finitimis spectaculum jubet: quantoque apparatu tum aiebant, aut poterant, concelebant, ut rem claram expectatamque facerent. Quantum militariis studiis fatus ullum concelebrari potest 8, 7.

CONCERNERE, tubarum ac cornuum 9, 41.

CONCIDERE 10, 29. Ut magna pars integris corporibus attoniti conciderent. Acciderat ad religionem, quod — consul, ex montis Albano rediens, concidit: et, parte membrorum captus etc. 41, 16. Non imponi cervicibus tuis onus, sub quo concideras 24, 8.

CONCIERE 1, 59. Concientque misculo, ut sit, rei novae atque indignitate homines. *conf.* 4, 53. ii. 29, 1. Obscurum atque hamile conciendo (*concientes*) multitudinem 1, 8.

CONCILIABULA 7, 15. Qui nundinas et conciliabula obire soliti erant. Qui — in pagis forisque et conciliabulis omnem copiam ingensurum inspicere 25, 5. *conf.* 39, 14. Hoc edicto literisque censorum per fora et conciliabula dimissis etc. 43, 14.

CONCILIARE 29, 11. Ut ex dignitate populi R. adirent eas terras, ad quas concilianda majestas nomini R. esset. Et ipsa deformitas Pleminii memoriaque absentis Scipionis favorem ad vulgum conciliabat 29, 22. Nunc misericordia vestra conciliati, auxilioque in dubiis rebus defensi, beneficium quoque acceptum colamus oportet 7, 30. Conciliata clementiae fama 21, 60. Flore etatis — Hamilcari conciliatus 21, 2.

CONCILIUM proprie de actu audiendum dicitur, quemadmodum contra consilium est consultantium. Saepe tamen haec vocabula confusa sunt a librariis. Vid. *Græco. ad.* 44, 3. [*Clav.*

Cicero. in v. consilium. *Aliter Gifan*. in *Obsequio*. L. L. p. 86. *Attend. quem vult*. et in *Collect. Lucret.* in v. consilium.] De concilio autem *Livius* modo ut de loco, modo velut de societate loquitur. *Illic pertinent* *hæc*; concilium reliquerat; item concilio excedere 32, 22. *Hæc illud*; concilium inclinavimus ad jubendam societatem] Romanam *ibid.* 4. concilium legatis dederunt 43, 17. Vocata ad concilium multitudines 1, 8. Concilium magno cum tumultu advocatur, 1, 51. Frustra sæpe concilio advocato 6, 35. Concilia populi 1, 36. Publicum concilium 2, 28. Antiatres colonos passim concilia facere 3, 10. Concilio plebis dimisso 39, 52. Concilio Argis agitato 43, 17. Nisi cum vexillo, in arce posito, comitorum eorum exarctis eductus esset, aut plebi concilium tribuni edixissent, 39, 15. *Hæc sunt comitia tributa, illa centuriata. Et concionis dicuntur mentio facta est.* *conf.* 6, 20. 43, 16. Diophanem concilium Acheorum extemplo sibi præbere jussit 36, 31. i. e. convocare, ut adire et verba facere posset. Argis præbitum est iis concilium 43, 44. Permixtum senatui populi concilium 31, 14. Boeotico concilio discusso 42, 44. Boeotorum quoque se concilium arte distinxisse 49, 47. Concilia privata principum 4, 48. Absterrendo singulos a concionibus conciliisque 2, 35. *Vid. catus*. Dum hostes, operati superstitionibus, concilia secreta agunt 10, 39. Adagnatis — concilia conviviaque adempta 9, 43. Ideo nos ab sede piorum cætu concilioque abigi 2, 38. Quod earum (*Camænarum*) ibi concilia cum conjugum sua Egeria essent 1, 21.

Concinnas 9, 32. Concinnique tubas, ac signa inferuntur. Ubi signa concinnassent, 30, 5. Fax, ne juvet vox ista *esto*, qua nunc concinentes collegas nostros læti auditis 6, 35.

Concio 8, 33. Ex curia in concionem itur. *Vid. proscire*. Plebem Brutus ad concionem vocat 2, 9. In concionem quoque (*consulem*) produxerunt (*tribū. pl.*) 41, 7. Loerensium deinde concionem habuit 30, 31. Concione extemplo advocata 8, 31. *De castris.* *conf.* 7, 7. Populus in concionem advocatus 42, 22. *conf.* 4, 1. *ult.* Quam dies alicui nobilium dicta, novis semper certaminibus conciones turbaret 3, 66. Supplicatio pro concione populi indicta 45, 2. *conf.* 7, 10. Nunc in mille curias concionesque dispersam et dissipatam esse rempublicam 2, 28. *Nisi cum Drakenborehis legas concionesque.* (*conf.* 2, 35. *ubi hæc*: absterrendo singulos a concionibus conciliisque.) *Enimvero, quemadmodum curis improprie dictæ sunt; ita alterum substantivum, illi functionis, et ipsum ex eo genere placuisse Livio necesse est. Ha autem non sunt conciones, sed conciones. Et ubi dicitur noster, con-*

cionem improprie dicit. v. c. 4, 12. tela in domum Mælii confert, eamque conciones domi habere. Quamquam *hic quoque, et Gramscium ausulas, conciones legendum. Sed nullo exemplo probavit, a Livio eisdem dictum esse conciones haberi.* *conf.* 2, 32. *ubi sunt*: cætu nocturni conjurationesque. Concione adeo ausam atque acerbam apud milites habuit etc. 27, 12. Concione liberam et moderatam habuit 24, 22. In concionem vestram processit 2, 67. *Vid. ascendere*. Quam circumfusa turba esset, prope in concionis modum 2, 22. *conf. cap.* 28. Concio togata et urbana 45, 37.

CONCIONALIS senex 2, 79. i. e. *Qui concionibus est in concionibusque rumores caput, ut habet, unde, circumforaneus, plebem agitare possit.* [*Vid. Stroth. ad A. l.*]

CONCIONARI 39, 16. Jam huic diurnæ legitime ab consule vocata, per nocturnam concie esse peterit, nunc illi vos singuli universos concionantes timent. i. e. in concione stantes. Ut regem Rom. concionantem audirent 1, 28. Hæc prope concionabundus circumibat homines 3, 47. *conf.* 14, 14. Hæc velut concionanti Minucio circumfundeatur etc. 32, 14.

CONCIPERE 5, 17. Magistratus — Latinas sacrumque in Albano monte non rite concepisse. Nova atque integra concipere auspicia 23, 1. Concipere mente 1, 36. Animo 9, 18. Hoc spe concipere, audacis animi fuisse: ad effectum adducere virtutis et fortunæ ingentis 23, 33. Conceptumque ipso motu multe majorem ignem ferret 31, 8. Concipere jusjurandum 1, 33. Nisi in qua ipse concepisset verba, juraret 7, 5. *pre in ea v. q. i. e. j.* Populus in foro votum concepit 41, 91.

CONCIPERE 25, 19. Ipse aliquid voluntarium in itinere concivit. Temulentius, quam allatum erat, cursus hominum, assurgentium vane auditis, totam urbem conciverat 28, 9. Ne cui fraudi esset, concisse milites aut plebem ad repetendam per secessionem libertatem 2, 53. Per legatos conciret homines ad arma 31, 3. Qui in his provinciis bellum conceivissent 41, 8. Etruria concita in arma 10, 91. Non miseria, sed licentia, tantum concitum turbatum 2, 29. Quas (*similiter*) sibi ipse — conciverat 1, 60.

CONCITARE se in fugam 22, 17. *Plane Græcum ignoscitur*. His inter se vocibus concitati — clamore renovato inferant pedem 7, 8. Etruriam omnem adversus nos concitare voluerunt 5, 4. Etruscum bellum pro Veiente concitatum 5, 5. Domi plus belli concitati, quam foris, 4, 2. Ad concitandum inde adversus regem exercitum 1, 59. Crescebat tumultu concitato turba 38, 23. Multitudinem fallaci spe concitati 6, 15. In diversum iter equi concitati 1, 28. Adversus concitant equos 8, 7. Concitant equos. permittuntque in-

hostem 2, 61. Quanta maxima celeritate potest, concitat naves 36, 44. *conf.* 30, 25. Ad emittenda (tela) eum procursu, quo plurimum concitantur tela, spatium habebant 34, 39.

CONCITATIO 9, 7. Concitationem animorum (*iram*) fregit adventus exercitus, etiam iniata miserabilis.

CONCITATOR accidens clamor 10, 5.

CONCITATORES turbæ ac tumultus 25, 4. *conf.* *Caesar Bell. Gall.* 6, 38.

CONCITOR belli 37, 45. *conf.* 29, 2. Concitores vulgi 45, 10.

CONCLAMARE mortuos 4, 40. Et ex mœstis paullo ante domibus, quæ conclamaverant suos, procurreretur in vias 4, 40. Conclamant vir paterque 1, 58. Ad quorum casum quum conclamasset gaudio Albanus exercitus 1, 25. Id modo a multitudine conclamatum est 3, 50. Quum vidissent procul venientem hostem, ad arma conclamaverunt 41, 26. Conclamatum tamen celeriter ad arma est etc. 7, 12. Conclamatum inde ad arma 10, 32. *conf.* 3, 50. *Virgil. Æn.* 7, 460.

CONCLAVE 39, 14. Ut comprehensos libero conclavi ad quæestionem servarent.

CONCOQUERE 4, 15. Ut, quem senatorem concoquere civitas vix posset, regem ferret. Concocta concilia sunt, 40, 11. *i. q. cocta.* Vid. *Clav. Cicer. in A. v.*

CONCORDIA 4, 48. Mediis concordiam copulare. Inter se ipsi de reconcilianda concordia agebant : quæ novo facinore discussa res veteres etiam imas excitavit 41, 25. Interpres concordie 3, 33. *A. e. quo interprete concordia restituta est.* Censores fidei concordia senatum legerunt 40, 51. Quorum perpetuam vitæ concordiam mors quoque miscuit 40, 8.

CONCORS 4, 2. Ne secum quidem ipse concors. *Sic Cicero Off.* 1, 1. Si sibi ipse consentiat. Vid. *Cel. Ruinhen. ad Vallei.* 2, 63. Non modo commune, sed concors etiam regnum duobus regibus fuit 1, 13. Concors et e republica censura fuit 42, 10. [*conf. condere.*]

CONCREMARE 3, 53. Vivosque igni (*se*) concrematurus. *conf.* 8, 30, 9, 12. Non omnia concremari tecta 5, 42. Qui domos super se ipsos concremaverunt 21, 14. Puteolis duas naves fulminis ictu concrematas esse 41, 9.

CONCREPARE 28, 8. Ubi hostium arma concrepuissent. *conf.* 6, 24. Exercitus gladiis ad acuta concrepuit 28, 29.

CONCUBITUS 4, 2. Ut ferarum prope ritu vulgenter concubitus plebis patrumque.

CONCUBIUS 25, 9. Hannibal concubia nocte movit.

CONCUPISCERE 1, 56. Neque in animo suo quidquam regi timendum neque in fortuna concupiscendum relinquere statuit. Tribunos plebis concupistis 3, 67.

CONCURRERE 24, 15. Quibus quum Numidæ impigre concurrissent. Herminius

concurrit ex insidiis 2, 11. *i. e. quum procurrisset es ins. concurrir.* Priusquam — concurreretur 10, 40. (*de prætio*) *conf.* 8, 8, 44, 38. Quum infestis cupidibus concurrissent 8, 7. Alquoties jam inter se signis collatis concurrunt 29, 18. Metu ignis adversi regie naves, ne prora concurrerunt, quum declinasset etc. 37, 30. Rodibus inter se in modum justæ pugna concurrunt 26, 11. Vid. *dacurrere.* Concursum — ad curiam esse, prensatasque exeuntium manus 4, 60. Vid. *scapha.*

CONCURSARE 4, 6. Concurrare toto foro candidati coepere.

CONCURSATIO incerta nunc hos, nunc illos sequentium 5, 40. *conf.* 9, 24. Concurratio in obscuro incidentium aliorum in alios incertum fecerat, an etc. 41, 2.

CONCURSATOR pedes 31, 35. *Levis* et concursator hostis 27, 18. *Oppos.* Staturius, qui in ordinibus stat certo loco.

CONCURSUS 32, 30. Ferre concursum. *Sane duriuscule dictum. Forte igitur legend. occursum.* Primus concursus *Livio dicitur.* Sed, concursum primum non ferre, id *però insolentius.* Concursus hominum in forum ex tota urbe concitatis multitudinis fletet 2, 56. *Hic aut tollenda prorsus concitatis multitudinis videntur, aut ad tempestatem rejicienda. Sequuntur enim hæc:* sustinebat tamen Appius pertinacia tantam tempestatem. Equitatus, qui a lævo cornu brevi spatio disjunctus in subsidii fuerat, extra concursum, primo spectator certaminis etc. 42, 59. Ita ut vix concursus navium inter se vitaret 29, 27.

CONCUTERE 33, 19. Ab contempta concussi tum regni. *Ita enim, non concessi cum testu vulgato legendum videntur. Est autem concutere i. q. profugare, labefactare, gravibus damnis afficere.* Vid. *Gronov. ad A. 1.* Concusso jam et pæne fracto Hannibale 28, 44.

CONDENSUS 26, 5. Minore conatu, quam condensam aciem irrupissent, in castra irrupturos. Condensa arboribus (*valis*) 25, 39. *i. e. condensas* [*Sic plene. Alibi simpliciter densus.* *Tibull.* 4, 3, 7. Quis furor est, quæ mens, densos indagine colles Claudentem, teneras lædere velle manus. *Quem locum Hueschkius in Epist. Crit. ad Santen. p. 96. Laudans bene comparat Græcorum dæris. Id et ipsum nunc simpliciter dicitur, nunc adjuncto dativo, dæris δ'α, dæris, πύρρος etc.]*

CONDERE jura 3, 33. Carmen 31, 12. Insidias 10, 4. Ara condita atque dicata 1, 7. Aram condidit dedicavitque 28, 46. Condere in custodiam 8, 23. In carcerem 26, 16. *conf.* 29, 22, 30, 21, 45, 42. In vincula 26, 34. *conf.* 23, 38. Idque conditum lustrum appellatum, quia is censendo finis factus est 1, 44. Uno animo, uno consilio legatis senatum, equites recensentis agatis censum, lustrum condatis 40, 46. Collegiumque ad id novum condidimus 5,

52. Inter principia condendi hujus operis 1, 55. *Int. de iis, quæ antecedunt edificationem. Similiter condenda urbs Præf. int. de tempore ante originem urbis. Condita autem ibid. i. q. antequam condita capta esset. Vid. Cuperi Obs. 2, 9. Urbem novam, conditam vi et armis, jure eam legibusque ac moribus de integro condere parat 1, 19.*

CONDICERE 1, 32. *i. q. denunciare cum rerum repetitione. Vjd. Gronov. Obs. 1, 1.*

CONDITIO 37, 45. Quas pares paribus ferebamus conditiones, easdem nunc victores victis ferimus. Pacemque cum eo conditionibus fecerunt 23, 7. *i. e. sub his, s. sequentibus, conditionibus. conf. 9, 15. Conditionibus sedata discordiæ 6, 42. Conditionem filiae querendam esse 3, 45. i. e. sponsum. Cujus conditionis iniquitatem ita non sum recusaturus, si vos quoque accipitis etc. 42, 41.*

CONDITOR 5, 24. Sicinium — conditorum Veios sequantur, *i. e. auctorem consilii Veios transmigrandi. Nisi malis de instauratione Veiorum intelligere, quum quidem, migratione facta, velut Roma Nova feret. Sic Græci νεωκτιστὴν dicunt. Vid. Sueton. Aug. 98. Casa conditoris nostri 5, 53. Conditores partium ceptæ urbis 2, 1. Conditorum Romanæ libertatis 3, 34. Conditorum (conservatorum), parentum, deorum — numero nobis eritis 7, 30. Conditor omnis in civitate discriminis ordinisque 1, 42. Legum latorem conditoremque Romani juris 3, 58. Maximi sacerdotes conditoresque ejus sacri 39, 17.*

CONDONARE 3, 12. Pater — sibi ut condonarent filium, orabat *i. e. sua causa absolvent. Potius unum tot Claudii deprecantibus condonarent, quam etc. 3, 58.*

CONDUCTERE auxilia 30, 21. *conf. cap. 7. Ad conducenda viginti millia peditum 23, 13. Publicani se conducturos præbenda professi erant 34, 6. i. q. redemerunt. Conducerent ea lege præbenda, quæ ad exercitum — opus essent 23, 48.*

CONDUCTIO. Vid. *affinis.*

CONFERRE 4, 4. Cur enim non confertis, ne sit connubium divitibus et pauperibus *i. e. una, vel insuper, fertis hanc legem etc. Quos eodem audita Cannensis clades contulerat 23, 17. i. e. simul eundem in locum detulerat. Quo se fusa acies contulerat 9, 16. Utrum castra castris conferrent 23, 28. conf. 8, 23. Conferendo cum hoste castra 26, 12. Ad conferenda propius castra 2, 30. Primus omnium consul invadit hostem; et, cum quo forte contulit gradum, obtruncat 7, 33. Alibi, v. c. 10, 43. Manum conferre. Neque validiores opibus ullæ inter se civitates gentesque contulerunt arma 21, 1. Pes cum pede collatus 23, 2. conf. 10, 29. Ubi hærente jam aciem collato pede videris 6, 12. conf. 7, 33. Aliquoties jam inter se signis collatis concurrunt 29, 18. Romanus consensere pugnam et ex propinquo vires conferre velle 21, 50. Nec, quum*

quereretur gener Tarquinio, quisquam Romanæ juventutis ulla arte conferti potuit 1, 39. Haud ignotas belli artes inter se conferebant 21, 1. Conferebant Patres animum Scipionis præsentem in ejusdem spei summam 29, 10. *i. e. idem sperabant de bello propter animum Scipionis etc. Ut eo minus tributis plebes conferret 5, 30. Karthaginis expugnationem in hunc annum contuli 27, 7.*

CONFERTIM 21, 8. Quo acrius et confertim magis utrumque pugnabant etc. [*Sic in edit. Gronov. et Crever. Sed Drakenb. conferti. Confertim Livio de hac re non insolens. 31, 43. Confertim et pugnati et cedunt.*]

CONFERTUS 10, 29. Quum Galli structis ante se acutis conferti starent. Conferta tota urbe deorum immortalium templa 45, 2. Naves confertæ 37, 11.

CONFESSIO 1, 45. Ea erat confessio caput rerum Romanæ esse. Confessio culpas 21, 18. *conf. 36, 27. Confessionemque factam, populi, quam consulis, majestatem vinque majorem esse 2, 7. conf. 9, 2. it. 28, 40, 42, 47. Confessionem cedentis ac detrectantis certamen pro victoria habui 21, 40.*

CONFESTIM 1, 12. Ut Hostus cecidit, confestim Romana inclinatur acies. Confestim rex his ferme verbis Patres consulebat 1, 32. Confestim Turno (*Tarquinus*) necem machinatur 1, 51. *ut. eod. cap. ult. Delata confestim materia omnis infra Veliam 2, 7. Victores confestim circumsidunt urbem 41, 19. Confestim et universæ copiæ sequebantur 44, 3.*

CONFICERE 1, 25. Alterum Curiatium conficit. *conf. 42, 16. Conficere sancium. Confecta provincia 28, 28. conf. 27, 5, 40, 28, 41, 12. Provinciam ingenio feroce, rebellatricem conficisse 40, 35. Ne deessent officio, conficisse 43, 6. Commissum ac profigatum (bellum) conficere 21, 40. Comitia confecta 41, 17. Unde eam pecuniam confici posse? 4, 60. Conficere delectum 25, 5, *ut. milites 29, 35. Ut ad penates hostis sui nuptiale sacrum conficeret 30, 14. Proximis censoribus adeo omnibus notis ignominiosque confectos esse 22, 61. Prevalentis populi vires se ipsæ conficiunt Præfat. Ut fessos confectosque aggrederiantur 1, 23. Confectaque paucitas oppidanorum opere, vigiliis, vulneribus 5, 3. conf. cap. 10. Conficere legitima suffragia 9, 34. i. e. explorare.**

CONFIDERE 2, 45. Consules magis non confidere, quam non credere suis militibus. Vid. credere. Neque milites alio duce plus confidere 21, 4. Fidei regum nihil sane confusus 39, 58. *conf. 40, 12. Hispanis populis — documentum Sagunti ruinæ erunt, ne quis fidei Romanæ aut societati confidat 21, 19. Minucium confidere brevi — meritum triumphum postulatum atque impetratum esse 36, 40. i. e. certo postea*

latum. Agros etiam confiderunt se a populationibus tueri posse 44, 13. Sic ap. *Quincilianum in Declam. est diffidisset* [p. 356. *Harmon.*]: ubi vide tamen *Int.*

CONFIDERE 5, 50. Ex quo (auro) summa pectus mercedis Gallis confideret. Vide *Ovidendorpium ad Sueton. Jul. 30.* [*It. Class. Cicero. in A. v.*]

CONFINGERE 40, 42. Ne crederent confectis criminibus in se.

CONFLAGARE 24, 26. Ne se innoxiam invidia Hieronymi conflagrare simerent. Ubi conflagrasset Sidicini, ad nos trajecturum illud incendium esse 7, 30.

CONFLARE 3, 36. Iudicia domi conflabant, pronuntiabant in foro. Incendium confiatum 26, 27.

CONFLICTARI 40, 29. Multis — difficultatibus conflictatus.

CONFLIGERE. *Vid. acies.*

CONFODERE 24, 7. Ut (res) confoderetur aliquot — vulneribus.

CONFOSUS 5, 11. Et tamen eos, tot iudiciis confossos praedamnatosque, venire ad populi iudicium.

CONFRAGOSUS 5, 26. Asperis confragosisque circa, et partim arctis, partim arduis viis. *conf. 21, 33.* Ardua et aspera et confragosa via 44, 3.

CONFRINGERE 26, 46. Cædendo confractis foribus.

CONFUNDERE 7, 12. Nec in circulis modo fremere, sed jam — in unum sermones confundi. *conf. 40, 46.* Confundi iura gentium rebantur 4, 1. [*Græc. συγχύω.*] Signaque et ordines peditum atque equitum confundit 9, 27.

CONFUSUS atque incertus animi 1, 7. *conf. 6, 6.* Vide *Drakenborch. ad 26, 18.* Confusus ex recenti morau animi 6, 34. Fremisse — universorum voces — confusus in unum orationem interpellarunt 40, 46. Quum, in quo (templa) referri (aurum) oporteret, confusa memoria esset 5, 50. Confusum suffragium 26, 18. Confuso vul-tu 41, 15.

CONGERERE 1, 11. Eo scuta illi (in illam) pro aureis donis congesta. Beneficiis etiam aulia, ingentia quæ in eum congesta erant etc. 42, 11. Bello quoque bonus habitus ad cetera, quibus nemo ea tempestate instructor civis habebatur, congestis omnibus humanis a natura fortunaque bonis 30, 1. Omnes vastati agri periculorumque imminentium causas in se congesturos 2, 38.

CONGIARIA 37, 57. In hunc maxime, quod multa congiaria habuerat, — favor populi se inclinabat.

CONGLOBARE 10, 5. In ultimam castrorum partem conglobantur. In forum ac propinqua foro loca conglobati redibant 5, 41. Pulsi — et fugâ conglobati 44, 31. Eos ex variis causis fortuna similis conglabaverat Agathyrnam 26, 40. Circa se

conglobatos erumpere iubet 29, 23. *conf. 9, 23. it. 27, 14.*

CONGRATULARI 3, 54. Congratulantur libertatem concordiamque civitati reatitutam.

CONGRUERE 1, 7. Cum altercatione congressi. Neque hostem acriorem bellicosamque secum congressum 21, 16. Ducem Lucanorum cominus congressum obtinuat 8, 24. Nusquam acie congresso hoste 7, 22.

CONGREGARE 7, 1. Palatos Gallos per Apuliam congregari.

CONGREGATUS 7, 40. Jam duces, jam milites utrimque congressus quærere ad colloquia.

CONGRUERE 9, 2. Sermo inter omnes congruit. Congruentia ad consulem afferentes 9, 21. Congruentia — omnia criminibus ab Eumene allatis referebat 46, 17. Omnium sententiæ congruebant 26, 2. Tempus ad id ipsum congruere 1, 5. Ad metam eandem solis — congruerent 1, 19. Ubi responsa aruspicum insidenti jam animo tacitis religioni congruerunt 8, 6. Latinos — lingua, moribus, armorum genere, institutis ante omnia militaribus, congruentes *ibid.* Motus congruens 7, 2.

CONJECTARE eventum rem 5, 21. Conjectando rem vetustate obrutam 29, 14. Conjectare iter 21, 35. *i. e. iter facere ex conjectura.* Si ex eo — quid sentiant, conjectandum sit etc. 40, 38.

CONJECTURA est mentis divina 10, 29. *i. e. conjectura assensu licet, quid dii sentiant.*

CONJECTUS 7, 6. Conjectus terra, quum pro se quisque gereret, expleri potuisse. Priusquam ad conjectum teli veniretur 3, 31. Quum undique ex altioribus locis in cavam vallem conjectus esset 25, 16.

CONJICERE 1, 12. Metus in paludem sese coniecit. *i. q. coniectus est; neque enim ipse coniecerat sese in paludem, sed strepitu sequentium trepidante equo, ablatius eo fuerat.* Qui Q. Pleminium in catenas conjicerent 29, 21. Id vos sub legis superbissimæ vincula coniecit 4, 4. Omnem forensem turbam in quatuor tribus coniecit 9, 46. Eo descensum est, ut ex quatuor urbanis tribubus unam palam — sortirentur, in quam omnes, qui servitutem servissent, conjicerent 45, 16. In eam legationem Mnesilochus, et qui ejus factionis erant, de industria coniecit 36, 12. Conjicere in tempus aliquod crimina 3, 24. *i. e. dicere, quo tempore facta sint.* Militum, in unum vigilem coniecientium cal-pam 3, 47. *Vid. Sora.*

CONJUNCTIM 6, 49. Ut rogationes — omnes conjunctim accipias.

CONJUNGERE 8, 16. Finitimis arma conjungebant. Tecta conjuncta muro portisque 29, 20. Ut neque interiore parte ædificia manibus continuarentur, quæ nunc vulgo etiam conjungunt 1, 44. Ne conjungi amplius ullo consensu Macedonibus possent 42, 47.

CONIURARE 22, 38. Sua voluntate ipsi inter se equites decuriati, centuriiati pedites coniurabant. i. e. una iurabant. *conf.* 26, 35. Ut consul, quos praeter milites sociosque navales coniuratos haberet, dimitteret 45, 2. Non convenit adhuc inter interpreses, quinam illi, praeter milites, coniurati fuerint; nam si vel maxime de voluntariis capianther, tunc tamen, quae contra dici possint. *Vid. Duker. ad h. l.* Coniurati in praedictionem 9, 25. *conf. cap.* 26. **CONIURATIO** de bello 6, 2. Coniurationes circa Campaniam passim factae 9, 25. *conf.* 32, 26.

CONNITI 10, 33. Clamore sublato conitii primo resistunt. Undique omnes conitii hostem avertunt 3, 63. *conf.* 31, 21. **CONNIUSQUE** — primus omnium portam intravit 41, 4. Ad ultimum omnibus copiis conitius Ancus acie primum vincit 1, 33. Conniterentur modo uno animo omnes invadere hostem 9, 31.

CONUBIUM 4, 3. **CONUBIUM** 4, 3. Conubii societas. *Conf. cap.* 6. Ceteris Latinis populis conubia commerciaque et concilia inter se ademerunt 8, 14. *Vid. Spanh. Orb. Rom. p.* 360. *conf.* 9, 43. *ult.*

CONQUERERE 8, 33. Quum maxime conquereretur apud Patres vim atque injuriam dictatoria. Filius — transfugit ex composito Gabios, patris in se auxilium intolerabilem conquerens 1, 52. Crudelitatem patris conquerens 40, 34.

CONQUERATU libero coorte voces sunt 8, 7.

CONQUIESCERE 1, 47. Nec nocte, nec interdia virum conquiescere pati. Non manes, non stirpem ejus conquiescere viri 31, 10.

CONQUIRERE 22, 59. Consulem — conquistum sepultumque quidam auctores sunt. *conf.* 25, 22. *id.* 39, 16. Triumviri bini; qui sacris conquirendis — alteri, etc. 25, 7. Pecuniam omnem conquistam in thesauros Proasarpin referri iussit 29, 18. Pontifex maximus piacula irae Deum conquistare iussus 40, 37. *Vid. Conquistatio.*

CONQUISITIO piaculorum 7, 3. *Vid. Conquirere.* — Militum 23, 32. *Id.* ingenuorum 25, 5. Conquisitio intensissima 39, 35. (*etiam de delectis*) *conf.* 29, 34.

CONQUISITOR 21, 11. Qui duo populi — retentis conquisitoribus — oppressi celeritate Hannibalis omiserunt mota arma. i. e. qui milites imperatores eugunt et contrahunt. *conf.* 20, 7.

CONSALUTARE 1, 7. Utrumque regem sua multitudo consalutaverat. *Cap. praec.* est: salutare.

CONSCILERARE 40, 8. Conscelerare aures paternas. i. e. inquinare narrationibus improbis. Se, ut consceleratos contaminatque ab ludis — abactos esse 2, 37. *conf.* 8, 18.

CONSCENDERE 31, 39. In Siciliam con-

scenderunt. i. e. naves, quibus pergitur de Siciliam. Postquam conscendisse eam vidit 37, 11. *Simpliter dictum pro conscendisse naves, classem.* Sic 22, 19, 44, 33. Qui Rhodum irent — Thessalonicos conscendere iussit 44, 27.

CONSCIENTIA virum 3, 4. Conscientia periculi culpa contracti 2, 2. — Sibimetipsi exsilium conscientes 29, 36. — Quid abisset virum 3, 60. — Quid se meritos scirent 18, 12. Conscientia violenta per sociorum injurias Romanis amicitiam 35, 12. *conf.* 21, 62. Cum conscientia egregie saepe repetiti regni paterni 29, 33. Consilia seducta a plurimorum conscientia habere 2, 54.

CONSCISCERE 1, 32. Senatus consciscit, conscivit. i. q. decrevit. Tursi — consciscerant bellum 10, 18, i. a. una, eodem tempore, decreverant. *id.* 41, 8. *Ubi quidem Draconiborchius legi vult consciscissent.* *Vid. Gronov. ad* 21, 8. *conf.* 23, 49. *Pro conscisciturum leg. concitaturum probante Dukero et Crutero. Sed vide B. Patrum qd. Sueton. Claud. 22. cf.* 9, 26. *Ubi haec sunt:* mors haud dubie ab ipsis consciscit. Consciscere sibi exsilium 10, 17. *conf.* 34, 26. Consciscere sibimetipsi exsilium consciscentes 29, 36. Ut desereremus penates nostros exsilium, que ac fugam nobis ex eo loco conscisceremus, etc. 5, 53. Communis consilio aliquot circa urbes consciscere fugam 10, 24. Facinus in aures foedum ac forum consciscunt 28, 32. Appius sibi mortem conscivit 3, 58. Corrupto pecunia Theonda, — ut renunciaret populo, Evandrum sibi ipsum mortem consciscere 45, 5.

CONSCIOS 9, 26. Et omnes antea vites vos conscios habeo.

CONSCRIPTAE 26, 24. Conscriptae conditiones. Nemo novae societatis aut novi foederis, quo nos temere illigimus, conscribendi est auctor 41, 24. *Vid. Fodius.* Eodem tempore et centuriae tres equitum conscriptae sunt 1, 13. Conscriptae consignataeque 29, 12. Conscriptos, videlicet, in novum senatum appellabant lectos 2, 1. *conf.* 1, 35.

CONSECRARE 23, 10. Diem adventus ejus (*Hannibalis*) consecrare. Tuumque caput (*Appii*) sanguine hoc consecro 3, 48. *Vid. Sanguis. et conf. Virgil. Aen.* 12, 948. Consecrare origines suas et ad Deos auctores referre *Profat.* Circa aurum locus, quem incondendis urbibus quondam Etrusci — certis circa terminis inaugurato consecrabant 1, 44. In urbis incremento semper, quantum memoria processura erat, tantum termini hi consecrati proferebantur *ibid.* Gracchi bona consecravit, quod — se in ordinem coegisset 43, 16.

CONSECRARI 21, 43. Pecora consecrando nullum emolumentum tot laborum periculorumque vestrorum vidistis. Lupus — magno consecrantium tumultu evasit 41, 9. Quo longius iter in castra erat, eo

plures fessos consecrandi hostibus copia fuit 43, 10.

CONSENSERE 35, 34. Ne insontem indemnatum consensere in exilio sine-
rent. *i. e. Gronovio explicante, se cum tædio et senio sustentare. conf.* 9, 19. Se — circa Casilinum, Cumaque, et Nolam conse-
nuisse 30, 30. Adde, quod — Alexandro — alieno in agro bellanti exercitus conse-
nuisset 9, 19. Jam animum quoque patris consensuisse in affecto corpore 9, 3. Con-
sensuisse jam secum et rogationes promul-
gatas et vim omnem tribuniciæ potestatis
8, 29. Vid. *Senescere*. Quæ (*lex*) pro-
mulgata consenuerat 3, 31. Cum mortali corpore uno, civitatis, quam immortalẽ esse deceat, pati consensere vires 6, 23.

CONSENSUS 8, 85. Tribunos — liberavit honore consensus populi Romani, ad preces et oblationem *versus etc. i. q. populus consentiens*. Consensu in posterum diem concio edicitur 24, 37. *Nisi legendum cum Gronovio: consensa — concio. Vide ipsum ad 9, 7. Fortasse consensu dictum est hoc loco pro omnibus, communi suffragio.* Sic 3, 38. Quum et ipsi *consensu* invisum imperium — interpretarentur. *conf. cap.* 35, 36. Quem consensus attentatæ defectionis — ad transfugiendum stimulabat 23, 15. *i. e. quod ipse consenserat in etc.* Haud dubio consensu civitatis 9, 7. Bellum erat consensu fieri solitum 1, 32. Ne conjungi — consensu Macedonibus possent 42, 47.

CONSENTIRE 8, 6. Consensit et senatus bellum. *Nisi vero cum Drakenborchio fieri suppleamus. conf.* 1, 32. Extemploque sine ulla publica auctoritate consensum in omnem forum luctus est 9, 7. Adversus consentientes nec regem quemquam satis validum, nec tyrannum fore 34, 49. Nulla re, quam celeritate tutior, quod undique abierat, antequam consentirent 23, 29. *i. e. in se conspirarent.* Consensio consciscoque 1, 32.

CONSEPTUM 10, 38. Ea legio linteata ab integumento concepti — appellata est (*substantivè dictum.*)

CONSEPTUS locus cratibus pluteisque 10, 38. In locum saxo conceptum 22, 57.

CONSEQUI 41, 10. Claudius prope consequutus est litteras suas. *i. e. prope eodem tempore, quo litteræ redditæ essent, advenit.* Qui missi ab Tarquinio fugientum consequuti erant 1, 48. Prius — quam alter — consequi posset 1, 25. (*absolute.*) Medium se consequuturum consilii viam 24, 45.

CONSERERE 10, 24. Quam arborem conservasset, sub ea legere alium fructum. Conserta (*exodia*) fabellis Atellanis 7, 2. Sicubi conserta navis esset 21, 50. *sc. ad pugnam.* Haud ignotas belli artes inter se, sed expertas primo Punico conserebant bello 21, 1. Levis armatura etiam per amfractus jugi procurrere, et ab lateribus cum levi armatura conserere, per iniqua

atque æqua loca pugnam petere 44, 4. *Pro conserere manus vel pugnam, cuiusmodi quid excidisse putant Dukerus et Creverius. Equidem nihil abesse putem; quum manus aut simile quid ex sequenti pugnam commodè repeti possit. conf.* 26, 39. *Quamquam hoc loco conferebat cum Gronovio Creverius legit. Omnino de verbo conserendi vide Int. ad 21, 8. Consertis manibus* 1, 25. Qua parte copiarum (*equestri*) conserendi manum fortuna data est 21, 41. Quam impias inter nos conse-
ramus manus 7, 40. Ultimus conserto proelio excedebat 21, 4. *f. confecto. conf. Virgil. Æn.* 2, 398.

CONSERVARE 38, 11. Imperium majestatemque populi Romani gens Ætolorum conservato sine dolo malo. *i. e. partem, fidem servato. Ex formula fœderis dictum.* Vid. *Duker. ad h. l. ii. Clav. Ciceron. in v. conservare.*

CONSESSOR 34, 54. Cur dives pauperem consessorem (*in ludis spectandis*) fasti diret?

CONSIDERATIUS 4, 45. Bellum utinam, qui appetunt, consideratius concordiisque, quam cupiunt, gerant.

CONSIDERATUS 22, 39. Tardum pro considerato vocent.

CONSIDERE 30, 2. Terra campestri agro in ingentem sinum cõsedit. Quum Sufetes ad jus dicendum cõsedissent 34, 61. *Omnino de iudicibus proprium verbum, v. c.* 26, 48. *Ubi quidem recuperatores intelligendi sunt.* Examen apum in arbore prætorio imminente cõsederat 21, 46. Ad eos, qui cõsederant in insidiis, perlatis 10, 4. Dictator Rom. haud procul inde ad confluentes cõsedit in utriusque ripis amnis 4, 17. *i. e. castra posuit.* Positisque sedibus cõsederunt 42, 39. In sede cõsiderare mea? (*regia*) 1, 48. Vid. *Sedes*. Quum Tarquiniis forte cõsedisset 1, 34. Introductum in tabernaculum adversus advocatos in consilium cõsidere (*Persea*) jussit 45, 7. Triarii sub vexillis cõsederant 8, 8. Quum jam cõsedisset ferocia ab re bene gesta 42, 62. *conf. cap.* 61.

CONSIGNARE *vid.* Conscribere. *conf.* 23, 38.

CONSILIUM 2, 44. Diu sustentarum id malum, partim Patrum consiliis, partim patientia plebis etc. Tum ex consilio Patrum Romulus legatos etc. 1, 9. Id erat sanctius apud illos consilium, maximeque ad ipsum senatum regendum vis 30, 16. Consules consilia principum domi habere 4, 6. *conf.* 9, 15. 41, 1. Dimissa concione consilium habitum 9, 15. Solitudinem curiæ, paucitatemque convenientium ad publicum consilium respexerunt 23, 22. *i. e. Senatum. Alibi: consilium orbis terrarum.* Consilium militare 8, 6. *Constabat illud legatis tribunicisque militum et centurionibus primi pili.* Vid. *Gronov. ad* 44, 2. Consilium castrense 44, 35. In

caput consilii, in ducem incurrere 8, 31. Cum eo consilio prætorem cognoscere 29, 30, (*de legatis*) *conf. cap. 21*. Consilio advocato 43, 22. Consilio propinquorum adhibito 2, 36. Publicum consilium — nulla de re neque convocati, neque consulti fuerant 24, 22. Fortunam in consilio habere 36, 8. Non suæ fortunæ consilium 25, 38. Consilium cepit, transosso pariete iter in urbem patefacere 44, 11. Prius Locros ire, quam Messanam, consilium erat 29, 30. Quamquam ad bellum consilia erant destinata 42, 48. Impetu magis, quam consilio 49, 29. Consilio tali animum adjecerunt 35, 38. Consilium spei non audacis modo, sed etiam impudentis 35, 34. Ab amore temerarius atque impudens mutatur consilium 30, 12. *conf. 24, 5*. Impotentibus instructi consilia 3, 36. *Vid. struere*. Consilia calidiora 22, 24. Si tua, re subita, consilia torpent 1, 41. Commotius ad omnia turbanda consilium 6, 14. Consilium de iis Karthagini erat 29, 26. Absentis collegæ consilia omnibus gerendis intererant rebus 10, 39. Cognitiones capitalium rerum serie consilii per se solus exercebat 1, 49. Quot res, quam inutiles sequantur illam viam consilii 5, 5.

CONSIMILIS 33, 28. Consimili animo avertendi ab se criminis causæ in concionem progressus.

CONSPICERE 5, 49. Non mentibus solum consipere, sed ne auribus quidem atque oculis constare poterant. *Vulg. concipere, scil. mali magnitudinem*. *Vid. Bauer. p. 201, qui emendat consistere*.

CONISTERE 21, 49. Constatit terreste bellum ad Trebiam. *i. q. substitit*. Hannibal consistere signa jubet 21, 32. Consistere signa in radicibus collium, ac revocare in ordinis militem cœperant 28, 15. Constatit utrumque agmen, et prælio sese expediebant 21, 46. Sic regii constiterant 42, 58. *De acie instructa*. Paulo ante: proximi cornibus constiterant regii equites. Qui circa cum constiterant 41, 2. Ut, unde orta culpa esset, ibi poena constiteret 28, 26.

CONSOCIARE 1, 45. Quum consensum deoque consociatos laudaret mire Servius. Vos cum Mandonio — consilia communicatis, et arma consociaturi fuistis 28, 28. *cf. 8, 14*. Patria quid de vobis meruerat, quam cum Mandonio et Indibili consociando consilia probebatis? 28, 27. In omnia belli pacisque se consociaverat consilia 42, 29. Regnum consociant, imperium omne conferunt Romam 1, 13. Itaque rem inter se centum Patres — consociant 1, 17. Caritasque ipsius soli — animos eorum consociasset 2, 1. Cum iis, qui ad se tuendos convenissent, omnia sibi et esse consociata, et ad ultimum fore 23, 44. Nihil sibi cum eo consociatum, nihil federatum hosti cum hoste 35, 18. Nec erat aut civis aut externus, cum quo furorem suum

consociarent 28, 25. Rem consociatam Aristoni incaute aperit 24, 24. *i. q. compositam*.

CONSOLARI 45, 41. Hanc eadem domus meæ vestra felicitas et secunda fortuna publica consolebatur.

CONSORIS etiam censoris fuerat 41, 27. *i. e. qui communis adhuc patrimonio fruebantur*. *Vid. Col. Ruhnkenium ad Vellei. 1, 10*.

CONSORTIO 40, 8. Sociabilem consortionem inter binos Lacedæmoniorum reges. *cf. 6, 42. Vocabulum rarius. Ipse tamen Cicero Off. 3, 6. Eo usus est. [Ad. q. l. Vid. Housingeros. Usi sunt et alii. Cf. Laurenberg. Antiquar. in A. v.]*

CONSORTIUM 4, 5. Si in consortio, si in societate reipublicæ esse — licet.

CONSPICUUS 27, 27. In collem aperta undique et conspecta ferebat via. *cf. 10, 40. id. de statione 34, 30*. Conspecta mors ejus fuit, quia publico funere est elatus 30, 45. Supplicium conspectus eo, quod poenæ capiendæ ministerium patri de liberis consulatus imposuit 2, 5. Conspectior — plebes — turba, quam dignitate conspectior 22, 40. *cf. 6, 15*. Nec ipsius tantum, patris avique, quos sanguine ac genere contingebat, fama conspectum eum efficiebat, sed etc. 45, 7. Extra ordinem etiam in acie locati, quo conspectior virtus esset 7, 7.

CONSPICUUS 25, 16. Locus a conspectu amotus. *cf. 9, 28*. Unde conspectus in Capitolium non esset 6, 20. *cf. Virgil. Æn. 2, 461*. Sex pulvinaria in conspectu fuere 22, 10. Quum in conspectu locorum consultaret 40, 21. *cf. 29, 27*. Quia bellum ei majus in conspectu erat, quam quantum esse famæ crediderat 10, 25. Uti me a conspectu malorum, quæ nostra tot per annos vidit etas — avertam *Præfat.* Hieronymus — primo statim conspectu, (*i. e. quum primum prodiret, conspiceretur*) omnia quam disparia essent, ostendit 24, 5. Quo longissime conspectum oculi ferebant 1, 18.

CONSPICARI 2, 20. Conspicatus ferocem juvenem.

CONSPICERE 21, 4. Equi conspiciabantur. *i. e. insignes erant. cf. 39, 6*. Quum inter se conspecti essent 33, 6. Pro quum a se invicem etc. *cf. 22, 4*. Quem paullo ante cum egregia stirpe conspexisset 1, 26. Conspectus ab utraque acie aliquanto augustinior humano visu 8, 9. Maxime conspectus ipse est, curru equis albis juncto urbem invectus 5, 23. *i. e. in oculos incurrit, oculos in se convertit. cf. 10, 7*. Consipici se pugnantem egregium ducebat 31, 24. Quid te ut regium juvenem consipici sinis? 1, 47. Quos quum et a Patribus collaudari, et a militari etate tamquam bonos cives consipici vulgus hominum vidit 4, 60. Factum, quod — in Fabio non minore ostium admiratione,

quam vestra, conspectum est 5, 58. Opus, vel in hac magnitudine urbis conspiciendum 6, 4. *i. q. visu dignum.* Tumulus hosti conspectus 23, 24. Relictis ibi in statione conspecta utrimque cohortibus 24, 30. Conspectus elatusque supra modum hominis privati 4, 18. *i. e. ingrens et cunctans se oculis hominum. cf. 6, 28.*

CONSPICUUS 1, 34. Romanis conspicuum cum novitas divitiisque faciebat.

CONSPIRARE 3, 66. Non in presentis modo temporis eos injuriam conspirasse. Si tribuni eodem federe obligatos se fateantur tollenda appellationis causa, in quam conspirasse decemvires eriminati sint 3, 66.

CONSTANS 10, 37. Hujus anni parum constans memoria est. Constanti vultu graduque 6, 48. [*Vid. constare.*] Constans pax 4, 26. *i. e. vera, in qua nihil reperitur, quod belli speciem habeat.*

CONSTANTIA 42, 62. Quam consultant, Romana constantia vicit in consilio.

CONSTARE 1, 30. Non constat pugna hostibus. *i. e. non possunt praedium commutare ob turbatos ordines.* Prius quam totis viribus fuit constaret hostium acies 3, 60. *i. q. consisteret.* Constare res incipit ab eo tempore 10, 26. *i. e. certa esse.* Non mentibus solum consistere (*al. concipere*), sed se suribus quidem atque oculis satis constare (*Romani*) poterant 5, 42. Vitruvio nec, ut vaillo se teneret — sana constare mens, nec, ut longius castris dimicaret, animus suppetere 8, 19. Nec animum ejus regis constare satis visum 44, 20. Constat idem omnibus sermo 9, 2. *i. e. non discrepant a se invicem, nec alio tempore aliud dicunt.* Non color, non vultus ei constaret 69, 34. [*Vid. constans.*] In omnibus, quae ipsius potestatis fuerant, fides constitit praetoris 37, 82.

CONSTERNARE 37, 41. Haec velut procella — ita consternavit equos etc. *i. e. feroces reddidit. Sic proprie dicitur. Haec 34, 2. post consternationis vocabulum adhibet Livius* contere. Pecorum in modum consternati 36, 17. Repente in legem consternantur 10, 43. *cf. 36, 46. Sic Tacitus Hist. 3, 79.* Fuga consternari dicit. Ubi vero corruit obrutus (*Decius*) telis, inde jam haud debite consternatae cohortes Latino- rum fugam ac vastitatem late fecerunt 8, 9. Multitudinem conjuratorum ad arma consternatam esse 7, 49. *i. e. erectam, incitatum. cf. 10, 44. k. 21, 24.* Consternati delectus acerbitate 21, 11. Tamniti sanos etiam consternante animos 8, 37. Coriolanus, prope ut amens, consternatus ab sede sua, quem ferret matri obviam complexum 2, 40. *Sic interpretandum putem. Vulgo ab sede sua referuntur ad ferret; neque senem id ferente, neque naturam rei. Idem*

enim est, ac si distinet Livius: mors quippe impatiens.

CONSTERNATIO muliebris 24, 2. (*De furore, seditione.*)

CONSTERNARE mare classibus 35, 49. Tempestas aliquot signa constravit 40, 45. *i. e. defecti.* Constratas naves 35, 46. Rationem, pontis in modum, humo injecta, constraverunt 21, 28.

CONSTITUERE 26, 25. Tempus in posterum diem constituitur. Constituit agmen *ibid.* 4. *e. sistere gradum jussit.* Paulisper novitate rei constituit signa 23, 10. *cf. 24, 20.* Metarentur frontem castrorum, et impedimenta constituerent 44, 26. *cap. sequi collocare.* Ubi quum constituit Romanos 9, 24. (*De transfuga Romanos in arcem opprimendam ducente.*) Fortunae — populi Romani, quo diuturnius Servii regnum esset, constituitque civitatis mores possent 1, 48.

CONSTRINGERE 24, 3. Quibus omnibus constrictas (*mulieres*) vix tamen continere potestas.

CONSTRUXIT 1, 26. Horatii sepulchrum — constructum est saxo quadrato.

CONSTRUPARE 29, 17. Construpant matronas, virgines, ingenios, raptos e complexu parentum. *Cf. Virg. Aen. 2, 408. sq.*

CONSTRUPATOR 39, 15. Similissimi feminis mares, stuprati et construpatores.

CONSUL declaratus 26, 39. *id.* 40. Consul 38, 35. Dicitur, qui ante aliquot annos consul fuerat. *Vid. Pers. Antimach. hist. p. 307.* Consul 31, 49. *Proconsul intellig.* Consules centuriae dixerunt 24, 9. *id.* 27, 6. Potestas consules faciendi 4, 1. Consules 5, 2. Pro si consules essent: quidnam filii consules dictatoresve facturi essent. Consules, regia potestas 8, 32. *cf. 4, 2.* Consules — respondit 4, 6. *i. e. unus de consultis.* Exercitus consulis 46, 11. *cf. cap. 14. ubi haec sunt:* incertis commatibus per ambitionem imperatorum ab exercitu abesse. *Drakendorchius igitur supra legi vult imperatoris.* Utrius exercitus sit consul 21, 48. Utrius mentis, utrius fortunae consulem ad bellum mittant 42, 48.

CONSULARIS 4, 8. Rem operosam ac minime consularem suo proprio magistratu egere. Cum exercita justo consulari 10, 25. *Vid. Justus. [3, 29.]* Consulares faeces 2, 54. — leges 3, 55. *Vid. Inst. ad h. l.* Auspicia emittendis — et consularibus aliis impedimentis retenturos se in urbe 21, 63. Donec consularem animam incipias habere, legatus his legionibus praeris 3, 29.

CONSULARITER 4, 10. Vitaeque omnis consulariter acta.

CONSULERE 2, 26. Delatam (*rem*) consulere ordine non licuit. *cf. cap. 26.* *Vid. consultare.* Ignorare videmini mihi, Quirites, non, utrum bellum an pacem habere-

tis, vos consuli 31, 7. Motique ira *nominis* causam nullam aliam vates caneant, publice privatique, *nunc exitis, nunc per aves consulti* 3, 42. Deumque consulto auguriis 1, 30. Ut trepidarent magis, quam consulerent 21, 16. *i. e. bene rem gererent, consulto agerent*. Cogor, vestram omnium vicem — unus consulare 25, 38. Se in omnia simul consulare plebem 6, 39. Nihil salutare in medium consulebatur 26, 12. cf. 24, 22. In humiliores libidinosae crudeliterque consulebatur 3, 36. Consulare crudeliter in deditos victosque 8, 13. In secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulare decet 45, 8. Ut quidquam de se gravius consulerent 26, 33. De nullis enim, quam de vobis, infestius aut inimicius (*al. iniquius*) consulerunt 26, 39. Multique erant, qui mollius consultum dicerent, quod legum ab iis latorum auctores fuissent 3, 59. *Nisi vero consultum pro Scto accipitur*. Perinde ut eveniret res, ita communicatos honores pro bene aut secus consulto habitura (*ciuitas*) 7, 6.

CONSULTARE 5, 5. Ad eam rem consultandam. cf. 1, 21. *ii. cap.* 35. Dum senes ab domo ad consultandum accessunt 9, 9. Omnes, quid opus facto sit, consultant 6, 19.

CONSULTATIO 36, 7. Circa hanc consultationem disceptatio omnis verteretur. Ultra societas sit utilior, eam longe minorem, ac levioris momenti consultationem esse 24, 26. Ea modo, quā irent, consultatio fuit 9, 2. Per aliquot dies ea consultatio tenuit, ne non reddita (*bona*), belli causa, reddita, belli materia et adjumentum essent 2, 3. *Egregia brevitloquentia. Vid. cetera.*

CONSULTE 22, 38. Quis cante atque consulte gesta essent.

CONSULTUM 10, 39. Approbare collegam consulta referens (*nuncius*) *i. e. consultum confingendi cum hoste.*

CONSULTUS 25, 16. Ab occultis cavendum hominibus consultisque. *Possis etiam consulta occulta intelligere*. Callidos solertesque juris atque eloquentiae consultos — urbi ac foro praesides habendos 10, 22. Consultissimus vir — omnis divini et humani juris 1, 18.

CONSULTUS collegae 3, 62. *Ad eundem modum Ciceroni dicitur plebiscitus Epp. Att. 4, 2. ii. peccata Ferr. 2, 78. Drahenborchio tamen magis arridet consulto, quod ponitur pro consilio. Vid. Gronov. Obs. 2, 21.*

CONSUMERE 25, 7. Quae (*aedes*) incendio consumtae fuerant.

CONSUMMARE 28, 17. Jam Africam magnamque Karthaginem, et in suum decus nomenque, velut consummatam ejus belli gloriam, spectabat. cf. 29, 23. *Cel. Ruherius ad Vellet. 2, 29. legi vult consummandam: quam correctionem nemo improbaverit. Ceterum hoc vocabulum est*

ex his, quae Livii auctoritatem primam habent. Sequentis aevi auctores tanto stupius illud usurparunt.

CONSURGERE 8, 7. Quam prior ad iterandum ictum Manlius consurrexisset. Subito ex insidiis consurgitur 2, 50. Consurrexit consul, et jussit sedere aliis, progressusque etc. 45, 7. Senatum, eo die forte conantem in Capitolio, *consurrexisse et petisse*, ut inter epulas Graccho situm Africanus desponderet 33, 57. Scis sociorumque viribus consurgere hostes ad bellum 10, 18. Ubi triarii consurrexerunt integri 8, 10. cf. cap. 8. Ad suam gloriam consurgentes alios laetum (*se*) adspicere *ibid. i. q. paulatim accedere.*

CONTACTUS praeda alicujus 2, 5. *i. e. particeps praedae, impto quidem modo. Bonaeque (Sp. Maestri) contacta pretiis regni mercandi publicarentur* 4, 15. *i. e. polluta, infecta. Contacti sacrilegio* 26, 8. *ii. cap.* 18. societate belli 31, 8. Rabie 4, 9. *ii. dies contactus religione* 6, 26. *Vid. Contingere.*

CONTACTUS agrorum vulgabat morbos 25, 28. cf. 4, 30. *Vid. Virgil. Georg. 3, 566. Procul terrae contacta* 27, 35.

CONTAGIO 28, 34. Quam, velut contagione quadam pestifera, — castra quoque Romana insanierint. Ut seditionibus primum urbs Romana, deinde, velut ex contagione, castra impleantur 5, 6. cf. cap. 12. Tusci — conciverant bellum: traxerat contagio proximos Umbriae populos 10, 18. Contagione quadam rapido gaudentes 29, 6. Ne cuius facti dictive contagione praesens violer 2, 37. Ne quid ex contagione noxae remaneat penes nos 9, 1. *i. e. societas. cf. cap. 34. Contagio criminis. Vos contagione insanitis* 26, 27. Ea contagione, velut tabes, in Perrethiam quoque id pervaserat malum 49, 5.

CONTAMINARE 23, 18. Nefanda praeda se ipsos ac domos contaminare suas. Qua (*lege*) contaminari sanguinem suum Patres confundique jura gentium rebantur 4, 1. *Vid. inquinare.*

CONTAMINATUS 2, 37. Se ut consecratos contaminatosque ab ludis — abactos esse. cf. 4, 4. partemque sanguinis ac caedis paterna cruento vehiculo, contaminata ipsa respernaque, tulisse ad penates suos virique sui (*fertur*) 1, 48. contaminata omni scelere mens 40, 13.

CONTEGERE 26, 25. Eos uno tumultu contegerent, adhiberentque humatis titulum etc. Contactus locus linteis 10, 35. Spoliisque contactum juvenis corpus 8, 7. *Vid. Virgil. Aen. 11, 79. Omnia contacta nebula* 40, 22.

CONTENNERE multitudinem 44, 37. *i. e. non requirere. Neminem se plebeium contenturum, ubi contentum desiissent*, 4, 35. *Contemnere se, Duhero explicante, hoc loco est: abjecte et humiliter de se sentire, animum demittere, indignum se ho-*

moribus judicare, cf. 29, 34. Omnia autem contemnat Hannibal 22, 39. Nondum adeo hiberno contempto mari 38, 41. *i. e. quod non timetur, suspectum habetur*. Parva ista non contemnendo majores nostri maximam hanc rem fecerunt 6, 41. cf. *Virgil. Aen.* 10, 787. Vid. *praefulgere*.

CONTENTIM 9, 41. Magnifice de se ac contentim de Romanis loquentes. Contentim primo Marcius audiebat minas tribuniciae 2, 35. Adversus ea quum contentim tribuni pl. rem nihilo segnius peragerent 6, 38. *i. e. cum contentu Camilli*. Hanc *Drakenborchii* explicationem probavit ad h. l. *Cel. Strohlius*, quem vide.

CONTENTIO 6, 41. Quae propria deorum immortalium contentio atque injuria est.

CONTENTOR 44, 22. Nemo tam famae contentor est, cujus non debilitari animus possit. Vid. *Virgil. Aen.* 7, 648.

CONTEMPLARI 30, 36. Ab contemplato situ Karthaginis — Uticam — rediit.

CONTENDERE 32, 5. Eleis Alipheram contententibus numquam eam urbem fuisse ex Triphylia. *i. e. affirmantibus, asseverantibus*. Illud alterum pro me majoribusque meis contendere ausim 6, 40. Contendantque, et animis et corporibus suis virilem patientiam inesse 5, 6.

CONTENTIO 39, 39. Maxima ex omnibus contentione. *i. e. praee omnibus competitoribus*. Ex rei privatae contentione 43, 16. *i. q. de re privata*. Contentio libertatis dignitatisque 4, 6. (*de libertate etc.*) Magnisque contentionibus obtinuit, ne (*rogatio*) perferretur 41, 6.

CONTENTUS 5, 4. Adversariorum certe orationibus contentus essem. *i. e. ipsae adversariorum objectiones satis multa mihi contra eosdem disputandi argumenta suppeditarent*. Loquacitatem suam continet: nos castrensibus consiliis contentos futuros esse sciat 44, 22.

CONTERRE 24, 12. Major solito apparatus praecipue conterruit Campanos. cf. 3, 11. *id.* 10, 28. Contreritus periculo 2, 12. Eos — multitudo ingens pacem poscentium primum seditioso clamore conterruit 2, 39. Qua re irritavit magis, quam conterruit, animos barbarorum, 40, 39.

CONTICESCERE 22, 55. Ubi conticnerit tumultus. cf. 2, 55. Jam hic, quo nunc omnia ardent, conticescet furor 2, 29. Ut inter strepitum tot bellorum conticescerent actiones tribuniciae 4, 1.

CONTINENS 43, 29. Quod (*Pæonia*) continens esset finibus suis. Continens agmen 27, 51. cf. 2, 50. *id.* 8, 24, 18. Jam continens agmen migrantium impleverat vias 1, 29. Continens labor (*oppidanus*) conficiebat 42, 54. Donec continenti velut ponte (*ratibus junctis*) agerentur

21, 28. Continentes ruinas 21, 8. Continens imperium uaque ad nos habebitis 7, 30. Continentia itinera 38, 15. Timorique perpetuo ipsum malum continens fuit 5, 39. *i. e. sine mora malum sequutum est illum timorem*. Quod quidem continens memoria sit 5, 34. *i. q. memoria continet*. Primum continentis 35, 43. *i. e. prima continens terra*. Qui propiores continenti littori erant 44, 28. Sic *Horatius Carm.* 2, 18, 22. Continentem ripam dixit. [*cf. Bauer. ad Sanct. Min. T. II. p. 108.*] Continens regio 33, 18. *i. q. continentis regio, et sic legi volebat Dukerus. cf. 32, 33.*

CONTINENTER 25, 7. Biduum continenter lapidibus pluit.

CONTINERE 44, 33. Quia nullos apertos evergerent rivos, occultos continere latices, quorum venae in mare permanentes, undae miscerentur. *Dukero et Drakenborchio legendum videtur* contineri. Ad continendos proprio bello Tiburtes consulari exercitu jusso manere 7, 11. Consul, non tam armis, quam judicio terrore, Etruriam continet, 29, 36. Oppida — magis metu quam fide, continebantur 30, 20. cf. 39, 28. Quos (*animos*) metus hostium disciplinaeque militariae continuerat 1, 19. Nauticos — in navibus — continuit 29, 25. (*scil. disciplina.*) Continuit ceteros in armis 9, 41. Comitia curiata, quae rem militarem continent 5, 52. Jactandis gravius in continendo unguis 21, 36. Romanum foedus, quo nostra omnia continentur 41, 23. Ut omni ope a seditione milites contineant 3, 50.

CONTINGERE 24, 22. Quicumque aut propinquitate, aut affinitate, aut aliquibus ministeriis regiam contigissent. Ut quisque tam foede interemptos aut propinquitate, aut amicitia continebat 25, 8. Quos sanguine ac genere continebat, 45, 7. Quos in aliqua sua fortuna publicae quoque continebat cura 22, 10. Quae (*auspicia*) ut primum contacta sint ab eo, a quo nec jus, nec fas fuerit 7, 6. Contacturum funebribus diris signa hostium 10, 28. (*Decium*) vid. admoovere. *id.* tangere. cf. *Virgil. Aen.* 2, 239. In saltu Vescino Falerium contingente agrum 10, 21. Romanos nihil (*consultatio*) contingit 34, 22. Quae (*causa*) nihil eo facto contingit 40, 14. Quos aliqua parte auspicio favoris in regem contigerat 45, 31. Terram osculo contigit 1, 56. Ut contacta regia praeda spem in perpetuum cum his pacis (*plebs*) amitteret 2, 5. Vid. *contactus*.

CONTINUARE moenibus aedificia, 1, 44. *i. e. ad muros usque exstruere*. Ingens cupido agros continuandi 34, 4. *i. e. contemendi [non simpliciter, sed proximos quosque agros.]* Nec per honorum gradus — nobiles homines tendere ad consulatum, sed, transcendendo media, summa imis

continuare 39, 7. *int. de extremis honoribus, quam per saltum ascenditur.* Transcendere festinat ordinem etatis *Liotus atibi, quamquam de Demetrio, Philippi filio, dicit* 40, 11. Ei sicut priore anno popales continuaverat consulatum, ita senatus in insequentem annum prorogavit imperium 9, 49. Nec ante continuando abstitit magistrata, quam obruerent eum male paria — imperia 9, 34. continuata funera, 1, 46. *i. e. plura deinde consecuta.* nocte ac die continuatum incendium fuit 26, 27. Aliis somno mors continuata est 41, 4. Continuatior paci externae discordia domi 2, 54. *i. e. statim sequuta est.*

CONTINUATIO 41, 15. In quibus peragenda continuatio ipse efficacissima esset. *Vid. tenor.*

CONTINUUS 10, 81. Quae continua (bella) per quantum jam volumen agimus. Continua regna 1, 47. Triumphus — ex Hispania duo continui acti 41, 7. Prioribus continuis diebus 42, 58. Ut proximis casis injectus ignis haesit, extemplo proxima quoque et deinceps continua amplexus, totis se passim dissipavit castris 30, 5.

CONTRA 1, 16. Petens precibus, ut contra intueri fas esset. *cf.* 9, 6. Ni venire contra exerritum dictatoremque *adversus* se M. Valerium Corvum dictum audissent 7, 39. Manio contra vociferante 4, 53. *i. e. vicissim.* Patricii contra vi resistunt 3, 13. *al. vi contra vim.* Sed *Livianum* hoc esse, dubitant *Intt. ad h. l.* Contra quam in navali certamine solet 30, 10. *cf. cap.* 19. Contra ea pro contra 2, 60. *cf.* 3, 57. *id.* 21, 30. 41, 24, 44, 43. Omnia contra circaque hostium plena erant 5, 37. *i. q. e regione.* Contraque castra Romana trans fluvium omnes concedere 24, 41. *i. e. ex adverso.* *cf.* 3, 26. 37, 15. Albanos contra legionem Fidenatium collocat 1, 27. Qui Parthorum quoque, contra nomen Romanum, gloriae favent 9, 18.

CONTRAHERE ad colloquium dirimendarum simultatum causa est conatus 28, 18. Qui contraxerent eis cum Karthaginiensibus bellum 24, 42. *cf.* 5, 52. Pauci admodum patrum contracti ad consules 2, 23. Contrahit (*scil.* plurimos) non modo officii cura, sed etiam studium spectaculi 42, 49. Captivos contrahabant 37, 44. Contrahere causam certaminis 22, 28. *cf.* 23, 26. *id.* 25, 34. Contracto certamine 40, 48. Fortuna, quae plus consiliis humanis pollet, contraxit certamen 44, 40. contrahere necessitatem ad bellum 44, 27. Ut naves onerariae comprehensae Lilybaeum omnes contraherentur 29, 24. Incerti, morando, an veniendo, plus periculi contraherent, tandem in senatum veniunt 2, 28. Adjuit in hoc eum res, seu casu contracta, seu consilio 45, 5. *Vid. infirmus.*

CONTRIBUERE 39, 26. Oppidum sibi eos contribuasse *i. q. attribuisse.* *Vid. supra in h. v.* Quae tum contribuere se Aetolis 38, 3. Corinthum iis contributos in antiquum gentis concilium 32, 19. *cf.* 42, 37. Contribui in unam urbem 31, 30. Quia una (urbs) esset ex iis, quae ad condendam Megalopolim ex concilio Arcadum contributus forent 32, 5.

CONTROVERSIA 3, 40. Nemo, justine magistratos summam rerum praesent, controversiam fecerit. Agrum, qui in controversia erat, obtinuit 40, 34.

CONTROVERSIOSUS 3, 72. Ut sibi controversiam adjudicaret rem.

CONTROVERSUS ager 29, 31. *i. e. finitimus, extremus.* *Opponitur enim* medio regno. Quum veluti in controverso jure esset, tenerentur Patres plebiacitis 3, 55. Controversum auspicium 10, 42.

CONTUBERNIUM, 42, 11. Jam inde a puero, patris contubernio, Romanis quoque bellis, non finitimis tantum, adusuetum etc.

CONTUMACIA adversus contemnentes humilitatem suam nobiles certavit 9, 46.

CONTUMELIA 4, 4. In contumeliam ignominiamque nostram certare juvat. Morte amitti, melius ratum, quam contumelia, liberos 3, 50.

CONTUMELIOSUS 24, 5. Contemptus omnium hominum, superbæ aures, contumeliosa dicta, rari aditus etc.

CONTUNDERE 27, 2. Qui post Cannensem pugnam ferocem victoria Hannibalem contudiasset. Contusi ac debilitati inter saxa rupeque 21, 40. Classis contum 40, 52.

CONVALLIS 1, 13. In media convalla duorum montium.

CONVERERE 24, 39. Frumentoque et comestibus aliis in castra convecctis. *cf.* 25, 13. *et* 20. *al.* convecctare. *Vid. Drakenborch.* ad 24, 36. Conveccto ex propinquis ac fertilibus Etruriae arvis comestatu 2, 14. Gladiorum ingentem numerum esse ad eum convecctum 1, 51.

CONVENA 2, .1. Convenarum plebs. Majores nostri, convenae pastoresque 5, 53. CONVENIENS 45, 19. Gratulatio conveniens in ea victoria, quam ipse adjuvasset. Hunc tam superbum apparatus habitumque convenientes sequebantur contemptus omnium hominum, superbæ aures etc. 24, 5.

CONVENIRE 1, 3. Pax convenerat. *i. q. de pace. id.* 29, 12. Pax conventura. *cf.* 30, 3. *Sic Cicero Cluent.* 43. Iudex nisi qui inter litigantes convenisset. Tempus et locus convenit 1, 24. Convenit pacto 24, 6. Quum de legibus conveniret, de latore tantum discreparet 3, 31. Quod cum consule convenerat 38, 11. Quaeque, ut agerentur, convenerat 27, 15. Ut, in quam cuique femina convenisset domum, numeret 4, 4. Convenit, jam inde per con-

sules reliqua belli perfecta 9, 16. *i. e. conveniunt inter auctores.* Ubi ad decuriam aut centuriam convenissent 22, 28. *Explicant haec vulgo sic, ut praefecturas eas digerent decuriam et centuriam.* Sed id non sufficere Dukera videtur ad hunc locum satis intelligendum. Itaque emendando talis ad et ita interpretatur: ubi convenissent, ut decuriarentur equites, aut centuriarentur pedes. Cum quo forte Romam rediens ab nuncio uxoris erat conventus 1, 58. It. 42, 17. Convento C. Valerio legato, 45, 28. Convento Octavio 7, 6. Opus esse sibi domino ejus convento. Corinthum, ut ibi deponerentur obaides, convenitur 42, 5. Vid. *qui.*

CONVENTIO 27, 30. Quaedam parva contra fidem conventionis tempore induciarum facta.

CONVENTUM 22, 24. Dii testes atque arbitri conventorum.

CONVENTUS 81, 29. Praetor Rom. conventus agit. Scodra — evocatis ex tota provincia principibus, conventum habuit 45, 26. *Scil. formandi status provincialis causa.*

CONVERTERE 45, 20. Rhodiorum maxime legati civitatem converterunt. *Simpliciter positum pro in se converterunt.* Reddita inclusarum ex spelunca boum vox Harculum convertit 1, 7. Convertit omnes substratus Numida 22, 51. Multitudine omni a vi et armis conversa 1, 21. Liberae animus et convertere ad publicam privatam curam 24, 4. *i. e. avertere a privata cura et convertere ad publicam.* [Gronovius aique tacite assensum Draheus, privata habent pro neutro, explicantque sic: ita statuere de domo sua, ut principis rei publicae consuleret, et illius statum hujus commode attemperaret. Sic Ernestii ratio praestat, cum Strabio legam a privata. *Ellipsis praepositionis durior.*] Scipio dux — converterat animos 22, 26. *i. e. coeperat.* Ut comploratio eorum flebiles voces et extemplo oculos hominum converterent etc. 26, 29. *i. q. vincerent.* Deponendoque tutelam ipso, quae cum pluribus communis erat, in se unum omnium vires convertit 24, 4. Quum conversis signis retro in urbem rediretur 8, 11. Facile ubique essent, se, qui equitatu et levi armatura plus possent, conversuros aciem 42, 57.

CONVICIARI 42, 41. Ut accusare potius vere, quam conviciari, videantur.

CONVICIUM 2, 48. Negat hesterno tantum convivio Icili violentiaeque Virginii etc.

CONVINCENT 26, 12. Ignorare se mulierem simulabat: paulatim dein convictus veris etc. Decretum igitur extemplo, ut, qui pro Perseo adversus Romanos dixisset quid, aut fecisset, convincerentur, capitis condemnarentur 45, 10.

CONVIVALIA ludiorum oblectamenta addita epulis 39, 6.

CONVIVIUM 1, 57. Quas in convivio luxuriae viderant tempus tacentes. *Vid. Circulus, et comissatio.*

CONVOCARE 7, 86. Ubi ad praetorium ventum est, consul classico ad concionem convocat. Collegarum quoque lictores convocat 2, 45.

CONVOLARE 2, 28. Tum vero ad selles consulum prope convolvere minimus quisque natu Patrum.

COOPERARE 4, 50. Ut tribunus militum ab exercitu suo lapidibus cooperiretur. Pomptinum omnia velut nubibus locustarum coopertum esse 42, 2. Hi, cooperti stupris suis alienisque pro pudicitia conjugum ac liberorum vestrorum ferre decemant 22, 15.

COOPTARE 6, 40. Inter patricios cooptatus. Ab iis, qui creati essent, cooptari collegas juberet 2, 64. *cf. 5, 10. Vid. Duker. ad 2, 22.* De tribu plebis cooptandis contentio fuit 5, 10. *cf. 4, 16.* Triumvirepulo cooptatus 40, 42. Camille magistram equitum cooptat 6, 38. Ut et veterem senatum tollatis et novum cooptatis 23, 2.

COOPTATIO 4, 4. Quam (*nobilitatem*) — non genere nec sanguine, sed per cooptationem in Patres habetis.

COORTI 21, 32. Coorti in pugnam repente, *cf. 7, 3.* Velut tum primum signo dato, coorti pugnam integram ediderunt 2, 9. Fama affertur, summa vi ad bellum coortos 4, 56. *cf. 9, 27.* Adversus quos infestior coorta optimatum acies — sit praelium atrox, 4, 9. Omnibus in eum tribunis plebis coortis 7, 3. Ferociores — coorti — vociferari 3, 41. Fœdum certamen coortum a satis miti principio 1, 6. Adeo atroces in has rogationes nostras coorti sunt 4, 8. Quum para utraque acrior aliquanto coorta esset 6, 18. Adeo erat infensa coorta plebs 2, 25. Seditio intestina majore mole coorta 5, 12. *id. coorta vis 3, 11.* Subito coorta tempestas 1, 16. *Pleonasmus; nam vis celeritatis ipsi verba coorti inest; praeterquam quod vehementiae significationem habet. cf. 26, 27. [Nec pleonasmus video, nec vehementiae significationem.]* Populo epoto, extemplo senat. et mox, coortis doloribus, relicto convivio etc. 40, 24. Tum libero conquestu coortae voces sunt 8, 7.

COPIA 28, 21. Ludi funebres additi pro copia, et provinciali et caestrensi apparatu. *Crocero a glossa insertum videtur apparatu. Dukerus autem legi vult: pro copia provinciali et caestrensi apparatu. cf. 28, 11. et 27, 6.* Omnium rerum parata expositaque copia 41, 2. Ut somni quoque Romanis copia esset 2, 64. Dimicandi cum hoste copia 9, 4. Ut quanta maxima passent peditum equitumque copiae in Sicilia trajicerentur 24, 33. Consulibus — pari numero copiae peditum, equitum, civium, sociorum, decretum 40, 44.

COCCOSUS 9, 44. Ut stativa teta copiosaque petiasse videretur. *i. e. quas omnibus necessitatibus abundarent.* Non inermem simulacrum viri copiosus, quas dixerit, referendo 45, 25. *i. q. eloquentis.*

COQUUS cibaria 8, 27. *cf.* 45, 35. *ii.* 29, 25. Impotentibus instructi consiliis, quas secreta ab aliis coquebant 8, 36. Omnibus consultationibus inter se principes occulte Romanum coquebant bellum 8, 3, *cf.* 40, 11.

COQUUS 39, 6. Coquus, vilissimum antiquis mancipium et aestimatione et usu, in pretio esse.

CON 30, 44. Non laeti, sed prope amentis malis cordis — rium esse. Adeo vestigia quoque urbis extinguere, ac delere memoriam hostium sedis, cordi est 28, 30. Hic quoque efficiemus profecto, ne nimis acies vobis, et collata signa nobiscum cordi sint 8, 7. Quidquid aliud fecerit, quod cordi foret Masinisse 30, 17. Eam (*oponam istam*) tibi cordi esse 26, 50. Evenit facile, quod diis cordi est 1, 39. Quibuscumque diis cordi fuit, subigi nos ad necessitatem dedendi res, quae a nobis ex foedere repetitae fuerant, iis non fuisse cordi tam superbe ab Romanis foederis expiationem spectam 9, 1. Id votum Diis cordi fuit 10, 45. *cf.* 23, 1. *Omnino, quod diis placere, videri, dicenda erant, ea Livius per hanc formam exprimit, et contra. Vide Drahenborch. ad 8, 9. Et Cel. Strophium ad 8, 360. cf.* 9, 8. *Et Virgil. Aen.* 2, 660.

CORNICULARIUS 10, 44. *i. e. Milites corniculo insigniti, quod quale fuerit, non constat.* [Nulla ibi mentio corniculariorum. *Livii verba haec sunt:* Equites omnes, ob insignem multis locis operam, corniculis armillisque argenteis donat.]

CORNU 22, 16. Accensis cornibus. *Int. arida sarmata, quae cornibus praestigata erant.* Nunc senescente exiguo cornu fulgore lunam 44, 37. [*Præstat senescentem, quod et attis in mentem venisse video. Luna senescens exiguo cornu fulget.*] Ad eminentem ramum cornu alterum galeae praefregit 37, 33. *i. e. altera pars extrema.* Promontoria, quae cornibus obiectis ab alto portum faciunt. *Similiter Virgil. Aen.* 1, 168. Insula portum efficit objectu laterum etc. Dicitur autem cornu de extremitatibus mullarum rerum, v. *e. de tribunali, de subelliis etc. Vid. Drahenborch. ad 25, 8.* Equites in cornibus positi 9, 40. In dextrum cornu, Italicos equites, incurrerunt 42, 59. Dextrum cornu dictatoris acies 9, 40. In eo cornu (*dextro*) — ab sinistra parte 9, 27. His dextrum cornu datum, illi in sinistro consistunt 9, 40. Dictator dextro cornu adversus Faliscos, sinistro contra Veientem Capitolinus Quinctius intulit signa 4, 18. Dextro cornu Galli, sinistro Samnites constitierunt. Adversus Samnites Q. Fabius primum ac tertiam legiones pro dextro cornu; ad-

versus Gallos pro sinistro Decies quintam et sextam instruxit 10, 37. Lævo cornu (*cornus*) Cotys rex praerat 42, 59. [Quid sibi voluerit *vir doct.*, non expulso. *Cornus qui legat codes, nondum, opinor, repertus est. Vid. Foss. de Analog. L. 9. p. 765.*] Neutrum iis cornu committere aosi 29, 30. *h. e. non patiebantur, ut alterutrum cornu constituerent. (Francisci former dicunt.) Itaque de loco videtur his quidem cornu accipiendum esse. Vide supra in v. ala.*

CORONA 10, 7. Quos corona triumphali laureaque honorantia. Legiones grami — neam coronam obsidionalem — Decio imponunt, altera corona, ejusdem honoris Index, a praesidio suo imposita est 7, 37. Corona modici circuli 32, 29. *i. e. non nimis ampla, magna.* Sicut coronatus laurea corona et oraculum adisset, et reus divinam fecisset; ita coronatum navim ascendere, nec ante deponere eam (*coronam*) etc. 22, 11. *mos: se — coronam* Romae in aram Apollinis deposuisse. Coronae muralis 26, 48. Corona media est aggressus 37, 4. *cf.* 22, 44. *It.* 10, 42. Cinxit urbem. Corona eam (*urbem*) capere coronatus est 43, 18. Oppidum corona circumdedit, ut simul ab omni parte moenia aggredierentur 28, 48. Sub corona omnes venierunt 38, 29. *cf.* 9, 42. 41, 11. 49, 68.

CORONATUS 10, 47. Coronati primum, ob res bello bene gestas, ludos Romanos spectaverunt. [*Vid. Corona.*]

CORPUS 21, 18. Conjugum vestraque corpora ac liberorum vestrorum servat inviolata. *cf.* 9, 8. Transfugam — nihil aliud quam unum vile atque infame corpus esse ratus 22, 92. Corpora tantum atque arma eadem sunt. an, si eosdem animos habuissetis, terga vestra vidisset hostis? 27, 13. Corpus dumtaxat suum ad id tempus apud eos fuisse; animum jam pridem ibi esse, ubi jus ac fas crederent coli 27, 17. Inviati ad laborem corporis (*Papirius*) 9, 16. Quae (*mulier*) quondam quatuor corpore fecisset 26, 33. Lineamenta corporis 26, 41. *Vid. Cic. Fin.* 3, 75. Captiva corpora Romanis cessere 31, 46. Qui liberum corpus (*Virginiam*) in servitum addixisset 3, 56. *cf.* 5, 29. 6, 13. 25, 25. 26, 34. 29, 21. Hostium corpora, *scil. caesorum et mortuorum* 23, 8. Tot millia armorum detracta corporibus hostium. *It.* 32, 13. Corpora sociorum. *Virgil. Aen.* 1, 70. Dissice corpora ponto. *i. e. naufragos.* Devotis corporibus in hostem ruentes 9, 17. Quam (*multitudinem*) corpora conjuratorum eo metu compresserunt, ut etc. 24, 24. Corporibus subtractis 29, 36. *De voluntario ensilio* Coalescere in populi unius corpus 1, 8. Sui corporis creari regem volebant 1, 17. *cf.* 4, 9. 6, 24. 26, 48. *It.* 6, 34. Sui corporis homines. Corpori valido caput decrat 5, 46. *i. q. dux exercitus collecto.*

Vid. truncus. Corpus nullum civitatis 36, 16. Ita unus eos corporis fore 38, 34. In corpus unum confusi omnes 34, 8. *de incolis diversarum regionum.* Corpus omnis Romani juris 3, 34. *Vid. egenus.*

CORRECTOR 45, 32. Quos ne usus quidem longo tempore, (qui unus est legum corrector) experiendo argueret.

CORRIGERE 43, 21. Acceptam in Illyrico ignominiam corrigere cupiens. *cf.* 5, 28. Quum priores decemviri appellatione collegæ corrigi reddita ab se jura tulissent 3, 36. *Ægre correctus cursus* 29, 27. *de navigatione.*

CORRIPERE 2, 28. Correpti consules etc. *i. q. reprehensi carpi.*

CORROGARE 43, 9. Auxilia ab sociis corrogando ad octo milia hominum vario genere amavit. *cf.* 33, 48. *et.* 39, 22.

CORRUERE 1, 25. Exspirantes corruerunt. Quo loco corruerat icta 1, 26.

CORRUMPERE 9, 46. Humilibus per omnes tribus divisus forum et campum corrumpit. *Vid. iniquare.* Virginem auro corrumpit Tattius 1, 11. *Vid. emere.* Invidia vulgi — vanum ingenium dictatoris corrumpit 1, 27.

CORRUPTELA 39, 10. Scire corruptelam omnium generis eam officinam esse. *cf.* cap. 8. *et.* 39, 9.

CORRUPTOR 24, 32. Ne proderent patriam tyranni ante satellitibus, et tum corruptoribus exercitus.

CORTEX 5, 46. Impiger juvenis — incubans cortici secundo Tiberi ad urbem defertur.

CRAPULA 33, 48. Crapule pleni. *cf.* 29, 30.

CRASSITUDO 44, 11. Fornices, non ad eandem crassitudinem — structos esse.

CRATRAM auream fieri placuit, quæ donum Apollini Delphos portaretur 5, 25. *al. crater. al. craterra.* *Vid. Intt. ad h. l.*

CRATES 1, 51. Ut indicta causa, novo genere lethi, dejectus ad caput aquæ Ferentinæ, crate superne injecta saxique congestis, mergeretur. *cf.* 4, 50. *Fuit supplicium apud Pænos institutum.* *Vid. Ferrar. Elect.* 2, 7.

CREARE *de dictatore dicto* 2, 18. 4, 57. 6, 6. *Vid. facere. et. de magistro equitum* 4, 57. *et. de auguribus cooptatis* 4, 4. *cf.* 6, 41. 25, 2. *et. de interre prodicto* 4, 7. 5, 31. *et. de tribb. plebis* 2, 38. 5, 2. Quia soli centum erant, qui creati patres possent 1, 8. Collegam sibi comitiis centuriatis creavit P. Valerium 2, 2.

CREBER 28, 59. Tanta vis lapidum creberrimæ grandinis modo in propinquantem terræ classem effusa est. *cf.* 1, 31.

CREDERE 2, 45. Consules magis non confidere, quam non credere suis militibus. *i. e. consules in alienis a se, ut putabant, avertisque militibus, magis nullam confidentiam ponebant, quam quod de viribus eorum desperasset.* *cf. cap. eod.* Non credi militi arma. *Credimus illis,* inquit Nannius ad h.

1, quos solvendo putamus: *confidamus hic, quorum benevolentia nos securos facit.* Quibus credidisse malis 42, 11. *i. q. credere.* Nec præsentem credere fortunæ 45, 8. Venerabilior divinitate credita Carmentis matris 1, 7. Scipionem Hannibal — præstantem virum credebat 21, 39. Quod (*imperium*) si sui bene crediderint cives etc. 1, 50. *Vid. cupidius.*

CREDITUM 6, 36. Quam sorte creditum solvat. Justi crediti solutionem in æ annorum pensiones distribuit 42, 5.

CREMARE 28, 19. Cremata et diruta urbe. Sacrumque id Vulcano cremavit 41, 12.

CREPIDO 27, 18. Eam quoque (*planctum*) altera crepido haud facilius in ascensum ambibat *i. q. ripa.*

CREPITUS alarum 5, 47. *et.* armorum 25, 6. Quatientium acuta in patrum quemdam modum horrendus armorum crepitus 38, 17. Clamorem pugnantium crepitumque armorum exaudimus residues ipsi ac segnes 25, 6. Ululantes mulieres, cum crepitu undique æris 43, 10. Crepitus æris, qualis in defectu lunæ silenti nocte cieri solet 26, 5. *Vid. Sched. de diis Germ.* 1, 9, 170.

CRESCERE 32, 27. Crescentibus provinciis et latius patecente imperio. *cf.* 2, 14. Veis interim non animi tantum in dies, sed etiam vires crescebant 5, 46. In tantas brevi creverant opes 21, 7. (*Saguntinorum*.) Crescit inopia omnium 21, 11. Cujus rei præmium sit in civitate, eam maximis semper auctibus crescere 4, 2. Crescendique in curia sibi occasionem datam ratus est 1, 48. In invidia censors quum essent, crescenti ex his ratus esse occasionem 29, 37. *Vid. Crimen.*

CRIMEN 6, 14. Sermones pleni criminum in Patres. *i. e. criminationum.* *cf.* 40, 15. *et.* 23. Regia criminibus (*criminationibus, regi factis criminibus*) omnibus locis crescere 1, 47. Criminique ei tribunus dabat 7, 4. Crimini subjecti 6, 21. Cæcum crimen 45, 31. *Vid. Cæcus.*

CRIMINARI 1, 54. Criminando alios apud populum. Non tamen admissum quidquam ab iis criminatum venio, sed etc. 2, 37.

CRIMINATIO 9, 26. Ut appareat, innocentia nostra nos, non majestate honoris, tutos a criminationibus istis esse. In quibus minus speciosa criminatio erat futura 1, 54.

CRIMINOSUS agere tamquam accusatorem 40, 9. Interrogando criminose 38, 43. *i. e. ut crimen probabile fiat.*

CRIMINOSUS 8, 12. Criminosæ orationes.

CRINES passim 1, 13. *i. e. parum compositi, qui quidem lugentium ac supplicum erunt; sparsi autem vaticinantium et furibundorum.* Matrone crinibus passis aras verrentes 26, 9. *cf.* 7, 40. 3, 7. *Virgil. Æn.* 1, 480. *et.* 7, 403. Solvit crines, et flebiliter nomine sponsum mortuum appellat 1, 26.

CRUCIATUS 29, 18. Servilibusque om-

nibus suppliciiis cruciatis trucidando occidit.

CRUELITAS 3, 53. Cruelitatis odio in crudelitatem ruitis. Deditos in fidem populi Romani omni ultimæ crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse 42, 8.

CRUELIVS 31, 29. Relicta (*Capua*) crudelibus habitanda. *i. e. acerbius pama hæc est, quod etc.*

CRUENTARE 23, 9. Ut eam ipsam mensam cruentares hospitii sanguine.

CRUENTUS 8, 38. Cruentam illis prædam redde. *i. e. prædantes interfice.* Partemque sanguinis ac cædis paternæ cruento vehiculo, contaminata ipæa resperaque, tulisse ad penates suos virique sui 1, 48. *cf. cap. sq. ubi est nefandum vehiculum.*

CUSCICULUM 3, 57. Virginem ingenuam — ministro cubiculi sui clienti dono dedit *i. q. perductor.*

CUBILE 30, 5. Multos in ipsis cubilibus semisomnos hausit flamma. *Cubilia sunt lecti, cubacula autem loca, ubi sunt cubilia.* Inter — inermes in cubilibus suis oppressos illa cædes edat 25, 38. *de tentoriis.* Cubilia ferarum 26, 13. *al. lustra.*

CUBITALE 24, 34. Murum ab imo ad summum crebris cubitalibus fere cavis aperuit. *Cava sunt foramina: cubitalia i. q. cubiti magnitudinem habentia.*

CULMEN 1, 34. Circa summum culmen hominis (*caput*) auspiciū fecisse. De tractum culmen templo 42, 3. A summo culmine fortunæ ad ultimum finem — stetit 45, 9.

CULTER 7, 5. Procul inde omnibus abire iussit, cultrum stringit. *Mox: ferro intento.*

CULTOR 24, 10. Præter assuetos collis ejus (*Janiculi*) cultores. Ac si inausili cultorum egentibus prædarentur 22, 31. Liberia cultoribus bello absumtis 28, 11. *i. e. agricoltis: nam sic absolute hoc vocabulum dicitur. Sed tamen 26, 35. sunt agri cultores. it. 2, 34. 40, 29.* Inibanturque consilia in hibernis eodem, acelere adimendæ Campaniæ Caput, per quod illi eam antiquis cultoribus ademissent 7, 38. Frequens cultoribus populus 21, 34. incoias quoque permultos, Gallos et Illyrios, impigros cultores, 45, 30. *Vid. Drachenborch. ad 28, 28.* Diligentissimus religionum cultor 5, 49. Fautor et cultor bonorum 9, 48. Fidissimus imperii Romani cultor (*Hiero*) 26, 39. *cf. 25, 28.*

CULTUS 10, 4. Sonum linguae et corporum habitum et nitorem, cultiora, quam pastoralia, esse. *Vid. Intt. ad 9, 13.* Agrum non colebat, et culta evastata sunt bello 5, 5.

CULTUS 1, 39. Quibus (*artibus*) ingenia ad magnæ fortunæ cultum excitantur. *Intelligenda sunt de his, quæ principibus viris dignitatem et auctoritatem conciliant.* Quem tam humili cultu educamus *ibid.* Filiam — omni liberali cultu habuit 45, 28. Sumtus in cultum prætorum facti 32, 27. *Id (ingenium) extinguere vita agresti et*

rustico cultu, inter pecudes habendo 7, 4. Ipsius etiam imperatoris non Romanus modo, sed ne militaria quidem cultus iactabatur: cum pallio crepidisque inambulare etc. 39, 19. Punicus cultus habitusque suspectos fecit legatos Hannibalis 23, 34. Incinctus Gabino cultu 10, 7. Cultus iusto mundior 8, 15. — amonior 44. *de virgine Vestali. Nam colere se i. q. ornare, vestire.* Ut — extrinsecus puri aliquid ab humano cultu pateret soli 1, 44. *de pomerio.* Duraque cultus et aspera plaga est 45, 30. *Si tamen est substantivum [Adscriptus Ernestius: "pr. cultui. Sic in eod. cap. faciliis divisiui."]*

CUM 1, 32. Cum his. *Gr. ἄνα τῶνδ. Livius alias: simul hæc. Similiter 36, 5.* Gratiam initum volebant cum eo, ut etc. 8, 14. Antium nova colonia missa cum eo, ut Antiatibus permitteretur etc. *i. e. addito hoc, sub hac lege atque conditione.* Castraque in campo locat, cum gravi edicto, si etc. 39, 21. Cum dono designavit 1, 10. *i. e. præterquam quod ea arma Jovi donabat, etiam finis designavit: i. post donum.* Cum quibus (*rebus suis*) periclitari nolebant 38, 25. *cf. 27, 13. 42, 21.* Cum hac, quæ nunc sollempnis est, licentia 9, 30. Fœdissimo cum eventu 8, 33. Cum qua (*fortitate*) venerant 38, 17. *cf. 6, 41.* Cum quanta carimonia — colatis deos 29, 18. Cum silentio auditi sunt 38, 10. *i. e. benigne.* Inde cum silentio in forum ducti 25, 9. *i. e. tacite, clanculum.* Qui te captum victori, cum qua potes fide, restituis 9, 11. *i. e. fideliter. cf. 39, 39.* Ad mille hominum, cum his Sempronio Blaesio quæstore, amissum 22, 31. Porcus cum humano capite 33, 9. Ad pacem cum precibus petendam 9, 16. Cum bona pace 1, 34. *Vid. Drachenborch. ad 28, 37.* Dux cum aliquot principibus capiuntur 21, 60. *Pro dux et principes capiuntur. [Sic et Græci. Suidas T. 1. p. 525. : Διὸς. τὸ ἡγεμὸν ἄλλων ἄνδρας, ὡς τὸ ἴδιον ἔχει τῶν Περσῶν Σαδάσσης ἐν τοῖς Ἀργεῖοις οἱ ἐν τῇ Καρχηδὸν παραστῆναι ἱκανοί.]* *Vid. Ruhnken. ad Hymn. in Cerer. v. 499. et Stroth. ad Liv. 22, 21.]* Negaretis hoc mihi cum diis immortalibus 7, 6. pro mihi et diis. *Ita enim Livius solet copulam vitare.* Quodai nihil cum potentiore juris humani relinquitur inopi 9, 1. *i. e. avertis potentiores.* Explorato deinde et cum cura concto agmine procedebat 38, 18. *i. q. diligenter.* Sic 42, 20. ea omnia (*sacra*) cum cura facta 44, 1. quum — equos cum cura inspexisset. *ibid.* sociis cum fide cultis. [*i. e. fideliter. vid. de his omnino Otho in Gifan. Obs. L. L. p. 112. sq. add. infra in v. cura.*] 24, 31. Cum studio pro studioso. *it. 39, 17.* Cum bona venia pro benigno. *Sed pro modo non minus sæpe desideratur illud cum apud Livium, v. c. 25, 29.* Descendere in aciem copiis. *it. 1, 14.* Egressus omnibus copiis. (*al. cum copiis 26, 41.*) [*De hac ellipti vid. Perizon. ad Sancti. Minerva.*

4. 6. 18.] In terras cum multis fortibus factis a vobis peragratis 26, 41. Vano cum incepto monibus pepulissent Romanos 44, 31. *i. q. ita ut inceptum vanum, irritum redderetur.* Quodcumque sibi cum patria, penatibus publicis ac privatis juris fuerit, id eum uno homine esse 6, 14. Agnum eum ubere lactenti natum 27, 4. Cum clamore in forum curritur 2, 23. Naves cum commeatu in Africam transmiserunt 30, 24. Eo majore cum gaudio 1, 25. *Similia multa vide ap. Drakenborch. ad h. l.*

CUM maxime. Vid. Quum m.

CUMULARE 44, 19. In quam (*fossum*) compulso ruina cumulant. *i. e. obruunt.* Locus strage semirutus muri cumulatus 32, 17. Arma cumulata in ingentem acervum 45, 38. Vid. *Acervus*. Aræ — honore, donis, cumulantur 8, 33. Accesserunt, quæ cumularent religiones animis 42, 30. *cf. 3, 37.* Ut aliud super aliud cumularetur familiaris nostræ funus 26, 41.

CUMULATUS 4, 60. Efficiebat multiplex gaudium cumulatoremque gratiam rei.

CUMULUS 22, 7. Ex hostium concervatorum cumulis. Cumulus repente terræ emicans index operis oppidanis fuit 38, 7. (*effectus cuniculi*) *cf. 44, 11. alti legunt: tumulus.* Quia nusquam cumuli apparebant, quo regesta e fossa terra foret 44, 11. Armorum cumulos concervare 5, 39. *cf. cap. 48.* Ut minus clarum (*triumphum*) de Samnitibus, ita crucio Etrusci belli sequutum 10, 40. In hoc immenso aliarum super alias concervatarum legum cumulo 3, 34.

CUNCTARI 23, 24. Sedendo et cunctando bellum gerere.

CUNCTATIO 5, 41. Major prope cunctatio tenebat, aperta, quam clausa, invadendi.

CUNCTUS senatus populusque 9, 6. Admiratione parentibus cunctis quom omnium in se vertisset oculos 7, 34. *Differunt autem cuncti ab omnibus sic, ut illic una omnes ac simul intelligantur, hic autem successionis aliqua significatio admixta sit.* Cuncta militaris disciplina 44, 1. Ingens assensus alacritasque cuncta approbantium fuit 3, 54. Cuncta ingentia, et quæ sine certamine maximo obtineri non possent 6, 35.

CUNEATUS 44, 4. Jugum montis in angustum dorsum cuneatum. Forma scuti — ad imum cuneator, mobilitatis causa 9, 40.

CUNEUS is hostium, qui — fecerat alacres gaudio — nunciantes discurrunt 25, 34. Quibus (*pilis*) plerisque in scuta, verutis in corpora ipsa fixis, sternitur cuneus 10, 29. Eo nisi corporibus armisque rupere cuneo viam 2, 30. *Similiter* 25, 3. Cuneo irrumperere 40, 40. Cuneo impressionem facere, *cf. 22, 47. ubi cunei descriptio legitur.*

CUNICULUS 33, 7. Agere cuniculum occultum, *cf. 5, 19. et 21.*

CUPERE 26, 7. Cujus rei semper cupit etc. Quum fortuna, qua quidquid cupitum foret, potentioris esset 3, 37.

CUPIDINE 42, 13. Incertis jactata rumoribus, et cupidius credita.

CUPIDITAS 24, 28. Quo minus cupiditatis ac studii visa est oratio habere. *i. e. partiam studii.* Quanto modestior illius cupiditas fuit 9, 34.

CUPIDO 21, 19. Populos ad cupidinem novæ fortunæ exerunt. Quarum (*rerum*) immodica cupido inter mortales est 6, 35.

CUR 21, 43. Quid est, cur illi vobis comparandi sint? Quam quidquam incidisse, cur non satis esset Etruriæ unus consularis exercitus 10, 18.

CURA *Præf.* omnis expers cura. *i. e. metus, ne offendatur quisquam; ita interpretante Creverio: nisi forte metus de amore patriæ capiatur, cui temporum injuria non satisfiebat.* Positis oranium aliarum rerum curis 7, 39. Cura impensarum populi Romani 45, 3. *i. e. ad cavendum, ne Romanis nimis impensa faciendus sint.* Defungi cura 5, 5. *de obsequio longinquum.* Tradamus — deos deorumque curam, quibus nefas est 6, 41. Obsidione delegata in curam collegæ 9, 13. Priusquam eas cura decederet Patribus 9, 29. Romanis — arcis Tarentinæ — cura esse 25, 15. Inerit cura insita mortalibus videndi congregientes nobilem regem etc. 42, 39. Ne famæ quidem curam stimulare 25, 13. Ut ea res divina — cum cura fierent 23, 11. [*Vid. supra cum.*] Ne Syphacis quidem reconciliandi curam ex animo miserat 30, 3. Curam acuebat, quod etc. 8, 6. Custodias vigilæque et ordo stationum intentionis ubique curæ erant 8, 8. Vid. *intensus*. Præda — vasorum ex auro — factorum ingentium cura in ea regia 45, 33. Anguis — regis non tam subito pavore percussit pectus, quam anxii implevit curis 1, 56. Cura de eventuum domesticarum 9, 31. Pro cura *eventus rerum.* Voluit haud dubie *Livius* vitare *Genitivos*, tamemorat alias *ipse* hujus *diligentia sua*. Vid. *supra* in ad. Suum sororisque filios in eadem habebat cura 40, 4.

Cura de minore filio 44, 42. Quid ita solus ego civium curam ago? 6, 16. Tamquam de Samnitibus, non de se, curam agerent 8, 3.

CURARE 2, 17. Interjecto deinde haud magno spatio, quo vulneribus curandis — satis esset. Si quis ægro, qui, curari se fortiter passus, cibi gratia presentis aut potionis longinquum et forsitan insanabilem morbum efficiat 5, 5. Jumentum e manibus curantium elapsum 44, 40. Curare corpora 3, 9. *Sollicit curare est ad verbum mensae et convivii.* *cf. 34, 16.* Curati vino et cibo (*legati*) *i. e. excepti hospitio benigno.* *cf. 9, 37.* Curati cibo corpora quieti dant. Prodigia curare 1, 20. *i. e. expiare.* Vid. *procurare*. Ut pro eo frumento pecunia Romæ legatis curaretur 44, 16. Jussu ab senatu bellum maritimum curare 7, 26. Quo quæque accuratius curantur, eo facilius legatositare regio; rum ministrorum emanant 44, 36.

CURATIO 2, 27. Cui curatio altior fastigio suo data esset. *de ardis Mercurii dedicatione*. vid. *procuratio*. Eandem publicam curationem agens 4, 18. Reliquum diei expediendis armis et curatione corporum consumptum 25, 38. Quum victor — inter primam curationem expiraverit 2, 30. *Est enim hoc verbum medicis proprium, ut curare et cura*. Vid. *Drakenborch*. ad 2, 17. Eumenes, aliquamdiu *Aeginæ* retentus periculosa et difficili curatione, quum primum tuto potuit etc. 42, 18.

CURIA 2, 24. Curia mœsta ac trepida metu — consulem orare, ut etc. Frequenter tandem curia, non modo inter Patres, sed ne inter consules quidem ipsos, satis conveniebat 2, 28. Vid. *concio*.

CURRERE *luperai dicuntur* 1, 5. *Nempe post casus hostias e Lupericali*. Vid. *de hoc sacro Plutarcha*. *Romul*. pag. 31.

CURRICULUM 44, 9. Vix unius horæ tempus utrumque curriculum complebat. *i. e. cursum*. Eodem sensu curricula equorum 45, 33. *dicuntur*. vid. *Intt. ad locum superiorem*.

CURRUS 1, 28. Duabus admotis quadrigis, in currus earum distentum illigat Mettunt.

CURSIM agmine acto, quum festinans ad opem ferendam, captam urbem audisset 27, 16.

CURSUS 9, 18. Strictique gladiis cursu in hostem feruntur. Eo cursu hostes in prælium venerunt 31, 21. Quum improvidi effuso cursu insidias circa ipsum iter locatas superasset 2, 80. *i. e. cursim progrediendo*. Eo cursu se ex sacrario propulerunt etc. 24, 26. Par numerus pedittum, et ipsorum iugentium cursum equis etc. 44, 26. Nec adiri usquam ad justicarium poterat annis 1, 4. vid. *annis*. Vagoque per vias omnes cursus (*Gallorum*) 5, 42. *Ægre correctum (classis) cursum* 29, 27.

CURULES equi 24, 18. *i. e. circenses in ludis circensibus votivis ab ærario præbendi*.

CUSPIS 4, 38. Sequimini pro vexillo cuspidem meam — vadit alte cuspidem gereña. Quum infestis cuspidibus concurrissent 8, 7. Cuspide uti et cominus gladio 30, 18.

CUSTODIA 5, 10. Custodiam urbis agere. Custodiæque et tabularum cura 4, 8. *i. e. ærarii custodiendi cura*. Quo quum — nimis soluta custodia processisset 45, 28. Libera custodia 24, 45. *Sc. quum interdum prodeunati captivo cunctos addebatur*. [*ἐλευθερία, λυτὴ, ἀπερὸς, ἀπαρτίων λυτῶν*. Vid. *Wessel. ad Diod. Sic. Eccl. de Virt. et Vitiis* p. 571. *evandemque cum Valerio* p. 581.] Loco potius quam homini cuiquam credendam custodiam (*Philopœmenis*) rati 39, 50. Nec — mittere nuncios ad Hannibalem per custodias tam arctas 26, 4. Interior custodia 28, 19. *i. e. arctior*. Ut in-

tentiore eum custodia asservarent 29, 19. Romanis — in custodiam civitatum divisis 48, 19. *mœs* conjuges liberosque eorum in custodiam dedit. Traditi in custodiam Rhëginis 29, 21. Ubi primum degressos tamulis montanos, laxatasque sensit custodias 21, 22. Ut eum non sub hospitum modo privatorum custodia, sed publicæ etiam curæ ac velut tutelæ esse vellet 42, 19. Signoque, quod imperii pignus custodia ejus templi tenetur 5, 59. Maximam ejus (*libertatis*) custodiam esse, si magna imperia diuturna non essent 4, 24. Una custodia fidelis memoriæ rerum gestarum (*litterarum*) 6, 1.

CUSTODIRE 25, 28. Qui ob id ipsum intentius custodiebantur. Ad custodiendum iter eorum (*legatorum Italia excedere fussorum*) missus 37, 49. Circumæssa castra et nocte custodita, ne quis elabi posset 9, 42. Per Latinos populos custodienduntur *ibid.* Regnum, quod a patre tuo forti, non solum fidei, tutela ejus custoditum et auctum etiam accepi 4, 56. Maritimam oram L. Valerius viginti navibus longis custodiret 36, 9.

CUSTOS 44, 26. Pecuniæ, quam regni, melior custos. Custos corporis 24, 7. [*ἐκφυλακτής*.]

DAMNARE 7, 16. Stolo a — Lenate sua lege decem millibus æris est damnatus. Vid. *Cic. Ferr.* 5, 69. *Tact. Annal.* 4, 69. *Scilicet damnare et condemnare est etiam efficere, ut aliquis damnetur*. vide *Intt. ad* 7, 16. *It. B. Patrum ad Sueton. Tib.* 8. Respublica voti damnata 10, 37. *i. e. quæ templum ex voto castrum fuserat*. vid. *votum*. Damnati proditionis 23, 17. Frustrantes tertia parte agri damnati 10, 1. *ad multatam*, v. c. 10, 8. Temeritatem (*deos immortales*) consulum ipsorum capitibus damnassee 27, 33. Capitalis pœnæ absentes eos decreto damnat 42, 43.

DAMNOSUS 45, 3. Bellum sumptuosum et damnosum Romanis. Omnibus malis artibus et reipublicæ et societatis infidus damnosusque 25, 1. Damnosa, præpropæ ac fervida ingenia imperatorum 27, 33. Et erat æris alieni magna vis, re damnosissima etiam divitibus, ædificando contracta 6, 11.

DAMNUM pertinet ad rem familiarem, quum pignora capiuntur, multa exiguntur etc. 7, 4. Acerbitas in delectu non damno modo civium, sed etiam laceratione corporum lata etc. *conf. Cic. Or. Phil.* 1, 5. Quis autem umquam senatorum tanto damno coëgit? aut quid est ultra pignus et multa? Quid est tandem domi, unde ea (*damna*) expleatis 3, 68. Nullane hæc damna imperatoris virtutibus ducimus? 9, 18. Carpi parvis quotidie damnis 9, 27. Damnum naturæ 7, 4. *Intt. de vitio naturali in filio Maritii*. Si non id, quod amittitur, in damno, quum omnia victoris sint, sed, quid-

quid relinquitur, pro munere habituri estis 21, 13.

DAPES 1, 7. Pinarii extis adesis ad certamen venirent dapem. *int. de carnibus victimalibus.*

DARE pro *facere* 1, 25. Alterum intactum ferro corpus et geminata victoria ferocem in certamen tertium dabant. *Sic fere obvium se dare dicitur* — motus dare 7, 2. — impetus 2, 51. 3, 5, 4, 28. 9, 43. — daturos, quod Lars Tolumnius dedisset 4, 58. — dare sinum in medio 22, 47. — per arma, per viros late stragem dedere 8, 30. — dataque inter turbam via 3, 45. *Sic Virgilius* *Æn.* 1, 241.: Quem das finem, rex magne, laborum? posse quamvis languida mergi aqua infantes, spem ferentibus dabat 1, 4. Spiritus dabat, quod etc. 6, 18. Eum ipsum fortuna exactorem supplicii dedit 2, 5. Ingentem fugam stragemque dedisset 21, 32. Ad rem divinam et duas hostias majores dandas 25, 12. *i. e. faciendam.* Hæc loquutum exsequentemque dicta — sequuti dant impressionem 4, 28. *Non abestimilis locus* 29, 2. Pacem dedit finitimis. *i. e. effecit, ut pax esset, ne a Liguribus infestarentur.* Pro *offerre, dare velle* 9, 40. uti pace, quum daretur, noluerant. — 31, 19. equites mille Numidæ, quum duo millia daret, accepti. — 28, 5. Prout tempus ac res se daret. — 37, 53. Antiochus filiam suam in matrimonium mihi dabat. *i. e. dare volebat, collocaturus erat.* *Sic Virgilius* *Æn.* 12, 293. *sq.*: Ipse suas artes, sua munera lætus Apollo Augurium citharæque dabat. — *Similiter* 25, 12. Ad duas hostias majores dandas. [*Sic et Græci λέωμαι, pro offerre.* vid. *Diodor.* *Sic.* 18, 60.] Ipsum (*Postumium*) se cruciatibus et hostium iræ offerre, placulæque pro populo R. dare 9, 10. Pro *edere* 8, 24. Dictionem dare. *i. e. oraculum* (*λέγωμαι*). — 3, 61. Hæc ubi inter signa pedum dicta dedit. *cf.* 22, 50. — 31, 50. Munus gladiatorum dare. — 7, 11. Motus haud indecoros. — 25, 3. Testes dare. — 21, 43. Sæpe et contentus hostis cruentum certamen edidit; ubi quidem *Drakenborchius* dedit *legi vult.* Pro *tradere* 1, 3. Dare ad posteros celebre nomen. — 2, 2. Datur sermo per civitatem. — 2, 25. Datur prædæ oppidum. *i. e. deprædandum traditur.* — 1, 29. Dare urbem excidio et ruinis. — 5, 52. Quid alia — cui oblivioni aut cui negligentie damus? — 41, 8. liberis suos — Romanis — mancipio dabant. — 6, 24. Temeritati me omnium potius socium, quam unius (*Camilli*) prudentiæ dedi. Pro *concedere* 40, 57. Iter dare. *i. e. transitus per fines suos concedere.* *conf.* 21, 20. — 8, 5. *id.* 21, 12. Iter per regnum nostrum dedi. — 39, 29. Senatam dare legato. *i. e. adiutur concedere.* *conf.* 41, 22. (*ισχύειν*). — 7, 30. Dare aliquem alicui. *i. e. precibus ejus aut gratias.* — 8, 23. Optione a senatu data. *Etiam sim-*

placiter positum dare pro concedere, indulgere, dicitur 9, 30. *ult.* Quod nostras ætati dii dederunt, ut videremus 1, 19. Quandoquidem, ut omnis unus Gabii posset, ei dii dedissent. 1, 54. *cf.* 30, 12. Lex sociis — dabat, ut cives R. ficerent 41, 8. [*Vid. paullo post.*] Pro *dicere* 6, 26. Is datus erat locus colloquio. *Usitatus erat dictus.* Itaque etiam sic legi volebat Gronovius. *Sed dicitur tamen etiam dare hoc sensu.* vid. *Duker. ad Flor.* 3, 3. Pro *utcumque dare* 6, 26. Eventum precibus dare. *Non proprie accipiendum, ut sit idem, quod satisfacere, locum plane relinquere; sed est potius: discernere aliquid ad preces auditas, qualescumque tandem sit; ipse enim Livius addit, quem videbitur.* Pro *tribuere* 8, 26. Auctoribus hoc dedi, quibus dignus credi est. *i. e. tantum fidei, quantum merebantur, tribui.* *cf.* 3, 46. — 25, 12. Prætor is, qui jus populo plebeique dabit summum. *i. e. tribuet, reddet.* Pro *imponere* 22, 28. Se, quæ consilia magis res dent hominibus, quam homines rebus, ea ante tempus immatura non præcepturum. *i. e. res earumque necessitas imponant hominibus etc.* Pro *præmio dare* 41, 8. Lex — qui stirpem ex sese domi relinquerent, dabat, ut cives Romani ficerent. *scil. ut præmium videretur.* [*Vid. supra.*] Pro *interponere* 8, 32. Ne id se gratias dare crederet, se jusjurandum dare paratos esse. — 30, 12. Obligandæ fidei dextram dare. Pro *destinare* 26, 41. Ea fato quodam data nobis sors est. *Sic Virgilius* *Æn.* 4, 225.: *fatigue datas non respicit urbes.* — 7, 3. Ludorum primum initium procurandis religionibus datum. Pro *donare* 27, 6. Signa æneæ ad Cereris dedere. — 40, 37. Dona vovere, et dare signa inaurata; quæ vovit dedique. — 6, 41. Quia pecunias alienas, quia agros dono dant. — 3, 1. Triumviri agro dando. Pro *habere* 23, 30. Gladiatorum patriæ duo et viginti — in foro dederunt. Pro *occasione suppeditare* 5, 26. Ni fortuna imperatori Romano simul, et cognite rebus bellicis virtutis specimen, et maturam victoriam dedisset. *i. e. virtutis specimen edendi occasionem dedisset, suppeditasset.* — 29, 24. Quæ prima dies cursum navibus daret. Pro *indulgere* 24, 45. Ut iræ magis, quam avaritiæ datum crederent homines. Pro *mandare, conferre* 9, 30. Et duo imperia eo anno dari cepta per populum etc. — 7, 1. Plebes consultum L. Sextio dedit. Pro *mittere* 9, 15. Quos (*equites*) pignora pacis custodiendos Luceriam dederant. Pro *impendere* 3, 69. Causis eorum — bello perfecto se daturos tempus. Ruente saucio equo præceps ad terram datus haud multum abfuit, quin arcens opprimeretur 31, 37. Quam spe vana evectus in casum irrevocabilem se daret 42, 62. Tertium causæ belli hujusce, ut Romanus Albano imperet, dabo 1, 25. *cf.* 22, 6. Flamen dialis, quod exta perperam

dederat, flaminio abiit 26, 23. Date frones impotenti naturæ et indomito animali 34, 2. — dare vela (*vel. ventia*) 39, 27. Regem aut vivum aut mortuum in potestatem datus 8, 24. *Etiā in potestate dici posse nonnullis contendunt; certe et in conspectu dare supra observavimus.* In opus servile, prope in carcerem atque in ergastulum dederit (*Alium*) 7, 4. In belluas strinximus ferrum hauriendus aut dandus est sanguis 7, 24. Vindicias dare secundum libertatem 3, 44. *Verbum prætorium pro decernere. cf. cap. 56.* Prout tempus ac res se darent 28, 5. Vid. *Gronov. ad A. l.* Uni se ex Sabinis fors dare visa est privato consilio imperii recuperandi 1, 45. an locum, lautia, senatumque darent 45, 20. i. e. *dandum censerent.* cf. 26, 21. criminique ei tribunos inter cetera dabit 7, 4. *de accusatione.* Crimini maxime dabant, in Numitoris agros ab his impetum fieri 1, 5. Cui imperio videretur dato 28, 46. pro imperio, cui videretur, dato. [*Turbatus verborum ordo in editionibus. Legendum e. codd. aut, imperio, cui videretur, dato, aut, cui videretur, imperio dato. Tales synchyses concoquere stomachi est durissimi.*]

DATIO, simpliciter dicitur 39, 19. *De potestate in rem familiarem.* Nam dare in genere jurisconsultis est, per traditionem dominium transferre. Additur enim a Livio dationi diminutio, velut illustrandi causa, quum sit hæc illius necessaria comes; ut mirum sit, hic difficultates ab interpretibus tot ac tantas molas esse. Vid. *Gronov. ad A. l.*

DATUM pro dono, licet donum additum sit per appositionem 22, 10. Datum donum duit populus Romanus Quiritium etc. Vid. *Clav. Cicer. in A. v.*

DE tertia vigilia 9, 44. it. 40, 4. h. e. simul ac duo quadrentes noctis essissent. De die epulati 25, 23. [*Vid. ad v. dies.*] Dictator — primus de plebe dictus est 7, 17. Concessumque ab nobilitate plebi de consule plebeio; a plebe nobilitati de prætore uno, qui jus in urbe diceret, ex Patribus creando 6, 49. Oppidum de Samnitibus vi cepit 10, 39. cf. 27, 1. De vestro impendisti 6, 15. De lucro tibi vivere me scito 40, 8. Legatis — de ea re trans Alpes missis 39, 22. De altero Masinisse filio — literæ allatæ sunt 45, 14. Tamquam integra sit causa patriciorum de sacerdotiis 10, 8. pro quoad. Qui de ceteris Maximo assensus, de Scipionis causa dissensit 29, 20. De se ingentia polliceri 1, 47. (*a sua parte.*) Qui de quacumque causâ tum aspernati nostra auxilia estis 45, 23.

DEARMATUS 4, 10. Prælatisque spoliis, quibus dearmatum exercitum hostium sub jugum miserat.

DEBELLARE 9, 16. Anlius cum Feren-tanis uno secundo prælio debellavit. cf. 2, 26. it. 4, 58. 9, 4, 41, 26. Eum, quasi

debellato, triumphare 26, 21. *Absolute dictum. Sic varissimè, v. c. 29, 32. it. 30, 8.* Inde debellatum, veramque pacem — Celtiberos fecisse 40, 50. Ne absente ea debellaretur 41, 18. Neque prius, quam debellavero, absistam 44, 39.

DEBELLARE OMISSUM 27, 20. Eundem Asdrubali fuisse in Italiam — exercitum ejus — imminutum Hispanis repleti militibus sc. debuisse. Vide *B. Patrum ad Xenoph. Mem. Socr. 1, 5, 5.*

DEBILITARE 21, 40. Contusi ac debilitati inter saxa rubeque.

DEBILITAS 2, 36. cunctantem — ac prolatantem ingens vis morbi adorta est debilitate subita.

DEBITUS 24, 25. At illos debitos jam morti destinatosque. *Sic Horatius: debemus nos nostraque morti.* Quum ut jus fasque erat, lacrimis non minus, quam laudibus debitis, prosequutus tam memorabilem mortem esset 8, 10.

DECEDERE 26, 2. Prius — quam hostis ex Italia decederet. Decedentem (*ex curia redeuntem*) domum — prosequuti sunt 2, 31. [*modo fuerat: ita, curia egressus, dictatura se abdicavit.*] Decedere provincia prætor jusus 39, 3. cf. 41, 10. Quod de provincia decessisset injussum senatus 26, 27. Romam ac destinatum omnium consensu triumphum decessere 8, 18. cf. 9, 18. it. 10, 48. Decedere officio 27, 10. it. de officio 8, 25. Decedere jure suo, 3, 33. — fide 27, 40. it. 45, 19. — instituto 37, 54. — præsidio 4, 29. cf. 5, 6. it. 38, 39. it. de præsidio 36, 14. it. pugna 24, 47. Ex matutina statione ad meridiem decedi — jussit 44, 33. Nobis prius decedat timor, quam ultro aliis inferatur 28, 41. cf. 23, 26. Priusquam ea cura decederet Patribus 9, 29. De domesticarum rerum eventu nec Patribus nec plebi cura decesserat 2, 31. *Horatiana forma: neque decedit ærata trirēmi, et post equitem sedet atra cura.* Quantumcumque Antiocho virium decessisset, suo id accessurum regno 34, 16. cf. 3, 55. 26, 51. Questioni Campanæ materia decessit 9, 36. *Eleganter admodum; etenim ante mentio facta erat conjuratorum, qui se ipsi interfecerant adeoque decesserant. Et dicitur alibi decedere simpliciter pro mori. v. c. 1, 34. 9, 17. it. cap. 32. 40, 42. 42, 28.*

Ut ei nunciatum est, æstum decedere 26, 45.

DECERE 34, 58. Sic ut aut sola, aut prima certe, pensari decet principi terrarum populo et tanto regi. *Drahenborchius principi non ad decet, sed ad pensari refert, hac sententia: decet pensari a principe. Ac profecto negari nequit, decere alicui aliquid, hanc constructionem apud Livium non reperiri.*

DECERNERE 1, 23. Ineamus aliquam viam, qua, utri utris imperent — sine multo sanguine utriusque populi decerni

possit. *Lacessere* ac trahere (*hostem*) ad decernendum 21, 41. Quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum populus Romanus jussisset? 41, 7. Bellum et senatus decreasset, et populus jussisset 42, 36. *Hand facile decerneret*, utrum imperatori an exercitui carior esset 21, 4. Rem dubiam decrevit opportune vox emissæ 8, 55. Primus clamor atque impetus rem decrevit 25, 41. Neque præ imbris satis decernere possent, qua suis opem ferrent 21, 56. Pacto inter se, ut victorem res sequeretur, ferro decreverunt 28, 21. *cf.* 38, 15. Acie decernere 2, 14. *ut.* 38, 17. Decernite criminibus, mox ferro decreturi 40, 8. Ne id, quod placebat, decerneret in tantæ nobilitatis viris, ambitio obstabat 8, 86. *pro in tantæ nobilitatis viros. cf.* 28, 48. *ut.* 26, 2. *Vid. Cel. Ruknen. ad Vollei.* 2, 43. Decernere vindicias secundum servitutem 3, 47. *i. e. possessionem ejus, de cujus statu disceptatur, dare.* Certum (*mihi*) atque decretum est 2, 45. Ad purganda ea, quæ inimici decernerent 7, 18. *i. e. quæ pro certis ipsi affirmarent, et ab aliis credi vellent.* *Sæpius autem, et apud alios scriptores, decernere idem est, quod decernendum censere, decerni velle.* *Sic est* 4, 50. tribunis plebis — decernentibus intelligendum. *Vid. Int. ad* 27, 20. *Ligures (Liguria provincia) ambobus consulibus decernuntur* 42, 10. Decrescet 2, 27. [42, 36. *conf.* 41, 7.] — decresce 3, 45.

DECERTARE 6, 8. Quibus animi in spe ultima obstinati ad decertandum fuerant. *i. e. ad mortem usque certare, nec prius desistere velle, quam vel victoria reportata sit, vel omnes occubuerint.* *Vid. infra in v. obstinatus. Eodem sensu depugnare de gladiatoriis dicitur. Alias autem decertare sæpius pro certare dici solet.*

DECIDERE 37, 26. Antiochus posteaquam a spe societatis Prusie decidit.

DECIDERE 29, 18. Naso — auribusque decisis exanguis est relictus. *Vid. militare.*

DECIPERE 22, 4. Ab tergo et super caput decipere insidias. *cf.* 1, 9. Qui plus in eo, ne posset decipi, quam in fide Siculorum, reponeret 24, 37. *i. e. in providentia plus præsidii etc.* Per fas ac fidem decepti 1, 9. Jam semel in prima spe deceptos 38, 40. Me quidem quum ingenua caritas liberum, tum specimen istud virtutis deceptum vana imagine decoris in te movet 8, 7. *pro deceptus: ac sic fortasse legendum. Vid. specimen.* [Vulgata bene habet. Virtus si vani decoris imagine decepta dici potest, quidnam et virtutis specimen?]]

DECLARARE 9, 40. Quos populus — consulem alterum, alterum prætorem declaravit. *cf.* 24, 9. 28, 39. 40, 37. Declaratus rex Numa 1, 18.

DECLINARE 28, 1. Quantum in Italiam

declinaverat bellum. Ab auctoribus injuriæ ad vindictas futuros declinant 21, 52. Si quo ego inde agmen declinare voluissem 1, 28. Obliquæ monte ad se declinare et suo agmini conjungi 38, 20.

DECOQUERE 39, 2. Experientibusque pars quarta (*argenti*) decocta erat. *Vid. coquere.*

DECORARE 10, 7. Jovis O. M. ornato decoratus. Rhodias parte prædæ et spoliis navalibus decoratas domum redire jubet 37, 31. Quem modo decoratum ovantemque victoria incidentem vidistis 1, 26. Nostris (*regiis*) decoratus insignibus 2, 6.

DECORUS 1, 42. Hunc ordinem ex censu descripsit vel paci decorum vel bello. Poëticis decora fabulis Præfat. Decorum erat tum ipsis capessere pugnam ducibus 2, 6. Quod et virginitati decorum — erat 2, 13.

DECRETUM 33, 16. Ut privatum decretum Romanæ societatis fieret. *Scil. querendæ.* Jus eo die se non dicturum neque decretum interpositurum 3, 46. *cf. cap. præc.* In tanta feditate decreti 3, 47. Quod gentis Manliæ decreto cautum est, ne etc. 6, 20. *Vid. tenere.*

DECUMUS ordo hastatus 42, 24.

DECURIATUS. *Vid. convenire ult.*

DECURRERE 6, 33. Impetus Tusculanorum decurriturum ex superiore loco sustinent. *cf.* 9, 4. Mettut Curtius ab Sabinis princeps ab arce decurritur 1, 12. *conf.* 2, 10. Mæander ex arce summa Cælenarum ortus, media urbe decurrens 38, 13. Naves — in magnum portum Syracusas ex alto decurrere 24, 36. *conf.* 29, 27. Amnis in mare decurrit 21, 26. Ad mare decurrit 41, 2. Decurritur ad leuiorem verbis sententiam 6, 19. Omnium eo sententiæ decurrerunt 38, 8. (*de unanimi submissione.*) decurrebatur eo, ut etc. 31, 20. *al. descendebatur. dicitur de facilitate in concedendo. cf.* 26, 18. Eo decursum esse, ut a populo crearetur, qui pro dictatore esset 22, 31. Trepidi patres ad duo ultima auxilia, summum imperium, summumque ad civem, decurrunt 6, 38. Ordinatoque proxime morem Romanum, instruendo et decurrendo signa sequi, et servare ordines docuit 24, 48. Armatum exercitum decucurrisse, cum tripudiis Hispanorum, motibusque armorum et corporum suæ cuique genti assuetis 25, 17. *Vid. Virgil. Æn.* 11, 186. *ut.* 188. Terrestrem navalemque exercitus non instructos modo, sed hos decurrentes, classem in portu, simulacrum et ipsam edentem navalis pugnae, ostendit 29, 22. Simulacrum decurrentis exercitus 44, 9. *De ludis circensibus.* In armis decursum est 26, 51. *Omnino tum in hoc et superioribus locis, tum alibi decurrere curiosè distinguatur a concurrendo, vel rudibus, ut est illic, vel simpliciter, ut tamen aciei mentio fiat.*

v. c. 46, 6. Mos erat lustrationis more peracto exercitum decurrere, et divisa biliaria duas acies concurrere ad simulacrum pugnae. cf. *cap. sequ. it.* 23, 35. et 25, 55. Scilicet hic quoque verbi decurrere e stadio petiti significatio intelligenda est, quippe praeter exortulationem in armis movendis, tractandis; praecipue agilitate corporum, in incedendo, in gradu militari, multiplici illo, exercendo declaratur; ut compari talis decursio cum pyrrhica apud Suetonium sapius commemorata (v. c. Claud. 1.) possit. Vid. Decursus. Concurrere autem, vel simpliciter positum (s. g. 10, 40.) dicitur de contentione et dimicatione, ipsoque conflictu, vel vere bellico, vel simulato. Ita Horatius: Concurritur, hoc momento aut cita mors venit aut victoria laeta. Nec vero proprius hic mos decurrendi Romanis fuit; quemadmodum e loco supra laudatis plane intelligi potuit.

Decursus 44, 9. Quum alios decursus edidissent motus etc. *conf.* 42, 52. Et decursus et simulacro ludicio pugnae 40, 9. Nonnumquam addit Livius, intra quantum spatium decursus fuerit 40, 7. Lectiones in armis quatuor millium spatio decurrerunt. Vere autem exercitum fuisse militem decursu fatigatumque, intelligatur ex 42, 52. Mota parumper acies, non justo decursu tamen, ne stitisse tantum in armis viderentur. Eadem Suetonio dicitur (Ner. cap. 7.) decursio. Vid. Lips. ad Tacit. Annal. 2, 55. Ne subito ex collibus decursu Albanorum intercluderentur ab oppido 1, 27. Oppidum — in Thessaliam opportunum Macedonibus decursus (praebet) 42, 67.

Decus 9, 22. Fratri praecipuum decus ulti Samnitium imperatoris dederunt. Ut urbanis artibus opes augetur, quando belli decus penes alios esset 9, 42, i. e. imperium bellicum. Decus muliebri 1, 58. pudicitia. Ubi non sua decora eum a tanta foeditate supplicii vindicant 1, 26. Publica decora 2, 13. — militis 2, 28. Levare humano superpositum capiti decus 1, 24. (pileum.)

Decursum 26, 7. Turres non ictu modo fulminibus, sed etiam decussae. In aede Concordiae Victoria, quae in culmine erat, fulmine icta decussaque 26, 28. Summa papaverum capita dicitur baculo decussae 1, 54. Pinnae monium decussas respondit 44, 8. Vid. *discutere. conf.* 40, 45.

Dedecus 2, 51. Dedecora militum obiectabantur i. q. res in bello parum prospere gestae. cf. 9, 81.

Dedecus se ad aliquem 27, 15. — ad aecem 9, 4. qui se dederunt in arbitrium ditionemque populi Rom. Fulvio Proconsuli 26, 33. cf. 7, 81. 42, 8. Patrum auctoritati se (tribuni pl.) dederunt 9, 19. Victa — Messene bello expositibus Achaem nexos dedit 39, 50. A quibus mox ipsi trucidandi populo Rom. dede-

rentur 24, 20. Auctores belli — — deditimus 9, 1. Dederi 1, 32. Vid. *Deditus*.

DEDICARE eodem dei 2, 27. it. deo 2, 31. *conf.* 28, 46. Multa alia sacrificia locaque sacris faciendis — dedicavit 1, 21. i. e. constituit, instituit. Tiberius quidem apud Suetonium obsecram tabulam dicitur in cubiculo dedicasse, i. e. de sententia Gronovii ad Livii 7, 8. Statuisse, suspendisse. Sed ad illam superiorem Livii locum quod attinet, videri possit etiam εὐλαχῆν statuenda esse, ut ne referri quidem ad se invicem sacra dedicato debeant. Iuncta enim sunt loca sacris faciendis; et loca potissimum dedicari dicuntur i. e. destinari. Iuno — quam insigni — celeberrime dedicata est die 5, 32.

DEDITICII, qui sponte sua ditionis alienae facti sunt 7, 31. Itaque populum Campanum urbemque Capuam, agros, delubra deum, divina humanae omnia in vestram P. C. populi que R. ditionem dedimus, quidquid deinde patiemur, dediticii vestri passuri. *conf. cap.* 38.

DEDITIO ad Romanos 8, 25. Quia nec deditio tuta ad tam infestos videbatur 28, 22. Viso statim hoste prope in voluntariam ditionem concessissent 28, 7. Vid. Drakenborch. ad 39, 2. *conf.* 42, 53. In ditionem venerunt 9, 20. *conf.* 40, 32. In ditionem accepit 23, 30. *conf.* 32, 20, 42, 53. — In ditionem accipere non item dicitur. Sed tamen in ius ditionemque recipere 21, 61. Opulenta duo oppida vi atque armis coegit in ditionem 43, 1. Hispanos — in ditionem compulsi 34, 16. Oppugnando ad ditionem subegit 9, 41. Pecuniam imperat populis omnibus suis ditionis 28, 28. rectus ditionis legitur, etiam a Drakenborcho.

DEDITUS 1, 9. Quum — deditus eo (ad spectaculum) mentes cum oculis erant. Deditam lanam — invenit 1, 57. Dedita opera 2, 29.

DECURERE proprie t. q. e loco superiori in inferiorem ducere; sed est etiam, ubi contrarium significatum habet. Sic 1, 18. Deduci in arcem legitur. — Consules porro deduci dicuntur ab his, qui domum eos, honoris causa, comitabantur, aut inde foras procedentes. In collibus autem et editioribus urbis partibus habitabant principes civitatis. Atque etiam pompa triumphalis in Capitolium deduci dicitur. Nam de eo quidem, qui viam alicui monstrat in locum superiorem 32, 11. Est etiam deducere; nisi cum Gronovio legas educiturum. Sed debebant ab eo exempla Liviana afferri, quibus doceretur, ita legi posse. Enimvero, quae inde possint exempla, quibusque inductus emendavit, ea Virgiliana sunt: quibus addi ex eodem genere potuisset; aram caelo educere. Et ad hanc notulam quatuor versiculorum Drakenborchius ad 12, 50. et ipse similiter emendans, provocat, tamquam ibi ex consuetudine Livii demonstratum esset, educere de mole, turri

etc. dici. In subjectum vis campum deduxit 2, 38. Duci se extemplo ad consules jubet, deductasque traditurum urbem promittit 9, 24. (*de transfuga.*) Ab Argis ceterisque oppidia praesidia omnia deducerentur 34, 35. Quod — finibus Attali exercitum deduxisset 32, 27. Macedonas in societatem belli — censeo deducendos esse 36, 7. Quasdam civitates dissidentes in causam deductas 42, 38. Gesturum se illis morem posteroque die in aciem deducturum 3, 62. *Usitatus* educere in a. vid. *Int.* ad h. 1. Instruunt aciem deductam in cornua 5, 38. Vid. *Diducere*. Sollemne ab ipso, cui sit, institutum Deo, ab nobilissimis institutibus ejus sacri ad servorum ministerium — deduxisti 9, 34. Ipsa vestigia quærentem dominum eo deductura erant 1, 7. Exercitus — deductus in campos 1, 28. Exercitu mature in hiberna — deducto 43, 9. Inter ceteros, quos virtutis causa secum ex provincia ad triumphum deducebat, deductus sum 49, 34. Quum — in hospitale cubiculum deductus esset 1, 58. Naves — deducere ex navalibus 41, 9. Non in loca iniqua incaute (*se*) deductum 26, 3. Suevas et Pontiae — coloniae deductae sunt 9, 28. Aquileia colonia Latina eo anno in agro Gallorum est deducta 40, 34. Ut Latinae duae coloniae, una in Brutios, altera in Thurinum agrum deducerentur 34, 53. Vid. *Drakenborch.* ad 39, 44. *Omnino* deducere verbum proprium est in hoc genere; id quod vel ex 34, 45. *Intelligi* potest, ubi series, parvis intervallis, idem vocabulum repetitum legitur. conf. 9, 46. De capite deducite, quod usuris pernumeratum est 6, 5. i. e. *detrahite*. Deducere candidatum (35, 10.) quid sit, doceat *Clavis Cicer.* in h. v. Celebratas esse utraque nuptias gratulatione donisque innumerabilium legationum, et velut auspiciis nobilissimis populis deductas esse 42, 12. Uni nuptam, ad quem virgo deducta sit 10, 23. *Sic proprie dicitur; sed et in deteriore parte, quemadmodum* perducere. Vid. *Drakenborch.* ad 26, 50. Deducti in comitio virgisque — cæsi de saxo dejiciuntur 25, 7. Vix deducta summa arena erat 44, 33. *scil. a scrutantibus aquam in monte.*

DEESSÉ 3, 50. Nec illius (*Virginii*) dolori, nec suae libertati se defuturos. h. e. se non neglecturos esse illius dolorem, sed ulturos; suam autem libertatem se adiuturos et asserturos. Quod ubi accepit Hannibal, ne temporis deesset, dat signum ad trajiciendum 21, 27. Pro ne tempus opportunum præterlabi pateretur. Armatus intentusque sis, neque occasione tua desis 22, 39. Immolanti caput jecinoris defuit 30, 2. i. e. non apparuit. Neque legi suae latorem — defore 3, 46. Ibi numquam causas seditionum et certaminis defore 45, 18.

DEFECTIO 28, 26. An plurium sup-

plicio vindicanda tam foedi exempli defectio magis, quam seditio, esset. Adparet, haud parvas vires defectionem habuisse 7, 42. In defectione totam Italiam esse 23, 12.

DEFENDERE 39, 24. Quia libertatis causam defendissent ab regio praesidio. Quam vi se defendisset 1, 5. Quod me armis adversus — socium — defenderim 49, 41.

DEFENSARE 26, 45. Mœnia ipsa sese defensabant. *Drakenborchius* volebat defendebant.

DEFERRE 5, 25. Aurum et omnia ornamenta sua in ærarium detulerunt. Vid. *Drakenborch.* ad 29, 39. alias deferre ad ærarium de singulis proprie dicitur. Vid. *Referre*. In ærarium ad quæstores delaturus 40, 41. Coniunctis exercitibus dictator ac magister equitum castra in viam deferunt; qua Hannibal ducturus erat 22, 15. Fuga regem eo defert 36, 20. *tropo sumto a tempestate, quæ delati navigantes dicuntur v. c. ad scopulos.* In campos delata acies 9, 37. Delata confestim materia omnis infra Veliam 2, 7. *Deferuntur (in lembum)* quæ ad usum necessaria erant. *Deferuntur* et pecunia, quanta clam deferri poterat 45, 6. Ruinaque tota prolapsa acies in preceps deferri 5, 47. conf. 44, 8. Ad unum omnes Numæ — regnum defendendum decernunt 1, 18. conf. 28, 27. Literaque ei datæ sunt — in Hispaniam — deferendæ 40, 41. Soli non habebant super capita delata scuta 44, 9. f. elata. [*Sic Drakenborchius, nulla notata lectionis varietate; ut nesciam, quid Ernestius sibi voluerit.*] Quasdam forma eccellente — domos deferebant 1, 9. Qui captus omnibus membris delatus in curiam esset 2, 36. Eadem fortunæ pigra in discrimen detulisset 9, 18. Tibi lauream insignem deferre cupimus milites 7, 13. Deferre iudicium conjurationis ad magistratus 24, 24. Delata res ad senatum 21, 6. Nisi vero cum nonnullis relata malis, rectius quidem, nam referre ad senatum de consulto senatu dicitur; deferre autem, quam quid, ut innotescat senatus, commemoratur. Ceterum hæc duo sæpius a librariis confusa sunt. Vide *Drakenborchium* ad illum locum. Consules quum ad Patres rem dabam sub auctore certo detulissent 2, 37. Ad deferenda de Perseo crimina 42, 11. Pacem deferre hostibus 23, 13.

DEFICERE 31, 7. Numquam isti populi, nisi quum deerit, ad quem desciscant, non deficient. Hæc non est defectio proprie dicta, sed societas inita cum hostibus, a qua nullo fadere arcebantur. Ad apem amicitiae Romanorum deficere 32, 5. Illis legibus populus Romanus prior non deficit. Si prior defecit etc. 1, 24. Quod primus a patribus ad plebem defecisset 6, 20. Lunam defecturam esse 44, 37.

DEFIERI 9, 11. Numquam causas desiet, cur victi pacto non stetis?

DEPIGNERE 21, 32. Utraque simul obiecta res oculis animisque immobiles parumper eos defixit. *i. e. ut fierent immobiles.* Tacita morositia ita defixit omnium animos 1, 29. Quum stupor silentiumque inde ceteros Patrum deflisset 6, 40. *conf.* 3, 47. *Ubi vid. Draakenborch.* Desigi torpidum stupore ac miraculo 22, 53. Defixerat pavor cum admiratione Gallos 7, 10. Quum silentio defixi stetissent 8, 7. *Vid. Admiratio, Silentium, Superne.*

DEFLAGRARE 10, 44. Eodemque die Aquilonia et Cominium deflagraverunt. *conf.* 5, 53. Si decemviri finem pertinacis non faciunt, rure ac deflagrare omnia passuri estis? 3, 52.

DEFLUCTERE 39, 27. Philippum novam postea deflexisse viam, qua Maronitarum urbem agrosque amplectatur. *Scil. muniendo.*

DEFLERE 29, 4. In hæc defenda prolapso ab recenti nuncio animos.

DEFLORESCERE 6, 23. Cum corporibus vigere et deflorescere animos.

DEFLUERE 41, 15. Bovis aescenaris, quem immolavisset, jecur defluxisse. *A. e. in liquorem abiisse, secundum Gutherii interpretationem; quæ defluendi verbum, de sententia Perizonii, cum diffundendi voce confundit; quamobrem diffuxisse legi vult. Sed commodissime explicatur per evanescere, perire, quo sensu hoc verbum apud Ciceronem passim dicitur.* *Vide Clav. Cicer. Sic in victimæ Cæsaris, auctore Suetonio, idibus Martiis, cor non repperit est; nempè defluserat.* Nec quidquam equitis vulnere equo retardato, moribundus Romanus, labentibus super corpus armis, ad terram defluxit 2, 20.

DEFODERE 3, 33. Defosso cadavere domi apud P. Sestium.

DEFORE. *Vid. Deesse.*

DEFORMARE 9, 30. Deformatum ordinem prava lectione senatus. Tempestas fulminibusque complura loca deformavit 40, 45.

DEFORMATIO 9, 5. A consulis abire lictores jussi, paludamentaque detracta — ut — ab illa deformatione tantæ majestatis — averteret oculos.

DEFORMIS 38, 52. Ut sub rostris reum (*Scipionem*) stare — populo Rom. magis deforme, quam ipsi, sit. Quod vix Albanorum oculi tam deforme spectaculum ferre possent 1, 26. Solum patris deforme belli malis 5, 49. Aliamque orationem, non tam honorificam audientibus, quam sibi deforme, habuisse 45, 44. *cf.* 34, 2. Deforme agmen 9, 6. *de inimicis et sub jugum missis.* Deformis turba, velut lixarum calorumque 41, 3. *Similiter Tacitus Annal.* 4, 20. Deforme obsequium *disti pro servitiis, humilit.*

DEFORMITAS 2, 23. Noscitabatur tamen in tanta deformitate. Ipsa deformitas Pleminii, memoriaque absentis Scipionis favorem ad vulgum conciliabat 29, 23.

DEFUGERE 5, 38. Circa ripam Tiberis, quo armis abjectis totum sinistram cornu defugit. *i. e. fuga declinavit.* Gronovius *legi volebat* diffugit. *Illud melius, opinor.*

DEFUNGI 5, 5. Quanto est minus opera tueri facta, et instare et perseverare, defungique cura. *Eleganter hoc verbum subinde dicitur de incommode levi vel jactura.* *Sic et* 29, 1. Defungi poena levi. *ut.* 2, 35. Adeo infensa erat coorta plebs, ut unius poena defungendum esset Patribus. Vicisse Romanos defunctos consulis fato 10, 29. Defuncta civitate plurimorum morbis, perpaucis funeribus etc. 4, 52. Quonam modo enim Hasdrubalem ac Magonem, nisi defunctos suo bello, sine certamine adducere exercitum potuisset 25, 35. *Sic* 1, 25. Defungi proelio.

DEGENERARE 25, 40. Mutinem sibi modum facere, degenerem Afrum imperatori Karthaginensi, misso ab senatu populoque.

DEGENERATUM 1, 53. *Substantive i. q. animus degener:* Quin ea arte æquasset superiores reges, ni degeneratum in aliis huic quoque decori officisset.

DEGRAVARE 3, 62. Degravabant prope circumventum cornu. *i. q. opprimebant.* *cf.* 4, 33. Consul non ultra castra insequutus, quia et vulnus degrevabat etc. 7, 24. *i. e. molestum erat et impeditabat.*

DEGREDI ad pedes 29, 2. *De equitibus dicitur, quum descendunt equis, ut pugnam pedestrem capebant.* Alia in campum degressus supererat moles 7, 24. Degressus ex arce 5, 52. Degressum eum templo (*tribunali*) lætus senatus — circumfusi — prosequuti sunt 8, 35.

DEGRESSUS sociorum 1, 27. [*Sed ibi legitur digressus: quod non erat cur Ernestius mutandum censeret.*]

DEHINC 1, 59. Quacumque dehinc vi possum.

DEHISCERE 29, 2. Dehiscens intervallis hostium acies.

DEHONESTARE 41, 6. Famam, quod indignum sit, maculari dehonestarique.

DEJECTUS 9, 2. Angustias — septas dejectu arborum saxorumque ingentium obiacentem molem invenerunt.

DEJICERE 23, 47. Equum in viam Claudius dejecit. *i. e. demisit e superiori loco.* Reum — de saxo dejecit 5, 47. Tribuni de saxo. Tarpeio dejecerunt 6, 20. Virgisque cæsi de saxo dejecuntur 25, 7. Quæ Gallorum agmen ex rupe Tarpeia dejecit 7, 10. *Ex* tot castellis aliquanto altioribus et munitioribus — priore anno dejectos 44, 35. Cum vento tempestas coorta signa senes in Capitolio dejecit 40, 2. Dejiçunt se venti a montibus 28, 6. Prohibuit fœda tempestas cum grandine ac tonitribus cœlo dejecta 2, 62. Classis — fœda tempestate vexata ad Baliares insulas dejecitur 23, 34. *i. e. vi ventorum a cœcis depellitur.* *cf. cap.* 40. *Vide Intt. ad* 44, 19. Gallus — in advenientis arma hostis

vanum cœsura cum ingenti sonitu eamse dem deiecit 7, 10. Elatum securim in caput (regis) deiecit 1, 40. Prætorio deiecto, directis, quæ ibi fuerunt etc. 41, 2. Deiectis qui in præsidio erant 4, 53. Deiectis hostium præsidii novum iter aperui 44, 39. cf. cap. 35. Deiectis hostium castris — prædamque ibi — venderetur 25, 14. De possessione imperii vos dejicere conatus 45, 22. Quum — inimicum, eo quoque anno potentem, deieciisset 38, 35. conf. 3, 35. Coerantque candidati omnes ad dejiciendum honore eum 39, 41. i. e. *petito honore*. Se certo consulatu dejectum 40, 46. Quum dejecta in id sors esset 21, 42. *Deiectus* ad caput aquæ Ferentinæ cratæ superne in-jecta saxisque congestis mergeretur 1, 51.

DEIN non præcedente primum, aut simili quo 24, 9.

DEINDE paullo latior patescit campus, inde colles assurgunt 22, 4. In Æquis nihil deinde memorabile actum 3, 3. cf. 39, 22. Deinde postea 41, 24. Deinde postquam ibi nemo vindex occurbat, tum vero — accessere 3, 66. Incipite deinde mirari 4, 49. i. e. *post talia, his factis; cum vi aliqua*. Funera deinde duo deinceps collegæ fratrisque ducit 2, 47. Ne quis deinde (posthæc) Manlius vocaretur 6, 20.

DEINCEPS 5, 51. Horum deinceps annorum vel secundas res vel etc. i. e. *hujus annorum series*. Deinceps interreges 6, 5. i. q. *ordine sequenti, non, postea*, cf. 6, 29. 27, 39. Deinceps omnis exercitus jurat 2, 45. Popolari omnem deinceps agrum jussit 21, 59. Deinceps et urbes regionis ejus idem faciebant 44, 31. Postea deinceps 45, 14. — inde deinceps 1, 44. — Deinceps inde 5, 37. Ut duo continua regna viro ac deinceps genero dedisset 1, 47. *de duobus tantum*.

DELABI 37, 34. Quum reciperet sese, in eo delapsam tumultu ex equo etc.

DELECTUS 38, 1. Cum delectis Ætolorum, quod concilium esset gentis. *Aliibi* 35, 34. *Vocantur apocleti. Ibidem Livius addit: ita vocant sanctius concilium; ex delectis constat viris. Drakenborch. h. i. consilium legi vult.* Cum delectis equitibus extraordinariis 42, 58. *Dukero delectis suspectum videtur; nam extraordinarii omnes sunt delecti. Forte de glossa est. Creverius legit: cum delectis equitibus ex extraordinariis, intelligitque Livium Ætoliarum Polybii, i. e. ex extraordinariis delectos, qui semper in castris, in agmina consulibus præsto fuissent.*

DELECTUS 43, 14. Prodire ad delectum. *it. in delectu prodire ibid.* In civitate ira odioque ardente delectus prope omnium voluntariorum fuit 9, 10. cf. 9, 42. *Ubi voluntariorum nullus delectus fuisse dicitur. Vid. infra in v. voluntarius.* Præter delectum eorum, quos in supplementum mitti oportebat — quatuor scriptæ legiones sunt, intraque undecim dies delectus est perfec-

tus 43, 15. *it. conficere* 23, 5. *Vid. edicere. it. indicere.* Ut delectum quam acerrimum habeant 2, 28. Neque eo minus aut hos aut illos in delectum militum dare 41, 8. Delectusque et justitium indictum 7, 6.

DELEGARE 29, 23. Patefacto dein acclere (*Plenitium* delegatum in Tellinnum etc. *sc. carcerem i. e. munus amandatum e. i. g. a.* Delegata primoribus pugna 7, 8. Samniti — delegata pugna 10, 27. *Nempe quum plures populi unis castris continerentur.* Delegata obsidione in curam collegæ 9, 13. cf. 5, 20. Ut omne rei bene aut secus gestæ in Etruria decus dedecusque ad Volumnium sit delegatum 10, 19. i. e. *delatum, rejectum, ei assignatum.* cf. 21, 46. *Vide B. Patrum in Æcura. ad Sueton. Tib. cap. 16.* Ipsum dictatorem fugere invidiam ex eo criminaque. Eo delegasse ad senatum 5, 20. i. e. *ideo dictatorem permisisse rem senatus.* Fortunæ loci delegaverant spes suas 6, 28. Adversæ casibus incertis bellî et fortunæ delegare 28, 49. *Vid. Inti. ad h. l.* Ministerii delegandi causa 9, 29. *de sacrificio. Omnino delectantur, præter Livium, alii latinitatis auctores usu hujus verbi tropico e re pecuniaria petiti, quum quidem a debitoribus non repræsentatur pecunia h. e. ex arca tollitur, sed per delegationem, h. e. per alios, ipsorum nomine.* *Vid. Clav. Cicer. in h. v.*

DELENIMENTUM 4, 51. Aptissimum tempus erat — delenimentum animis Bolani agri divisionem obijci. *Vid. delinimentum.*

DELENIRE *elegantèr habet significationem capiendi animi et corrumpendi morales aliqua, ut philtra.* 7, 28. Capas instrumenta omnium voluptatum delenitis militum animos avertit memoria patrum. *Vid. delinimentum. it. delinire.*

DELERE 9, 45. Nomen Æquorum prope ad interfectionem deletum. Ubi antis placuere vires, et jam miles quoque, ad delendam priorem ignominiam, hostem poscebat 39, 30.

DELIBARE 4, 12. Cur primus ac potius minus ad novum delibandum honorem sit habitus.

DELIBERATIO 1, 23. Fuerit ista ejus deliberatio, qui bellum suscepit (*decisio*.)

DELECTUM 8, 7. Nos potius nostro delecto plectimur, quia respublica tanto suo damno nostra peccata luat.

DELIGARE 8, 7. Deliga ad palum. Stabant deligati ad palum nobilissimi juvenes 2, 5.

DELIGERE 9, 26. Dictator deligendus exercendis questionibus fuit. i. q. *eligendus, dicendus, quod proprium in eo negotio verbum est.* conf. 3, 56. 29, 29. Quem ex collegis, optione a senatu data, socium sibi imperii delegerit 8, 33. conf. 24, 8. Centurionum robora ex toto exercitu delegit 24, 46. *Vid. Drakenborch, ad. 9, 17.* Quemcunque aliam generum delegisset 1, 40.

DELINIMENTUM proutem idem sibi vult, quod delenimentum; eademque ratio est verborum delinire et deleare. *Somaria sunt Drahenborchii, discrimen inter hæc verba statuentis, adversante quidem lingue natura. Nempe delenimentum placandi, mitigandi, significatum habere dicit ad 7, 38. Contra delinimentum oblinendi atque imbuendi censum dare. cf. ad 5, 81. Parumque abhorruisse videtur ab hac opinione, ut a delinere (unde scilicet est delitus) delinimentum derivaret. Itaque quum id fieri non posse, dum animadoervionem ad 39, 11. Daret, in mentem ei venisset, a verbo linire delinimentum derivat; sed ipse agnoscat, linire esse verbum recentius. Nihil tamen secius confirmat illud horum vocabulorum discrimen. Recte. Nam sic scilicet intelligere et intellegere differunt. Sed satis de argutiis. Unus Horatii locus refutat Draht. Carm. 3, 1, 41. sqq. Quodam dolentem nec Phrygius lapis. Nec purpurarum sidere clarior delinit usus etc. Rectius paullo de delinimentis sensit Duhorus ad 39, 11. quem vide. cf. B. Patruus ad Tacit. Agric. cap. 21. ubi disertè porticus et balnea et convivorum elegantis, tamquam delinimenta vitiorum commemorantur. Hispani concubitu carere eum decem noctes non posse, illius excetra delinimentis et venenis imbutum 39, 11. Illam furiam posternaque omnibus delinimentis animum suum avertisse atque alienasse 30, 13.*

DELINIRE 4, 13. Largitiones frumenti facere instituit; plebemque hoc munere delinitam etc. Præda delinire popularium animos studebat 1, 57.

DELINQUERE 1, 32. Latini adversus populum Romanum deliquerunt.

DELUSTRUM 30, 90. Multis Italici generis (quia in Africam sequutores abnuentes concesserant in Junonis Lacinie delustrum, inviolatum ad eam diem) in templo ipso foede interfectis. conf. 29, 18.

DEMANDARE 8, 36. Curam eorum — legatis demandavit.

DEMERE 34, 54. Demtum ex dignitate populi, quidquid majestati Patrum adjectum esset. conf. 3, 33. Ut de stipendio equitum — ara demerentur 7, 41. cf. 3, 33. Clipseque de columina — demisit 40, 51. Vineis quoque demta in eos dies vincula 5, 13. Deme terrorem Romanis 1, 12. Moderatio tribuni metum Patribus demisit 3, 59. Et prætori et consilio haud medicore onus demtum erat de Scipione cognoscendi 29, 21. Ut — omnia invitis (sibi) jura imposita (a plebe) Patres demerent sibi 3, 24. Plus enim dignitatis comitiis ipsis detractum est — quam virium aut plebi additum est, aut demtum Patribus 2, 60. Eam se contumeliam injuriæque, ni sibi ab iis, qui fecerint, dematur etc. 8, 23. Et simul ex omnibus locis ad castra recipienda demandamque ignominiam rediri coactum est. 41, 3. conf. 2, 6.

DEMERERE 3, 18. Demerendi beneficio tam potentem — civitatem.

DEMERERE 2, 29. Totam plebem ære alieno demersam esse. Demersam partem a parte civitatis 6, 27. (per æs alienum.) Plebis, in fossas cloacasque exhaustas demersa 1, 59.

DEMERERE 2, 10. Pro se quisque in urbem ex agris demigrant. Tardius ex agris demigrantes oppressi — perierunt 41, 18. Ocuis demigrare Pydnam cogit 44, 6.

DEMINUERE 4, 24. Quamquam deminutum censum jus noluissent. Papirum nihil de ejus jure deminutum 8, 34. Cædibus regis deminutum Patrum numerum ad trecentorum summam explevit 2, 1. Quam quod deminutum quidquam sit ex regia potestate 2, 1. Vid. *deminuere*.

DEMISSOR 4, 44. Nihil demissiore animo — causæ ipse pro se diota — dematur.

DEMITTERE agmen 2, 9. soll. de monte. Sic et cap. 27. Oppos. erigere. Inclnavit sententia, suum in Thessaliam agmen de mittere 23, 13. Nisi legendum cum Gronovio demitteret. Principio levem armaturam demittit; deinde conferto agmine mittit equites; postremo, quum hostibus quoque subsidia mitti videret etc. 22, 28. Navem eandem secundo amal Socdram demisit 44, 31. Aquila suspensis demissa leniter alia 1, 34. De celo demissa 10, 6. Ancilla celo demissa 5, 54. Demissa jam in discrimen dignitas 3, 35. i. e. vacua, horum alius conferenda. Pleminius in inferiorem demissus carcerem est, necatusque 24, 44. Præsentis vultus demittere, tacite prætereuntes execrari 2, 28. Consul, demissus in terram oculis, tacitus ab incertis, quidnam acturus esset, legatis recessit 9, 28. Vid. Virgil. Æn. 7, 249. et. deligere.

DEMOLIRE 43, 3. Quod, si in privatis sociorum ædificiis faceret, indignum videri posset, id Deum immortalium templis demolientem facere.

DEMONSTRARE 23, 33. Dat, qui itinere cum cura demonstrent.

DEMORI 40, 19. Tantum hominum demortuum esse.

DEMOVERE 6, 32. Hostes gradu demoti. Quod demovendis statu suo sacris religionem facere posset 9, 29.

DENIQUE 5, 6. Ut non obidionis tædio, non denique regni quidquam apud eos novatum sit, non negata auxilia ab Etruscis irriterint animos. Non plane inusitatum est, ne apud Ciceronem quidem, denique in enumerando poni secundo loco, quod rectius non nisi tertio membro præfigi solet; nisi vere plura tribus enumerentur. Hec autem loci magis offendit denique alteri non adjectum, quod sequitur tertium non. Huc igitur denique illud rejiciendum videri possit. Forte librarius error transpositio facta est. Qui non civium, non denique hominum numero essent 4, 56. An credi posse, ullum populum, aut hominem denique etc. 2, 21.

DENOTARE 4, 55. Haad dacie Icillos denotante senatu.

DENSARE 44, 9. Senti super capita densatis. *conf. Tacit. Annal. 2, 14.*

DENUDARE iudicium suum 42, 43. *i. e. non obscure significare, quibus faveas.* Denudavit mihi consilium suum 44, 38.

DENUNCIARE terrorem 24, 37. *scil. factis.* Denunciare se Icilio similibusque Icillii, neque legi suae latorem, neque decemviro constantiam defore 3, 46. Si leniter agendo parum proficerent, denunciarent Samnitibus, ut Capua — abstinerent 7, 81. Dictator — magistro equitum denunciavit, ut sese loco teneret 8, 30. Denunciare per vico urbesque, quae vis propinquae sunt, cepit, ut commentus expediret 44, 26. Legati — venerant, denunciatum Fabio, — ne saltum — transiret 9, 36. Denunciavit populo — Macedonum exercitum caesum fuisse etc. 45, 1. *Rarius in bonam partem dicitur, ut 45, 32.* Ludicrum, quod ex multo ante preparato, et in Asiae civitatibus, et ad reges missis, qui denunciarent etc.

DENUNCIATIO 2, 36. Primum honoris diem denunciatione ingentis terroris insignem fecere. Haec directa percunctatio ac denunciatio belli, 21, 19. Cum Perseus — Graecas urbes, alias obsideret, alias denunciatione armorum terreret 45, 3.

DEPELLERE 23, 8. Nec eum — patria majestas sententiâ depulerat. Qui a singulis vobis vincula depuleram 6, 18. Depulsus magna spe 31, 25. *i. q. dejectus, destitutus.* Ea spe depulsus 41, 23.

DEFENDERE 42, 28. Mane ingressi cubiculum servi laqueo dependentem invenere.

DEFRIERE 27, 15. Ejus praesidii praefectus perierat amore mulierculae.

DEFLORARE 29, 31. Deplorabant ea apud Syphacem Karthaginienses. Deplorata spes est 26, 13. Quum — deploratum perne Romanum nomen in concilio sociorum fidelium esset 9, 7. Jam enim agros deploratos esse 41, 6. *Fortis legendum depopulatos.* [Temeraria novandi lubido! *Vulgata (longe efficacior.)* Suam quisque spem, sua consilia, communibus deploratis, exsequentes 5, 40. Quum sibi nihil vivi reliquum praeterquam, linguam, a deplorandis patriae suae calamitates, praefatus esset 43, 7.

DEPONERE 5, 2. Militem Romanum — ne hiemis quidem spatio — arma deponentem. Coeptum bellum — triennio prius depositum erat 31, 1. *cf. cap. 31.* Contentionem — tribunos — totam deposituros 4, 6. Secundum deposita certamina *ibid.* Causas certaminum deponere 32, 35. Corinthum, ubi deponeretur obsides, convenit 42, 5. Ubi pecunia (*Perseus*) deposita erat 44, 6. Eam pecuniam perfecta re daturum; interea Samothrace in templo depositurum 44, 25. Ut plerique nobilium annulos aureos et phaleras deponerent 9,

46. *Vid. Virgil. Aen. 11, 69.* Coronam Romae in aram Apollinis deposuisse 23, 11. *Vid. Corona.* Deposito suo magistratu, modo aliorum magistratui imposito 4, 24. Deponere imperium 2, 28. (*De consulari; quamquam Coss. delectum habebant.*)

DEPOPULARI 5, 4. Agros nostros millies depopulati sunt. *cf. 10, 12. et 22, 13.* Veientes depopulatos extrema agri Romani 4, 1. Privernates — Norham atque Setia — incursione subita depopulati sunt 7, 42. Late depopulato agro 9, 36. Ex regno ejus omnes naves esse, quas supermaris oram depopulatae essent 40, 42. Questus, Alpinorum populorum agros sociorum suorum depopulatum C. Cassium esse 43, 5.

DEPOPULATIO 48, 23. Macedones ad depopulationem profecti.

DEPORTARE 43, 6. Se ad mare devecta habere (*frumenta*), ut, quo senatus cenasset, deportarent. Pleminium legatum vinctum Romam deportari placere 29, 19. Et quem, si deportandus exercitus victor ex Africa esset, deportare 30, 40. *Scil. eum jubere.* *cf. 39, 38. Vid. Clav. Cicer. tra A. v.* Ut Q. Fulvio decedenti de provincia deportare inde exercitum — liceret 40, 35. Ut — ipsique decedenti de provincia exercitum secum deportare liceret 41, 17. Si quando non deportati ex provincia milites ad triumphum sint, fremunt 45, 38.

DEPOSCEERE 21, 6. Ad ducem ipsum, in poenam foederis rupti, deposcendum. Auctorem culpae et reum criminis deposcant 21, 10. Ad Claeliam obsidem deposcendam 2, 13. Asperissima quaeque ad laborem periculumque deposcimus 25, 6. Si sint dum roboris ejusdem in urbe gentes, deposcant, haec Volcos sibi, illa Equos 2, 49. *i. e. desumant sibi bello petendos. Delectari videtur Livius hac voce, quae in re gladiatoria propria dicitur.*

DEPRAVARE 45, 23. Qui plebem nostram consilii depravarent.

DEPRECARI 6, 21. Eaque cunctatio colonis spatium dederat deprecandi senatum. Quum ad pericula ejus deprecanda redisset 3, 58. Si quid scelerate in fratrem admisi, nullam deprecor poenam 40, 15.

DEPRECARE 44, 14. His pollicitum deprecatores apud senatum futurum.

DEPREHENDERE 38, 21. Et erant deprehensi genere pugnae, in quod minime apti sunt. Pro speculatore deprehensus 37, 11. Nisi gladiis deprehensis, cetera vana existimatur 1, 51. Ut litera legatis darentur, quae deprehense rem congerere possent 2, 4. Ne forte deprehensus a custodibus Romanis retraheretur ut transfuga etc. 2, 12. Ratus ad juvandas sociorum urbes longius ab castris abstractos deprehendi Romanos posse 42, 56.

DEPRENDERE 49, 17. Se daturum, quod nec in dando nec datum ullo signo deprenderi

posset (*de veneno.*) Quinquerehem satis credens deprensam rapido in freto, in adversum matum reciprocari non posse 28, 30. Litteris ad Persea depressis 42, 51. *i. e. interceptis.*

DEPRIMERE 3, 65. Aequari velle simulando ita se quisque extollat, ut deprimat alium. *cf.* 30, 36. *ut.* 37, 33.

DEPUGNARE 9, 39. Acie depugnatum est. Depugnatumque haudquaquam certamine ambiguo cum Gallis est 7, 26. *et ibid.*; duorum militum eventum, inter quos pugnatum est. *cf.* 10, 37.

DEREPEENTE 21, 41. Experiri juvat, utrum alios derепente Karthaginienses per viginti annos terra ediderit. [*Editiones pleraque omnes, etiam Drahenborchiana, repente: idque praestat. Derепente in Livio alibi frustra quaeratur.*]

DERIDICULUM 39, 26. Alterum deridiculum esse, se reddere rationem etc. *i. q. valde ridiculum. Vox Tacito etiam aliquoties usurpata, v. c. Annal.* 12, 49. Pellignus ignavi animi, et deridiculo corporis iuxta conspiciendus. *Sic deparcus etiam dictum est pro admodum parvus. Similiter detegere, deamare (quod occurrit etiam apud Terentium,) adamare, pro accurate, impense legere, amare, dicitur. Virgil. Aen.* 1, 157. Defessi Aeneade. *ut. ibid.* 108. Unda dehiscens, Servio explicante valde hiscens. *Sic defatiscor Plin. H. N.* 17, 2. *Vid. Gesser. in defetiscor.*

DERIVATIO 5, 15. Exsequebatur inde, quum sollemnis derivatio esset. (*De lacu Albano rite emittendo.*)

DEROGARE 7, 6. Ubi certam derogat vetustas fidem.

DERUPTUS 21, 33. Deruptae angustiae. *ut.* ripae 27, 39. In derupta praecipitati 38, 2.

DESCENDERE 23, 29. Omnibus copiis in campum descensum est. Ad Alexandriam modicis itineribus descendit 45, 12. Qua descendere ad forum rex solebat 24, 7. *cf.* 34, 1. Arcem regium tenebat praesidium; neque ut descenderent inde — percelli potuerunt 32, 32. Samnites Tifata, imminentes Capus colles, quum praesidio firmo occupasset, descendunt inde quadrato agmine in planiciem, quae Capuam Tifatiae interjacet 7, 29. *Hinc, naturae rei accommodata, saepissime dicitur in aciem descendere, v. c.* 9, 14. *Plerumque certo ante pugnat tutiora, h. e. altiora, loca occupata et inersa fuisse.* In ultimo etiam certamine, quum descensum in aciem est, 8, 8. In aciem armati descenditis 24, 8. Cui, (*Philippo*) si semel in causam descenderit, nihil integri futurum sit 36, 7. *Vid. Deducere.* Non prius, quam deseri urbem videant, curam in animos Patrum descensuram 3, 52. Qui (*vetus deorum*) quum descendere ad animos — non posset 1, 19. Descendere ab Janiculo 2, 14. Numquam propter me de caelo descendent 6, 18. Per-

seus — in concionem processit — sed aliquoties dicere incipientem quum lacrimae praepedissent; quia ipse dicere nequii — de templo descendit 44, 45. Locum, qui nunc septus descendantibus inter duos lucos est, asylum aperit 1, 8. Quum plebs in foro erecta expectatione staret, mirari primo, quod non descenderet tribunus 2, 54. *Scilicet in forum. Sic saepissime, v. c.* 3, 48. Descendit ferrum in corpus 1, 41.

DESCISCERE 9, 16. Quibus invitis descitum ad Samnites erat. Quum Fidenes aperte descissent etc. 1, 27. Qui a suis descissunt 6, 35. Ne Karthaginiensem socii aut sollicitarentur ad defectionem, aut sua sponte desciscentes recipiuntur 21, 19. Ad eos Murgantinas desciverunt terrae 26, 21.

DESCRIBERE 1, 32. Jus ab — Equicollis descripsit. Descripto ad tibicenem cantu 7, 2. Frumentum aediles curules quaternis aeris vicatim populo descriperunt 30, 26. *i. e. dividerunt. Vid. Drahenborch.* ad 31, 34. Ad cursum lunae in duodecim menses describit annum 1, 19. [*Classes centuriasque et hunc ordinem ex censu descripsit 1, 42.*] Regionatimque generibus hominum, causisque et quantibus, tribus descriperunt 40, 51. In quatuor urbanas tribus descripti erant libertini 45, 15. Legiones conscriptae — legiones urbanas scripturum — his quindecim millia peditum et quingentos equites, pro numero cujusque juniorum, descripsit 34, 56. Quum eas legiones quatuor descripsissent 39, 38. *Vel potius de sententia Gronovii, Drahenborchio et Creverio probata: in eas legiones. Est autem describere in legiones i. q. tirones disperiri per legiones easque supplere.*

DESCRIPTIO 4, 4. Census in civitate et descriptio centuriarum classiumque non erat.

DESECARE 42, 64. Spicas fascibus desecare. *i. e. de fascibus stramento desecare spicas.* Desectam cum stramento segetem — fodere in Tiberim 2, 5.

DESERERE 5, 2. Haec omnia in profano deseri placet sacra? *Perquam asperum dictum pro relinquere.* Auctores signa relinquendi et deserendi castra 5, 6. *f. signa deserendi et relinquendi castra. Sed tamen praecedunt haec: qui signa relinquit, aut praesidio decedit. Quos vires sanguisque desereret 25, 14. Qui aut citati non affuerant, aut vades deseruerant 39, 41. i. e. sponsoribus suis in re capitali defuerant, nec ad causam dicendam praesto fuerant, ut vadum fidem liberarent. Vid. Intt. ad h. l.* Ne sacra regiae vicis desererentur 1, 20. Romanas legiones jam spes tota, nondum tamen cura deseruerat 1, 25. Ut non defum aut belli deseramus curam 24, 8.

DESERTIO 41, 24. Cur execrabilis ista nobis solis velut desertio juris humani est. *Scilicet Achai finibus suis interdixerant*

Macedonibus. Hoc decretum eorum, humanitati contrarium, eleganter dicitur desertio etc.

DESUS 3, 68. Sedemus desides domi. cf. cap. 7. Nec rem Romanam umquam tam desidem fuisse atque imbellem 31, 16.

DESIDERABILIS 24, 5. Velut suis vitis desiderabilem efficere vellet avum.

DESIDERIUS Praef. Labente deinde paulatim disciplina, velut desidentes primo mores sequatur animo; deinde ut magis magisque lapsi sint; tum ire coeperint praecipites. Tyribus gradibus haec tris differunt. Sunt autem desidentes mores paulatim labi incipientes. Terra—caverna ingenti decedens 32, 9. Sic dicitur proprie de laba terrae. Vid. Drakenborch. ad h. l.

*DESIDERIUM 2, 2. Ne ubiubi regum desiderium esset, regem sacrificulum creant. i. e. ne qua plebi occaso relinqueretur ministerii regis requirendi, quam decisset, qui vico ejus fungeretur. Ut medio praesentium consules duo tandem et status pristinus rerum in desiderium veniant 3, 37. Cibi potitionisque desiderio naturali, non voluptate, modus finitus 31, 4. Desiderium parentum ac patriae explere 1, 9. *i. e. efficere, ne quis eos decideret, eorumque operam succurrere. Quae vos, quam reliqueritis, maceant desiderio 5, 54.**

DESIGNARE 1, 10. Designavit templo Jovis finem. cf. cap. 35. Quod ex ea tantum praeda, quae rerum momentum sit, decuma designetur 5, 25. Nulla ignaviae nota levioris vos designari potuisse 24, 16, i. e. insigniri, conspicuus reddi.

DESINERE 42, 49. Ipsi Persei numquam, ex quo regnum accepisset, desitum belli expectatione celebrari nomen.

DESISTERE 7, 40. Vos Romanus exercitus ne destiteritis impio bello?

DESPERARE 10, 14. Samnites, desperato improvso tumultu, quando in apertum semel discrimen evasura res esset, etc. Quia non desperabat voluntariam deditioem 33, 14. Desperato jam colloquio 42, 25.

DESPERATIO futura sibi postea fidei 3, 2. Siciliam nimis celeri desperatione rerum concessam 31, 1. A primis desperationis notis 40, 36. (De moribundo Phylippo.) Desperatio rerum suarum 42, 30.

DESPICERE 44, 6. Ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit.

DESPOLIARE. Vid. Dispoliare.

DESPONDERE 1, 36. Quae desponsa uni ex Curiatis fuerat. Filiamque ei suam rex despondit 1, 39. Nec jam ipsi solum desponderant animos 3, 38. cf. 26, 7. 31, 22. Plebem secum trahere haud dubium consulatum spe et favore despondentem 4, 13. i. e. spontentem, sibi destinantem. Jam velut despondente fortuna Romanis imperium Orientis 26, 37.

DESPUI religio est 5, 40.

DESTINARE 9, 16. Parem destinant

animis Magno Alexandro ducta (Papyrium.) cf. 29, 24. Si hoc bene factum omnibus destinatumque in animo est 31, 44. Praeter opinionem destinatum suorum hostiumque 28, 14. Sic, momento ducto, apud Ciceronem Tuscul. 2, 2. Dicitur destinata sententia. Quam (Scipionem) modo civitas—ad imponendum Punico bello summa creaverit consulem, spe destinaverit Hannibalem ex Italia detracturum etc. 29, 30. Quis Fabius omnium consensu destinaretur (consul) 10, 23. Subsidiaque destinata impedimentis data, ne—in ea impetus fieret 23, 16. Jac. Gronovio videtur destinatus pro auctoris dici; eorum Cretensis expungendum aut destinata aut data. Ex his ducentos viginti quinque, qui omnium consensu destinabantur et infandis colorum caedis, et defectionis auctores, victores Romam deducunt 9, 24. i. e. credebant omnes, utriusque facinoris rursus illos esse. cf. 8, 18. Animis auctorem destinabant caedis 33, 38. cf. 7, 38. Cui sortito provinciam, cui proficiscenti praesentibus animis victoriam triumphumque destinavimus 45, 39. Si Cretenses bene ad graviter destinarent, potiores populi Romani, quam regis Persei amicitiam habere etc. 43, 7. i. e. statuerent. Quas urbes directuros se destinaverant 24, 9. i. e. constituerant. Et stantes (Galli) quo densiores erant, hoc plura, velut destinatum petentibus, vulnera accipiebant 38, 26. Scilicet corpus petentibus Romanis, veluti scopus feriendus esset. Ad destinatum jam ante consilio 31, 54. Vid. Intt. ad 38, 26. Quamquam ad bellum consilia erant destinata 42, 48.

DESTINATIO 32, 35. Nulli omnino placere, partium, quibus cessurus, aut non cessurus esset, (Philippus) destinatio. i. e. attributio civitatum et regionum Graeciae.

DESTINATUS 8, 8. Qui tuleretur eam ab uno destinato hoste.

DESTITUERE 1, 4. Quum fluitantem alveum—tenuis in sicco aqua destituisse. Ut quemque timentem altitudinem destituerat vadum 21, 28. In conspectum ferme Africae prospero cursu vectum primo destituit ventos 30, 24. Ante tribunal regis destituit 2, 19. Ante pedes destitutum causam dicere juravit 23, 5. Duo in medio armati, spectaculi magis more, quam lege belli, destituuntur 7, 10. Cohortes extra vallum sine tentoriis destitutae 10, 4. Scilicet contumeliae causa. Vid. Clav. Cicer. in A. v. Destituti ab unica spe auxilii in deditionem venerunt 40, 47. Quod morando spem destituerit 1, 51. Vid. Intt. ad A. l. Si destituat spes 1, 41. Quod defensores suos—in ipso discrimine periculi destituit 6, 17.

DESTRUCTUS 8, 7. Destructa securia. Al. districta. male. Minus proprie tamen et destructus de securi dicitur. cf. Bauer. ad h. l. Vid. Duker. ad Flor. 2, 2. ii. Drakenborch. ad 27, 13.

DESURTUDO amorum 1, 19.

DESURTUS 3, 38. Cur ex tanto intervallo rem desuetam usurperat.

DESULTOR 23, 39. Quibus, desultorum in modum, binos trahentibus equos inter acerrimam sæpe pugnam in recentem equum ex fesso armatis transsultare mos erat. Nec, semel quadrigis, semel desultore mixto, vix unius horum tempus utrumque curriculum complebat 44, 9.

DESUMERE 38, 45. Recto itinere duxisti exercitum ad eos, quos tibi hostes desumeras. *i. e. bello petendis depoposceras.* Duo, singuli singulos, sibi consules asserandos amicus opera desumunt 4, 55.

DETEHERE 43, 3. Magnum ornamentum se templo ratus adjecturum, si tegulas marmoreas essent, profectus in Bruttios, ad eam Junonis Laciniæ ad partem dimidiam detegit etc. Nimis detegendo cladem nudandæ 23, 5.

DETERREDE 41, 3. Nautici tabernacula deterrunt.

DETERRENE 28, 30. Unius (*trivernis*) præliata (*quinqueremis Romana*) impetu latera alterius remos deterat. Asseribus falcatis detergebat pinnas 38, 5. *i. e. defringebat.*

DETERIOR 7, 13. Quem (*hostem*) tempus deteriorem indies et locus alienus faceret. optimum quemque — inhenoratos et deterioribus ebnoxios silere 39, 27. Plebs ubique omnis ferme, ut solet, deterioribus erat ob regem Macedonasque inclinata 42, 30.

DETERMINARE 1, 18. Deos precatus regiones ab oriente ad occasum determinavi.

DETERRENE 22, 42. Quæ ad deterrendos a cupiditate animos nunciata erant, ea accenderunt. Deterritis tribunis 10, 9. *Abol. Intell. ut intercessionem absterrent.*

DETERRENI mortalium 4, 3.

DETESTABILIS 23, 3. Ut supplicii sumendi vobis ex improbe ac detestabili senatu potestas esset.

DETESTARI 10, 41. Furiæ carmen detestandæ familiæ stirpique compositum. In caput eorum detestari minas periculaque, qui id suaviscent 39, 10. Quam (*orbis*) alii detestantur parentes 40, 56.

DETESTATIO 10, 38. Primoribus Samnitium ea detestatione obstrictis. *Vid. consecratio.*

DETINERE 27, 12. Ut quam acerrimo bello detineret Hannibalem. *i. e. moraretur et impeditret, quo minus alio bellum transferre posset.* Uni concionibus data nunc detinenda, nunc concienda plebs 4, 55.

DETONQUERE 49, 49. Quicalumniando omnia detonquendoque suspectis et invidia efficeret etc.

DETRACTATOR. *Vid. detractor.*

DETRAHERE 22, 13. Irritat etiam de industria ducem, si forte ascensum tot in-

digitatibus cladibusque sociorum detrachere ad æquum certamen possit. *i. e. ad prælium in planicie locorum inordinum cogere.* Hannibalem ex Italia detracturum 29, 20. *paullo post:* ad Hannibalem detrachendum ex Italia. *al. retrahendum.* *id.* 30, 20. Hæc accusans querensque (*Hannibal*), ex diutina possessione Italie est detractus. Regum maiestatem facilius ab summo fastigio ad medium detrabi etc. 37, 45. Frenos ut detrachant equis, imperat 4, 33. Nihil vulgare opinioni, degressi ipse, detraxerunt 40, 22.

DETRACTARE 38, 49. Nec quidquam aliud scit, quam detractat virtutes, corrumpere honores ac præmia eorum. *i. e. deterere, deque his detrachere.* *Vide B. Patrum ad Cic. Phil.* 10, 2. Eumene summe rei discrimen haud dubie detractante 37, 18. Sciscitandamque, num comæla detractaret 3, 38. *Scil. imperium, i. venire in senatum.*

DETRACTATIO 44, 37. Quam sine detractatione paratus pugnare eo die fuisset.

DETRACTATOR 34, 16. Cato ipse, haud sane detractor laudum suarum etc. (*Detractor Drahenb.*)

DETRUDERE 2, 10. Jam impetu constantior detrudere virum.

DETRUNCATA corpora brachiis abaciis 31, 34. Arboribus — dejectis detruncatioque 21, 37.

DETURBARE 10, 41. Deturbatisque Samnitibus, qui circa portum erant, muros occupavere. Alia multitudo peditem equitumque, deturbatis hostibus, montes sine duce cepere 41, 18. Deturbant nitescentes per ardua hostes 25, 13. *cf.* 5, 47. Umbone lotum deturbat 5, 47.

DEVASTARE 22, 9. Marsos inde Marrucinosque et Pelignos devastat.

DEVENERE 5, 54. Quo ex mediterraneis lotis fruges devehantur. *cf.* 4, 52. *id.* 43, 6. et 45, 29. Sed, si nemo deprecas, devehendum in ultimas maris tetaturumque oras 21, 10. Mandatum, ut — *id. (frumentum)* ad mare comportandum devehendumque in Græciam curaret 38, 2. Saucis — in oppidum — devectis 40, 38. Eodem decem lembos, quos ante miserat, Antenor devehere Thessalonicam iussit 44, 26.

DEVENIRE 9, 31. Se nullam suam gloriam inde — querentem in eum locum devenisse. *i. e. in locum undique montibus circum.*

DEVERSARI 44, 9. Ubi deversari portantes commentus possent.

DEVERSORIUM 21, 63. Magis pro maiestate videlicet imperii Arimini, quam Romæ, magistratum initurum, et in deversorio hospitali, quam apud penates suos prætextam sumturum. Servum Turri auge corruptit, ut in deversorium ejus vim magnæ gladiatorum inferri clam siceret 1, 31. Ex sordido deveforio — in hoc squalore venimus in euriam Romanam Rhodi 45, 22.

DEVERTERE 44, 43. Simul in silvam ventum est, ubi plures diversam semitam erant — cum perpaucis maxime fidis via devertit. *Drakenborchius dedit divertit male. Vid. Clav. Cicer. in A. v. it. Duker. ad 45, 10.*

DEVERTICULUM 9, 17. Nihil minus quæsitum a principio hujus operis videri potest, quam ut plus justo ab rerum ordine declinarem, varietatibusque distinguendo opere, et legentibus velut deverticula amænæ, et requiem animo meo quærerem. Quum gladii abditi ex omnibus locis deverticuli protraherentur 1, 57.

DEVEXUS. Vid. *brachium*.

DEVINCERE 1, 28. Mettus Tullo devictos hostes gratulatur. *cf. 8, 81.* Consul alter Fabius præliis primum parvis, postremo una insigni pugna — Hernicos devincit 7, 11. Quem (*Darium*) — nihil aliud, quam bene ausus vana contemnere, incurtus devicit 9, 17. *cf. cap. 40.* Devictum et captum ingentis nominis regem 30, 17.

DEVINCIRE 40, 29. Arcæ — inventæ sunt, operculis plumbo devinctis.

DEVIVUS 4, 19. Pars (*copiarum*) devio saltu circumducta ab tergo aggredieretur. *cf. 35, 30. it. 44, 36.* Nos hic pecorum modo per sæstivos saltus deviasque calles exercitum ducimus 22, 14.

DEVOCARE 4, 39. Ab tumultu suos devocat, et in castra Romana penetrat. *cf. 33, 18.* Idemtidem Capitolium spectans Jovem deosque alios devocasse ad auxilium fortunarum suarum 6, 20.

DEVOLARE 2, 29. Devolant de tribusali.

DEVOLVERE 1, 47. Devolvere retro ad stirpem fratri similior, quam patri. Velut monte præcipiti devolutus torrens rapitur 26, 6.

DEVOVEO 8, 9. Agedum — præi verba, quibus me pro legionibus devoceam. *cf. 9, 4.* Pro republica Quiritium — legiones auxiliaque hostium mecum Diis Manibus Tellurique devoceo *ibid.* Utrius exercitus imperator legiones hostium superque eas se devovisset, ejus populi partisque victoriam fore 8, 6. Devotis corporibus in hostem ruentes 9, 17. Ancipiti Deum iræ devotus 10, 39.

DEUSERE 10, 4. Tecta semirutu vici — deusati. *cf. 39, 2.* Hiems arbores deuserat 40, 45. Frumentaque deusa 40, 41.

DEUS JUPITER 31, 10. Si deos esse censes 9, 10. *Vid. Esar.* Mortale corpus Dei (*Heroulis*) 36, 30. Per quidquid Deorum est 23, 9. Quidquid Deorum oculis, quidquid animo occurrit, precantur, ut etc. 3, 49. Dii patrii — publici penates 3, 17. *Quamquam Drakenborchius legit dii vestri.* Deos, inquit, immortales, milites, vestros publicos, meosque, ab urbe proficiscens ita adorari etc. 7, 40. Dii hospitales 39, 51. *it. sociales* 3, 18. *A. v. imitæ*

societatis testes ac vindices dii. Diique et homines Romani 5, 51. Dii publici privati que 5, 52. Dii cœlestes — terrestres — inferni 1, 32. Nequidquam deos fœdemque invocantes 9, 12. Contentus deorum hominumque 9, 34. Dii hominesque dicuntur pro omnibus omnino, etiam rei non magnopere ad deos pertineat. *Hac ratione Dukerus 3, 17. Explicat, ubi dii hominesque armati opem ferre dicuntur. Gronovius autem emendatione medetur huic loco, quem parum sanum putabat. Ipse Cicero Epp. Div. 1, 9. diis hominibusque approbantibus dicit pro nemine dissensiente, reprehendens. Vid. Marut. ad A. l. Idem Licinius noster 40, 12. ita exprimit: pene omnium deorum hominumque consensum collegit. Vid. Visere.* Nullus locus in ea (urbe) non religionum deorumque est plenus 5, 52.

DEXTER 27, 48. Dextra acies pro destro cornu. Media acies paullo ante memoratur. Dextra ala 31, 21. Dicitur in comparatione cum absente alia, quæ sinistra intelligenda est. *cf. cap. 11.* Rem per se popularem ita dexter egit 8, 36. *Adverbialiter dictum, ut alia adjectiva. Vid. Drakenborch. ad 22, 12.* Dextas ædemque dedere, mitte vere ac finire odium 40, 46. *Vid. Fides.* [*Fides nax ἱερὴν δὲ δεξιῖς junctis. Sic et Græci. Homerus II. II. 341. Et alibi: δῖξαι, ἢ ἰνδῖξαι. Euripides Med. 21. æq.: ἀναλαβὴν δὲ δῖξας Πύρρον. ad q. l. Vid. Porsonus.*] *Vid. Nudus.*

DEXTERITAS 28, 18. Tanta Scipioni ad omnia naturalis ingenii dexteritas.

DEXTRE 1, 34. Liberaliter dextreque obeunda officia.

DEXTRORSUS 6, 31. Sp. Furius, M. Horatius dextrorsus maritum oram atque Antium, Q. Servilius et L. Geganius læva ad montes Ecetram pergunt.

DICARE 1, 20. Ad ea elicienda ex mentibus divinis Jovi Elicio aram dicavit. Tibique aram hic dicatum iri 1, 7. Sedemque ei se Divæ dare, dicare Capitolium, templum Jovis O. M. 22, 37. Id enim illi loco dicandum vates caneant 7, 6. (*de Curtii deotisme.*) *Vid. Condere.*

DICERE 1, 1. Cui Ascanium parentes dixere nomen. Ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum 42, 28. Locum se consociis dixisse 25, 16. *i. e. edixisse, indicasse.* Majora jam hinc bella — dicentur 7, 29. *i. q. describentur.* Fulvius consul unus creatur — iaque — Manlium — collegam dixit 37, 47. *i. e. renunciavit in comitiis a se habitis, ut recte explicat Gruchius, cf. 7, 24.* Iterum prærogativa suffragium init, creatique in ea consules Fabius — Marcellus. Eisdem consules ceteræ centuriæ sine variatione ulla dixerunt 24, 9. *cf. 27, 6.* Quum primo vocatæ Q. Fabium consulem dicerent omnes centuriæ 10, 15. Marcellum et Vale-

rium absentes consules dixerant 26, 23. Nihil se mutare sententiae, eosdemque consules dicturos esse *ibid.* Velle se cum maioribus natu colloqui, et ex auctoritate eorum consules dicere *ibid.* *Conferantur denique, quae cap. eod. init. leguntur.* Fulvius, Romam comitiorum causam arcescit, quum comitia consulibus rogandis haberet, prerogativa Veturia juniorum declaravit T. Manlius etc. Jussusque dictatorem dicere rei gerendae causam — dixit Papirium, a quo Fabius — magister equitum est dictus 8, 29. Magistro equitum dicto 6, 39. *cf.* 7, 26. Flavius dixerat aedilem forensis factio 9, 46. Quas leges pacis placeret dici 33, 12. Si quam noxam suam reus dicere posset 3, 58. *i. e. si, quomodo reus, culpa se arguere posset.* Orationem dicitur habuisse — quum se non rem novam petere: quippe etc. 1, 35. pro petere diceret. *cf.* 1, 47. *extr. ut.* 48. *init.* Perfusumque ultimi supplicii metu, multa dicta, dimisit 9, 16. *cf.* 42, 9. *ut.* 43, 16. Consul imperio dicto audientes futuros sese dicerent 41, 10. Si praetari dicto audiens non esset 29, 30. Quibus (*ducibus*) sacramento liberi vestri (*milites*) dicant 24, 8. Exactorati, qui sacramento dixerant 41, 5. Dictu, quam re, facilius sit etc. 40, 35. *Vid. Dictum.*

DICTATOR, 6, 6. Qui se dictatorem jam quatum creasset. *Cel. Strohlius ad h. l. aut legendum imperatorem aut certe intelligendum putat. Ac profecto, si dictator propriis intelligatur, parum constare sibi Livius videtur, qui sub finem ejusdem capituli dixerit Furium sibi pro dictatore, seque (Valerium) ei pro magistro equitum futurum; id quod, sane speciose, Vir doctissimus pro confirmanda sua vel emendatione vel explicatione dicit. Addit et illud poterat, quod ipse Camillus sibi repugnare videatur, qui, quum dictatorem se creatum l. l. dixisset, cap. sequi. haec pronuntiaverit; an me, quod non dictator vobis, sed tribunus signum dedi, non agnoscitis ducem? Sed salva res est. Livius cum Camillo suo sibi constat; nec est nobis ad emendandi negotium confugiendum. Nimirum paullo ante locum superius exscriptum haec leguntur: Senatus diis agere gratias, quod Camillus in magistratu esset: dictatorem quippe dicendum cum fuisse, si privatus esset. Non igitur dictus est, sed, uti cap. 7. Diserte Camillus faletur, tribunus mansit. Pronum itaque fuerit, illud creasset accipere pro creandum censuisset, creare voluisset. Ita, non adversante usu loquendi, omnia sibi constare mihi quidem videantur. Et illius usus loquendi exemplum luculentum statim subsequitur cap. 8. Ult. Ubi victoriam expectaret nemo aliter interpretabitur, quam expectare consentaneum esset, expectandam censeret *e. i. g. a.* [Non persuadet Ernestius. Creasset non potest esse *i. g.* creare voluisset. Melius Strohlius:*

— Alias (*nisi legas imperatorem*) vocabatur dictatorem non sensu proprio sumendum, sed ita, ut denotet eum, qui dictatoris pene potestate utitur.] Dictator — moderator et magister consulibus appositus 2, 18. Hoc — neque triste dictatoris imperium — injunxisse servituti 5, 2. *i. g. magus dictatoris.* Neu populus in se potissimum dictatorem et jus dictaturae extinguat 8, 34. Nisi cum Drakenborchio legas dictatore. Jovis Solisque equis equiparari dictatorem in religionem etiam trahebant 5, 24. *Scil. quoad currum equis albis junctum.* Donec ab novis consulibus — nominatus dictator C. Poetelius 9, 29. Dictatorem questionibus exercendis dici placuit 9, 26. Dictator Karthaginensis 23, 13. In municipiis 3, 18. Dictatorem facere 2, 21. Creare 2, 18. 6, 6. *ut. cap. 11. Legere 2, 18.*

DICTATORIUS 7, 4. Summo loco natus dictatoris juvenis. *i. e. filius dictatoris.* Dictatoria majestas 8, 30. *cf.* 4, 14. *ut.* invidia 22, 26. Dictatorium fulmen in se intentatum 6, 39.

DICTATURA popularis, et orationibus in Patres criminosis, fuit 8, 19. *i. g. dictator.*

DICTIO 8, 24. Accito ab Tarentinis in Italiam data dictio erat, caveret Acherusiam etc. (*sortes Jovis Dodonae.*) Sic etiam dicere et dictum de oraculis proprie dicuntur. *Vid. Init. ad h. l. conf. Virgil. Aen. 7, 373. [Graecorum λῆν.]* Patri — remissa causae dictio est 7, 5.

DICTITARE 3, 20. Quod saepius Quinctius dictitabat. *cf.* 9, 18. Admodum delectari Livium frequentatior sine vi, vel hic locus, additumque saepius docet. *Vid. Drakenborch. ad 8, 31.* Sollicitant plebis animos, hoc illud esse dictitantes etc. 5, 2.

DICTUM 7, 33. Haec dicta dederat, quum equites consulis jussu discurrunt in cornua. *cf.* 3, 61. Dicto paruit consul 9, 41. Contra dictum suum 22, 25. *i. e. edictum. cf.* 8, 34. Nec bene nec male dicta profuerunt ad confirmandos animos 23, 46. *i. e. exhortationes — probra. Vid. dicere.*

DIDUCERE 6, 15. Quin eam (*turbam*) diducitis a me singulis vestris beneficiis, intercedendo, eximendo de nervo civea vestros etc. Nisi legendum cum aliis deducitis aut seducitis, quod utique separare significat. Ut extenuatam mediam diductis cornibus aciem Gallorum vidit 31, 21. *Vid. Init. ad 5, 38.* Diduxerunt exercitus 26, 41. Paullo ante: tres duces discrepantes, prope ut defecerint alii ab aliis, trifariam exercitum in diversissimas regiones distraxere.

DIES certandae mulctae 25, 3. *i. e. terminus, quem nos dicimus.* Exiit induciarum dies 4, 30. *cf. cap. 55. init. ut.* 49, 47. pro tempore. *Vid.* 9, 34. Quum quidam pacis petite, alii induciarum (nequum enim dies exierat) fidem opponerent 30, 24,

Paullo ante : per induciarum tempus. Ad stipendium, cujus dies exierat, poscendum 22, 38. Initio igitur magistratus primum honoris diem — fecere 2, 36. Adparebatque (*a tribubus*) accipi legem : ille tamen dies est intercessione sublatu 10, 9. Constantiores nos tempus diesque facit 22, 39. Multa diem tempusque adferre posse, quibus non amissa modo recuperare, sed timendum ultra iis esse, quos nunc timeret, posset 42, 50. *Vid. Virgil. Æn.* 11, 485. Brevisque dies ad conveniendum edicta 41, 10. Quam insigni celebrique dedicata est die 5, 52. Regionem dierum plus triginta in longitudinem, decem inter duomaria in latitudinem patentem 39, 59. *Pro dierum itineribus. Sic Cicero Epp. Att.* 5, 16. Castra, quæ aberant bidui. Quotidie his in die fœderis icti cum Romanis perlegendi 44, 16. *Drakenborchius delecto quotidie legit bis in diem. Eum vide ad 5, 14. H. Oudendorp. ad Sueton. Octav. cap.* 81. Post diem tertium ejus diei 27, 35. Vicit sententia, quæ diem non proferbat 41, 1. Quum is diem de die differret 25, 25. Diem de die prospectans, equod auxilium ab dictatore appareret 5, 48. In diem raptu vivit 22, 39. Mutabiles in diem causæ 31, 29. Dies pecuniæ 34, 6. *i. e. dies solutis ex ærario faciendæ.* Die aliquot horis superante 29, 7. Hora diei jam ad meridiem vergebat 44, 36. Quia serum erat diei 7, 8. Diemque præstituit, intra quam de conditionibus peractis responsum acciperet 45, 11. Supplicationem unum diem habere (*jussit*) 28, 11. Jamque aderat judicio dies 3, 37. Quem diem patrandu facinori statuerat 25, 25. Diem finire placuit 35, 7. Hic dies et Romanis refecit animos et Persæ percussit 42, 67. *i. e. acta hujus diei. cf. 9, 39. ù. 28, 28. Vid. Drakenborch.* Quorum nec virtutis nec fortunæ ullo die populum Rom. penituit 9, 18. Ubi id temporis visum, quo de die epulatis jam vinatias principumque somni esset 25, 23. *cf. 23, 8. [Scriptor de Bello Hispaniensi cap. 33. pag. 975. ed. Oudendorp. : Ipse de tempore cenavit. Longefrequentius hoc sensu de die, quod Latini videntur a Græcis sumisise. Sic enim illi ἡμέρας dicunt. Vid. Vales. ad Diod. Sic. Excerpta p. 577. ed. Wessel.]* Insignemque (*dierum*) rei nulli publice privatimque agendæ fecerunt 6, 1. (*Allienum*). Diem festum per triduum agi 25, 23. *i. e. Dukero explicante, sollemnina plurium dierum.* Quum Patres clandestina denunciatione revocati ad diem certam essent 4, 36. Certus dies *non dicitur.* *Vid. Drakenborch. ad h. l.* Diem ad proficiscendum nunciu habuit, nocte rediit 10, 39. Diem ac noctem ire 27, 45. Quibus dies noctesque fugientibus per hos dies institutis 27, 13. Supplicatio pro opacione populi indicta est, ex ante diem quintum idus Octobres cum eo die in

quinque dies 45, 2. *Vid. extrahere, serus, tempus.*

DIFFERRE 34, 49. Qui male commissam libertatem populo Rom. sermonibus distulerint. *i. e. vulgaverint. Vid. Tacit. Ann.* 1, 4. Passim eos simul pavor terrore distulerant 6, 42. *Vid. Gronov. ad 4, 59.* Differri non posse adeo concitatos animos, 7, 14. Dilatus per frustrationem 25, 25. Et si repulsi, in spem impetrandi tandem aliquando honoris dilati 39, 52. *i. e. rejecti s. aliam petitionem jussu expectare. Sic et 41, 8.* Legatique ad novos magistratus dilati erant. *cf. 26, 23. ù. 51.* Quum dilatum tempus injuriæ esset 2, 46. Differentique (*absol.*) et tempore suo se indicaturum dicente 8, 14. Utrum præsens deditiu eorum fieri possit, an in diem differatur 9, 9. Nec ultra ad arma ire dilatum 42, 2.

DIFFICILIS 10, 34. Relicta, quæ migratu difficilis essent. Colloquentibus difficilis 3, 36. Hæere omnia tela haud difficili ex propinquo in tanta corpora lectu 27, 14. Difficile ad fidem est in tam antiqua re, quot pugnaverint etc. 5, 5. Adeo moderatio tuendæ libertatis, dum æquari velle simulando ita se quique extollit, ut deprimat alium, in difficili est 8, 65.

DIFFICULTER 42, 54. Haud difficulter. *pr. lubenter, alacriter.*

DIFFIDERE 24, 8. Cur Valerio non diffideretur.

DIFFINDERE 9, 28. Triste omen diem diffidit. *Alius diremit. Sunt etiam qui diffudit legant.*

DIFFUGERE 21, 26. Trepidique in vicos passim suos diffugiunt.

DIFFUSA 5, 54. Ventoque — diffusa flamma magnam partem urbis absumat.

DIGNATIO, 2, 16. Appius inter Patres lectus haud ita multo post in principum dignationem pervenit. *i. e. par illis dignitate factus est. Vid. Drakenb. an h. l.* Eos nos jam populi Rom. beneficio esse spero, qui sacerdotiis non minus reddamus dignatione nostra honoris, quam acceperimus 10, 7. *Sic fere Tacitus Mor. Germ.* 13. Magna patrum merita principis dignationem etiam adolescentulis assignant.

DIGNITAS 6, 41. De indignitate satis dictum est, (etenim dignitas ad homines pertinet); quid de religionibus atque auspiciis, quæ propria deorum immortalium contentio atque injuria est, loquar? An dignitatis suis virorumve 1, 13. *De mulieribus Sabinis.* Ibiq; ipse, ut loco dignitas fieret, habitat 1, 44. (*habitavit.*) *Vid. dignus.*

DIGNUS 23, 42. Si modo, quos ut socios haberes, dignos duxisti. Digni indignique pro omnibus dicuntur 24, 16. *Vid. Inst. ad h. l.* Digna res visa, ut simulacrum celebrati ejus diis — pingi juberet 24, 16. Ut ex eo donum aureum, dignum ampli-

tedine templi ac numine dei ex dignitate populi Rom. fieret 5, 23. Dignam agro (*Campano*) urbem etc. 7, 26. Impetrataque pax, magis ut fessa tam diutino bello acquiesceret civitas, quam quod digni poterant 5, 23. Quibus si videretur digna causa, et Hannibali denunciarent etc. 21, 6. Vid. *Grenov. Obs.* 3, 2. Eam rem minus agre, quam dignum erat, talissem Romulum ferunt 1, 14. i. *q. equum*. Sic et verum pro aequo dicitur. Vid. *infra* in *A. v.* Auctoribus hoc dedi, quibus dignius credi est 8, 26. Si quid ante admississem piaculo dignum 40, 12. Celerius, quam dignum concordie fraterna erat, credidit 42, 16.

DIGNITAS ex colloquio 35, 28. Inde varios vultus digredientium ab nunciis cerneret, ut cuique aut laeta aut tristia nunciabantur 22, 7. Priusquam inde digrederentur (*exercitus*) 1, 26. Priusquam digrederentur a Corcyra 42, 37. Ita digrederetur Demetrius, cum infestioribus, quam si solus esset, praesidiis 40, 21. Et legati a Philippi colloquio ita dignissimi sunt, ut prae se ferrent etc. 39, 35.

DITUNONAE 43, 46. Quod veterem amicitiam dijangeret vixi ab Romanis. Vide *B. Patrum ad Ptn. Paneg. cap.* 93.

DILABI ab signis 23, 18. A stationibus 24, 48. cf. 6, 17. Dilapsi ab ordinibus hostes 37, 20. Turba ex eo loco dilabebatur, 6, 17. Dilapsa esse robora corporum animorumque 23, 45. Dilapsis ad praedam militibus 4, 55. Dilaberentur in oppida, situ urbium monibusque se defensuri 8, 20. cf. 9, 45. Nocte in sua quemque dilabi tecta 21, 23. Extemplo in vicos castellaque sua omnes dilapsi 40, 33. Istri — passim in civitates dilapsi sunt 41, 5. Qui exsuperare praedio, in oppida sua dilapsi sunt 41, 26. Alii aliis in civitates suas dilapsi sunt 44, 43. *Aedes Jovis dilapsa* 4, 20. Quae dilabente (*nebula*) 41, 2. *id.* 21, 26. *de nive*.

DILATIO belli 9, 43. *id. cap.* 45. Propter necessariam fœderis dilationem obsides etiam sexcenti equites imperati 9, 5. Nec recipiente dilationem re 7, 14. Cum his molliter et per dilationes bellum geri oportet 5, 5. *In eod. cap. est:* per intermissiones hae intervallaque. *Et paullo post:* si laxamentum dederis. Peropportuna mora Philippi fuit ad dilationem et ad vires bello contrahendas 49, 57. De obsidibus accipiendis sine dilatione agebat 44, 25.

DITONERE fraus coepit 8, 27. Ditucere, id quod erat, coepit 25, 29. *id.* 3, 16.

DILUERE 4, 14. Crimenque a Minucio delatum ad senatum diluendum. *Nisi legatur deluendum i. e. solvendum*. Non postulante, ut exemplo nobis, ut de absente (*Plentio*), ut indicta causa credatis. Veniat, coram ipse audiat, diluat 29, 13. Qui, quae Popilius objecerat, diluere utrumque conati sunt 45, 19.

DIMITTARE locum castris 8, 23.

DIMICARE 6, 41. Dimicantes competitor. Ut pro sua quisque patria dimicent ferro 1, 24. *Se, foris pro libertate et imperio dimicantes, domi a civibus captos et oppressos esse* 2, 23. Absentem (*patrem*) de liberis dimicare 8, 44. *id.* de vita 24, 26. Ut in singulas homines capite dimicet tuos 3, 12. Camillum de repulsa dimicare 6, 40. *i. e. repulsa periculum addere*. Seditione inter ipsos dimicatum, quam alii ad se, alii ad Eumenem civitatem traherent 39, 34. Sine ulla sede vagi dimicassemus, ut quo victores nos reciperemus 44, 69. *Haec impeditur dicta, nec tamen sine exemplis. Bonus hic est: dicite quae, quo nos victores recepissemus, et sine ulla sede vagi dimicassemus*. Vid. *actes*.

DIMICATIO 1, 32. Dimicatio universae rei. *i. e. de universa re*. Nisi haec quoque pro patria dimicatio esset 2, 51. In casum universae dimicationis non veniebant 22, 22. Non tulere igitur dimicationem, nec alia re, quam velocitate, tutantes se in castra refugerunt 21, 35. Quam dimicatio (*scil. de honoribus*) proposita sit 10, 24. Bellum — ingenti dimicatione geritur 25, 6.

DIMIDIUM militum, quam quod accepit 35, 1. *Atque interpretis quam tollunt alii, hoc sublati, quos legi voluit. Eos vide ad A. 1. id. ad 45, 18.*

DIMINUERE. Vid. *dominare*. Quod verbum *Livio*, in locis ibi laudatis, ex auctoritate codicum, ab interpretibus receptum est.

DIMITTERE simpliciter dicitur sine mentione misorum 23, 37. Per provincias dimiserunt censes, ut — referretur numerus. *Idem observare licet in verbo mittendi et praemittendi*. Vid. *Dut.* ad *A. 1.* R. mille equitibus Magoni — dimisit 21, 54. *i. e. a Magoni dimissis*. Maharbalem cum equitibus in agrum Falemum praedatum dimisit 23, 13. *Scil. quum in omnibus ejus agri partibus praedatum mitteretur*. Vid. *Drahenborchtus* ad 4, 53. Ludi dimissi 23, 23. *id.* convivium dimissum 26, 29. Dimissus deinde auxiliorum apparatus, 9, 7. Aut eam (*questionem*) sibi esse descendendam, aut provinciam (*Sardiniam*) dimittendam 40, 43. Nec haec tantum Perseo per avaritiam dimissa res — sed etiam Gentii regis parata societas, et tum Gallorum, effusorum per Illyricum ingens agmen oblatum avaritia dimissum est 41, 26. *Eleganter de occasione et opportunitate, quam quis e manibus elabi videt, de quo etiam amittere dicitur*. Novem tribunorum auxilio vetiti causam in magistratu dicere, dimissique fuerant 24, 43.

DIMOVERE 9, 29. Quod dimovendis statu suo sacris religionem facere posset. *Secundum ea, quae Burmannus ad Quintilian. l. O. 7, 3. de discrimine verborum demovere et dimovere disputant, rectius h. i. demovendis legeretur*. Multitudo ip-

se se sua sponte dimovit 3, 48. Nec tamen is terror — fide socios dimovit 39, 13.

DIRECTO (*adverb.*) 1, 11. Sunt, qui eam — directo arma petisse dicant. *i. e. disertis verbis; quum quidem acceptis in arcem Sabinis mercedem proditionis reposceret. Oppos. per ambages, circuitione. Cic. Div. 2, 61. Vid. in v. sq. [ut. Clav. Ciceron.]*

DIRECTUS 21, 19. Directa percunctatio ac denunciatio belli. In conspectu hostium acie directa 21, 47. *i. e. explicita, ordinata.*

DIREPTIO 44, 1. Direptiones sociarum urbium contra fœdus.

DIRIGERE 41, 23. Donec ad certum dirigatur, vanum hic timor noster, an verus fuerit. *Nisi cum Creterio legendum redigatur. Dirigere in pugnam naves 22, 19. ut. equum 2, 6. ut. in frontem 37, 23. Tullus adversus Veientem hostem dirigit suos 1, 27. Concitat calcaribus equum atque in ipsum infestus consulem dirigit 2, 6.*

DIRIMERE infestas acies, dirimere iras 1, 13. *De mulieribus Sabinis. Dirimere pugnam 27, 13. Urbs Vulturno amne diremita 22, 15. Postquam in conspectu steterunt, dirimente amne etc. 42, 39. Quod vir talis etiam præcipuum apud hostes supplicium passurus esset ob iram diremitæ pacis 9, 8. ut. de prælio 37, 22. De victoria 7, 33. Duello magno regibus dirimendo 40, 52. Decemviros connubium dirimisse, ne, incerta prole, auspicia turbarentur 4, 6. Si parum publicis fœderibus ruptis diremita simul et privata jura esse putet 25, 18. Publius — loco opportune capto diremitat hostibus societatem auxilii mutui 8, 23. *i. e. eripuerat eis facultatem sibi invicem laborantibus succurrendi. Qui se vidiisse aut audisse quid dicat, quod auspicium dirimeret. Ibid. i. e. irritum redderet. Sane rarius dictum. Comitia tempestas diremit 40, 59.**

DIRIPERE 37, 21. Et, quibus ante abstinerant templis signisque — quum hostiliter diripuissent etc. *Sic et 2, 14. Ea deinde, ne populo immisso diriperent hostiliter, venisse. Videri possit pleonastice dictum. cf. cap. 17. ubi est: hostiliter depopulari. Similiter 26, 13. Livius dixit: inimice erumpere. Enimvero diripere leniorem etiam significatum habet. Eleganter v. c. denotat cupide emere. Vid. Int. ad Sueton. Jul. 17. et Octav. 98. Diripi tecta 5, 41. Pergunt ad castra diripienda 37, 43.*

DIRURRE 42, 15. Dextra pars labe terræ in aliquantum altitudinis diruta erat. *Fortè cum Dukero legendum derupta, quem vide.*

DIRUS 40, 56. Cum diris execrationibus alterius (*Persei*.)

DISCEDERE de colloquio 32, 18. Discedere ab armis 9, 14. Ab signis 25, 20.

Cum Volacis equo Marte discessum est 2, 40. Initium erat rixæ, quum discedere populum jussissent tribuni, quod patres se submoveri haud sinebat 3, 11. *Int. tributum discedere. Ubi hæc sollicitudines, discessere 4, 52. Discessisse se a Perseo — quum sub ditione Persei et ante Philippi fuissent 43, 6. i. q. descivisse, defecisse. ut. ab sua parte belli discedere 37, 26.*

DISCEPTARE 5, 4. Quam orationem non apud vos solum, sed etiam in castris, si habeatur, ipso exercitu disceptante, æquam arbitror videri posse. Ubi apud consulem inter Achæos Lacedæmoniosque disceptatum est 38, 35. *i. e. litigatum. cf. 26, 33. Alii legunt ad consulem: quæ et ipsa forma Liviana est. Vid. Drakenb. ad 7, 7. Sella eburnea posita jus dicebat, disceptabatque controversias minimarum rerum 41, 20.*

DISCEPTATIO 38, 32. Magna ibi non disceptatio modo, sed etiam altercatio fuit. Quæ præsentis disceptationis essent 37, 56. *i. e. quæ facile et celeriter judicari et componi possent, in ipso loco, in re præsentis, atque adeo tantum in loco. Disceptationem ab rege (Perseo) ad Romanos revocabant 41, 22.*

DISCEPTATOR 8, 23. Nostra certamina — non verba legatorum, nec hominum quicumque disceptor, sed campus Campanus — et arma et communis Mars belli decernet. Disceptatorem ait se sumtum inter patrem et filium 1, 50. Ubi (*in senatu*) aliquos ego disceptatores, non tam æquos, quam te — habebam 42, 42.

DISCERE 10, 25. Donec vel ipse (*Fabius*) — Romam venisset, vel aliquem ex legatis misisset, a quo disceret senatus, quantum in Etruria belli esset. Ubi — quotidianâ miserâ disceret etc. 7, 4.

DISCERNERE 23, 33. Quo propior Italiæ (*Philippus*) ac mari tantum Ionio discretus. Nec, qui potirentur, incertis viribus, satis discerni poterat 7, 9. *Sed Gronovius et Drakenborchius legi volent decerni. Discerne et disce insidiatorem et petiitum insidiis 40, 10.*

DISCERPERE 45, 38. Eum non iisdem manibus discerpitis, quibus Macedonas vicistis?

DISCIDIUM 25, 18. Manente memoria, etiam in discidio publicorum fœderum, privati juris. Vid. Int. ad h. l. inprimis Gronov. *Nempe omnia huc redeunt, ut in dissidio sequestrationem, distractionem, in dissidio disensionem agnoscamus. [Vid. Ruhnken. ad Muret. Orat. p. 33.]*

DISCIPLINA sapientia, quæ illius ætatis esse potuit 40, 29. Tetrica ac tristis disciplina veterum Sabinorum 1, 18. Juvenemque suis potissimum vestigiis insistere vellent, disciplinæque, in qua edoctus esset 24, 4. *scil. disciplina ad mores et instituta, non ad doctrinam, pertinet;*

nec obest huic explanationi edoctus; nam doceri etiam dicuntur equo et armis. Vid. *docere*.

DISCORDIA 40, 8. Neque vos illorum scelus, similisque sceleris eventus, deterere a vecordi discordia potuit. *conf.* 4, 26. Adeo duae ex una civitate discordia fecerat 2, 24.

DISCORS 4, 26. Ad alia discordes in uno adversus patrum voluntatem consensisse. *conf.* 9, 3. Civitas secum ipsa discors 2, 23.

DISCREPARE 8, 40. Nec discrepat, quin dictator eo anno Cornelius fuerit. *conf.* 25, 28. Id quod haud discrepat 9, 46. (*non in dubium vocatur*). Discrepat inter auctores 22, 61. *id.* inter scriptores 38, 56. Non parvo numero inter auctores discrepat, 29, 25. Quum de legibus conveniret, de latore tantum discreparet 3, 31. Vid. *convenire*. Tres duces discrepantes, prope ut defecerint alii ab aliis, trifariam exercitum in diversissimas regiones distraxere 26, 41.

DISCREPATIO 10, 18. Piget tamen incertum ponere, quum ea ipsa inter consules populi Romani, jam iterum eodem honore fungentes, discrepatio fuerit.

DISCRIMEN *Præf.* Haud in magno equidem ponam discrimine. Dum, omisso sui alienique discrimine, in vacuo ædificant, 5, 55. Discrimine recte an perperam facti confuso, 1, 33. Omisso discrimine, vera an falsa jaceret, 6, 14. Salvo etiam tum discrimine divinarum humanarumque rerum 5, 40. Sine discrimine, Pœnus an Hispanus esset 28, 3. Mediocre discrimen opinionis 5, 6. Servius conditor omnis in civitate discriminis ordinumque 1, 43. Quæ in discrimine fuerunt, an ulla post hanc diem essent, 8, 35. Omnium igitur simul rerum — discrimine proposito 6, 35. In discrimine est nunc humanum omne genus, utrum vos, an Karthaginienses, principes terrarum videat 29, 17. Utrum respublica in discrimen committenda fuerit 8, 32. *conf.* 10, 27. Vid. *Virgil. Æn.* 10, 70. In discrimen magnæ rei pugnare 26, 39. Adesse discrimen ultimum belli animadvertit 44, 23. Necdum discrimen fortuna fecerat 10, 28. Consilia magni discriminis 31, 32. Demissa jam in discrimen dignitas 3, 35. Quod defensores suos — in ipso discrimine periculi destituit 6, 17. Quid in tanto discrimine periculi cunctaretur 8, 24. Vid. *detrectare*.

DISCRIMINARE 21, 4. Vigiliarum somnique nec die nec nocte discriminata tempora.

DISCURRERE 25, 9. Equitibus præcepit, ut discurrerent circa vias perlustrarentque omnia oculis, ne etc. Ad rapiendas virgines (*juvenis Romana*) discurrit 1, 9. Circa defum delubra discurrunt 26, 9. Discurrere ad arma: ac velut

accensi rabie discurrunt ad portas, et in hostem — incurrunt 25, 37. Ad suffragium ferendum in tribus discursum est 25, 2.

DISCURSUS 25, 25. Stationes præsidiaque disposuit, ne quis in discursu militum impetus in castra fieri posset. *Int. prædæ causa facto*.

DISCUTERE 21, 12. Tribus arietibus aliquantulum muri discussit. *Drakenborchio placet* decussit, ut alibi Livius, v. c. 32, 17. Columna tota ad imum fulmine discussa 42, 30. Discussa ea quoque (*disceptatio*) est constanti consulis 38, 13. Quæ novo facinore discussa res veteres etiam imas excitavit 41, 25. Nisi discussa res per paucos Romanum imperium intentantes esset 42, 12. Periculum audacia discussa 2, 52. Ut eam rem quocumque discuteret modo 39, 10. Discussio Bœotico consilio (*s. consilio*) 42, 44. Tentatum — ut rogationem ferret — per intercessionem collegarum discussum est 4, 49. Unum — momento temporis discussurum illos cœtus fuisse 2, 28. Sole orto est discussa (*caligo*; *nebula*) 29, 27. Vid. *concordia*.

DISERTE, 42, 23. Quo (*federis capite*) diserte venturum cum sociis populi Romani bella genere.

DISJICERE 25, 14. Hæc consilia ducis — clamor militum aspernantium tam segne imperium, disjicit. *Conf.* 3, 35. Ventus — nebula disjecta, aperuit omnia Africæ littora 29, 27. Disjecta tempestate status 38, 56. Forte dejecta scil. de basi. *Ciceroni quidem dicitur* status turbine dejecta. *Nisi vero membra status diffracta dispersaque intelliguntur. Sic enim* classis tempestate dejecta dicitur 21, 49. Africanus — passim naves disjicit 30, 24. Multo et æsvior et infestioribus locis tempestas adorta, disjicit classem 30, 33. In vasta urbe (*Crotone*) lateque omnibus disjectis mœnibus raras et stationes custodiasque senatorum esse 24, 2. *i. e. in varias partes huc illuc procurrentia mania. Quamquam ipse Livius explicat* 24, 33. Non diffidebant vastam disjectamque spatio urbem parte aliqua se invasuros; unde et patet, mania esse ipsas aedes, non muros. Vid. *disponere*.

DISJUNGERE 42, 46. Quod veterem amicitiam — disjungeret sibi ab Romanis.

DISPAR 1, 46. Ipse longe disparis moribus. Primo statim conspectu, omnia quam disparia essent, ostendit 24, 5. Haud dispar habitus animorum Karthaginensibus erat 30, 28.

DISPELLERE 4, 33. Equitem passim liberi frenis dispulissent equi. Vid. *Gronov. ad h. l.*

DISPENSARE 27, 50. Dispensari lætitia inter impotentes ejus animos non potuit. Quem (*annus*) — intercalariis mensibus interponendis ita dispensavit, ut etc. 1, 19.

DISFENSATIO 4, 12. Revolutus ad dis-

penationem inopiam (*de angustia rei frumentariae*) *Conf.* 10, 11.

DISPERITUS 22, 7. Tot in curas dispersiti eorum animi erant. Inde exercitum per oppida disperit 20, 1.

DISPERSA 2, 28. Dispersam et dissipatam esse rempublicam. Ala equitum dispersa toto campo 29, 32.

DISPERIAM 40, 10. Sed, ne sint caecae, poterat exsecrationes tuas, discerne et dispicere insidiatorem et petium insidiis. Quorum nihil quum disperxisset caecata mens 44, 6. *Verbum proprium de caecis.* *Vid. Clav. Ciceron. in A. v.*

DISPERIARE 45, 36. Paullum tanti belli victerem dispolari triumpho.

DISPONERE 42, 46. Quae audisset quaeque dixisset, ita disposita, ut superior fusisse in disceptatione videri posset. Dum captivos obsidesque et praedam ex consilio ejus disponeret 26, 51. Gracchus per dispositos equos die tertio Pellam pervenit 37, 7. Si, dispositis clientibus — disjungere rem possent 2, 25. Consilia in omnem sortitionem ita disposita habebat 42, 29.

DISQUISITUS 8, 28. Quia, vitioque creatus esset, in disquisitionem venit. *Conf.* 26, 81.

DISSEMINARE 39, 46. Quum undique disseminasset. *Opponitur tempestati.*

DISSEMINARE 41, 6. Ad disserendas res, quas gessissent. *cf.* 5, 4. Quum de rebus ab se gestis disseruisset 36, 39. Cameleius pro legibus suis et adversus consules ita disseruit 4, 3. *Vid. disserrere.*

DISSIDIUM. *Vid. dissidium.*

DISSIMILIS 5, 5. Haec sunt, tribuni, consilia vestra, non, hercule, dissimilia, ac ei quis egro etc.

DISSIMILITER 27, 48. Velut incerti (elephantum), quorum essent: haud dissimiliter navibus sine gubernatione vagis.

DISSIPARE 2, 1. Dissipantur discordiae res nondum aductae. In mille curias confoncaeque — dispersam et dissipatam esse rempublicam 2, 28. Collectis ex dissipato curia militibus 2, 39. Dissipata passim fuga 36, 20. *cf.* 36, 27. In fogam dissipati sunt 6, 69. In medio secunda legio immissa dissipavit phalangem 44, 41. Incompositi longo agmine effusi, infrequentes, quum nocturnus terror dissiparet, ad urbem pervenerunt 42, 19.

DISSOLVENS 5, 6. Adeo quidquid tribunus plebi loquitur, etsi prodens patriae dissolvendaeque rei publicae est, adhaesisti aequi audire. *i. e. corrumpenda.*

DISSONUS 20, 34. Dissonae illis, ut gentium multarum discrepantibus linguis, voces. *Oppos.* Congruens clamor a Romanis. Per tot gentes, dissonas sermone moribusque 1, 18. Adeo nihil apud Latinos dissonum ab Romana re, praeter animos, erat 6, 6.

DISTARE 22, 1. Sequi se, mille passuum intervallo distantes. *Vid. Curt. ad Sallust. Jugurth.* 23, 2. Distantes inter se modicum

spatium 2, 8. Decem quondam annos urbs oppugnata est ob unam mulierem ab universa Graecia: quam procul ab domo? Quot terras, quot maria distans? 6, 4.

DISTENDERE 3, 28. Ut distenderent hostium copias. Ut distenderent ab apertiore loco hostes 34, 29. Distendit ea res Samnitium animos 9, 12. Consules — velut in duo pariter bella distenderent curas hominum 27, 40. In curru eorum distantum illigat Metellum 1, 28.

DISTINCTUS 9, 19. Romana acies distinctior, ex pluribus partibus constans: facili partienti, quaecumque opus esset, facili jungenti.

DISTINGUERE 9, 16. Dum factiones senatum distinebant. Dux senatum distinebant sententiae 5, 20. Quae (res) distingere unanimos videbatur 7, 21. Potuisse accipiti bello distinguere regem 44, 20. Ut distingeret regem a circumspectu rerum aliarum 44, 36. Ne quid mema vobiscum pacem distinxit 2, 15. *i. q. impedit.* Ad omnia tuenda atque obeunda distineri cepti sunt 21, 8. *i. e. impediti, quo minus omnia tueri atque obire possent.*

DISTINGUERE 9, 17. Ut — variatilibus distinguendo opere — legentibus velut de verticula amena — quaererem. Equitum emulans levis armatura interposita distinguebat 42, 58. Non distinguamus voluntatem a facto, omnes plectamur 45, 24.

DISTRACITUS 2, 67. Dum tribuni consulesque ad se quisque omnia trahunt, nihil relictum esse virtutis in medio, distractum laceratumque sempublicam magis, quorum in manu sit, quam, ut incolentis sit, quanti.

DISTRABERE 1, 28. Ita jam corpus passim distrahendum dabat. Boeotorum quoque se conciliis arte distraxisse 42, 47.

DISTRIBUERE 2, 59. Aliaque, in quibus stationes vigilaeque esse placerent, loca distribuentes. Minagem Numidaeque in hiemis in proximis Theaenlis urbibus distribuit 42, 67.

DISTRINGERE 25, 16. [Hannibalem quoque sine mora mittendum in Africam esse, ad distringendos Romanos. Aliis placebat — populatione maritimas orae distringere copias regis 44, 35.]

DITARE 1, 57. Eaque ipsa causa belli fuit, quod rex Romanus tam ipse ditari — cum pacis delinire popularium animos studebat. Praemiis belli ditare socios 27, 54.

DITIO 23, 19. In ditione Ptolemaei esse dicuntur urbes, quae cap. 20. Civitates socie appellantur. *conf.* 21, 60. 22, 20. Contra 21, 5. Ea gens in portu magis, quam in ditione Karthaginensium erat. *Vid. Aliqua. et. foederis.* Civitates omnes, quae defeceant, in ditionem redegit 26, 21. *Vid. Inst. ad. A. 1.* Omnibusque in ditionem reductis arma ademit 41, 19. In ditionem populi Romani dedimus 7, 31. *Vid. supra in c. dedere. et. in v. destitio.* In jus ditionem-

que recipere 21, 61. Volentate concesserunt in ditionem 30, 7. Ea quoque gens in ditionem venit 32, 31. Ligurum Ingaunorum omne nomen, obsequiis datus, in ditionem venit 40, 28. Ut decoris delectorieque dissortem sub ditione ejus maiestates (conseru) esset 4, 8.

DIVA. Vid. *dicere*, *divus*.

DIVENDERE praedam 1, 53. Vid. *Intell.* ad h. l.

DIVERBIUM 7, 2. Inde ad mentem cantari histrionibus captum diverbinque tantum sporum voci relicum.

DIVERSARI. Vid. *deversari*.

DIVERSUS 42, 7. Ex diversa fuga in unam collecti. Diversi in omnes partes fugerunt *ibid.* Ad castra, ad silvas diversi tendebant 9, 37. Diversis ex Alpibus 30, 31. *i. q. alia atque alia ex parte Alpium.* Diversi Romani et rex Attalus oppugnabant 31, 46. *i. e. ab diversis partibus.* Periculosum esse, sive juncti unum premant, sive id *dicere* gerant bellum 10, 25. Auctores in diversam trahunt 25, 11. Hannibalem diversum Tarentinis arcis potiundum Capuaeque retinendum trahabant cura 26, 5. Diversi consules ad vastandos agros discedunt 10, 38. Tria diversa agmina discedere *ibid.* *i. e. in contrarias partes.* Diversae forte, cerva ad Gallos, lupa ad Romanos, cursum deflexit 10, 37. Diversa statuit signa 9, 21. *i. e. alia aduersus urbem, alia in eos, qui liberare illam obediens volebant.* Quam patres diversi ad sedandos tumultus accesserunt 32, 56. Diversa monitum 9, 3. Diversa inter se maria 40, 22.

DIVERTERE 38, 15. Volenti consuli causas in Pamphyliam divertendi oblatae est. Ut ubi magistratus — locum publicae pararet, ubi diverteretur 49, 1. Vid. *divertit* 44, 43.

DIVS 9, 40. Ditem hostem quamvis pauperis victoris premium esse. Opulenta ac ditia stipendia 21, 43. Fecunditatem, quanta vel in dicta domo satis esset 42, 34. Tempem — nunc vestigiis revulsorum donorum, tum donis dives 45, 98.

DIVIDERE 25, 80. Quo intentus custodisse serventur, opportuna loca dividenda praefectis esse, ut suis quoque partis tutandas reus sit. Exercitum omnem passim in civitates divisit 23, 9. *id.* in hiberna 37, 45. Magna multitudo in custodiam divisa 6, 8. Exiguo divisa freto Asia 38, 16. *conf.* 39, 17. Divisis bifariam copiis — ita inter se diviserunt, ut etc. 25, 82. Qui (*amante*) ferme insulam dividit 24, 6. *i. e. in aequales partes.* Divisit — in singulos — tricenotus serie 40, 69. Ex quoniam in dividendo (*potentiam*) plus offensionem, quam gratias erat, 50 talenta iis posita sunt in ripa diripienda 44, 45. Ereptum primoribus agrum sordidissimo cuique divisisse 1, 47. Romanis in custodiam civitatum divisis 46, 19. Vid. *forme*.

DIVINARE 8, 38. Neque sagures divi-

nare Romam sedentes potuisse, quid in astris consuli vitii obvenisset. Certum habere, majores quoque, si divinassent, — non mitiores in se plebem — — futurum, primo quamlibet dimicationem sabituros fuisse potum, quam etc. 4, 2. Ut nihil boni divinet animus 3, 67. Quod mens sua sponte divinat, idem subiecto ratio haud fallax 26, 41. Neque se, neque quemquam alium divinare posse, quid in animo Celtiberi haberent, aut potro habituri assent 40, 26. Divinat etiam, quae futura fuerant, si Philippus vixisset, 41, 34.

DIVINATIO quaedam futuri 26, 14. Tacta divinatio, qualis jam praesagientibus animis imminentes mali esse solet 25, 35.

DIVINVS 1, 4. Forte quendam ad divinitas.

DIVINUS pro *vate* 1, 36. Agendum, divinitu, inaugura etc. Ut omnes divinus supplicationesque — cum cura fierent 23, 11. Agentibus divina humanaque quae assolent, quum acie dimicandum est 9, 14. Vid. *supra* in v. *deus*. Divinus humanusque apud pleni 10, 40. Vid. *epos*. Divinis humanisque obruti sceleribus 8, 19. *i. e. aduersus deos etc.* *conf.* 29, 18. Vid. *Oles. Cicéron.* in A. v. Apud quos iuxta divinas religiones fides humana colitur 9, 9. Neque surum, neque publicum divinum pare faciet, qui sese deoverit 8, 10.

DIVISUS 46, 30. Quam divisi facitis (*Macedonia*). Absentiumque bona iuxta atque intercentorum divisiui facere 1, 54. Praedae ac divisiui principum quibusdam et magistratibus erant (*pectigalia*) 23, 46.

DIVITIA 1, 24. Divitiis potens. Vid. *potens*. Qui omnia praedivitiis humana spernunt 3, 36.

DIVORTIUM itinerum 44, 9. Ad divertia aequum 28, 45. Vid. *Intell.* ad 21, 61. *conf. Vergil. Aen.* 9, 379.

DIURNUS cibus 4, 12. *i. e. quotidianus.* Sic acta diurna dicuntur.

DIUTINUS 6, 23. Ex diutina pace. *id.* diutina milita 5, 11. *id.* diutinum otium 25, 7. Vid. *Drak.* ad 26, 24. Vid. *imvolatus*.

DIVUS 23, 11. Se — his omnibus divinis rem divinam fecisse. *Dicit autem pro deo non tam potius dicuntur, quem potius ut more formularum antiquiorum.* *conf.* 6, 10. Vid. *egredi ult.* Roma 43, 6. Divi Novenses, dii Indigetes, divi, quorum est — dique Manes 8, 9. Divi Divaque — maria terraeque qui colitis, vos pascor quaeque 20, 27.

DOCERE 6, 13. Quod de lacu Albano decussit *i. e. canticatus est.* *conf.* 29, 1. Docendum cures (*vicarium militis*) equo armisque *ibid.* Ipse Romulus circumibat, docebatque (*ec. Sabines*) 1, 9.

DOCILE equorum genus 23, 29.

DOCTRINA 10, 40. Juvenis aetate doctrinam deos spernentem natas. Auctorem doctrinae ejus (*Numa*) — Pythagoram edunt 1, 16.

DOCUMENTUM *Præf.* Omnia te exempli documenta, in illustri posita monumento, intueri. Audeat deinde talia alius, nisi in hunc insigne jam documentum mortalibus dederō 1, 28. *conf.* 28, 29. Si hic tibi dies satis documenti dederit 8, 35. *conf.* 24, 8. Documentum — statui oportere 24, 45. Ad Faleriorum Pyrrhivæ proditorem tertium transfugia documentum esset *ibid.* Documentum fidei 22, 39. Documentum humanorum casuum (*Perseus*) 45, 40. Satis ego documenti in omnes casus sum 30, 30. Turnus sui cuique periculi — recens erat documentum 1, 52, 10, 40. Nisi documentum sit adversus superbiam nobilium plebeis libertatis 9, 46. Tiocinium ponere et documentum eloquentiæ dare 45, 37. Aliena calamitate documentum datum illis cavende similis injuriæ 3, 50. Haud sane, cur ad majora tibi fidamus, documenti quidquam dedisti 24, 8. Hispanis populis — insigne documentum Sagunti ruinas erunt, ne quis fidei Romanæ aut societati confidat 21, 19. Dejectum cum duce exercitum documento fuisse, ne deinde, turbato gentium jure, comitia haberetur 7, 6. Se documento futurum, utrum — — an etc. 3, 56. Ut terrarum orbi documento essemus 5, 51. Ad præcavendum simile utili documento sunt 24, 8. Quanta cura regum amicorum liberos tueatur populus Romanus, documento Ptolemæum Ægypti regem esse 45, 44.

DOLERE 5, 11. Qui accepta clade ad Veios doleant. *al.* cladem. Vid. *Drakenb. ab A. I.* Scipionem, quamquam parum injuriis civitatis sue doluerit 29, 21.

DOLOR 3, 48. Muliebris dolor, quo est mœstior imbecillo animo. Injuriæ dolor — in Tarquinium eos stimulabat 1, 40. Nec satis quidquam justī doloris est, quod nos ad perseverandum stimulet 5, 4.

DOLUS 1, 5. Ita undique regi dolus necitur. Consilio etiam additus dolus 1, 11. Sine dolo malo 1, 24. Fraude ac dolo 1, 53. [*Sic Græci jungunt ἄδρην et δόλον.* Vid. *Herodot. p.* 687. 693. *conf. Dorvill. ad Chariton. p.* 392. *sq. ed. Amstel. Lennep. ad Phalar. p.* 222.] Per dolum ac proditorem 2, 3. Vid. *astus*.

DOMARE 7, 32. Qui omnia circa se — domita armis habeat. Domita ipsius fluminis vi 21, 80.

DOMESTICUS 9, 17. Vestigia recentia domesticæ cladis, ubi avunculus ejus — absumptus erat. Quin invidia regni etiam inter domesticos infida omnia atque infesta faceret 1, 42.

DOMICILIUM 3, 57. Et illi carcerem edificatum esse, quod domicilium plebis Rom. vocare sit solitus.

DOMINARI 8, 31. Victorem velut in capto exercitu dominantem (*Papirium*.) Dominari jam in adversarios vultis 3, 53. Dominans longinquitate potestas 9, 33. *de*

censura quinquennali, qua justo major, non civilis videbatur, sed regia.

DOMINATIO 3, 39. Quanto ferocior dolor libertate sua vindicanda, quam cupiditas injusta dominatione, esset. Regibus exactis, utrum vobis dominatio, an omnibus æqua libertas parta est? 4, 5. Acriter crederem vos pro libertate; quam illos pro dominatione, certaturos 6, 18.

DOMINUS 31, 29. Quomodo dominum Romanum habebitis. *Sic Virg. Æn.* 4, 214. Dominum Æneam in regna recepit. Dominorum invitatio 23, 8. *de convivio, cujus exhibiter dominas dicitur, etiam rex.* Se dominum vitæ necisque inimici factum 2, 35. Quid si domini milites imperatoribus imponantur 45, 36.

DOMUS 3, 5. Domos remissæ cohortes. Domos circumlatæ querelæ 26, 29. Invitati hospitaliter per domos 1, 9. Gregatim quotidie de foro addictos duci, et repleti vinctis nobiles domos 6, 36. Multas et clare lugubres domos 3, 33. In domos atque in tecta refugiebant 26, 10. Quos hieme saltem in domos ac tecta reduci oporteat 5, 2. Tantus terror — incensit, ut — suas quisque abirent domos 2, 7. Dilabi domos 44, 45. *ut.* discurrere 29, 16. *ut.* reducere domos 27, 53. Vid. *Drakenborch. ad* 29, 27. Aditus in domum familiarior 24, 5. *Paullo ante:* regia. Ploratus mulierum non ex privatis solum domibus exaudiebantur 26, 9. Abesse ab domo 5, 6. *conf.* 8, 32. *ut.* 9, 9. Sic enim domo mandat (*legati Campani*) attulerant 7, 31. Nec ab domo quidquam mittebatur, de Hispania retinenda sollicitis 28, 12. *Domo pro civibus A. I. dictum est; refertur enim eo sollicitis.* In senatu quoque agitata est summa consiliorum, ut inchoata omnia legati ab domo ferre ad imperatores possent 45, 16. Ver primum ex domo excivit 45, 34. Domo profugus 1, 34. Rex in domum se recepit 44, 45. Duobus e filiis, quos, duobus datis in adoptionem, solos nominis, sacrorum, familiarisque heredes retinuerat domi 45, 40. Publicis pariter privatisque consiliis bello domique interesset 1, 34.

DONARE 24, 30. Bona locupletium donata *scil. militi.* Si innocentem absolvere nollent, pro nocente (*scil. tibi*) donarent 2, 35. *conf.* 3, 12. Noxæ damnatus donatur populo Rom. donatur tribunicie potestati 8, 35. *i. e. in populi gratiam absolutus est.* Vid. *dare et condonare. conf. Gronov. Obs.* 3, 12.

DONARIUM 42, 28. Donaque circa omnia pulvinaria dari, si resp. decem annos in eodem statu fuisset. Ita, ut censuerant, in Capitolio vovit consul ludos fieri, donariaque dari.

DONATIO 3, 37. Bonorum donatio æqui domini supplicium. Secundum consulis donationem legiones gramineam coronam obsidionalem, clamore donum adprobantes, Deçio imponunt 7, 37.

DONEC pro *quandiu* 4, 2. Donec honorati seditionem auctores essent, non futuram *finem*. *conf.* 21, 10, 25, 11, 27, 38. Vid. *Drakenborch. ad* 1, 7. Donec in castris esset 2, 24. *pr. quandiu*. Donec perventum est *Præfat.* Vid. *Bauer. Eccl. Liv. 1. pag. 5.* Moveri vetuisse puerum, donec sua sponte experectus esset 1, 39. *ad q. l.* Vid. *Bauer. p. 54.*

DONUM 42, 61. Dona — dono dabat. *Aut dona videtur delendum aut pro dono dabat legendum* donabat. Vid. *Donarium. conf.* 3, 57. Ceterum dona dare *usitatus est Livio*, quam donum dare. Vid. *Drakenborch. ad* 5, 28. Quia pecunias alienas, quia agros donos dant 6, 41. Virginem — ministro cubiculi sui clienti dono dederit 3, 57. Magnis proficiscentem donis prosequitur 42, 67. Præfector — insignibus donis donat 29, 35. Laudatusque ibi magnifice et donis donatus 38, 23. *conf.* 25, 18. Regionum principes donis coluebat 40, 57. Coronam auream Jovi donum in Capitolium mittunt 2, 23. *alibi, v. c.* 7, 38. Coronæ aureæ donum. Quæ (*cratera*) donum Apollini Delphos portaretur 5, 25. Patricium magistratum plebi donum fieri vidimus 3, 67. [Vid. *Bauer. ind. ad Eccl. Liv. in v. donum.*] Octies extra ordinem donatus, donaque ea gerens in conspectu populi etc. 3, 58. Donum veneno illitum 5, 2. Spolia in sede Jovis — cum sollempni dedicatione dono fixit 4, 20. Dictator coronam — in Capitolio Jovi donum posuit *ibid.* *conf.* 7, 38. Tabulam donum Jovi dedit 41, 28. Donumque — Jovi — coronam — tulere parvi ponderis 3, 57. *i. q. attulere, obtulere.* In urbium donis 41, 20. *i. e. quæ urbibus dedit.* [Unus *genitivi, ex more Græcorum, compendiarius. Similiter* 25, 48. Maledicta — Romanorum — Quintii. *i. e. m. in Romanos, in Quintium conjecta.*] Vid. *Amplius. Traducere.*

DORSUM 1, 3. Quæ (*terris*) ab situ porrecte in dorso urbis Longa Alba appellata. *de monte, ut omnia, quæ de corpore humano dicuntur, aut montem translata sunt, caput, latera, viscera, pedes etc.* [Sic et Græci: *πάχος etc.*] Petillius adversus Baillæ et Leti jugum, quod eos montes perpetuo dorso inter se jungit, castra habuit 41, 18. Jugum montis, in angustum dorsum cuneatum 44, 4.

DOS 26, 50. Super dotem, quam accepturus a socero es, hæc tibi a me dotalia dona accedent. Gloriam belli, qua velut dote Hannibal concilietur 35, 42.

DROMADES 37, 40. Cameli, quos appellant dromadas. Vid. *Bochart. Hieros. P. I. L. II. cap. 4. Diodorus Sic. tradit Lib. XIX. p. 683. eos uno die MD. stadia emetiri.* [*ἀνὰ μιῇ ἡμέρᾳ, ἑκατόστατον.*] Vid. *Wesseling. ad Diod. Sic. T. 2. p. 347.*

DUBIÆ 1, 9. Haud dubie ad vim spectare res cepit *i. q. aperte, manifeste.* Tur-

bavit ordines et haud debie impaliti aciem 9, 40. In Dinomenem, jam haud dubie obstantem, tela conjiiciuntur 24, 7. Quam haud dubie fortuna hostium esset 27, 49. Eumene summæ rei discrimen haud dubie detrectante 37, 18. *Nostri: schlesherdinga.* Tum demum haud dubie victos Celtiberos 40, 50.

DUBITARE 5, 3. Id — desisse dubitari certum habeo. Si fortuna dubitabit 21, 44. *Similiter Tacitus (Annal. 2, 80.) de prælio dicit: non ultra dubitatum i. e. haud dubius prælii exitus fuit. Quid si legatur titubabit? [Non necesse. Bene Bauerus: Dubitat fortuna, incerta est victoria, immo vix obtinenda; inclinat ad hostes.]*

DUBIUS 8, 32. An auspicia rependa, ne quid dubiis diis agerem. *i. e. incerta eorum voluntate ac benevolentia.* Dubios sententiæ patres fecerat 23, 25. Sic dubius animi, consilii etc. dicuntur. Vid. *Drakenborch. ad h. l. it. ad* 34, 43. Quid ad deliberationem dubii superesse? 45, 19. Dubii socii suspensæque ex fortuna fidei 44, 18. Gens dubiæ ad id voluntatis 9, 15. Una sententia dubia est, ut gravior sit 45, 24. *i. e. magis dubia, quam ut gravior sit.* Bellum cum haud dubiis hostibus gerendum 37, 49. Haud dubii Galli 38, 17. *i. e. gemini, nondum degeneres.* Haud dubius rex 1, 42. Milites veteres, periti hostium bellicæ, haud dubiam pugnam fecerunt 34, 17. *i. e. victoriam celerrimam dederunt.* Ut haud dubius prætor esset 39, 39. *h. e. ut haud dubie prætor futurus esset.* Sextum haud pro dubio consullem esse 6, 40. Sequitur annus haud dubiis consulibus 4, 8. *Opp. cap. eodem: quorum de consulatu dubitatur.* Similiter haud ambiguus rex dicitur 40, 8. Non dubius, quin exui castra potuissent 31, 42. Haud dubius, quin — junxisset 42, 14. Haud dubium erat, expugnari potuisse 38, 6. Ut in dubio ponerent, utrum id matronæ sua sponte, an nobis auctoribus fecissent 34, 5. Quum haud cuiquam in dubio esset 2, 3. Haudquaquam dubius, opprimi Romanos posse 31, 24. *cf. 6, 14.*

DUCERE 1, 23. Ducit, quam proximè ad hostem potest. Fama ducentis ad Stratum Persei 43, 23. Consulique Fabio, imis montibus ducenti — acies hostium instructa occurrit 9, 35. Fabius, medius inter hostium agmen urbemque Romanam, jugis ducebat 22, 18. Tullus — contra hostes ducit 1, 27. Parabat ducere in Illyricum 44, 30. Ut classem — duceret in Ligurum oram 40, 26. Protinus ad castra hostium ducere debuisse 31, 38. Qui in triumpho ducti erant 45, 42. Et vos Gentium, quam Perseæ, duci in triumphum mavultis 45, 39. Ducendo ex plebe 4, 4. *de connubio.* Virginem ego hanc sum ducturus, nuptiam pudicamque habiturus 3, 45. Interea juris sui jacturam assertorem non facere, quin ducat puellam, sistendam-

que promittit 3, 45. Ductum se ab eroditose non in servitium, sed in ergastulum et carnificinam esse 2, 32. Quum in ius duci debitorem vidissent, undique convocabant 3, 27. Eximendo de nervo eives vestros, prohibendo iudicatos addictosque duci 6, 15. *Ibid.* cap. 14: centurionem — iudicatum pecuniam duci vidisset. Tutela deinde nostra duximus, quum Africo bello uigeretur 21, 41. i. e. *ad tutelam nostram pertinere christianavimus, s. in tutela nostra (sae) esse.* Nullam hanc damna imperatoris virtutibus ducimus 3, 18. Faceret, quod e republica fideque sua duceret 25, 7. Quod se magistrum equitum duxerit, ac non accensum dictatoris 3, 31. Ut civitatem — violari ducerent nefas 1, 21. Nullam profecto, nisi in concordia civium, spem reliquam ducere 3, 32. Ia (*Brutus*) ab Tasquinis ductus Delphos 1, 56. Pueriliter blandientem patri Amilcar, ut duceretur in Hispaniam 21, 1. Quo marum ductari erant 1, 44. i. e. *adfecturi. Sic Virgil. Aen.* 1, 423. Pars decere muros. Vallum fossamque, ingentia utramque rem operis, per tantum spatium duxerant 5, 5. In tumultu — vallum decere cepit 7, 23. Primum vexillum triarios ducebat 8, 8. Honestam locum ducere 42, 34. *de primariis centurionibus, alibi, v. c.* 3, 44. Honestum ordinem ducere. Vid. *Ordo.* Si leniter ducta res sine populari strepitu ad consules redisset 3, 41. i. e. *protracta.* Et in ducendo bello sedulo tempus terere 22, 23. Vid. *Bauer.* 2, pag. 55. cf. terere. Ad maiora initia rerum ducentibus satis 1, 1. Ad quam (*immortalitatem*) eum sua fata ducebant 1, 7. Agentem te ratio docat, non fortuna 22, 39. Cicatrix ducta 20, 32. *De vulnere, quod viderum contra caput al. obducta.*

DUCTOR itineris hejus 1, 28. Ne quis, ubi tribunus militum fuisset, postea ordium ductor esset 7, 41. Qui haud dubie primus omnium ductor habeatur 10, 21. i. e. *peritissimus dux bellicus.* Cui, si Karthaginiensis ductor fuisset, nihil recusandum supplicii foret 22, 61.

DUORUS auspiciumque 28, 38. *P. Scipioni tribuitur, qui auspicia non habuit.* Ut, qua virtute rempublicam ab infestissimis hostibus defendissent, eadem se, eujus ducta auspicioque vicissent, ab impotenti crudelitate dictatoris tutaerent 3, 31. *Etiam hic ductu auspicioque improprie capiendum. Est enim oratio Fabii, magistri equitum. Similiter cap. 33. magister equitum vocatur imperator.* Feroces infelici consilio plebeii ductu frumunt 7, 6. *Paulo ante:* suis auspiciis. Auspicio, imperio, felicitate ductuque ejus 40, 52.

DUELUM 22, 10. *Pro bello in formulis rogationum, aliisque generis, saepius dicitur.* cf. 36, 2. Puro pique duello querendas (res) censo 1, 32. Victoriaque

duelli populi Romani erit 22, 11. Duello magno regibus dirimendo 40, 52.

DULCEDO 6, 41. Tanta dulcedo est ex alienis fortunis praedandi. i. q. *cupiditas.* Dulcedo invasit — plebeios creandi 5, 18. Dulcedine potestatis ejus (*tribunus pleb.*) capti 5, 6. i. q. *amoris.* Ob interpellatam dulcedinem immo 9, 14.

DUM annexum particula, adjectionis etc. v. c. haud dum 10, 6. ii. cap. 25. cf. 20, 11. — nolludum 7, 23. cf. 2, 50. 9, 12. — nihildum 24, 20. ii. cap. 40. — agitedum 3, 68. Dum intentus in eum se rex totus averteret 1, 40. ad q. i. Vid. *Bauer* pag. 57. Dum sic, aliquot spectatis paribus, affectos dimissit 21, 45. ubi cf. *Bauer.* pag. 38. [*Verissime vir egregius:* Audacter reponendum, eum. Panitet, in contextum non recipimus.]

DUMS pro dummodo non 22, 24. Dum ne quis in eorum numero esset. Vid. *Drakenborch.* ad 22, 40.

DUMTAXAT 10, 25. Quatuor millia — peditum et sexcentos equites dumtaxat scribere in animo est.

DUO 28, 25. Post duorum imperatorum, duorumque exercituum stragem. *Repetitione hac similibusque delectatus est Livius, v. c.* 29, 5. 28, 29. 43, 23. Ut duo (*duos*) viros aediles ex Patribus dictator populum rogaret 6, 42. cf. 8, 3. Ubi duae simul acies timenda essent 2, 45. In Hispaniis duabus 40, 44.

DUPLICARE 27, 11. Graecus sermo facilius ad duplicanda verba. i. e. *componenda, v. c. androgynes.* cf. cap. 37. Novus veteri exercitus jungitur et copias duplicantur 7, 7. Quum consuli duplicatae vires, Poeno recens victoria animo esset 29, 36.

DUPLICARI 3, 50. Ad hos centuriones duplicariosque, qui reliquerant ordines, virgis caesos securi percussit. *Secundum Farronem duplicarii sunt, quibus ob virtutem duplicia dabatur cibaria.* cf. 24, 47. Vid. *Intt.* ad supra l. i.

DUPLES 29, 19. Duplamque pecuniam in thesauros reponi.

DURARE 1, 9. Hominis aetatem duratura magnitudo erat. Vix durate quisquam intus poterat 28, 7. cf. 10, 46. ii. 5, 2. et cap. 6. Vid. *Infra* in v. pellis.

DURARE 21, 11. Camenta non calce durata. Scutale, crebris suturis duratum 28, 29. Ab duratis usu armorum — pulsi 7, 29. Ipsi — tot subacti atque durati bellis 42, 53. Adversus omnia humana mala saepe ac diu duratum 22, 18. Duratus (*exercitus*) omnium rerum patientia, quas vix fides fiat homines passos 20, 28. Duratos eos tot malis exasperatosque excepit terra 38, 17.

DURUS 27, 48. Durum in armis genus. i. e. *bellicosum.* Dura ibi praelia aliquot facta 40, 16. *Nisi malis cum Gronovio dubia.* Frigida haec omnis, duraque cultu et aspera plaga est 45, 30.

DUX 21, 60. Dux cum aliquot principibus capiuntur. Illis non decem loco-

rum, non exploratorum fuisse 9, 5. vid. *duces*. Sub hoc sacramento — hoc duce — ubi arma esse etiam, huc veniam, toto orbe terrarum querens aliquos Romanis hostes 35, 19. Non sufficerent duces unum et exercitum unum 10, 35. *Alterutrum commode poterat abesse*. *Sed vide ad duo parvulo ante a nobis dicta; it. infra in v. plebs*. Quin duces, sicut belli, ita insensibilis supplicii futuros fuisse 9, 14. Numerarentur duces eorum annorum, quibus plebeiorem ducta et auspicio res geri coepit sunt 10, 7. Qualescumque duces habuistis 6, 18. *de tribb. pl.* Meliorem pacis, quam belli, habetis ducem 7, 40. Dux semestris 31, 43.

ECCE autem aliud minus dubium 7, 35. *ad transitum faciendum cum aliqua vi.*

ECQUIS homo ex quinque et triginta tribubus ad Hannibalem transfugerit 23, 12. pro *an velimus homo etc.* Ecquemadmodum inde in apertum mare evasurus 25, 11. cf. 31, 40. *Ecquod* feminis quoque asylum aperuisset 1, 9. cf. 3, 11. *Ecquid* sentitis, Quirites, quantum — paremus nefas 5, 59. *Ecquid* milites ex formula paratos haberant 27, 10. *Ecquid* auxilii in vobis est? 40, 40. Interrogat, ecquid ipsis quinque millibus, quod convenisset, numeraret 44, 27. *Ecquid* ita non adesset magistratum 42, 26. i. q. *quid sit, cur*. *Omnino* ecquid simpliciter interrogat. cf. 4, 3. *Plura exempla vide apud Drahenborchium ad 27, 10.*

EDERE comedere, devorare 45, 39. Epulus senatus, quæ — in Capitolio eduntur, — turbatori estis. Aurum in Capitolio corvi non lacerasse tantum rostris crediti, sed etiam edisse 30, 2. Ad exta, sacrificio perpetrato, angues duo, ex occulto allapsi, edere jecur 25, 16. vid. *adedere, esse*.

EDERE 39, 54. Fluvius in amnem editur. Meander in sinum maris editur 38, 13. Partum — edidisse 1, 39. Experiri juvat, utrum alios repente Karthaginienses per viginti annos terra ediderit 21, 41. Novam insulam e mari editam 39, 56. Cuniculus — armatos repente edidit 5, 21. Plura facinora in se victi ediderunt, quam infesti edidissent victores 31, 18. Velut tum primum signo dato coorti pugnam integram ediderunt 8, 9. Ut — Romani — novum de integro prælium inclusi hostium vallo ediderit 24, 16. Memorabile illud edidit prælium 25, 38. Ut — clara ipseorum ducum (fortuna) ederet funera 9, 22. Quum majorem in angustiis trepidantium edidissent cædem 31, 24. cf. 10, 45. 4. 28, 43. Equites, bipartito in eos emissi, magnam cædem edidere 40, 32. Trepidationis aliquantum edebant 21, 28. i. e. commovebant. Tumultumque inter se majorem, quam in prælio edentibus 36, 19. Sæpe et contentus hostis cruentum certamen edidit 21, 43. Annua æra habes, annuam operam ede 5, 4. i. e. præsta. Quæque populus Karthaginiensis in civitatem nos-

tram facere molitus est, ea ut mihi populoque Rom. in civitatem Karth. exempla edendi facultatem detis 29, 27. Decemviri jussi adire libros edidere 40, 45. i. e. inde remanere. Ad rumores hominum de unoquoque legum capite edito 3, 34. *vid. Bauer. pag. 130. qui emendat editos. bene.* Ut decemviri scriptum ediderunt 43, 2. Quia ita ex fatalibus libris editum erat 32, 10. Quæ precationes editæ ex fatalibus libris: essent 42, 2. i. e. præscriptæ. Ad votas olvenda diis, manusque gladiatorum — edendum 23, 21. Iis editis impetiis 29 25. (jussu.) Dona data Maximianum mandataque edita 31, 19. Editæ tribuna — quæ agerentur 45, 34. Quia ederet, quid fieri vellet etc. 40, 40. Editis hostium consiliis 10, 27. i. e. enunciatis, predictis (de transfugio). Editi Dil, quibus sacrificaretur 7, 6. cf. 30, 2. 40, 45. 4. 41, 13. Vox horrenda, edita templo cum tristibus minis 6, 35. cf. 2, 7. Editi testes 25, 3. vid. *actis*. Dies edita Flacco est, qua successor esset venturus 40, 39. Cælius triplicem rei gestæ ordinem edit 27, 27. Pluribus tamen auctoribus filium ediderim 1, 46. i. e. non pro depote, sed pro filio regis declaraverim. Auctorem falso Pythagoram edunt 1, 18. 4. 46. L. Tarquinius Priscum edidere nomen 1, 34. Eorum nomina ad se ederentur 43, 14.

EDICERE exploratoribus jussis, quæ comperta afferrent 30, 5. i. q. *referre pronunciare*. Pro concione prædam captas urbis edixit militum fore 21, 11. Prædam omnem edixerat militibus 8, 36. Quo die ad conveniendum edixerat novis militibus 22, 12. i. e. ut convenirent. *vid. Virgil. Æn.* 10, 258. In Sedetanum agrum, quod edictum erat, conveniunt 27, 1. Supplicatio populo edicta est 32, 1. 4. 21, 62. Novemdiæ sacrum. Edicto, ne quis injussa pugnaret 3, 19. (absoluta) edicto, ut, quicumque ad vallum pergeret — pro hoste haberetur 10, 36. consules ex Scto edixerant, ut, qui — navem unam cum sex mensium stipendio daret 24, 11. Edixerunt, Ligures ab Anido montibus descendere 40, 38. Sic 37, 49. hortatur — petere. Comitibus deinde diem edixit 31, 49. Sic legi vult auctoritate codicum *Drahenborchius*. *Vide eund.* ad 3, 37. *Sed dicta tamen Livius et indicere consilio diem 27, 30. 4. 36, 6. Quamquam etiam dies edicta, sed simpliciter, occurrit 33, 14.* Omnibus ad diem edictam paratis. *Eadem ratio est delectus, qui et edici 2, 53. 4. 25, 57. et in dicit 5, 19. dicitur.* Justitium etiam edicere atque indicere occurrit 3, 3. 4. 26. *vide Intt. ad. h. l. 4. B. Patrum ad Cicer. Phil.* 5, 12. Jubent acciri omnes, senatumque in diem posterum edicunt 3, 38.

EDICTUM 1, 27. Ex edicto bellum gerere. *Fortè legendum: ex indicto. vid. Bauer. p. 42.* Dictatoris edictum pro numine semper observatum 8, 34. Hodie

quoque consules cretis — ad quorum edictum conveniant 24, 8. Edictum proconsulis ex Scto propositum 26, 12. *cf.* 24, 11. Profecti duo (*legati*), ut ipsi edicto evocarent 45, 31. *cf.* 8, 35. Oblitus itaque imperii patrii, consulumque edicti 8, 7. Cum gravi edicto, si quis miles — secum extulisset, quod suum non esset 29, 21. Ex itinere præmittere edictum, quo comitia consulibus creandis ediceret 35, 24. Concioni deinde edicto addidit fidem, quo edixit ne etc. 2, 24.

EDISCERE 23, 28. Quum — edidicisset, quemadmodum tractandum bellum in Hispania foret.

EDISSERERE 27, 7. Productus in concionem Lælius eadem edisseruit. *cf.* 5, 4. *ubi tamen Drakenborchius* disserere exhibuit. Quum agi, non, quemadmodum agantur, edisseri oportet 44, 41.

EDISSERTARE 22, 54. Neque aggrediar parrare, quæ edisserendo minora vero fecero.

EDITIO 4, 23. In tam discrepanti editione. *i. q. traditione, memoria. Præcedunt hæc verba:* Valerius Antias — consules in eum annum edunt.

EDITUS 2, 50. Duxit via in editum leniter collem.

EDOCERE 32, 26. Senatu vocato edocetque etc. Quum omnia ordine edocuiisset 24, 24. *cf.* 27, 39. *ii.* 37, 25. Potitii, ab Evandro edocti, antistites sacri ejus — fuerunt 1, 7. Ut idem pontifex edoceret 1, 20. Juvenemque suis potissimum vestigiis insistere vellent disciplinæque, in qua edoctus esset 24, 4. *ad q. l. vid. Bauer. pag.* 104. Edoctus tandem deos esse 29, 18. Ut, tot cladibus edocti, tandem deos et iurjurandum esse crederent 30, 37.

EDUCARE 1, 39. Quem tam humili cultu educamus.

EDUCERE 23, 6. Missumque lictorem, qui ex urbe educeret eos, atque eo die manere extra fines Romanos juberet. Educere (*ex urbe*) in castra 4, 5. *cf.* 3, 68. in aciem (*exercitum*) educit 1, 23. *cf.* 21, 60. *ii.* 27, 3. Romani consules prius; quam educerent in aciem, — immolaverunt 8, 9. Prius, quam educeret in aciem, — talem orationem exoratus est 21, 39. Paucis adhortatus milites, tribus simul portis (*castrorum*) eduxit 41, 26. Educto exercitu ex hibernis 40, 39. Consules exercitum scribere, armare, educere, placet 9, 8. *vid. Drakenb. ad* 9, 12. Ingressum eum curiam quum prætor inde eduxisset 27, 8. Neque consules ab urbe exercitum educerent 3, 21. Ut denorum equorum iis commercium esset; educendique ex Italia potestas fletet 43, 5. *i. e. exportandi. Vid. commercium.* Ad id dati duces Galli, educunt inde — ferme supra parvæ insulæ circumfusus amnem 21, 27. *vid. Bauer. pag.* 22. Ipse legiones e castris educit, et agmine quadrato ad hostem ducit 31, 37. Nisi quum,

vexillo in arcem posito, comitiorum causa exercitus eductus esset 39, 15. In domo a parvo eductum 1, 39. Pro *educatum. Vid. disciplina ad* 24, 4. *Ubi pro* edoctus *venit qui eductus legant.* [*vid. Bauer. Eccl. Liv. 2, pag.* 104.] Me, in prætorio patris — prope natum, certe eductum 21, 43.

EFFATUS 1, 24. Longo effata carmine. Et tacendo forsitan — haud minus, quam celanda effando, nefas contrahi 5, 15. Sed sanum tantum, id est, locus templo effatus, sacratus fuerat 10, 37.

EFFECTUS 44, 41. Sine ullo effectu evanescent. Ne sine ullo effectu vestes extraheretur 32, 9. *cf.* 18, 1. Postquam ad effectum operis ventum est 21, 7. *i. e. quum opus efficere vellent.* Conatu tam audaci trajiciendarum Alpium et effectu 21, 39. Opera erant in effectu 31, 46. *De oppugnatione urbis.* Plurimum ad effectum spei 21, 57.

EFFERARE 1, 19. Efferatos militia animos. *vid. Bauer. pag.* 28. Inter tot tam efferatarum gentium arma 21, 9. *Al. effrenatarum.* Hunc (*militem*) natura et moribus imitem ferumque inasper dum ipse efferavit 23, 5. Efferavit ea cades — omnes ad execrabile odium Romanorum 33, 29. Promissa barba et capilli efferaverant speciem oris 2, 23. Naturâ immittis (*Appianus*) et efferatus hinc plebis odio etc. 2, 29.

EFFERE 30, 5. Signa efferri sunt cœpta. *cf.* 40, 25. Signa canere ac vexilla efferri e castris jussit 10, 29. *cf.* 27, 2. Prætor signa extra urbem efferre jubet 29, 21. Prohiberi — extra fines efferre arma 42, 28. In quo diserte prohiberi eum, extra fines arma efferre 42, 25. Quæ Locris in templo Proserpinæ tacta, violata elataque inde essent 29, 20. Si quis miles aut in urbe restitisset, aut secum extulisset, quod suum non esset 29, 21. Efferre ex hibernis frumentum 31, 33. Deam de nave accipere et in terram elatum tradere ferendam matronis 29, 14. *paullo post:* extulit in terram *scil. de navi.* Extulit eum plebs sextantibus collatis in capita 2, 33. *i. e. efferendum sepeliendumque curavit, summis suppeditatis.* Meo unius funere elata populi Rom. esset respublica 28, 28. Periculumque ingens manet — ne libera efferatur respublica 24, 22. *cf.* 31, 29. Ut funere ampliore efferretur 3, 18. Elato et extorri ejecto ipso populo 31, 29. Hoc me in pace patria mea extulit 35, 19. *vid. Bauer. ad h. l. pag.* 240. Corvus e conspectu elatus 7, 26. *ii.* pulvis elatus 4, 33. Efferri ad justam sui fiduciam 27, 8. Nec cohibendo efferentem se fortunam, quanto altius elatus erat, eo fœdus corrumpit 30, 30. *vid. flatus.* Scuto super caput elato 10, 40. Messium impetus per stratos cæde hostis — extulit ad castra 4, 29. Legatum longius extulit cursus 3, 5. *vid. Intt. ad* 4, 33.

EFFICAX ad eventum 10, 39. Quæ maxime ad muliebre ingenium efficaces preces sunt 1, 9. Rem ad multitudinem imperitam, et illis seculis rudem, efficacissimam, Deorum metum injiciendum ratus est 1, 19. Ab frequentibus Samnitium populis de fœdere renovando legati, quum senatum humi strati movissent, rejecti ad populum haudquaquam tam efficaces habebant preces 9, 30.

EFFICERE 3, 69. Id consilii animique habiturus sum, quod vos, milites, mihi effeceritis. Quæ scribentis animum — sollicitum efficere possit *Præfat.* Secuta ex omni multitudine consentiens vox ratum nomen imperiumque regi effecit 1, 6. Unde consulares exercitus satis firmi ad tantum bellum efficerentur 23, 25. *Vid. Intt. ad h. l.* Ad duo millia ferme boum effecta 23, 16. *i. q. collecta, confecta.*

EFFIGIES 26, 41. Quemadmodum nunc noscitur in me patris patriuque similitudinem oris vultusque, et lineamenta corporis; ita ingenii, fidei, virtutisque exemplum expressam ad effigiem vobis reddam etc. [*v. exemplum.*] Per ambages effigiem ingenii sui (*baculum*) 1, 56. Effigies, immo umbræ hominum, etc. 21, 40.

EFFLAGITARE 3, 60. Efflagitatum ab ducibus signum pugnae accipere. Quod — non a tribb. pl. umquam *agitatum*, non suis sermonibus *efflagitatum* (esset) 4, 60.

EFFODERE 22, 3. Signum effodiant, si ad convellendum manus præ metu obtorquerint.

EFFRENATUS 37, 41. Hæc velut procella — ita consternavit equos, ut repente velut effrenati, passim incerto cursu ferrentur. Id cum majore vi eorum facietis, si effrenatos in eos equos immittitis 40, 40. [*Vid. effrenus.*] Quo impunitior sit, eo effrenatorem (*libidinem Appii*) fore 3, 50. Libertas effrenata et præceps 34, 49. *h. e. quæ effrenatos homines efficit, et ad perniciem præcipitat.* *Vid. effrare.*

EFFRINGERE 1, 29. Effractis portis, stratisve arietis muris, aut arce vi capta. Per effractam portam urbem ingreditur 24, 46. *Paullo ante est:* moliri portam.

EFFRENSUS equus 4, 33. *Præcesserant hæc:* frenos ut detrahant equis, imperat. *Paullo post:* liberi frenis equi. [*Vid. effrenatus.*]

EFFUGERE 22, 33. Adeo — nullius usquam terrarum rei cura Romanos, ne longinqua quidem, effugiebat. *h. e. a Romanis negligebatur, s. per oblivionem omitebatur.* Et propinque clade urbis ipsi, ne quid simile paterentur, effugerunt 36, 25. *i. e. et Lamiaci tum escidium effugerunt, quia urbs propinqua Heracleæ caecisa erat ante, quam in deditionem venissent.* Quam e carcere nocte effugisset 37, 46. Nolani per aversam partem urbis via Nola ferente effugiunt 8, 26.

EFFUGIUM 28, 1. Ni — naves piscato-

riae pleraque conspectæ peritis nandi dissident effugium. Nullam ne ad effugium quidem navem habentibus 21, 43.

EFFULGERE 28, 15. Qualis (*sol*) inter graves imbre nubes effulget. *Dicitur hoc verbum de tīs, quæ subito fulgent.* Tres simul soles effulserunt 41, 21. Nec ipsius tantum, patris avique, quos sanguine ac genere contingebat, fama conspectum eum efficiebat (*Persea*), sed effulgebant Philippus ac Magnus Alexander etc. 45, 7.

EFFUNDERE 31, 44. Atheniensium civitas, cui odio in Philippum per metum jam diu moderata erat, id omne in auxilii præsentis spem effundit. *Non satis respondent sibi moderari et effundere.* Quantum virum habuit, in certamine primo effundit 10, 28. Ut — portis omnibus sese effunderent 26, 5. *cf. cap. 10. et 19.* Certaminis studium effudit equitatum 30, 11. *i. e. effecit, ut prorumperet et impetum faceret.* Per caput equi effusus 27, 32. *cf. 22, 3.* Ab rapido cursu circumagendo equo effusus 10, 11. Supremo auxilio effuso 30, 32. Revocato ab effusa cæde equite 42, 65. In nocturno effuso tam late incendio 30, 5. Tiberis effusus lenibus stagnis 1, 4. Mantus stagnum effusum Mincio amni cruentum visum 24, 10. Quum improvidi effuso cursu insidias circa ipsum iter locatas superassent 3, 50. Effusos sequentes equites — revocatos circumdedit peditibus 21, 55. *Fortè effuse sequentes legendum. it. 31, 37. ubi effusi pugnantes leguntur. Sed effusi simpliciter* 10, 19. *pro fugientibus dicuntur. vid. fuga.* Effusos egerat Romanos 1, 12. Equites hostium — effusi castris 38, 20. Gallorum, effusorum per Illyricum, ingens agmen 44, 26. Si qua licentia populando effusus exercitus 9, 31. *cf. 22, 3.* Ad preces lacrimasque effusus 44, 31. Præda impletos, in tantam licentiam socordiamque effusus etc. 25, 20. Effusus in Venerem 29, 23. Pars principum ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem immodico favore corrumperent 43, 30.

EFFUSE 40, 48. Ut — ad castra effuse fugerent. Effuse sequentes barbaros conspexit *ibid. it. 43, 23.* Effuse persequi. Effusius, ut sparsis hostibus fuga, prædatis sunt 34, 6. Effuse populari 41, 10. Quum agros eorum effuse vastarent 44, 30. Nisi ubi effuse adfluant opes 3, 26.

EFFUSIO 44, 9. Nondum hæc effusione inducta. (*de ludis circensibus apparatusimis.*)

EFFUSISSIMUS. *Vid. habena.*

EGENTISSIMUS 1, 47. Instituisse censum, ut insignis ad invidiam locupletiorum fortuna esset, et parata, unde, ubi vellet, egentissimis largiretur.

EGENUS 9, 6. Omnium egeni corpora humi prostraverunt. *Vid. Bauer. ad h. l. pag. 281.*

EGERE 3, 56. Rapique in vincula egen-

tem jure libertatis, qui liberum corpus in aervitutem addidisset. Sanguinis se Æqueum non egere 3, 38. Ac si insulis cultorum egentibus prædarentur 29, 31.

EGRESSUS 5, 33. Humanæ opes egestas a Veis. Prædam ex hostium tactis egerentem (victorem) 6, 8. cf. 9, 31. ut. 25, 26. Pecuniam ex ærario scribæ viatoresque adiliti clam egressisse per indicem comperti 30, 39.

Ego 6, 7. Vos in me nihil, præter me ipsum, intueri decet. Cur ego — video — ? Egone has indignitates — patiar — ? Tarquinius regem qui non tulerim, Siciniam feram ? 2, 34. Ubi vid. Bauer. pag. 116. [*Bene docentem, ego illud non de uno eo, qui illic loquatur, sed, per solvum vehementiorem, de omnibus civibus, quocumque tempore viderint, intelligi; quod in omni lingua solemne sit.*] Ad illa mihi pro se quisque acriter intendat. Præf. Illud mihi *elegantior abundat*. Vid. mihi.

EGRESSUS urbem 3, 57. cf. cap. 68. ut. 25, 8, 29, 6. Egressus navem 45, 13. Egressis urbem Albanis 1, 29. Consul e curia egressus 2, 48. Magistratus eorum e curia egressi 7, 31. Per medias hostium stationes egressus 5, 46. Egredi inde in pacata sociorumque populi R. fines Samnitum prohibere 10, 33. Quantum in altitudinem egrediebantur 40, 23. cf. 26, 44. In vadum egressum eminens veruto — transigit 8, 24. Vestitu forensi ad portam est egressus 33, 47. i. e. egressus domo pervenit. Egredimini extra portam 3, 68. Qua noctis hora, quaque porta et quam in viam egressurus 9, 16. Venientibus Capuam cunctos senatus populusque obviam egressi 9, 6. Se oraculo (Delphico) egressum extemplo his omnibus Divis rem divinam ture ac vino fecisse 23, 11.

EGREGIUS 9, 36. Rei facti adversus nobilium testimonia egregie absolvuntur. Manlius egregie litasse 8, 9. Qui equitatum hostium egregie vicissent 21, 40.

EGREGIUS cetera 1, 33. Senatus 2, 49. Egregium par consulum 27, 34. Conspecti se pugnantem egregium ducebat 31, 24. i. e. non velut unum de grege, sed insignem. Victoria egregia parsa 3, 47. Vir bello egregius 5, 47. Juvenis bello egregius 7, 6.

ELICERE 7, 39. Nervos conjurationis ejectos arte consulis cementes. Non placent interpretationes rē ejectos ipsi earum auctoribus. Itaque videtur exactos cum Puteano legendum, h. e. incisos. Ita etiam tropus continuatur: quamquam Livius non semper in troporum continuatione sui memor est; uti modo ad v. effundere, alibique passim observavimus. Ambo se foras ejiciunt 1, 40. Si qua (porta) forte se in agros ejicere possent 6, 8. cf. cap. 9. Pars velis datis ad Chium naves ejecere 44, 28. (De fuga navali.) Naves ejectæ scil. per tempestatem 33, 41. Classis postero die for-

dissima tempestate lacerata, omnesque naves — in litora nostra ejectas sunt 29, 18. Bis ex cursu Dyrrachium ejectas 44, 19. Drakenborchius et Gronovius legi volunt rejectos. Illud propriè dicitur de eis, qui sunt tempestate ablati, eo quidem, ubi nondum fuerant, nec quo intenderant. Sic Virgil. Æn. 4, 878. Ejectum littore egestem Excepi etc. Hos autem loco sermo est de his retro Dyrrachium, unde solverant, delatis. E senatu ejecti sunt 44, 19. alias moti senatu, quod propriè dicitur. 4. ejecti de senatu 40, 51. Septem e senatu ejecti sunt 48, 15. De senata ejecerunt 41, 26. Patriæ meique (memoriam) ejeceritis ex animis vestris 26, 28.

ELABI 8, 7. Manlii cuspis super galeam hostis Metli trans cervicem equi elapsa est. Anguis ex columna lignea elapsus 1, 56. Avide ruendo ad libertatem in aervitutem elapsos juvare nolle 3, 37.

ELANGUESCERE 1, 46. Ut elanguescendum aliena ignavia esset. Differendo elanguit res 5, 26.

ELEGANS 44, 9. Ex parte elegantioris exercitii quam militaris artis, proptiorque gladiatorum armorum usum.

ELEGANTER 35, 81. Ex principibus unus, magnæ tum ob elegantem actam vitam auctoritatis. i. e. prædentis et cum dignitate. Nominem elegantius loco cepisse (de duce bellico) 35, 14. i. e. prudentius, magis sètte. Similiter Tacitus VII. Agric. cap. 22. non aliam ducem opportunitates locorum sapientius legisse. Elegantius facturos dixit, si judicio Patrum, quam si sorti etc. 37, 1. Sic sæpe Cicero.

ELEPHANTI 27, 49. Eorum rectores et magistri. Vid. Indus. Elephanti castellorum procul speciem præbebant 28, 14.

ELEPHAS 44, 5. Solido procedebat elephas in pontem. [Ibidem et elephanti.] In dextrum cornu — elephantes inducti 44, 41. [Vid. Drakenborch. ad 31, 36, 4.]

ELEVARE 9, 37. Samnitium bella extollit, elevat Etruscos. cf. 43, 11. 44, 44. Multitudinis noxam elevabat 45, 10. Cujus (Calonis) auctoritatem, perpetuo tenore vitæ partem, toga candida elevabat 37, 57. cf. 6, 28. Elevabatur index indiciumque 26, 27. i. e. minuitur ejus fides. cf. 28, 43. ut. cap. 44.

ELICERE 1, 20. Ad ea elicienda ex mentibus divinis Jovi Elicio aram in Aventino dicavit. Quæ ætas formaque miscericordiam elicere poterat 8, 28. Elicii posse ratus ad equestre certamen Romanos 49, 64. Ad colloquium vatem elicit 5, 15. Neque illis sociorum comitas — sermone nec elicere etc. 9, 6. Elicuit comiter sciscitandum, ut fateretur etc. 6, 34. Arcana ejus elicit 40, 23.

ELIDERE 21, 45. Caput pectudis mæto elisit. i. q. percussit. Elephanti — exeuntes obtebant elidebantque 44, 42.

ELIGERE 28, 19. Ab hac cohortatione

ductis incitati scalas electis per manipulos viris dividunt. *alibi*: delecta juvenus. Loca pacata me ad hibernacula electurum 40, 35. *cf.* 35, 7.

ELINGUIS 10, 19. Quod ex muto atque elingui facundum etiam consulem habere. ELUOTARI 24, 26. Tenentibusque, quum tot ac tam valide eluctandas manus essent, aese eripuerunt.

ELUDERE 2, 45. Adeo superbe insolenterque hostis eludebat. *i. e. irridebat. cf.* 9, 2. *id.* cap. 6. Jamque adeo licenter eludebant, ut ad mare devectam praedam venderent mercatoribus 29, 31. Ex eo ira regimota, eludensque artem etc. 1, 56. Ita rogatio de Liguribus arte fallaci elusa est 49, 22. Laborem irritum eludentes 9, 2. Tum vero eludi atque extrahi se multitudo putare 2, 23. Eludant nunc licet religiones 6, 41. Quorum (*deorum*) eluditur numen 9, 11. *i. e. pace non servanda*. Satis illum diu per licentiam eludentem in sultasse dominia 1, 48. Elusamque suam legationem esse 5, 37. Ut consuli non minore arte ad suos eludendos, quam ad hostes, opus esset 44, 36. Nec fas fuit, alium rerum exitum esse, quam ut illi, velut somnio latio, quam quod mentes eorum capere possent, nequidquam eluderentur 9, 9. Nos omnibus contumeliis eludunt 7, 13. Bellum quiete, quietem bello eludere 2, 48. *cf.* 44, 36. Quum velocitate corporum, tum armorum habitu, campestem hostem, gravem armistatiarumque pugnae genere facile elusit 22, 19. Eludere miraculis fidem 26, 19. *i. e. miraculorum fidem irritam reddere, atque etiam tollere*. Si, quemadmodum Q. Fabius meas res gestas in Hispania elevavit, sic et ego contra gloriam ejus eludere etc. 28, 44. *paulo plus videtur, quam elevare; nimirum deprimere et ad contemptum adducere. Ceterum aut et aut contra dolendum videatur. Vid. morere.*

EMANARE 29, 24. Periculum erat, ne vera eo ipso, quod celarentur, sua sponte magis emanarent. *cf.* 8, 3. *id.* 44, 35. Bello denique perfecto, quaeque dicta ab rege, quaeque responsa essent, emanavere 42, 14. Ne comprehenso indicio emanaret 42, 16. Multis emanabat indicia, neque fratrem etc. 3, 34. *cf.* 7, 39. *id.* 40, 54. *ad q. l. vid. Bauer. p. 312.*

EMANCIPARE 7, 6. Quod mille jugerum agri cum filio possideret, emancipandoque filium fraudem legi fecisset.

EMENDABILIS 44, 10. In rem emendabilem visus lapsus esse.

EMENTIRI 1, 8. Qui — natam e terra sibi prolem ementiebantur. *cf.* 9, 18. *id.* 25, 3. Vanitas ementiendis stirpis 9, 18. Auspiciis ementiendis 21, 63.

EMERE 36, 11. Princeps civitatis emtus donis. Neque Bastarnae emto contenti esse poterant 40, 58. *i. q. praeda promissa*. Arcem jam scelere emtam Sabini habent 1, 12. Cato atria duo — et

quatuor tabernas in publicum equit 39, 43. *cf.* 44, 16.

EMERERE 25, 6. Nemini spes emerendi stipendia adenta.

EMERGERE 1, 13. Ubi ex profunda emerens palude equus Curtium in vado statuit. *cf.* 22, 3. *Aegyus* in apertos campos emerit 21, 25. *scil. e. calibus*. Sub assistentibus globis pisces emeruisse 48, 9, donec luna in suam lucem emerit 44, 37. Cujus populi vis atque virtus non obrita sit Cannensi clade, ex omni profecto savitia fortunae emerisuram esse 25, 58. Emerissime civitatem ex obnoxia pace 9, 16. Quantum vixdum e naufragiis prioris culpas cladique emergentes paremus nefas? 5, 52. Velut emerso ab admiratione animae 8, 7.

EMERITUS 27, 4. Qui emerita stipendiis sub imperatore P. Africano habebant. *cf.* 39, 28. *id.* 42, 34. Ut Aebutio emerita stipendia essent 39, 29. *h. e. ut vacationum militum haberet, velut emerisset stipendia, praemii quidem loco*. Non juniores modo, sed emeritis etiam stipendiis — ad nominanda praesto fuere 3, 67. *i. e. ii, qui stipendia, emeruerant. Sic 9, 28. magno nata i. q. senes. Similiter circa praetores, ad supra notavimus, sunt praetoris coactes. i. q. a.*

EMETIRI passivo 46, 21. Itinere ingens emenso. *cf.* 21, 30. Paeoniam inde et Thraciam, pugnando cum ferocissimis gentibus, emensi has terras ceperunt 36, 17.

EMICARE 44, 10. Saxis tormento emicantibus. *i. e. erumpentibus, proscillantibus*. Scaturigines turbidae et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam ceperunt 44, 33. *i. e. cum vehementia propulsare.*

EMINERE 9, 5. Eminet patrius animus inter publicae penae ministerium. *i. e. conspicitur, quamvis oppressus. Vid. Virgil. Aen. 6, 821.* Eminet in omnium vultu pigritia ac desperatio 21, 35. Tantum eminebat peregrina virtus 5, 36. Eminet privata studia inter honores publicos 2, 10. Ita, ut per coctas ferrum emineret 36, 7.

EMITTERE 1, 58. Moriere, si vocem emisisses. *ibid.* cap. 54. Nullam eum vocem emisisses. Vox caelo emissa 5, 31. Ex lacu Albano aqua emissa *ibid.* *Verbum proprium in hoc genere usurpatum; nam et emissarium est canalis illi negotio destinatus. Ut Aetolorum auxiliares sine fraude emitterent. i. e. sine noxa exire paterentur. cf.* 24, 47. Et cohortes invicem sub signis, quae cumque Macedonum — vi percurrerent, emitebat 32, 17. *Et paulo post*: pilis emissis. *cf.* 33, 66. *Id.* 34, 14. Equites in hostem emisit 4, 18. *id.* 6, 13. Equitum turmae emisae. Hastam in fines eorum emitebat 1, 32. Inde (*e fugis*) milites (*praedam facturos*) emisit 9, 36. Sub quo (*fuge*) emissi essent 9, 6. *ad q. l. Vid. Bauer. pag. 282. cf. cap. 42. id. 2, 29. Veniam*

dedimus precantibus; emisimus ex obedi-
dione 21, 41. *Paullo ante*: ab Eryce duo-
decenis denariis sestimator emisistis.
Emissus hostis de manibus 21, 48. *al. e ma-
nibus*. Libraque et aere liberatum (*Man-
lius*) emittit 6, 14. Quos Ti. Sempronius
ad Beneventum manu emiserat 24, 18.

EMOLLIRE 37, 41. Humor arcus fundas-
que — emolliera. *Sic Ovidio Heroid. 4,
91. dicitur arcus mollis.*

EMOLUMENTUM 5, 4. Nusquam nec opera
sine emolumento, nec emolumentum ferme
sine impense opera est. Nullo publico
emolumento 6, 39. Nullum emolumentum
tot laborum — vidistis 21, 48.

EMOVERE 6, 38. Plebem emovere de me-
dio (*per viatores*) *ut*. 25, 1. multitudinem e
foro. Plures, quam a superioribus, et se-
mita emoti sunt, et equos vendere iussit 45,
15. Neque enim (*censorem*), si tribu mo-
vere posset — ideo omnibus quinque et tri-
ginta tribubus emovere posse *ibid.* *Paullo
post* remove *dicatur*. *Vid.* *move, remo-
vere*. Emotis curia legis 30, 23. Pestil-
lentia ex agro Romano emota 41, 21. Ne-
quidquam emotus ultra iuga Tauri montis
39, 12. *cf.* 26, 34. *Sic* et evolvere *dicatur,
ut suo loco monimus.*

EMPORIUM 41, 27. Emporium lapide
atraverunt, stipitibusque seperunt. In
portu emporium brevi perfrequens factum,
omniaque hinc in castra supportabantur
41, 1. [*Vid. Gifan. Observat. in L. L. pag.
167. ed. Allenb.*]

EMUNIRE 21, 7. Murus supra ceterae mo-
dum altitudinis emunitus erat. *cf.* 26, 40.
Locus, saxo quadrato septus atque arcis in
modum emunitus 24, 21.

ENUMQUAM 24, 14. Pro *ecquando, um-
quamne*. *cf.* 4, 3, 7, 10, 10, 8, 30, 21. *Vid.
Virgil. Eclog. 1, 68.* Enumquam futurum,
ut congredi armatis cum Samnite liceat?
9, 10.

ENARE 44, 28. Pars eorum, qui propio-
res continenti littori erant, in Erythraeam
enarunt.

ENARRARE 27, 50. Neuter animi habitus
satis dici enarrarique potest.

ENASCI 43, 18. Palmam in area enatam.
cf. 32, 1. *ut*. 22, 2.

ENECARE 21, 40. Effigies, immo umbrae
hominum, fame — aqualore enecti etc. *i. e.
enecti similes. Similiter* exanimis *dici
solent. Vid. infra in h. v.*

ENERVARE 23, 18. Enervarunt corpora
animosque. Ademtis maritimis civitatibus
enervatam tyrannidem 35, 12. Enervatum
(*Darium*) fortunae suae apparatus 9, 17.

ENIM 7, 32. Patricius enim eras *pro at
enim vero. Sic etiam Graecis $\gamma\alpha\epsilon$ objectioni-
bus servit. Vid. Bauer. Eccl. Liv. 1, pag.
281.* Tum Metilius, id enim ferendum esse
negat 23, 25. *pro autem, vero, sed cum vi
aliqua. Vid. ad h. l. Bauer. pag. 54.* Diis
quoque enim, non solum hominibus, debe-
tur 45, 39. *Sic, tertio loco a principio pe-*

riodi, varius occurrit. Eo quoque enim
mittendos fore legatos 36, 27. Enim minor
res est 23, 45. *vulg. en nunc. Vid. Init.
ad h. l. ii. ad 34, 32. Rectissime Cel. Stro-
thius illo in loco enim restituit.*

ENIMVERO tum Latini gaudere facto 2,
22. *Augeat ea particula quocumque modo.*
Enimvero manifesta res visa 1, 51. *Affir-
mandi causa positum. cf.* 24, 31. Enim-
vero non ultra contumeliam Romanus pati
posse 2, 45. *Indignationem h. l. indicat.*
cf. 10, 35. Tum enimvero deorum ira ad-
monuit 2, 36. Ille enimvero, quod bene
veritat, habiturum se comitia professus 3,
35. Quae ubi objecta spes est, enimvero
indignum facinus videri 6, 14. Id enimvero
(*scilicet*) periculum erat, ne Romanos Rho-
dii contemnerent 45, 23.

ENISE 26, 47. Siad ministeria belli enise
operam navassent. *cf.* 28, 35. *ut*. 31, 11. *ut
enisius* 29, 1. Enise adjuti a gente Thesa-
lorum 42, 38.

ENISO studio 42, 3. Sensit ergo eventus
virtutis enisae opem 6, 24.

ENITERE 22, 27. In tantum suam felici-
tatem virtutemque enituisse! In eo bello
et virtus et fortuna enituit Tullii 1, 42.
Dum nullum fastiditur genus, in quo eni-
teret virtus 4, 3.

ENITI 2, 65. Tum rursus impetu capto
enituntur atque exsuperant iniquitatem loci.
*Locus plane exhibens significationem pro-
prium vocis enitendi; ascensu enim qui per-
vadunt aliquo, hi enituntur. Vid. obniti.*
Nec stirpes circa, radiceve, ad quas pede
aut manu quisquam eniti posset, erant 21,
36. Ipse cum rostratis, per adversos fluctus
ingenti remigum labore enisus, Apollin-
is promontorium tenuit 30, 24. Apud eum
(*maritum*) plures enisa partus 40, 4. Omni
gratia, omni ope enitendum fore Rhodiis,
ut etc. 42, 46. Vix, si simplum ex formula
imperetur, enisuros 29, 15.

ENIXE 4, 26. Utrumque enixe obeditum
dictatori est. *cf. cap. 41.* Enixe operam
dedisse, ut etc. 6, 40.

ENSIS. *Vid. dejicere.*

ENUBERE 4, 4. Neque vestras filias so-
roresque enubere sinendo e Patribus. *cf.*
10, 23. *ut*. 39, 19.

ENUMERARE 3, 58. Qui, septem et vi-
ginti enumeratis stipendiis etc.

ENUNCIARE 39, 10. Coacta (*Fecenia*)
caritate ejus silenda enunciasset. *Sermo
est de secretis sacrorum Bacchanalium;
tanto major est hujus loci proprietas. Vid.
nunciare et obnunciare. cf.* 10, 38, 23, 35,
25, 13.

ENUPTIO gentis 39, 19. *i. q. e. gente, cu-
jus liberta esset. Paullo post: utique ei in-
genuo nubere liceret.*

Eo 1, 11. Eo scuta illi pro aureis donis
congesta. *i. q. ideo. cf.* 2, 48. Hamilcarem
eo perisse letatus sum, quod etc. 21, 10.
Ubi spectaculi tempus venit, deditaque co-
mentes essent 1, 9. *Nisi cum Cel. Schellero*

ei *legatur*. Eo difficilior oratio erit, quod — futura sint 37, 53. Adderet 'eo triginta naves 27, 29. Eo impendi laborem, unde etc. 4, 35. Samnitium legiones (eo namque omnem belli molem inclinaturam censebant) occurrunt 7, 32. Quantum procederet longius a Thessalia, eo maiorem rerum omnium inopiam sentiens 44, 27. In haud magna oppida — eo et commeatu comportabant 25, 27. Eo *omnis* v. c. 25, 38. Quo audacius erat, magis placebat.

EODEM 1, 5. Sciscitandoque eodem pervenit. *Significatio propria locum non habet. Itaque legendum videtur cum Craterio* eo demum. Additi eodem haud ita multo post novi cives 1, 33. Edessa quoque et Berosa eodem concesserunt 45, 29. *i. q. eisdem regionum annumeratae sunt.*

EPOTUM poculum 40, 24.

EPULÆ 45, 39. Epulas senatus, quæ — in Capitolio eduntur, — turbaturi estis? Ut vino epulique sopitos hostes aggrediretur 8, 16. cf. 28, 18.

EPULARI 44, 31. Cum prætore eo die honorifice est epulatus. Prædam (pecorum) divisit ad epulandum militibus 42, 56.

EPULUM 41, 28. Cum visceratione epuloe.

EQUES 28, 9. Illum equitem sex dierum spatio transcursum longitudinem Italiae. *i. e. equo iter facientem.* cf. 26, 2. Equites virique 21, 27. *i. q. equites et pedites.* Vid. ad h. l. *Bauer. pag. 22.* Non plus triginta millibus hominum, et quatuor millibus equitum 9, 19. Vid. *homo*. Non peditum solum cedere, sed ne equitem quidem sustinere peditum præsidio audentem 30, 11. cf. 9, 13. Vid. *frenatus*. Prætor suos equites catellis ac sibus donavit 39, 31. Equitem ad pedes deducere 4, 40. *i. e. pedestri militia fungi jubere.* Equites extraordinarii sinistræ alæ 40, 31. Vid. *alarum*. Neminem, nisi equitem, atque eorum ipsorum primores, id genere insignes 23, 12. Eques citato equo nunciat regi 1, 27. Equites enim illis (Romanis) principes juventutis, equites seminarium senatus 42, 61. Jubellio — summo equiti provocanti summus Romanus eques Asellus Claudius est oppositus 24, 8. Equites illustres 30, 18. *i. e. nobiles, sive genere, sive opibus, sive virtute, sive quacumque alia re, quæ præ ceteris claros illos et insignes fecerat.*

EQUESTER terror 27, 42. *i. e. ab equite incensus.* Equestris a tergo tumultus 27, 1. *Quædam edd. veteres habent equestres, quod factum videtur ex equester, ilque sane restituendum. Similiter equestris terror in vulgatis fuit cap. 42. Drakenborchius e vestigiis optimi codicis restituit equester, ut ante placuerat viris doctis. Ad eundem fere modum peccatum est in voce celebris. Vide B. Patrum ad Tacit. Annal. 2, 88.* Ubi primum fremitum equestrem audivit 40, 31. Equestris procella 10, 5. cf. 30, 18. Equestris arma 35, 23. — — scuta 43, 6.

EQUIDEM alii, quam prius, personæ fangi Livio Drakenborchius dicit ad 5, 54. *Sed non offert exempla; modo amandas lectorem ad alias animadvertiones, ad 8, 20. It. 34, 5. Ubi non magis exemplorum quidquam aut aliarum auctoritatum reperitur. Vid. Clav. Ciceron. et qui ibi laudantur. [Vid. Baueri Ind. ad Exc. Liv. h. v.]*

EQUITATUS pro ordine equestri 39, 44. In equitatu recognoscendo L. Scipioni Asiageniademtus equus. *it. 38, 28.* In equitatu recensendo mitis admodum censura fuit.

EQUUS tenax 39, 25. *Sic Ovid. Amor. 3, 4, 13. Equum contra sua frenas tenacem dixit.* Equi virisque — immensum obtinentes loci 5, 37. Ad alium virorum, equorum armorumque sonum disposita in muris Campanorum imbellis multitudo — tantum edidit clamorem etc. 26, 5. Vid. *arma*. Illa petentibus data, ut denorum equorum iis commercium esset, educendique ex Italia potestas fieret 43, 5. Vid. *commercium*. Curules equi 44, 18. *i. e. circenses, qui in votivis circensibus adhiberentur. Sic Drakerus ad h. l. explicat. Nobiles equi 45, 33. it. cap. sequ. curricula equorum.*

ERGASTULUM 2, 23. Ductum se ab creditore, non in servitium, sed in ergastulum ac carnificinam esse. In carcerem atque in ergastulum 7, 4.

ERGO 25, 12. Victoris, non valetudinis, ergo. cf. cap. 7. *it. 2, 19, 22, 38.* Honoris ergo 1, 18. Virtutis ergo 35, 7. Ejus rei ergo 40, 52. Cujus rei ergo 41, 28. Itaque ergo 1, 25. Vid. *itaque*.

ERIGERE 7, 29. Ut in hanc magnitudinem, quæ vix sustinetur, erigi imperium posset. Erigendæ ex tam gravi casu reipublicæ 6, 2. Agrarii se in spem legis exerebant 3, 1. Multos — populos ad cupiditatem novæ fortunæ exeruerunt 21, 19. Sensim ad montes succedit. inde, ubi satis subsisse sese ratus est, erigit totam aciem 1, 27. Dolonibus erectis 36, 44. *i. e. sublati, ut ibidem dicitur.* Ut hastas equites erigere jubeat 1, 27. Quum scalas ad monia erexisset 32, 14. *Virgil. Æn. 11, 442.* Hærent parietibus scalæ. Erigere agmen in adversum cliivum 9, 31. In colle — aciem erexit 10, 26. *al. in collem.* Semitam angustam et arduam erectam ex oppido in arcem ostendisset 9, 24. cf. cap. 43. Quum plebs in foro erecta expectatione staret 2, 54. *alias suspensa: sed illud lætius. Interdum tamen utrumque junctum dicitur, v. c. 1, 25.* Erecti suspensique. Quum civitas in foro expectatione erecta staret 3, 47. Erecta civitas in expectationem belli 21, 20. Quum hæc exprobrando hosti Marcellus suorum militum animos erigeret 23, 45.

ERIPERE 23, 45. Ubi ille meus miles est, qui erepto ex equo C. Flaminio consuli caput abstulit? *Locus obscurior.* Senatus — consulem — jussit — coloniam ex hostibus eripere 41, 14. cf. 5, 51. *it. 8, 33.* Per amfractus montis ignotos sequentibus

ne effudit 29, 52. Jure an injuria eripendos esse reos 2, 54. *i. e. legibus solvendo, periculo subtrahendo.*

EROGARE 1, 30. Unde in eos sumtus pecuniâ erogaretur. Vid. *Bauer. ad h. l. pag. 30.* Argentumque pro eis debitum — tardius erogaretur 22, 23.

ERRABUNDUS 1, 29. Nunc errabundi domos suas, ultimum illas visuri, pervagarentur.

ERRARE 31, 12. Fœda omnia et deformia errantisque in alienos fœtus naturæ via.

ERROR 31, 33. Parum gharus (*Philippus*), quam partem petisset consul, alam equitum ad explorandum — misit. Idem error apud consulem erat. *i. q. ignoratio, incertitudo.* Qui nodum hujus erroris exsolvere possit 40, 55. Sequitur hunc errorem alius error, Cursoribus Papius — an etc. 9, 15. *i. e. dubitatio, ut quod e particulis po et an intelligitur. cf. cap. 45.* Vestigia in omnes æque ferentia partes primo errorem faciebant. *ll. 27, 47.* Castra nihil aucta errorem faciebant. Per tortuosus amnis sinus flexusque errorem volvens haud multum processit *ibid.* Et, mutando tunc vestem, nunc tegumenta capitâ, errorem etiam sese ab insidiis munierat 22, 1. *i. e. fraude s. errore insidiantibus offuso.* Ne quo errore milites caperentur 8, 6. Quum nocturnus error dissiparet 43, 10.

ERUBESCERE 10, 8. Noli erubescere — collegam in sacerdotio habere, quem etc. Cui ipsi quoque se comparare erubuissent 45, 33.

ERUDIRE 42, 52. A pueris eruditi artibus militiæ, tot subacti atque durati bellis.

ERUMPERE 7, 21. Curæ erumpébant in certaminibus. *cf. 38, 7.* Cum erumpentibus a porta Lacedæmoniâ prælium commiserunt 34, 26. In palatos populatores quum erupissent — armati etc. 43, 23. Per hos, qui inordinati atque incompediti obstreperant portis, erumpamus 22, 50. Rem ad ultimum seditionis erupturam 2, 45. Quoties in obidentes, quam inimice eruperimus 26, 13. Circa se conglobatos erumpere jubet 29, 33. *i. q. adgredi, adituri. Ita et eruptio 38, 13. De impetu facto dicitur. cf. 9, 37.*

ERUPTIO 25, 39. Si diem proferimus, et hesternæ eruptionis fama contemni desierimus etc. Oppidani depulsi muris ad portam tuendam concurrunt, eruptionemque repentinam in hostes faciunt 42, 54. Eruptiones in opera crebro faciebant 42, 63. Ne sustinere primam eruptionis procellam — possent 43, 10. Vid. *erumpere.*

ESCENDERE 8, 33. Ex curia in concionem itur. quo — magister equitum quum escendisset; deduci eum de rostris Papius in partem inferiorem jussit. Ubi illud signum defossum erit, eo magistratum Romanum escendere fas non esse 8, 10. *al. descendere.* Jussus e nauticis unus escen-

dere in malum 30, 25. Consuli ad quadrigas mittendas escendenti. Vid. *Sueton. Ner. 32. Salmas. ad Solin. p. 647.* Usque ad nos contemptus Samnitiûm pervenit, supra non escendit 7, 30.

ESSERE 9, 4. Quum diu silentium fuisset. *i. q. obtinuisse.* Quum extra urbem triumphî causa esset 40, 43. Edictum imperatoris erat, ipsum militatum, qui ita non fecisset 29, 1. Prætor in Hispania fuerat 41, 27. *i. e. sorte ei provincia hæc evenerat; quam non adit.* A quo (dictatore) provocatio non est 2, 29. *i. q. non conceditur; a quo provocare non licet.* Transitum eâ non esse 21, 32. *i. q. dari, fieri posse.* Ut tot cladibus edocti, tandem Deos et iurjurandum esse crederent 30, 37. *i. q. vim habere, validum esse.* Est celestis numen! es, magne Jupiter! 8, 6. Si Deos esse censes 9, 11. Deos tandem esse, et non negligere humana 3, 56. Quâ tanta clade edoctus tandem Deos esse superbissimus rex etc. 29, 18. Vid. *deus.* Fides ea est, me vera loqui 21, 13. *h. e. id fidem facti, probat, me v. l. Sunt, qui eo die magno prælio pugnatum auctores sint 42, 66. cf. 6, 20.* Quod quidem continens memoria sit 5, 34. *pro continet.* Unus cum insignibus imperii et lictoribus (*interrex*) erat 1, 17. Quidam se futurum esse 33, 27. *Pro de se, ut nonnulli legi voluit.* Illud *hexameter*, dicitur, ut apud Terentium *sæptus.* Divi quoque in eo (responso oraculi) erant 23, 11. *Scil. nominati.* Quæ verbo objecta verbo negare sit 42, 41. *ex more Græcorum dictum. Sic 44, 39.* Quanto facilius abire fuit pro licuit. Fama magnæ malle quam bonæ esse 6, 11. Perbrevis ævi Karthaginem esse 28, 35. Hominum, non caussarum toti erant 3, 36. Unius hominis esse 6, 14. Rari aditûs (*scil. decemviri*) erant 3, 36. Omnis senatus Hannibalis erat 21, 11. Quia Perseus magis auræ popularis erat 42, 30. *i. e. Perseo favebatur vulgo.* Plebs novarum rerum tota esse 23, 14. Quia ea regio præsentis erat copie, non perpetuæ 23, 15. Quod adeo toti plebis fuissent (*consules*) 3, 59. Suarum rerum esse, amissa publica 3, 38. Qui Macedonum phalangis erant 42, 61. Esse legitimorum stipendiorum 23, 25. Nimium in ordinem se ipsum cogere, et vulgari cum privatis, non tam prosperantis abire magistratu, quam viam ad continuandum magistratum querentis, esse 3, 35. Non esse modestiæ populi Rom. id postulare 6, 39. Ita irritatis militum animis subdere ignem ac materiam seditioni, non esse ætatis, non prudentiæ ejus 8, 32. Si Claudie familie non sim 6, 40. Cujus (*Æmilii*) tum fasces erant 8, 12. Prætor, cujus Sicilia provincia erat 24, 6. Tuae potestatis semper tuæque omnia sint 22, 39. Ipsos — suæ potestatis fore 36, 27. Non esse potestatis suæ 31, 45. Me haud pœnitet eorum sententiæ esse 1, 8. Ea civita-

tis Rhodiorum essent 87, 88. *h. e. et parent.* Qui Samnitium forent 9, 42. *Opp. socii Samnitium.* Dolopes numquam Aetolorum fuerant, Philippi erant 38, 8. Quae partis Aetolorum maluerant esse 38, 42. Praeter Capitolium atque arcem omnia haec hostium erant 6, 40. Ut aut amileorum aut inimicorum Campani alius 7, 30. Alterius (*consulit*) morientis prope totus exercitus fuit 23, 50. *i. e. favit et, adhaesi, eum, imitatus est.* vid. *Bauer. ad h. l. pag. 70.* Eorum hominum Attalus erat 45, 19. Alipheram — quod suorum fuisse finium satis probabant, restituit 28, 8. Quae (*eruptio*) quum ira magis inconsulta, quam vera fiducia virum esset 42, 54. Manlianaque imperia non in praesentia modo horrenda, sed exempli etiam tristis in posterum essent 8, 7. Custodias vigillaque et ordo stationum intentionis ubique curae erant 8, 8. Pars altera regis adolationis erat 48, 30. Qui fideles nobis socii, qui dubii suspensaque ex fortuna fidei — viderentur 44, 18. Quindecim oppida, hominum viginti millia esse dicebantur, quae se dederant 22, 29. Aequandae libertatis hoc est 8, 32. *i. e. valet; vim habet, ad aequandam libertatem.* Forma Livio frequens. cf. 88, 50. Vid. *Drakenborch. ad 8, 8.* Scipionem — et rempublicam esse gratias referenda 28, 25. Et concordiae et libertatis aequae minuendae esse 84, 54. cf. 27, 7. Quorum tutelae ea loca essent 1, 6. Petere, ut eum non sub hospitum modo privatorum custodia, sed publicae etiam curae ac velut tutelae vellent esse 42, 19. Quae restringendo igni forent 30, 6. Ut contra eo violentior potestas tribunicia impediendo delectui esset 6, 31. *Quamquam nati, qui legant delecta.* *Eadem variatio est in forma dicendi:* aere solvendo esse 31, 13. *quum et melius et iustitius sit aeri solvendo esse.* *Idem enim est, quod sufficere aeri solvendo.* *Similiter triumphi monetales rectius dicuntur, uti convenit inter viros doctos, aeri flando feriundo, quam aere f. l. Nam haec quidem forma antiquior est. Comparatur cum loco superiori 10, 5. Satis fretus esse etiam nunc tolerando certatini legatum etc. cf. 30, 9. Ut divites conferrent, qui oneri ferendo essent 2, 9. Sitne aliquis plebeius ferendo magno honori 4, 35. cf. cap. 43. *i. q. sufficere.* Ne classi hostium praedae ac premio essent 31, 28. Vel hic dies argumento erit 89, 51. Quod etsi non iure fiat, tamen argumentum esse etc. 8, 55. *Sic et documento ii. documentum esse.* vid. *Drakenb. ad 7, 6.* Neutra res mihi nec glotias nec crimini sit 40, 15. *h. e.* curae 10, 26. — divisi 1, 54. — honori 4, 9. Ut ad omnes conatus regis impedimento esset 44, 46. cf. 35, 38. Quae ne in potestatem quidem populi Rom. essent 2, 14. Portus in potestatem Locrensium esset 24, 1. Ad id fore altitudines — ut etc. 27, 18. Ut, quae in naves imposuissent, ab hostium tempestatisque vi publico periculo essent*

23, 49. Cognitis moribus, quae nosci prius in rem esset 44, 19. Praetores trahenda re esse 24, 27. *Sic aere solvendo esse, ut supra notavimus. Itaque non adstipulor Dukero in trahenda r. e. legenti.* In oculis exemplum erat Fabius Valerio 8, 35. Quae in discrimina fuerant, an ulla post hanc diem essent *ibid.* In pace esse 23, 42. cf. 81, 29. *h. e.* in bello. Civitatem in laetitia, victoria, supplicationibus ac gratulationibus esse 8, 33. In invidia esse 29, 87. *h. e.* in rixa 40, 14. Quam, Publillum avocari ab spe capiendae in dies urbis, haud e republica esset 8, 23. cf. cap. 33. *ad quem locum vide Drakenborchium.* Ut, si vita longior contigisset, magni iustique regis in eo indolem fuisse appareret 88, 18. *Pro futuram fuisse.* Ut, si antiqua civitatis fortuna esset, haud dubie arma extemplo capturi fuerint 38, 31. *i. q. fuisset.* cf. cap. 43. Qui sibi quum in pace essent, imperataque a prioribus consulibus fecissent, et eadem praestare obedienter M. Fulvio parati essent, bellum illatum questi etc. Et difficilior facta oppugnatio erat 24, 29. *Pro esset.* vid. *quos laudat Arnisen ad Plin. Pan. 8. u. Cel. Ruhnken. ad Vollei 2, 82.* Opus esse sibi domino ejus convento, ait; nunciaret. T. Manlius, L. filium, esse 7, 5. *pro aulesse (non puto).* Apud Patres plebemque longe maximo honore Servius Tullius erat 1, 40. Galli, duobus lateribus satis fidentes in via esse 38, 21. Vid. *Bauer. ad h. l. pag. 366.* [*Prior Baueri ratio durissima; multo lenior altera.*] Est aliquis 8, 41. *Si cum interrogatione; ergo supplendum. Alias ironice accipiendum est.* Esse, quod eodem reficerent tribunos plebis 6, 89. Hoc illud esse — quod aera militibus sint constituta 5, 2. Quid esse aliud, quam minari se proditorem patriam 4, 2. *Pro quid id esse aliud etc.* cf. cap. 4. *h. e.* 4. Id est, civitatem libertatemque eripere 45, 15. *Legend. esse.* Ubi publicanus est *ibid.* cap. 18. *pr. esset.* Esse pro edere 23, 9. Ut sacratia de mentis essemus.

Et 2, 18. Valerium, spectatae virtutis et consularem virum. *Sapius enim et jungit diversos casus atque etiam diversas constructiones, veluti 36, 31. Quinctio occurrat; et, quum causam oppugnationis exponeret, castigatum leniter — dimittere exercitum jussit etc. Manus tollere undique multitudo, et se quisque paratum ad spondendum Icilio ostendere 3, 46. et h. l. pro id est accepti debet.* Vid. *Drakenborch. ad h. l. Pro cunctatore segnem et (hoc est) cauto timidum — compellabat 22, 12. Sed vid. Bauer. ad h. l. pag. 51.* Reliquorum sui moris et copia Graecorum artificum 41, 20. *Pro reliquorum spectulorum Syriaci moris, hoc est, copia Graecorum artificum.* Sed et injuriae dolor — et quia gravior — tum Servio occiso etc. 1, 40. *i. e. non solum — sed etiam — praeterea.* Militares ho-

mines et stipendia justa, et corpora et *etate* et assiduis laboribus confecta habere 42, 33. *Pr. partim — partim —*. Et *sapius omisum*. Vid. *Drakenborchium* ad 3, 68. it. 6, 39. Et *sapius, inter duo substantiva, omisum*. vide *eundem* ad 1, 59. it. *Cel. Ruhnkenium* ad *Vellei* 1, 4. Res est præterea et immensi operis — et quæ ab exiguis profecta initiis — et legentium plerisque etc. *Præf. cf. 6, 19. ult. Contra, præsertim in formulis sollemnibus, et omittitur, v. c. 1, 24.* Ut illa palam prima postrema — recitata sunt. Quum hostis alienigena in Italia esset, et Hannibal hostis 26, 13. *pro et quidem, ut Livius ipse* 45, 39. et *quidem* non homines tantum, sed Deos etiam suo honore fraudaturos. *cf. 45, 25. ult.* Splendidiore nunc eos catena et multo graviore vinctos esse 35, 38. *videtur et h. l. pro sed vel at positum, aut sic fortasse legendum.* Vid. *Bauer. Exc. Liv. 2, pag. 39.* Sic 1, 37. montes Sabini petebant, et pauci tenere. *Item* 44, 26. ipse (*Perseus*) equos — donum principibus ferre, et parum auri, quod inter paucos divideret, multitudinem credens trahi spe posse. Vide *B. Patrum* ad *Tacit. Mor. Germ. cap. 3.* Et (*at*) a tergo fauces saltus occupatæ etc. 35, 11. Et *Onesimum* — in senatum introduxit 44, 16. *pro tum vero.* Quod et ita credebatur futurum, jam etiam volebat 42, 15. Sed, ut et numero etiam, non animis modo valeatis 21, 54. Quod et juniores non responderent, 43, 14. Nam et, quia eundem et suæ potestatis, quem libertatis omnium, finem cernebant, Patrum auctoritate se dederant 6, 19. *Utrumque et hoc loco haud dubie pro etiam dictum.* Quum pridie, quam legati ad Tarquinius proficiacerentur, et cœnatum forte apud Vitellios esset, conjuratique ibi, remotis arbitris, multa — egissent: sermonem eorum ex servis unus excepit etc. 6, 6. *pro etiam. Quamquam languidum hoc esse, omninoque illud et tollendum videtur Cel. Schellero.* Et quia — futurus erat, tum — facturus videbatur 1, 40. *pro et — et vel tum — tum.* Vide *Cel. Strothium* ad 21, 36. Repente strepitus ante curiam lictorum submoventium auditur, et ipse infensus aderat, postquam comperit profectum ex castris etc. 8, 33. Quia nimis compar Latinorum quondam postulatio erat, *Cœliusque et alii id — prætermiserant scriptores* etc. 23, 6. *Et ex propinquo dicamus invicem audiamusque* 32, 32. *pr. et — et.* Vixdum ad consulem se pervenisse, et audisse oppidum expugnatum 43, 4. *pr. quum jam audissent etc.* Adeo universos omnia et huic tribuere, et illi vero negare 45, 19.

ETENIM sæpe *Livio omittitur, v. c. 1, 7.* Priusquam populus etc. *Reddunt enim rationem hæc verba. Eadem ratio est rû enim, quod post adeo, tantum, ita desiderari solet.*

ETIAM 45, 38. Quid etiam dicitis mi-

litis? aliquis [est Romæ etc. *pro enim, uti Gronovius legit, aut tandem.* Etiam atque etiam considera, quo progrediere 3, 45. Quibus (*lileris*) etiam atque etiam monet eum 29, 24. Etiam atque etiam videte — ut etc. 36, 28. Moneri eum tantummodo jussit, ut etiam atque etiam curaret, ut etc. 41, 19. Ne Virginio comineat dent, atque etiam (*adeo*) in custodia habeant 3, 46. Etiam tum 21, 36. *ad q. l. Vid. Bauer. pag. 33.* Etiam nunc 3, 46. Vid. *adhuc.*

EVADERE 10, 1. Dum evadere (*e specu*) tendunt. Ille quidem, aduentibus accitantibus suis, favore multorum adico animo, evadit, 1, 12. Quod e tanto periculo evasisset 42, 18. *ut. periculo* 21, 33. Raptim angustias evadit 21, 32. *cf. 2, 65. it. 38, 2.* Evaserunt extra vallum 41, 26. Qui terrores tamen eo evasere, ut etc. 2, 42. Inter præsidia ejus saltum ad Petram evasi 45, 41. *cf. 2, 65. it. 7, 36.* In Dinomenem — tela conjiciuntur, per quæ tamen, duobus acceptis vulneribus, evasit 24, 7. Super castra hostium cum suis tumalibus, ita evasit, ut vix teli jactu ab statione proxima abesset 8, 7. Scaphis (*e classe*) haud secus quam naufragos milites sine armis cum ingenti tumultu in terram evasisse 29, 27. Per præruptum — saxum in Capitolium evasit 5, 46. Ut in muros evaderet miles 2, 17. *ut. in mœnia* 10, 17. Juvenis evasit vere indolis regis 1, 39. Vereor, ne hæc quoque lætitia luxuriet nobis ac vana vadat 23, 12.

EVANESCERE 2, 48. Nimia gloria luxuriare et evanescere vividum quondam illud Kæsonis ingenium. Qui postquam evanuit rumor 44, 31. Experiendo, — sine ullo effectu evanescent 44, 41.

EVASTARE 5, 5. Agrum non coluit, et culta evastata sunt bello. *cf. 37, 19.* Evastatum Samnium 8, 37. *cf. 10, 15. it. 28, 44.* Vid. *Drakerborch.* ad 32, 33. Quosdam vicos etiam evastarunt 40, 22. Dolopes a te ipso evastati sunt 42, 40. Vid. *pervastare.* Simul ut Sinticen evastaret 44, 46.

EVEHERE 1, 48. Ut in collem Esquilium (*curru*) eveheretur. Resolutis oris in anchoras evehuntur 22, 19. Ubi in altum evecti sunt 21, 50. *cf. 25, 27. it. 28, 30.* Evecti *Ægeæ* mari Delum trajecerunt 44, 28. Incaute se evehentes Masinias excipiebat 29, 34. *Pro evector, i. e. prorumpentes.* Spe vana evectus 42, 62. Inter dicendi contentionem inconsultius evectus project 35, 31.

EVELLERE 33, 5. Juvenes connisi arborem unam evelebant. Qua evulsa portæ instar extemplo patebat, nec in promptu erat, quod obmolirentur.

EVENIRE 7, 6. Genucio consuli ea provincia sorte evenit. Sic *sapissime. Etiam simpliciter evenire dicuntur provincis, v. c. 9, 41. it. 26, 1. 40, 43.* Legionibus urbanis 23, 25. Vid. *obvenire. it.*

obtingere. Si cetera prospera evenissent 31, 21. *ii.* prosperi quidquam 39, 18. — prospere 9, 19. Forte ita evenit, ut etc. 1, 7. Si — adversa pugna evenisset 8, 31. Propter prodigia, quae evenerant 40, 59.

EVENTUS, 28, 6. Ad spem eventus respondit. Incertus fortunæ eventus 42, 49. Sensit ergo eventus virtutis enisse opem 6, 24. Tanto magis intentum in universum eventum belli cursu angust 32, 5. Pari — periculo gloriæque eventus 9, 40. In eventu ejus urbis 36, 9. Pro *in eventu obsidionis ejus urbis.* Quinam eventus Romanis rebus, si cum Alexandro foret bellatum, futurus fuerit 9, 17. Duorum militum eventus 7, 26. *in altero mortem denotat, in altero victoriam.* Vulgus aliud armatorum, velut delegata primoribus pugna, eventum suum in virtute aliena ponit 7, 8. Ut nostro duorum jam hinc eventu cernatur, quantum eques Latinus Romano præstet 8, 7. Decii eventus 10, 29. Impiorum fratrum eventus 45, 19. *ii.* exitus Persei *cap. eod.*

EVERGERE 44, 33. Quia (*montes*) nullos apertos evergerent rivos.

EVERTERE 6, 14. Se militantem, se restituentem eversos penates — obrutum fœnore esse. Veniam civitati petebant, civium temeritate bis jam ante eversæ 30, 16. *i. e. ita fractæ, ut propemodum eversa videretur.* Exercitus, multa ante parta decora aut cumulaturi eo die, aut eversuri 30, 32.

EVIDENS numen — rebus affuit Romanis 5, 51. *pr.* evidenter. Vid. *præsens.* Rem evidentem pro dubia quærendam 39, 34. *cf.* 44, 41. Super tam evidentem tristis ominis eventum 41, 18. Neque vlla evidenter causam victoriæ fuit 44, 41. Evidentissimum id fuit, quod etc. 8, 9.

EVIDENTER 42, 29. Cotsy Thrax, Odryæarum rex, evidenter Macedonum partis erat.

EVINCERE 10, 17. Evicit omnia assuetus prædæ miles. Evicit miseratio superbiam 9, 6. Evicerunt (*Patres*), ut Camillus crearetur 9, 26. Evincuntque instando, ut litteræ sibi ad Tarquinius darentur 2, 4. In hanc sententiam ut discederetur, juniores Patrum evincebant 3, 41. *Similiter Græcis μάχης δὲ de omni contentione animi ac vehementiore studio dicitur.*

EVOCARE 1, 55. Unumque eum deorum non evocatum sacris sibi finibus. Alios (*deos*) votis ex urbe sua evocatos 5, 21. Multitudine opificum ad spem prædæ evocata 4, 9. *cf.* 8, 3. *ii.* 23, 43. Evocati litteris imperatoris 45, 31. *ii.* edicto *ibid.* *Hi opponuntur illis, quos præsentem evocabant (legati) ibid.* Evocavit virum e curia 1, 48. Evocatus a viatore 41, 15. Perseus evocato Evandro iudicium subeundi nullo pacto auctor esse 45, 5. pro *evocato*; atque ita etiam *Drakenborchius conjicit legendum esse.* Tanti regis ac ducis mentio (*Alexander M.*) quibus sæpe tacitis

cogitationibus volutavit animum, eas evocat in medium 9, 17.

EVOLVERE 44, 8. In mare evolvendo terram. (*de fluvio.*) Incubantes publicis thesauris ex præda clandestina evolvas 6, 15. *i. q. vi deficias. Ita fere apud Tacitum. Annal.* 13, 15. *dicitur: evolutum eum sede patria rebusque summis.* Anguis immanis concubitu conceptum (*Alexandrum M.*) et in cubiculo matris ejus persæpe visam prodigii ejus speciem, interventuque hominum evolutam, atque ex oculis elapsam 26, 19.

EVULGARE 9, 46. Civile jus, repositum in penetralibus pontificum, evulgavit.

Ex 4, 2. Alia ex aliis bella serere. Alia ex eis edita etiam in vulgus 6, 1. *i. q. præter ea.* Ex ante convecto 4, 32. *ii.* ante preparato 26, 20. Ex ante diem quintum idus Octobres cum eo die in quinque dies 45, 2. Si ex nullius injuria quidquam ei datum vellet populus Rom. 45, 44. *i. q. cum nullius injuria.* Ex India elephant 35, 32. *h. e. Indici.* Fons ex opaco specu 1, 21. Nicomedi ex ea summa munera dari censuerunt, ex qua Maagabæ — data essent 45, 44. Munera mitti legatis ex binis millibus æris censuerunt — vasa argentea quinque ex viginti pondo etc. 43, 5. Ver primum ex domo excivit 45, 34. Fidum e servis vocat 30, 15. Ex injuria insanens exercitus 7, 39. *i. e. propter acceptam injuriam. cf.* 9, 24. Agro ex hostibus capto 3, 68. Ex hostibus eripere 41, 14.

EXACERBARE 8, 33. Infestus Papirius exarsurum, agitatum contentione ipsa exacerbatumque. Ut recenti aliqua ira exacerbarentur animi 2, 35. His simul inflatus exacerbatusque 6, 18.

EXACTORES regum Junii Valerique, 9, 17. Exactor supplicii 2, 5. Operis plus, quam antea, fecisti, quum ipse imperator et exactor circumires 45, 37.

EXACTUS, 2, 40. Exacta ætate. *i. q. in senectute.* Q. Fabius Maximus moritur, exactæ ætatis 30, 26.

EXÆDIFICARE 30, 1. Ut Genuam — a Magone dirutam exædificaret. *cf. cap.* 3. *ii.* 1, 56.

EXÆQUARE 23, 35. Vetus miles tironi, liber voloni sese exæquari sineret. *cf.* 37, 29. *ii.* 45, 38. Quod unum exæquandum sit libertatis 3, 39. Ut pandere aciem et exæquari cornibus hostium, quibus circumibantur, possent 41, 26.

EXÆQUATIO 34, 4. Hanc — ipsam exæquationem non fero, illa locuples.

EXAMEN 42, 10. Locustarum tantæ nubes a mari vento repente in Apuliam illatæ sunt, ut examinibus suis agros late operirent. Vid. *Virgil. Georg.* 4, 280. [Vid. *apis.*]

EXANIMARE 7, 36. Torpidos somno insuper pavore exanimat. Postremo lux adpropinquans exanimare 5, 39. Exanimati omnes tam atroci imperio 8, 7. De-

ditio exanimatorum corporum 9, 1. Tacta de caelo multa — et duo vigiles exanimati 25, 7. Teurum cum quinque vacois uno iecto fulminis exanimatos 42, 30.

EXANIMIS 8, 89. Corpus Brutuli exanimis. *id.* 25, 26. Jaccotentque strata exanimis corpora: *Hic confirmatur, quod vulgo dicunt; cum dicti exanimis, qui sit vere mortui; praesertim quum Lotus coadulatum semianimis usurpare soleat; vid.* 3, 18. Pugna lotum a Kaeone cecidisse semianimem. *cf.* 9, 18. Differt ab exanimatus, auctore Servio, quod idem sit cum timens, pavens. Enimvero ipse ille Servii Virgilius Aeneid. 4, 679. Auditi exanimis, inquit, trepidoque exterritis cursum Unguibus ora vorer fadans, etc. Exanimis vice unius 1, 25. *Gronov.* vicem.

EXARDERE et EXARDESCERE 10, 23. Exardet altercatio in contentionem animorum. Tanta exarsit ambitio, ut etc. 3, 35. In perniciosam — seditionem exarsuri 40, 88. Quarum (*injuriarum*) incremento bellum exarsit 40, 88. Inde gravius de integro bellum exarsit 41, 25. Novum atque atrox praelium ex tam segni repente exarsit 27, 2. Adeo exarserant animis 3, 39. *cf.* Virgil. *Aen.* 8, 219. Plebes ad id maxime indignatione exarsit 4, 6. *cf.* 8, 33.

EXASPERARE 38, 17. Duratos eos tot malis exasperatosque accepit terra. Exasperato fluctibus mari iactari coeperunt 37, 18. *Virgil. Aen.* 3, 285. Exasperavit animos ferocia animi Harpali 42, 14. *cf.* 28, 25. Exasperati Ligures 42, 26. *i. e.* ad *iram vindictamque incitati.*

EXAUCTORARE 8, 84. Immemores sacramenti, licentia sola se, ubi velint, exauctorant. *cf.* 29, 1. Omnes milites exauctorati domum dimitterentur 32, 1. Exauctoratus (*exerodius*) morte ducis 25, 20. Exauctorati, qui sacramento dixerant 41, 6.

EXAUDIRE 5, 32. Propter coelestem vocem exauditam. *pro simplici* auditam. *cf.* cap. 50. ubi est audita. Non tam perpetuae orationes, quam altercatio, exaudiebantur 8, 38. *cf.* 9, 11. *id.* 10, 40. *Vid.* Drakenborch. ad 3, 56. Ploratus mulierum non ex privatis solum domibus exaudiebantur 28, 9. *cf.* cap. 13. Ut hostes exaudirent 1, 27. Vocesque etiam miserabiles exaudiebantur 1, 29. Neque decretum exaudiri consilia praestrepitu et clamore poterat 2, 27. Ubi omnibus simul pronunciaretur, quod fletet, neque omnes exaudirent, etc. 44, 33.

EXAUGURARE fana sacellaque statuit 1, 55. *i. e.* religione liberare augurato.

EXCEDERE 2, 37. Ut urbem excederent Volsci. *cf.* 23, 1. *id.* 24, 3. Curiam exceasit 45, 20. Jussis excedere e templo 29, 19. Praesidio excessere 22, 17. Primi omnium Macedones, regium praesidium, metu excesserant 42, 67. Ultimus conserto proelio excedebat 21, 4. Non — Publiciorum vetustum familiis nostras cognomen

memoria exceasit 7, 32. Excedere paululum ad etarrandum 29, 29. *i. q.* digredi, digressionem facere. Ad Patres etiam et ad publicam querimoniam exceasit res 25, 1. *i. e.* initium fuit publicae quoque de ea conquerendi. Quum libertas non ultra vooem exceasisset 8, 41. Quo ultra iram — ejus excesseram fuisse, quam ut etc. 8, 33. *Vid.* procedere. Ne in alterationem excederet res 33, 35. Excedit pugna in annum sequentem 21, 15. *h. e.* ex domum anno facta est. *id.* 80, 26. Insequentia excedunt in eum annum, quo etc. *i. e.* facta sunt sub initium ejus anni.

EXCELLENS 1, 9. Quaedam forma excellentis — domos deferebant. Excellens matronarum studium 5, 62. Vestitus nihil inter aequales extellens 21, 4.

EXEPLUS 1, 34. Excelsa et alta sperare.

EXCERNERE 28, 39. Ex captorum numero excretos Saguntinos in patriam remisit. *Vid.* Drakenborchius ad h. l. Omnem forensam turbam excretam in quatuor tribus coniecit 9, 46.

EXCERPERE 24, 18. Nomina omnium ex juniorum tabulis excerpserunt. *i. e.* *exponerunt, deleverunt.*

EXCETRA 89, 11. Hispanis concubitu carere eum decem noctes non posse, illius excetrae delinimentis et venenis imbutum. *Proprie idem est; quod hydra, eoque continuata allegoria spectat.*

EXCIDERE 21, 42. Ubi cujusque sors exciderat. *Vid.* Drakenborch. ad h. l. [*Sic Graci luxuriam dicunt. Schol. ad Aristoph. Equit.* 1034. *χρημὴς γὰρ ἱστῶν τοῖς Ἀσινῶν ἐν ἡπείρῃ etc.* *Vid.* Wetzel. ad Diodor. Sic. T. 1. p. 286. T. 2. p. 319.] Quod primum sorte nomen excidit 23, 3. *i. q.* *estit, dictum est.* Excidere etiam severities quidam in flumen (*e ratibus*) 21, 28. Karthaginem atque Hannibalem excidisse de memoria 29, 19.

EXCIDERE 9, 16. Excide radicem hano — incommodam ambulantiibus. Ut senatum ad excidendum Antium hortaretur 6, 9.

EXCIDIUM 9, 45. Movet plerosque vastatio futura agrorum, ac deinceps cum levibus praesidiis urbium relictarum excidia.

EXCIERE, 7, 11. Ne nimis mirum magnumque censerent, tumultum exciere in hostium portis.

EXCIPERE 41, 12. Annem, — multorum diuturno opere exceptum novo alveo avertit. Navium agmen, ad excipiendum adversi impetus fluminis parte superiore transmittens 21, 27. Ipse hasta innisus se in pedes excepit 4, 19. *Oppos. subijcere se in equum.* Hostibus deditos omnem tram hostium nostris capitibus excipientes 9, 8. Fabius — bellum ad Sutrium excepit 9, 33. *i. e.* *suscepit, accepit.* *Vide B. Patrum ad Sueton. Jul.* 73. Motis Patribus alter consul — Fulvii causam excepit 38, 43. Sermonem eorum ex servis unus excepit

2, 4. *Legem* — quum ab tribunis patrum consules, unus ex collegio prodicione, excepissent 4, 50. Ni ex subaidis tertia decima legio, in primam aciem inducta, praelium dubium excepisset 30, 18. Integri pugnam excipiunt 38, 22. *quum quidem in locum impulsorum succedunt.* Exceptus clamor ab aliis 34, 31. *i. q. repetitus, continuatus.* Assensu populi excepta vox consulis, 8, 6. Ad excipiendas voces speculator ex conviviis Persei missus quum incautior observaretur, exceptus a juvenibus forte triclínio egressus male mulcatur 40, 7. Servitute excepti 33, 29. *i. q. libertati, exempti.* Id se tantum orare, ut in amicitiam populi Romani *reciperentur*, et, si pax cum Perseo fieret, *exciperentur*, ne in regiam potestatem *reciperentur* 43, 6. Hostium magna vis excipiebatur, nec jam egredi extra munimenta castrorum audebant 34, 13. *i. e. interceptiebantur.* cf. 9, 31. et. 10, 20. Lacatanos auxillum finitimis ferentes nocte, haud procul iam urbe, quum intrare vellent, excepit insidiis 21, 61. Ne qua fraus hostilis vagos exciperet 3, 41. Perinde ac si omnes candidati essent, cuncta experientes, non homines modo, sed deos etiam excipiebant: in religionem vertentes comitia biennio habita 3, 14. *Videtur idem esse quod aggredi et quasi venari. Nam Graeci quidem Σηφῆ sic dicunt.* Inopia — eum excipiebat 31, 48. cf. 23, 18. Villium, in Macedoniam quum venisset, atrox seditio militum — excepit 33, 3. Excepit — eum lentius spe bellum 1, 53. [*Baerius in ind.: ei oblatum est; secutum est alias ejus occupationes.*] Quum — lamentabilis eum mulierum comploratio excepisset, 3, 47.

EXCIRE 1, 18. Quae fama in Sabinos, aut quo linguae commercio quemquam ad cupiditatem discendi (*Pythagoras*) excitasset. *i. e. excitasset et ad se allexisset.* Primos excivere Albanos 1, 28. (*praefones*) Homines, qui sequi possent, sedibus excibat 32, 13. Omne Hernicum nomen, omnis militaris aetas excivit 7, 7. Principibus coloniae Romam excitis 3, 4. *i. q. accitis.* Indignitas rei, magis quam periculum, consulum alterum ab urbe excivit 3, 2. Tumultum excivisse 3, 39. Nunciata ea clades Romam majorem, quam res erat, terrorem excivit 10, 4. Plurimo igitur clamore inde ad tantae rei miraculum orto excitos reges 1, 39. Clamore ad tam atrox facinus orto excitus Appius 3, 48. Dii prope ipsi exciti sedibus suis 31, 14. Ad primam auroram somno excitus 1, 7.

EXCITARE 38, 3. Materia ad aggeres excitandos et cetera opera. Vid. *turris*. Ad aliquantum jam altitudinis excitata erant moenia, quum subito collapsa ruina sunt, 29, 18. Trepidum nuncio excitatus 1, 48. Ignominiae, non honoris causa me primum excitatum jussumque dicere etc. 3, 3. Per unam. (*portam*) praesidium

Romanum clamore excitatum irrupti 9, 24. Accepta itaque res septimaeque auspicando excitata 7, 2. [*Vid. Baerius ad A. 1. et in ind. A. e.*] Consul Romanus, ut rem excitaret, equitum paucas turmas extra ordinem immisit 10, 36. *i. e. ut res ad praelium veniret.*

EXCITATION crebriorque (*clamor*) ab hoste sublatus 4, 37.

EXCLAMARE 4, 38. Magna voces exclamasset, ut equites ex equis desilirent. cf. cap. 33. Vid. *personare*.

EXCLUDERE 10, 23. Ex parte aditum, quod satis esset loci modico scello, exclusit. *i. e. secretit.* Brachio objecto, flumine eos exclusit 23, 52. *i. e. fluminis copiam, usum, ita ademit.* Urbs contra exclusa matrimis comestibus 23, 11.

EXCUCIARE 40, 23. Exemptio diu excruciatas — in tormentis moritur.

EXCURRERE 1, 15. Belli Fidenatis contagione irritati Veientium animi — in fines Romanos excucurrerunt. *Haud dubie Asiaeque oratio.* Excurentibus in publicum pavidis 9, 24. *i. e. festinantur domo produntibus.* Ab intimo sinu peninsula excurret 26, 42. Excurrente in altum, velut promontorio, Attica terra 36, 13. *alias: procurrere, extendi.* cf. 44, 11. Vid. *emittere*.

EXCURSIO 10, 1. Ex spelunca quadam excursionem armatorum in agros fieri. cf. 29, 1. Per excursiones ab stationibus — multa levia commissa proelia sunt 32, 10. Tumultuosae excursionis 30, 8.

EXCUSARE 26, 29. Oculorum valetudinem excusavit. *i. e. rogavit, ut nulla eam ob causam ratio sui in comitiis haberetur.* Atillum aetatem excusantem Romam miserrunt 22, 40. cf. 23, 8. Quum excusaretur, solum vertisse exilii causa 3, 13.

EXCUTERE 8, 7. Equos — excussit equitem. Cur, quod in sinu vestro est, excuti jubetis potius, quam ponatis 8, 15.

EXEDERE 37, 27. Exese fluctibus rupes. EXEMPLAR. Vid. *Interpr.* ad 24, 8.

EXEMPLUM *Præfat.* Documenta omnis exempli. Exemplaque hæc pro documentis habenda 25, 33. Lacus Trasimenus et Cannæ tristia ad recordationem exempla, sed ad præcavendum simile utili documento sunt 24, 8. In oculis exemplum erat Fabius Valerio legato 8, 33. Vir exempli recti 3, 44. Formant se homines in regis, velut unici exempli, mores 1, 21. Exemplum in rem aliquam 27, 6. Exemplo in perpetuum victa tribunicia potestas 2, 44. Pessimo exemplo publico 4, 4. In alienæ sortis exemplo 21, 43. Exemplo haud salubris sententia 2, 29. Exemplo eorum clades fuit 9, 45. Exemplum arcendis sceleribus 2, 5. Primum ultimumque illud supplicium apud Romanos exempli parum memoris legum humanarum fuit 1, 28. Triste exemplum, sed in posterum salubre juvenutis, erimus 8, 7. Huic

vestro exemplo quantum debeatis 37, 54. *i. e. constantia vestra.* [Melius Bauerus in *ind. h. v.*: quid facere vos oporteat, illo exemplo edito, a vobismet proposito, ne ab eo deficiatis, neve parum vobis constetia.] Virtutis exemplum expressam ad effigiem vobis reddam 26, 41. *Hic est exemplum eim Original, quod dicunt. Sed sic videtur legendum:* virtutis effigiem expressam ad exemplum etc. uti *præclare vidit Cel. Ruhenkensis ad Rutilium Lupum de Figuris p. 108.* Magna exempla, ut alios reges claros ducesque omittam, casuum humanorum 9, 17. Nobilia maxime sortis mortalium exempla spectemur 45, 41. Omnia exempla belli edita in se 38, 43. *i. e. genera malorum bellicorum, incommodorum etc.* *Vid. Gronov. ad 29, 27.* Deditos in fidem populi Rom. omni ultimæ crudelitatis exemplo laceratos ac delatos esse 42, 8.

EXERCERE 28, 27. Non, quo verba potius, quam res, exercuerim. *Vid. Gronov. Obs. 2, 3.* Experiri animum et virtutem exercere 25, 6. Ad id maxime animum exercuerat 35, 27. Cognitiones capitalium rerum per se solus exercebat 1, 49. Monumentum navalis pugnae eo die, quo pugnatum est, quotannis sollempni certamine navium, in flumine oppidi medio, exercebatur, 10, 2. In minime pertinaci genere pugnae sic fortuna exercuit opes 9, 22. Nunc bello exercentes, nunc in pace miscentes ritus suos 45, 30. Fœdeque in captis exercuere victoriam 6, 22. *it. iram ibid.* Promulgata lex exercuit civitatem 3, 14. Vectigal exercentibus dimidium ejus impositum, quod pendissent regi 45, 29. *Hic exercentes simpliciter pro metalla exercentibus dicuntur.*

EXERCITATUS bello 27, 44. *cf. 36, 17.* Asperius paullo iter in Thracia et exercitator hostis 39, 1.

EXERCITIUM 44, 9. Ex parte elegantioris exercitii, quam militaris artis, propiorque gladiatorum armorum usum.

EXERCITUS præses provinciae 23, 48. Mandata exercitus edit 5, 46. Exercitus tiro 21, 43. Exercitus justus consularis 10, 25. *cf. 9, 43.* Pars exercitus cum omni equitatu 30, 36. *it. 40, 52.* *Quemadmodum autem in his locis exercitus pedites significat; ita alibi, v. c. 29, 22. it. 32, 21. classi oppositus denotat exercitum terrestrem.* Exercitus navalis 43, 56. *alibi distinguitur exercitus a classe, v. c. 26, 42. vide supra in v. classis.* Exercitus integer intactusque 10, 14. Proelium fuit, quale inter fidentes simbet ambo exercitus, veteris perpetuæque alterum gloriæ, alterum nuper nova victoria elatum 3, 62. Exercitum salvum atque incolumem plenissimum prædâ domum reportavit 41, 28. Exercitu indicto 41, 14. Samnitium exercitus — aciem instruit 7, 37. Propter quam duo exercitus Aventinum inceditis 9, 34. Fulvium Quiritium

Romanorum exercitum, honeste genitos, liberaliter educatos, servilibus vitiis imbutos 26, 2. De exercitu Marcelli, qui eorum ex fuga Cannensî essent 23, 25. Ita pedestri exercitu ornato distributoque, equitum ex primoribus civitatis duodecim scripsit centurias 1, 43. *de populo exercitus h. l. capiendus, qui stipendia facere debet. Sermo enim est de censu. cf. 39, 15. ubi etiam exercitus de comitiis centuriatis dicitur: nisi quum — comitorum causam exercitus eductus esset. Vid. Gronov. Obs. 1, 1.* Cum ingenti clientium exercitu 3, 14.

EXHAURIRE 31, 38. Quum paucis diebus hostes, exhausto circa omni agro, ad ultimum inopie venturos sciret. Diripi tecta, exhaustis injici ignes 5, 41. Exhaustis tectis ignem injectit 10, 44. Urbium opes exhaurire 34, 13. Quum tantum laboris exhaustum sit 5, 5. Multis terra marique exhaustis laboribus 26, 81. Quantum rursus sequendo eo — exhausti laboris erat 44, 39.

EXHORRESCERE 8, 35. Ni tristia edicta (dictatoris) exhorruisset. paullo ante: trux dictatoris ira.

EXIGERE domo 39, 11. *it. e campo 3, 61.* Cerva — e montibus exacta 10, 27. Elephantos igni e castris exactos 26, 6. Medio inter duas acies campo exiguntur quadrigæ 37, 41. *i. e. abiguntur.* Exigere fructus agrorum 34, 9. *i. e. vendere.* — jurandum 38, 39. *Gr. λαβὴν ἔχον* — sarta tecta acriter et cum summa fide 29, 37. Censorem — cui sarta tecta exigere sacris publicis, et loca tuenda, more majorum traditum esset 42, 3. *Ædilibus, velut publicum exigentibus opus 6, 4.* Exacta acerbæ munia militiæ 45, 36. Nolite ad vestras leges et instituta exigere, quæ Lacedæmoniorum sunt 34, 81. Difficile ad fidem est — quot pugnaverint ceciderintve, exacto affirmare numero 3, 50. *Virgil. Æn. 1, 309.* Sociique exacta referre. Multatitia pecunia, quam exegerunt pecuariis damnatis 10, 23. Exactæ binæ tunicae in militem 9, 41. Hæc exigentes prius turba fugientium civium, deinde hostes oppressere 22, 49. *h. e. agentes sermone, colloquentes. (ἑγχεῖσαι)* [Vid. Bauer. in *ind. h. v.*]

EXIGUUS 7, 4. Si quid exiguum in eo (ingenio) naturalis vigoris sit. Exigua initia Præfat. Exiguum spatii vallum a vallo aberat 22, 24.

EXILIUM. *Vid. exsilium.*

EXIMERE 1, 50. Quia ea res exemisset illum diem scilicet rei agendæ aut perficiendæ, ut nihil confici posset. [Vid. Clav. Cicéron. h. v.] Adventus Marcelli — moram certaminis hosti exemit 9, 43. Biennio exemto 9, 44. scilicet seriei annalium. Festinatio curam exemit vicos dirigendi 5, 55. Eximendo de nervo cives vestros 6, 15. Eximere religionem 4, 31. *simpliciter pro animis re-*

ligionem eximere. Non noxae eximitur Fabius 8, 35. Quod Saguntum restituerint, civemque Saguntinos servitio exemerint 28, 39. Dædala et quædam alia parva castella obsidione exemerunt 37, 32. cf. 6, 24. *ii.* 9, 21. Ut se reum — crimine eximerent 6, 24. Ut Syracusas oppressas ab Karthaginien-sibus in libertatem eximerent 31, 29.

EXIMIS legatis eorum pollicitus erat 42, 39.

EXIMIUS 7, 37. Et præter militaria alia dona, aurea corona eum et centum bubus, eximioque uno albo opimo, auratis cornibus donat. *Sacrificale verbum, ut et egregius. Græcorum ἱκνίρος.* Vid. *Homer. II.* 9, 227.] Bovem eximium Marti immolavit 7, 37. Avenos boves, eximium quemque pulchritudine, caudis in speluncam traxit 1, 7. Bove eximia capta de grege *ibid.* Vid. *Virgil. Æn.* 7, 783. Tu unus eximius es, in quo hoc præcipuum ac singulare valeat 9, 24. *i. q. eximius.* Quanta eximia celeritate poterat 42, 15. Eximia corporis magnitudine — Gallus 7, 9. Uni invideret, eximio simul honoribus atque virtutibus 6, 11.

EXINANIRE 6, 20. Exhaustis atque exinanitis tributo tot annorum succurri.

EXINDE 1, 28. Exinde, duabus admotis quadrigis, in currus eorum distentum illigat Mettam. *pr. deinde, posthæc.* Prætores exinde facti etc. 42, 9. [Vid. *Drakenborch. ad h. l.* et *Nolten. Lexic. Anti-barb. col.* 536. sq.]

EXIRE 9, 34. Te, nec quod dies exit censuræ, nec, quod collega magistratu abiit, nec lex, nec pudor coëret. Vid. *Drakenborch. ad 7, 37.* Si induciarum dies exisset 42, 47. Vid. *Inducia.* Quod tardius ab urbe exisset 10, 37. Ut, qui eorum vellent, exirent ab Capua 25, 92. Extra vallum exire jussi 9, 3. Quibus redeuntibus — obvius exierat 41, 25. Ut sibi magistratus obviam exiret 42, 1. Consul in aciem exibat 35, 4. An jam memoriæ exiisse 6, 37. Opinio sine auctore exierat 3, 36. Esquilinæ sors exiit 45, 15. [Vid. *Drakenborch. ad 21, 42.*]

EXISTIMARE *Præfat.* utcumque animadversa aut existimata erunt. *ad q. l.* Vid. *Bauer. pag.* 4. Tamen, nisi gladiis deprehensis, cetera vana existimaturi 1, 51.

EXISTIMATIO 4, 41. Non militis de imperatore existimationem esse, *i. e. iudicium.* Existimatio communis omnibus est 4, 20. cf. 23, 47.

EXITIABILIS tyrannus 29, 17. Exitiabile bellum 30, 7. Vid. *Intt. ad 27, 23.*

EXITIALIS 40, 54. Qui Romam legati fuerant, litterasque exitiales Demetrio sub nomine Flaminini adtulerant.

EXITIUM 5, 40. Qui captæ urbis non superasse statuerant exitio.

EXITUS 9, 37. Ad portarum exitus. Obstantibus ad exitum Celtiberis 41, 26. Quum exitus haud in facili essent 3, 8.

Sera spei exitum exspectare 5, 6. An exitum Cassii Mæliique exspectem? 6, 19. *in partem deteriorem dictum.* Vid. *Intt. ad 5, 27.* Vid. *Eventus.* Exitu rei imposto 43, 17. *ii.* 33, 41. Ut nullus exitus imponeretur sermonibus. Disceptatio sine exitu fuit 32, 40. *alias:* sine effectu. Jam ætas in exitu erat 27, 4. Jam in exitu annus erat 44, 17. Ea omnia quam diis quoque invisa essent, sensurum (*Perseæ*) in exitu rerum suarum 44, 1. Qui Veientium exitum, quam Capenatium pacem mallet 5, 27. *i. q. exitum.* Vid. *Eventus.*

EXLEX 9, 34. Te unum exilegem esse.

EXODIA 7, 2. [Vid. *Stroth. ad h. l.*]

EXOLESCERE 2, 52. Quum — patris — favor haudum exolevisset.

EXOLETUS 2, 35. In exoleto jam vetustate odio. Res aut nova, aut, vetustate exemplorum, memoriæ jam exoletæ 37, 1.

EXONERARE 10, 21. Parte curæ exonerant senatum — consulis litteræ. Exonera civitatem vano forsitan metu 2, 2. Liberata atque exonerata fide mea 42, 13. Exonerata plebs 10, 6. *scil. coloniis deductis.* Exonerare prægravante turba regnum cupiens 9, 34. Quæ legatio peropportuna visa ad multitudinem inconditam ac tumultuosam exonerandam duceaque ejus ablegandus. *Per hypallagen dictum.* Sic *Virgilius:* *onerantque canistris ingens argentum.*

EXORDIARI 2, 56. Ipse in accusationem Appii, familiæque superbissimæ ac crudelissimæ in plebem Rom. exorsus, quum etc. Ibi in concionis modum orationem exorsus 2, 38. Talem orationem exorsus est 21, 39. Longiorem exorsis orationem (*legatis*) 32, 37.

EXORDIUM 1, 38. Cujus exordium operis Sabino bello turbatum erat. (*de muro.*)

EXORIRI 9, 29. Belli fama exorta. Eum sibi carnificem novum exortum 2, 35. Urbis nostræ clades nova num ante exorta est etc. 5, 51. Ibi ingens hostium exercitus itinera occultus insederat, et — repente exortus — invadit 9, 31. cf. 27, 27. Tum insidiatores exorti saxa duo ingentia devolvunt 42, 15. Toti bella repente alia ex aliis locis exorta 31, 40.

EXORNARE 41, 20. Delon aris insignibus statuarumque copia exornavit.

EXORTUS 21, 30. Quum ab occasu solis ad exortus intenderent iter.

EXPEDIRE comitia 4, 55. Delectum *ibid.* naves 42, 27. Commeatus 9, 17. 44, 26. Exercitum 6, 3. *scil. sarcinis depositis.* Reliquum diei expediendis armis et curatione corporum consumunt 25, 38. Arma expedirent milites animosque ad supremum certamen 30, 32. Virgæ securæque — expedirentur 3, 36. Expediri virgæ et securæ jube 3, 45. Classem expediri jussit 29, 22. Proelio se expediebat (*agmen*) 21, 46. *ii.* ad prælium 2, 55. Denuntiaturque Gallis, ut se ad prælium

expediant 5, 49. Multa, quae impedita naturâ sunt, consilio expeditur 25, 11. Nostrum exercitum eadem, quae impedi-erat, fortuna expedit 9, 9. Ut tantis circumventam terroribus expedit rempublicam 3, 24. Vicarium tibi (*missi futuro*) expeditam 29, 1. Quia — expediebat simulare 9, 14. Quoties patribus expedit 6, 15. Quia nec ipsis, nec civitati eorum fallere Romanos expediebat 25, 7. Appellati tribuni medio decreto jus auxilii sui expediunt: in viscera conjici volunt etc. 3, 18.

EXPEDITIO 28, 82. Quod ad expeditionem attineat, quae instet, immemorem esse rerum suarum gestarum, qui id bellum ducat. *Contra pro justo praelio dicitur* 27, 27. Ipse cum promptissimis juvenem praedatum atque in expeditiones iret 1, 54. Datur negotium militibus, quos miserant expeditionis ejus comites, ut eum opportuno adorti loco interficerent 3, 43.

EXPEDITUS 9, 81. Expeditae legiones. *pauculo post*: sarcinas in medium confert. Tridui iter expeditis erat 9, 9. (*de legatis*.) Iter expeditum primo per Epirum habuit 42, 55. Expedita via 44, 43.

EXPELLERE 41, 3. Ab littore naves in altum expellunt. Vid. *Efferre*. Qui nos extorres expulit patria 2, 6. Avidosque oedis milites e castris hostium imperio ac minis expulsiassent 9, 14.

EXPENSUS 6, 30. Quibus sine fœnore expensas pecunias tulisset.

EXPERGISCERE 1, 41. Nunc expergiscere vere. EXPERIMENTUM 42, 17. Primus ipse veneni experimentum.

EXPERIRI 1, 36. In augurio rem expertus. Cujus auspacia pro vobis experti nolite adversus vos velle experiri 7, 40. Experimini modo et vestram felicitatem, et me, ut spero, feliciter expertum 6, 18. Itaque servorum modo præter spem manumissorum licentiam vocis et linguae experiri 29, 26. Susplicari de præterito quam re ipsa experiri est melius 3, 19. Quae (malum) ratio est, expertis alia experiri 5, 54. [*Locus paullo impeditior varioque modo explicatus*. Vid. *Bauer. pag. 221.*] Experti a Gallica clade 9, 41. Quas (*insidias*) feliciter experti erant 10, 4. Servitudinis indignitatisque homines expertos adversus notum malum irritatos esse 24, 22. Vid. *Drakenborch. ad* 40, 8. Ulli viro acri experientique animus esset 6, 84. pro *experio*. Judicium populi experiri 3, 56. (*in causa defendenda*.) Toties cum ipso Quinctio disceptando satis expertum esse 35, 45. Belli artes inter se — expertas conferebant 21, 1.

EXPERTA regis praedæ 45, 34. Ne quis expertus sceleris esset 2, 6. *id.* certaminis 4, 9. Experts legum 3, 56. *i. g. contemtor legum, exiles*. Periculi magis presentis, quam curæ expertes 1, 25. Expertes artis ludicræ 7, 2.

EXPERTUS 1, 22. Regem Romanum deos facere testes, uter prius populus res repetentes legatos aspernatus dimiserit, ut in eum omnes expectant hujusmodi clades belli. *i. e. immittant*. Vid. *Bauer. ad h. l. p. 23. it. cap. sq.* in omne nomen Albanum expectiturum ponas ob bellum impium. *Atque etiam simpliciter expectare ponas dicit Livius* 6, 29. Adesta dii testes foderis, et expectite poenas, debitos simul vobis violatis, nobisque per vestrum nomen deceptis. Quippe rempublicam, si a violentibus nequest, ab invidis jus expecturam 3, 40. Non Romanos habeo, ad quos confugiam; perire expectant, quis tuis injuriis doleo etc. 40, 10.

EXPIARE piaculo 37, 45. *cf.* 28, 27. Vid. *piaculum*. Prodigium expiatum 41, 12. Prodigia expiari — placuit 42, 2. Expiatæ religiones 31, 12. Filium expiaret pecunia publica 1, 26. Fana omnia, quod ea hostes possedissent — expiarentur 5, 30. Expiandæ etiam vocis nocturnæ — mentio illata *ibid.* Expiatum est, quidquid ex fœdere rupto irarum in nos celestium fuit 9, 1. Ad collegium pontificum relatum de expiandis, quæ Locris in templo Proserpinae tacta, violata, elataque inde essent 29, 90. Ad ea expianda nihil ultra, quam ut ludi instaurarentur, actum est 40, 59. Ut tamen expiarentur legatorum injuriæ regis quæ cædes 1, 14. *Hæc est civis expiatio, quæ fœbat fœdere ad compensandas injurias pertinente*. *cf.* 9, 1. *ubi est fœderis expiatio. cf. cap. 15.*

EXPIATIO 9, 1. Tam superbe ab Romanis fœderis expiationem spectam.

EXPIARE 31, 15. Questionem de expiatis thesauris haberi etc.

EXPLANARE 25, 12. Ad id carmen explanandum (*erat enim perplectus scripturae genere, ut paullo ante dictum erat*) diem unum sumserunt.

EXPLERE 2, 1. Ad trecentorum (*Patrum*) summam explevit. Quia tricenos dies singulis mensibus luna non explet 1, 19. Qui non explebant plus quam quingentorum omnes numerum 42, 51. Lorice thoracesque mille amplius summam explebant 42, 61. Antea trina loca cum contentione summa explere solitos 5, 2. (*de tribus militum consulari potestate*) Fulvius consul unus creatur, quam ceteri centurias non explebant 37, 47. *i. e. non fustum numerum centuriarum in suffragiis tulissent, h. c. dimidio majorem. cf.* 3, 64. Legiones — eodem supplemento explevit 1, 30. Quid est tandem domi, unde ea (*damna*) expleatis? 3, 68. Parentum etiam patriæque expleat desiderium 1, 2. Factis simul dictisque odium explet 4, 32. Occasio cupiditatis explendæ 7, 30. — *de ira ibid.* Non se animosque tantum, sed etiam milites præda expleturam 43, 10.

EXPLICARE 2, 59. Quum maxime agmen e castris explicaretur. *cf.* 10, 20.

Fluctuansque animo, ut tereret tempus, ordines explicat 1, 27. Satis explicatis ordinibus 2, 60. *ut de acie* 7, 28. In aggere murique explicat copias 4, 27.

EXPLORARE consilia 9, 28. Per legatos identidem omnia explorabantur 35, 23. Ad liquidum explorare veritatem 35, 8. Explorato sequi 27. *absolute dictum. ut* 23, 42.

EXPONERE commentus 26, 9. *i. e. ex urbibus destinatum in locum deportare ad usum iter facientium.* Exponere copias e navibus 32, 17. Tegulae expositae de navibus 42, 3. Dum expono exercitum in Africa 28, 44. *Contra* exponere in terram dicit Livius 34, 8. Nec expositum (locum) nimia propinquitate ad pericula classium externarum 5, 54. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 221. Libertatem expositam ad injurias Masiniasse 42, 28. Imperiis dedum propalam expositis 6, 6. Exposito, quid pararet 44, 35.

EXPONERE 1, 16. Pacem precibus exposcunt, uti volens propitius suam semper sospitet progeniem. Pacis dedum exposcendae causa 7, 2. Quum — concursusque matronarum in templum Dianae — ad opem exposcendam fieret 44, 44. Finem pesti exposcunt 3, 7. Quod deos immortales inter nuncupanda vota exposcisci 7, 40. Opem ab ducibus exposcunt 9, 2. *cf.* 22, 43. *ubi est de militibus* exposcere stipendium. Precibus plebem exposcentes 2, 85. Si ego injuste impieque illos — deder — mihi exposco 1, 82.

EXPOSTULARE 22, 33. Missi — et alii (legati) in Ligures ad expostulandum, quod Poenum opibus auxiliisque suis juvissent.

EXPOSTULATIO 42, 42. Quae vix querela et expostulatione dignae sint. *conf.* 35, 17. *ibique Baueris pag.* 237.

EXPRIMERE 3, 28. Ut exprimat tandem confessio, subactam domitamque esse gentem etc. Vid. *Exemplum.* Nunc ab nobis et confessio culpae exprimitur, et, ut a confessis, res extemplo repetuntur 21, 18. Expressaque necessitas obsides dandi Romanis 2, 13. Qua (superbia) sponsonem istam expresserunt nobis 9, 9. Quibus expressum invitis existimabatur, ut — Romanis adjungerentur 42, 46. *cf. cap. sq.*

EXPROBRARE 23, 45. Quum, haec exprobrando in hostem, Marcellus suorum militum animos erigeret. *conf.* 9, 6. Neque enim exprobranda apud memores sunt 5, 44.

EXPROBRATIO 23, 35. Ne qua exprobratio cuiquam (*scil. facta*) veteris fortunae discordiam inter ordines crederet.

EXPRIMERE 45, 37. Cujus vitia vitae tot horis exprimi non possent (*ab accusatore.*)

EXPUGNARE 1, 59. Brutum ad expugnandum regnum vocantem. *i. e. ejiciendos reges.* Ferox expugnatu decore muliebri 1, 58. Summa vi expugnatum esse, ut —

tribuni crearentur 4, 35. Expugnare feminas 6, 18. *i. q. facere, ut famore liberentur etc.* Ipsas expugnare questiones omni ope annisi sunt 9, 26. *i. e. impedire, quo minus florent.* Quid enim, si hoc expugnaverint, non tentabunt? 34, 2. Fabii caeli ad unum omnes, praesidiumque expugnatum 2, 56. Philippum et Nabin expugnatos, se tertium pati 27, 25. *i. q. de victis.*

EXPUGNATOR 6, 22. Ibi cum expugnatores coloniae — fidentes militum numero — opperiebantur.

EXQUIRERE 24, 9. Ne quis aut in exemplum exquireret (*i. e. ad quod tamquam exemplum rei provocaret*) aut suspectum cupiditatis imperii consulem haberet. Quum filius aliique principes percunctando exquirent 9, 3. (*de Pontio.*) Vix pueris dignas ambages senes ac consulares fallendae fidei exquirere 9, 11.

EXSEVIRE 20, 39. Dum reliquum tempus exsevivit. *Similiter Virgilius: dum pelago desavit hiems.*

EXSANGUIS 29, 9. Ipsum — hostiliter lacerant, et prope exsanguem — relinquunt. *cf. cap.* 18. *ut.* 32, 8. Ipse prope exsanguis, quum semianimi regio comitatu domum se reciperet — interficitur 1, 48. *cf. cap.* 41. *ut.* 4, 19. 23, 15.

EXSATIARE 9, 1. Quorum seviritiam non mors noxiorum, non deditio exanimatorum corporum, non bona sequentia domini deditioem exsatiarent. Exsatiati cibo vinoque 40, 28.

EXSCENSIO 8, 17. Qui duo populi adversus regem, excensionem a Pesto facientem, signis collatis pugnauerunt. *i. e. e navi descendentem. Eodem modo* excendere dicitur. Vid. *Gronov.* ad 8, 17. *cf.* 27, 5. 28, 8. 29, 28. 44, 10.

EXSCINDERE 28, 44. An tuos (finis) uri, excindi videas. *ut. de urbibus* 44, 27.

EXSCRIBERE. Vid. *Assignare.*

EXSECRABILIS fortuna 26, 34. Odium 9, 26. *cf.* 26, 13. 27, 17. *ut.* carmen 3, 17. *i. e. formula devotionis. cf.* 31, 17. *ut.* dies execrabilis 22, 30. Execrabilis desertio juris humani 41, 24. Vid. *Desertio.*

EXSECRARI 5, 11. Qui illo die non caput, domum, fortunaeque Virginii — sit exsecratus detestatusque etc. Deos hominesque accusantem (Hannibalem) in se quoque ac suum ipsius caput exsecratum 30, 20. *conf.* 9, 5. *ut.* 10, 28. *ult.* Exsecrare nunc cupiditatem regni, et furias fraternas concita 40, 10.

EXSECRATIO 10, 38. Jurare cogebatur diro quodam carmine in execrationem capitis, familiaeque et stirpis composito. *Paullo post:* detestatio. *Item cap.* 39. Jurisjurandi adversus foedera suscepti execrationes horrens. Diram execrationem in populares, obtestationem, quam sanctissimam potuerunt, adversus hospites, composuerunt 26, 25. *conf.* 28, 22. *ut. infra in v. obtestatio.* Ut neque lamentis, neque

exsecrationibus parceretur 8, 7. Ne sint cæcæ — exsecrationes tuæ 40, 10. Curiaque et vigiliis — extinctum esse cum diris exsecrationibus alterius 40, 58.

EXSEQUI 1, 59. Me — Tarquinius — ferro, igni, quæcumque dehinc vi possim, exsequiturum. *i. q. persequiturum, ulturum.* Iis publici privæque doloris exsequendi jus potestatemque ex duobus noxiis capitibus datam ab se 5, 11. Deorum hominumque simul violata jura exsequemur 3, 25. *cf. cap. 13.* Itaque exsequerentur querendo, ubi tantæ rei furtum occultaretur 6, 14. Exsequentes querendo a consule legati 9, 16. *ii. sciscitando* 25, 29. Exsequerentur deinde querentes 41, 7. Quum filius aliquæ principes percunctando exsequerentur 9, 3. Exsequendo subtiliter numerum 3, 5. Neque ego exsequi possum, nec vobis operæ est audire singula, quæ passi sumus 29, 17. Suam apem, sua consilia — exsequentes 5, 40. Ad ministeria exsequenda 29, 25. *pr. jussa.* Non segnitèr imperium exsequuturos 40, 40. Nec sibi rem exsequi tam atrocem per consules superiorum annorum licuisse 3, 18. *i. q. judicio persequi.* Formulam juris exsequendi constituendam esse 39, 26.

EXSIGNARE 1, 20. Eique sacra omnia exscripta exsignataque attribuit.

EXSILIUM 3, 10. Exsilio et relegatione civium ulciscens tribunos. Quid est aliud, quam exsilium intra eadem mœnia, quam relegationem pati? 4, 4. Relegatus in exsilium 25, 6. Exsilii causa solum verterunt 3, 58. Exsiliumque ac fugam nobis ex eo loco conascereamus 5, 53. Revocatus de exsilio 5, 46. Quid attinet cuiquam exsilium patere, si nusquam exsili futurus locus est? 42, 41. Qui exsilio multarentur 42, 43.

EXSISTERE 2, 32. Si quod — bellum existat. *i. e. subito oriatur.* Qui, signo dato, simul omnes e latebris exsisterent 25, 21. Si exsistat hodie ab inferis Lycurgus 39, 37. Ne quis tam dementis imperii concius exsisteret 44, 10. Dictis captivorum fides exstitit 10, 34. *Al. constitit* Qua induceretur aratrum sub existentibus glebis pisces emeruisse 42, 2. *Sic etiam Plinius 17, 15. Sed idem alibi exstare de hac re dicit. Itaque Dukero placet exstantibus. Sed vide Clav. Ciceron. in v. exsistere. Existentes glebæ sunt erigentes se sublatis aratri et eminentes. Ceterum vivunt sub terra pisces, fossiles dicti. Vid. Dausqu. de terra et aqua cap. 9. p. 185. sq. [Quid audio? Vivunt sub terra pisces fossiles? Immo diu est, cum vivere desierunt.]*

EXSOLVERE nodum erroris 40, 55. Fidemque publicam impendio privato exsolvit 22, 23. *cf. 3, 19.* Exsolvamus religionem populum, si qua obligavimus 9.8. *cf. 29, 18.* Nullam scelere religionem exsolvi 2, 32. Exsoluti scelere animi 8, 9. Citati

nimis callidi exsolvendi juriſjurandi interpretes 24, 17. *et paulo post:* solum quod juraverant, rebantur. Quod fallaci reditu in castra jurejurando se exsolvisset 22, 61. *ii. religione. Vid. Drakenborch. ad 7, 8.* Exsolutus legum vinculis 4, 13. Exsolvi plebem ære alieno posse 6, 14. Non id tempus esse, ut merita tantummodo exsolverentur 2, 29.

EXSORS Punicæ amicitia 28, 10. *ii. cul-pæ* 22, 44.

EXPECTARE 5, 6. Pati tædium, et quamvis seræ spei exitum expectare. Sua tempora expectare 4, 7. Nihil minus, quam hostem aut prælium eo die expectantes 22, 19. *i. q. timentes.* Ut rem claram expectatamque facerent 1, 9.

EXPECTATIO 42, 2. Quum bellum Macedonicum in expectatione esset. Quum plebs in foro erecta expectatione staret 2, 54. Quum civitas in foro expectatione erecta staret 3, 47.

EXSPIRARE *Vid. Anima.* Exspirantes corruerunt 1, 25.

EXSTARE 29, 2. Elephanto — quo altius ab aqua exstaret, vectus. *It. sine præpos. cap. eod.* Quod exstaret aqua. Maceria erat ab læva semitæ paulum extans a fundamento 42, 15.

EXSTINGUERE 23, 22. Vocem silentio omnium exstinguendam esse. Veritatem laborare nimis sæpe, aiunt, exstingui nunquam 22, 39. *i. q. plane opprimi.* A stirpe exstincta gens 9, 34. *ii. 9, 29.* Cum stirpe exstingui. Quem ille obrutum ignem reliquerit, ita ut toties novum ex improvisio incendium daret, eum se exstincturum 10, 24. *de bello.* Quum vinum animos, et nox, et mixti feminis mares, ætatis teneræ majoribus, discrimen omne pudoris exstinxissent 39, 8.

EXSUDARE 4, 18. Id unum dignum tanto apparatu consiliorum et certamine, quod ingens exsudandum esset, præmium fore. Ut ad ætatem rursus novus de integro his instituendis exsudetur labor 5, 5.

EXSUL 3, 15. Exsules servique ad quatuor millia hominum, alias: *transfugæ, fugitivi.* Exsule advena ortus 1, 34.

EXSULTATIO 7, 10. Non cantus, non exsultatio armorumque agitatio vana etc.

EXSUPERARE 44, 18. An jam omnes angustia exsuperatæ, et in æqua loca pervenissent. Omnes Tarquinius superbia exsuperat 3, 11. *cf. 28, 43. ii. 7, 24.*

EXSURGERE 6, 4. Roma quum frequentia crescere, tum tota simul exsurgere ædificiis. Malebant — decemviro voluntate abire magistratu, quam invidia eorum exsurgere rursus plebem 3, 41. Quum — novam repente aciem exsurgentem, auctam numero, cernebant 8, 8.

EXSUSCITARE 21, 3. Ne quandoque parvus hic ignis, incendium ingens exsuscitet.

EXTRA adesa 1, 7 [*ad q. l. Bauer. in*

ind. : "Sunt carnes victimarum, quibus vescerentur convivæ; non, quod Diis offerretur et redderetur; sed tamen pars et reliquiae victimarum. Ita Virg. Ge. 2, 396. *In veribus torrebimus exta*: nempe quibus vescamur, non, quæ Numini reddantur." Vid. *apponere, edere*. *it.* trunca et turpia 27, 26. Si extis eadem, quæ somno visa fuerant, portenderentur 8, 6. Quum — intentius exta reserata servarentur 25, 16. Quod exta perperam dederat 26, 23. Cruda exta, cæsa victima, uti mos, in mare porricit 29, 27.

EXTARIS olla 25, 16. *Ubi exta coquuntur, ut ipse Livius alibi dixit. Sed hoc loco adhuc dubia lectio est. Vid. Gronov. ad h. l. Drakenborchius conjectit*: exta prosecta servarentur. [Extaris olla ex *Salmasii emendatione in textum immigravit*: multum dubio, an jure. *Vid. Stroth. ad h. l.*]

EXTEMPLO a vestibulo curiæ — inquit 1, 48. Se oraculo egressum extemplo his omnibus Divis rem divinam ture ac vino fecisse 23, 11.

EXTENDERE se supra vires 34, 4. *De imitando sumtu*. Extendere omnes imperii vires consules delectu habendo jussit 7, 25. Quum ad noctem pugnam extendissent 27, 2. In Asiam quoque cognitionem extendere 45, 31. In Africam quoque spem extenderunt (*duces bellicæ victores*) 24, 48.

EXTENTISSIMUS 21, 32. Castra, inter confragosa omnia præruptaque, quam extentissima potest valle locat.

EXTENUARE 5, 37. Extenuantes famam belli. *it.* extenuatæ vires 22, 8. Sortes extenuatæ s. exteniatæ [*quod Lipsii commentum est, non probandum illud*] 21, 62. *it. e. attenuatæ, minores, exiliiores factæ, quod male ominatum erat. Vid. Salmas. ad Solinum pag. 487. [Vid. Stroth. ad h. l.]*

EXTERIOR pars castrorum 3, 28.

EXTERNUS 2, 45. Externa et domestica odia certare in animis. *it. e. hostium et civium. Sic timor externus* 2, 32. *est, quum timeatur externi. Similiter* 3, 10. Terror externus. *it. cap. 16. ibid.* peregrinus. Reliquum anni quietum ab urbanis motibus et ab externis mansit 3, 72.

EXTERRERE 2, 50. Clamor circumlatus exterruit. Periculo suo te exterrit 40, 12. Hoc velut domestico exterritus visu 1, 56. Novo bello exterriti 5, 35. Exterritus subitæ rei miraculo 7, 39.

EXTOLLERE 28, 31. Defectionem sociorum in majus verbis extollescentes. *Vid. fortuna.*

EXTORRIS 5, 30. Ne exsulem, extorrem populum Romanum ab solo patrio ac diis penatibus in hostium urbem agerent. Ne se ortum, ejusdem sanguinis, extorrem, egentem etc. 2, 6. Qui nos extorres expulsi patria *ibid.* Extorre hinc (*Hispania*) omne Punicum nomen 26, 41. Extorri eiecto ipso populo 31, 29. Hoc sedibus suis extorre agmen in presidium incidit

32, 13. Extorres inopia agrorum profecti domo — has terras ceperunt 38, 17. Nudatus ad extremum opibus extorriaque regno 42, 50. Brevi extorres regno Ptolemæum et Cleopatram Roman venturos 44, 19. Is tum, amisso exercitu, extorris regno, in parvam insulam compulsus etc. 45, 4. *Totum hunc locum Cerda ad Virgilium Æn. 1, 384. Comparat cum verbis*: ipse ignotus, egens etc. Cujus vi compulsi, extorres patria, sacrum montem cepistis 9, 34. Quod filium — extorrem urbe, domo, penatibus, foro, luce, congressu æqualium prohibitum in opus servile — dederit 7, 4.

EXTORQUERE 32, 38. In servilem modum lacerati atque extorti. *it. q. torti*. Ut potius, quam extorti morerentur, arma secum caperent 34, 25. Quomodo extorqueant, (*lege*) non, quomodo petant honores, querunt 6, 41.

EXTRA quam si 38, 38. *Nostri: augenommen wenn.* [*Græcorum ληρύειν*]. Extra quam qui eorum, aut ipsi aut parentes eorum, apud hostes essent 26, 34. Extra filias *ibid.* pro *exceptis filiabus*. Extra ea cave vocem mittas 8, 32. Quum extra (*ad*) urbem triumphii causa esset 40, 43.

EXTRAHERE 28, 3. Ut in periculo essent, ne suspensi in murum extraherentur. Extractos deinde ad certamen fudisset 10, 15. Extrahebaturque in quam maxime serum diei certamen 10, 28. *Vid. dies. it. serus*. Ut extraheret rem in id tempus, quo etc. 40, 25. In noctem rem dicendo extraxit 45, 36. *Vid. absumere*. Quum pars major insequentis anni certaminibus extracta esset 26, 1. *cf. 22, 18. Æstatis reliquum extraxit* 22, 15. Fallaci deinde colloquio per speciem reconciliandæ pacis extractam hiemem, ut etc. 42, 52. Extrahere reliquum tempus ejus æstatis in animo habebat 44, 8. Milites extrahi rem criminantes 2, 31. *cf. 23, 6. Velut ab inferis extracti* 9, 61. Ut ex cæno plebeio consulatum extraheret 10, 15. Vulgus et extrahere (*Varronem*) ad consulatum nittebatur 22, 34. *cf. 8, 12*. Tum vero eludi atque extrahi se multitudo putare 2, 23.

EXTRAORDINARIUS 26, 18. Qui in locum duorum succederet, extraordinaria cura deligendum esse. *Extraordinariæ cohortes* 40, 27. *it. extraordinaria porta* *ibid.* *it. e. porta prætoris. Vid. Inst. ad l. i. Cum delectis equitibus extraordinariis* 42, 58. [*Vid. supra delectus.*]

EXTREMUS 35, 3. Extrema finium. Extrema agri Romani 4, 1. Quoties in extrema periculorum ventum 7, 29. Quæ captarum urbium extrema sunt, patiebantur 8, 25. Quum, super cetera, extrema fames etiam instaret 22, 6. *Vid. Bauer. ad h. l. p. 47. Pro extrema spe dimicare* 8, 17. Improbus homo, sed non ad extre-

num perditus 28, 2. Ad extremum spei venit reus 43, 16. In extrema fronte 44, 9. *i. e. prima.* Ad extremum finem vitæ perduxit 38, 58. *Ætatis ejus extremo, qua capta est Capua 26, 30. Sic enim legendum, non quo, ut est in editis plerisque. Ita enim Livius alibi, v. c. 37, 17. Ætatis ejus principio, qua hæc agebantur. cf. 22, 19. et 26, 5. Neque ad extremum — dedi hostibus violariæ posse 9, 9. pro denique, postremo.*

EXTRINSECUS 7, 29. Belli autem causa cum Samnitibus Romanis extrinsecus venit. Causa forte extrinsecus maturandæ ejus (*defectionis*) intervenit 25, 7.

EXTURBARE 6, 21. Hæc nova injuria exturbavit omnem spem pacis. Clamorem repente oppidani tollunt, hostemque in ruinas muri expellunt; inde impeditum trepidantemque exturbant etc. 21, 9.

EXURRE se jugo 34, 13. *i. e. subducere.* Redeantes — assequuti agrestes exuerunt præda 9, 38. *id. hostem castris 2, 81. Id (æ alienum) cumulatam ustris — se agro paterno — exuisse 2, 23. Ipsæ sibi eum fixerint, metum et timore vano quietem exuerint, an etc. 38, 28.*

EXULCERATUS 9, 14. Nec virtus modo inrita, sed ira etiam exulceratos ignominia stimulat animos.

EXURERE 30, 26. Exustus ad solum olivus. Exurebaturque amississimus Italiae ager 22, 14. Exustus a rege ager 42, 26.

EXUVIÆ spolia 30, 26. Exuvias non militum tantum, sed etiam imperatorum portantem (*caeritum.*) *Paullo post: fasces.*

FABREFACTUS 26, 21. Argenti serieque fabrefacti via. *cf. 27, 27.*

FABULA 1, 11. Additur fabulae, quod vulgo Sabini etc. *i. e. narrationi, traditioni. Sic et Græci Λίγν δίκουν.* Ficta fabula (*sic discrete dicit A. libr. ad Herenn. 2, 6.*) *Solei a Livio per additamentum aliquod indicari, v. c. Pref. poetices fabulæ; et 3, 10. Fabula composita Volsci belli; et 26, 19. Fama et vanitate et fabula par; et 2, 47. Notam judici fabulam petitor, quippe apud ipsum auctorem argumenti peragit; et 48, 43. Fabulæ Græcæ. Livii enim. A. l. exempla Græcæ intelligenda sunt; fides tamen eis et auctoritas, et comparatione cum aliis exemplis Græcis, h. e. apertioribus et verioribus, derogatur.* Ab saturis ausus est primus argumento fabulam serere 7, 2. *Vid. argumentum.*

FABULARI 45, 39. Quid Ser. Galba fabuletur — Ille nihil præterquam loqui, et ipsum maledicæ ac malignæ didicisti etc.

FACERE regium auncium 1, 24. — patrem patratum *ibid.* — consules 4, 1, — dictatorem 2, 21. — duumviros 1, 26. — tribunos milit. 42, 61. — procllam 69, 2.

*cf. 40, 34. — bellum 1, 38. — ædem 7, 28. — fanum 1, 43. — templum 48, 8. — theatrum 41, 30. — exercitum 9, 41. — sanguinem 2, 30. — ludos 40, 44. H. cap. 52, 42, 10. — sacrificium 1, 45. — sacra 1, 7. — religionem 9, 26. — auspiciu 1, 34. — agmen 38, 33. — concilia 3, 10. — comitia — 10, 5. — facinus 1, 41. — scriptum 9, 46. — fœdus 1. 13. — fines 1, 18. Vid. A. v. Quid iste magistratus in republica mali facere posset 9, 34. Quoplus virum in senatu frequentia etiam ordinis faceret 2, 1. *i. e. senatus vires faceret.* Pecunia a patre relicta animos ad spem liberalioris fortunæ fecit 22, 26. Quod (*Macedonia regnum*) — antiquos animos regibus suis videatur posse facere 42, 30. Quales ex hac die experiundo cognorit, perinde operæ eorum pretium faceret 27, 17. *i. q. constitueret.* Quæ (*gens*) aliis modum pacis ac belli facere æquum censeret 9, 14. Mutinæ sibi (*Hannonis*) modum facere 23, 40. *i. e. sibi arroganter imperare.* Longi erroris vobis finem factum esse, 3, 3. Finem certaminum faceret 3, 31. Inde primum initium mirandi Græcarum artium opera, licentiæque huic sacra profanaque omnia spoliandi, factum est 25, 40. *Notetur varietas constructionis cum verbo facere, licet que adjectum sit. Vid. quæ supra dictimus ad toculam etc.* Eos — censendi sui factum est 45, 15. Qui proconsularem imaginem tam sevam ac trucem fecerint 5, 2. Parva ista non contentando majores nostri maximam hanc rem fecerunt 6, 41. Quos reliquos fortuna ex nocturna cæde ac fuga fecerat 9, 24. Magnas opes sibi ac magnum nomen facere 1, 9. Ut fortunam sibi ipse facturus videretur 39, 4. Alteri ditionis alienæ facti 1, 23. Populi Romani jure belli factæ (*Thebæ*) 33, 13. Proditio hostibus Romano præsidio Luteria Samnitiu facta 9, 26. Ut se ipse suasque omnia potestatis alienæ faceret 7, 31. *ad q. l. Vid. Bauer. pag. 261.* Claves portarum custodiaque murorum suæ exemplo potestatis fecit 43, 22. Senatus populi potestatem fecit 27, 8. (*vulg. populo*) primæ regionis Amphipolim, secundæ Thessalonicen — fecit 45, 29. Nos æqui bonique facinus 34, 22. Ea peritis amnis ejus vix fidem fecerint 21, 47. *i. q. probentur.* Sacra Diis aliis Albano ritu facit 1, 7. *cf. 5, 52. et 37, 3. Vid. ritus.* Usui magis, quam ornamento in speciem facta (*vasa*) 41, 18. Quas injurias sibi factas quærerentur, eas neque senatum, neque populum Romanum factas velle 29, 19. Nihil indigum in ista factum 30, 25. *pro eo eos.* Nihil in se honorifice factum 42, 1. Factus de industria ad stultitiæ imitationem 1, 56. Tum demum palam factio (*scil. eo*) et comploratione in regia orta 1, 41. *cf. 22, 55.* Ni moritur, neque suum neque publicum divinum pure faciet 3, 6.*

10. *Jovem testem facit*, 1, 39. *Fugam ac vastitatem late fecerunt* 8, 9. *Pocillum mulai prius, quam temetum biberet, sese facturum*. id votum diis cordi fuit 10, 42. *Retulit (dictator) et senatusconsultum facit* 8, 50. *i. e. efficit, ut fiat*. Tum a consuli- bus abire lictoribus jussi, paludamenta- *detracto* tantam inter ipsos — misera- tionem *facit* 9, 5. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 280. *Facere omisium*. 6, 41. Quid igitur aliud, quam tollit ex civitate auspicia etc. *pro facit*, quam ut tollat etc. *Sic Gr. suavit.*

FACESSERE 1, 46. A quo facessere *juna* ex tanto tumultu, quum se domum reciperet. Facesse hinc Tarquinius 1, 47. *Facesseret* ex urbe, ab ore atque oculis populi Rom. 6, 17. & 4, 58. Urbe fini- busque.

FACIUS *pro externa totius corporis forma et habitu* 6, 16. Et jam magis insignis et sordibus et facie rerum turba Manliana erat. Facie quoque noscitur 22, 6.

FACILE Nicomedis commendationem accipere 43, 44. *i. e. lubenter*. Qui omnes facile spem facerent, parvam Albam — fore 1, 6. Quod in multitudine adversus paucos facile videbatur 31, 21. *cf.* 27, 42.

FACILIS divisi (*Macedonia*) 43, 30. Haudquaquam relatu scriptoribus facilia 1, 59; (*atrociora*). Neque Thraces com- mercio faciles erant 40, 56. Facilis impe- trande venie Claudius, Fulvio durior sen- tentia erat 26, 15. Munitumque iter, quo facilliora plastra minorque moles in tran- situ esset 25, 11. *cf.* 6, 11. Facile proel- ium 4, 57. Facilem jacturam esse senio- rum — turbæ 5, 39. In facili est exitus 8, 7. *cf.* 28, 24. Romana acies distinctior, ex pluribus partibus constans: facili par- tiendi, quacumque opus esset, facili jun- genti 9, 19. Faciles vincere ac vinci 7, 32. Faciles de alieno imperio spreto 8, 24. *Illud de videtur delendum*. Vid. *Intt. ad h. l.* Vestre res meliores facilio- resque erunt 23, 11. *i. e. melius ex senten- tia procedent, laetiores sunt*. Nihil facillius acitu est 23, 13. Per facillimæ custodiæ pontem 44, 46. *i. e. qui facile custodiri potest*.

FACILITAS venie 32, 14. Inexplica- bili facilitate certatum est 37, 52. Faci- litas censorum 40, 46. *Scil. quia in gra- tiam redibant volente populo*.

FACINOROSUS 1, 50. Seditiosus facino- rosusque homo.

FACINUS 21, 32. Facinora insida. Post- quam facinus facinorique causam au- divit 1, 7. Qui alienis manibus possi- mum facinus fecere 1, 41. Ita Henna, aut malo aut necessario facinore retenta 24, 39.

FACTIO 32, 19. Principem factionis ad Philippum trahentium res. Neque se quiescam, nec factionis esse illum — *proferre illi viro auri* 1, 18. Facile nobi-

lium 2, 27. Forensis factio 9, 46. & 32, 32. opulenter.

FACTITARE 2, 2. Quis quædam publica sacra per ipsos reges factitata erant.

FACTUM 1, 26. Recens meritum facto obstat. *i. e. quominus id factum atrox videretur*. *Sic Bauerus*. Facta fortia 29, 26. Quum adidue (a) Pantaecho ad la- cessendos hostili facto Romanos stimulare- tur 44, 27. Vid. *fatum*.

FACTUS 22, 52. Nam ad vescendum facto (*scil. argento*) perexiguo — uteba- tur.

FACUNDUS 28, 25. Ut ingenia humana sunt ad suam cuique levandam culpam ni- mio plus facunda. *Dukerus malebat for- cunda, quod utique de ingentis dicitur. Sed facunda ad levandum dici, opinor, non potest*. Placuit igitur oratorem ad plebem mitti Menenium Agrippam, facundum vi- rum 2, 82.

FALARICA 21, 8. Falarica erat Saguna- tinis, missile telum hastili abiequo, et ce- tera tereti, præterquam ad extremum unde ferrum exstabat. Vid. *Virgil. Æn.* 9, 705.

FALLAX 42, 22. Ita rogatio de Liguri- bus arte fallaci elusa est. Inviolatò fal- laci nuncio 44, 27. Vid. *auctor*.

FALLERE 23, 23. Ne quid falleret tale admissum. *i. q. ne quo modo clanculum tale quid admitti possit*. Ne quis agres- tium procul spectator agminis falleret 25, 9. & 8, 20. Fallit hostis ad urbem ac- cedens. *Plane Græcum λαλᾶνν ἀπατᾶν. Eodem modo capiendum illud est: fallit bis relata eadem res* 29, 35. *cf.* 3, 8. & 42, 64. Vid. *Drakenborch. ad* 41, 2. Tanto silentio in summum evasere, ut non cus- todes solum fallerent, sed etc. 5, 47. Qui cæci avaritia in pondere auri fœdus ac fidem sefellenter 5, 51. *Fortasse leg. se- fellenter*. Neu fas, fidem, dextras, Deos testes atque arbitros conventorum fallat 29, 24. Per quos Deos fœdus icturi es- sent, quum eos, per quos ante ictum esset, sefellissent 30, 42. Apud quos, fallere (*decipere*) hostem, quam vi superare, gloriosius fuerit 42, 47. Fallere autem ita se posse, si — in custodiam ejus loci propugnatores urbis avertiasent 44, 11. Non recipiente (*glacie*) vestigium, et in pron- citius pede se fallente 21, 36. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 32.

FALSO. Vid. *Angere*.

FALSUS vates 4, 46. Falsas esse litte- ras et a scriba vitiatas 40, 55.

FAMA 21, 10. Unde nec ad nos nomen- fama-que ejus accedere possit. Attulerat fama 39, 6. *ff.* 1, 18. Fama tenet. *De traditione qualibet, etiam historicorum, di- citur hic et alibi apud Livium*. Tenet fama — lupam — ad puerilem vagitum cursum flexisse 1, 4. Vulgatio fama est 1, 7. Vid. *frequentior*. Fama tenuit, quæ propior vëro est, haud plus facundus

mediq 22, 12. Quamquam fama prius (qua incerta in majus vero ferri solent) praecepta res erat, tamen etc. 21, 32. Adversus famam rumoreque hominum si satis firmus steteris 22, 39. Nemo tam famae contemtor est, cuius non debilitari animus possit 44, 22. Quae fama in Sabinos, aut quo linguae commercio, quemquam ad cupiditatem discendi excivisset 1, 18. Famam et ad alia bella et ad ceteros populos querere 5, 6. cf. 2, 10. Magna famae momenta in utramque partem fieri 24, 19. Damnum famae 42, 60. Fama belli exorta 9, 29. Famam bellum conficere, et parva momenta in spem metumque impellere animos 27, 45. Ad famam populi Romani pertinere 10, 24. i. q. gloriam.

FAMES, 5, 6. Fame sitique tempus ipsum vincit atque expugnat (urbes). Praesidium Rom. — obsessum fame in deditionem acceperant 9, 31. Quem urgeat fames 6, 40. Quum, super cetera, extrema fames etiam instaret 22, 6.

FAMILIA 3, 53. Familia ad eodem Ceteris — venum iret. i. e. omnia bona, cuiuscumque generis. Vid. heres. Familiam unam subiisse civitatis onus 7, 26. pro Fabia gente universa. Omnes (Fabii) unius gentis — ibant unius familiae viribus etc. 2, 49. In execrationem capitis familiaeque et stirpis 10, 38. Jussa — familiam in potestate habere 8, 15. i. e. prohibita manumittere servos, ut essent, ex quibus quaestiones haberi possent. Vid. Int. ad h. l.

FAMILIARE bellum 2, 48. — Sacerdotium 9, 29. — fatum 10, 28. — ostentum 26, 6. Notitiamque cam brevi — in familiaris amicitiae adduxerat jura 1, 34. Quum quidam familiarium aquam ad restringendum ferret 1, 39. i. q. servus. [aliquis.] Nota vox ejus et familiare jam signum 25, 9. i. q. solitum. Ut familiaris pene orbitas ac solitudo frangit animum 26, 41. Tanto simul publico familiarique ictus luctu 27, 51. Jura familiaria 24, 5. h. e. familiaritatis s. familiarium, uti Romana origo dicitur pro Romanorum origine. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 105. Familiaris pars in extis 8, 9. opponitur hostili. Familiare oculis gratumque id spectaculum (gladiatorum munus) fecit 41, 20.

FAMILIARITER 41, 20. Vix notis familiariter adridere.

FAMULUS 37, 9. Famuli matris deum, alias Galli dicti, Ovidio Fast. 4, 185. dicuntur comites.

FANATICUS numine Deorum afflatus 37, 9. fanatici Galli. Viros, velut mente capta, cum jactatione fanatica corporis, vaticinari 39, 13. Fanaticq instincta cursu 4, 33.

FANDUS 10, 41. Resperae fando nefandae sanguine aere.

FANUM est apud nos Proserpinae, de cujus sanctitate templi credo etc. 29, 8. ff.

1, 55. fana sacellaque. Inque ea pugna Jovis Statoris aedem votam, ut Romulus ante voverat: sed fanum tantum, id est, locus templo effatus, sacratus fuerat 10, 87. Vid. Kustner. Chrestom. Enn. pag. 80. Fanum — communiter a civitatibus Asiae factum 1, 45.

FAR 2, 5. Seges farris matura messi — quem campi fructum etc.

FAS 2, 5. Audite fines, audiat fas. i. e. lex et voluntas divina. Audi, Jupiter — audite, fines — audiat fas 1, 32. Ut per omne fas ac nefas sequuntur vindicem libertatis viderentur 6, 14. Per fas ac fidem decepti 1, 9. Legatos, sicut fas jusque est, ad socios — mittimus 7, 31.

FASCES 9, 34. Fasces et imperium obtinuit. Fascibus secures illigatas praeferebant 3, 36. Fasces candelis involuti 40, 29.

FASTI, 4, 3. Si non ad fastos, non ad commentarios pontificum admittimur. cf. 9, 48.

FASTIDIRE 2, 41. Quae (plebs) coeperat fastidire, munus vulgatum a civibus isae in socios. Qui se inspicit, estimari fastidit 6, 41. Dum nullum fastiditur genus, in quo eniteret virtus 4, 3.

FASTIGATUS 37, 27. Ipse collis est in modum metæ in acutum cacumen a fundo satis lato fastigatus. Fastigatam testudinem faciebant 44, 9.

FASTIGIUM 40, 2. Fastigia aliquot templorum, a culminibus abrupta, foede dissipavit. i. e. statuas deorum, aut similia ornamenta summis tectis imposita. Suberat et altera inferior submissa fastigio planities 27, 18. Cloacia e fastigio in Tiberim ductis 1, 38. i. e. per proclive. Vid. Int. ad h. l. Propugnatoribus muri fastigio altitudinis aequabantur 44, 9. Quum — pro fastigio rerum oratione etiam magnifica, facta dictis aequando, memorasset 6, 20. Submittendo in privatum fastigium, quo minus conspectus, eo solutior erat 27, 31. Ita fastigium dicitur 2, 27. de centurione primi pili; ut. 3, 35. ejusdem fastigii cives dicuntur. Dictaturae semper altius fastigium fuit 6, 38. Favere enim pietati fideique deos, per quae populus Romanus ad tantum fastigium venerit 44, 1. conf. 42, 11. quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam ne optare quidem auderet. Vide stupere.

FATALIS hora ignominiae 9, 5. ut. 22, 53. dux belli. cf. 5, 19. 30, 28. Claudia familia tribunis ac plebi fatalis 9, 33. Termini fatales 38, 45. (mons Taurus) ut. 5, 14. 42, 2. libri fatales. Velut fatalem cum (Scipionem) ducem, in exitum suum natum, horrebant 30, 28.

FATERI 9, 4. Quoniam ne victi quidem ac capti fortunam fateri scirent, inermes — sub jugum missuram.

FATIGARE 22, 50. Dum proelio, deinde ex laetitia epulis fatigatos quies nocturna hostes premeret. Vid. Intpp. ad Virgil.

ÆN. 1, 316. Inducis biennii, quum per aliquot dies fatigasset singulos precibus, impetratæ 9, 20. Eum quum in senatu fatigasset interrogationibus tribuni plebis 41, 7. Fatigatus consul et contumelias singulorum et multitudinis ludibriis 41, 10. Fatigato idem sæpe petendo senatu 42, 18.

FATIOQUUS 1, 7. Carmentis matris, quam fatioquam — miratæ hæc gentes fuerant.

FATUM, cujus lege immobilis rerum humanarum ordo seritur 25, 6. Inexsuperabilis vis fati 8, 7. Fato ingruente 5, 32. Nihil aliud opus esse, quam indici ostendique bellum: cetera sua sponte fata et Deos gesturos 2, 44. Vid. *Virgil. Æn.* 10, 113. Ignarus fati futuriq[ue], laus an poena merita esset 8, 7. *al. facti. Id si verum, del. que.* Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 384. Ad maiora initia rerum ducentibus fati 1, 1. Quorum (*scilic. ducum bellicorum*) suo quisque fato, sine publico discrimine, viveret morereturque 9, 18. Accipere se onem impleturumque fata, ara condita atque dicata 1, 7. Alteruter consulum fata impleret 8, 6. *i. e. facere, ut predictio evenitum habeat, per devotionem quidem.*

FAUCES portæ 44, 31. — saltus 22, 4. — specus 10, 1. — portus 25, 11. *que ibidem dicuntur claustra, item os.* Obstantibus ad exitum (*portarum in castris*) Celtiberis — quia propter angustias non omnes in faucibus pugnare poterant Romani 41, 26. Utraque oppida in faucibus sunt, quæ Tempe adeunt 42, 54. Arctis faucibus 45, 28. *de Isthmo. ut de freto Gaditano* 28, 30. Aliasque urbes eos e faucibus Hannibalis ereptas populo Rom. restituisse 26, 2. Ardentibus siti faucibus 44, 38.

FAVERE 1, 25. Clamore, qualis ex inasperato faventium solet, Romani adjuvant militem suum. *Verbum proprium de acclamatione in ludis.* Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 38. Pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur deteriori atque infirmiori favendo 42, 63. Quod, nihil in publicum secernendo, augenti rem privatam militi favit 7, 16.

FAVOR 4, 21. Favore nominis moturum se aliquid ratus. *Eleganter pro favorabili nomine.* Et ipsa deformitas Pleminii, memorisque absentis Scipionis favorem ad vulgum conciliabat 29, 22.

FAUSTUS 2, 49. Ut (*alii*) illud agmen faustum atque felix mittant.

FAX 4, 33. Ignibus armata ingens multo, facibusque ardentibus tota collucens, velut fanatico instincta cursu, in hostem ruit. *Notentur ignes facibus adjuncti.* Omnis generis arma, cumulatæ in ingentem acervum — ipse imperator face subdita succendit 45, 33. Faces undique ex agris collectæ 22, 16. *pro lignis arctis, quæ ignem mox concipiunt.* Faces — per cælum — lapsæ sunt in Lanuvino 41, 21. Et facem Setis ab ortu solis ad occidentem

porrigi visam 29, 14. Juvenem, tamquam furiam facemque huius belli 21, 10. Duas faces (*rogationes*) novantibus res ad plebem in optimates accendendam 32, 38. His nuptialibus facibus regiam conflagrasse suam 30, 13.

FECIALES caerimonie 9, 11.

FELICITAS 41, 16. Sua (*ducis*) virtute ac felicitate neminem jam cis Alpes hostem populi Romani. *Vid. enitere. ut. virtus.*

FELIX 5, 24. Nulla felix arbor, nihil frugiferum in agris relictum. *i. e. fertilis.* Vid. *arbor.* Censura clara — memorias felicioris ad posteros, quod, etc. 9, 29. Donec, quam felices seditiones, tam honorati seditionum auctores essent 4, 2. Felix et fortis. *Vid. fortis.*

FEMINA 36, 24. Congregatis feminis puerisque et imbelli alia turba in arcem. *Sæptus conjunguntur feminae puerique et opponuntur viris.* Sic v. c. 28, 19. non militaris modo ætas, aut viri tantum, sed feminae puerique supra animi corporisque vires adsunt.

FERA. Vid. *mitescere.*

FERCULUM 1, 10. Spolia ducis hostium caesi suspensa fabricato ad id apte ferculo gerens etc.

FERRE pro circiter 1, 40. Post centesimum fere annum. *Hoc loco fere auget numerum, alias minuit. Itaque Dukerus volebat legi ducentesimum.*

FERIÆ pro supplicationibus 3, 5. His avertendis terroribus in triduum feriæ indictæ. *Nam tempore supplicationum ab opere cessabatur.* Ut per totam Italiam triduum supplicatio et feriæ essent 40, 19. Biduum feriæ ac supplicationem se habebiturum 41, 21. *Vid. supplicatio.*

FERIRE 2, 33. Cum Latinis populis ictum fœdus. ad id feriendum consul alter Romæ transiit. *cf. 9, 4. ut. 30, 43.* Si prior defexit publico consilio, dolo malo; tu illo die, Jupiter, populum Romanum sic ferito, ut ego hunc porcum hic hodie feriam: tantoque magis ferito, quanto magis potes pollesque 1, 24. [*Status sequitur: id ubi dixit, porcum saxo silice percussit.*] Ut cum ita Jupiter feriat, quemadmodum a fecialibus porcus feriatur 9, 5. Hostis feriendi — causa 22, 38. (*in prælio.*) *Vid. securis.*

FERITAS 38, 17. Bellus tantum recens captas feritatem illam silvestrem primo servare, deinde, quum diu manibus humanis alantur, mitescere; in hominum feritate mulcenda non eandem naturam esse.

FERRE 1, 15. Hæc ferme Romulo regnante domi militiæque gesta. *Omnino ferme denotat sæpius præcipua et summa rerum capita.* Nec ferme res antiqua alia est nobilior 1, 24. His ferme verbis 1, 32. Quum eadem ferme de jure patrum ac plebis — disseruissent 10, 7. Summa omnium quadraginta millia armata fuere: quorum pars ferme dimidio phalangitæ

sonat 49. Obsitus palustribus herbis, et, quibus! acuta ferme vestiuntur, virgultis vepribusque 31, 54. *i. e. plerumque, semper. cf. 9, 30. Vid. Burm. ad Phædr. 1, 13, 2. Ceterum parva quoque, ut ferme principia omnia, et ea ipsa peregrina res fuit, 7, 2.*

FEROCIA 42, 9. Consul, qua ferocia animi usus erat in Liguribus, eandem ad non parandum senatui habuit.

FEROCITER 7, 10. Strenue et ferociter facta. *A. e. fortiter.* Nec alium virum esse, ejus strenue ac ferociter facta in bello plura memorari possent 3, 47. Eo ferocius obsequitare Samnites vallo 9, 32. *cf. 2, 45.*

FEROX 40, 4. Femina ferox. *i. e. in rabiem versa.* Recenti victoria feroces 39, 31. Ferox viribus (*Cacus*) 1, 7. Ferox ea parte virum 31, 54. *i. e. equitatis.* Ferocem faciebat belli gloria ingens 3, 56. Ferox adversus singulos 1, 35. (*Horatius*). Ut poterim — Patribus quoque ferox esse, non solum plebi 7, 40. Cum globo ferocissimorum juvenum 1, 12. Ferocissimus populus (*Romanus*) 1, 53. *i. q. fortissimus.* [*Ideo ferox et fortis a librariis esse confusa. Vid. Drakenb. Tom. 1, pag. 61.*] Vid. *rapidus*.

FERRAMENTA 1, 40. Quibus consuecti erant uterque agrestibus ferramentis etc.

FERRATUS 1, 32. Fieri solitum, ut focalis hastam ferratam aut sanguineam præstatam ad fines eorum ferret.

FERRA 40, 49. Quum ferret passim cuncta atque ageret. *Posterius de pecudibus, sanctipis, prius de alia præda capiendum. cf. 3, 38. Vid. Drakenborch. ad 33, 13.* Ferre, agere plebem plebiisque res 3, 27. *i. e. spoliare, expilare.* Posse quamvis languida mergi aqua infantes, spem ferentibus (*asponentibus*) dabat 1, 4. Venationem ferre 35, 9. *i. e. prædam venando captam ferre.* Ferre in majus vero incertas res fama solet 31, 32. Ferre occultam fraudem 3, 25. *i. e. lege ferenda tutandere.* Quæ frons a tribunis occulta in lege ferretur 3, 18. Nequiverit tamen consaqui, ut non aspergimo id plebes ferret; jaceret tandem irritas sanctiones, quæ de suis commodis ferrentur: quum interim de sanguine et supplicio suo latam legem etc. 4, 51. Conspectum oculi longissime ferunt 1, 18. Ut partem aliquam (*pecunias*) præsentem ferret 44, 25. *i. q. afferret, acciperet.* Ut beneficio tuleris a me, quod minis nequisti 9, 19. *i. q. accipias.* Quum promptum hoc jussu velut ex oraculo incoeruptum pariter ab his summi infimique ferrent 3, 34. Ne id quidem ab Turno tulisse tacitum ferunt 1, 50. *i. e. ne eo quidem accusationem suam Turno probavit, sed refutavit eo nomine atque reprehensus est.* Ut tacitum feras, quod celari vis 3, 45. Iram haud clam ferre 31, 47. *ii. palam 3, 54. — aperte 38, 40.* Eam modestiam ferre in urbem, 3, 54. Qui spem omnem atque opem secum fere-

bant 5, 40. Ut me omnes — tuo sanguine ortum vere ferrent 8, 7. Ut ipse fert 31, 41. (*pro se fert.*) Latum in plebem aet 37, 11. Vid. *ragato.* Ferre alieni iudicem 3, 24. *i. e. accusare. cf. 8, 33. ii. 9, 1. Vid. judex.* Tributus plebis tulit, ut — coloniam etc. 32, 39. Latoque, ut solet ad papulum, ut etc. 23, 14. (*absolute.*) Quum ceteri lætitia gloriæque ingenti eam rem vulgo ferrent 28, 17. Vulgoque Patres ita fama ferebant 23, 31. Ferre sermonibus et multiplicata fama bellum 4, 5. Eam laudibus ad cælum ferebant 9, 10. *cf. cap. 23.* Se quique belli ducem potiores ferre 4, 45. *i. q. judicare.* Dignus — quem — conditorem urbis Romanæ ferrent 7, 1. Neque Samnitum certamen præsens, nos Romanum dilationem belli latatum 9, 43. *i. q. toleratum.* Qui vestrum primus — oculum matri tulit 1, 56. *paullo post:* uter prior — matri oculum daret. Quum ferret matri obvis complexum 3, 40. Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem a globo Talassii ejusdem raptam ferunt: multisque sciscitantibus, culpam eam ferrent, idemdem, ne quis violaret, Talassio ferri clamitatum 1, 9. Forte ita tulit casus 7, 6. *cf. 3, 27. ii. 48, 50.* Quodcumque fert animus 30, 13. Quum priores decemviri — corrigi reddita ab se jura tulissent 3, 36. Quibus sine amore expensas pecunias tulisset 6, 30. *i. q. dedisset, easque in tabulas expensarum retulisset.* Vid. *Bayer. Exc. Liv. 1, pag. 227.* Quod (tributum) regibus ferre soliti erant, populo Rom. pendere 45, 18. Ferre caput læuæ sponsonis causam 9, 9. *i. e. afferre, scil. Samnitibus. cf. 4, 10. ii. 10, 19.* Iis trium conditionum electionem ferre 34, 19. *cf. 3, 13. ii. 21, 19.* Ipse maximam partem eorum ferret 3, 47. *pro acciperet. cf. 6, 15.* Ne id ipsum, quod consultationi reliquerant, pro præjudicato ferret 26, 9. Misusque, qui venenum ferret 39, 50. *i. q. afferret.* Etruscis se luctum lacrimasque ferre 6, 3. *pro afferre, scilicet.* Qui (*Decius*) postem ab suis aversam in hostes ferret. ita omnis terror pavorque cum illo latus signa prima Latinorum turbavit 3, 9. Alterum responsum salutem, victoriam, lucem ac libertatem (*scil. feret*): alterum, ominari horreo, quæ ferat 7, 30. Si non pernecium nobis eum scelere ferunt 23, 9. Ferre signa in hostem 9, 33. *al. inferre hosti.* Signa ferri sunt cepta 30, 10. *i. e. effert e castris.* Velut si servos videatis vestros arma repente contra vos ferentes 21, 41. Curea in hostem feruntur 9, 13. Elephantum jam in mediam poditum aciem sese tulerant 21, 55. *pro fruerent.* Vis ad mortem dux sunt; quæ quemque animus fert, effugit superbiæ regiam 40, 4. *cf. 38, 27.* Si forte eo vestigia ferrent 1, 7. *cf. 9, 45.* Romanos ira eadem, quæ per mediam aciem hostium tulerat, et in castra pertulit 9, 13. Extremos tamen paver

in legem, et quendam in hostem ipsum improvidos tulit 8, 45. Tribum ferre 8, 37. i. e. suffragio tribus creari. Cum gravi vulnere latum ex pectore 33, 25. i. q. elatum, quemadmodum *Pighius legi volebat*. Ille finis Appio alienae personae ferendus fuit 2, 36. Speciosum Graeciae liberandae tulisse titulum 42, 52. i. e. Romanos sub praestatu liberandae Graeciae cum patre suo bellum gessisse. cf. 2, 56. Tamquam ferentibus adhuc cervicibus jugum, sub quo emissi essent 9, 6. ad q. l. vid. *Bauer*. pag. 282. Spolia in triumpho ferret 8, 30. Tulit in triumpho coronas aureas etc. 40, 48. Haec tibi victor Romulus rex regia arma fero 1, 10. Aureum baculum — talisae donum Apollini dicitur 1, 56. In Capitolium ad deos vestros dona ferentes 45, 23. Si nihil aliud ex eo certamine tulerit, illud certe laturum, ut etc. 10, 24. i. q. referre. Inque juvenis — ex centurione Latino victoriam tulit 8, 8. Genasque una populi Romani saepe ex opulentissima — Etrusca civitate victoriam tulit 9, 50. Datum munus, ut machinas in bello ferrent 1, 43. i. e. facerent, praepararent; nec est necesse, ut cum *Lipio* facerent legatur. Ager Hispanis in Hispania — virtutis causa latus datus est 23, 48. cf. 22, 10. ubi vid. *Idem*. Vos precor, veneror, veniam peto, ferroque, ut populo Rom. vim victoriamque prosperetis 8, 9. i. q. rogoque. *Sic* *Col. Strophilus* interpretatur, Immo praeferre, obtinere, impetrare. *Sic* *Haynius* in *Gott. Gel. Ana. St.* 177. p. 1793. p. 1785. **FERRUS** 39, 40. Ferrei prope corporis animique esse.

FERRUM 28, 9. Tu, patria, ferrum — quando parens extorquet, recipe. Mille aliis aunc ferro, aunc morbo morientibus 38, 28. Ille ferro, quacumque ibat, viam facere 8, 48. Vid. *Virgil. Aen.* 10, 373. 614. Ferro via facienda est 4, 28. Ut pontem ferro, igni, quacumque vi possent, interrumpant 9, 10. Ferrum et ignis saepe, quasi per speciem proverbii, junguntur. Vid. *Drakenb.* ad h. l. cf. 80, 8.

FERTILIS 45, 20. Pallanem, fertilem ac frugiferam terram.

FERVIDI animi vir 9, 52. Quam toto in bello damnosae, praepropere ac fervida ingenia imperatorum fuissent 27, 33.

FESOMILIUS versus 7, 2. Vid. *verrus*.

FESSUS 9, 30. Populationibus fessi. Fessum militem proliis operibusque habebat 21, 11. Interrogando aspectandoque respondens nuncius fessus 1, 54. Fessus — malis praeteritis instantibusque 2, 36.

FESTINATIO 49, 16. In primo congressu non temperavit, quin usoria petenda praematuram festinationem fratri obijceret.

FIDELIS 23, 27. Quibus a bonis fidelibusque sociis bella juvare solent. *Sic proprie socii dicuntur.* cf. 9, 2. 20, 17. Vid. *fidus*. u. fortis. Consensu fidei concordia permatum legem 40, 51.

FIDELITER 41, 92. Secum quidem omnia illis integra esse, ad instituendam fideliter amicitiam.

FIDERE 24, 8. Cur ad majora tibi fidamus, Sive pestilentiae — fidens 8, 39. Exerçitu se egregio fidentem venisse 40, 47. Pedestri fidentem Marte 24, 48. cf. 2, 69. u. 23, 38. Fidens et animo et viribus 24, 8. Addidit ad aliam fidentis speciem 27, 2. *scil. victoria futura*. Nec vivere consulem satis fidebant 9, 38. Duobus lateribus satis fidentes invia esse 38, 21.

FIDUS 1, 1. Fidem future amicitiae maxime. Habita fides ipsam plerumque obligat fidem 22, 22. Sacrae fide manus 28, 9. Per fidem violati colloquii 38, 25. Propter violatam fidem colloquii. Paucae horae sunt, intra quas jurantes per quidquid dixerunt est, dextra dextra jungentes, fidem obstrinximus, ut sacras fide manus, digressi ab colloquio, extemplo in eum armaremus? 23, 9. Vid. *Virgil. Aen.* 11, 292. Data dextra in id, quod petebatur, obligandae fidei 30, 12. Dextra fidemque dedere, mittere vere ac finire odium 40, 46. In id data fides consuli est 23, 20. Fide sua obligata, peccato agmine transiitque Batarnas 40, 57. *cap. seq. simplic.* fide. Levissimae fidei mutandae ingenia 38, 44. Adaone est fundata leviter fides 2, 7. Sincera fide in pace Ligures esse 40, 84. *Saepe sic Livius, v. c.* 39, 2. u. 44, 13. Vid. *fluxus*. Ubi fides iis non esset 21, 25. Vulgata opinio, qua creditur, Pythagorae auditorem fuisse Numam, mendacio probabili adcommodata fide 40, 39. Ad fidem rei 32, 12. i. e. ut probaret, cf. 32, 41. Ad fidem promissus est 21, 28. *id. cap.* 24. Ad fidem promissorum obsides acciperet. Ubi, quum Syracusae Capanaque captam, in fidem in Sicilia Italique merum secundarum, ostentasset 26, 24. i. e. ut credantur res secundae esse in *S. etc.* Neque enim alia h. l. interpretatio toleranda, nisi, quae verba in fidem sqq. dirimat a praecedenti captam. Nam in fidem capere *Livio* non dicitur. Missique ad regis ipsius armandam fidem legati 23, 24. Verba sine fide rerum jactata 23, 34. Fides a consule 27, 5. i. q. consulis. In fidem consulis venerunt 10, 43. u. in fidem se permittere 26, 27. i. e. dedere se. Ismenias gentem Baeotorum in fidem Romanorum permitti equum censebat 42, 44. Fide accepta sese tradiderunt 22, 19. i. e. promissa tutela. Sic committere et permittere se fidei alienius promiscue dicitur. Vid. *Drakenb.* ad 8, 31. Se vitam fortunaeque suas, illorum fidei virtutisque permittere. Immo quia fortes ac fideles milites dicebantur, hanc patissimum forma dicendi *Livius* unus est. Vite libertatisque fidem accipere 43, 18. cf. 43, 9. De pace cum fide agere 39, 23. i. q. fideliter. Quae (urbs) in amicitia cum fide permanserant 42, 21. Sociis cum fide cultis 44, 1. Emissique cum fide incalu-

mes ad Hannibalem venerunt 24, 27. Omnia e. republica fide vestra faceretis 22, 39. *i. q. pro fide vestra, s. ex s. cum fide.* Fides humanarum irarum 8, 24. *h. e. qua credibile est homines irasci posse, aut solere.* Aurum fidei minimum credentes 33, 32. Prima fides — secunda fides 30, 15. *i. e. prima et secunda pars promissi.* Induciarum fidem ruperat 9, 40. *ea fides induciarum sancta dicitur* 8, 37. Virum bonum egrumque socium Hieronem esse, atque uno tenore, ex quo in amicitiam populi Rom. venerit, fidem coluisse 22, 37. Altera rogatione Sextii fidem abrogari, cum qua omnis societas humana tollitur 6, 41. *i. e. quum debitores solvere non teneantur.* *cf. cap. 11.* Ubi eodem sensu dicitur fidem moliri. *i. e. labefactare.* Fides agi visa 7, 31. Apud quos juxta divinas religiones fides humana colitur 9, 9. Fidem pastorum nequidquam invocans 1, 7. *vid. invocare.* Nequidquam deos fidemque invocantes 9, 12. *conf. 29, 18.* Pœnaque in vicem fidei cesserat 6, 34. Liberata et exonerata fide mea 42, 18. In publica fide pecuniam deponere 24, 18. Fide solvendi pariter omnibus — stipendii 28, 32. Nisi fide staret respublica, opibus non statutam 23, 48. *i. e. quia pecunia et creditur.* Ni præstaretur fides publica 2, 28. *(promissa).* Missis, qui fidem venient in castra ad Gracchum peterant 40, 49. *i. q. securitatem.* *vid. fluxus. it. suspensus.*

FIDUCIA 30, 29. Hostis fiducia, quæ non de nihilo profecto concepto est. Accensi, minimæ fiducia manus 8, 8. Populorum casibus cognita populi Romani clementia non modo spem tibi, sed prope certam fiduciam salutis præbet 45, 8. Quod fiducia plus animorumque esse. Achæis ad non parendum credebant 45, 31.

FIDUCIARIUS 32, 38. Optimum ratus (Philippus). Nabidi eam (regionem) — velut fiduciarium dare, ut victori sibi restitueret.

FIDUS 1, 11. Nihil fidum proditori. *i. e. tutum.* Nec ubi consisteret, nec, quid fidum respiceret, habenti 27, 12. Fidiora hæc genera hominum fore ratus 40, 3. Fidissimum annonæ (Sicilia) subsidium 27, 5. Pax fida 5, 4. *vid. Drakenb. ad h. l. it. infra in v. infidus.* *cf. Bauer. Exc. Lit. 1. pag. 182.* Quem (servum) ex omnibus fidissimum domino credebant 33, 28. *Servi alius non fidi, sed fideles dicuntur; amici autem fidi.* *vid. Drakenb. ad h. l.*

FIERI 5, 52. Aio Locutio templum — jussimus fieri. Quibus diis decemviri, ex libris ut fieret, ediderunt 37, 3. *de supplicatione.* Omnino est illud vocabulum in re sacra usitatum. Ibi, ut loco dignitas fieret, habitat 1, 44. Arma fieri — in ea gente 42, 8. Bellum fieri Equis jussit 9, 45. *it. de castris* 10, 21. Ex multatitia pecunia — ludi facti 10, 23. Comitia centuriata — nisi ubi assolent, fieri possunt

5, 52. Fit fuga regis apparitorum atque comitum 1, 48. Eo vadimonia fieri jussuerunt 23, 32. Fit mihi inopinatum 6, 48. *ita enim, non sit legendum videtur cum Drakenb. quum subjunctivi positi ratio nulla sit.* Karthaginiensium partis factos cernebat 24, 1. Difficilior facta oppugnatio erat, ni etc. 34, 29. Pro facta fuisset. Per quem populum fiat, quo minus legibus dictis stetur 9, 5. Quid deinde tam opime prædæ, tam opulente victoriæ spoliis fiet 45, 39. Quid nexis fieri placeret 2, 31. *cf. 27, 16.* *vid. Intt. ad h. l.*

FIGURE 7, 3. Lex vetusta est — ut, qui prætor maximus sit, — clavum pangat. Fixa fuit etc. *i. e. dicata lex, uti paullo post dicitur, quod et ipsum suspendere, flagere denotat.* *vid. dicare. it. clavus.* Vulgo tamen legitur fixus, ut ad clavum referatur. *cf. 9, 28. Similiter Virgil. Æn. 6, 622. Fixit leges pretio atque refasit.* Supra valvas templi tabula cum titulo hoc fixa 40, 52. Spiculum inter aures equi fixit 8, 7.

FIGURA 29, 17. In hoc legato vestro nec hominis quidquam est, præter figuram et speciem.

FILIA 38, 57. Minorem ex duabus filiis. pro-filiabus. *vid. Voss. Aristarch. 4, 4. At. 24, 26. est: duabus filiabus.*

FILIUS 4, 15. Eodemque anno sororis filios regis et liberos etc. *i. e. nepotes.*

FILUM 1, 32. Capite velato-filo. (*lana velamen est.*)

FINGERE 42, 2. Quum alii abesse eum, alii ægrum esse, falso utrumque, fingerent.

FINIRE 9, 38. Lege finitum censuræ spatium temporis. Quinque dierum spatium finiebatur imperium 1, 17. Quot darentur (vades), permissum tribunis est, decem finirent. Tot undibus accusator vadatus est reum 3, 13. Signum contra, quo longissime conspectum oculi ferebant, animo finivit 1, 18. Finire locum, in quo dimicaturi essent 42, 47. Finire Scetum, ne etc. 31, 48. — libidinem muliebrem 34, 6. — modum cibi potusque naturali desiderio, non voluptate 21, 4. Finita potestas 9, 34. *i. e. certo temporis spatio circumscripta.* Plus quam lege finitum erat 39, 17. De pecunia finitur, ne major etc. 40, 44.

FINIS 2, 30. Is finis populationibus fuit. Pro populationum. Finem sibi vitæ fecit 3, 58. Tandem longi erroris vobis finem factum esse 5, 3. Spei nostræ — finem imposuerimus 5, 4. Ne ad extremum supplicii finem tenderet 8, 32. Sine fine ultra questionis suæ jus esse 9, 36. (*i. e. infinitum.*) *vid. Intt. ad 4, 2.* Nec novos statuere fines, sed veteres observari etc. 42, 24. Altera lege solitudines vastas in agris fieri pellendo finibus dominos 6, 41. *i. e. agris, prædiis.* Ne se quidem pacem, quam illi adferant, aspernari, si Gallia; egentibus agro, — partem finium concedant 5, 36.

Multum interest, alienos populere fines, antea uri, excindi videas 28, 44. Urbem, temple, delubra, fines, aquas, Samnitium esse 9, 9. *in formula dedicationis dicta. Ceterum hic fines pro agris, terra, in sensu proprio accipiendi. Sic* 1, 32. Legatus ubi ad fines eorum venit. Campanus fines 9, 6. *A. e. Campani agri finis. neque enim h. l. agrum, ut alias, quum pluralis ponitur, sed terminum significat. Alibi Livius: extrema agri Romani* 4, 1. *Eodem significatu finis absolute dicitur* 38, 15. *Nulla legatio ad finem præsto fuerat. cf.* 4, 58. *ii.* 10, 35. *Vid. fœvus.* Cujus ingentem modum possidere privatos, paulatim profereundo fines, constabat 42, 1. Ab Utente flumine usque ad Athesim fines habuere 5, 35. Scipioni non temporis, sed rei gerendæ finis, donec debellatum in Africa foret, prorogatum imperium est 30, 1. Utrum majores vestri omnium magnarum rerum et principia exorsi ab diis sunt, et finem eum statuerunt 45, 39. Inter eos fines, (*in sensu augurali*) quos feci 1, 18.

FINITIMUS 5, 6. Utrum tandem finitimi (*scil. populi*) populum Roman. eum esse putent etc. *Contra* 2, 72. Assignatos putarent finitimos populos — finitimis externique. *conf.* 4, 3. *ad quem locum vide Drahenborchium.* Indici — finitimis (*scil. populi*) spectaculum jubet 1, 9.

FIRMAMENTUM 29, 2. Dum cedenti duodecimæ legioni — tertiam decimam legionem ex subsidiiis in primam aciem firmamentum ducit.

FIRMARE præsidia aciem 9, 17. Multitudinem non vallo, non stationibus firmatam 10, 43. *i. e. tutam præstitam.* Non tamen pro firmato jam stetit magistratus ejus jus 4, 7. Quum plebem hinc provocatione, hinc tribunicio auxilio satis firmasset 3, 55. Cum potentissimo populo per ingens beneficium perpetuam firmare pacem amicitiamque 9, 3.

FIRMUS 2, 5. Firma area templis ac porticibus sustinendis. Adversus famam remoresque hominum si satis firmus aeteris 22, 39. Exercitus satis firmi ad tantum bellum 23, 25. *ii.* præsidium firmum 9, 44.

FIXUS 9, 7. Fixos in terram oculos. (*pro pedestre.*)

FLAGITATOR 2, 45. Centurio erat — inter primores pugne flagitator. Ipse quoque triumphante ante victoriam flagitator 8, 19.

FLAGITIUM 42, 60. Consul moveri flagitio timoris fatendi. Neque manere in iugo inopi, neque regredi sine flagitio, atque etiam periculo 44, 4.

FLAGRARE 2, 23. Civitas secum ipsa discors, intestino inter Patres plebemque flagrabat odio. Tantum, ut procul abesset, curabat, interim velut ab incendio flagrantis iræ; — se defensorum 40, 56. Juvenem

flagrantem cupidine regni etc. 21, 10. Flagrantissimo æstu 44, 36.

FLAGRUM 28, 11. Casa sagro est Votalis virgo.

FLAMEN dialis, quod exta perpetam dederat, flaminio abilit 26, 23. *cf.* 1, 26. Flamen dialis inauguratus est 41, 28. *Vid. apex.*

FLAMMA late fusa 10, 43. Ignibusque in proxima tecta coniectis effusa flamma primo veluti sparsa pluribus locis reluxit, dein per continua serpens uno repente omnia incendio hausit 30, 6. Multos in ipsis cubilibus semisomnos hausit flamma 30, 5. Quæ minime dense micabant flammæ 22, 17. Flammam ei (*Marcio*) concionanti fusam e capite, sine ipsius sensu, cum magno pavore circumstantium militum 25, 39. *Vid. Virgil. Æn.* 2, 682. Flammam invidiæ adjecerunt edicto 43, 16.

FLATUS 45, 8. Cujus animum nec prospera (*fortuna*) flatu suo efferet, nec adversa infringet.

FLEBILITER nomine sponsum mortuum appellat 1, 26.

FLECTERE 1, 48. Flectenti carpentum (*Tullie.*) *pro flectere jubenti. Vid. Bæuer. ad h. l. pag.* 68. Flexit viam Brutus — ne obvius fieret 1, 60. Ad Privernum flexit iter 8, 19. *ii.* 35, 31. Ex Gabino in Tuscianos flexere colles 3, 8. *scil. iter, viam.* Flectit paullulum in clivos agmen 9, 35. Animos flecti quam frangi, putabat quum tutius, tum facilius esse 2, 23. *Sollicit lenibus illud verbis, hoc acrioribus remediis, et adhibita quasi vi, intelligendum est.* Comparando hinc, quam intestina corporis seditio similis esset iræ plebis in Patres, flexisse mentes hominum 2, 32.

FLEXUS 22, 12. In aliquo flexu viæ. Confragosa loca implicatasque flexibus vallium vias 32, 4.

FLORERE 26, 3. Florens tum et fama rerum gestarum, et propinqua spe Caput potiundæ. Ad florentes Etruscorum opes confugit 1, 2. En umquam ille dies futurus esset, quo vacuum hostibus Italiam bona pace florentem visuri essent 30, 21. Florere præterea juventute, quam stirpem longa pax ediderit, florere opibus regni, florere etiam ætate 42, 11.

FLOS Achæorum juventutis 32, 25. *cf.* 7, 7. Hæc prima frons in acie (*hastati*) florem juvenum pubescentium ad militiam habebat 8, 8. In flore virium se credens esse 42, 15. Cui detractum foret omne, quod roboris, quod floris fuerit 27, 44. Medio juventutis robore ille, (*Persæus* 30 annorum) hic (*Demetrius* 25 annorum) flore 40, 6. Florem ætatis ejus fructum adventicium crediti ratus 8, 28. Florem ætatis — quem ipse patri Hannibalis fruendum præbuit 21, 3. (*de abusu ejus nefando.*) *conf. cap.* 2.

FLUCTUANS et instabilis acies 9, 35. *cf.* 6, 24. *ii.* 8, 39. Fluctuanti similis acies erat 6, 17. Signa fluctuantia 29, 2. *Ipse*

capite dicuntur, in quas impressio facta est. cf. 30, 34. Fluctuansque animo, ut tereret tempus, ordines explicat 1, 27. Fluctuante rege inter spem metumque tantae refectionis 42, 59. Fluctuantes et imbutos Persei consilii 42, 26. *Ceterum notandum est, Livium, praeferat hic participium, quod videri possit activae vocis esse, nihil ejus in hoc verbo magnopere usurpare, semperque deponentialiter omnia dici.* Sic 29, 13. Fluctuans animo est. cf. 22, 33. Celtiberi parumper incertis animis fluctuati sunt 40, 28.

FLUCTUATIO animorum 9, 35.

FLUCTUS 24, 28. Cujus murus fluctu aluitur. *cap. sequi. est: mari alluitur.*

FLUXUS 24, 10. Fontem sub terra tanta vi aquarum fluxisse etc. In Tiberim, tenui fluentem aqua 2, 5. Vid. *Tiberis*. Fluente luxu ab duratis usu armorum in Sidicino pulsi agro 7, 29. *i. e. molles.* Gallorum corpora intolerantissima laboris atque aestus fluere 10, 28. Fluere lassitudinis vires 7, 28. Fluunt sudore et lassitudine membra 38, 17. Fluenteque tabem liquescentis nivis ingrediebantur 21, 86. Nivio luxu fluentibus rebus mollitiaeque sua 7, 23. *i. e. labantibus.* Vid. *Gronov.* ad 27, 17.

FLUIDUS 24, 47. Mollis et fluida corpora Gallorum, et minime patientia sitis.

FLUITANS 1, 4. Quum fluitantem alveum, quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituisset.

FLUMEN, quod medio oppido fluxerat, extra frequentia tectis loca praeterfluebat 24, 3. Ad expiendum fluminis impetum 21, 27. Vid. *B. Patrum ad Tacit. Annal.* 2, 16. Fluminis pontem petentes 23, 24. Vid. *brachium*.

FLUVIATILIS 10, 2. Fluviatiles naves ad superanda vada stagnorum apte planis alveis fabricatae.

FLUVIUS 1, 8. Pax ita convenerat, ut Etrusci Latinisque fluvius Albulus, quem nunc Tiberium vocant, finis esset. cf. *Virgil. Aen.* 1, 62.

FLUXUS 40, 50. Veramque pacem, non fluxu, ut ante, ade Celtiberos fecisse.

FOCUS. Vid. *Altare*.

FODERE 8, 10. Hastis ora fodere. *i. e. ferre, vulnerare.* Vid. *Drakenborch. ad A. 1.* Aversos (elephantos) sub caudis — fodiebant 21, 55.

FODATUS 3, 62. Multiplici clade foedatus annus, foedati agri 3, 26. *scil. populatione.*

FODE 9, 48. In captivorum corpora militum foede servitum. Multis hominibus jumentisque foede amissis 22, 8.

FOEDITAS 1, 26. Ubi non sua decora cum a tanta foeditate supplicii vindicent. In tanta foeditate decreti 3, 47.

FOEDUS annus seu intemperie coli, seu humana fraude fuit 8, 18. Duo simul mala ingentia exorta, fumes pestilentialiaque, foeda

homini, foeda pecori 8, 23. Fendi agniti miserabilem viam 9, 5. Visa, quam dicta foediora 21, 32. Tempestates foedes fuisse 25, 7. Classis postero die foedisima tempestate lacerata 29, 18.

FOEDUS 7, 20. Non anim foedere Samnitium, ne qua nova jungeretur foedera, cautum est. *i. e. cum Samnitibus.* Qui rerum divinarum foedera, humanarum fidem socialem sanctissimam habebat 24, 31. Sanctum foedus 41, 19. Foedus violati hospitii 1, 9. *Pro foedus hospitii violatum, per hypallagen.* [Vid. *Stroth.* ad 1, 1, 4, 8.] Quidquid ex foedere rupto irarum in non coelestium fuit 9, 1. Foederis expatio *ibid.* Ad scribendum amicitiae foedus adduci potuisse 42, 12. *mon: foedus incisum literis esse.* Vid. *conscribere*. Vetustior foederis memoria 1, 24. *i. q. vetustioris foederis memoria.* Ut publicum quoque foedus privato (nuptiis) adjiceretur 29, 28. In vestro foedere erat, ut etc. 29, 38. Pacem foederumque petentes 9, 37. Foedere negato, induciae biennii impetratae 9, 20. Non foedere pax Caudina, sed per sponsonem facta est 9, 5. *Interdum tamen sponso pro foedere dicitur. Omnino quidem eorundem est, non raro dici foedus de omni consensu aut decreto an plurimum sententia facto.* *At dicitur ipse Livius:* ubi semel decretum erit, omnibus id, etiam quibus ante displicuerit, pro bono atque utili foedere defendendum 29, 20. *Nisi vero cum nonnullis pro foedere legi malis fore.* Comparatur ergo alius locus, v. c. 22, 28. Id ex voluntario inter ipsos foedere a tribunis ad legitimam jurisjurandi adactionem translatum. cf. 2, 56. *vid. equus.* Foedera quietum 21, 10. *i. e. perpetua futura.* *Oppos. rupta foedera.* Appium et legum expertem, et civilis et humani foederis esse 3, 57. Ad foedus ex societate cum Annibale faciendum 24, 8. Vid. *Bauer. ad A. 1. pag.* 107. Quod adesse foederi sancitum cum Gentio societatis volebat rex 44, 28. His conditionibus paratum se esse foedus cum consere 9, 4. Sub umbra foederis 8, 4. Si foedus est, si societas aequatio juris est *ibid.* Karthaginienses foedere illigatos silere 42, 22. Quodsi tribuni eodem foedere obligatos se fateantur tollenda appellationis causa, in quam conspirasse decem viros criminati sint 3, 56. *Nisi vero cum Dukero recte, opinor, causae delentur.*

FOENERARI 7, 21. Novi consules scenam quoque rem, quae distingere unanimos videbatur, levare aggressi, solutionem seris alieni in publicam curam verterunt. Leges foenebras 25, 7.

FOENERARE 7, 42. Ne foenerare liceret. *Alii foenerari: nil differt.*

FOENUS ancianum 7, 16. *Quam in centenos asses uncia datur foenoria nomine.* Vid. *Tacit. Annal.* 6, 16. Foenus liberum 25, 7. *i. e. lapibus non definitum.* Propior dolo plebi foenoris ingrorescentiae erat 7,

31. *Vid. infra in v. mergere. & obnoscere.* Injusto fenore gravatum se alienum 42, 5. Ut ipse fenore levetur 6, 39. Dum tam potentem haberet (*plebem*) ducem fenoris expugnandi 8, 18, *cf. cap. 29. Vide H. Patrum ad Sueton. Jul. 27.* Fenore circumventam plebem 6, 86. Fenore trucidare plebem 6, 27. *Vid. Salmas. ad Scrv. Hist. Aug. T. 1. p. 357.* Sanctus et innocens (*Cato*) asperior tamen in fenore coëscendo habitus. Fugatice ex insula feneratoras etc. 22, 27.

FERTUS. *Vid. Obsecans.*

FOLLIS 28, 7. Folle fabrilis flando ascenderunt.

FONS 49, 19. Juventutem, ut jam Macedonia dedisset, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thraciam subjectam esse. *Vid. Perennis.*

FORAS verum vestigia 1, 7. *Vid. Vestigium.*

FORA 30, 2. Quo missuri classem Karthaginienses forent.—forent passuri 36, 26.—expulsurus foret 25, 24.—casurum foret 25, 12. Que omnia, si tamen populo foret, in capita noxiorum versura 45, 10. Bello intestino cum fratre eum exitum fore, ut victor—nequaquam par Antiocho *Anturus* esset 45, 11.

FORANIS factio 9, 46. Omnem forensiam turbam extectam in quatuor tribus coniecit *ibid.*

FORIS 1, 14. Harrens in terga Romanus, priusquam fores portarum obicerentur, velut agmine uno irrupit. Forem ex ade Lano—reptam tulit 40, 2.

FORMA urbis occupata, quam divise similis 5, 65. Forma excellentie (*virgines*) 1, 9. Puellas infelicem formam deplorant 2, 48. Ex omni colluvione et confusione in aliquam tolerabilem formam redigendas (*obvictis*) 24, 81. Intantum forma, quas in pulvere (*Archimedes*) descriperat, ab igne milite, quis esset, interfectum 25, 81. Habitum formamque viri aliquantum amplioreni augustioreque humana intuens 3, 7. Sardinia insula forma (*illud donum*) erat, atque in ea simulacra pugnarum picta 41, 38. Nequaquam eadem est tum rei forma (*conditio*) apud Romanos 41, 2.

FORMARE in suos mores alium 2, 36. Quum ipsi se homines in regia, velut unici exempli, mores formarent 1, 21. Formatis omnibus domi et ad belli et ad pacis usus 1, 48. *Bauer. p. 63. armatis legit. [Non vacasse; et si non ignore, suppositum confusa firmare, formare, cum compositis.]* Donec statum ejus regni (*Macedonici*) formando composuisset 45, 16. Ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite 44, 1.

FORMIDO 20, 28. Has formidines agitando animis ipsi curas et metus augebant etc.

FORMIDULOSUS 8, 8. Id erat formidolosissimum hosti, quum velut victos in-

quos novam repente molem emergentem auctam numero cernebant.

FORMULA 22, 57. Ex formula milites accipere a sociis, *h. e. ex lege fœderis. cf. 27, 10.* Lampromas in sociorum formulam referre Q. Manius prætor junctus 43, 6. Senatus in formulam sociorum eum referri jussit 44, 16. Formula juris additionis 26, 24. Urbem se quars formulæ sui juris facerent 38, 9. Hac formula dicta in Illyrico 45, 26. *De divisione terrarum.* Divisæ itaque Macedonia partium usibus separatæ, quantæ universos teneant Macedonia, formula dicta, quum leges quoque se daturum ostendisset 45, 20. Formula cognitionis 40, 12. *Ad cufus præscripta judicium dirigi debet a iudicibus, ut, quid cognoscendum judicandumque sit, ea se intelligant, quippe in quam judicium dabatur a prætoribus.*

FORNICATA via 32, 36. *Per quam ex urbe in campum Martium descendebatur. Vid. Int. ad A. 1.*

FORNIX 28, 23. Fornices in muro erant apti ad excurrendum. *cf. 44, 11.* Pili fornices — locaverunt imponendos 40, 51.

FORIS 26, 12. Quidquid fors belli taliaset. Quibus fors corpora dedisset, darent animos 1, 9. Uni se ex Sabinis fors dare viam est privato consilio imperii recuperandi 1, 45. Forte quadam utili ad tempus, ut comitiis præseset, potissimum M. Duilio sorte eventit 3, 64. *cf. 1, 4. et Virgil. Æn. 1, 277. Vid. serv.* Que fors immoderata, tempus ad necessitas fecerint, iis se modum impositurum 23, 23. Magna pars sorte, ut in quem quoque incideret, raptæ 1, 9. Pars forte, pars consilio oblata 9, 21. In quo tam magistratu forte Brutus erat 1, 59. Forte quadam divinitus 1, 4. Si quis (*hyrcus*) forte aliquando fuerit 5, 2. Forte ita evenit, ut etc. 1, 7. Forte ita inciderat, — fortuna — populi Romani ne etc. 1, 46. Forte temere 2, 31. *conf. 25, 28. & 10, 26. 23, 2. 41, 2.*

FORSAN 2, 47. Quem decreto sermonem prætenderit, forsan aliquem verum auctores antiqui tradiderint. (*Pollis usitatus.*)

FORSITAN 5, 52. Forsitan aliquis dicat. Quod quosdam forsitan movent 9, 9. Forsitan et publica, sua certe liberata fide 9, 11. Et forsitan — simul Punico Romanoque obrutus bello esset 9, 19.

FORTIS 7, 40. Nondum erant tam fortes ad sanguinem civilem. *De seditionum et conjurationum studiosis.* Romam vos expugnaturus, si quis duceret, fortes lingua jactabatis 23, 45. Et facere et pati fortia Romanum est 2, 12. Facta fortia 29, 26. Regnum, quod a patruo tuo forti, non solum fideli, — accepi 40, 56. Fortes et felices (*Fabii*) 2, 49. *Eleganter; nam singulos ante Livius dixerat duces esse potius magnorum exercituum; et duces bellicosos fortis ac felices proprie dicebantur;*

milites autem fortes et fideles. conf. 39, 32. Claudius felicitatem virtutemque collegae — aequavit secundis aliquot praeliis. *Vid. ductus.*

FORTITER 5, 5. Cum ac fortiter passus. (*sensu medico.*) Reliqui quid esset, nisi ut fortiter moriatur 45, 5.

FORTUITO. *Vid. temere.*

FORTUNA 22, 5. Variante fortuna eventum. Incertus fortunae eventus 42, 49. *Vid. labare.* Habuisset tanto impetu cepta res fortunam 24, 34. Suae fortuna quadam ingentis ad incrementa gloriae celebratus 29, 6. *inde* 23, 2. *fortuna tribuitur* indulgentia. Ille primum dies fortuna veteri abundantes Etruscorum fregit opes 9, 39. Quibus (*artibus*) ingenia ad magnae fortunae cultum excitantur 1, 39. Quos fortuna non aequarent 45, 32. Humili fortuna ortus 9, 46. Ut agentem te ratio ducat, non fortuna 22, 39. Quando in eam fortunam veni, ut etc. 40, 56. Serenitas fortunae 42, 62. Fortuna et extollere animos, et minuere potuit 7, 8. Qua parte copiarum conserendi manus fortuna data est 21, 41. Raro simul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari 30, 42. *Vid. Virgil. Aen.* 11, 306. Cum eo hoste res est, qui nec bonam nec malam fortunam ferre potest 27, 14. *Vid. Virgil. ibid.* Fortuna belli 44, 7. Nec praesenti credere fortunae 45, 8. *Vid. vespere.* Cujus animum neque prospera (*fortuna*) flatu suo efferet, nec adversa infringet 45, 8. Quippe imperium agebatur in tam paucorum virtute atque fortuna positum 1, 25. Fortuna, quae plus humanis consiliis pollet 44, 40. Ut insignis ad invidiam locupletiorum fortuna esset, et parata, unde egentissimis largiretur 1, 47. Quum fortuna, qua quidquid capitum foret, potentioris esset 3, 37. Ut, quae sub ditione ejus, urbes nullius liberae civitatis fortunam secum mutatam vellent 42, 5. Fortuna per omnia humana, maxime in res bellicas potens 9, 17. *cf.* 4, 57. *ut.* 5, 19. 8, 29. De ipsius Macedonae possessione certamen fortunam indixisse 42, 52. Fortunam perbene fecisse, quando etc. 45, 3. Fortunam totius rei principia sequituram ratus 44, 31. Consilia in omnem fortunam ita disposita habebat 42, 29. Ne fortuna mea desit, videte 6, 18. Quum ex summo retro volui fortuna consuesset 45, 41. Commoti Patres vice fortunarum humanarum 7, 31. Cyrum — quid — nisi longa vita, vertenti praebuit fortunae 9, 17. *cf.* 6, 30. Invitum se gravioris fortunae conditioni illigantem 36, 11. Oneratum fortunae apparatus suis (*Darium*) *ibid.* Nunc oneratum vestris fortunis hostem abire finitis 3, 68. Ausi sunt quidam amicorum consilium dare, ut secunda fortuna in conditione honestae pacis uteretur potius, quam etc. 42, 62. *Ibid.* ita tum mos erat, in adversis vultum secundae fortunae gerere, moderari animos in secundis. Idem

tidem Capitolium spectans Jovem deosque alios devocasse ad auxilium fortunarum suarum 6, 20. Omissa defensione, quae non difficillima esset apud haud ignaros fortunarum humanarum necessitatumque 9, 8. Tanta dulcedo est ex alienis fortunis praedandi 6, 41. Ex illis concionibus numquam vestrum quisquam re, fortuna, domum auctior reidit 3, 68. *Vid. fuleri. vid. bonus. ut. fastigium.*

FORTUNATE 10, 18. Quam quod — quidquam ibi scite autfortunate gestum sit.

FORUM 9, 40. Aurata scuta dominis argentariarum ad forum ornandum dividerentur, inde natum initium dicitur fori ornandi ab aedilibus, quum thesae ducerentur. Filium juvenem nullius probri extorrem urbe, domo, penatibus, foro, luce, congressu equalium prohibitum 7, 4. *cf. Cic. Or. pro Roscio Amer. cap.* 15. Humilibus per omnes tribus divisis forum et campum corruptum 9, 46. Quaestorium forum 41, 2. (*in castris.*) In pagis forisque et conciliabulis 25, 5. Scaphas circummisit, ut ex navibus gubernatoresque et magistri navium et bini milites in forum convenirent ad imperia accipienda 29, 25. *i. e. in locum prope navalia, ubi copia rerum omnium ad navalem usum pertinentium in promptu erat. Etiam tabernae ibi fuisse dicuntur.* *Vid. Schaeffer. de militia nav. vet.* 1, 4. p. 215.

FORUS 1, 85. Loca divisa patribus coquitibusque, ubi spectacula sibi quisque facerent; fori appellati. *i. q. aedilia.* *Vid. Virgil. Aen.* 6, 412. Viam e foro boario ad Veneris, et circa foros publicos — faciendam locaverunt 29, 37. *Vid. Duker. ad A. l.* Quum per circum reveheretur ad foros publicos, laureatas tabellas populo ostendit 45, 1.

FOVERE 29, 31. Adhuc teneras et fragiles ejus vires esse, vixdum coalescens foventis regnum. Ut praesens suas res foventibus adderet animum 24, 36. *i. e. amicis.* Quas (res) fovit tranquilla moderatio imperii, eoque nutriendo perduxit, ut bonam frugem libertatis maturis jam viribus ferre possent 2, 1. Statuerat, utram foveret partem 42, 29.

FRAGOR rupti pontis 2, 10.

FRANGERE 2, 40. Fletus ab omni turba mulierum ortus — frangere tandem virum. Non ita fracti animi civitatis erant, ut non sentirent etc. 45, 35. Athenis, in civitate fracta Macedonum armis 9, 18. *cf. cap.* 39. Romanum, quem Caudium, quem Cannae non frugerunt, quae fregisset acies? 9, 19. Fractos bello invenisset hostes 9, 19. Concitationem animorum fregit adventus 9, 7. Concitato animos flecti, quam frangi etc. 2, 23. Non — frangere audaciam vestram, sed differre in majorem gloriam atque opportunitatem, volui 25, 38. Ut frangendi carceris fugiendique habere occasionem 29, 22. *Vid. spiritus.*

FRATER 26, 35. Gratias de fratris filio remisso agit. *Idem autem Masinissa* 37, 19. *Huius Massina avunculus dicitur. Fuere igitur, qui legi vellent sororis filio. Sed. vide Jac. Gronov. ad posteriorem locum.* Pro fratre germano, non patruelis 36, 10. *Vid. Intt. ad h. l.*

FRAUDARE 36, 40. Ut suae victoriae fructu se defraudaret, *cf.* 2, 10. *ut.* 42. Plebs fraudari sollemni honore supremum diem tanti viri noluit 2, 61. *cf.* 4, 12. *ut.* 5, 47. Fraudans se ipse victu suo 2, 10. Cibo victuque fraudari 2, 35.

FRAUS 1, 24. Quod sine fraude mea populi Rom. Quiritium fiat, facio. *h. e. sine damno meo, quod malitiosa formulae interpretatione creari possit.* Ut, qui civis Campanus ante certam diem transisset, sine fraude esset 36, 12. Si fraude incendium ortum sit 5, 54. Fraus fidem sibi in parvis praestruit 28, 42. *i. e. homo fraudulentus.* Mentem a fraudibus absternerent 39, 15. *libidines h. l. sunt intelligenda.* Si vitandas, non ferendas fraudis causas hoc consilii capimus 24, 29. *i. q. cladis bellicae, quae sit insidiis.* Ne fraudi secessio esset 7, 41. Ne, non venisse, fraudi esset 1, 47. Quum ferae bestiae cibum ad fraudem suam positum plebique aspernentur ac refugiant 41, 28. Fraude ac dolo 1, 53. Ibi non bello aperto, sed suis artibus, fraude (*i. e. simulata societate*), deinde insidiis (*i. e. strategematibus*) est prope circumventus 21, 34. Ipsam se fraudem — detegere 44, 15.

FREMERE 3, 38. Haec fremebat plebes. — fremitu senatus 8, 13. Patres — erecti gaudio fremunt 6, 8. — gaudio alacres fremunt 10, 14. Qua (*inopia*) ipsi inter se fremere soliti erant 25, 28. Volscos — ob communiam Verruginem fremere 4, 1. Patres — non pro communicatis, sed pro amissis honoribus fremere 4, 54. *i. e. tamquam amissi jam sint.* Fremebant, se — domi a civibus captos et oppressos esse 2, 28. *Querebantur.* Fremere juventus, nondum debellatum cum Volscis esse 4, 58. Militibus, castra urbemque se oppugnatos, frementibus, ni copia pugnae fiat etc. 4, 18. *minantibus.* Falsas esse, et a scriba vitiatas (*litteras*), signumque adulterinum, vulgo in regia fremebant 40, 55.

FREMITUS consuetos castrorum 9, 45. *i. q. strepitus.* Fremitus hinnitusque eorum 2, 64. Ubi primum fremitu equestrium audit 40, 31. Fremitus in curia est ortus 23, 31. *Vid. lacerare.* Fremitus deinde universi senatus ortus 4, 48. *conf. cap.* 54. Quum in circo ludi fierent, murmur repente populi tota spectacula pervasit — dein fremitus increbuit: postremo clamor plaususque — est exortus 45, 1. *cf.* 40, 46. 42, 53. *intt. vid. murmur.* Admirantium circa fremitus 26, 22. Ingentem ea res fremitum tota Macedonia fecit 40, 3. Fremitu hominum trepidantia (ut in tali tumultu) exaudit 31, 24. *i. e. strepitus quod*

is motus, qui celeriter apparatus faciunt ad amolendam expugnationem, sine oppressionem potius improvisam. Quum fremitus aperte esset 4, 50. Quum fremitus post eam vocem ortus, et tandem sedatus esset 39, 26. *Vid. Intt. ad Virgil. Aen. 1, 559.*

FRENARE 26, 29. Ne quis timore frenari eos dicere posset, quo minus de eo libere querantur etc. Ubi demersis navibus frenassent claustra maris 37, 16.

FRENATUS 21, 44. Generosissimarum gentium equites frenatos et infrenatos etc.

FRENDENS gemensque ac vix lacrimis temperans 30, 20. *Vid. Virgil. Aen. 10, 718.*

FRENUM 39, 25. Ut equum tenacem, non parentem, frenis asperioribus castigandum esse. Date frenos impotenti naturae et indomito animali 34, 2. *Vid. Intt. ad Virgil. Aen. 1, 63.* Ni unius amici prudens monitio velut frenos animo ejus, gentienti secundis rebus, imposuisset 45, 19.

FREQUENS ad signa fuit 3, 24. *De uno Kassone dictum.* Frequentior fama 2, 32. *Vid. fama.* Quod filium frequentiore prope cum illis, quam secum, cernebat 39, 53. Ad frequentiores consultatio dilata est 25, 7. *Haud dubie senatus intelligitur.* Ab frequentibus Samnitium populis — legati 9, 20. Itinera quam maxime frequentia occupare jubet 25, 9. Frequens castellum 43, 19. *i. e. incolis. cf.* 21, 34. *Frequens cultoribus locus.* Frequens tectis urbs 1, 9.

FREQUENTARE 7, 20. Vobis Capua urbs frequentabitur. Novos colonos — adscribere et omni modo (*Lysimachiam*) frequentare 32, 38. *i. e. frequentem incolis reddere.*

FREQUENTIA omnium generum multitudinis prosequente 7, 30. Ne quid per frequentiam juvenum eorum, in quibus omnes vires plebis essent, agi de commodis eorum posset 5, 2. *h. e. quum frequentes essent, in eorum frequentia.* *Vid. Drakenborch. ad h. l. Nisi potius legendum infrequentiam. [Illud praestat.]*

FRETUM manu perfossum 33, 17. *Isthmus intelligendus.* Obrui Aetnes ignibus, aut mergi freto, satius illi insulae esse, quam velut dedi noxae inimico 26, 29. *Pro mari.* [Quidni fratrum Siculum intelligimus, quod nunc *Ἰσθμὸς*, fretum dici, multi docuerunt? *vid. Clav. Cicer. in Ind. Georg. v. Fretense mare.*]

FRETUS 6, 13. Multitudo hostium, nulli rei, praeterquam numero, freta. *Legendum nulla re. Id Intt. ad h. l. et ad 4, 37 Abunde probaverunt.* At tu fretus armis animisque etc. 6, 29. *Vid. Virgil. Aen. 11, 463.* Ut inter militares viros, et factis potius, quam dictis fretos 10, 24.

FRONDOSOS ramos per terram trahebant 10, 41.

FRONS castrorum 44, 36. — frons — munimentorum — in Etruriam spectans 5, 1.

Prima fronte valli ac fossa perducta est 44, 37. Instruit aciem consil arcta fronte ad naturam et angustias loci 36, 18. Impulsa fronte prima 6, 13. *i. e. acies prima*. Fronte in aequali concursum est 10, 19. *Aequa* fronte ad pugnam procedebat 36, 44. Vid. *agmen*.

FRUCTUS ex agris vectandos 21, 63. Quem campi fructum quia religiosum erat consumere etc. 9, 5. Quia propter populationes agri non fructu modo caruerit 2, 33. Emere ea, ex fructibus agri ab se dati quae ibi proveniant 48, 13. In tantas brevi creverant opea, seu maritima, seu terrestribus fructibus 21, 7. Ex fructu metallorum 45, 40. Fructui sibi republicam esse 5, 4. *De stipendiis militarium*. Omnium sibi laborum periculisque — nequaquam tantum fructum esse, quam capere Syracusas potuissent 25, 81.

FRUGES 45, 30. Pars prima Biantas habet — et multas frugum proprietates. Vid. *fovere*.

FRUGIFERUM Praefat. Fertilem ac frugiferam terram 45, 30.

FRUI 22, 14. Res fruenda oculis. *i. e. fruenda adspicere*. Ut agrum Campanum censors fruendum locaret 49, 19. Fruantur, utantur annonae 2, 24. *Si quidem vera lectio*. Ne super impunitatem etiam praemio sceleris frueretur 40, 56. Florem statim — quem ipse patri Hannibalis fruendum praebuit 21, 2. *De nefanda libidine*.

FRUMENTARIUS 4, 19. Criminando inde et obijciendo irae populi frumentarios. *De hoc genere mercatorum invidiosos vide Drahenborchium ad h. l.*

FRUMENTUM 33, 42. Ediles curules — tritici decies centum millia binis aëris populo dividerunt. *Omnino tenendum est, frumenti, salis item saponumque sic mentionem fieri, ut modius aut simile quid intelligi debeat. cf. 42, 6. ff. 23, 21. [Vid. Schweb. ad L. Eds. Ellips. Gr. pag. 191.]* Frumentum peregrinum 48, 6. Triginta dierum frumentum militi datum 43, 1. Inde frumento complurium dierum sumto 43, 18.

FRUSTRA, 2, 31. Neque frustra labor ultra cives meos, neque ipse frustra dictator ero.

FRUSTRARI 7, 38. Optimum ratus, differendo spem, quodcumque vellent, consilii exsequendi, militarem impetum frustrari. *al. frustrare*. Vid. *Drahenborch. ad A. l. et ad l. 17*. Clelia — frustrata custodes 2, 18. *cf. cap. 31*. Nisi me frustrantur oculi 3, 40. Frustrantibus nos falsae et inani spe 23, 18. Incerta — lux — tum quoque frustrata Romanos 41, 9.

FRUSTRATIO 27, 47. Tante rei frustratione Hannibalem elusum.

FUGA explicatur 1, 30. *i. q. fugientes. Eodem modo fuga dissipari dicitur. ff. 2, 69*. Agrestium fuga pro agrestibus fugientibus. Inferit pavidos fuga in mediam

eandem 4, 33. Fuga effusa 1, 27. *ff. longinquae* 4, 42. — trepida 27, 18. — diversa 42, 8. An longiorem intenderent fugam 7, 37. Quae (*fuga*) ubi immensa ac sine spe erat 22, 6. Fugam ac vastitatem late fecerunt 2, 9. Nihil movetur fugae 9, 39. Fuga Tibur, sicut arcem belli Gallici, petant 7, 11. *cf. cap. 27*. Latiusque fuga manasset 27, 14. Exsiliumque ac fugam nobis ex eo loco consciceremus 5, 33. Anguis — quum terrorem fugamque in regiam secisset 1, 36. *Bauer. pag. 77. emend. in regia*. Pavor fugae armatos cepit 31, 2. Eo major tum fuga pavorque in urbe fuit 29, 28. *i. e. trepidatio tota urbe cum pavoris discurrentium*. Eam quoque se illis fugam clausurum 27, 18. *de loco, per quem fuga dabitur, accipiendum*. Si alia fuga (*detrectatio, vacatio*) honoris non esset 3, 67.

FUGACIUS 28, 8. Vix rationem iniri posse, utrum ab se audacius, an fugacius ab hostibus geratur bellum.

FUGARE 2, 6. Veientes, vincit ab Romano milite assueti, fusi fugatique. *cf. 38, 17*.

FUGAX 30, 28. Fugacissimus dux (*Hasdrubal*).

FUGERE 9, 44. Memoriam fugerit in annalibus digerendis, an etc. *i. e. fugerint e memoria*. Provoco ad populum, eumque tibi fugienti exercitus tui, fugienti senatus iudicium, iudicem fero 8, 33. *i. q. contemnerit*. Quem tibi tuarum irarum, quem meorum suppliciorum iudicem feram, neminem, neque populum, neque privatum, fugio 9, 1. Cerva fugiens lupum 10, 27. *cf. 38, 38*. Vid. *Instr. ad 38, 17*. Agmenque fugientium ab signis 5, 6. Vid. *signum*.

FUGITIVUS 30, 43. Naves longas, elephantos, perugas, fugitivos — tradiderunt. *h. e. servos, qui a dominis Romanis confugerant ad Karthaginenses*.

FULCIRE 3, 60. Prius quam totis viribus fulta constaret hostium acies. Quia nullis recentibus subsidiis fulta prima acies fuit 9, 32. His eum fultum societatibus atque amicitiiis etc. 42, 12.

FULGERE 9, 40. Ut acies sua fulgeret novis armorum insignibus. Micantes fulsere gladii 1, 25. *de vibratione accipiendum*. Sic potius tremulos splendores dicunt. Candore tunicarum fulgentem aciem 10, 39. Marcellum, fulgentem tum Sicilia domita — consules dixerunt 26, 32.

FULGOR 21, 43. Demto hoc uno fulgore nominis Romani, quid est, cur illi vobis comparandi sint?

FULGUR 40, 38. Neque enim imbre tantum effuso, dein creberrima grandine obruti sunt, cum ingenti fragore celi tonitribusque et fulguribus praestringentibus aciem oculorum etc.

FULMEN dictatorium in se intentatum 6, 39. Quod duo fulmina domum meam

periculis 43, 41. *Inf. de duobus fimo morte erepta.* Vid. *incendium*. Sed fulmina sic etiam undique micabant, ut peti viderentur corpora 40, 58. Vid. *concremare*.

FUMARE 22, 14. Villaeque passim incendiis fumabant. *cf.* 10, 11. Propter quem deum delubra pateant, aras sacrificiis fumant etc. 8, 33. In civitate fracta Macedonum armis, cernente tum maxime prope famantes Thebarum ruinas 9, 18.

FUMUS 4, 38. Fumone victi — velut examen apum loco vestro exacti, inermi cedetis hosti?

FUNALE 42, 65. Funda media duo funalia imparia habebant. *Quid? si scutalia legamus.* Vid. *infra in A. v.*

FUNDA 28, 37. Fundis, ut nunc pulcrum, ita tunc solo eo telo utebantur. nec quicumq; alterius gentis unus tantum ea arte, quantum inter alios omnes Baliares excellant. Funda mare apertum incensentes exercebantur 38, 29.

FUNDAMENTUM 1, 12. Tuis iussus avibus hic in Palatio prima urbi fundamenta jeci. *de hac constructione vide Drahenborckium ad 3, 46.*

FUNDARE 40, 58. Inque eorum agro aedes fundare Bastarnis. Adeone est fundata leviter fides 2, 7. Regnum eorum novum, nullis vetustis fundatum opibus etc. 45, 19.

FUNDERE 35, 1. Si vi fudisset cecidissetque hostes. Ut funderet ipso incurso Aricinos 2, 14. Eos ipsos, non signum certum, non ducem sequentes, fundit Romanus, fugatos eques persequitur 9, 37. *cf. cap. 23 et 44.* Cadunt pariter resistentes fusosque 9, 14. *cf. cap. 16. ubi est fusa acies.* Agmenque fugientium ab signis — fusum ac per agros trepida fuga palatam est 7, 8. Longe ac late fuso agmine immensum obtinentes loci 5, 87. Late fuso terrore belli 29, 35. De jugis, quae ceperant, funduntur 9, 43. *i. q. deficiuntur.* Qua (*dextra*) Gallos fudi a delubris vestris 6, 16. Simul inconditis inter se jocularia fundentes versibus 7, 2. Vid. *flamma*.

FUNESTUS 4, 20. Funestis annales A. e. *peritis tempore scripti.* Fœdum (*et*) nuncium incutunt, funestaque familia dedicare eum templum non posse 2, 8. Gravem praeda (*hostem*) eoque impeditiore agmine incidentem aggressus, funestam ei populationem fecit 3, 3.

FUNUS 1, 41. Per speciem alienae fungendae vicis. *i. e. per causam mandata jurisdictionis.* Spes facta — militis fungendas portioribus ducibus 24, 21. *cf.* 3, 36. *id.* 8, 33. Quam suam vicem functus officio sit 1, 9. Vid. *elcis*.

FUNUS 28, 28. Meo unus fudere elata populi Rom. esset res publica? Vid. *efferte*. Ne liberorum quidem funeribus Libitina sufficiebat 41, 21. Vid. *Libitina*. Quantum militariis studiis furus ullum concele-

brari posset 9, 7. Pro portione ex marititudine alia multa funera fuisse 7, 1.

FUR 3, 58. Inter fures nocturnos ac latrones.

FURCA 1, 26. Sub furca vinctus. — *causus 2, 36.*

FURENS 8, 31. Et nunc id furere, id agere pati. Oculos sibi Romanorum ardere viros — vesanosque vultus et furentis ora 7, 33. *i. e. ferocissime pugnantium ora.* Agrariae legis tribuniciiis stimulis plebs furebat 2, 54. Vid. *taenare*.

FURIA 1, 47. His muliebribus instinctus furis *i. q. sermonibus insana.* Agitantibus furis sororis ac vii 1, 48. *cf. cap. 59.* Exsecrantibus, quoscunque (*Tullia*) incebat, invocantibusque parentum furias viris mulieribusque 1, 59. Hunc juvenem tamquam furiam faciemque hujus belli odi 21, 10.

FURIALIS 7, 17. Quod sacerdotes eorum sacibus ardentibus anguibisque praelatis incensus furiali militem Rom. insueti turbaverunt specie. Dira execratio ac furiale carmen, detestandas familias stirpique compositum 10, 41.

FUROR 2, 29. Jam hic, quo nunc omnia ardent, conticecet furor. *i. q. seditio.* *cf.* 25, 4. Furoribus tribunicii 4, 2. *cf. (cir-gines)* alienata mente simul lactu metuque, velut captae furore, eo cursu se ex sacenario propinquerunt etc. 24, 26. Idem furor Cretenses lacerabat 41, 25.

FURTIVUS 39, 4. Per infrequentiam furum senatusconsultum factum. Profectum clam, furtim, haud aliter, quam si exsilii causa locum vertisset 21, 63.

FURTIVUS 45, 59. An noctu, tamquam furtiva, in aerarium deportantur? *scil. signa aurea, marmorea, eburnea etc.*

FURTUM unius diei 26, 51. Ubi tantus rei furtum occultaretur 6, 14. Hostem — ultimam spem furto insidiarum tentantem 9, 31. Quod ut furto fefellerant, ita propalam, tenentibus superiora cacumina hostibus, non poterant 44, 6. Obsides pignus futuro furto et fraude agendis rei 48, 10. Furto eos (*obstides*) subduxistis 9, 11.

FUSTUARIUS meretur, qui signa relinquunt praesidio dedecit 6, 6. Vid. *Int. ad h. l.* [*In his Strabonius: "Fustuarius suppletum secundum Polybium Lib. VI. cap. 35. Ita penebatur, ut Tribunus militem, qui illud commercuerat, fuste tangeret modo; quo facto omnes milites circumstantes reum fustibus ac lapidibus petebant, donec necaretur, quod tantum non semper fieri solebat."*]

FUSUS 38, 21. Detegebat vulnera eorum, quod nudi pugnaret, et sunt fusa et candida corpora, ut quae nunquam nisi in pugna nudentur etc. *i. q. mollia.*

GABINUS cinctus 8, 9. Inclinatus cinctu Gabino. Ad id faciendum (*sacrosanctum*) Fabius Gabino cinctu, sacra manibus ge-

rens, quum de Capitolio descendisset etc. 5, 46.

GASUM 9, 36. Iere pastorali habitu, agrestibus telis, falcibus gasisque binis armati. Leves autem, qui hastam tantum gasque gerent, vocabantur 8, 8. Sub laevo humero summum pectus gaso ictum est 26, 6. *Fuit genus haste Gallis usitatum.*

GALLI sacerdotes magnæ matris Deüm. Vid. *Famulus*.

GANEA 26, 2. In ganea lustrisque — senectutem acturum.

GAUDERE 22, 9. Ubi satis quieti datum, præda ac populationibus magis, quam otio aut requie, gaudentibus. Hac ad ostentationem scenæ gaudentis miraculis aptiora 5, 21.

GAUDIUM magna clade fœdatum 7, 34. Gaudium salubre corpori 37, 37. *de reddito Scipioni filio.* Publicum gaudium privatis studiis celebratum est 10, 45. Certatim Patribus plebique manare gaudio lacrimæ 5, 7. Cum ovante gaudio turma 8, 7. Vid. *lætitia*. Ne sincero gaudio fruatur 44, 44.

GAZA 25, 25. Donis ex Hieronis gaze ab Epicyde donatus. *i. e. ex pretiosa supellectile.* Trepidans gazam in mare dejici — jusserat 44, 10. Gaza regia in eo loco erat 44, 46.

GELIDA montium juga 21, 58. *id.* 5, 18. Hiems gelida et nivosa.

GELU 21, 40. Præusti artus — membra torrida gelu. *i. e. ad agendum inhabilia.*

GEMINARE 45, 13. Litteræ allatæ, quæ victoriæ lætitiâ geminarent. Geminata urbe 1, 18. Geminata victoria 1, 25. Philippo redintegratus est luctus geminatusque 40, 55.

GEMINUS 1, 5. Audissetque geminos esse fratres. Gemina victoria duobus bifariam præliis parta 3, 63. De Gallis Tiburtibusque geminum triumphum egit 7, 11.

GEMITUS vulnerum ictusque corporum aut armorum 22, 5.

GEMMATUS 1, 11. Gemmati magna specie annuli.

GENERATIM 5, 52. Ne omnia generatim sacra omnesque percenseam deos. *i. e. secundum sua genera, sævæ vim.* Quæ haud dubie major aliquanto summa ex numero plaustrorum ponderibusque, auri, argenti, generatim ab ipso scriptis (*Valerio Antiate*) efficitur 45, 40. *i. e. omnibus in unam summam collectis.*

GENITUS 40, 9. Me subditum et pellice (*ex p. genitum*) appellat.

GENS 9, 27. Potitia gens, cujus ad aram maximam Hercules familiare sacerdotium fuerat. Vos solos (*patricios*) gentem habere 10, 8. Confundi jura gentium rebatur 4, 1. *de connubiis patriciorum et plebeiorum.* *Paullo* post colluvio gentium dicitur. Vid. *Drakenborch. ad A. l. Jura*

gentium hominumque 4, 4. — jura gentium 5, 4. Cujus populi ea cujusque gentis classis fuerit 7, 26. Nullam in terris gentem esse, nullum infestiorum populorum nomini Romano 26, 27. *cf.* 45, 30. Inter multas regum gentiumque et populorum legationes 45, 19. Princepsque gentium aut populorum 45, 22. Opulentissima in terris gens 1, 7. Ferocissima gentium 42, 52. Non gentes modo Græciæ, sed etiam civitates 42, 5. Quod Labeatium gentis munitissima longe est (*Scodra*) et difficilis aditu 44, 31. Medeonem, Labeatium gentis urbem, profectus 44, 32. Nondum hac effusione inducta, bestiis omnium gentium (*ex omnibus partibus, populis, orbis terrarum conquestis*) Circum complendi 44, 9. Massyli ea gens vocatur 24, 48. *Sic et cap.* 57. Rutuli, gens præpollens. Vid. *Init. ad superiorem locum.*

GENILES 3, 58. Sordidatus cum gentilibus clientibusque in foro prensabat singulos.

GENILICIUS 5, 52. An gentilia sacra (*penatum privatorum*) ne in bello quidem, intermittere, publica sacra (*penatum publicorum*) et Romanos deos etiam in pace deserui placet?

GENU 43, 2. Nisi genibus a senatu petierunt, ut etc. Ad preces lacrimasque effusus, gentibus prætoris accedens, in potestatem sese dedit 44, 31.

GENUS 4, 9. Virginem plebeii generis maxime forma notam petiere juvenes. *i. e. ordinis.* Genus patricium 6, 34. Inter id genus *ibid. absolute pro, quavis ex eo genere, ordine, esset.* Ab nullo genere non summum periculum est 34, 2. *i. e. ab utroque sexu. Nam paullo ante hæc sunt:* viroorum omne genus. Nunc jam vobis. Patribus vobisque plebeiis promissus consulatus patet; nec generis, ut ante, sed virtutis est premium 7, 32. Sui generis hominem (*Varronem*) — vulgus et extrahere ad consulatum videbatur 22, 34. Dum nullum fastidit genus, in quo eniteret virtus 4, 3. Quam (*nobilitatem*) non genere, non sanguine habetis 4, 4. Donec Pinarium genus fuit 1, 7. *paullo ante familia.* Datum hoc nostro generi (*genti Deciæ*) est etc. 10, 28. Pœni ipsi, materno genere 24, 6. Genus militare 24, 32. *pro militibus.* *Sic et* 34, 27. Genus agreste dicitur. Milites Italici generis 42, 47. Mixto generi hominum 42, 51. Regii generis ferebatur *ibid.* Ferox genus, nullam vitam rati sine armis esse 34, 17. *de Hispanis omnibus cis Iberum habitantibus.* Bellicosum utrumque genus 44, 11. Macedonum genus omne nomenque 31, 44. *ita* 30, 12. Dicitur genus Numidarum *cf.* 8, 29. Ut pleraque ejus generis ingenia sunt 8, 24.

GERERE 39, 54. Neque illos recte gerisse. *Sic in plerisque editionibus. Solet autem gerere simpliciter poni pro agere.* *v. c.* 40, 51. *Seq. Drakenborchius tamen*

h. l. fecisse recepit. Pulat enim Livium ad illam formulam recte atque ordine facere respicere. Ubi inconsultius, quam venerat, se gessit 41, 10. Ubi res ferro geratur 10, 39. Missilia, quibus eminens rem gererent 9, 35. *cf.* 21, 5. Trigemina spolia prae se gerens 1, 26. *paullo post* super humeros. Spolia ducis hostium caesi suspensa fabricato ad id apte ferculo gerens, in Capitolium adscendit 1, 10. Neque eam voraginem conjectu terrae, quum pro se quisque gereret, expleri potuisse 7, 6. *pro* ingereret. Gerere saxa munientibus in muros 28, 19. Viginti omnino legionibus, et centum sexaginta navibus res Rom. eo anno gesta 30, 2. Paludatus ab urbe profectus est. Semper quidem ea res cum magna dignitate ac majestate geritur; praecipue tamen etc. 42, 49. Haec, ut in secundis rebus, segniter otioseque gesta 23, 14. Res nihilominus ab legatis gerebantur 28, 22. Neque id tam dignum ira erat, quam quod, extra necessitates belli, praecipuum in Romanos gerebant odium 28, 22. Cur enim adversus externos tantum animorum geritis? 6, 18. Adeo infractos gereret animos 7, 31. Profectus apto exercitu, et eo plus fiducia ac spei gerente etc. 10, 25. Vultum secundae fortunae gerere 42, 62. *Vid. Intt. ad Virgil. Aen.* 1, 209. Cum fortuna mutabilem gerentes fidem 8, 24. Appius jam inde antiquitus insitam pertinaciam familiae gerendo, solus censuram obtinuit 9, 29. *cf. cap.* 34. *ubi est* censuram gerere. — Imperia gesta *ibid.* Tribunatu ante gesto, triumviratibusque, nocturno altero, altero colonia deducendis 9, 46. Haec inter duorum ingentium bellorum curam gerebantur 9, 30. *de rebus ad religionem pertinentibus.*

GERMANITAS 40, 8. Subituram vobis alquando germanitatis memoriam. (*ipsa res erant*) *cf.* 41, 27.

GESTARE 27, 48. Intolerantissima laboris corpora vix arma humeris gestabant.

GESTIRE secundis rebus 45, 19.

GLADIATORES, quod spectaculum inter epulas erat, eo ornato armarunt 9, 40. Gladiatorium munus Romanae consuetudinis 41, 20. Munera gladiatorum 41, 28.

GLADIATORIUM 44, 31. Vix gladiatorio accepto. *i. e. mercede gladiatorum.*

GLADIATORIS 28, 21. Gladiatorium spectaculum fuit non ex eo genere hominum, ex quo lanistas comparare mos est, servorum, quive venalem sanguinem habent.

GLADIUS 45, 19. Advertente gladiis regnum in dubium adductum esse. *Vid. cingere.*

GLAREA 41, 27. Censores vias sternendas silice in urbe, glarea extra urbem construendas marginandasque — locaverunt. *cf.* 21, 31. *ubi sunt glareae saxa.*

GLEBA 4, 11. Nec ulli — gleba ulla agri assignaretur. *Vid. assignare.*

GLISCERE 27, 2. Novum in occulto

gliscens per indicium protractum est facinus. *i. q. crescens.* Gliscente indies seditione 6, 14. *cf.* 42, 2. *ut.* 2, 23. *de invidia.* *Vid. accendere.* Neglisceret, prima negligendo, bellum 2, 19. *cf.* 29, 3.

GLOBOSUS 38, 29. Saxis globosis, quibus ferme arenae immixtis strata littora sunt, funda mare apertum incenses.

GLOBUS 1, 5. Non cum globo juvenum, (neque enim erat ad vim apertam par) sed, aliis alio itinere jussis certo tempore ad regiam venire pastoribus, ad regem impetum facit: et a domo Numitoria alia comparata manu etc. *cf. cap.* 9. In eum, haec gloriantem, cum globo ferocissimorum juvenum Romulus impetum facit 1, 12. Et circa eum aliquot hominum — constitisset globus 2, 29. Globus mulierum circumstantiumque advocatorum 3, 47. Extrema concio et circa Fabium globus increpabant inclementem dictatorem 8, 32.

GLOMERARE 1, 31. Haud aliter, quam quum grandinem venti glomeratam in terras agunt, crebri cadere coelo lapides.

GLORIA 22, 39. Gloriam qui spreverit, veram habebit. *i. e. vanam gloriam.* Gloriar pars virilis 6, 11. Pari periculo gloriaeque eventu 9, 40.

GLORIARI 27, 17. Propiorque excusanti transitionem ut necessariam, quam glorianti eam, velut primam occasionem raptam. In eum haec gloriantem — impetum facit 1, 12. Cupiditas glorianti de me 38, 49.

GNAVITER bellum gerere 30, 4. Ibi aliquamdiu nec cessatum ab armis est, nec gnaviter pugnatum 10, 39. Sed, quod volebant, non quam maturato opus erat, gnaviter expediebant 24, 23. Bene ac gnaviter destinarent potiorum populi Rom. quam Persei amicitiam habere 43, 7.

GNAVUS 3, 41. Gnavum in malitia ingenium.

GRADUS 9, 40. In submotos gradu ilato. Pleno gradu ad castra hostium tendunt 9, 45. Aciem instructam pleno gradu in hostem inducit 4, 32. *cf.* 34, 15. *Medius autem videtur plenus gradus fuisse inter gradum militarem et cursum.* Modicus dicitur 30, 5. Militaris autem pressus vocatur 28, 14. Ingenti gradu pontem obtinere, 2, 10. *i. e. habitu pugnaturi adversus aggredientem.* *Homerus: μαχη βύβας.* Obnisis vos stabili gradu impetum hostium excipere 6, 12. Primus omnium consul invadit hostem, et cum quo forte contulit gradum, obtruncat 7, 33. Quantumque Romana se invexit acies, tantum hostes gradu demoti 6, 32. *cf.* 9, 29. Gradu moverunt hostem 7, 8. Conando agendoque jam eo gradum fecisse plebeios, unde — pervenire ad summa possent 6, 35. Ex aedilitate gradum ad censuram fecit 27, 6. Graduque eo jam via facta ad consulatum videbatur 6, 42. Primoribus equestris gradus lectis, 2, 1. Ut vetustate et gradu

honoris nos præsent 7, 30. (*tamquam vectores socii atque amici*) si gradum, si caritatem filii apud te haberem 40, 9.

GRACIA major 31, 7. Pro *Magna Græcia*.

GRAMEN 1, 24. *voc. generale verbenam comprehendens et significans*. Vid. *herba*.

GRAMINEUS. Vid. *corona*.

GRASSARI 3, 44. Se jure grassari, non vi. cf. 10, 14. Consilio grassandum *pro simpl. idendum*. *Proprie de eo, qui gradu magno contendit ac festinat, ut in hoc*: Nobiles homines in possessionem agri publici grassari 6, 5. Ut in te hac via grassaremur 2, 12. Sed plebi creyerant animi; et longe alia, quam primo instituerant via grassabantur 2, 27. Etiam apud vos (*Romanos*) audivi, qui assentando multitudini grassarentur: et secessisse aliquando a vobis plebem, nec in potestate vestra rempublicam fuisse 45, 23. *simpliter dictum*. Per omnia clandestina grassari scelera latrociniorum ac veneficiorum 42, 18.

GRATARI 9, 48. Invicem inter se grantantes. Vid. *Virgil. Æn.* 4, 478. Tecum triumphantes urbem inire; tuum sequentes currum Jovis O. M. templum grantantes ovantesque adire 7, 18. *ult.*

GRATIA 30, 21. Nec esse, qui diis grates agendas censeant. adeo ne advenientem quidem gratiam (*presentia beneficia*) homines benigne accipere, nedum ut præteritis satis memores sint. Aurum — gratia rei accepta, non accepisse populum Romanum 22, 37. Scipionem — et rempublicam esse gratiæ referendæ 28, 25. Ut in tempore et bene cumulatam gratiam referant 24, 48. Vid. *referre*. Pro eo gratiam repetere 1, 47. Hominum, non causarum, toti erant; ut apud quos gratia vim æqui haberet 3, 39. *i. e. partium studium*. Ne quid gratia momenti faceret 43, 12. Quem triumphum magis gratiæ, quam rerum gestarum magnitudini datum constabat 40, 59. Notos gratia eorum, turbam indignitas rei virgini conciliat 3, 44. Ad gratiam ac libidinem 9, 30. Jus gratiæ non dare 42, 24. Familia per gratiam Romanorum potens 23, 1. Quid aliud, quam, nusquam gratia stabili — præda victoris erimus 32, 21. *de concordia societate*. Dicendi gratia, quæ vellet, facta 3, 41. *i. q. copia facultate*. Siculi — multa de Hieronis regis fide perpetua erga populum Rom. verba fecerunt, in gratiam publicam avertentes, Hieronymum ac postea Hippocratem — invidios fuisse sibi 26, 30. *i. e. volebant ea re gratiosam nationem suam apud Romanos efficere, ut de his bene meritam*. Suis gratiæ reservari eam (*rem*) 36, 5. *i. q. suo beneficio*. Suam gratiam — in obsidione liberanda facturus 36, 23. Plebes — ædilitatem Cn. Quinctio Capitolino et P. Cornelio Scipioni, suarum, gentium viris, gratia campestri ceperunt 7, 1.

Legati gratia quanta esset apud imperatorem 29, 19. Id integra sua gratia eum facturum 40, 29. Ne cuius, nisi temporis, gratia regi fieret 42, 8. Sed meliori ac fideliori amico, in gratiam levium et inutilium sociorum, injuriam eos facturos esse 39, 26. *Sæpe sic Livius, etiam in honorem* 8, 14. — professi se pugnaturus in gratiam ducti 28, 22. — quorum in gratiam Saguntum deleverat Hannibal *ibid.* cap. 39. Vid. *Intt. ad h. l.* In magnam gratiam petentis concessit 42, 43. Nec cum gratia ab consule profectum (*Eumenem*) in Asiam 44, 13. Omnium igitur tibi — quæ impie nefarieque per biennium alia super alia es ausus, gratiam facio, 3, 56. *i. q. ignoscere*. cf. 8, 34. Se quoque in gratia reconciliatæ pacis posse uti 44, 14. *i. e. Romanos quoque se et opera sua uti in tali re, et in concilianda pace, aut nunc, aut alio tempore, posse, quemadmodum nunc Perseus ulat*. Qui — cibi gratia presentis — longinquum — morbum efficiat 5, 5. Perinde ac reipublicæ gerendæ, ac non solvendæ religione, gratia creatus esset 7, 8. Duarum rerum gratia 29, 17. (*causa*.) Cui et palam facti parricidii gratia obnoxius erat 40, 58. Vid. *grate*.

GRATIFICARI 21, 9. Ne quid pars altera gratificari pro Romanis posset. *Nisi vero cum Drakenborchio emendatum veltimus*: populo Romano. Ut, quod populi sit, populus jubeat potius, quam Patres gratificentur 10, 24. Gratificantes ducibus 3, 27.

GRATIOSUS 43, 14. Ante emirita stipendia gratiosa missio. *i. e. quæ gratiæ captandæ causa, per ambitionem, datur*.

GRATUITUS 3, 35. Haud gratuitum in tanta superbia comitatem fore. Satis superque gratuiti furoris in multitudine credentes esse, largitiones temeritatisque invitamenta horrebant 2, 42. Voluntaria et gratuita opera 28, 21. — spes 38, 24. Gratuita crudelitas 3, 37. — pax 38, 59. Gratuita parricidia 1, 47. — beneficia 45, 42.

GRATULARI 45, 14. Gratulatum quoque satis suo ac patris nomine esse. *scil. Margabam*. Gratulati deinde victoriam sunt 45, 13. Communis legatio de victoria gratulatum venit *ibid.*

GRATULATIO 4, 24. Cum gratulatione ac favore ingenti populi domum est reductus. *i. q. gratiarum actione*. Tum patuere, facta gratulatione, omnia in urbe templa; supplicationesque in triduum decreta 30, 40. *Arripit Drakenborchio emendatio Gronovii*: patuere faciendæ gratulationi. Inter aliam gratulationem, ut publicum quoque sædus privato (*nuptiis*) adjiceretur etc. 29, 23.

GRATUS 32, 8. Quod rex Attalus — Romanos juvisset, id gratum senatui esse. *i. q. pro eo gratias illi a senatu deberi; sed voluptatem efferre senatui. nec attiter illud*

gratum esse *vult* *templari* *Drahenborchius*, si vel maxime fore legatur. Nec in vulgus, quam optimo euique gratiorem (*actionem*) 9, 33. Gratus in vulgus leges 8, 8. Is adolescens ita loquutus est, ut, quae rebus grata erant, gratiora verbis faceret 48, 18.

GRAVARI 21, 23. Quos et ipse gravari militia senserat. Quum eum cibo vinoque gravatum sopor oppressisset, 1 7. *Vid. Virgil. Aen.* 2, 265. Gravis omnibus vino somnoque 25, 24. Quum injusto scenore, gravatum res alienum, ipsi magna parte concedentibus, qui onerant, levasset 43, 5. Qui quum haud gravati venissent 3, 4. *Gronovius cum Creviero legi vult* gravate. Non gravabor reddere dilatas pugnas rationem 44, 38.

GRAVATE 21, 24. Reguli Gallorum — haud gravate ad Posum venerunt. (*χαλκω;*) Gravate et in magnam gratiam penitus concessit 42, 43.

GRAVATIM 1, 2. Haud gravatim socia arma Rutulis junxit.

GRAVIS 21, 5. Agmen grave praeda. Gravem jam spoliis multarum urbium exercitum trahens 30, 9. Gravis armis miles 9, 19. Gravis somno 4, 37. *cf.* 7, 89. *id.* 29, 34. vino et somno gravae. Gravis auctor 1, 16. *Oppos.* auctor levis nec satis fidus 5, 15. Quum vir gravissimus consul M. Porcius, non auctoritate solum, quae tacita satis momenti habuisset, sed oratione etiam longa et accurata insectatus sit rogationem nostram 34, 8. *cf.* 2, 32. *Vid. Intt. ad Virgil. Aen.* 1, 151. Una (*sententia*) dubia est, ut gravior sit 45, 24. *i. e.* majorem auctoritatem habeat. *Sic Drahenborchius. Crevierus autem in hunc modum: etiam si severior, durior sit.* Quamquam jam etate et viribus erat gravior 9, 19. *id.* 9, 2. Gravis annis. *cf.* [7, 89.] 12, 10. Quibus aetas ad militandum gravior esset 3, 27. Centurionibus imperant, ut gravioribus etate milites binos in — jumenta — imponant 41, 8. Propter effusos sumtus, — qui graves non modo Italiae — sed etiam provinciis externis fuerant 40, 44. Gravem atque opulentam, civitatem vinetis et pluteis cepit 34, 17. *cf. cap.* 49. *i. q. validam. Graecis: βαρύνειν. vid. Duker. ad Flor.* 1, 3. [*Vid. Wesseling. ad Diodor. Sic. Tom.* 1. p. 306. *Tom.* 2. p. 630. *Not. : eine wichtige Stadt.*] Bellum — grave per se, oneratum Latinorum — defectione 6, 11. Tanta multitudo juniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba insolita esse 43, 14. Gravis aut amicus aut inimicus populus Romanus 45, 8. Eomnes, quum tam multis gravis publice ac privata sit 42, 41. Gravis — popularibus esse coepit 44, 30. *i. q. infestus.* Ne gravioribus eos socios habent, quam hostes Romanos 44, 26. Quod — graviorque Asiae esset, quam Antiochus fuisset, 42, 14. *cf. cap.* 42. Gravis (*res*) genti fuerat opi-

bas superbiaque 5, 1. Cui (*Hannibal*) cedenti certamenque abstanti gravis ipse instaret 27, 4. *nisi cum Gronovio legas* gravior. Gravior ultor caedis 1, 40. Ubi omnis multitudo se effudit, graviorque jam in certamine esset, quam ut facile sustineri posset 29, 34. Mille acies graviorae, quam Macedonum — avertit, 9, 19. Sibi quoque graviorem esse — filium 29, 56. *i. q. periculosorem.* Qui si sedem eam tenuissent, graviorae eos accolae Graecia habuisset, quam Asia Gallos habent 41, 28. Libertati graves videri reges 33, 18. Anni tempus grave. *id.* locus gravis 37, 23. *i. e. periculosus, valitudinis. cf.* 3, 6. Tempore autumae, et locis natura gravioribus 25, 26. Annus pestilentia gravis 10, 31. Multitudo sua commestibus gravis 7, 37. Gravioris fortunae conditio 38, 11. Grave erat in Aequos — proficisci 3, 69. Cognomen Imperiosi grave liberis civitati 7, 4. *cf.* 43, 14. Ut non gravior acceptari viderentur, si nunciaretur, omnibus eo loco mortem oppetendam esse 9, 4.

GRAVITAS loci 26, 26. *De pestilentia. cf.* 23, 34. Ubi est: gravitas oculi aquarumque. Majestatem, quam vultus gravitasque oris pra se ferebat 5, 41. *Notabile est, hic gravitatem oris dici in bonam partem, quum viritatis dicatur de graveolentia oris.* *Vid. Plin. H. N.* 28, 12. *ut grave os de facto spiritus oris.* Crudelitati quoque gravitatem addidit 24, 45. *Sicra laetis, severitas intelligenda est. Sed quoniam hic non est cumulus crudelitatis, merito habuerunt A. l. pro suspecto Gronovius, ac nuper Col. Strothius. Ille rapacitati, hic aviditati legi vult. Utrumque probarem, nisi avaritia praecederet. Quid? Si pravitatem legamus. Sensus enim potest vocabulum, quod praeternaturale quid insolentiamque denotet: quam significationem illi verbo vindicavit ipse Gronovius ad 4, 26.*

GREGX 36, 40. Et cum captivis nobilibus equorum quoque captorum gregem traduxit. Pastoribusque rapta dividere: et cum his, crescente indies grege juvenum etc. 1, 4. Locanos insidiis querere locum, quos ubi respexit rex procul grege facto venientes etc. 8, 24. Quod e grege se imperatorum velut inestimabilem crevisset 28, 14.

GUBERNACULUM 4, 3. Ad gubernacula reipublicae accedere eum patiemur. Quia ad gubernacula sedent 24, 8.

GUBERNARE 44, 22. Si quem id facere piget, et etiam urbium militis laboribus praecipiat, e terra ne gubernaverit. *i. e. qui deest Roma manurus est, si ne praescripta dei bellanti mihi, aut mea instituta disjunct.*

GUBERNATOR 45, 42. Gubernatoribus, qui in navibus fuerant, (*dedi*) duplex, magistris navium quadruplex.

GUSSES 28, 6. Aut deficientibus ani-

mais hauriebantur gurgitibus, aut nequidquam fessi vada retro ægerrime repetebant. *de palude.*

HABENA 37, 20. Effusissimis habenis, — stationem hostium — invadit. Vid. *Virgil. Æn.* 12, 499.

HABERE 8, 6. Bene habet *scil.* se. *cf. cap.* 17. — ita res habet 22, 39. Atqui bene habet, — *si etc.* 8, 9. Ut nunc res se habet 5, 5. *cf.* 7, 13. *et.* 9, 7. Ægre habuit, filium id pro parente ausum 7, 5. *i. q. tulit.* Dissimulare et tacite habere id patique statuerat 42, 16. At vos (*dir*) satis habeatis, vidisse nos sub jugum missos 9, 8. Neque bello eum invadere animo habuit 44, 35. *Contra* 38, 10. In animum habebat. [Vid. *animus.*] Magistrum equitum prope in custodiam habitum, 22, 25. [Vid. *Drakenborch. ad Epitom. Libri 1. ad Liv. 1, 5, 5.*] In custodia (*Virginium*) habeant 3, 46. Habere socios in ea fortuna, ut socii esse, quam cives malint 26, 24. *i. e. tam lene in eos imperium exercere.* conquisitionem militum habere 23, 32. *i. q. facere.* *cf.* 25, 5. Ut Fabius Etruriam extra ordinem provinciam haberet 10, 24. Aquilius Gallus Siciliam (*provinciam*) habuit 41, 15. Nec se tributatum, nec illos ea, quæ promulgata sint, habituros 6, 39. Sub pelliibus habendos milites esse 37, 39. Habendum illic utique exercitum 40, 35. Suum sororisque filios in eadem habebat cura 40, 4. Omni liberali cultu habuit 45, 28. Id (*ingenium*) extinguere vita agresti et rustico cultu, inter pecudes habendo 7, 4. Quod se in fabrorum ministeriis ac servili tamdiu habitos opere ab rege indignabantur 1, 57. Quodam exemplum habebat bis eundem ærarium relinquendi 29, 37. Ea fortuna, iis locis, quæ ante pacis mentionem habuimus, geramus bellum 9, 11. Qua Pœni haberent 30, 4. *scil. tecta, tentoria.* Nisi forsitan habitarent *legendum.* Quamquam habere interdum pro habitare dicitur. Ardeam Rutuli habebant 1, 57. Arcem jam, scelere emtam, Sabini habent 1, 19. Pars prima (*Macedonice*) Bisaltas habet 45, 30. Hoc minor census reliquam multitudinem habuit 1, 42. Nec ipsos modo Romanos sua divisa habere 4, 56. *nisi potius cum Gronovio legendum* divisi. Consularium comitorum nulla mentio habita est 4, 25. Sic verba habere. Vid. *infra* in verbum. Familiam in potestate habere 8, 15. *i. e. retinere, non mamillere.* Ubi — clausum lacu ac montibus et circumfusus suis copiis habuit hostem 22, 4. Dum accensum recenti amore Numidam habet 29, 23. Eodem anno familia ista consulatum, quo urbs hæc consulem habuit 7, 32. Aut plebs non est habenda, aut habendi sunt tribuni plebis 3, 52. Habet pœnam noxium caput 10, 40. Has Dea pœnas a templi sui

spoliatoribus habet 29, 18. Feras ac supplicationem habere 41, 21. Vid. *supplicatio. et. obsecratio.* Ambitionem habere 1, 35. Vid. *ambitio.* Omnium actionum in senatu primam habuit pro victore populo retulitque 2, 31. Comitia — habita 6, 4. *cf.* 41, 28. *et.* 43, 8. *sic et* 49, 38. concilio habito. Consilium de Istrico bello quum haberet consul 41, 1. Eo majorem habebat difficultatem in subigendis hostibus 34, 18. Eandem (*ferociam*) ad non parendum senatui habuit 42, 9. Post publicam causam privato dolore habito 2, 56. Apud preoccupatos Locrensiū clade animos nullum misericordiae locum habuerunt 29, 22. *i. q. inermant.* Semper pro indignissimo habuerant, se etc. 1, 40. Pro haud dubio habitum 8, 36. Neve ea cædes capitalis noxæ haberetur 3, 55. Animum ipse habent, 40, 5. Vid. *obes.* Animum habendum esse, quem habuerint majores eorum 42, 52. Magis et litteræ et verba legatorum benigne sunt audita, quam momentum ad mutandos animos habuerunt 42, 46. Rhodii maximi ad omnia momenti habebantur 42, 45. Vid. *congerere.* Vias latrocinii pascuasque infesta habuerant 39, 29. *i. q. effecerant.* *cf.* 10, 2. Tempia æqualem turbam habuere 27, 51. *in gratulatione.* Extra prædam quatuor millia deditorum habita 7, 27. Plurimum ad effectum spei in celando incepto habuit Hannibal 21, 57. *i. e. posuit.* Pater eum expertem habebat omnium de rebus Romanis consiliorum 40, 5. *pro esse volebat, vel faciebat.* Aliquem captum non extra vincula habere 2, 40. *i. e. non dimittere e vinculis.* Habent auxilii nihil sacratæ leges 2, 54. *i. q. dant, afferunt.* Habet venis nihil lex, nihil lachrymant 2, 3. *i. e. nihil dat veniæ etc.* Habet (*pars montis*) iter 38, 22. *i. e. adiri potest.* Antiqua disciplina milites habuerat 45, 35. *h. e. coercuerat, continuerat.* In armis eos habebant 10, 2. Si viri arma illa habuissent, quæ in portis fuere nostris 3, 67. Vid. *B. Patrum ad Tacit. Annal.* 2, 14. Stipendia justa habere 42, 33. *pr. meruisse. conf. cap. seq.* Pauca verba habita 10, 24. Legati — rejecti ad populum haudquam tam effecaces habebant preces 9, 20. Ex vano habere 27, 26. Vid. *haurire.* Pacem sibi habet 9, 11. Equites impedimenta que præ se habens 44, 4. Utraque causa tribunos plebis, utraque consules habebat 39, 38. *h. e. fautores habebat, vel adjuutores.* Omnia fortunam habituram (*scil. in potestate*), quæcumque temeritas collegæ habuisset 22, 27. Dextrâ levâque duo maria claudunt, nullam ne ad effugium quidem navem habentibus 21, 43. Vid. *Stroth. ad h. l. ii. Bauer. pag.* 39. [*Contorta ratio Strothii; Baueri varia tentantis parum probabilis. Probabilis suspicere, post claudunt excidisse it. h. e. iter. quod scribendi compendium dici vis potest*

quoties librariis imposuerit. De mendis limo ortis saepe ad Livium Drahenborchius, velut ad Epitom. Libri 57. init. Ceterum iter claudere Livius et alibi dixit. 39, 49. Turba conferta iter reliquum clauserat. *conf. infra iter.*

HABILIS 24, 48. Rudem ad pedestria bella Numidarum gentem esse, equis tantum habilem. *Vid. Intt. ad Virgil. Aen. 1, 318.* Hispano cingitur gladio, ad propiorem habili pugnam 7, 10. *Vid. B. Patrum ad Tacit. Annal. 2, 14.* Brevitate habiles gladii 24, 46. Ingenium idem ad res diversissimas, parendum atque imperandum habilius 21, 4.

HABITARE 2, 62. Vicis frequenter habitabatur. *cf. 9, 28.* Vide B. Patrum ad Tacit. Mor. Germ. cap. 39. Arx procul iis, quas habitabantur 24, 3. *cf. 36, 22.*

HABITUS pastorum 9, 2. De vestimentis. *cf. cap. 36.* pastoralis. Incinctum Gabinio cultu, super telum stantem, quo se habitu pro populo — devovisset 10, 7. Præter habitum vestitumque et sonum latinæ linguae 29, 17. Habitus vestis 24, 5. — oris 21, 2. *conf. cap. 4. init.* — temporum 10, 46. — animorum 30, 23. *cf. 34, 48. conf. 44, 14.* ubi de indignatione dicitur. — Armorum 9, 36. *cf. 22, 18.* — pecuniarum 1, 42. — Italiae 9, 17. Habitus formamque viri aliquantum ampliorem augustioresve humana intuens 1, 7. Species viri majoris, quam pro humano habitu, angustiorisque 8, 6. Quum cetero habitu se augustior, tum maxime lictoribus duodecim sumtis, fecit 1, 8. Erat autem non admodum simplex habitus animorum inter Achæos 32, 19. *i. e. incerti animis erant, nesciebant, quid optarent, facerent, ob rationes in utramque partem permultas.* Ex præsentis potius, quam præterito habitu aestimat 32, 14. *i. e. animi ; de studio obsequendi.* Habitus novæ fortunæ, novique ingenii, quod sibi victor induerat 9, 18. Habitus gentium harum, tum magnitudine corporum, tum specie terribilis erat 22, 46. Moderandis ad civilem habitum honoribus 38, 57. *h. e. modum, honoribus non efferi, sed communem se tamen adversus omnes gerere.*

HÆRERE 29, 33. Ipse, qua intenderat, inter media tela hostium evasit — duæ turmæ hæere *i. e. se non expediterunt e periculo.* Cæduntur in portis, suomet ipsi agmine in arcto hærentes 34, 15. Ubi hæere jam aciem collato pede videris 6, 12. Hærens in terga Romanus 1, 14. *pro in tergis, instans.* Injectus ignis hæsit 30, 5. Osculo hærens non ante precibus abstinit etc. 23, 9. Tyrannum reliquisse, non suæ solum patriæ gravem, sed omnibus circa civitatibus metuendum, hærentem visceribus nobilissimæ civitatis 34, 48. Sunt, qui in visceribus legi velint. Sed utraque forma Liviana est. *cf. 33, 44.* *Vid. Intt. ad illam locum.* Quum in hac

difficultate rerum consilium hæreret, ac prope torpor quidam occupasset hominum mentes 26, 36. Ne in turba quidem (octo tribb. mil. cons. potestate) hæere plebejum quemquam 5, 2. De locis ultimis intelligendum. *Vid. Drahenborch. ad h. l.*

HÆRES. *Vid. Heres.*

HESITARE 2, 5. In vadis hæsitantis frumenti acervos sedisse illitos limo. Hæsitantibus in responso — dictum 42, 26. Ubi ad pecuniæ mentionem ventum erat, hæsitabat 44, 25.

HANNIBAL 27, 16. Et Romani suum Hannibalem habent.

HASTA sanguinea præusta 1, 32. in bello indicendo adhibita, ut terror injiceretur ; sive illa sanguine cruentata fuerit, sive e frutice sanguineo. *Vid. Plin. H. N. 16, 18. Ammian. Marcellin. 19, 1.* Pontifices hastas motas nunciavere 40, 19. Inter prodigia numeratur, ceterum haste Martis interpretibus videntur intelligenda. Ut contrario ictu per parmam uterque transfluxus, duabus hærentes hastis etc. 2, 6.

HASTILE 21, 8. Missile telum hastili oblongo, et cetera tereti. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 9.*

HAUD. *Vid. dubie.* — haudum 10, 6. *cf. cap. 25. cf. 28, 2.* — haud quamquam 8, 10, 28. *cf. cap. 30.* — haud minus 6, 42. — haud amplius 28, 2. — haud scio an 9, 15. *Vid. Drahenb. ad 37, 54.*

HAURIRE 31, 37. Profundo limo hausti sunt. Graves lorici alisque tegminibus hausere gurgites 5, 38. Duobus in præripidum gurgitem haustis 29, 32. Hausrat incendium 5, 7. *i. e. absorpsit. Vid. incendium. cf. 30, 5.* Flamma hausit. Cæsa aut hausta flammis quadraginta milia hominum sunt 30, 6. [Paullo ante : ignibusque in proxima tecta connectis, effusa flamma primo veluti sparsa pluribus locis reluxit, dein per continua serpens, uno repente omnia incendio hausit.] Nihil haustum ex vano velim 22, 7. Uno alteroque subinde ictu ventrem atque inguina hausit 7, 10. Placari nequeunt, nisi hauriendum sanguinem, laniandaque viscera nostra præbuerimus 9, 1. Hauriendus aut dandus est sanguis 7, 24. Non agros inde populari, sed urbium opes haurire licebit 34, 13. Velut ex diutina siti meram haurientes libertatem 39, 26. *i. e. intemperanter utentes libertate.* Poculum impavide hausit 30, 15.

HEBETARE 30, 35. Si nihil aliud, vulneribus suis ferrum hostile hebetarent.

HEMERODROMOS vocant Græci ingens die uno cursu emetientes spatium 31, 24. Item speculatores. *Vide Dukerum ad h. l.*

HEPTERIS. *Vid. heseris.*

HERBA pura 1, 24. *cf. it. herba graminis ibid. Similiter saxo silice ibid. Scilicet herba dicitur de virenti germine fructibus cujuscumque.* *Vide Ill. Heynium ad Vir.*

gil. Eclog. 5, 25. Jam altæ in segitibus herbe pabulum præbere poterant 23, 48. Non ad frumenta modo, quæ jam in hibernis erant 25, 15. *Valebis arridet emendatio Jac. Gronovii in herbis legentis.*

HERBIDUS 23, 19. Herbidum terrenum. *i. q. terra herbis consita, obducta. cf. 1, 7. it. 29, 31.*

HEREDITAS 24, 25. Quum clausis Andronodoras insulæ portis hereditatem regni creverit, quasque procurator tenuerat, pro domino possederit. Velut hereditatem gentis (*regnum*) scelere ac vi repetisse 2, 8. Quanto cum periculo suo hereditas regni ventura esset ad Persea 40, 54.

HEREDITARIUS 3, 18. Populi colendi velut hereditaria cura etc.

HERES regni 1, 48. — nominis, sacrorum, familiarque 45, 40. Persea, quem populus Romanus prius pœnæ, quam regni heredem futurum sciebat, regem fecit 41, 23.

HEXERIS 37, 23. Tres hepteres et quatuor hexeres habebat. *Genera navium Græcis potissimum usitata, et a numero ordinum, quibus remi structi erant, cognominata. cf. 29, 9.*

HIBERNA agere 9, 28. Id (*pabulum*) converxit in Claudiana castra — ibique hiberna edificavit 23, 48. Ut hiberna commoda omnes haberent 42, 67.

HIERNACULA 5, 2. Quum spes major imperatoribus — in obsidione, quam in oppugnatione, esset; hibernacula etiam, res nova militi Romano, edificari coepta. *cf. 30, 3. it. 22, 32.* Hibernaculis communitis. Loca pacata me ad hibernacula lecturum 40, 35. Legionibus extemplo Pisas in hibernacula missis 42, 9.

HIERNARE 10, 46. Exercitum in agrum Vescinum — hibernatum duxit. Demetriade (*Philippus*) hibernabat 40, 54. *in pace.* Vid. hiemare.

HIERNUS 44, 46. In tumultu, vergente in occidentem hibernum.

HIO 42, 18. Hoc copiarum. *de supplemento 9000 militum.* — hoc servitutis 5, 2. — hoc solatii 30, 13. Lupercal hoc fuisse ludicrum ferunt 1, 5. *i. e. quod hodiernum in usu est. Simmler 1, 42.* tum classes centuriasque et hunc ordinem ex censu descripsit. *i. q. qui nunc quoque servatur.* Horum deinceps annorum vel secundas res, vel etc. 5, 51. *cf. 4, 4. nos: proximorum.* *[Sed vid. Nollen. Lex. Antibarbar. col. 1199.]* Hac tempestate 5, 51. Neque eo minus aut hos, aut illos plus in delectum militum dare 41, 8. *debebat esse se.* Hæc talique vociferantes 5, 2. — hæc aliaque dicendo 29, 1. Vid. *Intt. ad illum locum.* Arcem ab his iisdem Sabinis auro captum recepistis 3, 17. Hæc licentia 23, 40. *pro hujus temporis licentia.* Sic 6, 4. opus vel in hac magnificentia urbis conspiciendum, Vide *Gronovium ad illum locum.* Hoc illud est præcipue in cognitione rerum sa-

lubre — — omnis te exempli documenta — intueri *Præfat.* Hoc illud esse dictitantes, quod etc. 5, 2. *Sic Virgil. Æn. 4, 675.* Hoc illud germana fuit? [Vid. *Drakenborch. ad l. l.*] Hic is est, qui nihil memorabilius toto tempore hibernorum gesserit 26, 17. Nec cum his primum Etruscorum, sed multo ante cum iis, qui inter Apenninum Alpesque incolabant, sæpe exereitis Galliei pugnare 5, 23. Et mitentibus et missis ea læta expeditio fuit. Nam et illis, quod jam diu cupiebant, novandi res occasio data est; et hi sentinam quamdam urbis rati exhaustam, lætabantur 24, 29. *Manifeste hi relatum ad remotius. cf. 30, 30. et ad h. l. Bauer. pag. 163. [Vid. Cort. ad Plin. Epist. pag. 80.]* Quandæque hicce homines injussu populi Rom. etc. 9, 10. Vid. *Drakenb. ad h. l.* Hiccine patiendum fuisse 6, 17. Hiccine fuerit Ascanius 1, 3. *it. hiccine 7, 13. — huicne 28, 49.*

Hic Capitollum est, ubi quondam, capite humano invento, responsum est, eo loco caput rerum fore 3, 54. Ubi hic curiam obsederitis 3, 68. Hic Postumius accensus ira 59, 18. *pro tum, tunc.* Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum 45, 23. *Haud dubie cum Drakenborcho legendum hic jam. Pro nunc, hoc tempore. Vid. hinc.*

HIERNARE 5, 2. Consiliumque erat, hibernando continuare bellum. Vid. *hiernare.*

HIEMS 5, 2. Ne hiemiquidem aut temporis anni cedere. *cf. cap. 10. et 12.* hiems gelida et nivosa. Vid. *Cuperi Obs. 1, 10. Vid. sævus.*

Hinc jam non, quod factum est, defensurus sum 45, 23. *Sed Drakenborchius legi vult: hic jam: quæ particula de tempore præsentis dicatur, uti hic tum de præterito. Vide eund. ad 3, 28.* Liberi jam hinc populi Romani res — peragam 2, 1. Majora jam hinc bella — dicentur 7, 29. Ego jam hinc prædico, me etc. 40, 35. Quum plebem hinc provocatione, hinc tribunicio auxilio satis firmasset 3, 55.

HIPPAGOGUS 44, 28. Quinque et triginta naves, quas hippagogos vocant.

HISCERE 9, 4. Nec consules aut pro fœdere tam turpi, aut contra fœdus tam necessarium hiscere possent. *cf. cap. 6.* Non hiscere quemquam præ metu potuisse. Nec adversus dictatoriam vim aut tribuni plebis, aut ipsa plebs, attollere oculos aut hiscere audebant 6, 16. Nemo adversus præpotescentes viros hiscere audebat 45, 26. Hiscere eum nequiasse 10, 19. *i. e. mutum et elinguum fuisse.*

HISPANIA terra 38, 58. Quum per aliquot annos in terra Hispania, adversus multos Pœnorum Hispanorumque et duces et exercitus nominis Romani famam auxissent, mare potiarum dictum. Vid. *infra in v. terra.*

HISTRIO 7, 2. Vernaculis artificibus,

quia hister Tusco verbo latio vocabat nomen histronibus inditum.

HONORUM 1, 26. *Pro hac quoque, quod et ipsum latine dicitur.* Vid. *Int.* ad 5, 26.

HOMO 1, 39. Hominibusque priscia Latinis etc. *Nam mare formularia hanc ratio dicendi est.* Non 23, 31. *legitur* quorum hominum essent. *pro cuius populi cives faciant.* cf. 4, 4. *id.* 9, 26. Gentis suis homines 21, 30. Capitolium tamen atque arcem dique et homines Romani tenuerint 5, 51. Nec dii nec homines aut ipsam — a crudelitate regia vindicant 1, 4. Veniam erroris hominibus adulescentibus darent 3, 19. cf. 29, 40. Militares homines 49, 23. nemo hominum, nemo decorum verecundiam habet 9, 34. *i. q. plane nullius rei v. A. Vid. deus. it. visere.* De hominibus raptis pecoribusque abactis 39, 47. *Non serui modo, ut nonnulli volunt, sed liberi etiam videntur intelligendi.* Nam Philippus erat omnibus gravis acicola. Accolas sibi quique adungere tam effratres gentis homines horrebant 10, 10. Ut hi homines Romanis restituerentur 9, 30. *Ilud hi Drahenborchio delendum videtur, quum homines sufficiant. Sicut praterea homo interdum dici pro hic, is etc. quemadmodum vir, et i. g. a. Vid. Burm. ad Phedr. 2, 5, 19. Si quidquam sceleris, quod homo in homines edere potest, in nos pratermisit 29, 18. Promiscue acervatos cumulos hominum urebant 5, 48. Vexillum centum octoginta sex homines erant 8, 6. Supra duodecim millia hominum caesa duobus praeliis 24, 41. cf. 27, 47. *id.* 39, 1. Non plus triginta millibus hominum et quatuor millibus equitum 9, 19. Raptim eductis hominibus atque equis — nihil caloris inerat 21, 34. Jura gentium hominumque 4, 4.*

HONESTARE 26, 5. Ingens corpus erat (Navius) et arma honestabant.

HONESTUS 36, 40. Satis honestam honoralemque imaginem fore. Quia deus auctor culpe honestior erat 1, 4. Honestum ordinem ducere 3, 44. *Vid. ordo.*

HONORARE 10, 7. Quos corona triumphali laureaue honoraveris.

HONORATUS 40, 54. Honorati Philippi amici. *alii* purpurati. Donec, quam felices seditiones, tam honorati seditionum auctores essent 4, 2. Maximum (sibi onus) tam honoratorum collegarum obsequio injungi 6, 6. *Vid. honestus.* Vir honoratissimus imaginis 3, 58. Honoratissimum decretum 27, 10. *i. q. honorificentissimum.*

HONORIFICUS 44, 31. Cum praetore eo die honorifice est epulatus. Quum — nihil in se honorifice — factum a Praenestinis caset 42, 1.

HONORIFICUS 33, 30. Honorifica in se decreta responsaque. Nec admodum in virum honorificam (causam doloris) 6, 34,

HONOS 29, 29. Medius tamen honos Manlio habitus, ut ovans urbem iniret. *i. e. ovatio.* prohibitus — ne ovans rediret, quum ab senatu impetrasset, privatus urbem ingredians, mille ducenta pondo argenti, triginta pondo ferrea auri in aequarium tulit 29, 7. *Hic igitur ultimus honos militaris fuit, imperatoribus reductus e bello habitus. Sunt tamen, qui triumphum in monte Albano, inferiorem quippe oratione, secundum a triumpho fusto locum occupasse dicant.* cf. 23, 27. Sede honoris sui anxios invidia inimicos spectavit 9, 46. *e sella curuli; nam aditis erat.* Fabium, ea etate, atque eis honoribus, Valerio subiectum 10, 13. *i. q. tam honoratum, tot tantisque honoribus functum.* Ego nos jam populi Romani beneficio esse spero, qui sacerdotis non minus reddamus dignatione nostra honoris, quam acceperimus 10, 7. Non tam ad honorem ejus factum, quam ad consulum ignominiam 2, 27. Romanorum autem honoris causae Persam Rhodiis restitutum 33, 34. Ad honores pervenire 22, 26. *Ubi vulgo legebatur ad honorem. quod minus usitatum est. Occurrit tamen etiam ap. Nostrum, v. c. 29, 7. Beneficioque ejus populi non intermissus honos dedum immortalium esset 5, 50. Se id honoris dedum immortalium causam libenter acturos, ut adiles fierent 6, 49. Ut diis immortalibus honores haberetur 49, 2. conf. 40, 35. Arae — honore, donis cumulebantur 8, 23. Est apud te virtutis honos 9, 12. *i. e. premium.* cf. 45, 29. Prerogatio imperii — et acto honore triumphus 8, 26. Deque praeda, manubis spoliisque honorem habetote 23, 11. Ipso Hannibale omnium rerum verborumque honore exsequias celebrante 25, 17.*

HORA fatalis ignominiae 9, 5. Unaque hora quadringentorum annorum opus excidio ac ruinis dedit, 1, 29. *pro parvo temporis spatio.* Momento unius horae caecos 7, 16. cf. 25, 28. *Vid. momentum.* Horaeque momento simul aggerem ac vineas, tam longi temporis opus, incendium hausit 5, 7. Subiretque cogitatio, jam illa momento horae arsera omnia, et ad cineres reditura 25, 34. Hora diei jam ad meridiem vergebat 44, 36.

HORRENDUS 9, 36. Silva — invia atque horrenda. Lex horrendi carminis erat 1, 26.

HORRENS 44, 41. Cujus (phalangis) confertur, et intentis horrentis hastis, intolerabiles vires sent.

HORREUS 24, 4. Eo plus horreo, ne ille magis res nos esperint, quam nos illas. Horreo dicere 7, 40.

HORREUM populi Romani (Campaniae) 7, 31.

HORRIDUS 9, 40. Horridum militem esse debere; non celatum auro et argento, sed ferro animique fretum. Is (Mucius Agrippa) princeps ille dicendi et horrido

modo nihil aliud, quam hoc narrasse fertur 2, 32. Horrida et atrox videbatur Appii sententia 2, 80.

HORROR 39, 8. Nec is, qui aperta religione, propalam et quæstum et disciplinam profitendo, animos horrore imbueret. *i. q. metu religionis. Vid. perfunderè.*

HORTAMEN 10, 39. Decii eventus, ingens hortamen ad omnia pro republica audenda.

HORTAMENTUM 7, 11. Pugnatum — in conspectu parentum conjugumque ac liberorum. Quæ magna, etiam absentibus, hortamenta animi, tum subjecta oculis, simul verecundia misericordiaeque militem accendebant.

HORTARI 43, 19. Hortarentur in amicitiam jungendam. Quum et caussa eos sua et fortuna hortaretur, ut — peterent 37, 49. *Fortasse legendum: hortaretur petere. Vid. Intt. ad h. l.*

HORTATIO 40, 4. Poris quidem ad hortationem remigum nautarumque intentus erat.

HORTUS 1, 54. In hortum ædium transit. **HOSPES** 45, 31. Qui se propalam per vanitatem jactassent, tamquam hospites et amicos Persei.

HOSPITALIS hostis 25, 18. Ne hospitali cæde dextram violet *ibid.* Hospitale jus 45, 20. Nec hospitale quidquam pacatæve satis prius auditum 21, 20. *conf.* 42, 45. Deversorium hospitale 21, 63. *i. e. apud hospitem.* Justis omnibus hospitalibus, privatisque et publicis funguntur officii 9, 6. Munera ex instituto data utrisque, aliaque hospitalia comiter conservata 42, 24.

HOSPITALITER 1, 9. Invitati hospitaliter per domus. Nec sibi, aut venientibus, aut manentibus, quidquam hospitaliter aut benigne factum 42, 25. Sociis et amicis et alia comiter atque hospitaliter præstare Romanos, et etc. 42, 20.

HOSPITIUM 1, 45. Cum quibus publice privatimque hospitalia amicitiasque de industria junxerat. Cum Cæretibus hospitium publice fieret 5, 50. Per quosdam privatis hospitii necessitudinibusque conjunctos 8, 3. Gens antiquior originibus urbis hujus, hospitio deorum immortalium sancta 9, 34. (*Pottii ac Pinarii, qui cum Evandro Herculem hospitio exceperant.*) Ne jura hospitii secum — initi — fallat 29, 24. Hospitium perfamilie 25, 28. Hospitium publicum 45, 22. *Ædes liberæ hospitio datæ 42, 6. Divisive in hospitium 2, 14. Ipsæ ædes intelligendæ, ubi deversentur. Sic 33, 1. hospitium imperatoris. cf. 28, 26. Sociorum navalium neminem, præter magistros, in hospitia deduci æquum censere 43, 8.*

HOSTIA 41, 16. Quia in una hostia magistratus — precatu non fuerat.

HOSTICUM 29, 2. Hostico, tamquam pacato, clementer ductis militibus. *cf.*

6, 31. *it.* 8, 34. *Sic* bellicum, cavum, eventum, *alia, Livio dicuntur.*

HOSTICUS 44, 18. Ne segnis sederit tantum in agro hostico.

HOSTILIS 2, 12. Hostilia audere. *it.* 3, 2. hostilia pati auctorque — arma capiendi adversus hostilia ausos 1, 59. *de Lucretia.*

HOSTILITER depopulari 37, 17. *it. cap.* 21. Diripere hostiliter. Multa alia castella — deleta hostiliter 9, 38. Quos et ipsos — locorum asperitas hostiliter vexavit 44, 5.

HOSTIS alienigena 29, 10. *Vid. hospitalis.* Hostis publicus (*Martius*) 6, 19. Campestem hostem, gravem armis, statariumque 22, 18. *Vid. movere.* Ego pacem, quam hosti tibi remittendo pactus sum, non habeam 9, 11. *Vid. ad h. l. Bauer. pag. 291. [Dubitari nequit, quia J. Fr. Gronovius jure correxerit: hos tibi r. quod et Bauero placet.]* Hostis populo Romano 21, 1. Adversus latronum magis, quam hostium, excursions 35, 7. *Semiliter bellum et latrocinium sibi opponuntur.* Id erat formidolosissimum hosti, quum velut victos *insequuti*, novam repente aciem — cernebant — 8, 8. Hostis pro hospite 1, 58.

Huc 7, 34. Dum huc illuc signa vertunt. *al.* huc illucque. Quum huc atque illuc signa transferrent 5, 8. Adde huc populationem agrorum 7, 30.

HUMANUS 5, 38. Si quidquam humanorum certi est. Deos tandem esse, et non negligere humana 3, 56. Multa — admirationis humane in eo juvene modum exceperant 26, 19. *i. e. virtutum, quæ in homines cadunt.* Tam et hoc gentes humane patiantur æquo animo *Præfat.* Si quidquam in vobis, non dico civilis, sed humani esset 5, 8. *Vid. divinus.*

HUMILIS 3, 53. Satis superque humilis est, qui jure æquo in civitate vivit, nec inferendo injuriam, nec patiando. Qui est hodie in civitate tam humilis, cui non etc. 6, 41. Loco non humili solum, sed etiam sordido ortus 22, 25.

HUMILITER 24, 25. Aut servit humiliter, aut superbe dominatur. *Vid. superbe.*

HUMUS 21, 28. Quam (*ratem*) — pontis in modum, humo injecta constraverunt.

JACERE 30, 10. Quum maxime vallum Romani jacerent. Quum rudera milites religione inducti jacerent 26, 11. *cf.* 3, 18. *Vide Duherum ad illum locum.* Signa adempta signiferis in hostes jecerunt 34, 46. Inter quos, quum omisso discrimine, vera an vana jaceret, thesauros Gallici auri occultari a Patribus jecit 6, 14. *i. q. diceret. int. verba. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 225. Sic 5, 15. Quisnam is esset, qui per ambages de lacu Albano jaceret. Nisi expromeret propere, quas insidiarum sibi*

minas per ambages jaceret 2, 12. Multo plura præsens audivit, (*crimina*) quam in absentem jacta erant 43, 8. In novitatem generis originisquæ quæ falsa, quæ vera jaceret 3, 45. Fescenbino versu similem incompositum temere ac rudem alternis iaciebant 7, 2. Lapides plueret et fulmina jaci de cælo 28, 27. Jactæ sunt pacis conditiones 38, 25. Vid. *jactare*.

JACERE 10, 35. Se quidem omnia expertos, sed militum jacere animos. *cf.* 9, 6. *ubi tamen vulg. habet tacere*. Spolia jacentis hostium exercitus peditibus concessit 44, 45. *i. q. cæsi*.

JACTARE 9, 12. Arma jactari coepta. *i. q. abjici*. Ramosque oleæ supplices jactantes 45, 25. Nec vexationem vulneris in via jactanti (*propter asperitatem*) ultra patiens 21, 48. Quo, jactati tempestate pugnae, receptum haberent 44, 39. Ibi jactantem sese scorto inter cetera retulisse 39, 48. Jactantibus non obscure Gallis, haud magna mercede se adduci posse etc. 5, 48. Jactatur in conditionibus pacis 2, 13. *i. q. commemoratur*. Ita infecta pace, ex colloquio ad suos quum se recepissent, frustra verba jactata renunciant 30, 31. Incertis jactata rumoribus 42, 13. Hanc — jactari magis causam, quam veram esse etc. 5, 53. Multæ et prævæ disceptiones jactabantur 39, 48. Jactata res ad populum est 10, 37. *i. q. rejecta*.

JACTATIO 31, 26. Necdum satis reffectis ab jactatione maritima militibus. Hanc levitatem ac jactationem animi neque mirabantur etc. 24, 6.

JACTITARE 7, 2. juvenus — inter se more antiquo ridicula intertextu versibus jactitare coepit.

JACTURA 5, 39. Facilem jacturam esse seniorum. Levem ex comparatione priorum ducere recentem equitum jacturam 22, 8. *i. q. rilem*.

JACTUS 30, 10. Ex rostratis Pœni vana pleraque (utpote supino jactu) tela in superiorem locum mittebant. Ut vix teli jactu a statione proxima abesset 8, 7. *cf.* 26, 40. *ubi est ictus teli*. Vid. *Init. ad h. l.*

JACULARI 42, 54. Sed probris quoque in ipsum Macedonasque procacibus jaculati sunt. *Si quidem lectio sana. Fortasse cum Gronovio jocolati sunt legendum*.

JACULATORES pedites 49, 57. Funditores jaculatoresque 42, 58.

JAM inde ab initio 1, 2. *cf.* 2, 65, *et.* 4, 36, 6, 40. Suo jam inde vivere ingenio 3, 36. *cf.* 36, 17. Gens jam inde nullâ — inferior 21, 31. *cf.* 9, 16. Quum in conspectu jam castra, jam Aquiloniam habuissent 10, 43. Jam hic, quo nunc omnia ardent, conticescet furor 2, 29. *pro statim, ut sapius, junctum quidem futuro*. Si jubeat eo dirigi, jam in portu fore omnem classem 29, 27. Jam plebs, præterquam quod consulum nomen — ne tribu-

nicium quidem auxilium quærebat 3, 34 *pro præterea*. Jam tum, quum ipse ibi cum collega etc. 10, 21. Vid. *Virgil. Georg.* 1, 45. Jam primum omnium 1, 1. Jam omnium primum 5, 51. — jamjam primum 42, 11. *nisi legendum tamquam. Ceterum illud jam primum eleganter servit transeundi facilitati*. Vid. *Drakenborch. ad* 9, 17. Qui jam nunc sanguine meo sibi indulgeri sequum censet 40, 15. Vid. *Virgil. Æn.* 6, 799. *Plin. Epist.* 10, 57. — nunc jam 7, 32. *cf.* 2, 54. *et.* 3, 40. Philippo jam pridem hosti 26, 14. *cf.* 9, 25. Ego jam hinc prædico, me etc. 40, 35. Jam otiose positum 34, 2.

JANUS dexter 2, 49. Jani nominantur transitiones pervias, ut explicat Cicero de nat. deor. 2, 27.

IBI ira est suppressa 2, 35. *pro, ea re*. Ibi animum parem tantæ potestati esse 4, 13. *i. e. in eo viro*. In eo (*fratre majori*) ubi præsidium esse oportebat, ibi exitium est 40, 14. *Bæurns ad h. l. pag.* 307. *pr.* in eo legi vult nunc. *Male*. Ne speraret ibi (*apud milites*) fructum gratis, ubi non (*de quibus non bene*) meruisset 45, 35. Auctores sumus, tutam ibi (*in manibus Fabiorum*) majestatem Romani nominis fore 2, 48. Regia ibi (*ea*) Pyrrhi fuerat 38, 9. Ibi, dum — nullo satis digno more pretio tempus terunt, emissus hostis de manibus est 21, 48. Ibi plurimum profectum est 3, 14. *pro tum quidem*. Sic et ibi vero 3, 69. *ut. cap. sq.* In senatum ubi ventum est, ibi vero in Quinctium omnes versi 3, 69. *cf. cap. sq.* Excitis ad se principibus, ibi agere — coepit, ut etc. 32, 30. Imperium ibi esse, ubi non esset libertas 3, 38. Si vim afferre conaretur, ibi quoque se haud impares fore 3, 49.

ICERE 21, 18. Quod — Consul primo nobiscum foedus icit.

ICTUS 5, 21. Repentino icti ferore. *et.* 26, 20. cladibus. Turres ictæ fulminibus 25, 7. *i. q. tactæ*. Fulmine icti 40, 58. In turba ictus Remus cecidit 1, 7. Ictus clavâ *ibid.* Mortifero vulnere ictus 9, 19. Adversum femur graviter ictus (*Hannibal*) cecidit 21, 7. Ictus Hannibal uno proelio adverso 37, 4. *i. e. fractus*. Scuta galeæque ictæ 9, 35. Ibi haud secus, quam pestifero sidere icti, pavebant 8, 9. Nova re consules icti 27, 9. Conscientia ictus 33, 28. *et.* 34, 17. *i. q. permotus, admonitus*.

ICTUS 30, 10. Gravior ac pondere ipso librior superne ex onerariis ictus erat. Non cæcis ictibus procul ex improviso vulnerabantur, sed pede collato tota in virtute ac viribus spes erat 31, 14. Ad iterandum ictum 8, 7. *conf. Tacit. Annal.* 2, 14. Ut extra ictum teli essent 34, 28. Ut sub ictum venerunt, telorum etc. 27, 18. Gemitus vulnere ictusque corporum aut armorum 22, 5. Ictus mensium cum ter-

ribili sentia editi 38, 5. Naves fulminia icu concrematas esse 41, 9.

IDEM 27, 9. Idem socios consensisse omnes. Idem deinceps omnis exercitus in se quisque jurat 2, 45. Unde quum eisdem reverti posset ad suos 3, 70, *i. q. per eandem viam*. *Sapius commutatum cum eodem*. Vid. *Drakenb. ad 32, 14*. Idem certaminis 10, 34. — damni 35, 42. *Idem* igitur omnes sumus: et quum eadem omnia in hoc bellum afferamus, quae in priora attulimus, eundem eventum belli exspectemus 6, 7. In eadem mecum Africa genti 30, 12.

IDEMTIDEM, ne quis violaret, Talassio ferri, clauitatum, 1, 9. *cf.* 10, 19. *et.* 5, 39. Ipse idemtidem belli auctor esse 1, 54. Quum idemtidem legem Æmiliam recitaret 9, 23. Idemtidem scribebant 33, 45. Quum idemtidem species et umbrae insontis interrenti filii agitarent 40, 56.

JECUR 41, 14. In jecinore caput non inventum. Bovis sescentenarius, quem immolavisset, jecur defluxisse 41, 15.

JESUNA fessaque corpora Romanis et regentia gela torpebant 21, 54.

LEITUR *a principio periodi* 2, 48.

IGNARUS 21, 26. Quod haudquaquam ignarus erat, circumitum ab Romanis eam (*Hispaniam*) legatis ad sollicitandos principum animos. Ignari venisse dictatorem 8, 36. Oppressit igni necopinantes ignarosque omnes Perseus 40, 57. Ignarus urbis 1, 35. (*Numa*). — consilii 1, 38. Apud haud ignarus fortunarum humanarum necessitatumque 9, 8. Miraculo ignaris moris pertinacia Romanorum esse 42, 69. Quod iter petiturus esset, ignarus 44, 2.

IGNAVIA 1, 47. Quod istic cum ignavia est scelus.

IGNAVUS 2, 67. Quem tandem ignavissimi hostium contemnere? Quando nec fossa valloque ab ignavissimo ad opera ac municiendum hoste clausi essent 9, 4.

IGNIS 3, 53. Vivosque igni concrematuros minabantur. *cf.* 6, 33. Arma subdito igne concremavit 8, 30. Ignibus armata ingens multitudo, facibusque ardentibus tota collucens 4, 33. Facibus ardentibus plurimum simul ignem conceperunt 23, 37. Philippum et ignes ab Oreo editi monuerant, sed serius Platoris fraude et specula elati 28, 7. Quem ille obrutum ignem reliquerit, ita ut toties novum ex improvviso incendium daret, eum se extincturum 10, 24. *de bello*. Ne quandoque parvus hic ignis (*Hannibal*) incendium ingens exsuscitet 21, 3. Et Syphacem et Karthaginenses, nisi orientem illum ignem (*Maximam*) oppressissent, ingenti mox incendio — arsurus 29, 31.

IGNOBILIS 10, 20. Infrequentia armatis signa egressa, praedam praedaeque custodes exire, ignobile agmen, et sua quemque molientem etc. Reditum ignobilem in pa-

triam — eos sibi fecisse 40, 39. Ignobili atque inhonesta morte — occubui 29, 18. Laevum cornu ignobiles tenebant Hispaniae populi 29, 2. Ignobilis urbs 25, 1. *et. cap. eod.* ignobilia oppida.

IGNOBILITAS 44, 30. Hoc propter ignobilitatem paternam minus suspecto etc.

IGNOMINIA 26, 1. Additum etiam utrumque ignominiae est, ne in oppidis hibernarent etc. Serrate modo, quos ignominia irritaveritis 9, 3. *vid. infra in v.* injungere. In contumeliam ignominiamque certare juvat 4, 4. *vid. levare*.

IGNOMINIOSUS 2, 38. Quid eos, qui huic ignominioso agmini fuere obvii, existimasse putatis?

IGNORARE 21, 40. Ne genus belli, neve hostem ignoretis. Pugnantis cum exercitu — ignoto adhuc duci suo, ignomiatque ducem 21, 48. [*Vid. ignotus*.] Quosque tandem ignorabit vires vestras, quas natura ne belluas quidem ignorare voluit? 6, 18. Ignorando regem 2, 12. *per non intermolendo*.

IGNOTUS 5, 39. Ignote situs urbis. *pro ignotus s. v.* *vid. Bauer. ad h. l. pag. 195*. Ignotis, quae occulte acta erant 44, 27. Per ignotas ac tempestate terras, ignotiora maria 1, 56. Haud ignotas belli artes inter se, sed expertas primo Punico conferebant bello 21, 1. Procedam acie adversus ignotos inter se ignorantesque 21, 48. [*Vid. ignorare*.]

ILLAC fuga et caedes vertit, ubi sacram Dianae feram jacentem videtis. hinc etc. 10, 27.

ILLACRIMARE 45, 4. Ipse illacrimasse dicitur sorti humane. Qui morti innocentis, qui meo infelici errori unus illacrimasti 40, 66.

ILLE *relatum ad propiores* 24, 29. Nam et illis — quod et hi etc. *conf.* 30, 30. *et.* 30, 53. *vid. hic*.

ILLIBATUS 3, 61. Eo imperium illibatam referent. Illibatis viribus 42, 30.

ILLIC 2, 48. Respublica et milite illic (*in bello contra Vocontes*) et pecunia vacet.

ILLICERE lucro mercatorem 10, 17. Invenisse in Galliam vinum, illiciendae gentis causa 5, 33.

ILLICO 39, 15. Quod ad multitudinem eorum attinet, si dixero, multa millia hominum esse, illico necesse est, exterreamini, nisi adjunxero, qui qualesque sint.

ILLIGARE 5, 27. Illigatis post tergum manus. In curru earum distentum illigat Mettium 1, 28. Illigari gentem Romano bello 21, 25. *conf.* 32, 21. Familiari amicitia illigatum alicui esse 32, 22. Non itis conditionibus illigabitur pax 33, 12. *Quo (federe)* nos temere illigemus 41, 24. Karthaginenses federe illigatos silere 42, 23. Ut sociali federe se cum Romanis non illigarent 43, 25. Invitum se graviore fortune conditioni illigantem 36, 11. *De alia collocanda regi Antiocho*.

ILIVUS 5, 9. Dogum inimicorum venenum illitum fore. Faces tædamque et maleolos stuppes illitos pice parari jubet 42, 64. Vid. *Assiure*.

ILLUSTRI 29, 34. Karthaginiensium equites — et divitibus quoddam et genere illustres. vid. *eques*. Illustri quidem viro, tamen plebeo 6, 34. Viri illustres 33, 36. *ut homines* 41, 25.

IMAGINARIUS 3, 41. Neque enim sibi privatos, aut in curia aut in concione posse ob stare; neque se imaginariis fascibus eorum cessuros esse. *i. q. non legitimis*.

IMAGO 1, 34. Nobilis una imagine Numæ. Vir honoratissimæ imaginis 3, 58. Te — patris imago — creat vocatque regem 1, 47. Clarum hæc fore imaginem Scaptium: populum Rom. quadruplatoris et interceptoris litis alienæ personam laturum 3, 72. *Hic imago non tam pro nobilitate, quam pro splendore, ex meritis in republicam collecto, posita videtur*. His quoque imaginibus juris sprete 41, 8. *i. e. que per speciem juris factantur*. Quidnam illi consules dictatoresque facturi essent, qui proconsularem imaginem tam sævam ac trucem fecerint 5, 2. *i. e. minus tribunorum militum consulari potestate*. Vid. *titulus*.

IMBELLES 22, 39. Imbellem pro perito belli vocant. Imbelles hostes 1, 19. Imbellem Asiam quesisset, et, cum feminis ibi bellum esse, dixisset 9, 19. Incondita inermisque multitudo, mixta imbelli turba 32, 13. *i. e. feminas, infantes etc.* Ut ubi feminas, puerique, et alia imbellis turba permixta esset 38, 21. Necrem Romanam umquam tam desidem fuisse atque imbellem 21, 16. Imbellem annum agere 10, 1. *cf.* 4, 30. *et.* 9, 45. Imbelles triennium ferme pestilentia — fuit 4, 30.

IMBR ingentibus procellis fusus 6, 32. Tantis repente effusus est imber, ut etc. 42, 63. Imbres continui campis omnibus inundantes 8, 24. Imber continens per noctem totam usque ad horam tertiam diei insequentis tenuit 23, 44. Inter alia prodigia et carnem pluit: quem imbrem etc. 3, 10. Imbri lapidavit 43, 13. *i. e. pluit imbri lapides*. *cf.* 30, 38. Tandem eam nubem cum procella imbrem dedisse 22, 30. *cf.* 6, 8. Imbre conquescente 94, 47.

IMBIBERE 3, 58. Nec ulla vi domari poterant; tantum certaminis animis imbibebant. Neque immemor ejus, quod initio consulatus imbibebat, reconciliandi animos plebis etc. 2, 47.

IMBUERE 4, 31. Colonorum cæde imbutis armis. Ea pietate omnium pectora imbuerat 1, 21. Imbutus uterque quadam admiratione alterius 21, 39. Imbutum jam a juvena certaminibus plebeis 5, 2. Malo tirocinio imbuendum Sannitem 9, 42. Fulvium Quiritium Romanorum exercitum, honeste genitos, liberaliter educatos, servilibus vitis imbuisse 26, 2. Qui hinc integri et sinceri Romam eunt — imbuti

illius et infecti Romanis delensimentis redeunt 40, 11. Rhodios — imbutos Persæ consiliis 42, 26. Inter novitatem successoris, quæ noscendis prius, quam agendis rebus imbuenda sit 41, 16.

IMITARI 7, 9. Sine imitandorum carminum actu. *i. e. sine histione, qui saltando et gesticulando ea, quæ pronuntiabantur, exprimeret*. vide *Dukerum ad h. l.*

IMMATURUS 1, 26. Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum.

IMMEMOR 1, 34. Qui quum ignorans, nuntium ventrem ferre, immemor in testando nepotia, decessisset. *i. e. non cogitans de nepote*. Immemor ambiguitatis verbi 41, 18. Quia ira et indignatio immemores prædæ fecit 41, 4. Omnium immemor difficultatum 9, 21. *scil. imminentium*. Immemor armorum 2, 22. *i. q. pacis studiosus*. Immemor suæ libertatis 9, 20. *h. l. qui non curat libertatem adipisci*. Qua cibi, quæ quietis immemor nox traducta est 9, 2. *Politice*. vid. *memor. id. responsum*.

IMMENSUS 5, 37. Equis virisque longe ac late fuso agmine immensum obtinentes loci. Ad immensum multitudinis speciem augeat 29, 25. Quæ (*fuga*) ubi immensa ac sine spe erat 22, 6.

IMMIGRARE 29, 14. Ut aliquam sedem partem vacuam faceret, quo Hispania immigraret. Nec in quam (*republicam*) tam sere avaritia luxuriæque immigraverint *Præfat.*

IMMINERE viciniam, tam ex plano, quam ex alta, item cupiditatem et expectationem exprimit. Carcer imminens foro 1, 38. — imminencia muris ædificia 2, 32. Imminet arbor prætorio 2, 25. — arx mari 24, 2. *cf.* 4, 59. Imminet mari is locus 41, 1. Imminens (*mons*) super Demetriadem 44, 13. Imminenti mole libertati 6, 19. Vid. *Bauer. ad h. l. pag. 233*. Imminentes spei majoris honoris 4, 25. Imminere in occasionem 23, 30. Imminere animo in propinquam victoriam 20, 28. Peritus rerum popularium imminensque ei potestati 2, 51. Defectioni Campanorum imminentes admoturos castra 8, 22. Gens semper infestissima Macedonibus temporibusque iniquis regum imminens 40, 57.

IMMINUERE 3, 38. Neque animis ad imperium inhibendum immittit.

IMMISCERE 4, 4. Ne affinitatibus, ne propinquitatibus immisceamur, cavent. Karthaginienses Romanique pariter variis casibus immixti. *i. e. fortune concorsiones experti*. Qui sortem omnem fortunæ regnique sui cum rebus Romanis immiscuisset 45, 14. *i. e. conjunxisset*. Quum se immiscuissent colloquiis montanorum 21, 32. Nam et primus (*Calpurnius*) hostem percussit, et ita se immiscuit mediis, ut vix, utrius partis esset, nosci posset 29, 31. vid. *Virgil. Æn. 2, 396*. Niveæque cælo prope immixtæ 21, 32.

IMMITTIT diu cædes pariter fugientium

ac resistantium armorum atque inermium fuit 4, 59. Naturâ immitis (*Appius*) 2, 29. *Sic Virgilius*: immitis Achilles. Quum — perstaret in incepto immitis animus 8, 33. Hunc, natura et moribus immitem feramque, insuper dux ipse efferavit 23, 5. *Vid. mitescere*.

IMMITTERE 40, 48. Armaturam levem immittendo in stationes. *Etiâ* mittere *hoc sensu*, permittere *item dicitur*. Id cum majore vi equorum facietis, si effrenatos in eos equos immittitis 40, 40. paulo ante: permittite equos in cuneum hostium. Et me vel devovere pro populo Romano legionibusque, vel in medios me immittere hostes paratus sum 9, 4. In equum (*Decius*) insiluit, ac se in medios hostes immisit 8, 9. Concitatum remis navem, quanto maximo impetu poterant, in terram quum immisissent 30, 25. Nec ullo (*Saguntinorum*) pedem referente, ne relicto a se loco hostem immitteret 21, 8. Magna vis hominum simul immissa 2, 5. *scilicet in segetem descendam*. Præ densitate arborum, immisorumque aliorum in alios ramorum 40, 29.

IMMO 26, 30. Maneant immo, — ut coram his respondeam etc. *cf.* 35, 49. *ut.* 38, 43. Immo contra ea 41, 24.

IMMODERATUS 3, 9. Quippe duos pro ano domino acceptos immoderata infinita potestate.

IMMODESTE. *Vid. in. v. sq.*
IMMODICE 22, 27. Immodice immodesteque non Hannibale magis victo ab se, quam Fabio gloriari.

IMMODICUS lingua 22, 19. *vid. Bauer. ad h. l. pag. 51*: Immodicus magis in numero augendo 38, 23. Decreta immodica ad honores sociorum 31, 45. An hoc timeamus, ne Hamilcaris filius nimis sero imperia immodica et regni paterni speciem videat 21, 8. *Vid. modicus*.

IMMOLARE non de immolatione proprie dicta, quæ fit per molam saltam, sed de actu caelendi 1, 45. Interea Romanus immolat Dianæ bovem. Eorum prodigiorum causa consules majores hostias immolarent 41, 9. Romani consules prius, quam educerent in aciem, immolaverunt 8, 9.

IMMOLITUS 39, 44. Et quæ in loca publica inædificata immolitate privati habebant. *Urges imperique dici debebat*: immolita inædificata. nam moliri, s. fundamenta jacere, præcedit ædificationem, et dicitur alius submoliri.

IMMORTALITAS 1, 7. Immortalitatis virtute partæ, ad quam eum sua fata ducebant, fautor.

IMMUNIS 38, 44. Portiorum immunes. Immunis militiâ 1, 42.

IMMUTABILIS 22, 39. Eadem ratio, quæ fuit, futuraque, donec res eadem manebunt, immutabilis est.

IMPAR 22, 15. Omni parte virum impar. Par audacia Romanus, consilio et

viribus impar 27, 1. *Constructio Livio imprimis usitata. cf.* 6, 23. Videbam, quam impar esset sors, quum ille vobis bellum, vos ei securam pacem præstaretis 42, 13. Parat instruitque, quibus haud impar adoriatur hostes 5, 48. Quod juncta impari esset 6, 34.

IMPARTIRI 4, 54. Tandem aliquando impartiendo plebi honores.

IMPAVIDE 30, 15. Acceptum poculum, nullo trepidationis signo dato, impavide hausit.

IMPAVIDUS 42, 59. Ut usu belli et ingenio impavida gens turbaretur. Constanter impavidus mansit ad protegendum regem 42, 15.

IMPEDIMENTUM 8, 32. Quæ dictatori religio — impedimento ad rem gerendam fuerit. *Vid. collocare. ut. constituere*.

IMPEDIRE 9, 9. Nostrum exercitum eadem, quæ impediatur, fortuna expedit. Invidiâ impedire virtutem alienam voluisse 8, 31. *Vid. expedit*.

IMPEDITUS saltus 9, 2. i. e. saltus itineris impediti. *conf.* 9, 19. Consul superior viribus, locis impeditior erat. omnia itinera obseperant hostes 9, 43.

IMPELLERE 9, 27. Subsidiarias cohortes — in primam aciem extemplo emisit; universisque hostem primo impetu viribus impulit. *cf. cap. 40*.

IMPENDERE 6, 15. Sed quid ego vos, de vestro impendatis, hortor. *Sic Terent. Adelph. 1, 2, 37. de meo*.

IMPENDIO magis publico, quam jactura 7, 21.

IMPENETRABILIS. *Vid. Siles*.

IMPENSA 5, 4. Cui (*rei familiari*) gravis impensa non est. Privatamque publicæ rei impensam imposuerat 40, 51. Quia impensa pecuniæ faciendæ erat 44, 23. *Similiter* 1, 20. unde in eos sumtus pecunia erogaretur. Rebus ipsis meritiisque et impensis officiorum ut superare possem, fortuna, tempora, Antiochus et bellum in Asia gestum præbuerunt materiam 37, 53.

IMPENSE 40, 35. In perniciosam, si quis impense retineret, seditionem (*milites*) exarsuri. *Vid. Duker. ad 34, 15*.

IMPENSIVUS 4, 46. Certamina — multo impensius in castris accendi. Impensius his indignitas crescere, si etc. 1, 40.

IMPENSUS 2, 9. Quia impenso pretio venibat.

IMPERARE 33, 13. Quæ priore loco aut imperata a Romanis, aut postulata ab sociis essent, omnia se concedere. Hericis — milites imperati 4, 26. *Sic* imperare frumentum 9, 43. — stipendium 29, 4. — pedes 38, 55. — decumas 42, 31. etc. Præter eum numerum militum, quem L. Quinctius in eam provinciam scripsisset, imperasset etc. 36, 1. Consulibus designatis imperavit senatus, ut etc. 42, 28. Tribunis militum imperavit, ut sarcinas in unum conjici jubeant 3, 28. *cf.* 1, 27.

Nulla arma, nisi imperata a populo Rom. sumere 40, 34. Antiocho si Smyrna et Lampsacus imperata faciant 35, 17. i. q. ab Ant. imperata.

IMPERATOR 6, 39. Signum — Jovis Imperatoris in Capitolium tulit. Cujus rei vitium non in belli eventum — sed in rabiem atque iras imperatorum vertit 8, 30. i. e. *dictatoris et magistri equitum, cujus posterioris ductu auspicioque, inscio atque invito dictatore, vicerat exercitus. cf. cap. 31.* Imperatoremque regem appellandum censuerunt 35, 45. Unum imperatorem in exercitu providere et consulere, quid agendum sit, debere 44, 34. *mor.*: in quo exercitu milites, consul, et imperator rumoribus vulgi circumagatur, ibi nihil salutare esse.

IMPERATORIUS 10, 38. Qui juniorum non convenisset ad imperatoris edictum etc.

IMPERIOSUS 7, 40. Eodem (*tenore*) hæc imperiosa dictatura geretur. Cognomenque imperiosi grave liberæ civitati 7, 4.

IMPERITARE 21, 1. Quod superbe avaræque crederent imperitatum victis esse. *cf. 4, 5. ii. 22, 41.* Opulento tum oppido imperitans 1, 2. Decem imperitabant 1, 17. Fœdus ictum — est his legibus, ut, cujusque populi cives eo certamine vicissent, is alteri populo cum bona pace imperitaret 1, 24. Vicissitudo imperitandi 3, 39. *de annuis magistratibus.*

IMPERIUM 1, 7. Ita solus imperio positus Romulus, paulo ante regnum vocabatur. *Contra cap. 13. distinguuntur*: regnum consociant, imperium omne conferunt Roman. Civitatem sine imperio, exercitum sine duce 1, 17. Quippe imperium agebatur in tam paucorum virtute atque fortuna positum 1, 25. Summum imperium 1, 4. *de consulatu. alibi*: regium. *ii. 4, 2.* regis majestatis imperium. *cf. 8, 32.* Non vulgari modo cum infimis, sed prorsus auferri a primoribus ad plebem, summum imperium credebant 4, 1. Vid. *deponere*. Regium nomen (*Tarquinius*) in imperio (*consulem*) esse 2, 2. Imperia legum potentiora quam hominum 2, 1. Auctoritate magis, quam imperio (*ea*) regebat loca 1, 7. Imperio regere urbem 1, 5. *cf. 8, 23.* Paratus imperio 9, 36. i. e. *ut pararet*. Severum imperium 8, 6. *pr. disciplina militari. conf. cap. sequ.* Non segnitèr imperium (*ducis bell.*) executores 40, 40. Iis editis imperiis 29, 25. *de duce bellico.* Jus — magistratibus fuit graviorum in dies talis generis imperiorum 42, 1. i. e. *imperandi iis jumenta.* Continens imperium usque ad nos habebitis 7, 30. *de loco.* Ut nemo audeat in Hispaniam imperium accipere 26, 18. Quibus (*auxiliis*) traditum a Patribus imperium Hispaniæ repeti posset 28, 31. Imperium alicui jubere (*scil. esse*) 26, 41. Quod imperio ejus Gallia adeo frugum hominumque fertilis fuit 5, 34. Quæ in meo

imperio gesta sunt 29, 27. i. q. *a me imperatore.* Imperia gesta 9, 34. Pro imperio submovere 2, 56. *Oppos. si vobis videtur, discedite, Quirites.* Jam pro imperio Valerius discedere a privato lictore jubebat, quum etc. 3, 49. Titulus honoris (quod imperio, non populi jussu, non ex auctoritate Patrum dato Propretor senatus scripserat) magnam partem hominum offendeat. Rem mali exempli esse, imperatores legi ab exercitibus etc. 26, 2. *Hæc est prima mentio imperii ab exercitu delati. Similiter cap. 9. Proconsuli par cum consulibus in urbe imperium commemoratur; et 27, 7. imperium, non in annum, sed, donec revocaretur a senatu, decretum, dicitur.* Ita provinciæ exercituumque in eum annum partita imperia 27, 7. Imperium ablatum ab tribunis suffragio populi creatis 28, 27. Quod autem istud imperium est, decemviri, quod amplexi tenetis? 3, 52. Imperia — tribuni militum — et duumviri navales 9, 30. Vid. *magister equitum.* Imperium populi Romani 28, 42. Vid. *Drakenb. ad h. l.* Una et viginti legionibus eo anno defensum imperium Romanum est 27, 22. Conservare imperium majestatemque populi Rom. sine dolo malo 38, 11. *eorum est, qui inferiores se Romanis fœderis formula declarari passi sunt.* Vid. *conservare. conf. 8, 34. ii. 35.* Imperia dedim 8, 6. i. q. *jussa per visum nocturnum.*

IMPESTRABILIS pax 37, 34. *conf. 30, 16.* — venia 42, 29. Triumphum impetrabilem faciebat 39, 29. Omnia et impetrabilia et tuta erant apud Romanos 25, 29. *conf. 42, 29.*

IMPETRARE 43, 23. Nec tamen impetrare ab animo posset, ut impensam in rem maximi ad omnia momenti faceret. Impetrato 9, 16. *absolute.* Sic cap. 29. et alibi *sæpius.*

IMPETUS 1, 5. Crimini maxime dabant, in Numitoris agros ab his impetum fieri, *scil. diripiendi causa.* Ad regem impetum facit *ibid.* Ex transverso impetu (*scil. a Sabinis mulieribus, raptis*) facto 1, 13. Tentata res est, si primo impetu capi Ardea posset 1, 57. Multa secum volventi (*Hannibali*) subiti animum impetus, caput ipsum belli, Romam petendi 26, 7. Impetu potius bella, quam perseverantia, gerat 5, 6. Impetu magis, quam consilio 42, 29. Unius prælata impetu lateris alterius remos deterat 28, 30. Ad excipiendum fluminis impetum 21, 27. Capere impetum. Vid. *capere.*

IMPIGER 44, 30. Platorem occidit, et duos amicos ejus — impigros viros. [*conf. 1, 34. mor.*: fortis ac strenuus vir.]

IMPIGRE 21, 57. Fama impigre — defensi præsidii. Ne Crustumini quidem — satis se impigre movent 1, 10. *de bello gerendo.* Impigreque omnes ad edictum dictatoris præsto fuere 3, 27.

IMPENSAE 27, 18. In aciem altiori superstantem tumulo impingere.

IMPUS 9, 41. Vocis impie pœnas expetere, quæ se urbem Romanam oppugnatos minati sunt.

IMPLACABILIS 40, 46. Nisi forte implacabiles vestrae iræ implicaverint animos vestros.

IMPLERE mare fama nominis sui 1, 2. Punicum nomen maria terrasque fœda fuga impleturum 26, 41. Implere urbem lamentis 3, 39. *de mortuis. i. e. facere, ut impleatur, vel potius, causam esse, cur etc.* Omnia delubra pacem defum expositcentum — turba implebantur 3, 5. Jam continens agmen migrantium impleverat vias 1, 29. Centum viginti lictores forum impleverant 3, 26. Quum — montem Albani implessent 1, 23. *i. e. habitandum occuparent.* Impletæ cibis vinoque venæ 26, 14. Militemque præda implevit 7, 16. Implere aures legatorum 45, 31. Alius ab alio impleti rumoribus 22, 7. Adolescentem suæ temeritatis implet 1, 46. *cf.* 3, 61. 4, 10, 14. Hunc exitium florem juventutis eo etiam, quod, ut duplex acciperent stipendium, decreverant, spei animorumque implere 7, 7. Accipere se omen impleturumque fata 1, 7. *Vid. fatum.* Impletas modis saturas, descripto jam ad tibicinem cantu 7, 2.

IMPLICARE 27, 43. Incertis implicantes responsis. Non tam in periculosum, quam longum morbum implicitum 23, 34. Intra castra quies necessaria morbo implicitum exercitum tenuit 3, 2. Longinquo, maxime quarante, implicabantur morbo 41, 21. Implicatae acies 44, 38. *Vid. implacabilis.*

IMPLORARE 9, 4. A Veis exercitum Camillumque ducem implorabant. *i. q. arcescent.*

IMPLUVIUM 43, 13. Palmam enatam impluvio suo T. Manius Figulus nuntiabat.

IMPONERE in capite 1, 18. Quid si domini milites imperatoribus imponantur? 45, 36. Præsidio Medione imposito 36, 19. *cf.* 31, 18. Se in præsidio impositum esse 24, 27. Coloniamque in Samnitium agro imposuerit 3, 23. *Nempe observandi, vigilandis causa, ex instituto veteri prudentis Romani. cf.* 36, 12. Præerat huic arcis Philodemus — ab Epieyde impositus 25, 25. Spei nostræ — finem imposuerimus — ipsa indignitas perseverantiam imponere debuit 5, 4. Ita enim et illis violandi supplices verecundiam se imposituros 36, 27. Imponere fraudi speciem juris 9, 11. Cum quibus bellum, cum quibus pacem habeamus, se modum imponere æquum censet 21, 44. Ipse alias claves omnibus portis imposuit 27, 24. Porta imposita (*muro*) 34, 9. Argentum in stipendium impositum 52, 9. *scil. unde stipendia dari possent.* Lepidus molem ad Tarracinam, ingratum opus, quod prædia habebat ibi, privatamque publicæ

rei impensam imposuerat 40, 51. *Aut sk. aut injunxerat legendum. Illud præfert Drakenborchius, et ita explicat: publica pecunia construxit opus, quod ipse aliquis qui tunc ibi prædia habebant, privato impensa facere debuerant.* Pecunia in naves imposita 29, 18. Delecto milite ad naves imposito 22, 19. *Scilicet imponere simpliciter pro in naves imponere dicitur. Etiam enim diserite additum est ad naves, id ipsum tamen ad milites referri vult Gronovius, ut intelligantur milites ad naves pro militibus classariis.* Qui ob ereptum censuræ regnum labem secundæ suæ dictaturæ imposuerint 4, 22. Multa in civitates imposita 10, 37. *Vid. frenum.*

IMPORTARE 39, 14. Ne quid eæ conjurationes cœtusque nocturni fraudis occultæ aut periculi importarent.

IMPORTUNUS 29, 17. Quæ crudelissimi atque importunissimi tyranni scelera in oppressos cives edunt. Importuni decemviri 5, 2.

IMPORTUOSUS 10, 2. Importuosa Italiae littora.

IMPOTENS 6, 11. Vitio ingenii vehemens et impotens. *cf.* 25, 28. Impotentes tyranni. Impotentibus instructi consiliis 3, 36. *cf.* 7, 39. 4, 30, 16. Impotens injuria 8, 28. *cf.* 7, 41. Mandatum. *i. e. quod proficiscitur ab impotenti partemque moderato aut civili animo.* Impotens regnum 8, 5. — postulatam 7, 41. Pleminius impotens iræ 29, 9. *i. q. impatiens. conf.* 5, 37. Flagrantes ira, cujus impotens est gens. Suarum impotens rerum (*gens*) præ domesticis seditionibus discordisque 9, 14. Impotens lætitiæ animus 27, 50. Ex insolentia, quibus nova bona fortuna sit, impotentes lætitiæ insanire 30, 42.

IMPOTENTIUS 27, 48. Impotentius jam regi, et inter duas acies versari velut incerti, quorum essent. *de elephantis.*

IMPRESSIO 3, 62. Quæ in sinistram cornu Romanorum in ipso certamine impressionem facerent. *i. e. impetum ex propinquo.* Non ferentes impressionem Latinorum 8, 9. Celtiberi, ubi ordinata acie et signis collatis se non esse pares legionibus senserunt, cuneo impressionem fecerunt, quo tantum valent genere pugnae, ut, quacumque parte perculere impetu suo, sustineri nequeant 40, 40.

IMPROBUS 45, 18. Improbum vulgus. *i. q. ingratum.*

IMPROVIDUS 22, 39. Festinatio improvida est et cæca. Quum præcipiti fuga per rupes prælatis improvidi sternerentur ruerentque 40, 58.

IMPROVISO oppressis nec animi satis ad resistendum, nec virium fult 10, 32. Si nocte *improvisio* valida manu adgressus necopinantes caset 44, 35. [*vid. Cic. Ferr. Lib. 2. cap. 74. et mox in e. improvisus.*]

IMPROVISUS 27, 42. Audendum aliquid improvisum inopinatum. *Alterutrum eide-*

tur a glossa venisse. [sed *etd.* v. improvviso. *Cic. Ferr. Lib. 2. cap. 26.*]

IMPRUDENS 31, 14. Acarnanes duo juvenes, per initiorum dies, non initiati, templum Cereris, imprudentes religionis, cum cetera turba ingressi sunt. Maris imprudentes 34, 9. *i. q. expertes rei nauticae.*

IMPRUDENTIA eventus 4, 39. *i. e. quod non praeviderant eventum.* Excusata imprudentia de pace multis verbis disseruit 30, 37.

IMPUNE 3, 67. Ad moenia urbis Romae impune armatos venisse.

IMPUNITAS 2, 1. Plebs — aut libertatem, aut certe impunitatem adeptam.

IMPUNITOR 3, 50. Quo impunitior sit (*Claudii libido*), eo effrenatiorem fore.

In secundam aciem pugnare 30, 34. Redditi in Thessalonicam 40, 4. In unum jam consilium 37, 31. *i. e. unum hoc consilium sequutus.* Id modo quaeritur, si majori parti et in summam prodest 34, 8. In reliquum curae senatus rem Syracusanam fore 36, 39. *i. e. infuturum.* Nec in praesens modo, sed in venientem etiam annum 2, 43. In primum infestis hastis provolant duo Fabii 2, 46. Pugna jam in manus venerat *ibid.* Sic *is Gracorum* in et ad significat. *Vid. Gronov. ad h. l.* Mutabiles in diem caussae 31, 29. Comitia in ante diem — edixit 41, 16. *cf. 43, 16.* Parcere victis in animum habebat 33, 10. Numquam ambigua fide in amicitiam populi Romani fuerant 6, 2. In spem magis futurae multitudinis, quam ad id, quod tum hominum erat, munirent 1, 8. In quorum (*praemiorum*) spem pugnant 21, 45. Velut diis auctoribus in spem suam quisque acceptis *ibid.* Duorum familiarum bona in premium data 4, 61. Quum omnia justa in dedicationem nostram perfecta erunt 9, 8. In hanc tam optimam mercedem — arma capite 21, 43. Mittendam in stipendium pecuniam 33, 13. Hannibali quatuor Numidarum millia in supplementum mitterentur 23, 13. Traditi in custodiam Rheginis 29, 21. Priusquam populus suffragium ineat, in incertum comitiorum eventum Patres auctores flunt 1, 17. Viris in arma natis 9, 9. Tertius classis in quinquaginta millium censum esse voluit 1, 43. *h. e. usque ad summam quinquaginta millium.* In utrumque auctores sunt 10, 25. In regiam terror factus 1, 56. *pro in regia: dicit enim Livius, regem exteritum domestico viro.* In Aelidem coloniae 34, 58. *scil. missae, destinatae etc.* Quae in iram adversus hostem fuerunt (*decretis*) 31, 45. Etolos — in seditionibus suis non ab Romanis — praesidium petiisse 43, 19. Quum Tarentinorum defectio jamdiu et in spe Hannibali et in suspicionem Romanis esset 25, 7. In navis administratione alia in secundam, alia in adversam tempestatem usui sunt 34, 5. In primo 2, 40. *i. q. ab initio. similiter a pri-*

mo dicitur. *Vid. imprimis.* Regia classis septem — navium erat, in quibus tres hepteres 37, 23. *i. q. et inter has. cf. 1, 36.* Eadem in militia (*militia*) saevitia Appii, quae domi 2, 58. Primo in conspectu 42, 57. *pro ad primum conspectum.* Ibi in quiete utrique consuli eadem dicitur visa species 8, 6. *i. q. per quietem.* Regionis naturam ac nomina principum in populis (*populorum*) accepere 9, 36. Si forte jam satias amoris in uxore ex multa copia cepisset 30, 3. Quo tempore et in qua fortuna a populo Rom. defecerimus 26, 13. Bonis in rebus utriusque populi 43, 6. *i. e. temporibus felicioribus.* In variis voluntatibus 1, 17. *i. e. quomodo essent variae voluntatis.* Torpescant in amentia illa? 33, 9. *h. e. quam te tam dementer facere videbunt.* In eo, ubi praesidium esse oportebat, ibi exitum est 40, 15. *si quidem sanus locus.* Omnia quidem ut posses in nobis dii dederunt 30, 13. *pro in nos. cf. 5, 11. it. 26, 33.* Qua ferocia animi usus erat in Liguribus 42, 9. *pro adversus Ligures. cf. 6, 22. it. 28, 43.* Quum consuli duplicatae vires, Peno recens victoria (*in*) animo esset 39, 36. *i. e. quum memnissent etc. Sed vulgata etiam explicari potest, ut sit animum faceret.* In multa temperantur tribuni 2, 52. *i. e. per multam, s. in multam commutarentur penam capitalem.* Quae (arma) in portis fuere nostris 3, 67. *pro ad portas.* In Etruria prorogatum imperium est 30, 40. *pro in Etruriam.* Ut ipsi in privato animadverterent in eos 39, 18. *pro privatim.* Nihil est aliud in re, nisi ut omnia negata adipiscamur 10, 8. *i. e. nulla alia causa est.* Ut sua unus in his (*legibus latinis*) gratia esset 2, 8. *i. q. propter h. l. l.* Pleminium — in catenis Romam miserunt 29, 21.

INEDIFICARE 1, 55. Ut libera a ceteris religionibus area esset, tota Jovis templique ejus, quod inaedificaretur. *cf. 43, 16.* Nec clausae modo portae, sed etiam inaedificatae erant 44, 45.

INEQUALIS 41, 20. Munificentia inaequali sese aliosque ludificari. *Vid. ludificari. it. munificentia.*

INESTIMABILIS 31, 34. Nihil tam incertum nec inestimabile est, quam animi multitudinis. *h. e. quo consistere non licet. nostri: woraus. man nicht rechnen kann.* *Vid. incertus. cf. Virgil. Aen. 2, 39.* Id vero inestimabile gaudium fore 29, 32. *h. i. secundum litteram, quod alunt, accipendum.* Quod e grege se imperatorum velut inestimabilem secrevisset 35, 14. Quando, quod taciti indignarentur nobiles homines, id aequo novus competitor inestimabili perjurio incesceret 27, 57.

INAMBULARE 9, 16. Inambulans ante tabernaculum. Ibi inambulans tacitus (*in hortu*) summa papaverum capita dicitur baculo decussasse 1, 54. Per muros inambulare senatores Nolanos jussit, et omnia

circa explorare, quæ apud hostes fierent 23, 43. Cum pallio crepidisque inambulare in gymnasio 29, 19.

INANIMUS 21, 32. Animalia inanimaque omnia rigentia gelu. Satiati cæde animantium, quæ inanima erant etc. 41, 18.

INANIS 33, 31. Litteras inanes vana specie libertatis adumbratas esse. cf. 34, 12.

INAUDITUS 5, 37. Invisitato atque inaudito hoste ab Oceano terrarumque ultimis oris bellum ciente.

INAUGURARE 1, 6. Palatium Romulus, Remus Aventinum ad inaugurandum templa capiunt. *i. e. augurandum, augurium capiendum.* cf. cap. 36. ubi inaugura *i. q. augurando constitui, assequere. s. ut Drakenb. interpretatur:* per augurium divinare: licet divine immediate antecedat. Vid. *augur.* Centurias — sub iisdem, quibus in auguræ erant, nominibus fecit 1, 43. Qui secundo loco inauguratus erat 40, 42. Fortasse legendum: creatus erat, quod verbum de rege sacrorum dicitur 2, 2. Videtur male repetitum esse a librariis ex antecedentibus. Duumvirum navalem, quem ut inauguraret etc. 40, 41. Flamen inauguratus est Cn. Cornelius 41, 28. Flamen Martialis inauguratus est eo anno L. Postumius Albinus 45, 15.

INAUGURATO 5, 52. Urbem auspicato inauguratoque conditam habemus. *i. e. adhibitis auguribus, qui ea legibus disciplina auguralis fines urbis definirent.* [vid. 1, 36.]

INAURATUS 40, 37. Apollini — dona vovere et dare signa inaurata: quæ vovit deditque. Templum parietibus totis lamina inauratum 41, 30.

INAUSPICATUS 7, 6. Num etiam in Deos immortales inauspicatam legem valuisse?

INCALESCEERE 22, 6. Sole incalcescente. Incaluerant vino 1, 57.

INCASSUM 10, 29. Vana incassum jacitare tela. Incassum missæ preces 2, 49. [De h. v. vid. Wakefield. ad Lucret. Lib. 2. v. 1164.]

INCAUTIUS 21, 7. Dum murum incautius subit. Dum incautius ante signa observatur 41, 18.

INCAUTUS ad credendum pavor 9, 12. *i. e. qui in eo sibi parum caveret, quod crederet.* Nunc ab secundis rebus magis etiam solito incauti 5, 44. Quia, quod neglexeris, incautum atque apertum habetas 25, 38.

INCEDERE 8, 8. Unoque continenti agmine in hostem incedebant. cf. 9, 21. Quicumque incesso in aciem hostium 7, 33. Sabini usque ad portas urbis populantes incescere 2, 63. Prima deinde luce castra mota, et agmen reliquum incedere cepit 21, 33. Segnius Hispanorum signa incedebant 28, 14. Per quam (Indiam) temulento agmine comissabundus incessit 9, 17. Quem modo decoratum ovantemque victoria incedentem vidistis 1, 26. [Compara Virgilianum: quæ divum incedo regina.] Nostris decoratus insignibus magni-

fice incedit 2, 6. Numquam exercitus neque minor numero, neque clarius fama et admiratione hominum per urbem incescit 2, 49. Timorque in exercitu incederet 29, 24. Vid. Gronov. Graviorque cura Patribus incescit 4, 57. Iussisque — religio incescit, ab eis, quorum imminutus imperium esset, comitia haberi 8, 3. Tantus gemitus omnium subito exortus est, tantaque mœstitia incescit, ut non gravius accepturi viderentur etc. 9, 4.

INCENDERE 6, 33. Incensos ea rabie impetus Tusculum tulit. *it. incensus ira* 2, 13. Incensus dolore, — odio iraue 2, 6 Tacita cura animum incensus 29, 12.

INCENDIUM 30, 6. Ignibusque in proxima tecta conjectis, effusa flamma primo veluti sparsa pluribus locis reluxit, dein per continus serpens, uno repente omnia incendio hausit. Vid. afflare. Horæque momento simul aggerem ac vineas, tam longi temporis opus, incendium hausit 5, 7. Quum cædes et incendia circum Anienem fecissent 2, 64. Ubi conflagrasset Sidicini, ad nos trajecturum illud incendium esse 7, 30. Aluistis ergo hoc incendium, quo nunc ardetis 31, 10. Velut ab incendio flagrantis iræ — se defensurus 40, 56. Se populare incendium priori consulatū semiustus effugisse 22, 40. *alias:* ambustus. Incendio alieni iudicii — conflagrare 39, 6. *i. e. propter invidiam alieni iudicii condemnari et perire.* Vid. ignis.

INCENSUS pro eo, qui census non est 1, 44. — in populo per multos annos incenso 4, 8.

INCEPTUM 5, 11. Primo incepto. Non venit ad finem tam audax inceptum 10, 32. — irritum incepto 29, 35. cf. 9, 41. *it. 25, 5.* Nebula matutina texitur inceptum 41, 2. Vano cum incepto mœnibus pepulissent Romanos 44, 31. Inceptum non succedebat 42, 58. *Nisi legendum de conjectura Drakenborchii inceptum pro inceptui.* Neque satis inceptis succederet 24, 19. Id fœdum consilium tum incepto, tum etiam exitu, fuit 26, 38. Et tutum vel incepto, vel eventu se consilium adferre 35, 12. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 231.* Quum — perstaret in incepto 8, 33. cf. 32, 23.

INCEPTUS Præfat. Fœdum inceptum, fœdum exitu. Vid. incipere.

INCERTO Adverb. 28, 36. Multique adnantes navibus, incerto præ tenebris, quid aut peterent, aut vitarent, fœde perierunt.

INCERTUS 9, 24. Quæ (nostræ) omnia ex incerto maiora territis ostentat. In incerto (*sc. tempus*) creatus 4, 13. Incerti rerum omnium, suspensique de statu alterius uterque consul ageret 9, 43. Æque ac venerant, omnium incerti legati Romam redierunt 35, 17. Incertis sententiæ 4, 57. — incertus animi 1, 7. — incertis animis fluctuans 33, 1. — incertus veri 4, 23. Incerti, manere eam an abire mallet 2, 32.

— incerti de fide sociorum 9, 6. Incerti, socii, an hostes, essent 30, 35. Incerta rerum multitudo 24, 24. Vid. *inestimabilis*. Incertus trepidavit 33, 8. — incerta casuum 30, 30. Incerta proles 4, 6. *i. e. per connubium Patrum et plebis orta*. Incertus infans 31, 12. *i. e. ambiguo sexu, uti paullo post dicitur*.

INCESSERE 38, 39. Funda mare apertum incessentes exercebantur. *Hic recipere verbum est intelligendum, ut sit aptum cū incessentes. nam passivum requireret incessendo. Vagosque — in viis lapidibus telisque incessabant 28, 10. cf. 9, 8. Pestilentia incesserat pari clade in Romanos Pœnosque 28, 46. Quando, quod taciti indignarentur nobiles homines, id æque nonus competitor inestimabili perjurio incesseret 37, 57. *semper, translate quidem, dicitur in malam partem. [Fallitur.]* Timor deinde Patres incessit, ne etc. 1, 17. Timor incessit Sabini belli 2, 27. *absolue*. Tantus terror Tarquinium — incessit 2, 7. Tanta simul admiratio miseratioque viri incessit omnes 9, 8.*

INCESSUS 21, 36. Tot hominum jumentorumque incessus dilapsa est (*nia*). *conf.* 10, 41. Inde terror maximus fuit, quod sacerdotes eorum, facibus ardentibus anguibasque prælatis, incessu furiali militem Romanorum insueta turbaverunt specie 7, 17. Ex transverso pulvis, velut ingentis agminis incessu motus apparuit 10, 41. Vid. *Virgil. Æn.* 9, 33, 11, 876. Vid. *propinquare*.

INCESTE 1, 45. Quidnam tu, hospes, paras — incestæ sacrificium Dianæ facere. *i. e. parum caste, pure*.

INCESTUM 8, 15. Ab incesto id ei loco nomen factum. *i. e. stupro Vestalium*.

INCESTUS 45, 5. Judicia — more majorum comparata de iis, qui incestas manus intulisse intra terminos sacrosatos templi dicantur.

INCHOARE 3, 64. Ubi prima initia inchoastis libertatis vestræ. Novasque alias (*naves*) — Galli inchoantes cavabant ex singulis arboribus 21, 26. Sed mentio quoque inchoata affinitatis, ut rex duceret filiam Hasdrubalis 29, 23.

INCIDERE 28, 3. Incidentia tela. Metu, ne ambiguo ictu suis incidenter (*tela*) 30, 10. Seguntî ruinas — nostris capitibus incident 21, 10. Hi duo amnes confluentes incident Oriundi flumini 44, 31. Cum tanto pavore incidentibus vobis in vallum portasque 27, 12. Priusquam paventes portis incidenter 3, 26. Ne — timor in exercitum incideret 29, 24. Incidens portis exercitus 5, 11. Incidens principum foribus 9, 24. Huic timendo hosti utrum, quum declinarem certamen, improvisus incidisse videor, an occurrere in vestigiis ejus? 21, 41. Quod ubi cui militi incidat 2, 27. Certamen consulibus incidat,

uter dedicaret Mercurii sedem *ibi*. Quo nam fato incidisset, mirari se etc. 3, 40. *pro accidisset*. Ibi si variaret, quod raro incidebat 1, 43. Forte ita inciderat, ne etc. 1, 46. Forte ita incidit, ut etc. 6, 34. Magna pars forte, ut in quem quasque inciderat, raptus 1, 9. Vid. *casus*. Rem atrocem incidisse 1, 58. Transitu in Italiam Hannibalis, quantum terroris pavorisque, sese meminisse, quas deinde clades, quos luctus incidisse 30, 21. Incidit aliorum peccata in unius suspectum ingenium 3, 11. Qui inciderant (*scil. in morbum*) 41, 21. Concursatio in obscuro incidentium aliorum in alios 41, 2. Triarii — in hostem incidebant 8, 8. *al. incedeabant*. Vid. *Bauer. in ind. h. v.*

INCIDERE 6, 39. Si spem honoris latioribus earum (*rogationum*) incidant. *cf.* 3, 58. *ut.* 35, 31. Spemque extemplo inciderunt, capi primo impetu posse 44, 13. Quibus, longiorem exorais orationem, brevis interrogatio — sermonem incidit 32, 37. Vid. *scribere*.

INCINCTUS cinctu Gabino 8, 9. *ut.* cultu 10, 7. Vid. *Virgil. Æn.* 7, 612.

INCIPERE 9, 32. Expectantes, ut ab adversariis clamor et pugna inciperet, et prius sol etc. Inde sædum inceptum, sædum exitu, quod vites *Pref.*

INCITARE 8, 33. His vocibus quum in se magis incitarent dictatorem. Eodem tempore et consules senatum in tribunum, et tribunus populum in consules incitabat 4, 2. Ad bellum atque arma incitantur 1, 27. Jam per se accessos incitabat animos 6, 18. Incitatus hibernis pluviis (*fluvius*) 44, 8.

INCLAMARE 1, 25. Exercitus inclamat Curiatii, ut opem ferant fratri. Valerium magna voce inclamat 8, 9. Pastorum unus, — inclamat alios, cunctanter ab ruinis vici pecus propellentes 10, 4. *i. e. increpat*.

INCLEMENS 9, 34. Ne verbo quidem inclementiori a me appellatum vellem.

INCLEMENTER 32, 22. Murmur ortum aliorum cum assensu, aliorum inclementer assentientes increpantium. Vid. *murmur*. Nihil inclementer in Varronem dictum, nisi id modo 22, 38. Regem — accessum ira inclementer loquutum 42, 25.

INCLEMENTIUS 3, 48. Si quid inclementius in te sum invectus.

INCLINARE 29, 7. Fretum æstu inclinatum. *i. e. ubi rediit aqua ex alto versus terram*. In unum locum omnes se inclinant 2, 50. *scilic. ad perrumpendos ordines hostium*. Vid. *cuneus*. Prius sol meridie se inclinavit 9, 23. Nisi pars aliqua inclinaret ad respectum pristinae societatis 35, 39. In liberis gentibus plebs — deterioribus erat ob regem Macedonasque inclinata 42, 30. In dites a pauperibus inclinata onera 1, 43. Omnia onera, quæ

communis quondam fuerint, inclinasse in primores civitatis 1, 47. Philippus — ad fortunam inclinavit 23, 23. *scil. sc.* Quā fortuna rem daret, eā inclinare vires 1, 27. In quos prerogativas favor inclinavit 24, 8. Tribuni inclinatam rem in preces subsequi 2, 35. Inclinatis semel in Apulia rebus 9, 20. *i. q. Romanis in Apulia victoribus.* Quo postquam fuga inclinavit 1, 27. Inclinavit sententia, suum in Thesalliam agmen demittere 32, 13. *cf.* 28, 25. In hanc sententiam maxime consul ipse inclinavit animos 8, 21. Dictator rem in causam plebis inclinavit 6, 29. Inclinatus reus 9, 12. *cf.* 3, 16. *ii. cap.* 63. inclinatur Sabinia cornu.

INCLINATIO 44, 31. Adjuvante inclinationem animorum clementia in omnes et iustitia praetoris. *cf.* 27, 17.

INCLITUS. *Vid. inclutus.*

INCLUDERE 24, 19. captivi — Romam missi, atque ibi in carcere inclusi sunt. Aetolorum utraque manus Heracleam sese includerunt 38, 16. Pars Heracleam includerunt sese 36, 17. Nec ante vincere desierint, quam rubro mari inclusis, quod vincerent, defuerit 49, 59. Consuli primo tam novae rei ac subitae admiratio includerat vocem 2, 2. *pr. accluserat.* Quum jam spiritum includeret, nec reciprocare animam sineret 21, 58. *pro intercluderet.* *sic ante Drakenborchium legebatur.* Includi vento in hostium ora 37, 24. Inclusa (*oratio*) libro quinto Originum Catonis 45, 25. *i. q. inserta.* Postremo inclusum (*scil. decreto*) 31, 44. *i. e. quiliam.*

INCLUTUS 29, 36. Inclutamque per gentes Lyeurgi disciplinam sublatam. Quae tum familiae (*Politii ac Pinarii*) maxime inclutae ea loca colebant 1, 7. Incluta iustitia religioque — Numae — erat 1, 19. Ad maxime inclutum in terris oraculum 1, 56. Inclutum templum 2, 8. Inclutae leges Solomia describere 3, 31. A patriciae gentis viro et inclutae famae 6, 11.

INCOGNITUS 42, 52. Animum habendum esse, quem habuerint majores eorum; qui, Europa omni domitis, transgressi in Asiam, incognitum famae aperuerint armis orbem terrarum. Biddum ad recognoscendas res datum dominis: tertio incognita sub hasta veniere 5, 16.

INCOLA 4, 8. Tarquinium non Romanis modo, sed ne Italicae quidem gentis, Damnati Corinthii filium, incolam ab Tarquinio — regem factum.

INCOLERE 1, 1. Qui iter mare Alpesque incolabant. *cf.* 5, 23. *ii.* 21, 31. incolunt prope Allobroges. Qui eorum circa Macram fluvium incolabant 40, 41. Noa — si non easdem opes habere, easdem tamen patriam incolere 4, 3. *Vid. colere.* Piscibus atque avibus ferisque, quae incolunt terras, ita fuit oeca caro tua 25, 12. Ceterique dii desque, qui Capitolium arcemque incolitis 6, 16. Jove ipso, qui

Capitolium incolit 8, 4. Plebi tamquam aliam incolenti urbem 6, 40.

INCOLUMIS 1, 3. Imperium ei ad puberem aetatem incolume mansit. *i. e. servatum est. refertur non tam ad imperium, quam ad heredem imperii.* Stante incolumi urbe 5, 53.

INCOMMODE 4, 8. Ne in parvis quoque rebus incommode adversarentur. Et ab his columnis, quae incommode oppositae videbantur, signa amovit 40, 51.

INCOMMODITAS 10, 11. Romae, tum desiderio viri, tum incommodate temporis, tristis nuncius fuit.

INCOMMODUS 2, 34. Incommodum bello in tam arctis commatibus vexati forent etc. Romanos quoque — non abhorere a finiundo tam incommodo ac difficili bello 44, 25. Bellum grave atque incommodum Graeciae omni 45, 3. Nihil — quod incommodum plebi esset, scientes fecisse 6, 40. Naves — propugnatoribus incommodos 30, 10. Periculosumque et viria et parentibus erat, moram incommoda severitate libidini regiae fecisse 27, 31. Legatusque Romanus, ne alieno tempore incommodus observaretur, Pergamum concessit 35, 15.

INCOMPERTUS 4, 23. Vetustate incomperta. Rem inquisitam, ne quid incompertum deferret ad consulem, detalit 10, 40.

INCOMPOSITUS 9, 36. Tamultuarie agrestium Etruscorum cohortes — adeo incompositae etc. Adversus ita incompósitos eos venientes — — Romani eruperunt 40, 28. Incompositi, longo agmine effusi — — ad urbem pervenerunt 43, 10. Incompositos atque inordinatos fugant 44, 12. Nobis tunc repente trepidandum in acie instruenda erat, et incompósitos concurrendum? 44, 38. *Vid. componere.* Qui non, sicut ante, Fescennino versu similem incompositum temere ac rudem alternis jaciebant 7, 2. *Fortasse compositum temere legendum; certe non improbat Drakenborchius. Vid. Baser. ad A. l. pag. 254.*

INCONDITUS 29, 39. Sparsi et inconditi sine ordine. Duo millia plaustrorum, inconditam inermemque aliam turbam advenisse 25, 13. Incondita multitudo, turba immixta servili, variis vocibus perorabat 43, 10. Acies incondita atque inordinata 44, 39. Exercitus novus atque inconditus 30, 11. Rex inconditis barbariae 20, 28. Syracusis nova pace inconditas componere res 26, 40. Dum turbata omnia nova atque incondita libertate essent 24, 24. Carmen — abhorrens et inconditum 27, 37. In eum milites carmine incondita — canere 4, 20. *cf.* 7, 10. *Vid. Virgil. Aeglog. 2, 4.* Inter jocos militares, quos inconditos jaciunt 5, 49. Simul inconditis inter se jocularia fundentes veribus 7, 2. Incondite militari joca 7, 38.

INCONSTANTEM 40, 55. Adductus primo ita negare inconstanter, ut etc.

INCONSULTE 43, 16. Aggressi facinus — ut inconsulte, ita audacter cepimus, nec consule et timide reliquerunt. *ut* 22, 43. Ne quid inconsulte ac temere fiat 2, 37. Quod (*propterea*) ab Sempronio incaute inconstanterque commissum est 4, 37.

INCONSULTIVUS quam vehēter, se gemit 41, 16. *Vid. negatus.*

INCONSULTUS 22, 44. Inconsulta atque imprevida pugna. *ut* largitio 3, 20. Ita inconsulta 43, 54. Eam non inconsultam audaciam fecit 44, 6. Inconsultum certamen 23, 7. — inconsultus pavor 22, 6.

INCONTAMINATUS. *Vid. coluber.*

INCORRUPTUS 33, 83. Pro incorruptis relictus. *i. e.* ita, ut *corruptionis vestigia nulla supersint.* Quo genere (*discipline*) bellum quondam incorruptus fuit 1, 18.

INCORRUPTUS 7, 12. Gallici quoque belli fama increbescēbat. *i. q.* increbescere, quod tamen, quia ducitur a casu obliquo crebri etc. minus probandum videtur. Rem ad trarios rediisse — proverbio increbuit 8, 3.

INCREMENTUM 40, 58. Quorum *injuriarum* indies incremento bellum exarsit. In tantis brevi *exacerant* opes — seu multitudinis *incremento* etc. 21, 7. Quum hostium res tantis augescere incrementis cerneret 27, 17.

INCREPARE 1, 25. Increpuere arma. Si quid increpet terroris 4, 43. Si ab tergo aliquid tumultus increpuit 44, 41. Haec insignis, miserandaque audita quam — increpassent 6, 37. Equitem clara increpans voce 1, 27. Himilco — locum Hannonis increpandi esse ratus etc. 23, 12. Etiam Deos aliqui verbis ferocioribus increpant 45, 23. Cunctantes arma capere increpabat 10, 33. Haec excurrentibus in publicum pavidis increpans 9, 24. Simul verbis increpans transfegit puellam 1, 26. In Fulvii similitudinem nominis increpans 27, 1. Haec Aricinus in regem Rom. increpans 1, 51. Qui maxime ignaviam increpant 2, 29. Dictator ad concionem advocatam increpavit 4, 32. *i. q.* cum magna indignatione loquutus est. Nihil lenioribus — senatorum aliquot orationibus increpitus 49, 2.

INCREPITARE 36, 32. Quidam Achaerum — pertinaciam increpabant praetoria. Quum verbis quoque increpitans adiecisset 1, 7.

INCRESCERE 1, 23. Ad terrorem increscētis audaciam. Inerescētemque fiducia sui viam 10, 14. Concitator accidens clamor ab increscēte certamine 10, 5. Quantum incremēret aestus 44, 36.

INCRUENTUS 8, 29. Haudquaquam tamen incruento milite suo. Nec incruentum victoriam retulit 4, 17. *cf.* 42, 53. Nec incruente victoria fuit 49, 7. Quam

(*Dartium*) praedam veritas, quam hostium incruentus devicit 9, 17.

INCUBARE 21, 27. Castris suppositis incubantes flumen transvere. Incubans cortici arando Tiberi ad urbem deferatur 5, 46. Incubare publicis thesauris 6, 16. *i. q.* *proferre, occultare, ut ad alios nihil inde perveniat.*

INCULTUS 2, 24. Ex incultis per accensionem plebis agris. Incultaque omnia diutino dominorum desiderio domi invenerat 5, 10. Homines intus et inculti 21, 32.

INCULTUS 42, 12. Suae honores desertos per incultum ac negligentiam.

INCUMBENS 22, 2. Cumulatis in equis sarcinis insuper incumbēbant. Et suo et armorum pondere incumbere in hostem 30, 24. In eos (*obversus*) transversal incumbentes tigni — injungebantur 44, 5. Ad id prope unum maxime inclinatis rebus incubuit 3, 16. Unum in locum totam periculi molem, omne onus incubuit 27, 40. Quum suis, tum totius nobilitatis viribus incubuit, ut se cum Fabio consulētem dicerent 10, 15.

INCURIOSE 29, 3. Omnibus, pacis modo, incuriose agentibus, *cf. cap.* 32.

INCURRERE 26, 25. Incurrere ea gens in Macedoniam solita erat. Peditum signum cornibus incurrentur 28, 17. Levi armaturae hostium incurtere 22, 17. Invidiam, tanquam ignem, summa petere, in caput consilii, in ducem incurtere 3, 31. Trojidi rerum suarum in — tribunos militares incurrent 5, 11. *f. q.* *de eos inreantur, accutant eos.*

INCURSARE 5, 31. Agros Romanorum incurravere. Agmen Romanum impune incursum ab equitibus hostium 24, 41. Nec erant incursiones modo in agros, aut subiti impetus incurantium etc. 2, 20. In latere utrinque ab tergoque incurstantes 22, 20.

INCURSIO 9, 44. In campum Stallatem — Samnitum incursiones factae. Per expeditiones parvas, plerumque nocturnis incursionibus, tantam vastitatem in agro Sabino reddidit etc. 3, 26.

INCURSUS 2, 25. Primo statim incursum pulsi hostes. *cf.* 44, 4. Neque hostium ab tergo incursum vidit 3, 5.

INCUSARE 8, 23. Ulro incubant injurias Romanorum. *conf.* 9, 11. Incusantes violati hostilii foedus 1, 9. Ap. Claudium, quia dissuaserat legem, majore tunc auctoritate eventum reprehensi ab se consilii incusantem 7, 6. Neque desitum ante invictum vestrum imperatorem incusare 23, 12. Incusaverat, bella ex bellis seri 21, 6. Alii ferocius incusant exprobrantque 23, 35. *cf.* 40, 27.

INCUTERE 9, 41. Umbonibus incusaeque ala sternuntur hostes. *Vid. ala.* Scipione eburneo in caput incuso 5, 41. Quem (*metum*) ut pluribus incuteret 1,

49. Postem jam tenenti consuli fœdum — nuncium incutiunt, mortuum ejus filium esse 2, 8. Terrorem ingentem incusserat plebi 6, 88. Tantæque admiratione singularum universarumque rerum incussa (*scilicet legatio*) 29, 22. Quia movendi inde thesauros incussa 'erat religio 29, 18. Religionem animo incussit 22, 42.

INDAGO 7, 37. Quum præmissus eques velut indagine dissipatos Samnites ageret.

INDEX pro deinde 1, 2, 3, 39, 9, 10, 21, 11, 42, 55. Causasque criminum ad plebem, seditionem inde ac legem novaram, præbituram, 5, 20. *Copulandi vim habet, ut et deinde.* Quum alii urbem tuendam, inde alii cedendum fortunæ et tradendam urbem victoribus censerent 25, 15. *i. e. nunc tandem, post talem casum.* Nisi provicissim accipiendum. Inde rursus ipse solitudine absteriti 5, 41, *i. e. ab ultimis tectorum, quæ petierant.* Ab utra parte cedere Romanus exercitus cepisset, inde se consul devoveret 8, 6. *i. q. in ea parte, in eo exercitu.* Similiter 2, 32. Inde oriendus pro ex ordine plebeo. Licet — vastas inde solitudines facere, unde sociali egregio exercitu — usi estis 8, 18. Claustra inde portæque 6, 9. *i. e. ab Etruria.* Inde cognomen factum Poplicolæ est 2, 7. Vid. *Bauer. ad h. l. pag. 94.* Jam inde ab initio 1, 2. cf. 6, 40. Suo jam inde vivere ingenio 3, 36. Gens jam inde nulla — inferior 21, 31. Quum stupor silentiumque inde ceteros Patrum deflaxisset 6, 40. *Nempe ex stupore silentium.* Sic *Bauerus ad h. l.* Rege inde (*ex Sabiniis*) sumto 1, 18. E qua regione abduxisset legiones, exemplo inde rebellatum, 40, 50. cedere inde, quantum posset: et inde una nocte etc. 25, 35. *Si modo alterum inde geminum est.* Silentium inde aliquamdiu tenuit. dein etc. 3, 47. Inde equitum certamen — dein etc. 21, 46. Vid. *deinceps.*

INDECORUS 7, 2. Haud indecorus motus more Tusco dabant.

INDEFENSUS 4, 28. Hic præbituri — vos telis hostium estis indefensi, inulti. cf. 23, 46.

INDEMNATUS 3, 56. Quem enim provocaturum, si hoc indemnato indicta causa non liceat.

INDERE 1, 49. Cui Superbo cognomen facta indiderunt, inde cognomen familiæ inditum, ut *Annales* appellarentur 40, 44.

INDEX 1, 19. Janum — indicem pacis bellique fecit. Altera corona, ejusdem honoris index 7, 37. *ut. paullo post:* index omnium assensus.

INDICARE 4, 15. Propter pactionem indicatam recipiendorum in urbem regum a patre securi esse percussos. *Cel. Bauerus legendum putat initam. Sane speciose.* Vid. *Excerpta Liviana ab illo edita p. 224.*

INDICIBUS coetus in domum 4, 35. In agrum Pomptinum, quo a Volscis exercitum indictum audierat 6, 12. cf. 40, 21. Aquileiam indicto exercitu 48, 1. cf. 10, 38. Priusquam hi consules venirent ad exercitum, qui Piasa indictus erat 40, 41. Clam exercitu indicto 41, 14. Exercitum indicare ad portam 6, 22. Tributum populo indicare 4, 60. Ante delectum indictum 2, 66. Vid. *ediscere. Eodem modo justitium. ut. comitia et indicii et edicci dicuntur.* Comitia decemviris creandis in trinum nundinum indicta 3, 35. Sibimetipse exsilium indixit 39, 52. Quum tum cecernerit divino spiritui inactus, ea se nec, ut indicta sint, revocare posset 5, 15. cf. 22, 39. Indicta causa 3, 56. Me indicente 22, 39. [Vid. *Stroth. ad h. l.*] Sic *Jul. Cæs. B. G. 3, 26.* Intritus pro non tritus, affectus, fractus.

INDICIUM 39, 8. Falsi testes, falsa signa testimoniasque et indicia ex eadem officina exibant. *i. q. falsi indices.* Avertit ad consocii in insontes indicium 24, 5.

INDIDEM 23, 46. Civis indidem erat. *Particula Livio lubenter usurpata.* Additi erant Bruttiorum indidem perfugæ 27, 12. cf. 25, 15. *ut. 28, 1. 39, 11.*

INDIGENA 23, 5. Pænus hostis, ne Africæ quidem indigena. (*Scilicet sed alienigena Tyro oriundus.*) Vid. *Duker. ad Flor. 2, 18.*

INDIGETES Dii 1, 2. Propter merita in caelum vocati; quasi inde *i. e. e terra gemiti.* *s. indigenæ.* *χθονι Sui.* cf. 8, 9. *Virgil. Aen. 12, 794.*

INDIGNARI coepit 22, 24. Pro indignabundus dicere coepit. Vid. *increpare ult. conf. Bauer. Exc. Liv. 2, pag. 190.* Quod quisquam indignari posset 1, 35. Imperiumque ibi esse, ubi non esset libertas, indignabantur 3, 38. *ad q. l.* Vid. *Bauer.* Adsentando indignandoque et ipse vicem ejus 40, 23. Vid. *abominari.*

INDIGNATIO 30, 11. Quum pulsus indignatio accenderet. *conf. Virgil. Aen. 5, 455.* Nec domi tantum indignationes continebant, 1, 10.

INDIGNE 4, 31. Quo minus regimen rerum ex notata indigne domo peteretur.

INDIGNITAS 1, 40. Impensius ei crescit indignitas. *A. e. res ei magis videtur indignum.* Si forte accensum tot indignitatibus cladibusque sociorum detrudere ad æquum certamen possit 22, 13. Illum, omnibus indignitatibus compulsum ad rebellandum, inter apparatus belli fato oppressum 42, 52. Coactus cum multa indignitate prensabat singulos 3, 12. *i. e. cum precibus et lacrimis.* De indignitate (*i. e. iniquitate et insolentia*) satis dictum est. etenim dignitas ad homines pertinet. quid de religionibus etc. 6, 41. Inde primum miseratio sui, deinde indignitas, atque ex ea ira animos cepit 5, 45. *Pro indignatione.* cf. 9, 46. Pleni ira atque in-

dignitatis animi 7, 7. *Scilicet non indignari potest, nisi qui indignum quid vel expertus sit, vel viderit, e. i. g. a.* Tantumque Flavii comitia indignitatis habuerunt, ut plerique nobilium annulos aureos et phaleras deponere 9, 48. Indignitate rerum 2, 38. *i. g. ob rerum indignitatem.* Sic fere 6, 40. Præ indignitate rerum.

INDIGNUS 22, 59. Indigni, ut a vobis redimeremur. Non indigna pati 31, 30. *i. e. quæ quis ex jure belli pati debet.*

INDIPISCI 26, 39. Quam quis indeptus navem erat, ferrea injecta navi. *Eodem significato idem vocabulum occurrit* 28, 30. *ult.*

INDOLENS animi ingenique 9, 17. Magna indoles in Lavinia 1, 30. *i. g. virtus.* Tantam indolem tam maturæ virtutis umquam exstitisse 3, 12. Alta indoles 21, 2. Cum hac indole virtutum atque vitiolorum triennio sub Hasdribale — meruit 21, 4.

INDOMITUS 21, 20. Adeo ferocia atque indomita ingenia esse.

INDUBITATE 33, 40. Quæ indubitate Lysimachi fuerint. *Si quidem sanus locus.* Vid. *Drakenborch. ad h. l. it. Cel. Ruhnken. ad Vellei. 2, 60. Haud dubie aliud quid, quam indubitate illo in loco Livius scripsit.*

INDUCERE 7, 16. Exercitum in agrum Privernatum induxit. *cf.* 21, 5. Consules ambo in Ligures exercitus induxerunt diversis partibus 40, 41. Quidam principum postulare, ut præsidia in urbes suas inducerentur adversus amentiam eorum, qui etc. 43, 17. Si reducendi ejus causa exercitum (in) Ægyptum induxisset 45, 11. Ad sinistram portam infrequentes videt: eo — legionis principes — induxit 34, 15. Quâ induceretur aratrum 42, 2. Pulvisque ex distantibus locis ortus velut nube inducta omnia impleverat 1, 29. Nondum hac effusione inducta, bestiis omnium gentium Circum complendi 44, 9. Illos — patriam — — induxisse in animum, ut superbo quondam regi — proderent 2, 5. Simul copia materiæ (*igni*), simul facilitate operis inducti 21, 26. In agrum injuria possessum a portentibus inductur 6, 39. *pro reducatur.* Hannibal elephantos in primam aciem induci jussit 27, 14. Manipulos legionum principali via inducit 10, 33. Subsidiarii cohortibus in pugnam inductis 34, 15. Id quibus virtutibus inducti ita judicant 29, 14.

INDUCIÆ 44, 29. Induciæ religione loci præbente. Res est in induciis 7, 38. *cf.* 2, 9. Quum (*Falisci*) in induciis essent 7, 38. Induciæ temporis ejus, quod petebant, a consule impetraverunt 37, 7. Qui inducias tantum temporis petant 36, 55. *i. g. in tantum temporis; nisi malis cum Dukero tanti temporis.* Induciæ in triginta annos impetraverunt 9, 37. *conf. cap. 41.* — induciæ annuæ *ibid.* Induciæ biennii 9, 20. Pactæ induciæ 30, 29. Bellum ipdictum — tacitæ induciæ quietum

annum tenere 2, 18. *conf. cap. 64. §. 33, 46.* Sunt autem tacitæ induciæ, quæ quiescentibus utrimque hostibus fortuito, non ex pacto aguntur. Necdum enim dies (*induciæ*) exierat 30, 24.

INDUCTIO 44, 9. Horum inductio (*scil. in circum ab apparitoribus facta*) in parte similacrum decurrentis exercitus erat.

INDUERE 1, 56. Juvenis longe alius ingenio, quam cujus simulationem induerat. Vid. *B. Patrum ad Tacit. Annal. 1, 7.* Si ex habitu novæ fortunæ, novique, ut ita dicam, ingenii, quod sibi victor induerat, spectetur 9, 18. Adeoque novum sibi ingenium induerat 3, 33. Non insidiatoris modo, sed latronis manifesti et percussoris speciem induit 40, 12. *scil. mihi. conf. 21, 3.* Quod mihi cura mea et fides nomen (*patroni plebis*) induit 6, 18. *i. g. imponit. Gr. ἰδύρασ.* Longam induit vestem 27, 37. Donec ipsa manibus suis nefaria sibi arma — induerit 30, 13. Induissent se hastis, nec confertam aciem sustinuissem 44, 41. *i. g. implicuissent.*

INDULGENS 24, 25. Non ferme desunt irarum indulgentes ministri.

INDULGENTIA 23, 2. Luxuriantem (*Capuam*) longa felicitate atque indulgentia fortunæ.

INDULGERE 40, 5. Cui (*odio Philippi in Romanos*) Perseus indulgeret *b. e. quod ille irritabat, aiebat.* Qui jam nunc sanguine meo sibi indulgeri æquum censet 40, 15. Indulgere licentiæ militum 29, 19.

INDURATUS 30, 18. Lentior, ut vides, sit pugna: et induratus præter spem resistendo hostium timor: ac ne verat in audaciam, periculum est.

INDUS 34, 14. *Sic vocabatur magister et rector elephantum, licet Indus non esset.*

INDUSTRIA 1, 9. Ludos ex industria parat Neptuno. Ex industria factus ad imitationem stultitiæ 1, 56. De industria 1, 45.

INENARRABILIS labor 44, 5.

INENARRABILITER 41, 15. Inenarrabiliter jecur omne absumtum.

INERS 24, 18. Additumque inerti censoris notæ triste senatusconsultum. Si inerti est a Livio, significat haud dubie: quæ nihil damni aut molestiæ offerebat, habebatque nihil aliud præter ignominiam levem, ut docet Cicero in Cluentiana. Comparantur, quæ ad voc. seq. dicta sunt. His pensatis viz desiderabitur alia lectio. Vide tamen *Cel. Strothium ad h. l.* Brutus, castigatior lacrimarum atque inertium querellarum 1, 59. Quis — vel iners atque imbellis, fortissimum virum non vicerit 44, 38.

INERTIA 33, 45. Et inertia operis, nec sine armorum sonitu excitari posse, ad *g. l.* Vid. *Bauer. pag. 209.* Sic Ciceroni dicitur inertia laboris *Or. pro Q. Roscio cap. 8.* [*Vereor ut locus Ciceronianus, quo jam*

*Dolestus unus est, Liviano a viris doctis
haud temere tentato suppetias ferat. Haud
displicet Baueri torpere; perplacet Ru-
benii sopiri.]*

INESCARI 22, 41. Velut inescatam to-
meritatem feracioris consulis — esse. Et
quom feræ bestiae cibum ad fraudem suam
positum plerumque aspernentur et refugiant,
nos, cæci, specie parvi beneficii, inescamur
41, 22.

INSESS 9, 16. Præcipua pedum per-
nicitas inerat. *Scil. Papirio Cursori.* In-
erat cura insita mortalibus videndi congre-
dientes nobilem regem etc. 42, 39. Inter
quæ maxima inerat cura duci 22, 35. Ja-
cula — præfixa ferro, quale hastis velitari-
bus inest 26, 4.

INEXPERTUS 6, 18. Iram accenderat
ignominia recens in animo ad contumeliam
inexpertum. Novam inexpertamque eam
potestatem (*tribunor. pleb.*) eripere patri-
bus nostris, ne nunc, dulcedine semel capti,
ferant desiderium 3, 52. *Vid. Virgil. Æn.*
4, 415. Exercitum in tectis habuit ad-
versus omnia humana mala sæpe ac diu
duratum, bonis inexpertum atque insuetum
23, 18.

INEXPIABILIS 4, 35. Bellum inexpiable
i. e. culpa belli contracti inexpiables.
[*Græcorum ὁλίσκος ἀεὶ ὄλεος.*] Cur quidem
nos inexpiable omnium soli bellum ad-
versus regnum Macedonum geramus 41,
24. Inexpiable odium 2, 17. *et. inexpli-
cabile. Vide B. Patrum ad Tacit. Annal.*
3, 73. [*Clav. Ciceron. v. inexplicabilis.*]

INEXPLEBILIS 28, 17. Unus, qui ges-
serat, inexplēbilis virtutis veræque laudis.

INEXPLICABILIS 40, 33. Inexplicabiles
continuis imbribus via tenebant.

INEXPLORATO procedere 38, 18. *et.*
proficisci 21, 25. *cf. 6, 30. et. 27, 26.*

INEXPLORATUS 43, 4. Vicina etiam in-
explorata erant.

INEXPUGNABILIS via, 31, 39. Ibi alto
atque munito loco arcem inexpugnabilem
fore 2, 7. Quorum (*urbium*) plerasque,
munitionibus ac naturali situ inexpugna-
biles, fame sitique tempus ipsum vincit
atque expugnat 5, 6. Quam et loco et
presidio valido inexpugnabilis res esset,
abstittit incepto 42, 67.

INEXSUPERABILIS vis satis 8, 7. *i. q. in-
eluctabilis.* — ripa 44, 35. Inexsuperabiles
Alpes 5, 34. *et. paludes inexasuperabiles*
altitudinis 44, 46. *cf. 42, 54. et. 43, 18.*
Voluntati quidem et studio in colendis vo-
bis adjicere (etenim inexasuperabilia hæc
erant) nihil potui 37, 53.

INFABRE 36, 40. Vasis non infabre quo
more factis.

INFACUNDUS 7, 4. Infacundior et lingua
inpromptus.

INFAMIA 22, 39. Si te neque collegæ
vana gloria, neque tua falsa infamia mo-
verit. Invidiam infamiamque ab Lucretio
avertit in Hortensium etc. 43, 4. Ita,

nequidquam inter se captati, nihil præte
infamiam movere 44, 25.

INFAMIS auctor deserendæ Italia post
Cannensem cladem 27, 11. Infames Kar-
thaginenses 34, 62. Multis cædibus in-
famem, nec ullo commendabilem merito
42, 5. *conf. 10, 2.* Transfugam, sipe mag-
næ rei proditione venientem ad hostes,
nihil aliud, quam unum vile atque infame
corpus esse ratus 32, 32. Infames nuptias
petisse 36, 15. (*e. Græcia.*) Jam Romæ
etiam sua infamis clades erat 9, 7. — in-
famis cunctatio 22, 15. Vidiase sponione
infami obligatos 9, 8. Ob infamem et in-
vidiosam senatus lectionem 9, 29. Quom
rem invisam infamemque cemerent 25, 2.
Quorum mors infamem annum pestilentia
fecerit 8, 18. Infames frigoribus Alpes 21,
31. *Vid. Alpes.* Aliquanto magis infamis
mors Pisonis (*tamquam non naturalis*)
cepit esse 40, 37. Captarum etiam pecu-
niarum — suspicione infamis 42, 45. Cunc-
tationem suam infamem apud socios esse
42, 57. Quæ colloquia occulta et lega-
tiones infames quidem erant 44, 24.

INFANDUS 28, 9. Ne ante oculos patris
facere et pati omnia infanda velis. Oratio
habita — de stupro infando Lucretiæ et
miserabili cæde 1, 59. Priusquam infanda
merces perfereretur 5, 49.

INFECTUS 38, 1. Infecta pace dimissi.
cf. 8, 37. — infecta res 5, 4. *cf. 42, 16.*
Bello infecto repente omisso 8, 12. In
quæ (*castra*) infecta victoria, sicut pristino
die, vos recipiatis 9, 23. *i. q. equo Marte.*
Omnia pro infecto sint 9, 11. Argentum
infectum 34, 10. *Oppos. signatum.*

INFELICITAS 40, 55. Infelicitatem suam
in liberia graviozem, quod alter perisset,
censebat.

INFELICITER 2, 35. Haud facile crede-
bant, plebem suam impelli posse, ut toties
infelicitate tentata arma caperent. Locorum
magis præsidio adversus infelicitate expe-
tam vim, quam armis, se defensuri 41, 14.

INFELIX. *Vid. supra in v. arbor.* Puell
infelicem formam deplorant 3, 48. Suus
infelix erga plebem Romanam studium,
56.

INFENSUS 2, 34. Adeo coorta erat
fensa plebs. *pro infensus. Id est more Græ-
corum Livius facit sæpius, ut adjectivum
adverbiorum loco adhibet. Vid. Dra-
borch. ad h. l.* Infensus ira 1, 53. *et.*
accusator apud iudices infensus decret.
46. Huic infensus crudelitati Junius 9,
Tum et oppugnantibus animus crevit
infensus hostes pro vallo pugnabant
15. *Nisi legendum cum Dukero impem
aut cum Perizonio intentius.*

INFERNI dii 24, 38. Diique omnes
lestes, vosque terrestres, vosque infes-
32.

INFERRE 1, 13. Ausse se inter tel-
lantia inferre, *cf. 9, 27.* Patres circo
plebem inferentesque se in circulos

montes tempori aptos serere 3, 17. Quum corpora nuda (*sua, utriusque mulcata a se*) intulissent in civium cœtum 8, 27. Quum se in mediam concionem intulisset 5, 43. Quo magis se hostis inferebat 2, 50. *i. q. aggredi.* Ex loco superiore, qui prope sua sponte in hostem inferebat, impetu facto, strage ac ruina fudere Gallos 5, 43. *absolutè.* Inferre se hostibus 2, 30. *i. q. aggredi. cf. 6, 12.* Dum se — in mediam dimicationem infert 3, 5. Obsidio urbi infertur 6, 29. In eum agrum qui — hostilia arma inferrent 7, 31. Qui incestat manus intulisse intra terminos sacrosos templi dicantur 45, 5. Moram suam hesternam velut deorum quadam providentia illatam etc. 1, 51. Duplex inde terror illatus Romanis 9, 21. *cf. 6, 12.* — timor 28, 21. — metus *ibid. cap. 44.* Clamore renovato inferunt pedem 7, 8. Inferre pagnam 10, 41. — vallum usque ad stationem 8, 38. — Scalas ad mœnia 32, 24. — mentionem 38, 34. *cf. 3, 43. it. 4, 1.* — sermonem 49, 11. — fraudem 27, 28. Quas (*naves*) trepidant in vada intulerat 10, 2. Quod (*flumen*) — mari Adriatico infertur 41, 31. Infert in mediam cœdem pavidos fuga 4, 33. Victorem hostem signa in percussos inferentem 9, 27. Trepidantibus inferunt signa Romani 3, 18. Ut signa in urbem inferrent 44, 12. Tum illam tempestatem coortant, quam ad Antiochum eos, sicuti in scopulum, intulisset 38, 10. *cf. 28, 30.* Donec impetu illati ab suis excluduntur 4, 39. Velut recordes illati 9, 23. *Simpliciter dictum.* Vid. *Examen.*

INFESTIUS exarsurum, agitatam contentione ipsa, exacerbatumque 8, 52. *Pavido possit: et ipse infensus aderat.* Vid. *Ini-mice.* De nullis enim, quam de vobis, infestius aut inimicus consuluerunt 28, 29.

INFESTUS 1, 23. Infesto exercitu in agrum Albanum pergit. *Proprie dictum; nam infestus i. q. aggressor.* In Postumium — equum infestus admisit 2, 19. Infestis signis consistere 2, 30. Quum infestis cuspidibus concutirisset 8, 7. Infestissimum bellum 9, 12. *it. ira infesta* 7, 30. Infesta civitas 3, 24. *i. q. discors.* Infestam effecerat (*regionem*) 34, 62. *i. e. infestis armis occupaverat.* Regio infesta ab Samnitibus 10, 46. *i. e. infestata.* Sic et 6, 5. Multo eum infestorem agrum ab nobilitate esse, quam a Volscis fuerit. *v. hostiliter.* Si ora Italise infestior hoc anno, quam Africa, fuit 24, 8. Tum vero in dies infestior Tullii senectus, infestius cœpit regnum esse 1, 47. Adeo infestum omnem Romanum agrum reddidit 2, 11. Ex loco infesto agere porro argumentum coepit 1, 7. Saltus, etiamsi bello non fiat infestus, transitu difficilis 44, 6. Qua (*nocte*) fugam infestam Samnitibus — fecit 10, 44. Inter omnia inimica infestaque 22, 39. Consul — nulli fugientium infestus agmini 22, 49. *Nisi legendum cum attis aut immistis, aut*

ingentis, aut insertis. *Vid. Bauer. ad A. l. pag. 69.* Ex familia infestissima Patribus 4, 54. Infestam senatus plebem ratus etc. 22, 2. Animi regno infesti 1, 57. Bonis, tergo, sanguini civium infestus 3, 57. Perosus decemvirosum scelera, et ante omnes fratris filii superbia infestus 3, 58. Ne causam diceret adverso senatu, infestiore populo 42, 22. Non pugnandum cum infesto tempore anni 43, 22.

INFICIARI 40, 55. Alii tormenta etiam inficiantem perpassum adfirmant. Quum interrogati non inficiarentur 48, 7.

INFICIAS ire 6, 40. Neque nego neque inficias eo. *Vid. negare.*

INFIDUS 1, 14. Infida societas regni. *i. e. parum tuta; nam ipsorum concursu regnum fuit, quemadmodum ipse Livius dicit.* Sub specie infidæ pacis 9, 45. Suspectaque ei gens erat, quum ob infida multa facinora, tum — ob recentem Boiorum perfidiam 31, 52.

INFIMUS 8, 2. Precibus infimis petiere, ut etc. *conf. 29, 30.* Urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci 1, 9. *Vid. nis.*

INFINITIVI in eadem periodo stilis relictis verbo finito juncti 2, 5. Legati alii alia moliri — consilia struere — et nobilium adolescentium animos perturbant.

INFINITUS 3, 9. Infinita potestas. *de consulatu.* *Vid. Inst. ad h. l.*

INFIRMITAS 45, 19. Infirmitate ætateque Eumenis.

INFIRMUS 7, 30. Quam (*amicitiam*) si secundis rebus nostris petissemus: sicut cœpta celerius, ita infirmiore vinculo contracta esset. *Vid. vinculum.*

INFIR 1, 23. Ibi infir Albanus.

INFIXUS 29, 18. Religio infixa animis.

INFLAMMARE 10, 2. Vicos expugnant, inflammant tecta. Ad hæc quum inflamarentur animi 4, 56. Inflammatus ira 2, 6.

INFLARE spem alicujus 35, 42. Inflavit ad intolerabilem superbiam animos 43, 31.

INFLATUS amnis aquis 21, 19. *cf. 25, 19. it. 40, 33.* Inflati vano nuncio 24, 32. *i. q. irati.* His simul inflatus exacerbatusque 6, 18. Intempestiva jactatione severitatis inflatus 29, 37. Filia Hieronia, inflata adhuc regis animis, ac muliebri apiritu 24, 22. Tanta sua clade iam inflatus excidio colonie Romanæ augere hostium animos 31, 10. Opinionibus inflato animo 6, 11. *it. 24, 6.* Inflatus assentationibus.

INFORMIS 21, 32. Informia tecta imposita rupibus. Alvei informes 21, 26.

INFORTUNIUM 1, 50. Nullam breviorum esse cognitionem, quam inter patrem et filium — ni pareat patri, habiturum infortunium esse.

INFRA 39, 43. Tum illam infra eum accubantem negasse, unquam videre quemquam securi ferientem etc.

INFRACTUS 36, 14. Oratio submissa et inflecta. Si ille præpotens opibus popu-

Isa — adeo infractus gereret animos 7, 31. Nihil infractus ferox Appii animus 2, 59.

INFRENATUS 37, 30. Non stratos, non infrenatos magna pars habebant equos. *i. e. frenatos, quod negligentia addita et contextus docet, quum alibi infrenatus idem sit quod non frenatus, ut vel ex locis subjectis patet.* Generosissimum gentium equites frenatos et infrenatos 21, 44. *Intelliguntur haud dubie Numidae infreni, qui Virgilio dicuntur.* Eos ipsos (equos) non sternere, non infrenare aut ascendere facile poterant 37, 30. *Vid. frenatus.*

INFREQUENS exercitus 43, 11. Stationes infrequentes relictas 7, 37. Agmenque fugientium ab signis, quam praeter moenia eorum infrequentia conspecta signa essent etc. 7, 8. *i. e. quae sequerentur pauci milites.* Ceterum vide, quae notavimus ad v. signum. Incompositi, longo agmine effusi, infrequentes 43, 10. Infrequentia armatis signa egressa 10, 30. Infrequentes jam in regia 40, 8. *i. e. qui non saepe regiam adveniunt.* Qua infrequentissima urbis sunt 31, 33. *Opponuntur ibidem frequentia aedificia loca.*

INFREQUENTIA 7, 18. Per infrequentiam comitia nihilo segnius perficiunt. Per infrequentiam senatus 2, 23.

INFRINGERE 8, 39. Hoc demum praellum Samnitium res ita infregit, ut omnibus conciliis fremerent etc. Cujus animum nec prospera fortuna statu suo efferit, nec adversa infringit 45, 8. Infractis omnibus hastis 40, 40.

INFULAE 25, 25. Legati cum infulis et velamentis venerunt. Claris insignibus, velut infulis velatos, ad mortem destinari 2, 54. Tota multitudine cum infulis obviam effusa 45, 26.

INFUSUS 37, 30. Si qua (navis) concurrerat, obruebatur infuso igni. *Scil. a navibus ignes praeseportantibus.*

INGEMISCERE 21, 58. Quantum ingemiscant patres nostri, circa moenia Karthaginiis bellare soliti, si videant nos, progeniem suam etc. *Vid. quae notavimus nos in Glossario Ammianeo ad h. v.* Ingemiscere filii desiderio 40, 54.

INGENERARE 5, 27. Quam (societatem) ingeneravit natura.

INGENITUS 8, 7. Ingenita caritas liberum. Ne in metu quidem feritatis ingentis obliti saeviunt in praedam 41, 18.

INGENIUM luxuriare gloria 2, 48. *i. q. evanescere, corrumpi.* cf. 42, 30. ubi est: ingenium ventosum. Vanum ingenium dictatoris corrumpit 1, 27. Placidum quoque ingenium tam atrox injuria accendisset 3, 45. Levisima fidei mutandae ingenia 28, 44. Inter tam mobilia ingenia 43, 22. Inter mitiora hominum transibat ingenia 27, 39. Ingenium liberius, quam virginem decet 4, 44. Quin — invisimusque praesentes nostrarum ingenia 1, 57. Vegetum ingenium in vivo pectore vige-

bat 6, 22. Praecepta, ingenio in iram eat 23, 7. Ut usu belli et ingenio impavida gens turbaretur 42, 59. Habitu — novi — ingenii, quod sibi victor induerat 9, 18. Consilio haud abhorrente ab ingenii hominum, eos aggrediuntur — viro oseratos sopiunt 9, 30. Magis risu circumstantium in tam rudibus et moris omnis ignavis ingenii 40, 47. Ingenio suo vehemens imperium 2, 30. Ingenia artificum 31, 26. — locorum 28, 12. Provinciam ingenio ferocem rebellatricem confecisse 40, 35. Supte igitur ingenio temperatum animum virtutibus fuisse opinor 1, 18. Sed jam inde vivere ingenio coepit 3, 36. Numquam ingenium idem ad res diversissimas, parendum atque imperandum, habilis fuit 21, 4. *Vid. coelum, mitis, stupere.*

INGENS 4, 6. Quam Canuleius victoria de patribus et plebis favore ingens caset. Sic 42, 12. Ingens auctoritate dicitur. Latinos (primitivus) viribus ingens bellatorque primus, 8, 8. *vid. Virgil. Aen. 1, 39.* Ingens inde haberi captivus vates coaptus 5, 17. Insignem dolorem ingenti comprimi animo 9, 38. Ingens ad incrementa gloria 29, 26. Ingens vis morbi 2, 36. — clades 24, 8. De se ingentia polliceri 1, 47. Ingens — magnum — maximum 6, 6. Devictum et captum ingentis nominis regem 30, 17.

INGENUUS 10, 8. Qui patrem cedere possent, id est, nihil ultra, quam ingenuos.

INGERERE 2, 65. Saxa obiacentia pedibus ingerit in subeuntes. cf. 9, 35. Glandes et sagittas, simul et jacula ingeriebant 36, 18. Vocis verborumque, quantum voletis, ingerent, et criminum in principes, et legum aliarum super alias et concionum 3, 68. *vid. Bauer. Exc. Lic. 2, pag. 237.* Ingessissetque probra M. Junio, quod se etc. 41, 10. In Galbam — probra ingerere 45, 36.

INGRATUS 1, 26. Tristis ingratusque ad vulgus iudicii auctor. Quae et quanta decora foeda cupiditas regni non ingrata solum, sed invisa etiam reddiderit 6, 20. Molem ad Terracinam, ingratum opus, quod etc. 40, 51.

INGRAVESCERE 10, 21. Avertit ab eis curis senatum Etruriae ingravescens bellum.

INGREDI 21, 56. Aliis timor hostium audaciam ingrediendi flumen fecit, transgressique in castra pervenerunt. Ingredi hostium fines 9, 8. In Samnium jam ingressum revocari 8, 23. In urbem est ingressus 4, 41. Ingressus in castra ab direptione abstrahere non poterat 38, 27. Vix in ea, quibus fudit, ingredientem 45, 23.

INGRESSUS 24, 34. Eadem causa ad subeundum arduum aditum, instabilemque ingressum praebat.

INGRUERE 41, 21. Pestilentia ingru-

erat in boves. Eadem in illos ingruit fortuna, quæ nuper nos affixit 26, 41. Ceteræ belli clades, quæ in nos — ingruerunt 28, 44. Ni eadem vis mali in hostes ingruisset 29, 10. Neque duorum modo monita, ingruente fato, apreta 5, 32.

INHABILIS 44, 28. Inhabile navium genus. Regia (*navis*) una inhabilis prope magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant 33, 30. Quorum telum inhabile ad remittendum imperitis est 24, 34. Multitudinem — ad consensum inhabile fore 26, 16.

INHÆRERE 27, 42. Equites tergo inhærebant. Qua inhæserant vinculis membra 1, 28.

INHIBERE 2, 38. Neque animis ad imperium inhibendum imminutis. *i. q. adhibendum. cf. cap. 59. tit. 36, 28. 2, 50. [vid. Bauer. Ind. ad Exc. Liv. h. v.]* Consuli se, damnum aliamque coërcitionem — detractantibus militiam inhibenti, auxilio futuros esse 4, 53. Inhibito salubriter modo nimis potestatis 3, 59. *nisi fortasse legendum potestati. vid. Intt. ad h. l. tit. Bauer. pag. 161.* Quod permixtæ cum hostium navibus inhibere sæpe tela cgebant 30, 10. Neque retro navem inhibere 26, 39.

INHONESTUS 29, 18. Ignobili atque inhonesta morte occubuit.

INHONORATUS 10, 24. Postquam ipsa virtus pervercit, ne in ullo genere hominum inhonorata esset. *cf. 37, 54.*

INHORRERE 8, 8. Haud secus quam vallo septa inhorreret acies.

INHUMANUS 1, 49. Fœdum inhumanumque inde traditur scelus. Inhumana crudelitas 21, 4.

INJICERE 5, 27. Tanta mutatio animis est injecta. *Etiā absolute dicitur idem 26, 36. Tanto certamine injecto. tit. 32, 30. Tumultus anceps injectus. Vultis hoc certamen uxoribus vestris injicere? 34, 4. vid. Drahenborch. ad 2, 64.* Vinculumque ingens immodicæ cupiditatis injectum est 10, 13.

INIMICE 26, 13. Quoties in obsidentes, quam inimice eruperimus. De nullis enim, quam de vobis, infestius aut inimicius consulerunt 28, 29. *alii: iniquius.*

INIMICITIA 27, 35. Inimicitie autem nobiles inter eos erant. Inter hos viros nobiles inimicitie erant, sæpe multas, et in senatu, et ad populum atrocibus celebratæ certaminibus 40, 45. Quum sint nobilissimæ sibi cum consule inimicitie 39, 4. Quam is eas inimicitias impotenti ac prope regia ira exercebat *ibid.* Non tam, quia paternæ inter eos inimicitie erant, quam ipsorum odiis inter se accensæ 44, 24.

INIMICUS 35, 12. Tam inimici infestique erant Romanis. *Videtur potius, auctoribus codicibus, legendum: tam inimice infesti. [Sed vid. locum statim laudandum, tit. v. inimicæ.]* Inter omnia inimica

infestaque 29, 39. Naturæ inimica inter se esse liberam civitatem et regem 44, 34. Inimicas regibus familias 29, 29. *cf. 39, 47.*

INIQUUS an jure occidissent, quos occiderant 39, 48.

INIQUITAS 9, 38. Septem (*gentem*) non hostium magis armis, quam locorum iniquitatibus esse.

INIQUUS ascensus 44, 33. — iniqua via 9, 27. — iniquum pondus 5, 48. Ubi quid iniqui esset 5, 47. *præcedit: ascensu æquo.* Temporibusque iniquis regum imminens 40, 57. Tributum iniquo suo tempore imperatum 2, 23.

INIRE bellum cum aliquo 31, 5. *cf. 36, 1.* — magistratum 40, 35. Triumphantem victore cum exercitu urbem inierunt 3, 24. *cf. cap. 13.* Quia in urbem non inierat 24, 9. Ne idem convivium ineat 4, 4. Occidendi sui consilium me inisse 40, 12. Aut victoria egregia, aut morte memorabili inituros bellum 44, 34. *leg. c. aliis finituros, aut debellaturos, quod ex bellum inituros fieri facile potuit.* Ne jura hospitii — iniri — fallat 29, 24. Vaccam æneam — ab agresti tauro — initam ac semine adpersam 41, 13.

INITIARE 39, 9. Bacchis eum se initiaturam. Ritu quodam sacramenti vetusto velut initiatis militibus 10, 38.

INITIUM ordiundæ rei *Præf.* Initium primum 6, 12. *cf. 21, 20.* Ubi prima initia inchoastis libertatis vestræ 3, 54. Initia erant, quæ primo paucis tradita sunt etc. 39, 8. *de sacris nocturnis.* Haud parvo initio minuire jus libertatis 23, 10. Quod tribuni militum initio anni fuerunt 4, 7. Claudie genti jam inde ab initio nil antiquius in republica patrum maiestate fuisse 6, 40.

INJungere munus 3, 35. — injuriam 3, 65. — onus 26, 35. — poenam 38, 8. — laborem 5, 4. — stipendium 42, 50. Neu Fabie genti eam injungeret ignominiam 8, 39. *nisi legend. inureret. vid. Intt. ad h. l. cf. 9, 3.* Venisse tempus ratus, per ultimam necessitatem legis agrariæ Patribus injungendæ 2, 43. *nostris: aufdringen, aufzwingen.* Opere ac vineis demum injunctis muro 10, 34. *cf. 4, 10.* Agger injunctus muro 43, 19. *de oppugnatione urbis. Vid. incumbere.*

INJURATUS 10, 41. Pariter jurati injuratie fugiunt. *cf. 2, 46.*

INJURIA raptarum 1, 13. — legatorum violatorum 44, 30. Injuria muliebris 26, 49. *i. e. quæ infertur formosis mulieribus. Similiter 4, 1.* Injuria agri adjudicati. — *ibid. cap. 33.* Scelus legatorum interfectorum. [*cf. Virgil. Æn. 1, 27.*] Ante regiam injuriam 1, 59. Si ex nullius injuria quidquam ei (*Prusie*) datum esse vellet 45, 44. Quæ propria deorum immortalium contemptio atque injuria est 6, 41. Pertinaces ad obtinendam injuriam 29, 1. *i. q. ad retinendum id, quod injuria poste-*

derant. Injuria judicii 4, 10. *i. e. per judicium facta.* Omnis injuriæ insons 41, 24. Etsi minus injuriæ vestræ, quam mee calamitatis meminisse juvat 5, 54. Pertinet ad me major injuriæ pars 1, 10. *cf.* 3, 44. Cui ex injuriâ insanientis exercitus causa recte committitur 7, 39. *vide Cel. Strophium ad h. l.* Sine damno injuriæque agrorum, per quos iter etc. 41, 22.

INJURIUS 43, 5. Indicta causa daminari absentem — injurium esse (*injustum*).

INJUSSUS 3, 63. Populus injussu et altero die frequens lit supplicatum. *cf.* 7, 12. *id.* 9, 46. Jussu injussu imperatoris pognent 8, 34. *cf.* 10, 4. Injussu meo Alhani subire ad montes 1, 28. Jurejurando — adacti, jussu consulum conventorum, neque injussu abitura 22, 38. Injussa imperatoris, scaphis, haud secus quam naufragos, milites sine armis cum ingenti tumultu in terram evasisse 29, 27. Ita enim obatinatos esse milites, ut — injussuque abitu inde essent, si non dimitterentur 40, 85.

INJUSTUS 7, 29. Samnites Sidicinis injusta arma — quum intulissent. Fœnus injustum 42, 5.

INNARE 21, 26. Nihil, dummodo innare aquæ et capere onera possent, curantes.

INNAVIGABILIS Tiberius 3, 18.

INNITI 4, 19. Hasta innixus. Cuspide parmaque innixus 8, 7. Scuta innixa humeris 8, 8.

INNOCENTIA 2, 3. Periculosum esse, in tot humanis erroribus, sola innocentia vivere. *i. q. innocenter.* Rigida innocentia (*Cato erat*) 39, 40.

INNOXIUS crimine 4, 4. *Similiter* 7, 10. In Faliscos eodem noxios crimine via belli conversa est. — insons crimine 4, 15. Innoxia ad intum labebantur 44, 9. *i. q. sine damno.*

INNUBERE 1, 84. Tanaquil, summo loco nata, et quæ haud facile iis, in quibus nata erat, humilia sinneret ea, quæ innupisset. [*Bauerus in ind. A. v.:* pro, quibus, in quæ, in quam domum.]

INNUTRE 8, 4. Respondeamusque Romanis, nos, ubi innuerint, positorum arma.

INOPIA 4, 12. Dispensatio inopiæ. *i. e. frumenti, cujus copia tunc modica erat.* Inopia agrorum 35, 17. Inopia omnium rerum attenuata 45, 11. — cibi 5, 47. Janniculum quoque adjectum, non inopia loci, sed etc. 1, 38. *i. e. non, quod angustior esset.*

INOPIATUS 6, 40. Neque novum neque inopinatum mihi sit.

INOPI 44, 4. Neque manere in jugo inopi. *Supra:* via inope aquarum. *id.* 22, 39. Castellum inops. — inops consilii 28, 18. *cf.* 23, 7. *id.* 44, 2. *Virgil. Æn.* 4, 300. Inops animi. Inopi tum urbe a longinqua obsidione 2, 14. (*de commentu.*) Quamvis inopem parvumque collem, 5, 42.

Coacti inopes (*parum potentes*) ad opulentiorum auxilium confugere 7, 29. Quod si nihil eum potentiore jure humani reliquit inopi, at ege ad Deos — confugiam 9, 1.

INORDINATUS 40, 26. Dispersi, inordinati exhibant. Incompositos aque inordinatos fugant 44, 12. *etd.* incoaditus. *id.* incompositus.

INPRIMIS 5, 68. *i. q. ab initio.* Opponeretur enim deinde. *Similiter* in primo diei supra notatimus.

INPROPTUS 7, 4. Infacundior et lingua inpromptus.

INQUISTUS 1, 46. Uxore Tullia inquietum animum stimulante. *cf.* 3, 46. Inquieta nox 5, 42. *Vid. Tranquillus.*

INQUINARE 29, 27. Fœdum certamen inquinandi famam alterius. Senatam primus libertinorum filiis lectis inquinavit 9, 46. *Vid. contaminare.*

INQUIRERE 40, 20. Inquisitam missi de iis, quorum etc. Quin Roman quoque et ad principum quosdam inquirendos ventum est 9, 25. *de conjurationibus.*

INQUIT 9, 9. pro inquis, quod *Drakenborelius* præter causam recepit. *Optimi enim scriptores sic dicunt.* *cf.* 34, 5. fortasse etiam 6, 40. [*ubi vid. Stroph.*] *id.* 27, 7. — pro inquit 34, 3. Ut auro et purpura fulgeamus, inquit. *Gr. pœri. vid. Drakenb. ad h. l.* Nec mirum, numeros in h. v. confundi, id quod et in aliis fit, v. c. age pro agite. *cf.* 29. (Agitatum occurrit 5, 32.) *Sic* 4, 6. Consules — respondit. — *Sæpius etiam inquit omittitur.* *vide Drakenb. ad 9, 1.* Inquit pr. precatus est 1, 12. Romulus — Jupiter, inquit, tuis jussus avibus etc.

INSANABILIS 1, 28. Nunc quoniam tuam insanabile ingenium est, at tu etc. Nihil certe insanabile, nec quod bello et armis persequendum esse censatis commisi 42, 42.

INSANIA 7, 2. Quam ab sano initio res in hanc vix opulentiæ regni tolerabilem insaniam venerit.

INSANIRE 7, 39. Cui ex injuria insanientis exercitus causa recte committatur. Consul demum cœpit *ferere* — hic, — priusquam castra videat, aut hostem, *insanire* 22, 39.

INSANUS, ut *improbus, pro permagno dicitur.* 32, 17. Trepidationem insanam præbere. *Sic* 30, 39. Insani montes dicuntur.

INSCIENS 7, 5. Inscientibus cunctis cultro succinctus ad — tribunalum pergit. INSCIENTER a Græco inflata (*tuba*) 25, 10.

INSCIENTIA 26, 2. Multos imperatorum temeritate atque inscientia exercitum in locum præcipientem perduxisse. *cf.* 22, 25. *id.* 8, 33. *ubi tamen inscitia est in plerisque.*

INSCITIA 6, 30. Ab duobus utrobique

proditas temeritate atque inscrla res. cf. 1, 34.

INSCIUS 1, 34. Cum inscia multitudine, quid ageretur. Haud inscium ejus dimicationis 3, 48. Inscii adversarii 3, 49. *i. q. non observantibus.* Foedus, quod nobis insciis citi 21, 18.

INSCULPERE 2, 33. Foedus — columna aenea insculptum.

INSECTARI 3, 65. Insectandis Patribus — tribunatum gessit. Quo minus insectanti me magistro equitum — imperium pecum sequaretur 28, 40. cf. 2, 27.

INSECTATIO 21, 47. Sine insectatione hostia. Insectatio principum 23, 34. Inde illam absentis insectationem esse natam 1, 51.

INSECTOR 3, 33. Pro truci atque insectatore plebs.

INSEPTULUS 1, 49. Romulum quoque insepultum perisse. Nec satiatas vivorum poena insepultos projecit 28, 9. Eorum strages per omnes vias insepultorum erat 41, 21.

INSEQUENS 9, 42. In insequentem animum. cf. 9, 33. Eodem tenore duo insequentes consulatus gessi 7, 40. Insequentes consules 9, 28.

INSEQUI EFFUSOS 10, 19. — promovent — signa, insequitur acies ornata 10, 40. cf. 24, 16. Insequutosque, qui — dicerent 3, 50. *i. q. sequutos, subsequulos.*

INSERERE 27, 23. Minimis rebus prava religio inserit deos. Factionibus inserere publicam auctoritatem 33, 47. Dum suas quisque nunc querelas, nunc postulationes inserit 35, 17. *ad quem locum vid. Bauer. pag. 237.* Nihil patricium magistratum inseram concilio plebis 6, 38.

INSERVIRE 45, 37. Parum avaritiæ suæ inservitum censent.

INSIDERE 1, 21. Deorum assidua insidens cura. Vid. *assiduus*. Insidens animo tacita religio 8, 6. Omen latum insidebat animis 45, 1. Virgo insidens equo 2, 13. In urbe insidentem tabem crescentis in dies fœporis pati 7, 38. Imminentes tumulos insidentes montani 21, 32. Omnes saltus insidere præsidii statuit 44, 2. Silvestribus locis insidere 9, 24. Insessis omnibus viis 9, 15. cf. 25, 18. Fugientes eos persequentes effusius in vallem insessam ab hostibus præcipitant 43, 23. Porsena Japieulum insedit 6, 40. cf. 9, 25. *ii. cap. 31. et 34.* Quæ (castella) validis præsidii insediissent 44, 35.

INSIDERE 3, 55. Eunt agmine ad urbem et Aventinum insidunt.

INSIDIA 9, 31. Furto insidiarum. Ut ad hostes magno conatu profectus in insidias præcipitaret 7, 6. Vid. *fraus*.

INSIDIARI 23, 35. Huic Gracchus insidiandum tempori ratus. Quum ipse — per occultam cum suis colloquia dies noctesque insidiaret; ultro mihi non insidiatoris modo, sed latronis manifesti et percussoris,

speciem induit 40, 19. *ad q. i. vid. Bauer. pag. 301. [Præstat interpunctio Gronoviana, quam Bauerus adscivitt.]*

INSIGNE 2, 7. Submissa insignia imperii. *i. e. fasces.* Et hoc insigne regium (fasces) in orbem, suam cuiusque vicem, per omnes iret 3, 36. Dento capitis insigni, purpura atque alio regio habitu æquaverat ceteris se in speciem 27, 31. cf. 24, 21. Nec vestis habitu, nec alio ullo insigni differentes a ceteris civibus 24, 5. *i. e. diademate, satellitibus e. t. g. a.* Ut in fortune pristinae honorumque aut virtutis insignibus moreretur 5, 41. Magno natu quidam cum omnium malorum suorum insignibus se in forum projecit 2, 23. Ut acies sua fulgeret novis armorum insignibus 9, 40. Tunicæque pictæ insigne dedit 1, 20. Nostris (regis) decoratus insignibus 2, 6. Sacerdotes — suis insignibus velatos 2, 39. Insignis ordinis libertini 45, 44. In prætoria nave insigne nocturnum trium luminum fore 29, 25.

INSIGNIS vestis 1, 20. *de prætexta.* Insigna spolia 10, 39. — insigne nomen 23, 14. *ii. 6, 18. ad q. i. vid. Bauer. pag. 233.* — insignis dolor 9, 38. — insignior contumelia 4, 4. *vid. cum Drakenborchio leg. insignior. [Cf. Paret. Lest. Critic. pag. 617. a.]* Insignis calamitas 2, 23. Insigne maxime fuit 9, 38. (quod convul vulneratus erat.) Magis insignis sordibus et facie reorum turba Manliana erat 6, 16. Quorum fluitantia arma — insignem victoriam fecere 1, 37. *i. e. significare.* Marcellus — collaudata gente — insigne adversus Perseæ odium Romanorum fecit 42, 6. *i. e. maxime declaravit.* Diemque — duplici, clade insignem — Alliensem appellarunt insignemque rei nulli publice privatique agendæ fecerunt 6, 1. cf. 2, 40. Annus insignis incendio ingenti 30, 26. Insigne (genus *Fahium*) spectaculo erat 2, 46. *poterat illud insigne abesse, ut abest supra cap. 5.* Nihil in eo triumpho magis insigne fuit 40, 59. *de eo, quod non in oculis cadit, quum tamen sermo sit de pompa triumphali.* An castigandum ac vexatione insigne faciendum fuisse 7, 4. *i. e. conspicuum, sensu malo.* Insignis ad invidiarum locupletiorum fortuna 1, 47. In — ad memoriam insigne est 24, 49.

INSIGNIRE 4, 29. Postumum nulla tristi nota est insignitus. *Nempe non Postumiana, sed Manliana imperia dicta sunt.*

INSIGNITIUS ignominia 7, 15. — contumelia 4, 4. [Vid. *ad v. insignis.*] — insignitius nomen 7, 6. Quo insignitius omnia res Emilio exprobaretur 8, 13.

INSILIRE 8, 9. Armatus in equum insiluit, ac se in medios hostes immisit.

INSIMULARE 3, 40. Quod — ante Idus Maias decemviros abisse magistratu insimularent. Facinus insimulati falso crimine senatus 6, 16. *conf. 4, 56. ii. 28, 43.* Nequæ aliud quam patientia, aut pudor, quod le-

gato pepercisset, insinulari possit 29, 20. Eumenes — mactatus, quem insinulet, piget referre 42, 40. Postremo, quum suspectum se esse cerneret, et prodicionis interdum crimine insinulari, ad Romanos transfugit 44, 16.

INSINUARE 9, 2. Eadem, qua te insinaveris, retro via repetenda. i. e. intraveris. Romani, quacumque data intervalla essent, insinabant ordines suos 44, 41. Fraudis quoque humanæ insinuaverat (se) suspicio animis 40, 37. [Vid. *Parei Lexic. Critic. pag. 617. b.*]

INSISTERE 22, 51. Ad spolia legenda — insistent. Sensitque acies, æquo se jam inestisse loco 29, 31. Bellum ipsis institit mœnibus 9, 51. Quibus dies noctesque fugientibus institutis 27, 13. Fatebatur quidem peccatum, quod pridie non institisset victis 42, 60. In statione severius et intentius instituti 45, 37. Cuiam rei insisteret 37, 60. Dicitur Servilius — instituisse filio, ut etc. 4, 46. i. q. suavis. Orare insistent 8, 35. cf. 24, 26. Institit deinde reputare secum ipse 30, 12. cf. 25, 19. et. 35, 11. Agrum — institit vastare 40, 39. Promissis enim ingentibus præmiis petere institit ab eo rex 42, 17. Ad regem accurrit, et monere institit 42, 59. Vestigiis institit sequi 27, 2, cf. cap. 12. Prope vestigiis abeuntium insistebat 25, 33. cf. 5, 30. et. 24, 4. Iter, quod insatis 37, 7.

INSITUS 42, 39. Inerat cura insita mortalibus videndi congregantes etc. Insita hominum libidine alendi de industria rumoribus 28, 24. Nec virtus modo insita, sed ira etiam exulceratos ignominia stimulare animos 9, 14.

INSOCIABILIS et indomita gens 37, 1. Omni generi humano insociabiles erant 27, 39.

INSOLENTER 23, 36. Ab re bene gesta insolenter lætum exercitum tironum etc.

INOLENTIA 23, 18. Avidius se Pœni ex inolentia voluptatibus immergerant. i. e. quia insolitæ ipsis fuerant.

INSOLITUS 10, 28. Insolitus ejus tumultus Romanorum conterruit equos. i. e. insuetos. [Græca constructio. Sic et insuetus. vid. infra A. v. et. Cic. ad Attic. 2, 21.] Quibus insolita atque insueta sunt 38, 17.

INSONNIUM 25, 38. Scipiones me ambo dies noctesque curis insonniisque agitant, et excitant sæpe somno. cf. Virgil. *Æn.* 4, 386. et. Liv. 40, 56.

INSONS 34, 32. Insones publici consilii. i. e. non participes mali consilii publici. cf. 22, 49. Omnis injuriæ insons (Perseus) 41, 24.

INSPECTATA spolia Samnitium, et decore ac pulchritudine paternis spoliis — comparabantur 10, 46.

INSPERATUM 9, 7. Tamquam in patriam revertentes ex insperato incolumes. cf. 1, 25. ibique Bauer. pag. 28, et. 2, 35.

INSPICERE res sociorum (per legatos) 21, 6. *Formidula sollemnis.* Vid. *aspicere.*

Inspecto ære alieno 6, 27. i. e. tabuli, ad cognoscendum æs alienum. Duum mensium spatium consulibus datum est, ad inspicendam legem 3, 25. Decemviri libros inspicere etc. 40, 37. Est aliquis, qui se inspicere, æstimari fastidiat 6, 41. de patriciis honorum candidatis. Sic Cic. *Phil.* 11. visæ te inspicimus a puero? Qui (triumviri) omnem copiam ingeniorum inspicerent 25, 5. Suisque capti oppidi signum ex muro tollunt: quod ubi dictator inspexit etc. 4, 34. i. q. agnovit. [Sic nonnulli codices; sed plerique cum editionibus consepit; quod probandum.]

INSTABILIS pedes, ac vix vado fidens 21, 5. — ingressus 24, 34. — acies 9, 35. Instabilem per se ac male hærentem (arbores succissam) 23, 24.

INSTAR parvum 28, 17. Instar est modus rei quilibet, unde etiam de parvo dicitur. Sic Cicero *Off.* 3, 3. minimi momenti instar dicit. [Vid. *Clav. Cicéron. A. v.*]

INSTARE 2, 48. Aut, si nihil aliud, instare instructos, pro stare. Ut vero jam equitum clamor exire jubentium instabat 1, 29. Eo intentius Romanus undique instat capi stationes 22, 11. Ni cedeni instaturum alterum timuissent 10, 36. Bellum, quod instaret 31, 43. i. e. prærens. i. urgens. et. 28, 38. Sic et hiems instare dicitur 36, 10. Quidquid enim initium cepit et adhuc durat, id instare dicitur 5, 6. nisi malis cum Dukero obstare. [Græcorum *ἔλθω.*] Vid. *James.*

INSTAURARE 10, 29. Novam de integro velle instaurare pugnam. Instauramus novum de integro bellum 37, 19. Instaurat cum victoribus certamen 27, 14. Quoties sacra instaurarentur 5, 52. Ediles — ludos Romanos diem unum instaurarunt 27, 6. Sic 31, 4. Instauratum biduum dicitur. conf. 23, 30. Ludi in singulos dies instaurati 27, 21. Ludi forte ex instaurazione magni Romæ parabantur. Instaurandi hæc causa fuerat 2, 36. Pontificibus, quia non recte factæ Latine essent, instaurati Latinis, placuit Lanuvinus, quorum opera instauratæ essent, hostias præbere 41, 16.

INSTAURATIO sacrorum auspicioꝝque renovatio 5, 52. Ludi — ex instaurazione magni Romæ parabantur 2, 36.

INSTRERERE 34, 7. Equus tuus speciosius instratus erit, quam uxor vestita. vid. instratus.

INSTIGARE 1, 47. His aliisque increpando juvenem instigat.

INSTINCTUS 5, 15. Quæ tum cecinerit divino spirita instinctus. cf. 1, 47. His vocibus instincta plebes etc. 6, 14. Vid. *furia.*

INSTITOR 32, 25. Ipsum institorem mercis, filioque hoc ipso in servilia ejus artis ministeria usum.

INSTITUTUM 4, 4. Institutum est, ut (*questores*) ferebant. Nec amissa modo restituit opera, sed nova etiam instituit 5, 7. Ita vobiscum amicitiam institui par est 7, 31. Montanos instituit oppugnare 28, 46. **INSTITUTUM** 6, 10. Cur per eos annos militem ex instituto non dedissent? *cf.* 42, 24. *et.* 26. Munera legatis ut ex instituto mittenda curaret, C. Papirio praetori mandatum 45, 12.

INSTRATUS 21, 54. Armatos deinde (*pedites*) instratusque equis (*paratisque equites*) signum exspectare. Vid. *instruere*.

INSTRUCTUS 1, 54. Dictis factisque ad fallendum instructus. Impotentibus instructi consiliis 3, 36. Instructumque (*Nunnam*) non tam peregrinis artibus, quam etc. 1, 18. Equis armisque instructi atque ornati 29, 1. Instructus dimicationi 1, 15. *fortasse per εὐλαλῆν, quia sequitur intentusque, quod tamen ipsum jungi solet et ad.* Porta ballistis acorpionibus instructa 26, 6. Ut praetor sedes instructas locaret, ubi filius regis — habitare possent 42, 10. *f. instruendas. [Non necesse.]* Is (*Sempronius*) bello quoque bonus habitus ad cetera, quibus nemo ea tempestate instructor civis habebatur, congestis omnibus humanis a natura fortunisque bonis 30, 1.

INSTRUERE 39, 31. Priusquam seungere atque instruere possent. Insidiis instruendis locus 6, 23. Ni — suo quamque (*navem*) ordine in frontem instruxisset 37, 29. Relicto hostibus ad instruendum contra spatio 9, 37. *i. e. ad aciem instruendam.* Etiam *Gronovius* et *Crescens* legunt ad instruendam. Sic instructus 3, 8. *dicitur pro militibus ejus in acie collocatis.* Hannibal ad terrorem primum elephantos — instruxit 30, 33. Instruere agrum 6, 5. *Sic apud Ciceroem est: emit hortum instructum. i. e. cum instrumento: inventarium nostri vocant. vide Plin. Epp. 3, 17. [Liv. 42, 19. sedes instructae, meubliert.]*

INSTRUMENTUM 30, 10. Agilis et nautico instrumento apta et armata classis.

INSUESCERE 5, 6. Ad disciplinam certe militis plurimum intererat, insuescere militis nostrum, non solum parata victoria frui.

INSUETUS 6, 24. Quum ad id, moris ejus insuetus, expavisset minor Fabia. Insueti factus 28, 27. *i. q. praeternaturales.* Insuetorum ad tale spectaculum 41, 20. *cf.* 10, 35. Insueti vinci — civitas 4, 31. Insueti liberae civitati species 30, 37. *et.* 3, 32. — solitudo. Insueti omnia oculis auribusque 45, 29. Ut quibus insuetus liberalior victus esset 41, 2. Insuetus ad stabilem pugnam 31, 25. Ita se a pueris insuetos 24, 48. *Vid. Horat. Sermon. 1, 4. 105.*

INSULTARE 1, 48. Satis illum diu per licentiam eludentem insultasse dominis. Sibi alio per contumelias hostem insultare 3, 61. Tribb. plebis velut ab se victis reipublice insultarent 5, 7. Amice ac fideles potius ea, quae peritura essent, absumerent manus, quam insultarent superbo ludibrio hostes 28, 22.

INSURERE 10, 18. Malle frustra operam insumtam, quam quidquam incidisse, cur etc.

INSUPER 21, 1. Stipendio etiam insuper imposito. Haec pacta: illa insuper, quam quae pacta erant, facinora Campani ediderunt 23, 7. Additaque alia insuper ignominia 2, 2. Auferte imperium indignis: et si id parum est, insuper poenas expetite 3, 67. Malum malo augere filii, et tarditatem ingenii insuper premere 7, 4. Alius insuper tumultus ex arce auditur 31, 14. Jam sua sponte infestum Persi senatum insuper accenderunt 42, 25. Cumulatis in aquas sarcinis insuper incumbebant 29, 2. Humusque insuper injiciebatur 44, 5. Tutandique pontis causae castellum insuper imponunt 21, 45.

INSUPERABILIS. Vid. *Insuperabilis.*

INTACTUS 21, 36. Intacta nix. *i. q. nondum trita, calcata.* Intactis assidere muris 21, 25. *i. e. ita, ut eos non tangas.* Ne ab exercitu integro intactoque opprimerentur 10, 14. Intactum ferro corpus 1, 25. Intacti bello fines Romani 3, 26. Jacentis inde corpus, ab omni alia vexatione intactum, uno torque spoliavit 7, 10. Sacrilegas admove re manus intactis illis thesauris 29, 18. Lupus, integer et intactus 10, 27. Nullum erat genus hominum in castris intactum cupiditate pugnae 10, 40. Vir haud intacti religione animi 5, 15. Intacta invidiis media sunt 45, 35. *Vid. Tangere. et.* contingere.

INTECTUS 27, 3. Tecta militariter coegerat edificare — stramento inecta omnia etc.

INTEGRO 2, 5. Integra res refertur *i. e. tamquam integra, ut jam sit integra, de integro.* Velut tum primum signo dato coorti pugnam integram ediderunt 8, 9. In integro res est 2, 10. Ut uni sors (*praetura*) integra esset, quo senatus censuisset 42, 28. *i. e. nondum assignata provincia.* Priusquam alio de integro fodere obligarentur 38, 38. Inde gravior de integro bellum exarsit 41, 25. Rursus novus de integro labor 5, 5. *cf. cap. 17.* Ad integra omnia Veios migrare 5, 53. Ut omnia integra et libera Fabio servarentur 10, 25. Aliud integer populus, fautor et cultor bonorum, aliud forensis factio tenebat 9, 46. Ut silentes integram plebem in concionem sequerentur 24, 24. *i. e. incorruptam seditione, non turbulentam.* Puram alteram (*concionem*,) integrioris indicii, et a favore et odio 45, 37. Integri, recentes, instructi (*militis*) 35, 29. *Oppos. vulnerati.* Forte is integer fuit 1, 25. *i. q. non vulneratus.* integerrimi diutina pace populi 6, 7.

INTEGRERE 7, 23. Quum loci altitudine

tum valle etiam integri Romanos. *l. q. sept.* Denam nebula altum omnem campumque circa intexit 86, 17.

INTEGRARE lacrimas 1, 20. — pugnam 3, 70. — seditionem 5, 25. — eadem 9, 43. — fugam 28, 18. Novam integrant pugnam 7, 7.

INTEUMENTUM 10, 38. Ea legio linteata ab integumento concepti, quo sacra nobilitas erat, appellata est. Lanaeque cum integumentis, quae Jovi opposita fuit, decidit 40, 59.

INTEMPERANS 24, 23. Qui avidos atque intemperantes plebeiorum animos ad sanguinem et caedes irritant.

INTEMPERANTIA 25, 48. Provestus deinde est intemperantia lingua in maledicta. Violentiam inibat ingenio intemperantia vini accendebat 44, 30.

INTEMPERANTIOR 26, 28. Quia in augendo eo non alius intemperantior est.

INTEMPERANTIUS cedentes sequitur 23, 1. Libertate intemperantius innotuit in regem 42, 14.

INTEMPERIES coli 9, 16. Ex verna primum intemperie variante calores frigoraque 22, 2. Annona propter aquarum intemperiem laboratum est 3, 31.

INTEMPESTIVE 45, 21. Tum inter praetorem tribunosque omnia intempestive agendi certamen erat.

INTEMPESTUS 37, 14. Nox intempesta. *cf.* 28, 5. *id.* 40, 9.

INTENDERE 7, 28. Nox interdicta visa intendi. Primis se intendentibus tenebris 1, 27. An longiorem intendere fugam 7, 37. *opp.* castra petere. Totum in Hispaniam — intendebant bellum 21, 6. *cf.* 28, 41. Intenderant eum ad cavendi omnia curam tot audite prodictiones 24, 37. Omnium eo curae sunt Intente 9, 31. In cetera adeo nihil ob id intenta cura est 25, 9. In quos crimen intendebatur 9, 26. Manu obtinendum, quod intendere 3, 11. Intendere aliquem ad custodiendae curam 21, 49. *l. q. hortari ad intentiorem custodiam.* Pugnam in omnes partes parem intendere 9, 30. In minime gratum spectaculum animo intenduntur 1, 25. Oppidum — vineis oppugnare intendit 41, 11. *Vid. Arcus.*

INTENTARE manus in — 3, 47. — arma 6, 27. Virgas et secures victoribus intentari 8, 33. Dictatorium fulmen in se intentatum 6, 39. Gladii plerisque intentati 9, 6. *cf.* 6, 38. Nisi discussa res per paucos, Romanum imperium intentantes, esset 42, 12. *l. e. ad terrorem intentantes.* *Vid. Triumphus.*

INTENTIUS 25, 30. Quo intentius custoditae servantur. Eo intentius instabant tribuni 3, 32. Si quo intentius (*bellum* — *apparari*) possit, quam etc. 4, 1. Dum opera interdicta sunt intentius, quam nocte custodiguntur etc. 3, 7.

INTENTUS 7, 5. Super lectum stans ferro intento. *Fortasse legendum intentato.*

[*Optime habet vulgata. Plinius Ep.* 2, 9, 21. in jugulum innocentis quasi telum aliquod intendere.] Intenta cura 25, 9. *l. cap.* 29. intentionis. Custodiam vigiliamque et ardo stationum interioria ubique curae erant 6, 8. Ab urbe commotus intente, quam antea, subrehi cura 5, 7. Dilectus consulibus multo intenciorum, quam aliam, curam habebant 42, 33. In cetera adeo nihil ob id intenta cura est, et cetera etc. 25, 9. In omnem occasionem intenti 41, 2. Intentus adversus omnes motus Philippi 24, 10. Equitem intentus ad primum initium moti certaminis teneas 6, 12. Ad famam intentus hostium 9, 41. Intenciores ad respectum castrorum — quam ad praedium, starent 9, 27. Intencioresque — in Aquiloniam quam ad Cominium 10, 29. Spectaculo intenta civitas erit 2, 37. Intentus recipiendo exercitus esse 10, 42. Ut semper intenti paratique essent 30, 10. *Vid. B. Patr. ad Tacit. Annal.* 2, 17. Intenciore delectu habito 8, 28. — custodia 29, 26. Intenciores utrinque custodiam esse 5, 47. Intentionis conquiritio 29, 28.

INTUS prolium 4, 19. *Pro, dum praenatur.* *Sic* 21, 1. Intus Africae motum — trepidationem 5, 50. — diminutionem 4, 18. — certamen commissum 24, 20. — noctem 29, 29. — sustentationem aciem 6, 24. — ipsum pugnae stuporem 28, 29. — magnorum intervalla bellorum 29, 1. Inter manus auferri 3, 13. *l. q. per manus, plerumque manibus.* Inter cetera etiam vigiliis confecti 26, 28. *l. e. praeter.* Ut feroces et inquieti inter socios, ignavi et imbelles inter hostes essent 26, 3. Ambusti potentia viri tum inter sui corpora homines, tum etiam ad plebem etc. 6, 24. *mae:* inter id genus: *absoluite pr.* quum illius generis esset. Quum exercebatur inter equites 10, 11. *l. e. exercitibus equestria faceret.* Inter purpuram atque aurum 9, 17. *l. e. insignem purpura atque auro, scil. Darium.* Utinque inter se nondum satis noti — et auxerant inter se opinionem 21, 28. Hoc inter se — partes regni rapuisse 2, 6. Inter verbera et cruciatus 1, 28. Mode inter illa pila et spolia hostium *id.* Inter sanguis pugnaeque consilium oppressi 1, 27. Inter quos 6, 14. *omisso erat.* *Vid. Int. ad A. l.* Inter lignarios 35, 41. *Vid. infra in v. lignarii.*

INTERAMENTA navium 28, 45. *vulg.* Armamenta. *Vid. Int. ad A. l.*

INTERCALARE 9, 9. Hanc jam ut intercalare potius usurarii habeant. *l. q. in diem differre. Sic ipse Livius paullo post.* Hoc anno intercalatum est 42, 11. Intercalatum eo anno: postridie Terminalium intercalares fuerunt 45, 44.

INTERCALARE Kalendas 48, 11. *Vid. Clav. Cicero. in A. e.* Quem (*animum*) — intercalariis mensibus interponendis, ita dispensavit, ut etc. 1, 18. Postridie Terminalium intercalares fuerunt 45, 44.

INTERCEDERE 34, 1. Interecessit res parva dicta, quae studiis in magnum certamen excesserit. Huic rogationi — collega intercessit 41, 6.

INTERCEPTOR 8, 73. Interceptoris litis personam ferre. *i. e. qui id, de quo litis est, inter alios ad se trahit, inque eam rem convertit.*

INTERCESSIO. Vid. *Provocatio.*

INTERCESSOR 9, 41. Popularis jam esse dissuasor et intercessor legis agrariae coeperat.

INTERCIDERE 36, 9. Propter intercisiones pontes. Vid. *interrumpere.*

INTERCIDERE 2, 8. Credo, quia nulla gesta res insignem fecerit consulatum, memoria intercidisse. Litterarum inprimis habita cura, ne interciderent 2, 4. Nullo inter arma corporumque vano intercidente telo 21, 8. *cf.* 3, 10. *et.* 38, 22. Inter traditionem imperii, novitatemque successoris — a se bene gerendae rei occasiones interciderent 41, 16.

INTERCIPERE 9, 43. Opportuna loca hostes inter consulum castra interceperunt. Ne suum munus intercepti ab alio patiantur 39, 27. Sardiniam inter motum Africae fraude Romanorum — interceptam 21, 1. *cf.* 26, 51. Legatos deinde insidiis tribunorum interceptus etc. 39, 18. Medio itinere intercepto 25, 29. *Nisi malis cum Ovidendorpio intercepto, qua voce Livius hoc sensu utitur* 6, 9. *cf.* 8, 25. *et.* 24, 23. *vide Dukerum ad illum locum.* Ager — interceptus iudicio infami 4, 11. *i. q. ereptus, occupatus.*

INTERCLUDERE 1, 27. Intercludi ab oppido. *conf.* 34, 39. Quod interclusi a patria obsidebantur 5, 49. Circumventus interclusosque ab suis vociferans 2, 70. Ne interclusus exercitus tam infesto saltu, coortis undique Tuscis — opprimeretur 9, 37. Quum interclusissent trifariam exercitum a mutuo inter se auxilio 8, 24. Locum occupasse, ut tribunos a plebe intercluderet 25, 4. Injectis tapetibus in caput faucesque spiritum intercluserunt 40, 24. *vid. supra in v. anima.* Dicenti haec lacrimas simul spiritum et vocem intercluserunt 40, 16. Premendo praesidiis angustos saltus eorum, commensus interclusit 40, 41. Cervis etiam objectis, ut viam intercluderet 44, 11.

INTERCURRERE 5, 19. Ipse (*Camillus*) interim Veios ad confirmandos militum animos intercurrit. Littore nunc Heracleum, nunc Phyllam intercurrebat 44, 2.

INTERCURSARE 21, 35. Jam signis intercurantibus barbaris. *i. q. incurantibus.*

INTERCURSUS 2, 29. Consulatum intercursum rixa sedata est. Periculumque intercursum filii — propulsatum 21, 46. Ut pedes Romanus repentino per turmas suas viam dantes intercursum stabilem aciem fecit 30, 11.

INTERDICERE 5, 2. Sic vos interdictis patribus commercio plebis. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 181.* Feminis dumtaxat pariter asum interdicens 34, 7. *Bonerus tamen legi vult usu.* Anagninis — et magistratibus, praequam sacrorum curatione, interdictum 9, 48. *i. e. ne magistratus haberent.*

INTERDICTIO finium nostrorum 41, 24.

INTERDIU Gronovio explicante est quasi interim dum diut. *Eum vide ad 29, 14.* Nocte et interdia 8, 24. *et.* 30, 4. *pro nocte: quae quidem opposito foret auctoritas.* Atque sic etiam Livius dicit 27, 45. Interdia an noctu. Nec nocte, nec interdia 1, 47. Interdiu noctuque 6, 18. Interdia — nocte 21, 32.

INTEREQUITARE 6, 7. In equum ineilit, et, ante signa ohversus in aciem, ordines interequitas etc. *cf.* 34, 16.

INTERESSE 10, 39. Absentis collegae consilia omnibus gerendis interessant rebas. Id modo in decreto interfuit 28, 9. *scilicet. alter cum exercitu, alter sine exercitu coactus per decretum.* Quid interfuisset inter Ti. Sempronium 26, 2. Ad disciplinam certe militum plurimum interessat 5, 6. Quo (*certainus*) vinceret, an vinceretur, haud multum interesset 8, 7.

INTERFARI 3, 47. Appius interfatur, *Eleganter; jus enim dicebat. Respicit videtur ad antiquam dicendi rationem* jus fari. Interfante ipso Decio 7, 36. Quos (*legatos*) dicere exorsos consul interfatus etc. 36, 27. Prope dicentem interfatus Romanum Phaeacae 36, 28. *Sic Vergil. Aen. 1, 384. sq. nec plura querentem Passus Venus, medio sic interfata dolore est.*

INTERFICERE 21, 41. Licuit — clausos — fame interficere. Nihil tamen palam gravius pronuntiatum de eo est, ut dolo potius interficeretur 40, 24. *de morte per venenum.* Quadraginta pedites interfecti 42, 60. *i. e. in praelio occidere.*

INTERFULGERE 28, 23. Aurum argentumque cumulo rerum aliarum interfulgens.

INTERJACERE 8, 7. Spatio, quod vasul interjacebat campi, adversos concitant equos.

INTERJECTUS 9, 13. Interjecta inter Romam et Arpos. *scilicet. loca* *cf.* 21, 43. *et.* 34, 28.

INTERIOR custodia 26, 19. *i. q. arctor, diligentior.* — amicitia 42, 17. Quo interiores (*naves*) ictibus tormentorum essent 24, 84. *Ad nostrae militiae linguaeque rationem est: inter die Canonem. Eodem pertinet: interior periculo vulneris* 7, 10. *i. e. tutus, quia nimis propinquus est infestanti se.* Interiora regni 42, 39.

INTERJungere 22, 30. Dextre interjunctae.

INTERLITUS 21, 11. Cementa non calce durata erant, seu interlita luto.

INTERLUCERE 1, 42. Interfacet ordi-

nibus aliquid inter dignitatis fortunaeque gradus. Duos soles visos, et nocte interluisse 29, 14.

INTERLUERN 41, 23. Quantum interluit fretum?

INTERMISCERE 4, 56. Turbam indignorum candidatorum intermiscendo dignis. Tumultumque praelio ipso terribiliorem intermixti agmini praebebant 10, 20. Intermixti turmis eorum Cretenses 42, 58.

INTERMISSIO 5, 5. Per intermissiones intervallaque. Vid. *dilatatio*.

INTERMITTERE 24, 35. Intermittam custodiis loca. cf. 38, 38. per intermissam, ut tunc erant, moenia urbem intrarint 34, 37. vid. *cap. sq.*

INTERMORTUUS 37, 53. In ipsa concione intermortuus haud multo post expiravit.

INTERMURALIS 44, 46. Divisa est (urbs) intermurali anni, et eadem ponte juncta.

INTERNATUS 28, 2. Angustiae et internata virgulta ordines dirimebant, et singuli binique, velut cum paribus conscrere pugnam cogeantur.

INTERNECIO 36, 34. Ad internecionem venire. 4, 9, 26. Ad internecionem caesi. Mutuis caedibus ad internecionem adducturus videbatur gentem 41, 35. Nomen Aequorum prope ad internecionem deletum 9, 45. Ad internecionem omnes perierunt 25, 26. *de pestilentia*. Quum ad internecionem Romani imperii pugnatum ad Cannas sit 22, 12.

INTERNECIVUS 9, 25. Perinde ac si internecivo bello certasset. Non internecivum sibi esse cum Romanis bellum 22, 58.

INTERNUNCIARE 42, 39. Paullisper internunciando cunctatio fuit.

INTERPELLARE 9, 41. Ut clamor sua sponte ortus loquentem interpellaverit duces. Stupro interpellato 2, 57. Quod vivo Philippo expectatum, morte ejus interpellatum est, id post mortem Philippi futurum 41, 23.

INTERPONERE 35, 35. Qui suum consilium meo interponet. i. q. *opponet*. cf. *cap.* 48. Meas opiniones, conjectando rem vetustate obrutam, non interponam 29, 14. Ni tribuni plebis se interposuissent 27, 6. Jus eo die se non dicturum neque decretum interpositurum 3, 46. *Atqui jam decreverat. Ergo effective illud interponere intelligendum.* [Vid. *Stroth. ad h. l.*] Sponsio interponeretur 9, 9. Intercalaribus mensibus interponendis 1, 19. Spatio interposito 5, 5. Equitum ordines levis armatura interposita distinguebat 42, 58. Vid. *intermiscere*. Hac interposita nocte 44, 39.

INTERPRES arbitereque concordia 2, 33. — pacis 21, 12. *Gr. πρεσβυς*. Interpres exsolvendi iurajurandi 24, 18. Veridica interpres deum 1, 7. Clemens legis interpres 1, 26. Carminum Sibyllae ac fatorum populi hujus interpretes 10, 8.

INTERPRETARI 1, 23. Neque recte an perperam interpretor. Pomernum, verbi vim solam intuentem, postmerium interpretantur esse 1, 44. Medio responso spem ad voluntatem interpretantibus fecerat 39, 39. Haec ubi ex Graeco carmine interpretata recitavit 22, 11. cf. 45, 39.

INTERQUERI 33, 35. Aetolorum principes alii interquesti sunt etc. *ut cum Creverio legere malis leniter questi sunt. Nam apud Polybium haec leguntur: οἱ τῶν αἰτωλῶν πρῶτοι παρεπύθησαν. Alique etiam, qui statim sequebantur: alii ferocius incensurunt exprobrantique, egregie illam emendationem confirmant. Sic et infra cap. 38. Antiochus leniter alloquitur castigatque.*

INTERREGNUM initum 10, 11. Vid. *intervallum*.

INTERREX 3, 40. Patricios coire ad interregem prodendum. cf. 6, 41. Patricii interregem creare 4, 7. cf. 5, 31.

INTERROGARE 8, 32. Ad haec, quae interrogatus es, responde. exis es, cave, vocem mittas. Hannibal nominatim interrogatus sententiam 26, 7. cf. 37, 14. Neminem unum civem tantum eminere debere, ut legibus interrogari non posset 38, 50. i. e. *accusari, in iudicio vocari*. Nomen deferret, et legibus interrogaret 45, 37.

INTERROGATIO 18, 21. Ut ipse (*consul*) benigna interrogatione mitius responsum eliceret. Eum quum in senatu fatigasset interrogationibus tribuni plebis 41, 7.

INTERRUMPERE 2, 10. Ut pontem ferro, igni, quacunque vi possent, interrumpant. Vid. *intercidere*. Aciem hostium interrupit 44, 41. Connubia patrum et plebis interrupit 9, 34. Turbatae legiones sunt, prope interrupta acies 40, 40. Interrampi tenorem rerum 41, 15.

INTERSCINDERE 28, 7. Chalcis, quamquam ejusdem insulae urbs est, tamen adeo arcto interscinditur freto, ut ponte continenti jungatur etc.

INTERSEPIRE 1, 27. Id factum magne parti peditum Romanorum conspectum abeuntis Albani exercitus intersepsit. Intersepiuntibus cuniculum — nunc ciliicia praetentis etc. 38, 7. Incendio intersepi ab hoste 42, 63. Intersepi itinibus 6, 9. Vallo urbem ab arce intersepiere statuit 25, 11. Nunc praeliis lacessendo, nunc operibus intersepiendo quaedam 34, 40. cf. 24, 23. ii. 31, 46. Vid. *Drakenborch. ad 6, 3.*

INTERTRIMENTUM argenti supplere 32, 2. *scil. quod decoquendo argento perierat*. cf. 34, 7.

INTERTURBATIO 23, 8. Patre animi quoque ejus haud mirabilem interturbationem causante.

INTERVALLUM 23, 39. Quinque milium intervallo castra distantia habuere. Juasis legionis hastatis — sequi se mille passuum intervallo distantes 23, 1. Annuum intervallum regni fuit 1, 17.

INTERVENIRE 1, 6. Intervenit deinde his cogitationibus avitum malum, regni cupido. *i. e. accessit. neque enim impedimento locus fuit.* *cf.* 3, 45. *it.* 9, 14. Mihi quiritanti interveniasses 40, 9. *i. q. succurrisses.* Quæ (*concordia*) ne perpetua esset, ordinem magis, quam ipsorum inter se certamen intervenisse 10, 24. Huic orationi Servius quum intervenisset 1, 48. Ni scelus intestinum liberandæ patriæ consilia agitant intervenisset *ibid.* Deliberationi de maxima quidem illa, sed tamen parte civitatis, metum pro universa republica intervenisse 2, 24.

INTERVENTUS 23, 41. Ne cujus interventus cœpta impediret. *cf.* 3, 45.

INTERVOLITARE 3, 10. Quem imbrem ingens numerus avium intervalitando rapuisse fertur.

INTESTINUS 34, 25. Ad externum terrorem intestina etiam seditio accessit. Et bellum Volscum imminabat, et civitas, secum ipsa discors, intestino inter Patres plebemque flagrabat odio 2, 23.

INTEXERE 7, 2. Juventus — ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactitare etc.

INTIMUS 34, 47. In intima finium. Emporium — in intimo sinu Corinthiaco retractum 36, 21.

INTOLERABILIS 27, 19. Regium nomen, alibi magnum, Romæ intolerabile esse. *cf.* 30, 35.

INTOLERANDUS 10, 16. Dimicare pro salute sua, non de intolerando Italiæ regno, cogant. Vindices intolerandæ superbiæ 9, 1. Quum omnibus intolerandæ patientiæ humanæ cruciatibus laceraretur 24, 5.

INTOLERANTIOR 9, 18. De Alexandro, nondum merso secundis rebus, quarum nemo intolerantior fuit.

INTOLERANTISSIMUS 10, 28. Gallorum — corpora intolerantissima laboris atque æstus fluere. *cf.* 27, 48. Quorum intolerantissima gens, humorique ac frigori assueta 5, 48.

INTONARE 3, 48. Quum hæc intonasset (*Appius*) plenus iræ.

INTONSUS. *Vid. incultus.*

INTORQUERE 25, 16. Paludamento circum lævum brachium intorto. Aut contra ententes vortice intorti affigebantur 21, 58. Ut fugientem navem videres retro vortice intortam victoribus illatam 28, 30.

INTRA decimum diem quam Pheras venerat 36, 10. Intra dies sexaginta quam in provinciam venit 43, 9. Simul cum his intra portas compelluntur 7, 11. Qui intra præsidia Romana fuerant 25, 24. Modo intra sepulchra Curiatorum 1, 26.

INTRABILIS 22, 19. Os (*amnisi*) intrabile.

INTRARE 3, 51. Porta Collina urbem intrare. Ubi rursus silvæ intratæ etc. 21, 25. Intrantibus fines Romanis 6, 25.

Priusquam hostium intraret agrum 34, 6. Intrare domum 6, 34. Intranti vestibulum in ipso limine etc. 30, 12.

INTREPIDE 23, 33. Ibi intrepide Xenophanes, legationis princeps, — ait etc.

INTRO vocatæ tribus 40, 42. Ut quæque intro vocata erat centuria 10, 13. *cf. cap.* 24.

INTRODUCERE 40, 25. In Ligures exercitum introduxit. *i. q. in fines Ligurum.* *cf.* 41, 10. *forma dicendi Livio, quod sciam, alibi non usurpata; sed* inducere, traducere exercitum *dicit ab eo solet, sine mentione finium.* Exercitum omnem in urbem introduxit 40, 33.

INTROFERRE 43, 7. Quorum legatio ipso introitu, ob id, quod Mictio princeps eorum pedibus captus lectica est intro-latus, ultimæ necessitatis extemplo visa res.

INTROIRE 30, 43. Ut sibi in urbem introire — liceret. *cf.* 42, 22.

INTROITUS. *Vid. introferre.*

INTROMITTERE 24, 13. Sex millia pedatum — qui præsidio senatui essent, Nollam intromisist. Ne quod præsidium intromitti posset 44, 12. *de oppugnatione.* Legati ab rege Perseo venerunt; eos in oppidum (*Romam*) intromitti non placuit 42, 36. *vid.* 41, 27.

INTRORSUM in media castra (*hostem*) accipiunt 10, 33.

INTRORSUS 25, 21. Nihil introrsus roboris ac virium esse.

INTUERI 6, 14. Non enim jam orationes modo M. Manlii, sed facta, popularia in speciem, tumultuosa eadem, qua mente fierent, intuenda erant. pro intuendum erat. *Nisi cum Gronovio tumultuosa eadem, qua mente fierent intuiti, erant, legendum videatur.* Intuentibus cunctis ad finendum cum Antiocho bellum 36, 45. In hostiam itineri nostro circumdatam intuens 40, 13. Omnis te exempli documenta — intueri *Præfat.* Deos patrios, patriam ac parentes, quidquid in exercitu sit, illorum tunc arma, illorum intueri manus 1, 25. Non Veios tantum, nec hoc bellum intueri, quod instat; sed etc. 5, 6. Intuemini horum deinceps annorum — secundas res — 5, 51. Accusatores de plebe, patricium reum intuebantur 6, 19. Eandem vigorem in vultu vimque in oculis, habitum oris lineamentaque intueri 21, 4. *i. q. agnoscere, l. læti observare.*

INTUS 24, 10. Lanuvii in sede intus Sospitæ Junonis. *Illud in suspectum est interpretibus. merito. nam intus sedibus dicitur in inscriptionibus.* Intus pro cubiculo cepit Ovidendorpius. Quæ sinu exiguo intus incluse essent 25, 11. Intus cellam sedis Fortis Fortunæ 27, 11. Ne frumenti quidem aut ullius alterius rei copia intus erat (*Uscanæ*), ut in necopinata obsidione 43, 18.

INTUTUS 5, 45. Castra Gallorum, intuta neglectaque ab omni parte nacti,

clamore invadunt. Et ipse minime metum subiceret expertis a Gallica clade, quam intutam urbem (*Romam*) incolerent 9, 41.

INVADERE habenis quam effusissimis 37, 30. Stantes et ad ictus expositos — hastati — invadunt 9, 35. Vid. *vadere*. Non diffidebant, vastam disiectamque spatium urbem parte aliqua se invasuros 24, 33. Regnum acelere partem invasit 40, 57. Ingens terror Patres invasit 9, 38. Nec major in corpus meum vis morbi, quam in vestras mentes, invasit 28, 29. Dulcedo invasit (*quos*!) proximis comitiis tribuno militum plebeios creandi 5, 13. cf. 28, 30. *ad quem locum vide Gronovium*.

INVALIDUS 5, 38. Multosque imperitos nandi, aut invalidos, graves horcica aliaque tegminibus hausere gurgites. Stationes invalidas esse pro castris 41, 2. i. q. *infrequentes*. Sic 7, 37. Consul palatos per agros cum vidisset hostes, stationes infrequentes relictas etc. Invalidus exercitus 41, 6.

INVENIRE 22, 5. Terrae motus mare fluminibus inexit. Aliis, quae fert temere flumen, eodem inventis 5, 5. Nulla cum arte eorum, quas multas ad animum corporumque cultum nobis eruditissima omnium gens inexit 39, 8. *aut nobis delendum videtur, aut invenit legendum*. [*Huius craseos rationem ego quidem non intelligo*]. Nuper divitiis avaritiam — invenere Praefat. Quacumque equo inventus est 8, 9. Absteruntque effuse invehentem sese hostem 30, 11. *Loquutio ad equitibus translata ad omnem exercitum et pedites*. cf. 5, 8. i. 6, 33. *Etiā sine sese* 31, 35. Invehabant se hostes, et in partibus extremis jam pugnabatur 40, 39. Carpentio in forum invecta (*Tullia*) 1, 48. Invecta corpori patris nando vehiculo fissa 1, 59. Triumphans urbem invehitur 2, 31. Triumphans urbem est invectus 40, 43. Claudius equo sine militibus invehetur 28, 9. *de oratione*. Eo (*in stationem*) invectam classem subire adverso flumine iussit 10, 2, cf. 25, 11. Corinthium sinum invectus 44, 1. Ut clasiss invehatur hostium littoribus 44, 2. Ferociter in absentem Tarquinium erat invectus 1, 50. Si quid inclementius in te sum invectus 3, 48. Libertate intemperantius invectus in regem 42, 14.

INVENIRE 1, 58. Se — sua praesentia ardoris aliquid ad bellum — inventurum. i. q. *excitaturum*. Quod quibusdam in analibus invenio 9, 15. *Sic sapissime*. Vid. *Int.* ad h. l. Aditum sibi ad obsides Tarentinos invenit 25, 7. Arca (*e terra protracta*) manis inventa 40, 29.

INVENTOR 2, 56. Ut inventor legis Volero, sic Lætorius — auctor, quum recentior, tum acrior erat.

INVENTUM 7, 8. Eoque Minervae templo dicatam legem, quia numerus Minervae inventum sit. i. e. *excogitata sit a Minerva*.

INVESTRABERE 30, 30. Jam investieracebat, et non modo cetera, sed et in proximam quidem noctem ubi satis tuto custodiretur, expediebat.

INVESTRATUS animus diutina arte atque usu belli 42, 11.

INVICEM 2, 12. Non prae, nec popolationum invicem ultor. *vid. supra in e. vicis*. Cohortes invicem sub signis 32, 17.

Foras idem cum paulo ante precedentibus : conferri pluribus introitus ordinibus acie firmata. Iussi invicem (*in vicem*) dicere 1, 40. Ex propinquo dicamus in vicem, audiamusque 52, 52. His invicem (*mutatis*) sermonibus — vox traducta est 9, 3. Pugna cum vulneribus et caede invicem militum navarumque oritur 41, 3.

INVICTUS 9, 16. Invicti ad laborem corporis esse. Invicti a cupiditatibus et rigide innocentiae 39, 40. Notum neminem vestrum invictum Campanis 7, 30. Sed invicta sibi quaedam patientissima iusti imperii civitas fecerat 6, 16.

INVIDERE 10, 24. Invidiae Decium concordibus collegiis tribus. i. 38, 47. honori. Non inviderent laudes suas mulieribus viri Romani 2, 40. Victoria, cui nec Deus nec homo quiquam invidet 5, 27. Invisum imperium 3, 38. *de decemviratu*.

INVIDIA 8, 31. Invidiam, tamquam ignem, summa petere. *Vid. intactus*. Invidia conflagrare 24, 26. — anxius invidia 9, 46. — Invidia divitiarum 10, 3. — in invidia esse 29, 37. Aggravantibus summam etiam invidiae ejus tribonis plebis 6, 27. *pro re invidiosa*. Flammam invidiae adjecere edicto 43, 18. Sibi aliena invidia (*male*) regnare 24, 25. i. e. *ita, ut alter invidiam mali regni sustinet*. Haud ignari, quanta invidiae immineret tempestas 3, 39. Decemviralis invidia 8, 43. Ad id, quod doles, quod invidiam erit, reverteris 40, 14. Invidia adversus Romanos 42, 12.

INVIDIOSUS 6, 40. Quod illi volunt invidiosus esse.

INVIDIOSUS 9, 29. Ob infamem et invidiosam senatus lectionem verecundia victus. *Invidiosa lectio est, quia censoribus multum invidias i. odii conspaverat*.

INVIOLEATUS 8, 34. Ne potestas tribunicia, inviolata ipsa, vellet intercessionem sua Rom. imperium. Sub tutela inviolati templi 2, 1. *Vid. sanctitas*.

INVISERE 1, 57. Quia — invisimus praesentes nostrarum ingenia. Domos ac res invisere suas 5, 9.

INVISITATUS 4, 33. Inaudita ante id tempus invisitataque. *Pluribus locis hoc vocabulum confusum est cum inusitata*. *Vid. Drahenborch. ad 5, 34*. Gens invisitata 5, 17. i. e. *antea non visa*.

INVISUS 6, 20. Obstinatis animis triste iudicium invisumque etiam iudicibus factum. Ubi vita invisae esset mea 26, 27. Et omnia quae diis quoque invisae essent, sen

torum (*Perseus*) in exitu torum suarum 44, 1. Vid. *Ingratus*.

INVITAMENTUM 3, 49. Largitiones temeritatisque invitamenta horrebant.

INVITARE 1, 9. Invitati hospitaliter per domos. Utrumque in hospitium invitatur 28, 16.

INVITATIO 23, 39. Doinceps invitatio benigna et hospitalis fuit. cf. 40, 7.

INVIVUS 23, 17. Per vias invivaeque in urbes Campaniae perferunt. Runt caeci per vias, per invia 26, 23. Per invias atque ignotas rupes iter fugae non expedientes 38, 2.

INULTUS 3, 38. Quum hominum atque pecudum inulti praedas egissent. cf. cap. 51. Haud inultum interfecere 3, 43.

INUNDARE 24, 38. Hennisianum sanguine Henna inundabitur. Qua fluvius Arnus per eos dies solito magis inundaverat 29, 2. Imbres continui campis omnibus inundantes 8, 24.

INVOCARE 9, 12. Nequidquam deos sedemque invocantes. Fidem pastorum nequidquam invocans 1, 7. Incutans violati hospitii fœdus, Deumque invocantes 1, 9. Invocatique ultores parentum Dii 1, 59. Fidem datam Deosque testes nequidquam invocantes 41, 25.

INVOLVERE 1, 21. Manuque ad digitos usque involuta.

INURERE 9, 3. Vivet semper in pectoribus filiorum quidquid istuc praesens necessitas inusserit. Vid. *macula*.

INUSITATUS 5, 35. Quum formas hominum inusitatas cernerent. cf. 5, 37, 45.

INUTILIS 29, 1. Segnes atque inutilis milites. cf. 30, 20. Inutilis militum turba. Rogationes — seu utiles seu inutilis sunt 6, 40. Ne inutili pudore suam ipse causam damnet 3, 70. Quot res, quam inutilis sequantur illam viam consilii 5, 5. Qui consensus interdum privatis inutilis esset 3, 33. Documento fuere, quam plarium imperium bello inutile esset 4, 81. i. q. *damnosum*, Gr. *ἀνωφελές*. Vid. *Bauer*. *Exc. Lit.* 1, pag. 184. Dum meliorem ex ducibus inutilem vulnus faceret 21, 53. Inutilia impedimenta 38, 15. Orationem habuit — inviam senatui inutilemque sibi ac civitati suae 42, 14.

INUTILITER 3, 51. Responsusque, quamquam non inutiliter, fortuito tamen magis consensu, quam communi consilio esse.

JOCARI 33, 34. Jocatus in valetudinem oculorum Phaeae.

JOCULARI 7, 10. Inter carminum prope modum incondita quaedam militariter jocularia.

JOCULARIA 7, 2. Inconditis inter se jocularia fundentes versibus.

JOCUS 1, 4. Seria et jocos celebrare. Postquam lege hac fabularum ab risu ac soluto joco res vocabatur etc. 7, 2. Vid. *inconditus*. ff. *ratio*.

IRIS 1, 10. Per se ipsam. i. e. pro se ipse, actus. — ipse per se 37, 26. — per se ipse 1, 49. Ipse sponte sua 10, 25. (*idem per idem dictum*.) Ipse pro se ipse 5, 43. ubi vide *Gronovium*. it. pro ego ipse 1, 17, 6, 23, 29, 10, 31, 17, 24, 59, 40, 4. — ipse (*Quinctius senatus oppositus*) 32, 37. — ipse (*Syphax oppos. gregi nobiliam Numidarum*) 30, 13. Navis tantum jactura facta est, incolomes ipsi evaserunt 30, 25. i. e. *nasae, vectores*. [*Sic et Graeci adversi in oppositione dicunt*.] Agassam urbem, tradentibus eam ipsis (*incolis*) recepit 44, 7. Mox et ipse aderat 31, 23. Vid. ad A. I. *Bauer*. pag. 24.

IRA praedas amissae 1, 5. ubi ob iram praedas amissae 1, q. ob praedam amissam. Vid. *Bauer*. ad A. I. — vulnarum 8, 29. — dictatoris creati 4, 58. — corruptus uxoris 6, 23. — diremptus pacis 9, 8. — finitae potestatis 9, 24. — domini interfecti 21, 2. — fugae 27, 7. — provinciae creptae 37, 51. — metu questionum iraque 4, 50. Ob interpellatam dulcedinem irae 9, 14. — ira tumere 31, 8. Ab ira inter conditiones pacis interfectae stationis 24, 30. Metu, ne, soli crimini subjecti, piacula irae Romanorum dederentur 6, 21. Ira infesta 7, 30. — praefervida 9, 18. — memor 9, 29. Tanto irarum certamine 9, 29. cf. 1, 7. et 9, 1. Irarum speique pleni 2, 45. Ultra humanarum irarum fidem 6, 24. Senescentem invidia moliebantur irae 29, 29. Cujus rei vitium non in belli eventum, — sed in rabiem atque iras imperatorum vertit 8, 30. Iras differre 4, 30. i. e. *vindictam*. — Sic iram abstinere ab aliquo *Livius dicit*. Iras dirimere 1, 13. i. e. *tratos*. Eo irarum processerat, ut etc. 41, 23. In hac (*corpore*) ferrum, in hac iras acuant 9, 9. Non ferme desunt irarum indulgentes ministri 24, 25. Plenior aliquanto animorum irarumque 6, 18. Velut ab incendio flagrantis irae — se defensurus 40, 56. cf. *Virgil. Aen.* 12, 331. Irarum tentos volvis sub pactote fluctus. Mollirent modo iras 1, 9. Quum minimum irarum inter nos illosque relinqui velim 8, 20. Veniam irarum caelestium, finemque pesti exposcent 3, 7. Expiatum est, quidquid ex fodere rupto irarum in nos caelestium fuit 9, 1. Quae (*procer*) deorum iras placent 8, 33. Vid. *Inst. ad Virgil. Aen.* 1, 11. Placanda irae (*scil. divinae*) 7, 8. Placula irae Deum conquerere 40, 37. Placandae civium irae 25, 6. Vid. *permulcere*.

IRATUS 2, 45. Iratos invocant deos. cf. 5, 11. Diis magis iratis, quam hostibus, gesturos bellum 2, 2. Hostium se telis potius, quam suffragiis iratorum civium, caput obiecturum 22, 40.

IRE 1, 15. Quique cum eo equis ierant. Iret — sublimis curru multijugis equis 28, 9. Quo pedibus ab Tarracone itineribus magnis ferat 28, 17. i. e. *per terram continentem*. Opponitur: *navibus ire*. Quam

maximis itineribus iacet 8, 30. Prædatum enim tantummodo pleneque classes ierant 29, 25. Cum classe Pisas ire 41, 17. In eandem sententiam ibat 1, 32. In unam omnes sententiam ierunt 49, 3. *sine mentione discessionis*. In sententiam ejus pedibus irent 9, 8. Munus vulgatum a civibus iase in socios 2, 41: Ire in Capitolium 8, 17. *i. e. aggredi, oppugnare, ad Herdonium depellendum*. Ut iret ad oppugnandam patriam 28, 19. Ad arma ire 9, 32. — hostem — 42, 49. Adversus — — *ibid.* Sensit, in se iri, Brutus 2, 6. Quin imus — ipsi cum equitibus paucis exploratum? subjecta res oculis nostris certius dabit consilium 27, 26. *Virgil. Æn.* 11, 389. *cf.* 1, 57. Quin consendimus equos etc. In dubium imperii servituti que aleam imus 1, 23. Ire in certamen 3, 39. *de contentione senatoria*. Ad pedes pugna ierat 21, 46. Scipionem per Boiorum — agros populantem iase 34, 48. Ne eodem itinere eat 4, 4. Convocatos milites monuit, via omnes irent 25, 9. *i. e. ea, qua omnes commovere solent, via regia, ut alibi dicitur*. Adeo in alteram causam — collega — præcepse ierat 2, 27. Neque nego, neque inficias eo 6, 40: Abi hinc cum immaturo amore ad sponsum — Sic eat, quæcumque Romana lugebit hostem 1, 26. Suas quoque veteres injurias ultum irent 2, 6.

IRRELIGIOSUS 3, 40. Irreligiosus ratus, sacerdotes publicos sacraque populi Rom. pedibus ire ferrique.

IRREVOCABILIS 49, 62. Quam — spe vana evectus, in casum irrevocabilem se daret.

IRRIGARE 7, 3. Circus Tiberi superfuso irrigatus.

IRRIGUUS 10, 2. Quod transgressis stagna ab tergo sint, irrigua aestibus maritimis.

IRRISUS 7, 10. Linguam etiam ab irrisu exserentem etc.

IRRITAMENTUM 40, 27. Quibuscumque irritamentis poterat, iras militum acuebat. *cf.* 30, 11.

IRRITARE magis, quam decernere pugnam 26, 23. *i. e. lacessere magis ad pugnam, quam pugnam vera conserere*. Multarum circa civitatum irritatis animis 1, 17. Non negata auxilia ab Etruscis irritaverint animos 5, 6. *i. q. eriperint. [Immo sensu vulgari capiendum.]* Qui avidos atque intemperantes plebeiorum animos ad sanguinem et cædes irritent 24, 25. Irritatis in posterum diem animis 44, 4. Quibus misericordia opus erat, iram et odium irritant 28, 49. *cf.* 29, 16. Remedio irritatur seditio 6, 16. Irritare feritatem barbarorum 28, 33.

IRRITUS 28, 29. Aufert omnia irrita oblivio. *i. e. ut irrita et quasi infecta esse videantur*. Omisita irrita re 2, 7. Dolore tantæ ad irritum cadentis spei 2, 6. In spem irritam frustra tempus terere 22, 20. Capitumque irrita quassatio 22, 17.

IRRUMPERE 1, 47. Stipatus agmine armatorum in forum irrumpit.

Is 1, 19. Urbem novam, conditam vi et armis, jure eam — parat. [*Vid. Stroh. ad h. l. Abundantia Latinis scriptoribus cum Græcis communis. De Græcis vid. Porson. præfat. ad Euripid. Hecub. pag. XIII. Ferenda talis negligentia, inprimis si sensum illustrat verborum; non pro eleganti venditanda.*] Florem ætatis — quem ipsi patri Hannibalis fruendum præbuit, justo jure eum a filio repeti censet 21, 3. Quos dicere exorsus consul interfatus — — redire Hypatam eos — — jussit 36, 27. Eum postulare, ut sibi deditur, 23, 10. Eorum, quæ objecta sunt mihi, partim ea sunt 49, 41. Quæ publica vectigalia locassent, ea rata locatio ne esset 43, 16. *pro eorum*. Id multo, quam de navali victoria, lætius fuit 37, 33. Quandoquidem, ut omnia unus Gabius posset, ei dii dedissent 1, 54. *pro sibi. cf.* 31, 11. Si quid ei ad firmandum augendumque regnum opus esse judicasset, enise id populum Rom. merito ejus præstaturum. Quum appareret ædilibus, fierique se pro tribu ædilem, videret, neque ejus (*nomen*) accipii nomen, quod etc. 9, 46. *vid. Bauer. ad h. l.* Ea postulavit, ut etc. 3, 53. *i. e. talia*. Ea belli gloria est populo Romano, ut etc. *Prefat. ad q. l. vid. Bauer.* Gens, ut in ea regione atque in ea ætate, divitiis præpollens: eaque ipsa causa belli fuit etc. 1, 57. Eique ea fides nequaquam amicum — fecerat 40, 54. Latio is status rerum erat 8, 13. *i. q. tam tristis*. Iis auspiciis 8, 61. *pro tam lætie, tam bonis*. Ea ætate consulatum adeptus eram 7, 40. *h. e. tam provecta ætate*. Non ea regum æmulatione 44, 25. *pro non tam parva*. Non eis animis audiebantur, qui aut duceri aut flecti possent 42, 48. Moverunt eo maxime senatum, demonstrando maris terrarumque regionis ejus situm 32, 37. Ceteros accolæ fluminis Hannibal et eorum ipsorum quos sedes tenebant, simul perlicit donis ad naves 21, 26. *pro et quos eorum ipsorum sedes etc.* Quorum eorum ope ac consilio Veliterni — populo Rom. bellum fecissent 8, 37. *i. e. quorum ex Tusculanis (antea nominatis)*. Extra quam qui eorum aut ipsi aut parentes eorum apud hostes essent 26, 24. Aliorum, qui non comparebant, quando quisque eorum inventus fuerit 38, 11. Qui eorum circa Macram fluvium incolebant 40, 41. *cf.* 5, 41. *et.* 34, 35. Apud eorum quem manumitteretur 41, 9. *pro apud quemcumque eorum*. Apparebat æquasse eum Appii odium 2, 27. *i. e. ejus odium. vid. Bauer. Exc. Liv. 1. pag. 102. [Brevisque etiam in Græcis scriptoribus sat frequens, cujus ratio liberris et editoribus sæpe fessilis.]* Quod ego fui ad Trasimenum — id tu hodie es 30, 30. *pro qualis — talis*. Quod nondum factum est — ea fieri oportet 4, 5. Ves-

tram misericordiam vestrumque auxilium — qui *eam* implorantibus aliis etc. 7, 30. *f. leg. ea.* Bonaque ut iis, quidquid ejus recuperari possit, reddantur 49, 6. Quod ejus (*agri*) publicum populi Rom. esset 31, 4. — quod ejus (*pecuniae*) in publicum relatum non est 38, 54. *pro quantum ejus, quoad etc.* Sic saepissime. Pro eo, ut ipsi ex alieno agro raperent agerentque, suas terras sedem belli esse viderunt 29, 1. Quid esse (*id esse*) aliud, quam mirari 4, 2. *cf. cap. 4.* Dubiae ad id (*ad huc*) voluntatis 9, 15. Ut ad id (*tempus*) venerit exercitus subsidio missus 4, 58. His ita in senatu ad id, quae cujus provincia foret, decretis 36, 2. Quod id temporis venisset 1, 50. *pr. tam sero.* Quid se id aetatis sollicitassent 10, 24. *pro tam senem.* Id consilii animique habiturum sum, quod vos mihi effeceritis 8, 62. Quum remisso, id quod erepturi erant, ex SCto Manlius vinculis liberatur 6, 17. *pro eo quod, quemadmodum ante Drakenborchium legebatur. Sed vide Cel. Strothium ad h. l.*

ISTIC 7, 40. Quocumque istic loco, seu volens, seu invitus, constitisti etc. Quod istic cum ignavia est scelus 1, 47. *i. q. in te, qui scelus (parricidium) comministi.*

ISTINC 7, 40. Istinc signa canent, istinc clamor prius incipit — si dimicandum est.

ISTUC 28, 28. Ne istuc Jupiter O. M. sirit. *pro istud.* Quidquid istuc praesens necessitas inuaserit 9, 3.

ITA regem obruncant 1, 5. *pro tum vero.* Iter per se ipsum nomen Cæninum etc. 1, 10. *i. q. itaque propterea. cf. 2, 54.* Pax ita convenit 1, 3. *i. e. his legibus. it. 24, 19.* Non ita segram esse civitatem 3, 20. *pro non tam parum agram.* Ita gratiam inire, ut etc. 1, 17. *h. e. ea moderatione, tam caute ac prudenter. cf. 4, 7.* Ita elatus, ut nullum ferox verbum excidat 26, 19. Ita fama variat, ut — tamen — omnes tradant 27, 27. Ita indulgere iræ, ut potior sit sanctitas 23, 3. *cf. 5, 12.* Ita pacem negare, ut non statim bellum incipiat 24, 28. Ita admissi milites a Pœnis capti, ne senatus tamen iis daretur 22, 61. *i. e. admissi illi quidem, sed senatus iis non datus. Et talia fere praecedentia sunt omnia.* Ita in Africam transmissurus fuit Sempronius, si collega ad arcendum Italia Pœnum sufficisset 21, 17. *pro tum demum — si etc. cf. 1, 8. 4, 3. 21, 13. 24, 37. 26, 24. 29, 3. 30, 37. 36, 4.* Plures ita, si præcipuam operam navassent, potentes aese in suis civitatibus fore rati 42, 30. Ex Etruria haud ita multum frumenti advectum est 4, 12. *pro haud valde multum.* — nec ita multo post 10, 12. — non ita multo post, 35, 11. — haud ita multo post 40, 37. Romanam amicitiam, sicut minoribus viribus, quam Massilienses, pari colebat fide 24, 9. *pro ita pari colebat fide; quoniam sicut praecedit. cf. 9, 17.* Ea et

singula intuenti et universa, sicut ab aliis regibus gentibusque, ita ab hoc quoque facile praestant. *in quo loco illud ita auctoribus codicibus delendum est: Ita — quemadmodum 6, 15. Hæc ita precatu 8, 9. pleonast.*

ITALIA. Vid. terra.

ITAQUE cautum est 3, 30. *pro atque ita.* — et vestram itaque etc. 8, 13. Itaque ergo 1, 25. *cf. 9, 31. it. 28, 12. 39, 25. gratus utique Livio pleonasmus.* Quum C. Mucius — cui indignum videbatur — itaque — ratus etc. 2, 12.

ITER 32, 24. Per apertum recenti strage iter invadere. Progressus modicum iter 33, 6. Unius diei progressus iter 44, 2. Iter fugæ non expeditus 38, 2. Ut iter præparatum fugæ haberent 39, 51. — pronunciatum iter 30, 10. Iter expeditum primo per Epirum habuit, deinde asperi ac prope invii soli 42, 55. Ut iter populo esset 39, 44. Turba conferta iter reliquum clauserat 39, 49. Hoc flumine Perseus septum iter hostis credens 44, 8. *pro hosti, quemadmodum Creverius malebat. Sed illud quoque bene et ex more Livii dictum.* Novo periculoso itinere 43, 1. *Vid. Drakenb. ad 1, 14.* Quum maximis itineribus isset 8, 30. Ne eodem itinere eat 30, 10. Incerti, quam in partem intenderent iter 10, 43. Quod iter petiturus esset, ignarus 44, 2. Septem millia itineris erant 30, 5. *i. q. iter septem millium.* Pons publicius iter pæne hostibus dedit 2, 10. *i. q. aditum.* Qui summo deo iter ad prætorium facerent 45, 7. *pro aditum.* Quantum pativis pervulnus poterat itineribus extentis 30, 19. Jussi duces itineris ita dividere viam etc. 44, 35. Aliis alio itinere jussis certo tempore ad regiam venire pastorem 1, 5. In diversum iter equi concitati 1, 28. Transosso pariete iter in urbem patefacere 44, 11. Ingens iter agminis erat, sed metus urgebat 32, 13. Itinera 26, 10. *de plateis urbis Romæ.* Sic 30, 6. Itinera portarum. Eorum ambitione artibusque fieri, ut obseptum plebi sit ad honorem iter 4, 25. Plebi ad curules magistratus iter obsepsit 9, 34. *Vid. divortium. it. obliquus.*

ITERARE 8, 7. Ad iterandum ictum. Iterare pugnam 1, 12.

ITERUM 23, 32. Revocatus præco — iterum renunciare eadem. Et cum is iterum sinu effuso, bellum dare, dixisset etc. 21, 18. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 18.*

ITIDEM 29, 16. Altera itidem res — relata — est. al. item.

JUBATUS anguis 41, 21. *Vid. Inti. ad Virgil. Æn. 2, 306.*

JUBERE 27, 16. Interroganti scribæ — jussit. *conf. Bauer. Exc. Liv. 2, pag. 246.* Hastatis jussit 30, 34. *cf. 42, 28.* Cui — magistratus creare — jussum erat; nisi cum Creverio legas creari. Quis legati, nullo in presentia responso dato, Chalcedem se sequi jusserunt 42, 43. Collaudato Evandro, signa referri, petitumque

agmen redire in castra jubet; equitibus receptui canere 42, 59. Imperium alicui (esse) jubere 28, 41. Jussit, ut 22, 16. cf. 9, 2. et 25, 6. Quum, exponerent in consilio, jussisset 44, 2. Duci se exemplo ad consules jubet 9, 24. de transfuga. Campani jubentes, quæ opus essent ad bellum, imperare (Romanos) 23, 5. Populus jussit de bello 28, 45. Quod bellum senatus Perno jussisset 42, 33. id explicat *Duherius de senatusconsultis, post jussum illum populi* (28, 45.) *factis*. Id modo sciscerent juberenque, ut senatus decerneret etc. 1, 17. Quando id bellum senatus decrevisset, quando id bellum populus Romanus jussisset? 41, 7. Jubere regem 1, 22. *conf. cap. 17.* — Dictatore 10, 11. — duumviro 9, 30. i. q. creare, s. sancire, ut *creatur*. Transire in Epirum est jussus, et circa Apolloniam copias continere 25, 24. i. e. *ex Epiro progressus, prouti jussus fuerat, circa etc.* Hannibali jam terræ appropinquanti jussus a nauticis unus descendere in malum 30, 25. i. e. ab Hannibale jam terræ appropinquante jussus etc. Itaque, si prope sit, quod impero, vinciri vos jam jubeo (*jubebo*). Adferrique catenas et circumstistere licetores jussit 26, 28.

JUCUNDUS 3, 51. Nec mihi filia inulta honorem ullum jucundum esse patitur. Quod nobis non fructu jucundius est, quam ultio 28, 39.

JUDEX 3, 44. Notam judici (*Appio*) fabulam peragit. Quod his temporibus nondum consulem judicem, sed prætorem appellari mos fuerit 3, 53. *Vid. ad A. I. Bauer. pag. 156.* Accusatorem eundem capitis sui ac judicem esse 3, 39. Ferre alicui judicem 2, 24. *alibi, v. c. 3, 56.* dicere. Quem tibi tuarum irarum, quem meorum suppliciorum judicem feram 9, 1.

JUDICARE 28, 60. Tantum auri argenteque judicatum esse. — pecuniæ 6, 14. i. q. *multatum. cf. 23, 14.* Quoad vel capitis vel pecuniæ judicasset 26, 2. Perduellionem alicui judicare 1, 26. i. e. *perduellionis reum judicare*. Quem extra culpam belli esse, ipsum Vitruvium judicasse 8, 19. *Nempe judicare dicitur eleganter de his, qui facto aliquo præjudicium de re faciunt, et eo se dant aliis æstimandi copiam. Vid. Intt. ad A. I.* Judicati atque addicti 6, 24.

JUDICIUM 25, 41. Judicia in feneratoribus severe facta. cf. 2, 52. Mænenio diem dicunt — eum oppresserunt — quum capitis anquisissent etc. Quæ sui judicii videri possent 3, 26. Et obstinatis animis triste judicium, iniviumque etiam judicibus, factum 6, 20. Prius, quam judicium de eo (*Plæmínio*) populi perficeretur 29, 22. Sub jus judiciumque suum totam coëgit gentem 41, 22.

JUEVI 10, 27. Quod captivos sine pactione sub jugum misisset. cf. 2, 28.

unde intelligatur, quemodo jugum factum sit. Jugum accipere 1, 50. Sub jugum abituros (victos) 2, 28. Sub jugum minus 2, 34. *metaphor. pro oppressus.* Sub jugo montis 22, 18. — collis 31, 29. — Alpium 21, 35. Sub hoc jugo dictator Æquos misit *ibid.* Jugis ducebat 22, 18. i. q. *per fuga ducebat exercitum.* Per Isthmi jugum navibus traductis Æginam trajiciunt 42, 16.

JUMENTA 42, 1. Legati — singula jumenta per oppida — imperabant. *Hinc originem cursus publici duxit Spanhemius de V. et P. N. diss. 13. pag. 582.* Ia, qui jumenta agebat 1, 48. *de carpento Tullius.* Quibus præter equos, ceterorum jumentorum calumnique turba abesse 7, 27. Pecora jumentaue torrida frigore 21, 22.

JUNGERE affinitatem cum aliquo 1, 1. Neque enim fœdere Samnitium, ne qua nova jungeretis fœdera, cautum est 7, 20. Fœdus cum eo amicitiamque junxit 24, 46. Per hos juncta societas Ansbali a Syracusano tyranno 24, 6. Is princeps junctæ cum Illyriis legationis datus est 44, 23. Cum impari jungi 1, 46. *de matrimenio.* Haud dubius, quin Eumenes civitatem quoque suam Persei criminibus junxisset 42, 14. Non dubia spe, quum juncti essent, debellari posse 25, 25. *de conjunctione exercitus.* Si se rursus tres exercitus ad tres duces junxissent 25, 27. Decem millia equitum, par numerus pedum, et ipsorum jungentium eorum equis, et in vicem prolapsorum equitum vacuos capientium ad pagnam equos 44, 26. Ut non petisse Saguntinos, sed rerum serie, finitimis domitiis gentibus, jungendoque, tractus ad id bellum videri posset 21, 5. Jungere ratibus flumen 21, 47. Romani ponte Ticinum jungunt 21, 43. Junctum vehiculum 24, 1. *scil. equis.* Naves junctæ aliæ binæ ad quinquereemes 24, 34. Vallo ac fossa ita jungere parat (*ea omnia*) 28, 4. Servati tamen regni, quæ juncta pietati sit, potiora laudem fuisse 45, 19.

JUNIORES dicti sunt tempore census primi a septimo decimo ætatis anno ad sextum et quadragessimum 1, 42. cf. 4, 5.

JUPITER Feretrius 1, 10. a *feriendo*. Vide *Philarch. Romul. pag. 27.* — Stator 1, 12. a *stetendo*. Vide *Gronov. Obs. 4, 14.* — Imperator 6, 29. triumphansque signum Præneste devectum Jovis Imperatoris in Capitolium tulit. Numina Jovis Romani 2, 6. Es, magno Jupiter *ibid.* *Virg. Æn. 1, 241.* quem das finem, rex magnus, laborem? *ibid. v. 380.* ab Jove summo. *ubi est in car. lect.* ab Jove magno. *Vid. sacrare.*

JURARE 2, 45. Idem deinceps omnis exercitus in se jurat. Per milites juratos in consulis verba 7, 16. *Vid. Intt. ad Tacit. Ann. 1, 7.* Nisi, in quæ ipse concipisset verba, juraret 7, 5. Jurati con-

scres coloniarum 22, 15. Juratus senatus 42, 21. Ex amicitia mei sententia — ut ego rempublicam — non deseram 22, 53. *pre ut ego jure, me etc. Solet autem hoc verbum in tali formula omitti.*

JURJURARE 41, 15. Prætores ambo in eadem verba jurejurant. *Verbaque analogia certe non contrarium.*

JURGANS 2, 38. Hæc simul jurgans, quereas — plurimis cum lacrimis agebat. JURGUM 2, 40. Claudii — oratio fuit magis precibus quam jurgio similia. Leceatus jurgis multorum 42, 22.

JURISDICTIONE 41, 9. Hæc — causa jurisque dictio — consuli decreta est. Inter cives et peregrinos jurisdictio 42, 18. cf. 28, 10. et 41, 27.

JUS PATRIUM 1, 26. *Jus vitæ ac necis in liberos ex lege Romuli.* Quodcumque — populus jussisset, id jus ratumque esset 7, 17, cf. 31, 32. Notitiamque eam brevi apud regem, liberaliter dextreque obeundo officia, in familiaris amicitia adduxerat jura 1, 34, ad q. l. Vid. Bauer. pag. 59. [*Sensu habet vulgata; etsi, quod Bauero placuit, non caret librorum auctoritate. Velleum docuisset vir optimus, quo pacto notitia, LIBERALITER DEXTREQUE OBEUNDO OFFICIA, in familiaris amicitia adduxisset jura dici possit.*] Nullum hospitale jus in iis (*legatis*) servandum 45, 20. Quodcumque sibi cum patris, penatibus publicis et privatis juris fuerit, id cum uno homine esse 6, 14. i. q. patriæ debuerit etc. et nunc uni debere. Quodam nihil cum potentiore juris humani relinquitur inopi, at ego etc. 9, 1. i. e. nihil præsidii in jure humano adversus potentiorem. Est autem jus humanum idem quod jus societatis humane, ut loquitur Ciceronis de Off. 1, 8. Quidquid sancti amonive circa urbem erat, incoensum est, diruptaque non tacta solum, sed etiam sepulchra: nec divini humanive juris quidquam præ impotenti ira est servatum 31, 24. Numa — auctor divini juris 1, 42. Auctores fuisse contra jus gentium cædis impiorum legatorum nostrorum 5, 4. Periti religionum jurisque publici — suffectum consulem negabant recte comitia habere posse 41, 18. Manente memoria, etiam in disicidio publicorum fœderum, privati juris 25, 18. Jura belli liberum te, intactum, inviolatumque hinc dimitto 3, 12. Sic 1, 1. duobus omne jus belli Achivis abstinuisse. Jus publicum vanum 45, 18. i. e. jus, ex quo erat reditus metallorum et agrorum capiti. Vid. Orosium ad h. l. Jus de tergo ac vita 2, 29. Ager juris sui 29, 31. Jura dedit (*populo*) 1, 8. i. q. leges. Vid. sanctus. — jura statuenda 9, 20. Aliud Antiocho juris statuitis, alio ipsi ultimini 25, 16. Commercium juris præbendi repetendique 41, 25. Bello superatas (*civitates*) — in antiquum jus repetit 25, 16. cf. 23, 22, et 24, 57. Jus consulere 29, 40.

pro de jure considera. Jus gratia non dare 42, 24. Dux (*prætoris*) jure Romæ dicendo 42, 28. cf. 3, 46. Novum jus tantum 34, 42. de jure civilis petito per fraudem. Vendere jure prædæ 28, 24. Hodieque in legitimis magistratibusque rogandis usurpatur idem jus, vi adempta 1, 17. i. q. consuetudo. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 25. Ad jus regni quidquam, præter vim, habebat 1, 49. Eos — censendi jus factum est, 45, 15. Quum id nec consilia jus esset, nec illis etc. 9, 2. f. leg. consuli. [*In vulgata nihil est quod offendat.*] Jus persolvere 1, 32. — postulare 5, 36. Equis (*Servium Tullium*) jura redditurum, obiturumque alia regis munia 1, 41. Que pacto jus nostrum adipiscamur 1, 32. Se — omnibus summis infimisque jura equasque 3, 24. Optimo jura 9, 24. Vid. Stroth. ad h. l. Extra jus fœderis esse 29, 9. i. e. non esse participem fœderis. Nisi illi cogantur in jus judiciumque populi Romæ 28, 29. Sub jus judiciumque summam totam coegit gentem 41, 22. Sub jus judiciumque regis venisse 39, 24. Ad jus Antiocho inferendi belli aliquantum adjecimus 35, 51. Quod populus in se jus dederit, eo consulem usurum 3, 9. Deceasitque jure suo 3, 46. conf. 3, 33. In jus ditionemque recipere 21, 61. Contra 32, 33. hæc duo, semper a Livio conjuncta, dirimuntur juris aut ditionis. Itaque Draconiboribus recte ac recepti, præsertim codicibus adjutus. Tamen raptus in jus ad regem 1, 26. In jus duci 2, 27. Vocat puellam in jus — ad tribunal Appii perventum est 3, 44. Quum res peragi intra privatos parietes nequisset, ventum in jus est 4, 9. Jus belli. 1, 1, 9, 12, 2, 18, 3, 71, 6, 27, 8, 1, 2, 4, 9, 1, 2, 11, 21, 6, 10, 12, 18, 19, 24, 22. Jus fœciale. 1, 32, 9, 9, 11. Jus gentium. 1, 14, 2, 4, 4, 1, 4, 17, 19, 22, 5, 4, 38, 51, 6, 1, 17, 7, 6, 31, 8, 5, 6, 9, 10, 11, 21, 10, 25. Jus publicum. 2, 55, 2, 33, 24, 29, 28, 63, 64, 67, 69, 4, 8, 15, 5, 25, 6, 14, 27, 28, 7, 6, 17, 8, 14, 9, 1, 20, 26, 10, 7, 23, 5, 10, 24, 1.

JUSJURANDUM PATRARE 1, 24. — dare 41, 8. Jurisjurandi adversus fœdera suscepti execrationes horrens 10, 39. Se jusjurandum dare paratos esse, non videri e republica etc. 2, 32. i. e. jurejuranda affirmaturos esse. Milites tunc — jurejurando ab tribu, militum adacti — nam ad eam diem nihil præter sacramentum fuerat 22, 38. hoc ergo voluntarium fuisse, illud necessarium, dicitur. Vid. Intt. ad h. l. Vid. adigere. Ut fides ac jusjurandum — civitatem regerent 1, 21. Summæque jusjurandum per summum dictatorem suosque sacerdotes peregerunt 1, 24. Paucis verbis carminis concipiendique jurisjurandi mutatis 1, 32. Populum — jurejurando adiegit, neminem Romæ passuros regnare 9, 1. cf. cap. 2. Nec inter-

pretando sibi quisque jusjurandum et leges aptas faciebat, sed suos potius mores ad ea accommodabat 3, 20. Fœdus clandestinum inter ipsoe jurejurando ictum, ne cœmitia haberent 3, 36. Tribunos vetere jurejurando plebis — — sacrosanctos esse 3, 55. Per legatos ultro citroque missos jurejurando inter se obligati 5, 8. Adigebatur jurejurando — non enunciaturum 10, 38. cf. 21, 1. Nullum jusjurandum, nulla religio 21, 4. Jurisjurandi solvendi causa quum in castra redisset 22, 58. Quod fal-laci reditu in castra jurejurando se exsol- visset 22, 61. Citatosque singulos jureju- rando adigam etc. 24, 16. Nimis callidi exsolvendi jurisjurandi interpretes 24, 18.

JUSSUS 29, 21. Jussu aut voluntate Scipionis facta esse.

JUSTITIA 42, 80. Justitiâ imperii Ro- mani capiti.

JUSTITIUM in tumultu 3, 5. — omnium rerum 26, 26. — remittitur 10, 21. Justi- tium servatum 3, 5. — remissum *ibid.* Silentium omnium rerum ac justitio simile otium fuit 7, 1. Exercitui deletio justitium indictum 10, 4. Vid. *edicere*. Justitium in foro sua sponte cœptum prius, quam in- dictum 9, 7. Delectusque et justitium in- dictum 7, 6.

JUSTIUS 44, 7. Cujus culpæ reus nemo justius, quam ipse, fuisset. *pro verius, rectius.*

JUSTUS 21, 3. Justo jure aliquid repe- tere. Precarium, non justum auxilium ferenti 8, 35. Justum tempus comitiorum 5, 9. Si justa aut si vera pugna esset 22, 26. Justum servitium 41, 6. *i. e. verum.* Justiore altero deinde prælio vincuntur 5, 49. Justum bellum 29, 31. *opponitur furtivis excursionibus et latrocinio aperto.* Quippe quem non justum modo adparare bellum regio animo, sed per omnia clan- destina grassari scelera latrociniorum ac veneficiorum cernebat 42, 18. Justum piumque bellum 9, 8. Distractos passim justis quondam hostibus populi Romani pacatis servire 42, 8. Justa arma 38, 22. *i. e. legionum arma, quæ opponuntur ve- litum armis.* Ut — ad subita rerum duo justi scriberentur exercitus 9, 43. *i. q. con- sulares.* Atque etiam 10, 25. exercitus justus consularis *diserte dicitur.* Nisi vero consularis *e glossa illatum sit.* Ab justo exercitui justa ira facta 6, 31. *de popula- tionibus gravioribus.* Justo ducis speciem nactus 25, 1. *i. q. legitimi.* Justine ma- gistratus summæ rerum præesset 3, 40. Omnia justa in deditionem nostram per- fecta erunt 9, 8. Operi aliisque justis militaribus ita assuefecit, ut brevi rex non equiti magis fideret, quam pediti, collatis- que æquo campo signis justo prælio Kar- thaginiensem hostem superaret 24, 48. Non vigiliarum ordinem, non stationes justas esse 25, 38. Justa funebria 1, 20. Justis omnibus hospitalibus, privatisque

et publicis funguntur officiis 9, 8. Prop- ter mundiorum justo cultum 8, 15. cf. 22, 69.

JUVARE 28, 38. Diis bene juvantibus. Sic 1, 87. vento juvante. Quas (*urbes*) sua virtus ac dii juvent 1, 9. Omnia, quibus a bonis fidelibusque sociis bella juvari soleant 22, 87. Quum commoditas juvaret 4, 60. *i. e. fructus, utilitas delecta- ret.* Vid. *Gronov. ad h. l.* Occasionem juvandarum ratione virium trahendo bello querebat 6, 28.

JUVENALIS 40, 14. *i. q. juvenilis.* [Vid. *Parci Lexic. Crit. pag. 653. Drahenb. ad 37, 20.*]

JUVENILIS 1, 57. Ab nocturno juvenili ludo in castra redeunt. (*de Tarquinis, Collatino etc.*)

JUVENIS 1, 56. Dicitur, cui sunt duo adolescentes filii. cf. 2, 4. *ut. 10, 14. ubi tribuni militum juvenes dicuntur.* Vid. *Intt. ad Virgil. Æn. 1, 321.* Juvenes senioribus oppositi 1, 43. *pro juniores; atque ita legendum Drahenborchius con- jiciebat. Sed est Græcis Latinisque hic mos, ut comparativos et positivos jungant, quum quidem illi horum vim habent.*

JUVENTA 40, 6. Medium robur ju- ventæ. *i. e. ipso Livio explicante, ætas triginta annorum.* Quin, si vigor ju- ventæ inest, consendimus equos etc. 1, 57. Ut qui rure et procul costâ hominum juventam egisset 7, 5. Vid. *cæsaries. ut. flos.*

JUVENTUS lecta 28, 46. — principes juventutis 6, 18. *de Latinis.* Equites enim illis principes juventutis, equites seminarium senatus 42, 61. *Contra 2, 12. pedites videntur intelligendi esse.* Vide *Drahenborch. ad h. l.* Peregrina juventus, Latini Hernicque 5, 19. Juventus — fundentes — cœpere 7, 2. Ex multa ju- ventute regi pedites conscripsit 24, 48. Suos — juventute armis Samnites juvise 9, 25. Quod roboris in juventute erat 35, 38. *i. e. milites, exercitus.* Erant in Ro- mana juventute adolescentes aliquot etc. 2, 3. Juventus militaris 5, 89. In poste- rum salubre (*exemplum*) juventuti (*exerci- citui*) erimus 7, 8. Florere — (*Persæ*) juventute, quam stirpem longa pax edi- derit 42, 11.

JUXTA se conjuges liberosque vexari 41, 6. Absentium bona juxta atque in- teremtorum 1, 54. Adjective pœnæ ce- teri juxta insontes 24, 5. Juxta invia ac devia 21, 33. *i. e. pariter, æque.* Juxta obsidentes obsæsoque inopia vexavit 9, 13. Juxta hieme atque æstate 5, 6. Per dubios infestoseque populos juxta intentus ad Hasdrubalem pervenit 23, 28. Omit- tendam rem parvam ac juxta magnis dif- ficilem 24, 19. Apud quos juxta divinas religiones fides humana colitur 9, 9. *i. g. proxime d. r.* Juxta eam rem ægre passi — quam quum consulatum vulgari vide-

rent 10, 6. Navalesque socii juxta effusi ac si inulsi etc. 22, 31. Juxta — atque 3, 33. Juxta-vicinitatem 39, 9. i. e. *propter vicinitatem, per occasionem vicinitatis*. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 275.

LABARE 2, 39. Postquam apparuit, labare plebis animos, i. e. *inconstantes fieri*. Ut primum labare animum regis sensit 40, 54. Suberat tamen quædam suspicio animis, labare fidem sociorum 32, 30. Quod labare iis adversus Pœnum fidem senserat 27, 1. Qui sociorum ad eam diem firmi steterant, tum labare cœperunt 39, 61. Sustinuisse labantem fortunam populi Romani 26, 41. Sicubi populo Rom. sua fortuna labet 42, 50. Labans disciplina 36, 6. i. e. *laxior, deficiens paulatim*. memoria labat 5, 18. i. e. *vis memoria deficere incipit*.

LABES 42, 15. Labe terræ in aliquantum altitudinis diruta erat. Eam labem civitatis opulentis repertam (*seditionem*.) 2, 44. i. e. *ruinam, perniciem*. Hujus mali labes ex Etruria Romam, velut contagione morbi penetravit 39, 9. Qui ob ereptum censuræ regnum labem secundæ dictaturæ suæ imposuerint 4, 32. In se receptam labem, quæ Evandri fuisset 45, 5. i. e. *sacrilegium*.

LABI 41, 21. Facies per cælum lapsæ sunt in Lanuvino. *Labente* deinde *paulatim* disciplina, velut *desidentes* primo mores — *magis magisque lapsi* sint, tum *ire* cœperunt *præcipites Prasati*. i. e. *sensim in deteriora abire*. Inde labi cœpit (*questio*) ad viliora capita 9, 26. Labi inter media consilia 9, 12. h. e. *inter duo extrema, suspensum esse*. Misericordia se in speciem crudelitatis lapsam 3, 50. In rem emendabilem visus lapsus esse 44, 10.

LABOR 4, 35. Romanos per tot annos terra marique tanta pericula ac labores exhaustasse. Quod Antiochi bella terra marique laboribus periculisque omnibus interfuerit 39, 27. Militiam in opere ac labore — sub pellibus durare 5, 3. Quum primum pati laborem vis potuit 37, 45. Ubi suorum plurimum laborem vident 4, 38. i. q. *ubi suos præcipue laborare h. e. infeliciter pugnare vident*. Operis labore fessus (*exercitus*) 21, 27. Fessi labore visæ 44, 3. Inenarrabilis labor 44, 5.

LABORARE 22, 39. Veritatem laborare nimis sæpe, aiant, extinguere numquam. i. e. *obscurari, opprimi*. Numquam ab equite hoste, numquam a pedite, numquam aperta acie, numquam æquis, utique numquam nostris locis laboravimus 9, 19. *ubi vid.* Bauer. pag. 298. Inde, tem ad triarios redisse, quum laboratur, proverbio increbuit 8, 8. Quod civitas fenore laborabat 35, 7. Romæ simul delectu, simul tributo confere laboratum est 5, 10. Adeo in quæ laboramus sola crevimus 7, 25.

LACER 1, 28. Lacerum in utroque curru corpus — (equi) portantes.

LACERARE 26, 35. Plebem Rom. perdendam lacerandamque sibi consules summisse. Tormentis quoque quum laceraretur 21, 2. Quum omnibus intolerandis patientiæ humanæ cruciatibus laceraretur 24, 5. Diditos in fidem populi Romani omni ultimæ crudelitatis exemplo laceratos ac deletos esse 42, 8. Regionatim commerciis interruptis ita videri lacerata, tamquam animalia in artus — — distracta 45, 30. Classis lacerata tempestate 29, 18. Idem furor et Cretenses lacerabat 41, 25. Dum ad se quisque opes rapiunt lacerantes viribus 45, 9. *de iis, qui distraxerunt regnum Aleo-andri M. post ejus mortem. Gronovius legi volebat laceratis viribus. Burmannus autem ad Ovid. Metam. 1. 626. vicibus i. e. per vices. vid. Bauer. ad h. l. pag. 329.* Principum orationibus lacerari 29, 19. Laceratus probis in senatu 31, 16. Multo infestius singuli universique (*senatores*) præsentem (*censorem*) lacerare 42, 8. *præcedit*: fremitus in curia ortus. Ibi quum laceratus jurgiis multorum esset 42, 22. Lucretium tribuni plebis absentem concionibus addidit lacerabant 43, 4. In concionibus lacerarent, rogationemque promulgarent 41, 6.

LACERATIO 7, 4. Acerbitas in delectu, non damno modo civium, sed etiam laceratione corporum lata. Captivis cum fœda laceratione interficiunt 41, 18.

LACESSERE 33, 28. Numquam, si concius esset, oblatutum se multitudini, mentionemve cædis, nullo lacecente, facturum fuisse. Lacessere mentionem rei temere actæ 40, 54. Levis armatura — promptissimum genus ad lacecendum certamen 44, 4.

LACRIMARE 43, 13. Triduum ac tres noctes (*Apollo*) lacrimavit.

LACRIMARI gaudio 27, 17. *Similiter* cap. 19. effusus gaudio lacrimæ.

LACTENS 37, 3. Nocte lactentibus rem divinam fecerunt. Lactens ex auctoritate *Serpi* est, cui lac præbetur; lactans contra, quæ lac præbet. Sed tamen agnus cum ubere lactenti natus memoratur 37, 4. *Ceterum lactentes hostiæ majoribus, quæ non amplius crescant, opponuntur* 22, 1. cf. 25, 12.

LACUS 5, 16. Cave in mare manare suo flumine sinas. (*lacum Albanum*.) Lacus sternendos lapide — locaverunt 39, 44.

LATE id ingenium tutores atque amici ad præcipitandum in omnia vitia acceperunt 24, 4. *Alii ea ætate, id ingenium etc. legi voluit; alii aliter. vid. Intt. ad h. l. non neglecto Cel. Strohio, qui ea ætate in testum recepit, neque tamen constituit, ea ætate sitne de tempore, historicos quidem, accipientium, an pro ea ætate puerum, id etc. Quid? si legatur: Eam ætatem, id ingenium. Vid. quæ supra in e. ætas notavimus.*

LÆTITIA victoriæ 45, 13. — luxuriosa 2, 21. i. e. *abusum potestatis efficiens*.

LÆTUS 1, 13. Ex bello tam tristi lata repente pax. *pro læta et repentina pas.*

Nam paullo ante erat: repentina quies. Haudquaquam tam victoria letum, quam quod etc. 3, 33. Læta aliene crimine oratio 4, 40. Læto conditionem accipienti 29, 1. Ingentia incolarum latrocinio læta 28, 29. Ut quiete et pabulo læto reficeret boves 1, 7. *Vid. sacrificium.*

LÆVUS 32, 29. Minucius in læva Italia ad inferum mare flexit iter.

LAMENTABILIS 3, 47. Quam — lamentabilis eum mulierum comploratio excipisset.

LAMENTUM 8, 7. Ut neque lamentis neque execrationibus parceretur.

LAMINA 41, 20. Parietibus totis lamina inauratum. (*templum.*)

LAMNA 23, 19. Tria signa cum titulo lamæ æreæ inscripto.

LANA 1, 57. Luctetiam — deditam lamæ — inveniunt. *pro laniatio.* Lana alba velatis capitibus 24, 16. Lanæque cum integumentis, quæ Jovi opposita fuit, decidit 40, 59. *Vid. velamen.*

LANGUIDUS 1, 4. Posse quamvis languida mergi aqua, spem ferentibus dabat.

LANIENÆ 44, 16. Lanienasque et tabernas conjunctas in publicum emit.

LANISTA 35, 33. Quam populum Romanum Antiocho, lanistis Æstolia, non sine motu magno generis humani et pemicie Græciæ dimicare. *i. e. auctoribus, ineluctantibus.* *vid. Clæ. Cicéron. in h. v.*

LAPIDIDA 1, 59. Romanos homines, victores omnium circa populorum, opifícios ac lapididas pro bellatoribus factos.

LAPIDARE 27, 37. De cælo lapidaverat. Imbri lapidavit 30, 38. *i. e. pluit imbri lapideo.* *cf. 43, 13.*

LAPIDATUM 29, 10. Propter crebrius eo anno de cælo lapidatum. *i. q. lapidatum, lapidum veluti grando.* *cf. 42, 2.*

LAPIS 23, 1. Ardentes lapides cælo decidisse. *Drakenberchius legi volebat lampades.* Lapis sacer 41, 13. sunt, quæ status deorum intelligant; alii de ceteris lapidibus religiosæ cultis capiunt; *Drakenberchius denique de lapide castius laxo et cap. 9. memorat.* Media sententia tutior videtur. Sacrumque iis lapidem, quam matrem Deum esse incolæ dicebant, tradidit, ac deportare Romanæ jussit 39, 11. Lapidés missiles 1, 43. Ad lapidem octavum viæ, quæ nunc Appia est, pervenit 7, 39.

LAQUEATUS 41, 20. Templum laqueatum auro.

LAR 26, 35. Eum ne quis urbe, tecto, mensa, lare reciperet. Idem dedicavit modum Larium Permarinum in Campo 40, 52.

LARGI partiendo prædæ 21, 5. — gratiam referre 39, 8.

LARGIOR 24, 46. Imber — sonitusque primo largioris procelles strepitum molientium portam exaudiri prohibuit.

LARGIRI 1, 54. Apud milites vero obe-

undo pericula ac labores, pariter prædæ munifice largiendo *cf. 6, 2.*

LARGITIO 1, 54. Largitionis inde prædæque et dulcedine privati commodi sensus malorum publicorum adimi. Largitis cedit in gratiam tribunorum 4, 44. Largitio ædilitia 25, 2. *de ludis ab ædilibus edi solitis munus nomen.*

LARGITOR prædæ 2, 42. *De duce liberati.* A minime largitos duce 6, 2. *Sermo est de concessa prædæ.* Largitos voluntarius repente senatus factus 6, 16.

LASCIVIA 23, 11. Lasciviam a vobis prohibetote. *i. e. irreligiosam latini.* Nisi vero hæc erasit potius dictio est, ut alia ejusdem loci forme, et carminis Græci potius quam Latini. Militam lasciviam in consulem (ovantem) 4, 53.

LASCIVIRE 27, 4. Lascivientium piscium modo exultasse. (*angues.*) Otio lascivire plebem 9, 28. Lascivise magis plebem, quam servire 2, 29.

LATE depopulato agro 9, 26. Per arma, per viros late stragem dedere 8, 20. Terrorem late agrestibus injicere 25, 9. Longe ac late fuso agmine 5, 37. Fugam ac vastitatem late fecerunt 8, 9. Nec ullo ante bello latius inde actæ prædæ 2, 80. Hac expeditione motum latius erat, quam profligatum, bellum 9, 37. Latius patefacta (*acies*) 9, 27. *i. q. rari ordinis.* Occupari latius imperii fines volebat 1, 56.

LATEBROSUS locus 21, 54. Erit in medio rivus, præaltis utrimque clausus ripis, et circa obseis palustribus herbis, et, quibus inculta ferme vestiuntur, virgultis vepribusque, quem ubi ad equites quoque tegendos satia latebrosam locum circumvectus ipse oculis perlustravit.

LATER 44, 11. Fornices, non ad eandem crassitudinem, quæ veterem murum, sed simplici laterum ordine structos esse.

LATERE 24, 5. Consociorum nemo aut latuit aut fugit. *i. e. latebras quasvis in amicorum adibus etc.* *cf. Sueton. Jul. 1.*

LATEX 44, 33. Quorum (*laticum*) venas in mare permanentes undas miscerentur.

LATINE 40, 42. Cumani eo anno potentibus permisciam, ut publice latine loquerentur. *Oscæ antehac loquenti videntur, quippe qui regione Oscorum continebantur. Aliiter Lipsius de pronunciatione Linguae Lat. pag. 15. qui putat græce loquentes, et h. i. ad publica negotia referri. Sed Dukero verbum loqui obstat videtur.* *Vid. Schmidt. Giss. über das Privilegium lateinisch zu reden. 1786, 8. et (ut) præconibus latine vendendi jus esset ibid.*

LATIO auxilii 2, 23. — suffragii 9, 42. *cf. 45, 15.*

LATITUDO 5, 54. Etruria tantum terræ marique pollens, atque inter duo maria latitudinem obtinens Italia. Quanta bellus latitudo est 44, 5.

LATIUM Capæque agro melotati 8, 11. LATON plebisciti 9, 59. — si inter acci-

piendas de suis commedis rogationes, spem honoris latoribus eorum incidant 6, 39. Legum lateres 8, 31. Legum latorem conditorumque Romani juris jacere victum 3, 59.

LATRO 35, 7. Latrones et hostes sibi invicem oppositi. cf. 40, 27. — latrones et praedones *idem* 34, 22. Tamquam a latronibus redemptus 2, 34. Vid. *fur*.

LATROCINIUM 8, 34. Latrocinii modo caeca et fortuita pro sollemni et sacra militia sit. Latrocinii magis, quam belli more 21, 35. cf. 29, 6. *id.* 33, 29. Latrocinium maritimum 40, 42. *de populatione ora maritima.* cf. 10, 2. Finitimum populum nefario latrocinio Samnitium peti 7, 30. Per omnia clandestine grassari scelera latrociniorum ac veneficiorum 42, 18.

LATUS 23, 46. Ager — virtutis causa latus datus est. Acerbitas in delectu non damno modo civium, sed etiam laceratione corporum lata — invidia erat 7, 4. [*Immo lata hic participium est, ad acerbitas referendum, ut bene nuperus editor Gothanus.*] Latus regnum opulentique, quam accepisset, facturum 24, 49. Latior et re et personis quatio 9, 36. Latorem — transitum ostendere 21, 27. *ad q. i.* vid. *Baur.* pag. 22.

LATUS 24, 35. Avertit ab consiliis in insontes indicium — ab latere tyranni, quorum etc. *i. e. in insontes quosdam eorum, qui essent ab latere tyranni, s. familiares ejus.* Patriciis juvenibus sepebant latera 3, 37.

LAUDATOR 2, 47. Idem in utroque laudator. *i. e. utriusque.*

LAUREA 23, 11. Coronatus laurea corona. *Videntur esse repetita verba antistitis sacrorum.* Lauream insignem deferre 7, 13. *sc. militis imperatori cupient.*

LAUREATUS 45, 1. Laureatus litteris. Vid. *littere*. — tabellae laureatae *ibid.* *i. e. litterarum rerum latorum nuntiae.* vide *Salmas.* ad *Lamprid.* *Alex. Sev.* cap. 58. Laureatae legiones 45, 39.

LAUS certaminis 1, 57. *i. e. quam quis habet ex altorum de eo certamine.* Vitiata memoriae funebribus laudibus reor 8, 40. *i. q. laudationibus.* Mænii celebre nomen laudibus fuit 4, 53. Diis immortalibus laudes gratesque agit 26, 49.

LAUTIA. Vid. *laus*.

LAUTUMIA 32, 26. Triumviri carceris lautumiarum intentionem custodiam habere jussi.

LAUTUS pure 39, 9. *i. e. pura lotus aqua, auctore Festo.*

LAXAMENTUM 7, 38. Laxamento cogitationibus dato. Leges — nihil laxamenti nec venia habere, si modum excesseris 2, 2. Si laxamentum dederis 5, 5. *scil. obsequis.* cf. 43, 16. Si quid laxamenti a bello Samnitium esset 9, 41. Ne quid laxamenti sit Samnitibus ad subsidia — mittenda 10, 39. cf. 2, 24. *ibique Baur.* pag. 106. *M.*

nasque laxamenti daretur iis ad auxilia Hannibali submittenda 22, 37.

LAXARE 32, 6. Philippum, quantum ab assiduus laboribus itinerum pugnatumque laxaverat annus, tanto magis intentum etc. Annona haud multum laxaverat 28, 20. *scil. se. s. laxata erat.* cf. 26, 20. *Contra active* 2, 24. conditiones laxandi annonam. Laxare elatum pedem ab stricto nodo 24, 7. Laxatae custodiae 21, 32. *i. q. internuntiae, sublata, vid. custodia. it. arcus.*

LAXE vincere 9, 10.

LAXUS 28, 24. Quod in hostico laxus rapto suetus vivere arctiores in pace res erant.

LAXUS 10, 5. Qua satis laxo spatii equi permitti possent. In quo negligentia laxior locus esset 24, 8. Urbi cum pace etiam laxior annona rediit 2, 52. Laxiorem diem dare 39, 17. *i. e. terminum, quem nos dicimus longinquorem.*

LECTIO 9, 29. Ob infamem et invidiosam senatus lectionem. Deformatum ordinem prava lectione senatus *ibid.* cap. 30. Vid. *inquinare*.

LECTISTERNIUM 5, 12. Lectisternium tunc primum in urbe factum. Eorumque moniti lectisternium fuit 7, 2. cf. cap. 27. Lectisternium — iidem, quibus ante, placandis habitum est diis 8, 25. cf. 22, 10. In quibus (*famis*) lectisternium majorem partem anni esse solet 42, 30. cf. 26, 1. *etenim non in omnibus templis habebantur.* In foris publicis, ubi lectisternium erat, decorata capita, quae in lectis erant, averterunt se 40, 59.

LECTUS 32, 6. Luxuriae peregrinae origo ab exercitiis Asiaticis invecta in urbem est. ii primum lectos arotos, vestem stragulam pretiosam etc.

LEGAS 1, 3. Numitori, qui stirpis maximus erat, regnum vetustum Silvii gentis legat. Juste pieque legatus (*nuncius*) venio 1, 32. Ab frequentibus Samnitium popalis de foedere renovando legati 9, 20. Consulem legari ad id bellum 36, 1. Suspecti et ministri facinoris — qui Roman legati fuerant 40, 54.

LEGATIO decreta necdum missa 21, 6. Neque colloquium postea Philippo dedit, neque legationem aliam, quam quae omni Graecia decedi nunciaret, admissurum dixit 32, 37. Legationes deinde ceterae in senatum introductae auditaeque 28, 39. Neo Hannibali — operae esse legationes audire 21, 9. Legatio erat minime in partem aliam liberi aut simplicis animi 26, 5. A multis legationibus protinus in via aditus 26, 51. cf. 1, 9. *id.* 4, 58. 5, 37. 29, 1. Legationem renunciare 22, 8. A. *e. quid gentium sit in legatione.* cf. 31, 17. Ut legatio renunciari ab Roma posset 26, 35. cf. 9, 4. Ut duo legationem referrent 24, 48. cf. 7, 32. Theodotum — in eam legationem miserunt 45, 25. — in eam legationem profecti 21, 63. In hanc legationem missi etc. 42, 26. *i. e. missi legati, qui hanc nuncio-*

rent, quæ ante dicta erant. Huic tam perplexæ legationi, quia non satis in promptu erat quid responderet, legatos se missurum ad eos dixit, qui de iis, quæ — loquerentur 36, 5. Quum major frequentiorque legatio itura sit 5, 5. Omnis turba, non habitantium modo Lilybei, sed legationum omnium ex Sicilia 20, 26. Mitis legatio 5, 36. *pr. mandatis.* Vana atque irrita legatio fuit 21, 10.

LEGATUS primi principis 26, 6. Scipionem — a fratre — cui — legatus in Africam iret 38, 58. Et tu, L. Minuci, donec consularem animum incipias habere, legatus his legionibus præeris 3, 29. *i. e. tamquam legatus.* *vid. Drakenborch. ad h. l.* Legatos — pacis petendæ oratores — miserunt 36, 27.

LEGERE *de virgine Vestali* 1, 3. *cf. cap. 30. — de Pontifice ibid. cf. 42, 28. it. 43, 11. — de Salus* 1, 20. Ut dii — auguriis legerent, qui nomen novæ urbi daret 1, 6. *conf. cap. 13.* Ex his rogationibus legere, quas etc. 6, 40. Quibus legendi, quid mallent, copia non fuerint 9, 45. *i. q. optandi, eligendi.* Quod adversus se dux potissimum lectus esset 21, 39. Dux ad ultimum belli legitur 1, 54. Legere equites 29, 32. — milites 37, 51. — senatum 40, 51. *cf. 2, 1. 40, 46. 43, 15.* Qui senatum primus (*Appius*), libertinorum filiis lectis, iniquaverat 9, 46. Decium, qui sacra — faceret, — legi rite non potuisse 10, 7. *scil. pontificem, augurem. conf. 45, 44.* Lectus a Sempronio princeps in senatu 27, 11. Conscriptos videlicet in novum senatum appellabant lectos 2, 1. Legere in Patres 1, 49. Consules decem legatos — ex senatu legere 29, 20. Dictator magistrum equitum sibi legit M. Æmilius Paulum 10, 3. Supplemento in alias (*legiones*) lecto 24, 44. Loca pacata me ad hibernacula lecturum 40, 35. Spoliis lectis 8, 7. Spoliisque ejus legentem Galli agnovere 5, 36. Arma legere 41, 12. *Vid. cremare.* Legentes oram 44, 10. Cujus imaginis titulo consulatus censuraque et triumphus æquo animo legetur, si auguratum et pontificatum adjeceritis, non sustinebunt legentium oculi? 10, 7.

LEGO Romana 40, 36. — Tusculana 3, 18. Licere consuli — quem velit ex legione Romana scripta civem, devovere 8, 10. Id præcipue provinciæ Macedoniæ datum, quod quum alterius consulis legionibus quina millia et ducenti equites ex veteri instituto darentur in singulas legiones, in Macedoniam sena millia peditum scribi jussa; equites trecenti equaliter in singulas legiones 42, 31. Legiones quarundam millium 6, 22. *cf. 28, 28.* — Karthaginensium 26, 6. — Samnitium 7, 32. — Gallorum 38, 17. — Latine 6, 32. — Etruscæ 2, 45. — Caudinæ 9, 12. *i. e. Samnitium ad Caudium castra habentes.* — Macedonicæ 44, 1. *i. e. Romana in*

Macedonia. Legiones decretae commemorantur sine imperii mentione 26, 1. Legiones — compulsos 4, 19. *cf. 26, 28.* Legiones auratæ 45, 39. Legione classis — præmissa 22, 57. Legio linteata, ab integumento concepti, quo sacra nobilitas erat, appellata est 10, 38. Legiones peditum 42, 61. Legio exercitusque populi Romani Sardiniam subegit 41, 28.

LEGIONARIJ equites 35, 6. *cf. 27, 11. Vid. eques.*

LEGITIMUS 9, 9. Verba legitima dedentium urbes. Legitimus honor 33, 25. *i. e. legibus concessus.*

LEMBUS 24, 40. Lembi biremes. Lembum armatum ad pertrahendam eam navim miserunt 40, 4. Præfectos classis cum quadraginta lembis — Tenedum mittit 44, 28. Fama lemborum vastantium oram maritimam 44, 30. Classis lemborum 45, 10. Statione submotos hostium lembos *ibid.*

LEMNISI 38, 33. *i. e. villæ, quæ sunt in honoribus decorum usitate.* *vid. Clav. Ciceron. in h. v.*

LENIRE 2, 45. Diem tempusque forsitan ipsum leniturum iras. *cf. 40, 7. it. de seditione* 5, 24. *cf. 38, 24.*

LENIS clivus 6, 24. *cf. 29, 33.* Omnia fastigio leni subvexa 25, 36. Decurritur ad leniorem verbis sententiam, vim tamen eandem habentem 6, 19. *Vid. Tiberis.*

LENITER demissa aquila 1, 34. Leniter editus collis 2, 50. Castigando increpandusque plus, quam leniter agendo 27, 9. — acerbius leniusve egerunt 39, 25. *cf. 2, 61.* Si leniter agendo (*i. e. precibus*), parum proficerent 7, 31. Nimis leniter latam suam injuriam ratus 29, 9. *Drakenborch. edidit leviter. Utrumque bene latine dicitur.* — leniter queri 26, 21.

LENTE 10, 5. Quamquam lente procedunt, jam tamen ad impetum capiendum, equiti utique, modicum erat spatium.

LENTUS 6, 8. Ut in eo tam lentæ spei victoriam expectaret. *cf. 5, 5.* nec ipsi lentiores spem facinus. *i. e. nec ipsi in causa sumus, ut lentius eveniat id, quod speramus.* Excepit — eum lentius spe bellum 1, 53. Si etiam res lentior sit 5, 6. *Opp. paratæ victoria.* Hannibalem lentis spectamus 22, 14. *Proprie lenti spectare dicuntur, qui spectaculo non conciliantur in tram, ejusque indignitate non commoveantur ad vindictæ cupiditatem. Nam oneroso lentus est tardus in sentiendo eo, quod traxit, odium commovere potest; unde etiam lentitudo ita dicitur. Exempla Ciceroniana vide in Clave Cic.*

LETUM oppetere 45, 26. Invidia rei oppressum periisse tradunt; alii alio leto 2, 40. Per omnes vias leti interficere 31, 18. Novo genere leti 1, 51. Tum me Jupiter O. M. domum, familiam, remque meam pessimo leto afficiat 22, 53.

LEVAMEN 6, 35. Cujus levamen mali plebes — nullum speraret.

LEVARE 24, 29. Levaverunt modo in præsentia velut corpus ægrum, quod mox in graviorem morbum recideret. Vis morbi levata 4, 25. Quum vis morbi nec humanis consiliis nec ope divina levaretur 7, 2. Atqui non indignitas rerum sponsonis vinculum levat 9, 9. *i. q. laxat. Sic laxè vincere cap.* 10. Levatique quamprimum regionem suam tanta urgente hominum turba cupiebant 21, 26. Levatum annuum vectigal 45, 30. (*dimidium soliti.*) Quum injusto fœnore gravatum sēs alienum — levasset 42, 5. Levare fœnus 6, 27. — fœnebrem rem 7, 31. Ut ipse fœnore levetur 6, 39. Levare religione animos 21, 62. Vid. *religio*. — publica cura annonam 4, 13. Levata ignominia 4, 43. *cf.* 45, 15. *de Censore.* Levatur dedecus iudicii 3, 72. *i. e. minuitur, tollitur.* Levasse humano superpositum capiti decus, ut divinitus eidem redderet 1, 34.

LEUCASPIS 44, 41. Secundam legionem L. Albinus consularis ducere adversus leucaspidem phalagum iussus: ea media acies hostium fuit. *conf. Virgil. Æn.* 6, 334.

LEVIS 5, 15. Auctor levis, nec satis fidus. Simultas cum familia Barcina leviorē auctorem faciebat 23, 13. *[vid. Stroth. ad 6, 24.]* Levissima mutandæ fidei ingenia 28, 44. Levis auctoritas 21, 10. *cf.* 26, 22. Extollere candidatorum levissimum quemque humillimumque 3, 35. Leves autem, qui hastam tantum gæsaque gererent, vocabantur 8, 8.

LEVITAS 31, 33. Quos (*transfugas*) levitas ingenuior, ad cognoscendas hostium res, in omnibus bellis præbet. Velocitate corporum ac levitate armorum 25, 9.

LEVITER 29, 9. Neglectam ab Scipione et nimis leviter latam suam injuriam ratus. Vid. *fundare*.

LEX 2, 1. Imperia legem potentiora, quam hominum. Leges rem surdam, inexorabilem esse 2, 3. Id vos sub legis superbissimæ vincula conjicitis 4, 4. Lex regia 34, 6. *pro una de legibus ab aliquo regum Romanorum latis.* *cf.* 6, 1. duodecim tabulæ et quædam regis leges. Sanciendo novam legem, ne quis — crearet 3, 55. *i. e. quæ velaret, ne quis etc.* *cf.* 4, 24. Legibus dictis stare 9, 5. Quando lege agi posset 9, 46. Quum — privatis lege dicendi locus esset 45, 36. Sollemne auspicatorum comitiorum in castra et provincias, procul ab legibus magistratibusque ad militarem temeritatem transferri 26, 2. Vid. *sacratum*. Lex horrendi carminis erat 1, 26. Lex sacra militaris 7, 41. Legem dein de sociis — tulit Scto, et edixit etc. 41, 9. *Paulo post:* ad legem et edictum consulis Sctum adjectum etc. Vid. *inclytus. it. interrogare*.

LIBARE diis dapes 39, 43. Libatoque jocinore intactos angues abiisse 25, 16. Nusquam ante libatis viribus Italiam aggreffiendam 21, 29.

LIBELLUS 29, 19: Libelli palæstræque operam dare. *Libelli per contentum dicuntur de libris Græcorum et doctrinæ græcæ, quæ etiam ab Scipione in castris tractabatur.*

LIBENTIUS. Vid. *potius*.

LIBER 3, 10. Libri per duumviros sacrorum aditi. *i. e. Sibyllini, nuspiani ante memorati.* Libri aditi, quinam finis — a diis daretur 10, 47. *scil. unde intelligeretur etc.* Ibi ex libro vetere linteo lecto sacrificatum 10, 38.

LIBER 42, 6. Ædes liberæ hospitio datæ. Liberas sedes conjurati — imminentes viæ angustæ, qua descendere ad forum rex solebat, sumserunt 24, 7. Admonitio libera 44, 36. Libera fide 30, 4. *i. e. liberatus.* Totam hiemem liberam habere in apparatu 37, 8. *cf.* 22, 4. *cf.* 33, 3. Libero mendacio abutebatur 35, 12. Vid. *abuli*. Liberum fœnus 35, 7. *i. e. legibus non circumscriptum.* Libero conclavi ad quæstionem servarent 39, 14. Karthago libera cum suis legibus 37, 54. *Gr. λαυθη αὐτίκως.* *cf.* 25, 16. Liberi ac suis legibus viventes 25, 23. *id.* 30, 37. *copula tamen omissa.* Liber jure belli 2, 12. *i. q. a jure. sequitur enim intactus inviolatusque.* *vid. Bauer. ad h. l. pag. 100. [Ernestius Strothium sequitur. Laudo. Bauri explicatio durior.]* Prædaque omnis, præter libera corpora, militi concessa est 6, 18. Libera custodia. Vid. *custodia*. Eques corpore armisque liber 21, 5. *i. e. exians ex aqua.* Nec deductis præsidii spei liberam vel obnoxiam timori sociorum relinquere fidem 26, 38. Liberum fingenti (*ad fingendum*) colloquium 30, 30. Quod (*crimen*) quia testem habere non posset, liberius fingenti sit 26, 38. *Similiter* 9, 12. Facilis jungenti Rom. acies, facilis partientis dicitur. Animus religione liber 2, 26. *h. e. qui non movetur ostentis, et similibus, ut propterea aliquid timeat.* Liberum arbitrium 4, 43. *pro suffragio.* Et est in eodem capite liberum suffragium. Quintio liberum arbitrium pacis ac belli permissum 32, 37.

LIBERALIS 23, 46. Ob — spem liberalioris militiæ. *i. e. quia sperabant meliori se imperio apud Romanos usus esse.* Ut quibus inasuetus liberalior victus esset 41, 2.

LIBERARE 27, 37. Mentis religione liberatæ. Senatus nec liberavit ejus culpæ regem 41, 19. Nisi oculos quoque liberassent ab tanti memoria decoris 6, 20. *i. e. removissent ab oculis, quod in memoriis revocare decus illud, et impedire posset, quo minus eæ vero judicaretur.* Sic alibi (6, 16.) lingua et animi liberari dicuntur. Vid. *lingua*. Quum augurato liberaretur Capitolium, Juventas Terminusque etc. 5, 54. *scilic. a religione templorum.* *Similiter e contextu alibi debet aliquid suppleri.* Libraque et ære liberatum emitit 6, 14.

LIBERATOR 1, 56. Ut sub ejus obtentu cognominis liberator ille populi Rom. animus opperiretur tempora sua. Liberatorem urbis laeta castra accipere 1, 60. Deos atque homines obstantem, ut M. Manlio, liberatori suo, parenti plebis Romanae, gratiam referant 6, 14.

LIBERI 1, 12. Ne se sanguine nefando socii generique respergerent: ne parricidio macularent partus suos, nepotum illi, liberum hi progeniem *pro liberis ipsis*. Cum liberis adolescentibus 3, 8. Morte amitti — liberos (*Virginiam*) 3, 50. Quanta cura regum amicorum liberos teneatur populus Romanus, documento Ptolemaeum *Aegypti* regem ease 45, 44.

LIBERTAS patrum 6, 26. *i. q. fortitudo*. Libertas animusque 2, 56. *A. e. animi libertas*. In libertate esse 42, 42. — in, libertatem asserere 3, 45. — vindicare *ibid. vid. in his vv. ii. in aequis*. Libertatem aliorum in suam vertisse servitutem 2, 3. Metusque omnis et periculum libertatis — in creditores a debitoribus vertent 2, 27. *Vid. Bauer. ad h. l. pag. 108*. Libertate intemperantius invectus in regem 42, 14. Condidit Romam libertatis 8, 34. *Vid. Clav. Ciceron. in A. v. ult.*

LIBERTINUS 43, 12. Mille socii navales, cives Romani libertini ordinis. *Locus clarus ad intelligendum discernere libertinorum et libertorum*. Liberos suos quibusque Romanis in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant, libertinique cives essent 41, 8.

LIBERTUS 45, 44. Pileatum, capite raso, obviam ire legatis solitum, libertumque se populi Romani ferre; et ideo insignia ordinis ejus gerere.

LIBIDO 1, 57. Mala libido Lucretiae per vim stuprandae. Quorum in regno libido solutio fuerat 2, 3. Non omnibus delendi urbem libido erat 5, 42.

LIBITINA 40, 19. Ut Libitina tunc vix sufficeret. *i. e. ii. qui funera facienda redimere solebant; sicut Horatius dicit Libitinam quaestum. cf. ibid. cap. 21*. Ne liberorum quidem funeribus Libitina suffiebat 41, 21.

LIBRA 3, 26. Coronam auream libram pondo. *scil. habentem cf. 4, 20*. Libraque et aere liberatus 6, 14. *i. e. per manusmissionem justam libertatem accepit*.

LIBRAMENTUM 24, 34. Gravi libramento plumbi recellente ad solum. Arietem admotum, libramento plumbi gravatum, ad terram urgebant 42, 63.

LIBRATUS 30, 10. Gravior ac pondere ipso libratio — superne — ictus. *i. e. talidior. cf. 42, 65*. Librata quum sederit (*plans*) 38, 29. *Librare eleganter dicitur, praesertim apud poetas, pro ei, quo ferre vellet, aliquo motu vim majorem addere, ut alte attollendo, torquendo, circumagendo*. Hinc in l. c. glans dicitur librari, quum circumacta fundula riuum majorem accipit.

Vid. sedere. Librata ponderibus pila 7, 23. (*e loco superiori emissa*.)

LICENTIA 3, 37. Malle licentiam suam quam aliorum libertatem. Eam tum, quanto jure omnium, licentiam quaerentes, libertatem aliorum in suam vertisse servitutem inter se conquirebantur 2, 3. Tantum licentiae summasse 6, 40. *Vid. exsultare*. Cum hac, quae tunc solemnitas est, licentia 9, 30. Si qua licentia populando effusus exercitus 9, 31. Ad cunctam militarem disciplinam ab effusa licentia formato milite 44, 1. Muliebria jura, quibus licentiam earum alligaverint majores nostri 34, 3. Satis illum diu per licentiam eludentem insultasse dominis 1, 48.

LICERE 3, 50. Si liberae ac pudicae vivere licitum fuisset. Neminem eorum per Italiam ire liciturum 42, 38. *vid. infra in v. nemo ult. [Licet cum infuit. pass. vid. arctus. cf. Ernest. ad Ciceron. Epistol. ad App. pag. 76.]*

LICTOR 26, 15. Praeconi imperavit, ut lictorem lege agere juberet. Lictor proximus 24, 44. *qui antecedit proxime magistratum. Sic etiam Cicero dicit Verr. 5, 54. Vid. paludatus*.

LIGNARI 40, 25. Ne — pabulatum lignatumque milites irent.

LIGNATOR 10, 25. Lignatores ei cum praesidio occurrunt — lignatum se ire — habetis affatium lignorum. Redite et vellite vallum. *cf. 25, 34*. Legionem tertiam, quae pabulatores et lignatores tueretur etc. 41, 1.

LIGNARIUS 35, 41. Et iidem porticum extra portam trigeminam inter lignarios fecerunt. *Recte cepit Cræverius inter lignarios de loco sic dicto ab ejusmodi opificibus. Melius tamen adhuc, opinor, B. Patruus illa verba intelligi volebat de negotiatoribus eo genere. vide Clav. Cicer. in v. falcarius*.

LIMEN 2, 48. Jussi armati postero die ad limen consulis adesse, domos inde discedunt. Limine curiae continebatur senatus 5, 7. Nunc in liminibus starent, nunc errabundi etc. 1, 29. Quifitum fidem implorante Valerio a curiae limine 3, 41. Matronae nulla nec auctoritate, nec verecundia, nec imperio virorum, contineri limine poterant 34, 1. *i. e. domi*. Intranti vestibulum in ipso limine Sophonisba — occurrat 30, 12.

LINES 22, 12. Inde Praeneste ac transversis limitibus in viam Latinae est egressus. *cf. 31, 24. ii. 32, 13.*

LINUS. *Vid. haesitare*.

LINEAMENTUM 21, 4. Habitum oris lineamentaque intueri. Similitudo oris vultusque et lineamenta corporis 26, 41.

LINERE 21, 8. Id (*ferrum*), sicut in pilo, quadratum stappa circumligabant, lineabantque pice.

LINGUA 6, 16. Et linguam et animos liberaverat hominum. *pro lingua. cf. 22, 45. ii. 32, 21*. Lingua promptus hostis 2,

*5. *A. e. male dicitur, qui acerbe provocaverat.* Quo linguae commercio 1, 18. In altum lingua excurrens 37, 31. (*eine Erdsunge*) cf. 44, 1. Vid. nos in *Glossario Ammiano*, ad h. v. Eminent — in altum lingua, in qua sita est 44, 11. Vid. *excurrere*.

LINTEATUS. Vid. *legio*.

LINTEUM 10, 38. Ibi — locus est, conceptus eratibus plateisque et linteis contactus etc.

LINTUS 9, 40. Lintea candidæ tunicae. Ibi ex libro vetere linteo lecto sacrificatum 10, 38.

LIQUERE 1, 46. Regis filius neposve fuerit, parum liquet.

LIQUESCERE 21, 36. Per fluentem tamen liquecentis nivis ingredi.

LIIQUIDO 39, 47. Nihil horum neque Demetrium docere dilucide, nec se satis liquido dicere ab eo senatus quum cerne-ret posse.

LIS 23, 4. Secundum eam (*partem*) litem iudices dare, quæ magis popularis aptiorque in vulgus favori conciliando esset. Vid. *Gron. ad h. l.* Voluntatis nostræ tacitæ vel litem aestimari vestris in nos sermonibus 45, 24. *vid. supra in v. aestimare*.

LITARE 27, 23. Consules religio tenebat, quod, prodigiis aliquot nunciatis, non facile litabant. *i. e. bona ex ea reperiebant.* Manlium egregie litasse 8, 9. Nec auspicio nec litato instrunt aciem 5, 38.

LITATIO 41, 15. Usque ad litationem sacrificari iussit. *i. e. plurimas deinceps victimas cadere, donec bona ex ea reperiantur; quod quum tamen non fit, non litasse dicitur.* Sine litatione cessæ hostiæ 27, 23. *i. e. ex his lætis non inventis.*

LITTERÆ 1, 7. Evander — venerabilis vir miraculo litterarum, rei novæ inter rudes artium homines. Quod parvæ et raræ per eadem tempora litteræ fuere, una custodia fidelis memoriæ rerum gestarum 8, 1. *i. e. breviora et minus obvia quævis monumenta litterarum.* cf. 7, 3. Etruscis litteris inutritus erat, linguamque Etruscorum probe noverat 9, 36. Lex vetusta est priscis litteris verbisque scripta 7, 3. Litteræ consulum a Gallia allatæ 32, 1. Litteræ auditis 10, 45. *i. e. recitatae.* An — appellatio — ostentata tantum inanibus litteris, an vere data sit 3, 56. Litteræ — ad senatum — missæ argumentum fuere minime cum eo (*dictatore*) communicantis laudes 8, 30. Litteræque Romanæ extemplo scriptæ 41, 16. Litteræ paucorum verbum 41, 24. *vid. exitialis. & scribere.*

LITUS 44, 28. Qui propiores continenti littori erant.

LITUS 10, 7. Si conspiciatur cum capide ac lituo. Vid. *aduncus*.

LIXA 21, 63. Lixæ modo, sine insignibus, sine hictoribus, profectum etc. *pro homine cuiuscumque sortis villoris.*

LOCARE 2, 50. Quum improvidi effuso cursu insidias circa ipsam iter locatas eu-

perassent. cf. 29, 2. Antepstani — quia sub signis jam alii quindecim ordines locabantur 8, 8. Locatus in urbe (*dux*) 29, 38. in partem deteriorem dictum. nisi vero cum Mureto leg. togatus. Sequitur enim armatus. Ut agrum Campanum censores fruendum locarent 42, 19. cf. 27, 11. Ut bene locatus, mansit in ea familia aliquamdiu honos 2, 42. Locare agrum frumento 27, 3. *i. e. pro vectigali frumentario.* Aedes Salatis a censore locata est 9, 43. Junoni templum locavit 8, 24. *i. e. construendum curavit.* Is erat, qui ipse eam sedem voverat — locaveratque idem ex senatusconsulto 40, 34.

LOCATIO 45, 18. Locationes prædiorum rusticorum. *Crevierus putat intelligendam eam esse de prædiis, quæ proprium fuissent regum Macedonicorum patrimonium, easque, omni locata a regibus, Romanos vel vendidisse postea, vel donasse.*

LOCUPLES 9, 9. Samnitibus sponsores nos sumus, rei satis locupletes. Ut omnes locupletes reducam 10, 25. *scil. milites e bello.*

LOCUS 1, 1. Urbi locum quaerere. Urbi condendæ locum elegit 5, 34. Propinquitas loci — stimulabat 1, 15. *int. de ipsa urbe Romana.* In locis, quæ antea pacis mentionem habuimus, geramus bellum 9, 11. Profecti ex loco (*castris relictis*) 27, 27. Ex omnibus locis deverticuli 1, 51. *i. e. habitationibus, partibus, angulis.* Quicumque ibant, equis virisque longe ac late fuso equine immensum obtinentes loci 5, 27. Ita natus est locus 9, 2. Sic 29, 26. Natura regionum. Boii locum insidiis quaerentes 35, 4. Locum seditionis quaerere 3, 46. Ab ipsis datum locum seditionis esse 3, 50. Utique nunquam nostris locis laboravimus 9, 19. Avia commentibus loca gravis armis milites timere potest *ibid.* Nullo verius, quam ubi ea cogitentur, hostium castra esse 22, 53. *pro nullo loco verius etc.* [vid. *Strothius ad h. l.* Primo impeta locos omnes, præter arcem, cepere 24, 9. (*loca*). In loca tata evasero 28, 11. *i. e. munita.* Vid. *Mediterraneus.* Stabilis ad insistendum locus 44, 5. *opp. saltus etc.* Dum vix locis, quibus vicerant, credent 9, 9. Loca detestabilis esse, neque in illis quidquam postes poni dedicarique placere eorum, quæ in loco puro poni dedicarique fas esset 31, 44. Sarta tecta exigere sacris publicis et loca tuenda more majorum traditum esset 42, 3. *loca simpliciter dicta esse pro publicis seu communibus, ut Cicero vocat Epp. Div. 12, 1. non videtur Duker. cf. 26, 32. & 27, 5.* Locum publice pararet, ubi diverteretur 42, 1. *Sic Virgil. Æn. 1, 366.* Devenere locos, ubi etc. *Cf. Intt. ad h. l.* Vid. *ubi.* Locus inde lautique legatis præberi iussa 28, 89. *i. e. hospitium sine impensa assignandum, cum instrumento domestico ceterorumque vel donorum vel honorum generibus legato haberi voluit.* cf. 30,

17. ad hoc ades liberæ, loca, lautia legis decreta. Nec ii (adolescentes) tenui loco orti 2, 3. Vid. *humilis*. Loco pelli dicuntur patricii 10, 8. Hic locus intelligendus in universum de sacerdotio. Verba ipsa hæc sunt: 'et nunc tribuus — quinque augurum loca, quatuor pontificum adjecit, in quæ plebei nominentur: non ut vos, Appi, vestro loco pellant, sed, ut adjuvent vos homines plebei divinis quoque rebus procurandis, sicut in ceteris humanis pro parte virili adjuvant. Vide B. Patrum in Actis Eruditorum ad a. 1741. pag. 195. Paucis suffragio populi relictis locis 9, 3. Honestata loca ducere 42, 34. de centurionibus. al. ordines. Omnibus locis crescere 1, 47. i. e. apud omnes favorem sibi, cum successu, conciliare, sibi factionem facere. Quid jam integri esse in corpore loci ad nova vulnera accipienda 4, 58. Communis res per hæc loco est pejore 3, 68. Vid. *status*. Missis ad consules nunciis, quo loco res essent 2, 47. i. e. *quales*. Numquam fore in præoccupatis beneficio animis vero crimini locum 6, 20. Apud præoccupatos Locrensiu clade animos nullum misericordie locum habuerunt 29, 22. In quo negligentie laxior locus esset 24, 8. Locum adversæ factioni dederunt ad Popillium — arcescendum 43, 22. Quando verba vana ad id locorum fuerint 9, 45. i. q. ad hoc usque tempus. cf. 25, 19. et. 43, 5. Temeritatem, præterquam quod stulta sit, infelicem etiam ad id locorum fuisse 23, 38. [ubi vid. *Stroth.*] Quia consules, ubi summa rerum esset, ad id locorum prospere rem gererent etc. 25, 22. Vid. *istic*.

LOCUSTA. Vid. *examen*.

LONGA alia omnia inquirenti comperti sunt 23, 43. Jam sciunt, longe aliud esse etc. 1, 12. Equitum peditumque idem longe primus erat 21, 4. Bello — longe primus 3, 37. Genere fama, divitiis longe primus 29, 28. Longe plurimos hostium occidit 41, 4. Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem — raptam ferunt 1, 9. Longe ac late fuso agmine 5, 37.

LONGINQUITAS 10, 31. Quinam sit ille, quem non pigeat longinquitatis bellorum scribendo legendoque, quæ gerentes non fatigaverunt? Qui quinquennale ante censuram et longinquitate potestatem dominantem, intra sex mensium et anni cogensset spatium 9, 38.

LONGINQUUS 2, 34. Adeo finitimorum odia longinquis coegerant indigere auxiliis. Longinqua cura 22, 33. i. e. cura rei procul remotæ. Ne longinquam militiam non paterentur Falisci 4, 18. i. e. *longam*. Sic 6, 42. Fuga longinqua dicitur. [Vid. *Drakenb.* ad 1, 31, 5.] Et aut tempore longinqua, aut præceps periculo victoria esset 9, 24.

LONGUS 6, 32. Longa societas. *ut*.

28, 44. — oratio. Nec in longum dilata res 5, 16. Sic Liv.: in æternum urbe condita. *conf. Virgil. Æn.* 10, 740. Ferrum autem tres longum habebat pedes 21, 8. i. q. in longum, uti vulgo legitur, h. e. in longitudinem, quemadmodum alibi in latum, in altum etc.

LOQUACITAS 44, 25. Quo quæque accuratius curantur, eo facilius loquacitate regionum ministrorum emanant.

LOQUI 36, 5. Legatos se missurum ad eos dixit, qui de iis, quæ ad illos seque communiter pertinerent, loquerentur. i. e. cum iis agerent, consultarent. Introducti ad senatum ita locuti traduntur 5, 27. Quum aliquamdiu secreto loquuti essent 32, 35. Morem magis — loquendi cum sociis servatis, — quam convenienter ad præsentem fortunæ nostræ statum locuti estis 23, 5. Ne singulas loquar urbes 5, 54. i. e. *commemorem*. cf. 5, 5. Cumanis permissum, ut publice Latine loquendi jus esset 40, 42.

LORICÆ thoraceque 42, 61.

LUBRICUS 44, 9. Testudini injecta (*testa*) imbris in modum lubrico fastigio innoxia ad inum labebantur. *Opp. stabile solum, quod vid.*

LUCRUM 40, 8. De lucro tibi me vivere scito. Vid. *meritis*. *ut. Clav. Ciceron.* in h. v. *conf. Terent. Pharm.* 2, 1, 16. Lucris meritis 23, 11. *pr. prædæ, manubiis, spoliis*.

LUCTARI in pestilenti atque arido circa urbem solo 7, 38. *de agricolis*.

LUCTATIO tetra 21, 36. *De iter facientibus per Alpes*.

LUCUBRARE 1, 57. Lucretiam — nocte sera deditam læas inter lucubrantes ancillas — inveniunt.

LUCUS ibi, frequenti silva et proceris abietis arboribus septus, læta in medio pascua habuit 24, 3. Illud interius spatium videtur lucus dictum fuisse. Visi etiam audire vocem ingentem ex summi cacuminis luco 1, 31. *conf.* 2, 7. Vid. *Virg. Georg.* 1, 476. Sub lucum pabulatum — quidam dilapsi fuerant 25, 39. nisi vero cum Gronovio et Creverio lucem legas.

LUDERE 44, 18. Ludis circensibus — ursos et elephantos lusiisse. Quidam ludere eum simpliciter, quidam haud dubie insanire aiebant 41, 20.

LUDI Romani scenici 31, 4. — ludi Romani in circo scenaque 23, 25. Quia ludi Romani tantum sunt Circenses, non scenici; scenici item scenaque tantum ad ludi referri debet. Vid. *circus*. Ludi Taurilia 39, 22. Sic Latinis dicitur v. c. ludi Consualia 1, 9. ludi Cerealia 30, 39. [Vid. *Intt.* ad 1, 9, 6. Ita et Græci. *Pausanias Lib.* 5. cap. 16. αἱ δὲ αὐτοὶ κτήλας καὶ ἀγῶνα ἤρῳα. *ibid.* δὲ αὐτοὶ δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα ἰσχυρότερον ἐν αὐτοῖς δύνανται ἤρῳα. Vid. *Benli.* ad *Aristoph. Plut.* v. 583.] — am-

plissimi ludi 2, 37. Se ab ludis, festis diebus, coetu quodam hominum deorumque, abactos esse *ibid.* Ludosque — fecit 40, 52. Ludis *absolute pro tempore ludorum* 2, 36. *cf.* 27, 36. *it.* 32, 26.

LUDIBRIUM casus ediderit fortuna 30, 30. Velut ad ludibrium stolidæ superbæ 45, 3. Ad ludibrium casuum humanorum 45, 21. Legati — per ludibrium auditi dimissique etc. 24, 6. Nec dubie ludibrio esse miseras suas 2, 23. Ludibrio fratris Remum novos transiluisse muros 1, 7. Ne in ora hominum pro ludibrio abiret 2, 36. Ludibrium verius, quam comes (*Brutus*) 1, 56. *i. e.* qui ludibrio habetur. Sic 9, 11. Ludibria religionum. Vid. *ekudere*. Ludibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem commentus 22, 16. Ludibria oculorum auriumque credita pro veris 24, 44.

LUDICRA ars 7, 2. Expertes artis ludicræ. [45, 32.]

LUDICRUM 1, 5. Huic deditis ludicro, quum sollemne notum esset etc. Turbato per metum ludicro 1, 9. *de ludis, raptus Sabinarum causa, paratis. Cap. eod. spectaculum, ludi etc.* Ludicro circensi ad usum belli verso 44, 9. *conf.* 45, 32. *ult.*

LUDIFICARI 27, 46. Ludificatus hostem omnibus artibus belli. *cf.* 1, 50. *it.* 44, 36. Munificentia inæquali sese aliosque ludificari 41, 20. *cf.* 22, 39. *it.* 23, 47.

LUDIFICATIO hostis 22, 18. — plebis 6, 27. Ea ludificatio veri et ipsa in verum vertit 26, 6. *cf.* 7, 39.

LUDIO 7, 2. Quia hister Tusco verbo ludio vocabatur. Convivialia ludionum oblectamenta addita epulis 39, 6.

LUDUS 26, 50. Si frui liceret ludo ætatis. (*de voluptate Venere.*) Ab nocturno inveniri ludo in castra redeunt 1, 57. In ludo — militari — comiter facilis vincere ac vinci vultu eodem 7, 33. Postquam lege hæc fabularum ab risu ac soluto joco resavocabatur, et ludus in artem paulatim verterat etc. 7, 2. Alios concessum ludum et lasciviam esse credere 39, 15. Vid. *Drakenborch. ad* 1, 5. Næ tibi — ludus et jocus Hispaniæ tuæ videbuntur 28, 42.

LUERE 1, 26. Ut cædes manifesta aliquo tamen piculo luereetur. Luere dedicationem 9, 9. — temeritatem temeritate alia 30, 15. — pecunia 30, 37. Qui capite luereit 9, 5. Villia hæc capita luendæ sponsonis feramus 9, 9. Potius — quam republica tanto suo damno nostra peccata luat 8, 7. Ne, quod piculum commiserunt, non suo solum sanguine, sed etiam publica clade luant 29, 18.

LUQUBRIS domus 3, 32. *i. e.* que in luctu est. Sic et funesta domus dicitur.

LUMEN rebus dubiis 1, 39. *h. e.* auxilium, præsidium. Sic *Homerus* *φῶς* ὁ ἰσχυρὸς ἰσχυρῶς. [Vid. *lux.*] Appium — luminibus captum 9, 29.

LUNA. Vid. cornu, deficere, emergere, pernox, senescere.

LUPA 10, 23. Ad ficum Ruminalem simulacra infantium conditorum urbis sub uberibus lupæ posuerunt. Vid. *Virgil. Æn.* 8, 632.

LUPERCAL hoc ludicrum 1, 5. *de ipso ludicro. Itaque legendum videbatur Creverio* Lupercale.

LUPUS 3, 66. Occæcatos lupos intestina rabie opprimendi occasionem esse *i. e.* raptiores. In alios lupi superne ferrei injecti 27, 3. (*machina genus.*)

LUSTRALE sacrificium 1, 28. *procul dubio idem fuit cum suovetaurilibus.*

LUSTRARE 35, 9. Novemdiale sacrum factum, et supplicatio indicta est, atque urbs lustrata. Vid. *perlustrare*. Exercitum omnem suovetaurilibus lustravit 1, 44. Lustratus et expiatus sacro 40, 13.

LUSTRUM 24, 43. Ne lustrum perficerent (*censores*), mors prohibuit P. Furii alibi lustrum facere et condere. Vid. *Drakenborch. ad* 1, 44. Delphis Apollini pro me, exercitibusque et classibus lustra sacrificavi 45, 41. Campana luxuria, vino et scortis, omnibusque lustris per totam hiemem confectos 23, 45.

LUSUS 40, 14. Qua lætitia, quo lusu apud me celebratum hesternum convivium sit. Ut nudi juvenes, Lyceum Pana venerantes, per lusum ac lasciviam currerent 1, 5. Pars in juvenales lusus lasciviamque versi 37, 30.

LUX 38, 36. Quod luce inter horam tertiam ferme et quartam tenebræ obortæ fuerant. *cf.* 25, 35. Si luce palam iretur 22, 24. Luce orta postero die 9, 36. — postero die luce prima *ibid.* — vixdum luce certa 9, 42. *cf.* 9, 30. — turbida lux 10, 33. *it. cap.* 41. Perlucens jam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux etc. 41, 2. Pugnatum ad lucem 3, 28. *i. e. sub initium diei.* In noctem imminentem aciem instruitis. Longiore luce ad id certamen, quod instat, nobis opus est, 3, 2. Lucis vobis hujus partem — adimant 4, 3. Alterum responsum salutem, victoriam, lucem ad libertatem (*feret*) 7, 30. [Vid. *lumen.*] Lux quædam affulsisse civitati visa est 9, 10.

LUXURIA *Præf.* Nec in quam civitatem tam sævæ avaritiæ luxuriæque immigraverint.

LUXURIARE 3, 33. Læta — principia magistratus ejus nimis luxuriare. *i. e. adeo sunt læta, ut bonum eventum sperare non liceat.* Vereor, ne hæc quoque lætitia luxuriet nobis ac vana evadat 23, 12. Nimia gloria luxuriare et evanescere vividum — ingenium 2, 48. Luxuriantem (*Capuam*) longa felicitate atque indulgentia fortunæ 23, 2.

LUXURIARI 1, 19. Positis externorum periculorum curis, ne luxuriarentur otio

animi, quos metus hostium disciplinaeque militaris continuerat.

LUXURIOSUS 9, 21. Patribus nimis luxuriosa ea lētia fuit; plebi, cui ad eam diem summa ope inservitum fuerat, iniuriā a primoribus fieri cōpere. Convivium — ut in civitate atque etiam domo luxuriose, omnibus voluptatum illecebris instructum 23, 8.

LUXUS 7, 29. Campani magis nomen ad praesidium sociorum, quam vires, quum attulissent, fluentes luxu ab duratis usu armorum in Sidicino pulsi agro etc. Quas in convivio luxuque cum aequalibus videbant tempus terentes, 1, 57. nisi vero cum Gronovio leg. lusuque.

LYMPHATICUS 10, 98. Ita victorem equitatum velut lymphaticus pavor dissipat.

LYMPHATUS 7, 17. Et tunc quidem velut lymphati et attoniti munimentis suis trepido agmine inciderunt.

MACERARE 5, 54. Quis vos, quum reliqueritis, macerent desiderio. *i. e. angant.*

MACERIA 42, 15. Maceria erat ab lava semitis paullum exstans a fundamento. Maceriam agro transgressus 45, 6.

MACHINAMENTUM 24, 34. Turres contabulatas machinamentaue alia quatiendis muris portabant

MACHINARI 1, 51. Tarquinius — confestim Turno necem machinatur.

MACHINATIO 37, 6. Et quum quaterentur muri, nihil adversus tale machinationis genus parare, aut comminisci oppidani conabantur. *cf.* 24, 19. *ii.* 25, 11.

MACHINATOR 1, 28. Mettius idem huius machinator belli.

MACTARE 10, 28. Jam ego (*Decius*) mecum hostium legiones Telluri ac diis Manibus mactandas dabo. *conf. Tacit. Annal.* 2, 12.

MACTI virtute — milites Romani este 7, 36. Quasi magis aucti. *Olim, secundum Priscianum, etiam mactus dicebatur, sed apud Livium et alios, ex illo numero, non nisi macte in usu est. v. c.* 2, 12. 4, 14. 7, 10. diciturque in laude rei bene actae. *Vid. Virgil. Aen.* 9, 641.

MACULA 3, 58. Ne Claudiae genti eam inistam maculam vellent. *Vid. aureus.*

MACULARE 1, 13. Ne parricidio macularent patris suos. *i. e. cædibus efficerent, ut parricidarum progenies poteri dici possent.* Famam, quod indignum sit, maculari debonestarique 41, 6.

MADENS sudore 44, 38.

MAGIS malle 22, 34. *Vid. Drahenborch.* ad 9, 7. ubi est magis tristior. *cf. ea quæ ad v. potiùs notavimus, it. ad similia.* Magis pr. eo magis. *Vid. eo.* Magis eo more Græcorum eleganter omittitur,

sequente quiddam quam 23, 43. — male rei se, quam nullius, turbare ac seditionum duces esse volunt 3, 68. *Vid. Duker. ad A. l. conf.* 4, 2. — multiplex quam pro numero damnum 7, 8. nisi vero multiplex pro comparativo postum dicamus. *Sæpius ita Tacitus — Contra illud quam post magis etiam omitti solet. v. c.* 6, 28. Quanto magis Alliensi die Alliam ipsam, monumentum tantæ cladis, reformidaturos, pro quanto magis, quam Alliensem diem etc. (*Nodum, Ernædi, in scirpo quæsitum. Quis te docuit, in tali structura verborum quam OMITTI ?*)

MAGISTER regii pecoris 1, 4. *Vid. Virgil. Georg.* 2, 529. — militum 22, 23. — rei militaris 24, 48. — navium 29, 26. — elephantorum 37, 41. — sacrorum aut sacerdotum 29, 18. — morum 24, 25. Sociorum navalium neminem, præter magistros, in hospitibus deduci etc. 43, 8. Magistri equitum majus, quam tribuni consularis imperium esse 6, 39. — magister equitum dicitur imperator 23, 11. — magistrum equitum, quæ consularis potestas sit etc. *ibid.* Magister equitum dictus 7, 26. — dictatori additus *ibid. cap.* 12. — nominatus 8, 33. — præposito in urbe L. Papirio Crasso magistro equitum 3, 28. pro nominato et præposito etc. Tutores ac magistri (regis impuberis) 24, 25. Stultorum iste (eventus) magister est 22, 29.

MAGISTRATUS ineundi idibus Maiis 3, 36. antea mense Sextili. *Causam et tempus mutationis vide ap. Dionys. Halicarnass.* lib. 10. p. 678. Il omnes magistratum idibus Martiis inierunt 40, 35. Ex templo novos tribunos militum creandos esse, qui Kalendis Octobribus magistratum acciperent 5, 9. extra ordinem factum, necessitate urgente. Ad tribunalum Celerum, in quo tum magistratus forte Brutus erat 1, 59. Inferioris juris magistratus 5, 49. Simultates pro magistratu exercere 39, 5. *i. q. in magistratu.* Magistratum libri, quos linteos in sede repositos Monetae Macer Licinius citat ideatidem auctores etc. 4, 20. *cf.* 39, 52. Qui eos magistratus gessissent, unde in senatum legi deberent 22, 49. Magistratus in coloniis municipiisque 34, 6.

MAGNIFICE 7, 32. Adhortandi causam magnifice loqui. *conf.* 21, 41. Campani, etsi fortuna præsens magnifice loqui prohibet 7, 30. Magnifice de se ac contemptim de Romanis loquentes 9, 41. — magnifice respondit 25, 22. Nisi magnifice instaurarentur ludii 2, 36. Laudatusque ibi magnifice et donis donatus 25, 18. Consulibus in senatu et apud populum magnifice collaudatis 7, 11. Nostri decoratus insignibus magnifice incedit 2, 6.

MAGNIFICENTIA 1, 57. Exhaustæ magnificentia publicorum operum. ita factum est, ut non magnificentiā tan-

tum, sed prudentiam in dandis spectaculis — admirarentur 45, 32.

MAGNIFICENTUS 42, 62. Neque finire bellum magnificentius etc.

MAGNIFICUS 1, 10. Factis vir magnificus. *i. e. egregius, splendidus. alias enim factis magnificus pleonasmus habet.* Res gestæ magnificæ sonatui visæ 26, 2. Belli apparatus magnificus 29, 22. Funere magnifico elatus 41, 16. Magnificum id Syphaci visum 28, 18. *i. q. honorificum.* Qui audiendus dumtaxat magnificus adhortator sit, verbis tantum ferox, operum militarium expertus 7, 82. Inter cetera magnifica promissa pollicitus 23, 10.

MAGNILOQUENTIA 44, 15. Qua audita re, principem legationis, ejus magniloquentiam vix curia paulo ante ceperat, corripisse.

MAGNITUDO 1, 8. Idque primum ad ceptam magnitudinem roboris fuit. *de urbe minus habitata.*

MAGNOPERE 3, 26. Nulla magnopere elade accepta. Nec aliud magnopere, ne victos crederes, fecisse Romanos, nisi quod etc. 40, 80.

MAGNUS 28, 17. Magna Carthago. Tam adversæ, quam secundæ res per ipsum amicosque ejus magnis sermonibus celebrabantur 25, 2. Verba magna, quæ rei augendæ causâ conquirantur, et hæc et alia esse scio 34, 5. Homo magnus natus 10, 38. *cf.* 31, 34. *id.* 26, 49. Magni illi ea cunctatio stetit 2, 36. *interdum additur substantivum omissum.* *v. c.* 3, 60. haud scio an magno detrimento certamen statutum fuerit. Ingens — magnum — maximum 6, 6. Vid. *Jupiter.*

MAJESTAS 2, 36. Verecundia tamen majestatis (*Jovis*) magistratuum timorem vicit. *proprie i. q. sanctitas: deinde dicitur de magna dignitate, etiam de summa potestate.* Majestas dictatoria 3, 30. — Consul 3, 10. — consularis imperii 3, 6. *cf.* 9, 5. — senatus 8, 34. *cf.* 4, 2. 10, 37. Patrum 2, 27. *conf.* 6, 40. — imperii 8, 35. *cf.* 22, 42. — patria 8, 7. *cf.* 23, 8. — petentium (*honoris*) 5, 14. Majestas Macedonum regum 42, 8. *conf. cap.* 19. ubi auctoritas præcedit. Apud Græciæ atque Asiæ civitates vereri majestatem ejus omnes 42, 12. Majestas earum gentium (*patriciarum*), inter quas nos esse voluistis 6, 40. Ipsius viri majestas nullius honoris fastigium non aequabat 7, 22. *de privato eodemque plebeio.* — *de tribuni salutaris cons. potest.* 6, 6. Qui nec publica majestate in legatis — motus esset 2, 40. Majestate etiam, quam vultus gravitasque oris præ se ferobat, similis diis 5, 41. Ne majestatem nominis Alexandri sustinere non poterit populus Rom. 9, 18. Majestatis et pudoris verecundia (*adversus feminas*) 24, 2. Jus et majestatem viri retinere in sua matrefamilia *ibid.* Imperium majestatemque populi Rom. gens

Ætolorum conservato sine dolo malo 28, 11. Paludatus ab urbe profectus est, semper quidem ea res cum magna dignitate ac majestate geritur; præcipue tamen etc. 42, 49. Regiæ vir (*Antigonus*) majestatis 40, 54.

MAJOR 1, 32. Nati majores. *i. q. senatus.* Major Græcia 31, 7. *pro Magna Græcia.* Quæ (*fama*) incerta in majus vero ferri solent 21, 22. More majorum 42, 2.

MALE arma sustinere 1, 25. *i. q. egre, vix satis.* Male partam victoriam male perdidit 2, 9. *cf. cap.* 34.

MALBDICTA ab stirpe ultima orsus; servum, servaque natum etc. 1, 47.

MALEFICIUM 7, 20. Ut sua vetera beneficia, locata præsertim apud tam gratos, novis corrumperent maleficiis. *Ibid.* Movit populum non tam causa præsens, quam vetus meritum, ut maleficii, quam beneficii, potius immemores essent. Vide *beneficium.* Beneficii et maleficii occasione omissa 9, 12. Quemadmodum servis suis vetant domini quidquam rei cum alienis hominibus esse, pariterque in his beneficio ac maleficio abstinere æquum censet 5, 8. Vos potius, Romani, beneficio vestro occupate eam (*Capuam*), quam illos habere per maleficio sinatis 7, 80.

MALIGNE 3, 63. Gemina victoria, duobus bifariam proliis parta, maligne senatus in unum diem supplicationes consulum nomine decrevit. *pro parce nimis. cf.* 39, 9.

MALIGNITAS confendi ex privato 34, 34. *i. q. quum parce nimis conferunt. cf.* 10, 46. Malignitatis auctores querentes 5, 22. *i. q. malignos suadores.*

MALLE 22, 34. Qui magis vere vincere, quam diu imperare malit. Vide *magis.* Qui se bene mori, quam turpiter vivere maluisti 22, 50. Inter quos me ipse in re dubia poni malim 29, 25. *pro velim.* Seu Attum Clausum, seu Ap. Claudium mavultis 10, 8. (*dubium erat nomen.*)

MALUM *interjectum* in *imprecationibus usurpatur*, *v. c.* 4, 49. Malum quidem militibus meis, nisi quiverint! — *id.* 5, 54. quæ malum, ratio est etc.

MALUM 7, 4. Manium malum malo augere filii, et tarditatem ingenii insuper premere. Victi malis — dederunt sese 36, 9. Auditis — sicut servis malum minantem militibus? 4, 49. Prædane interceptorem fraudatoremque etiam malum minari militibus? 4, 50.

MALUS in circo instabilis in signum Pollentiæ procidit, atque id deiecit 39, 7. *ad quem locum vide Gronovium.*

MALUS 27, 14. Cum eo nimirum — hoste res est, qui nec bonam nec malam ferre fortunam potest. Tarquinium mala libido Lucretiæ per vim stuprandæ capit 1, 57.

MANNA 1, 4. Eam (*hupam*) summissas

infantibus adeo mitem praeuisse mammas, ut etc. *conf. Virg. Aen.* 8, 632. [*Græci uno verbo: mater dixerunt.*]

MANARE suo flumine in mare. Vide *lacus*. — sanguine 23, 31. *cf.* 27, 23. Manantia sanguine spolia 40, 39. Romam is metus manavit 9, 43. *scil. e castris*. Manavit enim hæc quoque, sed perobscura fama 1, 16. Manat tota urbe rumor 2, 49. Latiusque fuga manasset, ni etc. 27, 14.

MANCIPIUM 3, 48. I, inquit, lictor, submove turbam, et da viam domino adprehendendum mancipium. Mancipia argento parata 41, 6. [*ἀγοράζω.*] Liberos suos — in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant 41, 8.

MANCUS 8, 31. Quod — non inermes, non manci milites fuerint. *cf.* 7, 13.

MANDARE 39, 16. Senatus questionem extra ordinem de ea re mihi collegæque meo mandavit. *cf. cap.* 14. Quum id (*bellum*) alteri extra sortem mandetur 10, 24.

MANDATUM 1, 56. Perfectis patris mandatis. Quum legati ab senatu cum litteris aut scriptis mandatis venirent 39, 33.

MANERE hic bellum 1, 53. Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.* Non manebit extra domum patris sponsa Iciliæ 3, 45. *i. e. non pernoctabit.* *cf.* 44, 38. Profectus inde magis, quia manere non poterat, quam etc. 43, 21. *pro subsistere.* Sic et 5, 55. hic manebimus optime. Qui nudus atque inermis hostem maneant, ei mortem — patiendam esse 10, 33. *pro expectet.* Et ipse hostium adventum, elatus successu, mansit 42, 66. *forte leg.* ad hostium adventum — m. [*Vulgata non sollicitanda. conf.* 10, 35.] Ut ad exercitum (*Scipio*) maneret 29, 30. *i. q. imperator maneret.* Quod in rebus dubiis — in fide mansissent 31, 2. *cf.* 40, 35. *ii.* 45, 31. Sic et in *fudere, amicitia, victoria, induciis, pace manere dicuntur.* *v. c.* 30, 32.

MANES 3, 40. Orantis per sui fratris — Manes. Manesque Virginis — per tot domos ad petendas poenas vagati, nullo relicto fonte tandem quieverunt 3, 58. Non Manes, non stirpem ejus conquiescere viri 1, 10.

MANIFESTUS 40, 9. Rem pro manifesto habere. *scil. negotio.* Sic et 1, 3. rem pro certo affirmare. *cf.* 27, 1. *ii.* 33, 6. Non insidiosioris modo, sed latronis manifesti et percussoris speciem induit 40, 12.

MANIPULATIM 8, 8. Quod antea phalanges similes Macedonicis, hoc postea manipulatim structa acies cepit esse.

MANIPULUS ejus signi 27, 14. Vide *signum*. Manipuli (*legionis*) *ibid.* — proximarum stationum 7, 26. — antesignanorum 30, 33. Manipulorum turba 6, 16. — seditio 8, 18.

MANUEFACERE 3, 14. Permulcendo tractandoque. Manuscecerant plebem. Uberrimo agro, mitissimo cælo, clementi-

bus accolarum ingeniiis, omnis illa, cum qua venerant, manufacta est feritas 38, 17.

MANUETE 3, 29. Adeo tum imperio meliori animus manuete obediens erat, ut etc.

MANUETUS 3, 16. Manusuetum id malum, et per aliorum quietem malorum semper exorians. Ut imperium manueto permitteretur ingenio 2, 30.

MANUBIA 29, 8. Qui cum magno piculo sacrilegii sui manubias retulit. A quamque ex manubiis Antium ex flumine Loricinas duceret 43, 4.

MANUMITTERE 43, 3. Eorumque si quos manumisisset. *A. e. quod dorum matres, quippe captivæ, servilis conditionis fuissent, atque ipsi adeo servi essent, quoniam partus ventrem sequitur.* Vide *Spanh. O. R.* 2, 22. *ii. Diderum ad h. l.* Liberos suos — in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant 41, 8. Manu mittere *divisim dicitur, atque etiam interfecta voce. v. c.* 41, 9. civitatis mutandæ causâ manu non mittere. Sic et 24, 18. *dicitur manu emittere.*

MANUPRETIIUM. Vide *in voc. sequ.*

MANUS 6, 12. Conserere manus. *cf.* 9, 27. *ii.* 21, 29. — manum conserere 21, 39. *cf.* 25, 11. *ii.* 27, 33. — manum conferre 10, 43. Omnes (*legati*) manus ad consules tendentes — procubuerunt 7, 31. *Vid.* tendere. *ii.* fides. Supinas manus ad cælum ac Deos tendentes 26, 9. *Vid. Virgil. Aen.* 3, 176. *ii.* 4, 205. Quoties in conciliis voces, manus ad cælum porrigentium auditis 30, 21. Nempe æquis manibus hesternæ diæ diremistis pugnam 27, 13. Compressis, quod aiant, manibus sedens 7, 13. Quum tantum belli in manibus esset 4, 57. *i. e. instaret, imminebat.* Pugna jam in manus, jam ad gladios venerat 2, 46. Ubi ad manum venisset hostis 2, 30. Neque suum cuique jus modum faciebat, sed virium spe et manu obtinendum erat, quod intenderes 3, 11. Emittere hostem e manibus 22, 3. — de manibus 21, 48. — manibus 44, 36. Sancium prope e manibus inter tumultum amisit 29, 32. Quod Romanis ad manum domi supplementum esset 9, 19. Nihil est in manu ejus 39, 34. *i. e. potestate.* Ut sua cuique respublica in manu esset 26, 8. In nullius manu erat 39, 9. (*liberta patrono mortuo.* Manus pretium *ii.* manupretium *vel* manupretium 34, 7. in auro vero, in quo præter manus pretium nihil intermitteretur sit, quæ malignitas est? Inde ad manum cantari histrionibus coëptum 7, 2. Postea credo additas moles, manumque adjutum 2, 5. *Oppos. nativa.* Cum purpuratorum et antelilitum manu 42, 51. Collecta juvenum manus 1, 5. Accensos, minime fiducia manum 8, 8. Minise mille sagittariorum ac funditorum, aptam manum adversus Bellares ac Mauros 22, 37. Quæ manus

— traducta — — agros nudare populando potuit 44, 27. *ante*: viginti millia. *Vid.* *admovere. it. feritas.*

MAPALIA 29, 31. Cum mapalibus pecoribusque suis persequuti sunt regem. *alias*: magalia.

MARCERE 23, 45. Sed, qui pugnent, marcere Campaña luxuria, vino et scortia, omnibusque lustris per totam hiemem confectos.

MARCESCERE otio situque civitatem 33, 45. *cf.* 35, 35. — equitem desidia 28, 35.

MARE liberum 25, 11. *de commeatibus.* — navibus e mari fines eorum vastari 38, 32. Tuendum viginti navibus mari superiore (*supero*) Anconam 41, 1. *Vid. major.* Quum primum sestu fretum inclinatum est, naves mari secundo misit 29, 7. Tenedum placido mari quum trajecissent 44, 28. *Vid.* abscedere. *it.* exasperare.

MARGINARE 41, 27. Censores vias sternendas silice in urbe, glareā extra urbem substruendas marginandasque primi omnium locaverunt.

MARGO 44, 33. Ubi fessi sint, innisos pilo, capite super marginem scuti posito, sopitos stare. *i. e. ora.*

MARITIMUS 29, 28. Maritimi agri. — provincia maritima 37, 2. Cupidus maritimi oppidi potiundi 23, 15. *al. marini.* Maritimum terrorem admoventes 41, 17. *de circumvehendo littore.* Maritima Ætolia vastare 38, 7. Urbes maritimæ 42, 18. Oppugnaturus Neapolim, ut urbem maritimam haberet 23, 1. *Vid. amanitas.*

MARITUS 27, 31. Vagabatur enim cum uno aut altero comite per maritas domos dies noctesque. *i. q. in quibus degunt matrimonio copulati.*

MARS 10, 28. Quamquam communis adhuc Mars belli erat. *cf.* 5, 12. *it.* 7, 8, 42, 49. — Marte verso 29, 3. — æquato 1, 25. — æquo 2, 6. Necdum discrimen fortuna feceret pedestri fidentem Marte 24, 48. Suo alienoque Marte pugnare 3, 62. *i. e. quum equites etiam pedestri militia funguntur.* Adeo varia belli fortuna ancepsque Mars fuit 21, 1. Jane, Jupiter, Mars pater, Quirine, Bellona etc. 8, 9. Mars alter 21, 10. *i. e. Hamilcar.* Martis viri 38, 17. *vel potius, volente Dukero,* Martii viri, quemadmodum et Martia gens *Romani* vocantur.

MAS 27, 37. Incertus (*infans*) mas an femina esset. Sic et 18, 11. *alibi est masculus* 31, 12.

MATARIS vel materis 7, 24. Lævo humero matari prope trajecto. *lanceæ genus apud Gallos.*

MATER 1, 56. Quod ea (*terra*) communis mater omnium mortalium esset.

MATERFAMILIÆ 34, 2. — materfamilias justa (*oppos. pellici*) 29, 53.

MATERIA pro ligno, quo in extruendis *gdiibus*, navibus etiam, utuntur 6, 2. *cf.* 26,

9. *it.* 28, 45. — viridis 29, 1. Materiam res gerendi non habuit 45, 12. Ut magis dux, quam materia seditioni deesset 26, 35. Ut collegæ materia ad omnem laudem esset 6, 22. Erat etiam major orationi materia 35, 12. Nihil materiæ in viro, neque ad cupiditatem, neque ad audaciam ease 1, 46. *Vid. benignus.*

MATERIES 1, 39. Materiem ingentis publice privatimque decoris (*Servium Tullium*) omni indulgentia nostra nutriamus.

MATRIMONIUM 4, 4. In quam cuique feminæ convenisset domum, nuberet; ex qua pactus esset in domo, in matrimonium duceret. Ut et juvenus matrimonia, et urbs sobolem haberet 18, 5. *i. e. iacros.* *Vid. B. Patr. ad Tacit. Annal.* 2, 13.

MATRONALIS 38, 24. Sanctitate et gravitate vitæ hujus matronalis facinoris decus ad ultimum conservavit.

MATURARE 9, 32. Consultando, maturarent, traherentque bellum. Quod nisi omni vi perficere maturasset 29, 12. Ut maturaret venire 34, 46. — instruere 44, 36. Julius maturare est jussus 39, 45. Maturavit collegæ venire auxilio 9, 43. Illud non succurrit, vivere nos, quod maturarimus proficisci? 2, 38. Una — subsidii spes erat, si consules maturassent in provinciam ire 40, 26. Censu perfecto, quem maturaverat etc. 1, 44. Quo facto maturata est seditio 2, 32. Maturare nuptias 29, 23. *Sic Virgil. Æn.* 1, 137. Maturate fugam etc. Ut innoxio fratri per eundem te maturet perniciem 40, 12. Ita facto maturatoque opus esse 1, 58. Maturato opus esse, ut etc. 3, 27.

MATURUS 27, 45. Ut illis faustum iter, felixque pugna, matura ex hostibus victoria esset. *cf.* 5, 26. Matura expugnandi spes 32, 18. — seditio 2, 63. Tantam indolem tam maturæ mihi virtutis umquam exstitisse 3, 12. Maturiora messibus Apuliæ loca 22, 43. *i. e. ubi messes citius maturæ sunt.* Divisum pariter in venas maturum confecto cibo sanguinem 2, 32. *Vid. fovere.*

MAXIME in hanc sententiam loquuti sunt 7, 30. Maxime gravissima omnium res 41, 23. *sed improbant hanc formam interpretes ad h. l. vide Clav. Cicero. in h. e. it. Cel. Ruhnken. ad Vellæi* 2, 27. Additum deinde omnium maxime tempestivo principum in multitudinem munere, ut etc. 4, 59.

MAXIMOPERE 42, 57. Maximopere indigne ferentes, non latam Phæris opem.

MAXIMUS 33, 30. Ne domus quidem Hieronis tota — Gelo maximus stirpis — ad Pœnos defecit. Quam (*aram*) opulentissima olim in terris gens Maximam vocet 1, 7. *Vid. Virgil. Æn.* 8, 271. Ita maxima sunt adepturi, ut nihil ne pro minimis quidem debeant 6, 41. *ad q. l. vid. Bauer. pag.* 250. Multoque id (*bellum*) maximum fuit 1, 11. Ut, quantæ maximæ possent,

cópia transirentur 24, 55. Imperat equitibus, ut — in hostes, quanto maximo possent tumultu, incurrant 42, 7. Thessalorum equitatus, inclinata re, maximo usui fuit 42, 59.

MEMERI 8, 86. Rem per se popularem ita dexter egit, ut, mendaciis corporibus, animi multo prius militum imperatori reconciliarentur.

MEDICAMENTUM 8, 18. Sequenti indicem, et coquentes quasdam medicamenta, et recondita alia, invenerunt.

MEDITARI 40, 15. Tempus ad meditandum, et componendam orationem, sumissem. *al.* meditandam.

MEDITERRANEA insulae (*Siciliae*) 25, 25. — urbs 32, 21. — regio 25, 9. — loca 6, 54. *conf.* 5, 54. Oppidum — plus quam mediterraneum, celebre ac frequens emporium 38, 18. Terrestrialium certaminum arte quemvis clarorum imperatorum aequabat — mediterraneus homo 53, 26.

MEDIUS 5, 54. Regionum Italiae medium — locum. In medio umbilico Graeciae 41, 23. In medio 9, 2. (*de loco*) *vid. Bauer. ad h. l. pag.* 274. Altera arx urbis media est 28, 6. — media urbis 28, 40. Medius honos 39, 29. *i. e. oratio. vid. honos.* [Vid. *mos* 26, 21.] Medium erat in Anco ingenium et Numae et Romuli memor 1, 32. Medius omnium rex erat 42, 58. *scil. in acie, in relatione ad cornua.* Medius inter hostium agmen urbemque Romam jugis ducebat 22, 18. Per medios hostes percurrere 38, 41. Medium se gerendo, nec plebis vitavit odium, nec apud Patres gratiam inivit 2, 27. Inter quae (*consilia*) se media (*vid.*) lapsos victoriae possessionem pace incerta mutasse 9, 12. Medium visum, ut ovans urbem iniret 26, 21. [Vid. *antea* 39, 29.] Quin illi, remittendo de summa quisque juris, mediis copularent concordiam 4, 43. Vid. *Int. ad h. l.* Appellati tribuni medio decreto jus auxilii sui expeditur 3, 13. — media oratio 10, 15. *cf. cap.* 26. In medium consulere 24, 22. *Oppos.* sua consilia se juncta habere a publicis. Laudemque conferentes potius in medium, quam ex communi ad se trahentes 6, 6. *cf.* 2, 57. In medium evocat (*cogitationes*) 9, 17. Si non in medio ponitur 40, 11. *h. e. si non in me nominatim aut in fratrem confertur.* Vid. *Bauer. ad h. l. p.* 299. Regni crimen in medio (*scil. intuebuntur*) 6, 19. De medio adjicere aliquem (*judicem*) 26, 48. *i. e. qui medius et neutrius partis sit.* Delectumque nihilo accuratorem, quam ad media bella 5, 37. *i. e. mediocria.* Sic et 2, 49. Nihil medium, — — sed immensa omnia volentes animo. *cf.* 6, 14. — intacta invidia media sunt 45, 35. Medium maxime et moderatum utroque consilium Virginii habebatur 2, 30.

MELIOR 8, 21. Pars melior senatus ad meliora responsum trahere. *nisi veto lega-*

tur cum Duhoro pars mitior, aut cum Drahenborchio ad molliora; certe haec emendationes explicationum loco esse possunt. Major pars meliorem vicit 21, 4. Non utique iis melius fore, quam qui eas (*Alpes*) primi pervias fecissent 39, 54. *h. e. eandem infelicem fortunam expecturos.* Quis ad tolerandum laborem melior 9, 19. Melior bello 24, 8:

MEMBRA 1, 28. Qua inhæserant vinctulis membra. Parte membrorum captus 14, 16.

MEMINI 10, 29. Torpere quidam, et nec pugnae meminisse, nec fugae. Si belli hostes meminissent 41, 3. Quod solos obtrectasse gloriae suae — meminerat 36, 34. Qui meminisset se esse prisci Tarquinii filium 1, 47. Qui eum non Hieronis tantum, sed Pyrrhi etiam regis, materni avi, jubebant meminisse 24, 6. Meminerant se victos fugatosque 41, 18.

MEMOR 1, 28. Exempli parum memoris legum humanarum. Responsum senatus amicitiae Samnitium memor 7, 31. *vid. ad h. l. Bauer. pag.* 261. Utriusque rei memor 26, 8. *i. e. utramque respiciens.* Nec minus regni sui firmandi, quam augendae reipublicae, memor 1, 35. Memores fugae 41, 4. Ne tum quidem memores pacis 41, 11. Promissionum in futurum memores 31, 46. Memor vox libertatis 3, 36. *h. e. oratio, quae digna est homine libero et nihil timente.* Oratio memor majestatis Patrum 3, 69. Etolos aut moris Romanorum memores (*memorem Gronov.*) aut sibi ipsis convenientem sententiam dixisse 38, 12. Memori defum ira 9, 29. *i. q. quum dii factas sibi a Potitii injurias ultisci voluissent.* [Vid. *En.* 1, 4.]

MEMORARE 26, 41. Jam quid hoc bello memorem? *Fidetur, cum Gronovio quidem, aut hoc de bello legendum, aut hoc bellum. Sic certe* 24, 16. eos — consul sine memorando proelio in potestatem redegit.

MEMORIA 10, 37. Hujus anni parum constans memoria est. Habet hoc nulla memoria annalium 22, 27. Vid. *repetere.* Proditum a proximis memoriae temporum illorum scriptoribus 29, 14. Censura clara — memoriae felicioris ad posteros, quod etc. 9, 29. Hoc posteris memoriae traditum iri 3, 67. Posturum Cominium bellum geassiae cum Volscis memoria cessasset 2, 33. *i. q. excidisset, oblivioni traditum esset.* Quorum, vetustate, memoria abiit 2, 4. Memoria pessimi proximo anno exempli 2, 45. Ne Tarentinae quidem arcis excidit memoria 27, 3. *i. e. cura, et ad eam recipiendam intentio.* Similiter accipienda videntur 4, 21. *il.* 8, 11. Nec ullius vetustior foederis memoria est 1, 24. *pr.* vetustioris. Non observatam esse memoriam noctis illius etc. 6, 17. Vid. *confundere.*

MENDACIUM. Vid. *absti.*

MENS 1, 90. Ad ea elicienda ex mentibus divinis, Jovi Elicio aram — dicavit. *conf. Virgil. Æn.* 2, 170. aversa deæ mens. Cujus mens nihil præter publicum commodum videt 3, 68. — eandem mens 9, 9. Animos, qui nostræ mentis sunt, eosdem in omni fortuna gessimus, gerimusque: neque eos secundæ res extulerunt, nec adversæ minuerunt 37, 45. *Videri possit* nostri moris *legendum esse, sec. cap.* 36. ignarus et animi Scipionis et moris Romani. *Sed obstat quodammodo locus antea, e libro nono, laudatus.* Nisi Dii mentem regi ademissent 44, 6. Dii immortales et vestris et hostium imperatoribus mentem ademuerunt 9, 9. Potiunda sibi urbis Romæ modo mentem non dari, modo fortunam 26, 11. Raro simul hominibus bonam fortunam bonamque mentem dari 30, 49. Quem scire mortalium, utrius mentis, utrius fortunæ consulem ad bellum mittant 42, 49. Prædonum potius mentem, quam hostium, dedit 3, 7. Vobis (*dñi*) dent mentem, oportet, ut prohibeatis 6, 18. Precaturus esse, ut, quam mentem sibi Capitolinam arcem protegenti ad salutem populi Romani dedissent, eam populo Romano in suo discrimine darent 6, 20. Tanta vis amentis verius, quam amoris, mentem turbaverat 3, 47. *conf. Virgil. Æn.* 4, 203. amens animi. Mens ipsa trajiciendi, nulli ante eo bello duci tentata 29, 26. Vid. *Gronov.* Somnio lætior, quam quod mentes eorum capere possent 9, 9. Quotiescumque patria in mentem veniret 5, 54. *Bauer. legi vult patriæ. Vid. alienare. id. dispicere.*

MENSA 41, 90. Vasa aurea mensæ unius. *i. e. abaci ornandi.* Sacratæ mensæ 23, 9. Hospitalis mensa 23, 9.

MENSARI 7, 21. Quinqueviris creatis, quos mensarios ab dispensatione pecuniæ appellaverunt. *cf.* 26, 36. Vid. *argentarius.*

MENSIS 5, 52. Si non voluntate mandamus in Capitolio per tot menses obsidionis? Is mensibus suis dimisit legionem 40, 41.

MENSTRUUM 44, 2. Consul, menstruum jussu milite secum ferre, profectus etc.

MENTIO 4, 1. Et mentio, primo sensim illata a tribunis, ut — eo processit deinde, ut etc. *conf. cap.* 59. Secessionisque mentiones ad vulgus militum sermonibus occultis serentem 3, 43. Incidit mentio de uxoribus 1, 57. De Hernicorum defectione agitata mentio 7, 1. Sed mentio quoque inchoata affinitatis, ut rex duceret filiam Hasdrubalis 29, 23.

MENTIRI 10, 40. Pullarius auspiciis mentiri ausus etc. *Sæpius adhuc* mentiri *Livius hoc sensu dicit. vid. supra in h. v.*

MENCARI frumentum 4, 53. Hannibalem transitus quondam pretio mercatum.

MERCATUS frequens 1, 30. *Aut, quo*

frequentes conveniunt, aut mercatus accipiendus pro mercatoribus.

MERCENARIUS 30, 8. Quem, bene meritum de se et gente sua, mercenariis armis in Africam oppugnatum venissent.

MERCES apreti numinis 2, 36. *pr. pena.* Stipendium — pensum — ea merces induciarum fuit 9, 41. Priusquam infanda merces perficeretur 3, 49. Quibus merces navate in unum diem operæ libertas futura erat 24, 14. Vid. *Intt. ad h. l. id. ad* 30, 38. In hanc tam optimam mercedem — arma capite 21, 43. Modo ne juvaret bello Romanos —, modo pacis patrandæ cum Romanis paciſcebatur mercedem 44, 25. Apparebat in omnibus, mercedem multitudinis timere 44, 27.

MERERE 5, 7. Tum primum equis merere equites ceperunt. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 189. *conf.* 21, 45. *id.* 32, 9. Ut ii omnes, quos censores notassent, pedibus mererent 24, 18. Affirmantibus, qui una meruerant, secum eum tum frequentem ad signa sine ullo comateatu fuisse 3, 24. Sub Hasdrubale imperatore meruit 31, 4. Bis, quæ annua merebant legiones, stipendia feci 42, 34. Virginis, quia in Capitolio non fuit, minus supplicii, quam Ap. Herdonius meruit? 2, 19. Qui tantam gloriæ — meruit 2, 1. Patria quid de vobis merueret 28, 27. Apollini, republica vestra bene gesta servataque, lucris meritis donam mititote 23, 11.

MERERI 2, 23. Hæc se meritos, dicere etc. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 104. [*conf. Heusing. Observat. Antibarb. pag.* 414. *sq.*] Magna operæ pretia mereri 21, 43. Fastuarii meretur 5, 6. *e. i. meritis esse creditur. Nam dicitur mereri etiam in partem deteriorem.*

MERGERE 6, 14. Mergentibus semper sortem usuris. *metaphora ducta a navigio et fluctibus.* Meriam et obrutum lenore partem civitatis in libertatem ac lucem extrahentem 6, 17. De Alexandro nondum merso secundis rebus 9, 18. Vino somnoque verisimile esse meros jacere 41, 3. *i. q. sepultos, ut Virgilius dicit. Ilium Æn.* 9, 315. Somno vinoque per herbam Corpora fusa vident. Quo avidius ex insolentia in eas (*obruptales*) se mererant 23, 18. Meris in effossam terram capitibus 22, 51. *i. e. immeris, insertis.*

MERIDIANUS 29, 35. Vallis meridiana.

MERITUM 40, 15. Nullo meo in se merito. (*in sensu deteriori*). Quod ob meritum nostrum succensus — nobis 25, 6. Si qua prætores vellent imperare, præstaturum merito populi Romani 43, 3. pro — meritis bello 39, 27.

MERUS 39, 26. Ex diutina siti meram haurientes libertatem. *Forma dicendi intemperantiam indicans; quia non merum frugales homines, sed mixtum bibere consueverant.*

MET 3, 37. Quam suamet plebi jam

nimia libertas videretur. Suomet ipso-
rum certamine, 5, 38.

META solis 1, 19. *i. e. temporis punctum, a quo et solaris anni et lunaris cursus coepit sunt una, et in quod rursus simul exeunt.*

METALLA 42, 12. *Pro metalli fodinis.* Præter annum, quod ex metallis regis capiat, vectrigal 39, 24. *cf.* 42, 52. *et.* 45, 18.

METARI 1, 10. Quas (regiones) modo animo metatus sum. Triumviri (colonias deducenda) agrum metantes 21, 25. *i. q. assignantes.* Secundis castris pervenit ad Diem: metarique sub ipso templo, ne quid sacro in loco violaretur, jussit 44, 7. Imperat, metarentur frontem castrorum 44, 38. — Postquam metata castra impeditaque collocata animadvertit *ibid. cap.* 37. *cf.* 27, 48. — cum ipsum, in quo constiterat, locum castris dimetari jussit 8, 88. *Scilicet metari idem est, quod metas statuere, et designare fines; a quo differt metiri sic, ut mensuram modumque colligendi negotium declarat.*

METIRI 3, 54. Odium in se aliorum suo in eos metiens odio. Tantus acervus fuit, ut, metientibus dimidium super tres modios expleme, sint quidam auctores 23, 12. *absolute.*

METUERE 32, 31. Ita ut tentare spem certaminis metuerent. *i. q. non auderent.* Simul tantam in medio crescentem molem sibi ac posteris suis metuebant 1, 9. Metuens deorum 22, 3. — ab Hannibale metuens 23, 36.

METUS nullus in propinquo. 31, 23. *i. e. causata metus.* Metus ab cive et ab hoste 2, 24. Metus ab Romanis, timor a principibus 45, 26. *cf.* 23, 33. Plebs — soluta regio metu 2, 1. *i. e. quæ non subesset regum imperio.* Metu, ne ambiguo ictu suis incidere (tela) 30, 10. Metum iniecit imperata recusandi 39, 37. Parvo metu admoto 40, 55. Metus urbes in deditionem dedit 33, 38. Quum — exercitus — omnia metu armisque tenerent 28, 43. Urbes metu subactæ in deditionem *ibid.* Non vero tantum metu (signa clamorque) terruere Samnitium animus 10, 14. *Drakenborchio videtur addi debere: sed etiam vano: quod tamen in sequentibus intelligi potest.* Deliberationi — metum pro universa republica intervenisse 2, 24. Quæ (juventus) inter tales metus detractionem militiæ etc. 3, 69. *Sic spes, mentiones, alia pluraliter a Livio dicuntur.*

MEUS 7, 40. Meum factum dictumve consulis. Si quibus tuorum meis criminibus apud te crescere libet 35, 19. *i. e. mihi affectus.*

MICARE 1, 25. Micantes fulsere gladii. *conf. Virgil. Æn. 7, 743.* Hostis urgere scutis, micare gladiis 4, 37. Quater alii pila, alii micare gladiis, mucronemque intueri 44, 34. Qui ferrum ante oculos micare ceineret 7, 5. Non pro mœnibus modo tela micare 21, 7. Quâ nunc erectæ

micant hastæ 7, 33. Vultum hostis ardore animi micantem ferre non potuit 6, 13. Fulmina etiam sic undique micabant 40, 58. Quâ minime densæ micabant flammæ 22, 17.

MIGRARE 10, 34. Relicta, quæ migratu difficilia essent.

MIHI 2, 29. Pulset tum mihi lictorem. (*elegantèr abundat.*) Tum mihi undique clamore sublato turbam invadite. *Vid. ego.* Duas mihi aliquis conciones parumper faciat 45, 37.

MILES 27, 9. Ubi nec miles, qui legetur — esset. Colloquanturque cum legatis de ratione belli gerendi, ut veterum militum verba audivit etc. 24, 48. Milites argentati — aurati — celati auro 9, 40. *Vid. auratus. Sic est apud Virgilium: cristatus Achilles.* Mihi et atque equite, scire, nisi Romano Latinique nominis, non uti populum Romanum 22, 37. *h. e. pedite atque equite.* — ut militi, occupato stationibus vigiliisque et opere, eques — frumentum veheret 9, 13. *vid. Gronov. ad* 26, 19. *et.* 28, 1. Adeo duorum militum eventum, inter quos pugnatum erat, utraque acies animis perceperat 7, 26. Classici milites navalesque socii 21, 61. — miles ac navales socii 22, 11. Milites (gregarii) militibus, centurionibus centuriones — iisdem præsidis, sæpe iisdem manipulis permisti fuerant 8, 6.

MILITARE 5, 3. Quam æra militanti-bus constituta sunt. Sub quibus (auspicis) militatis 28, 27.

MILITARIS 5, 19. Animadvertere militari more. *de decimatione Gruterus intelligit. cf.* 7, 47. Militares homines 42, 33. Celebrata inconditis carminibus militari-bus — victoria 10, 3. Lex sacra militaris 7, 41.

MILITARITER 27, 3. Milites — in portis murisque sibi met ipsos tecta militanter coëgerat edificare. Oratio incomta fuisse dicitur; ceterum militariter gravis, non suis vana laudibus, non crimine alieno læta 4, 41. Inter carminum prope modum incondita quædam militariter jocularantes 7, 10.

MILITIA 8, 34. Latrocinii modo cæca et fortuita pro sollemni et sacra militia sit. Magister militiæ 22, 23. — disciplina 5, 6. Peritus militiæ 8, 8. Perennem militiam facere 5, 2. Sub assidua militia fuerat 42, 52. *Ibid.* Progeniem ediderat, cujus magna pars matura militiæ esset. Segni fangebantur militia 26, 21. Resque militiæ ita prospere gererentur 3, 12. Lege sacra, quæ maxima apud eos vis cogendæ militiæ erat, delectu etc. 4, 26. *i. e. cogendorum militum, cogendi exercitum.* Procul ab domo militiam esse 23, 12. *bellum s. militæ.* Spes facta — militiæque fungendæ potioris ducibus 24, 1. Ut non quietior populus domi esset, quam militiæ fuisset 1, 33. *cf.* 10, 8.

MILLE nova consilia 35, 42. *i. e. plurima. cf. 3, 14. it. 9, 19.* Mille fere passuum inter urbem erant castraque 23, 44. *pro passus aut erat, nisi vero cum Gronovio subintelligis campi.* Millia, ubi sermo est de passibus, absolute ponitur, *v. c. 10, 25. Vid. passus.* Plus mille capti 24, 41. — *Nota numeri millenarii (M) omissa. vid. Gronov. ad 34, 10.* Stipendium præterea iis coloniis, in millia æris asses singulos imperari 29, 15. *i. e. in singula millia. cf. 22, 36. it. 30, 17.* Duo millia relictis 37, 39. *similiter:* armati duo millia missi *cap. sequ.* Millia talentum 37, 45. *i. e. millia talenta quotibet anno.*

MILLIES 3, 4. Agris nostros millies depopulati sunt. *pro sapissime.*

MINACITER fremunt 3, 6. Circumferens inde truces minaciter oculos etc. 2, 10. Prohibentibus minaciter decemviris 3, 39. Multo minaciter magis, quam suppliciter 2, 23.

MINÆ vinculorum et mortis 1, 44. Inter tantas fortunæ minas 2, 12. Quippe minas esse consulum, non imperium 2, 29. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 111.* Minæ terribiles 6, 42.

MINAX 1, 14. Cum parte majore atque omni equitatu profectus — tumultuosus et minaci genere pugnas, aequitando ipsis prope portis, hostem excivit.

MINIME 31, 8. Ut quique minime multa stipendia haberet. *cf. ibid. cap. 37. et 58.*

MINIMUS 33, 6. Non minima Ætolorum opera. *i. e. esimia.* Ut nihil, ne pro minimis quidem, debeant 6, 41. *ubi vid. Bauer. pag. 250.* Minimum pedibus itineris confectum 44, 5. *cf. 27, 15.*

MINISTER cubiculi 3, 57. *i. q. paullo ante minister libidinis.* Non ferme desunt irarum indulgentes ministri, qui etc. 24, 25.

MINISTERIUM pœna publicæ 2, 5. *vid. Drakenborch. ad 8, 40.* Ministerii delegandi causa 9, 29. *de sacrificio. cf. 1, 7.* Aquila — velut ministerio divinitus missa 1, 34. Ministeria nautica 22, 19. *i. q. socii navales.* Ministerium restituendorum domos obsidum mihimet deposco ipse 22, 22. *i. e. negotium.* Adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis 1, 7. Quod se in fabrorum ministeriis ac servili tamdiu habitos opere ab rege indignabantur 1, 57. Adsuetos ministeriis talium facinororum 42, 15. Ad ministeria exsequenda 29, 35. *pr. jussa. Vid. ars.*

MINITARI 2, 12. Quum rex — circumdari ignes minitabundus juberet. *cf. 39, 41.* Minitans patriæ, hostilesque jam tum spiritus gerens 2, 35.

MINOR 1, 21. Omnium tamen maximum ejus operum fuit, tutela, per omne regni tempus, haud minor pacis quam regni.

MINUS dimidium 23, 19. — si qui vos minus hodie decem tribunos plebei fece-

ritis 3, 64. *intell. quam. Sic 10, 23. it. 24, 16.* Minusque ac minus — conveniebat 26, 17. Rorarios, minus roboris ætate factisque 8, 8. Non minus tribus puberibus presentibus 1, 32. Amici forsitan pariter ac nunc, subjecti atque obnoxii minus essemus 7, 30.

MINUTUS 21, 52. Consul alter, equestri proelio uno et vulnere suo minutus, trahi rem malebat.

MIRABILIS 9, 18. Quo sint mirabiles, quam Alexander — nemo plus quam annum consulatum gessit. Scipio non veris tantum virtutibus mirabilis 26, 19. *cf. 28, 12.* Mirabilior inventor ac machinator bellicorum tormentorum operumque 24, 34. Prodigium visu eventumque mirabile 1, 39.

MIRACULUM 2, 10. Ipso miraculo audaciæ obstupescit hostes. *pro audacia admirabili. cf. 5, 46.* Gallos quoque velut obstupefactos miraculum victoriæ tam repentinæ tenuit 5, 39. Stupentibus miraculo rei, unde novum in Brati pectore ingenium 1, 59. Miraculo litterarum venerabilis Evander 1, 6. *h. e. quia litteras, rem admirabilem, attulerat.* Veræ gloriæ ejus etiam miracula addunt 25, 39. Miraculo esse Romanis 1, 27. Eximere miraculo rem 5, 15. — mihi — miraculo fuit 6, 12. Novitate ac miraculo attoniti 1, 47. Veluti flammæ spirantium (*boum*) miraculo attoniti 22, 17. *cf. 25, 9.* Ea res barbaros miraculo terruit abscissæ aquæ 41, 11. Miraculo ignaris moris pertinacia Romanorum esse 42, 62. Sine aliquo commento miraculi 1, 19. Miraculum nominis 27, 19. *i. e. regium nomen. Vid. stupere.*

MIRARI 26, 22. Eludant nunc antiqua mirantes. *Scilicet promiscue fere mirari et admirari usurpantur.* Quam (*Carmen tam*) miratæ hæ gentes fuerant, 1, 7. Mirante consule, quod morarentur 38, 10. *nisi legas cum Gronovio quid.* Mirabundus unde 25, 37. *pro requirebat, unde etc. cf. 3, 38. it. 26, 15. vid. Bauer. Exc. Liv. 1, pag. 144.*

MIRUM quantum illi viro — fidei fuerit 1, 16. *cf. 2, 1.*

MISCERE omnia flamma ferroque 1, 29. — certamina 2, 19. — corum et terras 4, 3. *vid. Intt. ad Virgil. Æn. 1, 133. sq.* — miscendo consilium precesque 2, 9. Anceps proelium miscetur 28, 30. Miscente Perseo inter Dardanos Bastarnasque certamina 41, 19. Tumultum in concione miscentes 8, 32. Ad seditiones in iis (*villis*) miscendas 35, 13. Homines mixti ex colluvione omnium gentium 30, 35. *cf. 22, 43. it. 26, 40.* Mixtique etiam ab Ardea Rutulorum quidam generis 21, 7. Ne gravarent homines cum hominibus sanguinem ac genus miscere 1, 9. Si comlescere si jungi miscerique vobis privati necessitudinibus possunt 4, 5. Agitandum

aliquid miscendumque rati 35, 12. *i. e. turbandum*. Misceri ambages 44, 27. Vid. *ambages*. Quum pavorem mixtum admiratione patri iniecisset 40, 8. Miscendo humanam divinam *Præfat.* Severitatem miscendam comitati, 8, 36. *ubi tamen Gronovius* comitate *legi volebat*. Hæc quamquam partim vera, partim mixta, eoque similia veris jactabantur etc. 29, 90.

MISER 39, 43. Unum ex illis miseris (*capitis damnatis*) attrahi jussum, securi percussisse. *paulo post*: mactatam victimam humanam.

MISERABILIS 9, 5. Fædi agminis miserabilem viam. Consulem invenerunt — maxime miserabilem bonis sociis 23, 5. Miserabilis Tarentinorum servitus *ibid.* cap. 7. — miserabile supplicium 8, 5. cf. 9, 2. Cui morte filie causa mortis indignior ac miserabilior esset, 1, 59. Ceteraque, quæ in tali re muliebri dolor, quo est æstior imbecillo animo, eo miserabilia magis querentibus subijcit 3, 48. Adventus exercitus etiam iratis miserabilis 9, 7. Nullo suorum alio comite, qui socius calamitatis miserabiliorum eum faceret 45, 7. Miserabilia legatio 41, 6.

MISERABILITER 26, 3. Id quum per litteras miserabiliter pro fratri capite scriptas petisset. cf. 45, 42. Miserabiliter rogantes 3, 59.

MISERARI 33, 48. Sæpius patrie, quam suorum eventus miseratus. Miserantes eum 2, 23. Modo miserarentur, quod etc. 9, 8. Tanto ante alios miserandi magis 5, 42.

MISERATIO 9, 8. Tanta simul admiratio miserationeque viri incessit omnes. Conspectus aliorum mutua miseratione integrabat lacrimas 1, 29. Tantam id inter ipsos — miserationem fecit, ut etc. 9, 5.

MISERERE 2, 5. Miserebaturque non posse magis homines, quam sceleris, quo penam meriti essent.

MISERERI 27, 33. Deos immortales miseritos nominis Romani. cf. 92, 55.

MISERIA hæc et metus crapulam facile excusserunt 40, 14. *i. e. conditio periculosa, periculum capitis*.

MISERICORDIA 24, 26. Ad misericordiam mutati animi.

MISSILE *pro telo* 26, 6. — missilia tela 38, 19. *Oppos. saxa*. cf. 8, 13. *ut* 9, 35. — missiles lapides 1, 43. Missili trajectus cecidit 41, 18.

MISSIO 41, 20. *De ludis gladiatoris*. — gratiosa 43, 14. (*militaris, ambiciosa*.)

MISSITARE 9, 45. Missitaverant simul cum iis Samniti auxilia.

MITESCERE discordiæ intestinæ metu communi, ut ait, cæptæ 5, 17. Ut feras quasdam nunquam mitescere, sic immittem, implacabilem ejus viri animum esse 33, 45. Vid. *feritas*.

MITIGARE 2, 57. Quod ejus opera mi-

tigata discordia esset: Jam admodum mitigati animi rapti erant 1, 10. Mitigandum ferocem populum armorum desuetudine ratus, 1, 19. Quid enim ultra feri ad placandos deos mitigandosque homines potuit 9, 1.

MITIS 21, 30. Ne illi quidem ipsi (*Hannibali*) ætis mitem gentem fore. Mitis ingenii juvenis 1, 46. vid. *ingenium*. Eam (*Isipam*) summissas infantibus adeo mitem præbuisse mammæ 1, 4. Fœdum certamen coortum a ætis miti principio 1, 8. Mite imperium (*Servi*) 1, 48. Mitis legatio 5, 86. Mitis victoria 7, 19. Mitiores placuisse pœnas 1, 28. Si divinasset — non mitiorem in se plebem, sed asperiores — futuram 4, 2. Neque in hos meos et patriæ meæ milites mitior, quam etc. 7, 40. Uberrimo agro, mitissimo cœlo etc. 38, 17.

MITIUS 26, 32. Mitius tamen decreverunt Patres causam Marcelli.

MITTERE 3, 29. Sub hoc jugo dictator Equos misit. *Contra, paulo ante*: sub jugum abitoros. Causas stipendiis missorum cognoscebant 43, 15. *scil. emeritis, et conjectura Gronovii, i. e. qui missi erant hoc prætextu, quasi forent emeritis stipendiis*. vid. *Intt. ad h. l.* Lucris meritis donum mittiote 23, 11. Signum mittendis quadrigis dare 8, 40. — quadrigis missis (*in certamen*) consul currum consendit 45, 1. Desultore misso 43, 9. In medios me mittere hostes paratus sum 9, 4. Adversus Gallum — provocantem — Manlium — misere majores nostri 24, 8. Utrius fortunas consulem ad bellum mittant 43, 49. Ut (*dei*) illud agmen faustum atque felix mittant (*scil. in bellum*) 2, 49. Pullarium in auspiciis mittere 10, 40. *Similiter* in suffragium mittere *æspis dicitur*. Misso caduceatore — velle se de pace agere 27, 18. *pro qui diceret, velle etc.* Misso repente senatu se ex curia proripuit 8, 30. Ita prætorium missum 21, 54. *al. dimittere*. Sic principia (*conco*) missa dicuntur. Legati missi orare consulem 38, 8. Missi legati tribunique, qui spos ad curam custodiæ intenderant; ante omnia Lilybæum teneri 21, 49. Litteræ missæ, ut dictatorem comitiorum causam diceret 8, 23. Alios super alios nuncios mitterent, premi sese 23, 7. Vicit tamen sententia, ut mitterentur coloni 9, 26. Miserat ad legatum Rom. traditurum se urbem 24, 29. *al. legunt* miserat nuncium ad etc. *Sed vide Intt. ad h. l.* Quem (*Flaminem*) neque mittere ab sacris neque retinere possumus, ut non etc. 24, 8. Mittere e manibus hostem 32, 9. Pueros in profluentem aquam mitti jubet 1, 4. Belluarum modo cæcos in foveam missos 9, 5. Mitti eum se jubere 38, 60. *pro dimitti et vinculis*. cf. 3, 11. Ne Syphacis quidem reconciliandi curam ex animo miserat 30, 3. *Perionius legi volebat* amiserat. Mittere vere ac finire odium 40, 46. Quum mittere am-

leges dictator juberet 6, 16. *pro emittere*. *ut* 34, 59. Vocem supplicem mittere 3, 12. *pro emittere, quod vide*. Si quis memorem libertatis vocem — misisset 3, 36. Vox ex eo missa ore 8, 56. Extra ea cave orem mittas 8, 32. *et. cap. 38*. Incassum missæ preces 2, 49. Vox coelestis ex Albano monte missa 1, 31. *in re tali proprium vocabulum, ut de auspiciis, de fulminibus, de intermissione divinis etc.* Tum peregit verbis auspicia, quæ mitti vellet 1, 18.

MOBILIS 6, 6. Actum ad frequentiorē jam populum, mobilioremque ad cupiditatem. Is risus stimulus parvis mobili rebus animo muliebri subdidit 6, 34. Nimio plus, quam velim, nostrorum ingenia sunt mobilia 2, 37. Nec Popilius securior, quam debebat esse, inter tam mobilia ingenia erat 43, 29. *Vid. nobilis*.

MODERARI animos in secundis 43, 62. Jura infimis summisque moderando 4, 10. moderatu difficilis 4, 27. Suas fortunæ moderarentur, et alienam ne urgerent 37, 35. *cf. 4, 7. ut. 31, 44*.

Moderator 2, 23. Curiamque, ipi futuri arbitri moderatoresque publici consilii, circumstant.

MODESTIA 5, 6. Apud hostes tanta modestia est, ut non obsidionis tadio, non denique regni, quidquam apud eos novatum sit. *Opp. seditio*. — modestia militaris 28, 24.

MODESTIUS certe daturus eos 43, 23. *Opp. libidinis arbitrium*.

MODESTUS 9, 34. Quanto modestior illius cupiditas fuit.

MODICE vinosi 41, 4. — privatus modice locuples 38, 14. Libertatem, quæ media est, nec spernere modice, nec habere sciunt 24, 25. Id quamquam haud modice Hannibal cupiebat 33, 36. Puerum, vixdum libertatem, nedum dominationem modice laturum 24, 4.

MODICUS 29, 29. Contentusque nomine modico tutoris. Quæ (*opes*) apud milites plebemque plus quam modicæ erant 21, 2.

Modo de tempore quinquæ et viginti annorum 22, 14. *vid. Gronov. Obs. 4, 18*. Et modo postulat, ut secum stemus, modo ne intersimus etc. 32, 21. *Illud modo pro tantum positum est, licet hoc alterum sequatur. cf. 9, 8. ibique Bauer. pag. 265*. Nunc — modo 8, 32. *pro modo — modo*.

MODULARI sonum vocis pulsu pedum 27, 37.

MODUS 26, 48. Rem sine modo ac modestia agi. Quæ immoderata fors, tempus ac necessitas fecerint, iis se modum imposturum 23, 23. Quum decemviri nec iræ nec ignoscendi modum reperirent 3, 40. — nullus modus cædibus fuit 9, 25. *cf. 23, 25*. Quodsi modum in insequendo habuissent etc. 31, 37. Quæ (*gens*) aliis modum pacis ac belli facere æquum censeret 9, 14. Modum imponere prosperæ pugnæ 31, 36.

Suum cuique jus modum facit 3, 11. Superare humanarum virum modum 4, 58. Conspectus elatusque supra modum hominis privati 4, 18. Cibi potionisque, desiderio naturali, non voluptate modus finitus 21, 4. Alteram (*legem*) de modo agrorum, ne quis plus quingenta jugera agri possideret 6, 35. Cujus (*agri*) ingentem modum possidere privatos, paulatim proferendo fines, constabat 42, 1. Dum ne cui major — agri modus esset 26, 34. Quantitium scuta in patrum quemdam modum 38, 17. Circumfusa multitudo in concionis modum 2, 28. Advenit cum peditum omnibus copiis, non itineris modo, sed ad consensendum extemplo prolium instructis armatisque 27, 48. *cf. cap. 4. ut. 21, 33*. Disciplina militaris — in artis perpetuis præceptis ordinatus modum venerat 9, 17. Impletas modis saturas — motuque congruenti peragebant 7, 2.

Mœnia continuare. *et. conjungere* mœnibus sedificia 1, 43. *illud est: post mœnia edificare, nullo intervallo; hoc: in muris ipsis. cf. 29, 18*. Validum oppidum mœnibus erat 43, 19. — mœnia ipsa sese defensabant 26, 45. — mœnia colonias 27, 38. Mœnibus urbis Romæ excederent 42, 48. Qui una secum urbe, intra eadem mœnia viveretis 4, 3. Nullæ eum urbes accipiunt, nulla mœnia 22, 39. Circumdare mœnia armatis 33, 38. *i. e. opera, munimenta obsidendis*. Per quas (*vineas*) aries mœdibus admoveri posset 21, 7. *paullo post: procul muro*. Muro circumdare templum voluerunt; ad aliquantum jam altitudinis excitata erant mœnia, etc. 29, 18. *vid. Romanus. [et. disjicere.]*

Mœrere 28, 8. Philippus mœrebat quidem et angebatur, quum ad omnia ipse raptim isset, nulli tamen se rei in tempore occurrisset, et sapientem omnia ex oculis elusisse celeritatem suam fortunam.

Mœstitia. *Vid. indignitas*.

Mœstus 1, 58. Mœsta tanto malo (*Lucretia*). Nequaquam — publica calamitate mœsti Patres 7, 6. Mœstior ibi fortuna publica, quam sua 5, 43.

MOLES 8, 29. Cui major moles rerum imposita erat. Omni belli mole in unum ducem exercitumque inclinata 30, 21. Eo namque omnem belli molem inclinaturam censebant 7, 39. *cf. 10, 14*. Minor moles belli 21, 41. Quanta rerum moles 7, 29. (*de bellis*). Versari media in mole pugnæ 7, 32. Majore mole pugnæ 8, 13. *i. e. certamine. nisi vero cum aliis de apparatus intelligere malis. cf. 6, 3. ut. 19. et 25, 12*. Multas paucis manus (*Æquorum*) quam magnam molem unius exercitus rectius bella gerere 3, 2. Quum major domi exorta moles coëgit acciri Romam eum 6, 14. *de seditione*. Simul tantam in medio crescentem molem (*republicam Romanam*) sibi ac posteris suis metuebant 1, 9. Quum tanta moles mali instaret 5, 37. *conf. Var-*

gil. En. 5, 790. De imminente mole libertati agitat 6, 19. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 233.* Ingentem molem irarum ex alto animo cientis indicia esse 9, 7. — moles discordiarum 4, 48. Hispani, sine ulla mole, in utres vestimentis coniectis — flumen transaveri 21, 27. Gallus, velut moles superne imminens 7, 10. Munitumque iter, quo faciliora plaustra minorque moles in transitu esset 25, 11.

MOLIMEN 2, 56. Res — suo ipsa molimine gravis.

MOLIMENTUM 5, 22. Motam certe sede sua parvi molimenti adminiculis. Eo minoris molimenti ea claustra esse 37, 14.

MOLIRI montes sede sua 9, 8. — portas 23, 18. — anchoras 28, 17. *cf. 6, 33.* Signum, omni vi moliente signifero, convelli nequire 22, 8. Dum cultores agri altius moliantur terram 40, 29. Alia praesidia molitur 1, 41. Multa, quae non vi, non dolo, Philippus, omnia expertus, potuisset moliri, admirando rerum successu tenuisse 42, 11. Etruriam omnem adversus nos concitare voluerunt, hodieque id moliantur 5, 4. Bellum aperte moliri 2, 6. Affecta labore et vigiliis corpora ex somnis moliebantur 36, 24. *contra Virgilius: corripit e somno corpus.* Molientem hinc Hannibalem 28, 44. *de fuga. conf. 37, 11.* — dum moliantur a terra naves 28, 8. Ad eundem modum *Virgilius: Quin etiam hiberno moliris sidere classem.* Non contentus agrariis legibus, quae materia semper tribunis plebi seditionum fuisset, fidem moliri coepit 6, 11. *i. q. labefactare.*

MOLITIO 33, 5. Quum castra his (arboribus) ante objectis sepiassent, facilis molitio eorum valli erat.

MOLLIRE 21, 55. Oleoque per manipulos, ut mollirent artus, misso. Mollirent modo iras 1, 8. Senescente invidia, moliebantur irae 29, 22. Obscundando mollire impetum aggrediuntur 3, 35. *de ambitu impediendo.*

MOLLIS 5, 6. Adeone effeminata corpora militum nostrorum esse putamus, adeo molles animos, ut hiemem unam durare in castris, abesse ab domo non possint. Patres mollem consulem et ambitiosum rati 2, 27. Quae percussos adverso praefilo Romanos molliores factura sit ad paciscendum 42, 62. Mollia et fluida corpora Gallorum 34, 47.

MOLLITER et per dilationes bellum geri oportet 5, 5. Aequè segnitèr molliterque cohortem totam Syracusarum amenitate frui 29, 19.

MOLLITIA 5, 6. Nec se patrocinium mollitiæ inertiaeque mandasse tribunis. *cf. 7, 32.*

MOLLIS abnuere 30, 3. — consulere 30, 7. *Oppos. durius consulere. vid. Int. ad 8, 21.* Nihil enim segnius molliusve — acturos 2, 28. Multique erant, qui mollius consultum dicerent, quod etc. 3, 52.

MOMENTUM 2, 7. Levi momento fama pendet. *i. e. levi et parva causa mutatur.* Ex parvis rebus saepe magnarum momenta pendunt 27, 9. *cf. 32, 17.* Puncto saepe temporis maximarum rerum momenta verti 3, 27. Plus ea oratio momenti ad incitandos ad bellum habuit 35, 26. Haud parvum et ipsi tuendas Africae momentum adjecerunt societatem etc. 29, 23. Quamquam magno momento rerum in Africa gerendarum magnae spe destitutas erat etc. 29, 24. Quum rerum humanarum maximum momentum sit, quam propitiis rem, quam adversis agant diis 9, 1. Nullum momentum ad vincendum homini ab diis — acrius datum est 21, 44. *i. e. incitamentum.* Vid. *acer.* In occasionis momento, cujus praetervolat opportunitas 25, 38. Quod animos ex tam levibus fortunae momentis suspensos gererent 4, 32. Ut pater in se minimum momentum ad favorem conciliandum esset 21, 4. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 5. cf. 28, 18.* Nullum momentum in solis per se Gallorum copiis fore 38, 11. *cf. 29, 12.* — momenta levium certaminum 9, 1. — parva momenta levium certaminum ex tuto ceptorum 22, 12. — Primo concursu haud maiore momento fusi Galli sunt, quam ad Alliam venerant 5, 49. *Sequuntur haec:* justiore altero deinde praefilo etc. Quid deinde restaret, — si neque ex equis pepulissent hostem, neque pedites quidquam momenti facerent? 7, 8. Ne quid momenti gratia faceret 43, 12. Si — ipsa — nullum momentum in dando adimendoque regno faceret 1, 47. Juvenem egregium, instructum naturae fortunaeque omnibus bonis, maximum momentum rerum ejus civitatis, in quamcumque venisset 3, 12. Bono imperatori haud magni fortunam momenti esse 22, 25. Rhodii maximi ad omnia momenti habebantur 42, 45. *i. e. eorum exemplum alii sequuturi erant.* Nullum momentum annonae fecisset 4, 12. *i. e. pretium non mutasset. cf. 28, 13.* Magis et litterae et verba legatorum benigne sunt audita, quam momentum ad mutandos animos habuerunt 42, 46. *conf. 39, 29.* Momento unius horae caesus 7, 16. *cf. 9, 16. it. 25, 28.* Momento temporis 2, 28. *i. q. celerrime.* Horaeque momento simul aggerem ac vineas, tam longi temporis opus, incendium hausit 5, 7. Momento cepit 21, 14. *Vid. hora.*

MONERE et obtestari saepius jungi solent, v. c. 10, 19. Quidquid — res monuisset subiti consilii capere 35, 35. Monita mens divinitus 26, 19. *ubi v. Bauer. pag. 133.* [Mota *Baero* probatum jam *Perisio* in mentem venit, sed necessarium non puto. *vid. in v. monitus. Ibidem ante per vultur eecidisse ut.]* — a pullario monitus 8, 30. *Verbum proprium de prodigiis, praesagus, oraculis, somniis etc.*

MONITIO 45, 19. Unius amici prudens monitio,

MONITUS 5, 51. Non ante cepit finem (*Veiana bellum*) quam monitu deorum aqua ex lacu Albano emissa est. *prodigium, quum lacus Albanus sine causâ intumuerat. conf. cap. 15.* Simulat sibi cum Dea Egeria congressus nocturnos esse : ejus se monitu, quæ acceptissima Diis essent, sacra instituere 1, 19. Deûm monitu quæri cœptum 7, 6.

MONOPODIA et abacos Romam advexerunt 39, 6.

MONS 22, 18. Sub jugo montis. — montes perpetui 9, 2. Ibi superantem insanos montes, multo et sævior et infestioribus locis tempestas adorta disjecit classem 30, 39. Jovique Latiori sollemne sacrum in monte faceret 21, 63. *scil. Albano, de hac non inusitata Licio Clippi vid. Intt. ad h. l.* In sacrum montem aliosque colles 2, 34. *Vid. collis.*

MONTANUS 21, 33. Imminentes tumulos insidentes montani.

MONUMENTUM 1, 45. Cornu monumentum ei fuisse miraculo. Omnis te exempli documenta, in illustri posita monumento, intueri *Præfat.* Templum — quod monumentum sit posteris, tua præsentis ope servatæ urbem esse 1, 12. Monumentoque locus est 1, 48. Locusque idem in uno homine et eximie gloriæ monumentum et poenæ ultimæ fuit 6, 30. Ut Jovis templum — monumentum regni sui nominisque relinqueret 1, 55. Monumentum pugnae 1, 13. *de cognomine, quod in memoriam pugnae loco alicui inditum erat. cf. 10, 2.* Culti neglectique numinis tanta monumenta 5, 52. Quanto magis Alliensis die Alliam ipsam monumentum tantæ cladis reformidaturos 6, 28. *cf. 26, 41.* Monumentis ingentium rerum complere (*orbem terrarum*) 30, 28. Id quod ex monumentis orationum patet 9, 18. Ut testata sacris monumentis essent 26, 24. *Vid. sacratus.*

MORA segnis 34, 9. — segnis diu mora offendeat 37, 26. Romanis quoque — suspecta esse jam segnis mora ejus desiderat 25, 8. In mora esse 3, 34. *i. e. impedire.* Mora, qua trahebant bellum 9, 27. Eximere certaminis moram hosti 9, 43. *cf. 22, 12.* Longam venire noctem ratus, quæ moram certamini faceret 3, 2. Nullam dimicandi moram facturus 21, 32.

MORARI 8, 35. Quum se nihil morari magistrum equitum pronunciasset etc. *Forma dicendi in abolendo usitata. cf. 4, 42.* Se ipsam plebem et commoda morari sua 6, 39. Morari ab itinere proposito hostem 23, 28. Ne quis — liberos ejus (*debitioris*) nepotesve moraretur 2, 24. *i. q. appellaret, vexaret. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 107.* Moratus sit nemo, quominus etc. 9, 11.

MORATOR publici commodi 2, 44. *conf. 21, 47. ut. 24, 21.*

MORATUS 26, 22. Multitudinem melius moratam — fieri posse. *conf. 45, 23.*

MORBUS 2, 52. Morbo absumptum esse.

— aliis nunc ferro nunc morbo morientibus 28, 28. Fessi morbis ac longitudine viæ 37, 33. Corpora morbis levavit 7, 3. *de pestilentia.* Insanistis — nec major in corpus meum vis morbi, quam in vestras mentes invasit 28, 29.

MORI morbo 28, 28. — ne ferrum quidem ad bene moriendum oblaturus est hostis 9, 3. Ut in fortunæ pristinæ honorumque aut virtutis insignibus morerentur 5, 41. Moritum affirmans 21, 12. *pr. interfectum tri.* Armati nullum ante finem pugnae, quam morientes fecerant 21, 14. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 17.*

MORS haud dubie ab ipsis concita 9, 23. Ictus clava morte occubuit, 7. Ignobili et inhonesta morte — occubuit 29, 18. Aliis somno mors continuata est 41, 4. Morte sola vinci 7, 33. *i. e. mortem appetentes vinci.* Ipsa lux — omni morte tristior fuit 9, 6. Cum vinculorum minis mortisque 1, 44. *mors civilis intelligenda, h. e. capitis deminutio, secundum Duheri interpretationem, cui favet Dionys. Halicarnass. 4, 164.*

MORSUS 6, 34. Confusam eam ex recenti morsu animi quum pater forte vidisset etc.

MORTALES 1, 9. *de omnis generis et sexus utriusque hominibus.* Imperator Samnitium multique alii mortales et castra utraque capta 9, 44. Aeneas ultimum operum mortalium 1, 2. *ejus scilicet, qui mos inter divos referendus erat. Itaque etiam de Romulo 1, 16. scripsisse pulat Livium Creverius: his mortalibus (pro immortalibus) editis operibus.* Quas tempora aliqua desiderarunt leges, mortales, ut ita dicam, et temporibus ipsis mutabiles esse video 34, 6.

MORTIFER 6, 40. Ut si quis ei, quem urgeat fames, venenum ponat cum cibo; et aut abstinere eo, quod vitale sit, jubeat, aut mortiferum vitali admisceat. Mortifero vulnere ictus 9, 19.

MOS et lex confunduntur 32, 25. *alibi, v. c. 30, 33. ut. 32, 34. probe distincta.* Facere sibi morem 35, 35. — in morem venire 42, 21. Cum moribus notis facilius se communicaturum consilia 10, 22. *i. e. cum collega commodo.* Etsi omnis divini humanique moris memoria abolivit 8, 11. Disciplina militaris ad priscos redigeretur mores 8, 6. *i. e. ad severitatem pristinam.* Moris antiqui memores 42, 46. — artes Romanæ *ibid.*

MOTUS 9, 27. Ut inde ex propinquo, si qui motus occasionem aperiret, Capuam Romanis eriperent. *cf. 6, 22.* — motus Africae 21, 1. *cf. 1, 39.* Reliquum anni quietum ab urbanis motibus et ab externis mansit 3, 72. Nec absconci a voce motus erant 7, 2. — motus congruens *ibid.* — haud indecori motus *ibid.* — canticum egisse aliquanto magis vigente motu *ibid.* *Vid. decursus.*

MOVERE 1, 55. Movent dii nomen ad indicandum etc. *i. e. dii declarant voluntatem.*

tem ac providentiam suam, ut intelligatur etc. Adeo nihil motum ex antiquo probabile est 34, 54. Juventas Terminusque — moveri se non passi 5, 54. Quia movendi inde thesauros incussa erat religio 29, 18. Quod sacri thesauri moti, violati essent 29, 19. Terra movit in foris publicis 40, 69. sine casu adjecto dicitur. *conf.* 5, 25. 21, 32. 22, 1. 23, 1. Terra dies duodequadraginta movit 35, 40. Movebant sese ad bellum 23, 32. Adversus Samnites — mota arma 7, 29. Quandocumque se (*Equi Volscique*) moverint 7, 30. Cupidissimisque arma ablatum militibus, ne, se absente, moveri possent 8, 31. arma? an milites? Gradu movere hostem 7, 8. — movere e castris 1, 5. *idem* movere simpliciter positum significat. v. c. 38, 41. Vid. *Drakenborch.* ad 10, 4. Hannibal exercitumque castris non movisse 24, 24. Sic movere senatu, tribu etc. dicitur. *Idem* movere tribu proprie dicitur, v. c. 44, 16. At ellam 45, 15. Tribu remoti dicuntur. *id.* *ibid.* senatu emoti. *vid.* removere. *t.* emovere. Obstinatos (*hostes*) movere in fugam 7, 33. *cf.* 4, 28. — nihil movetur fugae 9, 30. — hostes in Samnio moverentur 8, 35. Nec vis tantum militum movebat 6, 8. *i. e.* percollebat. Si occaecatus ira infestam multitudinem in se pravo certamine movisset 8, 32. Hac expeditione motum latius erat, quam profugitum, bellum 9, 37. Ne qui modo moverent 21, 52. *i. e.* si modo quieti essent. Intoleranda vis satus per utraque castra omnia ferme corpora movit 25, 26. *de pestilentia.* Moti homines sunt in eo iudicio etc. 1, 26. *ubi vid.* *Bauer.* pag. 40. Motis semel in religionem animis 21, 63. *i. e.* quum semel opinione religionis turbati essent. Movere societatem publici consilii 4, 31. — nihil movere quemquam 3, 2. Actionem movere 5, 24. *h. e.* incipere communicare cum populo, scil. de sede imperii Velos transferendi. Qui (*tumultus*) nullam gratiam ad Macedonas, odium ingens ad Philippum movit 36, 8. Quum sensissent ea moveri 1, 17. *i. e.* parari, incipi. Sic 2, 58. omnes sua sponte motam remittere industrias. *A. e.* ceptam. Ex ea tantum praeda, quae rerum moventium sit 5, 25. *scil. se. h. e.* mobilium.

Mox 3, 37. Expectabant, quam mox consulibus creandis comitia edicerentur.

MUCRO 2, 12. Qua per trepidam turbam cruento mucrone sibi ipse fecerat viam. Mucrone subrecto 7, 10.

MULCARE 3, 11. Qui obvis fuerat, mulcatus nudatusque abibat. Mulcati virgines 26, 12. nisi cum Gronovio legas mulcati, aut cum Creverto mulcati. — naves mulcatae 28, 30. Inter se mulcati ipsi virgines 8, 27.

MULCERE 25, 38. Et ipso mulcente et increpante Marcio. Gronovio placebat inculcante. *Vid. feritas.*

MULCTA 10, 37. Mulcta praesens. Mule-

tam certare 25, 3. *i. q. de mulcta certare.* *Clav. Cicero.* in e. multa. Mulctam ei se dicere 49, 9. *cf.* 25, 3.

MULCTARE 10, 28. Bono mulctata. — exailio mulctare 31, 19. *conf.* 42, 43. — capite 4, 14. Fabius aliquot matronas ad populum stupri damnatas pecunia mulctavit 10, 31. *h. e.* effecti accusatione, ut a iudicibus mulctarentur. Agri parte mulctatis in centum annos induciae datae 1, 15. *cf.* 3, 67. Agri parte cedendum, si mulctarent 42, 50.

MULOTATIO pecunia 10, 28. *cf. cap.* 31. *id.* 24, 16.

MULIERIS 1, 57. Muliebre certamen. *i. q. de mulieribus.*

MULTIFARIAM 10, 31. *cf.* 2, 56. *id.* 31, 8. Interrupta multifariam acie 44, 41.

MULTIJUGUS 28, 9. Multijugis equia. MULTIMODUS 21, 8. Oppidanum omnia tuenda atque obeunda multimoda arte destineri coepti sunt. *ut add. ante Drakenborchianam.*

MULTIPLEX quam pro numero datum 7, 8. *pro magis m. q. p. n. d.* Multiplex clades, cum duobus consulibus duo consulares exercitus amissi 23, 54. Multiplex caedes utrimque facta 22, 7. *ad quem locum vid. Bauerus pag. 47.*

MULTIPlicARE 37, 54. Quarum (*provinciarum*) unaquolibet regi adjecta multiplicare regnum Eumenis potest *i. q. augere.* *cf.* 45, 13. ubi regnum a populo Romanum auctumque et multiplicatum dicitur. Multiplicatis summis honoribus 9, 26. *h. e. pluribus usque summis honoribus functus.* Multiplicata servitas 1, 17. *de interregno.* Multiplicatis in arcto ordinibus 2, 50. Hac per se ampla, pleraque multiplicata verbis regis 42, 61.

MULTIPlicATIO augurum et pontificum 10, 6.

MULTITUDO 2, 45. Imperitis multitudi nunc indignatio, nunc pudor, pectora versare. Abundante Lavinii multitudine 11, 8. Asperiores domando multitudinem fecisse 3, 69. Omnis multitudo in unum quum convenisset, frequentem agmine petunt Thestalianam 32, 12. *cf.* 36, 6. Cetera multitudo 9, 39. *de militibus, quibus in aciebus praesens equites, ut pedites, succurrerant.* Ad multitudinem castigationem satis esse 28, 26. *militibus duces editionis sequentis.* Quum — discedere senatum ab se vetuisset, stipatus ea multitudo etc. 6, 15. Ergo de senatu multitudo dicta. *cf.* 1, 7. *ubi de assensu dicitur.* Vocata ad concilium multitudine 1, 8. Simul multitudo illa non secum certari viderint, et ex advocatis iudices facti erunt etc. 6, 19. Multitudinem credens trahi spe posse 44, 26. *Vid. quilibet.*

MULTO 1, 11. Bellum multo maximum. MULTUS 3, 60. Multa dies. — ab sole orto in multum diei stetere in acie 27, 2. *cf.* 9, 44. *id.* 10, 52. — ad multum diei

29, 45. Multa nocte solitus erat movere castra 35, 4. Multa jam edita caede 5, 21. Magnitudine imperii, quo multam quondam Europae, majorem partem Asiae, obtinuerant armis 31, 1. Multum et consules se abstinerebant 3, 11. Si forte jam satias amoris in uxore ex multa copia cepisset 30, 3. Haud multum infra 5, 37. *pro multo*.

MUNDUS 8, 15. Vestalis suspecta propter mundiozem justo cultum.

MUNDUS 34, 7. Munditiae et ornatus et cultus, haec feminarum insignia sunt: his gaudent et gloriantur: hunc mundum muliebrem appellarunt majores nostri. *Lavore significatu mundus hoc loco dicitur; alias enim separatur certe a vestimentis. cf. 33, 40.*

MUNIA 1, 42. Belli pacisque munis, non viritum, ut ante, sed pro habitu pecuniarum fient. *cf. 26, 31. et 44, 41.* Exacta acerbe munia militis 45, 36.

MUNICIPIA *a-via publica dicta* 26, 8. Appiae municipia; *et distinguuntur ab his, quae propter eam viam sunt.* Municipium Latini nominis 40, 18.

MUNIFICE 1, 54. Praedam munifice largiendo. Si quid deest, munifice augebunt 2, 9. Rem Romanam omni tempore ac loco munifice adjuvissae 22, 37.

MUNIFICENTIA. *Vid. ludificari.*

MUNIFICUS 4, 60. Ut nemo pro tam munifica patria, donec quidquam virium superesset, corpori aut sanguini suo parceret.

MUNIMENTUM 9, 37. Quod sine munimento conserant. Ita munebant, ut accipitis munimenta essent, alia in urbem — verba, aliis fons in Etruriam spectans 5, 2. Quae munimenta inchoaverat, permunit 30, 16. Nec vi nec munimento capi poterat 10, 9. Munimentis, quibus capienda urbs erat, jam operibus, quae admoveere muris parabat 38, 5. *vid. sepere.* Ob insignem munimento naturali locum 24, 39. Id munimentum (*Horatium Coelium*) illo die fortuna urbis Romanae habuit 9, 10. Quomodo tribuniciam potestatem, munimentum libertati, rem intermissam reparavit 3, 27. Sine ullo terrestri aut maritimo munimento 41, 2.

MUNIRE 1, 8. Crescebat interim urbs, munitionibus alia atque alia appetendo loca, quum in spem magis futurae multitudinis, quam ad id, quod tum hominum erat, munirent. *i. e. habitationi apta redderent.* Palatium primum — munit 1, 7. Muniendo fessi homines 21, 37. — ad rupem muniendam *ibid. i. e. perfodiendam, atque ita viam muniendam.* Per munita pleraque transitu fratri ducebat 27, 39. Ibi alto atque munito loco arcem inexpugnabilem fore 2, 7. *cf. 5, 39.* Munitum situ naturali oppidum 44, 31. Nimis undique eam (*libertatem*) minimis quoque rebus muniendo 2, 2.

MUNITIO 5, 5. Munitiones non in urbem modo, sed in Etruriam etiam spectantes.

MUNITOR 7, 23. Ab hastatis principibusque, qui pro munitioribus intenti armatique steterant, praelium initum. *cf. 5, 19.*

MUNUS 34, 49. Ut populus Rom. dignis datam libertatem, ac munus suum bene positum sciret. Omnium maxime tempestivum in multitudinem munus 4, 59. Nuptiale munus 30, 15. (*venenum*) — munera, quae legati ferrent regi, decreverunt 30, 17. *Sic sapius, quam munus, donum.* *Vid. Drakenborck. ad 5, 28.* Datum (*ita*) munus, ut machinas in bello ferrent 1, 43. Ut suum munus tueretur 45, 11. In partes muneris sui benigne polliceri 6, 6. Munere vacare 25, 7. *i. e. onere militari, extra praelium quidem.* Jam ad munera corporis senecta invalidum 6, 8. Abscedere muneribus militaribus 9, 8. (— munia militiae 45, 36.) — munera belli 32, 16. Munus gladiatorum 31, 50. — gladiatorum 41, 30. Munera gladiatorum eo anno aliquot parva alia data 41, 28.

MURMUR 3, 56. Inter concionis murmur. Secundum orationem praetoris murmur aliorum cum assensu, aliorum incolementer assentientes increpantium etc. 32, 22. *conf. Virgil. Aen. 11, 296.* Vide *fremitus*.

MURUS 1, 7. Ludibrio fratris Remum novos transiluisse muros. *Paullo post dicuntur moenia. aut coespitici, aut vallum, aut latericiis intelligendi, quippe quibus opponitur lapideus murus, a Tarquinio structus, h. e. satis quadratis. cf. cap. 36.* Donec recessisset a muris hostis (*Hannibal*) 26, 10. Murum portasque de caelo tactas *ibid. cap. 11.* Eo eventu pugnant, ut postremo portis muroque se contineret Campanus 25, 22. Quum octingentis annis sine muris fuisset libera urbs, muris velut compedibus circumdata a tyrannis 39, 37. Muro circumdare templum voluerunt. ad aliquantum jam altitudinis excitata erant *moenia* etc. 29, 18. Ut nudare tegulis muros urbis ad legenda hibernacula sua pateretur. referrique tegulas et resarciri lecta — jussit 45, 28. *Vid. ducere.*

MUSSARE 26, 40. *De indignatione tacita* — soli Aetoli id decretum clam musantes carpebant 33, 31. — musantesque inter se rogabant 7, 25. *Vid. Virgil. Aen. 12, 657. 718.*

MUSSITARE 1, 50. Jam enim ita clam quidem musitantes, vulgo tamen eum appellabant.

MUTARE 5, 30. Victrice patria victam (*urbem*) mutari. Inter quae se media lapsos possessionem pace incerta mutasse 9, 12. Quod nec injussu populi mutari finibus posset. (*Camillus*) nec nisi dictator dictus etc. 5, 46. Civitate quum dozerentur ob virtutem, non mutaverunt 28,

20. *i. e. non commulaverunt suam civitatem cum Romana.* Mores quidem populi Rom. quantum mutaverint 39, 51. *pro mutati sint.* Sic 5, 13. annona nihil mutavit. Adeoque — animi mutaverunt, ut etc. 9, 12. Vid. *Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 104. [*it. Vechner. Hellenol. pag. 70. sq. edit. Heusinger.*] Rationem belli gerendi hosti mutare 32, 31. Ut nihil odor mutaret 3, 10. *scilicet mutari dicuntur corpora, quum putrescunt.* Sicut in frugibus pecudibusque non tantum — quantum terræ proprietas cœlique — mutat 38, 17. *i. e. pervertit. cf. cap. 46.* multo ante et corpora et animi mixti ac vitiati sunt. *Dicitur enim verbum mutandi non raro in significatione graviore, etiam translata. Sic Virgilius: quæ mentem insania mutat: i. e. corrumpit.*

MUTILATUS 29, 9. Naso auribusque mutilatis. *cf. cap. 18.* naso auribusque decisis.

MUTUARI 30, 12. Ab amore temerarium atque impudens mutuatur consilium.

MUTUUS 7, 4. Ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere, si quid ex progenie sua parum prosperum sit. Vid. *bestia.*

MUTUUS 8, 34. Mutuum inter se auxiliium.

Næ scriptum olim etiam Ne, id quod magnæ confusioni locum dedit. [*Conf. Parei Lexic. Crit. pag. 776.*] 26, 31. *næ magis republicæ interest. cf. 9, 5.*

Nam connectendi causa positum 29, 8. nam avaritia ne macrorum quidem spoliatio abstinuit. — *it. cap. 39.* nam quæ sibi crimini obijciantur. Vide *Dukerum ad Præfat. Flori. Nam Omissum.* Vid. *Bauer. Æc. Lit. 1, pag. 25.*

Namque 9, 37. Vastationem namque sub Ciminii montis radicibus jacens ora senserat etc. *cf. cap. 25.* Prorogate namque consulibus jam in annum provinciæ erant 41, 6.

NANCISCI 5, 45. Castra Gallorum intuta neglectaque ab omni parte nacti clamore invadunt, *cf. 24, 31.* Quum prospera elatus re, tum spem etiam haud dubiam nactus etc. 35, 27. Artibus opes domi nactus 1, 50.

NARE 21, 28. Cum refugientem in aquam nantem sequeretur. Vid. *ad h. l. Bauer. pag. 24.* [*Vulgatam nolim cum Bauero sollicitare. Participia sæpe ævèrèr junguntur.*]

NASCI 9, 2. Ita natus est locus. — loca nata insidiis 24, 4. *cf. 5, 54. ù. 36, 17.* Dum quacumque conditione arma viris in arma natis auferre festinant 9, 9. Puero post avi mortem in nullam sortem bonorum nato 1, 34. Natus inter jura legesque 4, 15. *cf. 10, 16.* Natus ad corrupendam disciplinam militarem 29, 19. *cf. 39, 1.* Nata in vanos tumultus gens 5, 38. Inde illam absentes insectationem esse natam

1, 51. Urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci 1, 9. Nati Carthagine, sed oriundi ab Syracusis, exsule avo, Pœni ipsi materno genere 21, 6.

NATURA 5, 27. Quam (*societatem*) ingeneravit natura, utrisque est critique. *Natura h. l. non cujusque hominis ingenium, indoles, est, sed mater omnium rerum, quam Cicero dicit.* Juvenem egregium, instructum naturæ fortunæque omnibus bonis, maximum momentum rerum ejus civitatis 3, 12. Naturà inimica inter se esse liberam civitatem et regem 44, 24. Locorum situs, natura regionum 22, 38. *alibi:* ita natus est locus. Vid. *locus.* [*Natura maris pro mare. v. ciere. Sic Græci quædam dicunt.*]

NATURALIS consulis Paulli, adoptione Africani nepos 44, 44.

NATUS 2, 22. Magno natu homo. *cf. 2, 8, 10, 38.* — natu major frater 3, 13. Natu sæpius omittitur, etiam et maximus et minimus jungendum, item et minor 1, 3, 6, 34, 29, 29, 88, 57. Majores natu 1, 32. *i. q. senatus. ubi vid. Bauer. pag. 48.*

NAVALIA 3, 36. Contra eum ipsum locum, ubi nunc navalia sunt. Quæ ad bellum opus essent, navalibus, armis 45, 23. *Cave conjunctim legas navalibus armis. nupiam enim apud Livium arma talia occurrunt, sed auxilia navalia, uti paullo ante, in hoc ipso capite, ac similia.* Vid. *in voc. sequ.* Aliam (porticum) post navaliam 40, 51. Ex veteribus quinqueremibus, in navalibus Romæ subductis 42, 27. Sub ipsis navalibus castra habere 44, 32. Vid. *deducere. it. subducere.*

NAVALIS 29, 35. Ibi copiæ omnes, præter socios navales, in terram expositæ. — classici milites navalesque socii 21, 61. Quas gentes nullæ umquam nec arte, nec virtute navali æquassent 35, 48. Forsitan etiam navalia castra, relicta cum levi præsidio, oppressuros 30, 9. Tamquam navale bellum tempestatibus captandis et observando tempore anni gerant 5, 6. Duumvirum navalem, quem ut inauguraret etc. 40, 42. Eodem decem navibus C. Furius duumvir navalis venit 41, 1. Navale prælium 40, 52. Navalis triumphus 45, 42.

NAVARE 9, 16. Ut ad reconciliandum pacem consuli opera navaretur. *cf. 25, 6.*

NAUFRAGIUM 5, 52. Vixdum e naufragiis prioris culpæ cladisque emergentes.

NAVIGARE 44, 13. Eumenes ad consulem navigat, gratulatus, quod — — Pergamum in regnum abit. Navem conscendit, et flumine Barbana navigat in lacum Labeatum 44, 31.

NAVIGIUM 44, 22. Qui in eodem velut navigio participes sunt periculi. Metu, ne complerentur navigia — — naves etc. 41, 3.

NAVIS 32, 21. Naves tectæ et leviores apertæ. *Illæ vocantur alius — constatæ,*

s. c. 35, 46. *hae sunt eadem cum speculatoriis*. Quinque missae a Prusia rege factae naves 44, 10. Stantes in portu Rhodias apertas naves Eudamumque praefectum earum, inviolatas, atque etiam benigne appellatos dimiserunt 44, 28. Sparsae per Cycladas insulas naves *ibid.* Cognito deinde, in latere altero quinquaginta onerarias suarum, stantibus in ostio portus Eumenis rostratis — inclusas esse *ibid.* Lumina in navibus singula rostratae, bina onerariae habent 29, 25. Naves longae et rostratae et quinqueremes 29, 26. *id.* 21, 30. *omnes bellicae sunt*. Quinqueremes naves 41, 9. Navis regia inhabilis prope magnitudinis 33, 30. *cujusmodi naves non nisi ad ostentationem exstruebantur*. Naves, quas hippagogos vocant 44, 28. Vid. *Scheffer. de R. Nav.* 4, 1. Navis maritima 21, 63. — naves fluviatiles 10, 2. — actuariae 25, 30. Robore navium — Romani longe regios praestabant 37, 30. — virtus navium *ibid.* cap. 24. Naves facere 35, 20. (etiam edificare. Vid. *Duker. Latin. ICtor. pag.* 68.) — naves ornare jussu 37, 50. *i. q. instruere, armare*. Navium agmen ad excipiendum adversi impetum fluminis parte superiore transmittens 21, 27. Naves paratae fuerant, quae (*tegulae*) tollerent atque asportarent 42, 3. Naves in salo stantes 44, 12. *conf. cap.* 28. Duumviri navales creati — — navesque iis ornatae sunt 40, 26. Navem eandem secundo anni Scodram demisit 44, 31. Plaustris transveham naves haud magna mole 35, 11, *conf. Virgil. Aen.* 2, 235.

NAVITER. Vid. *gnaviter*.

NAUTICUS 30, 25. Jussus e nauticis (non nautis) descendere in malum. *cf.* 28, 7. *id.* 29, 25. Nautici tabernacula detendunt 41, 3. *Ibid.* nautae opp. nauticis, qui sunt milites. Sic enim paullo post dicuntur. Nondum aut pulsu remorum strepituque alio nautico exaudito 22, 19. — militum apparatu nautica ministeria impediuntur *ibid.*

Ne *omisso: quia verebantur* 2, 3. ne non reddita (*bona Tarquinii*) belli causa; reddita belli materia et adjumentum essent. Ne nunc 3, 52. *pro: ne* nunc, dulcedine semel capti, ferant desiderium. [Vid. *Parei Lexic. Critic. p.* 716.] Et ne cui fraudi esset 3, 53. *pro: et postulabant, ne etc.* Ne quis magistratum sine provocatione crearet: qui creasset, (*scil. ut*) eum jus fasque esset occidi 3, 55. Viderent, ne magis etc. 35, 6. *fortasse legendum* magiane. Quasivit ab eo, ne sibi liceret ac suis vivere? id quoque Graccho permittebat etc. 40, 49. *pr. num.* Nisi vero legas: sibi liceret etc. Sed *Gronov. legit:* liberone sibi etc. Decii corpus ne eo die inveniretur, nox querentes oppressit 8, 10. *Similiter* 34, 39. ne caperetur, causa fuit. Satime est, nobis vos metuendos esse 3, 67. *pro nonne*. Ne

aequaveritis Hannibali Philippum, ne Karthaginensibus Macedonas: Pyrrho certe aequabitur 31, 7. *pro licet non; s. si vel maxime concedam, non aequandum esse. cf.* 32, 21. Ne his debere impune esse 33, 49. *pro ne his quidem. Ita et* 44, 36. neque enim ne his cunctationem aperuerat suam. Ea, ne si utilia quidem sint, fieri oportet 4, 4. *i. e. ea fieri non oportet, si vel maxime utilia sint*. Ne Tarentum quidem, non modo arcem etc. 25, 15. *i. e. nedum, multo minus arcem*. Vid. *Intt. ad h. l.* Ne ut ex consueta quidem asperitate orationis — aliquid leniret atque submitteret 2, 61. Ut ne morte quidem Aeneas, nec deinde etc. 1, 3. *id.* 40, 25. ut ne effendi quidem signa Romanis spatium, nec ad explicandam aciem locus esset. *ubi quidem Gronovius pro nec legi volebat nedum. Est autem, ut e superiori loco patet, non inusitatum Livio, quod vulgatus exhibet*. Ut ne si bellum quidem quis inferat, tueri me — liceat 42, 41. *pr. ut*, si b. q. inferat, ne tueri quidem etc. Ne quem vestrum — judicatum addictumve duci patiar 6, 14, *pro, non committam, ut etc.*

NEBULA saltum omnem camposque circa intexit 36, 17. — nebula matutina texerat inceptum 41, 2. *Itaque et* 33, 7. *Pro detexerat legendum videbatur Dukero* texerat; praeteritum quum, ubi notio aperiendi adjicienda esset *nebulae*, huic dispulas, discussae, disjectae, et similia addi solerent. Orta ex lacu nebula campo, quam montibus densior sederat, 22, 14. Vid. *dilabi*.

NEBULO 38, 56. Nebulonem modo, modo nugatorem appellat.

Nec *pro non* 1, 23. Nec ita multo post. *id.* 2, 22. — non sustinentes impetum 3, 22. *ubi variant libri in nec*. Sed nec extra fretum Euripi etc. 31, 22. *pro ne quidem*. Nec multi et incompositi 23, 1. *cf.* 7, 2. *id.* 42, 16. Nec libet credere, et licet 4, 29. *i. e. et libet non credere, et licet*. Sed neque vos tulissetis, nec nos spondissemus, nec fas fuit etc. 9, 9. Nihil ex ea familia triste nec superbum timebat 2, 30. *pro simplici particula copulativa aut disjunctiva. cf.* 4, 60. Ita et neque dici solet. Nec dubie 2, 23. Nec tamen ne ita quidem prius mittendum ad etc. 22, 25. *ad q. l.* Vid. *Bauer. pag.* 35.

NECARE 23, 57. Vestales — stupri compertae, et altera sub terra — ad portam Collinam necata fuerat, altera etc.

NECESSARIUS 7, 26. Aqua etiam, praeter cetera necessaria usui, deficiente. NECESSITAS 9, 8. Apud haud ignaros fortunarum humanarum necessitatumque. Belli necessitatibus (*bello necessario*) eam patientiam non adhibebimus 5, 6. Hoc audito, Perseus contraxisse eum necessitates ratus ad bellum utique cum Romanis 44, 27. *scil. iis faciendis, propter quae bellum necessario gerere debebat*. Venisse tempus ratus per ultimam necessitatem le-

gis agrariis Patribus injungendae 2, 43. Expressaque necessitas obsides dandi Romanis 2, 13. Sive errore humano, seu casu, seu necessitate 43, 8.

NECESSITUDO 8, 3. Privatis hospitiiis necessitudinibusque conjunctos.

NECESSUM 39, 5. Num omne id aurum in ludos consumi necessum esset.

NECOPINANTES ignarique 40, 57. Stationes duas necopinantes ab Istris oppressas 41, 7. Vid. *improvisos*.

NECOPINATUS 2, 22. Volcos — necopinata res percolit. *conf.* 9, 12. — ex necopinato 41, 5. Id cuique spectatissimum sit, quod necopinato viri adventu occurrerit oculis 1, 57. Legionibus necopinato pavore fuis 7, 6. Inter torpidos somno, paventisque ad necopinatum tumultum 25, 28. Non sustinere impetum necopinatum hostes 40, 48.

NECTAS 27, 28. Ne cui dolus neceretur a Pomo. Ita undique regi dolus necitur 1, 5. Et, qui ante nexi fuerant, creditoribus tradebantur, et noctebantur alii 2, 27.

NECURI consistere coactis necessaria ad vas decasent 22, 2. *cf.* 25, 33. *ut.* 38, 49.

NECUNDE 28, 1. Signa quam maxime ad lavam jubebat ferri, necunde ab stationibus Punicis conspiceretur.

NEDUM pro non tantum 10, 32. Ubi et intrare, nedum vastare — prohiberentur. Vid. *Inti. ad h. l. cf.* 45, 9. *ut. cap.* 29.

NEFANDUS 1, 60. Nefandum vehiculum. *i. e. per quod nefandum scelus commissum est; quod nefando insidentis scelere actum est per parentis corpus.* Resperse fando nefandoque sanguine ars 10, 41. Ne se sanguine nefando socii generique respergerent 1, 13. Tot tam nefanda commissa (*scil.* esse) 29, 11. Vid. *contaminare*.

NEFARIUS 9, 34. Nisi rempublicam eo nefario obstrinxeris. Ita non poterat non dicere Livius, quia nefas ablativo caret.

NEFAS ab libidine ortum 3, 44. Ut per omne fas ac nefas sequitari vindicem libertatis viderentur 6, 14. Tradamus — deos deorumque curam, quibus nefas est 6, 41, *cf.* 4, 3.

NEFASTUS 8, 28. Ne qua terra sit nefasta victoriae suae. *i. e. infortunata, infesta, quasi nefas sit, inde victoriam reportare.* Vid. *Inti. et. Col. Strophium ad h. l.*

NEGARE 6, 40. Neque nego, neque inficias eo. *i. e. nequaquam nego.* Multa in utramque partem de hac negandi formula *Inti. disserunt, quos vide.* Ipse Cicero *Or. Rosc. Am.* 43. *dixit:* non enim novi, nec scio. *Quidni Livius in alteram partem simile quid dixerit?* Vid. *Strophium ad hunc locum.* Negabat cessandum, et (*scil.* dicebat) utique prius configendum, quam etc. 35, 1. *conf.* 3, 48. [*ibique Stroph.*]

NEGLEGENTER 41, 18. Haud negligenter (*studiose*) corpus (*occis*) occultare. Exercitus imperatori erat negligenter adfuturus comitiis ferendis legis 45, 35.

NEGLEGENTIA 22, 9. Plus negligentia caerimoniarum auspicioumque quam etc. *i. e. omittendis, praetermittendis etc.* Ab eadem negligentia, qua nihil deos portendere vulgo nunc credant 43, 12. *pro levitate, improbitate.* Gentium jus — a nobis — negligentia Deorum praetermissum 8, 51. Negligentia laxior locus 24, 8.

NEGLEGIBAS 22, 11. Cur negligenter, ignorabant. *i. q. non considerantur.* In parvis rebus negligens ultor, gravem se ad majora vindicem servabat 2, 11. Deos tantum esse et non negligere humana 3, 56. Per praeceptum, eoque neglectum hostium custodiæ, saxum in Capitolium evadit 5, 46.

NEGOTIARI 22, 29. Negotiandi forme causa argentum in zonis habentes in comestibus (*militis*) erant.

NEGOTIUM 3, 4. Ut negotium daretur, videre ne etc. *pro videndi.* Nec intra muros quietiora negotia esse 5, 16.

NEMO Romanus 3, 60. *cf.* 5, 21. *ut.* 8, 30. — miles Romanus 37, 53. — hostis 36, 40. — omnium 10, 98. — unus 9, 16. Apud neminem auctorem invenio 6, 20. Neminem neque populum, neque privatum fugio 9, 1. Ut nemo eorum generis ac sanguinis sui memor in acie esset, praesidio socii, hostibus terrori essent 26, 2. *cf.* 2, 54. 3, 29. 9, 11. 24, 20. Neminem, — verum esse, praedictum rei tantae afferre 3, 40. *i. e. non aequum esse, ut quisquam etc. Simili modo et neque sepius recurrendum est.* Vid. *terut.* Neminem eorum per Italiam ire licitum 42, 56. *Si sans lectio, dissolvenda vox est: non quemquam — ire licitum.* Vid. *Perizon. ad Sanctii Minero.* 3, 7, 4. Dukerus legi volebat nemini enim, *probante quidem Drahenborelio.* Neminem unum esse, cujus magis opera putet rem restitutam 3, 12. Eos inter se, quia nemo unus satis dignus regno visus sit, partes regni rapuisse 2, 6. Vid. *utius.*

NEQUAQUAM 3, 35. Nequaquam splendore vitæ pares decemviro creat. Nequaquam perinde atque in capta urbe prima die aut passim aut late vagatus est ignis 5, 42. Nequaquam tantum publica calamitate moestii Patres, quantum etc. 7, 6. Eique ea fides, nequaquam amicum Persae, inimicissimum fecerat 40, 54. Ut apparet — nequaquam ex dignitate pari congressi regem cum legatis 42, 39. Nequaquam par Antiocho futurus 45, 11.

NEQUE pro particula copulativa. Vid. *nec.* — neque pro ne quidem 10, 42. Neque — neque — et haud 21, 1. — neque — etiam 27, 10. — neque — nec 9, 9. — neque — et 8, 12. — neque — et ita 23, 23. — neque — neque — atque 24, 40. Neque eo minus aut hos aut illos in delectum militum dare 41, 8. Neque nunciari admodum nulla prodigia in publicum 43, 13. *Scilicet Latini interdum duplicem*

negationem pro una ponunt. Vid. Inst. ad h. l. Itaque emendatio Gronovii alla legendis non est necessaria.

NEQUIDQUAM 5, 48. Per aliquot dies in tacta modo urbis nequidquam bello gesto. *i. e. frustra.* Bastarnas, nequidquam ad juga montium appropinquantes, 40, 58.

NEQUIUS 41, 7. Utrum auscriptum sit nequius (*bellum*) an inconsultius gestam, dici non posse.

NERVUS ac vincula 6, 11. *cf. 2, 24.* Gladio nervos incidere 37, 42. Nervi con-
juratōis 7, 39. *i. q. auctores seditionis, qui pello ante dicti erant, quippe in quibus omne robur esset.*

NESCIRE 2, 2. Ac nesciō an modum exceaserint. *pro nescio an non; habetque semper affirmationem, quae etc modestius exprimitur. cf. 3, 60. it. 23, 16. 37, 54.*

Nescire Tarquinius privatos vivere 3, 3, *i. e. non posse, non didicisse. cf. 9, 3.* Nescires, utrum inter decemviros, an inter candidatos (*Appym*) numerares 3, 35.

NESCIOUS 43, 13. Non sum nescius.

NEU *precedente* ut 2, 15. Sed ut in perpetuum mentio ejus rei finiretur, neu in tantis mutuis beneficiis invicem animi sollicitarentur. *cf. 3, 44. it. 8, 39.*

NEUTIQUEAM 7, 12. Dictatori neutiqueam placebat. *cf. 4, 27.*

NEUTRO 6, 38. Re neutro inclinata. *i. q. in neutram partem. cf. 1, 25. it. 8, 1.* Neutro inclinata spes 42, 7.

NEXUS 2, 23. Propter nexos obres alienum.

NEXUS 2, 23. Nexu victi. *Nisi cum Sigonio legas nexi, victi; quod probatur Salmatio de modo usurar. p. 337. Enimvero non differunt nexi a vinctis. conf. Bauer. ad h. l. pag. 104.* Vid. 8, 28. *ibi que interpretes.* Sorte ipsa obruebantur inopes nexumque inibant 7, 19. *i. e. operas in servitute pro pecunia, quam debebant, praestabant.*

Ni in formidulis sponsonem et ferendi iudicii usurpari solitum. *v. c. 3, 57.* Ni vindicias ab libertate in servitutem dederit. *cf. ibid. cap. 24.*

NIDOR 38, 3. Inde non solum magna vis fumi, sed acrior etiam fœdo quodam nidore ex adusta pluma, quem totam cunaeulum complexisset etc.

NIHIL, NIHILUM 3, 20. Nihil delectu opus est. *pro non. conf. 1, 27. it. 53, it. 25, 7. — nihil est, quod expectetis tribunos 2, 55. — nihil morem intermittere 3, 27. — nihil scire 3, 44. — nihil consento collega 32, 45. — Stimiliter; nec vos — quod contentatis quidquam est 4, 4. Nihil patricio magistratum inseram concilio plebis 6, 88. [ad q. l. vid. Stroth.] Thebani nihil moti sunt, quamquam non nihil succensebant Romanis 42, 46. — nihil infractus ferox Appii animus 2, 59. — si nihil morarentur 1, 53. Nihil aliud aversus 2, 8. *pro non ultra. — nihil aliud**

3, 19. *pro nulla alia re.* Nihil est aliud in re, — nisi ut omnia negata adipiscamur 10, 8. — *Similiter* 4, 4. quid enim in re est aliud, si etc. Nihilum deprecans, quin — — privatas in se iterum seiret 3, 58. Nihil unum insigne 41, 20. — nihil sentire idem 4, 46. — nihilum 35, 20. De nihilo hostes corripere 34, 61. — hostis fiducia, quæ non de nihilo profecto concepta est 30, 29. — nihil segnius 2, 47. Nihilo plus sanitatis in curia, quam in foro, esse 2, 29. Delectumque nihilo accuratorem, quam ad media bella haberi solitus erat, — habebant 5, 67. Nihilo ei pax tutior fuit 21, 2. Nihil aliud, quam admonere 4, 3. *pro nihil aliud facere, quam ut etc. cf. 2, 49. it. 23, 3, 24, 36.* Nihil minus, quam vereri 26, 30. Philippi præter legatum videmus nihil 32, 35. Quibus gentibus nihil ad eam diem cum Romano populo fuerat 8, 26.

NIMIUS 10, 26. Et copiarum satis sibi cum Decio, et nunquam nimium hostium fore. Nimio plus 28, 25. — nimio major multitudo 29, 38. Nimio plus, quam velim, nostrorum ingenia sunt mobilia 2, 37. Nimiū animi 6, 11. — imperii niscius 3, 26. et imperii nimium, et virum in ipso imperio vehementiorem rata. *Quamquam neutrum potius ibi esse plerique existimant, ut sit nimium imperium. cf. 3, 9. ubi consulare imperium dicitur nimium.*

NISI *pro sed, precedente* non 24, 30. Vid. *Drakenborch. ad 5, 51.* Ubi apena nisi in virtute haberent 24, 16. *pro nominis.* Vid. *Gronov. ad h. l. cf. Inst. ad 26, 21.* Nisi, victores se redditores ex hac pugna, jurant 2, 45. *alii: jurant. Sed sunt illa verba orationis obliqua, tamquam parenthe- sis, cavenda.* Nisi si quando a verbis arma acciperimus 6, 26. *conf. 6, 28. it. 26, 3.*

NITERE 9, 40. Nitentia (arma) antea rem, deformia inter sanguinem et vulnera. Galba nitens (corpus) et integrum denudet 45, 39. *Frontice.* Lactetius — recenti gloria nitens 3, 12.

NITI 28, 43. Quia super ceteros excellat, quo (*scil. honore*) me quoque niti non dissimulo. Barcinis nitentibus, ut etc. 21, 3. *i. q. postulantibus, agentibus etc.* Qui nitentur perumpere insperatum summis 21, 28. Nisi genibus ab senatu petierunt, ut etc. 43, 2. *conf. 44, 9.*

NITOR 10, 4. Corporum habitum et nitorem, cultiora, quam pastoralia esse.

NIVALIS 21, 54. Erat forte bruthæ tempus et nivalis dies in locis Alpibus Apenninoque interjectis. *Virgil. Ec. 19, 702.* Gaudetque nivali Vertice se attollens pater Apenninus ad auras.

NIVOSUS 5, 13. Insignis auras hieme gelida ac nivosa fuit. Aqua levata vento, quum super gelida montium juga concreta esset, tantum nivosa grandinis deiecit, ut etc. 21, 58.

Nix 5, 2. Militem Romanum in opere ac labore, nivibus pruinaque obrutum, sub pellibus durare etc. Secabant interdum etiam tum infamam ingredientia (*juventa*) nivem 21, 38. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 33. Vid. Alpes. et. immiscere.*

NOBILIS 4, 28. Nobilior vir factis quam genere. — nobilia signa 26, 21. Centurionem, nobilem militarium factis etc. 6, 14. Nobilis una imagine 1, 34. Nobilior alius Trasimeno locus nostris cladibus erit 22, 29. Ut in utramque partem arcendis sceleribus exemplum nobile esset 2, 5. — nobiles inimicitiae 27, 35. — nobilissimae 29, 4. *i. q. notissimae.* — nobile scortum 29, 9. Nobiles equi 45, 39. Itineribus ac mutatione locorum nobiliorem (*altii: mobiliorem*) ac salubriorem (*exercitum*) esse 10, 25. *i. e. magis strenuum et tolerantem. Oppos. sgenen ignobile ibid. cap. 20. h. e. fortitudinis immemor et praeda oneratum.*

NOBILITARE 23, 47. Quum jam ante ferocibus dictis rem nobilitassent, infestis hastis concitarunt equos. *i. e. clamam expectatamque fecissent. conf. 1, 9.*

NOBILITAS 10, 7. Jam ne nobilitatis quidem suae plebeius poenitere. Nobilitatem et regnum (*Scipionum*) in senatu accusabant 38, 54. *i. e. auctoritatem immodicam.* Nobilitas rempublicam deseruerat, neque in senatum cogi poterant 26, 12. *Omnino saepius dicimus numerus uno in loco eodem collectio jungitur. Vid. Drahenborch. ad 4, 16.* Consulares et alii pari nobilitate adolentes tribuni militum 44, 1. Nobilitatem — sinceram servare privatis consiliis non poteratis? 4, 4.

NOCERE 9, 10. Ob eam rem noxam nocuerunt. — noceri enim ei, cui hac lege non liceat 3, 55. Secundum poenam noventium 2, 5.

NOCTU 6, 18. Interdium noctuque. *Vid. nox.*

NOCTURNUS imber 21, 54. Nocturnus error (*eos*) dissipavit 43, 10. — nocturna — trepidatio 10, 20. Jacere inter fures nocturnos ac latrones 3, 58. *conf. 38, 59. — caetus 29, 15. Nocturni visus 8, 6.*

NODUS 40, 55. Qui nodum hujus erroris exsolvere possit.

NOLLE 9, 34. Nolo ego istam in te modestiam. *i. e. non postulo, exspecto, a te.* Nolle inultos hostes, nolle successum, non Patribus, non consulibus 2, 45. *Vid. auspiciam.*

NOMEN 5, 18. Me jam non eundem, sed umbra et nomen P. Licinii relictum videtis. Elephantum in acie nomen tantum sine usu fuerunt 44, 41. Campani magis nomen ad presidium sociorum, quam vires quum attulissent 7, 29. — nomina ducum 29, 1. *Oppos. veris et metuendis ducibus.* Quum tres celeberrimi nominis haberet duces 4, 54. *cf. 27, 40.* In tanti nominis regibus 44, 25. Devictum et captum

ingentis nominis regem, 30, 17. Nec diutius — quassatio per clara nomina reorum [vixit] 9, 26. Ne superasset (*Hasdrubal*) tanto exercitui suum nomen sequuto 27, 49. Vernaculis artificibus — nomen histrionibus inditum 7, 2. Nomen patrum Antigoni ferens 40, 54. Magnas opes sibi ac magnum nomen facere 1, 9. *conf. Virgil. Aen. 9, 343.* Nullum jam nomen esset populi Romani 26, 41. Quorum maximum nomen in civitatibus est suis 22, 22. Bellum magni nominis 31, 8. — nomen nobile bello 31, 18. Fulgor nominis Romani 21, 43. — primus Romani nominis 28, 32. — princeps Volsci nominis 2, 35. Ad delendum nomen Romanorum 21, 30. *al. Romanum. cf. 3, 8.* Volscum nomen prope deletum est. *cf. 1, 10.* Municipium Latini nominis 40, 18. Dum socii ab nomine Latino venirent 22, 38. Socium Latini nominis, quantus semper numerus 40, 36. Ita per se ipsum nomen Caeninum in agrum Romanum impetum facit: 1, 10. Ingaunorum omne nomen, obsidibus datis, in ditionem venit 40, 28. Concipitur deinde omne nomen Etruscum, et, — perveniunt 7, 17. — omnes Hernici nominis 9, 42. — vestrum nomen 37, 54. *pro vos.* Fabium nomen, Fabia gens maxime enituit 2, 45. [Fabia gens spuria videntur. Glossatoris, *hi meus me sensus fallit, manum sapient.*] Hoc est nomen (*Appia gens*) multo, quam Tarquiniorum, infestius vestrae libertati 9, 34. Nominis increpare 7, 15. Sic et vocare, ciere, inclamare dicuntur. Ut Philippi status, imagines omnes, nominaque earum etc. 31, 44. *i. e. inscriptiones.* Quum ad nomen (*nominatim citatus in delectu*) nemo responderet 2, 28. Virgis caesis, qui ad nomina non respondissent 7, 4. Ad nomen singulis perolutum est stipendium 28, 29. Tarda nomina et impeditiora inertia debitorum 7, 21. Unius tantum criminis (*scil. nomine*) — in vincula te duci jubebo 3, 56. *Sic Dukerus, quem ad h. l. vide.*

NOMINARE 21, 16. Nominatae consulibus provinciae. *cf. 44, 17.* Quinque augurum loca adjecit, in quae plebi nominarentur 10, 8. — magistri equitum a te ipso nominati 8, 23. — dictator nominatus 9, 28. Hannibali imperatori parem consulem mino 24, 8. Priusquam nominarentur (*accusarentur*) apud dictatorem 9, 26.

NOMINATIM 2, 28. Citant nominatim juniores. (*de delectu.*)

NOMINATIO in locum ejus (*pontificis*) non est facta 26, 23. *i. q. infectio.*

NON 24, 20. Non — nisi pro non — sed. Injussu tuo, imperator, extra ordinem numquam pugnaverim, non si certam victoriam videam 7, 10. Non — sed 29, 28. *pro non modo, sed etiam.* Non decemviri tulerunt? 4, 4. *pro nonne. il. 5, 53.* Non in casis etc. Non loquor apud recu-

santem iusta bella populum, sed tamen etc. 7, 30. *pro non quidem*. Non modo — sed etiam 24, 40. *pro non modo non — sed etiam*. Non modo — sed 1, 40. *pro non modo, sed etiam*. cf. 6, 7. it. 8, 20. Non Samnium modo, et Campanum 22, 23. *pro sed et C*. Non nisi — sed nisi 39, 28. cf. 28, 22. Non solum — sed 2, 2. *pro sed etiam*. cf. 3, 36. it. 28, 19. Non solum — sed ne — quidem 5, 42. *pro non solum non — sed ne — quidem*. conf. 5, 47. Non modo — sed ne quidem etiam 38, 58. Ne — quidem — non modo 25, 15. Non modo — ne quidem, *ut sensus desideret aliud adhuc* non. 1, 40. Non modo civicæ, sed ne Italicæ quidem stirpis. cf. 4, 3, 6, 34, 9, 19, 22, 23, 24, 40, 39, 36. *Id fit e more linguæ latinæ*. Sed tamen 35, 46. occurrit non modo non — ne quidem. cf. 4, 3. it. cap. 35. *Hujusmodi loca obvia sunt interdum etiam apud alios scriptores, illam exquiritorem formam alias constanter sequentes*. Itaque videntur illa utique ad normam plerorumque corrigenda esse. Ceterum in omnibus his locis negationem habent membra posteriora, sive non modo, sive non solum præcesserit. Sed eodem sensu eadem particula accipiendæ sunt, si vel maxime diserta negatio absit membro posteriori. Sic 3, 6. Non modo ad expeditiones, sed vix ad quietas stationes viribus sufficient. cf. 7, 32. *vid. Drakenborch*. ad 25, 36. Non modo patrum quemquam, sed ne cognatos quidem aut affines, postremo ne fratres quidem etc. 6, 20. Non — tantum *sine membro posteriori* 10, 14. Non vero tantum metu (*signa clamorque*) terrere Samnitium animos. *ubi quidem Drakenborchius addendum censet*: sed etiam vano. *Plenæ orationis exempla sunt* 5, 3. it. 6, 39. Non senatum, non magistratus, non leges, non mores majorum, non instituta patrum, non disciplinam vereri militiæ 5, 6. *vid. Drakenborch*. ad 8, 34.

Nos 7, 30. Gentibus, quæ inter nos vosque sunt. Nos *pr. historicis Livio dicuntur*. *Præfat. ult. vid. Bauer. ad h. l. pag. 6*.

NOSCERE 10, 20. Accitque edicto domini ad res suas noscendas recipiendasque *i. e. recognoscendas*. cf. cap. 36. Clamore magis, quam oculis, hostem noscunt 10, 33. cf. 27, 46. Quæ nobilitata fama magis auribus accepta sunt, quam oculis noscuntur 45, 27. Græciæ civitatum instituta, mores, juraque noscere 3, 31. — hæc exploranda noscendaque esse 22, 55. — noscendisque singularum causis 30, 24. cf. 27, 4. Inter traditionem imperii novitateque successoris, quæ noscendis prius, quam agendis, rebus imbuenda sit, sæpe bene gerendæ rei occasiones intercidere 41, 15. Neque facile fuisse id vitium nosci, quum consul oriens nocte silentio diceret dictatorem 8, 23. cf. 6, 18.

NOSCITARE 2, 28. Noscitabatur tamen in tanta deformitate. cf. 23, 6. Noscitatis in me patris patrique similitudinem oris vultusque et lineamenta corporis 26, 41. Quia subjecti oculis imperatoris noscitari poterant 8, 32. Circumspicere omnibus fori partibus senatorem, raroque usquam noscitare 3, 38.

NOSSZ 5, 6. Nec finem ullum alium belli, quam victoriam noverit. *i. e. habere voluerit*. Nec ullum — certamen adversus Patres noritis 6, 18.

NOTER 9, 19. Utique numquam nostris locis laboravimus. *i. e. opportunis*. [*vid. Bauer. ad h. l. pag. 298.*] Nostrum est — vestrum est 39, 6. *i. q. nostra culpa est etc.* Secunda nostra fortuna 5, 51. — tempore nostro adverso 31, 31. *vid. Drakenborch*. ad priorem locum. *it. infra in v. suus*. Nostram ipsorum libertatem subruere et tentari patimur 41, 23. Quorum (*deorum*) est potestas nostrorum hostiumque 8, 9.

NOTA 4, 29. Imperioso — Manlio cognomen inditum; Postumius nulla tristi nota est insignitus. Ne qua inter colloquia insigni nota hæsitantes deprehendi possent 9, 36. Ad insignem notam hujus anni memoriæ proditum est 39, 50. Notæ secretæ 34, 61. *i. e. sermones non nisi cum uno habiti, qui, relati ab alio, argumenta sint, illum unum certa mandata dedisse, quibus alias non habita foret fides*. *vid. Duher. ad h. l.* Notæ censoriæ ternæ 24, 43. — nota ignominiaque 31, 44. — censores — senatum sine ullius nota legerunt 33, 7. — iners nota censoria. *Vid. iners*. Insignes notæ (*censoriæ*) fuerunt 41, 27. Adjectæ mortuo notæ sunt: publica una — gentilicia altera 6, 20.

NOTARE 27, 8. Ut visceret agros cultaque ab incultis notaret. *Sic* 27, 47. Scuta vetera hostium notavit. *it. ibid.* notari oculis. Moderationis eorum (*decemviorum*) argumentum exemplo unius rei notasse satis erit 3, 33. Vestigio notato humano 5, 47. Ne ducem circumire hostes notarent 7, 34. Notata locis temporibusque referre alicujus decora 21, 43. Aliis senatusconsulto notantibus præfectum 27, 25. *i. e. notandum lacerandumque censentibus*. cf. 21, 25. it. 25, 3. Neminem nota strenui aut ignavi militis notasse volui 24, 16. Neque ab altero (*censore*) notatum alter probavit 42, 10.

NOTIO 27, 25. Ad censores, non ad senatum notionem de eo pertinere dicentibus. *i. e. cognitionem*.

NOTITIA. *Vid. adducere*.

NOTUS 3, 44. Notos gratia eorum, turbam indignitas rei virgini conciliat. *i. e. qui Virginiam Iciliumque norant, fautores*. Exercitus nondum notus satis inter se 35, 3. Uterque inter se nondum satis noti (*duces*) 21, 39. Virginem plebei generis, maxime forma notam, petiere juvenes

4, 2. Vix notis familiariter adridere 41, 20.

NOVARE 1, 52. Qui Turnum novantem res pro manifesto parricidio merita poena affectissent. *cf.* 27, 24. *ii.* 28, 26. — spes novandi res 29, 36. Tribunis plebis, jam diu nullam novandi res causam invenientibus 5, 2. Principes novandarum rerum 6, 18. Præcipites ad novanda omnia agebat 49, 30. In tribunis militum novatum 42, 2. (*in eorum electione.*) In his nihil novatum, nisi quod etc. 45, 21. Non — regni tædio quidquam apud eos novatum 5, 6. Magister equitum et ipse novat pugnam equestrem 4, 28. Alii ignarum (*ferebant*), belli quæ in dies fortuna novaret 44, 8.

NOVELLUS 2, 28. Novella Romanis oppida adiunguntur. *i. e.* super acquisita. — novelli Aquileienses 41, 5. *i. q.* coloni super eo deducti. *cf.* 39, 55.

NOVISSIME 10, 1. Ita — duo millia armatorum, reventia novissime in ipsas flammæ — absorpta.

NOVITAS 1, 34. Romanis conspicuum eum novitas divitiarum faciebant. Novitate ac miraculo attoniti 1, 47. Novitas successoris 41, 15.

NOVUS 6, 40. Neque novum neque inopinatum mihi sit. Assuetis regio imperio, tamen novum formam terribilem præbuit tribunal 45, 29. *i. q.* incognitum. Galli nova re trepidi 3, 49. Consuli primo tam novæ rei ac subitæ admiratio incluse rat vocem 2, 2. Novam in femina virtutem novo genere honoris donavere 2, 13. Novus veteri exercitus jungitur 7, 7. Rursus novus de integro — labor 5, 5. *cf.* 10, 29. Nova de integro pugna exorta est 22, 5. — novum de integro prælium 24, 16. *ii.* 30, 34. Conscriptos — in novum senatum appellabant lectos 2, 1. Si hoc modo — Furios recipere a Gallis urbem voluisset, quo hic novus Camillus — Italiam ab Hannibale recuperare parat, Gallorum Roma esset 22, 14. *i. e.* alter sospitator. Ita Hannibalis nomen pro infestissimo inimico P. R. dicitur ap. Ciceronem *Verr.* 5, 12. *ii.* Or. *Phil.* 13, 11. *Vid. Cel. Ruhenen. ad Velleii* 2, 18. In novissimis te recipito 7, 40. Cum subsidiis ex novissima acie — ad præsidium collegæ missi 10, 29. *cf.* 31, 27. *ii.* 42, 57.

Nox 9, 3. Qua cibi, qua quietis, immemor nox traducta est. Nocte deinde silentio — dictatorem dixit 8, 23. *cf.* 9, 28. — concubia nocte 25, 9. Nox interdiu visa intendi 7, 28. Nec nocte nec interdiu virum conquiescere pati 1, 47. Ut — nocte ambo exercitus — suas quisque abirent domos 2, 7. *Moe*: silentio proximæ noctis. De accipiendis clam nocte in urbem regibus 2, 3. Non observatam esse memoriam noctis illius, quæ pene ultima atque æterna nominari Romano fuerit 6, 17. Quid hoc noctis — venisti 40, 9. *vid. intempestus. ii.* sublustris.

NOXA 27, 8. In noxa esse paullo post dicitur scelus impium. *cf.* 32, 26. — noxam nocuerunt 9, 10. — noxæ eximere 8, 33. — dedi noxæ inimico 26, 29. *i. e.* in potestatem inimico ad nocendum. Noxæ damnatus 8, 35. — quam ob noxam? 7, 4. — neminem noxæ penitebit 2, 54. Republicam non extra noxam modo, sed etiam extra famam noxæ conservandam esse 24, 61. Quandoquidem nihil præter tempus noxæ lucrarentur 2, 59. Reus haud dubius ejus noxæ 5, 47. Sine quæso — noxam, cuius arguimur, nos purgare 23, 6. Noxa liberati interfectores 45, 31.

NOXIA *i. q.* noxa, eodemque sensu usurpatur substantivis 10, 19. Desertori magis, quam deserto noxiæ fore. *Fulgo Grammatici* noxam crimen, noxiam vero poenam denotare putant. Adhuc privati noxiis — conjuratio sese impia tenet 29, 16. *Bæurius ad A. l. pag.* 284. Noxiis legi vult, quod non est necesse. Sine ullius eorum, quos oderat, noxia 41, 23. *cf.* 8, 28. *Vid. Duher. ad h. l.*

NOXIUS 7, 20. In Faliscos eodem noxios crimine vis belli conversa est. *cf.* 4, 15.

NUBERE 4, 4. Ut, in quam cuique feminae convenisset domum, nuberet. Mamiliam filiam nuptum dat 1, 49. *cf.* 23, 2. Melius me moritum fuisse, si non in funere meo nupissem 20, 15. — nuptam pudicamque habiturus 3, 45. Quod juncta impari esset, nupta in domo, quam nec honos nec gratia intrare posset 6, 34. Duæ filiae sunt: utraq; jam nuptæ 42, 34.

NUBES locustarum 42, 10. — jaculorum 21, 55. *Vid. obruere. Virgil. Æn.* 10, 808. *sq.* sic obrutus undique telis *Æneas* nubem belli, dum detonet, omnem sustinet. *Conf. idem Georg.* 4, 60. Rex contra perditum equitumque nubes jactat, et consternit maria suis classibus 35, 49.

NUDARE 3, 11. Qui obvius fuerat, multatus nudatusque abihat. Parietes postesque nudatos 28, 43. *Vid. Cic. Ferr.* 4, 58. Nudatum tectum 42, 3. *i. e.* lignum, cui tegula imponuntur, id quod putrefaciendum declarat. Nudare muros defensoribus 21, 11. — Saguntinis pro nudata moenibus patria corpora opponentibus 21, 8. Hostem nudatum urbis 9, 31. *i. e.* cui urbes ademptæ. Quum tuo exercitusque tui præsidio nudatam Italiam viderit 28, 42. *cf.* 30, 2. Nudatis omnibus præsidiis, patefactisque bello etc. 44, 6. Nudatus opibus (*Perseus*) 42, 50. Apparatus belli — qui et vos instruet, et hostes nudabit 26, 43. Omnium nudatos Manes, nullius ossa terra tegi 31, 30. Nudari latera sua sociorum degressu 1, 27. *Vid. Virgil. Æn.* 5, 586. Non agros tantum nudare populando potuit, ne quos inde Romani commeatibus expectarent 44, 27. *Ætoli* defectionem nudabant 35, 32. *i. e.* præ se ferebant. Magis, ut nudaret animos — quam spe, im-

petrari posse 34, 24. — nec illi primo statim creati nudare, quid vellent 24, 26. Ne, penâ ejus, consilia adversus Romanos nudaret 40, 24. Quæ nondum animos nudaverat 33, 21. *i. e. aperuerat, patefecerat.* Gronovius et Cræverius, fortasse rectius, nudaverit legunt. Sed tamen Livius haud raro ita indicativos in oratione obliqua ponit. *v. c.* 36, 39, 27, 52, 48, 1. 45, 59. Vid. Duker. ad 3, 2. Vid. *detegere*.

NUDUS 3, 19. Hic negando bella esse, arma vobis ademit, nudosque servis vestris et exulibus objecit. Nuda corpora et soluta somno trucidantur 3, 45. Dextrasque nudas ostentantes, ut gladios abieciisse adpareret 28, 3. *conf. Virgil. Æn.* 11, 418. Inermes nudique sub jugum missi 3, 23. *cf.* 9, 15. militem se cum singulis vestimentis sub jugum misurum. *cf. cap.* 6. *vide* 45, 39. et *Drakenborchium* ad 3, 26. Nempe tunica tantum vestiti dicuntur nudi. Eodem modo Græcorum *γυμνὸν* dicitur. Suo jussu circumduci Albanum exeritum, ut Fidenatium nuda terga invadant 1, 27. In loco nudo atque inopi 28, 16. — colles nudi 27, 41. — via nuda et facilis *ibid.* *cap.* 42. Ut ne nudo quidem solo — alere se ac suos possent 26, 30. *cf. cap.* 35. Ad Lælium prædas ingentes ex agro inermi ac nudo præsidii agentem 29, 4. Id, quod constat, nudum videtur proponendum 3, 47.

NUGATOR *i. q. homo nequam, auctore Festo* 38, 56. Nectionem modo, modo nugatorem appellat.

NULLUS 40, 40. Nullis castris eo die exercitus victor mansit. Nullo simpliciter dictum pro nullo loco 22, 58. *ad q. 1. vid. Bauer. pag.* 73. [cui non assensit nullâ corrigenti. Ipsa lectionis varietas arguit, nullo a Livii manu profectum esse.] Nullus repente sui 6, 18. [Græcorum *ὄχι μὴδὲ*.] In concordia ordinum nullos se usquam esse vident 3, 66. Nullas dum in Asia civitates socias habebat populus Rom. 29, 11. Nullodum certo duce 3, 30. Nullo patre natus 4, 3. *i. e. obscuro, ignoto patre; quemalmodum Melchisedecus in N. T. vocatur ἀνώνυμὸς καὶ ἄχρητος.* Nulla rerum suarum non relictâ inter hostes 8, 26. Philippi nullus usquam nec nuncios ab eo per aliquot horas veniebat 32, 35. Dukerus legendum censet: Philippus nullus usquam, nec etc. Nullis injuriis vestris — unquam æque quam munere — tribunos offensos 5, 3. *i. e. non æque offensos illis injuriis etc.* Vid. *Drakenborch.* ad h. l.

NUMEN 1, 55. Moverunt dii numen ad indicandam imperii Rom. molem. *i. e. annuerunt.* — numen deorum 8, 32. Evidens numen — rebus affuit Romanis 5, 61. Quorum (deorum) eluduit numen 9, 11. Hæc culti neglectique numinis tanta monumenta in rebus humanis cernentes 5, 52. Vindicasse ipsos (deos) suum numen, sua auspicia 7, 6. Numina Jovis Romani 18,

6. Quæ — præsentis deæ numine cæpe comperta nobis — referebantur 29, 8. In ducibus ipsis puniendis nullum deæ numen apparuit? immo ibi præsens maxime fuit *ibid.* Dictatoris edictum pro numine semper observatum 8, 84. Annuite, patres conscripti, nutum numenque vestrum invictam Campanis 7, 30.

NUMERUS 86, 21. Argenti bigati (ovans) præ se tulit centum triginta millia; et extra numeratum duodecim millia pondo argenti. Libertatis autem originem inde magis — numerus 3, 1. *i. e. repetas æstimes.* Quorum annos in perpetua potestate, tamquam regum in Capitolio, numeratis 6, 41.

NUMERUS 9, 27. Et, majos quam pro numero auxilium, adveniant fortes viri. Hic hominum numerus 19, 58. (de exercitu 20,000 amplius.) Querentibus, ad numerum sibi colonos non esse 32, 2. *i. e. numerum colonorum legitimum.* Legatos et consularium numero mittendos ad eum senatus censuit 9, 38. Vid. Gronov. Obs. 1, 4. Quo magnum frumenti numerum congenerant Romani 21, 48. Certus numerus æris 5, 7. Quum — partem abesse numero sensisset 1, 7. *i. e. argento, grege.* Ab Etruscis — numerum (licitorum) quoque ipsum ductum 1, 8. Quum dumviris sacris faciundis adjectus est propter plebeios numerus 10, 8. Numerus Minervæ inventum 7, 3.

NUMQUID enim socordius ac segnius rempublicam administrati 6, 37. Simpliter interrogat, poniturque Livio pro an. Vid. *equus*.

NUNC addito quum maxime 29, 17. Nunc in expeditione, nunc in acie 3, 12. *cf.* 28, 28. Nunc — modo 8, 32. pro nunc — nunc. Nunc jam nobis — vobisque — promissus consulatus patet 7, 81. *cf.* 5, 2. 2. 10, 19. Vid. Bauer. Rec. Liv. 1, pag. 188.

NUNCIA 1, 84. Ejus dei nuncia (aquilam) venisse. Quæ (vox) nuncia cladis ante bellum Gallicum audita neglectaque esset 5, 60.

NUNCIARE 1, 7. Nunciatio augurio. verbum proprium in tali re. *cf.* 10, 40. 32, 9. Prodigia — pluribus locis nunciata acciderunt 31, 12. Priusquam consules provincias sortirentur, prodigia nunciata sunt 41, 9. Vid. *annunciare*. Nunciat, quæ occulte facta sunt 4, 24. Sermo est de arcanis, quæ et discrete commemorantur paullo ante. Ea autem proprie dicuntur enunciari, contra, nunciari, quæ audita aut visa sunt. Nihil referre, ipsi coram, an ad præsidium nunciaretur 36, 3. *cf.* 38, 46. Nunciate regi vestro, regem Rom. Deos facere testes etc. 1, 22. Sic Virgil. Æn. 1, 137. regique hæc dicite vestro etc. Hæc nunciant domum Albani 1, 23. Nunciaret (jussit domino suo) T. Manlius — esse 7, 5. Tegulas relictas in area templi — redemptores nunciarent 42, 8. Nunciabant, agnum cum duobus capitibus datum 32, 9.

quinam? pro vulgo nunciabatur. Cum duobus consulibus exercitus amissi nunciabantur 22, 54. Hæc Rhodum nunciata; quæ per se tristia fuissent, quia majoris mali levatus erat timor — in gaudium renunciata verterunt 45, 25. nunciata *expli- cari debent* per nunciari iussa, *quoniam sequitur renuntiata.* *Ac ne sic quidem a frigido pleonasmò immunis locus videri potest, nisi post nunciata majorem interpunctionem facias.* Et ne ibi quidem nunciato, quo pergerent, tantum convocatos milites monuit 35, 9. *absolute dictum, ut sæpius.*

NUNCIUS 44, 15. Rhodios nuncio in orbe terrarum arbitria belli pacique agere. In voc. nuncio Drakenborchius ironiam esse putat, quia nuncio s. nunciis facere instituerent, quod exercitibus obtinendum foret. Enimvero Romani et ipsi per legatos, internuncios etc. Italia tentarunt. Fortasse legendum nunc. [quod Perizonius in mentem venit. Sed verissime Drakenborchius. Neque probaverim Gronovii nunciis. Aptior singularis, cum augeat contentus acerbiter. Dispicet Schelleri ratio.] Remissique nunciis ab eo ad principes — in Athamaniam se venturum 38, 1. *pro quâ dicerent, in Athamaniam etc. Similiter* 47, missis ad consules nunciis, quo loco res essent. *conf.* 3, 18. Vid. Drakenborch. ad 38, 1. Regius nuncius populi Romani Quiritium 1, 24. Ego sum publicus nuncius populi Romani 1, 32. Cui rescribi nihil placuit; nuncio ipsius, qui litteras attulerat, dici etc. 42, 37. Trepidus nuncius adfert, hostem magno agmine adesse 42, 57. Trepidus nuncio excitatus 1, 48. Ne se — tam tristem nuncium fere ad Cinnatum paterentur 4, 41. Ludis relictis domus magna pars hominum ad conjuges liberisque lætum nuncium portabant 45, 1.

NUNCUPARE 1, 3. Julia gens auctorem nominis sui nuncupat. Martem incertæ stirpis patrem nuncupat 1, 4. Quæ (voce) laturos eo spolia posteros nuncupavit 1, 10. *i. q. prædixit.* Quæ (vota) pro republica nuncupaverint tot consules etc. 10, 7. *i. e. nuncperint, promiserint.* Quod Deos immortales inter nuncupanda vota exposci, ejus me compotem voti vos facere potestis 7, 49. Quibus (Dii) vota nuncupavit 45, 39. Sicut verbis nuncupavi, ita — — — devoceo 8, 9. Verba legitima dedentium urbes nuncupare 9, 9.

NUNCUPATIO 21, 63. Sollemnem votorum nuncupationem fugiase.

NUNDINÆ 7, 15. Qui nundinas et conciliabula obire soliti erant. *Cel. Strothius ad h. l. nundinas de locis accipit.*

NUNDINARI 22, 56. Pœnum — in captivorum pretiis prædaque alia — nundinantem.

NUPER de longiori tempore. *Præfat. ii. 9, 34. de spatio decem (sec. alios quinque) annorum. — et 45, 39. de triginta annorum spatio.* [Vid. *Clav. Ciceron. h. v.*]

NUPTIALIS 4, 4. Nemo invitum pactionem nuptialem quemquam facere cœgisset. Ut — ad penates hostis sui nuptiale sacrum conficeret 30, 14. *cf. cap. sq. nuptiale munus — de veneno.*

NUSQVAM 1, 38. Ubi nusquam ad universæ rei dimicationem ventum est. Bellum nusquam alibi erat 39, 38. *cf.* 43, 9. Nusquam alio, quam ad vos, querelas detulimus 29, 17. De Scipione nusquam, nisi in senatu actum 29, 22. Persecutis hostibus nusquam se æquo certamine committentes 3, 42. *cf.* 45, 44. quum hostes exercitus nomquam eduxissent: *ubi quidem Doherus et Crevierius nusquam legi voluit.* Nusquam minus, quam in bello eventus respondent 30, 30. Nusquam inde Gallos longius vestigium moturos 44, 26. Nusquam te vestigio moveris 21, 44.

NUTARE 4, 37. Nutant circumspectantibus galeæ, et incerti trepidant.

NUTRIRE 4, 52. Cura corporum nutriendorum *i. e. fovendorum.* Materiem ingentis publice privatimque decoris omni indulgentia nostra nutriamus 1, 39. Vide *fovere.* Quod nature damnum utrum nutriendum patri — an castigandum ac vexatione insigne faciendum fuisse 7, 4. *i. e. non fastidiendum, explicante Sigonio, aut, uti Gronovius volebat, remedium ac fomentis quasi adhibitis curandum.* Sorte quadam nutriendæ Græciæ datus 36, 35.

NUTUS 7, 30. Annuere nutum. *Elegantè; nutus enim fortune tribui consuevit.* Vide Numen.

Ob 43, 7. quorum legatio ipso introitu, ob id quod Mictio — pedibus captus lectica est introlatus etc.

OBÉRATUS 26, 40. Mixti ex omni colluvione exules, obérati, capitalia ausi plerique. *cf.* 6, 27.

OBARARE 23, 19. Quum hostes obarassent, quidquid herbi terreni extra murum erat, raporum semen injecerunt.

OBEDIENTER 8, 19. Se sub imperio populi Rom. fideliter atque obedienter futuros. *cf.* 5, 12. *id.* 42, 35. Vid. *Obnoxie.*

OBEDIRE 5, 8. Nec plebs nobis dicto audiens atque obediens sit. Utrique enixe obeditum dictatori est 4, 26.

OBQUITARE 9, 36. Obquitavit stationibus hostium. *cf.* 30, 12.

OBEX 9, 2. Eam quoque (*riam*) clausam sua obice armisque inveniunt. Obices viarum 9, 3.

OBJACERE 2, 65. Saxa objacentia pedibus ingerit in subeuntes. Saxorumque ingentium objacentem molem invenere 9, 2.

OBJECTARE 9, 34. Contagio ejus, quod querebat ipse, criminis objectata ab inimicia est. *cf.* 6, 27.

OBJICERE 22, 34. Duas legiones hosti ad cædem objectas. Obtruncatoque prius armigero, qui se infesto venienti obviam

objecerat, consulem lancea tranfixit 22, 6. *ubi vid. Bauer. pag. 46. [Durius illi visa constructio: viz jure, opinor.]* Hostium se telis potius, quam suffragiis iratorum civium caput obiecturum 22, 40. Qui Decimio in auctoribus ad piaculum noxæ obijciendis adensi sunt 45, 10. Quia eum obiectum Romanis esse volebant 42, 5. *cf. 34, 9.* Pecunia omnibus contactis ea violatione templi furorem obicit 29, 8. *pro injectis.* Sic: religiones obiectæ animo 41, 23. — quo (*dis*) sibi eam mentem obicissent (*dâ*), ut excidium patriæ fatale proderent 5, 15. *de divino monitu vel instinctu.* Quæ ubi obiecta spes est 6, 14. Levi aura spei obiecta 42, 39. Ab effusa fuga flumen obiectum a tergo arcebat 1, 27. Brachio obiecto flumine eos excludit 29, 52. Cervis etiam obiectis, ut viam intercluderet 44, 11. Castellum loco edito contra arcem obicit 38, 4. — promontorium obiectum 31, 46. Hujus in ostio sinus parva insula obiecta ab alto portum ab omnibus ventis — tutum facit 26, 42. *Similiter Virgil. Æn. 1, 160.* insula portum efficit obiectulaterum. Dum obiectis foribus extremos suorum excludere 5, 13. *cf. 28, 6.* Ubi conferti hastas ingentis longitudinis præ se Macedones obicissent 32, 17. *non transversæ, sed directæ, intelligendæ sunt.*

OBIRATUS 1, 31. Fortunæ, ut fit, obirati, cultum reliquerant desit. *Vid. Gronov. ad 42, 10.* ubi pro ob ea irati *legi vult* obirati.

OBIRE 5, 52. Sollemne Fabiæ gentis obiti. *i. e. fecit. verbum proprium.* Ipse (*Numa*) plurima sacra obibat 1, 20. Consules obire tot simul bella 4, 7. Omnia militaria munera ipse impigre obiret 44, 4. Ibi inter se et regiones, quas obirent, et milites diviserunt 42, 37. Cum quibus (*legatis*) circumspicere et obire ad omnes hostium subitos conatus posset 31, 21. Ne ad omnia simul obire unus non posset 10, 25. Simul se cum illis obituros (*mortem*) 5, 39.

OBLIGARE 21, 21. Novis se obligat votis, si cetera prospera evenissent. Me vobis, priusquam provinciam aut castra viderem, obligavit fortuna 26, 41. Si quid est, in quo obligari populus possit, in omnia potest 9, 9. Habita fides ipsam plerumque obligat fidem 22, 22. Dextra data in id, quod petebatur, obligandæ fidei 30, 12. Fide sua obligata, pacato agmine transituros Bastarnas 40, 57. Nec moror, quo minus in civitatem, obligatam sponione commissa — redeant 9, 11.

OBLIQUUS 5, 16. Per agrum Cæretem obliquis tramitibus transgressi. *i. e. transversis.* Tendere obliquo monte ad castra Gallorum visi sunt 7, 15. Obliquis itineribus agmen sequebantur 41, 2.

OBLITERARE 3, 71. Res vetustate oblitterata. *cf. 26, 41.* — res oblitterata 39, 25.

— præteritis silentio oblitteratis 43, 2. — oblitterata peccata 3, 59. Nondum oblitterata memoria superioris belli 21, 29. Adversamque prospera pugna (*consul*) oblitteravit 33, 36. Suo beneficio paternas similitates oblitterans 41, 24. Non tamen oblitterare famam rei male gestæ potuit 39, 20.

OBLITUS 9, 18. Et exercitum Macedoniæ oblitum, degenerantemque jam in Persarum mores adduxisset. Quamvis recentium fœderum et Deorum omnium oblitus, bellum gesturos 30, 23. Armorum hostiumque oblitus 41, 2. Ne in metu quidem feritatis ingentis oblitus 41, 18.

OBLIVIO 28, 29. Auferat omnia irrita oblivio, si potest.

OBLONGUS 21, 8. Missile telum hastili oblongo. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 9.*

OBMOLIRI 33, 5. Qua (*arbore*) evulsa portæ instar extemplo patebat, nec in promptu erat, quod obmolirentur.

OBNASCI 23, 19. Inter obnata ripis salicta.

OBNITI 8, 38. In suo quisque gradu obniti, urgentes scutis, pugnabant. Ibi Postumius, omni vi, ne caperetur, obnixus occubuit 23, 24. [*Gronov. et Drakenborchius* dimicans occubuit.] Obnitis vos stabili gradu impetum hostium excipere 6, 12. Stant obnisi Samnites 7, 33.

OBNOXIE 3, 39. Sed magis obedienter ventum in curiam est, quam obnoxie dictas sententias accepimus.

OBNOXIUS 9, 9. Obnoxia pax. *i. e. in qua, in qua timor alterius relinquitur.* Quæ serva atque obnoxia fore, si nullus alio sit, quam ad Romanos, respectus 42, 46. Si recteam, aut superbus, aut obnoxius videar 23, 12. Vestra obnoxia capita pro licentia Fabii obijcite 8, 34. *i. e. ut sint obnoxia.* Subjecti imperio et obnoxii 37, 53. Obnoxia sunt bona creditæ pecuniæ 8, 28. Obnoxiam carnificis arbitrio ducere animam 6, 17. Tentari profecto patientiam, ut, si jugum acceperint, obnoxios premat 1, 50. Adeo obnoxios summiserant animos 6, 34. Subjecti atque obnoxii vobis minus essemus 7, 30. Optimum quemque — inhonoratos et deterioribus obnoxios silere 39, 27. Cui et palam facti parricidii gratia obnoxius erat 40, 56. Obnoxios pedibus eorum subjecti 43, 31.

OBNUBERE 1, 26. Caput obnubito.

OBNUNCIARE 22, 42. Paullus obnunciari jam efferenti porta signa collegæ jussit. *Nempe consul consuli obnunciare potest, ut patet ex Ciceronis Or. Phil. 2, 33. i. e. auspiciis tristes nunciare, ad impediendum.* [*vid. Clav. Ciceron. h. v.*]

OBORIRI 21, 8. Acrius de integro obortum est bellum. Adventu suorum lacrimæ obortæ 1, 58. Lacrimæ omnibus obortæ, et diu moestum silentium tenuit 40, 8. *Sic Virgil. sinum lacrimis im-*

plevit obortis. Proficiascentibus indignatio oborta 2, 37. *i. q. indignari ceperunt.* Tumultus ingens (*in castris*) oboritur 49, 58.

OBROGARE 9, 34. Obrogat antiquæ legi nova. (*Hodie vulgo: derogat.*) Oppos. abrogare legem *i. e. prorsus tollere.* Vid. *Drakenborch. ad h. l.*

OBRUERE 30, 6. Obruerant itinera portarum. *i. e. obtruserant, moles et impedimenta objecerant.* Obruta urbs agmine 34, 5. *pro obessa, vel potius circumdata.* Obruti sunt insuper velut nube jaculorum a Balearibus conjecta 21, 55. Vid. *Virgil. Æn.* 9, 421. Divinis humanique obruti sceleribus 3, 19. Quam obruerent cum male paria, male gesta, male retenta imperia 9, 34. Cujus populi vis atque virtus non obruta sit Cannensi clade 25, 38. Se mergentibus semper sortem usuris obrutum fœnore esse 9, 45. Messam et obrutum fœnore partem civitatis 6, 17. *cf.* 35, 7. Hanc tribuni orationem (*accusationem*) ita obruit Marcellus commemoratione rerum suarum, ut etc. 27, 21. *i. e. refutavit, irritam fecit.* Meas opiniones, conjectando rem vetustate obrutam, non interponam 29, 14. *i. q. obliteratam.*

OBSCENUS 31, 12. Animalium obscœni fœtus. *i. e. monstrosi, et propter mali ominis.* Vid. *Virgil. Æn.* 12, 876. Palam ab suo comitatu et obscœnis illis viris fremebant interfectum 33, 28. *paullo ante:* prosequentibus mollibus viris, qui joci causa convivio celebri interfuerant.

OSCURUS *Prefat.* Si in tanta scriptorum turba mea fama in obscuro sit etc. Vid. *officere.*

OBSECRARE 29, 15. Orare atque obsecrare, ut sibi senatum adire — liceret. Senatu obsecrante, ne rompublicam in incerto relinqueret statu 5, 49.

OBSECRATIO 4, 21. Obsecratio a populo, duumviris prœeuntibus, est facta. Obsecratio in unum diem populo indicta 26, 23. Supplicationibus habitis jam et obsecratione circa omnia pulvinaria facta 31, 9. *cf. cap. 8. Differunt, ut genus, a specie.* Obsecratio autem fit avertendæ deorum iræ causa. Supplicationem obsecrationemque habendam 43, 30.

OBSECUNDARE 3, 35. Obsecundando mollire impetum aggradiuntur. *i. e. blande ac benigne cedendo.* Vid. *Gronov. ad 23, 14. cui loco hanc vocem restituendam censet.*

OBSEPIRE 4, 25. Obseptum plebi ad honorem iter. Hæc (*familia*) plebi ad curules magistratus iter obsepit 9, 34. Omnia itinera obseperant hostes 9, 43. Vid. *Intit. ad 39, 1.* Dolo viam obseptam 2, 6.

OBSEQUENTER 41, 10. Hæc collegæ obsequenter facta.

OBSEQUIUM 29, 15. Quum interim boni obediensque socii, pro fide atque obsequio in populum Rom. continua omni-

um ansorum delectibus exhausti essent. Maximum (*omni, i. e. honorem, sibi*) tam honoratorum collegarum obsequio iungi 6, 6. *i. q. officio, humanitate, benignitate, complaisance.*

OBSERVARE 40, 7. Infamanda rei causa januam observari jubet. *cf.* 5, 41. *id.* 30, 14.

OBSERVARE 3, 21. Se id suffragium non observaturos. *i. e. electionem non probaturos, auctores se non futuros, pro nulla habituros.* Neque magis observaturos diem concilii, quam ipse, qui indixerit, observet 1, 50. Post illum observatum, ut, qui ita liberati essent, in civitatem accepti viderentur 2, 5. Neque eos, quos statuit, terminos observat 21, 44. Vid. *terminus.* Nec novos statuere fines, sed veteres observari, in animo habere 42, 24. Negaverunt, eam lectionem se — observaturos 9, 30. Quum vacationes suas quisque populus recitaret; nullius, quam in Italia hostis esset — vacatio observata est 27, 38. *i. e. locum habuit, pro valida declarata est.* Vid. *sacrosanctus.* Non edicta imperatorum, non auspicia observentur 8, 34. Bellum, tempestatibus captandis et observando tempore anni, gerant 5, 6. Vid. *præstigia.*

OBSES 43, 10. Nec obseides, pignus futuros furto et fraude agendas rei, posceret. Obsidem — se animum ejus habere, etiam patri corpus reddiderit 39, 47. Nec obsidium nomine, (nam militare jussi sunt) et tamen re ipsa, ut pignus fidei essent 40, 47. Vid. *citro. id.* deponere.

OBSessor 9, 15. Papirio quoque, qui obsessor Laceriæ resisterat, brevi ad spem eventus respondit.

OBSIDERE 29, 32. Faucibus utrimque obsessis. Quum loca non iniqua esse dicerent, præsidiiis autem regis obsideri etc. 44, 35. *paullo ante:* quæ validis præsidiiis inessiderent. — qui armati Aventinam obsedissent 2, 59. — *etiam simpliciter dictum:* ad obsidendas angustias 31, 38. Quum obsessa ab armatis templa augusta præterirent 1, 29. Eorum catervæ tribunalia obsederant 3, 37. Obsessos primam audierunt 9, 7. Quum obsideri aures a fratre cerneret 40, 30.

OBSIDIO 5, 2. Spes major imperatoribus — in obsidione, quam in oppugnatione. — obsidio urbi inferat 6, 29. — in obsidione erat 23, 37. — obsidio signa 10, 9. Populationem in agris, obsidionem in urbe expecta 38, 14. *i. q. urbis.* Soluta obsidio 42, 56. Atheniensium legati, orantes, ut se obsidione eximeret 31, 14. Vid. *solvere.* Ad Cupum liberandum obsidionem 26, 8. Vid. *absistere.*

OBSIDIONALIS. Vid. *corona.*

OBSISTERE 22, 60. Non enim modo sequi recusant bene monentem, sed obsistere ac retinere constati sunt. *cf.* 10, 19, *id. cap.* 43. Rogationi, qua se in ordinem coegi videbat, obsistere potuit 2, 38. Qui — hosti

obstat 21. 41. (obstet.) Obstantibus ad exitum Celtiberis 21, 26.

OSTRUS 1, 14. Partem militum locis circa densa obstitit virgulta obscuris subidere in insidiis jussit. Rivus — obstitit palustribus herbis 21, 54. Legati — obstiti aqualore et nordibus 39, 16. — obstita erat squalore vestis 2, 23.

OSOLESCERE 21, 52. Suspecta ei gens erat, ut alia vetustate obsolevisset, ob recentem Boiorum perfidiam.

OBSTARE 1, 26. Recens meritum facto (scil. improbo) obstabat. i. e. impediebat, quo minus pena dignum pararetur, vel puniretur. Ne id, quod placebat, decerneret — ambitio obstabat 3, 36. Non praesentem solum dictatorem obstitisse rei bene gerende, sed absentem etiam gestae obstare 29, 25. i. e. verbis elevare, minare. Conferri in portis, obstando magis, quam pugnando, castra tutabantur, 40, 25.

OBSTINARE 23, 39. Obstinaverant animi vincere aut mori. Ubi obstinatum (Lucerium) videbat, et ne mortis quidem meta inclinari 1, 58. Quo terrore quum vicisset obstinatum pudicitiam velut victrix libido ibid. Obstinata oratio tribunorum 6, 40. Obstinato ad mortem animo 5. 41. cf. 8. 20. Quibus animi in spe ultima obstinati ad decertandum fuerant 8, 8. Nunc ita obstinatos animos esse, ut omnia ferre ac pati tolerabilius ducant 10, 11, cf. 3, 47. Obstinatum silentium 9, 7. Obstinatos claudere (portas), si exercitus admoveatur 9, 25. Obstinatos mori in vestigio quemque suo vidit 28, 22. cf. 7, 32. 9, 32. 42, 65.

OBSTREPERE 21, 56. Aut nihil sentire, obstrepente pluvia, aut — sentire esse dissimularunt alii: obstrepescente. Certatim alter alteri obstrepere 1, 40. Quum T. Otacilius ferociter — vociferaretur atque obstreperet 24, 9. Quum Claudio obstreperetur, audientiam facere praeconeum jussit 43, 16.

OBSTRINGERE 10, 41. His vinculis fugae obstricti stabant. Nisi universam rempublicam eo nefario obstrinxeris 9, 24. cf. 10, 38. Obstringere perjurio non se solum suumque caput, sed signa militaria et aquilas, sacramentique religionem 26, 48. Primoribus Samnitium ea detestatione obstrictis 10, 38. Quum me seu turpi seu necessaria sponsione obstrinxit 9, 8. Nulla sum tibi verecundia obstrictus 30, 31. Quae autem ad sacra pertinebant, a pontificibus maxime, ut religione obstrictos haberent multitudinis animos, suppressa 6, 1. nova h. l. significatio, quam explicat Cicero pro Mur. cap. 11. Vid. fides.

OBSTRUERE 5, 1. Aliis (munimentis) frons in Etruriam spectans, auxiliis — obstruebatur. Quin hostes extracturi demersas moles sint, et minore molimento

aperturi portum, quam obstruatur 37, 15.

OBSTUPEFACERE 2, 10. Ipso miraculo audaciae obstupescit hostes. Nisi metus mororem obstupesceret 25, 38. i. e. sensum adimeret.

OBSTUPESCERE 34, 27. Hoc terrore obstupuerant multitudinis animi ab omni conatu novorum consiliorum. Obstupuerant ad magnitudinem pristinae ejus fortunae virtutisque 39, 50.

OBTENTUS 1, 56. Ut sub ejus obtentu cognominis — animus latens opprimeretur tempora sua.

OBTERERE 44, 22. Elephantis — exuentes obterebant elidebantque 28, 23. Neque ex adverso tantum illati (equites) obvios obtrivere etc. 28, 23. i. e. provocare. cf. 10, 28. 27, 41, 37, 44. Armia virisque ad obtendum — consulem concurrunt 9, 38. Implorare praesidium populi, qui omnia jura populi obtrisset, 3, 56. Hannibalis virtutem fortunamque extollit: populi Rom. obtrist senescentem cum viribus majestatem 23, 43. Quum — Poenus mancipia Romana, et ex ergastulo militem, verbis obtineret 24, 15.

OBTESTARI 23, 26. Quoad multum ac diu obtestanti (Hasdrubali) quatuor millia — in supplementum missi ex Africa sunt. Reprehensans singulos, obtestans obtestansque deum et hominum fidem, testabatur, nequidquam deserto praesidio eos fugere 2, 10. cf. 10, 19. Morte me ut vindices ab Romanorum arbitrio, oro obtestorque 30, 12.

OBTESTATIO 26, 25. Diram execrationem in populares, obtestationem quam sanctissimam potuerunt adversus hospites composuerunt. i. e. iurandum. Vid. Clavem Ciceron. in obtestatio ad locum est Or. pro Balbo. Matronae, quia nihil in ipsis opis erat, ad preces obtestationesque venae, per omnia delubra vagae etc. 27, 50.

OBTINERE 2, 10. Neque ille minus obstinatus ingenti pontem obtineret gradu etc. Quum pubem Albanam in arcem praesidio armisque obtinendam avocasset 1, 6. Possessum semel obtinerent imperium 3, 36. i. e. obstinato retinerent. cf. 4, 16. 7, 18. 26, 20. Privatus faeces et imperium obtinuit 9, 34. i. g. in tenendo perseveravit. cf. cap. 29. Judiciis etiam in pertinaces ad obtinendam injuriam reditui 29, 1. i. e. ad recipiendam, quae per injuriam erepta erant, retinenda etc. Vid. Gronov. ad Tacit. Annal. 3, 84. In senata causam obtinere 8, 21. alias: tenere. Vid. infra in h. v. Magnisque contentionibus obtinuit, ne (rogatio) perferretur 41, 6. Ulteriorem ripam annis armis obtinebant 21, 26. Quoniam modo perpetua pace quietos obtineamus 8, 13. Omnia circa Karthaginem obtineri armis 30, 29. cf. cap. 19. Omnia obtinet cedes, nec in ullam partem

tutum perflugium est 9, 43. *cf.* 5, 49. Noctem insequentem eadem caligo obtinuit 29, 27. Etruria — latitudinem obtinens Italiae 5, 54. Quum omnia non opes magis Romanæ, quam beneficiis parta gratia bona pace obtineret 8, 15.

OBTINGERE 6, 31. Aurelio Italia provincia obigit. *Verbum proprium de sorte provinciarum. paullo ante:* Macedonia sorte evenit. *Eodem significato obvenire dicitur.*

OBTORPESCERE 22, 3. Si ad convellendum signum manus præ metu obtorpuerint. Obtorpuerant quodammodo animi 32, 30. Ut obtorpuisse inops consilii videretur 44, 2.

OBTRACTATIO 2, 40. Adeo sine obtreccatione gloriæ alienæ vivebatur. *Vid. carpere.*

OBTRUNCARE 4, 46. Multique in ruina majore quam fuga oppressi obtruncantur. *cf.* 5, 18. *id.* 7, 29. Ita regem obtruncant 1, 5. Regem in prælio obtruncat et spoliatur 1, 10. Scribam per rege obtruncat 2, 12. Barbarus eum quidam palam — obtruncavit 21, 2. *Vid. oculus.*

OBTUNDERE 7, 2. Quum sæpius revocatus (*in scenam*) vocem obtudisset *i. e. raucedinem sæpius cantando sibi contraxisset.* — obtusus vigor animi 5, 18. Obtundendo, docendoque, quam ea res ipsis patriæque salutaris esset, pervicit etc. 26, 38.

OBVENIRE 29, 34. Se in tempore pugnae obventurum. *i. e. laborantium pugnam suscepturum. Ita et occurrere dici solet.* *Vid. infra in A. v.* Ea provincia Manlio obvenit 7, 16. *Vid. obtingere.* A. Hostilio urbana, Ti. Minucio peregrina obvenit 40, 35. Claudio Istria, Sempronio Sardinia obvenit 41, 9. Cui Pisæ provincia obvenisset — ad comitia reverti iussit 41, 14. Consul, cui provincia Macedonia obvenisset 42, 18. Emilio novum bellum Etruria sorte obvenit 9, 31. *cf.* 10, 12.

OBVERSARI 31, 11. Magnam partem eorum (*transfugarum*) palam Karthagini obversari dici. Obversata vestibulo carceris mœsta turba 6, 16. Vagati in urbe, obversatique prætorio erant 29, 24. — obversatus eo die in foro 33, 47. *cf.* 38, 1. *Vid. Gronov. Obs.* 3, 24. Agro animi eadem illa in somnis obversata species 2, 36. Non obversatam esse memoriam noctis illius etc. 6, 17. Ante oculos obversabatur 34, 36. — dum incautius ante signa obversatur 41, 18.

OBVERTERE 6, 24. Ut circumagi signa, obvertique aciem viderunt in hostem. *cf.* 9, 21. — inde signa in hostem obvertit *ibid.* cap. 35. Ante signa obversus in aciem 6, 7. Obversis cominus ad ineundum prælium armis 2, 10. Obversa in regionem Magnesiæ duobus imparibus promontoriis 44, 11.

OBVIAM 31, 14. Civitas omnis obviam effusa. — multitudo 45, 35. Venientibus Capuam cunctos senatus populusque obviam egressi 9, 6. Qui se infesto venienti obviam objecerat 22, 6. *Vid. objicere.* Obviam eundum pravæ cupiditatis 7, 9. Me obviam ire crimini, et offerre me inimicis reum 9, 26.

OBVIUS 26, 25. Castra obviam hosti posuerunt. *nisi vero cum Gronovio legatur obviam.* In obvio classi hostium esse 37, 23. Quos casus obvios obtulit 42, 63. Effusa omnis obviam turba 44, 46. *Drakenborchio placet obviam legi.* In radicibus Alpium obvius fui (*sine casu*) 21, 41. Quibus redeuntibus — obvius exierat 41, 35. Venienti agmini consulis obvius fuit 44, 4.

OBVOLVERE 48, 12. Obvolutis capitibus se in Tiberim præcipitaverunt. *cf.* 23, 10.

OCCECARE 22, 43. Occæcatus pavore effuso hostis. Caligo occæcaverat diem 33, 7. Ira et pavore occæcatis animis 38, 21. — adeo occæcat adimos fortuna 5, 37. Spes cupiditati admota ita occæcavit animum, ut etc. 43, 10. Ni spes vana pacis occæcasset consilia 42, 43.

OCCASIO 4, 31. Locus ad occasionem *i. e. rei feliciter gerendam.* — occasio ad rem gerendam 37, 26. — occasionem aperuere ad invadendum 4, 53. *cf.* 9, 27. Res per occasionem gesta egregie est 7, 7. *cap. 6. hæc sunt:* forte ita tulit casus. Per occasionem partis alterius pugnam conserrere 21, 8. *i. e. quam pars altera occasionem aut præbet, aut nanciatur.* Per occasionem fraude præparatam 37, 26. Per istius legis occasionem 6, 41. Armatus intentusque sis, neque occasionei tus desis, neque suam occasionem hosti des 22, 39. Occasionibus potius, quam virtute petere honores 6, 41. Antiochus suam fore Egyptum, si tum occasio esset, censebat 33, 41. Numquam talem occasionem habituros, si eam prætermisissent 38, 33. Quia, si in occasionis momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paullum fueris, nequidquam mox omissem querens 25, 38. Occasionem bene gerendæ rei amiseris 31, 36. Quoniam temeritate paucorum magnæ rei parta occasio esset 10, 42. Occasionem ratus 21, 11. *absol. pr. ne deesset occasioni oblata.*

OCCASUS 3, 52. Occasu urbis vultus finire imperium?

OCCIDENS. *Vid. hibernus.*

OCCIDERE 23, 24. Arbore levi impulsu occidere. *i. q. concidere, labi; erant enim incisæ.* Alique super alios et iumenta et homines occiderent 21, 35. Occidisse supra ducenta millia hostium — ex quatuor consulibus duos occidisse 23, 11. Cum illo (*Servio*) simul iusta ac legitima regna occiderunt 1, 48. Velut ad

spectaculum a fortuna positi occidentis patris 5, 42.

OCCIDERE 29, 18. Omnibus suppliciiis cruciatis trucidando occidit. *cf.* 2, 51. 3, 10. 9, 27. 10, 39. *Vid. in voc. sq.* Occidi exercitus hostium 23, 12. Ad duo millia eorum M. Pinarius praetor in acie occidit 40, 34.

OCCIDIO 3, 28. Ne in occisione victoriam ponerent. *Etiā occasio dicitur, v. c. ap. Cicer. Or. Phil.* 14, 14. Quum duo exercitus eorum prope occisione occisi essent 28, 43. *cf.* 4, 58. *ut.* 9, 38, 30, 32.

OCCINERE 6, 41. Si occinuerit avis. *i. q. cecinerit; sed illud verbum de auspiciis propriis dicitur. cf.* 10, 40. *ult. Uterque locus docet, de lato augurio pariter occinere dici, ac de tristi: quod negabat Cels. Struthius ad superiorem illum locum. Ceterum nonnulli legunt occinere, dissentientibus de formatione praeteriti, Grammaticis.*

OCCIPERE 29, 27. A meridie nebula ocepit. Ex loco infesto agere porro armentum ocepit 1, 7. Delectum habere occipiunt 4, 55. Tarquinus regnare ocepit 1, 49. Qui magistratum statim occiperet 3, 18. *cf.* 31, 50. Hi ex interregno magistratum ocepere 6, 5. Extemplo magistratum oceperunt 3, 55. Collegam, qui exemplo magistratum occiperet, creavit, 41, 17.

OCCURERE 1, 7. Cacus — morte occubuit. *Vid. occumbere. conf. Int. ad Virgil. Aen.* 1, 547.

OCCULCARE 27, 14. Turbarunt (*elephanti*) signa ordineaque; et partim occulcatis, partim dissipatis terrore, qui circa erant, nudaverant una parte aciem.

OCCULERE 25, 8. Sylva prope viam sese occultuerunt. *cf.* cap. 16. *ut.* 23, 22. *Vid. Virgil. Aen.* 1, 312.

OCCULTISSIME 9, 2. Castra, quam potest occultissime, locat. Quam occultissime trajecto anni 21, 27.

OCCULTUS 9, 31. Ingens hostium exercitus itinera occultus inssederat. Legatum occupare montes jubet, occultumque id jugum capere, quod ab tergo hostibus foret 4, 32. — in occulta valle instructi 10, 14. Si valles occultiores inssedissent etc. 21, 32.

OCCUMBERE 2, 7. Quod — matura gloria, nec dum se vertente in invidiam, mortem occubisset, — ictus clava morte occubuit 1, 7. *vid. Int. ad 26, 22.* Ignobili atque inhonesta morte occubuit 29, 18. Proditis rati, qui pugnantes mortem occubissent 31, 18. *Vid. mora. ut.* occubare.

OCCUPARE 1, 38. Aream ad sedem in Capitolio Jovis — occupat fundamentis. Forma urbis occupat magis, quam divisae similis 5, 55. *cf.* 6, 4. *vid. Tacit. Annal.* 15, 38. Occupare alicujus consilia 24, 7. — tempus occupandi res *ibid. cap.* 24. Quos forte armatos tumultus occupaverat

6, 3. Si occupasset obsidio Lacedaemonia exercitum 34, 33. Brutus, illis luctu occupatis etc. 1, 58. Occupatus certamine est animus 22, 15. Ut quoque studium privatim aut gratia occupaverat 5, 8. Omnes deinde alias curas una occupavit etc. 29, 16. Quum, qui prior auctor tam saevi exempli foret, occupaturus (*Manlius*) insignem titulum crudelitatis fuerit 24, 18. Occuparent Patres ipsi suum munus facere 2, 48. *cf.* 1, 14. *ut.* cap. 31. Occupavit tamen Scipio Padum trajicere 21, 39. Pro eo, qui occupasset aggredi, opus factum esse rati 44, 12.

OCCUPATIO 10, 45. Quae (*Etruria*) — occupationem populi Rom. pro occasione rebellandi habuisset.

OCCURRERE 31, 29. Legati ad id concilium occurrerunt. *pro venerunt.* — ad operam mandam occurrunt 36, 24. Non alias tantum spectaculum tanta multitudo occurrit 45, 7. Ad primum adventum Romanorum occursurus 21, 16. *i. q. affuturus.* Huic (*concilio*) ut occurrerent 31, 28. *i. q. ad hoc c.* Quibus (*comitiis*) quia *Emilius* occurrere non potuit 39, 8. *i. e. quae obire nequirit.* Revocati ab suis neutri praelio occurrerunt 10, 43. *cf.* 31, 29. Sed pudor, si irriti incepto abscederet obsidione, occurrebat 36, 35. *i. e. in mentem veniebat.* — quum praeter vim et caedem nihil cuiquam occurreret 6, 19. *cf.* 5, 54. *ut.* 25, 24. Occurrebat animis, quantos exercitus — tuerentur 23, 48. Huic timendo hosti utrum — improvisus incidisse videor, an occurrere in vestigiis ejus? 21, 41. *Drahenborchius in delendum censet, quoniam* 6, 32. *aequi vestigiis dicitur.*

OCCURSARE 2, 45. His freti occurrant portis. *paulo ante:* obequitando castris provocandoque. Occurrant (*Galli*) in ripam 21, 28. *nisi vero cum Gronovio legas in ripa. [Adscriperat Ernestius: "male. nam et quo et ubi occurrarint, quare dictaeque potest. Sic Bauerus."]* Barbaris per calles notos occurrentibus 38, 40.

OCCURSUS 5, 41. Vacuis occursum hominum viis.

OCCIUS 7, 26. Romanorum cursum ad victorem etiam occius fuit.

OCCIUS 10, 40. Signa occius proferri jubet. *cf.* cap. 5. Occius demigrare Pydnam cogit 44, 6.

OCTOJUGES 5, 2. Nunc jam octojuges ad imperia obtinenda ire.

OCTUPLICATUS 4, 24. Mamercum — tribu moverunt. octuplicatoque censu aerarium fecerunt. *i. e. ut ei tributum pendendum esset aerario, octuplo majus eo censu, quem ante habuisset.*

OCCULUS 26, 2. Ne Capua in oculis ejus caperetur. *cf.* 3, 57. Nisi oculos quoque hominum liberasset ab tanti memoria decoris 6, 20. Quo magis argui praestigias jubetis vestras, eo plus vereor, ne abtuleritis observantibus etiam oculos 6, 15.

Circumferens troces minaciter oculos 2, 10. Ante oculos habere urbem latam in triumpho suo 5, 30. Donec territum prodigii talis visa, oculisque simul ac mente turbatum, Valerius obtinuit 7, 26. Consul, demissis in terram oculis, tacitus ab incertis, quidnam acturus esset, legatis recessit 9, 38. Vid. *demittere*.

ODIOSUS 41, 6. Palam res odiosas fieri.

ODIUM unceps 27, 17. — inexpiabile 39, 51. — execrabile 9, 26. Civitas, secum ipsa discors, intestino inter Patres plebemque flagrabat odio 2, 23. Odiis majoribus certarunt, quam viribus 21, 1. Nec esse in vos, odio vestro, consultum ab Romanis credatis 30, 44. i. e. *quod vos odio persequantur*.

OFFENDERE 2, 2. Quum nihil aliud offenderit. *h. e. inivictum esset. Bæverus ad h. l. pag. 86. leg. offenderet.* Tamquam Atilius primo accessu ad Africam offenderit 28, 43. i. q. *infeliciter bellum gesserit. cf. 35, 26.*

OFFENSARE 25, 37. Flere omnes repente et offensare capita.

OFFENSIO 41, 24. Qui offensionem apud Romanos (*pr. Romanorum.*) timebant.

OFFERRE 1, 51. Oblato falso crimine. — oblata vani furti invidia 6, 16. Prænam ejus (*Montii*) oblatam prope ocalis suis etc. 6, 30. Ne ferrum quidem ad bene moriendum oblatorum est hostis 9, 3. Donec ab Roma legati aut victoriam illis certam aut pacem offerrent 9, 9. Qui vestris studiis, quæ in campum ad mandandos, quibus velitis, honores *affertis*, moram ullam *offerret* etc. 24, 8. (*obijceret.*) Horum criminum vos reos in omnia secula offerte 9, 34. Concordiæ ducis exercitusque non ausi offerre se 2, 60. *h. e. concordēs aggre-di, his obiciam tre. cf. 3, 50.* Non satis audientibus singulis invidiæ se offerre 3, 50. Offerre errorem alicui 10, 14. — ultro offerre 32, 21. Palantes, veluti forte oblato, populatores Capenatis agri 5, 13.

OFFICERE *Præfat.* Nobilitate ac magnitudine eorum, meo qui nomini officient, me consolet, *ubi tamen legitur a nonnullis luminis, quia proprie dicitur luminibus offescere, i. e. edificando prospectum ac lucem adimere. vid. Bæver. ad h. l. pag. 2. cf. 2, 30. it. 4, 31. it. in v. obscurus.* Id officere, id obstat libertati 2, 2. Vid. *degeneratum*.

OFFICINA 6, 30. Edes atque officina monetæ. *cf. 7, 28.*

OFFICIUM 6, 22. In officio Fundanos esse. (*Adæ.*) Functus officio 2, 36. i. e. *quum exposuisset, quæ a Jove monitus nunciare debuerat.* Liberaliter dextreque obediendo officia 1, 34. Officii cura (*scilicet. in prossequendo*) 43, 40. Remissis quatuor triemibus — quæ officii causa ab domo prosecutæ fuerant 26, 19.

OFFUNDERE 2, 49. Offusa oculis omni-

moque religio. Incompositisque adversus equestrem procellam subitum pavorem effundit 10, 5. Terror oculis auribusque offusus 28, 29. — ne quis terror vobis offundatur 24, 6. Ut qui nihil minus eo die, propter offusam caliginem, quam prolium expectasset 23, 7.

OLIVA 45, 25. Ramosque oleæ supplices jactantes.

OMEN concordiam rei maxime in hoc tempore utili 5, 18. Qui (*dictator*) — omen plebeio consuli — dederit 6, 30. i. e. *creando.* Omen ad rem terra gerendam 21, 45. i. e. *omen æque minus felicitis expeditionis terrestriæ.* In omen magni terroris acceptum 21, 63. *nisi cum altis ut omen legas.*

OMINARI 26, 18. Clamore ac favore ominati extemplo sunt felix faustaque imperium. *Contra 3, 61. in partem detriorem.* Ac prope certa spe ominatos esse homines, finem esse Macedonice bello, maturumque reditum cum egregio triumpho consulis *fore* 44, 32.

OMITTERE 44, 8. Ut qui, offerentibus sese rebus, omisiasset e manibus ea, quæ mox repeti non posset. Omissis Sidicinis — Campanos adorti 7, 29. Ut neque omitterent eum (*hostem*) neque congregarentur 23, 12. Omissa dignitatis libertatisque memoria 23, 4. — omissa verecundia 23, 3. Omissis armis capessunt fugam 32, 8. — omiserunt mota arma 21, 11. — inter sarcines omisissæ repente 8, 39. Omnia itaque spe per vim atque arma subeundi 3, 43. Vid. *ocasio.* Omissis rebus aliis præ cura unius 3, 46. Omissio ad castra itinere 9, 35. Desertam omisissamque ab hominibus rempublicam 4, 43. Omnia irrita re 2, 7. Id quamquam omisissam jam ex omnium cura Latinorum — videbatur 1, 45. Armisque omisissæ saxa — amplexos trucidat 5, 47. Omissio sui alienique discrimine, in vacuo sedificant 5, 55. Omissio discrimine, vera an falsa jaceret 6, 14. Omissio bello 6, 15. Si in occasionis momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paulum fueris, nequidquam mox omisissam (*al. omisissam*) quæras 23, 39. Omittite Saguntis — mentionem facere 21, 18.

OMNIS 30, 31. Omnia quæcumque. — primum omnium 6, 11. — omnium primum 24, 10. *cf. 42, 1. it. 45, 12.* — omnia ultima pati 37, 54. In stationibus disponendis ad opportuna omnis urbis loca 2, 15. i. q. *totius.* Inde admiratione paventibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos etc. 7, 34. Prætorumque — omnes interficiuntur 24, 32. [*Mura constructio. vid. I. P. Gronov. ad h. l. Drahenboerhus diversa confendit. Conferre potestas cunctus. Sic et verum junctum gentilibus codices hic exhibent. Vid. Weasing. ad Diodor. Sicul. int. it. ad Eclog. pag. 532.*] Ubi tantus pavor tantis omnium

est injectus 27, 9. *Att leg. hominum. Sed quia, notante Gronovio ad 9, 8. non nisi de uno genere hominum sermo est, omnium preferendum videtur; quamquam eodem sensu subinde etiam homines dicuntur. vid. Crever. ad h. l.* Bona omnia populo Rom. Gracchoque ipsi precarentur 24, 16. Adeo in uno omnibus satis auxilii fuisse, nullam opem in tam multis esse? 8, 17. *conf. Virgil. Æn. 5, 308.* Hæc suadeo, qui, ut non omnis peritissimus sim belli, cum Romanis certe bellare bonis malisque meis didici 36, 7. *f. omnium.* [Hæc qui Ernestio potuerit in mentem venire, parum intelligit.] Omne bellum opponitur Romano.] Quam experienda omnia ad ultimum — censuisset 42, 48. Omnes ipsi in hanc necessitatem venerunt 7, 30. *Creverto illud omnes delendum videtur: etiam Bauero ad h. l. pag. 258.*

ONERARE hostes 2, 65. *i. e. saxis dejectis retro urgere ex edito loco, s. opprimere.* Saltus regii castris oneratus 32, 11. *nisi cum Dukero, probante Drakenborchio, legas occupatus.* Nec his corporibus, quibus — non tueri patriam possent, oneratos in opiam armatorum (*in Capitolio*) 5, 39. *aut aggravare intelligendum, aut inopes.* Assentatione immedica pudore, onerare 31, 15. — collaudatos eos oneratosque ingentibus promissis 24, 15. — pari conatate utrumque nunc laudibus, nunc promissis onerat 10, 14. *cf. 32, 12.* Collaudati oneratique promissis, jubentur, ut etc. 25, 8. Præmiorum ingentium spe oneratus 29, 32. In pretio salis maxime onerate tribus 29, 37. — vino oneratos 9, 30. Oneratum fortune apparatus suæ, prædam verius, quam hostem — incurrentes devicit 9, 17. Ut suis ipse oneratus viribus ruat 6, 19.

ONERARIUS 25, 27. Qui onerarias retro in Africam repetere juberent. *scil. naves. cf. 30, 10.*

ONUS 21, 27. In quibus (*navibus*) equi virique et alia onera trajicerentur. Et prætori et consilio haud mediocriter onus dentum erat de Scipione cognoscendi 29, 21. Ingens onus a populo Romano sibi — injungi 6, 6, *i. e. honorem.*

ONUSTUS 29, 27. Salvos incolumesque, victis perduellibus victores, spoliis decoratos, præda onustos triumphantesque, mecum domos reduces sistatis. *cf. 1, 4.*

OPACUS 3, 25. Quercus ingens arbor prætorio imminerebat, cujus umbra opaca sedes erat. Pervenire deinde in tam opacum iter, ut, præ densitate arborum immisorumque aliorum in alios ramorum, perspicere cælum vix posset 40, 22.

OPERA 21, 43. Opulenta et ditia stipendia facere, et magna operæ pretia mereri. *vid. Küstner. Chrestom. Enn. pag. 56. alias operæ pretium de ipsa re, cui haud frustra impensa opera est. Præfat. t. 1, 24.* Nec Hannibali — operæ esse, e gationes audire 21, 9. *i. e. vacare, usui*

esse. — neque consulis opera erat, id. negotium agere 4, 8. *cf. 3, 15. u. 29, 17.* — externorum inter se bella — persequi non operæ est satis superque oneris sustinenti res a populo Rom. gestas scribere 41, 25. Non operæ est, referre 1, 24. Castigati fortium statim virorem operam edebant 8, 63. Nemo ante me novus imperator militibus suis prius, quam opera eorum usus caset, gratias agere jure ac merito potuit 26, 41. Se suo sumtu operam reipublicæ præbere 5, 4. Annua ira habes, annuam operam ede *ibid.* Nusquam nec opera sine emolumento, nec emolumentum ferme sine impensa opera est *ibid.* Amilius serius biennio se consulatu factum Fulvii opera ducebat 38, 43. *i. e. culpa. interdum enim opera et in malam partem dicitur. v. c. 41, 16.* (*Se*) videre lucem, forum, civium ora M. Manlii operâ 6, 14. *nisi vero operâ intelligantur. [Hui!]*

OPERARI 10, 39. Dum hostes, operati superstitionibus, concilia secreta agunt. *vid. Intt. ad Tacit. Annal. 2, 14.* Regem — operatum his sacris se abdidisse 1, 31. *cf. 21, 69. vid. Virgil. Georgic. 1, 339.* Quo (*tempore*) corpus addictum atque operatum reipublicæ esset 4, 60.

OPERIRE 21, 61. Nix — plateas ac vineas Romanorum operuerat. Ediles plebis videre, ne qua sacra in aperto forent 39, 14. Multi sæpe militari sagula opertum — conspexerunt 21, 42.

OPERTUS 4, 8. Rom. operosam ac minime consularem suo proprio magistrata (*censore*) opere.

OPES 1, 4. Maximique, secundum deorum opes, imperii principium. *i. q. secundum deorum imperium.* Jam deorum opes humaneque consilia rem Romanam adjuvabant 5, 49. Deorum etiam adhibuerant opes 10, 38. *pro opem.* Hic omnes spes opesque sunt, quas (*quem exercitum*) servando patriam servamus 9, 4. In minime pertinaci genere pugne sic fortuna exercuit opes 9, 22. Ut urbanis artibus opes auget 9, 42. *i. e. factionem sibi majorem, auctoritatemque conciliaret. cf. cap. 46.* nec in curia adeptus erat — opes urbanas. *ibique Bauer. pag. 300. Vid. effuse.*

OPIMUM bos 7, 37. — campos optimos ad prædam petiere 31, 41. Opimum regnum 38, 8. — spolia opima 4, 20. *conf. 1, 10. i. e. ampla, gloriosa. Vid. infra in v. spoliun.*

OPINARI 44, 29. Hæc partim opinari, partim sperare possum.

OPINIO 38, 40. Duarum rerum subeundam opinionem esse. *i. e. iudicium duplex.* Ne invidias et ingrati animi adversus clarissimum quemque civem opinionem habeat 45, 38. *i. q. ne pro invidio et ingrato habeatur.* Opinio sine auctore exterat 8, 36. (*rumor.*)

OPIS 10, 29. Vix humane inde opis videri pagas potuit. *cf. 44, 7. Deorum*

ope, Valeri, opus est 8, 9. Tua praesenti ope (*Jovis*) servatam urbem esse 1, 12. Rem summa ope taceri jubent 1, 56. — summa ope petere 32, 31. cf. 3, 15. Vid. *Drakenborch. ad 45, 13.*

OPORTET 6, 18. Vobis (*dis*) dent mentem oportet, ut prohibeatis.

OPPERI 33, 14. Cum iis copiis dimissi, qui specularentur, quam in partem effunderent esse, opperiebantur. Ut — opperiretur tempora sua 1, 56. *conf. 5, 6. it. 30, 10.* Ibi stetit classis, simul opperens, ut terrestres copias trajicerentur, simul ut etc. 42, 48. Exercitus — mercedem pactam opperens 44, 36.

OPPERTERE 9, 4. Ut non gravius accepturi viderentur, si nunciaretur, omnibus eo loco mortem oppetendam esse.

OPPIDO *pro valde* 39, 47. Pleraque oppido quam parva erant. Oppido adulescens sacerdos lectus 42, 28.

OPPIDUM *de urbe Roma, non quadrata tantum illa, quae in monte Palatino circaque erat, sed de urbe* *nae* *legatos* appellata dicitur 42, 36. eos (*legatos*) in oppidum intramitti non placuit. Vid. *Diker. ad 35, 9*, — lustrandum oppidum (*Romam*) supplicationem obsecrationemque habendam 42, 20. Oppidum et urbs *de eodem loco, in eodem loco.* 31, 40. *cf. 5, 29. it. 8, 29.* — *de Sparta* 34, 41. Oppidum, quod causam belli esset 24, 42.

OPPLERE 22, 49. Quum — sedentem in saxo ruore oppletum consulem vidiasset. — totam urbem opplevit luctus *ibid. cap. 56.*

OPPONERE 30, 10. Onerarium quadruplicem ordinem pro muro adversus hostem opposuit. Munitiones non in urbem modo, sed in Etruriam etiam spectantes — opposuere 5, 5. Validamque stationem pro castris opponit 6, 23. *cf. 10, 36. it. 23, 29.* Vid. *Gronov. ad posteriorem locum. it. supra in v. apponere.* Lectis colibus ad tegendas insidias oppositis 25, 15. Et ab his columnis, quae incommode opposita videbantur, signa amovit 40, 51. *i. e. obstantia, minus conspicuas reddentia.*

OPPORTUNE 6, 36. Alia bella opportune quievire. *conf. cap. 18.*

OPPORTUNITAS 45, 30. Pars prima (*Macedoniae*) habet — opportunitatem Amphipolis. — maritimas opportunitates ei praebent portus *ibid.* In occasionis momento cujus praetervolat opportunitas 25, 38.

OPPORTUNUS injuriis 28, 19. *i. e. obnoxius. Similiter* 24, 24. his audiendis credendisque opportuna multitudo. Probabile erat, eam aetatem potissimum liberari ab hoste, quae maxime opportuna injuriis esset 2, 18. [*ad q. l. vid. Stroth.*] Opportuni propinquitate ipsa Macedoniae sumus 41, 24. Consul — minime opportunus vir novanti res 4, 13. *i. e. parum idoneus, fortis, ad resistendum Malio.* Contra 24, 37. Henna — praefectumque

praesidii haud sane opportunum insidiantibus habebat. *Hic enim vigilantissimus ac fortissimus intelligi debet.* Frumentum exeunti Hannibali diversis locis opportuni aderant 32, 32. Nocte an interitum opportuniore (*stationes ac vigiliae*) esset insidiant 30, 4. Exemplo fuit, collegas eumque intuentibus, quam gratia atque honos opportuniora interdum non cupiebatibus essent 4, 57. *i. e. quanto facilius colligeretur atque attingeretur.* Alios sua ipsos invidia opportunos interemit 1, 54. Percussos pavore rata, simul opportuniore, quod intenti quum maxime operi essent 7, 23. Oppidanos per muros, urbisque opportuna loca in stationibus disponunt 27, 28. Praesidio circa portas opportunaque moenium dimisso 30, 12. Vid. *Gronov. ad 25, 30.* Sors opportuna fuit; P. Furius idem, cujus ea provincia fuerat, remaneret 42, 4. *i. q. ita opportuna fuit, ut eum remanere vellet.* [*Leg. ut P. Furius etc. Conjunctionem absorpsi verbum praevium.*]

OPPRIMERE 10, 32. Improviso oppressis nec animi satis ad resistendum, nec virium fuit. Oppressi celeritate Hannibalis omiserunt mota arma 21, 11. Si in praeda occupati barbari subito opprimantur 41, 3. Ex improvise oppressi fuerant 23, 37. Sine tumultu rem omnem opprimeret 2, 4. Nenaves minime navali proelio aptae opprimerentur 30, 10. *cf. 9, 37. it. 37, 4.* Ad opprimendum Gallicum tumultum 31, 11. *i. q. finiendum.* Quum eum cibo vinoque gravatum sopor oppressisset 1, 7. Plenus crapulae eos lux oppressit 9, 30. — somno gravem Quinctium oppressum 7, 39. Quos non oppresserat ignis, ferro absumti 30, 6. — nisi quos caedes oppressit 25, 39. — ad arma trepidantes caedes oppressit 9, 37. Eum oppresserunt 2, 52. *i. e. falsa accusatione effecerunt, ut damneretur.* Sic et 1, 51. oblato falso crimine insontem oppressit. — se eam quaestionem oppressurum extincturumque 26, 15. *utrumque eleganter ab incendio ductum.* Ut eundem terrorem, quo civium animos domi oppresserat, Latinis injiceret 1, 51. Mulieris pectore oppresso 1, 58.

OPPUGNARE 42, 32. Sine sorte se Macedoniam oppugnaturum — nec posse collegam, salvo jurejurando, secum sortiri. *nisi cum Rubenio, de sententia Creverii, legendum optaturum. Fortasse rectius legatur occupaturum, eodem sensu.* Ne obsessi modo ipsi atque oppugnati castra sua ultro oppugnemus 25, 38. Claram victoriam vincendo oppugnantes, non, sciendo in adfectos, fieri 42, 8. Vide *ag-gredi.*

OPPUGNATIO 44, 13. Opera oppugnationum fieri caepa. Vid. *obsidio.*

OPTABILIS 40, 56. Ut orbitas mihi, quam alii detestantur parentes, optabilis esse debeat.

OPTARE 4, 15. Cui tribunatus plebis magis optandus, quam sperandus etc. Perdere prius, quam perire optantes 9, 14. Quibus ampliora homines ne ab diis quidem immortalibus optare solent 21, 43. *cf.* 38, 39. Permissaque, ut ex collegis optaret, quem vellet, contra spem omnium L. Furium optavit 6, 25. *Similiter Virgil. Æn.* 1, 425. *pars optare locum tecti.*

OPTIMUS 38, 15. Longe optimi bello regionis ejus. Haud parvæ rei judicium senatum tenebat, qui vir optimus in civitate esset. — Scipionem — judicaverunt in tota civitate virum honorum optimum esse 29, 14. In civitatibus principes, optimum quemque, Romanæ societatis esse 35, 34. *i. e. optimatem.* Ut qui optimo jure rex Romæ creatus sit 9, 34. *Formula in creatione magistratum et sacerdotum adhiberi solita. ii. optima lege. vid. quos laudat Gronovius ad h. l.* Jupiter optimus maximus. *Vide Drakenborchium ad 4, 2.*

OPTIO 26, 29. Quum extra sortem colleges optionem dari provincie iniquum fuerit. Si utique optio domini potioris daretur 42, 30.

OPULENTIA 10, 38. Et forte eodem conata apparatusque omni opulentia insignium armorum bellum adomaverant. Epulæ quoque legationibus paratæ et opulentia et cura eadem 45, 32.

OPULENTUS 9, 36. Opulenta Etruriæ arva. — campi — frumenti ac pecoris et omnium copia rerum opulenti 22, 3. Prout res haud opulentiæ erant 3, 57. *i. e. tenues, unde dona diis magnifica afferri non possent.* Genti opulentissimæ viris armisq. 1, 30. *cf.* 9, 31. *ii.* 28, 37. opulenti armis virisque insula. Opulentum oppido imperitans 1, 2. Opulentissima olim in terris gens 1, 7. Opulentus rex 45, 34. Minus opulento agmine 33, 41. *(de classe.)* Opulentior factio 32, 32. *(in seditione.)* Victor opulentus rerum omnium copia 9, 36. Victorem opulentum prædæ exercitum reduxit 35, 1. Exercitum victorem opulentumque præda triumphans dictator Romam reduxit 4, 34. *cf.* 21, 5. Quid — tam opimæ prædæ, tam opulente victoriæ spoliis flet? 45, 39. Castra opulenta, convecto ex propinquis — armis commeatu 2, 14.

OPUS Præfat. Ut orsis tanti operis successus prosperos darent. *Ibid.* res immensi operis. — in parte operis mei licet mihi præfari 21, 1. Quod sui maxime operis erat 38, 9. *ii.* 36, 34. sui operis esse credens. Tamquam artifices improbi, opus quærent 5, 3. Opere magno munitum (*emporium*) 21, 57. *cf.* 9, 2. Exhaustus magnificentia publicorum operum 1, 57. Opera urbana 1, 53. *de ædificiis.* Unaque hora quadringentorum annorum opus, quibus Alba steterat, excidio ac ruinis dedit 1, 29. Molem ad Terracinam, ingratum opus etc. 40, 51. Vallum fossamque, in-

gentis utramque rem operis, per tantum spatii duxerunt 5, 5. Opera oppugnationum fieri cæpta 44, 13. Fessosque milites omnibus uno die belli operibus 26, 47. *cf.* 5, 5. Fessum militem præliis operibusque habebat 21, 11. Operis labore fessus (*exercitus*) 21, 27. Quum diu fatigatus ibi præliis operibusque essem 39, 28. Recentia in Illyrico hibernæ expeditionis opera 43, 19. *res gestæ.* Operis plus quam antea fecisti 45, 37. *de imperatore.* Viam objectis per omnes transitus operibus inexpugnabilem fecit 31, 40. Obsidendoque vi et operibus urbem expugnavit 10, 46. Opera et difficilia esse, et tempus data, ad ferendam opem, imperatoribus suis 26, 45. Quod se in fabrorum ministeriis ac servili tamdiu habitos opere indignabantur 1, 57. Quod filium — in opus servile — dederit 7, 4.

OPUS 37, 18. Pararique, quæ ad transitum Hellespontis opus essent. *cf.* 45, 13. Ubi jus, ubi injuria opus sit 9, 3. Quæ curando vulnere opus sunt 1, 41. Si quid aliud opus esset 43, 6. Ita facto maturatoque opus esse 1, 58. Opus esse sibi domino ejus convento 7, 5. Nec dictatore umquam opus fore reipublicæ 6, 6. Quod cuique privatim opus sit, id modo accipi velint; quæ esse nihil invidiosa continuatione honoris 6, 39. Ad consilium pensandum temporis opus esse 22, 51. — quanti argenti opus fuit 23, 21. *Sic etiam Cicero dixit. [Vid. Clav. Ciceron.]*

ORA superi maris 9, 2. *de tractu latiore, qui ora adjaacet. Sic Virgilius: cui litus arantum delinuis.* Omnis regio ad Dium et Philam, oraque maris, — oculis subjicitur 44, 3. Adjunctaque omni ora Græcorum inferi maris, a Thuriis Neapolim et Cumas 9, 19. Devehendum in ultimæ maris terrarumque oras 21, 10. Oceani ora 28, 37. Ora Illyrici 38, 17. Sub Ciminii montis radicibus jacens ora 9, 37. Galli oram extremæ sylvæ quum circumdissent 23, 24. *pro, oram extremam sylvæ q. c.* Velut propugnantes per oras extremæ tetudinis 44, 9. Orasque et anchoras præcedunt 28, 36. *de funibus nauticis. cf.* 22, 19.

ORACULUM 9, 3. Quæ ubi tam discordia inter se, velut ex accipiti oraculo, responsa data sunt etc. Ut imperia consiliaque, velut sorte oraculi missa, sine cunctatione adæqueretur 26, 19. Se oraculo egressum extemplo his omnibus divis rem divinam thure ac vino fecisse 23, 11. *de oraculo Delphico. Vid. uti.*

ORARE 28, 5. Auxilia regem orabant. — suppliciter vitam orabant 44, 42. Oravit etiam bona venia 7, 41. — oro vos 33, 37. *sine regimine positum. Sic 4, 3. obsecro vos dictum est.* Orare precibus 2, 2. Sic 1, 16. petere precibus. — morte me ut vindices ab Romanorum arbitrio, oro ob-

testorque 30, 13. *Sororem dedimus (Petre)*
Præcis præsentis ac oranti 43, 13.

Oratio robur debilis inventa est 2, 56. Oratio nequaquam ejus pectoris inguili- que; quod simulatum ad eum diem fuerat 1, 59. Media oratione studia hominum sedavit 10, 15. Medium orationem habuit, ut nos augere nos minuire videretur belli famam 16, 36. Oratio incocta — mili- tariter gravis 4, 40. Et res a perpetuis orationibus in alterationem vertisset 4, 6. *semper altitudo est, quam alternis lo- quuntur. Sunt igitur perpetua orationes, quæ una continuatione tractantur. cf. 8, 33.* Oratio — nihil eorum est factum 36, 8. Adversariis certe orationibus con- tentus esse 6, 4. i. e. vocibus, objectionibus, quas reddere ac retorquere attineret. Scipio principum orationibus laetari 30, 19.

ORATOR 1, 15. Pacem petita orato- res militum i. e. legatos de pace petenda, qui et oratores pacis dicuntur 9, 48. etiam oratores pacis petenda cap. 45. Legatos — pacis petenda oratores — miserunt 36, 27. Præsertim a Delphis oratores redi- rent 5, 16. cf. 33, 17. 4, 37, 39. Vid. ca- p. 40.

ORATUS 40, 11. Pater senex, et filio solus orbatus. Vid. sedus. Nullam — (republicam) incolumem esse orbata publico consilio 33, 2.

ORBS 34, 9. Totus orbis mtri. i. e. totus orbatus. In orbem se tutari 4, 39. i. q. facto orbi. 2, 28, 29. In orbem pug- nantes. Quam — exercitus — senis horis in orbem succederet proelio 6, 4. — cog- nant breviori spatio et ipsi orbem col- ligere 2, 30. Quisque dierum spatio finie- batur imperium ac per omnes in orbem ibat 1, 17. Ut unus facies haberet, et hoc insignis regum in orbem, suam cuiusque vicem, per omnes iret 8, 36. Quam in exiguum orbem contracta castra essent 7, 27. Ut idem in singulos annos orbis vol- veretur 3, 10. Cum orbe terrarum bellum gerendum in Italia 21, 16.

ORBITA 33, 17. Rotâ una (hurris expug- nanda urbi in aggere admovenda) in al- tiorem orbitam depressa.

ORBITAS 26, 41. Ut familiaris pæne orbitas ac collucto frangit animum.

ORBUS 2, 47. Republica ex parte orba, amisso altero consule. — duo consules ve- lut orbem rempublicam reliquerant. Ne se — orbem liberis facerent 1, 26. Orba consilio auxilioque Gabina res regi Ro- mano sine ulla dimicatione in manum tra- ditur 1, 54.

ORDINARE 3, 17. Disciplina militaris — in artis perpetuis præceptis ordinatae modum pervenerat. Scipio — voluntarios milites ordinavit centuriavitque 29, 1. Quoniam vos instructos et ordinatos cog- nosco 26, 48. Ordinata per hastatos tri- stioresque pugnâ 23, 6. Armandi, ordinan-

dique et instruendi eos attentè ignoscere 24, 46. Vid. ornare. Ordinari non omnia exercitum velle 40, 30. Nec regi — cum ordinatis et certo insidentibus gradu, manus coherere audebant 43, 59.

ORDINARIUS 41, 18. Quando duo or- dinarii consules ejus anni, alter morbo, alter ferro perisset, suffectum consulem negabant recte comitia habere posse.

ORDINI 33, 19. Quod aune ordini per- gam. Magnoque principio sibi orsus bel- lum videbatur 33, 51. Initium ordinis vel *Præfat.* — ora operis *ibid.* pro capto opere. — ab Liguribus orsus est bellum 32, 59. Orsi que bellum sunt ab repentina op- pugnazione castrorum Romanorum 41, 26.

ORDO 3, 18. Consules ad senatum re- ferunt, consensuque ordinis fides iudici data. Aut hunc ordinem, aut illum ma- gistratum tollendum esse 4, 9. Habetum ordinem docere 2, 44. i. e. superiori ad- eque contrares ducere *ibid.* *quæ quidem primi ordinis sententias dicuntur primi ordines. vid. *ibid.* ad 30, 4. — ordines duxisse ac- cepti 2, 28. Quia semper pares ordines duxerant 3, 8. Ne prohibere consulerent, quem cuique ordinem assignari e repub- lica esset, cum assignare 42, 33. *Ibid.* id tantum deprecari, ac inferiores illi ordines — — attribuerentur. Ordo militandi — mutatus 25, 6. (*degradatio.*) Pedestris or- dinis se aliud nunc esse, operantque rei- publicæ extra ordinem polliceri 5, 7. Tu — adversus edictum nostrum extra ordi- nem in hostem pugasti 6, 7. Signaque a ordines pedum atque equitum confundi 3, 27. Decemviri querentes, se in ordinem cogi 3, 31. — alium in ordinem se ipsum cogere *ibid.* cap. 35. Longus post me ordo est idem petentium decus 2, 12. Multi- plicitas in arcto ordinibus 2, 30. i. e. brevioribus omnique ob causam prædictis mil- tum seriebus, pro angustis loci, factis, quam quidem lato agmine procedere non diceret. Opponitur explicare ordinem 2, 46. conf. 1, 27. Compressis ordinibus — antequam continens agmine 3, 8. Cælius triplicem rei gestæ ordinem edit: unam traditam fama; alteram etc. 27, 27. *notetur gen- erum diversitas. Fensitum hanc dubie a Livio rotatum fuit ad rem gestam. Relata ordine, quæ videntur, quæque audient 42, 25. Ordinemque omnem facinoris le- gatorum ministerique sui exposuit 40, 53. Dant ordine (*detinere*) omnes fidem 1, 36. Suos imperatores recte et ordine et ex vol- untate senatus fecisse 23, 59. Vid. *sim- plex.***

ORIGO 2, 14. Origo motis nata in bello, nec omnia in pace. *miræ syllepsis!* Origo prima 7, 2. — originum memoria 36, 33. de *libentibus.* — Origines Catonis per *aplaſm citate, quam multis annis post scripta sunt 34, 5. Præfat.* Lucernæ nomina et originis causa incerta est 1, 13.

(an? *etymol.*) [*Errat Brunnus: eadem nominis etiam etymologiam speciat.*]

ORIARI 8, 38. Quam consul oriente nocte silentio diceret dictatorem. Ab orto itaque ad occidentem solem 22, 7. Claudit omnes ab oriente sole in Macedoniam aditus 43, 30. Ne se ortum, ejusdem sanguinis — perire sinerent 2, 6. *i. q. a se, Felicitas Tarquiniensibusque.* Ne orientem morem pellendi reges etc. 2, 9. Equorumque orientis pulvis 21, 48. *edd. propinquare.* Oriundi ab Sabina 1, 17. *i. q. ori.* Alba oriundum sacerdotum 1, 20. Orii *omnium.* *Præf.* — dum novi semper scriptores, aut — — credunt. *pro:* dum novi semper scriptores oriuntur, qui — — credant. *edd. Bæver. ad A. l. Vid. humilis. ii. nasci.*

ORNARE 1, 48. Ornatu exercitu pedestri distributoque. *i. e. armis instructo.* Vid. *exercitus.* Ut ornari omnes copias — et decurrere jubeant armatas 40, 47. Quam armata, viros, equos eam cura inspicies, ornatu exercitu obviam venientis cotuuli processit 44, 1. *cf. 29, 1.* Magistratus nullis tabernaculisque, et omni alio instrumento militari ornabantur 42, 1. Quos ornatu provincialis — equum censebant 40, 35. *i. e. copias, legatos, magistratus in decerni.* Ut dum viros naves oldestas ornandas reficiendaque causas idem populus juberet 2, 20. Dum viros naves creati — — navesque iis ornate sunt 40, 26. Naves ornatas & Brutidius senatus censuit mittendas ad etc. 43, 9. Ut aurata acuta dominis argentariarum ad forum ornandum dividerentur 9, 40.

ORNAMENTUM 41, 18. Parietibus affigunt vasa omnis generis, uti magis, quam ornamento in speciebus, facta.

ORNATUS 9, 40. Campani — gladiatores — eo ornati armantur. *Similiter* 7, 14. agasones, partim captivis, partim agrorum armis ornatos, imponit. Paternis spoliis, quæ nota frequentis publicorum ornata locorum erant etc. 10, 48. Jovis O. M. ornata decorata 16, 7. *i. e. triumphans.*

ORTUS 40, 32. Quæ ediculis ortu similia brumalibus erant. Tum solis ortus erat 42, 58.

OS 9, 10. Postumitis in ore erat. *i. v. laudabatur.* Ne in via hominum pro ludibrio abiret 2, 36. Vestras conjuges, vestros liberos traductus per ora hominum 2, 38. Melius ab ore civium famem suis impensis propulsantem 6, 17. Quam — pater, vultusque et ea ejus spectaculo esset 2, 6. Eo fuit habitus oris 21, 2. Eundem vigorem in vultu, yimque in oculis, habitum oris, lineamentaque intueri 21, 4. Et qui vicerant aliter, spolia casorum hostium humeris gerentes, ante ora sua audire — — et pedites etc. 42, 61. Quo ore — — at Syracusan aut Roman ei ostendi posse 2, 32. *quid intacta, impudentia: in ore*

Tibetis Ocia urbs condita est 1, 22. — os (*amens*) intrabile 22, 19. Ante os ipsum portus atthoras jacit 22, 11. Speciem intuenti primo gemini portus in ora deo versi præbuerit 28, 6. Porta velut in ore urbis posita 21, 24. Os specus, per quod oraculo vultus osciscutum deos descendunt 46, 27. *cf. 10, 1.* Ore (*dolus*) in cuniculum voco 28, 7.

[*Oscensis. Vid. argentum.*]

OSTENSUS 4, 29. Ab ea parte Fabius oppugnationem ostendit. *i. e. simulat.* Quam duplex numerus Romulo se ostendisset 1, 7. Nec ostenderat prius bellum, quam intulerat 1, 11. Quorum ingentem multitudinem quam ostenderet subjecta late planities 9, 35. Decio caput jecinoris a familiari parte eorum aruspex dicitur ostendisse 9, 2. *cf. q. testis; narrasse.* *edd. Bæver. ad A. l. pag. 269.* Suelera in se fratris, originem nepotum, et gentis, ut edocuit, ut cogniti essent, eadem demodeps tyranni, æque ejus auctorem ostendit 1, 61. Aruspices responderunt, eo bello — victoriam ac triumphum ostendi 26, 1. Si quid melius fortuna ostendisset 26, 27.

OSTENTARE 2, 49. Prodigia celestia prope quotidiana in urbe agrisque ostentantia minas. Ostentabatur in apem Pompeius ager 6, 4. *i. q. læptis promittebatur, si opus esset instigebatur dividendi illius agri.* *Ceterum Dukera ad h. l. forma hæc:* ostentare in apem, non immerito suspecta est. Appellatio provocatioque adversus injuriam magistratum ostentata tantum inanibus lris, ab datæ sit 2, 30. Mukiphodia meroes ex præda ostentatus 20, 32. *mo ostentatur hic repositum.* Spolia Curiaorum — ostentans 1, 26. (*indulgens.*) Decemviri, qui primo tribunicios homines, quia id populare habebatur, circum se ostentaverant plebei, patriis juvenibus sepeceant latere 2, 27.

OSTENTATIO 7, 4. Cognoimen Impetiosi — ab ostentatione levitatis actum.

OSTENTATOR 1, 10. Factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostium casu — gerens etc.

OSTENTUM 26, 6. Matrona — pro pappilo eo procacitatem familiaris ostentant — dixisse ferunt.

OSTREÆ fluminis 24, 40. — portus 22, 30. — *Venerat ibi. cap. 22.* — ostium late res. *trans Euphyri abis* 44, 6. Hæjus in ostio stans præva multa objecta ab alto 26, 42. Stantibus in ostio portus Romanis rostratis 44, 22. Lentum unum in ostio stans multitudine gravatum meretrice 44, 48.

OSTRUS 40, 25. Ostræ provinciam Coss. habuerunt.

OTIUM consuetudine in dies blandius 29, 18. Ab seditionibus urbis otium fuit 4, 35. — ab externis ferme bellis otium fuit 10, 1. Quam otium æq. stantia esset, neque incensibus 42, 46.

OVANE 1, 11. Duplicique victoria ovantem Romulum Hersilia conjux orat. i. q. *Letum*. Sic 8, 7. ovans gaudium dicitur. [vid. Gerner. ad Claudian. XXII. de Laudib. Stilich. Lib. II. v. 68.] Duplicique victoria ovantes Veios redeunt 5, 45. Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt 1, 25. *conf.* cap. 26. — læti ovantibus victoria obviam irent 27, 45. Tuum sequentes curram (triumphalem) Jovis templum gratantes ovantesque adire 7, 13. — ovantesque moris sui carmine 10, 26. Medius tamen honos Manlio habitus, ut ovans urbem iniret 39, 29. Quem modo decoratum ovantemque victoria incendentem vidistis etc. 1, 26. *conf.* Virgil. *Æn.* 2, 274.

OVILE 26, 22. Datum secreto in Ovili cum his colloquendi tempus. i. e. in Septis, campi Martii loco, per comitia, suffragiis ferendis transeundo.

OVUM 41, 27. Ova ad notas curricula numerandis.

PABULARI 6, 30. Pabulatum cohortes mittere. cf. 40, 25. et. 30.

PABULATOR 10, 26. Circumventis pabulatoribus. cf. 27, 43. Pabulatores et lignatores 41, 1.

PABULUM 1, 7. Ut quiete et pabulo læto reficeret boves. Quam jam altus in segetibus herba pabulum præbere poterant 28, 48.

PACARE 3, 17. Liberare ac pacare augustissimam illam domum Jovis etc.

PACATUS 40, 57. Fide sua obligata pacato agmine transituros. cf. 24, 20. — quieto exercitu pacatum agrum — peragravit 43, 4. — in pacato agro castra posuit 2, 59. *conf.* 36, 30. et. 37, 46. — nec diu in pacato mansit 23, 27. Nisi vero cum Cæli. *Strothio legas pacato. Sane speciose. Sed tamen pacatum et ad alias res, quam ad agrum, locum, referri, et de gentibus etiam dici solet; id quod ex locis Livii, infra a nobis citatis, patet.* Vagi milites in pacato, in hostico — errent 8, 34. — Africam pacatam esse 28, 44. — pacato mæri 24, 8. Agmine incauto, ut inter pacatos, ducebat 35, 4. ut inter eos, qui sunt in pace. cf. 28, 34. — pacatum ab se abisse 43, 5. — pacatis Liguribus 39, 12. Justa, quondam hostibus populi Romani pacatis servire 49, 8. Pacatæ et sociæ civitates 43, 17. Quibus quum Philippus nihil pacati, nisi omnia permittentibus, respondisset 31, 17. paullo ante: paciacebantur autem etc. Ergo Philippus respondit, de pacto Abydenis cogitare non licere. Postquam nihil pacati referebant 43, 18. Locus illi similimus.

PACIFICATOR 27, 30. Adhibitus ab Ætoliis et ex finitimis pacificator Amyntander etc.

PACIFICARE 5, 23. Inter hæc pacificatum legati a Volæis — venerunt. — nunc

ad pacificandum bene atque honeste inter primos stabis, et colloquiis hujus salutaris interpretis fueris 7, 40. cf. 44, 35.

PACISCI 23, 53. Pacti, ut arma atque equos traderent etc. de deditibus see sub certis conditionibus. Contra et de illis pacisci dicitur, qui duras conditiones aliis imponunt. cf. 38, 9. ad q. l. vide Perizonium: Qui stipendium populo Romane dare pactus est 21, 41. s. coactus. Sic Bæurn pag. 37. [sed prudenter addens: "nemo tamen illud mutaret."] Pacti quinquaginta talentis pacem impetraverunt 38, 15. — hanc mercedem unam pro eo munere paciscor 26, 50. cf. 24, 49. Pacto inter se, ut victorem res sequeretur 28, 31. — Fidemque hodie pactas pacis desiderant 31, 29. cf. 9, 11. et. 29, 12. Nisi cum deditis pacisci se pacem 40, 25. Principis filiam Etutam pacto fratri eum invidisæ 44, 30. alias feminae pactas dicuntur. vid. Cæli. *Ruhnken. ad Velleii* 1, 1.

PACTIO 4, 4. Nemo invitum pactionem nuptialem quemquam facere coëgisset.

PACTUM 9, 11. Quintu — aut omnia irrita facis, aut pacto stas? Pacto convenit, ut — Himeræ amnis — finis regni Syracusani ac Punici imperii esset 24, 6. Pacto transitionis Albanorum 1, 27. Quoniam se pacto paucos — crederet præsidio tam valido — vim allaturos 9, 16. Consulemus, quo pacto jus nostrum adipiscamur 1, 32.

PÆNE 21, 40. Quum plures pæne perierint, quam supersunt. vid. ad h. l. Bæurn. p. 35.

PAGATIM 31, 26. Tempia deum, que pagatim sacra habebant. cf. cap. 30. vid. Cæli. *Cicero. in v. paganus.*

PAGINA 9, 18. Paginas in annalibus magistratum fastisque percurrere licet.

PAGUS 25, 5. In pagis forisque et conciliabulis.

PALÆSTRA 29, 19. Libellis eum palæstræque operam dare.

PALAM 6, 14. Ea res si palam fiat. h. e. si thesaurus ille protraheretur. — si luce palam iretur 29, 24. Celata morte — suas opes firmavit, tum demum palam facto etc. 1, 41. *Fortasse legendum facta scilicet. morie.* Sic 34, 44. Ea res indicio conaciorum palam facta, delataque ad senatum est. Cui et palam facti parricidii gratia obnoxius erat 40, 56. Creditori rem palam populo solvit 6, 14. Contra 29, 19. Inscio avunculo clam. vid. *Intt.* ad 25. 18. Barbarus eum quidam palam — obtruncavit 21, 2. Auctores signa relinquendi — palam in consensione audiunt 5, 6.

PALARI 7, 17. Multosque populatores agrorum vagos palantes oppressit. Qui a prælio adverso ut agmen capte urbis palati fuerant 5, 46. Agnens fugientum fenum ac per agros trepida fuga palatum 7, 8. cf. 23, 40. Quum — — palatque

passim vaga — raperent pecora 2, 50. Vagique per agros palantur 5, 44. Incurusione ab oppidanis in palatos facta 5, 45. Aliquot palati milites agrestium concursu interfecti sunt 44, 30. In boves palatos ab suis gregibus inciderunt 22, 17.

PALLOR 2, 23. Fœdior corporis habitus pallore ac macie peremti. *Vix dici posse videatur corpus pallore peremtum. Proprie igitur peremti ad macie tantummodo referendum; ad pallore per εύληψιν.*

PALMA 33, 35. Quæ cuiusque stipitis palma sit. Palmam belli Punici patradi petis 28, 41.

PALUDAMENTUM 1, 26. Cognitioque super humeros fratris paludamento sponsi. *i. e. veste elegantiori militis honestioris. vid. Ferrar. R. Vestiar. P. 2. L. 3. c. 5.* Paludamento circum lævum brachium intorto 25, 16. *nempe id fieri solebat ante pugnam.*

PALUDATUS 45, 39. Consul, proficiens, prætorve, paludatus lictoribus, in provinciam et ad bellum, vota in Capitolio nuncupat. *Haud dubie legendum cum Gronovio paludatus cum lictoribus.* Nero paludatus Pisas in provinciam est profectus 41, 5. Cn. Sicinius prætor, paludatus ex urbe profectus 42, 37.

PALUSTRIS 22, 9. Vigilis tandem et nocturno humore palustrique cælo gravante caput etc. — palustris via *ibid.* cap. 9.

PANDERE 2, 30. Dum se cornua latius pandunt. — quia latius pandere aciem non potuit 28, 33. — postquam in patentiorum campum pandi agmen coepit 22, 4. *cf.* 41, 26. Ubi primum e faucibus angustis panditur mare 28, 30. *de freto Gaditano.* His, quæ nunc panduntur, fatis, 5, 16.

PANGERE 7, 3. Ut, qui prætor maximus sit — clavum pangat. Obsides dare pepigerant 43, 21. Ne antea quidem se aut de pace audisse aut inducias pepigisse 27, 30. — pacem 37, 19. — amicitiam 38, 9. — societatem 42, 40.

PAR 1, 5. Neque enim erat ad vim apertam par. — nequaquam par ad virtutem 28, 16. Non tulit populus nec patriis lacrimas, nec ipsius parem in omni periculo animum 1, 26. Numquam plebem in parte pari reipublicæ fore 6, 37. Par utrumque (*al. utrumque*) prælium fuit, 41, 26. Illum in rebus asperis unicum ducem ac parem quæsitum Hannibali 22, 26. *i. e. adversarium. cf.* 9, 17. *ut.* 28, 49. *vid. Gronov. ad illum locum.* Hannibali imperatori parem consulum nomine 24, 8. Pari præsidio relicto Collatiæ ad portas 1, 59. *i. q. sufficiente, satis valido.* Quam par vestrum factum est, quod in obsidione nuper in — Fabio — conspectum est 5, 52. *scil. ei facto, quod etc. Nisi malis cum Creverio: quam par vestro factum est, quod etc. vid. Drakenborch. ad h. l.* Candida veste, et paribus candore armis in-

signes 9, 40. Fama — et vanitate et fabula par 26, 19.

PARARE consilium viribus 1, 8. *i. q. comparare, æquare.* Nec pax modo apud eos, sed societas etiam armorum parata est 21, 60. Legem — quum a tribunis parari consules unius ex collegio prodictione excepissent, ipsi præoccupaverunt ferre 4, 30. Legem parabat ferre 39, 30. Argento parata mancipia 41, 6. *i. q. comparata.* Qui primo ab Roma magnis præmiis paratos gladiatores arcescere solitus erat etc. 41, 20. Ne ipsi postervæ eorum uspiam pararent haberent, nisi in Veiente — agro 26, 34. *de possessionibus.* Insuescere militem nostrum, non solum parata victoria frui etc. 5, 6. *al. parata.* Parantibus utrique se ad prælium 9, 14. — et jam nunc ita se parare Appium etc. 3, 40. Pararet se ad petendum (*consulatum*) 40, 37. Dum Romani parant (*scil. se ad bellum*) consultantque etc. 21, 7. Jussis ad iter (*scilicet. se*) parare 42, 58. Res, non verba, ad purgandum sese paravit 29, 22. Consulibus Italiam Macedoniamque sortiri parantibus 32, 28. Parabat ducere in Illyricum 44, 30.

PARATUS *substant.* 10, 41. In oculis erat omnis ille occulti paratus sacri. *i. q. apparatus.*

PARATUS omni loco castris ponendis 32, 6. — plebs parata delectui 4, 6. — prædæ magis, quam pugne paratos esse 7, 16. — juventutem — in armis paratam imperio futuram 9, 36. Exercitus uti paratus esset, quo senatus censuisset 42, 35. Neque trajicientem et paratum trajicere 34, 60. — paratus configere 22, 19. Quum sine detractione paratus pugnare eo die fuisset 44, 37. Oratione ad tempus parata — movisset 28, 43. *i. e. accommodata.* Relictis ruinis, in urbem paratam, Veios transmigrarent 5, 50. Ut, parvo metu admoto, paratum indicem esse adpareret 40, 55. Gentii regis parata societas 44, 26. *h. e. quæ miri poterat.*

PARCERE 25, 25. Ut a cædibus et ab incendiis parceretur. *conf. Virgil. Æn.* 6, 854. Ut neque lamentis neque execrationibus parceretur 8, 7. Nulli deinde mortalium parci 5, 41. Plus pene parcendo victis, quam vincendo, imperium auxisse 30, 42. Parce, sis, fidem ac jura societatis jactare 34, 32.

PARENS 4, 3. Romulis parens urbis. Certare ausi sumus cum parentibus quæque civitas et conditoribus suis 37, 54. *præus a posteriori explicatur. Sed vicissim conditor improprie dici solet. vid. supra in h. v.* Parens plebis Romanæ 6, 14.

PARENTARE 24, 21. Secundum Hieronymi cædem primo tumultuatum — vociferandumque ferociter, parentandum regi sanguine conjuratorum esse.

PARERE *alicujus dicto* 8, 4. Samnitiū dicto paremus. *Gronovius legi volebat*

Samanibus, *quia dicitur dicto alicui audientem esse. Enimvero, id si licuerit tentare, actum utique fuerit de arbitrio usus loquendi. vide Dukerum et Drakenborchium ad h. l.*

PARVAS 7, 24. Quenam modo isti ex Sidicinis — victoriam pepererunt? — victoria — quantam de Samnitiibus — semper pepererat 10, 28. — illi male partem victoriam male perdididerunt 9, 9. Ut Maximii cognomen, quod tot victoriis non pepererat, hac tantum temperatione pareret 9, 46. Sallentino agro pax parva 10, 2. — pax terra marique parva 1, 19. Quoniam temeritate paucorum magnas rei parva occasio esset 10, 42. Fortuna oblata est — huic urbi decus ingens belli ex hoste communi pariendi 5, 44. Qui Sabini etiam belli perfecti gloriam pepererant 3, 70. cf. 27, 45. Plebes consulatum L. Sertio, cuius lege parvus erat, dedit 7, 1. Quod diu parturit animus vester, aliquando pariat 21, 18. Accessisse ad vires eam, quam longo tempore, multis magnisque meritis pateretur, auctoritatem 43, 11. *et* pararetur. Amicitia meritis parva 42, 46. Optima pars sunt spolia 1, 10. Maiore, quam ex continenti, praeda parva 22, 20. cf. 10, 39.

PARVAS 44, 11. Transfossa pariete iter in urbem patefacere. (*de fornicibus urbis muro apertae*) Vid. *origines*.

PARITER ultima (*gentes*) propinqua 38, 16. *pro, quam s. ac propinqua.* Romani exercitus nec pariter ambo ducti 10, 19. *i. e. distinctilibus imperiis regebantur.* Obsequio pericula ac labores pariter 1, 54. Fabius *pariter* in quos, *haud minus*, quam in hostes intentus, prius ab illis invictum animam prestat 22, 15. *vid. ad h. l. Bauer. pag. 54.*

PARVA 2, 6. Ut, contrario ictu per parvam uterque transfixus, quibus hærantes hastis moribundi ex equis lapsi sint. *vid. Virgil. Aen. 9, 548.*

PARVATUS 4, 29. Ut parvatis, novae cohorti hostium, locus datur.

PARRICIDA 2, 50. Neu se, ut parricidam liberum, averterent, (*de interfecit a patre filia.*)

PARRICIDIUM 44, 1. 'Oras a parricidio Persei, perpetrato in fratrem, cogitato in parentem. Parricidium fratris 40, 24. Funesta deo consulum praetoria, alterum parricidio filii, alterum consulis devoti caede 8, 11. Ne gratuita praeterita parricidia essent 1, 47. Coriolanum quondam demeratio iniusta, miserum et indignum exilium, ut iret ad oppugnandam patriam, impulsi, revocavit tamen a publica parricidio privata pietas 28, 39. Pro manifesto parricidio 1, 59. (*nocturnum rerum molimina.*) Vid. *mausula*.

PARVA transitione, pars fuga dissipati, 16. *conf. 1, 53, 5, 38, 10, 2.* Pars parricidio relicti 1, 59. *Sic enim cum Gronovio appendens.* Magna pars forte, ut in quon-

queque incidant, raptus 1, 2. Magna pars in agrum Antiatem delati, — circumveniuntur 8, 45. Foesi deinde et Romam utraque pars miserunt legatos, et inter se ipsi de reconcilianda concordia agebant 41, 35. Interdum nocturne alii succedentes, pars scalas iuratis, (*pars*) ignem portis inferrent 42, 18. *Sales enim interdum omitti.* Et Volaci — magna pars et in ipso certamine, et post in fuga caesi 6, 24. *pro et Volcorum — magna pars caesa.* Pauci armis abjectis para Tegeam, pars Megalopolim persequuntur 25, 36. *conf. 9, 14, 30, 24, 44, 28.* Multitudo, pars procurrit in vias, pars in vestibulis stat, pars ex tectis etc. 34, 31. Equorum pars magna aures etc. 21, 27. Equi, pars in mari — abasenti, partem nervos succiderant in littore Macedones 44, 28. *Debebat esse partis epil. eorum.* *Et de eod. cap. est: pars eorum.* Ea maxima pars volonum erat 23, 35. *pro si maximam partem volones erant.* cf. 24, 16. Quod sepatus iuratus, maxima pars, censent 26, 33. *pro maximam partem.* *Sunt etiam qui legunt quod senatus maxima pars censent.* Esi magna parti (*senatus*) urbs maxima — horreum populi Romani forma videbatur 7, 30. Pars major (*epil. historiarum*) auctores sunt 30, 2. Ne quis templum arripe inijunxerit senatus, aut tribunorum plebis partis majoris, dedicaret 9, 46. Multam quondam Europae, majorem partem Asiae obtinuerant armis 31, 1. Ea gens in parte magis, quam in ditione Karthaginensium erat 21, 5. Ejus populi partemque victoriam fore 8, 6. Profectus ab urbe, utraque pars Tiberis, ratibus exercitu — trajecto 7, 17. Descripta suis quoque partibus (*castra*) 21, 34. *Hae sunt partes ignis arae, qua cohortes tendunt, Graecis plen dicta.* Quia post Tatii mortem ab sua parte (*Sabinorum*) non erat regnatum in societate aequa 1, 17. In eo cornu (*dextra*) — ab sinistra parte 2, 27. Ut, ab utraque parte (*acie cornu*) cedere Romanus exercitus capisset, inde se censeat devoveret 8, 6. Demeram partem a parte civitatis 6, 25. Ex eo tempore in duas partes discessit civitas: aliud integer populus — aliud forensis factio tenebat 9, 46. De decemviris minorum ex parte de plebe creandis 6, 42. cf. *cap. 37.* Horum inductio in parte simulacrum deorum exercitus erat, *ex parte elegantioris exercitus* etc. 44, 9. *vid. Bauer. ad h. l. pag. 319.* Pro virili parte *Præfat.* *Hae forma vulgo ad vires refertur. Falae.* Est enim de persona potius capienda, ut ait: *quantum ad me pertinet, pro mea parte.* Sed *conf. Bauer. ad h. l. pag. 2.* [*Vid. virilis, et cf. Bauer. ad Sancti Minerv. T. II. pag. 157. sq.*] In parte laboris ac periculi esse 31, 1. Ut in parte praedae essent 5, 46. (*participes praedae ferant.*) Parum est, si, cuius pars tua nulla adhuc fuit, in partem ejus venis, nisi partem

potende eum traxeris 6, 40. In partem prædæ cum vocatus deos 8, 21. Neque enim mari venturum, aut ea parte belli dimicaturum hostem credebat 21, 17. *conf. cap. 22. i. e. eo genere belli. vid. Græcor. ad h. l.* Per eundem, qui ad dictatum aperuerat viam, censuram quoque in partem vocari plebis volebat 7, 29. *i. e. communicari cum plebe.* Qui partis — Romanorum fuerant 45, 31. — qui partium regis fuissent *ibid.* Consules facere vestrarum partium 8, 67. Partium Samnitium — doluisse ad Porsæ 23, 11. *Gr. Aggrævis pro partem. conf. 26, 46.* Hernici ad partes paratos 8, 10. *i. e. subornatos esse auctoris falsi rumoris, ut ab optimatibus gratiam iniros.* Ex omnibus partibus (in curia) postulabatur, ut Cosa, cum rem ad senatum referrent 42, 3. Partem abesse numero (bonis, gregis) 1, 7. Invalido exercitu et magna parte pestilentia absumto 41, 6. Parte membrorum captus 41, 16. Qui exploratum in omnes partes dimissi erant 8, 7.

PARTICIPARE 2, 53. Juvit et Virginius collega, testis productus, participando laudes. *cf. 3, 19.*

PARTITI curas in inferendum atque arcedendum bellum 21, 91. Consules partiti provincias 4, 41. — inter prætores ita partita imperia 42, 31. P. et Cn. Scipionibus inter ea partitis copias 92, 26.

PARTURIUS 21, 18. Quid du parturit animas vester, aliquando pariet.

PARVUS 40, 4. Apud eum plures anies parvus.

PARVM 4, 7. Quod — parum recte tabernaculum cepisset. *i. g. citius.* Vid. recte. Templum — violare parum habuisse, nisi detexisset fœde 42, 3.

PARVMQUE subditiaria tutatus est locus 5, 28. *cf. 10, 19.* Primam parvuli procellam — parumper sustulit 2, 10. Averterent ab ira parumper ad cognitionem cogitationemque animos 2, 58. Celtiberi parumper incertis animis fluctuati sunt 40, 29. Duas mihi aliqui coneciones parumper facias 45, 27.

PARVUS 10, 45. Parvo admodum plures. *i. g. paucis plures.* Quod parvus et rarus per ea tempora litteris fuisse 6, 1. Tum parvus animus tanti populi esse? 6, 18. Parvumque (Servium Tullium) ipsum servasse 1, 39. A parvo eductus *ibid.*

PASCUUS 25, 12. Perduelles — qui vestros campos pascent plebs. Dum regis stipendii pastas observaretur miles 24, 24. Milites — mittit, pecoraque diversos alium alibi — pacere jubet 9, 2. Pecora, quæ pastum propalam eant 25, 3. Si puli non pascentur 6, 41. Vid. *Bæner. ad h. l. pag. 251.*

PASSIM omnes clamoribus agunt 9, 45. — in omnes passim partes capiunt fugam 40, 28. — totis passim castris 30, 5. Multis passim agminibus per omnes vias

cum clamore in forum euntes 6, 23. *add. diffugere. it. distrahere.*

PASSUS. Vid. *supra* de e. crimis.

PASEUS 9, 24. Castra ut sex millia (scil. passerum) removerentur. Vid. *Drahenborch. ad 6, 23. Vid. mille.*

PASTOS. Vid. *supra* de v. agrestis.

PATFACHUS 7, 32. Hæ omnia, quæ nunc erectæ micant hastæ, patefacta strage vasta cernitis. Latius patefactæ acies 9, 27. Nudatis omnibus præidiis patefactisque bello 44, 6. Transfusus pariete iter in urbem patefacere 44, 11.

PATRES 22, 19. Patres conscripti *antiquiores Karthaginiensium appellantur, multo quidem liberius et insolentius, quam cap. seq. dictator Karthaginiensis commemoratur. Ceterum de patribus Romanis, utique, qui conscripti erant. vid. 2, 1. 6, 9, 39.* Patres certe ab honore — appellati 1, 9. Minimus quisque natus Patrum 2, 26. Patres Romani 6, 18. *Sic dictator E. dicit.* Patrum memoria institutum fertur 20, 42. *Locus difficultis. vide Draherum et Drahenborchium, qui ea persona Livii hæc dicta putant. Sed parent etiam ad Cælius statim referri, ut tam patrum memoria institutum dicatur. — Nos minus difficultis alter 6, 5. hæccine fœdera Tullus Romanus rex cum Albanis patribus vestris, Latini, hæc L. Tarquinius vobiscum postea fecit; ubi patres videri possint majores esse, eos vero non sunt; intelligit enim patres eorum, quibuscumque Tarquinius pacem fecit. — Omnino sciendum est, apud historicos antiquiores quodammodo ad cortorem sententiam propriamque magis tribuendum esse verbis patrum memoria. Nam etsi, ut hæc loca, ita alibi non nimis urgenda vos patrum, sed ambigua videtur; eandem sententiam tamen idem in oratoribus interpretandis facere licet. Intendendum tempus apud nostrum etiam in contrariam partem pro justo brevioribus temporum spatii dicatur patrum memoria, v. e. 31, 12. ubi septem anni intelligendi sunt; quemadmodum 3, 68. de proxima ætate; contra 4, 4. de duabus tantum ætatibus accipi debent. Tibertine patres — tu macte precor 8, 10. Vid. *Firgil. Georg. 4, 269. conf. nivalis.* Haud frustra te patrum deum hominumque hæc sede sacravitum 8, 6. Mars pater 8, 9. Vid. *Mars.* At tu, pater deum hominumque 1, 12. *Sic genitor apud Virgil. Æn. 1, 155. ubi vid. Ant.* Ludis mæne servum quidam paternifamilis — sub fœrem eorum medio egrot circos 2, 26.*

PATRES nulli fraudis occasione 24, 27. — patens vulnere equus 31, 39. Servis etiam regnum Romæ patere 1, 46. Quid vellet — tacitis ambagibus patuit 1, 54. plebeio homini vix ad tectum necessarium — suus pateret ager 6, 36. In patentem ad conspectum undique campum 10, 4. Angulus muri erat in planiorum patentiorumque, quam ceteram circa, vallam vergens

21, 7. Clausala latere urbis, quod in orientem patet. præfluens 44, 31. Solum infestum esse Macedoniæ latus, quod ab Illyrico pateret, cernens 43, 18. Inter legiones et ipsi patentes equiti relinquerent vias 29, 2. paulo ante: inter cornua et mediam aciem, intervalla patentia satis late fecerant. Via — patens aperta 9, 2. Qua patere visum maxime iter 21, 28. Dierum plus triginta — patentem (regionem) 38, 59. de itinere.

PATERNUS 2, 58. Odise plebem plus quam paterno odio. — plenus suarum, plenus paternarum irarum 2, 61. Non tam, quia paternæ inter eos inimicitie erant, quam ipsorum odiis inter se accensæ 44, 25. Vid. *Int. ad h. i.* Paterno amicum et hospitem 42, 42. Pro paterno nostro hospitio 42, 40. i. e. quod fuit nobis cum patre tuo. Admonere paterni beneficii 1, 47. a patre accepti.

PATESCERE 22, 4. Paulo latior patescit campus.

PATI 7, 1. Non patientibus tacitum tribunis. — tacite habere idque pati statuerat 42, 16. Hæc scelera — hæc dedecora pati parati estis 5, 53. Si qui minus patientes dedecoris sint, pro victimis immolari 39, 13. Captari ætates et erroris et stupri patientes *ibid.* Neque legum neque libertatis patiens 45, 32. Ut bello ac pace pati legitima imperia possis 8, 35. — non ut ea (bella) a magistratibus sociis atque amicis paterentur 43, 8. Quum aquæ vim vebat ingentem, non tamen navium patiens est 21, 31. Ægre id Romana pubes passa 1, 9. Nec ultra, nisi regem — videbantur passuri 1, 17. In ægre Patres passos accipio 6, 39. Ut — tam et hoc gentes humanæ patiuntur equo animo, quam imperium patiuntur Præfat. Nec vitia nostra, nec remedia pati possumus *ibid.*

PATIENTIA 5, 6. Et animis et corporibus suis virilem patientiam inesse. Quum omnibus, intolerandis patientiæ humanæ, cruciatibus laceraretur 24, 5. Vid. *duratus*.

PATRARE 44, 25. Pacis patrandæ cum Romanis paciscebatur mercedem. cf. 2, 26. et 40, 52. vid. *Duker. ad h. l.* Proprie patrare nihil aliud significat, nisi perficere; uti vel e verbo impetrandi intelligitur, quod quidem honestissime dicitur. Itaque non mirum est, simplex verbum in utramque partem dici. Sic bellum, facinus, jusjurandum, alia patrari Livio dicuntur. Ad jusjurandum patrandum, id est, sanciendum etc. 1, 24. Pater patratus *ibid.*

PATRIA 8, 5. Sit sane hæc patria potior, et Romani omnes vocemur. i. e. sedes ac domicilium rerum et fortunarum nostrarum; æquius enim ab optimis quilibetque scriptoribus patria sine respectu ad natales dicitur. Devovisse eos se pro patria Quiritibusque Romanis 5, 41. Ut in sua sede maneret patria 5, 51. pro populo Romano.

Legiones eandem, quam per pavorem amiserant patriam — virtute recuperare 7, 13. Oppugnari atque capi (patriam) passurum 4, 2. cf. 5, 53. — materna patria 1, 34. Agique, tamquam cum patria, nobiscum, æquum censemus 5, 4. h. l. *senatus intelligendus est.* Deos patrios, patriam, ac parentes — illorum intueri manus 1, 25. Antiqua patria 3, 58. Vid. *castra*.

PATRICIUS, qui patrem ciere possent 10, 8. — patricia virgo 4, 4. Stipatus agmine patriciorum 6, 38. — caterva patriciorum juvenum 4, 14. *Patriciatus sub regibus debatur ex Scto, referente ad senatum rege; posthæc facta lex curiata. Libera republica requirebatur Sctum et lex.* Ex. 6, 40. *adparet, ad patricium necessarium fuisse legem.* Vid. *progenies*.

PATRIMONIUM 6, 14. Fundum in Veienti, caput patrimonii, subiecit præconi.

PATRIUS 2, 5. Eminente animo patrio (paterno) inter publicæ pœnæ ministerium. Quod animum ejus tanta acerbitas patria nihil a pietate avertisset 7, 5. Restituerent in patriam ac legitimum regnum 38, 1. i. q. *paternum, acitum, quod a majoribus deinceps veluti per manus traditum fueret.* vid. *Dukerus ad h. l.* Oblitus — imperii patrii consulumque edicti 8, 7. f. paterni. vid. *Bauer. ind. in h. v. Enimvero* 7, 8. *legitur: majestatem patriam veritus.* Negligendo patrios ritus, peregrinosque asciscendo 1, 20. Vid. *penales*.

PATROCINIUM 5, 6. Nec se patrociniū molliæ inertieque mandasse tribunis. Jam dictatore profleri patrociniū feneratorum 6, 15. Hoc patrociniū receptæ in fidem et in clientelam vestram universæ gentis perpetuum vos præstare decet 37, 54.

PATRONUS 3, 29. Ut exercitus (servatus a Cincinnato) eum patronum salutaverit. Antiatibus — dati ab senatu ad jura statuenda ipsius colonie patroni 9, 20.

PAUCITAS 2, 64. Paucitas damno sentiendo proprior erat. Ut loco paucitatem suorum adjuvaret 9, 35. Quæ res et paucitatem eorum insignem — faciebat 2, 50.

PAVERE 7, 84. Admiratione paventibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos etc. Paventes adverso tumultu 21, 28. Paventesque ad necopinatum tumultum 25, 38.

PAVIDUS et somno 1, 58. — pavida consilia et imperia 44, 6. — clamor fugientium 41, 11. Restitit pavidus atque inhibuit frenos 1, 48.

PAULLATIM 21, 14. Circumfusa paulatim multitudinem.

PAULLISPER 9, 8. Tentata paullisper intercessio est.

PAULLULUM 35, 5. Consul obtestabatur milites, ut paullulum anniterentur etc. Debellatumque mox fore, si anniti paullulum voluissent, rebantur 23, 13.

PAULLULUS 8, 11. Paulfula via. — equi hominesque paulluli et graciles 35, 11.

PAULLUM editi loci 5, 38. — quum radices montis paullo plus, quam mille passuum ad mare relinquant spatium 44, 6.

PAVOR captæ urbis 3, 3. — nocturno pavore attoniti 7, 36: — pavore aliis in tanta clade torpentibus 24, 43. *vid.* lymphaticus. *ut* terror. Quos pavor pertulerat in sylvas 7, 15. Incautus ad credendum — pavor 9, 12.

PAX superba 9, 11. — infida 9, 45. — fida 5, 4. — si bonam pacem dederitis, et fidam et perpetuam 8, 21. — Italiam bona pace florentem 80, 21. — obnoxia 6, 28. Non fœdere pax Caudina, sed per sponsionem facta est 9, 5. Neque illi terra neque mari est pax 22, 39. Pace terra marique paria 1, 19. Satis explorata pace ejus anni 43, 9. Veramque pacem, non fluxa, ut ante, fide Celtiberos fecisse 40, 50. In locum pacis Gracchum adducturus 25, 16. *conf.* cap. 23. Medius maxime atque utrisque opportunus locus. (*ein sicherer, neutraler Ort.*) [*Sed vid. Stroth. ad priorem locum.*] Inventa pace defum 6, 1. — quæ ad pacem defum pertinebant 24, 11. — pacem defum peti precationibus placuit 42, 2. *cf.* 6, 41. *i. e.* *benivolentia, favor.* *vid.* *venia.* Pacem fœderisque petentes 9, 37. — in pace fuit 39, 56. — in pace — in bello 5, 52. Romani pignus pacis ex fœdere restituerunt 2, 13. Pacis per omnem Apuliam præstandæ populo Rom. auctores 9, 20. — oratores pacis *ibid.* cap. 43. — pacem pacisci 29, 19. *it.* 31, 29. 40, 25. 44, 25. — patrare 40, 52. *conf.* 44, 25. Claudii pace et Valerii mortui loquar 3, 19. Pace dixerim defum 10, 7, *sensu peculiarit.* Is alteri populo cum bona pace imperitaret 1, 24. — classis bona cum pace accepta est 28, 37. — cum bona pace ad Alpes incolentium ea loca Gallorum pervenit 21, 32. *i. e.* *nemine impediante.* *cf.* 21, 24. *Vid. infectus.*

PECCATUM. *Vid. delictum.*

PECORA 1, 4. Ad pecora segnes. *h. e.* *in pascuis.* *Opponitur enim:* in stabulis, ubi etiam pecora. *Sequitur tamen* venando etc. *Forsitan sub pecoribus feræ intellig.* *Sic Virg.* pecora inertia opposuit leoni. [*Ita posita, non historici.*] Agrestis taurus, qui pecore aberrasset 41, 13. In vastis Lusitaniæ — montibus pecora conectando 21, 43. Pecora jumentaque torrida frigore 21, 32.

PECTUS 21, 54. Pectoribus tenuis aucta (aqua) continuo imbri. Quibus (cladibus et laboribus) nequiverint tamen dura illa pectora (Samnitum) vinci 10, 31. Ea pietate omnium pectora imbuerat 1, 21. Ipsius regis non tam subito pavore perculit pectus, quam anxii implevit curis 1, 56. Unde novum in pectore Bruti ingenium 1, 59. Oratio nequaquam ejus pectoris in-

genique *ibid.* Pectus animorum inæque tacitæ plenum 7, 10.

PECUA captiva 26, 54. *cf.* 5, 48.

PECUARIUS 33, 42. *Ædiles plebis* — multos pecuarios ad populi judicium adduxerunt. *h. e. qui gregibus pecorum alendis quantum facerent, sed e publicis, pro certo vectigali conductis, pascuis.* *cf.* 33, 10. *vid.* *Clav. Ciceron. in h. v.*

PECULATUS 33, 47. Isti, quos paverat per aliquot annos publicus peculatus, paullo ante: quantum peculatus averteret.

PECULIARIS 3, 19. De vestra plebe, quam partem, veluti abruptam a cetero populo, vestram patriam peculiaremque rempublicam fecistis.

PECULIUM 2, 41. Peculiumque filii Cerei consecrassisse. *Drakenborchio videtur h. l. latiori sensu de toto patrimonio, nota alias etiam significatione, accipiendum esse.*

PECUNIA captiva 10, 46. — pecuniæ (*scil. debiti*) judicatus 6, 14. Ante — quam reposita sacra pecunia in thesauris fuerit 29, 18. Dies pecuniæ 34, 6. *i. e.* *solutionis.* in eandem diem pecuniæ — præbenda publicani se conducturos professi erant. Cetero (auro) usi sunt ad vestimenta præsentii pecunia locanda exercitui 27, 10. Ut pro frumento pecunia Romæ legatis eorum curaretur 44, 16. *propria in hoc genere forma dicendi, quum absens pecuniam per alium solvit.* Unde in eos sumtus pecunia erogaretur 1, 20. *Vid. erogare.* Pecunia in stipendium 23, 12. Negaverunt consulibus esse, unde milites pecuniamque darent 27, 9.

PECUS. *Vid. pecora.*

PEDES 28, 9. Etiam si pedes incedat. *pro pedibus.* *Sic et equitem dici supra notavimus ad h. v.* Tria millia civium Romanorum, ducenti equites 40, 18. *pro tria millia peditum.* Non raro autem omittitur. *Vid. Drakenborch. ad 40, 36.* Non pediti solum cedere, sed ne equitem quidem sustinere, peditis præsidioudentem. Jam signa quoque legionum appropinquabant etc. 30, 11. *Manifeste h. l. pedites pro velitis accipiendi sunt, quum legionariis opponantur.* *cf.* 33, 7. *it.* 14. ubi armatura levis opponitur equitibus, *signis sunt pedites, sed iidem velites.* Veteranus pedes 21, 44.

PEDESTER 7, 13. Pedestria stipendia. Pedestribus navalibusque copiis 37, 53. *Hic ipsa oppositio docet, equites etiam sub pedestribus copiis comprehensos esse. Similiter pedibus et navibus ire opponuntur, ut omnes modi terrestris itineris faciendi illic intelligantur, atque hinc illa superior forma haud dubie ducta est.* *Vid. Intt. ad illum locum.* Paucos dies — exercendis navalibus pedestribusque copiis absumsit 26, 51. Pedestris ordinis se nunc esse 5, 7. *i. e.* *milites legionarios esse, pelitesque*

stipendia facere. Dukarus pedestrem ordinem pro ordine plebeio accipiendum putat. Vid. exercitus. Sed habere hostem pedestri fidentem Marte: cui si equari robore virium vellet, et sibi pedites comparandos esse 34, 48.

PENITENTIM 21, 28. Sed, pondere ipso stabiles (*elephantum*) dejectis rectoribus, querendis penitentium vadis, in terram evasere.

PEJUS 1, 47. Eo nunc pejus mutata est res.

PELLERE hostem 7, 8. *cf.* 40, 32. Ab sua parte Romanum populum 2, 6. Et primo adeo acriter invaserunt, ut insignanos impulerint: quod ubi animadvertit, veritus, ne moti semel pellerentur 23, 26. Jam prope erat, ut sinistrum cornu pelleretur Romanis 40, 32. Vano cum incepto moenibus pepulissent Romanos 44, 31. Ex equo tum forte Mettus pugnat; eo pelli facilius fuit: pulsum Romanum persequuntur 1, 12. Ubi Cilnium genus prepotens, — pelli armis ceptum 10, 3. Manebant etiam, ne orientem morem pellendi reges inultum sineret 2, 9. Se patrio regno, tutoris fraude, pulsos 1, 40. *i. q. privatos.* Pellendo finibus dominos 6, 41. Ipsorum quoque Lacedæmoniorum exules permulti, tyrannorum injuria pulsi 24, 26. *pro expulsi. cf. cap. 38.* Vid. *Drakenborch. ad 35, 37.* Non mediocri cura Scipionis animum pepulit (*Syphax*) 30, 14. *i. q. commovit. eleganter.* Similiter *ibidem*: ipsam in Hispania juvenem nullius forma pepulerat captivæ. Vid. *Gronov. ad 3, 3.*

PELLICERE 3, 44. Hanc virginem adultam, forma excellentem, Appius, amore ardens, pretio ac spe pellicere adortus etc. Ut in societatem pellicerent 31, 19.

PELLIS 5, 2. Militem Romanum in opere ac labore, nivibus pruinisque obrutum, sub pellibus durare. Vid. *Intt. ad 4, 1.*

PELLITUS 33, 40. Profectus erat in Pellitis Sardis. *Inde sic nominati, quod barbarorum more pellibus vestium loco uti erant.* Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.*

PELTA cætra hanc dissimilis est 28, 5. — *pellastæ ibid. conf. Intt. ad Virg. Æn. 1, 490.* Vid. *cætratus.*

PENATES publici privati que 3, 17. Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.* Dii te penates patrique — creat vocatque regem 1, 47. Partemque sanguinis ac cædis paternæ cruento vehiculo, contaminata ipsa resperaque, tulisse ad penates suos virique sui 1, 48. *Ædes* deorum penatium in Velia de cælo tacta erat 45, 16. Ut — ad penates hostis sui nuptialo sacrum conficeret, 30, 11.

PENDERE 44, 27. Qui ea pependerant spe. *Drakenborchius ex ea legi vult. Enimvero etiam sine præpositione 7, 10.*

leguntur hæc: tot circa mortalium animis spe metutque pendentibus. — sollicitis ac pendentibus animi ibid. cap. 30. Vid. Intt. ad 4, 1. Qui ex vobis (*socii*) pendemus 49, 13. Adeo nihil tenet solum patriæ, — sed in superficie tignisque caritas patriæ pendet 5, 24.

PENDERE 45, 26. Vectigal dimidium ejus, quod regi pendissent. *Vossius Gramm. 5, 26. hoc loco utitur, ut ostendat, etiam dici posse pendi; sed Drakenborchius magis placet sententia Stigonii emendantis pependissent. Pauperes satis stipendii pendere, si liberos educarent 2, 9. Stipendium exercitui Romano ab hoste in eum annum pensum 9, 41. Ut, quas quisque meritus est, penas pendat 23, 8. Si tam parum ignominie pensum est 45, 23.*

PENE. Vid. *penæ.*

PENES quos aut auspicia more majorum? nempe penes Patres 6, 41. Ut penes eosdem pericula belli, penes quos premia essent 2, 24. Semper ista audita sunt eadem, penes vos auspicia esse etc. 10, 8. Si penes Romanos victoria esset etc. 42, 29.

PENETRALIA 9, 46. Civile jus, repositum in penetralibus pontificum, evulgarit. Tradamus ancilia, penetralia etc. 6, 41. *ubi pignora imperii adstruuntur, ancilia, palladium etc. sollic. in sacello ad templum Vastæ.* Prytæum, id est penetrale urbis, ubi publice, quibus in honore datus est, vescuntur 41, 20.

PENETRARE in silvam 9, 35.

PENITUS 26, 28. Philippum — ad intimam penitus regi abiisse. Clamorque eorum penitus in regiam pervenisset 1, 49. In totam penitus aciem (*terror*) pervasit 6, 9.

PENSARE 22, 51. Ad consilium pensandum temporis opus esse. Quum oculis magna, quam ratione pensarent vires 30, 32. — pensare adversa secundis 27, 40. Quandoquidem honesta pensamus, sic, ut aut sola, aut prima certe pensari decet principi orbis terrarum 34, 58. Transmarinæ quoque res quadam vice pensatæ 26, 37. *i. q. jactata, ut modo in hanc, modo in alteram partem inclinaret pendus. Sermo est de vicissitudinibus fortune et munitis ex utroque genere Romanis perlati.*

PENSIO 30, 27. Decem millia talentum argenti, descripta pensionibus aquis in annos quinquaginta solverent. *i. e. singulis annis tantumdem pecunie, velut totam partem totius summe.* Vid. *Intt. ad 6, 35. it. ad 7, 27.* Iusti crediti solutionem in — pensiones distribuit 42, 5.

PENSITARE 4, 41. Ne ab se consularia consilia exquirerent, que pensitanda quoque magnis animis atque ingeniis essent.

PENSUM 4, 52. Quum principio statim anni, velut pensum nominis familiaris, seditiones agrariis legibus promulgandis cerneret, *Sic fere Cicero Phil. 2, 14. Antip.*

nii *uicemque* *luctum* *penitenciam* *deu* *debere* *populo Romano, dicit, h. e. interfectionem* *mariti.*

PENSUS 26, 15. Quis, neque quid facerent, neque quid dicerent, quidquam umquam pensivisset. Id illi, cui nihil parvi sit, facile esse 42, 32. Versari inter se conjuges, liberosque suos, quibus nihil neque dicere pensi, neque facere 42, 7.

PENURIA hominum 6, 30. — mulierum 1, 9. — frumenti 4, 25. — omnium rerum 9, 12.

PER ludos 2, 12. *i. q. ludis, tempore ludarum.* *Similiter:* per inducias 30, 81. — per meridiem profecti 42, 64. Fortuna per omnia humana, maxime in res bellicas potens 9, 17. — per cruciatum et ad contumeliam 36, 13. — Vid. *Drakenborch. ad* 6, 12. Qua (*contumelia*) per nostram ignominiam ludos commiserit 2, 38. *pro curae.* *Similiter:* vinci se per suum atque illorum dedecus patiebantur 2, 42. *cf.* 8, 61. — atq' per commodum omnia explorassent 30, 29. Legati — per ludibrium auditi dimissique sunt ab querente per jocum Hieronymo 24, 6. Nihil enim per iram aut cupiditatem actum est 1, 11. Cum his molliter et per dilaciones bellum geri oportet 5, 4. — nec ipsi per intermissiones has intervallaque lentiores spem nostram facinus 5, 5. Recipi, nisi aliquanto post, per Antiochum, non potuit 33, 12. *scil. quoniam impediebat, obstabat Antiochus.* Demetrius per vinum, quod excluderetur, paulisper vociferatus 40, 7. *A. e. quia abstinere erat.* Ne quid per (*propter*) frequentiam juvenum — agi posset 8, 2. — per valetudinem id bellum exsequi nequirit 8, 12. Per hoc, ne quo errore milites caperentur, edicunt consules etc. 8, 6. *i. q. propterea.* Per causam renovati ab Equis belli 2, 32. *sub praesentia.* *Kodem tenore:* per speciem reconciliandae pacis 42, 52. Si coarguatur ab alio, ac per se saltem etc. 39, 12. *i. q. sponte.* Per fas ac fidem decepti 1, 9. Concordiam per aqua per iniqua civitati conciliandam esse 2, 32. *i. e. quocumque modo, quantovis pretio.* Per ego te — fili, quoscunque jura liberos jungunt parentibus, precor etc. 23, 9. [*ad quem locum vid. Strab. p. 234. Graecorum nesci ei Jura, scis ei Jura, a Porro non nuper Euripili Meli. 335. vindictam.* *Comparsa Homer. II, 32, 245. μη μὲν, αὐτὸν γένετο γὰρ, οὐδὲν μὲν ἄνθρωπον ἑλπίσιν κομίζοιτο.*] Jurantes per quidquid deorum sat ibid. Jam per omnia ad dimicandum satis paratus 10, 39.

PERAGERE verbis auspicia 1, 18. *i. e. pronunciare, declarare.* *cf. cap. 39.* Sua item carmina Albani suumque junjurandum per suum dictatorem suoque sacerdotes peragerunt 1, 24. Liberi jam hinc populi Romani res — peragam 2, 1. Impletas modis saturas — peregerant 7, 2.

PERAGERE verum indicium 2, 12. Peragit deinde postulata 1, 22. Prinequam aut ille postulatum perageret. aut etc. 2, 47. Sententiam igitur peragit, nullum placere senatusconsultum fieri 2, 40. *conf.* 29, 15. Sententiam de eo, de quo retulisti, paucis peragam 9, 8. Consul — Desii non creptas solum ante, sed cumulatatas novitate laudes peragit 7, 37. Cui rata ista pax erit, quam — non jussu populi Rom. peregerimus 37, 19. *Haud dubio cum Drakenborchio legendum* pepigerimus. Vid. *Int. ad A. I.* Vos autem, si rem perago, quid acturi estis 4, 42. *A. e. si agere me condemnabitur.* Diebus peractis 1, 39.

PERAGRARE 35, 12. Peragratusque orbis terrarum victoriis ejus gentis referebatur. Venae peragrare circa saltus 1, 4. Quietio exercitu pecatum agrum — peragravit 43, 4.

PERBERE detectam in Leontinis esse avaritiam et crudelitatem Romanorum 24, 32. — fortunam perbene fecisse, quando etc. 45, 3.

PERBREVIS 4, 1. In porta emporium brevi perbreve factum est. — perbrevis avi Karthaginem esse 26, 35. Perbreve tempus regni ejus fuit 41, 20.

PERCULERE 34, 15. Integri recentibus telis fatigatos adorti hostes primum acri impetu, velut cuneo, perculerunt. Quam scuto acutum inum perculisset 7, 10. Quo tantum valent genere pugnae, ut, quicumque parte perculere impetu suo, sustineri nequeant 40, 40. Aricinos res inopinata perculerat 9, 14. *i. q. perturbaverat.* In Veientem, alieno pavore perculsum, ferocior redit 1, 27. Omnibus perculsis pavore 1, 47. *in foro.* Ipsius regis non tam subito pavore perculit pectus, quam anxii implevit curis 1, 56. Ingens pavor primo discurrentes ad suas res tollendas in hospitium perculit 2, 37. *conf.* 3, 38. Hic dies — Persea perculit, ut etc. 42, 67. *f. leg. perpulit.* [*Noli tentare vulgatum. Rena tibi opponuntur:* Romanis refecit animos, Persea perculit. *Ceterum non nego, haec verba saepe confundi.* Vid. *Int. ad* 2, 80. 3, 38.] Primus adventus hostium perculit incolae loci: collectis deinde ex necopinato pavore animis etc. 44, 13. Perculsum jam fama hostem fundat fugantque 9, 44. Suo ipse conatu perculsus praetor 44, 12. *i. e. afflictus.* Facili Postumius gonu formis perculit 9, 10. *pro percussus; et fortasse sic legendum.* Saepius enim haec duo, in primis perculsus et percussus, confusa sunt a librariis. Quod duo fulmina domum meam per hos dies perculerunt 45, 41.

PERCENSERE 6, 52. Ne omnia generatim sacra omnesque percensam deos. Quod mihi percensenti propiorum temporibus harum rerum auctores miraculo fuit 6, 19. Ita quum perconsuisset Theophilum

34, 59. *i. e. formulam regiminis dedisset ad censum, ex censu, a censu.*

PERCIPERE 7, 26. Adeo duorum militum eventum — utraque acies animis perciperat. Crebreque nunc querelæ, nunc minæ percipiebantur 2, 35.

PERCITUS 21, 53. Ingenium percitum ac ferox. *i. q. vehemens.* Percitum ira in patrem spes erat criminis aliquid novi deferre 7, 5. — percitus ira Camillus 6, 38.

PERCOMMUNE 25, 25. Tumulus — percommune situs ad commestus excipiendos.

PERCONTATIO 45, 8. Prima percontatio (*questio Paulli ad Persea*) fuit. Vid. *percontatio*.

PERCUNCTARI 3, 48. Sinas hic coram virgine nutricem percunctari. — percunctantur obvios 22, 7. — percunctando exquirere 9, 3. — quum — percunctantes (*transfuga*) doceret *ibid.* cap. 24. cf. 40, 21. Legatos mittunt ad percunctandos Karthaginienses, publice consilio Hannibal Saguntum expugnasset 21, 18. Ut consullem percunctaretur, liceretne — pugnare 23, 47. *i. q. consulere.* Consules quum (*scil. in senatu*), quid ergo se facere vellent (*Patres*), percunctarentur 2, 28.

PERCUNCTATIO 24, 19. Directa percunctatio ac denunciatio belli. *i. e. quum quereretur, bellumne mallet, an pacem.* Vid. *percontatio*.

PERCURARE 21, 57. Vixdum satis percursato vulnere.

PERCURSARE 23, 42. Jam ne manipulatim quidem, sed latronum modo, percurant totis finibus nostris negligentius, quam si in Romano vagarentur agro.

PERCUSSOR 40, 12. Non insidiatoris modo, sed latronis manifesti et percussoris speciem induit.

PERCUTERE 9, 25. Virgis in foro cæsi ac securi percussi. Vid. *Drachenborch.* ad 1, 27. Duo securi percussi viri insignes 45, 31. Porcum saxo silice percussit 1, 24. Ut — lictor — forem — virga percuteret 6, 34.

PERDERE 9, 14. Ne desperata venia hostes cæcos in supplicia eorum ageret, perdere prius, quam perire optantes. Per luxum atque libidinem pereundi perdendique omnia. *Præfat.* Quum — Saguntinos crudelius quam Pœnus hostis perdidit, vos socii prodideritis 21, 19.

PERDIFFICILLIMUS 40, 21. Viam exercitui nullam esse, paucis et expeditis perdifficillimum aditum.

PERDITUS 23, 2. Improbus homo, sed non ad extremum perditus. Quemam hostibus in perdita re consilia essent 5, 39. — vir unus res perditas restituit 25, 37. cf. 26, 6.

PERDOMARE 9, 20. Apulia perdomita. cf. cap. 41. — itaque ergo prima Romanis in ita provinciarum, quæ quidem continentis

sint, (*Hispania*) postrema omnium, nostra demum ætate, ductu auspicioque Augusti Cæsaris, perdomita est 28, 12. Inopiam omnium rerum eos perdomuit 40, 41. Multis secundis præliis Sardos perdomuit 41, 17.

PERDUCERE 26, 2. Multos imperatores temeritate atque incientia exercitum in locum præcipitem perduxisse. Forte vocatum perductumque in regiam vocari juberet 40, 55. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 319. sq.* Prima frons valli ac fossa perducta est 44, 37. Oppugnatio ad medium rursus noctem perducta est 36, 23. Orationibus in noctem perductis 38, 51. — ni altercationem in serum perduxissent *ibid.* cap. 50. Perductus est ad centum talenta 38, 14. *i. e. coactus est offerre etc.*

PERDUELLIO 1, 26. Qui Horatio perduellionem judicent secundum legem. cf. 2, 41. Vid. *Clav. Cicer. in A. c.* Et utrique censori perduellionem se judicare pronuntiavit 43, 16. Vid. *Gron. ad 23, 14.* Perduellionis se judicare Cn. Fulvio 26, 3. *i. q. accusare. vid. Muret. Var. Lect. 19, 16.*

PERDUELLIS *pro hoste, ex usu antiquorum temporum; quemadmodum et perduellio de omni facinore capituli dicebatur.* Divus exstinguit perduelles vestros 25, 12. cf. 42, 20. — victis perduellibus (*Karthaginiensibus*) 29, 27. — perduelles superati Pœnus et Gentius 45, 16. Vid. *Cic. Offic. 1, 12.*

PEREGRE 40, 19. Prodigia multa fœda et Romæ eo anno visa, et nuntiata peregre. Alios peregre in regnum Romam accitos 2, 6. — Peregre habitando 5, 52.

PEREGRINUS 42, 31. Jurisdictio inter peregrinos. — peregrinus terror 3, 16. — frumentum 2, 35.

PERENTUS 2, 23. Fœdior corporis habitus pallore ac macie peremti.

PERENNIS 5, 2. Ut perennem militiam facerent *i. e. ut hiemando continuarent bellum.* Perennis aqua 1, 21. Juventutem — velut ex perenni fonte unde hauriat. Thraciam subjectam esse 42, 12. Copia, pluribus circumjectis fontibus, perennium aquarum 42, 54.

PEREQUITARE aciem 5, 28. — quum ea via longius perequitasset. cf. 23, 47.

PERERRARE 1, 53. Pererraturum se omne Latium.

PEREXIGUUS 7, 37. Nec procul ab hoste locum perexiguum — castris cepit. Nam ad vescendum facto perexiguo, utique milites, utebantur 22, 52. *scil. argento.*

PERFACILE 25, 86. In tumulum quidem perfacile agmen erexere.

PERFAMILIARIS 25, 18. Crispino Badius Campanus hospes erat, perfamiliari hospitio junctus. Brevi perfamiliaris haberi — — est coeptus 42, 17.

PERFERRE 10, 2. Gravissimus navium non pertulit alveus fluminis. Perfertur ad urbem terror 3, 3. — quod ubi in totam

GLOSSARIUM LIVIANUM.

concionem pertulit rumor 2, 54. — calhor in totam concionem perlatus 8, 32. Romanos ira eadem, quæ per medium aciem hostium tulerat, et in castra pertulit 9, 13. Præfecti classis id unius erat jus, ut agere de ea re sine rogatione ulla perlata posset 45, 25. Quas (*leges*) quum solus pertulisset 2, 8. Si hæ quoque leges centuriatis comitiis perlatae essent etc. 3, 37. Rogationem pertulit 3, 54.

PERFICERE 9, 8. Justa omnia in dedicationem perficere. *Videtur legendum aut*: in dedicatione *aut*: peragere in dedicationem, i. e. ut omnia redeant ad dedicationem, et per eam perficiantur. Perficere bellum 5, 4. *conf.* 1, 19. — lustrum 24, 43. — sacrificium 10, 38. — mandata 1, 56. — senatus-consulta 26, 29. — censum 1, 44. Prius, quam iudicium de eo (*Plemnio*) populi perficeretur 29, 22. Prius, quam infanda merces perficeretur 5, 49.

PERFODERE 4, 22. Donec, perfosso a castris monte, erecta in arcem via est. Momento temporis parietes fornicum perfossi urbem patefecerunt 44, 11.

PERFREQÜENS emporium 41, 1.

PERFRINGERE 4, 28. Ictus saxo, perfracto capite, acie excessit.

PERFUGA 30, 16. Et perfugæ et fugitivi. — perfugæ fugitivi captivique 38, 11. *ita æs formula fœderum dici consuevit. cf.* 31, 19. *ubi tamen extra talem formulam eadem occurrunt.*

PERFUGERE 28, 7. Quum in fidem Ætolorum perfugissent. Pars maxima incolis Romam perfugere 5, 29. — eo turba omnis perfugit 1, 8. — ad Porsenam perfugerunt 2, 9.

PERFUGIUM in patris misericordia et iustitia habeat 40, 10. *cf. cap.* 11. Perfugium sibi nusquam gentium esse.

PERFUNGÌ cura 26, 17. — auctores belli, quia vivos non potuimus, perfunctos jam fato, dedidimus 9, 1. *usitatus de letioribus dicitur.* Nedom ego perfunctus honoribus certamina mihi cum adolescente proponam 28, 40.

PERFUNDERE religione animum 10, 38. — perfusus ultimi supplicii metu 9, 16. — perfusus horrore venerabundusque 1, 16. Quum perfusum sietu appareret omnibus, loqui non posse 40, 12. Quin tu ante vivo perfunderis flumine? in infima valle præterfuit Tybris 1, 45. *Vid. Virgil. Æn.* 2, 719.

PERGERE 36, 42. Pergit protinus navigare Peloponnesum. — pergit ipse ire ad urbem oppugnandum 23, 28. — pergeret porro ire 21, 22. *cf.* 21, 30. *it.* 21, 2. Pergit inde infestus in agros Romanos 3, 6. *nonnulli codices præpositionem ignorant: quæ forma utique varior et exquisitior est.*

PERGRANDIS 29, 29. Regnum ad fratrem regis Cæalcem, pergrandem natu — pervenit.

PERHORRIDUS 22, 16. Inter — saxa ac — arenas stagnaque perhorrida situ.

PERICLITARI 1, 42. Sen Patrum sen plebis animos periclitaretur i. q. experiretur. *Sic et* 6, 15. satis periclitatus voluntates hominum. Donec res suas, quibus periclitari nolebant — traicerent 38, 25. i. e. *periculum adire.* Ne quis cum tota gente simul in rebus dubiis periclitari auderet 42, 21.

PERICULOSUS 10, 25. Periculosum esse — ne ad omnia simul obire unus non posset.

PERICULUM ipsum, discrimenque id poscere 3, 18. Quod defensores suos — in ipso discrimine periculi destituit 6, 17. Periculum summæ rerum facere 6, 22. — universo periculo summa rerum committatur 22, 12. *cf. cap.* 32. Pericula classium externarum 5, 54. i. e. *damna inde metuenda.* Postquam mœnibus jam Romanis, pulso hoste, periculum esse desierat 3, 23. Neque a penuria frumenti — periculum fuit 4, 25. Ut, quæ in naves imposuissent, ab hostium tempestatisque vi publico periculo essent 23, 49. i. e. *factura aerarii esset.* *cf.* 25, 3. Id esse periculum, ne suas preces etc. 10, 7. *cf.* 45, 23. *Vid. procella.*

PERIMERE 1, 11. Sua ipsam perentam mercede. Fœdior corporis habitus pallore ac macie peremti 2, 23. [*Vid. Bauer. Ind. ad Exc. Liv. in v. Syllepsis.*] In rabiem et pudorem tam parvæ perimentis pestis versi 38, 21.

PERINDE 7, 5. Nec *perinde, ut* maluisset plebes — *ita* ægre habuit etc. Perinde ut eveniret res, ita communicatos honores pro bene aut secus consulto habitura 7, 6. Et, perinde quum alia specie, tum eminentibus — magnum terrorem præbebat 37, 40. Sed nec perinde Patres moti sunt 4, 37. i. q. *non tantopere.* Perinde ac debellatum in Italia foret 28, 38. Nequaquam perinde atque in capta urbe etc. 5, 42. Perinde ac reipublicæ gerendæ, ac non solvendæ religione, gratiæ creatus esset 7, 3. Perinde ac deberet 22, 37.

PERIRE *Præfat.* Per luxum atque libidine pereundi perdidicisse omnia. Infelicitatem suam in liberis graviolem, quod alter perisset, censebat 40, 55. *Vid. ad h. l. Bauer. pag.* 313.

PERITUS 37, 20. Veterani omnes et periti belli erant. *cf.* 4, 17. *Vid. Drakenborch. ad h. l.* Per æque invia, sed assuetudine peritius, et meliore cum spe — degressi in campos 44, 5. Peritus militiæ 8, 8. Periti religionum jurisque publici 41, 18.

PERLABI 28, 11. In sedem Jovis foribus ipsis duo perlapsi angues.

PERLETUS 10, 21. Supplicatioque perlata fuit.

PERLEGERE 38, 28. Censores — senatum perlegerunt. Princeps in senatu tertium lectus etc.

PERLEVIS 24, 34. Machinator bellico-

rum tormentorum operumque, quibus ea, quae hostes ingenti mole agerent, ipse perlevi momento ludificaretur. Inclyti populi regesque perlevi momento victi sunt 21, 48.

PERLICERE 2, 44. Virgineta — Appius amore ardens, pretio ac spe perlicere adortus etc. cf. 10, 11. *ut*. 26, 7. — donis 21, 26. Modo minia, modo spe perlicere, ut etc. 45, 5. Victorem finitimorum omnium populorum in servitutem perlici posse 4, 18. Gentium quoque regem, iam diu dubium, in societatem perlici posse 43, 18. — ad transitionem 24, 48. Ad belli societatem perlicere iussus 49, 37.

PERLITARE 41, 14. Bove perlitare iussus. *i. q. litare. cf. cap. seq. it.* 7, 8. Diu non perlitatum tenuerat dictatorum, ne ante meridiem signum dare posset. (*substantive.*) [Vid. *Siroth. ad A. l.*] Primisque hostiis perlitatum est 36, 1. Qui se, quod caput iocinori defuisset, tribus bubus perlitasse negavit 41, 15.

PERLUCERE 41, 2. Quae (*nebula*) dilabente, ad primum teporem solis, perlucens iam aliquid, incerta tamen, ut solet, lux etc.

PERLUSTRARE 23, 46. Hinc Tautea quum diu perlustrans oculis obequitasset hostium turmas etc. *i. q. oculis querens. cf.* 25, 9. Quum gregem perlustrasset oculis 1, 7.

PERMANERE Vid. *vena*.

PERMANERE 40, 54. Unus incorruptus permanerat, *de pertinaci constantia*. Et, quantum ad Karthaginenses duces attinet, invictum (*Attilium*) ad ultimum permanisse 28, 48.

PERMARINUS 40, 52. *Aedem (dedicavit)* larium permarinū.

PERMISCERE 8, 6. Iisdem praedictis, ampe iisdem manipulis permixti fuerant. Ad haec audienda quum circumfusa paulatim multitudo permixtum senatui esset populi concilium 21, 14. Vid. *permixtus*.

PERMISSIO 37, 7. Permissionem extra civium corpora fieri juberent. *Nempe in liberum arbitrium ejus, cui se dederent.*

PERMISSUM 38, 14. Permissu consulis. — Achaeorum *ibid.* cap. 34. cf. 3, 43. *ut*. 5, 18. et 21.

PERMITTERE 8, 21. Se vitam fortunaeque suas illorum fidei virtutique permittere. Eo se periculo posse liberare eos si se permittant sibi, et, certaminum in republica oblit, credant. Quum omnes victi metu permitterent etc. 22, 2. Iamethas gentem Boeotorum in fidem Romanorum permitti aequum censebat 42, 44. cf. 45, 4. — si in fidem Masinias sese permisisset 29, 20. — ipsoe se in dedicationem consulis caduceum praefereutes permisisse 8, 20. Haec una via omnibus ad salutem visa est, ut in fidem se permitterent Romanorum 36, 27. Neque enim liberum id vobis permittit Philippus (*utrum bellum an pacem*

abbatis) 31, 7. Reliquis intervalla inter ordines pedum, quae satis laxo spatio equi permitti possent 10, 5. Equites per patientes in hostium acie vias permittere equos jubet 29, 2. Detrahit frenos equis; atque ita concitatis vulturibus permittit, ut sustinere eos nulla vis posset 8, 30. Permittit equos in cuneum hostium 49, 49. cf. 3, 61. *et*. 30, 11. Equi permittit 10, 3. — permissus equitatus 8, 70. *i. q. tribuitur*. Quum aliquandis, hinc indigentia, hinc modestia, inter permittentes in vicem non magis matura, quam inexplicabili facilitas, certatum esset 27, 28. *sed, quum alterque alterius arbitrio rem permitteret*. Qui cum vexandis prioris anni consiliis permittiturum tribunatum credebant 2, 56. *i. e. esse licenter abutiturum mittere ead ad etc.* Numitori Albani permittit rem 1, 6. *i. q. se potestatem dedit*; cf. 4, 49. Cujus imperio consilioque summam tempore publicam tuendam permittissent 42, 46. Per quos (*legatos*) donati de vobis permittitis 28, 53. *Nempe arbitrium statuendi etc. cf. ibid. cap. 13*. Permissum ipsi erat, fieret, quod e republica duceret *cap. 24, 14*. Vid. *Drakenborch. ad 33, 44*. Permissisque, ut etc. 6, 25. (*absolute*) cf. 38, 14. *ut sequi*. Utrum — an 45, 5.

PERMITTUS 27, 28. Provinciae non permittit regionibus, sed diversae extremitatibus limitibus amibus. Permittit, ubi conspice uti et cominus gladio posset, roboris majoris Romanus equis erat 30, 18. Vid. *permiscere*.

PERMULCERE barbam 5, 41. Quibus memoria patrias has permulcet 7, 49. Ipsis placido sermone permulcentibus 20, 28, 25. Ut sermone familiari minorem filium permulceret 40, 21.

PERMURARE 27, 12. Castra tactis ante noctem permurata. cf. 7, 16. *et*. 20, 16. Castris permuratis 44, 27.

PERNICIALEM 27, 28. Quis tamen (*pestilentis*) magis in longos morbos, quam in perniciosos evasit.

PERNICIES 21, 35. Saltusque, haud sine clade, majore tamen pernentorum, quam hominum pernicie etc. *Ubi vid. Biber. pag. 30.* [cui, pernicie dolenti, ego quidem non assentior.]

PERNICITAS 9, 16. Principes pedum pernicitas inerat, quos cognomen etiam dedit. (*Populus Curator.*)

PERNICITER 26, 4. Bos singulos in equos suos accipientes equites ausuccurrant, et vehi post se, et desilire perneciter etc.

PERNIX 28, 20. Levium corporum homines et multa exercitatione perneciam. — pernecissimum corpus 44, 34.

PERNOCTARE 27, 28. Et eorum coloniarum juniores jurejurando adacti, septem dies triginta non pernoctaturos se esse extra moenia coloniae suae etc. *i. q. nocturos, manentes.*

PERNOXIUM 5, 38. *cf.* 3, 11.

PERNUMERARE 28, 34. Dum imperatim pecuniam llergetes pernumerarent. *cf.* 6, 15. Quod usuris pernumeratum esset 6, 35.

PEROPORTUNE ad praesentis quietem matus 1, 49. In exeuntem e curia impetus factus esset, ni peroportune tribuni diem dixissent 2, 35.

PEROPORTUNUS 10, 45. Nec populo R. magna solum, sed peroportuna etiam ea victoria fuit. Mors Hamilcaris peroportuna et pueritia Hannibalis distulerunt bellum 21, 2. Peroportuna mors Philippi fuit ad dilationem 40, 57.

PETROSAE 21, 11. Quum Hanno petrasset etc.

PETROSUS decemvirotoz acclera 5, 58. — plebs consulum nomen haud secus, quam regum, petosa erat 5, 54. (*active accipiendum.*)

PETPACARE 36, 49. Nedum enim omnia in Graecia perpacata erant

PETPAUCAS naves subductas esse 37, 11. *cf.* 4, 52. *et.* 3, 8.

PERPELLEN 9, 30. Accitos eos in curiam hortati sunt, uti reverterentur Romam: postquam perPELLI nequibant etc. *cf.* 2, 31. Multitudinem perpulit, ut imperium regi abrogaret 1, 59. Saepo iterando eadem, perpulit tandem, ut etc. 1, 45. Perpulerunt, ut ad arma conclamaretur etc. 5, 50. Obtestatus P. C. ne suum honorem pluris, quam concordiam civitatis, aestimarent, perpulit, ut id quoque ferretur 7, 41. Perpellit — ut legatos — mittat 29, 23. Fama recens belli Gallici perpulit civitatem, ut Furius dictator crearetur 6, 12. *cf.* 9, 24. *et.* 31. Perpulere plebei — ut Minucius praefectus athenae crearetur 4, 19. *cf.* 5, 51.

PERPERAM 26, 25. Quod extra perperam dederat. *cf.* 1, 33.

PERPETI 40, 55. Alii tormenta etiam inficiantem perperam admittant.

PERPETRARE 44, 37. Sacrificio rite perpetrato. *cf.* 23, 45. — perpetratis, quis ad pacem deum pertinebant 24, 11. — perpetrato bello 24, 45. *cf.* 28, 41. *et.* 44, 32. — pace perpetrata 33, 21. Rebus divinis rite perpetratis 1, 8. In monte sacrificio rite perpetrato 44, 29. Perpetrata caedes 45, 5. Vid. *ad h. l. Bauer. pag.* 323.

PERPETUUS 9, 17. Perpetuis praecipit artem ordinare. nostri: in *systema redigere, in formam arth.* Quod eos montes perpetuo dorso inter se iungit 41, 18. Saltus duo alti angusti silvosi que sunt, montibus circa perpetuis inter se iuncti 9, 2. Cujus ordinis languore perpetui jam tribuit plebis — lingua criminibusque regnarent 3, 19. Acciperent eam (*Victoriam auream*) tenerentque et haberent propriam et perpetuam 23, 37. Perpetuis orationes. Vid. *oratio.*

PERPLERE 30, 30. Non perplexe, sed palam revocant. *cf.* 6, 15. Nihil jam perplexe, ut ante, quum dubies res — erant, sed aperte pronunciatum 33, 34.

PERPLEXUS 38, 52. Perplexum responsum — perplexa legatio 36, 5. — perplexus (*carmen*) scripturas 25, 19. Perplexum Punico astu responsum 35, 14.

PERPOPULARI 34, 35. *scilicet* alius eum caedibus et incendiis perpopulari. — infestius perpopulato agro Fregellano 36, 9. *cf.* 22, 8. *et.* 9. Retro ad Istrum, perpopulati Thraciam — redierunt 44, 27.

PERPORTARE 28, 46. Naves onerarias — captivos Karthaginem perportantes.

PERQUAM paucis suffragio populi relictis locis 9, 30.

PERRARUS 29, 38. Quod tunc perratum in mandandis sacerdotibus erat. Vid. *Ind. ad* 6, 1.

PERRORARE 33, 28. Populi Achaeorum, quum sententias perrogarentur. *cf.* 9, 19.

PERRUMPERE 1, 24. In medium agmen perrumpunt. — in urbem 10, 41. — in vestibulum perruperant templi 3, 18. Qui quum saepe conati nequissent perrumpere ad suos 4, 39. Perrumpere ordines hostium 9, 39. — impetum fluminis 21, 28. — cuneos 8, 10. — agmen 8, 30. — eadem qua transierant 4, 39.

PERSICINERE 21, 58. Omnia persicindente vento et rapiente.

PERSCRIBERE 24, 18. Si quid enim paratumque pupillis — aquae flore perscribebatur. *Pecunia dicitur perscribi, quum perscripturam ab argentariis alieno nomine solvitur.* Vid. *Clav. Ciceron. in A. v. it. Duker. ad h. l.* Si res populi Romani perscriperim *Praefat.*

PERSICARE 40, 19. Id *persecare* novum pretorem, ne *serpetet* iterum latius, Patres iusserunt. *i. q. rescare, conficere.*

PERSERERE 45, 39. In equo dies noctesque perserendo.

PERSERENS 25, 15. Pedestre praetium fuit perserne, paucis in prima acie pugnantibus Romanis.

PERSERUI querendo 3, 19, *i. q. instare.* — reliquias belli 9, 29. Inter consules provinciis comparatis bello Graeci persequeri Publio venerunt 8, 22. Apparuit, nihil per alteros stare, quominus incepta persequerentur 6, 33. Se — persequi ingratos civas velle 2, 6. Mortem meam idem tu persequi non poteris 40, 11. *i. e. ulcisci.*

PERSEVERANTER 4, 60. Patres bene ceptam rem perseveranter tueri.

PERSEVERANTIA 5, 4. Indignitas perseverantiam imponere debuit. Impetu potius bella, quum perseverantia gerat *ibid. cap.* 6.

PERSEVERANTIOR cadendis in fuga fuit 5, 31. *i. q. in cadendis fugientibus.*

PERSEVERANTIUS 21, 10. Quo lenius agunt, segnius incipiunt; eo, quum coeperint, vereor, ne perseverantius aeviant. Tumultuarius exercitus acrius primo impetu, quam perseverantius pugnavit 41, 10.

PERSEVERARE 22, 38. Quo id constantius perseveraret. *pro, et ut in eo constantius perseveraret.* Vid. Gronov. ad h. l. Ferociorum perseverandum in bello faceret 6, 23. *conf.* 3, 4. ii. 38, 42. Quod nos ad perseverandum stimulet 5, 4. *scilicet in bello.* Initare, et perseverare, defungique cura 5, 5. Perseveratum in ira est 2, 35. Qui in bene coepto perseverasset 45, 15. Aut, perseverantem, sub iudicii tempus plebem offensurum 4, 44. *i. e. si perseveraret.*

PERSIGNARE 25, 7. Triumviri — sacris conquirendis donisque persignandis *i. e. donariis, quae furtim subducta essent, colligendis et in tabula consignandis.*

PERSOLVERE jus 1, 32. Vid. *portio.*

PERSONA 3, 45. Si nec caussis, nec personis (*lex*) variet. Latiorque et re et personis questio fieri 9, 26. Ille finis Appio alienae personae ferendus fuit 3, 36.

PERSONARE 3, 10. Tribuni coram in foro personare, fabulam compositam Volsci belli etc. His vocibus curia et forum personat 7, 6. Incondita multitudo — variis vocibus personabat 43, 10. Id forte temere ab uno exclamatum totis passim personabat castris 41, 2.

PERSPICERE 40, 23. Ut praedensitate arborum, immisorumque aliorum in alios ramorum, perspicere caelum vix posset. Vid. *Drakenborch. ad* 22, 6.

PERSTARE 44, 33. Diem totum perstabat. In coepto perstare 42, 10. — pertinacius in incepto perstabat 39, 23. — perstaret in incepto immitis animus 8, 33. *conf. cap.* 34. Vid. *Virgil. Aen.* 2, 650. In recusando perstabat 10, 13. — In societate Romana cum fide perstare 23, 14.

PERSTERNERE 10, 47. Ab aedilibus curulibus — via a Martis silice ad Bovillas perstrata est.

PERSTRINGERE 1, 25. Horror ingens spectantes perstringit, et — torpebat vox spiritusque.

PERSULTARE 44, 9. Haud secus, quam stabili solo persultabant. (*in testudine.*) Quam saepe in agro eorum impune persultassent 34, 20. *i. e. praedas inde egissent, rapinas exercuissent.*

PERTAESUS 3, 39. Nec nominis homines tum pertaesum esse. — decemviro- rum vos pertaesum esse *ibid.* cap. 67. Vid. *Drakenborch. ad illum locum.*

PERTENDERE 5, 8. Perpauci in majora castra, pars maxima atque ipse Sergius Romam pertenderunt.

PERTENTARE 27, 10. Pertentatis — coloniarum animis. *conf.* 2, 3.

PERTINACIA 2, 27. Nec cessisset pro-

vocationi consul — nisi agns victa pertinacia foret etc.

PERTINAX sententia 4, 57. *h. e. in qua pertinaciter aliquis perseverat.* Quod pertinacius in armis fuerant 45, 27.

PERTINERE 1, 20. Pertinent sacra ad flaminem. *i. q. ejus curae subjecta sunt.* Ad quos pertineat facinus 31, 12. *h. e. qui patriverint.* Pertinet ad plures exemplum, quam calamitas 26, 38. *h. l. i. q. nocet pluribus.* Exemplum pertinet ad Macedonas continendos 39, 26. *i. e. valet, vim habet.* Idque omen pertinuisse postea eventum rem conjectantibus visum ad damnationem ipsius Camilli 5, 21. *i. q. significasse.* Pertinet sensus in omnia 24, 24. *i. e. pervenit.* — Pertinet caritas reipublicae per omnes ordines 23, 49. (*extenditur.*)

PERTRAHERE 30, 12. Vivus (*Syphas*) ad Laelium pertrahitur. *scil. captivus.* Ad pertrahendam eam navim 40, 4. ubi *Perizonius legi vult* retrahendam. Donec ad tumulos tegentes Romanum equitatum pertraxit 29, 84. In concionem quoque eos iisdem precibus pertraxerant 45, 10. *cf.* 10, 19. In castra (*restitutum*) pertraxerunt 7, 39. Tribuni pleb. — in concionem pertracto, multis obiectis probris, diem dixerunt 43, 8. Vid. *actarius.*

PERVADERE 42, 5. Ea contagione velut tabes — id pervaserat malum. Postquam — Epiciden adesse, pervasit rumor 24, 31. Quum pervasisset castra rumor 5, 18. Non jam foro se tumultus continet, sed passim totam urbem pervadit 2, 23. Famaque ea forum atque urbem pervasisset 5, 7. Quum ex eo pavor ac trepidatio totam urbem pervasisset, alius insuper tumultus ex arce audirit 21, 14. Murmur repente populi tota spectacula pervasit 45, 1. Ad terga pugnatum pervasit 42, 7. Doridem cum exercitu pervasit 42, 13. Terror pavorque — in totam penitus aciem pervasit 8, 9. *Baerius ad h. l. pag.* 270. *in delendum censet.* [Vid. *Drakenb. Suspitor Livium scripsisse: dein totam penitus aciem pervasit. Ut syllabarum repetitio, id quod saepe accidit, (velut in Platon. de Republ. Lib. II. Tom. 6. p. 221. ed. Bipont. ubi leg. διὰ Σωκράτην καὶ διὰ Θέωνα) vulgatum pepererit: nisi dicas, duas lectiones, deinde, dein, hic, ut alibi, commistat esse. Ceterum Livius dein adamat.* Vid. *Drakenborch. ad* 3, 3, 6.] Ut pervadere expeditus nuncius non posset 9, 43. *cf.* 26, 7. *it.* 28, 3.

PERVAGARI 26, 45. Piscatores — vadis pervagatos stagnum. Errabundi domos suas, ultimum illud visuri, pervagarentur 1, 29. *al. illas.* Vid. *Bauer. pag.* 47. Pervagati Samnium consules 10, 39. (*cum exercitibus*) ferox natio pervagata bello prope orbem terrarum 38, 17. Vid. *Col. Ruhnken. ad Felleii* 2, 98.

PERVASTATIS passim agris 21, 7, *conf.* 8, 19. *it.* 10, 37. Quid tandem me facere

decessit, quum Abrupolis fines mei regni usque ad Amphipolim pervastasset, multa libera capita, magnam vim mancipiorum, multa millia pecorum abegisset? 42, 41. Vid. *evastare*.

PERVEHRE 5, 40. Plauastro conjugem ac liberos vehens — virgines sacraque in plaustrum imposuit, et Cære — pervexit. cf. 44, 45. — tranquillo pervectus Chalcidem 31, 23. Vehicula Mictioni publice locata; quæ eum Brundisium commode perveherent 43, 8.

PERVELLE 8, 18. Illud pervelim — proditum falso esse, venenis absumtos.

PERVENIRE 5, 5. Ad finem operis tandem perventum. Necdum a singulis — pervenerant factiones 1, 17. f. *evenerant*. *Bauserus pag. 24. legi vult*: provenerant. [quod placet. *Ernesti conjectura non navci est.*] Nisi Hispanorum cohors, ad id ipsum remissa ab Hannibale pervenisset 22, 18. ubi cum Gronovio legendum supervenisset. Equites — et elephantum — et tritici modium — millia ab rege Masinissa ad exercitum — pervenerunt 22, 27. Usque ad nos contemptus Samnitium pervenit, supra non ascendit 7, 30. Tertio demum die ad verticem perventum 40, 22.

PERVERsus 21, 33. Perversis rupibus juxta invia ac devia assueti discurrent. *infestas et incommoda Creverius interpretatur, laudans Virgilii Aeneid. 7, 584. Sed vid. la Cerdà ad hunc locum, unde sua sumit Creverius. Equidem, dum auctoritatibus, pro genuina lectione, vindicatur, perversis, eo quidem significatu, quo accipi h. l. solet, etiam a Cel. Strothio, qui transversis, obliquis, interpretatur, vitiosam istam lectionem esse arbitror. conf. Bauer. ad h. l. pag. 27.*

PERVERTERE 21, 5. Ubi pedes instabilis, ac vix vado fidens vel ab inermi equite, equo temere acto, perverti posset.

PERVESTIGARE 31, 13. Locris sacrilegium pervestigatum a Q. Minucio erat, pecuniaque ex bonis noxiorum in thesauros reposita.

PERVICACIA 9, 34. Pervicacia tua et superbia coëgit me loqui. *in partem deteriorum h. l. pro pertinacia est accipienda, quam alias et in bonam partem dicatur. vid. Drakenborch. ad h. l.*

PERVICACIUS causam belli queri 42, 14.

PERVICAX 42, 62. Deos hominesque et moderationis Persei, et illorum pervicacis superbis futuros testes. Pugna tam pervicax multos absumserat 42, 7.

PERVIDERE 33, 5. Ut neque quæ cujusque stipitis palma sit, pervideri possit. *q. accurate discerni.*

PERVIGILIUM 23, 35. Castra Campana, ut in pervigilio neglecta, simul omnibus portis invadit.

PERVILIS 31, 50. Ammona quoque eo anno pervilis fuit.

PERVINCENTE 42, 45. Multis rationibus pervicerat Rhodios, ut — Romanam societatem — retinerent. *nisi legatur cum Drakenborchio* pervicerat, Rhodii ut etc. *i. e. persuaserat*. His orationibus pervicerunt, ut consules in senatus auctoritate fore dicerent se 32, 28. — instando stimulandoque pervincit, ut etc. 29, 31. cf. 2, 40. *ut. 4, 12.* Horum parentes cognatique ægre pervicerunt, ut legati ad consulem Romanum mitterentur 23, 5. Fatigato sæpe idem petendo senatu tandem pervicerunt, ut etc. 42, 18. Postquam ipsa virtus pervicerit, ne in ullo genere hominum inhonorata esset 10, 24.

PERVIUS saltus 9, 43. — specus 10, 1. — ut pervium ordinem faceret 30, 10. Frontibus velut pedestris acies urgebat, pervieque naves pugnantibus erant 26, 39. *i. e. ordines navium laxi, ut transitus navibus alius esset.*

PERURERE 24, 20. Perusti late agri. cf. 26, 18. Perusti artus, nive rigentes nervi 21, 40. vid. *præustus*.

PES cum pede collatus 28, 2. — pede collato pugnare 38, 21. cf. 10, 29. — ad pedes pugna ierat 21, 46. Pede presso eos, — principes recipiebant 8, 8. Peditem ne ad pedes quidem degresso equiti parum esse 3, 62. Tuo consilio equitem ad pedes deduxerit 4, 40. Ad pedes decensum a Romanis 9, 22. Pedibus suis domum rediisse 2, 36. *Opp. lectica delatus in curiam.* Quum stipendia pedibus propter paupertatem fecisset 3, 27. Ut ii omnes, quos censores notassent, pedibus mererent 24, 18. Nec ullo (*Saguntinorum*) pedem referente, ne relicto a se loco hostem immitteret 21, 8. Minimum pedibus itineris confectum, plerumque provolventes se simul cum armis aliisque oneribus, cum omni genere vexationis, processerunt 44, 5. Pedibus proficiaci 26, 19. *h. e. in terra continentis.* *Opponitur*: navibus ire. Argos et Lacedæmonem — sub pedibus tuis relinquemus; quæ titulum nobis liberatæ Græciæ servientes deformet? 34, 32. Obnoxios pedibus eorum subjecit 45, 31. In quam sententiam quum pedibus iretur 5, 9. Quum omnes — in sententiam ejus pedibus irent 9, 8. Vid. *inferre*.

PESSIMUM 2, 1. Quin pessimo publico facturus fuerit. *Sic etiam 4, 4. legendum videbatur Gronovio, nan; pessimo exemplo publico. Similiter Tacitus egregium publicum dixit. Apud nostrum 4, 44. hæc sunt*: ut in parendo uni malum publicum fiat.

PESTIFERO sidere icti 8, 9. Tarquinios — mihi sibi que — pestiferum hinc abstulit gaudium 1, 58. Adversus unum pestiferum civem 6, 19.

PESTILENS annus 4, 52. — gravis pestilensque omnibus animalibus æstas 5, 12. — in pestilente atque arido circa urbem solo luctari 7, 38. Ne improbum vulgus a

senatu aliquando libertatem salubri moderatione datam ad licentiam pestilentem tunc 45, 18. Pestilentia collegae munus esse. agros illos servitutem iis, qui acceperint, laturos 2, 41. *alibi* veneno illitum *tale munus dicitur*.

PESTILENTIA orta 9, 28. — sedata 7, 8. — urens simul urbem atque agros 10, 47. *Ceterum pestilentia et pestis promiscue dicuntur* 4, 35. cf. 35, 26. vid. *Heyn. Opuscul. Vol. 3*. Et loco gravi et tempore anni (medium enim aestatis erat) ad hoc insolito odore ingruere morbi vulgo: cuius pestilentia metu profecti etc. 37, 23. Exercitus, qui Arimini pestilentia adfectus erat 41, 8. Pestilentia, quam priore anno in hoves ingruerat, eo verteret in hominum morbos 41, 21.

PESTIS publica 8, 18. *i. q. pestilentia, vel pestis veneficium sub nomine pestilentie*. Pestis ac bellua immanis 29, 17, *i. e. bel-lua pestifera*. — illam furiam pestemque omnibus delinimentis animum avertisse atque alienasse 30, 13. Ad quam pestem frugum (*locustas*) tollendam 42, 10. Terrorem assiduum a Volscis fuisse, quam pestem adhaerentem lateri suo tot super alia aliis bellis exhaustire nequissime 6, 10. Qui supererant pauci, si multiplici gravarentur stipendio, alia perituros peste 23, 48. Qui (*Doctus*) pestem (*cladem in praetio*) ab suis averram in hostes ferret 8, 9. Ibant, unius familiae viribus Veientis populo pestem minitantes 2, 49. Ut alii alia peste (*mortis genere*) absumti sint 25, 19. cf. 10, 28. Locumque eundem suae pestis et Gallorum ac Samnitium fore. *i. e. interitus*. vid. *Virgil. Aen.* 10, 54. In aliam foediorum pestem incidebant 44, 49. Pestis anceps 35, 27. (*de incendio castris illato*.) vid. *Virgil. Aen.* 5, 688.

PETERE 35, 10. In unum locum petebant ambo patricii; et rei militaris gloria recens utrumque commendabat. *de comitiis consularibus*. Ad pacem cum precibus petendam 9, 16. — precibus ab diis petitum 5, 18. Pacemque Deum peti precationibus — placuit 42, 9. Ad pacem precibus petendam 43, 4. Petente Flacco pro *Aetolis* (*scilicet inducias*) inducias datus 38, 28. Diemque comitiis a — praetore urbano petiit 43, 16. Petere — se quoque in gratiam reconciliatae pacis posse uti 44, 14. *pro petere, ut possit etc.* Magis tentata est triumphi spes, quam petita pertinaciter 28, 38. *nisi, quoniam durissimum est, spem petere, cum Dukero legere malis* petitus: quod tamen necessarium non videtur. Gracia in servitutem petita 45, 32. Quod iter petiturus esset, ignarus 44, 9. *in eod. capite est*: viam petere. vid. *Intell. ad h. l.* — petere cursum — fugam 8, 23. — vallam 8, 39. Pulsumque se inde Volscos — petiturum 1, 53. *i. q. eos adituros auxiliis petendi causa*. Vid. *Virgo*.

PETITOR 3, 44. Notam iudici fabulam petitor, quippe apud ipsum auctorem arguementi, peragit.

PHALANGITA 37, 49.

PHALANX Macedonum gravis atque immobilis 33, 9. cf. 9, 19. — phalanx immobilis et unius generis 9, 19. cf. 8, 8. *ipse Livius interpretatur per cuneum* 32, 17. Cujus (*phalangis*) confectus et intentis horrentis hastis intolensibiles vires sunt 44, 41. Vid. *leucaspe*.

PHALARICA. Vid. *falarica*.

PHALANX 32, 52. Si quid argenti, quod plurimum in phaleris equorum erat — omnis cetera praeda diripienda data est. Vid. *Virgil. Aen.* 9, 339.

PIACULARIS 29, 19. Sacrum piaculare fieri, ita ut prius ad collegium pontificum referretur, quod sacri thesauri moti, violati essent, quam piacula, quibus diis, quibus hostiis, fieri placeret. Piacularia sacrificia 1, 26. Piaculare sacrum fecerunt 23, 21. Ut — piaculariaque Junoni farent 42, 2.

PIACULUM 39, 47. Sine piaculo rerum praetermissarum. Hinc sine piaculo in hostium urbem — transferamus? 5, 52. *i. e. sine lesione sanctitatis decorum*. Decius — piaculum omnis decorum irae 8, 9. Piacula irae dedim conquirere iussus 40, 37. cf. 29, 9. Quam piaculorum magia conquistio animos, quam corpora morbi afficerent etc. 7, 8. Vid. *placamen*. Piaculum hostiam caedi 8, 10. cf. 29, 8. et 19. Ipsum (*Postumum*) se cruciatibus et hostium irae offerre, piaculaque pro populo Rom. dare 9, 10. cf. 6, 21. Ut caedes manifesta aliquo tamen piaculo laesetur etc. 1, 26. Ut luendis periculis publicis piacula simus 10, 38. Ne, quod piaculum commiserunt, non suo solum sanguine, sed etiam publica clade luant 29, 18. Quam — sine piaculis ingentibus expiari (*non*) possint 28, 27. Si quid ante admissem piaculo dignum 40, 18. Dea — a violatoribus (*sui templi*) gravia piacula exegit 29, 18. Nisi aliquod profecto nefas esse, quo, si interminis spectaculo, violaturi simus ludos, piaculumque meriti 2, 38. Auctoribus ad piaculum noxae obijciendis 45, 10. Hac — legatio etiam insolentioris — legationis satis magnum piaculum esset 45, 23. De-dendum id piaculum (*Hannibalem*) rupti foederis 41, 10. *i. e. ad expiandam violationem foederis*. vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 11. cf. 8, 9.

PIE 1, 29. Ita pie bellum indici posse. *i. q. legitime, sine violatione fidei*. Magis pie (*ut frater*) quam civiliter (*leges respiciens*) vim fecisse 38, 56.

PIETAS 44, 1. Favere pietatis fideique (*adversus socios et amicos*) deos, per quas populus Romanus ad tantum fastigii pervenerit.

PIGNERARE 29, 36. Bona pigneranda posui prebebant. *i. e. relinquebant, ut in publicandis parva numeretur*. vid. *Draken-*

borch. ad 8, 35. Quum — quorum propinqui extra urbem interlusi ab hostibus erant, velut obsidibus datis, pigneratos haberent animos 24, 1.

PIGNUS 33, 22. Oppidorum ac viciorum falsas et in tempus simulatas, sine ullo pignore, dedicationes factas esse. *A. e. non obsidibus datis, non traditis armis.* Romani pignus pacis (*Clasiam obsidem*) ex fœdere restituerant 2, 18. Quos (*equites*) pignora pacis custodiendos Luceriam Samnites dederant 9, 15. Nec obsides, pignus futuros furto et fraude agendæ rei, posceret 43, 10. Ut, quodcumque superasset urbis, id pignus ad fœstendos hostium animos haberent 5, 42. Adicit ad pignus futuræ regl cum tyranno amicitias, filias — matrimonio jungere velle 33, 38. nisi pignus capiatur de traditione Argorem, quod non probabile ultimum est. Ceterum pro ad aut id melius legeris, aut prorsus ad sustuleris. *vid. Duker. ad A. I.* Pignora conjugum ac liberorum 2, 1. Fortuna pignora 9, 18. *i. e. boni duces bellici.* Conditum in penetrali fatale pignus imperii Romani 26, 27. *int. Palladium.* Quid de æternis Vestæ ignibus signoque, quod imperii pignus custodia ejus templi tenetur, loquar? 5, 52. Dimissi circa domos apparitores, simul ad pignora capienda 3, 38. *cf. 37, 51. 43, 16.*

PIGRITIA et **PIGRITIAS** 6, 4. Pigritia edificandi. *i. e. quod edificare nollent.* Pigritia singulos sepeliendi promiscue acervatos cumulos hominum urebant 5, 49. Imminens nex — Romanis pigritionem ad sequendum locis ignotis fecit 44, 42.

PILA 40, 51. Fortus et pilæ pontis in Tiberim etc.

PILA librata ponderibus figuntur 7, 23. *Vid. supra in e. librata.*

PILEATUS 33, 23. Magis in se convertit oculos Cremonensium — colonorum turba pileatorum, curram sequentium. *i. e. tamquam libertorum imperatoris. cf. 43, 44.*

PILENTUM 5, 25. Ut pileto ad sacra ludosque, carpentis festo profestoque uterentur (*matronæ*).

PINNA. *Vid. decutere.*

PISCIS. *Vid. assistere.*

PIUS 2, 38. Nisi aliquid profecto nefas esse, quo, si intersimus spectaculo, violaturi simus ludos — ideo nos ab sede piorum, costu concilioque (*hulle*) abigi. Deorum consulem purum piumpque deis immortalibus visum 10, 7. Quippe nec satis piam (*causam doloris*) adversus sororem nec etc. 6, 34. Adversus injusta arma pio justoque se tutaretur bello 42, 23. — Justum piumpque bellum 9, 8. *vid. Drakenborch. ad A. I.* Justum est bellum — quibus necessarium; et pia arma, quibus nulla nisi in armis relinquitur spes 9, 1. *Vide arma.*

PLACABILIS 4, 42. Hortensii placabile ad justas preces ingenium. *Vid. Cel. Rutenum. ad Vollet. 2, 23.*

PLACAMEN 7, 2. Ludi quoque scenici — inter alla cœlestis iræ placamina instituti dicuntur. *cf. cap. sequ.* velut aversis jam diis, aspernantibusque placamina iræ. *Vid. placulum.*

PLACARE 8, 32. His vocibus quum in se magis incitarent dictatorem, quam in magistrum equitum placarent. Ad placandos deos, mitigandosque homines 9, 1. *cf. 8, 35.* nec preces, quæ sæpe hostem mitigavere, quæ deorum iras placant. *Placare Manes* 1, 30.

PLACATUS 2, 60. Tum ducl, tum — Patribus quoque placatio exercitus rediit.

PLACARE 33, 31. Quum primum ei res suas placuissent. *i. q. quum primum satis potens esset. vid. B. Patruus ad Tacit. Mor. Germ. cap. 11.* Ubi satis placuere vires 39, 30. *i. e. satis magna et idonea vires sunt.* Placet hibernis locus 24, 20. *i. q. ad Aiberna.* Tam bellum et fortia consilia placeant 9, 11. Togaque et forum placuere 22, 26. *i. e. robur forensibus, consuetisque agendis operam dedit. vid. Gronov. ad Tacit. Annal. 3, 7.* In omnibus circulis atque etiam, si diis placet, in conviviis sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant 44, 22. *i. e. quod maxime stultum; solent enim hæc verba fronte dici. cf. 4, 3, 6, 40.* Neque illos recte fecisse — neque senatui placere, deditos spoliari 39, 34. *de senatus decreto.*

PLACIDE 38, 20. Animadvertit meridiana regione terrenos et placide acclivos ad quemdam finem colles esse. *Vid. pascere.* A quibus placide oratio accepta est 9, 3.

PLACIDUS 3, 15. Accipiunt civitatem placidiorem consules. Placidum quoque ingenium tam atrox injuria accendisset 3, 45. *Vid. mare.*

PLAGA una (*Materinam ipsi appellant*) non continuit modo ceteros in armis, sed confestim ad certamen egit 9, 41. *plaga* A. I. pro parte exercitus hostilis dicta est. *Cel. Strohiius pagum vel tribum interpretatur.*

PLAGULA 59, 6. Vestem stragulam pretiosam, plagulas — Romam advexerunt, pro auleis, tapetibus, accipiantur a Dukero, quibus parietes et lecti cubiculares obducuntur. *Apud Suetonium in Tiro cap. 10. sunt dimotæ plagulae in lectica; sed lectica tum non in usu videntur fuisse. Possis huc commodè referre locum Eutropii 9, 12. ubi lecticulæ pallia occurrunt. proprie plagulae sunt segmenta lintei parvi etc.*

PLANICIES (et **PLANICIA**) submissa fastigio 27, 18. *i. e. mons declivior a fastigio, nec descensu abrupto, sed, qui sentit in planiciem abiri, dum veniat in æquum. Similiter 25, 16. omnia fastigio leni subvexa. Partem planiciæ aut Jovis templum aut oppidum tenet 44, 6.*

PLANUS 9, 26. Urbs sita in plano — a planioribus aditu locis 1, 33. Angelus muri erat in planiorem patentioreque, quam

cetera circa, vallenga vergens 21. 7. Omnia sequa ac plana erunt Romano in perisqum hostem pugnanti 9, 8. Nec cum quibus, nec quem ad finem consilia pervenerint, sat planum traditur 6, 18.

PLAUSTRUM 9, 30. In plaustra somno victos (*tibicines*) conjuncti ac Romam deportant. Nec prius sensere, quam, plaustris in foro relictis, plenos crapulae eos lux oppressit. Plaustris cum aqua sequentibus 42, 57. Plaustris transveham naves haud magna mole 35, 11.

PLEBEIUS 22, 34. Nec finem ante belli habituros, quam consulens vere plebeium, id est hominem novum, fecissent.

PLEBICOLA 3, 68. Assentatorem publicos, plebicolos istos etc. *cf. cap. 33.*

PLEBISCITUM. *Dicitur etiam divisio plebis scitum, interfecta copula que; item plebisque scitus* 27, 5.

PLEBS *ut* PLEBES 3, 14. Alloqui, plebis homines. *cf. 8, 23.* de plebe multitudo 5, 39. *Vid. Drakenborch. ad 5, 12. ut supra in v. multitudo. Honestius autem de plebe dicitur, quum sermo est de ordinum in republica diversitate, in primis, qua in magistratibus creandis huc respiciebatur. Nam qui ex ordine plebeio in senatum electi erant, et ipsi de plebe dicuntur. v. c. 6, 42. Sextius de plebe primus consul. cf. 7, 17. Marcus Rutilius dictator et censor primus de plebe. (alibi, v. c. 6, 37. est etiam ex plebe.) Itaque et plebeius consulatus memoratur 6, 39. et plebeii magistratus 6, 11. Unde porro intelligitur. plebeios et de plebe nihil a se invicem discrepare. Antiquioribus autem temporibus, ut ultima repetamus, quum non nisi patricii senatores essent, quotquot plebeii erant, iidem etiam de plebe h. e. non senatores, nec patricii erant, et contra. *Vid. Duker. ad 39, 18.* A plebe, consensu populi, consulibus negotium mandatur 4, 51. Praetor is, qui jus populo plebeique dabit summum 25, 12. Ea mihi, populo plebeque Romanæ — bene verruncsent 29, 27. Ut plebs ab optimatibus dissentirent 24, 2. Plebem suam impelli posse, ut arma caperent 2, 35. Non enim populi, sed plebis eum magistratum esse 3, 56. *vid. infra in v. populus.* Tribunus plebis tulit ad plebem, plebeque scivit 34, 53. Tribunus plebis plebem rogavit plebesque scivit 8, 55. Saginare plebem populares suos etc. 6, 17. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 230.* Plebis ædificiis obsecratis 5, 41. Si illa pastorum convenarumque plebs, transfuga ex suis populis etc. 2, 1.*

PLECTI. *Vid. delictum.*

PLENUS 1, 14. Plenis portis effusi hostes. *i. e. ut portæ multitudine repleantur.* Pleno gradu ad castra hostium tendunt 9, 45. *Vid. gradus.* Eunt in pugnam irarum speique pleni 2, 45. — pleni adhortantium vocibus 1, 25. — ignominie claudique pleni 4, 10. — pleni populationem 2, 43. — lacrimarum 7, 31. *ut. cap. 41. —*

crapulae 9, 30. — minarum iraque 6, 20. *Vid. Drakenborch. ad 3, 25.* Plenus iraminarumque 6, 38. Omnia votorum lacrimarumque plena 7, 20. Plenior aliquanto animorum irarumque 6, 18. Exercitum — plenissimum prædæ domum reportavit 41, 28. Athenas, plenas quidem et ipsas vetustate famæ, multa tamen visenda habentes 45, 27.

PLERIQUE *pro multis* 10, 12. Eo anno plerisque dies dicta ab ædilibus. *Vid. Duker. ad Ept. 34. Id postea magis frequentatum est etate argentea.*

PLERUMQUE 40, 46. Ex infestis hostibus plerumque socii fideles. *i. q. non raro.* Oppidum finium plebis Persei 43, 10. Finis incliti per Europæ plerumque, atque Asiam omnem regni 45, 9. *adjective, nisi vero cum Dukero legas plerumque.*

PLORATUS 2, 33. Clamor inde oppidanorum, mixtus muliebri puerilique ploratu, ad terrorem, ut solet, primo ortu et Romanis auxit animam etc. *Vid. Drakenborch. ad h. l. ut. ad 26, 9.*

PLUERE 3, 10. Inter alia prodigia et carnem pluit. *Sunt, qui carne præferant. Sic lapidibus pluit 1, 31. — terra pluit 34, 45. *Vid. sanguis.* Etiam pluit in aliis locis optimi codices exhibent. Anagninæ terra pluerat 45, 16.*

PLURES Samnitium cecidere, plures Romani vulnerati sunt 9, 36.

PLURIMUM 41, 4. Longe plurimos hostium occidit. *al. leg. plurimum* — ubi plurimum belli fuerat 2, 31. — quam plurimum in celando incepto ad effectum spei habuisset 21, 57. Quod veteres centuriones quamplurimum ad id bellum scribi censuisset 42, 33. Plurimum audaciæ — plurimum consilii 21, 4. Plurimum periculi ac laboris 21, 7. Quorum secundum Ætolos plurima fuit opera in eo bello 36, 7. — plurima præda 10, 45. Plurimo — clamore — orto excitos reges 1, 39. Caelum visum est ardere plurimo igni 3, 5. — facibus ardentibus plurimum simul ignem coniecerunt 28, 57. Cui plurimum (*simpl.*) vos, imperatori vestro, crederetis 7, 40.

PLUS 40, 2. Quum plus annum ager fuisset. *pro per annum amplius.* — paullo plus ducentos passus a castris Romanis 31, 34. Asseres — desigebantur, distantes inter se paullo plus, quam quanta belluæ latitudo est 44, 5. Nulla (*novis*) plus quam triginta remis agatur 38, 38. Plus tamen hostium fuga, quam prelium absumpit 2, 42. Quingentos passus, non plus, a vallo aberant 40, 31. Se dies non plus undecim in ea provincia fuisse 41, 7. Plus mille capti 34, 41. *cf. 42, 23.* Parte plus dimidia rem auctam 29, 25. Qui (*annulorum aureorum*) tantus acervus fuit — haud plus fuisse modio 23, 12. Hæc ego, quo melior — eo plus herreo 34, 4. Qui prædium — pluris æstertium 30 millium habent 45, 15. Ne suum ho-

norem pleris, quam — — aestimarent 7, 41.

PLUVIA 21, 56. Aut nihilensere obstrepente pluvia, aut — sentire se dissimulant.

POCILLUM muli — sese facturum 10, 49. *i. e. sacrificandi causa oblaturum; pro pocillo facturum.*

POCULUM 40, 4. Haurite poculum, si segnor mori juvat.

PŒNA 8, 80. Dictatorem avidum pœnæ venire. *scil. nemenda a magistro equitum.* Has des pœnas a templi sui spoliatoribus habet 99, 18. Pœnas capiendæ ministerium 2, 5. (*supplicium.*) Hujus atrocitas pœnæ duarum nobilissimarum in Italia Græcarum civitatum animos irritavit 95, 8. Pœnaque in vicem fidei cesserat 6, 34. Tantum pœnarum diis hominibusque dedimus 5, 51. *i. e. dii vindictam a nobis sumserunt, et nos pro injuria hominibus illata puniti sumus. Neque enim eodem semper modo hæc formula reddi potest.*

PŒNITENTIA 40, 54. Pœnitentiæ crudelitatis auge. Pœnitentiæ relinquens locum 44, 10.

PŒNITERE 1, 8. Me haud pœnitet eorum sententiæ esse. *i. e. non dubito etc.* Pœniteat nunc vos plebei consulis 4, 3. *i. q. pudeat.* — neminem noxæ pœnitebat 2, 54. Quem pœnitere votorum, quæ pro republica nuncupaverint etc. 10, 7. Nec aut eventus eorum Romanum, aut mors, qua trahebant bellum, pœnitebat 9, 27. Volumnium provinciæ haud pœnituit; multa secunda prœlia fecit 9, 42. Ut nos cladium nostrarum non pœniteat 38, 89. Quorum nec virtutis, nec fortunæ ullo die poculum Romæ pœnituit 9, 18. *cf.* 23, 12. Quum jam virium haud pœniteret, consilium deinde viribus parat 1, 8. *Vid. Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 549. Quippe minime pœnitere se virium suarum, si bellum placeat 8, 23. *pro satis virium sibi esse etc. cf.* 4, 58. Quarum Rhodios semper non minus puderet, quam pœniteret 45, 10. *Vid. pudere.* Etolos quoque — si pœnitere possint, posse et incolumes esse 36, 23. Sub haud pœnitendo magistro, ipso Anco rege 1, 35. Neque pudendum aut pœnitendum eum regem Macedonibus — fore censebat 40, 56.

POLIRE 40, 51. Columnasque circa poliendas albo locavit. *verbum proprium de opere albario vel tictorio. Vide Cel. Rustic. Rur. Rur. 22. conf. Kustin. Chrestom. Enn. pag. 37.*

POLLERE 1, 24. Quanto magis potes pollesque. — qui (*populus*) certe unus plus, quam tua dictatura, potest polletque 8, 53. Qui (*Jupiter*) plus potest polletque 8, 7. Nec arma modo, sed jura etiam Romana, late pollebant 8, 20. Etruria terra marique pollens 5, 54. Multum illi terre, plurimum mari polleat 1, 28. Quandoquidem tantum intercessionem pollere placet 6, 35. Quæ

(*fortuna*) plus consiliis humanis pollet 44, 40. Plurimum in bello pollere videntur militum copia et virtus 9, 17. *Vid. potens.*

POLLICERI. *Vid. pollicitatio.*

POLLICITATIO 49, 38. Decepti pollicitationibus regis — pollicitatio benigna 31, 25. *Sic et* 9, 30. benigne polliceri.

POLLUERE 6, 41. Omnes cærimonias polluimus. *cf.* 7, 2. — vulgata dein religio a pollutis, nec matronis solum, sed omnis ordinis feminis 10, 23. Polluta semel militari disciplina 8, 34. Sacram hanc insulam (*Samothracam*) et augusti totam atque inviolati soli esse? — cur igitur — pollutam homicida sanguine regis Eumenis violavit? 45, 5. *i. e. polluit atque violavit, nisi legatur cum Gronovio pollutus. Hoc (connubium) si polluit nobilitatem istam vestram* 4, 4. Quod genus ludorum ab Oscis acceptum tenuit juvenus, nec ab his trionibus pollui passa est 7, 2.

POMŒRIUM verbi vim solam intuentes, postmœrium interpretantur esse etc. 1, 44. Pomœrium profert *ibid.* Verberato vel intra pomœrium, vel extra pomœrium 1, 26.

POMPA 2, 54. Consulares vero fasces, prætextam curulemque sellam, nihil aliud, quam pompam funeris putent. clavis insignibus velut infulis velatas ad mortem destinari.

PONDO 8, 14. Usque ad mille pondo clarigatio esset. *i. q. mille aris, stoe mille asses, qui tam libram ponde erant. Sic Dacierus.* Torquis aureus duo pondo 44, 14. *Gronovius Pec. Vet. p. 38. Duapondo legit vult. i. e. duas pondo libras. cf.* 21, 62. Donum ex auri pondo (*pondere librarum.*) quadraginta Lanuvium — portatum est. *cf.* 28, 45.

PONDUS 5, 51. Qui (*hostes*) cæci avitia in pondere auri fœdus ac fidem fefellerunt.

PONŒ 44, 16. *Ædes* P. Africani ponŒ Veteres ad Vortumni signum — in publicum emit.

PONERE 4, 20. Dictator coronam — in Capitolio Jovi donum. posuit. *cf.* 26, 24. 32, 27. 43, 6. *vid. donarium. cf. sacratum.* Sacrum (*curum*) omne judicatum et sub Jovis sella poni jussum 5, 50. Qui ex fraterna cæde raptum diademam ad pedes victoris hostis prostratus posuerit 45, 19. In prytæneum — vasa aurea mensæ unius posuit 41, 20. Tabula in ædem Matris Matutæ cum indice hoc posita est 41, 28. Aramque ibi posuit 10, 23. — in ædem Herculis signum dei positum 38, 35. *cf.* 31, 44. Signa senes quinque in æsario posuerunt 31, 50. *pro reposituri servanda. Hæc forma usitator est, quam casus quart.* Statuamque auratam — patris Glabronis posuit 40, 34. Legatorum — statuæ publicæ in Rostris positæ sunt 4, 17. Cur, quod in sinu vestro est, excuti jubetis potius, quam ponatis 6, 15. *ubi vid. Bauer. p. 238.*

Principes ex eadem legione in subsidia posuit 40, 27. Modico praesidio in urbe posito 40, 29. Positisque aedibus consecreturunt 42, 39. Velut ad spectaculum a fortuna positi occidentis patrias 5, 42. Ni abditii post tumulum opportune ad id positum etc. 28, 13. *i. q. situm.* Navium carinae — quum essent posita 28, 45. *Vid. carina.* In conspectu erant posita in plano (castra) 8, 28. In urbe alieno solo posita 4, 48. *i. q. statuta, constituta, condita. ita enim historici, in tali re. loqui solent. cf. 39, 27.* Cum urbe simul positas traditaeque per manus religiones 5, 51. *i. e. constituta, sanctae.* Sic poni dicuntur leges, mores etc. Qui de questione in se posita senatum consulisset 49, 22. Latii clavi, annuli aurei positi 9, 7. *Vid. annulus.* Piliis ante pedes positis, gladiis tantum dexteras armemus 6, 12. Piloque posito, stricto gladio in hostem impetum facit 7, 16. Castratos — hastis positis, quarum longitudo impedimento erat, gladiis rem gerere jubet 28, 8. *i. e. reclinatis, demissis, ut e Graeco μεταβαλόντες. Polybius vertendum fuisse putat Cyrenius. cf. 35, 35.* Tabulam posuisse, et jurasse (*Flavium, scribam*) se scriptum non facturum 9, 46. Posito bello 1, 53. Positis externorum periculum curis 1, 19. Positis omnium aliarum rerum curis 7, 32. Dii immortales ita vos potentes hujus consilii fecerunt, ut sit Latium deinde, an non sit, in vestra manu posuerint 6, 13. Inter quos (auctores) me ipse in re dubia poni malui 29, 25. Ut in dubio poneret, utrum — matronae sua sponte, an nobis auctoribus, fecissent 24, 5. — in incerto 4, 23. *pro reponere, relinquere.* Virtutem in superbia, in audacia, in contemptu deorum hominumque ponis 9, 34. Haud in magno equidem ponam discrimine Praefat. Quippe imperium agebatur in tam paucorum virtute atque fortuna positum 1, 25. In quo (*Papirio*) tum summa rei bellicae ponebatur 9, 38. Ad moenia urbis venisse — in gloria ponebant 26, 37. In Romanes odii regnum posuerat praemium 41, 23. *i. q. proposuerat.* Si quis ei, quem urgeat fames, venerum ponat eum cibo 6, 40. *pro apponet.*

Pons fluminis 28, 24. — Romani ponte Ticius jungunt 21, 45. Ponte sublicitum primum in Tiberi facto 1, 33. — Portum et pilas pontis in Tiberim (*locat*) 40, 51. Per facillimas custodiae pontem effugium 44, 46.

PONTIFEX pro Pontifice maximo 31, 44. *Vid. Jac. Gronov. ad 1, 32.* Pontifex scita 1, 20. — scribae 29, 57. — penetrat 9, 46. *Vid. Clav. Ciceron. in A. v.* Pontifices suffecti 25, 2. — ante hunc nemo — pontifex creatus fuerat, qui sella curuli non sedisset *ibid.* cap. 5. *Vid. legeré.*

POPULARI 3, 6. Urbem Romanam subita deum ira morbo populari (*passive dictum.*) Ut Africae oram (*classis*) popu-

laretur 24, 8. Si qua licentia populando effusus exercitus 9, 31. Consul quum aliquoties per omnem hostium agrum populabundus isset 2, 3. *cf. 2, 68. id. 23, 14.*

POPULARIS qui est ejusdem populi 27, 27. tria millia mercenariorum militum, decem millia popularium cum castellanis agrestibus in armis habuit. — Karthaginenses, duces suarum gentium inter populares 30, 33. Saginare plebem populares suos 6, 17. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 230.* Tribuni plebis popularem potestatem lege populari celebrabant 2, 42. Dictator — in actione minime popularis 22, 23. *Gronovius malebat populari.* Consensu optimi popularem virum 6, 20. — populare ministerium agro assignando sociis 4, 11. — populare ingenium 3, 17. *i. e. populo tractando, capiendo, aptum.* Quod populari silentio rempublicam proderet 2, 27. Nihil minus populare, quam regnum 6, 19.

POPULATIO effusa 10, 2. — in agris 38, 14. *i. e. agrorum.* — populationibus fessi 9, 20. — populationum plenus 2, 43. *A. e. rerum populando congestarum.* Populationes agri 2, 23. Adde huc populationem agrorum 7, 30. Vis Sabinorum ingens prope ad moenia urbis infesta populatione venit 3, 26. Populatione maritimae orae distringere copias regias 44, 35. Quum populationem sepulchris diruendis exercuisset 31, 26. Non populationem, nec praedonum parvas manus — adeasse 3, 3. Praedae populationumque spes 22, 1.

POPULATOR 3, 68. Nisi paucis diebus hos populatores agrorum nostrorum fucos fugatosque castris exuero. *cf. 10, 21. id. 22, 12.* Ut obidentibus frumentum populatores agrorum praebent 5, 43. Orare —, ut praesidium adversus populatores mittat 44, 44.

POPULUS 9, 56. Non populi, sed plebis eum magistratum esse. — ea mihi populo plebique Romanae — bene verrucent 29, 27. *cf. 3, 19.* — praetor is, qui jus populo plebique dabit summum 25, 12. Inde se consul devoveret pro populo Romano Quiritibusque 8, 6. Populo Romano Quiritium 41, 16. Cujus populi ea, cujusque gentis classis fuerit 7, 26. — In omnibus Graeciae gentibus populisque 45, 21. Neminem neque populum neque privatum fugio 9, 1. Nec facturum aequis Samnitium populum 7, 31. — ex omnium Samnitium populis 10, 14. — ab frequentibus populis 9, 20. *cf. 21, 34.* pervertem inde ad frequentem cultoribus alium, ut inter montana, populum. *ubi vid. Bauer. pag. 29.* Non ex eisdem semper populis exercitus scriptos, quamquam eadem semper gens bellum intulerit 12, 4. Adversus superhissimum regem ac ferocissimum populum 1, 53. *ubi vid. Bauer. pag. 73.* Mille pondo auri pretium populi gentibus mox imperatori factum 5, 48. Omnium

actionum in senata primam habuit pro victore populo retulitque etc. 2, 30. Se (*tribunus plebis*) ad populum laturos 10, 13. i. q. *ad plebem*. cf. 3, 19. ii. 7, 42. Frumenti vim binis seriis in modios populo (*plebi*) dividerunt 31, 50. Concursus populi, mirantium, quid rei esset 1, 41. Tantæ urbis populus 45, 25. Vid. *gens*.

PORRIGERE 29, 27. Cruda exta victimæ in mare porrioit. Vid. *Virgil. Æn.* 5, 238.

PORRICERE manus ad cælum 30, 21. Manus nunc in cælum, nunc in patentes terræ hiatus ad Deos Manes porrigentem etc. 7, 6. Ratem unam — a terra in amnem porrexerunt 21, 28. In spatium ingens ruentem porrexit hostem 7, 10. *elegantius prostravit, ad proceritatem hominis simul exprimendam.* Ab situ porrectæ in dorso urbis 1, 3. in *longitudine extensæ.* Regio Pæoniæ, qua ab occasu præter Axium amnem porrigitur 45, 29. Simul, ne facile perumperetur acies, dimidium de fronte dentum introrsus porrectis ordinibus duplicat 33, 8. i. e. *dimidio de fronte dentum introrsus porrectos ordines duplicat.* cf. 25, 21. Sinistro crure porrecto 8, 8. Et faciem Setiæ ab ortu solis ad occidentem porrigi visam 29, 14.

PORRO 1, 7. Ex loco infesto armenta porro agere coepit. — quum infensus ira porro inde abiturus videretur *ibid.* cap. 53. Si — regnum — præceps inde porro ad servitiâ caderet 1, 40. Æque adhuc prosperum plebeium ac patricium (*imperium*) fuit porroque erit 10, 8. Divinare — quid in animo Celtiberi haberent, aut porro habituri essent 40, 36.

PORTA extraordinaria 40, 27. i. e. *prætorii, ubi tendebant extraordinarii.* — dextra et sinistra principalis porta *ibid.* — quæstoria *ibid.* — nocte per averam portam silentio excesserunt 10, 34. Vid. *averrus*. Porta Collina urbem intravere 10, 51. — Capena cum exercitu ingressus 26, 10. — Carmentali in urbem ductæ 27, 37. Portarum exitus 9, 37. — turres 44, 31. — fores 25, 30. Vid. *claustra*. Plenis portis effusi hostes 1, 14. — in ipsis portis hostium 21, 30. ii. 54. Castra Romanorum oppugnare simul omnibus portis adgressi sunt 40, 25. Ante portas Karthaginis 30, 23. Vid. *fauces. ii. murus*.

PORTARE 45, 1. Magna pars hominum ad conjuges liberosque lætum nuncium portabant. Iis quoque (*regulis*) quæ darentur, portata 27, 4. Equestris hæc spolia, capta ex hoste cæso, porto 8, 7. Frumentum portari placere 36, 2. Frumento portato ad exercitum in eum annum opus esse 40, 35. Vid. *vehere*. Hoc copiarum in Hispanias — portatum est 42, 18. Has spes cogitationesque secum portantes 1, 34.

PORTENDERE 5, 15. Quidnam eo dii portenderent prodigio. — aliud, magni-

tudinem imperii portendens, prodigium 1, 55. — quam sibi spem (*oraculum*) portenderet 29, 11. Dii — auguriis auspiciisque — omnia læta ac prospera portendunt 26, 41. Ab numero avium, quæ augurio regnum portenderant 1, 8. Qui (*Dii*) clarum hoc fore caput divino quondam circumfuso igni portenderunt 1, 41. Si extis eadem, quæ somno vise fuerant, portenderentur 8, 6. Ab eadem negligentia, qua nihil Deos portendere valgo nunc credant 43, 13. Triste prodigium, occisum regni perniciemque gentis portendens 44, 37. Quo maturius fatia, ominibus, oraculisque portendentis sese victorias compotes fierent 29, 10. Ominatur, quibus quondam auspiciis patres eorum pugnaverint ad Egates insulas, ea illis exeuntibus in aciem portendisse deos 30, 32. *Hic manifeste dicitur portendere auspicia, quod negabat Dukerus. non bene. nam portendere est ostendere.*

PORTENTUM 6, 40. Hoc portenti non fiat in urbe Romana, ut L. Sextium — consules videas? Ne quis id pro portento acciperet 44, 37. (*defectionem lunæ.*)

PORTICUS 40, 51. Porticum extra portam Trigeminam, et aliam post navalis etc.

PORTIO 7, 1. Pro portione et ex multitudine alia multa funera fuisse. Quibus aliquid novi adjectum commodi sit, eis laborem etiam novum pro portione iungi 5, 4. i. e. *pro commodi, stipendii magnitudine.* Æquis portionibus persolveretur 6, 35. *Utilitatis foret, pensionibus, atque ita legendum videbatur Cujacio, sed codices non adducunt; nec est necessarium, quia pensiones tamen sunt portiones æquæ, plerumque æræ, summae universas.*

PORTORIUM 32, 7. Portoria venalium — item Castrorum portorium, quo in loco nunc oppidum est, fruenдум locarunt. Vid. *Drakenborch. ad h. l.* Portoria et vectigalia 40, 51.

PORTUS 45, 30. Alii (*portus*) ad insulam Eubœam, alii ad Hellespontum opportune versi. Ex patenti utrumque coactum in angustias mare speciem intuenti primo gemini portus in ora duo versi præbuerint 28, 6. Ante os ipsum portus anchoras jact 25, 11. Portum et pilas pontis in Tiberim (*locavit*) 40, 51. Ex Italia profecti — portum tenuerunt 44, 1. Castra munita, portus ad omnes casus 44, 39. i. q. *per fugium.* Vid. *ostium. ii. statio.*

POSCERE 1, 24. Sagmina te, rex, posco. cf. 7, 34. Vid. *exposcere*. Privatis dictatorem poscere reum verecundiæ non fuit 9, 26. Arma, tela, frumentum, quæque belli alia tempora poscent 6, 6.

POSSE 8, 33. Qui (*populus*) certe unus plus, quam tua dictatura, potest polletque. Tantoque magis ferito, quanto ma-

gis potes pollesque 1, 24. Qui (*Jupiter*) plus potest polletque 8, 7. Deum monitu quæri ceptum, quo plurimum populus Romanus posset 17, 6. Si aliquid posset *Maximæ* honoris causa, et fecisse, et facturos esse 42, 24. Ab illis, etiam quæ non possint, tentari 9, 26. Quidnam se facere vellet, quandoquidem, ut omnia unus Gabii posset, ei Dii dedissent 1, 54. Omnia ut posses in nobis, dii dederunt 30, 12. Tantum hæ peregrinæ voluptates ad extinguendum vigorem animorum possunt; tantum contagio disciplinae morisque adcolarum valet 38, 17. Concionem Argivorum postulabat rex, ut id sciri posset 33, 40. *pro scriberetur, cognosceretur. Sic, pleonastice, sæpius dicitur.* Vid. *Gronov.* ad 32, 13. Deleri totus exercitus potuit 32, 12. *pro potuisset. cf.* 44, 27.

POSSIDERE 1, 46. Jam usu haud dubie regnum possederat (*Servius*.) Usu possidemini 6, 18. Vid. *usus.* Agrum — (*Maximissam*) vi atque armis possedisse 42, 23.

POST 41, 9. Postque ea. — postve eos censores 39, 3. Post paucis diebus 32, 5. *unitatis post carum ponitur hoc sensu. cf.* 40, 47. et 57. Post tertium diem 6, 1. *i. q. tertio die. Eadem ratione dicitur: ante diem tertium, v. c. Kalendas Octobres.* Hannibalem post paullo audistis 22, 60. *cf.* 5, 55. Jam nulla spe post (*posthæc*) relicta 8, 8. *de triarii pugnam, quam laboraretur, suscipientibus.*

POSTEA 41, 24. Legati deinde postea missi ab rege. Inde postea ad Demetriadem — sub ipsis mœnibus urbis collocutus fuerat 44, 24. — postea deinceps 45, 14.

POSTERIUS 26, 34. Alios in vincula condendos, ac de his posterius consulendum. *pro posthæc.*

POSTERUS 1, 10. Nec irritam conditoris templi vocem esse, qua laturos ea spolia posteros nuncupavit. *i. q. futuros reges.*

POSTFERRE 3, 64. Qui libertati plebis suas opes postferrent.

POSTHABERE 7, 36. Qui (*Dectius*) auctor omnia posthabendi — perpulit consulem, ut hostes — aggrediretur. *i. e. auctor erat, ut sine mora etc.*

POSTICUS 23, 8. Hortus erat posticus ædium partibus. *cf.* 40, 2. Per posticum ædium 45, 6.

POSTMODO 26, 29. Ut comploratio eorum flebilesque voces et extemplo oculis hominum converterent, et postmodo sermones præbuerint *cf.* 2, 24. *it.* 25, 38. Prope malebant, postmodo ipsos decemviro voluntate abire magistratu, quam etc. 3, 41.

POSTMODUM 2, 9. Hæc indulgentia Patrum asperis postmodum rebus — adeo concordem civitatem tenuit, ut etc. Sepe ex injuria postmodum gratiam ortam 1, 9. Ne postmodum flecti precibus aut donis

regiis posset, jurejurando adexit 2, 1. Timens consul, ne postmodum privato sibi eadem illa cum bonorum amissione — acciderent 2, 2.

POSTREMO 4, 14. Et primum circumspiciens versari; postremo quum etc. — lacessere ad pugnam: primo obequitando castris provocandoque; postremo etc. 2, 45. *pro, primo — deinde — postremo. Sic denique, etiam apud Ciceronem, pro secundo, deinde, quamquam rarius, reperitur.* Non modo patrum quemquam, sed ne cognatos quidem aut affines, postremo ne fratres quidem etc. 6, 20.

POSTREMUS 1, 24. Ut illa palam prima postrema — recitata sunt.

POSTULARE 5, 47. Prout postularet locus. — quæ belli usus postulabant 34, 6. Postulabantur ergo nobiles homines 9, 26. *i. q. accusabantur.* Ut virginem in servitutem assereret, neque cederet secundum libertatem postulanti vindicias 3, 44.

POSTULATUM 3, 53. Quærentibus legatis, quæ postulata plebis essent, — ea postulavit, ut etc. Peragit deinde postulata 1, 32.

POSTULATUS 4, 9. Quum res peragi intra parietes nequisset, ventum in jus est. Postulatu auditio matris tutorumque, magistratus secundum parentis arbitrium dant jus nuptiarum. *Sic apud Ciceronem reperitur peccatus.*

POTENS 21, 54. Rigere omnibus corpora, ut vix armorum tenendorum potentia essent. Neque pugnae, neque fuga satis potentes cæduntur 8, 39. Ut potentes rerum suarum atque urbis Pœnum inde pro Romanis acciperent 23, 16. Consules imperii potentes fecit, ut imperare militibus obsequentibus posset 23, 42. Dii immortales ita vos potentes hujus consilii fecerunt, ut etc. 8, 13. Juvenem jam esse dictitans Hieronymum ac regni potentem 24, 4. — potentes maris 27, 30. *Virgil. Georg.* 1, 27. Auctorem frugum tempestatumque potentem. *Idem Æn.* 1, 80. Nimborumque facis tempestatumque potentem. Una natura freti æstusque totius certaminis potens 28, 30. Utemini potentiori ad obtinenda ea, quæ vultis 6, 18. Ad id parum potentes erant, 9, 26. *scil. ut impedirent quæstiones.* Blanditiis, satis potentibus ad animum amanti 30, 7. Fortuna per omnia humana, maxime in res bellicas, potens 9, 17. Foris nobis, quam domi, felicitiora potentioraque arma esse 31, 7. Vir impiger ac divitiis potens 1, 34. Ut non pater Tarquinius potentior Romæ, quam filius Gabii esset 1, 54. Imperia legum potentiora quam hominum 2, 1. Cur ego plebeiorum magistratus, cur Sicinium potentem pollentemque video 2, 34.

POTENTATUS 26, 38. At ille quum ab re aversus, tum æmulo potentatus inimicus.

POTENTIOR 25, 1. Ubi potentius jam esse id malum apparuit.

POTESTAS 8, 33. Penes quem (*populum*) omnium rerum potestas esset. Omnium rerum vobis ad consulendum potestas est 8, 13. Se in potestate tot principum civitatis futuros 40, 46. *i. q. facturos, quæ ipsis placuissent*. Amissa omni de se potestate 8, 27. Senatus populi potestatem fecit 27, 7. *i. e. populo rem permisit*. Si Marcius dimicandi potestatem non faciat 9, 38. Claves portarum custodiamque murorum suæ exemplo potestatis fecit 43, 22. Familiam in potestate habere 8, 15. *h. e. non manumittere*. Castella integra in potestatem venire 9, 38. Quum — legatum æque sentem — in ea potestate reliquerit 29, 19. Imperia ac potestates 4, 54. Magistrum equitum, quæ consularis potestas sit 23, 11. Major potestas 6, 11. *i. e. dictatura*. Potestas sacrosancta (*tribunorum plebis*) 4, 44. *conf. cap. 3*. Neu potestas tribunicia — violet intercessione sua Romanum imperium 8, 34. Ante tribuniciam potestatem creatam 5, 2. *conf. cap. 6. ii. 4, 3*. Omitto Licinium Sextiumque, quorum annos in perpetua potestate, tanquam regum in Capitolio, numeratis 8, 41. Dulcedine potestatis ejus capti 5, 6. Jure sacrosanctæ potestatis 29, 20. (*de prehensione*) potestas libera suffragii 6, 40.

POTIO 21, 4. Cibi potionisque desiderio naturali modus finitus. *cf. 24, 16*.

POTIOR 7, 27. Fides publica privatis difficultatibus potior ad curam senatui fuit. — omnium rerum potior cura 5, 25. *cf. 4, 57*. Se — multo, quam servum, potioem 1, 48. Neque ego potioem quemquam ad ministeria facinorum — invenire potui 42, 41. Qua (*lectione*) potiores aliquot lectis præteriti essent 9, 30.

POTIRI 32, 13. Cymines atque Angeas primo impetu potiti sunt. Haud in dubia spe erant mature urbis hostium potiundæ 8, 2. Donec mari potiuntur hostes 25, 11. *i. q. mare teneant, ut in potestate habeant*. Spe potiundi ad penam corporis ejus amissa 40, 56. Omnes — id moræ, quod nondum pugnarent, ad potienda sperata rati — poscunt 21, 45.

POTISSIMUM 1, 34. Roma est ad id potissimum visa. *ad q. l. vid. Bauer. p. 51. cf. 3, 67*. Qua primum, qua potissimum parte opem ferrent 21, 11. Isque potissimum urbi præesset 24, 9. Quid dicere potes, cur te potissimum ducem Hannibali hosti opponant 24, 8.

POTISSIMUS 5, 12. Cur primus ac potissimus ad novum delibandum honorem sit abitus. *cf. 26, 40. ii. 8, 33*.

POTIUS Præfat. Cum bonis potius omnibus — libentius inciperemus.

PRÆ 1, 6. Parvum Lavinium præ ea urbe, quæ conderetur, fore. *i. e. in comparatione ad illam urbem. cf. 3, 26*. Vix

præ strepitu audita lex est 10, 13. *i. q. propter. cf. 9, 14, 31, 24, 45, 7*. Postquam, omissis rebus aliis, præ cura unius, nemo adibat 3, 46. Quum præ indignitate rerum stupor silentiumque inde ceteros patrum deflaxisset 6, 40.

PRÆALTUS 10, 2. Ostium fluminis præalti. — per præaltas fluvii ac profundas voragines 22, 2. *cf. 21, 54*.

PRÆBERE 40, 54. Quum multa assoleat veritas præbere vestigia sui. Jam altæ in segetibus herbæ pabulum præbere poterant 28, 48. Præbet errorem, quod etc. 4, 61. *i. q. excitat*. — metum defectionis quum præbuisset 21, 11. *i. e. quam effecissent, ut metueretur, ne defeccrent*. — terroris speciem mendacio haud vanam præbere 24, 30. Ea res tantum tumultum ac fugam præbuit 28, 10. *cf. 10, 20. ii. 25, 26*. Macedonia maxime curam præbebat 43, 12. Persi — regi famam — bello clara Macedonia gens — præbebat 42, 49. *scil. apud Romanos*. Is timor frequentem senatum magistratui præbuit 26, 13. Scenam ædilibus prætoribusque præbandam 41, 27. Triginta navibus Servilio præbitis 28, 10. *cf. 34, 18*. Se suo sumtu operam reipublicæ præbere 5, 4. Quod milites Romanos præbuisset ad ministerium cædis 43, 31. Qualem (*suppellectilem militarem*) præberi consulibus mos esset 30, 17. Commercium juris præbendi repetendique 41, 24. Exclusos Romanos præbere hosti ad cædem 25, 15. Longa vita (*Cyrrum*) vententi præbuit fortunæ 9, 17. Præbituri vos telis hostium estis 4, 28. Desisse postremo præbere ad contumeliam os 4, 35.

PRÆCAVERE 3, 53. Decemviris quoque ab ira et impetu multitudinis præcavere jubentur. Auctor magis, — quam res, ad præcavendum vel ex supervacuo movit 2, 37. Satis undique provium atque præcautum est 36, 17. *cf. 22, 42. ii. 24, 8*.

PRÆCEDERE 22, 51. Cum equite, ut prius venisse, quam venturum, sciant, præcedam. *cf. 38, 41*. Ita, si ab annis septemdecim ad senectutem semper vos ætatem meam honoribus vestris antea, ego vestros honores rebus gerendis præceasi 38, 51. Ia, ubi Rom. equites, insignemque inter eos præcedentem consulis filium, — cognovit 8, 7.

PRÆCEPS in occasum sol erat 10, 42. — præcipiti jam ad vespertum die 25, 34. *cf. 4, 9*. Adeo in alteram causam non collega solum præceps ierat etc. 2, 27. Tum ire cœperit præcepites (*mores*) Præfat. Si — regnum — præceps inde porro ad servitiam caderet 1, 40. Præceps ad id certamen agitur 8, 7. Elephantis sicut præcipites per arctas vias magna mora agebantur 21, 35. *ubi vid. Bauer. p. 30*. Omnia in eo præcipitia ad exitum fuerunt 24, 7. — præceps ingenio in iram erat 37, 7.

Bulnaque tota prolapsa acies in præcepta deferri 5, 47. In præcepta dare rempublicam 27, 27. Nimiā (*libertatem*) et aliis gravem, et ipsis, qui habeant, offrenatam et præcipitem esse 34, 49. Quod defensores suos semper in præcipitem locum tollat, deinde in ipso discrimine periculi destituit 6, 17. Præcepta periculo victoria 9, 24. cf. 4, 11. — præcepta pavore fugientium agmen 22, 47. Præcepta in provinciam abiit 41, 10. Præcepta legatio 21, 18. *i. e. parum consulto missa*. Genus Numidarum in Venerem præcepta 30, 11. Quod *es* alienum — præcipites ad novanda omnia agebat 42, 30.

PRÆCEPTUM 9, 31. Postquam — ad signa undique coibant, et notis ordinibus in vetere disciplina militis, jam sine præcepto ullius sua sponte struebatur acies etc.

PRÆCERPERE 45, 1. Præceptam tamen ejus rei lætitiā invenerunt.

PRÆCIDERE hastas 32, 17. — caput 28, 24. — anchoras 28, 36. — præcisiis manibus 26, 12. Præcidere spem pacis 42, 50. — ne spem redditus præciderent sibi 24, 31. cf. 3, 7. *et* 29, 13. Non præciditur spes plebeio quoque, si dignus summo honore erit, apiscendi summi honoris 4, 3.

PRÆCINERE sacrificiis 9, 30. *ut* sacris *ibid.*

PRÆCIPERE 1, 7. Tempore illi præcepto, at hi numero avium regnum trahabant. Non præcipiam gratiam publici beneficii 6, 26. Nisi, antequam omnia præcipiant, divisus (*ager*) sit 6, 5. Dum ipse longius spatium fuga præciperet falsa imagine castrorum 22, 41. — iter præcipere 3, 46. *i. q. anteire*. cf. 31, 39. *vid. Virgil. Aen.* 10, 277. Aliquantum ad fugam temporis præciperunt 30, 8. Se, quæ consilia magis res dent hominibus, quam homines rebus, ea ante tempus immatura non præcepturum 22, 38. ipse tribus quinquere milibus Piræeum præcepit, accepitque naves ibi relictas 32, 16. Fama prius præcepta res erat 21, 32. *Vid. ante*. Ex eo, quod acciderat, spem futuri præcipientes 42, 61. cf. 7, 26. *et* 31, 49. — ut præciperetur victoria animis 10, 26.

PRÆCIPITARE 23, 19. Præcipitasse æ quosdam, non tolerantes famem, constabat. *scil. in fluvium, Dukero ita supplente*. Plurimi in fossam præcipitavere (*se*) occisique sunt 25, 11. Forte ita tulit casus, ut Genucius — in insidias præcipitaret 7, 6. Quum ad Cannas præcipitasset Romana res 27, 40. Dum bellum majore animo gerunt, quam consilio, præcipitavere in insidias 5, 18. Præcipitata raptim consilia 31, 32. — ad rempublicam præcipitandam 22, 12.

PRÆCIPUS 42, 31. Id præcipue provinciae Macedoniae datum etc. *virī docti præcipuum aut præcipui legi volunt. Sed nihil mutandum videtur. Sic enim præ-*

cipue et proprie reperitur, v. e. 25, 28. Proprie quidquam. Non, ut præcipue amici, sed ne præcipue inimici simus 41, 24.

PRÆCIPUUS 3, 14. Præcipuum quidquam gloris aut invidias. Præcipuum supplicium pati 9, 8. *i. e. præ ceteris*. Duobus fratribus regulis hæc (*numera*) præcipua 42, 5.

PRÆCLARUS 28, 28. — tot tam præclaris imperatoribus uno bello absumtis.

PRÆCO 6, 14. Caput patrimonii subjecit præconi.

PRÆCURSOR 26, 17. Proelia inter extremum Punicum agmen præcursoresque Romanorum fiebant. *i. q. velites*.

PRÆDA belli, 2, 39. *de agro Volscis adempto*. — pecorum 9, 31. — hominum 31, 18. — prædae abactæ hominum pecorumque 4, 21. cf. 2, 63. — quum prædam ex agris agerent 1, 1. cf. cap. 5. *et* 3, 38. *et* 69. — præda populorum 9, 23. *A. e. in populis facta*. Quum avertere eam prædam (*boves*) vellet 1, 7. Captus nemo, quis ira et indignatio immemores prædæ fecit 41, 4.

PRÆDAM — diviit ad epulandum militibus 42, 56. Adde huc populationem agrorum, prædas hominum atque pecudum actas etc. 7, 30. Prædam omnem suo tantum militi dedit 3, 29. Præda opulenta 10, 39. — prædae populationumque spes 22, 1. *ut* cap. 9. Legionem — prædæ sibi futuram 24, 36. — ut vindices prædarum prope ipsi prædæ fuerint 9, 36. — quum æ suaque prædæ esse regi sineret 1, 56. — ne quis liberum corpus violaret, reliqua præda futura 23, 25. — datur præda oppidum 2, 25. Præda vere futura, si belli hostes meminissent 41, 3. Quid aliud quam præda victoris erimus 32, 21. Desertaque præda injuriæ puella stabat 3, 48. Quem (*Darium*) prædam verius, quam hostem incruentus devicit 9, 17. cf. cap. 40. Nihil aliud agens, quam ut, quanta maxima posset, præda ex victo Romanis reservaretur 44, 27. Res hostium in præda captas, quæ belli jure nostræ videbantur 9, 1. Argenti tulit ex præda — militibus ex præda 120 asses dedit 31, 19. Nefanda præda se ipsos ac domos contaminare suas 29, 18.

PRÆDAMNATUS 4, 41. Totam culpam ejus temporis in prædamnatum collegam transferentem etc. — tot judicii confoscos prædamnatosque venire ad populi iudicium 5, 11. Prædamnata spe æquo dimicandi loco 27, 18. *i. e. abjecta, vel damnata, ut quidam libri habent*.

PRÆDARI 22, 8. Medio Etruriæ agro prædatum profectus. *Sic precatum, quod vid.* Quum — ipse cum promptissimum juvenum prædatum atque in expeditione iret 1, 54. Imperarent, ut prædatum in agrum Campanum extemplo proficiscerentur 7, 31. Prædatum enim tantummodo plerumque classes ierant 29, 26

Cohortes in agro hostium praedatum misit 24, 26. cf. 9, 31. — per speciem praedandi ex hostium agro 24, 47. — tanta dulcedo est ex alienis fortunis praedandi 6, 41. *de agrorum divisione.* Exercitum praedandum ad Antienem sinem pervenisse 2, 36.

PRÆDATOR 10, 2. Et in terra prosperum aequè in palatis prædatores proelium fuerat. cf. 4, 53. Gubernatores nautæque conquisiti, qui prædatores fuissent navibus 40, 28.

PRÆDES 32, 6. Prædibusque ac prædiis cavendum populo. *pleonasticè dictum.* vide B. *Patrium ad Cic. Verr. 1, 54.* Prædibus acceptis, eo anno sedificia perfecturos 5, 55.

PRÆDESTINARE 45, 40. Quos prætextatos curru vehi cum patre, sibi ipsos similes prædestinantes triumphos, oportuerat.

PRÆDICARE 4, 53. Tum prædicans participem prædes fore exercitum, quum militiam non abnuisset. i. q. *demancians.*

PRÆDICATIONE 4, 40. Quod in urbe nuper directa — minus prædicatione tribuni prædes fuerit.

PRÆDICTARE 10, 14. Ad prædictas hostium latebras succedit. i. q. *ante dictas.* cf. *ibid. cap. 41. vid. Cel. Ruhnken. ad Vellei 2, 21.* Itaque monere, prædicere, ut pontem — interruptant 2, 10. i. q. *imperare.* cf. 21, 10. f. *leg. præcipere.* [Non opus mutatione. vid. Stroth. ad h. l. i. *mos* prædictum.]

PRÆDICTUM 23, 19. Quia prædictum erat dictatoris, ne quid absente eo rei gereret. i. e. *imperium.* Velut ex prædicto ambo Scotosam petierunt 33, 6.

PRÆDISPOSITUS 40, 56. Nuncios prædispositos misit ad Perseum.

PRÆDIVES 45, 40. Perseus contra prædives bellare cum Romanis incepit. cf. 4, 13.

PRÆDIUM 45, 15. Et eos, qui prædium prædiave rustica pluris sestertium triginta milium haberent, censendi jus factum est.

PRÆDO 28, 40. Alibi prædo, alibi prædes vindex cadit. i. q. *latro.* cf. 2, 12, 3, 10, 2, 25, 8, 34, 21.

PRÆDESSE 25, 16. Qui in Brutiis præerat. *scil. exercitus. dicitur autem præesse, ut interesse, subinde sine casu adjecto.* Vid. *interesse.* Præesse annone 2, 37.

PRÆFARI 5, 41. Pontifice maximo præfante carmen. i. e. *verba præcunte.* — sollemne carmen præcationis, quod præfari magistratus solent 39, 15. cf. 8, 9. & 22, 1. Qui (*Ætoli*) pauca præfati etc. 33, 12.

PRÆFATIO 45, 5. Quum omnis præfatio sacrorum (*procul, ut procul este profani, aut simile quid*) ebs, quibus non eint puræ manus, sacris arceat.

PRÆFECTUS 9, 20. Præfecti Capæe

creari cepti: *Gronovius malebat* Captant. A — præfecto urbis semina habitos 6, 59. ad urbi. *illam formam retinet Lletius 3, 3. et 24. alibi.* Turmarum præfecti 8, 7. Navali proelio adversus præfectos regis Antiochi 40, 59.

PRÆFERRE 2, 28. In paucos præferocia animi conatus etc. cf. 5, 36.

PRÆFERRE 3, 10. Et prælatas ille facilitati submittentis se comiter respondebat. *nonnulli legunt* facilitate. Alii, se suosque mulcatos querentes, atroci responso iudicium suum præferebant 8, 12. i. q. *præ se ferebant, declarabant; qualem essent sententiam dicturi.* Prætulit triumphum diem 39, 5. i. e. *præcepit, maturius destinato habuit.* Alia in speciem præferentes 42, 14. i. q. *præ se ferentes.* Præferens in vultu habituque insignem memoriam ignominie acceptus 27, 34. cf. 7, 5, 37, 27, 39, 28. Prælati hostes insidias 2, 14. h. e. *prætergressi insidentes, s. locum insidiarum.* Ut effusa fuga castra sua — prælati urbem peterent 5, 26. i. q. *præterlapset.* Præter castra etiam sua fuga pavore prælati 6, 29. cf. 7, 24. *vid. Gronov. ad 28, 30.* Raptique gurgitis, et in obliquum prælati 29, 32. Quum aliquis alio præferri onerarias naves ex specula significatum foret 44, 29. Neque captivi ulli ante currum ducti, neque spolia prælata 31, 49.

PRÆFERVIDUS 9, 18. Quid, si vini amor indies feret acrior? quid, si trux ac præfervida ira?

PRÆFESTINARE 23, 14. Concedendo plebei senatum, ubi velint, defecturos se, ne deficere præfestinarent, effecisse.

PRÆFICERE 1, 19. Sacerdotes suos cuique deorum præficere. i. e. *constituere, qui deorum cultum curent. Similiter annona præfici dicuntur, qui curant et administrant.* [Si tamen locus *Licti* sanus, nec cum Dukero corrigendum eorum (*sacrorum*).] Certo alterius locutionis ratio diversa. Præfeceruntque ludis ipsum imperatorem 34, 41. i. q. *prædicere, honoratissimo loco sedere voluerunt. apud Suetonium idem honos imperatoribus habitus dicitur ab iis, qui suis cunctibus ludos oderent.* Gr. *ὑπολήβην.*

PRÆFLORARE 37, 58. Gloriamque ejus victoriam præfloratam ad Thermopylas esse. i. q. *præreptam.*

PRÆFLUERE 1, 45. Infima valle præfuit Tiberis. i. q. *præterfluxit.* cf. 44, 31.

PRÆFREGERE 27, 33. Ad eminentem ramum cornu alterum galeæ præfregit. *male alii legunt* perfregit. cf. 8, 10. Si quas (*hæstas*) incidissent aut præfregissent 32, 17.

PRÆFULGERE 45, 43. Sicut præfulgebant huic triumphus recess; ita apparebat, ipsum per se intuentibus nequam esse contemnendum.

PRÆGEBIDUS 31, 44. In locis Alpiibus

Apenninoque interiectis, propinquitatem etiam fluminum ac paludum prægelidis.

PRÆGRAVARE 7, 38. Prægravata inhiærentibus (*telis*) gerebant acuta. Exonerare prægravante turba regnum capiens, 6, 34. *i. e. nimia*. Si summa petantur, et dantem et accipientem prægravatura 35, 42. *i. q. incommoda et noxia futura*.

PRÆGRAVIS 44, 4. Quum Romanus imperator, major sexaginta annis, et prægravis corpore, omnia militaria munera ipse impigre obiret.

PRÆGREDI 35, 30. Ubi ea (*castra*) sunt prægressi. *pro prætergressi, quæ est lectio altiarum editionum*.

PRÆGUSTARE 40, 59. De mensa oleas prægustasse mures in prodigium verum est.

PRÆIRE 26, 27. Hac circumfusus multitudine — Romam præivit. Obsecratio facta est, dumviris præeuntibus 4, 21. *Scilicet verba: quod alibi additur, v. c. 42, 28*. Præeunte verba Lepido, pontifice maximo id votum susceptum est. *cf. 9, 46*. Agedum, pontifex publicus populi Romani, præi verba, quibus me pro legionibus devoteam 8, 9. [*ubi vid. Stroth.*] Omnia, uti decemviri præierunt, facta 43, 13. *i. e. præcepit, quemadmodum et legi volebat Duherus, quoniam hoc significatu nuppiam præire apud Livium occurreret*.

PRÆJUDICARE 26, 2. Ne id ipsum, quod consultationi reliquerant, pro præjudicato (*Marcus*) ferret. Præjudicatum eventum belli habetis 42, 61.

PRÆJUDICIUM 3, 40. Neminem — verum esse præjudicium rei tantæ afferre. *i. e. æquum esse, a nemine, jurene sint magistratus, an minus, præjudicari*. Sic optime Gronovius; alii aliter, sed contortissime. *cf. 5, 11. ii. 26, 29*. Habere eum — legatorum in eam rem præjudicium, 39, 27.

PRÆLIGARE 22, 16. Arida sarmenta præligantur cornibus boum.

PRÆLONGIS hastis velut vallum ante clipeos objecit 31, 39. *cf. 22, 46. ii. 37, 42*.

PRÆMATURUS. *Vid. festinatio*.

PRÆMEDITARI 40, 23. Jam ante præmeditatis in Macedonia, quæ ab Roma renunciarent. Gronovius legi volebat præmeditati. Sic 28, 3. *Enimvero passivum neminem offenderit*. [*Conf. Veckneri Hellenica. pag. 107. edit. Heusinger.*]

PRÆMITTERE 44, 30. Præmissis ad Appium literis, ut se ad Genuavum opperiretur etc.

PRÆMIUM 9, 40. Ditem hostem, quamvis pauperis victoris præmium esse. A quibus capta belli præmia, Siciliam ac Sardiniam, habetis 21, 40. In Romanos odii regnum posuerat præmium 41, 23. Promittens, si sibi præmio foret, se Arpos proditorum esse 24, 45.

PRÆMOLIRI 28, 17. Præmoliendas sibi

ratus jam res conciliandosque regum gentiumque animos. *i. q. præparandas, meditandas*.

PRÆMONERE 22, 18. Hac nequidquam præmonito magistro equitum, Romanus (*Fabius*) est profectus. Quum auspices, ad imperatorem id pertinere prodigium, præmonuissent 25, 16.

PRÆMORTUUS 3, 72. Scaptium ipsum id quidem, etsi præmortui jam sit pudoris, non facturum.

PRÆMUNIRE 5, 38. Non loco castris ante capto, non præmunito vallo, quo receptus esset.

PRÆOCCUPARE 29, 24. Avertit a vero falsis præoccupando mentes hominum. — adeo unum gaudium præoccupaverat omnium aliarum sensum voluptatum 23, 32. Ad præoccupanda aliorum consilia 24, 7. — præoccupati beneficio animi 6, 30. Præoccupatos jam ab Hannibale Gallorum animos esse 21, 20. Apud præoccupatos Locrensiens clade animos nullum misericordiae locum habuerunt 29, 22. (*Pleni-nius cum suis*.) Præoccupati non auribus magia, quam animis 42, 14. Ad præoccupandas in Æotia res 42, 36. In eo enim victoriam verti, si et loca opportuna, et socii præoccuparentur 25, 18. Ut omnia opportuna loca præoccupari ante ab eo potuerint 42, 47. *cf. 6, 12*. Præoccupatum inferiore loco succedens tumultum 22, 28. Legem — ipsi præoccupaverunt ferre 4, 30.

PRÆOPTARE 9, 45. Suas leges Romanæ societati præoptaverint. — Punicam Romanæ societatem — præoptandam esse 23, 43. — otium urbanum militis laboribus præoptat 44, 22. *cf. 28, 21. ii. 29, 30*. Nemo non illos sibi, quam vos, dominos præoptet 29, 17.

PRÆPARARE 4, 57. Primoribus Patrum splendore gratiaque ad petendum præparatis. *i. e. subornatis*. Alii jam ante ad hoc præparati 1, 47. Clarissimis viris ex composito præparatis ad petendum 5, 14. Ad nutum omnia, ut ex ante præparato, fiunt 10, 41. *cf. 28, 29*. Ex multo ante præparato 45, 31. Frumentum in decem annos præparare 42, 12. *i. q. comparare, comportare*.

PRÆPREDIRE 7, 36. Torpidus somno insuper pavore exanimat; quo præpediti, nec arma impigre capere nec obistere — poterant. *cf. ibid. cap. 6. et 44*. Pudor præpeditabat 9, 6. Aliquoties dicere incipientem quum lacrimas præpeditissent 44, 45.

PRÆPILATUS 26, 51. Præpilatisque missilibus jaculati sunt.

PRÆPOLLENS divitiis gens 1, 57. — virtute fortunaque quum sua, tum publica, præpollens 5, 24.

PRÆPONERE 27, 15. Blanditiis mulieribus perpulit eum ad prodicionem custodiæ loci, cui præpositus erat. Antipatrum

— in laevo (*cornu*) præposuit 37, 41. Agro dividendo dandoque — præpositi 40, 37.

PRÆPOTENS opibus populus 7, 31. — rex 42, 50. — armis Romanus 9, 31. — Cilnium genus præpotens, divitiarum invidia pelli armis cooptum 10, 3.

PRÆPROPERE 2, 45. Veiens hostis — eo magis præpropere agere; lacessere ad pugnam etc. cf. 22, 3. Raptimque omnia præpropere agendo 22, 19.

PRÆPROPIUS 22, 41. Temeritati consulis ac præpropere ingenio materiam etiam fortuna dedit. i. q. præcipiti.

PRÆRAPIDUS 29, 32. Duobus in conspectu hostium in prærapidum gurgitem haustus etc.

PRÆROGATIVA 5, 18. Prærogativa tribunum militum non petentem creant. Quum comitia consulis rogandis haberet, prærogativa — declaravit 26, 22. Prærogativa et primo vocata omnes centuriæ 10, 22. Ne comitorum militarium prærogativam urbana comitia, iidem tribunis plebis creandis sequeretur 3, 51. i. e. creationem superiorem, tamquam prærogativam, cuius suffragia cetera centuriæ solebant sequi. In Hasdrubalis locum, haud dubia res fuit, quin prærogativam militarem, qua — imperator — appellatus erat, favor etiam plebis sequeretur 21, 3. vid. ad h. l. Bauer. pag. 3.

PRÆRUPTUS 38, 30. Si qua periculosa et prærupta (loca) occurrant. Inter confragosa omnia præruptaque 21, 32. Per præruptum — saxum in Capitolium evadit 5, 46.

PRÆS. Vid. PRÆDES.

PRÆSAGIRE 45, 39. Proficiscenti præsagientibus animis victoriam triumphumque destinavimus. Jam hoc ipsum præsagens animo, præparaverat ante naves 30, 20.

PRÆSCISCERE 27, 35. Et præsciscere, quam quisque eorum provinciam, quem hostem haberet, volebant. pro præscire, *archaismo*.

PRÆSCRIPTUM 10, 22. Postridie ad præscriptum consulis — comitia habita.

PRÆSENS 1, 13. Tua præsentis ope servatam urbem esse. i. e. præstanti, efficaci. Præsentibus ac secundis diis ire in prælium jubet 7, 26. paulo post: dii hominibusque illi affere pugnae. — præsentis decemum 29, 18. Amicitiam in perpetuum, auxilium præsens (in præsens) a vobis petitum 7, 30. possis etiam interpretari: sine mora ferendum. vid. Bauer. ad h. l. pag. 256. — minor in præsens cura 6, 27. ubi Gronovius legi vult minus præsens. Utrum præsens eorum deditio fieri possit, an in diem differatur 9, 9. Adeo injuriæ Samnitium, quam beneficii Romanorum, memoria præsentior erat 8, 2. Id vero haud secus, quam præsentem mercodem regni, aspernata plebes 2, 41. Ut

partem aliquam (scil. pecunie) præsentem ferret 44, 25. Cujus summæ dimidium præsens numeretur 38, 8. i. q. representaretur. — præsens omne daturus 38, 4. — præsentia talenta 37, 45. cf. 29, 16. it. 44, 27. Præsens pecunia 27, 10. — præsens victoria 5, 27. i. q. haud dubia. Rerum præsens effectus 44, 34. — præsentis admoto terrore 45, 4. — præsentior res 2, 36. i. e. magis urgens, periculosior. Qui in re præsentis fuerunt 40, 29. de libris Numæ et terra effosis. In re præsentis cognoscere 42, 22. — cur præsentem evocarent 45, 31. h. e. ut præsentem essent. Hi pacti erant, eques denos præsentem aureos, eques etc. 44, 26. paulo post: quod præsens pepigissent. Vid. *absens*.

PRÆSENTIA 6, 36. Pacem in præsentia, nec ita multo post civitatem etiam impetraverunt. Lubenter uti Livium in præsentia, in oppositione etiam variarum particularum, postmodo, mox, item in perpetuum, in futurum etc. docuit ad h. l. Drahenborchius. In præsentia omnia præter bellum omitti placere 3, 40. Duplici frumento in perpetuum, in præsentia singulis bubus — donati 7, 37. In præsentia — in posterum 8, 7. Nullo in præsentia responso dato 42, 43.

PRÆSES 3, 7. Deserta omnia, sine capite, sine viribus, dii præsides ac fortuna urbis tutata est. i. q. dii tutelares. Præsides provinciarum exercitus 23, 48. i. e. defensores. — siccine vestrum militem ac præsidem sinit is vexari? 6, 16. cf. 28, 42. Juris atque eloquentiæ consultos urbi ac foro præsides habendos 10, 22. Di immortales, imperii Romani præsides, 96, 41. Sacrificio Minervæ, præsidii arcis in urbe, facto 45, 28.

PRÆSIDERE 22, 11. Alii, ut urbi præsiderent, relictis. i. e. præsidio essent. Nullus jam exercitus Samnio præsidet 10, 17. cf. 33, 32. Ad prætorem venerunt præsidem classi Brundisio Calabriæque circa littoribus 24, 40.

PRÆSIDIUM 9, 45. Cum levibus præsidiis urbium relictarum. — præsidio excessere 22, 17. Præsidia dicuntur omnia ea loca, ubi sunt milites Romani. Hinc castra dicuntur præsidia. Præsidio loci ejus relicto — legato cum classe instructa parataque 24, 40. Stativum præsidium pro castris 44, 50. cf. 41, 1. eodem sensu 10, 4. dicitur præsidium Romanum, i. e. statio. — qui signa relinquit aut præsidio decedit 5, 6. Cum præsidio legionis unius Pisis præerat 41, 11. — præsidie ejus loci præerat 27, 42. Qui Luceriæ in præsidio erant 9, 15. Scipione in præsidio ibi relicto 29, 7. cf. 81, 16. Is opportunus visus locus communiendo præsidio 2, 49. Fabii caesi ad unum omnes præsidiumque expugnatum 2, 50. Ligatores ei cum præsidio occurrunt 10, 25. Triarii — in præsidio castrorum manere jussi 40, 27.

Nudatis omnibus praesidiis patefactisque bello 44, 6. Rhegium — in praesidium missa legio 28, 28. — praesidia summittere 32, 15. *i. q. auxilia in praesidium remittere.* Quatuor cohortes sociorum Latini nominis in praesidium Locros adduci 29, 19. Qui — praesidium eorum (*Sammithum*) in urbem acceperant 9, 16. In arcem praesidio armisque obtinendam 1, 6. Ubi navis intra praesidia sua fuisset 45, 23. In praesidia adversariorum, appellationem et tribunicium auxilium patricii confugerunt 9, 26. In ea (*lege*) firmam libertati fore praesidium 3, 45. Utrum sub illo praesidio (*Plemio* etc.) Locros esse sinatis 29, 18. Praesidio esse saltum aperientibus 44, 4. Quove praesidio unus per tot gentes diemona sermone moribusque pervenisset 1, 18. *i. s. q. ratione, quo auxilio, quo duce.* Praesidia fortissimum et corporum 28, 22. *A. e. praetiosa, usores, liberi.*

PRÆSTANS 21, 29. Scipionem Hannibal — praestantem virum cedebat.

PRÆSTARE invictum Romanum imperium 9, 17. *i. e. praemittere et spondere invictum semper fore.* Pecis per omnem Apuliam praestanda populo Rom. auctores 9, 20. Ni praestaret fides publica 2, 28. Quoniam modo id praestaturus esset 9, 24. *cf.* 31, 11. Stipendium ejus anni exercitus praestaret 6, 32. *i. q. suppeditarent.* Regem exoravit, quod stipendium serius quoad diem praestaret 42, 6. Alia, quae imperarentur, praestare paratos esse. Milesii, nihil praestitisse memorantes, si quid imperare ad bellum senatus vellet, praestare se paratos esse, polliciti sunt 43, 6. Edixit militibus, ut silentium quieti navis sine certamine ad ministeria exasquenda bene obediens praestarent 29, 25. Transiit per Thraciam tutum et comestus Bastarnis ut Philippus praestaret 40, 57. Ut vetustate et gradu honoris nos praestent 7, 20. *cf.* 3, 61. *et.* 44, 38. Proxenus tum causa, tum eloquentia praestare visus est 41, 25. Quantum numero, quantum genere militum praestarent tironibus 42, 52. Dico, quantum vel vir viro, vel gens genti praestat 31, 7.

PRÆSTIGIA 8, 15. Quo magis argui praestigas jubetis vestras, eo plus vereor, ne abstuleritis observantibus etiam oculos.

PRÆSTITURUS 10, 20. Praestituta die. *cf.* 3, 22. *et.* 6, 4. — nullo praestituto militum tempore 23, 25. Diemque praestituit, intra quem de conditionibus peractis responsum acciperet 45, 11.

PRÆSTO 20, 40. Ad iussa praesto esse jubet. Ad portas Camillo praesto fuisse 45, 45. Ut Potitii ad tempus praesto essent 1, 7. Praesto est enim acerba memoria 25, 28.

PRÆSTRINGERE 40, 58. Fulguribus praestringentibus aciem ocalorum.

PRÆSTRUBUS 28, 42. Praestruit sibi fidem fraus. *i. q. ante praeparat.*

PRÆSULTARE 7, 10. Quando adeo ferrox praesultat hostium signis.

PRÆSULTATOR 2, 26. Sibi (*Jovi*) ludis praesultatorem displacuisse.

PRÆSTECTA 44, 9. Praestecta (*scuta habebant*) pugnantium more. *semper ut legatur corpus. Sed Drahenborchio et Draher legendum videtur praestecta.* Vid. Bauer. ad A. l. pag. 230.

PRÆTENDERE legem postulationi suae 2, 45. *ibid. cap. 47.* Quem decimo sermonem praetenderit. *A. e. praetendit, ut spectiosum foret.* *cf.* 39, 28. Ubi decorum nomen praetendit sceleribus. *ibid. cap. 16.* Id ipsum argumenti praetendentibus (*legatis*) orationis 45, 42. — titulum praetendere belli 27, 54. *ubi vid. Bauer. pag. 255.* Id modo — intercessionem suam praetendebant 6, 26.

PRÆTENSUS 10, 2. Tenuis praetensum litus esse. — armata acies toto praetensa in litore 22, 20.

PRÆTER 28, 41. Fines praeter Apellinis — templum superat. Qua ab occasu praeter Axiem amnem (*Paonia*) porrigitur 45, 29. Quum praeter mensia eorum infrequentia conspecta signa essent 7, 8. Praeterque aciem ipsam Gallorum — ad castra effuso cursu forebantur 10, 29. Pacato mari praeter oram Italiae — vectas 28, 49. Ne quis praeter armatos violaretur 4, 59. *ubi Drahenborchio restituendum videbatur praeter armatus, ut praeter pro praeterquam acciperetur.* Vid. *tyrum* ad 5, 32.

PRÆTEREQUITARE 3, 61. Jam fugam undique eapessentes plerumque a castris avertunt, praeterequitantesque absterrent.

PRÆTERITERE 21, 55. Simul lateras eorum improvida praeterlata acies est. Vid. *praefere.*

PRÆTERFLUERE. Vid. *perfundere.*

PRÆTERGREDI 49, 54. Ne tentata quidem oppugnatione, praetergressas etc.

PRÆTERIRE 6, 40. Utrumque ex Patribus praeterire liceat. *de comitiis consularibus.* Retinuit quosdam Lepidas a collega (*censere*) praeteritos 40, 51. *A. l. quos soluerat in legendo senatu praeterire.* Vid. *Gronov.* ad 34, 1.

PRÆTERMITTERE 5, 51. Quum vindicari deberet (*jus gentium*) eadem negligentia decorum praetermissum. Caeliusque et alii id — praetermiserunt scriptores 23, 6.

PRÆTERQUAM hostili odio 30, 6. *pro praeterquam quod ea hostili odio.* *cf.* 10, 20. *Septius enim illud quod desideratur.* Vid. *Drahenborch.* ad 23, 53. Vestalibus nempe una illa sedes est, ex qua eas nihil unquam, praeterquam urbs capta, movit 5, 52. *sed hic est haud dubie legendum praeter; quippe quod etiam adverbialiter dicitur.* (*Vid. omnino Drahenborch.*

ad A. l.] Nec ullius rerum suarum relictis, præterquam corporum, vindices 5, 42. Nihil præterquam vigilatum est in urbe 3, 26. Quum aliud, præterquam de quo retulissent, decemviri dicere prohiberent 3, 40. Adeo nihil, præterquam seditionem fuisse — constat 7, 42. Omnium, præterquam multitudinis suæ — immemores 9, 35. Præterquam majestate potentium, religione etiam adtoniti homines — creavere etc. 5, 14. Nec — quidquam est, præterquam ut — hominum numero simus 4, 4.

PRÆTERVENERE 21, 41. Quum præterveheret navibus Gallie oram. — quam (oram) prætervecti fuerant. cf. 22, 30.

PRÆTERVOLARE 25, 38. In occasione momento, cujus prætervolat opportunitas.

PRÆTEXTUS 36, 6. Sub levi verborum prætextu.

PRÆTOR pro magistratibus omnium populorum. Sic Atheniensium 31, 24. — Seguntinus 21, 12. — Boeotum 42, 43. — Epirotum 29, 12. — Priencstinus 9, 16. ubi vide *Drakenborchtum*. Prætor urbis 31, 4. Vid. *Gronov. ad 22, 38*. — qui jus in urbe diceret 6, 42. Nisi quod, non patientibus tacitum tribunis, quod pro consule uno plebeio tres patricios magistratus curulibus sellis prætextatos tamquam consules sedentes, nobilitas sibi sumisset, prætorem quidem etiam jura reddentem, et collegam consutibus etc. 7, 1. Prætor maximus 7, 8. q. consuli; ex antiquiori dicendi consuetudine. Prætor in eam provinciam profectus erat 29, 21. pro præpore. Vid. *Duker. ad 89, 29*. Consulente collegio prætorum 22, 10. Vid. *Drakenb. ad A. l.* Nos tamen minime decet, juventutem nostram, pro militari rudimento, assuefacere libidini prætorum 21, 3. al. imperatorum. Vid. ad h. l. *Bauer. pag. 4*.

PRÆTORIUM 26, 15. Dimittens prætorium, tribunis militum ac prefectis socium imperavit, uti etc. *Hi ergo, in primisque legati, sed et centuriones præcipui, in consilium adhiberi solebant.* — prætorium misum 21, 54. Tria prætoria circa Capuam erecta 25, 22. i. e. tres exercitus ibi erant, quorum tentoria proprie dicuntur prætoria. — in prætorio tetendere Albius et Atrius 26, 27. Vagati enim in urbe (legati) observatique prætorio erant 22, 24.

PRÆVALERE Præfat. Prævalentis populi vires se ipse conficiunt. cf. 2, 55. ii. 5, 15.

PRÆVALIDUS 26, 16. Quibusdam delectandam censentibus urbem prævalidam etc. cf. 40, 47. ii. 3, 43. Prævalidus juvenis 7, 5.

PRÆVERE 9, 35. Equites Romani, prævecti per obliqua campi, quum se fugientibus obtulissent etc. Præter unde-

cim fasces equo prævectus senex etc. 24, 44.

PRÆVENIRE 9, 23. Quo quum prior Romanus exercitus — magnis itineribus prævenisset. Prævenit inceptum eorum Marcellus 24, 13. Ut beneficio præveniret desiderium plebis 8, 16.

PRÆVERTERE 24, 5. Fuga prævertere metum suppliciorum. Coactique novi consules omnibus eam rem præverti 8, 18. Nec posse — bello prævertisse quidquam 2, 24. cf. 9, 17. ad quem locum vide *Drakenborchtum. tit. Bæumer. pag. 106*. Decemviros, quo cuique eorum videatur, exercitus ducere; nec rem aliam præverti 3, 40. Si Punicum Romano prævertisset bellum 9, 17. Vid. *Int. ad Virgil. Æn. 1, 317*. Quos dicere exoratos consul interfatus, quum alia sibi prævertenda esse dixisset, redire — jussit 36, 27.

PRÆVUSTUS 21, 40. Præusti artus, nive rigentes nervi. Membra torrida gela etc. al. perusti. quod vid. ii. hasta.

PRANDERE 9, 31. Ut prandent miles, firmatque cibo viribus arma capiat. Ut ante lucem viri equique curati et pransi essent 28, 14. *Sicut, qui curati ad equos, pransi ad viros referri velint, indignum esse rati, et prædare dicantur equi. Enimvero utrumque maxime ad viros refertur, ad equos secundario, per ὑλλήνους.*

PRATA 8, 19. Aedes fuere in Palatio ejus, quæ Vacci prata, diruto edificio, publicatoque solo, appellata. i. q. area, campus. Vid. *Cic. Orat. pro domo cap. 38*. Ager — quæ postea sunt Muria prata appellata 2, 13. Prata Flaminia 3, 54.

PRAVUS 1, 53. Dux belli pravus. Si occaecatus ira infestam multitudinem in se pravo certamine movisset 8, 33. Præsidium ab Lysimachia — deduci pravo — consilio jussit 37, 31. i. q. stulte, per imprudentiam. — pravæ mentis homo 4, 49. Deformatum ordinem prava lectione senatus, qua potiores aliquot lectis præteriti essent 9, 30. paullo post: sine recti praveque discrimine.

PRÆCARI 25, 31. Nihil quemquam ab diis immortalibus precari posse, quod non Magnetes ab illis haberent. Consulibus designatis imperavit senatus, ut — hostiis majoribus rite mactatis, precarentur, ut etc. 42, 28. Deos — ipsos ablatis esse; parietes postesque nudatos, quos adoret, ad quos precentur et supplicent, Ambra-ciensibus superesse 38, 45. Legatos — ad socios — precatum mitteremus, ne qua vobis vis fiat 7, 31. Sororem dedisse (*Persea*) Prusie precanti ac oranti 42, 12. Eam precari mentem hostibus, ut ne etc. 9, 14. pro impræcari. [Vid. *precatio*.]

PRÆCARIO 34, 62. Precario ab se iter per eum ipsum agrum, tamquam haud dubie Karthaginiensium juris, petisset.

PRÆCARIUS 8, 35. Donatur tribuniciæ potestati precarium, non justum auxilium

sesenti. Non orare solum precariam opem, sed pro debita petere, 3, 47. Specie — equum est fœdus: re apud Achæos precaria libertas, apud Romanos etiam imperium est 39, 87. *i. q. precario dato.*

PRECATIO 9, 5. Ubi (*in fœdere*) precatone res transigitur. *pro imprecatione, æque dira.* cf. 21, 45. [Vid. *precari.*] Inter precatorem deum 2, 8. *i. q. preces ad deos directas.* Pacemque deum peti precatationibus, quæ editæ ex fatalibus libris essent, placuit 49, 2.

PRECES 1, 16. Precibus pacem exposcere. Sic et petere, orare *junguntur* precibus. v. c. 5, 18. Eadem multis precibus orant 2, 2. Ad pacem cum precibus petendam 9, 16. — *sine prepositione* 43, 4. *Videtur hæc imptinis forma sollemnis et religiosa fuisse, eodemque modo sine emphasi dicta, uti fraudem fraudare, servitutum servire, occidione occidi, alia.* Preces suas acceptas ab diis immortalibus ominati 43, 30. Matrones in preces et obtestationes veram 27, 50. *ut.* ad preces 8, 35. Efficaces habebant preces 9, 30. — infamæ preces 29, 30. Precibus infamis petiere 8, 2.

PREHENDERE 29, 21. Locrensisbus se permittere, ut, quod sui quilibet cognosset, prehenderet: si quid non compareret, repeteret. cf. 3, 11. Quemcumque lictor jussu consulum prehendiasset 3, 11. etiam comprehendere sic dicitur. *vid. Drakenborch. ad A. I.* Ab lictore, nihil aliud quam prehendere prohibito, quam conversus in Patres impetus esset etc. 2, 29. Quum M. Claudius — iret adprehendendam virginem etc. 3, 47. I — lictor — da viam domino ad prehendum mancipium 3, 48.

PREHENSARE 1, 47. Circumire ac prehensare minorum maxime gentium Patres.

PREMIERE 22, 12. Premendorumque superiorum arte — sese extollebat. *i. e. criminandorum et in invidiam adducendorum.* cf. cap. 59. *Gronovius, non male, sic volebat legi: premendoque superiorem — sese extollebat.* Venisse tempus premende plebis 2, 34. (*in angustiis frumenti.*) Manlium malum malo augere filii, et tarditatem ingenii insuper premere 7, 4. Premebat reum — crimen unum 3, 13. *i. e. maxime nocebat.* cf. 39, 40. Eques, lucem ausus incurmare in hostem, carpendo novissimos, premendoque iniquis ad transitum locis, agmen detinuit 8, 38. Dum — quies nocturna hostes premeret 22, 50. Ventus, premente nebula, cecidit 29, 27. Obsidione munitionibusque cepti premi hostes 1, 57. Premendo presidii angustos saltus eorum 40, 41. Luceriam premendo 22, 14. *i. q. oppugnando.* Presso pede eos, retrocedentes in intervalla ordinum, principes recipiebant 8, 8.

PRENDERE 29, 20. Quem — prendere tribuni jubarent. cf. 8, 33. *ut.* 9, 34.

PRENSARE 4, 60. Concursum itaque ad curiam esse, prenatatasque exeuntem manus, et Patres vere appellatos. *de gratias agentibus, non potentibus.* Vid. *prehensare.*

PRETIUM recte et perperam facti 5, 47. *per syllepsin dictum; nam perperam factis pretia, h. e. præmia, non proponuntur.* Pretium recte facti triumphum haberet Paulus 45, 37. *pr. præmio.* Mille pondo auri pretium populi gentibus mox imperaturi factum 5, 48. Satis tamen ampla (*Sicilia et Sardinia recuperata*) pretia essent 21, 43. Capita hostium, pretia liberati facta 24, 15. Nullo satis digno more pretio tempus terunt 21, 48.

PRIDIE quam rogationis ferendæ dies adesset 22, 25. *vid. Gronov. ad 23, 31.* Pridie quam cum Antiocho rege in Asia pugnatum est 37, 56.

PRIMO 22, 43. Querentiumque annum primo, postremo famem. *vid. postremo.* Primo quamlibet dimicationem subituros fuisse potius, quam etc. 4, 2. *i. e. in principio certaminum.* Quum primo vocatæ — consulem dicerent omnes centuriæ 10, 15.

PRIMORDIUM urbis *Præfat.*

PRIMORES 1, 1. Processisse Latinum inter primores. *i. q. in primam aciem.* Ita et cap. 12. ipse ad primores Romulus provolat. Primoribus equestris gradus lectis 2, 1. Neminem, nisi equitem, atque eorum ipsorum primores, id gerere insigne 23, 12. Primores equitum centurionumque 25, 6. Satis liberi comestates erant: primoribus tamen magis, quam militibus 1, 57. Primores Patrum 1, 9. — primores duorum populorum 7, 8. Proxus auferri a primoribus ad plebem summum imperium credebant 4, 1. *i. e. a patriciis.* Primore juventute conscripta 24, 20. Primores civitatis 1, 43. *e quibus 12 centuriæ equitum ab Servio Tullio delectæ.*

PRIMUM 2, 20. Provolut in primum. — nec sustinere frons prima tam longum certamen — potuisset 10, 14. — inter prima signa 10, 41. Arma signaque per turbidam lucem in primo apparebant 10, 41. cf. 25, 21. In primis parum proderat 3, 65. *i. e. iis, quibus primum aususio essent.* In primo sequi dein 2, 40. *vid. Gronov. ad 10, 14.* Primum ipsum bellatorem ducemque 9, 1. Equitum peditumque longe primus erat 21, 4. Prima hodierna luce 1, 16. Primisque hostiis perlitatum est 36, 1. Primus tumultus 1, 6. *pro initio tumultus.* cf. 10, 28. Intentus ad primum initium moti certaminis 6, 12. Sic prima origo dicitur 7, 2. Ut illa palam prima postrema — recitata sunt 1, 24. Ut exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum 49, 48. *vid. Drakenborch. ad 4, 58.* Primo quoque tempore 42, 8.

PRINCEPS 21, 4. Equitum peditumque idem longe primus erat: princeps in præ-

lium ibat, ultimus conserto praelio excedebat. cf. 1, 11. it. cap. 36. princeps Horatius ibat. Princeps terrarum populus Praefat. Regionum principes donis coluerat 40, 57. Principes novandarum rerum 6, 18. Principes et auctores transcendendi Alpes 40, 58. Stationibus per principes regionum urbis dispositis 24, 21. i. e. per primarias regiones. Sic recte interpretatus est Cel. Strohlius. Digna Romano principe 45, 40. (Emilio Paulo.) — princeps civitatis 3, 1. — princeps simpliciter dictus eodem sensu 5, 30. — principes plebis 6, 34. — principes coloniae 3, 4. — juventutis 6, 13. de Latinis. cf. 9, 25. Principes senatorum 40, 45. Equites enim illis (Romanis) principes juventutis, equites seminarium senatus 42, 61. Jussis excedere e templo (senatus) legatis, non Pleminius modo — principum orationibus lacrimari 29, 19. (scil. senatus.) Principes tertiae legionis 25, 14. est idem, qui sequitur, princeps primus tertiae legionis. — princeps primus centurio ibid. Lipsius autem cum Dukero legi volebat princeps primae centuriae, aut prioris centuriae. Sed vulgata recte se habet, intelligiturque centurio primi principis, i. e. primae centuriae principum. Sic Caesar B. C. 3, 64. omnibus primis cohortis centurionibus interfectis, praeter principem priorem. vid. Salmas. de re militari pag. 60. Quod princeps familiae suae ausus in regibus esset 3, 17. h. e. auctor sui cognominis. Valerius Publicola. vid. Gronov. ad h. l. Sabinum advenam principem nobilitatis vestrae — illi antiqui patricii in suum numerum acceperunt 10, 8. Lectus a Sempronio princeps in senatu 27, 11. Principes legationis 7, 31. — qui tum principes legatorum virtute atque honoribus erat 9, 4. Princeps aetatis suae belli domique 9, 34. Principium quoque signa 30, 34. pro principum. cf. 38, 9. it. 37, 39. [vid. Drakenborch. ad 2, 27.]

PRINCIPALIS 10, 33. Manipulos legionum principali via inducit. — porta principalis dextra 4, 19. cf. 40, 26.

PRINCIPIUM 39, 31. Atrix in principio praedium fuit. — principio anni tribuni nihil moverunt 5, 26. Quod utroque anno eadem curia (Fauzia) fuerat principium 9, 38. Maxime secundum deorum opes imperii principium 1, 4. In quos (clivos) post principia integris ordinibus tutus receptus fuit 2, 65. h. e. iis, qui post primos ordines aciei erant. Aliter, contra quam putabat Cel. Strohlius 7, 12. principia sunt accipienda. ibi enim est adjecto praetorio intelligitur, opinor, de principis castrensibus, praetorio vicinis, sermonem esse.

PRIOR 4, 13. Prioris anni consules. i. q. proximi superioris. Priores decemviri 3, 36. Quo die illum omnes centuriae priorem consulem discessant 29, 22. h. e. qui primus ex duobus declaratus et renun-

ciatus est. Quia Italica cura prior potiorque erat 23, 28. etiam simpliciter priorem curam pro potiori dixit noster. v. c. 2, 48. Quod adeo toti plebis fuissent (consules), ut Patrum salutis libertatisque prior plebeio magistratui, quam patricio, cura fuisset 3, 59. Equus, prioribus pedibus erectis etc. 8, 7. Si priore foedere stare 21, 19. vid. ad h. l. Bauer. pag. 19.

PRISCUS 8, 6. Disciplina militaris ad priscos redigeretur mores. Homines prisci Latini 1, 39. in formula.

PRISCUS nomen proprium. vid. Bauer. Exc. Liv. 1, pag. 52.

PRISTINUS 9, 23. In quae (castra) infecta victoria, sicut pristino die, vos recipiatis. i. e. uno de superioribus diebus, non proximo, ac ne proximis quidem.

PRISTIS 44, 28. Adjectis ad hunc numerum quinque priestes erant.

PRIVATIM infestus 9, 38. i. q. privata de causa. Maximo privatim periculo 6, 39. Et privatim auspicia habeamus, quae isti ne in magistratibus quidem habent 6, 41. nisi legas cum Craverio privati. Privatim se tenere 23, 7. i. q. in privato domi. Quod ad se privatim attineat 5, 30.

PRIVATUS luctus 5, 39. — dolor 2, 56. nempe privatis de causis. Privatum meritum 3, 63. — privata pietas 28, 29. — in privato servari 32, 16. Oppos. in publicum prodire. Ut ipsi in privato animadverterent in eas 39, 18. — in publico — ibid. cf. 36, 8. Proripere se ex privato 2, 24. Consules, in privato abdit, nihil praemagistratu agere etc. 9, 7. Privatus, si vis absit 3, 38. — omnino privatus opponitur magistratibus, omnis generis, etiam provincialibus, sacerdotibus item, flaminibus etc. vid. 5, 52. it. 38, 5. quamquam ipsi sacerdotes sunt privati. vid. Cicero. Catil. 1, 3. Etiam magistratus, comparati cum regibus, subinde privati dicuntur. [Omnino hujus vocis, ut Graeca ἰδιώτης, sensus ea oppositione intelligitur.]

PRIUS 31, 3. Ne — auderet Philippus, quod Pyrrhus prius ausus — esset. i. q. olim. Prius sedendo ad Suessulam et tunc etc. 7, 37. — prius — deinde 22, 9. Prius praecipere 21, 32. Sic pluribus verbis compositis ex praeteriitis prius, v. c. praemittari 38, 3. — praevinire 9, 23. alia. vid. ante. Meminisse eum debere prius, se consulem P. R. quam fratrem P. Claudii esse 39, 32. pro potius. Priusque quam Carthagine subveniretur 29, 25. Prius — nunc 37, 54. Quid ad ea responderet, aut, si prius mallet, exprimeret etc. 42, 24.

PRIUSQUAM complexum accipio 2, 40. vid. Drakenborch. ad 9, 13.

PRIVUS 7, 37. Milites — singulis bubus binisque privis tunicis donati. Ut privos lapides silices, privataeque verbenas secum ferrent etc. 30, 43.

PRO collegio decemviorum 38, 36, i. e.

ea auctoritate ac nomine collegii. cf. 4, 26. — pro collegii sententia 4, 44. Pro pontifice 2, 27. i. q. ut pontifex. Pro imperio 1, 51. ut res. Nihil pro magistratu (Coss.) agere 9, 7. Tribunus militum pro consule ad Veios fuerat 4, 41. Sic 10, 25. pro pmatore. — quem relinqueret pro ee 23, 27. i. e. loco suo. sed possunt tamen illa pro consule, pro pmatore nominative capi, si verbum finitum sequatur. vide H. Patrum ad Sueton. Jul. 54. Ut pro rege, non pro obside, omnibus ordinibus fuerit 42, 6. Pro servis saltem ad hoc bellum emtis vobis simus 25, 6. Ut pro bonis et fidelibus sociis facerept 24, 48. h. e. ita uti boni et fideles socii facere celerent. cf. 35, 46. Haud pro dubio consulam ante 6, 40. i. q. haud dubie, haud dubium etc. Pro firmato stetit magistratus ejus ius 4, 7. pro tamquam firmatum. Pro victis abierunt 8, 1. — pro victis esse 10, 35. — pro heste esse 42, 5. vid. Draconem. ad 8, 17. Patres contra, non pro communicatis, sed pro amissis honoribus fremere 4, 54. Ut nihil, ne pro minimis quidem, debeant 6, 41. i. q. ne minimum quidem. Eleganter. Sic Cic. Verr. 1, 45. pro praede. vid. Clau. 4. pro bono facere, pr. bonum. Et loca sua et genus pugnae pro hoste fuere 29, 30. i. e. hosti opportuna, faventia. cf. 9, 24. Pro inopia comestum 36, 7. pro habita ratione commatum. Ne qui vestrum majus id audacisque consilium, quam aut pro memoria cladum nuper acceptarum, aut pro estate mea, videatur 26, 41. Hericum bellum nequaquam pro presenti terrore ac vetustate gentis gloria fuit 9, 42. Antiquos mores pro his novis sumere 3, 68. Fierique se pro tribu aedilem videret 9, 46. i. q. a prima tribu. Pro eo, ut ipsi ex alieno agro raperent agerentque, suas terras aedem belli esse — viderunt 22, 1. Neque se pro eo, quod — servassent exercitum — poenam illam meritos esse 9, 8. Considerant utrumque pro castris duo exercitus 1, 25.

PROAVUS 34, 68. Seleucus, proavus ejus etc. pro abavo. vid. Int. ad h. l.

PROBABILIS 7, 14. Quamquam rem bonam exemplo haud probabili aetam cernebat. Quod et virginitati decorum et consensu obsidum ipsorum probabile erat 2, 13. i. e. probabatur. Probabilis causa transitionis 26, 12.

PROBABILITER 49, 46. Et minime tamen probabiliter.

PROBARI villam publicam 4, 22. de censuribus dicitur, quoniam a redemptoribus in locutionis formula constructum innoverunt. cf. 45, 15. it. Cic. Verr. 1, 50. Neque ab altero (censore) notatum alter probavit 42, 10.

PROBE factum este 22, 10. formula in antiquis legibus saepe obvia. Sic recte atque ordine facere. Si is homo, qui devotus est, moritur, probe factum videri 8, 10. i. q. expiatio facta est.

PROBARE. Vid. compere, jaculati, cingere.

PROBUS 22, 9. Probum argentum. Sic proprie dicitur. Oppus adulterum. hinc nunci probi sunt generis. Vid. intermentum.

PROCACUS 28, 24. Flagitatum stipendium procacius, quam ex more et modesta militari erat.

PROCAK 42, 54. Probris quoque in ipsum Macedonaeque procacibus jaculati sunt.

PROCEDERE 1, 44. Et in urbis incrementum semper, quantum moenia processerant, tabum terrarum hi consecrati profectantur. Ante portam processerunt 25, 46. — quum stationes procederent 8, 46. scilicet in locum assignatum, explicitum Draconem, vel, ut Gronovio placebat, a festis licet fimo continuarentur. Vid. Bivar. ad h. l. pag. 210. [Accedo Gronovio. Bavarum interpretatio quassior.] Navibus inde — processit 40, 41. Omnes exercitus obvium venienti consuli processit 44, 1. Universal (Patres) — processerunt 2, 35. patam deprecati sunt pro etc. Instruiti ordinibus — processerunt in aciem 8, 9. Procedam acie adversus ignotos inter se ignoscantemque 21, 48. Consules in eodem processerunt suam 2, 5. Hieronymum — quadrigisque etiam alborum equorum interduum ex regia procedentem etc. 24, 5. Quum in consuetudinem et consules processissent 4, 6. Legiones — ad prosequendos commilitones processerant 29, 26. Postere die in Elimeam ad Haliacmona fluvium processit 42, 22. Jam et processerat pars major anni 2, 27. Quum anceps praelium in mulam dei processisset 9, 44. — eoque ira processit ibid. cap. 26. Nec ultra minas tamen processum erat 2, 46. Velut Licinio processisset 2, 44. pro feliciter cessasset. — magisque ex sententia respublica vestra vobis procedat 22, 11. Ubi id parum processit 1, 57. Ne Eumeni quidem — quidquam satis procedebat 44, 12. Procedunt aera militibus 6, 7. cf. 25, 5. Procedent stipendia militibus it. 27, 11. Similiter Cleero (Verr. 6, 9.) tibi ista laudatio procedat in numerum. Vid. Gronov. ad 2, 46. In multum vix processerat 27, 7. Vid. mentio.

PROCELLA 6, 23. Prospectu spei pugnam imber ingentibus procellis fusus diremit. cf. 23, 44. Imber — sonituque primo largioris porcellae strepitum molientium portam exaudiri prohibuit 24, 46. Hinc velut procella 27, 41. scilicet telorum, praecidit entia: tela ingerere. Primam periculi procellam — parumper sustinuit 2, 10. Qui tantas jam nunc procellas, praelia atque acies jactando inter togatos ciet 22, 26. Procella tribunicia 2, 1. — seditionum 28, 25. — procella eruptionis 48, 10. Procella equestri circumfundere 29, 2. cf. 10, 6. 26, 16. 35, 5.

PROCELLOSTUS 26, 6. Ventus ab utraque

terris praestitis montibus subiti ac procellosi se dejiciunt. — ver procellarum ep anno fuit 40, 2.

PROCESSUS 10, 28. Orat processus juventutis, in hostem ut secum impetum faciant, i. e. equites. cf. 3, 61.

PROCIDERE 21, 14. Quassata turris prociderat. — Victoria — ad Victorias, quae in antefixis erant, haesit, neque inde procidit. cf. 31, 46. Tres deinceps turres, quantumque inter eas muri erat, cum fragore ingenti prociderant 31, 8. Secundum talem orationem universi rursus prociderunt, remoque oleae supplices jactantes etc. 45, 25.

PROCLAMARE 22, 26. Proclamando pro speiditis hominibusque usquequodereus nem et famam honorum. Patre proclamante, se filium jure causam judicare 1, 26.

PROCONSUL de praetoribus 37, 46. vide *Dictionem ad l. 1. tit. ad 39, 29. de praetore* 41, 15.

PROCONSULARIS 5, 2. Qui proconsularem imaginem tam severam ac tragem fecerint. de tribus militum consulari potestate.

PROCU 6, 16. Jamque haud procul seditione res erat. — nec procul seditione aberant 8, 22. Res repetentes legatos nostrae haud procul astitit, quin violarent 5, 4. cf. 9, 2. Ut haud procul esset, quin Remum agnosceret 1, 5. Procul jaculari 37, 90. i. q. s. *linguquo*. — muro urbis conjuncta procul videtur 44, 46. Pugnatum est haud procul radicibus Vesuvii 8, 8. procul muro 21, 7.

PROCOLARE 10, 26. Et turbatus eques sua ipse subsidia territis equis proculcavit.

PROCUMBERE 1, 7. Herculem — et ipsum fessum via procubuisse. Prosterunt corpora humi, sic ut passim procuberent 28, 21. Mose adulantem procubuerunt 60, 16. cf. 7, 31. Sub haec dicta lacrimantes (*legati Karthaginienses*) procuberunt 42, 28. Male densatus egger pondere superstantium in fossam procubuit 10, 28.

PROCURARE 10, 8. Divinis rebus procurandis. — ludorum primum initium procurandis religionibus datum 7, 6. — procurare prodigia 5, 15. conf. 41, 13. — *procurare* ostentem 26, 6. Ad haec constitanda procurandaque etc. 1, 21. Itaque in prodigium versa ea tempestas, procurarique auspices jusserant. simul procuratum est, quod etc. 49, 2. Ea (*prodigia*) Patres procurari, uti pontifices censuissent, jusserunt 41, 16.

PROCURATIO 4, 6. Speciosi ministerii procuracionem intuentes. de praefectura annonae. cap. 12. curatio ministerii dicitur.

PROCURARE 36, 10. Quae procurare speculatoria naves in hostem possent. cf. 10, 36. Si ferocius procurcurrissent 25, 11. Utinamque in pugnam procurum est 21, 6.

PROCURARE 3, 61. Quid latrocinii modo procurantes pauci, recurrentequa taceant tempus.

PROCURATIO 5, 19. A procuracionibus — edicto, se quis injussu pugnaret, ad opus militum traducti. Procuraciones levique certamina vario eventu inita 23, 40.

PRODERE 9, 54. Desertam se proditam causam publicam queri. — si quid projectis ac proditis ad inconsultam atque improvidam pugnam legionibus accideret 22, 44. — ne pravo cum collega certamine rempublicam prodet 10, 19. Sic *aspicienda* sunt: prodere libertatem 2, 28. — disciplinam 2, 59. — salutem 9, 14. — publicam 26, 28. Indulgentiam in animam, ut superbo quondam regi, tum infesto exili, prodarent (*patriam* etc.) 2, 5. Tanto facilius in unicum relictum amicum, ab ipso per tot causam expectum, proditemque, quia non prodiderat, omnium ab se abalioavit animos 45, 6. Eodem anno Alexandriam proditum conditam 8, 24. scil. *memoriae*. Alia prodita dies ad framentum majore apparatu petendum 25, 13. Interregem prodamus 5, 41. *verbum sollemne de hoc genere electionis*. cf. 8, 40. et 5, 31. Prodendi exempli causa, ne quid uaqueum fidem proditori esset 1, 11. Quae vox (*cantherium in fossam*) in rusticum inde proverbium prodita 23, 47.

PREDICERE 3, 57. Tribunus ei diem prodixit. (*latus proferre, ampliare*. cf. 3, 61. — prodita die 6, 26.

PREDICTATOR 22, 8. Quod nunquam ante eam diem factum erat, predictatorem populus creavit. cf. cap. 31.

PRODIGIUM 1, 81. Missis ad id visendum prodigium, in conspectu — crebri cecidere caelo lapides. — perita — celestium prodigiorum mulier *ibid.* cap. 34. et 55. Prodigia aliquot visa nuntiataque sunt 26, 23. — nuntiata acciderunt 31, 12. — hostis majoribus procurata 26, 23. Prodigia — jam alia vulgata miracula erant 24, 10. *Vid. suscipere*. Propter prodigia, quae venerant 40, 59. In prodigium verum est *ibid.* Prodigium expiatum 41, 13. Prodigia expiari, pacemque Deum poti — placuit 42, 2. Neque nunciari admodum nulla prodigia in publicum, neque in annales referri 43, 18. Trahere in prodigium 44, 37. *Vid. publicus*.

PRODIRE 43, 14. Tu — ex edicto — censorum ad delectum prodito — in delecta prodibis.

PRODITIO 24, 45. Quumque res Romana contra spem votaue ejus velut resurgeret, turpius videatur novam referre prodicionem proditis olim — ad Faleriorum Pyrrhivae proditorem tertium transfugis documentum esset. Suis per speciem societatis prodicionem reservat 1, 27. Per dolum ac prodicionem prope libertas amissa est 2, 3.

PRODITOR 2, 59. Inventus haud falso in

proditorum exercitum militaris disciplinae, desertorum signorum.

PRODUCERE 3, 64. Consules producti ad populum interrogatique. *cf.* 10, 26. *Vid. Duher. ad 45, 2.* Primores Patrum productos, interrogando de singulis, quae ferebantur ad populum, fatigabant. *cf.* 6, 36. Eum quum in senatu fatigasset interrogationibus tribuni plebis — de his, quae in Istria essent acta, in concionem quoque prodixerunt 41, 7. Omni genere honoris producere eum non destitit 40, 56. [*Græcorum apodicta.*] Quum res prope ad interregnum producta esset 4, 25. *cf.* 7, 21. ubi est perduxit eadem de re. In serum noctis convivium productum 22, 48. *i. q. protrahere.* Sæpius eni significatio hoc verbum commutatum cum perducere. *Vid. Duher. ad 38, 49.*

PRÆLIUM 31, 2. In prælio esse — prælia facere 25, 1. — novale 40, 62. Manlius prætor secunda aliquot prælia eum Lusitanis fecit 40, 34. Uno prælio victus bello victus esset 9, 19. — profligato prælio 28, 2. Quod nec in acie ancipiti usquam certaverant prælio 5, 41. Dura ibi, prælia aliquot facta 40, 18. *Gronovius malebat dubia.* In ipso itinere tumultuario prælio confixit, agminibus magis, quam acie pugnatum est 29, 36. Nonne intercursum matronarum interacies duas prælium sedatum est 34, 5. Fatigatio ipsorum equorumque, incerta victoria, diremit prælium 31, 33. *de concursu alarum equitum.* Nusquam prælium, omnibus locis cædes est 5, 45. *cf.* 1, 25. Equitem — redire in prælium jubet 1, 27. *i. q. in aciem, ordinem.* *Vid. ad A. 1. Bayer. pag. 43.* Defungi prælio festinat (*Horatius*) 1, 25. *de pugna cum duobus adhuc Curialiis.* Prælio — signis collatis pugnasse 40, 50. Par utrumque prælium fuit 41, 28.

PROFANUS 5, 59. Hæc omnia in profano deseri placet sacra. *cf.* 9, 9. ubi profani et sacrosancti (tribuni plebis) opponuntur. Interes dedite profanos nos, quos salva religione potestis 9, 9.

PROFECTIO tanti spectaculi 26, 26. *de classi.* Classico signum perfectionis dedit 2, 59. *cf.* 9, 38. *id.* 10, 17. Ubi perfectione hostium concessam victoriam videt 10, 12. *i. e. fuga.* Quem terrorem non pugnae solum eventu, sed nocturna perfectione, confessi sunt 7, 33. Si hæc perfectio et non fuga est 2, 38. Huic tam pacatæ perfectioni ab urbe regis Etrusci abhorrens mos etc. 2, 14.

PROFECTUS 1, 15. Ab illo profectu viribus datis tantum valuit etc. *i. e. principio.*

PROFERRE pomerium 1, 44. — proferre inde castra Romanum 10, 33. — de proferendo exercitu agere 3, 20. Cujus (*agri publici*) ingentem modum possidere privati paullatim proferendo fines, constabat 42, 1. Nunc signa extra vallum proferre 22, 29. — signa in aciem consul proferret

9, 43. Ut comneatus — ex agris devius in viam proferrent 26, 8. Omnium rerum, etiam parvarum, eventus proferebatur in dies 10, 39. Si diem proferimus etc. 23, 38. Vicit sententia, quam diem non proferebat 41, 1. *i. e. proferri volebat.* — prolatus in annum res 4, 25.

PROFESSIO 35, 7. Postquam professionibus detecta est magnitudo iræ alieni.

PROFICERE 2, 61. Parvaeque certamina in summam totius profecerant spei. — in summam belli profectum foret 31, 37. *cf.* 10, 14. *id.* 18.

PROFICISCI 2, 4. Consules — profecti domo sine tumultu rem omnem oppressere. *i. e. domo egressi; neque enim Roma esserant.* — profecti ex loco 21, 27. Cum classe profectus (Karthaginem 25, 27. *cf.* 29, 27. Tarentum ad certiorum spem conditionis proficiscitur 24, 17. — in eam legationem profecti 21, 63. Grave erat, in Æquos — proficisci? 3, 68. *i. e. ad bellum c. A. gerendum.* Ut prædatum in agrum Campanum extemplo proficiscerentur 7, 31. Consules — per Maros Pelignosque profecti 8, 6. Qui obvios percunctando aliquos, profectos ex fuga, passim dissipatos, forte referant 22, 54. ubi *vid. Bayer. pag. 75.* Magnis copiis peditum equitumque profecti 2, 19. *pro eam m. c. Sic sæpius.* *Vid. Intt. ad 22, 9.*

PROFITERI 5, 7. Voluntariam extra ordinem professis militiam. Profiteri patrocinium feneratorum 6, 15.

PROFLIGARE 3, 50. Profligata res est. *i. q. maximam partem transacta, victa.* Hac expeditione consulis motum latius erat, quam profligatum bellum 9, 37. — bellum — commissum ac profligatum conficere 21, 40.

PROFUGUS 1, 1. Æneam ab simili clade domo profugum, sed ad majora initia rerum ducentibus fatis etc. *Sic Virgil. Æn. 1, 2.* fato profugus. Profugus domo 1, 34. (*patritia.*)

PROFUNDERE 23, 20. In questus flebiles — sese in vestibulo curiæ profuderunt.

PROFUSÆ tendentibus suis in castra 10, 36.

PROGENIES nepotum 1, 13. A. e. ipsi nepotes. *cf. cap. 16.* — liberorum 45, 41. Sicinium, progeniem ejus, quem etc. 3, 34. *de uno homine varius dicitur.* apud Livium tamen adhuc aliquoties occurrit. *v. c.* 9, 34. *id.* 21, 10. Patricique progenies eorum (*Patrum*) appellati 1, 9. Macedonia progeniem ediderat 42, 53. Ne mutas quidem bestias minus alere ac fovere, si quid ex progenie sua parum prosperum sit 7, 4.

PROGNATUS deo 1, 40.

PROGREDI 38, 15. Progredienti præter paludes. Ad — urbem progressus omni exercitu civium etc. 28, 13.

PROMISSERE 31, 25. Agros sociorum populationibus prohibitorum. Prohibiti

in aede Jovis vesci 9, 30. Jam se ad prohibenda circumdari opera Æqui parabant 3, 28. Imper — strepitum molientium portam exaudiit prohibuit 24, 46. Adversus ea, quæ concitaverint, armari civitatem defendique prohibeant 4, 2. Dique et homines prohibere redemptos vivere Romanos 5, 49. Ab regina Romana (*captivam*) prohibitam — servitio partum Romæ edidisse 1, 39. Lasciviam a vobis prohibetote 23, 11.

PROJICERE 2, 23. Magno natu quidam cum omnibus malorum suorum insignibus se in forum projecit. Quid in muliebres et inutiles se projecissent fletus 25, 37. Projecto lævâ acuto 7, 10. Projecto præ se clipeo 32, 25. *i. q. præterito*. Non esse tamen desertam omnino rempublicam neque projectum consulare imperium 2, 27. Projectis ac proditis ad inconsultam atque improvidam pugnam legionibus 22, 44. — insepultos projectis 29, 9. Nec continentis modo projectas oras prætervecta 22, 20. *i. q. prominentes, excurrentes in altum*. Pabulum lignaque projicere jubent — ex quibus (*jumentis*) onera dejecta erant 41, 3.

PROLABI 1, 56. Velut si prolapsus cecidisset. *cf.* 5, 21. — prolapsaque in vulnus moribunda cecidit 1, 58. Cujus casus prolapsi quum proximis sterneret 5, 47. Quod rem temeritate ejus prolapsam restituit 6, 22. Rem prope prolapsam restituit 45, 19. Quin disciplinam militarem, culpa tua prolapsam, pœna restituas 8, 7. Equus — quum prolapsam per caput regem effudisset 27, 32. In misericordiam prolapsus est animus victoris 30, 12. In hæc defenda prolapsos ab recenti nuncio animos 29, 4. Adolescens cupiditate regni prolapsus 40, 23. Prolapsam clade Romana imperium 28, 5.

PROLATARE 2, 36. Cunctantem tamen ac prolatantem ingens vis morbi adorta est debilitate subita. — prolatandis comitiis 7, 21. Nihil prolatandum ratus, ne se quoque — cunctantem casus aliquis opprimeret 21, 5. Si ex hoc impetu rerum nihil prolatando remittitur 37, 19. *cf.* 27, 46.

PROLATIO 22, 13. Punicum abhorrens (*os*) ab Latinorum nominum prolatione. *cf.* 23, 5. Aruspices, in bonum versurum id prodigium, prolationemque finium et interitum perduellium portendi, responderunt 42, 30. *cf.* 31, 5.

PROLOQUI 4, 2. Audeat Canuleius in senatu proloqui. *cf.* 39, 15. Pontibus ac molibus ex humanorum corporum strue faciendis, et, quod proloqui etiam piget, vesci humanis corporibus docendo 23, 5.

PROMERE 30, 12. Apud ignaros regis casus, neque, quæ acta essent, promendo, nec minis — valuit etc. Quam promptum hoc jus velut ex oraculo incorruptum

pariter ab his summi infimique ferrent 3, 34. *Vid. promptus*.

PROMINERE 28, 43. Prominet maxima pars gloriæ cupiditatis in memoriam et posteritatem. *i. e. spectat maximam etc.* Penitus prominere in altum 37, 23. *de promontorio. cf.* 27, 48. — prominens acies 23, 47. *de cuneo*.

PROMISCUUS 3, 47. Placet pecudum ferarumque ritu promiscue in concubitas ruere? Promiscue urbs ædificari coepta 5, 55.

PROMISCUUS 34, 44. In promiscuo spectare ludos, *i. e. sine discrimine ordinum. cf.* 29, 17. Habuere et in promiscue præterea pecuniam, ex ea communiter locarunt 40, 51. *cf.* 5, 18.

PROMISSA barba 5, 41. — multos mortales capillum ac barbam promississe 6, 16. Promissa barba et capilli efferverant speciem oris 2, 23. *Vid. casaries*.

PROMITTERE 10, 14. Pari comitate utrumque nunc laudibus, nunc promissis onerat. *cf.* 32, 11. promissis ingentibus oneratum.

PROMONTORIUM in altum excurrent 37, 23. — prægressus signa Hannibal in promontorio quodam 21, 35. *i. e. in monte præalto et eminente. Sermo enim est de Alpibus*.

PROMOVERE 10, 4. Castra in agrum Rusellanum promovit. — vere primo in Vaccæos promotum bellum 21, 6. Agger promotus ad urbem 5, 7.

PROMPTUS lingua 2, 45. — adolescens et consilio et manu promptus 2, 33. — non promptus ingenio tantum, sed usu etiam exercitatus 5, 3. *Etiâ sine tali adjectione promptus ad ingenii laudes pertinet. Vid. Cel. Ruhenen. ad Valletii 2, 75.* Omnia cara in promptu relicta 22, 42. Promtorem (*gentem*) venis dandes 25, 16. Mœnia haudquaquam prompta oppugnant 23, 1. Cum promptissimis juvenum prædatum atque in expeditiones iret 1, 54. Levis armatura — promptissimum genus ad lacesendum certamen 44, 4. *Vid. promere*.

PROMULGARE 6, 39. Ab tribunis velut per interregnum concilio plebis habito, apparuit, quæ ex promulgatis plebi, quæ latoribus gratiora essent. Rogationemque promulgarent, ne etc. 41, 6. Tribunus pl. promulgavit, ut agrum Campanum censores fruendum locarent 49, 19. *Si sapius locus, quod Drakenborchio non videtur, notandus est, qui promulgandi verbum simpliciter dictum exhibeat*.

PRONUNCIARE 32, 25. Mos erat, comitiorum die primo, velut omnis causæ prætores pronunciare Jovem, Apollinemque et Herculem. additum legi erat, ut in Philippus rex adjiceretur etc. Pullarius — tripudium solistimum consuli nunciavit. consul lætus auspiciis egregium esse — pronunciat 10, 40. Consulti augures vitiisum videri dictatorem pronunciarunt

8, 23. *cf.* 23, 31. Proelio in posterum diem pronunciato 24, 14. *i. e. a. promisso.* Vocatis ad concionem certa premia pronunciat 21, 45. *i. q. proponit, pollicetur.* Pronunciatura iter 30, 10. *i. e. indictum.* *cf.* 4, 50. 4, 27, 43. Quam in omnes more militari se animadversurum — pronunciasset 5, 47. Nihil tamen palam gravius pronunciatum de eo est 40, 24. Ea pronunciata Campanis 25, 22. *pr. denunciata.* Quum pronunciatum repente, ne quis præter armatos violaretur, reliquam omnem multitudinem voluntarium exiit armis 4, 59. *substantive.*

Pronus 4, 59. Urbs prona in palades. Pronior in vitia sua 23, 3. *h. e. qui facit ad ea prolabitur et in agenda sequitur.* Pronius ad fidem 21, 28. *i. q. creditus.* In hoc consilio promior erat animus regis 42, 59. In vinum, in Venerem proniores 45, 23.

PROPAGARE 23, 25. Consuli propagari in annum imperium. *alias:* prorogare, idque, quoniam lege ad eam rem opus est, magis proprie dicitur. Sed nec desunt exempla verbi propagare similiter apud alios scriptores usurpata. Vid. Oudendorp. ad *Sutton. Aug. cap. 23.* Eo bello terminos populi Romani propagari 36, 1.

PROPALAM mimantes bellum 5, 36. — in vulgus 22, 12. — propalam duces loqui 10, 40. Propalam obviam ire cupiditati parum ausi 3, 35. Propalam licentiam suam malle, quam omnium libertatem 3, 37. Imperiis deum propalam expositis 8, 6. Nunc propalam Macedoniam in servitutem petere 42, 52. Non eos tantum, qui se propalam per vanitatem jactassent etc. 45, 31. Vid. *factum.*

PROPATULUM 26, 13. Magno rogo in propatulo ædium accenso. *cf.* 24, 18. Vulgo apertis januis in propatulo epulati sunt 25, 12. Tota urbe patentibus januis, promiscuoque usu rerum omnium in propatulo posito 5, 13. *de lectisternio privato.*

PROPE 34, 35. Nox prope diremit colloquium. *Daher* accipit pro nocte propinqua, atque ita scripsisse Livium patet. *Drakenborchius* noctem existentem interpretatur. Quum pavida e somno mulier nullam opem prope, mortem imminentem videret 1, 58. Quum hostes prope ad portas essent 9, 24. Filii prope puberem ætatem erant 1, 35. Prope secessionem plebis res — venit 6, 42. *cf.* 26, 48. Quum circumfusa turba esset prope in concionis modum 2, 23. Ea majori gaudio, quo prope metum res fuerat 1, 25. *int. magis.* Vid. *propius.* Et jam prope erat, ut nec duci milites, nec militibus dux satis fideret 10, 18. *alibi:* *hasud procul erat.* Ac prope fuit, ut dictator ille idem crearetur 2, 30. Jam prope erat, ut ne consulum quidem majestas coerceret iras hominum 2, 23. Jam prope erat, ut sinistrum cornu pelleretur Romanis 40, 32.

PROPEDIUM 1, 46. *ut. cap. 48. de spatio 25 annorum.*

PROPELLERE 2, 11. Ut — pecus quoque omne in urbem compelleretur neque quisquam extra portas propellere auderet paulo post expellere. Ad illecebras propulsa pecora 2, 51. — pecora, quæ pastum propulsa essent, ad urbem agere 25, 8. Alteram (*partem*) quum hostes propulsi-
sent 41, 18.

PROPEMODO 24, 20. Quum propemodo muris accessisset.

PROFENSUS 43, 6. Æque propenso animo — præstaturum esse.

PROPERARE 39, 10. Vitricus ergo — pudicitiam, famam, spem vitamque totam perditum ire hoc facto properat. Edictum — ut — opemque ferre, quo postulent res, properat 33, 20. Properans — annum trajicere 44, 43.

PROPERE 2, 28. Tum vero ad sellas consulum prope convolvère etc. Sic ediderat Gronovius. *Drakenborchio* prope placebat. Vid. *præprope.* Servio prope accito 1, 41. Nisi expromeret prope 2, 12. Ni prope fit, quod impero, vinciri vos jam jubeo 36, 28.

PROPINQUARE 21, 46. Densior deinde incesu tot hominum equorumque oriens pulvis signum propinquantium hostium fuit. *conf. Virgil. Æn. 9, 33.*

PROPINQUUS 6, 18. In propinquum certamen aderat et Manlius. *i. e. imminens, instans.* Vid. *Int. ad A. l.* — ex propinquo itinere locis 6, 25.

PROPRIOR pugna 9, 35. ubi cominus res geritur. Proprior petendo quam gerendo magistratus 8, 35. — proprior excusanti se, quam glorianti 27, 17. — paucitas proprior damno sentiendo 2, 67. — proprior dolor plebi fœneris ingravescentia erat.

PROPITIUS 39, 11. Quod probus adolescens (dii propitii essent) obscenis — sacris initiari nollet. *Formula optantis ac bene precantis.* Tibetine pater, te sancte precor, hæc arma et hunc militem propitio flumine accipias 2, 10. Satis sperans propitios esse Deos, quortum cultum ne mortis quidem metu prohibitus deservisset 5, 46. Quam propitiis rem, quam adversis agent Diis 9, 1. In ea arce urbis Romanæ (*Victorianæ*) sacramta, volentem propitiamque, firmam ac stabilem fore populo Romano 22, 37.

PROPIUS esse in Asiam ex Græcia, quam ex Italia in Græciam trajicere 36, 41. Propius fastidium gloriæ senes sunt, quam desiderium 26, 40. Propius urbem 29, 5. — quo propius spes belli perficiendi sit 23, 12. — quo propius spes venerat 26, 37. — ut propius periculum fuerint, qui vicerunt 21, 1. *f. propiores.* Sic *Bæmer. pag. 2.* — propiusque inopiam erant obsidentes, quam obsessi 25, 11. Propius montes consistunt 1, 27. Propius hostem 42, 58. Propius vero est 40, 50. Flumen

erat haud magnum proprius hostium castris, ex quo etc. 44, 40.

PROFONERE 9, 48. Fastos circa forum in albo proposuit. Signum pugnae proposuit 7, 32. Propositum bello se fore ratus 28, 2. *instat scopi, quem non desinat petere Scipio. Sic Gronovius explicat.* Præmia atque honores, qui remanerent, ac militare secum voluissent, proposuit 23, 15. Servis quoque dominos prosequitis libertatem proponit 21, 45. *i. e. ostendit, præmit loco. cf. 39, 17.* Nedum ego, perfunctus honoribus, certamina mihi atque emulationes cum adolescente florentissimum proponam 28, 40. Id, quod constat, nudum videtur proponendum 3, 47. *(narrandam.)* Omnium igitur simul rerum — discrimine proposito 6, 35.

PROFRETOR de prætore 40, 16. Vid. Dukerus ad 39, 29.

PROPRIE 25, 28. Neve alteri proprie mihi paciscerentur quidquam. Ut non plus tui roboris suarumque propriæ virium in castris habeant 25, 33. *Oppos. auxilia.* Vestramque amicitiam ac societatem proprie non violavi 34, 32. A prudentibus, et proprie rei militaris peritiis, et usu doctis, monendi imperatores sunt 44, 22. *i. e. præcipue.* Vid. Cel. Ruhnken. ad Velleii 2, 9.

PROPRIETAS 38, 17. Quantum terræ proprietatis cœlique, sub quo aluntur, mutatur. *i. e. clima, quod dicunt, et quæ sunt cum eo conjuncta. Gr. ðiapa.* — multæ frugum proprietates 45, 30.

PROPRIUS 3, 70. Ni suo proprio cum prælio equites — exceptum aliquandiu tenuissent. Quæ propria debum — contentio atque injuria est 6, 41. *i. q. ad deos pertinens.* Quo, bono publico, sibi proprias simulatas irritavit 33, 46. Superbo decreto addidit propriam ignominiam 35, 33. Nunc proprii unius, et parvi ad tuendam Nolam præsidii præda sumus 23, 42.

PROPTER 9, 2. Castra propter aquam vallo circumdant. *al. prope. cf. 28, 46. it. 34, 32.* Quum duumviris sacris faciundis adjectus est propter plebeios numerus 10, 8. *i. q. ut plebeis etiam inter illos locus esset.*

PROPUGNACULUM 23, 18. Socii Romanorum propugnacula adversus vineas statuere etc. — telæque in propugnacula congerere cogeabantur 24, 1. Firmissimo propugnaculo uti, quod litterarum nihil ad quemquam attulisset 34, 61. *i. e. defensionis hoc argumento etc.*

PROPUGNARE 26, 8. Legati pro vallo acriter propugnant.

PROPUGNATOR 9, 39. Cadunt antesignani: et, ne nudeantur propugnatoribus signa, sit ex secunda prima acies. *cf. 37, 11.*

PROPULSARE 31, 46. Periculumque intercursum tum primum pubescentis filii propulsatum. Mælium ab ore civium læsem suis impensis propulsa 6, 17.

PRORA 44, 28. Concitatio remorum, directæque in se proræ. Vid. *spectare.*

PRORIPERE 8, 30. Misso repente senata se ex curia proripuit. *cf. 2, 24. u. 24, 26.* Ex tota urbe proripientium se ex privato 36, 8. — accessus ira domo se proripuit 29, 9. Victum se sine prælio clamans protulit 44, 6.

PROROGARE 26, 1. Prorogatum imperium est, atque exercitus, quos habebant, decreti. *conf. 9, 42.* vid. *propagare.* Protogata namque consulibus jam in annum provinciae erant 41, 6. Inter re sortirentur uter citeriorem Hispaniam prorogato imperio obtineret 42, 4.

PROROGATIO 42, 30. Prorogationem imperii portendi. *ubi quidem Perizonius Animadv. Histor. pag. 229. legentium esse docuit propagationem, quia decreti, aut legis nulla mentio esset, per quam fieret prorogatio; itaque simpliciter continuationem intellegit.* vid. *Drakenborch. ad 23, 23.* Ceterum prorogatio imperii prima memoratur 8, 26.

PRORUERE 9, 14. Vellent vallum atque in fossas proruerent. Quantum inter turres muti erat prorutum 32, 24. *conf. 22, 5.*

PRORUPTUS 44, 8. Et supra rupes ingentes gurgitibus facit, et intra prorupta, in mare evolvens terram etc.

PROSCENIUM 40, 51. Theatrum et proscenium.

PROSECARE 5, 21. Qui ejus hostiæ exta prosecuisset, ei victoriam dari vid. *Intt. ad Sueton. Octav. cap. 2.*

PROSEQUI 3, 52. Sequuta exercitum plebs — prosequuntur conjuges liberique *conf. 27, 15.* Qua frequentia omnium generum multitudinis prosequente nos illino profectos? 7, 30. Quæ (*legationes*) et ad prosequendum Scipionem officii causa convenerant, et prælorem provinciae — sequutæ fuerant 29, 26. Præcipue tamen convertit oculos animosque, quum ad magnum nobilemque, aut virtute aut fortuna, hostem, euntem consulem prosequuntur 49, 49. Magnis proficiacientem donis prosequitur 42, 67.

PROSILIRE 5, 2. In concionem prælii (*tribuni pl.*) sollicitant plebis animos. *conf. 28, 14.*

PROSPECTARE 24, 21. Pars ex tectis fenestrisque prospectant. *conf. 22, 14.* Stare omnem multitudinem ad portas, viam hinc ferentem prospectantes, certum habeo 7, 30. Classis — prospectantibus e terra — spectaculo erat 28, 26.

PROSPECTUS 22, 46. Ventus adversus Romanis coortus, multo pulvere in ipsa ora volvendo prospectum ademit *conf. 10, 32.* Prospectu in urbem agrumque capto 1, 18. Oraque maris, late patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjicitur 44, 8.

PROSPECTULARI 3, 43. Siccium — pros-

peculatum ad locum castris capiendum mittunt. *conf.* 33, 1.

PROSPER 7, 4. Si quid ex progenie sua parum prosperum sit. — cetera prospera evenissent 21, 21. *nisi legatur* prospere. Nec tamen illi unquam postea prosperi (*al.* prospere) quidquam evenit 29, 18.

PROSPERARE 8, 9. Uti populo Romano Quiritium vim victoriamque prosperetis.

PROSPERERE 5, 51. Invenietis omnia prospere evenisse sequentibus deos, adversa spernentibus. *Creverius legit* prospera. Inter multa prospere gesta 42, 49. *conf.* 22, 28. *id.* 29, 30.

PROSPICERE 44, 16. Commeatus a prætere prospectos in hiemem habere. Ex speculis prospicerent adventantem hostium classem 21, 49.

PROSTERNERE 9, 6. Circa viam — omnium egeni corpora humi prostraverunt. Prostemunt corpora humi 38, 21. Qui (*motus terræ*) multarum urbium Italiæ magnas partes prostravit 22, 5.

PROTEGERE 22, 49. Ut alieno crimine innocentiam meam protegam. — fraudem audacia protegens 25, 5. Si fractæ essent opes Romanorum, quæ tum protegerent Karthaginienses, suam omnem Africam fore 42, 29. Pantaleon constanter impavidi mansit ad protegendum regem 42, 15. Sui protegendi corporis memor 2, 6. Unusquisque se non corpus suum, sed conjugem ac liberos parvos armis protegere putet 21, 41. Sibi Capitolinam arcem protegenti (*Manlio*) 6, 20.

PROTINUS 9, 28. Consules, egregia victoria parva, protinus inde — legiones ducit. Apparebat, non admissos protinus Karthaginem ituros 21, 9. Protinus in campum ex itinere profectus 24, 9. Auxiliis protinus per civitates Gallie militibusque colonis imperatis 41, 5.

PROTRAHERE 27, 3. Novum in occulto gliscens per indicium protractum est facinus. Quum — protrahere inimicum mercede onustum — posset 44, 26. Ne damnatus auctorem se nefandi facinoris protraheret 45, 5.

PROTURBARE 5, 47. Jamque et alii congregati telis missilibusque saxis proturbare hostes, ruinaque tota prolapsa acies in præceps deferri.

PROVEHERE 40, 14. Illo etiam gaudio provehente. *scil.* *se.* *conf.* 7, 47. — proventus annis 21, 2. — paululum ab suis equo proventus 8, 7. Hæc spes provexit (*se*), ut etc. 2, 50.

PROVENIRE 45, 13. Neque emere ea, ex fructibus agri ab se dati quæ ibi proveniant.

PROVENTUS 45, 41. Secundarum rerum velut proventus sequutus est. *Nempe proventus in bonam partem dicitur.* *Gr. πέλα.*

PROVERBIUM 8, 8. Proverbio increbuit. Vid. *increbescere*.

PROVIDENS 25, 34. Dux cautes et providens Scipio.

PROVIDENTIA 30, 5. Seductos obtestatur, ut, quantum nox providentiæ adimat, tantum diligentia expleant curaque.

PROVIDERE 44, 35. Ubi, quid petatur, procul provideri nequeat. Providendum et præcavendum 24, 8. *cf.* 22, 42. — omniaque cauta provisæque fuerunt 22, 43. *conf.* 2, 34. Vid. *B. Patrum ad Tacit. Ann.* 2, 14. Quantum decem hominum ingeniis provideri potuerit 3, 34. Providendum, ne quid — motus faceret 3, 49. Hæc cogitantem providere jubebat, ut aut ad pacem etc. 44, 24. Ut ordine ac sine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque ducis ficerent, providit 44, 33. Provisæ quatio 44, 39.

PROVIDUS 23, 35. Nec eum provida futuri fefellit opinio. *Sic plane Horatius de formica* : incauta futuri.

PROVINCIA *proprie dicitur de finibus iis, intra quos bellum gerendum est.* 40, 1. consulibus nulla (*provincia*) præter Ligures, quæ decerneretur, erat. *conf.* 2, 40. *id.* 5, 12. — quam (*Africam*) nec senatus censuit in hunc annum provinciam esse etc. 28, 40. — velut Italia ei provincia decreta 21, 5. *conf.* 27, 21. Provincie, quæ in bello erant, decretæ 41, 9. Prætorum provincie in sortem connectæ 30, 1. — consules inter se provincias partiti 9, 31. — provincia sine sorte, sine comparatione extra ordinem data 6, 30. Cui classis provincia evenerat 44, 1. *conf.* 42, 48. Prætoribus provincie decretæ : duæ jure Romæ dicendo etc. 42, 28. — juris dicendi Romæ provincia 39, 45. — ut Fulvio extra ordinem urbana provincia esset 24, 9. *conf.* 25, 3. *vid.* conficere. *et.* otiosus.

PROVOCARE 5, 3. Ne nos comitate ac munificencia nostra provocemus plebem. (*absolute.*)

PROVOCATIO non est longius ab urbe mille passuum 3, 20. Provocatio adversus magistratus ad populum 2, 8. Si a duumviris provocari, provocatione certato 1, 26. *ad q. l.* *vid.* *Bauer. pag.* 40. — de provocatione certatum ad populum est *ibid.* Cum hoste per provocationem pognavi 45, 39.

PROVOLARE 2, 46. In primum infestis hastis provolant. *conf.* 2, 20. *id.* 3, 62. — provolat eques atque infestis cuspidibus in medium agmen hostium ruit 10, 41. Ipse ad primores Romulus provolat 1, 12.

PROVOLVERE 24, 10. Fontem sub terra tanta vi aquarum fluxisse, ut aerias dolique, quæ in eo loco erant, provoluta velut impetus torrentis tulerit. Provolverentes se simul cum armis etc. 44, 5.

PROXIME morem Romanum 24, 48. — proxime speciem 30, 10. *conf.* 2, 48. *id.* 21, 1. Ut fides ac jusjurandum proxime legum ac pœnarum metum civitatem regerent 1, 21. *Vid.* *proximus*.

PROXIMO *adverb.* 4, 23. Bellumque

tanto majore, quam proximo, conatu apparatus est. *Sunt tamen, qui proxime legi malint.*

PROXIMUS 2, 33. Cædeque in proxima urbis facta. *pro in proximis.* Proximo legum ac poenarum metu 1, 21. *Vid. proxime.* Proximus invidiæ 3, 51. — qui proximi forte tribunali steterant 8, 32. — qui proximus eum forte steterat 29, 7. Ut quisque proximus ab oppresso sit 37, 25. Silentio proximæ noctis 2, 7. *h. e. proxime sequentis.* Post acceptam proximam pugnae cladem 2, 51. *sic eod. capite:* hesternæ felicitas pugnae. Se — regem a proximis acclerata conjuratione pulsum 2, 6. Ut in tanto discrimine non et proximi vestem mutarent 8, 20. Proxima quæque tectorum 5, 41. Triduo proximo 29, 20.

PRUINÆ 5, 2. Militem Romanum in opere ac labore, nivibus pruinisque obrutum, sub pellibus durare. *cf. cap. 6.*

PRYTANEUM 41, 20. Prytaneum, id est penetrale urbis, ubi publice, quibus is honos datus est, vescuntur.

PSALTRIA 39, 6. Tunc psaltriæ sambucistriæque, et convivalia ludionum oblectamenta addita epulis.

PUBER 2, 50. Unum prope puberem ætate relictum. — jam filii prope puberem ætatem erant 1, 35.

PUBES 1, 9. Ægre id Romana pubes passa. — paulo post: juvenus Romana. *conf. Virgil. Æn.* 1, 399. Quam pubem Albanam in arcem præsidio armisque obtinendam advocasset 1, 6. Ad hæc Albana pubes, inermis ab armatis septa — silentium tenet 1, 28.

PUBESCERE 8, 8. Flos juvenum pubescientium ad militiam.

PUBLICANUS omnibus malis artibus et reipublicæ et societatis infidus damnosusque 25, 1. — ubi publicanus est, ibi aut jus publicum vanum, aut libertatem sociis nullam esse 45, 18.

PUBLICARE 31, 13. Publicata pecunia. *i. e. in publicos usus confiscata.* Bona Claudii Oppiique tribuni publicavere 3, 58. In carcere necari, bonaque ejus publicari 29, 19. De Aventino publicando lata lex 3, 31. *i. q. ædificationibus destinando.*

PUBLICÆ vescuntur (*Prytanes*) 41, 20. *i. q. sumtibus publicis.* — nullo publice emolumento 6, 39. Exsulatum publice ire 5, 53. *de toto populo Veios migraturus.* Cumaniæ — permissum — ut publice latine loquerentur, et præconibus latine vendendi jus esset 40, 42. Legatorum — statum publice in rostris positæ sunt 3, 17. *i. e. auctoritate publica.* *cf. 2, 41.*

PUBLICUM 2, 9. Arbitrium salis in publicum sumtum. Tabernas in publicum emit 39, 44. Bonisque eorum in publicum Ardeatium redactis 4, 10.

PUBLICUS 41, 6. Non publico tantum se premi imperio. *nisi cum Dukero legas publice.* Publica pona 2, 5. *qua quis rei-*

publicæ causæ afficitur. — sollicitudo 2, 41. *de republica.* — indignatio 3, 48. *De reipublicæ damno.* Publica decora 2, 13. *i. e. propter merita in rempublicam.* — consilia de voluntate senatus 1, 42. — post publicam causam privatum dolorem habere 2, 56. Publicus pavor 3, 39. — publicum parricidium 28, 29. — incendium 5, 53. *de urbe a Gallis incensa.* — commodum 3, 68. *i. e. patriciis et plebeis commune.* — malum publicum 4, 44. — pessimum publicum 2, 1. Hostis publicus (*Manlius*) 6, 19. Dum in eo publico essent 23, 49. *scil. ministerio, negotio.* *Gr. λυσιπύρις.* Ut, quæ in naves imposuissent, ab hostium tempestatisque in publico periculo essent 23, 49. Publicum et privatum jus 2, 55. — publicum servitium 1, 25. Venditisque ibi publicis locis 41, 27. — ager publicus populi Rom. 40, 38. — quod ejus (*agri*) publicum populi Rom. esset 31, 4. Duo non suscepta prodigia sunt, alterum, quod in privato loco — alterum, quod in loco peregrino — — publicorum prodigiorum causa etc. 43, 13. Ut veteres cloacæ primum per publicum (*sub stratis viarum publicarum*) ductæ, nunc privata passim subeant tecta 5, 53.

PUDERE 40, 8. Prope ut puderet regii nominis. *i. e. tamquam nimis augusti, quum sint vires inferiores regio fastigio.* *Vid. Bauer. ad h. l. pag. 294.* Neque pudendum aut penitendum eum regem 40, 56. *Vid. pœnitere.* Quarum non minus puderet quam pœniteret 45, 10. Pudendæ cladis 25, 6. Pudet deorum hominumque 3, 19. Pudere se numeri sui nequidquam aucti 3, 31.

PUDOR 3, 44. Omnia pudore septa. (*de Lucretia*) *cf. cap. sq.* pudicitia saltem in tuto sit. Fecit pudorem recens ejus populi meritum morandi auxilii 3, 31. — cum pudore populi Romani 44, 19. — quantus pudor esset obsideri 40, 27. *Vid. Virgil. Æn.* 5, 455. Pudor maritimæ ignominie 35, 27. (*ob cladem navalem*) — pudor intuentis lucis 9, 7. — tantusque pudor regi pavoris ejus fuit 44, 10. Duos tamen cum eo pudor tenuit 2, 10. Pudor deinde commovit aciem *ibid.* Haud sine pudore certe fractum priore anno in se imperium repetiturum 6, 38. Pudor detrectandi certaminis 8, 7. Cum pudore summo in concionem vestram processi 3, 67. Bellum ingenti pudore nostro tractum 45, 39. — ne tibi pudori essem 40, 15. *Vid. præmortuus.*

PUELLA 29, 28. Blanditiis quoque puellæ adhibitæ. (*de recens nupta.*)

PUER 8, 24. Minister ex regis pueris. — Hannibalem (*scil. puerum*) annorum ferme novem pueriliter blandientem patri 21, 1. Pueri *pr.* liberis 40, 37.

PUERILITER 21, 1. Hannibalem — pueriliter blandientem patri Hamilcarum etc.

PUGNA 28, 2. Pugnam conserere. — mediam tueri 22, 45. *i. e. aciem*. — pugnam pugnatam 6, 42. *cf.* 9, 37. — pugnam integram ediderunt 8, 9. — pugna haudquaquam ambigua victoriæ 10, 12. Circa jacentis Galli corpus contracto certamine pugna atrox concitatur 7, 26. Quia non cominus pugnam, sed procul locis oppugnandis futuram præceperat animo 38, 20. *Vid. propior*. Ordinata per hastatos triariosque pugna 22, 5. *i. q. acies*. *cf. cap.* 45. Pugna cum vulneribus et cæde 41, 3. Aquis manibus hesterno die diremistis pugnam 27, 13. Pugnam capessere 2, 6. (*de binis ducibus*.) Testes honestatum aliquot locis pugnarum, cicatrices adverso pectore, ostentabat, 2, 23. (*de uno centurione*.) Quo, jactati tempestate pugnae, receptum haberent 44, 39. Primo stetit ambigua spe pugna 1, 7. *Vid. moles. et pericula*.

PUGNARE 31, 24. Conspecti se pugnantem egregium. — fessi labore ac pugnando 31, 35. Duorum militum eventum, inter quos pugnatum erat 7, 26. — Postumii prius ducti ad Tifernum pugnatum 9, 44. Omnia æqua et plana erunt Romano, in perfidum Samnitum pugnantem 9, 3. Ne quis extra ordinem in hostem pugnaret 8, 6. *cf. cap. sq. et.* 3, 12. 25, 18. — in suas leges pugnatum esse 6, 39. — in nuda hostium latera pugnabat 27, 18. Adversus eos se pro alteris pugnaturos 9, 14. *cf.* 5, 8. Imperium dictitare spreum, tanquam non eadem mente pugnari vituerit, qua pugnatum doleat 8, 31. Proelio — signis collatis pugnasse 40, 50. Etiam si pugnando acie vicisset 44, 39.

PUGNATOR 24, 15. Fortissimus quisque pugnatore esse desiderat.

PUGNAX 22, 37. Pugnares — missili telo gentes.

PULCHER 22, 30. Pulcherrimum ejus victoriæ fuit. Pulchrum videbatur, suos Romæ regnare 2, 6. Adesse finem regni, rei inter Deos hominesque pulcherrimæ 2, 9.

PULCHRITUDO boum 1, 7. Unam longe ante alias specie ac pulchritudine insignem — raptam ferunt 1, 9.

PULLARIUS 10, 40. Pullarium in auspicio mittit.

PULLUS 6, 41. Si pulli non pascuntur.

PULLUS 42, 2. Lana pulla terra enata. *Vid. amictus*.

PULSARE 2, 29. Pulset tam mihi licetorem.

PULVINAR 5, 52. Num alibi, quam in Capitolio, pulvinar suscipi potest. *i. e. lectisternium institui*. Supplicatio omnibus deis, quorum pulvinaria Romæ essent, indicta est 24, 20.

PULVINARIUM 31, 62. Corvum — in ipso pulvinario condesisse. *i. q. pulvinar*.

PULVIS 42, 58. Visus et plarium et propior solito pulvis trepidationem in castris Romanis fecit, Pulverem majorem quam pro numero excitabant. Insidentes multis calones frondosos ramos per terram trahebant 10, 41. *Conf. Virgil. Æn.* 11. 876.

PUNCTIM magis, quam cæsim — petere hostem 22, 46.

PUNCTUM 3, 37. Puncto sæpe temporis magnarum rerum momenta verti.

PUNIRE 3, 55. Plebesque scivit, qui plebem sine tribunis reliquisset — tergo ac capite puniretur.

PUPILLARIS 24, 18. Pecuniæ quoque pupillares primo, deinde viduarum, captes conferri.

PUPILLUS 26, 6. Matrem ejus quondam pro pupillo eo procurantem familiare autentum. *paullo post puer dicitur*.

PUPPIS 30, 24. Oberariæ Karthaginem puppibus tractæ sunt.

PURE lautis corporibus, candida veste — venerabundi templum inire 5, 22. — ni moritur, neque suum neque publicum divinum pure faciet, qui sese devoverit 8, 10. — pureque et caste a matronia sacrificatum 27, 37.

PURGAMENTUM 1, 56. Cloacamque maximam, receptaculum omnium purgamentorum urbis, sub terram agendam.

PURGARE 23, 24. Purgato inde capite — calvam auro cælavere. Ad purganda ea, quæ inimici decernerent 27, 20. *i. e. crimina, ob quæ decernerent, referenda*. *cf.* 8, 23. — crimen purgatum est 38, 48. *Vid. suspicio*. Accedebant blanditiæ virorum, factum purgantium cupiditate atque amore 1, 9. Qui purgant, nec accitos ab eo Bastarnas, nec auctore eo quidquam facere 41, 19. *i. e. qui dicerent excusandi causa etc.* Velle quidem et laborare — regem, ut purgantem, se nihil hostile dixisse aut fecisse, fides habeatur 42, 14. Ut innocentiam suam purgaret 9, 26. *i. q. purgando defenderet*. *cf.* 4, 25. Ut purgaret se, quod id temporis venisset 1, 50. Sine quoque — noxam, cuius arguimur, nos purgare 25, 6. Nihil novi factum purgare 24, 5. *i. e. dicendo purgare*.

PURUS 24, 14. Puro ac patenti campo.

— purum ab humano cultu solum 1, 44. Ut loco puro ea prodigia — procuraret 25, 17. *Opponitur* polluto. Duas mihi aliquis conciones parumper faciat — puram aeternam, integrioris iudicii, et a favore et odio, universo iudicante populo Romano 45, 37. *Drakenborchius conjiciebat*: alteram integrioris iudicii, et puram a favore et odio. Decium — purum piumpque deis immortalibus visum, æque ac si T. Manlius — devoveretur 10, 7.

PURPURATI et propinqui regis 30, 42. *cf.* 31, 35. *et.* 44, 26. — honorati Phi-

lippi amici vocantur 40, 34. Cum purpuratorum et satellitum manus 42, 51. Scandentes in Capitolium auratos purpuratosque 45, 39. (*de imperatoribus Romanis. alibi de exteris.*)

PUTREFACERE 21, 37. Saxa infuso aceto putrefaciunt. Nudatum tectum patere imbris putrefaciendum 42, 3.

QUA I, 44. Qua murum ducturi erant. i. e. qua parte, ubi. cf. 5, 43. Evastatis prius agris, — qua — diversa agmina iere 35, 29. per quos. cf. 45, 9. Retro, qua venerat — regionem repetit 40, 58. unde. cf. 44, 2. Qua proxime itinera ad hostem ducerent 40, 21. Gronoviana habet quæ; hæud dubie operarum vitio; nam ipse Gronovius alibi aliter h. l. laudavit. Qua quisque ducturus esset; summotis iis, quam potissimum peteret 44, 2. scil. e superiori qua repetendum est viam. cf. 9, 2. Nihil movebant, qua consules, qua exercitum incipiendo 2, 45. pro partim — partim. cf. 2, 35. 2, 10, 38.

QUADRIGÆ alborum eorum 24, 5.

QUADRUPULATOR 3, 72. Populum R. quadruplatoris et interceptoris litis alienæ personam latum.

QUERERE 9, 17. Nihil minus questum a principio huius operis videri potest, quam ut — quærerem — ut quærere libeat etc. Causa seditionum nequidquam a Pœtelio quesita 4, 12. Puro pique duello quærendas (*res repetitas, nec tamen redditas*) censeo 1, 32. Difficilia loca, hosti quesita, ipsos tum sua fraude impediabant 9, 31. cf. 5, 54. Sibi gloriæ satis questum esse 36, 40. cf. 7, 1. Eaque ipsa affinitas hæud spreta gratiam Fabio ad vulgum quesierat 6, 34. i. e. conciliaverat. Nec huic tam pestilenti exemplo remedia ulla ab imperatore quesita sunt 2, 43. i. e. reperta. Ut illa ignominia tribus exercitibus quæreretur, 25, 6. i. q. afferretur. Imbellem Asiam quesisset 9, 19. h. e. optasset. Quem rogatione Petillia quærere vellent 38, 55. i. q. questionem instituere, exercere. cf. 42, 21. Quam questiones severius — exerceret, contagio ejus, quod quærebat ipse, criminis objectata ab inimicis est etc. 9, 34. cf. 32, 26. ii. 45, 16. Senatus — jussit — consulem — quærere et animadvertere in eos etc. 40, 53. Quæsit ab eo, ne sibi liceret ac suis vivere 40, 49. Nisi fortasse, cum aliis, legendum anne, vel etiam num. — quæro de te 8, 32. Nec a me nunc quisquam quesiverit 9, 9. Quæro de te — existimes etc. 40, 35.

QUÆSOR 9, 26. Quæsores idoneos ejus criminis esse.

QUÆSTIO 39, 14. Quæstio consulibus extra ordinem mandata. — questione habita 9, 16. — qui de questione in se posita senatum consulisset 42, 22. Quam (*dictator*) questiones severius, quam qui-

busdam potentibus tutum erat, exerceret 9, 34. Tribunis mil. de morte collegæ per senatum questiones decernentibus tribuni pl. intercedebant 4, 30. Quæstio (*scil. in eos*), qui ita non redissent — prætori decreta 41, 9. paullo post hæc iam posterum causa jurisque dictio — consuli decreta est. Reliquas Bacchananum questionis cum omni exsequutus est tum 39, 41.

QUÆSTORIUM forum 41, 2. Dukero forum suspectum est, et glossema videtur. Schellus autem post quæstorium interpungendum censebat. Atque illud quidem verum est, quæstorium simpliciter dicti a Livio, v. c. 10, 32. Neque tamen absorvendi videtur necesse est, quum subintelligi debeat tentorium aut simile quæst, adit forum. Est enim quæstorium pars castrorum, ubi quæstor suam tentorium habet, hæud procul prætorio. Inde porta quæstoria dicitur 34, 47. cf. 40, 27. Eo minus forum quæstorium offendere debet.

QUAM 33, 1. Ut vix dimidium militum, quam quod adceperat, successori tradiderit. — dimidium tributi, quam quod regibus ferre soliti erant, populo Rom. pendere 45, 18. Mors, quam matura, tam acerba 7, 1. Postero die quam venit 36, 39. cf. 39, 35. Homq non, quam isti sunt, gloriosus 35, 49. Major, quam pro numero, jactura 21, 59. Re majore, quam quanta ea esset 30, 25. Si transire ad Romanos velint et duplex stipendium accipere, quam quantum a Turdetanis pepigissent 34, 19. Quibus quid aliud, quam admonemus 14, 3. Vid. alius. Ipsorum, quam Hannibalis, interesse 23, 45. *int. magis.* Sic 29, 29. Jure gentis, quam auctoritate. Quam plurimis locis possent 31, 17. i. q. quotquot locis. Vid. plurimum. Non tantum gaudii ab recenti metu attulerunt, quam averterunt famam 37, 51. Cogitaret populus Rom. potius, cum quanto studio periculoque reditum in amicitiam suam esset, quam qua stultitia etc. 8, 25. Quandoquidem non facile loquor — quam quod loquutus sum etc. 2, 36. *pro non tam facile etc.* Quam, ne ante, quam etc. 21, 40. Vid. Bauer. ad h. l. pag. 35. hæud secus quam (*intell. si*) vallo septa inhorretet acies 8, 8. Quod Antiocho quam similem daret sedem 35, 15.

QUAMVIS 1, 4. Pesse quamvis languida mergi aqua i. e. valde, admodum, cf. 22, 8. Quæ ad usum quamvis longi temporis sufficerent 38, 19. *pro quantumvis.*

QUANDO quod taciti indignarentur etc. 37, 57. *pro quandoquidem.* conf. 9, 8. et 40. Vid. Drahenborchius ad 40, 9. Futuros se, quando ita videatur, in potestate Patrum adfirmant, 3, 52.

QUANDOCUMQUE se moverint 7, 30.

QUANDOQUE *pro quandoquidem* 3, 10. *ult. — pro aliquando* 31, 3. *ult. — pro*

quandocumque 1, 81. *med.* Vid. *Gronov.* ad 1, 24. *Tacit. Annal.* 1, 6.

QUANDOQUIDEM 1, 54. Quidnam se facere vellet, quandoquidem, ut omnia unus Gabiis posset, ei Diī dedissent. Quandoquidem — est apud te virtuti honores etc. 2, 12. Quandoquidem — supplicii sui nulla mentio fletur 3, 54. Quandoquidem — nostra tueri — non vultis, vestra certe defendetis 7, 31. Quandoquidem — extra ordinem in hostem pugnasti 8, 7. *al.* quandoque.

QUANTO jure potentior intercessio erat, tantum vinceretur 6, 38.

QUANTOPERE 4, 3. *init.* Vid. *Drakenborch.* ad h. l.

QUANTUM procederet longius, eo majorem etc. 44, 7. *Sic* 3, 15. *id.* 6, 34. Vid. *Int.* ad 5, 10. Quantum in altitudinem egrediebantur, magis magisque silvestria et pleraque invia loca excipiebant 40, 22. quantum increaseret æstus, et vultus minus vigentes et voces signiores erant 44, 36. Quantum a mari recessisset, minus obvium fore 21, 31. Quantum — tanto magis 32, 5. — quantum quique plurimum 30, 13. — quantum maxima voce potuit 7, 9. — quantum ad — duces attinet 28, 43.

QUANTUS 9, 37. Itaque, quantus non umquam antea, (tantus) exercitus ad Suetrium venit. Potius cum quanto studio — quam qua stultitia etc. 8, 25. Quanta maxima poterat vi 9, 10. *cf.* 24, 35. Quanto maximo posset tumultu 42, 7. Quanta eximia celeritate poterat 49, 15.

QUANTUSCUMQUE 32, 5. Data quantumque quiete temporis. *Jac. Gronovius legi vult* quantumcumque. *Sic* 27, 31. celebratam quantumcumque victoriæ. Quod inter assiduas clades et lacrimas unum quantumcumque ex insperato gaudium affulserat 30, 10. *in partem deteriore dictum.* Omnia adhuc, quantumcumque petentis, obtinuistis 6, 18.

QUANTULIBET 9, 18. Quantalibet magnitudo hominis concipitur animo.

QUASSARE 33, 17. Reficere quassata muri. — quassata turris prociderat 21, 14. Non sufficiebant — muri, quassataque multæ partes erant 21, 8. Quassata fractaque arma 21, 40. Multæ quassate armamentisque spoliatæ naves 20, 39. *cf.* 37, 31. Secunda in Italia Siciliaque gesta quassatam rempublicam excepisse 27, 40.

QUASSATIO 22, 17. Caput irrita quassatio.

QUASSUS 25, 3. In veteres quassasque naves paucis et parvi pretii rebus impositis. — quassi muri 26, 51.

QUATENUS vallum castrorum cingit 28, 39. — incerti, quatenus Volero exerceret victoriam 2, 55. Nec ullum, nisi quatenus imperari vobis sinatis, certamen adversus Patres noritis? 6, 18.

QUATERE 10, 41. Ubi se cuspidem

erectam quantentem vidissent. Quum equus — magna vi caput quateret 8, 7.

QUE 2, 42. Largitiones, temeritatisque invitamenta. *pro, hoc est, temeritatis invitamenta. vide supra in et, quod eandem vim explicandi habet.* *vid.* *Drakenborch.* ad 7, 15. *id.* *B. Patrum ad Taciti Annal.* 2, 14. Oculisque simul ac mente turbatum 7, 26. — diique et homines 5, 51. Omnes legatique et tribuni 29, 22. Senatuique vobisque et sociis ac nomini Latino 31, 7. Quibus (*divis*) quoque modo supplicaretur 23, 11. Omnem enim sacram pecuniam, quæque apud Pleminium, quæque apud milites erat, conquistam etc. 29, 21. Quique Campanorum, quique Hannibalis militum erant 24, 19. *pro et* — et. Quæque dicta ab rege, quæque responsa erant 42, 14. Filiamque ei suam rex despondit 1, 39. *i. q.* itaque. Adferrique catenas et circumstare lictores jussit 36, 28. Oroandemque Cretensem — appellat 45, 6. *ad q. l. vid. Bæuer. pag.* 335. Tantoque consensu 1, 46. *pr.* tum vero.

QUERELA. Vid. *intra.*

QUERI 40, 54. Querenti querens et ipse aderat. Querendo indignandoque 2, 38.

QUERIMONIA publica 25, 1. Vid. *excellere.* Querimonie acceptæ cladia, 8, 1. Quum multæ antea querimonie ultro citroque jactatæ essent 7, 9.

QUESTUS flebilis 23, 20. — cum magnis fleibus questibusque 22, 61.

QUI pro quomodo 28, 43. Qui ego minus in Africam — trajicerem? Qui sibi minus privato ad concionem populum vocare liceat 3, 39. Qui vos minus hodie decem tribunos plebis feceritis *ibid.* cap. 64. Nam aliter qui credituros eos, non vana ab legatis super rebus tantis adferri? 2, 4. Qui enim convenire etc. 29, 20. Qui enim resitissent etc. 30, 10. Neque — videre, qui conveniat etc. 42, 50.

QUI 1, 43. Quibus equos alerent, viduæ attributæ. *i. q. quarum pecunia, sumtus. hinc licet explicare illud c. XII. Tab.* Ni solvendo fuerit, eum secanto. Qui vere rem æstimare velit 3, 19. *pro si quis.* Eventum senatus, quem videbitur, dabit 6, 26. *ad Græci sermonis formam pro qui.* *Sic* 29, 20. Quos iis videretur. — *id.* 31, 3. quem videretur ei. Paulo ante lucem, quod æstivis noctibus sopitæ maxime quietis tempus est 9, 36. Ut in Tusculanos animadverteretur, quorum eorum ope — bellum fecissent 8, 37. Qui — ad subita belli mitti posset 6, 32. *pro quis.* Et eorum ipsorum, quos sedes tenebant, simul perlicit donis etc. 21, 26. *pro, et eos, qui eorum ipsorum sedes etc. s. et qui eorum — eos.* Quod res desideraret supplementi 43, 12. Quis deficientibus (*telis*) 30, 25. Rogitat, qui vir esset. Ubi nomen patremque ac patriam accepit 1, 7.

Ut, qui natus sit, ignoret, cuius sanguinis etc. 4, 2. His ita in senatu ad id, quæ cuius provincia foret, decretis 36, 2. *Quæ (ruina facta, l. via)* — utrimque in pugnam procursum est 21, 8. Quid de religionibus atque auspiciis, quæ (*quorum*) propria Deorum — contentio atque injuria est, loquar? 6, 41. Hæc Romana esse, non venetiæ Punicarum, neque calliditatis Græcæ, apud quos, fallere hostem, quam vi superare, gloriosius fuerit 42, 47. Quod quidam auctores sunt 30, 26. *pr. cuius rei q. a. s.*

QUIA 29, 6. Spes autem affectandæ ejus rei ex minima re affulsit, quia latrocinii magis, quam justo bello — gerebantur res. *Sic vulgo editur. Sed Drakenborchius illud quia vel quod, ut nonnulli dederant, recte expunxit. est enim Livio usitata illa ellipsis; eademque ratio est harum particularum, quæ rû enim. vid. supra in h. v.*

QUICUMQUE 1, 7. Quicumque alius transiit mœnia mea. Sic eat, quæcumque Romana legebit hostem 1, 26.

QUID 4, 5. Quid si non, quantum — bis jam experti essemus. *Haud dubie dictum pro quasi, atque ita fortasse legendum.* Nec a me nunc quisquam quæsi-verit, quid ita sponderim? 9, 9. *pro cur. cf. 28, 43. it. 32, 21.* Mirari Persea regem, quid in Macedoniam exercitus transportati essent 42, 36. Ne quid cederent plebi 3, 21. *i. q. ne cederent. Sic abundat sæpissime. v. c. 3, 48.* Si quid inclementius in te sum invecus. Ut hæc ara, quam illa, si quid potest, sanctius et a castioribus coli dicatur 10, 23. *pro si qua ratione fieri potest.* Quibus quid aliud, quam admonemus 4, 3. *pro quid aliud agimus, quam ut sis etc. vid. supra in nihil.* Quid est dicere aliud etc. 6, 40. Vid. esse. Quid ita? 41, 7. *cf. cap. 24. it. 3, 40. 6, 15. 9, 9. 42, 40.* Quid aut terrestribus aut navalibus copiis opus esset 44, 18. Quid eam vocem animorum, non plebi Romanæ, sed Volscis — allaturam? 4, 2. Ne quid novum (*novi*) 34, 3. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 218.* Quid? dies qualis, quo etc. 40, 13. *ubi vid. idem pag. 303.*

QUIDEM 8, 33. Nam populi quidem — ne iram quidem umquam atrociorum fuisse etc. Semper quidem et alias frequens (*ludicrum*) 33, 31. *His nihil in sequentibus respondet. Solent autem tamen, attamen et similia post quidem desiderari.* Novo quidem et singulari genere odii 40, 12. *videtur h. l. legendum esse quodam. Neque enim substantivum præcedit, quo illud quidem referatur. ita de-mum eleganter in tali textu ponitur.* Si quidem nos, ne quum volueritis quidem, creare interdum poteritis 6, 41. Et quidem non homines tantum, sed deos etiam suo honore fraudaturi 45, 39. *Vid. et. Non quidem Alexandro duce, nec integris*

Macedonum rebus, sed experti tamen sunt Romani Macedonem hostem 9, 19. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 298.*

QUIDQUAM 9, 8. Nec quidquam ex ea, præterquam corpora nostra, debentur Samnitibus. Nec aperti quidquam erat, quod peteret 31, 39. — prædæ nec erat quidquam *ibid.* 45. *vid. Intt. ad 32, 37.*

QUIDQUID 2, 35. Quidquid erat Patrum, reos diceret. — quidquid deorum est 3, 25. Quidquid deorum hominumque Romanorum esset 2, 5. Quidquid in exercitu sit 1, 25. *i. q. omnes milites.* Generosius in sua quidquid sede gignitur etc. 38, 17. *ubi vid. Bauer. pag. 263.* Quidquid — appropinquabant 21, 54. — quidquid ab urbe longius proferent arma 7, 32. *vid. Intt. ad h. l. cf. Virgil. Æn. 11. 292.*

QUIES 8, 6. In quiete utrique consuli eadem dicitur visa species. *al. per quietem.* *Vid. somnus.* Gallis vix quietem ferentibus in mari 44, 28. Si qua ejus mali (*pestilentiae*) quies veniat 3, 6. *cf. cap. 16.* per aliorum quietem malorum. Quies certaminum 21, 8. Ut me hesternæ quietis (*proelio non commissi*) peniteat 44, 38.

QUIESCERE 3, 36. Bella opportune quievit. — quiescunt Romana fœdera 21, 10. *i. e. non violantur.* Quiesce 3, 48.

QUIETUS 2, 34. Quieta omnia a bello. — ne tribunal quidem satis quietum erat 8, 32. Quieto exercitu pacatum agrum peragravit 43, 4. Quieto sedente rege ad Enipeum 44, 27.

QUILIBET unus ex iis, quos nominavi 9, 17. — unus Quiritium quilibet 6, 40. *Vid. unus.* Ancus — quilibet superiorum regum belli pacisque et artibus et gloria par 1, 35.

QUIN 8, 4. Quid abest, quin — dicto pareamus. *Vid. abesse.* Quin supersint aliqui nuntii 27, 49. *pro immo potius.* Quum undique adclamassent, quin ederet, quid fieri vellet etc. 40, 40.

QUINQUEMENS NAVES 41, 9.

QUINQUEVIRI mensarii et eorum negotia 7, 21.

QUINTANA 41, 2. Ad quæstorium forum quintanamque hostes pervenerunt.

QUIPPE qui mercenarios milites alant 26, 43. *cf. 3, 11.*

QUIRITATIO 33, 28. Fuga comitum et quiritatio facta, et tumultus tota urbe cum luminibus.

QUIRITES 8, 9. Respublica Quiritium. — pro patria Quiritibusque Romanis 5, 41. — pro exercitu populi Romani Quiritium 10, 28. — exercitus Quiritium Romanorum 26, 2. *cf. 45. 37.* Pro populo Romano Quiritibusque 8, 6.

QUIS 3, 40. Quisque ea locus fidei asservaturus custodia esset. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 198. cf. id. ad 32, 35. pag. 198.*

QUISQUAM 5, 4. Nec satis quidquam

justi doloris est, quod nos ad perseverandum stimulet. *elegant*, ut *alibi*, abundat, 2. post nullus, nemo, nihil etc. Nec quisquam unus malis artibus etc. 3, 9. cf. 33, 20. Adversus injurias decreti quum multi magis fremerent, quam quisquam unus recusare auderet 3, 45. Quod quisquam indignari mirari posset 1, 35. Cavete quisquam supersit, a quibus — vis — timeri posset 24, 38.

QUISQUE 7, 32. Virtute non quomque fretos ire in aciem debere. Amicis quisque suis — scribebant 33, 45. Dum ad se quisque opes rapiunt 43, 9. Ut quisque veniret, primores eorum excipiens querendo etc. 2, 38. Primo quoque tempore 23, 11. cf. 42, 8. 18. In primam quamvis diem 49, 10. Cujusque populi cives eo certamine vicissent 1, 24. *pro cuiuscumque*. *vid. Bauer. ad h. l. pag. 35. cf. 25, 99.*

QUISQUE 41, 8. Liberos suos quibusque Romanis — mancipio dabunt. Quisquis magistratus eos ludos quando ubique faxit, hi ludi mense facti, doneque data recte sunt 36, 2. Quidquid postea viximus 25, 6.

QVO 40, 26. Si quo usui esse — exercitui posset. i. e. *quo modo*. cf. 4, 1. Quo tu meo imperio spreto — ausus es? 6, 32. i. q. *quar.* cf. 35, 38. Quo minus timoris ratio reddi poterat — majorem inferens metum etc. 26, 20. *pro eo majorem*. Quo minus credebant — crescit ardor 3, 45. eo magis in sequentibus desilideratur. Urbem — quo transmigremus 5, 84. Legiones scribi jussit, quos, si quo (*aliquo*) opus esset, adducerent 43, 12. Quo evasura res esset 30, 21. In concionem itur. Quo — quum ascendisset 6, 38. i. e. in tribunal. Quo ultra iram violentiamque ejus excessuram fuisse 8, 33. Transferrent aspacia, quo (*ad quas*) nefas esset 7, 6. Ex sociis circa populis, quo mense (*frumentum*) comportatum erat 25, 13.

QUOD dedita erx est 26, 46. *pro donec*. Quod stipendium serius quoad diem praestarent 43, 6. *Viris doctis legendum potius videtur* quam ad. Quoad insequi potuit 2, 25. — quoad usque ad memoriam nostram tribusiois consulariumque certatum viribus est 6, 38.

QUOD sine jactura fieri posset 26, 28. *pro quoad, ut et nonnulli legunt.* cf. 1, 24. cf. 44, 17. Quod ego fui ad Tarentum, id tu hodie es 30, 30. Quod aonium factum est — ea fieri oportet 4, 5. Gallograeci vere quod appellantur 23, 17. Quod quidem continens memoria sit 5, 24. Quod aut quisque cognosset 29, 21. Quod ubi videre ipsum Camillum 6, 8. *ita abundat, ut in quodsi.* Quod quam milites consensu imperio dicto audientes faturos esse dicerent, quam is more majorum etc. 41, 10. *pro* quam vero. Quod mapu, quod voce poterat 8, 33. *pro quantum, in repetitione est emphatica, studium viri expri-*

mere. Si quo minus inventum foret 31, 12. Nec quod ab hoste crudelius pati possent, reliqui quidquam fuit, quam quod ab sociis patiebantur 23, 13. *illud quod, ut alibi, prorsus abundat.* Quod duo fulmina domum meam per hos dies percalerint, non ignorare vos — arbitror 45, 41. *ubi vid. Bauer. pag. 330.*

QUOT 2, 13. Et subeunda dimissio toties, quot conjuncti superessent.

QUOTIDIANA multitudo 2, 27.

QUOTIDIE bis in die 44, 16.

QUUM Appius — jus de creditis pecuniis dicens 2, 27. *pro diceret.* cf. 4, 31. Quum ac non nisi novum patere, et Tullium ex hoste regnum factum 1, 25. *pro tum Tullium etc. vid. Cels. Strathium ad 21, 26.* Nunc apum maxime 22, 17. *Vid. tum.*

RABIES 22, 51. In rabiem iri vultus. — rabies hostilis 29, 8. — impetens *ibid.* cap. 9. Fatalem rabiem temporis accipit 23, 24. Coerceri rabiem gentis non posse 41, 27.

RABIES 23, 5. Alioque per alium immensi radii locum ad insurrendam urbem non relinquens. de vultu Romano. *Sunt vultorum ora stipitem radii ea parte relictos et conseriti.*

RANUS 19, 41. Frondosos ranas per terram trahebant.

RAPERE 22, 29. In diem rapto vivit. Peregrinum frumentum — ab ore (*ab*) rapi 2, 25. Ad rapiendas virgines discorarent 1, 9. ipsum (*ducem*) circumstant, insidentemque captum ad consilium Romanum rapiunt 10, 99. Tamen rebus in jus ad regem 1, 26. Ad Hasdrubalem civitatem agrum sapient 25, 26. cf. 23, 26. Turbato mari rapitur vento navis 24, 8. Venandi studium ac voluptas homines per nives ac pruinam in montes silvasque rapit 5, 6. Ea (*cupiditas*) ad oppugnandam Capuam rapit 7, 20. Quod tantae rei fortunam ex oculis prope raptam amisisset 26, 7. Ob — arrogantiam eorum, victoriam gloriam in se rapiunt 25, 11. Eos inter se — partes regni rapuisse 2, 6. Rapiente fato Macehem ad Hannibatem 22, 57. Qui adveniens castra urbesque primo impetu rapere sit solitus 6, 23. Raptus inter arma nuptus 30, 14. i. e. *festinate, praecipitate.*

RAPIDUS 22, 12. Perex rapidusque in consiliis.

RAPTUM et avide 9, 33. cf. 26, 55. Praecipitata raptum consilia 31, 32. — raptumque omnia praepropere agendo 22, 19. Raptum mutatione in contrarium facta 5, 18. *de intemperie certi.* In ignem, raptum ad id factum, conjicientes 27, 14. Raptum angustias evadit 21, 32. Raptum agitur agmen 7, 27. *Vid. mœrere.*

RARUS 6, 1. Quod parve et raræ per ea tempora litteræ fuerit. cf. 7, 3. *Vid. it-*

lata. Rara lanceis vulsura facta 21, 24. *i. q. pauciora.* Rara hostium apparebant arma 2, 50. — vari in confectis illati 23, 27. Raris ordinibus — constiterant 9, 27. *i. a. latius patefacta stetit, ocul. destra parva.*

RAVIS 21, 47. Transire non potuit pontem, ut (*ut primum*) extrema resoluta erant, tota ratis in secundam aquam labente. *i. e. toto ponte.* Sic bene explicat Cal. *Sirothius, quem vide.*

RATIO 23, 39. Agentem te ratio ducat, non fortuna. Hæc — summa ratione acta 42, 46. Victus tamen ratione etc. 42, 60. Nullum scelus rationem habet 28, 28. Et impletur homines corticis spoi, quam quantum fides promissi humani, aut ratio ex fiducia rerum subijcere solet 26, 19. Ea ratione 34, 50. *i. e. secundum hanc computationem; sequuntur enim hæc;* adijce nunc per portionem, quot verisimile sit totam Græciam habuisse.

RATUS 25, 12. Aterius (*oarvnde*) post rem actam editi cum rato auctoritas eventus. Sequuta ex omni multitudinis consentiens vox ratum nomen imperiumque regi effecit 1, 6. Tantum pediti daturum fuisse eredit, et pro rata alii 45, 40. *i. e. duplex vel triplex iis, qui ordinarie stipendium duplex vel triplex peditis accipiebant.* Haud dubie videre aliqua impedimenta 44, 56. *sic. ratus.*

REEDIFICARE 5, 53. Quia piget reedificare. *Drakenborchius edidit edificare.*

REBELLARE 9, 19. Samnites simul rebellasse et vicisse credere Romanum. *cf. 4, 23.* — Etruria rebellans 10, 21. Omnibus indignitatibus compulsam ad rebellandum 42, 52.

REBELLIO 2, 16. Ut diu nihil inde rebellionis timere possent. *cf. ibid. cap. 18. et 8, 14. 9, 41. 25, 16.* Audita rebellione Ligurum 41, 17.

REBELLUM 42, 21. Qui deditis contra jus ac fas bellum intulisset, et pacatos ad rebellium incitasset.

RECELLERE 24, 34. Gravi libramento plumbi recellente ad solum.

RECENS ab excidio Sagunti Hannibal Iberum transit 21, 15. Recens ad Regillum lacum accepta clades 2, 22. *i. q. recenser.* Senones, recentissimi advenarum 5, 35.

RECENSERE legiones 2, 39. — recensente consule biduo acceptam cladem 10, 86. Equites recenseatis 40, 46. In equitibus recensendis tristis admodum eorum atque aspera censura fuit 43, 16.

RECEPTACULUM 6, 33. Quæ (*urbis*) receptaculum eis adversæ pugnae fuerat. *cf. 8, 19.* — ne receptaculo (*castella*) hostibus essent 9, 41. Servitius ex Achæia fugientibus receptaculum Macedonia erat 41, 23. Castra sunt victori receptaculum, victo periculum 44, 39.

RECEPTARE 3, 6. Neglectum Anxuri

praesidium — Volscos mercatores vulgo receptando — oppressum est.

RECEPTUS 27, 27. Nec receptum a tergo circumventi habere. *cf. 28, 23. et 29, 7.* Postquam receptus pulsus nullus erat 40, 32. Equitibus recepti (*jubei*) canere 42, 59. Neque receptus Romanis per Tempe in Thessaliam, neque comitatibus pervendis eo patuisset iter 44, 6. Quo, jactati tempestate pugnae, receptum haberent 44, 39. *Vid. portus.* Parva momenta levium certaminum ex tuto ceptorum, finitimo receptu 22, 12. Non tutissimus a malis consiliis receptus 28, 25. Unde receptum ad ponendum non habere 42, 13. *cf. 2, 2.* Libenter se daturum tempus iis fuisse ad receptum nimis pertinacis sententia 4, 57.

RECESSUS 5, 6. Nec, sicut æstivas aves, statim autumno tacta ac recessum circumspicere.

RECIDERE 24, 32. In antiquam servitutem reciderunt. — ut in eam fortunam recideret 44, 31. *i. e. incidere.* Pleraque (*maleficia*) eorum, quo debuerint, recidisse 25, 31. — ex quæstis opibus quo recidissent Karthaginensium res 30, 42. Ne id Jupiter optimus maximus speret, regia majestatis imperium eo recidere 4, 2. Se ex liberatore patriæ ad Aquilios Vitelliosque recidisse 2, 7.

RECIPERARE 7, 18. Anno — quinto tricesimo, quam a Gallis (*urbis Romana*) recipere etc. Ut et urbs Roma per eum exeroitum, qui ab Alia Veios transfugerat, recipere 26, 6.

RECIPERE in civitatem 2, 5. — inter signa et ordines 28, 9. — in ditionem 8, 13. — in jus ditionemque 21, 61. — in ditione 26, 41. — aomina 9, 26. Retentum — in recipiendis civitatibus Bruttorum 23, 11. Urbem, nihil cunctatus, qui incolebant, primo adventu recipit 43, 53. Recepta ab hostibus Hispania 29, 20. Simul ex omnibus locis ad castra recipienda demendamque ignominiam rediri ceptum est 41, 3. In novissimos te recipite 7, 40. Intensus recipiendo exercitus caso 10, 42. *i. e. reducendo.* *Vid. Drakenborch. ad 39, 23.* Ut antiquam frequentiam recipere vastam ac desertam bellis urbem paterentur 24, 3. *i. q. recuperare.* Fortasse scripsit *Livius* recipere. Non, quin breviter reddi responsum poterit, non recipi reges etc. 2, 15. Si successisset captis, recepturum se afflictas res 25, 37. *Dukerus legi vult re-
fecturum. non male, quæst ænium; sed
reficere minus respondet afflictis h. e. pro-
jectis, proculatis, ad terram adactis, incli-
natis, quam recipere, i. e. suscipere, suble-
vare, erigere. Ne non ultra recipiente cuncta-
tionem 29, 24. Qui auspicio adest, si
quid falsi nunciat, in semetipsum religio-
sem recipit 19, 40. i. e. auspiciis sibi per-
niciem reddidit. Ut recipiendi auspiciis
locus spatium dedit, recipiendique a per-*

vore tanto animum 2, 50. Persens tandem a pavore eo, quo attonitus fuerat, recepto animo etc 44, 10. Jam non recipiebat se Romanus miles, sed immemor recentis ferociae veterisque decoris, terga passim dabat, atque effuso cursu castra repetebat 6, 24. *cf.* 33, 18. Nullum spatium respirandi, recipiendique se, dedit 10, 38. Dictator — facturum, quod milites vellent, se recepit 7, 14. *i. e. promisit.* Si neque de fide barbarorum quidquam recipere aut adfirmare nobis potes 40, 35.

RECIPROCARÉ 28, 30. Quinquere mem satis credens deprehensam rapido in freto, in adversum æstum reciprocari non posse. Fretum ipsum Euripi non septies die — temporibus statis reciprocatur 28, 6. Quum jam spiritum includeret, nec reciprocare animam sineret 21, 58.

RECITARE 28, 30. Censores senatum recitaverunt. *scil. e tabulis, in quibus senatum a se lectum scripserant* — ex scripto recitare 23, 11.

RECLAMARE 3, 26. Reclamantibus tribunis.

RECOGNITIO 42, 19. Quia per recognitionem consulis magna pars agri — recuperata in publicum erat.

RECOGNOSCERE 42, 8. Agris recognoscendis in Campania occupatus aberat. Ut ibi recognosceret socios navales 42, 31. *i. q. recenseret.* Recognoscere sua 3, 16. *i. q. noscere, cognoscere. paullo post:* incognita venire. Vid. *supra* in *h. v.* Recognoscat, agetum, mecum, si videtur, quam multa pro hoste, et adversus nos fuerint 44, 28.

RECOLERE 27, 5. Desertam recoli tandem terram.

RECONCILIARE 8, 2. Amicitia de integro reconciliatur. — eam (*concordiam*) reconciliandam civitati esse 2, 32. Reconciliare pacem 9, 18. *cf.* 42, 46. — gratiam 41, 22. — cura reconciliandi eos in gratiam moratum esse 1, 50. Inter se ipsi de reconcilianda concordia agabant 41, 25. per speciem reconciliandæ pacis 42, 52.

RECONCILIATIO 40, 46. Quos conjungit suffragiis suis populus Rom. hac etiam reconciliatione gratiæ conjungi a nobis sinatis.

RECONDITUS 8, 18. Medicamenta et alia recondita.

RECORDARI 6, 20. Populum — per se ipsas recordantem virtutes, desiderium ejus tenuit.

RECREARE 29, 18. Toto corpore laceratus, naso quoque auribusque decisis exanguis est relictus; recreatus deinde legatus ex vulneribus etc.

RECRESCERE 26, 41. Nomini Scipionum, soboli imperatorum vestrorum, velut accisis recreascenti stirpibus.

RECRUDESCERE 6, 18. Recrudescens Manliana seditione. — recruduit pugna 10, 19.

RECTE restituito 38, 38. *i. e. sine fraude. cf.* 34, 35. — suos imperatores recte et ordine, et ex voluntate senatus fecisse 38, 39. Quod — qui comitiis eorum præfuerat, parum recte tabernaculum cepisset 4, 7. *i. e. vitio, vitiose.* Hi ludi recte facti, doneque data recte sunt 36, 2. Quia non recte factæ Latine essent 41, 16. Suffectum consulem negabant recte comitia habere posse 41, 18. *h. e. salva religione et jure publico.* Negabant unam cellam duobus recte dedicari 27, 25. *i. e. amplius quam uni deo; quemadmodum ante Drahenborchium vulgo legebatur.*

RECTUS 4, 14. Qui tumultus — aut dictatoriam majestatem, aut Quinctium — rectorem reipublicæ quæsisset. *cf.* 27, 49.

RECTUS 34, 28. Recta acies. *Opponuntur* circumducto agmini. Ita rectis axis, ut aegre expeditus miles demittere se posset 21, 36. *capite præcedenti est:* pleraque Alpium arrectoria. *cf.* 38, 20. ad septentrionem arctas et rectas prope rupes. Quoniam recta consilia haud bene eveniant, pravis reconciliare popularium animos cœpit 1, 27. Sine recti pravique discrimine 9, 30.

RECUPERARE 25, 6. Illis arma tantum atque ordo militandi, locusque, in quo tenderent in castris, est mutatus; quæ tamen — uno felici prælio recuperarunt.

RECUPERATOR 42, 2. Prætori — negotium datum est, ut in singulos, a quibus Hispani pecunias peterent, quinos recuperatores ex ordine senatorio daret etc. *cf.* 26, 48.

REDDERE 1, 56. Ex infimo specu vocem redditam ferunt. *de consulto oraculo.* Lanuvinis civitas data sacraque sua reddita, cum eo, ut etc. 8, 14. *i. q. relicta. Idem alibi sic de legibus dicitur.* Reddere — antiquum belli decus amissum 5, 51. Connubiis redditis unam tandem hanc civitatem facitis 4, 5. *i. q. datis, concessis, de more illius ætatis. Sic* 3, 10. imperatori exercituique honos suus redditus. Res tuas tibi non solum reddent cives tui 2, 2. Ut parem dolorem hosti redderent 9, 21. — haud multo minorem, quam — acceperat, reddidit hosti cladem 24, 20. — terrorem 3, 60. — reddere eventus inceptis pares 2, 49. Simul est clamor auditus — sed ne clamore quidem reddito etc. 5, 38. Se ipse convivio reddidit 23, 9.

REDEMPTURA 23, 48. Qui redempturis auxissent patrimonia. *redemptura dicuntur de iis, qui suscipiunt, certa mercede, ex pacto, edificare, præbere exercitui necessaria etc. unde redemptores audiunt.*

REDIGERE 21, 9. Fusum fugatumque in castra redigunt. — submoverique atque in castra redigi 26, 10. *cf. cap.* 12. — turbam insequentium ferro et vulneribus in hostes redigant 37, 43. *i. q. circumagant.* Civitates omnes, quæ defecerant, in ditionem redegit 26, 21. — præda ad quaestorem

redacta 3, 26. — quantum, venditis omnibus bonis redigi non posset 38, 59. Omnibusque in ditionem redactis arma ademittit 41, 19. Republica in tranquillum redacta 3, 40. Disciplina militaria ad priscos redigeretur mores 8, 6. Et, si id ante dubium fuisset, legatorum paullo ante verba ad certum redegiisse 44, 15.

REDIMERE 26, 27. In publicum (*servi*) redempti ac manumissi sunt. — igitur victi captique ac redempti, tantum poenarum diis hominibusque dedimus etc. 5, 51. Redimite armis (*tradendis*) civitatem 9, 4.

REDINTEGRARE 1, 12. Redintegrant prolium. Redintegravit luctum in castris consul adventus 9, 5. Vid. *geminare*. Redintegrata pace 2, 13. Redintegrata memoria foedissimas potestatis 3, 56. Redintegrato clamore 9, 35.

REDIRE 1, 41. Jam ad se redisse (*regem sopitum subito ictu*). Res ad interregnum redit 1, 21. *i. e. venit*. Ex otio illo brevi multiplex bellum reditum 3, 68. Quum dimisso exercitu urbem redisset 4, 29. *Sic certe optimi codices legi volunt*. Rursus ad antiqua reditum 2, 55. *cf.* 9, 24. *id.* 37, 7. Reditum in vestram ditionem 29, 17.

REDITUS in patriam ac parentes 9, 5. *nisi cum Creverio legas, rectius quidem*, ad parentes. Vid. *Intt. ad h. l.* Reditus metallorum 42, 52.

REDUCERE 43, 20. In Penestas rursus exercitum reducit. Si reducimus exercitum, quis est etc. 5, 5. Cilnio genere cum plebe in gratiam reducto 10, 5. Cum gratulatione ac favore ingenti populi domum est reductus 4, 24.

REDUX 29, 27. Præda onustos triumphantesque mecum domos reduces sistatis.

REFERRE 3, 55. Relatis quibusdam ex magno intervallo carimoniis. *i. e. repetitis, restitutis*. Lex — ab toto relata collegio, novos aggressa consules est 3, 10. Quum, in qua (*templa*) referri oporteret (*aurum*), confusa memoria esset 5, 50. Pecuniam omnem conquistam in thesauros Proserpinæ referri iussit 29, 18. Si apud principes quoque haud satia prospere esset pugnatum : a prima acie ad triarios sensim referebantur. 8, 8. Nec ullo (*Saguntinorum*) pedem referente etc. 21, 8. Castra referre 4, 17. *opp. proferre*. Vid. *turnum*. Ne illud quidem refert (*i. e. discrimen facit*), consul, an dictator, an prætor sponderit 9, 9. — relatu facilia 1, 59. — in censum referre 39, 44. Idem illud responsum retulit 37, 6. *i. e. repetiit*. *cf.* 9, 16. *id.* 26, 19. Missique de pace ad Marcium oratores atrox responsum retulerunt 2, 39. Neque tu istud umquam decretum sine cæde, nostra referes 3, 45. Apparitores — referunt, senatum in agris esse 3, 38. Legatione Romam relata 7, 32. *i. q. remissata*. Nec ullum factum contra utilitatem vestram vere referri posse 6, 40. *i. q. com-*

memorari. Non augendas religionis causa, sed præsentis Deæ numine sæpe comperta nobis majoribusque nostris, referebantur 29, 18. Qui se Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt 27, 30. Ut in tempore et bene cumulatam gratiam referant 24, 48. Rempublicam esse gratiæ referendæ 28, 25. Meriti gratiam retulisset 39, 13. *pr. merito*. Novum referre prodictionem proditis olim 24, 45. *i. e. satis facere, gratum facere, proditis*. Ut nec triumviri accipiundo nec scribæ referendo sufficerent 26, 36. Retulisse dicitur Decius parentis sui speciem etc. 10, 7. *i. e. repræsentasse*. Ut ubi sim, quam qui sim, magis referat 2, 8. — id referre tantum, utrum — an etc. 8, 39. *cf.* 25, 16.

REFERTUS 5, 41. Velut ea demum intacta et referta præda.

REFICERE urbem 6, 1. *i. e. reedificare*. — eosdem tribunos refici 3, 21. *i. q. iterum creari*. *cf.* 6, 39. — prætor unus refectus — novi alii creati 24, 9. *cf.* 6, 39. *id.* 10, 13. Similiter 3, 10. reficere exercitus *i. e. novos scribere*. *cf.* 8, 36. Publice semper refectum 1, 26. (*sororium tigillum*). Quod inde refectum est (*pecuniæ*) 35, 1. *i. e. redactum est*. — quum dividenda præda quadringenta talenta argenti aurique reficisset 1, 53. Tam refecta tandem spe, castra propius hostem movit 23, 26. Ut quiete et pabulo læto reficeret boves 1, 7. Refecti sunt militum animi 21, 25. — refectusque miles, hibernis itineribus affectus 22, 9.

REFORMIDARE 9, 34. Nisi universam rempublicam eo nefario obatrinxeris, quod ominari etiam reformidat animus. Vid. *Intt. ad Virgil. Æn.* 2, 12.

REFRAGARI 45, 40. Si aut non refragati honori ejus fuissent aut etc.

REFRINGERE 10, 43. Simul et refringebantur portæ. *cf.* 24, 30. *id.* 29, 9. — refracturosque carcerem minabantur 6, 17. Portula magna vi refringi cæpta 25, 24. paullo post : Hexapylo effracto etc. Adeo occæcat animos fortuna, ubi vim suam ingruentem refringi non vult 5, 37. *i. q. frangi*.

REFUGERE 21, 28. Quum refugientem in aquam nantem sequeretur. *i. q. fugientem*. Ad Philippum captiva navis ex cursu refugit 23, 39. *cf.* 31, 36. Et subsidia armatorum, ad arcendas populationes missa, sæpius simulato, quam vero, pavore refugerunt 2, 50.

REFUGIUM 9, 37. Silvæ tutius dedere refugium. nam castra in campis sita eodem die capiuntur.

REFULGERE 7, 10. Corpus alteri magnitudine eximium, versicolori veste pictisque et auro cælatis refulgens armis. *Virgil.* : os humerosque deo similis — — claraque in luce refuleat.

REGALIS 27, 19. Regalem animum in se esse. *i. q. regis dignum*.

REGALITER 49, 51. Ipse centum hostiis sacrificio regaliter Minervæ — confecto etc.

REGERE 10, 13. Jam regi leges, non regere.

REGERRERE 44, 11. Quia nusquam cumuli apparebant, quo regesta e fossa terra foret.

REGIMEN 4, 31. Quo minus regimen rerum ex notata indigne domo peteretur. i. e. rector. Sic explicat *Drakenborchius*. Regimen totius magistratus (*decemviratus*) penes Appium erat 3, 33.

REGIO 3, 66. Populabundi regione portus Esquilinæ accessere. — portis regione platearum patentibus 25, 35. Regionibus partiiri imperium 27, 7. i. e. *secundum regiones in Italia etc.* In quatuor regiones divisa Macedonia 43, 29. *earum singula populos plures complectebantur. Sed regio tamen, et pars promiscue dicuntur eod. cap. ut et cap. sequenti.* Totam Asiæ regionem inaniora parere ingenia 45, 23. *conf. cap. 30.*

REGIONATIM 45, 30. Regionatim commercitiis interruptis ita videri lacerata etc. Regionatimque generibus hominum, causis, et quæstibus, tribus descriperunt 40, 51.

REGIUS 4, 32. Regia pugna i. e. cum rege. — inimicitias impotenti ac prope regia ira exercere 39, 4. Justum adpareare bellum regis animo 49, 19. *opp. latrocinium et veneficium.* Tulit et Romana regia (*domus*) sceleris tragici exemplum 1, 46. — per hujusce regis deos 30, 12. *Vid. adulatio.*

REGNARE 1, 17. Regnari tamen omnes volebant. i. e. *regium imperium conservari.* Regnatum Romæ ab condita urbe ad liberatam annos ducentos quadraginta quatuor 1, 60. Nec jam libertate contentos esse, nisi etiam regnent ac dominantur 24, 29. Quem privatum viribus et audacia regnantem videtis 3, 11. cf. 6, 40. *ubi de tribunatu dicitur.*

REGNUM consociant, imperium omne conferunt Romam 1, 13. — tenere 4, 3. — se patrio regno tutoris fraude pulsos 1, 40. — qui obstat regnum suum salutis civium nolit 5, 5. i. q. *qui res esse amplius nolit etc.* Quod tribuni mil. in plebe Rom. regnum exercerent 5, 2. — non in regno populum Rom. sed in libertate esse 1, 40. cf. *ibid. cap. 57.* Horum in tam impotenti regno etc. 33, 46. Animi regno infesti 1, 57.

REGREDI 38, 4. Ne — regressus inde in tutum non esset. *al. in tuto.* cf. 21, 41.

REGULUS 29, 4. Mittique ad Syphacem legationes aliosque regulos — ceptæ. — et reguli quidam et tyranni 36, 48. cf. 27, 4. *id.* 28, 43. Brennus, regulus Gallorum 5, 38. Ita regulus (*Gulussa, Marinusæ filius*) Karthaginensesque dimissi 42, 24. — responsum regulo (*Masgaba, regis Ma-*

sinissæ filio) est, 45, 14. *Sub finem tamen ejusdem capitis regis pro reguli accipi posse videatur. Ex his locis manifestum esse arbitror, non ipsos tantum reges, sed eorum liberos quoque regulos dictos esse. Vid. infra in v. rex.*

REJICERE 23, 8. Rejecta ab humero toga latus succinctum gladio nudat. Si, quod imperio consulari exsequendum esset, invidiam ejus consules ad senatum rejicerent 2, 28. Ad consules rejiciebant 42, 32. *scil. centuriones, vel, cognitionem de eorum causa, vel, ipsi eo rejiciebant. cf. 9, 43. Vid. Drakenborch. ad 2, 22.* Hæc legatio, totumque, quod ad Sardiniam pertinebat, ad novos magistratus rejectum est 41, 6. Senatus a se rem ad populum rejecit 2, 27.

RELANGUESCERE 35, 45. Ut tadio et impetus relanguescat regis, et Romani tempus ad comparandum habeant.

RELEGARE 25, 6. Nemo eorum relegatus in exilium est. *ibid. paullo post:* non solum a patria procul Italiaque, sed ab hoste etiam relegati sumus. cf. 9, 26. *id.* 26, 2.

RELEGATIO 3, 10. Exilio et relegatione ulciscens tribunus. cf. 4, 4. *Vid. exilium.*

RELIGARE 21, 28. Quam — pluribus validis retinaculis parte superiore ripæ religatam — contraxerunt.

RELIGIO 5, 51. Cum urbe simul positis traditæque religiones. i. e. *cerimonie, sacerdotes, loca sacra, sacrificia etc.* — nullus locus non religionum deorumque est plenus 5, 52. cf. 6, 5. — negligentiores publicarum religionum 5, 52. — quid de religionibus atque auspiciis loquar 6, 41. — apud quos juxta divinas religiones fides humana colitur 9, 9. — turbata religionibus 8, 32. i. e. *non repetitis auspiciis, quæ incerta essent, dubiis diis, uti paullo post Livius dicit.* — religionibus quibuscum animo objectis 41, 22. — ut his religionibus (*ritibus externis*) populum liberaret 25, 1. — et novas religiones excitabant in animis hominum prodigia ex pluribus locis nuntiata 30, 2. Inclyta iustitia religioque — Numæ — erat 1, 18. Periti religionum juraque publici 41, 18. Pleni religionum animi 41, 16. Accesserunt, quæ cumulant religiones animis 42, 90. Nec in sacerdotibus tanta offusa oculis animoque religione motus esset 2, 40. (*de eterno habitu sacerdotum.*) Nec tamen ludorum primum initium, procurandis religionibus datum, aut religione animos, aut corpora morbis levavit 7, 3. *Vid. levare.* Repetitur ex seniorum memoria dicitur, pestilentiam quondam clavo ab dictatore fixo sedatam. Ea religione adductus senatus etc. *ibid.* Ne exercitus mitterentur, religio obstitit 4, 30. cf. *cap. seq.* — religio infixa animis 29, 18. — quæ dictatori religio impedimento fuerit 3, 35. — quæ-

GLOSSARIUM LIVIANUM.

dam religio esperit, ulterius quidquam eo die conandi 28, 15. — movendi inde thesauros incussa erat religio 29, 18. — collegam sufficere, censori religio erat 6, 27. *cf.* 3, 62. — ejus rei religio tenuit senatum 9, 30. *cf.* 48, 18. Quæ res postea religioni fuit 5, 31. *cf.* 41, 16. In religionem trahebant 5, 23. — in religionem moti animi 21, 62. — respublica in religionem venit 10, 37. Quod dimovendis statu suo sacris religionem facere posset 9, 29. — qui auspicio adest, si quid falsi nunciat, in semetipsum religionem recipit 10, 40. Ut religione obstrictos haberent multitudinis animos 6, 1. Quamquam haud sane liber erat religione animus 2, 36. — liberaret religione templum 45, 5. *i. e. violatione, profanatione.* — Punica religione servata fides ab Hannibale est 22, 6. *Vid. exsolvere.* Qui sacramenti religionem rupistis 28, 27. Solutis religione animis 36, 1. *i. e. posteaquam facta erant, per quæ diis satisfaceret. Vid. induciæ. ut. inviolatus. ut. sanctitas.*

RELIGIOSUS 10, 7. Castius eum sacra privata facere, et religiosius deos colere quam se?

RELIGIOSUS 5, 52. Transferri sacra religiosum fuit. *i. q. religio, nefas fuit. cf.* 2, 5, 31, 6, 27. De diebus religiosis agitari coeptum 6, 1. *h. e. qui insignes essent rei nulli publice privatimque agendæ. Sic Livius ipse interpretatur.* Illum diem religiosum Karthaginiensibus ad agendum quidquam rei seriæ esse 26, 17. Quia dies forte, quibus ancilia moventur, religiosi ad iter inciderant 37, 33.

RELINQUERE 5, 40. Muliebris fletus et incuratio incerta — nihil, quod humanis superasset malis, relinquebant. *i. e. summam omnino miseriam exhibebant, referebant.* Non modo pacis, sed ne belli quidem jura relicta erant 24, 33. *i. q. servata, observata erant.* Certamen sine effectu in beneficio apud primores Patrum relinquere 4, 7. *h. e. pro beneficio imputavere.* Nec, deductis præsiidiis, spei liberam vel obnoxiam timori sociorum relinquere fidem 26, 38. *egregia concinnitas.* Quæ Seleucus — per summum decus parva reliquerit 34, 58. *scil. regni sui heredi.* Egregia spe futuri status fidissima gente relicta 43, 17. *i. q. in spe egregia.* Nisi quem hostis cædendo fessus reliquit 25, 6. Quum — legatum æque sontem — in ea potestate reliquerit 29, 19. Adduci posse, ut obsidionem relinquant 3, 48. Auctores signa relinquenti et deserendi castra 5, 6. *Vid. deserere.* Relicto ea (*Xycho*) custodibus 40, 55.

RELINQUERE cladis 22, 57. — pugna 5, 12. *i. e. qui e clade, e pugna, reliqui fuerant.* — persequi reliquias belli 9, 29. Ad Lychnidum protinus reliquias cladis reduxit 33, 10. Ligures, reliquæ cædis, in montes refugerunt 41, 12. Reliquiæ direptæ fortunæ 26, 30. *i. e. fortunarum.*

Sic proprie inprimis in re pecuniaria, de exigendis, dicitur.

RELIQUUS 9, 16. Reliqua belli perfecta. — Agrigentum, quod belli reliquum erat 26, 40. — reliquum vitæ 39, 18. Quos reliquos fortuna ex nocturna cæde ac fuga fecerat 9, 24. Nec, quod ab hoste crudelius pati possent, reliqui quidquam fuit 32, 13. Ad, confirmandos in reliquum sociorum animos 36, 10. *i. e. in posterum. cf.* 23, 20.

REMANERE 9, 1. Remanet aliquid ex contagione noxæ. — quia remanendi in Græcia retinendique exercitus Argos et Nabim causam facerent 34, 23.

REMEARE 9, 16. Nisi præsidio Samnitium interfecto aut tradito ad se (*legati*) ne remearent. Eodem remeant nuncio 9, 3.

REMEDIUM 2, 45. Simulationem intestinæ discordiæ remedium timoris inventum. — id remedium timori fuit 3, 3. Quum utrumque (*præfectum et leges*) ipsi pro remedio ægris rebus discordia intestina petissent 9, 20. Remedio irritatur seditio 6, 16.

REMIQUM classicque milites tranquillo in altum evecti 26, 51. *i. e. remiges. cf.* 21, 22, 33, 48, 37, 11.

REMITTERE 33, 6. Nuncios in castra remissos — opperientes. *i. e. dum nunciis eo missi redirent.* Legiones — armatæ remissæ in Samnium 25, 6. Ego pacem, quam hosti tibi remittendo (*scil. milites tuos*) pactus sum, non habeam? 9, 11. Ut memoriam simulatum patriæ remitteret 9, 38. *i. e. in gratiam patriæ earum oblivisceretur.* Sic 8, 35. ut sibi poenam magistri equitum dictator remitteret. Si adhortator operis adesset, omnes sua sponte motam remittere industriad 2, 58. Justitium remittitur, quod fuerat dies decem et octo, supplicatioque perlata fuit 10, 21. Simul a religione animos remiserunt 5, 25. — spes remisit a certamine animos 9, 12. Illæ nihil remisit prior 3, 28. Nec Scipio ullo tempore hiemis belli opera remisit, quæ multa eum undique simul circumstabant 30, 3. A contentione pugna remiserant animos 5, 41. Ne bellum remitteret 30, 23. Remittentibus tribunis pl. 6, 36. *i. e. permittentibus; est enim remittere i. q. concedere de jure suo. sed vide Drakonborchium ad h. l. cf.* 2, 34. *vide Intt. ad Tacit. Annal.* 1, 8. Superatis, ubi primum (*scil. se*) remiserunt imbres, annibus 40, 33. Suarum quoque rerum illis remisio honore 7, 11. *i. e. ut suas etiam laudes in illos transfunderet.* Remisso, id quod erepturi erant etc. 6, 17. *ad q. l. vid. Bauer. pag.* 231. Jus ipsi remittent 6, 18. Ad pecunias — et frumentum pollicendum ad bellum. Omnibus gratiæ actæ, remissum omnibus 42, 53. *i. e. non acceptum.*

REMORARI 27, 12. Ne remorandi quidem causam in Italia fore. *i. q. morandi.*

REMORDERE 8, 4. Libertatis desiderio remordet animos. *pro mordere, angere. vid. morsus. Sic Virgilius Æn. 1, 261: quando hæc te cura remordet. ad quem locum vid. Interpretes.*

REMOVERE 9, 24. Castra ut (ab urbe expugnanda) removerentur. Senatusconsulto eos a republica remotos esse 5, 11. Tribu remoti et aerarii facti 45, 15. *Ubi Gronovius moti, alii emoti legi voluit. Illud sane usitatus foret. Vid. movere.*

REMUNERARI 2, 12. Quasi remunerans meritum.

RENATUS 6, 1. Velut ab stirpibus lætius feraciusque renatus urbis. Renatum bellum 9, 12.

RENITI 5, 49. Quum illi renitentes pactos dicerent sese, negat eam pactionem ratam esse etc.

RENOVARE auspicia 6, 5. *Propter ritum aliquod, quo superiora auspicia irrita facta sunt, denuo auspicari. cf. 5, 18. et 31. vid. Drakenborch. ad 8, 30. —* sædus renovatum 9, 43. Renovato modica quiete exercitu 36, 14. *i. q. recreato. —* quies — renovavit corpora animosque ad omnia de integro patientia 21, 21. Robur plenius nitidiusque ex morbo velut renovatus flos juvenæ faciebat 28, 25. *vid. Intt. ad 3, 51. Ipsi quoque tribunis, ut sacrosancti viderentur —* renovantur 3, 55. Per causam renovati ab Æquis belli 2, 31. *Vid. clamor.*

RENOVATIO 5, 52. Instauratio sacrorum auspiciorumque renovatio.

RENUNCIARE 45, 25. Hæc Rhodum nunciata — in gaudium renunciata verterunt. Ita renunciant legationem 23, 6. *i. e. quid in legatione effecerint, narrant. cf. 9, 4. —* hæc dicta legatis renunciataque in concilium 29, 3. Legati, qui in Syria fuerant, renunciaverunt 42, 6. Tribuni quum ad deliberandum secessissent, victi auctoritatibus principum, de integro agere coeperunt, revocatosque se eandem tribus renunciarunt 45, 36. Qui (magistratus) priusquam renunciarentur 5, 18. *de suffragio quidem prerogativa.* Dictator comitia consularia habuit, emulumque — Valerium — consulem renunciavit 7, 26. *vid. pronunciare.* Decreverunt societatem renunciare Achæis 38, 31. — societas eis et amicitia renuncianda 36, 3. Ad res repetendas in Macedoniam renunciandamque amicitiam regi missi 42, 25. Decemviri (adire libros juri) renunciabant 49, 20. — ver sacrum — quum — non esse recte factum renunciasset 34, 44. Hæc quum renunciata essent etc. 36, 1.

REOR 1, 59. Haud temere esse rentur. Quamquam filius ipse in primis jam animum quoque patris consensisse in adfecto corpore rebatur; tamen etc. 9, 3.

REPARARE 3, 37. Quoniam modo tribuniciam potestatem — rem intermissam, repararent. Bellum ab Æquis reparari

coceptum 4, 45. *cf. 30, 7. Hostes repamverant animos 44, 38.*

REPELLERE 25, 41. Qui Hannibalem subnisiu victoria Cannensi ab Nola repellisset. Et hi repulsi — dilati 39, 32. *Dicitur simpliciter de iis, qui irrita comatu magistratus petierant.*

REPENS 6, 42. Fama repens belli Gallici allata. — repens tumultus 21, 26. — repens alia nunciatur clades 22, 8. *cf. 1, 14. et 10, 7.*

REPENTE 21, 41. Utrum alios repente (al. *derepente*) Karthaginenses — terra ediderit. Ex bello tam triasti læta repente pax etc. 1, 13. *vid. lætus.*

REPENTINUS et tumultuarius exercitus 41, 10. — repentina cohors *ibid. cap. 1.* — repentina nobilitas 1, 34. *Vid. subitarius.*

REPERCUSSUS 21, 33. Quos (clamoribus) repercussæ valles augebant.

REPETERE 5, 17. Auspicia de integro repeterentur. *cf. 8, 30. vid. renovare.* Repetitur ex seniorum memoria dicitur 7, 3. Memoria ex annalibus repetita 8, 18. Pro eo gratiam repeteret 1, 47. Res repeteret 7, 32. *i. e. poscere, ut satisfaciat, etsi nihil ablatum sit. alibi significat res vere ablatas reddendas exposcere.* Qua cepisset ire via, an eam, qua venisset, repeteret melius esset 35, 28. Qui onerarias retro in Africam repeteret juberent 25, 27. *cf. 22, 18. Quid (urbem) repetimus? 5, 52. —* ad Nolam armis repetendam 9, 28. — repentes pugnam conspexit 37, 43. Bello superatas (urbes) in antiquum jus repetit 35, 16. Haud sine pudore certe fructum priore anno in se imperium repetitarum 6, 38. (dictatorem iterum ferri.) Alii deinde repetiti ac tractati sunt 21, 38. *i. q. reditum est ad ripam, unde trajiciendi essent etc.*

REPLERE 24, 42. Brevi replevit exercitum. *i. e. supplevit; præcedit enim conquisitio militum. Nisi vero replere simpliciter pro reficere, recreare, accipere velis; præsertim quum addiderit Livius: animosque ad tentandum de integro certamen fecit. Est autem hæc exquisitior significatio verbi replere. vid. Cel. Ruhken. ad Velleii 2, 56.* Assidentes curantesque eadem vi morbi (pestilentia) repletos secum traherent 25, 26. Repletas semitas — puerorum et mulierum huc atque illuc euntium 6, 25. — strage hominum armorumque insignium campi repleri 9, 40.

REPONERE 29, 19. Duplamque pecuniam in thesauro reponi. *cf. 9, 46. Capiti (pileum) apte reponit 1, 31. Acceptas litteras quum in gremio reposuisset 26, 15. Qui plus in eo, ne posset decipi, quam in fide Siculorum, reponeret 24, 37. In caritate civium nihil spei reponere 1, 49. In quo aliquanto plus spei repositum 2, 39.*

REPORTARE 38, 50. Qui confecta provincia exercitum reportasset. *cf. cap. 42.*

Exercitum saluum atque incolumem plenissimum præda domum reportavit 41, 28. Reportati sumus in Italiam 42, 34. *ibid.* paullo ante: quum in Italiam portati ac dimissi essemus. [*Scriptit Livius etiam hic reportati.*]

REPRESENTARE 2, 36. Quum minas irasque coelestes representatas casibus suis exposuisset. *i. e. quæ statim rates factæ essent, eventum habuissent. Nam proprie representare est idem quod præsentī pecunia, et arca solvere. Et paullo ante legitur: præsentior res erat. — et vera esse et apte ad representandam iram deūm ficta possunt 8, 6.*

REPREHENSARE 2, 10. Reprehensans singulos (*Horatius Cocles*) obstitens, obtestansque etc.

REPUGNARE 29, 33. Pertinacior (*turma*) in repugnando telis obruta et confixa est. *i. q. pugnando, defendendo se.*

REPULSA 10, 37. Consul quum — videret — collegæ amicos, ad solatium æquæ repulsæ sibi quoque negare triumphum etc.

REPURGARE 44, 4. Præmissis, qui-repurgarent iter. — paullo post: aperire saltum.

REPUTARE 1, 41. Qui sis, non unde natus sis, reputa.

REQUIETUS 44, 38. Militem, quem neque, viæ labor hodie, neque operis fatigaverit, requietum, integrum, in tentorio suo arma capere jubeas.

REQUIRERE 42, 5. Requisitus ad supplicium. Requisitos abire ex regno jussit 42, 41. Requisitos — legatos ad se duci jussit 44, 32.

RES est — immensi operis — et quæ — creverit *Præfat.* *ἱστορία, illic est historia, hic respublica. vid. Bauer. ad h. l.* — res populi Romani *ibid.* *i. q. historia, res gestæ.* — quum veterem, tum vulgatam esse rem — aut in rebus certius aliquid etc. *ibid.* — magni discriminis res 25, 41. — haud magni certaminis *ibid.* — secundæ belli res 3, 9. — adversa belli res 10, 6. — res meliores facilioresque 23, 11. Quis enim rem tam veterem pro certo affirmet? 1, 3. Ne quis ullam rem in bellum magistratibus Rom. conferret, præterquam quod senatus censuisset 43, 17. In rem emendabilem visus lapsus esse 44, 10. *nisi legendum cum Gronovio in errorem.* Nequaquam eadem est tum rei forma apud Romanos 41, 3. *belli, exercitus etc.* Ante rem nitent arma 9, 40. *i. e. ante pugnam.* — rem genere ac tentare 23, 18. Quæ fortuna rem daret, et inclinare vires 1, 27. *i. e. occasionem transirendi ad hostes, aut manendi.* — summam rem completar 34, 32. *i. e. summam rei. vid. summus.* Non tam magni momenti ad summam rem populi R. 38, 45. — res Romana 1, 23. *pro utilitate publica. vid. respublica.* Interpretando verba Romanæ res 9, 26. (*crimen et*

questio.) Dilata in speciem actione, et ipse sublata 3, 9. *cf. 39, 35.* Quum ipse res speciesque miserabilis erat 5, 40. Si spem pro re ferentes dimittant 36, 40. Rei capitalis diem Postumio dixerunt 25, 4. — ne mulieris libertinæ cum amatore sermonem in rem, non seriam modo, sed capitalem etiam verti vellet 39, 13. Quietæ externæ res Romanis essent 6, 42. — bonis rebus vestris 7, 30. — pro remedio ægræ rebus 9, 20. — res Capusæ stabilitas Romana disciplina *ibid.* *cf. 8, 27.* Omnium rerum causa vobis antiquandæ censeo istas rogationes 6, 41. *cf. 36, 42.* Trium rerum causa 34, 8. Haud procul justo prælio res erant 7, 14. Ab ducibus utrobique proditæ temeritate atque incitiâ res 6, 30. Ex ea tantum præda, quæ rerum moventium sit 5, 25. *int. se. i. e. mobilitum.* — præda oppidi parvi pretii rerum fuit 21, 60. Inde rem creditori palam populo solvit 6, 14. *it. cap. eod.* ea res si palam fiat. *i. e. si thesaurus ille protraheretur.* Quum jam ex re (*familiari*) nihil dari posset 6, 84. Ut ea res divinæ supplicationesque — cum cura ficerent 23, 11. Factis benignus pro re 7, 33. *i. e. prouti res vel patiebatur vel postulabat.* Nihil est aliud in re 10, 8. — quid enim in re est aliud? 4, 4. Ea clades majorem, quam res erat, terrorem excivit 10, 4. Verbo sociæ, re vera subjectos imperio 37, 58. — pugnavimus verbo pro Sidicinis, re pro nobis 7, 30. Inter scriptores rerum discrepat 29, 56. — inter antiquos rerum auctores constat 7, 42. Res ad Patres redit 1, 82. *i. e. imperium in interregno.* — parva ista non contemnendæ majores nostri maximam hanc rem fecerunt 6, 41. Prope secessionem plebis res terribilesque alias minas civilium certaminum venit 6, 42. — et res et gloria integra est 7, 13. Magna res — Chalcis et Euripus, adempta regi forent 31, 23. — tantis rebus sine causa relictis 44, 7. *de locis opportunis, oppido munito, eoque ornatisimo edificiis.* — vallum fossamque, ingentis utramque rem operis 5, 5. Multumque ab spe adeundi valli res Hernicis astitit 7, 7. Quæ cognoscere in rem erat 22, 8.

RESARCIRE 45, 28. Referrique tegulas et resarciri tecta, sicut fuerant, jussit.

RESCINDERE pontem 2, 10. — dum alii pontem sublicium rescindunt. *Epitom. ejusd. libri: ubi vide Drakenborchium.*

RESCISCERE 41, 22. Certius aliquanto, quæ Karthagine acta essent, ab rege rescierant, quam ab ipsis Karthaginiensibus.

RESCRIPTUS 9, 10. Rescriptus ex eodem milite novæ legiones. *pro iterum scriptæ.*

RESERARE 35, 16. Quum intentius exta reserata servarentur.

RESERVARE 25, 6. Nos vulgo homines laudabant, quod reipublicæ nos reservavimus. — in unum pugne laborem reservati 7, 7. Suis per speciem societatis prædi-

tionem reservat 1, 27. Melioribus meis vestrisque rebus reservate ista de me iudicia 3, 51. Quorum cognitionem causae reservat 45, 34.

RESIDERE 35, 38. Postquam resedit terror. Quin iram ejus, si qua ex certamine residet, simplicitate nostra lenimus? 40, 7. Longiore certamine sensim residere Samnitium animos 10, 28. Quum ira resedissent 2, 29.

RESIDES ipsi ac segnes, tamquam nec manus nec arma habeamus 25, 6. *cf.* 6, 28. Timere Patres residem in urbe plebem 2, 12.

RESISTERE 3, 13. Vi contra vim resistant. — vix decorum opibus, quin obruatur Romana res, resisti posse 4, 48.

RESOLVERE 26, 15. Acceptas litteras, neque resolutas, quum in gremio reposuisset, praconi imperavit, ut etc. Vixdum omnes consenserant, quum alii resolvunt oras etc. 22, 12. *conf. Virgil. Aen.* 3, 276.

RESPECTARE 8, 39. Ubi respectantes hostium antesignanos, turbataque signa et fluctuantem aciem vidit. — respectans ad tribunal 3, 48.

RESPECTUS 8, 38. Urgentes acutis sine respirazione ac respectu pugnabant. Rex primo effusae ac sine respectu fugit 32, 12. — qui respectum habent 21, 44. *i. q. receptum, qui a tergo tuti sunt.* Si nullus alio sit, quam ad Romanos, respectus 42, 46. — ni respectus equitum sexcentorum — praepedisset animos 9, 14. Si aliquem respectum amicitiae eum habere cerneret 42, 37. Respectu rerum suarum 21, 46. — liberamque suorum respectu 8, 28. *cf.* 3, 30. *id.* 9, 45. — sui aliquo respectu 42, 9. Nos omnium rerum respectum, praeterquam victorias, nobis abscindamus 9, 28. Et in praesens tempus mitiores eos justioresque respectu populi Rom. habere se 45, 18. *ex imitatione.* Recepta (Capua) inclinatura rursus animos videbatur ad veteris imperii respectum 26, 1.

RESPERGERE 1, 13. Ne se sanguine nefando soceri generique respergerent.

RESPICERE 4, 17. Obstringi Fidenatium populum, ne respicere spem ullam ab Romanis posset, conscientia tanti sceleris voluisse. *pro aspicere, sperare; nam ipse respiciendi gestus desiderium et confidentiam indicat.* — subsidia, quae respicerent in re trepida *ibid.* cap. 46. Resperxisse Hannibalem saepe Italiae littora etc. 20, 20. *conf. Virg. Georg.* 3, 228.

RESPIRARE 4, 25. Si plebi respirare ab eorum mixtis precibus minisque liceat. *i. q. sine interpellatione consilia trahere, agitare.* Gallica acies nullum spatium respirandi recipiendique se dedit 10, 28. *cf.* 28, 31.

RESPIRATIO. Vid. paullo ante in *v.* respectus.

RESPONDERE 31, 5. Precationem ad-

missae deos, aruspices respondere. *verbum proprium in hoc genere.* Hic Capitolium est, ubi quondam capite humano invento responsum est, eo loco caput rerum summamque imperii fore 3, 34. Papius brevi ad spem eventus respondit 9, 18. *cf.* 23, 6. — ad nomen non respondere 7, 4. *de delectu.* Quum ad nomen nemo responderet 2, 28. Nec absurde adversus utrosque respondisse visus est 35, 50. *cf.* 8, 32. *id.* 30, 31. Huic nuncio — nihil voce responsum est 1, 34.

RESPONDUM 1, 56. Neque responsum sortium (oraculi Delphici) ulli alii committere ausus. Dum haec geruntur, Q. Fabius Pictor legatus a Delphis Romam rediit, responsumque ex scripto recitavit 23, 11. Quum — legatis — triste responsum ab consule redditum esset 9, 16. — idem illud responsum retulit 37, 6. *cf. cap.* 28. — sine responso ac mentione facti sui legatos dimisit 9, 38. Responsum senatus, amicitiae Samnitium memor 7, 31.

RESPUBLICA *ii. divinis* resque publica 8, 13. — resque de publica 22, 11. **Resp.** Quiritium 8, 9. Vide *Quirites*. — populi Rom. 3, 19. *ex antiqua formula sic dicitur. cf.* 28, 28. *id.* 45, 14. De summa rep. consultatum 26, 10. *i. e. de universae rep. salute, et re, ex qua illa pendet.* Quo die de provinciis et de rep. (consules) retulerunt 28, 49. *de rep. universa, nulla re et parte nominatum.* Ut sua cuique resp. in manu esset 26, 8. *i. q. civis. cf.* 45, 23. necessitas aliquando a vobis plebem, nec in potestate vestra remp. fuisse. Rempublicam egregie gerere 40, 40. *de victoria.* Cujus imperio consilioque summam rempublicam (bellum Macedonicum) tuendam permisierant 42, 49. *vulgo* permisierant. [*idque rectum. Livius universae loquitur, non de certo quodam bello.*] Ut quatuordecim legionibus — centum navibus longis resp. administraretur 30, 41. *i. e. bellum gereretur. cf.* 10, 25. Concors et e resp. publica censura fuit 42, 10. Magisque ex sententia resp. publica vestra vobis procedet 23, 11. In mille curias concionesque — dispersam et dissipatam esse rempublicam 2, 28. *i. q. populum Romanum, ordinem plebeum.* Senatusconsulto eos ab rep. remotos esse, et recusantes abdicare se magistratu 5, 11.

RESPUERRE 42, 14. Omnis et defensio et deprecatio legatorum respuebatur.

RESTAGNARE 44, 6. Ostium late restagnans. *i. e. latissimum, ut maris vel stagni similitudinem habeat.*

RESTARE 9, 15. Qui obsessor Luceria restiterat. *i. q. manserat. cf. cap.* 29. — unam sibi spem reliquam restare 10, 16. Summa vi restare nunciabantur 4, 68. *i. e. resistere.* — nunc paucis plures vix restatis 23, 45. — restantes ac circumventos occidit 8, 39. *cf.* 8, 30. *id.* 29, 2.

RESTINGUERE 28, 28. Rivique san-

guinis flammam orientem restinguere. — quæ (*studia*) verecundia legum restinguenda ratus 10, 13.

RESTITARE 10, 19. Hæc monendo obtestandoque, prope restitantes consules in concionem pertraxerunt. *cf.* 7, 39. *id.* 30, 31.

RESTITUERE 23, 37. Res perditas restituit. Sospitesque omnes ad propinquos restituit 2, 13. *cf.* 24, 47. Ut interfecto Punico præsidio restituerent se Romanis 23, 7. *cf.* 31, 31. Ut se restituerent in patrium ac legitimum regnum 38, 1. — restitutorumque se in antiquam formulam jurisque ac ditionis eorum 26, 24. Qui te captum victori — restituis 9, 11. Restitutus in patriam secum patriam ipsam restituit 7, 1.

RESUPINARE 4, 19. Assurgentem ibi regem umbone resupinat etc. *conf.* *Virg.* *Æn.* 1, 476.

REtentARE 10, 5. Quo magis festinantes videt dictator, eo impensius retenant agmen ac sensim incedere jubet.

RETICERE 3, 41. Ad Valerium, negantem se privato reticere, lictorem accedere jussit. *i. e. se fuisse privati tacere.* *cf.* 21, 13.

RETINACULUM. Vid. *religare*.

RETINERE 37, 51. Consulem — ad sacra retinuerat — pontifex maximus. — quod sacris ut sollempne retentum sit 3, 39. Retinere Quinctium in senatu, ne frater quidem — si tum censor esset, potuisset 39, 43. *scil. retinent censores, quos non movent ordine.* Vid. *B. Patruus ad Sueton.* *Ner.* 37. Si ab hostibus metu retenti sumus 8, 52. *i. e. Capitolio inclusi.* — quem (*Flaminem*) neque mittere ab sacris, neque retinere possumus, ut non deum aut belli deseramus curam 24, 8. Retentus — in recipiendis civitatibus Bruttiorum 23, 11.

RETRACTARE 3, 49. Retractantem arripi — jubet. *i. e. semper se subducentem, non obsequentem.* — sequuta exercitum plebs, nullo, qui per ætatem ire posset, retractante 3, 52. *cf.* 2, 30. *id.* 37, 18.

RETRACTATIO 6, 28. Juniores Romani ad edictum, sine retractatione, convenire. ante *Drakenborchium* legebatur detractatione. Vid. *Cic. Or. Philipp.* 14, 14.

RETRAHERE 30, 20. Qui, vetando supplementum et pecuniam mitti, jam pridem retrahabant. *cf.* 10, 25. Missique, qui sequerentur ab Terracina comprehensos omnes retraxerunt 2, 12. Retractus sinus 26, 42. Vid. *Drakenborch. ad h. l. Apud Virgilium quidem* est reductus. Ne ante fauces quidem saltus — sed intra penitus retractis castris 38, 17. Vid. *Intt. ad h. l.*

RETRIBUERE 2, 41. Pro Siculo frumento pecuniam acceptam retribui populo.

RETRO via repetenda 9, 2: *cf.* 22, 6. *et* 18. Vid. *repeters.* *conf.* *Virg.* *Georg.* 1,

200. Cetera multitudo retro, qua venerant, transdanubianam regionem repetiit 40, 58. Retro, qui poterant, nando repententes terram, in aliam foediorum pestem incidebant 44, 42. Retro ad Istrum — redierunt 44, 27. Retro in sua castra rediit 23, 28. *cf.* 24, 20. Retro in castra sua se recepit 23, 36. *cf. cap.* 37. *et* 38. Retro — remisit — navibus 21, 10. Fugam magis retro, quam prælium, spectante milite 8, 19. Retro revocanda et abdenda cupiditas erat 2, 45. Quum ex summo retro volvi fortuna consuesset 45, 41.

RETROCEDERE 8, 8. Si hastati profigere hostem non possent, pede presso eos retrocedentes in intervalla ordinum principes recipiebant.

RETUNDERE 2, 33. Non modo impetum erumpentium retudit, sed per patentem portam ferox irrupit. Liberandam omnem Græciam, si Aetolorum linguas retundere — vellent 33, 31.

REVERERE 1, 35. Prædaque inde revector. Equo citato ad urbem revector 7, 41. *cf.* 2, 47. *id.* 34, 15. Spoliisque lectis ad suos revector etc. 8, 7. Ne quis reverheretur inde ad prælium 3, 70.

REVERERI 1, 48. Nec reverita (*Tullia*) cœtum virorum.

REVERTERE 7, 17. Præda ingenti porta victores reverterunt. *cf.* 26, 50. *id.* 41, 6.

REVICTUS 6, 26. Revicta rebus crimina. *i. q. convicta.* — noctis proximæ crimen facile revictum 40, 16.

REVOCARE 4, 35. Ad apem consulatus in partem revocandam. *i. q. vocandam.* *cf.* 25, 14. — ut ad sortem revocaret (*scil. destinationem provinciarum*) 10, 24. — disceptationem ab rege ad Romanos revocabant 41, 22. *i. e. rejiciebant.* *cf.* 10, 24. Cornelius — omnes duces — ad urbis præsidium revocabat 26, 8. *i. e. revocandos censebat.* — rursus ad Caudium revocavit 9, 27. Vid. *retro*. Revocatus de exilio 5, 46. Si revocemur in suffragium 40, 46. Vid. *renunciare*. Quod, utcumque prætermissem, revocari non posset 44, 40.

REVOLVERE 4, 12. Ad dispensationem inopie revolutus. Eo revolve rem 5, 11.

REUS fortune ejus diei 6, 24. — rei satis locupletes 9, 9. — reum qua infelicia belli, qua ignominiosæ pacis 9, 8. — at sæ quisque partis tutandæ reus sit 25, 30. *i. e. loci a se non defensi reus fieri possit.* Rei ad populum — circumventi sordidati 2, 54. — si reum perago, quid acturi estis 4, 42. — apud concionem prius reus agatur 45, 37. *cf.* 24, 25.

REX 2, 2. Quo adjutore reges ejecerat. *i. e. regium genus.* *cf.* 1, 39. — rex Gentius cum liberis et conjuge et fratre 45, 44. paullo post reges appellantur. [*Sic et Græci. vid. not. ad Euripid. Hecub. v. 552. ed. Lips. 1803.*] Quod Masinissam non appellasset modo regem, sed fecisset, restituendo in paternum regnum 30, 17.

Reges non liberi solum impedimentis omnibus, sed domini rerum temporumque, trahunt consilii cuncta, non sequuntur 9, 18. Communes omnium regum hostes (*Romani*) 44, 24. Natura inimica inter se esse liberam civitatem et regem *ibid.* Regum viribus reges oppugnare *ibid.* Cursum — rex ille regum (*Agamemnon*) petiit 45, 27. Opulentus rex 45, 34. In custodiam — traditus, vix gladiatorio accepto decem talentis ab rege rex, ut in eam fortunam recideret 44, 31. Cujus regis genero hereditarii sunt relictus exercitus nostri, ejus filio parum mature serviamus 21, 3. (*iron.*)

RHODUS 44, 23. Rhodum proficisci, sine *præpositione*. Contra *cap. eod.* ab Rhodo.

RIGARE 5, 16. Emissam (*aquam*) per agros rigabis. *i. q. deducere.* Sic dicitur sacra litare, pro *sacris* etc.

RIGERE 21, 54. Tum utique egressis rigere omnibus corpora, ut vix armorum tenendorum potentia essent. *cf. cap. 55.*

RIGIDUS 35, 11. Cervix rigida. *de Numidarum equis.* Vid. *Clav. Cicer. in v. obatipus.* Invicti a cupiditatibus animi (*Cato*) et rigidae innocentiae 39, 40.

RIPA 35, 33. Super ripam Tiberis. *i. q. ad Tiberim.* *cf. 32, 30.* super ripas. — profectus adversa ripa Rhodani 21, 31.

RITE 27, 25. Neque enim duobus, nisi certis, deis rite una hostia fieri. Vide *Drakenborch. ad h. l.* Pecora in fanis trucidant verius, quam rite sacrificant 41, 18. Rebus divinis rite perpetratis 1, 8. Religione tactus hospes, qui omnia, ut prodigio responderet eventus, cuperet rite facta etc. 1, 45.

RITUS 5, 44. Sine stationibus ac custodiis ferarum ritu sternuntur. Placet pecudum ferarumque ritu promiscue in concubitus ruere? 3, 47. Quam — aram — maximam vocet tuoque ritu colat 1, 7.

RIVUS. Vid. *aqua*.

RIXA 40, 14. Quomodo fefellissent, et alieni, et mei, et maxime suspecti, quia paullo ante in rixa fuerant. Ab lictore nihil aliud quam prehendere prohibito, quum conversus in Patres impetus esset; consulum intercursum rixa sedata est 2, 29.

ROBUR 30, 2. Quod roboris ea provincia habuerat. *i. e. milites.* — robur omne virium 33, 4. *cf. 22, 40. it. 24, 48.* — id robur toto exercitu erat 39, 30. — id roboris in omni exercitu erat 27, 14. — quod roboris in juventute erat 33, 28. — cæsum in acie quod roboris fuit 9, 39. — robore juventutis sue acciso 7, 29. — robur animi viriumque 23, 26. — neque his ipsis tantum umquam virium aut roboris fuit 21, 1. — graviolem armis peditem, quod virium, quod roboris erat etc. 21, 55. — senatus robur 5, 39. *i. q. fortissimi senatores.* Quos certatim nomina

dantes, si quorum corporis species roboreque virium aptum militiæ videbatur, conscripserat 27, 46. Quorum (*militum*) robora ac vires etc. 21, 40. Ni extraordinariæ cohortes pari corporum animorumque robore se objicerent 7, 7. Robora militum ex duobus consularibus exercitiis electa 7, 12. — robora virorum 22, 6. *et 54.* — robora legionum 23, 16. — robora ex legionibus peditum 25, 6. *i. e. potiores milites legionarii.* — cohortes — lecta robora virorum 7, 7. Robore navium et virtute militum Romani longe regios præstabant 37, 30. Vid. *virtus*. Idque primum ad ceptam magnitudinem roboris fuit 1, 8. *de iis, qui ad asylum perfugerant.* Si sint duæ roboris ejusdem in urbe gentes 2, 49. *de bello familiarium Fabiorum.* In carcerem includatur et in robore et tenebris exspiret 38, 59. *nempe, ut Festus ait, malefici arcus robustius olim inclusi fuerant, unde postea roboris nomen carceri mansit.* Vid. *rorarius*.

ROBUSTUS 38, 5. In arietes tollentibus libramenta plumbi aut saxorum, stipiteave robustos incubiebant.

ROGARE 32, 26. Sacramento rogatos — sequi cogebat. *cf. 40, 26.* Quum plebeius (*lege Licinia*) consulatus rogabatur 10, 7. *cf. 8, 13.* In legibus magistratibusque rogandis 1, 17. Ut duos viros ædiles ex patribus dictator populum rogaret 6, 42. Nunc rogari — ut populus consules creet 4, 2. *absolute.* Consules, — rogo, ne vobis, quos velitis, facere liceat 6, 40. *ubi vid. mox.* Comitia consulibus rogandis 38, 42. *cf. 26, 22.* — uni consuli rogando 23, 31. — rogando collegæ 22, 35. Livius — primus rogatus sententiam 37, 14. Ego hanc legem — ut uti rogas, jubendam censeo 10, 8. Omnes — tribus, uti rogatæ, jusserunt 33, 25. Roganti Mettio, quid imperaret, imperat Tullus etc. 1, 26.

ROGATIO 33, 25. Ea rogatio in Capitolio ad plebem lata est. Rogationem pertulit 3, 54. Eo anno rogatio primam lata est — quot annos nati etc. 40, 44. Rogationemque promulgarent, ne etc. 41, 6. Rogatio — arte fallaci elusa est 42, 21. Quæ ex promulgatis plebi, quæ latoribus gratiora essent. nam de fenore — rogationes jubebant etc. 6, 39.

ROGITARE 4, 58. Quid dari pro publica posset, rogantes. *cf. 8, 36.* Rogitat (*interrogat*), qui vir esset 1, 7. A plerisque rogitantibus dimissi 1, 9.

ROMA — Diva 43, 6.

ROMANUS pro *Romanis*. *it. pro urbe Romana.* *vid. Drakenborch. ad 3, 2. it. ad 9, 41. it. pro ordine plebeio 2, 27.* Dique et homines Romani 5, 51. — nemo Romanus 8, 30. — pro patria Quiritibusque Romanis 5, 41. *vid. nemo. it. Quirites.* Viamque (*se*) per devios saltus Romano bello fecisse 10, 24. *i. e. ut Romani bellum gerere possent.* Romana

moenia 21, 41. (*urbis R.*) *Virgil. Æn.* 1, 276. Mavortia moenia.

ROTORII 8, 8. Rotorios, minus roboris estate factique.

ROSTRATAE NAVES 44, 28. *Vid. navis. conf. Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 35.

ROSTRUM 28, 30. Infesto rostro petere hostium navem. *Vid. sanguis.* Rostraque id templum (*suggestum*) appellatum 8, 14. Status publice in Rostris positus sunt 4, 17. *ubi tamen in promptu est, per apellatum istum locum a Livio sic dictum esse. Vid. cadere.*

ROTARE 42, 65. Cum majori sinu libratum funditor habena rotaret.

RUBOR 4, 35. Minorem ruborem fore in juris iniquitate etc. — duas res ei rubori fuisse 45, 13. Si nomen hoc saltem ruborem incutere — possit 45, 37.

RUDERA 26, 13. Æris acervi, quum rudera milites religione inducti jacerent, *vid. Intt. ad h. l.*

RUDES 26, 51. Rudibus inter se, in modum justas pugnae, concurrerunt. *Vid. sudes.*

RUDIMENTUM primum puerilis regni 1, 3. — militare 21, 3. — adolescentiae bello lacescentem (*Syphacem*) Romanos posuisse 81, 11.

RUDIS ad pedestria bella 24, 48. — ad artes oppugnandarum urbium 21, 25. — artium homines 1, 7. — ad spectacula 45, 32. — ad seditionum procellas 28, 25. *cf.* 10, 22. Scribendi arte rudem vetustatem superaturos *Præfat. rudis simpliciter positum* 1, 19. *vid. incompositus. it. versus.*

RUEIRE in vulnere 26, 44. — infesto agmine ruere ad urbem 3, 8. — pecudum ferarumque ritu promiscue in concubitus ruere 3, 47. — crebris motibus terræ ruere in agris nunciabantur tecta 4, 21. — itaque latius, quam caderetur, ruebat (*murus*) 21, 11. — ruunt fugientes in castra 24, 16. Crudelitatis odio in crudelitatem ruitis 3, 53. — ruit reus 3, 11. *i. e. crimina et invidiam auget.* Ruere ad mortem 9, 4. Ut suis ipse oneratus viribus ruat 6, 19. (*Manlius.*) In aquam cæci ruebant 1, 27. Cælum in se ruere 40, 58. *de tempestate. Vid. porrigere.*

RUINA rerum nostrarum 5, 51. — strage ac ruina fudere Gallos 5, 43. — qui Cannensi ruinæ non succubissent 23, 25. — cujus (*Camilli*) exsilium ruina urbis sequuta fuerit 23, 4. — per supinam vallem fusi sunt, multique in ruina majore quam fuga oppressi obruncatique 4, 46. Ruinis templorum templa edificantem 42, 3. Ut communi ruina patriæ opprimerentur 45, 26. In hac ruina rerum stetit una integra atque immobilis virtus populi Romani 26, 41. Inenarrabilis labor descendentibus cum ruina jumentorum sarcinarumque 44, 5. Ibi vero clamor jubentium referre signa ruinæ quoque prope similem trepidatio-

nem fecit 42, 66. Ruinaque tota prolapsa acies in præcæps deferri 5, 47.

RUMOR 22, 39. Adversos famam rumorque hominum si satis firmus steteris. *Vid. evanescere.*

RUMPERE pontem 7, 9. — mediam aciem 26, 5. — ordines 6, 13. — eo nisi corporibus armisque rupere cuneo viam 2, 50. — induciarum fidem ruperat 9, 40. — nec rupit tamen fati necessitatem humanis consiliis 1, 42. — si quis rumpet, occidete inaciens, ne fraus esto 22, 10. *i. e. laedet, corrumpet.* Sacramenti religionem rupistis 28, 27. Quidquid ex fœdere rupto irarum in nos coelestium fuit 9, 1. Ducibus iisdem Diis, per quas priore bello rupta fœdera sunt ultri 21, 10.

RUPES 32, 4. Nec altitudine solum tuta urbs, sed, quod saxo undique absciso, rupibus imposita est. Contusi ac debilitati inter saxa rupesque 21, 40. Ex rupe Tarpeia 7, 10. *alias saxum. Vid. abscindere. it. perversus.*

RUPTOR fœderis humani 4, 19. *cf.* 1, 28. *it.* 35, 31. Cum fœderum raptore duce ac populo 21, 40.

RURSUM 30, 16. Ad Tuneta rursum castra refert.

RURSVS novus de integro labor 5, 5. — in Penestas rursum exercitum reducti 43, 20. Rursus Virginii Largique exemplo haud salubres (*sententiæ*) 2, 80. Ut — eodem rursum in Græciam cum quinquere-
mibus remitteretur 42, 47.

RUTILATUS 38, 17. Promissæ et rutilatæ comæ. *Vid. ad h. l. Bauer. p. 382.*

SABURRA 37, 14. Onerarias ducere multa saburra gravatas atque eas in faucibus portus suppressere.

SACELLUM 1, 55. Ut libera a ceteris religionibus area esset — exaugurare fana sacellaque statuit. *cf.* 5, 40. Complura sacella publica, quæ fuerant occupata a privatis, publica sacraque ut essent, paterentque populo, curarunt 40, 51.

SACER lapis. *Vid. supra in v. lapis. conf. B. Patrum ad Tacit. Annal.* 2, 14. Qui tribunis pl. nocuisset, ejus caput Jovi sacrum esset 8, 55. paullo post : eum, qui eorum cuicumq. nocuerit, sacrum sanciri. Arma lecta conjici in acervum jussit consul, sacrumque id Vulcano cremavit 41, 12. *vid. supra in v. facere. it. obire.* Ut volens propitius præbeat sacra arma pro patria — sese armantibus 24, 21. Ibi tum primum — sacrum Herculi, adhibitæ ad ministerium dapemque Potitii atque Pinarii — factum 1, 7. Hæc tum sacra Romulus una ex omnibus peregrina suscepit. *ibid.* Ne sacra regis vicis desererentur 1, 20. Ut, qui natus sit, ignoret, cujus sanguinis, quorum sacrorum sit 4, 2. Quæ sacrorum secum ferenda, quæ relinquenda essent. — sacerdotes publicos sacraque populi Rom. pedibus ire ferriusque 5, 40. *int. casa, ulens;*

Ma, simulacra templi etc. Sacra in ruina rerum nostrarum, alia terræ celavimus, alia etc. 6, 81. Tactis sacris (*Hannibalem*) jurejurando adactum 21, 1. vid. *tangere*. Sacra pecunia 29, 18. *de thesauris Proserpina et spoliatis. conf. cap. 21.* Sacrum (*sacrum*) omne judicatum 5, 50. Equitumque sacræ alæ 42, 58. *Creverius putat esse regias, tuentes regis corpus, uti vocantur* 36, 40. cf. 42, 66.

SACERDOS 1, 19. Ejus (*ille Egeria*) monitu, quæ acceptissima diis essent, sacra instituire; sacerdotes suos cuique deorum præficere. *Duxero videtur hæc forma singularis esse.* cf. 5, 40. Sacerdotes publici — decemvir sacrorum et — pontifex 48, 28. — oppido adolescens sacerdos lectus *ibid.* cf. 40, 42.

SACERDOTIUM 9, 29. Potitii, gens, cujus ad aram Maximam Herculis familiare sacerdotium fuerat, servos publicos, ministerii delegandi causâ, sollemnia ejus sacri docuerat.

SACRAMENTUM 4, 53. Quum — nemo invitis sacramentum diceret. cf. 2, 24. & 25, 5. — omnes juniores sacramento adigit 9, 29. Quibus (*ducibus*) sacramento liberi vestri dicant 24, 8. Exactorati, qui sacramento dixerant 41, 5. Milites — jurejurando adacti — nam ad eam diem nihil præter sacramentum fuerat 22, 38. *Nempe hoc voluntarium erat, illud necessarium, uti Sigonius explicat.* vid. *conjurare*. Obvios in agris sacramento rogatos arma capere et equi coegbat 32, 26. cf. 35, 2. Ut — omnes minores quinqueaginta annis sacramento rogaret 40, 26. Hoc sacramento initiatos juvenes milites faciendos censetis? 29, 15. *de Bacchanalibus.*

SACRARE 2, 8. Sacrandoque cum bonis capite ejus, qui etc. i. e. *certa formula caput, vitam et bona devovere, et adlicere Telluri ac diis Manibus.* — caput Jovi sacrum 10, 38. — prædam — publicando sacrandoque ad nihilum redegissem 5, 25. Ea omnia imperator Vulcano sacra incendit 30, 6. Haud frustra te patrem deum hominumque hac sede sacravimus 8, 6. — sacris finibus non evocatum Terminum 1, 55. — sanum tantum, id est, locus templo effatus, sacratu fuerat 10, 37. In ea arce urbis Romæ sacrata, volentem propitiamque, firmam ac stabilem fore (*Victoriam*) populo Romano 22, 37. Quod (*templum*) primum omnium Romæ sacrum est 1, 10. Duabus aris ibi Jovi et Soli sacris quum immolasset etc. 40, 22. Qui incensas manus intulisse intra sacros terminos templi dicantur 45, 5. Sacrate memæ 23, 9. Hæc conveniunt, conscriptaque biennio post Olympias ab Ætolia, in Capitolio ab Romanis, ut testata sacris monumentis essent, sunt posita 26, 24. — sædus, quod in Capitolio, quod Olympias, quod in arce Athenis sacrum fuisset, irritum per illos esse 38, 33. Sodemque ejus

(*Fides*) etiam in dextris sacratam esse 1, 21. — sacratæ fide manus 23, 9. vid. *fides*. Tribunicie potestatis sacratarumque legum oblitum 3, 17. cf. 9, 29. & 26, 28. vid. *Clav. Cicéron. in Ind. legum.* Lex sacrata militaris 7, 41. Sacratos more Samnitium milites, eoque candida veste, et paribus candore armis insignes 9, 40. cf. 10, 28. — sacrata nobilitas *ibid.* Sacrata (*elegantia Catonis*) scriptis omnis generis 39, 40.

SACRARIUM 1, 21. Et soli Fidei sollemne instituit. ad id sacrarium semines curru arcuato vehi jussit etc. His ex obcenso sacrario eductis arma committenda? 39, 15. *de Bacchanalibus.*

SACRIFICARE 41, 16. Pecora in fanis trucidant verius passim quam rite sacrificant. cf. cap. 17. Ut id donum (*cornem*) in cella Jovis ponere et sacrificare in Capitolio liceret 44, 14. Donum pelvis aurea facta, lataque in Aventinum, pareque et caste a matronis sacrificatam 27, 27. vid. *lustrum*.

SACRIFICIUM 45, 27. Sacrificio Jovi Hercynnaque facto. Sacrificia læta 36, 1. Vid. *perpetrare*.

SACRIFICULUS 35, 48. Vota nuncupantem sacrificuli valis modo in acie vidisse etc. Sacrificuli reges 5, 8. & 6, 41. vid. *van Dalen Dissert. ad veter. Inscript. diss. 2.* Quia quedam publica sacra per ipsos reges facilitata erant, ne ubique regum desiderium esset, regem sacrificulum creant 2, 2. [*ad q. l. vid. Stroth.*]

SACRIFICUS 40, 42. De rege sacrificio sufficiens — contentio — fuit.

SACRILEGIUM 29, 8. Qui (*Pyrrhus*) cum magno piaculo sacrilegii sui magnas retulit. cf. 42, 8. Milites contactos sacrilegio furor agitat 29, 18. Apud se templa omnibus ornamentis compilata; spoliataque sacrilegiis C. Lucretium navibus Antium direxerat 48, 7. f. *leg. sacrilegis* — navibus.

SACRILEGUS 29, 18. Ausi sunt nihilominus sacrilegas admoveere manus intactis illis thesauris.

SACROSANCTUS 3, 55. Ipsi quoque tribunis, ut sacrosancti viderentur — renovarunt — hac lege juris interpretes negant quemquam sacrosanctum esse etc. — violaturosque denunciant sacrosanctam potestatem 4, 3. Jure sacrosanctus potestatis 29, 20. Ut plebi sui magistratus essent sacrosancti 2, 23. Dedit profanos nos, quos salva religione potestis: dedetis deinde et istos sacrosanctos etc. 9, 9. cf. 3, 19. Qui (*coloni maritimi*) sacrosanctam vacationem dicebantur habere, dare milites coegebant 27, 28.

SÆVIRUS ultra humanarum irarum fidem 8, 34. Vid. *fæde*. Nec in ullum ordinem sæviturum 34, 44. *de censura.* In ea delubra, quæ sola religione tuta fuerint, sævire 31, 30. i. q. *vastare*. In delectibus sævire solitos 2, 44. i. e. *memini parcendo*. In corpus, in tergum sæviri 41, 6.

SAEVITIA 2, 58. Eadem in militia saevitia Appii, quae domi, esse, liberior, quod sine tribuniciis vineulis erat.

SAEVS 29, 18. Saevis in alto jactatus ventis. Ubi saeva orta tempestas est 24, 8. Hiems eo anno nive saeva et omni tempestatum genere fuit 40, 45.

SAGACITER 27, 28. Ibi duo duces sagaciter moti sunt, alter ad inferendam, alter ad cavendam fraudem. *i. e. acute, ac prope dirigitur perspicere etc.*

SAGINARE plebem populares suos, ut jugulentur 8, 7. — saginatus nuptialibus cenis 36, 17. — quae copia rerum omnium saginaret 38, 17.

SAGITTA 30, 21. Cum aculeus sagittae aut glandis abditae introrsus tenui vulnere in speciem urit etc. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 268.*

SAGMINA poscere 1, 24. — ut privos lapides silices, privasque verbenas secum ferrent: uti praetor Rom. his imperaret, ut foedus ferirent, illi praetorem sagmina poscerent 30, 43.

SAGULUM 7, 34. Sagulo gregali amictus. — militari sagulo opertum — conspexerunt 21, 4.

SAL 2, 8. Salis quoque vendendi arbitrium — ademptum privatis. *ubi conf. Bauer. pag. 96.* Sale invecito uti vetuit 45, 29. *mon. ibid.* salis commercium dedit.

SALARIIUS 29, 37. Vectigal etiam novum ex salaria annona statuerunt. — salaria via 7, 9.

SALICUTUM 25, 17. Quum forte inter salicuta innata ripis laterent hostes.

SALIRE 27, 18. Ad id fore altitudines, — ut per praecipitia et praerupta salientes fugerunt.

SALTARE 7, 2. Ludiones — ad tibicinis modos saltantes haud indecoros motus more Tusco dabant.

SALTATUS 1, 20. Canentes carmina cum tripudiis sollempnissimè saltatu.

SALTEM 5, 38. Non deorum saltem, si non hominum, memores.

SALTUS silvoscus 9, 2. — periculosus 42, 55. — in arctas coactus fauces 22, 15. — per saltus ignotae antea viae 39, 46. — per invios montes vallesque saltus cum exercitu transgressus 40, 53. — saltu angusto superatis montibus 43, 58. Interdum — oblatum saltum 21, 32. *passillo ante*: clivi — tumuli. Saltus Thermopylarum 36, 15. *i. e. fauces, aditus prope Thermopylas.* — saltu excedere 25, 11. *i. q. aditu saltus.* Per ætivos saltus deviosque calles exercitum ducimus 22, 14. *cf. 44, 36.* — peragrande cacumina saltuque *ibid.* Restituit legiones intra saltum, quo septae fuerent 9, 11. — angustiae salibus crebris — inclusum 29, 1.

SALUBRIS 2, 30. Salubres sententiae. Salubriora etiam credente (rege) militiae, quam domi, juvenum corpora esse 1, 31. *cf. 3, 7.* — salubrior exercitus 10, 25.

SALUBRITAS 42, 54. Ad has opportunitates accedit summa salubritas et copia, pluribus circumjectis fontibus, perennium aquarum.

SALUM 44, 12. Naves in salo stantes. **SALUS** 30, 8. Nec in fuga salus ulla ostendebatur locis ignotis. *cf. 5, 38.* — una salus est, erumpere hinc atque abire 7, 35. *i. e. salutis via.* Vix salute mutua rediit 10, 18.

SALUTARE. *Vid. consularia.*

SALVUS. *Vid. salini.*

SAMBUCISTRIA 39, 6. Tunc psaltriae sambucistriaeque et convivalia ludionum oblectamenta addita epulis. [*vid. Schwegkhäus. Emenlat. in Suid. pag. 71. s.*]

SANARE 2, 34. Domi sanata discordia. Ne avocarentur animi a sanandis domesticis malis 6, 18.

SANCIRE 1, 24. Pater patratus ad iurandum patrandum, id est, sanciendum fit foedus. — sanguine Hannibalis sancium Romanum foedus 23, 8. — sancta fides (*induciarum*) 8, 37. — nisi capite ac sanguine foedus cum hostibus sanxisset 25, 14. *Vid. sacer.* Quum aut morte tua sancienda sint consulem imperia etc. 8, 7. Sanciendo novam legem 8, 55. — lex diligentius sancta 10, 9. *cf. 34, 7.* — contra quam sanctum legibus erat 30, 19. — causam nihil de hac re lege sancienti 34, 4. In omne tempus gravi documento sancirent, ne etc. 28, 19. *i. e. caverent.* Quae iurejurando, quae monumentis litterarum in lapide insculptis in aeternam memoriam sancta atque sacra sunt. ea etc. 39, 37.

SANCITE 2, 24. Quem nostri majores auguste sanctaeque consecraverunt. — ut haec ara sanctius et a castioribus coli dicatur 10, 23. Tiberine pater, te sancte precor 2, 10.

SANCTIO 4, 51. Jacere tamdiu irritas sanctiones, quae de suis commodis ferrentur. *i. q. leges.*

SANCTITAS templi insulaeque inviolatas praestabat omnes 44, 29. — quum creditas sanctitati assentirentur omnes 45, 4. *de asyris.*

SANCTUS 8, 19. Et hi postulant, ut sacrosancti habeantur, quibus ipsi dii neque sacri neque sancti sunt. Gens antiquior originibus urbis hujus, hospitio deorum immortalium sancta 9, 34. Templum sanctum omnibus circa populus 24, 3. Nec earum ipsarum (*conditionum*) sancta fides fuit 8, 37. Id erat sanctius apud illos consilium, maximasque ad ipsum senatum regendum viae 30, 16. *Sic apud Virgil. Aen. 1, 426.* sanctumque senatum. Aurum vicesimarium, quod in sanctiore aulario ad ultimos caesus servabatur, promi placuit 27, 10. Jura (*multitudinis*) dedit, quae ita sancta generi hominum agresti fore ratus, ai etc. 1, 8. Nulla unquam respublica — nec sanctior, nec bonis exemplis ditior Praefat. In qua (urbe) nec pudicitia nec libertas

sancta esset 3, 52. Sanctum foedus 41, 19.

SANCTISSIMUS. Vid. *obtestatio*.

SANGUALIS 41, 13. Avem sangualem, quam vocant, macrum lapidem rostro cecidisse.

SANGUINEUS. Vid. *hasta*.

SANGUIS 4, 2. Ut, qui natus sit, ignoret, cuius sanguinis etc. *i. e. cuius generis, patricii an plebei*. — ne societur sanguis *ibid. cap. 4. de connubio*. — quam (*saviti*) in — sanguine ipse suo exercebat 7, 4. *i. q. filio*. Si quid in te nostri sanguinis est 8, 7. Ne se ortum, ejusdem sanguinis, extorrem etc. 2, 6. Sanguinis guttas visae sunt 34, 45. *altius: sanguine pluit*. Sanguis factus 35, 51. *in bello* — a cuius sanguine (*nece*) ordiens bellum 42, 15. — victores sanguinis caedique ceperat satias 27, 49. Pugnatum ingenti caede utrumque, plurimum sanguine 2, 64. — multo sanguine ac vulneribus ea Poenis victoria stetit 28, 29. Ne se sanguine nefando soceri generique respergerent 1, 18. Invidiae dandus est sanguis 3, 54. *de metuendo supplicio*. Vid. *consecro*. Vid. *sudor*.

SANITAS 2, 29. Nihilo plus sanitatis in curia, quam in foro, esse, *i. q. sana mentis*.

SANUS 3, 17. Haec vobis forma sanae civitatis videtur? Quam ab sano initio res in hanc vix opulentis regnis tolerabilem insaniam venerit 7, 2. Tumultu etiam sanos consternante animos 8, 27. *i. e. bene sentientes, optimales*.

SAPIENS hostis 22, 39.

SAPIENTIA nova 42, 46.

SARCINA 44, 28. Custodia sarcinarum. paulo ante: praesidio impedimentorum.

SARTA tecta exigere sacris publicis 42, 3. Vid. *exigere*.

SAT 6, 18. Sat planum traditur.

SATELLES 34, 41. Nabidis dominantis satellitem factum populum Rom. *i. e. ad ministrum potentis illius*. Vid. *Duker. ad h. l.* Eorum concioni satellites armatos circumdedit 34, 27. *Drakenborchius ad h. l. existimat, simpliciter pro armatis dictos esse, quoniam* 1, 49. *est: armatis corpus sepsit, comparatque illos satellites armatos cum praesidio armato* 40, 34. Stationibus armatis 32, 16. Satellites Hannibalis 23, 12. *pro amicis, factione ejus*.

SATIAS 30, 3. Si forte jam satias amoris in uxore ex multa copia cepisset. — vini satias 25, 23. — satias credis. Vid. *sanguis. cf. Bauer. Exc. Liv. 2, pag. 145. [Optimae monete vox, saepe tamen illa vulgari satietas cedere coacta, quod pulcre monuit Oudendorp. ad Appul. Metam.]*

SATIATUS 29, 9. Nec satiatus virorum poena insepultos projecit.

SATIETAS 8, 7. Si ad Regillum lacum ad satietatem vestram pugnavimus. Inimicos satietas poenarum suarum cepisset 3, 59.

SATIN' 1, 59. Satin' salviae? *scil. res est*. Satin' salva essent omnia 3, 26. [Vid. *Sanct. Min. T. 2. p. 172. s. ed. Bauer.*]

SATIO 32, 34. Curam impensamque sationis me praestaturum. *i. e. plantationis*.

SATIS admodum 34, 13. *illud admodum videtur h. l. ita adjectum esse, ut alibi numeris, quum diligenter, non crassiori modo significantur*. Itaque non opus est emendatione Drakenborchii ad hunc modum legentis. Satis adhuc in vastis — montibus — nullam emolumentum tot laborum periculorumque vestrorum vidistis 21, 42. *pro satis dñu etc.* Ut semper vobis auxilium adversus inimicos satis sit 6, 18. Quibus non suae redditae res, non alienae accumulatae satis sint 9, 1. Satis esse Italicae unum consulem 34, 43. Si ad arcendum Italiam Poenum consul alter satis esset 21, 17. Satis — militem ne tentando quidem certamini fore 9, 43. Satis ad perniciem fore rati 21, 33. Satissime est nobis vos metuendos esse? 8, 67. *pro nomine satis est. Hujus formae et alia exempla etiam apud Ciceronem occurrunt, sed non imitanda*. Satis honorum, satis superque vitae (*multa*) erat *ibid.* Satis superque humilis est 3, 53. Satis superque poenarum habeo 28, 29. Satis superque oneris sustinenti 41, 25. Praetor Romanus, ubi satis tot dierum quiete credidit spem factam hosti, nihil se priorem moturum etc. 40, 31. Publilio triumphus decretus, quod satis credebatur, obsidione domitos hostes in fidem venisse 8, 26. *i. e. quod sufficere credebatur ad impetrandum triumphum*. Non ad praesidium modo tantum Fabii satia erant 2, 49. *cf. 26, 28*. Controversia inde fuit, utrum populi jussu indiceretur bellum, an senatusconsultum satis esset 4, 30. Quibus non fuit satis, consulem spondere 9, 9. *i. e. qui non acquiescerunt in sponsione consulum*. Senatus censuit, satis habendum, quod praetor iurandum polliceretur 40, 29. At vos (*dñi*) satis habeatis, vidisse nos sub jugum missos 9, 8. Si scelus, libidinemque, et avaritiam solus ipse exercere in socios vestros satis haberet etc. 29, 17. Non portas claudere regi satis habuerunt 42, 54. Nec esse, quod quisquam satis putet, si etc. 6, 37.

SATISFACERE 32, 14. Quia ab satisfaciendi quoque cum imperatae enise facere videt. *i. e. gratiae reconciliandae causa*. Si satisfacere Karthaginienses populo Romano vellent 33, 49. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 218*. Quum jam ex re nihil dari posset, fama et corpore judicati atque addicti creditoribus satisfaciebant 6, 34.

SATIUS 26, 29. Obrui Aetnae ignibus, aut mergi freto, satius illi insulae esse. *i. q. utilius fore. cf. 3, 70. et 5, 20. et 53*. Perire namque semel ipsis satius esse, quam etc. 42, 23.

SATOR 21, 6. Qui litis erat sator. *i. q. auctor*.

SATURA 7, 2. Impletas modis saturae

peragebant. *h. e. fabulas non unius, sed misti argumenti.*

SAXUM 1, 24. Porcum saxo silice percussit. *i. e. saxo duro, in aciem facto, extenuato.* Nunc tela, nunc saxa — ingerere 9, 35. Sepulchrum constructum saxo quadrato 1, 27. Contusi ac debilitati inter saxa rupeque 21, 40.

SCÆVOLÆ a clade dextræ manus cognomen inditum 2, 13. *a rursus, sinister.*

SCALA 8, 29. Oppida quoque vi expugnare adortus — scalis cepit. Vid. *erigere.*

SCANDERE Capitolium 1, 10. — jam intra mœnia erit, et arcem et Capitolium scandet 3, 68. *cf.* 4, 9. — in curru scandentes Capitolium 45, 39. *de triumphantibus.* Prope jam scandentem mœnia Romæ 30, 30. *Sic Gronov. et Crever.*

SCAPHA 44, 42. Quum scaphas concurrere undique ab navibus cernerent, ad excipiendos sese venire rati etc.

SCATURIGO 44, 38. Scaturigines turbidæ primo et tenues emicare, dein liquidam multamque fundere aquam — cœperunt.

SCELERATUS 8, 15. Viva (*Vestalis*) sub terram — defossa scelerato campo. credo, ab incesto id ei loco nomen factum. An bello persequuti sceleratam legionem, in potestatem nostram redactam tergo et cervicibus poenas sociis pendere quum coëgissemus etc. 31, 31. Sceleratus vicus 1, 48. Scelerata conjux 1, 59. — — conjuratio 2, 6.

SCELUS legatorum interfectorum 4, 32, *i. e. ob legatos interfectos.* Divinia humanique obruti sceleribus 3, 19. *i. q. in deos hominesque. cf.* 29, 18. Arcem jam scelere emtam Latini habent 1, 12. Fœdum inhumanumque inde traditur scelus 1, 48. Consules paratos esse duces prius adversus scelus civium, quam adversus hostium arma 4, 2. Illic scelera, quia piget edificare, hæc dedecora pati parati estis? 5, 53.

SCENA 41, 27. Censores — locaverunt — scenam sedilibus prætoribusque præbendam. *i. e. apparandam, præparandam, in unus ædilium ludos, editurorum.*

SCILICET 7, 13. Scilicet, dictator, inquit, (*Tullius*) condemnatum se universus exercitus a te ignaviæ ratus, — oravit me etc. *principium orationis.*

SCINDERE 7, 37. Complendas esse fossas, scindendumque vallum, et in castra irrumpendum. *Verbum historicis optimis usitatum in hac re.* Pluribus remorum ordinibus scindentibus vortices 28, 30.

SCIPIO 30, 15. Masinissam — scipione eburneo — donat. ita omnes ei honores habiti, doneque quam amplissima data, cum sella curuli atque eburneo scipione 43, 14.

SCIRE 1, 39. Scire licet, hunc lumen quondam rebus nostris dubiis futurum, præsidiumque regiæ afflictæ. *Eodem consilio*

scilicet dictum eodem modo constructur.

Itaque Drakenborchius scilicet reponi vult: quod non est necessarium; nam et alii scire licet dixerunt, inprimis poetæ, quos in multis, ut notum est, Livius imitatur. Fidenates — latini sciebant 1, 27. Nec satis scio, nec, si sciam, dicere ausim *Præfat.* Jam scirent, longe aliud esse, virgines rapere, aliud pugnare cum viris 1, 12. Major animus et natura erat, quam ut reus esse sciret. *i. e. posset. cf.* 1, 53, 9, 4, 24, 25. *Eodem modo didicisse dicitur.* Qui vincere bello sciret 45, 32. *posset, didicisset.* Quantoque apparatus sciebant aut poterant, (*iudos*) concelebrant 1, 9. Scituros, quod sine restituta potestate redigi in concordiam res nequeant 3, 52. *i. e. cognituros.* Ceterum pro quod interpretes recte legi voluerunt quam. Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 151. — inde scitum, legatos cum litteris captos 23, 39. Haud scio an magno detrimento certamen statutum fuerit 37, 51. *cf.* 9, 15. Vid. *nescire.* Nec quidquam scit, quam detractare virtutes 38, 49. Libertatem, quæ media est, nec spernere modice, nec habere sciunt 21, 25. Scissem 3, 67. Id vanum nec ne sit, extemplo sciri posse 1, 51. Nihil — quod — scientes fecisse 6, 40. Ab iis certiora omnia de statu civitatum earum scituros 39, 27. Nihil facilius scitu est 23, 13.

SCISCERE 1, 17. Id modo sciscerent juberentque. *cf.* 42, 21. Nec recitari rogationes, nec sollemne quidquam aliud ad sciscendum plebi fieri passi sunt 6, 35. Nemo (*censorum*) id jus esse — scivit 9, 34.

SCISCITARI 1, 56. Cupido incessit animos juvenum sciscitandi, ad quem eorum regnum Romanum esset venturum. *de oraculo Delphico.* — Q. Fabius Pictor Delphos ad oraculum missus est sciscitatum, quibus precibus etc. 22, 57. — Lebadæ quoque templum Jovis Trophonii adiit. ibi quum vidisset os specus, per quod oraculo utentes sciscitatum deos descendunt, sacrificio Jovi Hercynnaeque facto etc. 45, 27. Sciscitatus consulis voluntatem 7, 26. — nuncium extemplo (*scil. ad consulem*) mittunt, quantæ secum peditum equitumque copiæ essent: sciscitatumque simul, utrum etc. 29, 51. — e suis unum sciscitatum Romam ad patrem mittit, quidnam se facere vellet 1, 54. Sciscitandoque eodem pervenit, ut haud procul esset, quin Remum agnosceret 1, 5. Multisque sciscitantibus, cuiam eam ferrent etc. 1, 9. Ellicit comiter sciscitando, ut fateretur 6, 34. Missi sumus — a gente nostra, qui sciscitaremur etc. 40, 47.

SCISSUS 1, 13. Scissa veste. *conf.* 3, 58.

SCITE 10, 18. Quam quod ductu consulis quidquam ibi satis scite aut fortunate gestum sit. Quam mallet — tu a me strenue facere, quam ego abs te scite loqui didicissem *ibid. cap.* 19.

SCITUM 1, 20. Publica privataque sacra pontificis scitis subiecit. Quo minus fecerit aliorum (*decemtrorum*) scitis aduersarentur 3, 38. Scita plebis iuncta Patribus 3, 67. — et scito plebis prorogatum in annum imperium est 10, 22. — scitique plebis unus gratiam tulit 22, 26. Ut nullum de ea re scitum populi fieret 45, 25.

SCITUS 25, 7. Comitia — de senatus sententia plebisque scitu sunt habita.

SCRIBA pontificis, quos nunc minores pontifices appellant etc. Vid. *Clav. Ciceron. in v. pontifex*. Quod scribam eum quaestor — in decuriam legerat 40, 29. Vid. *Drakenborch ad h. l. qui decernere non audeat, qualis illa scribarum decuria fuerit. Fortasse fuit ordo scribarum, cuius mentio fit apud Ciceronem*. Vid. *Clav. Ciceron. in v. scriba*.

SCRIBERE 21, 1. Bellum maxime omnium memorabile — me scripturum. Dum novi semper scriptores — scribendi arte rudem vetustatem superaturos etc. *Præfat.* Congesta in ingentem acervum hostilia arma — concremavit — ne suæ gloriæ fructum dictator caperet nomenque ibi scriberet 8, 30. *i. e. in monumento inscriberet.* Boeotorum gentem, captatam Philippo, numquam ad scribendum amicitiae fœdus adduci potuisse: tribus nunc locis cum Persæo fœdus incisum literis esse 42, 12. Consules Fulvio — Postumio — ut summa vi fines hostium depopulenter, scribunt 10, 27. Literæque Romam exemplo scriptæ 41, 16. Sacrificatum est, ut decemviri scriptum ediderunt 42, 2. Scipionique scribendum, ne bellum remitteret 30, 23. C. Memmio collegæ in Sicilia scriberet, ut eas etc. 42, 27. Inopia scripsit legem 34, 6. *i. e. causa fuit scribenda legis.* Albam in Equos sex millia colonorum scripta 10, 1. Ut præter eum numerum militum, quem L. Quinctius in eam provinciam ex auctoritate senatus scripsisset imperasset etc. 36, 1. Scribere legiones 9, 19. — supplementum — 37, 50. — exercitum 9, 8. — navales socios 35, 40. Ille exercitus Hispaniæ provinciæ scriptus 21, 40. Scribebantur — legiones quinis milibus peditum etc. 8, 8. Quatuor millia — peditum et sexcentos equites dumtaxat scribere in animo est 10, 25. Socios navales libertini ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius prætor scribere iussus 42, 27. Quod veteres centuriones quam plurimum ad id bellum scribi censuisset 42, 33. *pr. evocare.* Licere consuli — quum legiones hostium devoteat, non utique se, sed quem velit ex legione Romana scripta civem, devovere 8, 10. *illud scripta nisi corruptum, certe superfluum est.* Vid. *conscribere*.

SCRIPTOR 21, 1. Rerum scriptores, Vid. *scribere*.

SCRIPTUM facere 9, 46. *i. e. scribam esse.* Vid. *tabula*. — responsumque ex scripto recitavit 23, 11. Tabellas ei Popillius scriptum habentes tradit 45, 12. *Ursinus ad Polyb. Exc. Leg. 92. legendum censet scriptum. Sane speciose. Sed subsequens verbum circumscriptum tuetur, opinor, vulgatam lectionem. Etenim manifeste hæc duo ad se invicem, eleganter quidem, referuntur.*

SCRIPTURA 25, 12. Carmen — perplexius scripturæ genere.

SCUTALE triplex, pars fundæ, cui imponitur lapis mittendus; nominaturque a figura rhombi 38, 29. *pavillo ante: non simplicis habent fundæ. Nempe si triplex est scutale, etiam triplices sunt habent, raturis æque connexæ et duratæ; singulis scutalibus una cum habentibus ab utraque parte e corio sectis.* — *Hoc vocabulum B. Patruus meus Livio reddendum putabat* 42, 63. *ubi dicit: fundæ mediæ, duo funalia imparia habebant. Et profecto aptum est scutale huic loco; funalia autem commodè intelligi nequeunt.*

SCUTATUS 8, 8. Manipulus leves vicenos milites, aliam turbam scutulorum habebat.

SCUTUM 6, 8. Arrepto repente equo cum scuto pedestri. Vid. *supra in v. clipeus*. — scutum Ligustinum 44, 35. Vid. *Lips. Milit. Rom. 3, 2. Pedestre scutum capit 7, 10. Scuta equestria 43, 6.*

SE 6, 42. Fuga se longinqua — ab hoste sese tutati sunt. *bis terce se positum. Atibi omittitur, v. c. 6, 17. Refractorumque (se) carcerem minabantur. Abundant etiam in illo per se, sæpiissime obvio. v. c. 10, 1. solos per se. Equos ad bellum coortos etc. Dum dictator delectum per se Ardeæ habet 5, 46. Paulli in domo, præter se (suum) nemo superest 45, 41. ad q. l. vid. Haurer. pag. 332.*

SECARE 28, 32. Haud secus quam viscera secantem sua etc. *i. e. tristem vel maxime atque inivitem.*

SECEDERE 2, 32. Injussu consultum in sacrum montem secessisse. *i. e. per seditionem reliquisse urbem, et a magistratibus defectisse. conf. cap. 34. Tribuni ad delibendum secedunt 45, 36.*

SECCERNERE 7, 16. Quod nihil in publicum decernendo (*ex præla*) augenti rem privatam militi favit. Quem enim bonum civem seccernere sua a publicis consilia? 4, 57. Mitti tamen ad principes eorum placuit, ut seccernerent se ab Etruscis 6, 10. Quod e grege se imperatorem, velut inestimabilem secrevisset 35, 14.

SECESSIO 2, 32. In Aventinum montem secessionem factam esse. *conf. cap. seq. it. 3, 39. Secessio ab decemviris facta est, 3, 51. De secessione in domum privatam plebis 6, 19. Secessione facta 21, 14. i. q. quum discessissent et senatu.*

SECLUSUS 29, 9. Ipsum ab suis interceptum et aclusum, hostiliter lacerant etc.

SECRETO 32, 35. Quum aliquamdiu secreto loquuti essent. *conf.* 40, 8. Dicit esse, quæ secreto agere de republica velit 2, 37. Quæ (*consilio*) secreto ab aliis coquebant 3, 36.

SECRETUS 1, 52. Ne ducem suum, neve secretum imperium, propriave signa haberent, miscuit manipulos ex Latinis Romanique etc. Qui, per eundem illum Hispanum secretus ab aliis ad Marcellum deductus — Achradinam redit 25, 30. *Gronovius* secretim aut in secretum *legi vult, probante Creviero. Mihi quidem neutrum necessarium videtur. Licet alibi plane sic loquitur, uti vulgata refert. v. c.* 6, 25. Secreti ab aliis ad tribunos adducuntur. Nec quidquam secretum alter ab altero haberet 39, 10.

SECTA 8, 19. Negant se pro Vitruvio sectamque ejus sequitis precatum venisse, sed pro Fundano populo. — quique meam sectam, imperium auspiciamque — sequuntur 29, 27. *conf.* 35, 49. *it.* 42, 31. Vellent jubereantne, cum Antiocho rege, quique sectam ejus sequuti essent, bellum iniiri? 36, 1.

SECURARE 89, 10. Vetat eam mirari, si per aliquot noctes secubuisse. *i. e. secum non cubuisset, ut quidam codices habent, ab concubitu ejus abstinuisset, item, foris cubuisset.*

SECULUM 9, 18. Quum ex hac parte secula plura numerentur, quam ex illa anni etc. *Secula pro ætatibus, generationibus accipienda sunt.*

SECUNDANI 41, 8. Egregiam gloriam legionis fore, si castra, metu secundanorum amissa, sua virtute recipiant.

SECUNDUM poemam nocentium 2, 5. *pro post. Sic sæpius Livio dicitur. conf.* 1, 30. *it.* 9, 15, 24, 21. *Vid. Drakenborch. ad* 8, 10. Satis constabat, secundum eum exercitum, quem Magnus Alexander in Asiam trajecit, nunquam ullius Macedonum regis copias tantas fuisse 42, 51. Maximique secundum deorum opes imperii principium 1, 4. Genucio — Mamercino, secundum consulibus 7, 3. Gens alia, cujus, secundum Gallicos tumultus, arma terribiliora essent 9, 29. *conf.* 24, 10. Eventus eorum comitiorum docuit, alios animos in contentione libertatis dignitatisque, alios, secundum deposita certamina, incorrupto judicio esse 4, 6. Secundum eam (*partem*) litem iudices dare 23, 4. Ne — secundum judicium supplicii auctor esset 1, 36.

SECUNDUS 21, 47. Secunda aqua *i. e. quæ non ad ripas est, sed in medio gurgite.* Mare secundum 29, 7. — æstus secundus 23, 41. — secundus ad eventum 22, 9. Secunda iræ verba 2, 38. *i. e. quæ illam augent.* Non secundus auribus Pa-

trum auditus est 42, 28. Omnia semper; quæ magistratus ille dicit, secundis auribus, quæ ab nostrum quo dicentur, adversis accipietis? 6, 40. Et omnia, quæ artes belli, secunda suis, eligi — poterant, providit 5, 49. Presentibus ac secundis diebus ire in prælium jubet 7, 26. Secundissimæ plebei leges 8, 12.

SECURIOR 9, 22. Securior (*dictator*) ab Samnitibus agere. *i. q. sine cura.*

SECURIS 10, 9. Virgis cædi securique necari. Nudatos virgis cædunt, securique feriunt 2, 5. *Securim* in caput dejecit, relictoque in vulnere *telo* etc. 1, 40.

SECUS 28, 32. Haud secus quam viscera secantem sua. *conf. cap. 37. it. 22; 17, 23, 49.* Haud secus, quam dignum erat 5, 36. Haud secus quam venerandi intuebantur etc. 5, 41. Haud secus, quam (*intell. si*) vallo septa inhorret acies 8, 8. Haud secus quam pestifero sidere icti, pavebant, 8, 9. Scaphis, haud secus quam naufragos — in terram evasisse 29, 27. Quod haud secus factum improbabant boni, quam nemo facere ausurum crediderat 3, 35. Moderatum esse iræ, ne quid secus populo, aut senatui, scriberet 8, 33.

SECUS 28, 47. Liberorum capitum virile sectus (*virilem sezum*) ad decem millia capta. *i. e. secundum, qua virile secus. nam non nisi casus quartus in usu est. Vid. Init. ad h. l.*

SED pro sed etiam. *Vid. non modo. — De illo ipso sed etiam omissa, quæ non modo præcessisset, vid. ibid.* Sed enimvero, quum detestabilis altera res et proxima parricidio sit, quid ad deliberationem dubii superesse? 45, 19.

SEDARE lamentationem 25, 37. Sedabant tumultus, sedando interdum movebant 3, 15. — hac sedata contentione, alia — exorta est 89, 39. Ut vix a magistratibus — juvenus sedaretur 21, 20. *i. q. ad modestiam revocaretur, coherceretur. — prolium sedatum est 34, 5. i. q. finitum.* Sedato tandem fremitu responsum legatis est 21, 20. Pestilentiam quondam, clavo ab dictatore fixo, sedatam 7, 8.

SEDERE 3, 68. Sederus desides domi. — compressis — manibus sedas 7, 13. — qui sella curuli sedisset 30, 19. Nebula campo quam montibus densior sederat 22, 4. Ne ejus rei causa (*Appius*) sedisse videretur 3, 46. *scil. juris dicendi causa. proprium in hoc genere verbum est.* Ita in vadis hæstantis frumenti acervos sedisse illitos limo 2, 5. Librata quum sederit glans 88, 29. *h. e. quæ circumagenda funda glans hæret tenacius in scutali, ut inde certius evolet.* Sedendo expugnaturum se urbem spem Porsena habebat 2, 19. *conf.* 7, 37. *it.* 22, 56. Sedendo et cunctando bellum gerebat 32, 24. *de castris stativis. conf.* 9, 44. *it.* 10, 25. Quin sedendo superaturus nimis eum,

qui senescat in dies 22, 39. Quieto sedente rege ad Enipeum 44, 27. Ne ferum quidem ad bene moriendum oblaturus est hostis: sedens bellum conficiet 9, 3.

SEDENS *ii.* **SEDIS** *in casu recto* 9, 46. sede honoris sui (*e sella curuli*) anxius invidiis inimicos spectavit. In regia sede pro curia sedens 1. 47. *conf. cap.* 48. *ubi est* considerare. Se patrii sui tenere sedem *ibid.* Tenuit ales captam semel sedem (*in galea pugnantis*) 7, 26. Generosius in sua quidquid sede gignitur 38, 17. *Vid. proprietat.* In Italia bellum gerimus, in sede ac solo nostro 22, 39. Patriam pulsam sede sua restituisse 27, 34. Veios an Fidenas sedem celli carpent 4, 31. *cf.* 28, 44. Non motam Termini sedem 1, 55. *i. e. templum. conf.* 4, 20. 5, 39. 38, 43. Num montes moliri sede sua paramus? 9, 3. Quas novas ipsi sedes ab se auctæ multitudini addiderunt 2, 1. Positique sedibus conederunt 42, 39.

SEDITION 42, 3. Erant Ætoli — in seditionibus. — in seditione ipsi inter se sunt 36, 17. Seditionis comes 2, 23. *i. e. seditionum vel socius vel adiutor.* Seditiones. id — honoris fuisse 4, 2. *pro eas. intell. ex substantivo* seditiones movere, et *huc refertur illud* id. Si vero ad externum bellum domestica seditio (*discordia inter fratres*) adiciatur etc. 45, 19. *Vid. modestia.*

SEDITIONE 4, 6. Quicumque aliquid seditione dixerat aut fecerat.

SEDITIONOSUS 6, 20. Seditionosæ voces.

SEDUCERE 2, 54. Seducta (*consilia*) a plarium conscientia habere. *i. e. separata et arcana.*

SEDULO 2, 38. Et eos ipsos sedulo audientes secunda iræ verba. *i. q. attente, cupide.* Sedulo tempus terens 3, 46. Simul, quæ curando vulneri opus sunt — sedulo comparat 1, 41.

SEGES 23, 48. Altæ in segetibus herbe. Desectam cum stramento segetem etc. 2, 5.

SEGNIS mora 34, 9. — navigatio 30, 10. — obsidio 10, 10. — militia 26, 21. Romæ interim plerumque obsidio segnis et utrimque silentium esse 5, 46. Nec Saguntii oppugnatio segnior erat 21, 12. Suspecta esse jam segnis mora ejus desierat 25, 8. Segnior ad alia factus consilia erat 44, 12. Segnior ad credendum 24, 13. — non segnior discordia domi 2, 43. — segnior mors 40, 4. *per venenum.* — segnior jam et infirmior 33, 2. *nisi legatur cum Gronovio* senior. Segne imperium 25, 14. — haud segne (*segniter*) tempus consumere 38, 22. — comitia nihilo segnius perficiunt 7, 18. *pro nihilo minus.* Segnius scordiusque 40, 27. Egregie legiones, nec segnius dum alæ pugnabant 40, 40. Segnius homines bona, quam mala sentire 30, 21.

SEGNITER 40, 40. Non segniter imperium exsequuturos. *Vid. mollior.*

SEGNITIBUS 31, 6. Ut de integro comitia rogationi ferendæ ediceret, castigaretque segnitibus populi.

SEGREGARE 1, 25. Ut segregaret paginam eorum, capessit fugam. *pro segregaret eos, quibuscumque pugnandum esset.* Captivis productis segregatique 22, 58. *i. q. delectu facto.* Non segrego civitatis causam — a civibus nostris, et iis, quos, ut traderemus vobis, adduximus 45, 22.

SELLA in comitio posita 6, 15. *i. e. sella curulis. conf.* 3, 11. *vid. supra in eo.* curulis et sedes. — qui sella curuli non sedisset 25, 5. *h. e. qui magistratu majori functus non esset.*

SELLULARIUS 8, 20. Opificum vulgus et sellularii.

SEMED 2, 45. Ut incitato semel militi adderent impetum. *conf.* 10, 14. Ut exercitum Romanum — non vis hiemis ab urbe circumcissa semel amovere possit 5, 6. Aut vitam semel, aut ignominiam finirent 25, 6. Tuam doleo vicem, cui ter proditus patriæ sustinendum est crimen; semel —; iterum —; tertio etc. 23, 9. *i. q. primum etc.*

SEMIN 3, 19. Loquaces, seditionosæ, semina discordiarum, iterum ac tertium tribunos etc. *i. q. auctores.* Ipsa, regio semine orta 1, 47. Semina future luxuriæ 39, 6. Cujus (*questionis*) residua quedam velut semina ex prioribus malis jam priore anno adparuerant 40, 19. *Vid. aspergere.*

SEMERIS 27, 1. Diversis itineribus semeris ad Marcellum — perfrugerant. *al. semiermes.*

SEMESTRIS dux 21, 43.

SEMIANINIS regius comitatus 1, 48. Tollentes corpus semianime virginis 3, 57.

SEMIANINUS 28, 23. Quum — in succensum rogi semianima pleraque injicerent corpora.

SEMIAPERTUS 26, 39. Paucos ex multis, trepida fuga incidentes semiapertis portarum foribus, in urbem compulit.

SEMICUBITALIS 42, 65. Bipalme spiculum hastili semicubitali infixum erat.

SEMIGERMANUS 21, 38. Obsepia gentibus Semigermanis.

SEMIGRAVIS 25, 24. Quia magna pars, in turribus epulati, aut sopiti vino erant, aut semigraves potabant.

SEMILIXA 28, 28. Sed illi primum, non Atrium Umbrum semilixam, — ducem — sequuti sunt. *conf.* 30, 28.

SEMINARIUM 6, 12. Vix seminario exiguo militum relicto. Equites — seminarium senatus 42, 61.

SEMIPLenus 25, 30. Ad Nasum armatos exponunt, qui, improvise adorti semiplenas stationes, et adaperatas fores portæ etc.

SEMIROTUS 26, 32. Ubi semirutam ac spoliatam patriam respexisset. *cf.* 5, 49.

SEMIOTUS 9, 24. Fuga cuncta com-

plentur portæque ab semisomnis ac maxima parte inermibus refringuntur. *cf.* 25, 39. *id.* 30, 5.

SEMITA 9, 24. Semitamque angustam et arduum erectam ex oppido in arcem ostendisset. Ubi (*in sileo*) plures diversæ semitæ erant 44, 43. *Opp. viâ militari.*

SEMIUSTUS 22, 40. Se populare incendium priore consulatu semiustum effugiasse. *al.* ambustus.

SEMPER *Præfat.* Novi semper scriptores. — seditionum semper auctores 5, 3. — avidam ulteriorum semper gentem 9, 38. — suos semper hostes 8, 1. Nec ulum erat tempus, quod a novæ semper cladis alicujus spectaculo cessaret 5, 42. Quod privatorum consilium ubique semper fuit 4, 4. Non ex iisdem semper populis exercitus scriptos, quamquam eadem semper gens bellum intulerit 6, 12. Qua (*mercede*) vos semper tribunos pleb. habeamus 6, 40.

SENACULUM 41, 27. Porticum ab sede Saturni in Capitolium ad senaculum, ac super id curiam. *Erat hic locus, non, ubi consessus senatus sollemnis obtineret, sed, ubi consistenti senatores ac sermones inter se conferrent.*

SENATOR 36, 3. Qui senatores essent, quibusque in senatu sententiam dicere liceret. *vid. Manut. de senat. Rom. cap. 1.* Quod ad statum Macedoniæ pertinebat, senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio resp. administraretur 45, 32.

SENATUS Romanus a Græcis ita intellectus, quasi Romæ aristocratia obtineret 34, 31. Quum senatus quotidie esset 3, 51. Juventutem militarem senatusque robur in arcem — concedere 5, 39. Senatus, caput publici consilii *ibid.* *vid. sanctus.* Qui (*senatus*) cogitaverunt 4, 58. *vid. Drakenborch. ad h. l. qui plura exempla cogessit.* A senatu petit, ut legatos in Macedoniam mitterent etc. 44, 18. Senatus juratus 26, 33. *nempe quum jurati, quod interdum fcebat, senatores dicerent sententias.* Recitato veteri senatu 23, 23. *i. e. veteri catalogo censorio.* Hæc — acta magna pars senatus adprobabat, veteres et moris antiqui memores negabant etc. 42, 47. Consuli a Patribus permissum, ut, quem videretur ex iis, qui extra senatum essent, legatum mitteret ad bellum regi indicendum 31, 9. *i. e. qui nondum senatores lecti essent, etsi jam magistratum minorem fortasse gesserant, item tribuni militum, præfecti, equites etc.* Denunciarent Samnitibus populi Rom. senatusque verhis 7, 31. Stabat cum eo senatus majestas, favor populi etc. 8, 34. Submotâ cetera multitudine, senatus Alorco datus est 21, 12. Senatus iis datus est 41, 6. Legatos ab rege Perseo veniasse, iisque noctu senatum in sede Æsculapii datum esse 41, 22. *Vid. servator.*

SENATUSCONSULTA fiunt, neque tribuni legem eo anno ferrent etc. 3, 21. *Sapius ut diserte adjicitur, quemadmodum Drakenborchius pluribus exemplis ad h. l. docuit.* Retulit et senatusconsultum facit 5, 50. *i. e. facit, ut in suam sententiam senatusconsultum fiat.* Qui per infrequentiam furtim senatusconsultum factum ad aerarium detulerit 39, 4. Ut senatusconsultum in se factum tolli juberent 42, 9. Senatus inde consulto 31, 5. Sic plebiscitum *dictum supra docuimus, interposita quidem copula. vid. Gronov. ad 22, 26.*

SENESCERE civitatem otio 1, 22. — dilatione belli vires 9, 27. — senescit bellum 28, 36. *cf.* 30, 19. — fama 27, 20. — in vidia 29, 22. — pugna 5, 21. — ne cunctando senescerent consilia 35, 19. — non esse cum ægro senescendum 21, 53. *de abstinentia a prælio.* Quo tum diutino (*otio*) senescere videbatur 25, 7. Hannibalem — et fama senescere et viribus 29, 3. — dubitas ergo, quin sedendo superatursimulus eum, qui senescat in dies? 22, 39. Senescentibus vitiiis, maturescente virtute 3, 12. Senescente exiguo cornu fulgere lunam 44, 37.

SENEX concionalis. *vid. supra in h. v.* Senes tribunicios non sine honore tantum, sed etiam sine spe honoris, relinquat 6, 39. *paullo ante:* consensuise jam secum et rogationes promulgatas, et vim omnem tribunicios potestatis.

SENILIS 10, 22. Novo imperii socio vix jam adulescere senilem animum posse.

SENIOR 2, 30. Curæ fuit consulibus et senioribus Patrum. *cf.* 3, 15. *contra et juniores Patrum commemorantur* 3, 41. Seniores in centuriis 1, 43. *nempe secundum censum Tullianum, qui erant emeritis stipendiis, ut militiæ vacationem haberent.*

SENIUM 7, 22. Nusquam acie congresso hoste, cum agris magis, quam cum hominibus, urendo populandoque (*consules*) gesserunt bella: cuius lentæ velut tabis senio victa utriusque pertinacia populi est etc.

SENSIM 10, 5. Quo magis festinantes videt dictator, eo impensius retentat agmen ac sensim incedere jubet. Sensim ad montes succedit 1, 27. Illic primo sensim tentantium animos sermo per totam civitatem est datus 2, 2. Et mentio, primo sensim illata a tribunis, — eo processit deinde, ut rogationem novem tribuni promulgarent 4, 1. *i. e. occultis sermonibus. Sic ipse Livius 3, 43.*

SENSUS 3, 18. Præ ardore impetuque tantæ rei sensus non pervenit ad militem. Quo minor ab cuniculo ingruentis periculi sensus esset 5, 21. — ab sensu operis (*cuniculi*) hostes avertebat 4, 22. Partium (*scilicet urbis*) sensu non satis pertinente in omnia (*universam urbem*) 25, 24. Ut speculâri abditos ejus sensus posset 40, 21.

SENTENTIA 22, 60. Quum sententiis

variaretur. — quum timor atque ira in vicem sententias variasset 2, 57. Nihil se, absentibus decem legatis, sententiae habere. Romam eundem ad senatum iis esse 34, 25. Nec eum — patria majestas sententia depulerat 33, 8. Sententiam de eo, de quo retulisti, paucis peragam 9, 8. Sententiam igitur peregit, nullum placere senatusconsultum fieri 3, 40. Quum omnes — in sententiam ejus pedibus irent 9, 8. Vid. *ire*. In eandem sententiam ibat 1, 32. Quum vicisset sententia, quae cen-
 sebat 2, 4. Habeo, quid sententiae dicam 23, 13. Loquutus in hanc fere sententiam 6, 40. Sententiam deinde atque truce-
 orationi adjecit 29, 19. Philippum, Antiochum, Persea, tamquam tres sententias, ponite 45, 24. Maxime tamen sententiam
 verissime dicitur Ti. Gracchus 48, 16. *Vid.* traducere. *tr.* transire.

SENTINA 24, 29. Sentinam quamdam urbis exhaustam. *i. e.* fecem plebs.

SENTIRE 9, 41. Nisi quod transitum exercitus ager senerat — vastationem sub Ciminii montis radicibus jacens ora senerat *ibid.* cap. 37. Sensit eventus virtutis enisse opem 6, 24. Quae quique Persci bello privatim ac publice sensisset 45, 28.

SEORSUM cives sociique 22, 52. — seorsum in custodia habitus 9, 42.

SEPARARE 38, 43. Nihil est, quod se ab Aetolis separent. *i. e.* non debebant postulare, ut melior ipsorum, quam Aetolorum, causa, conditio, esset. Thessalorum omnis equitatus separatus erat 42, 55. *scil. per praesidia urinum.*

SEPARATIM 40, 47. Separatim eos ab illis se consulturos. Auctoresque et his separatim singulis fuerunt ad etc. 42, 44.

SEPELIRE 8, 24. Sepultumque Consensit, quod membrorum reliquum fuit. *i. q. concrematum; sequuntur enim haec ossaeque — ad hostes remissa. atias haec duo non confusa esse, Cicero docet de Legg. 2, 22. vid. Drakenborch. ad h. l.* Vid. *arca*.

SEPIRE 44, 39. Quum monumentis ea sepiisset. *pro sepiissent.* Urbem ipsam sepiunt praesidia 2, 10. — operibus ingentibus septa urbs est 5, 5. *de corona, qua circumdata erat urbs expugnanda. Saeptus dicitur, ubi defensionis mentio facta est.* — castraque tectis parietum pro muro septis 25, 25. Dextra montibus, laeva Tiberi amne septus 4, 32. — restituit legiones intra saltum, quo septae fuerunt 9, 11. Locum, qui nunc septus descendentibus inter duos lucos est, asyllum aperit 1, 8. *i. q. septus obstat. vid. descendere.* Postquam omnia pudore septa animadvertorat 3, 41. Albana pubes inermis ab armatis septa 1, 28. — strage armorum septa est via 35, 30. Neque, an infestus is locus esset, septus undique, circumspiciendi spatium fuit 44, 5. Patriciis juvenibus seperant latera 3,

37. Hoc summe Perseus septum iter hostis credens 44, 8.

SEPONERE 42, 52. Se et pecuniam et frumentum, praeter redditus metallorum, in decem annos seponit.

SEPTENTRIO a Macedonia objicitur 32, 13. *pro vento ab aquilone distincto. cf. 28, 45. vid. Gronov. ad illam locum.*

SEPULCHRUM 1, 28. Horatiae sepulchrum — constructum est saxo quadrato.

SEQUI 1, 8. Ab numero avium, quae augurio regnum portenderant, eam sequutum numerum putant. *i. e. propter illum numerum totidem victores tumisae.* Omnia prospere evenisse sequentibus deos, adversa spermentibus 5, 51. Consules eum annum sequuti sunt 9, 30. Dictatoris acies alienam (*magistri equitum*) pugnam sequetur, non partem maximam victoriae trahet? 9, 40. Sequitur errorem alius error 9, 15. Quot res, quam inutiles sequantur illam viam consilii 5, 5. Quique meam sectam, imperium auspiciumque — sequuntur 29, 27. *vid. secta.* Virum — sequuta — etiam regravant ambitio est 1, 35. *i. e. non destruxit eum, etiam post commissa.* Patrem sequuntur liberi 4, 4. *i. e. jura et conditionem parentis habent, non matris.* Sequuntur bona deditionem domini 9, 1. — res sequetur victorem 28, 21. — ager urbesque capite Aetolos sequerentur 33, 13. Ut linguam, ut nomen sequitos (*Tarentinos*) crederes 31, 7. *i. e. propter linguam communem, nomenque commune a nobis defecerunt.* Dictator ad confluentes conседit in utriusque ripis amnis, qua sequi munimento poterat, vallo interposito 4, 17. Et alii pari nobilitate adolescentes — in Macedonicas legiones consulem sequuti sunt 44, 1. Evocati literis imperatoris — qui Romam ad causam dicendam sequerentur 45, 31. Quos vincendo et victos sequendo priorem aetatem absumpsistis 27, 13.

SEQUIUS 2, 37. Invitus, quod sequius sit, de meis civibus loquor. *i. e. quod honestum non sit, turpe sit.*

SERENUS pro diem totum solem rubrum fuisse 31, 12.

SERENITAS 42, 62. Modum imponere secundis rebus, nec nimis credere serenitati praesentis fortunae, prudentis hominis et merito felicitis esse.

SERENO pro diem totum solem rubrum fuisse 31, 12.

SERERE 2, 1. In aliena urbe cum Patribus serere certamina. — ex bellis bella serere 21, 10. — civiles discordias 3, 40. — ab stationibus procurantes certamina serrebant 27, 41. *cf. Virgil. Aen. 7, 333.* In dies majora certamina seribat 40, 48. Cujus (*fati*) lege immobilis rerum humanarum ordo seritur 25, 6. *i. e. necitur.* Serere fabulam argumento 7, 2. *i. e. construere fabulam continentem, perpetuam, coherentem, unius quippe ejusdemque argumenti. Oppos. saturae. vide B. Patrum ad Cic. Or. pro Cat. cap. 27. Vid. argu-*

mentum. Hæc occultis sermonibus æstant 7, 39. cf. 3, 43. — populares orationes serere 10, 19. Non sanguine humano, sed stirpe divina satum esse 38, 58.

SERIO 7, 41. Ne quis eam rem joco seriove cuiquam exprobraret.

SERIUS 1, 4. Seria ac jocos celebrare. — illum diem religiosum Karthaginiensibus ad agendum quidquam rei seriæ esse 26, 17. cf. 23, 7.

SERMO 34, 31. Pro patriæ sermone brevitas. (*Laco dicit.*) Ferte sermonibus, et multiplicata fama bella 4, 6. Propter Macedonici maxime belli curam in sermonibus homines habebant, quos — consules — crearent 44, 17. Vid. *dare*.

SERPENS 28, 15. Ne latius, inclinatis semel ad defectionem animis, serperet res etc. Id (*questionem*) persecare novum prætorem, ne serperet iterum latius, Patres jusserunt 40, 19.

SERVA 3, 44. Serva sua natam servamque (*quoque*) appellans. ad q. l. vid. *Bauer. pag. 140.* Vid. *servus*.

SERVARE 24, 9. Et servabant vigiliis et circumbant. — qui negligenter custodias servassent 33, 4. — ordinem laboris quietisque servarunt 26, 51. Quum ita priores decemviri servassent, ut unus fasces haberet 3, 36. Neque eum pro hoste, neque pro socio in præsentia habitum, libera custodia haud procul a castris placere in aliqua fida civitate servari per belli tempus 24, 45. Tarquinius diem quidem servavit 1, 50. t. e. *obit, vel potius observavit.* Sic *alibi Livius.* Discriminaque rerum prope perditis rebus servabant 5, 46. Integerrimas vires militi servaret 10, 28. t. q. *reservabas.* Ut omnia integra ac libera Fabio servarentur 10, 25. Servatam deinde bello patriam iterum in pace haud dubie servavit 5, 49. Civis servandi causa 22, 38. (*in prælio*). De coelo servare 1, 18. *dicitur de auguribus proprie.* vid. in *Clave Cicer. de lege Atila.*

SERVATOR 6, 17. Selibrisne farris gratiam servatori patriæ relatum? Deos servatores suos senatum appellasse 45, 44.

SERVILIS 3, 16. Multi et varii timores. Inter ceteros eminebat terror servilis. t. e. *periculum, quod civitati a servis timendum erat.*

SERVIRE 34, 50. Ne ipsis quidem hominibus esse, in liberata terra liberatores ejus servire. Qui servitutem servissent 40, 18. cf. 45, 15.

SERVITIUM 2, 23. Ductum se a creditore, non in servitium, sed in ergastulum etc. t. e. *ad operas servorum ordinarias præstandas, atque etiam ducentes, quæ pæne vim habent.* Servitium iustum (*plenum, verum*) 41, 6. Inopia servitiorum et pecore direpto 28, 11. Sic pluribus locis *servi dicuntur.* v. c. 32, 26. — servitia regum superborum 2, 10. Innumerablem multitudinem liberorum capi-

tum in eis fuisse locis, quæ nunc, vix seminario exiguo militum relicto, servitia Romana ab solitudine vindicant 6, 12. Servitia maxime moriebantur 41, 21.

SERVITUDO 24, 22. Servitudinis indignitatisque homines expertos adversus notum malum irritatos esse.

SERVITUS 37, 60. Captivorum Romanorum atque Italici generis magnus numerus in servitute esse — dicebatur. t. q. *servi esse dicebantur.* cf. 34, 59. et 43, 4. *Nam de discrimine inter formas dicendi in servitute esse et servum esse, Livius haud dubie non cogitavit. Id Ictis est retinendum.* Regiam servitutem, collatam cum præsentis status, præclaram libertatem viam 41, 6. Tutam servitutem se sub dominis Romanis, quam libertatem expositam ad injurias Masinissæ, malle 42, 23. Vid. *carنيفer*.

SERUS 5, 6. Sera spes. t. e. *cujus sero venit exitus.* vid. *Bauer. ad A. l. pag. 185.* Improbum consilium serum, ut debuit, fuit 3, 46. Mille milites, quia serum auxilium post prælium venerant 3, 5. conf. 31, 24. Pugna extrahebatur in quam maxime serum diei 10, 28. vid. *Virgil. Æn. 12, 864.* Quia serum diei fuerat 26, 3. conf. 7, 8. — in serum noctis convivium productum 33, 48. *mos:* id quod serum erat. ubi vid. *Bauer. p. 2, 2.* Vid. *lentus*.

SERVUS 29, 29. Octo millia liberorum servorumque capitum sunt capta. Servum, servaque natum — regnum occupasse 1, 47. cf. 4, 8. Corpori, quod servum fortuna erat, vim fecit 36, 24. Serva omnia et subjecta imperio 37, 54. — serva atque obnoxia 42, 46. Græciæ urbes servæ ac vectigales 34, 38. cf. 25, 31. Qui vestra necessaria suffragia pro voluntariis, et serva pro liberis faciat 6, 41. Vid. *serva*.

SEU — seu — et sibi respondens 30, 1. — sive timore ejus seu conscientia 9, 26.

SEVERUS 8, 6. Si quando unquam severo ullum imperio bellum administratum esset.

SI 10, 3. Si qua alia arte cognomen suum equavit, tum maxime bellicis laudibus etc. Si quando unquam ante aliam sequente quum, vel potius, uti *Drohenborchius legi vult*, tum: *quod fere sequitur post* si unquam aut si quando unquam 32, 5. Ad Gouanum castra movet, si potiri oppido posset 42, 67. *pro tentaturus, an* etc. cf. 29, 25. *et alibi sæpe.* Tentata res est, si primo impetu capi Ardea posset 1, 57. Ab iis quæsit, si aquam hominibus — impositissent 29, 25. De gloria vix dicere ausim, si nos et hostes haud æcus quam feminas — eladunt 7, 13. *pro quantam.* cf. *ibid. cap. 31. et. 30, 30.* Si non ad fastos admittitur 4, 3. *pro etiam.* cf. 7, 10. et 32. et 36, 57. Si aliquid posset Masinissæ honoris causa 42, 24. Si alia

quem respectum amicitiae cum habere cerneret *ibid.* cap. 37.

SIC Numitori ad supplicium Remus deditur 1, 5. *pro ideo, ea — propter. Eodem modo ita dicitur. vid. supra in h. v. et sic ratum esset, si Patres auctores fierent* 1, 17.

SICUBI loco cessum 7, 13. — sicubi est certamen, scutis magis, quam gladiis, geritur res.

SICUNDUS 26, 38. Nec consul Rom. tendendis urbibus, sicunde spes aliqua se ostendisset, deerat.

SICUT *sine sequente* ita 34, 9. Romanam aciem, sicut minoribus viribus, quam Massilienses, pari colebat fide. *cf.* 9, 17. *ad quem locum vide Drakenborchium. Contra, sequi. sic. v. c.* 38, 38. Illi, sicut Campani Capuam — sic Rhegiani habituri perpetuum sedem erant. Fugam Tibur, sicut (*velut, tamquam*) arcem belli Gallici, petunt 7, 11.

SIDERE 26, 45. Quod per piscatores — nunc levibus cymbis, nunc, ubi eas siderent, vadis pervagatos stagnum compertum habebat etc.

SIDUS 8, 9. Pestifero sidere icti.

SIGNARE. *Vid. signum.*

SIGNIFICARE 44, 29. Quum aliquas alto praeferrere onerarias naves e specula significatum foret.

SIGNIFICATIO 31, 15. Aut significationibus acclamationibusque multitudinis, (*eam erubescere*) assentatione immodica pudorem operantis.

SIGNUM 2, 20. Dat signum, ut, quem suorum fugientem viderint, pro hoste habeant. *i. q. imperat. cf.* 4, 39. Perque totam aciem, Romanum legatum esse, signum datum est 5, 36. *ad q. l. vid. Bauer. pag.* 191. Uti tu signa nobis certa acclamationis 1, 18. Ferociter pro se quisque signum duces poscere 7, 32. — signum pugnae proposuit *ibid.* — classicum apud eos cecinit, signum ab iis petatum est 28, 27. Signa canere iussit 10, 19. — signum aliis dari receptum, aliis cani iubentibus 4, 31. Ubi signa concinuisent 30, 5. *vid. Virgil. Aen.* 7, 637. Signa extra vallum proferte 22, 29. — ferri ac sequi armatos iubet 10, 6. — praese ferri — iussit 24, 15. Ad ipsam urbem Romam signa ferri iussit 26, 13. Cui signa primum intulerat 2, 53. *cf.* 9, 27. Ut signa in urbem inferret 44, 12. Infesta — signa ab Syracusis illata sunt huic urbi 34, 4. *ubi vid. Bauer. pag.* 219. Porta Collina urbem intravere sub signis 3, 51. Signis collatis 37, 21. *Fortasse legendum convulsis.* Vernis signis fuga effusa castra repetunt 9, 35. Signi unus milites 25, 23. *i. e. manipuli. cf.* 27, 14. *ut.* 33, 1. Inter signa et ordines recipere 33, 9. *i. q. in manipulorum et centuriarum intervalla.* — signaque et ordines peditum atque equitum confudit 9, 27. — non signa, non ordines, sorvent 8, 34. — signa hostium

turbare 9, 28. — signa perturbata, tota impulsae acies 24, 16. Infrequentia armatis signa egressa 10, 20. Segnius Hispanorum signa incedebant 28, 14. Diversa signa statuit 9, 31. *i. e. diversis locis praesidia imponit.* Macedones et maxime omnium frequentes ad signa fuerant, et diu accipitem victoriam spem fecerant 33, 15. Quid ante signa feroces prosilissent 7, 8. Agmenque fugientium ab signis, quum praeter moenia eorum infrequentia conspecta signa essent, fusum, ac per agros trepida fuga palatum est 7, 8. *Hic locus varie tentatus a Viris doctis nondum satis explicatus est. Maxima difficultas est in vocula eorum. Neque enim adhuc indicari potuit, quo referretur. Omnia plana sunt, si legatur Signinis. Sic acutissime conjectit Reisius meus V. C. consentiente geographia et contextu flagitante.* Signinorum mentio fit 1, 56. 2, 21. 8, 3. Signa aenea ad Cereriam dedere 27, 6. — his formicibus signa aurata imposuit 31, 15. *sic, non, aetata. vid. et in v. status.* Falsas etiam literas, signo adulterino signatas, reddiderunt regi 40, 23. Falsas (*literas*) esse, et a scriba vitiatas, signumque adulterinum, vulgo in regia fremebant *ibid.* cap. 55. Pecuniam signatam Illyriorum signo etc. 44, 27. *Vid. deserere.*

SILENS 31, 38. Silentii agmine abiit. Tertia vigilia noctis silentii agmine ducam vos 25, 38.

SILENTIUM 3, 41. Silentio Patrum sit delectus *i. e. silentibus Patribus, vel concedentibus, dicitur enim silentium de his, qui nihil suscipiunt, in suo quoque genere, nihil moluntur.* Sic 37, 38. *leguntur haec:* biduum deinde silentium fuit, neutris transgredientibus amnem. Armatum silentio ad se convenirent 7, 35. Armati tenui agmine per silentium eo deducti 25, 23. Silentium omnium rerum ac iustitio simile otium fuit 7, 1. Nocte silentio diceret dictatorem 8, 23. *cf.* 9, 38. Silentio noctis transductis copiis 42, 60. Silentio noctis ab Tibure agmine infesto profecti 7, 12. Tot annorum silentio 21, 19. Quum stupor silentiumque inde ceteros Patrum deflisset 6, 40. Quum silentio deflexi stetit 8, 7. Eo silentio clausa curia erat 42, 14. Praeteritis silentio obliteratis 43, 9. Ad haec Albana pubes — silentium tenet 1, 28. — Romana pubes — velut orbitatis metu icta, moestum aliquamdiu silentium obtinuit 1, 16. *si modo vera lectio.*

SILERE 27, 10. Ne nunc quidem post tot secula sileantur fraudulenturve laude sua. Optimum quemque — inonoratos et deterioribus obnoxios silere 39, 27. Karthaginienses federe illigatos silere 42, 23. *Oppon. vi atque armis possidere.*

SILEX 1, 24. Porcum saxo silice percussit. Et in asperis locis silix saepe impenetrabilis ferro occurrebat 36, 25. (*de*

cuniculis in oppugnatione urbis munita.) Censores vias sternendas silice in urbe — locaverant 41, 27.

SILVESTRIUS 44, 6. Saxorum ad manum silvestrisque materis tantum erat, ut vel murus objici, turresque excitari potuerint.

SILVOSUS 9, 2. Saltus duo alti angusti silvosique sunt.

SIMILIS 3, 40. Similis precibus quam jurgio. *i. e. similior.* Incendio similis, quam prælio territum 4, 33. *pro magis.* Qui non — Pescennino versu similem — jaciebant 7, 2. *pro versui. illud melius.* Neque erat navali pugna similis 28, 30. *nisi legatur cum altis navali pugnae.* Fiunt omnia castris, quam urbi similiora 4, 31.

SIMPLEX 32, 33. Simplicem suam orationem esse. *i. e. quæ sine ambagibus rem urgeret.* Erat autem non admodum simplex habitus animorum inter Achæos 32, 19. *i. e. variis difficultatibus impediti erant, ut, quomodo se expedirent, nescirent.* Quum in eo ne simplici quidem genere mortis contenti inimici fuissent 40, 24. *antea: poculo epoto — torquebatur.* Simpliciter ordine, quam poterant proxime litus tenentes etc. 44, 12. *i. e. singuli, scilicet lembi.*

SIMPLICITAS 40, 23. Quum simplicitatem juvenis incauti caperet. Quorum sermo antiquæ simplicitatis fuit 40, 47.

SIMPLICITER 34, 57. Ignorare se, quidnam perplexi sua legatio haberet, quum simpliciter ad amicitiam petendam — venissent. *i. q. quum non nisi ad etc. Vid. tulere.*

SIMPLUM 29, 15. Negare, tantum militum effici posse: vix, si simplum ex formula imperetur, enisuros.

SIMUL 6, 1. Simul primum magistratu abiit. *pro simul ac, simul ac primum: quod adeo Ciceronianum est. v. c. Phil.* 4, 1. *ii. Verr.* 1, 13. *ii. 52.* Simul instrui Sabini Romanam aciem videre 3, 62. *pro simul ac. cf. 4, 31. ii. 8, 32. vid. Intt. ad 6, 1.* Sacrificio rite perfecto, se et Cn. Octavium, simul ænatus censuisset, exituros esse 44, 19. *pr. simulac.* Simul enim cessit possessione Dii, excitavit hostem, ut etc. 44, 8. Oculisque simul ac mente turbatum 7, 26. Uni invideret, eximio simul honoribus atque virtutibus 6, 11. Qui simul et onerarias caperet, et tecta etc. 32, 18. *cf. 26, 43.* Ex quo ascitus sumus simul in civitatem et Patres 6, 40. *cf. 9, 8.* Illis simul inflatus exacerbatusque 6, 18. Tanto simul publico familiarique ictus luctu 27, 51. Simul lassitudine procedente jam die, fame etiam deflere 21, 54. Ut cresceret simul et negligentia cum audacia hosti 31, 36. Simul cum gloria rei gestæ 8, 31. Velut diis quoque simul cum patria relictis 1, 31. Decemviri simul his, quæ videbant, simul his, quæ acta Romæ audierunt perturbati 3, 50. *pro partim — partim. cf. ibid. cap. 68. ii. 31, 46.* Adeo simul spernebant, simul tantam in medio crescentem molem

sibi ac posteris suis metuebant 1, 9. [*ubi conf. Strotihus.*] Simul ut præsidium ejus firmaret, simul ut militi frumentum — divideret 44, 8.

SIMULACRUM 5, 41. Ad eos velut simulacra versi quum starent. *i. e. statuas deorum observet.* Herculis magnum simulacrum in Capitolio positum dedicatumque 9, 44. *i. e. statua collosa.* Non inseram simulacrum viri copiosi, quæ dixerit, referendo 45, 25. Simulacra pugnarum picta 41, 28. — navalis pugnae 26, 51. *cf. 38, 26.* Simulacrum decurrentis exercitus 44, 9.

SIMULATIO 1, 56. Juvenis longe alius ingenio, quam cujus simulationem induerat. Imperii simulatio fuit 1, 28.

SIMULTAS 26, 27. Sibi privatam simultatem cum Campanis nullam esse. *cf. 9, 38.* Simultas cum familia Barca leviolem auctorem faciebat 23, 13. Ab ultoribus veterum simultatum, quas sibi ipse cædibus rapiniæque conciverat, est interfectus 1, 60. Quod Perseus — omnis injuriæ insons, suo beneficio paternæ similtates obliterans, meruit? 41, 24. Contrahere ad colloquium (*Hasdrubalem et Scipionem*) dirimendarum simultatum causa est conatus 28, 18.

SINCERUS 30, 11. Sincerus equestre prælium. *i. e. merum, quum tantum equiles pugnant.* Ne sincero gaudio frueretur 44, 44. *i. q. pleno, liquido.* Arma quia non sincera fide tradebant 39, 2. Nihil sinceri (*in Appio*) esse 3, 35. Nobilitatem — sinceram servare privatis consiliis non poteratis 4, 4.

SINE 9, 5. Se solos sine vulnere, sine ferro, sine acie victos etc. Vid. *Drakenborch. ad 7, 2.*

SINERE 28, 28. Ne istuc Jupiter O. M. sirit. Si ego — — — — —, tum patriæ compotem me numquam sitis esse 1, 32.

SINGULI 42, 4. Diviserunt dena jugera in singulos, sociis nominis Latini ternæ civium Romanorum, qui sunt intelligendi sub singulis, nulla mentione ante facta.

SINISTER 9, 27. Sinistris — repentino consilio Poetelii consulis additæ vires. *i. q. sinistro cornu, vel potius parti sinistrae, opponuntur enim dextræ parti.*

SINUS 6, 15. Cur, quod in sinu vestro est, excuti jubetis potius, quam ponatis. Qui nihil agenti sibi de cælo devolaturam in sinum victoriam censeat 7, 12. Scorti in sinu consulis recubantis 39, 43. Sinus Maliacus 37, 6. *pro terris adjacentibus. Vid. ostium.*

Sis pro si vis 23, 47.

SISTERE 6, 29. Non prius se ab effuso cursu sistant. Fugamque fœdam siste 1, 12. Integræ vires sistant invehentem jam se Samnitum 10, 14. Non ita civitatem ægram esse, ut consuetis remediis siati possit. Dictatore opus esse reip. 3, 20. *cf. 3, 29. ii. cap. 44.* Totam plebem ære

alieno demersam esse, nec sisti posse, ni omnibus consulatur 2, 20. Sa exercitumque suum gravi morbo affectari: nec sisti potuisse, ni eadem vis mali, aut gravior etiam, in hostes ingruisset 29, 10. cf. 45, 19. Vixque concordia sisti videbatur posse: tantum superantibus aliis ac emergentibus malis etc. 2, 18. Vid. Gronov. ad 4, 19. qui et hanc formam ibi restituit, et primus recte explicavit.

SITULLA 25, 3. Sitellaque allata est, ut sortirentur, ubi Latini suffragium ferrent. *nampe in hoc vas tabellae conficiebantur.* cf. 41, 18.

SITIS 29, 26. Insolenter et immodice abuti Thessalos indulgentia populi Romani, velut ex diutina siti meram haurientes libertatem. Ardentibus aut faucibus 44, 28. Vid. situs.

SITUS est, quemcumque eum dici jus fasque est 1, 2. vid. Cicero de Legg. 2, 22. ubi hoc vocabulum, tamquam proprium, saepius occurrit. [vid. Stroth. ad hunc Livii locum.]

SITUS 9, 24. Quum propter difficilem prbis situm nec oppugnandi satis certa ratio iniretur, et aut tempore longinqua, aut praecipis periculo victoria esset etc. Vid. Gronov. ad 23, 26. Quarum (urbium) plenasque, munitionibus ac naturali situ inexpugnabiles, fame atque tempus ipsum vincit atque expugnat 5, 6.

SITUS 23, 45. Marcescere otio situque civitatem.

SIVE sequente seu, quod eo refertur 10, 14. Sive — seu — 45, 8.

SOBOLIS 16, 41. Nomini Scipionum soboli imperatorum vestrorum, velut accisis recrescenti stirpibus.

SOCIABILIS. Vid. consortio.

SOCIALIS 7, 25. Civili quippe standum exercitui esse, quando socialis cunctus desereret. nisi cum Gronovio legatur foedus. Unde sociali egregio exercitu — usi estis 8, 13. Quum, qui hostes numquam fuerint, ad amicitiam sociali foedere inter se jungendam coacti 34, 57. i. e. aequo, societatem, quae proprie dicitur, opponiturque ditioni ac fidei, in qua esse populi subinde dicuntur.

SOCIARE 4, 4. Ne societetur sanguis.

SOCIETAS 5, 20. Ejus doni societatem sensuras equaliter omnium domos. Hernicis in societatem armorum assumtis 2, 22. Patara, caput gentis in societatem adiungenda 27, 15. Per hos juncta societas Annibali ac Syracusano tyranno 24, 6. Ad foedus ex societate cum Annibale faciendum. pacto convenit, ut etc. ibid. Publicanus, omnibus malis artibus et reipublicae et societatibus infidus damnosusque 25, 1.

SOCIUS 29, 17. Indignemini, bonis ac fidelibus sociis tam atroces injurias fieri. Propria sociorum epitheta, eaque in laude, sunt. cf. 42, 6. ubi de rege sermo est.

Sociis cum fide cunctis 44, 1. Qui fideles nobis socii, qui dubii suspensaque ex fortuna fidei, qui certi hostes viderentur 44, 18. Nunciare, ni abstatatur bello, per utrum stetisset, eum non pro amico, nec pro socio habituros esse 44, 19. Socias Graecorum populorum 42, 60. i. g. populos Graecos. In formulam sociorum eum referri jussit 44, 16. Ea mihi, populo plebique Romanae, sociis nominique Latine bene verruncet 29, 27. Ut decemviros, qui decemviratum petissent, aut socii, aut hi maxime oppugnarent 8, 40. i. e. collegae. Socia nullius rei inter se (multitudo) 26, 16. Sociusve aut adfens ejus conductionis esset 43, 16. Consciorum aemulo, quum diu socius consilii torqueretur, aut latuit etc. 24, 5. Sociis et amicis et alia comiter atque hospitaliter praestare Romanos — Rhodios non ita meritos eo bello, ut amicorum sociorum numero habendi sint 45, 20. Socii navales 21, 49. remiges fuisse apparet ex cap. sq. init. Classici milites navalesque socii 21, 61. — socii navales milites facti 26, 17. Socias navales libertini ordinis in viginti et quinque naves ex civibus Romanis C. Licinius praetor scribere jussus 42, 27. Socii 42, 3. simpliciter dicti pro operis, quae in oneribus navi inferendis adhibentur. Conf. Virgil. Aen. 10, 299. Clades sociis urbis 21, 24. Ut in ditione populi Romani civitates sociarum sint 41, 6. Vid. scribere.

SOCORDIUS res acta 1, 22.

SODALIS 2, 3. Aequales sodalesque adolescentium Tanquiniorum. Sequebatur turba, propria alia cognatorum sodaliumque 2, 49.

SOL utrique parti obliquus erat 22, 26. Ab orto usque ad occidentem solem 22, 7. Vid. oriens. Ad primum teporem solis 41, 2.

SOLATIUM 25, 16. Egregium solatium suae morti inventurum. Ad solatium aequatæ repulsæ 10, 27.

SOLENS 36, 23. Non laqueis, ut solet, (int. fieri) exceptos declinabant ictus, sed etc. Vid. assolere. non videtur legendum esse solent.

SOLIDUS 4, 8. Ut eo magistratu parum solidum consulatum experient. A. e. qui per integrum annum duravit. Desuntque dies solido anno 1, 19. Non credere populum Romanum solidam libertatem recuperatam esse 2, 9. Militia semestri solida stipendia accipere 5, 4. A. e. quibus nihil detractum est, annum. Solido procedebat elephas in pontem 44, 5. alibi 44, 9. stabile solum.

SOLIFERREUM 34, 14. Emissis soliferreis falariciisque. A. e. e solido ferro jaculis.

SOLITUDO 5, 53. An malitis hanc solitudinem vestram, quam urbem hostium esse? Vid. Inst. ad A. l. ii. Bauer. in Esc. Liv. 1, pag. 219. [Solitudo magistratuum

— urbem per quinquennium tenuit 8, 25.
SOLITUS 3, 38. Solitum quidquam libere civitatis fieret. Plus solito converterant in se civitatis animos 24, 9.

SOLIUM 44, 6. Lavanti regi dicitur nuntiata, hostes adesse, quo nuncio quum pavidus exsilisset ex solio etc. *Solium est vas aquarium, alias et labrum dictum.*

SOLLENNIS 2, 14. Inter cetera sollempnia manet bonis vendendis bona Porsonæ regis vendendi. *A. e. inter ceteros ritus auctionum publicorum est etiam hic, ut, quod primum a præcone venale prædicatur, appelletur bona Porsonæ.* Sollempnis dies ineundi magistratibus 3, 36. Sollempnia senatus-consulta 9, 8. Sollempni carmine ludicrum indici solet 33, 32. Statum jam ac prope sollempne in singulos annos bellum timebatur 3, 15. Sollempne allatum ex Arcadia instituisse 1, 5. Sollempnis comprehensio 29, 15. In sollempnibus verbis habet — quod bene ac feliciter etc. 38, 49. Tradito servis publicis sollempni familiæ ministeria 1, 7. Sacrificiis sollempnibus non dies magis statim, quam loca sunt 5, 52. — sollempnia ejus sacri 9, 29. Ne extis sollempnium vesceretur (*Pinarii*) 1, 7. *i. e. hostiarum in illis sollempnibus mactatarum.* Sollempne notum 1, 5. *nisi cum Burmanno ad Virgil. E. 5, 75. votum legi velis.* Cujus (*æi*) ad sollempne ludasque — venissent 1, 9. Et soli Fidei sollempne instituit 1, 21. — pœnitet enim, quod antiquissimum sollempne, et solum ab ipso, cui fit, institutum deo, ab nobilissimis antistitibus ejus sacri ad servorum misterium religiosus censor deduxisti 9, 34. Occulta sollempnia sacrificia Jovi Elicio facta 1, 21. Sollempnia pro pontifice suscipere 2, 27.

SOLLICITARE statum quietum civitatis 21, 10. — pacem 34, 16. Ad sollicitandam omnium pacem 1, 21. *i. q. turbandam.* Gens Bastarnarum diu sollicitata etc. 40, 57.

SOLLICITUS 28, 19. Solliciti vicem imperatoris milites *cf. cap. 43.* Sollicito consuli, et propter itineris difficultatem, quod ingressus erat, et eorum vicem, quos etc. 44, 3. Cujus (*fortunæ*) ne quod prætermitteret tempus, sollicitus intentusque erat, dum etc. 21, 33. *cf. 28, 19.* Circumspectans sollicitusque omnia 21, 34. Sollicitus annos prodigiis 10, 31. — sollicita nox fuit, jam invasurum castra Samnitum credentibus. *ibid. cap. 35.* Imperium, ut amplius iudicio vestro, ita re ipsa grave ac sollicitum (*mihi*) esse 25, 28. Quum — sollicitam hiemem egissent 29, 23. Sollicitum animal (*canes*) ad nocturnos strepitus 5, 47.

SOLSTITIALIS orbis 1, 19. *i. q. solaris.* — tempus solstitiale 35, 49. *i. e. media ætas, ubi quidem rara venatio; nam vetus et accurata latinitas unum tantum solstitium habet.*

SOLVERE 31, 13. Solvendo sro esse. Solvit crines et flebiliter nomine sponsam mortuum adpellat 1, 26. Primis tenebris solverat navem 45, 6. *i. q. deduxerat.* Tolerando paucos dies totam soluturos (*Campanos*) obsidionem 26, 7. *cap. seq. est: liberare obsidionem. cf. 44, 13.* Ut Bassanitas solveret obsidione 44, 30. Per inde ac resp. gerendæ, ac non solvendæ religione, gratia (*dictator*) creatus esset 7, 10. — solvendum religione populum 5, 23. *cf. 8, 32. alias: exsolvere, liberare. Op. pos. obligare, v. c. 9, 8.* Regum primus traditum a prioribus morem, de omnibus senatum consulendi, solvit 1, 49. *i. q. sustulit.* Quantum in te fuit, disciplinam militarem — solviati 8, 7. Neglecta magis omnia et soluta invenere 25, 29. *cf. 8, 30.* Nuda corpora et soluta somno trucidantur 5, 45. Ab risu et soluto joco res advocabatur 7, 2. *i. e. jocorum licentia.* Inter aurum accipiendum et spem pacis solutis animis 6, 11.

SOLUM stabile 44, 9. — nudum 26, 30. Solum patriæ deforme belli malis 5, 49. Solo patrio, terraque, in qua genti forent, pelli Romanos 21, 53. *Vid. sedes.* Excusati exsilii causa solum vertisse 43, 2. Solum vertere exsilii causa 3, 12. Solo æquare dictaturam et consulatus 6, 18. *de abrogandis vel coercendis hisce magistratibus.* Ut bellum audacter, velut per solum, ingrederentur 21, 28. *Bauer. pag. 25. emend. per solidum. male.* Iter expeditum primo per Epirum habuit, deinde asperi ac prope invii soli 42, 53. *Vid. pestilens.*

SOLUS 10, 1. Solos per se Æquos ad bellum coortos. Per se solus 1, 49. Et soli Fidei sollempne instituit 1, 21. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 31.* Pater senex et filio solus orbatu 40, 11. *i. e. filio orbatu, eoque solo. vid. ad h. l. Bauer. pag. 300.*

SOLUTUS ac negligenter agentes 23, 37.

SOLUTIO justi crediti 42, 5.

SOLUTUS 2, 3. Erant in Romana juventute adolescentes aliquot — quorum in regno libido solutior fuerat etc. *Vide lusus.*

SOMNIUM 9, 9. Nec fas fuit alium rerum exitum esse, quam ut illi, velut somnio lætiore quam quod mentes eorum capere possent, nequidquam eluderetur.

SOMNUS 5, 44. Nisi victos somno — trucidandos tradidero. *cf. 8, 6. 2. 9, 30.* Somno gravis 7, 39. Nuda corpora et soluta somno trucidantur 5, 45. Aliis somno mors continuata est 41, 4. Quæ somno visa fuerant 8, 6. In somnis obversata species 2, 36. Ad primam auroram somno excitus 1, 7. Quum — ex somno pleni crapulæ surrexissent 23, 46.

SONARE 29, 17. Dies noctesque omnia passim mulierum puerorumque — plorantibus sonant.

SONITUS flammæ 5, 42. — armorum 33, 45.

SONS 3, 58. Nullo relicto sonte.

SONUS 21, 28. Cum ingenti sono fluminis.

SOPIRE 9, 30. Vino oneratos sopiunt.

SOPITA maxime quies 9, 37. — **humerus sopitus** (sazo) 42, 15. — **sopitum** subito ictu 1, 41. — **vulnere** ac nihil sentientem 42, 16.

SOPOR 1, 7. Quum eum cibo vinoque gravatum sopor oppressisset.

SORDERE 4, 25. Adeo se suis etiam sordere. *i. e. a suis contemni.*

SORDES 29, 16. Obsiti aqualore et sordibus.

SORDIDATUS 3, 47. Virginius sordidatus filiam suam obsoleta vestio in forum deducit. Sordidati rei non miseritis candidam togam invito offerre 27, 33. Commota plebs est, utique postquam sordidatum reum viderunt 6, 30. In itinere sordidata turba Ætolorum occurrit 45, 28.

SORDIDUS 1, 58. Ut in sordido adulterio (*Lucretia*) necata dicitur. Ereptum primoribus agrum sordidissimo cuique divisisse 1, 47. *vid. deversorium. it. humilia.*

SORS 26, 19. Ut imperia consiliaque, velut sorte oraculi missa, sine cunctatione adsequerentur. — **responsa sortium** 1, 58. (*de oraculo Delphico.*) *vid. vox.* — **sortes** extenuatæ. *vid. supra in h. v.* Prædaque eorum, iniquissima sorte, qui pugnae non interfuerunt, facta est 38, 23. Sorte quadam nutriendæ Græciæ datus 36, 35. Certa sorte 36, 2. *i. e. facta sortitione, quum sua cuique provincia sorte obtingisset.* Quum — dejecta in id sors esset 21, 42. Italiam et Africam in sortem conjici volebant 30, 27. *cf.* 28, 38. *it. 30, 1.* Juri dicundo urbana sors 22, 35. *it. jure dicundo* 42, 28. Urbana et peregrina, quæ duorum ante sors fuerat 23, 3. Eum jus dicere Romæ (nam eam quoque sortem habebat) inter cives et peregrinos Patres censuerant 45, 12. Ut suæ quisque provinciæ sortem tueretur 10, 26. ut uni sors integra esset, quo senatus censuisset 42, 28. — quo senatus censuisset, sors evenit. *ibid. cap. 30.* Sorti Macedoniæ præcipuum datum. *ibid. cap. 31. i. e. provinciæ.* Cui ea provincia sorti evenit 4, 37. *alii:* sorte. *Sic* 9, 31. Æmilio novum bellum Etruria sorte obvenit. Ut cuique sors exciderat 21, 42. *i. q. exierat.* Esquilinæ sors exiit 45, 15. Fabius, alienæ sortis victor bello 9, 42. *i. e. in aliena provincia.* Quem animum in alienæ sortis exemplo paulo ante habuistis 21, 43. *de dimicatione gladiatorum.* Comitatus sortis esse 36, 6. *i. q. muneris.* — cuius sortis ea cura esset 39, 6. — ut comitatus præesset, potissimum M. Duilio sorte evenit 3, 64. *paulo post:* sors comitiorum. Quum sors prærogativæ Aniensi juniorum exisset 24, 7. *i. e. quum et sorte hoc evenisset, ut prima rogaretur suffragium.* Nobis quoniam prima animi ingenique negata sors est, secundam ad mediam tepeamus 22, 29. *i. q. dos, indoles.* Natus in nullam bonorum sortem 1, 34. *i. e. partem*

hereditatis. Se — multiplices jam sorte exsoluta, mergentibus semper sortem usuris, obrutum fœnore esse 6, 14. *de summa pecuniæ sub usuris datæ.* Sortem aliam ferte, de capite deducite, quod usuris pernumeratum est. *ibid. cap. 15. ubi vid. Bauer. pag. 227.* An placeret, fœnore circumventam plebem, ni potius, quam sortem creditum solvat etc. 6, 36. *ad. q. l. vid. Bauer. pag. 241.*

SORTIRI 42, 31. Ut consules inter se provincias compararent, sortirenturve. *cf.* 38, 35. Ut Furius et Servilius inter se sortirentur, uter etc. 42, 4. Cui sortito provinciam — victoriam triumphumque destinavimus etc. 45, 39. Gentis Claudiae, regnum in plebem sortitæ etc. 3, 58. Tectosagi mediterranea Asiæ sortiti sunt 38, 16. *i. e. habitanda acceperunt, sed tunc sorte.*

SOSPES 2, 49. Precantur, ut — sospites brevi in patriam ad parentes restituant.

SPARGERE 33, 15. Ita se in fugam passim sparserant, ut ab ipsis agrestibus errantes circumvenirentur. Effusa flamma veluti sparsa pluribus locis 30, 6. *curari per vias speculatores* 9, 23. *vid. aureus.*

SPATIUM 5, 5. Vallum fossamque — per tantum spatii duxerunt. Toto quantum foro spatium est 1, 12. In promontorio, quod in aliquantum maris spatium extenditur 29, 35. Paullum sumeret spatii ad consultandum ab legatis 24, 22. *cf.* 2, 56. Ut rem in posterum diem differret, et iræ suæ spatium et consilio tempus daret 8, 32. Vix explicandi ordinis spatium Etruscis fuit 2, 46. Mille ducentæ togæ brevi spatio — missæ 29, 36. Militem — ne hiemis quidem spatio — arma deponentem 5, 2. Majora jam hinc bella, et viribus hostium, et longinquitate vel regionum, vel temporum spatio, quibus bellatum est, dicentur 7, 29. *ubi vid. Bauer. pag. 255.* [*Sanissimus est hic locus. Negligi hæud raro Livius in collocandis verbis æquius illam, quæ viris doctis lantopere arridet. Conferantur, quæ vere monuit Creverius ad Præfat. not. 5.]* Ut — plenis annorum spatii dies congruerent 1, 19.

SPECIES 44, 6. Primam speciem appropinquantis terroris sustinuisse. *Drahenborchius conjicit:* prima specie appropinquantis terrorem. *Sed nec hoc satis intelligi potest. Fortasse legendum:* vanam speciem. *Sustinere speciem terroris, recte dicitur. Apud ipsum Ciceronem Tuscul. 2, 25. hæc sunt:* doloris speciem ferre non possunt. Ne Hamilcaris filius nimis vero imperia immodica et regni paterni speciem videat 21, 3. *Bauer. pag. 4. leg. specimen. male.* In his (*Gallia*) nova terribilisque species visa est 21, 30. Justa belli species 40, 6. *Opponitur simulacro belli. cf. cap. 9.* Justi ducis speciem nactus 25, 1. (*præfectus socium.*) Pauci equites

Rom. (*amissi*) cruentæ maxime victoriæ speciem fecerunt 39, 31. *i. e. fecerunt, ut cruenta videretur*. A fallaci equitum specie agasonibusque excepti sunt 7, 15. Ab subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem 44, 44. Coelius, ut abstinere numero, ita ad immensum multitudinis speciem auget 29, 25. Tormentis quoque quum laceraretur, eo fuit habitu oris, ut, superante lætitia dolores, ridentis etiam speciem præbuerit 21, 2. Speciem, quam quesierat, hosti fecit 36, 10. Navium longarum species, quæ nullæ erant, visæ 24, 44. Lanuvii classis magnæ species in cælo visæ dicebantur 42, 2. Misericordiæ se in speciem crudelitatis lapsum 3, 50. Adduxerant eum due in speciem honestæ res: una gratulatio — altera querimonia etc. 45, 19. Specie rixæ 1, 40. *i. q. in speciem rixantes*. vid. *Bauer. ad h. l. pag. 57*. Semper aliquam fraudi speciem juris imponitis 9, 11. Haud parva res sub titulo prima specie minime atroci ferebatur 2, 56. Ultrò mihi percussoris speciem induit 40, 12. — per speciem commissationis occiderem? *ibid. cap. 12*. Per speciem tuendæ libertatis 45, 31. *cf. 22, 25*. — dilata in speciem actione, re ipsa sublata 3, 9. *cf. 24, 12*. — bellum in speciem causæ jactatum 6, 11. Causas in speciem iræ adversus Romanos eas, quas ante dixi, habentem — re vera etc. 36, 6. Ignibus in speciem factis 31, 32. Per speciem societatis 1, 27. — captivorum redimendorum 44, 24. Alia in speciem præferentes 42, 14. Per speciem celebrandarum cantu epularum causâ iuvant 9, 30. *aut per speciem aut causâ abundat; fortasse ex glossmate*. Ingentisque mali non suspicionem modo, sed apertam speciem obversari ante oculos 2, 59. Egro animi eadem illa in somnis obversata species 2, 36. *de Jove*. Species et umbræ insontis interemti eum diris agitent 40, 56. Species viri majoris, quam pro humano habitu, angustiorisque 8, 6. *alias*: humana specie amplior. *cf. 24, 10*. Promissa barba et capilli efferaverant speciem oris 3, 23. Unus veram speciem Romani senatus cepit 9, 17. *i. e. veram dignitatem intellexit*. Ut speciem legationis adjiceret 39, 36. *i. q. amplitudinem*. Decem regum species erat 3, 36. Galæ cristatæ, quæ speciem magnitudini corporum adderent 9, 40. *cf. 10, 38*. habitus gentium harum tum magnitudine corporum, tum specie terribilis erat 22, 46. Cujus triumpho longe maximam speciem captiva arma præbuere 9, 40. Admiratus et universam speciem castrorum, et descripta suis quoque partibus, tum tendentium ordine, tum itinere intervallis 31, 34. Litteras ad nos cum muneris specie misit 41, 23. *nempe quia ἔχθραν δῶκε δίδωκε*. Vasa omnis generis usui magis, quam ornameto in speciem facta 41, 18. — gemmati magna specie annuli 1, 11. Boves mira

specie 1, 7. Bos miranda magnitudine ac specie 1, 45. Unam (*virginem*) longe ante alias specie ac pulchritudine insignem — raptam ferunt 1, 9.

SPECIMEN 5, 26. Ni fortuna imperatori Rom. simul et cognitæ rebus bellicis virtutis specimen, et maturam victoriam dedisset. *i. q. specimenis edendi copiam fecisset. cf. 28, 35*. Id specimen mei dederam 7, 40. Si servantes antiquum specimen animorum Gallos vicisset 38, 17. Me quidem — specimen istud virtutis, deceptum vana imagine decoris, in te movet 8, 7. *pr. in te decepto*. *Sic Bauerus. Possis etiam transponere: in te deceptum v. i. d. movet. Vid. decipere*.

SPECIOSUS. Vid. *instratus*.

SPECIOSUS 1, 23. Si vera potius, quam speciosa dictu dicenda sunt. Quidam, in quibus minus speciosa criminatio erat futura, clam interfecti 1, 54. Speciosam — collationem faciebant 4, 60. Specioso titulo uti vos — Græcarum civitatum liberandarum 35, 16. Magis necessariam, quam speciosi ministerii procuracionem intuentes 4, 8. *paullo ante dicitur ea res operosa ac minime consularis. cf. ibid. cap. 60*.

SPECTACULUM circi 7, 2. — locus in circo ipsi — ad spectaculum datus 2, 31. Vid. *forus*. Indici — finitimus spectaculum (*Consualia*) jubet 1, 9. Duo in medio armati, spectaculi magis more, quam lege belli, destituuntur 7, 10. Loca divisa Patribus equitibusque, ubi spectacula sibi quisque facerent 1, 35. *i. q. sedilia*. — murmur repente populi tota spectacula pervasit 45, 1. Longe maximum triumphum spectaculum fuit Cosus 4, 20. *i. q. maxime conspicuus*. Quid illud spectaculum maximum, nobilissimum opulentissimæque rex captus, ubi victori populo ostenditur? 45, 39. *de Perseo rege*. Neque victus per urbem Rom. triumphum spectaculum trahat 26, 13. Uthostium quoque magnificum spectaculum esset 10, 40. Quod vix Albanorum oculi tam deformis spectaculum ferre possent 1, 26. Studium spectaculi, ut videant ducem suum etc. 42, 49. Ne priore quidem (*bello*) ulla profectio tanti spectaculi fuit 29, 26. *de classe*. Triumphus spectaculo oculorum major, quam Africani fratris ejus fuit 37, 59. Inter primos genus Fabium insigne spectaculo exemploque civibus erat 2, 48. Vos omnibus — spectaculo abeunte fuisse 2, 38. Quum inter omne tempus pater, vultusque et os ejus spectaculo esset 2, 5. Nec classis modo prospectantibus e terra, sed terra etiam omnis circa referta turba spectaculo navigantibus erat 29, 26. Equitibus ceteris, velut ad spectaculum, summotis 8, 7. Progredi præ turba occurrentium ad spectaculum (*Perseus*) non poterat 45, 7. *i. e. ut spectaretur*. Ad spectaculum scorti procacia 39, 43. *i. e. ut scortum spectaret, quod spectare voluerat*. Specta-

culum Euripi 45, 27. Urbs (*Corinthus*) erat tunc præclara ante excidium. arx quoque et Isthmus præbuere spectaculum 45, 28. *i. q. visu digna erant.*

SPECTARE 1, 9. Res ad vim spectat. — gentem ad rebellionem spectare 34, 56. — plebes ad defectionem spectare 23, 6. — ab scelere ad aliud mulier spectare scelus 1, 47. Nunquamne vos res potius, quam auctores spectabitis 6, 40. Alio ratus spectare Pythicam vocem 1, 56. Masæsyli — in regionem Hispaniæ — spectant 28, 17. Arx orientem spectat 36, 38. *cf.* 5, 5. — sepulchrum dirutum prora spectat 30, 25. Deditionem spectare 6, 33. — defectionem 22, 22. — ut quosdam spectantes jam arma Etruriæ populos metus Romani nominis comprimeret 10, 18. — Italiam spectatum irent 28, 39. Arma cuncti spectant et bellum 9, 10. Jam Africam magnamque Karthaginem, et in suum decus nomenque velut consummatam ejus belli gloriam spectabat 28, 17. Ubi et alia quidem spectanda visa, et etc. 45, 98.

SPECTATISSIMUS 1, 57. Id cuique spectatissimum sit, quod necopinato visi adventu occurreret oculis.

SPECTATOR 24, 34. Unicus spectator cæli siderumque (*Archimedes*). Albanus exercitus, spectator certaminis 1, 28. Acrior virtutis spectator ac iudex 42, 34.

SPECULA 29, 23. Speculis per promontoria omnia positis. Has naves per altum ferri quum ex specula signum datum Antenor esset 44, 28. Quum aliquas alto præferri onerarias naves ex speculis significatum foret *ibid.* cap. 29.

SPECULARI 9, 36. Speculatum se iturum professus, brevique omnia certa allaturum. Legati ad eum, per speciem pacis petende, speculatum venerunt 40, 25. Ut per omne obsequium insinuaret se in quam maxime familiarem usum, ut elicere omnia arcana, specularique abditos ejus sensus posset 40, 21. Ad visendum statum regionis ejus, speculandaque consilia Persei 42, 17. Legati venirent speculari dicta factaque sua 42, 25.

SPECULATOR 28, 2. Speculatores transfugarum dicta affirmantes. Speculatores mittendos censere, qui certius explorata referant 3, 40. Haud secus quam si speculator missus a vobis subjecta oculis referret 42, 13.

SPECULATORIS 30, 10. Speculatoris naves. *i. e. naves minores sine rostris. Etiam simpliciter speculatoris dicuntur* 22, 19.

SPECUS pervius 10, 1. — os specus — *it.* fauces. *ibid.* forum medium ferme specu vasto collapsum in immensam altitudinem dicitur 7, 6.

SPELUNCA Cæi 1, 7. Vid. *Virgil. Æn.* 8, 194.

SPERARE 29, 39. Ob hæc, quibus majora neque sperare, neque optare ab diis

immortalibus poteramus, gratias actum nos — Saguntinus senatus — misit. Excelsa et alta sperare 1, 34. Nisi hoc sperassemus, in provinciam nos — ad grave bellum — mitti, et sanguine nostro — annatui satisfacturos esse 25, 6.

SPERNERE 10, 40. Ante doctrinam deos spernentem natus — conscientia spectorum deorum 21, 63. Spreta vox cælo emissa 5, 51. *i. q. non præcurata.* Iis quoque (*saxis injectis*) spretis 31, 39. *i. e. quum non timuissent.* Libertatem, quæ media est, nec spernere modice, nec habere sciunt 24, 25. *Græcorum legi vult sperare.* Polybius haudquaquam spernendus auctor 30, 45. *i. q. magni faciendus.* Imperite enim huic forum hoc in loco vim minuendi tribuerunt, quum augeat potius, vehementer interdum. *v. c.* 4, 30. Jovem — Romulumque — haud spernendos falsi tituli testes, *i. e. reverendos vel maxime.* — præmia illa tempestate militiæ haudquaquam spernenda 10, 80. Si illi impune spretum imperium (*dictatorum*) fuisset 8, 30. Tam superbe ab Romanis fœderis expiationem spretam 9, 1. Ab eo quoque spretum consulis imperium est 41, 10. Quum prætor, spreturum eum literæ suas, diceret 30, 24.

SPEX 4, 36. Agri publici dividendi coloniarumque deducendarum ostentatæ spes. Has spes cogitationesque secum portantes, urbem ingressi sunt 1, 34. Nec unquam nisi in certamine spes 40, 32. — hic omnes spes opesque sunt 9, 4. Adeo accensæ sunt spes ad pellendos Sicilia Romanos 24, 35. Magis tentata est triumphis spes, quam petita pertinaciter 28, 38. Inde alia spes ab reo tentata est 26, 3. Quantum spes sponpondisset 45, 19. — dolore tantæ ad irritum cadentis spei 2, 6. Levi aura spei objecta 42, 39. *vid. supra in aura.* Divinæ humanæque spei pleni 10, 40. *i. e. ex diis hominibusque.* Ut nullo bello veniretur ad exitum spei 5, 12. — quum plurimum in celando incepto ad effectum spei habuisset 21, 57. — parvaque certamina in summam totius profecerant spei 3, 61. Eo plus in ea, quorum usu calleret, spei actus 35, 26. Si non ante abscedimus, quam spei nostræ finem captis Veis imposuerimus 5, 4. Spem pro re ostentandam 34, 12. *i. e. quod in speciem fuit, uti cap. seq. Livius spes dicit.* — vultus pro virtute spes gerere 10, 17. Nullam alibi quam in semetipso cuiquam relictam spem 9, 23. Adjunctam civitatem (*Rhadiorum*) — nec terra nec mari spem relicturam Romanis 44, 23. *pro. nihil, quod sperari posset.* In Africam quoque spem extenderunt 24, 48. Posse quamvis languida mergi aqua infantes, spem erentibus dabat 1, 4. In rebus asperis et tenui spe 25, 38. In mala jam spe 22, 48. Spe vana eVectus 42, 62. Velle, quid veri sit, acire, ut ex eo, utram

spem sequatur, consilium capiat 24, 6. i. e. *societatem*. Quia ea penderant spe etc. 44, 27. Spes cupiditati admoda occaecavit etc. 43, 10. Nequidquam eos perditam spem fovere 22, 53. cf. *ibid.* cap. 48. Per cuius provinciam spem ceperat elabi tuto posse 40, 23. Spem ademit, eum, qui in Gallia esset, exercitum in Ligures traduci posse 40, 26. Quem — creaverit consulem, spe destinaverit, Hannibalem ex Italia detracturum 29, 90. Differre spem 7, 38. *pro exitu spei*. — praeciderant spem pacis 42, 50. — spe omni reditus incisa 2, 13. Ut quibus pro spe certum esset 40, 28. Certa spes, satis sibi virium (*esse*) adversus duos exercitus 41, 10. Partim spe, partim metu, partim vi subegit 30, 9. Praemiorum ingentium spe oneratus 29, 32. Castelli oppugnandi spe — profectus 21, 57. Id quidem (*bellum*) spe omnium serius fuit 2, 3. *in partem deterioiorem pro metu*. cf. 21, 6. In spe Hannibali fuit defectio Tarentinorum 25, 7. Qui (*exercitus*) in Liguribus in spe propinqua missionis erat 40, 36. Spe deinde magis, quam meritis electi 3, 54. Falsa spe exitus, fratrem — adventare 44, 31. Spe impetrari posse 34, 24. *absolute*. cf. 6, 9. *it.* 29, 20, 44, 28. *Vid. pendere*.

SPIRARE 3, 46. Inquietum hominem et tribunatum etiam nunc spirantem, locum seditionis querere. Veluti flammam spirantem (*bom*) miraculo attoniti 22, 17.

SPIRITUS 5, 43. Spiritu divino tactus. Fracti simul cum corpore spiritus illi feroces 1, 31. — ingentis spiritus vir 21, 1. — idem in oratione (*Appii*) spiritus erat 2, 6. *paullo post*: accusatorio spiritu. Minutis patriae hostilesque jam tum spiritus gerens 2, 35. Filia Hieronis, inflata adhuc regis amicitia ac muliebri spiritu 24, 22. Quorum se vim ac spiritus et jam fregisse, et eo redacturum esse etc. 26, 24. Spiritus dabat, quod nec ausus esset idem in se dictator etc. 6, 18. Et ita viris equisque abundabat, ut spiritus possent facere 30, 11. Si cui honores subdere spiritus potuerunt 7, 40. Quum spiritus plebes sumsisset 4, 54. Quum jam spiritum includeret, nec reciprocare animam sineret 21, 58.

SPLENDERE 10, 24. Ut faveat Q. Fabii gloriae, quæ modo non sua contumelia splendeat. Quem — aliena invidia splendentem vulgus et extrahere ad consulatum nitebatur 22, 34.

SPLENDOR 3, 85. Nequaquam splendore vitæ pares decemviri creat. Quibus splendore suo restituito etc. 44, 32.

SPOLIARE corpus cæsi hostis 7, 26. — Gallum cæsum torque spoliavit 6, 42. Jacentis inde corpus — uno torque spoliavit 7, 10. Ne vetere exercitu provincia spoliaretur 40, 35. Tunc Papirius redintegrata ira spoliari magistrum equitum ac virgas et secures expediri iussit — eo

infestius circumscindere et spollare hictor 8, 32. cf. 2, 55.

SPOLIUM 1, 10. Spolia ducis hostium cæsi — regia arma — opima parte sunt spolia. cf. 4, 20. *it.* 23, 46. Spoliaque ea honestiora victori hosti, quam ipis arma fuisse 10, 39. i. e. *picta atque aurata scuta, cristas, tunicas candidas etc.* Spoliis lectis 8, 7. Spolia per totum diem legerint 40, 50. Spolia jacentia hostium exercitus peditibus concessit 44, 46. Spoliis aliorum (*deorum*) alii colendi exorandique 42, 3. (*de tegulis*.)

SPONDERE 9, 9. Ea demum sponsio esset; quam populi jussu spondidissimus. — pacem spondere *ibid.* Hosti nihil spondidisti; civem neminem spondere pro vobis iussistis *ibid.* Spondederunt consules, legati, quæstores, tribuni militum, nominaque omnium, qui spondederunt, exstant 9, 5. Spondebantque animis — id (*bellum Punicum*) quod instaret, P. Cornelium finitimum 28, 38. i. e. *plane sibi aliisque persuadebant*.

SPONGIA pectori tegumentum 9, 40.

SPONSIO 9, 11. Quo minus in civitatem obligatam sponsione commissa — redeant. *vid. in committere; it. spondere*. Non fœdere pax Caudina, sed per sponsionem facta est 9, 5. — tam sponsiones, quam fœdera sancta esse *ibid.* cap. 9. *Ceterum alii scriptores, nominatim Cicero; quamquam in rhetoricis libris, hanc sponsionem fœdus appellant*. Non indignitas rerum sponsionis vinculum levat 9, 9. — villa hæc capita luendæ sponsionis feramus *ibid.* Ut, si id factum negaret, ceteraque quæ objecisset, sponsione defenderet sese 39, 43. Quum me seu turpi seu necessaria sponsione obstrinxit 9, 8. Sponsione in amicitiam accepti 9, 41.

SPONSOR 7, 2. Nec duobus solum atque auctoribus sponsoribusque pacis irasci.

SPONTE 19, 25. Romam ipse ad consultantum de bello rediit: sive ipse sponte sua — sive senatusconsulto actus. *alterum ipse abundat: fortasse, vitia librorum, mera prioris est repetitio*. Iustitiumque in foro sua sponte ceptum prius; quam indictum 9, 7.

SPRETIO 40, 5. Ex composito sermones ad spretionem Romanorum trabebant: *spretionem tentant corrigere in spem, speciem, mentionem denique. Sed non sapit illud vocabulum corruptelam librorum; et obvia sunt apud Livium alia ejusmodi duriora substantiva, ut c. cretio, contentio, ademptio*.

SQUALOR 2, 23. Obsita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti. — legati Locrensiū obsiti squalore et sordibus 29, 16.

STABILIRE 36, 44. Demittere in aquam remos ab utroque latere remiges stabilientes navis causam jussit. Postquam res

Caput stabilitas Romana disciplina, fama per socios vulgavit 9, 20. *Oppos. sgrs* rebus discordia intestina.

STABILIS pugna 28, 2. *cf.* 31, 35. — acies 30, 11. — militum virtus 6, 30. *vid. supra in e. gradus.* Cominus stabiliior et tutior, aut parma, aut acuto Ligustino, Romanus erat 44, 35. Stabillis ad insistendum locus 44, 5. — stabile solum. *ibid. cap. 9. vid. solidus.* Per stabilem ratem 21, 28. Pondere ipso stabiles (*elephanti, in aqua*) — in terram evasere *ibid.* In ea arce urbis Romanæ sacratam (*Victoriam*) volentem propitiâque firmam ac stabilem fore populo Romano 29, 37. Unam (*societatem*) tum in terris, vel viribus, vel fide, stabilem 42, 45. Quanto minus quidquam in Africa Karthaginensibus firmum ac stabile sit 28, 44.

STAGNUM 1, 4. Lenibus stagnis effusus fluvius. *A. e. tit. ut lenia stagna efficeret; quibus servari alueus cum pueris posset: quapropter pius amnis a poetis vocatur.* Non inexplorata stagni vada 26, 48. — medio stagno evadere ad mœnia *ibid. cap. 45. pro, per medium stagnum. cf. cap. 42.* Instructi armatique intra portam, ad stagnum ac mare versam 26, 36.

STARE 37, 58. In Asia (*non in Græcia*) totius Asiæ steterunt vires, ab ultimi orientis partibus omnium gentium contractis auxiliis. Stantes et ad ictus expositos — hastati invadunt 9, 35. Quum in acie stare ac pugnare decuerat 22, 60. Nonum se annum jam velut in aciem adversus optimates stare 6, 39. Stantibus vobis in aciem armatis 24, 8. Haud impari steterere acie 26, 44. Eumenes rex Attalusque cum omni manu sua ab tergo inter postremam aciem ac vallum steterunt 42, 58. Diu pugna neutro inclinata stetit 27, 2. Primo stetit ambigua spe pugna 7, 7. Ita anceps dicitur certamen stetiæ 8, 38. Ibi aliquamdiu atrox pugna stetit 29, 2. Intentiores ad respectum castrorum — quam ad prælium starent 9, 27. Neque circa urbem tuta statio erat, nec ante hostium portus in salo stare poterant 37, 16. — stetit classis 42, 28. — naves stabant 36, 20. — classem in portu stare 37, 11. *Virgil. Æn. 6, 902.* anchora de prora jacitur, stant litore puppes. *Similiter:* statio male fida carinis. *Omnino de nauali militia, pugnaque omnia prope dici, quæ de pedestri terrestrique dici solent, dicere licet ex 36, 44.* Stantes in portu Rhodias apertas naves etc. 44, 28. Pro virtute tua fideque, qua una hoc bello respublica stetit 4, 40. *i. e. conservata est.* Ad hoc nos — viribus nostris, milite Romano, stetimus 28, 44. Regnum eorum novum fraterna stare concordia 45, 19. — stetit regnum puero tutela muliebri 1, 8. — stante incolumi urbe 5, 53. Hac arte in patria steti 5, 44. *i. q. salvus, incolumis fuit.* Ut — magistratus eorum — stantibus

legatis (*Romanorum*) præfectos cohortium vocarent etc. 7, 31. *i. q. adstantibus, presentibus.* Magna ejus diei — fama est, etiam vero stanti 10, 30. *i. e. non nimis credulo.* Quamquam vel iniquis standum est potius, quam impiis inter nos conseramus manus 7, 40. Prioris decreto stare 3, 36. *i. q. contentum esse.* Quin tu — si deos esse censes, aut omnia irrita facias, aut pacto stas? 9, 11. Etai prior fœdæz staretur 21, 19. Fama rerum standum est 7, 6. *i. e. in ea acquiescendum.* Nunc, quando verba vana ad id locorum fuerint, rebus standum esse 9, 45. Quo satis certo auctore stetur 8, 40. Quæ pars major erit, eo stabitur consilio 7, 35. Per quem populum fiat, quo minus legibus dictis stetur 9, 5. Haud scio an magno detrimento certamen staturum fuerit 2, 60. Nec Scipionis stare sententia poterat 21, 29. *cf.* 30, 4. Postquam ipsi sententia stetit pergere ire, atque Italiam petere 31, 30. Quoniam per eum non stetisset, quin (*fides*) præstaretur 2, 30. Non per milites stetisse, ne vincerent 3, 61. *i. e. non culpa militum victoriam amissam. cf. 2, 31, 8, 2, 9, 14.* Capita nominis Latini stare ac sentire cum rege 1, 52. Stabat cum eo senatus majestas 8, 34. *cf.* 44, 14. Adeo non fortuna modo, sed ratio etiam cum barbaris stabat 5, 38. Si pro mea patria ista virtus staret 9, 12. *vid. obnixus.*

STATARIUS 22, 18. Campestem hostem, gravemque armis statariumque pugnae genere facile elusit.

STATIO signis 37, 43. *A. e. in qua fortitudinis nulla occasio est, quia nullus in eam impetus fit.* Stationes invalidas esse pro castris 41, 2. Tuta statio, 37, 16. *vid. stare.* Diurnæ stationes ac nocturnæ vigiliæ 9, 24. In stationem se prope perpetuam infestæ regionis, non in agros mitti rebantur 10, 21. Locum idoneum stativis delegit ubi quum stationibus quieti tempus terneret 7, 26. Qui (*Horatius Coclæ*) positus forte in statione pontis 2, 10. Ab ira inter condiciones pacis interfectæ stationis 24, 30. Consul — quum vidisset — stationes infrequentes relictas 7, 37. Pythagoram cum auxiliariis et equitatu stationem agere pro vallo jussit 35, 29. Dum — speculantur: moremque simul noscerent stationum vigiliarumque 30, 4. Stationem navium infestam hosti facere 31, 17. *cf.* 10, 2. *ut.* 28, 6. *vid. Virgil. Æn. 10, 297.* Portum inclitum statione quondam mille navium Agamemnoniæ classis 45, 27. Classis Punica ad Uticam stationem habebat 30, 25. Statione submotos hostium lembos audivit 45, 10. Et visa interdiu classis erat, nec sine causa electam ante urbem stationem apparebat 28, 36. *cf.* 31, 28.

STATIVUS 44, 40. Pro castris stativum erat præsidium. *i. q. statio. cf.* 41, 1. Stativa ponere 31, 33. — quietis stativis

manserant 39, 30. — stativa conjuncta classi 39, 34. In iis stativis, ut fit, longo magis, quam acri bello, satis liberi commentus erant 1, 57.

STATUA 40, 34. Statuamque auratam, quæ prima omnium in Italia statua aurata est, patri Clabroni posuit. *Gronovius legi vult statuta.* — status ejus indicio est Præneste in foro statuta 23, 19. Legatorum — status positus sunt 4, 17.

STATUERE 1, 13. Equus Curtium in vado statuit. Quis et locum haud facilem ad circumveniendum cepit, et diversa statuit signa 9, 21. His, ut assiduum templi (*Vesta*) antistites essent, stipendium de publico statuit 1, 20. Tempus inde statutum tradendis obsidibus etc. 9, 5. Statutus est comitiis dies 24, 27. Antiatibus dati ab senatu ad jura statuenda ipsius coloniarum patroni 9, 20. Ut statuisset non pugnare consules cognitum est 2, 45.

STATUS 27, 25. Ut hi ludi in perpetuum in statum diem voverentur. Sacrificiis non dies magis statui, quam loca sunt, in quibus fiant 5, 52. In concione jurasse, se stato loco, statisque diebus sacrificia habere 42, 32. Fretum ipsum Euripi — temporibus statis reciprocatur 28, 6. — quod velat statum Favoniis tempus esset 37, 23.

STATUS 21, 10. Quietis civitatis status. *pro quietus.* Sic 3, 18. turbatae urbis status. Quo statu res sit 22, 22. — quo statu esset respublica. *ibid. cap. 24.* — res vestire in quo statu sunt 3, 68. *Vid. locus.* Si eodem statu respublica staret 30, 2. In hoc statu regum erant res 33, 41. Commonitosque, in quo statu rerum accepisset eos, et in quo reliquerat, dimisit 34, 51. Quo in statu provincia esset 35, 8. Nullius civitatis statum fortunatiorem beatioremve fore 24, 28. Quum — universa Graecia — egregie statu suo gauderet 34, 22. Equestrem procellam excitemus oportet, si turbare ac statu movere volumus 30, 18. *pro gradu. forma sumta e re gladiatoria.* Quod dimovendis statu suo sacris religionem facere posset 9, 29.

STERNERE 27, 47. Fessique aliquot somno ac vigiliis sternunt corpora passim. Sternite omnia ferro 24, 38. — stratis cæde hostes 4, 39. — tot Romanas acies fusas stratasque esse 33, 42. *cf. 9, 37. ii. 10, 41.* Hæc omnia strata humi erexit ac sustulit 26, 41. Stratis ariete muris 1, 29. Cujus casus prolapsi quum proximos sterneret 5, 47. Collecta humi pila, quæ strata inter duas acies jacebant 10, 29.

STIMULARE 1, 12. Ira et cupiditate recuperandas arcis stimulant animos. Tum actas viresque, tum avita quoque gloria animum stimulabat 1, 22. Cupido imperii duos — populos ad arma stimulavit 1, 23. Injurie dolor in Tarquinium ipsum magis, quam in Servium, eos stimulabat 1, 40. Animos eorum nunc ira in hostes stimu-

lando (*Gronov. stimulanda*) accendit 21, 11. Consulem — ne sincero gaudio frueretur, cura de minore filio stimulabat 44, 44.

STIMULUS 2, 54. Agrariae legis tribunicis stimulis plebs furebat. Acroires quippe æris alieni stimulos esse 6, 11. Hæc non hostili modo odio, sed amoris etiam stimulis, amatam apud æmulum cernens, quum dixisset 30, 14. Is risus stimulos parvis mobili rebus animo muliebri subdidit 6, 34.

STIPARE 42, 39. Magnus comitatus fuit regius, quum amicorum, tum satellitum turba stipante. Stipatus agmine armatorum 1, 47. Appius stipatus patriciis juvenibus 3, 56.

STIPENDIARIUS 8, 8. Postquam stipendiarii facti sunt. *de militibus, qui stipendia mererent; nam antea milites gratuitam operam navabant reipublicæ.* Civitates — stipendiarias nobis ac vectigales esse 31, 31. *de discrimine inter stipendiarias, h. e. tributarias civitates ac vectigales vid. Clav. Ciceron. in v. stipendiarius.*

STIPENDIUM 3, 68. Quum stipendia nobis consulibus — faciebatis. *improprie pro militare; nam illis temporibus stipendia militi nondum solebantur.* In stipendia sua (*militum*) impensas facere 4, 60. — si quis in militare stipendium tributum non contulisset *ibid.* His — stipendium de publico statuit 1, 20. Opulenta vos ac diu stipendia facere et magna operas pretia mereri 21, 43. Ubi — nec pecunia quæ daretur in stipendium, esset 27, 9. — stipendium militi præstare 28, 34. Mittendum igitur supplementum esse, mittendam in stipendium pecuniam frumentumque tam bene meritis etc. 23, 12. Regem excusavit, quod stipendium serius quoad diem præstaret 42, 6. Militia semestri solidum stipendium accipere 5, 4. *ii. cap. 5.* — finitum stipendorum tempus 24, 18. Stipendia pedestria facere 7, 13. — multa stipendia habere 31, 8. *i. e. meruisse, multos annos interfuisse militiæ.* — plurimorum stipendorum milites 29, 1. *cf. 26, 28.* Viginti duo stipendia annua in exercitu emerita habeo 42, 24. Ducere exercitum æqualem stipendiis suis 30, 28. Causas stipendiis missorum cognoscebant 43, 15. *scil. emeritis: quod excidisse putat Gronovius.* Quæstores ab auguribus pontificibusque, quod stipendium per bellum non contulissent, petebant 33, 42. *pro tributo.* Stipendium, collatum a populo in publicum, quod ejus solum ante non esset, solveretur 39, 7. *locus ambiguus; nam neque de stipendio militari, neque de tributo civili accipi commodè potest.* *Vid. emere.*

STIPES 41, 27. Stipitibusque sepe-runt.

STIPS 5, 25. Nihil de collatione — stipis verius, quam decumæ. *respicitur ad*

stipem deorum. i. e. voluntarie potius colationis ac tenuis, ut in sacris, quam legitime. vid. Gronov. de Sentent. 4, 11. it. Cuper. Obs. 3, 4. Ut populus per eos ludos stipem Apollini, quantum commodum esset, conferret 25, 12.

Stirps it. stirpis in carne recto, et stirpes. Sic in bonis codd. Livii reperitur. vid. Drakenborch. ad 9, 34. differt autem a genere, uti pars a toto; quemadmodum fere familia et gens. — nondum exoleta stirpe gentis 37, 8. quamquam hic ad indolem conditorum gentis fortasse respectum est. Martem incertæ stirpis patrem nuncupat 1, 4. Regiam stirpem apud se educari 1, 5. Non modo civicæ, sed ne Italicæ quidem stirpis 1, 40. Quem panno ante cum egregia stirpe conspexissent 1, 26. Ibi quoque peregrina stirpe oriundus erat 1, 34. Qui stirpem ex sese domi relinquerent 41, 8. Eumenis — nullam stirpem liberum habentis 45, 19. In execrationem capitis familiaris et stirpis 10, 38. Ut ad tertiam stirpem possessio ejus (regnum) descenderit 33, 21. i. e. ad nepotes. Florere (Persæ) juventute (exercitu), quam stirpem longa pax ediderit 42, 11. Velut ab stirpibus lætius feraciusque renatæ urbis 6, 1. Virorum omne genus in aliqua insula, conjuratione muliebri, ab stirpe sublatum esse 31, 2. — a stirpe extincta est gens 9, 34. conf. 34, 2. cum stirpe extincti ibid. cap. 29. Vosque, Dii, testes facio, me L. Tarquinium Superbum, cum seclerata conjuge et omni liberorum stirpe, ferro, igni, quacumque dehinc vi possim, exsequendum 1, 59.

Stolide 25, 19. Id non promissum magis stolide, quam stolide creditum est. Stolide ferox viribus suis 7, 5. Stolide lætus 7, 10.

Stolidus 28, 21. Major usu armorum et astu facile stolidas vires minoris superavit. — ut stolidam fiduciam hosti augeter 34, 46. Adeo stolidia impudensque postulatio visa est 21, 20. Velut ad ludibrium stolidæ superbæ 45, 3.

Strages 40, 2. Multis sacris profanisque locis (tempestas) stragem fecit. Per arma, per viros late stragem dedere 8, 30. — strage armorum septa est via 33, 30. conf. Virgil. Æn. 9, 781. Ita effuso agmine per stragem corporum armorumque evasere 2, 59. conf. 9, 40. Tantoque maiorem stragem edere, quam inter hostes (elephanti) ediderant 27, 14. Raptum ex ipsa ruinæ strage congestis saxis 42, 63. Ruinæ similem stragem eques, quacumque pervaserat, dedit 4, 33. Impetu facto strage ac ruina fudere Gallos 5, 43. Eorum (servitorum) strages per omnes vias insepultorum erat 41, 21. (de pestilentia.)

Stragulas 39, 6. Vestis stragula pretiosa. Quum tibi viro liceat purpura in veste stragula uti etc. 34, 7.

Stramentum. Vid. seges.

Strenuus 8, 22. Gens lingua magis strenua, quam factis. vid. Int. ad Virgil. Æn. 2, 17.

Strepere 25, 25. Quum omnia terrore ac tumultu streperent. Strepent aures clamoribus plorantium sociorum, aspiciens nos, quam deorum invocantium opem 22, 14.

Strepitus 39, 15. Viso, strepitibus, clamoribusque nocturnis attoniti. Ut inter strepitum tot bellorum conticescerent actiones tribunicie 4, 1.

Strictus 22, 51. Quos stricta matutino frigore excitaverant vulnere. i. e. contracta. Aliis arte stringi vulnera dicuntur, h. e. alligari, deligari. Strictis rubis vivere 23, 30. i. e. foliis inde strictis.

Stridor 44, 5. Qui (elephanti) ubi ad livia venerant, dejectis rectoribus, cum horrendo stridore pavorem ingentem, equis maxime, incutiebant.

Strigosus 27, 47. Strigosiores equi. i. q. macilenti.

Stringere 7, 40. Vos prius in me strinxeritis ferrum, quam in vos ego. Cultrum stringit 7, 4. mor: ferro intento.

Struere 2, 41. Consulem periculosas libertati opes struere. Clam recuperandi regni consilia struere 2, 3. Quum Galli structis ante se acutis conferti starent — pila in testudinem hostium coniecta 10, 29. Armatosque omnes in campo struxit 42, 51.

Strues 23, 5. Pontibus ac molibus ex humanorum corporum strue faciendis. Si carpitæ adgrediendo circumagere immobilem longitudine et gravitate bastam coras, confusa strue implicantur 44, 41.

Studere 40, 56. Id studere, ne super etc.

Studium 1, 18. Quem (Pythagorem) — juvenum æmulationum studia cunctis habuisse constat. i. e. sapientiam divinam atque humanam. Nec peditum virtutis equites, aut legatorum studia ducibus cedunt 9, 40. Coerceri tamen ab effuso studio nequit 39, 32. Claudius consul, fratrem in petendo consulatu plus iusto adjuvans. — magnis contentiombus tribunorum quoque plebei, qui aut contra consulem, aut pro studio ejus pugnant, comitia aliquoties turbata ibid. Accensis studiis pro Scipione et adversus Scipionem 29, 19.

Stupefacere 3, 39. Stupefecit privatos luctus publicus pavor. i. e. senum eorum ademi, oppressi. — nisi metas mororem obstupefaceret 25, 38.

Stupere 8, 35. Stupentes tribunos, et suam jam vicem magis anxios, quam ejus, cui auxilium ab se petebatur, liberavit onere consensus populi Romani. Stupente ita seditione, quum vivere — Scipionem certi auctores afferrent 26, 21. Capti et stupentes animi 6, 36. pro armin, quas est etiam lectio quorundam codicum. vid. Drakenborch. ad h. l. Stupentibus mira-

culo rei, unde novum in Bruto ingenium 1, 59. Quum se velut stupentibus metu intulissent Romanis 2, 30. Turba favore et admiratione stupens 2, 49. — expectatione 8, 14. Pavidā puella stupente 3, 44. Regalem animum in se esse, si id in hominis ingenio amplissimum ducerent, tacite indicarent, vocis usurpatione abstererent. sentire etiam barbari magnitudinem animi, cujus miraculo nominis alii mortales stuperent, id ex tam alto fastigio aspernantis 27, 19.

STUPOR 6, 40. Quum stupor silentiumque inde ceteros Patrum deflaxisset. Stupor omnium animos ac velut torpor quidam insolitus membratenet 9, 2. Vid. *indignitas*.

SUADERE 45, 21. Ne quis prius intercederet legi, quam privati suadendi dissuadendique legem potestas facta esset.

SUB 1, 41. *etiam omīssa voce dicta* 41, 4. Sub recentem Romanam pacem 21, 2. Is (*Horatius*) quibusdam piacularibus sacrificiis factis — velut sub jugum missit juvenem 1, 26. Sub tempus pueros venatum ablegavit 1, 35. *appropinquante tempore comitorum*. Sub Romana mœnia bellum transferatur 1, 53. — missi sub muros ad colloquium 44, 43. Id vos sub legis superbissimæ vincula conjicitis 4, 4. Sub assidua militia fuerat 42, 52. — sub hoc sacramento sex et triginta annos militavi 35, 19. Sub auctore certo 2, 37. Sub terra, ut mos est, necata fuerat 22, 17. *de virgine Vestali, alii*: sub terram. Erant autem sub eo (*eius imperio*) præter Cibyram et Syleum etc. 38, 14. Mansuros se sub armis 9, 37. *i. q. in armis*. — experiri que sub his (*armis*) membrorum agilitatem 44, 34. Sub corona venire 9, 42. — comitibusque eorum sub hasta venditis 23, 38. Sub furca cæsum medio egerat circo 2, 36. Ubi primum sub jactu teli fuerunt 43, 9. Ne sub ictu superstantium in rupibus piratarum essent 37, 27. Et jam lucebat, omniaque sub oculis erant 4, 28. Sub Albano monte 1, 8. — sub Ciminii montis radicibus jacens ora 9, 37. Sub terra vivi demissi sunt in locum saxo conceptum 22, 57. *in locum sub terra. i. e. subterraneum. Ita auctore Dukero hæc verba sunt accipienda; nam lectio sub terram codicum auctoritate destituitur.*

SUBCENTURIO. Vid. *succenturio*.

SUBDERE calcaria equo 2, 20. *cf.* 4, 19. *ff.* 22, 6. Irritatis militum animis subdere ignem ac materiam seditioni 8, 32. Is risus stimulos parvis mobili rebus animo muliebri subdidit 6, 34. Si cui honores subdere spiritus potuerunt 7, 40. Vid. *fax*.

SUBDITUS 49, 9. Me subditum et pellice genitum appellavit.

SUBDUCERE 7, 34. Spatium consuli dedit ad subducendum agmen in locum equiorem. *i. q. deducendum*. Eam (*cata-ractam*) funibus subducunt in tantum altitudinis, ut subire recti possent 27, 28.

Hasdrubal, qui ea parte præerat, subductos ex media acie Numidas — ad persequendos passim fugientes mittit 22, 48. Ex postrema acie triarios primos subducti 44, 37. Cohortes aliquot subductas e dextro cornu 27, 48. Ut hæc duæ turmæ ostenderentur; dein subducerentur, ubi equitatus hostium castris procucurrissent 40, 30. *i. e. pedem referre juberentur*. Furto eos (*obsides*) subduxerunt 9, 11. Classe, quæ Corcyræ subducta erat 31, 22. *Oppos.* deducere *h. e. solvere naves ex portu in altum. cf.* 23, 28. *ii.* 29, 1. Ut ex veteribus quinquere milibus, in navalibus Romæ subductis etc. 42, 27. Naves, quæ in Tiberi paratæ instructæque stabant — subduci et in navalibus collocari 45, 2. — regie — in campo Martio subductæ sunt 45, 42.

SUBESSE 1, 41. Tamquam spes subesset. Suberat et altera inferior submissa fastigio planities 27, 18. Nistaliqua fraus subest 6, 18.

SUBFODERE illa equis 42, 59.

SUBIGERE naves ad castellum 26, 7. *f. e. remigando agere, vel adigere*. Tot subacti atque durati bellis 42, 52. Subigere in deditionem 28, 43. — ad deditionem 6, 2. Spe — metu — vi subigere 30, 9. — vexari et subigi multo acrius 5, 2. Subigi nos ad necessitatem dedendi res 9, 1. Metu subactus (*Faustus*) 1, 5. *i. q. coactus*. Præ se deinde tulit, ea vi subactum se incepto destitisse 7, 3. Tarquiniensem metu subegerat frumentum præbere 9, 41. — subactus injuria 43, 8. — se invitos, quidquam — dicturos, sed imperio subigi 1, 22. *f. q. cogit. Vid. erudire*.

SUBJICERE colli ædes 2, 7. *i. e. sub ipsum collem ponere; ad radices colliis*. In valle inferiore pedibus pæne hostium aciem subjecit 38, 46. Subjecta late planities 9, 35. Oraque maris, late patente ex tam alto jugo prospectu, oculis subjecitur 44, 8. Castellum finibus Macedoniæ subjectum 38, 1. Valles subjectæ rupibus 38, 2. Qui nunc corporibus suis subjectis undique cinxerit collem 7, 35. subjectis *redundat; sed respicitur ad collem, cui, quæ vicina sunt, subjecta dicuntur*. Subjicere pontifici sacerdotium 2, 2. *i. e. sacerdotem eo inferiorem facere, et ejus potestati subjicere. cf.* 10, 3. Vectigalemque provinciam securibus et fascibus subjecerunt 31, 29. *i. q. potestati imperio; et sic eod. Cap. Livius dixit*. Juventutem, ut jam Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde hauriat, Thraciam subjectam esse 42, 12. Subjicere legem invidiæ 4, 59. *i. e. intuliosam et odiosam reddere*. — criminis subjecti 6, 21. Has mihi spes subjecit fortuna populi Rom. 38, 44. *pro dat, injicit*. — a quibusdam senatoribus subjectum est 29, 13. *i. q. monitum, additum est*. Communia mædata — quæ subjicere conditio rerum poterat 44, 24. Quod circumventis in solitudine natura ipsa subjecit, ut hominum — fidem implerent 40, 9. Subjectus nobis ad

omnes ictus 7, 34. — quod euntes ad anticipes utrimque ictus subjectos habebant Romanos 26, 46. Tristi servitio subjectae (civitates) 36, 49. Subjecti atque obnoxii vobis minus essemus 7, 30. Virgis (alii) caedi, alii securi subijci 3, 37. Subjectus a circumstantibus in equum 6, 24. *i. q. sublevatus atque impositus. cf. 3, 37. it. 31, 37.* Tectis ignes subijcere 31, 17. Fundum in Veienti, caput patrimonii, subiecit praconi 6, 14. *i. e. hasta, ibique voci praconis, quem nostri auctionatorem dicunt.* Singulos milites inaspexit, relictisque, quos non idoneos credebant, in locum eorum subiecit, quos etc. 29, 24. *i. q. substituit.* Vid. *tractatio.*

SUBINDE *pro interea* 4, 44. *med. — pro deinde* 3, 58. *it. 8, 27.*

SUBIRE 22, 4. Ubi maxime montes Cortonenses Trasimenus subit. Ut cloacae — privata passim subeant tecta 5, 55. Classem subire flumine adverso jussit 10, 2. Inde excursionem in vicem fieri, et, quum pulsos indignatio accenderet plures subire 30, 11. *i. e. procedere, aggredi ad pugandum.* Ad subeundum in vicem proelium haud difficulter (multitudo) succedebat 42, 54. Primae legioni tertia subiit, et apud hostes integri a fessis pugnam acceperunt 27, 2. Ad vallum subeunt 9, 37. — ad urbem subire 31, 45. In adversum Romani subire 1, 12. *cf. 2, 31.* — subire in adversos montes 41, 18. Luce prima subiit tumulos 31, 32. Subire ad montes 1, 28. Dum murum (Hannibal) incautus subit 21, 7. Quum armati superstantes subissent 44, 9. Orationis acerbiter ad hospitem, utcumque est, subibo 42, 40. *i. e. invitatus utar ad te orationis acerbiter.*

SUBITARIUS exercitus 3, 30. — legiones subitarie tumultibus causae scriptae 31, 2. *cf. 40, 26.* Subitarii milites 3, 4. *cf. 4, 17.* — protinus subitarios milites scribebant 41, 18. *conf. Virgil. Aen. 7, 694.* Subitariis collectis militibus 41, 17. Vid. *repentinus.*

SUBITO 41, 3. Si in praeda occupati barbari subito opprimantur.

SUBITUS 1, 41. Si tua, re subita, consilia torpent. — ad subita rerum 9, 43. Rei novae ac subitae admiratio 2, 2. Relicto magistro equitum ad subita belli ministeria 4, 27. *cf. 6, 32. it. 25, 15.*

SUBLEGERE 23, 23. Et ita in demortuorum locum sublecturum, ut ordo ordini, non homo homini praelatus videretur. *de lectione senatus.*

SUBLEVARE 5, 47. Ubi quid iniqui esset, alterni innisi, sublevantesque in vicem et trahentes alii alios, prout postulare locus; tanto silentio in summum evasere etc. *cf. 28, 20.*

SUBLIMIS 1, 16. Etsi satis credebant Patribus, qui proximi steterant, sublimem raptum procella. Inde sublimis abiit 1, 34. (aquila.) Eos ipso, quos cernant, le-

gatos non pennis sublime elatos Alpes transgressos 21, 30. *i. e. in sublimem. possit conjicere sublimes.* [Matim sublimem latus. Vid. Scheller. Obs. p. 198.]

SUBLUSTRIS 5, 47. Nocte sublustri. Vid. Virgil. Aen. 9, 373.

SUMMERGERE 24, 8. Aliquot procellis submersi paene sumus. *metaphor.*

SUBMISSUS 44, 9. Stantibus primis, secundis submissioribus — postremis etiam genu nisis. *i. e. inclinatio.*

SUBMITTERE 6, 6. Latinorumque populos juventutem submisisse ad id bellum. *privato consilio.* — submissis centurionibus 45, 34. *i. q. clanculum missis.* subsidia identidem submissa e castris 26, 44. Ut — minusque laxamenti daretur iis ad auxilia Hannibali submittenda 22, 37. Nec auxit copias, integros fessis submittendo 44, 4. Sibi quae destinatum in animo esse, Camillo submittere imperium 6, 6. *i. e. tradere in manus.* Submittendo in privatum fastigium, quo minus conspectus, eo solutior erat 27, 31. Obnoxios submisserant animos 6, 34. Submissis fascibus in concionem escendit 2, 7. Quum veniret in curiam, submisissae se et osculo lumen curiae contigisse 45, 44. *i. e. projecisse se in terram.* — submittentemque se ad pedes sustulit *ibid. cap. 7. mitiori sensu occurrit eadem forma* 3, 70. Submissa quaedam et quae planis vallibus adiri possent 24, 34. Ne ut ex consueta quidem asperitate orationis — aliquid leniret atque submitteret 2, 61. — oratio submissa et infracta 38, 14. Vid. *summittere.*

SUBMOVERE 2, 59. Ut victor jam a vallo submoveret hostis. — procul a terra classis submota 41, 8. Primo missilibus submovere hostem 21, 7. Appium tamen ab obsidione Phanotis fama ducentis ad Stratum Persei submovit 43, 23. Statione submotos hostium lembos audivit 45, 10. Quem ad submovendos a bello Antiochum et Ptolemaeum reges misistis 45, 23. Esquilias quidem ab hoste prope captas — submovit 3, 67. *ubi vid. Bauer. pag. 163.* Submotis legatis 7, 30. *i. e. secedere jussis.* Ceteros tutores submovet Andranodorus 24, 4. Repente strepitus ante curiam licitorum submoventium auditur 8, 33. Vociferantemque Icillum (lictor) submovet 3, 45. Donec consul lictores misisset, qui submovendo iter ad praetorium facerent 45, 7. Submoto, incedere 28, 27. *i. e. in submoto, ubi submoti sunt homines. Sic ipse Livius 25, 3.*

SUBMOTOR 45, 29. Assuetis regio imperio tamen novum formam terribilem praebuit tribunal, submotor aditus, praeco etc. *i. e. qui submovendo viam et aditus fecit.*

SUBNITI 4, 42. Ubi subnitus et sedens innocentiae animus esset? Qui Hannibalem subnisiu victoria Cannensi ab Nola repulisset 25, 41. — non videbo Appium et Fulvium victoria insolenti subnixos 26, 13. — Bastarnas — subnixos Thracum ac-

colarum — auxiliis 41, 19. Vid. *Clav. Cicer. in h. v.*

SUBOLESCERE 29, 3. Illis Romanam plebem, illis Latium juventutem prae- buisse : majorem semper frequentio- remque pro tot cæsis exercitiis suboles- centem.

SUBORNARE 38, 43. Subornati crimini- bus. *i. e. ut crimina deferrent.* Adusos ministeriis talium facinorum ad cædem regis subornat 42, 15. Ab subornato ab se per fallaciam in tabellarii speciem lite- ras in foro medio accepit 44, 44.

SUBRECTUS 7, 10. Mucrone subrecto. Hastas subrecta cuspidem in terra fixas 8, 8. *nisi legendum ex auctoritate plerorumque codicum subrectas.* [Adscriperat Ernestius : "non bene."]

SUBROGARE 2, 7. Quia nec collegam subrogaverat in locum Bruti. — comitia consulis subrogandi 3, 19. — subrogare magistratus 25, 41. *cf.* 10, 11. 23, 24. 34, 54. 35, 6. 39, 39. Nullis subrogatis mag- istratibus 3, 38. An collegam subrogabis, quem ne in demortui quidem locum subro- gari fas est ? 9, 34. Collegæ subrogando comitia habere jussus 41, 16. Comitia consulibus subrogandis 43, 11.

SUBRUERE 5, 21. Subrutis cuniculo mœ- nibus. — muri pars ariete incusso subruta 31, 46. Ad subruendum ab imo murum 21, 11. Nostram ipsorum libertatem sub- rui et tentari patimur 41, 23.

SUBSCRIBERE odiis accusationibusque Hannibalis 33, 47. *i. q. adjuvare.* Vid. *Bauer. ad h. l. pag.* 211. Subscripsit orationi ejus consul 10, 22.

SUBSELLIA 3, 64. Injecta contentione, Duilii, consules ad subsellia accitis quum interrogasset etc. Ad subsellia tribunorum res agebatur 42, 33.

SUBSEQUI 27, 31. Jussis subsequi pedi- tibus. *pro sequi.* Atque se subsequi : *quod non est necessarium.* Tribuni quoque, in- clinatam rem in preces subsequuti, orare dictatorem insistent 8, 35. — si ducis con- silia favor subsequutus militum foret *ibid.* cap. 26.

SUBSIDERE 44, 5. Alii (*elephantum*) clu- nibus subsidentes prolabebantur.

SUBSIDIARI 9, 32. Subsidiariis modo relictis, vix quod satis esset ad castrorum presidium.

SUBSIDIUM 9, 27. Reservare ad longio- ris pugnae casus subsidia. — jaculatores fugerunt inter subsidia ad secundam aciem 21, 46. Fidissimum annonæ subsidium (*Sicilia*) 27, 5. — subsidium fortunæ 22, 32. *i. q. quo confugere in adversa fortuna licet.*

SUBSISTERE 1, 4. *pro sistere, con- flicere.* [timore, impetum earum excipere, sustinere, sustinere.] Romanum nec acies subsistere ullæ, nec castra, nec urbes po- terant 9, 31. *i. q. sustinere : e Græco inspiras- su.* Qui in iis locis de Hasdrubalis ex-

ercitu substiterat 31, 10. *i. e. manserat.* Hasdrubalis transitus in Italiam vix Han- nibali atque ejus armis subsistentem 27, 7. *pro obsistentem, præsentem.*

SUBSTITUERE 29, 1. Trecentis Siculis Romani equites substituit. Ceperat jam ante Numidam ex fama rerum gestarum admiratio viri (*Scipionis*) substitueratque animo speciem quoque corporis amplam ac magnificam 28, 35. *i. e. finxerat sibi, animoque conceperat, præceperat.* M. Ful- vium et Cn. Manlium biennium jam, alte- rum in Europa, alterum in Asia, velut pro Philippo atque Antiocho, substitutos reg- nare 38, 42.

SUBSTRATUS. Vid. *superincubare.*

SUBSTRUCTIO — in Capitolio 38, 28. *cf.* 6, 4.

SUBSTRUERE. Vid. *glarea.*

SUBTER 34, 20. Equo citato subter murum hostium ad cohortes advehitur. *i. q. prope murum.* Manu subter togam ad mentum exserta 8, 9.

SUBTERFUGERE 31, 10. Quæ (*colonias*) ingentem illam tempestatem Punici belli subterfugissent.

SUBTERLABI 30, 25. Navis celeritate subterlabens. *i. q. eripiens se, subdu- cens.*

SUBTEXERE 37, 48. Subtexit deinde fabulæ huic, legatos etc.

SUBTRAHERE 10, 14. Hastatos primæ legionis, subtrahere ex acie. Ab dextro primum cornu singulorum paulatim signorum milites subtrahens 44, 37. Prope sacrilegium ratus sum, Cosmo spoliis suorum Cæsarem, ipsius templi auctorem subtrahere testem 4, 20. Legiones — nocturna fuga vobis subtractæ 42, 61. Subtrahente se quoque, ut credidisse po- tius temere, quam finxisse, rem talem vi- deri posset 28, 25. *i. e. negante se aucto- rem rei.* Subtrahere sese per alias atque alias causas, ne interesset iis, quæ non probabat 44, 16. Cui judicio eum mors sub- traxit 6, 1.

SUBTUS Macedones cuniculis oppugna- bant 36, 25. *præcedunt* : omnibus supra terram operibus.

SUBVECTIO 44, 8. Cujus (*frumenti*) tarda subvectio erat.

SUBVEHERE 9, 15. Per quas (*vias*) commeatu ex Samnio subvehebantur. *cf. ibid.* cap. 43. *ut.* 26, 20. Ab urbe com- meatu intentione, quam antea, subvehi cura 5, 7. Quia nihil ex Ægypto subve- hebatur 45, 11. Advexisse etiam trecenta millia modicum tritici, ducenta hordei; ne commeatu deessent; et, quantum præ- rea opus esset, quo jussissent subvectus 22, 37. Paullus — regia nave — adverso Tiberi ad urbem est subvectus 45, 35. *conf.* 24, 30. Vid. *Virgil. Æn.* 8, 58.

SUBVENIRE 25, 31. Quod (*frumentum*) ni tam in tempore subvenisset, victoribus victisque pariter perniciosa fames instabat.

Præiusque, quam Karthagine subveniretur, opprimi (*barbari*) videbantur posse 29, 25.

SUBVEHUS 25, 86. Omnis fastigio leni subveha. *de collibus minus altis, præruptis.*

SUCCEDERE 24, 46. Successum nolle allicui. *i. e. nolle, ut succedat ei res prospera.* Et successisset fraudi, ni etc. 36, 25. — si successisset ceptis 25, 37. *conf.* 40, 11. Ut locus procul muro satis æquus agendis vitæis fuit; ita haudquaquam prospere, postquam ad effectum operis ventum est, ceptis succedebat 21, 7. Quum multa, succedentes temere mœnibus, Romani militibus accipere vulnera, neque satis inceptis succederet etc. 24, 19. Ubicumque iniquo successum erat loco 9, 31. *cf.* 9, 14. *id.* 10, 84. Ea pars, in qua ipse erat, impigre succedebat 41, 18. *Levis* armatura — præoccupatum inferiore loco succedens tumulum 22, 28. Ad subeundum in vicem prælium (*multitudo*) haud difficulter succedebat 42, 54. Eques in pugnam succedit 9, 27. Succedere ad montes 1, 27. — ad hostium latebras 10, 14. — ad stationes hostium 30, 8. Succedere ad mœnia 44, 81. — — ad castra 7, 7. Quo successerit magis in arduum 5, 43. *Baurenus* legi vult successerat aut successisset. Nec prius inclinata res est, quam secunda acies Rom. ad prima signa integri fessis successerunt 9, 32. Quo majori gloriæ rerum domi forisque gestarum succedere se cernebant 4, 11. *i. e. quo major esset gloria eorum, quibus succederent.* Male gestis rebus alterius successum est 9, 18. Vix quidem ulli bono moderatoque regi facilis erat favor apud Syracusanos, succedenti tantis caritatis Hieronis 24, 5. Ut — in paternis succederet opes 21, 3. *Vid. succrescere.*

SUCCENDERE 45, 38. Ipse imperator face subdita (*spolia*) succendit. — succensus rogos 28, 28. *Vid. fas.*

SUCCENSERE 22, 29. Aliud iutgandi succensendi que tempus erit. *conf.* 7, 13. Quamquam quod ob meritum nostrum succensistis — nobis, aut succensetis? 25, 6. Juvenis incauti, et suis haud immerito succensentis 40, 23.

SUCCENTURIO 8, 8. Romano — — permissum erat ab consilibus, ut succenturionem sibi, quem vellet, legeret, qui tutearet eum ab uno destinato hoste.

SUCCIDERE 22, 51. Succisis feminibus poplitibusque. — succidere crura equis 42, 59. — nervos 44, 28. — extremas arborum succisearum impellunt 23, 24. Succisia asseribus collapsus pons 44, 5.

SUCCINCTUS armis legionibusque 21, 10. *Vid. Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 523. Cultro succinctus 7, 5.

SUCCLAMARE 21, 18. Sub hanc vocem, haud minus ferociter, daret, utrum vellet, succlamatum est. *conf.* 6, 40. *id.* 42, 28.

Hæc Virgilio vociferanti succlamabat multitudo 3, 50. *conf.* 26, 22. Quum per omnem orationem satis frequenti adscens succlamatum esset 42, 58.

SUCCLAMATIO 40, 36. Succlamationibus apud concionantem imperatorem significent, quid sentiant, *conf.* 28, 26. *id.* 42, 28.

SUCCRESCERE 10, 13. Et se gloriæ aulorum succrevisse, et ad suam gloriâ consurgentes alios lætum adspicere. *i. e. paulatim eandem gloriâ se consequuntur. Soboles proprio potentibus succrescere dicitur.* Ut adsucesceret militiæ Hannibal, atque in paternis succresceret opes 21, 3. *vulgo succederet. Ibid. metus. vid. Gronov. it. Bæuer. pag. 4.*

SUCCUMBERE 3, 59. Neque erat dubium, quin, turbato reipublicæ statu, temporis succubuissent. *i. e. nimis cessissent.*

SUCCURRERE 3, 58. Cujus adversæ fortunæ velit succurrum.

SUDARE 22, 1. Scuta duo sanguine sudasse. *cf.* 27, 4. *alii:* sanguinem: *testis recte.*

SUDES 40, 9. Quem sudibus te inspec-tante prope occiderunt. *nisi legentibus rudibus. Sic ibid. cap. 8.* vulnera sudibus facta. *ubi Schellerus in Lærico etiam legi vult rudibus. vid. vradis. Primum vero vid. Sallust. Bell. Catil. cap. 56. §. 3. conf. Virgil. Æn.* 7, 524.

SUDOR 7, 38. Qui suo sudore ac sanguine inde (*Capua*) Samnites depulisset. Sudore madens 44, 88.

SUFFICERE 3, 61. Bos, excursionibus sufficiens — assuefecerat sibi potius fidere etc. *i. q. submittendo.* Fulvium in locum ejus consulem suffectum 9, 44. — sacerdotes mortui aliquot suffectique 27, 6. *cf.* 25, 2. *id.* 29, 38. Quod ei (*Camillo*) suffectus est extemplo P. Manlius dictator, 6, 38. Quibus vitio creatis suffecti etc. 9, 7. Pontifices suffecti sunt — — agures suffecti sunt — — etc. 41, 21. L. Cornelius Lentulus, decemvir sacrorum, eo anno mortuus est. in locum ejus suffectus A. Postumius Albinus 42, 10.

SUFFICERE 10, 25. Non suffecturum ducem unum et exercitum unum. — quoad sufficere remiges poterant 36, 45. Et non sufficiebant; jam enim feriebantur arietibus muri 21, 8. *ad q. l. vid. Bæuer. pag. 8.* Multis rebus lætus annus vix ad solatium unius malis, pestilentie — sufficit 10, 47. Terra ingento humore egeus vix ad perennes sufficit amnes 4, 30. — ad patiendum sufficere 29, 17. — inopi ærario, nec plebe ad tributum sufficiente *ibid. cap. 16.*

SUFFODERE 42, 59. Nunc succidere crura equis, nunc illa suffodere. *Vid. Tacit. Annal.* 2, 11.

SUFFRAGARI 28, 38. Non suffragandi modo, set etiam spectandi causâ P. Scipionis.

SUFFRAGATIO 4, 44. Nec potestas, nec suffragatio horum valuit, quin — eos nobilitate praeferrent. *i. q. commendatio.*

SUFFRAGIUM 4, 49. Dare suffragium populo. *alias: in suffragium mittere.* Donec per omnes suffragium iret 25, 37. Res est militaris suffragii 22, 14. *Sic etiam militaria comitia commemorantur, ut supra posuimus.* Populi esse, non senatus jus, suffragium impartiri quibus velit 38, 36. Qui vestra necessaria suffragia pro voluntaria, et serva pro liberis faciat 6, 41. Paucis suffragio populi relictis locis 9, 30. Jussi delatide inire suffragium 26, 18. *ante Drahenborchium celebratur: jussi deinde inire confusum suffragium: quod quum nihili esset, recte aspunctum est. Crevierius autem ea editione Campani pro confusum legi vult confestim.* Vid. tamen ad h. L. Bauer. pag. 189. Ubi tribus ad suffragium ineundum citari — viderunt 6, 35.

SUFFUGERE 24, 46. Imber, ab nocte media coortus, custodes vigilesque, dilapsos a stationibus suffugere in tecta cogit.

SUFFUNDERE 30, 15. Masinissae haec audienti non mbor solum suffusus, sed lacrimas etc.

SUGGERERE 2, 9. Bruto statim Horatium (consulem) suggerunt — ut quidam annales, velut funesti, nihil praeter nomina consulum suggerant 4, 20. *cf.* 9, 44.

SUGGESTUM 8, 14. Rostrisque earum suggestum in foro exstructum adornari placuit.

SUGGILLARE 4, 35. Primis annis augillatos, repulsos, rigui Patribus fuisse.

SUGILLATIO 43, 14. Id praetoribus — non sine suggillatione consulum, mandatum est. *i. q. ignominia, contumelia.*

SUMERE in publicum salis vendendi arbitrium 2, 9. *i. e. arario vinificare, permittere.* Est enim cum Gronovio haud dubie legendum: in publicum omne sumtum: eoque emendationem recte in testum recepit Col. Strothius, mihi quidem, per necessitatem integrum retinendi testum Drahenborchianum, idem facere non licebat. Rege inde (ex Sabinis) sumto 1, 18. Teli sumendi aut petendi — causa 22, 28. Liberas aedes conjurati sumserunt 24, 6. Studiosus legendi, eos libros (Numae) a L. Petillio sumit 40, 29. Pontifex eum (Decium) togam praetextam sumere jussit 8, 9. *scilicet ante devotionem.* Rem nullam, nisi necessariam ad victum sumendo 2, 32. — interdiu cibi quietisque sumeret tempus 32, 11. — velut tacitis induciis utrimque quiete sumta 2, 64. Si — patrum vestraeque antiquos mores vultis pro his novis sumere 3, 68. *i. q. resumere.* Duelum, quod cum Antiocho rege sumi populus jussit 36, 2. — bellum cum Veientibus — sumtum 1, 42. *cf.* 28, 19. — ab

Aequis arma sumta 2, 43. Quod illis defuit interdiu (ferrum) convivae fratris noctu sumserunt 40, 10. Praecipuo certamine animi adversus eum sumto 37, 10. Tribunos tantum licentiae novem annis, quibus regnant, summisae, 6, 40. Furius, ferrox quum aetate et ingenio, tum multitudinis, ex incertissimo sumentis animos, spe inflatus 6, 23. — quum spiritus plebes sumisaset 4, 54. Quod magistratus — nobilitas sibi sumisaset 7, 1. Spatium ad vehicula comportanda a consulibus sumisaset 2, 4. *i. e. petisissent.* Sumere itaque eosdem, non se rogare, aequum esse, neque emere ea, ex fructibus agri ab se dati, quae ibi proveniant 45, 13.

SUMMA rei Graecorum 8, 26. — Samnitium 10, 39. Quia ibi summam rerum bellicae verti cernebant 30, 8. — summæ rerum prosperum eventum 21, 29. Lectis rerum summis (in libris Numae) 40, 29. Summa rerum 3, 5. *i. q. exercitus cum castris.* Sic 1, 36. *dicitur de bello rite, h. e. non nisi auspiciato, incipiendo.* Principes senatus relationem consulis de summa rerum laudare 8, 14. *quum, quid victis esset faciendum, quaereretur.* Summa belli 3, 61. — summa belli moles 29, 4. — ad summam universi belli pertinere 32, 17. Summa gerendi belli 44, 2. Consilium habenti regi de summa 42, 62. *recte Drahenborchius existimat omissum esse belli.* Parvaeque certamina in summam totius profecerant spei 3, 61. *pro eventu totius belli, victoria. conf.* 31, 37. Equitibus et summæ partis ejus Meno praeerat 42, 58. — summa curae omnis 26, 12. *de Capua obsessa.* Eo loco caput rerum summamque imperii fore 5, 54. Summa reipublicae nonnullis in locis, v. c. 38, 50. *ante Drahenborchium legebatur: sed ab eodem summa republica ubique reposita est, sequito Gronovii rationes, qui hanc formam bene explicavit et aspersit pluribus locis.* Vido ipsum ad l. c. Ceterum ad sensum nihil interest, et summa reipublicae quoque bene dicitur, occurritque saepe apud Ciceronem. Marcellus suarum copiarum summam exposuit 33, 25. Magni tamen memoria (Iudorum) ea summa (impensa) fuit 41, 28. Summa omnium quadraginta milia fuere 42, 61. Summa tritici 42, 6. Loricæ thoracesque mille amplius summam explebant 42, 61. Argenti pondo ad summam sextertii decies in aerarium intulit 45, 4. Cædibus regis deminutum Patrum numerum — ad trecentorum summam explevit 2, 1. In principio summæ totius 21, 1. *i. e. historiae, operis.*

SUMMATIM regionia, quæ intranda erat, naturam ac nomina principum in populis accepere 9, 36.

SUMMITTERE 1, 4. Eam (Iupam) summissas infantibus adeo mitem præbuisse mammae. Vid. Virgil. *Æn.* 8, 632. Summissis fascibus 2, 7. Vid. *submittere.*

SUMMOVERE. Vid. *submovere*.

SUMMUS 33, 45. Summum reipublicæ tempus. *i. e. quum omnis reipublicæ salus periclitatur.* Vid. *Gronov.* ad 38, 50.

Summa optimationum voluntate 10, 18. — summa ratione acta 44, 47. — summa religio 39, 13. Nihil magnopere ad summam rem pertinere 36, 34. *i. e. ad id, quod in re præcipuum est, ad caput rei.* — summa res populi Romani 33, 45. De summa republica consultatum 26, 10. *i. e. hujusmodi re, unde salus universæ reipublicæ penderet.* Ut videant ducem suum, cujus imperio consilioque summam rem publicam tuendam permisissent 42, 49. Uno aut summum altero prælio etc. 21, 35. *pro ad summum.* cf. 31, 42. *i. e.* 33, 5. *vid. Gronov.* ad *superiorem locum*. Exituri in aciem hodierno aut summum crastino die 44, 38. Summus eques 24, 8. Vid. *eques*. Vid. *detractare*.

SUMTUS 32, 27. Sumtus, quos in cultum prætorum socii facere soliti erant, circumcisi aut sublatis. Vid. *erogare. ii. gravis*.

SUOVETAURILIA 8, 10. Marti suovetaurilibus piaculum fieri. Ibi instructum exercitum omnem suovetaurilibus lustravit 1, 44.

SUPER quam quod 32, 3. *i. q. præterquam.* cf. 27, 20. Alia super alia 3, 56. Quam, super cetera, extrema fames etiam instaret 22, 6. Apud Romanos haudquam tanta alacritas erat, super cetera recentibus etiam terribis prodigiis 21, 46. Legiones hostium, superque eas se devovisset 8, 6. *i. q. simulque se ipsum.* Domos super se ipsos concremaverunt 21, 14. *i. e. domos et insuper se ipsos etc.* Super Demetriadem 31, 46. *i. q. contra, e regione.* Super (*juata*) Numicium flumen 1, 2. Quid tam integri esse in corpore loci — quid super sanguinis, qui dari pro rep. posset 4, 58. Super castra hostium cum suis turmalibus evasit 8, 7. Præter terram Atticam super Sunium navigans 28, 8. Consule exercitumque — amisso, non vulnus super vulnus, sed multiplex clades — amissi nunciabantur 22, 54. Super telum stans 10, 7. Super telum subiectum pedibus stantem 8, 9. Super qua re Romam venisset 42, 24. Satis superque. Vid. *satis*.

SUPERABILIS 25, 23. Altitudinem muri — vel mediocribus scalis superabilem.

SUPERARE munitiones 5, 8. *i. q. transcendere.* Sic 38, 5. superato brachio. Superata media valle 1, 12. Superavit promontorium 31, 23. *navigando. i. q. prætervectus.* Quinqueregem Romanam superantem promontorium ex alto repente adgressæ sunt 30, 25. Quum improvidi effuso cursu insidias circa ipsum iter locatas superassent 2, 50. *i. e. præterissent.* Quam (*necessitatem*) ne dii quidem superant 9, 4. *i. q. mutare possunt.* Marcellus

censor, sorte superato Quinctio, hostium condidit 38, 36. Non solum enim nihil ex raptis in diem commentibus superabat, sed ne, unde raperet, quidem quidquam reliqui erat 22, 40. cf. *cap.* 49. *ii.* 5, 38, 9, 32. Numero militum aliquantum Mæstulus superabat 29, 30. *i. q. superior erat.* Facilem in sequo campi, tantum superanti multitudine, victoriam fore 5, 38. Quid igitur superat, quod purgemus 45, 24. *i. e. superest, restat.* — velut quum otium superat 2, 17. Aliquot horis die superante 29, 7. cf. *cap.* 24.

SUPERBE 9, 14. Non hæc furculas, nec Caudium, nec saltus invios esse, ubi errorem fraus superbe vicisset. Hæc natura multitudinis est: aut servit humiliter, aut superbe dominatur 24, 25.

SUPERBIA 1, 54. Inviavam profecto superbiam regiam civibus esse. *pr. crudelitate.*

SUPERBUS 31, 29. Jura superba reddere. — superba pax 9, 12. — superba mutatio vestis 9, 18. Superbæ aures 24, 5. *i. e. quæ præcibus locum relinquere noluunt.* Cui Superbo cognomen facta indiderunt 1, 49. Id vos sub legis superbissimæ vincula conjicitis 4, 4.

SUPERCILIUM 27, 18. Infimo stantem (*levem armaturam*) supercilio. *i. q. tumulo; e Polybio, qui habet ἱγέρ. vid. Virgil. Georg.* 1, 108. Supercilio haud procul distantis tumuli 34, 29. *i. e. fastigio; nisi vero superciliū tumuli pro ipso tumulo dictum est.*

SUPERESSE 9, 38. Quæ superfuit cædi multitudo. cf. 5, 39. Lucumo superfuit patri 1, 34. Si superasset 1, 40. Pletrique, qui meminimus, superamus 23, 13. Se superstitem gloriæ suæ ad crimen atque invidiam superesse 2, 7. Quod superest tempus gerendis rebus 21, 4. *i. e. post res gestas reliquum est.* Nihil, quod humanis superasset malis, relinquebant 5, 40. Id Masinissæ satis esse, et fore, quod populo Romano superasset 45, 13. Supererat multitudo Albanorum Latinorumque 1, 6. *i. q. abundare.* Adeo supererant animi ad sustinendam invidiam 2, 27. Sibi neque opes deesse, animum etiam superesse 27, 10. cf. 1, 6. *ii.* 2, 42. Ut neque hostibus quidquam relinqueretur, et sibi ea suis omnia superessent 26, 48. Vid. *super*.

SUPERFIGERE 42, 60. Superfixa capita hostium portantes. *aut intelligendum, aut addendum hastis vel contis.*

SUPERFUNDERE 45, 9. Superfudit deinde (*Alexander M.*) se in Asiam. Superfundenti se lætitiæ vix temperatum est 5, 7. Superfuso Tiberi circus irrigatus 7, 3.

SUPERJACERE 10, 30. Magna ejus diei — fama est, etiam vero stantii. sed superjecere quidam augendo fidem.

SUPERIMPONERE 21, 1. Stipendio etiam superimposito. *Drakenborchius legit in-*

super imposito. Vid. *Kustner. Chrestom. Enn. pag. 43. cf. Virgil. En. 6, 254.*

SUPERINCIDERE 2, 10. Superincidentia tela. Utique Cannensi proelio non prius pugna absteriti, quam prope exsanguis ruina superincidentium virorum, equorum, armorumque sit oppressus.

SUPERINCUBARE 22, 51. Substratus Numida mortuo superincubanti Romano vivus.

SUPERINSTERNERE 30, 10. Tabulasque superinstravit, ut pervium ordinem faceret.

SUPERIOR sum et aequitate rei et vestra confessione 34, 31. Superior Appius in causa 5, 7. Premendorumque superiorum (*præpositorum*) arte — sese extollebat 22, 12. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 51. [omninoque in ind. h. v.]* Mare superius 41, 1. (*superum*) *vid. major.*

SUPERNE 1, 25. Male sustinenti arma gladium superne jugulo defigit. *cf. 24, 39.* Crate superne injecta saxisque congestis 1, 51. Callus, velut moles superne imminens 7, 10.

SUPERPONERE 1, 34. Levasse humano superpositum capiti decus.

SUPERSCANDERE 7, 36. Superscandens vigilum strata somno corpora miles offenso scuto præbuit sonitum.

SUPersedERE 6; 1. Rebus divinis supersederi jussum. — quia tributo ac delectu supersessum 7, 27. — frustra certare supersedit 6, 1. Supersedissem loqui apud vos 21, 40.

SUPERSTARE 37, 27. Ne sub ictu superstantium rupibus piratarum essent. *cf. 7, 24. it. 10, 28.* Signa alia in circo maximo cum columnis, quibus superstant, evertit 40, 2. Quum armati superstantes subiasent 44, 9.

SUPERSTERNERE 10, 29. Corpus — obrutum superstratis Gallorum cumulis.

SUPERSTES 2, 7. Se superstitem gloriæ suæ ad crimen atque invidiam superesse. Nec diu manet superstes filio pater 1, 34.

SUPERSTITIO 10, 39. Dum hostes operati superstitionibus, concilia secreta agunt. Victis superstitione animis 7, 2.

SUPERSTITIOSUS 6, 5. In civitate plena religionum, tum etiam ab recenti clade superstitionis principibus, ut renovarentur auspicia, res ad interregnum rediit.

SUPERVACANEUS 10, 24. Cui autem dubium esse, ubi unum bellum sit asperum ac difficile, quum id alteri extra sortem mandetur, quin alter consul pro supervacaneo atque inutili habeatur. *cf. 45, 37.* Supervacaneum hoc mihi fuisset iter 21, 13. Supervacanea esset oratio mea 22, 39.

SUPERVACUUS 2, 37. Auctor magis, ut sit, quam res, ad præcavendum vel ex supervacuò movit.

SUPERVADERE 31, 38. Quum omnes —

protinus inde supervadentem munimenta victorem hostem fugerunt, *cf. 32, 24.*

SUPERVEHI 42, 48. Præter oram Italiae supervectus Calabriæ promontorium in Ionio mari. *alias: superare, prætervehi etc.*

SUPERVENIRE 34, 28. Tandem signa legionum supervenerunt. *pro subeenerunt.* Molientibus ab terra naves supervenit 28, 7. *conf. 30, 25.* Ita jam sua sponte ægris animis, legati ab regibus superveniunt 2, 3. Parantibusque jam oppugnare, supervenit a Crēusa prætor 42, 56.

SUPERUS. *Vid. superior.*

SUPINUS 30, 10. Ex rostratis Pœni vana pleraque, utpote supino jactu, tela in superiorem locum mittebant. Supina valle præcipientes egistis 7, 24. *i. e. adverso monte subire ad vos ausos deturbastis. vide Gerner. ad Plin. Paneg. cap. 30. it. B. Patrum ad Sueton. Ner. cap. 13. cf. 4, 46. it. 6, 24. Vid. manus.*

SUPPEDITARE 6, 22. Suppeditat multitudo. *i. e. suppetit, abundat.* — nec his paucis victus suppeditat 22, 39. *cf. 26, 45. it. 30, 25.*

SUPPLEMENTUM scribere 25, 3. — Fabius supplementum ab Roma adduxit 9, 33. — legiones — supplemento explevit 1, 30. Novisque cohortibus in supplementum adductis 9, 24. *cf. cap. 43.* Non comatus, non supplementum, non pecuniam habeat 22, 39. Sicilia Claudio sine supplemento decreta 41, 21.

SUPPLICARE 3, 7. Jussi cum conjugibus ac liberis supplicatum ire, pacemque exposcere deū. *cf. cap. 6, 3. it. 27, 23.* Quibus (*divis*) quoque modo supplicaretur 23, 11.

SUPPLICATIO 3, 63. Maligne senatus in unum diem supplicationes — decrevit. populus injussu et altero die frequens iit supplicatum. et hæc vaga popularisque supplicatio studiis prope celebratior fuit. *cf. 41, 13.* Supplicatio per collegio decemvirorum imperata fuit in omnibus compitis 38, 26. *ergo supplicationes non in templis tantum, uti Creverius putabat, celebratæ. cf. 27, 23.* Gratulationes supplicationesque 34, 7. — supplicationem obsecrationemque habendam 42, 30. *synonymice dicta:* Supplicationibus habitis jam et obsecratione facta circa omnia pulvinaria 81, 8. *nec h. l. differunt supplicationes ab obsecrationibus; factæ enim utraq; in principio bellorum ad placandos deos.* Ut per totam Italiam triduum supplicatio et feriæ essent 40, 19. Prætores quadraginta hostis majoribus per supplicationes rem divinam fecerunt 40, 53. Diem unum circa omnia pulvinaria supplicatio fuit 41, 9. Ex decreto eorum diem unum supplicatio fuit 41, 21.

SUPPLICITER 3, 35. Honorem, summa ope a se impugnatum, ab ea plebe, cum qua contenderant, suppliciter petentes. *Vid. minaciter.*

SUPPLICIUM 3, 18. De captivis, ut quisque liber aut servus esset, suae fortunae a quoque sumtum supplicium est. Ne ad extremum finem supplicii tenderet 8, 32. — supplicium miserabile *ibid.* cap. 35. — perfusumque ultimi supplicii metu, multa dicta dimisit 9, 16. Duces insatiabiles supplicii 9, 14. *i. e. cadendi cupiditate.* — ne desperata venia hostes caecos in supplicia eorum ageret *ibid.* Quibus precibus supplicii quae deos possent placare 22, 52. *i. q. supplicationibus, ut et nonnulli legunt. cf. 27, 1. ii. cap. 30. Quamquam intelligi etiam sacrificia in illo loco possunt. Vid. Ballut. Bell. Catil. cap. 9.*

SUPPORTARE 44, 18. Unde (*comaeatus*) terrestri itinere, unde navibus supportarentur. In porta emporium brevi perfruens factum, omniaque hinc in castra supportabantur 41, 1.

SUPPOSITUS 3, 44. Puellam domi suae natam, furtoque inde in domum Virginali translatam, suppositam ei esse.

SUPPRIMERE 31, 18. Obstupescens eo furore rex, suppressit impetum militum: et, triduum se ad moriendum Abydenis dare, dixit. *cf. 7, 24.* Ira est suppressa 2, 35. Quae (*SCIta*) ante arbitrio consulum suppressabantur vitia abiturque 3, 55. Cuius decreti suppressa fama est Velis propter metum regis 5, 1. Supprimere in occulto famam ejus rei est conatus 44, 35. Suppressae naves 22, 19. Omnes aut suppressae, aut spoliatae naves 44, 29.

SUPRA belli metum id quoque accesserat 2, 18. *i. q. super. praeter.* Supra Colicites Muciosque — id facinus esse 2, 13. Quorum beneficio in ea fortuna esset, supra quam ne optare quidem auderet 42, 11.

SUPRASCANDERE 1, 32. Quum fines suprascaudit.

SURDUS 24, 32. Sturde ad haec omnia aures concitate multitudinis erant. Leges rem surdam et inexorabilem esse 2, 3.

SURGERE. Vid. *somnus.*

SURROGARE. Vid. *subrogare.*

SUSCIPERE prodigia 1, 20. *i. e. digna iudicare, quorum ratio habeatur, et quae expleantur, procurantur. cf. 48, 13.* suscipere sacra 1, 7. *i. q. recipere, inducere. cf. 5, 52. Apud ipsum Ciceronem est: religionem suscipere: Verr. 4, 16.* Num alibi, quam in Capitolio pulvinar suscipi potest? 5, 52. *i. e. parari, institui.* Ad id valere arbitror, ne nos in amicitiam suscipiamur 7, 30.

SUSPECTUS 8, 17. Samnium turbari novis consiliis suspectum erat. Ut in suspecto loco 21, 7. *i. q. non satis tuto, periculoso.* Quid rem parvam et apertam magnam et suspectam facinus? 41, 24.

SUSPENDERE 1, 26. Infelici arbori recte suspendito. Suspendo furculis ab hostibus muro 38, 7. *i. e. quum hostes muro subruo suppositissent furcas, ne col-*

laboratur. Tot populos inter spem ne-tumque suspensos animi habetis 8, 13. Qui (*socii*) dubii suspensique ex fortuna fidei etc. 44, 18. Quod animos ex tam levibus fortunae momentis suspensos gerent 4, 33. Suspensi de statu alterius 2, 43. — in suspensa civitate ad expectationem novi belli 42, 19. Suspensus ad expectationem belli 42, 20. Errecti suspensique in minime gratum spectaculum animo intenduntur 1, 25. Vid. *erigere.* Metuque mutuo suspensa erant omnes 2, 32. — suspensis rebus 6, 15. Aquila suspensis demissa leniter alis 1, 34. Suspensa de legibus res ad novos tribunos militum dilata 8, 38.

SUSPICERE 40, 49.

SUSPICIO 25, 7. In suspicione Romanis fuit defectio Tarentinorum. Suspicio, vitio orationis an rei, haud sane purgata 28, 43. Ne invitum (*se*) parere suspicionem (*patri*) faceret 40, 21.

SUSPENSUS 30, 15. Quum crebro suspensum et gemitu — aliquantum temporis consumsisset.

SUSTENTARE 34, 18. Nec nisi in tempore subventum foret, ultra sustentaturi fuerint. *absolute dictum.* Eo (*fragmento*) sustentata est plebs 2, 34.

SUSTINERE 31, 24. Sustinuit signa; et considerare — jussit. Vix arma membraque sustentantes pugnare 23, 45. — male sustentanti arma 1, 25. — sustinere se a lapsa 21, 35. Seu famam, seu vim hostium non sustinuisse 26, 3. — ne majestatem nominis Alexandri sustinere non potuerit populus Rom. 9, 18. Aliud priori simile miraculum eos sustinuit 5, 39. *i. e. procedere veluti.* Plebem sustinendo rem ab seditionibus continere 3, 63. *i. q. morando, trahendo.* Sustineri iam non potuit 2, 19. — neque aut corpora animis, aut animos spe sustinebant 22, 2. Maligne omnia praesentibus suis meretricale munificentia sustinebatur 39, 9. *i. q. alabatur.* Rem Romanam inique loco ad prima signa animo atque audacia sustinebat 1, 12. Rem in noctem sustinere 5, 45. Tam emimens aera, firma templis quoque ac porticibus sustinendis 2, 5.

SUUS 7, 8. Eventum suum in aliena virtute ponere. Suo proprio praelio hostem excipere 3, 70. — suum terrorem intulit eques 6, 13. — sui belli decus 9, 42. *i. e. belli a se, non ab altero conde, gerendi.* Ex ferocibus universis singulos metu suo quemque obediens fecit 6, 4. *quam sibi quisque metueret.* Sua invidia opportunus 1, 54. *i. e. quam quis jam sustinet, quam eis jam facis, sua jam fortuna, non alienis contraxit criminibus.* Suam occasione petere ex aliorum incommodo 4, 58. — neque occasione tua desis, neque suam occasionem hosti des 22, 33. Contentus hostium adeo ignorantiam opportunitates suas 42, 66. paullo

causae: suo tempore ac loco. Tributum iniquo suo tempore imperatum 2, 23. Iniquo suo tempore 5, 51. — opperiri tempora sua 1, 56. — si Ardeates sua tempora expectare velint 4, 7. — suo maxime tempore et alieno hostibus 42, 43. Instructa (*actae*) — suo stare loco 9, 37. — eam quoque (*viam*) claustrum suo obice — inveniunt 9, 3. — aestu suo Locros trajecit 23, 40. In aliena victoria suam praedam faciunt 39, 14. — suaeque habere jussit 34, 21. — ut, quod sui (*ad. suum*) quisque cognosset, prehenderet 29, 21. Suis quemque stimulis movent 35, 12, i. e. *argumentis cuiusque aptis, accommodatis*. Quia tum primum suo nomine, nullo Punico exercitu aut duce, ad arma lerant. Quum repente conspiciunt alios arce occupata sua super caput imminentes 21, 32. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 27.* Quantum non meritis tantum *ejus*, sed beneficia etiam *ejus* deberi etc. 49, 11. Ne quis quem civitatis mutandae causa suum faceret 41, 8. *vid. mancipium.* Quam (*Asiam*) jam ex parte, sub specie liberandarum civitatum, suam fecerint 44, 24. Amicis quiaque suis — scribebant 33, 45. Feroces et suapte ingenio, et pleni adhortantium vocibus 1, 25. Ne quamet plebi jam nimia libertas videretur 3, 57. Velut capti ab suis metipsis praediis 8, 25.

SYNEDRI 45, 32. Senatores, quos *syndros* vocant, legendos.

TABELLA 43, 16. Censores extemplo in atrium Libertatis ascenderunt: et ibi signatis tabellis publicis, clausoque tabulario, et dimissis servis publicis etc. Laureatas tabellas (*victoriae nuntias*) populo ostendit 45, 1. *pavillo ante dicuntur laureatas litteras.* Tabellae scriptum habentes 45, 12.

TABERNACULUM 22, 42. Fugam hostium adeo trepidam, ut, tabernaculis stantibus, castra reliquerint. Nautici tabernacula defendunt 41, 3. Tabernaculum regium 24, 40. *cf. 28, 14.* Introductum in tabernaculum adversus advocatos in consilium considerare jussit 45, 7. (*de tabernaculo consultis in praetorio.*) Quod — patrum recte tabernaculum cepisset 4, 7. *pro recte H. Valerius malebat rite. Enim vero sic et Cicero de divinatu. 2, 35.* Tabernaculum patrum recte capit, scilicet a consule comitia habituro, et in tabernaculo extra urbem auspiciaturo; quum quidem in tota re ille aliquid facit contra disciplinam auguralem. *vid. apud eundem Ciceronem ibid. 1, 17. cf. Tacit. Annal. 2, 13. ibique Indt.*

TABES 21, 36. Per fluentem tabem liquefcentis nivis ingredi. i. q. tabum, humor fudus et lutescens et nive liquefacta. Per tabem tot annorum (in arca) omnibus absumtis 40, 39: Per camulos corporum armorumque et tabem sanguinis — se-

quentes hostem 30, 24. Postremo velut tabem venisse ad corpus 2, 38. *de are alieno abrumens paulatim rem familiarem.* — in urbe insidentem tabem crescentis in dies foenoris pati 7, 39. — cujus lentas velut tabis senio victa utriusque pertinacia populi est 7, 29. Ea contagione, velut tabes, in Perrethiam quoque id pervaserat malum 42, 5.

TABIDUS 21, 36. In levi tantum glacie tabidaque nive volutabantur. i. q. *tabernans*.

TABULA 9, 46. Tabulam posuisse et jurasse, se scriptum non facturum. *int. librum e tabulis ceratis, quum scriba apparens magistratui quodlibet, ut in eum referret, si quid ille scribi jussisset.* Ut illa — ex illis tabulis cerave recitata sunt 1, 24. Ut prima inter primos nomina sua vellent in tabulis publicis esse 26, 36. Lex de tabulis novis 32, 38. *de remissione aeris alieni, vel uniuscuique, vel ex parte, propter quam aliter scribi tabulae acceptiorum et expensorum debebant.* Supra varias tepali tabula cum titulo hoc fixa 40, 53.

TABULARIUM. *Vid. tabella.*

TABULATUM multiplex 32, 17. — turris quiaque tabulatorum 38, 6.

TACERE 9, 6. Tacere indolem illam Romanam, ablatosque cum armis animos etc. i. e. *se non exserere, vid. ad h. l. Bauer. pag. 382.* Quod quum ab antiquis tacitum praetermissumque sit 6, 12.

TACITE habere id patique statuerat 42, 16. *cf. 5, 27.*

TACITUS 1, 54. Tacitus ambagibus patuit res. i. e. *facto, quo significaretur, quid fieri vellet.* Ubi responsa arripicium insidentem jam animo tacite religio congruerunt 8, 6. Comitatus mulieribus plus tacito fletu, quam ulla vox, movebat 3, 47. Tacitum signum 39, 30. *per litteram scriptam datum.* — concilium 39, 20. *non, ubi nihil orationum habitum fuit, sed, a quo nihil certi constitutum est.* — agmen 9, 21. *alibi: silens, silentio quere.* i. e. *clanculum, nocte.* *cf. 8, 32.* Nec cum quo tacita perviret 1, 47. i. e. *sine robore novis tentatis.* Si mori tacitum oportet 40, 9. i. e. *non auditum, non defensum.* Eam contumeliam tacitus tulit 35, 19. — non patientibus tacitum tribunis 7, 1. Ne id quidem ab Turno tulisse tacitum ferunt 1, 50. *Vid. ferre. cf. Stroth. ad 2, 65.* Ferro hinc tibi submovendus sum, Appi, — ut tacitum feras, quod celari vis 3, 45. Tacitus inducie. *Vid. induciae.*

TÆDET 1, 53. Et liberorum quoque eum frequentiae tædere. Dum tædet vos patriciorum, hos plebeiorum magistratum, sustulere illi animos 3, 67. Quia tædebat populum omnium magistratum ejus anni 9, 7. Quia tædebat (*scilicet eos*) imperii Punici 21, 19.

TÆDIUM 4, 61. Tædiique inde recessum foret.

TALENTUM 23, 13. Argenti multa talenta. Decem talentis argenti acceptis 22, 31. Quum per Hippiam legatum trecenta argenti talenta pactus esset 44, 23. *vid. Virgil. Æn.* 5, 112.

TALIS 5, 2. Hæc taliaque vociferantes etc. *al.* aliaque. *utrumque auctoritatibus nititur. vid. Drakenborch. ad illum locum.*

TAM 2, 26. Quandoquidem non facile loquor, inquit, Quirites, quam, quod loquutus sum, præsto. *alii legunt: non tam facile; sed præter necessitatem. Solet enim illud tam tali modo omitti.* Mors, quam matura, tam acerba 7, 1.

TAMEN 1, 12. Tenuere tamen arcem Sabini. *pro utique. certe. neque enim est, quo referatur vulgari significatione sumtum. Livius vult dicere: non una est de modo capte urbis traditio; quidquid sit, atque Sabini, quocumque modo factum sit, artem tenere.* *vid. Bauer. ad h. l. pag.* 20. Nuces tamen fusæ ab Romanis castris — cratibus excipiebantur 23, 19. *indicat illud tamen, omissum esse prius membrum periodi concessæ, v. c. licet intensissimam curam Pæni adhibuerint; tamen etc. Sic et 45, 29. Assuetis (licet) regio imperio, tamen novum formam terribilem præbuit tribunal. vid. Clav. Ciceron. de h. v. Etai levata usura erat; (tamen) sorte ipsa obruebantur inopes 7, 19. Sic tamen desideratur, prægressis licet, quamquam, quamvis, aliis. cf. 38, 9. vid. Intt. ad 22, 30. Qui, quum merito vestro vobis infestus esset, (scilicet tamen) et nihil a vobis ultra, quam pacem petiit, fidemque hodie pacis partæ desiderat 31, 29. Consul equo advectus suos quidem a fuga revocavit; ipse — missili trajectus cecidit 41, 18. *pro ipse tamen — missili etc. Tamen post parenthesis positum pro igitur, ergo, verumtamen etc.* 1, 12.*

TAMQUAM 40, 9. Ita me audias, precor, tamquam si, voce et comploratione nocturna excitus, mihi quiritanti intervenisses. *vid. Drakenborch. ad 45, 23.*

TANDEM 3, 68. Quid tandem? privatæ res vestræ quo statu sunt? *plane uti Græcorum veri positum. cf. 4, 8.* Quum tantum laboris exhaustum sit, et ad finem jam operis tandem perventum 5, 5.

TANGERE 22, 46. Aliquot homines de cælo tacti exanimatique fuerunt. Tacta de cælo multa 25, 7. Capus multa in foro ædificia de cælo tacta 41, 9. Religione tactus hospes 1, 45. *vid. intactus.* Spiritu divino tactus 5, 22. *il. cap. 43.* — altaribus admotum, tactis sacris, iurejurando adactum (*Hannibalem*) 21, 1. *conf. Virgil. Æn.* 2, 239. *vid. admove.* Tectigerat animum memoria nepotum 1, 5. Numquam rei ullius alieniore tempore mentionem factam in senatu, quam, inter tam suspensos sociorum animos id tactum, quod insuper sollicitaret eos 23, 23.

Quæ Locris in templo Proserpina tacta, violata, elataque inde essent 29, 29.

TANTISPER 1, 22. Tantisper Romani et res repetiverant etc. Tantisper certe, dum prisca illa tota mente repeto *Præfat.*

TANTUM non ad portas et murum bellum esse 25, 15. *pro propemodum. cf. 34, 40. vid. Drakenborch. ad 4, 2.* Quum agger promotus ad urbem, vincaeque tantum non jam junctæ moribus essent 5, 7. Tantum *pro tantopere* 5, 38.

TANTUMMODO 2, 29. Non id tempus esse, ut merita tantummodo exsolverentur.

TANTUM furor illo tempore gentem Ætolorum, tantusque magistratus eorum cepit! 39, 33. *in ratione reddenda efficacius dicitur omitti particula enim, sine exclamatione. Similiter 29, 27.* In tantum suam felicitatem virtutemque enituisse. *vid. Gronov. ad 37, 57.* Tanta cum gratia, tum arte præparaverant senatores etc. 2, 30. *ad q. l. vid. Bauer. pag.* 112. Alterum tantum 8, 8. *vid. alter.* Tantus bello vir 5, 44. Tantum illis in virtute ac fide Theodoti fiduciam fuit! Tantumque ipsi Theodoto virum ad arcana occultanda! 24, 5. Qui inducias (m) tantum temporis petant 36, 35. Per quæ populus Rom. ad tantum fastigii venerit 44, 1. *alias: ad id fastigii: quia in fastigio non magnitudo, sed altitudo intelligitur.* Quum tantum belli circumstaret tyrannum 34, 27. Tantumque inde pavoris Faliscis injectum est 5, 36. Tantum, quod exstaret aqua 23, 2. *vid. Gronov. ad 33, 5.* Tanto in majore, quam paulo ante etc. 2, 20. Non tanta spe, scalis capi urbem posse, quam, ut — fessis laxaretur labor 6, 9. Non tantum gaudii ab recenti metu attulerunt, quam averterunt famam 38, 51. Quantum augebatur militum numerus; tanto majore pecunia — opus erat 5, 10. — quanto jure potentior intercessio erat, tantum viaceretur 6, 38.

TAPETES 40, 24. Injectis tapetibus in caput faucesque spiritum intercluserant.

TAURUS. *Vid. agratis.*

TECTUM 26, 10. Inter convalles tectaque hortorum et sepulchra, aut cavae undique vias. — castraque tectis parietum pro muro septa 25, 25. *si modo sanus locus. Vid. villa.*

TEGERE 1, 53. Qui a patrum crudelibus atque impiis suppliciis tegere liberos scient. *l. q. protegere.* Quo (casu) nihil se præter errorem insidiatoris texisset 2, 13. Umbra vestri auxilii — tegi possumus 7, 30. Mago cum equitatu, lectus collibus ad tegendas insidias oppositis subsistit 25, 15. Nebula matutina tlexerat inceptum 40, 2.

TEGUMEN 5, 38. Multosque — graves lorice aliique tegminibus hausere gurgites.

TEGUMEN 4, 39. Quod tegumen modo omnis exercitus fuerat. *de equitibus. cf. l.*

20. Æneum pectori tegumen. Vid. *Tacit. Annal.* 2, 14.

TEGUMENTUM 9, 19. Romano scutum majus corpori tegumentum etc. — spongia pectori tegumentum *ibid.* cap. 40. — mutando nunc vestem, nunc tegumenta capitia 22, 1. Arma his imperata, galea, clipeum, ocreæ, lorica, omnia ex ære, hæc ut tegumenta corporis essent 1, 48. Vid. arma.

TELUM dicitur de omnibus instrumentis, quibus vis infertur. Nam 1, 40. manifeste securis et telum synonymice posita sunt. Porro 38, 29. Pro funda dictum est. Vid. funda. — saxa quoque et sudes 34, 15. cf. 31, 34. Vehementius ictu missuque telum 9, 19. Nullo inter arma corporaque vano intercidente telo 21, 8. Agrestibus telis, falcibus gæsisque binis armati 9, 36. Tela et armatos tenere arcem 9, 24. Nec jam tela habebant præter gladios 38, 21. — telis ut opponitur r̄p terga dare 31, 35. cf. 9, 37. Clamore tantum missilibusque telis et primo pugna impetu ferox 6, 13. — nunc tela, nunc saxa ingerere 9, 35. Necessitate, quæ ultimam ac maximum telum est, superiores estis 4, 27. — nullum eo telum ad vincendum homini — acrius datum est 21, 44. de animi destinatione, obstinato proposito. Detractatio militiæ telum acerrimum adversus Patres 3, 69. Qua lege tribuniciis rogationibus telum acerrimum datum est 3, 55. Quandoquidem tantum intercessionem pollere placet; isto ipso telo tutabimur plebem 6, 35. Si tribunicia vis tribunicio auxilio repelli nequeat, aliud telum Patres inventuros esse 5, 29. Telum aliud occultum scituros in tempore 9, 37.

TEMERARE 26, 13. Aræ, foci, dedum delubra; sepulchra majorum temerata ac violata. [Vid. *Perizon. Dissert. de Dict. Cret.* §. XL. ad V. 2.]

TEMERARIUS 25, 37. Consilium temerarium magis, quam auidax.

TEMERE 7, 8. Fecennino versu similem, incompositum temere ac rudem alternis jaciebant. nisi vero, compositum temere; non improbande *Drakenborchio*. Quidquid sit, haud temere esse rentur 1, 59. Temere ac fortuito 2, 28. Forte temere 25, 38. conf. 41, 2.

TEMERITAS 29, 38. Temeritatem, præterquam quod stulta sit, infelicem etiam ad id locorum fuisse. Vid. audacia.

TEMPERANS 26, 22. Principes graves temperantioresque a cupidine imperii.

TEMPERANTIA et continentia libidinum 30, 14. Sic *Cicero de Orat.* 2, 60. Dicitatis temperantiam dicit.

TEMPERARE 39, 10. Ab his sacris ac temperatum. — ut vix parentes ab liberis temperaverat 32, 22. Templis tamen deum — temperatum est. 1, 29. Ab op-

pugnatione urbium temperatum 7, 20. — urbibus oppugnandis temperatum est 19, 12. Negant se manibus temperatos violaturosque sacrosanctam potestatem 4, 3. cf. 2, 23. Ratus, timore deterritos temperatos proditiōibus præsidiorum Siculos 24, 39. Quum — nec, nos temperemus imperiis, quominus illi auxilii egeant 3, 52. Tum valida, tum temperata et belli et pacis artibus erat civitas 1, 21. Suopte ingenio temperatum animum virtutibus fuisse 1, 18.

TEMPERATIO 9, 46. Ut Maximi cognomen, quod tot victoriis non pepererat, hac ordinum temperatione pareret.

TEMPESTAS cum grandine ac tonitribus cælo dejecta 2, 62. — cum magnis procellis coorta 39, 46. in terra continente. — atrox tempestas 21, 58. Vid. *Virg. Georg.* 1, 323. *Æn.* 3, 192. conf. *Ind. Rerum in h. v.* Tempestates fœdæ fuere 25, 7. Quo, jactati tempestate pugnae, receptum haberent 44, 39. Vid. portus. ut. pugna. Sustinebant tamen eam tempestatem propugnatores urbis 43, 18. (*Sturm.*) Postquam non cessere (tribuni pl.) nec publicæ tempestatibus, nec suæ invidiæ 4, 55. i. q. periculum et bello. Haud ignari, quanta invidiæ immineret tempestas 3, 38. Accessisse etiam novam tempestatem regno tumultus Gallici 45, 19. cf. 31, 10. Qui — multis ante tempestatibus ea tenuerat loca 1, 5. cf. 9, 29.

TEMPESTIVUS 4, 59. Additum deinde omnium maxime tempestivo principum in multitudine munere, ut stipendium miles de publico acciperet. cf. 5, 12. Tempestiva oratio. Aggressus tempestivis temporibus rem prope prolapsam restituit 45, 19.

TEMPLUM 2, 1. Sub tutela inviolati templi etc. de aeylo. Intra terminos sacrosatos 45, 5. Ut Jovis templum — monumentum regni — relinqueret — et ut libera a ceteris religionibus area esset — exaugurare fana sacellaque statuit 1, 55. Ad inaugurandum templa capiunt 1, 7. Occupant tribuni templum 2, 56. i. e. tribunal. — rostraque id templum appellatum (suggentum) 8, 14. cf. 3, 17. i. 8, 35. — templum magistratus 23, 10. Templo egressus 41, 15. pro curia. cf. 1, 30, 37, 52. 39, 5. Jussis excedere e templo 29, 19. (senatu.) de templo descendit 1, 18. de augure ex edito loco, ubi desinierat regionem, intra quam auspiciū fieri deberet, descendente. Nam is locus, ea regio templum proprie dicitur, idque capi, quum desinitur ab augure: cuius rei ritus l. c. describitur. Vid. descendere. it. tabernaculum. Templum — testis 41, 20. Valerium auspicio sortitum constat, quod in templo fuisset 41, 18. Templa augusta 1, 29. Vid. augustus. Augustissimum ac celeberrimum templum 42, 12. Ruinis templorum templa ædificantem 42, 3. Vid. fanum.

TEMPUS 5, 7. Longi temporis opus. *de historia, qua longi temporis res gestas complectitur.* — tempora harum rerum 8, 19. *i. e. res his temporibus gestae. alias tempora pro ipsis rebus dicuntur.* Constantiores nos tempus diesque facit 22, 29, Quam tempus deteriozem in dies et locus alienus faceret 7, 12. Tempore tuo pugnasti 28, 45. *i. q. opportunum tibi.* vid. *sens.* Non pugnandum cum infesto tempore anni 43, 22. Et tempore improvisa ex montibus signa etc. 10, 14. *i. e. in tempore, opportune.* vid. *Inst. ad h. l.* Tempus est, etiam maiora conari 6, 18. *cf.* 21, 54. *id.* 30, 4. — tempus exsurgendi ex insidiis et aggredi hostem 27, 41. Tempus agendum rei 1, 47. Nec gloriandi tempus advenus unum est 22, 39. *i. e. locus, conditio.* Sic *saep.* Tempus comitorum appetebat 25, 2. Quum inter omne tempus (*scil. supplicii*) pater vultusque et os ejus spectaculo esset 2, 5. Forte quadam utili ad tempus 3, 64. *pro ad id tempus.* *cf.* 31, 24. *eodem modo sub tempus (scilicet. comitorum) dicitur* 1, 35. Tempus autumnale 25, 26. Primo quoque tempore 42, 8. vid. *quisque.* Ut tempora postulat bellum 24, 6. Post tempus ad bella ierunt; ante tempus — revocati sunt; in ipso conatu rerum circumegit se annus 9, 18. Ut Potitii ad tempus praesto essent 1, 7. Omne inde tempus suspensos ita tenuit animos etc. 5, 39. *vid. dies. et. momentum.*

TEMULENTUS ex convivio 41, 4. — per quam (*In diem*) temulento agmine comisabundus incescit 9, 17.

TENAX 29, 25. Ut equum tenacem, non parentem, frenis asperioribus castigandum esse. Pondere tenacior navis 28, 30.

TENDERE 4, 8. Et tribuni — ne in parvis quoque rebus incommode adversarentur, haud sane retendere. Summa vi ut tenderent 32, 32. *i. e. perficere conarentur.* — si pertinacius tendent 5, 9. Quod tanta vi, ut liceret, tetenderant 6, 34. Se tendere nihil ultra, quam ut, si se dignum provincia ducerent, in eam mitterent 10, 24. Si adversus consensum amplissimi ordinis ultra tendant 4, 26. *cf.* 5, 9. Alii primo audaciter negantem, postquam in conspectum adductus sit Xychus, non ultra tendisse — — affirmant 40, 55. Si — capte civitati leges imponere tendent 6, 38. Dum evadere tendunt 10, 1. — quo tenderent cursum 23, 34. Tendendo ad sua quaque consilia 4, 31. In adversum ventum aequidquam tendere 40, 4. — tendebant in diversum sententiae 36, 10. Supinas tendens manas 3, 50. Omnes (*legati*) manus ad consules tendentes — procubuerunt 7, 31. In pretorio tetenderunt Albius et Atrius etc. 28, 27. *i. e. eo usi sunt, tanquam suo tentorio.* *cf.* 25, 6. Ut in iisdem castris tenderet 44, 13. Locus (*illis*), in quo tenderent, in castris est mu-

tatus 25, 6. (*pars militaris.*) Campi quoque partem, ubi eques tenderet, amplectebantur 44, 5.

TENERE 30, 35. Tenente omnia equitatu. *i. e. non deterente, sed urgente.* *cf.* 28, 43. Cuius (*Numae*) ego caput teneo 1, 18. Tenuere ad Mandin 31, 45. *i. q. ibi consistere.* — hi — tenere dextrum cornu 1, 37. Tenuit imper continens per totam noctem 23, 44. *i. e. duravit.* *cf.* 2, 3. vid. *Duker. ad 4, 7.* Ne vos falsa opinio teneat 1, 28. Nondum haec, quae nunc tenet saeculum, negligentia deum venerat 3, 20. Per aliquot dies ea consultatio tenuit 2, 3. Tenet consultatio 33, 22. — tenuit eum consultatio 35, 42. *i. e. morata est, impedit in agendo.* *cf.* 3, 26. 27, 5. 35, 42. Tenuit impetum ejus fama lemborum vastantium maritimam oram 44, 20. Pace obnoxia tenere populum 6, 28. *i. q. in potestate habere.* Iam juvenem domi tenendum sub legibus 21, 3. Quum cerneret motu tenendos, quos fides non tenuisset 7, 25. Virtute regnum tenere 4, 3. *i. e. obtinere.* — dique et homines Romani tenuerunt Capitolium 5, 51. *pro retinuerunt.* In forum perveniunt, circumferentes oculos ad templa Deum arcemque, solam belli speciem tenentem 5, 41. Tenuere tamen arcem Sabini 1, 12. *i. q. occupare, obtinere.* Se patris sui (*regis*) tenere sedem (*in curia*) 1, 48. Proconsules, sicut priore anno tenuissent, obtinere eas provincias iusserunt 29, 13. Tenere vestigia 29, 32. — tenuit ales captam semel sedem 7, 26. Tenet nomen 1, 17. *i. e. in usu est, obtinet.* — fama tenet 1, 18. vid. *fama.* Nox aequato timore neutros pugnam incipientes ad lucem tenuit 22, 17. *cf.* 25, 20. Sinum tenuisse 32, 15. — regionem tenere 30, 25. *cf.* 22, 22. *i. e. eo pervenire.* — montes — Sabini poterant et pauci tenere 1, 37. Ex Italia profecti — portum tenerunt 44, 1. Et quaedam religio tenet, quae illi prudentissimi viri publice suscipienda consueverint, ea pro dignis habere, quae in meos annales referam 43, 13. *i. q. impedit, vetat. itaque pro dignis recte legi vult Drakenborchius cum Crevierio indignis.* Gallos — apiculam victoriae tam repentina tenuit 5, 39. *pr. sustinuit.* Sic *nos eod. asp.* Tenuit Emilia lex violentos illos censores 9, 34. Duos tamen cum eo pudor tenuit 2, 10. Multa, quae non vi, non dolo, Philippus, omnia expertus, potuisset moliri, (*Porsae*) admirando remam successu tenuisse 42, 11. Ne quid ferretur ad populum, Patres tenere 3, 29. *i. e. eo rem deduxerunt, perficere, ut ne etc.* *cf.* 4, 30. *id.* 24, 19. Magno certamine cum praetore habito tenuerunt causam 29, 3. *i. q. vicerunt.* Aliud integer populus — aliud forensis factio tenebat 9, 46. In aeterno se ipsa teneret servitio 4, 35. — in eo fondere teneantur 1, 52. *i. q. comprehen-*

dentur. cf. 24, 29. Quod constanter vetus decretum tenuissent 42, 6. Quod genus ludorum ab Osciis acceptum tenuit (*retinuit*) iuventus 7, 2. Ut, quod tributum plebs iussisset, populum teneret 8, 56. *i. e. obligaret.* — quanta universas tenent Macedonas formula dicta 45, 30.

TENORE 5, 6. Brevis profecto res est, si uno tenore peragitur. — uno tenore fidem coluisse 22, 87. *cf. 22, 47. it. 23, 49.* Eodem tenore duo insequentis consulatus gessi 7, 40. Tenorem pugnas servabant 30, 16. Interrumpi tenorem rerum, in quibus peragendis continuatio ipsa efficacissima sit 41, 15. Obstinatos tamen eodem consiliorum tenore aetatis reliquum extraxit 22, 16. Sinceram ejus fidem aequali tenore, egregiamque operam in bello fuisse 44, 18.

TENTARE 26, 28. Tentata est spes triumphi magis, quam petita pertinaciter. — tentare spem pacis 21, 12. *i. e. periculum facere, an pacem consequi possis.* Adversus hos tentare magis quam tueri libertatem 6, 18. Silentio nequidquam per praeconeium tentato 8, 33. *i. e. nam effici possit, ut eleaset.* Tentare sermonibus perplexis 40, 5. *i. q. experiri per ambages, quo animo sint.* *cf. 26, 24.* Mens in Africam trajiciendi, nulli ante Scipionem duci tentata 29, 26. *vid. Gronov. ad h. l.* Urbis tentandae conatu abaisit 63, 5. — tentare munitiones 9, 35. — frustra tentatis incensibus Alexandriis 46, 11. — tentata verius pugna, quam inita 22, 19. — cujus ut prius noceret vires, quam periculo ultimo tentaret 7, 23. *cf. ibid. cap. 32.* Tentata paullisper intercessio est ab tribunis plebis 9, 8. *i. e. accipiant dicere, ex quibus intelligeretur, eos cupere intercedere, ut viderent, quomodo acciperentur, et an tuto intercedere sciret.* Tentari patientiam, et tentatam contemni 1, 32. Ut aegre expeditus miles tentabundus, manibusque retinens virgulta — demittere sese posset 21, 36. Tentatum ab L. Sextio — ut rogationem ferret — per intercessionem collegarum — discussum est 4, 49. *pro quod ab L. S. tentatum fuerat, ut — ad vero etc.*

TENTATIO 3, 38. Tentationem eam fore abolendi sibi magistratus. — tentationem eam esse credens perseverantem suae 4, 42. *cf. 9, 44.*

TENUIS 2, 3. Nec ii (*adolescentes*) tenui loco orti. In rebus asperis et tenui spe etc. 25, 38. *vid. Aemilius. it. Tiberis.*

TENUS 21, 54. Et erat pectoribus tenus aucta (*aqua pervadenda*) nocturno inabri. — urbium Corcyrae tenus 26, 24. Et inde Antio atque Ostia tenus Samnites 9, 19. Vulneribus tenus 41, 20. Per aquam, ferme genu tenus altam 44, 40.

TEPOS 41, 2. Ad primum teporem solis.

TERERE 6, 8. Ne in opere longo sese

tererent. — ut in armis terant plebem. *ibid. cap. 27.* — cunctando tempus terere 29, 24. Quo purius frumentum tereret 42, 64. Otium convivii comensationibusque inter se terebant 1, 57. Jurgiiis saepius terant tempus, quam consiliis 3, 51.

TERES 21, 8. Missile telum hastili abiugno, et cetera tereti.

TERESENT. *vid. trigeminus.*

TERGERE tentoria 26, 51.

TERGIVERSARI 2, 23. Consules ipso tergiversari. Tergiversari res cogabat 2, 27.

TERGUM 6, 55. Tergo ac capite puniri. — terga adgredi 32, 30. *pro hostem a tergo.* De tergo plebis Romanae 2, 35. Fugeris etiam honestius, tergumque civi dederis, quam pugnaveris contra patriam 7, 49. Ut Fidenatum nuda terga invadant 1, 27. Terga vertunt *ibid.* Insignis inter conspecta cedentium pugnae terga 2, 10. Versisque in Valerium Etruscis terga cedit 2, 11.

TERMINARE 22, 4. Immensa planities, ut subjectos campos terminare oculis haud facile queas. *i. e. finem percipere. nostri: übersehen.* Fana omnia, quod ea hostis possedisset, restituerunt, terminarentur expiarenturque 5, 50. *i. q. fines sanorum ab auriibus pro more designarentur.* Ad agrum publicum a privato terminandum 42, 1. *pro terminis separandum.* Terminare jussi, qua ulterior citeriorve provincia servaretur 23, 28. *vid. amplius.*

TERMINUS 21, 44. Circumscribit includitque nos terminis montium fluminumque, quos ne excedamus; neque eos, quos statuit, terminos observat. Eo bello terminos populi R. propagari 26, 1. Intra sacros terminos templi 45, 6.

TERRA, quam matrem appellamus 5, 54. — urbs Roma — terra Italia 42, 29. *cf. 30, 32. it. 39, 16.* — Africa 99, 28. — Hispania 28, 58. — Pharsalia 33, 6. Donec hostis in terra Italia esset 26, 7. In media hostium terra 23, 12. (*Italia.*) Ad maxime inclytum in terris oraculum 1, 56. Medcoe Labentidis terrae Pantaectus regi Illyrio occurrit 44, 23. Haec terras cepert. Duratos eos exasperatosque accepit terra, quae copia rerum omnium saginaret 22, 17. Matem — a terra (*ripa*) in amnem porrexerunt 21, 28. Auxilium Romanorum terrae, ob nimiam cultorum eodem in Romanos, laboranti orant 21, 52. Ad eos Murgastine desciverunt terrae 26, 21. Coetum ac terras miscere 4, 3. Karthaginienses principes terrarum 29, 17. — populi principis terrarum omnium legatos 42, 39. — principi orbis terrarum populo 34, 58. *cf. 28, 41.* [Alia terre coluvius 5, 51. in terra. *vid. Schelleri Observat. in Livium pag. 308.*] Ipse terram eodem — pergit 31, 16. *Oppos. classe. cf. 29, 18. vid. nefastus. vid. arare.*

TERRENUS 38, 20. Terrenos et placide acclivos ad quemdam finem colles esse. paullo post: unum (iter) medio monte, qua terrena erant. *opponuntur saxosis montibus ac rupibus.*

TERRERE 7, 34. Territus animi.

TERRISTRIS. Vid. *amentitas*.

TERRIBILIS 44, 10. Trepidus intra moenia compulit. Jamque ipsi urbi terribilis erat etc. Majora ac terribiliora vero afferre 35, 34.

TERRICULUM et **TERRICULA** 5, 9. Sine tribuniciae potestatis terriculis. Nullis minis, nullis terriculis se metos 34, 11. i. q. *terrículamenta*.

TERRITARE 9, 26. Sabini Romanos territare; tumultus enim fuit verius, quam bellum. — missilibus territare 28, 33. Tribunicium domi bellum Patres territat 3, 24. — finis et Gallis territandi et pavendi Romanis fuit 21, 25. — minis territare 8, 26. Utko ex stationibus ac vigiliis territant hostem 3, 28. Nequidquam territando consules evertere plebem a cura novarum legum 4, 1. Nervo ac vinculis corpus liberum territent 6, 11.

TERROR judiciorum 29, 36. — populationum 21, 57. — nominis nostri 5, 6. — belli 3, 68. Terror externus 3, 10. — peregrinus 3, 16. — servilis *ibid.* — anceps 28, 19. — equester 6, 12. cf. 9, 21. — terrores coelestes maritimique 29, 27. Ratus, vel terrore ceterarum expugnatarum, vel beneficio praesidii dimissi — non ultra in pertinacia mansuros 36, 10. Tantus ejus magistratus (*dictatoris*) terror erat 6, 28. Perseus — in magno terrore erat 44, 32. Haud paullo ibi plus, quam quod secum ipsi adtulerant, terroris fecerunt 41, 2. Nihil ad vocem cujusquam terroremque (*minas*) motus 5, 46. Deme terrorem Romanis 1, 12. Ut — terrorem — Latinis injiceret 1, 51. Aliquantum aperta quoque pugna praebuerunt terroris 10, 14.

TERTIUS 43, 15. Lepidus princeps (*senatus*) ab tertiis jam censoribus lectus. cf. 6, 27.

TESSERA 7, 34. Tesseram dari jubet. — extemplo tesseram dari jubet, ut prandente miles, firmataque cibo viribus arma capiat 9, 32. cf. 27, 46.

TESTARI 37, 56. Testante foedera Antipatro. i. e. ad ea provocante. Obtestantque deum et hominum fidem testabatur 2, 10. i. q. *declarabat*. cf. 31, 13. — consuli-bus deos hominesque testantibus 4, 53. cf. 3, 72. vid. *Virgil. Aen.* 12, 581. Ego vos (*deos*) testor, populum etc. 1, 32. Jovem Martemque atque alios testatur Deos 9, 31. Vid. *Int. ad Virgil. Aen.* 2, 154. Haec convenerunt, conscriptaque biennio post Olympiae ab Aetolis, in Capitolio ab Romanis, ut testata sacris monumentis essent, sunt posita 26, 24. Quum — immemor in testando nepotis decessisset 1, 34. *de testamento*.

TESTATIO 8, 6. Inter foederum ruptorum testationem. *quum quidem deos testes invocaret, violata esse foedera.*

TESTIS 3, 71. Editis testibus. i. e. auditis testimoniis: certe provocatio ad testes nominatos intelligenda est. Sic et 25, 3. ult. testibus datis accipiendum. Jovem testem facis 1, 32. Testes honestarum aliquot locis pugnarum cicatrices etc. 2, 23.

TESTUDO castrensis quid sit? 44, 9. *haec proprie dicta, cujus ante Livium meminit Polybius in Excerptis.* vid. *Vales. ad Ammian.* 16, 12. p. 146. *de altera testudine* vid. *Liv.* 10, 29. it. 41. cf. *cap.* 43. Testudine ad portas successit. it. 44, 9. Fastigatam (*per scuta*) testudinem faciebant.

TERRIRIMUS 4, 3. Decemviris — terririmis mortalium — similes consules sumus habituri? i. e. *crudelissimis, nocentissimis.* Vid. *Drakenborch. ad h. l.*

TETRADRACHMUM 34, 52. i. q. *quatuor denarii.* vid. *Clav. Ciceron. in h. v.*

TETRICA ac *tristis (disciplina)* veterum Sabinorum 1, 18. *conf. Virgil. Georg.* 2, 532. *Aen.* 7, 718. 8, 638.

THENSA 5, 41. Quae augustissima vestis est thensas ducentibus. vid. *Baier. ad h. l. pag.* 199.

THESAURUS 29, 18. Nec ante (*dea*) desinet omnibus eos agitare furia, quam reposita sacra pecunia in thesauro fuerit.

THORAX. Vid. *lorica*.

TIBERIS 1, 4. Super ripas Tiberis effusus lenibus stagnis. Fudere in Tiberim tenui fluentem aqua, ut mediis caloribus solet 2, 5. *conf. Virgil. Aen.* 2, 782. Fluvius Albula, quem nunc Tiberim vocant 1, 3.

TIBICINES 1, 43. Cornicines tibicinesque 9, 30. cf. 7, 2. Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.*

TIGNUM 5, 54. In superficie tignisque caritas nobis patriae pendet?

TIMERE 4, 25. Famem cultoribus agrorum timentes in Etruriam — frumenti causa misere. Timens sciscitari, uter Porosna esset 9, 19.

TIMOR 2, 39. Externus timor, maximum concordiae vinculum, quamvis suspectos infensosque inter se jungebat animos. Metus a Romanis — timor a principibus 45, 26. In timore civitas fuit — ea moliri Pœnos 32, 26.

TIRO 21, 43. Pugnabit cum exercitu tirene.

TIROCINIUM 9, 43. Malo tirocinio imbuedum Samnitum. paullo post novae copiae dicuntur i. e. *tirones*. Quum contemtum tirocinium etiam mitiores barbaros excitare ad rebellandum possit 40, 35. *antea*: novae legiones. Galba si in L. Paullo accusando tirocinium ponere, et documentum eloquentiae dare voluit 45, 37. Senatus quum — simul et tirocinio et perturbatione juvenis (*Demetrii*) moveretur 39, 47.

TITULUS 26, 25. Adhiberentque humanis titulum. — aram cum ingenti rerum ab se gestarum titulo Punicis Græcisque litteris incusculpto 26, 46. Quæ titulum sepulchri regis habuerat, inanis inventa (*arca*) 40, 29. Cujus imaginis titulo consulatus, censuraque, et triumphus, æquo animo legetur 10, 7. Insignes imaginum titulos claraque cognomina familiæ fecere 30, 45. *cf.* 36, 40. — augentes titulum imaginis posterius 23, 31. Par — titulo tantæ gloriæ 7, 1. — quidquid umquam terra marique memorandum gessimus, id tui triumphi titulo accedit 25, 29. Speciosus titulo uti vos — Græcarum civitatum liberandarum 35, 16. Cum patre suo gerentes bellum Romanos speciosum Græciæ liberandæ taliæ titulum 42, 52. *cf.* 31, 15. *cf.* 45, 11. — sub titulo prima specie non atroci 2, 56. — sub titulo æquandarum legum 3, 67. Quum, qui prior auctor tam ævi exempli foret, occupaturus insignem titulum crudelitatis fuerit 24, 18. — quem tandem titulum nostra calamitas habitura est? 45, 22. Quem titulum præstenderitis, prius adversus Philippum, nunc adversus Antiochum belli 37, 54. Titulus bona hostiliter vendendi 2, 14. Litteræ cum privati nominis titulo missæ 45, 4. *i. e.* *Persæus, non Rex P.* Nisi in tractu forte fluminis prohibendo, aliquarum navium concursus in majus, ut fit, celebrantes, navalis victoriæ vanum titulum appetivere 4, 34. Supra valvas templi tabula cum titulo hoc fixa 40, 52.

TOGA 24, 38. Quum toga (*rejecta*) signum dederō. — quos — toga picta — honorariis 10, 7. Vestimenta exercitui deerant — mille ducentæ togæ — et duodecim millia tunicarum missa 29, 36. *fortasse saga legendum.*

TOGATUS 3, 52. Non pudet, licitorum vestrorum majorum prope numerum in foro conspici, quam togatorum etc. *i. e.* *civium honestiorum, quum plebs infima singulis vestimentis, h. e. tunicis, uteretur.* *cf.* 9, 25. Rogatus, ut — togatus mandata senatus audiret 3, 26. Sicut mihi dederunt (*dū*) armato, togatoque, ut vos — defendam 6, 18.

TOLERABILIS 10, 45. Quonam modo tolerabilia futura Etruria fuisset. *i. e.* *quomodo occurri potentia Etruscorum potuisset.* *cf.* 28, 16. Quam ab sano initio res in hanc vix opulentiæ regnis tolerabilem insaniam venerit 7, 2. *de ludis.*

TOLLERE 40, 47. Quum ignes nocte turribus sustulissent. Equite, ut singulos et juvenibus pedites secum in equos tollans 41, 3. Tempus, quo ipse (*Faustulus*) eos (*Romulum et Remum, expositos*) sustulisset 1, 5. Patrum ac plebis certamina — sustulere illi animos 3, 67. — seditio — deinde defectio Indibilis animos ejus sustulerant 28, 36. Dictator laudibus legati militumque — simul audientibus laudes meritas, tollit animos 7, 7. Romanos, omni cura

vacuos, quum Ætolorum gentem sustulissent, omnibus copiis in Asiam trajicere 36, 26. *i. q. vicissent, debellassent.* Ut Scitum in se factum tolli juberent 42, 9. Sublatis rebus commigrant Romam 1, 84. Ille tamen dies est intercessione sublatus 10, 9. Quod satis erat, in usum sublato, ceterum omne incensum 22, 20. *absolute dictum.*

TORMENTUM 24, 34. Missa tormento tela. Tormentis quoque quum laceraretur 21, 2. In tormentis moribus 40, 23.

TORPES gelu 21, 56. Torpebat vox spiritusque 1, 25. Torpent consilia subita re 1, 41. *i. e.* *non occurrunt.*

TORPESCERE 23, 9. Quid tot dextræ? torpescunt in amentia illa?

TORPIDUS 7, 36. Torpidos somno insuper pavore exanimat. *cf.* 23, 38. Quod malum — quum stupore ac miraculo torpidos defixisset 22, 53.

TORPOR 2, 2. Stuporque omnium animos ac velut torpor quidam insolitus membra tenet.

TORQUERE 40, 24. Poculo epoto — coortis doloribus — torquebatur.

TORRERE 35, 5. Sol ingenti ardore torrebat minime patientia æstus corpora. Itaque Perizonius 44, 38. *pro* militem torrentem meridiano sole legi volebat torrente.

TORRENS 33, 18. Ad ripam, qui tenui aqua interfluebat, torrentis. paullo post amnis dicitur. Apud Virgilium sunt torrentia flumina. est enim torrens proprie adjectivum: ut serpens scilicet bestia, *e. i. g. a.* Descensus ripæ utriusque in alveum 300 ferme passuum erat: medium spatium torrentis, alibi aliter cavati, paullo plus etc. 44, 35.

TORRIDUS 4, 30. Defectus alibi aquarum circa torridos fontes rivosque. Pecora — torrida frigore 21, 32. Membra torrida gelu 21, 40.

Tor tam opulenti tyranni regesque 25, 21. Tot ac tam potentibus populis 8, 12. *vid.* *Drakenborch.* ad 5, 54. Inter tot tam effrenatarum gentium arma 21, 9. *ad q. l.* *vid.* *Bauer.* pag. 10. Cujus vitia vitæ tot (*quatuor*) horis exproxi non possent 45, 37.

TOTIES 6, 15. Non adversus Volscos toties hostes, quoties Patribus expedit — dictatorem, creatum esse. Sic semper auctores et alia dici supra notatum est.

TOTUS 25, 16. Toti a patiando exspectando eventum in impetum atque iram versi. Multitudo tota Antiochi erat 35, 3. *vid.* *Gronov.* ad illum locum. Toti plebis fuisset 3, 59. Totumque, quod ad Sardiniam pertinebat 41, 6. In totam penitus aciem (*terror*) pervasit 8, 9. Totis viribus aggressus urbem 21, 14.

TRABEA 1, 41. Servius cum trabea et licitoribus prodiit.

TRACTARE 44, 13. Tractatæ conditiones amicitiae. Consilia tractantur 33,

31. — consilia tractatum 25, 32. Quomodo tractandum bellum in Hispania foret 23, 28. Seditio intestina maiore mole coorta, quam bella tractabantur 5, 12.

TRACTATIO 45, 18. In quibus praesens tractatio rerum certiora subjectura erat consilia.

TRACTUS 2, 28. Qui tractus castrorum quaeque forma esset. — tractus maris 28, 30.

TRADERE 36, 24. Majus victoribus gaudium (*Damocritus*) traditus fuit. Vid. *manus*. Traditur ad supplicium 24, 5. *Basier. ad h. l. pag. 106. leg.* trahitur. Illi sacra — nobis facienda tradiderunt 5, 62. Tradere equos in fluctuantem aciem 6, 24. *pro immittere equites, si quidem vera lectio est.* Convertentem se inter hanc venerationem traditur memoriae, prolapsum cecidisse 5, 21.

TRADITIO imperij 41, 15.

TRADUCERE 36, 3. Regem Antiochum in Europam ad bellum gerendum traduxisse. *i. e. movisse, ut transiret in E.* Populum omnem Albanum Romanum traducere in animo est 1, 28. Ante currum (*triumphalem*) traducti 33, 23. — traducti sub jugum 9, 6. In Etruriam traducto exercitu 10, 37. *cf. 9, 39.* Quae manus — Perthabis saltum — traducta *ibid. pro in P. saltum: quam voculam Gruterus praeter necessitatem putat excidisse.* Lilybaeum classe traducta 29, 24. — instructaeque copias flumen traduxit 23, 45. In concionem traducti legati 45, 2. *i. q. producti.* Diem — consultando traduxerunt 9, 32. *cf. cap. 8.* Vestros liberos traductos per ora hominum 2, 38. Traductis in sententiam ejus 44, 40. Ad eosdem deos — merita dona populi Romani traducti 45, 39. (*de triumphante*) *de victimis potissimum intell., de quibus paullo post.*

TRAGICUS 1, 46. Tulit enim et Romana regia sceleris tragi exemplum.

TRAGULA 26, 5. Undique in eum tragulae coniectae.

TRAHERE 26, 5. Hannibalem diversum Tarentinae arcis potiundae Capuaeque retinendae trahentibus cunctis. Ut naves onerariae comprehensae Lilybaeum omnes traherentur 29, 24. Perivit — ut dejecto Fabio (*petitione*) fratrem traheret 39, 32. *i. e. ad consulatum perducere, efficeret, ut consul crearetur.* Mora, qua trahabatur bellum 9, 27. — res lentius spe trahabatur 20, 16. — belli trahendi causa 5, 11. — traxerat tempus 44, 10. Scripio trahens exercitum gravem jam spoliis multarum urbium 30, 9. Ferocissimum ex iis (*elephantis*) irritatum ab rectore suo — traxisse gregem 21, 28. Legati urbem ingressi sunt, ingentem secum occurritum prosequentiumque trahentes turbam 45, 2. Mulierum ac spadonum agmen (*Darium*) trahentem 9, 17. — impeditum majus quam auxilium traheret 9, 19. — fessum vulnere, fessum cursum trahens corpus 1, 25. — fesse

agere trahentes membra 22, 2. *Poenus* — expertum omnis juris et conditionis et linguas prope hamae, militem trahit 23, 5. Auctores utroque trahunt 1, 24. — in diversum trahunt 25, 11. — trahere ad meliora responsa 8, 21. *i. e. responsa in malis interpretari.* Trahere in prodigium 44, 27. Dictatoris acies alienam (*magistri equitum*) pugnam sequetur, non partem maximam victoriae trahet? 9, 40. — nisi partem petendo totum traxeris? 6, 40. *conf. Tacit. Annal. 2, 18.* In hoc me longa vita et infelix senectia traxit, ut exsulem te — viderem? 2, 40. — Servilius exigua in spe trahabat animum 2, 6. Trahere rem ad hostes ducuntur, qui deditionem et eorum et perficiunt. Sic 23, 8. *cf. 24, 2.* plebs ad Poenos rem traheret. Tempore illi praecipto, at hi numero avium, regnum trahabant 1, 7. *eccl. ad caput factionis sua.* Caput decus Nolas ad consulem trahunt 9, 28. *i. q. ad eum auctorem referunt.* Aliis ad regem trahentibus civitatem, aliis ad Romanos 49, 44. Adversus amentiam eorum, qui ad Macedonas gentem trahabant 48, 17. Quo traxit fortuna temere facinus 2, 12. — Tusci fere omnes conciscerant bellum, traxerat contagio proximis Umbriae populos 10, 18. *cf. 26, 1. et 42, 44.* Multitudinem credens trahi spe posse 44, 28. Invitatio benigna in vinum traxit 40, 7. Trahique magis, quam vellet, in aereos sermones est captus 42, 17. Neminem — saepius, quam Postumium in disceptationem trahabat 4, 49. Lacerassere ac trahere (*hostem*) ad decernendum 21, 41. Quia apud cives partem doloris et exercitus amissi — et publica trahabat clades 25, 38. *i. q. producebat, disturniorum faciebat.* Hoc tractus vinculo quum (*Romam*) redisset 42, 22. *i. e. nova rogationis demonstratione.*

TRAJICERE 31, 48. Quum una (*colonia*) direpta et incensa esset, tractarumque id incendium, velut ex continentibus tectis, in alteram tam propinquam coloniam esset. Mediam trajecit (*pars equitum*) aciem 42, 7. *i. e. pertraxit.* tumultuque amne trajecto 37, 38. — amnem vado trajecit 21, 5. Vid. *Virgil. Aen. 6, 536.* — omnibus ferme suis trans Rhodanum trajectis 21, 26. — quem (*exercitum*) liberum amnem trajecit 22, 39. *cf. 26, 42.* Coguntur naves in alteram ripam amnis transficere 10, 2. — legiones trajecit 37, 2. In continentem trajectus 22, 6. *cf. cap. 17.* — Aegeo mari trajecit 27, 14. Conatu tam audaci trajiciendarum Alpium 21, 29. Bini consules cum binis exercitibus ante trajecerant 29, 26. Trajecit ferro poctus 41, 11. Missili trajectus cecidit 41, 18. Vigilem venabulo trajecit 25, 9.

TRANS 2, 39. Transversis tramitibus transgressus. Vid. *obliquus*.

TRANARE 21, 27. Caetris suppositis incubantes, flumen transavere.

GLOSSARIUM LIVIANUM.

TRANQUILLITAS 31, 37. Tranquillitatem infra trajicientibus lintribus praebebat. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 32.*

TRANQUILLUS 28, 38. Tranquillam additionem; jam per se languescentem, repentina quies rebellantium Hispanorum fecit. Aut tranquillum, aut procelles in vobis (*militibus*) sunt 28, 37. In urbe ex tranquillo necopinata moles discordiarum inter Plebem ac Patres exorta est 4, 43. Nec cetera modo tribuni tranquillo peregere etc. 8, 14. *ante Drak. legabatur tranquille, cf. 26, 51.* Tranquilla nox 5, 42. Republica in tranquillum redacta 8, 40. *Vid. redigere.*

TRANS 8, 7. Manili cuspis super galeam hostis Metii trans cervicem equi elapsa est.

TRANSCENDERE 9, 44. An (*Piso*) consulto binos consules, falsos ratus, transcendere destitit. *t. e. omiserit.* Transcendere festinat ordinem aetatis 40, 9. *conf. cap. eod.* — transcendendo media, summa imis continuare 32, 7. Transcendentem me jam muros a capta prope turbe revocavit consul 39, 26. in urbem milites transcederunt 44, 9.

TRANSCRIBERE 21, 36. In locum ejus (*legionis*) transcripta legione nova. Transcribi tantum recitarique eos jussurum 23, 23. *de lectione senatus.*

TRANSCURRERE 40, 40. Cum magna strage hostium, infractis omnibus hastis, transcurrerunt.

TRANSDUCERE 42, 22. Transductisque Padum ager est assignatus. Silentio noctis transductis copiis 42, 60.

TRANSFERRE 3, 68. Nisi a portis nostris mœnibusque ad illorum urbes hunc belli terrorem transtulero. Ut ab portis Gabinis sub Romana mœnia bellum transferatur 1, 53. Ut trans Penedum transferret castra 42, 60. Lituo in levam manum translato 1, 18. Pecuniam regiam translaturus in triumpho est, et in aerarium laturus 45, 37. Armorum hostilium magnam vim transtulit; nullam pecuniam admodum 40, 59. Quadraginta millia pondo argenti Ti. Gracchus transtulit, viginti millia Albinus 41, 7. Transtulit in triumphum multa militaria signa spoliisque alia et suppellectilem regiam 45, 43. *Vid. Intt. ad h. l. cf. cap. 39. ff. 34, 52. et Sueton. Jul. cap. 80.*

TRANSFIGERE 5, 36. Fabius — ducem Gallorum — per latus transfugum hasta occidit. Simul verbis increpans puellam 1, 26. Ut cum armis transfigere corpus posset 21, 8.

TRANSFOSUS 44, 11. Transfosso pariete iter in urbem patefacere.

TRANSFUGAM — nihili aliud, quam unum vile atque infame corpus esse ratus 22, 22. *cf. 87, 89. ubi hostes cum pecoribus comparantur. ff. 26, 12.* Si illa pastorum convensarumque plebs, transfuga ex suis populis etc. 2, 1.

TRANSFUGIUM 22, 43. Ut, quo longius ab hoste recessisset, transfugia impeditiora levibus ingenis essent. *paulo ante dicitur milites de transitione consilium cepisse.*

TRANSIRE 10, 27. Transgresso Apennino. *si modo sanus locus.* — in Corsicam transgressus 42, 1. *cf. 21, 5. Vid. trames.* Inde, in Latinam viam transversis tramitibus transgressus etc. 2, 39.

TRANSIRE 23, 32. Transactis rebus, quae in urbe agenda erant. Prius de praetoribus transacta res, quae transigi sorte poterat 52, 28. Optimum visum est, committere rem fortunae, et transigere cum Publilio certamen. Itaque in aciem copias educunt 9, 12. — alii in primo pavore — transacta res esset 10, 41.

TRANSIRE 2, 10. Si transitum pontem relinquere. *cf. 21, 43.* — transitio annæ 28, 28. Nec manere ergo, nec transire aperte ausus 1, 27. *scilicet. per fugam modo.* Pedites equitesque insignes donis transiere ac transveoti sunt 10, 46. Minucium — transiisse a Patribus ad plebem — invenio 4, 16. Ut transiissem in sententiam meam videri posset 44, 28.

TRANSITIO 26, 12. Fameaque — nulli non probabilem causam transitionis faceret — scortum transfugarum unius etc. *Vid. transfugium. cf. 45, 6.* Pacto transitionis Albanorum 1, 27.

TRANSITUS quosdam pretio mercatum 23, 28. Transitum eâ non esse 21, 32. Transitum claudere 27, 46. Transitum expectantes 24, 7. *scilicet. per angustam viam.* Nempè transitum regis. Nisi legendum transeuntem. *Sed sic etiam Ciceroni adventus pro adventibus.*

TRANSMARINUS 28, 24. Quod gentium transmarinarum in amicitiam primi venissent.

TRANSMIGRARE 5, 24. Actio movebatur — transmigrandi Veios. Ut, relictis ruinis, in urbem paratam Veios transmigrarent 5, 50. Ut Veios transmigraremus 5, 53.

TRANSMITTERE 44, 28. Unde transmittere in Macedoniam possent. Ne in Italiam transmittant Galli bellum 21, 20. Ex Corsica subacta Cicereius in Sardiniam transmisit 42, 7. Transmisso per viam tigillo 1, 26. Navium agmen — transmittens 21, 27. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 23.* In naves impositos praeter oram Etrusci maris Neapolim transmisit 40, 41.

TRANSNARE 2, 47. Magonem cum equitatu et Hispanis peditibus flumen exemplo transnasse: ipsum Hannibalem per superiora Padi vada exercitum traduxisse.

TRANSPORTARE 26, 17. Exercitum — in naves impositum Nero in Hispaniam transportavit. Ne supplementum cum stipendio comaeque ab Karthagine Hannibali transportaretur 24, 8. In eo exercitu, qui in Macedoniam est transportatus 42, 24.

TRANSVERERE 21, 47. Ut jam Hispanos omnes infati transvererit utres. *cf.* 10, 46. Ut equites idibus Quintilibus transvererentur 9, 46. In eo triumpho Gallicis carpentis arma signaque et spolia omnis generis transverxit 36, 40. Juno regina transecta a Veis 5, 52. Quadringentis ferme onerariis exercitum transverxit 29, 26. Cum omnibus copiis transectus 42, 49.

TRANSVERBERARE 38, 22. Transverberatis scutis. *Vid. Virgil. Æn.* 10, 336.

TRANSVERSUS. *Vid. trames*. Transversis itineribus 3, 7. *i. e. obliquis*. Per transversos limites superatis montibus 41, 14. *Virgil. Æn.* 5, 19. Mutati transversa fremunt, et vespere ab atro consurgunt venti.

TRANSULTARE. *Vid. desultor*.

TREPIDARE *indicat non motum aliquem simpliciter, ad capessendam rem, neque omnem tumultum illum, qui sit ante concurrem, sed motum cum festinatione aliqua, sive e terrore repentino, sive quacumque alia subita re, ex qua festinatione aliquid confusio tumultusque oritur. vide B. Patrum in Actis Eruditor. ad a. 1743. p. 17. Hinc intelligi commodè possunt sequentia: Maximam patrem ad arma trepidantes cædes oppressit 9, 37. Dum in sua quisque ministeria discursu trepidat ad prima signa 23, 16. Ut — exercitus — haud satis decoro prælio trepidaret 28, 19. Dum trepidant acie instruenda 34, 14. *cf.* 44, 14. et 38. Equorum exercitus, tumultuario similis, sine ducibus certis, sine imperio trepidare 9, 45. Ut — pars terga trepidantium invaderent 27, 1. Strepitu sequentium trepidante equo 1, 13. — inter pugnas fugæque consilium trepidante equitatu *ibid. cap.* 14. Concursu pastorum trepidantium circa advenam 1, 7. Ut tot uno tempore motibus animi turbati trepidarent magis quam consulerent 21, 16. Subinde per alia atque alia pavidam consilia et imperia trepidans 44, 6. *cf.* 28, 30. Ne in foro subitis trepidaret consiliis, et omnia temere ac fortuito ageret 3, 28. Trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias potuisse 42, 60. Terra marique trepidatur 41, 3.*

TREPIDATIO 21, 25. Cum magna trepidatione et pavor omnium. Contemplatique trepidationem fugamque hostium prope una voce exclamavere omnes, ut sequerentur 38, 24. Quam trepidationem ubi Placcus conspexit etc. 40, 40. Nihil trepidatione opus esse 1, 27. U' jam ex trepidatione concurrentium turb. constitit 3, 50. Ibi vero clamor jubentium referre signa ruinæ quoque prope similem trepidationem fecit 42, 66.

TREPIDUS 8, 37. Trepidam civitatem excire. *i. e. ut trepida ferret, exciendi trepidam reddere*. Trepido nuncio excitatus 1, 48. — res trepidæ 34, 11. — trepidi

rerum suarum 5, 11. *et.* 36, 31. In re trepida 1, 27. Re nova trepidus rex 1, 60. Trepidus nuncios adfert, hostem magno agmine adesse 42, 57.

TRESVIRI coloniam deduxerunt 40, 29. *conf. ibid. cap.* 34.

TRIARIUS 8, 8. Res ad triarios rediit.

TRIBUNAL 28, 27. Albium et Atrium sedisse in tribunali P. Scipionis. *i. e. contrecti, cespiticio*. *Vid. templum*. Tribunal Porsennæ 2, 12. Legati — in forum ad tribunal perrexerunt 45, 2. (*de victoria a Perseis reportata*.)

TRIBUNATUS 9, 46. Tribunatu ante gesto, triumviratibusque, nocturno altero, altero coloniam deducendis.

TRIBUNICI 3, 35. Ipse medius inter tribunicios — in foro volitare. *qui tribuni fuerant. conf.* 4, 6.

TRIBUNICUS 2, 1. Tribuniciis procellis.

TRIBUNUS Celerum, in quo tum magistratu etc. 7, 59. Tribuni dicti *simpliciter* pro tribunis plebis. *Vid. Drakenborch. ad* 2, 56. *cf.* 3, 64. *et.* 9, 33. Tribuni consulares 8, 33. — tribuni mil. comitati Ruffuli 27, 36. *cf.* 42, 31. 43, 12. 44, 21. — quos sibi (*tribuni pl.*) collegas cooptassint 3, 64. Tribuni suffragio populi creati 28, 27.

TRIBUS 1, 43. Post expletos quinque et triginta tribus duplicatio earum numero, centuriis juniorum seniorumque etc. *Vide Gronov. ad h. l. et B. Patrum ad Sueton. Jul. cap.* 13. *cf.* 3, 64. *est autem* explere tribus *i. q. dimidio numero tribuum majorem suffragatorem habuisse*. Jure vocatur tribus 5, 17. *i. e. ad eum ordinem, quem Servius instituerat*. — tribum ferre 8, 37. *pro suffragia tribus*. — tribu moti 24, 18. *cf.* 45, 15. *i. e. ut posteriori loco Livius ipse dicit, mutare tribum jussi*. Fierique se pro tribu ædilem videret 9, 46. *i. e. a tribu prærogativa*. *Vid. Gronov. ad h. l. et in Obs.* 4, 1. *vid. describere et movere*.

TRIBUTUM 45, 18. Dimidium tributi, quam quod regibus ferre soliti erant, populo Romano pendere.

TRIDUUM ac tres noctes (*Apollo*) lacrimavit 43, 13.

TRIFARIAM exercitum in diversissimas regiones distraxere 26, 41.

TRIGEMINUS 6, 7. Trigeminae victoriae triplicem triumphum — egistis. *Vid. Virgil. Æn.* 8, 202. Forte in duobus tam exercitibus erant trigemini fratres 1, 24.

TRIPARTITO urbem aggreditur 21, 7. — Iberum copias trajecit *ibid. cap.* 23.

TRIPUDIUM 25, 17. Armatum exercitum decucurrissæ, cum tripudiis Hispanorum, motibusque armorum et corporum suas cuique gentifassuetis *cf.* 23, 26. Erumpunt igitur agmine et castris, tripudiantes more suo. *Vid. saltatus*.

TRISTIS 24, 9. Tristia ad recordationem exempla. Additumque inertis censoris no-

tæ triste senatusconsultum 24, 18. Disciplina tetrica ac tristis veterum Sabino-
rum 1, 18.

TRITICI summa 43, 6.

TRIUMPHARE 45, 39. Triumphantes aurati purpuratique. Hi omnium primi, nullo bello gesto, triumpharunt 40, 38. Ex Hispania triumphavit 34, 46. Ex Leguribus Ingaunis triumphavit 40, 34.

TRIUMPHUS castrensis 7, 36. — triumphum clamare 21, 62. *pro iis triumphis!* *exclamare.* Vid. *titulus.* Triumphum nomine cient 45, 38. Duo singularia hæc ei viro (*Publilio*) primum contingere; prorogatio imperii non ante in ullo facta, et acto honore triumphus 8, 26. *cf.* 28, 38. — triumphus agebatur 41, 13. Triumphi — ex Hispania duo continui acti 41, 7. Papirium, tamquam ex hostium ducibus, sic ex Romano imperatore victoriam et triumphum petere 8, 33. — iustissimos meritis triumphos intentari. *ibid.* i. e. *nunc bene meritis triumphos aliorum de se metuen-
dos esse, denunciari.* Boiorum triumphi spem collegæ reliquit 33, 37. *i. e. de Boiis.* Vid. *navalis.*

TRIUMVIRI capitales 32, 26. *il. cap.* 42. et 40, 19. — mensarii 23, 21. — agrarii 27, 21. — sacris conquistendis donisque persignandis 25, 7.

TRUCIDARE 6, 37. Nec fœnore trucidandi plebem alium (*modum*) Patribusumquam fore. Papirius — traditur — ceteros trucidatos 5, 41. *oratio ἀντιλέγουσιν.* Pecora in fania trucidant verius passim, quam rite sacrificant 41, 18. Vid. *Virg.* *Æn.* 2, 670. Ex ingenti captivorum numero 358 delecti, nobilissimus quisque, qui Romam mitterentur, vulgus aliud trucidatum 7, 19. Servilibusque omnibus supplicii cruciatis trucidando occidit 29, 18. *cf.* 21, 13.

TRUCIDATIO 28, 16. Inde non jam pugna, sed trucidatio velut pecorum fieri.

TRULLA 37, 11. Trullis ferreis multum conceptum ignem præ se portabant.

TRUNCUS 41, 9. Puerum trunci corporis — datum. *i. e. parum integri.* Urbs trunca (*Capua*) sine senatu, sine plebe, sine magistratibus, prodigium; relicta crudelius habitanda, quam si deleta foret 31, 29.

TRUX ingenium 3, 54. — oratio 4, 48. — orator 34, 5. — sententia 29, 19. — cantus 5, 37. — vox 45, 10. Species profecto his ibi truces Gallorum sonumque vocis in oculis atque in auribus fore 6, 28. Truces oculi 2, 10. Qui proconsularem imaginem tam sævam ac truce[m] fecerit 5, 2.

TUBICINES. Vid. *accensere.*

TUERI castra 33, 15. *alias:* tenere 5, 51. Pecunia ad classem tuendam bellumque Macedonicum ea decreta est 23, 38. Ut nunc quisque provincie sortem tueretur 10, 26. Eodem se genere (*vite*) tuebatur 39, 9. *i. e. questum eundem faciebat.*

TUQURIUM parvum 42, 34.

TUM quum maxime in hostiam intuens

40, 13. *cf.* 23, 9. *il.* 40, 32. Vid. *Clav. Ciceron.* in quum maxime. Deinde quæ tum quum maxime L. Hortensius faceret 43, 7. Si sciens fallo, tum me Jupiter O. M. etc. 22, 53. *Gronovius legi vult ut. Dukerus autem vindical vulgatum.* Tum bellum et fortia consilia placeant, tunc sponsio et pax repudiatur 9, 11. *cf.* 21, 36. *il.* 28, 15. Tum quoque etc. 39, 13. *pro nunc etc.* Si dimicandum erit, tum tu in novissimos te recipito 7, 40.

TUMERE et queri 33, 11. *pro ira tumere, ut alibi Livius loquitur, nisi vero pro jam tumentes legamus ira tumentes.* Sic 31, 8. Vid. *Bauer. ad illum locum pag.* 201.

TUMIDUS 45, 23. Tumidior sermo Rhodiorum. *mira ibi ratio addita:* quod excellere inter finitimas civitates videamur.

TUMULTUARI ceptum est 36, 44. *cf.* 24, 21. — tumultuatum verius quam belligeratum 21, 16. Ne tumultuarentur 41, 5. *scil. Romæ, conscribendis propter tumultum legionibus.*

TUMULTUARIUS exercitus raptim conscriptus 8, 11. *cf.* 9, 45. — castra tumultuaria raptim communierunt 28, 16. Velut tumultuario exercitu raptim ducto 5, 37. Imperatum est, ut Petillius duâs legiones civium Romanorum tumultuarias scriberet 40, 26. *ibid.* ut, qua lrent, protinus subitarios milites scriberent, ducerentque secum. Nihil tumultuariæ pugnæ simile erat, quales in oppugnationibus urbium per occasionem partis alterius conscribi solent 21, 8. *Tamen cap.* 11. *prælia dicuntur.* Tumultuaria prælia 27, 42. *cf.* 29, 36. *il.* 35, 4. — certamina 21, 7. Tumultuario opere 42, 63. *de muro restituito.* *cf.* 44, 19. Tumultuariæ agrestium Etruscorum cohortes 9, 36. — tumultuarius miles 1, 37. — dux 26, 37.

TUMULTUOSE 2, 29. Senatus tumultuose vocatus tumultuosius consultit. Adeo tumultuose excepta est (*res*) clamoribus undique et indignatione Patrum 2, 28. Quam potuere tumultuosissime 1, 40.

TUMULTUOSUS nunciis 2, 24. Facta popularia in speciem, tumultuosa eadem 6, 14. Tumultuosa prælia 27, 2. *cf.* 28, 15. *il.* 30, 8. *Oppos. magna.* — tumultuosos et minaci genere pugnæ 1, 14. Quod tumultuosissimum pugnæ erat 2, 10. — iter prope ipso prælio tumultuosius fuit 49, 66. Tumultuosa turba 6, 14.

TUMULTUS 21, 48. Tumultu, quam re, major cædes. — tumultum magis, quam certum nuncium intulerunt castris 31, 36. Tumultus verius fuit, quam bellum 2, 26. — triarii tumultum jam in concione miscentes 8, 32. Ad crescentem tumultu jam metum seditionis 2, 45. — conticescente tumultu 22, 55. Hispania magno tumultu ad bellum consurrexit 33, 19. — provincia est in tumultu 3, 10. Tumultumque inter se majorem, quam in prælio, edentibus 36, 19. Ita Hispaniæ rebellantis tumultu,

haud magno motu intra paucos dies concito et compresso 29, 3. Tumultum apud alteram consulem in castris (*pulvis conspectus*) fecit 9, 43. Desperato improviso tumultu 10, 14. *i. e. impetu ex insidiis*. Quidam et a Cenomanis — tumultum accipientem injectum, caesaque in medio quinque etc. 32, 30. Cujus (*gentis*) secundum Gallicos tumultus arma terribiora essent 9, 29. Vid. *bellum*. Ad quorum (*Gallorum*) praetereuntium raptim tumultum quum exterritæ urbes ad arma concurrerent 5, 37. Nata in vanos tumultus gens *ibid.* Lupus — agilitas — magno connectantium tumultu evasit 41, 9. Ut — equites — in hostes, quanto maximo possent tumultu, incurrant 42, 7. Vid. *ardere*.

TUMULUS silvestris 27, 26. *debebat esse silvester; sed, quantum e silentio Drakenborchii conjicere licet, libri non variant.* Nodus tumulus et asperus soli 25, 36. Loco jacente inter tumulos castra habentes 5, 48. *Drakenborchius intelligit colles ipsius urbis Romæ; Doviatus autem sepulchra.* Vid. *clivus*.

TUNC 1, 25. Illorum tunc arma, illorum intueri manus. *pro nunc.* (Sic 39, 11. ult.) *Sed fortasse Livius e sua persona hoc dixit.* *conf. Bauer. ad h. l. pag. 36. Vid. tum.*

TUNICA lato clavo 80, 17. — tunicae versicolores 9, 40.

TURBA navalis, mixta ex omni genere hominum 26, 20. Clauserant portam turbæ et turba conferta iter reliquum clauserat 39, 49. Vid. *tumultuosus*. Ingens turba circumfusi fremebant 26, 35. — tanta multitudo juniorum Romam convenit, ut gravis urbi turba insolita esset 43, 14. Omnem forensē turbam excretam in quatuor tribus coniecit 9, 46. *cf. 24, 48.* Ne in turba quidem 5, 2. *de octo tribubus mil. cons. potestate.* Omnis turba, non habitantium modo Lilybæi, sed legationum omnium ex Sicilia 29, 26. Turba scutorum (*scilic. militum*) 8, 8. Acceptus extemplo in tumultuosam turbam, et ipse tumultum augebat etc. 6, 14. Quum circumfusa turba esset, prope in concionis modum 2, 23.

TURBARE 3, 66. Quum dies alicui nobilium dicta novis semper certaminibus conciones turbaret. Ne incerta prole auspicia turbarentur 4, 6. — ne spem pacis turbare vellent 32, 36. *cf. 29, 12.* Turbantes civitatis otium 3, 48. *conf. Bauer. Exc. Liv. 1, pag. 180.* Permissus equitatus turbaverat ordines 3, 70. — tum quoque equites haud modice primo impetu turbare 38, 13. *i. q. turbas dedere.* Donec territum — oculisque simul ac mente turbatum — obtruncat 7, 26. Quantum in turbatis mentibus poterat 5, 47.

TURBATOR 2, 16. Quum pacis ipse auctor a turbatoribus belli premeretur. Vid. *bellum*. Vulgi turbatores 4, 2. *id. cap. 48.*

TURBIDUS 3, 46. Nisi quod in turbidominibus perspicuum fore putent, quid agatur. Arma signaque per turbidam lucem in primo apparebant 10, 41. *i. e. per lucem excitato patere turbidam.*

TURMA 8, 7. Tomarum prefecti.

TURPITER 22, 50. Qui se bene mori, quam turpiter vivere maluit. Vid. *Firg. Æn. 2, 511.*

TURRIS 33, 48. Hannibal — ad suam turrim pervenit. *i. e. speculam s. villam in edito sitam, quemadmodum et Græci *ωργην* dicunt; unde *ωργην* in vinetis, etiam in scriptura sacra, memorantur.* vide *B. Patrum ad Sueton. Ner. 36.* E turri pratoris navis 37, 24. *naves turribus allatae apud Florum commemorantur.* vid. *Scheffer. de Re Veticul. 3, 1.* Postquam turres excitari viderant 43, 18. Portarum turres 44, 31. *id. castrorum 44, 39.*

TUTAMENTUM 21, 61. Adeoque pluteos ac vineas Romanorum (*nisi*) opererat, ut ea sola, ignibus aliquoties connectis ab hoste, etiam tutamentum fuerit.

TUTARI 6, 42. Fuga se longinqua — ab hoste rese tutati sunt. *cf. 8, 32.* Egregiis muris situque naturali urbem tutantes 5, 2. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 178.* Ceteros propinquitatis urbis tutata est 10, 37. *cf. cap. 46. id. 21, 61.* Iato ipso telo tutabimur plebem 6, 35. Eamque provinciam, dum consul inde abesset, tutaretur 41, 5. Conforti in portis, obstando magis, quam pugnando castra tutabantur 40, 25. Fidem tutandum 1, 21. Metu regnum tutandum esse 1, 49. Ut suæ quique partis tutandæ res sit 25, 30. *A. e. ita eam curandam habeat; ut neglecta et amissa solus culpam sustineat.*

TUTELA 1, 6. Ut dii, quorum tutelæ ea loca essent, auxilium legerent, qui nomen novæ urbi daret. Fratre relicto Pergami ad tutelam regni 42, 55. Sub quorum tutela atque curâ militent 24, 8. Sub tutela inviolati templi 2, 1.

TURO in Hexaptylo agmen receptum est 24, 32. *nisi cum aliis totum legatur.*

TUTOR 1, 34. Ut — tutor etiam liberis regis testamento institueretur.

TUTUS 39, 19. Utique (*Petentia*) tutus esset. *pro in tuto.* Sic 3, 45. — intervallo ac locis tutus 23, 26. Vid. *Gronov. ad h. l.* Tutâ celeribus consiliis præpositurum 22, 38. Castra relinquentam nulla alia tutiora, quam errore hostis etc. 27, 44. Quelibet Hannibali tuta atque integra ab domo venerunt 24, 8. Ad id, quod, ne timeatur, fortuna facit, minime tuti sunt homines 25, 38.

TUTUS 25, 12. Multaque millia occisus deferat amnis etc. *pro tuorum.* Ne tibi, P. Corneli, quum ex alto Africam conspexeris, ludus et jocus fuisse Hispaniarum videbuntur 28, 42.

TYRANNIS 33, 14. Quinque et viginti lenta tyrannidem suam exhaurirent. *Sen. de brevitate vite.*

TYRANUS. Vid. *castitabilis*.

VACARE 42, 4. Quum agri Gallici — aliquantum vacaret. *i. e. sine cultoribus esset*. Vacat respublica milite et sumtu 2, 48. Cognitio vacantium militiæ munere post bellum differtur 4, 26.

VACATIO 27, 38. Qui (*coloni maritimi*) sacrosanctam vacationem dicebantur habere. — vacationes recitare *ibid.* *i. e. jura vacationis*. Scribere exercitum sine ulla vacationis venia 8, 20. *cf.* 24, 18. Quinquennii militiæ vacationem decrevit 23, 90. *cf.* 42, 33.

VACUUS 24, 18. Censores vacui ab operum locandorum cura propter inopiam arari. Omni cura vacuus 36, 26. Vacuo ab hostibus mari Samum trajecerunt 37, 13. — vacuis occursu haminum viis 5, 41. — per vacuum in submoto locum cuneo irruerunt 25, 3. Ut in vacuo (*agro*) vagaretur cupiditas privatorum 42, 19. Qui obsidione delegata in curam collegæ, vacuus per agros cuncta infesta commeatibus hostium fecerat 9, 13. *i. e. a cura obsidionis, ut Dukerus explicat. Sed idem conjicit, fortasse legendum esse vagus*. Vacuam domum novis nuptiis fecit 1, 46. Per eadem senatus vacuum republicam tradere Hannibali 28, 2. Vacuam noctem operi dedere 3, 28. *i. e. non impediverunt, quo minus per noctem opus perficeretur*. Vacui pace Punica Romani 31, 1. — vacua civitate 3, 40. *i. q. quæta, pacata*.

VADERE citato equo 30, 12. — in hostem 7, 24. — in quas (*cohortes*) — victores vadunt 9, 43. — in prælium 7, 16. Ut — stingerent gladios, videntes in hostem 9, 35. Armis arreptis, simul ad arma ceteros ciens, vadit 5, 47. Vadere ad hostem 23, 19. — ad subjectum arci forum 32, 23. Vadit adversus imminentem hostium aciem 9, 31. Vadentemque per intermissa custodiis loca Decium sequuti sunt — jam evaserant mediâ castra — ob viis custodiis cæsis ad castra consulis pervadit 7, 36. Quem quum vadentem ad speluncam Cacus vi prohibere conatus esset 1, 7. Perturbam vadens 3, 49.

VADES deserere 39, 41. *dicitur de reis, qui vades dedere de sistendo ad diem. cf.* 3, 13. *et.* 23, 32.

VADUM 38, 12. Vado superari amnis non poterat. *conf. cap.* 18. — proxima littori vada 31, 1. Vid. *desinere*.

VÆ viciæ esse 5, 48. *ad q. l.* Vid. *Bayer. pag.* 211.

VAGARI populabundum hostem per agros possi 2, 60. — duo consulares exercitus, diversis vagati partibus, omnia — evasarent 10, 15. Cum hac — licentia per urbem (*stibicines*) vagarentur 9, 80. Manesque Virginie — per tot domos ad petendas penas vagati, nullo relicto sorte, tandem quieverunt 3, 58. Aut passim, aut late vagatas est ignis, 3, 42. Ut in vacuo vagaretur cupiditas privatorum 42, 19.

Lemborem — passim per Cycladas atque Ægeum vagantium mare 44, 29.

VAGUS 7, 17. Multosque populatores agrorum vagos palantes oppressit. *conf.* 33, 15. Vagus patulo post equus errans per urbem cognitus 27, 16. Vaga popularisque supplicatio studiis prope celebratio fuit. 3, 63. *i. e. injussu facta*.

VALERE 7, 6. Num etiam in deos immortales inauspicatam legem valuisse? *i. e. vim habuisse, efficacem fuisse*. Metus ad omnes valuit 38, 28. *i. q. omnes impulit, ut etc.* In mediterraneis quoque ac montanis ad ferociores jam gentes valuit 21, 60. *i. e. apud eas in auctoritate fuit*. Jus tamen gentium valuit 2, 4. *i. q. prævaluit*. Ibi crimen valuit 6, 20. *i. q. agnatum est*. Ad id valere arbitror, ne nos in amicitiam suscipiamur 7, 30. Repentinum terrorem valiturum 44, 31. *i. q. felicem eventum effecturum*. Dum pro argenti decem aureus unus valeretur 38, 11.

VALETUDO 26, 22. Oculorum valetudinem excusavit. Vid. *jocari*.

VALIDA civitas 3. 8. *h. e. quæ pestilentiam superaverat*. Urbs portu ac mœnibus valida 24, 2. — munitiones validiores impositæ 36, 17. Urbem — neque mœnibus neque viris atque armis validam 24, 40. *conf.* 43, 21. Neque validiores opibus ullæ inter se civitates gentesque contulerunt arma 21, 1. Insulam fertilem agro; viris, armis haud æque validam 28, 37. — præsidia valida 44, 85. Res Romana adeo valida erat, ut cuilibet finitimarum civitatum bello par esset 1, 9. Tot tam valida oppida 5, 54. Tum valida, tum temperata et belli et pacis artibus erat civitas 1, 21. Multo et ætate et viribus validior 1, 48. Pedites equitesque ut validiores (*hoste*) habeamus 24, 8. Gens opibus armisque valida, 7, 29.

VALLARE 9, 41. Castra vallantem Fabium adorti sunt.

VALLIS 4, 46. Per supinam vallem fusi sunt. Vid. *supinus*. In avversis vallibus considerare jubet 27, 41. *eandem vocem pro adversus restitui vult Gronovius* 2, 31. Vallis planior patentiorque 21, 7. Vid. *æquus*.

VALLUM Græcum et Romanum quale? 33, 5. Vid. *Polyb.* 17, 14. *ii. Clav. Ciceron. in h. v.* Haud secus, quam vallo septa inhorreret acies 3, 8. *scil. ob hastas in terra fixas ab militibus, quæ in subsidio erant*. Quæ (*hastæ*) pleræque adversæ cadentes, velut vallo objecto iter impediebant 35, 30. Vallum secum portare Samnitem 10, 35. Italia, nisi quatenus vallum castrorum cingit, nihil reliqueritis Pomo 28, 39. Vid. *scindere. ii. strages*.

VALVA 40, 52. Supra valvas templi tabula cum titulo hoc fixa est.

VANITAS itineris 40, 22. *i. q. iter frustra susceptum*. Qui se propalam per vanitatem jactassent 45, 31.

VANUS 34, 39. Vani tactus *i. q. irriti*. — vanum teli genus 31, 39. *i. e. non efficax*. — vana incassum jactare tela 10, 29. Nullo inter arma corporaque vano intercedente telo 21, 8. In advenientis arma hostis vanum casum cum impenti sonitu enssem dejecit 7, 10. Ex vano habere spem metumque 27, 26. — vanam victoriam vanior irritam faceret pax 9, 9. Famam egregie victorie cum vanioribus litteris magistri equitum Romam perlata 22, 24. Vanior jam erat hostium acies 2, 47. *ubi quidem Gronovius legi vult rarior*. Equestris pugna effectum, quam conatibus, vanior erat 7, 7. Vana laudibus suis oratio 4, 40. — haud vana atulere *ibid. cap. 37. i. e. vera*. Nihil haustum ex vano velim 22, 7. *nisi legendum ex vario. vid. Drahenborch. ad A. l. ii. ad 29, 23*. Vana versare in omnes opiniones licet 4, 20. Quoniam primum vanum inceptum evasisset 35, 47. Nata in vanos tumultus gens 5, 37. Ne vana urbis magnitudo esset, adjuviente multitudinis causa — asylum aperit 1, 8. Ut collegae vanam fidem faceret 2, 27. Vana legatio 21, 18. Invidia vulgi vanum ingenium dictatoris corripit 1, 27. Vanis animis et minis increpat hostem 22, 28.

VARIARE 3, 45. Variat lex causis et persona. — fortuna 9, 18. Variante fortuna eventum 23, 5. — variabant secundae adversaeque res non fortunam magis, quam animos hominum 25, 1. Quod si — nunc quoque fortuna aliquid variaverit 23, 18. Variata memoria actus rei 21, 28. *i. e. vario traditur de modo rei gestae*. Ex verna primum intemperie variante calores frigoraque 22, 2. Ibi si variaret 1, 43. *si suffragia primae classis non eundem legerent*.

VARIATIO 24, 9. Consules centuriae sine variatione ulla dixerunt.

VARIARE 5, 23. Quia tot annis varie ibi bellatum erat. *i. q. ancipite Marte. conf. 2, 2*. Varie militum versat animos, castigando adhortandoque 21, 30. *conf. Virgil. Aen. 10, 368*.

VARIETAS 9, 17. Varietatibusque distinguendo opere, et legentibus velut deverticula amena, et requiem animo meo quaererem. Varietates annonae 7, 31.

VARIUS 2, 6. Ibi varia victoria et velut aequo Marte pugnatum est.

VASA pro omni instrumento ac suppellectili dicta 1, 24. Vasa comitesque meos. — vasa silentio colligere 21, 47.

VASTARE 5, 53. Vastatam incendiis ruinisque relinquere urbem. Omnia ferro ignique vastata 7, 30.

VASTITAS 8, 9. Constatnatae cohortes Latinorum fugam ac vastitatem late fecerunt. *i. e. vacuitatem*. Plus vastitatis huic urbi secunda nostra fortuna faciet, quam adversa fecit 5, 51.

VASTUS 2, 7. In vasto (vacuo) ac deserto agro. — solitudines vastae 6, 41. —

urbe a defensoribus vasta facile potius sunt hostes 23, 30. — nec solum modo vastum hosti relictum 10, 12. Agrestium fugae vasti relictis agri 2, 50. Quum vasta Roma omnia insueta solitudine fecisset 3, 52. Omnia, velut forte congregata turba, vasta ac temeraria esse 24, 48. Oppos. conferta et ordinata. Vastam inceditis ruinisque relinquere urbem 5, 53. *culgo exhibent vastatam: quae verba saepius confusa sunt. conf. 4, 39*.

VATES 6, 12. Si quid dii vatesque eorum in futurum vident. *conf. 44, 37*. Animus meus, maximus mihi ad hoc tempus vates, praesagit 26, 41. Cujus tantae dimicationis vatem — Fabium haud frustra canere solitum 30, 28. Sacrificulos vatesque foro, circo prohiberent? 39, 16. *cf. 25, 1*.

VATICINI libri 25, 1. Quicumque libros vaticinios precationesve, aut artem sacrificandi conscriptam haberet.

UBERE 29, 25. Imbelles, quod plerumque in ubere agro evenit, barbari sunt. Uberrimo agro, mitissimo caelo — mansuefacta est feritas 38, 17.

UBI 39, 19. *Ubi — huc pro eo*. Ubi primum — statuit. (*scilicet eum locum*) Curtium lacum appellaverunt 1, 13. *Vid. ad A. l. Bauer. pag. 23*. Mirandoque, ubi illi viri essent, qui secum Veios — cepissent 5, 43. *i. q. cur non amplius tam fortes essent etc.* Domesticae cladis, ubi avunculus ejus nuper — absumtus erat 9, 17. Ex olla, ubi exta coquerentur 41, 15. Hic Capitolium est, ubi quondam — responsum est, eo loco caput rerum — fore 5, 54. Ubi primum degressos tumulis montanos laxatasque sensit custodias 21, 32. Ubi primum magistratum inissent 43, 11. Ubi primum posset 43, 38. Ne ubiubi regum desiderium esset 2, 2. *cf. 42, 47*. Ubiubi essent 42, 57. *Vid. ibi. et locus*.

UBIQUE semper. *vid. semper*. Tamquam non ubique dii immortales sint 42, 8.

VECORIS 9, 23. Velut recordes illati. *i. q. furibundi. conf. 28, 22*. Vecoris impetus 7, 15. *conf. 4, 50*.

VECTARI per urbem 34, 3. *conf. 35, 35*. — id satis habitum ad fructus ex agris (navi) vectandos 21, 63. *cf. 28, 42*.

VECTIGAL 40, 51. Portoria et vectigalia: Liberatis vectigalibus 41, 28. Pacem petere, vectigal, quantum Philippus pactus esset, daturum Persea Romanis pollicentes 42, 62.

VECTIGALIS 23, 48. Quae (Sicilia ac Sardinia) ante bellum vectigales fuissent. *cf. 5, 10*. Vectigalis (Hannibal) stipendiaris et servus populi Romani 21, 41.

VEGETUM ingenium in vivo pectore vigeat 6, 22. *eadem haec verba leguntur 7, 4. additis his: virebatque integris sensibus*.

VEHERE 22, 23. Qui (*ventus*) campis torridis siccitate nubes pulveris venit. Uno equo per urbem verum triumphum vehi 28, 9. Pecuniam — portantibus suis præcipit, parvis itineribus veherent 44, 27.

VEHICULUM 1, 59. Invecta corpori patris nefando vehiculo filia.

VEL 44, 6. Ut vel murus objici, turresque excitari potuerint. Ne Romana plebs, metu percussa, receptis in urbem regibus, vel cum servitute pacem acciperet, 2, 9. Unum vel adversus omnes satis esse 2, 44. *conf.* 5, 6. *it.* 9, 24. Cujus eo tempore vel maxima apud regem auctoritas erat 36, 41.

VELAMEN 1, 32. Filo, lanæ velamen est. Vid. *lana*.

VELAMENTA supplicum, ramos oleæ — porrigentes 29, 16. — velamenta et infulas præferentes 25, 25. *cf.* 30, 36. — ramos oleæ ac velamenta supplicum alia porrigentes 24, 30. Vid. *Virgil. Æn.* 11, 101.

VELATUS 2, 54. Claris insignibus, velut infulus, velatos ad mortem destinari. Vid. *Clav. Ciceron. in h. v.* Qua (*toga*) simul — velatus processit 3, 26. Pileati aut lana alba velatis capitibus volones epulati sunt 24, 16. Navis velata infulis rarisque oleæ 30, 36. Capite velato, 1, 18. Capite velato filo 1, 32. Sacerdotes — suis insignibus velatos etc. 2, 39.

VELLE 3, 68. Male rei se, quam nullius, turbatur ac seditionum duces esse volunt. *i. q. malunt, uti enim magis ante quam sæpe omittitur. ita magis latet in velle.* *cf.* 25, 29. Ne quem eorum Ætoli recepiisse velint 38, 11. *pro recipiant.* Volens propitius adesset 7, 26. Quibusdam volentibus novas res fore 21, 50. *i. e. quosdam libenter rerum novarum participes fore.* Quid sibi vellent 8, 50. Quid vobis vultis? 8, 67. Quid sibi vellet 41, 20. Quidnam sibi repentinus clamor vellet 44, 12. Vid. *auspicium*.

VELLERE vallum 9, 14. *it.* 10, 25. — omni parte munimenta vellebantur 3, 25. Vellerentque signa, et Romam proficiscerentur 3, 50.

VELOCITAS 25, 9. Velocitate corporum ac levitate armorum.

VELUM 25, 25. Libero mari vela in altum dedit. Vid. *dare. conf. Virgil. Æn.* 2, 136. *it.* 3, 9. dare fatis vela.

VELUTI si censisset auditas preces 1, 12. *al. illud si omittunt.* Velut si pariter utrosque murus texisset, ita utrumque in pugnam procursum est 21, 8. Pars insulæ, velut munitissima, prodita atque alienata 24, 22. *ad q. l. vii. Bauer. pag.* 114.

VENA 44, 33. Quorum (*montium*) venæ in mare permanentes undæ miscerentur. *de fluvio subterraneo.*

VENALEM sanguinem habere 28, 31.

VENATIO 25, 9. Cum solito captæ venationis onere. *i. q. feræ confectæ.*

VENDERE 40, 51. Quas (*tabernas*) vendidit in privatum. Ut præconibus Latine vendendi jus esset 40, 42.

VENDITARE 3, 35. Ipse (*Appius*) medius inter tribunicios — in foro volitare, per illos se plebi venditare etc. In eo suam operam venditare concilianda gratia magis cupiit 44, 25.

VENENUM — efficacia 42, 17. Venenum urbis hujus (*discordia*) 3, 67. — tribuni plebem agitare suo veneno 2, 52. Id unum venenum (*seditiones*) eam labem civitatibus opulentis repertam 2, 44. Donum inimicorum veneno illitum fore 5, 2.

VENERABILIS vir miraculo literarum — venerabilior divinitate credita Cæmentæ matris etc. 1, 7. Si se ipse venerabilem insignibus imperii fecisset 1, 8. Virginitate aliisque cærimonis venerabiles ac sanctas fecit 1, 20.

VENERARI 1, 5. Ut nudi juvenes, Lyceum Pana venerantes (*celebrantes*), per lulum atque lasciviam current.

VENERATIO 5, 21. Convertentem se inter hanc venerationem etc. *i. q. præcatio.*

VENIA 8, 35. Quod suis precibus negasset, ejus populo Rom. veniam dedisse. *i. q. id populo Rom. concessisset; nam venia h. l. est gratia, quæ fit alicui.* Vid. *Intt. ad Virgil. Æn.* 1, 519. Cum bona venia se auditurum 29, 1. *paullo post:* cum gratia imperatoris. Oravit etiam bona venia Quirites, ne quis eam rem joco seriove cuiquam exprobraret 7, 41. In desperata venia hostes cæcos in supplicia eorum ageret 9, 14. — ad petendam errori veniam 7, 20. Veniam irarum cælestium finemque pesti exposcunt 3, 7. Vid. *pas.*

VENIRE 42, 25. Legati venirent, speculari etc. — te ad opem ferendam ahiis gloriari venisse 10, 18. Ubi ad pecunias mentionem ventum erat 44, 25. Si quando similis fortuna venisset 24, 40. — quam prope ultimum discrimen suis et collegæ certaminibus nuper ventum foret 10, 22. *pro evenisset.* Quæ deinde venerunt 9, 12. — si quid adversi venisset 10, 45. Vid. *B. Patrum ad Ciceron. Ferrin.* 5, 6. Parum est, si, cujus pars tua nulla adhuc fuit, in partem ejus venis 6, 40. Bis ejusdem voti damnata resp. in religionem venit 10, 37. Disciplina militaris in artis perpetuis præceptis ordinatæ modum venerat 9, 17. Abjectis armis — in fidem consulis venerunt 10, 43. — castella integra in potestatem venire 9, 38. Quam ab sano initio res — in hanc insaniam venerit 7, 2. *Bauer. emend.* verterit. In amicitiam venimus vestram 7, 30. Ipsi in hanc necessitatem venerunt *ibid.* Quod jam in morem venit, ut sine auctoritate

publica fletet 42, 21. Priori Remo angurium venisse fertur 1, 7. Pugna jam in manus venerat 2, 46. Ut jam novis copiis veniat 5, 53. i. q. cum n. c. Malum ad extrema venisse 2, 44. Omne ibi nomen Aetolorum ad intercessionem videbatur venturum 36, 34. Vid. *hereditas*.

VENIRE *cenaculari*. Vid. *corona*. Venisse libertatem plebis 5, 3.

VENTER 1, 34. Nurum ventrem ferre. (*gravidam esse*.)

VENTOSUM ingenium, quia Perseus magis auris popularis erat 42, 30.

VENTUS versus in Africum 30, 24. — quum quid venti motum caset 5, 48. Venti ab utriusque terrae præaltis montibus subiti ac procellosi se dejecit 28, 6. Vid. *vehere*. Vid. *cadere*.

VER sacrum vovendum 22, 9. — ex pontificum jussu fecere 33, 41. Ver sacrum videri pecus, quod natum esset etc. 34, 44.

VERBENA caput capillosque tangens 1, 24. i. e. herba e sacro loco petita. Vid. *sagina*.

VERBERA 8, 28. Nudari (*eum*) jubet, verberaque adferri.

VERBUM 10, 22. Ad verborum et linguae certamina rudes. Verbo objecta verbo negare 42, 41. i. e. *sine argumento, probatione objecta, eodem modo negare*. Pugnavimus verbo pro Sidicinis, re pro nobis 7, 30. Quæ (*verba*) ad concionem vocato exercitu habuit 42, 61.

VERE 3, 19. Et prope nulla spes esset vere suas hostiumque æstimanti vires. Vid. *Bauer. Exc. Liv. 1, pag. 290*. Appellatio — ostentata tantum inanibus literis, an vera data sit 3, 56. Læto verius dixerim quam prospero eventu 22, 23. — latronibus verius, quam hostibus iustus 40, 27. Te de nostra virtute dubitasse videri, quam nos de tua, verius est 7, 13. i. q. *æquius*. cf. 35, 8. *id.* 39, 27.

VERECUNDIA 1, 6. Nec ætatis verecundia discrimen facere posset. Nemo hominum, nemo deorum verecundiam habeat 8, 34. — verecundiam imperii habere 27, 10. Illis violandi supplices verecundiam se imposituros 36, 27. Claudium interpellandi verecundia fuit 3, 40. Si nomen hoc — verecundiam aliquam imperitoris violandi adferre possit 45, 37. Verecundia inde imposita est senatui ex Patribus jubendi ædiles curules creati 7, 1. Quos prætereundi verecundiam crederent fore 5, 14. — verecundiā in tali necessitate deserendi socios 23, 36. Omissa in id verecundia 37, 52. Verecundia nostra adversus regem nobis obstat 37, 54. Privatis dictatorem poscere rerum verecundiæ non fuit 9, 28. Verecundia Romanos tandem cepit, Saguntum — sub hostium potestate esse 24, 42. In eam verecundiam adducti sunt 1, 21. Quæ verecundiam est, vos — postulare etc. 21, 19. Seu vi,

seu verecundia victus etc. 7, 2. Quam apparitor verecundia majestatis Postumium laxè vinciret 9, 10. Pro istius magistratus majestate ac verecundia 9, 34. Verecundia majestatis magistratuum 2, 36.

VERRERI 39, 37. Veremur quidem vos, Romani, et, si ita vultis, etiam timeamus; sed plus et veremur et timeamus deos immortales. *conf.* 5, 6. *ult.* Non veritas (*Damocritus*) majestatem viri 35, 33. Verentibus nequidquam offendere etc. 44, 40.

VERIDICUS 1, 7. Veridica interpret deū — cecinit. Vid. *Virgil. Æn.* 8, 271.

VERNACULI artifices 7, 2.

VERO. Vid. *Bauer. Exc. Liv. 1, pag. 290*.

VERRERE 26, 9. Matronæ criminibus passis aras verentes. *cf.* 3, 7.

VERUNCARE 29, 37. Ut quæ — gesta sunt — mihi populo Rom. — bene veruncrent. *pro vulg.* vertant. Vid. *Gronov. ad hunc locum*. Sic loquitur et Cicero de *Div.* 1, 2.

VERSARE 4, 20. Vana versare in omnes opiniones licet. Versare in omnes partes muliebrem animum 1, 58. Patrum animos certamen regni ac cupido versabat 1, 17. Versare animos castigando adhortandoque 21, 30. Vid. *Virgil. Æn.* 10, 368. At imperitis multitudinis nunc indignatio, nunc pudor pectora versare 2, 45.

VERSATILIS 39, 40. Versatile ingenium (*ei*) sic pariter ad omnia fuit.

VERSICOLOR 9, 40. Tunicæ auratis militibus versicolores, argentatis lintæ candidæ.

VERSUS 38, 51. Omnibus ad orientem versus regibus gentibusque. Sic et Cicero dixit in Italiam versus. Sed *Drakenborchius ex Hes. et editionibus repositi versis, quod tamen ad regibus relatum durius videtur*. In lapide ad meridiem versus consedit (*Numa*) 1, 18. Etiam pro participio præter. pass. haberi possit.

VERSUS 33, 30. Regiam usam (*navem*) inhabilis prope magnitudinis, quam sexdecim versus remorum agebant. *Hæc prope totidem verbis leguntur* 45, 35. *conf. Virgil. Georg.* 4, 144. Escennino versus (*versui*) similem incompositum temere ac rudem alternis jaciebant 7, 2. Lintæ paucorum versuum 41, 24.

VERSUTIA 42, 47. Hæc Romana esse, non versutiarum Punicarum, neque calliditatis Græcæ etc. Vid. *Calliditas*.

VERTERE sententiam 43, 16. i. e. *mutare*. — necdum se (*gloria*) vertente in invidiam 2, 7. — quo majore discrimine res vertebatur 10, 39. — verso Marte 29, 3. — verso in Africam bello 29, 19. *cf.* 10, 8. — versis signis fuga effusa castra repetunt 9, 35. Veniens bellum in privatam curam, in privata arma versum 2, 49. Terga vertunt 1, 27. Exsilii causa solum vertisse 43, 2. Littus in septemtrionem

versum 98, 25. — porta in mare versa 98, 36. — tamquam est in extrema parte urbis versus a mari, visque imminens 25, 25. — ventus versus in Africam 30, 24. Portus — ad Hellespontum veni 43, 30. Spes — Samnites in Apuliam versus — revocavit 9, 26. — decem millia sociorum — versus in Punicum bellum (*Gallia*) habuit 21, 17. — frequentis concionis modo turba in comitium et curiam versa 22, 7. Occasione in se unum vertendas gloriæ 21, 53. — suorum ipsorum exemplum in eos versurum 7, 38. Versa est summa curæ omnis in praefectos 26, 12. cf. 9, 26. In quem (*Scipionem*) tum omnis civitas versa erat 30, 3. In admirationem versus 2, 13. Vertere hostes in fugam 1, 37. — adversos (*alii aversos*) vertere in hostem 34, 14. — et in hostes verterunt terrorem, fugam et eodem 5, 51. Versum est factum in maximam laudem 22, 23. i. q. *peperit eam*. Vertit auspicioꝝ vitium non in eventum belli (*tristem*) sed in rabiem impetatorum 8, 30. i. e. *efficit, vel præmonstravit*. Libertatem aliorum in suam vertisse servitatem inter se conquirebantur 2, 3. i. e. *excitantes eam, produxerunt*. — vertit adversæ rei fama in Romanos 9, 39. Pestilentia vertit (*se*) in hominum morbos 41, 21. Jam verterat fortuna 5, 49. In boſum versuram (*eo*) id prodigium 42, 20. Quæ omnia, si tamen populo foret, in capita noxiolorum versura 45, 10. Quid, nisi longa vita, sicut magnum modo Pompeium, vertenti præbuit fortunæ? 9, 17. Omnis ira belli ad populationem agri vertit 2, 62. In *hæc aliisque locis se est subintelligendum*. Vide *Drakenborch. ad h. l. ii. ad 10, 10*. Verti ad eandem (*mutuam*) certamine irarum 1, 7. Totam (*Strutrium*) ferme ad Magonem, ac per eum ad spem novandi res, versam 29, 36. Derictorum Samnitium decus — ad legatos — est versum 9, 40. Quæque alia in deum ipsa — vertunt 4, 9. i. e. *se, iras deum excitant, pr. vertuntur*. Vertere in religionem comitia 5, 14. h. e. *in iis contra suspecta aliquis factum dicere, et propterea mala imminere reipublicæ*. Quum omnium secundorum adversorumque causas in deos verterant 28, 11. Vertitur discrimen rerum in eventu belli 8, 27. — quia ibi summam rerum bellicque verti solebant 20, 8. — animi in eo vertuntur 32, 15. In eo victoriam versi 41, 18. Puncto sæpe temporis maximarum rerum momenta verti 3, 27.

VERTEX. Vid. *vortex*.

VERTIGO 44, 6. Rupes utrimque ita abeiciæ sunt, ut desipci vix sine vertigine quadam simul oclorum animique possit.

VERUM enim vero 4, 4. cf. 24, 4. ii. 29, 8.

VERUS 2, 40. Ceterum neminem, majore cura occupatis animis, verum esse, præjudicium rei tantæ asserre. i. e. *æquum*. cf. 2, 42. ii. 23, 11, 32, 33. Multo verius

esse, quæ sub Antiocho fuerint, præmia belli Eumenem, quam Philippum, habere 39, 27. Verius fuisse, consules, quorum provincia esset, quam se, quid e republica esset, decernere 40, 16. Veramque pacem, non fluxa, ut ante, fide, Celtiberis fecisse 40, 50. Vid. *nemo*.

VEBANUS 7, 33. Oculos sibi Romanorum ardere visos — vebanosque vultus et furentia ora. — vebanus impetus 9, 13.

VESCI 9, 30. Restitutumque in sædæ vescendi jus iis, qui sacris præcinerent. Ne extis sollempnium vescerentur (*Pinarii*) 1, 7.

VESPER 45, 8. Nec præsentī credere fortunæ, quum, quid vesper ferat, incertum sit.

VESTIBULUM 25, 17. In vestibulo Punicorum castrorum. — In vestibulo urbis 26, 22. Extemplo a vestibulo curiæ — inquit 1, 48. In vestibulo regiæ 2, 12. — curiæ 2, 49. Vestibulo carceris 6, 16.

VESTIGARE 31, 19. Perfugas et fugitivos, quos inquirendo vestigare potuerint, reddidisse. cf. 32, 26.

VESTIGIUM 9, 17. Saltus Apuliæ — cernenti, et vestigia recentia domesticæ cladis, ubi avunculus ejus — absumtus erat. Nusquam te vestigio moveris 21, 44. Vestigia omnia foras versa vidit 1, 7. Vid. *Virgil. Æn. 8, 210*. Negantis e republica esse, vestigium abeundi ab Hannibale 27, 4. — an occurrere in vestigia ejus? 21, 41. Quum Romanus exercitus prope vestigiis sequeretur 6, 32. — vestigia instare 27, 12.

VESTIRE 32, 13. Vestiti (*montes*) frequentibus silvis.

VESTIS 5, 41. Quæ augustissima vestis est thessas ducentibus triumphantibusque, ea vestiti etc. Vid. *Bauer, ad h. l. pag. 199*. Vid. amplissimus. *ut stragulus*.

VESTITUS 28, 27. Corpora, ora, vestitum, habitum civium. agnosco. Vid. *cultus*.

VESTIRE 25, 5. Senatus absistere eos incepto vetuit. cf. 2, 5. Vetant mirari 1, 53. Tamquam non eadem mente pugnari vetuerit, quia pugnatum delectat 8, 31. Vata in tam prospera rebus grates Diis immortalibus agi 23, 12. Velando supplementum et pecuniam mitti 30, 20. Quo (*capite fœderis*) diserte vetentur cum sociis populi Romani bellum gerere 42, 23.

VETERANUS dix, fortissimus bello 7, 13. Veteranus pedes 21, 44. Legionem secundam, quæ maxime veterana in Liguribus erat 42, 27. Ibi dimitti veteranos esse velle 40, 39. h. e. *qui essent emeritis stipendiis*. Veterani omnes et periti belli erant 37, 20. opponuntur tironibus, nuntque, non evocati, sed, qui jam multa stipendia fecerant. *vid. in voc. sq.*

VETUS miles 31, 8. Qui stipendia nondum emeruit. Vid. *Duker. ad h. l.* — milites veteres, periti hostium bellicque 34,

17. Centuriones veteres belli periti adjecti 4, 17. *Ubi quidem Gronovius voc. periti ejici vult, ut veteres belli dicantur, quemadmodum apud Tacitum sunt veteres militiae: quod nobis quidem durius videtur; etsi Livius in multis talibus Tacito prolixi. Et pariter sic, ut editur, lectio vulgata obtinet* 34, 17. Milites veteres periti hostium bellicue. Inter tot veterimos populos tamdiu bella geritis 5, 54. *Ædes P. Africani pone Veteres ad Vortumni signum* 44, 16. *Nisi ædes Scipionis intelligende sint, aut de curiis aut de tabernis, quod maxime probabile videtur, capi possunt.* Vid. *Init.* ad h. l. Cum quibus prætor, cui Sardinia obtigisset, in Corsicam transgressus bellum gereret; interim M. Atilius vetus prætor etc. 42, 1. *i. q. antecessor, qui prætoris anno superiori fuerat.* Veteres (*scil. senatores*) et moris antiqui memores 42, 47. paulo post seniores vocantur. Veterimas provincias meas — adimis 21, 44. Vid. *antiquus. it. mos.*

VETUSTAS *Præfat.* Scribendi arte rudem vetustatem superaturos. Sic paulo post antiquitas.

VETUSTUS 9, 19. Vetusta fœdera. Vetustissima Karthaginensium societas 21, 11. Vetustas res scribenti — antiquus sit animus 43, 13.

VEXARE 26, 2. Sempronius die dicta Fulvium, ob exercitum in Apulia amissum, in concionibus vexabat etc. *i. q. objurgabat.* cf. 10, 13. *Edificando inopem plebem vexare* 5, 53. Lycii — ab Rhodiis bello vexabantur 41, 25. Vexari et subigi multo acrius 5, 5. — agmine vexato vulneribus 9, 35. Vexatis hominibus equisque 42, 55. *scil. per via difficultatem.* cf. 44, 5. Quos et ipsos, quum ab nulla parte hostis terruisset, locorum asperitas hostiliter vexavit.

VEXATIO 43, 23. Non minore vexatione jumentorum hominumque in Macedoniam rediit. cf. 44, 5. Ingens ibi vexatio partis utriusque fuit 43, 66. Cum ingenti vexatione, præcipue jumentorum 43, 21. Corpus ab omni alia vexatione intactum, uno torque spoliavit 7, 10. cf. 44, 44. agrosque circa vexari. *i. e. spoliari.*

VEXILLUM 39, 15. Vexillo in arce posito comitorum causa exercitus eductus esset. *vid. supra in v. exercitus.* Vexilla efferri e castris jussit 10, 19. *hæud dubie signa sunt intelligenda. sæpius enim signa e castris efferri dicuntur. videtur Livius notuisse signa dicere, quia præcesserat signa canere.* Ordo — tribus vexillis constabat etc. 8, 8. *de peditibus.* — vexilla cum vexillis concurrebant *ibid.* Primum vexillum triarios ducebat 8, 8. Vexillum centum octoginta sex homines erant *ibid.* Vexillum cohortis Pelignæ 25, 14. *peditum socialium.* — vexilla equitum 8, 39. *ubi vide Drakenborchium,*

VEXILLARIUM 35, 5. Inferre vexillarios jussit signa. *vide B. Patrum in Excursu ad Tacitum de vexillariis.*

VIA nuda ac facilis 27, 42. — iniqua 9, 27. — jactans 21, 48. — inops aquarum 42, 64. Via expedita 44, 43. Via omnis sine aqua et plurimi pulveris erat 42, 57. Vid. *iter.* Inter cavas undique vias 26, 10. — confragosa loca, implicatasque flexibus vallium vias 32, 4. Restabat aliquantum viæ communis — prope divortium itinerum 44, 2. Fœdi agminis miserabilem viam 9, 5. — flexit viam Brutus — ne obvius fœret 1, 60. — via cita transgressus 33, 48. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 212.* Panduntur inter ordines vias 10, 41. — vias patentes inter manipulos 30, 33. Dolo viam obseptam 2, 6. Ferro via facienda est 4, 28. *conf. Virgil. Æn.* 10, 373. — per vias, per invia 38, 23. — viæ per agros publica impensa factæ 9, 48. Vaticinantes fanatico carmine deam Romanis viam belli et victoriam dare 38, 18. *Sunt, qui vim legi vellent; sed omnes libri et scripti et editi habent viam. Recte. Sic Thucydides deis nullum dixit, quod et Tacitus imitatus est.* Viam consilii invenire 4, 48. — unam viam salutari esse ratus 37, 11. Videte, quot res, quam inutilis, sequantur illam viam consilii 5, 5. Seque ipsi per omnes vias lethi interficerent 31, 18. *i. q. mortis genera.* Fabium — direxisse finem Philippo veterem viam regiam, quæ ad Thraciæ Paroreiam subeat, nusquam ad mare declinante. Philippum novam postea deflexisse viam, qua Maronitarum urbes agrosque amplectatur. Ad ea Philippus longe aliam — ingressus dicendi viam etc. 39, 27. Quam potissimum capesseret viam 44, 2.

VIATICUM 44, 22. In Macedoniam mecum veniat. Nave, equo, tabernaculo, viatico etiam a me juvabitur.

VICARIUM tibi (*militi futuro*) expediam 29, 1.

VICATIM 10, 4. Vigiliæ vicatim exactæ cf. 9, 13.

VICESIMA 43, 2. Vicesimas vendere. *locus viz intelligendus; forsitan vitiosus.* — de vicesima eorum qui manumitterentur 7, 16. *vectigal e manusmissis.* *vid. Lips. ad Tacit. Ann.* 13, 31. *it. Burmann. de Vectigal. cap. 10.*

VICESIMARIUS 27, 10. Aurum vicesimarium. *e vicesimis manusmissionem, quæ olim auro solvebantur.*

VICINALIS 21, 26. Ingens coacta vis navium est lintriumque temere ad vicinalem usum paratarum.

VICIS regie macra 1, 20. *i. q. muneris.* Cogor vestram omnium vicem unus consulere 25, 38. Quum suam vicem functus officio sit 1, 9. Insigne regium in orbem suam cujusque vicem iret 3, 38. cf. 1, 40. Quum simplicitatem juvenis incauti — assentando indignandoque et ipse vicem ejus captalet 40, 23. *i. e. miseriam, injurias*

acceptas. Adparuit causa plebi, suam vicem indignantem magistratu abiisse 2, 81. Suam iam vicem magis anxios, quam ejus etc. 8, 35. *ita et sollicitus vicem et similiter alia dicuntur.* Vid. *sollicitus.* Sed *codices testante Drakenborchio ibi omnes habent vice.* Sic 1, 25. exanimis vice unius. vid. *exanimis.* Commoti Patres vice fortunarum humanarum 7, 31. — transmarinæ quoque res quadam vice pensatæ 26, 37. Non comissantium in vicem (*in modum, more*) jam diu vivimus 40, 9. ad q. l. vid. *Bauer.* pag. 296. Pœnaque in vicem fidei cesserat 6, 34. In vicem prolapsorum equitum vacuos capere ad pugnam equos 44, 26. Vid. *invicem.*

VICISSITUDO imperitandi 3, 39. *de annuis magistratibus.*

VICTIMA 10, 7. Si — capite velato victimam cœdat. *de pontifice dictum.* vide *B. Patrum ad Sueton.* Tiber. cap. 35. Qui eam victimam præs se ad inferos misisset, eum decus eximium, egregiumque solatium suæ morti inventurum 25, 17. vid. *Virgil.* *Æn.* 11, 168.

VICTOR maritus comiter invitat regio juvenes 1, 57. *elegantem; antecedunt enim hæc:* muliebris certaminis laus penes Lucretiam fuit. Victor cursu 9, 16. *de Pæpærio.* — alienæ sortis victor belli 9, 42. Camillus in urbem triumphans rediit, triumph simul bellorum victor 6, 4. Tanti belli victorem 45, 36. Jam Horatius cæso hosti victor secundam pugnam petebat 1, 25. *leg. cum Bauero pag. 37.* cæso hoste; nisi malis cæsi hostis.

VICTORIA parata 5, 6. — matura 27, 45. — incruenta 9, 12. Aut tempore longinquæ aut præcepta periculo victoria 9, 24. — quantam de Samnitibus nemo — pepererat 10, 38. Ut in eo tam lentæ spei victoriam exspectaret 6, 8. *de obediōnis felici eventu.* cf. 5, 6. Modo trigeminæ victoriæ triplicem triumphum — egistis 6, 7. *i. e. de victoria.* Victoria certaminis 2, 60. — duelli 23, 11. — ex collega victoria 2, 44. — victoria animo est 29, 36. Nihila victoria cessare 34, 16. *h. e. ea uti, eam persequi.* In aliena victoria suam prædam faciunt 32, 14. Veram certe victoriam ejus rei (*qui vir optimus in civitate esset*) sibi quisque mallet, quam etc. 29, 14. Nuntius victoriæ ad Cannas (*Cannensis*) 23, 11. Sic cap. eod. ult. Isque juvenis — ex centurione Latino victoriam tulit 8, 8. — gensque una populi Romani sæpe ex opulentissima, ut tum res erant, Etrusca civitate victoriam tulit 2, 50. Sic et referre victoriam. *conf. Virgil.* *Æn.* 4, 93. Spolia ampla refertis. Uti populo Romano Quiritium vim victoriamque prosperetis 8, 9. Malle — apud Samnites, quam apud Romanos, victoriam esse 6, 81. Vid. *mitis.*

VICTORIATUS scil. nummus 41, 13.

VICTRIX libido 1, 58.

VICTUS 44, 27. Ut, quanta maxima posset, præda (*Perseus*) ex victo (*quam victus fuisset*) Romanis reservaretur.

VICTUS 2, 35. Cibo victuque fraudari. Vid. *liberals.*

VICULUS 21, 33. Viculos circumjectos capit.

VICUS 10, 11. Quum passim non villæ solum, sed frequentes quoque vici, incendiis fumarent. cf. 2, 62. Tribus maritimis Patavinorum vicis colentibus eam oram 10, 2. Congii olei in vicos singulos dati 25, 2. *aut numerus congiorum omissus, aut viros cum Perionio legentium videtur.*

VIDELICET 9, 4. Imbellis videlicet atque inermis multitudo? *i. q. scilicet, tronce dictum.* cf. cap. 17. *il.* 21, 63. Hostium cepi bina castra, prædæ videlicet plena et commestuum 23, 12. Sed videlicet, cui crimen nullum, nullum probrum dicere poterat, ejus obtrectare laudes voluit 45, 37.

VIDERE 3, 50. Quanto visa, quam audita, indigniora potuerint videri. Spem factam a te civitati video 6, 15. Id ubi vidit 28, 19. *i. e. sensit.* — vide ne *ibid.* cap. 44. *pro vereor ne.* Si extis eadem, quæ somno visa fuerant, portenderentur 8, 6. Ut sentias, quam vile corpus sit iis, qui magnam gloriam vident 2, 12. *i. q. spectant, appetunt.* cf. 3, 68. *il.* 6, 24. Ne Hamilcaris filius nimis sero imperia immo dica et regni paterni speciem videat 21, 3. *i. q. spectet, appetat.* Si quid dii vatesque eorum in futurum vident 6, 12. Hoc quam vobis tutum aut honestum sit, vos videritis 42, 13. — de his videris 2, 40. *i. e. prospicias his.* Mitteretque cum imperio, quem ipsi videretur 23, 34. — legiones, quas videretur, ei darent 33, 26. *vid. supra in r.* qui. Nulla re, quæ agenda videndaque magno futuro duci esset, prætermissa 21, 4. *vid. ad h. l. Bauer.* pag. 6. Virginius viderit de filia, ubi venerit, quid agat 3, 45. Visu, quam dictu, scædiora 21, 32. Vid. *spectare.*

VIDUA 1, 43. Quibus equos alerent, viduæ attributæ. ad q. l. vid. *Bauer.* pag. 61.

VIGERE 6, 22. Vegetum ingenium in vivido pectore vigeat. Hannibalem ad unum modo ictum vigentem, velut aculeo emissio, torpere 23, 42. Canticum egisse aliquanto magis vigente motu 7, 2. Viget quæstio per clara nomina reorum 9, 26.

VIGILÆ 9, 24. Diurnæ stationes ac nocturnæ vigilæ.

VIGOR 7, 4. Si quid in eo (*ingenio*) exiguum naturalis vigoris sit, id extinguere vita agresti et rustico cultu, inter pecudes habendo. Si vigor juventæ inest 1, 57. Eundem vigorem in vultu, vimque in oculis, habitum oris lineamenta que intueri 21, 4.

VILIS 22, 60. Si tanta clades vilem vitam non fecit, nulla faciet. — capita vilis-

ajma 24, 5. *ad q. l. vid.* Bauer. pag. 106. cf. 25, 6.

VILLA 33, 24. Macedones deducti extra urbem in villam publicam, ibique iis locus et laetitia prebuita. *Fuit adificium publicum suburbanum, unde villa dicitur, in campo Martio.* Quum tectum villae, qui ad id missi erant, intrassent 7, 39. *vid. vicus.* Rapiendo enim passim villas primum, dein quosdam vicos etiam, evastarunt 40, 22.

VINCERE 9, 18. Populus Rom. etsi nullo bello, multis tamen praeliis victus. — etiamsi pugnando acie vicisset 44, 39. Nec ab Hannibale, sed ab imperatore suo victos esse 26, 2. *i. e. corrupta et neglecta disciplina.* Morte sole vinci 7, 33. — loco vincere 9, 9. — loco victo 10, 43. Vincunt regendi apem elephantum 27, 49. *i. e. nulla amplius spes est eos regendi.* Vincere eventum comitiorum 4, 56. — victum ingens vinculum fidei 8, 28. — lex victa 34, 3. Haec sententia vicit 37, 19. — vicit ea pars senatus 42, 47. Victi ira vetuere reddi etc. 3, 5. — victi necessitate legatos mittunt 9, 4. — verecundia victus *ibid.* cap. 29. Unus — Perolla vinci potuit 23, 8. *i. e. moveri, potuit ei persuaderi.* Si vincent (*decumviri*) 1, 26. Quos vincendo et victos sequendo priorem aetatem absumsistis 27, 13. Ut magna omnibus bellis victi vicissimus 26, 41. Quem (*hostem*) per annos jam prope viginti vicimus 9, 3. *ubi vid. Bauer. pag. 275.* Victo malis muliebri pavore 1, 13. Ne victi beneficio viderentur 1, 17. *vid. victus.*

VINCIRE 5, 44. Nisi vinctos somno — trucidandos tradidero. *Sunt, qui victos legi malint.* cf. 9, 30. Sub furca vinctus 1, 26. *vid. nexus. vid. laze.*

VINCULUM satis validum legis 10, 9. Hoc tractus vinculo (*necessitate*) quum redisset 43, 22. Vinculumque ingens immodicæ cupiditatis injectum est 10, 13. Vinculis fugæ obstricti stabant 10, 41. cf. 41, 43. Non indignitas rerum sponsionis vinculum levat 9, 9. Veritus, ne parvum vinculum eae nuptiae essent 29, 28. Itaque, quod omne vinculum cum Romanis societatis erat, Thrasone sublato e medio, exemplo haud dubie ad defectionem res spectabat 24, 6. Quod, quum militarent aliquot apud Romanos, maximum vinculum erant trecenti equites etc. 23, 4. Qua inhæserant vinculis membra 1, 28. Ex vinculis causam dicere 29, 19. *vid. infirmus.*

VINDEX injuriæ 3, 46. *h. l. non ultorem significat (nequum enim facta erat injuria) sed defensorem ejus, cui imminabat.* cf. 1, 4. Vindex libertatis vox 3, 56. — vindex majestatis imperii 28, 28. Vindex populationis 3, 66. — praedarum 9, 36. — periculi 10, 5. *i. e. qui opem fert in periculo.*

VINDICARE conjurationes 39, 41. cf. 4,

13. *ii. 5, 51.* Vindicasse ipsa (*deos*) suum numen, sua auspicia 7, 6. Omnes illas victimas, quas traducendas in triumpho (*Paullus*) vindicavit, alias alio cedente, mactate 45, 39. Victis majora parte ad se vindicata 44, 14. — nec ad se sui belli vindicarent decus 9, 43. cf. 3, 19. A societate pacis — inhonestas sese vindicaverunt 6, 33. Ubi non sua decora cum a tanta feditate supplicii vindicent 1, 26. Nec dii nec homines aut ipsam — a crudelitate regia vindicant 1, 4. Ab alia violentia ejus (*Appii*) eodem se animo suum corpus vindicaturum, quo vindicaverit filiae 3, 50. Quae (*loca*) servitia Romana ab solitudine vindicant 6, 12. *i. e. nisi servi ibi essent, solitudo foret.* Ita vindicatur Virginia spondentibus propinquis 3, 45. *h. e. relinquitur in domo paterna; nam vindicare est possessionem petere.*

VINDICARE ab libertate 3, 56. *scil. in, vel potius, secundum servitutem.* Cedere vindictis 3, 45. *clarius cap. praeced.* neque cederet secundum libertatem postulanti vinctis. *i. e. puellam pro libera declarantibus, ejusque libertatem agnoscere volentibus.*

VINDICTA pro vindictis 26, 15. Petatur a virtute invissæ hujus vite vindicta. In ipsa vindicta libertatis periturum 34, 49. — mors una vindicta est 40, 4. Vindicta liberatus, quidam vindictæ quoque nomen tractum ab illo (*Vindicio*) putant 2, 5.

VINEAE 41, 11. Oppidum circumsedit et vineis oppugnare intendit. Postquam vineas agi viderunt 43, 18.

VINOSUS 41, 4. Istorum pauci, qui modice vinosi erant, memores fuerunt fugæ. *i. e. non nimis inebriati.*

VINUM 40, 7. Festo die invitatio benigna et hilaritas juvenentis utroque in vinum traxit. — per vinum — paullisper vociferatus *ibid.* *i. e. quia, ut bene potas, paullisper etc.* *vid. intemperantia.*

VIOLARE 1, 9. Violati (*violatum*) hospitii foedus accusare. Ne hospitali caede dextram violat 25, 18. *i. q. polluat.* Corpus violatum 1, 58. *de stupro.* Spes pacis violata 30, 25. Gentium jus ab legatis nostris violatum quum vindicari deberet, eadem negligentia deorum prætermisum 5, 51. Violaturoque denuncient sacrosanctam potestatem 4, 3. — non potestas tribunicia, inviolata ipsa, violet intercessionem sua Romanum imperium 3, 34.

VIOLATIO 36, 20. Haud secus, quam in peccato agro, sine violatione ullius rei, processit. Contactis ea violatione templi furorem obicit 29, 8.

VIOLATOR 29, 18. A violatoribus gravis piacula exegit.

VIOLENTER dicere in aliquem 38, 34. Quia sollemnia ludorum, quos intermissi nefas est violenter diremisset 5, 1. Qui tribunus plebis eos violenter accusavit 44, 16.

VIOLENTUS 1, 46. Ne duo violenta ingenua matrimonio jungerentur. Violenti censors 9, 34. Obstupefactus tam violento (*Popillii, legati*) imperio 45, 12. Padus amnia, major ac violentior Rhodano 21, 43.

VIR 38, 17. Viri Martia. (*Romani*). Neque illo die virum quemquam in acie Rosaspa fuisse, præter unum ducem 27, 13. Neque hostium multitudo, neque telorum vis arcere impetum ejus viri poterunt 26, 5. Ni vir unus fuisset Horatius Cocles 2, 10. — mirandoquæ, ubi illi viri essent, qui secum — cepissent 5, 45. — si viri arma illa habuissent 3, 67. Prima eorum proelia plus quam virorum, postrema minus, quam feminarum esse 10, 28. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera flatu suo efferret (*scil. fortuna*), nec adversa infringet 45, 8. Vid. *Virgil. Æn.* 10, 502. Tum viro et gubernatore opus est 24, 8. Vid. *agnoscere*. Ipse (*Hannibal*) cum expeditis, acerrimo quoque viro etc. 21, 22. Cum mille ducentis viris 9, 27. *pro militibus, sed fortibus; atque etiam appellantur paulo post fortes viri*. Omnem ripam equites virique obtinentes 21, 27. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 22*. Equis virique — immensum obtinentes loci 5, 39. Quum vir virum legisset 9, 39. Conclamant vir (*Lucretius*) paterque 1, 58. Vid. *campester*.

VIRGA. Vid. *circumscribere*.

VIRGO, 4, 9. Virginem plebei generis, maxime forma notam, petiere juvenes. *scilic. in matrimonium*.

VIRIDIS 29, 1. Novas (*naves*) Panormi subducit, quia ex viridi materia raptim factus erant, ut in sicco hibernarent.

VIRILIS 28, 47. Virile secus. Illius (*Camilli*) gloriæ pars virilis apud omnes milites sit, qui simul vicerint 6, 11. — virilis patientia 5, 6. — pars virilis. Vid. *Præfat. ibique Bauer. pag. 2. et. 10, 8*. Immunes quoque operum militarium erant, ut in unum pugne laborem reservati, plus sibi, quam pro virili parte, admittendum scirent 7, 7.

VIRITIM 41, 8. Genera autem fraudis deo mutandæ viritum civitatis inducta erant.

VIRTUS 21, 41. Vis virtusque. *vid. in voc. sq.* Virtus navium 37, 24. Vid. *robur*. Virtus navalis 35, 48. Iratas virtuti alienæ felicitate 8, 81. *de duos bellico*. Vid. *entere*. Vid. *felicitas*.

VIS 7, 31. Quandoquidem nostra tueri adversus vim atque injuriam justa vi non valuit, vestra certe defendetis. Inexpugnabilis vis fatis 8, 7. Quum vi se defendebat 1, 5. Vis imperii erat in Popirio 9, 16. Ut vis a censoribus nullius auctoritate — deterreret quiverit 4, 24. Qui omnes Italici populos vi aut voluntate in deditionem accepissent 29, 8. — aut vi, aut metu, aut voluntate 33, 21.

vid. *grassari*. Omnes undique assui ad restituendam pugnam milites, peditem equitumque vis 10, 36. Ne civitatem sine imperio, exercitum sine duce — vis aliqua externa adquiretur 1, 17. (*sine auctoritate Machi*). Cujus populi vis atque virtus non obruta sit Cannensi clade 25, 38. — non vi aut virtute, sed prodicione ac furto 26, 39. Quod consilium, quorum et vim bello, et fidem in pace expertus essem, cum iis tibi bellum esse, quam pacem, malle? 45, 8. Uti populo Rom. Quiritium vim victoriamque prosperetis 8, 9. Tum, jam deorum hominumque victa vi, funduntur Uintæ cohortes 10, 41. — vis virtusque 21, 41. — vis in oculis 21, 4. — virium vi 9, 16. Nec vi nec munimento capi poterat 10, 9. — his castra vi cepistis 7, 40. *cf. 34, 46*. Mollitiaeque sua, quam vi hostium victos esse 7, 32. — si qua externa vis ingruat etc. *ibid. cap. 35*. Utrum recto itinere per castra hostium vim facere conaretur 32, 9. — vi viam faciunt 4, 38. Segetem magna vis hominum — fudere in Tiberim 2, 5. — magna vis hominum conscripta Romæ erat 22, 11. Vis magna Volscorum 2, 37. (*multitudo*). Pecoris vim ingentem in saltum avium compulsum esse 9, 31. Vim ac jus magistratui demere 26, 12. — sine tribunicia potestate tericulis inventam esse aliam vim majorem ad coercendos magistratus 5, 9. *int. dictaturam*. Tantum virium aut roboris 21, 1. *cf. 9, 16. et. 21, 55. 22, 40*. In flore virium se credens esse 42, 15. Quid consuli adversus collegam seditionum ac temerarium virium atque auctoritatis fore? 22, 40. Viribus ingens bellatorque primus 8, 8. Ut suis ipse operatus viribus (*factione plebeiorum*) ruat 6, 19. Major usu armorum et astu facile solidas vires minoris superavit 28, 21. Ferox ea parte virium 21, 54. *i. e. equitatu*. Dum urbis vires inspiceret 24, 40. Vid. *illibatus*.

VISCERA Italici 32, 21. — Græciæ 33, 44. *cf. 31, 48*. Bellum arcipitum in Italiam ab nobilibus, mansurumque in visceribus reipublicæ, si plures Fabius imperatores haberet 22, 38. *i. e. disjunctum fore*. Tum se, haud secus, quam viscera secantem sua etc. 28, 32.

VISCERATIO data a M. Flavio in funere matris 8, 22. Quod (*munus gladiatorum*) mortis causa patris sui, cum visceratione epuloque et ludis scenicijs, quadriduum dedit 41, 28.

VISENDA 1, 31. Missis ad id visendum prodigium. — præda ut visceretur exposita 45, 33. Ad castra hostium speculatum misit, quam proxime succedere ad vallum jussum, ut visceret, quanta essent 40, 20. Ex muris visite agros vestros 8, 68. *i. q. spectate*. Visenda urbe magnam partem diei consumsit 23, 7. Ad res Græciæ Macedoniarumque visandas 40, 2. *cf. 29, 12. et. 42, 42*. Legati, qui missi ad res visandas in Maced-

doniam erant 41, 19. Ad visendum statum regionis 42, 17. Gallique ad visenda loca premissis 21, 32. Circa armamentaria et horrea, aliumque belli apparatus visendum — ducti 29, 22. Præter cupiditatem visendi deos hominesque (*Romam*) 42, 11.

VISUM 1, 20. Missa fulminibus aliove quo viso prodigia. *i. e. specie oblata divinitus, vel visa, ut Livius loquitur* 1, 55. *Ceterum Drahenborch. edidit visu.* Erant in alienos fœtus naturæ visa 31, 12. *i. e. prodigia.*

VISUS 8, 9. Conspectus ab utraque acie aliquanto angustior humano visu. Domesticus exterritus visu 1, 56. *cf.* 7, 26. *ut.* 21, 23. *Vid. Virgil. Æn.* 3, 35. Nequaquam visu ac specie æstimantibus pares 7, 10. Nocturni visus 8, 6. *paullo ante:* in quiete — visa species. Per nocturnos etiam visus omnia læta ac propterea portendunt 26, 41.

VITALIS 6, 40. Ut si quis ei, quem urgeat fames, venenum ponat pro cibo, et aut abstinere eo, quod vitale sit, jubeat, aut mortiferum vitali admisceat. *i. e. quod vitæ convenit.*

VITIARE 3, 55. Quæ (*senatusconsulta*) antea arbitrio consulum suppressantur vitiabanturque. *cf.* 40, 55.

VITIUM 4, 7. Perinde ac vitio creati. — quod parum recte tabernaculum cepisset. Vitio diem dictam 45, 12.

VIVERE 39, 40. Vivit immo vigetque eloquentia ejus, sacra scripta omnis generis. Quam indignos duceret, qui una secum urbe intra eadem mœnia viveretis 4, 2. Hamilcarem viventem redditum sibi — credere 21, 4. *Bauer. ad h. l. pag. 5. leg. vigeantem. Gronov. juvenem.* Uno animo vivere Macedonum et Illyriorum regem 42, 26.

VIVIDUS 2, 48. Evanescere vividum quondam illud Kæsonis ingenium. *cf.* 6, 22.

VIVUS 43, 7. Quum sibi nihil vivi reliquum, præterquam linguam, ad deplorandas patriæ suæ calamitates, præfatus esset. Ad vivum imaque cornuum (*calor*) adveniens 22, 17. *Vid. perfundere.*

VIXDUM inchoatis rebus 32, 28. *Vide Drahenborch. ad h. l.* Vixdum e naufragiis prioris culpæ cladique emergentes 5, 52.

ULCISCI 2, 17. Consules, magis ob iras graviter ultas, quam ob magnitudinem perfecti belli, triumpharunt. Suas quoque veteres injurias ultum irent 2, 6. Imperiosum ducem et malignum — ulciscerentur 45, 35.

ULLUS 2, 59. Nemo ullius, nisi fugæ, memor. — nusquam ullis futuris nobis 7, 30. Si quando umquam severo ullum imperio bellum administratum esset 8, 6. Quantum militariis studiis sanus ullum concelebrari potest 8, 7.

ULTERIOR pars urbis 34, 20. *i. e. remotior; etenim nullo flumine dirimebatur, sed erat in longitudinem valde porrecta.*

ULTERIUS 3, 30. Domi sæditiones iidem tribuni, eadem lex faciebat, ulteriusque ventum foret etc. Si non in ea quoque, quo nihil ulterius sit, sævire populus Romanus velit 30, 42.

ULTIMUM 1, 29. Nunc errabundi domos suas, ultimum illas visuri etc. Ultimum de cœlo, quod comitia turbaret, intervenit 40, 22.

ULTIMUS 44, 20. Quinquatribus ultimis. *i. e. ultimo die quinquatrum.* Ultima crudelitas 42, 8. — ultimum supplicium 9, 16. — certamen ultimum 7, 35. *i. e. in quo ultima spes est.* Ultima experiri 2, 28. Quid prodæse, si, incolumi urbe, quæ, capta, ultima timeantur, liberis suis sint patienda? 3, 47. Ultima rabies 7, 40. Deditis ultimis cruciatibus affecturi fuerunt 21, 44. Ab ultima spe dimicare 10, 31. *h. e. exigua et ad desperandum vicina.* — ultimam spem furto insidiarum tentantem 9, 31. *cf.* 23, 14. Necessitate, quæ ultimum ad maximum telum est, superiores estis 4, 28. Ultimis urbis partibus audiebatur 1, 29. *i. e. ex remotissimis u. p. a.* Ab ultimis Orientis terminis 35, 48. — ab ultimi Orientis partibus 37, 59. — ab oceano terrarumque ultimis oris 5, 37. *i. q. remotissimis.* Maledicta ab stirpe ultima (*Servii*) orsus 1, 47. *Vid. maledicta.* Rem ad ultimum seditionis erupturam 2, 45. *cf.* 3, 25. Ad ultimum dimicationis rati rem venturam 2, 56. *qua bellum decerneretur, exitum haberet.* *cf.* 8, 29. Ad ultimum laboris & periculi ventum est 9, 29. Descendere ad ultimum auxilium 23, 14. Ne se ad ultimum perditum irent 26, 27. *Etiā ultimum simpliciter dicitur, v. c.* 40, 42. Ad ultimum 1, 53. *i. q. postremo.* *Quamquam sequitur postremo. conf. cap. 51.* Quum experienda omnia ad ultimum — censuisset 42, 48. An (*fratrem*) ultimum (*pr. ad ultimum*) mori jussurum 45, 19.

ULTIO iræ hæc, et non occasio cupiditatis explendæ 7, 30.

ULTRA 4, 2. Negabant — ultra ferti posse. *cf.* 24, 26. *ut.* 42, 23. Negare, ultra decipi plebem posse 2, 28. Quo ultra iram — excessuram fuisse, quam ut verberaret 8, 33. — non ultra sævisse, quam ut etc. *ibid.* Nihil ultra valuerunt, quam ut in officio cessaremus 45, 28. Etsi nihil ultra malorum est — quam quod passi sumus 28, 39. Ad quem nunciam nihil ultra motus præfectus Rom. quam ut etc. 25, 9. Nec ultra, nisi regem — videbantur passuri 1, 17.

ULTRO, *insuper, præterea.* 1, 5. Ultro accusantes. *vel potius h. l. ipsi quam latrones essent, tamen Romum, tanquam latronem accusabant.* *cf.* 3, 11. et 62. *ut.* 4, 27. 10, 17. ubi manifeste *pro* insuper dic-

tum est. [*Alibi rectius adeo interpreteris. vid. Scheller. Observat. in Ciceron. pag. 41.*] Ultro querente pauca petitore 3, 47. Postquam accepere, ultro honorem habitum violatoribus juris humani 5, 37. Nico et Philemenus, progressi ad stationes comprehensique, ultro id petentes, ad Hannibalem deducti sunt 23, 8. *vid. Virgil. Æn. 2, 39.* Galli, postquam ultro, vim facere conati, pellebantur 21, 28. *ad q. l. vid. Bauer. pag. 24.* Ultro bellum Philippo Romani inferebant, quum ipse facturus esset 23, 38. Offerendum ultro rati, quod amissuri erant 1, 17. In omnia ultro suam offerens operam 40, 23. Oratione ultro citroque habita 9, 45. Data ultro citroque fide 29, 23. (*de fœdere.*) Inde injuriæ ultro citroque fieri 40, 58. *Vid. obass.*

ULTROTRIBUTA 43, 16. Publica vectigalia aut ultrotributa. — et vectigalia summis pretiis, ultrotributa infimis locaverunt 39, 44.

ULULATUS cantusque dissoni (*Gallorum*) 5, 39. Cum variis ululatibus cantuque moris sui 21, 28.

ULULARE 43, 10. Ululantes mulieres cum crepitu undique seris.

UMBILICUS 41, 23. Ut repente in medio umbilico Græciæ conspiceretur, Delphos ascendit. *cf. 38, 48.* Delphos umbilicum orbis terrarum. Umbilicum Græciæ indolere 35, 48. *cf. 37, 54.*

UMBO 9, 41. Umbonibus incussaque ala sternuntur hostes. — ala deinde et umbonibus pulsantes. *Sic et Curtius 3, 10. aciem umbonibus posse propelli.* Umbone ietum deturbat 5, 47.

UMBRA 3, 25. Quercus ingens arbor prætorio imminabat, cujus umbra opaca sedes erat. Quum — species et umbræ insontis interemti filii agitarent 40, 56. Quod sub umbra Romanæ amicitie latebant 34, 9. Sub umbra auxilii vestri latere volunt 32, 21. *i. e. tutela cf. 4, 42. it. 39, 51.* — umbra fœderis 8, 4. Umbra vestri auxilii, Romani, tegi possumus 7, 30.

UNQUAM 32, 5. Si quando umquam ante alias. *vid. supra in v. adverbis.* Si umquam ante alias 1, 28. *it. 31, 7. ad q. l. vid. Bauer. pag. 183.* Quantus non umquam antea exercitus ad Sutrium venit 9, 37. Non nocte, non die umquam cessaverant ob opere 21, 11. Si quando umquam severo ullum imperio bellum administratum esset 8, 6.

UNANIMITAS 40, 8. Eumenem Attalumque fratres, a quam exiguis rebus, prope ut puderet regii nominis, mihi, Antiocho, et cuilibet regum hujus ætatis, nulla re magis, quam fraterna unanimitate, regnum æquasse.

UNDE 1, 24. Ibi imperium fore, unde victoria fuerit. *i. e. a qua parte victoria steterit.* Eventus belli, velut æquus jodex,

unde jus stabat, ei victoriam dedit 21, 10. Majora castra, unde antea cessatum fuerat, 5, 14. Unde pugnabat, stantem — averterunt 25, 15. Unde deditio facta est 31, 46. *ab arce.*

UNDIQUE 2, 45. Totis castris undique ad consules curritur. *vid. Virgil. Æn. 3, 193.* Undique ex omnibus populis auxilium obsessis ferretur 8, 13.

UNICE 3, 35. Donec collegæ quoque, qui unice illi dediti fuerant ad id tempus, conjecere in eum oculos mirantes, quid sibi vellet.

UNICUS consul 2, 58. — imperator 6, 22. — dux 8, 31. — spectator cœli siderumque 24, 34. *cf. 4, 57. 8, 32. 9, 15.* Dictatorem, qui se in aciem numquam commiserit, unicum haberi imperatorem 23, 11. Quum ipsi se homines in regis, velut unici exempli, mores formarent 1, 21. Tulli — uxorem — ob unicam nobilitatem ab regina Romana prohibitam ferunt servitio etc. 1, 39. Unica comitas 23, 42. — concordia 3, 33. Unicum relictum amicum 45, 6. Fuit enim vere vir unicus in omni fortuna 7, 1.

UNIMANUS 41, 21. In Veienti agro biceps natus puer, et Sinueasë unimanus.

UNIVERSUS eventus belli 32, 5. *i. q. universi belli eventus.* Universo periculo summa rerum committebatur 22, 12. Diminutio universæ rei 1, 38. *Vid. diminutio.* Ut prope ærum auxilium, jam bene circumventis; ita universa (*universis*) requies data est 10, 5.

UNUS 3, 55. Quia nondum in quemquam unum assuebatur. *h. l. præ ceteris. alibi eleganter abundat.* — nec quisquam alterius gentis unus etc. 28, 37. Unus Quiritium quilibet 6, 40. — unus quilibet 42, 49. — quilibet unus ex iis, quos nominasti 9, 17. Ut nemo unus externus magis enixe adjuverit rem Romanam 28, 35. Quia nemo unus satis dignus regno visus sit 2, 6. Prope tota in unum acies versa 26, 5. *conf. Virgil. Æn. 10, 691.* Prælium uno animo et voce una poscunt 21, 45. Qui uni ex Ligurum gente non tulissent arma adversus Romanos 42, 8. *Vid. omnis.* Ut uno die in omnes perveniretur 45, 34. *pro uno eodemque. cf. 9, 17.* Ut omnia unus Gabiis posset 1, 51. *cf. 2, 33. it. 3, 11.* Unus ille vir ipse consul rempublicam sustinuit 2, 43. *cf. cap. 61.* Uni viro Messio fortuna hostium innotuit 4, 28. Nisi unus homo Syracusis ea tempestate fuisset. Archimedes is erat, unicus spectator etc. 24, 34. Uno plus Etruscorum cecidisse in acie 2, 7.

VOCARE 10, 29. Rapere ad se ac vocare Decium devotam (*Gallorum*) secum aciem. Umbros ad defectionem vocari 10, 21. Quum hinc Ætoli haud dubie hostes vocarent ad bellum 34, 43. *i. e. belli gerendi necessitatem afferrent.* Quo clamor, quo subita res vocasset 26, 44,

i. e. ire iussisset. Servos ad libertatem Herdonius ex Capitolio vocabat 3, 15, *i. e. ad eam sibi vindicandum provocabat.* *Aortabatur.* In partem praeae suae vocatos deos 5, 21. *pro partem ejus dñs oblatam.* Cassium in agros plebem vocantem 6, 17. In commune honores vocare 6, 40. *i. q. communicare honores cum plebe.* *cf.* 7, 22. Tribuni pl. vocaverunt plebem, quae ita scivit 25, 4. *i. e. advocaverunt, in concionem acciverunt.* *cf.* 29, 7. *quamquam ille in locis vulg. habet rogaverunt.* Si ad calculos eum respublica vocet 5, 4. Ut in senatum vocarentur, qui Patres quique conscripti essent 2, 1. Plebem Brutus ad concionem vocat 2, 2. Vocata in concilium multitudo 1, 8. Vocare aures Patres 1, 48. *Vid. citare.* Vocare senatum 3, 49. Quam — Galli objicerent, eaque necessitate ad deditonem vocarent 3, 48. *vocatum* perductumque in regiam vocari juberet 40, 65. *ad q. l. etid. Bauer. pag. 812.*

VOCIFERARI pass. 24, 21. Primo tumultuatum — fuerat, vociferatumque ferociter etc. Canuleius pauca in senatu vociferatus 4, 1. Haec taliaque vociferantes 5, 9. Vociferatus de superbia patrum 6, 14. Id ut facerent, pro se quisque Patrum vociferari 40, 26. *i. e. obtestari, etiam atque etiam orare.*

VOCIFERATIO 49, 53. Vociferatio simul indignantium minitantiisque.

VOCITARE 4, 61. Servius Romanus vocitatus.

VOLARE 26, 44. Ingens — vis omnis generis telorum & muris volabat. *Vid. Virgil. Aen. 12, 923.*

VOLENS propitius 24, 21. *de Jote.* In ea arce urbis Romanae sacramentam (*Victoriam*), volentem propitiisque, firmam ac stabilem fore populo Romano 22, 37.

VOLITARE 28, 44. Quum victor tota Italia volitaret Hannibal. Ipse medius inter tribunicios — in foro volitare 2, 35. Cum magno clangore volitans 1, 34. (*aquila.*)

VOLVERE 21, 31. Saxa glareosa volvens. *de flumine.* Volvens errorem per sinus flexusque tortuosi amnis 27, 47. *i. e. progrediens iuxta ripam per eandem ambages, quas flumen faciebat.* Ut idem in singulos annos orbis volveretur 3, 10. Volvere orbem 4, 28. *aliud est, quam colligere orbem 2, 50. hoc pugnantium est, fronte in omnes partes facta; illud convertere aciem, ut terga dentur hosti, uti patet ex seqq.* Quos (*equites*) ubi nequidquam tumultuantes in spatio exiguo volvere turmas vidit 7, 33. Volvere inaniterum inanes cogitationes 6, 28. Bellum cogitatum in animo volvens 42, 5.

VOLUNTARI 9, 49. Detecta an voluntarii pro samnitibus adversus Romanos bellarent. *cf.* 3, 57. *ubi et veterani dicuntur.* *Vid. imprimis 42, 34. Volun-*

tatis exercitus 4, 60. Voluntariam extra ordinem professis militiam 3, 7. Ipse me huc voluntario certamini obtuli 21, 40. Reliquam omnem multitudinem voluntariam exiit armis 4, 59.

VOLUNTAS 3, 69. Paucis cohortibus veterum militum voluntate sequentibus. — si non voluntate mansimus in Capitolio 5, 52. — qui omnes Italiae populos vi aut voluntate in deditionem accepissent 29, 3. *cf. cap. 38. it. 42, 32. Voluntate sua facere 29, 37. — summam ad id suam voluntatem esse 29, 5. Summa optatum voluntate 10, 18. — sciscitatus consulis voluntatem 7, 26. Servius — primus in jussu populi, voluntate Patrum regnavit 1, 41. Haud sane voluntate principum 21, 2. *f. g. trottis principibus.* Quia indignos vestra voluntate creaturi non estis 6, 40. *i. e. suffragio.* Prope malebant, postmodo ipsos decemvros voluntate abire magistratu, quam etc. 3, 41. Per metum potius, quam postmodo voluntate, adflictis civium suorum fortunis consuluisse 2, 24. Parum spei erat, voluntate quidquam facturum: vim adhiberi ac metum placuit 7, 39. *Vid. jussus.**

VOLUPTAS 36, 11. Voluptates vinum sequentes. Venandi studium ac voluptas homines per nives ac pruinas in montes silvasque rapit 5, 6.

VOLUTARE animum cogitationibus 9, 17. *haud dubie per elegantissimam hypallagen dictum.* Gladios in commisionem praeparatos volutabam in animo? 40, 13. Haec eum volutantem in animo 42, 11. Volutantibus res inter se pugnantibus 32, 20. — has conditiones quamquam ipse volutaverat in secreto cum amicis 34, 36. In levi tantum glacie tabidaque nive volutabantur 21, 36.

VOMICA 25, 12. Hostem, Romani, si expellere vultis, vomicaeque, quae gentium venit longe etc.

VORAGO 7, 6. Neque eam voraginem conjectu terrae — expleri potuisse prius, quam etc. Unam profundam quidem voraginem tamen patientia nostra expleremus 29, 17. Intra prorupta, in mare evolvens terram, praestans voragines (*facit*) 44, 6.

VORTEX 23, 19. Transverso vortice dolia impulit ad ripam. Ut fugientem navem videres retro vortice intortam victoribus illatam 28, 30.

VOTUM 21, 63. Sollemnem votorum nuncupationem fugiasse. *cf.* 10, 7. Quod deos immortales inter nuncupanda vota exposcisci, ejus me compotem voti vos facere potestas 7, 40. Laetos magnos Jovi voveret — Id votum in hac verba, praecunte — pontifice maximo, consul nuncupavit 36, 2. Populus in foro votum concepit 41, 21. Voti damnata respublica 10, 37. *conf. Virgil. Aen. 3, 237. Vid. nuncupare.*

Vox 40, 34. Qui ipse eam eodem voverat, quo die cum rege Antiocho ad Thermopylas depugnasset. *Indicare videtur votum factum post victoriam, ut infra cap. 40. Vid. votum.*

Vox ex eo missa 8, 56. — extra ea cave vocem mittas 8, 82. *cf. cap. 38.* Una vox — vocantium 41, 2. Valerium magna voce inclamat 8, 9. Sequuta ex omni multitudine consentiens vox 1, 6. Reddita inclusarum ex spelunca boum vox Herculem convertit 1, 7. Ex infimo specu vocem redditam ferunt 1, 56. — alio tatus spectare Pythicam vocem *ibid.* *cf. 1, 31. 4, 30, 19.* Vocem audisse, quae juberet 5, 39. *cf. 1, 24.* — quid eam vocem animorum non plebi Rom. sed Volacis etc. allaturam? 4, 2. Icilius vox tota tribuniciae potestatis ac provocationis ad populum erepta — esse 8, 48. Vocibus alienis id modo, quod domi praeceptum erat, intercessionis suae praetendebant 6, 36. *i. e. verbis aliorum, quae ab aliis edocti erant.* Vocis verborumque, quantum volentis, ingerent 3, 68. *Vid. obtundere. ut vindex.*

URBANUS 9, 42. Urbanis artibus opes augere. — nec in curia adeptus erat — opes urbanas *ibid.* *cap. 46.* Quum — fundamentis templi jaciendis aliisque urbanis operibus intentum se esse simularet 1, 53.

URBS 8, 29. Dilaberentur in oppida, situ urbium moenibusque se defensuri. *Contra 31, 27. multum differre urbem ab oppido, satis perspicitur:* Ilion, nomen propter alteram in Asia urbem, quam oppidum, notius, vi capitur. Muri deinde direptarum urbium diruti sunt: ea fuere oppida circa septuaginta 45, 34. Foedus inter Romanam Laviniumque urbes renovatum est 1, 14. *pro civitate. cf. 4, 8.* Quum et foederibus vetustis juncta Punica res Romanae esset, et timor par adversus communem hostem duas potentissimas armis virisque urbes armaret etc. 9, 19. Urbs trunca, sine senatu, sine plebe etc. 31, 29. Velut ab stirpibus laetius feraciusque renatae urbis 6, 1. Agassam urbem, tradentibus sese ipsis 44, 7. Urbibus arceri Antiochum; quae Seleucus — paria reliquerit 34, 58. Templum Urbis Romae se fecisse — ludosque anniversarios ei Divae instituisse 43, 6. Urbs Romana 22, 37. *Virgil. Aen. 1, 247.* urbs Patavi. *ubi vid. Inti.* Pestilentiam, quae jam tertium annum urbem Romanam atque Italiam vastabat 40, 36. Medeonem, Labeatium gentis urbem, profectus 41, 32. *Vid. gens.* Nullae cum urbes accipiunt, nulla moenia 22, 39. Urbes quoque, ut cetera, ex infimo nasci 1, 9. Aucta civitate magnitudine urbis 1, 45. *Vid. dignus. 4. maritimus.* *Repetita vox urbis praefer necessitatem.* *Vid. Bauer. Exc. Liv. 1. pag. 74.*

URERE 10, 11. Urendis tectis. *cf. 36,*

39. Ad tectis (*domos*) uris, exinde videntur 28, 44. — ari sui popularique passu 8, 3. Agros urete 40, 47. Jam pigritia singulos sepeliendi promiscue accerratos eumulos hominum urebant, bastorumque inde Gallicorum nomine insignem locum fecere 3, 48. Quum diu Sicilia Punico bello uretetur 28, 43. Quos tyrannus — finitimo bello urebat 27, 29. Tamquam non intestino et haerente in ipsis visceribus uramur bello 32, 21. Haec eos in Etruria jactantes mollescentesque bellum domi Romanum urebat 10, 17. Dies noctesque assidue labore urante 36, 28. Uredit assiduo sole 44, 33. Pestilentia urens simul urbem atque agros 10, 47. Quod invidiam urit 40, 14. *i. q. auget, irritat.* Quam aculeus sagittae aut glandis, abditis intrinsecus tenui vulbere in speciem urit, et acutantes, quae vellant, telum non sequitur 38, 21.

URGERE sciem 4, 37. — acutis *ibid.* — opere, vigiliis, vulneribus, quae semper eosdem urgebant 6, 3. Quum multis urgerentur rebus 36, 23. Urgentibus Romanam urbem fatis 5, 26. Ea suspicio crimen urgebat 34, 62. *paulo ante:* onerare crimina suspitionibus. Quem urget fames 6, 40. Ibi urgentes later se, cedentibus extremis ab aqua, trepidationem aliquantum edebant 21, 28.

URINATOR 44, 10. Per urinatos omne ferme extractum est.

USQUAM 42, 6. Se nullo usquam cessaturum officio. Quum adolescentes nihil adversus magistratum senatusque auctoritatem usquam feceritis etc. *ibid. cap. 34.*

USQUE alterius initium 44, 5. *pro usque ad.* Usque in adventum ejus 22, 39. Longius usque a navibus procedunt 10, 2.

USUCAPERE 22, 44. Quod Hannibal velut usucapisset Italiam. *i. e. longa possessione suam fecisset.*

USURA 9, 9. Hic in comitis virgia caesos (*dedecis*) hanc jam ut intercalata praene usuram habeant.

USURPARE 24, 22. Saepe usurpata Dionysii vox. Accepta itaque res sapiusque usurpando excitata 7, 2. Usurpare libertatem et creare magistratus 5, 2. *cf. 4, 2.* Et si appellationis vobis usurpatis jus 43, 34. *de militibus vacationem postulat.* Quidam incidisset, cur ex tanto intervallo rem desuetam usurparet 3, 39. Possessionemque honoris, usurpati modo a plebe per paucos annos, recuperasse etc. 6, 34. Palam res odiosas fieri, juri etiam usurpandi causa 41, 6.

USURPATIO 41, 23. Delphos ascendit. Haec usurpatio itineris insoliti quo vobis spectare videtur? *Vid. stupere.*

USUS 1, 46. Quamquam jam ausu haud dubium regnum possederat. Quia et urbi multitudinem, ubi usus non esset, oneri nebatur esse 1, 36. Reduceretque naval,

quibus consuli usus non esset 30, 41. Admonebat enim desiderium usus 6, 4. *i. q. novorum adificiorum, et vite commoditatum.* Quis belli usus poscunt 26, 43. — qua quemque suorum usuum causae ferrent 6, 25. *i. s. necessitates.* Vid. *Cort. ad Sallust. Bell. Catil. cap. 48.* Usu possidemini 6, 18. *i. s. servi etis, pedetentim facti consuetudine diuturna, nec id sensitis. Proprie de usurpatione et praescriptione.* Quod ad eum diem numquam usu venisset 6, 20. Usu regni contentum scire, dominium et jus eorum, qui dederint, esse 45, 18. Ut — (*naves*) quas possent usui esse, reficeret 42, 27.

Ut quod bellum — ut id etc. 42, 28. *cf. 4, 1.* Vid. *Drakenborch. ad 4, 4. it. ad 7, 12.* Ut ego non dicam 5, 53. — ut alia vetustate abolevisset 21, 52. — ut omnis coleretur 28, 12. *pro licet, quomodo.* Ut virtus vestra transire alio possit, fortuna certe loci huius transferri non possit 5, 54. Ut non omnis peritissimus sim belli, cum Romanis certe bellare bonis malisque meis didici 36, 7. Juventutem, ut jam Macedonia deficiat, velut ex perenni fonte unde haariat, Thraciam subjectam esse 42, 12. Ut neminem alium suorum moveret, levi armatura immissa, trepidantium in transitu fluminis hostium deleri magna ex parte copias potuisse *ibid. cap. 60.* Ut *pro quomodo sequente* sic 34, 4. *ubi vid. Bayer. pag. 230.* Ut in ea regione, quam ab omni parte solitudines clauderent 40, 22. *i. q. utpote.* Laeti, ut ad regem diu desideratum, concessere 30, 11. — ut ubi nulla esset statio 41, 2. *i. q. quippe, utpote etc. cf. 8, 30.* Res est praeterea et immensi operis, ut quae supra — repetatur *Praefat.* Sine ulla sede vagi dimicassemus, ut quo victores nos reciperemus 44, 39. *Sensus est: dicite quæso, quo nos victores recepissemus, si sine ulla sede vagi dimicassemus. f. sic leg.* ut, quo victores nos recipemus, non haberemus? Ut subinde, ut (*prout*) quæque res nova decreta esset, exploratam perferrent 10, 27. Victimæ ut quicquam victrici patriæ præferret? 5, 24. *indical vehementiam interrogationis. cf. 4, 2. it. 9, 11.* Factum senatusconsultum, ut decemviri se — abdicerent 3, 54. *scil. quo decretum erat, ut etc. Interdum illud ut omittitur, non mutata constructione; quemadmodum et alias fieri consuevit.* Eo accedebat, ut in caritate civium nihil spei reponenti motu regnum tutandum esset 1, 49. *pro quod etc.* Nisi potius *pro — tutandum esse. cf. 5, 55.* Ut quando aqua Albana abundasset 5, 15. *pro si quando. cf. 7, 33.* Agitatum etiam in consilio est, ut, si quando — tunc uti disciplina militaris ad priscos redigeretur mores 8, 6. *cf. 3, 64. ubi quidem uti præcedit.* Ut extrema resoluta erant 21, 47. *pro simulac.* Sive, ut et ipse in parte prædæ sis, sive quia etc. 6, 15. *ad q. l. vid. Bayer. pag.*

227. Ut quidem aliquis tribunus plebis ruat cæcus in certamina periculo ingenti, fructu nullo; ex quibus etc. 4, 35. ut *pro utinam. Itaque post nullo signum exclamandi ponendum.*

UTCUMQUE aut locus opportunitatem daret, aut etc. 21, 35. — quæ dubiis in rebus utcumque tolerata essent 29, 15. Utcumque erit *Praefat.* — utcumque animadversa aut existimata erunt *ibid.* — utcumque (*multitudo*) adfecta erat 9, 39. — utcumque est 42, 40. Verentibus nequidquam offendere in eo, quod, utcumque prætermissem, revocari non posset 44, 40. Utcumque tamen hæc, sive errore humano, seu casu, seu necessitate inciderunt 45, 8.

UTENSILIA 3, 42. Exutus omnibus utensilibus miles. Quæque una secum dederant, agrum urbemque, divina humanaque, utensiliaque, sive quid aliud dederant 26, 33.

UTER ab utro petitus fraude et insidiis esset 40, 55.

UTERLIBET 10, 24. Eos consules esse, quorum utrolibet duce bellum Etruscum geri recte possit.

UTERQUE 2, 5. In utramque partem nobile exemplum. *scil. tam nocentem paratam, quam indicum.* Quum sui utroque (*trigeminus*) adhortarentur 1, 25. Etolorum utroque manus Heracleam sese incluserunt 36, 18. Dux filius sunt; utroque jam nuptæ 42, 34.

UTI 9, 41. Quod uti ea (*pace*), quum daretur, noluisse. Os specus, per quod oraculo utentes asciscitatum Deos descendunt 45, 27. Neminem curuli honore usum 34, 44. Filioque hoc ipso in servilia ejus artis ministeria usum 22, 25. *Vid. frui.* UTI in precum formulis simpliciter ponitur, intellecto precor 1, 18. Uti *pro utique* 8, 6. *nisi cum Sigonio sic legas.*

UTILIS 9, 2. Ubi — expedire quoddam utilia operi — cernebant. *i. e. instrumenta ad muniendi negotium necessaria.* Utiles documento 24, 8. *ubi vid. Stroth.*

UTILITER 28, 19. In eos populos — quum dubiæ Hispaniæ essent, merito magis, quam utiliter sævitum foret. Parum utiliter in præsens certamen respondit 4, 6.

UTIQUE quæ ad Berrinum ferunt, obsepta fuissent Hannibali 21, 38. *i. e. ea certe loca. cf. 3, 68. 6, 37. 21, 29. 22, 7. [vid. Stroth. ad 6, 20.]* Utique Largii patabant sententiam, quæ totam fidem tolleret 2, 30. Facilem jacturam esse seniorum, relicta in urbe utique periturae turbæ 5, 39. Consulumque utique alter ex plebe crearetur 6, 35. Non, ut ego utique (*hæc*) in patria essem 5, 51. Utique si inferioris adversus superiorem est 45, 23. *pro præsertim.*

UTRARIUS 44, 35. Sequi se utrariorum ad mare — jussit.

GLOSSARIUM LIVIANUM.

UTRIMQUE 2, 13. Constat utrimque fides. *i. e. ab utraque parte servatur.* Fames utrimque exercitum urgebat 3, 48. *Bauer. leg. utrumque.*

UTROQUE 1, 24. Auctores utroque trahunt. — utroque colonis missæ 1, 11. Legatos utroque de pace mittendo 43, 23. *i. e. ad Persea et ad Romanos.*

UTROBISQUE 6, 33. Ab duobus utrobique proditis temeritate atque incititia res.

UTRUM — an — et (*pro et utrum*) — an etc. 3, 56. — *Vid. Bauer. Exc. Liv. 1. pag. 186.*

VULGARE 2, 29. Rem non vulgare. *i. e. non promiscue ad omnes pertinere velle.* Munus vulgatum a civibus iasse in socios 2, 41. Consulatam vulgari viderunt 10, 6. — vulgari cum infamis 4, 1. Vulgari cum privatis 3, 35. *de Appio, qui, decemvir, ejus magistratus continuationem peteret, ut privatus.* Quippe qui, quum veterem, tum vulgatam esse rem videam *Præfat.* Alia vulgata miracula erant 21, 10. — quæ vulgata sermonibus erant 29, 21. Luce prima vulgata per urbem fuga est 25, 7. *i. e. innotuit.* Vulgatur doni laus 1, 10. *explicandum de multitudinis compositionem.* Contagio ipsa vulgaverat morbos 3, 6. Vulgatis velut in pecora morbis 3, 48. Ex vulgato corpore genitum 39, 53. *i. q. ex prostibulo.* Ut ferarum prope ritu vulgentur concubitus plebis Patrumque 4, 2.

VULGATIO fama est 1, 7.

VULGO pontifices, augures, sacrificuli reges creentur 6, 41. *i. q. promiscue, sine discrimine generis. iron. cf. 5, 8.*

VULGUS 21, 32. Apud vulgum. — milite in vulgus (*gregario*) læto ferocia ducis 22, 3. *cf. 7, 19. ubi vulgus delectis nobilissimisque captivis opponitur.* Eaque ipsa adfinitas haud spreta gratiam Fabio ad vulgum quæsierat 6, 31. Vulgi turbatores 4, 2. — opificum vulgus et sellularii 8, 20. Vulgus aliud armatorum 7, 8.

VULNERARE 31, 7. Virorum hoc animos vulnerare posset. *i. e. commovere.* Vulneratæ naves 37, 30. — multis ictibus vulnerata navis *ibid. cap. 21.*

VULNUS 9, 35. Agmine — vexato vulneribus. *Vid. deligare. ù. strictus.* Vulnera, nisi tacta tractataque, sanari non possunt 28, 27. Non vulnus super vulnus, sed multiplex clades, nunciabantur 22, 51. Vulnere affectum corpus 1, 25.

VULTURIUS 41, 21. Satisque constabat, nec illo, nec priorie anno, in tanta strage boum hominumque vulturium usquam visum. *præullo ante:* cadavera, intacta a canibus ac vulturibus, tabes absolvebat.

VULTUS indignitate rerum acrior 9, 6. Vultum secundæ fortunæ gerere 42, 62. *Vid. vigor.* Vultum hostia ardore animi micantem ferre non potuit 6, 13. Præsentis vultus demittere, tacite prætereuntem exsecrari 2, 58. Quum — pater, vultusque et os ejus spectaculo esset 2, 5. *Virgil. Æn. 1, 203. curisque ingentibus æger spem vultu simulat. Vid. Int. ad Virgilium.*

ZONA 33, 29. Quia negotiandi ferme causa argentum in zonis habentes in comæatibus erant.

